国家汉办/孔子学院总部
Hanban/Confucius Institute Headquarters

Pēteris Pildegovičs (Latvijas Universitāte)
贝德高 （拉脱维亚大学）

Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca

汉语拉脱维亚语大词典

SINCE 1897 商务印书馆 The Commercial Press

http://www.cp.com.cn

ISBN 978-7-100-07038-6

9 787100 070386 >

定价：338.00 元

Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca

汉语拉脱维亚语大词典

商务印书馆
SINCE1897
The Commercial Press

2010年·北京

图书在版编目（CIP）数据

汉语拉脱维亚语大词典／（拉脱维亚）贝德高.—北京：商务印书馆，2010
ISBN 978－7－100－07038－6

I. 汉… II. 贝… III. ①拉脱维亚语—词典②词典—汉语、拉脱维亚语 IV.H752.6

中国版本图书馆CIP数据核字（2010）第053112号

HÀNYŬ LĀTUŌWÉIYÀYŬ DÀ CÍDIĂN
汉语拉脱维亚语大词典
贝德高

商 务 印 书 馆 出 版
（北京王府井大街36号 邮政编码 100710）
商 务 印 书 馆 发 行
北京瑞古冠中印刷厂印刷
ISBN 978－7－100－07038－6

2010年5月第1版 开本 787×1092 1/16
2010年5月北京第1次印刷 印张 67¼
定价：338.00元

汉语拉脱维亚语大词典

总策划	许　琳　王　涛
总监制	马箭飞　周洪波
监制	孙文正　王锦红
编者	贝德高
拉脱维亚文审订	雅·普列德　阿·斯塔舒拉涅 阿·雅涅　利·库兹马涅
中文审订	王英佳　魏　励
拉脱维亚文编辑	周宏友
中文编辑	于立滨
封面设计	钟　鸣
版式设计	毛尧泉

Lielā ķīniešu - latviešu vārdnīca

mārketinga jautājumi	Sju Liņ　Van Tao
galvenie kontrolieri	Ma Dzjeņfei　Džou Hunbo
kontrolieri	Suņ Veņdžen　Van Dzjiņhun
vārdnīcas sastādītājs	Pēteris Pildegovičs
latviešu valodas korektori	J. Priede　A. Stašulāne A. Jāne　L. Kuzmane
ķīniešu valodas korektori	Van Jindzja　Vei Li
latviešu valodas redaktors	Džou Hunjou
ķīniešu valodas redaktors	Ju Libiņ
vārdnīcas vāka projekts	Džun Min
aplaušanas projekts	Mao Jaocjuaņ

Priekšvārds

Mūsdienu pasaulē aizvien biežāk dzirdam vārdu „sadarbība", izskan aicinājumi sadarboties ekonomikā, politikā, izglītībā un kultūrā, cīņā pret klimata izmaiņām un citās jomās. Priekšnoteikums sadarbībai ir savstarpēja sapratne. Iepazīstot vienam otru, vienlīdz svarīgi ir precīzi izteikties pašam un saprast otru un šajā procesā nenoliedzami noteicošā loma ir valodai.

Pateicoties tehnoloģijām, saziņas un pārvietošanās līdzekļiem, brīvas ceļošanas iespējām mūsu dzīvi ietekmē cilvēki un notikumi tūkstošiem kilometru attālumā no mums. Arī attālums starp Latviju un Ķīnu ir kļuvis daudz sasniedzamāks ne tikai fiziskā nozīmē, bet arī gadu gaitā savstarpēji arvien vairāk iepazīstot kultūru un tradīcijas, kā arī apgūstot valodu zināšanas. Valoda ir arī patstāvīgs izpētes priekšmets, kas sniedz izpratni par katras tautas pasaules redzējumu, raksturu un kultūru, kas palīdz saskatīt lietu cēloņsakarības laikā un telpā.

Latvijas Universitātes pasniedzējs un ilggadīgs Latvijas Ārlietu ministrijas diplomāts Pēteris Pildegovičs septiņus savas dzīves gadus ir veltījis, lai sastādītu „Lielo ķīniešu-latviešu vārdnīcu". Taču patiesībā atskaites punkts šim darbam ir meklējams daudz agrāk, proti, laikā, kad Pildegoviča kungs pats uzsāka ķīniešu valodas studijas, bet vēlāk strādāja par pasniedzēju Maskavā un Vladivostokā. Saskarsme ar ķīniešu valodu netika pārrauta arī tad, kad viņš gandrīz desmit gadus strādāja Latvijas Republikas Ārlietu ministrijā–gan vadot Āzijas un Āfrikas nodaļu, gan pildot padomnieka, kuram bija uzticēta Latvijas vēstniecības Ķīnā izveidošana, pienākumus Pekinā.

Būtisks ieguldījums Latvijas sinoloģijas attīstībā ir Pētera Pildegoviča pedagoga darbs Latvijas Universitātē. 1993. gadā Latvijas Universitātes Svešvalodu fakultātē tika izveidota Orientālistikas katedra, un vienpadsmit studenti Pētera Pildegoviča vadībā sāka apgūt ķīniešu valodu. Jāatzīmē, ka šobrīd ķīniešu valodas studentu skaits Latvijā jau ir izaudzis līdz vairākiem simtiem, cilvēku–ķīniešu valodu pasniedz ne tikai Latvijas Universitātē, bet arī Daugavpils Universitātē un Vidzemes Augstskolā, kā arī vairākās vidējās izglītības mācību iestādēs.

Minētie skaitļi liecina, ka tieši izglītību varam uzskatīt par vienu no izvērstākajām Latvijas un Ķīnas sadarbības jomām. Nozīmīgu atbalstu šīs sadarbības sekmēšanai vienmēr ir sniegusi Ķīnas Tautas Republikas vēstniecība Rīgā, kas ir dāvinājusi mācību grāmatas augstskolām, piešķīrusi stipendijas sinoloģijas studentiem un pētniekiem, lai dotos uz Ķīnu, kā arī nosūtījusi ķīniešu valodas pasniedzējus darbam Latvijā.

Ārlietu ministrijas vārdā vēlos izteikt visdziļāko pateicību Pēterim Pildegovičam par ieguldīto darbu vārdnīcas tapšanā, kurai ir neatsverama nozīme Latvijas un Ķīnas attiecību stiprināšanā. Esmu pārliecināts, ka šo darbu novērtēs Latvijas jaunie sinoloģijas studenti, kuri, pateicoties šai vārdnīcai, ķīniešu valodu turpmāk varēs apgūt arī ar dzimtās valodas, ne tikai svešvalodu starpniecību.

Tāpat izsaku atzinību visām personām un institūcijām, kas pielikuši pūles vārdnīcas sastādīšanā un izdošanā–galvenokārt Latvijas Universitātei un Ķīnas Tautas Republikas vēstniecībai Latvijā un it īpaši Ķīnas Tautas Republikas vēstniekam Čenam Vendzju kungam personīgi.

Uzskatu, ka šīs vārdnīcas izdošana ir vēsturisks un nozīmīgs solis, kas veicinās savstarpēju izpratni starp Latvijas un Ķīnas tautām un pavērs iespējas jauniem sadarbības virzieniem nākotnē.

Māris Riekstiņš
Latvijas Republikas ārlietu ministrs

序

近闻拉脱维亚大学教授、著名汉学家贝德高先生编纂的《汉语拉脱维亚语大词典》编辑完毕，准备付印出版，我高兴不已，遂欣然应允为该词典出版作序。我谨以此种方式代表中国政府和人民对贝德高先生长期以来努力学习并教授汉语，特别是近年来潜心编纂《汉语拉脱维亚语大词典》，现终将大功告成，致以热烈的祝贺！为那些热爱中华文明和中国传统文化，长期致力于学习、研究和教授汉语的朋友们感到由衷的高兴！毫无疑问，这本词典的问世将为汉语爱好者提供极大的便利，从而有力地推动汉语在拉脱维亚的推广。

拉脱维亚在波罗的海三国中是最早开展汉语教学的国家。早在1993年，拉脱维亚大学东方语言系就开设了汉语课，贝德高先生等一批汉学家开教授汉语之先河。后来，斯特拉京什大学、道加瓦皮尔斯大学和维泽梅大学以及里加文化中学也适应不断增长的社会需求，相继开设了中文课。为支持拉脱维亚高校开展汉语教学，国家汉办/孔子学院总部派出中文教师与拉脱维亚同行们一道教授汉语，有力地推动了汉语教学。近年来，随着中拉关系稳步发展，合作领域不断扩大，拉脱维亚喜欢中国文化、希望学习汉语的人越来越多。据不完全统计，现有的学员达数百人，在波罗的海三国中名列首位。但长期以来，拉脱维亚没有汉语拉脱维亚语或拉脱维亚语汉语词典等方面的工具书，人们学习汉语主要是通过汉英或汉俄词典，这样既不方便，也难于做到快捷、准确。贝德高先生不顾繁重的教学任务，下决心编纂汉语拉脱维亚语大词典。他孜孜不倦，耕耘数载，为此付出了极大的艰辛，终于完成这一宏大的工程。不难看出，贝德高先生编纂这本工具书是顺势而为，即顺应了在拉脱维亚不断兴起的“汉语热”。这项创举填补了两国文化交流与合作中的一项空白，具有重要的学术价值和历史意义，可喜可贺！

《汉语拉脱维亚语大词典》的问世是中拉两国友好与合作关系稳步发展所取得的又一项成果。这项工作从一开始就得到了两国政府和有关方面的支持。拉脱维亚大学积极支持贝德高先生的工作，并提供了必要的协助。在该校任教的中文教师王英佳女士参加了词典的中文词条的校订工作；国家汉办/孔子学院总部对这部词典的编纂表示欢迎，对词典中文词条进行了审阅校订，并赞助出版；前两任中国驻拉脱维亚大使一直关注着该词典的编纂工作，并及时给予了必要的指导和支持。2009年9月，贝德高先生经过长达六年多的艰苦努力终于完稿待印，但由于拉脱维亚遭遇近些年来最为严重的经济危机，政府财政拮据，该词典的出版遇到了困难。在拉脱维亚大学的请求下，中国驻拉脱维亚大使馆决定予以支持，随即向国家汉办/孔子学院总部等单位寻求资金赞助，并得到积极的响应。

中拉友好合作潜力巨大，前景广阔。我衷心希望这项凝聚着中拉政府和学者辛勤汗水的合作项目早日结出硕果，也期待着这部承载着多方面厚望的词典为加强两国文化交流与合作发挥应有的作用。

预祝《汉语拉脱维亚语大词典》早日顺利问世！

中国驻拉脱维亚特命全权大使

程 文 举

2009年11月2日于里加

Ievada vārdi

Kā nesen kļuvis zināms LU pedagogs, pazīstamais sinologs P.Pildegovičs ir pabeidzis „ Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" rediģēšanu un šo darbu sagatavojis publicēšanai. Tas mani ļoti iepriecina un reaģējot uz šo notikumu es tūdaļ ar patiku ķeros pie „Ievada vārdiem". Šādā veidā es vēlos ĶTR valdības un ķīniešu tautas vārdā apliecināt cieņu P.Pildegoviča daudzo gadu ķīniešu valodas studijām un ķīniešu valodas izplatīšanai Latvijā, it īpaši par pēdējos gados, kad notika sasprindzināts darbs pie „Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" sastādīšanas. Tāpat es priecājos par tiem, kas iemīlējuši Ķīnas civilizāciju un tradicionālo kultūru, un jau ilgāku laiku studē, pēta un pasniedz ķīniešu valodu. Nav šaubu, ka minētās vārdnīcas iznākšana būs liels ieguvums visiem ķīniešu valodas entuziastiem, kā arī dos spēcīgu impulsu ķīniešu valodas līmeņa paaugstināšanā un izplatīšanā Latvijā.

Starp trim Baltijas valstīm Latvijā ķīniešu valodas apmācības sākās visagrāk. Jau 1993.g. LU Moderno valodu fakultātes Orientālistikas katedrā tika uzņemta pirmā sinoloģijas programmas grupa un P.Pildegovičs uzsāka mācīt ķīniešu valodu, kas arī bija šo studiju pirmsākums. Vēlākā laika posmā, atsaucoties uz sabiedrības pieprasījumu ķīniešu valodas studijas tika uzsāktas Stradiņa universitātē, Vidzemes augstskolā, Daugavpils universitātē un Rīgas kultūras vidusskolā. Lai sniegtu atbalstu ķīniešu valodas pasniegšanā Latvijas augstskolās un vidusskolās ĶTR valdības Ķīniešu valodas pārvalde uz Latviju sūta ķīniešu valodas skolotājus, kas kopā ar Latvijas kolēģiem māca ķīniešu valodu un šis process ir lielā mērā aktivizējis ķīniešu valodas pasniegšanu Latvijā. Pēdējo gadu laikā līdz ar stabilu ĶTR un Latvijas starpvalstu attīstību, nepārtraukti paplašinās sadarbības jomas, Latvijā ir cieņā Ķīnas kultūra un pastāvīgi aug to cilvēku skaits, kas vēlas mācīties ķīniešu valodu. Pēc nepilniem datiem, ķīniešu valodas pratēju skaits sniedzas vairākos simtos un Baltijas reģionā Latvija šajā spektā ieņem vadošo vietu.

Tomēr jau ilgāku laiku Latvijā nav „ Ķīniešu-latviešu", kā arī „Latviešu-ķīniešu vārdnīcu " un arī citu iziņas materiālu. Ķīniešu valodas studenti galvenokārt izmanto „Ķīniešu-angļu", vai „Ķīniešu-krievu" vārdnīcas. Tas ir ļoti neērti, kā arī apgrūtina operatīvu un precīzu tulkošanu. P.Pildegovičs neskatoties uz saviem pedagoga pienākumiem LU izlēma sastādīt „Lielo ķīniešu-latviešu vardnīcu" kā mācību līdzekli ķīniešu valodas studijām. Viņš ar apbrīnojamu neatlaidību, kā zemkopis, kas rūpīgi uzirdina un izravē katru zemes pēdu,- strādāja pie vārdnīcas sagatavošanas, nerēķinoties ne ar kādām grūtībām paveica šo milzīgo darbu. Nav grūti saskatīt, ka P.Pildegoviča sagatavotā vardnīca un izziņas materiāls ir tapis tieši laikā, un atbilst nepārtraukti augošajai interesei par ķīniešu valodas studijām. Šī grāmata aizpildīs abu valstu kultūras un sadarbības kontaktos nepieciešamo posmu un tam ir liela zinātniska vērtība un vēsturiska nozīme. Tas ir iepriecinošs un apsveicams notikums.

„Ķīniešu-latviešu vārdnīcas" iznākšana ir ĶTR un Latvijas draudzīgās sadarbības un stabilas attiecību attīstības rezultāts. Šis darbs no paša sākuma guva abu valstu valdības un attiecīgo resoru izpratni un atbalstu. LU aktīvi atbalstīja P.Pildegoviča darbu, sniedzot viņam palīdzību. LU ķīniešu valodas skolotāja Van Jindzja (Wang Yingjia) ņēma aktīvu dalību vārdnīcas „Pielikumu" sagatavošanā. ĶTR valdības Ķīniešu valodas pārvalde ir izteikusi pozitīvu novērtējumu vārdnīcas sagatavošanas darbam, veicot rūpīgu vārdnīcas manuskripta lasījumu un ķīniešu valodas salīdzinājumu, kā arī rekomendējusi vārdnīcu publicēšanai. Abi agrāk ĶTR vēstnieki ir izteikuši savlaicīgus ieteikumus un atbalstu vārdnīcas sagatvošanai. Šā gada septembrī P.Pildegovičs pēc vairāk nekā sešu gadu darba pilnībā pabeidza manuskriptu un sagatavoja vārdnīcu publicēšanai. Sakarā ar to, ka Latviju ir skārusi dziļa ekonomiska krīze un valstī pastāv finansu grūtības,- minētās vārdnīcas izdošana saskārusies ar nopietniem sarežģījumiem. Atbildot uz LU vadības lūgumu, ĶTR vēstniecība LR ir nolēmusi sniegt atbalstu un lūgt no ĶTR valdības Ķīniešu valodas

pārvaldes materiālu palīdzību vārdnīcas izdošanai. No minētās Ķīniešu valodas pārvaldes ir saņemts aktīvs atbalsts vārdnīcas izdošanai.

ĶTR un Latvijas sadarbībai ir milzīgs potenciāls un lieliskas perspektīvas. Esmu dziļi pārliecināts, ka šajā ĶTR un Latvijas valdību un zinātnieku centīgā, sviedriem slacītā darbā uzkrātā sadarbība tuvākajā laikā vainagosies ar panākumu, kā arī ticu, ka šī vārdnīca, kas sevī ietver tik daudz ieceru-tieši kultūras kontaktu stiprināšanas un sadarbības veicināšanas jomās starp abām valstīm ieņems pienācīgu vietu.

Vēlu sekmes visdrīzākajā „Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" publicēšanā !

Čen Vendzju
ĶTR ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks LR
2.11. 2009. g.
Rīgā

序

欣闻拉脱维亚大学教授、著名汉学家贝德高先生的《汉语拉脱维亚语大词典》即将付梓出版，我感到非常高兴。众所周知，翻译词典是一件苦差事，而且越认真就越苦。这部工具书在收词、释义等方面，编排紧凑，解析详尽，其专业之严谨，规模之庞大，令人惊叹不已。从中不难窥见贝德高教授数年耕耘、孜孜不倦以及精益求精的学术品格和人文风范。在此，谨向贝德高教授致以深深的谢意。

中国和拉脱维亚都是有着古老历史文化的国家。中拉自1991年建交以来，在文化、教育领域的交流日益加强。《汉语拉脱维亚语大词典》的出版，可以说是中拉友好合作关系不断发展的见证，是中拉两国文化交流中的一件盛事，对增进两国人民之间的理解和友谊将大有裨益。另外，作为第一部记录当前中国语言发展变化的汉拉双语词典，这部词典的问世，对于那些希望了解当代中国、学习现代汉语的拉脱维亚读者将非常有帮助。它不仅便利于拉脱维亚的读者学习汉语使用，同时也是中国读者学习拉脱维亚语不可或缺的重要参考书。

据我所知，拉脱维亚的汉学研究最早可追溯至100多年前，中国传统的文化经典著作如《论语》、《道德经》等，目前均已出版了拉脱维亚语版，受到拉脱维亚人民的喜爱。这其中，拉脱维亚汉学家为中国文化的传播付出了巨大的努力，功不可没。而作为文化传播的载体，汉语特别是系统的汉语教学在拉脱维亚的发展则相对起步较晚，迄今不过二三十年的历史。

进入新世纪以来，随着中国在世界影响力的逐步扩大，世界范围内对汉语学习的需求急剧增加，汉语教学的发展日新月异。以拉脱维亚为例，目前拉脱维亚学习汉语的人数已达数百人，在波罗的海三国中名列首位。而且，越来越多的拉脱维亚年轻人开始学习汉语，汉语教学有着广阔的前景。贝德高教授《汉语拉脱维亚语大词典》的出版可谓恰逢其时，相信一定会受到众多汉语爱好者的欢迎。

目前，汉语教学在世界范围内的迅速发展有一个非常明显的标志——孔子学院。自2004年11月首家孔子学院成立以来，短短几年内，已发展到282所孔子学院、272个孔子课堂，遍布全球88个国家（地区），2009年孔子学院注册学习汉语人数已逾23万。最近，我们刚刚收到了拉脱维亚大学向我们提出的有关建设孔子学院的申请。我们坚信，在双方的共同努力下，拉脱维亚的汉语教学一定会更好地发展。

祝愿中拉友谊之树长青。

国家汉办主任

孔子学院总部总干事

许琳

Izdošanas sakarā

Man ir liels prieks par to, ka Latvijas universitātes pedagoga un sinologa P.Pildegoviča „Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca" ir sagatavota publicēšanai. Visiem zināms, ka vārdnīcas sastādīšana ir smags un neienesīgs darbs. Bez tam, jo apzinīgāk šis darbs tiek veikts, jo tas ir grūtāks. Vārdnīcas - savā ziņā darbarīka leksikas apjoms un piedāvātie komentāri, leksikas izvietojuma secība un blīvums, izsmeļošā un analītiskā informācija, profesionālā piesardzība un lielais vārdnīcas apjoms izsauc patiesu apbrīnu. No visa teiktā nav grūti izdarīt secinājumu, ka P.Pildegovičs daudzus gadus rūpīgi un neatlaidīgi strādājot centies šo darbu paveikt pēc iespējas labāk, pastāvīgi uzlabojot vārdnīcas zinātnisko kvalitāti un pilnveidojot vārdnīcas kā humanitāro zinātņu darba veidolu. Par šo attieksmi vēlos autoram izteikt dziļu pateicību.

Ķīna un Latvija ir valstis ar senu kultūru un vēsturi. Kopš diplomātisko attiecību nodibināšanas 1991. gadā Ķīnas un Latvijas sakari kultūras un izlītības jomās pastāvīgi nostiprinās. Var teikt, ka „Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" izdošana ir Ķīnas un Latvijas draudzīgas sadarbības nepārtrauktas attīstības liecība un liels notikums Ķīnas un Latvijas kultūras sakaru jomā, kas veicinās dziļāku abu valstu tautu savstarpējo izpratni un draudzību. No cita viedokļa,- divvalodīgā ķīniešu-latviešu vārdnīca ir pirmais darbs, kurā atspoguļotas mūsdienu ķīniešu valodas attīstības procesā notiekošās izmaiņas. Šādas vārdnīcas iznākšana būs liels atspaids tiem Latvijas cilvēkiem, kas vēlēsies izprast mūsdienu Ķīnu un apgūt moderno ķīniešu valodu. Šī vārdnīca būs ērti pielietojama ne tikai tiem, kas Latvijā apgūst ķīniešu valodu, bet tā būs neaizstājams izziņas avots arī ķīniešiem, kas apgūst latviešu valodu.

Cik man zināms, tad pirmie Ķīnas kultūras pētījumi Latvijā nākuši klajā aptuveni pirms 100 gadiem. Mūsdienās Latvijā izdoti tādi Ķīnas tradicionālās kultūras kanoni kā 论语 „Luņju" un 道德经 „Daodedzjin", kurus iemīļojuši Latvijas lasītāji. Latvijas sinologi Ķīnas kultūras popularizēšanā ir devuši milzīgu un nenovērtējamu ieguldījumu. Ķīniešu valodas kā galvenā kultūras popularizācijas faktora sistemātiska apmācība Latvijā ir aizsākusies salīdzinoši vēlu, tikai pirms aptuveni 20 gadiem.

Sākoties jaunajam gadsimtam, līdz ar Ķīnas ietekmes pakāpenisku palielināšanos, pasaulē strauji aug nepieciešamība pēc ķīniešu valodas apgūšanas un ķīniešu valodas apmācības attīstība strauji attīstās. Par piemēru Latvijā šodien ķīniešu valodu apgūst vairāki simti cilvēku un Baltijas valstu vidū Latvija ieņem vadošo vietu.

Arvien lielāks Latvijas jauno cilvēku skaits uzsāk ķīniešu valodas studijas un ķīniešu valodas apmācībai ir lieliskas perspektīvas. Var teikt, ka P.Pildegoviča sastādītā „Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca" iznāk ļoti piemērotā laikā. Vēlos izteikt pārliecību par to, ka šo notikumu apsveiks daudzie Latvijas ķīniešu valodas entuziasti.

Patlaban visā pasaulē ķīniešu valodas straujo izplatību apliecina Konfūcija institūti. Kopš 2004.gada novembra, kad tika nodibināts pirmais Konfūcija institūts, īsā dažu gadu laika posmā ir izveidoti 282 Konfūcija institūti un 272 Konfūcija klases, kas aptver 88 pasaules valstis (rajons). 2009.gadā Konfūcija institūtu sarakstos 230 000 cilvēku, kas mācās ķīniešu valodu. Pavisam nesen mēs saņēmām Latvijas universitātes lūgumu atvērt Konfūcija institūtu. Mēs esam pārliecināti, ka ar abu pušu kopējām pūlēm ķīniešu valodas apmācība Latvijā attīstīsies sekmīgi.

Lai zaļo un plaukst Ķīnas un Latvijas draudzība!

Sju Liņ
ĶTR valsts ķīniešu valodas pārvaldes (Hanban) priekšsēdētājs
Konfūcija institūta Galvenās pārvaldes ģenerālsekretārs

Autora priekšvārds

„Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" sastādīšanas darbu veicis Pēteris Pildegovičs. Darbs pie vārdnīcas izstrādāšanas tika aizsākts 2002.g., veicot redaktora pienākumus aģentūrā „Sjiņhua". Vārdnīcas sastādīšanas pamatdarbs tika veikts ar LU Moderno valodu fakultātes orientālistikas katedras palīdzību.

„Lielajā ķīniešu-latviešu vārdnīcā" ķīniešu valodā ietvertā leksika un frazeoloģismi ar ĶTR vēstniecības LR atbalstu tika izrediģēti „国家汉办Guodzja haņbaņ"(Valsts ķīniešu valodas pārvaldē).Tālākais vārdnīcas manuskripta ķīniešu valodas slīpējums un manuskripta galīgā sagatavošana publicēšanai tika veikta izdevniecībā „商务印书馆 Šanvu jiņšuguaņ".

Ķīniešu valodas tulkojumu atbilstību latviešu valodā pārbaudīja ĶTR ĀM departamenta nodaļas vadītāja vietnieks 周宏友 Džou Hunjou.

„Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" latviešu valodas rediģēšana notika divos posmos.Pirmo vārdnīcas latviešu valodas lasījumu un rediģēšanu veica LU profesors J. Priede un Daugavpils universitātes asociētā profesore A. Stašulāne. Atkārtotu latviešu valodas rediģēšanu un stilistiskos uzlabojumus veica Filosofijas institūta darbiniece Dr. Phil. A. Jāne un institūta darbiniece L. Kuzmane.

Ķīnā dzīvojošo tautu mūzikas instrumentu sadaļu izstrādāt palīdzēja LU asociētais profesors V. Muktupāvels.

Hieroglifu meklēšanas tabulas un vārdnīcā iekļautos „Pielikumus" sagatavojusi LU Moderno valodu fakultātes skolotāja 王英佳 Van Jindzja.

Vārdnīcas hieroglifiskā teksta salikumu, kā arī augu un dzīvnieku valsts atspoguļojumu latīņu valodā veica mana dzīvesbiedre Dr. biol. G. Paņina.

Pēteris Pildegovičs
3.4.2010.g.

Īss ievads

„Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" kā mācību līdzekļa nepieciešamība sinoloģijas studentiem un skolotājiem Latvijas augstskolās, kā arī ķīniešu valodas tekstu tulkošana praktiskajās jomās strādājošiem,- bija galvenā mērķa ievirze uzsākot darbu pie minētās vārdnīcas.

Vārdnīcā iekļauti at 5000 ligzdas hieroglifu un ap 50 000 vārdkopu, kas atspoguļo mūsdienās lietoto valodu 普通话 putunhua. Senķīniešu literatūras pieminekļos sastopamie vārdi un izteicieni ietverti tādā mērā, kādā tie izmantoti vēlākajā literārajā apritē. Salīdzinoši daudz uzmanības veltīts preses un publicistikas leksikai, frazeoloģismu un idiomu tulkošanai, kā arī bieži sastopamajai zinātniskajai un tehniskajai terminoloģijai.

Galvenie vārdnīcas sastādīšanā izmantotie avoti: 现代汉语词典 (1988年)；新华词典(1998年)；汉语成语词典(1985 年)；汉英词典(2001年)；汉英综合大词典(2001年)；汉俄词典(1990年).

„Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" ligzdas hieroglifi, vārdnīcā iekļautā leksika, frazeoloģismi, kā arī senķīniešu literatūras pieminekļos sastopamie vārdi un izteicieni tika pārbaudīti pēc „Ķīniešu-angļu lielās universālās vārdnīcas"*(trijos sējumos, 2001.g.)*, kā arī pēc prof. I.Ošaņina vārdnīcas „Bolshoi kitaisko-russkij slovar"*(četros sējumos,1983.g.)*.

Ķīniešu valodas gramatikas jautājumu komentāri, it īpaši palīgvārdu raksturojums saskaņoti ar prof. Ļu Šusjana darbu 中国文法要略(吕叔湘著，1956年).

Vārdnīcas lietošana

Vārdnīcā ietvertais leksikas apjoms izvietots ĶTR pieņemtā 汉语拼音字母-fonetiskā alfabeta secībā, kas atvieglina vārdnīcas lietošanu uzsākot ķīniešu valodas apgūšanu.Savukārt,- padziļinātās ķīniešu valodas studijās saskaroties ar hieroglifiem, kuru izruna nav zināma,- tiek piedāvātas Ķīnā tradicionālās hieroglifu meklēšanas tabulas.Tabulās iekļautajiem hieroglifiem sekmīgākas ķīniešu valodas apgūšanas nolūkā ar 拼音字母,-proti ar ĶTR pieņemtā alfabēta palīdzību tiek norādīta katra hieroglifa izruna. Vārdnīcas leksiskā materiāla izvietojumā pirmajā pozicijā atrodas ligzdas hieroglifs. Ligzdas hieroglifa nozīmju sistematizācijas rezultātā izceltas sekojošas rubrikas: ✪ pieņemtais apzīmējums; ✪ lietvārds; ✪ īpašības vārds; ✪ apstākļa vārds; ✪ darbības vārds *(vajadzības gadījumā izceļot rezultatīvos darbības vārdus; modālos darbības vārdus;palīgdarbības vardus u.c.)* ✪ skaitļa vārds; ✪ vietniekvārds; ✪ palīgvārds *(saiklis;partikula;modālā partikula; prievārds;postpozīcija)* ✪ izsauksmes vārds; ✪ onomatopoētisms; skaitāmais vārds; ✪ īpašvārds; ✪ uzvārds.

„Lielajā ķīniešu-latviešu vārdnīcā" iekļautajiem ligzdas hieroglifiem norādīts vienkāršotais un pilnais hieroglifu pieraksts, kā arī atsevišķos gadījumos vienādas nozīmes dažādi pierakstāmie hieroglifi 异体字. Pilnā pieraksta hieroglifi vārdnīcas lietotājiem varētu atvieglināt darbu ar tekstiem, kas izdoti pirms ĶTR nodibināšanas, vai arī mūsdienās tiek publicēti Taivaņā, Honkongā, vai Singapūrā.

Katram hieroglifam ar ĶTR pieņemto grafisko apzīmējumu palīdzību tiek norādīts attiecīgā hieroglifa tonis: ˉ pirmais tonis ˊ otrais tonis ˇ trešais tonis un ˋ ceturtais tonis. Bez tam vienādi izrunājamie hieroglifi vārdnīcā izvietoti norādīto toņu secībā, sākot ar pirmo toni un beidzot ar ceturto. Hieroglifi ar vienādu izrunu un vienādu toni izvietoti atkarībā no hieroglifa grafisko elementu skaita, šo elementu pieauguma secībā.

Svara, garuma, platības u.c. mērvienības, kanonu un pirmavotu nosaukumi, vēsturisko personāžu uzvārdi, gramatisko konstrukciju un palīgvārdu nosaukumi tiek piedāvāti ķīniešu rakstu zīmēs–hieroglifos.

Vairumā gadījumu frazeoloģismu, idiomu un līdzību tulkojumā tiek piedāvāta ar attiecīgā frazeoloģisma izcelsmi saistītā leģenda.

Augu un dzīvnieku valsts atspoguļota ne tikai tulkojumā uz latviešu valodu, bet arī latīņu valodā.

Vārdnīcas sākumā tiek piedāvāts latvisko saīsinājumu saraksts, kā arī tabula par ķīniešu valodas zilbju atveidi latviešu valodā.

Lai atvieglotu dziļāku to tekstu izpratni, kas saistīti ar Ķīnas vēsturi, Ķīnā dzīvojošām tautām, laika skaitīšanas tradīciju, radniecības saitēm, zemnieku kalendāru, akupunktūru, ĶTR provinču saīsinātajiem nosaukumiem, pasaules valstu, to galvaspilsētu un valsts valūtas nosaukumiem u.c.,- vārdnīca apgādāta ar 11 „Pielikumiem".

Līdz ar to,- šīs vārdnīcas galvenais uzdevums ir mācību līdzekļa un izziņas avota funkcijas tiem, kas tikko uzsākuši ķīniešu valodas studijas, kā arī tiem, kas ieinteresēti savu zināšanu padziļināšanā. „Lielā ķīniešu-latviešu vārdnīca" ir pirmais darbs ķīniešu-latviešu valodu leksikogrāfijā līdz ar ko autors būs pateicīgs par katru ierosinājumu, kas nākotnē varētu ļaut vārdnīcai pacelties jaunu prasību līmenī.

Izmantotie saīsinājumi

Vārdu šķiru saīsinājumi

apst.	apstākļa vārds
darb.	darbības vārds
darb.-pr.	darbības vārds- prievārds
ievadv.	ievadvārds
īpašv.	īpašvārds
izs.	izsauksmes vārds
lietv.	lietvārds
mod. darb.	modālais darbības vārds
mod. part.	modālā partikula
nolieg.part.	nolieguma partikula
norād. part.	norādamā partikula
onom.	onomatopoētisms
palīgdarb.	palīgdarbības vārds
palīgv.	palīgvārds
part.	partikula
pr.	prievārds
saik.	saiklis
sait	saitiņa
sk.	skaitļa vārds
skait.	skaitāmais vārds
suf.	sufikss
vietn.	vietniekvārds

Saīsinātie apzīmējumi

anat.	anatomija; anatomisks
antrop.	antropoloģija
apūd.	apūdeņošana
apv.	apvidvārds
arh.	arhaisms
arheol.	arheoloģija
arhit.	arhitektūra
astr.	astronomija
astrol.	astroloģija
av.	aviācija
bakteriol.	bakterioloģija
bioķīm.	bioķīmija
biol.	bioloģija
biškop.	biškopība
bot.	botānika
bud.	budisms
burt.	burtiski
celtn.	celtniecība
dao.	daoisms
dator.	datorzinības
daudzsk.	daudzskaitlis
dial.	dialekts
dinast.	dinastija
dipl.	diplomātija
dzelzc.	dzelzceļš
ekon.	ekonomika
el.	elektrība; elektrotehnika
elektron.	elektronika
etn.	etnogrāfija
farm.	farmakoloģija
famil.	familiāri
fil.	filoloģija
filoz.	filozofija
fin.	finanses; finansiāls
fiz.	fizika; fizisks
fiziol.	fizioloģija
folk.	folklora
fon.	fonētika

fot.	fotogrāfija
glezn.	glezniecība
grāmatved.	grāmatvedība
ģenēt.	ģenētika
ģeod.	ģeodēzija
ģeofiz.	ģeofizika
ģeogr.	ģeogrāfija
ģeol.	ģeoloģija
ģeom.	ģeometrija
hidr.	hidroloģija
hidrotehn.	hidrotehnika
irigāc.	irigācija; apūdeņošana
iron.	ironiski
isl.	islāms
izgl.	izglītība
jap.	japāņu valoda
jur.	juridisks termins; tieslietas
jūrn.	jūrniecība
kaligr.	kaligrāfija
kalnrūpn.	kalnrūpniecība
kinem.	kinematogrāfija
konf.	konfuciānisms
kor.	korejiešu valoda
krist.	kristietība
kuģu būvn.	kuģu būvniecība
kulin.	kulinārija
ķīm.	ķīmija
ķīn. fon.	ķīniešu valodas fonētika
ķīn. kulin.	ķīniešu kulinārija
ķīn. med.	ķīniešu medicīna
lat.	latīņu valoda
lauks.	lauksaimniecība
lingv.	lingvistika
lit.	literatūra
loģ.	loģika
lopk.	lopkopība
maņdž.	maņdžūru valoda
māksl.	māksla
mašīnb.	mašīnbūvniecība

mat.	matemātika
med.	medicīna
meh.	mehānika
mērinstr.	mērinstrumenti
met.	meteoroloģija
metal.	metalurģija
mežrūpn.	mežrūpniecība
mežsaimn.	mežsaimniecība
milit.	militārs
min.	mineraloģija
mit.	mitoloģija
mong.	mongoļu valoda
mūz.	mūzika
nav.	navigācija
negat.	negatīvā nozīmē
niev.	nievājoši
novec.	novecojis vārds
ofic.	oficiāla, formāla izteiksme
opt.	optika
paleont.	paleontoloģija
paleozol.	paleozooloģija
pārn.	pārnestā nozīmē
pazem.	pazemīgi
pedag.	pedagoģija
piekl.	pieklājības forma
poligr.	poligrāfija;poligrāfisks
polit.	politisks termins
postpoz.	postpozīcija
prov.	province
psihol.	psiholoģija
putnkop.	putnkopība
radioteh.	rediotehnika
rakst.	rakstu valoda
rel.	reliģija; reliģisks
rit.	rituāls
saīs.	saīsināti; saīsinājums
sakāmv.	idiomātisks izteiciens;sakāmvārds; paruna
sar.	sarunvalodā lietots vārds, vai izteiciens
sp.	sports

sp. vingr.	sporta vingrošana
stat.	statistika
teātr.	teātra termins
tehn.	tehnika; tehnisks
tekstil.	tekstilrūpniecība
tēl.	tēlniecība
tibet.	tibetiešu valoda
tipogr.	tipogrāfija
tirdzn.	tirdzniecība
transp.	transports
uzr.	uzruna
uzv.	uzvārds
vēst.	vēsture; vēsturisks
veterin.	veterinārā medicīna
vietv.	vietvārds
vulg.	vulgāri
žarg.	žargons
zool.	zooloģija
ĶKP	Ķīnas Komunistikā partija
sk.	skaties
p.m.ē.	
m.ē.	
u.c.	
u.tml.	
vien.	vienība
ZA;ZR	Ziemeļaustrumi; Ziemeļrietumi

汉拉拼音对照表

Ķīniešu valodas skaņu atveide latviešu valodā

1958.gadā, - kā palīglīdzeklis hieroglifu transkripcijai un arī normatīvas valsts valodas izrunas apgūšanai tika pieņemta ķīniešu valodas fonetiskā transkripcija „ pīnyīn"拼音. Ar latīņu alfabēta palīdzību tika izstrādāts ķīniešu valodas fonetiskais alfabēts „ pīnyīn zìmǔ" 拼音字母.

1977.gadā ANO ķīniešu valodas fonetiskā transkripcija „ pīnyīn"拼音 tika pieņemta kā pamats ķīniešu īpašvārdu un vietvārdu atveidei citās pasaules valodās. Izvairīties no iespējamām kļūdām ķīniešu valodas īpašvārdu, vietvārdu un zilbju atveidē latviešu valodā var palīdzēt starptautiski atzītā ķīniešu valodas fonetiskā transkripcija „ pīnyīn" 拼音.

Ķīniešu valodas fonetiskais alfabēts „pīnyīn zìmǔ" 拼音字母

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh -i Jj Kk Ll Mm

Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt -u -ü Ww Xx Yy Zz

Ķīniešu valodas zilbju atveide latviešu valodā fonetiskā alfabēta „ pīnyīn zìmǔ" 拼音字母**secībā**:

ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes	ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes
a	a	chan	čaņ
ai	ai	chang	čan
an	aņ	chao	čao
ang	an	che	če
ao	ao	chen	čeņ
ba	ba	cheng	čen
bai	bai	chi	či
ban	baņ	chong	čun
bang	ban	chou	čou
bao	bao	chu	ču
bei	bei	chua	čua
ben	beņ	chuai	čuai
beng	ben	chuan	čuaņ
bi	bi	chuang	čuan
bian	bieņ	chui	čui
bin	biņ	chun	čuņ
bing	bin	chuo	čuo
bo	bo	ci	ci
bu	bu	cong	cun
ca	ca	cou	cou
cai	cai	cu	cu
can	caņ	cuan	cuaņ
cang	can	cui	cui
cao	cao	cun	cuņ
ce	ce	cuo	cuo
cen	ceņ	da	da
ceng	cen	dai	dai
cha	ča	dan	daņ
chai	čai	dang	dan

ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes
dao	dao
de	de
dei	dei
den	deņ
deng	den
di	di
dia	dia
dian	dieņ
diao	diao
die	die
ding	din
diu	diu
dong	dun
dou	dou
du	du
duan	duaņ
dui	dui
dun	duņ
duo	duo
e	e
ē	e
ei	ei
en	eņ
eng	en
er	er
fa	fa
fan	faņ
fang	fan
fei	fei
fen	feņ
feng	fen
fo	fo
fou	fou
fu	fu
ga	ga
gai	gai
gan	gaņ
gang	gan
gao	gao
ge	ge
gei	gei
gen	geņ
geng	gen
gong	gun
gou	gou
gu	gu
gua	gua
guai	guai
guan	guaņ
guang	guan
gui	gui
gun	guņ
guo	guo
ha	ha
han	haņ
hang	han
hao	hao
he	he
hei	hei
hen	heņ
heng	hen
hm	hm
hng	hm
hong	hun
hou	hou
hu	hu
hua	hua
huai	huai
huan	huaņ
huang	huan
hui	hui
hun	huņ
huo	huo
ji	dzji
jia	dzja
jian	dzjaņ
jiang	dzjan
jiao	dzjao
jie	dzjie
jin	dzjiņ
jing	dzjin
jiong	dzjun
jiu	dzjiu
ju	dzju
juan	dzjuaņ
jue	dzjue
jun	dzjuņ
ka	ka
kai	kai
kan	kaņ
kang	kan
kao	kao
ke	ke
ken	keņ
keng	ken
kong	kun
kou	kou
ku	ku
kua	kua
kuai	kuai
kuan	kuaņ
kuang	kuan
kui	kui
kun	kun
kuo	kuo
la	la
lai	lai
lan	laņ
lang	lan
lao	lao
le	le
lei	lei
leng	len
li	li
lia	lia
lian	lieņ
liang	lian
liao	liao

ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes	ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes
lie	lie	ou	ou
lin	liņ	pa	pa
ling	lin	pai	pai
liu	liu	pan	paņ
lo	lo	pang	pan
long	lun	pao	pao
lou	lou	pei	pei
lu	lu	pen	peņ
lun	luņ	peng	pen
luo	luo	pi	pi
luan	luaņ	pian	pieņ
lü	ļu	piao	piao
lüe	ļue	pie	pie
m	m	pin	piņ
ma	ma	ping	pin
mai	mai	po	po
man	maņ	pou	pou
mang	man	pu	pu
mao	mao	qi	cji
me	me	qia	cja
mei	mei	qian	cjeņ
men	meņ	qiang	cjan
meng	men	qiao	cjao
mi	mi	qie	cje
mian	mieņ	qin	cjiņ
miao	miao	qing	cjin
mie	mie	qiong	cjun
min	miņ	qiu	cjiu
ming	min	qu	cju
miu	miu	quan	cjuaņ
mo	mo	que	cjue
mou	mou	qun	cjuņ
mu	mu	ran	žaņ
na	na	rang	žan
nai	nai	rao	žao
nan	naņ	re	že
nang	nan	ren	žeņ
nao	nao	reng	žen
ne	ne	ri	ži
nei	nei	rong	žun
nen	neņ	rou	žou
neng	nen	ru	žu
ng	n	ruan	žuaņ
ni	ni	rui	žui
nian	nieņ	run	žuņ
niang	nian	ruo	žuo
niao	niao	sa	sa
nie	nie	sai	sai
nin	niņ	san	saņ
ning	nin	sang	san
niu	niu	sao	sao
nong	nun	se	se
nou	nou	sen	seņ
nu	nu	seng	sen
nuan	nuaņ	sha	ša
nü	ņu	shai	šai
nuo	nuo	shan	šaņ
nüe	ņue	shang	šan
o	o	shao	šao

ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes	ķīniešu valodas zilbes	latviešu valodas zilbes
she	še	xiong	sjun
shei	šei	xiu	sjiu
shen	šeņ	xu	sju
sheng	šen	xuan	sjuaņ
shi	ši	xue	sjue
shou	šou	xun	sjuņ
shu	šu	ya	ja
shua	šua	yan	jeņ
shuai	šuai	yang	jan
shuan	šuaņ	yao	jao
shuang	šuan	ye	je
shui	šui	yi	ji
shun	šuņ	yin	jiņ
shuo	šuo	ying	jin
si	si	yo	jo
song	sun	yong	jun
sou	sou	you	jou
su	su	yu	ju
suan	suaņ	yuan	juaņ
sui	sui	yue	jue
sun	suņ	yun	juņ
suo	suo	za	dza
ta	ta	zai	dzai
tai	tai	zan	dzaņ
tan	taņ	zang	dzan
tang	tan	zao	dzao
tao	tao	ze	dze
te	te	zei	dzei
teng	ten	zen	dzeņ
ti	ti	zeng	dzen
tian	tieņ	zha	dža
tiao	tiao	zhai	džai
tie	tie	zhan	džaņ
ting	tin	zhang	džan
tong	tun	zhao	džao
tou	tou	zhe	dže
tu	tu	zhei	džei
tuan	tuaņ	zhen	džeņ
tui	tui	zheng	džen
tun	tuņ	zhi	dži
tuo	tuo	zhong	džun
wa	va	zhou	džou
wai	vai	zhu	džu
wan	vaņ	zhua	džua
wang	van	zhuai	džuai
wei	vei	zhuan	džuaņ
wen	veņ	zhuang	džuan
weng	ven	zhui	džuei
wo	vo	zhun	džuņ
wu	vu	zhuo	džuo
xi	sji	zi	dzi
xia	sja	zong	dzun
xian	sjeņ	zou	dzou
xiang	sjan	zu	dzu
xiao	sjao	zuan	dzuaņ
xie	sjie	zui	dzuei
xin	sjiņ	zun	dzuņ
xing	sjin	zuo	dzuo

Ķīnas Tautas Republikā fonetiskā transkripcija „ pīnyīn" 拼音tiek plaši pielietota. Ķīniešu valodas valodas nezinātājam tā ļauj iepazīties ar attiecīgā hieroglifa skanējumu. Svarīgi piebilst, ka latīņu burtos ietvertās zilbes katrs Eiropas, vai citas tautas pārstāvis lasīs atbilstoši savas valodas fonetiskajām normām, kas var ietekmēt ķīniešu valodas zilbju izrunu ķīniešu valodā.

总　目

Kopējais satura radītājs

部首检字表

Hieroglifa meklēšana pēc hieroglifa atslēgas

一　部首目录

Atslēgu tabula

(部首右边的号码为检字表的页码)

(Skaitlis hieroglifa atslēgas labajā pusē norāda attiecīgo hieroglifa meklēšanas tabulas lappusi)

二 检字表

Hieroglifu meklēšanas tabulas

(字右边的号码为词典正文的页码)
(Skaitis hieroglifa labajā pusē norāda lappusi, kurā meklējams attiecīgais hieroglifs)

一部

一至二画

三 画

四 画

五 画

六 画

七至八画

九画以上

丨部

三至四画

五 画

六画以上

丿部

一 画

二 画

三 画

四 画

五 画

六 画

七 画

八 画

九画以上

艹部

一至三画

饣部

二至四画

五至六画

七至八画

九　画

十画以上

丬(爿)部

广部

三至五画

六至八画

九画以上

忄(⺗)部

一至四画

五　画

六　画

七　画

八　画

九　画

十至十二画

十三画以上

门部

一至四画

五至七画

八画以上

氵部

二至三画

宀部

十画以上

幺部

巛部

王部

一至六画

七至九画

十画以上

韦（韋）部

木部

一至三画

四画

五画

六画

七画

八画

A

A

a

阿 ā/ē **palīgv.** lietvārdu prefikss, kas apzīmē: ❶ *dažādas radniecības kategorijas un piešķir tām mīlinājuma nokrāsu;* ❷ *personu vārdu, iesauku, uzvārdu un titulu prefikss;* ❸ *kopā ar skaitļa vārdu norāda uz bērnu vecuma secību ģimenē;* ❹ *skaņas atdarinājumu un izsauksmes vārdu prefikss, kas izsaka nopūtu, vaidu, kliedzienu*
阿昌族 āchāngzú ačan(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
阿地坪 ādìpíng *farm.* atebrīns
阿斗 Ādǒu *niev.* lupata; puņķu tapa
阿尔巴尼亚 Ā'ěrbāníyà Albānija
阿尔巴尼亚人 ā'ěrbāníyàrén albānis
阿尔巴尼亚语 ā'ěrbāníyàyǔ albāņu valoda
阿尔法 ā'ěrfǎ *fiz.* alfa daļiņas
阿尔及利亚 Ā'ěrjílìyà Alžīrija
阿尔及利亚人 ā'ěrjílìyàrén alžīrietis
阿飞 āfēi švīts; švauksts
阿富汗 Āfùhàn Afganistāna
阿富汗人 āfùhànrén afgānis
阿富汗语 āfùhànyǔ afgāņu valoda
阿根廷 Āgēntíng Argentīna
阿根廷人 āgēntíngrén argentīnietis
阿訇 āhōng ahuns; ķīniešu mulla
阿拉伯胶 ālābójiāo *bot., ķīm.* gumiarābiks
阿拉伯人 ālābórén arābs
阿拉伯语 ālābóyǔ arābu valoda
阿罗汉 āluóhàn *bud. sanskr.* arhats; *ķīn.* alohans *(budists, kas sasniedzis pilnību)*
阿曼 Āmàn Omāna
阿曼人 āmànrén Omānas iedzīvotājs
阿芒拿 āmángná *ķīm.* amonāls
阿门 āmén *rel.* āmen
阿米巴 āmǐbā *zool.* amēba *(Amoeba sp.)*
阿米巴病 āmǐbābìng *med.* amebiāze
阿Q精神 Ā Q jīngshén ◊ A Cjiu gars; morāle *(Lu Sjuņa darba „Patiesais stāsts" galvenā varoņa, atpalikušā zemnieka A Cjiu pārliecība, ka viņa ciestie pazemojumi ir morālas uzvaras)*
阿塞拜疆 Āsàibàijiāng Azerbaidžāna
阿塞拜疆人 āsàibàijiāngrén azerbaidžānis
阿司匹林 āsīpǐlín *farm.* aspirīns
阿嚏 ātì **onom.** šķaudiens
阿托品 ātuōpǐn *farm.* atropīns
阿姨 āyí auklīte; tantiņa

啊(呵) ā/á/ǎ/à/·a **izs.** *(paužot pārsteigumu)* ak! vai!

腌 ā/yān **sast.**
腌臜 ā·za netīrs; netīrība

啊(呵) á/ā/ǎ/à/·a **izs.** *(paužot neizpratni)* klau! paklau!

啊(呵) ǎ/ā/á/à/·a **izs.** *(paužot izbrīnu)* skaties tikai! vai re!

啊(呵) à/ā/á/ǎ/·a **izs.** *(paužot piekrišanu)* jā! labi! ahā! ā!

啊(呵) ·a/ā/á/ǎ/à **palīgv.** *(paužot apbrīnu)* tieši tā! *(teikuma beigās)*

ai

哎 āi **izs.** ❶ *(paužot izbrīnu vai neapmierinātību)* kāpēc? kādēļ?; ❷ *(paužot brīdinājumu vai atgādinājumu)* klau! nu tu *(man)* skaties!

哀 āi **darb.** ❶ skumt; sērot; just līdzi; **lietv.** ❷ žēlums; ❸ skumjas; ar nožēlu; skumjām; **īp.** skumjš; bēdīgs; sērīgs; **īpašv.** Ai *uzv.*
哀愁 āichóu skumjas; dziļas bēdas
哀辞 āicí atvadu vārdi dzejā; sēru vārsmas
哀悼 āidào līdzjūtība
哀的美敦书 āidìměidūnshū ultimāts
哀告 āigào lūgt; žēlabaini prasīt
哀歌 āigē skumja dziesma
哀号 āiháo raudas; žēlabas
哀鸿遍野 āihóng-biànyě visur apkārt cietēji un izsalkušie; visi lauki pilni bēgļu
哀乐 āilè skumjas un prieks
哀怜 āilián skumt; just līdzi
哀鸣 āimíng vaidēt; stenēt
哀启 āiqǐ sēru ziņa ar īsu nekrologu
哀求 āiqiú lūgt; žēlabaini lūgties
哀伤 āishāng skumt; just līdzi
哀思 āisī smagas skumjas; līdzcietība
哀痛 āitòng skumjas
哀艳 āiyàn *rakst.* elēģisks un krāšņs
哀怨 āiyuàn žēlabas
哀乐 āiyuè sēru mūzika

埃 āi **lietv.** ❶ putekļi; ❷ pīšļi; ❸ *fiz.* angstrēms
埃博拉 āibólā *med.* Ebolas *(hemorāģiskais)* drudzis

A

埃及 Āijí Ēģipte
埃及人 āijírén ēģiptietis
埃塞俄比亚 Āisài'ébǐyà Etiopija
埃塞俄比亚人 āisài'ébǐyàrén etiopietis

挨(捱) āi/ái **palīgv.** ❶ pēc kārtas; viens aiz otra; ❷ pie; blakus; **darb.** tuvoties
挨次 āicì pēc kārtas; viens pēc otra
挨个儿 āigèr visi pēc kārtas
挨户 āihù katra māja
挨肩儿 āijiānr vienā gadā dzimušie
挨近 āijìn tuvāk

唉 āi/ài **izs.** ❶ *(paužot piekrišanu)* jā; pareizi; labi; ❷ *(paužot dusmas vai nožēlu)* ak! ak vai!
唉声叹气 āishēng-tànqì smagi pūst; pūst un elsot

锿(鎄) āi **lietv.** *ķīm.* einšteinijs (Es)

挨(捱) ái/āi **darb.** ❶ ciest *(no kritikas; sitieniem u.c.)*; ❷ atlikt; novilcināt

皑(皚) ái **īp.** balts; sniegbalts; tīrs
皑皑 ái'ái *rakst.* balts; sniegbalts; tīrs

癌 ái **lietv.** *med.* ļaundabīgs audzējs; vēzis
癌病 áibìng *med.* vēzis; karcinomatozs
癌学 áixué *med.* kanceroloģija

嗳(噯) ǎi/ài **izs.** *(paužot nepiekrišanu vai noliegumu)* ne; nē; nepavisam; **lietv.** atraugas
嗳气 ǎiqì *med.* atraugas

矮 ǎi **īp.** ❶ zems; zemāks; ❷ īss; **darb.** īsināt; samazināt
矮墩墩 ǎidūndūn plecīgs; zems
矮秆作物 ǎigǎn zuòwù *lauks.* pundurkultūras
矮个子 ǎigè·zi zema auguma
矮胖子 ǎipàng·zi mazs resnītis
矮小 ǎixiǎo ❶ maziņš *(cilvēks)*; ❷ zems *(nams)*
矮星 ǎixīng *astr.* pundurzvaigzne
矮子 ǎi·zi maza auguma cilvēks

蔼(藹) ǎi **īp.** ❶ laipns; ❷ sulīgs; svaigs; ❸ bagāts; ❹ biezs
蔼然 ǎirán *rakst.* laipns; pretimnākošs

霭(靄) ǎi **lietv.** *rakst.* dūmaka; viegla dūmaka; **īpašv.** Ai *uzv.*

艾 ài **lietv.** ❶ *bot.* vērmele *(Artemisia vulgaris)*; ❷ vecis; sirmgalvis; ❸ skaistulis; skaistule; ❹ favorīts; **darb.** ❶ beigties; ❷ rūpēties; ❸ sargāt; ❹ audzināt; ❺ pateikties; ❻ atalgot; **īp.** ❶ glīts; jauks; ❷ skaists; ❸ zaļganpelēks; **īpašv.** Ai *uzv.*
艾滋病 àizībìng *med.* AIDS

砹 ài **lietv.** *ķīm.* astats (At)

唉 ài/āi **izs.** *(paužot grūtsirdību vai nožēlošanu)* o! a! kauna lieta!

爱(愛) ài **darb.** ❶ mīlēt; izjust mīlestību; ❷ patikt *(dejot; audzēt ziedus u.c.)*; ❸ augstu vērtēt; ❹ sargāt; **lietv.** ❶ mīlestība; pieķeršanās; kaislība; ❷ labsirdība; ❸ augstsirdība; ❹ humanitāte; **īpašv.** Ai *uzv.*
爱财如命 àicái-rúmìng par visu vairāk mīlēt mantu
爱称 àichēng ❶ laipna uzruna; ❷ *gram.* mīlinājuma lietvārds
爱戴 àidài mīlēt; *(tautas)* mīlēts *(vadonis u.c.)*
爱尔兰 Ài'ěrlán Īrija
爱尔兰人 ài'ěrlánrén īrs
爱抚 àifǔ lolot; kopt ar mīlestību; audzināt
爱国 àiguó patriotisms
爱国心 àiguóxīn patriotiskas jūtas
爱国者 àiguózhě patriots
爱国主义 àiguózhǔyì patriotisms
爱好 àihào izjust mīlestību; mīlēt aizrauties *(ar kaut ko)*
爱好者 àihàozhě fans; *(mūzikas u.c.)* mīļotājs
爱护 àihù saudzēt; gādāt *(par kādu)*
爱克斯光 àikèsīguāng *fiz.* rentgena stari
爱理不理 àilǐ-bùlǐ nicīgi; ar nicīgu attieksmi
爱怜 àilián ❶ mīlēt; ❷ žēlot
爱面子 ài miàn·zi ❶ būt patmīlīgam; ❷ censties nezaudēt seju
爱莫能助 àimònéngzhù nespēt, lai arī cik ļoti vēlētos
爱慕 àimù dievināt
爱女 àinǚ mīļotā meita
爱情 àiqíng mīlestība
爱人 ài·ren laulātais draugs, dzīvesbiedre
爱沙尼亚 Àishāníyà Igaunija
爱沙尼亚人 àishāníyàrén igaunis
爱上 ài·shang iemīlēties; iemīlēt *(darbu)*
爱神 àishén *mit.* Kupidons; Erots; Amors
爱斯基摩人 àisījīmórén eskimoss
爱屋及乌 àiwū-jíwū ◊ ja esi iemīlējies, iemīlēsi arī mīļotā tuvākos
爱惜 àixī sargāt labo vārdu, reputāciju
爱小 àixiǎo būt sīkumainam
爱憎分明 àizēngfēnmíng būt pilnīgā skaidrībā *(ko mīlēt un ko ienīst)*

隘 ài **īp.** ❶ šaurs; šaura *(šķērsiela)*; ❷ mazs; ierobežots; ❸ nepieejams; ❹ trūcīgs; nabags; ❺ svarīga *(vieta)*; **darb.** ❶ aizsprostot, nogriezt *(ceļu)*; ❷ atdalīt; izolēt
隘道 àidào šaurs kalnu ceļš; aiza
隘路 àilù šaura kalnu pāreja

碍(礙) ài **darb.** ❶ aizsprostot *(ceļu)*; ❷ traucēt; **lietv.** ❸ šķērslis; traucēklis; kaitīgums
碍口 àikǒu neērti teikt; neērti par to runāt
碍面子 ài miàn·zi neērti personīgu apsvērumu dēļ
碍难 àinán neērti, grūti kaut ko solīt
碍事 àishì ❶ traucēt; traucēklis; ❷ bīstami
碍手碍脚 àishǒu-àijiǎo maisīties pa kājām; traucēt
碍眼 àiyǎn nepatīkami; pretīgi

嗳(噯) ài/ǎi **izs.** *(paužot sašutumu un izbrīnu)* ai; ak!

暧(曖) ài **īp.** tumšs; apmācies; drūms; blāvs; neskaidrs; nesaprotams; **darb.** aizēnot; slēpt; aizsegt
暧昧 àimèi divdomīgs; apšaubāms

an

安 ān **īp.** ❶ mierīgs; kluss; rāms; ❷ stabils; stiprs; noturīgs; ❸ dīks; bezdarbīgs; **apst.** ❹ klusi; laimīgi; ❺ kur? kurp? no kurienes? **darb.** ❻ nomierināties; būt apmierinātam; ❼ piekrist; atzīt par labu; ❽ *(pamatīgi)* iekārtoties; ❾ sasniegt mērķi; tiekties; ❿ nomierināt; ⓫ montēt; labiekārtot; **lietv.** ⓬ miers; atpūta; drošība; ⓭ *fiz.* ampērs; **īpašv.** Aņ *uzv.*
安步当车 ānbù-dàngchē mierīgi iet kājām tā vietā, lai brauktu
安瓿 ānbù *med.* ampula
安插 ānchā kādu kaut kur iekārtot
安道尔 Āndào'ěr Andora
安道尔人 āndào'ěrrén andorietis
安定 āndìng miers; stabilitāte
安定剂 āndìngjì *ķīm.* stabilizators
安顿 āndùn ❶ *(kādu)* iekārtot, uzņemt; ❷ ļaut atpūsties
安放 ānfàng *(kaut ko)* nolikt, novietot
安分 ānfèn zināt savu vietu; nepieļaut to, ko nedrīkst
安分守己 ānfèn-shǒujǐ rīkoties ar atbildības sajūtu; uzvesties atbilstoši savam stāvoklim
安抚 ānfǔ savaldīties; nomierināties
安哥拉 Āngēlā Angola
安哥拉人 āngēlārén angolietis
安好 ānhǎo laime; laimīgi
安家 ānjiā apmesties; apmesties *(uz dzīvi)*
安家费 ānjiāfèi izdevumi, kas saistīti ar pārbraukšanu uz jaunu dzīves vietu
安家落户 ānjiā-luòhù pārbraukt uz pastāvīgu dzīvi
安静 ānjìng ❶ klusums; miers; ❷ mierīgs; kluss *(vieta u.c.)*
安居 ānjū mierīgi dzīvot
安居乐业 ānjū-lèyè mierīgi dzīvot un strādāt
安康 ānkāng veiksmīga dzīve un laba veselība
安乐 ānlè pārticība; nodrošināta dzīve
安乐窝 ānlèwō silta ligzdiņa
安理会 Ānlǐhuì *polit.* ANO Drošības Padome
安谧 ānmì klusums; miers; mierīgs
安眠 ānmián ❶ mierīgi gulēt; ❷ stipri aizmigt
安眠药 ānmiányào miega zāles
安乃近 ānnǎijìn *farm.* analgīns
安宁 ānníng miers; bezrūpība
安排 ānpái noorganizēt
安培 ānpéi *fiz.* ampērs
安培计 ānpéijì *fiz.* ampērmetrs
安全 ānquán ❶ drošība; ❷ valsts drošība; ❸ drošības līgums
安全瓣 ānquánbàn *mašīnb.* drošības vārstulis
安全带 ānquándài *celtn.* drošības josta
安全岛 ānquándǎo miera un laimes saliņa
安全灯 ānquándēng ogļraču lampa
安全帽 ānquánmào drošības ķivere
安然 ānrán mierīgi; veiksmīgi
安如磐石 ānrúpánshí ❶ stiprs kā klints; ❷ stingrs
安如泰山 ānrútàishān ◊ neapgāžams kā Taišanas kalns *(stingrs; stabils)*
安身 ānshēn atrast mājokli; apmesties
安身立命 ānshēn-lìmìng apmesties uz pastāvīgu dzīvi; dzīvot klusi un mierīgi
安神 ānshén nomierināt nervus
安生 ānshēng mierīgi; bez trakošanas
安石榴 ānshí·liu *bot.* granātkoks *(Punica granatum)*
安适 ānshì dzīvot mierīgi kā vecumdienās
安土重迁 āntǔ-zhòngqiān nevēlēties šķirties no dzimtajām vietām; būt pret pārcelšanos uz citurieni
安危 ānwēi miers un briesmas
安慰 ānwèi mierināt; mierinājums
安慰赛 ānwèisài *sp.* gandarījuma sacensības
安稳 ānwěn drošs; tāds, uz ko var paļauties
安息 ānxī atpūsties
安闲 ānxián ❶ būt brīvam; ❷ atpūsties
安详 ānxiáng miers; mierīgs
安歇 ānxiē aiziet gulēt
安心 ānxīn ❶ mierīgi; ❷ nomierināties; ❸ *(kādu)* nomierināt; ❹ domāt; ❺ kaut ko iecerēt
安逸 ānyì ❶ bezbēdīgs; ❷ komforts; ❸ ērti dzīvot
安营 ānyíng izveidot apmetni
安于 ānyú samierināties *(ar kaut ko)*
安葬 ānzàng apglabāt *(aizgājēju)*
安之若素 ānzhī-ruòsù uzskatīt kā normu, kā pareizu nostāju
安置 ānzhì ❶ iekārtot *(kādu)*; ❷ apmetināt
安装 ānzhuāng savest kārtībā *(kādu iekārtu)*

桉 ān **lietv.** ❶ eikalipta koks; ❷ *bot.* bumbveidīgais eikalipts *(Eucalyptus globulus)*
桉油 ānyóu eikalipta eļļa

氨 ān **lietv.** *ķīm.* amonjaks

A

氨基酸 ānjīsuān *ķīm.* aminoskābe
氨纶 ānlún porolons
氨气 ānqì *ķīm.* amonjaks
氨水 ānshuǐ *ķīm.* amonjaka ūdens
氨盐 ānyán *ķīm.* amonija sāls

庵(菴) ān **lietv.** ❶būda ar salmu jumtu; ❷budistu klosteris; **īpašv.** Aņ *uzv.*

谙(諳) ān **darb.** ❶zināt; prast; *(kaut ko)* labi pārzināt; ❷atcerēties; iemācīties no galvas
谙练 ānliàn *(kaut ko)* labi pārvaldīt

鹌(鵪) ān **sast.**
鹌鹑 ān·chun *zool.* paipala *(Coturnix coturnix japonica)*

鞍(鞌) ān **lietv.** segli
鞍被 ānbèi zirga sega
鞍马 ānmǎ *sp.* vingrinājumi zirgā
鞍轿 ānqiáo seglu loks
鞍形座 ānxíngzuò segli
鞍子 ān·zi ❶segli; ❷apseglot zirgu

俺 ǎn **vietn.** *dial.* es; mēs; mans

铵(銨) ǎn **lietv.** *ķīm.* amonijs

岸 àn **lietv.** ❶krasts; ❷sauszeme; ❸cietums; cietuma pagrabs; **īp.** ❹augsts; ❺izcils; ❻ievērojams; ❼lepns; **darb.** ❽atsegt pieri; ❾atbīdīt cepuri uz pakauša
岸边 ànbiān krastā
岸标 ànbiāo krasta navigācijas zīmes

按 àn **darb.** ❶uzspiest; piespiest; ❷aizturēt; apturēt; ❸uzlikt *(roku)*; ❹apstādināt; ❺pievilkt *(grožus)*; ❻ierobežot; glaudīt; ❼sist *(bungas)*; ❽veikt izmeklēšanu; pratināt; ❾vākt uzziņas; ❿pārbaudīt; revidēt; ⓫apbraukāt; inspicēt; ⓬pārmest; apvainot; ⓭atbalstīties; **pr.** ⓮saskaņā ar; pēc kārtas; uz *(kāda)* pamata; no *(kāda)* viedokļa; no *(katras sētas u.c.)*; ⓯tikai tad; pēc tam; **īpašv.** Aņ *uzv.*
按兵不动 ànbīng-bùdòng *milit.*nedot armijai uzbrukuma komandu un nogaidīt
按部就班 ànbù-jiùbān attiecīgā kārtībā
按理 ànlǐ pēc notikumu loģikas
按例 ànlì pēc tradīcijas vai kārtības
按脉 ànmài pārbaudīt pulsu
按摩 ànmó *med.* ❶masāža; ❷masēt
按捺 ànnà savaldīties
按捺不住 ànnàbùzhù nesavaldīties
按钮 ànniǔ poga
按期 ànqī laikā; laicīgi
按时 ànshí laicīgi
按说 ànshuō pēc loģikas
按图索骥 àntú-suǒjì parastā kartībā; saskaņā ar veselo saprātu; tiekties pēc problēmas atrisinājuma; sekot pa pēdām
按蚊 ànwén *zool.* malārijas ods *(Anopheles sp.)*
按语 ànyǔ piebilde; komentārs
按照 ànzhào saskaņā ar
按照国际惯例 ànzhào guójì guànlì saskaņā ar starptautiskiem likumiem
按住 ànzhù stingri piespiest

案 àn **lietv.** ❶garš galds; ❷rakstāmgalds; ❸*jur.* tiesu lieta; ❹oficiāls dokuments; ❺incidents; notikums; ❻noziegums; ❼likuma projekts; paskaidrojums; izziņa; ❽koka šķīvis; ❾robeža; eža; **darb.** ❿veikt izmeklēšanu; pratināt; ⓫pārbaudīt; revidēt; **pr.** ⓬tāpēc; ⓭un tad; ⓮pēc tam
案板 ànbǎn virtuves dēlītis
案秤 ànchèng galda svari
案牍 àndú ❶lietvedība; ❷kancelejas dokumenti; oficiāli dokumenti
案件 ànjiàn tiesu lieta
案卷 ànjuàn arhīvs; dokumentācija
案情 ànqíng lietas būtība
案头 àntóu ❶uz galda; ❷galda *(kalendārs)*
案验 ànyàn izskatīt lietu tiesā
案由 ànyóu īss saturs; piezīme *(kādā lietā vai jautājumā)*
案语 ànyǔ piebilde; komentārs
案子 àn·zi lieta *(dokuments)*

胺 àn **lietv.** *ķīm.* amīns

暗(晻、闇) àn **īp.** ❶tumšs; blāvs; ❷slepens; ❸neskaidrs; miglains; ❹apakšzemes *(drenāža)*; **apst.** slepeni; tumsā; **lietv.** ❺tumsa; ❻mijkrēslis; krēsla; **darb.** ❼nezināt; ❽neapzināties; **īpašv.** Aņ *uzv.*
暗暗 àn'àn slepeni; nemanot *(sekot)*
暗堡 ànbǎo ❶pazemes dzots; ❷noliktava
暗藏 àncáng slēpt; noklusēt; noslēpties
暗娼 ànchāng nelicenzēta prostitūta; nereģistrēta prostitūta
暗场 ànchǎng aiz skatuves
暗潮 àncháo ❶slēpts konflikts; ❷slēpta neapmierinātība
暗处 ànchù tumša vai slepena vieta
暗淡 àndàn ❶drūms, nemīlīgs; ❷izdzisušas *(acis)*
暗地里 àndì·li aiz muguras vērpt intrigas
暗斗 àndòu slēpta aizmugurēja cīņa
暗害 ànhài slepeni, aiz muguras darīt sliktu
暗含 ànhán saturēt kaut ko ļaunu; *(kāda)* slikta iecere
暗号 ànhào slepena zīme; signāls

暗合 ànhé ❶nejauši sakrist; ❷sadziedāties
暗恨 ànhèn slēpti neieredzēt
暗花儿 ànhuār ūdenszīme *(uz naudas, dokumentiem)*
暗疾 ànjí slimība, no kuras mēdz kaunēties; slimība, par kuru neruna
暗记儿 ànjìr slepena zīme
暗间儿 ànjiānr dibenistaba
暗箭 ànjiàn ❶veikt uzbrukumu no slēpņa; ❷paslepeni uzbrukt
暗礁 ànjiāo zemūdens rifs vai akmens
暗流 ànliú ❶pazemes ūdeņi; ❷slēpta vai slepena straume
暗楼子 ànlóu·zi bēniņi
暗盘 ànpán kotēšanās melnajā tirgū *(melnajā biržā)*
暗器 ànqì slepens metamais ierocis
暗杀 ànshā slepeni nonāvēt
暗杀党 ànshādǎng teroristi, teroristu grupa
暗伤 ànshāng kontūzija; iekšējo orgānu savainojums
暗射 ànshè dot mājienu; netieši norādīt
暗射地图 ànshè dìtú mēmā karte; kontūrkarte
暗示 ànshì ❶izdarīt mājienu; ❷likt saprast
暗事 ànshì slepenas, ļaunas lietas
暗室 ànshì fotolaboratorija
暗送秋波 ànsòng-qiūbō slepeni ar acīm pavadīt rudens viļņus *(tēlaini: mest acis uz pretējā dzimuma personu)*
暗算 ànsuàn slepens izlēciens, intrigas
暗滩 àntān sēklis; zemūdens akmeņi
暗探 àntàn slepenpolicists; slepenais aģents
暗无天日 ànwútiānrì ❶beztiesība un patvaļa; ❷drausmīgas patvaļas apstākļi
暗喜 ànxǐ slepeni priecāties
暗匣 ànxiá kasete; fotokasete
暗箱 ànxiāng fotokamera
暗笑 ànxiào slepeni apsmiet
暗影 ànyǐng ēna; siluets
暗语 ànyǔ žargons; argo
暗指 ànzhǐ netiešs norādījums; mājiens
暗中 ànzhōng tumsa; mijkrēslis
暗转 ànzhuǎn aptumsums
暗自 ànzì ❶slepeni; ❷iekšēji; sevī

黯 àn **īp.** ❶melns; zilimelns; tumšs; ❷drūms; nomākts; bāls
黯然 ànrán bāls; pelēks; izbalējis
黯然失色 ànrán-shīsè izbalēt;zaudēt izskatu

ang

肮(骯) āng **lietv., sast.** rīkle; kakls
肮脏 āng·zang netīrs

昂 áng **darb.** ❶pacelt; pacelt *(galvu)*; **īp.** ❷augsts; augstas *(cenas)*; ❸liels
昂昂 áng'áng ❶varens; milzīgs; ❷vīrišķīgs
昂藏 ángcáng varens; brašs
昂贵 ángguì dārgs; ļoti dārgs
昂然 ángrán lepni; svarīgi
昂首阔步 ángshǒu-kuòbù soļot lepni paceltu galvu
昂扬 ángyáng paaugstināt *(kaujas garu)*; celt *(garastāvokli)*; pacilāts *(garastāvoklis)*

盎 àng **lietv.** ❶bļoda; šķīvis; ❷uzplaukums; **īp.** ❸bagāts; bagātīgs; ❹enerģisks; sparīgs; **īpašv.** An *uzv.*
盎格鲁撒克逊人 ànggélǔ-sākèxùnrén anglosakši
盎司 àngsī unce

ao

凹 āo **īp.** ❶ieliekts uz iekšu; ❷iekritis; **lietv.** iedobums; padziļinājums; gramba
凹版 āobǎn *poligr.* dziļā druka
凹地 āodì ieplaka; ieleja
凹口 āokǒu sprauga
凹面镜 āomiànjìng ieliekts spogulis
凹透镜 āotòujìng ieliekta lēca
凹凸不平 āotūbùpíng nelīdzens, grambains *(ceļš)*
凹陷 āoxiàn izveidojusies ieplaka; bedre

熬 āo/áo **darb.** vārīt *(ūdeni)*; vārīt *(putru u.c.)*
熬心 āoxīn smagi uz sirds; slikts garastāvoklis

遨 áo **sast.**
遨游 áoyóu **darb.** ceļot; pastaigāties

嗷 áo **sast.**
嗷嗷 áo'áo stenēt; vaidēt

獒 áo **lietv.** ❶angļu dogs; ❷dzinējsuns; medību suns

熬 āo/áo **darb.** vārīt *(ūdeni, putru u.c.)*; **īpašv.** Ao *uzv.*
熬煎 áojiān ❶neciešamas mokas; ❷smagi ciest
熬头儿 áo·tour ❶cerība; ❷ir, uz ko cerēt
熬夜 áoyè būt nomodā *(visu nakti)*

螯 áo **lietv.** *(vēža)* spīle

翱(翺) áo **sast.**
翱翔 áoxiáng **darb.** planēt gaisā; lidināties

鳌(鰲) áo **lietv.** *mit.* gigantiskais jūras bruņurupucis *(peldoša sala)*
鳌头独占 áotóudúzhàn izcīnīt pirmo vietu; būt pirmajam

A

鏖 āo **darb.** iesaistīties nežēlīgā kaujā
鏖兵 áobīng nežēlīga kauja; karsts cīniņš
鏖战 āozhàn nežēlīga, smaga kauja

拗(抝) ǎo/ào/niù **darb.** ❶ lauzt; atlauzt; plēst; ❷ neievērot *(toņus lasot dzeju)*

袄(襖) ǎo **lietv.** ❶ īsa ķīniešu jaka; vatenis; ❷ kažoks

媪 ǎo **lietv.** veca sieva

拗(抝) ào/ǎo/niù **darb.** grūti izrunāt; izrunāt ar grūtībām
拗口 àokǒu grūti izrunājams vārds

坳(垇) ào **lietv.** kalnu ieplaka

傲 ào **īp.** iedomīgs; augstprātīgs; lepns; egoistisks; **darb.** nicināt
傲岸 ào'àn lepns; svarīgs
傲骨 àogǔ lepnums; lepna daba
傲慢 àomàn ❶ iedomīgs; lecīgs; ❷ uzvesties lecīgi
傲气 àoqì lepnums
傲视 àoshì skatīties uz kādu no augšas

奥 ào **lietv.** ❶ dienvidrietumu stūris *(mājas goda vieta)*; ❷ *(mājas)* dibenistabas; *(mājas)* iekšējās istabas; ❸ noslēpums; ❹ *(parādības)* būtība; ❺ zemes gabals; **īp.** ❶ galvenais; svarīgākais; ❷ slepens; noslēpumains; necaurspīdīgs; **īpašv.** ❶ *saīs.* Austrija; ❷ Ao *uzv.*
奥博 àobó dziļdomīgs; dziļš *(raksts)*
奥地利 Àodìlì Austrija
奥地利人 àodìlìrén austrietis
奥林匹克 àolínpǐkè olimpiāde
奥秘 àomì liels noslēpums; dziļš noslēpums
奥妙 àomiào brīnišķīgs; dziļums un smalkums
奥义 àoyì ❶ dziļš noslēpums; ❷ slēpta jēga, nozīme

澳 ào **lietv.** līcis; *(jūras)* ieloks; **īpašv.** Aomeņa
澳大利亚 Àodàlìyà Austrālija
澳大利亚人 àodàlìyàrén austrālietis
澳门 Àomén Aomeņa *(Makao)*
澳洲人 àozhōurén Austrālijas vai Okeānijas iedzīvotājs

懊 ào **darb.** nožēlot; sašust; skaisties
懊恨 àohèn būt sarūgtinātam, niknam
懊悔 àohuǐ nožēlot *(kaut ko)*; pateikt ar nožēlošanu
懊恼 àonǎo būt saērcinātam; būt niknam, neapmierinātam
懊丧 àosàng ❶ nokārt galvu; ❷ būt ļoti neapmierinātam

鏊 ào **sast.**
鏊子 ào·zi **lietv.** čuguna panna ar kājiņām; cepešpanna

B

ba

八 bā **sk.** astoņi; astotais; astoņkārtējs; **īp.** lokveida; lokveidīgs; **lietv.** ❶astotnieks; ❷*saīs.* astoņas desmitdaļas; ❸*saīs.* astotais mēnesis *(pēc lunārā kalendāra)*; ❹*saīs.* astoņas debesspuses *(četras galvenās debespuses un četri starpvirzieni)*; **īpašv.** Ba *uzv.*
八百 bābǎi astoņi simti
八宝饭 bābǎofàn *kulin.*salds rīss ar sukādi
八宝鸭 bābǎoyā *kulin.*pildīta pīle
八边形 bābiānxíng astoņstūris
八成 bāchéng ❶astoņdesmit procentu; ❷visdrīzāk, ka tā
八重唱 bāchóngchàng *mūz.* oktets
八重奏 bāchóngzòu *mūz.* oktets
八度 bādù *mūz.* oktāva
八分仪 bāfēnyí *nav., av.* oktants
八股 bāgǔ no astoņām daļām sastāvošs eksāmenu sacerējums
八卦 bāguà astoņas trigrammas *(zīlēšanai paredzēts simbolisku zīmju komplekts senajā Ķīnā)*
八国联军 Bāguó Liánjūn astoņu valstu apvienotā armija *(1900. g. Ķīnā iebruka Vācija, Japāna, Krievija, Anglija, ASV, Francija, Austrija, Itālija)*
八行书 bāhángshū vēstule; vēstījums
八角 bājiǎo *bot.* ❶anīss *(Illicium anisatum)*; ❷anīsa sēkla
八角形 bājiǎoxíng oktagons; astoņstūris
八九不离十 bā-jiǔ bùlí shí gandrīz precīzi; gandrīz pareizi
八开本 bākāiběn astotdaļloksnes formāts
八路军 Bālùjūn *vēst. (ĶKP vadītā)* Astotā armija *(karā ar japānu)*
八面锋 bāmiànfēng „astoņšķautnaina smaile" *(veikls runātājs; mēle bez kauliem)*
八面光 bāmiànguāng izmanīgs; diplomātisks; ◊ tāds, kam gailis pakaļ nedziedās
八面玲珑 bāmiàn-línglóng izmanīgs; veikls
八面体 bāmiàntǐ *mat.* astoņstūris; oktaedrs
八面威风 bāmiàn-wēifēng ❶varens; iespaidīga izskata; ❷kareivīgs
八千 bāqiān astoņi tūkstoši
八十 bāshí astoņdesmit
八十年代 bāshí niándài XX gs. astoņdesmitie gadi
八万 bāwàn astoņdesmit tūkstoši
八仙过海,各显神通 bāxiān guòhǎi,gèxiǎn shéntōng ◊ braucot pāri jūrai, katrs no astoņiem nemirstīgajiem parādīja savas spējas *(atklāt, parādīt savus talantus)*
八仙桌 bāxiānzhuō senatnīgs kvadrātveida galds *(8 personām)*
八一建军节 Bāyī Jiànjūnjié ĶTR Tautas atbrīvošanas armijas dibināšanas diena
八月 bāyuè augusts
八月节 Bāyuèjié Rudens vidus svētki *(pēc lunārā kalendāra augusta mēnesī)*
八折 bāzhé divdesmit procentu atlaide
八字 bāzì bazi *(ar astoņiem desmitzīmju un divpadsmitzīmju cikla hieroglifiem atainots cilvēka dzimšanas gads, diena un stunda; horoskops)*
八字没一撇 bā zì méi yī piě ◊ pagaidām nav atrasts pavediena gals, pēc kura varētu saprast, kas noticis
八字帖儿 bāzìtiěr *sar.* rakstisks precību pieteikums ar līgavas un līgavaiņa metrikām
八字宪法 Bāzì Xiànfǎ *lauks.*astoņi agrotehniskie pasākumi *(augsnes uzlabošana; mēslošana; apūdeņošana; augstvērtīgu sēklu izmantošana; biezā sēšana; lauksaimniecības rīku pilnveidošana; sējumu kopšana)*

巴 bā **darb.** ❶uz kaut ko ļoti cerēt, gaidīt, vēlēties; ❷pielipt, pieķerties, piekalst; ❸būt *(tuvumā)*; **lietv.** ❶*fiz., met.* bars; **īpašv.** Ba *uzv.*
巴巴多斯 Bābāduōsī Barbadosa
巴巴多斯人 bābāduōsīrén Barbadosas iedzīvotājs
巴巴儿地 bābār·de ❶nepacietīgi; ❷tīšām; speciāli
巴不得 bā·bu·de ļoti cerēt; ļoti vēlēties
巴豆 bādòu ❶*bot.* tiglikoks *(Croton tiglium)*; ❷*farm.* tiglikoka sēkla
巴哈马 Bāhāmǎ Bahamas
巴哈马人 bāhāmǎrén Bahamu salu iedzīvotājs
巴基斯坦 Bājīsītǎn Pakistāna
巴基斯坦人 bājīsītǎnrén Pakistānas iedzīvotājs
巴结 bā·jie lišķēt
巴克夏猪 bākèxiàzhū *lopk.* Bērkšīras cūka
巴拉圭 Bālāguī Paragvaja
巴拉圭人 bālāguīrén Paragvajas iedzīvotājs
巴勒斯坦 Bālèsītǎn Palestīna
巴勒斯坦人 bālèsītǎnrén Palestīnas iedzīvotājs
巴黎公社 Bālí Gōngshè *vēst.* Parīzes Komūna
巴黎绿 bālílǜ *ķīm.* Parīzes zaļums
巴林 Bālín Bahreina
巴林人 bālínrén Bahreinas iedzīvotājs
巴拿马 Bānámǎ Panama
巴拿马人 bānámǎrén Panamas iedzīvotājs
巴儿狗 bārgǒu pekinietis *(suņu pasuga)*
巴斯克语 bāsīkèyǔ basku valoda

B

巴头探脑儿 bātóu-tànnǎor lūrēt; slepeni lūkoties
巴西 Bāxī Brazīlija
巴西人 bāxīrén brazīlietis
巴掌 bā·zhang delna

扒 bā/pá **darb.** ❶ turēties; pieķerties *(pie kaut kā)*; ❷ rakt; izrakt; ❸ pabīdīt prom *(koka zarus)*; ❹ novākt *(sniega kaudzi)*
扒拉 bā·la ❶ rakties; ❷ pamest malā *(zemi)*

芭 bā **lietv.** aromātiskas zāles paveids, minēts senajās grāmatās
芭蕉 bājiāo *bot.* banāns *(Musa basjoo)*
芭蕉扇 bājiāoshàn vēdeklis no banāna lapām
芭蕉芋 bājiāoyù *bot.* ēdamā kanna *(Canna edulis)*
芭蕾舞 bālěiwǔ balets

吧 bā/·ba **onom.** bac! blaukt!
吧嗒 bādā **onom.** bums; bac
吧嗒 bā·da čapstināšana
吧唧 bājī kāju vilkšana pa zemi; čāpošana
吧唧 bā·ji **onom.** bac; bums; blaukš!

疤 bā **lietv.** rēta; pušums; ieplīsums
疤痕 bāhén rētām klāts ķermenis

笆 bā **lietv.** pīts groziņš
笆斗 bādǒu cilindriskas formas pīts grozs
笆篓 bālǒu pīts grozs

拔 bá **darb.** ❶ raut *(kaut ko)* ārā; ❷ vilkt ārā; ❸ ņemt ārā; ❹ izraut *(zobu)*; ❺ izņemt; ❻ izvilkt *(korķi, skabargu)*; ❼ pavilkties *(uz augšu)*; ❽ saņemt ciet; ❾ ieņemt pretinieka pozīcijas; ❿ atvēsināt; ⓫ iztaisnot; ⓬ paaugstināt *(skaņu)*; ⓭ izcelties; **īp.** steidzīgs; **apst.** steidzīgi; strauji; **lietv.** bultas pakaļgals; **īpašv.** Ba *uzv.*
拔步 bábù ❶ soļot projām; ❷ ņemt un aiziet
拔除 báchú izvilkt; izņemt
拔刀相助 bádāo-xiāngzhù ar ieročiem rokās mesties aizsargāt
拔毒膏 bádúgāo *farm.* plāksteris *(kas velk ārā strutas)*
拔缝 báfèng pārplīst šuvē
拔高 bágāo ❶ paaugstināt; ❷ piešķirt augstāku amatu, posteni
拔罐子 bá guàn·zi *med.* likt bankas
拔号 báhào pieņemt slimnieku bez rindas
拔河 báhé *sp.* virves vilkšana
拔火罐儿 bá huǒguànr ❶ *med.* likt bankas; ❷ skārda dūmvads
拔尖儿 bájiānr izcils; īpašs; labākais
拔脚 bájiǎo aiziet; aizsoļot
拔节 bájié spēcīgi augt; *(kvieši)* spēcīgi auguši
拔麻机 bámájī linu kulstāmā mašīna
拔锚 bámáo noņemties no enkura
拔苗助长 bámiáo-zhùzhǎng ◊ ar roku pavilkt vārpas uz augšu, lai ātrāk aug *(lāča pakalpojums)*
拔取 báqǔ kādu virzīt uz augšu pa karjeras kāpnēm
拔塞器 básāiqì korķviļķis
拔丝 básī stieples stiepšana
拔腿 bátuǐ aiziet; aizsoļot
拔营 báyíng novākt apmetni un doties projām; aiziet
拔桩机 bázhuāngjī *tehn.* pāļu izrāvējs
拔擢 bázhuó *rakst.* piešķirt augstāku posteni

跋 bá **darb.** ❶ uzkāpt *(ar kāju)*; aizskart *(ar kāju)*; ❷ staigāt visur; *(visu)* apstaigāt; ❸ dzīt; atdzīt; **lietv.** ❶ pamats; pēda; apakša; ❷ pēcvārds; epilogs; **īpašv.** Ba *uzv.*
跋扈 báhù mežonīga patvaļa; patvaļīgs; patvaļīgi rīkoties
跋山涉水 báshān-shèshuǐ veikt ilgu un grūtu ceļu; doties pāri kalniem un lejām
跋涉 báshè vilkties; brist; ceļa grūtības

把 bǎ/bà **darb./darb.-pr.** ❶ stipri turēt rokā; satvert; paņemt; ❷ stūrēt; ❸ monopolizēt; vienpersonīgi pārņemt savās rokās; ❹ aizsargāt; ❺ turēt rokās *(mazu bērnu, kas kārto dabiskās vajadzības)*; ❻ savilkt; sastiprināt; sasiet; ❼ darbības vārds – *prievārds, ar kura palīdzību papildinātāju pārvieto pirms izteicēja un tulko kā akuzatīvu*; **skait.** *priekšmetiem ar rokturi (cirvjiem, nažiem u.tml.)*; **lietv.-skait.** ❶ saišķis *(redīsu, sīpolu u.c.)*; ❷ sauja *(rīsu, zirņu u.c.)*; ❸ klēpis *(žagaru)*
把柄 bǎbǐng iemesls; aizķeršanās
把持 bǎchí ❶ *(kaut ko)* turēt rokās; ❷ turēt rokās *(varu)*; ❸ vadīt sapulci
把舵 bǎduò stūrēt; turēt rokās kuģa stūri
把风 bǎfēng sargāt; būt sardzē
把关 bǎguān būt sardzē robežpostenī
把酒 bǎjiǔ pienest vīnu *(ēduzī; traktierī)*
把揽 bǎ·lan ❶ kaut ko saņemt savās rokās; ❷ piesavināties
把脉 bǎmài pārbaudīt pulsu
把门 bǎmén sargāt pie durvīm vai vārtiem
把式 bǎ·shi *sar.* ķīniešu: ❶ vingrošana (武术wǔshù); ❷ paukošana (击剑jījiàn); ❸ bokss (拳术quánshù)
把势 bǎ·shi sk. 把式
把守 bǎshǒu *(kaut ko)* apsargāt; aizsargāt
把手 bǎ·shou *dial.* rokturis; osa
把头 bǎ·tou vagars; priekšstrādnieks
把玩 bǎwán *rakst.* priecāties; tīksmināties par kaut ko
把位 bǎwèi *mūz.* pozīcija
把握 bǎwò ❶ turēt rokās; ❷ izmantot; ❸ būt pārliecinātam
把戏 bǎxì ❶ fokuss; rādīt brīnumus; ❷ politisks

manevrs; intriga
把兄弟 bǎxiōngdì nesastāvot asinsradniecībā saukt par brāļiem kopēju mērķu vai uzskatu vārdā
把斋 bǎzhāi *rel.* ramazāns, ramadāns
把盏 bǎzhǎn pienest vīnu *(ēdūzī; krogā)*
把子 bǎ·zi ✪salmu kūlis; ✪*teātr.*akrobātika *(tradicionālajos operas jeb teātra uzvedumos)*; ✪apgūt akrobātiskus vingrojumus

钯(鈀) bǎ **lietv.** *ķīm.* pallādijs (Pd)

靶 bǎ **lietv.** mērķis *(šaušanai)*
靶场 bǎchǎng šautuve
靶船 bǎchuán kuģis *(jūras artilērijas mācību šaušanas mērķis)*
靶垛 bǎduǒ šautuves valnis
靶心 bǎxīn mērķa centrs; desmitnieks
靶子 bǎ·zi kustīgs mērķis

坝(壩) bà **lietv.** dambis; aizsprosts
坝埽 bàsào *irigāc.* ar virvi pārsiets cilindriskas formas kūlis no koku zariem, labības stiebriem un akmeņiem, ko izvietoja gar Huanhe upi plūdu apvaldīšanai

把 bà/bǎ **lietv.** lapas vai puķes kātiņš
把子 bà·zi naža vai lāpstas rokturis

爸 bà **lietv.** tētis; tēvs
爸爸 bà·ba *sar.* tētis; tēvs

耙 bà/pá **lietv.** *lauks.* ecēšas
耙松 bàsōng ecēt zemi

罢(罷) bà **darb.** ✪apstādināt; apturēt; ✪pabeigt: **palīgv.** palīgvārds, kas pastiprina darbības vārda nozīmi
罢工 bàgōng streiks
罢官 bàguān *(kādu)* atcelt no amata
罢教 bàjiào skolotāju streiks
罢课 bàkè studentu *(skolnieku)* streiks
罢了 bà·le tikai; tikai tādā gadījumā
罢了 bàliǎo ✪lai tā notiek; ✪pietiek!
罢论 bàlùn pabeigt; pielikt punktu
罢免 bàmiǎn *(kādu)* atbrīvot no amata
罢免权 bàmiǎnquán tiesības *(kādu)* atbrīvot no darba
罢市 bàshì tirgotāju streiks
罢手 bàshǒu ✪apstāties; ✪pabeigt; ✪nolikt ieročus
罢休 bàxiū nerimties, kamēr nebūs sasniegts *(mērķis)*
罢职 bàzhí *rakst.* atlaist no darba, no amata

霸(覇) bà **lietv.** ✪hegemons; ✪vietvaldis; valdnieciņš; **darb.** ✪uzurpēt; sagrābt varu; ✪kļūt par hegemonu; ✪valdīt; **īpašv.** Ba *uzv.*
霸道 bàdào ✪rupjas varas princips; ✪despotisks; ļauns; nežēlīgs
霸权 bàquán hegemonija; kundzība
霸权主义 bàquánzhǔyì *polit.*hegemonisms
霸王 bàwáng vietvaldis; valdnieks; hegemons
霸业 bàyè hegemonija; kundzība
霸占 bàzhàn ar spēku piesavināties varu
霸主 bàzhǔ vietvaldis; hegemons

吧 ·ba/bā palīgv. partikula, ko lieto: 1. teikuma beigās, izsakot minējumu vai pieņēmumu; 2. teikuma vidū, iezīmējot pauzi

bai

掰 bāi **darb.** pārlauzt; nolauzt gabalu; salauzt gabalos

白 bái **īp.** ✪balts *(senās Ķīnas kosmogoņijā asociējās ar Rietumiem un Rudeni)*; ✪sudrabains; sirms; tīrs; balti nomazgāts; gaišs; dzidrs; ✪dienas gaisma; ✪tīrs; tukšs; bez piemaisījuma; ✪kails; ✪skaidrs; saprotams; ✪veltīgs; nesekmīgs; ✪balts *(kontrrevolucionārs)*; ✪nepareizi uzrakstīts *(hieroglifs)*; **apst.** veltīgi; par velti; pilnīgi *(nopostīt)*; **lietv.** ✪balta krāsa; labestība; taisnīgums; ✪saules gaisma; ✪sēru apģērbs; ✪bai *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; ✪*saīs.* baihua *(ar dzirdes uztveri saprotama literārā valoda)*; **darb.** ✪bālēt; baltot; aust; ✪noskaidroties; ✪aiziet zudumā; ✪balināt; ✪padarīt saprotamu; **īpašv.** Bai; Bo *uzv.*
白斑 báibān balts plankums; punkts
白报纸 báibàozhǐ avīžu papīrs
白璧微瑕 báibì-wēixiá neliela kļūme, kļūmīte
白璧无瑕 báibì-wúxiá kristāltīrs; nevainīgs
白菜 báicài *bot.* Ķīnas kāposti *(Brassica chinensis)*
白痴 báichī *med.* idiotisms
白炽 báichì baltkvēle
白炽灯 báichìdēng kvēlspuldze
白搭 báidā velti; veltīgi
白带 báidài *med.* leikoreja; baltie ziedi
白蛋白 báidànbái *biol.* albumīns
白党 báidǎng *vēst.* baltgvardi *(Krievijas Pilsoņu kara laikā 1918.–1920. g.g.)*
白道 báidào *astr.* Mēness ceļš
白癜风 báidiànfēng *med.* leikoderma; leikodermija
白俄罗斯 Bái'éluósī Baltkrievija
白俄罗斯人 bái'éluósīrén baltkrievs
白垩 bái'è krīts
白垩纪 bái'èjì *ģeol.* krīta periods
白发病 báifàbìng *med.* nosirmošana jaunībā
白饭 báifàn raugs

白匪 báifěi Gomindana bruņotie formējumi *(Ķīnas Pilsoņu karā līdz 1949. g.)*
白费 báifèi ❶ veltīgi; velti; veltas pūles; ❷ velti tērēt laiku, enerģiju, spēkus
白粉病 báifěnbìng *lauks.* miltrasa
白干儿 báigānr gaoļana degvīns
白宫 Báigōng Baltais nams, ASV prezidenta oficiālā rezidence
白鹳 báiguàn *zool.* baltais stārķis *(Ciconia ciconia)*
白果 báiguǒ *bot.* ginks *(Ginkgo biloba)*
白鹤 báihè *zool.* baltā dzērve; Mandžūrijas dzērve *(Grus japonensis)*
白喉 báihóu *med.* difterija
白狐 báihú *zool.* polārlapsa *(Alopex lagopus)*
白花花 báihuāhuā mirdzoši balts
白化病 báihuàbìng *med.* albīnisms
白话 báihuà ❶ tukši vārdi; tukšas frāzes; ❷ sarunu valoda
白话诗 báihuàshī baihua dzeja *(dzeja mūsdienu ķīniešu valodā)*
白话文 báihuàwén baihua proza *(proza mūsdienu ķīniešu valodā)*
白桦 báihuà *bot.* Mandžūrijas bērzs *(Betula mandshurica)*
白晃晃 báihuǎnghuǎng spilgti mirdzēt; laistīties
白芨 báijī *bot., farm.* svītrainā bletilla *(Bletilla striata)*
白鸡 báijī *lopk.* Leghornas vista
白金 báijīn *ķīm.* platīns (Pt)
白鲸 báijīng *zool.* baltvalis *(Delphinapterus leucas)*
白净 bái·jing balts un tīrs
白酒 báijiǔ gaoļana degvīns
白驹过隙 báijū-guòxì laiks lido kā bulta
白卷 báijuàn papīrs ar eksāmenos neatbildētajiem jautājumiem
白军 báijūn *vēst.* Gomindana bruņotie formējumi *(Ķīnas Pilsoņu kara laikā līdz 1949. g.)*
白开水 báikāishuǐ vārīts ūdens
白口铁 báikǒutiě baltais čuguns
白蜡 báilà baltais vasks
白蜡树 báilàshù *bot.* garsmailainais osis *(Fraxinus longicuspis)*
白兰地 báilándì konjaks
白梨 báilí *bot.* Bretšneidera bumbieris *(Pyrus bretschneideri)*
白痢 báilì *med.* dizentērija
白鲢 báilián *zool.* platpieris *(Hypophthalmichthys molitrix)*
白脸 báiliǎn *teātr.* laba cilvēka loma; „baltā seja"
白磷 báilín *ķīm.* baltais fosfors
白蛉 báilíng *zool.* papatači moskīts *(Phlebotomus pappatasii)*
白蛉热 báilíngrè *med.* papatači drudzis
白柳 báiliǔ *bot.* sidrabotais vītols *(Salix alba)*
白鹭 báilù *zool.* mazais baltais gārnis *(Egretta garzetta)*
白露 báilù baltā rasa *(lunārā kalendāra 15. sezona, sākas 7.–9. septembrī)*
白茫茫 báimángmáng bālgans miglas vai puteņa plīvurs
白茅 báimáo *bot. (zāle)* cilindriskā imperāta *(Imperata cylindrica)*
白煤 báiméi antracīts
白霉素 báiméisù *farm.* albomicīns
白米 báimǐ rīss
白面 báimiàn milti; baltie kviešu milti
白面儿 báimiànr *farm.* heroīns
白描 báimiáo *māksl.* ❶ zīmējums tušā; ❷ prozas stils
白木耳 báimù'ěr *bot. (balta, ēdama sēne)* tremella *(Tremella fuciformis)*
白内障 báinèizhàng *med.* katarakta
白砒 báipī *ķīm.* baltais arsēns
白皮书 báipíshū *polit.* baltā grāmata
白皮松 báipísōng *bot.* Bunges priede *(Pinus bungeana)*
白旗 báiqí ❶ baltais karogs *(padošanās zīme)*; ❷ parlamentāriešu karogs
白铅粉 báiqiānfěn *ķīm.* svina baltums
白区 báiqū *vēst.* Gomindana kontrolētie rajoni *(Ķīnas Pilsoņu kara laikā līdz 1949. g.)*
白热 báirè baltkvēle
白热化 báirèhuà uzkarst līdz baltkvēlei *(konkurences cīņu, politiskajām vai starpvalstu attiecībām u.c.)*
白人 báirén baltais cilvēks; baltās rases pārstāvis
白刃 báirèn aukstie ieroči
白刃战 báirènzhàn tuvcīņa; durkļu cīņa
白日梦 báirìmèng tukšas fantāzijas; sapņi nomodā
白日做梦 báirì-zuòmèng sapņot vaļējām acīm
白肉 báiròu vārīta cūkgaļa
白色 báisè ❶ balts; baltā krāsa; ❷ baltais *(terors)*
白山黑水 báishān-hēishuǐ Baišaņ Heišui *(liels apgabals starp Čanbaišaņas kalniem un Heilundzjanas upi Ķīnas ziemeļaustrumos)*
白芍 báisháo *bot., farm.* baltās peonijas *(Paeonia lactiflora)* sakne
白食 báishí paēst uz cita rēķina
白手起家 báishǒu-qǐjiā radīt savu labklājību tukšā vietā; no nulles izveidot materiālo pamatu
白薯 báishǔ *bot.* batātes; saldie kartupeļi *(Ipomoea batatas)*
白苏 báisū *bot.* krūmveida perilla *(Perilla ocymoides)*
白汤 báitāng buljons
白糖 báitáng cukurs
白体 báitǐ *poligr.* gaišie burti; gaišais šrifts
白天 bái·tian diena; gaišais dienas laiks
白条猪 báitiáozhū cūkas kautķermenis
白铁 báitiě skārds; cinkots skārds
白铁矿 báitiěkuàng *ģeol.* markazīts; arsenopirīts

白铜 báitóng melhiors
白头 báitóu *rakst.* sirma galva; vecs cilvēks
白头翁 báitóuwēng ❶ *zool.* strazds *(Sturnus cineracens)*; ❷ *bot.* Ķīnas silpurene *(Pulsatilla chinensis)*
白卫军 Báiwèijūn baltgvardu armija *(Krievijas Pilsoņu kara laikā 1918.–1920. g.g.)*
白皙 báixī balts un tīrs
白熊 báixióng *zool.* baltais lācis *(Thalarctos maritimus)*
白癣 báixuǎn *med.* trihofītija
白血病 báixuèbìng *med.* leikēmija
白血球 báixuèqiú *fiziol.* leikocīts
白眼 báiyǎn skatīties uz kādu ar baltu aci; skatīties šķībi
白眼珠 báiyǎnzhū acs baltums
白羊座 báiyángzuò *astr.* Auna zvaigznājs
白杨 báiyáng *bot.* sudrabotā papele *(Populus alba)*
白夜 báiyè baltās naktis
白蚁 báiyǐ *zool.* ❶ termīts *(Leucotermes speratus)*; ❷ termītu mājoklis
白翳 báiyì *med.* acs radzenes aizvilkšanās; acs plankums
白银 báiyín sudrabs
白鼬 báiyòu *zool.* sermulis *(Mustela erminea)*
白云石 báiyúnshí *min.* dolomīts
白芷 báizhǐ *farm.* Daurijas zirdzenes *(Angelika sp.)* sakne
白纸黑字 báizhǐ-hēizì ◊ melni hieroglifi uz balta papīra *(◊ kas ar tinti uzrakstīts, ar cirvi neizcirtīsi)*
白质 báizhì *anat.* baltā viela *(galvas un kaulu smadzenēs)*
白种 báizhǒng baltā rase
白种人 báizhǒngrén baltais cilvēks
白浊 báizhuó *med.* gonoreja; *novec.* triperis
白字 báizì nepareizi uzrakstīts hieroglifs; kļūdaini, analfabētiski uzrakstīti hieroglifi
白族 báizú bai *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

百 bǎi **sk.** ❶ simts; simtais; simtnieks; ❷ viss; ❸ visi iespējamie; no visām pusēm; visādā ziņā; **darb.** ❶ palielināt simt reizes; ❷ pūlēties; censties; **sast.** hekto-; **īpašv.** Bai *uzv.*
百般 bǎibān visādos veidos; ar visiem iespējamiem paņēmieniem
百倍 bǎibèi simtkārt; simts reizes
百步穿杨 bǎibù-chuānyáng šaut tikai mērķī; šaut precīzi
百尺竿头,更进一步 bǎi chǐ gāntóu,gèng jìn yī bù neapstāties pie sasniegtā; doties uz priekšu un sasniegt vēl vairāk
百出 bǎichū daudz; ļoti daudz; milzums
百川归海 bǎichuān-guīhǎi ◊ visas upes tek uz jūru *(◊ visi ceļi ved uz Romu)*
百发百中 bǎifā-bǎizhòng simts šāvieni, simts trāpījumi
百废待举 bǎifèi-dàijǔ visam nozarēm nepieciešama uzmanība un tālākā attīstība
百废俱兴 bǎifèi-jùxīng viss, kas bija nopostīts jau ir atjaunots
百分比 bǎifēnbǐ procenti
百分法 bǎifēnfǎ *mat.* procentu aprēķināšana
百分号 bǎifēnhào *mat.* procentu zīme
百分率 bǎifēnlǜ *mat.* procents; procentos
百分数 bǎifēnshù *mat.* simtā daļa; procents
百分之百 bǎifēnzhībǎi simtprocentīgi; pilnīgi
百分制 bǎifēnzhì *mat.* simts ballu sistēma
百感交集 bǎigǎn-jiāojí lieli, dziļi pārdzīvojumi
百合 bǎihé *bot.* Brauna lilija *(Lilium brownii)*; lilijas sīpols
百花齐放,百家争鸣 bǎihuā qífàng, bǎijiā zhēng míng ◊ lai zied simts dažādi ziedi, lai sacenšas simts dažādas skolas *(1956. g. ĶKP kurss, orientēts uz zinātnes, literatūras un mākslas attīstību)*
百花齐放，推陈出新 bǎihuā qífàng, tuīchén chūxīn ◊ lai zied simts dažādi ziedi; jāatmet veco un jāuzsāk jauno *(1956. g. ĶKP kurss)*
百货 bǎihuò ❶ lielveikals; ❷ supermārkets
百科全书 bǎikē quánshū enciklopēdija; enciklopēdiska vārdnīca
百科全书派 bǎikē quánshūpài *filoz.* enciklopēdisti
百孔千疮 bǎikǒng-qiānchuāng ◊ simt brūču un tūkstoš augoņu *(pilnīga izputēšana; viss krakšķ, brakšķ un tūdaļ sagāzīsies)*
百老汇 Bǎilǎohuì Brodveja
百里挑一 bǎilǐ-tiāoyī no simta tikai viens; kaut kas ļoti rets; viens no simtiem un tūkstošiem
百里香 bǎilǐxiāng *bot.* timiāns *(Thymus vulgaris)*
百炼成钢 bǎiliàn-chénggāng cīņās rūdīts; simtkārt rūdīts top tērauds
百灵 bǎilíng *zool.* cīrulis *(Alauda sp.)*
百忙之中 bǎimángzhīzhōng neskatoties uz visu aizņemtību
百衲本 bǎinàběn atsevišķu, nesaistītu sacerējumu apkopojums
百衲衣 bǎinàyī ❶ garīdznieka tērps; ❷ skrandas
百年 bǎinián simts gadi; simtgadīgs
百年大计 bǎinián-dàjì ❶ perspektīvs plāns; ❷ aktuāla problēma; ❸ darbs simts gadiem uz priekšu
百日草 bǎirìcǎo *bot.* brīnišķā cinnija *(Zinnia elegans)*
百日咳 bǎirìké *med.* garais klepus
百十 bǎishí ap simtu; aptuveni simts
百事通 bǎishìtōng viszinis; *iron.* staigājošā enciklopēdija
百思不解 bǎisī-bùjiě prātam neaptverami; pilnīgi nesaprotami
百万 bǎiwàn ❶ miljons; ❷ miljonārs
百闻不如一见 bǎi wén bùrú yī jiàn ◊ labāk vienu reizi redzēt, nekā simts reizes dzirdēt
百无禁忌 bǎiwújìnjì ❶ viss atļauts; var darīt visu; ❷ visatļautība

B

百无聊赖 bǎiwúliáolài ❶ drausmīga garlaicība; ❷ nezināt, kur likties no garlaicības
百无一失 bǎiwúyīshī ❶ kaut ko darīt nekļūdīgi; ❷ pilnīga pasākuma sekmju garantija
百无一是 bǎiwúyīshì ❶ nav nekā pozitīva; ❷ viss slikti
百姓 bǎixìng vienkāršā tauta; vienkāršie cilvēki
百叶窗 bǎiyèchuāng žalūzijas
百叶箱 bǎiyèxiāng meteorologu būdiņa
百依百顺 bǎiyī-bǎishùn paklausīgs; paklausīgs bez iebildumiem; neiebilstot paklausīt visam
百战百胜 bǎizhàn-bǎishèng simts kaujas, simts uzvaras *(visu uzvarošs)*
百折不挠 bǎizhé-bùnáo ❶ nelokāms; ❷ nelokāma griba; ❸ nelokāmi virzīties pretī savam mērķim

柏(栢) bǎi **lietv.** *bot.* ciprese *(Cupressus funebris)*; **īpašv.** Bai *uzv.*
柏油 bǎiyóu asfalts; gudrons
柏油路 bǎiyóulù asfaltēts ceļš; iela

摆(擺、襬) bǎi **darb.** ❶ likt; salikt; uzlikt; ❷ izvietot noteiktā kartībā; ❸ sarīkot banketu; uzklāt galdu; ❹ izrādīties; ❺ izradīt savu pārākumu; **lietv.** ❶ svārsts; svārsteklis; ❷ *(halāta, brunču)* apakšmala
摆布 bǎi·bu ❶ izrīkoties; rīkoties; komandēt; ❷ rīkoties kā ienāk prātā
摆锤 bǎichuí svērtenis
摆动 bǎidòng ❶ šaubīties; ❷ šūpoties; ❸ šūpot *(kājas)*; ❹ vicināt *(spārnus)*
摆渡 bǎidù *(ar laivu vai prāmi)* celties pāri upei
摆架子 bǎi jià·zi ❶ celt degunu gaisā; ❷ būt lielīgam
摆阔 bǎikuò izlielīties ar savu bagātību
摆擂台 bǎi lèitái sarīkot turnīru, sacensības
摆龙门阵 bǎi lóngménzhèn tukši pļāpāt; muldēt
摆门面 bǎi mén·mian plātīties; lielīties
摆设 bǎishè ❶ salikt vietās; ❷ veidot dizainu
摆设 bǎi·she istabas iekārta; mēbeles
摆事实,讲道理 bǎi shìshí, jiǎng dào·li faktu izmantošana un patiesības noskaidrošana; rīkoties pēc principa: patiesība meklējama, pamatojoties uz faktiem
摆摊子 bǎi tān·zi ❶ ielas tirdzniecība; ❷ dzīties pēc ārēja spožuma
摆脱 bǎituō ❶ atbrīvoties no kaut kā *(no apspiestības, kontroles, iespaida u.c.)*; ❷ tikt vaļā *(no parādiem)*; ❸ tikt vaļā *(no drūmām domām)*
摆线 bǎixiàn *mat.* cikloīda
摆样子 bǎi yàng·zi izlikties; izrādīties
摆钟 bǎizhōng pulkstenis ar svērteni

败(敗) bài **darb.** ❶ zaudēt; ciest neveiksmi; paspēlēt; ❷ lūzt; iet bojā; brukt kopā; sagrūt; ❸ izputēt; pagrimt; ❹ sakaut; salauzt; izputināt; ❺ likvidēt; ❻ pārkāpt *(likumu u.c.)*; **īp.** sasists; paspēlēts; salauzts; sagrauts; **lietv.** ❶ sakāve; neveiksme; ❷ nelaime; ❸ neražīgs gads; **īpašv.** Bai *uzv.*
败北 bàiběi *rakst.* ciest sakāvi; būt uzvarētam
败笔 bàibǐ neveiksme; izgāšanās
败兵 bàibīng sakautais karaspēks
败坏 bàihuài ❶ apmelot; kompromitēt; diskreditēt; ❷ morāls krahs; izviršana
败火 bàihuǒ pazemināt temperatūru, apturēt iekaisumu
败绩 bàijì ciest sakāvi; zaudēt kauju
败家子 bàijiāzǐ ģimenes mantas izšķērdētājs; uzdzīvotājs
败将 bàijiàng uzvarēts karavīrs vai partneris; zaudētājs
败局 bàijú ❶ zaudējums; ❷ glābties no zaudējuma
败类 bàilèi ❶ deklasēti elementi; izdzimteņi; ❷ izdzimumi
败露 bàilù atklāties; atklāt; atmaskot
败落 bàiluò ❶ izputēt; ❷ valsts pagrimums; ❸ noriets
败诉 bàisù *jur.* zaudēt tiesas procesā
败退 bàituì atkāpties; bēgt
败兴 bàixìng bojāt garastāvokli; vilties
败血症 bàixuèzhèng *med.* septicēmija
败仗 bàizhàng zaudējums
败阵 bàizhèn zaudēt kauju; ciest sakāvi
败子 bàizǐ dēls – dzimtas mantas izputinātājs

拜 bài **darb.** ❶ klanīties; paklanīties; ❷ apsveikt; ❸ apciemot *(kaimiņus u.c.)*; ❹ piešķirt *(kārtējo dienesta pakāpi)*; ❺ būt pateicīgam; ❻ pateikties; ❼ kaut ko pieņemt ar pateicību; ❽ iet mācībā; **lietv.** klanīšanās; **īpašv.** Bai *uzv.*
拜把子 bài bǎ·zi sabrāļošanās kopēju mērķu, ideju vai pārliecības dēļ
拜忏 bàichàn *rel.* lūgsna
拜辞 bàicí atvadu vizīte; atvadīties
拜倒 bàidǎo *(cieņā vai pielūgsmē)* kāda priekšā nolaisties ceļos
拜访 bàifǎng apmeklēt; ierasties vizītē; apmeklēt draugus, radus
拜服 bàifú *(kāda priekšā)* cieņā noliekt galvu; pielūgt *(kādu)*
拜会 bàihuì apmeklēt; ierasties vizītē
拜火教 bàihuǒjiào *rel.* uguns pielūgšana; zoroastrisms
拜火教徒 bàihuǒjiàotú *rel.* uguns pielūdzēji; zoroastrisma sekotāji
拜见 bàijiàn apmeklēt
拜节 bàijié apsveikt svētkos
拜金主义 bàijīnzhǔyì naudas pielūgsme; klanīšanās zelta teļam
拜客 bàikè doties vizītē; kādu apmeklēt
拜年 bàinián apsveikt jaunajā gadā; veikt jaungada apciemojumu

拜师 bàishī kļūt par skolnieku, mācekli
拜寿 bàishòu apsveikt dzimšanas dienā
拜堂 bàitáng kāzu ceremonija
拜托 bàituō esiet tik laipni!; atvainojiet!
拜望 bàiwàng apmeklēt; apciemot
拜物教 bàiwùjiào *rel.* fetišisms; akla pielūgsme
拜谒 bàiyè apmeklēt; apciemot

稗(粺) bài **lietv.** ❶ *bot.* gaiļu prosa *(Echinochloa crus-galli)*; ❷ nezāle; airene; ❸ nenozīmīgs; sīkums
稗官野史 bàiguān-yěshǐ vēstījums
稗史 bàishǐ ❶ neoficiālas piezīmes; ❷ nenozīmīgs; neoficiāls; ❸ vēsturiskas piezīmes
稗子 bài·zi gaiļu prosas graudi

ban

扳 bān **darb.** ❶ vilkt; stiept; ❷ nospiest *(sviru)*; ❸ nospiest *(šautenes gaili)*; ❹ pārlikt *(pārmijas)*; ❺ grozīt *(rokās)*; ❻ izlabot *(trūkumu)*
扳道员 bāndàoyuán pārmijnieks
扳机 bānjī *milit.* šautenes gailis
扳手 bānshǒu atslēga; svira
扳子 bān·zi uzgriežņu atslēga

班 bān **lietv.-skait.** ❶ grupa; posms; brigāde; ❷ maiņa; dežūra; rinda; ❸ reiss; ❹ zema ranga kalpotājs; ❺ rangs; kategorija; ❻ tējas namiņš; augsta līmeņa atklātais nams; **darb.** ❼ salikt noteiktā kārtībā; izkārtot; ❽ sadalīt; ❾ paziņot; darīt zināmu; ❿ atdot atpakaļ; ⓫ iekārtoties; ⓬ piederēt; **īpašv.** Baņ *uzv.*
班车 bānchē reisa autobuss
班次 bāncì ❶ kurss; klase; ❷ reisa numurs
班底 bāndǐ *teātr.* izpildītāju sastāvs
班房 bānfáng ❶ *vēst.* valsts iestādes dežūrtelpa; ❷ cietums
班机 bānjī reisa lidmašīna
班级 bānjí grupa; kurss; klase
班门弄斧 bānmén-nòngfǔ plātīties ar savām zināšanām īstu lietpratēju priekšā
班师 bānshī ❶ atsaukt karaspēku; ❷ atgriezties mājup ar uzvaru
班图语 bāntúyǔ bantu valoda
班长 bānzhǎng grupas vecākais
班主任 bānzhǔrèn klases audzinātājs
班子 bān·zi *teātr.* aktieru trupa; kolektīvs

颁(頒) bān **darb.** ❶ publicēt; izdot; laist klajā; ❷ dāvāt; izsniegt; **lietv.** iesirmi mati
颁布 bānbù publicēt *(dekrētu, konstitūciju u.c.)*
颁布实施 bānbùshíshī nopublicēt
颁发 bānfā izsūtīt dokumentu, dekrētu
颁行 bānxíng publicēt

般 bān **lietv.** ❶ šķirne; suga; kategorija; **īp.** ❷ tāds pat; tādas pat *(šķirnes, sugas u. tml.)*; ❸ nevaldāms; pārmērīgs; **darb.** ❹ pārnest; ❺ atsaukt; atdot atpakaļ; ❻ izplatīties

斑 bān **lietv.** plankums; strēmele; drānas gabals; **īp.** plankumains; pumpains; raibs
斑白 bānbái *rakst.* sirms; iesirmi *(mati, deniņi)*
斑斑 bānbān plankumains; *(asiņainiem)* plankumiem klāts
斑驳 bānbó *rakst.* ❶ plankumains; raibs; ❷ ņirbošs
斑点 bāndiǎn plankums; raibums; pumpiņa
斑点病 bāndiǎnbìng *bot.* plankumainība
斑晶 bānjīng *min.* fenokristāls
斑鸠 bānjiū *zool.* ūbele *(Streptopelia decaocta)*
斑斓 bānlán *rakst.* ❶ raibs; plankumains; ❷ spilgts
斑马 bānmǎ *zool.* zebra *(Equus zebra)*
斑蝥 bānmáo *zool.* spāņu muša
斑秃 bāntū *med.* plankumainā plikpaurība
斑纹 bānwén ❶ raiba krāsa; ❷ iekrāsojums
斑疹 bānzhěn *med.* plankumu tīfs
斑竹 bānzhú *bot.* plankumainais bambuss *(Phyllostachys boryana)*

搬 bān **darb.** ❶ pārcelties; ❷ pārnest; pārbīdīt; pārvietot; atbīdīt; ❸ uzkūdīt; samusināt; ❹ atdarināt; atkārtot citu domas
搬出 bānchū ❶ iznest *(kaut ko)*; ❷ pārcelties; ❸ likt *(kaut ko)* priekšā; piedāvāt
搬动 bāndòng pārvietot; pārlikt citā vietā
搬家 bānjiā pārcelties; mainīt dzīves vietu
搬进 bānjìn ❶ kaut ko ienest vai iestiept; ❷ ieiet jaunā dzīvoklī
搬救兵 bānjiùbīng prasīt papildus karaspēku; prasīt palīdzību
搬弄 bānnòng ❶ pārvietot dzīvokļa iekārtu, mantas; ❷ izstādīt vispārējai apskatei; ❸ izrādīt savas zināšanas
搬弄是非 bānnòng-shìfēi nodarboties ar tenkām, klačošanos
搬起石头砸自己的脚 bān qǐ shí·tou zá zìjǐ·de jiǎo ◊ pacelt akmeni pret kādu un iespīlēt sev pašam kāju *(rakt sev bedri;nodarīt ļaunumu pašam sev)*
搬演 bānyǎn ❶ dziedāt veco dziesmu; ❷ ķerties pie vecā
搬用 bānyòng pārņemt; aizgūt; kopēt citu pieredzi
搬运 bānyùn ❶ pārvest mantas, kravu; ❷ krāvējs; nesējs
搬运费 bānyùnfèi maksa par kravas pārvešanu vai pārnešanu
搬走 bānzǒu ❶ aiznest; novākt; ❷ pārvākties, pārcelties

瘢 bān **lietv.** rēta; pušums; plankums

瘢痕 bānhén brūce, rēta

板(闆) bǎn **lietv.** ❶ dēlis; koksne; ❷ plate; plāksne; ❸ dēļu sētas posmi; ❹ ban *(sitamais mūzikas instruments; kastaņetes)*; ❺ temps; takts mūzikā; **īp.** ❶ neveikls; inerts; nekustīgs; nejūtīgs; ❷ bargs; salts; drūms; **darb.** pārakmeņoties; apstulbt; **skait.** *(garuma vien.)* baņ *(8 vai 10 či 尺)* **īpašv.** Baņ *uzv.*

板板六十四 bǎnbǎn liùshísì ļoti pedantisks

板壁 bǎnbì koka starpsiena

板擦儿 bǎncār tāfeles dzēšamais;

板锉 bǎncuò plakana vīle

板凳 bǎndèng sols;beņķis

板斧 bǎnfǔ ❶ cirvis; ❷ kaujas cirvis

板胡 bǎnhú baņhu *(ķīniešu tautas vijole)*

板极 bǎnjí *el.* anods

板结 bǎnjié *lauks.* augsnes, zemes izkalšana

板栗 bǎnlì *bot.* Ķīnas kastanis *(Castanea mollissima)*

板球 bǎnqiú *sp.* krikets

板书 bǎnshū rakstīt uz tāfeles

板刷 bǎnshuā birste; suka veļas mazgāšanai

板条 bǎntiáo šķindeļi, jumstiņi

板瓦 bǎnwǎ plakani, flīžveida dakstiņi

板鸭 bǎnyā *kulin.* vītināta, presēta pīle

板烟 bǎnyān pīpes tabaka

板岩 bǎnyán šīferis

板眼 bǎnyǎn ❶ mūzikas takts; ❷ kārtība; sistematizācija

板油 bǎnyóu speķis

板障 bǎnzhàng *sp.* barjera

板滞 bǎnzhì ❶ no pārsteiguma pārakmeņojusies seja; ❷ kokaina valoda

板子 bǎn·zi pātaga

版 bǎn **lietv.** ❶ klišeja; ❷ izdevums; tirāža; ❸ *poligr.* aplauzums; ❹ lappuse; sleja; ❺ koka dēlīši rakstīšanai; ❻ *fot.* negatīvs

版本 bǎnběn grāmatas izdevums; grāmatas kopija

版次 bǎncì grāmatas, žurnāla izdevums

版画 bǎnhuà *māksl.* gravīra

版刻 bǎnkē kokgriezums; ksilogrāfija

版面 bǎnmiàn *poligr.* ❶ lappuse; sleja; ❷ formāts; noformējums

版权 bǎnquán autortiesības

版权页 bǎnquányè *poligr.* titullapa

版式 bǎnshì *poligr.* grāmatas salikums

版税 bǎnshuì honorārs; maksa par autora darbu

版图 bǎntú teritorija; kādas valsts teritoriālie īpašumi

版心 bǎnxīn *poligr.* salikuma formāts

版样 bǎnyàng *poligr.* salikums

办(辦) bàn **darb.** ❶ darīt; izpildīt; kārtot *(lietas)*; ❷ nodarboties *(ar kādu rūpalu u.c.)*; ❸ atvērt; izveidot; ❹ sagatavot; iepirkt; sagādāt; sarūpēt; ❺ rīkot *(svētkus u.c.)*; ❻ sodīt pēc likuma; saukt pie atbildības; ❼ būt *(principiālam)*

办法 bànfǎ ❶ paņēmiens; līdzeklis; metode; ❷ praktisks pasākums; ❸ *(atrast; meklēt)* risinājumu

办稿 bàngǎo lietvedība

办公 bàngōng ❶ strādāt; veikt dienesta pienākumus; ❷ darba laiks; darba vieta; ❸ kancelejas piederumi

办公费 bàngōngfèi tēriņi par kancelejas piederumiem

办公室 bàngōngshì ❶ iestādes darba telpas; ❷ kanceleja

办公厅 bàngōngtīng administratīvā nodaļa; kanceleja

办公桌 bàngōngzhuō biroja rakstāmgalds

办事 bànshì strādāt; veikt darba pienākumus

办事处 bànshìchù kantoris; pārstāvniecība; aģentūra; filiāle

办事员 bànshìyuán kantora darbinieks; kalpotājs; kancelejas darbinieks

半 bàn **sk.** ❶ puse *(mēneša)*; pus- *(gads)*; pus- *(metrs)*; **lietv.** ❶ puse; vidus; vidučis; centrs; ❷ daļējs; uz pusēm; **darb.** dalīt uz pusēm; samazināt divkārt

半百 bànbǎi pus simts

半半拉拉 bàn·ban-lālā *sar.* uz pusi; pa pusei; daļēji

半辈子 bànbèi·zi pus dzīves; pus gadsimta

半壁 bànbì *rakst.* puse valsts; puskaraliste

半边 bànbiān *(labā vai kreisā)* puse

半边莲 bànbiānlián *bot.* ❶ Ķīnas lobēlija *(Lobelia chinensis)*; ❷ lobēlija *(Lobelia radicans)*

半边天 bànbiāntiān ❶ puse debess; ❷ ◊ sieviete, kas uz saviem pleciem nes pusi cilvēces grūtību nastas

半嗔半喜 bànchēn-bànxǐ gan prieks, gan neizpratne; ne skumt, ne priecāties

半成品 bànchéngpǐn pusfabrikāts; ražojuma sagatave

半大 bàndà ❶ viduvējs izmērs; ❷ pusaudzis

半导体 bàndǎotǐ *el.* pusvadītājs; tranzistors

半岛 bàndǎo pussala

半道儿 bàndàor pusceļš

半吊子 bàndiào·zi ❶ vieglprātīgs cilvēks; ❷ pusmācīts pusnemācīts; ❸ cilvēks, kas strādā kā pagadās

半封建 bànfēngjiàn pusfeodāls

半工半读 bàngōng-bàndú mācību un darba sistēma ĶTR *(daļu laika veltī darbam, daļu mācībām)*

半规管 bànguīguǎn *anat. (auss)* pusloka kanāli

半饥半饱 bànjī-bànbǎo pusbadā

半机械化 bànjīxièhuà daļēja mehanizācija *(īpaši lauku darbos)*; palīgierīces

半价 bànjià ❶ puscena; ❷ pārdot par puscenu

半胶体 bànjiāotǐ *ķīm.* hemikoloīds

半截 bànjié ❶ puse; pus *(cigarete)*; ❷ līdz pusei *(ūdenī)*
半斤八两 bànjīn-bāliǎng kāds viens, tāds otrs; viens un tas pats
半径 bànjìng *mat.* ❶ rādiuss; puse diametra; ❷ redzamais rādiuss
半空中 bànkōngzhōng *sar.* gaisā; karāties gaisā
半拉 bànlǎ *sar.* puse; puse *(ābola)*
半劳动力 bànláodònglì daļēji darbaspējīgs cilvēks
半冷不热 bànlěngbùrè atdzisis; pavēss
半流质 bànliúzhì pusšķidrs ēdiens
半路 bànlù pusceļš; puse ceļa
半路出家 bànlù-chūjiā būt diletantam *(kādā jautājumā)*; *(kādu jomu)* nepārzināt profesionāli; nebūt īstam profesionālim
半明不暗 bànmíngbù'àn pustumšs; pustumsa
半票 bànpiào pusbiļete
半瓶醋 bànpíngcù diletants; pusmācīts, pusnemācīts *(cilvēks)*
半球 bànqiú ❶ zemes puslode; ❷ *anat.* smadzeņu puslode
半乳糖 bànrǔtáng *ķīm.* galaktoze
半晌 bànshǎng *dial.* pēc kāda laika
半身 bànshēn *(labā vai kreisā)* ķermeņa puse
半身像 bànshēnxiàng biste; fotouzņēmums līdz vidum
半生 bànshēng ❶ puse dzīves; ❷ pus *(gadsimts)*
半生不熟 bànshēng-bùshú ❶ negatavs; nenogatavojies; ❷ vēl neizvārīts; pusvārīts
半失业 bànshīyè daļēja darba zaudēšana; daļējs bezdarbnieks
半世 bànshì puse dzīves; pusgadsimts
半数 bànshù puse *(kāda noteikta skaita)*; vairāk par pusi
半衰期 bànshuāiqī *fiz.* daļēja sairuma periods
半睡半醒 bànshuì-bànxǐng pusnomods; snaudiens
半说半笑 bànshuō-bànxiào puspajokam; pa jokam
半死半活 bànsǐ-bànhuó ❶ pusdzīvs; tik tikko dzīvs; ❷ piekauts līdz nāvei
半躺半卧 bàntǎng-bànwò pusguļus
半天 bàntiān ❶ puse dienas; ❷ ilgi; ļoti ilgi
半透明体 bàntòumíngtǐ puscaurspīdīga viela
半途 bàntú puse ceļa
半途而废 bàntú'érfèi kaut ko pamest pusceļā; nepadarīt līdz galam
半推半就 bàntuī-bànjiù it kā atteikties, bet beigās tomēr piekrist kaut ko darīt
半吞半吐 bàntūn-bàntǔ runāt ar mājieniem; neizteikt līdz galam
半脱产 bàntuōchǎn daļēja atraušanās no rūpnieciskā procesa
半文半白 bànwén-bànbái daļēji literāra, daļēji tautas valoda
半文盲 bànwénmáng pusanalfabēts
半夏 bànxià *bot.* trīskāršā pinellija *(Pinellia ternata)*
半心半意 bànxīn-bànyì neatdoties pilnībā kādam darbam
半新半旧 bànxīn-bànjiù apvalkāts; valkāts
半薪 bànxīn puse algas
半信半疑 bànxìn-bànyí nedarīt kaut ko ar visu sirdi; nedarīt pa īstam
半夜 bànyè ❶ pusnakts; nakts pirmā daļa; ❷ vēlā naktī
半夜三更 bànyè-sāngēng vēlā naktī, trešās sardzes laikā
半音 bànyīn *mūz.* pustonis; hromatiskā gamma
半影 bànyǐng *fiz.* pusēna
半元音 bànyuányīn *lingv.* puspatskanis
半圆 bànyuán *mat.* pusaplis; pusapļa platība
半月刊 bànyuèkān pusmēneša preses izdevums
半支莲 bànzhīlián *bot.* lielziedu portulaks *(Portulaca grandiflora)*
半殖民地 bànzhímíndì puskolonija
半制品 bànzhìpǐn pusfabrikāts
半中腰 bànzhōngyāo *sar.* puse; līdzīgi puse
半自动 bànzìdòng pusautomātisks
半自动化 bànzìdònghuà daļēja automatizācija; pusautomatizācija
半自耕农 bànzìgēngnóng daļēji individuāli, daļēji kolektīvā nodarbināts zemnieks ĶTR

扮 bàn **darb.** ❶ *teātr.* krāšņi saģērbties *(skatuvei)*; ❷ pārģērbties *(lai spēlētu teātrī)*; ❸ tēlot; atdarināt; ❹ pielikt *(garšvielas)*
扮戏 bànxì ❶ grimēties; ❷ spēlēt teātri
扮相 bànxiàng veiksmīgs grims; veiksmīga grimēšanās
扮演 bànyǎn tēlot lomu; spēlēt teātri

伴 bàn **lietv.** ❶ kompanjons; partneris; ceļa biedrs; **darb.** ❷ būt par kompanjonu; ❸ pavadīt *(kādu)*
伴唱 bànchàng dziedāt līdzi; vilkt meldiņu, dziesmu
伴郎 bànláng svainis
伴侣 bànlǚ ❶ ceļa biedrs *(biedrene)*; ❷ dzīves biedrs
伴娘 bànniáng svaine
伴生树 bànshēngshù *mežsaimn.* pamežs
伴随 bànsuí pavadīt kādu; kopā doties ceļā
伴同 bàntóng pavadīt; kāda pavadībā
伴星 bànxīng *astr.* pavadonis *(dubulto zvaigzņu sistēmā)*
伴音 bànyīn *mūz.* skaņu pavadījums
伴奏 bànzòu mūzikas pavadījums
伴奏者 bànzòuzhě muzikants, kas spēlē pavadījumu

拌 bàn **darb.** ❶ sajaukt; samaisīt; iemaisīt *(barību lopiem)*; ❷ sajaukt; ❸ izjaukt; nojaukt; ❹ strīdēties; celt traci; lamāties; ❺ sašķelties

拌和 bàn·huo ❶samaisīt; pārmaisīt; ❷sajaukt *(smiltis ar cementu u.c.)*

拌土机 bàntǔjī *tehn.* agregāts; grunts maisītājs

拌匀 bànyún ❶samaisīt; ❷sajaukt noteiktās dozās

拌种 bànzhǒng *lauks.* izkodināt sēklas pirms sēšanas

拌嘴 bànzuǐ strīdēties; lamāties

绊(絆) bàn **lietv.** ❶arkāns; pineklis; ❷iemaukti; slejas; pavada; **darb.** ❸sapīt zirgiem kājas; ❹klupt; paklupt; aizlikt kāju priekšā

绊创膏 bànchuānggāo *med.* lipīgais plāksteris

绊脚石 bànjiǎoshí ❶klupšanas akmens; ❷šķērslis ceļā

绊马索 bànmǎsuǒ zirga pinekli

绊手绊脚 bànshǒu-bànjiǎo maisīties pa kājām

瓣 bàn **lietv.** ❶ziedlapiņa; ❷*(ķiploka; mandarīna)* daiviņa; ❸*(ābola)* daļiņa; ❹*tehn.* vārsts; ❺*anat.* vārstulis

瓣膜 bànmó *anat.* vārstulis

瓣鳃纲 bànsāigāng *zool.* lapžauņi, gliemenes *(Lamellibranchia)*

bang

邦 bāng **lietv.** ❶valsts; lielvalsts; pavalsts; ❷daliena; ❸*vēst.* pilsētvalsts; ❹sabiedrotais; **īpašv.** Ban *uzv.*

邦交 bāngjiāo ❶starptautiskās attiecības; diplomātiskās attiecības; ❷draudzīgas kaimiņattiecības starp valstīm

邦联 bānglián *polit.* konfederācija

帮(幫、幇、幚) bāng **darb.** ❶palīdzēt; atbalstīt; sekmēt; ❷strādāt par dienas *(sezonas)* strādnieku; **lietv.-skait.** ❸*(kuģa u.c.)* sāns; ❹mala; apmale; ❺kopiena; ģilde; brālība; asociācija; ❻novadnieki; ❼cilvēku apvienība; ❽grupa; grupējums; bars; banda; pulks; ❾rinda; rindas kārtība

帮办 bāngbàn būt kādam par izpalīgu; palīgs

帮补 bāngbǔ palīdzēt; izpalīdzēt

帮厨 bāngchú pavāra palīgs

帮倒忙 bāng dàománg izdarīt lāča pakalpojumu

帮工 bānggōng ❶palīdzēt darbā; ❷būt izpalīgos

帮会 bānghuì biedrība; brālība

帮忙 bāngmáng ❶palīdzēt; izdarīt pakalpojumu; ❷būt izpalīgos

帮浦 bāngpǔ *mašīnb.* sūknis; pumpis

帮腔 bāngqiāng ❶dziedāt līdzi; ❷būt līdzskrējējam

帮手 bāng·shou palīgs; izpalīgs

帮套 bāngtào zirgs, ko jūdz pajūgā blakus galvenajam zirgam

帮同 bāngtóng kopā kaut ko darīt

帮闲 bāngxián ❶kopā pavadīt brīvo laiku; ❷piedzīvotājs; būt *(kāda)* apgādībā; ❸liekēdis; lišķis; ❹uzpērkams *(cilvēks)*

帮凶 bāngxiōng ❶kolaboracionisms; pārdošanās; ❷ienaidnieku vai reakcionāru izpalīgi

帮助 bāngzhù ❶palīdzēt; savstarpēja palīdzība; ❷prasīt *(saņemt)* palīdzību; ❸palīdzēt pārvarēt grūtības

帮子 bāng·zi virskārta; virsējais slānis

帮嘴 bāngzuǐ par kādu aizrunāt labu vārdu

梆 bāng **lietv.** sarga klabeklis; **onom.** bac! blaukt! tuk tuk!

梆子 bāng·zi ❶koka klabeklis; ❷klabeklis *(mūzikas instruments)*

绑(綁) bǎng **darb.** ❶sasiet; piesiet; siet *(kūlīšus)*; sasiet *(bagāžu)*; ❷nolaupīt *(cilvēku)*; aizvest ar varu

绑匪 bǎngfěi cilvēku laupītāji

绑架 bǎngjià *(kādu)* ar varu nolaupīt

绑票 bǎngpiào nolaupīt ar nolūku saņemt izpirkumu

绑腿 bǎngtuǐ stulpiņi; stilbtiņi

榜(牓) bǎng **lietv.** paziņojums; saraksts; ziņojumu dēlis

榜文 bǎngwén paziņojums; paziņojuma teksts

榜样 bǎngyàng ❶*(pozitīvs)* piemērs; ❷sekot piemēram; ❸sekošanas cienīgs piemērs

膀(髈) bǎng/pāng/páng **lietv.** ❶roka; plecs; ❷spārns

膀臂 bǎngbì roka; apakšdelms

蚌 bàng **lietv.** *zool.* ❶pērlene; pērļu austere; ❷*zool. (molusks)* Ķīnas bezzobe *(Anodonta chinensis)*

蚌壳 bàngké bezzobes gliemežvāks

谤(謗) bàng **darb.** ❶apmelot *(kādu)*; apkaunot; ❷lamāt; kurnēt

谤书 bàngshū **lietv.** apmelojums; mēlnesība; *rakst.* paskvila

棒 bàng **lietv.** ❶koks; nūja; *(policista)* zizlis; ❷*sp.* vāle *(gorodku u.c. spēlēs)*; ❸gumijas steks; ❹*tehn.* serdenis; **darb.** sist *(ar koku vai steku)*; **īp.** ❺stiprs; spēcīgs; ❻lielisks; **apst.** ❼lieliski *(pateikts, uzrakstīts u.c.)*; ❽pamatīgi; krietni; vareni

棒槌 bàng·chui ❶veļas velējamais koka dēlītis; ❷dīstele

棒球 bàngqiú *sp.* beisbols

棒儿香 bàngrxiāng ❶smaržvielas; ❷aromātiskās sveces

傍 bàng **darb.** ✪balstīties; ✪paļauties; ✪piestāt; ✪palīdzēt; atbalstīt

傍晚 bàngwǎn uz vakara pusi; pievakarē

磅 bàng/páng **skait.** *(svara vienība)* angļu mārciņa; **lietv.** svari; bezmēns; **darb.** nosvērt

磅秤 bàngchèng galda svari; platformas svari

镑(鎊) bàng **skait.** *(naudas vienība)* sterliņu mārciņa

bao

包 bāo **darb.** ✪ietīt; aptīt; ✪tīt *(pelmeņus)*; ✪sasiet *(paku; ķīpu)*; sapakot; ✪apkampt; aplenkt; aptvert; ✪noslēgt *(līgumu)*; ✪ņemt uz savu atbildību; garantēt; ✪rezervēt; ✪apdrošināt; **lietv.-skait.** paka; paciņa; ķīpa; mezgls; sainis; ✪pumpa; puns; **īp.** krāšņs; grezns; ziedošs; **īpašv.** Bao *uzv.*

包办 bāobàn ✪uzņemties atbildību; ✪pilnībā pārņemt savās rokās

包办代替 bāobàndàitì saņemt savās rokās; pārņemt savā ziņā

包庇 bāobì ✪ņemt savā aizbildniecībā; ✪aizstāvēt kādu; censties noņemt kāda vainu

包藏 bāocáng ✪*(kaut ko)* slēpt; slēpt *(kādu ieceri)*; ✪turēt *(uz kādu)* ļaunu prātu

包产 bāochǎn uzņemties saistības novākt zināma apjoma ražu

包产到户 bāochǎn dàohù zemnieka saimniecības saistības; saimniecības nodevas

包场 bāochǎng pasūtīt *(izpirkt)* visas vietas kino vai teātrī

包抄 bāochāo *milit.*apiet no flangiem un saņemt pretinieka karaspēku spīlēs

包乘制 bāochéngzhì *dzelzc.* t. s. pāru vilcienu saraksts *(vienā laikā pa noteiktu maršrutu viens otram pretī ejoši pasažieru vilcieni ĶTR)*

包饭 bāofàn ✪pusdienot; ✪kopējs galds; kopēja ēšana

包袱 bāo·fu ✪lakatiņš; ✪mezgls; sasiet mezglu; ✪smaga nasta; mokas; ✪nasta uz kāda pleciem

包干儿 bāogānr ✪pilnībā ņemt uz savu atbildību; ✪pilnībā; pavisam

包干制 bāogānzhì kadru darbinieku apgāde ar produktiem ĶTR *(ar daļēju izmaksu naudā)*

包工 bāogōng ✪ņemt akorda darbu; uz akorda; ✪akorda saistības remonta vai citos darbos; ✪darba uzņēmējs

包工制 bāogōngzhì akorda darbu sistēma

包管 bāoguǎn galvot *(par kādu)*; garantēt *(kaut ko)*

包裹 bāoguǒ sainis; vīstoklis; paka

包含 bāohán ✪saturēt sevī; ✪būt augstsirdīgam

包涵 bāo·han būt augstsirdīgam; piedot *(kādam)*

包伙 bāohuǒ ✪ēst skolas *(universitātes)* ēdnīcā *(par mēneša maksu)*; ✪uzturs; ēšana *(par mēneša maksu)*

包脚布 bāojiǎobù auti; kājauti

包金 bāojīn zeltīt; uzvelmētais zelts

包括 bāokuò ✪ieskaitot; tajā skaitā; ✪neskaitot

包揽 bāolǎn uzņemties zināmas saistības

包罗 bāoluó ✪aptvert kaut ko; ✪ieslēgt sevī

包罗万象 bāoluó-wànxiàng aptvert plašā diapazonā

包赔 bāopéi nest atbildību par kompensāciju

包皮 bāopí iepakojums; tara

包票 bāopiào izpirkt biļetes

包容 bāoróng ievietot

包身工 bāoshēngōng meitene izpalīdze *(pilnīgā darba devēja rīcībā)*

包探 bāotàn slepenpolicists

包围 bāowéi ✪aplenkt; apņemt *(māju no visām pusēm)*; ✪aplenkt *(pretinieka armiju u.c.)*

包围圈 bāowéiquān *milit.* aplenkuma gredzens; pilnīgs aplenkums

包厢 bāoxiāng loža teātrī

包销 bāoxiāo ✪individuāla produkcijas realizācija; pārdošana; ✪valsts tirdzniecības struktūru produkcijas realizācija

包银 bāoyín *teātr.*salīgta teātra vadības maksa māksliniekam par uzstāšanos

包圆儿 bāoyuánr *sar.* pilnībā nopirkt visu preces atlikumu

包月 bāoyuè ik mēnesi; katru mēnesi

包孕句 bāoyùnjù *lingv.* salikts teikums ar pilno teikuma priekšmeta vai izteicēja teikumu

包扎 bāozā ✪iepakot; pārsiet paku; ✪pārsiet brūci

包装 bāozhuāng ✪iepakot; ietīt; ievietot; ✪iepakošanas materiāls; iepakojums

包装机 bāozhuāngjī mehāniskā iepakošanas iekārta

包装纸 bāozhuāngzhǐ iepakojuma papīrs

包子 bāo·zi ✪*kulin.* baodzi *(tvaicējot gatavots ķīniešu virtulis, pīrādziņš)*; ✪sainis

包租 bāozū nomāt telpas, zemi

苞 bāo **lietv.** ✪niedres; *(pinumiem izmantojamie)* meldri; ✪*bot.* pieziedlapa; ✪sakne; pamats; **īp.** biezs; bagāts; bagātīgs; krāšņs; kupls; **darb.** saaugt; sakuplot

苞米 bāomǐ kukurūza

孢 bāo **sast.**

孢子 bāozǐ *bot.* spora

孢子虫 bāozǐchóng *zool.* sporainis, sporozojs *(Sporozoa)*

孢子堆 bāozǐduī *bot.* sors

孢子囊 bāozǐnáng *bot.* sporangijs; sporu somiņa

孢子体 bāozǐtǐ *bot.* sporofīts

孢子叶 bāozǐyè *bot.* sporofils; sporu lapa

B

炮 bāo/páo/pào **darb.** ❶ cept uz uguns; ❷ sutināt; sautēt; ❸ žāvēt

枹 bāo **lietv.** *bot.* zāģlapu *(zīdtārpu)* ozols *(Quercus glandulifera)*

胞 bāo **lietv.** ❶ *anat.* placenta; ❷ vēders; iekšas; ❸ *biol.* šūna; ❹ īstais brālis; *(vienas mātes)* brāļi; pusbrāļi

剥 bāo/bō **darb.** ❶ apdīrāt; nodīrāt; ❷ lobīt; attīrīt; ❸ notīrīt, nolobīt *(mandarīnu, olu)*; ❹ noplēst *(kokam mizu)*; ❺ sabojāt; ievainot

剥皮抽筋 bāopíchōujīn novilkt ādu un izvilkt dzīslas; novilkt ādu

龅(齙) bāo **lietv.** uz priekšu izbīdīti zobi

龅牙 bāoyá uz priekšu izbīdīti zobi; atņirgti zobi

褒(襃) bāo **lietv.** uzslava; atzinība; **darb.** apbalvot; cienīt; veicināt; **īp.** plats; platas *(piedurknes)*; **īpašv.** Bao *uzv.*

褒贬 bāobiǎn ❶ novērtēt; ❷ atturēties no vērtējuma

褒贬 bāo·bian kritizēt; nosodīt

褒奖 bāojiǎng uzslavēt un apbalvot

褒扬 bāoyáng slavēt; uzlielīt; uzslava

褒义 bāoyì pozitīvs novērtējums

褒义词 bāoyìcí *lingv.* vārds, kas satura pozitīvu vērtējumu

雹 báo **lietv.** krusa

雹灾 báozāi krusa kā stihiska nelaime; krussite

雹子 báo·zi krusas grauds; krusa

薄 báo/bó/bò **īp.** ❶ plāns *(dēlis; sega u.c.)*; ❷ vēsa *(attieksme)*; *(attieksme)* bez sirds siltuma; ❸ vājš, novadējies *(vīns)*; ❹ bezgaršīgs; ❺ neliels; niecīgs; nenozīmīgs; trūcīgs; noplicināts; neměslots *(zeme)*; **darb.** nevērīgi izturēties; ignorēt; nicināt; **lietv.** biezoknis; brikšņi

薄饼 báobǐng pankūka

薄膜 báomó ❶ plēve; ❷ plastika plēves

薄片 báopiàn plāns riecieniņš; maizes gabaliņš

宝(寶、寳) bǎo **lietv.** ❶ dārgums; vērtība; greznums; bagātība; dārglietas; ❷ monēta; nauda; **īp.** ❶ vērtīgs; dārgs; nenovērtējams; rets; ❷ cēls; lielisks; ❸ cara; imperatora; karalisks; **darb.** augstu vērtēt; cienīt; godāt; noliekt galvu; **īpašv.** Bao *uzv.*

宝宝 bǎo·bao mans dārgumiņš *(uzruna bērnam)*

宝贝 bǎobèi ❶ dārgums; vērtība; relikvija; ❷ zelts; dārglietas; ❸ dārgumiņš *(uzruna)*

宝贵 bǎoguì ❶ vērtīgs; ❷ dārgs; vērtīgs *(priekšlikums)*

宝剑 bǎojiàn zobens

宝卷 bǎojuàn baodzjuan *(tautas nostāsti)*

宝库 bǎokù dārgumu glabātuve *(zinātnē; medicīnā u.c.)*

宝蓝 bǎolán debeszils

宝石 bǎoshí dārgakmens *(gan īsts, gan mākslīgs)*

宝塔 bǎotǎ *bud.*stūpa

宝藏 bǎozàng dārgumu glabātuve; dabas dārgumu glabātuve

宝座 bǎozuò tronis

饱(飽) bǎo **īp.** ❶ paēdis; vesels; pilnīgs; cieši piebāzts; **darb.** ❶ padzerties vai paēst *(cik tik uziet)*; pieēsties; ❷ iesūkt; piesūkties; ❸ izbaudīt *(skaistu izrādi; mūziku; dziedāšanu)*; **lietv.** sātīgs ēdiens; bagātīga ēšana

饱嗝儿 bǎogér atraugas

饱汉不知饿汉饥 bǎohàn bù zhī èhàn jī paēdis netic izsalkušajam; paēdis nesaprot izsalkušo

饱和 bǎohé *ķīm.* augsta koncentrācija; augstas koncentrācijas *(šķīdums)*

饱和点 bǎohédiǎn *ķīm.* maksimāla koncentrācija; augstākā koncentrācija

饱和度 bǎohédù *ķīm.* koncentrācijas pakāpe

饱经沧桑 bǎojīng-cāngsāng pārdzīvot visas likteņa nedienas; dzīvē ļoti daudz ko pieredzēt un pārdzīvot

饱经风霜 bǎojīng-fēngshuāng ◊ ilgi būt vējā un sarmā *(piedzīvot daudz smagu pārbaudījumu)*

饱满 bǎomǎn ❶ smags; smagnējs *(graudu vārpas)*; ❷ spēka un enerģijas pārpilns

饱暖 bǎonuǎn silta un sātīga dzīve

饱食终日 bǎo shí zhōngrì ❶ dīka dzīve, neko nedarot; ❷ dzīvot slinkumā un bezdarbībā

饱学 bǎoxué erudīcija; erudīts *(cilvēks)*

鸨(鴇) bǎo **lietv.** *zool.* sīga *(Otis sp.)*

鸨母 bǎomǔ prieka mājas turētāja

保 bǎo **darb.** ❶ sargāt *(valsti, mieru u.c.)*; aizsargāt; nodrošināt *(pret stihiskām nelaimēm)*; ❷ saglabāt; paturēt; ❸ garantēt; ❹ turēties savā dienesta vietā; ❺ galvot *(par kādu)*; ❻ ņemt savā aizbildniecībā; ❼ apdrošināt; **lietv.** ❶ galvojums; iekīlāšana; ❷ galvotājs; **īpašv.** ❶ *saīs.* Bulgārija; ❷ Bao *uzv.*

保安 bǎo'ān sabiedrības drošības aizsardzība

保安队 bǎo'ānduì sabiedriskās drošības aizsardzības struktūras

保安族 bǎo'ānzú baoan(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

保本儿 bǎoběnr veicot darījumus, nepalikt zaudētājos

保镖 bǎobiāo ❶ kādu aizsargāt; ❷ miesas sargi

保不住 bǎo·buzhù nav garantiju; nevar galvot, ka
保藏 bǎocáng uzglabāt; saglabāt
保持 bǎochí ❶ atbalstīt *(kārtību)*; ❷ saglabāt *(tīrību)*; ❸ sargāt *(esošo kārtību)*; ❹ uzturēt *(tradīcijas)*; ❺ palikt nelokāmam; saglabāt skaidru galvu
保存 bǎocún ❶ uzglabāt, saglabāt *(dokumentus)*; ❷ kaut ko uzglabāt *(noliktavā)*
保单 bǎodān garantija; garantijas *(vēstule)*
保干器 bǎogānqì *tehn.* eksikators; žāvējamais skapis
保固 bǎogù stipruma garantija
保管 bǎoguǎn ❶ uzglabāt; ❷ vadīt *(kaut ko)*; ❸ galvot *(par kādu)*; ❹ garantēt
保管室 bǎoguǎnshì bagāžas glabātuve; zudušo mantu glabātuve
保管员 bǎoguǎnyuán mantu glabātuves darbinieks
保护 bǎohù ❶ aizsargāt; sargāt *(kādu)*; ❷ aizsargāt *(retus dzīvniekus, sabiedrisko mantu, valsts intereses u.c.)*; ❸ būt likuma aizsardzībā
保护国 bǎohùguó *polit.* protektorāts
保护人 bǎohùrén *jur.* aizbildnis
保护伞 bǎohùsǎn raķešu uzbrukumu aizsardzības lietussargs
保护色 bǎohùsè *biol.* aizsargkrāsa
保护主义 bǎohùzhǔyì protekcionisms
保皇党 bǎohuángdǎng monarhistiskā partija
保皇派 bǎohuángpài monarhisti
保加利亚 Bǎojiālìyà Bulgārija
保加利亚人 bǎojiālìyàrén bulgārs
保加利亚语 bǎojiālìyàyǔ bulgāru valoda
保家卫国 bǎojiāwèiguó aizsargāt valsti un mājas pavardu
保甲 bǎojiǎ *vēst.* baodzja *(administratīvā iedalījuma sistēma, kas ciema zemnieku saimniecības sadalīja bao un dzja administratīvajās vienībās, ieviešot savstarpējo galvojumu vienam par otru)*
保价信 bǎojiàxìn naudas pārvedums
保驾 bǎojià ❶ eskortēt imperatoru; ❷ aizsargāt vai apsargāt kādu
保荐 bǎojiàn rekomendēt
保健 bǎojiàn veselības aizsardzība
保健费 bǎojiànfèi veselības aizsardzības izdevumi
保健室 bǎojiànshì veselības aizsardzības nodaļa
保健员 bǎojiànyuán sanitārs
保健站 bǎojiànzhàn medpunkts
保举 bǎojǔ kādu rekomendēt vai izvirzīt augstākam amatam
保留 bǎoliú ❶ saglabāt kondīciju, izskatu; ❷ palikt *(pie savas pārliecības)*; ❸ *(kaut ko)* rezervēt; ❹ neslēpjot dalīties ar citiem
保密 bǎomì ❶ saglabāt noslēpumu; ❷ konfidenciāls *(darbs, dokumenti u.c.)*
保苗 bǎomiáo nodrošināt labu sējumu augšanu
保命 bǎomìng pašsaglabāšanās
保姆 bǎomǔ auklīte; mājstrādniece
保暖 bǎonuǎn apsildīt; saglabāt siltumu
保暖杯 bǎonuǎnbēi glāze termoss
保暖桶 bǎonuǎntǒng *tehn.* termostats
保全 bǎoquán ❶ saglābt; izglābt *(kādu)*; ❷ palikt dzīvam
保全面子 bǎoquán miàn·zi saglabāt seju; saglabāt labo vārdu
保人 bǎorén galvotājs; garants
保墒 bǎoshāng dārza vai lauku apsmidzināšana, nodrošinot nepieciešamo mitrumu
保释 bǎoshì ❶ atbrīvot; ❷ galvot *(par kādu)*
保守 bǎoshǒu ❶ saglabāt *(kaut ko)*; ❷ turēt kaut ko slepenībā; ❸ konservatīvisms *(uzskatos, rīcībā u.c.)*
保守党 bǎoshǒudǎng konservatīva partija
保守派 bǎoshǒupài konservatori
保守性 bǎoshǒuxìng konservatīva rakstura; konservatīvs
保守主义 bǎoshǒuzhǔyì konservatīvisms
保守主义者 bǎoshǒuzhǔyìzhě konservators
保送 bǎosòng sūtīt turpināt izglītību; studijas
保卫 bǎowèi ❶ aizsargāt; aizsargāt ar ieročiem rokās; ❷ atrasties Dzimtenes sardzē; ❸ aizsargāt robežas; ❹ apsardze; iekšējā apsardze
保卫科 bǎowèikē iekšējās apsardzes nodaļa
保温 bǎowēn ❶ saglabāt siltumu; ❷ siltuma izolācija
保温车 bǎowēnchē izotermisks vagons
保温帽 bǎowēnmào tēraudlējēju aizsargķivere
保温瓶 bǎowēnpíng termoss
保温箱 bǎowēnxiāng ❶ *lauks.* inkubators; ❷ *tehn.* termokamera
保险 bǎoxiǎn ❶ *(dzīvības u.c.)* apdrošināšana; ❷ aizsargstikls; ❸ drošinātājs; ❹ drošs; garantējošs drošību
保险单 bǎoxiǎndān apdrošināšanas polise
保险刀 bǎoxiǎndāo žilete
保险灯 bǎoxiǎndēng *kalnrūpn.* ogļraču petrolejas lampa
保险费 bǎoxiǎnfèi apdrošināšanas iemaksas
保险柜 bǎoxiǎnguì seifs
保险丝 bǎoxiǎnsī *el.* drošinātājs
保险箱 bǎoxiǎnxiāng neliels seifs; naudas kastīte
保修 bǎoxiū garantijas remonts
保修单 bǎoxiūdān garantijas remonta talons
保修期 bǎoxiūqī garantijas termiņš
保养 bǎoyǎng ❶ sargāt savu veselību; ❷ tehniskā apkope; ❸ mehānismu uzturēšana tehniskā kārtībā
保用期 bǎoyòngqī garantijas termiņš
保佑 bǎoyòu ❶ aizsargāt; protežēt *(kādu)*; ❷ Dievs, esi žēlīgs! *(lūgšanas formula)*
保育 bǎoyù audzināt; audzināšanas darbs
保育员 bǎoyùyuán audzinātājs
保育院 bǎoyùyuàn bērnu nams
保长 bǎozhǎng *vēst.* bao; *(100 zemnieku saimniecību*

administratīvās vienības) vecākais
保障 bǎozhàng ❶ garantēt; nodrošināt *(veselības aizsardzību, valsts robežu drošību, interešu aizsardzību u.c.)*; ❷ garantiju nodrošināšana; ❸ nodrošināt *(labu ražu u.c.)*
保证 bǎozhèng ❶ garantēt *(par kādu)*; ❷ garantija; garantijas iemaksa; ❸ apsolīt; garantēt
保证金 bǎozhèngjīn drošības nauda; garantijas nauda
保证人 bǎozhèngrén cilvēks, kas garantē par kādu citu; garants
保证书 bǎozhèngshū garantijas vēstule
保重 bǎozhòng sargāt veselību

堡 bǎo **lietv.** ❶ *milit.* blokmāja; ❷ pakalns; ❸ aizdambējums; dambis; ❹ ciems; pilsētiņa
堡礁 bǎojiāo *ģeogr.* barjeru rifs
堡垒 bǎolěi ❶ nocietinājums; cietoksnis; fortifikācija; ❷ *pārn.* politisks bloks
堡垒战 bǎolěizhàn *milit.* pozīciju *(nocietinājumu)* karš

报(報) bào **darb.** ❶ ziņot; informēt; ❷ atalgot; atlīdzināt; ❸ saskaņot *(ar kādu)*; ❹ pieļaut laulības pārkāpšanu; ❺ atgriezties atpakaļ; **lietv.** ❶ laikraksts; dienas *(vakara)* avīze; ❷ ziņa; ziņas; telegramma; ❸ referāts; raports; ziņojums; ❹ atriebība; atalgojums
报案 bào'àn ziņot *(policijai vai tiesai)*
报案人 bào'ànrén paziņotājs; pieteikuma iesniedzējs
报表 bàobiǎo ❶ atskaite; *(mēneša vai ceturkšņa)* atskaite; ❷ atskaites dati
报偿 bàocháng ❶ atmaksa; ❷ *(kādu)* apbalvot
报仇 bàochóu atriebība
报酬 bào·chou apbalvojums; labi apmaksāts darbs
报春花 bàochūnhuā *bot.* prīmula *(Primula malacoides)*
报答 bàodá atlīdzināt ar labu
报单 bàodān ❶ paziņojums; pavēste; ❷ *(muitas)* deklarācija; avizo
报到 bàodào ziņot par *(savu)* ierašanos
报道 bàodào ❶ ziņot; informēt; ❷ ziņojums; informācija; reportāža
报德 bàodé atlīdzināt par *(labu darbu)*; būt pateicīgam
报恩 bào'ēn izteikt pateicību par *(labu darbu)*
报贩 bàofàn avīžnieks; laikrakstu tirgotājs
报废 bàofèi kļūt nederīgam; izbrāķēt; norakstīt kā nederīgu
报复 bàofù revanšēties; atriebties
报复主义 bàofùzhǔyì *polit.* revanšisms; atriebības princips
报复主义者 bàofùzhǔyìzhě *polit.* revanšisti
报告 bàogào ❶ ziņot; veidot reportāžu; atskaitīties; ❷ ziņojums; atskaite; publiska atskaite; politisks ziņojums; ❸ koreferāts; ❹ lekcija
报告单 bàogàodān ❶ informācija *(par skolnieku sekmēm u.c.)*; ❷ izziņa
报告会 bàogàohuì sapulce; konference; zinātniska konference
报告人 bàogàorén ❶ referents; ❷ lūguma vai ziņojuma iesniedzējs
报告书 bàogàoshū atskaite; ziņojums; referāts
报告文学 bàogào wénxué *lit.* aprakstu, tēlojumu literatūra
报关 bàoguān iesniegt pieteikumu muitā; kārtot muitas formalitātes
报关单 bàoguāndān muitas deklarācija
报关行 bàoguānháng starpniekfirma *(mantu saņemšanai muitā)*
报馆 bàoguǎn laikraksta redakcija
报国 bàoguó kalpot dzimtenei
报话机 bàohuàjī radio raidītājs
报货单 bàohuòdān deklarācija kravas saņemšanai
报夹 bàojiā laikrakstu turētājs *(īpašs aprīkojums)*
报架 bàojià laikrakstu lete
报捷 bàojié ziņot par uzvaru karā
报界 bàojiè preses cilvēki; avīžnieku aprindas
报警 bàojǐng paziņot policijā
报刊 bàokān prese; preses izdevumi
报矿 bàokuàng ziņot par derīgo izrakteņu atrašanās vietām
报流水账 bào liúshuǐzhàng gari runāt, nepasakot galveno
报名 bàomíng reģistrēties; pierakstīties
报名单 bàomíngdān reģistrācijas lapa
报幕 bàomù vadīt vakaru; veikt konferansjē pienākumus
报幕人 bàomùrén konferansjē
报丧 bàosāng paziņot *(par kāda)* nāvi
报社 bàoshè redakcija; izdevniecība
报时 bàoshí laika pārbaude
报数 bàoshù *milit.* pārbaude *(izsaucot klātesošo vārdus)*
报税 bàoshuì iesniegt deklarāciju
报摊 bàotān laikrakstu kiosks
报头 bàotóu laikraksta nosaukums
报务员 bàowùyuán radists; telegrāfists
报喜 bàoxǐ ziņot par patīkamu notikumu
报喜不报忧 bàoxǐ bù bàoyōu runāt tikai par labo, neskarot slikto
报喜队 bàoxǐduì brigāde, kas ziņo par sava darba sasniegumiem
报销 bàoxiāo ❶ norēķināties par izdevumiem; ❷ norakstīt kā nederīgu; ❸ iznīcināt
报晓 bàoxiǎo ❶ zvana skaņas; ❷ gaiļa dziedājums
报效 bàoxiào ❶ ziedot savu īpašumu *(valstij)*; ❷ atstrādāt; nokalpot; ❸ atpirkties *(no soda)*
报信 bàoxìn ziņot; informēt *(kādu)*; referēt *(pēdējos jaunumus kādam)*
报应 bàoyìng atriebība; atriebība *(par kādu nodarī-*

jumu)
报章 bàozhāng prese; laikraksti
报章体 bàozhāngtǐ laikrakstu valoda *(stils)*
报账 bàozhàng atskaitīties par izdevumiem
报纸 bàozhǐ ❶ laikraksts; prese; ❷ laikrakstu papīrs

刨(鉋、鑤)
bào/páo **darb.** ēvelēt; **lietv.** ēvelmašīna
刨冰 bàobīng augļu sula ar ledus gabaliņiem
刨床 bàochuáng *mašīnb.* ēvelmašīna
刨刀 bàodāo *mašīnb.* ēvelmašīnas zobs *(grieznis)*
刨工 bàogōng ❶ ēvelēšana; ❷ ēvelētājs
刨花 bàohuā ēveles skaidas
刨花板 bàohuābǎn zāģu skaidu paneļi
刨子 bào·zi ēvele

抱
bào **darb.** ❶ nest rokās; ❷ apņemt ar rokām; apņemt *(ceļgalus)*; ❸ saķert kaut ko; ❹ uz rokām nest *(bērnu)*; ❺ piedzimis *(bērns)*; ❻ adoptēt *(bērnu)*; ❼ uzskatīt; pieturēties pie uzskata; ❽ perēt; sēdēt uz olām; **lietv.-skait.** ❶ aptvēriens; ❷ *(žagaru, grāmatu u.c.)* klēpis; **īpašv.** Bao *uzv.*
抱病 bàobìng slimot; sirgt
抱不平 bào bùpíng aizstāvēt vājāko, nepelnīti apvainoto
抱残守缺 bàocán-shǒuquē krāt vecas drazas *(turēties pie visa vecā, atmirušā; būt ļoti konservatīvam)*
抱粗腿 bào cūtuǐ pieslieties tiem, kuru rokās ir vara un spēks
抱定 bàodìng izvirzīt striktu mērķi, ideju
抱佛脚 bào fójiǎo apņemt Budas kājas, kad nelaime jau notikusi *(kad notikusi nelaime, atcerēties Dievu; kad iet slikti, tad Dieva vārds mutē)*
抱负 bàofù centieni; augsti ideāli
抱恨 bàohèn pret kādu turēt zobu; uz kādu turēt ļaunu prātu
抱愧 bàokuì kauns par kaut ko
抱歉 bàoqiàn ❶ nožēlot; ar nožēlu; ❷ atvainojiet lūdzu
抱屈 bàoqū ar apvainojumu sirdī
抱厦 bàoshà *celtn.* segta galerija apkārt viesistabai; *(celtnes)* piebūve, spārns
抱头鼠窜 bàotóu-shǔcuàn aptvert galvu ar rokām un bēgt kā žurkai *(saķert galvu un panikā bēgt)*
抱头痛哭 bàotóu-tòngkū rūgti raudāt, turot galvu rokās; bēdās vaimanāt
抱窝 bàowō perēt; sēdēt uz olām
抱薪救火 bàoxīn-jiùhuǒ izdarīt lāča pakalpojumu
抱养 bàoyǎng ar ļaunu atbildēt uz labu
抱怨 bàoyuàn ❶ apvainoties; turēt ļaunu prātu; ❷ žēloties; ❸ kādam pārmest

豹
bào **lietv.** ❶ *zool.* leopards *(Felis leopardus)*; ❷ sniega leopards; **īpašv.** Bao *uzv.*
豹猫 bàomāo *zool.* ocelots *(Felis pardalis)*

鲍(鮑)
bào **lietv.** ❶ *zool. (molusks)* abalons; jūras ausis *(Haliotis gigantea)*; ❷ sālīts zivs; vītināta zivs; ❸ sasmakusi zivs; **darb.** miecēt; izstrādāt *(ādu)*; **īpašv.** Bao *uzv.*
鲍鱼 bàoyú ❶ *zool. (molusks)* abalons; jūras ausis *(Haliotis gigantea)*; ❷ sālīta zivs

暴
bào **īp.** ❶ vētrains; straujš; ❷ nežēlīgs; zvērīgs; **darb.** ❶ tiranizēt; postīt; maitāt; bojāt; ❷ atklāties; kļūt zināmam; **lietv.** ļaundaris; varmāka; **īpašv.** Bao *uzv.*
暴病 bàobìng akūta slimība; nopietni saslimt
暴跌 bàodiē straujš kritums *(par akcijām)*
暴动 bàodòng ❶ sacelties; ❷ sacelšanās; nemieri
暴发 bàofā pārplūst; iziet no krastiem
暴发户 bàofāhù jaunbagātnieks
暴风 bàofēng vētra; negaiss; auka
暴风雪 bàofēngxuě sniegputenis
暴风雨 bàofēngyǔ pērkona negaiss
暴风骤雨 bàofēng-zhòuyǔ viesuļvētra
暴光 bàoguāng ekspozīcija; eksponēt
暴洪 bàohóng neganti plūdi
暴君 bàojūn tirāns; despots
暴力 bàolì varmācība; rupjš spēks
暴利 bàolì ❶ milzu peļņa; ❷ augļotāju ienākumi
暴戾 bàolì *rakst.* negants; nežēlīgs raksturs
暴烈 bàoliè ātrs raksturs
暴露 bàolù ❶ atklāties; noskaidroties; ❷ atmaskot
暴乱 bàoluàn nemieri; sacelšanās
暴怒 bàonù pārskaisties; palikt niknam
暴虐 bàonüè zvērīgums; tirānija; tiranizēt
暴虐狂 bàonüèkuáng sadisms
暴食 bàoshí pārēsties
暴殄天物 bàotiǎn-tiānwù nevērīgi apieties ar dabas dāvanām
暴跳如雷 bàotiào-rúléi spert zibeņus un pērkonus; spert zemi pa gaisu; būt drausmīgi niknam
暴徒 bàotú slepkavnieks; izdzimtenis; laupītājs
暴行 bàoxíng zvērības; vardarbība; asins izliešana
暴雨 bàoyǔ spēcīgs lietus
暴躁 bàozào ātra rakstura
暴涨 bàozhǎng strauja, negaidīta ūdens celšanās upē
暴政 bàozhèng tirānija; despotisms
暴卒 bàozú ātra, negaidīta nāve

爆
bào **darb.** ❶ plīst; plaisāt; skaldīties; ❷ eksplodēt; sprāgt
爆肚儿 bàodǔr cepetis no liellopa vai jēra kuņģa
爆发 bàofā ❶ *ģeol.* sprāgt; uzsprāgt; ❷ uzliesmot *(par karu)*
爆发变星 bàofā biànxīng *astr.* eksplodējusi zvaigzne
爆发音 bàofāyīn *lingv.* eksplozīva skaņa

爆裂 bàoliè pārplīst; pārsprāgt
爆鸣气 bàomíngqì *ķīm.* sprāgstoša gāze
爆破 bàopò uzspridzināt; sprādziens; eksplozija
爆破弹 bàopòdàn *milit.* fugasbumba
爆破手 bàopòshǒu spridzinātājs
爆破筒 bàopòtǒng *milit.* sprāgstošā petarde
爆炸 bàozhà uzsprāgt; eksplodēt; sprādziens
爆炸波 bàozhàbō *fiz.* eksplozijas vilnis
爆炸力 bàozhàlì eksplozijas spēks
爆炸物 bàozhàwù sprāgstvielas
爆竹 bàozhú petardes

bei

杯(盃、桮) bēi **lietv.-skait.** ❶glāze; krūze; kauss; glāzīte ❷倒一杯酒 dào yī bēi jiǔ ieliet glāzi vīna
杯弓蛇影 bēigōng-shéyǐng ◊ *(šaujamā)* loka ēna glāzē šķiet čūska *(◊ bailēm lielas acis)*
杯水车薪 bēishuǐ-chēxīn ar ūdens karoti dzēst ugunsgrēku
杯子 bēi·zi glāze

卑 bēi **īp.** ❶zems; zemas *(vietas)*; ❷vājš; nekrietns; iztapīgs; draņķīgs; **darb.** ❶pazemot; nicināt; ❷pagrimt; **lietv.** zemums; zema vieta; pļava
卑鄙 bēibǐ zemisks; slikts
卑躬屈节 bēigōng-qūjié pazemoties; klanīties
卑贱 bēijiàn zemas, vienkāršas izcelsmes
卑劣 bēiliè zemisks; pretīgs
卑微 bēiwēi nožēlojams; niecīgs
卑污 bēiwū pretīgs; netīrs
卑下 bēixià zemisks raksturs

背(揹) bēi/bèi **darb.** ❶nest nastu *(uz muguras)*; ❷būt apgrūtinātam
背榜 bēibǎng palikt pēdējam sacensībās
背包 bēibāo ❶ceļa sainis; ❷mugursoma
背带 bēidài bikšturi; plecu siksna
背黑锅 bēi hēiguō *sar.* būt grēkāzim
背篓 bēilǒu uz muguras nesams pīts grozs
背囊 bēináng mugursoma
背债 bēizhài iekulties parādos; būt līdz ausīm parādos
背子 bēi·zi uz muguras nesams pīts grozs

悲 bēi **darb.** ❶skumt; sērot; ❷žēlot; ❸ilgoties; **īp.** ❶bēdu saēsts; bēdu pārņemts; ❷bēdīgs, nožēlojams; **lietv.** ❶skumjas; bēdas; žēlums; ❷līdzjūtība; **īpašv.** Bei *uzv.*
悲哀 bēi'āi bēdas; skumjas; rūgtas raudas
悲惨 bēicǎn traģisks; traģiskas beigas
悲愁 bēichóu bēdāties; skumt; grimt bēdās
悲怆 bēichuàng *rakst.* bēdāties
悲悼 bēidào skumt; paust dziļas skumjas
悲愤 bēifèn bēdas un sašutums
悲歌 bēigē patētiski dziedāt; skumja, bēdu pilna dziesma
悲观 bēiguān pesimisms; izmisums
悲观主义 bēiguānzhǔyì pesimisms
悲观主义者 bēiguānzhǔyìzhě pesimists
悲欢离合 bēihuān-líhé likteņa pārvērtības
悲剧 bēijù *teātr.* ❶traģēdija; traģisks aktieris; ❷traģēdija; drāma
悲苦 bēikǔ skumjš; rūgts
悲凉 bēiliáng skumjš; sērīgs
悲鸣 bēimíng izmisuma kliedziens; pirmsnāves kliedziens
悲伤 bēishāng skumt; bēdāties; dziļas skumjas
悲酸 bēisuān rūgti raudāt; raudāt tā, ka sirds plīst pušu
悲叹 bēitàn smagi nopūsties; smagi pūst
悲天悯人 bēitiān-mǐnrén ar sirdi un dvēseli dzīvot līdzi tautai
悲痛 bēitòng ❶skumjas; dziļas skumjas; ❷kļūt slimam no pārdzīvojumiem
悲喜剧 bēixǐjù *teātr.* traģikomēdija
悲壮 bēizhuàng svinīgi skumjš; patētisks

碑 bēi **lietv.** stēla; memoriāls akmens; monuments; kapa piemineklis; obelisks
碑额 bēi'é stēlas virsa
碑记 bēijì memoriāls uzraksts uz stēlas
碑碣 bēijié *rakst.* stēla; monuments
碑文 bēiwén memoriāls ieraksts uz stēlas; epitāfija
碑志 bēizhì memoriāls uzraksts uz stēlas

北 běi **lietv.** ❶ziemeļi; ziemeļu daļa; **darb.** ❶pagriezties uz ziemeļiem; uzgriezt muguru; *pārn.* neturēt solījumu; ❷*rakst.* ciest zaudējumu; **īpašv.** Bei *uzv.*
北半球 běibànqiú *ģeogr.* ziemeļu puslode
北边 běibiān ❶ziemeļu puse; ❷ziemeļi; ziemeļu rajons; valsts ziemeļu daļa
北部 běibù ziemeļu puse
北斗星 běidǒuxīng *astr. (zvaigznājs)* Greizie rati
北伐 Běifá *vēst.* Ziemeļu pārgājiens *(nacionāli-revolucionārās armijas cīņu laikā ar ziemeļu militāristiem)*
北方 běifāng ziemeļi; Ķīnas ziemeļu daļa
北方话 běifānghuà Ķīnas ziemeļu dialekts
北方人 běifāngrén Ķīnas ziemeļaustrumu provinču iedzīvotājs; ziemeļnieks
北非 Běifēi Ziemeļāfrika
北风 běifēng ziemeļu vējš
北国 běiguó *rakst.* ❶Ķīnas ziemeļu daļa; ❷ziemeļu valsts
北寒带 běihándài *ģeogr.* ziemeļu aukstuma loks
北回归线 běihuíguīxiàn *ģeogr.* Vēža trops
北货 běihuò Ķīnas ziemeļu provinču gastronomiskie

izstrādājumi
北极 běijí *ģeogr.* Ziemeļpols
北极光 běijíguāng *astr.* ziemeļblāzma
北极狐 běijíhú *zool.* polārlapsa *(Alopex lagopus)*
北极圈 běijíquān *ģeogr.* Polārais loks
北极星 běijíxīng *astr.* Polārzvaigzne
北极熊 běijíxióng *zool.* baltais lācis *(Thalarctos maritimus)*
北京人 běijīngrén *arheol.* sinantrops
北面 běimiàn ziemeļi; ziemeļpuse
北欧 Běi'ōu Ziemeļeiropa
北山羊 běishānyáng *zool.* Eirāzijas aita; arhars *(Ovis ammon)*
北纬 běiwěi *ģeogr.* ziemeļu platuma grādi
北温带 běiwēndài *ģeogr.* ziemeļu mērenā klimatiskā josla
北洋军阀 Běiyáng Jūnfá Ziemeļu militāristu kliķe *(Ķīnas XX gs. 30. gadu vēsturē)*

贝(貝) bèi **lietv.** ❶molusks gliemežvākā; ❷gliemežvāki *(senajā Ķīnā lietoti kā nauda)*; ❸*mūz.* gliemežvāki *(lietoti kā pūšamie instrumenti)*
贝雕 bèidiāo izstrādājumi no gliemežvākiem
贝壳 bèiké gliemežvāks
贝母 bèimǔ *bot., farm.* fritilārija *(Fritillarija verticillata)*
贝宁 Bèiníng Benina
贝宁人 bèiníngrén Beninas iedzīvotājs

备(備、俻) bèi **darb.** ❶būt gatavam; turēt gatavībā; ❷būt apgādātam; ❸sagatavot *(ziemai)*; sagatavot *(dokumentu)*; iekrāt *(produktus)*; ❹veikt *(drošības pasākumus)*; ❺piedzīvot daudz smagu pārbaudījumu; ❻saņemt brīdinājumu par briesmām; **lietv.** ❼krājums; rezerve; ❽gatavība; **īp.** lielisks; nevainojams; turīgs; **apst.** pilnos apmēros; pilnīgi; **Īpašv.** Bei *uzv.*
备案 bèi'àn darīt zināmu
备办 bèibàn sagatavot iekrājumus
备查 bèichá izziņai; zināšanai
备耕 bèigēng gatavoties aršanai
备荒 bèihuāng veikt darbus stihisko nelaimju novēršanai
备件 bèijiàn rezerves daļas
备考 bèikǎo piebilde
备课 bèikè gatavoties nodarbībām
备料 bèiliào ražot sagataves
备品 bèipǐn rezerves; krājumi
备取 bèiqǔ uzņemt kandidātos
备取生 bèiqǔshēng kandidāts uzņemšanai institūtā
备忘录 bèiwànglù ❶memorands; piemiņas vārdi; ❷piemiņas grāmatiņa
备用 bèiyòng kaut ko turēt rezervē
备用线 bèiyòngxiàn rezerves ceļš
备有 bèiyǒu būt rīcībā; rīcībā ir *(rezerves daļas u.c.)*
备战 bèizhàn ❶gatavoties karam; ❷bruņošanās
备注 bèizhù piebilde; piezīme

背 bèi/bēi **lietv.** ❶mugura; mugurpuse; ❷aizmugure; ❸muguriņa; atzveltne; ❹otra puse; ❺neveiksme; **darb.** ❻pieslieties ar muguru *(pret kaut ko)*; ❼darboties aiz *(kāda)* muguras; ❽būt pretrunā; ❾*(kaut ko)* pārkāpt; veikt *(kaut ko)* pretlikumīgu; ❿skaitīt *(kaut ko)* no galvas; ⓫seglot; ⓬nest uz muguras; ⓭neveikties; **īp.** ⓮kluss; nomaļš; provinciāls; ⓯kurls; ar dzirdes traucējumiem; **Īpašv.** Bei *uzv.*
背部 bèibù mugura
背城借一 bèichéng-jièyī izcīnīt pēdējo kauju; izrādīt sīvu pretestību
背道而驰 bèidào'érchí būt diametrāli pretējās pozīcijās; pieņemt krasi atšķirīgu viedokli
背地里 bèidì·li aiz *(kāda)* muguras paslepšus *(kaut ko)* veikt
背风 bèifēng aizvēja puse
背光 bèiguāng aizēnots; tāds, kur gaisma netiek klāt
背后 bèihòu aizmugure; aiz muguras; aiz muguras vērpt intrigas
背脊 bèijǐ mugurkauls; spranda
背井离乡 bèijǐng-líxiāng pamest dzimto pavardu un doties svešumā
背景 bèijǐng *teātr.* fons; dibenplāns *(uz skatuves)*; vēsturiskais fons
背静 bèi·jing attāls; nomaļš; kluss nostūris
背靠背 bèikàobèi ❶ar muguru pret muguru; ❷aiz *(kāda)* muguras
背离 bèilí novirzīties no kursa, no līnijas
背面 bèimiàn ❶aizmugure; *(mājas)* aizmugure; ❷otra puse; *(aploksnes)* otra puse
背叛 bèipàn nodot; nodevība; dzimtenes nodevība
背鳍 bèiqí *zool.* zivs muguras peldspura
背弃 bèiqì ❶atmest; atteikties; ❷lauzt zvērestu
背日性 bèirìxìng *biol.* negatīvais heliotropisms
背书 bèishū lasīt no galvas
背书 bèishū *fin.* indosaments; uzraksts vekseļa otra pusē
背诵 bèisòng lasīt no galvas; lasīt pēc atmiņas
背斜层 bèixiécéng *ģeol.* antiklināle; antiklināles kroka
背心 bèixīn bezrocis; jaciņa; krekliņš
背信弃义 bèixìn-qìyì nodevība
背眼 bèiyǎn kluss, nomaļš, vientuļš stūrītis
背阴 bèiyīn ēnains; ēnaina vieta
背影 bèiyǐng mugura; *(aizejoša cilvēka)* mugura
背约 bèiyuē lauzt norunu; pretēji norunai
背运 bèiyùn neveikties; neizdoties; neveiksme
背着手 bèi·zheshǒu aizlikt rokas aiz muguras

钡(鋇) bèi **lietv.** *ķīm.* bārijs (Ba)

B

悖(誖) bèi **darb.** ❶*rakst.* iztraucēt; pārkāpt; likt šķēršļus; pretoties; traucēt *(kārtību, noteikumus u.c.)*; **īp.** ❷kaut kas pilnīgi pretējs; ❸ietiepīgs; nepakļāvīgs; netaisnīgs; nelabvēlīgs; **īpašv.** Bei *uzv.*
悖晦 bèi·hui *dial.* ❶izdzīvot no prāta; ❷bērna prātā
悖谬 bèimiù *rakst.* absurds; kaut kas drausmīgi muļķīgs
悖逆 bèinì *rakst.* nemieri; sacelšanās
悖入悖出 bèirù-bèichū negodīgi iegūta manta laimi nenes

被 bèi **lietv.** ❶sega; vates sega; ❷gultas piederumi; pārsegs; pārklājs; ❸*(drānas)* labā puse; ❹**skait.** *apģērba gabaliem*; **darb.** ❺ciest kādā nelaimē; ❻vilkt *(ģērbt)* mugurā; ❼valkāt; ❽apsegties; ❾*(ap)*ģērbties; ❿nest mugurā; ⓫apjozties; saskarties; **palīgv.** *lingv.* pasīvā izteiksme; **īpašv.** Bei *uzv.*
被辩护人 bèibiànhùrén *jur.* aizstāvamā persona *(tiesā)*
被乘数 bèichéngshù *mat.* reizināmais
被除数 bèichúshù *mat.* dalāmais
被褡子 bèidā·zi apmetnis; pleds
被袋 bèidài apmetnis
被单 bèidān palags; vasaras sega
被弹面 bèidànmiàn *milit.* apšaudes sektors
被动 bèidòng ❶*lingv.* pasīvā izteiksme; ❷pasīvs; saistīts; nespējīgs darboties brīvi
被动式 bèidòngshì *lingv.* darbības vārda pasīva konstrukcija
被动态 bèidòngtài *lingv.* pasīvs; darbības vārda pasīva konstrukcija
被服 bèifú karavīra tērps un gultas piederumi
被服厂 bèifúchǎng šūšanas fabrika vai darbnīca
被覆 bèifù ❶apsegt, piesegt; ❷*(ar zāli un krūmiem)* klāta *(zemes virskārta)*
被告 bèigào *jur.* apsūdzētais
被告席 bèigàoxí *jur.* apsūdzēto sols
被害人 bèihàirén *jur.* cietušais
被减数 bèijiǎnshù *mat.* dalītājs
被开方数 bèikāifāngshù *mat.* zemsaknes skaitlis
被里 bèilǐ apakšsega
被面 bèimiàn gultas pārsegs
被膜 bèimó *anat.* kapsula
被难 bèinàn aiziet bojā
被难者 bèinànzhě upuris; bojā gājušais
被迫 bèipò piespiedu strādnieks; spaidu darbos iesaistītais
被褥 bèirù gultas piederumi
被授权人 bèishòuquánrén *jur.* pilnvarotais
被套 bèitào ❶apmetņa futlāris; ❷apakšsega
被窝儿 bèiwōr īpašā veidā uzklāta sega *(„aploksnes veidā" uzklāta sega)*
被选举权 bèixuǎnjǔquán tiesības būt ievēlētam; pasīvas tiesības būt ievēlētam
被子植物 bèizǐ zhíwù *bot.* segsēkļi *(Angiospermae)*
被子 bèi·zi sega

倍 bèi **darb.** ❶divkāršoties; ❷pagriezt muguru; ❸reizināt; vairot; ❹novērsties; ❺pārkāpt *(kaut ko)*; ❻lasīt no galvas; **apst.** ❼divkārt; divas reizes vairāk; ❽daudzkārt vairāk; ❾stipri; ļoti; **skait.** reize *(vairākas reizes)*; -kārt *(daudzkārt)*
倍降号 bèijiànghào *mūz.* dubultbemols
倍频器 bèipínqì *radioteh.* frekvences palielinātājs
倍升号 bèishēnghào *mūz.* dubultdiēzs
倍数 bèishù *mat.* daudzkārt vairāk
倍塔 bèitǎ *fiz.* beta stari
倍增 bèizēng divkārt palielināties; palielināties
倍增器 bèizēngqì *radioteh., fot.* multiplikators; pavairotājs *(fotoelektronikā)*

焙 bèi **darb.** cept; grauzdēt uz uguns *(kafijas pupiņas)*
焙粉 bèifěn raugs

辈(輩) bèi **lietv.** ❶paaudze; paaudzes secība; ❷dzīve; dzīves laiks; ❸šķira; veids; grupa; tips; ❹rinda; bars; grupa; **darb.** likt vienā rindā; pielīdzināt *(kam)*
辈出 bèichū *rakst.* parādīties
辈分 bèi·fen ❶paaudze; ❷kartība, kurā ciena dzimtas vecāko
辈数儿 bèishùr paaudze
辈子 bèi·zi dzīve

蓓 bèi **sast.**
蓓蕾 bèilěi *bot.* pumpurs

呗(唄) ·bei **palīgv.** ❶*(modālā partikula teikuma beigās, paužot teiktā neapstrīdamību)* tik vien bija; ❷vienkārši; ❸tā, lai arī būtu; lai notiek

ben

奔 bēn/bèn **darb.** ❶skriet; traukties; mesties; drāzties; ❷izglābties; aizbēgt; ❸izbēgt *(no mājas)*; ❹dzīt; vajāt; sekot; **īpašv.** Beņ *uzv.*
奔波 bēnbō dzīve skriešanā un darīšanās; visu dzīvi nodzīvot braucienos un dažādos pasākumos
奔驰 bēnchí drāzties; traukties
奔窜 bēncuàn mukt panikā
奔放 bēnfàng pacēlums; spēku pieplūdums; trauksme
奔流 bēnliú drāzties milzīgā ātrumā
奔忙 bēnmáng par kādu gādāt; diendienā gādāt
奔命 bēnmìng klapatas; skraidīšana; trauksme

奔跑 bēnpǎo skraidīt; steigties
奔丧 bēnsāng braukt uz bērēm
奔腾 bēnténg ❶traukties visā ātrumā; ❷sirds aizdegas, aizsvilstas; sirds vārās
奔突 bēntū mēģināt kaut kur izsprauktiesc cauri pretēji pastāvošai kārtībai
奔袭 bēnxí *milit.* pēkšņs uzbrukums
奔泻 bēnxiè ļoti ātri drāzties uz priekšu
奔走 bēnzǒu ❶skraidīt; steigties; ❷skraidīt, gādājot par kādu; ❸veltīt sevi kādam lielam mērķim

贲(賁)
bēn/bì **darb.** skriet; traukties; mesties; drāzties; **īpašv.** Beņ *uzv.*
贲门 bēnmén *anat.* ieeja kuņģī

锛(錛)
bēn **darb.** ❶tēst; ❷notrulināties; kļūt neasam; **lietv.** teslis; skaldnazis
锛得儿木 bēn·dermù dzenis
锛子 bēn·zi tēšamais cirvītis

本
běn **lietv.** ❶sakne; stiebrs; kāts; ❷pamats; bāze; ❸sākotne; sākums; ❹daba; būtība; ❺tēva ģints; vecāki; pēcnācēji; ❻dzimtene; dzimtas vietas; ❼izdevums; kopija; ❽ksilogrāfisks izdevums; daļa; ❾galvenā *(līnija, maģistrāle)*; centrālā *(iestāde)*; **īp.** ❶nemainīgs; pastāvīgs; **vietn.** ❶man; mūsu *(pilsēta u.tml.)*; es *(personiski)*; ❷šis; esošais; patreizējais; **apst.** ❶pēc būtības; būtībā; taisnību sakot; visumā; ❷sākumā; **darb.** dibināties uz; balstīties uz; **īpašv.** Beņ *uzv.*
本本主义 běnběnzhǔyì inteliģents; grāmatu tārps
本部 běnbù štābs; galvenā nodaļa; komandpunkts
本草 běncǎo *med.* homeopātija
本草志 běncǎozhì *med.* homeopāts
本初子午线 běnchū zǐwǔxiàn *ģeogr.* pirmais meridiāns
本当 běndāng vajadzētu tā *(pateikt)*
本地 běndì ❶dotā apkārtne; ❷vietējais; vietējais kolorīts
本地人 běndìrén vietējais iedzīvotājs
本分 běnfèn ❶parāds; ❷tiešais pienākums; ❸turēties zināmos rāmjos; zināt savu vietu
本国人 běnguórén līdzpilsoņi; mūsu valsts pilsoņi
本行 běnháng profesija; specialitāte
本纪 běnjì *vēst.* hronika
本家 běnjiā radinieks no tēva puses; vienas dzimtas cilvēki
本金 běnjīn nauda, kas iesniegta uz procentiem; galvenā summa
本科 běnkē pamatkurss
本来 běnlái ❶sākotnējs; dabīgs; ❷sākumā; sākotnēji; savā laikā; ❸dabīgi; protams; tieši tā
本利和 běnlìhé *grāmatved.* kapitāla pieaugums
本领 běnlǐng ❶prasme; spējas; varēšana; ❷veikls; varošs; talantīgs
本末 běnmò ❶notikumu plūdums; ❷notikumu gaita; ❸galvenais un pakārtotais; ❹apgriezt problēmu ar kājām gaisā
本能 běnnéng *biol.* instinkts; pašsaglabāšanās instinkts
本钱 běnqián ❶nauda; kapitāls; ❷ieguldīt kapitālu
本人 běnrén ❶es; ❷pats personīgi; ❸ieinteresētā personība
本嗓 běnsǎng dabīga balss
本色 běnsè *rakst.* patiesa, īsta seja
本色 běnshǎi dabīga krāsa
本身 běnshēn personīgs; pats; pats par sevi
本生灯 běnshēngdēng *ķīm.* Bunzena deglis
本事 běnshì sižets; notikumu izvērsums
本事诗 běnshìshī *lit.* sižetiskā satura dzeja
本题 běntí ❶būtība; jēga; ❷novirzīties no būtības
本体 běntǐ *filoz.* nūmens; lieta sevī
本体论 běntǐlùn *filoz.* ontoloģija
本土 běntǔ ❶dzimtais ciems; dzimtās vietas; ❷metropole
本位 běnwèi *fin.* ❶valūta; standarts; ❷pamats; galvenais punkts; ❸savs; veikt kā pienākas savu darbu
本位号 běnwèihào *mūz.* bekars
本位主义 běnwèizhǔyì ❶šaurs lokālisms; ❷vietējā, provinciālā rakstura viedoklis; ❸vienas ģildes šauras intereses
本息 běnxī kapitāls un procenti; kapitāls ar procentiem
本戏 běnxì uzvedums; izrāde
本相 běnxiàng patiesā seja; parādīt savu īsteno seju
本心 běnxīn pēc laba prāta; pēc savas gribas
本性 běnxìng daba; būtība; esība
本义 běnyì *jur.* tiešā nozīme
本意 běnyì sākotnējais nodoms; sākotnējā iecere
本应 běnyīng vajadzētu; būtu labi, ja
本影 běnyǐng *fiz.* personīgā ēna
本源 běnyuán pamats; pirmavots
本着 běn·zhe ❶pamatojoties uz; saskaņā ar; ❷darboties saskaņā ar *(noteiktiem principiem)*; ❸ievērot noteiktu viedokli
本质 běnzhì ❶būtība; esība; ❷jautājuma būtība; ❸būtiskas atšķirības
本主儿 běnzhǔr ❶es; es pats; ❷saimnieks; īpašnieks
本字 běnzì hieroglifa sākotnēja nozīme un pieraksts
本子 běn·zi ❶burtnīca; ❷kopija
本族语 běnzúyǔ *lingv.* dzimtā valoda

苯
běn **lietv.** *ķīm.* benzols
苯胺 běn'àn *ķīm.* fenilamīns; anilīns
苯酚 běnfēn *ķīm.* fenols; benzofenols; fenilspirts
苯甲酸 běnjiǎsuān *ķīm.* benzola skābe
苯乙烯 běnyǐxī *ķīm.* fenetilēns; stirols

畚
běn **lietv.** ❶pītenis *(zemei, atkritumiem u.c.)*; ❷pīts grozs *(graudiem, dārzeņiem u.c.)*;

B

❶ liekšķere; kauss; **darb.** vākt, grābt *(ar lāpstiņu)*
畚箕 běnjī lāpstiņa *(mājas kopšanai)*

奔 bèn/bēn darb. ❶ doties *(kaut kur)*; mesties uz priekšu; pasteigties; ❷ dabūt; izgādāt
奔命 bènmìng ❶ līst no ādas laukā; ❷ mesties kā pa kaklu, pa galvu
奔头儿 bèn·tour nākamība; nākotnē mērķēts aprēķins

笨 bèn **īp.** ❶ truls; stulbs; ❷ neveikls; tūļīgs; ❸ rupjš, smags *(darbs)*; ❹ masīvs
笨蛋 bèndàn stulbenis; muļķis; tukša stulba galva
笨口拙舌 bènkǒu-zhuōshé bez runas dāvanām; neprast runāt sakarīgi
笨鸟先飞 bènniǎo-xiānfēi ◊ neveiklam putnam ir jāizlido pirmajam *(jāsteidzas tam, kas ir grūtā situācijā)*
笨手笨脚 bènshǒu-bènjiǎo neveikls, lācīgs cilvēks, kam īsti nedarbojas ne rokas, ne kājas
笨重 bènzhòng stulba galva; smagas kājas; grūta galva
笨拙 bènzhuō stulbs; truls

beng

崩 bēng **lietv.** ❶ sabrukšana; sagrūšana; ❷ sabrukums; krišana; **darb.** ❸ sagāzties; izjukt; salūzt; plaši atvērties; ❹ nomirt *(par imperatoru)*; ❺ nošaut; ❻ pielikt pie sienas *(nošaušanai)*; ❼ spridzināt
崩溃 bēngkuì kolapss; sagruvums; katastrofa
崩裂 bēngliè uzsprāgt; sasprāgt
崩龙族 bēnglóngzú benlun(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
崩塌 bēngtā sabrukt; apgāzties
崩症 bēngzhèng *med.* dzemdes asiņošana; metrorāģija

绷(繃、綳) bēng/běng/bèng **darb.** ❶ uzvilkt loku; uzvilkt virvi; savilkt; ❷ uzstiept *(drēbi uz manekena)*; ❸ pārsiet *(ar marles saiti)*; ❹ izmānīt ārā; ❺ sašūt; sadiegt
绷带 bēngdài uzlikt apsēju; nosaitēt
绷子 bēng·zi izšūšanā izmantots rāmis

嘣 bēng **onom.** ❶ raķetes sprādziens; būkšķis; ❷ bums! bac! ❸ strauji sirdspuksti

甭 béng **darb.** nevajag; nav nekādas vajadzības; kamdēļ tā; nevajag

绷(繃、綳) běng/bēng/bèng **darb.** ❶ piepūst *(vaigus)*; piepūsties; ❷ segties; klāties *(ar kādu slāni)*; aizvilkties; ❸ sasprindzināties; saspringt
绷脸 běngliǎn sar. ar niknu sejas izteiksmi; ar izstiepušos, niknu seju

迸 bèng **darb.** ❶ uzšauties *(gaisā)*; izkaisīties; ❷ šķīst *(uz visām pusēm)*; ❸ sākt plūst; strūklot; ❹ izklīst
迸发 bèngfā ņirbēt; ņirb un puto *(viļņi)*
迸裂 bèngliè pārplīst; saplīst

泵 bèng **lietv.** sūknis; ūdens sūknis

绷(繃、綳) bèng/bēng/běng **darb.** izārdīt; saplīst; ieplaisāt

镚(鏰) bèng **sast.**
镚子 bèng·zi *sar. (sīka)* monēta *(vara, kapara, niķeļa)*

蹦 bèng **darb.** ❶ lekt; drāzties; skriet; ❷ pārlekt vienā lēcienā; ❸ salamāties; saplēsties

bi

逼(偪) bī **darb.** ❶ piespiest; likt darīt *(kaut ko)*; ❷ paģērēt *(kaut ko)*; ❸ vajāt; sekot; ❹ tuvoties *(kaut kam)*; **īp.** šaurs; mazs; trūcīgs
逼宫 bīgōng *(ar spēku)* piespiest imperatoru atkāpties no troņa
逼供 bīgòng izspiest atzīšanos; pratināšana ar spīdzināšanu
逼供信 bīgòngxìn piespiest atzīties un ticēt šādām liecībām
逼近 bījìn pietuvoties; tuvoties *(par eksāmeniem u.c.)*
逼迫 bīpò piespiest; panākt ar varu
逼上梁山 bīshàng liángshān ◊ piespiedu kārtā pamest Lianšaņas kalnu *(būt spiestam tā rīkoties)*
逼视 bīshì skatīties lielām acīm *(uz kaut ko)*
逼肖 bīxiào ļoti līdzīgs; ◊ kā divi ūdens pilieni
逼真 bīzhēn ❶ kā dzīvs! kā īsts!; ❷ skaidri redzams; skaidri dzirdams

荸 bí **sast.**
荸荠 bí·qi *bot. (ēdamais)* ūdens rieksts *(Eleocharis tuberosa)*

鼻 bí **lietv.** ❶ deguns; ❷ *(priekšmeta)* rokturis; osa; osiņa; snīpis; **darb.** ievērt virvi dzīvnieka degunā
鼻翅儿 bíchìr nāsis
鼻窦 bídòu *anat.* deguna dobums
鼻甲 bíjiǎ *anat.* deguna dobums; deguna gliemežnīca
鼻尖 bíjiān degungals

鼻疽 bíjū *med.* deguna eju nosprostojums

鼻科 bíkē *med.* ❶rinoloģija; ❷slimnīcas rinoloģiskā nodaļa

鼻孔 bíkǒng nāss

鼻梁 bíliáng virsdegune

鼻衄 bínǜ *med.* deguna asiņošana

鼻腔 bíqiāng *anat.* deguna dobums

鼻青眼肿 bíqīng-yǎnzhǒng visa seja zilumos un pušumos

鼻儿 bír adatas acs

鼻塞 bísè deguna eju nosprostojums

鼻饲 bísì *med.* barošana caur degunu

鼻涕 bítì puņķi; saslimt ar iesnām

鼻涕虫 bítìchóng *zool.* kailgliemezis

鼻息 bíxī elpošana; elpošanas skaņa

鼻咽 bíyān *anat.* aizdegune

鼻烟 bíyān šņaucamā tabaka

鼻烟壶 bíyānhú šņaucamās tabakas maks

鼻炎 bíyán *med.* rinīts; iesnas

鼻液壶 bíyèhú *med.* rinoreja

鼻翼 bíyì *anat.* deguna spārni

鼻音 bíyīn *lingv.* nazālā skaņa

鼻韵母 bíyùnmǔ *lingv.* nazālā fināle

鼻子 bí·zi uzrauts deguns

鼻祖 bízǔ dzimtas sencis; dibinātājs; pamatlicējs

匕

匕 bǐ **lietv.** ❶senatnīga karote; ❷smeļamais kauss; ❸duncis

匕首 bǐshǒu duncis; stilets

比

比 bǐ **darb.** ❶salīdzināt; ❷līdzināties*(kaut kam)* ❸sacensties; mērīties spēkiem; ❹kopēt; atdarināt; ❺ievēlēt; atlasīt; izraudzīt; ❻sadziedāties; būt uz vienu roku; ❼rediģēt; kompilēt; ❽stāstīt un žestikulēt ar rokām; **lietv.** ❶*mat.* attiecība; ❷samērs; salīdzināšana; ❸sporta spēles rezultāts *(piem., 3 pret 2)*; ❹kompānija; **īp.** ❶vienāds; līdzīgs; derīgs; ❷neobjektīvs; **pr.** salīdzinājumā ar kaut ko; **apst.** blakus; tuvumā

比比 bǐbǐ *rakst.* ❶daudzkārt; vairākkārt; ❷visur; katrā vietā

比方 bǐ·fang ❶piemēram; ❷gadījumā, ja

比分 bǐfēn *sp.* punktu skaitīšana

比附 bǐfù salīdzināt nesalīdzināmo

比画 bǐ·hua žestikulēt; stāstīt un žestikulēt

比及 bǐjí *rakst.* tad, kad tas bija

比价 bǐjià *ekon.* cenu proporcija

比肩 bǐjiān *rakst.* blakus; plecu pie pleca

比肩继踵 bǐjiān-jìzhǒng drausmīga spiešanās pūlī

比较 bǐjiào ❶salīdzināt; salīdzinājumā ar; ❷salīdzinoši

比较法 bǐjiàofǎ salīdzinošā metode

比较级 bǐjiàojí *lingv.* salīdzinājuma pakāpe

比较价格 bǐjiào jiàgé *ekon.* salīdzināmas cenas

比例 bǐlì *mat.* proporcija; samērs

比例尺 bǐlìchǐ *mērinstr.* mērogs

比利时 Bǐlìshí Beļģija

比利时人 bǐlìshírén beļģietis

比量 bǐ·liang mērīt; noņemt mēru

比邻 bǐlín kaimiņš

比率 bǐlǜ *mat.* attiecība

比目鱼 bǐmùyú *zool.* ❶neīstā āte *(Paralichthys olivaceus)*; ❷bute

比拟 bǐnǐ salīdzināt

比配 bǐpèi atbilst

比丘 bǐqiū *rel.* budistu mūks

比丘尼 bǐqiūní *rel.* budistu mūķene

比热 bǐrè *fiz.* īpatnējais siltums

比如 bǐrú par piemēru; piemēram

比赛 bǐsài ❶sacensības *(dažādos sporta veidos)*; ❷sacensties; ❸*(dziesmu)* konkurss

比色计 bǐsèjì *fiz.* kolorimetrs

比上不足,比下有余 bǐ shàng bù zú, bǐ xià yǒu yú sliktāk par labo, bet labāk par slikto; kaut kas viduvējs

比湿线 bǐshīxiàn *met.* īpatnējā mitruma līnija

比试 bǐ·shi ❶mēroties spēkiem; ❷žestikulēt

比索 bǐsuǒ peso *(naudas vienība)*

比武 bǐwǔ turnīrs *(paukošanā, boksā)*

比翼鸟 bǐyìniǎo laimīgs un nešķirams laulāts pāris

比翼齐飞 bǐyì-qífēi ❶lidot pāri; ❷laimīgs laulātais pāris

比喻 bǐyù ❶salīdzinājums; metafora; ❷tēlains izteiciens

比照 bǐzhào ❶atbilstība ar; ❷*(kaut ko)* salīdzināt

比着 bǐ·zhe *(pēc parauga)* piegriezt drēbi *(kleitai)*

比着葫芦画瓢 bǐ·zhe hú·lu huà piáo atdarināt; kaut ko ražot pēc šablona

比值 bǐzhí *mat.* attiecība

比重 bǐzhòng ❶*fiz.* īpatsvars; ❷procents; proporcija

比重计 bǐzhòngjì *fiz.* aerometrs; hidrometrs

比重瓶 bǐzhòngpíng *fiz.* piknometrs

比作 bǐzuò pielīdzināt militārās mācību kaujas apstākļiem

吡

吡 bǐ **darb.** nosodīt; nopelt

吡啶 bǐdìng *ķīm.* piridīns

吡咯 bǐluò *ķīm.* pirols

妣

妣 bǐ **lietv.** *rakst.* mirusi mamma; miruši vecāki

彼

彼 bǐ **vietn.** ❶tas; tad; ❷viņš; ❸otrs; cits; vēl kāds; pretinieks

彼岸 bǐ'àn pretējais krasts

彼岸性 bǐ'ànxìng *filoz.* viņpasaules

彼此 bǐcǐ tas un šis; abas puses; viens un otrs

彼此彼此 bǐcǐ bǐcǐ *(tradicionāla atbilde pateicoties citam cilvēkam)* Arī jums tāpat

彼等 bǐděng viņi; tie cilvēki

彼一时,此一时 bǐ yīshí, cǐ yīshí agrāk bija tā, bet tagad savādāk; tas bija tad, bet tagad citi laiki

秕(粃) bǐ **lietv.** tukšie graudi; **īp.** tukšs; vājš; nederīgs; **darb.** bojāt
秕糠 bǐkāng pelavas; atkritumi
秕子 bǐ·zi tukšais *(grauds)*

B

笔(筆) bǐ **lietv.** ❶ota; spalva; zīmulis; ❷otas vilciens; hieroglifa elements; ❸rakstīšanas maniere, stils; ❹proza; darbs; **darb.** rakstīt; pierakstīt; **skait.** *rēķiniem, tirdzniecības darījumiem; naudas summām*
笔触 bǐchù otas vilciens
笔答 bǐdá rakstiskā atbilde
笔底下 bǐdǐ·xia rakstnieka talants
笔调 bǐdiào rakstīšanas maniere; stils; stila vieglums
笔端 bǐduān mākslinieka maniere; stils
笔法 bǐfǎ ❶faktūra; stils; ❷hieroglifu rakstīšanas kaligrāfiskā maniere
笔锋 bǐfēng ❶otas galiņš; ❷raksta orientācija, mērķis; ❸spalvas mērķtiecība
笔杆儿 bǐgǎnr spalva; rakstāmais
笔杆子 bǐgǎn·zi rakstītājs
笔画 bǐhuà hieroglifa elements vai svītriņa *(kaligrāfijā)*
笔记 bǐjì ❶pierakstīt; konspektēt; ❷lekcijas pieraksts; ❸piezīmes
笔记本 bǐjìběn piezīmju grāmatiņa; bloknots
笔迹 bǐjì ❶rokraksts; ❷salasāms vai nesalasāms rokraksts
笔架 bǐjià paliktnis otām
笔尖 bǐjiān otas galiņš
笔力 bǐlì ❶rokraksta grodums, stingrums; ❷spēcīga valoda
笔录 bǐlù protokolēt; pierakstīt
笔路 bǐlù autora iecere
笔帽 bǐmào otas vai zīmuļa uzgalis
笔名 bǐmíng literārais pseidonīms
笔墨 bǐmò sacerējums; apraksts
笔墨官司 bǐmò-guān·si polemika; polemizēt; tintes karš
笔铅 bǐqiān grafīts
笔石 bǐshí *paleont.* graptolīti
笔试 bǐshì rakstiskais eksāmens; pārbaudījums
笔势 bǐshì ❶kaligrāfiskais stils; ❷rakstnieka stils
笔受 bǐshòu *rakst.* diktofona pieraksts, lektora stāstījuma pieraksts
笔述 bǐshù rakstisks izklāsts
笔顺 bǐshùn hieroglifa elementu pieraksta secība
笔算 bǐsuàn rakstu darbs matemātikā
笔谈 bǐtán ❶apmainīties ar rakstiskām replikām; ❷rakstisks domu izklāsts
笔套 bǐtào spalvas vai zīmuļa futlāris
笔挺 bǐtǐng ❶stāvēt ierindā kā stīgai; ❷izgludinātas bikses vai krekls
笔筒 bǐtǒng trauciņš vai glāzīte otām
笔头儿 bǐtóur ❶spalva; ❷otas galiņš
笔误 bǐwù drukas kļūda; nepareizs hieroglifa pieraksts
笔洗 bǐxǐ trauciņš otu mazgāšanai
笔下 bǐxià *lit.*slavenākā Ķīnas jauno laiku rakstnieka Lu Sjuņa veidotie tēli
笔心 bǐxīn ❶grafīts; ❷lodīšu pildspalvas serdenis
笔译 bǐyì rakstiskais tulkojums
笔意 bǐyì ❶žanrs; mākslas darba žanrs; ❷literārā iecere; autora iecere
笔战 bǐzhàn polemika; polemizēt; tintes karš
笔者 bǐzhě autors; šo rindu autors
笔直 bǐzhí taisns kā bulta; taisns ceļš
笔致 bǐzhì autora stils; rakstīšanas maniere

俾 bǐ **darb.** *rakst.* ❶piespiest; likt; ❷mudināt *(lai varētu izpildīt)*; ❸pakļauties; padoties; būt padevīgam
俾路支 Bǐlùzhī Beludžistāna
俾路支人 bǐlùzhīrén beludžistānietis

鄙 bǐ **īp.** savvaļas; nekulturāls; rupjš; vulgārs; **darb.** nicināt; ignorēt; **lietv.** nomale; nomaļš kakts; **īpašv.** Bi *uzv.*
鄙薄 bǐbó *rakst.* neieredzēt; necienīt
鄙吝 bǐlìn *rakst.* skops; skopoties
鄙陋 bǐlòu ❶šaura redzes loka cilvēks; ❷mazizglītots cilvēks; tumsonis
鄙弃 bǐqì vairīties no kaut kā; riebties
鄙人 bǐrén Jūsu *(pazemīgais kalps)*
鄙视 bǐshì neieredzēt; neieraudzīt; skatīties no augšas
鄙俗 bǐsú vulgārs; rupjš; sālīti *(joki)*
鄙夷 bǐyí *rakst.* necienīga sejas izteiksme; ar necieņu attiekties
鄙意 bǐyì pēc manām domām; manā skatījumā

币(幣) bì **lietv.** ❶nauda; monēta; valūta; banknote; naudas zīme; ❷dārgums; vērtības; ❸dāvana; dāvinājums
币值 bìzhí *ekon.* naudas pirktspēja
币制 bìzhì *ekon.* naudas sistēma; naudas reforma

必 bì **apst.** ❶*modālā nozīmē pauž stingru pārliecību*: noteikti; neapšaubāmi; obligāti; ❷*modālā nozīmē pauž nepieciešamību*: vajag; nepieciešami; neizbēgami; **darb.** uzņemties*(atbildību)*; garantēt; ❸paļauties;pilnībā uzticēties; **saik.** ja; kā būtu, ja; **īpašv.** Bi *uzv.*
必定 bìdìng ❶vajadzīgs; ❷neizbēgami; ❸noteikti
必然 bìrán ❶neizbēgams; noteikti neizbēgams; ❷neizbēgamība; vajadzība
必然性 bìránxìng *filoz.* neizbēgamība
必修 bìxiū obligāts; obligāti *(priekšmeti)*

必须 bìxū ❶nepieciešams; ❷noteikti vajag; ❸obligāti tā jārīkojas vai jādara; ❹obligāta ierašanās; dalība
必需 bìxū vajadzīgs; nepieciešams
必需品 bìxūpǐn pirmās nepieciešamības preces
必要 bìyào ❶nepieciešams; vajadzīgs; ❷akūti nepieciešams
必要性 bìyàoxìng nepieciešamība
必由之路 bìyóuzhīlù vienīgais ceļš; vienīgais ceļš, pa kuru iespējams iet

闭(閉) bì **darb.** ❶aiztaisīt; noslēgt; ❷ieslēgt; slēgt *(sapulci u.c.)*; ❸aizvērt *(acis)*; ❹sakniebt lūpas; ❺aiztaisīt; aizbāzt; **lietv.** ❻slēgs; slēdzene; neatrisināms jautājums; **īpašv.** Bi *uzv.*
闭关自守 bìguān-zìshǒu ❶noslēgties no ārpasaules; ❷noslēgties savā futrālī
闭合 bìhé *el.* saslēgt ķēdi; saslēgums
闭合器 bìhéqì *el.* slēdzis
闭会 bìhuì noslēgt sapulci
闭孔神经 bìkǒng shénjīng *anat.* slēdzējnervs
闭门羹 bìméngēng *iron.* noskūpstīt durvju atslēgu; dabūt atteikumu; paklanīties aizslēgtām durvīm
闭门造车 bìmén-zàochē celt gaisa pilis; fantazēt
闭幕 bìmù ❶nolaist aizkaru; ❷noslēgt izrādi
闭幕词 bìmùcí noslēguma vārdi
闭目塞听 bìmù-sètīng ❶aizvērt acis un ausis; ❷pievērt acis uz kaut ko; ❸palikt nedzirdīgam uz kaut ko; nepievērst uzmanību
闭气 bìqì ❶zaudēt samaņu; noģībt; ❷aizturēt elpu
闭塞 bìsè ❶*med.* deguna eju aizsprostojums; ❷nomaļas, pamestas vietas; ❸nomaļš; ❹bloķēšana
闭塞机 bìsèjī *dzelzc.* blokators
闭塞箱 bìsèxiāng *dzelzc.* bloķēšanas skapis
闭塞眼睛捉麻雀 bìsè yǎn·jing zhuō máquè ◊ ķert zvirbuli aizmiegtām acīm *(ķerties pie lietas uz labu laimi)*
闭塞音 bìsèyīn *lingv.* bloķējošais līdzskanis
闭锁 bìsuǒ *med.* atrēzija
闭锁器 bìsuǒqì *mašīnb.* aizbāznis
闭音节 bìyīnjié *lingv.* slēgta zilbe

毕(畢) bì **darb.** pabeigt; pabeigties; **apst.** pilnībā; galīgi; **īpašv.** Bi *uzv.*
毕恭毕敬 bìgōng-bìjìng dziļā cieņā
毕竟 bìjìng tomēr; lai arī
毕命 bìmìng nomirt
毕生 bìshēng visa dzīve; viss dzīves laiks
毕业 bìyè pabeigt *(universitāti)*
毕业班 bìyèbān izlaiduma klase vai grupa
毕业生 bìyèshēng *(skolas vai augstskolas)* absolvents

庇 bì **darb.** ❶apsegt; apsegties; ❷aizsargāt; aizstāvēt; **lietv.** patvērums; sega; aizsegs; **īpašv.** Bi *uzv.*
庇护 bìhù ❶aizstāvēt; ņemt savā aizbildniecībā; ❷noklusēt trūkumus
庇荫 bìyìn ❶aizsegt saules gaismu; ❷ņemt kādu aizbildniecībā
庇佑 bìyòu nokrist

贲(賁) bì/bēn **darb.** skriet; traukties; mesties; drāzties; **īpašv.** Beņ *uzv.*

陛 bì **lietv.** ❶tronis; troņa pakāpieni; ❷pakāpe; rangs; hierarhijas kāpnes; **darb.** dienēt imperatora apsardzē
陛下 bìxià Jūsu Augstība *(karalis)*

哔(嗶) bì **sast.**
哔叽 bìjī ševiots; no ševiota izgatavots *(uzvalks)*

毙(斃) bì **darb.** ❶aiziet bojā; ❷nošaut
毙命 bìmìng *rakst.* ❶aiziet bojā; būt nošautam; ❷mirt varmācīgā nāvē

铋(鉍) bì **lietv.** *ķīm.* bismuts (Bi)

敝 bì **īp.** ❶nelietīgs; nekrietns; nicināms; ❷*rakst.* skrandains; skrandas; ❸novalkāts; **darb.** ❹lūzt; saplīst; sasisties; ❺panīkt; ❻ciest sakāvi; ❼novājināt; **lietv.** netikums; defekts; **īpašv.** Bi *uzv.*
敝帚自珍 bìzhǒu-zìzhēn ❶tas, kas ir savs, tas arī ir dārgs; ❷lolot kādu nevērtīgu mantu tāpēc, ka tā ir sava

婢 bì **lietv.** ❶meitene verdzene; ❷istabene; kalpone
婢女 bìnǚ ❶meitene verdzene; ❷istabene; kalpone

滗(潷) bì **darb.** noliet ūdeni; nosūkt
滗干 bìgān noliet pilnībā ūdeni vai citu šķidrumu

痹(痺) bì **darb.** ❶notirpt; **lietv.** ❷notirpums; tirpoņa; paralīze; ❸*med.* reimatisms

裨 bì **darb.** ❶izpildīt; sekmēt; līdzēt; **īp.** ❷*rakst.* bez kāda labuma noteiktam mērķim; ❸palīg-; papildu-; **lietv.** palīdzība; atbalsts
裨益 bìyì labums; liels labums; tas būs ļoti vērtīgi

蓖 bì **sast.**
蓖麻 bìmá *bot.* rīcinaugs *(Ricinus communis)*
蓖麻蚕 bìmácán *zool.* rīcinaugu vērpējs *(Philosamia cynthia ricini)*
蓖麻油 bìmáyóu *med.* rīcineļļa
蓖麻子 bìmázǐ rīcinauga sēklas

辟 bì/pì **lietv.** ❶monarhs; valdnieks; ❷likums;

priekšraksts; ❹ noziegums; vaina; **darb.** ❶ savienot; sakrāt; ❷ nokārtot; ❸ slēpties; ❹ aizsargāt *(no ļauna gara)*; cīnīties pret *(ļaunuma spēkiem)*

辟邪 bìxié aizsargāt *(no ļauna gara)*; cīnīties pret *(ļaunuma spēkiem)*

B

碧 bì **lietv.** ❶ jašma; ❷ zilgme; tirkīzs; **īp.** tirkīzkrāsas; debeszils; smaragdzaļš

碧空 bìkōng debeszils

碧绿 bìlǜ spilgti zaļš; zilzaļš; zaļa *(zāle)*; zilzaļa *(jūra)*

碧玄岩 bìxuányán *ģeol.* basanīts

碧血 bìxuè par taisnu lietu izlietās asinis

碧油油 bìyōuyōu zilzaļš; spilgti zaļš

碧玉 bìyù zaļā jašma

蔽 bì **darb.** ❶ aizsegt; aizsegt *(sauli)*; pārklāt; ❷ apdullināt; **īp.** aprobežots; nekompetents; neapzināts; **lietv.** aizsegs; aizklājs; **īpašv.** Bi *uzv.*

弊(獘) bì **lietv.** ❶ ļaunprātība; ❷ ļaunums; negatīvas īpašības; **īp.** noplīsis; nelabs; slikts; **darb.** ❶ postīt; demolēt; ❷ nomocīt; ❸ bojāties; lūzt; ❹ slēpties

弊病 bìbìng trūkumi; sliktas īpašības

弊端 bìduān ļaunprātība; dažnedažādas ļaunprātības

箅 bì **sast.**

箅子 bì·zi *(bambusa)* režģis; režģīši *(rīsu vārīšanai tvaikos)*

避 bì **darb.** ❶ slēpties *(no lietus vai vēja)*; ❷ izvairīties; ❸ vairīties; ❹ atteikties

避弹所 bìdànsuǒ *milit.* blindāža

避弹衣 bìdànyī ložu necaurlaidīga veste

避风港 bìfēnggǎng glābējosta; patvērumosta

避风头 bìfēng·tou tālāk no grēka; labprātīgi doties projām, lai izvairītos no nepatikšanām

避讳 bì·hui ❶ sarunā neskart to, kas ir tabu; vairīties runāt *(par nāvi)*; ❷ izvairīties no kaut kā

避开 bìkāi vairīties

避坑落井 bìkēng-luòjǐng izvairīties no bedres, bet iekrist akā *(bēgt no vilka un uzskriet virsū lācim)*

避雷器 bìléiqì zibensnovedējs

避雷针 bìléizhēn zibensnovedējs

避免 bìmiǎn ❶ izvairīties; ❷ tikt no kaut kā vaļā; ❸ brīdināt par briesmām

避难 bìnàn glābties no briesmām

避难权 bìnànquán *polit.* patvēruma tiesības

避难所 bìnànsuǒ patvertne

避世 bìshì vairīties no pasaulīgas jezgas; vairīties no realitātes

避暑 bìshǔ ❶ vasarā pārcelties no pilsētas uz vēsākām vietām; izvairīties no karstuma; ❷ dzīvot vasarnīcā; ❸ kūrorts; ❹ vairīties no saules dūriena

避险 bìxiǎn ❶ slēpties no kaut kā bīstama; ❷ drošības pasākumi; ❸ brīdinājuma zīmes

避孕 bìyùn *med.* ❶ kontracepcija; ❷ kontracepcijas līdzekļi

避重就轻 bìzhòng-jiùqīng ignorējot galveno, koncentrēties uz sīkumiem; neuztvert patieso jautājuma būtību

壁 bì **lietv.** ❶ siena; *anat.* kuņģa siena; ❷ sāns; ❸ krauja; klints; ❹ *(cietokšņa)* valnis; ❺ šķērslis; barjera; ❻ *anat.* pauris; galvvidus

壁报 bìbào sienasavīze

壁橱 bìchú sienasskapis

壁灯 bìdēng sienaslampa; gaismas ķermenis

壁虎 bìhǔ *zool.* ķirzaka *(Gekko japonicus)*

壁画 bìhuà ❶ sienas gleznojums; freskas; ❷ senie sienu zīmējumi

壁龛 bìkān niša

壁垒 bìlěi cietoksnis; bastions; forts

壁垒森严 bìlěi-sēnyán spēcīgi nostiprināts cietoksnis

壁立 bìlì kraujš; stāvs; svērtenisks; stāvas kalnu virsotnes; klintis

壁炉 bìlú kamīns; holandiešu krāsns

壁上观 bìshàngguān palikt malā; palikt malā par novērotāju

壁虱 bìshī ❶ blakts; ❷ *zool.* suņērce *(Ixodes ricinus)*

壁毯 bìtǎn sienas paklājs

壁纸 bìzhǐ tapetes

臂 bì **lietv.** ❶ roka; elkonis; ❷ dzīvnieka priekšķepa; ❸ *tehn.* plecs; ❹ *(arbaleta)* laide

臂膀 bìbǎng roka *(kā balsts, atbalsts)*

臂章 bìzhāng piedurknes uzšuve; piedurknes apsējs

臂助 bìzhù ❶ sniegt palīdzīgu roku; ❷ palīgs

髀 bì **lietv.** *rakst.* gurns; iegurnis; ciska; tūplis

髀肉复生 bìròu-fùshēng aptaukoties no ilgas bezdarbības

璧 bì **lietv.** apaļa, plakana jašma ar caurumiņu vidū, ko senajā Ķīnā lietoja svinībās; **darb.** pieklājīgi atteikties no dāvanas; **īpašv.** Bi *uzv.*

璧还 bìhuán atdot atpakaļ pilnīgā kārtībā

襞 bì **lietv.** ❶ *rakst.* kroka; drēbes kroka; ❷ grumba

bian

边(邊) biān **lietv.** ❶ mala; robeža; gals; ❷ apmale; apšuve; lociņš; rāmis; ❸ nomale; ❹ puse *(labā vai kreisā)*; *mat.* puse; *(trīsstūra)* puse; **apst.** ❶ blakus; pie; tuvumā; ❷ aptuveni; ❸ vienlaicīgi; ❹ apvienošanas kārtībā

边币 biānbì bianbi *(nauda Šāņsji-Gaņsu-Ninsja pierobežas provincēs Japānas intervences laikā 1937.–1945. g.g.)*
边材 biāncái tas, kas atrodas zem koka mizas
边陲 biānchuí *rakst.* tāla nomale; perifērija
边地 biāndì pierobežas rajons; robežas josla
边防 biānfáng robežu aizsardzība; robežas šķērsošanas punkts; robežu inspekcija
边关 biānguān kalnu pāreja uz robežas; robežsargu punkts
边际 biānjì mala; pašā malā
边疆 biānjiāng pierobeža; perifērija; tāla nomale
边界 biānjiè robeža; kopeja robeža; demarkācijas līnija
边境 biānjìng ❶ pierobežas rajons; ❷ pārkāpt robežu; ❸ robežu konflikts
边框 biānkuàng rāmis; ierāmējums
边门 biānmén sānu izeja; blakus izeja
边区 biānqū *vēst.* Šāņsji–Gaņsu–Ninsja provinču pierobežas apgabala apzīmējums
边塞 biānsài pierobežas cietoksnis
边线 biānxiàn *sp.* laukuma sānu līnija
边心距 biānxīnjù *mat.* apotēma
边沿 biānyán mala; robeža
边音 biānyīn *lingv.* sānu līdzskanis
边缘 biānyuán ❶ mala; ❷ pierobežas josla; būt uz robežas; ❸ robežzinātnes *(tuvi zinātņu novirzieni)*
边远 biānyuǎn tāls; tāla nomale; nomales apkārtne

砭 biān **lietv.** ❶ akmens adata; ❷ adatu dziedniecība *(senās Ķīnas akupunktūras veids, izmantojot akmens adatu)*; ❸ pārmetums; **darb.** ❹ durt; veikt akupunktūru ar akmens adatu; ❺ pārmest

编(編) biān **darb.** ❶ pīt *(grozu, bizi u.c.)*; ❷ formēt; komplektēt; ❸ veidot mācību grāmatu; ❹ sacerēt; ❺ kaut ko izdomāt vai safabricēt; **lietv.** ❻ grāmatas eksemplārs; ❼ daļa no vesela; ❽ grāmatas nodaļa; **īpašv.** Bieņ *uzv.*
编次 biāncì izvietot zināmā secībā
编导 biāndǎo ❶ inscenējums un režisūra; ❷ scenārists un režisors
编订 biāndìng žurnāla *(laikraksta)* salikšana un rediģēšana
编队 biānduì ierinda; kolonna; *(lidmašīnu)* ierinda
编号 biānhào ❶ sanumurēt; ❷ kārtas numurs
编辑 biānjí ❶ rediģēt; redkolēģija; redakcija; ❷ redaktors, atbildīgais redaktors
编辑部 biānjíbù redakcija
编结 biānjié adīt; adīt *(svīteri u.c.)*
编剧 biānjù ❶ rakstīt scenāriju; ❷ scenārists
编录 biānlù gatavot materiālu apkopojumus un rediģēt
编码 biānmǎ kodēt
编码机 biānmǎjī kodētājs; kodēšanas iekārta
编目 biānmù ❶ katalogs; ❷ sastādīt katalogu
编年史 biānniánshǐ hronika; annāles; notikumu hronika
编年体 biānniántǐ *vēst.* hronoloģisks izklāsts; hronoloģiskā kārtībā
编排 biānpái ❶ izvietot zināmā secībā; ❷ materiālu izvietojums žurnālā, laikrakstā
编遣 biānqiǎn informēt
编入 biānrù ❶ ieskaitīt; ieslēgt; ieskaitīt sastāvā; ❷ iekļaut rakstu krājumā
编审 biānshěn ❶ rediģēt; ❷ redaktors
编外 biānwài ārštatnieki; ārštata darbinieki
编写 biānxiě sacerēt; sarakstīt
编译 biānyì tulkot un rediģēt
编余 biānyú lieks; lieka štata vienība
编造 biānzào ❶ sastādīt *(tāmi; budžetu u.c.)*; ❷ sacerēt leģendu; izdomāt kaut ko
编者 biānzhě sastādītājs; redaktors
编织 biānzhī ❶ adīt; ❷ pīt
编织物 biānzhīwù adīti vai pīti izstrādājumi
编制 biānzhì ❶ pīt no bambusa; ❷ izstrādāt plānu; ❸ sastāvs; štats; komplekts
编著 biānzhù sastādīt; rakstīt
编组 biānzǔ ❶ sagrupēt; ❷ sašķirot; saformēt
编组场 biānzǔchǎng *dzelzc.* vilcienu šķirošanas parks
编组线 biānzǔxiàn *dzelzc.* šķirošanas ceļš
编组站 biānzǔzhàn *dzelzc.* šķirošanas stacija
编纂 biānzuǎn ❶ sastādīt; rediģēt; ❷ kompilēt; sastādīt vārdnīcu

煸 biān **darb.** *dial.* cept eļļā

蝙 biān **sast.**
蝙蝠 biānfú ❶ sikspārnis *(laimes simbols)*; ❷ *zool.* lielais sikspārnis *(Vesperuga noctula; Nyctalis noctula)*
蝙蝠类 biānfúlèi *zool.* sikspārņi *(Chiroptera)*

鳊(鯿) biān **lietv.** breksis
鳊鱼 biānyú *zool.* parastais breksis *(Abramis brama)*

鞭 biān **lietv.** ❶ pātaga; ❷ bian *(sens ierocis, ko veido dzelzs nūja ar rokturi)*; ❸ kaujas vāle; pletne; ❹ petarde; **darb.** ❺ sist; pātagot; pērt; ❻ dzīt zirgu ar pātagu
鞭策 biāncè ❶ dzīt, lai kustas ātrāk; ❷ iniciēt; ❸ uzmundrināt
鞭长莫及 biāncháng-mòjí rokas par īsām; rokas netiek klāt
鞭笞 biānchī *rakst.* sist; šaustīt; sist ar pletni
鞭打 biāndǎ ❶ šaustīt ar pletni; ❷ nopērt
鞭毛 biānmáo *bot., zool.* ass dzinums; vicveidīgs izaugums *(flagella)*; viciņa *(sakņkājiem)*

鞭炮 biānpào ❶petardes; ❷laist gaisā petardes
鞭辟入里 biānpì-rùlǐ prast dziļi spriest un analizēt
鞭挞 biāntà ❶sist ar pletni; ❷asi kritizēt
鞭子 biān·zi ❶pātaga; pletne; ❷nagaika

贬(貶) biǎn **darb.** ❶pamazināt; pazemināt; ❷pilnīgi nenovērtēt; ❸nosodīt; nopelt; kritizēt
贬斥 biǎnchì ❶pazemināt amatā; ❷pazemināt un padzīt
贬黜 biǎnchù atlaist no ieņemamā amata
贬低 biǎndī ❶nenovērtēt; novērtēt par zemu; ❷pazemināt vai samazināt kāda autoritāti
贬价 biǎnjià ❶zaudēt cenu; zaudēt vērtību; ❷pārdošana par pazeminātām cenām
贬损 biǎnsǔn ❶pazemināt cenu; ❷pazemināt kāda nopelnus
贬义 biǎnyì negatīvs novērtējums
贬义词 biǎnyìcí *lingv.* apzīmējums vai vārds ar negatīvu nokrāsu
贬抑 biǎnyì pazemināt nopelnus vai lomu
贬责 biǎnzé stingrs rājiens vai nosodījums
贬谪 biǎnzhé pazemināt ieņemamajā amatā un izsūtīt uz perifēriju
贬值 biǎnzhí *fin.* ❶devalvācija; vērtības zaudēšana; ❷pirktspējas zaudēšana
贬职 biǎnzhí *rakst.* ❶pazemināt amatā; ❷atlaist; iedot vilka pasi

扁 biǎn/piān **īp.** ❶plakans; plākšņains; tievs; saspiests; **lietv.** ❷izkārtne; piemiņas plāksne; **darb.** atšķirt; izcelt; **īpašv** Bieņ *uzv.*
扁柏 biǎnbǎi *bot.* biota *(Biota orientalis)*
扁锉 biǎncuò plakanā vīle
扁担 biǎn·dan nēši
扁豆 biǎndòu *bot.* ❶lēcas; ❷*(augs; sēklas)* hiacinšu pupas *(Dolichos lablab)*
扁钢 biǎngāng *metal.* lokšņu dzelzs
扁骨 biǎngǔ *anat.* plakanais kauls
扁率 biǎnlǜ *astr.* saplacināts; saplacināts no poliem
扁平 biǎnpíng plakans un līdzens
扁平足 biǎnpíngzú *med.* plakanā pēda
扁桃 biǎntáo *bot.* saldās mandeles *(Amygdalus communis)*
扁桃体 biǎntáotǐ *anat.* ❶mandeļu dziedzeris; ❷mandeles; ❸*med.* tonsilīts
扁桃腺 biǎntáoxiàn *anat.* mandeļu dziedzeris
扁形动物 biǎnxíng dòngwù *zool.* plakanie tārpi *(Platyhelminthes)*

匾 biǎn ❶horizontāla plāksne ar uzrakstiem; ❷paplāte; bambusa paplāte; **īp.** plakans; saspiests
匾额 biǎn'é ❶uzraksts; ❷memoriālā plāksne

褊 biǎn **īp.** ❶šaurs; ciešs; niecīgs; ❷sīkumains; niecīgs; ❸nervozs
褊急 biǎnjí *rakst.* sīkumaina un ātra rakstura cilvēks
褊狭 biǎnxiá *rakst.* ❶šaurums; šaura vieta; ❷maza un šaura vieta; ❸neliela teritorija

弁 biàn **lietv.** ❶*vēst.*senajā Ķīnā valkāta ceremoniāla cepure; ❷*vēst.*bieņ *(sporta cīņas veids senajā Ķīnā)*; ❸apakšvirsnieks; **darb.** steigties; sasteigt; **īpašv.** Bieņ *uzv.*
弁言 biànyán *rakst.* ievadvārdi; ievads

苄 biàn **sast.**
苄基 biànjī **lietv.** *ķīm.* benzils

变(變) biàn **darb.** ❶pārvērsties; izmainīties; *(par apstākļiem)* izmainīties; ❷kļūt *(labākam)*; kļūt *(vēsākam)*; ❸pārvērst; padarīt par kaut ko citu; pārvērst negatīvo par pozitīvo; ❹būt pretrunā; ❺pārkāpt; **lietv.** ❶maiņa; pārmaiņa; mainīšana; grozīšana; metamorfoze; pārveidošana; ❷incidents; apvērsums; ❸sēras; **īpašv.** Bjeņ *uzv.*
变本加厉 biànběn-jiālì kļūt vēl neapvaldītākam, vēl trakākam
变产 biànchǎn pārdot *(gan nekustamo, gan kustamo īpašumu)*
变电站 biàndiànzhàn *el.* ❶transformatoru apakšstacija; ❷apakšstacija
变调 biàndiào *lingv.* zilbes toņa uzsvara izmaiņa
变动 biàndòng ❶pārmaiņa; izmaiņa; ❷izmainīt; pārmainīt; ❸izmainīt kārtību
变豆菜 biàndòucài *bot.* dziedenīte *(Sanicula europaea)*
变法 biànfǎ ❶konstitūcijas izmaiņa; ❷reforma
变法儿 biànfǎr *sar.* ❶izmainīt; izmainīt metodi; ❷censties visādos veidos, ar jebkuriem paņēmieniem
变分学 biànfēnxué *mat.* variācijas aprēķins
变幅 biànfú ❶varioskopisks; varioskopisks kino; ❷variofilma; ❸varioekrāns
变革 biàngé ❶izmaiņa; pārmaiņa; ❷sociāls apvērsums
变格 biàngé *lingv.* lietvārdu deklinācijas
变更 biàngēng ❶izmainīt nolikumu; ❷izmainīt teikuma secību vai saturu
变工 biàngōng apmaiņa ar brigādēm vai citām vienībām kāda darba veikšanai
变故 biàngù ❶nelaimīgs notikums; ❷negaidīts notikums
变卦 biànguà ❶veikt strauju virāžu vai pagriezienu; ❷strauji pagriezt atpakaļ; ❸piekrist kaut ko darīt un pēkšņi šo lēmumu mainīt
变化 biànhuà ❶pārmaiņa; pārmaiņas; ❷laika pārmaiņas; ❸radikālas izmaiņas; ❹viedokļu maiņa; ❺mainīgs; izmaiņām pakļauts; ❻palikt nemainīgam
变化表 biànhuàbiǎo *lingv.* paradigma
变幻 biànhuàn ❶bezgalīga, nebeidzama izmaiņa;

❷ ļoti mainīgs; ❸ negaidītas izmaiņas
变换 biànhuàn ❶ izmainīt; ❷ mainīt taktiskus paņēmienus; ❸ mainīt koordinātes
变价 biànjià realizēt; pārdot; izpārdot
变节 biànjié ❶ nodevība; principu nodevība; ❷ renegāts; nodevējs
变脸 biànliǎn sastrīdēties; saķīvēties
变量 biànliàng *mat.* mainīgs lielums
变流器 biànliúqì *el.* ❶ konvertors; ❷ strāvas pārveidotājs
变乱 biànluàn nekārtības; nemieri
变卖 biànmài pārdot; izpārdot; realizēt
变频管 biànpínguǎn *el.* konvertors
变迁 biànqiān ❶ izmaiņas; ❷ laikmetu, vēsturiskas, likteņa izmaiņas
变色 biànsè ❶ izbalet; mainīt krāsu; ❷ pārvērsties sejā
变色龙 biànsèlóng *sar.* hameleons
变数 biànshù *mat.* mainīgs skaitlis; lielums
变速 biànsù *fiz.* mainīgs ātrums; nevienmērīgs ātrums
变速器 biànsùqì *tehn.* sajūgs
变速箱 biànsùxiāng *tehn.* ātruma kārba
变态 biàntài *biol.* ❶ metamorfoza; ❷ anomālija; dabas vai psihiska anomālija, modifikācija
变天 biàntiān ❶ laika apstākļu izmaiņas; ❷ valsts apvērsums; ❸ īstenot valsts apvērsumu
变天账 biàntiānzhàng nekustamu un kustamu īpašumu apliecinošs dokuments *(gadījumam, ja laiki mainās)*
变通 biàntōng ❶ rīkoties saskaņā ar apstākļiem; ❷ būt elastīgam
变位 biànwèi *lingv.* darbības vārda locīšana
变温层 biànwēncéng *met.* troposfēra
变温动物 biànwēn dòngwù *biol.* aukstasiņu dzīvnieki
变文 biànwén *(seno ķīniešu mutvārdu prozas stils: stāstījums pamīšus ar dziedājumu)*
变戏法 biàn xìfǎ ❶ cirkū rādīt brīnumus; ❷ triku meistars
变相 biànxiàng ❶ slēpts; pārveidots; ❷ slēpta devalvācija; ❸ slēptas formas kredīts
变相器 biànxiàngqì *el.* fāzes pārveidotājs
变心 biànxīn laulības pārkāpums; neuzticība
变星 biànxīng *astr.* mainīgā zvaigzne
变形 biànxíng ❶ deformācija; formas izmaiņa; ❷ metamorfoze
变形虫 biànxíngchóng *zool.* amēba *(Amoeba sp.)*
变形性 biànxíngxìng iespēja mainīt formu; deformēties
变压器 biànyāqì *el.* transformators
变样 biànyàng ❶ mainīties savā ārējā izskatā; ❷ stipri izmainījies *(cilvēks)*
变异 biànyì *biol.* variācija; mutācija
变异性 biànyìxìng *biol.* mainība; mainīgums
变易 biànyì ❶ izmainīties; ❷ izmainīt kārtību
变音 biànyīn *lingv.* aliterācija
变质 biànzhì ❶ deģenerācija; izviršana; ❷ metamorfoze
变质带 biànzhìdài *ģeol.* metamorfisma zona
变质岩 biànzhìyán *ģeol.* metamorfiska klints, metamorfiskie ieži
变种 biànzhǒng *biol.* varietāte; *(kviešu)* varietātes
变奏 biànzòu *mūz.* melodijas variācija
变阻器 biànzǔqì *el.* reostats

便

biàn/pián **lietv.** ❶ ērtība; komforts; ❷ ērts gadījums; ērts laiks; ❸ dabīga vajadzība; izkārnījumi; **īp.** ❶ ērts; piemērots; lietderīgs; ❷ parasts; ikdienas; **apst.-saik.** ❶ tūdaļ; tūlīt; šinī brīdī; ❷ tieši tā; ❸ pa ceļam *(auto vai kuģa maršruts, kas sakrīt ar plānotā ceļojuma maršrutu)*; **darb.** ērti iekārtot; apgādāt; nodrošināt
便步 biànbù *(armijas komanda)* Brīvā solī uz priekšu!
便当 biàn·dang ❶ ērti; visu ērtībai; ❷ viegli; vienkārši
便道 biàndào ❶ kājceliņš; ❷ trotuārs; ❸ apbraucamais ceļš
便毒 biàndú *med.* cirkšņa limfmezgla iekaisums
便饭 biànfàn vienkāršs; ikdienas mājas ēdiens
便服 biànfú ikdienas drēbes; civils uzvalks
便函 biànhán neoficiāla vēstule
便壶 biànhú naktspods
便览 biànlǎn izziņu grāmata
便利 biànlì ❶ ērts; ērts *(transports)*; ❷ labad; *(pircēju)* labad
便了 biànliǎo labs ir! Lai tā notiek!
便帽 biànmào cepure; žokejcepure
便门 biànmén sāndurvis; melnās durvis; mazo vārtiņu durvis
便秘 biànmì *med.*vēdera aizcietējums
便溺 biànniào atvieglotiesi *(tualetes apmeklējums)*
便盆 biànpén *med.* pīle *(slimnieku kopšanai)*
便桥 biànqiáo pagaidu tilts
便人 biànrén sūtīt vēstuli ar gadījuma cilvēku
便士 biànshì penss *(naudas vienība)*
便条 biàntiáo zīmīte; vēstulīte
便条纸 biàntiáozhǐ bloknots
便桶 biàntǒng spainis dabīgo vajadzību kārtošanai
便线 biànxiàn *dzelzc.* pagaidu apvedceļš
便鞋 biànxié mājas čības
便血 biànxiě asiņošana dabīgo vajadzību kārtošanas brīdī
便宴 biànyàn neoficiāls bankets
便衣 biànyī ❶ ikdienas apģērbs; ❷ slepenpolicists; policists civilā
便衣队 biànyīduì slepenpolicistu vienība civilā
便宜行事 biànyí-xíngshì ❶ rīcības brīvība; ❷ iespēja rīkoties pēc saviem ieskatiem; ❸ *(carte blanche)* absolūtas pilnvaras

便于 biànyú ✪ērts; ērti vadāms; ✪ērts reljefs
便中 biànzhōng ✪pie viena; ✪ja būs piemērots gadījums
便装 biànzhuāng ikdienas apģērbs

遍(徧) biàn **apst.** ✪viss; visa *(pasaule)*; ✪ *(izmeklēt)* visus *(kaktus)*; ✪visur; vasās malās; **skait.** ✪ *(aktivitātēm un pasākumiem)*; ✪reizē *(vienā vai divās reizēs)*; ✪vairākkārt
遍地 biàndì visur; katrā vietā

缏(緶) biàn **lietv.** *(salmu)* pinumi

辩(辯) biàn **darb.** ✪strīdēties; ✪patiesība dzimst strīdā; ✪būt daiļrunīgam; **lietv.** polemika; debates; strīds; **apst.** visur
辩白 biànbái kādu attaisnot
辩驳 biànbó ✪apstrīdēt; ✪apgāzt kāda apgalvojumu; ✪iebilst; nepiekrist; ✪izmantot savu argumentāciju strīdā
辩护 biànhù ✪aizsargāt; iestāties par kāda cita viedokli; ✪aizstāvēt savu viedokli
辩护人 biànhùrén *jur.* ✪aizstāvis; ✪notiesātā aizstāvis
辩护士 biànhùshì apoloģēts; aizstāvis
辩解 biànjiě attaisnoties; kādu attaisnot
辩论 biànlùn ✪debates; ✪diskutēt; ✪polemizēt; ✪diskusija par kādu jautājumu
辩论会 biànlùnhuì ✪disputs; ✪diskusijas saiets
辩难 biànnàn ✪iebildumi; ✪debates
辩诬 biànwū apgāzt kāda viedokli
辩正 biànzhèng atklāt kļūdu un to labot
辩证 biànzhèng ✪pētījums; ✪dialektisks
辩证法 biànzhèngfǎ ✪dialektika; ✪dialektiskais materiālisms

辨 biàn **darb.** ✪prast atšķirt *(kaut ko)* īstu no viltojuma; noskaidrot; **lietv.** ✪patiesības meklējumi; ✪starpība; atšķirība; **apst.** visur; **Īpašv.** Biaņ *uzv.*
辨别 biànbié atšķirt
辨别力 biànbiélì prasme orientēties; prasme atšķirt patieso no viltotā
辨明 biànmíng atšķirt
辨清 biànqīng tikt skaidrībā; tikt pie jautājuma būtības
辨认 biànrèn atšķirt; atpazīt
辨士 biànshì penss *(naudas vienība)*
辨析 biànxī analizēt; prast analizēt
辨正 biànzhèng atklāt un izlabot kļūdu

辫(辮) biàn **lietv.** bize; aukla; grīste; **darb.** pīt; sapīt bizi
辫梢 biànshāo bizes gals
辫子 biàn·zi ✪bize; nēsāt bizi; ✪aukla *(virve)*

biao

标(標) biāo **lietv.** ✪koka galotne; ✪āriene; virsma; ✪atzīme; zīme; simbols; marka; ✪standarts; etalons; ✪**darb.** ✪atzīmēt; iezīmēt; marķēt; ✪pasvītrot; ✪uzslavēt
标榜 biāobǎng ✪reklamēt; afišēt; ✪izstādīt; ✪uzslavēt; uzlielīt; ✪slavēt *(vienam otru)*
标本 biāoběn ✪ *(minerālu, augu u.c.)* paraugs; ✪analīzes rezultāts; ✪preparāts
标本虫 biāoběnchóng *zool.* vabole *(Ptinus sp.)*
标本集 biāoběnjí herbārijs; augu kolekcija
标兵 biāobīng teicams karavīrs; kas var būt par paraugu pārējiem
标尺 biāochǐ ✪mērinstrumentu sliedīte; ✪tēmēklis
标点 biāodiǎn *lingv.* ✪teikuma pieturas zīmes; ✪interpunkcija
标定 biāodìng *mērinstr.* ✪nostiprināšana; ✪tehniskā iekārta kāda mezgla nostiprināšanai
标度 biāodù *mērinstr.* mēroga lineāls
标杆 biāogān *mērinstr.* stabiņš ģeoloģijas uzmērīšanas darbos
标高 biāogāo *mērinstr.* augstums uzmērīšanas darbos
标格 biāogé *rakst.* ✪stils; ✪kvalitāte
标号 biāohào kvalitātes zīme; marka
标记 biāojì ✪atzīme; zīme; ✪atzīmēt
标价 biāojià ✪apzīmēt preces cenu ar cenrādi; ✪noteikta preces cena
标金 biāojīn drošības nauda
标量 biāoliàng *fiz.* skalārs lielums
标卖 biāomài ✪pārdošana pēc nominālās cenas; ✪pārdošana vairumtirdzniecībā
标明 biāomíng ✪noteikt *(laiku, cenu u.c.)*; ✪paskaidrot; pakomentēt
标签 biāoqiān ✪etiķete; uzlīme; ✪ekslibris; ✪bagāžas uzlīme
标枪 biāoqiāng *sp.* šķēpa mešana; mest šķēpu
标题 biāotí ✪virsraksts; ✪raksta cepure; ✪apakšvirsraksts; ✪raksta nosaukums
标新立异 biāoxīn-lìyì ✪piedāvāt kaut ko jaunu un oriģinālu; ✪jaunas oriģinālas domas; atšķirīgas domas
标音 biāoyīn *lingv.* transkribēt; transkripcija
标语 biāoyǔ lozungs
标语牌 biāoyǔpái plakāti ar lozungiem
标志 biāozhì ✪atšķirības zīme; emblēma; ✪marķēšanas zīme; ✪iezīmēt jaunā laikmeta sākšanos; iezīmēt laikmetu šķirtni
标致 biāo·zhi skaists; brīnišķīgs
标桩 biāozhuāng *ģeod.* pikets
标准 biāozhǔn ✪kritērijs; ✪standarts; norma; ✪tipveida; normai atbilstošs; standartveida

标准化 biāozhǔnhuà standartizācija
标准时 biāozhǔnshí *ģeogr.* pareizs laiks
标准音 biāozhǔnyīn *lingv.* literāra, normatīva izruna
标准语 biāozhǔnyǔ *lingv.* literārā valoda

飑(飈) biāo **lietv.** *met.* virpuļstabs; viesuļvētra; brāzma

彪 biāo **lietv.** ❶tīģerēns; ❷milzis, spēkavīrs; ❸grupa; vienība; nodaļa; pulciņš; ❹svītrains zīmējums; **īp.** ❶rakstains; krāsains; daiļš; **darb.** ❶izglītot; apgaismot *(prātu)*; **īpašv.** Biao *uzv.*

膘(臕) biāo **lietv.** tauki; **īp.** ❶resns; tukls; taukains; ❷labi barots; **darb.** aptaukoties; pieņemties svara

镖(鏢) biāo **lietv.** ❶šķēpa gals; ❷*(sens ķīniešu metamais ierocis, kas pēc formas atgādina šķēpa galu)*; ❸personiska aizsardzība

表 biǎo **lietv.** ❶augšdaļa; ❷*(priekšmeta)* ārēja puse; ❸virsma; ❹āriene; ❺rādītājs; indekss; grafiks; diagramma; ❻reizināšanas tabula; ❼ziņojums valdniekam; ❽*mērinstr.* skaitītājs; ❾brālēni no mātes puses; **īp.** virsējais; ārējais; ārpusē; **darb.** ❶izteikt *(savu attieksmi u.c.)*; paust; ❷*med.* provocēt; ❸izmērīt; ❹izzināt; iepazīt; **īpašv.** Biao *uzv.*
表白 biǎobái attaisnoties; pašattaisnošanās
表册 biǎocè ❶saraksts; uzskaitījums; ❷inventāra saraksts
表层 biǎocéng augšējais slānis; virskārta
表尺 biǎochǐ *milit.* tēmēklis
表达 biǎodá ❶izteikt savu viedokli; ❷pārstāstīt autora domas; ❸grūti izsakāmas jūtas
表达力 biǎodálì ❶izteiksmes spēks; ❷ekspresija
表带 biǎodài pulksteņa siksniņa
表袋 biǎodài pulksteņa kabatiņa
表格 biǎogé ❶blanka; ❷aizpildīt blanku
表决 biǎojué ❶balsot; ❷balotēties; uzsākt balsošanu; ❸vienoties par balsošanas noteikumiem
表决权 biǎojuéquán izšķirošās balss tiesības
表壳 biǎoké pulksteņa korpuss, jeb vāciņš
表里不一 biǎolǐ-bùyī ❶domāt vienu, bet darīt pavisam ko citu; ❷uz sirds viens, bet uz mēles kaut kas cits; ❸divkosība; divkosīgs
表里如一 biǎolǐ-rúyī kas uz sirds, tas uz mēles
表链 biǎoliàn pulksteņa ķēdīte
表流 biǎoliú *ģeogr.* ❶dreifējoša straume; ❷augšējā slāņa noskalošana
表露 biǎolù atklāt savu dvēseli
表面 biǎomiàn ❶virsējais; ❷virsa; ❸ārējais; ❹āriene; arēja rakstura paradība; ❺kaut ko rādīt; demonstrēt
表面化 biǎomiànhuà ❶atklāties; kļūt redzamam; ❷uzpeldēt virspusē
表面文章 biǎomiàn wénzhāng ❶formālā puse; ārējais spīdums; ❷izrādīšanās puse
表面性 biǎomiànxìng virspusējība
表明 biǎomíng ❶demonstrēt; ❷apliecināt; ❸parādīt; ❹skaidrot savu nostāju
表盘 biǎopán ciparnīca
表皮 biǎopí *biol.* epiderma
表亲 biǎoqīn radinieki pa mātes līniju
表情 biǎoqíng ❶mīmika; ❷ekspresija; ❸aktiera mīmika
表示 biǎoshì ❶izteikt; apliecināt savu apņēmību; ❷izteikt viedokli; ❸rūpēties par kādu; ❹sveikt; ❺izteikt bažas par kaut ko; ❻parādīt
表率 biǎoshuài ❶paraugs; piemērs; ❷būt par piemēru
表栓 biǎoshuān pulksteņa uzvilkšanas mehānisms
表态 biǎotài izteikt, apliecināt savu nostāju
表土 biǎotǔ *ģeol.* zemes virsslānis
表现 biǎoxiàn ❶apliecināt talantu, drosmi, izteiksmes formas; ❷konkrēta drosmes vai vājuma izpausme; ❸teicami sevi rekomendēt; ❹sevi rekomendēt vai parādīt
表现主义 biǎoxiànzhǔyì *māksl.* ekspresionisms
表象 biǎoxiàng *psihol.* priekšstats vai kopējais priekšstats
表形文字 biǎoxíng wénzì *lingv.* hieroglifika
表型 biǎoxíng *biol.* fenotips
表演 biǎoyǎn ❶spēlēt uzvedumu; spēlēt; tēlot; ❷demonstrēt
表演唱 biǎoyǎnchàng ❶dziedāšana kopā ar skatuves spēli; ❷vokāli horeogrāfisks uzvedums
表演赛 biǎoyǎnsài paraugdemonstrējums
表演者 biǎoyǎnzhě uzveduma izpildītāji
表扬 biǎoyáng ❶atzīmēt; slavināt; ❷izteikt labu atsauksmi
表药 biǎoyào *med.* sviedrēšanās zāles
表意文字 biǎoyì wénzì *lingv.* ideogrāfija
表语 biǎoyǔ kombinēta izteicēja nominālā daļa
表彰 biǎozhāng ❶kaut ko svinīgi atzīmēt; ❷uzteikt; uzlielīt; ❸slavēt par sasniegumiem
表征 biǎozhēng ❶ārējā pazīme; ❷ārējais raksturojums

婊 biǎo **sast.**
婊子 biǎo·zi prostitūta; ielas meita

裱 biǎo **darb.** ❶salīmēt; līmēt kopā; uzlīmēt; aplīmēt; ❷noformēt; montēt; **lietv.** ❶labā puse; āriene; ❷aplīmēšana; tapsēšana; ❸*(ķīniešu tradicionālā akvareļa)* uzlīmēšana *(uz auduma)*
裱糊 biǎohú tapsēt; aplīmēt

俵 biǎo **darb.** sadalīt; pārdalīt

俵分 biàofēn sadalīšana; pārdalīšana

摽 biào **darb.** ❶ piestiprināt; piestiprināt *(ar stiepli)*; ❷ vest zem rokas; ❸ būt vienmēr kopā; būt neškiramiem; **īp.** ❶ augsts; ❷ viegls; vieglprātīgs; **lietv.** šķēpa smaile *(◊ sīks; mazs)*

鳔(鰾) biào **lietv.** ❶ zivs pūslis; ❷ līme no zivs pūšļa; **darb.** ❸ salīmēties; saliedēties

鳔胶 biàojiāo līme no zivs pūšļa

bie

瘪(癟) biē/biě **sast.**

瘪三 biēsān *(Šanhajā lietots apzīmējums ubagiem, kas nestrādāja, bet dzīvoja no dāvanām un zagšanas)*

憋 biē **darb.** ❶ sasprindzināties un noturēt; ❷ savaldīt; ❸ bloķēt; ❹ aizsvilties; ❺ turēt *(ļaunu prātu uz kādu)*; **lietv.** ❻ *(slikts)* raksturs, daba

憋闷 biē·men ❶ skumji un vientulīgi; ❷ skumjas *(māc)*

憋气 biēqì ❶ trūkst gaisa; nav ko elpot; ❷ uzpūsties dusmās

鳖(鱉、鼈) biē **lietv.** *zool.* Ķīnas purva bruņurupucis *(Amyda sinensis)*

别 bié/biè **darb.** ❶ atšķirties; ❷ atvadīties; ❸ atšķirt *(melus no patiesības)*; ❹ norobežot; klasificēt; ❺ pagriezt *(galvu)*; ❻ saspraust; aizpogāt; iebāzt *(aiz jostas)*; **lietv.** ❶ atšķirība; starpība; ❷ šķiršanās; **īp.** ❶ cits; kāds; pārējie; atšķirīgs; ❷ savādāks; **apst.** ❶ droši vien; ❷ nevajag; **īpašv.** Bie *uzv.*

别称 biéchēng cits nosaukums

别出心裁 biéchū-xīncái apliecināt savdabīgu izdomu; izdomāt kaut ko oriģinālu

别处 biéchù cita vieta; dzīvot citā vietā

别动队 biédòngduì diversijas vienība; īpašā vienība

别管 biéguǎn ❶ lai kas tas arī nebūtu; ❷ nav svarīgi *(tas ir vai nav viņš)*; lai tur vai kā *(bet darbs jāpadara)*

别号 biéhào cits vārds; iesauka

别具一格 biéjù-yīgé savdabīgs stils; būt savdabīgam, īpašam

别开生面 biékāi-shēngmiàn atšķirīgs no iepriekšējā; kaut kas svaigs, neredzēts

别看 biékàn neskaties uz to *(ka viņš jauns)*

别离 biélí atvadīties; šķirties; doties tālā ceļā

别名 biémíng cits nosaukums; cits vārds; iesauka

别人 biérén cits cilvēks

别人 bié·ren citi, gluži sveši cilvēki

别生枝节 biéshēng-zhījié parādās jauni šķēršļi, jaunas grūtības

别是 biéshì varbūt; patiešām; bet ja nu

别树一帜 biéshù-yīzhì jaunas vēsmas; nodalīties no citiem; īpašā statusā

别墅 biéshù vasarnīca; villa

别说 biéshuō ❶ nerunājot par; ❷ jau nerunājot par to, ka

别提 biétí ❶ un kā vēl; ❷ nemaz nerunā, cik tas; ❸ nav nemaz jārunā, cik tas

别无 biéwú ❶ nav citas izejas; ❷ neko nepadarīsi; ❸ tur neko nepateiksi

别有天地 biéyǒu-tiāndì atklājas jauni apvāršņi

别有用心 biéyǒu-yòngxīn ❶ tendenciozs; ļaunprātīgs; ❷ ar ļaunu nolūku; ❸ savtīgi, šauri nodomi

别针 biézhēn ❶ saspraude; ❷ piespraude

别致 biézhì ❶ savdabīgs; īpatns; ❷ neparasts

别字 biézì ❶ nepareizi uzrakstīts hieroglifs; ❷ nepareizi izrunāts hieroglifs ❸ cits vārds

别子 bié·zi ❶ saspraude; ❷ breloks

蹩 bié **darb.** ❶ vilkties; gurdi iet; ❷ klupt; ❸ spert; spārdīt; **īp.** klibs

蹩脚 biéjiǎo ❶ klibums; klibs; ❷ *dial.* slikts; nelabs; nekur nederīgs; sliktas kvalitātes

瘪(癟) biě/biē **īp.** ❶ krunkains; sakrunkojies; ❷ iekritis; **darb.** ❸ saraukties; saspiesties; ❹ iegāzties; ❺ nokārties nokarāties; ❻ izblamēties; **lietv.** paralīze; neveiksme

瘪粒 biělì *bot.* tukšie graudi

瘪螺痧 biěluóshā *med.* holera

瘪嘴 biězuǐ iekritusi, bezzobaina mute

别(彆) biè/bié **īp.** spītīgs; nepadevīgs; nepaklausīgs

别扭 biè·niu ❶ spītīgs; ❷ smagnējs; neveikls; nekomunikabls

bin

宾(賓) bīn **lietv.** ❶ ciemiņš; apmeklētājs; ❷ znots; **darb.** ❶ viesoties; ❷ pakļauties; paklausīt; ❸ parādīt viesmīlību; ❹ cienīt; godāt; ❺ pakļaut; **īpašv.** Biņ *uzv.*

宾词 bīncí *lingv.* predikāts

宾格 bīngé *lingv.* akuzatīvs

宾馆 bīnguǎn viesnīca; viesu nams; viesu māja

宾客 bīnkè ciemiņi; apmeklētāji

宾语 bīnyǔ *lingv.* papildinātājs

宾至如归 bīnzhì-rúguī ciemiņi jūtas kā mājās

宾主 bīnzhǔ ciemiņi un saimnieki

宾主双方 bīnzhǔ shuāngfāng abas puses *(ciemiņi*

un saimnieki)

彬 bīn **īp.** nevainojams; harmonisks; **īpašv.** Biņ *uzv.*

彬彬有礼 bīnbīn-yǒulǐ taktisks; izmeklēti smalkjūtīgs

傧(儐) bīn **darb.** ❶novietot; ❷cienīt; ❸atlīdzināt; ❹saraukties; sadrumt

傧相 bīnxiàng līgavas *(līgavaiņa)* vedējs *(vedēja)*

滨(濱) bīn **lietv.** ❶jūras piekraste; krasts; ❷piekrastes, piejūras rajoni

缤(繽) bīn **īp.** ❶bagātīgs; pilns; skaitliski liels; ❷nekārtīgs; haotisks

缤纷 bīnfēn *rakst.* raibs *(no krāsām)*; raibs *(no puķēm)*

镔(鑌) bīn **lietv.** bulats; rūdīta tērauda *(zobens)*

濒(瀕) bīn **darb.** ❶atrasties *(pie jūras)*; ❷būt tuvumā, blakus, pie; **lietv.** ❶piekraste; jūrmala

濒临 bīnlín pie; cieši klāt; blakus

濒危 bīnwēi uz nāves gultas; pie miršanas, pirmsnāves brīdī

濒于 bīnyú ❶būt uz robežas; ❷būt kaut kam ļoti tuvu; ❸uz kritiskas robežas

擯(擯) bìn **darb.** ❶izmest; izsviest; ❷izdzīt; atgaiņāt

擯斥 bìnchì izspiest; padzīt

擯除 bìnchú ❶izslēgt; ❷atstumt; ❸novākt

擯弃 bìnqì ❶atmest; ❷norobežoties; ❸atteikties *(no maldīgiem uzskatiem)*

殡(殯) bìn **darb.** ❶ienest zārku apbedīšanas telpā; ❷pagaidu apbedīt; ❸atteikties uz ilgu laiku; pazudināt lietu; **lietv.** zārks ar nelaiķi

殡车 bìnchē katafalks

殡殓 bìnliàn apbedīšana

殡仪馆 bìnyíguǎn apbedīšanas birojs

殡葬 bìnzàng bēres

髌(髕) bìn **sast.**

髌骨 bìngǔ **lietv.** *anat.* ceļgala bļodiņa

鬓(鬢) bìn **lietv.** mati deniņos

鬓发 bìnfà sirmums deniņos

鬓角 bìnjiǎo ❶deniņi; ❷mati uz deniņiem

bing

冰(氷) bīng **lietv.** ❶ledus; slidošana; **darb.** ❶salt; sasalt; aizsalt; ❷dzesēt; ❸apledot; ❹sasaldēt; stindzināt; ❺augsti attiekties; **īp.** ledus *(sega)*; apledojis; saldēts

冰雹 bīngbáo krusa

冰草 bīngcǎo *bot.* vārpata *(Agropyron cristatum)*

冰长石 bīngchángshí *min.* adulārs; valentinīts

冰川 bīngchuān *ģeol.* glečers

冰川期 bīngchuānqī *ģeol.* ledus laikmets

冰川学 bīngchuānxué *ģeol.* glacioloģija

冰川学家 bīngchuānxuéjiā *ģeol.* glaciologs

冰床 bīngchuáng kamaniņas

冰镩 bīngcuān lauznis

冰袋 bīngdài *med.* pūslis ar ledu

冰蛋 bīngdàn saldētas olas

冰刀 bīngdāo *sp.* slidas

冰岛 Bīngdǎo Īslande

冰岛人 bīngdǎorén islandietis

冰岛语 bīngdǎoyǔ islandiešu valoda

冰道 bīngdào kamanu ceļš; ledus ceļš

冰灯 bīngdēng ledus lukturis

冰点 bīngdiǎn *fiz.* sasalšanas punkts

冰冻 bīngdòng ❶*met.* nosalšana; ❷sasaldēts; saldēta zivs

冰冻三尺，非一日之寒 bīng dòng sān chǐ, fēi yī rì zhī hán metru dziļš ledus nevar izveidoties vienā dienā*(nekas nenotiek vienā mirklī;visam savs laiks)*

冰斗 bīngdǒu *ģeol.* krāteris; cirks

冰豆 bīngdòu *bot.* lēcas *(Lens culinaris)*

冰棍儿 bīnggùnr „Eskimo" saldējums

冰河 bīnghé ledājs; glečers

冰激凌 bīngjīlíng saldējums

冰窖 bīngjiào ledus pagrabs

冰结线 bīngjiéxiàn *ģeol.* ledus veidošanās līnija

冰孔 bīngkǒng āliņģis

冰块儿 bīngkuàir ledus gabals

冰冷 bīnglěng ❶ledus auksts; ❷auksts

冰凉 bīngliáng auksts; ledus aukstas *(rokas)*

冰凌 bīnglíng ❶nosalt; ❷apledot

冰排 bīngpái peldošs ledus gabals

冰片 bīngpiàn *ķīm., farm.* borneols; *novec.* Borneo kampars

冰瓶 bīngpíng termoss

冰淇淋 bīngqílín saldējums

冰碛层 bīngqìcéng *ģeol.* morēna

冰碛湖 bīngqìhú *ģeol.* morēnu ezers

冰碛石 bīngqìshí *ģeol.* ledāja morēna

冰碛岩 bīngqìyán *ģeol.* tillīts

冰橇 bīngqiāo ledus jahta

冰清玉洁 bīngqīng-yùjié tīrs kā ledus un spīdošs kā jašma*(kristāltīrs, augsta morāle;šī tēla pamatā nostāsts par 卫玠(Wei Jie) un 乐广(Yue Guana) attiecībām)*

冰球 bīngqiú ❶hokejs; ❷hokeja ripa

冰山 bīngshān ❶leduskalns; ❷pēdējais atbalsts

冰蚀 bīngshí *ģeol.* ledāja *(šļūdoņa)* erozija;

eksarācija
冰蚀湖 bīngshíhú *ģeol.* šļūdoņa erozijas ezers
冰释 bīngshì ❶ izklīst; izzust; ❷ *(aizdomas)* izzuda
冰霜 bīngshuāng *rakst.* ❶ augsta morāle; ❷ bargs izskats; bardzība
冰糖 bīngtáng ❶ ledene; ❷ cukurotas ogas
冰天雪地 bīngtiān-xuědì ledainas debesis un sniegiem klāta zeme*(aukstuma un ledus valstība)*
冰铜 bīngtóng *metal.* šteins
冰箱 bīngxiāng ledusskapis
冰消瓦解 bīngxiāo-wǎjiě ❶ izzust bez pēdām; izzust kā dūmi; ❷ izjukt *(ka kāršu namiņam)*
冰鞋 bīngxié *sp.* slidas
冰镇 bīngzhèn ❶ iesaldēt ledū; ❷ uzlikt uz ledus
冰洲石 bīngzhōushí *min.* Īslandes špats
冰柱 bīngzhù lāsteka
冰砖 bīngzhuān vafeļu plāksnīšu saldējums
冰锥 bīngzhuī lāsteka

兵 bīng **lietv.** ❶ karavīrs; zaldāts; kareivis; ierindnieks; cīnītājs; ❷ šahā bandinieks; ❸ karaspēks; armija; karaspēka veids; ❹ zobens; ierocis; bruņojums; **darb.** ❺ dot triecienu ar zobenu; ❻ sakaut; nogalināt; ❼ kaitēt
兵变 bīngbiàn militārs apvērsums; pučs
兵不血刃 bīngbùxuèrèn uzvara bez asins izliešanas; viegla uzvara
兵不厌诈 bīngbùyànzhà karā neatsakies ne no kādas viltības; karā jābūt viltīgam
兵车 bīngchē *milit.* karavīru dzelzceļa vagons
兵豆 bīngdòu *bot.* ❶ lēcas *(Lens culinaris)*; ❷ lēcu sēklas
兵额 bīng'é karaspēka skaitliskais sastāvs
兵法 bīngfǎ militārā māksla; stratēģija un taktika
兵戈 bīnggē *rakst.* karš; kara darbība
兵工厂 bīnggōngchǎng ieroču rūpnīca; arsenāls
兵贵神速 bīngguìshénsù ātrums un veiklība *(vērtīgākās īpašības karā)*
兵荒马乱 bīnghuāng-mǎluàn ❶ kara laika nemierīgie apstākļi; ❷ kara laika jukas
兵家 bīngjiā *rakst.* ❶ stratēģi un taktiķi; ❷ karavīri
兵舰 bīngjiàn kara kuģis
兵力 bīnglì karaspēka kaujas spējas
兵临城下 bīnglínchéngxià pretinieka kara pūļi jau pie pilsētas mūriem *(kritisks brīdis;draudīgiapstākļi)*
兵马 bīngmǎ armija un kara zirgi
兵痞子 bīngpǐ·zi *sar.* neaptēsts armijnieks
兵器 bīngqì ieroči
兵权 bīngquán ❶ militārā vara; ❷ turēt rokās militāro varu
兵戎 bīngróng ❶ ieroči; ❷ militāro sadursme, konflikts
兵士 bīngshì ierindnieks; karavīrs
兵书 bīngshū traktāti par kara mākslu
兵团 bīngtuán ❶ armija; ❷ armijas daļa; ❸ armijas korpuss
兵燹 bīngxiǎn kara postījumi; kara ciešanas
兵役 bīngyì kara klausība; kara dienests
兵役法 bīngyìfǎ likums par kara klausību
兵役证 bīngyìzhèng jauniesauktā apliecība
兵役制 bīngyìzhì ❶ obligātā kara dienesta sistēma vai kārtība; ❷ algotņu iesaukšanas sistēma
兵营 bīngyíng ❶ militāra nometne; ❷ karavīru kazarma
兵员 bīngyuán karavīri
兵源 bīngyuán dzīvā spēka resursi; dzīvā spēka papildināšanas avoti
兵站 bīngzhàn karavīru pārsūtīšanas punkts
兵种 bīngzhǒng *milit.* ieroču šķira *(sauszemes karaspēks; gaisa spēki u.c.)*

槟(檳) bīng **sast.**
槟榔 bīng·lang *bot.* ❶ *(palma)* areka; beteļpalma *(Areca catechu)*; ❷ arekas rieksts; beteļrieksts

丙 bǐng **lietv.** ❶ *(desmit zīmju cikla trešā cikliskā zīme)*; ❷ trešais; trijnieks; litera *(burtstabiņš)* B; ❸ uguns; **īp.** gaišs; spilgts; **īpašv.** Bin *uzv.*
丙酮 bǐngtóng *ķīm.* acetons
丙种粒子 bǐngzhǒng lìzǐ *fiz.* gamma daļiņas
丙种射线 bǐngzhǒng shèxiàn *fiz.* gamma stari
丙种维生素 bǐngzhǒng wéishēngsù *farm.* vitamīns C

秉 bǐng **darb.** ❶ turēt rokās; ņemt ar roku; ❷ vadīties *(pēc kā)*; turēties *(pie kā)*; **lietv.-skait.** ❸ pušķis; saišķis; sainis; nasta; sauja; ❹ rokturis; spals; **īpašv.** Bin *uzv.*
秉承 bǐngchéng ❶ izpildot *(kāda)* norādījumu; ❷ saskaņā *(ar)*
秉公 bǐnggōng pēc taisnības vadoties; izejot no taisnīguma principa
秉政 bǐngzhèng *rakst.* ❶ būt pie varas; ❷ būt atbildīgam par valstiskām problēmām; ❸ vadīt valsti

柄 bǐng **lietv.** ❶ āmura, naža vai kalta rokturis; ❷ *bot.* koka lapas kātiņš; ❸ iemesls; **darb.** kontrolēt situāciju valdībā; **īpašv.** Bin *uzv.*

屏 bǐng/píng **darb.** ❶ slēpties; nošķirties *(no citiem)*; ❷ noslēpt; slēpt; ❸ mest projām; izsūtīt; ❹ savaldīties; savaldīt *(asaras)*; ❺ aizturēt *(elpu)*; **īpašv.** Bin *uzv.*
屏除 bǐngchú ❶ izslēgt; izmest; ❷ izmest *(no galvas nevajadzīgas domas)*
屏气 bǐngqì ar aizturētu elpu
屏弃 bǐngqì atmest; izsviest
屏息 bǐngxī *rakst.* aizturēt elpu

饼(餅) bǐng **lietv.** ❶ *kulin.* plācenis; pankūka;

❶plācenis ar gaļas vai sīpolu pildījumu; ❷disks; apaļa plātnīte
饼饵 bǐng'ěr *rakst.* cepumi
饼肥 bǐngféi *lauks.* graudu atbirumu un čaumalu mēslojums
饼干 bǐnggān biskvīti; cepumi
饼子 bǐng·zi *kulin.* plācenis; kukurūzas plācenītis
禀(稟) bǐng **darb.** ❶ziņot; ❷iesniegt lūgumu; ❸apveltīt *(būt apveltītam ar asu prātu)*; ❹saņemt; pieņemt; **lietv.** ❶lūgums; ziņojums; pabalsts; alga; ❷iedzimtas spējas, dotības
禀报 bǐngbào ziņot priekšniecībai
禀赋 bǐngfù dabas dotības; iedzimts talants
禀告 bǐnggào ziņot augstāk stāvošai instancei
禀性 bǐngxìng raksturs; temperaments
并(倂) bìng **darb.** ❶apvienot; savienot; ❷anektēt; inkorporēt
并(並、竝) bìng **apst.** ❶plecu pie pleca; ❷kopā; vienlaicīgi; ❸vēl; pavisam; pilnīgi; ❹kā arī; arī; ❺pat
并存 bìngcún ❶līdzāspastāvēšana; ❷pastāvēšana vienlaicīgi ar kādu citu parādību
并蒂莲 bìngdìlián ◊ divi lotosa ziedi vienā stiebrā *(laulāto draugu pāris)*
并发 bìngfā slimības padziļināšanās
并发症 bìngfāzhèng *med.* slimības komplikācijas
并非 bìngfēi ❶ne pavisam ne; ❷bez iemesla; ❸*(tas)* nav gadījuma pēc
并驾齐驱 bìngjià-qíqū iet pajūgā galva pie galvas; soļot plecu pie pleca *(būt līdzīgiem)*
并肩 bìngjiān ❶plecs pie pleca; ❷blakus
并接 bìngjiē *el.* paralēla pieslēgšanās
并进 bìngjìn iet uz priekšu plecs pie pleca
并举 bìngjǔ vienlaicīgi attīstīt *(dažādus saimnieciskos virzienus)*
并立 bìnglì sadzīvot; vienlaicīgi pastāvēt
并联 bìnglián *el.* paralēlā saslēgšana
并列 bìngliè ❶dalīt *(trešo vietu sacensībās ar kādu)*; ❷sakārtots
并列句 bìnglièjù *lingv.* salikts sakārtots teikums
并排 bìngpái blakus; līdzās
并辔 bìngpèi apauši pie apaušiem; braukt cieši blakus
并且 bìngqiě ❶kā arī; un arī; ❷pie kam
并腿 bìngtuǐ *sp.* kāju purngali vienā līnijā
并吞 bìngtūn ❶anektēt; ❷pievienot ar spēka palīdzību
并无 bìngwú ❶nekā nav; ❷nav pat; ❸nav ne miņas
并行 bìngxíng ❶iet uz priekšu plecu pie pleca; ❷kaut ko darīt vienlaicīgi
并行不悖 bìngxíng-bùbèi ❶viens otram netraucē; ❷kaut kas pilnīgi apvienojams
并重 bìngzhòng pievērst vienādu vērību
病 bìng **lietv.** ❶slimība; liga; ❷slimnieks; ❸trūkums; defekts; ❹sirdsapziņas pārmetumi; ❺kaislība; ❻neveiksme; **darb.** ❶saslimt; ❷nogurt; ❸bēdāties; ❹iznīkt *(par augiem)*; nokalst; ❺mocīt; mocīties; ❻kaunēties
病案 bìng'àn slimības vēsture
病包儿 bìngbāor *sar.* kusls; vārgs; slimīgs cilvēks
病变 bìngbiàn patoloģiskas izmaiņas
病病歪歪 bìng·bing-wāiwāi kuslums; vārgums; slimīgums
病虫害 bìngchónghài *lauks.* kukaiņu un slimību sabojāti sējumi
病床 bìngchuáng slimnīcas gulta
病毒 bìngdú *med.* vīruss
病毒性 bìngdúxìng vīrusa rakstura
病毒学 bìngdúxué *med.* virusoloģija
病毒学家 bìngdúxuéjiā virusologs
病笃 bìngdǔ *rakst.* būt uz nāves gultas; būt smagi slimam
病房 bìngfáng slimnīcas palāta
病夫 bìngfū slimīgs cilvēks
病根 bìnggēn ❶sena slimība; ❷ļaunuma sakne; kļūdas sakne
病故 bìnggù nomirt pēc grūtas slimības
病害 bìnghài *lauks.* augu slimību bojājumi
病号 bìnghào *sar.* ❶slimnieks; ❷diētiskā ēdnīca
病号饭 bìnghàofàn diētiskais ēdiens
病假 bìngjià ❶slimības lapa; biļetens; ❷darba nespējas lapa
病菌 bìngjūn slimību nesoša baktērija
病况 bìngkuàng slimnieka stāvoklis
病理 bìnglǐ *med.* ❶patoloģisks process; ❷patoloģiskas izmaiņas
病理生理学 bìnglǐ shēnglǐxué patofizioloģija
病理生理学家 bìnglǐ shēnglǐxuéjiā patofiziologs
病理学 bìnglǐxué *med.* patoloģija
病理学家 bìnglǐxuéjiā patologs
病历 bìnglì *med.* slimības vēsture
病历卡 bìnglìkǎ ambulatorā karte
病例 bìnglì *med.* ambulances prakses gadījums
病粒 bìnglì *lauks.* saindēti graudi vai sēklas
病魔 bìngmó ļoti smaga slimība
病情 bìngqíng slimnieka stāvoklis
病人 bìngrén slimnieks; pacients
病容 bìngróng slimīgs izskats
病入膏肓 bìngrùgāohuāng ❶slimnieka stāvoklis kļuvis bezcerīgs; ❷nāvei nolemtais
病势 bìngshì slimnieka stāvoklis
病逝 bìngshì mirt pēc smagas slimības
病榻 bìngtà būt piesaistītam pie slimības gultas
病态 bìngtài patoloģija; patoloģiskas parādības
病痛 bìngtòng slikta pašsajūta

病危 bìngwēi būt uz nāves gultas
病象 bìngxiàng slimības simptomi
病休 bìngxiū komisēt no dienesta armijā vai no darba dienesta
病恹恹 bìngyānyān slimīgs; slims
病因 bìngyīn slimības cēloņi
病愈 bìngyù *rakst.* slimnieka stāvokļa uzlabošanās; atveseļošanās
病员 bìngyuán slimnieks
病原 bìngyuán slimības cēlonis
病原虫 bìngyuánchóng *med.* mikrobi
病原菌 bìngyuánjūn slimību izraisošas baktērijas
病原体 bìngyuántǐ *med.* slimības ierosinātājs vai izraisītājs
病院 bìngyuàn slimnīca; hospitālis
病灶 bìngzào *med.* slimības epicentrs
病症 bìngzhèng *med.* grūtas, neārstējamas slimības
病株 bìngzhū *lauks.* slimi augi
病状 bìngzhuàng smagas slimības

摒 bìng **darb.** izslaucīt; izmēzt; aizvākt
摒挡 bìngdàng *rakst.* ① savest kārtībā; ② gatavoties doties ceļā; gatavoties aizbraukšanai

bo

波 bō **lietv.** ① viegla viļņu ņirbēšana; ② vilnis; ③ viļņošanās; ④ *fiz. (skaņas, u.c.)* vilnis; ⑤ saviļņojums; uztraukums; **darb.** ① viļņoties; ② uztraukties; ③ šūpoties; svārstīties; **īpašv.** Bo *uzv.*
波长 bōcháng ① *radioteh.* viļņa garums; ② *ģeogr.* viļņa garums
波长计 bōchángjì *radioteh.* viļņu mēra iekārta
波荡 bōdàng viļņošanās
波导 bōdǎo *radioteh.* viļņu virzoša ierīce; viļņu vadītājs
波导管 bōdǎoguǎn *radioteh.* viļņu vadītājs
波动 bōdòng ① ūdens viļņošanās; ② cenu svārstības; ③ uztraukumā radīts saviļņojums
波段 bōduàn *radioteh.* viļņu diapazons
波多黎各 Bōduōlígè Puertoriko
波多黎各人 bōduōlígèrén puertorikānis
波尔多液 bō'ěrduōyè *lauks.* Bordo šķīdums
波尔卡 bō'ěrkǎ *mūz.* polka
波峰 bōfēng *fiz., ģeogr.* viļņa galotne
波幅 bōfú *fiz.* viļņa amplitūda
波谷 bōgǔ *fiz., ģeogr.* viļņa dziļums
波及 bōjí ① izplatīties; ② pārmesties; ③ skart
波兰 Bōlán Polija
波兰人 bōlánrén polis
波兰语 bōlányǔ poļu valoda
波澜 bōlán augsti, vareni viļņi
波澜壮阔 bōlán-zhuàngkuò ① plati, vareni viļņi; ② lieli mērogi; ③ ar vērienu
波浪 bōlàng veļas viļņi; ceļas un krīt viļņi
波浪热 bōlàngrè *med.* viļņveidīgais Maltas drudzis
波浪式 bōlàngshì ① viļņveidīgs; ② viļņveidīgi virzīties uz priekšu
波浪鼓 bō·langgǔ grabulis
波美度 bōměidù *ķīm.* Bomē grāds
波谱 bōpǔ *fiz.* viļņa spektrs
波斯人 bōsīrén persietis
波斯语 bōsīyǔ persiešu valoda
波涛 bōtāo ① slienas milzīgi, vareni viļņi; ② jūra vareni viļņojas
波纹 bōwén vilnīšu ņirbēšana
波形瓦 bōxíngwǎ *celtn.* viļņveida dakstiņi
波源 bōyuán *fiz.* viļņu cēlonis
波折 bōzhé ① grūtības; sarežģījumi; ② peripetijas
波状热 bōzhuàngrè *med.* viļņveidīgais Maltas drudzis

拨(撥) bō **darb.** ① grūst; stumt; bīdīt *(pārbīdīt pulksteņa rādītāju)*; ② vērst; ③ pārlikt; ④ pielikt klāt; ⑤ ārdīt *(sienu)*; ⑥ trinkšķināt; ⑦ atlaist *(zināmu summu)*; ⑧ pagriezt *(uz priekšu vai atpakaļ)*; **lietv.** džonka; kuģis
拨动 bōdòng nobīdīt no vietas
拨付 bōfù ① asignēt; ② izdalīt līdzekļus
拨给 bōgěi nodot kādu sūtījumu
拨还 bōhuán atdot pēc piederības
拨火棍 bōhuǒgùn krāsns kruķis
拨款 bōkuǎn ① asignēt; finansēt; ② asignējums
拨款单 bōkuǎndān asignējuma dokuments; kvīts
拨剌 bōlà ① plunkšķēt; ② *(zivs)* plunkšķis
拨浪鼓 bō·langgǔ grabulis
拨乱反正 bōluàn-fǎnzhèng labot visu kļūdaino un atjaunot visu pareizo
拨弄 bō·nong ① klabināt skaitīkļus; ② kārt stīgas
拨冗 bōrǒng ① atrast laiku; ② lūdzam atrast laiku

玻 bō **sast.**
玻利维亚 Bōlìwéiyà Bolīvija
玻利维亚人 bōlìwéiyàrén bolīvietis
玻璃 bō·li ① stikls; stikla; ② kristāls; ③ visi iespējamie stikla paveidi; ④ plastmasa; ⑤ neilons; kaprons
玻璃板 bō·libǎn lokšņu stikls
玻璃杯 bō·libēi glāze
玻璃刀 bō·lidāo stikla griežamais
玻璃粉 bō·lifěn stikla pulveris
玻璃钢 bō·ligāng stikla plastika
玻璃管 bō·liguǎn stikla caurulīte
玻璃瓶 bō·lipíng ① stikla pudele; ② karafe; ③ maza pudelīte
玻璃丝 bō·lisī ① stikla audums; ② stikla diegs; ③ neilona diegs
玻璃体 bō·litǐ *anat.* stiklveida viela
玻璃纸 bō·lizhǐ ① celofāns; ② stikla papīrs

玻璃砖 bō·lizhuān ❶ spoguļstikls; ❷ stikla ķieģelīši

剥 bō/bāo **darb.** ❶ mizot; lobīt; ❷ nogriezt

剥床 bōchuáng iekārta stieples vilkšanai

剥夺 bōduó ❶ atņemt; ❷ ekspropriēt; ❸ brīvības atņemšana; ❹ tiesību atņemšana

剥离 bōlí atlupšana; atslāņošanās

剥落 bōluò atlupt; apdrupt

剥蚀 bōshí ❶ erozija vēja darbības rezultātā; ❷ *ģeol.* denudācija

剥削 bōxuē ekspluatēt; ekspluatācija

剥削者 bōxuēzhě ekspluatators

剥啄 bōzhuó **onom.** tuk, tuk

钵(鉢、缽) bō **lietv.** ❶ šķīvis; ❷ pods

钵盂 bōyú budistu mūka ēdiena šķīvis

菠 bō **sast.**

菠菜 bōcài *bot.* spināti *(Spinacia oleracia)*

菠萝 bōluó *bot.* ananāss

菠萝蜜 bōluómì *bot.* ❶ ananāss *(Ananas sativus)*; ❷ maizes koks *(džekfrūts) (Artocarpus heterophyllus)*

播 bō **darb.** ❶ sēt *(rudzus u.c.)*; izkaisīt; izsēt; ❷ izplatīt; ❸ pārraidīt pa radio; ❹ noraidīt; izdzīt

播幅 bōfú *lauks.* sējuma platums

播弄 bō·nong ❶ vadāt aiz deguna; muļķot otru cilvēku; ❷ uzkūdīt kādu; ❸ sēt naidu

播送 bōsòng ❶ pārraidīt pa radio; translēt; ❷ pārraidīt ziņas

播音 bōyīn translācija; radiopārraide

播音机 bōyīnjī radioaparāts

播音员 bōyīnyuán diktors

播种 bōzhǒng *lauks.* sēt; izsēt labību

播种机 bōzhǒngjī *lauks.* sējmašīna

播种期 bōzhǒngqī *lauks.* sējas laiks

播种 bōzhòng sēt; sēšana

驳(駁、駮) bó **darb.** ❶ noliegt; ❷ iebilst; ❸ runāt pretī; polemizēt; ❹ ar nelielas baržas palīdzību kravu pārvest no krasta uz lielo kuģi; **lietv.** liellaiva; barka; *jūrn.* lihteris; **īp.** raibs; dārks

驳岸 bó'àn izbūvēta krastmala

驳斥 bóchì apgāzt nepatiesus izdomājumus

驳船 bóchuán barža; barka; lihteris

驳倒 bódǎo ar faktu palīdzību apgāzt kādu viedokli

驳回 bóhuí atteikt; atteikt lūgumu

驳壳枪 bókéqiāng *milit.* mauzeris

驳运 bóyùn pārkraut kravu no viena transporta citā

驳杂 bózá ❶ vinegrets; ❷ maisījums

伯 bó **lietv.** ❶ onkulis; tēvocis; ❷ vecākais; vecākais brālis; ❸ *vēst.* augstmaņu tituls Ķīna; grāfs; **īpašv.** Bo *uzv.*

伯伯 bó·bo *sar.* onkulis; tēvocis

伯恩斯坦主义 bó'ēnsītǎnzhǔyì *polit.* bernšteiniānisms

伯父 bófù onkulis; tēvocis

伯爵 bójué ❶ grāfs; grāfa tituls; ❷ grāfiste

伯劳 bóláo *zool.* Japānas čakste *(Lanius bucephalus)*

伯母 bómǔ tante; tantiņa

伯仲 bózhòng ❶ brāļi; ❷ ļoti līdzīgi

伯祖 bózǔ ❶ vectēva vecākais brālis pa tēva līniju; ❷ vectēvs; vectētiņš

伯祖母 bózǔmǔ vectēva brāļa sieva pa tēva līniju

泊 bó/pō **darb.** ❶ piestāt pie krastā; ❷ tuvoties pie krasta; **īp.** nekustīgs; bezkaislīgs; rāms; **lietv.** ❶ ezers; ❷ patvērums; apmetne; **īpašv.** Bo *uzv.*

帛 bó **lietv.** *rakst.* zīds; zīda izstrādājums; zīds rakstīšanai; **īpašv.** Bo *uzv.*

勃 bó **īp.** ❶ pēkšņs; negaidīts; straujš; krass; **darb.** ❶ strauji pārvērsties sejā; ❷ būt pretrunā ar; **īpašv.** Bo *uzv.*

勃勃 bóbó ❶ *rakst.* ❶ dzīvespriecīgs; ❷ apgarots; ❸ dziļi ieinteresēts

勃发 bófā uzliesmot; iedegties

勃朗宁 bólǎngníng *milit.* *(pistole)* brauniņš

勃起 bóqǐ *biol.* erekcija

勃然 bórán ❶ vētraina attīstība; ❷ nikni; ar niknumu

勃然大怒 bórándànù lielā niknumā

勃兴 bóxīng ❶ strauji attīstīties; ❷ strauji izplatīties

钹(鈸) bó **lietv.** *mūz.* šķīvji

铂(鉑) bó **lietv.** *ķīm.* platīns (Pt)

脖 bó **lietv.** ❶ kakls; *(zirga)* skausts; ❷ pudeles kakliņš

脖颈儿 bógěngr kakla mugurdaļa

脖子 bó·zi kakls

舶 bó **lietv.** okeāna kuģis

舶来品 bóláipǐn importa preces

鹁(鵓) bó **sast.**

鹁鸽 bógē *zool.* mājas balodis

鹁鸪 bógū *zool.* ūbele *(Streptopelia turtur)*

博(愽) bó **īp.** ❶ plats; ❷ plašs; ❸ milzīgs; ❹ bagāts; ❺ varens; ❻ erudīts; zinošs; **darb.** ❶ iegūt *(autoritāti, slavu)*; ❷ spēlēt azarta spēles; ❸ paplašināt; **lietv.** azarta spēles; **īpašv.** Bo *uzv.*

博爱 bó'ài ❶ cilvēkmīlestība; ❷ brālīga žēlsirdība

博茨瓦纳 Bócíwǎnà Botsvāna

博茨瓦纳人 bócíwǎnàrén Botsvānas iedzīvotājs

博大 bódà plašs; milzīgs

博得 bódé ❶ iegūt kopēju atzinību; ❷ iegūt slavu; kļūt slavenam

B

博古通今 bógǔ-tōngjīn ❶enciklopēdiskas zināšanas; ❷plaša erudīcija; ❸enciklopēdiska izglītība
博览会 bólǎnhuì ❶izstāde; ❷gada tirgus; ❸starptautiska izstāde
博取 bóqǔ ❶iegūt vai iekarot slavu, atzinību; ❷gūt panākumus
博士 bóshì zinātņu doktors
博闻强识 bówén-qiángzhì enciklopēdiskas zināšanas
博物馆 bówùguǎn muzejs; vēstures muzejs
博物院 bówùyuàn muzejs *(Guguns)*
博学 bóxué milzīga erudīcija
博雅 bóyǎ milzu zināšanas

搏 bó **darb.** ❶sist ar roku; plaukšķināt; ❷saplesties tuvcīņā; ❸ķert; tvert; medīt ; ❹griezt; sadalīt
搏动 bódòng *med.* ❶pulsa darbība; ❷sirds puksti
搏斗 bódòu ❶cīņa; cīniņš; ❷cīņa uz dzīvību un nāvi

箔 bó **lietv.** ❶*(no salmiem vai niedrēm darināts)* aizkars; ❷*(no bambusa pīta)* zīda tārpu barotava; ❸folija; ❹*rit.* sidrabots vai zeltīts upurpapīrs

薄 bó/báo/bò **īp.** ❶tievs; šķidrs; plāns; ❷sīciņš; maziņš; ❸nevērīgs; ❹vienaldzīgs; **darb.** ❶ignorēt; ❷nevērīgi izturēties; ❸tuvoties *(saule tuvojas apvārsnim)*; **lietv.** ❶biezoknis; saaudze; ❷*(no bambusa darināts)*aizkars; **īpašv.** Bo *uzv.*
薄酬 bóchóu niecīgs apbalvojums
薄待 bódài slikti pret kādu attiekties
薄技 bójì pieticīga prasme
薄礼 bólǐ niecīga, maziņa dāvaniņa
薄利 bólì niecīga peļņa
薄命 bómìng ❶nelaimīgs; ❷grūts liktenis
薄暮 bómù krēsla; mijkrēslis
薄情 bóqíng bezjūtīgs; bezsirdis cilvēks
薄弱 bóruò ❶vājš raksturs; ❷zemas darba spējas; ❸vājš posms

跛 bǒ **darb.** klibot
跛子 bǒ·zi klibs

簸 bǒ/bò **darb.** ❶vētīt graudus; ❷šūpoties; līgoties
簸荡 bǒdàng ❶šūpoties; ❷kratīties
簸谷机 bǒgǔjī *lauks.* vētījamā mašīna

薄 bò/báo/bó **sast.**
薄荷 bò·he *bot.* piparmētra *(Mentha arvensis)*
薄荷醇 bò·hechún *ķīm.* mentols
薄荷锭 bò·hedìng *farm.* mentola plācenītis; mentola zīmulis
薄荷脑 bò·henǎo *ķīm.* mentols
薄荷糖 bò·hetáng piparmētru konfektes
薄荷油 bò·heyóu piparmētru eļļa

擘 bò **lietv.** īkšķis; **darb.** lauzt; raut; plēst; saplosīt
擘画 bòhuà plānot; plānošana

簸 bò/bǒ **sast.**
簸箕 bò·ji lāpstiņa

bu

逋 bū **darb.** *rakst.* ❶bēgt; izbēgt; slēpties; ❷būt parādā; ❸vilkt garumā
逋逃 būtáo ❶bēgt; slēpties; izvairīties; izlocīties; ❷bēguļojošs; izbēdzis
逋逃薮 būtáosǒu slēpnis

醭 bú **lietv.** pelējums; pelējuma sēnīte; **darb.** pārklāties ar pelējumu

卜 bǔ **lietv.** ❶zīlēšana *(uz bruņurupuča bruņas)*; **darb.** ❶zīlēt; iepriekš paredzēt; ❷izvēlēties *(ar zīlēšanas palīdzību)*; **onom.** tuk tuk!; **īpašv.** Bu *uzv.*
卜辞 bǔcí buramie vārdi vai uzraksti *(uz kauliem vai bruņurupuču bruņām)*
卜居 bǔjū *rakst.* izvēlēties dzīves vietu
卜课 bǔkè veikt zīlēšanu vai buršanu

卟 bǔ **sast.**
卟吩 bǔfēn *ķīm.* porfīns

补(補) bǔ **darb.** ❶lāpīt; labot *(drēbes, riepas, ceļus u.c.)*; ❷papildināt; ❸nostiprināt; ❹nest labumu; **lietv.** ❶papildinājums; papildus dati; ❷labums; materiālā labklājība; **īpašv.** Bu *uzv.*
补白 bǔbái laikraksta materiāli ar kuriem aizpilda brīvas palikušās vietas
补办 bǔbàn noformēt ar atpakaļ ejošu datumu
补报 bǔbào ❶sniegt papildus informāciju; ❷norēķināties par labu pakalpojumu
补播 bǔbō *lauks.* uzsēt sēklu papildus jau esošajam sējumam
补偿 bǔcháng ❶kompensēt; ❷atmaksāt par zaudējumiem; ❸ar darbu kompensēt par zaudēto laiku
补偿器 bǔchángqì *fiz.* kompensators
补充 bǔchōng ❶papildināt; ❷papildināt uzstāšanos; ❸koreferāts
补丁 bǔ·ding ❶ielāps; uzlikt ielāpu; ❷aizlāpīt
补发 bǔfā papildus izsniegt trūkstošos materiālus
补付 bǔfù piemaksāt; piemaksa
补机 bǔjī *dzelzc.* vilciena sastāva komplektēšanā izmantojama neliela lokomotīve
补给 bǔjǐ ❶izsniegt papildus; ❷izdot *(kaut ko)* klāt; ❸apgāde; *(provianta, degvielas u.c.)* sagāde

补给船 bǔjǐchuán transporta kuģis *(provianta u.c. piegādei)*
补给线 bǔjǐxiàn *milit.* sagādes vai apgādes ceļš, vai līnija kara laikā
补给站 bǔjǐzhàn armijas apgādes punkts
补剂 bǔjì tonizējošas, spēcinošas zāles
补假 bǔjià ❶pieškirt papildus atvaļinājumu; ❷atvaļinājuma noformēšana ar atpakaļejošu datumu
补角 bǔjiǎo *mat.* papildus leņķis
补缴 bǔjiǎo *(kaut ko)* papildus iesniegt
补救 bǔjiù ❶izlabot kļūdas; ❷papildināt iztrūkstošo
补考 bǔkǎo ❶pārlikt eksāmenu; ❷pieņemt eksāmenu pārlikšanu
补课 bǔkè ❶sniegt papildus stundas; ❷iedzīt nokavēto
补领 bǔlǐng saņemt papildus
补炉 bǔlú *metal.* uzpildīt domnu vai krāsni
补炉机 bǔlújī *metal.* mehānisms, ar kura palīdzību uzpilda domnu *(krāsni)*
补苗 bǔmiáo *lauks.* papildus sējuma uzsēšana klāt esošajam graudu sējumam
补偏救弊 bǔpiān-jiùbì labot kļūdas un papildināt iztrūkstošo
补票 bǔpiào ceļā nopirkt biļeti
补品 bǔpǐn tonizējošs, spēcinošs līdzeklis
补齐 bǔqí ❶pilnībā nokomplektēt, papildināt; ❷laikrakstā aizpildīt brīvās vietas; ❸nokomplektēt štatu; ❹aizpildīt vakances
补情 bǔqíng kādam pateikties par labu darbu
补缺 bǔquē ❶ieņemt vakanci; ❷saņemt norīkojumu darbā
补收 bǔshōu *(kaut ko)* saņemt papildus
补体 bǔtǐ *med.* komplements; aleksīns
补贴 bǔtiē ❶sniegt materiālu atbalstu; ❷subsidēt; ❸piemaksa; ❹valsts materiāls atbalsts; ❺dotācija
补习 bǔxí ❶mācīties papildus kādā priekšmetā; ❷papildnodarbības
补习班 bǔxíbān papildnodarbību kursi
补休 bǔxiū papildatvaļinājums
补选 bǔxuǎn ❶papildus vēlēšanas; ❷delegātu papildus vēlēšanas
补血 bǔxuè *med.* ārstēt no mazasinības
补血针 bǔxuèzhēn mazasinības ārstēšana ar adatu palīdzību
补牙 bǔyá plombēt zobu
补养 bǔyǎng nostiprināt veselību
补药 bǔyào tonizējošas zāles
补液 bǔyè *med.* transfūzija
补遗 bǔyí *rakst.* papildinājums; pielikums
补印 bǔyìn papildus nodrukāt
补语 bǔyǔ *lingv.* ❶*(tiešais)* papildinātājs; ❷*(netiešais)*papildinātājs
补招 bǔzhāo papildus pieņemt darbā
补正 bǔzhèng papildināt un izlabot
补植 bǔzhí *lauks.* papildus uzsēt jau esošajā sējumā
补助 bǔzhù ❶valsts dotācija; ❷sniegt palīdzību ar naudas līdzekļiem
补助金 bǔzhùjīn ❶subsīdija; ❷vienreizēja palīdzība ar naudas līdzekļiem
补缀 bǔzhuì lāpīt; uzlikt ielāpu
补足 bǔzú ❶papildināt trūkstošo; ❷izsniegt tik daudz, cik nepieciešams

捕 bǔ **darb.** ❶ķert *(zivis, peles u.c.)*; medīt *(ko)*; ❷arestēt; aizturēt; **lietv.** *saīs.* policists; slepenpolicists
捕房 bǔfáng policijas iecirknis
捕风捉影 bǔfēng-zhuōyǐng ❶tukšas iedomas un fantāzijas; ❷izvirzīt neaizsniedzamus mērķus; ❸izdomāti un nepamatoti apvainojumi
捕获 bǔhuò ❶notvert noziedznieku; ❷sazvejot zivis; ❸notvert slazdā meža zvēru
捕获权 bǔhuòquán *jur.* tiesības aizturēt
捕鲸船 bǔjīngchuán valzivju medību kuģis
捕鲸业 bǔjīngyè valzivju medību rūpals
捕捞 bǔlāo ķert zivis, vēžus
捕拿 bǔná ķert zivis, peles u.c.
捕食 bǔshí ❶gādāt iztiku; ❷pārtikt *(no noteiktas barības)*
捕鼠器 bǔshǔqì peļu slazdi
捕头 bǔtóu *novec.* vecākais policists
捕蝇器 bǔyíngqì mušu ķeramais
捕蝇纸 bǔyíngzhǐ mušpapīrs
捕鱼量 bǔyúliàng zivju vai vēžu loms
捕捉 bǔzhuō ķert izbēgušus noziedzniekus

哺 bǔ **darb.** ❶*rakst.* barot; ❷ēst; baroties; **lietv.** gremoklis;zelēklis
哺乳 bǔrǔ barot ar krūti
哺乳室 bǔrǔshì telpa, kur tiek baroti zīdaiņi
哺养 bǔyǎng *rakst.* izaudzēt bērnus vai bērnu bērnus
哺育 bǔyù *rakst.* izaudzēt vai nostādīt uz kājām bērnus vai bērnu bērnus

不 bù *(universāls noliegums, ko lieto pirms dažādām vārdu šķirām visā ķīniešu valodas attīstības vēsturē)* ❶pirms īpašības vārdiem– nelabs;nejauks u.c.; ❷pirms apstākļa vārdiem– slikti;pretīgi u.c.; ❸pirms darbības vārdiem kā noliegumu ne*(piekrist)*;ne*(varēt)*;ne*(spēt)* u.c.; ❹pirms darbības vārdiem pavēles izteiksmē – nevajag;nedrīkst u.c.; ❺veidojot nolieguma formu kopā ar saitiņu ir;būt; ❻pirms lietvārdiem; ❼pildot nolieguma teikuma funkciju
不安 bù'ān ❶pārdzīvot; ❷nemiers; ❸kauns; ❹justies neveikli
不白之冤 bùbáizhīyuān ❶nepelnīts apvainojums; ❷būt bez vainas vainīgam

不比 bùbǐ ❶atšķirībā no; ❷nevar salīdzināt ar
不必 bùbì ❶nav nepieciešams; nav vajadzīgs; ❷nav vajadzības
不变 bùbiàn nemainīgs
不变式 bùbiànshì *mat.* invariants
不便 bùbiàn ❶neērti; neērta *(satiksme u.c.)*; ❷nav *(naudas, līdzekļu)*
不辨菽麦 bùbiàn-shūmài nespēt atšķirt kviešus no pupām; būt pilnīgam profānam lauksaimniecībā
不测 bùcè negaidītais; neparedzētais
不曾 bùcéng tā nekad nav bijis
不差 bùchā ❶nav nekādas starpības; ❷pilnīgi precīzi
不差累黍 bùchā-lěishǔ akurāt tā; punkts punktā
不差什么 bùchā shén·me rīcībā ir gandrīz viss nepieciešamais*(viss ir pie rokas ; nekā netrūkst)*
不彻底性 bùchèdǐxìng nekonsekvence
不成 bùchéng ❶ne; nedrīkst; nekādā gadījumā; ❷ *(izsakot pretjautājumu)* vai tiešām tā arī paliks?
不成材 bùchéngcái nekur nederīgs
不成话 bùchénghuà ❶nekur nederīgs; ❷jupis viņu zina, kas tas tāds!
不成器 bùchéngqì nav nekur liekams; nekur nederīgs
不成文法 bùchéngwénfǎ *jur.* nerakstīts likums
不逞 bùchěng ❶pilnīga izgāšanās; fiasko; ❷ nepaveicās
不齿 bùchǐ *rakst.* just riebumu; riebties
不耻下问 bùchǐ-xiàwèn ❶nekautrēties griezties ar jautājumu pat pie zemāk stāvošiem ; ❷nekautrēties mācīties no citiem
不啻 bùchì *rakst.* ne vienreiz vien; daudzkārt
不出 bùchū ne vairāk; ne tālāk
不辞 bùcí neatteikties
不存 bùcún necerēt; neceru *(kaut ko)*
不错 bùcuò pareizi; taisnība; patiešām
不错 bùcuò *sar.* nav slikti; diezgan labi
不打不倒 bùdǎ-bùdǎo ja negrūdīsi, neapgāzīsies
不打自招 bùdǎ-zìzhāo neesi ticis sists, bet pats uzprasījies *(pašam atzīties nodarījumā)*
不大不小 bùdà-bùxiǎo pašā laikā; ne par liels, ne par mazs
不大离儿 bùdàlír ❶*sar.* tā nekas; pa vidu; ❷gandrīz vienādi
不带音 bùdàiyīn *mūz.* dobja skaņa
不待 bùdài tur pat nav ko runāt
不丹 Bùdān Butāna
不丹人 bùdānrén Butānas iedzīvotājs
不单 bùdān ne tikai
不但 bùdàn ne tikai; maz, ka tā
不当 bùdāng tā nevajadzēja*(rīkoties)*; tā nevajag darīt
不当 bùdàng ❶nepareizs lēmums; ❷neveiksmīgi vārdi; ❸izteikties neveiksmīgi
不倒翁 bùdǎowēng rotaļu vilciņš
不到 bùdào ❶mazāk; mazāk par; ❷pieļautās kļūmes; neveiksmes
不到黄河心不死 bù dào huánghé xīn bù sǐ nelikšos mierā tikmēr, kamēr nebūšu sasniedzis Huanhe upi *(neapstāties nekādu šķēršļu prieikšā, kamēr nebūs sasniegts mērķis)*
不道德 bù dàodé amorāls; cilvēks bez morāles principiem
不得 bùdé ❶nezināt, kā uzsākt lietu; ❷zaudēt autoritāti vai uzticību; ❸nedrīkstēt ienākt
不得不 bùdébù ❶gribot negribot; ❷būt spiestam *(kaut ko)* darīt
不得劲 bù déjìn ❶neērti; ne pa rokai; ❷vājums visā ķermenī
不得了 bùdéliǎo ❶nelaime; ❷grūts vai bezizejas stāvoklis; ❸drausmīgi; neiespējami; velnišķīgi grūti
不得已 bùdéyǐ negribot; piespiedu kārtā
不登大雅之堂 bù dēng dàyǎ zhī táng ❶netikt uzņemtam augstākajā sabiedrībā; ❷vairīties no sabiedrības; ❸banāls;nekulturāls
不等 bùděng nevienādi; dažāda izmēra
不等边三角形 bùděngbiān sānjiǎoxíng *mat.* dažādmalu trīsstūris
不等号 bùděnghào *mat.* nevienādības zīme
不等价 bùděngjià *ekon.* neekvivalents; neekvivalenta apmaiņa
不等式 bùděngshì *mat.* nevienādība
不等速运动 bùděngsù yùndòng *fiz.* virzīšanās uz priekšu ar nevienmērīgu ātrumu
不抵抗 bùdǐkàng nepretoties; neizrādīt pretestību
不抵抗主义 bùdǐkàngzhǔyì nepretošanās
不定 bùdìng ❶kas to zina; Dievs to zina; ❷nav zināms; ❸nenoteikts
不定根 bùdìnggēn *bot.* piesaknes
不定式 bùdìngshì *lingv.* darbības vārda nenoteiksme, infinitīvs
不动产 bùdòngchǎn nekustamais īpašums
不动声色 bùdòng-shēngsè ❶neizdot sevi ne ar intonāciju, ne ar sejas izteiksmi; ❷mierīgi; nesatricināmi; aukstasinīgi;
不冻港 bùdònggǎng neaizsalstoša osta
不独 bùdú ❶ne tikai; ❷maz, ka tā
不端 bùduān uzvesties amorāli; uzvesties nepiederīgi
不断 bùduàn ❶nepārtraukti; bez apstājas; ❷nepārtraukta virzība; izmaiņas; attīstība u.c.
不对 bùduì ❶nepareizi; nepareizs; ❷tas nav pareizi; ❸šeit kaut kas nav pareizi; kaut kas nav kārtībā; nav kā vajag; ❹viņi ir naidīgās attiecībās
不对茬儿 bùduìchár ❶kaut kas nav, kā vajag; ❷neiet pareizi
不多 bùduō nedaudz
不多不少 bùduō-bùshǎo ne daudz, ne maz; tieši laikā
不二法门 bù'èr-fǎmén ❶vienīgas pareizais risinā-

jums; ❸ vienīgā izeja
不二价 bù'èrjià cena, kas netiek pieprasīta
不贰过 bù'èrguò *rakst.* nevajag atkārtot vecas kļūdas
不乏 bùfá ❶ pasaulē tādu labu ļaužu nav mazums; ❷ nav mazums tādu piemēru
不法 bùfǎ ❶ nelikumīgs; nelikumīga rīcība; ❷ likuma pārkāpums
不凡 bùfán neparasts; ļoti atšķirīgs
不妨 bùfáng ❶ tas nebūtu slikti; ❷ varētu tā darīt; ❸ varētu par to padomāt
不妨事 bùfángshì tas nenāks par sliktu
不费 bùfèi par brīvu; bez maksas
不费吹灰之力 bù fèi chuī huī zhī lì ❶ bez mazākās spēku piepūles; ❷ nekas nav vienkāršāk; ❸ to var paveikt vienā momentā; ❹ vienkārši sīkums
不分 bùfēn ❶ nespēt atšķirt; ❷ nav iespējams atšķirt
不分青红皂白 bùfēn qīnghóng-zàobái nesaprast, -kur balts, kur melns*(neprast atšķirt,-kam taisnība un kas vainīgs; nesaprast,-kur meli un kur patiesība)*
不忿 bùfèn palikt dusmīgam; dusmoties
不服 bùfú ❶ nepakļauties; ❷ nesamierināties; ❸ apstrīdēt lēmumu
不符 bùfú neatbilst, nesaskanēt; *(par skaitli)* neatbilst
不符值 bùfúzhí *mērinstr.* nesakritība; pieļaujama nesakritība
不该 bùgāi ❶ tā nevajadzētu rīkoties; ❷ tā nevajag; ❸ man tā nevajadzēja darīt
不甘 bùgān ❶ nevēlēties; ❷ nespēt samierināties; ❸ neapmierinātības sajūta
不敢当 bùgǎndāng neesmu pelnījis tādu godu *(uzmanību, atzinību)*
不公 bùgōng ❶ netaisns spriedums; ❷ netaisna rīcība
不共戴天 bùgòng-dàitiān nāvīgs ienaids; nāvīgs naids
不苟 bùgǒu ❶ skrupulozs; ❷ *sar.* knauzerīgs; pedantisks
不够 bùgòu ❶ nepietiekami; nepietiekams līmenis; ❷ *(kaut kā)* nepietiek; nepietiek *(spēka;roku u.c.)*
不顾 bùgù ❶ negādāt par kādu; ❷ neskatoties uz; ❸ nerēķināties; ❹ par spīti visam
不关 bùguān ❶ neattiekties; tas uz mani neattiecas; ❷ būt pilnīgi vienaldzīgam
不管 bùguǎn ❶ neskatoties uz; ❷ būt malā; ❸ neizrādīt interesi par kaut ko; tā nav mana darīšana
不管不顾 bùguǎn-bùgù ❶ neveltīt ne mazākās uzmanības; ❷ bez kautrēšanās
不管部部长 bùguǎnbù bùzhǎng ministrs bez portfeļa
不管三七二十一 bùguǎn sān qī èrshíyī ❶ neko nejautājot; bez garām pārdomām; ❷ kas būs, - būs;

不光 bùguāng ❶ ne tikai; ❷ bez gala
不规则 bùguīzé nepareizs; neatbilstošs vispārpieņemtām normām
不过 bùguò ❶ vislabākais; labāk nevar būt; ❷ nē; nedrīkst salīdzināt; ❸ nekas īpašs; tik vien kā; ❹ ne vairāk kā
不过意 bù guòyì ❶ neērti; ❷ sirdsapziņas pārmetumi
不含糊 bù hán·hu ❶ labi;lieliski;tā kā nākas; ❷ nebaidīties; ❸ tiešām malacis
不寒而栗 bùhán'érlì lai gan nav auksti, tomēr drebēt *(drebēt no bailēm)*
不好不坏 bùhǎo-bùhuài ❶ ne slikts, ne labs; ❷ pa vidu; ❸ tā nekas
不好意思 bùhǎoyì·si ❶ tiešām neērti; man neērti; ❷ kautrēties; neērti atteikties
不合 bùhé ❶ pieturēties pie atšķirīgiem uzskatiem, viedokļiem; ❷ neatbilst prasībām; ❸ tā nevajadzēja
不合理 bùhélǐ neracionāls; neracionāla kārtība
不合作 bùhézuò boikots; boikotēt; atteikties sadarboties
不和 bùhé ❶ atsalums ģimenē; ģimenes iekšējās nesaskaņas; ❷ naidīgas attiecības
不欢而散 bùhuān'érsàn doties katram uz savu pusi ar šķērmu dūšu, ar nepatīkamu rūgtumu sirdī
不慌不忙 bùhuāng-bùmáng ❶ mierīgi un nesteidzoties; klusi un mierīgi; ❷ strādāt bez sastrēgumiem
不遑 bùhuáng *rakst.* nav kad; nav brīva laika
不讳 bùhuì ❶ *rakst.* atklāti; tieši; ❷ nāve; nomirt
不羁 bùjī *rakst.* bohēmisks cilvēks; uzdzīvotājs
不及 bùjí ❶ sliktāk salīdzinājumā ar kaut ko; nebūt tik zinošam, profesionālam; ❷ nepaspēt; par vēlu
不即不离 bùjí-bùlí ❶ turēties *(no kaut kā)* cienījamā attālumā; ❷ uzturēt oficiālas attiecības; atturēties no tuvināšanās
不计 bùjì ❶ nerēķināties; ❷ nepievērst uzmanību; ❸ netiekties pēc balvām
不记名 bùjìmíng ❶ glabāšanā nodotās mantas, ko var saņemt uzrādot kvīti; ❷ aizklāta balsošana
不济 bùjì nekur nederīgs
不济事 bùjìshì ❶ tas ir par maz; ❷ tas ir par daudz niecīgi
不假思索 bùjiǎ-sīsuǒ nedomājot; ekspromtā
不见 bùjiàn ❶ nav redzams; nav saskatāms; ❷ pazust; pagaist
不见得 bù jiàn·de tik tikko; diez vai
不见棺材不掉泪 bù jiàn guān·cai bù diào lèi ❶ nenobirdināt ne asaras, kamēr neieraudzīs zārku *(par necienīgu dēlu)*; ❷ apstāties tikai tad, kad ar galvu ieskries sienā
不见经传 bùjiàn-jīngzhuàn ❶ maz pazīstams; ❷ vēsturē maz minēts
不结盟 bùjiéméng *polit.* nepievienojušās valstis
不禁 bùjīn ❶ negribot; ❷ nenoturēties

不仅 bùjǐn ①vel jo vairāk; ②maz, ka tā; ③nav jau tikai tas; ar to vēl jautājums nav izsmelts; ④ne tikai, bet arī

不尽 bùjìn ①bezgalīgi; nebeidzami; ②esmu ļoti pateicīgs

不尽然 bù jìnrán nav īsti tā; tas nav gluži tā

不经一事,不长一智 bù jīng yī shì, bù zhǎng yī zhì ◊ prakse – visu zināšanu avots

不经意 bùjīngyì ①neuzmanīgs; ②nepiesardzīgs

不经之谈 bùjīngzhītán pilnīgi nepamatotas runas vai tenkas

不景气 bùjǐngqì ①depresija; ②stagnācija

不胫而走 bùjìng'érzǒu izplatīties zibens ātrumā; strauji izplatīties

不久 bùjiǔ ①tuvākajā nākotnē, tuvākajā laikā; ②neilgi; drīzumā; ③nesen; nesenā pagātnē

不咎既往 bùjiù-jìwǎng piedot senos grēkus; nesodīt par seniem grēkiem

不拘 bùjū ①nepiegriezt vērību; bez; ②nerēķināties; neatkarīgi no; ③nerunājot par

不觉 bùjué ①nemanot; ②negribot

不绝 bùjué bez pārtraukuma

不绝如缕 bùjué-rúlǚ būt kritiskā stāvoklī; karāties mata galā

不刊之论 bùkānzhīlùn neapstrīdama patiesība

不堪 bùkān neizturēt

不亢不卑 bùkàng-bùbēi ①bez augstprātības, bet arī bez padevības; ②izturēties ar pašcieņu

不可 bùkě ①nedrīkst; nē; bez; ②neizbēgams; nesamierināms; neatdalāms; nepārvarams; ③nolieguma partikula ļoti daudzos saliktos vārdos; ④noteikti; obligāti; ⑤jāiet; jādara; jāveic; vajadzības

不可救药 bùkě-jiùyào ①bezcerīgs, pazudis cilvēks; ②neārstējams

不可开交 bùkě-kāijiāo nav ne gala, ne malas *(darbiem, aizņemtībai u.c.)*

不可抗力 bùkěkànglì nepārvarams spēks

不可名状 bùkě-míngzhuàng neizsakāms; vārdos neizsakāms

不可企及 bùkě-qǐjí neaizsniedzams

不可同日而语 bùkě tóngrì ér yǔ nesalīdzināms; pilnīgi nesalīdzināms

不可一世 bùkě-yīshì būt par sevi ļoti augstās domās; sevi uzskatīt par zemes sāli

不可知论 bùkězhīlùn *filoz.* agnosticisms

不可知论者 bùkězhīlùnzhě agnostiķis

不可终日 bùkě-zhōngrì karāties mata galā; būt kritiskā stāvoklī

不克 bùkè nevarēt

不快 bùkuài ①nepatika; nepatīkami vārdi; ②justies neveselam

不愧 bùkuì ①attaisnot; ②būt cienīgam

不郎不秀 bùláng-bùxiù ne šis, ne tas; kaut kas pa vidu

不劳而获 bùláo'érhuò ①iegūts bez piepūles, bez smaga darba; ②dzīvot uz cita rēķina

不冷不热 bùlěng-bùrè ne silts, ne auksts

不力 bùlì ①bez uzcītības; bez centības; ②vāja vadība

不利 bùlì ①neizdevīgs; tāds, kas nav izdevīgs; ②nelabvēlīgs faktors

不良 bùliáng ①kaitīgs; negatīvs; nepatīkami ieradumi; ②nepatīkamas sekas, iespaids, ietekme

不了 bùliǎo ①bez gala; ②nespēt turēties pretīm; ③netikt galā

不了了之 bùliǎo-liǎozhī beidzās ar čiku; beidzās bez sekmēm

不料 bùliào ①par spīti gaidītajam; ②kas to vareja domāt, ka viss tā beigsies

不吝 bùlìn ①esiet tik laipni; neatsakiet laipnībā; ②neatsakoties palīdzēt

不伦不类 bùlún-bùlèi ne šis, ne tas; ne cepts, ne vārīts

不论 bùlùn ①neatkarīgi no; ②lai kas viņš arī nebūtu; ③neatkarīgi no ieņemamā amata

不满 bùmǎn ①neapmierināts; būt neapmierinātam; ②izteikt neapmierinātību

不毛 bùmáo ①tuksnesis; ②tukša, neauglīga zeme

不免 bùmiǎn ①neizbēgami; ②negribot

不妙 bùmiào ①kaut kas nav labi; ②kaut kas neiet tā kā vajaga

不名誉 bùmíngyù negodīgs; nesolīds; tās, kam nevar uzticēties

不明 bùmíng ①nav zināms; nav skaidrs; ②nesaprast; neuztvert, kur meli, kur taisnība

不明不白 bùmíng-bùbái ne no šā, ne no tā

不摸头 bù mōtóu nebūt lietas kursā; nesaprast lietas būtību

不谋而合 bùmóu'érhé ①viedokļi necerēti sakrita; ②tikpat kā norunājuši

不耐烦 bùnàifán ①zaudēt pacietību; ②būt nepacietīgam; ③apnicīgs

不能 bùnéng ①nedrīkst; nē; ②to nedrīkst nekādā gadījumā

不念旧恶 bùniàn-jiù'è ①neatcerēties senās kļūdas; ②neatgādināt par kādreiz nodarīto ļaunumu

不配 bùpèi ①neatbilstošs; nesamērojams; ②neciemīgs; tāds, kas nav pelnījis cieņu

不偏不倚 bùpiān-bùyǐ ①nepatīkams; ②taisnīgs

不平 bùpíng ①netaisns; ②netaisnīgs; ③taisnīgs sašutums

不平等 bùpíngděng ①nelīdztiesīgs; ②netaisnīgs; ③nelīdztiesīgs *(sievietes stāvoklis)*

不平则鸣 bùpíngzémíng ①tur, kur netaisnība, tur neizbēgams protests; ②kur neapmierinātība, tur kurnēšana

不破不立 bùpò-bùlì ①ja nenovāksi veco, tad neuzcelsi jauno; ②bez savu laiku nodzīvojušā novākšanas, nav iespējams būvēt *(kaut ko)* jaunu

不期而遇 bùqī'éryù negaidīta tikšanās

不期然而然 bù qī rán ér rán vairāk, nekā bija cerēts
不求甚解 bùqiú-shènjiě ❶ virspusēja pieeja; ❷ neiedziļināšanās lietas būtībā
不求有功,但求无过 bùqiú yǒu gōng, dànqiú wú guò vai te var cerēt uz atzinību; ka tikai nebūtu, kur piesieties; ka tikai viss būtu kārtībā
不屈 bùqū ❶ nepadoties; nepakļauties; ❷ labāk nomirt, nekā padoties
不屈不挠 bùqū-bùnáo ❶ nesalaužams; ❷ nepakļaujams
不然 bùrán ❶ nē; nepareizi; pavisam savādāk; ❷ *(noliegums)* nē; ❸ pretējā gadījumā; ja tā, tad...
不人道 bù réndào necilvēcīgs; nehumāns
不仁 bùrén ❶ necilvēcība; ❷ cietsirdība; ļaunums; ❸ paralizēt; notirpt
不忍 bùrěn ❶ žēl; ļoti žēl; ❷ žēl *(skatīties)*
不日 bùrì šinīs dienās; šodien vai rīt
不容 bùróng ❶ nepieļaut; ❷ neapšaubāma patiesība
不如 bùrú ❶ nespēt līdzināties ar; būt sliktākam; ❷ būt labākam
不入虎穴,焉得虎子 bù rù hǔxué, yān dé hǔzǐ ◊ ja neiekļūsi tīģera midzenī,- tīģerēnu nenoķersi *(tīģerēnu noķersi tikai tad, ja iekļūsi tīģera midzenī; ja bail no vilkiem, nav jāiet mežā)*
不三不四 bùsān-bùsì ne šis, ne tas; ne cepts, ne vārīts
不善 bùshàn ❶ slikts; ar sliktiem nodomiem; ❷ neprast; nespēt vadīt vai kārtot lietas
不上不下 bùshàng-bùxià ne šur, ne tur; nav saprotams, kā rīkoties
不设防 bùshèfáng neaizsargāts
不深不透 bùshēnbùtòu virspusēji; bez iedziļināšanās
不声不响 bùshēng-bùxiǎng *(kaut ko)* paveikt tā, ka gailis pakaļ nedzied *(nostrādāt pilnīgā klusumā)*
不胜 bùshèng ❶ nespēt; nevarēt; ❷ nav iespējams; ❸ ļoti, ļoti žēl
不胜枚举 bùshèng-méijǔ ❶ bez skaita; ļoti daudz; ❷ neskaitāms daudzums
不失为 bùshīwéi tomēr; un tomēr
不识 bùshí ❶ neprast; ❷ nesaprast; ❸ nesaprātīgs
不识之无 bùshí-zhīwú pilnīgs analfabēts
不时 bùshí ❶ laiku pa laikam; brīžiem; ❷ steidzīgs; ekstra
不是 bùshì ❶ nē *(noliegums)*; ❷ ja ne tā, tad savādāk; ❸ taču
不是 bù·shi ❶ kļūda; vaina; ❷ vainīgs
不是话 bùshìhuà nesaturīgs; bez īstas jēgas
不是玩儿的 bù shì wánr·de *sar.* uzmanīgi; tā nav nekāda spēlīte
不是味儿 bù shì wèir *sar.* ❶ negaršīgs; ❷ nepatīkams
不适 bùshì slikti justies
不输不赢 bùshū-bùyíng *sp.* nospēlēt neizšķirti
不爽 bùshuǎng ❶ justies nelāgi; ❷ nav nekādas starpības; pilnīgi vienāds
不死不活 bùsǐ-bùhuó ne dzīvs, ne miris
不送气 bù sòngqì *lingv.* neaspirēts līdzskanis
不速之客 bùsùzhīkè nelūgts ciemiņš
不随意肌 bùsuíyìjī *anat.* nevadāmais muskulis
不遂 bùsuì neizdoties
不特 bùtè *rakst.* ❶ ne tikai; ❷ maz, ka tā
不体面 bùtǐmiàn ❶ nesolīda, nosodāma rīcība *(vārdi)*; ❷ nesolīda uzvešanās
不同 bùtóng ❶ starpība; atšķirties; ❷ dažādi viedokļi; ❸ pretrunas
不同凡响 bùtóng-fánxiǎng izcils; neparasts; krasi atšķirīgs
不痛不痒 bùtòng-bùyǎng ❶ *med.* nav saprotams vai sāp vai niez; ❷ runāt vispārējām frāzēm
不透水 bù tòushuǐ *(ūdeni)* necaurlaidīgs
不透水层 bù tòushuǐcéng *ģeol.* ūdeni necaurlaidošs slānis
不图 bùtú *rakst.* pretēji gaidītajam
不吐气 bù tǔqì *lingv.* neaspirēts līdzskanis
不外 bùwài ne savādāk, kā; ne vairāk, kā; tas nav nekas cits, kā
不完全花 bùwánquánhuā *bot.* nepilns, nepilnīgs zieds
不完全句 bùwánquánjù *lingv.* nepilns teikums
不完全叶 bùwánquányè *bot.* nepilna, nepilnīga lapa
不为已甚 bùwéi-yǐshèn ❶ nebūt sevišķi prasīgam; ❷ nesieties klāt pie katra sīkuma
不闻不问 bùwén-bùwèn ❶ pievērt acis *(uz kādu parādību vai jautājumu)*; ❷ nepievērst uzmanību
不稳 bùwěn nestabils; nestabils līdzsvars
不问 bùwèn ❶ neiedziļinoties, kam taisnība, kas vainīgs; ❷ ne par ko neizrādīt interesi; būt apolitiskam
不无 bùwú ❶ ne bez zināma labuma; ❷ ne bez pamata
不务正业 bùwù-zhèngyè ❶ nodarboties ar visu ko, tikai ne ar lietu; ❷ blēņoties; ākstīties
不惜 bùxī ❶ neskopoties; nežēlot; ❷ nežēlojot neko
不暇 bùxiá nav kad; nav laika
不下 bùxià ❶ kvalitātes ziņā nebūt sliktākam par; ❷ nav mazāk par
不相 bùxiāng ❶ neuzturēt nekādas attiecības; ❷ nebūt sliktākam par; ❸ daudz neatšķirties; būt gandrīz vienā līmenī
不相干 bù xiānggān tas uz mani neatteicas; tā nav mana darīšana
不相容 bù xiāngróng neciest vienam otru; nespēt sadzīvot
不详 bùxiáng ❶ nepazīstams; nepazīstams vārds; ❷ nepazīstama jautājuma būtība
不祥 bùxiáng ❶ nelabs; ❷ nelaimi nesošs; ❸ slikta ziņa; slikta zīme
不像话 bù xiànghuà būt pārāk familiāram; būt nepanesamam
不肖 bùxiào ❶ necienīgs; ❷ nogājis no ceļa

B

不屑 bùxiè ❶nav vērts; nav vērts *(pat paskatīties)*; ❷nepazemoties; ❸attiekties ar pretīgumu
不懈 bùxiè ❶neatslābstošs; ❷nepagurdams; ❸nepazīstot noguruma; ❹ar neatslābstošu enerģiju
不信任案 bùxìnrèn'àn *polit.* neuzticības izteikšana
不信任票 bùxìnrènpiào balsojuma biļetens par neuzticības izteikšanu
不兴 bùxīng ❶nav modē; nav populārs; nav pieņemts; ❷tā nedrīkst; ❸nedrīkst
不行 bùxíng ❶nē; nedrīkst; tā nenotiks; ❷nekur neder; ❸slikts; nederīgs
不幸 bùxìng ❶nelaimīgs; ❷par nelaimi; par nožēlošanu; ❸nelaime; iekļūt nelaimē
不休 bùxiū ❶bezgalīgi; bez gala; ❷bezgalīgi strīdi un skandāli
不修边幅 bùxiū-biānfú ❶būt nevērīgi ģērbtam; ❷nepievērst uzmanību savai ārienei
不朽 bùxiǔ ❶nemirstīgs; ❷nemirstīgi *(nopelni, varoņdarbi)*
不锈钢 bùxiùgāng nerūsējošais tērauds
不虚 bùxū ne velti; ne velti dzīvots
不许 bùxǔ ❶nedrīkst; nē; nedrīkst pieļaut; ❷nespēt; nevarēt
不宣而战 bùxuān'érzhàn bez pieteikuma uzsākt kara darbību
不旋踵 bùxuánzhǒng vienā mirklī; vienā momentā
不学无术 bùxué-wúshù ❶pilnīgs nejēga; ❷absolūts zināšanu trūkums
不逊 bùxùn ❶izaicinošs; ❷runāt pārdroši un bezkaunīgi
不雅观 bù yǎguān nepieklājīgs; banāls
不言而喻 bùyán'éryù ❶pats par sevi saprotams; ❷saprotams bez vārdiem
不厌 bùyàn ❶vēlams paskaidrot sīkāk; ❷jo detalizētāk, jo labāk
不扬 bùyáng ❶neizskatīgs; ❷neskaists
不要 bùyào nē; nevajag; nedrīkst
不要紧 bù yàojǐn ❶mazvērtīgs; nenozīmīgs; ❷nekas; nevajag uztraukties; ❸it kā; šķiet
不要脸 bùyàoliǎn bezkaunīgs; kā nav kauna! kāda bezkaunība!
不一 bùyī dažāda garuma
不一而足 bùyī'érzú ❶tas nav vienīgais gadījums; ❷šādu gadījumu bez skaita
不一会儿 bùyīhuìr vienā momentā; acumirklī
不依 bùyī ❶nepiekrist; ❷nepiedot
不宜 bùyí nevajag; tā nevajag
不遗余力 bùyí-yúlì nežēlot spēkus; visiem spēkiem
不已 bùyǐ bezgalīgi; nebeidzami
不以为 bùyǐwéi ❶neuzskatīt par pareizu; ❷neuzskatīt to par kaunu; ❸neņemt pie sirds
不义之财 bùyìzhīcái ❶negodīgi sakrāta manta; ❷neskaidras izcelsmes nauda; ❸netīra nauda
不亦乐乎 bùyìlèhū *sar.* ❶velnišķīgi; ❷ļoti; ❸pēc traka
不易之论 bùyìzhīlùn neapgāžama patiesība
不意 bùyì ❶to neviens negaidīja; ❷nevarēja zināt, ka tā notiks
不翼而飞 bùyì'érfēi ❶lidot bez spārniem; ❷pazust; pagaist; ❸izplatīties zibenīgi
不用 bùyòng ❶tur nav ko runāt; ❷neej *(tur)*; nedari *(tā)*; ❸man nevajag
不由 bùyóu ❶neļaut runāt; neļaut pat vārdu pateikt; ❷gribi vai negribi, bet būs jātic
不由得 bùyóu·de ❶gribot negribot; ❷negribot
不虞 bùyú ❶negaidīts; neparedzēts; ❷pēkšņs gadījums
不予 bùyǔ atteikt; atteikt lūgumu
不育性 bùyùxìng *biol.* neauglība; neauglīgums
不远万里 bùyuǎn-wànlǐ pārvarēt tāla ceļa grūtības
不约而同 bùyuē'értóng ❶kā norunājuši; ❷viedokļi sakrīt
不再 bùzài ❶nekļūt; ❷vairāk ne; ❸vairāk *(nerunāt)*
不在 bùzài ❶nav uz vietas; atrodas kaut kur citur *(projām)*; ❷izņemot; ❸nav vairs pie dzīvības; nav vairs dzīvs
不在乎 bùzài·hu ❶nepiešķirt vērību; nepievērst uzmanību; ❷būt vienaldzīgam attiecībā uz kaut ko
不在话下 bùzài-huàxià ❶tas vairs nav nekāds jautājums; ❷par to vairs nav ko runāt
不赞一词 bùzàn-yīcí atturēties no sava viedokļa izteikšanas
不择手段 bùzé-shǒuduàn mērķa sasniegšanas vārdā neatteikties ne no kādiem līdzekļiem *(mērķa sasniegšanai izmantot visus līdzekļus)*
不怎么样 bù zěn·meyàng ❶nekas īpašs; tā nekas; ❷ne sevišķi labi; ne šā, ne tā
不折不扣 bùzhé-bùkòu ❶simtprocentīgs; pilnīgs; ❷bez jebkādām atlaidēm; ❸vārda pilnā nozīmē
不正之风 bùzhèngzhīfēng ❶kaitīga mode; ❷slikts stils
不知 bùzhī ❶nezināt; nav zināms; ❷nezina, ko runā; ❸zaudēt sarunas pavedienu; ❹pilnīgi apjukt
不知不觉 bùzhī-bùjué ❶nemanot; pašam nemanot; ❷neapzinīgi; instinktīvi
不知鹿死谁手 bùzhī lùsǐ shuíshǒu vēl nav zināms, kurš nomedīs briedi *(nevar zināt, kas uzvarēs; nevar zināt, kurš būs pirmais)*
不值 bùzhí ❶nav nekādas vērtības; ❷nav uzmanības cienīgs
不止 bùzhǐ ❶bezgalīgi; bez gala; ❷ne mazāk; ❸ne vienu reizi vien; ❹neapstāties
不只 bùzhǐ ❶ne tikai; ❷maz, kā tā
不至于 bùzhìyú ❶ne tādā mērā; ❷ne jau tik slikti; ❸diez vai; tā nevar būt
不治之症 bùzhìzhīzhèng neārstējama slimība
不致 bùzhì ❶ne jau nu tādā mērā; ❷nerunāt; neizteikties
不置 bùzhì bezgalīgi; bez sava gala

不着边际 bùzhuó-biānjì ❶ *sar.* rinķī un apkārt; ❷ izvairīgi; ❸ runāt diplomātiski
不赀 bùzī ❶ ārkārtīgi; neticami; ❷ neiedomājami dārgs; ❸ milzīgi zaudējumi
不自量 bùzìliàng ❶ pašpārliecinātība; ❷ būt par sevi pārlieku augstās domās
不自量力 bùzìliànglì ❶ nerēķināties ar savām iespējām; ❷ pārvērtēt savus spēkus
不自在 bùzì·zai ❶ justies nelāgi; ❷ justies neērti
不足 bùzú ❶ nepietiek; nepietiekamā mērā; ❷ mazpārliecinoši; ❸ nav ko brīnīties; ❹ pietiekami nenovērtēt; ❺ nav ko ņemt pie sirds; ❻ nedrīkst
不足道 bùzúdào sīkums; mazsvarīga *(lieta)*
不做声 bù zuòshēng ❶ klusēt kā ūdeni mutē ieņēmušam; ❷ klusēt

布 bù **lietv.** ❶ *tekstil.* audums; drāna; kokvilnas drēbe; linaudekls; ❷ *vēst. saīs.* boļševiks; **īpašv.** Bu *uzv.*

布 bù **darb.** ❶ izplatīties pa; ❷ pasludināt; publicēt; ❸ plānot; izplānot; ❹ klāt; noklāt; *(grumbām)* klāta *(seja)*; *(mākoņiem)* klāta *(debess)*; ❺ izvietot; salikt; sakārtot
布帛 bùbó kokvilnas un zīda drēbe
布菜 bùcài viesu traukos salikt ēdienu
布道 bùdào popularizēt reliģiju vai reliģisku mācību
布店 bùdiàn apģērbu *(drēbju)* veikals
布丁 bùdīng pudiņš
布防 bùfáng *milit.* ieņemt aizsardzības pozīcijas
布告 bùgào paziņojums
布告栏 bùgàolán ziņojumu vitrīna; ziņojumu dēlis
布谷鸟 bùgǔniǎo *zool.* dzeguze *(Cuculi sp.)*
布景 bùjǐng *teātr.* ❶ dekorācija; ❷ uzlikt dekorācijas
布景师 bùjǐngshī dekorators
布局 bùjú ❶ koncepcija; ❷ iecere; ❸ šaha spēles koncepcija; ❹ rūpniecisko objektu izvietošana
布朗基主义 bùlǎngjīzhǔyì *polit.* blankisms
布朗族 bùlǎngzú bulan(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
布雷 bùléi *milit.* ❶ mīnēt; ❷ izlikt mīnas
布雷舰 bùléijiàn *milit.* mīnukuģis
布雷区 bùléiqū *milit.* mīnulauks
布料 bùliào drēbe
布隆迪 Bùlóngdí Burundi
布隆迪人 bùlóngdírén Burundi iedzīvotājs
布鲁氏菌 bùlǔshìjūn *med.* brucella
布商 bùshāng manufaktūras tirgotājs
布哨 bùshào *milit.* ❶ izvietot sardzi posteņos; ❷ izlikt sargposteņus
布施 bùshī ziedot žēlsirdības dāvanu
布头 bùtóu drēbes atlikums; drēbes atgriezumi
布纹纸 bùwénzhǐ gofrēts papīrs
布鞋 bùxié drēbes čībiņas; no drēbes gatavots apavs
布衣 bùyī ❶ kokvilnas drēbes; ❷ *novec.* vienkāršā tauta, vienkāršie cilvēki
布依族 bùyīzú buji *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
布置 bùzhì ❶ apmēbelēt dzīvokli; ❷ izrotāt vitrīnu; ❸ sadalīt darbus; ❹ *(kaut ko)* slepeni gatavot

步 bù **lietv.** ❶ solis; gājiens; gaita; ❷ kājnieks; kājnieku karaspēks; ❸ pakāpe; posms; ❹ stāvoklis; grāds; **skait.** *notikumiem*; **darb.** ❶ soļot; ❷ pastaigāties; doties ceļā; ❸ mērīt ar soļiem; ❹ izdarīt pareizu vai nepareizu gājienu; ❺ iet pa pēdām; ❻ virzīt *(zirgu; karaspēku)*; **īpašv.** Bu *uzv.*
步兵 bùbīng ❶ *milit.* sauszemes karaspēks; ❷ kājnieki
步兵壕 bùbīngháo *milit.* kājnieku ierakums
步兵师 bùbīngshī *milit.* kājnieku divīzija
步步为营 bùbù-wéiyíng ❶ piesardzīgi virzīties uz priekšu; ❷ nostiprinot savas pozīcijas, virzīties uz priekšu
步程计 bùchéngjì *tehn.* soļu skaitītājs
步调 bùdiào ❶ solis; rīcība; ❷ censties rīkoties koordinēti
步伐 bùfá ❶ virzība; ❷ maršēšana; ❸ soļošana kopsolī
步法 bùfǎ ❶ soļošana; ❷ cilvēka gaita
步话机 bùhuàjī portatīvais radio
步犁 bùlí *lauks.* rokas arkls
步履 bùlǚ *rakst.* ❶ ātra iešana; ❷ viegla gaita
步枪 bùqiāng ❶ šautene; ❷ automāts
步哨 bùshào ❶ priekšpostenis; ❷ slēpnis
步谈机 bùtánjī portatīvais radio
步行 bùxíng ❶ iet kājām; ❷ kājāmgājējs
步行虫 bùxíngchóng *zool.* skrejvabole *(Carabus dehaanii)*
步行机 bùxíngjī portatīvais radio
步骤 bùzhòu solis; *pārn.* solis *(pasākums)*
步子 bù·zi gaita

钚(鈈) bù **lietv.** *ķīm.* plutonijs (Pu)

部 bù **lietv.** ❶ daļa; nodalījums; nodaļa; apakšnodaļa; ❷ departaments; ministrija; resors; pārvalde; komandēšana; ❸ *(cilvēka ķermeņa)* daļa; ❹ apgabals; rajons; ❺ padotie; ❻ eksemplārs; **skait.** *sējumiem, kinofilmām; automobiļiem u.c.*; **darb.** ❶ būt priekšgalā; vadīt; **īpašv.** Bu *uzv.*
部队 bùduì *milit.* ❶ karaspēka daļa; ❷ dienēt armijā; ❸ karavīru vienība
部队长 bùduìzhǎng *milit.* karaspēka daļas komandieris
部分 bù·fen ❶ daļa; ❷ sektors; ❸ daļa no veselā
部件 bùjiàn mehānisma vai mašīnas mezgls
部类 bùlèi kategorija
部落 bùluò cilts; pirmatnējā cilts

B

部门 bùmén ❶ nozare; ❷ sektors; ❸ vadības struktūras; ❹ visas saimnieciskās dzīves sfēras
部首 bùshǒu *lingv.* ❶ atslēga; ❷ hieroglifa atslēga
部属 bùshǔ padotie
部署 bùshǔ *milit.* ❶ dislocēt; ❷ izstrādāt uzbrukuma plānu; ❸ sagatavoties uzbrukumam
部位 bùwèi *anat.* cilvēka iekšējo orgānu izvietojums
部下 bùxià padotie
部长 bùzhǎng ❶ ministrs; ❷ priekšnieks
部长会议 bùzhǎng huìyì ministru padome
部族 bùzú ❶ tautība; ❷ cilts

埠 bù **lietv.** ❶ piestātne; ❷ osta; ostas pilsēta

簿 bù **lietv.** ❶ burtnīca; ❷ grāmata; ❸ uzskaites žurnāls; ❹ saraksts; ❺ telefonu numuru uzziņu grāmata; **darb.** reģistrēt; piereģistrēt; uztvert
簿册 bùcè grāmatveža uzskaites grāmata
簿籍 bùjí grāmatvežu vai veikalnieku uzskaites grāmatas
簿籍员 bùjíyuán grāmatvedis
簿记 bùjì ❶ grāmatvedība; ❷ banku uzskaite
簿子 bù·zi burtnīca

C

ca

拆 cā/chāi **darb.** ❶izjaukt; sadalīt; demontēt; ❷taisīt vaļā; izārdīt

拆烂污 cālànwū *dial.* nevērīgi; pa roku galam; kā nebūt

擦 cā **darb.** ❶trīt; berzt; ❷iedegt *(sērkociņu)*; ❸tīrīt; mazgāt; ❹uzlikt *(krēmu vai pūderi)*; ❺*(kaut ko)* aizskart

擦黑儿 cāhēir *dial.* krēslo; kļūst tumšs

擦亮眼睛 cāliàng-yǎnjīng ❶izberzt acis; ❷atvērt acis

擦音 cāyīn *lingv.* frikatīvā skaņa; spirants

擦澡 cāzǎo noberzties *(ar slapju dvieli)*

嚓 cā **onom.** *(bremzes)*čīkstēšana; *(lodes)* svilpšana

礤 cǎ **sast.**

礤床儿 cǎchuángr rīve

cai

猜 cāi **darb.** ❶zīlēt; ❷minēt; ❸izteikt pieņēmumus; ❹izteikt aizdomas; **lietv.** ❶aizdomas; neuzticība; šaubas; ❷skaudība; niknums; naids

猜测 cāicè ❶minēt; atminēt; ❷pieņēmums

猜到 cāidào ❶iepriekš paredzēt; ❷uzminēt

猜度 cāiduó uzminēt; iepriekš paredzēt; šķist

猜忌 cāijì ❶skaudība un neticība; ❷pārlieks aizdomīgums; ❸savstarpēja neuzticība un skaudība

猜谜儿 cāimèir ❶uzminēt mīklu; ❷iepriekš uzminēt *(atšifrēt)*

猜情度理 cāiqíngduólǐ loģiski spriežot

猜情度势 cāiqíngduóshì spriežot pēc izveidojušās situācijas

猜拳 cāiquán galda spēle izmetot pirkstus uz atminēšanu *(Ķīnā tiek spēlēta iedzeršanas laikā)*

猜透 cāitòu uzminēt; atšifrēt

猜嫌 cāixián skaudība un neuzticība

猜想 cāixiǎng ❶padomāt; ❷izteikt pieņēmumu; ❸uzminēt

猜疑 cāiyí turēt aizdomās

猜中 cāizhòng atminēt

才 cái **lietv.** ❶spējas; talants; māka; ❷*(cilvēka)* daba; raksturs; **apst.** ❶tikai; ❷pavisam; ❸kā tikai; tikko kā; ❹jau; kā tik, tā; **darb.** nodibināt; noteikt; **īpašv.** Cai *uzv.*

才分 cáifèn prāta spējas

才干 cáigàn spējas; spējīgs

才好 cáihǎo būtu labi, ja

才华 cáihuá apdāvinātība; talants

才力 cáilì spējas; varēšana

才略 cáilüè politiska vai militāra apdāvinātība

才能 cáinéng talants; apdāvinātība

才气 cáiqì liela apdāvinātība; spīdošs prāts

才情 cáiqíng spējas

才识 cáishí spējas un zināšanas

才思 cáisī *rakst.* radošs talants

才学 cáixué izglītība; erudīcija

才智 cáizhì prāta spējas; prāts

才子 cáizǐ talantīgs cilvēks

才子佳人 cáizǐ-jiārén ❶talantīgs jauns cilvēks un īsta skaistule; ❷jauna skaistule pārī ar talantīgu kavalieri

材 cái **lietv.** ❶materiāli; izejviela; pusfabrikāts; ❷kokmateriāli; ❸zārks; ❹vērtīgs cilvēks; ❺*(cilvēka)* daba; raksturs; spējas; ❻īpašums; bagātība; **darb.** ❶lietot; ❷spriest; lemt; **apst.** tikko; tik tikko

材积 cáijī kubatūra

材料 cáiliào ❶materiāli; ❷jēlvielas; ❸materiālie resursi; ❹mācību materiāli; ❺piemērots, vērtīgs *(cilvēks)*

材料库 cáiliàokù ❶materiālu noliktava; ❷inženiertehniskais parks

财(財) cái **lietv.** ❶bagātība; manta; īpašums; ❷nauda; naudas līdzekļi; finanses

财宝 cáibǎo dārgumi; bagātība; zelts

财帛 cáibó nauda

财产 cáichǎn īpašums; privātais īpašums

财产权 cáichǎnquán *jur.* īpašuma tiesības

财阀 cáifá finanšu magnāts; oligarhs

财富 cáifù ❶bagātība; ❷dabas bagātības; ❸kultūras vērtības

财经 cáijīng finanses un ekonomika

财力 cáilì finanšu resursi; naudas līdzekļi

财贸 cáimào finanses un tirdzniecība

财迷 cáimí savtīgs cilvēks

财权 cáiquán *jur.* finansiālās tiesības

财神 cáishén Caišeņ, Bagātības dievība *(Naudas dievība)*

财势 cáishì vara un bagātība

财团 cáituán konsorcijs; finanšu trests
财务 cáiwù ❶finanses; finanšu sfēra; ❷darbs finanšu sfērā
财物 cáiwù vērtības; dārgumi
财源 cáiyuán finanšu avoti
财运 cáiyùn veiksme naudas lietās
财政 cáizhèng ❶finanses; ❷valsts finanses; finanšu budžets; kapitāls
财政部 cáizhèngbù finanšu ministrija
财政法 cáizhèngfǎ *jur.* finanšu tiesības
财政家 cáizhèngjiā finansists
财政学 cáizhèngxué finanšu zinātne; finanses kā zinātne
财主 cái·zhu bagātnieks; zelta maiss

裁 cái **darb.** ❶piegriezt; sagriezt; ❷griezt papīru; ❸šūt *(uzvalku, bikses u.c.)*; ❹samazināt; apgriezt; ❺nokaut; nodurt; ❻lemt; noteikt; **lietv.** ❼loksnes formāts; loksnes daļa; ❽piegriezums; fasons; ❾žanrs; stils; **apst.-saik.** tad; tikai tad; tikai; tikko kā; nupat
裁兵 cáibīng samazināt armijas skaitlisko sastāvu
裁并 cáibìng ❶apvienot; ❷divas daļas apvienot vienā
裁撤 cáichè ❶likvidēt; ❷likvidēt *(iestādi)*
裁处 cáichǔ ❶viedoklis; ❷skatījums
裁定 cáidìng *jur.* lēmums; tiesas lēmums
裁断 cáiduàn lūgt paziņot lēmumu
裁夺 cáiduó iesniegt izskatīšanai
裁缝 cái·feng skroderis; šuvējs
裁缝店 cái·fengdiàn šuvēja darbnīca
裁减 cáijiǎn samazināt štatu, bruņojumu
裁剪 cáijiǎn piegriezt bikses, uzvalku
裁剪师 cáijiǎnshī piegriezējs
裁决 cáijué izlemt; pieņemt lēmumu
裁军 cáijūn atbruņošanās
裁判 cáipàn *jur.* ❶tiesas lēmuma paziņošana; ❷spriest tiesu
裁判权 cáipànquán jurisdikcija
裁判台 cáipàntái *sp.* sacensību tiesneša paaugstinājums *(sēdvieta)*
裁判员 cáipànyuán *sp.* sacensību tiesnesis
裁员 cáiyuán štata samazināšana

采(採) cǎi **darb.** ❶plūkt *(ziedus)*; ❷vākt *(augļus, tējas lapiņas u.c.)*; ❸rakt *(ogles)*; iegūt *(zeltu)*; ❹vākt *(minerālu paraugus u.c.)*; kolekcionēt; krāt; ❺sapulcē kādu ievēlēt amatā; **lietv.** ❻*(raibais)* zīds; ❼krāsa; ❽poza; ❾izskats; ❿prieka izsaucieni; ⓫veiksme; laime; **īpašv.** Cai *uzv.*
采办 cǎibàn iepirkt
采茶机 cǎichájī tējas lapiņu novākšanas mašīna
采伐 cǎifá cirst mežu; gatavot kokmateriālus
采伐队 cǎifáduì mežcirtēju brigāde
采伐工 cǎifágōng mežstrādnieks
采伐量 cǎifáliàng *mežrūpn.* cirsmas apjoms
采访 cǎifǎng ❶reportāža; ❷vākt informāciju; ❸veidot reportāžu
采风 cǎifēng vākt tautas dziesmas
采购 cǎigòu iepirkšana
采购员 cǎigòuyuán ❶sagādnieks; ❷jēlvielu iepircējs
采购站 cǎigòuzhàn iepirkšanas punkts
采光 cǎiguāng apgaismojums; gaisma
采集 cǎijí savākt kolekciju
采金场 cǎijīnchǎng zelta raktuve; zelta ieguves rajoni
采金者 cǎijīnzhě zeltracis
采掘 cǎijué ieguve; izrakteņu ieguve
采矿 cǎikuàng ❶zemes dzīļu izstrāde; ❷kalnrūpniecība; ❸kūdras ieguve
采矿业 cǎikuàngyè kalnrūpniecība
采录 cǎilù ❶vākt; savākt; ❷vākt tautas dziesmas
采煤机 cǎiméijī akmeņogļu ieguves mehāniskā iekārta
采煤量 cǎiméiliàng akmeņogļu ieguve
采蜜 cǎimì nektāra vākšana
采棉机 cǎimiánjī kokvilnas novākšanas iekārta
采纳 cǎinà pieņemt priekšlikumu vai padomu
采取 cǎiqǔ ❶pieņemt; ❷turēties pie; ❸izturēt vai ieņemt stingru politisko līniju
采石场 cǎishíchǎng akmeņlauztuve
采选 cǎixuǎn izvēlēties
采用 cǎiyòng izmantot; pielietot
采摘 cǎizhāi plūkt; vākt; rakt *(ogles)* u.c.
采种 cǎizhǒng vākt sēklas

彩(綵) cǎi **lietv.** ❶krāsa; krāsojums; ❷rotājums; izgreznojums; rotaslieta; ❸vinnests; godalga; balva; **īp.** ❹krāsains; spilgts; spožs; raibs; ❺rakstains
彩车 cǎichē krāšņi izrotāts auto
彩绸 cǎichóu dekoratīvi zīda audumi
彩带 cǎidài krāsainas zīda lentas
彩灯 cǎidēng ❶iluminācija; ❷krāsaini lukturi
彩绘 cǎihuì krāsaini zīmējumi
彩礼 cǎilǐ kāzu dāvanas
彩练 cǎiliàn krāsainas zīda lentas
彩楼 cǎilóu izrotāta arka vai vārti
彩排 cǎipái ģenerālmēģinājums
彩棚 cǎipéng dekorācijas
彩票 cǎipiào pilna loterijas biļete; laimests loterijā
彩色 cǎisè ❶krāsa; ❷krāsaini *(karodziņi, gaisa baloni u.c.)*; ❸krāsaina *(televīzija)*
彩色片 cǎisèpiàn krāsu filma
彩声 cǎishēng aplausi; aplausu ovācijas
彩塑 cǎisù mākslinieciskā miniatūrfigūriņu veidošana
彩陶 cǎitáo apgleznota keramika
彩头 cǎitóu laba zīme; laimīga zīme

睬(倸) cǎi **darb.** ❶pievērst uzmanību; ❷rēķinā-

ties; ❹ignorēt

踩(跴) cǎi **darb.** ❶uzkāpt *(uz kājas, uz astes)*; ❷mīdīties; ❸iemīt *(celiņu)*; ❹piemīt *(zemi)*
踩坏 cǎihuài izmīdīt; nomīdīt
踩死 cǎisǐ nomīdīt līdz nāvei
踩脏 cǎizāng pielāčot grīdu; uz grīdas atstāt netīras pēdas

菜 cài **lietv.** ❶dārzeņi; zaļumi; ❷zaļa krāsa; ❸ēdiens; cienasts; ❹ēdieni; virtuve; **īpašv.** Cai *uzv.*
菜场 càichǎng pārtikas tirgus
菜单 càidān ēdienu karte
菜刀 càidāo virtuves nazis
菜豆 càidòu *bot.* pupiņas *(Phaseolus vulgaris)*
菜根 càigēn dārzeņu saknes
菜馆 càiguǎn *novec.* traktieris; ēdnīca; ēstuve; ēdūzis
菜花 càihuā ❶pukkāposti; ❷rapšu ziedi
菜金 càijīn pārtikas nauda *(nauda produktu iegādei)*
菜牛 càiniú *lauks.* gaļas lopi
菜农 càinóng dārznieks; *(zemnieks)* dārzeņu audzētājs
菜圃 càipǔ dārzs *(sakņu dārzs)*
菜畦 càiqí dārza dobe
菜青 càiqīng tumši zaļš
菜色 càisè ❶noguris izskats; ❷slimīga sejas krāsa
菜市 càishì pārtikas tirgus
菜蔬 càishū ❶dārzeņi; ❷ēdiens
菜薹 càitái *bot.* zieda kātiņš
菜摊 càitān dārzeņu galds tirgū vai uz ielas
菜汤 càitāng dārzeņu zupa
菜心 càixīn kāposta serde; kacens
菜蚜 càiyá *zool.* kāpostu laputs *(Brevicoryne brassicae)*
菜秧 càiyāng dārzeņu dēsti
菜肴 càiyáo ēdiens; uzkodas
菜油 càiyóu rapšu eļļa
菜园 càiyuán dārzs *(sakņu dārzs)*
菜种 càizhǒng dārzeņu dēstīšanai atstātās sēklas
菜子 càizǐ ❶dārzeņu sēklas; ❷rapšu sēklas

can

参(參) cān/cēn/shēn **darb.** ❶piedalīties; iejaukties; ❷apmeklēt; ❸pārbaudīt; salīdzināt; ❹apspriesties; ❺apvainot; apsūdzēt; ❻rekomendēt; **sk.** ❼trīs; trīsreiz; trīskārt; trijās daļās
参拜 cānbài ❶doties kādu pielūgt; ❷apmeklēt
参半 cānbàn daļēji; puse uz pusi
参禅 cānchán *rel.* iedziļināšanās*(koncentrēšanās)*; meditēšana
参观 cānguān ❶doties ekskursijā; ❷apmeklēt muzeju, izstādi u.c.
参观团 cānguāntuán ekskursantu grupa; ekskursija
参观者 cānguānzhě apmeklētājs; ekskursants
参加 cānjiā ❶piedalīties; ❷izteikt viedokli
参加者 cānjiāzhě dalībnieks
参见 cānjiàn ❶ierasties audiencē; ❷ierasties oficiālā vizītē
参军 cānjūn iestāties armijā
参看 cānkàn izzināt; izziņa
参考 cānkǎo ❶izziņa; izzināt; ❷izziņas materiāli; rokasgrāmatas; palīgmateriāli
参考书 cānkǎoshū ❶izziņu grāmata; galda grāmata; ❷mācību līdzekļi
参谋 cānmóu *milit.* ❶štāba virsnieks; ❷dot padomu; ❸padomnieks
参谋部 cānmóubù *milit.* ❶štābs; ❷ģenerālais štābs
参谋长 cānmóuzhǎng *milit.* štāba priekšnieks
参事 cānshì padomnieks
参数 cānshù *mat., fiz.* ❶parametri; ❷ģeometriskie parametri
参天 cāntiān slieties debesīs
参谒 cānyè ierasties audiencē; apmeklēt
参议会 cānyìhuì senāta sapulce
参议员 cānyìyuán senators
参议院 cānyìyuàn *polit.* senāta augšpalāta
参与 cānyù piedalīties
参阅 cānyuè ❶izzināt; ❷skatīties *(piem., skat. 10. lpp.)*
参赞 cānzàn *dipl.* padomnieks
参赞处 cānzànchù padomnieka kanceleja
参战 cānzhàn ❶uzsākt karu; ❷piedalīties karā

餐(飡、湌) cān **darb.** ❶ēst; pārtikt; ❷ēst ķīniešu vai eiropiešu ēdienu; **lietv.** uzturs; barība; pārtika; ❸ēdienu ieņemšana; **skait.** *ēdienreizēm*
餐车 cānchē *dzelzc.* restorāna vagons
餐风宿露 cānfēng-sùlù ❶ciest ceļojuma neērtības; ❷gulēt un ēst zem klajas debess
餐巾 cānjīn salvete
餐具 cānjù galda piederumi
餐厅 cāntīng restorāns; ēdnīca
餐桌 cānzhuō pusdienu galds

残(殘) cán **īp.** ❶defekts; bojāts; sasists; ❷atlikušais; pāri palikušais *(ēdiens; degušās sveces u.c.)*; ❸nežēlīgs; cietsirdīgs; **darb.** ❹kaitēt; bojāt; iznīcināt; ❺kropļot; sodīt ar nāvi; **lietv.** ❻defekts; ❼atlikums; ❽ļaundarība
残败 cánbài ❶pussagruvis un pusizjucis; ❷pilnīgs sabrukums
残暴 cánbào nikns; nežēlīgs; zvērīgs
残兵败将 cánbīng-bàijiàng sakāvi cietušās armijas nožēlojamās atliekas
残喘 cánchuǎn agonija; pēdējais elpas vilciens

残存 cáncún iepriekšējā režīma vai iekārtas atliekas
残废 cánfèi ❶ sakropļots; padarīts par invalīdu; ❷ invalīds; kroplis
残羹冷饭 cángēng-lěngfàn dzīru mielasta atliekas
残骸 cánhái ❶ mirstīgās atliekas; ❷ lidmašīnas vai kuģa vraks
残害 cánhài sakropļot
残货 cánhuò izbrāķēta prece
残积层 cánjīcéng ģeol. elūvijs
残迹 cánjì drupas; gruveši
残疾 cán·ji ❶ anomālija; ❷ fizisks trūkums
残局 cánjú ❶ galotne (šahā); ❷ juku un haosa sekas
残酷 cánkù nežēlīgs; cietsirdīgs
残酷性 cánkùxìng nežēlība; cietsirdība
残留 cánliú daļēji saglabāties
残年 cánnián ❶ dzīves novakare (atlikusī dzīves daļa); ❷ gada beigas; noslēgums
残篇断简 cánpiān-duànjiǎn atsevišķas nesaistītas lappuses
残品 cánpǐn bojāta prece; brāķis
残破 cánpò sabojāt; sabojāties
残丘 cánqiū ģeol. relikta pakalns
残缺 cánquē sadrumstalots un nepilns
残忍 cánrěn nežēlīgs; necilvēcīgs
残忍性 cánrěnxìng cietsirdība; nežēlība
残杀 cánshā ❶ iznīcināt; ❷ zvērīgi nosist
残山 cánshān ģeol. relikta kalns
残生 cánshēng ❶ dzīves atlikums; ❷ nožēlojamās dzīves atlikums
残余 cányú ❶ vecās ideoloģijas ietekme; ❷ iepriekšējā režīma ietekme
残垣断壁 cányuán-duànbì drupas;gruveši
残渣 cánzhā nosēdumi; izdedži; izspaidas
残渣余孽 cánzhā-yúniè sar. (no iepriekšējā režīma atlikušie) neģēļi (brutāli) pabira; pēdējais neģēlis
残照 cánzhào saulriets

蚕(蠶) cán **lietv.** *zool.* zīdvērpējs, zīdtauriņš *(Bombyx mori)*; **darb.** nodarboties ar zīdkopību
蚕箔 cánbó grozs zīdvērpēju audzēšanai
蚕蔟 cáncù zīdtauriņa kokoni
蚕豆 cándòu *bot.* lauku pupas *(Faba vulgaris)*
蚕豆象 cándòuxiàng *zool.* pupu sēklgrauzis *(Bruchus rufimanus)*
蚕蛾 cán'é *zool.* zīdvērpēja taurenis
蚕茧 cánjiǎn zīdvērpēja kokons
蚕眠 cánmián zīdvērpēja miega periods
蚕农 cánnóng zīdkopis
蚕沙 cánshā *farm.* zīdtārpiņa ekskrementi
蚕食 cánshí ❶ *pol.* citu zemju pakļaušana pēdu pēc pēdas; ❷ iegraušanās politika
蚕丝 cánsī ❶ jēlzīds; ❷ jēlzīda diegs
蚕蚁 cányǐ jaunie zīdtārpiņi
蚕蛹 cányǒng *zool.* zīdvērpēja kūniņa
蚕纸 cánzhǐ īpašs papīrs, ar kura palīdzību noņem zīdtauriņa oliņas
蚕种场 cánzhǒngchǎng zīdtauriņa oliņu audzētava
蚕种学 cánzhǒngxué mācība par zīdtauriņa oliņu audzēšanu
蚕子 cánzǐ zīdtauriņa oliņas

惭(慚、慙) cán **lietv.** ❶ kauns; negods; **darb.** ❷ nokaunēties; apkaunēties
惭愧 cánkuì ❶ kauns; negods; ❷ neērti; negodīgi; ❸ kaunēties; apkaunēties

惨(慘) cǎn **īp.** ❶ nežēlīgs; šausmīgs; necilvēcīgs; ❷ skumjš; bēdīgs; ❸ traģisks; **darb.** ❶ mocīties; ciest; sirgt; ❷ ciest neveiksmi
惨案 cǎn'àn asiņains notikums; asiņains incidents
惨白 cǎnbái bāls; zemes krāsas seja
惨败 cǎnbài ❶ smaga sakāve; ❷ pilnīga neveiksme
惨变 cǎnbiàn drausmīga katastrofa
惨不忍睹 cǎnbùrěndǔ skatam neizturams; nav iespējams skatīties
惨不忍闻 cǎnbùrěnwén ausij netīkams; nav iespējams klausīties
惨淡 cǎndàn blāva gaisma
惨淡经营 cǎndàn-jīngyíng strādāt vaiga sviedros; darbam atdot visus spēkus
惨跌 cǎndiē katastrofisks kritums; katastrofiska pazemināšanās
惨毒 cǎndú nežēlīgs; cietsirdīgs; zvērīgs
惨祸 cǎnhuò katastrofa; drausmas
惨叫 cǎnjiào ❶ mežonīgs kliedziens; ❷ vājprātīgi kliegt
惨景 cǎnjǐng traģiska aina
惨剧 cǎnjù traģēdija; traģisks notikums
惨绝人寰 cǎnjué-rénhuán necilvēcīgs; drausmīgs; nepiedzīvoti traģisks
惨苦 cǎnkǔ smags; nomācošs
惨烈 cǎnliè skumjš; bēdīgs; nomācošs
惨然 cǎnrán skumjš; apbēdinošs
惨胜 cǎnshèng Pirra uzvara
惨痛 cǎntòng rūgts; traģisks; skumjš
惨无人道 cǎnwúréndào necilvēcīga nežēlība
惨笑 cǎnxiào drūmi smiekli
惨重 cǎnzhòng ❶ smags; katastrofisks; ❷ katastrofiski zaudējumi
惨状 cǎnzhuàng drausmīgs izskats; stāvoklis

灿(燦) càn **īp.** mirdzošs; spīdošs
灿烂 cànlàn spilgta *(kultūra)*; spilgtas *(ugunis, puķes u.c.)*; mirdzošs

孱 càn/chán **īp.** ❶ vājš; vārgs; vārgulīgs; ❷ bailīgs; nespējīgs
孱头 càn·tou *niev.* *(par vārgu un nespējīgu cilvēku)* lupata

粲 càn **lietv.** ❶ izlases rīss; **īp.** ❶ tīrs; svaigs; ❶ skaidrs; mirdzošs; **īpašv.** Caņ *uzv.*
粲然 cànrán mirdzošs, spīdošs

cang

仓(倉) cāng **lietv.** ❶ apcirknis; arods; ❶ klēts; noliktava; ❶ kajīte *(kuģa)* kravas telpa *(cietuma)* kamera; **īp.** zaļš; zils; zaļganzils; **īpašv.** Can *uzv.*
仓促 cāngcù steidzīgs; uz ātru roku; kā nebūt
仓猝 cāngcù steidzīgs; sasteigts
仓房 cāngfáng klēts; noliktava
仓庚 cānggēng *zool.* vālodze *(Oriolus oriolus)*
仓皇 cānghuáng apjukt; nonākt panikā
仓库 cāngkù ❶ *(muitas, fabrikas)* noliktava; ❶ provianta noliktava

伧(傖) cāng **lietv.** ❶ rupjš cilvēks; barbars; ❶ bezpajumtnieks
伧俗 cāngsú ❶ mietpilsonisks; ❶ nožēlojams

沧(滄) cāng **īp.** ❶ zils; gaiši zils; ❶ auksts; salts; ledusauksts
沧海 cānghǎi ❶ zils; gaišzils; ❶ salts; ledusauksts
沧海桑田 cānghǎi-sāngtián kur bija zila jūra,- tur tagad zīdkoku birzis *(milzu pārmaiņas; likteņa pavērsieni)*
沧海一粟 cānghǎi-yīsù prosas graudiņš bezgalīgā jūrā *(piliens jūrā; smilšu grauds jūrā)*
沧桑 cāngsāng likteņa kolīzijas

苍(蒼) cāng **īp.** ❶ zaļš; ❶ zils; debeszils; ❶ sirms; zilpelēks; ❶ aizsmacis; vecīgs; **darb.** ❶ rēķināties *(ar kaut ko)*; saudzēt; **īpašv.** Can *uzv.*
苍白 cāngbái ❶ bāls un iesirms; ❶ bez dzīvības pazīmēm
苍苍 cāngcāng ❶ iesirmi deniņi; ❶ bezgala plašs
苍翠 cāngcuì tumši zaļš; zaļš; zilganzaļš
苍耳 cāng'ěr *bot.* sīkdadži *(Xanthium sibiricum)*
苍黄 cānghuáng rūsgani dzeltens
苍劲 cāngjìng varens; spēcīgs; stingrs
苍老 cānglǎo ❶ savecējis; ❶ spēcīgs
苍凉 cāngliáng atstāts; pamests; tuksnesīgs
苍鹭 cānglù *zool.* pelēkais gārnis *(Ordea cinerea)*
苍茫 cāngmáng bezgalīgi plaša jūra
苍铅 cāngqiān *ķīm.* bismuts (Bi)
苍生 cāngshēng vienkāršā tauta
苍天 cāngtiān ❶ debesis; ❶ dievi
苍鹰 cāngyīng *zool.* lielais vanags *(Accipiter gentilis)*
苍蝇 cāng·ying muša
苍蝇拍 cāng·yingpāi mušu sitamā pletne
苍蝇纸 cāng·yingzhǐ mušpapīrs
苍郁 cāngyù *rakst.* tumšs un biezs zaļums
苍术 cāngzhú *bot., farm.* Ķīnas atraktilis *(Atractylis chinensis)*

鸧(鶬) cāng **lietv.** ❶ melno dzērvju dzimta; ❶ zelta ķēdīte *(rotaslieta)*
鸧鹒 cānggēng *zool.* vālodze *(Oriolus sp.)*

舱(艙) cāng **lietv.** ❶ kuģa tilpne; ❶ trešās klases kajīte; ❶ pilota kabīne
舱口 cāngkǒu kuģa klāja lūka
舱面 cāngmiàn kuģa klājs
舱位 cāngwèi vieta kajītē

藏 cáng/zàng **darb.** ❶ slēpt; slēpties; ❶ glabāt; uzglabāt; saglabāt; **lietv.** noliktava; kambaris; glabātuve; krātuve
藏垢纳污 cánggòu-nàwū ❶ iesūkt sevī dubļus un netīrumus *(kalpot par atkritumu izgāztuvi)*; ❶ nejēdzību un ļaunuma perēklis
藏匿 cángnì slēpt; slēpties
藏身 cángshēn ❶ slēpties; ❶ slēpnis; patvērums
藏书 cángshū ❶ kolekcionēt grāmatas; ❶ bibliotēka; bibliotēkas fonds
藏书家 cángshūjiā grāmatu mīļotājs *(bibliofils)*
藏书库 cángshūkù grāmatu krātuve
藏书楼 cángshūlóu grāmatu krātuve
藏私 cángsī būt noslēgtam
藏头露尾 cángtóu-lùwěi noslēpt galvu un izbāzt asti *(censties noslēpt patiesību;nepateikt līdz galam; runāt mājieniem)*
藏拙 cángzhuō slēpt savas vājās puses

cao

糙 cāo **īp.** ❶ rupjš; neapstrādāts; ❶ zemas šķirnes
糙米 cāomǐ neattīrīts rīss

操 cāo **darb.** ❶ ņemt rokās; turēt; ❶ spēlēt kādu mūzikas instrumentu; ❶ turēt rokas; ❶ atgriezties iepriekšējā profesijā; ❶ runāt kādā no valodām; **lietv.** vingrošana; sports; **īpašv.** Cao *uzv.*
操场 cāochǎng sporta laukums
操持 cāochí ❶ nodarboties ar mājas lietām; ❶ *(kaut ko)* sagatavot krājumam
操典 cāodiǎn militārs reglaments
操舵室 cāoduòshì kuģa stūres telpa
操舵索 cāoduòsuǒ *kuģubūve.* stūres trose
操劳 cāoláo ❶ strādāt; ❶ rūpēties; ❶ pārpūlēties
操练 cāoliàn ❶ trenēties; ❶ ierindas mācība
操切 cāoqiè nevajadzīga rosība
操琴 cāoqín ❶ spēlēt ķīniešu citaru; ❶ spēlēt ķīniešu vijoli; spēlēt pavadījumu
操神 cāoshén ❶ ļoti sarežģīta *(piņķerīga)* lieta;

❶apgrūtināt citus
操守 cāoshǒu morālas īpašības
操心 cāoxīn ❶gādāt par kādu; pārdzīvot par kādu; ❷rūpēties par mājām
操行 cāoxíng uzvedība
操演 cāoyǎn daudzkārtējs treniņš
操之过急 cāozhī-guòjí pārsteidzība; pārāk steigties; pārsteigties
操纵 cāozòng ❶vadīt kuģi; ❷strādāt pie darbgalda; ❸kontrolēt; pārvaldīt; ❹vadīt sapulci; ❺komandēt
操纵杆 cāozònggǎn *mašīnb.* vadības svira
操纵盘 cāozòngpán kuģa stūre
操纵室 cāozòngshì telpa, kurā izvietota vadības pults
操纵台 cāozòngtái *mašīnb.* vadības pults
操纵者 cāozòngzhě kontrrevolucionāras grupas vadītājs
操作 cāozuò ❶strādāt; ❷veikt kvalificētu vai nekvalificētu darbu
操作盘 cāozuòpán *mašīnb.* vadības panelis
操作台 cāozuòtái *mašīnb.* vadības stends

曹 cáo **lietv.** ❶kompānija; sabiedrība; līdzgaitnieki; ❷padotie; ❸resors; ministrija
曹白鱼 cáobáiyú *zool.* Ķīnas siļķe; garenā iliša *(Pellona elongata)*

漕 cáo **darb.** ❶*vēst.*pa ūdensceļu pārvest nodokļu labību; **lietv.** ❷*novec.* labības nodoklis; ❸caurtece; ❹*anat.* vads *(asinsvadi)*
漕运 cáoyùn labības pārvadāšana pa ūdensceļu

嘈 cáo **darb.** ❶skaļi skanēt; skaņi saplūst kopā; ❷rūkt; dunēt
嘈杂 cáozá ❶balsu rēkoņa; ❷pilsētas dunoņa

槽 cáo **lietv.** ❶barības sile; ❷spunde; ❸rene; tekne; ❹upes gultne
槽刨 cáobào gropēvele
槽坊 cáo·fang *novec.* vīna darītava
槽缝 cáofèng *celtn.* dēļa spunde
槽钢 cáogāng *metal.* profildzelzs
槽铁 cáotiě *metal.* profildzelzs
槽头 cáotóu barotava
槽瓦 cáowǎ *celtn.* gropētie dakstiņi
槽牙 cáoyá *anat.* dzeroklis

艚 cáo **lietv.** koka barža
艚子 cáo·zi koka barža

草(艸) cǎo **lietv.** ❶zāle; salmi; siens; ❷nezāles; ❸nomale; ❹melnraksts; **īp.** rupjš; pavisšs; prasts; nevērīgs *(rokraksts)*; **darb.** ❶projektēt; uzmest; ❷pļaut
草案 cǎo'àn *jur.*likuma vai konstitūcijas projekts
草包 cǎobāo ❶*(no salmiem darināts)* maiss; ❷neapdāvināts cilvēks; cilvēks bez jebkādiem dotumiem; nejēga
草本 cǎoběn zālaugs
草标儿 cǎobiāor salmiņš *(kā zīme tirgū, ka manta ir pārdota)*
草草 cǎocǎo steigā; ātrumā; uz ātru roku
草测 cǎocè *mērinstr.* topogrāfiskā uzmērīšana pēc acumēra
草虫 cǎochóng *māksl.* knišļi un ziedi *(ķīniešu akvareļa žanrs)*
草创 cǎochuàng sākums; sākuma periods
草苁蓉 cǎocōngróng *bot.* brūnkate *(Boschniakia glabra)*
草丛 cǎocóng bieza zāle
草地 cǎodì ❶zālāji; pļavas; ❷stepe; ❸ganības
草垫子 cǎodiàn·zi salmu paklājs
草垛 cǎoduò siena gabana; siena zārds
草稿 cǎogǎo melnraksts; uzmetums
草根 cǎogēn zāles saknīte
草菇 cǎogū *(no zāles darināta)* saite
草狐 cǎohú *zool.* parastā lapsa *(Vulpes sp.)*
草荒 cǎohuāng ieaugt nezālēs
草黄 cǎohuáng salmu krāsas
草灰 cǎohuī salmu pelni *(mēslojums)*
草菅人命 cǎojiān-rénmìng pilnīgi nerēķināties ar cilvēka dzīvību
草荐 cǎojiàn salmu matracis
草芥 cǎojiè ❶niekalbis; ❷uz cilvēkiem skatīties ar nicību, kā uz nezālēm
草茎 cǎojīng zāles stiebrs
草寇 cǎokòu laupītāju bars; laupītāji
草料 cǎoliào lopbarība
草履虫 cǎolǚchóng *zool.* parastā tupelīte *(Paramecium caudatum)*
草绿 cǎolǜ haki krāsa; militāras formas krāsa
草莽 cǎomǎng ❶būt cilvēkos *(tautā)*; ❷lielceļa laupītājs
草帽 cǎomào salmu cepure
草帽缏 cǎomàobiàn pīti salmi, *(ko lieto cepuru, vēdekļu un somiņu izgatavošanai)*
草莓 cǎoméi *bot.* zemenes *(Fragaria grandiflora)*
草煤 cǎoméi kūdra
草棉 cǎomián *bot.* zāles kokvilna *(Gossypium herbaceum)*
草茉莉 cǎomò·li *bot.* nakts skaistule; brīnumpuķe *(Mirabilis jalapa)*
草木 cǎomù augu valsts
草木灰 cǎomùhuī koku un zāļu pelni
草木皆兵 cǎomù-jiēbīng ◊ katrs zāles un krūmu stiebrs šķiet karavīrs *(visur rādās ienaidnieki)*
草木犀 cǎomù·xi *bot.* smaržīgais amoliņš *(Melilotus suaveolens)*
草拟 cǎonǐ plāna, raksta uzmetums
草棚 cǎopéng *(no zāles celta)* būda

草皮 cǎopí velēna
草坪 cǎopíng zālājs
草签 cǎoqiān *dipl.* parafēt dokumentu
草蜻蛉 cǎoqīnglíng *zool.* biešu muša *(Chrysopa perla)*
草人 cǎorén putnu biedēklis
草绳 cǎoshéng *(no zāles pīta)* virve
草食动物 cǎoshídòngwù zālēdāji dzīvnieki
草书 cǎoshū ātrraksts
草率 cǎoshuài ❶ nevērīgs; neakurāts; ❷ strādāt nolaistām rokām; strādāt kā nebūt
草酸 cǎosuān *ķīm.* skābeņskābe
草台戏 cǎotáixì *novec.* balagāns; uz ātru roku izveidota skatuve; skatuve
草炭 cǎotàn kūdra
草体 cǎotǐ ❶ ātrraksts; ❷ rokraksts
草田轮作制 cǎotián lúnzuòzhì *lauks.* lauku apsaimniekošana ar augu sekas sistēmu *(izmantojot augu seku)*
草图 cǎotú ❶ uzmetums; ❷ skice
草土层 cǎotǔcéng *lauks.* zālāja slānis
草席 cǎoxí salmu paklājs
草鞋 cǎoxié salmu sandales vai vīzes
草写 cǎoxiě ❶ ātrraksts; ❷ rokraksts
草学 cǎoxué mācība par zālājiem
草药 cǎoyào ❶ ārstniecības augi; ❷ ķīniešu medicīnā izmantojamie augi; ❸ lētas zāles
草药店 cǎoyàodiàn ārstniecības augu *(homeopātiskā)* aptieka
草鱼 cǎoyú *zool.* baltais amūrs *(Ctenopharyngodon idellus)*
草原 cǎoyuán stepe; stepes iedzīvotāji; klejotāji
草约 cǎoyuē *jur.* līguma projekts
草泽 cǎozé purvaina pļava
草纸 cǎozhǐ ❶ rupjš, sliktas kvalitātes papīrs; ❷ tualetes papīrs
草质茎 cǎozhìjīng *bot.* zāles stiebrs
草字 cǎozì ātrrakstā uzrakstīts hieroglifs

ce

册(冊) cè **lietv.** ❶ grāmata; albums; ❷ sējums; eksemplārs; ❸ saraksts; **skait.** *grāmatām*; **darb.** ❶ ierakstīt sarakstā; ❷ piešķirt rangu
册数 cèshù ❶ grāmatu vai sējumu skaits; ❷ tirāža
册页 cèyè maza formāta zīmējums
册子 cè·zi burtnīciņa

厕(厠、廁) cè **lietv.** ❶ ateja; ❷ cūkkūts
厕所 cèsuǒ sabiedriskā tualete

侧(側) cè **lietv.** ❶ sāns; *(ceļa)* mala; apmale; ❷ *(mācības)* atzars; neortodoksāls; *milit.* flangs; **darb.** ❶ pieliekties uz sānu pusi; liekties; pārliekties; sliekties; ❷ slēpties; ❸ noliekt; saliekt; ❹ just līdzi; **Īpašv.** Ce *uzv.*
侧柏 cèbǎi *bot.* tūja; dzīvības koks *(Thuja sp.)*
侧断面 cèduànmiàn sānu šķērsgriezums
侧根 cègēn *bot.* sānsakne
侧滑 cèhuá *av.* sānslīde
侧击 cèjī *milit.* trieciens no flanga
侧门 cèmén sāndurvis
侧面 cèmiàn ❶ sāns; sānpuse; ❷ profils; ❸ blakus informācija
侧目 cèmù *rakst.* ❶ skatīties caur pieri; ❷ skatīties ar nicinājumu
侧幕 cèmù *teātr.* kulises
侧身像 cèshēnxiàng profils; portrets profilā
侧蚀力 cèshílì *ģeol.* sānu erozija
侧室 cèshì *novec.* konkubīne
侧视图 cèshìtú sānskats
侧卫 cèwèi *milit.* flangu priekšposteņi
侧压力 cèyālì *fiz.* sānu spiediens
侧芽 cèyá *bot.* sānu pumpurs
侧翼 cèyì *milit.* spārns; flangs
侧影 cèyǐng siluets
侧泳 cèyǒng *sp.* peldēt uz sāniem
侧重 cèzhòng ❶ likt akcentu *(uz kaut ko)*; ❷ uzslavēt; ❸ dot priekšroku

测(測) cè **darb.** ❶ uzmērīt; mērīt; ❷ veikt hronometrāžu; ❸ *(iepriekš)* uzminēt; nojaust; **Īp.** ❶ tīrs; dzidrs; caurspīdīgs; **sast.** lietots mērinstrumentu nosaukumos
测标 cèbiāo *ģeod.* vizieris
测波仪 cèbōyí *fiz.* viļņu mērītājs
测长仪 cèchángyí *fiz.* garuma mērītājs
测程仪 cèchéngyí *jūrn.* laga
测定 cèdìng izmērīt; noteikt atrašanās vietu
测度 cèduó apdomāt; izteikt pieņēmumu; noteikt; izmērīt lielumu
测杆 cègān *ģeod.* viziera koks
测高计 cègāojì *ģeod.* augstuma mērītājs; altimetrs
测候 cèhòu *met.* vērot laika apstākļus
测绘 cèhuì *ģeod.* topogrāfiskā uzmērīšana; veikt uzmērīšanu un uzzīmēt karti; kartografēt
测绘学 cèhuìxué topogrāfija
测绘员 cèhuìyuán topogrāfs
测角 cèjiǎo *ģeod.* leņķa uzmērīšana; goniometrija
测角器 cèjiǎoqì *ģeod.* goniometrs
测距仪 cèjùyí *ģeod.* telemetrs; tāluma mērītājs
测力计 cèlìjì *tehn.* dinamometrs
测量 cèliáng ❶ izmērīt; uzmērīt; ❷ veikt topogrāfiski ģeodēzisko uzmērīšanu
测量船 cèliángchuán kartogrāfijas kuģis
测量学 cèliángxué ģeodēzija
测量仪 cèliángyí *mērinstr.* ❶ mērinstrumenti; ❷ mērītājs; ❸ stereometrs
测量员 cèliángyuán *ģeod.* ❶ uzmērītājs; ❷ foto-

grammetrists
测深 cèshēn dziļuma mērīšana
测深器 cèshēnqì *mērinstr.* dziļuma mērītājs; lote
测时器 cèshíqì *fiz.* hronoskops
测试 cèshì ❶veikt pārbaudi; ❷mērīt, uzmērīt
测水站 cèshuǐzhàn hidrometriskais postenis
测图 cètú *ģeod.* ❶uzņemšana; ❷noteiktas apkārtnes detalizēta uzmērīšana
测图板 cètúbǎn *ģeod.* planšete
测微器 cèwēiqì *mērinstr.* mikrometrs
测向仪 cèxiàngyí *fiz.* goniometrs; telegoniometrs
测斜仪 cèxiéyí *ģeod.* nogāzes mērītājs; eklimetrs
测星 cèxīng *astr.* zvaigžņu novērošana
测验 cèyàn ❶pārbaude; *(jauna darbgalda)* pārbaude; ❷eksāmens; zināšanu pārbaude
测音计 cèyīnjì *fiz.* fonometrs
测站 cèzhàn *mērinstr.* statīvs
测针 cèzhēn topogrāfiskā birka
测振仪 cèzhènyí *fiz.* vibrācijas mērītājs
测字 cèzì ❶zīlēt pēc hieroglifiem; ❷ielas zīlētājs

恻(惻) cè **darb.** ❶sērot; bēdāties; skumt; ❷žēlot; just līdzi *(kādam)*
恻然 cèrán *rakst.* ❶apbēdināts; ❷sirdēstu pārņemts
恻隐 cèyǐn līdzcietība; ciest līdzi

策(筞、筴) cè **lietv.** ❶*(bambusa)* dēlīši rakstīšanai; grāmata *(uz bambusa dēlīšiem)*; ❷dokuments; pavēle; ❸plāns; politika; stratēģija; ❹risinājums; padoms; **darb.** ❶cirst; sist; pātagot; atspiesties uz ceļa spieķi; ❷skaitīt; saskaitīt; plānot; pārdomāt; **īpašv.** Ce *uzv.*
策动 cèdòng ❶vadīt; ❷provocēt
策反 cèfǎn mudināt uz sacelšanos; provocēt uz nemieriem
策划 cèhuà ❶izstrādāt plānu; ❷inspirēt
策励 cèlì ❶steidzināt; ❷uzslavēt par labu darbu, sasniegumiem
策略 cèluè taktika
策略家 cèluèjiā taktiķis
策源地 cèyuándì šūpulis; pirmsākums

cen

参(參、叅) cēn/cān/shēn **sast.**
参差 cēncī ❶nelīdzens; ❷nevienāds
参错 cēncuò savīties; sajaukties

岑 cén **lietv.** ❶smaile; virsotne; galotne; ❷krauja; krants
岑寂 cénjì *rakst.* ❶klusums; miers; ❷kluss, mierīgs

涔 cén **darb.** ❶sakrāties; saplūst; piepildīties *(ar ūdeni)*; ❷tecēt; plūst; līt; **lietv.** stāvošs ūdens; igvāts
涔涔 céncén ❶sviedri *(asaras)* līst straumēm; ❷mākoņains laiks; nomācies; ❸skumjš noskaņojums

ceng

噌 cēng **darb.** bārt; lamāt; **onom.** skaņa, ar kādu gaisā ceļas zvirbuļi

层(層) céng **lietv.** ❶slānis; starpslānis; kārta; ❷*(celtnes)*stāvs;❸punkts; jautājums; ❹ierēdņa rangs vai ieņemamais statuss; **skait.** *daudzstāvu namiem*; **īp.** ❶kārtains; ❷daudzstāvu
层层 céngcéng ❶visos veidos; ❷no visām pusēm; ❸soli pa solim
层出不穷 céngchū-bùqióng ❶nākt vienam aiz otra; ❷bez apstājas; ❸neizsmeļams
层次 céngcì ❶sistēma; ❷secība; ❸instance
层积云 céngjīyún *met.* slāņainie gubu mākoņi
层理 cénglǐ *ģeol.* uzslāņojumi; stratifikācija
层峦叠嶂 céngluán-diézhàng ◊ viena aiz otras slejas kalnu virsotnes un klinšu smailes
层见叠出 céngxiàn-diéchū tas, kas ir kļuvis par parastu lietu vai parādību *(kaut kas ļoti parasts)*
层云 céngyún *met.* slāņaini mākoņi; slāņu mākonis
层状岩 céngzhuàngyán *ģeol.* stratifikācijas ieži
层状云 céngzhuàngyún *met.* slāņaini mākoņi

曾 céng/zēng **apst.** kādreiz; savlaik; **lietv.** stāvs; kārta; slānis; **īp.** daudzslāņains; masīvs; smags
曾几何时 céngjǐhéshí ❶vai daudz laika ir aizgājis, kopš; ❷ne tik sen kā; ❸pirms neilga laika
曾经 céngjīng jau; kādreiz; savā laikā
曾经沧海 céngjīng-cānghǎi izbraukt jūras un okeānus *(milzīga dzīves pieredze;plašs apvārksnis)*

蹭 cèng **darb.** ❶klibot; ❷vilkties; ❸berzt; ❹noķēpāt, nosmērēties; ❺stiept gumiju; vilkt garumā
蹭蹬 cèngdèng *rakst.* ❶ciest neveiksmi; ❷saskarties ar grūtībām

cha

叉 chā/chǎ **lietv.** ❶dakšiņa; dakšas; ❷krustiņš; krustojums; sazarojums; savijums; **darb.** ❶saķerties; sapīties; ❷iedurt; celt uz dakšām; ❸ārdīt; ❹atzīmēt ar krustiņu
叉烧 chāshāo uz iesma cepta fileja
叉腰 chāyāo iespiest rokas sānos
叉子 chā·zi dakšiņa *(galda piederums)*

杈 chā/chà **lietv.** ❶zars; zariņš; atzarojums;

sazarojums; ❷ dakšas *(darba rīks)*; grābeklis; žebērklis

差 chā/chà/chāi **lietv.** ❶ starpība; atlikums; ❷ atšķrība; novirze; ❸ kļūda; misēklis; ❹ slīps griezums; noškēlums; ❺ *mat.* starpība; ❻ *mat.* divu skaitļu atšķirīgie lielumi; **darb.** atšķirties; novirzīties no *(normas)*; neatbilst *(kam)*; ❶ kļūdīties; pieļaut kļūmīgu soli; ❷ pārsniegt pilnvaras; ❸ izvēlēties *(pēc kvalitātes)* **apst.** ❶ salīdzinoši; vairāk vai mazāk; ❷ zināmā mērā; aptuveni; ❸ mazliet; diezgan

差别 chābié atšķirība

差错 chācuò ❶ kļūda; ❷ kaut kas negaidīts

差额 chā'é starpība; bilance; saldo

差价 chājià cenu starpība

差距 chājù *mašīnb.* ❶ novirze no standarta; ❷ atšķirīgs līmenis

差拍 chāpāi *radioteh.* frekvence

差频 chāpín *radioteh.* viļņu svārstību frekvence

差强人意 chāqiáng-rényì vairāk vai mazāk ciešams; var iztikt; labāk kā nekas; ar Dievu uz pusēm

差数 chāshù *mat.* starpība

差异 chāyì nav nekādas starpības

差之毫厘,谬以千里 chā zhī háolí, miù yǐ qiānlǐ ❶ atliek tikai par mata tiesu novirzīties sākumā, kad beigās starpība būs milzīga; ❷ maza kļūda izraisa lielas nepatikšanas

插(揷) chā **darb.** ❶ iespraust *(zemē)*; likt iekšā; durt; ❷ stādīt; dēstīt; ❸ pacelt *(karogu)*; ❹ aiztaisīt *(durvis)*; ❺ piedalīties; iejaukties; ❻ sniegt palīdzību; ❼ iespraust kādu vārdu; **lietv.** ❶ lāpsta; nēši; ❷ ieliktnis *(papildus lappuse)*

插班 chābān iekļauties skolas klasē mācību gada sākumā

插班生 chābānshēng skolnieks, kas uzņemts vai iekļauts klasē*(klases sarakstā)*

插笔 chābǐ ❶ atkāpe; ❷ liriska atkāpe

插部 chābù *mūz.* iestarpinātais dziesmas pantiņš

插齿刀 chāchǐdāo zobu urbjmašīnas urbis

插齿机 chāchǐjī zobu urbjmašīna

插翅难飞 chāchì-nánfēi ◊ ja pat būtu spārni, arī tad neaizlidotu *(nav glābiņa no atriebības)*

插床 chāchuáng *mašīnb.* urbjmašīna

插戴 chādài galvas rotas; rotājumi

插队 chāduì ❶ palikt brigādē uz pastāvīgu darbu; ❷ pirkt biļeti ārpus kārtas

插管法 chāguǎnfǎ *med.* intubācija

插花 chāhuā grieztie ziedi

插话 chāhuà iejaukties citu sarunā

插画 chāhuà ilustrācija

插脚 chājiǎo ❶ *el.* kājiņa; ❷ spert kāju; ❸ piedalīties

插科打诨 chākē-dǎhùn jokot; dzīt jokus

插孔 chākǒng *el.* ligzdiņa

插口 chākǒu ❶ iejaukties citu sarunā; ❷ *el.* ligzdiņa

插屏 chāpíng dekoratīvs galda aizsegs

插曲 chāqǔ *mūz.* ❶ intermeco; ❷ dziesma; ❸ dzīves epizode

插入 chārù ❶ iespraust; ❷ iespiesties

插入句 chārùjù *lingv.* ievada teikums

插入语 chārùyǔ *lingv.* ievadvārdi

插身 chāshēn ❶ iespraukties; ❷ iekļūt zināmā vidē

插手 chāshǒu ❶ piedalīties; ❷ iejaukties; ❸ pielikt savu roku

插条 chātiáo *bot.* auga kātiņš

插头 chātóu aizbīdnis

插图 chātú ilustrācija

插销 chāxiāo ❶ aizbīdnis; ❷ *el.*kontaktdakšiņa

插叙 chāxù atkāpšanās

插秧 chāyāng *lauks.*stādīt rīsa dēstus

插秧机 chāyāngjī rīsu stādāmā mašīna

插页 chāyè *(lapa)* ieliktnis

插枝 chāzhī *bot.* auga kātiņš

插足 chāzú ❶ piedalīties; ❷ iekļūt; iespiesties kādā notikumā

插嘴 chāzuǐ ❶ iejaukties citu sarunā; ❷ pārtraukt citu cilvēku sarunu

插座 chāzuò *el.* rozete; ligzda

喳 chā/zhā **sast.**

喳喳 chāchā **onom.** šu šu *(klusi čukstot; sačukstoties)*

喳喳 chā·cha čukstēt; čaukstēt

馇(餷) chā **sast.**

馇食 chāshí ❶ dzira *(lopiem)*; ❷ gatavot lopiem barību

锸(鍤) chā **lietv.** lāpsta

茬 chá **lietv.** *lauks.* ❶ rugājs, rugāji; ❷ sēja; sēšana; ❸ augseka; **darb.** ❶ nocirst; nogriezt; ❷ stādīt

茶 chá **lietv.** ❶ *bot.* Ķīnas tēja *(Thea sinensis)*; ❷ tējaskrūms; ❸ *(dzēriens)* tēja *(zaļā, ziedu, melnā u.c.)*; ❹ ķīselis; ❺ uzvārīšana; **īpašv.** Ča *uzv.*

茶杯 chábēi tējasglāze

茶匙 cháchí tējkarote

茶炊 cháchuī patvāris

茶点 chádiǎn tēja ar kūku *(cepumiem)*

茶碟儿 chádiér tējas apakštasīte

茶饭 cháfàn ēdiens; galds

茶房 chá·fang oficiants; stjuarts

茶缸子 chágāng·zi tējas krūzīte

茶馆 cháguǎn tējnīca

茶褐色 cháhèsè tumšbrūna krāsa

茶壶 cháhú tējkanna

茶花 cháhuā *bot.* ❶ Japānas kamēlija *(Camellia*

japonica); ②tējaskrūma zieds
茶话会 cháhuàhuì ①tēja; tējastase; ②saviesīga tēja
茶会 cháhuì diplomātiskā tēja
茶几 chájī tējas galdiņš
茶碱 chájiǎn *ķīm.* teofilīns
茶晶 chájīng *min.* dūmainais topāzs
茶精 chájīng *ķīm.* ēteriskā tēja eļļā
茶镜 chájìng saulesbrilles
茶具 chájù tējas servīze
茶客 chákè tējnīcas apmeklētāji
茶林场 chálínchǎng tējas plantācija
茶楼 chálóu tējnīca *(tējas paviljons)*
茶卤儿 chálǔr stiprs tējas uzlējums
茶末 chámò tējas gruži; sīklapiņas
茶农 chánóng *lauks.(zemnieks)* tējas audzētājs
茶盘 chápán tējas paplāte
茶钱 cháqián ①maksa par tēju; ②dzeramnauda *(tējas nauda)*
茶青色 cháqīngsè zaļgandzeltena krāsa; olīvkrāsa
茶色 cháse tumšbrūna krāsa
茶室 cháshì tējnīca
茶食 chá·shi saldumi; kūkas
茶食店 chá·shidiàn konditoreja
茶树 cháshù tējaskrūms
茶水 cháshuǐ ①tēja; ②vārīts, karsts ūdens
茶素 chásù *farm.* teīns
茶汤 chátāng *kulin.*putriņa no apceptiem gaoļana vai prosas miltiem un tējas
茶亭 chátíng tējas kiosks; maza tējnīciņa
茶托 chátuō tējas tases paliktnis
茶碗 cháwǎn tējas tase
茶锈 cháxiù tējas nosēdumi uz tases sieniņām
茶叶 cháyè tējas lapiņa
茶叶罐 cháyèguàn tējkanna
茶叶花 cháyèhuā *bot.* zilganā kendīra *(Apocynum venetum)*
茶油 cháyóu eļļa no tējaskrūma sēklām
茶余饭后 cháyú-fànhòu tase tējas brīvā brīdī
茶园 cháyuán tējas plantācija
茶砖 cházhuān presēta ķieģeļa tēja
茶座 cházuò ①tējnīca; ②vieta tējnīcā

查(査) chá **darb.** ①pārbaudīt; pārbaudīt vārdnīcā; noskaidrot; ②izmeklēt; ③kontrolēt; izkontrolēt; ④noskaidrot
查办 chábàn ①saukt pie atbildības; ②veikt izmeklēšanu
查抄 cháchāo konfiskācija
查点 chádiǎn pārbaudīt; noskaidrot
查对 cháduì pārbaudīt un salīdzināt ar oriģinālu
查访 cháfǎng izmeklēšana
查封 cháfēng aizvērt, aizzīmogot *(laikraksta redakciju, istabu u.c.)*
查根问底 chágēn-wèndǐ aizrakties līdz pašai saknei *(uzmākties ar daudziem un sīkiem jautājumiem)*
查核 cháhé ①izmeklēt; ②pārbaudīt
查禁 chájìn aizliegt; liegt
查究 chájiū ①izmeklēšanas ceļā nonākt pie secinājuma; ②saukt pie atbildības; ③noskaidrot cēloni
查勘 chákān derīgo izrakteņu meklēšana
查看 chákàn salīdzināt;pārbaudīt; pārliecināties
查考 chákǎo ①vākt ziņas; ②vākt ziņas *(no rokas grāmatām vai citiem avotiem)*
查明 chámíng ①noskaidrot; tikt skaidrībā; ②noskaidrot iemeslus; ③pārliecināties
查票员 chápiàoyuán ①biļešu pārdevējs; ②kontrolieris
查哨 cháshào *milit.*posteņu pārbaude
查收 cháshōu saņemt; pieņemt
查问 cháwèn aptauja; veikt aptauju
查询 cháxún aptauja
查验 cháyàn pārbaude; dokumentu pārbaude
查夜 cháyè nakts patruļa
查阅 cháyuè iepazīties ar nepieciešamajiem materiāliem
查账员 cházhàngyuán grāmatvedības revizors
查照 cházhào pieņemt zināšanai

搽 chá **darb.** ①ieziest rokas *(ar glicerīnu u.c.)*; ②pūderēties; ③krāsot lūpas; ④tīrīt *(apavus u.c.)*

楂 chá **lietv.** ①sējums; ②bārdas rugāji; **darb.** cirst; nocirst

察(詧) chá **darb.** ①vērot; izpētīt; izmeklēt; ②ieklausīties; **īp.** acīm redzams; skaidrs; sīks; **īpašv.** Ča *uzv.*
察察为明 cháchá-wéimíng ①būt sīkumaini prasīgam; ②rakņāties detaļās, aizmirstot galveno
察访 cháfǎng ①tikt skaidrībā; noskaidrot; ②izmeklēt
察觉 chájué ①pamanīt; ②atklāt sazvērestību
察看 chákàn ①apskatīt *(apkārtni)*; ②vērot *(ienaidnieka karaspēka kustību)*
察言观色 cháyán-guānsè sekot cilvēka vārdiem un mīmikai *(sejas izteiksmei)*

碴 chá **darb.** savainot; iegriezt; **lietv.** šķemba; robs
碴儿 chár ①saplēst *(trauku, tasīti u.c.)*; ②šķemba; atlūza; ③iedauzīta trauka maliņa; ④starp viņiem kaut kas nav kārtībā *(starp viņiem kaut kas noticis)*; ⑤atbildēt

檫 chá **lietv.** *bot.* sassafrass
檫树 cháshù *bot.* sassafrass *(Sassafras sp.)*

叉 chǎ/chā **darb.** ①atbīdīt aizbīdni; ②izplest kājas

踏 chă **darb.** ❶ mīdīties; ❷ uzkāpt uz kājas; ❸ iekāpt *(dubļos)*; ❹ iejaukties

镲(鑔) chă **lietv.** *mūz.* mazie šķīvji

汊 chà **lietv.** upes sazarojums; upes atteka

汊港 chàgǎng upes deltas atteku labirints

汊口 chàkǒu upes sadalīšanās attekās

汊流 chàliú upes attekas

杈 chà/chā **lietv.** ❶ zars; zariņš; koka zaru stakle; ❷ dakšas; žebērklis; ❸ aizsargbarjera

岔 chà **lietv.** ❶ atzars; ❷ *(ceļa vai kanāla)* atzars; ❸ traucēklis; traucējums; **darb.** ❶ sadalīties; sazaroties vairākās attekās *(par upi)*; ❷ pagriezties; *(ceļš)* pagriežas *(uz rītiem)*; ❸ novirzīties; ❹ nomaldīties

岔开 chàkāi ❶ sadalīties visos virzienos; ❷ pārslēgt sarunu citā virzienā

岔口 chàkǒu ceļa sadalīšanās vairākos sānceļos

岔流 chàliú upes sadalīšanās vairākās attekās

岔路 chàlù ❶ ceļa sadalīšanās divos virzienos; ❷ nostāties uz nepareiza ceļa

岔气 chàqì *(no lielas smiešanās)* sāpes sānā

岔子 chà·zi ❶ kļūda; ❷ iemesls; ❸ piesiešanās

诧(詫) chà **darb.** brīnīties *(par kaut ko)* neparastu

诧异 chàyì ❶ brīnīties; tavu brīnumu; ❷ nav nekāds brīnums

衩 chà **lietv.** šķēlums; tradicionālā ķīniešu kleita ar šķēlumiem

刹 chà/shā **lietv.** sens budistu templis vai klosteris

刹那 chànà acumirklis; īss mirklis

差 chà/chā/chāi **darb.** ❶ atšķirties; būt atšķirīgam; ❷ kļūdīties; ❸ trūkt; pietrūkt; ❹ būt sliktākas kvalitātes; **īp.** slikts; vājš; dīvains; jocīgs; **apst.** salīdzinot; samērā; visumā; apmēram

差不多 chà·buduō ❶ tāds pats; gandrīz tāds pats; ❷ aptuveni; ❸ nenozīmīga atšķirība; ❹ parasts *(cilvēks)*; ❺ jebkurš; katrs

差点儿 chàdiǎnr ❶ mazliet sliktāks; ❷ tik tikko; nedaudz

差劲 chàjìn vājš, slikts strādnieks

差事 chàshì nekur nederīgs; nekur nav liekams

姹 chà **īp.** brīnišķīgs; skaists; daiļš; elegants

姹紫嫣红 chàzǐ-yānhóng dažnedažādu ziedu krāšņums

chai

拆 chāi/cā **darb.** ❶ demontēt; sadalīt; izlādēt; ❷ atvērt aploksni; ❸ izjaukt *(auto)*; ❹ nojaukt *(māju)*

拆除 chāichú nojaukt; novākt; demontēt

拆穿 chāichuān ❶ atmaskot; ❷ atklāt noslēpumu vai melus

拆掉 chāidiào noplēst; nojaukt

拆东墙,补西墙 chāi dōngqiáng, bǔ xīqiáng ◊ labot rietumu sienu, ņemot ķieģeļus no austrumu sienas *(bezcerīgi mēģināt savilkt galus kopā)*

拆坏 chāihuài noplēst; nojaukt

拆毁 chāihuǐ izjaukt; sagāzt

拆伙 chāihuǒ izformēt, likvidēt apvienību*(biedrību; kompāniju)*

拆开 chāikāi atvērt paku vai sūtījumu

拆卖 chāimài ❶ pārdot pa daļām; ❷ tirgošana mazumtirdzniecībā

拆墙脚 chāi qiángjiǎo ◊ rakties zem mūra pamatiem *(rakt kādam bedri)*

拆散 chāisàn izkliedēt, atdalīt ģimenes locekļus citu no cita

拆散 chāisǎn ❶ izjaukt; demontēt; ❷ sagāzt

拆台 chāitái rakt bedri kādam

拆息 chāixī pa dienām aprēķināmie *(aizdevuma procenti)*

拆洗 chāixǐ izārdīt un izmazgāt apģērba gabalu

拆下 chāixià izjaukt apģērba oderi

拆线 chāixiàn ❶ izjaukt apģērba vīli; ❷ *med.* noņemt šuves

拆卸 chāixiè ❶ izjaukt *(pulksteņa, divriteņa u.c.)* mehānismu; ❷ izjaukt militāru tehniku

拆账 chāizhàng dalīt peļņu

拆字 chāizì ❶ zīlēt pēc hieroglifiem;❷ mēģināt uzminēt hieroglifa nozīmi pēc tā elementiem

钗(釵) chāi **lietv.** dekoratīva matadata

差 chāi/chā/chà **darb.** ❶ nosūtīt; komandēt; ❷ dienēt; **lietv.** ❶ dienests; darbs; amats; pienākums; ❷ sūtnis; kurjers; ziņnesis

差遣 chāiqiǎn ❶ komandēt; ❷ nozīmēt

差使 chāishǐ nosūtīt

差使 chāi·shi *milit.*dienests; dienesta pakāpe

差事 chāi·shi ❶ norīkojums; ❷ meklēt dienesta vietu

差役 chāiyì kurjers

侪(儕) chái **lietv.** ❶ kolēģi; darbabiedri; vienaudži; ❷ kompānija; visi kopā; ❸ paaudze

侪辈 cháibèi *rakst.* vienaudži; viena paaudze

柴 chái **lietv.** ❶ malka; žagari; aizkuri; skals;

❷žogs; iežogojums; **īp.** ❶vājš; kalsns; novājējis; liess; **darb.** ❶taisīt ciet; slēgt; ❷sargāt; apsargāt; ❸žagaru ugunī dedzināt upurdzīvnieku; **īpašv.** Čai *uzv.*

柴刀 cháidāo pļāvējs

柴胡 cháihú *bot., farm. (čemurziežu dzimtas medus augs)* Ķīnas bupleire *(Bupleurum chinensis)*

柴火 chái·huo malka; žagari; salmi

柴火垛 chái·huoduò malkas grēda

柴门 cháimén ❶*(no rupjiem dēļiem darinātas)* durvis; ❷nabadzīgi cilvēki

柴米 cháimǐ kurināmais un rīss *(pats nepieciešamākais)*

柴油 cháiyóu dīzeļdegviela

柴油机 cháiyóujī dīzelis

豺 chái **lietv.** ❶*zool.* sarkanais vilks *(Cyon alpinus)*; ❷šakālis; plēsoņa

豺狼 cháiláng ❶šakāļi un vilki; ❷ļauni un alkatīgi cilvēki

豺狼当道 cháiláng-dāngdào uz ceļiem saimnieko šakāļi un vilki *(pie varas ļauni un alkatīgi cilvēki)*

虿(蠆) chài **lietv.** ❶garastainais skorpions; ❷dzelonis; ērkšķis; adata; **īpašv.** Čai *uzv.*

chan

觇(覘) chān **darb.** ❶sekot; vērot; izpētīt; ❷noskatīties

掺(摻) chān **darb.** sajaukt; atšķaidīt

掺兑 chānduì atšķaidīt *(vīnu ar ūdeni)*

掺和 chān·huo atšķaidīt; sajaukt

掺假 chānjiǎ viltot; falsificēt

掺杂 chānzá ❶piejaukt *(gaoļanu rīsam)*; ❷ pievienot *(smiltis javai)*

搀(攙) chān **darb.** ❶pieturēt pie rokas *(vecāku cilvēku)*; ❷palīdzēt piecelties; ❸jaukt *(smiltis ar cementu)*; ❹atšķaidīt *(vīnu ar ūdeni)*

搀扶 chānfú pieturēt;atbalstīt

单(單) chán/dān **sast.**

单于 chányú *vēst.* hans *(valdnieks)*; huņņu valdnieks

谗(讒) chán **darb.** apmelot; tenkot; **lietv.** apmelojums; mēlnesība

谗害 chánhài ❶aprunāt; ❷nopulgot

谗言 chányán ❶aprunāt; ❷ļaunas mēles; ❸ klačoties; sūdzēties

禅(禪) chán/shàn **lietv.** *rel.* ❶gremdēšanās sevī; ilga un dziļa koncentrēšanās sevī; ❷budisms; budists

禅机 chánjī *rel.* atklāsme *(budismā)*

禅林 chánlín *rel.* budistu svētnīca

禅师 chánshī *rel.* budistu mūks

禅堂 chántáng *rel.* meditācijas telpa *(budistu klosterī)*

孱 chán/càn **īp.** ❶vājš; novārdzis; ❷gļēvs; bailīgs

孱弱 chánruò ❶vājš; panīcis; vārgs; ❷nīkulis

馋(饞) chán **īp.** alkatīgs; rijīgs; nesātīgs; **darb.** būt alkatīgam; būt skopam; pārēsties

馋涎欲滴 chánxián-yùdī ❶no alkatības siekalas tek; ❷karsti vēleties kaut ko

缠(纏) chán **darb.** ❶tīt diegus; ❷tīt apsēju; ❸būt aizņemtam dažādās sīkās darīšanās; ❹būt vienā skriešanā; **īpašv.** Čaņ *uzv.*

缠紧 chánjǐn ❶stingri apsiet; ❷blīvi nosiet

缠绵 chánmián *rakst.* ❶būt piesietam pie gultas slimības dēļ; ❷izjust dziļas bēdas

缠磨 chán·mo *sar.* ❶nākt virsū; uzmākties; ❷arvien prasīt *(par bērnu, kas aizvien kaut ko prasa no vecākiem)*

缠绕 chánrào ❶aptīt; ❷*(kaut ko)* prasīt; pieprasīt

缠绕茎 chánràojīng *bot.* viju stublājs

缠手 chánshǒu ❶neārstējama slimība; ❷grūta, neatrisināma problēma

缠足 chánzú saitēt kājas *(kāju saitēšana meitenēm kopš mazotnes tradicionālajā Ķīnā)*

蝉(蟬) chán **lietv.** *zool.* cikāde *(dz. Cikadidae)*

蝉联 chánlián ❶bez apstājas; ❷atkārtoti

潺 chán **darb.** urdzēt

潺潺 chánchán klusu urdzēt; plunčāties; čalot

潺湲 chányuán *rakst.* klusiņām urdzēt

蟾 chán **lietv.** ❶krupis; ❷*mit.* mēness krupis

蟾蜍 chánchú ❶*zool.* parastais krupis *(Bufo vulgaris)*; ❷*mit.* mēness krupis

巉 chán **īp.** kraujš; stāvs; **lietv.** ❶klints; ❷kalna virsotne·

巉岩 chányán *rakst.* stāva klints vai akmens krauja

产(產) chǎn **darb.** ❶dzemdēt *(par zaķiem, trušiem u.c.)*; ❷nākt pasaulē; ❸nērst; ❹ražot *(produkciju)*; audzēt *(kokvilnu u.c.)*; ❺rasties; sākties; **lietv.** ❶dzemdības; dzimšana; ❷rašanās; parādīšanās; ❸dzimtene; dzimšanas vieta; ❹ražošana; produkcija; ❺rūpals; amats; darbs; ❻īpašums; mantība **īpašv.** Čaņ *uzv.*

产道 chǎndào *anat.* dzemde

产地 chǎndì *kalnrūpn.* *(izrakteņu,ogļu)* ieguves vieta
产儿 chǎn'ér ❶ jaundzimušais; ❷ produkts
产妇 chǎnfù dzemdētāja
产后 chǎnhòu pēcdzemdību periods
产假 chǎnjià dekrēta atvaļinājums
产科 chǎnkē *med.* dzemdību nodaļa
产科学 chǎnkēxué dzemdniecība
产粮区 chǎnliángqū graudkopības rajoni
产量 chǎnliàng produkcijas apjoms
产卵管 chǎnluǎnguǎn *zool.* olvads
产卵率 chǎnluǎnlǜ *lauks.* olu dēšanas koeficients
产卵期 chǎnluǎnqī ❶ perēšanas periods; ❷ nārsts
产麦区 chǎnmàiqū kviešu audzēšanas rajoni
产煤区 chǎnméiqū akmeņogļu ieguves rajoni
产棉区 chǎnmiánqū kokvilnas audzēšanas rajoni
产奶量 chǎnnǎiliàng *lopk.* piena izslaukums
产品 chǎnpǐn produkcija; *(rūpniecības, lauksaimniecības)* ražojums
产婆 chǎnpó bērnu ķērāja
产前 chǎnqián priekšdzemdību periods
产钳 chǎnqián *med.* vecmātes knaibles
产权 chǎnquán *jur.* īpašuma tiesības
产褥期 chǎnrùqī *med.* pēcdzemdību periods
产褥热 chǎnrùrè *med.* dzemdību drudzis
产生 chǎnshēng ❶ rasties; ❷ radīt; ❸ nest *(labumu, ļaunumu)*
产物 chǎnwù ❶ produkts; ❷ sekas
产销 chǎnxiāo ražošana un noiets
产销额 chǎnxiāo'é ražošana un noieta daļa
产业 chǎnyè ❶ īpašums; ❷ nekustamais īpašums; ❸ rūpniecība
产业界 chǎnyèjiè rūpnieku aprindas
产业军 chǎnyèjūn rūpniecības armija *(ĶTR)*
产油国 chǎnyóuguó naftas ražotājvalsts
产院 chǎnyuàn dzemdību nams
产值 chǎnzhí ❶ ražošanas izmaksas; ❷ kopprodukts

谄(諂) chǎn **darb.** ❶ glaimot; izdabāt; ❷ liekuļot; apmelot; **īp.** lišķīgs; iztapīgs
谄媚 chǎnmèi glaimot; lišķēt
谄笑 chǎnxiào lišķīgi smaidīt
谄谀 chǎnyú glaimot

阐(闡) chǎn **darb.** ❶ skaidrot; demonstrēt; parādīt; ❷ paplašināt *(teritoriju)*
阐发 chǎnfā ❶ skaidrot; apgaismot; ❷ attīstīt savu domu
阐明 chǎnmíng ❶ izskaidrot; ❷ komentēt
阐释 chǎnshì izskaidrot
阐述 chǎnshù izskaidrot kādas teorijas būtību
阐扬 chǎnyáng ❶ skaidrot *(mācību)*; ❷ propagandēt; ❸ sprediķot

铲(鏟、剷) chǎn **lietv.** lāpsta; lāpstiņa; **darb.** rakt; izrakt; izravēt; grābt zemi
铲除 chǎnchú ❶ nolīst celmus; ❷ likvidēt; ❸ iznīcināt
铲床 chǎnchuáng *tehn.* zobratu frēze
铲平 chǎnpíng nolīdzināt; nolīdzināt zemi
铲蹚 chǎntāng *lauks.* kultivēt zemi starp vagām vai dobēm
铲土机 chǎntǔjī *tehn.* skrēpers
铲土机手 chǎntǔjīshǒu skrēperists

忏(懺) chàn **darb.** ❶ nožēlot; atzīt savas kļūdas; ❷ lūgt Dievu; **lietv.** lūgsna; nožēlošana
忏悔 chànhuǐ grēksūdze

颤(顫) chàn **darb.** ❶ drebēt; trīcēt; ❷ vibrēt; plarkšķēt
颤动 chàndòng ❶ drebēt; trīcēt; ❷ trīcēt uztraukumā
颤抖 chàndǒu ❶ trīcēt; drebināties; ❷ drebēt no bailēm
颤巍巍 chànwēiwēi drebošs; trīcošs; trīcoša *(gaita)*
颤音 chànyīn ❶ *lingv.* trīcošais līdzskanis; vibrants; ❷ putna treļļi; ❸ *mūz.* vibrato
颤悠 chàn·you šūpoties
颤指 chànzhǐ *mūz.* vibrācija

羼 chàn **darb.** ❶ pievienot; piejaukt; ❷ atšķaidīt
羼杂 chànzá piejaukums

chang

昌 chāng **īp.** ❶ ziedošs; bagātīgs; ❷ skaists; brīnišķīgs; ❸ patiesīgs; atklāts; **darb.** ❶ attīstīties; augt; izplatīties; ❷ trakoties; ālēties; **īpašv.** Čan *uzv.*
昌明 chāngmíng uzplaukums; strauja attīstība
昌盛 chāngshèng plaukstošs; ziedošs

菖 chāng **sast.**
菖蒲 chāngpú *bot.* kalmes *(Acorus calamus)*

猖 chāng **īp.** nekaunīgs; neprātīgs; traks
猖獗 chāngjué *rakst.* ❶ varmācīga ārdīšanās; ❷ nevaldāma, bezjēdzīga trakošana
猖狂 chāngkuáng ❶ neprātīgs; ❷ drausmīgs; ❸ neapvaldāms

娼 chāng **lietv.** ❶ šansonete; ❷ prostitūta; ielasmeita
娼妇 chāngfù bezkauņa, izlaidīga sieviete
娼妓 chāngjì prostitūta; ielasmeita

鲳(鯧) chāng **lietv.** *zool.* *(viens no asaru dzimtas paveidiem)* sudrabotais pampuss *(Pampus argenteus)*

长(長) cháng/zhǎng **īp.** ❶ garš; iegarens; ❷ ilgs *(laika ziņā)*; ilgstošs; ❸ liels; milzīgs; bezgalīgs; ❹ augsts; *mūz.* mažors; **apst.** ilgi; vienmēr; uz visiem laikiem; **lietv.** ❶ garums *(metros vai citās mērvienībās)*; attālums; augums; ❷ priekšrocība; *(kāda cilvēka)* stiprā puse; **darb.** ❶ būt stipram; ❷ pārspēt *(citus)*; būt slavenam; **īpašv.** ❶ *saīs.* Čančuņa; ❷ Čan *uzv.*

长鼻目 chángbímù *zool.* snuķainie dzīvnieki *(Proboscidea)*

长臂猿 chángbìyuán *zool.* gibons *(Hylobates agilois)*

长波 chángbō *radioteh.* garš vilnis

长城 Chángchéng Lielais Ķīnas Mūris

长处 cháng·chu kāda cilvēka priekšrocība vai talants

长川 chángchuān pastāvīgs; bez pārtraukuma

长春花 chángchūnhuā *bot.* kapmirte *(Vinca rosea)*

长此以往 chángcǐyǐwǎng ❶ ja tā turpināsies arī tālāk; ❷ ja vienmēr būs tā

长笛 chángdí *mūz.* flauta; *novec.* fleite

长调 chángdiào *mūz.* mažors

长度 chángdù garums

长短 chángduǎn ❶ garums; ❷ izmērīt garumu; ❸ baidīties, ka var notikt nelaime; ❹ tenkas

长吨 chángdūn garā tonna *(1016 kg)*

长法 chángfǎ radikāls līdzeklis

长方 chángfāng taisnstūra *(formas)*

长方体 chángfāngtǐ *mat.* taisnstūra paralelepipeds

长方形 chángfāngxíng *mat.* taisnstūris

长歌当哭 chánggē-dàngkū ❶ savas domas izklāstīt episkā poēmā; ❷ savas skumjas izteikt dziesmā

长庚 Chánggēng *astr.* Venēra

长工 chánggōng kalps; rokpelnis

长骨 chánggǔ *anat.* garais kauls

长鼓 chánggǔ iegarenas formas bungas

长号 chánghào *mūz.* trombons

长话短说 chánghuà-duǎnshuō īsāk sakot; vairīties no garām runām

长活 chánghuó ilgstošs, pastāvīgs darbs *(uz ilgstošu laiku muižnieka nolīgts)* kalps

长假 chángjià ❶ aiziet no darba; ❷ aiziet pensijā; ❸ ilgs atvaļinājums

长颈鹿 chángjǐnglù *zool.* žirafe *(Camelopardalis giraffa)*

长久 chángjiǔ ilgi; ilgu laiku

长局 chángjú pastāvīgs un nemainīgs

长空 chángkōng debesu plašums

长毛绒 chángmáoróng plīša drēbe; plīšs

长眠 chángmián aizmigt mūžīgā mierā

长明灯 chángmíngdēng *rel.* nedziestoša gaisma

长命 chángmìng ilga mūža vēlējums

长年 chángnián ❶ cauru gadu; ❷ ilga mūža vēlējums

长袍儿 chángpáor ķīniešu halāts

长跑 chángpǎo gargabala skrējiens

长篇大论 chángpiān-dàlùn runāt garas un tukšas runas

长篇小说 chángpiān xiǎoshuō *(literatūras žanrs)* romāns

长期 chángqī ❶ ilgu laiku; ❷ ilgtermiņa; ❸ ilgtermiņa perspektīva

长期共存,互相监督 chángqī gòngcún, hùxiāng jiāndū ilgstoša dzīve kaimiņos un savstarpēja kontrole

长期性 chángqīxìng ilgstošs

长枪 chángqiāng *vēst.* pīķis *(sens ierocis)*

长球 chángqiú *sp.* gara piespēle

长驱直入 chángqū-zhírù *milit.* ātri un bez apstājas virzīties uz priekšu

长日照 chángrìzhào *bot.* gaismu mīloši augi

长绒棉 chángróngmián garšķiedrainā kokvilna

长衫 chángshān ķīniešu halāts

长舌 chángshé ❶ gara mēle; ❷ liels tenkotājs

长生 chángshēng ❶ ilga dzīve; ❷ ilgas dzīves vēlējums

长石 chángshí *min.* lauku špats

长逝 chángshì aizmigt uz mūžu

长寿 chángshòu ❶ garš mūžs; ❷ ilgdzīvotājs

长寿菜 chángshòucài *bot.* portulaks *(Portulaca oleracea)*

长叹 chángtàn ❶ smagi pūst; ❷ grūti nopūsties

长途 chángtú ❶ tāls ceļš, ceļojums; ❷ tālo reisu transports *(dzelzceļš, autobusu satiksme u.c.)*

长尾猴 chángwěihóu *zool.* zaļais mērkaķis, abulandžs *(Cercopithecus sabaens)*

长物 chángwù liekā manta

长袖善舞 chángxiù-shànwǔ ar garām piedurknēm viegli dejot *(kontrolējot lielu kapitālu, viegli tirgot; ja ir atbalsts, tad ir viegli gūt panākumus)*

长吁短叹 chángxū-duǎntàn smagi pūst un elst

长须鲸 chángxūjīng *zool.* garūsainais valis; siļķu valis *(Balaenoptera physalus)*

长夜 chángyè gara, gara nakts

长英岩 chángyīngyán *ģeol.* aplīts

长于 chángyú būt talantīgam kādā jomā *(rakstniecībā, mūzikā u.c.)*

长元音 chángyuányīn *lingv.* garie patskaņi

长圆 chángyuán ovāls; ovāla seja

长远 chángyuǎn tāla perspektīva; plāni ilgākam laikam

长斋 chángzhāi veģetārietis uz mūžu

长征 chángzhēng ❶ tāls ceļojums; ❷ *vēst.* Lielais pārgājiens *(25 tūkst. li garais pārgājiens ĶKP cīņā ar Japānas iebrucējiem un Gomindanu 1934.–1935. g.g.)*

场(場、塲) cháng/chǎng **lietv.** ❶ kuls; ❷ tukšs, līdzens laukums; ❸ valsts gadatirgus; lau-

ksaimniecības tirgus
场院 chángyuàn norobežots kuls
肠(腸、膓) cháng **lietv.** *anat.* zarnas; zarnu trakts; iekšas
肠出血 chángchūxuè *med.* zarnu asiņošana; enterorāģija
肠穿孔 chángchuānkǒng *med.* zarnu plīsums
肠断 chángduàn neizsakāmas bēdas
肠肥脑满 chángféi-nǎomǎn resnītis
肠梗阻 chánggěngzǔ *med.* zarnu aizcietējums
肠骨 chánggǔ *anat.* zarnu kauls
肠管 chángguǎn *anat.* zarnu trakts
肠激酶 chángjīméi *fiziol.* enterokinēze
肠绞痛 chángjiǎotòng *med.* zarnu kolikas
肠结核 chángjiéhé *med.* zarnu tuberkuloze
肠扭结 chángniǔjié *med.* zarnu samešanās
肠球菌 chángqiújūn *biol.* enterokoks
肠儿 chángr cīsiņš; desa
肠绒毛 chángróngmáo *anat.* zarnu sieniņu apspalvojums
肠伤寒 chángshānghán *med.* vēdertīfs
肠套叠 chángtàodié *med.* zarnu invaginācija
肠胃病 chángwèibìng kuņģa un zarnu slimības
肠系膜 chángxìmó *anat.* zarnu mezentērijs
肠下垂 chángxiàchuí *med.* enteroptoze
肠弦 chángxián no zarnām pagatavota stīga
肠炎 chángyán *med.* enterīts; zarnu iekaisums
肠液 chángyè *fiziol.* kuņģa sula
肠衣 chángyī cūku un aitu zarnas *(izejmateriāls)*
肠痈 chángyōng *med.* apendicīts
肠阻塞 chángzǔsè *med.* vēdera aizcietējums
尝(嘗、嚐) cháng **darb.** ❶ mēģināt; pārbaudīt praksē; ❷ garšot; nogaršot; ❸ uzzināt; ❹ izjust; ❺ pārdzīvot; **apst.** vienreiz; kādreiz; savā laikā; **īpašv.** Čan *uzv.*
尝鼎一脔 chángdǐng-yīluán ❶ detaļas vai sīkumi, kas runā par kopumu; ❷ no maza jau iespējams izdarīt slēdzienu par visu kopumā
尝试 chángshì mēģināt; pamēģināt
尝新 chángxīn nobaudīt; pagaršot
常 cháng **īp.** ❶ parasts; ikdienišķs; ❷ pastāvīgs; ❸ ilgs; ilglaicīgs; **apst.** ❶ parasti; ❷ bieži; ❸ nereti; ❹ paretam; ❺ ilgi; mūžīgi; **lietv.** ❶ paraža; paradums; tradīcija; likums; ❷ ētika; ētiska norma; morāle; ❸ likums; noteikums; reglaments; ❹ sods; sodamērs; **īpašv.** *(mitol.)* Rietumu dievība; Čan *uzv.*
常备 chángbèi jebkurā brīdī pie rokas *(mājas aptieciņa, telefonu grāmata u.c.)*
常备军 chángbèijūn *milit.* regulārā armija
常常 chángcháng ❶ bieži; ❷ vienmēr
常川 chángchuān pastāvīgs; pastāvīga *(apgāde)*
常春藤 chángchūnténg *bot.* parastā efeja *(Hedera helix)*
常服 chángfú ikdienas apģērbs
常规 chángguī ❶ vispārpieņemtie noteikumi vai normas; ❷ atbilstoši vai neatbilstoši normām
常轨 chángguǐ ❶ sliedes; ❷ noiet no sliedēm
常会 chánghuì kārtējā sēde
常见病 chángjiànbìng visizplatītākās slimības
常客 chángkè biežs viesis
常礼 chánglǐ vispārpieņemtās uzvedības normas; uzvedības etiķete
常理 chánglǐ veselais saprāts
常例 chánglì parastā kārtība
常量 chángliàng *mat.* pastāvīgs lielums; pastāvība
常绿 chánglǜ mūžzaļš; mūžzaļi augi
常绿林 chánglǜlín mūžzaļie meži
常绿树 chánglǜshù mūžzaļš koks
常年 chángnián ❶ cauru gadu; ❷ ik gadu; ❸ parasts; ❹ ikdienišķs
常情 chángqíng ikdienišķa parādība
常人 chángrén parasts cilvēks
常任 chángrèn pastāvīgs
常山 chángshān *bot., farm. (pretdrudža līdzeklis)* oriksa *(Orixa japonica)*
常设 chángshè pastāvīgs *(pastāvīgās komisijas un komitejas)*
常胜 chángshèng ❶ neuzvarams; ❷ uzvaru nesošs
常胜军 chángshèngjūn neuzvarama armija
常识 chángshí ❶ ābeces patiesības; ❷ elementāras zināšanas
常事 chángshì ikdienišķa lieta, notikums, stāsts
常数 chángshù *mat.* pastāvīgs lielums; konstanta
常数项 chángshùxiàng *mat.* brīvais loceklis
常态 chángtài ❶ parasts stāvoklis; ❷ parastā maniere
常温 chángwēn parastā temperatūra
常温层 chángwēncéng *ģeogr.* pastāvīgās temperatūras slānis
常温动物 chángwēn dòngwù *zool.* siltasiņu dzīvnieki
常蚊 chángwén *zool.* parastais ods *(Culex sp.)*
常务 chángwù pastāvīga komiteja; priekšsēdētājs
常性 chángxìng ❶ pastāvīgums; spēja ilgstoši darīt kādu darbu; ❷ uzcītība
常言 chángyán sakāmvārds; paruna
常用词 chángyòngcí plaši lietojama leksika
常驻 chángzhù ❶ *milit.* pastāvīgi dislocēties; ❷ būt akreditētam
偿(償) cháng **darb.** ❶ atdot *(parādu)*; atdot atpakaļ; ❷ apmaksāt; ❸ atriebties; ❹ piepildīt vēlēšanos
偿付 chángfù ❶ samaksāt; nomaksāt parādus; ❷ nomaksāt rēķinu
偿还 chánghuán ❶ atdot atpakaļ; ❷ norēķināties
偿命 chángmìng ar dzīvību atbildēt par dzīvību

偿清 chāngqīng dzēst parādus; dzēst bankas parādus
偿债 chāngzhài atdot parādu

徜 chāng **sast.**
徜徉 chāngyáng *rakst.* pastaigāties; ceļot

厂(廠) chǎng **lietv.** ❶ fabrika; rūpnīca; ❷ kuģu būvētava; ❸ noliktava; ❹ nojume; zaru vai salmu būda
厂房 chǎngfáng fabrikas vai rūpnīcas korpuss
厂规 chǎngguī fabrikas iekšējais nolikums
厂矿 chǎngkuàng rūpnīcas un šahtas
厂礼拜 chǎnglǐbài fabrikas noteiktā brīvdiena
厂盘 chǎngpán rūpnīcas ražojuma cena
厂商 chǎngshāng fabrikas un veikali
厂长 chǎngzhǎng rūpnīcas direktors
厂址 chǎngzhǐ rūpnīcas adrese
厂主 chǎngzhǔ fabrikants; rūpnieks

场(塲、場) chǎng/cháng **lietv.** ❶ laukums; ❷ darbības lauks; ❸ sporta laukums; sporta zāle; ❹ *fiz.* lauks; ❺ skatuve; ❻ teātra uzveduma cēliens; ❼ seanss; **skait.** *notikumiem, darbībām; procesiem; sporta spēlēm u.c.*
场磁铁 chǎngcítiě *fiz.* elektromagnēts
场地 chǎngdì laukums; lauks
场合 chǎnghé ❶ gadījums; ❷ apstākļi
场记 chǎngjì skatuves montāžas plāns
场面 chǎngmiàn ❶ skatuve; ❷ orķestris; ❸ cēliens; ❹ uzvedība; pieklājības normu ievērošana
场所 chǎngsuǒ vieta; laukums; arēna
场长 chǎngzhǎng direktors, vadītājs, priekšnieks

敞 chǎng **īp.** ❶ plats; plašs; ❷ atvērts; ar atvērtām *(durvīm)*
敞车 chǎngchē ❶ vaļēja kravas mašīna; ❷ atklāta dzelzceļa platforma
敞开 chǎngkāi atvērt; attaisīt durvis
敞开儿 chǎngkāir cik tik uziet *(vaļoties, spēlēties, ēst u.c.)*
敞亮 chǎngliàng gaišs un plašs
敞篷车 chǎngpéngchē vaļēja kravas mašīna

怅(悵) chàng **darb.** ❶ pievilties; ❷ bēdāties; skumt
怅恨 chànghèn sarūgtināt; noskumt
怅然 chàngrán aloties; būt sarūgtinātam

畅(暢) chàng **īp.** ❶ brīvs; neierobežots; ❷ apmierināts; ❸ mierīgs; patīkams; **darb.** ❶ risināties vai noritēt brīvi, bez pārtraukuma; ❷ būt labā omā; justies nepiespiesti; **īpašv.** Čan *uzv.*
畅达 chàngdá skaidra un saprotama doma; skaidrs un saprotams izklāsts
畅快 chàngkuài ❶ jautri; patīkami; ❷ lielisks garastāvoklis
畅所欲言 chàngsuǒyùyán brīvi izteikt savas domas; pateikt visu, kas uz sirds
畅谈 chàngtán patīkama saruna; brīva domu apmaiņa
畅通 chàngtōng ❶ bez pārtraukuma; ❷ regulāri; ❸ regulāra satiksme; transports
畅通无阻 chàngtōngwúzǔ darboties bez starpgadījumiem; regulāri
畅销 chàngxiāo ❶ labs noiets; ❷ liels pieprasījums; ❸ ejoša prece; ❹ pieprasīta grāmata
畅叙 chàngxù izkratīt sirdi; vaļsirdīga saruna
畅饮 chàngyǐn ❶ iedzert pēc sirds patikas; ❷ jautra uzdzīve
畅游 chàngyóu patīkama pastaiga; izbraukums

倡 chàng **darb.** likt pamatus; iesākt
倡导 chàngdǎo ❶ iniciatīva; ❷ būt iniciatoram, aizsācējam
倡导者 chàngdǎozhě iniciators; aizsācējs
倡议 chàngyì iniciatīva; būt aizsācējam
倡议人 chàngyìrén iniciators
倡议书 chàngyìshū uzsaukums

唱 chàng **darb.** ❶ dziedāt; vilkt melodiju; ❷ izpildīt Beidzjinas *(Pekinas)* operu; **lietv.** dziesma; dzeja; **īpašv.** Čaņ *uzv.*
唱本 chàngběn operas librets
唱词 chàngcí librets
唱独角戏 chàng dújiǎoxì visu darīt pašam; vezumu vilkt vienam pašam
唱段 chàngduàn ārija
唱对台戏 chàng duìtáixì ❶ darboties pretī; ❷ sacensties; ❸ konkurēt
唱反调 chàng fǎndiào apgalvot pilnīgi pretējo
唱高调 chàng gāodiào mētāties ar skaistiem vārdiem
唱歌 chànggē dziedāt
唱工 chànggōng dziedāšanas māksla
唱和 chànghé apmainīties dzejas vārsmām
唱机 chàngjī *mūz.* patafons
唱老调 chàng lǎodiào dziedāt nodrāztu *(vecu)* meldiju
唱名 chàngmíng ❶ izsaukt pēc uzvārdiem; ❷ *mūz.* skaņu zilbju nosaukumi
唱片 chàngpiàn *mūz.* patafona plate
唱片库 chàngpiānkù plašu fonotēka
唱票 chàngpiào nosaukt uzvārdus pēc notikušās balsošanas
唱腔 chàngqiāng meldiņš; motīvs
唱头 chàngtóu patafona adapteris
唱戏 chàngxì *sar.* piedalīties operas uzvedumā
唱针 chàngzhēn gramofona adata

chao

抄 chāo **darb.** ❶ laupīt; atņemt; konfiscēt; ❷ izrakstīt no grāmatas; kopēt; ❸ pārrakstīt manuskriptu; ❹ norakstīt no cita sacerējuma; ❺ pārmeklēt; veikt kratīšanu; ❻ *milit.* apiet pretinieku no flangiem; ❼ sakrustot rokas uz krūtīm; ❽ saķert; ❾ mesties virsū; ❿ **īpašv.** Čao *uzv.*

抄本 chāoběn kopija; eksemplārs

抄道 chāodào īsākais ceļš

抄获 chāohuò atrast kratīšanas gaitā

抄家 chāojiā ❶ īpašuma konfiskācija; ❷ veikt kratīšanu

抄件 chāojiàn kopija

抄近儿 chāojìnr īsākais ceļš

抄录 chāolù ❶ pārrakstīt vienu eksemplāru; ❷ uztaisīt vienu kopiju

抄身 chāoshēn veikt personīgu kratīšanu

抄袭 chāoxí ❶ norakstīt; ❷ aizņemties cita autora atklājumu; ❸ plaģiēt; ❹ akli sekot kādam viedoklim; kopēt noteiktu politiku; ❺ *milit.* uzbrukt pretiniekam no flangiem

抄袭者 chāoxízhě cilvēks, kas veicis plaģiātu

抄写 chāoxiě ❶ pārrakstīt; norakstīt; ❷ piepelnīties pārrakstot

抄写员 chāoxiěyuán pārrakstītājs

抄造 chāozào *tehn.* papīra ražošanas process

吵 chāo/chǎo **sast.**

吵吵 chāo·chao trokšņot; taisīt troksni

钞(鈔) chāo **lietv.** ❶ papīra nauda; banknote; kredītbiļete; ❷ muita; nodeva; ❸ apliecība; **darb.** ❶ laupīt; atņemt; konfiscēt; ❷ plaģiēt; ❸ kopēt; **īpašv.** Čao *uzv.*

钞票 chāopiào ❶ papīrnauda; ❷ banknote; ❸ kredītbiļete

绰(綽) chāo/chuò **darb.** ❶ saķert; sagrābt; ❷ mesties virsū

焯 chāo **darb.** nedaudz apvārīt; pavārīt īsu brīdi

超 chāo **darb.** ❶ pārkāpt; pārlekt; ❷ pārbraukt pāri; šķērsot; ❸ apdzīt; ❹ pārsniegt *(noteiktu termiņu)*; ❺ izcelties; būt pārākam; **lietv.** pārākums; pārsniegums; pārsvars; **sast.** ekstra-; super-; hiper-; ultra-; **īpašv.** Čao *uzv.*

超产 chāochǎn pārpildīt plānu; saražot virs normas

超车 chāochē apdzīt, braucot ar automobili

超出 chāochū ❶ pārsniegt; ❷ pārsniegt zināmas normas; ❸ pārsniegt reālās iespējas

超导电性 chāodǎodiànxìng *fiz.* materiāla elektriskā supervadītspēja

超导体 chāodǎotǐ *fiz.* izcils elektrības vadītājs

超等 chāoděng visaugstākā klase; super

超低温 chāodīwēn *fiz.* superzemas temperatūras

超帝国主义 chāodìguózhǔyì *polit.* imperiālisms augstākajā pakāpē; galējais imperiālisms

超度 chāodù *rel.* aizlūgums par mirušo

超短波 chāoduǎnbō *radioteh.* ultraīsviļņi

超短裙 chāoduǎnqún minisvārki

超额 chāo'é ❶ virsplāna; virsnormas; ❷ pārtēriņš; ❸ virspeļņa

超高温 chāogāowēn *fiz.* superaugstas temperatūras

超高压 chāogāoyā ❶ *fiz.* augstspiediens; ❷ *el.* augstspriegums

超过 chāoguò ❶ apdzīt; pārspēt; ❷ pārsniegt; pārsniegt rekordu

超凡入圣 chāofán-rùshèng sasniegt pilnību; sasniegt meistarības virsotni

超级 chāojí ultra; virs; super

超阶级 chāojiējí virsšķira; virsslānis *(šķiru sabiedrības raksturojums)*

超巨星 chāojùxīng *astr.* gigantiska zvaigzne

超绝 chāojué izcils; brīnišķīgs; lielisks

超龄 chāolíng pārsniegt gadu *(vecuma)* cenzu

超期 chāoqī ❶ virs noteikta termiņa; ❷ virsdienests

超群 chāoqún izcils

超群绝伦 chāoqún-juélún nepārspējams; ārpus konkursa

超然 chāorán ❶ neitrāls; ❷ neatkarīgs

超然物外 chāorán-wùwài tāds, kas stāv pāri pasaulīgajai kņadai un rūpēm

超人 chāorén ❶ lielisks; izcils; ❷ supermenis

超生 chāoshēng *rel.* pārdzimšana

超升 chāoshēng *rel.* nonākt paradīzē

超声波 chāoshēngbō *fiz.* ultraskaņu viļņi

超声频 chāoshēngpín *radioteh.* ultraskaņu frekvence

超声学 chāoshēngxué *fiz.* ultraakustika

超脱 chāotuō ❶ brīvs; nesaistīts; ❷ atraušanās no realitātes

超外差 chāowàichā *fiz.* superheterodīns

超微粒 chāowēilì *fiz.* ultramikrons

超微型 chāowēixíng mikrolieluma *(pusvadītājs)*

超现代主义 chāoxiàndàizhǔyì *lit.* supervai ultramodernisms

超现实主义 chāoxiànshízhǔyì *lit.* sirreālisms

超现实主义者 chāoxiànshízhǔyìzhě sirreālists

超新星 chāoxīnxīng *astr.* supernova

超星系 chāoxīngxì *astr.* supergalaktika

超验 chāoyàn *filoz.* transcendentālisms

超音速 chāoyīnsù *fiz.* virsskaņas ātrums

超铀元素 chāoyōu yuánsù *ķīm.* transurāna elementi

超越 chāoyuè ❶ pārsniegt zināmas robežas; ❷ būt ārpus likuma; ❸ būt ārpus laika un telpas

超越数 chāoyuèshù *mat.* transcendentais skaitlis

超再生 chāozàishēng *fiz.* superreģenerācija
超政治 chāozhèngzhì apolitisks
超支 chāozhī pārtēriņš; tāmes pārtēriņš
超重 chāozhòng pārslodze; pārliecīga krava
超重氢 chāozhòngqīng *ķīm.* tritijs (T)
超轴 chāozhóu *dzelzc.* palielināt slodzi uz ass; ass pārslodze
超子 chāozǐ *fiz.* hiperons
超自然 chāozìrán pārdabīgs; pārdabisks
超自然主义 chāozìrán zhǔyì *filoz.* supernaturālisms
超总星系 chāozǒngxīngxì *astr.* supermetagalaktika

剿(勦)
chāo/jiǎo **darb.** *rakst.* iznīcināt
剿袭 chāoxí iznīcināt; aplenkt un iznīcināt

巢
chāo **lietv.** ligzda; **darb.** vīt ligzdu; **īpašv.** Čao *uzv.*
巢菜 cháocài vīķi; lopbarības zirņi
巢居 cháojū ligzdot
巢脾 cháopí bišu šūnas
巢鼠 cháoshǔ *zool.* lauku pele *(Micromys minutus)*
巢穴 cháoxué ❶ ligzda; ❷ zvēra miga; ❸ noziedznieku midzenis

朝
cháo/zhāo **lietv.** ❶ dinastija; valdīšana; ❷ zāle; troņa zāle; **darb.** ❶ būt galminiekam; ❷ apmeklēt; apciemot; ❸ svētceļot; **pr.** *(norādot virzienu) (vērst; doties; uzņemt kursu)* uz; **īpašv.** Čao *uzv.*
朝拜 cháobài ❶ klanīties līdz zemei; ❷ mesties ceļos
朝代 cháodài dinastija
朝服 cháofú *vēst.* galminieku parādes apģērbs
朝贡 cháogòng *vēst.* vasaļu dāvanas imperatoram
朝见 cháojiàn ierasties audiencē
朝觐 cháojìn ❶ ierasties audiencē; ❷ doties svētceļojumā
朝山 cháoshān *rel.* ❶ doties uz dievlūgšanu; ❷ doties svētceļojumā; ❸ svētceļnieks
朝圣 cháoshèng doties svētvietu apmeklējumā
朝圣者 cháoshèngzhě *rel.* svētceļnieks
朝廷 cháotíng *vēst.* ❶ imperatora pils; ❷ monarhija; monarhijas valdība
朝鲜 Cháoxiǎn Koreja
朝鲜人 cháoxiǎnrén korejietis
朝鲜参 cháoxiǎnshēn *farm.* korejiešu žeņšeņs
朝鲜语 cháoxiǎnyǔ korejiešu valoda
朝鲜族 cháoxiǎnzú korejieši
朝阳花 cháoyánghuā *bot.* viengadīgā saulespuķe *(Helianthus annuus)*
朝野 cháoyě galms un tauta; galmā un tautā

潮
cháo **lietv.** ❶ paisums; rīta vai vakara paisums; ❷ kustība; viļņojums; saviļņojums; ❸ nemieri; **īp.** mitrs, valgs; drēgns; nepilnvērtīgs; **darb.** ❶ sargāt no mitruma; ❷ pieplūst
潮乎乎 cháohūhū mitrs; valgs
潮解 cháojiě *ķīm.* šķīšana
潮流 cháoliú ❶ paisuma straume; ❷ jaunas vēsmas; laikmeta vēsmas
潮气 cháoqì mitrums; liels mitrums
潮湿 cháoshī ❶ mitrs laiks; ❷ ļoti augsta mitruma pakāpe atmosfērā; ❸ mitrs klimats
潮水 cháoshuǐ paisums
潮头 cháotóu paisuma augstākais līmenis
潮汐 cháoxī paisums un bēgums
潮汛 cháoxùn ūdens līmeņa celšanās plūdu laikā

嘲(謿)
cháo **darb.** jokot; smieties; izsmiet
嘲讽 cháofěng ironizēt; apcelt
嘲弄 cháonòng izjokot; ņirgāties
嘲笑 cháoxiào ❶ apsmiet; ❷ smieties sejā; ❸ runāt ar kādu izsmējīgā tonī

吵
chǎo/chāo **darb.** ❶ trokšņot; klaigāt; ārdīties; ❷ ķīvēties
吵架 chǎojià strīdēties
吵闹 chǎonào skandalēt
吵嚷 chǎorǎng ķīvēties; sarīkot ķīviņu

炒
chǎo **darb.** ❶ karsēt; grauzdēt; ❷ cept eļļā uz pannas
炒菜 chǎocài cepts ēdiens
炒饭 chǎofàn eļļā cepts rīss
炒锅 chǎoguō panna
炒冷饭 chǎo lěngfàn uzsildīt aukstu ēdienu
炒米 chǎomǐ cepts rīss
炒米粉 chǎo mǐfěn apcepti rīsa milti
炒勺 chǎosháo panna

耖
chào **lietv.** *lauks.* grābeklis; **darb.** irdināt zemi

che

车(車)
chē/jū **lietv.** ❶ rati; ķerra; ekipāža; ❷ kravas mašīna; automobilis; vilciens; ❸ *saīs.* jebkurš transporta līdzeklis ar riteņiem; ❹ ritenis; *(podnieka)* ripa; ❺ darbgalds; **darb.** ❶ strādāt uz darba galda; ❷ virpot; apvirpot; ❸ ar īpaša riteņa palīdzību pacelt ūdeni apūdeņošanas vajadzībām; **īpašv.** Če *uzv.*
车把 chēbǎ ❶ rokturis; ❷ stūre
车场 chēchǎng tramvaju depo
车床 chēchuáng darbgalds *(virpa, frēze u.c.)*
车次 chēcì vilciena reisa numurs
车挡 chēdǎng *dzelzc.* sliežu ceļa beigu šķērslis vai planka
车刀 chēdāo *mašīnb.* virpas grieznis
车道 chēdào ielas vai ceļa braucamā daļa
车灯 chēdēng lukturis; autolampiņa; starmetis

车队 chēduì autokaravāna
车费 chēfèi braukšanas maksa
车夫 chēfū ❶rikša; ❷ormanis; ❸šoferis
车工 chēgōng ❶darbs pie mehanizēta darbgalda; ❷virpotājs; frēzētājs u.c.
车钩 chēgōu *dzelzc.* vagonu sakabe
车轱辘 chēgū·lu ritenis
车行 chēháng ❶īrētu auto garāža; ❷velosipēdu veikals
车祸 chēhuò ❶autokatastrofa; ❷avārija
车技 chējì akrobātika uz velosipēdiem
车间 chējiān montāžas cehs
车距 chējù distance starp automašīnām
车捐 chējuān transporta nodeva
车库 chēkù garāža
车辆 chēliàng ❶rati; ekipāžas; ❷auto un kravas mašīnas, vagoni; ❸ritošais sastāvs
车辆段 chēliàngduàn *dzelzc.* vagonu depo
车流 chēliú *dzelzc.* vilcienu kustība
车流量 chēliúliàng vilcienu kustības intensitāte
车轮 chēlún ritenis
车轮战 chēlúnzhàn viena sacensību dalībnieka cīņa ar vairākiem pretiniekiem
车马费 chēmǎfèi braukšanas maksa; transporta izdevumi
车门 chēmén ❶auto durvis; ❷piebrauktuve *(pie viesnīcas u.c.)*
车篷 chēpéng automobiļa jumts
车皮 chēpí tukšie vagoni
车票 chēpiào braukšanas biļete
车前 chēqián *bot.* Āzijas ceļmalīte, ceļmallapa *(Plantago asiatica)*
车钱 chēqián braukšanas maksa
车身 chēshēn automašīnas virsbūve
车水马龙 chēshuǐ-mǎlóng milzīga transporta kustība uz ielām
车胎 chētāi riepa; kamera
车头 chētóu lokomotīves priekšgals
车务处 chēwùchù *dzelzc.* transporta dienests
车厢 chēxiāng ❶automašīnas virsbūve; kravas kaste; ❷dzelzceļa vagons
车削 chēxiāo *tehn.* apvirpot
车行道 chēxíngdào ielas vai ceļa braucamā daļa
车辕 chēyuán ratu ilksis
车载斗量 chēzài-dǒuliáng ❶milzīgs daudzums; ❷cik tik uziet; ❸ne gala, ne malas
车站 chēzhàn ❶stacija; ❷autoosta
车照 chēzhào ❶reģistrācijas numurs; ❷autovadītāja apliecība; ❸auto reģistrācijas apliecība
车辙 chēzhé ratu vai auto sliede
车轴 chēzhóu *dzelzc.* vagona ass
车子 chē·zi rati; pajūgs; automobilis
车租 chēzū maksa par auto vai auto un šofera īri

尺 chě/chǐ **lietv.** *mūz.* če *(ķīniešu nošu zīme, kas atbilst notij re)*

扯(撦) chě **darb.** ❶plēst; raut; pārplēst; ❷vilkt; ❸kādu saķert un nelaist vaļā; ❹raut nost; atmērīt; atgriezt; ❺pļāpāt; ❻novirzīties no sarunas būtības
扯淡 chědàn runāt muļķības; runāt tukšu
扯后腿 chě hòutuǐ turēt ciet un nelaist vaļā
扯谎 chěhuǎng ❶melot; ❷muldēt; ❸klāstīt atklātus melus; ❹melis; muldoņa
扯皮 chěpí ❶ārdīties; ❷muļķot citus; ❸stiept gumiju

彻(徹) chè **darb.** ❶nonākt *(līdz)*; sasniegt; caurstrāvot; ❷saprast; sekot; ❸aizvest; vākt nost; **īpašv.** Če *uzv.*
彻底 chèdǐ ❶pilnībā; pilnīgi; ❷līdz galam; ❸paša saknē; ❹radikāli; ❺konsekventi
彻底性 chèdǐxìng ❶konsekventa pieeja; ❷radikāli
彻骨 chègǔ līdz kauliem stindzinošs vējš
彻头彻尾 chètóu-chèwěi ❶simtprocentīgi; ❷no sākuma līdz galam; ❸no galvas līdz kājām; ❹pilnībā
彻夜 chèyè visu nakti; visu nakti līdz rītam

坼 chè **darb.** plīst; sprāgt; saplīst; **lietv.** plaisa
坼裂 chèliè ieplīst; saplaisāt; *(zeme)* saplaisājusi

掣 chè **darb.** ❶vilkt; stiept; raut; ❷vilkt loterijas biļeti; ❸likt šķēršļus; traucēt; ❹stiepties; izstiepties
掣肘 chèzhǒu ❶radīt šķēršļus *(kādam)*; ❷bāzt sprunguļus riteņos; ❸traucēt

撤 chè **darb.** ❶novākt *(žogu, traukus u.c.)*; ❷noņemt; atņemt *(pilnvaru)*; ❸atkāpties; izvest karaspēku; ❹atcelt; atsaukt; ❺pielikt aizdaru; garšvielu
撤兵 chèbīng *milit.* atvilkt vai izvest karaspēku
撤除 chèchú ❶novākt; ❷*milit.* likvidēt *(karabāzes)*
撤佃 chèdiàn atņemt zemniekam vai rentniekam zemi
撤防 chèfáng noņemt karaspēku no pozīcijām
撤岗 chègǎng *milit.* noņemt posteni
撤换 chèhuàn nomainīt ar kādu citu; atsaukt
撤回 chèhuí ❶atsaukt vēstnieku; ❷atsaukt karaspēku; ❸paņemt atpakaļ
撤退 chètuì evakuācija; atkāpšanās
撤销 chèxiāo ❶atcelt līgumu, lēmumu, pavēli; ❷anulēt; ❸likvidēt
撤职 chèzhí atcelt no amata
撤走 chèzǒu izvest, atvilkt karaspēku

chen

抻(捵) chēn **darb.** *sar.* ❶vilkt; ❷raustīt; ❸

izlīdzināt kleitas vīles; ✪ vilkt aiz piedurknes

嗔 chēn **darb.** ✪ dusmoties; skatīties ar niknumu; sašust; ļaunoties; ✪ pārmest; nosodīt

嗔怪 chēnguài ✪ apvainoties; ✪ vainot kādu

嗔怒 chēnnù palikt niknam; kļūt neapmierinātam

瞋 chēn **darb.** dusmoties; dusmīgi skatīties; nosodīt

瞋目 chēnmù *rakst.* nikni, ļauni skatīties

臣 chén **lietv.** ✪ galma līmeņa ierēdnis; ✪ galminieks; ✪ lielmanis; ✪ vasalis; **vietn.** mans; **darb.** ✪ kalpot imperatoram; ✪ pildīt vasaļa pienākumus; **īpašv.** Čeņ *uzv.*

臣服 chénfú *rakst.* ✪ kļūt par vasali; ✪ atzīt sevi par vasali

臣子 chénzǐ ✪ ierēdnis; ✪ galminieks

尘(塵) chén **lietv.** putekļi; pīšļi; dubļi; putekļveidīgs; **darb.** apputēt; noputēt; **īpašv.** Čeņ *uzv.*

尘埃 chén'āi ✪ putekļi; ✪ pīšļi

尘暴 chénbào *met.* putekļu vai smilšu vētra

尘肺 chénfèi *med.* pneimokonioze

尘封 chénfēng pārklāties ar putekļiem

尘垢 chéngòu putekļi un dubļi

尘寰 chénhuán pasaulīgā dzīve; *poēt.* zeme zem saules un mēness

尘世 chénshì ✪ pasaule; ✪ zemesdzīve

尘事 chénshì pasaulīgās lietas

尘土 chéntǔ ✪ putekļi; ✪ celt putekļus

尘嚣 chénxiāo troksnis un balsu dunoņa

尘屑 chénxiè putekļītis

沉(沈) chén **darb.** ✪ slīkt; iegrimt; ✪ atslābt; kļūt vājam; ✪ nomierināties; ✪ dedzīgi pieķerties; aizrauties; ✪ slīcināt; gremdēt; **īp.** dziļš, smags; stiprs; skumjš; **lietv.** ✪ smagums; ✪ pabiezs šķidrums; ✪ izkaltusi ūdenskrātuve; solončaka purvs

沉沉 chénchén ✪ smags; smagnējs; ✪ miegains; sašļucis

沉甸甸 chéndiàndiàn ✪ smags; smagums; ✪ smagi uz sirds

沉淀 chéndiàn ✪ *ķīm.* precipitācija; ✪ nogulsnēties; ✪ nosēdums

沉淀池 chéndiànchí nosēdaka

沉痼 chéngù *rakst.* ✪ iesīkstējusi slimība; ✪ iesakņojies ieradums

沉积 chénjī *ģeol.* ✪ sedimentācija; ✪ nosēdumu uzkrāšanās; ✪ zemūdens nosēdumi; ✪ abisālie nosēdumi; ✪ autohtonie nosēdumi

沉积岩 chénjīyán *ģeol.* nosēdumieži

沉寂 chénjì ✪ kapa klusums; ✪ apklust; pamirt; ✪ nav nekādu ziņu; pilnīgs klusums

沉浸 chénjìn ✪ gremdēties atmiņās; ✪ svētku atmosfēra, draudzīga atmosfēra

沉静 chénjìng ✪ iestāties *(dziļa nakts)*; ✪ klusa rakstura *(cilvēks)*

沉疴 chénkē *rakst.* smaga, nopietna slimība

沉沦 chénlún *rakst.* palaisties netikumā

沉闷 chénmèn ✪ sutīgs, spiedīgs laiks; ✪ melanholisks; ✪ drūms *(cilvēks, noskaņojums)*

沉迷 chénmí aizrauties ar tukšiem sapņiem vai plāniem

沉湎 chénmiǎn nodoties pļēgurošanai

沉没 chénmò slīkt; noslīkt

沉默 chénmò ✪ nerunīgs; klusējošs; ✪ klusēšana

沉溺 chénnì nodoties sliktām ierašām

沉睡 chénshuì gulēt stiprā miegā

沉思 chénsī ✪ iegrimt pārdomās; ✪ pārdomas

沉痛 chéntòng ✪ bēdas; ✪ sarūgtinājums; ✪ sāpes; ✪ dziļi aizskart

沉稳 chénwěn ✪ piesardzība; ✪ apdomība; ✪ mierīgi

沉陷 chénxiàn *ģeol.* zemes nosēšanās

沉香 chénxiāng *bot.* agarkoks; Malakas akvilārija *(Aquilaria agallocha s. Aquilaria malaccensis)*

沉箱 chénxiāng *tehn.* kesons

沉毅 chényì aukstasinīgs un izlēmīgs

沉吟 chényín ✪ šaubīties; ✪ iegrimt pārdomās

沉郁 chényù nospiests; drūms; nomākts

沉冤 chényuān nepārejošs rūgtums; apvainojums

沉渣 chénzhā ✪ nosēdums; ✪ atkritumi; ✪ sabiedrības padibenes

沉渣池 chénzhāchí *metal.* izdedžu nosēdaka

沉重 chénzhòng ✪ smags; ✪ smagi soļi; ✪ smagi uz sirds

沉住气 chénzhùqì ✪ saņemt sevi rokās; ✪ saturēties; ✪ savaldīties

沉着 chénzhuó ✪ aukstasinīgs; ✪ izturēts; ✪ *med., ģeol.* nogulsnes

沉醉 chénzuì ✪ stipri noreibt; ✪ aizrauties

忱 chén **lietv.** ✪ atklātība; patiesīgums; ✪ uzticība; ✪ *rakst.* jūtas

辰 chén **lietv.** ✪ čen *(5. no 12 cikliskajām zīmēm)*; ✪ laiks; diena; stunda; ✪ laimīgi laiki; **īpašv.** Čeņ *uzv.*

辰砂 chénshā *min.* cinobrs

辰时 chénshí laiks no pulksten 7 līdz 9 rītā

陈(陳) chén **darb.** ✪ eksponēt; demonstrēt; izkārtot noteiktā secībā; ✪ vēstīt; ✪ sīki izstāstīt; skaidrot; uzskaitīt; ✪ izmantot *(kaut ko)*; **īp.** ✪ vecs; ilgi izturēts *(vīns)*; ✪ ilgi glabāti *(produkti)*; **īpašv.** Čeņ *uzv.*

陈兵 chénbīng *milit.* karaspēka dislokācija

陈陈相因 chénchén-xiāngyīn ✪ akli *(kaut ko)* pārņemt no citiem; ✪ darboties pēc veca šablona

陈词滥调 chéncí-làndiào ❶nodeldēti vārdi un apnikusi dziesma *(vecas patiesības; veca dziesma; dziedāt to pašu dziesmu)*; ❷gatava klišeja
陈醋 chéncù izturēts ķīniešu etiķis
陈腐 chénfǔ ❶novecojis; savecējis; ❷sen aizmirstu laiku tradīcija
陈谷子烂芝麻 chén gǔ·zi làn zhī·ma veca prosa un sacietējis sezams *(gaismā izvilktas senas, nenozīmīgas lietas)*
陈规 chénguī ❶novecojuši noteikumi un normas; ❷rutīna
陈货 chénhuò ❶sen ienākusi prece; ❷prece, kas sen mētājas plauktos
陈迹 chénjì ❶pagājušo laiku pēdas; ❷vēsturisko laiku liecības
陈酒 chénjiǔ ilgi izturēts vīns
陈旧 chénjiù ❶novecojis; ❷novazāts; ❸vecmodīgs
陈列 chénliè izstādīt; eksponēt
陈列窗 chénlièchuāng vitrīna
陈列馆 chénlièguǎn paviljons; izstāžu zāle; muzejs
陈列品 chénlièpǐn eksponāti; paraugi
陈皮 chénpí *farm.* žāvēta mandarīna miziņa
陈设 chénshè ❶mēbelēt dzīvokli; ❷lietu izkārtojums
陈述 chénshù mutiski vai rakstiski izteikt savu viedokli
陈述句 chénshùjù stāstījuma teikums
陈说 chénshuō izteikt viedokli
陈诉 chénsù žēloties

晨 chén **lietv.** rīts; rītausma
晨祷 chéndǎo rīta lūgsna
晨光 chénguāng saullēkts; rīta gaisma
晨昏 chénhūn *rakst.* no rīta un vakarā
晨曦 chénxī rīta gaisma
晨星 chénxīng rīta zvaigzne

衬(襯) chèn **darb.** ❶palikt *(apakšā)*; paklāt *(apakšā)*; pagērbt; ❷piegulēt; pieskarties; **lietv.** ❶paliktnis; ❷odere; ❸apakšveļa
衬布 chènbù odere
衬垫 chèndiàn blīve
衬景 chènjǐng *teātr.* dibenplāns
衬裤 chènkù apakšbikses
衬里 chènlǐ odere
衬领 chènlǐng apkaklīte
衬裙 chènqún apakšveļa; kombinācija
衬衫 chènshān ❶virskrekls; ❷sporta krekliņš
衬托 chèntuō kontrastēt krāsu un toņu ziņā; atēnot
衬页 chènyè *poligr.* forzace
衬衣 chènyī apakšveļa
衬字 chènzì *lit.* vārdi, kurus daiļskanības labad iekļauj tekstā; tekstu pārliekot mūzikā

称(稱) chèn/chēng/chèng **darb.** derēt; atbilst; būt piemērotam; pieskaņot
称身 chènshēn akurāt; būt pašā laikā *(par kleitu vai uzvalku)*
称手 chènshǒu ļoti ērts; parocīgs
称心 chènxīn būt apmierinātam; labi justies
称愿 chènyuàn apmierinājums
称职 chènzhí ❶labi tikt galā ar darbu; ❷būt savā vietā

趁(趂) chèn **darb.** ❶izmantot *(izdevību, brīvu brīdi u.c.)*; ❷sadabūt; ❸censties sasniegt; **pr.** pagaidām; kamēr; līdz kamēr
趁便 chènbiàn pie viena; pa ceļam
趁火打劫 chènhuǒ-dǎjié iedzīvoties uz cita nelaimes rēķina
趁机 chènjī izmantot izdevīgu gadījumu
趁热打铁 chènrè-dǎtiě kal dzelzi, kamēr karsta
趁墒 chènshāng *lauks.* veikt sēju, kamēr augsne vēl mitra
趁势 chènshì izmantot apstākļus, momentu, izdevību
趁早 chènzǎo kamēr nav par vēlu

谶(讖) chèn **darb.** pareģot; **lietv.** zīlēšanas grāmatas
谶语 chènyǔ pareģojums; pravietojums

cheng

柽(檉) chēng **sast.**
柽柳 chēngliǔ **lietv.** *bot.* Ķīnas tamarisks *(Tamarix chinensis)*

琤 chēng **sast.**
琤琤 chēngchēng **onom.** *rakst.* ķīniešu cītaras skaņas

称(稱) chēng/chèn/chèng **darb.** ❶saņemt; iegūt; iegādāties; ❷saukt; nosaukt; dēvēt; ❸runāt *(par)*; atsaukties *(uz)*; ziņot; ❹slavēt; atzīt par labu; ❺pacelt *(kausu)*; **lietv.** ❶nosaukums; vārds; apzīmējums; **īpašv.** Čen *uzv.*
称霸 chēngbà ❶kundzība; uzkundzēties; ❷valdīt *(pār jūrām, pār pasauli)*
称兵 chēngbīng *rakst.* izmantot militāru spēku
称病 chēngbìng *(kaut ko)* atteikties darīt, aizbildinoties ar slimību
称贷 chēngdài aizņemties; lienēt
称道 chēngdào ❶pieminēt; ❷slavēt; ❸atzinīgi atsaukties par kādu
称孤道寡 chēnggū-dàoguǎ paziņot sevi par valdnieku, galveno rīkotāju
称号 chēnghào goda nosaukums; piešķirt goda nosaukumu

称呼 chēng·hu ✪godāt, vēršoties pie kāda; ✪uzruna; pieklājīga uzruna
称快 chēngkuài priecāties; izjust prieku
称瓶 chēngpíng *ķīm. (stikla vai alumīnija trauks)* bukse
称奇 chēngqí brīnīties
称赏 chēngshǎng slavēt; atzinīgi par kādu atsaukties
称述 chēngshù stāstīt
称颂 chēngsòng uzteikt; slavēt
称叹 chēngtàn sajūsmināties; būt sajūsmā
称王称霸 chēngwáng-chēngbà nosaukt sevi par neierobežotu valdnieku *(paziņot sevi par cilvēku likteņu noteicēju)*
称谓 chēngwèi ✪visu uzmanībai; ✪uzsaukums
称羡 chēngxiàn sajūsmināties
称谢 chēngxiè pateikties
称兄道弟 chēngxiōng-dàodì saukt vienam otru par brāļiem *(sabrāļoties; būt tuvās attiecībās)*
称雄 chēngxióng valdīt
称许 chēngxǔ izteikt; slavēt
称引 chēngyǐn citēt; atsaukties uz
称誉 chēngyù uzslavēt
称赞 chēngzàn uzteikt; slavēt; izteikt lielisku atsauksmi

蛏(蟶) chēng **lietv.** *zool.* jūras divvāku molusks *(dz. Solenidae)*
蛏子 chēng·zi *zool.* jūras divvāku molusks *(dz. Solenidae)*

铛(鐺) chēng/dāng **lietv.** panna; katls ar kājiņām

撑(撐) chēng **darb.** ✪vilkt; ✪grūst; ✪balstīt; ✪turēt; ✪atvērt *(lietussargu)*; ✪piekraut *(pilnu maisu)*; **īp.** ✪skaists; pievilcīgs; **lietv.** atbalsts
撑场面 chēng chǎngmiàn ievērot etiķeti
撑持 chēngchí atbalstīt; atbalsts
撑竿跳 chēnggāntiào *sp.* kārtslēkšana
撑面子 chēngmiàn·zi saglabāt seju
撑腰 chēngyāo ✪atbalstīt; ✪iestāties par; ✪aizstāvēt

瞠 chēng **darb.** cieši skatīties; bolīt acis
瞠乎其后 chēnghū-qíhòu bezcerīgi atpalikt
瞠目 chēngmù izbozt acis; skatīties plaši ieplestām acīm
瞠目结舌 chēngmù-jiéshé apstulbt; palikt vaļēju muti

成 chéng **darb.** ✪nobeigties; beigties; izdoties; ✪kļūt *(par lidotāju, jūrnieku u.c.)*; ✪notikt; pārvērsties; attīstīties; ✪beigt; novest *(kaut ko)* līdz galam; sastādīt; veidot; izdarīt; ✪slēgt mieru; samierināt; ✪veicināt; palīdzēt; **īp.** ✪derīgs; ✪stiprs; labs; ✪atklāts; ✪**skait.** *(kāda veseluma daļām)* stāvs; slānis; kārta; pants u.c.; **lietv.** ✪atlaide *(10%)* no summas; ✪summa; kopsumma; rezultāts; ✪sasniegums; **izs.** *(paužot piekrišanu)* lai notiek! Labi! **īpašv.** Čen *uzv.*
成败 chéngbài ✪panākums vai neveiksme; ✪lai notiek, kas notikdams
成本 chéngběn pašizmaksa
成材 chéngcái derīgs; izmantojams
成层岩 chéngcéngyán *ģeol.* saslāņojies iezis
成虫 chéngchóng *zool.* imago; pieaudzis knislis
成法 chéngfǎ darbojošies likumi
成方 chéngfāng gatava recepte
成分 chéng·fen ✪sastāvs; sastāvdaļas elementi; ✪sektors; ✪sociālais statuss; ģimenes stāvoklis
成风 chéngfēng ikdienišķa parādība
成个儿 chénggèr ✪veidoties; formēties; ✪pieņemami; apmierinoši
成功 chénggōng ✪panākums; sasniegums; ✪pieredze; ✪izdošanās
成规 chéngguī pastāvošā kārtība
成果 chéngguǒ ✪sasniegumi; darba augļi; ✪iekarojumi
成患 chénghuàn nelaime katastrofiskā apjomā
成婚 chénghūn kāzas
成活 chénghuó *biol.* ✪iedzīvoties; ✪izdzīvot
成活率 chénghuólǜ *biol.* izdzīvošanas procents
成绩 chéngjì sasniegumi; panākumi
成绩单 chéngjìdān skolnieka liecība
成家 chéngjiā ✪kļūt par ģimenes cilvēku; ✪kļūt par augstas kvalitātes speciālistu
成见 chéngjiàn aizspriedums; attiekties aizspriedumaini
成交 chéngjiāo darījums; noslēgt darījumu
成就 chéngjiù ✪sasniegums; ✪pabeigt; noslēgt
成矿作用 chéngkuàng zuòyòng *ģeol.* mineralizācija
成立 chénglì ✪nodibināt; iedibināt; izveidot; noformēt; ✪turīgs; mazturīgs
成例 chénglì precedents
成殓 chéngliàn likt zārkā aizgājēju; iezārkot
成名 chéngmíng kļūt slavenam; iegūt popularitāti
成命 chéngmìng ✪pavēle; ✪rīkojums
成年 chéngnián ✪kļūt pilngadīgam; pilngadība; ✪*sar.* cauru gadu
成年谷 chéngniángǔ *ģeol.* izveidojušās ielejas
成年河 chéngniánhé *ģeol.* izveidojušās upes
成年期 chéngniánqī *ģeol.* izveidojies, nostabilizējies
成年人 chéngniánrén pilngadīgs cilvēks
成批 chéngpī ✪laidiens; sērija; partija; ✪sērijveida ražošana
成品 chéngpǐn produkcija
成气候 chéng qìhòu *(no viņa)* iznāks lietaskoks
成千上万 chéngqiān-shàngwàn milzīgs daudzums
成千累万 chéngqiān-lěiwàn tūkstošu tūkstoši; ļoti daudz

成亲 chéngqīn kāzas; apprecēties
成全 chéngquán palīdzēt; atbalstīt
成群 chéngqún ❶cilvēku pūļi; ❷govju un aitu bari
成人 chéngrén ❶kļūt pieaugušam; ❷pieaugušo apmācības
成人之美 chéngrénzhīměi ❶palīdzēt cilvēkiem labos darbos; ❷izdarīt kādam labu darbu
成色 chéngsè ❶augsta vai zema prove; ❷kvalitāte
成事 chéngshì ❶sekmīgi pabeigt; ❷neizdoties; ❸nav ne labuma, ne ļaunuma
成熟 chéngshú nogatavoties; gatavoties
成熟度 chéngshúdù *bot.* gatavības *(nogatavošanās, nobriešanas)* pakāpe
成数 chéngshù *mat.* ❶apaļš skaitlis; ❷procentu attiecība
成双作对 chéngshuāng-zuòduì nostāties pa pāriem
成说 chéngshuō ❶vispārpieņemta teorija; ❷nostabilizējušies uzskati
成算 chéngsuàn gatavs plāns; lēmums; aprēķins
成套 chéngtào ❶*(detaļu, mēbeļu u.c.)* komplekts; ❷nokomplektēt
成天 chéngtiān *sar.* visu dienu; cauru dienu
成为 chéngwéi kļūt par
成文 chéngwén šablons; strādāt pēc šablona
成文法 chéngwénfǎ rakstīts likums
成效 chéngxiào rezultāts; efekts
成心 chéngxīn tīšām; ar nodomu; apzināti
成形 chéngxíng noformēties
成型 chéngxíng *tehn.* formēšana metāllietuvē
成型器 chéngxíngqì formēšanas iekārta lietuvē
成性 chéngxìng pēc dabas; raksturs
成药 chéngyào ❶medicīnas preparāts; ❷zāles
成衣 chéngyī gatavs apģērbs
成衣匠 chéngyījiàng drēbnieks
成衣铺 chéngyīpù drēbnieka darbnīca
成议 chéngyì vienoties; norunāt
成因 chéngyīn ģenēze; izcelšanās
成油气 chéngyóuqì *ķīm.* etilēns
成语 chéngyǔ *lingv.* ķīniešu frazeoloģisms
成员 chéngyuán dalībnieks; loceklis
成员国 chéngyuánguó dalībvalsts
成约 chéngyuē darboties pēc kopīgās vienošanās
成灾 chéngzāi izvērsties par īstu katastrofu
成长 chéngzhǎng ❶augt; izaugt; ❷izaugsme
成竹在胸 chéngzhú-zàixiōng galvā gatavs rīcības plāns
成总儿 chéngzǒngr *sar.* ❶*(norēķināties)* pilnībā, pavisam; ❷preču iepirkšana vairumtirdzniecības tīklā

丞 chéng **darb.** palīdzēt; **lietv.** virsnieka palīgs *(senajā Ķīnā)*
丞相 chéngxiàng *vēst.* kanclers

呈 chéng **darb.** ❶ziņot; raportēt; ❷iesniegt lūgumu; ❸pieņemt *(noteiktu īpašību, formu u.c.)*; ❹iesniegt izskatīšanai; **lietv.** iesniegums; referāts; lūgums; petīcija; **īpašv.** Čen *uzv.*
呈报 chéngbào ziņot; ziņot augstāk stāvošai instancei
呈递 chéngdì iesniegt lūgumu; iesniegt akreditācijas rakstu
呈露 chénglù stādīties priekšā
呈请 chéngqǐng iesniegt lūgumu vai atlūgumu
呈文 chéngwén ❶*novec.* lūgums; ❷ziņojums
呈现 chéngxiàn ❶stādīties priekšā; stāties uzskaitē; ❷ierasties
呈献 chéngxiàn pasniegt *(dāvanu, suvenīru u.c.)*

诚(誠) chéng **īp.** ❶sirsnīgs; ❷patiess; ❸godīgs; **apst.** patiešām; tik tiešām; pareizi
诚惶诚恐 chénghuáng-chéngkǒng ❶ar trīcošu sirdi; ❷ar sirds bijību; ar cieņu un bijību
诚恳 chéngkěn sirsnīgs; patiess
诚朴 chéngpǔ tiešs un godīgs
诚然 chéngrán ❶patiešām; patiesi; ❷protams; taisnību sakot
诚实 chéngshí patiess; godīgs
诚心 chéngxīn ❶ar tīru sirdi; no tīras sirds; ❷skaidra sirds; no visas sirds; ❸ar nodomu; tīšām
诚意 chéngyì godīgums; patiesa vēlēšanās
诚挚 chéngzhì sirsnīgs, patiess, no visas sirds

承 chéng **darb.** ❶saliet; sabērt; ietilpināt; ❷balstīties; turēties; ❸uzņemties atbildību; ❹izpelnīties; pieņemt *(kaut ko no augstākstāvošas personas)*; tikt pagodinātam; ❺klausīt; pakļauties; ❻izteikt pateicību; ❼godīgi turpināt *(darbu; tradīciju u.c.)*; ❽satikties kaujas laukā; ❾brīdināt; apstādināt; **lietv.** pamats; bāze; balsts; ❶kārtība; secība; **īpašv.** Čen *uzv.*
承办 chéngbàn ❶ņemt akorda darbu; ❷apņemties sagādāt *(materiālus u.c.)*
承包 chéngbāo slēgt līgumu par akorda darbu
承包费 chéngbāofèi akorda darba samaksa
承包人 chéngbāorén ❶uzņēmējs; ❷kontraģents
承担 chéngdān uzņemties atbildību; atbildēt
承当 chéngdāng uzņemties atbildību
承佃 chéngdiàn rentēt zemi
承兑 chéngduì akceptēt vekseli
承兑人 chéngduìrén *fin.* akceptants
承付 chéngfù *fin.* akceptēt norēķinu
承付人 chéngfùrén *fin.* akceptants; akceptors
承继 chéngjì ❶būt adoptētam; ❷adoptēt
承建 chéngjiàn celtniecības akords
承接 chéngjiē ❶pieņemt pasūtījumu; ❷turpinājums; iepriekšējā teksta turpinājums
承揽 chénglǎn nodarboties ar pasūtījumu pieņemšanu
承蒙 chéngméng ❶izrādīt godu; ❷pateicos par Jūsu rūpēm

承诺 chéngnuò ❶piekrist; ❷apsolīt
承平 chéngpíng miermīlīgs
承情 chéngqíng būt pateicīgam; esmu ļoti pateicīgs
承认 chéngrèn ❶atzīt kļūdu; ❷piekrist; ❸atzīt jauno valdību; ❹oficiāla atzīšana
承上启下 chéngshàng-qǐxià ❶pāriet no iepriekšējā darba pie nākamā darba; ❷pildīt saistošā posma lomu
承受 chéngshòu ❶izturēt pārbaudi; ❷mantot; saņemt mantojumā
承望 chéngwàng domāt; turēt prātā
承袭 chéngxí ❶saglabāt; pieturēties pie vecās kārtības; ❷mantot
承袭海 chéngxíhǎi *jur.* mantotā jūra *(200 jūdžu piekrastes zona)*
承先启后 chéngxiān-qǐhòu turpināt un attīstīt priekšgājēju darbu; būt turpinātājam
承应 chéngyìng piekrist
承运 chéngyùn uzņemties veikt transporta pakalpojumus
承载 chéngzài ❶turēt uz sevis; ❷balstīt
承载力 chéngzàilì pamata *(balsta)* nestspēja *(slodze)*
承造 chéngzào ņemt celtniecības akordu
承转 chéngzhuǎn nodot dokumentu nākamai instancei
承租 chéngzū īrēt
承租人 chéngzūrén īrnieks

城 chéng **lietv.** ❶pilsētas mūris; ❷pilsētas rajons; ❸pilsēta *(atšķirībā no laukiem)*; **darb.** apjozt pilsētu ar mūri; **īpašv.** Čen *uzv.*
城堡 chéngbǎo nocietinājumi
城池 chéngchí pilsētas mūris un aizsargrāvji
城防 chéngfáng ❶pilsētas aizsardzība; ❷garnizons
城府 chéngfǔ noslēgta rakstura cilvēks
城根 chénggēn pilsētas mūra tuvumā
城关 chéngguān pilsētas nomales
城郭 chéngguō pilsētas mūris
城壕 chéngháo cietokšņa grāvis
城隍庙 chénghuángmiào pilsētas aizstāvja templis
城郊 chéngjiāo piepilsēta
城里人 chénglǐrén *sar.* pilsētnieks
城楼 chénglóu pilsētas mūra sargtornis
城门 chéngmén pilsētas vārti
城门失火,殃及池鱼 chéngmén shīhuǒ, yāng jí chíyú kad pilsētas vārtus pārņēmis ugunsgrēks, dzēšot uguni iet bojā pilsētas grāvī mītošās zivis *(◊ kungi plēšas, kalpiem ūzas plīst; paģiras svešās dzīrēs; nepelnīti ciest)*
城墙 chéngqiáng pilsētas mūris
城区 chéngqū pilsētas rajoni
城阙 chéngquè ❶pilsētas vārtu sargtorņi; ❷pils
城市 chéngshì pilsēta
城下之盟 chéngxiàzhīméng kapitulēt pārspēka priekšā
城厢 chéngxiāng pilsētas tuvākā apkārtne
城镇 chéngzhèn pilsētas un ciemi; lauki

乘(乗、椉) chéng **darb.** ❶braukt ar auto, kuģi, vilcienu; lidot lidmašīnā, jāt ar zirgu; ❷izmantot *(brīvu laiku, labvēlīgu iespēju u.c.)*; ❸uzvarēt; paveikt; ❹aizstāvēt; nosargāt *(nocietinājumus)*; ❺sarēķināt; ❻*mat.* reizināt; **lietv.** četrinieks; četri; pāris; **skait.** *ekipāžām*; **īpašv.** Čen *uzv.*
乘便 chéngbiàn pa ceļam; garāmejot
乘法 chéngfǎ *mat.* reizināšana
乘法表 chéngfǎbiǎo *mat.* reizināšanas tabula
乘方 chéngfāng ❶paaugstināšana rangā; ❷*mat.* skaitļa pakāpe
乘风破浪 chéngfēng-pòlàng izmantojot vēju, traukties pilnās burās *(tālejoši plāni; rīkoties ļoti strauji)*
乘号 chénghào *mat.* reizināšanas zīme
乘机 chéngjī ❶izmantot gadījumu; ❷izmantot gadījumu un uzbrukt
乘积 chéngjī *mat.* reizinājums
乘客 chéngkè pasažieris
乘凉 chéngliáng atsvešināties; tīksmināties par vēsumu
乘幂 chéngmì *mat.* skaitļa pakāpe
乘人之危 chéngrénzhīwēi izmantot cita grūtības, lai dotu tam triecienu
乘势 chéngshì ❶izmantot ērtu gadījumu; ❷padoties inercei
乘数 chéngshù *mat.* reizinātājs
乘务员 chéngwùyuán ❶konduktors; ❷pavadonis
乘隙 chéngxì izmantot momentu
乘兴 chéngxìng būt garastāvokļa iespaidā
乘虚而入 chéngxū'érrù ❶izmantot aizsardzības vājumu un uzbrukt; ❷iebrukt vāji aizsargātā vietā

盛 chéng/shèng **darb.** ❶ieliet; uzpildīt; ❷turēt; ❸iebērt; ❹ietilpt; satilpt
盛器 chéngqì tvertne; trauks

程 chéng **lietv.-skait.** ❶mērs; pakāpe; garums; svars; tilpums; ❷robeža; limits; ❸kritērijs; etalons; ❹maršruts; ceļš; distance; **darb.** ❶mērīt; ❷novērtēt; ❸aprēķināt; **īpašv.** Čen *uzv.*
程度 chéngdù ❶pakāpe; ❷lielākā vai mazākā mērā; ne tādā mērā
程式 chéngshì ❶noteikta kārtība; ❷oficiālo dokumentu noteiktā forma
程式化 chéngshìhuà ❶nosacīts žests; ❷izrādes nosacītība
程限 chéngxiàn noteikta norma
程序 chéngxù ❶noteikta kārtība vai secība; ❷programma, programmēšana

惩(懲) chéng **darb.** sodīt; piedzīt; stingri brīdināt; **lietv.** sods; piedzīšana
惩办 chéngbàn sodīt; sodīt likuma vārdā
惩处 chéngchǔ ❶ bargi sodīt; ❷ saņemt sodu pēc nopelniem
惩罚 chéngfá ❶ sodīšana; sodīt; ❷ bargs sodamērs
惩戒 chéngjiè disciplinārs sods
惩前毖后 chéngqián-bìhòu mācīties no bijušajām kļūdām, lai nekļūdītos nākotnē
惩一儆百 chéngyī-jǐngbǎi sodīt vienu, lai citi baidītos
澄(瀓) chéng/dèng **īp.** tīrs; dzidrs; filtrēts; **darb.** tīrīt; attīrīt; filtrēt; **īpašv.** Čen *uzv.*
澄清 chéngqīng ❶ tīrs; dzidrs; caurspīdīgs; kristāltīrs; ❷ atbrīvoties no nepareiziem priekšstatiem; ❸ ieviest skaidrību
橙 chéng **lietv.** *bot.* ❶ apelsīnu koks *(Citrus sinensis)*; ❷ apelsīns; ❸ oranžs
橙黄 chénghuáng oranžs
橙树 chéngshù apelsīnu koks *(Citrus sinensis)*
橙油 chéngyóu apelsīnu eļļa
橙子 chéng·zi ❶ apelsīns; ❷ *bot.* auglis judzu *(Citrus junos)*
骋(騁) chěng **darb.** ❶ auļot; joņot; traukties; drāzties; ❷ dot sev vaļu rīkoties pēc vēlēšanās; ❸ atklāt savus talantus
骋目 chěngmù *rakst.* skatīties no attāluma; pārlaist acis
逞 chěng **darb.** ❶ būt bravurīgam, švītīgam, lielīgam, lecīgam; ❷ mīlēt izrādīties; ❸ skatīties caur pirkstiem *(uz bērna vaļībām)*; ❹ atslābināt; **īpašv.** Čen *uzv.*
逞能 chěngnéng plātīties; izrādīties
逞强 chěngqiáng ❶ izrādīt savu drosmi; ❷ izrādīt bravūru
逞性子 chěngxìng·zi rādīt savus niķus
逞凶 chěngxiōng zvērības un ļaundarības
秤 chèng **lietv.** svari; bezmēns; **darb.** svērt; nosvērt
秤锤 chèngchuí svaru bumba; atsvars
秤杆 chènggǎn bezmēna stienis
秤钩 chènggōu bezmēna āķis
秤毫 chèngháo bezmēna aukla
秤纽 chèngniǔ bezmēna aukla
秤盘子 chèngpán·zi svaru bļodiņa
秤砣 chèngtuó *sar.* atsvars
秤星儿 chèngxīngr mēra iedaļas uz bezmēna stieņa
称(稱) chēng/chèn/chěng **darb.** ❶ svērt *(uz svariem)*; nosvērt; ❷ atbilst; būt piemērotam; **īp.** atbilstošs; ❸ labs; lielisks

chi

吃(喫) chī **darb.** ❶ ēst; paēst; ❷ dzert; rīt; ❸ iesūkt; ievilkt; ❹ baroties; ❺ dzīvot; pārtikt; ❻ dzīvot liekēža dzīvi; dzīvot uz cita rēķina; ❼ pārēsties; našķēties *(apmānīt; apmuļķot vientiesi)*; ❽ ēst kaut ko rūgtu *(pieciest; būt iesaistītam kaut kādās nepatikšanās)*; ❾ iegrimt *(kuģa iegrime)*; ❿ iedurties; iesūkties; ⓫ uzņemties atbildību; ⓬ tērēt *(spēkus, laiku)*; ⓭ paņemt; noņemt; nosist *(šaha figūru)*; ⓮ padoties; būt padevīgam; **lietv.** uzturs; barība; pārtika; ēdiens
吃白饭 chī báifàn ❶ ēst rīsu bez aizdara; ❷ būt liekēdim
吃白食 chī báishí paēst uz cita rēķina
吃饱 chībǎo sātīgi paēst; pieēsties
吃闭门羹 chī bìméngēng *(iron.)* noskūpstīt durvis *(kādam deguna priekšā aizcirst durvis)*
吃不开 chī·bukāi ❶ nebūt cieņā; ❷ nebūt modē
吃不消 chī·buxiāo neizturamas sāpes; neizturams troksnis
吃醋 chīcù ❶ būt greizsirdīgam; ❷ būt skaudīgam
吃刀 chīdāo virpas griežņa zoba dziļums
吃得开 chī·dekāi būt cieņā; būt populāram
吃得消 chī·dexiāo izturēt
吃饭 chīfàn ❶ ēst brokastis, pusdienas, vakariņas; ❷ uzturēt sevi; dzīvot
吃干饭 chī gānfàn nestrādājot saņemt algu
吃官司 chī guān·si nonākt tiesā; sēdēt cietumā
吃喝儿 chīhēr *sar.* ēdiens un dzēriens; uzturs
吃喝玩乐 chīhē-wánlè dzīvot sātīgu un jautru dzīvi; vadīt dienas priekos un uzdzīvē
吃紧 chījǐn ❶ steidzīgs; neatliekams; ❷ kritisks; satraucošs
吃劲 chījìn grūts; smags
吃惊 chījīng pārbīties; pārdzīvot šausmas
吃苦 chīkǔ ❶ ciest grūtības; ❷ izturība un darba mīlestība
吃苦头 chī kǔ·tou ciest dažnedažādas dzīves likstas
吃亏 chīkuī ❶ būt zaudējumos; ❷ iekulties ķezā
吃里爬外 chīlǐ-páwài ❶ nodot to cilvēku, kas darījis labu; ❷ strādājot pie viena kunga, kalpot citam
吃力 chīlì smags; nogurdinošs; darbietilpīgs
吃零嘴 chī língzuǐ kārumnieks
吃人 chīrén ❶ plēsīgs zvērs; ❷ cilvēkēdājs
吃软不吃硬 chīruǎn bù chīyìng ēst – gan mīkstu, gan cietu maizi *(savu mērķi sasniegt – gan ar maigiem, gan stingriem paņēmienie)*
吃食 chī·shi *sar.* ēdiens; uzturs
吃水 chīshuǐ ❶ iesūkt ūdeni, mitrumu; ❷ *kuģubūve*

kuģa iegrime

吃水线 chīshuǐxiàn *kuģubūve* ūdenslīnija

吃素 chīsù veģetāriešu ēdiens

吃闲饭 chī xiánfàn dzīvot uz citu rēķina; liekēdis

吃香 chīxiāng *sar.* būt populāram

吃哑巴亏 chī yǎ·bakuī tikt apmānītam un kāda iemesla dēļ nespēt pateikt ne vārda; it kā būtu norijis mēli un nespēt neko pateikt

吃一堑,长一智 chī yī qiàn, zhǎng yī zhì neveiksmēs gūta pieredze māca gudrību; pēc katras neveiksmes kļūt gudrākam

吃斋 chīzhāi ✪gavēt un lūgt Dievu; ✪dzīvot mūka dzīvi; ✪mūka ēdiens

吃重 chīzhòng ✪nest lielu atbildību; ✪smags; darbietilpīgs; ✪celtspēja

哧 chī **onom.** ✪ha ha *(smiekli)*; ✪tirkšķis *(skaņa, kas rodas, plīstot drēbei)*

蚩 chī **īp.** dumjš; neaptēsts; ļoti neglīts; **darb.** nicināt; ignorēt; **īpašv.** Či *uzv.*

蚩蚩蝇 chīchīyíng *zool.* cece muša *(Glossina sp.)*

鸱(鴟) chī **sast.**

鸱鸮 chīxiāo **lietv.** pūce

鸱鸺 chīxiū *zool.* pūce *(Scops semitorques)*

眵 chī **sast.**

眵目糊 chī·muhū pūžņi, posa *(acu kaktiņos)*

笞 chī **darb.** sist ar bambusa nūju *(sodamērs)*

笞刑 chīxíng pēršana

笞杖 chīzhàng pātaga

痴(癡) chī **īp.** ✪dumjš; ✪naivs; ✪jucis; sajucis prātā; **lietv.** ✪idiots; ārprātīgais; ✪*med.* plānprātība

痴骇 chī'ái ✪truls; padumjš; ✪ar prāta traucējumiem

痴呆 chīdāi ar iedzimtiem prāta traucējumiem

痴迷 chīmí ✪kā bez prāta; ✪sajukt prātā; ✪stipri aizrauties

痴情 chīqíng neprātīga mīlestība

痴人说梦 chīrén-shuōmèng tukši sapņi; murgi

痴想 chīxiǎng naivi sapņi; naivas cerības

痴笑 chīxiào muļķīgi smiekli

痴心 chīxīn ✪neprātīgi iemīlējies; celt sapņu pilis; ✪nodoties tukšiem sapņiem

嗤 chī **darb.** ✪smieties; zoboties; ✪izsmiet

嗤笑 chīxiào ✪smieties; ✪izsmiet

嗤之以鼻 chīzhīyǐbí smieties kādam sejā

魑 chī **sast.**

魑魅 chīmèi *rakst.* pats nelabais; briesmonis

魑魅魍魉 chīmèi-wǎngliǎng ✪moški un velni; ✪pats nelabais; ✪visi ļaunie spēki

池 chí **lietv.** ✪baseins; dīķis; ezeriņš; rezervuārs; ✪grāvis ar ūdeni apkārt pilsētai; ✪*(deju)* laukums; zema vieta; **īpašv.** Či *uzv.*

池汤 chítāng kopējais peldbaseins

池塘 chítáng dīķis; ūdenstilpne

池盐 chíyán ezera sāls

池沼 chízhǎo dīķi; ūdens tilpnes

池中物 chízhōngwù cilvēks ar nākotni

池子 chí·zi *sar.* ✪dīķis; ✪kopējs baseins; ✪deju laukums

池座 chízuò *teātr.* parters

弛 chí **darb.** *rakst.* ✪atslābt; atslogot; ✪samazināt; padarīt vaļīgu

弛缓 chíhuǎn atslogoties; izlādēties

弛禁 chíjìn *rakst.* noņemt aizliegumu

弛张热 chízhāngrè *med.* novājinošais drudzis

驰(馳) chí **darb.** ✪traukties; drāzties pilnos auļos; ✪piedzīt; skubināt; ✪sapņot; domās kaut kur lidot; **īpašv.** Či *uzv.*

驰骋 chíchěng ✪jāt zirga mugurā; ✪pieslēgties; iekļauties *(piem., literārajā darbā)*

驰名 chímíng kļūt ļoti slavenam

驰驱 chíqū traukties zirga mugurā

迟(遲) chí **darb.** ✪vilcināties; kavēties; atpalikt; **īp.-apst.** ✪lēns; palēnināts; novēlojies; vēls; ✪vēlu; **palīgv.** pēc; vēlāk; **īpašv.** Či *uzv.*

迟到 chídào nokavēt

迟钝 chídùn ✪padumjš; ✪pakurls

迟缓 chíhuǎn lēnīgs; neizdarīgs

迟脉 chímài *med.* lēns pulss

迟暮 chímù *rakst.* dzīves novakare; dzīves noriets

迟误 chíwù nokavēt

迟延 chíyán ✪vilkt garumā; ✪būt neizlēmīgam; ✪gari domāt

迟疑 chíyí ✪šaubīties; ✪ilgi kavēties šaubās

迟早 chízǎo agri vai vēlu

迟滞 chízhì lēns *(ražošanas tempu)* kāpums

持 chí **darb.** ✪turēties; ieturēt *(saglabāt)* līdzsvaru; izrādīt izturību; ✪ņemt; turēt rokās; ✪pieturēties; ievērot; **lietv.** līdzsvars; neizšķirts rezultāts

持家 chíjiā ✪nodarboties ar mājsaimniecību; saimniekot; ✪būt taupīgam un čaklam saimniekam

持久 chíjiǔ ✪ilgi turēties; ✪ilgi saglabāties

持久性 chíjiǔxìng izturība; lietošanas ilgums

持久战 chíjiǔzhàn *milit.* ieilgusi karadarbība

持论 chílùn saglabāt noteiktu skatpunktu

持平 chípíng ❶ taisnīgs, ja arī nepatīkams spriedums; ❷ taisnīgs, neieinteresēts spriedums

持身 chíshēn *rakst.* ❶ izturēties pret sevi; ❷ būt prasīgam pret sevi

持水量 chíshuǐliàng *lauks.* ūdens vai mitruma iesūkšanas apjoms

持续 chíxù ❶ turpināties; ❷ bez apstājas; ❸ ilgs

持有 chíyǒu ❶ pieturēties pie cita viedokļa; ❷ man ir

持有人 chíyǒurén *ekon.* aizņēmuma turētājs

持之有故 chízhīyǒugù ❶ ne bez iemesla; ❷ tam ir iemesls

持重 chízhòng nopietns; ❶ piesardzīgs; ❷ apdomīgs

匙 chí **lietv.** karote; karotīte; kauss; **īpašv.** Či *uzv.*

踟 chí **sast.**

踟蹰 chíchū ❶ mīdīties no vienas kājas uz otru; ❷ būt neizlēmīgam; ❸ pēc kārtas

尺 chǐ/chě **skait.-lietv.** ❶ *(garuma mērvienība)* či *(viena trešdaļa metra)*; ❷ lineāls či garumā; ❸ lineāls

尺寸 chǐ·cun ❶ izmērs; gabarīts; ❷ mēra sajūta; zināt mēru

尺动脉 chǐdòngmài *anat.* elkoņa artērija

尺牍 chǐdú korespondence; vēstules; epistulārā žanra darbs

尺短寸长 chǐduǎn-cùncháng katram ir gan labas, gan sliktas īpašības

尺幅千里 chǐfú-qiānlǐ neizskatīgs no ārienes, bet bagātīgs saturā; neskati vīru no cepures

尺骨 chǐgǔ *anat.* elkoņa kauls

尺蠖 chǐhuò *zool.* sprīžmeša kāpurs

尺蠖蛾 chǐhuò'é *zool.* sprīžmetis *(dz. Geometridae)*

尺码 chǐmǎ ❶ *(apavu)* izmērs; ❷ kritērijs

尺神经 chǐshénjīng *anat.* elkoņa nervs

尺桩 chǐzhuāng *ģeod.* niveliera statīvs

齿(齒) chǐ **lietv.** ❶ cilvēka vai dzīvnieka priekšējais zobs; ❷ zāģa vai zobrata zobs; ❸ *(ziloņa)* ilkņi; ❹ spēles kauliņi; **darb.** ❶ grauzt; ķert ar zobiem; ❷ noteikt dzīvnieka vecumu pēc zobiem

齿槽 chǐcáo *anat.* zoba alveola

齿唇音 chǐchúnyīn *lingv.*dentolabiālie līdzskaņi

齿根 chǐgēn *anat.* zoba sakne

齿规 chǐguī *tehn.* zobu mērītājs

齿鲸 chǐjīng *zool.* zobainais valis

齿冷 chǐlěng ❶ smieklīgs; ❷ nicīgs smīns

齿轮 chǐlún *tehn.* zobrats

齿腔 chǐqiāng *anat.* zoba dobums

齿髓 chǐsuǐ *anat.* zoba pulpa; zoba mīkstums

齿条 chǐtiáo *mašīnb.* mērs

齿形锯 chǐxíngjù *mašīnb.* zobu zāģis

齿音 chǐyīn *lingv.* dentālais patskanis

齿龈 chǐyín *anat.* smaganas

齿釉质 chǐyòuzhì *anat.* zobu emalja

齿质 chǐzhì *anat.* dentīns

侈 chǐ **īp.** ❶ izšķērdīgs; ❷ nesavaldīgs; ❸ liels; pārmērīgs; **lietv.** izšķērdība; *(naudas, mantas)* šķiešana; pārmērība

侈靡 chǐmí *rakst.* ❶ palaist vējā mantu, bagātību; izputēt; ❷ būt izšķērdētājam

侈谈 chǐtán ❶ tukši plātīties; ❷ daudz skaļu vārdu un maz darbu

耻(恥) chǐ **lietv.** ❶ kauns; negods; kauna jūtas; ❷ apjukums; neveiksme; **darb.** ❶ nezināt kur likties no kauna; ❷ uzskatīt par kauna lietu; ❸ apkaunot; pazemot

耻骨 chǐgǔ *anat.* kaunuma kauls

耻辱 chǐrǔ kauns; apkaunojums

耻笑 chǐxiào izsmiet; apcelt; ņirgt par kādu

褫 chǐ **darb.** plēst; noplēst *(mizu, ādu u.c.)*; ņemt nost; atņemt; **lietv.** paklājs; matracis

褫夺 chǐduó ❶ atņemt; liegt; ❷ atņemt pilsoņa tiesības

褫职 chǐzhí noņemt no amata

彳 chì **sast.**

彳亍 chìchù *rakst.* lēnām soļot; lēnām klīst

叱 chì **darb.** *rakst.* ❶ sakliegt uz kādu; ❷ bļaut niknumā; ❸ klaigāt; bļaustīties

叱呵 chìhē kliegt; rāties; bārties

叱喝 chìhè lamāties

叱骂 chìmà izbārt; ņemt priekšā

叱责 chìzé izteikt pārmetumu; rāt

叱咤 chìzhà *rakst.* draudīgi kliedzieni

叱咤风云 chìzhà-fēngyún valdnieks; likteņu noteicējs

斥 chì **darb.** ❶ dzīt projām; izdzīt; ❷ atteikt; noraidīt; ❸ mest sejā pārmetumus; ❹ nikni pārmest; ❺ izlūkot; ❻ paplašināt; **īp.** liels; **lietv.** *(augsne)* ❶ solončaks; ❷ robeža

斥革 chìgē izslēgt

斥候 chìhòu ❶ izlūkot; ❷ izlūkošana

斥力 chìlì *fiz.* atgrūšanās spēks

斥骂 chìmà rāt; ņemt priekšā

斥退 chìtuì ❶ noņemt no amata; ❷ padzīt; izdzīt

斥责 chìzé ❶ izteikt pārmetumu; ❷ kaunināt; ❸ izteikt rājienu

斥逐 chìzhú padzīt

赤 chì **īp.** ❶ sarkans; spilgti sarkans; ruds; ❷ vaļsirdīgs; atklāts; ❸ uzticīgs; ❹ kails; **darb.**

C

❷ iznīcināt; ❸ noslaucīt; tīrīt nost; **lietv.** novērotājs; spiegs; izlūks; **Īpašv.** Či *uzv.*
赤白痢 chìbáilì *med.* asiņaini izkārnījumi
赤膊 chìbó puskails; līdz jostas vietai kails
赤膊上阵 chìbó-shàngzhèn ❶ iziet atklātā kaujā; ❷ noraut masku un darboties atklāti
赤忱 chìchén ❶ pilnīgi patiess; ❷ ar atklātu sirdi
赤诚 chìchéng attiekties godīgi un atklāti
赤带 chìdài *med.* sūkalu baltie ziedi
赤胆忠心 chìdǎn-zhōngxīn pilnīgi; līdz galam uzticams
赤道 chìdào ❶ *ģeogr.* zemes ekvators; ❷ *astr.* debesu ekvators
赤道仪 chìdàoyí *astr.* ekvatoriāls
赤地 chìdì *rakst.* tukša zeme; tuksnesis
赤豆 chìdòu *bot.* stūrainās pupiņas *(Phaseolus angularis)*
赤红 chìhóng sarkans; tumši sarkans
赤狐 chìhú *zool.* sarkanā lapsa *(Vulpes sp.)*
赤脚 chìjiǎo bass; basam kājām
赤脚医生 chìjiǎo yīshēng baskājainie ārsti *(ĶTR 1960.–1970. g.g. gadu kampaņu dalībnieki)*
赤金 chìjīn tīrs zelts
赤痢 chìlì *med.* dizentērija
赤练蛇 chìliànshé *zool.* tīģerzalktis *(Natrix tigrina)*
赤磷 chìlín *ķīm.* sarkanais fosfors
赤露 chìlù noģērbties; būt pilnīgi kailam
赤裸裸 chìluǒluǒ ❶ kā no mātes miesām; ❷ pilnīgi kails
赤霉素 chìméisù *ķīm.* hiberelīns
赤贫 chìpín galējs trūkums; pilnīga nabadzība
赤手空拳 chìshǒu-kōngquán tukšām rokām; pilnīgi neaizsargāts
赤条条 chìtiáotiáo pilnīgi kails
赤铁矿 chìtiěkuàng *min.* sarkanā dzelzsrūda
赤铜矿 chìtóngkuàng *min.* sarkanā vara rūda
赤外线 chìwàixiàn *fiz.* infrasarkanie stari
赤纬 chìwěi *astr.* deklinācija
赤纬圈 chìwěiquān *astr.* deklinācijas loks
赤卫队 chìwèiduì *vēst.* Sarkanās gvardes karaspēka daļa
赤卫军 chìwèijūn *vēst.* Sarkanā gvarde
赤小豆 chìxiǎodòu *bot.* pupiņas *(viens no paveidiem) (Phaseolus calcaratus)*
赤心 chìxīn atklāta sirds; ar visu sirdi
赤血盐 chìxuèyán *ķīm.* sarkanā asinssāls
赤杨 chìyáng *bot.* Japānas alksnis *(Alnus japonica)*
赤子 chìzǐ ❶ deficīts; ❷ budžeta deficīts
赤字 chìzì jaundzimušais
赤足 chìzú basām kājām

饬(飭) chì **darb.** ❶ sakārtot; savest kārtībā; ❷ apmācīt; uzvest uz īstā ceļa; ❸ pavēlēt; ❹ censties; pūlēties
饬令 chìlìng ❶ pavēlēt; ❷ sakārtot; ❸ pavēle

炽(熾) chì **Īp.** ❶ ziedošs; grezns; krāšņs; bagātīgs; **darb.** ❶ spilgti degt; liesmot; ❷ gatavot *(ēdienus)*; ❸ dedzināt; nodedzināt
炽烈 chìliè ❶ ugunīgs, karsts; ❷ svelmains
炽热 chìrè dedzinošs; svilinoši *(saules stari)*
炽盛 chìshèng ziedošs; zaļojošs

翅(翄) chì **lietv.** ❶ spārns; spārni; ❷ spura; ❸ *(putnu)* spalva
翅膀 chìbǎng ❶ putnu, kukaiņu, lidmašīnas spārni; ❷ *(armijas)* spārns
翅果 chìguǒ *bot.* spārnulis
翅脉 chìmài *zool.* spārna dzīsliņa
翅鞘 chìqiào *zool.* segspārni
翅子 chì·zi ❶ peldspura; ❷ spārns

敕(勅) chì **lietv.** ❶ dekrēts; pavēle; ❷ pārmetums; apvainojums; **darb.** ❶ pavēlēt; ❷ brīdināt; ❸ labot; sakārtot; ❹ **Īp.** nesatricināms; nelokāms; spēcīgs; **Īpašv.** Či *uzv.*
敕赐 chìcì ❶ apbalvot; dāvināt; ❷ cienīt
敕封 chìfēng viņa augstības
敕命 chìmìng ❶ edikts; ❷ imperatora pavēle
敕旨 chìzhǐ imperatora pavēle

chong

充 chōng **Īp.** stiprs; ciets; stipri iedarbīgs; **darb.** ❶ piepildīt; papildināt; ❷ strādāt; kalpot; ❸ pasniegt sevi kā ļoti zinošu; ❹ izsūtīt *(katorgā, trimdā)*; ❺ konfiscēt; papildināt valsts kasi; **Īpašv.** Čun *uzv.*
充畅 chōngchàng pietiekama apgāde
充斥 chōngchì piepildīt tirgu ar kādu preci
充磁 chōngcí *fiz.* magnetizēt
充当 chōngdāng ❶ strādāt; ❷ kalpot; ❸ pildīt pienākumus
充电 chōngdiàn uzlādēt akumulatoru
充电器 chōngdiànqì akumulatoru uzlādēšanas iekārta
充耳不闻 chōng'ěr-bùwén izlikties kurlam; laist gar ausīm; palikt nedzirdīgam *(pret kādām prasībām)*
充分 chōngfèn ❶ pietiekams; pilnīgs; ❷ pilnā mērā; pavisam
充公 chōnggōng konfiscēt
充饥 chōngjī apmierināt izsalkumu
充军 chōngjūn izsūtījums
充满 chōngmǎn ❶ piepildīt; ❷ pārpildīt; ❸ būt pārliecības pilnam
充沛 chōngpèi pilns; dzīvesspēku pilns
充其量 chōngqíliàng ❶ maksimums; ❷ pats lielākais; ❸ labākā vai sliktākā gadījumā
充气 chōngqì piepūst ar pumpi vai kompresoru

充任 chōngrèn strādāt; kalpot
充塞 chōngsè pilns; piepildīt
充实 chōngshí ❶ bagāts; ❷ apdāvināt; ❸ papildināt zināšanas
充实度 chōngshídù *lauks.* graudu piepildījums *(blīvums)* vārpās
充数 chōngshù komplektēt; pilns komplekts; pilnā skaitā
充血 chōngxuè *med.* hiperēmija
充溢 chōngyì plūst pāri malām; pārpildīt
充盈 chōngyíng ❶ pārpilnība; cik tik uziet; ❷ pilnīgs miesās; apaļīgs
充裕 chōngyù pārpilnība; cik tik uziet
充足 chōngzú ❶ pietiekams pamats; ❷ pietiekami daudz līdzekļu

冲(沖、衝) chōng/chòng **darb.** ❶ mesties uz priekšu; traukties; drāzties; doties uzbrukumā; ❷ atārdīt; uzšķērst; ❸ grūst; ❹ atspiesties; atbalstīties; **lietv.** ❶ *astr.* opozīcija; ❷ braucamais ceļš; krustceļš; svarīgs transporta mezgls; stratēģisks punkts; ❸ *ķīn. med.* pulss; asinsvads
冲程 chōngchéng *mašīnb.* motora virzuļa takts
冲冲 chōngchōng ❶ priecīgi; ❷ dusmīgi
冲刺 chōngcì *sp.* finiša izrāviens
冲淡 chōngdàn ❶ atšķaidīt; ❷ pavājināt efektu
冲淡剂 chōngdànjì *tehn.* atšķaidītājs
冲动 chōngdòng ❶ impulss; ❷ uztraukties; ❸ paļauties pirmajam emociju vilnim
冲犯 chōngfàn ❶ būt rupjam; ❷ aizskart citus
冲锋 chōngfēng *milit.* uzbrukums
冲锋枪 chōngfēngqiāng *milit.* triecienšautene; automāts
冲锋陷阵 chōngfēng-xiànzhèn doties uzbrukumā pret ienaidnieka pozīcijām
冲服 chōngfú pieliet klāt ūdeni
冲昏头脑 chōnghūn-tóunǎo ❶ sagrozīt galvu; ❷ panākumu reibonis
冲击 chōngjī ❶ viļņu šļaksti; ❷ doties uzbrukumā
冲击波 chōngjībō *fiz.* sprādziena vilnis
冲击机 chōngjījī *mašīnb.* pāļdzinis
冲积 chōngjī uzskalota zeme; uzskalot
冲积层 chōngjīcéng *ģeol.* alūvijs; uzskalojums
冲积岛 chōngjīdǎo *ģeogr.* uzskalota sala
冲积地 chōngjīdì *ģeogr.* alūvija; aluviāla zeme
冲剂 chōngjì *farm.* uzlējums
冲决 chōngjué pārraut dambi
冲口而出 chōngkǒu'érchū *(kaut ko)* neapdomāti pateikt
冲垮 chōngkuǎ *(ūdens)* noskalojis vai sadragājis
冲浪 chōnglàng *sp.* sērfings
冲浪板 chōnglàngbǎn *sp.* sērfinga dēlis
冲力 chōnglì *fiz.* impulsīvs spēks; sitiena spēks
冲量 chōngliàng *fiz.* impulss
冲破 chōngpò pārraut *(pretinieka aizsardzības līniju; blokādi u.c.)*
冲散 chōngsàn izklīdināt
冲刷 chōngshuā izskalot upes krastu
冲塌 chōngtā sagāzties ūdens iedarbības rezultātā
冲天 chōngtiān neredzēts; nepiedzīvots
冲天炉 chōngtiānlú *metal.* stāvceplis
冲突 chōngtū ❶ konflikts; sadursme; ❷ interešu konflikts; ❸ dažādu viedokļu saskare
冲洗 chōngxǐ skalot
冲洗机 chōngxǐjī skalošanas mašīna
冲销 chōngxiāo *grāmatved.* stornēt
冲要 chōngyào svarīgs ģeogrāfisks punkts
冲账 chōngzhàng *grāmatved.* storno
冲撞 chōngzhuàng *(par viļņiem)* grūsties un triekties *(pret klintīm)*
冲走 chōngzǒu *(par spēcīgu straumi)* aiznest *(laivu jūrā)*

忡 chōng **lietv.** skumjas; bēdas
忡忡 chōngchōng būt galēji norūpējušamies; būt saviļņotam

茺 chōng **sast.**
茺蔚 chōngwèi *bot., farm.* Sibīrijas mātere *(Leonurus sibiricus)*

舂 chōng **darb.** ❶ grūst; berzt *(piestā)*; ❷ attīrīt *(graudus no pelavām)*; ❸ noblietēt, nostampāt *(zemi)*; ❹ ietriekt; iedurt; ❺ klons; piesta
舂碓 chōngduì piesta

憧 chōng **īp.** ❶ nenoteikts; ❷ šaubīgs; ❸ dumjš; nesaprātīgs
憧憧 chōngchōng šūpoties
憧憬 chōngjǐng sapņot par gaišu nākotni

虫(蟲) chóng **lietv.** *zool.* ❶ kukaiņi; ❷ tārpi; ❸ rāpuļi; **darb.** būt kukaiņu *(kaitēkļu)* sagrauztam *(bojātam)*; **īpašv.** Čun *uzv.*
虫害 chónghài *lauks.* kukaiņu uzbrukums lauksaimniecības kultūrām; kaitēkļu radīts zaudējums
虫胶 chóngjiāo *ķīm.* šellaka
虫媒花 chóngméihuā *bot.* kukaiņu apputeksnējamie *(entomofilie)* ziedi
虫牙 chóngyá *med.* bojāts zobs
虫眼 chóngyǎn tārpu izgrauzts caurums *(kokā u.c.)*
虫瘿 chóngyǐng *bot.* māzera puns; uzaugums uz koka stumbra
虫灾 chóngzāi kukaiņu uzbrukums lauksaimniecības kultūrām; posts; nelaime
虫豸 chóngzhì *rakst.* ❶ kukaiņi; ❷ tārpi
虫蛀 chóngzhū kāpuru vai tārpu grauzums; tārpēde

重 chóng/zhòng **īp.** ❶ dubults; divkāršs; atkār-

tots; otrreizējs; ❸ slāņains; ❹ tāds pats; viens un tas pats; vienāds; **darb.** ❶ sakraut; likt ar slāņiem; ❷ dubultot; atkārtot; **lietv.-skait.** slānis; kārta; stāvs; **īpašv.** Čun *uzv.*
重版 chóngbǎn izdot no jauna *(grāmatu u.c.)*
重版本 chóngbǎnběn par jaunu izdota grāmata
重瓣胃 chóngbànwèi *zool.* grāmatnieks *(viena no četrām atgremotāju kuņģa daļām)*
重茬 chóngchá *lauks.* atkārtota, otrreizēja sēšana
重唱 chóngchàng *mūz.* ansamblis
重抄 chóngchāo pārrakstīt
重重 chóngchóng ❶ neskaitāms; milzum daudz; ❷ pārvarēt grūtības
重蹈覆辙 chóngdǎo-fùzhé atkārtot senās kļūdas
重叠 chóngdié ❶ viens aiz otra; *(kalni)* drūzmējas viens aiz otra; ❷ *lingv.* reduplikācija; vārda atkārtojums
重犯 chóngfàn ❶ atkārtot vecās kļūdas; ❷ pieļaut atkārtotu likuma pārkāpumu
重复 chóngfù ❶ atkārtot; ❷ atkārtojumi tekstā
重合 chónghé *mat.* sakritība
重婚 chónghūn *jur.* divsievība; divvīrība
重婚者 chónghūnzhě divu sievu vīrs; divu vīru sieva
重趼 chóngjiǎn *rakst.* milzu tulzna
重建 chóngjiàn būvēt par jaunu
重考 chóngkǎo eksāmenu pārlikšana
重排 chóngpái *poligr.* pārlaušana
重申 chóngshēn atkārtoti apstiprināt vai iesniegt
重生父母 chóngshēng-fùmǔ vecāki, kas devājuši jaunu dzīvi *(par audzinātājiem un skolotājiem)*
重孙 chóngsūn mazmazdēls
重孙女 chóngsūn·nü mazmazmeita
重沓 chóngtà *rakst.* nogurdinoša daudzvārdība; detaļu pārblīvējums
重围 chóngwéi pilnīgs aplenkums
重温旧梦 chóngwēn-jiùmèng atkal atgriezties pie vecajiem sapņiem; sevi mierināt ar bijušajām cerībām
重新 chóngxīn ❶ par jaunu; vēlreiz; ❷ mācīties par jaunu; ❸ pārgrupēt spēkus; ❹ morāli pārdzimt; ❺ pārveidot dabu
重选 chóngxuǎn izvēlēt vai ievēlēt par jaunu
重言 chóngyán *lingv.* vārda vai hieroglifa atkārtošana
重演 chóngyǎn ❶ atkārtots uzvedums; ❷ atkārtojums
重阳 Chóngyáng Dubultā devītnieka festivāls *(kalnos kāpšanai veltītie svētki – pēc lunārā kalendāra 9. mēneša 9. diena)*
重洋 chóngyáng jūras un okeāni
重译 chóngyì par jaunu pārtulkot
重印 chóngyìn pārdrukāt
重整旗鼓 chóngzhěng-qígǔ sakārtot kaujas karogus un bungas *(ņemt vērā kļūdas un sakāves, un par jaunu pārgrupēties kaujai)*
重奏 chóngzòu *mūz.* ansamblis

崇 chóng **īp.** ❶ augsts; dižens; majestātisks; ❷ cildens;cēls; godājams;❸ viss; vesels; **darb.** ❶ cildināt; padarīt cildenu; ❷ cienīt; cienīt pielūgsmes līmenī; ❸ atjaunot;atdzīvināt;❹ piepildīt *(ar vīnu u .c.)*; ❺ pavairot; ❻ sanākt kopā; **lietv.** ❶ augstums; ❷ diženums; plaukums; uzplaukums;❸ ornaments; rotājums; **īpašv.** Čun *uzv.*
崇拜 chóngbài ❶ cienīt; ❷ pielūgt; ❸ izjust pietāti; ❹ darīt par fetišu
崇拜者 chóngbàizhě pielūdzējs; cienītājs
崇奉 chóngfèng būt kādas reliģijas vai mācības sekotājam
崇高 chónggāo ❶ augsts statuss; goda nosaukums; ❷ labdarīgs; labestīgs; ❸ augstas morāles cilvēks
崇敬 chóngjìng cienīt; dievināt
崇尚 chóngshàng tiekties, tiekšanās

宠(寵) chǒng **darb.** ❶ mīlēt; lutināt; izrādīt labvēlību; ❷ cienīt; godāt; **lietv.** ❶ labvēlība; simpātijas; mīlestība; ❷ slava; spožums; popularitāte; ❸ mīļākā; piegulētāja; favorīte; **īpašv.** Čun *uzv.*
宠爱 chǒng'ài ļoti mīlēt; dievināt; lutināt
宠臣 chǒngchén favorīts
宠儿 chǒng'ér luteklis; mīlulis
宠信 chǒngxìn mīlestība un uzticēšanās
宠幸 chǒngxìng kādam izrādīt īpašu labvēlību; mīlēt un lutināt

冲(衝) chòng/chōng **darb.** ❶ pagriezties *(ar seju pret)*; pagriezties *(uz kādu pusi)*; ❷ vadīties *(pēc kaut kā)*; ❸ rīkoties saskaņā ar; ❹ snaust; ❺ māt ar roku; ❻ būt spiestam piekrist; **īp.** ❶ spēcīgs; stipra *(tabaka)*; ❷ stiprs *(cietoksnis)*; ❸ bagāts; **apst.** ar pilnu *(spēku)*; spēcīgi; stipri
冲床 chòngchuáng *mašīnb.* prese
冲孔 chòngkǒng *tehn.* caurumu sišana
冲孔机 chòngkǒngjī *tehn.* caurumu sišanas aprīkojums
冲模 chòngmú *mašīnb.* štance; štamps
冲压 chòngyā *mašīnb.* štancēt
冲压机 chòngyājī *mašīnb.* štance
冲子 chòng·zi *tehn.* ❶ štancēšana; ❷ cirtnis

铳(銃) chòng **lietv.** *vēst.* vaļņu bise; muskete; pa stobru lādējama sena pistole

chou

抽 chōu **darb.** ❶ vilkt *(uz savu pusi)*; ❷ vilkt *(ārā)*; ņemt *(ārā)*; ❸ ievilkt; iesūkt; ❹ atlasīt *(dažus cilvēkus)*; ❺ sūknēt *(ūdeni, gaisu)*; ❻ smēķēt; ❼ pērt

(ar pātagu); piekaut; ❷ pieturēt *(krītošu cilvēku)*; ❸ nojaukt *(celtni u.c.)*; ❹ diedzēt; izdiedzēt; ❺ krunkoties; sarauties; rauties; samazināties
抽查 chōuchá atlasīta pārbaude; revīzija
抽搐 chōuchù *med.* konvulsijas; tiks
抽打 chōudǎ sist ar pātagu
抽打 chōu·da tīrīt paklāju, dauzot ar koku
抽搭 chōu·da *sar.* drudžaini iekunkstēties; ieraudāties
抽地 chōudì atņemt rentēto zemi
抽调 chōudiào ❶ atlasīt dažus un aizsūtīt; ❷ pārsūtīt no vietas uz vietu
抽丁 chōudīng iesaukšana rekrūšos, zaldātos
抽风 chōufēng *med.* konvulsijas; krampji
抽机 chōujī *mašīnb.* pumpis
抽筋 chōujīn ❶ vilkt dzīslas; ❷ krampji; konvulsijas
抽茎 chōujīng *bot.* auga stiebrošana
抽空 chōukòng atrast laiku; atrast brīvu minūti
抽冷子 chōu lěng·zi ❶ pēkšņi; negaidīti; ❷ izmantot momentu
抽搦 chōunuò konvulsijas; tiks
抽气机 chōuqìjī *mašīnb.* vakuuma pumpis; gaisa pumpis
抽签 chōuqiān izloze; vilkt lozi
抽球 chōuqiú *sp.* plakans sitiens pa bumbu
抽纱 chōushā mežģīnes
抽身 chōushēn atbrīvoties; atrast brīvu brītiņu
抽水机 chōushuǐjī *mašīnb.* ūdens pumpis
抽水马桶 chōushuǐ mǎtǒng ūdens klozets
抽税 chōushuì ❶ aplikt ar nodokļiem; ❷ iekasēt nodokļus
抽丝 chōusī aužot vai adot nojukuši mezgli
抽穗 chōusuì *lauks.* graudu vārpošana
抽缩 chōusuō ❶ drēbes saraušanās; ❷ pērt ar pātagu
抽薹 chōutái *bot.* dzīt asnus; dīgt
抽屉 chōu·ti galda lāde
抽头 chōutóu procenta ieturēšana no vinnējuša laimesta
抽象 chōuxiàng abstrakts
抽象化 chōuxiànghuà abstrahēt
抽象派 chōuxiàngpài *māksl.* abstrakcionisms
抽象性 chōuxiàngxìng abstrakts
抽血 chōuxiě *med.* asins ņemšana
抽芽 chōuyá *bot.* izdīgt; dot dzinumus, atvases
抽烟 chōuyān smēķēt
抽样 chōuyàng *stat.* ❶ atlase; ❷ atlasīt paraugus, raksturīgus piemērus
抽样法 chōuyàngfǎ *stat.* atlases metode
抽噎 chōuyē raudot iekunkstēties
抽印 chōuyìn drukāšana atlases veidā

仇(讐) chóu **lietv.** ❶ ienaidnieks; pretinieks; sāncensis; ❷ drausmīgs naids; niknums; **darb.** ❶ atsaukties; ❷ naidoties; atriebt; ❸ atlīdzināt
仇敌 chóudí ienaidnieks; nesamierināms naidnieks
仇恨 chóuhèn naids; izjust naidu
仇家 chóujiā ienaidnieks
仇人 chóurén nīstams ienaidnieks
仇杀 chóushā slepkavība ar atriebības motīviem
仇视 chóushì naidīgi attiekties; neieredzēt
仇隙 chóuxì *rakst.* naids

惆 chóu **darb.** skumt; sērot; bēdāties; dusmoties
惆怅 chóuchàng skumjas; ar skumjām izjūtām

绸(紬) chóu **lietv.** zīds; zīda drēbes; **darb.** sasiet; sasiet puškos; pārsiet; **īp.** biezs; blīvs
绸缎 chóuduàn zīds un atlass
绸缎店 chóuduàndiàn zīda veikals
绸料 chóuliào zīda drēbe
绸缪 chóumóu *rakst.* ❶ iemīlējies; ❷ ar dziļu mīlestību

畴(疇) chóu **lietv.** *rakst.* ❶ lauks; plašs līdzenums; ❷ veids; suga; šķirtne; ❸ *(darbības)* sfēra; lauks

酬(酧、醻) chóu **lietv.** ❶ atalgojums; atlīdzība; ❷ balva par darbu; ❸ samaksa; **darb.** ❶ cienāt; mielot *(ar vīnu)*; ❷ atalgot; pateikties; apmaksāt
酬报 chóubào atmaksāt ar labu
酬唱 chóuchàng apmainīties ar dzejiskiem *(vai dziesmu)* ekspromtiem; apmainīties *(ar mīlestības vēstulēm)*
酬答 chóudá ❶ pateikties; izteikt pateicību; ❷ apmainīties ar dzejiskiem *(vai dziesmu)* ekspromtiem
酬金 chóujīn honorārs; apmaksa
酬劳 chóuláo ❶ pateikties; ❷ apmaksa par darbu
酬谢 chóuxiè pateikties; balva par darbu
酬酢 chóuzuò *rakst.* ❶ uzturēties, grozīties sabiedrībā; ❷ rīkot pieņemšanas; ❸ apmainīties tostiem

筹(籌) chóu **lietv.** ❶ *(skaitāmā)* birka; ❷ *(dambretes vai citas spēles)* kauliņš; ❸ loze; **skait.** *cilvēkiem*; **darb.** ❶ plānot; ❷ *vēst.* apzīmēt punktu skaitīšanu ar birku
筹办 chóubàn ❶ dibināt; ❷ veikt priekšdarbus
筹备 chóubèi ❶ sagatavot; ❷ projekts; ❸ priekšdarbi
筹措 chóucuò ❶ veidot fondu; ❷ meklēt līdzekļus
筹划 chóuhuà plānot; projektēt
筹建 chóujiàn priekšdarbi uzsākot kāda objekta celtniecību
筹码 chóumǎ ❶ žetons; ❷ marka
筹商 chóushāng apspriesties; apmainīties viedokļiem
筹算 chóusuàn aprēķināt; aprēķins

愁 chóu **lietv.** ❶ skumjas; bēdas; nemiers;

grūtsirdība; **darb.** ❷ skumt; bēdāties; ilgoties; ❸ pārdzīvot par kādu; **īp.** ❹ skumjš; skumīgs; sērīgs; nomākts; ❺ bezcerīgs; drūms

愁肠百结 chóucháng-bǎijié sirds sāp no bēdām, skumjām

愁肠寸断 chóucháng-cùnduàn dziļi sirdēsti

愁苦 chóukǔ bēdāties; skumt

愁眉 chóuméi savilkt uzacis

愁眉苦脸 chóuméi-kǔliǎn ❶ sarauktas uzacis un skumjas acis *(❷ noskumis, skumīgs; ❸ būt nomāktam)*

愁闷 chóumèn ❶ dziļi skumt; ❷ dvēseliskas skumjas

愁容 chóuróng bēdu pilna sejas izteiksme

愁绪 chóuxù bēdīgas, skumjas domas

稠

chóu **īp.** biezs *(mākonis)*; blīvs *(papīrs)*; ciets *(cieta ola)*; **īpašv.** Čou *uzv.*

稠度 chóudù *fiz.* blīvums; konsistence

稠度机 chóudùjī *tehn.* konsistometrs

稠李 chóulǐ *bot.* parastā ieva *(Padus racemosa)*

稠密 chóumì blīva apdzīvotība

稠人广众 chóurén-guǎngzhòng milzums cilvēku

踌(躊)

chóu **sast.**

踌躇 chóuchú ❶ šaubīties; šaubas; ❷ mīdīties uz vietas

踌躇满志 chóuchú-mǎnzhì būt ļoti pašapmierinātam

踌伫 chóuzhù *rakst.* mīdīties uz vietas

丑(醜)

chǒu **lietv.** ❶ čou *(2. no 12 cikliskajām zīmēm)*; Vērša zīme; ❷ vērsis; ❸ *teātr.* komiķis; āksts; **īp.** ❹ neskaists; ❺ nejēdzīga izskata; ❻ pretīgs; ❼ apkaunojošs

丑八怪 chǒubāguài ❶ nejēdzīga, biedējoša izskata cilvēks; ❷ briesmonis; ❸ biedēklis

丑表功 chǒubiǎogōng ❶ lielīt sevi; ❷ nodarboties ar pašreklāmu

丑诋 chǒudǐ lamāt; gānīt kādu

丑恶 chǒu'è ❶ pretīgs; ❷ kroplīgs; ❸ nejēdzīga uzvešanās

丑化 chǒuhuà nomelnot; celt neslavu

丑话 chǒuhuà nelabi vārdi

丑剧 chǒujù ❶ parodija; ❷ karikējums; ❸ farss

丑角 chǒujué ❶ komiķis; ❷ āksts

丑陋 chǒulòu kroplīga, pretīga izskata

丑时 chǒushí nakts sardzes laiks *(no plkst 1 līdz 3 naktī)*

丑事 chǒushì skandāls; skandalozs notikums

丑态 chǒutài ❶ pretīgs izskats, uzvešanās; ❷ sevi apliecināt visnejēdzīgākajā veidā

瞅(田)

chǒu **darb.** ❶ *dial.* uzmest aci; paskatīties uz kādu; ❷ interesēties *(par ko)*; pievērst uzmanību

臭

chòu/xiù **īp.** ❶ smirdošs; smakojošs; ❷ riebīgs; pretīgs; ❸ *(augu nosaukumos)* aromātisks, smaržīgs; ❹ slikts; draņķīgs; nekrietns; nepieklājīgs; rupjš; nekur nederīgs; **darb.** ❺ smaržot; smakot; smirdēt; ❻ sasmakt; sabojāties; bojāties; ❼ sastrīdēties; sanaidoties; **lietv.** ❽ smarža; smaka; aromāts; ❾ smirdoņa; ❿ slikta slava

臭虫 chòuchóng *zool.* gultas blakts *(Cimex lectuarius)*

臭虫窝 chòuchóngwō blakšu midzenis

臭椿 chòuchūn *bot.* ailants; paradīzes koks *(Ailanthus altissima)*

臭豆腐 chòudòu·fu smakojošais doufu *(sojas biezpiens)*

臭烘烘 chòuhōnghōng smirdēt; nejauki smaržot

臭乎乎 chòuhūhū iepuvis; ar nelabu smaku

臭骂 chòumà lamāt; gānīt pēdējiem vārdiem

臭名 chòumíng slikta slava; bēdīgi slavens

臭皮囊 chòupínáng smirdošais ādas maiss *(◊ vecā miesa; laicīgās miesas)*

臭气 chòuqì smirdoņa

臭钱 chòuqián ❶ negodīgi pelnīta nauda; apšaubāmas izcelsmes bagātība; ❷ nīstais metāls

臭味 chòuwèi nelaba smaka

臭腺 chòuxiàn *zool.* smarždziedzeris

臭氧 chòuyǎng *ķīm.* ozons

臭油 chòuyóu darva, asfalts

chu

出

chū **darb.** ❶ doties ceļā; ❷ uzsākt braucienu, ceļojumu; ❸ izbraukt, iznākt *(ārā)*; ❹ ierasties; ❺ atbrīvoties *(no kaut kā)*; ❻ pārsniegt; pārspēt; ❼ izplūst, iznākt, spiesties *(ārā)*; ❽ apgādāt ar līdzekļiem, naudu; ❾ tikt nopublicētam; tikt izdotam; ❿ pārsniegt *(normu, termiņu, līmeni)*; ⓫ ražot; saražot;i zstrādāt; ⓬ notikt; ⓭ izdalīties; tecēt *(no pušuma)*; ⓮ plūst, gāzties *(par ūdenskritumu)*; ⓯ iegūt *(no pupām eļļu)*; ⓰ izskriet; ⓱ izdomāt; ⓲ iesniegt; uzrādīt *(dokumentu)*; ⓳ rādīt; izrādīt; ⓴ pabeigt; izpildīt; plānot; ㉑ tikt nozīmētam *(amatā)*; ㉒ izdzīt; izsūtīt;㉓ atbrīvot; izlaist brīvībā; ㉔ dot pavēli; **lietv.** ㉕ *(preču, ražojumu)* izvešana; eksports; ㉖ izdevumi; ㉗ patēriņš; **skait.** *lugām*; **apst.** ārpus; ārpus mājas; no ārienes; **īpašv.** Ču *uzv.*

出版 chūbǎn ❶ drukāt; ❷ izdot; ❸ izdevniecību darbs

出版社 chūbǎnshè izdevniecība

出版物 chūbǎnwù izdošana; izdotie darbi

出版者 chūbǎnzhě izdevējs

出榜 chūbǎng ❶ publicēt sarakstu; ❷ izlikt redzamā vietā paziņojumu

出奔 chūbēn bēgt; izbēgt

出殡 chūbìn bēres; bēru procesija

出兵 chūbīng ①nosūtīt karaspēku; ②okupēt
出操 chūcāo iziet ierindas apmācību
出岔子 chū chà·zi ①notikt kaut kam neparedzētam; ②rasties sarežģījumiem; ③pieļaut kļūmi
出差 chūchāi ①komandējums; ②doties uz kādu laiku sabiedriskos darbos
出差费 chūchāifèi komandējuma izdevumi, nauda
出产 chūchǎn ražot *(produkciju, porcelānu u.c.)*
出产量 chūchǎnliàng produkcijas apjoms
出厂 chūchǎng produkcijas nosūtīšana *(no fabrikām un rūpnīcām)*
出场 chūchǎng ①iziešana uz skatuves; ②dalība sacensībās
出超 chūchāo *ekon.* aktīvs saldo
出车 chūchē autobusu vai tramvaju iziešana no depo vai parka uz līniju
出乘 chūchéng doties reisā *(par vilcienu, auto u.c.)*
出丑 chūchǒu ①izgāzties; ②sevi apkaunot; ③izmuļķot citu
出处 chūchù teiciena vai citāta pirmavots
出倒 chūdǎo pārdot veikalu ar visu preci
出典 chūdiǎn citāta vai frazeoloģisma pirmavots
出动 chūdòng ①pavēle karaspēkam doties uz priekšu; ②karaspēka virzīšanās uz fronti; ③sākt kaut kādu darbību; uzsākt kaut ko
出痘 chūdòu saslimt ar vēja bakām
出尔反尔 chū'ěr-fǎn'ěr vārdos – viens, darbos – kaut kas pilnīgi cits *(neturēt vārdu)*
出发 chūfā ①uzsākt ceļu; ②startēt; ③izejot no zināmiem apsvērumiem jeb redzes punkta
出发点 chūfādiǎn ①izejas punkts; ②pamattēze
出风头 chū fēng·tou ①izrādīties; ②līst acīs; ③zīmēties
出伏 chūfú karstās sezonas beigšanās
出钢 chūgāng *metal.* tērauda liešana, lējuma izlaišana no krāsns
出钢槽 chūgāngcāo *metal.* kausējuma izlaišanas rene
出钢口 chūgāngkǒu *metal.* kausējuma izlaišanas lodziņš
出港 chūgǎng izeja no ostas
出格 chūgé pārkāpt pieņemtos uzvedības rāmjus
出工 chūgōng doties uz darbu
出恭 chūgōng atvieglotiesl; doties uz tualeti
出轨 chūguǐ ①noiet no sliedēm; ②pārkāpt uzvedības normas
出国 chūguó doties uz ārzemēm
出海 chūhǎi iziet jūrā
出汗 chūhàn ①pārklāties sviedriem; nosvīst; ②diaforēze
出航 chūháng doties reisā jūrā
出号 chūhào milzīga izmēra apavi, muca vai citi priekšmeti
出乎意料 chūhū-yìliào ①pārsniedzot gaidīto; ②pilnīgi negaidīti
出活 chūhuó ①produkcijas daudzums; ②produktivitāte
出击 chūjī veikt uzbrukumu; doties uzbrukumā
出家 chūjiā kļūt par mūku
出家人 chūjiārén mūks; mūķene
出嫁 chūjià apprecēties; izveidot ģimeni
出界 chūjiè *sp.* izsist bumbu autā
出借 chūjiè uz laiku aizņemties *(kādu mantu)*
出境 chūjìng izbraukt uz ārzemēm
出境证 chūjìngzhèng izbraukšanas vīza
出口 chūkǒu ①pateikt kaut ko neveiklu, nepārdomātu; ②eksports; eksportēt; ③izeja *(no telpas, stadiona u.c.)*
出口成章 chūkǒu-chéngzhāng runāt kā no grāmatas
出口货 chūkǒuhuò eksporta preces
出口税 chūkǒushuì eksporta nodeva
出来 chū·lai ①iziet pastaigāties; ②iziet ārā; ③pateikt
出类拔萃 chūlèi-bácuì izcelties savā vidē un pārsniegt citus ar savām dotībām *(izcils, labākais no labākajiem)*
出冷门 chū lěngmén iziet visas izdarības, saistībā ar fukša iesvētīšanu studentos
出力 chūlì atdot spēkus un enerģiju kāda mērķa sasniegšanai
出列 chūliè iziet no ierindas soli uz priekšu
出猎 chūliè doties medībās
出笼 chūlóng noņemt no sietiņa svaigus, uz tvaika gatavots virtuļus
出路 chūlù ①izeja no sarežģījumiem; ②ceļš
出乱子 chū luàn·zi notikusi nelaime; negadījums
出落 chū·luo kļūt pieaugušam
出马 chūmǎ ķerties pie lietas; ķerties pašam pie lietas
出卖 chūmài ①pārdot; realizēt; ②nodot; ③nodevība; nodevējs
出毛病 chū máo·bing ①iziet no ierindas; ②sabojāties *(par auto, motoru u.c.)*; ③notikt kļūmei
出门 chūmén ①iziet aiz mājas lieveņa; ②doties ceļā
出面 chūmiàn ①manā vai kāda cita vārdā; ②ņemt vārdu, lai izspriestu kādu jautājumu
出苗 chūmiáo *lauks.* sākt dzīt asnus
出名 chūmíng ①pazīstams; populārs; ②ņemt vārdu
出没 chūmò ①te pazust, te parādīties; ②būt nenotveramam
出谋献策 chūmóu-xiàncè ①dot padomu; ②likt priekšā ideju
出纳 chūnà ①kase; iekasēt; ②pieņemt un izdot
出纳科 chūnàkē kase
出纳员 chūnàyuán kasieris
出票人 chūpiàorén *ekon.* vekseļa izsniedzējs
出品 chūpǐn ①ražot; ②produkcija
出其不意 chūqíbùyì ①pārsteigt; ②negaidīti; pēkšņi

出奇 chūqí ❶apbrīnojami; ❷neticami; ❸pasakaini

出奇制胜 chūqí-zhìshèng ar negaidītu paņēmienu uzvarēt ienaidnieku *(uzvarēt ar kara viltības un kara mākslas palīdzību)*

出气 chūqì ❶izelpot; ❷izgāzt dusmas uz kādu

出气筒 chūqìtǒng *dial.* kāds, uz kā var izgāzt visu niknumu

出勤 chūqín ❶doties uz darbu; ❷braukt komandējumā

出勤率 chūqínlǜ koeficients, kas fiksē iziešanu darbā

出清 chūqīng izpārdot; preču izpārdošana

出去 chū·qu ❶iziet; aiziet; ❷aizbraukt; aizlidot

出圈儿 chūquānr pārlieku; par daudz; pāri visām normām

出缺 chūquē atbrīvojusies vakance

出让 chūràng piekrist *(pazemināt cenu u.c.)*

出人头地 chūréntóudì izcelties uz citu līmeņa; būt spējīgākam

出人意表 chūrényìbiǎo ❶pilnīgi negaidīti; ❷pretēji gaidītajam

出任 chūrèn stāties amatā

出入 chūrù ❶ieiet un iziet; ❷apmeklēt; ❸starpība; nesakritība *(skaitļos, aprēķinos)*

出丧 chūsāng bēres

出色 chūsè izcils; lielisks

出身 chūshēn sociālā izcelsme

出神 chūshén ❶ieiet sevī; ❷gremdēties dziļās pārdomās

出神入化 chūshén-rùhuà ❶burvīgs; pasakains; ❷vilinošs

出生 chūshēng piedzimt; nākt pasaulē

出生地 chūshēngdì dzimšanas vieta

出生率 chūshēnglǜ dzimstības koeficients

出生入死 chūshēng-rùsǐ ❶no dzimšanas līdz pašai nāvei; ❷riskējot ar dzīvību; ❸skatīties nāvei acīs

出生证 chūshēngzhèng dzimšanas apliecība

出声 chūshēng iepīkstēties; pačukstēt, izdot kādu skaņu

出师 chūshī ❶iziet skolu; izmācīties; ❷māceklis; ❸sūtīt karaspēku

出使 chūshǐ būt nozīmētam par vēstnieku

出示 chūshì uzrādīt apliecību, pasi vai citu dokumentu

出世 chūshì ❶aiziet no pasaulīgas kņadas; ❷kļūt par vientuļnieku; ❸vientuļnieks

出事 chūshì ❶incidents; ❷nelaimīgs notikums; ❸avārija

出手 chūshǒu ❶pārdošana; ❷realizācija; ❸apliecināt savu talantu, spējas

出首 chūshǒu izteikt apsūdzību

出售 chūshòu pārdot; realizēt

出数儿 chūshùr *sar.* iedot ļoti daudz; iedot milzumdaudz

出挑 chū·tiao ❶izaugt par labu speciālistu; ❷kļūt par labu sava amata pratēju

出铁 chūtiě *metal.* čuguna kausēšana

出铁沟 chūtiěgōu *metal.* rene šķidrā metāla izlaišanai no krāsns

出铁口 chūtiěkǒu *metal.* čuguna lūciņa

出庭 chūtíng ņemt vārdu tiesā

出头 chūtóu ❶izrādīties; parādīt savu seju; ❷izbāzt galvu *(taisīties prom ar veselu ādu)*; ❸rūpēties par citiem; ❹izsisties cilvēkos; iegūt stāvokli sabiedrībā; ❺rasties; parādīties *(par bērna zobiņiem)*; ❻ar uzviju; vairāk par

出头露面 chūtóu-lòumiàn ❶parādīt savu īsto seju; nomest masku; ❷atklāts; atklāti; atklāti parādīties sabiedrībā

出土 chūtǔ arheoloģiskie izrakumi

出脱 chūtuō ❶pārdot; realizēt; ❷kļūt pieaugušam; ❸noņemt apvainojumu noziegumā

出外 chūwài ❶iziet ārā; ❷doties ceļā

出席 chūxí ❶ņemt dalību; piedalīties; ❷būt klāt

出席率 chūxílǜ apmeklētības koeficients

出息 chū·xi ❶perspektīvas; ❷labas nākotnes izredzes

出险 chūxiǎn ❶izglābties; ❷bīstams notikums vai gadījums

出现 chūxiàn ❶uzrasties; ❷parādīties; ❸atklāties

出现率 chūxiànlǜ atpazīstamības koeficients

出项 chūxiàng *grāmatved.* izdevumi

出血 chūxuè *med.* asiņošana; hemorāģija; asins izplūdums

出巡 chūxún doties inspekcijas braucienā

出芽 chūyá ❶izdzīt asnus; ❷dzīt pumpurus

出言 chūyán runāt izaicinoši un rupji

出洋 chūyáng ❶doties uz ārzemēm; ❷doties jūrā

出洋相 chū yángxiàng ❶izgāzties; ❷sevi apkaunot; ❸nokļūt muļķīgā situācijā

出游 chūyóu doties ceļojumā, ekskursijā

出于 chūyú ❶pēc paša vēlēšanās; brīvprātīgi; ❷*(ziņas)* nāk no *(sekojošiem avotiem)*

出院 chūyuàn izrakstīties no slimnīcas

出月 chūyuè nākošajā mēnesī

出渣 chūzhā *metal.* izdedžu *(sārņu)* izlaišana

出渣沟 chūzhāgōu *metal.* izdedžu *(sārņu)* izlaišanas rene

出渣口 chūzhākǒu *metal.* logs izdedžu *(sārņu)* izmešanai

出账 chūzhàng norakstīt zaudējumos

出诊 chūzhěn ārsta vizīte pie slimieka *(slimnieka apmeklējums)*

出征 chūzhēng doties kara gājienā

出众 chūzhòng atšķirties no citiem ar ārējo izskatu

出资 chūzī finansēt

出资人 chūzīrén iemaksas devējs

出自 chūzì ❶balstīties *(uz drošiem avotiem)*; ❷šī vai cita mākslinieka darbs

出走 chūzǒu pamest ģimeni, dzimteni

出租 chūzū izīrēt *(dzīvokli, auto u.c.)*

初 chū **lietv.** ❶ sākums; sakne; sākotne; ❷ mēneša pirmā dekāde; **īp.** sākotnējs; sākuma; pirmais; primārs; **apst.** ❶ vispirms; sākumā; pirmo reizi; no jauna; ❷ tikko kā; ❸ nekad; pavisam; **īpašv.** Ču *uzv.*

初版 chūbǎn pirmais izdevums

初步 chūbù ❶ sākotnējais; pirmais; ❷ orientējošais

初出茅庐 chūchū-máolú tikko kā izgājis no niedru būdas *(par naivu, nepieredzējušu cilvēku)*

初创 chūchuàng tikko kā izveidotais

初春 chūchūn pavasara sākums

初次 chūcì ❶ pirmo reizi; ❷ pirmuzvedums

初等 chūděng ❶ pamata izglītība; ❷ zināšanu pirmsākumi, elementi

初冬 chūdōng ziemas sākums

初犯 chūfàn pirmais noziegums

初伏 chūfú vasaras karstuma pirmās 10 dienas

初稿 chūgǎo pirmā redakcija; uzmetums

初耕 chūgēng *lauks.* pirmais arums

初会 chūhuì pirmā tikšanās

初级 chūjí ❶ sākotnējs; pirmā pakāpe; visjaunākais; ❷ jaunākā klase

初交 chūjiāo pirmā iepazīšanās

初恋 chūliàn ❶ pirmā mīlestība; ❷ nesena iepazīšanās

初露锋芒 chūlù-fēngmáng pirmo reizi parādīt asmeni *(pirmo reizi apliecināt savas spējas; paspīdēt ar savu prasmi)*

初期 chūqī sākums; sākuma periods

初切 chūqiē *astr.* ieeja, iekļūšana

初秋 chūqiū rudens sākums

初赛 chūsài *sp.* sacensību pirmā tūre

初丧 chūsāng sēru pirmās dienas

初审 chūshěn *jur.* ❶ pirmā instance; ❷ pirmā lietas izskatīšana; ❸ pirmā provizoriskā pārbaude

初生 chūshēng pirmais; sākotnējais

初生之犊不畏虎 chūshēngzhīdúbùwèihǔ ◊ tikko dzimusi telīte pat tīģera nebaidās *(jauniem ir raksturīgi drosmīgi sapņi; par jauna cilvēka neprātīgo drosmi)*

初试 chūshì ❶ pirmā pieredze; ❷ pirmie eksperimenti

初速 chūsù *fiz.* sākuma ātrums

初夏 chūxià vasaras sākums

初小 chūxiǎo pirmās pakāpes sākuma skola

初学 chūxué ❶ sākt mācīties; ❷ iesācējs; jauniņais

初雪 chūxuě pirmais sniegs

初旬 chūxún mēneša pirmā dekāde

初叶 chūyè gadsimta sākums

初意 chūyì sākotnējais nodoms

初愿 chūyuàn sākotnējā vēlēšanās

初轧机 chūzhájī *metal.* blūmings

初战 chūzhàn kara vai militārās darbības sākums

初诊 chūzhěn *med.* iepriekšējā apskate

初中 chūzhōng pirmās pakāpes vidusskola *(ĶTR)*

初衷 chūzhōng ❶ pārdomāt; ❷ izmainīt sākotnējo nodomu

樗 chū **lietv.** *bot.* ailants; paradīzes koks *(Ailanthus altissima)*; **īpašv.** Ču *uzv.*

刍(芻) chú **lietv.** ❶ siens; salmi; lopbarības augi; ❷ zālēdāji dzīvnieki; ❸ pļāvējs; **darb.** ❶ pļaut zāli; ❷ barot ar sienu; **īpašv.** Ču *uzv.*

刍秣 chúmò *rakst.* lopbarība

刍议 chúyì *rakst.* mans pieticīgais viedoklis; manas pieticīgās domas

雏(雛) chú **lietv.** ❶ putnēns, cālis; ❷ *(zivju)* mazulis; ikri; ❸ **īp.** ❶ mazs; maziņš; pamazināts; ❷ zaļš *(jauneklis)*

雏菊 chújú *bot.* daudzgadīgā mārpuķīte *(Bellis perennis)*

雏儿 chúr bērns; mazulis

雏形 chúxíng modelis; makets; prototips

除 chú **darb.** ❶ likvidēt; iznīcināt; izskaust; ❷ novākt *(šķēršļus)*; ❸ izdzīt; padzīt; ❹ izārstēt *(slimo)*; ❺ beigt, pārtraukt *(sēras)*; ❻ zaudēt matus; mest spalvu; ❼ uzkopt; slaucīt; sakārtot; ❽ izlauzt *(ceļu)*; ❾ *mat.* dalīt; sadalīt; **pr.** izņemot; izņēmuma kārtā; bez; **lietv.** ❶ priekšvakars; ziemsvētku vakars; ❷ akmens kāpnes; ❸ laukumiņš pie ieejas durvīm; ❹ *rit.* attīrīšanās; mazgāšanās; **īp.** grezns

除草 chúcǎo ravēt nezāles

除草机 chúcǎojī *lauks.* ekstirpators; ravējamā mašīna

除尘 chúchén *tehn.* putekļu tīrīšana

除尘器 chúchénqì *tehn.* putekļu sūcējs

除虫菊 chúchóngjú *bot.* pīpenīte *(Chrysanthemum zinerariaefolium)*

除法 chúfǎ *mat.* dalīšana

除非 chúfēi ❶ izņemot; ❷ gadījumā, ja; ❸ ja tikai; ❹ ja ne, tad; ❺ tikai gadījumā, ja

除根 chúgēn ❶ izraut ar saknēm; ❷ izskaust

除号 chúhào *mat.* dalīšanas zīme

除旧布新 chújiù-bùxīn atmainīt veco un pāriet uz jauno *(atjaunot no pašiem pamatiem; radikālas pārmaiņas)*

除开 chúkāi bez tā, ka

除壳机 chúkéjī *lauks.* lobāmā ierīce *(zirņu, pupu u.c. tīrīšanai)*

除了 chú·le ❶ neskaitot; ❷ ja tikai; ❸ ne tikai, bet arī; ❹ ja ne, tad

除名 chúmíng izsvītrot no saraksta

除数 chúshù *mat.* dalītājs

除外 chúwài izņemot; neskaitot

C

除夕 chúxī Vecgada vakars; Jaungada priekšvakars
除夜 chúyè nakts pirms Jaunā gada
除莠剂 chúyǒujì *lauks.* herbicīdi

厨(廚) chú **lietv.** ❶ virtuve; virtuves darbi; ❷ ēdienu gatavošana; ❸ pavārs; *tēl.* maizes devējs; labdaris
厨房 chúfáng virtuve
厨师 chúshī pavārs

锄(鋤、耡) chú **lietv.** kaplis; **darb.** kaplēt; ravēt; **īpašv.** Ču *uzv.*
锄奸 chújiān iznīcināt; likvidēt
锄强扶弱 chúqiáng-fúruò noraidīt spēcīgos un atbalstīt vājos *(par godīgu, nesavtīgu ierēdni)*
锄头 chú·tou kaplis

橱(櫥) chú **lietv.** grāmatu vai drēbju skapis; kumode
橱窗 chúchuāng skatlogs
橱柜 chúguì kumode; bufete; trauku skapis

处(處) chǔ/chù **darb.** ❶ dzīvot; apdzīvot; ❷ mājot; atrasties; ❸ apmesties *(atpūtā)*; ❹ izvietot;apmetināt; ❺ saticīgi dzīvot; satikt; ❻ dzīvot savu personīgo dzīvi, neieņemot nekādus amatus; ❼ draudzēties; uzturēt attiecības; ❽ ievākt ziņas *(par kaut ko)*; ❾ izkārtot *(kaut ko)*; ❿ būt kādu notikumu priekšvakarā; ⓫ sodīt;uzlikt sodu; ⓬ nomierināt; ievest kārtību; **īpašv.** Ču *uzv.*
处罚 chǔfá ❶ sodīt; uzlikt sodu; ❷ būt sodītam
处方 chǔfāng ❶ izrakstīt recepti; ❷ recepte
处分 chǔfèn ❶ krimināls sods; ❷ administratīvs sods; ❸ sodīt
处境 chǔjìng stāvoklis; apstākļi; situācija
处决 chǔjué ❶ sodīt; ❷ vadīt; rīkot
处理 chǔlǐ ❶ vadīt; rīkoties; ❷ pārvaldīt; ❸ izskatīt tiesā; ❹ pieņemt lēmumus; ❺ traktēt; ❻ likvidēt
处理品 chǔlǐpǐn likvidējamās preces
处女 chǔnǚ nevainīga sieviete; vecmeita
处女地 chǔnǚdì neskartās zemes
处女膜 chǔnǚmó *anat.* jaunavības plēve
处女作 chǔnǚzuò pirmais literārais mēģinājums; spalvas iemēģināšana
处世 chǔshì dzīves gudrība; dzīves filozofija
处事 chǔshì kārtot lietas; racionāli rīkoties
处暑 chǔshǔ karstuma sezonas noslēgšanās *(14. no 24 lunārā kalendāra sezonām, sākas 22.–24. augustā)*
处死 chǔsǐ likt sodīt ar nāvi
处心积虑 chǔxīn-jīlǜ perināt ļaunu plānu, nodomu
处刑 chǔxíng *jur.* tiesas lēmums
处于 chǔyú ❶ spēlēt aktīvu *(pasīvu)* lomu; būt aktīvam *(pasīvam)*; ❷ izrādīties; ❸ atrasties
处治 chǔzhì sodīt
处置 chǔzhì nezināt, kā rīkoties

杵 chǔ **lietv.** ❶ piestala; koks; nūja; veļas mazgāšanā lietotais rullītis; ❷ kaujas vāle; steks; **darb.** ❸ bakstīt ar pirkstu; ❹ *dial.* apjukt; samulst

础(礎) chǔ **lietv.** pamats; bāze
础石 chǔshí pamatakmens

楮 chǔ **lietv.** ❶ *bot.* zīdkoks *(Broussonetia papyrifera)*; ❷ papīrs

储(儲) chǔ **darb.** ❶ sakrāties; glabāties; ❷ iegādāt; krāt; post; **lietv.** ❸ krājums; rezerve; ❹ pēctecis; pēcnieks; mantinieks; **īpašv.** Ču *uzv.*
储备 chǔbèi ❶ sakrāt; sagatavot krājumā; ❷ sagatavot rezervei; ❸ *(pārtikas, zelta, kurināmā u.c.)* rezerves
储备粮 chǔbèiliáng graudu krājums, kā rezerves fonds Ķīnā
储备量 chǔbèiliàng krājums; rezerve
储藏 chǔcáng ❶ rezervēt; ❷ atrasties *(slēpties) (par minerālu u.c. dabas bagātību iegulām)*
储藏量 chǔcángliàng krājums;rezerve
储藏室 chǔcángshì glabātuve; noliktava
储藏物 chǔcángwù rezerves; krājumi
储存 chǔcún rezervēt; atstāt krājumā
储存量 chǔcúnliàng rezerve; krājums
储户 chǔhù *fin.* noguldītājs
储金 chǔjīn naudas ietaupījumi
储君 chǔjūn troņmantnieks
储量 chǔliàng rezerves
储蓄 chǔxù ❶ likt naudu krājbankā; ❷ ātrais vai cita veida noguldījums
储蓄所 chǔxùsuǒ krājbankas nodaļa
储油构造 chǔyóu gòuzào *ģeol.* naftu saturošie zemes slāņi

楚 chǔ **lietv.** ❶ *bot.* ārstniecisks augs *(Vitex nigundo)*; ❷ žagars; ❸ mokas; ciešanas; **īpašv.** ❹ Ču *(valsts patreizējās Hubejas provinces teritorijā Džou dinastijas laikā 770.–256. p. m. ē.)*; ❺ **īpašv.** Ču *uzv.*
楚楚 chǔchǔ tīrs; akurāts

处(處) chù/chǔ **lietv.** ❶ vieta; ❷ sanākšanas punkts; dzīves vieta; ❸ iestāde; nodaļa; apakšnodaļa; **skait.** *mājām, celtnēm*
处处 chùchù ❶ visur; katrā vietā; ❷ uz katra soļa
处所 chùsuǒ vieta
处长 chùzhǎng nodaļas vadītājs

绌(絀) chù **darb.** *rakst.* ❶ iztrūkt; pietrūkt; ❷ sadiegt; ❸ padzīt; **apst.** ❹ nepelnīti; netaisnīgi; nevainīgi

畜 chù/xù **lietv.** *lopk.* mājlopi; **īpašv.** Ču *uzv.*
畜肥 chùféi *lauks.* kūtsmēsli
畜栏 chùlán kūts; lopu aizgalds
畜力 chùlì ❶ dzīvais vilcējspēks; ❷ zirgu transports
畜生 chù·sheng ❶ lops; mājlops; ❷ *lamu v.* lops
畜疫 chùyì *lopk. (mājlopu slimība)* epizootija

搐 chù **darb.** raustīties konvulsijās
搐搦 chùnuò *med.* konvulsijas; krampji
搐缩 chùsuō *med.* tiks

触(觸) chù **darb.** ❶ badīt; grūst; stumt; ❷ uzdurties; sadurties; atsisties *(ar galvu)*; ❸ skart; aizskart *(sāpīgu vietu)*; ❹ *pārn.* atcerēties bijušo; satraukt; izraisīt; izsaukt; **īpašv.** Ču *uzv.*
触电 chùdiàn elektriskās strāvas trieciens
触动 chùdòng ❶ skart; pieskarties; ❷ aizkustināt
触犯 chùfàn ❶ apvainot; aizskart; ❷ pārkāpt likumu; ❸ skart daudzu intereses
触机 chùjī ❶ pēc intuīcijas; ❷ ekspromtā
触及 chùjí skart dziļas dvēseliskas stīgas
触礁 chùjiāo uzskriet uz akmeņiem vai zemūdens klints
触角 chùjiǎo *zool.* ❶ antena; ❷ spīles; ❸ kukaiņu taustekļi
触景生情 chùjǐng-shēngqíng redzētie iespaidi izsauc pārdzīvojumus *(stipri satraukties no redzētā; būt dziļi aizkustinātam no redzētā)*
触觉 chùjué *biol.* maņa; maņas orgāni
触类旁通 chùlèi-pángtōng ❶ izdarīt slēdzienus pēc analoģijas; ❷ no atsevišķa veikt slēdzienus par vispārējo
触媒 chùméi *ķīm.* katalizators
触霉头 chù méitóu *dial.* ❶ iekulties nepatikšanās; ❷ sagādāt nepatikšanas *(kādam)*
触目 chùmù ❶ durties acīs; ❷ daudz; uz katra soļa
触目惊心 chùmù-jīngxīn ❶ pārsteigt; satricināt; nobaidīt; ❷ drausmīgs; briesmīgs
触怒 chùnù ❶ palikt niknam; ❷ izsaukt dusmas uz sevi
触浅 chùqiǎn *nav.* uzskriet uz sēkļa
触手 chùshǒu *zool. (vēžveidīgo, kukaiņu)* spīles; taustekļi
触痛 chùtòng ❶ skart kaut ko ļoti sāpīgu; ❷ kādu sāpīgu aizskart
触网 chùwǎng *sp.* volejbola tīkls
触须 chùxū *zool.* antena, taustekļi
触诊 chùzhěn *med.* palpācija; iztaustīšana

憷 chù **darb.** ❶ baidīties; būt bailīgam; ❷ būt biklam

黜 chù **darb.** ❶ atbrīvot; atlaist; pazemināt; ❷ atbrīvoties; ❸ pamazināt
黜免 chùmiǎn *rakst.* atstādināt no amata

矗 chù **darb.** pacelties pāri; sacelties; **īp.** taisns
矗立 chùlì pacelties pāri; slieties pāri

chuai

搋 chuāi **darb.** ❶ slēpt *(kabatā)*; ❷ mīcīt *(mīklu, mālus)*; burzīt *(kleitu)*; mīt *(ādu)*

揣 chuāi/chuāi **darb.** ❶ slēpt; iebāzt *(kabatās, azotē)*; ❷ mīcīt; iemīcīt *(mīklu)*

揣 chuǎi/chuāi **darb.** ❶ taustīt; uztaustīt; mēģināt; ❷ novērtēt; aptuveni noteikt; ❸ viltot; izdomāt *(blēņas)*; **īpašv.** Čuai *uzv.*
揣测 chuǎicè ❶ izteikt pieņēmumu; ❷ uzminēt; ❸ nepamatotas aizdomas
揣度 chuǎiduó ❶ izteikt minējumus; ❷ mēģināt nolasīt domas; ❸ apsvērt situāciju
揣摩 chuǎimó ❶ apdomāt; pārdomāt; ❷ minēt

踹 chuài **darb.** ❶ sist *(spert)* ar kāju; ❷ mīdīt; mīdīt kājām
踹倒 chuàidǎo notriekt no kājām

chuan

川 chuān **lietv.** upe; straume; **īpašv.** saīsināts Sičuanas provinces nosaukums; **darb.** vārīt verdošā ūdenī
川贝 chuānbèi *farm., bot.* Sičuanas fritilārija *(Fritillaria verticillata)*
川流不息 chuānliú-bùxī nepārtraukta straume
川芎 chuānxiōng *bot.* Tatārijas stobulis *(Conioselinum vaginatum)*
川资 chuānzī ceļa nauda

氚 chuān **lietv.** *ķīm.* tritijs (T)

穿 chuān **darb.** ❶ valkāt; uzvilkt drēbes;apaut apavus; ❷ izberzt cauri; ❸ izrakt; izlauzt; izdurt cauri; caurdurt;❹ ievērt; uzvērt; savērt; ❺ uzposties; tērpties *(greznā tērpā)*; ❻ novalkāties; apvalkāties; ❼ doties *(cauri mežam)*; ❽ izlauzties *(cauri)*; izspiesties *(cauri)*; izlīst; **lietv.** ❶ caurums; urbums; aprauga; ❷ *(neaizbērts)* kaps; **īpašv.** Čuaņ *uzv.*
穿插 chuānchā ❶ mainīt vienu nodarbi ar otru; ❷ mākslinieciska atkāpe; iestarpinājums
穿刺 chuāncì *med.* punkcija
穿戴 chuāndài ❶ apģērbs un rotaslietas; ❷ uzvilkt *(drēbes, apavus)*
穿红着绿 chuānhóng-zhuólǜ ❶ apģērbts krāšņās

spilgtās drānas; ❂ uzcirties *(cilvēks)*
穿甲弹 chuānjiǎdàn *milit.* bruņas caursitošs lādiņš
穿孔 chuānkǒng izdurt caurumu
穿孔机 chuānkǒngjī *mašīnb.* perforators
穿孔器 chuānkǒngqì *tehn.* caurumu dūrējs
穿廊 chuānláng koridors; galerija
穿连裆裤 chuān liándāngkù uzvilkt vienu bikšu pāri *(veidot sazvērestību; būt sazvērestībā)*
穿破 chuānpò novalkāt; noplēst *(kurpes)*
穿山甲 chuānshānjiǎ *zool.* pangolīns, Ceilonas zvīņnesis *(Manis pentadactyla)*
穿梭 chuānsuō bez gala staigāt šurp un turp
穿堂风 chuāntángfēng caurvējš
穿堂门 chuāntángmén durvis uz caurstaigājamo istabu
穿堂儿 chuāntángr caurstaigājamā istaba
穿小鞋 chuān xiǎoxié piesieties; radīt citiem šķēršļus
穿孝 chuānxiào tērpties sērās
穿衣镜 chuānyījìng garderobes spogulis
穿凿 chuānzáo pievilkt aiz matiem pierādījumus
穿针 chuānzhēn ievilkt diegā adatu
穿着 chuānzhuó valkāt; nēsāt; tērpties

传(傳) chuán/zhuàn **darb.** ❂ ziņot; paziņot; nodot tālāk; propagandēt; ❂ savu māku, zināšanas nodot citiem; novēlēt; atstāt mantojumā; ❂ izteikt *(savas jūtas)*; ❂ vadīt elektrību; ❂ izsaukt uz tiesu; ❂ inficēt; aplipināt; ❂ pāriet *(par slimību)*; pārmantot *(par īpašībām)*; ❂ izplatīties; **lietv.** pēctecība; mantojamība
传遍 chuánbiàn izplatīties *(par ziņu, informāciju u.c.)*
传播 chuánbō izplatīt; propagandēt; nest tautā
传播者 chuánbōzhě izplatītājs; propagandētājs
传布 chuánbù izplatīt
传出 chuánchū ziņas nāk *(no viņa)*
传出神经 chuánchū shénjīng *med.* eferentie *(centrifugālie)* nervi
传达 chuándá ❂ nodot pavēli; ❂ ziņojums; ❂ dežurants
传达室 chuándáshì caurlaižu birojs
传代 chuándài ❂ dzimtas turpinājums; ❂ nodot dzimtas amata prasmi no paaudzes paaudzē
传单 chuándān skrejlapa; proklamācija
传导 chuándǎo *fiz., fiziol.* vadīt
传导性 chuándǎoxìng *fiz.* vadāmība
传道 chuándào ❂ nodarboties ar misionāra darbību; ❂ izplatīt, propagandēt mācību
传递 chuándì nogādāt; nodot adresātam
传动 chuándòng *tehn.* transmisija
传动带 chuándòngdài *tehn.* transmisijas pievadsiksna
传粉 chuánfěn *bot.* apputekšņošana
传呼 chuánhū izsaukt pa telefonu
传话 chuánhuà pārstāstīt *(kāda teikto)*
传唤 chuánhuàn *jur.* ar pavēsti izsaukt *(uz tiesu, policiju)*
传家 chuánjiā ❂ dzimtas turpinājums; ❂ dzimtas amata nodošana nākamajai paaudzei
传家宝 chuánjiābǎo ģimenes dārglietas
传教 chuánjiào *rel.* ❂ nodarboties ar misionāra darbību; ❂ sprediķot
传戒 chuánjiè *rel.* uzņemšana mūku kārtā
传开 chuánkāi izplatīties *(par jaunumiem u.c.)*
传来 chuánlái dzirdamas *(dziesmas skaņas)*; plūst *(mūzikas skaņas)*
传令 chuánlìng nodot pavēli
传令兵 chuánlìngbīng *milit.* ziņnesis
传票 chuánpiào ❂ *jur.* pavēste; ❂ *grāmatved.* orderis
传奇 chuánqí ❂ novele; ❂ melodrāma; ❂ leģenda
传情 chuánqíng izteikt jūtas
传球 chuánqiú *sp.* piespēle
传染 chuánrǎn *med.* infekcija
传染病 chuánrǎnbìng *med.* lipīga slimība
传染性 chuánrǎnxìng *med.* infekcijas rakstura *(slimība)*
传热性 chuánrèxìng *fiz.* siltuma vadāmība
传入 chuánrù iespiesties un izplatīties
传入神经 chuánrù shénjīng *med.* aferentie *(centripetālie)* nervi
传神 chuánshén ❂ radīt spilgtu tēlu; ❂ spilgts stils, valoda
传声器 chuánshēngqì *el.* mikrofons
传声筒 chuánshēngtǒng ❂ rupors; megafons; ❂ būt par ruporu
传世 chuánshì šedevrs; ūnikums
传授 chuánshòu apmācīt; kādam nodot savas zināšanas
传说 chuánshuō ❂ runa; klīst baumas; ❂ nostāsts; leģenda
传诵 chuánsòng ❂ visi par to runā; visiem uz mēles; ❂ skaista leģenda
传送带 chuánsòngdài lentas konveijers
传统 chuántǒng tradīcija
传闻 chuánwén ❂ visi runā; ❂ nostāsts; leģenda
传习 chuánxí apmācība
传檄 chuánxí *rakst.* laist tautā uzsaukumu
传信鸽 chuánxìngē pasta balodis
传讯 chuánxùn *jur.* izsaukums uz nopratināšanu
传言 chuányán baumas
传扬 chuányáng izplatīt; izplatīties
传音性 chuányīnxìng *fiz.* skaņas vadāmība
传阅 chuányuè zināšanai
传真 chuánzhēn *el.* fototelegrāfs; fakss
传真机 chuánzhēnjī faksa aparāts
传真屏 chuánzhēnpíng fotoekrāns
传种 chuánzhǒng laist pasaulē pēcnācējus

船(舩) chuán **lietv.** kuģis; laiva; sampans *(laiva Dienvidaustrumāzijā)*

船帮 chuánbāng ❶ kuģa borts; ❷ kuģu karavāna
船舶 chuánbó kuģi; flote
船埠 chuánbù piestātne
船舱 chuáncāng ❶ kuģa kajīte; ❷ rūme
船厂 chuánchǎng kuģu būvētava
船队 chuánduì flotile; kuģu karavāna
船舵 chuánduò kuģa stūre
船费 chuánfèi braukšanas maksa uz kuģa; kravas pārvadājumu cena
船夫 chuánfū laivinieks
船歌 chuángē *mūz.* barkarola
船户 chuánhù laivinieks
船籍 chuánjí kuģa karogs; kuģa pieraksts
船家 chuánjiā laivinieks
船老大 chuánlǎodà ❶ šķiperis *(neliela koka kuģa kapteinis)*; ❷ laivinieks
船面 chuánmiàn kuģa klājs
船篷 chuánpéng ❶ saules zēģele; tents; ❷ bura
船票 chuánpiào kuģa biļete
船艄 chuánshāo kuģa pakaļgals
船身 chuánshēn kuģa korpuss
船台 chuántái stāpelis *(kuģa būvei, remontam)*
船头 chuántóu kuģa priekšgals
船桅 chuánwéi masts
船尾 chuánwěi kuģa pakaļgals
船位 chuánwèi *nav.* kuģa stāvvieta
船坞 chuánwù doks; kuģu būvētava
船舷 chuánxián lāga
船形帽 chuánxíngmào *milit.* militārā galvassega; laiviņa
船员 chuányuán kuģa komanda
船闸 chuánzhá kuģu slūžas
船长 chuánzhǎng kapteinis; šķiperis
船只 chuánzhī kuģi; flote
船主 chuánzhǔ kuģa īpašnieks

椽 chuán **lietv.** ❶ apaļas jumta spāres; ❷ lata; ❸ sija; ❹ māja; ēka; istaba
椽子 chuán·zi ❶ apaļas jumta spāres; ❷ lata; ❸ sija

舛 chuǎn **īp.** pretrunīgs; nesavienojams; **lietv.** kļūda; misēklis; neveiksme
舛误 chuǎnwù kļūda; neveiksme

喘 chuǎn **darb.** ❶ smagi elpot; aizelsties; noslāpt; ❷ runāt aplinkiem; **lietv.** ❸ elpošana; elpas vilciens; aizdusa; ❹ *tēl.* mirklis
喘气 chuǎnqì ❶ elpot; ❷ aizelsties; ❸ atelpoties
喘息 chuǎnxī nedaudz atpūsties; atvilkt elpu
喘吁吁 chuǎnxūxū pūst un elst

串 chuàn **darb.** ❶ uzvērt; izvērt *(cauri)*; ❷ apciemot; iet ciemos; ❸ būt sazvērestībā; ❹ sapīties; sajukt; ❺ uzstāties uz skatuves; **lietv.** saišķis; ķekars; krelles; **skait.** *kreļļu virtenēm*
串供 chuàngòng slepena noruna
串花 chuànhuā mākslīga augu krustošana
串换 chuànhuàn mainīties; maiņa
串激 chuànjī *el.* pakāpeniska uzlādēšana
串级 chuànjí *fiz.* kaskāde
串讲 chuànjiǎng detalizēta skolas nodarbības analīze
串连 chuànlián *izgl.* kontaktu uzņemšana
串联 chuànlián ❶ sazināties; saistīties; ❷ *fiz.* ķēdes savienojums
串通 chuàntōng ❶ būt sazvērestībā; ❷ sazvērestībā ar
串演 chuànyǎn spēlēt lomu
串秧儿 chuànyāngr *sar.* krustot; sakrustot
串珠 chuànzhū pērļu krelles

钏(釧) chuàn **lietv.** aproce; **īpašv.** Čuaņ *uzv.*

chuang

创(創) chuāng/chuàng **darb.** ❶ ievainot; kaitēt; ❷ dot smagu triecienu pretiniekam; **lietv.** ❸ brūce; ievainojums; vāts; pušums; ēde; ❹ zaudējums; kaitējums
创痕 chuānghén rēta; pušums
创巨痛深 chuāngjù-tòngshēn dziļa rēta un lielas sāpes *(lielas ciešanas; milzīgi zaudējumi)*
创口 chuāngkǒu rēta
创伤 chuāngshāng ❶ trauma; ❷ rēta
创痍 chuāngyí ❶ vaļēja brūce; ❷ drupas

疮(瘡) chuāng **lietv.** ❶ augonis; furunkuls; ❷ rēta; ievainojums; skramba; griezums
疮疤 chuāngbā ❶ rēta; ❷ sāpīga vieta; ❸ sāpju punkts
疮痂 chuāngjiā pūstoša rēta
疮口 chuāngkǒu čūla
疮痍 chuāngyí *rakst.* ❶ vaļēja brūce; ❷ drupas
疮痍满目 chuāngyí-mǎnmù ❶ viss drupās; ❷ drausmīgs posts

窗(窓、窻) chuāng **lietv.** logs; skatlogs
窗洞 chuāngdòng lodziņš
窗格子 chuānggé·zi logs ar rāmi
窗花 chuānghuā papīra aplikācijas kā loga rotājumi
窗口 chuāngkǒu ❶ pie loga; ❷ pie lodziņa
窗框 chuāngkuàng loga rāmis
窗帘 chuānglián loga aizkars
窗明几净 chuāngmíng-jījìng istabā viss spīd un laistās; tīra un sakopta istaba
窗纱 chuāngshā loga tīkls pret knišļiem
窗台 chuāngtái palodze

床(牀) chuáng **lietv.** ❶ gulta; guļvieta; laža;

lāva; ❹ *tehn.* statne; darbmašīna; ❺ lete *(veikalā)*; stends; **skait.** *gultas veļai*
床单 chuángdān palags
床垫 chuángdiàn matracis
床架 chuángjià gultas rāmis
床铺 chuángpù gulta
床虱 chuángshī blakts
床头 chuángtóu pagalvis
床头柜 chuángtóuguì nakts skapītis
床位 chuángwèi gultas vieta
床沿儿 chuángyánr gultas mala
床罩 chuángzhào gultas pārsegs

幢 chuáng/zhuàng **lietv.** ❶ karogs; *(kara)* karogs; ❷ *novec.* sešstūrains obelisks ar budistu tekstiem; ❸ stāvs; **skait.** *mājām*

闯(闖) chuǎng **darb.** ❶ lauzties *(iekšā)*; iebrukt; ❷ drāzties; traukties; ❸ ar varu lauzties *(cauri)*; izsisties cilvēkos; ❹ krāt pieredzi
闯荡 chuǎngdàng klīst; klejot
闯祸 chuǎnghuò sastrādāt nedarbus
闯江湖 chuǎng jiānghú klīst pa pasauli
闯将 chuǎngjiàng drosmīgs karavīrs, cilvēks
闯劲 chuǎngjìn drosme; drosmīgs
闯练 chuǎngliàn būt cilvēkos

创(創、刅、剏) chuàng/chuāng **darb.** ❶ dibināt; radīt; likt pamatu; ❷ sodīt; ❸ gūt mācību
创办 chuàngbàn dibināt; veidot; atvērt
创办人 chuàngbànrén dibinātājs; nodibinātājs
创获 chuànghuò jaunākais sasniegums
创见 chuàngjiàn oriģināla, neordināra ideja
创建 chuàngjiàn nodibināt; izveidot
创举 chuàngjǔ jaunums; novitāte; jaunievedums
创刊 chuàngkān sākt izdot; publicēt
创刊词 chuàngkāncí redakcijas ievadvārds
创刊号 chuàngkānhào laikraksta vai žurnāla pirmais numurs
创立 chuànglì izveidot; nodibināt
创设 chuàngshè nodibināt; izveidot
创始 chuàngshǐ ielikt pamatus
创始国 chuàngshǐguó dibinātājvalsts *(ANO, UNESCO u.c.)*
创始人 chuàngshǐrén pamatlicējs; dibinātājs
创业 chuàngyè uzsākt rūpalu
创造 chuàngzào ❶ sagatavot augsni; ❷ uzstādīt rekordu; ❸ radīt tēlu *(skatuves mākslā)*; ❹ jaunums; novatorisms
创造力 chuàngzàolì radošais spēks
创造性 chuàngzàoxìng ❶ radošā iniciatīva; ❷ oriģinalitāte, savdabība
创造者 chuàngzàozhě radītājs; izveidotājs
创制 chuàngzhì radīt; izveidot *(rakstību u.c.)*
创作 chuàngzuò ❶ daiļrade; ❷ sacerējums

怆(愴) chuàng **īp.** noskumis; bēdīgs; **darb.** *rakst.* sākt rūgti raudāt; apraudāties; **lietv.** skumjas
怆然 chuàngrán skumji; bēdīgi

chui

吹 chuī **darb.** ❶ pūst; papūst *(karstu tēju)*; apvējot; apvēsmot;atvēsināt; ❷ izelpot; izlaist; izdvest; ❸ smēķēt *(tabaku)*; ❹ nopūst; nodzēst; ❺ uzpūst; kurināt; ❻ pūst *(stiklu)*; ❼ spēlēt *(uz pūšamajiem instrumentiem, mutes ermoņikām)*; ❽ piepūst; ❾ lielīties; plātīties; ❿ bēdīgi beigties; izjukt; **lietv.** ❶ vējš; vēja pūsma; ❷ *tehn.* pūšana
吹打 chuīdǎ skaļi spēlēt *(kādu mūzikas instrumentu)*
吹掉 chuīdiào nopūst putekļus
吹法螺 chuī fǎluó lielīties
吹风 chuīfēng ❶ caurvējš; izpūst cauri; ❷ žāvēt *(matus)*; ❸ izdarīt mājienu
吹风机 chuīfēngjī fēns
吹拂 chuīfú velk vējiņš
吹干 chuīgān izžāvēt *(veļu)*
吹鼓手 chuīgǔshǒu ❶ taurētāji un bundzinieki; ❷ trubadūri
吹管 chuīguǎn deglis; ūdeņraža-acetilēna deglis
吹胡子瞪眼 chuīhú·zi·dèngyǎn taisīt niknu seju
吹来 chuīlái sapūst *(putekļus)*
吹炼 chuīliàn *metal.* krāšņu izpūšana
吹炼期 chuīliànqī *metal.* izpūšanas laiks
吹炉 chuīlú *metal.* konverters; konvertera krāsns
吹毛求疵 chuīmáo-qiúcī pūst uz dzīvnieka vilnu, meklējot pušumus *(sieties klāt pie katra sīkuma)*
吹牛 chuīniú ❶ lielīties; pūst pīlītes; ❷ lielībnieks
吹捧 chuīpěng ❶ slavēt; ❷ reklamēt
吹捧者 chuīpěngzhě trubadūrs
吹散 chuīsàn izpūst; izdzenāt *(mākoņus)*
吹旺 chuīwàng uzpūst uguni
吹熄 chuīxī nopūst *(sveci, uguni)*
吹嘘 chuīxū ❶ reklamēt; ❷ slavēt; ❸ pārmērīgi slavēt
吹制 chuīzhì *tehn.* pūst *(stiklu)*
吹奏 chuīzòu spēlēt uz pūšamajiem mūzikas instrumentiem
吹奏乐 chuīzòuyuè *mūz.* ragu mūzika

炊 chuī **darb.** gatavot ēdienus; **lietv.** vārīts rīss
炊具 chuījù virtuves piederumi
炊事 chuīshì ❶ virtuve; ❷ ēdiena gatavošana; ❸ kulinārija
炊事班 chuīshìbān armijas pavāru vienība
炊事房 chuīshìfáng virtuve; kambīze
炊事员 chuīshìyuán pavārs
炊烟 chuīyān pavardu dūmi
炊帚 chuī·zhou ❶ birste trauku mazgāšanai;

❻ vīkšķis

垂 chuí **darb.** ❶ nokarāties *(par koku zariem)*; nokārt *(galvu, rokas u.c.)*; nolaist *(acis)*; ❷ tuvoties; būt *(kāda notikuma priekšvakarā)*; ❸ veltīt uzmanību; pagodināt ar uzmanību; ❹ nodot kādam; atstāt *(brīdinājumu)*; ❺ nokārties; ❻ tuvoties; **lietv.** ❼ nomale; maliene; pierobežas apgabali; ❽ *mat., saīs.* perpendikuls

垂成 chuíchéng *rakst.* tuvu *(kāda darba noslēgumam)*

垂钓 chuídiào makšķerēt; ķert zivis

垂老 chuílǎo ❶ uz vecumu; palikt vecam; ❷ mūža novakare

垂帘听政 chuílián-tīngzhèng valdīt, atrodoties aiz aizkara *(par imperatores Cji Sji valdīšanas stilu Cjin dinastijas beigu posmā līdz 1908. g.)*

垂柳 chuíliǔ *bot.* sēru vītols *(Salix babylonica)*

垂暮 chuímù *rakst.* ❶ pievakarē; uz vakara pusi; ❷ *(mūža)* novakarē

垂念 chuíniàn būt uzmanīgam un taktiskam; gādāt par kādu

垂青 chuíqīng *rakst.* pret kādu attiekties ar siltumu un atbalstu

垂球 chuíqiú *mērinstr.* svērtenis

垂死 chuísǐ ❶ mirstošs; agonijas stāvoklī; ❷ pirms nāves

垂体 chuítǐ ❶ *anat.* hipofīze; ❷ *med.* hipofīzektomija

垂髫 chuítiáo *rakst.* bērnība; bērnu dienas

垂头丧气 chuítóu-sàngqì nokārt degunu; nolaist rokas

垂危 chuíwēi uz nāves gultas

垂涎 chuíxián siekalas tek; acis spīd

垂涎三尺 chuíxián-sānchǐ siekalas tek triju sprīžu garumā *(mest aci uz kādu; zobs uz kādu)*

垂涎欲滴 chuíxián-yùdī rīt siekalas *(mest aci uz kādu; zobs uz kādu)*

垂线 chuíxiàn *mērinstr.* svērtenis

垂直 chuízhí *mat.* svērtenisks; perpendikuls

垂直计 chuízhíjì vertikāles mērītājs

垂直面 chuízhímiàn *mat.* vertikālā plakne

垂直线 chuízhíxiàn *mat.* perpendikuls

捶(搥) chuí **darb.** ❶ sist; dauzīt; pātagot; ❷ velēt *(veļu ar vālīti)*

捶胸顿足 chuíxiōng-dùnzú ❶ būt neizsakāmās bēdās; ❷ no bēdām sisties ar galvu pret sienu

椎 chuí/zhuī **lietv.** ❶ veseris; uzsitējveseris; ❷ stulbenis; spītnieks; **darb.** ❸ sist ar āmuru; ❹ dzīt *(iekšā)*; ❺ apdullināt

椎心泣血 chuíxīn-qìxuè raudāt ar sirds asarām; būt lielās bēdās

槌 chuí **lietv.** ❶ klabeklis; ❷ bungu sitamā vālīte; **darb.** sist; dauzīt

锤(鍾、鎚) chuí **lietv.** ❶ āmurs; veseris; *vēst.* ❷ vāle *(ierocis)*; **darb.** ❸ sist; vālēt; ❹ piesist; pienaglot

锤柄 chuíbǐng vāles rokturis

锤骨 chuígǔ *anat.* āmurītis

锤炼 chuíliàn ❶ kalt; ❷ rūpīgi apstrādāt

锤子 chuí·zi āmurs

chun

春(旾) chūn **lietv.** ❶ pavasaris *(senajā kosmogonijā asociējas ar Austrumiem un pirmelementu Koku)*; ❷ Jaunais gads; ❸ siltums; ❹ dzīvotspēja; ❺ jūtas; mīlestība; ❻ iekāre; ❼ vīns *(īpaši vīnu nosaukumos)*; **īp.** ❽ pavasarīgs; pavasara *(sēja)*; ❾ Jaungada; ❿ netikls; pornografisks; erotisks; **īpašv.** Čuņ *uzv.*

春饼 chūnbǐng Jaungada pankūkas, plāceņi *(ar dārzeņu pildījumu)*

春播 chūnbō pavasara sēja

春大麦 chūndàmài *lauks.* vasaras mieži

春地 chūndì pavasara sējumi

春肥 chūnféi *lauks.* pavasara mēslojums

春分 chūnfēn pavasara ekvinokcija

春分点 chūnfēndiǎn *astr.* pavasara vidus punkts

春风 chūnfēng pavasara vējš *(❶ augstsirdība; cilvēcība; žēlsirdība; ❷ sekmes mācībās)*

春风化雨 chūnfēng-huàyǔ pavasara vējš nes lietu *(darboties izglītības izplatīšanas druvā)*

春风满面 chūnfēng-mǎnmiàn laipna, starojoša seja

春耕 chūngēng pavasara zemes uzaršana

春耕地 chūngēngdì pavasara arums

春菇 chūngū pavasara sēnes

春灌 chūnguàn pavasara zemes aplaistīšana

春光 chūnguāng pavasara ainava; pavasara kolorīts

春寒 chūnhán pavasara salna

春化 chūnhuà *lauks.* jarovizācija, sēklu jarovizācija

春晖 chūnhuī *rakst.* ❶ pavasara saule; ❷ pavasara starojums *(vecāku rūpes par bērniem)*

春季 chūnjì pavasara sezona

春假 chūnjià pavasara brīvdienas

春节 Chūnjié Pavasara svētki Ķīnā; Jaunais gads *(pēc lunārā kalendāra)*

春景 chūnjǐng pavasara ainava

春卷 chūnjuǎn no plānas mīklas darināti pīrādziņi

春雷 chūnléi pavasara pērkons

春联 chūnlián *(sarkana papīra pāru lentes ar Jaungada apsveikumiem, ko pakar vai pielīmē abpus mājas durvīm)*

春令 chūnlìng pavasaris; pavasara laika apstākļi

春麦 chūnmài vasaras kvieši

春梦 chūnmèng tukšas, viendienas ilūzijas

春情 chūnqíng ❶ jūtas; ❷ mīlestība
春秋 chūnqiū ❶ pavasaris un rudens; ❷ laika plūdums; ❸ cilvēka vecums; mūžs
春色 chūnsè pavasara ainava
春上 chūn·shang *sar.* pavasara sezona
春笋 chūnsǔn pavasara bambusa dzinumi
春天 chūntiān pavasaris; pavasara dienas
春瘟 chūnwēn *med.* pavasara epidēmiskās slimības
春小麦 chūnxiǎomài *lauks.* vasaras kvieši
春心 chūnxīn mīlas alkas
春汛 chūnxùn pavasara plūdi
春意 chūnyì ❶ pavasara elpa; ❷ pavasara mīlas alkas
春游 chūnyóu pavasara ekskursija
春植 chūnzhí *lauks.* pavasara stādīšana
春装 chūnzhuāng pavasara apģērbs, uzvalks

椿 chūn **lietv.** ❶ *bot.* Ķīnas cedrella *(Cedrella sinensis)*; ❷ *mit.* ilggadīgas koks; **īpašv.** Čuņ *uzv.*
椿象 chūnxiàng ❶ *zool.* vairogblakts *(Aenaria lewisi)*; ❷ blakts

纯(純) chún **īp.** ❶ tīrs *(bez piejaukuma) (vīns, spirts, zelts u.c.)*; ❷ pilnīgi tīrs *(balts, sniegbalts)*; ❸ labs; brīnišķīgs; ❹ pilnīgs; absolūts; prasmīgs; **lietv.** zīds; zīda diegs
纯粹 chúncuì ❶ tīra pekiniešu izruna; ❷ tikai; tikvien
纯度 chúndù ❶ tīrības pakāpej; ❷ *ķīm.* tīrības pakāpe
纯碱 chúnjiǎn *ķīm.* soda
纯洁 chúnjié ❶ tīrs; tīrīgums; ❷ dvēseles skaidrība; ❸ notīrīt; iztīrīt
纯洁性 chúnjiéxìng tīrība; *(teorijas)* tīrība
纯净 chúnjìng kristāltīrs
纯亏 chúnkuī tīrs zaudējums
纯利 chúnlì tīra peļņa
纯朴 chúnpǔ labestība; vienkāršība
纯熟 chúnshú pati pilnība; augstākā prasme
纯小数 chúnxiǎoshù *mat.* decimāldaļskaitļi
纯一 chúnyī vienots; vienīgais
纯益 chúnyì tīra peļņa
纯音 chúnyīn *fiz.* tīrs tonis
纯真 chúnzhēn skaidras sirds cilvēks
纯正 chúnzhèng ❶ pareiza, tīra izruna; ❷ cēli mērķi
纯种 chúnzhǒng tīra šķirne

唇(脣) chún **lietv.** ❶ lūpa;❷ krasts; krasta līnija
唇齿 chúnchǐ ❶ divas kopējām interesēm saistītas puses; ❷ savstarpēji saistīts
唇齿音 chúnchǐyīn *lingv.* labiāli dentālās skaņas
唇膏 chúngāo lūpu krāsa
唇裂 chúnliè *med.* zaķalūpa
唇枪舌剑 chúnqiāng-shéjiàn lūpas – šķēpi, mēle – zobens *(ass, nikns strīds; vārdu kauja)*
唇舌 chúnshé vārdi; valodas; rūnas
唇亡齿寒 chúnwáng-chǐhán ja lūpas aizies bojā, tad arī zobi nosals *(būt neatdalāmi saistītiem; viens un tas pats liktenis)*
唇音 chúnyīn *lingv.* labiāla skaņa

淳(湻) chún **īp.** ❶ tīrs; bez piejaukuma; ❷ pilnīgs; absolūts; ❸ vaļsirdīgs; atklāts; patiess
淳厚 chúnhòu labestīgs; godīgs
淳朴 chúnpǔ godīgs un patiess

鹑(鶉) chún **lietv.** *zool.* Japānas paipala *(Coturnix coturnix japonica)*
鹑衣百结 chúnyī-bǎijié skrandās tērpts

醇(醕) chún **lietv.** *rakst.* ❶ augstas kvalitātes vīns; ❷ spirts; alkohols; **īp.** ❸ alkoholisks *(dzēriens)*; ❹ tīrs; attīrīts; ❺ neviltots; patiess; ❻ atklāts
醇和 chúnhé spēcīgas iedarbības dzēriens
醇厚 chúnhòu biezs; stiprs
醇化 chúnhuà pilnveidoties

蠢(惷) chǔn **īp.** ❶ stulbs; truls; dumjš; ❷ resns; lielvēderains; ❸ trūcīgs; rets; skaitliski mazs
蠢笨 chǔnbèn neveikls; tūļa
蠢材 chǔncái stulbenis
蠢蠢欲动 chǔnchǔn-yùdòng *negat.* ❶ sākt rosīties; ❷ taisīties uz sliktiem darbiem
蠢动 chǔndòng ❶ mudžēt; ❷ sākt darboties
蠢话 chǔnhuà ❶ muļķības; ❷ runāt muļķības
蠢货 chǔnhuò stulbenis
蠢事 chǔnshì ❶ muļķības; ❷ taisīt muļķības

chuo

戳 chuō **darb.** ❶ durt; caurdurt; ❷ uzstādīt vertikālā stāvoklī; ❸ uzspiest zīmogu; zīmogot; **lietv.** zīmogs; nospiedums
戳穿 chuōchuān ❶ izdurt cauri; ❷ atmaskot
戳记 chuōjì ❶ spiedogs; zīmogs; ❷ zīme, tetovējums
戳进 chuōjìn iedurt
戳子 chuō·zi zīmogs; spiedogs

啜 chuò **darb.** ❶ šņukstēt; skaļi raudāt; ❷ dzert *(nelieliem malkiem)*; lēni dzert
啜茗 chuòmíng *rakst.* dzert tēju
啜泣 chuòqì iešņukstēties

绰(綽) chuò/chāo **īp.** ❶ bagātīgs; devīgs; pārpilns; ❷ cēlsirdīgs; ❸ smalkjūtīgs; elegants; smalks
绰绰有余 chuòchuò-yǒuyú plaši, neierobežoti *(līdzekļi)*
绰号 chuòhào iesauka

绰约 chuòyuē *rakst.* grācija; elegants; smalks

辍(輟) chuò **darb.** ❶ pārtraukt; apturēt; pārstāt; ❷ apstāties

辍笔 chuòbǐ pārtraukt rakstīt

辍学 chuòxué pārtraukt mācīties

ci

刺 cī/cì **onom.** šņākt; svilpt

刺棱 cīlēng **onom.** kaķa lēciens no palodzes

刺溜 cīliū slīdēt; paslīdēt

疵 cī **lietv.** ❶ defekts; trūkums; vaina; ❷ plēve; uzaugums

疵布 cībù *tekstil.* auduma brāķis

跐 cī **darb.** ❶ slīdēt; paslīdēt; ❷ paklupt

词(詞) cí **lietv.** ❶ vārds; leksiskā vienība; ❷ uzstāšanās; runa; uzruna; ❸ teksts; sacerējums; māksliniecisks sacerējums; ❹ *lit.* ci *(dziedāšanai domāts dzejolis; klasiskās dzejas žanrs, kas izveidojās no Tan dinastijas乐府un izplatījās Sun dinastijas laikā)*; ❺ vārdu veidošana; **darb.** runāt; griezties *(pie kāda)*; uzrunāt *(kādu)*

词典 cídiǎn vārdnīca

词典学 cídiǎnxué *lingv.* leksikogrāfija

词典学家 cídiǎnxuéjiā *lingv.* leksikogrāfs

词法 cífǎ *lingv.* morfoloģija

词法学 cífǎxué *lingv.* morfoloģija

词锋 cífēng valoda; *pārn.* spalva; spalvas asums

词干 cígàn *lingv.* vārda celms

词根 cígēn *lingv.* vārda sakne

词话 cíhuà ❶ literāras piezīmes par ci žanru; ❷ nostāsti

词汇 cíhuì leksika; leksikas krājums

词汇学 cíhuìxué *lingv.* leksikoloģija

词汇学家 cíhuìxuéjiā *lingv.* leksikologs

词句 cíjù ❶ teiciens; frāze; ❷ trāpīgs teiciens

词类 cílèi vārdu šķiras

词令 cílìng daiļrunība

词谱 cípǔ ci žanrā rakstītās dzejas noteikumu krājums

词曲 cíqǔ ci un cju žanra kopējais nosaukums

词讼 císòng ❶ tiesu darbi; ❷ aizrauties ar staigāšanu pa tiesām

词素 císù *lingv.* morfēma

词素学 císùxué *lingv.* morfēmika

词头 cítóu *lingv.* prefikss

词尾 cíwěi *lingv.* fleksija

词形 cíxíng *lingv.* vārda forma

词性 cíxìng *lingv.* vārda piederība noteiktai vārdu šķirai

词序 cíxù *lingv.* vārdu kārtība

词义 cíyì *lingv.* vārda semantika, nozīme

词义学 cíyìxué *lingv.* semantika; semasioloģija

词义学家 cíyìxuéjiā *lingv.* semasiologs

词语 cíyǔ ❶ vārdi un izteiksme; ❷ izteicieni

词源 cíyuán *lingv.* etimoloģija; vārdu izcelsme

词源学 cíyuánxué *lingv.* etimoloģija

词源学家 cíyuánxuéjiā *lingv.* etimologs

词韵 cíyùn ci poētiskā žanra ritms

词缀 cízhuì *lingv.* afikss; afiksācija

词组 cízǔ vārdkopa

祠 cí **lietv.** ❶ senču templis; ❷ dzimtas svētnīca, templis; **darb.** upurēt *(dievam)*; svinēt pateicības dievkalpojumu

祠堂 cítáng ❶ senču templis; ❷ dzimtas svētnīca, templis

茨 cí **lietv.** jumta klājums *(no salmiem vai niedrēm)*; **īpašv.** Ci *uzv.*

茨冈人 cígāngrén čigāns

茨菰 cí·gu *bot.* ❶ ēdama bultene *(Sagittaria sagittifolia)*; ❷ bultenes bumbulis

瓷 cí **lietv.** porcelāns; porcelāna izstrādājumi

瓷漆 cíqī emaljas krāsas

瓷器 cíqì porcelāns; porcelāna izstrādājumi

瓷土 cítǔ kaolīns

瓷窑 cíyáo porcelāna apdedzināšanas krāsns

瓷业 cíyè porcelāna ražošana

瓷釉 cíyòu glazūra

瓷砖 cízhuān flīzes

慈 cí **īp.** ❶ mīlošs; mīlas pilns; žēlsirdīgs; ❷ mīlīgs; maigs; rūpīgs; **darb.** ❶ mīlēt; darīt labu; rūpēties; ❷ cienāt; **lietv.** ❶ mīlestība; labestība; žēlsirdība; laba sirds; ❷ māte; **īpašv.** Ci *uzv.*

慈爱 cí'ài mātes mīlestība

慈悲 cíbēi žēlsirdība

慈父 cífù mīlošs tēvs

慈姑 cí·gu *bot.* ❶ ēdamā bultene *(Sagittaria sagittifolia)*; ❷ bultenes bumbulis

慈和 cíhé labsirdīgs

慈眉善目 címéi-shànmù labestīga, laipna seja

慈母 címǔ mīloša māte

慈善 císhàn labdarība; filantropija

慈善家 císhànjiā labdaris; filantrops

慈祥 cíxiáng sirsnīgs; labestīgs

辞(辭、辤) cí **lietv.** ❶ vārds; runa; ❷ teiciens; izteikums; frāze; ❸ *novec.* teikums ❹ arguments; argumentācija; ❺ tiesu lieta; liecība tiesā; ❻ *lit.* ci *(sens dzejas žanrs, poēma ar daudzpēdu rindu un kopējām panta atskaņām)*; ❼ *lit.* ci *(parasti grāmatu nosaukumos)*; vārds; nostāsts; teiksma;

C

teika; **darb.** ❶ atteikties no; norobežoties no; vairīties; ❷ atlaist no darba; ❸ atteikt darbu; ❹ nosūtīt; nosūtīt *(ar noteiktu uzdevumu)*; ❺ aizsargāt; iestāties par kādu; ❻ argumentēt; ❼ lūgt;upurēt; ❽ atteikties *(no priekšlikuma)*; ❾ atstāt dienestu; ❿ atvadīties; doties prom; ⓫ darīt zināmu

辞别 cíbié atvadīties

辞呈 cíchéng atlūgums; atlūguma iesniegums

辞典 cídiǎn terminoloģiska vārdnīca; skaidrojošā vārdnīca

辞赋 cífù cifu *(liriska dzeja un ritmiskā proza; dzeja; poēzija)*

辞灵 cílíng atvadas *(no aizgājēja)*

辞令 cílìng daiļrunība; runas māksla

辞让 círàng pieklājīgi atteikties no *(paaugstinājuma darbā)*; pieklājīgi atteikt

辞色 císè *rakst.* ❶ runa un manieres; ❷ runa un sejas izteiksme

辞书 císhū ❶ vārdnīca; ❷ leksikografiskā literatūra; leksikografija

辞讼 císòng tiesu lieta; tiesas process

辞岁 císuì atvadas no Vecā gada; atvadīties no Veca gada

辞退 cítuì atlaist no darba

辞谢 cíxiè delikāti, pieklājīgi atteikties

辞行 cíxíng atvadīties pirms došanās projām;atvadu vizīte

辞藻 cízǎo retorika; aizraušanās ar vārdu konstrukcijām

辞职 cízhí aiziet no darba; iesniegt atlūgumu

磁 cí **lietv.** *fiz.* magnētisms

磁暴 cíbào *fiz.* magnētiskā vētra

磁差 cíchā *fiz.* magnētiskā novirze

磁场 cíchǎng *fiz.* magnētiskais lauks

磁带 cídài *fiz.* feromagnētiskā lenta

磁导率 cídǎolǜ *fiz.* magnētiskā vadāmība *(vadītspēja)*

磁感应 cígǎnyìng *fiz.* magnētiskā indukcija

磁化 cíhuà *fiz.* magnetizēšana

磁极 cíjí *fiz.* magnētiskais pols

磁极化 cíjíhuà *fiz.* magnētiskā polarizācija

磁矩 cíjǔ *fiz.* magnētiskais moments

磁控管 cíkòngguǎn *fiz.* magnetrons

磁力 cílì *fiz.* magnētiskais spēks

磁力线 cílìxiàn *fiz.* magnētiskā spēka līnija

磁漏 cílòu *fiz.* magnētiskā noplūde

磁路 cílù *fiz.* magnētiskā noplūde

磁能 cínéng *fiz.* magnētiskā enerģija

磁偏角 cípiānjiǎo *fiz.* magnētiskā noplūde

磁强计 cíqiángjì *fiz.* magnetometrs

磁倾角 cíqīngjiǎo *fiz.* magnētiska novirze

磁石 císhí ❶ *fiz.* magnēts; ❷ *min.* magnetīts

磁势 císhì *fiz.* magnētiskais potenciāls

磁体 cítǐ *fiz.* magnēts; magnētisms

磁铁 cítiě *fiz.* magnēts

磁铁矿 cítiěkuàng *min.* magnetīts

磁铁心 cítiěxīn *el.* magnētiskais serdenis

磁通计 cítōngjì *fiz.* fluksometrs

磁通量 cítōngliàng *fiz.* magnētiskā plūsma

磁通势 cítōngshì *fiz.* magnētiskais kustības spēks

磁效应 cíxiàoyìng *fiz.* magnētiskais efekts

磁星 cíxīng *astr.* magnetizēta zvaigzne

磁性 cíxìng *fiz.* magnētisms kā metāla īpašība

磁学 cíxué *fiz.* magnētisms kā zinātnes novirziens

磁针 cízhēn *fiz.* magnētiskā bultiņa

磁滞 cízhì *fiz.* magnētiskā histerēze

磁轴线 cízhóuxiàn *fiz.* magnētiskā ass

磁子 cízǐ *fiz.* magnetons

磁阻 cízǔ *fiz.* magnētiskā pretestība

雌 cí **lietv.** *biol.* mātīte; **darb.** lamāt; sabrāzt

雌蜂 cífēng *zool.* bišu māte

雌花 cíhuā *bot.* sievišķais zieds

雌黄 cíhuáng *min.* auripigments

雌激素 cíjīsù *fiziol.* estrogēns

雌老虎 cílǎohǔ ❶ tīģeru mātīte; ❷ ragana; fūrija

雌蕊 círuǐ *bot.* auglenīca

雌酮 cítóng *ķīm., med.* estrons

雌性 cíxìng *biol.* sieviešu dzimtes

雌雄 cíxióng ❶ *biol.* tēviņš un mātīte; ❷ galīgais rezultāts

糍(餈) cí **sast.**

糍粑 cíbā plācenītis no sasmalcinātiem rīsiem

此 cǐ **vietn.** ❶ šis; tas; tieši šie *(priekšmeti, kas telpā izvietoti tuvāk)*; ❷ šis *(laiks)*; šī *(vieta)*; šis *(fakts)*; šī *(lieta)*; ❸ tieši šis; tas pats; **apst.** tā; tādā veidā; **saik.** tad; un tad; ja...tad

此岸性 cǐ'ànxìng *filoz. (pēc Kanta)* šaipus realitātes

此布 cǐbù *rakst.* visu zināšanai; visiem darām zināmu

此唱彼和 cǐchàng-bǐhè piebalsot viens otram *(◊ sadziedāties; sniegt savstarpēju palīdzību)*

此地 cǐdì šeit; šinī vietā; vietējais

此地无银三百两 cǐdì wú yín sānbǎi liǎng šeit nav norakti 300 sudraba gabali *(baltiem diegiem šūts;pilnībā sevi atklāt)*

此复 cǐfù *rakst. (epistulārā veltījuma noslēguma vārdi, ko parasti netulko)* par to arī Jums rakstu atbildē

此后 cǐhòu no tā laika; kopš tā laika

此间 cǐjiān ❶ šeit; šinī vietā; ❷ vietējais

此刻 cǐkè tajā laikā

此类 cǐlèi tādējādi; tādā veidā; līdzīgi

此令 cǐlìng *rakst. (parasti netulko)* pavēlu rīkoties šādi *(šādā veidā)*

此路不通 cǐlù-bùtōng ❶ ceļš nav lietojams; ❷ cauri braukt liegts; ❸ *pārn.* no tā nekas neiznāks

此起彼伏 cǐqǐ-bǐfú šis ceļas, tas – krīt *(nesaskaņoti; katrs par sevi)*

此时 cǐshí šinī laikā; šinī momentā

此外 cǐwài bez tam

此一时,彼一时 cǐ yīshí, bǐ yīshí tagad vairs nav tie laiki; agrāk bija viena lieta, tagad pavisam cita

此致 cǐzhì *rakst. (epistulārajā formā)* sūtu Jums sveicienu

次 cì **lietv.** ❶ rinda; ❷ kārta; secība; ❸ *mat.* pakāpe; ❹ *rakst.* pietura ceļā; ❺ mala; gals; **īp.** ❶ otrais; nākamais; ❷ sliktas kvalitātes; otršķirīgs; **darb.** ❶ piekāpties; būt sliktākam; palikt iepakaļ; ❷ izlikt rindas kārtībā; **sast.** ❶ *ķīm.* hipo- *(hiposkābe; hipofosfīts u.c.)*; ❷ pus- *(pusvieglais, pussmagais svars sporta divcīņā)*; **skait.** reize *(viena reize, desmitā u.c.)*; **īpašv.** Ci *uzv.*

次大陆 cìdàlù subkontinents

次第 cìdì ❶ kvalifikācija; ❷ pēc kārtas

次货 cìhuò prece ar defektiem; otršķirīga prece

次级 cìjí ❶ *fiz.* sekundārais tinums; ❷ *ķīm.* sekundārās daļiņas

次品 cìpǐn nekvalitatīvs produkts

次日 cìrì nākamā diena

次生矿物 cìshēng kuàngwù *min.* sekundārs minerāls

次数 cìshù reize; biežums

次序 cìxù ❶ kārtība; ❷ rindas kartībā; ❸ pēc kārtas

次要 cìyào ❶ otrā plāna; mazsvarīgs; ❷ nākošais pēc nozīmības; ❸ spēlēt otro vijoli

次于 cìyú ❶ zemāk nekā; ❷ sliktāk; ❸ būt vājākam *(sportā, iemaņās u.c.)*

次长 cìzhǎng ministra vietnieks

刺 cì/cī **darb.** ❶ durt; sadurt; ❷ izdurt cauri; iedurt; ❸ veikt atentātu; ❹ kritizēt; atmaskot; **lietv.** ❶ skabarga; dzelonis; ❷ dūriens

刺柏 cìbǎi *bot.* Ķīnas kadiķis *(Juniperus chinensis)*

刺鼻 cìbí ❶ kodīgums; ❷ kodīgs; kost degunā

刺刺不休 cìcì-bùxiū ❶ tarkšķēt bez apstājas; ❷ vienmēr kaut ko bubināt

刺刀 cìdāo durklis

刺刀鞘 cìdāoqiào naža maksts

刺耳 cì'ěr ausis plēš pušu

刺骨 cìgǔ sals vai vējš, kas ņem līdz kauliem

刺槐 cìhuái *bot.* baltā akācija *(Robinia pseudoacacia)*

刺激 cìjī ❶ īgnums; dusmas; ❷ stimulēt; ❸ satraukt; uzbudināt

刺激剂 cìjījì *farm.* stimulējošs līdzeklis

刺激品 cìjīpǐn *farm.* stimulējošs preparāts

刺激素 cìjīsù *biol.* stimulators; biogēnais stimulators

刺激性 cìjīxìng uzbudināmība; satrauktība

刺蓟 cìjì *bot.* Japānas dadzis; Japānas usne *(Cirsium japonicum)*

刺客 cìkè terorists; slepkava

刺李 cìlǐ *bot.* dzeloņplūme *(Prunus spinosa)*

刺目 cìmù durties acīs

刺配 cìpèi apvainot noziegumos un izsūtīt

刺破 cìpò caurdurt

刺芹 cìqín *bot. (daudzgadīgs čemurziežu augs)* smirdīgā zilpodze *(Eryngium foetidum)*

刺儿菜 cìrcài *bot.* sarainais dadzis *(Cirsium setosum)*

刺人 cìrén durstīgs; ass *(skats, ūsas u.c.)*

刺入 cìrù iedurt

刺杀 cìshā ❶ durkļu cīņa; ❷ nodurt

刺伤 cìshāng iedurt; caurdurt

刺参 cìshēn *zool.* trepangs; jūras gurķis *(Stichopus japonicus)*

刺丝 cìsī *biol.* dzelšanas orgāni

刺死 cìsǐ ❶ nodurt; ❷ terora akts

刺探 cìtàn izlūkot; spiegot

刺痛 cìtòng ❶ durt *(ausī, krūtīs u.c.)*; ❷ aizskart sāpīgā vietā

刺猬 cì·wei *zool.* ezis *(Erinaceus sp.)*

刺细胞 cìxìbāo *biol.* dzeļšūna

刺五加 cìwǔjiā *bot.* eleuterokoks *(Eleutherococcus sp.)*

刺绣 cìxiù izšūšana; rokdarbi

刺眼 cìyǎn durt acīs

刺痒 cì·yang niezēt

刺鱼 cìyú *zool.* stagars *(Gasterosteus aculeatus)*

刺针 cìzhēn *zool.* dzīvnieku, zivju adatas

刺中 cìzhòng iedurt

伺 cì/sì **sast.**

伺候 cì·hou ❶ izrādīt uzmanību; ❷ pakalpot; ❸ kopt

赐(賜) cì **darb.** ❶ piešķirt; pagodināt; dāvināt; ❷ *novec. (epistulārā forma)* lūdzu mani pagodināt ar atbildi; esmu pateicīgs; **lietv.** ❶ žēlastība; labvēlība; dāvinājums; ❷ beigas; nobeigums; **īpašv.** Ci *uzv.*

赐复 cìfù *rakst.* lūdzu atbildēt

赐教 cìjiào neatsakiet padoma *(norādījuma)*

赐予 cìyǔ piešķirt titulu

cong

匆(忽、悤) cōng **īp.-apst.** ātrs; steidzīgs; steidzīgi

匆匆 cōngcōng ātri; steidzīgi; vienā skriešanā; mūžīga skriešana

匆促 cōngcù sasteigti; sasteigts lēmums

匆猝 cōngcù sasteigti; steigā

匆忙 cōngmáng ❶ steigā; steigties; ❷ uz ātru roku

枞(樅) cōng **lietv.** *bot.* baltegle *(Abies delavayi)*; **īpašv.** Cun *uzv.*

葱(蔥) cōng **lietv.** *bot.* sīpolloki; **īp.** zaļš

葱白 cōngbái gaiši zaļš; bāli zaļš
葱翠 cōngcuì spilgti zaļš
葱花 cōnghuā sasmalcināti sīpoli
葱茏 cōnglóng spēcīgi augi
葱绿 cōnglǜ maigi zaļš; bāli zaļš
葱头 cōngtóu sīpols
葱郁 cōngyù spēcīgi, zaļojoši augi

聪(聰) cōng **īp.** ❶smalka *(dzirde)*; ❷gudrs; prātīgs; spējīgs; **lietv.** dzirde
聪明 cōng·ming ❶gudrs, gaišs prāts; ❷apķērīgs; ❸liels gudrinieks; ❹gudrs *(cilvēks)*
聪明一世,糊涂一时 cōng·ming yīshì,hú·tu yīshí katram gudrajam ir pietiekami muļķības; prāta pārpārēm, tikai gudrības maz

从(從) cōng **darb.** ❶pavadīt; ❷sekot; iet pa pēdām; ❸tuvoties; sekot *(kāda piemēram)*; mācīties; ❹pakļauties; paklausīt; klausīt; ņemt vērā; ❺pieļaut; ļaut vaļu; ❻piedalīties; pievienoties; ❼sanākt kopā *(barā)*; ❽saliedēties; ❾nodarboties *(ar komerciju u.c.)*; ❿būt valsts dienestā; ⓫būt taupīgam; **lietv.** ❶kārtība; secība; ❷veids; līdzeklis; ❸brālēns no tēva puses; **pr.** ❶sākot no *(šejienes)*; no *(tās puses)*; ❷sākot ar *(šo dienu)*; ❸*(ierasties)* no; ❹izejot no *(kopējām interesēm)*; ❺no augšas līdz apakšai; no sākuma līdz beigām; ❻*(skatīties)* caur *(logu)*; ❼nekad nav *(gadījies dzirdēt)*
从长计议 cóngcháng-jìyì pamatīgi apspriest; pārspriest
从此 cóngcǐ no tā laika; no tās reizes
从动杆 cóngdònggǎn *tehn.* svira
从而 cóng'ér ❶līdz ar to; ❷tāpēc, ka
从犯 cóngfàn būt nozieguma līdzdalībniekam
从井救人 cóngjǐng-jiùrén ◊ lēkt akā, lai glābtu slīkstošo *(glābt citus, nedomājot par draudošām briesmām; bezjēdzīga sevis upurēšana)*
从丰 cóngfēng devīgi; dāsni
从军 cóngjūn iestāties armijā
从宽 cóngkuān saudzīgi, augstsirdīgi attiekties
从来 cónglái ❶vienmēr; ❷nekad; ❸nedzirdēts
从轮 cónglún *mašīnb.* balsta ritenis
从略 cónglüè komentārs seko; komentārs zemāk
从旁 cóngpáng bilst kādu vārdu no malas
从前 cóngqián agrāk; senāk
从轻 cóngqīng viegli; iecietīgi
从权 cóngquán būt elastīgam; darboties pēc apstākļiem
从戎 cóngróng *rakst.* iestāties armijā
从容 cóngróng ❶nesteidzīgs; lēns; ❷nepiespiests, ❸brīvs; ❹pietiekami daudz *(laika, naudas u.c.)*; ❺baudīt
从善如流 cóngshàn-rúliú līdzīgi straumei plūst pa pareizo gultni *(vērīgi ieklausīties, – gan atzinīgos vārdos, gan kritiskā vērtējumā)*
从实 cóngshí patiesīgi; atbilstoši patiesībai
从事 cóngshì ❶veltīt sevi; ❷būt iesaistītam; būt aizņemtam *(ar kaut ko)*
从属 cóngshǔ ❶padotais; ❷atkarīgais; atkarīgs stāvoklis
从属句 cóngshǔjù *lingv.* palīgteikums
从速 cóngsù ātri; steidzīgi
从头 cóngtóu ❶no sākuma; ❷no gala līdz galam; ❸par jaunu; no jauna
从小 cóngxiǎo no bērnības
从心所欲 cóngxīnsuǒyù darīt to, kas ienāk prātā; darīt to, ko sirds vēlas
从新 cóngxīn no jauna; par jaunu
从严 cóngyán stingri *(sodīt)*
从业员 cóngyèyuán tirdzniecības tīkla un sabiedrisko pakalpojumu sfēras darbinieki
从优 cóngyōu devīgi; dāsni
从征 cóngzhēng doties kara gājienā
从中 cóngzhōng no tā var izdarīt secinājumu

丛(叢) cóng **darb.** ❶pulcēties; **lietv.** ❶saaudze; biezoknis; ❷biezs pūlis; ❸vēnu, nervu savijums; **īp.** ❶biezs; grezns; kupls; ❷sīkumains; apnicīgs; **īpašv.** Cun *uzv.*
丛集 cóngjí uzkrāties; sakrāties
丛聚 cóngjù mudžēt *(par odiem, mušām)*
丛刊 cóngkān grāmatu krātuve; bibliotēka
丛林 cónglín birzs; *(neliels)* mežs; džungļi
丛莽 cóngmǎng meža biezoknis
丛木 cóngmù krūmājs; krūmi
丛生 cóngshēng ❶apaugt *(ar krūmiem)*; ❷biezi saaugusi *(labība)*; ❸daudz, lielā skaitā; ❹vesels lērums
丛书 cóngshū grāmatu krātuve; bibliotēka
丛杂 cóngzá kaudze
丛葬 cóngzàng glabāt kopējā kapā
丛冢 cóngzhǒng *rakst.* pamesta kapsēta

淙 cóng **onom.**
淙淙 cóngcóng ūdens burbuļošana; urdzēt

COU

凑(湊) còu **darb.** ❶sapulcēties; sanākt kopā; ❷pietuvoties; ❸savākt naudu; ❹savākt pilnu komplektu; ❺piebīdīt; pienest klāt; ❻izmantot iespēju
凑份子 còu fèn·zi samest naudu kopējam tēriņam
凑合 còu·he ❶sanākt kopā; ❷vākt kaut ko; ❸ar Dievu uz pusēm; ❹kā nebūt
凑近 còujìn tuvoties; pietuvināties
凑拢 còulǒng ❶sanākt kopā *(vairākiem cilvēkiem)*; ❷savākt *(naudas summu)*

凑巧 còuqiǎo ❶ ļoti veiksmīgi! kāda veiksme! ❷ kāda sagadīšanās!
凑趣儿 còuqùr pateikt kaut ko patīkamu; izjokot citu cilvēku
凑热闹 còu rè·nao ❶ piebiedroties kompānijai; ❷ maisīties pa kājām
凑手 còushǒu ❶ pie rokas; viegli aizsniedzams; ❷ ērti; pašā laikā
凑数 còushù papildināt trūkstošo
凑足 còuzú sakomplektēt; savākt pilnībā

辏(輳) còu **darb.** koncentrēt; salikt kopā
辏力 còulì *fiz.* centrālais spēks

cu

粗(觕、麤) cū **īp.** ❶ resns *(koks u.c.)*; ❷ *poligr.* treknie burti; ❸ biezas *(uzacis)*; ❹ rupja *(smilts; drēbe)*; ❺ vienkāršs *(apģērbs)*; ❻ rupjš; slikti audzināts; ❼ griezīga, kliedzoša *(balss)*; ❽ maz izglītots; ❾ paviršs; **sast.** ❶ liel- *(bloku; gabarīta)*; rupj- *(vilnas)*; makro- *(kosms; struktūra)*
粗暴 cūbào ❶ rupjš *(cilvēks)*; ❷ runāt rupjības
粗笨 cūbèn ❶ lempīgs; ❷ liels; masīvs
粗鄙 cūbǐ vulgārs
粗糙 cūcāo raupjš; rupjš
粗茶淡饭 cūchá-dànfàn vienkāršs, pieticīgs ēdiens
粗锉 cūcuò rašvīle; skrāpjvīle *(darba rīks)*
粗大 cūdà ❶ liels; milzīgs; ❷ rupja *(balss)*
粗纺 cūfǎng *tekstil.* priekšdzijas cehs; priekšvērpšanas cehs
粗纺机 cūfǎngjī *tekstil.* priekšvērpšanas iekārta
粗放 cūfàng *lauks.* ekstensīva zemes apstrāde
粗耕 cūgēng *lauks.* lobīt; tīrīt mizu, čaulu
粗耕机 cūgēngjī *lauks.* lobāmā mašīna
粗犷 cūguǎng brašulis; pārgalvīgs cilvēks
粗豪 cūháo vientiesīgs cilvēks
粗话 cūhuà ❶ vulgāra runa, valoda; ❷ nepieklājīgi izteicieni
粗金 cūjīn *metal.* zelts tīrradnī
粗粮 cūliáng graudu kultūras, izņemot rīsu un kviešus
粗隆 cūlóng *med.* puni un bumbuļi uz cilvēka ķermeņa
粗陋 cūlòu vienkārša, primitīva celtne
粗鲁 cūlǔ nekaunīgs; nekautrīgs
粗略 cūlüè aptuvens aprēķins
粗浅 cūqiǎn virspusējas *(zināšanas)*
粗纱 cūshā *tekstil.* priekšdzija
粗声大气 cūshēng-dàqì rupja, griezīga *(balss)*
粗实 cū·shi resns un stiprs
粗疏 cūshū aizmāršība
粗率 cūshuài neuzmanība; nevērība
粗俗 cūsú vulgārs; triviāls
粗体字 cūtǐzì *poligr.* trekni burti
粗细 cūxì ❶ diametrs; ❷ rūpīgs
粗线条 cūxiàntiáo ❶ trekna līnija; ❷ kopēja kontūra; ❸ neuzmanīgs
粗心 cūxīn nevērīgs; neuzmanīgs
粗野 cūyě ❶ rupjība; ❷ pārdrošība
粗轧 cūzhá *metal.* velmējuma pirmapstrāde
粗枝大叶 cūzhī-dàyè resni zari un lielas lapas *(nevērīga, pavirša attieksme pret darbu; kā nebūt; ka tik kaut kā)*
粗制滥造 cūzhì-lànzào strādāt pa roku galam; dzīties pēc kvantitātes
粗制品 cūzhìpǐn pusgatavs produkts
粗中有细 cūzhōng-yǒuxì parasti paviršs, bet brīžiem ļoti vērīgs
粗重 cūzhòng ❶ rupjš; smagnējs; neveikls; ❷ rupjš *(darbs)*
粗壮 cūzhuàng drukns; muskuļots

卒 cù/zú **apst.** pēkšņi; negaidīti
卒中 cùzhòng *med.* trieka; apopleksija

促 cù **īp.** piespiest; **darb.** ❶ steidzināt; ❷ tuvināt; savest kopā
促成 cùchéng sekmēt
促进 cùjìn stimulēt; aktivizēt
促进派 cùjìnpài aktīvisti; progresa atbalstītāji
促脉 cùmài *med.* nepastāvīgs, lēkājošs pulss
促使 cùshǐ ❶ ierosināt; ❷ sekmēt
促退 cùtuì vilkt atpakaļ; bremzēt
促退派 cùtuìpài regresa atbalstītāji, piekritēji
促膝谈心 cùxī-tánxīn sirsnīgi aprunāties

猝 cù **īp.-apst.** *rakst.* ❶ negaidīts; pēkšņs; ❷ pēkšņi; negaidīti; strauji
猝然 cùrán negaidīti

醋 cù **lietv.** ❶ etiķis; ❷ greizsirdība; **darb.** būt greizsirdīgam
醋劲儿 cùjìnr greizsirdība
醋精 cùjīng etiķa esence
醋栗 cùlì *bot.* parastās ērkšķogas *(Grossularia reclinata)*
醋瓶 cùpíng etiķa trauciņš
醋酸 cùsuān *ķīm.* etiķskābe
醋酸丝 cùsuānsī *ķīm.* acetāta zīds
醋酸盐 cùsuānyán *ķīm.* etiķskābes sāls; acetātsāls
醋味 cùwèi ❶ etiķa garša; ❷ greizsirdība
醋心 cùxīn grēmas
醋意 cùyì greizsirdība
醋渍 cùzì marinēt; marinēšana

簇 cù **lietv.-skait.** ❶ krūms; kaudze; pušķis; saišķis; ❷ grupa; pūlis; ❸ *mat.* daudzveidība; **darb.** pulcēties kopā
簇新 cùxīn pilnīgi jauns

簇拥 cùyōng drūzmēties; grūstīties; grūsties

蹙 cù **īp.** ❶ sasprindzināts; saspringts; ❷ neveikls; **darb.** ❶ viebt seju; ❷ sadrūmt; palikt drūmam; ❸ saspiest; ❹ piespiest

cuan

汆 cuān **darb.** nedaudz pavārīt

撺(攛) cuān **darb.** ❶ nogrūst; nosviest; ❷ steigties; ❸ cirst ledu ar lauzni; ❹ pamudināt; kūdīt

撺掇 cuān·duo *sar.* mudināt *(uz blēņām, kaušanos u.c.)*

镩(鑹) cuān **darb.** cirst *(ledu ar cirtni vai lauzni)*

蹿(躥) cuān **darb.** ❶ palēkties; uzlēkt *(kājās u.c.)*; lēkt pāri; ❷ šļākties *(kā no strūklakas)*

攒(攢) cuán/zǎn **darb.** ❶ sakrāties; koncentrēties; ❷ savākt kopā *(detaļas)*; ❸ sagādāt; vākt kopā

攒聚 cuánjù sagrupēties; sablīvēties

攒三聚五 cuánsān-jùwǔ salasīties kopā grupās vai grupiņās

窜(竄) cuàn **darb.** ❶ pazust; noslēpties; ❷ mesties; bēgt; laisties uz visām pusēm; ❸ labot *(kļūdas)*; rediģēt; **īp.** slepens

窜犯 cuànfàn triekties virsū; uzbrukt

窜改 cuàngǎi ļaunprātīgi pārtaisīt

窜匿 cuànnì izbēgt un noslēpties

窜扰 cuànrǎo sarīkot grautiņu

窜逃 cuàntáo mesties bēgt

篡(簒) cuàn **darb.** uzurpēt; sagrābt

篡夺 cuànduó *polit.* sagrābt varu

篡改 cuàngǎi pārtaisīt *(vēsturi)*

篡位 cuànwèi sagrābt troni

cui

崔 cuī **īp.** *rakst.* dižens; varens; kraujš; **darb.** slieties augšup; **īpašv.** Cui *uzv.*

崔巍 cuīwēi ❶ akmeņu sakraušana; ❷ kalnu virsotne; ❸ dižens

崔嵬 cuīwéi ❶ akmeņains kalns; ❷ milzīgs; kolosāls

催 cuī **darb.** steidzināt; pasteidzināt; mudināt

催促 cuīcù zem vairākkārtēja spiediena

催肥 cuīféi *lopk.* nobarot

催化 cuīhuà *ķīm.* katalīze

催化剂 cuīhuàjì *ķīm.* katalizators

催泪弹 cuīlèidàn *milit.* asaru bumba

催眠 cuīmián *psihol.* hipnoze

催眠曲 cuīmiánqǔ šūpļa dziesma

催眠术 cuīmiánshù *psihol.* hipnotisms; hipnoze

催眠学 cuīmiánxué hipnoloģija

催眠学家 cuīmiánxuéjiā hipnologs

催奶 cuīnǎi stimulēt piena izdalīšanos

催乳剂 cuīrǔjì *farm.* piena izdalīšanās stimulators

催生 cuīshēng ❶ dzemdību paātrināšana; ❷ palīdzēt; stimulēt

催生剂 cuīshēngjì *farm.* līdzeklis dzemdību paātrināšanai

催速剂 cuīsùjì *lauks.*, *ķīm.* akselerators

催吐剂 cuītùjì *farm.* vemjamās zāles

催芽 cuīyá *lauks.* stimulēt augu augšanu

催租 cuīzū paātrināt nomas nomaksu

摧 cuī **darb.** ❶ salauzt; sasist; ❷ rupji apturēt; pazemot; ❸ bēdāties; skumt

摧残 cuīcán ❶ sagādāt milzīgus zaudējums; ❷ iznīcināt

摧毁 cuīhuǐ ❶ iznīcināt; ❷ salauzt pretinieku

摧枯拉朽 cuīkū-lāxiǔ sagraut kā kāršu namiņu

摧折 cuīzhé *rakst.* ❶ salauzt; ❷ īslaicīgs zaudējums

璀 cuǐ **sast.**

璀璨 cuǐcàn *rakst.* izstarot spilgtu gaismu

璀璀 cuǐcuǐ grezns; krāšņs

脆(脃) cuì **īp.** ❶ trausls; ❷ kraukšķīgs; ❸ vieglprātīgs; ❹ skanīgs *(balss)*; skaidrs; ❺ pienācīgs

脆骨 cuìgǔ skrimslis

脆弱 cuìruò ❶ trausls; ❷ trausla *(rakstura)*; ❸ vāja *(veselība)*

脆弱性 cuìruòxìng trauslums

脆生 cuì·sheng *sar.* kraukšķīgs; skanīgs

脆性 cuìxìng *fiz.* trausls, plīstošs materiāls

淬 cuì **darb.** ❶ dzesēt, dzesināt *(ūdeni)*; ❷ *tehn.* rūdīt *(tēraudu)*

淬火 cuìhuǒ *tehn.* metāla rūdīšana

淬火钢 cuìhuǒgāng *metal.* rūdīts tērauds

淬砺 cuìlì *rakst.* rūdīšanas process

萃 cuì **darb.** pulcēties; **lietv.** pūlis; sanāksme; masa; **īp.** bieza *(zāle)*; blīvs; ciešs

萃集 cuìjí pulcēties; sanākt kopā

萃取 cuìqǔ *tehn.* ekstrahēšana

萃取塔 cuìqǔtǎ *tehn.* ekstrahēšanas kolonna

啐 cuì **darb.** ❶ nospļauties; piespļaudīt; ❷ šmaukstināt ar lūpām *(dzerot vīnu)*; dzert ar baudu; **onom.** tfu!

毳 cuì **lietv.** *rakst.* pavilna; pūkas; dūnas; **īpašv.** Cui *uzv.*

瘁 cuì **darb.** *rakst.* ❶ slimot; sirgt; ❷ bēdāties; ❸ pārstrādāties; pārgurt; ❹ nomocīt; nogurdināt

粹 cuì **īp.** ❶ *rakst.* pilnīgi tīrs; bez mazākā piejaukuma; ❷ izlasīts; izmeklēts; ❸ viengabalains

翠 cuì **lietv.** ❶ zivju dzenis; ❷ zaļas krāsas apspalvojums; ❸ zaļumi; ❹ zaļums; ❺ smaragdzaļš *(bambuss)*; ❻ *min.* žadeīts; ❼ **īpašv.** Cui *uzv.*

翠菊 cuìjú *bot.* Ķīnas astere *(Callistephus chinensis)*

翠绿 cuìlǜ smaragdzaļš

翠鸟 cuìniǎo *zool.* zivju dzenis *(Alcedo sp.)*

cun

村(邨) cūn **lietv.** sādža; ciems; apmetne; apdzīvota vieta; **īp.** ❶ rupjš; vulgārs; neaptēsts *(cilvēks)*; ❷ nikns; ļauns; ❸ **darb.** kaunināt; rāt

村口 cūnkǒu iebraukšana ciemā

村落 cūnluò ciems

村学 cūnxué *vēst.* agrākā parauga ciema skola

村长 cūnzhǎng ciema vecākais; stārasts

村镇 cūnzhèn ciemi un ciemati

村庄 cūnzhuāng ciems

皴 cūn **darb.** ❶ saplaisāt *(par ādu)*; pārplīst; ❷ retušēt; **lietv.** kraupis; kārta; garoza; plaisa; sasprēgājusi āda

皴法 cūnfǎ *māksl.* retušēšana

存 cún **darb.** ❶ dzīvot; būt dzīvam; eksistēt; ❷ saturēt *(dziļu jēgu)*; ❸ parādīties; sevi apliecināt; ❹ saglabāties; uzkrāties; ❺ glabāt; slēpt; ❻ ievietot; likt; atstāt uzglabāšanā; ❼ deponēt; noguldīt; ❽ iekrāt; uzkrāt; akumulēt; ❾ domāt par; gādāt par kādu; **lietv.** ❶ esamība; eksistence; dzīve; ❷ atlikums; **īpašv.** Cuņ *uzv*

存案 cún'àn reģistrācija

存查 cúnchá iekļaut kopējā darbā, pasākumā

存储器 cúnchǔqì *tehn.* datora atmiņa

存单 cúndān zīme par kādas mantas uzglabāšanu

存档 cúndàng nodot arhīvā

存而不论 cún'érbùlùn atzīt par esošu, bet atstāt jautājumu bez izskatīšanas

存放 cúnfàng nodot glabāšanā; naudu turēt bankā

存放处 cúnfàngchù bagāžas glabātuve

存根 cúngēn kvīts pasaknis

存户 cúnhù noguldītājs

存货 cúnhuò ❶ iepirkt preci; ❷ faktiskais preces daudzums

存款 cúnkuǎn ❶ nolikt naudu bankā; ❷ naudas noguldījums *(ātrais, tekošais u.c.)*; ❸ depozīts

存栏 cúnlán reāli esošo lopu skaits

存粮 cúnliáng provīzijas krājumi

存身 cúnshēn atrast pajumti

存食 cúnshí gremošanas traucējumi kuņģī

存亡 cúnwáng dzīvība vai nāve

存项 cúnxiàng naudas atlikums

存心 cúnxīn ❶ nodoms; nolūks; ❷ tīšām; ar nodomu

存疑 cúnyí atstāt jautājumu atklātu

存在 cúnzài ❶ esamība; ❷ pastāvēšana

存在主义 cúnzàizhǔyì *filoz.* eksistenciālisms

存在主义者 cúnzàizhǔyìzhě *filoz.* eksistenciālists

存折 cúnzhé krājgrāmatiņa

存执 cúnzhí kvīts pasaknis

忖 cǔn **darb.** ❶ gudrot; prātot; pārdomāt; ❷ rēķinoties ar apstākļiem; **īpašv.** Cuņ *uzv.*

忖度 cǔnduó ❶ pieņēmums; ❷ varbūtība; ❸ ar savu olekti mērīt citu darbu

忖量 cǔnliàng apsvērt; domāt, kā labāk

寸 cùn **skait.** *(garuma mērs)* cuņ *(3,33 cm)*; **īp.** ļoti mazs; ļoti īss; maziņš; sīks; **apst.** īstā laikā; laikā; tieši; **īpašv.** Cuņ *uzv.*

寸白虫 cùnbáichóng *zool.* lentenis *(Taenia sp.)*

寸步不离 cùnbù-bùlí neattālināties vienam no otra ne par soli *(nešķirami laulātie draugi)*

寸步不让 cùnbù-bùràng nepiekāpties ne par sprīdi

寸步难行 cùnbù-nánxíng grūti spert pat vienu soli *(❶ necaurejams; ❷ neizpildāms uzdevums)*

寸草不留 cùncǎo-bùliú ❶ noslaucīt no zemes virsas; ❷ neatstāt akmeni uz akmens; ❸ pilnībā iznīcināt

寸功 cùngōng niecīgs nopelns

寸口 cùnkǒu *med.* vieta uz rokas, kur uztausta pulsu

寸土必争 cùntǔ-bìzhēng cīnīties par katru zemes pēdu

寸心 cùnxīn sirds

寸阴 cùnyīn *rakst.* acumirklis; īss brīdis

吋 cùn **skait.** colla *(1/12 pēdas)*

cuo

搓 cuō **darb.** ❶ berzt *(ar rokām)*; ❷ berzēt; ❸ berzt nost; ❹ mazgāt *(veļu)*; ❺ šķeterēt *(diegu, virvi)*

搓板 cuōbǎn mazgājamais dēlis

搓弄 cuōnòng berzt ar rokām

搓手顿脚 cuōshǒu-dùnjiǎo nespēt nosēdēt uz vietas

搓碎 cuōsuì drupināt sīkos gabaliņos

搓澡 cuōzǎo noberzt *(kādu)* mazgājot

磋 cuō **darb.** ❶ apvirpot; ❷ slīpēt; pulēt

磋商 cuōshāng apspriest; saskaņot; norunāt; konsultācija

撮 cuō/zuō **darb.** ❶ ņemt šķipsniņā; ❷ savākt kaudzē; ❸ atlasīt; izlasīt; **lietv.-skait.** ❹ *(labības u.c. birstošu produktu mērvienība)* cuo *(0,001 litrs)*; ❺ sauja *(sāls vai cukura)*; niecīgs daudzums

撮合 cuō·he bildināt; lūgt roku

撮弄 cuōnòng ❶ ņirgāties; ❷ kūdīt

撮要 cuōyào ❶ rezumēt; kavēties pie paša galvenā; ❷ būtība

C

蹉 cuō **darb.** ❶ klupt; paklupt; ❷ kļūdīties; ❸ nokrist; paslīdēt; **lietv.** kļūda; misēklis; **īpašv.** Cuo *uzv.*

蹉跎 cuōtuó zaudēt laiku; veltīgi tērēt laiku

痤 cuó **lietv.** *med.* izsitumi; kašķis; furunkuls; augonis

痤疮 cuóchuāng *med.* pinnes

嵯 cuó **sast.**

嵯峨 cuó'é *rakst.* augsts un stāvs *(kalns)*

挫 cuò **darb.** ❶ lauzt; plest nost; ❷ salauzt un nospiest *(pretinieku)*; ❸ aplauzt ragus; ❹ pazemot; ❺ piedzīvot neveiksmi

挫败 cuòbài ❶ sakāve; ciest sakāvi; ❷ sakaut pretinieku

挫伤 cuòshāng ❶ kontūzija; ❷ novājināt aktivitāti

挫折 cuòzhé ❶ neveiksme; grūtības; ❷ saskarties ar grūtībām

厝 cuò **lietv.** galoda; **darb.** novietot; nolikt *(pirms bērēm)* novietot zārku pagaidu telpā

厝火积薪 cuòhuǒ-jīxīn būt pastāvīgās briesmās *(atrasties kā uz vulkāna)*

措 cuò **darb.** ❶ izvietot; ievietot; ❷ dibināt; ❸ nokārtot; izkārtot; ❹ sarīkot; izrīkot; dot rīkojumu; ❺ izplatīt; ieviest; iedarbināt; palaist; ❻ pārtraukt; atlikt; atteikties no; ❼ sagrābt; piespiest; ❽ iespiesties starp; tikt iespiestam starp; ❾ beigties; pārtraukt; **lietv.** pasākumi; līdzekļi; ❿ ieceres

措辞 cuòcí formulēt; formulējums

措施 cuòshī pasākumi; soļi *(piem., radikāli soļi)*

措手 cuòshǒu ķerties pie lietas

措手不及 cuòshǒu-bùjí ❶ tikt pārsteigtam pilnīgi nesagatavotam; ❷ tikt pēkšņi pārsteigtam

措意 cuòyì uzmanība; pievērst uzmanību

措置 cuòzhì ❶ izvietot; ❷ iekārtot; ❸ dot norādījumus

锉(銼、剉) cuò **lietv.** ❶ katls ar platām malām; ❷ vīle; rašvīle; **darb.** vīlēt; **īpašv.** Cuo *uzv.*

锉刀 cuòdāo ❶ vīle; ❷ vīlēt

锉平 cuòpíng pievīlēt; pielīdzināt ar vīli

错(錯) cuò **darb.** ❶ kļūdīties; maldīties; ❷ nonākt pretrunā; novirzīties *(no kaut kā)*; ❸ savīties; sarežģīties; samudžināties; ❹ sekot noteiktā secībā *(par gada laikiem u.c.)*; ❺ pārkāpt *(noteikumus, etiķeti)*; radīt jucekli; ❻ inkrustēt; tetovēt; ❼ īstenot; īstenot dzīvē; ❽ saplānot *(noteikta darba veikšanai nepieciešamo laiku)*; **apst.** nepareizi; kļūdaini; **lietv.** ❶ kļūda; maldi; ❷ juceklis; haoss; ❸ inkrustācija; **īp.** kļūdains; nepareizs; ❷ izdaiļots; inkrustēts; **īpašv.** Cuo *uzv.*

错别字 cuòbiézì nepareizi uzrakstīts hieroglifs

错车 cuòchē *dzelzc.* vilcienu samainīšanās

错车道 cuòchēdào *dzelzc.* vilcienu samainīšanas ceļš

错处 cuò·chu kļūda

错怪 cuòguài sadusmoties bez iemesla

错过 cuòguò ❶ palaist garām; *sar.* nogulēt; ❷ palaist garām izdevību

错金 cuòjīn izšūšana ar zelta diegiem

错觉 cuòjué ❶ ilūzija; māns; ❷ iluzoras izjūtas

错乱 cuòluàn nervi neklausa

错落 cuòluò nelīdzens; nevienāds; dažāds

错误 cuòwù ❶ kļūda; ❷ kļūdaina rīcība; ❸ *(politiska)* kļūda

错误率 cuòwùlǜ kļūdainības koeficients

错杂 cuòzá sajaukt kopā

错字 cuòzì kļūda; drukas kļūda

错综 cuòzōng ❶ viss sapinies sarežģītā kamolā; ❷ sarežģīts notikumu mezgls

D

da

耷 dā **sast.**
耷拉 dā·la nokarāties, noslīgt *(par vārpām, pleciem u.c.)*
搭 dā **darb.** ❶ celt; būvēt; ❷ uztaisīt *(nojumi)*; uzstādīt *(telti)*; ❸ iedibināt kontaktus; organizēt; ❹ pielikt klāt *(galdu)*; pienest; iznest; ❺ pielikt klāt; palielināt; ❻ sanākt kopā; apvienoties; kooperēties; ❼ izkārt *(drēbes, veļu u.c.)*; izkarināt *(veļas auklā)*; ❽ pacelt; ❾ sēsties *(kuģī, lidmašīnā)*; ❿ kost; dzelt; **skait.** paciņa; sainis; kaudzīte; **lietv.** rinda; josla; strūkla; **īpašv.** Da *uzv.*
搭伴 dābàn sastādīt kompāniju; kompānijā; kopā
搭乘 dāchéng sēsties *(lidmašīnā, kuģī)*
搭档 dādàng ❶ sadarbība; sadarboties; kooperēties;❷ pārinieks; kompanjons; partneris
搭伙 dāhuǒ *sar.* ēst kopgaldā
搭架子 dā jià·zi ❶ *(kaut ko)* ieplānot kopējos vilcienos; ❷ uzmetums; konspekts; ❸ *dial.* celt degunu gaisā; ❹ izlikties par ļoti svarīgu personu
搭救 dājiù glābt; izglābt
搭配 dāpèi ❶ apvienot vienā veselā; kombinēt; ❷ pāroties *(par putniem)*
搭腔 dāqiāng *dial.* ❶ uzturēt sarunu; ❷ tērzēt; spriest
搭讪 dā·shan ❶ kautrēties; justies neveikli; ❷ *dial.* lēnītēm; zaglīgi; ❸ lipt klāt; tiepties virsū ar savu sabiedrību;
搭手 dāshǒu piepalīdzēt; palīdzēt
嗒 dā **onom.** da! da!; *(klaudzieni; pakavu dipoņa; ložmetēju šāvienu kārtas u.c.)*; **īp.** kritušais; satraukts; sarūgtināts
答(荅) dā/dá **sast.**
答理 dā·li pievērst uzmanību
答应 dā·ying ❶ atsaukties; ❷ solīt; ❸ piekrist
褡 dā **lietv.** ❶ bezrocis; apmetnis; veste; ❷ maiss; soma; maks
褡包 dā·bao josta
褡裢 dā·lian ❶ pār plecu pārmetama soma; ❷ cīkstoņa tērps
打 dá/dǎ **skait.** dučiem, zīmuļiem u.c.
达(達) dá **darb.** ❶ sasniegt *(mērķi u.c.)*; nonākt *(līdz)*; ❷ censties sasniegt;❸ iekļūt; iespraukties; iziet cauri; ❹ virzīties uz priekšu; pacelties *(pa karjeras kāpnēm)*; ❺ izdīgt *(par asniem)*; ❻ pateikt; ziņot; darīt zināmu; ❼ izteikt; ❽ nokārtot; izkārtot; pilnveidot; ❾ pilnībā izprast; izprast līdz pašiem dziļumiem; aptvert ar prātu; ❿ izvirzīt *(amatā)*; rekomendēt; ⓫ **sast.** caur *(caurstaigājams)*; **īp.** ❶ vispārējs; vispārpieņemts; pārliecinošs; ❷ gudrs; erudīts; ❸ pārliecinošs; izsmeļošs; ❹ augsts *(amats)*; **lietv.** viedais; erudīts; ❶ logs; **īpašv.** Da *uzv.*
达成 dáchéng ❶ sasniegt; ❷ vienoties
达到 dádào ❶ sasniegt; ❷ nonākt līdz mērķim
达尔文主义 dá'ěrwénzhǔyì *biol.* darvinisms
达观 dáguān vienaldzīga attieksme pret visu apkārtejo
达官 dáguān galminieks; lielmanis
达官贵人 dáguānguìrén lieli ierēdņi un svarīgi cilvēki
达荷美 Dáhéměi Dahomeja *(mūsdienu nosaukums: Benina)*
达荷美人 dáhéměirén Dahomejas *(mūsdienu Beninas)* iedzīvotāji
达赖喇嘛 Dálài Lǎ·ma *rel.* Dalailama
达姆弹 dámǔdàn *milit.* dum-dum lode
达斡尔族 dáwò'ěrzú *(tautība)* dauri
达因 dáyīn *fiz.* dins
沓 dá **skait.** kaudzīte *(grāmatu, papīra lokšņu u.c.)*
答(荅) dá/dā **darb.** ❶ atbildēt; sniegt atbildi; ❷ atbildēt *(uz paklanīšanos kā sveicienu)*; ❸ atsaukties; ❹ piekrist; atbildēt ar piekrišanu; ❺ atbilst; būt atbilstošam; **lietv.** atbilde; **īpašv.** resns; blīvs; rupjš
答案 dá'àn atbilde; atbildēt
答拜 dábài ❶ paklanīties; atbildes paklanīšanās; ❷ doties atbildes vizītē
答辩 dábiàn ❶ aizstāvēt *(disertāciju)*; ❷ iebilst *(pret apsūdzību)*; attaisnoties
答词 dácí atbildes runa; atbildes vārds
答对 dáduì atbildēt
答复 dáfù atbilde; atbildēt
答话 dáhuà atbilde; atbildēt
答礼 dálǐ ❶ atbildes paklanīšanās; atbilde uz apsveikumu; ❷ atbildes vizīte *(dāvana)*
答数 dáshù *mat.* atbilde; meklējamais lielums
答谢 dáxiè pateikties; izteikt pateicību
瘩 dá **sast.**

瘩背 dābèi *med.* augonis *(uz muguras)*

鞑(韃) dá **sast.**

鞑靼 Dádá tatārs; tatāri

打 dǎ/dá **darb.** ❶ sist; dauzīt; kaustīt; kauties; ❷ saplēst; sadragāt; sabojāt; ❸ pazvanīt; zvanīt *(pulkstenis zvana)*; ❹ piekaut; nogalināt; ❺ strādāt; izstrādāt; ❻ dabūt; sadabūt; iegūt; nopirkt; *(❼ kopā ar lietv. papildinātāju var aizstāt daudzus darb. vārdus)*: ❶ izgatavot *(rotaslietas u.c.)*; būvēt *(dambi)*; ❷ sasiet; iepakot; ❸ pīt; adīt; ❹ rasēt; zīmēt; ❺ salauzt *(ledu)*; ❻ izsist *(caurumu)*; ❼ izrakt *(bedri)*; ❽ minēt; uzminēt; ❾ sakopot spēkus; ❿ šaut *(ar šaujamo ieroci)*; ⓫ sūtīt; aizsūtīt *(telegrammu)*; ⓬ izrakstīt *(izziņu)*; ⓭ saņemt *(rekomendāciju)*; ⓮ novākt *(pērnās lapas)*; ⓯ kult *(labību)*; ⓰ smelt *(ūdeni)*; ⓱ skaldīt *(malku)*; ⓲ novākt *(ražu)*; ⓳ nopirkt *(vīnu)*; ⓴ ķert *(zivis)*; ㉑ ieskicēt *(uzmetumu)*; ㉒ ieplānot *(kaut ko)*; ㉓ spēlēt *(madzjanu, sporta spēles u.c.)*; ㉔ žestikulēt; ㉕ snaust; ㉖ runāt *(oficiālā tonī)*; ㉗ izmantot *(kā piemēru)*; ㉘ kļūt *(par skolnieku)*; **skait.** ducis; **pr.** ❶ no *(kurienes)*; no *(kā)*; no *(kalna)*; ❷ no *(tā laika)*

打把势 dǎ bǎ·shi ❶ nodarboties ar tradicionālo ķīniešu vingrošanu; ❷ kustināt kājas un rokas

打靶 dǎbǎ šaušana mērķī

打靶场 dǎbǎchǎng šautuve

打败 dǎbài ❶ uzvarēt; sagraut; ❷ ciest zaudējumu

打扮 dǎ·ban ❶ grezni apģērbt; ❷ nogrimēties; ❸ tērps; drēbes

打包 dǎbāo ❶ iepakot; ❷ atvērt paku

打包机 dǎbāojī iepakošanas iekārta

打包票 dǎ bāopiào kvīts par iepakojumu

打苞 dǎbāo *lauks.* stiebru veidošanās augiem

打抱不平 dǎ bàobùpíng ❶ aizstāvēt apspiestos; ❷ iestāties par taisnību

打比 dǎbǐ par piemēru; ņemot kā piemēru

打草惊蛇 dǎcǎo-jīngshé sist pa zāli, lai nobaidītu čūsku *(sodīt vienu, lai brīdinātu citus; nobaidīt pirms laika)*

打岔 dǎchà ❶ pārtraukt *(runātāju)*; ❷ traucēt strādāt

打禅 dǎchán *bud.* gremdēšanās sevī

打场 dǎcháng kulšana; kult uz klona

打成一片 dǎchéng yīpiàn saplūst vienā veselumā; izveidot monolītu veselumu

打出手 dǎ chūshǒu *teātr.* akrobātisks numurs

打穿 dǎchuān caursist *(delnu, dēli u.c.)*

打春 dǎchūn pavasara sākums

打错 dǎcuò ❶ kļūdoties kādam iesist; ❷ kļūdīties; pārrēķināties

打倒 dǎdǎo ❶ nogāzt; apgāzt; ❷ gāzt *(varu)*

打得火热 dǎ·de huǒrè ❶ sabrāļoties; ❷ izveidot ļoti tuvu draudzību

打底子 dǎ dǐ·zi ❶ sagatavot melnrakstu; ❷ izveidot pamatu

打点 dǎ·dian ❶ gatavoties *(aizbraukšanai, ceļam)*; ❷ sagatavot *(dāvanas)*

打掉 dǎdiào ❶ atsist *(krūzītei osu)*; ❷ atteikties no ierēdnieciska gara, noskaņojumiem

打动 dǎdòng ❶ skart; ❷ aizkustināt

打赌 dǎdǔ ❶ noslēgt derības; ❷ saderēt; ❸ deram!

打短儿 dǎduǎnr ❶ strādāt kā dieninieкam; īslaicīgi iekārtoties darbā; ❷ nēsāt *(jaku)*

打断 dǎduàn ❶ salauzt; pārsist; ❷ pārtraukt domu, sarunu

打对台 dǎduìtái ❶ sacensties; ❷ konkurēt

打盹儿 dǎdǔnr pasnaust; nosnausties

打趸儿 dǎdǔnr pirkt vairumā

打发 dǎ·fa ❶ sūtīt; komandēt; ❷ aizsūtīt; ❸ īsināt laiku

打翻 dǎfān apgāzt *(glāzi)*

打榧子 dǎ fěi·zi sist knipjus

打嗝儿 dǎgēr ❶ žagoties; ❷ grēmas

打更 dǎgēng dauzīt klabekli nakts sardzes laikā

打躬作揖 dǎgōng-zuòyī pazemīgi klanīties ar saliektu muguru un uz krūtīm saliktām rokām *(pazemīgi lūgt)*

打谷场 dǎgǔchǎng kulšanas klons

打官司 dǎ guān·si tiesāties

打滚 dǎgǔn vāļāties pa zemi *(no sāpēm)*

打哈哈 dǎ hā·ha jokoties; dzīt velnu

打鼾 dǎhān krākt

打夯 dǎhāng blietēt

打横 dǎhéng sliktākā *(neērtākā)* vieta pie galda

打滑 dǎhuá slīdēt; slidens

打晃儿 dǎhuàngr šūpoties; iet šūpoties

打昏 dǎhūn ❶ apdullināt; ❷ piekaut līdz nesamaņai

打诨 dǎhùn jokot; melot

打火 dǎhuǒ izšķilt uguni

打火机 dǎhuǒjī šķiltavas

打伙儿 dǎhuǒr kompānijā *(doties izbraukumā, kalnos u.c.)*

打击 dǎjī ❶ iesist; sist; dauzīt; ❷ dot triecienu; trieciens

打击报复 dǎjībàofù uzbrukt atriebības nolūkā

打家劫舍 dǎjiā-jiéshè izputināt ģimenes un izlaupīt mājas *(masveida laupīšana)*

打架 dǎjià kauties; izraisīt kautiņu; kauslis

打尖 dǎjiān ❶ pārgājiena laikā apstāties un uzēst; ❷ kalšana; ciļņošana

打浆 dǎjiāng samalt

打浆机 dǎjiāngjī cilindriskās dzirnaviņas

打搅 dǎjiǎo ❶ traucēt; maisīt; ❷ apgrūtināt

打醮 dǎjiào budistu *(daoistu)* aizlūgums par aizgājušo dvēselēm

打劫 dǎjié laupīt; nodarboties ar laupīšanu

打结 dǎjié sasiet mezglā

打开 dǎkāi ❶ atvērt; attaisīt; ❷ atsiet *(saini)*; ❸ izsist

sev ceļu; ❸atklāt savu domu gājienu
打开话匣子 dǎkāi huàxiá·zi uzvilkt gramofonu *(pļāpāt bez apstājas; atraisīt mēli)*
打开天窗说亮话 dǎkāi tiānchuāng shuō liànghuà ❶runāt tieši un atklāti; ❷runāt atklāti, visiem dzirdot
打孔 dǎkǒng *tehn.* perforācija
打孔机 dǎkǒngjī *tehn.* perforators
打垮 dǎkuǎ sagraut pretinieku
打蜡 dǎlà bonierēt; vaskot
打捞 dǎlāo izcelt *(no ūdens nogrimušu kuģi)*
打捞船 dǎlāochuán pacēlājkuģis *(nogrimušu kuģu izcelšanai)*
打雷 dǎléi pērkona spēriens
打擂台 dǎ lèitái ❶piedalīties turnīrā; ❷mērīties spēkiem
打量 dǎ·liang ❶nomērīt kādu ar acīm; ❷aplūkot; ❸piemest prātā
打猎 dǎliè medīt
打乱 dǎluàn ❶taisīt nekārtības; ❷izjaukt pretinieku rindas
打落 dǎluò notriekt *(pretinieka lidmašīnu)*
打落水狗 dǎ luòshuǐgǒu sist ūdenī iekritušu suni *(sist gulošu)*
打麻机 dǎmájī *mašīnb.* linu kulstāmā mašīna
打埋伏 dǎ mái·fu ❶sēdēt slēpnī; ❷turēt rezervē
打磨 dǎ·mo slīpēt; pulēt
打牌 dǎpái spēlēt kārtis
打泡戏 dǎpàoxì *teātr.* aktiera pirmā publiskā uzstāšanās; aktiera debija
打破 dǎpò ❶sagraut; ❷sadrumstalot; ❸salauzt; ❹pārvarēt šķēršļus
打破沙锅问到底 dǎpò shāguō wèn dàodǐ ❶censties tikt līdz problēmas saknei; ❷skrupulozi izjautāt
打谱 dǎpǔ ❶izspēlēt paraugspēles šahā; ❷izstrādāt aptuvenu plānu
打气 dǎqì ❶sūknēt; piesūknēt; ❷iedvesmot; uzmundrināt
打气筒 dǎqìtǒng sūknis
打钎 dǎqiān *tehn.* urbums klintī *(spridzekļa ievietošanai)*
打前失 dǎ qián·shi klupt; paklupt
打秋风 dǎ qiūfēng uzstājīgi *(kaut ko)* prasīt, pamatojot ar ārēji pieklājīgu ieganstu
打球 dǎqiú spēlēt bumbu
打趣 dǎqù izjokot; izsmiet
打圈子 dǎ quān·zi ❶griezties apkārt; ❷nogrimt sīkās mājas darīšanas
打拳 dǎquán ❶boksēties; ❷dūru cīņas meistarība
打扰 dǎrǎo ❶traucēt; ❷uztraukt; ❸apgrūtināt
打入 dǎrù ❶iespraukties; ielīst; ❷iedzīt pagrīdē
打入冷宫 dǎrù lěnggōng ❶nonākt nežēlastībā; ❷atstāt bez uzmanības; ❸nodot arhīvā
打扫 dǎsǎo uzslaucīt; sakopt
打闪 dǎshǎn zibens uzliesmojums
打扇 dǎshàn apvēdināties ar vēdekli
打伤 dǎshāng ievainot; sašaut
打食 dǎshí ❶doties pēc barības *(par putniem u.c.)*; ❷*med.* zarnu trakta attīrīšana
打手 dǎ·shou *negat.* rokas puisis; izpalīgs
打死 dǎsǐ nosist; nošaut
打算 dǎsuàn ❶būt nodomājušam; gatavoties *(kaut ko)* darīt; ❷nodoms; ❸pieņēmums; ❹aprēķins
打碎 dǎsuì ❶sasist; ❷salauzt; ❸sadrupināt
打胎 dǎtāi *med.* iztaisīt abortu
打天下 dǎ tiānxià iegūt varu *(izsist sev dzīvē ceļu; veiksmīga karjera)*
打铁 dǎtiě kalt dzelzi
打听 dǎ·ting ❶uzzināt; jautāt; ❷tikt skaidrībā; noskaidrot
打通 dǎtōng ❶izsist sienā caurumu; ❷sazvanīties; ❸pārvarēt tehniskās grūtības; ❹apstrādāt ideoloģiski
打头 dǎtóu ❶*dial.* būt galvgali; vadīt; ❷*dial.* ieturēt procentu no laimesta *(par kāršu elles īpašnieku)*
打头风 dǎtóufēng pretīgs vējš
打头儿 dǎtóur ❶sākt no augšas; no sākuma; ❷*dial.* sākt atkal; atkārtot no jauna
打退 dǎtuì atsist *(pretinieka uzbrukumu)*
打退堂鼓 dǎ tuìtánggǔ atkāpties; atkāpšanās
打碗花 dǎwǎnhuā *bot.* efeja *(dižtītenis) (viens no paveidiem) (Calystegia hederacea)*
打围 dǎwéi ❶kratīšana; ❷medības ar dzinējsuņiem
打先锋 dǎ xiānfēng ❶būt avangardā; ❷soļot pirmajās rindās
打响 dǎxiǎng ❶atklāt uguni; ❷nākt ar veiksmīgu priekšlikumu
打响鼻 dǎ xiǎngbí sprauslāt
打消 dǎxiāo ❶izkliedēt šaubas, aizdomas; ❷pārdomāt
打鸭子上架 dǎ yā·zi shàng jià censties pīli uzdzīt laktā *(prasīt no cilvēka neiespējamo)*
打掩护 dǎ yǎnhù ❶piesegt kādu; ❷pieslēpt
打眼 dǎyǎn urbt ar acīm
打烊 dǎyàng aizvērt veikalu uz nakti
打样 dǎyàng ❶sagatavot uzmetumu; ❷iespiest korektūru
打药 dǎyào zāles pret aizcietējumu
打野外 dǎ yěwài lauku militārās apmācības
打印 dǎyìn ❶uzlikt zīmogu; ❷nodrukāt; pavairot kopijas
打油诗 dǎyóushī populāra vispārsaprotama dzeja
打游击 dǎ yóujī ❶cīnīties partizānos; ❷būt partizānam
打援 dǎyuán dot triecienu pretinieka palīgspēkiem
打圆场 dǎ yuánchǎng ❶samierināt; ❷galvot par kādu
打杂儿 dǎzár būt kādam par izpalīgu
打造 dǎzào ❶izkalt; ❷izgatavot; ❸saražot
打战 dǎzhàn drebēt no aukstuma

打仗 dǎzhàng karot; cīnīties

打招呼 dǎ zhāo·hu ❶ sasveicināties; ❷ brīdināt kādu

打折扣 dǎ zhékòu ❶ dot atlaidi; ❷ strādāt negodprātīgi; ❸ nestrādāt ar pilnu spēku

打着灯笼找不着 dǎ·zhe dēng·long zhǎo·buzháo ar uguni neatradīsi

打针 dǎzhēn *med.* izdarīt slimniekam iešļircinājumu *(injekciju)*

打枝机 dǎzhījī *tehn.* zaru griežamā mašīna

打肿脸充胖子 dǎzhǒng liǎn chōng pàng·zi censties sist sev pa vaigiem, lai ar uzpampušajiem vaigiem izskatītos raženāks *(censties izskatīties respektējamāk)*

打中 dǎzhòng ❶ trāpīt mērķī; ❷ nošaut garām

打住 dǎzhù ❶ apstāties; ❷ pārtraukt *(runu)*

打转 dǎzhuàn griezties riņķī

打桩 dǎzhuāng dzīt zemē pāļus

打桩机 dǎzhuāngjī *tehn.* pāļu dzinējs

打字 dǎzì rakstīt uz rakstāmmašīnas

打字机 dǎzìjī rakstāmmašīna

打字室 dǎzìshì mašīnrakstīšanas birojs

打字员 dǎzìyuán mašīnrakstītāja

打总儿 dǎzǒngr *sar.* ❶ viena reize; ❷ vairumā

打坐 dǎzuò *bud.* sēdēt un gremdēties sevī

大 dà/dài **īp.** ❶ liels, milzīgs; ❷ varens; plašs; ❸ svarīgs; ❹ rupjš; biezs *(drēbe)*; ❺ spēcīgs; skaļš; nozīmīgs; grandiozs; ❻ tāls; attāls; ❼ pirmais *(rindā)*; ❽ vecākais; gados vecāks; cienījams; ❾ ietekmīgs; ievērojams; plaši pazīstams; bagāts; ❿ galvenais; augstākais; ⓫ principiāls; ⓬ kopējs; ģenerālais; **sast.** vis- *(vislielākais, viskarstākais u.c.)*; **apst.** ❶ ļoti; visai; daudz; ❷ bagātīgi; ❸ vētraini; strauji; ❹ skaļi; spēcīgi; **darb.** ❶ būt vecākam; ❷ pārspīlēt; ❸ uzskatīt par svarīgu; ❹ cienīt; daudzināt; **lietv.** ❶ tēvs; tēvocis *(pa tēva līniju)*; *dial.* vecākā māsa; ❷ vecākais ģimenē; ❸ *saīs.* universitāte; **īpašv.** Da *uzv.*

大白 dàbái ❶ balts; nevainojami balts; ❷ skaidroties *(par debesīm)*

大白菜 dàbáicài *bot.* Pekinas kāposti *(Brassica pekinensis)*

大伯子 dàbǎi·zi *sar.* vīra vecākais brālis

大班 dàbān *vēst.* ❶ ārzemju firmas vadītājs; ❷ vecākā grupiņa bērnu dārzā

大板车 dàbǎnchē ❶ divriči; ❷ divriču puskariete

大半 dàbàn ❶ lielākā daļa; ❷ laikam; droši vien

大鸨 dàbǎo *zool.* lielā sīga *(Otis tarda)*

大背斜 dàbèixié *ģeol.* ģeoantiklināle

大本营 dàběnyíng *milit.* ❶ štāba mītne; ❷ centrs

大便 dàbiàn ❶ ekskrementi, fekālijas; ❷ kārtot dabiskās vajadzības

大辩论 dàbiànlùn plaša diskusija

大兵团 dàbīngtuán liela karaspēka vienība

大饼 dàbǐng lielais plācenis; plācenis

大脖子病 dàbó·zibìng *dial.* kākslis

大不了 dà·buliǎo ❶ sliktākajā gadījumā; ❷ nelaime; liela bēda

大材小用 dàcái-xiǎoyòng talantīgus cilvēkus izmantot nenozīmīgos darbos; neprast atbilstoši izmantot apdāvinātus cilvēkus

大菜 dàcài ❶ galvenie ķīniešu ēdieni *(pasniedz ar rīsiem)*; ❷ eiropiešu ēdiens

大肠 dàcháng *anat.* lielā zarna

大氅 dàchǎng ❶ mētelis; vatēts mētelis; ❷ šinelis

大巢菜 dàcháocài *bot.* vīķi *(Vicia sativa)*; lopbarības zirņi

大车 dàchē ❶ rati; divriči; ❷ *jūrn.* vecākais mehāniķis

大臣 dàchén ❶ *vēst.* viņa augstības ministrs; ❷ ministrs *(monarhijā)*

大乘 dàchéng *rel.* mahājāna

大吃大喝 dàchī-dàhē pārmērības ēšanā un dzeršanā

大吃一惊 dàchī-yījīng ❶ būt pārsteigtam, apstulbinātam; ❷ būt šokā

大冲 dàchōng *astr.* lielā opozīcija

大出血 dàchūxuè *med.* spēcīga asiņošana; hematoreja

大处落墨 dàchù-luòmò uzlikt tušu galvenajās zīmējuma vietās *(sākt ar pašu galveno)*

大疮 dàchuāng *sar.* venēriskā čūla; šankrs

大吹大擂 dàchuī-dàléi ❶ skaļi taurēt un sist bungas *(ar lielu troksni; skaļi un bravurīgi)*; ❷ daudzināt; lielīt

大醇小疵 dàchún-xiǎocī arī labam vīnam jūtama neliela piegarša *(arī labai lietai var būt sīki trūkumi)*

大词 dàcí *loģ.* galvenā premisa

大葱 dàcōng *bot.* Ķīnas sīpolloki; lielloku sīpols *(Allium fistulosum)*

大错特错 dàcuò-tècuò rupja kļūda; dziļi maldi

大打出手 dàdǎ-chūshǒu asiņains kautiņš

大大 dàdà ❶ lielā mērā; ❷ nozīmīgi; ❸ ļoti

大袋鼠 dàdàishǔ *zool.* lielais ķengurs *(Macropus giganteus)*

大胆 dàdǎn drosmīgs; bezbailīgs

大刀阔斧 dàdāo-kuòfǔ likt lietā lielu zobenu un platu cirvi *(rīkoties mērķtiecīgi un ar vērienu)*

大道 dàdào prospekts; plats ceļš

大道理 dàdào·li galvenais princips; lielā patiesība

大敌当前 dàdí dāngqián ❶ visniknākā ienaidnieka acu priekšā; ❷ saskarsme ar lielām briesmām

大抵 dàdǐ visumā; kopumā

大地 dàdì ❶ pasaule; zeme; ❷ ģeoloģija, ģeodēzija u. tml. *(visas nozares, kas sākas ar ģeo-)*

大典 dàdiǎn svinīga ceremonija; svinības

大殿 dàdiàn ❶ troņa zāle; ❷ galvenā zāle templī

大调 dàdiào *mūz.* mažors; mažora gamma

大东亚共荣圈 Dàdōngyà Gòngróngquān ◊ Varenā

Austrumāzijas vispārējās labklājības sfēra; Varenā kopējās labklājības Austrumāzijas sfēra *(Japānas militāristu lozungs pirms Otrā Pasaules kara – kā pamatojums Āzijas un Klusā okeāna reģiona iekarošanai)*
大动脉 dàdòngmài *anat.* aorta; ❷ artērija; ❸ *pārn.* dzīves nervs
大豆 dàdòu *bot.* soja *(Glycine hispida)*; sojas pupiņas
大豆胶 dàdòujiāo *(no sojas gatavota)* līme
大都 dàdū vairums
大肚子 dàdù·zi ❶ vēderiņš; uzaudzēt vēderu; ❷ būt stāvoklī; ❸ liels izēdājs
大肚子痞 dàdù·zipǐ *med.* ascīts
大度 dàdù *rakst.* cēlsirdīgs; cēlsirdīgas dabas cilvēks
大端 dàduān pats galvenais; pati būtība
大队 dàduì ❶ vienība; nodaļa; ❷ brigāde; ❸ bataljons
大队长 dàduìzhǎng *milit.* ❶ vienības komandieris; ❷ brigadieris; ❸ bataljona komandieris
大多 dàduō lielākā daļa; vairums
大多数 dàduōshù vairums
大而无当 dà'érwúdàng milzīgs, bet nepraktisks; pārāk liels; daudz lieka un nevajadzīga
大发雷霆 dàfā-léitíng ❶ spert pērkonus un zibeņus; ❷ ārdīties niknumā
大凡 dàfán kā parasti; kā vienmēr
大方 dàfāng *rakst.* ❶ speciālists; ❷ lietpratējs
大方 dà·fang ❶ plašas dvēseles cilvēks, kam sveša sīkumainība; ❷ brīvs; nepiespiests; ❸ vienkāršs, bet ar gaumes izjūtu; ❹ nesamākslots
大方向 dàfāngxiàng galvenais virziens
大放厥词 dàfàng-juécí ❶ ielaisties garās un tukšās runās; ❷ tukšās pļāpas
大粪 dàfèn fekālijas
大风 dàfēng ❶ spēcīgs vējš; ❷ ļoti stiprs vējš
大风大浪 dàfēng-dàlàng vētra un viļņi
大风子 dàfēngzǐ *bot.* smaržīga ginokardija *(Gynocardie odorata)*
大夫 dàfū *vēst.* dafu *(vecākā ierēdņa rangs senajā Ķīnā)*; galminieks; padomnieks
大副 dàfù *jūrn.* kuģa kapteiņa vecākais palīgs
大腹贾 dàfùgǔ kupcis; naudas maiss
大腹便便 dàfù-piánpián resnvēderis
大概 dàgài ❶ kopumā; ❷ galvenajos vilcienos; ❸ kopiespaids; ❹ acīm redzot; laikam
大纲 dàgāng plāns; konspekts
大哥 dàgē vecākais brālis
大革命 dàgémìng ❶ Lielā franču revolūcija *(1871. g.)*; ❷ *vēst.* Lielā Ķīnas revolūcija *(1924.–1927. g.g.)*
大个子 dàgè·zi liela auguma cilvēks
大公 dàgōng *vēst.* lielhercogs
大公无私 dàgōng-wúsī ❶ nesavtīgs; ❷ taisnīgs
大功 dàgōng liels nopelns
大功告成 dàgōng-gàochéng ❶ noslēgt ar lielu panākumu; ❷ viss kārtībā
大姑子 dàgū·zi *sar.* vīra vecākā māsa
大鼓 dàgǔ *mūz.* bungu rīboņa; dziedāt nelielu bundziņu pavadībā
大褂 dàguà halāts
大关 dàguān pieļaujamā norma
大锅饭 dàguōfàn kopējais katls; kopgalds *(visiem vienāds ēdiens)*
大国 dàguó lielvalsts; vadoša lielvalsts
大国主义 dàguózhǔyì lielvalstiskais šovinisms
大过 dàguò stingrais rājiens
大海 dàhǎi atklātā jūra; okeāns
大海捞针 dàhǎi-lāozhēn meklēt adatu siena kaudzē
大寒 dàhán lielais aukstums *(lunārā kalendāra sezona, sākas 21.–22. janvārī)*
大汉 dàhàn liela auguma cilvēks, tēvainis
大汉族主义 dàhànzúzhǔyì lielķīniešu *(haņu)* šovinisms
大旱望云霓 dàhàn wàng yúnní liela sausuma laikā lūkoties pēc lietus mākoņa *(laicīgi censties izvairīties no nelaimes)*
大好 dàhǎo lieliski; brīnišķīgi; ļoti labi
大号 dàhào *mūz.* tūba
大合唱 dàhéchàng ❶ kantāte; ❷ kora dziedāšana
大亨 dàhēng magnāts; dižvīrs; dūzis
大红 dàhóng spilgti sarkans
大红大绿 dàhóngdàlǜ spilgtas, kliedzošas krāsas
大后方 dàhòufāng *milit.* dziļa aizmugure; *vēst.* Ķīnas un Japānas kara laikā *(1937.–1945.g.g.)* Gomindana kontrolētā teritorija
大后年 dàhòunián pēc trim gadiem
大后天 dàhòutiān pēc trim dienām
大户 dàhù ❶ bagāta ģimene; ❷ liela dzimta
大花脸 dàhuāliǎn *teātr.* ampluā ar spilgti krāsotām maskām
大话 dàhuà lielīšanās; plātīšanās
大黄 dàhuáng *bot., farm.* ārstnieciskie rabarberi *(Rheum officinale)*
大黄散 dàhuángsǎn *ķīn. med.* rabarberu pulveris
大黄鱼 dàhuángyú *zool.* lielais dzeltenais krokers *(Pseudosciaena crocea)*
大会 dàhuì ❶ kongress; plenārsēde; ❷ milzu saiets
大伙儿 dàhuǒr visi; visi kopā; barā
大惑不解 dàhuò-bùjiě būt pilnīgā neizpratnē
大戟 dàjǐ *bot.* dievkrēsliņš *(Euphorbia pekinensis)*
大计 dàjì nopietna un svarīga lieta; nopietns jautājums *(problēma)*
大蓟 dàjì *bot.* sarainais dadzis *(Cirsium setosum)*
大家 dàjiā ❶ liels meistars; lietpratējs; ❷ sabiedrībā pazīstama, bagāta un ietekmīga dzimta; ❸ visi; visi klātesošie; cilvēki; publika
大家伙儿 dàjiāhuǒr *sar.* liela kompānija; visi
大家鼠 dàjiāshǔ *zool.* pelēkā žurka *(Rattus sp.)*
大家庭 dàjiātíng ❶ liela ģimene; ❷ daudzu ģimeņu

apvienība; ❷revolucionāra apvienība
大将 dàjiàng *milit.* armijas ģenerālis; vecākais virsnieks
大叫大喊 dàjiàodàhǎn drausmīgi kliegt; kliegt cik spēka; celt lielu troksni
大街 dàjiē prospekts; galvenā iela
大姐 dàjiě ❶vecākā māsa; ❷uzruna *(sievietei griežoties pie līdzīga vecuma sievietes)*
大解 dàjiě kārtot dabiskās vajadzības
大襟 dàjīn augšējais, platais ķīniešu halāta stūris
大惊小怪 dàjīng-xiǎoguài satraukties par nenozīmīgiem sīkumiem *(vētra ūdens glāzē)*
大静脉 dàjìngmài *anat.* lielā vēna
大舅子 dàjiù·zi *sar.* sievas vecākais brālis
大局 dàjú ❶kopējais stāvoklis; ❷apstākļi; situācija
大举 dàjǔ *milit.* liela mēroga operācija; vispārējs *(uzbrukums)*
大军 dàjūn *milit.* armija; milzīga daudzmiljonu armija
大卡 dàkǎ *fiz.* lielā kalorija
大开方便之门 dà kāi fāngbiàn zhī mén parādīt, atklāt visas iespējas; piedāvāt visas iespējas
大楷 dàkǎi ❶rakstīt lieliem hieroglifiem *(kā kaligrāfijas vingrinājumos)*; ❷lielais hieroglifs teikuma sākumā
大考 dàkǎo iestāju eksāmeni; mācību gada noslēguma eksāmeni
大课 dàkè *izgl.* ❶lekcija; ❷lasīt lekciju lielam studentu skaitam
大快人心 dàkuài-rénxīn izsaukt kopēju sajūsmu; priecēt cilvēku sirdis
大牢 dàláo *sar.* cietums
大老婆 dàlǎo·po pirmā sieva; vecākā sieva
大礼服 dàlǐfú oficiāls uzvalks; goda uzvalks; fraka
大礼帽 dàlǐmào cilindrs; augsta platmale
大礼堂 dàlǐtáng aktu zāle; konferenču zāle; auditorija
大理石 dàlǐshí marmors
大力 dàlì ❶enerģiski; ❷visiem spēkiem; ❸visiem līdzekļiem
大力士 dàlìshì spēka vīrs; atlēts
大丽花 dàlìhuā *bot.* ģeorģīne, dālija *(Dahlia variabilis)*
大联合 dàliánhé plaša apvienība
大殓 dàliàn aizgājēja iezārkošana sēru ceremonijas laikā
大梁 dàliáng *celtn.* jumta kores spārturis
大量 dàliàng ❶liels skaits; liels daudzums; ❷augstsirdība
大溜 dàliù ātra straume; ātra tece
大楼 dàlóu daudzstāvu māja; daudzdzīvokļu nams
大陆 dàlù kontinents; cietzeme
大陆岛 dàlùdǎo *ģeogr.* kontinentālās salas
大陆架 dàlùjià *ģeogr.* kontinentālais šelfs
大陆性气候 dàlùxìng qìhòu kontinentālais *(klimats)*
大路 dàlù plašs ceļš; šoseja; satiksmes maģistrāle
大路货 dàlùhuò ejoša prece; ne īpaši dārga plaša patēriņa prece
大略 dàlüè kopumā; kopējos vilcienos
大妈 dàmā ❶vecākā tante no tēva radiem; ❷uzruna griežoties pie gados vecākas sievietes
大麻 dàmá *bot.* ❶kaņepes *(Cannabis sativa)*; ❷kaņepāji
大麻风 dàmáfēng *med.* spitālība; lepra
大麻哈鱼 dàmáhǎyú *zool.* ketlasis *(Oncorhynchus keta)*
大麻子 dàmázǐ kaņepāju sēklas
大麦 dàmài *bot.* parastie mieži *(Hordeum vulgare)*
大毛 dàmáo garvilna
大门 dàmén ❶galvenā ieeja; ❷parādes durvis
大米 dàmǐ rīss
大民族主义 dàmínzúzhǔyì lielvalstiskais šovinisms
大名 dàmíng ❶uzvārds; ❷vārds; ❸pazīstams uzvārds
大名鼎鼎 dàmíng-dǐngdǐng plaši pazīstams uzvārds *(ļoti slavens cilvēks)*
大鸣大放 dàmíng-dàfàng plaša viedokļu apmaiņa; brīva uzskatu apmaiņa
大螟 dàmíng *zool. (kukainis)* tinējs, rīsa ķirmis *(Semasia inferens)*
大谬不然 dàmiù-bùrán ❶nekā tamlīdzīga; ❷pilnīgs absurds
大漠 dàmò milzīgs tuksnesis
大模大样 dàmú-dàyàng uzpūtīgi; lielīgi; augstprātīgi
大拇指 dà·muzhǐ *sar.* lielais pirksts
大难 dànàn ❶draudi; ❷nelaime; bēda; katastrofa
大脑 dànǎo *anat.* smadzeņu garoza
大鲵 dàní *zool.* tritons *(Triturus sp.)*
大逆不道 dànì bùdào pārkāpt visas morāles normas; ļoti smags noziegums; smags grēks
大年 dànián ražīgs gads; raža
大年初一 dànián chūyī *sar. (pēc lunārā kalendāra)* jaunā gada pirmā diena; jaunais gads
大娘 dàniáng *sar.* vecākā tante no tēva radiem; uzruna griežoties pie gados vecākas sievietas
大炮 dàpào ❶*milit.* lielgabals; ❷tukšs pļāpa
大批 dàpī ❶liels skaits; ❷liela partija; liela masa
大批判 dàpīpàn liela kritika; masveida kritika *(ĶTR notikušo kampaņu apzīmējums)*
大破大立 dàpò-dàlì pilnībā noārdīt veco un uzbūvēt jauno; pielikt daudz pūļu vecā noārdīšanai un jaunā celtniecībai
大谱儿 dàpǔr galvenā ideja, iecere
大气 dàqì *met.* atmosfēra; atmosfēras spiediens
大气层 dàqìcéng *met.* atmosfēras slāņi
大气压 dàqìyā *met.* atmosfēras spiediens
大器 dàqì liela persona; liels vīrs
大器晚成 dàqì-wǎnchéng lai kļūtu par lielu vīru, vajadzīgs laiks; lai izkoptu lielu talantu, –

nepieciešams laiks
大千世界 dàqiān-shìjiè kosmoss; pasaules telpa
大前年 dàqiánnián pirms trim gadiem
大前提 dàqiántí *loģ.* galvenā premisa
大前天 dàqiántiān pirms trim dienām
大庆 dàqìng ❶ svētki; lielas svinības; ❷ Dzimšanas diena; ❸ *īpašv.* Dacjinas pilsēta *(Heilundzjanas provincē)*
大秋 dàqiū ❶ ražas novākšanas sezona; ❷ rudens ražas novākšana; ❸ rudens raža
大权 dàquán varas groži; vara
大犬座 dàquǎnzuò *astr.* Lielā Suņa zvaigznājs
大人 dàrén *(uzruna gados vecākiem* cilvēkiem*)* dārgais *(tēti, tēvoci)*
大人 dà·ren ❶ pieaudzis cilvēks; ❷ Viņa Augstība
大人物 dàrénwù ❶ liels vīrs; ❷ svarīga persona; *sar.* svarīgs putns
大扫除 dàsǎochú lielā kopšanās
大嫂 dàsǎo vecākā brāļa sieva
大厦 dàshà daudzstāvu pils; debesskrāpis
大少爷 dàshào·ye ❶ vecākais dēls *(bagātā ģimenē)*; ❷ kundziņš; zelta jaunatne
大舌头 dàshé·tou *sar.* ❶ greizruna; ❷ runas defekts
大赦 dàshè amnestija; vispārēja amnestija
大婶儿 dàshěnr *sar.* tante; tantiņa
大声 dàshēng skaļi; spalgi
大声疾呼 dàshēng-jíhū kliegt pilnā balsī; kliegt, cik spēka
大失所望 dàshī-suǒwàng pilnīga vilšanās; smaga vilšanās; zaudēt visas cerības
大师 dàshī meistars
大师傅 dàshī·fu *sar.* ❶ liels meistars; ❷ *(pieklājības forma, uzrunājot)* budisu mūku
大师傅 dà·shi·fu *sar.* pavārs
大使 dàshǐ *dipl.* vēstnieks
大使馆 dàshǐguǎn *dipl.* vēstniecība
大事 dàshì ❶ liels notikums; ❷ liela lieta; ❸ pastiprināti; pilnā mērā
大事化小事 dàshì huà xiǎoshì lielu lietu pārvērst sīkā jautājumā
大事记 dàshìjì galveno notikumu hronika
大势 dàshì apstākļi; kopējais stāvoklis
大是大非 dàshì-dàfēi liela principialitāte; principiāls disputs par to, kas ir pareizi un kas nav pareizi
大手笔 dàshǒubǐ ❶ liela rakstnieka darbi; ❷ liels rakstnieks
大手大脚 dàshǒu-dàjiǎo mētāties ar naudu; daudz tērēt
大书特书 dàshū-tèshū īpaši akcentēt *(kādu jautājumu)*; lieliski uzrakstīt
大叔 dàshū *sar.* onkulis; tēvocis
大暑 dàshǔ lielais karstums *(lunārā kalendāra sezona, sākas 23.–24. jūlijā)*
大水 dàshuǐ ❶ plūdi; ❷ viesuļvētra
大肆 dàsì ❶ pastiprināti; ❷ spēcīgi; ❸ ar pilnu jaudu
大苏打 dàsūdá *ķīm.* tiosulfāts, hiposulfāts
大蒜 dàsuàn *bot.* ķiploki *(Allium sativum)*
大蒜头 dàsuàntóu ķiploku daiviņa
大踏步 dàtàbù strauja virzība uz priekšu; virzīties uz priekšu septiņjūdžu zābakiem
大提琴 dàtíqín *mūz.* čells
大体 dàtǐ ❶ principā; ❷ visumā
大天白日 dàtiān-báirì gaiša diena; gaišā dienas laikā
大田 dàtián tīrums; lauks
大厅 dàtīng liela zāle; aula
大庭广众 dàtíng-guǎngzhòng visu acu priekšā; liela pūļa priekšā
大同 dàtóng ❶ saskaņotība; pilnīga harmonija; ideāla sabiedrība; ❷ Lielā pasaules vienotības teorija *(Suņ jatsena sociālā utopija)*
大同小异 dàtóng-xiǎoyì galvenajos vilcienos tas pats, tikai ļoti nenozīmīga atšķirība; pa lielākai daļai tas pats
大头 dàtóu ❶ barvedis; ❷ *niev.* auns; naivulis; ❸ lielā galvas maska *(ķīniešu tautas dejās)*
大头菜 dàtóucài *bot.* ❶ kālis *(Brassica rapa)*; ❷ kacenu kāposti
大头瘟 dàtóuwēn *med.* galvas roze
大头鱼 dàtóuyú *zool.* menca *(Gadus morhua)*
大头针 dàtóuzhēn saspraude
大团圆 dàtuányuán *teātr.* laimīgas beigas; epilogs lugā ar laimīgām beigām
大腿 dàtuǐ *sar.* ciska; augšstilbs, gurns
大王 dàwáng ❶ Jūsu Augstība; ❷ karalis; valdnieks; ❸ meistars; ❹ trumpis
大为 dàwéi ļoti; spēcīgi; galēji
大尉 dàwèi *milit.* kapteinis, kapteiņleitnants
大我 dàwǒ ❶ kolektīvs; ❷ garīgais es
大无畏 dàwúwèi drosme; bezbailība
大喜 dàxǐ *rakst.* liels prieks; priecāties
大戏 dàxì opera
大显身手 dàxiǎn-shēnshǒu apliecināt sevi; parādīt sevi; parādīt visu, ko var
大限 dàxiàn pirmsnāves stunda; nāves stunda
大相径庭 dàxiāngjìngtíng krasa atšķirība; pilnīga atšķirība
大向斜 dàxiàngxié *ģeol.* ģeosinklināle
大小 dàxiǎo ❶ izmērs; ❷ lielums; ❸ vecākais; attieksme pret vecākiem cilvēkiem; ❹ pieaugušie un bērni; visa ģimene
大小便 dàxiǎobiàn dabīgo vajadzību kārtošana
大校 dàxiào *milit.* vecākais pulkvedis
大写 dàxiě ❶ ķīniešu skaitļu pieraksta veids; ❷ rakstīt ar lielo burtu; lielais burts
大兴 dàxīng ❶ *(attīstīt)* plašos mērogos; ❷ plaši mērogi
大兴土木 dàxīng-tǔmù uzsākt liela mēroga celtniecību; liela mēroga celtniecība
大猩猩 dàxīng·xing *zool.* gorilla *(Gorilla gorilla)*

大行星 dàxíngxīng *astr.* gigantiska planēta
大行政区 dàxíngzhèngqū liels administratīvs apgabals
大型 dàxíng liels; plašs; liela izmēra
大姓 dàxìng ❶ slavena, aristokratiska dzimta; ❷ izplatīts uzvārds
大熊猫 dàxióngmāo *zool.* panda, bambusu lācis *(Ailuropoda melanoleuca)*
大熊座 dàxióngzuò *astr.* zvaigznājs Lielais Lācis
大选 dàxuǎn vēlēšanas
大学 dàxué ❶ universitāte; ❷ institūts; ❸ akadēmija
大学生 dàxuéshēng students
大学士 dàxuéshì *vēst.* kanclers
大雪 dàxuě ❶ liels sniegs; ❷ lielais sniegs *(lunārā kalendāra sezona, sākas 6.– 8. decembrī)*
大循环 dàxúnhuán *fiziol.* lielā asinsrite
大牙 dàyá *anat.* dzeroklis
大雅 dàyǎ izmeklēti skaists; rafinēts; filigrāns
大烟 dàyān opijs
大言不惭 dàyán-bùcán plātīties bez kautrēšanās un jēgas; būt bezgala lielīgam
大盐 dàyán rupjā vārāmā sāls
大雁 dàyàn *zool.* sausknābis *(Ancer cygnoides)*
大洋 dàyáng ❶ okeāns; ❷ sudraba dolārs
大摇大摆 dàyáo-dàbǎi ar augstu paceltu galvu; iet lieliem soļiem
大要 dàyào ❶ pats galvenais; ❷ rezumējums
大爷 dà·ye *sar.* ❶ tēva vecākais brālis; ❷ onkulis; ❸ uzruna griežoties pie gados vecāka vīrieša
大叶杨 dàyèyáng *bot.* platlapainā Ķīnas papele *(Populus tomentosa)*
大衣 dàyī mētelis; virsjaka
大姨 dàyí vecākā tante no mātes radiem
大姨子 dàyí·zi *sar.* sievas vecākā māsa
大义 dàyì princips; pamtprincips; taisnīgums
大义灭亲 dàyì-mièqīn princips *(taisnīga pieeja)* augstāk par radnieciskajām saitēm
大意 dàyì kopējā jēga; būtība
大意 dà·yi ❶ nevērīgs; paviršs; ❷ neuzmanīgs; būt neuzmanīgam
大有可为 dàyǒu-kěwéi plašas nākotnes iespējas; daudzsološs
大鱼吃小鱼 dàyú chī xiǎoyú lielā zivs apēd mazās *(stiprais aprij vājo)*
大鱼大肉 dàyú-dàròu daudz zivju un gaļas ēdienu; bagātīgs cienasts
大雨 dàyǔ spēcīgs lietus
大元帅 dàyuánshuài *milit.* ģenerālissimuss
大员 dàyuán augstmanis; lielmanis
大约 dàyuē ❶ aptuveni, ap; ❷ jādomā; acīm redzot; kā šķiet
大月 dàyuè *(mēneši ar 31 dienu)* garais mēnesis
大跃进 dàyuèjìn lielais lēciens *(XX gs. 50. gadu kampaņa ĶTR)*
大运河 dàyùnhé Lielais kanāls *(1794 km garš, pasaulē garākais kanāls, kas savieno Beidzjinu ar Handžou)*
大杂烩 dàzáhuì ēdiens, kurā viss kas sajaukts kopā
大杂院儿 dàzáyuànr pagalms ar dažādām pūnītēm un piebūvītēm
大灶 dàzào ❶ virtuves plīts; ❷ kopējais katls
大寨 dàzhài „dadžai" *(paraugbrigāde ĶTR lauksaimniecībā XX gs. 60. gados. Pirmā „dadžai" paraugbrigāde tika izveidota Sijanas apriņķī Šaņsji provincē)*
大寨人 dàzhàirén lielās brigādes „dadžai" loceklis
大寨田 dàzhàitián „dadžai" parauga terasveida lauki
大寨县 dàzhàixiàn „dadžai" parauga apriņķis
大展宏图 dàzhǎn-hóngtú pilnībā attīstīt piemītošās spējas
大张旗鼓 dàzhāng-qígǔ ar karogiem un bungām; milzīga mēroga, skaļš pasākums; notikums ar lielu publicitāti
大丈夫 dàzhàng·fu īsts vīrs; liels vīrs
大旨 dàzhǐ galvenā ideja; galvenā doma
大致 dàzhì ❶ princips; ❷ kopējos vilcienos
大智若愚 dàzhì-ruòyú patiesi gudrs cilvēks vienmēr ir vienkāršs
大众 dàzhòng masas; tautas masas
大众化 dàzhònghuà popularizēt; popularizācija; populārs
大洲 dàzhōu *ģeogr.* kontinents
大轴子 dàzhòu·zi *teātr.* pēdējais programmas numurs
大主教 dàzhǔjiào *rel.* ❶ arhibīskaps; ❷ prīmāts *(vadošais bīskaps)*
大篆 dàzhuàn dadžuaņ *(viens no senķīniešu rakstības veidiem, XI gs. – 256. g. p. m. ē. 周 Džou dinast.)*
大字报 dàzìbào lielo hieroglifu sienas avīze *(ĶTR kultūras revolūcijas periodā XX gs. 60. gados)*
大自然 dàzìrán daba
大宗 dàzōng ❶ liels skaits; liela partija; ❷ galvenais izstrādājums; galvenais sortiments
大总统 dàzǒngtǒng prezidents
大族 dàzú liela dzimta

dai

呆(獃) dāi **īp.** ❶ truls; dumjš; neattapīgs; **apst.** dumji; truli; **darb.** ❷ sastingt; apstulbt; ❸ aizkavēties; atrasties; dzīvot; uzturēties
呆板 dāibǎn neelastīgs; pedantisks
呆若木鸡 dāiruòmùjī sastingt kā koka gailim *(no pārsteiguma apstulbt; kā iemiets no pārsteiguma)*
呆头呆脑 dāitóu-dāinǎo dumja galva, dumjas smadzenes *(nesaprātīgs; īsts muļķis)*
呆小症 dāixiǎozhèng *med.* kretīnisms
呆性 dāixìng *ķīm., fiz.* inerce
呆账 dāizhàng *grāmatved.* bezcerīgie parādi

呆滞 dāizhì nedzīvs; nekustīgs; sastindzis; ❷ nospiests; ❸ truls *(skatiens)*; ❹ iesaldēt *(kapitālu)*
呆子 dāi·zi stulbenis
待 dāi/dài **darb.** *sar.* ❶ aizkavēties; ❷ dzīvot; palikt; pabūt kādu laiku
歹 dǎi **īp.** ļauns; netikumīgs; nelāgs
歹徒 dǎitú laupītājs; ļaundaris
歹心 dǎixīn ļauni nodomi
歹意 dǎiyì ļauni nodomi
逮 dǎi/dài **darb.** ķert *(peles, noziedzniekus u.c.)*
傣 dǎi **sast.**
傣族 dǎizú dai *(viena no ĶTR mazākumtautī-bām)*
大 dài/dà **īp.** liels; varens *(pirms valsts nosaukuma izceļ valsts varenību)*
大夫 dài·fu ārsts
大王 dài·wang monarhs; valdnieks; magnāts
代 dài **darb.** ❶ aizvietot; ieņemt *(vietu)*; nomainīt; ❷ pārstāvēt; būt par pārstāvi; ❸ nomainīties; **lietv.** ❹ vietas izpildītājs; vietnieks; ❺ laikmets; dinastija; ēra; periods; ❻ paaudze; **īpašv.** Dai *uzv.*
代办 dàibàn *dipl.* ❶ izdarīt kāda vietā; ❷ pilnvarotais lietvedis
代办处 dàibànchù *(tirdzniecības u.c.)* pārstāvniecība
代办所 dàibànsuǒ aģentūra; *(firmas u.c.)* pārstāvniecība
代笔 dàibǐ uzrakstīt; sastādīt dokumentu
代表 dàibiǎo ❶ deputāts; ❷ pārstāvis; ❸ simbolizēt; pārstāvēt
代表权 dàibiǎoquán pārstāvēšanas tiesības
代表团 dàibiǎotuán delegācija
代表性 dàibiǎoxìng ❶ tipisks; ❷ reprezentējoša rakstura
代表作 dàibiǎozuò teicami nostrādāts
代步 dàibù *rakst.* braukt automobilī vai ekipāžā
代词 dàicí *lingv.* vietniekvārds
代耕 dàigēng apstrādāt zemi
代购 dàigòu nopirkt *(kaut ko citā vietā)*
代号 dàihào ❶ nosacīti apzīmējumi; ❷ slepena numerācija
代价 dàijià cena
代金 dàijīn atalgojums
代课 dàikè kāda citā vietā pasniegt stundas
代劳 dàiláo strādāt cita vietā
代理 dàilǐ ❶ īslaicīgi izpildīt *(kāda)* pienākumus; ❷ pēc pilnvaras
代理人 dàilǐrén ❶ pienākumu izpildītājs; ❷ pilnvarotais aģents; *(tirdzniecības)* aģents; ❸ aģents
代脉 dàimài *med.* palēnināts pulss
代乳粉 dàirǔfěn mākslīgs sausais piens; piena aizstājējs
代售 dàishòu pārdošana caur komisiju; komisija
代数 dàishù *mat. (augstākā)* matemātika, algebra
代数根 dàishùgēn *mat.* algebriskā vienādojuma sakne
代数和 dàishùhé *mat.* algebriskā vienādojuma summa
代数式 dàishùshì *mat.* algebriskā izteiksme
代数学 dàishùxué *mat.* algebra
代替 dàitì aizvietot; atvietot
代销 dàixiāo komisijas tirdzniecība
代谢 dàixiè *fiziol.* vielu maiņa
代序 dàixù priekšvārda vietā
代言人 dàiyánrén *(parlamenta)* spīkers; runātājs; orators; runas vīrs
代议制 dàiyìzhì *polit.* parlamentārisms
代役租 dàiyìzū *vēst.* gruntsnoma
代用 dàiyòng aizvietot
代用品 dàiyòngpǐn aizvietotājs *(saharīns u.c.)*; aizstājējs; surogāts
甙 dài **lietv.** *ķīm.* glikozīds
骀(駘) dài **sast.**
骀荡 dàidàng *rakst.* ❶ izplatīties; ❷ atkārtoties *(par skaņām)*; ❸ jauks *(par laika apstākļiem)*; patīkams; lielisks
玳(瑇) dài **sast.**
玳瑁 dàimào ❶ *zool. (jūras bruņurupucis)* kareta; logerheds; *(Caretta caretta)*; bissa; knābjainais jūras bruņurupucis *(Eretmochelys imbricata)*; ❷ izstrādājumi no bruņurupuča bruņām
带(帶) dài **lietv.** ❶ lenta; šņore; josta; siksna; ❷ *(riteņa)* kamera; *(traktora)* kāpurķēde; riepa; ❸ josla; rajons; daļa *(teritorijas)*; **darb.-pr.** ❹ apjozties ar; aizbāzt aiz jostas; nēsāt pie jostas; ❺ ņemt līdzi; paņemt līdzi; turēt pie sevis; ❻ ienest; ❼ nodot *(vēstuli u.c.)*; ❽ *sp.* pārvietoties kopā ar bumbu; vest bumbu ; ❾ nodarboties ar *(zemkopību, puķu audzēšanu u.c.)*; ❿ komandēt *(karaspēku)*; vest *(aiz sevis)*; vadīt; aizraut; ⓫ izmirkt; pārklāties *(ar sarmu)*; ⓬ sekot; pieskatīt; ⓭ izdaiļot; **īpašv.** Dai *uzv.*
带电 dàidiàn *el.* elektrizēties; būt zem sprieguma
带动 dàidòng ❶ iekustināt; ❷ atrasties kāda ietekmē
带分数 dàifēnshù *mat.* jauktie daļskaitļi
带给 dàigěi ❶ nodot *(kādam grāmatu, vēstuli u.c.)*; ❷ pienesums *(slimniekam, ieslodzītajam u.c.)*
带劲 dàijìn ❶ spēcīga *(balss)*; ❷ veselīgs *(izskats)*
带锯 dàijù *mašīnb.* lentzāģis
带菌者 dàijūnzhě *med.* mikrobu pārnēsātājs
带来 dàilái ❶ atnest, nest *(dāvanas, ekonomisko*

D

augšupeju u.c.); ✪atvest
带累 dàilěi sagādāt klapatas un sarežģījumus
带领 dàilǐng vest; komandēt *(armijas nodaļu)*
带路 dàilù rādīt ceļu; būt par pavadoni
带路人 dàilùrén pavadonis
带挈 dàiqiè ņemt līdzi
带去 dàiqù aizvest; aiznest *(grāmatas u.c.)*
带上 dài·shang ✪aizvērt *(durvis)*; ✪aizsūtīt
带声 dàishēng skaļa skaņa
带头 dàitóu ✪būt galvgalī; vest aiz sevis; ✪rādīt piemēru
带头人 dàitóurén vadītājs
带头羊 dàitóuyáng aitu*(kazu)* ganāmpulka barvedis
带下 dàixià *med. (patoloģiska)* leikoreja
带孝 dàixiào nēsāt sēras
带形 dàixíng lentveidīgs
带音 dàiyīn *lingv.* skanenis; sonants
带鱼 dàiyú *zool.* trihiurus *(zivs) (Trichiurus japonicus)*
带子 dài·zi lenta; aukla
带走 dàizǒu aizvest; aiznest
带足 dàizú paņemt līdzi pietiekamā daudzumā

殆 dài **darb.** *rakst.* ✪atrasties *(būt)* lielās briesmās; ✪zaudēt spēkus; ✪baidīties; **apst.** gandrīz; acīm redzot; droši vien
殆尽 dàijìn gandrīz pilnībā izmantots; gandrīz izlietots

贷(貸) dài **lietv.** ✪aizdevums; parāds; **darb.** ✪izsniegt kredītu; ✪ņemt kredītu; aizņemties *(naudu)*; ✪dāvāt žēlastību *(labvēlību, dzīvību)*; piedot; ✪pārlikt *(atbildību uz cita)*; **īpašv.** Dai *uzv.*
贷方 dàifāng *grāmatved.* kredīts; kreditors
贷给 dàigěi dot kredītu; aizdot *(naudu)*
贷款 dàikuǎn ✪izsniegt kredītu; kreditēt; ✪atvērt kredītu; ✪ņemt kredītu; ✪kredīts
贷款者 dàikuǎnzhě kredīta vai aizdevuma devējs

待 dài/dāi **darb.** ✪gaidīt; pagaidīt; nogaidīt; ✪griezties pie; ✪uzņemt ar cienastu; cienāt; ✪atteikties; apieties; ✪pieņemt; uzņemt; ✪aizsargāties; aizstāvēties; pretoties; ✪izturēties ar iecietību; piedot; ✪gatavoties; taisīties; **pr.** uz; līdz; pret; pēc; uz to laiku, kad; **īpašv.** Dai *uzv.*
待承 dài·cheng uzņemt; pieņemt
待机 dàijī gaidīt izdevīgu, piemērotu brīdi
待考 dàikǎo gaidīt, kamēr lieta tiek izskatīta
待理不理 dàilǐ-bùlǐ nevērīgi; kā nebūt; ne īpaši uzmanīgi
待领 dàilǐng pēc pieprasījuma *(par pasta sūtījumiem)*
待命 dàimìng gaidīt pavēli
待人接物 dàirén-jiēwù attieksme pret cilvēkiem; veidot attiecības ar cilvēkiem
待说不说 dàishuōbùshuō murmulēt; purpināt; runāt neskaidri un miglaini
待续 dàixù turpinājums sekos
待遇 dàiyù ✪palikt; ✪*(vēsa, silta u.c.)* attieksme; ✪tiesības; ✪atalgojums, atlīdzinājums
待字 dài·zi *(meitene)* precību gados

怠 dài **darb.** ✪slinkot; izlocīties *(no darba u.c.)*; ✪nogurt; piekust; **īp.** slinks; nevīžīgs; nolaidīgs; paviršs
怠惰 dàiduò slinks; slinkot
怠工 dàigōng sabotāža
怠慢 dàimàn ✪neuzmanīgs; ✪necienīga uzvedība

袋 dài **lietv.-skait.** *sar.* maiss; soma; kule; *(naudas)* maks
袋鼠 dàishǔ *zool.* gigantiskais *(milzu)* ķengurs *(Macropus giganteus)*

逮 dài/dǎi **sast.**
逮捕 dàibǔ **darb.** arestēt; aizturēt; **īpašv.** Dai *uzv.*

戴 dài **darb.** ✪nest uz galvas smagumus; ✪apsegt galvu *(seju)*; apsegties; ✪nēsāt *(cepuri)*; ✪apsiet *(kaklasaiti u.c.)*; ✪turēt rokās; uzvikt *(uz pirksta gredzenu)*; ✪cienīt; pastāvīgi domāt par; ✪apraudāt *(mirušo)*; **īpašv.** Dai *uzv.*
戴胜 dàishèng *zool.* pupuķis *(Upupa epops)*
戴孝 dàixiào nēsāt sēras

黛 dài **lietv.** *(senajā Ķīnā lietota)* melnā uzacu krāsa; **īp.** zilgani melns
黛绿 dàilǜ *rakst.* tumši zaļš

dan

丹 dān **lietv.** ✪cinobrs; mīnijs; sarkana krāsa; ✪*med.* pilieni; pulverīši; ✪*dao.* nemirstības zāles; **darb.** krāsot sarkanā krāsā; **īp.** ✪vaļsirdīgs; patiess; godīgs; uzticīgs; **īpašv.** ✪*saīs.* Dānija; ✪Daņ *uzv.*
丹顶鹤 dāndǐnghè *zool.* Japānas dzērve *(Grus japonensis)*
丹毒 dāndú *med.* roze
丹方 dānfāng tautas līdzeklis; recepte
丹麦 Dānmài Dānija
丹麦人 dānmàirén dānis
丹麦语 dānmàiyǔ dāņu valoda
丹青 dānqīng *rakst.* glezniecība
丹砂 dānshā *min.* cinobrs
丹田 dāntián *dao.* vēdera apakšdaļa; dzīvības spēku koncentrācijas vieta
丹心 dānxīn uzticība; godīgums; uzticības un pateicības pilna sirds

单(單) dān/chān **īp.** ❶ vienā; ❷ uz vienu pusi *(veramās durvis)*; ❸ nepāra; ❹ vienkāršs *(atšķirībā no sarežģīta)*; ❺ atsevišķs; vientuļš; vienīgais; ❻ viegls, plāns *(apģērbs)*; ❼ vienkārtīgs *(bez oderes)*; **apst.** tikai; vienīgi; **lietv.** ❶ saraksts; ❷ kvīts; ❸ rēķins; apliecība; **darb.** izsīkt; apsīkt; ❷ izsmelt; pabeigt; **sast.** ❶ mono- *(monogāmija)*; ❷ vien- *(vienacis; vienvaldība u.tml.)*; ❸ uni- *(universāls)*
单摆 dānbǎi *fiz.* vienkāršais svārsteklis
单帮 dānbāng *novec.* pauninieks; sīktirgotājs
单倍体 dānbèitǐ *biol.* haploīds
单本位制 dānběnwèizhì *ekon.* monometālisms; monometāliskā sistēma
单比 dānbǐ *mat.* attiecība
单比例 dānbǐlì *mat.* proporcija
单薄 dānbó ❶ viegli *(apģērbts)*; ❷ *(fiziski)* vājš
单程 dānchéng viens virziens; viena virziena reiss
单程票 dānchéngpiào viena virziena biļete
单纯 dānchún ❶ vienkāršs; panaivs; ❷ tīrs; kails
单纯词 dānchúncí *lingv.* vienkāršs vārds; vienas morfēmas vārds
单词 dāncí *lingv.* vienkāršs vārds; atsevišķs vārds
单词句 dāncíjù *lingv.* no viena vārda sastāvošs teikums
单打 dāndǎ *sp.* vienspēle
单打一 dāndǎyī sevi veltīt tikai vienam darbam, vienai mākslai
单单 dāndān tikai
单刀直入 dāndāo-zhírù bezbailīgi; drosmīgi
单调 dāndiào monotons; vienveidīgs
单独 dāndú atsevišķs; separāts; patstāvīgs
单方 dānfāng tautas līdzeklis; tautas recepte
单方面 dānfāngmiàn vienpusīgs; vienpusīgi pārtraukt *(apgādi u.c.)*
单峰驼 dānfēngtuó *zool.* vienkupra kamielis, dromedārs *(Camelus dromedarius)*
单幅 dānfú viena audekla kārtas
单干 dāngàn ❶ strādāt atsevišķi; strādāt gabaldarbu; ❷ individuāla zemnieku saimniecība
单干户 dāngànhù viensētnieks
单杠 dāngàng *sp.* ❶ vingrojumi uz stieņa; ❷ stienis
单个儿 dāngèr ❶ atsevišķs; ❷ separāts; ❸ gabalprece
单挂号 dānguàhào ierakstīta vēstule
单轨 dānguǐ *dzelzc.* viensliežu dzelzceļš
单寒 dānhán ❶ viegli ģērbts; ❷ nabadzīga ģimene
单行 dānháng viena rinda; viena līnija
单簧管 dānhuángguǎn *mūz.* klarnete
单季稻 dānjìdào *lauks.* vienas ražas rīss
单价 dānjià ❶ izcenojums; ❷ cena par vienu vienību
单间儿 dānjiānr ❶ vienistabas telpas; ❷ atsevišķa istaba
单晶硅 dānjīngguī *ķīm.* monokristālisks silīcijs
单晶炉 dānjīnglú *tehn.* krāsns monokristāliskā silīcija iegūšanai
单晶体 dānjīngtǐ *min.* monokristāls
单句 dānjù *lingv.* vienkāršs teikums
单据 dānjù ❶ dokuments; ❷ orderis; ❸ kvīts
单孔目 dānkǒngmù *zool.* oldējēji zīdītāji *(Monotremata)*
单利 dānlì *ekon.* vienkāršie procenti
单名数 dānmíngshù *mat.* vienvērtīgie skaitļi
单宁 dānníng *ķīm.* tanīns
单宁酸 dānníngsuān *ķīm.* tanīns; miecvielas
单枪匹马 dānqiāng-pǐmǎ viens zobens, viens zirgs *(cīnīties uz savu roku, bez citu palīdzības)*
单人 dānrén vieninieks; vientuļš; neprecējies
单人床 dānrénchuáng vienguļamā gulta
单弱 dānruò vājš; vārgs
单身 dānshēn vieninieks; viens pats
单身汉 dānshēnhàn neprecējies
单声部 dānshēngbù *mūz.* vienbalsīgs
单生花 dānshēnghuā *bot.* atsevišķs *(vientuļš)* zieds
单数 dānshù *mat.* ❶ nepāra skaitlis; ❷ vienskaitlis
单瘫 dāntān *med.* monoplēģija
单糖 dāntáng *ķīm.* monosaharīds
单筒枪 dāntǒngqiāng vienstobra bise
单位 dānwèi ❶ vienība; *(naudas, garuma u.c.)* vienība; ❷ īpatnējais *(svars, jauda u.c.)*; ❸ organizācija; *(varas)* orgāns; iestāde
单位圆 dānwèiyuán *mat.* vienīgais aplis
单系 dānxì *bot.* līnija
单细胞 dānxìbāo *biol.* vienšūnas organismi
单线 dānxiàn ❶ vienvirziena grafiks; ❷ viena vada sakaru līnija; ❸ vienpusēji sakari
单相思 dānxiāngsī vienpusēja mīlestība
单向 dānxiàng vienpusējs
单项式 dānxiàngshì *mat.* monoms
单斜层 dānxiécéng *ģeol.* monoklināle
单行 dānxíng ❶ vienots; ❷ atsevišķs
单行本 dānxíngběn atsevišķs izdevums
单行法 dānxíngfǎ vietējā likumdošana
单行线 dānxíngxiàn vienvirziena kustība
单性花 dānxìnghuā *bot.* viendzimuma zieds
单眼 dānyǎn *zool.* *(kukaiņu)* vienkāršā acs; monokulārs *(mikroskops)*
单眼皮 dānyǎnpí *anat.* augšējais plaksts
单一 dānyī ❶ vienīgais; ❷ mono
单一税 dānyīshuì *fin.* vienots nodoklis
单衣 dānyī vasaras apģērbs
单翼机 dānyìjī *av.* vienplāksnis
单音词 dānyīncí *lingv.* vienzilbīgs vārds
单音节 dānyīnjié *lingv.* viena zilbe
单元 dānyuán ❶ viens vesels; ❷ cikls; ❸ elements; ❹ vienība
单元体 dānyuántǐ *biol.* haploīds; haplobionts
单质 dānzhì *ķīm.* vienkārša viela
单轴 dānzhóu *bot.* monopodiāls *(augu atzarojuma veids)*

单子叶植物 dānzǐyè zhíwù *bot.* viendīgļlapji
单字 dānzì ① atsevišķs hieroglifs; ② vārds
单子 dān·zi ① saraksts; ② dokuments; ③ orderis
单座机 dānzuòjī *av.* vienvietīga lidmašīna

担(擔) dān/dàn **darb.** ① nest *(uz pleciem; ar nēšiem)*; ② atbildēt *(par kaut ko)*; uzņemties atbildību; atzīt *(savu vainu)*; ③ ciest; paciest
担保 dānbǎo galvot; garantēt
担不是 dān bù·shi uzņemties atbildību; atbildēt par kaut ko
担待 dāndài ① būt augstsirdīgam; piedot; ② uzņemties uz savu atbildību
担当 dāndāng ņemt uz sevi; izpildīt *(uzdevumu)*
担负 dānfù ① nest atbildību; ② atbildība
担架 dānjià nestuves
担惊 dānjīng uztraukties; pārdzīvot
担惊受怕 dānjīng-shòupà baidīties; uztraukties; satraukties
担任 dānrèn ① strādāt; kalpot; ② pildīt pienākumus
担心 dānxīn satraukties; pārdzīvot
担忧 dānyōu rūpēties

耽(躭) dān **darb.** aizrauties *(ar kaut ko)*; dedzīgi pieķerties; nodoties *(kaut kam)*; **īp.** novēlojies; iekavējies; palēnināts
耽搁 dān·ge ① atlikt; aizkavēties; ② aizkavēt; vilkt garumā
耽误 dān·wu ① atlikt; vilkt garumā; ② aizkavēt; traucēt
耽于 dānyú ① dzīvot kā pa sapņiem; ② nodoties *(kaut kam)*

瘅(癉) dān **lietv.** ① slimība; kaite; drudzis; ② dzelte
瘅疟 dānnüè *med.* malārija

箪(簞) dān **lietv.** apaļa bambusa kārbiņa vārītu rīsu uzglabāšanai
箪食壶浆 dānsì-hújiāng grozi ar ēdienu un tējkannas ar dzērienu *(ar dāsniem cienastiem sagaidīt, piem., karavīrus-atbrīvotājus)*
箪食瓢饮 dānsì-piáoyǐn ① viens ēdiena grozs un viens ūdens kauss *(par cilvēku, kas dzīvo ļoti pieticīgi;* ② *pārtikt no tā, kas pie rokas)*

胆(膽) dǎn **lietv.** ① *anat.* žultspūslis; žults; ② drosme; drošsirdība; ③ drosmes tvertne; ④ varonības etalons *(mērs)*; ⑤ termosa stikla balons; pūslis; kamera; dobums; **darb.** ① dzēst; tīrīt; ② pārpildīties; ③ nomierināties; **īpašv.** Daņ *uzv.*
胆大 dǎndà drosmīgs; drošsirdīgs
胆矾 dǎnfán *ķīm.* vara vitriols
胆敢 dǎngǎn uzdrīkstēties
胆固醇 dǎngùchún *ķīm., fiziol.* holesterīns
胆管 dǎnguǎn *anat.* žultsvads
胆寒 dǎnhán paniskas bailes
胆红素 dǎnhóngsù *fiziol.* bilirubīns
胆碱 dǎnjiǎn *ķīm.* holīns
胆结石 dǎnjiéshí *med.* žultsakmeņi
胆力 dǎnlì drosme; drošsirdība
胆量 dǎnliàng drosme
胆绿素 dǎnlǜsù *fiziol.* biliverdīns
胆略 dǎnlüè drosme un prāts
胆囊 dǎnnáng *anat.* žultspūslis
胆囊炎 dǎnnángyán *med.* holecistīts
胆怯 dǎnqiè izrādīt mazdūšību; baidīties
胆色素 dǎnsèsù *fiziol.* žults pigments
胆石病 dǎnshíbìng *med.* žultsakmeņu slimība; holelitiāze
胆识 dǎnshí drosme un zināšanas
胆酸 dǎnsuān *ķīm.* holskābe
胆小 dǎnxiǎo bailīgs; bikls
胆小鬼 dǎnxiǎoguǐ zaķa pastala; gļēvulis
胆战心惊 dǎnzhàn-xīnjīng skudriņas skrien pa visu ķermeni; dūša papēžos *(pārbīties līdz nāvei; paniskas bailes)*
胆汁 dǎnzhī *fiziol.* žults
胆汁质 dǎnzhīzhì *psihol.* holerisks raksturs
胆子 dǎn·zi drosme; iedrošināties

掸(撣) dǎn **darb.** noslaucīt; nopurināt *(putekļus)*
掸子 dǎn·zi slotiņa *(no vistas spalvām)*

石 dàn/shí **skait.** *(beramu vielu mērvienība)* daņ *(100 litri)*

旦 dàn **lietv.** ① *rakst.* rītausma; rīts; ② *teātr.* sievietes loma; ampluā Beidzjinas*(Pekinas)* operā
旦角儿 dànjuér *teātr.* raksturīga sievietes loma Beidzjinas *(Pekinas)* operā
旦夕 dànxī *rakst.* tuvākajā laikā

但 dàn **apst.** tikai; pavisam; lai; kad tikai; **saik.** taču; bet; tomēr; tamdēļ; **īpašv.** Daņ *uzv.*
但凡 dànfán ① ja; ja būtu tā; ② kaut vai
但是 dànshì bet; toties
但书 dànshū atruna
但愿 dànyuàn ka tikai; ka tikai kaut kas *(nenotiktu)*

担(擔) dàn/dān **lietv.** ① *(atbildības)* nasta; slogs; ② nesamais; nasta; sainis; **skait.** ① *(svara mērvienība)* daņ *(100斤)*; ② pāris; divi *(spaiņi ūdens); divas (nastas žagaru u.c.)*
担子 dàn·zi ① nēši ar piekabinātiem groziem, spaiņiem, kastēm u.c.; ② *pārn.* nasta

诞(誕) dàn **darb.** ① piedzimt; nākt pasaulē; ② lielīties; plātīties; melot; ③ dzemdēt; laist

pasaulē; izaudzēt; izaudzināt; ❸ apkrāpt; apmānīt; **īp.** izlaists; neapvaldīts; patvaļīgs; ❹ plašs; **lietv.** ❺ dzimšanas diena; ❻ absurds; aplamība; nejēdzība; meli
诞辰 dànchén dzimšanas diena
诞生 dànshēng piedzimt; nākt pasaulē
诞生地 dànshēngdì dzimšanas vieta; dzimtene

淡 dàn **īp.** ❶ vājš; šķidrs; plāns; viegls; atšķaidīts; ❷ bezgaršīgs; pliekans; ❸ bāls; izbalējis; gaišs *(par krāsu)*; ❹ skumjš; monotons; neinteresants; ❺ stagnējošs; dekadentisks; ❻ auksts; vēss; vienaldzīgs; ❼ panīcis; kluss; **īpašv.** Daņ *uzv.*
淡泊 dànbó pieticīgs savos vēlējumos
淡薄 dànbó ❶ vājš; caurspīdīgs; ❷ palikt vājākam; izzust; ❸ pakāpeniski aizmirst; izplēnēt
淡菜 dàncài ❶ *zool. (divvāku molusks)* mīdija *(Mytilus sp.)*; ❷ *kul.* kaltēti moluski
淡积云 dànjīyún *met.* plakani gubu mākoņi
淡季 dànjì klusā sezona; pieklusums
淡漠 dànmò ❶ indiferents; vienaldzīgs; ❷ izzūdošs
淡青 dànqīng gaiši zils ar zaļganu iekrāsojumu
淡水 dànshuǐ saldūdens
淡水湖 dànshuǐhú saldūdens ezers
淡水鱼 dànshuǐyú saldūdens zivis
淡忘 dànwàng pakāpeniski aizmirst
淡雅 dànyǎ smalks; elegants
淡月 dànyuè *(darījumu)* klusais mēnesis; klusā sezona

弹(彈) dàn/tán **lietv.** ❶ bumbiņa; lodīte; ❷ šāviņš; ❸ patrona; bumba; lode
弹仓 dàncāng *milit.* šautenes magazīna
弹道 dàndào *fiz.* trajektorija; šāviņa trajektorija
弹道学 dàndàoxué *fiz.* ballistika
弹弓 dàngōng *(sens cīņas un medību ierocis)* kaujas dakšas
弹夹 dànjiā *milit.* patronu aptvere
弹壳 dànké ❶ patronas čaula; ❷ bumbas čaula
弹坑 dànkēng bumbas bedre
弹幕 dànmù *milit.* uguns valnis *(kaujas laikā)*
弹盘 dànpán *milit.* ložmetēja disks
弹片 dànpiàn bumbas šķembas
弹膛 dàntáng patrontelpa
弹头 dàntóu lādiņa galviņa
弹丸 dànwán lādiņa galviņa
弹丸之地 dànwánzhīdì ❶ niecīgs zemes pleķītis; ❷ lode; šrapneļa lode;❸ lādiņa galviņa
弹药 dànyào *milit.* munīcija
弹药兵 dànyàobīng *milit.*karavīrs–lādiņu padevējs
弹药库 dànyàokù *milit.*artilērijas noliktava
弹药筒 dànyàotǒng lādiņa čaula
弹药箱 dànyàoxiāng lādiņu kaste
弹着点 dànzhuódiǎn *milit.* trāpījuma punkts
弹子 dàn·zi ❶ lādiņa galva; ❷ stikla bumbiņa

蛋 dàn **lietv.** ❶ *(vistas, pīles u.c.)* ola; ❷ bumbiņa; olveidīgs priekšmets; ❸ *anat.* sēklinieks; *sar.* pauts
蛋白 dànbái olas baltums
蛋白胨 dànbáidòng *ķīm.* peptons
蛋白酶 dànbáiméi *ķīm.* proteīnāze
蛋白尿 dànbáiniào *med.* albumīnūrija
蛋白石 dànbáishí *min.* opāls
蛋白银 dànbáiyín *ķīm.* protargols
蛋白质 dànbáizhì *ķīm.* proteīns
蛋粉 dànfěn olu pulveris
蛋糕 dàngāo kūka; kēkss
蛋黄 dànhuáng olas dzeltenums
蛋壳 dànké olas čaumala
蛋类 dànlèi olas; olu *(tirdzniecība, sagatavošana u.c.)*
蛋品 dànpǐn no olām ražoti produkti
蛋青 dànqīng zilgans *(pīles olas nokrāsa)*
蛋清 dànqīng *sar.* olas baltums

氮 dàn **lietv.** *ķīm.* slāpeklis (N)
氮肥 dànféi *lauks.* slāpekļa mēslojums
氮化 dànhuà *ķīm.* azotizācija; nitrācija *(tērauda)* nitrācija
氮化物 dànhuàwù *ķīm.* nitrīdi

dang

当(當、噹) dāng/dàng **darb.** ❶ tikt galā; ❷ uzņemties atbildību; atzīt savu vainu; būt atbildīgam par; ❸ derēt; būt derīgam; ❹ vajadzēt *(kaut ko izdarīt, paveikt)*; ❺ piespriest sodu *(atbilstoši izdarītajam noziegumam)*; ❻ atbilst; pelnīti ieņemt *(amatu)*; ❼ aizšķērsot *(ceļu)*; ❽ pielīdzināt *(kam)*; ❾ būt *(amatā)* partijas biedram u.c.; strādāt kā; kalpot kā; ❿ padarīt *(par valdnieku)*; ⓫ atrasties *(ievada laika vai vietas apstākli)*; ⓬ būt *(ar seju pavērstam pret)*; būt *(kāda acu priekšā)*; **lietv.** kompensācija; revanšs; **onom.** dang dang; **apst.** ❶ protams; visādā ziņā; ❷ tajā pat brīdī; nekavējoties; **pr.** tad, kad; tajā laikā, kad; tādā gadījumā; **vietn.** tas; tas pats; dotais; **īpašv.** Dan *uzv.*
当兵 dāngbīng *milit.*dienēt armijā
当差 dāngchāi ieņemt amatu; kalpot
当场 dāngchǎng ❶ tepat; ❷ tepat uz vietas
当场出彩 dāngchǎng-chūcǎi izgāzties visu acu priekšā
当初 dāngchū savā laikā; kādreiz
当代 dāngdài mūsdienas; mūsu laikmets
当道 dāngdào ❶ ceļa vidū; ❷ būt pie varas; saņemt varu savās rokās
当地 dāngdì ❶ dotā apkārtne; ❷ vietējais; uz vietas; ❸ *dial.* uz *(istabas)* grīdas

当官 dāngguān ieņemt oficiālu amatu, posteni
当归 dāngguī *bot., farm.* daudzveidīgā zirdzene *(Angelica polymorpha)*
当行出色 dānghāng-chūsè ❶ viens pieskāriens rada skaistumu *(lielisks sava amata pratējs)*; ❷ lielisks un mūsdienīgs
当机立断 dāngjī-lìduàn reaģēt acumirklī; momentā pieņemt lēmumu
当即 dāngjí tūdaļ; tūlīt
当家 dāngjiā vadīt saimniecību
当家的 dāngjiā·de ❶ saimnieks; saimniece; ❷ *(klostera)* priekšnieks
当街 dāngjiē iziet uz ielas
当今 dāngjīn tagad; patlaban
当局 dāngjú administrācija; varas iestādes
当局者迷, 旁观者清 dāngjúzhě mí, pángguānzhě qīng ieinteresētā puse maldās, bet dīks vērotājs visu redz *(no malas labāk redzams)*
当口儿 dāng·kour *sar.* īss laika sprīdis; moments
当啷 dānglāng **onom.** *ķēžu žvadzoņa*
当量 dāngliàng *ķīm.* ekvivalents svars
当令 dānglìng sezona; sezonas dārzeņi u.c.
当面 dāngmiàn acis; seja; *(melot)* acīs skatoties
当面锣, 对面鼓 dāngmiàn luó,duìmiàn gǔ zem četrāmacīm; ļoti personīga saruna
当年 dāngnián labākie gadi; spēku plaukumā
当前 dāngqián ❶ saskarties *(ar grūtībām)*; ❷ patreizējais; esošais
当权 dāngquán būt pie varas
当权派 dāngquánpài varas partija
当儿 dāngr *sar.* ❶ moments; ❷ intervāls
当然 dāngrán ❶ dabīgi; dabīga lieta; ❷ protams; pats par sevi saprotams
当仁不让 dāngrén-bùràng taisnas lietas pildīšanu nepārliek uz cita pleciem
当日 dāngrì tad; tajā dienā
当时 dāngshí tad; tajā laikā
当事人 dāngshìrén ❶ viena no pusēm *(noslēdzot līgumu vai darījumu)*; ❷ dalībnieks; ieinteresēta persona
当头 dāngtóu ❶ virs galvas; ❷ likt pirmajā vietā; ❸ ar seju pret seju
当头棒喝 dāngtóu-bànghè *bud.* ❶ ar nūju vai uzkliedzienu apskaidrot skolnieka prātu; ❷ atgriezt pie apziņas; rīkoties brīdinoši
当头一棒 dāngtóu-yībàng ar nūju iesist pa galvu; nāvējošs sitiens
当务之急 dāngwùzhījí aktuāls, steidzīgs uzdevums; steidzīga lieta
当下 dāngxià nekavējoties; tūdaļ
当先 dāngxiān būt priekšā; iet pa priekšu
当心 dāngxīn būt piesardzīgam un uzmanīgam
当选 dāngxuǎn būt ievēlētam
当选人 dāngxuǎnrén vēlēts; ievēlēts *(pārstāvis)*
当一天和尚撞一天钟 dāng yī tiān hé·shang zhuàng yī tiān zhōng vienu dienu sabijis par mūku – vienu dienu zvanījis klostera zvanu *(dzīvot ar vienas dienas rūpēm; diena pagājusi un Dievs ar viņu)*
当政 dāngzhèng būt pie varas
当之无愧 dāngzhī-wúkuì būt *(ieņemamā amata cienīgam)*; ar cieņu nest *(goda nosaukumu)*; piemērota, laba kandidatūra
当值 dāngzhí dežūrēt; dežūra
当中 dāngzhōng ❶ pa vidu; vidū; centrā; ❷ starp *(citiem)*
当中间儿 dāngzhōngjiànr *sar.* vidū; centrā
当众 dāngzhòng ❶ visu klātbūtnē; ❷ publiski

裆(襠) dāng **lietv.** bikšu stakle; šekums

铛(鐺) dāng/chēng **lietv.** panna; katls ar kājiņām; **onom.** dang dang

挡(擋) dǎng **darb.** ❶ aizšķēršļot *(ceļu)*; aizsprostot; ❷ pretoties; atsist; ❸ pasargāties *(no vēja, no saules)*; ❹ pārslēgt ātrumu; **lietv.** ❶ aizklājs; aizbīdnis; aizsegs; ❷ vairogs; plāksne
挡板 dǎngbǎn *mašīnb.* ❶ aizbīdnis; aizlaidnis; ❷ balsts; ❸ vairogs
挡回 dǎnghuí atsist *(bumbu)*
挡驾 dǎngjià pieklājīgi atteikt *(palīdzēt, pieņemt ciemiņu)*
挡箭牌 dǎngjiànpái ❶ vairogs; dēlis; ❷ *(atteikuma)* iemesls
挡泥板 dǎngníbǎn automobīļa spārns; dubļu bleķis
挡住 dǎngzhù ❶ aizšķēršļot; ❷ aizturēt; ❸ aizsargāt; ❹ aizsegt; piesegt
挡子 dǎng·zi sētiņa

党(黨) dǎng **lietv.** *polit.* ❶ partija; politiska partija; ❷ *saīs.* kompartija; ❸ grupa; kliķe; ❹ savienība; līdzdalībnieki; domubiedri; ❺ radinieki; dzimta; klans; ❻ kopiena; **darb.** sakļauties; saliedēties; ❷ būt neobjektīvam; atbalstīt *(vienu pusi)*; **īpašv.** Dan *uzv.*
党八股 dǎngbāgǔ ❶ šabloniskas shēmas ĶKP literatūrā; ❷ partejiskais dogmatisms
党报 dǎngbào partijas laikraksts; partijas preses izdevumi
党费 dǎngfèi partijas biedra nauda
党风 dǎngfēng ❶ partijas darba stils; ❷ partejiskums *(uzvedībā un dzīves veidā)*
党纲 dǎnggāng partijas programma
党籍 dǎngjí partijas piederība
党纪 dǎngjì partijas disciplīna
党刊 dǎngkān partijas prese
党课 dǎngkè partijas mācības
党魁 dǎngkuí partijas līderis
党龄 dǎnglíng partijas stāžs
党内和平论 dǎngnèihépínglùn ĶKP iekšējā miera

teorija
党派 dǎngpài frakcijas partijas iekšienē
党旗 dǎngqí partijas karogs
党参 dǎngshēn *bot.* kodonopsis *(Codonopsis pilosola)*
党史 dǎngshǐ partijas vēsture
党同伐异 dǎngtóng-fáyì ❶ aizstāvēt savus domu biedrus un uzbrukt svešajiem; ❷ sektantisms un grupu intereses
党徒 dǎngtú sekotājs; atklāts atbalstītājs; līdzdalībnieks
党团 dǎngtuán *saīs.* ❶ kompartija un komjaunatne; ❷ partijas frakcija
党委 dǎngwěi partijas komiteja
党委会 dǎngwěihuì partijas komiteja
党委制 dǎngwěizhì kolektīvās vadības sistēma ar partijas komiteju palīdzību
党务工作 dǎngwùgōngzuò partijas darbs; partijas lietas
党校 dǎngxiào partijas skola
党性 dǎngxìng partijas piederība
党羽 dǎngyǔ līdzdalībnieks; kliķes loceklis
党员 dǎngyuán partijas biedrs
党章 dǎngzhāng partijas statūti
党证 dǎngzhèng partijas biļete
党组 dǎngzǔ partijas vadības grupa

当(當) dàng/dāng **īp.** ❶ atbilstošs; piemērots; **darb.** ❷ līdzināties; būt ekvivalentam; ❸ uzskatīt par; pielīdzināt *(kaut kam)*; ❹ attiekties kā pret; ❺ būt *(pareizam, vajadzīgam, likumīgam)*; ❻ domāt; uzskatīt, ka; ❼ ieķīlāt lombardā; **lietv.** ❽ drošības nauda; ❾ lombards; ❿ viltība; lamatas; ⓫ *(trauka)* dibens; *(priekšmeta)* vidus; ⓬ atbilstība; piemērs; **vietn.** tas; tas pats
当耳边风 dàng'ěrbiānfēng ◊ palaist gar ausīm; pa vienu ausi iekšā, pa otru ārā
当年 dàngnián tajā gadā
当票 dàngpiào lombarda kvīts
当铺 dàngpù lombards
当日 dàngrì tajā pašā dienā
当时 dàngshí tūdaļ; nekavējoties
当天 dàngtiān tajā pašā dienā
当头 dàng·tou drošības nauda
当月 dàngyuè tajā pašā mēnesī
当真 dàngzhēn ❶ uzskatīt par taisnību; ņemt nopietni; ❷ īstenībā; tiešām; patiešām
当做 dàngzuò ❶ tikt izmantotam kā; tikt izmantotam *(kaut kā vietā)*; ❷ uzskatīt par

荡(蕩、盪) dàng **darb.** ❶ šūpoties *(šūpolēs, laivā)*; ❷ kustēties; svārstīties; būt satraukumā; ❸ šaubīties; nespēt pieņemt stingru lēmumu; satraukties; ❹ klaiņot; slaistīties; staigāt; ❺ izzust; pazust; aiziet bojā; ❻ grūst; šūpot; bīdīt; purināt; ❼ satraukt; traucēt; pārsteigt; apgrūtināt; ❽ sagraut; iznīcināt; ❾ attīrīt *(domas un dvēseli)*; **īp.** ❿ plašs; plats; brīvs; ērts; ⓫ izlaists; izlaidīgs; izlaidies; zvirtis; **lietv.** ⓬ sekls ezers; ar ūdeni aizpildīta bedre; peļķe; ⓭ niedrēm aizaugusi ūdens tilpne; **īp.**Dan *uzv.*
荡涤 dàngdí *rakst.* ❶ izskaust; ❷ attīrīties; ❸ atmest; ❹ tīrīt; attīrīt; mazgāt
荡尽 dàngjìn pilnībā izsaimniekot; izšķērdēt *(bagatību, mantu)*
荡平 dàngpíng ❶ nomierināt; ❷ apspiest
荡然 dàngrán *rakst.* viss iztukšots un sagrauts; viss pazudis
荡漾 dàngyàng ❶ viļņoties; ņirbēt; šūpoties; ❷ parādīties un pazust; ❸ pārdzīvot; satraukties

档(檔) dàng **lietv.** ❶ arhīvs; arhīva dokuments; ❷ plaukts; stelāža; ❸ šķērskoks; rāmis
档案 dàng'àn ❶ arhīvs; ❷ arhīva lieta; kancelejas lieta *(dokuments)*
档案局 dàng'ànjú arhīvu pārvalde
档案室 dàng'ànshì arhīvs

dao

刀 dāo **lietv.** ❶ nazis; asmenis; bārdas nazis; zobens; grieznis; kapātuvis; ❷ *vēst.* vara nauda *(monēta)* naža formā *(Tan dinastijas laikā)*; **skait.** papīra paka *(100 loksnes papīra)*; **īpašv.** Dao *uzv.*
刀把儿 dāobàr ❶ naža rokturis; ❷ vara; spēks; ❸ iemesls piesieties
刀背 dāobèi naža mugura
刀笔 dāobǐ kazuistika
刀兵 dāobīng ❶ ierocis; ❷ kara darbība; ❸ karš
刀柄 dāobǐng naža rokturis
刀豆 dāodòu *bot.* zobenveidīgā kanavalia *(pākšaugs)* *(Canavalia gladiata)*
刀锋 dāofēng naža asmens
刀斧手 dāofǔshǒu bende
刀杆 dāogǎn *mašīnb.* vadības rokturis
刀耕火种 dāogēng-huǒzhòng zemes apstrāde ar līdumu līšanas paņēmienu *(Ķīnas DR kalnu un mežu rajonos)*
刀架 dāojià *mašīnb.* suports
刀尖 dāojiān naža galiņš
刀具 dāojù *mašīnb.* grieznis
刀口 dāokǒu naža asmens
刀马旦 dāomǎdàn *teātr.* karotājas ampluā
刀片 dāopiàn *mašīnb.* ❶ plāksne; ❷ žilete
刀枪 dāoqiāng ierocis
刀刃 dāorèn naža asmens
刀山火海 dāoshān-huǒhǎi zobenu kalns un uguns jūra *(gatavs iet ugunī un ūdenī)*
刀伤 dāoshāng griezta rēta; griezta brūce

刀子 dāo·zi *sar.* nazītis

叨 dāo/tāo **sast.**

叨叨 dāo·dao ņurdēt; dīkt

叨登 dāo·deng ❶ rakties *(pa dažādiem krāmiem)*; ❷ rakņāties *(atmiņās)*

叨唠 dāo·lao *sar.* ņurdēt; burkšķēt; ņurdoņa

氘 dāo **lietv.** *ķīm.* deitērijs (D)

氘核 dāohé *fiz.* deitrons

导(導) dǎo **darb.** ❶ vest aiz sevis; ❷ virzīt; vadīt; ❸ vadīt *(elektrību)*; ❹ rādīt *(ceļu)*; ❺ novadīt *(plūdu ūdeni)*; **lietv.** vadītājs; ❶ ceļvedis; pavadonis; gids; ❷ mācība; norāde; **īp.** Dao *uzv.*

导标 dǎobiāo *nav.* navigācijas zīme

导槽 dǎocáo *(darba galda)* gropes pavadsliede

导程 dǎochéng *mašīnb.* vītnes solis

导弹 dǎodàn *milit.* reaktīvais vadāmais lādiņš

导电 dǎodiàn *fiz.* elektrības vadāmība

导电率 dǎodiànlǜ *fiz.* elektrības vadāmība

导电体 dǎodiàntǐ *fiz.* elektrības vadītājs

导电性 dǎodiànxìng *fiz.* elektrības vadāmība

导管 dǎoguǎn ❶ cauruļvads; ❷ *anat.* traheja; ❸ *med.* katetrs

导航 dǎoháng navigācija

导火线 dǎohuǒxiàn ❶ deglis; bikforda aukla; ❷ *(konflikta)* iemesls

导坑 dǎokēng vertikāla eja, uzsākot tuneļa būvi

导轮 dǎolún *mašīnb.* darbagalda vadritenītis; skriemelis

导尿管 dǎoniàoguǎn *med. (urīnvada)* katetrs

导尿术 dǎoniàoshù *med.* katetrizācija

导热 dǎorè *fiz.* siltuma vadāmība

导热体 dǎorètǐ *fiz.* siltuma vadītājs

导师 dǎoshī zinātniskais vadītājs

导数 dǎoshù *mat.* atvasinājums

导水坝 dǎoshuǐbà ūdens novadīšanas dambis

导水沟 dǎoshuǐgōu novadgrāvis

导体 dǎotǐ *fiz.* vadītājs

导线 dǎoxiàn ❶ elektriskais vads; ❷ bikforda aukla; ❸ kompasa solis

导向 dǎoxiàng *tehn.* vadīkla

导星 dǎoxīng *astr.* gidēšana

导言 dǎoyán *lit.* ievadvārdi

导演 dǎoyǎn ❶ nodarboties ar režisūru; ❷ režisors

导源 dǎoyuán *(zināšanu, upes u.c.)* sākums

导致 dǎozhì novest *(līdz zināmam rezultātam, panākumam u.c.)*

导轴 dǎozhóu *mašīnb. (darba galda)* vadsliede

岛(島) dǎo **lietv.** sala

岛国 dǎoguó salu valsts

岛屿 dǎoyǔ salas un saliņas; salu arhipelāgs

捣(搗、擣) dǎo **darb.** ❶ grūst; spiest; mīcīt; berzt; ❷ tīrīt *(rīsus)*; sasmalcināt *(ķiplokus)*; ❸ iegrūst *(ar elkoni)*; ❹ iedrāzties *(pretinieka rindās)*; ❺ velēt veļu; ❻ traucēt citiem; ❼ šķeterēt *(diegu)*

捣锤 dǎochuí blietēšana

捣蛋 dǎodàn ārdīties; skandalēt

捣蛋鬼 dǎodànguǐ nemiera cēlājs; skandāla izraisītājs

捣固 dǎogù blietēt

捣鬼 dǎoguǐ taisīt muļķīgus jokus; muļķoties

捣毁 dǎohuǐ sagraut; iznīcināt

捣乱 dǎoluàn skandalēt; ārdīties

捣实机 dǎoshíjī *tehn.* blietējamā mašīna

倒 dǎo/dào **darb.** ❶ krist; apgāzties; sagāzties; ❷ nokrist bez dzīvības; nomirt; nobeigties; nosprāgt; ❸ ciest bankrotu; izputēt; ❹ zaudēt *(balsi)*; ❺ pārkraut *(kravu citā kuģī vai vilcienā)*; ❻ *(kat ko)* pārlikt *(citā vietā)*; ❼ piekāpties

倒班 dǎobān nomainīties, strādājot maiņās; maiņa

倒板 dǎobǎn daoban *ķīn. teātr.* t. s. apgrieztais temps *(aiz skatuves dziedātās ārijas temps; Beidzjinas (Pekinas) operas dziedājuma paveids)*

倒闭 dǎobì bankrots; krahs

倒毙 dǎobì nokrist un izlaist garu; nobeigties

倒仓 dǎocāng ❶ izvākt graudus no noliktavas apžāvēšanai; ❷ pārvest graudus uz citu noliktavu

倒茬 dǎochá *lauks.* augu seka

倒车 dǎochē pārsēšanās *(no viena vilciena citā)*

倒伏 dǎofú *lauks.* labība veldrē

倒戈 dǎogē pavērst durkļus pret savējiem; pāriet pretinieka pusē

倒阁 dǎogé *polit.* gāzt valdības kabinetu; valdība kritusi

倒换 dǎohuàn ❶ mainīt augu seku; ❷ mainīt kārtību

倒嚼 dǎojiào košļāt gumiju; kļūt lopiskam

倒睫 dǎojié *med.* trihiāze

倒霉 dǎoméi neveicas; neiet kā vajag; neveiksme

倒嗓 dǎosǎng zaudēt balsi *(par dziedātāju)*

倒手 dǎoshǒu pāriet no rokām rokās

倒塌 dǎotā sagāzties; sabrukt

倒台 dǎotái krist *(par kabinetu)*; tikt gāztam *(par valdību)*

倒腾 dǎo·teng ❶ pārmeklēt; *(kaut ko)* meklēt; ❷ pārdot tālāk; tirgot; ❸ sadalīt *(spēkus)*; nozīmēt *(kadrus)*

倒替 dǎotì pārmaiņus *(dežurēt, strādāt u.c.)*

倒胃口 dǎo wèi·kou ❶ apnikt līdz kaklam; ❷ zaudēt interesi *(par kaut ko)*

倒运 dǎoyùn tirgošanās uz preču pārvešanas rēķina

倒账 dǎozhàng bezcerīgs parāds

祷(禱) dǎo **darb.** lūgt; griezties ar lūgsnu

祷告 dǎogào lūgt Dievu; lūgšana; lūgsna

到 dào **pr.** ❶ līdz *(rītam, nākamajam mēnesim,*

gadam u.c.); uz *(braukt uz Ķīnu)*; **darb.** ✪atbraukt; ierasties; nonākt *(līdz)*; ✪būt klāt *(kādā notikumā)*; ✪iestāties *(par gadalaiku, nakti, klusumu u.c.)*; ✪pienākt *(par dokumentu, vēstuli)*; ✪sasniegt *(noteiktu vecumu; līmeni; zināmu skaitu u.c.)*; ✪apmānīt; maldināt; ✪*dial.* runāt; norādīt; atgādināt; **apst.** pilnībā; līdz galam; **īpašv.** Dao *uzv.*

到案 dào'àn *jur.* ierasties tiesā; ierašanās tiesā

到差 dàochāi stāties *(dienestā, amatā u.c.)*

到场 dàochǎng ierasties; būt klāt

到处 dàochù ✪visur; katrā vietā; ✪klīst pa pasauli; ✪uz katra soļa

到达 dàodá ierasties; atbraukt

到达站 dàodázhàn *transp.* brauciena gala stacija

到底 dàodǐ ✪līdz galam ✪galu galā; ✪tomēr; beidzot; ✪beigu beigās

到点 dàodiǎn pienācis laiks; jau laiks *(doties tālāk)*

到家 dàojiā ✪ierasties mājās; ✪sasniegt *(augstu meistarības pakāpi)*; ✪augstākajā līmenī; *(kaut ko)* perfekti pārvaldīt

到来 dàolái pienākt; iestāties

到期 dàoqī notecējis *(līguma termiņš)*

到齐 dàoqí visi pilnā sastāvā

到什么山上, 唱什么歌 dào shén·me shān·shang, chàng shén·me gē ◊ uz kādu kalnu esi atnācis, tāda dziesma ir jādzied; ◊ *(kā ratos sēdi, tā dziesmu dziedi; adaptēties attiecīgajos apstākļos)*

到手 dàoshǒu nonākt *(kāda)* rokās; saņemt *(auto u.c.)*

到庭 dàotíng *jur.* ierasties tiesā

到头 dàotóu sasniegt augstāko robežu

到头来 dàotóulái beigās; beigu beigās

到职 dàozhí stāties amatā

倒 dào/dǎo **darb.** ✪būt nepatīkamam *(nepiemērotam)*; ✪apgāzt; apgriezt; ✪iztukšot; atbrīvot; ✪izliet; izbērt; izlikt *(ārā)*; ✪ieliet; ✪padot atpakaļ; apgriezties *(par ekipāžu)*; pabraukt atpakaļgājienā; **apst.** atpakaļgājienā; ✪ar kājām gaisā; ✪ar galvu uz leju; ✪otrādi; toties; par spīti; ✪bet; tomēr; ✪starp citu; lūk

倒背手 dàobèishǒu aizlikt rokas aiz muguras; ar rokām aiz muguras

倒不如 dào·bùrú tomēr nav tik labi kā; vislabāk būtu tā

倒彩 dàocǎi izsvilpt *(aktieri, politiķi)*

倒车 dàochē atpakaļgaita

倒出 dàochū ✪izliet; ✪izbērt

倒刺 dàocì ✪ienadzis; ✪*med.* panarīcijs

倒打一耙 dàodǎ-yīpá savas bēdas uzgāzt citam

倒粪 dàofèn izkratīt laukā mēslus

倒挂金钟 dàoguà jīnzhōng *bot.* hibrīda fuksija *(Fuchsia hybrida)*

倒果为因 dàoguǒ-wéiyīn sekas nosaukt par iemeslu; visu apgriezt otrādi

倒好儿 dàohǎor izsvilpt *(aktieri, politiķi)*

倒虹吸管 dàohóngxīguǎn dīkers *(gāzes vai ūdensvada cauruļu izliektā daļa zem ceļa vai upes)*

倒进 dàojìn ✪izbērt *(rīsus)*; ✪ieliet *(ūdeni mucā u.c.)*

倒立 dàolì ✪stāvēt ar kājām gaisā; ✪*av.* kapotāža; kapotēt

倒流 dàoliú tecēt atpakaļ; tecēt pretējā virzienā *(vēja vai citā iespaidā)*

倒轮闸 dàolúnzhá velosipēda kājbremze

倒满 dàomǎn ✪piepildīt *(glāzi vai kausu)*; ✪piebērt *(maisu)*

倒数 dàoshǔ *mat.* apgriezts; pretējs lielums

倒退 dàotuì ✪pakāpties atpakaļ; ✪regress; regresēt

倒行逆施 dàoxíng-nìshī apzināti rīkoties pretēji veselam saprātam; konservatīvs; reakcionārs

倒叙法 dàoxùfǎ *lit.* retrospekcija

倒悬 dàoxuán *rakst.* karāties ar galvu uz leju

倒影 dàoyǐng atspīdums *(ūdenī)*

倒栽葱 dàozāicōng nokrist ar galvu uz leju; nokrist aukšpēdu

倒置 dàozhì ✪visu apgriezt otrādi; apgriezt ar kājām gaisā; ✪*lingv.* anastrofa

倒装句 dàozhuāngjù *lingv.* inversija

倒座儿 dàozuòr ✪flīģelis iepretīm galvenajai ēkai; ✪sēdvieta iepretim vilciena vai autobusa kustībai

悼 dào **darb.** bēdāties; skumt; sērot; apraudāt; **īpašv.** Dao *uzv.*

悼词 dàocí atvadu vārdi

悼念 dàoniàn pieminēt *(aizgājušos, varoņus u.c.)*

悼亡 dàowáng ✪sērot *(par mirušo sievu)*; ✪zaudēt sievu

盗(盜) dào **darb.** ✪zagt; laupīt; ✪piesavināties *(valsts mantu)*; ✪pavedināt; samaitāt; **lietv.** ✪zaglis; laupītājs; ✪neģēlis; apmelotājs; neslavas cēlājs; ✪zagšana; valsts apzagšana; laupīšana; **īp.** zaglīgs; pretlikumīgs; neatļauts

盗案 dào'àn tiesu lieta par laupīšanu

盗匪 dàofěi laupītājs; bandīts

盗汗 dàohàn *med.* nakts sviedri

盗劫 dàojié laupīt; atņemt; laupīšana

盗卖 dàomài laupīšana un nolaupīto mantu pārdošana

盗墓 dàomù kapu aplaupīšana; veikt pretlikumīgus izrakumus

盗窃 dàoqiè zagšana; piesavināšanās

盗取 dàoqǔ izzagt; nozagt

盗用 dàoyòng nelikumīgi izmantot;izšķērdēt *(svešus līdzekļus)*

盗贼 dàozéi zagļi un laupītāji

道 dào **lietv.** ✪ceļš; trakts; maršruts; ✪*astr.* debess ķermeņa orbīta; ✪*anat. med.* trakts; ✪attālums; distance; ✪kurss; *(kustības)* virziens;

✪ gultne; kuģu ceļš; ✪ *(darbības)* ievirze; paņēmiens; metode; pieeja; līdzeklis; ✪ tehnika; māksla; viltīgs paņēmiens; ✪ likums; princips; ✪ ideja; doma; mācība; doktrīna; dogmāts; ✪ jēga; patiesība; pamatojums; ✪ *filoz.* Dao; patiesais ceļš ✪ *konf.* augstākais *(patiesais)* ceļš; augstākais princips; īstenā patiesība un tās atspoguļojums cilvēkā; ✪ *bud.* glābšanās ceļš; ✪ daoisms; daosu mācība; daoss; ✪ sekta; slepena reliģioza apvienība; ✪ *vēst.* dao-administratīva vienība *(province; apgabals)*; ✪ *vēst.* apgabala priekšnieks; ✪ gids; pavadonis; ✪ līnija; celiņš; josla; **skait.** *vārtiem; sienām, mūriem; oficiāliem dokumentiem; pavēlēm*; ✪ sekojošai rīcībai *(piem., trīsreiz nomainīt ūdeni; pasniegt ēdienu, noklāt ar laku u.c.)*; **darb.** ✪ runāt; ✪ domāt; uzskatīt; ✪ paust; izteikt; ✪ traktēt; stāstīt; ✪ izteikt *(pateicību)*; ✪ balstīties uz; ✪ *dial.* zināt; just; domāt; **Īpašv.** Dao *uzv.*

道白 dàobái ✪ dialogs; ✪ monologs

道班 dàobān *transp.* ceļa strādnieku brigāde

道别 dàobié atvadīties

道不拾遗 dàobùshíyí *(agrāk)* necēla augšā to, kas uz ceļa nokritis no vezuma vai pazaudēts *(augsts tikums; patriarhālas parašas)*

道不同, 不相为谋 dào bùtóng,bùxiāng wéimóu maz cerību saprasties personām, kas ievēro atšķirīgus principus

道岔 dàochà *dzeļzc.* pārmijas

道场 dàochǎng *rel.* ✪ lūgšanu vieta; svētvieta; ✪ *bud.* klosteris; dievnams

道床 dàochuáng *dzelzc.* balasts

道德 dàodé ✪ tikumība; godīgums; ✪ ētika; morāle; ✪ *konf. (senajo pasludinātā) patiesība un tās atspoguļojums (konfūcismā)*; ✪ *dao.* Dao *(augstākais likums)* un De *(tā atspoguļojums pasaulē un cilvēkā)*

道钉 dàodīng *dzelzc.* dzelzceļa gulšņu nagla

道乏 dàofá pateikties par darbu

道高一尺, 魔高一丈 dào gāo yī chǐ,mó gāo yī zhàng ◊ ja tikums ir pēdu augsts, tad netikums ir asi augsts; ja priesteris uzkāpj vienu pēdu augstu, tad nelabais uzkāps desmit pēdas

道姑 dàogū *rel.* daoistu mūķene

道观 dàoguàn *rel.* daoistu svētnīca

道行 dào·heng ✪ apveltīts ar dievišķām spējām; ✪ spējas; talants

道贺 dàohè apsveikt

道家 dàojiā *rel.* ✪ daoisms; daoistu skola; ✪ daoisti; daoisma sekotāji

道教 dàojiào daoisms; daoisma mācība

道具 dàojù *teātr.* butaforija; rekvizīti

道口 dàokǒu *dzelzc.* pārbrauktuve

道口儿 dàokǒur krustceļš; ceļu krustojums

道劳 dàoláo pateikties par darbu

道理 dàolǐ ✪ likums; notikumu un parādību loģika; ✪ patiesība; ✪ iemesls; ✪ veselais saprāts; ✪ jēga; ✪ pamats; pamatojums

道林纸 dàolínzhǐ spodrpapīrs

道路 dàolù ✪ ceļš; ✪ caurbraucamais ceļš; ceļš *(uz nākotni)*; ✪ progresa ceļš

道貌岸然 dàomào-ànrán ✪ nepieejams, ļoti svinīgs izskats; ✪ ar nopietnu un svarīgu izskatu

道门 dàomén ✪ *dao.* patiesības izzināšanas vārti; daoisms; ✪ *rel.* sekta; ✪ *vēst.* slepenā biedrība, kas piedalījās Ihetuaņu sacelšanās

道木 dàomù *dzelzc.* gulšņi

道袍 dàopáo daoistu svētais apģērbs

道破 dàopò atklāt *(noslēpumu)*

道歉 dàoqiàn atvainoties; prasīt piedošanu

道情 dàoqíng daocjin *(daosu dziedājumi, ko izpilda bambuka bundziņu pavadījumā)*

道士 dào·shi ✪ daoists; daoistu mūks; ✪ gaišreģis; svētais

道听途说 dàotīng-túshuō baumas; ļaužu valodas

道喜 dàoxǐ apsveikt; atnest apsveikumu

道谢 dàoxiè izteikt pateicību

道学 dàoxué ✪ daoisma mācība; ✪ neokonfūcisma mācība *(galvenokārt – Sun dinastijas periodā)*

道学气 dàoxuéqì pedantisms

道义 dàoyì morāle un taisnīgums; morāles principi; godīgums

道砟 dàozhǎ *dzelzc.* šķembu balasts

道子 dào·zi līnija; svītra

稻 dào **lietv.** sējas rīss *(Oryza sativa)*; *(apūdeņojamais, agrais, vēlais, sausais, viengadīgais, divgadīgais u.c.)*; rīsi vārpās; **Īpašv.** Dao *uzv.*

稻草 dàocǎo rīsu salmi

稻草人 dàocǎorén no rīsu salmiem veidots putnu biedēklis

稻谷 dàogǔ neattīrīti rīsi

稻糠 dàokāng pelavas; sēnalas

稻树 dàoshù *bot.* fontanēzija *(Fontanesia sp.)*

稻穗 dàosuì rīsa vārpa

稻田 dàotián rīsu lauks

稻线虫 dàoxiànchóng *zool.* rīsu nematode *(Nematoda sp.)*

稻秧 dàoyāng rīsu dēsti

稻子 dào·zi *sar.* augoši rīsi

稻作 dàozuò *lauks.* rīskopība

de

得 dé/·de/děi **darb.** ✪ saņemt; dabūt; iegūt; iekarot; ✪ dabūt *(aprēķina, izskaitļošanas rezultātā)*; ✪ ieņemt *(amatu, vietu, stāvokli)*; ✪ ierobežot; apvaldīt; ✪ paspēt; būt gatavam; iznākt; ✪ iedibināties; izveidoties; formēties;

✪gūt *(labumu, ienākumus)*; ✪izglītoties; uzkrāt zināšanas; ✪varēt; spēt; ✪būt atļautam; drīkstēt; ✪būt spējīgam *(kaut ko paveikt)*; **izs.** *(paužot aizliegumu)* pietiek! gana!; ✪*(paužot apmierinājumu)* paldies, pietiek!; ✪*(paužot sarūgtinājumu)* tavu neveiksmi! ir gan neraža! **lietv.** ✪ieguvums; labums; izdevīgums; ✪atklājums; sasniegums; veiksme; ✪alkatība; skopums; savtīgums; **īpašv.** De *uzv.*

得便 débiàn ✪notvert izdevīgu brīdi;izmantot iespēju; ✪piemērots *(gadījums)*; iespēja

得病 débìng saslimt; sasirgt

得不偿失 débùchángshī iegūtais neatsver zaudēto *(vairāk ļaunuma nekā labuma)*

得逞 déchěng ✪izdoties; ✪sasniegt savu mērķi

得宠 déchǒng ✪iegūt *(visuvarenā, augstāko spēku)* labvēlību; ✪kļūt par favorītu

得出 déchū ✪dabūt; saņemt; ✪nonākt līdz

得寸进尺 décùn-jìnchǐ dabūjis vienu „cuņ" *(garuma mēra vienība – 3,33 cm)*, sniegties pēc viena „či" *(garuma mēra vienība – 0,3 m)* *(ēstgriba rodas ēdot; atdod velnam mazo pirkstiņu, paņems visu roku)*

得当 dédàng ✪atbilstošā veidā; tā, kā pienākas; ✪atbilstošs; mērķtiecīgs;

得到 dédào ✪saņemt; ✪sasniegt; ✪izdarīt secinājumu; ✪saņemt piekrišanu; ✪saņemt atļauju; ✪saņemt rūdījumu; ✪pilnveidoties

得道多助，失道寡助 dé dào duō zhù,shīdào guǎ zhù ◊ tas, kura pusē ir taisnība, gūst plašu atbalstu; tas, kas rīkojas netaisnīgi, liedz sevi atbalstīt

得法 défǎ *(kaut ko)* darīt pienācīgā veidā

得分 défēn *sp.* vinnēt punktu

得过且过 déguò-qiěguò dzīvo, kā vari; diena nodzīvota un paldies Dievam

得计 déjì ✪būt veiksmīgam; veikties; ✪veiksmīgs

得奖 déjiǎng ✪saņemt balvu; ✪vinnēt laimestu; laimests

得奖者 déjiǎngzhě apbalvotais; apbalvojuma saņēmējs

得劲 déjìn ✪mundrs; vesels; ✪ar prieku; labprāt

得救 déjiù ✪saņemt palīdzību; ✪izglābties

得空 dékòng ✪brīvs laiks; ✪*(ienāciet)* kad būs brīvs laiks

得了 dé·le ✪gatavs; pabeigt *(kaut ko)*; ✪saņēmu; dabūju; ✪pietiek! gana!

得力 délì ✪efektīvs; iedarbīgs; ✪spējīgs *(darbinieks)*; ✪*dial.* mundrs; ✪saņemt palīdzību

得陇望蜀 délǒng-wàngshǔ pēc Lun apgabala iegūšanas mest aci uz Šu apgabalu *(nezināt robežas savām vēlmēm; būt alkatīgam, neapmierinātam savās vēlmēs)*

得其所哉 déqísuǒzāi ✪justies savā stihijā; ✪būt kā zivij ūdenī

得人 dérén *rakst.* ✪veiksmīgi atlasīt vajadzīgos darbiniekus; ✪būt populāram

得人心 dé rénxīn būt populāram; ļoti populārs

得胜 déshèng uzvarēt; gūt uzvaru

得失 déshī ✪ieguvums, vai zaudējums; veiksme, vai neveiksme; ✪plusi un mīnusi

得时 déshí notvert izdevīgu brīdi; izdevīgs moments; veiksmīgi

得势 déshì ✪ieņemt vadošo vietu; ✪saņemt varu; ✪stāties spēkā

得手 déshǒu ✪saņemt rokās; iegūt savā pārvaldē; ✪gūt sekmes; sekmīgi; veiksmīgi

得数 déshù *mat.* iegūtā atbilde; iegūtais skaitlis

得体 détǐ mēra; takta izjūta

得天独厚 détiān-dúhòu ✪izmantot dāsnas dabas bagātības; izdevīgi dabas apstākļi; ✪liela apdāvinātība

得闲 déxián no darba brīvais laiks

得心应手 déxīn-yìngshǒu paveikt saskaņā ar ieceri; paveikt prasmīgi un veiksmīgi

得宜 déyí tā kā pienākas; pienācīgā veidā; lietderīgs

得以 déyǐ ✪spēt; varēt; ✪pastāv iespēja

得意 déyì ✪apmierināts; ✪pašapmierināts; ✪pārlieku pašapmierināts

得意忘形 déyì-wàngxíng sasniegt savu mērķi un aizmirst par visu *(no panākumiem galva griežas; no prieka nejust zemi zem kājām)*

得用 déyòng ✪derīgs; vērtīgs; ✪palīdzība; saņemt palīdzību

得鱼忘筌 déyú-wàngquán ◊ kad zivs noķerta, aizmirst par tīklu *(būt nepateicīgam)*

得知 dézhī uzzināt; saņemt ziņu

得志 dézhì veiksme; izdošanās

得罪 dé·zui ✪būt vainīgam; veikt pārkāpumu; ✪*piekl.* vainīgs, atvainojiet

锝(鍀) dé **lietv.** *ķīm.* tehnēcijs (Tc)

德(悳) dé **lietv.** ✪tikums; tikumība; augsta tikumība; dvēseles tīrība; ētika; morāle; ✪*konf.* cilvēcība; humanitāte; godīgums; ✪*dao.* morāles atspoguļojums cilvēka iekšējā pasaulē; tikumība; tikumiskums; godīgums; nevainojamība; ✪dvēseles spēks; dvēseliskā pašcieņa; ✪labestība; labestīgs solis; ✪augstsirdība; žēlsirdība; palīdzība; ✪augstākā žēlsirdība; laime; ✪viszēlīgais *(par valdnieku)*; ✪augsti tikumīgs cilvēks; augstas morāles cilvēks; ✪patiesība; augstākais ideāls; ✪raksturs; rakstur̄īga īpatnība; ✪spējas; ✪derīgums; noderīgums; ✪sākums; rašanās; attīstība; **darb.** ✪darīt labu; būt labvēlīgam; protežēt; veicināt; palīdzēt;✪būt pateicīgam; ✪būt tikumīgam; **īpašv.** *saīsin.* Vācija; ✪De *uzv.*

德才兼备 décái-jiānbèi ✪cildenu morālo īpašību

un talanta apvienojums; ❷augstas tikumības un talanta apvienojums
德高望重 dégāo-wàngzhòng augsta tikumība un lieliska reputācija; augsti tikumīgs un plaši pazīstams
德国 Déguō Vācija
德国人 déguórén vācietis
德望 déwàng morālās īpašības un reputācija; augsti tikumīga reputācija
德行 déxíng ❶nevainojama uzvedība; godīgums; kārtīgums; ❷cēla rīcība labestība; ❸*dial.* negodīgs; pretīgs; augstākā mērā neciešams
德语 déyǔ vācu valoda
德育 déyù tikumīga audzināšana; augstas morāles audzināšana
德政 dézhèng gudra un labestīga valsts pārvalde; cilvēcīga valsts pārvalde

地 ·de/dì **palīgv.** *darbības vārdu prievārds, kas atrodas pirms izteicēja un apzīmē stāvokli, kurā notiek darbība*

的 ·de/dí/dì **palīgv.** ❶*lieto īpašības vārda, apstākļa vārda u.c. nozīmēs;* ❷*atdala apzīmējamo no apzīmētāja;* ❸*pauž piederības attiecības;* ❹*pauž ziņas par ieņemamo amatu;* ❺*pauž ziņas par darbības objektu;* ❻*tiek lietots īpašības vai apstākļa vārda nozīmē;* ❼*pauž ziņas par lietu daudzveidību;* ❽*pauž laika attiecības;* ❾*pauž apstiprinājumu;* ❿*pauž uzskaitījumu; u.c.;* ⓫*tiek lietots matemātikas operācijās reizināšanā*
的话 ·dehuà pauž pieņēmumu *(varbūtību)*

底 ·de/dǐ **palīgv.** *lieto aiz apzīmētāja, paužot piederības attiecības*

得 ·de/dé/děi **palīgv.** *(mūsdienu ķīniešu valodā atrodas starp rezultatīvā darbības vārda celmu un modifikatoru, paužot darbības pabeigtības varbūtību vai iespēju)* iespējams *(pabeigt)*; var *(izdarīt)*; ir *(kāda spēkos paveikt)*

dei

得 děi/dé/·de **darb.** ❶prasīt; ❷just vajadzību; ❸būt nepieciešamam *(kāda darba veikšanai)*; ❹pauž vajadzības izteiksmi *(piem., jāizdara, jāveic u.c.)*

den

扽 dèn **darb.** ❶savilkt; nostiept; ❷izlīdzināt *(krekla vai uzvalka krokas)*

deng

灯(燈) dēng **lietv.** ❶lampa; lukturis; gaismas ķermenis; ❷spirta *(acetilēna)* lampa; ❸elektrolampa; ❹*(mākslīgā)* gaisma
灯彩 dēngcǎi iluminācija; lukturīšu virtene
灯草 dēngcǎo deglis; dakts
灯船 dēngchuán *nav.* peldoša boja
灯蛾 dēng'é ❶nakts tauriņš; ❷*zool. (tauriņš)* brūnais lācītis *(Arctia caja)*
灯光 dēngguāng ❶lampas gaisma; ❷apgaismojums
灯花 dēnghuā dakts ogle
灯火 dēnghuǒ uguns; gaisma
灯节 Dēngjié Lukturu svētki *(pēc lunārā kalendāra 15. janvārī)*
灯具 dēngjù apgaismošanas armatūra
灯笼 dēng·long lukturis
灯笼裤 dēng·longkù platbikses
灯谜 dēngmí mīkla minēšanai *(uzraksts uz Lukturu svētku lukturīša)*
灯苗 dēngmiáo lampas liesma
灯泡 dēngpào *sar.* elektriskā lampiņa
灯泡头 dēngpàotóu elektriskās lampiņas cokols
灯伞 dēngsǎn lietussarga veida abažūrs
灯丝 dēngsī elektriskās lampiņas volframa diedziņš
灯塔 dēngtǎ *nav.* bāka
灯台 dēngtái lampas paliktnis
灯台树 dēngtáishù *bot.* platlapainas kizils *(Cornus macrophylla)*
灯头 dēngtóu lampas deglis
灯芯 dēngxīn dakts; deglis
灯芯草 dēngxīncǎo *bot.* donis *(juncus decipiens)*
灯芯绒 dēngxīnróng kordvelvets
灯油 dēngyóu petroleja
灯语 dēngyǔ gaismas signalizācija
灯盏 dēngzhǎn gaismeklis
灯罩 dēngzhào lampas cilindrs

登 dēng **darb.** ❶kāpt; uzkāpt; ❷sēsties *(automobīlī)*; ❸uzdīgt; izaugt; ❹izaudzēt; ❺palielināties; pieaugt; ❻nopublicēt; ievietot presē *(reklāmu, ziņojumu)*; ❼izdoties; vainagoties ar panākumu; ❽pacelt *(galvu)*; ❾izvilkt *(slīkstošo)*; ❿audzēt; ražot *(graudaugus)*; ⓫paaugstināt; ⓬uzvilkt *(apavus)*; ⓭piereģistrēt; iegrāmatot; uzskaitīt; **īpašv.** Den *uzv.*
登报 dēngbào nopublicēt
登场 dēngcháng nogādāt *(labību uz kulu)*
登场 dēngchǎng ❶iziet uz skatuves; uzkāpt uz skatuves; ❷nākt pie varas *(par marionešu valdību)*; ❸ierasties uz eksāmenu;
登程 dēngchéng doties ceļā
登峰造极 dēngfēng-zàojí uzkāpt līdz virsotnei un

sasniegt galējo robežu *(sasniegt augstu meistarības pakāpi)*
登高 dēnggāo uzkāpt kalnā vai augstienē
登革热 dēnggérè *med.* denges drudzis
登基 dēngjī koronācija
登极 dēngjí koronācija
登记 dēngjì ❶ reģistrācija; ❷ uzskaite
登记簿 dēngjìbù reģistrācijas grāmata
登记处 dēngjìchù reģistratūra
登记吨 dēngjìdūn *transp.* reģistra tonna
登记卡 dēngjìkǎ uzskaites kartiņa
登记证 dēngjìzhèng uzskaites apliecība
登陆 dēnglù *milit.* desantēšana
登陆艇 dēnglùtǐng *milit.* desanta kuģis
登门 dēngmén ❶ ierasties vizītē; ❷ apmeklēt mājas
登山 dēngshān kāpt kalnā
登山运动 dēngshān yùndòng *sp.* alpīnisms
登山运动员 dēngshān yùndòngyuán alpīnists
登时 dēngshí tūdaļ; tūlīt
登台 dēngtái ❶ uzstāties uz skatuves; ❷ uzkāpt tribīnē; ❸ saņemt varu savās rokās
登堂入室 dēngtáng-rùshì apgūt visdziļākos mācības noslēpumus;apgūt zinātnes kalngalus
登月 dēngyuè izsēsties uz mēness
登月舱 dēngyuècāng mēness lidaparāta kabīne
登载 dēngzǎi nopublicēt; nodrukāt

噔 dēng **onom.** deng deng; klauvējiens; kritiena troksnis

等 děng **lietv.-skait.** rangs; šķira; kategorija; klase; pakāpe; grupa; **darb.** ❶ piederēt vienai kategorijai; būt līdzīgam; līdzināties; ❷ būt identiskam; ❸ pielīdzināt; identificēt; ❹ gaidīt; pagaidīt; ❺ pieprasīt *(kaut ko)*; **īp.** vienāds; vienādmalu; **pr.** ❶ tad, kad; uz to laiku, kad; ❷ **palīgv.** *lieto aiz vietniekvārda vai uzvārda*; un citi; kā arī
等比级数 děngbǐ jíshù *mat.* ģeometriskā progresija
等边三角形 děngbiān sānjiǎoxíng *mat.* vienādmalu trīsstūris
等边双曲线 děngbiān shuāngqūxiàn *mat.* vienādmalu hiperbola
等差级数 děngchā jíshù *mat.* aritmētiskā progresija
等次 děngcì ❶ kārtība; secība; ❷ *(produkcijas)* šķirnība; šķirnes tīrība
等待 děngdài gaidīt; uzgaidīt
等到 děngdào ❶ gaidīt, kamēr; sagaidīt; ❷ uz to laiku, kad
等第 děngdì šķira; šķirne
等而下之 děng'érxiàzhī no šī līmeņa un zemāk; uz leju zemāk
等风速线 děngfēngsùxiàn *met.* izoanemona
等高距 děnggāojù *ģeod.* horizontāla šķērsgriezuma augstums
等高圈 děnggāoquān *ģeod.* almukantarats
等高线 děnggāoxiàn *ģeogr.* izohipsa
等号 děnghào *mat.* vienādības zīme
等候 děnghòu gaidīt *(kāda ierašanos)*
等积三角形 děngjī sānjiǎoxíng *mat.* vienāda lieluma trīsstūri
等积体 děngjītǐ *mat.* vienāda lieluma ķermeņi
等级 děngjí ❶ rangs; amats; kategorija; ❷ sabiedrības slānis; ❸ šķirne; šķirnība
等级表 děngjíbiǎo skala; *(algas)* skala
等加速运动 děngjiāsù yùndòng *fiz.* pieaugoša ātruma kustība
等价 děngjià ekvivalentas, līdzvērtīgas preces
等价物 děngjiàwù ❶ *ekon.* līdzvērtīgs; ❷ ekvivalents
等角 děngjiǎo *mat.* vienādi stūri; vienādmalu
等角形 děngjiǎoxíng *mat.* vienādu stūru figūra
等距 děngjù vienādi attālināts
等离子管 děnglízǐguǎn *fiz.* plazmotrons
等离子流 děnglízǐliú *fiz.* plazmas strūkla
等离子体 děnglízǐtǐ *fiz.* plazma
等量齐观 děngliàng-qíguān likt vienādības zīmi; pielīdzināt vienu citam
等偏线 děngpiānxiàn *ģeod.* izogonālā līnija
等深线 děngshēnxiàn *ģeogr.* izobata
等式 děngshì *mat.* vienlīdzība
等速运动 děngsù yùndòng *fiz.* vienmērīga kustība
等同 děngtóng identificēt
等外品 děngwàipǐn nekvalitatīva prece
等温层 děngwēncéng *met.* izotermiskais slānis
等温线 děngwēnxiàn *ģeogr., met.* ❶ izotermas; ❷ termoizoplēta
等闲 děngxián *rakst.* ❶ parasts; ❷ neņemt pie sirds; ❸ neuzņemt nopietni
等闲视之 děngxiánshìzhī ❶ uzskatīt par parastu parādību; ❷ pietiekami novērtēt
等压面 děngyāmiàn *ģeogr., met.* izobāriskā virsma; vienāda spiediena virsma
等压线 děngyāxiàn *ģeogr., met.* izobāra; izobāriskā līnija
等腰三角形 děngyāo sānjiǎoxíng *mat.* vienādmalu trijstūris
等因奉此 děngyīn-fèngcǐ formālisms; formāla pieeja
等于 děngyū līdzināties; nozīmēt
等雨线 děngyǔxiàn *ģeogr.* izohiētas
等值线 děngzhíxiàn *ģeogr.* izolīnijas; kontūrlīnijas

戥 děng **darb.** svērt
戥盘 děngpán svaru kauss
戥星 děngxīng svaru iedaļas
戥子 děng·zi mazie svariņi

凳 dèng **lietv.** ķeblis; taburete

澄 dèng/chéng **darb.** ❶ nostāvēties *(par ūdeni vai*

citu šķidrumu); ❷ filtrēt; iztīrīt; **īp.** ❶ spoguļgluds *(par ūdens virsmu)*; ❷ tīrs; filtrēts

澄浆泥 dèngjiāngní filtrēts, nostāvējies kaolīns

澄沙 dèngshā zirņu biezenis

澄水箱 dèngshuǐxiāng nostādinātājs; rezervuārs

磴 dèng **lietv.** ❶ *(akmens)* pakāpiens; ❷ pakāpiens

瞪 dèng **darb.** ❶ bolīt acis; ❷ urbties ar acīm

瞪羚 dènglíng *zool.* gazele *(Gazella sp.)*

瞪眼 dèngyǎn ❶ bolīt acis; ❷ urbties ar acīm

镫(鐙) dèng **lietv.** seglu kāpslis

镫骨 dènggǔ *anat.* kāpslītis

di

低 dī **īp.** ❶ zems; pie zemes pieplacis; plakans; ❷ slikts; nekrietns; zemisks; ❸ zemas kvalitātes; ❹ zemas cenas; lēts; ❺ jaunākais; zemākais; **apst.** apakšā; uz leju; zemu; **darb.** ❶ atrasties zem *(jūras līmeņa)*; ❷ būt *(mazāka auguma)*; ❸ nokarāties; ❹ nolaist *(galvu)*; ❺ nolaisties; krist; ❻ apmesties *(uz naktsmītni)*; ❼ noliekt; ❽ pazemināt *(nodokļus)*; ❾ ievietot zemāk *(tekstā)*; **lietv.** apakša; apakšdaļa

低标号 dībiāohào zemāka marka; zemākas markas produkcija

低产 dīchǎn zema raža; zems ražīgums

低产田 dīchǎntián *lauks.* mazražīgi lauki

低潮 dīcháo ❶ mazs ūdens; ❷ zems ūdens līmenis; ❸ atplūdi *(par optimismu, noskaņojumu u.c.)*

低沉 dīchén ❶ drūms *(debesis)*; ❷ dobja *(balss)*; ❸ pagrimums, dekadence

低垂 dīchuí ❶ nokārt *(galvu)*; ❷ nolaist *(rokas)*; ❸ nokarāties *(par vārpām)*

低地 dīdì ieplaka; zema vieta

低估 dīgū *(kādu)* īsti nenovērtēt

低级 dījí ❶ zems; zemākas pakāpes; ❷ zema līmeņa *(literatūra, kino u.c.)*

低空 dīkōng neliels augstums; neliela augstuma *(lidojums)*

低栏 dīlán *sp.* zema barjera

低廉 dīlián lēts; plaši pieejams

低劣 dīliè zemas kvalitātes *(produkcija, prece u.c.)*

低落 dīluò pagrimums; panīkums

低能 dīnéng *(garīgi)* atpalicis; nespējīgs; defektīvs

低能儿 dīnéng'ér garā vājš *(bērns)*; garīgi atpalicis *(bērns)*

低频 dīpín *el., radioteh.* zemas frekvences *(strāva, radioviļņi u.c.)*

低气压 dīqìyā *met.* zems atmosfēras spiediens; barometra minimums

低气压带 dīqìyādài *met.* zema atmosfēras spiediena josla

低热 dīrè *med.* subfrebila temperatūra

低三下四 dīsān-xiàsì ❶ zems; nīstams; negodīgs; ❷ zemākās šķiras; ❸ verdzisks

低声 dīshēng čukstus; klusiņām

低声下气 dīshēng-xiàqì ❶ piekāpīgs; padevīgs; bikls; ❷ goddevīgs

低首下心 dīshǒu-xiàxīn pakļauties; piekāpties

低速 dīsù mazs ātrums

低碳钢 dītàngāng *metal.* tērauds ar mazu oglekļa saturu

低头 dītóu ❶ nokārt galvu; ❷ kapitulēt grūtību priekšā; ❸ nobīties; ❹ atzīt savu vainu

低洼 dīwā zems reljefs; zema vieta

低微 dīwēi ❶ kluss; vārgs *(kunkstiens)*; ❷ zemas izcelsmes *(cilvēks)*

低纬度 dīwěidù *ģeogr.* zemi platuma grādi

低温 dīwēn ❶ *fiz.* zema temperatūra; ❷ *med.* hipotermija

低温学 dīwēnxué krioloģija

低温学家 dīwēnxuéjiā kriologs

低下 dīxià zema vieta

低血压 dīxuèyā *med.* hipotenzija; zems asinsspiediens

低压 dīyā ❶ *fiz.* zema spiediena *(katls)*; ❷ *fiz.* zems spriegums; ❸ *met.* zems atmosfēras spiediens

低压槽 dīyācáo *met.* zema spiediena ieplaka

低音 dīyīn *mūz.* bass

低音波 dīyīnbō *fiz.* infraskaņa

低音部 dīyīnbù *mūz.* bass

低云 dīyún *met.* zemo slāņu mākoņi

羝 dī **lietv.** *rakst.* āzis, auns

堤(隄) dī **lietv.** upes dambis; no grunts veidots dambis; uzbērums; **darb.** taisīt dambi; aizsprostot; veikt piesardzības pasākumus

堤岸 dī'àn upes dambis

堤坝 dībà aizsprosts

堤防 dīfáng grunts dambis

提 dī/tí **darb.** nest *(aiz roktura)* vienā rokā

提防 dī·fang veikt piesardzības pasākumus; būt piesardzīgam un uzmanīgam

滴 dī **darb.** ❶ pilēt; pilināt; ❷ notecēt; sūkties; ❸ laistīties *(par krāsām)*; ❹ uzkrāt; ❺ atšķaidīt pilinot; **lietv.** piliens; pilieniņš

滴虫 dīchóng *med.* trihomonu infekcija

滴答 dīdā **onom.** tik tak *(pulksteņa sitieni)*

滴答 dī·da ūdens pilēšana

滴滴涕 dīdītì *ķīm.* dihlordifeniltrihloretāns (DDT); dusts

滴定 dīdìng *ķīm.* titrēt

滴定管 dīdìngguǎn *ķīm.* birete

滴管 dīguǎn pipete

滴剂 dījì *farm.* pilieni *(zāles)*
滴沥 dīlì lietus čabināšana
滴里嘟噜 dī·lidūlū ❶ bērt vārdus bez apstājas; ❷ dažnedažādi *(pirkumi)*; ❸ itin viss; jebkas
滴溜溜 dīliūliū dzīvas, ātri skraidošas *(acis)*
滴溜儿 dīliūr ❶ pilnīgi apaļš; ❷ ātri griezties
滴入法 dīrùfǎ *med.* pilienu iepilināšana
滴水不漏 dīshuǐ-bùlòu ūdens pilienam nav kur izsūkties *(nav kur piesieties; viss – labākajā kārtībā)*
滴水成冰 dīshuǐ-chéngbīng pilošs ūdens pārvēršas ledū *(liels aukstums; spēcīgs sals)*
滴水穿石 dīshuǐ-chuānshí ūdens piliens izdobj akmeni *(neatlaidība –panākumu atslēga)*
滴水 dī·shui dišui *(trīsstūra izcilnis uz dakstiņa)*
滴水瓦 dī·shuiwǎ dakstiņi ar izcilni

嘀 dī/dí **sast.**
嘀嗒 dī·da **onom.** tik tak *(pulksteņa sitieni)*
嘀里嘟噜 dī·lidūlū tarkšķēt; runāt ātrrunā; bērt vārdus

镝(鏑) dī **lietv.** *ķīm.* disprozijs (Dy)

狄 dí **lietv.** *vēst.* ziemeļu cilšu apzīmējums senajā Ķīnā; **īpašv.** Di *uzv.*
狄赛尔机 dísài'ěrjī *mašīnb.* dīzelis; dīzeļa dzinējs

籴(糴) dí **darb.** ❶ sagādāt *(ievest)* graudus; ❷ iepirkt, pirkt *(ievest)* rīsus, graudus; **īpašv.** Di *uzv.*

的 dí/·de/dì **īp.** precīzs; īsts; pareizs
的当 dídàng *rakst.* īsti vietā; īstā vietā un laikā
的款 díkuǎn noteikta naudas summa; fiksēts fonds
的确 díquè patiešām; patiesi
的确良 díquèliáng *tekstil.* terilēns; lavsāns; dakrons
的士 díshì taksometrs

涤(滌) dí **darb.** ❶ mazgāt; tīrīt; ❷ slaucīt ārā; notīrīt; ❸ novērst
涤荡 dídàng atmazgāt; nomazgāt
涤纶 dílún *tekstil.* terilēns; lavsāns; dakrons
涤毛 dímáo *tekstil.* terilēna mistrojums ar vilnu
涤棉 dímián *tekstil.* terilēna mistrojums ar kokvilnu

荻 dí **lietv.** *bot. (viens no niedru paveidiem)* raibziedu miskante *(Miscanthus sacchariflorus)*

敌(敵) dí **lietv.** ❶ ienaidnieks; pretinieks; sāncensis; ❷ partneris; **darb.** ❸ dot pretsparu; pretoties; turēties pretī; ❹ izturēt; ❺ sacensties; ❻ būt līdzīgam
敌对 díduì ienaids; antagonisms
敌方 dífāng ienaidnieka puse
敌后 díhòu ienaidnieka aizmugure
敌机 díjī ienaidnieka lidmašīna
敌军 díjūn ienaidnieka karaspēks
敌忾 díkài naids
敌情 díqíng ziņas par ienaidnieku
敌人 dírén ienaidnieks
敌视 díshì naidīgi attiekties
敌手 díshǒu sāncensis
敌伪 díwěi interventu un marionešu vara
敌伪军 díwěijūn interventu un marionešu karaspēks
敌意 díyì naidīgums
敌占区 dízhànqū ienaidnieka okupēta teritorija

笛 dí **lietv.** ❶ di *(ķīniešu bambusa flauta)*; ❷ svilpe; stabule
笛膜 dímó flautas caurumiņu aizbāznis *(aizklājplāksnīte)*

觌(覿) dí **darb.** ❶ satikt; redzēties; saieties; ❷ apmeklēt vizītē
觌面 dímiàn *rakst.* tikties; redzēties

嘀 dí/dī **sast.**
嘀咕 dí·gu ❶ sačukstēties aiz muguras; ❷ šaubīties par kaut ko

嫡 dí **lietv.** ❶ pirmā, likumīgā sieva; ❷ tiešās līnijas radinieki
嫡传 díchuán ortodoksāls
嫡母 dímǔ likumīgā māte *(uzruna, ar kādu piegulētājas bērni vēršas pie tēva pirmās sievas)*
嫡派 dípài ❶ tieša radinieku līnija; ❷ ortodoksāla skola
嫡亲 díqīn tiešās līnijas radinieki
嫡堂 dítáng brālēni
嫡系 díxì ❶ tiešā radinieku līnija; ❷ piekritēju grupa
嫡子 dízǐ pirmās likumīgās sievas dēls

诋(詆) dǐ **darb.** nomelnot vienam otru; bārt; apkaunot; apgānīt; **lietv.** ❶ apmelojums; ❷ *(koka)* sakne; pamats; bāze; tēze; likums
诋毁 dǐhuǐ apmelot; nomelnot; diskreditēt

邸 dǐ **lietv.** ❶ galvaspilsētas rezidence; ❷ viesnīca; ❸ *sar.* noliktava; kambaris; **īpašv.** Di *uzv.*

底 dǐ/·de **lietv.** ❶ dibens; apakša; apakšējā daļa; ❷ pamats; pakāje; ❸ uzmetums; melnraksts; kopija; ❹ *(lietas)* būtība; ❺ *(gada, mēneša u.c.)* beigas; ❻ pārliecība; ❼ fons; lauks; **darb.** panākt; sasniegt; ❽ aizkavēties; iekavēties; ievilkties; ❾ *dial.* atklāties *(par slimību, defektu)*; **vietn.** tas; tāds; tāds pats, kā; **īpašv.** Di *uzv.*
底版 dǐbǎn filmas negatīvs
底本 dǐběn ❶ kopija; ❷ melnraksts

底边 dǐbiān *mat. (trīsstūra)* pamatne
底部 dǐbù apakša; apakšējā daļa
底舱 dǐcāng kuģa rūme
底册 dǐcè ✪dublikāts; ✪arhīva kopija
底层 dǐcéng nama apakšējais stāvs
底吹 dǐchuī *metal.* apakšējā gaisa iepūšana
底吹法 dǐchuīfǎ *metal.* apakšējās gaisa iepūšanas process
底肥 dǐféi *lauks.* pamatmēslojums
底稿 dǐgǎo oriģināls
底工 dǐgōng minimums akrobātikā
底火 dǐhuǒ ✪gruzdoša uguns; ✪kapseles ieliktnis
底角 dǐjiǎo *mat.* leņķis pie pamatnes
底牌 dǐpái kārtis *(rokās)*
底盘 dǐpán *mašīnb.* šasija
底片 dǐpiàn filmas negatīvs
底栖生物 dǐqī shēngwù *biol.* bentoss
底碛 dǐqì *ģeol.* jūras dibena morēna
底色 dǐsè gruntskrāsa; gruntēt
底墒 dǐshāng *lauks.* augsnes mitrums
底数 dǐshù *mat.* pakāpes pamats
底土 dǐtǔ *lauks.* zemaugsnes slānis
底下 dǐ·xia ✪acu priekšā; ✪pie rokas; ✪zem *(galda)*; ✪vēlāk; pēc tam
底下人 dǐ·xiarén sulainis; padotais; vergs
底薪 dǐxīn pamatalga; pamatatalgojums
底样 dǐyàng ✪sākuma modelis; prototips; ✪*dial.* tāds, kā; tādā veidā
底蕴 dǐyùn *rakst.* ✪jēga; būtība; ✪pamatprincipi; ✪sīkas ziņas; detaļas
底止 dǐzhǐ *rakst.* robeža
底子 dǐ·zi ✪apakša; dibens; ✪detaļas; sīkas ziņas; ✪pamats; ✪melnraksts; ✪atlikums; ✪fons
底座 dǐzuò cokols; pamats; pjedestāls

抵(牴、觝)

dǐ **darb.** ✪atbilst; derēt; ✪balstīt *(durvis u.c.)*; ✪pretoties; atsist *(uzbrukumu)*; ✪izturēt *(pretinieka spiedienu)*; ✪grūst; sist; skart; aizskart; ✪panākt; ierasties; atbraukt; ✪mest; sviest; ✪ieķīlāt; **lietv.** pamats; bāze; ✪avots; ✪iemesls
抵补 dǐbǔ kompensēt; nosegt deficītu
抵偿 dǐcháng kompensēt; kompensācija
抵触 dǐchù pretruna; antagonisms
抵达 dǐdá ierasties
抵挡 dǐdǎng izturēt pretinieka uzbrukumu
抵换 dǐhuàn nomainīt
抵抗 dǐkàng pretoties; turēties pretī
抵抗力 dǐkànglì pretošanās spēja; pretošanās spēks
抵赖 dǐlài noliegt; noliegt savus pārkāpumus
抵命 dǐmìng samaksāt ar dzīvību
抵死 dǐsǐ ✪nežēlojot dzīvību; ✪noteikti; kategoriski
抵牾 dǐwǔ pretruna; pretrunība
抵消 dǐxiāo nomaksāt senu parādu
抵押 dǐyā ķīla; drošības nauda
抵押品 dǐyāpǐn ķīla *(naudas vai vērtīgu priekšmetu izteiksmē)*
抵押人 dǐyārén ķīlas vai drošības naudas devējs
抵御 dǐyù pretoties
抵账 dǐzhàng nomaksāt parādu
抵制 dǐzhì ✪boikotēt; ✪novērst; ✪pretoties
抵罪 dǐzuì soda nomaiņa

砥

dǐ **lietv.** galoda; **darb.** asināt; slīpēt; pulēt
砥砺 dǐlì ✪izkalt; ✪veicināt; stimulēt

骶

dǐ **lietv.** krusti; dibens; mugura
骶骨 dǐgǔ *anat.* krusta kauls
骶椎 dǐzhuī *anat.* krusti

地

dì/·de **lietv.** ✪Zeme *(planēta)*; ✪valsts; teritorija; ✪zeme; zemes platība; sauszeme; lauki; ✪*(noteikta)* vieta; apkārtne; rajons; ✪sabiedriskais stāvoklis; *(ieņemamais)* amats; ✪augsne; ✪*(betona u.c.)* grīda; ✪pamats; *(gleznas)* fons; **īpašv.** Di *uzv.*
地巴唑 dìbāzuò *farm.* dibazols
地板 dìbǎn koka grīda
地保 dìbǎo ciema vecākais *(senajā Ķīnā)*
地堡 dìbǎo *milit.* kazarma; blokmāja
地表 dìbiǎo *ģeol.* zemes virsma
地步 dìbù ✪atbalsta punkts ✪situācija; stāvoklis; ✪sasniegtais *(augstais stāvoklis)*; ✪iespēja
地层 dìcéng *ģeol.* slānis
地产 dìchǎn zemes īpašums
地产税 dìchǎnshuì zemes nodoklis
地秤 dìchèng *tehn.* auto vai dzelzceļa svari
地磁 dìcí *fiz.* ģeomagnētisms; zemes magnētisms
地磁极 dìcíjí *fiz.* zemes magnētiskais pols; ģeomagnētiskais pols
地带 dìdài josla; zona
地道 dìdào ✪pazemes eja; tunelis; ✪*saīsin.* Zemes orbita
地道 dì·dao ✪īsts; dabīgs; ✪patiešām; pilnā vārda nozīmē; ✪simtprocentīgi; ✪pēc sirdsapziņas
地道战 dìdàozhàn *milit.* kaujas pazemes ejās
地点 dìdiǎn vieta; noteikts punkts
地动 dìdòng *sar.* zemestrīce
地动仪 dìdòngyí *astr.* telūrijs
地洞 dìdòng pazeme; ala; pagrabs
地段 dìduàn iecirknis
地方 dìfāng ✪vieta; ✪administratīva vienība; ✪vietējais *(kolorīts, aizspriedumi u.c.)*
地方 dì·fang ✪apkārtne; ✪*teāfr.* vieta*(lugā)*
地方病 dìfāngbìng *med.* endēmija; endēmiska slimība
地方法 dìfāngfǎ *jur.* vietējā likumdošana
地方时 dìfāngshí *astr.* vietējais laiks
地方税 dìfāngshuì vietējie nodokļi,
地方戏 dìfāngxì vietējā opera *(kādā no Ķīnas*

provincēm)
地方性 dìfāngxìng vietēja rakstura; vietējas nozīmes
地方志 dìfāngzhì novada vēsturiski ģeogrāfiskais apraksts, literatūra
地方主义 dìfāngzhǔyì lokālisms; lokālās intereses
地肤 dìfū *bot.* slotiņu kohija; vasareglīte *(Kochia scoparia)*
地肤子 dìfūzǐ *farm.* kohijas sēklas
地府 dìfǔ ēnu valstība; aizkapa valstība
地积 dìjī zemes platība
地基 dìjī ❶ zemes iecirknis; ❷ pamats
地极 dìjí *ģeogr.* zemes pols
地价税 dìjiàshuì zemes nodoklis
地脚 dìjiǎo lappuses lejas daļa
地窖 dìjiào pagrabs
地界 dìjiè zemes gabala pārdales līnija
地蜡 dìlà *min.* ozokerīts; zemes vasks
地牢 dìláo *novec.* bedre
地老虎 dìlǎohǔ *zool. (augu kaitēklis)* pūcīte *(Agrotis tokionis)*
地老天荒 dìlǎo-tiānhuāng sens kā zeme un pirmatnējs kā debesis *(ļoti sens; mūžsens)*
地雷 dìléi *milit.*mīna; fugass
地雷战 dìléizhàn *milit.*mīnu karš
地垒 dìlěi *ģeol.* pāri zemes nosēdumam izvirzītā zemes garozas daļa
地梨 dìlí *bot. (daudzgadīgs eļļas augs)* zemes mandeles *(Cyperus esculenthus)*
地理 dìlǐ ❶ ģeogrāfija; ❷ fiziskā ģeogrāfija
地理学 dìlǐxué ģeogrāfija
地理学家 dìlǐxuéjiā ģeogrāfs
地力 dìlì augsnes ražība
地利 dìlì apkārtnes ģeogrāfiskās priekšrocības
地沥青 dìlìqīng *min.* bitums; asfalts
地邻 dìlín apstrādājamo zemes iecirkņu kaimiņi
地貌 dìmào *ģeogr.* zemes reljefs
地貌学 dìmàoxué *ģeogr.* ģeomorfoloģija
地霉素 dìméisù *farm.* terramicīns
地面 dìmiàn ❶ zemes virsa; ❷ keramikas grīda; ❸ teritorija; rajons; ❹ *(noteikta)* vieta
地名 dìmíng ģeogrāfisks nosaukums; vietvārds
地亩 dìmǔ zeme; zemes platība
地盘 dìpán iespaidu sfēra
地皮 dìpí ❶ zemes gabals; ❷ zemes virsslānis
地痞 dìpǐ nelietis; huligāns
地平 dìpíng *ģeod.* horizonts
地平线 dìpíngxiàn horizonts; horizonta līnija
地铺 dìpù uzklāt guļas vietu uz grīdas
地契 dìqì akts par zemes pirkumu
地堑 dìqiàn *ģeol.* zemes garozas nosēdums
地壳 dìqiào *ģeol.* zemes garoza
地勤 dìqín virszemes dienests
地球 dìqiú zeme; zemeslode
地球构造学 dìqiú gòuzàoxué ģeognozija
地球化学 dìqiú huàxué ģeoķīmija
地球人 dìqiúrén zemeslodes iedzīvotajs
地球物理学 dìqiú wùlǐxué ģeofizika
地球仪 dìqiúyí globuss
地区 dìqū novads; vieta
地权 dìquán *jur.* īpašuma tiesības uz zemi
地热 dìrè *ģeol.* zemes siltums; ģeotermiskās īpašības
地热度 dìrèdù *ģeol.* ģeotermiskā pakāpe
地热学 dìrèxué *ģeol.* ģeotermija
地热学家 dìrèxuéjiā *ģeol.* ģeotermists
地上茎 dìshàngjīng *bot.* auga virszemes stiebrs
地势 dìshì apkārtnes reljefs
地摊 dìtān lete ielas tirdzniecībai
地毯 dìtǎn paklājs
地头 dìtóu ❶ *dial.* nozīmēšanas, norīkošanas vieta; ❷ izcelsmes vieta; sākums; ❸ stāvoklis; ❹ *dial.* vietējais; ❺ lauka mala; ❻ lappuses apakšmala
地图 dìtú ❶ ģeogrāfiskā karte; ❷ atlass
地委 dìwěi apgabala partijas komiteja
地位 dìwèi ❶ statuss; ❷ stāvoklis *(ekonomiskais, politiskais u.c.)*; ❸ vieta *(kuru aizņem kāda persona vai priekšmets)*
地温 dìwēn *ģeol., met.* ģeoterma; zemes temperatūra
地温学 dìwēnxué *ģeol.* ģeotermija
地峡 dìxiá zemes šaurums
地下 dìxià ❶ pazemes *(eja; dzīļu bagātības u.c.)*; ❷ *saīsin.* metro; ❸ pagrīde; pagrīdes *(darbība)*
地下 dì·xia ❶ zeme; ❷ grīda
地下党 dìxiàdǎng pagrīdes partija
地下海 dìxiàhǎi *ģeogr.* pazemes jūra
地下茎 dìxiàjīng *bot.* stiebra pazemes daļa
地下室 dìxiàshì pagrabs
地下水 dìxiàshuǐ gruntsūdens
地线 dìxiàn *el.* iezemējums
地心 dìxīn *ģeol.* zemeslode
地形 dìxíng ❶ reljefs; ❷ topogrāfija; ❸ apkārtne
地形图 dìxíngtú *ģeogr.* topogrāfiskā karte
地形学 dìxíngxué *ģeogr.* topogrāfija
地形雨 dìxíngyǔ *met.* orogrāfiskais lietus
地衣 dìyī *bot.* ķērpis *(Lichenes sp.)*
地窨子 dìyìn·zi *sar.* pagrabs
地榆 dìyú *bot., farm.* brūnvālīte *(Sanguisorba officinalis)*
地狱 dìyù *rel.* elle
地域 dìyù ❶ teritorija; ❷ lokālisms; lokālpatriotisms; lokāli uzskati
地震 dìzhèn *ģeol.* zemestrīce
地震波 dìzhènbō *ģeol.* seismiskais vilnis
地震计 dìzhènjì *ģeol.* seismometrs
地震区 dìzhènqū *ģeol.* seismisks apgabals
地震图 dìzhèntú *ģeol.* seismogramma
地震学 dìzhènxué *ģeol.* seismoloģija
地震学家 dìzhènxuéjiā *ģeol.* seismologs
地震仪 dìzhènyí *ģeol.* seismogrāfs

地政 dìzhèng ❶zemes ierīcība; ❷zemes izmantošana
地支 dìzhī didži *(12 „Zemes zari"– 12 cikliskās zīmes, ko kombinācijā ar „Debess celmiem" lieto gadu, mēnešu, dienu un stundu noteikšanai)*
地址 dìzhǐ adrese
地质 dìzhì ❶zemes ģeoloģiskā uzbūve; ❷ģeoloģiskie periodi; ❸ģeoloģiskās *(ekspedīcijas, dati u.c.)*
地质部 dìzhìbù ģeoloģijas ministrija
地质学 dìzhìxué ģeoloģija
地轴 dìzhóu *astr.* zemes ass
地主 dìzhǔ ❶muižnieks; ❷saimnieks
地转风 dìzhuǎnfēng *met.* ģeostrofiskais vējš
地租 dìzū zemes noma; zemes rente

D

弟 dì **lietv.** ❶jaunākais brālis; ❷māceklis; sekotājs; **palīgv.** palīgvārds kārtas skaitļu apzīmēšanai; **saik.** tikai; bet; **īpašv.** Di *uzv.*
弟弟 dì·di jaunākais brālis
弟妇 dìfù jaunāka brāļa sieva
弟妹 dìmèi jaunākie brālis un māsa
弟兄 dì·xiong brāļi
弟子 dìzǐ ❶mācekļi; ❷sekotāji

的 dì/·de/dí **lietv.** mērķis

帝 dì **lietv.** ❶imperators; monarhs; ❷*saīs.* imperiālisms; ❸debesu valdnieks; augstākā dievība; ❹imperatora pēcnāves vārds
帝国 dìguó ❶monarhija; ❷impērija
帝国主义 dìguózhǔyì imperiālisms; imperiālistisks
帝国主义者 dìguózhǔyìzhě imperiālists
帝号 dìhào imperatora tituls
帝王 dìwáng ❶monarhs; ❷imperators; ❸karalis; cars; valdnieks
帝王将相 dìwángjiàngxiàng imperatori un vietvalži; ģenerāļi un augstmaņi
帝位 dìwèi tronis
帝制 dìzhì monarhija; monarhijas iekārta; patvaldība

递(遞) dì **darb.** ❶padot; nodot *(vēstuli, sūtījumu u.c.)*; ❷sūtīt; pārsūtīt; adresēt; nogādāt; ❸pācelties citā saulē; nomirt; **lietv.** pasta stacija; ❹aplenkums; apļveida aizsardzība; **apst.** pārmaiņus; pēc kārtas; maiņās
递补 dìbǔ pakāpeniski papildināt; pakāpeniski aizpildīt vakances
递加 dìjiā ❶pakāpeniski palielināt; ❷samērīgi palielināt
递减 dìjiǎn ❶pakāpeniski samazināt; ❷pakāpeniski atslābt
递降 dìjiàng pakāpeniski samazināt; pakāpeniski pazemināties
递交 dìjiāo iesniegt *(vēstuli, akreditācijas rakstu u.c.)*
递升 dìshēng kāpt augšā pa dienesta kāpnēm
递送 dìsòng sūtīt; izsūtīt *(pastu, rīkojumus u.c.)*; nogādāt
递增 dìzēng pakāpeniski pieaugt; pieaugošs

谛(諦) dì **darb.** ❶aplūkot; ieskatīties; pētīt; iedziļināties; ❷*rakst.* uzmanīgi *(kaut kam sekot)*; uzmanīgi ieskatīties; ❸iespiesties *(atmiņā, dvēselē)*; **lietv.** *bud.* patiesība; izprast patiesību; garīga apskaidrība
谛视 dìshì aplūkot; uzmanīgi ielūkoties
谛听 dìtīng *rakst.* uzmanīgi ieklausīties

第 dì **palīgv.** ❶tiek lietots pirms skaitļa vārda kārtas numura apzīmēšanai *(pirmais, otrais u.c.)*; **saik.** tikai; tik vien kā; bet; **lietv.** ❷kārta; sērija; kārtība; pakāpe; ❸*novec.* zinātniskais grāds; ❹pils; rezidence; grezns nams; muiža; **darb.** izkārtot noteiktā secībā; secīgi novietot; ❺*novec.* nokārtot eksāmenu zinātniskā grāda iegūšanai; **īpašv.** Di *uzv.*
第二 dì-èr ❶otrais; ❷otrkārt; ❸**īpašv.** *(reti)* Di-er *uzv.*
第二把手 dì'èrbǎshǒu ❶vietnieks; ❷*sar.* otrā vijole
第二代 dì'èrdài otrā paaudze
第二审 dì'èrshěn *jur.* otrās pakāpes tiesa
第二性 dì'èrxìng otrreizējs
第三 dì-sān ❶trešais; ❷treškārt
第三把手 dìsānbǎshǒu otrais vietnieks
第三纪 dìsānjì *ģeol.* terciārais periods
第三系 dìsānxì *ģeol.* terciārā sistēma
第三者 dìsānzhě trešā persona
第四 dì-sì ❶ceturtais; ❷ceturtkārt
第四纪 dìsìjì *ģeol.* kvartārais periods
第四系 dìsìxì *ģeol.* kvartārā sistēma
第五 dì-wǔ ❶piektais; ❷piektkārt
第一 dì-yī ❶pirmais; ❷pirmkārt; ❸galvenais
第一把交椅 dì-yī bǎ jiāoyǐ ❶pirmā vieta; ❷spēlēt galveno lomu
第一把手 dìyībǎshǒu galvenais vadītājs; *sar.*pirmā vijole
第一流 dìyīliú pirmklasīgs; pirmā šķira
第一手 dìyīshǒu ❶labākais darbinieks; ❷sava amata meistars; ❸*sp.* labākais spēlētājs; čempions; ❹*(ziņas)* no pirmavota
第一位 dìyīwèi pirmā vieta
第一线 dìyīxiàn priekšējā līnija
第一性 dìyīxìng primārais

蒂(蔕) dì **lietv.** zieda kāts; augļu kātiņš; potzars

棣 dì **lietv.** jaunākais brālis; **īpašv.** Di *uzv.*
棣棠 dìtáng *bot.* Japānas kerija *(Kerria japonica)*

缔(締) dì **darb.** ❶stipri sasiet; sasiet mezglā; ❷sadraudzēties; izveidot draudzīgas attiecības; ❸slēgt līgumu; izveidot savienību

缔合 dìhé *fiz., ķīm.* asociācija

缔交 dìjiāo ❶sadraudzēties; ❷nodibināt diplomātiskās attiecības

缔结 dìjié noslēgt vienošanos, līgumu

缔约 dìyuē noslēgt līgumu

缔约国 dìyuēguó *dipl.* līgumslēdzējas puses

缔造 dìzào konstruēt; radīt; dibināt

缔造者 dìzàozhě pamatlicējs; *(jaunas partijas)* izveidotājs

碲 dì **lietv.** *ķīm.* telūrs (Te)

dia

嗲 diǎ **apst.** *dial.* klīrīgi; māksloti jauki

dian

掂 diān **darb.** ❶aptuveni nomērīt svaru rokā; pasvārstīt rokā; ❷aptuveni aprēķināt; ❸apsvērt

掂掇 diān·duo ❶apsvērt; apdomāt; ❷būt nodomājušam

掂斤播两 diānjīn-bōliǎng ❶aptuveni nomērīt svaru rokā; pasvārstīt rokā; ❷apsvērt; apdomāt; ❸būt sīkumainam

掂斤两 diānjīnliǎng *(kādu)* iztaujāt; iztaustīt; izzondēt

颠(顛) diān **darb.** apgāzties; nokrist kājām gaisā; *dial.* aizbēgt; aizmukt; **lietv.** ❶*(kalna)* virsotne; *(koka)* galotne; ❷galvvidus; pauris; ❸sākums; sakne; pamats

颠簸 diānbǒ ❶kratīt *(ratus)*; ❷šūpot *(laivu)*; šūpoties; ❸uztraukt; uztraukties; ❹nestabils; svārstīgs

颠倒 diāndǎo ❶apgāzties; apgāzties otrādi; ❷apgāzt; ar kājām gaisā ačgārni; ❸apjukums; sajukums *(domās)*; kā bez prāta; ❹sagrozīt *(faktus)*

颠倒黑白 diāndǎo-hēibái saukt melnu par baltu un otrādi *(sagrozīt patiesību)*

颠倒是非 diāndǎo-shìfēi sagrozīt patiesību

颠覆 diānfù ❶apmest kūleni; ❷*pārn.* sagrūt; gāzt *(režīmu, dinastiju)*; ❸paklupt; ❹graut; īstenot graušanas darbību

颠来倒去 diānlái-dǎoqù lai kā arī negrozītos; lai kā arī neapsvērtu; nākas atkārtot vienu un to pašu

颠连 diānlián ❶nokrist ar seju uz leju; ❷ciest neveiksmi; fiasko

颠末 diānmò ❶no sākuma līdz galam; ❷detaļas; sīkumi

颠沛 diānpèi ❶nokrist; nogāzties *(no koka)*; ❷*pārn.* ciest neveiksmi; ❸nokļūt grūtos materiālos apstākļos

颠沛流离 diānpèi-liúlí svaidīties apkārt, meklējot izeju no sarežģītiem materiālajiem apstākļiem; klīst apkārt pa pasauli

颠扑不破 diānpū-bùpò nelūzt – ne apgāzts, ne no sitiena *(neapgāžama patiesība)*

颠茄 diānqié *bot., farm.* beladonna; melnā velnoga *(Atropa belladonna)*

颠三倒四 diānsān-dǎosì ❶ar kājām gaisā; visu apgriezt otrādi; ❷nesaprast, kā rīkoties; juceklīgi *(par rīcību, runu, uzvedību)*

巅(巔) diān **lietv.** virsotne; kalna smaile; **darb.** ❶nokrist; ❷pazaudēt

癫(癲) diān **darb.** trakot; sajukt prātā; **lietv.** prāta zaudēšana; ārprāts; trakumsērga; **īp.** vājprātīgs; nenormāls

癫狂 diānkuáng ❶vājprāts; sajukšana prātā; ❷vājprātīgs; ❸*med.* mēnessērdzīgs; ❹neķītrs; frivols

癫痫 diānxián *med.* epilepsija

典 diǎn **lietv.** ❶*(sena)* grāmata; klasisks avots; pamatdokuments; vēsturisks dokuments *(traktāts, rakstu piemineklis)*; ❷klasisks citāts; atsauce no kanona; ❸standarts; likums; kanons; ❹paraugs; etalons; norma; ❺*jur.* likums; nolikums; kodekss; ❻svinības; svinīga ceremonija; rituāls; **īp.** klasisks; priekšzīmīgs; pareizs; kanonisks; pamatlicējs; **darb.** ❶nolīgt *(darbinieku, kalpotāju)*; ❷vadīt; pārvaldīt; būt atbildīgam par; ❸ieķīlāt; **īpašv.** Dieņ *uzv.*

典当 diǎndàng ❶ieķīlāt; ❷lombards

典范 diǎnfàn klasisks piemērs; paraugs

典故 diǎngù tēlaini, trāpīgi izteicieni

典籍 diǎnjí literatūras piemineklis; sena rakstība

典礼 diǎnlǐ ❶svinības; ❷*(kāzu vai citu svinīgu notikumu)* ceremonija

典型 diǎnxíng ❶paraugs; piemērs; ❷klasisks; tipisks; ❸tips; tipizācija

典型化 diǎnxínghuà tipizācija

典型性 diǎnxíngxìng tipiskums

典押 diǎnyā ieķīlāt

典雅 diǎnyǎ izmeklēts; elegants

典章 diǎnzhāng likumu apkopojums

点(點) diǎn **lietv.** ❶punkts; punktu; nulles; iedomāts *(matemātikā)*; ❷*ķīn. kaligrāfija* punkts *(kā viens no hieroglifa elementiem)*; ❸punkts; aplītis; komats *(pieturzīme tekstā)*; ❹kritisks punkts; ❺punkts *(apdzīvota vieta)*; ❻ģeogrāfisks

punkts; ❶ atzīme; acs; balle; ❷ plankums; traips; ❸ piliens; šļakatas; ❹ stunda *(laiks)*; noteikts laiks; ❺ drusciņa; kripatiņa; **skait.** *priekšlikumiem*; **darb.** ❶ notašķīt; notraipīt; apgānīt; ❷ pilēt; pilināt *(zāles)*; ❸ pielikt punktu; likt pieturzīmes; ❹ atlasīt *(no teksta)*; izvēlēties *(ēdienu, lugu u.c.)*; ❺ izgreznot; nokrāsot; apmērcēt *(otiņu)*; ❻ *(viegli)* pieskarties; saskarties; *(viegli)* atbalstīties; ❼ *lauks.* izmantot ligzdsējas paņēmienu; ❽ parādīt; norādīt; apmācīt; ❾ skaitīt; pārbaudīt; ❿ izvēlēties; pasūtīt; ⓫ izdarīt mājienu; ⓬ iededzināt *(lampu)*

点播 diǎnbō ❶ *lauks.* ligzdsēja; ligzdsējas paņēmiens; ❷ pieteikt radio raidījumu

点拨 diǎn·bo *sar.* izdarīt mājienu

点窜 diǎncuàn rediģēt, labot *(sacerējumu u.c.)*

点滴 diǎndī ❶ piliens; ❷ niecīgs; mazs; ❸ nedaudz

点厾 diǎndū *māksl.* piekrāsot *(gleznu, akvareli u.c.)*

点焊 diǎnhàn *tehn.* punktu metināšana

点火 diǎnhuǒ ❶ iededzināt uguni; ❷ provokācija; ❸ ienaida sēšana

点饥 diǎnjī iestiprināties; uzkost

点将 diǎnjiàng izvēlēties karavadoni *(izvēlēties kandidatūru noteiktu pienākumu veikšanai un nosaukt vārdā)*

点名 diǎnmíng ❶ pārbaude, izsaucot klātesošos; atzīmēt uzvārdus pēc saraksta; ❷ piedāvāt kandidatūru

点破 diǎnpò atklāt, uzminēt *(noslēpumu)*

点燃 diǎnrán ❶ aizdedzināt *(lāpu)*; ❷ aizdegties; degt

点染 diǎnrǎn ❶ retušēt; uzlikt krāsu; ❷ notraipīt; ❸ veikt apdari

点射 diǎnshè *milit.* šaut *(īsām vai garām)* kārtām

点施 diǎnshī *lauks.* ligzdveida mēslošana

点收 diǎnshōu pieņemt; saņemt

点铁成金 diǎntiě-chéngjīn pieskarties metālam un to pārvērst zeltā *(labi izrediģēt sacerējumu; prasmīgi izmantot sacerējumā pagātnes faktus un citātus)*

点头 diǎntóu piekrist; māt ar galvu

点头哈腰 diǎntóu-hāyāo pamāt ar galvu un paklanīties jostas vietā ; *sar.* izturēties pasvītroti godbijīgi

点心 diǎn·xin ❶ kūka; saldumi; ❷ vieglas uzkodas

点验 diǎnyàn pārbaudīt *(visu pēc kārtas; pēc saraksta)*

点着 diǎnzháo iededzināt *(uguni)*

点钟 diǎnzhōng diennakts stunda *(pēc pulksteņa)*

点种 diǎnzhǒng *lauks.* ligzdsēja

点缀 diǎnzhuì ❶ izdaiļot; ❷ kaut cik; kaut nedaudz

点字 diǎnzì Braila ābece *(gan ar burtiem, gan hieroglifiem)*

点子 diǎn·zi ❶ piliens; ❷ plankums; ❸ ideja; nodoms

碘 diǎn **lietv.** *ķīm.* jods (I)

碘酊 diǎndīng *farm.* joda tinktūra

碘仿 diǎnfǎng *ķīm.* jodoforms

碘酒 diǎnjiǔ jods; joda tinktūra

碘钨灯 diǎnwūdēng jodkvarca lampa

碘盐 diǎnyán *farm.* jodkālija sāls

踮 diǎn **darb.** staigāt uz pirkstgaliem

电(電) diàn **lietv.** ❶ elektrība; strāva; ❷ zibens; strāvas trieciens; ❸ telegramma; **īp.** elektrisks; ❶ zibenīgs; ❷ neatliekams; **darb.** ❶ saņemt strāvas triecienu; ❷ telegrafēt; **sast.** elektro- *(elektrokabelis, elektroakustika; elektrofizioloģija u.c.)*

电报 diànbào ❶ telegrāfs; ❷ telegramma

电报机 diànbàojī telegrāfa aparāts

电报局 diànbàojú telegrāfs *(iestāde)*

电报线 diànbàoxiàn telegrāfa vads

电报纸 diànbàozhǐ telegrāfa blanka

电表 diànbiǎo elektriskais skaitītājs

电冰箱 diànbīngxiāng elektriskais ledusskapis

电波 diànbō *radioteh.* elektroviļņi

电铲 diànchǎn *mašīnb.* ekskavators

电场 diànchǎng elektriskais lauks

电唱机 diànchàngjī elektroatskaņotājs

电唱头 diànchàngtóu skaņu noņēmējs; adapters

电车 diànchē tramvajs

电车站 diànchēzhàn tramvaja pietura

电池 diànchí *el.* elements

电池组 diànchízǔ *el.* baterija

电磁 diàncí elektromagnētisms

电磁波 diàncíbō elektromagnētiskie viļņi

电磁场 diàncíchǎng elektromagnētiskais lauks

电磁铁 diàncítiě *el.* elektromagnēts

电导率 diàndǎolǜ *el.* elektrības vadāmība

电灯 diàndēng elektriskā lampa; elektriskā gaisma

电灯光 diàndēngguāng elektriskā gaisma

电灯泡 diàndēngpào elektriskā lampiņa

电动 diàndòng elektrisks; elektro

电动机 diàndòngjī elektromotors

电动势 diàndòngshì elektriskā piedziņa

电镀 diàndù *tehn.* galvanizācija

电镀版 diàndùbǎn *poligr.* galvanizācijas klišeja

电镀工 diàndùgōng galvanizācijas plašu ražošana

电镀术 diàndùshù *tehn.* galvanogrāfija

电费 diànfèi maksa par elektrību

电感 diàngǎn *el.* induktivitāte

电镐 diàngǎo *mašīnb.* ❶ elektropiedziņas pneimatiskais āmurs; ❷ ekskavators

电工 diàngōng ❶ elektromērinstruments; ❷ elektriķis

电工学 diàngōngxué elektromehānika

电功率 diàngōnglǜ elektriskās strāvas jauda

电光 diànguāng *fiz.* elektroluminiscence

电焊 diànhàn *tehn.* elektrometināšana

电焊工 diànhàngōng elektrometinātājs

电焊条 diànhàntiáo *tehn.* elektrods

电贺 diànhè telegrāfisks apsveikums
电荷 diànhè *el.* pozitīvais vai negatīvais lādiņš
电弧 diànhú elektriskais loks
电弧炉 diànhúlú *metal.* elektriskā loka krāsns
电花 diànhuā elektriskās dzirksteles
电化教学 diànhuà jiàoxué elektromērinstrumentu izmantošana apmācību praksē
电化学 diànhuàxué *fiz.* elektroķīmija
电话 diànhuà telefons
电话簿 diànhuàbù telefonu grāmata
电话机 diànhuàjī telefona aparāts
电话局 diànhuàjú telefonu apakšstacija
电话铃 diànhuàlíng telefona zvans
电汇 diànhuì telegrāfa naudas pārvedums
电机 diànjī ❶ elektromotors; ģenerators; ❷ elektromehānika
电机学 diànjīxué elektromehānika
电极 diànjí elektrods; plusa *(mīnusa)* spaile
电极化 diànjíhuà elektriskā polarizācija
电键 diànjiàn telegrāfa atslēga
电解 diànjiě *ķīm.* elektrolīze
电解槽 diànjiěcáo *tehn.* elektrolīzes vanna
电解体 diànjiětǐ *el.* dielektriskā viela
电解质 diànjiězhì *el.* dielektriskā viela
电矩 diànjǔ *el.* elektriskais moments
电锯 diànjù elektriskais zāģis
电抗 diànkàng *el.* reaktīvā pretestība
电缆 diànlǎn elektrokabelis
电离 diànlí *fiz., ķīm.* jonizācija
电离层 diànlícéng *met.* jonosfēra
电犁 diànlí elektriskais arkls
电力 diànlì elektrība; elektro-
电力部 diànlìbù elektroenerģētikas ministrija
电力网 diànlìwǎng elektriskais tīkls
电力线 diànlìxiàn ❶ elektriskā spēka līnija; ❷ spēka vads
电力站 diànlìzhàn elektrospēkstacija
电量 diànliàng elektrības daudzums
电疗 diànliáo *med.* elektroterapija
电料 diànliào elektropreces
电铃 diànlíng elektriskais zvans
电流 diànliú elektriskā strāva
电流计 diànliújì *el.* ampērmetrs
电炉 diànlú elektriskā krāsns
电路 diànlù elektriskā ķēde; kontūrs
电码 diànmǎ Morzes ābece
电鳗 diànmán *zool.* elektriskais zutis *(Electrophorus electricus)*
电门 diànmén elektriskais slēdzis
电木 diànmù *ķīm.* bakelīts
电能 diànnéng elektroenerģija
电钮 diànniǔ elektriskā poga
电瓶 diànpíng *el.* akumulators
电瓶车 diànpíngchē elektrokārs
电气 diànqì elektrība; elektro *(vilciens, iekārta u.c.)*
电气化 diànqìhuà elektrifikācija
电气石 diànqìshí *min.* turmalīns
电器 diànqì elektroaparāti; instrumenti
电桥 diànqiáo elektropārvades tilts
电热 diànrè elektroapsildīšana
电热厂 diànrèchǎng termoelektrostacija
电容 diànróng elektrības tilpums
电容器 diànróngqì kondensators
电扇 diànshàn elektriskais ventilators
电渗 diànshèn *el.* elektroosmoze
电石 diànshí kalcija karbīds
电石灯 diànshídēng acetilēna lukturis
电石气 diànshíqì acetilēns
电势 diànshì *el.* elektriskais potenciāls
电势差 diànshìchā *el.* potenciālu atšķirība
电势计 diànshìjì *el.* potenciometrs
电视 diànshì televīzija
电视机 diànshìjī televizors
电视剧 diànshìjù televīzijas uzvedums
电视塔 diànshìtǎ televīzijas tornis
电视台 diànshìtái televīzija *(vispārējais nosaukums)*
电枢 diànshū elektromotora enkurs
电台 diàntái ❶ radiostacija; ❷ raidstacija
电烫 diàntàng elektriskā ondulācija
电梯 diàntī lifts
电筒 diàntǒng elektriskais lukturītis
电网 diànwǎng elektriskais žogs
电位 diànwèi *el.* elektriskais potenciāls
电位差 diànwèichā *el.* potenciālu starpība
电位计 diànwèijì *el.* potenciometrs
电文 diànwén telegrammas teksts
电线 diànxiàn elektriskais vads
电线杆 diànxiàngān telegrāfa stabs
电信 diànxìn telefona un telegrāfa sakari
电信局 diànxìnjú pasts un telegrāfs *(iestāde)*
电刑 diànxíng spīdzināšana ar elektriskās strāvas palīdzību
电学 diànxué elektrība *(kā zinātnes nozare vai mācību priekšmets)*
电讯 diànxùn ❶ ziņojums; ❷ radiosignāls
电压 diànyā strāvas spriegums
电压计 diànyājì *el.* voltmetrs
电眼 diànyǎn *el.* fotoelements
电唁 diànyàn telegrāfiski nosūtīta līdzjūtība
电冶 diànyě elektrometalurģija
电椅 diànyǐ elektriskais krēsls
电影 diànyǐng ❶ kino; ❷ kinematogrāfs
电影机 diànyǐngjī kinoaparāts
电影业 diànyǐngyè kinematogrāfija
电影院 diànyǐngyuàn kinoteātris
电泳 diànyǒng *el.* elektroforēze; kataforēze
电源 diànyuán strāvas avots
电晕 diànyùn *el.* elektrisko vadu starojums naktī
电灶 diànzào elektriskā plīts

电闸 diànzhá slēdzis
电站 diànzhàn elektrostacija
电钟 diànzhōng elektriskais pulkstenis
电珠 diànzhū miniatūra elektriskā spuldzīte
电铸 diànzhù *el.* galvanoplastika
电子 diànzǐ *fiz.* ❶ elektrons; ❷ elektroniskā optika, fizika u.c.
电子层 diànzǐcéng *fiz.* elektronu čaula
电子管 diànzǐguǎn *radioteh.* elektronu lampa; radiolampa
电子流 diànzǐliú elektronu plūsma
电子脑 diànzǐnǎo elektronu smadzenes
电子枪 diànzǐqiāng elektronu lielgabals; prožektors
电子束 diànzǐshù *fiz.* elektronu kūlis
电子学 diànzǐxué *el.* elektronika
电阻 diànzǔ elektriskā pretestība
电阻器 diànzǔqì *el.* rezistors
电钻 diànzuàn *mašīnb.* elektriskais urbis

佃

佃 diàn **darb.** ❶ nodarboties ar zemkopību; apstrādāt *(zemi)*; ❷ rentēt *(zemi)*; ❸ iznomāt *(zemi)*; ❹ medīt
佃户 diànhù rentnieks; zemnieks, kas rentē zemi
佃农 diànnóng zemnieks – rentnieks
佃权 diànquán *jur.* rentes tiesības
佃租 diànzū zemes rente; maksa par zemes rentēšanu

店

店 diàn **lietv.** ❶ viesnīca; iebraucamā vieta; ❷ traktieris; ❸ veikals; veikaliņš
店东 diàndōng viesnīcas vai veikala saimnieks
店家 diànjiā veikala *(viesnīcas, restorāna)* saimnieks
店面 diànmiàn veikala telpas; tirdzniecības paviljons
店铺 diànpù veikals; veikaliņš
店小二 diànxiǎo'èr apkalpotājs *(viesnīcā, veikalā)*; oficiants
店员 diànyuán ❶ veikalnieks; ❷ pārdevējs

玷

玷 diàn **lietv.** plankumiņš *(uz nefrīta gabala)*; defekts; **darb.** apkaunot *(kādu)*
玷辱 diànrǔ apkaunot; apkaunot labo vārdu
玷污 diànwū nomelnot; apkaunot

垫(墊)

垫(墊) diàn **darb.** ❶ palikt *(apakšā)*; ❷ pasegt, paklāt *(apakšā)*; ❸ balstīties uz; ❹ izklāt *(salmus)*; ❺ pielikt klāt; ❻ maksāt; maksāt avansa veidā; finansēt; ❼ iegrimt; iekrist; nolaisties; ❽ slēpt; **lietv.** ❶ ieklāšana *(starpā)*; odere; ❷ *tehn.* paliktnis; blīve; ❸ paklājs; ❹ spilvens
垫板 diànbǎn *mašīnb.* paliktnis
垫付 diànfù iemaksāt avansa veidā; izmaksāt avansā
垫环 diànhuán *mašīnb.* atbalsta paliktnis
垫肩 diànjiān ❶ vates paliktnis uz krāvēja pleca; ❷ *(kleitas)* pleciņi
垫脚石 diànjiǎoshí ❶ akmens pakāpiens; ❷ *pārn.* tramplīns *(noteiktu mērķu sasniegšanai)*
垫款 diànkuǎn avanss
垫圈 diànquān *mašīnb.* paplāksne; disks
垫子 diàn·zi odere; vates vai tūbas odere

钿(鈿)

钿(鈿) diàn **lietv.** ❶ sievietes matu rota; ❷ broša; ❸ zelta vai perlamutra inkrustācija
钿盒 diànhé ar zeltu un perlamutru inkrustēta kastīte *(rotaslietām)*

淀(澱)

淀(澱) diàn **lietv.** ❶ seklūdens; ❷ sekls ezers; ❸ *(ezera)* nogulas
淀粉 diànfěn stērķele
淀粉酶 diànfěnméi *fiziol.* fermenti *(amilāze, diastāze)*

惦

惦 diàn **darb.** ❶ turēt atmiņā; ❷ uztraukties *(par)*; pārdzīvot *(par)*; raizēties
惦记 diànjì skumt; satraukties

奠

奠 diàn **darb.** ❶ pasniegt; pasniegt veltījumu *(bēru rituālā)*; ❷ nolikt uz zemes; ❸ apliecināt; ❹ ielikt pamatu; nodibināt
奠定 diàndìng ielikt pamatus
奠都 diàndū nodibināt galvaspilsētu
奠基 diànjī ielikt pamatu *(būvei, celtnei; zinātnes nozarei)*
奠基人 diànjīrén pamatlicējs
奠基石 diànjīshí pamatakmens; stūrakmens
奠酒 diànjiǔ *rit.* kapa apslacīšana ar vīnu vai cienāšana ar vīnu *(par godu gariem vai aizgājējam)*

殿

殿 diàn **lietv.** ❶ *(pils, dievnama)* zāle; ❷ templis; tempļa zāle; ❸ arjergards; *(karaspēka)* noslēdzošā daļa **darb.** ❶ *milit.* būt karaspēka arjergardā; noslēgt *(kolonnu u.c.)*; būt pēdējam; ❷ samierināt; iedibināt mieru; **vietn.** Jūs; Jūsu *(griežoties pie gados vecāka cilvēka)*
殿后 diànhòu ❶ būt arjergardā; ❷ noslēgt kolonnu
殿军 diànjūn *milit.* arjergarda daļas; karaspēks
殿试 diànshì *vēst.* eksāmeni imperatora pilī *(进士 zinātniskā ranga iegūšanai)*
殿下 diànxià ❶ Jūsu Augstība; ❷ Mēs *(imperators par sevi)*

靛

靛 diàn **lietv.** ❶ tumši zila krāsa; zils; ❷ *ķīm.* indigo; indigotīns
靛颏儿 diànkér *zool.* lakstīgala *(Luscinia calliope)*
靛蓝 diànlán *ķīm.* indigo; indikāns
靛蓝母 diànlánmǔ *ķīm.* indikāns
靛青 diànqīng tumši zils

diao

刁

刁 diāo **īp.** ❶ ļoti viltīgs; ļauni viltīgs; ❷ slikts;

netikls; netaisnīgs; **īpašv.** Diao *uzv.*
刁悍 diāohàn ❶viltīgs un nekaunīgs; ļauni viltīgs;❷cietsirdīgs
刁滑 diāohuá viltīgs; blēdīgs
刁难 diāonàn piesieties; likt šķēršļus; darīt *(kaut ko)* par spīti
刁钻 diāozuān ❶viltīgs; ❷nodevīgs
叼 diāo **darb.** *sar.* ❶turēt mutē vai zobos *(cigareti, pīpi u.c.)*; ❷knābī turēt barību *(par putniem)*
凋 diāo **darb.** ❶bālēt; vīst; krist *(par lapām)*; ❷vārgt; nīkt; panīkt; **īpašv.** Diao *uzv.*
凋敝 diāobì ❶aizlauzts; panīcis; ❷stagnācija; lejupslīde; depresija; trūkums
凋零 diāolíng atkailināties; nobirt *(par koku lapām)*
凋落 diāoluò nobirt; nokrist *(par koku lapām)*
凋萎 diāowěi ❶*rakst.* novīst; nonīkt; ❷vīšana; novīšana
凋萎病 diāowěibìng *bot.* fuzarioze *(augu slimība)*
凋谢 diāoxiè ❶nobirt; nokrist; ❷novīst
貂 diāo **lietv.** *zool.* ❶sabulis; ❷cauna *(Martes sp)*
貂皮 diāopí sabuļa kažokāda
貂熊 diāoxióng *biol.* āmrija, tinis *(Gulo gulo)*
碉 diāo **lietv.** ❶grota; ❷*(Tibetas arhitektūras stilā būvēta)* akmens daudzstāvu māja; ❸no akmeņiem būvēts tornis-cietoksnis
碉堡 diāobǎo *milit.* ❶bastions; ❷kazarma
碉楼 diāolóu tornis-cietoksnis; bastions
雕(鵰、彫、琱) diāo **lietv.** *zool.* klinšu ērglis *(Aquila chrysaetus)*; **darb.** ❶griezt; inkrustēt; gravēt; ❷izgriezt *(ornamentus)*; **īpašv.** Diao *uzv.*
雕版 diāobǎn *poligr.* ❶gijošēšana *(zīmējuma gravēšana uz īpašas gijošēšanas iekārtas)*; ❷*poligr.* inkrustēta koka klišeja
雕虫小技 diāochóng-xiǎojì zema līmeņa māksla *(par nesaturīgu literatūras sacerējumu)*
雕弓 diāogōng ornamentiem rotāts šaujamais loks
雕花 diāohuā ❶inkrustēt ornamentus; ❷ornamenti
雕刻 diāokè ❶skulptūra; ❷gravīra; ❸gravēt; ❹inkrustēt
雕刻刀 diāokèdāo graviera grieznis
雕刻家 diāokèjiā ❶gravieris; ❷inkrustētājs; ❸skulptors
雕梁画栋 diāoliáng-huàdòng mākslinieciski izrotātas sijas un spāres; krāšņa pils
雕漆 diāoqī inkrustācija lakā
雕塑 diāosù skulptūra; plastika; skulptūru veidošana
雕塑家 diāosùjiā skulptors
雕塑品 diāosùpǐn skulptūra
雕鸮 diāoxiāo *zool.* ūpis *(Bubo sp.)*
雕琢 diāozhuó ❶veidot, izcirst statuju; ❷*pārn.* slīpēt un pilnveidot valodu
吊(弔) diào **darb.** ❶karāties; ❷pakārties; nožņaugties; ❸piekārt; piespraust; ❹šūt; piešūt; piepogāt; ❺pieprasīt; ❻pagodināt aizgājēja piemiņu; **īp.** piekārts; piekarināts; **skait.** *(metāla naudas virtene senajā Ķīnā)* diao *(simt čohu – 1000 vai 100 monētu vienā virtenē)*
吊舱 diàocāng *av.* gondola
吊车 diàochē ceļamkrāns
吊床 diàochuáng piekārta koja *(uz kuģa vai zemūdenes)*
吊锤 diàochuí *tehn.* zveltnis
吊带 diàodài jostas soma
吊灯 diàodēng iekārtā lampa
吊斗 diàodǒu *tehn.* ❶greifers; ❷greifera kauss
吊儿郎当 diào'erlángdāng ❶bezatbildīgs; ❷nevīžīgs; nolaidīgs; izlaidies
吊杆 diàogān ceļamkrāna strēle
吊环 diàohuán *sp.* ❶riņķi; ❷vingrošana riņķos
吊客 diàokè ciemiņi, kas ieradušies pagodināt aizgājēju
吊民伐罪 diàomín-fázuì ❶sodīt nežēlīgu tirānu; ❷atbrīvot tautu no tirānijas
吊桥 diàoqiáo ❶paceļamais tilts; ❷iekārtais tilts
吊丧 diàosāng pagodināt aizgājēju; atdot aizgājējam pēdējo godu
吊嗓子 diào sǎng·zi ievingrināt; iedziedāt balsi
吊死 diàosǐ pakārties
吊死鬼 diàosǐguǐ ❶pakāries cilvēks; ❷pakārušās cilvēka rēgs
吊桶 diàotǒng akas piekaramais spainis
吊袜带 diàowàdài zeķu saites
吊线 diàoxiàn *celtn.*atsvars *(līmeņa noteikšanai celtniecībā)*
吊销 diàoxiāo anulēt
吊唁 diàoyàn pagodināt mirušā piemiņu un izteikt līdzjūtību aizgājēja ģimenei
吊装 diàozhuāng *celtn.* ❶*(būvmateriālu)* pārvešana un nokraušana; *celtn.* ❷iekarinātā montāža
钓(釣) diào **darb.** ❶makšķerēt; ❷izkrāpt; ❸ievilināt; pārvilināt *(ar uzpirkšanas palīdzību)*; **lietv.** makšķeres āķis; makšķerēšana; **īpašv.** Diao *uzv.*
钓饵 diào'ěr ❶uz āķa liekamā ēsma; ❷kārdinājums
钓竿 diàogān makšķerkāts
钓钩 diàogōu makšķeres āķis
钓具 diàojù makšķerēšanas piederumi
钓丝 diàosī makšķeraukla
调(調) diào/tiáo **darb.** ❶skanēt; dziedāt;

spēlēt *(uz mūzikas instrumenta)*; ❷ pārvest; pievest; pārdislocēt; pārvietot; ❸ pārcelt *(citā darbā, amatā)*; **lietv.** ❶ dziesma; ❷ melodija; motīvs; ❸ intonācija; ❹ akcents; ❺ *mūz.* toņkārta; skaņojums; ❻ spējas; talants; ❼ mesli; nodokļi
调拨 diàobō ❶ pārvest uz citu vietu darba spēku; ❷ pārvest līdzekļus, asignējumus
调茬 diàochá *lauks.* sējas seka
调查 diàochá ❶ izmeklēt; ❷ apsekot; ❸ izpētīt
调查表 diàochábiǎo ❶ anketa; ❷ aptaujas lapa
调查员 diàocháyuán aptaujas veicējs
调车 diàochē *dzelzc.* manevru lokomotīve
调车场 diàochēchǎng *dzelzc.* šķirošanas parks
调车线 diàochēxiàn *dzelzc.* šķirošanas ceļš
调动 diàodòng ❶ pārvietot; ❷ pārvest; ❸ pārdislocēt *(karaspēku)*; ❹ mobilizēt; mobilizācija
调度 diàodù ❶ regulēt; ❷ manevrēt; ❸ rīkoties
调度室 diàodùshì dispečeru istaba
调度员 diàodùyuán dispečers
调度站 diàodùzhàn dispečeru stacija *(uz dzelzceļa, armijā)*
调防 diàofáng pārvest no priekšējās līnijas uz aizmuguri
调号 diàohào ❶ *lingv.* toņa zīme; ❷ *mūz.* atslēgas
调虎离山 diàohǔ-líshān ◊ izmānīt tīģeri no kalna *(izmānīt pretinieka no nocietinājumiem; izprovocēt pretinieku)*
调换 diàohuàn apmainīt; nomainīt
调回 diàohuí atsaukt; pārvest atpakaļ
调集 diàojí koncentrēt *(materiālos resursus, karaspēku u.c.)*
调卷 diàojuàn paņemt lietu no arhīva; pacelt arhīva dokumentus
调类 diàolèi *lingv.* toņu veidi
调门儿 diàoménr ❶ *sar.* balss; ❷ *mūz.* reģistrs
调派 diàopài ❶ nozīmēt; ❷ pārvest; ❸ komandēt
调配 diàopèi ❶ *(racionāli)* sadalīt; ❷ norīkot *(darbiniekus)*
调遣 diàoqiǎn pārvest; komandēt
调任 diàorèn ❶ pārvest; ❷ pārvietot uz citu amatu
调式 diàoshì *mūz.* skaņkārta
调演 diàoyǎn *(cirka, teatralizēta uzveduma)* skate
调用 diàoyòng pārvest; pārvietot
调运 diàoyùn pārvest *(no laukiem uz pilsētu vai citādi)*
调值 diàozhí *lingv.* toņa nozīme; toņa kvalitāte
调职 diàozhí pārvest citā amatā
调子 diào·zi ❶ *mūz.* skaņojums; ❷ melodija; motīvs; ❸ neapmierinātība balsī; neapmierināts tonis
调走 diàozǒu pārvest; pārdislocēt

掉 diào **darb.** ❶ krist; nokrist *(no zirga)*; ❷ notrūkt *(par pogu)*; ❸ atpalikt; ❹ pazemināties *(par cenām)*; ❺ atskatīties; ❻ pagriezt *(galvu atpakaļ);* pagriezt *(ratus, ekipāžu)*; ❼ apmainīt; apmainīties *(vietām)*; ❽ mainīt; samainīt; ❾ šaubīties; ❿ līgoties; drebēt; trīcēt; ⓫ nejauši nomest; pazaudēt; ⓬ zaudēt *(cenu)*; ⓭ purināt; ⓮ vicināt *(rokas)*; ⓯ saglabāt; ⓰ *tiek lietots kā rezultatīvā darbības vārda modifikators, darbības pabeigtības apzīmēšanai*
掉包 diàobāo apmainīt; nomainīt
掉队 diàoduì *milit.* atpalikt no savas karaspēka daļas *(karaspēka pārgājienā)*
掉过儿 diàoguòr apmainīties vietām
掉换 diàohuàn apmainīt; nomainīt *(darbu)*
掉色 diàoshǎi bālēt; izbālēt; zaudēt krāsu
掉书袋 diào shūdài bieži lietojot klasiskos citātus, pasvītrot savas dziļās zināšanas; bērt citātus kā no maisa
掉头 diàotóu ❶ pašūpot galvu *(nolieguma nozīmē)*; ❷ *(nepiekrītot)* pagriezties prom; ❸ tikt sodītam, nocērtot galvu; ❹ atskatīties; ❺ apgriezties
掉以轻心 diàoyǐqīngxīn pavirši un virspusēji izturēties pret saviem pienākumiem
掉转 diàozhuǎn pagriezt *(laivu, auto u.c.)*

铫(銚) diào **lietv.** metāla *(māla)* katliņš ar osiņu un īsu snīpīti *(ūdens vai ārstniecisko zāļu vārīšanai)*
铫子 diào·zi ❶ kastrolītis; ❷ podiņš

die

爹 diē **lietv.** *sar.* ❶ tēvs; tētis; ❷ tēvs; tētis *(cieņas pilna uzruna, griežoties pie gados vecāka cilvēka)*
爹娘 diēniáng *sar.* tēvs un māte; vecāki

跌 diē ❶ klupt; paklupt; ❷ krist; nogāzties; apgāzties; ❸ krist; kristies *(par cenu, ūdeni)*; ❹ spārdīt; spārdīties; ❺ steigties; ātri iet; **lietv.** ❶ pazole; ❷ *lit.* pauze; pārtraukums *(stāstījumā)*
跌倒 diēdǎo nogāzties; nokrist
跌跌撞撞 diē·die-zhuàngzhuàng krišus klupšus; klupdams krizdams
跌价 diējià cenu krišana
跌跤 diējiāo nokrist; nostiepties gar zemi
跌落 diēluò krist; kristies; krišana
跌水 diēshuǐ *hidr.* ūdens kritnis; pārgāze

迭 dié **mod.darb.** ❶ tikt galā *(ar kaut ko)*; spēt tikt galā; **darb.** ❶ paspēt; ❷ aizbraukt līdz; ❸ panākt; sasniegt; ❹ bēgt; aizbēgt; **apst.** ❶ pēc kārtas; viens pēc otra; ❷ daudzkārt; bieži; atkārtoti; **īpašv.** Die *uzv.*
迭次 diécì daudzas reizes; atkārtoti; atkal un atkal

谍(諜) dié **darb.** spiegot; izlūkot; izdibināt; sekot; **lietv.** spiegs; izlūks; **īp.** ❶ pietiekams;

apmierinošs; ❺ vieglprātīgs
谍报 diébào ❶ aģentūras ziņas; fakti; ❷ izlūkaģentūras ziņas; ❸ spiegot un ziņot

堞 dié **lietv.** pilsētas mūra zobi
堞口 diékǒu pilsētas mūra robi

耋 dié **lietv.** *rakst.* **īp.** astoņdesmitgadīgs *(par ļoti vecu cilvēku)*; ļoti vecs

喋(啑) dié **darb.** pļāpāt; spriedelēt
喋喋 diédié pļāpāt; pļāpīgums; bezgalīga tarkšķēšana
喋血 diéxuè *rakst.* asiņainas cīņas

叠(疊、曡) dié **darb.** ❶ salikt kaudzītē; salikt kārtās; ❷ uzslāņoties; saslāņoties; slieties; ❸ atkārtoties; dublēties; ❹ uzkrāties; akumulēties; sakrāties; ❺ saliekt; salocīt *(segu)*; salocīties; salikt kopā; ❻ bīties; baidīties; ❼ baidīt; **lietv.** ❶ *(drēbju)* ieloce; ❷ *(naudas)* žūksnis; *(vates)* kušķis; kaudze; **apst.** vairākkārtīgi; ne vienu reizi vien; bieži
叠标 diébiāo *nav.* vērums
叠标线 diébiāoxiàn *ģeodēz., nav., milit.* vērums; vēruma līnija
叠床架屋 diéchuáng-jiàwū likt gultu uz gultas un celtni uz celtnes *(atkārtot vienu un to pašu)*
叠句 diéjù *lit.* refrēns
叠罗汉 diéluóhàn *sp.* piramīda vingrošanā
叠印 diéyìn *fot.* filmas pārtīšana
叠韵 diéyùn *lingv.* atskaņu zilbes
叠字法 diézìfǎ *lingv.* reduplikācija; atkārtojums; viena un tā paša hieroglifa atkārtojums; zilbes dubultošana

碟 dié **lietv.-skait.** porcelāna bļodiņa; šķīvis
碟子 dié·zi šķīvis; bļodiņa

蝶(蜨) dié **lietv.** *sar.* tauriņš
蝶骨 diégǔ *anat.* galvenais ķīlveidīgais kauls
蝶形花 diéxínghuā *bot.* tauriņzieži *(ziedi, kurus apputekšņo tauriņi)*
蝶泳 diéyǒng *sp.* tauriņstils peldēšanā

蹀 dié **darb.** soļot; staigāt; spert soli
蹀躞 diexiè ❶ *rakst.* iet sīkiem solīšiem; ❷ staigāt šurp un turp

鲽(鰈) dié **lietv.** *zool.* bute, plekste *(Pleuronectiformes)*

ding

丁 dīng **lietv.** ❶ pilngadīgs *(cilvēks)*; pieaudzis darbinieks; ❷ ģimenes loceklis; ēdājs; ❸ sulainis; kalps; ❹ vienkāršs hieroglifs; bieži lietota rakstu zīme; ❺ noteiktas profesijas pārstāvis; ❻ gabaliņš; kumosiņš; šķēlīte; ❼ nagla; dzelonis; ❽ ding *(desmitzīmju cikla ceturtā zīme)*; ❾ četrinieks *(mācību iestādes desmitballu sistēmā)*; burts „D"; **darb.** ❶ saskārties *(ar kaut ko nepatīkamu)*; tikties *(ar kādu)*; ❷ saskrieties; sadurties; ❸ notikt; **īpašv.** Din *uzv.*
丁坝 dīngbà *nav.* traversa
丁苯橡胶 dīngběn xiàngjiāo *ķīm.* butadiēnkaučuks
丁当 dīngdāng žvadzēšana; šķindēšana
丁点儿 dīngdiǎnr *dial.* nedaudz; mazliet; piliens; šķipsna
丁东 dīngdōng žvadzēt
丁二烯 dīng'èrxī *ķīm.* butadiēns; divinils
丁零 dīnglíng zvanīt; zvaniņa skaņas
丁零当啷 dīng·ling-dānglāng šķindēšana; žvadzēšana
丁是丁，卯是卯 dīng shì dīng, mǎo shì mǎo A ir A un B ir B *(būt stingram un prasīgam; būt punktuālam)*
丁酸 dīngsuān *ķīm.* sviestskābe
丁烷 dīngwán *ķīm.* butāns
丁香 dīngxiāng ❶ ceriņi; ceriņu buķete; ❷ *bot.* neļķu koks *(Eugenia caryophyllata)*
丁香油 dīngxiāngyóu neļķu eļļa
丁字尺 dīngzìchǐ rasējamais lineāls
丁字镐 dīngzìgǎo cirtnis
丁字街 dīngzìjiē T veida krustojums
丁字梁 dīngzìliáng *celtn.* T veida sija
丁字铁 dīngzìtiě *metal.* metāls *(ar firmas vai citu apzīmējuma zīmi)*

叮 dīng **darb.** ❶ kost *(par odiem u.c.)*; ❷ izjautāt; ❸ pratināt; **onom.** *džinkstēšanas skaņas atdarinājums*
叮当 dīngdāng šķindēt; žvadzēt
叮咛 dīngníng ieteikt; dot padomu
叮嘱 dīngzhǔ ❶ sodīt; ❷ izteikt pamācības

玎 dīng **sast.**
玎珰 dīngdāng žvadzēt; skanēt
玎玲 dīnglíng **onom.** šķindēt

疔 dīng **lietv.** *med.* karbunkuls

盯 dīng **darb.** nenovērst acu; iedzelties acīm; blenzt
盯梢 dīngshāo sekot pa pēdām

钉(釘) dīng/dìng **lietv.** ❶ nagla; dzelonis; ❷ gabaliņš; kumosiņš; šķēlīte; **darb.** ❶ iet cieši pa pēdām; ❷ steidzināt
钉齿耙 dīngchǐbà *lauks.* zobainās ecēšas
钉锤 dīngchuí āmurs
钉螺 dīngluó *zool.* spīguļojošs peldošais molusks *(Creseis vergula)*

钉帽 dīngmào naglas galviņa
钉耙 dīngpá *lauks.* dzelzs grābeklis
钉梢 dīngshāo sekot; vajāt
钉鞋 dīngxié *novec. (lietainam laikam domāti)* naglām apkalti apavi
钉子 dīng·zi nagla

耵 dīng **sast.**
耵聍 dīngníng *fiziol.* sērs ausīs

酊 dīng **lietv.** tinktūra; uzlējums
酊剂 dīngjì *farm.* tinktūra; uzlējums

顶(頂) dǐng **lietv.** ❶ virsa; virsotne; augša; augšējā daļa; ❷ jumts; kupols; ❸ smaile; **darb.** ❶ nest uz galvas; ❷ iet ar galvu uz priekšu; iet pret *(vēju)*; ❸ izsprauklies *(par asniem)*; ❹ badīties; ❺ grūst uz augšu; stumt; ❻ atsliet; ❼ dot pienācīgu atbildi; noturēties pretim; ❽ izturēt pretinieka triecienu; ❾ būt līdzīgam; ❿ būt kāda citā vietā; ⓫ nodot citam lietošanas tiesības; **pr.** pret; pretim; nerēķinoties ar; ❶ salīdzinājumā ar; ❷ līdz pat; **skait.** *cepurēm, teltīm, palankiniem*; **apst.** ❶ vis- *(apstākļa vārda vispārākā pakāpe)*; ❷ ļoti; ārkārtīgi; visai
顶板 dǐngbǎn jumts; pārsedze
顶点 dǐngdiǎn ❶ *mat.* virsotne; ❷ augstiene; augstākais punkts; apogejs
顶风 dǐngfēng pretvējš
顶峰 dǐngfēng kalna virsotne
顶缸 dǐnggāng *dial.* nest uz galvas māla krūku *(grēkāzis; peramais zēns)*
顶骨 dǐnggǔ *anat.* deniņu kauls
顶呱呱 dǐngguāguā *sar.* vislabākais; prīmā; lielisks
顶光 dǐngguāng *teātr.* augšēja gaisma
顶角 dǐngjiǎo *mat.* leņķis pie virsotnes
顶礼 dǐnglǐ *rel.* zemu klanīties
顶礼膜拜 dǐnglǐ-móbài *bud.* klanīties līdz zemei; krist pie zemes
顶门儿 dǐngménr galvas virsa
顶牛儿 dǐngniúr ❶ domino *(galda spēle)*; ❷ saskrieties *(par pajūgiem, cilvēkiem)*; ❸ nespēt izturēt *(strīdu)*; ❹ iespītēties
顶盘 dǐngpán nopirkt gatavu uzņēmumu
顶棚 dǐngpéng griesti
顶事 dǐngshì būt noderīgam; vērtīgam
顶视图 dǐngshìtú *ģeod.* rasējumā vertikālais griezums
顶索 dǐngsuǒ *nav.* topenante
顶替 dǐngtì kāda citā vietā
顶天立地 dǐngtiān-lìdì ar galvu balstīt debesis, ar kājām stāvēt uz zemes *(milzīgs un varens; visā milzeņa augumā)*
顶头 dǐngtóu ar seju pret seju; ar degunu pret degunu; tieši pretim
顶头风 dǐngtóufēng pretvējš
顶头上司 dǐngtóu shàng·si tiešais priekšnieks
顶芽 dǐngyá *bot.* augšējais pumpurs
顶叶 dǐngyè *bot.* augšējās lapas
顶用 dǐngyòng *dial.* noderīgs; vērtīgs; izmantojams
顶针 dǐng·zhen uzpirkstenis
顶撞 dǐngzhuàng uzbrukt *(mutiski)*; asi atcirst; būt rupjam
顶嘴 dǐngzuǐ *sar.* ķīvēties pretī; strīdēties ar vecākiem; iebilst

鼎 dǐng **lietv.** *vēst.* bronzas trijkājis ar divām austiņām, ko izmantoja: ❶ ēdiena gatavošanai; ❷ upurēšanai; ❸ sodīšanai ar nāvi, noziedznieku izvārot; ❹ trijkājis – imperatora varas regālija; ❺ trijkāja kājiņas; ❻ troņa *(valsts)* balsts; augstākie galminieki; augstākie ierēdņi; **apst.** kā reiz; tikko kā; tieši tagad; tūdaļ; **īpašv.** Din *uzv.*
鼎本清源 dǐngběn-qīngyuán ❶ *(senlaicīgs)* metāla *(keramikas)* trijkājis; ❷ pods; ❸ svarīgs; ❹ pirms; pirms neilga laika
鼎鼎大名 dǐngdǐng-dàmíng slavens vārds; plaša popularitāte
鼎沸 dǐngfèi *rakst.* vārīties, mutuļot *(kā ūdenim katlā)*
鼎革 dǐnggé *rakst.* atmest veco un pieņemt jauno *(īpaši par valdnieku, dinastiju un laikmetu maiņu)*
鼎力 dǐnglì *rakst.* spēks, kas spēj pacelt trijkāji *(liels fizisks spēks)*; *rakst.* Jūsu palīdzība; Jūsu ietekme
鼎立 dǐnglì trīsstūrī stāvēt vienam pretim otram *(par trim vienādu spēku pusēm)*; trīspusējs
鼎盛 dǐngshèng sasniegt pilnīgu uzplaukumu
鼎新 dǐngxīn atjaunot; atjaunotne; atdzimšana
鼎足 dǐngzú trijkāja kājiņas *(trīs pretimstāvoši spēki)*; valsts augstākie ierēdņi

订(訂) dìng **darb.** ❶ noslēgt *(vienošanos)*; parakstīt *(līgumu, kontraktu)*; ❷ izstrādāt plānu; ❸ pasūtīt; pieteikt; ❹ izrakstīt; abonēt; ❺ izstrādāt *(reglamentu)*; ❻ noteikt, vienoties par *(laiku)*; ❼ izrediģēt *(tekstu)*; ❽ aplikt ar nodokli
订购 dìnggòu pasūtīt *(preci)*; iepirkt *(preci)*
订户 dìnghù abonents; *(preču)* pasūtītājs
订婚 dìnghūn saderināšanās; saderināties
订货 dìnghuò ❶ pasūtīt preces; ❷ pasūtījums
订交 dìngjiāo izveidot draudzīgas attiecības; kļūt par tuviem draugiem
订立 dìnglì noslēgt tirdzniecības vienošanos
订书钉 dìngshūdīng *(papīru, dokumentu ātršuvēja)* saspraude
订书机 dìngshūjī papīršuvējs, ātršuvējs
订约 dìngyuē noslēgt vienošanos, līgumu
订约国 dìngyuēguó *dipl.* sarunas vedējas puses
订阅 dìngyuè izrakstīt; pasūtīt

订正 dìngzhèng ❶rediģēt; labot; ❷veikt korektūru

钉(釘) dìng/dīng **darb.** ❶iesist, piesist *(naglu, pazoli, pakavu u.c.)*; ❷piešūt *(pogu)*; ❸iedzīt; iesist; ❹sasist kopā; sanaglot; ❺pienaglot; ❻*pārn.* ◊ piespiest pie sienas; ❼uzraudzīt; uzglūnēt

钉住 dìngzhù piesist; iesist

定 dìng **darb.** ❶stabilizēties; sakārtoties; ❷beigties; pieklust; paiet; apstāties; ❸sacietēt; kļūt stingram; ❹uzrūgt *(par mīklu)*; izvārīties *(par viru)*; ❺novēlēt labu nakti *(vecākiem)*; ❻savest kārtībā; stabilizēt; uzlabot; pilnveidot; ❼nomierināt; savaldīt; ❽uzstādīt; ❾nozīmēt; ❿izstrādāt; noteikt; ⓫pasūtīt; abonēt; ⓬noslēgt *(līgumu)*; **apst.** noteikti; obligāti; katrā ziņā; **lietv.** *bud.* apcerēšana; vērošana; ❶*astr.* zvaigzne Din; ❷galvvidus; **īpašv.** Din *uzv.*

定案 dìng'àn ❶nonākt pie galīgā slēdziena; ❷galīgais secinājums

定单 dìngdān pasūtījuma kvīts

定都 dìngdū nodibināt galvaspilsētu; noteikt, apstiprināt par galveno pilsētu

定夺 dìngduó noteikt likteni; pieņemt lēmumu; vienoties, kā risināt jautājumu

定额 dìng'é ❶norma; normatīvs; ❷komplekts; štats

定稿 dìnggǎo nobeigt *(rezolūcijas galīgo tekstu)*

定购 dìnggòu ❶pasūtīt; iepirkt; ❷pasūtījums; iepirkums

定规 dìngguī ❶likumsakarība; strikta kārtība; ❷*dial.* noteikti; bez šaubām

定户 dìnghù abonents; pasūtītājs

定滑轮 dìnghuálún *fiz.* nekustīgais bloks

定婚 dìnghūn saderināšanās

定货 dìnghuò pasūtīt preci

定积分 dìngjīfēn *mat.* noteiktais integrālis

定价 dìngjià nominālā cena

定见 dìngjiàn noteikts, strikts viedoklis *(kādā jautājumā)*

定睛 dìngjīng uzmanīgi ieskatīties

定居 dìngjū apmesties uz pastāvīgu dzīvi

定居点 dìngjūdiǎn apdzīvota vieta

定局 dìngjú ❶pieņemt galīgu lēmumu; ❷atrisināts jautājums

定理 dìnglǐ *mat.* teorēma

定例 dìnglì noteikums; norma

定量 dìngliàng ❶noteikt sastāvu un daudzumu; ❷noteiktā norma; *(maizes)* norma

定律 dìnglǜ likums

定论 dìnglùn noteikts spriedums; strikts viedoklis

定苗 dìngmiáo *lauks.* pārbaudīt sējumus

定名 dìngmíng dot nosaukumu; nosaukt

定牧 dìngmù nometnieku lopkopība *(atšķirībā no klejotāju lopkopības)*

定盘星 dìngpánxīng ❶pirmā iedaļa *(uz ķīniešu bezmēna)*; ❷noteikts viedoklis

定评 dìngpíng novērtējums

定期 dìngqī ❶noteikt laiku; ❷periodisks; ❸steidzīgs; ❹regulārs

定钱 dìngqián sākotnējā iemaksa

定亲 dìngqīn *novec.* saderināšanās; saderināties

定然 dìngrán noteikti

定神 dìngshén ❶uzmanīgi, koncentrēti *(pētīt, skatīties u.c.)*; ❷nomierināties; saņemt sevi rokās

定时 dìngshí noteiktais laiks; noteiktajā laikā

定时器 dìngshíqì *tehn.* taimers

定是 dìngshì noteikti; ne savādāk

定位线 dìngwèixiàn *ģeod.* vietas iezīmēšanas līnija

定息 dìngxī noteikts procents

定弦 dìngxián *mūz.* instrumenta stīgu uzskaņošana

定线 dìngxiàn ❶*ģeod.* vietas iezīmēšana; ❷*dzelzc.* trases iezīmēšana

定向 dìngxiàng *ģeod.* orientācija

定向角 dìngxiàngjiǎo *ģeod.* orientācijas leņķis

定向仪 dìngxiàngyí *nav., av.* pelengators

定心 dìngxīn ❶nomierināties; ❷*tehn.* iecentrēšana

定型 dìngxíng noformēties, pilnībā izveidoties *(par raksturu)*

定性 dìngxìng ❶*jur.* nozieguma kvalifikācija; ❷noteikt kvalitāti *(raksturīgās īpašības)*; ❸profilēt

定要 dìngyào noteikti vēlēties

定义 dìngyì definīcija; nodalīšanās; norobežošanās

定音鼓 dìngyīngǔ *mūz.* timpāni

定影 dìngyǐng *fot.* fiksācija

定影液 dìngyǐngyè *fot.* fiksāža

定语 dìngyǔ *lingv.* apzīmētājs

定员 dìngyuán štats; komplekts

定阅 dìngyuè izrakstīt; pasūtīt

定植 dìngzhí *lauks.* stādīt *(dēstus u.c.)*

定准 dìngzhǔn stingras normas

定子 dìngzǐ *el.* stators

定罪 dìngzuì *jur.* konstatēt noziegumu

定做 dìngzuò pasūtīt; izpildīt pēc individuāla pasūtījuma

碇(矴、椗) dìng **lietv.** *jūrn.* kuģa enkurs

锭(錠) dìng **lietv.** ❶*tekstil.* vārpstiņa; ❷*metāl.* bluķis; sagatave; ❸*med. (ārstniecības)* plācenītis; **skait.** *zelta, bronzas u.c. metāla gabaliem, vārpstiņām*

锭剂 dìngjì *farm.* plācenīši

锭模 dìngmú *metal.* metālveidne

锭子 dìng·zi *tekstil.* vārpstiņa

锭子油 dìng·ziyóu *tekstil.* vārpstu eļļa

diu

丢 diū **darb.** ❶zaudēt; pazaudēt; ❷mest; pamest;

atmest; izmest; ❷ aizmirst; izmest no galvas; ❸ pamest novārtā; atstāt

丢丑 diūchǒu apkaunot sevi; izgāzties; padarīt sevi par izsmieklu

丢掉 diūdiào ❶ zaudēt; pazaudēt; ❷ atteikties; atmest

丢车保帅 diūjū-bǎoshuài *(šahs)* upurēt torni, lai saglabātu karali *(piekrist zaudēt mazāko, lai saglabātu lielāko)*

丢盔弃甲 diūkuī-qìjiǎ nomest bruņu cepuri un noņemt bruņas *(panikā bēgt no kara lauka; ciest smagu zaudējumu)*

丢脸 diūliǎn izgāzties; apkaunot sevi

丢人 diūrén apkaunoties; zaudēt seju; izgāzties

丢三落四 diūsān-làsì atmest trešo un izlaist ceturto *(par izklaidīgu cilvēku, vai tādu kam slikta atmiņa)*

丢手 diūshǒu ❶ pamest *(darbu)*; atrauties *(no pienākumu pildīšanas)*; ❷ mazgāt rokas nevainībā

丢下 diūxià ❶ pamest; atstāt; pārtraukt; ❷ pazaudēt

丢眼色 diū yǎnsè ❶ miegt ar aci; ❷ ar acīm raidīt kādas zīmes vai signālus

铥(銩) diū **lietv.** *ķīm.* tūlijs (Tm)

dong

东(東) dōng **lietv.** ❶ austrumi; austrumu; uz austrumiem; no austrumiem; ❷ Austrum- *(Eiropa, Āzija u.c.)*; ❸ *(valsts, pilsētas u.c.)* austrumu daļa; ❹ austrumu valstis *(japāna, Koreja u.c.)*; ❺ saimnieks; īpašnieks; rīkotājs; **īpašv.** Don *uzv.*

东半球 dōngbànqiú *ģeogr.* austrumu puslode

东北 dōngběi ❶ ziemeļaustrumi; ❷ *(Ķīnas)* ziemeļaustrumi

东北风 dōngběifēng ziemeļaustrumu vējš

东奔西跑 dōngbēn-xīpǎo te skriet uz austrumiem, te laisties uz rietumiem *(šaudīties šurpu turpu; raustīties no vienas puses uz otru; kņada un skraidīšana)*

东边 dōng·bian uz austrumiem no *(kādas vietas)*

东不拉 dōngbùlā *mūz.* dombra

东部 dōngbù *(pilsētas)* austrumu rajons; austrumu puse

东倒西歪 dōngdǎo-xīwāi ❶ šķiebties uz visām pusēm; šķībs un greizs *(par vecu celtni)*; ❷ mētāties kā pagadās; liela nekārtība

东道 dōngdào ❶ saimnieks; ❷ tas, kurš maksā par cienastu

东道国 dōngdàoguó *(starptautisku konferenci vai saietu)* uzņemošā valsts

东方 dōngfāng ❶ austrumi *(debess puse)*; ❷ Austrumi *(Austrumu civilizācija)*

东方学 dōngfāngxué orientālistika

东方学家 dōngfāngxuéjiā orientālists

东风 dōngfēng austrumu vējš; pavasara vējš

东风吹马耳 dōngfēng chuī mǎ'ěr ko gan zirga ausīm nozīmē pavasara vējš *(laist gar ausīm; nepievērst ne mazāko uzmanību)*

东风压倒西风 dōngfēng yādǎo xīfēng austrumu vējš nomāc rietumu vēju

东扶西倒 dōngfú-xīdǎo balsti no vienas puses – gāžas no otras puses *(grūti noturēt; par to, cik grūti būt sklotājam)*

东宫 dōnggōng ❶ troņmantnieka pils; ❷ troņmantnieks

东家 dōng·jia saimnieks; darba devējs

东经 dōngjīng austrumu platuma grādi

东拉西扯 dōnglā-xīchě *(sarunā)* pārlekt no viena priekšmeta uz otru; runāt par visu, kas ienāk prātā

东鳞西爪 dōnglín-xīzhǎo austrumos paspīdēja zvīņas, rietumos nozibsnīja pūķa nags *(fragmentāras ziņas; atsevišķas detaļas)*

东面 dōng·mian austrumu puse

东南 dōngnán dienvidaustrumi

东南风 dōngnánfēng dienvidaustrumu vējš

东南亚 Dōngnányà Dienvidaustrumāzija

东挪西借 dōngnuó-xījiè aizņemties, kur tik var; aizņemties, kur tik iespējams

东欧 Dōng'ōu Austrumeiropa

东拼西凑 dōngpīn-xīcòu vākt kopā, ko vien var; vākt visu kopā *(salmiņš pie salmiņa – putniņam ligzdiņa)*

东山再起 dōngshān-zàiqǐ Dunšaņ (as) kalnu vientuļnieks atkal parādījies *(atgriezties pie valsts darba; atgriezties pie saviem pienākumiem)*

东施效颦 Dōngshī-xiàopín Dun Ši atdarina skaistules Sji Ši uzacu kustības *(neveikls atdarinājums; pakaļķēmošanās; muļķošanās)*

东西 dōng·xi ❶ lieta; ❷ manta; ❸ malacis; ❹ draņķis; ❺ vērtīga manta; ❻ sacerējums

东乡族 dōngxiāngzú dunsjan (i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

东张西望 dōngzhāng-xīwàng skatīties apkārt; skatīties uz visām pusēm

东正教 dōngzhèngjiào *rel.* pareizticība

冬(鼕) dōng **lietv.** ❶ ziema; ziemas sezona; **onom.** ❶ bum-bum *(bungu un gongu rīboņa)*; ❷ bum *(skaļš klauvējiens durvīs)*; **darb.** ziemot; pārziemot; pavadīt ziemu; **īpašv.** Dun *uzv.*

冬不拉 dōngbùlā *mūz.* dombra

冬菜 dōngcài žāvēti *(kaltēti, vītināti)* dārzeņi

冬防 dōngfáng ziemas kampaņa cīņā ar kaitniecību

冬宫 Dōnggōng Ziemas pils *(Krievijas caru Sanktpēterburgas rezidence; mūsdienās muzejs un mākslas galerija)*

冬菇 dōnggū kaltētas sēnes

冬瓜 dōngguā *bot.* vaska ķirbis *(Benincasa hispida)*

冬灌 dōngguàn *lauks.* apūdeņošana ziemas apstākļos

冬烘 dōnghōng pedantisms; kalpošana burtam
冬候鸟 dōnghòuniǎo ziemas gāju putni
冬季 dōngjì ziemas sezona; ziema
冬葵 dōngkuí *bot.* puduru malva *(Malva verticillata)*
冬令 dōnglìng ziemas sezona; ziemas laika apstākļi
冬麦 dōngmài ziemāji
冬眠 dōngmián *biol.* ziemas guļa
冬青 dōngqīng *bot.* Ķīnas ilekss *(Ilex chinensis)*
冬笋 dōngsǔn ziemā izrakti bambusa asni *(izmanto uzturā)*
冬天 dōngtiān ziema; ziemas diena
冬瘟 dōngwēn *med.* ziemas epidēmiskās slimības
冬闲 dōngxián ziemas perioda pārtraukums lauku darbos
冬小麦 dōngxiǎomài ziemas kvieši
冬学 dōngxué ziemas skola zemnieku bērniem
冬至 dōngzhì Ziemas saulgrieži
冬至点 dōngzhìdiǎn *astr.* Ziemas saulgriežu punkts
冬至线 dōngzhìxiàn *astr.* Mežāža trops
冬装 dōngzhuāng ziemas apģērbs

氡 dōng **lietv.** *ķīm.* radons (Rn)

鸫(鶇) dōng **lietv.** *zool.* strazds *(Turdus sp.)*

董 dǒng **darb.** ❶ vērot; kontrolēt; sekot; ❷ pārvaldīt; vadīt; būt atbildīgam par; ❸ sakārtot; uzlabot; savest kārtībā; **lietv.** ❹ direktors; ❺ pārvaldes vai padomes loceklis; ❻ manta; lieta; **īpašv.** Don *uzv.*
董事 dǒngshì ❶ direktors; ❷ pārvaldes loceklis; ❸ *(firmas)* administrators
董事会 dǒngshìhuì ❶ pārvalde; direkcija; direktoru padome; ❷ pārvaldes sēde
董事长 dǒngshìzhǎng pārvaldes priekšsēdētājs

懂 dǒng **darb.** ❶ saprast; apjēgt; iedziļināties būtībā; ❷ orientēties; būt lietpratējam; ❸ zināt *(valodu, tradīcijas, paradumus u.c.)*
懂事 dǒngshì ❶ būt lietpratējam; pārzināt *(noteiktu darba jomu)*; ❷ saprast; apjēgt; zināt; ❸ zinošs; saprātīgs; gudrs

动(動) dòng **darb.** ❶ kustēties; virzīties; pārvietoties; ❷ strādāt; rīkoties; ❸ notrīsēt; nodrebēt; ❹ šūpoties; svārstīties; ❺ mainīties; pārmainīties; ❻ izbrīnīties; būt pārsteigtam; ❼ piedzimt; nākt pasaulē; atdzīvoties; ❽ bīdīt; pārvietot; ❾ skārt; ❿ laist darbā; ķerties pie kaut kā; sākt; uzsākt; ⓫ sadrebināt; sašūpot; šūpot; drebināt; ⓬ izsaukt haosu; radīt jucekli; ⓭ uztraukt; uzbudināt; izraisīt *(uztraukumu)*; ⓮ stimulēt; iedvesmot; ⓯ **apst.** vienmēr; bieži; pastāvīgi; ikreiz; **lietv.** ⓰ darbība; darbošanās; ⓱ maiņa; izmaiņas; ⓲ *(gadalaiku)* riņķojums; *(notikumu)* virpulis
动笔 dòngbǐ ķerties pie spalvas; sākt rakstīt; sākt nodarboties ar rakstniecību
动兵 dòngbīng izmantot militāru spēku; uzsākt militāras darbības
动不动 dòng·budòng ❶ jebkurā gadījumā; ❷ uz katra soļa; pastāvīgi; ❸ tūlīt; nekavējoties
动产 dòngchǎn *jur.* kustamais īpašums
动词 dòngcí *lingv.* darbības vārds
动荡 dòngdàng ❶ šūpoties; ❷ nemierīgs; ❸ satraukts; nemiera pilns; ❹ satricinājums
动电势 dòngdiànshì *el.* elektrokinētiskais potenciāls
动肝火 dòng gānhuǒ palikt niknam; uzliesmot; uzvārīties
动工 dònggōng ❶ uzsākt objekta celtniecību; ❷ celtniecības objekts
动滑轮 dònghuálún *mašīnb.* kustīgais bloks
动画片 dònghuàpiàn *kinem.* multiplikācijas filmas
动火 dònghuǒ *sar.* dusmoties; iekarst
动机 dòngjī ❶ ierosinājums; ❷ motīvs; ❸ iemesls
动静 dòng·jing ❶ skaņa; ❷ apstākļi; ❸ darbība
动觉 dòngjué *psihol.* kinestēzija; kinestētiskā sajūta
动力 dònglì ❶ virzošais spēks; ❷ enerģija
动力机 dònglìjī *mašīnb.* dzinējs; motors
动力学 dònglìxué *fiz.* ❶ dinamika; ❷ enerģētika
动量 dòngliàng *fiz.* kustību daudzums
动乱 dòngluàn nekārtības; sacelšanās; nemieri
动轮 dònglún *mašīnb.* vadošais ritenis
动脉 dòngmài *anat.* artērija
动脉弓 dòngmàigōng *anat.* arteriālais loks
动脉瘤 dòngmàiliú *med.* aneirisma
动名词 dòngmíngcí *lingv.* no darbības vārda atvasinātais lietvārds
动脑筋 dòngnǎojīn *burt.* kustināt smadzenes *(domāt; lauzīt galvu)*
动能 dòngnéng *fiz.* kinētiskā enerģija
动怒 dòngnù sadusmoties; saniknoties
动气 dòngqì *sar.* palikt piktam; saskaisties
动情 dòngqíng satraukties
动人 dòngrén ❶ satraucošs; ❷ aizkustinošs; ❸ aizraujošs
动容 dòngróng *rakst.* būt aizkustinātam, aizgrābtam
动身 dòngshēn doties ceļā; braukt ārā
动手 dòngshǒu ❶ ķerties *(pie lietas)*; ❷ uzsākt darbu; ❸ skart ar rokām; ❹ laist darbā dūres
动手动脚 dòngshǒu-dòngjiǎo laist darbā rokas un kājas *(❶ jokot; draiskoties; ❷ lakstoties)*
动态 dòngtài ❶ attīstība; ❷ pārmaiņas; ❸ kopēja aina, kopējais stāvoklis; ❹ *(starptautiskā)* situācija
动弹 dòng·tan kustēties; virzīties
动听 dòngtīng aizraujošs; interesants
动土 dòngtǔ uzsākt celtniecību; uzsākt objekta būvniecību
动武 dòngwǔ ❶ ķerties pie ieročiem; ❷ *pārn.* uzsākt kautiņu; sakauties

动物 dòngwù ❶dzīvnieks; ❶fauna
动物界 dòngwùjiè dzīvnieku pasaule
动物学 dòngwùxué zooloģija
动物学家 dòngwùxuéjiā zoologs
动物油 dòngwùyóu dzīvnieku tauki
动物园 dòngwùyuán zooloģiskais dārzs
动向 dòngxiàng attīstības virziens, tendence *(par domāšanu, politiku, kultūru u.c.)*
动心 dòngxīn būt aizgrābtam, aizkustinātam
动刑 dòngxíng pielietot spīdzināšanu
动型 dòngxíng *psihol.* dinamiskais stereotips
动眼神经 dòngyǎn shénjīng *anat.* acs kustības nervs
动摇 dòngyáo ❶svārstības; svārstīties; ❶satricināt; sašūpot
动摇性 dòngyáoxìng nestabilitāte; nestabils *(raksturs)*
动议 dòngyì priekšlikums
动因 dòngyīn aģents
动用 dòngyòng izmantot; izmantošana
动员 dòngyuán mobilizācija *(militāra, politiska, ideoloģiska u.c.)*
动员令 dòngyuánlìng *milit.* mobilizācijas pavēle
动辄 dòngzhé katru reizi; katrā gadījumā; uz katra soļa
动作 dòngzuò ❶rīkoties; darboties; ❶rīcība; darbība

冻(凍)
dòng **darb.** ❶sasalt; pārklāties ar ledu; ❶atvēsināt; atdzesēt; saldēt; iesaldēt; ❶salt; nosalt; **lietv.** aukstā gaļa; galerts; **īp.** sasalis; saldēts; **īpašv.** Dun *uzv.*

冻拔 dòngbá *lauks.* augsnes svārstības sala rezultātā
冻疮 dòngchuāng *med.* drebuļi; trīsas
冻豆腐 dòngdòu·fu saldēts doufu *(sojas biezpiens)*
冻害 dònghài *lauks.* augsnes izsalšana vai sasalšana
冻僵 dòngjiāng sastingt ragā; sastingt stīvam
冻结 dòngjié aizsalt *(par upēm, ezeriem, dīķiem u.c.)*; iesaldēt *(kapitālus, aktīvus u.c.)*
冻伤 dòngshāng apsaldēt *(locekļus)*
冻石 dòngshí *min.* agalmatolīts
冻死 dòngsǐ pārsalt līdz nāvei; nosalt *(salā)*
冻土 dòngtǔ sasalusi augsne
冻土带 dòngtǔdài *ģeogr.* tundra

侗
dòng **lietv.** dun(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

侗族 dòngzú dun(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

洞
dòng **lietv.** ❶ala; ❶grota; ❶caurums; sprauga; dobums; **īp.** ❶dobs; caur- *(caurdurta brūce u.c.)*; ❶straujš; ātrs; **darb.** ❶iziet cauri; izdurt cauri; izsist *(caurumu)*; ❶būt savienotam; sniegties; sniegties līdz

洞察 dòngchá ❶saskatīt; ieraudzīt; ❶iedziļināties būtībā; saprast, kur patiesība
洞察力 dòngchálì vērīgums; prāta asums
洞达 dòngdá tikt skaidrībā; iedziļināties
洞房 dòngfáng ❶iekštelpas; ❶jaunlaulāto istaba
洞府 dòngfǔ burvja *mitol.* debess iemītnieku kalnu mājoklis *(grota)*
洞见 dòngjiàn skaidri saskatīt; skadri ieraudzīt
洞若观火 dòngruòguānhuǒ skaidrs kā uz delnas; skaidrs un saprotams
洞悉 dòngxī saprast; *(kaut ko)* perfekti pārzināt
洞箫 dòngxiāo *mūz.* dunsjao – ķīniešu flauta
洞晓 dòngxiǎo ❶iedziļināties visos sīkumos; ❶skaidri saprast; ❶*(par saules stariem)* saules pielieta *(apkārtne)*
洞穴 dòngxué ala; grota

恫
dòng/tōng **darb.** nobaidīt; iebaidīt

恫吓 dònghè biedēt; iebaidīt

栋(棟)
dòng **lietv.** ❶*rakst. celtn.* dzega; ❶*(valsts)* pīlārs; **skait.** *mājām, celtnēm*

栋梁 dòngliáng ❶*celtn.* mājas dzegas posms; ❶**skait.** *mājām, celtnēm*

胨(腖)
dòng **lietv.** *ķīm.* peptons

胴
dòng **lietv.** ❶rumpis; torss; ❶kautķermenis; ❶*av.* fizelāža

胴体 dòngtǐ ❶kautķermenis; ❶*tehn.* veltnis; cilindrs

dou

都
dōu/dū **apst.** ❶viss; viss kopā; pavisam; kopā ņemot; ❶visur; vienmēr; ❶*(nolieguma teikumos)* necik; nekādi; nepavisam; ❶pat; pat ja

都是 dōushì viss; pavisam; viss kopā ņemot

兜(兠)
dōu **lietv.** ❶bruņu cepure; ķivere; ❶čalma; galvas apsējs; galvas lakats; ❶*(halāta)* stērbele; ❶kabata; ❶tīkliņš; maiss; maks; ❶*dial.* grozs; ❶bambusa nestuves; palankīns; **skait.** ❶kaudzīte; klēpis; sainis; nasta; **darb.** ❶apiet apkārt; aplenkt; ❶drūzmēties; sadrūzmēties; ❶uzņemties atbildību; atbildēt par sekām; ❶sasiet; salikt; sakraut; ❶iebērt *(kabatā)*; ❶nest sainītī; ❶*novec.* aicināt *(pircējus)*; **īp.** Dou *uzv.*

兜抄 dōuchāo aplenkt *(pretinieku)* un dot triecienu *(pretinieka spēkiem)*; uzbrukt no flangiem un no aizmugures
兜底 dōudǐ *sar.* ❶atmaskot; atklāt visas ēnas puses; atklāt noslēpumu; ❶viltīgs; izsmalcināts
兜底翻 dōudǐfān ❶apgriezt visu ar kājām gaisā; ❶atklāt visu līdz pēdejam sīkumam

兜兜裤儿 dōu·doukūr bērnu bikses ar šķēlumu dibenpusē
兜肚 dōu·du vēdera josta
兜风 dōufēng ❶uzpūsties no vēja *(par buru)*; ❷vizināties *(ar auto)*
兜揽 dōulǎn ❶saukt, aicināt veikalā pircējus; ❷uzņemties atbildību
兜圈子 dōu quān·zi ❶riņķot *(par lidmašīnu)*; ❷grozīties riņķī un apkārt
兜售 dōushòu ❶piedāvāt; ❷uztiept; ❸būt starpniekam tirdzniecības operācijās
兜销 dōuxiāo piedāvāt; pārdot

篼 dōu **lietv.** no bambusa pagatavots grozs
篼子 dōu·zi no bambusa pagatavotas nestuves

斗 dǒu/dòu **skait.** ❶*(beramo vielu un šķidrumu mērvienība)* dou *(aptuveni 10,35 litri)*; ❷*novec.* svara mērvienība, kas līdzinās 2,5 斤; **lietv.** ❶mēramkauss *(beramām vielām un šķidrumiem)*; smeļamais kauss; tase; ❷ovālās līnijas uz pirkstu galiem; ❸*ķīn.astr.* Lielais Lācis; Greizie Rati; ❹**īp.** liels *(par maziem priekšmetiem)*; mazs *(par lieliem priekšmetiem)*; **īpašv.** Dou *uzv.*
斗车 dǒuchē kausveidīga vagonete
斗胆 dǒudǎn žultspūslis vesela kausa lielumā *(❶milzu vīrišķība; liela drosme; ❷rakst. saņemt dūšu; iedrošināties)*
斗箕 dǒu·ji pirkstu nospiedums *(bieži paraksta vietā)*
斗笠 dǒulì *(no bambusa skaidām darināta)* koniska cepure, kas pasargā no lietus un saules
斗门 dǒumēn apūdeņošanas kanāla *(ūdens novadīšana; slūžas)*
斗篷 dǒu·peng *(no zāles darināts)* lietus apmetnis
斗渠 dǒuqú pievadkanāls
斗室 dǒushì *rakst.* ❶pieliekamais; pūnīte; ❷maza istabiņa; maza mājele
斗烟丝 dǒuyānsī pīpes tabaka
斗子 dǒu·zi ogļu konisks grozs *(ogļu pacelšanai šahtā)*; *(ogļu)* spainis

抖 dǒu **darb.** ❶drebēt; trīcēt pie visām miesām; ❷sasniegt *(kaut ko)*; izsisties cilvēkos; kļūt bagātam; ❸*dial.* iedvesmoties; sapriecāties; ❹atžirgt; ❺atzīties; ❻purināt *(paklāju)*; izpurināt; nopurināt; ❼atmaskot; atklāt patiesību; ❽iedvesmot; pacelt *(garastāvokli)*; sapurināt; **īp.** laimīgs; sekmīgs; veiksmīgs
抖动 dǒudòng izpurināt; sapurināt
抖擞 dǒusǒu ❶nopurināt; attīrīties *(no kaut kā)*; ❷sapurināties; iedvesmoties; atžirgt; ❸budistu mūks

陡 dǒu **īp.** ❶ļoti stāvs *(ceļš, klints u.c.)*; kraujš; svērtenisks; ❷straujas *(laika pārmaiņas)*; ❸krass; negaidīts; spējš; **apst.** negaidīti; strauji; pēkšņi
陡峻 dǒujùn ❶augsts un stāvs; ❷galēji; augstākā pakāpē
陡立 dǒulì ❶slieties; ❷kraujš; stāvs
陡坡 dǒupō stāva nogāze
陡峭 dǒuqiào svērtenisks; kraujš
陡然 dǒurán pēkšņi; spēji; negaidīti

斗(鬥、閗、鬬、鬭) dòu/dǒu **darb.** ❶cīnīties; sisties; kauties; ❷cīnīties *(ar ideoloģiskiem pretiniekiem)*; ❸sacensties; diskutēt; strīdēties; ❹spēlēt *(azartspēles)*; ❺kaitināt; sarīdīt; uzlaist virsū; sakaitināt *(gaiļus cīņai)*; ❻vākt kopā; kolekcionēt; **lietv.** ❶cīņa; dūru cīņa; kautiņš; ❷kauja; **īpašv.** Dou *uzv.*
斗倒 dòudǎo apspiest
斗法 dòufǎ ❶sacensties burvestībās; ❷slēpta cīņa, intrigas
斗垮 dòukuǎ sagraut *(kaut ko)*
斗牛士 dòuniúshì toreadors; matadors
斗牌 dòupái ❶spēlēt kārtis *(domino, madzjanu, kauliņus)*; ❷spēlēt uz naudu
斗批改 dòu-pī-gǎi ◊ cīņa, kritika, pārmaiņas *(1966.–1978.g.g. kultūras revolūcijas perioda politiskie saukļi)*
斗气 dòuqì uzsākt ķīviņu
斗私 dòusī ◊ cīņa ar egoismu *(viens no kultūras revolūcijas laika politiskajiem saukļiem)*
斗眼 dòuyǎn *med.* iekšējā šķielēšana
斗争 dòuzhēng ❶cīņa; *(šķiru)* cīņa; cīņa *(par piecgadu plāna izpildi u.c.)*; ❷cīnīties pret; cīnīties ar
斗争性 dòuzhēngxìng cīņas gars; cīņas spars
斗志 dòuzhì cīņas gars; cīņas azarts; vēlēšanās cīnīties

豆(荳) dòu **lietv.** pupas; zirņi; pupiņas; sojas pupiņas; pākšaugu kultūras; **īpašv.** Dou *uzv.*
豆瓣儿酱 dòubànrjiàng biezā sojas mērce
豆饼 dòubǐng ❶sojas rauši; ❷sojas raušu plācenītis
豆豉 dòuchǐ douči *(raudzētas, sālītas sojas pupiņas)*
豆腐 dòu·fu doufu *(no īpaši ieraudzēta sojas piena pagatavots sojas biezpiens)*
豆腐干 dòu·fugān presēts doufu
豆腐脑儿 dòu·funǎor sojas piena rūgušpiens
豆腐皮 dòu·fupí sojas piena plēvīte
豆腐乳 dòu·furǔ sojas mērcē sālīts sojas biezpiens
豆荚 dòujiá pupas pāksts
豆浆 dòujiāng sojas piens
豆秸 dòujiē pupas stiebrs
豆科 dòukē *bot.* pākšaugi
豆蔻 dòukòu *bot.* kardamons *(Amomum costatum)*
豆类 dòulèi *bot.* pākšaugi
豆绿 dòulǜ zirņu zaļa krāsa

豆蓉 dòuróng zirņu biezenis
豆沙 dòushā no stūrainajām sojas pupiņām gatavots biezenis
豆薯 dòushǔ *bot.* saldie ķīniešu kartupeļi *(Pachyrrizus erosus)*
豆象 dòuxiàng *zool.* Ķīnas sēklgrauzis *(Bruchus chinensis)*
豆芽儿 dòuyár pupiņu asni
豆油 dòuyóu sojas eļļa
豆渣 dòuzhā sojas rauši
豆汁 dòuzhī dzēriens no zaļo zirņu čagām
豆子 dòu·zi ❶pākšaugi; ❷pākšaugu sēklas

逗 dòu **darb.** ❶aizkavēties; palikt; ❷apmesties *(uz naktsguļu)*; ❸doties *(uz)*; tuvoties; ❹*dial.* izklaidēt; uzjautrināt; ❺pārtraukt; apturēt; ❻spiesties cauri; ❼kaitināt; ❽izsaukt *(smieklus)*; **īp.** smieklīgs; jocīgs; **īpašv.** Dou *uzv.*
逗哏 dòugén smīdināt; uzjautrināt
逗号 dòuhào *lingv.* komats
逗留 dòuliú ❶aizkavēties; ❷apstāties; ❸gaidīt; ❹bezmērķīgi tērēt laiku
逗弄 dòu·nong ❶uzbudināt; ❷izsaukt; ❸kārdināt; pavedināt; ❹provocēt; ❺izjokot; ❻spēlēties *(par bērnu)*
逗引 dòuyǐn iekārdināt; pavedināt

痘 dòu **lietv.** *med.* bakas
痘疮 dòuchuāng bakas
痘浆 dòujiāng baku sastrutojums
痘苗 dòumiáo *med.* baku vakcīna; baku detrīts

窦(竇) dòu **lietv.** ❶sprauga; šķirba; caurums; ala; ❷*anat.* dobums; sīnuss; **īpašv.** Dou *uzv.*
窦炎 dòuyán *med.* sinusīts

du

都 dū/dōu **lietv.** ❶*(liela)* pilsēta; *(valdnieka)* rezidence; galvaspilsēta; metropole; ❷liels rūpniecības *(tirdzniecības)* centrs; **īp.** skaists; daiļš; elegants; **apst.** pavisam; kopā; vispār; **īpašv.** Du *uzv.*
都城 dūchéng galvaspilsēta
都督 dū·du ❶vienpersonīgi vadīt; komandēt; ❷*vēst.* dudu – armijas virspavēlnieks; ❸*(kopš 1911. g.)* ģenerālgubernators
都市 dūshì liela pilsēta; liels tirdzniecības centrs

督 dū **darb.** ❶uzraudzīt; kontrolēt; ❷vadīt; pārvaldīt; vadīt *(sapulci)*; ❸vest *(karaspēku)*; virzīt; ievirzīt; ❹mudināt; skubināt; steidzināt; **lietv.** ❶vadītājs; priekšnieks; vecākais; ❷karavadonis; pulkvedis; **īpašv.** Du *uzv.*
督办 dūbàn ❶*vēst.* virspārvaldnieks; pārvaldes priekšnieks; ❷dubaņ – ģenerālgubernators; provinces militārais gubernators *(1917.—1928. g. g.)*; ❸neierobežoti pārvaldīt; neierobežoti rīkoties
督察 dūchá uzraudzīt; kontrolēt; noteikt uzraudzību un kontroli
督促 dūcù ❶mudināt; steidzināt; ❷stimulēt; iedarboties uz
督抚 dūfǔ *vēst.* augstākie vietējās varas pārstāvji; vietvaldis un gubernators
督工 dūgōng pieskatīt veicamo darbu gaitu
督军 dūjūn *vēst.* militārais gubernators
督率 dūshuài vadīt; vest aiz sevis; būt galvgalī
督学 dūxué *vēst.* tautas izglītības nodaļas inspektors; *vēst.* provinces tautas izglītības pārvalde
督战 dūzhàn *milit.* vadīt kauju

嘟 dū **onom.** svilpt; dūkt; **darb.** izstiept *(lūpas)*; uzpūsties
嘟噜儿 dū·lur **skait.** *(vīnogu)* ķekariem, atslēgu *(saišķiem)*, ķīpām, *(cilvēku)* bariem
嘟囔 dū·nang murmināt; burkšķēt
嘟哝 dū·nong murmināt; burkšķēt

毒 dú **lietv.** ❶inde; toksīns; ❷narkotika; ❸ļaunums; posts; nelaime; ❹cietsirdība; nežēlība; niknums; sašutums; ❺nežēlīgs sods; nāvessods; ❻kārtība; **īp.** ❶indīgs; saindēts; postošs; kaitīgs; ❷nikns; cietsirdīgs; bargs; ❸spēcīgs; ass; asas *(sāpes)*; **darb.** ❶nīdēt *(ar indi)*; ❷indēt; saindēt; postīt; ❸nīst; būt sašutušam; sašust; ❹pakļaut; paverdzināt; **īpašv.** Du *uzv.*
毒八角 dúbājiǎo *bot.* indīgā ilīcija *(Illicium anisatum)*
毒草 dúcǎo ❶indīgās zāles; ❷ļaunums; ❸inde
毒蛾 dú'é *zool.* tauriņš *(Hemerocampa vetusta)*
毒饵 dú'ěr inde kaitēkļu apkarošanai
毒谷 dúgǔ saindēti graudi *(inde kaitēkļu apkarošanai, pagatavota no apvārītiem graudiem, kam pievienotas indīgas vielas)*
毒害 dúhài ❶indēt; bojāt;❷inde
毒化 dúhuà ❶indēt; saindēt *(atmosfēru)*; ❷saindēšanās
毒计 dújì velnišķīgs, viltīgs plāns; ļauni viltīga iecere
毒辣 dúlà ❶velnišķīgs; necilvēcīgs; ļauns; nežēlīgs; ❷ass *(par garšu un smaržu)*
毒理学 dúlǐxué *med.* toksikoloģija
毒瘤 dúliú *med.* ļaundabīgs audzējs
毒麦 dúmài *bot.* reibinošā airene *(Lolium temulentum)*
毒品 dúpǐn narkotikas
毒气 dúqì indīga gāze
毒气弹 dúqìdàn *milit.* ķīmiskais *(gāzes)* lādiņš
毒芹 dúqín *bot.* velnarutks, suņuburkšķis *(Cicuta virosa)*
毒砂 dúshā *min.* arsenopirīts

毒蛇 dúshé ❶ indīgas čūskas; ❷ *lamu v.* čūska!
毒手 dúshǒu ļaundarība; ļaundabīgs
毒死 dúsǐ noindēt
毒素 dúsù *biol.* ❶ toksīns; ❷ inde
毒瓦斯 dúwǎsī *milit.* indīgās gāzes
毒物 dúwù inde; indīga viela
毒腺 dúxiàn *biol.* indīgs dziedzeris
毒刑 dúxíng necilvēcīga, cietsirdīga spīdzināšana
毒性 dúxìng toksiskums; indīgums
毒血症 dúxuèzhèng *med.* toksēmija
毒蕈 dúxùn indīgās sēnes
毒药 dúyào inde
毒蝇蕈 dúyíngxùn *bot.* sarkanā mušmire *(Amanita muscaria)*

独(獨) dú **īp.** ❶ viens; vienīgais; vienatnē; ❷ vientuļš; bezbērnu *(precētais pāris, atraitnis vai atraitne)*; ❸ atsevišķs; individuāls; vienpersonisks; solo; ❹ pastāvīgs; neatkarīgs; ❺ *dial.* nesabiedrisks; noslēgts; ❻ īpašs; specifisks; ❼ neparasts; ekskluzīvs; **apst.** ❽ ārkārtīgi; sevišķi; ❾ tikai; vairs; bet; ❿ atsevišķi; pats par sevi; ⓫ vai var būt; vai tad; vai tiešām; ⓬ vēl; pat; **īpašv.** Du *uzv.*

独霸 dúbà ❶ vienpersoniski sagrābt varu; vienpersoniski uzurpēt varu; ❷ monopolizēt
独白 dúbái *teātr.* monologs; runāt monologu
独裁 dúcái ❶ neierobežota vara; vienpersonīgi lemt *(par visu)*; ❷ diktatūra; despotija
独裁者 dúcáizhě diktators; despots
独唱 dúchàng dziedāt solo; solo dziedāšana
独唱者 dúchàngzhě solists
独出心裁 dúchū-xīncái piedāvāt savu oriģinālu ideju *(apliecināt izdomu; būt izdomas bagātam; rīkoties savā manierē)*
独创 dúchuàng oriģināls; individuāls *(pastāvīgs meklējums)*
独创性 dúchuàngxìng oriģinalitāte; individualitāte
独当一面 dúdāng-yīmiàn patstāvīgi, ar saviem spēkiem tikt galā ar saviem darbiem
独到 dúdào oriģināls; patstāvīgs *(meklējums)*; savdabīgs; oriģināls *(risinājums)*
独断 dúduàn ❶ vienpersonīgi izlemt;despotiski izlemt;❷ dogma;dogmatisks
独断独行 dúduàn-dúxíng vienpersonīgi lemt un rīkoties *(despotiska, patvarīga rīcība)*
独夫 dúfū ❶ tirāns, despots *(par valdnieku)*; ❷ vientuļš vīrietis; vientuļnieks; vecpuisis
独角鲸 dújiǎojīng *zool.* narvalis *(Monodon monoceros)*
独角戏 dújiǎoxì *teātr.* monodrāma
独具只眼 dújù-zhīyǎn neparasta tālredzība *(būt ļoti tālredzīgam)*
独力 dúlì ❶ patstāvīgi; paša spēkiem; bez citu palīdzības; ❷ pārlieku īss *(par apģērbu)*
独立 dúlì ❶ turēties neatkarīgi; neatkarīgs; ❷ rīkoties savrupi; ❸ savrups; atsevišķs; izolēts; separāts
独立成分 dúlì chéngfèn *lingv.* savrups teikuma loceklis
独立岛 dúlìdǎo patstāvīga sala
独立国 dúlìguó neatkarīga valsts
独立王国 dúlì wángguó ❶ neatkarīga monarhija; ❷ dzimtmuiža
独立性 dúlìxìng ❶ neatkarība; patstāvība; ❷ savrupība; nošķirtība
独龙族 dúlóngzú dulun(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
独轮车 dúlúnchē ķerra
独门 dúmén ieņemt monopolstāvokli; būt vienīgajam savā jomā
独木不成林 dúmù bù chéng lín viens koks vēl nav mežs *(vienam nav pa spēkam; vienam nav iespējams ar kaut ko tikt galā)*
独木船 dúmùchuán vienkoča laiva; piroga
独木难支 dúmù-nánzhī viena sija nevar noturēt māju *(par lielu pasākumu, ko vienam nav pa spēkam paveikt)*
独木桥 dúmùqiáo koka laipa vai tiltiņš *(no viena dēļa vai baļķa)*
独幕剧 dúmùjù *teātr.* viena akta izrāde
独辟蹊径 dúpì-xījìng atrast jaunu ceļu; atklāt jaunu metodi *(paņēmienu)*
独善其身 dúshàn-qíshēn ❶ norobežoties sevis pilnveidošanā; būt individuālistam; ❷ rūpēties tikai par sevi
独身 dúshēn ❶ viens; vienatnē; vientuļš; ❷ neprecējies; neprecējusies
独身汉 dúshēnhàn neprecējies
独身主义 dúshēnzhǔyì bezlaulība; celibāts
独身主义者 dúshēnzhǔyìzhě bezlaulības piekritējs
独生子 dúshēngzǐ vienīgais dēls
独树一帜 dúshù-yīzhì pacelt savu, īpašo karogu *(izveidot īpašu virzienu, skolu; ieņemt īpašu nostāju)*
独特 dútè īpatnējs; specifisks *(raksturs, stils, kultūra u.c.)*; unikāls
独特性 dútèxìng savdabība; savdabīgums
独尾 dúwěi *bot.* Ķīnas eremūrs *(Eremurus chinensis)*
独舞 dúwǔ solo deja
独行菜 dúxíngcài *bot.* cietķērsa *(Lepidium ruderale)*
独行其是 dúxíngqíshì rīkoties pēc sava prāta
独眼龙 dúyǎnlóng greizais pūķis *(pa jokam par vienacainu cilvēku)*
独一无二 dúyī-wú'èr ❶ vienīgais; nesalīdzināmais; ❷ neatkārtojams
独院 dúyuàn *dial.* vienas ģimenes māja; savrupmāja
独占 dúzhàn piesavināt; vienpersonīgi sagrābt; monopolizēt
独占鳌头 dúzhàn-áotóu iegūt jūras briesmoņa galvu *(ieņemt pirmo vietu; būt pirmajam)*

独子 dúzǐ vienīgais dēls
独自 dúzì atsevišķi; personīgi; individuāli
独奏 dúzòu *mūz.* solo uz kāda mūzikas instrumenta
独奏曲 dúzòuqǔ *mūz.* solo
独奏者 dúzòuzhě solists

读(讀) dú **darb.** ❶ lasīt; lasīt balsī; ❷ mācīties; studēt; ❸ stāstīt; atstāstīt; runāt; **lietv.** frāze; **īpašv.** Du *uzv.*
读本 dúběn mācību grāmata; hrestomātija
读破 dúpò ❶ *lingv.* īpaša, atšķirīga no parastās kāda noteikta hieroglifa izruna; ❷ izlasīt visu no sākuma līdz beigām
读破句 dú pòjù nepareizi izlasīt teikumu
读书 dúshū ❶ lasīt; ❷ mācīties
读书班 dúshūbān teorētiski kursi
读书做官论 dúshū zuòguānlùn teorija par „mācīšanos personīgas karjeras vārdā"
读熟 dúshú ❶ pamatīgi izstudēt *(kādu sacerējumu vai darbu)*; ❷ iemācīties no galvas
读数 dúshù *tehn.* atskaites punkts *(uz lineāla)*
读死书 dúsǐshū kalt no galvas; burta kalps
读完 dúwán izlasīt *(grāmatu u.c.)*
读物 dúwù literatūra; grāmatas; lasāmviela
读音 dúyīn ❶ lasīšana; izruna; ❷ balsu dūkšana, mācoties no galvas
读者 dúzhě lasītājs

渎(瀆) dú **darb.** ❶ nicīgi izturēties *(pret)*; apvainot; apgānīt; apkaunot; nicināt; ❷ apnikt; apgrūtināt; sagādāt *(citiem raizes)*; **lietv.** ❶ grāvis; novadgrāvis; apūdeņošanas grāvis
渎职 dúzhí pielaist rupjas kļūdas dienesta pienākumu pildīšanā; nevērīga attieksme pret dienesta pienākumiem

犊(犢) dú **lietv.** bullītis; telēns

黩(黷) dú **darb.** ❶ nomelnot; apgānīt; apvainot; ❷ apkaunot; pazemot; ❸ apnikt; uzbāzties; traucēt; ❹ piesieties; ❺ ļaunprātīgi izmantot; nesamērīgi izmantot *(militāru spēku)*; **īp.** ❶ melns; ❷ netīrs; ❸ *pārn.* nepieklājīgs; netikls
黩武 dúwǔ ❶ kareivīgs; militārs; ❷ militāras avantūras; ieroču žvadzināšana
黩武主义 dúwǔzhǔyì militārisms
黩武主义者 dúwǔzhǔyìzhě militārists

髑 dú **sast.**
髑髅 dúlóu *rakst.* galvaskauss

肚 dǔ/dù **lietv.** kuņģis; spureklis
肚子 dǔ·zi *(dzīvnieka)* iekšas; kuņģis

笃(篤) dǔ **īp.** ❶ atklāts; vaļsirdīgs; ❷ ļoti uzticams; uzticīgs; ❸ godīgs; cēls; ❹ augstsirdīgs; devīgs; ❺ smags; nopietns *(par slimību)*; ❻ strādīgs; čakls; **īpašv.** Du *uzv.*
笃厚 dǔhòu uzticams un dāsns; godīgs un atklāts
笃实 dǔshí ❶ atklāts; uzticams; ❷ taisnīgs; patiess; ❸ pamatīgs; izturīgs
笃信 dǔxìn dziļi ticēt; dziļa ticība; pārliecība

堵 dǔ **darb.** ❶ aizbērt; ❷ aizsprostot *(caurumu dambī)*; ❸ aizšķēršļot; bloķēt; **īp.** ❶ nospiests *(garastāvoklis)*; ❷ skumjš; grūtsirdīgs; **lietv.** siena; **skait.** *sienām, mūriem*; **īpašv.** Du *uzv.*
堵截 dǔjié nogriezt *(ceļu)*; aizšķērsot *(atkāpšanās ceļu)*; nobloķēt *(pieeju)*
堵漏垫 dǔlòudiàn *kuģubūves* plāksteris *(ar ko aiztaisīt ciet caurumu kuģa sānos)*
堵塞 dǔsè aiztaisīt ciet; aizsist ciet; aizdambēt; nobloķēt
堵住 dǔzhù ❶ apstādināt; aiztaisīt ciet; bloķēt; ❷ aizturēt *(ūdeni)*
堵嘴 dǔzuǐ *pārn.* aizbāzt kādam muti; likt kādam klusēt *(ar uzpirkšanas palīdzību)*

赌(賭) dǔ **darb.** ❶ spēlēt azartspēles *(spēlet uz naudu)*; ❷ slēgt derības; ❸ spēlēt uz *(kaut ko)*; likt uz kārts; ❹ sacensties *(šaušanā ar loku, kaligrāfijā u.c.)*; **lietv.** ❶ azartspēles; ❷ derības; ❸ ķīla
赌本 dǔběn ❶ nauda azartspēlēm; ❷ naudas līdzekļi *(avantūrām)*
赌博 dǔbó ❶ azartspēlēs; ❷ spēlēt azartspēles
赌场 dǔchǎng spēļu nams; spēļu elle; kazino
赌鬼 dǔguǐ azartspēļu spēlmanis; kāršu spēlmanis
赌棍 dǔgùn profesionāls azartspēļu spēlmanis; blēdis *(kāršu spēlē)*
赌局 dǔjú ❶ spēļu nams; ❷ kāršu spēlmaņu sanākšanas vieta; ❸ kazino
赌气 dǔqì ❶ sadusmoties; ❷ niķoties; gražoties; ❸ ar dusmām; ar niknumu
赌钱 dǔqián spēlēt ar naudu
赌咒 dǔzhòu zvērēt; dot zvērestu
赌注 dǔzhù *(spēles)* likme; likt uz kādu noteiktu summu

睹(覩) dǔ **darb.** ❶ skatīties; redzēt; vērot; ❷ ieraudzīt; pārliecināties par; **īpašv.** Du *uzv.*

杜 dù **lietv.** ❶ *bot.* bērzlapu bumbiere *(Pyrus betulaefolia)*; ❷ *dial.* sakne; **darb.** ❶ aizbērt; aizsist ciet; aizsprostot; izolēt; ❷ pārtraukt; ❸ viltot; atdarināt; izdomāt; ❹ nodarboties ar mājamatniecību; primitīvi strādāt; **īpašv.** Du *uzv.*
杜父鱼 dùfùyú *zool.* platgalvis *(Cottus pollux)*
杜鹃 dùjuān ❶ *zool.* dzeguze *(Cuculus sp.)*; ❷ *bot.* acālija *(Azalea sp.)*; rododendrs *(Rhododendron sp.)*

杜绝 dùjué ❶ aizšķērsot *(ceļu)*; pārtraukt *(sakarus)*; ❷ likvidēt pilnībā; izraut ar saknēm; ❸ pārtraukt attiecības; ❹ bez tiesībām izpirkt; ❺ *biol.* izņēmums

杜梨 dùlí *bot.* bērzlapu bumbiere *(Pyrus betulaefolia)*

杜树 dùshù *bot.* bērzlapu bumbiere *(Pyrus betulaefolia)*

杜仲 dùzhòng *bot., farm.* eikomija *(Eucommia ulmoides)*

杜仲胶 dùzhòngjiāo eikomijas gutaperča

杜撰 dùzhuàn ❶ neatbilstošs klasiskajiem paraugiem; zemas kvalitātes; ❷ ražot mājamatniecības apstākļos; paštaisīts; ❸ sadomāt; izdomāt; ❹ *(nepamatota)* izdoma; izdomājums

肚 dù/dǔ **lietv.** vēders; vēderiņš

肚肠 dùcháng zarnas

肚带 dùdài sedulkas siksna

肚脐 dùqí naba

肚子 dù·zi ❶ vēders; ❷ vēderaina pudele; ❸ sevī *(savās domās, sirdī)*

妒(妬) dù **darb.** ❶ skaust; ❷ būt greizsirdīgam; **lietv.** ❸ skaudība; nenovīdība; greizsirdība

妒忌 dùjì ❶ *dial.* skaust; ❷ būt greizsirdīgam; ❸ skaudība; greizsirdība

度 dù/duó **lietv.-skait.** ❶ *tiek lietots lineāro mērījumu (garuma un platuma) apzīmēšanai;* ❷ *tiek lietots aiz lietvārdiem, darbības vārdiem un īpašības vārdiem platības, biezuma, jūtīguma kvalitātes u.c. apzīmēšanai*; ❸ *(temperatūras)* grādi; ❹ *met.* grādi; ❺ *mat.* leņķa grādi; ❻ triju dimensiju telpa; ❼ *ģeogr.* platuma grādi; ❽ *el.* kilovatstundas; ❾ *(kvalitātes)* pakāpe; ❿ *(valsts)* iekārta; tieslietu sistēma; likums; ⓫ īpašība; raksturs; ⓬ uzvedība; uzvešanās; manieres; ⓭ **skait.** *dažādu darbību uzskaitīšanai*; **darb.** ⓮ pāriet; pārpeldēt; ⓯ pārsniegt; ⓰ pavadīt *(atvaļinājumu, brīvdienas)*; ⓱ pārbīdīt; pārvest; pārvietot; ⓲ paredzēt; ⓳ *bud.* glābt *(dvēseli)*; pievērst *(ticībai)*; ⓴ *bud.* atteikties; aiziet *(no pasaulīgās dzīves)*; **īpašv.** Du *uzv.*

度过 dùguò padzīvot *(kādu laiku uz laukiem)*; vadīt *(laimīgas dienas)*

度量 dùliàng ❶ mērs; pakāpe; metrisks; ❷ mērīt; izmērīt; ❸ cilvēka *(raksturs)*

度量衡 dùliànghéng svaru un mēru sistēma

度命 dùmìng uzturēt sevi; pelnīt maizi

度盘 dùpán *mērinstr.* skala; limbs *(grādos sadalīts loks mērāmā leņķa lieluma noteikšanai)*

度日 dùrì dzīvot; eksistēt; vadīt savas dienas

度日如年 dùrì-rúnián nodzīvot vienu dienu kā veselu gadu *(dzīvot nepanesamos apstākļos)*

度数 dù·shu ❶ *(termometra)* grādu iedaļas; ❷ rangu tabula

渡 dù **darb.** ❶ pārcelties *(pāri upei)*; pārbraukt *(pāri upei)*; ❷ pārvest *(pāri upei)*; ❸ šķērsot *(ielu)*; ❹ iziet cauri; pārvarēt; **lietv.** ❺ pārceltuve; pārcelšanās vieta; brasls

渡槽 dùcáo akvedukts

渡船 dùchuán prāmis

渡过 dùguò ❶ pārcelties; pārbraukt *(pāri upei)*; pārpeldēt; ❷ pārvarēt *(grūtības)*

渡口 dùkǒu pārceltuve; pārcelšanās vieta

渡轮 dùlún pašgājējs prāmis; pārcēlājkuteris

镀(鍍) dù **darb.** *tehn.* ❶ galvanizēt; ❷ pārklāt *(metālu ar citu metālu)*

镀铬钢 dùgègāng hromētais tērauds

镀金 dùjīn ❶ zeltīt; apzeltīt; ❷ ārējais spīdums

镀锡铁 dùxītiě alvotā dzelzs

镀锌铁 dùxīntiě cinkotā dzelzs

蠹(蝨、蠧) dù **lietv.** ❶ *zool.* kokurbējs *(Limnoria lignorum)*; ❷ kopējs nosaukums kaitīgajiem kukaiņiem un vēžveidīgajiem, kas grauž koksni, papīru, audumu u.c.; ❸ naudas izšķērdēšana; izšķērdība; **darb.** ❹ būt kožu izēstam; ❺ postīt; maitāt; lauzt; sagraut; ❻ vēdināt; žāvēt *(lai iznīcinātu kodes)*; **īpašv.** Du *uzv.*

蠹鱼 dùyú *zool. (auduma, papīra)* kode *(Lepisma saccharina)*

duan

端 duān **lietv.** ❶ gals *(masta, mēles)* gals; ❷ robeža; mala; ❸ sākums; pamats; avots; ❹ cēlonis; iemesls; ❺ *(drēbes)* gabals; ❻ ķīpa; ❼ *dial.* sekretārs; kancelejas vadītājs; **darb.** ❽ nest izstieptās rokās *(paplāti)*; pasniegt; pienest; ❾ pacelt; piepacelt; ❿ pielabot; izlabot; savest kārtībā; **īp.** ⓫ taisns; pareizs; cienīgs; krietns; godīgs; ⓬ nopietns; stingrs; iespaidīgs; **apst.** pilnīgi; no sākuma līdz beigām; galu galā; tomēr; **īpašv.** Duaņ *uzv.*

端倪 duānní ❶ pavediens *(kāda jautājuma atrisināšanā)*; pieturas punkts; ❷ sākums un beigas

端午 Duānwǔ *(Pūķa laivu festivāls)* vasaras sākuma svētki *(pēc lunārā kalendāra 5. maijā)*

端详 duānxiáng ❶ uzmanīgi apskatīt; rūpīgi izvērtēt; ieskatīties; ❷ sīki; rūpīgi; pilnībā; no sākuma līdz beigām

端正 duānzhèng ❶ pareizs; taisns; kārtīgs; ❷ godīgs; korekts; ❸ slaids *(augums)*; ❹ labot *(uzskatus u.c.)*

端庄 duānzhuāng nopietns; cienīgs; svarīgs; izturēts

短 duǎn **īp.-apst.** ❶ īss *(attālums, laiks, mati,*

kleita u.c.); tuvs; ❷ īslaicīgs; saīsināts; samazināts; ❷ aprobežots; tuvredzīgs; slikts; ❷ *mūz.* mazais *(intervāls)*; minorā *(toņkārta)*; **darb.** ❷ pietrūkt; ❷ būt parādā; palikt parādā; ❷ saīsināt; ❷ meklēt trūkumus; piesieties; **lietv.** vājā vieta; trūkums; defekts; vaina; **īpašv.** Duaņ *uzv.*

短兵相接 duǎnbīng-xiāngjiē saķerties tuvcīņas kaujā

短波 duǎnbō *radioteh.* īsviļņi; īsviļņu diapazons

短不了 duǎn·buliǎo ❷ neiztikt bez *(ūdens u.c.)*; ❷ nepalikt parādā; ❷ pastāvīgi; nepārtraukti

短处 duǎn·chu trūkums; vājā vieta; defekts

短促 duǎncù īss, ierobežots *(laiks)*

短笛 duǎndí *mūz.* pikolo *(pikolo flauta)*

短吨 duǎndūn īsā tonna *(ASV, Kanādas tonna – 907,2 kg)*

短工 duǎngōng ❷ dienas strādnieks; ❷ dienas *(īslaicīgs)* darbs

短见 duǎnjiàn ❷ tuvredzība; ierobežots apvārsnis; ❷ pašnāvība

短剑 duǎnjiàn ❷ kinžals; ❷ kortiks

短路 duǎnlù *el.* īssavienojums

短路器 duǎnlùqì *el.* īssavienojuma slēdzis

短命鬼 duǎnmìngguǐ *lamuv.* mirla; sprāgonis

短跑 duǎnpǎo *sp.* īso distanču skrējiens

短篇小说 duǎnpiān xiǎoshuō stāsts; novele

短篇小说家 duǎnpiān xiǎoshuōjiā novelists

短片 duǎnpiàn *kinem.* īsfilma

短评 duǎnpíng pārskats *(bibliogrāfisks)* pārskats

短期 duǎnqī īss laiks; īslaicīgs

短气 duǎnqì ❷ zaudēt dūšu; zaudēt ticību sev; ❷ aizdusa; ciest no aizdusas

短枪 duǎnqiāng *milit.* pistole

短少 duǎnshǎo maz; nepietiekami; pietrūkt *(naudas, draugu u.c.)*

短视 duǎnshì *tiešā un pārnestā noz.* tuvredzība; tuvredzīgs

短途 duǎntú īss attālums; īsa distance

短小 duǎnxiǎo ❷ mazs; maza auguma; ❷ saīsinātā sākumskola

短小精悍 duǎnxiǎo-jīnghàn ❷ mazs, bet brašs; mazs, bet dūšīgs; ❷ maza apjoma, bet saturīgs

短语 duǎnyǔ *novec. lingv.* vārdu kopa

短暂 duǎnzàn salīdzinoši īss laika sprīdis; īslaicīgs

短装 duǎnzhuāng īsais apģērbs; bikses un jaka *(bez halāta)*; valkāt *(īso apģērbu)*

段 duàn **lietv.-skait.** *(drēbju, virvju, krīta u.c.)* gabaliem; ❷ gabals; ❷ *mat.* segments; ❷ daļa *(no kopējā ceļa garuma)*; *dzelzc.* distance; distances *(daļa)*; ceļa *(iecirknis)*; ❷ laika *(posms, nogrieznis)*; ❷ *(romāna)* nodaļa; *teātr.* *(lugas)* cēliens; **īpašv.** Duaņ *uzv.*

段落 duànluò ❷ *(teksta)* daļa; nodaļa; ❷ rindkopa

段丘 duànqiū *ģeogr.* terase

段长 duànzhǎng *dzelzc.* distances priekšnieks

断(斷) duàn **darb.** ❷ pārcirst; pārgriezt; pārlauzt; ❷ pārraut; pārtraukt; ❷ pārtrūkt; pārlūzt; pārsprāgt; ❷ pārgrauzt; pārkost; ❷ atstāt *(likteņa ziņā)*; ❷ atmest *(smēķēt, dzert u.c.)*; ❷ nolemt; notiesāt; noteikt *(sodu)*; ❷ sodīt ar nāvi; nocirst galvu; ❷ beigties; ❷ sadalīties; norobežoties; ❷ *dial.* tikt padzītam; **apst.** kategoriski; noteikti; ❷ *(pirms nolieguma)* nekādā gadījumā; **īp.** ❷ noteikts; stingrs; drošs; **lietv.** ❷ atlūza; nolauzts gabals; atrauts gabals; atliekas; ❷ princips; noteikums; būtība

断案 duàn'àn *jur.* tiesu lieta

断案 duàn'àn *loģ.* secinājums

断编残简 duànbiān-cánjiǎn ❷ seno grāmatu fragmenti *(atsevišķas teksta lapas)*; ❷ *dial.* fragmentāras grāmatu zināšanas

断层 duàncéng *ģeol.* zemes garozas plīsums

断层谷 duàncénggǔ *ģeol.* zemes plīsuma ieleja

断层湖 duàncénghú *ģeol.* zemes plīsumā izveidojies ezers

断层山 duàncéngshān *ģeol.* dislokācijas kalns

断肠 duàncháng ❷ ievainot dvēseli; ❷ neizsakāmas *(bēdas, skumjas, grūtsirdība)*

断炊 duànchuī atteikties no karsta ēdiena gatavošanas *(palikt bez maizes garozas; dzīvot galējā trūkumā)*

断代 duàndài ❷ atsevišķs laikmets; ❷ noteikts vēstures periods

断代史 duàndàishǐ ❷ dinastiju vēsture; ❷ atsevišķa laikmeta vēsture *(atšķirībā no vispārējās vēstures)*

断定 duàndìng ❷ nonākt pie secinājuma; ❷ apgalvot; apstiprināt; ❷ atrisināt; ❷ apgalvojums; ❷ noteikti; kategoriski

断断 duànduàn ❷ noteikti; kategoriski; ❷ *(pirms nolieguma)* ne par ko; nekādā gadījumā; noteikti nē

断断续续 duànduàn-xùxù pārtraukts; ar pārtraukumiem; fragmentārs

断根 duàngēn nocirst saknes; izraut ar saknēm

断后 duànhòu *milit.* ❷ piesegt karaspēka atkāpšanos; ❷ ar arjergarda palīdzību piesegt karaspēka atkāpšanos; ❷ palikt bez pēcnācējiem

断简残编 duànjiǎn-cánbiān atsevišķas teksta lappuses; teksta drumslas

断绝 duànjué ❷ saraut attiecības; izbeigt pazīšanos; ❷ pārtraukt *(satiksmi)*; ❷ beigties; izzust; aiziet bojā

断口 duànkǒu *ģeol.* zemes garozas lūzums

断粮 duànliáng palikt bez maizes; izlietot visus provianta krājumus

断料 duànliào *metal.* dzelzs nogrieznis

断路 duànlù *el.* atslēgt ķēdi

断路器 duànlùqì *el.* slēdzis

断面 duànmiàn *ģeod.* ❶profils; ❷šķēlums
断奶 duànnǎi pārtraukt bērnu barot ar krūti
断气 duànqì izlaist garu; nomirt
断然 duànrán ❶noteikts; kategorisks; ❷noteikti; kategoriski *(atteikties)*; ❸*(pirms nolieguma)* nekādā gadījumā
断送 duànsòng ❶pazudēt; atteikties no; ❷pabeigt; izsmelt; ❸pazudināt; aizlaist postā; ❹aizdzīt; padzīt; ❺pavadīt; apglabāt; ❻tikt apburtam *(ar kaut ko)*; ❼kāzu dāvanas līgavai
断头 duàntóu *tekstil.* diega pārrāvums
断头率 duàntóulǜ *tekstil.* diega pārrāvuma koeficients
断头台 duàntóutái ešafots; giljotīna
断弦 duànxián pārraut stīgu *(palikt atraitņos; zaudēt sievu; vīrs un sieva – viena instrumenta stīgas)*
断线风筝 duànxiàn-fēng·zheng papīra pūķis, kam pārtrūkusi aukla *(par bez vēsts pazudušo)*
断续器 duànxùqì *el.* ķēdes pārtraucējs
断言 duànyán apgalvot; pārliecināti apgalvot
断语 duànyǔ ❶apgalvojmums; ❷slēdziens; secinājums
断狱 duànyù *jur.* izlemt tiesu lietu; tiesas lēmums
断垣残壁 duànyuán-cánbì drupas; gruveši
断章取义 duànzhāng-qǔyì ❶manipulēt ar citātiem, sagrozot autora domas; ❷subjektīvi izvēloties citātus, sagrozīt faktus

缎(緞) duàn **lietv.** *tekstil.*atlass; atlasa audums; atlasa *(izstrādājums)*

缎纹 duànwén *tekstil.* ❶atlass; ❷satīns
缎子 duàn·zi atlass; atlasa *(kurpes u.c.)*

煅 duàn **darb.** ģipša apdedzināšana

煅烧 duànshāo apdedzināt kaļķus
煅石灰 duànshíhuī kaļķi

椴 duàn **lietv.** Ķīnas liepa *(Tilia tuan)*

椴木 duànmù liepa kā kokmateriāls
椴树 duànshù *bot.* Ķīnas liepa *(Tilia tuan)*

锻(鍛) duàn **darb.** ❶kalt dzelzi; ❷apdedzināt; kalcinēt *(kaļķus, zāles)*; ❸sist; dauzīt; sadauzīt; **lietv.** galoda

锻锤 duànchuí *mašīnb.* kalēja āmurs, veseris
锻工 duàngōng ❶kalšana; ❷kalējs
锻工场 duàngōngchǎng smēde
锻工炉 duàngōnglú *mašīnb.* ēze
锻件 duànjiàn *mašīnb.* kalt detaļas
锻接 duànjiē *tehn.* izkalt kaut ko
锻炼 duànliàn ❶apstrādāt *(metālu)*; ❷kalt un rūdīt; *pārn.* ❸norūdīt; ❹norūdīšanās; ❺*(rakstura)* rūdīšana; ❻trenēt
锻模 duànmú *mašīnb.* kalēja štance
锻缩 duànsuō *tehn.* nokalt; kaldināšana
锻铁 duàntiě *metal.* ❶kalts metāls; ❷kalt metālu
锻压 duànyā *mašīnb.* kalšana un štancēšana
锻造 duànzào *tehn.* kalšana; kaldināšana
锻造机 duànzàojī mehāniskais veseris; kalēja štance

簖(籪) duàn **lietv.** bambusa *(zivju tacis)*; bambusa *(žogs)*

dui

堆 duī **darb.** ❶nolikt; salikt; ❷salikt kaudzē *(malku, augļus u.c.)*; sagrābt kaudzē; ❸sadrūzmēties; salasīties; sanākt kopā; ❹atmest; pamest; atlikt sāņus; **lietv.** kaudze; blāķis; grēda; ķīpa; ❺saujiņa; kaudzīte; ❻uzkalns; kāpa; **skait.** *akmeņu vai siena kaudzēm*

堆叠 duīdié likt vienu uz otra; sakraut *(kaut ko)*; sagāzt
堆房 duī·fang noliktava; pieliekamais
堆肥 duīféi *lauks.* komposts; trūdzeme
堆焊 duīhàn *tehn.* uzmetināt; piemetināt; uzmetināts
堆积 duījī ❶likt kaudzē; ❷*ģeol.* akumulācija; akumulatīvs reljefs
堆积层 duījīcéng *ģeol.* akumulācija; akumulātīvi veidojumi
堆满 duīmǎn piepildīt *(klēti ar labību)*; piegāzt pilnu
堆砌 duīqì sakraut; sagāzt
堆栈 duīzhàn noliktava

队(隊) duì **lietv.** ❶*milit.* ❷karaspēka vienība, daļa; ❸*milit.(armijas)* vienība; nodaļa; grupa; brigāde; *(sporta)* komanda; ❹rinda; ierinda; **skait.** *skolnieku vai studentu grupām*

队副 duìfù *milit.* nodaļas komandiera palīgs
队礼 duìlǐ pionieru sveiciens
队列 duìliè *milit.* karavīru ierinda
队旗 duìqí pionieru karogs
队日 duìrì ❶pionieru ikdiena; ❷pionieru sanākšanas diena
队伍 duì·wu ❶*milit.* armija; ❷armijas kolonna; ❸rinda; ❹ierinda
队形 duìxíng ❶*milit.* militārā ierinda; ❷*(lidmašīnu)* kaujas ierinda
队员 duìyuán ❶*sp.* komandas loceklis *(spēlētājs)*; ❷*milt. (vienības)* kaujinieks
队长 duìzhǎng *milit.* nodaļas komandieris

对(對) duì **īp.-apst.** ❶pareizs; pareizi; tieši tā; ❷parasts; normāls; ❸draudzīgs; labās attiecībās ar; ❹vienāds; pāra; simetrisks; līdzīgs; līdzīgi; ❺pretējs; pretimnākošs; iepretim; ❻pretīgs;

naidīgs; **darb.** ❶ atbildēt; iebilst; ❷ attiekties *(uz)*; griezties *(pie kāda)*; ❸ pagriezties *(pret)*; ❹ virzīt *(pret)*; iedarboties *(uz)*; adresēt; ❺ turēties pretī; ietekmēt *(kādu)*; ❻ piejaukt; pielikt klāt; atšķaidīt; ❼ *dial.* lāpīt; ❽ salīdzināt; pārbaudīt *(pēc kaut kā)*; noskaidrot; ❾ izmeklēt; pielāgot; ❿ derēt; sakrist; saskanēt; atbilst; ⓫ sadalīt vienlīdzīgas daļās; **pr.** ❶ *(rīcības virziena prievārds, kas ievada adresāta papildinātāju un tiek tulkots kā datīva locījums)* pateikt *(viņam)*; ❷ attiecībā par; attiecībā uz: par; pret; ❸ *(māja ar fasādi)* pret *(ielu)*; **skait.** *pāris; komplekts no diviem priekšmetam;* ❹ Pavasara svētku – Čuņdzjie pāru uzraksti; **lietv.** sāncensis; pretinieks; ienaidnieks; **īpašv.** Dui *uzv.*

对氨水杨酸 duì'ān shuǐyángsuān *ķīm.* paraamino-salicilskābe

对岸 duì'àn pretējais krasts *(sveša puse; sveša zeme)*

对白 duìbái ❶ dialogs; ❷ dublēt *(filmu)*

对半 duìbàn ❶ puse; uz pusēm; ❷ dubults; divkāršs

对本 duìběn simtprocentīga peļņa

对比 duìbǐ ❶ salīdzinājums; ❷ attiecība; ❸ kontrasts

对比法 duìbǐfǎ salīdzinājuma metode

对簿 duìbù ❶ *rakst.* tikt nopratinātam; ❷ salīdzināt reģistru grāmatas

对不起 duì·buqǐ ❶ vainīgs; atvainojiet; ❷ kādu aizvainot; būt vainīgam *(kāda priekšā)*

对策 duìcè ❶ pretlīdzekļi; atbildes soļi: ❷ *vēst.* eksāmena atbilde par valsts vadības principiem

对唱 duìchàng *mūz.*antifonālā baznīcas dziedāšana divās grupās

对称 duìchèn simetrija; simetrisks

对称面 duìchènmiàn *mat.* simetrijas plaknes

对称性 duìchènxìng simetriskums

对称轴 duìchènzhóu *mat.* simetrijas ass

对答 duìdá ❶ atbildēt; ❷ atbilde

对打 duìdǎ ❶ kauties; plēsties; ❷ kautiņš

对待 duìdài ❶ griezties *(pie kāda)*; ❷ pieņemt; apiešanās; apieties ar; ❸ reaģēt; attiekties uz

对得起 duì·deqǐ ❶ nevainojams; ar tīru sirdsapziņu; ❷ neapkaunot *(pieminu)*

对等 duìděng ❶ līdzīgs; ❷ līdzīgi spēki; ❸ paritāte

对调 duìdiào *milit.* pārdislocēt; apmainīties *(karaspēka)* dislokācijas vietām

对顶角 duìdǐngjiǎo *mat.* vertikālais leņķis

对方 duìfāng ❶ pretējā puse *(sarunās)*; ❷ pretinieks; ❸ sieva; ❹ vīrs

对付 duì·fu ❶ tikt galā; ❷ noturēties; ❸ cīnīties *(ar dažādām likstām)*

对歌 duìgē *sk.* 对唱

对光 duìguāng ❶ *jur.* konfrontēšana; ❷ *fot.* iestatīt fokusā; ❸ piemeklēt briļļu lēcu

对过儿 duìguòr pretējā pusē; iepretim

对壕 duìháo *milit.* ierakums; tranšeja

对号 duìhào ❶ pēc kārtas numura; atbilstoši kārtas numuram; ❷ *(kontroles)* kāsītis

对话 duìhuà dialogs

对角 duìjiǎo *mat.* pretējais stūris

对角线 duìjiǎoxiàn *mat.* diagonāle

对襟 duìjīn ❶ svārku stūri ar rāvējslēdzēja aizdari; ❷ jaka ar aizdari priekšpusē

对劲 duìjìn derēt; sakrist; rīmēties; saskanēt

对局 duìjú uzspēlēt dambretes partiju; uzspēlēt bumbu

对开 duìkāi ❶ samainīties *(par pretējos virzienos braucošiem auto)*; ❷ pārlocīt *(loksni)* uz divām pusēm *(puslokšnes apmērā)*

对抗 duìkàng ❶ antagonisms; ❷ pretoties; izrādīt pretestību

对抗赛 duìkàngsài *sp. (futbola, šaha)* turnīrs; mačs

对抗性 duìkàngxìng antagonisms

对垒 duìlěi *milit.* pretinieku armiju izvietošanās frontē iepretī viena otrai

对立 duìlì ❶ ieņemt pretējus viedokļus; ❷ būt opozīcijā; iebilst; izvirzīt pretargumentus

对立面 duìlìmiàn ❶ *filoz.* uzskatu pretējība; ❷ pretēju viedokļu *(cīņa)*

对立物 duìlìwù *filoz.* pretējība

对联 duìlián Pavasara svētku – Čuņdzjie pāru uzraksti

对流 duìliú *fiz.* konvekcija

对流层 duìliúcéng *met.* troposfēra

对路 duìlù ❶ atbilst *(prasībām)*; būt piemērotam; derēt; ❷ būt pieprasītam *(par precēm)*

对骂 duìmà rāties; salamāties

对门 duìmén viens pretī otram; pretējās durvis

对面 duìmiàn ❶ viens pretī otram; ❷ ar seju pret seju

对内 duìnèi iekšējais; iekšzemes *(iekšpolitika, iekšlietas u.c.)*

对牛弹琴 duìniú-tánqín ◊ vērsim spēlēt citaru *(bārstīt pērles cūkām priekšā)*

对偶 duì'ǒu *lingv.* antitēze

对日照 duìrìzhào *astr.* pretspīdums

对生叶 duìshēngyè *bot.* pretēji izvietotas lapas

对手 duìshǒu ❶ partneris; pretinieks; sāncensis; ❷ spēkos līdzvērtīgs pretinieks

对数 duìshù *mat.* logaritms

对数表 duìshùbiǎo *mat.* logaritmu tabula

对台戏 duìtáixì ❶ *teātr.* divu teātra trupu sacensība; ❷ *pārn.* atklāta konkurence; atklāta sāncensība

对头 duìtóu ❶ pareizs; pareiza *(metode, pieeja u.c.)*; ❷ dabīgs; parasts; normāls; ❸ sakrist; būt saderīgiem; saderēt kopā *(par cilvēku raksturiem)*

对头 duì·tou pretinieks; ienaidnieks; sāncensis

对外 duìwài uz ārpusi vērsts; ārējais *(ārpolitika, ārējā tirdzniecība u.c.)*

对位 duìwèi ❶ *mūz.* kontrapunkts; ❷ *ķīm.* parastāvo-klis

对虾 duìxiā *(liela izmēra, pāros pārdodamās)* krevetes *(Penaeus orientalis; Penaeus anchoralis)*

对象 duìxiàng ❶ *(pētniecības)* objekts; priekšmets; ❷ *pārn.* mīļotais cilvēks; ❸ *dial.* meklēt līgavu;

atrast nākamo sievu
对消 duìxiāo ❶ vienam otru iznīcināt; beigties; ❷ samazināt; dzēst; viens izslēdz otru
对眼 duìyǎn ❶ acij tīkams; priecēt aci; ❷ atrasties acu priekšā; ❸ *med.* iekšējā šķielēšana
对页 duìyè *grāmatved., poligr.* folio *(grāmatvedības grāmatas divas lappuses ar vienādu numerāciju)*
对应 duìyìng ❶ atbilstība; saskaņa; ❷ *fiz.* atbilstības princips
对于 duìyú attiecībā; attiecībā *(uz)*; par
对仗 duìzhàng ❶ divcīņa; sadursme; cīniņš; ❷ konfidenciāls ziņojums; ❸ antitēze
对照 duìzhào ❶ salīdzināt; salīdzinājums; ❷ kontrasts; antitēze; ❸ kontrole
对照表 duìzhàobiǎo salīdzinājuma *(atbilstības)* tabula
对折 duìzhé 50% nocenojums; nocenot par puscenu
对证 duìzhèng ❶ salīdzināt; pārbaudīt; ❷ pierādījums; apliecinājums; ❸ liecinieks
对症下药 duìzhèng-xiàyào nozīmēt pareizās zāles *(rīkoties adekvāti; rīkoties saskaņā ar apstākļiem)*
对峙 duìzhì ❶ stāvēt viens otram iepretī; slieties vienam pretim otram *(par kalniem)*; ❷ būt opozīcijā; oponēt; ❸ konfrontācija
对准 duìzhǔn ❶ pārbaudīt *(pulksteni)*; ❷ notēmēt; nomērķēt; ❸ pavērst *(teleskopu pret Mēnesi, lampu pret logu u.c.)*
对酌 duìzhuó *rakst.* divatā iemalkot vīnu; pie vīna glāzes; sastādīt kompāniju
对子 duì·zi ❶ *lit.* paralēlisms; dzejisks tēls; ❷ pāru uzraksti *(kā kaligrāfijas paraugs)*; ❸ simetriski pāru priekšmeti

兑 duì **lietv.** ❶ naudas maiņa; apmaiņa; maiņas kurss; ❷ vekseļu darījums; ❸ *(maņu orgānu)* atvere; **darb.** ❶ mainīt; samainīt; ❷ apmainīties; ❸ norēķināties; ❹ pieliet; pārliet *(šķidrumu)*; ❺ atšķaidīt; ❻ izlabot; būvēt *(ceļu)*; ❼ kompakti būvēties; koncentrēties
兑付 duìfù ❶ apmainīt naudu; ❷ norēķināties skaidrā naudā
兑换 duìhuàn ❶ mainīt valūtu; ❷ samainīt papīra naudu sīknaudā; ❸ *fin.* valūtas maiņa; transfērs
兑换券 duìhuànquàn kredītbiļete; kredītsaistības
兑现 duìxiàn ❶ apmainīt naudu; ❷ īstenot dzīvē; realizēt; ❸ turēt vārdu; ❹ izpildīt *(solījumu)*

碓 duì **lietv.** rīsu attīrīšanas piesta
碓房 duìfáng rīsu attīrīšanas dzirnaviņas

dun

吨(噸) dūn **lietv.** tonna; garā tonna; īsā jeb amerikāņu tonna; metriskā tonna; tonnāža; **skait.** *tonnām*
吨公里 dūn-gōnglǐ *transp.* tonnu kilometri
吨海里 dūn-hǎilǐ *transp.* tonnu jūras jūdzes
吨位 dūnwèi *transp.* tonnāža

敦 dūn **īp.** ❶ godīgs; sirsnīgs; draudzīgs; labestīgs; augstsirdīgs; ❷ atklāts; uzticams; uzticīgs; ❸ stingrs; drošs; **darb.** ❶ nostiprināt; veidot draudzīgas attiecības; ❷ sargāt; augstu vērtēt; ❸ uzraudzīt; sekot; skatīties; ❹ pierunāt; pārliecināt; **lietv.** *milit.* arjergards; aizmugure; aizmugures atbalsts; **īpašv.** Duņ *uzv.*
敦促 dūncù steidzināt; sekmēt
敦厚 dūnhòu ❶ sirsnīgs; labestīgs *(cilvēks)*; augstsirdīgs; ❷ labestība; godīgums; taisnīgums
敦睦 dūnmù ❶ sirsnīga draudzība; ❷ sirsnīgs un draudzīgs; ❸ censties uzlabot *(attiecības)*; veidot draudzīgas attiecības *(starp valstīm)*
敦聘 dūnpìn *rakst.* laipni uzlūgt; sirsnīgs ielūgums
敦请 dūnqǐng lūgt; lūgums

墩(墪) dūn **lietv.** ❶ uzkalns; uzbērums; kurgāns; ❷ bluķis; klucītis; ❸ postaments; ❹ krūms; ❺ kušķis; puškis; ❻ sols; sēdeklis; **darb.** sakrāt; glabāt *(noliktavā)*
墩布 dūnbù virvju *(lupatu)* slota
墩子 dūn·zi klucis gaļas, zivju un dārzeņu apstrādei; bluķis

蹲 dūn **darb.** ❶ tupēt; ❷ sēdēt un gaidīt *(kamēr pāriet lietus, negaiss u.c.)*; ❸ noturēt *(kādu laiku)*; ❹ likt cietumā
蹲膘 dūnbiāo nobarot; nobaroties
蹲点 dūndiǎn iepazīties ar vietējiem darba apstākļiem *(ĶTR)*
蹲苗 dūnmiáo *lauks.* ļaut asniem nostiprināties

趸(躉) dǔn **apst.** vairumā; kopumā; **darb.** ❶ izkraut; novietot *(noliktavā)*; ❷ iepirkt vairumā
趸船 dǔnchuán peldoša piestātne
趸批 dǔnpī vairumā; lielā daudzumā; iepirkšana vairumā

囤 dùn/tún **lietv.** klētis; graudu, rīsa glabātuves

炖(燉) dùn **darb.** ❶ sautēt; ❷ vārīt uz lēnas uguns; vārīt tvaicējot *(īpašā tvaika kastrolī)*; ❸ uzsildīt

砘 dùn **darb.** blietēt; sablīvēt
砘子 dùn·zi akmens veltnis

钝(鈍) dùn **īp.** ❶ truls *(nazis)*; ❷ nesapratīgs; muļķīgs; stulbs; pasīvs; dumjš; ❸ inerts; **darb.**

notrulināties
钝角 dùnjiǎo *mat.* platleņķis

盾 dùn **lietv.** ❶vairogs; ❷Holandes guldenis; ❸Indonēzijas rūpija; ❹Vjetnamas dongs
盾牌 dùnpái vairogs

顿(頓) dùn **darb.** ❶apstāties *(uz naktsmājām ceļā)*; izturēt pauzi *(runā)*; ❷apturēt *(attīstību)*; ❸uzkāpt *(uz kājas)*; ❹notrulināties; kļūt nederīgam; ❺ciest neveiksmi; ciest trūkumu; atrasties grūtībās; ❻strauji *(kaut ko)* nolikt zemē; nomest; sist *(pret grīdu)*; ❼pieturēt; apstādināt *(pajūgu)*; ❽izvietot noteiktā kārtībā; ❾savākt; uzkrāt; iekrāt; **īp.** ❶pēkšņs; negaidīts; straujš; ❷truls; nolaists; nederīgs; **apst.** pēkšņi; negaidīti; tūliņ; **lietv.** ❶neliela pauze; ❷naktsmājas; pārnakšņošanas vieta; nometne; apmetne; ❸galds; ēdienreize; maltīte; ❹reize; kārta; **skait.** *ēdienreizēm*; **īpašv.** Duņ *uzv.*
顿锻 dùnduàn *mašīnb.* bandāža; aproce
顿号 dùnhào *lingv.* pilienveida komats *(līdzīgu teikuma locekļu uzskaitījuma gadījumā ķīniešu ortogrāfijā)*
顿开茅塞 dùnkāi-máosè acumirklī pašķirt niedru biezokni *(pēkšņi viss noskaidrojies; viss ir kļuvis skaidrs)*
顿然 dùnrán negaidīti; pēkšņi; acumirklī
顿时 dùnshí ❶tūdaļ; tūlīt; ❷pēkšņi; negaidīti; acumirklī
顿首 dùnshǒu klanīties līdz zemei, apliecinot cieņu; zemu klanīties
顿足 dùnzú dauzīt kājas
顿足捶胸 dùnzú-chuíxiōng dimdināt ar kājām un sist sev pa krūtīm *(ārdīties)*

遁(遯) dùn **darb.** ❶slēpties; ❷aizbēgt; izbēgt; ❸izvairīties
遁词 dùncí atrunāšanās; izvairīšanās

duo

多 duō **apst.** ❶daudz; lielā skaitā; ❷*(pirms darbības vārda)* vairāk; biežāk; stiprāk; ❸*(pirms nolieguma darbības vārda)* lielāko tiesu; pa lielākai daļai; visbiežāk; ❹*(pirms darbības vārda)* tikai; tikko; tik vien kā; tiklīdz; ❺*(pirms īpašības vārda)* krietni vien vairāk; virs *(noteikta skaita)*; pietiekami; stipri; ļoti; ❻*(stāstījuma teikumā – pirms īpašības vārda)* cik iespējams; kādā mērā; cik...tik; ❼*(izsaukuma teikumos)* cik *(slikti! labi! jauki u.c.)*; ❽*(pēc darbības vārda)* daudz; par daudz; pārlieku; **sast.** poli- *(polimetāliskās rūdas, poliartrīts u.c.)*; **palīgv.** kāds; kā; **darb.** ❶vairoties; pieaugt; palielināties; ❷būt lielā skaitā; nākt klāt *(ar uzviju)*; ❸atzīt par labu; slavēt; augstu vērtēt; sajūsmināties; **īpašv.** Duo *uzv.*
多半 duōbàn ❶vairāk par pusi; divas trešdaļas; ❷pa lielākai daļai; ❸drīzāk tā; visdrīzāk, ka tā
多倍体 duōbèitǐ *bot. (augi)* poliploīdi
多边 duōbiān daudzpusējs *(līgums)*; daudzpusēja *(tikšanās)*
多边形 duōbiānxíng *mat.* daudzstūris
多才多艺 duōcái-duōyì daudzpusīgs *(talants)*; talantīgs un varošs
多层 duōcéng daudzslāņains; daudzstāvu
多愁善感 duōchóu-shàngǎn melanholisks un sentimentāls
多此一举 duōcǐyījǔ nebija vērts ķerties klāt *(tukša lieta; bezcerīgs pasākums)*
多次 duōcì daudz reižu; daudzkārtīgs
多次体 duōcìtǐ *lingv.* daudzkārtējs darbības veids
多调性 duōdiàoxìng *mūz.* politonalitāte
多多益善 duōduō-yìshàn jo vairāk, jo labāk
多发病 duōfābìng bieži izplatītās slimības; polipātija
多方 duōfāng visāda veida; ar visiem līdzekļiem
多哥 Duōgē Togo
多哥人 duōgērén Togo iedzīvotājs
多寡 duōguǎ ❶cik? daudz vai maz; ❷daudzums
多汗症 duōhànzhèng *med.* hiperhidroze; paaugstināta svīšana
多会儿 duō·huìr ❶*sar.* kad; ❷jebkurā laikā
多级 duōjí daudzpakāpju *(raķete)*
多角形 duōjiǎoxíng *mat.* daudzstūris
多晶硅 duōjīngguī *fiz.* polikristāliskais silīcijs
多晶体 duōjīngtǐ *min.* polikristāli
多久 duōjiǔ ❶kad? pirms kāda laika? ❷ļoti sen
多聚糖 duōjùtáng *ķīm.* polioze; polisaharīds
多孔蕈 duōkǒngxùn *bot.* piepe *(Polyporus sp.)*
多快好省 duō-kuài-hǎo-shěng vairāk, ātrāk, labāk, ekonomiskāk *(viens no sociālisma celtniecības saukļiem ĶTR)*
多亏 duōkuī pateicoties; pateicoties tam, ka
多劳多得 duōláo-duōdé kas vairāk strādā, vairāk pelna
多么 duō·me kāda *(laime!)*; cik *(auksti!)*
多米尼加 Duōmǐníjiā Dominikas republika
多米尼加人 duōmǐníjiārén dominikānis
多面堡 duōmiànbǎo *milit.* redute
多面手 duōmiànshǒu meistars uz visām lietām *(kas apguvis vairākus amatus)*
多面体 duōmiàntǐ *mat.* daudzskaldnis
多幕剧 duōmùjù *teātr.* vairāku cēlienu luga
多年 duōnián daudz gadu; ilgus gadus; ilggadīgs
多年生 duōniánshēng *bot.* daudzgadīgi augi
多尿症 duōniàozhèng *med.* poliūrija
多偶制 duō'ǒuzhì *biol.* poligāmija

多胚 duōpēi *biol.* poliembrionija
多情 duōqíng ❶ labs; jūtīgs; ❷ esmu jums ļoti pateicīgs; ❸ mīlestības pilns; tāds, kas bieži iemīlas
多如牛毛 duōrúniúmáo tik daudz, cik vērsim vilnas spalviņu *(neaptverams daudzums)*
多少 duōshǎo ❶ daudz, vai maz; vairāk, vai mazāk; zināmā mērā; zināms skaits; ❷ kaut cik; ❸ nedaudz
多少 duō·shao ❶ cik *(parasti skaitā līdz 10)*; ❷ daudz; nav maz; kaut cik
多神教 duōshénjiào *rel.* politeisms; pagānisms
多事 duōshì ❶ daudz nepatīkamu notikumu; ❷ liekas klapatas; līst svešās darīšanās; ❸ bāzt degunu, kur nevajag
多数 duōshù vairums; lielākā daļa; nospiedošais vairums
多糖 duōtáng *ķīm.* polisaharīds
多头 duōtóu ❶ daudzvaldība *(kā valsts pārvaldes sistēma)*; ❷ komersants, kas pelna uz cenu paaugstināšanas rēķina
多位数 duōwèishù *mat.* daudzzīmju skaitļi
多细胞生物 duōxìbāo shēngwù *biol.* daudzšūnu organismi
多项式 duōxiàngshì *mat.* polinoms
多谢 duōxiè liels paldies; esmu ļoti pateicīgs
多心 duōxīn ❶ turēt aizdomās; aizdomīgs; aizdomība; ❷ ņemt stipri pie sirds
多型性 duōxíngxìng *biol.* polimorfisms
多血 duōxuè *med.* pletora
多血质 duōxuèzhì *fiziol.* sangviniķa temperaments
多样化 duōyànghuà dažādot *(kultūras dzīvi u.c.)*
多样性 duōyàngxìng daudzveidīgums; dažādīgums
多疑 duōyí aizdomīgums; neuzticēšanās
多义词 duōyìcí *lingv.* polisemantisks vārds
多义性 duōyìxìng *lingv.* polisēmija
多翼机 duōyìjī *av.* poliplāns
多余 duōyú ❶ lieks; nevajadzīgs; ❷ pārpalikums; ❸ pārmērība
多元论 duōyuánlùn ❶ *filoz.* plurālisms; ❷ *biol.* polifilija; polifilētisms
多元论者 duōyuánlùnzhě plurālisma sekotājs
多元酸 duōyuánsuān *ķīm.* vairāku pamatelementu skābe
多云 duōyún *met.* mākoņains laiks
多灾多难 duōzāi-duōnàn daudz cietis; daudz cietušais
多中心论 duōzhōngxīnlùn vairāku centru teorija
多种 duōzhǒng ❶ daudznozaru; ❷ daudzpusīgs; ❸ universāls
多种多样 duōzhǒng-duōyàng daudzveidīgs
多足类 duōzúlèi *zool.* daudzkāji; daudzkāju paveids *(Myriapoda)*
多嘴 duōzuǐ ❶ pļāpa; pļāpīgs *(cilvēks)*; ❷ uzbāzties ar liekām sarunām; lieks pļāpīgums

咄 duō **izs.** ❶ *(uzkliedziens ar draudiem)* turi muti! ❷ dīvaini gan! ❸ **onom.** baukš; bac
咄咄逼人 duōduō-bīrén ❶ uzkliedziens ar draudiem; ❷ draudīgs; draudošs; ❸ stāt virsū kā ar nazi pie rīkles
咄咄怪事 duōduō-guàishì kaut kas neiedomājams! neiedomājama lieta!

哆 duō **sast.**
哆嗦 duō·suo drebēt; drebēt pie visām miesām; trīcēt

掇(敠) duō **darb.** ❶ uzkopt; ❷ pielāgot
掇弄 duōnòng sakārtot; salabot; saremontēt

夺(奪) duó **darb.** ❶ atņemt *(ar spēku)*; izraut *(no rokām)*; ❷ laupīt; sagrābt; piesavināties; ❸ iekarot; iegūt; ❹ zaudēt; pazaudēt; izlaist *(no rokām)*; ❺ izlaist *(tekstā hieroglifu)*; ❻ pieņemt *(lēmumu)*; apstiprināt *(lēmumu)*; ❼ grūst; **lietv.** šaurs ceļš; kalnu taka
夺标 duóbiāo ❶ izturēt eksāmenu; ❷ *sp.* uzvarēt *(sacensībās)*; *sp.* cīnīties par uzvaru
夺回 duóhuí atgūt atpakaļ *(ar spēku)*; izraut atpakaļ; atdabūt; atkarot *(no pretinieka)*
夺目 duómù ❶ žilbināt *(par zibeni)*; žilbinošs; ❷ durties acīs; piesaistīt uzmanību
夺取 duóqǔ ❶ ieņemt *(augstieni)*; ❷ *(ar militāra spēka palīdzību)* sagrābt varu; ❸ izcīnīt; iekarot
夺权 duóquán sagrābt varu; varas sagrābšana

度 duó/dù **darb.** *rakst.* ❶ vērtēt; novērtēt; ❷ domāt; pieņemt; prātot; ❸ mērīt; aptuveni aprēķināt *(prātā)*
度德量力 duódé-liànglì reāli novērtēt savas garīgās un fiziskās iespējas

踱 duó **darb.** ❶ lēnām soļot; ❷ pastaigāties

朵(朶) duǒ ❶ **skait.** *ziediem, mākoņiem u.c.*; ❷ **īpašv.** Duo *uzv.*

垛(垜) duǒ/duò **lietv.** zemes uzbērums; sienas izcilnis
垛口 duǒkǒu ambrazūra pilsētas vaļņa sienā
垛子 duǒ·zi robi pilsētas vaļņa sienā

躲(躱) duǒ **darb.** ❶ slēpties *(aiz mājas)*; noslēpties; ❷ vairīties; izvairīties; izslīdēt; izgrozīties; **lietv.** ķermenis
躲避 duǒbì ❶ slēpties; ❷ vairīties; izvairīties
躲藏 duǒcáng slēpties; glabāties
躲躲闪闪 duǒ·duo-shǎnshǎn ❶ bailēs sarāvies; ❷ vairīties; izgrozīties; laipot; līkumot
躲开 duǒ·kai novirzīties; atvirzīties
躲懒 duǒlǎn izvairīties no darba; slaistīties; slinkot
躲闪 duǒshǎn izvairīties; veikli noslēpties; izlocī-

ties *(no atbildības)*
躲债 duǒzhài bēguļot no kreditoriem

驮(馱) duò/tuó **darb.** nest mugurā; uzkraut; **skait.** *nastām*
驮子 duò·zi ēzeļa, kamieļa vai mūļa nasta

剁(刴) duò **darb.** ❶ sacirst; sakapāt; sagraizīt; sagriezt mazos gabaliņos *(gaļu u.c.)*; ❷ atcirst; atgriezt; amputēt
剁碎 duòsuì samalt; sacirst

垛(垜) duò/duǒ **darb.** ❶ salikt; ❷ salikt grēdā *(ogles, ogļu briketes)*; ❸ salikt kaudzē *(sienu)*; ❹ krāt; **lietv.** grēda; kaudze; guba

D

堕(墮) duò **darb.** ❶ krist; nogāzties; nokrist; iekrist; ❷ nolaist *(dārzu)*; pamest; panīkt; ❸ nolaisties; nokāpt; ❹ lūzt; bojāties; izjukt; ❺ zaudēt; izmest; ❻ graut; postīt; bojāt; nest zaudējumus; **īp.** ❶ slinks; laisks; nolaidīgs; ❷ pliks; plikgalvains
堕井下石 duòjǐngxiàshí ◊ mest ar akmeni akā krītošajam *(sist uzvarēto; sist gulošo)*
堕落 duòluò ❶ krist; nolaisties; degradēties; ❷ izputēt; deģenerēt; ❸ izputējis; nolaidies; ❹ iegrimt korupcijā; ❺ neveselīgs; izlaidīgs; ❻ pagrimt; pagrimums
堕马 duòmǎ *rakst.* nokrist no zirga
堕入 duòrù ❶ nolaisties; nokrist; ❷ iekļūt *(nepatikšanās)*
堕入五里雾中 duòrù wǔlǐ wùzhōng apmaldīties miglā; pilnībā zaudēt orientāciju
堕胎 duòtāi izdarīt abortu; aborts
堕胎药 duòtāiyào *med.* aborta līdzeklis

舵(柁) duò **lietv.** stūre *(kuģa, lidmašīnas u.c.)*
舵轮 duòlún stūres rats
舵手 duòshǒu stūres vīrs; stūrmanis

惰 duò **īp.** ❶ slinks; ❷ lēns; ❸ inerts
惰轮 duòlún *mašīnb.* tukšgaitas ritentiņš
惰行 duòxíng *dzelzc.* izskrējiens
惰性 duòxìng ❶ *ķīm.* inertums *(inerta masa)*; inerts; ❷ *fiz.* inerce; inerces; ❸ *(rakstura)* inertums *(nevēlēšanās kaut ko mainīt)*

跺(跥、跢) duò **darb.** piecirst kāju *(pie zemes)*
跺脚 duòjiǎo dauzīt ar kājām; čāpot

E

e

阿 ē/ā **lietv.** ❶prāvs uzkalns; ❷kalna nogāze; ❸zeme; mala; krasts; *(kalna)* pakāje; ❹pagrieziens; līkums; *(upes)* līkums; ❺kolonna; stabs; balsts; ❻nojume; jumts; **darb.** ❶kļūt līkam; liekties; ❷iztapt; izdabāt; ❸izkārnīties; **īp.** ❶nelīdzens; neobjektīvs; ❷pievilcīgs; elegants;❸vārgs *(iebildums)*; **īpašv.** E *uzv.*
阿附 ēfù *rakst.* ❶pielāgoties; pieskaņoties; ❷liškēt
阿胶 ējiāo *farm.* no ēzeļa ādas izgatavots želatīns
阿弥陀佛 Ēmítuófó *bud.* ❶Buda Amitāba *(viena no trim Budas formām; Buda – Bezgalīgā gaisma)*; ❷*(vieni no budistu izplatītākajiem lūgšanu vārdiem)* O, Amitāba! *(Ak, Kungs! Paldies Dievam)*
阿魏 ēwèi ❶*bot.* smirdošā ferula *(Ferula assa-foetida)*; ❷*farm.* ferulas sakņu ekstrakts *(ķīniešu medicīnā)*
阿谀 ēyú glaimot; liškēt
阿谀逢迎 ēyú-féngyíng iztapt; liškēt; luncināties
阿谀奉承 ēyú-fèngchéng pielabināties; iztapt; glaimot; līst uz vēdera *(kāda priekšā)*

婀(娿) ē **sast.**
婀娜 ēnuó graciozs; pievilcīgs
婀娜多姿 ēnuó-duōzī graciozs; gracioza *(figūra)*; grācija

讹(譌) é **lietv.** ❶kļūda; maldīšanās; pārteikšanās; drukas kļūda; ❷liekulība; meli; tenkas; apmelojums; ❸*(meža, stepes)* ugunsgrēks; ❹šantāža; izspiešana; **darb.** ❶izspiest; izmānīt; šantažēt; ❷pāraudzināt;atjaunot; uzlabot; ❸kustēties; ❹kļūdīties
讹传 échuán baumas; nepatiesas, melīgas ziņas
讹舛 échuǎn *rakst.* ❶kļūda; drukas kļūda; ❷novirzīšanās no normas
讹误 éwù kļūda; drukājot vai rakstot radusies kļūda
讹言 éyán meli; tenkas
讹诈 ézhà šantažēt; izspiest *(naudu)*

囮 é **lietv.** māneklis; **darb.** šantažēt; izspiest
囮子 é·zi ❶medībās pīļu vai citu putnu pievilināšanai lietotais pīles vai cita putna izbāzenis; ❷vīlējsvilpe, māneklis *(svilpe medījumu pievilināšanai)*

俄 é **apst.** ļoti drīz; pēkšņi; **īpašv.** *saīs.* Krievija
俄罗斯 Éluósī Krievija
俄罗斯人 éluósīrén krievs
俄罗斯族 éluósīzú krievu tautības cilvēks
俄顷 éqǐng tūdaļ; acumirklī
俄语 éyǔ krievu valoda

峨(峩) é **īp.** augsts *(kalns)*; augsta *(galvassega)*; piecelts
峨眉 Éméi Emeikalni *(Sičuanas provincē)*

娥 é **lietv.** ❶jauna skaistule; ❷jauns mēness; **īp.** ❶ļoti skaists; brīnišķīgs; ❷burvīgs; **īpašv.** E *uzv.*
娥眉 éméi augsti izliektas uzacis

锇(鋨) é **lietv.** *ķīm.* osmijs (Os)

鹅(鵝、鵞、䳘) é **lietv.** ❶*putnkop.* zoss *(Ancer domestica)*; zostēviņš; ❷zoss gaļa
鹅耳枥 é'ěrlì *bot.* Turčaņinova skābardis *(Carpinus turczaninowii)*
鹅观草 éguāncǎo *bot.* pavārpata *(Roegneria semicostata)*
鹅黄 éhuáng gaiši dzeltens
鹅口疮 ékǒuchuāng *med.* pienēde; piena sēnīte
鹅卵石 éluǎnshí bruģakmens *(burt. zosu olas)*
鹅毛 émáo ❶zosu spalvas; ❷sīkums; nieks
鹅绒 éróng zosu pūkas
鹅掌风 ézhǎngfēng *med.* ēde
鹅掌楸 ézhǎngqiū *bot.* Ķīnas magnolija *(Liriodendron chinense)*

蛾 é **lietv.** ❶tauriņš; naktstauriņš; ❷augsti izliektas uzacis; **apst.** acumirklī; pēkšņi; negaidot
蛾眉 éméi augsti izliektas uzacis
蛾子 é·zi ❶naktstauriņš; ❷tauriņš

额(額、頟) é **lietv.** ❶piere; *(atklāta)* piere; ❷norma; ❸noteikts skaits; štats; kontingents; ❹izkārtne; plāksne ar uzrakstu; **īpašv.** E *uzv.*
额定 édìng ❶normēt; paredzēt noteiktu skaitu; ❷normēts; noteikts pēc štata
额发 éfà cekuls; uz pieres īsi apgriezti mati
额角 éjiǎo deniņi
额手称庆 éshǒu-chēngqìng sveikt vienam otru, paceļot rokas pie pieres
额数 éshù normā noteikts *(paredzēts)* skaits
额外 éwài papildus, virs- *(stundas u.c.)*
额外负担 éwài fùdān papildus slodze
额子 é·zi virs noteiktā skaita

恶(惡、噁) ě/è/wù **sast.**

E

恶心 ě·xin ❶ slikta dūša; nāk vēmiens; ❷ just riebumu *(pret kaut ko)*

厄(戹、阨) è **lietv.** ❶ *(stratēģisks)* punkts; kavēklis; grūts stāvoklis; ❷ jūgs; ❸ nelaime; ciešanas; **darb.** ❶ nonākt grūtībās *(briesmās)*; ❷ ievest postā; radīt šķēršļus, kaitēt; **īp.** šaurs; ierobežots

厄瓜多尔 Èguāduō'ěr Ekvadora

厄瓜多尔人 èguāduō'ěrrén ekvadorietis

厄运 èyùn nelaime

扼(搤) è **darb.** ❶ saķert; saspiest rokā; apspiest *(brīvību)*; ❷ apsargāt; turēt rokās; kontrolēt

扼杀 èshā nožņaugt

扼守 èshǒu noturēt *(savās rokās)*

扼要 èyào ❶ īsi pateikt pašu galveno; ❷ izrakstīt *(pašu galveno)*

扼住 èzhù saspiest *(ar abām rokām)*

苊 è **lietv.** *ķīm.* acenaftēns

呃 è **onom.** žagošanās skaņas atdarinājums; **lietv.** *med.* žagas; žagošanās; atraugāšanās

轭(軛) è **lietv.** jūgs; sakas

垩(堊) è **lietv.** ❶ krīts; apmetums; baltums; ❷ *rakst.* balsināšana; **darb.** ❶ balsināt; ❷ apmest *(sienas u.c.)*

恶(惡) è/ě/wù **lietv.** ❶ ļaunums; netikums; ❷ trūkums; slimība; rēta; ❸ kļūda; nelaime; ❹ noziegums; noziedznieks; ❺ spēks; varmācība; **īp.** ❶ ļauns; pretīgs; nikns; nelāgs; ❷ zemas kvalitātes; ❸ rupjš; nabadzīgs; neražīgs *(gads)*; ❹ neskaists; nejēdzīgs; kropls; ❺ nelaimīgs; nelaimi nesošs; ❻ cietsirdīgs; neapvaldīts

恶霸 èbà necilvēks; briesmonis

恶病质 èbìngzhì *med.* kaheksija

恶臭 èchòu smirdoņa; smārds

恶毒 èdú ļauns; ļaundabīgs; neģēlīgs

恶感 ègǎn antipātija; naids

恶贯满盈 èguàn-mǎnyíng milzums ļaundarību *(iestājusies atriebības stunda; saņemt pelnītu atriebību)*

恶鬼 èguǐ pats nelabais; sātans; velns

恶棍 ègùn neģēlis; ļaundaris

恶耗 èhào slikta ziņa *(sēru vēsts)*

恶狠狠 èhěnhěn nikns; ļauns

恶化 èhuà ❶ pasliktināšanās; ❷ pasliktināt

恶疾 èjí nedziedināma slimība

恶劣 èliè netikls; netikumīgs; pretīgs

恶梦 èmèng murgs; murgains sapnis

恶名 èmíng slikta slava; bēdīga slava

恶魔 èmó ❶ dēmons; ļaunais gars; ❷ necilvēks; briesmonis; ❸ velns; sātans

恶癖 èpǐ netiklas aizraušanās

恶少 èshào huligāns

恶势力 èshìlì melnie, ļaunie spēki

恶徒 ètú ❶ ļaundaris; ❷ noziedzīgie elementi

恶习 èxí ❶ netikums; ❷ slikta paraša

恶性 èxìng ļaundabīgs *(audzējs, slimība u.c.)*

恶意 èyì ❶ ļauns nodoms; ļauna iecere; ❷ *jur.* ar iepriekšēju nodomu

恶运 èyùn nelaime; ļauns liktenis

恶战 èzhàn sīva kauja

恶浊 èzhuó pretīgs

恶作剧 èzuòjù nedarbs; ļauns stiķis; taisīt nedarbus

饿(餓) è **lietv.** bads; pusbads; **īp.** izsalcis; badīgs; izbadējies; bada cietējs; **darb.** ❶ ciest badu; badoties; ❷ badināt; nedot ēst

饿虎扑食 èhǔ-pūshí izbadējies tīģeris metas uz ēdienu *(alkani, badīgi mesties uz kaut ko)*

饿殍 èpiǎo no bada mirušā līķis

饿死 èsǐ nomirt badā

鄂 è **īpašv.** ❶ *saīs.* Hubejas province; ❷ **īpašv.** E uzv.

鄂伦春族 èlúnchūnzú oročoni *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

鄂温克族 èwēnkèzú evenki *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

愕 è **darb.** ❶ baidīties; ❷ apstulbt; ❸ brīnīties

愕然 èrán būt pārsteigtam; būt apstulbušam

萼 è **lietv.** *bot.* zieda kausiņš

萼片 èpiàn *bot.* kauslapa

遏 è **darb.** ❶ apturēt; aizkavēt; pārtraukt; likt šķēršļus; bremzēt; ❷ kaitēt; bojāt; maitāt; izpostīt; **īpašv.** E *uzv.*

遏抑 èyì neapvaldāmas dusmas

遏止 èzhǐ ❶ noturēties *(pret ienaidnieku)*; ❷ novērst

遏制 èzhì ❶ apvaldīt; ❷ savaldīt; ❸ apspiest *(bailes)*

腭(齶) è **lietv.** *anat.* aukslējas

腭骨 ègǔ *anat.* ❶ aukslēju kauls; ❷ žoklis

腭裂 èliè *med.* vilka rīkle

鹗(鶚) è **lietv.** *zool.* zivju ērglis *(Pandion haliaetus)*

噩 è **īp.** ❶ šokējošs; ❷ apbēdinošs

噩耗 èhào sēru vēsts

噩梦 èmèng murgs; murgains sapnis

鳄(鰐、鱷) è **sast.**

鳄鱼 èyú **lietv.** *zool.* krokodils *(Crocodilus sp.)*; aligators

鳄鱼的眼泪 èyú·de yǎnlèi ◊ krokodila asaras

ê

欸 ê̄/ế/ê̌/ề **izs.** *(uzmanības pievēršanai)* ei! (eu!) nāc šurp!

欸 ế/ê̄/ê̌/ề **izs.** *(paužot pārsteigumu)* te tev nu bija! kā tad tā!

欸 ê̌/ê̄/ế/ề **izs.** *(paužot iebildumu vai nevēlēšanos piekrist)* nu nē! tā nevar būt!

欸 ề/ê̄/ế/ê̌ **izs.** *(paužot apstiprinājumu vai piekrišanu)* lai notiek! labs ir! viss kārtībā!

en

恩 ēn **lietv.** ❶ žēlastība; žēlsirdība; cēls solis; ❷ labestība; labsirdība; līdzjūtība; **darb.** just pateicību; būt pateicīgam; pateikties *(kādam)*; **īpašv.** Eņ *uzv.*

恩爱 ēn'ài laulāto mīlestība un savstarpēja pieķeršanās

恩赐 ēncì žēlsirdība; izrādīt žēlsirdību; dāvināt

恩德 ēndé labestība; rūpes

恩典 ēndiǎn ❶ labestība; ❷ izrādīt gādību

恩惠 ēnhuì rūpes; labdarība

恩将仇报 ēnjiāngchóubào labu atmaksāt ar ļaunu *(melna nepateicība)*

恩情 ēnqíng labestība; rūpes; labdarība

恩人 ēnrén labdaris

恩同再造 ēntóngzàizào labdarība līdzinās cilvēka glābšanai

恩怨 ēnyuàn ❶ mīlestība un naids; ❷ labvēlība un ienaids

恩泽 ēnzé labvēlība; labvēlīga aizbildniecība

蒽 ēn **lietv.** *ķīm.* antracēns

er

儿(兒) ér **lietv.** ❶ bērns; mazulis; ❷ dēls; puisēns; ❸ jauns cilvēks; vīrietis; ❹ *vulg.* puišelis; puņķu tapa; ❺ vīriešu *(dzimta)*; ❻ *r skaņas fonētiskais apzīmējums*; ❼ *lieto aiz lietvārda deminutīvā nozīmē*

儿茶 érchá *bot.* miecējošā akācija *(Acacia catechu)*

儿歌 érgē bērnu dziesmiņas

儿化 érhuà *lingv. fonētiska parādība gan normatīvajā ķīniešu valodā, gan dažos dialektos: lietvārdiem un dažkārt arī darbības vārdiem pievieno nezilbisko r līdzskani, kas izsauc priekšā stāvošā patskaņa retrofleksiju jeb t. s. erizāciju*

儿皇帝 érhuángdì *(Piecu dinastiju laikmetā m.e.907.-960g.g.Ši Dzintans* 石敬瑭 *sazvērestībā ar kidaņiem sagrāba varu un nodibināja vēlīno Dzjiņ dinastiju;viņš stādījās priekšā kā „imperators – dēls" ;vēlākajos gados tā apzīmēja marionetes, kas ar svešām rokām nonākušas pie varas)*

儿科 érkē *med.* ❶ pediatrija; ❷ slimnīcas bērnu nodaļa

儿科学 érkēxué *med.* pediatrija

儿马 érmǎ *sar.* ērzelis

儿女 érnǚ ❶ bērni; ❷ meitas un dēli; ❸ jaunatne

儿孙 érsūn pēcnācēji; bērni un mazbērni

儿童 értóng pusaudzis; bērns

儿童节 Értóngjié ❶ Bērnu diena *(svētki kopš 1931. g. 4. aprīļa)*; ❷ jaunatnes diena *(kopš 1949. g. 1. jūnija)*

儿童片 értóngpiān bērnu filmas

儿童团 értóngtuán bērnu organizācija *(bērnu organizācija no japāņu iebrucējiem atbrīvotajos rajonos, pirms ĶTR nodibināšanās)*

儿媳妇儿 érxí·fur vedekla; dēla sieva

儿戏 érxì bērnu rotaļas

儿子 ér·zi dēls

而 ér **saik.** *(paužot notikumu u.c. koordināciju)*; ❶ un; un arī; turklāt; vēl; *(konstatējot izmaiņas)* ❷ no – līdz; atkal un atkal; *(laika vai veida apstākļa palīgteikumā sasaistei ar darbības vārdu)* ❸ līdz ar

而后 érhòu pēc tam

而今 érjīn patlaban

而况 érkuàng jo vairāk

而且 érqiě ❶ bez tam; ❷ turklāt; ❸ vēl jo vairāk

而已 éryǐ tāpat; tāpat vien

鸸(鴯) ér **sast.**

鸸鹋 érmiáo *zool.* Austrālijas emu *(Dromaeus sp.)*

尔(爾、尒) ěr **vietn.** *rakst.* ❶ tu; jūs; tavs; jūsu; ❷ šis; tas; ❸ tā; tādā veidā *(aizvieto darbības vārdu)*; ❹ nekas īpašs; tā nekas

尔格 ěrgé *fiz.* ergs

尔后 ěrhòu *rakst.* pēc tam

尔虞我诈 ěryú-wǒzhà tu melo, es mānos *(abpusēja krāpšana un aizdomas; abpusējas intrigas un lamatas)*

耳 ěr **lietv.** ❶ auss; ausu; ❷ vidusauss; ❸ *(priekšmetu)* austiņas **palīgv.** tikai; tik vien kā; *(teikuma beigās pasvītro runātāja kategorisko pārliecību par*

teikto); ❷ jautājuma teikumos pasvītro runātāja jautājuma intonāciju; **īpašv.** Er *uzv.*

耳鼻喉科 ěr-bí-hóukē *med.* ❶ otorinolaringoloģija; ❷ ausu, deguna un kakla nodaļa slimnīcā

耳鼻喉科学 ěr-bí-hóukēxué *med.* otorinolaringoloģija

耳边风 ěrbiānfēng palaist gar ausīm

耳鬓厮磨 ěrbìn-sīmó piespiesties – auss pie auss, deniņi – pie deniņiem *(būt ļoti tuviem un draudzīgiem)*

耳病 ěrbìng *med.* otopātija

耳病学 ěrbìngxué *med.* otiatrija

耳沉 ěrchén *dial.* pakurls

耳垂 ěrchuí *anat.* ausu ļipiņa

耳朵 ěr·duo auss

耳朵软 ěr·duoruǎn lētticīgs

耳朵眼儿 ěr·duoyǎnr ❶ auss ārējais dzirdes atvērums; ❷ caurumiņš ausu lipiņā *(auskariem)*

耳房 ěrfáng blakus istabiņa; flīģelis

耳根 ěrgēn *(nosarkt līdz)* ausu galiem

耳垢 ěrgòu sērs; izdalījumi no ausīm

耳鼓 ěrgǔ *anat.* bungādiņa

耳刮子 ěrguā·zi iedot pa ausi

耳光 ěrguāng pļauka; iepļaukāt

耳郭 ěrguō *anat.* auss gliemežnīca

耳环 ěrhuán auskari

耳机 ěrjī *el.* ❶ klausāmais stobriņš; ❷ austiņas; ❸ klausule

耳镜 ěrjìng *med.* otoskops

耳科 ěrkē *med.* ❶ otoloģija; ❷ slimnīcas ausu nodaļa

耳科学 ěrkēxué *med.* otoloģija

耳孔 ěrkǒng *anat.* auss ārējais dzirdes atvērums

耳轮 ěrlún ❶ auss gliemežnīca; ❷ *anat.* auss gliemežnīcas viļņotā daļa

耳鸣 ěrmíng zvanīšana *(troksnis)* ausīs

耳目 ěrmù ❶ acis un ausis; ❷ kompetence, lietpratība; ❸ informators

耳目一新 ěrmù-yīxīn viss, ko redzi un dzirdi ir jauns *(viss izmainījies; pilnīgi cita aina)*

耳屏 ěrpíng *anat.* auss gliemežnīcas izcilnītis *(tragus)*

耳濡目染 ěrrú-mùrǎn ar ausi un aci pierast pie apkārtējā *(❶ ar dzirdi un redzi pieskaņoties situācijai; ❷ apkārtējās vides iespaidā)*

耳软心活 ěrruǎn-xīnhuó pārlieku lētticīgs; viegli pakļauties citu ietekmei

耳塞 ěrsāi *radioteh.* auss aizbāznis; radio austiņas

耳塞 ěr·sai *sar.* izdalījumi no ausīm

耳生 ěrshēng ausij nepierasts; maz dzirdēts; nepazīstams; maz pazīstams

耳屎 ěrshǐ *sar.* izdalījumi no ausīm

耳熟 ěrshú ausij pierasts; labi pazīstamas *(lietas, nosaukumi)*

耳套 ěrtào *(trušādas vai lapsādas)* ausu sildītāji *(sargājoties no ausu apsaldēšanas)*

耳提面命 ěrtí-miànmìng turēt aiz ausīm un skaitīt sejā *(apmācīt; ieskaidrot)*

耳挖子 ěrwā·zi ausu tīrāmais

耳闻 ěrwén zināt baumu līmenī; dzirdēt pa ausu galam; ļaužu runas

耳闻不如目见 ěrwén bùrú mùjiàn labāk vienu reizi redzēt *(savām acīm)*, nekā simts reizes dzirdēt *(no citiem)*

耳闻目睹 ěrwén-mùdǔ izdzirdēt *(savām ausīm)* un ieraudzīt *(savām acīm)*

耳蜗 ěrwō *anat.* auss gliemezis, akustiskais labirints

耳下腺 ěrxiàxiàn *anat.* aizauss dziedzeris

耳咽管 ěryānguǎn *anat.* dzirdes kanāls; Eistahija kanāls

耳炎 ěryán *med.* otīts

耳溢 ěryì *med.* otoreja

耳语 ěryǔ čukstēt ausī

耳针 ěrzhēn *med.* ausu adatu terapija

耳坠 ěrzhuì *sar.* auskari

耳子 ěr·zi auss

饵(餌)

ěr **lietv.** ❶ ēsma, ēsma *(ko likt uz āķa)*; ❷ vilinājums; kārdinājums; ❸ tvaikā gatavots plācenis *(no rīsu miltiem)*; **darb.** ❶ *rakst.* pievilināt, ievilināt; ❷ izbaudīt; izjust

铒(鉺)

ěr **lietv.** *ķīm.* erbijs (Er)

二

èr **sk.** ❶ divi; otrais; **īp.** ❶ dubults; divkāršs; divējāds; **apst.** divreiz; divas reizes; divkārt; **lietv.** ❶ *fil.*. divdabība; divējādība; ❷ otrais numurs; palīgs; ❸ divkosība; nodevība; ❹ pāris; pāru lielums; ❺ trigrammu pāris *(乾坤Debesis un Zeme; vīrietis un sieviete; vīrs un sieva)*; ❻ *saīsin.* lunārā kalendāra otrais mēnesis; februāris; ❼ divnieks; **darb.** ❶ dalīt ar divi; pārdalīt uz pusēm; ❷ dubultot; ❸ atkārtot; ❹ būt pretrunā; ❺ šaubīties

二百五 èrbǎiwǔ *sar.* stulbenis

二部合唱 èrbù héchàng *mūz.* divbalsīgs koris

二部制 èrbùzhì *izgl.* mācības divās maiņās

二重唱 èrchóngchàng *mūz.* duets

二重性 èrchóngxìng divējāds; divdabīgs

二重奏 èrchóngzòu *mūz.* duets

二次 èrcì *mat.* kvadrāts

二等 èrděng otrā šķira; otrā kategorija

二地主 èrdìzhǔ zemes apakšrentnieks

二叠纪 èrdiéjì *ģeol.* permas periods

二叠系 èrdiéxì *ģeol.* permas sistēma

二房 èrfáng ❶ otrais dzimtas atzars; ❷ *novec.* piegulētāja

二房东 èrfángdōng mājas apakšīrnieks

二分点 èrfēndiǎn *astr.* ekvinokcija

二分法 èrfēnfǎ *loģ.* dihotomija

二分圈 èrfēnquān *astr.* ekvinokcija; ekvinokcijas punkts

二伏 èrfú vasaras karstuma otrā dekāde *(pēc lunārā*

kalendāra); pats vasaras vidus
二副 èrfù kuģa kapteiņa otrais palīgs
二胡 èrhú erhu *(ķīniešu stīgu instruments jeb ķīniešu vijole)*
二话 èrhuà kāda runa; ko tur runāt
二黄 èrhuáng erhuan *(viens no dziedājumiem Beidzjinas (Pekinas) operā)*
二极管 èrjíguǎn *radioteh.* diode
二流 èrliú otrās šķiras
二流子 èrliú·zi dīkdienis; sliņķis
二门 èrmén iekšējie vārti
二面角 èrmiànjiǎo *mat.* divplakņu kakts
二面形 èrmiànxíng *mat.* diedrs
二拇指 èr·muzhǐ *sar.* rādītāja pirksts
二年生 èrniánshēng *bot.* divgadīgi *(augi)*
二七大罢工 Èr-Qī Dà Bàgōng *vēst. (ĶKP vadītais antiimperiālistiskais, antimilitārais)* Beidzjinas – Haņkou dzelzceļa strādnieku streiks *(1923. g. 7. februārī)*
二十 èrshí ❶ divdesmit; ❷ divdesmitais
二糖 èrtáng *ķīm.* disaharīds
二项式 èrxiàngshì *mat.* binoms
二心 èrxīn divkosība
二氧化氮 èryǎnghuàdàn *ķīm.* slāpekļa dioksīds
二氧化硅 èryǎnghuàguī *ķīm.* silīcija dioksīds
二氧化硫 èryǎnghuàliú *ķīm.* sēra dioksīds
二氧化碳 èryǎnghuàtàn *ķīm.* oglekļa dioksīds
二一添作五 èr yī tiānzuò wǔ dalīt uz pusēm; dalīties līdzīgas daļās
二元方程式 èryuán fāngchéngshì *mat.* vienādojums ar diviem nezināmajiem
二元论 èryuánlùn *filoz.* duālisms
二元论者 èryuánlùnzhě duālisma piekritējs
二元酸 èryuánsuān *ķīm.* divu pamatu skābe
二月 èryuè februāris
二者 èrzhě gan tas, gan cits
二至点 èrzhìdiǎn *astr.* vasaras un ziemas saulgriežu debess sfēras punkti
二至圈 èrzhìquān *astr.* vasaras un ziemas saulgriežu debess sfēras aplis; saulgriežu kolūrs

E

F

fa

发(發) fā/fà **darb.** ❶ attīstīties; izaugt; plaukt; ziedēt; ❷ sākties; nākt pasaulē; ❸ izplatīties; atskanēt; izklīst; plūst *(par skaņām)*; ❹ bēgt kur kurais; glābties bēgot; ❺ parādīties; atklāties; noskaidroties; noformēties; ❻ doties ceļā; sākt kustēties; ❼ uzrūgt *(par mīklu)*; ❽ šaut *(no lielgabala)*; mest bultas; ❾ piepildīties; realizēties; ❿ izstrādāt; attīstīt; ⓫ radīt; izdot *(skaņu)*; ⓬ izkopt *(tehniku)*; iestrādāt *(zemi)*; pilnveidot *(talantu)*; ⓭ izdot; publicēt; laist *(pārdošanā)*; ⓮ izkausēt; šķīdināt; atmiekšķēt *(ūdenī)*; mērcēt; iemērkt; ⓯ atvērt; attaisīt; ⓰ noskaidrot; atklāt *(noslēpumu)*; ⓱ aizsūtīt; komandēt; izsūtīt *(trimdā)*; ⓲ izdot *(algu; graudus no valsts noliktavām)*; ⓳ noņemt *(zirgam seglus)*; ⓴ mainīt *(krāsu)*; ㉑ saslimt; niezēt; pārklāties *(izsitumiem)*; ㉒ izrādīt *(žēlsirdību)*; **lietv.** ❶ šāviens; izplūde; ❷ *(dienas, gada)* sākums; sākotne; ❸ sakne; **skait.** *patronām, šāvieniem*; **īpašv.** Fa *uzv.*

发暗 fā'àn nosūbēt; palikt tumšam
发白 fābái nobālēt; palikt baltam
发榜 fābǎng izkārt eksāmenus izturējušo sarakstu
发报机 fābàojī *radioteh.* raidītājs
发表 fābiǎo ❶ izteikt savu viedokli, domas; ❷ nopublicēt, nodrukāt; ❸ *ķīn. med.* izkliedēt slimības izraisošos fluīdus *(kaitīgo gada sezonu ietekmi)*
发病 fābìng saslimt; sasirgt
发病率 fābìnglǜ *med.* saslimšanas koeficients
发布 fābù nopublicēt; izdot
发财 fācái ❶ kļūt bagātam, turīgam; ❷ iedzīvoties bagātībā
发痴 fāchī *dial.* ❶ apstulbt; *sar.* apdullt; ❷ sastingt *(no pārsteiguma)*
发愁 fāchóu ❶ skumt; ❷ satraukties
发臭 fāchòu smakot; smirdēt
发出 fāchū ❶ izdot *(skaņu)*; ❷ izstarot *(gaismu)*
发喘 fāchuǎn aizelsties
发达 fādá ❶ augsti attīstīts *(prāts)*; ❷ attīstīta *(valsts)*; ❸ sasniegt augstu attīstības pakāpi; attīstīties
发呆 fādāi ❶ sastingt *(no pārsteiguma)*; ❷ apstulbt
发电 fādiàn elektrības ražošana
发电厂 fādiànchǎng elektrostacija
发电机 fādiànjī *el.* ģenerators; dinamo
发电量 fādiànliàng saražotās elektroenerģijas apjoms
发电站 fādiànzhàn elektrostacija
发动 fādòng ❶ uzsākt; sākt; ❷ mobilizēt; ❸ iedarbināt *(motoru)*; ❹ uzsākt funkcionēt
发动机 fādòngjī *mašīnb.* dzinējs; motors
发抖 fādǒu drebēt; drebināties
发端 fāduān sākties; uzsākties
发凡 fāfán ❶ kopējs jēdziens; ❷ pamatjēdziens
发放 fāfàng ❶ atlaist *(atvaļinājumā)*; ❷ atklāt *(kredītu)*; ❸ izsniegt *(aizdevumu)*
发粉 fāfěn sausais raugs
发奋 fāfèn ❶ iedvesmoties; ❷ būt apņēmības pilnam
发愤 fāfèn izvirzīt sev mērķi
发愤图强 fāfèn-túqiáng ar entuziasmu ķerties pie valsts nostiprināšanas; izvirzīt sev par mērķi sasniegt valsts uzplaukumu un nostiprināšanos
发疯 fāfēng ❶ trakuma lēkme; ❷ sajukt prātā
发福 fāfú ❶ pieņemties svarā; ❷ kļūt laimīgam
发干 fāgān ❶ žāvēt; kaltēt; ❷ kalst *(rīkle, lūpas)*
发绀 fāgàn *med.* cianoze
发给 fāgěi ❶ izdot; izsniegt *(caurlaidi)*; ❷ izmaksāt *(algu)*
发光 fāguāng spīdēt; mirgot
发光体 fāguāngtǐ *fiz.* mirgojošs ķermenis
发汗 fāhàn *med.* diaforēze
发汗剂 fāhànjì sviedrējamais līdzeklis
发行 fāháng pārdot vairumā
发号施令 fāhào-shīlìng ❶ dot pavēles *(rīkojumus)*; nodarboties ar administrēšanu; ❷ diktēt; diktāts
发黑 fāhēi ❶ kļūt tumšam vai melnam; ❷ satumst
发狠 fāhěn ❶ saņemties un pieņemt lēmumu; ❷ palikt niknam
发红 fāhóng sarkt; nosarkt; palikt sarkanam
发花 fāhuā *(no noguruma)* raibs gar acīm
发话器 fāhuàqì ❶ mikrofons; ❷ telefona klausule
发还 fāhuán atdot atpakaļ
发慌 fāhuāng uztraukties; pārdzīvot
发黄 fāhuáng dzeltēt; palikt dzeltenam
发挥 fāhuī ❶ atklāt; noskaidrot nozīmi, kopsakarības; ❷ apliecināt prasmi, talantu; ❸ parādīt iniciatīvu; ❹ izvērst *(argumentus, pierādījumus u.c.)*
发昏 fāhūn apstulbt
发火 fāhuǒ ❶ uzliesmot; aizdegties; ❷ uzsprāgt *(no niknuma)*
发火点 fāhuǒdiǎn *ķīm.* uzliesmošanas punkts
发货 fāhuò preču nosūtīšana
发货单 fāhuòdān *tirdzn.* pavadzīme; faktūra
发货人 fāhuòrén *tirdzn.* kravas nosūtītājs
发迹 fājì izsisties cilvēkos
发家 fājiā kļūt bagātam, turīgam
发酵 fājiào rūgt; rūgšanas process *(par mīklu, vīnu,*

u.c.)
发酵粉 fājiàofěn sausais raugs
发酵菌 fājiàojūn rūgšanas sēnīte
发窘 fājiǒng kautrēties; būt biklam
发觉 fājué ❶ pamanīt; ievērot; ❷ atklāt
发掘 fājué ❶ atrakt; veikt izrakumus; ❷ atklāt *(potenciālās iespējas)*
发刊 fākān izdot *(laikrakstu, grāmatu u.c.)*
发刊词 fākāncí redakcijas uzruna lasītājiem *(žurnāla vai laikraksta pirmajā numurā)*
发苦 fākǔ rūgts; rūgta garša
发狂 fākuáng ❶ trakuma lēkme; ❷ niknumā zaudēt savaldīšanos
发蓝 fālán ❶ palikt zilam; ❷ *tehn.* melnināt *(tēraudu)*
发牢骚 fāláosāo ❶ žēloties par pāri darījumiem; ❷ ņurdēt; dīkt
发冷 fālěng just drebuļus; just, kā drebina
发愣 fālèng *sar.* apstulbt; ko stāvi kā iemiets!
发亮 fāliàng spīdēt; dzirksteļot
发令 fālìng ❶ pavēlēt; atdot pavēli; ❷ dot komandu
发令枪 fālìngqiāng *sp.* starta pistole
发令员 fālìngyuán *sp.* tiesnesis
发聋振聩 fālóng-zhènkuì atmodināt kurlo un apgaismot aklo *(izraut no pasivitātes; sapurināt)*
发绿 fālǜ uzsākt zaļot *(par kokiem, krūmiem, zāli)*
发落 fāluò ❶ pieņemt *(disciplināras sankcijas)*; ❷ paziņot lēmumu
发麻 fāmá notirpt
发霉 fāméi sapelēt; noklāties ar pelējumu
发蒙 fāmēng *sar.* kļūt trulam; notrulināties
发蒙 fāméng mācīt lasīt un rakstīt
发面 fāmiàn ❶ raudzēt mīklu; ❷ skāba mīkla
发明 fāmíng ❶ konstruēt *(jaunu mašīnu)*; ❷ izgudrojums
发明家 fāmíngjiā izgudrotājs
发明人 fāmíngrén izgudrojuma autors
发难 fānàn sarīkot sacelšanos; sacelšanās
发腻 fānì ❶ trekns; ❷ šķebīgs; salkans
发怒 fānù sadusmoties; palikt niknam
发排 fāpái *poligr.* atdot salikšanā
发胖 fāpàng pieņemties svarā
发泡膏 fāpàogāo *farm.* plāksteris
发脾气 fā pí·qi aizsvilties; uzvārīties
发票 fāpiào rēķins
发起 fāqǐ ❶ uzņemties iniciatīvu; ❷ sākt uzbrukumu
发起人 fāqǐrén iniciators; iniciatīvas grupa
发青 fāqīng palikt zilam
发情 fāqíng *zool.* pārošanās
发情期 fāqíngqī *zool.* pārošanās periods
发球 fāqiú *sp.* serve
发热 fārè ❶ paaugstināta temperatūra; ❷ uzsilt; ❸ degt
发人深省 fārénshēnxǐng likt izprast notiekošo; likt kādam dziļi padomāt
发轫 fārèn sākums; sākties; sākties no
发软 fāruǎn ❶ kļūt mīkstam; atmiekšķēties; ❷ pamirt; zaudēt spēkus
发散 fāsàn ❶ *fiz.* diverģence; ❷ *mat.* diverģējošā rinda; ❸ *med.* izkliede
发丧 fāsāng ❶ sēru ziņa; ❷ bēres
发涩 fāsè ❶ šķērmums, šķērms; ❷ par daudz stingrs *(ritenis, kas negriežas)*
发痧 fāshā *sar.* ❶ saules dūriens; ❷ *(rētas, pušuma)* iekaisums
发烧 fāshāo paaugstināta temperatūra
发射 fāshè ❶ izšaut; veikt šāvienu; ❷ *fiz.* elektronu emisija
发射场 fāshèchǎng raķešu starta laukums; kosmodroms
发射点 fāshèdiǎn *milit.* ugunspunkts
发射机 fāshèjī *radioteh.* raidītājs
发射率 fāshèlǜ *fiz.* emisijas iespējas; koeficients
发射台 fāshètái ❶ raidstacija; ❷ raķešu palaišanas stends
发身 fāshēn ❶ kļūt par vīrieti *(sievieti)*; puberitāte; ❷ attīstīties; ❸ dzīvot
发生 fāshēng ❶ notikt *(par plūdiem, epidēmijām, nepatikšanām; problēmām)*; atgadīties; ❷ rasties *(par konfliktsituācijām, šaubām, grūtībām)*; ❸ rasties *(par interesi u.c.)*; ❹ stāties spēkā; ❺ attīstība
发生额 fāshēng'é *grāmatved.* aprite; apgrozījums
发生器 fāshēngqì *mašīnb.* ģenerators
发生学 fāshēngxué *biol.* embrioloģija
发誓 fāshì zvērēt; dot zvērestu
发售 fāshòu laist pārdošanā
发抒 fāshū ❶ izteikt savu viedokli; ❷ izgāzt savas emocijas
发水 fāshuǐ plūdi
发送 fāsòng *radioteh.* pārraidīt
发送机 fāsòngjī *radioteh.* raidītājs
发馊 fāsōu saskābt
发酸 fāsuān ❶ saskābt; ❷ smelgt *(par kājām, zobiem, brūcēm u.c.)*
发条 fātiáo *(pulksteņa)* atspere
发威 fāwēi ❶ draudēt; ❷ ārdīties
发文 fāwén *grāmatved.* izejošie dokumenti
发文簿 fāwénbù *grāmatved.* izejošais žurnāls
发问 fāwèn uzdot jautājumus; jautāt
发物 fāwù barojoša viela
发现 fāxiàn ❶ atklāt, ❷ atklājums; ❸ ievērot
发祥地 fāxiángdì ❶ imperatora dzimšanas vieta; ❷ *(kultūras, civilizācijas u.c.)* šūpulis
发饷 fāxiǎng izsniegt karaspēkam atalgojumu un produktus
发笑 fāxiào ❶ smieties; sākt smieties; ❷ smieklīgs *(stāsts)*
发泄 fāxiè izgāzt niknumu
发信人 fāxìnrén vēstules sūtītājs
发行 fāxíng ❶ izdot *(grāmatas, žurnālus u.c.)*;

❶ emisija; *(naudas, aizņēmumu)* emisija
发行处 fāxíngchù izdevniecība; izdevniecības nodaļa
发行量 fāxíngliàng tirāža
发行权 fāxíngquán *fin.* emisijas tiesības
发行人 fāxíngrén izdevējs
发行所 fāxíngsuǒ izdevniecība
发行员 fāxíngyuán ekspeditors
发噱 fāxué *dial.* smieklīgs; jocīgs
发芽 fāyá asni
发芽率 fāyálǜ *lauks.* dīdzība, dīgtspēja
发哑 fāyǎ aizsmakt
发言 fāyán ❶ izteikties; uzstāties ar runu; ❷ lūgt vārdu; ❸ uzstāšanās; runa
发言权 fāyánquán balss tiesības
发言人 fāyánrén runasvīrs; spīkers
发炎 fāyán *med.* iekaisums
发扬 fāyáng ❶ attīstīt; ❷ vairot panākumus
发扬光大 fāyáng-guāngdà ❶ attīstīt tālāk un dziļāk; ❷ attīstīties, sasniedzot spožumu un varenību
发痒 fāyǎng ❶ niezēt; ❷ kutēt
发音 fāyīn ❶ izruna; ❷ artikulācija
发硬 fāyìng sacietēt *(par maizi u.c.)*
发育 fāyù fiziskā attīstība
发源 fāyuán izteka; upes izteka
发源地 fāyuándì upes izteka
发愿 fāyuàn dot solījumu
发晕 fāyūn reibonis; galvas reibšana
发展 fāzhǎn ❶ attīstība; ❷ attīstīt *(likumdošanu, ekonomiku u.c.)*; ❸ uzņemt partijā
发胀 fāzhàng uzpūsties *(par vēderu)*
发疹 fāzhěn *med.* izsitumi
发肿 fāzhǒng tūkt; pampt; uztūkt
发纵指示 fāzòngzhǐshì atlaist un virzīt *(sākotnēji – suņus)* vadīt no aizkulisēm; rīkoties ar svešām rokām
发作 fāzuò ❶ *(sirds, malārijas u.c.)* lēkme; ❷ niknuma lēkme

酦(醱) fā/pō **sast.**

酦酵 fājiào ❶ ferments; ❷ rūgt *(par mīklu, vīnu, alu u.c.)*

乏 fá **darb.** ❶ nepietikt; pietrūkt; ciest trūkumu; ❷ nogurt; nomocīties; ❸ beigt; pārtraukt; ❹ atcelt; anulēt; ❺ iznīcināt; likvidēt; kaitēt *(lietām)*; bojāt *(kaut ko)*; **lietv.** ❻ trūkums; deficīts; nabadzība; ❼ *(ierēdņa vietas)* vakance; ❽ darbs; rūpes; pūles; **īp.** ❾ trūcīgs; nabags; nepietiekams; nepietiekošs; ❿ nederīgs; veltīgs
乏味 fáwèi ❶ bezgaršīgs; pliekans; ❷ skumjš, neinteresants *(izklāsts)*

伐 fá **darb.** ❶ doties *(soda ekspedīcijā)*; ❷ uzbrukt *(ienaidniekam)*; ❸ apspiest *(nemierniekus)*; ❹ gāzt *(kokus)*; cirst *(mežu)*; sagraut *(māju)*; ❺ nogalināt; ❻ sist *(bungas)*; ❼ nonākt pretrunā *(ar kaut ko)*; ❽ pārkāpt; bojāt; ❾ pārmest; apvainot; ❿ lielīties; celt degunu gaisā; lepoties; **lietv.** ⓫ soda ekspedīcija; ⓬ aršana; atmatas uzaršana; ⓭ starpnieks; ⓮ vairogs; ⓯ nopelns; varoņdarbs
伐木 fámù cirst mežu; meža izstrāde
伐木区 fámùqū cirsma
伐木业 fámùyè mežrūpniecība

阀(閥) fá **lietv.** ❶ *vēst.* memoriālie uzraksti par rangiem un nopelniem *(mājas vai pils vārtu kreisajā pusē)*; ❷ aristokrātija; augstmaņi; kasta; ❸ *vēst.* mājas slieksnis; ❹ *tehn.* ventilis; aizbīdnis
阀帽 fámào *mašīnb.* ventiļa galviņa

罚(罸、罰) fá **darb.** ❶ sodīt; uzlikt sodu; ❷ pakļaut fiziskam sodam; **lietv.** ❸ sods; atpirkšanās nauda; ❹ soda mērs; ❺ pārkāpums
罚金 fájīn *jur.* naudas sods
罚款 fákuǎn *jur.* ❶ sodīt; ❷ sods
罚球 fáqiú *sp.* soda sitiens *(futbolā)*; soda metiens *(basketbolā)*
罚球点 fáqiúdiǎn *sp.* 11 m soda sitiena atzīme *(futbolā)*; soda metiena līnija *(basketbolā)*
罚球区 fáqiúqū *sp.* soda laukums
罚球线 fáqiúxiàn *sp.* soda līnija

筏(栰) fá **lietv.** *(bambusa, koka)* plosts

筏子 fá·zi plosts

法(灋) fǎ **lietv.** ❶ likums; tiesības; norma; reglaments; ❷ metode; paņēmiens; *(gleznotāja vai kaligrāfa)* stils; ❸ paraugs; noteikums; etalons; ❹ *bud.* dharma *(Dharma)*; ❺ mācība par dharmu; budisms; ❻ *mat.* skaitlis, kurš atrodas pēc darbības zīmes *(mazinātājs; dalītājs; reizinātājs)*; ❼ maģija; burvju vārdi; ❽ *ķīn. filoz.* leģisms; leģists; ❾ *saīs.* franks *(naudas vienība)*; **darb.** sekot *(paraugam)*; ņemt *(par piemēru)*; atdarināt; kopēt; **īpašv.** ❿ *saīs.* Francija; ⓫ Fa *uzv.*
法案 fǎ'àn likumprojekts
法办 fǎbàn ❶ sodīt pēc likuma; sodīt atbilstoši likumam; ❷ nodot lietu izskatīšanai tiesā
法宝 fǎbǎo *bud.* ❶ budisma mācība *(kā viens no trim budisma dārgumiem: Budas, viņa mācības un mūkiem)*; ❷ *bud.* mūka aksesuāri *(ceļa spieķis un krūze)*; ❸ brīnumains līdzeklis; ❹ dārgums; ❺ amulets
法场 fǎchǎng sodīšanas *(soda)* vieta
法典 fǎdiǎn *jur.* likumu kodekss
法定 fǎdìng likumīgs; likumā noteikts
法度 fǎdù ❶ *jur.* tiesiskā kārtība; ❷ uzvešanās normas
法官 fǎguān tiesnesis
法规 fǎguī likuma pants

法国 Făguó Francija
法国号 făguóhào *mūz.* mežrags
法国人 făguórén francūzis
法国梧桐 făguó wútóng *bot.* austrumu platāna, čināra *(Platanus orientalis)*
法号 făhào mūka vārds
法纪 făjì likumi un disciplīna
法家 Făjiā *(viena no senās Ķīnas filosofiskajām skolām)* fadzja; leģisms;leģisti
法警 făjǐng tiesu policija
法拉 fălā *el.* farads
法拉计 fălājì *el.* faradu mērītājs
法兰盘 fălánpán *mašīnb.* starplika
法兰绒 fălánróng flanelis
法郎 făláng franks *(senāk – naudas vienība Francijā)*
法老 fălǎo *vēst.* faraons
法理 fălǐ tieslietu teorija
法力 fălì *rel.* brīnumaina iedarbība; burvestība
法利赛人 fălìsàirén *rel.* farizejs
法令 fălìng likumi un dekrēti
法律 fălǜ likumi; jurisprudence
法螺 făluó ❶ *zool.* spirālveidīgs molusks *(Triton tritonis)*; ❷ *bud.* no gliemežvāka darināts mūzikas instruments, ko lieto kā tauri *(signālragu)*
法门 fămén *rel.* ❶ ceļš uz budismu; ❷ līdzeklis; paņēmiens; ceļš
法器 făqì *rel.* budisma rituālos lietotie mūzikas instrumenti
法权 făquán tieslietas; jurisdikcija
法人 fărén *jur.* juridiska persona
法师 făshī *rel.* svētais
法式 făshì kanoniska forma; stingri noteikta forma
法事 făshì *rel.* mirušā piemiņas dievkalpojums
法书 făshū ❶ kaligrāfijas šedevrs; ❷ jūsu rokraksts
法术 făshù maģija; burvestība
法帖 fătiè kaligrāfisks uzraksts
法庭 fătíng tiesa; tribunāls
法统 fătǒng tiesiskā kartība; tiesiskā sistēma
法网 făwǎng taisnīga tiesa; likuma bardzība
法西斯 făxīsī ❶ fašisms; ❷ fašists
法西斯主义 făxīsīzhǔyì fašisms
法线 făxiàn *mat.* normāle
法学 făxué jurisprudence
法学家 făxuéjiā jurists
法衣 făyī mūka apģērbs
法医 făyī *jur.* tiesu mediķis
法医学 făyīxué *jur.* tiesu medicīna
法语 făyǔ franču valoda
法院 făyuàn tiesa; augstākā tiesa
法则 făzé *(ekonomikas, dabas u.c.)* likumi
法治 făzhì uz likumiem balstīta valsts pārvalde
法制 făzhì likumība; likumdošana
法子 fă·zi paņēmiens; metode

砝 fă **sast.**

砝码 fămă atsvars; svaru bumba

发(髮) fà/fā **lietv.** mati; kupli mati; **īpašv.** Fà *uzv.*
发夹 fàjiā matu adata
发蜡 fàlà briljantīns
发网 fàwǎng matu tīkliņš
发癣 fàxuǎn *med.* kraupis
发指 fàzhǐ sašust līdz sirds dziļumiem; palikt niknam

珐(琺) fà **sast.**

珐琅 fàláng emalja; emaljas vāze; kluazonē *(emaljas veids)*
珐琅质 fàlángzhì *anat.* emalja

fan

帆(颿) fān **lietv.** bura; **darb.** uzvilkt buras; braukt ar uzvilktām burām
帆布 fānbù buru audums; brezents
帆布床 fānbùchuáng saliekamā gultiņa *(no buru auduma)*
帆船 fānchuán buru kuģis; burinieks
帆索 fānsuǒ *jūrn.* šote

番 fān **īp.** svešs; svešzemju; **lietv.** ❶ reize; ❷ secība; kārtība; ❸ *vēst.* svešzemnieks; ārzemnieks; barbars; ❹ *novec.* ārzemju sudraba monēta; **skait.** *smaržām, garšām*; **darb.** ❶ strādāt maiņās; nomainīties; dežūrēt; ❷ vairoties; rasties *(lielā daudzumā)*; ❸ mainīties; pārvērsties *(sejā)*
番号 fānhào numurs; numerācija
番红花 fānhónghuā *bot.* krokuss; safrānaugs *(Crocus sativus)*
番椒 fānjiāo *ķīn. med.* pipari *(Capsicum)*
番木鳖硷 fānmùbiējiǎn *farm.* strihnīns
番木瓜 fānmùguā *bot.* papaja, meloņu koks *(Carica papaya)*
番茄 fānqié *bot.* tomāts *(Lycopersicum esculentum)*
番茄酱 fānqiéjiàng tomātu biezenis; kečups
番泻叶 fānxièyè *farm.* senna *(Cassia angustifolia)*

幡(旛) fān **lietv.** *vēst.* garš un šaurs karogs; karogs
幡然 fānrán tūdaļ; momentā

藩 fān **lietv.** ❶ sēta; žogs; ❷ nomale; robeža; **darb.** apžogot; aizsargāt; apsargāt; **īpašv.** Faņ *uzv.*
藩篱 fānlí ❶ sēta; žogs; ❷ aizsardzība; ❸ nomale; robeža
藩属 fānshǔ vasaļu valsts; vasaļu zemes
藩镇 fānzhèn *vēst.* vasalis

翻(繙、飜) fān **darb.** ❶ apgāzties; apmesties

otrādi; mest kūleņus; ✪sadusmoties; palikt niknam; ✪apgāzt; apmest otrādi; ✪izgriezt *(kabatas)*; rakties *(kabatās)*; ✪pāršķirstīt; pāršķirt *(lappusi)*; ✪tulkot; pārtulkot; atšifrēt; iešifrēt; ✪meklēt; pārmeklēt; kratīt; ✪pārkļūt *(pāri kalnam)*; šķērsot *(ielu)*; ✪atkārtot; dubultot; **lietv.** ✪loks; aplis; partija; kārta; ✪*(attiecību)* pārtraukšana; strīds; ķilda; **skait.** *dabas parādībām*

翻案 fān'àn ✪apstrīdēt spriedumu; reabilitēt; ✪atspēkot *(esošo viedokli)*

翻案风 fān'ànfēng reabilitāciju vilnis

翻把 fānbǎ ✪gūt virsroku; ✪atjaunot iepriekšējo stāvokli

翻白眼 fān báiyǎn ✪justies nonākušam strupceļā; ✪nonākt grūtībās; ✪izvalbīt acis

翻版 fānbǎn ✪atkārtota izdošana; ✪atkārtots izdevums; ✪apgriešana uz otru pusi

翻本 fānběn ✪atspēlēties *(kārtīs)*; ✪revanšēties

翻遍 fānbiàn ✪pārcilāt *(visas grāmatas plauktā)*; ✪pāršķirstīt *(visu grāmatu)*

翻茬 fānchá *lauks.* ✪lobīt; ✪*lauks.* rugāju aparšana pēc ražas novākšanas

翻车鱼 fānchēyú *zool.* mēneszivs *(Mola mola)*

翻动 fāndòng ✪rakties; ✪rakņāties; ✪pārlāpstot *(labību)*

翻盖 fāngài pārbūvēt *(māju)*

翻跟头 fān gēn·tou mest kūleņus; izpildīt salto

翻耕 fāngēng uzart

翻供 fāngòng atteikties no iepriekšējām liecībām

翻滚 fāngǔn ✪velties *(par viļņiem)*; ✪vārtīties *(no sāpēm)*

翻悔 fānhuǐ nožēlot savas kļūdas

翻检 fānjiǎn pārcilāt; pāršķirstīt

翻江倒海 fānjiāng-dǎohǎi apgriezt otrādi upes un jūras *(✪veikt milzu varoņdarbu; veikt lielas lietas; ✪radīt lielas nekārtības)*

翻浆 fānjiāng gruntsūdeņu izspiešanās augsnes virskārtā

翻旧账 fān jiùzhàng vecu rēķinu kārtošana; rakties vecos aizvainojumos

翻开 fānkāi atvērt *(laikrakstu, grāmatu u.c.)*

翻来覆去 fānlái-fùqù ✪grozīties no viena sāna uz otra *(no bezmiega vai no pārdzīvojumiem)*; ✪atkārtoties atkal un atkal; ✪būt nepastāvīgam; ✪pāršķirt

翻脸 fānliǎn sastrīdēties; pārtraukt pazīšanos

翻料机 fānliàojī *metal.* dumpkārs; pašizkrāvējs vagons

翻领 fānlǐng atlokāma apkakle

翻乱 fānluàn izmētāt; izsvaidīt

翻然 fānrán tūdaļ; momentā

翻砂 fānshā *metal.* metālliešana

翻身 fānshēn ✪apgriezties *(uz otra sāna)*; ✪grozīties no sāna uz sānu; ✪atbrīvoties; nostāties uz kājām

翻腾 fān·teng ✪mutuļot, bangot *(par viļņiem)*; ✪rakties *(savās mantās)*; ✪apgriezt visu otrādi

翻天 fāntiān sadumpoties; sacelties

翻天覆地 fāntiān-fùdì grandiozs; pārsteidzošs

翻箱倒柜 fānxiāng-dǎoguì apgriezt otrādi lādi un izgāzt ārā visu skapja saturu *(visu apgriezt otrādi; visu pamatīgi pārrakt)*

翻新 fānxīn ✪atjaunot; ✪apgriezt *(mēteli uz otru pusi)*; ✪dažādot *(zīmējumus uz drēbes)*; ✪atjaunot

翻修 fānxiū pārbūvēt *(māju)*

翻寻 fānxún rakties *(grāmatās)*

翻译 fānyì ✪tulkot; ✪tulkotājs

翻译片 fānyìpiàn *kinem.* dublēta filma

翻印 fānyìn ✪izdot atkārtoti *(sen izdotu grāmatu)*; ✪reproducēt

翻阅 fānyuè pārlapot

翻云覆雨 fānyún-fùyǔ dzejiski – ar vienu rokas mājienu izsaukt gan lietu, gan pārbīdīt mākoņus *(būt nepastāvīgam; viegli mainīt savu viedokli)*

凡(凣) fán **īp.** ✪parasts; ierindas; ikdienišķs; viduvējs; ✪pasaulīgs; laicīgs; **apst.** ✪pavisam; kopā ņemot; ✪visi; vispārīgi viss; ✪vienmēr; **vietn.** katrs; katrs, kurš; katru reizi; **lietv.** *mūz.* ķīniešu mūzikas zīme, kas Eiropas nomenklatūrā atbilst C un Cis; **īpašv.** Faņ *uzv.*

凡尔 fán'ěr *mašīnb.* ventilis, vārsts

凡尔丁 fán'ěrdīng *tekstil.* no vilnas ražots muslīns; vilnas muslīns

凡间 fánjiān pasaulīgā dzīve; starp laicīgajiem cilvēkiem

凡例 fánlì ✪priekšvārds; ✪paskaidrojums *(kā lietot vārdnīcu u.c.)*; ✪ievads

凡人 fánrén *rakst.* ✪viduvēja personība; ✪parasts mirstīgais; ✪jebkurš cilvēks

凡士林 fánshìlín *farm.* vazelīns

凡事 fánshì ✪visas lietas; katra lieta; ✪ikdienas darīšanas

凡是 fánshì katrs, kas ir; katru reizi, kad; jebkurš, lai kas tas arī būtu

凡俗 fánsú ✪ikdienišķs; parasts; ✪frivols; vulgārs

凡庸 fányōng viduvēja personība; ikdienišķs *(cilvēks)*

矾(礬) fán **lietv.** *ķīm.* alauns; vitriols

矾石 fánshí *min.* alumīnīts; vebsterīts

矾土 fántǔ *min.* māls; alauns

钒(釩) fán **lietv.** *ķīm.* vanādijs (V)

烦(煩) fán **darb.** ✪apnikt; nelikt mieru; sagādāt klapatas; ✪skaisties; nervozēt; uztraukties; ✪steigties; rosīties; ✪apgrūtināt *(ar lūgumiem)*; traucēt; **īp.** ✪apnicīgs; ✪nepatīkams; pretīgs; riebīgs; ✪sarežģīts; apgrūtinošs; smags; ✪daudzskaitlīgs; ✪nemierīgs; vētrains; mutuļojošs;

F

lietv. ❶nemiers; bažas; uztraukums; rūpes; ❷nekārtība; juceklis; nesaskaņas; ❸skumjas; garlaicība; bēdas; dusmas
烦劳 fánláo *piekl.* iedrošinos lūgt Jūs uzņemties šīs rūpes; piedodiet par šo apgrūtinājumu
烦闷 fánmēn garlaicība
烦恼 fánnǎo īgnums; melanholija; dvēseliskas ciešanas; skumjas
烦扰 fánrǎo ❶traucēt; ❷raustīt; nelikt mierā; ❸pārdzīvot, uztraukties
烦冗 fánrǒng ❶apnicīgs; ❷apgrūtinošs; ❸garš, irdens *(raksts)*
烦琐 fánsuǒ daudzvārdība; liekvārdība
烦嚣 fánxiāo trokšņains un apgrūtinošs; pasaulīgais troksnis
烦躁 fánzào ❶smags un apnicīgs; ❷nemierīgs un sasteigts; ❸nervozēt; uztraukties

樊 fán **lietv.** ❶sēta; žogs; ❷klēts; **īpašv.** Faņ *uzv.*
樊篱 fánlí ❶sēta; sētiņa; ❷šķērslis; ❸važas
樊笼 fánlóng ❶putnu būris; ❷ierobežojumi; važas

繁(緐) fán **īp.** ❶daudz; lielā skaitā; bagātīgs; ❷biezs; biežs; ziedošs; ❸sarežģīts; neskaidrs; haotisks; **apst.** bieži; pastāvīgi; **lietv.** vērmeles
繁多 fánduō milzums; ļoti daudz
繁分数 fánfēnshù *mat.* sarežģītais daļskaitlis
繁复 fánfù sarežģīts; samudžināts
繁华 fánhuá ❶greznums; krāšņums; ❷rosīgs; ziedošs; ziedoša *(pilsēta)*; ❸dzīvs; dzīva *(iela)*
繁缕 fánlǚ *bot.* virza *(Stellaria media)*
繁忙 fánmáng aizņemtība; pārslodze *(darbā)*
繁茂 fánmào ❶bagātīga *(veģetācija)*; ❷kupli *(krūmi)*
繁密 fánmì biezs; necaurredzams
繁难 fánnán sarežģīts un grūts; darbietilpīgs
繁荣 fánróng ❶attīstīties; plaukt; uzplaukums *(ekonomikā, tautsaimniecībā u.c.)*; ❷sekmēt uzplaukumu; sekmīgi attīstīt; iedzīvināt
繁冗 fánrǒng ❶pārlieku bieza *(veģetācija)*; augšanu apgrūtinošs; ❷pārslogots
繁缛 fánrù ❶daudzkrāsains; ❷sadrumstalots; milzums sīkumu; ❸lelā skaitā un sadrumstalots
繁盛 fánshèng ❶bieza *(lapotne)*; ❷ziedoša *(pilsēta)*; ❸dzīva *(tirdzniecība)*
繁琐 fánsuǒ ❶sarežģīts un sīkumains; ❷daudzvārdīgs; liekvārdīgs
繁体字 fántǐzì klasiskais hieroglifu pieraksts; pilnais hieroglifu pieraksts
繁文缛节 fánwén-rùjié pārlieku pompozs; pārslogota etiķete; liekas ceremonijas
繁芜 fánwú ❶biezi un haotiski augošs; ❷plašs; izplūdis
繁衍 fányǎn plaši izplatīties; savairoties
繁育 fányù ieaudzēt; pavairot
繁杂 fánzá ❶sarežģīts; saputrots; ❷dažnedažāds; jaukts; raibs;
繁殖 fánzhí ❶pavairot; ❷audzēt *(sivēnus)*
繁殖力 fánzhílì *(par dzīvniekiem)* auglība; vaislība
繁殖率 fánzhílǜ pieauguma procents
繁重 fánzhòng ❶smags; ❷darbietilpīgs

反 fǎn **darb.** ❶apgāzties; apgriezties; ❷rīkot dumpi; nodot; pielaist nodevību; ❸atkāpties; kāpties atpakaļ; virzīties pretējā virzienā; ❹gremdēties sevī; nodarboties ar pašanalīzi; ❺atkārtoties; pastāvīgi, regulāri apmeklēt; ❻apgāzt; apgriezt otrādi; izgriezt *(kabatas uz āru)*; ❼iestāties *(pret kaut ko)*; cīnīties par *(pret)*; ❽atdot atpakaļ; atbildēt *(uz repliku)*; ❾atkārtot; sākt no gala; ❿vainot; apvainot; **īp.**❶apgāzts; apgāzies; ❷sašķiebies; ❸nepakļāvīgs; nepaklausīgs; ❹atpakaļējs *(virziens)*; **apst.** ❶atpakaļēji; ❷pretēji; uz otru pusi; gluži otrādi; tā vietā, lai; **lietv.** ❶otra puse; pretējība; pretmets ❷*mat.* apgriezts; apgriezta trigonometriskā funkcija; ❸nodevība; ļaunums; ❹*ķīn. val. fonētika* zilbju kontrakcijas *(sajošanas)* paņēmiens *(hieroglifa skanējuma atveide ar divu zīmju palīdzību, no pirmās zilbes ņemot iniciāli un no otrās – fināli; piem., 编, 布千(反), proti, hieroglifs 编 – kā b(u) un (q)ian sajošanas rezultāts, iegūstot* ***bián*** *)*; **sast.** ❶anti- *(demokrātisks)*; ❷kontr- *(revolucionārs)*; **īpašv.** Faņ *uzv.*
反比 fǎnbǐ *mat.* pretēja attiecība
反比例 fǎnbǐlì *mat.* pretēja proporcionalitāte
反驳 fǎnbó ❶apgāzt *(apgalvojumu)*; ❷iebilst
反差 fǎnchā *fot.* kontrasts
反常 fǎncháng ❶nedabīgs; nenormāls; ❷anomālija
反潮流 fǎncháoliú virzīties pret straumi
反衬 fǎnchèn atēnot
反冲击 fǎnchōngjī *milit.* pretuzbrukums
反冲力 fǎnchōnglì *fiz.* atsitiens; atsitiena spēks
反刍 fǎnchú *zool. (atgremotāju dzīvnieku)* gremoklis
反串 fǎnchuàn sevi apliecināt jaunā lomā *(ampluā)*
反唇相讥 fǎnchún-xiāngjī ❶asi atcirst; ❷dzēlīgi atbildēt uz izskanējušo repliku
反党 fǎndǎng antipartejisks *(bloks, elements u.c.)*
反倒 fǎndào pilnīgi otrādi
反帝 fǎndì antiimperiālistisks
反动 fǎndòng ❶reakcionāra *(valdība; darbība u.c.)*; ❷reakcija; ❸protests
反动派 fǎndòngpài reakcionāra kliķe; partija
反动性 fǎndòngxìng reakcionārs raksturs
反对 fǎnduì ❶iestāties pret; būt opozīcijā; ❷*(balsot)* pret
反对党 fǎnduìdǎng opozicionāra partija, opozīcija
反对派 fǎnduìpài opozīcija
反对数 fǎnduìshù *mat.* antilogaritms
反对者 fǎnduìzhě ❶ienaidnieks; ❷pretinieks

反夺权 fǎnduōquán varas sagrābšana pretpasākumu rezultātā
反而 fǎn'ér pilnīgi otrādi
反法西斯 fǎnfǎxīsī antifašistisks
反方位角 fǎnfāngwèijiǎo *ģeod.* pretējais azimuts
反复 fǎnfù ❶daudzkārt; ❷recidīvs; ❸neturēt vārdu
反复辟 fǎnfùpì cīņa pret restaurāciju
反复无常 fǎnfù-wúcháng viegli mainīt savu pārliecību; mainīgs; neuzticams; hameleons
反感 fǎngǎn antipātija; nepatika; izjust antipātiju
反戈一击 fǎngē-yījī pāriet pretinieka pusē
反革命 fǎngémìng ❶kontrrevolūcija; ❷kontrrevolucionārs
反攻 fǎngōng *milit.* pretuzbrukums
反攻倒算 fǎngōng-dàosuàn kalt revanša plānus *(par varu zaudējušiem grupējumiem, vai spēkiem)*
反躬自问 fǎngōng-zìwèn pajautāt savai sirdsapziņai; pajautāt pašam sev; būt prasīgam pret sevi
反共 fǎngòng antikomunistisks
反顾 fǎngù ❶atskatīties atpakaļ; ❷nožēlot
反光 fǎnguāng atspīdums
反光镜 fǎnguāngjìng ❶atstarotājs; reflektors; ❷automašīnas aizmugures skata spogulis
反函数 fǎnhánshù *mat.* apgrieztā funkcija
反核子 fǎnhézǐ *fiz.* antikodols
反话 fǎnhuà alegorija; līdzība
反悔 fǎnhuǐ nožēlot
反击 fǎnjī *milit.* prettrieciens
反剪 fǎnjiǎn ❶aizlauzt rokas aiz muguras; ❷ar uz muguras sasietām rokām
反间 fǎnjiàn ❶dezorientēt; ❷radīt ķildas pretinieka nometnē
反间谍 fǎn jiàndié kontrizlūkošana; pretizlūkošana
反骄破满 fǎnjiāo-pòmǎn cīņa ar iedomīgajiem un pašapmierinātajiem *(politiska kampaņa Ķīnā)*
反诘 fǎnjié atbildēt uz jautājumu ar jautājumu
反抗 fǎnkàng izrādīt pretestību; pretoties; pretestības kustība
反客为主 fǎnkèwéizhǔ ciemiņš uzvedas kā saimnieks; ciemiņš uzņemas saimnieka lomu *(uzurpēt saimnieka tiesības)*
反馈 fǎnkuì *el.* ❶atpakaļejoša ķēde; ❷atpakaļejoša saite *(ar lasītājiem; skatītājiem u.c.)*
反粒子 fǎnlìzǐ *fiz.* antidaļiņa
反面 fǎnmiàn ❶apgrieztā puse; ❷*(lietas)* otra puse; ❸reverss; ❹negatīvais *(varonis, loma u.c.)*; ❺pretēja rakstura *(argumenti)*
反目 fǎnmù pagriezt skatu uz citu pusi *(nesaskaņas; ķilda starp vīru un sievu)*
反派 fǎnpài *teātr.* negatīvs tēls
反叛 fǎnpàn ❶pielaist nodevību; ❷sarīkot sacelšanos; sacelšanās
反叛 fǎn·pan *sar.* nodevējs; laupītājs; bandīts
反扑 fǎnpū *milit.* pretuzbrukums
反其道而行之 fǎn qí dào ér xíng zhī ieņemt pretēju nostāju; rīkoties pilnīgi pretēji
反求诸己 fǎnqiúzhūjǐ būt prasīgam pašam pret sevi; notikušā vainu meklēt sevī
反三角函数 fǎnsānjiǎo hánshù *mat.* pretēja trigonometriskā funkcija
反扫荡 fǎnsǎodàng *vēst.* pretošanās Japānas iznīcinošajam iebrukumam Ķīnā *(1937.–1945. g.g.)*
反射 fǎnshè ❶*fiz.* refleksija; ❷*fiziol.* reflekss
反射弧 fǎnshèhú *fiziol.* reflektorais loks
反射计 fǎnshèjì *fiz.* reflektometrs
反射角 fǎnshèjiǎo *fiz.* atstarošanas leņķis
反射镜 fǎnshèjìng *fiz.* atstarotājs; reflektors
反射炉 fǎnshèlú *metāl.* reflektējoša krāsns
反射器 fǎnshèqì *fiz.* reflektors
反射线 fǎnshèxiàn *fiz.* atstarotais stars
反射学 fǎnshèxué *fiz.* reflektoloģija
反身 fǎnshēn *lingv.* atgriezeniskais darbības vārds
反噬 fǎnshì aprunāt savu aizbildni; nodarīt ļaunu savam labdarim; izlikties par cietušo *(par likuma pārkāpēju)*
反水 fǎnshuǐ *dial.*❶sacelties; ❷pāriet pretinieka pusē; nodevība; nodevējs
反诉 fǎnsù *jur.* pretprasība
反坦克兵 fǎntǎnkèbīng *milit.* prettanku vienību karavīrs
反坦克炮 fǎntǎnkèpào *milit.* prettanku lielgabals
反题 fǎntí *loģ.* antitēze
反围剿 fǎnwéijiǎo *vēst.* atbildes ekspedīcijas pret *(konrtekspedīcijas)* Gomindana soda ekspedīcijām XX gs. 40. g.
反胃 fǎnwèi slikta dūša
反问 fǎnwèn ❶uzdot pretjautājumu; ❷uzdot retorisku jautājumu
反物质 fǎnwùzhì *fiz.* antimatērija
反响 fǎnxiǎng ❶atbalss; rezonanse; atbalsoties; ❷atsauksme; ❸negatīva reakcija
反响器 fǎnxiǎngqì *el.* reversors
反相 fǎnxiàng *el.* pretfāze
反省 fǎnxǐng ❶nākt pie prāta; pārdomāt visu; visu labi pārsvērt; ❷pārdomas par savām *(runām uzskatiem u.c.)*; ❸*loģ.* refleksija
反修 fǎnxiū cīņa ar revizionismu; cīnīties ar revizionismu
反宣传 fǎnxuānchuán ❶kontrpropaganda; ❷dezinformācija
反演 fǎnyǎn *mat.* inversija
反咬 fǎnyǎo aprunāt; aprunāšana
反义词 fǎnyìcí *lingv.* antonīms
反应 fǎnyìng ❶*fiz., ķīm.* reakcija; ❷*fiziol.* kustību un psihiska reakcija; ❸*med.* pozitīva vai negatīva reakcija; ❹atsauksme
反应堆 fǎnyìngduī *fiz.* reaktors
反应器 fǎnyìngqì *ķīm.* reaktors
反应式 fǎnyìngshì *ķīm.* ķīmiskais vienādojums
反映 fǎnyìng ❶atspoguļot *(sabiedrības prasības)*;

✪ darīt zināmu

反映论 fǎnyìnglùn *filoz.* atspoguļošanas teorija

反余割 fǎnyúgē *mat.* loka kosekante

反余切 fǎnyúqiē *mat.* loka kotangente

反余弦 fǎnyúxián *mat.* loka kosinuss

反照 fǎnzhào *fiz.* ❶ atstarot; atstarojums; ❷ vakara saules atspīdums

反战 fǎnzhàn cīņa pret karu

反正 fǎnzhèng ❶ atgriezties uz pareizā ceļa; atteikties no nemieriem un pāriet taisnīgajā pusē; ❷ dīvains; neparasts

反正割 fǎnzhènggē *mat.* loka sekante

反正切 fǎnzhèngqiē *mat.* loka tangente

反正弦 fǎnzhèngxián *mat.* loka sinuss

反正 fǎn·zheng tā vai citādi; katrā gadījumā; lai kā tas arī nebūtu; vienalga

反证 fǎnzhèng ❶ *jur.* ❷ atspēkojuma pierādījums; atspēkojums; atsaukums; ❸ oponenta taisnības pierādījums; ❹ pierādīt, izejot no pretējiem argumentiem

反证法 fǎnzhèngfǎ *mat.* nepareizs risinājums; absurds

反质子 fǎnzhìzǐ *fiz.* antiprotons

反中子 fǎnzhōngzǐ *fiz.* antineitrons

反坐 fǎnzuò par nepatiesu liecību sniegšanu sodīt ar apsūdzētajam paredzēto soda mēru; par nepatiesu ziņu sniegšanu ieņemt apsūdzētā vietu

反作用 fǎnzuòyòng ❶ *fiz.* reakcija; ❷ pretēja rakstura darbība

返

返 fǎn **darb.** ❶ atgriezties; atgriezties *(dzimtenē)*; ❷ dot atpakaļ; atdot; ❸ atkal ķerties *(pie kaut kā)*; atgūt; **īp.** ❹ atbildes *(telegramma)*; ❺ atpakaļ *(ceļš)*; atpakaļ *(reiss)*

返测 fǎncè *mērinstr.* atpakaļgājiens

返潮 fǎncháo ❶ kļūt mitram; savilgt; ciest no pārmērīga mitruma; ❷ atplūst atpakaļ *(par straumi, paisumu)*

返防 fǎnfáng *milit.* atgriezties dislokācijas vietā

返工 fǎngōng ❶ atgriezt atpakaļ pārtaisīšanai par jaunu; ❷ pārtaisīt par jaunu

返航 fǎnháng *(lidmašīnas, kuģa)* atpakaļreiss

返回 fǎnhuí ❶ atgriezties atpakaļ; ❷ atpakaļ ejošs *(vekselis)*

返碱 fǎnjiǎn *lauks.* sāļu izdalīšanās no augsnes

返老还童 fǎnlǎo-huántóng atgriezt sev jaunību *(par gados vecāku, bet spēka pilnu cilvēku)*

返青 fǎnqīng ❶ ieaugt; sākt zaļot *(par veģetāciju)*; ❷ *lauks.* otrreizējā ziemāju zaļošana *(Ķīnas ziemeļos)*

返照 fǎnzhào ❶ atstarot gaismu; atspīdums; ❷ vakara saules staru atspīdums

返祖现象 fǎnzǔ xiànxiàng *biol.* atavisms; atavisma parādība

犯

犯 fàn **darb.** ❶ pārkāpt *(likumu, disciplīnu, uzvedības normas u.c.)*; ❷ pārkāpt *(valsts robežu)*; ❸ lauzties iekšā; iebrukt; uzbrukt; ❹ sakaut pretinieku; ❺ tikt sakautam; tikt pakļautam *(pretinieka uzbrukumam)*; ❻ kaitēt; bojāt; gūt bojājumu; ❼ saskārties ar; pārciest *(slimību, nelaimi)*; ❽ turēties pretī; pretoties; ❾ apvainot; apgānīt; sarīkot skandālu; ❿ pavedināt *(sievieti)*; ⓫ vērts riskēt; **lietv.** ❶ noziegums; tiesību *(likuma)* pārkāpums; ❷ noziedznieks; tiesību *(likuma)* pārkāpējs

犯案 fàn'àn ❶ veikt pārkāpumu; ❷ tikt sauktam pie atbildības

犯病 fànbìng atkārtoti saslimt ar veco slimību; recidīvs

犯不着 fàn·buzháo nav vērts *(dusmoties)*; neatmaksājas

犯得着 fàn·dezháo ir vērts *(par to padomāt)*; atmaksājas; ir jēga

犯法 fànfǎ *jur.* pārkāpt likumu; likuma pārkāpums; pretlikumīgs

犯规 fànguī ❶ pārkāpt noteikumus; ❷ kļūda; *(tehniska)* kļūda

犯忌 fànjì ❶ māņticīgas pazīmes; ❷ aizliegts; nav pieņemts

犯戒 fànjiè *bud.* pārkāpt mūka zvērestu; pārkāpt klostera reglamentu

犯禁 fànjìn pārkāpt pieņemtos aizliegumus

犯人 fànrén noziedznieks; likuma pārkāpējs

犯疑 fànyí turēt aizdomās; būt aizdomīgam; šaubīties

犯罪 fànzuì veikt noziegumu; likuma pārkāpums; noziegums

泛(汎、氾)

泛(汎、氾) fàn **darb.** ❶ peldēt; lidināties pa viļņiem; ❷ izplūst; izspiesties *(par gaismu)*; ❸ kļūt redzamam; parādīties; ❹ *(sārtums)* pārklāj *(seju)*; **sast.** pan- *(panslāvisms, panamerikānisms u.c.)*; **īp.** ❶ tukšs; virspusējs; nesaturīgs; vieglprātīgs; ❷ plašs; universāls; kopējs; vispārējs; **sast.** pan- *(slāvisms u.c.)*; ❸ *lauks.* ekstensīvs

泛称 fànchēng vispārpieņemts nosaukums

泛泛 fànfàn virspusējs *(spriedums, aizrādījums u.c.)*

泛滥 fànlàn ❶ strauji *(plūdi)*; ❷ pārplūst; pārplūdināt; ❸ plaša izplatība; plaši izplatīties

泛理论 fànlǐlùn *filoz.* panloģisms

泛论 fànlùn vispārējs spriedums; aizrādījums

泛美主义 fànměizhǔyì panamerikanisms

泛神论 fànshénlùn *filoz.* panteisms

泛神论者 fànshénlùnzhě panteists

泛生论 fànshēnglùn *biol.* panģenēze

泛酸 fànsuān *ķīm.* pantotēns; pantotēnskābe

泛心论 fànxīnlùn *filoz.* panpsihisms

泛音 fànyīn ❶ *fiz.* virstonis; ❷ *mūz.* harmoniskas saskaņas

泛指 fànzhǐ ❶ ievērojot; ņemot vērā; ❷ vispārēji *(nenoteikti)* norādījumi

F

泛舟 fànzhōu *rakst.* vizināties laivā

饭(飯) fàn **lietv.** ❶ēdiens; ēdamais; uzturs; ❷vārīts rīss; rīsu putra; **darb.** ❶ēst; pārtikt; ❷barot; ēdināt; ❸barot, turēt *(lopus)*

饭菜 fàncài ❶rīss un dārzeņi ;❷ēdiens *(plašākā nozīmē)*

饭店 fàndiàn ❶ēdnīca; restorāns; ❷viesnīca; hotelis

饭馆 fànguǎn ❶restorāns; ēdnīca; ❷krodziņš; traktieris

饭盒 fànhé *(alumīnija vai plastikāta)* ēdiena kārbiņa

饭量 fànliàng apetīte *(ēšanas spējas)*

饭铺 fànpù krodziņš; ēdūzis; ieskrietuve

饭钱 fànqián pārtikas *(ēdiena)* nauda

饭食 fàn·shi ❶ēdiens; proviants; galds; ❷ēst rīsu kā galveno pārtikas produktu

饭厅 fàntīng ēdamistaba

饭桶 fàntǒng ❶vārītu rīsu toveris *(kārba)*; ❷nekur nederīgs cilvēks; liekēdis; ❸izēdājs

饭碗 fànwǎn ❶rīsu piala *(šķīvis)*; ❷maizes gabals; darbs; dienests; ❸*pārn.* dienišķā maize *(rīsu piala)*

范(範) fàn **lietv.** ❶paraugs; etalons; modelis; standarts; ❷šablons; klišeja; ❸rāmis; ietvars; ❹*pārn.* robežas; **īpašv.** Faŋ *uzv.*

范本 fànběn ❶*(kopēšanai paredzētu)* paraugu albums; ❷etalons

范畴 fànchóu ❶*filoz.* cēlonības *(kauzalitātes u.c.)* kategorija; ❷*lingv.* gramatiska kategorija; ❸forma; paraugs

范例 fànlì piemērs; paraugs; etalons

范围 fànwéi ❶sfēra; joma;❷rāmis; ietvars; robežas

贩(販) fàn **lietv.** ❶tirgotājs; ielu tirgotājs; uzpircējs; **darb.** ❶pārpirkt; sapirkt; iepirkt *(preces)*; uzpirkt *(preces pārdošanai)*; ❷tirgoties; spekulēt; iepirkt *(lēti)* un pārdot *(dārgi)*; ❸iznest *(preces pārdošanai)*; izvadāt *(preces)*

贩卖 fànmài ❶pārpirkt; pārdot tālāk iepirkto preci; ❷uzpirkšana; tālāk pārdošana

贩运 fànyùn pārvadāt preci tālākpārdošanai

贩子 fàn·zi ielu tirgotājs; uzpircējs; tirgonis

梵 fàn **lietv.** ❶*bud.* Brahma; Brama; ❷Buda; budisms; budisma; ❸Indija; sanskrits; **īp.** ❶tīrs; skaidrs; cēls; augsts; ❷*bud.* šķīsts; tikls; **īpašv.** Faŋ *uzv.*

梵宫 fàngōng budistu klosteris; budistu templis *(lūgšanu zāle)*

梵文 fànwén sanskrits; sanskrita rakstu zīmes

fang

方 fāng **lietv.** ❶kvadrāts; taisnstūris; ❷virziens; puse; mala; debespuse; ❸vieta; apvidus; zeme; teritorija; ❹veids; paņēmiens; līdzeklis; **īp.** ❶kvadrāta formas, kvadrātveida; ❷*mat.* pakāpe *(kvadrātā, kubā u.c.)*; ❸taisns; atklāts; taisnprātīgs; ❹neatlaidīgs; untumains; **skait.** kvadrātmetrs; kubikmetrs; malkas grēda; **darb.** ❶pārkāpt; nerēķināties; ignorēt; patvaļīgi rīkoties; ❷nostādīt ierindā; sasiet kopā; sapīt *(zirgam kājas)*; ❸atdarināt *(kaut ko)*; salīdzināt; ❹ņemt *(par paraugu)*; ❺pārcelties *(uz plosta)*; **apst.** ❶tad; toreiz; tieši tad; tieši īstajā laikā; ❷tikai; tikko; nupat; **īpašv.** Fan *uzv.*

方案 fāng'àn ❶metode; paņēmiens; plāns; ❷projekts; likumprojekts; ❸*novec.* diagnoze

方便 fāngbiàn ❶ērtība; ērts; piemērots; ❷palīdzība; ❸iespēja; gadījums

方才 fāngcái ❶nesen; tikko kā; ❷tikai tad

方程 fāngchéng *mat.* vienādojums *(kvadrātvienādojums u.c.)*

方程式 fāngchéngshì ❶ *mat.* formula vienādojums *(pirmās pakāpes vienādojums u.c.)*; ❷*ķīm.* vienādojums

方尺 fāngchǐ kvadrātveida či *(⅓ m²)*

方寸 fāngcùn kvadrātveida cun *(⅓ dm²)*

方法 fāngfǎ paņēmiens; metode; metodika; līdzeklis; *pārn.* ceļš

方法论 fāngfǎlùn *filoz.* metodoloģija

方沸石 fāngfèishí *min.* analcits; analcims

方钢 fānggāng *metāl.* kvadrātveida dzelzs

方格 fānggé rūtiņa

方格纸 fānggézhǐ rūtiņu papīrs

方根 fānggēn *mat.* sakne; kvadrātsakne u.c.

方剂 fāngjì *farm.* recepte

方家 fāngjiā ❶dižciltīga dzimta; slavens nams; ❷speciālists; zinātājs; erudīts

方解石 fāngjiěshí *min.* kalcīts; kaļķa špats

方块 fāngkuài *(kāršu spēlē)* kāravs

方块字 fāngkuàizì kvadrātveida rakstu zīmes; ķīniešu hieroglifi; līdzeni hieroglifu kvadrāti

方框 fāngkuàng kvadrātveida rāmis

方略 fānglüè politika; stratēģija; rīcības plāns; taktika

方镁石 fāngměishí *min.* periklazs

方面 fāngmiàn ❶puse; no ... puses; virzienā; ❷aspekts; joma; sfēra; kvadrātveida seja; ❸provinces pārvaldnieks

方面军 fāngmiànjūn *milit.* frontes *(grupējuma karaspēks)*

方硼石 fāngpéngshí *min.* boracīts

方铅矿 fāngqiānkuàng *min.* galenīts

方枘圆凿 fāngruì-yuánzáo kvadrātveida tapa un apaļa ligzda *(nesavietojamas lietas; nepiemērots)*

方式 fāngshì ❶paraugs; modelis; ❷paņēmiens; veids; metode

方糖 fāngtáng gabalu cukurs; rafinādes cukurs

方位 fāngwèi *av., nav.* pelengs

方位角 fāngwèijiǎo *astr.* azimuts

方位仪 fāngwèiyí *av., nav.* pelengators

方向 fāngxiàng ✪debess puse; ✪*(kustības)* virziens; ✪*(attīstības)* virziens

方向点 fāngxiàngdiǎn *av., nav. (kompasa)* rumbs

方向舵 fāngxiàngduò *av., nav.* pagrieziena stūre

方向盘 fāngxiàngpán *jūrn.* stūres rats

方兴未艾 fāngxīng-wèi'ài būt pašā plaukumā *(straujas attīstības stadija)*

方言 fāngyán *lingv.* dialekts

方言词 fāngyáncí *lingv.* dialektisms

方言学 fāngyánxué *lingv.* dialektoloģija

方言学家 fāngyánxuéjiā *lingv.* dialektologs

方音 fāngyīn *lingv.* fonētiskie dialektismi

方圆 fāngyuán ✪apkārt; ✪apkārtmērs

方丈 fāngzhàng *(laukuma mēra vienība)* kvadrātdžans *(aptuveni 11,1 m²)*

方丈 fāng·zhang budistu klostera priekšnieks

方针 fāngzhēn kurss; *(politiskais)* virziens

方针性 fāngzhēnxìng ievirze

方正 fāngzhèng ✪akurāts; akurāti; ✪taisnīgs; godīgs un tiešs

方志 fāngzhì novadpētniecības darbs

方志学 fāngzhìxué novadpētniecība

方志学家 fāngzhìxuéjiā novadpētnieks

方柱石 fāngzhùshí *min.* vernerīts; skapolīts

方桌 fāngzhuō kvadrātveida galds

方字 fāngzì rūtiņas ar paraughieroglifiem *(ķīniešu skolnieku burtnīcā)*

方子 fāng·zi recepte

坊 fāng/fáng **lietv.** ✪*(pilsētas)* kvartāls; iela; ✪šķērsiela; sāniela; ✪ēka; telpa;✪terase; ✪veikals; ✪palāta; resors; ✪darbnīca; fabrika; uzņēmums; ✪memoriālā arka; **īpašv.** Fan *uzv.*

坊间 fāngjiān ✪tirdzniecības kvartāls; ✪grāmatu veikali; *vēst.* grāmatu veikalu rinda

芳 fāng **īp.** ✪aromātisks; smaržīgs; ✪skaists; brīnišķīgs; lielisks; ✪**lietv.** ✪patīkama smarža; aromāts; ✪smaržvielas; aromātiskās zāles *(augi)*; ✪puķes; ziedi; ✪laba reputācija; laba slava; ✪talantīgs cilvēks; **darb.** ✪ost; ✪smaržot; **īpašv.** Fan *uzv.*

芳草 fāngcǎo aromātiska zāle *(cēlums; cildenums; augstsirdība)*

芳菲 fāngfēi *rakst.* ✪ziedu un zāļu aromāts; ✪ziedi un zāles; zāliens

芳香 fāngxiāng aromāts; aromātisks; smaržīgs

芳香剂 fāngxiāngjì aromātiski līdzekļi; aromatizatori

芳香族 fāngxiāngzú *ķīm.* aromātiski savienojumi

钫(鈁) fāng **lietv.** *ķīm.* francijs (Fr)

防 fáng **darb.** ✪īstenot piesardzības pasākumus; novērst; ✪brīdināt; ✪pasargāt *(no pārliecīga sala, karstuma u.c.)*; ✪aizsprostot *(ar dambi upi)*; ✪aizsargāt; aizstāvēt; ✪aizšķērsot; traucēt; apstādināt; **lietv.** ✪aizsardzība; ✪dambis; ✪cietoksnis; militārs ciemats; garnizona dislokācijas vieta;✪aizliegums; liegums; ✪robeža; ✪spēkos līdzvērtīgs pretinieks; **īpašv.** Fan *uzv.*

防备 fángbèi ✪sargāties; ✪aizsardzības pasākumi *(pret plūdiem, diversijām u.c.)*

防波板 fángbōbǎn *kuģubūve* falšborts

防波堤 fángbōdī mols; viļņlauzis

防潮 fángcháo ✪pasargāt no mitruma; ✪ūdensnecaurlaidīgs; ✪pretplūdu dambis

防除 fángchú iznīcināt *(kaitēkļus)*

防弹 fángdàn ložu necaurlaidīgs *(stikls)*

防地 fángdì aizsardzības iecirknis

防毒 fángdú aizsardzība no indīgām vielām

防范 fángfàn ✪sargāties; ✪aizsardzības pasākumi *(pret plūdiem, diversijām u.c.)*

防风 fángfēng *bot., farm.* pastinaks *(Pastinaca sativa)*

防风林 fángfēnglín vēja aizsardzības meža joslas

防腐 fángfǔ ✪konservācija; ✪antiseptika; ✪aizsardzība pret trūdēšanu

防腐法 fángfǔfǎ antiseptiska apstrāde; konservācija

防腐剂 fángfǔjì antiseptiskas vielas

防洪 fánghóng cīņa ar plūdiem; plūdu apvaldīšana

防护 fánghù ✪aizsargāt; aizsardzība; ✪aizsarglīdzekļi; ✪aizsardzības iekārtas

防护林 fánghùlín meža aizsargjoslas

防护林带 fánghùlíndài meža aizsargjoslas *(pret postošo vēja iedarbību)*

防化学兵 fánghuàxuébīng *milit.* pretķīmiskās aizsardzības karaspēks

防患未然 fánghuàn-wèirán sargāties no ugunsgrēka, kamēr tas vēl nav noticis *(✪aizsargāties no nelaimēm, kamēr tās vēl nav notikušas; ✪laicīgi gatavot aizsardzības līdzekļus)*

防火 fánghuǒ ✪aizsardzība no ugunsgrēkiem; ✪ugunsdrošs

防火墙 fánghuǒqiáng brandmūris

防空 fángkōng pretgaisa aizsardzība

防空兵 fángkōngbīng *milit.* pretgaisa aizsardzības karaspēks

防空洞 fángkōngdòng bumbu patvertne

防空壕 fángkōngháo bumbu patvertne

防痨 fángláo prettuberkulozes pasākumi

防凌 fánglíng aizsardzība pret ledus iešanu *(vižņiem)*

防区 fángqū aizsardzības zona

防沙林 fángshālín meža stādījumi aizsardzībai pret plūstošajam smiltīm

防守 fángshǒu ✪*milit.* aizsardzība; ✪*sp.* aizsardzība

防霜林 fángshuānglín meža stādījumi aizsardzībai pret salnām
防水表 fángshuǐbiǎo ūdensdrošs rokas pulkstenis
防坦克 fángtǎnkè *milit.* prettanku *(aizsardzība, lielgabali u.c.)*
防特 fángtè drošības pasākumi pret spiegošanu
防微杜渐 fángwēi-dùjiàn brīdināt *(pat)* par sīkumiem un iznīdēt grūti pamanāmo *(rīkoties uzmanīgi un piesardzīgi)*
防卫 fángwèi aizsardzība; aizsargāt
防务 fángwù aizsardzības pasākumi, darbi; aizsardzība
防闲 fángxián *rakst.* aizsardzības un ierobežojumu pasākumi
防线 fángxiàn aizsardzības līnija; robeža
防锈剂 fángxiùjì *tehn.* antikorozīts
防汛 fángxùn plūdu apkarošanas pasākumi
防疫 fángyì epidēmiju apkarošana
防疫站 fángyìzhàn sanitāri epidemioloģiskā stacija
防疫针 fángyìzhēn *med.* profilaktiskā pote
防雨布 fángyǔbù brezents
防御 fángyù ❶ *milit.* aizsardzība; ❷ *(stiprināt)* aizsardzību
防御战 fángyùzhàn *milit.* aizsardzības kaujas
防震 fángzhèn antiseismiski *(pasākumi u.c.)*
防震器 fángzhènqì antiseismiska aparatūra *(iekārta)*
防止 fángzhǐ novērst *(ugunsgrēku, nelaimes gadījumu u.c.)*
防治 fángzhì *med.* profilakse; slimību profilakse
防治所 fángzhìsuǒ *med.* dispansers; profilaktorijs

坊 fáng/fāng **lietv.** darbnīca; manufaktūra; **darb.** ❶ novērst; brīdināt; ❷ likt šķēršļus; traucēt

妨 fáng **darb.** ❶ kaitēt; nodarīt ļaunumu; atnest nelaimi; ❷ traucēt; **lietv.** šķērslis; traucēklis
妨碍 fáng'ài kaitēt; traucēt; likt šķēršļus; aizšķērsot
妨害 fánghài kaitēt; kaitīgi *(veselībai)*; nodarīt ļaunumu

房 fáng **lietv.** ❶ māja; celtne; ēka; ❷ istaba; telpa; ❸ piebūve; pieliekamais; ❹ krātuve; *(dārgumu)* glabātuve; ❺ *anat.* sirds priekškambaris; ❻ dzimtas atzars; ❼ nodaļa; šūniņa; *(auga sēklu)* kārbiņa; ❽ *(mājas)* sieviešu istabas; **skait.** *laulībām, sievām*; **īpašv.** Fan *uzv.*
房舱 fángcāng kajīte
房产 fángchǎn nekustamais īpašums
房产税 fángchǎnshuì nekustamā īpašuma nodoklis
房地产 fángdìchǎn nekustamais īpašums
房顶 fángdǐng mājas jumts
房东 fángdōng mājas saimnieks, saimniece
房饭钱 fángfànqián maksa par galdu un dzīvošanu
房荒 fánghuāng dzīvokļu krīze
房基 fángjī zemes gabals mājas būvniecībai
房间 fángjiān istaba; numurs viesnīcā
房捐 fángjuān mājas vai dzīvokļa nodoklis
房客 fángkè īrnieks
房梁 fángliáng mājas sija
房钱 fáng·qian *sar.* īres maksa
房事 fángshì dzimumdzīve; intīmās lietas
房帖 fángtiě paziņojums par dzīvokļa īri
房柁 fángtuó *celtn.* sija
房屋 fángwū ❶ celtne; nams; ❷ istaba; dzīvoklis
房檐 fángyán *celtn.* mājas karnīze
房子 fáng·zi ❶ māja; celtne; ❷ istaba; dzīvoklis.
房租 fángzū īres maksa

鲂(魴) fáng **lietv.** *zool.* melnais breksis *(Megalobrama terminalis)*; **īpašv.** Fan *uzv.*
鲂鮄 fángfú *zool.* jūras gailis *(Trigla sp.)*

访(訪) fǎng **darb.** ❶ ierasties vizītē; ❷ apmeklēt *(draugu)*; ❸ pētīt; izjautāt; izzināt; veikt izmeklēšanu; ❹ ņemt interviju; **apst.** tieši tā; precīzi; pilnīgi; **īpašv.** Fan *uzv.*
访查 fǎngchá ❶ veikt izmeklēšanu; ❷ vākt informāciju
访求 fǎngqiú ❶ meklēt *(kādu)*; ❷ izmeklēt
访问 fǎngwèn ❶ apmeklēt; ierasties vizītē; vizīte; ❷ izjautāt

仿(倣) fǎng **darb.** imitēt; atdarināt; kopēt; **lietv.** ❶ pēc šablona rakstītie hieroglifi; ❷ imitācija; imitēšana; atdarināšana
仿单 fǎngdān ❶ firmas reklāma; ❷ prospekts *(ar preces vai izsrādājuma izmantošanas raksturojumu)*
仿佛 fǎngfú ❶ līdzīgs; tāds pat; ❷ it kā; šķiet; līdzīgi
仿古 fǎnggǔ atdarināt senos ķīniešu amatniecības paraugus *(sīkskulptūrā, kokgriezumos, metālkalumos u.c.)*; izgatavot pēc senajiem paraugiem
仿生学 fǎngshēngxué bionika
仿生学家 fǎngshēngxuéjiā zinātnieks bionikas jomā
仿宋体 fǎngsòngtǐ Sun dinastijas kaligrāfijas stils; Sun dinastijas stilā
仿效 fǎngxiào atdarināt; kopēt; sekot piemēram
仿造 fǎngzào imitēt; atdarināt *(senus bronzas izstrādājumus u.c.)*
仿照 fǎngzhào izmantot kā piemēru
仿纸 fǎngzhǐ glītrakstīšanai domāta līnijota burtnīca
仿制 fǎngzhì atdarināt; kopēt; imitēt
仿制品 fǎngzhìpǐn atdarinājums; imitācija; kopija

纺(紡) fǎng **darb.** ❶ vērpt; pīt; vīt; šķetināt; **lietv.** ❶ smalks zīds; ❷ Handžou zīds
纺车 fǎngchē vērpjamais ratiņš
纺绸 fǎngchóu gluds, blīvs zīds
纺锤 fǎngchuí *tekstil.* sprēslenīca
纺锭 fǎngdìng *tekstil.* vērpjamais ratiņš

纺纱 fǎngshā ❶ vērpšana; ❷ vērpšanas fabrika; ❸ vērpēja
纺织 fǎngzhī vērpšana un aušana
纺织娘 fǎngzhīniáng *zool.* sienāzis *(Tettigoniidae)*
纺织品 fǎngzhīpǐn tekstils; tekstilizstrādājumi

放

放 fàng **darb.** ❶ atbrīvot *(kara gūstekni)*; ❷ izlaist ārā *(bērnus)*; ❸ ielaist *(pasažierus vagonā)*; ❹ ganīt *(lopus)*; ❺ atbrīvot *(no darba)*; ❻ izstarot *(gaismu)*; izdot *(skaņu)*; ❼ šaut *(ar loku u.c.)*; ❽ palaist *(orbītā raķeti)*; ❾ padarīt plašāku, brīvāku *(apģērbu)*; palielināt *(foto uzņēmumu)*; ❿ izplaukt *(par ābelēm u.c.)*; ⓫ nolikt *(bagāžu uz grīdas; grāmatu uz plaukta)*; ⓬ iekārtot *(bērnus skolā u.c.)*; ⓭ nolikt *(naudu bankā)*; aizdot naudu *(uz procentiem)*; ⓮ izdot *(algu)*; ⓯ palaist garām *(izdevību)*; ⓰ nopublicēt *(sarakstu)*; ⓱ *(uz kaut ko)* skatīties caur pirkstiem; ⓲ doties uz tālu dienesta vietu *(par ierēdni)*; tikt izsūtītam; ⓳ *dial.* rīkoties; ⓴ attālināties; ㉑ sālīt *(zupu)*; ㉒ esiet *(klusāki, saprātīgāki u.c.)*; **īpašv.** Fan *uzv.*
放步 fàngbù doties ar kājām *(kaut kur)*
放长 fàngcháng pagarināt *(bikses, piedurkni u.c.)*
放长线，钓大鱼 fàng chángxiàn,diào dàyú palaist vaļīgāk makšķerauklu, lai noķertu lielu zivi *(izstrādāt ilgtermiņa plānu, lai sasniegtu lielu mērķi)*
放出 fàngchū ❶ atlaist; izlaist; ❷ izplatīt *(patīkamu smaržu)*
放大 fàngdà ❶ palielināt; ❷ pastiprināt
放大管 fàngdàguǎn *radioteh.* pastiprinātāja lampa
放大镜 fàngdàjìng *fiz.* lupa
放大率 fàngdàlǜ *tehn.* pastiprinājums; pastiprinājuma koeficients
放大器 fàngdàqì *radioteh.* pastiprinātājs
放胆 fàngdǎn ❶ droši; bezbailīgi; ❷ saņemt dūšu
放诞 fàngdàn ❶ izlaidība; izlaidīgs; ❷ nesavaldīgs
放荡 fàngdàng izlaidība; izlaidīgs; netikls; izvirtis
放电 fàngdiàn *fiz.* elektrības izlādēšana
放电器 fàngdiànqì *el.* elektrības izlādētājs
放刁 fàngdiāo ❶ blēdīties; mānīties; ❷ būt uzbāzīgam
放毒 fàngdú ❶ indēt *(kaitēkļus)*; ❷ izplatīt *(ideoloģisku indi)*
放风 fàngfēng ❶ vēdināt; ❷ izlaist pastaigā ieslodzītos; ❸ izplatīt tenkas, baumas
放工 fànggōng pēc darba atlaist uz māju strādniekus
放过 fàngguò ❶ laist cauri *(ūdeni, mitrumu)*; ❷ palaist garām izdevību, izdevīgu momentu u.c.; ❸ atstāt nesodītu; neatstāt nesodītu
放虎归山 fànghǔguīshān ◊ ļaut tīģerim atgriezties kalnos *(atlaist ļaundari brīvībā)*
放荒 fànghuāng dedzināt kūlu
放火 fànghuǒ pielaist uguni; aizdedzināt
放假 fàngjià atvaļinājums; atlaist atvaļinājumā; doties atvaļinājumā
放进 fàngjìn ❶ ielaist *(svaigu gaisu)*; ❷ nolikt *(vietā dokumentus)*
放开 fàngkāi ❶ atvērt; ❷ paplašināt apvārsni; ❸ atlikt *(uz laiku)*
放空 fàngkōng *transp.* bez kravas; tukšā
放宽 fàngkuān ❶ paplašināt, paplašinājums; ❷ atvieglot; ❸ vienkāršot
放款 fàngkuǎn izsniegt kredītu; kredīta operācijas
放浪 fànglàng ❶ familiārs; ❷ izlaidīgs
放冷箭 fàng lěngjiàn šaut no slēpņa; dūriens mugurā
放量 fàngliàng pilnā mērā; cik tik uziet; pēc sirds patikas
放牧 fàngmù ganīt lopus
放盘 fàngpán ❶ pārdot par pazeminātām cenām; ❷ iepirkt par paaugstinātām cenām
放炮 fàngpào ❶ šaut; ❷ spridzināt; ❸ runāt asi un izaicinoši
放屁 fàngpì ❶ izlaist gāzes; bojāt gaisu; ❷ muldēt blēņas
放弃 fàngqì atteikties; atteikties *(no sava viedokļa)*
放青 fàngqīng izlaist lopus ganībās
放晴 fàngqíng noskaidroties *(par laika apstākļiem)*
放热 fàngrè *ķīm.* siltumatdeve; siltuma izdalīšana
放任 fàngrèn iecietīgi izturēties *(pret kaut ko nevēlamu)*; atstāt visu pašplūsmā
放散 fàngsàn izstarot
放哨 fàngshào ❶ stāvēt sardzē; ❷ patrulēt
放射 fàngshè ❶ izstarot *(gaismu)*; ❷ radioaktīvs
放射病 fàngshèbìng *med.* staru slimība
放射虫 fàngshèchóng *zool.* radiolārija *(Radiolaria sp.)*
放射系 fàngshèxì *ķīm.* radioaktīva rinda
放射线 fàngshèxiàn ❶ *fiz.* radioaktīvie stari; ❷ *med.* radioterapija
放射形 fàngshèxíng staru veidā; starveidīgs
放射性 fàngshèxìng *fiz.* radioaktivitāte
放射学 fàngshèxué *fiz.* radioloģija
放生 fàngshēng atlaist brīvībā *(putnu vai zivi)*
放声 fàngshēng skaļi; pilnā balsī
放手 fàngshǒu ❶ izlaist *(no rokām)*; ❷ atbrīvot rokas; ❸ droši rīkoties
放肆 fàngsì ❶ familiārs; ❷ izlaidīgs; ❸ izlaidīga uzvedība
放松 fàngsōng ❶ atpūsties; relaksēties; ❷ pazemināt disciplīnu; pazemināt prasības; atlaist grožus
放下 fàng·xia ❶ nolaist *(aizkaru)*; ❷ nomest no pleciem *(kravu)*; ❸ atmest *(augstprātību)*
放下屠刀，立地成佛 fàngxià túdāo,lìdì chéng fó atmetot nazi sāņus, miesnieks tūdaļ kļūst Buda *(nolicis dunci malā, tūdaļ kļūsti par eņģeli)*
放血 fàngxiě *med.* ārstēšana ar asins nolaišanu; asins nolaišana
放心 fàngxīn nomierināties; kļūst mierīgam
放行 fàngxíng ❶ ielaist; ❷ caurlaide

放学 fàngxué ❶pabeigt nodarbības;❷atlaist skolniekus mājā *(pēc nodarbībām vai brīvdienās)*
放眼 fàngyǎn aptvert ar aci; aptvert ar skatu
放养 fàngyǎng audzēt *(zivis, putnus u.c.)*
放映 fàngyìng rādīt; demonstrēt *(filmu)*
放映机 fàngyìngjī kinoprojektors
放映员 fàngyìngyuán kinomehāniķis
放淤 fàngyū mēslot laukus ar upes dūņām
放债 fàngzhài aizdot naudu uz procentiem
放账 fàngzhàng aizdot naudu uz procentiem
放赈 fàngzhèn materiālais atbalsts bada cietējiem
放之四海而皆准 fàng zhī sìhǎi ér jiē zhǔn precīzs arī četrās jūrās *(pareizs jebkuros apstākļos, visā pasaulē; universāls)*
放置 fàngzhì nolikt *(naudu bankā; grāmatas plauktā; koferi uz grīdas u.c.)*
放逐 fàngzhú aizsūtīt izsūtījumā
放纵 fàngzòng ❶iecietīgi izturēties pret nevēlamām parādībām; ❷izlaidīgs; piedauzīgs
放走 fàngzǒu atlaist *(brīvībā)*; izlaist *(ārā)*

fei

飞(飛) fēi **darb.** ❶lidot; plivināties *(gaisā)*; planēt; ❷joņot; traukties; ātri skriet; ❸izplatīties *(par baumām)*;❹palaist, pacelt *(gaisā)*; mest; ❺iedarbināt; ātri aprīkot; ❻steidzīgi nosūtīt *(pastu)*; ❼noliegt; zākāt; gānīt; **īp** ❽*(gaisā)* lidojošas *(smiltis, sniega pārslas u.c.)*; augšup lidojošs; augsts *(lidojums)*; ❾negaidīts; **apst.** ātri; strauji; **lietv.** ❿putns; putni; lidojošie kukaiņi; ⓫rikšotājs; straujš zirgs; ⓬velosipēda brīvgājiena zobrats; **īpašv.** Fei *uzv.*
飞驰 fēichí nesties; drāzties
飞出 fēichū izlidot *(no vienas pilsētas uz citu)*; lidojums
飞船 fēichuán dirižablis; gaisa kuģis
飞弹 fēidàn *milit.* ❶raķete; ❷*(vadāmais)* lādiņš; ❸akla lode
飞地 fēidì *polit.* vienas provinces teritorijas daļa, kas iekļauta citas provinces teritorijā; anklāvs
飞短流长 fēiduǎn-liúcháng aprunāt; trīt mēles; izplatīt baumas
飞蛾投火 fēi'é-tóuhuǒ lidot kā taurenim uz gaismu *(iet drošā nāvē)*
飞归 fēiguī *mat.* vienkāršota dalīšana *(uz ķīniešu skaitāmajiem kauliņiem)*
飞过 fēiguò pārlidot *(pilsētai, jūrai u.c.)*
飞花 fēihuā *tekstil.* pūkas
飞黄腾达 fēihuáng-téngdá feihuans pacēlās gaisā un atlidoja *(strauji iet kalnā; spīdoša karjera)*
飞蝗 fēihuáng *zool.* klejotājsisenis *(Locusta migratoria)*
飞机 fēijī lidmašīna
飞机场 fēijīchǎng lidlauks
飞机库 fēijīkù angārs
飞溅 fēijiàn putot *(par viļņiem)*; šļakstīties
飞进 fēijìn ielidot *(mākonī)*; ielidot *(kaut kur)*
飞快 fēikuài ❶ātrs; zibenīgs; ❷ass, ļoti ass
飞来 fēilái ❶atlidot; ❷atlidošana
飞廉 fēilián *bot.* dzelksnis *(Carduus crispus)*
飞轮 fēilún *mašīnb.* spararats
飞毛腿 fēimáotuǐ ātri skrienošas kājas *(ātrs gājējs; ātrs skrējējs)*
飞沫传染 fēimò chuánrǎn *med.* pilienu infekcija
飞蓬 fēipéng *bot.* jānītis; auniņš *(Erigeron acer)*
飞潜动植 fēiqián-dòngzhí dzīvnieku un augu pasaule; dzīvā daba
飞禽 fēiqín putni
飞泉 fēiquán neliels ūdenskritums
飞散 fēisàn aizlidot uz visām pusēm; izkliedēties *(gaisā)*
飞沙走石 fēishā-zǒushí celt gaisā putekļus un izkustināt akmeņus *(❶par spēcīgu vēju,viesuli;❷pilnīgs juceklis un haoss)*
飞上 fēishàng pacelties gaisā
飞逝 fēishì aiztraukties *(par gadiem, laiku)*
飞速 fēisù strauja attīstība; straujš progress
飞腾 fēiténg uzlidot gaisā
飞艇 fēitǐng dirižablis; gaisa kuģis
飞舞 fēiwǔ lidināties; laidelēties *(par baletdejotāju, tauriņiem, sniega pārslām u.c.)*
飞下 fēixià nolidot *(no jumta)*
飞翔 fēixiáng planēt; lidināties
飞行 fēixíng lidot; lidojums
飞行服 fēixíngfú lidotāja vai astronauta tērps
飞行帽 fēixíngmào lidotāja aizsargcepure
飞行员 fēixíngyuán lidotājs; aviators
飞眼 fēiyǎn koķetēt
飞燕草 fēiyàncǎo *bot.* zilauši *(Delphinium ajacis)*
飞扬 fēiyáng celties mutuļiem
飞扬跋扈 fēiyáng-báhù neredzēta patvaļa; rīkoties patvaļīgi, nerēķinoties ne ar vienu
飞鱼 fēiyú ❶*ķīn. arhit.* keramiskas zvēru figūriņas jumta kores galos; ❷*zool.* lidojošā zivs *(Exocoetus volitans)*
飞语 fēiyǔ baumas; tenkas
飞跃 fēiyuè ❶*filoz.* lēciens *(sabiedrības attīstībā)*; ❷straujš; lēcienveidīgs
飞越 fēiyuè pārlidot *(pāri kalnam, jūrai u.c.)*
飞灾 fēizāi negaidīta nelaime
飞涨 fēizhǎng strauji celties *(par cenām, akcijām u.c.)*

妃 fēi **lietv.** ❶*(prinča vai troņmantnieka)* sieva; ❷imperatora konkubīne; ❸feja; debesu būtne
妃色 fēisè gaiši sārts
妃子 fēi·zi *(imperatora)* konkubīne

非 fēi ❶*(paužot noliegumu)* nē; nav; ❷nav *(kāda*

rīcībā); bez *(kaut kā)*; ❸ja nav; ja nebūtu; ❹lai tur vai kas; noteikti; **sast.** ne- *(nedrīkst; nekādā gadījumā; nekādi; ne no tā, ka; lieta nav iekš tam, ka)*; **lietv.** ❶meli; krāpšana; ļaunums; ❷vaina; netikums; pārkāpums; kļūda; **darb.** ❶noliegt; noraidīt; pretoties; ❷apvainot; vainot; ❸izteikt pārmetums; **īp.** ❶nepatiess; neīsts; slikts; nelāgs; kaitīgs; ❷nepelnīts; **īpašv.** ❶*saīs.* Āfrika; ❷Fei *uzv.*
非病原菌 fēibìngyuánjūn *med.* nepatogēnās baktērijas
非常 fēicháng ❶neparasts; neparasti; ❷ārkārtējs; ❸ļoti *(pateicīgs)*
非池中物 fēichízhōngwù *(tā)* nav dīķī mītoša radība *(par cilvēku ar nākotni)*
非但 fēidàn ❶ne tikai; ❷maz, ka tā
非导体 fēidǎotǐ *fiz.* nevadītāji
非得 fēiděi ļoti nepieciešams
非独 fēidú *rakst.* ne tikai; maz, ka tā
非法 fēifǎ nelikumīgs; pretlikumīgs; nelegāls
非凡 fēifán neparasts; unikāls
非分 fēifèn nepelnīts; nejauši iegūts; saņemts virs normas
非婚生 fēihūnshēng *jur.* ārlaulībā dzimušais
非交战国 fēijiāozhànguó valsts, kas nepiedalās karā
非金属 fēijīnshǔ nemetāliskie materiāli
非晶体 fēijīngtǐ *min.* nekristāliskās vielas
非军事区 fēijūnshìqū *milit.* demilitarizētā zona
非扩展句 fēikuòzhǎnjù *lingv.* nepaplašināts teikums
非礼 fēilǐ nepieklājīgs; nepieklājīga *(uzvešanās)*; nepieļaujams
非驴非马 fēilú-fēimǎ ne zirgs, ne ēzelis *(ne šis, ne tas)*
非卖品 fēimàipǐn preces paraugs *(kas nav domāts pārdošanai)*
非难 fēinàn pārmetums; nosodījums; nopēlums
非派生 fēipàishēng *lingv.* neatvasināts vārds
非亲非故 fēiqīn-fēigù ne radinieks, ne brālis *(pilnīgi svešs cilvēks)*
非生物体 fēishēngwùtǐ *biol.* nedzīva *(neorganiska)* viela
非条件 fēitiáojiàn *fiziol.* beznosacījuma *(reflekss)*; beznosacījuma *(kairinājums)*
非同小可 fēitóngxiǎokě ❶svarīga lieta; nav joka lieta; ❷*(tas)* nav mazsvarīgs jautājums
非笑 fēixiào izsmiet; apsmiet
非刑 fēixíng cietsirdīga spīdzināšana
非一日之功 fēiyīrìzhīgōng panākums, kas nav sasniegts vienas dienas laikā *(ilga un neatlaidīga darba rezultāts)*
非议 fēiyì pārmetums; nosodījums
非正义 fēizhèngyì netaisns *(karš u.c.)*
非洲 Fēizhōu Āfrika
非洲人 fēizhōurén āfrikānis

菲 fēi/fěi **īp.** ❶auglīgs; ❷lekns; **lietv.** *ķīm.* fenantrēns
菲律宾 Fēilǜbīn Filipīnas
菲律宾人 fēilǜbīnrén filipīnietis

绯(緋) fēi **īp.** sarkans
绯红 fēihóng ❶tumši sarkans; ❷sārti pietvīkuši *(vaigi)*

扉 fēi **lietv.** ❶durvju spārns; vārtiņi; ❷nabaga mājoklis; būda
扉页 fēiyè ❶tituls; ❷titullapa

蜚 fēi/fěi **lietv.** ❶knišļi; lidojošie rīsa kaitēkļi; ❷sienāzis; **darb.** lidot
蜚短流长 fēiduǎn-liúcháng izplatīt tenkas; baumot; klačoties
蜚声 fēishēng *rakst.* būt plaši pazīstamam, populāram
蜚语 fēiyǔ tenkas; baumas

霏 fēi **darb.** ❶gāzties; krist; ❷griezties virpulī
霏霏 fēifēi *rakst.* ❶blīvi līt *(snigt)*; sniegs ar lietu; ❷izplatīties *(par dūmiem)*

鲱(鯡) fēi **lietv.** *zool.* Klusā okeāna siļķe *(Clupea pallasi)*

肥 féi **īp.** ❶trekns; ❷brangs; nobarojies; ❸gaļīgs; sulīgs; ❹auglīga *(zeme)*; dāsns;❺plats *(apģērbs)*; plašs; ❻bagāts; bagātīgs; **darb.** ❶mēslot; ❷padarīt bagātu; **lietv.** ❶trekna gaļa; tauki; ❷mēslojums; ❸laupījums; salaupītās *(mantas)*; **īpašv.** Fei *uzv.*
肥肠 féicháng *anat.*zarnas
肥大 féidà ❶par lielu *(par drēbēm, apaviem u.c.)*; ❷brangs; nobarojies; ❸*med.* hipertrofija; palielināta sirds
肥分 féifèn *lauks.* mēslojuma procents augsnē
肥力 féilì *lauks.* augsnes auglība
肥料 féiliào mēslojums *(ķīmiskais, organiskais u.c.)*
肥煤 féiméi bituminozās akmeņogles
肥美 féiměi brangs; ražens; labi barots
肥胖 féipàng resns; brangs
肥胖病 féipàngbìng *med.* adipoze; aptaukošanās
肥缺 féiquē silta vietiņa; apskaužama vakance
肥实 féi·shi *sar.* ❶brangs; labi barots; ❷trekns
肥瘦儿 féishòur izmērs *(par apaviem, apģērbu u.c.)*
肥硕 féishuò ❶brangi, ienākušies *(augļi)*; ❷palielināts; hipertrofēts
肥田 féitián ❶auglīgi lauki; ❷mēslot zemi
肥田草 féitiáncǎo augi, kas bagātina augsni
肥田粉 féitiánfěn *ķīm.* amonija sulfāts
肥沃 féiwò ❶auglīgs; ❷trekns; brangs
肥效 féixiào *lauks.* mēslojuma efektivitāte
肥育 féiyù *lopk. (dzīvnieku)* nobarošana
肥育站 féiyùzhàn *lopk.* dzīvnieku nobarošanas

punkts
肥源 féiyuán *lauks.* mēslojuma avots
肥皂 féizào ziepes
肥皂厂 féizàochǎng ziepju fabrika
肥皂盒 féizàohé ziepju trauciņš
肥皂泡 féizàopào ziepju burbulis ziepju opera
肥猪粉 féizhūfěn *lauks.* pulverveida ēdiena piedeva cūku nobarošanai
肥壮 féizhuàng brangs; labi barots

腓 féi **lietv.** *anat.* kāju ikri; **darb.** sāpēt; sastrutot
腓肠肌 féichángjī ❶*anat.* kājas ikru muskulis; ❷novīst; nokalst
腓骨 féigǔ *anat.* mazais liela kauls
腓浅神经 féiqiǎn shénjīng *anat.* mazā liela kaula virsējais nervs
腓深神经 féishēn shénjīng *anat.* mazā liela kaula dziļais nervs

诽(誹) fěi **darb.** apmelot; nopaļāt; nomelnot
诽谤 fěibàng apmelojums; insinuācija; nomelnošana
诽谤性 fěibàngxìng apmelojuma rakstura runas; izdomājumi
诽谤者 fěibàngzhě apmelotājs; tenku vācele; insinuators

匪 fěi **lietv.** ❶laupītājs; bandīts; ❷banda; bandītisms; ❸iegarens grozs *(uz kājiņām)*; **īp.** nepareizs; neģēlīgs; ļauns; **darb.** *rakst.* nebūt; **apst.** nepavisam; nepavisam ne; nav tā, ka; **vietn.** tas; tāds
匪帮 fěibāng laupītāju banda; bars
匪巢 fěicháo laupītāju midzenis
匪党 fěidǎng laupītāju banda
匪首 fěishǒu bandas barvedis
匪特 fěitè izlūkošanas aģents; diversants
匪徒 fěitú laupītājs; bandīts
匪夷所思 fěiyísuǒsī ne tas, par ko var padomāt parasts cilvēks *(neparasts; neiedomājams; prātam neaptverams)*

菲 fěi/fēi **īp.** ❶pieticīgs; ❷mazvērtīgs; **lietv.** rutki
菲薄 fěibó ❶pieticīgs; niecīgs; mazs; ❷nicināt
菲仪 fěiyí pieticīga *(dāvana)*

悱 fěi **īp.** nespēt neko pateikt; neatrast vārdus
悱恻 fěicè *rakst.* nelaime; bēdas; sirdēsti

斐 fěi **īp.** ❶brīnišķīgs; greznots; izrotāts; ❷elegants; **īpašv.** Fei *uzv.*
斐然 fěirán *rakst.* spīdošs; brīnišķīgs *(par literāru sacerējumu)*

榧 fěi **lietv.** *bot.* toreja
榧树 fěishù *bot.* lielā toreja *(Torreya grandis)*
榧子 fěi·zi torejas rieksti

蜚 fěi/fēi **lietv. lietv.** knišļi
蜚蠊 fěilián *zool.* prusaks *(Periplaneta amerikana)*

翡 fěi **lietv.** zivju dzeņa spalvas
翡翠 fěicuì ❶*zool.* zivju dzenis *(Alcedo sp.)*; ❷*min.* žads; žadeīts

吠 fèi **darb.** riet; vaukšķēt
吠形吠声 fèixíng-fèishēng ◊ viens suns ierējās uz ēnu, tam tūdaļ piebiedrojās citi suņi *(ticēt tukšām runām; vieglprātīgi atkārtot kāda teikto)*

沸 fèi **darb.** vārīties; burbuļot; strūklot; **īp.** verdošs; vētrains
沸点 fèidiǎn *fiz.* vārīšanās temperatūra
沸沸扬扬 fèifèi-yángyáng ar lielu troksni; trokšņaini
沸泉 fèiquán *ģeogr.* ģeotermālais avots
沸石 fèishí *min.* ceolīts
沸腾 fèiténg ❶*fiz.* vārīšanās; ❷verdošs; mutuļojoša *(dzīve)*; ❸burbuļot; *(asinis)* vārās

废(廢) fèi **darb.** ❶sanīkt; novecot; atmirt *(par ķermeņa daļām)*; ❷zaudēt spēku *(par dokumentu)*; iziet no apgrozības; ❸bojāties; lūzt; ❹apstāties; atteikties iet tālāk; ❺atmest; neturpināt; ❻nepabeigt *(iesākto)*; ❼kļūt par invalīdu; nokalst; ❽krist pie zemes; ❾anulēt; dzēst; izslēgt *(no saraksta)*; ❿novest līdz pagrimumam; pamest *(dienestu)*; ⓫pazemināt *(ieņemamajā amatā)*; **īp.** ❶anulēts; dzēsts; ❷nederīgs; nolietots; salauzts; **lietv.** ❶atkritumi; atliekas; otrreizējās izejvielas;❷pagrimums; ❸aizmirsts nostūris; pamestas lietas;❹*(sakropļots)* cilvēks; invalīds
废弛 fèichí atslābināt *(disciplīnu)*
废除 fèichú ❶anulēt; ❷pārtraukt; denonsēt *(līgumu)*
废黜 fèichù gāzt; nogāzt
废话 fèihuà ❶tukšas pļāpas; ❷muļķības; ❸pļāpāt
废料 fèiliào atkritumi; atliekas
废毛 fèimáo *tekstil.* vilnas atbirumi
废棉 fèimián *tekstil.* kokvilnas atbirumi
废品 fèipǐn ❶brāķēta prece; brāķis; ❷otrreizējās jēlvielas
废气 fèiqì *tehn.* atstrādātā gāze
废汽 fèiqì *tehn.* izmantotais tvaiks
废弃 fèiqì anulēt
废寝忘食 fèiqǐn-wàngshí pašaizliedzīgi strādāt, aizmirstot par atpūtu un ēdienu
废然 fèirán *rakst.* vīlies; vilšanās pilns
废热 fèirè *tehn.* izmantotais siltums
废人 fèirén ❶invalīds; ❷atkritumi
废水 fèishuǐ ❶notekūdeņi; ❷rūpnieciskie notekūdeņi
废铁 fèitiě metāla lūžņi
废物 fèiwù atkritumi; drazas

废物 fèi·wu tūļa; žāva
废墟 fèixū drupas; krāsmatas
废渣 fèizhā rūpnieciskie atkritumi
废止 fèizhǐ anulēt; atcelt
废纸 fèizhǐ makulatūra
废置 fèizhì pamest un nelietot *(darba galdu u.c.)*

肺 fèi **lietv.** *anat.* plaušas
肺病 fèibìng *sar.* plaušu slimnieks
肺病学 fèibìngxué pulmonoloģija
肺草 fèicǎo *bot., farm.* lakacis *(Pulmonaria officinālis)*
肺动脉 fèidòngmài *anat.* plaušu artērija
肺腑 fèifǔ sirds dziļumi; no pašiem sirds dziļumiem
肺活量 fèihuóliàng *fiziol.* plaušu tilpums
肺尖 fèijiān *anat.* plaušas augšējā daļa
肺结核 fèijiéhé *med.* tuberkuloze
肺静脉 fèijìngmài *anat.* plaušu vēna
肺痨 fèiláo *sar.* tuberkuloze
肺泡 fèipào *anat.* plaušu alveola
肺气肿 fèiqìzhǒng *med.* plaušu emfizēma
肺吸虫 fèixīchóng *zool.* parazītisks plaušu sūcējtārps *(Paragonimus pulmonale)*
肺循环 fèixúnhuán *fiziol.* plaušu asinsrite
肺炎 fèiyán *med.* pneimonija
肺叶 fèiyè *anat.* plaušas daļiņa
肺鱼 fèiyú *zool.* divējādi elpojošas zivis *(Dipnoi)*
肺脏 fèizàng plaušas
肺蛭 fèizhì *zool.* parazītisks plaušu sūcējtārps *(Paragonimus pulmonale)*

狒 fèi **lietv.** *(sunim līdzīgs pērtiķis)* mandrils
狒狒 fèifèi *zool.* paviāns *(Papio sp.)*

费(費) fèi **lietv.** ❶ izdevumi; tēriņi ; maksa; maksājums; ❷ biedra nauda; iemaksa;**darb.** ❸ tērēt *(laiku, naudu u.c.)*; iztērēt; izlietot; ❹ sasprindzināt *(spēkus)*; nežēlot *(pūliņus)*; ❺ apgrūtināt; **īp.** izšķērdīgs; plašs; visiem pieejams; **īpašv.** Fei *uzv.*
费边主义 fèibiānzhǔyì *polit.* fabiānisms *(reformisms Anglijā XIX gs.)*
费话 fèihuà ❶ tukša runa; lieki vārdi; ❷ pļāpas; muļķības
费解 fèijiě grūti saprotams; pārgudrs
费劲 fèijìn nežēlot muskuļus *(kārtīgi pastrādāt; pacensties)*
费力 fèilì tērēt spēkus; pielikt pūles
费神 fèishén parūpēties; papūlēties
费事 fèishì sarežģīts; grūts; nogurdinošs *(ķēpīgs darbs, kas saistīts ar lielu piepūli)*
费心 fèixīn sasprindzināt domas; sasprindzināti domāt
费用 fèi·yong ❶ izdevumi; tēriņi; ❷ tēriņiem paredzētie līdzekļi

痱(痱) fèi **lietv.** izsitumi; karstuma izraisīts ādas iekaisums
痱子 fèi·zi *med.* karstuma izraisīts ādas iekaisums
痱子粉 fèi·zifěn bērnu pūderis

镄(鐨) fèi **lietv.** *ķīm.* fermijs (Fm)

fen

分 fēn/fèn **darb.** ❶ dalīt; sadalīt *(kvalitātes kategorijās, strādniekus grupās u.c.)*; ❷ sadalīt uz pusēm; ❸ sadalīt līdzīgās daļās; ❹ sadalīt *(zemi)*; ❺ atšķirt *(taisnību no meliem)*; **lietv.** ❻ *(bankas u.c.)* filiāle; ❼ daļskaitļi; ❽ procenti; **skait.** ❾ *(garuma mērvienība)* feņ *(līdzinās 0,33cm)*; ❿ *(platības mērvienība)* feņ *(līdzinās 0,0067 ha)*; ⓫ *(svara mērvienība)* feņ *(0,5 g)*; ⓬ *(naudas vienība)* feņ *(juaņa simtdaļa)* ⓭ viena minūte; ⓮ punkti sporta spēlēs; ⓯ *(zināšanu vērtējuma sistēmā)* balles *(piecu, simts baļļu u.c. sistēmas)*
分崩离析 fēnbēng-líxī *(domstarpību rezultātā)* sabrukt, izjukt; sabrukums; kolapss
分辨 fēnbiàn ❶ analizēt un pierādīt; apstrīdēt; ❷ atšķirt *(draugus no ienaidniekiem)*; izprast *(problēmu)*
分别 fēnbié ❶ atvadīties; šķirties; ❷ atšķirt; ❸ atšķirība; ❹ diferencēšana; ❺ izskatīt atsevišķi
分布 fēnbù izplatība *(par iedzīvotājiem, augiem, dzīvniekiem u.c.)*
分布区 fēnbùqū *zool., bot.* areāls
分布图 fēnbùtú *(augu vai dzīvnieku izplatības)* karte
分册 fēncè *(grāmatas)* sējums
分成 fēnchéng ❶ sadalīt *(daļās)*; ❷ sadalīt *(nodaļās)*
分成制 fēnchéngzhì *vēst.* rente
分出 fēnchū izdalīt *(zemes gabalu)*
分寸 fēn·cun takta, mēra izjūta; zināt mēru
分担 fēndān sadalīt *(pienākumus)*
分到 fēndào saņemt *(piemājas zemes gabalu)*
分道 fēndào ceļa sazarošanās *(dažādos virzienos)*
分道扬镳 fēndào-yángbiāo pa dažādiem ceļiem ar stingri novilkiem grožiem *(❶ taisīt karjeru, izmantojot dažādus paņēmienus; ❷ virzīties dažādos virzienos)*
分电器 fēndiànqì *el.* tumblers
分度器 fēndùqì *tehn.* skala; graduators
分队 fēnduì *milit.* apakšvienība
分队长 fēnduìzhǎng *milit.* apakšvienības komandieris
分而治之 fēn'érzhìzhī ◊ „skaldi un valdi" valdīšanas princips
分发 fēnfā ❶ sadalīt *(apbalvojumus)*; ❷ norīkot darbavietās *(speciālistus)*
分肥 fēnféi sadalīt *(laupījumu)*; sadalīt negodīgā ceļā iegūtos ienākumus
分封制 fēnfēngzhì *vēst.* lēņu sistēma

F

分割 fēngē sadalīt; sadalīšana
分隔 fēngē atdalīt; sadalīt
分给 fēngěi piešķirt; izdalīt
分工 fēngōng darbu sadale; darba dalīšana
分光光度计 fēnguāng guāngdùjì *fiz.* spektrofotometrs
分光光度学 fēnguāng guāngdùxuē *fiz.* spektrofotometrija
分光计 fēnguāngjì *fiz.* spektrometrs
分光镜 fēnguāngjìng *fiz.* spektroskops
分号 fēnhào ❶ *lingv.* semikols; ❷ firmas filiāle
分红 fēnhóng peļņas sadale
分红制 fēnhóngzhì peļņas sadales sistēma
分洪 fēnhóng *irigāc.* plūdu ūdeņu novadīšana
分洪区 fēnhóngqū ūdensšķirtnes rajons
分户账 fēnhùzhàng *grāmatved.* reskontrs; *(personiskais)* konts
分化 fēnhuà ❶ sadalīties; sadalīšanās; ❷ noslāņošanās; ❸ demoralizēt; ❹ *fiziol.* diferenciācija
分级 fēnjí ❶ klasificēt; ❷ gradācija; novērtējums
分家 fēnjiā atdalīties; atdalīšanās
分解 fēnjiě sadalīšanās; sairšana *(ķīmisks process)*; disociācija
分界 fēnjiè ❶ noteikt robežu; ❷ robeža
分界线 fēnjièxiàn ❶ robeža; robežlīnija; ❷ demarkācijas līnija
分斤掰两 fēnjīn-bāiliǎng sadalīt dzjiņu*(斤)* un ar abām rokām plēst gabalos katru lianu*(两)* *(sīkumaina piesiešanās; sīkumainība)*
分居 fēnjū atdalīties; dzīvot atsevišķi
分句 fēnjù *lingv.* salikta teikuma daļa
分开 fēnkāi ❶ atdalīties; atšķirties; ❷ atdalīt; atšķirt; ❸ nodaļa
分科 fēnkē *mat.* priekšmetiska, atsevišķu matemātikas aspektu pasniegšana
分类 fēnlèi klasifikācija; sistematizācija
分类法 fēnlèifǎ klasifikācijas sistēma
分类学 fēnlèixué ❶ sistemātika; ❷ taksonomija
分离 fēnlí ❶ atdalīt; ❷ nodaļa; ❸ atvadīšanās; šķiršanās
分离器 fēnlíqì *tehn.*š ķelējs; disociators; separators
分力 fēnlì *fiz.* kopējais spēks
分列式 fēnlièshì *milit.* svinīgs, ceremoniāls maršs
分裂 fēnliè ❶ sadalīties; sairt; sairšana; ❷ saskaldīt; ❸ sadrumstalot
分裂主义 fēnlièzhǔyì šķeltniecība; uz *(spēku)* sašķelšanu virzīta politiskā darbība
分裂主义者 fēnlièzhǔyìzhě šķeltnieks; sašķelšanās atbalstītājs
分馏 fēnliú *ķīm.* frakcionēta destilācija, pārtvaice
分馏柱 fēnliúzhù *ķīm.* frakcionējoša kolonna
分路 fēnlù *el.* šunts
分袂 fēnmèi *rakst.* atvadīties *(vienam no otra)*; šķirties *(no draugiem)*
分门别类 fēnmén-biélèi klasifikācija; klasificēt
分米 fēnmǐ decimetrs
分米波 fēnmǐbō *radioteh.* decimetru viļņi
分泌 fēnmì ❶ *fiziol.* sekrēcija; ❷ *ģeol.* sekrēcija
分泌量 fēnmìliàng *fiziol.* izdalījumu daudzums
分泌腺 fēnmìxiàn *anat.* sekrēcijas dziedzeris
分娩 fēnmiǎn dzemdēt; dzemdības
分秒必争 fēnmiǎo-bìzhēng rēķināties ar katru minūti; katra minūte dārga
分明 fēnmíng ❶ skaidri saprast; ❷ spēt atšķirt
分母 fēnmǔ *mat.* daļskaitļa saucējs
分蘖 fēnniè *bot.* cerošana
分蘖性 fēnnièxìng *bot.* cerošanas koeficients
分派 fēnpài ❶ aizsūtīt; ❷ pēc sadales nosūtīt *(strādāt)*; ❸ iedalīt; sadalīt
分配 fēnpèi ❶ sadalīt; sadalījums; ❷ sadalīt *(darba spēku)*; ❸ norīkot
分批 fēnpī ❶ periodisks; ❷ sadalot noteiktā skaitā; noteiktās partijās
分谱 fēnpǔ *mūz. (vijole, klavieru)* partija
分期 fēnqī atļaut nomaksāt pa daļām ; *(iepirkšanās)* uz nomaksu; nomaksa
分歧 fēnqí nesaskaņa; domstarpības; nevienprātība
分清 fēnqīng ❶ atdalīt; ❷ atšķirt; ❸ tikt skaidrībā; ❹ atpazīt
分群 fēnqún spietot *(par bitēm)*
分润 fēnrùn izmantot priekšrocības
分散 fēnsàn ❶ decentralizēties; dekoncentrēties; decentralizācija; ❷ izplatīt; ❸ *fiz. ķīm.*dispersija
分散主义 fēnsànzhǔyì separātisms
分散主义者 fēnsànzhǔyìzhě separātists
分身 fēnshēn ❶ interesēties gan par vienu, gan arī citiem jautājumiem; ❷ atrast laiku *(ārpus tiešo pienākumu pildīšanas)*; ❸ *bud.* Budas iemiesojums dažādos tēlos
分式 fēnshì *mat.* daļskaitlis
分手 fēnshǒu atvadīties; doties katram uz savu ceļu
分数 fēnshù *mat.* ❶ daļskaitlis; ❷ balle kā zināšanu novērtējuma vienība
分水岭 fēnshuǐlǐng *ģeogr.* ūdensšķirtnes augstiene
分水线 fēnshuǐxiàn *ģeogr.* ūdensšķirtnes līnija
分说 fēnshuō paskaidrot; izskaidrot
分摊 fēntān sadalīt *(izdevumus)*; sadalīt *(līdzīgās daļās)*
分庭抗礼 fēntíng-kànglǐ sveicināt vienam otru pāri pagalmam *(kā līdzīgs ar līdzīgu; būt vienā līmenī)*
分头 fēntóu ❶ katrs atsevišķi; ❷ matu šķirtne
分文 fēnwén ❶ sīknauda; feņi un čohi; graši; ❷ analizēt *(sacerējumu)*
分析 fēnxī ❶ analizēt; ❷ izanalizēt *(teikumu)*; ❸ *(starptautiskā stāvokļa u.c.)* analīze
分析法 fēnxīfǎ analītiskā metode
分析器 fēnxīqì *fiziol. (dzirdes, kustību u.c.)* analizators
分析仪 fēnxīyí *tehn.* analizators
分析语 fēnxīyǔ *lingv.* analītiskā valoda
分线规 fēnxiànguī *tehn.* mērcirkulis
分享 fēnxiǎng dalīties *(uzvaras priekā u.c.)*

分晓 fēnxiǎo ❶noskaidrot; tikt skaidrībā; ❷kļūt skaidram; noskaidroties
分心 fēnxīn ❶novirzīt *(uzmanību)*; novirzīties *(no tēmas)*; novērsties *(uz sīkumiem)*; ❷*(kaut kam)* veltīt uzmanību
分压力 fēnyālì *fiz.* parciālais spiediens
分压器 fēnyāqì *el.* potenciometrs
分野 fēnyě ❶apgabals; ❷nozare; ❸robežas; ❹*vēst.* sadalīt impēriju apgabalos; ❺ūdensšķirtne
分音符 fēnyīnfú *lingv.* dalījuma *(izdalīšanas)* zīme
分忧 fēnyōu dalīties bēdās
分赃 fēnzāng laupījuma dalīšana
分针 fēnzhēn pulksteņa minūšu rādītājs
分支 fēnzhī filiāle; nodaļa
分枝 fēnzhī *bot.* koka sazarotība
分枝性 fēnzhīxìng koka zaru daudzums
分指数 fēnzhǐshù *mat.* daļskaitļa rādītājs
分株 fēnzhū krūmu sadalīšana
分子 fēnzǐ ❶*mat.* skaitītājs; ❷*fiz.*, *ķīm.* molekula
分子量 fēnzǐliàng *ķīm.* molekulārais svars
分子论 fēnzǐlùn *ķīm.* molekulārā teorija
分子式 fēnzǐshì *ķīm.* molekulārā formula
分组 fēnzǔ ❶dalīt grupās; grupēt; ❷apakšgrupa
分组法 fēnzǔfǎ *stat.* apakšgrupu pieņemšanas kārtība

芬

fēn **lietv.** ❶aromāts; smarža; ❷*tēl.* slava; **īp.** ❶aromātisks; smaržīgs; ❷juceklīgs; haotisks; **īpašv.** Feņ *uzv.*

芬芳 fēnfāng ❶aromāts; smarža; ❷*tēl.* slava; ❸aromātisks; smaržīgs
芬兰 Fēnlán Somija
芬兰人 fēnlánrén soms
芬兰语 fēnlányǔ somu valoda

吩

fēn **sast.**

吩咐 fēn·fu *sar.* dot rīkojumu; pavēlēt

纷(紛)

fēn **īp.** ❶sajaukts; nekārtīgs; saputrots; **apst.** masveidā; bariem; milzīgā skaitā; **lietv.** juceklis; nekārtība; haoss; ❷trauku dvielis; **īpašv.** Feņ *uzv.*

纷繁 fēnfán ❶sarežģīts; saputrots; ❷bagātīgs; ❸daudzpusīgs
纷飞 fēnfēi lidināties *(par sniega pārslām)*; lidot uz visam pusēm *(par bumbas sprādziena šķembām u.c.)*
纷纷 fēnfēn ❶nepārtraukti; viens pēc otra; ❷masveidā; bariem; ❸vienu pēc otra *(izteikt dažādus priekšlikumus)*
纷乱 fēnluàn ❶sajaukt; saputrot; ❷nekārtībā; haotisks
纷扰 fēnrǎo nonākt haosā; haoss; jezga
纷纭 fēnyún ❶sarežģīts; nekārtīgs; haotisks; ❷bagātīgs; lielā skaitā
纷争 fēnzhēng ķildoties; strīdēties; ķilda; strīds
纷至沓来 fēnzhì-tàlái ierasties nebeidzamā straumē; sekot vienam aiz otra; gāzties lavīnveidīgi

氛

fēn **lietv.** ❶atmosfēras parādība; ❷atmosfēra; situācija; ❸migla; izgarojumi; ❹ļaunums

氛围 fēnwéi atmosfēra; noskaņojums

酚

fēn **lietv.** *ķīm.* fenols

酚醛 fēnquán *ķīm.* fenolaldehīds
酚酞 fēntài *ķīm.* fenolftaleīns

雰

fēn **lietv.** ❶migla; ❷tvaiks; *(gaisa)* izgarojumi; ❸atmosfēra

雰雰 fēnfēn birt; nākt no gaisa *(par lietu un sniegu)*
雰围 fēnwéi atmosfēra; noskaņojums

坟(墳)

fén **lietv.** ❶kaps; kapu kalniņš; ❷*sar.* klana vai dzimtas kapsēta; ❸augstiene; plato; ❹klints; ❺dambis; aizsprosts; ❻krasts; mala; **īp.** liels; milzīgs

坟地 féndì kapsēta
坟墓 fénmù kaps; kapu velve; kapu pagrabs
坟头 féntóu kapu kurgāns *(paugurs)*

焚

fén **darb.** ❶dedzināt; sadedzināt; atdot ugunij; ❷iznīcināt; postīt; dzīt postā; ❸medīt, dedzinot stepi

焚风 fénfēng *met.* sauss, silts vējš; fēns
焚膏继晷 féngāo-jìguǐ dedzināt taukus *(gaismeklī)* un pagarināt dienu *(strādāt no rīta līdz vakaram; strādāt vaiga sviedros)*
焚化 fénhuà sadedzināt; kremēt *(aizgājēja līķi, rituāla naudu, dievības attēlu)*
焚毁 fénhuǐ pilnībā nodedzināt; iznīcināt ugunī
焚烧 fénshāo iznīcināt ugunī *(pilsētas kara laikā)*
焚尸扬灰 fénshī-yánghuī ◊ sadedzināt līķi un izkaisīt pelnus *(iznīcināt pierādījumus, lai nepaliktu pēdu)*
焚书坑儒 fénshū-kēngrú ◊ konfūcisma grāmatas – ugunī, Konfūcija sekotājus – dzīvus bedrē *(imperatora Cjiņ Šihuana aizsāktā konfūcisma piekritēju vajāšana 213. g. p. m. ē.)*

鼢

fén **lietv.** kurmis

鼢鼠 fénshǔ *zool.* aklis *(Myospalax; Spalax)*

粉

fěn **lietv.** ❶pulveris; ❷putekļi; ❸milti; ❹pūderis; ❺makaroni *(no zaļo zirņu vai pupu miltiem)*; ❻baltā krāsa; ❼rozā krāsa; **darb.** ❶balsināt; apmest; krāsot; ❷samalt pulverī; **īp.** balts; rozā; sārts

粉笔 fěnbǐ *(skolas)* krīts; krītiņš
粉刺 fěncì *med.* pinnes; pumpas
粉蝶 fěndié *zool.* baltenis *(Pieris rapae)*
粉盒 fěnhé pūdera trauks

F

粉红 fěnhóng rozā krāsa
粉红色 fěnhóngsè rozā krāsa
粉剂 fěnjì *farm.* zāles *(pulverī)*
粉末 fěnmò smalks pulveris
粉末状 fěnmòzhuàng pulverveidīga viela
粉墨登场 fěnmò-dēngchǎng uzpūderētam un uzsmiņķētam uznākt uz skatuves *(❶spēlēt uz skatuves; ❷iekļauties politikā)*
粉皮 fěnpí plānas želatīna plāksnes *(no pupu vai kartupeļu miltiem)*
粉扑儿 fěnpūr pūderslotiņa
粉芡 fěnqiàn stērķeles šķīdums
粉砂 fěnshā *ģeol.* aleirolīts; smalkgraudainais smilšakmens
粉砂岩 fěnshāyán *ģeol.* aleirolīts; smalkgraudainais smilšakmens
粉身碎骨 fěnshēn-suìgǔ ❶saplīst drumstalās; ❷tikt saberztam pulverī
粉饰 fěnshì lakot; uzspodrināt *(realitāti)*
粉饰太平 fěnshì-tàipíng izlikties, ka viss iet gludi; inscenēt pilnīgu labklājību; slēpt realitāti
粉刷 fěnshuā balsināt *(sienas)*
粉丝 fěnsī želatīna makaroni *(no pupu vai kartupeļu miltiem)*
粉碎 fěnsuì ❶sasist drumstalās; ❷pilnībā sagraut ienaidnieku
粉条 fěntiáo želatīna makaroni *(no pupu vai kartupeļu miltiem)*
粉线 fěnxiàn ❶ar krītu iezīmēts diegs uzmērīšanai šujot; ❷ar krītu iezīmēta līnija

分 fèn/fēn **lietv.** ❶komponente; sastāvdaļa; ❷*(mitruma vai sāls)* saturs; ❸pienākums; *(tiešais)* pienākums; **darb.** izdarīt slēdzienu
分地 fèndì ❶*vēst.* iedalīts zemes gabals; ❷niecīgs zemes gabaliņš
分际 fènjì ❶sabiedriskais stāvoklis; sava vieta *(sabiedrībā)*; ❷mērs; mēra izjūta; atbilstošās robežas
分量 fèn·liang ❶svars; svara mērs; smagums; ❷sabiedriskais stāvoklis; ❸spēks; ❹*fiz.* komponente
分内 fènnèi pienākums; pienākuma ietvaros
分外 fènwài ❶it īpaši; ❷ārpus pienākuma ietvariem
分子 fènzǐ ❶elements; daļa no veselā; ❷paja; ❸*(sabiedrības)* elements

份 fèn **lietv.** ❶daļa; deva; porcija; ❷sastāvdaļa; ❸eksemplārs; gabals; **skait.** *dāvanām, ēdienreizēm*
份儿饭 fènrfàn ❶*(ēdiena)* porcija; ❷daļa
份数 fènshù *(grāmatu, laikrakstu u.c.)* metiens
份子 fèn·zi ❶paja; daļa; ❷naudas dāvana jaunlaulātajiem kāzās

奋(奮) fèn **darb.** ❶izplest spārnus *(pirms lidojuma)*; laisties lidojumā; pacelties gaisā; ❷iejūsmināties *(par kaut ko)*; iedvesmoties; būt entuziasma pilnam; ❸degt nepacietībā; steigties; ❹uzkarst; palikt niknam; ❺būt spēcīgam, drosmīgam; ❻notrīsēt; drebēt; tikt šokētam; ❼uzbudināt; ❽iedvesmot; ❾steidzināt; paātrināt; ❿sastādīt *(skaidru plānu)*; ⓫sasprindzināt spēkus; ⓬iedegties *(mīlestībā)*; ⓭pašaizliedzīgi strādāt; ⓮nopurināt *(putekļus no drēbēm)*; **lietv.** iedvesmošana; iedvesma; entuziasms; centība
奋不顾身 fènbùgùshēn ❶neskatoties uz iespējamām briesmām; ❷pašaizliedzīgi; ❸varonīgi
奋斗 fèndòu pašaizliedzīgi cīnīties; *(varonīga)* cīņa
奋发 fènfā iedvesmoties; ar iedvesmu; ar lielu enerģiju
奋发图强 fènfā-túqiáng ar iedvesmu sasniegt *(dzimtenes)* uzplaukumu un nostiprināšanos
奋力 fènlì no visiem spēkiem; ar visu spēku sasprindzinājumu; enerģiski; pašaizliedzīgi
奋勉 fènmiǎn censties; enerģiski soļi; uzcītība
奋起 fènqǐ iedvesmoties; uzmundrināties; ar iedvesmu celties *(pret ienaidnieku)*
奋勇 fènyǒng ❶drosme; bezbailība; ❷vīrišķīgs; bezbailīgs
奋战 fènzhàn vīrišķīgi cīnīties; sīva kauja

忿 fèn **darb.** ❶dusmoties; ❷neieredzēt; **lietv.** sašutums; dusmas
忿忿 fènfèn ❶saniknots; ❷dusmoties

偾(僨) fèn **darb.** ❶brukt; grūt; ❷krist; ❸gāzties; apgāzties *(uz līdzenas vietas)*; nogāzties; ❹virzīties; kustēties; ❺izgāzt *(plānu; priekšlikumu)*
偾事 fènshì *rakst.* izgāzt *(pasākumu)*

愤(憤) fèn **darb.** ❶iedvesmoties; uzmundrināties; ❷dusmoties; sašust; palikt niknam; ❸ļoti vēlēties; ar visiem spēkiem tiekties; ❹uzpildīties; kļūt pilnam; ❺**īp.** ❶enerģisks; ❷dusmīgs; negants; trakojošs; ❻**lietv.** ❶sašutums; ❷nekārtības; juceklis
愤愤 fènfèn ❶mocīties; ciest *(dvēseliskas mokas)*; ❷saniknots; dusmoties; neieredzēt
愤恨 fènhèn izjust naidu; neieredzēt
愤激 fènjī ❶izjust *(taisnas dusmas)*; ❷uzbudinājums; uzbudināts
愤慨 fènkǎi izjust sašutumu un just līdzi; sašutums; sašutumā
愤懑 fènmèn *rakst.* ❶nomākts; nospiests; ❷nospiestība; nomāktība
愤怒 fènnù niknums; sašutums
愤世嫉俗 fènshì-jísú ❶sašust par esošo kārtību sabiedrībā un *(tās)* morāles normām; ❷mizantropija

F

粪(糞) fèn **lietv.** izkārnījumi; fekālijas; mēsli; **darb.** *rakst.* mēslot
粪便 fènbiàn izkārnījumi; fekālijas
粪叉子 fènchā·zi mēslu dakšas
粪车 fènchē mēslu vezums
粪堆 fènduī mēslu kaudze
粪肥 fènféi mēslojums; fekāliju mēslojums
粪缸 fèngāng mēslu trauks
粪箕子 fènjī·zi mēslu lāpsta
粪坑 fènkēng tualetes bedre
粪筐 fènkuāng ❶ mēslu grozs; ❶ mēslu lāpsta
粪门 fènmén *anat.* anālā atvere
粪耙 fènpá mēslu dakšas
粪勺 fènsháo mēslu smeļamais *(spainis)*
粪水 fènshuǐ virca
粪水池 fènshuǐchí vircas bedre
粪桶 fèntǒng mēslu spainis
粪土 fèntǔ ❶ zemes un mēslu maisījums; ❶ krāmi; drazas

鲼(鱝) fèn **lietv.** *zool.* raja *(Myliobatis sp.)*

feng

丰(豐) fēng **īp.** ❶ skaists; daiļš; smalks; patīkams *(par cilvēka ārieni)*; ❶ pārpilns; bagāts; bagātīgs; ❶ plaukstošs; ziedošs; kupla *(veģetācija)*; ❶ apaļīgs; maigs; mīksts; ❶ liels; milzīgs; nozīmīgs; ❶ daudzskaitlīgs; daudz; ❶ pieaudzis; pilnasinīgs; ❶ sulīgs; ❶ goda *(tituls)*; augsts; lielisks; **darb.** nodrošināt uzplaukumu; **īpašv.** Fen *uzv.*
丰碑 fēngbēi ❶ monuments; ❶ augsta stēla; kapu piemineklis
丰采 fēngcǎi ❶ izskatīgs; ❶ labas manieres; laba uzvedība
丰产 fēngchǎn bagāta, bagātīga *(raža)*
丰产田 fēngchǎntián auglīgas zemes platības
丰登 fēngdēng bagāta raža
丰富 fēngfù ❶ bagāts; pārpilns; ❶ bagātināt; paplašināt *(zināšanas)*
丰功伟绩 fēnggōng-wěijì ❶ milzīgi nopelni; ❶ izcili varoņdarbi
丰厚 fēnghòu ❶ bagāts; bagātīgs; ❶ dārgs *(par dāvanu u.c.)*
丰满 fēngmǎn ❶ pārpilns; pārpilnas *(klētis u.c.)*; ❶ apaļīga, pilnīga *(seja)*
丰茂 fēngmào bagātīgs, kupls *(par augu valsti)*
丰美 fēngměi ❶ leknas *(ganības)*; lielisks *(ēdiens)*; ❶ grezns
丰年 fēngnián ražīgs gads
丰沛 fēngpèi pietiekams *(nokrišņu daudzums)*
丰饶 fēngráo ❶ lekns; auglīgs; ❶ pārpilnība; pārticība
丰润 fēngrùn ❶ pilnīgs *(cilvēks)*; ❶ ražīgs; lekns; bagātīgs
丰盛 fēngshèng ❶ grezns; ❶ bagātīgs; ziedošs; ❶ pārpilnība; uzplaukums
丰收 fēngshōu ❶ bagāta raža; ❶ lieli panākumi
丰硕 fēngshuò ❶ liela un bagātīga *(raža)*; ❶ lieli panākumi; ❶ nozīmīgs *(rezultāts)*
丰衣足食 fēngyī-zúshí būt apgādātam ar ēdienu un apģērbu *(dzīvot pārticībā)*
丰盈 fēngyíng ❶ pārpilnība; ❶ pārticība; ❶ izskatīga *(āriene)*
丰腴 fēngyú ❶ apaļīgs; dūšīgs; ❶ pārpilnīgs; bagatīgs
丰裕 fēngyù turīgs; pārticis
丰韵 fēngyùn elegance; iznesība
丰姿 fēngzī ❶ manieres; ❶ uzvedība
丰足 fēngzú pietiekamā daudzumā; cik tik uziet

风(風) fēng **lietv.** ❶ vējš; ❶ morāles normas; tradīcijas; ❶ manieres; uzvedība; ❶ ainava; aina; skats; ❶ vājprāts; prāta aptumsums; ❶ iedvesma; gars; stils; ❶ izglītība; apmācība; ❶ *ķīn., med.* saaukstēšanās; drudzis; konvulsijas; ❶ ziņas, baumas; ❶ dzimumtieksme; ❶ *(dzīvniekiem)* meklēšanās; **darb.** ❶ izglītot; pāraudzināt; ❶ atrasties vējā; atrasties caurvējā; ❶ apvēdināties ar vēdekli; **īp.** ❶ vēja *(dzinējs; erozija u.c.)*; vējains *(laiks, diena)*; ❶ ātrs; ❶ izvirtis; netikls; **īpašv.** Fen *uzv.*
风暴 fēngbào negaiss; vētra; orkāns
风泵 fēngbèng *tehn.* gaisa sūknis
风痹 fēngbì *med.* reimatiskais artrīts
风波 fēngbō vējš un viļņi *(❶ notikumi; atgadījumi; nepatikšanas; ❶ svārstīies; svārstīgs)*
风采 fēngcǎi lieliskas manieres
风餐露宿 fēngcān-lùsù ēst vējā un gulēt rasā *(❶ ceļojuma neērtības un grūtības; ❶ nabaga dzīve)*
风层 fēngcéng *met.* vēja slānis
风铲 fēngchǎn *mašīnb.* pneimatiskā lāpsta
风潮 fēngcháo ❶ vējš un viļņi; ❶ nemieri; nekārtības; ❶ tendence; nosliece; ❶ sociālas izmaiņas
风车 fēngchē ❶ vēja ģenerators; ❶ vētījamā mašīna; ❶ vēja grozīklis *(rotaļlieta)*
风尘 fēngchén ❶ ceļojuma grūtības; ❶ pasaulīga steiga
风尘层 fēngchéncéng *ģeol.* eola veidojumi
风成砂 fēngchéngshā *ģeol.* eola smiltis
风驰电掣 fēngchí-diànchè traukties kā viesulim un acumirklī tvert *(ļoti straujš; zibenīgs)*
风传 fēngchuán klīst baumas
风吹草动 fēngchuī-cǎodòng kad uzpūš vējš, zāle saviļņojas *(viegli pakļauties svešai ietekmei)*
风锤 fēngchuí *mašīnb.* pneimatiskais āmurs

风带 fēngdài *met.* vēja zona
风笛 fēngdí *mūz.* flauta
风动 fēngdòng pneimatiskie *(instrumenti, darba rīki, iekārtas u.c.)*
风洞 fēngdòng *fiz.* aerodinamiskā caurule
风度 fēngdù manieres; uzvedība
风干 fēnggān vītināt *(zivis, gaļu u.c.)*
风镐 fēnggǎo *mašīnb.* pneimatiskais āmurs
风格 fēnggé ❶stils *(❶literatūrā; mākslā; ❷kā attieksmju kopums attiecība pret darbu, pienākumiem u.c.)*; ❷mākslinieciskais žanrs; ❸raksturs; manieres
风骨 fēnggǔ ❶nelokamība; nesatricināmība; stingrs *(raksturs)*; ❷izturēšanās; manieres
风光 fēngguāng ❶ainava; ❷panorāma
风害 fēnghài vēja postījumi
风寒 fēnghán saaukstēšanās
风戽 fēnghù vēja ritenis, ko izmanto ūdens pacelšanai lauku apūdeņošanai
风花雪月 fēnghuā-xuěyuè vējš, ziedi, sniegs, mēnesnīca *(❶lieliska ainava – kā radīta mīlas pāriem;❷puķaina valoda, bet pliekans saturs)*
风化 fēnghuà ❶sabiedrības morāles normas; tikumi; ❷*ģeol.* vēja izraisīta augsnes erozija; ❸*fiz.* fluorescence
风火墙 fēnghuǒqiáng brandmūris
风级 fēngjí *met.* vēja stipruma skala; Boforta skala
风纪 fēngjì disciplīna
风纪扣 fēngjìkòu āķu aizdares āķīši
风景 fēngjǐng ainava; panorāma
风景画 fēngjǐnghuà *māksl.* ainavas glezna
风景区 fēngjǐngqū ainaviski skaista apkārtne
风景照 fēngjǐngzhào ainavas fotouzņēmums
风镜 fēngjìng aizsargbrilles
风卷残云 fēngjuǎncányún viesulis aizrāva melnā mākoņa atliekas *(izzust bez pēdām; vienā mirklī iznīcināt (kādu))*
风口 fēngkǒu ❶atrasties caurvējā; ❷*metāl.* furma *(gaisa pievades caurule metālkausēšanas krāsnī)*
风浪 fēnglàng ❶vējš un viļņi; ❷pārdzīvotās dzīves likstas
风雷 fēngléi ❶negaiss; ❷vētra
风力 fēnglì vēja stiprums *(ballēs)*
风里来,雨里去 fēng·li lái,yǔ·li qù nākt vējā un iet lietū *(jebkuros apstākļos tiekties pretī noteiktam mērķim; gan vējā, gan lietū iet pretī savam mērķim)*
风凉 fēngliáng vēss *(laiks)*
风凉话 fēngliánghuà vārdi, kas neuzliek nekādu pienākumu
风量 fēngliàng *metal.* metālkausēšanas procesā pievadāmā gaisa daudzums
风铃 fēnglíng zvaniņi ķīniešu tempļu *(pagodu)* korēs
风铃草 fēnglíngcǎo *bot.* pulkstenīte *(Campanula medium)*
风流 fēngliú ❶gaisa plūsma; vēja kustība; ❷atmiņas; piedzīvotais; ❸izcila, lieliska *(personība)*; ❹talantīgs; apdāvināts; oriģināls; ❺dvēseliska tīrība; augsta morāle; ❻smalkums; elegance; ❼gaume; ❽romāns *(intīmas attiecības starp vīrieti un sievieti)*; ❾prostitūcija
风流云散 fēngliú-yúnsàn pajukt uz visām pusēm; izklīst, kā dūmi
风马牛不相及 fēng mǎ niú bù xiāng jí būt absolūti nesaderīgiem; būt pilnīgi vienaldzīgiem vienam pret otru
风帽 fēngmào ziemas cepure
风貌 fēngmào ❶patīkama āriene; ❷raksturs
风媒花 fēngméihuā *bot.* anemofilās puķes
风门 fēngmén *mašīnb.* akselerators
风门子 fēngmén·zi dzelzceļa vagona tambura *(vējtvera)* durvis
风靡 fēngmǐ vējš liec pie zemes visus augus *(plaša izplatība; plaši izplatīties; ienākt modē)*
风魔 fēngmó ❶apburt; aizraut; ❷iegrimt savās domās; nereaģēt uz apkārt notiekošo
风磨 fēngmò vēja dzirnavas
风鸟 fēngniǎo *zool.* bezkāju paradīzes putns *(Paradisea apoda)*
风平浪静 fēngpíng-làngjìng vējš pierima un viļņi nomierinājās *(pilnīgs miers un kārtība; klusa un laba dzīvošana)*
风起云涌 fēngqǐ-yúnyǒng uzpūta vējš un mākoņi sadrūzmējās *(strauja un plaša attīstība; vētraina izaugsme)*
风气 fēngqì ❶morāle; parašas; *(sabiedriska)* parādība; ❷izmeklētas manieres un uzvedība; ❸apgaismība; civilizācija
风茄儿 fēngqiér *bot.* Indijas velnābols *(Datura metel)*
风琴 fēngqín *mūz.* fizharmonija
风情 fēngqíng ❶*meteor.* vēju režīms; ❷mīlas jūtas; ❸flirtēt; koķetēt; ❹smalkums; graciozitāte; ❺uzvedība; manieres
风趣 fēngqù ❶gaume; interese; ❷*lit.* žanrs; stils
风圈 fēngquān *astr.* halo *(balti vai varavīksnes krāsu riņķi ap sauli vai mēnesi)*
风骚 fēngsāo ❶dzeja; ❷koķetīgums
风色 fēngsè ❶vēja virziens un spēks; ❷ainava; ❸apstākļi; situācija;❹sejas izteiksme;
风沙 fēngshā lidojošās smiltis
风扇 fēngshàn ❶fēns; ❷ventilators
风尚 fēngshàng morāles normas; paradumi
风声 fēngshēng ❶vēja auri; ❷baumas; ziņas
风声鹤唳 fēngshēng-hèlì vēja šalkoņu un dzērvju klaigas pieņemt par vajājošā ienaidnieka kaujas saucieniem *(bailēm lielas acis)*
风湿病 fēngshībìng *med.* reimatisms
风湿性 fēngshīxìng *med.* reimatisks
风蚀 fēngshí *ģeol.* deflācija; vēja erozija

风霜 fēngshuāng vējš un sarma *(❶ dzīves likstas; ❷ izturēts; stingrs; ❸ skrienošais laiks, vecuma tuvošanās)*

风水 fēng·shui ❶ vējš un ūdens; apkārtnes īpatnības; ❷ ģeomantija *(pēc apkārtnes apstākļiem labvēlīgākās dzīves un kapa vietas noteikšana; priekšstatu sistēma par apkārtnes un debess pušu iespaidu uz cilvēka dzīvi un likteni)*

风俗 fēngsú morāles normas; paradumi

风俗画 fēngsúhuà žanra glezniecība

风俗画家 fēngsúhuàjiā mākslinieks, kura daiļrade veltīta žanram

风速 fēngsù vēja ātrums

风速表 fēngsùbiǎo *met.* anemometrs

风速计 fēngsùjì *met.* anemogrāfs

风塔 fēngtǎ *met.* anemometriskais tornis

风瘫 fēngtān *med.* paralīze; panplēģija

风调雨顺 fēngtiáo-yǔshùn mīksts vējš un labvēlīgi lieti *(cerības uz labu ražu)*

风头 fēng·tou ❶ popularitāte; slava; ❷ apstākļi; situācija

风头主义 fēng·touzhǔyì karjerisms

风土 fēngtǔ apkārtnes dabas apstākļi; vietējie apstākļi; klimats

风土性植物 fēngtǔxìng zhíwù vietējā augu valsts

风味 fēngwèi gaume; īpatnības

风闻 fēngwén baumas; baumot

风物 fēngwù dabas un morāles normas

风险 fēngxiǎn risks

风箱 fēngxiāng plēšas

风向 fēngxiàng *met.* vēja virziens

风向标 fēngxiàngbiāo *met.* vēja rādītājs

风信子 fēngxìnzǐ *bot.* austrumu hiacinte *(Hyacinthus orientalis)*

风行 fēngxíng ❶ plaši izplatīties; ❷ ieiet modē

风压 fēngyā *met.* vēja spiediens

风雅 fēngyǎ ❶ „Feng" un „Ya" *(trīs 诗经 daļas : 国风; 小雅; 大雅)*; ❷ senā dzeja; 诗经; ❸ izglītots; elegants; smalks

风言风语 fēngyán-fēngyǔ ❶ baumot; tenkot; ❷ aizmugures tenkas

风衣 fēngyī putekļu mētelis

风雨 fēngyǔ vējš un lietus; slikti laika apstākļi; vētra

风雨飘摇 fēngyǔ-piāoyáo ārdās vēji un lietus *(nedrošs, nestabils stāvoklis; krīžu laiks)*

风雨同舟 fēngyǔ-tóngzhōu ◊ vējā un lietū braukt vienā laivā *(dalīties visās likstās)*

风月 fēngyuè ❶ svaigs vējš un gaišs mēness *(krāšņa ainava, kas veicina lirisku noskaņojumu)*; ❷ mīlestība; romāns; ❸ *lit.* lirika

风云 fēngyún ❶ vēja dzīti mākoņi; vējains un apmācies laiks; ❷ *pārn.* apstākļi; situācija; ❸ negaidītas grūtības; ❹ galvenā iecere; negrozāms plāns; ❺ attāls nostūris; ❻ *pārn.* augsts stāvoklis; ❼ lielisks; izcils

风云人物 fēngyún rénwù izcila figūra; dienas varonis

风韵 fēngyùn ❶ graciozs; elegants; ❷ saviļņojoša melodija *(intonācija)*; ❸ dzejnieka talants; literāras dāvanas

风韵犹存 fēngyùn-yóucún ❶ saglabāt jauneklīgu izskatu; ❷ labi saglabāties

风灾 fēngzāi vētras sagādātie postījumi

风闸 fēngzhá *mašīnb.* gaisa bremze

风障 fēngzhàng pretvēja aizsargrežģis, aizsargpinums

风疹 fēngzhěn *med.* masaliņas

风疹块 fēngzhěnkuài *med.* urtikārija; nātru drudzis

风筝 fēng·zheng gaisa pūķis

风致 fēngzhì ❶ elegance; smalkums; ❷ īpatnības; ❸ gaume

风中之烛 fēngzhōngzhīzhú svece vējā *(dziestoša dzīvība)*

风烛残年 fēngzhú-cánnián atlikušie dzīves gadi līdzīgi svecei vējā *(dzīves pavediens var pārtrūkt jebkurā brīdī)*

风姿 fēngzī ❶ manieres; uzvedība; ❷ ārējais izskats

风钻 fēngzuàn *mašīnb.* ❶ pneimatiskā urbjmašīna; ❷ pneimatiskais urbis

枫(楓)

fēng **lietv.** ❶ *bot.* Formozas likvidambars *(Liquidambar formosana)*; ❷ *bot.* kļava *(Acer truncatum)*

疯(瘋)

fēng **lietv.** ❶ ārprāts; neprāts; trakumsērga; ❷ smaga slimība; ❸ *bot. lauks.* meža; savvaļas *(augi)*; **īp.** ārprātīgs; vājprātīgs; psihiski slims; traks; **darb.** zaudēt prātu; sajukt prātā

疯杈 fēngchà *lauks.* sterils zars

疯癫 fēngdiān vājprātīgais; sajukt prātā

疯疯癫癫 fēng·feng-diāndiān ❶ nenormāls; ❷ *vulg.* prātu izkūkojis; jucis; kretīns

疯狗 fēnggǒu traks suns *(ķīnietis, kas pakalpo ārzemniekiem)*

疯狂 fēngkuáng ārprātīgs; vājprātīgs

疯魔 fēngmó ❶ vājprātība; ❷ sajukt prātā; ❸ *(ar kaut ko)* neprātīgi aizrauties

疯人 fēngrén vājprātīgais; garīgi slimais

疯人院 fēngrényuàn garīgi slimo klīnika

疯瘫 fēngtān *med.* paralīze; panplēģija

疯长 fēngzhǎng *lauks.* dzīt tikai sterilus zarus; zari bez sēklotnes

疯枝 fēngzhī *lauks.* sterilie zari

疯子 fēng·zi vājprātīgais; garīgi slimais

封

fēng **darb.** ❶ piešķirt titulu *(rangu, ierēdņa amatu)*; ❷ apbalvot ar zemi; ❸ *(cieši)* noslēgt; aizzīmogot; aizlīmēt; ❹ ierobežot apzīmogot *(durvis)*; ❺ uzbērt *(zemi)*; uzbērt *(zemes valni)*;

❷padarīt smagus *(lietus padara smagus koku zarus)*; ❸padarīt turīgu *(bagātu)*; **lietv.** ❹*saīs.* feodālisms; ❺paka; sainis; aploksne; ❻*vēst.* lēnis; īpašums; ❼*(teritorijas)* robežas; **skait.** *vēstulēm*; **īpašv.** Fen *uzv.*
封闭 fēngbì ❶*fiz.* slēgta *(ķēde, ceļš, kontūrs u.c.)*; ❷aizzīmogot; apzīmogot; ❸*med.* blokāde; ❹slēgts; aiztaisīts ciet
封存 fēngcún aizzīmogot un nolikt glabāšanā; saglabāt aizzīmogotā veidā
封底 fēngdǐ *poligr.* apvāka pēdējā lapa
封地 fēngdì *vēst.* iedalīt zemi; muiža
封二 fēng'èr *poligr.* apvāka otrā lapa
封港 fēnggǎng slēgt ostu
封官许愿 fēngguān-xǔyuàn *dial.* solīt zelta kalnus; pievilināt ar solījumiem
封号 fēnghào tituls
封河 fēnghé upes aizsalšana
封火 fēnghuǒ uguni apbērt ar pelniem *(ļaut oglēm gailēt)*
封建 fēngjiàn ❶*vēst.* nozīmēt par feodāli *(vietvaldi)*; ❷feodālisms; feodālā *(sabiedrība, iekārta, sistēma, uzskati)*
封建主 fēngjiànzhǔ feodālis; sizerēns; senjors
封建主义 fēngjiànzhǔyì feodālisms
封口 fēngkǒu ❶aizzīmogot; ❷aizlīmēt
封里 fēnglǐ *poligr.* apvāka otrā lappuse
封面 fēngmiàn ❶grāmatas apvalks; ❷*poligr.* apvalka pirmā lapa
封三 fēngsān *poligr.* apvalka trešā lapa
封山 fēngshān ❶noteikt lieguma vai rezervāta statusu; ❷aizliegt doties kalnos
封山区 fēngshānqū rezervāts; liegums
封四 fēngsì *poligr.* grāmatas vāka pēdējā lapa
封锁 fēngsuǒ ❶blokāde; ❷noslēgt; ❸aizvērt *(robežu)*; ❹bloķēt *(ostu)*; ❺noteikt *(apkārtnes)* karantīnu
封锁线 fēngsuǒxiàn aizsprostojuma līnija
封套 fēngtào ❶apvāks; ❷aploksne
封条 fēngtiáo ❶papīra banderole *(telpu apzīmogošanai)*; ❷zīmogs *(uz durvīm)*
封一 fēngyī *poligr.* apvāka pirmā lappuse
封邑 fēngyì *vēst.* ❶piešķirt lēni; ❷lēnis; iedalīts zemes gabals; muiža
封斋 fēngzhāi *rel.* ramazāns; ramadāns *(musulmaņu lunārā kalendāra devītais mēnesis un gavēnis)*

砜(碸) fēng **lietv.** *ķīm.* sulfons

峰(峯) fēng **lietv.** kalna smaile; kalna virsotne; izciļņa veida ķermeņa daļa *(kamieļa kupris)*; **īpašv.** Fen *uzv.*
峰峦 fēngluán ❶kalnu virsotnes; ❷kalnu grēdas

烽 fēng **lietv.** ❶signāluguns senajā Ķīnā; ❷piesardzības soļi; ierobežojumi
烽火 fēnghuǒ ❶signāluguns; signālugunskurs; ❷liesma; ugunsgrēks
烽火台 fēnghuǒtái signāltornis
烽烟 fēngyān signālugunskuri *(naktī)* un dūmu ugunskuri *(dienā)(nemierīgs stāvoklis pierobežā)*

锋(鋒) fēng **lietv.** ❶asmens; smaile; *(lapsenes u.c.)* dzelonis; ❷ierocis; ❸*milit.* avangards; ❹*meteor.(gaisa)* fronte; ❺cīņas karstums; ❻*sp.* uzbrukums; uzbrucējs;
锋带 fēngdài *met.* frontālā zona
锋利 fēnglì ass *(nazis)*
锋芒 fēngmáng ❶asmens; ❷talants
锋面 fēngmiàn *met.* frontālā virsma
锋线 fēngxiàn *met.* frontālā līnija

蜂 fēng **lietv.** ❶bite; lapsene; kamene; ❷milzums; bars; *(bišu)* spiets
蜂巢 fēngcháo bišu šūnas; kāre
蜂巢胃 fēngcháowèi aceknis *(gremotāju dzīvnieku kuņģa daļa)*
蜂房 fēngfáng ❶bišu strops; ❷bišu šūnas actiņa
蜂胶 fēngjiāo *farm.* propoliss
蜂聚 fēngjù *rakst.* sablīvēties pūlī; sablīvēties milzīgā masā *(barā)*
蜂蜡 fēnglà bišu vasks
蜂蜜 fēngmì medus
蜂鸟 fēngniǎo *zool.* kolibri *(dz. Trochilidae)*
蜂起 fēngqǐ celties gaisā
蜂乳 fēngrǔ bišu māšu peru pieniņš; apilaks
蜂王 fēngwáng bišu māte; bišu karaliene
蜂窝 fēngwō ❶bišu šūnas; ❷*tehn.* dobums metālā
蜂窝煤 fēngwōméi ogļu briketes
蜂箱 fēngxiāng bišu strops
蜂拥 fēngyōng sablīvēties; saspiesties; pūļiem; masām

逢 féng **darb.** ❶satikt; tikties; saskrieties; ❷skatīties caur pirkstiem; izdabāt; ❸notikt; iestāties; ❹lai kad arī nenotiktu; katru reizi, kad iestājās; **īp.** plašs; varens; bagāts; **apst.** vareni; plaši; **īpašv.** Fen *uzv.*
逢场作戏 féngchǎng-zuòxì ❶uzturēt kompāniju; kompānijas pēc; ❷izmantot katru iespēju papriecāties
逢集 féngjí tirgus dienas; tirgus dienā
逢年过节 féngnián-guòjié ❶sagaidīt jauno gadu; svētku dienās; ❷noņemt labu ražu; ražas gadā
逢迎 féngyíng ❶sagaidīt ciemiņus; iziet pretim; ❷glaimot; lišķēt

缝(縫) féng/fèng **darb.** ❶šūt *(apģērbu, apavus u.c.)*; ❷piešūt *(pogu u.c.)*; ❸lāpīt; sašūt; aizšūt
缝补 féngbǔ ❶aizšūt; sašūt; ❷salabot

缝合 fénghé *med.* uzlikt šuves
缝穷 féngqióng ar šūšanu pelnīt iztiku *(maizes garozu)*
缝纫 féngrèn ❶ šūt; lāpīt; ❷ šūšana; šuvēja amats
缝纫机 féngrènjī šujmašīna
缝制 féngzhì šūt *(uzvalku, mēteli u.c.)*

讽(諷) fěng **darb.** ❶ izsmiet; izzobot; ironizēt; ❷ izdarīt diplomātisku mājienu; norādīt; ❸ deklamēt; lasīt dziedošā balsī
讽刺 fěngcì ❶ ironizēt; ❷ satīra; ironija
讽刺画 fěngcìhuà *māksl.* karikatūra; šaržs
讽刺剧 fěngcìjù *teātr.* satīrisks teātra uzvedums
讽刺诗 fěngcìshī *lit.* parodija
讽刺性 fěngcìxìng ironija; asa ironija
讽诵 fěngsòng *rakst.* deklamēt; lasīt dziedošā balsī
讽喻 fěngyù alegorija; runāt līdzībās

唪 fěng **darb.** monotoni skandēt lūgšanas *(par mūkiem)*
唪经 fěngjīng dievlūgšana; skandēt sūtras

凤(鳳) fèng **lietv.** ❶ *mit.* fēnikss *(valdnieku putns, kura parādīšanās vēsta par viedā cilvēka ierašanos uz zemes)*; ❷ *pārn.* imperators; imperatora; galma; ❸ fēnikss *(imperatores simbols)*; imperatore; ietekmīga dāma; ❹ sieva; līgava; **īpašv.** Fen *uzv.*
凤蝶 fèngdié *zool.* zivs burinieks *(Papilio xuthus)*
凤冠 fèngguān ❶ diadēma; ❷ līgavas vainags
凤凰 fènghuáng ❶ *mit.* fēnikss; ❷ feniksa tēviņš un mātīte; ❸ *mit.* debesu centra fēnikss
凤凰竹 fènghuángzhú *bot.* pundurbambuss *(Bambusa multiplex var. nana)*
凤梨 fènglí *bot.* sējamais ananass *(Ananas sativus)*
凤毛麟角 fèngmáo-línjiǎo ❶ feniksa spalva un vienradža rags *(❶ neparasta, reti sastopama manta; ūnikums; ❷ apbrīnojams, talantīgs cilvēks)*
凤尾鱼 fèngwěiyú *zool.* anšovs *(Engraulis sp.)*
凤尾竹 fèngwěizhú *bot.* pundurbambuss *(Bambusa nana)*
凤仙花 fèngxiānhuā *bot.* dārza balzamīne, sprigane *(Impatiens balsamina)*

奉 fèng **darb.** ❶ saņemt *(no gados vecākā vai augstākstāvošā)*; ņemt *(ar abām rokām)*; ❷ pasniegt *(kaut ko)* ar abām rokām; ❸ svinīgi pasniegt; dāvināt; ❹ būt reliģiozam; ❺ cienīt *(kā)*; izvirzīt *(kā)*; ❻ palīdzēt; atbalstīt; ❼ apkalpot *(kādu)*; ❽ uzturēt; apgādāt; barot; ❾ ievērot *(likumu)*; **lietv.** ❶ uzturēšana; izdevumi; ❷ alga; ❸ dāvinājums; ❹ pakalpojumi; apkalpošana; **īpašv.** Fen *uzv.*
奉承 fèng·cheng ❶ saņemt; pieņemt; ❷ teikt patīkamus vārdus; ❸ glaimot; liškēt; pielīst
奉告 fènggào paziņot; darīt zināmu
奉公守法 fènggōng-shǒufǎ kalpot sabiedrībai un ievērot likumus *(❶ strikti ievērot likuma burtu; ❷ rīkoties likuma ietvaros)*
奉还 fènghuán atdot; atdot atpakaļ
奉命 fèngmìng ❶ saņemt pavēli; ❷ pēc rīkojuma; pēc pavēles
奉陪 fèngpéi pavadīt; pavadīšana
奉劝 fèngquàn dot padomu; ieteikt
奉上 fèngshàng pasniegt; pārsūtīt *(vecākam)*; pārsūtīšana
奉祀 fèngsì *rit.* ❶ upurēšana; ziedošana; ❷ upurēt; ziedot *(ārpilsētas svētnīcā)*
奉送 fèngsòng dāvināt; uzdāvināt
奉行 fèngxíng īstenot *(pavēli, rīkojumu)*; īstenot atbilstoši principiem
奉行故事 fèngxíng-gùshì ❶ pieņemt un īstenot lietu pēc senām tradīcijām; ❷ *pārn.* birokrātiska, formāla attieksme pret darbu
奉养 fèngyǎng ❶ apgādāt, uzturēt *(vecākus)*; ❷ uzturēšana; apgādība

俸 fèng **lietv.** alga; atalgojums; **īpašv.** Fen *uzv.*
俸禄 fènglù atalgojums; alga

缝(縫) fèng/féng **lietv.** ❶ šuve *(metinājuma, mūrējuma u.c.)*; ❷ vīle; ❸ sprauga; plaisa
缝隙 fèngxì ❶ sprauga; ❷ *sp.* vājā vieta *(pretinieka aizsardzībā)*
缝子 fèng·zi *sar.* sprauga; plaisa

fo

佛 fō **lietv.** ❶ budisms; budisma mācība; ❷ pilnību sasniegušais buda; ❸ *bud.* Buda Šakjamuni *(budisma pamatlicējs)*; ❹ Budas statuja *(ikona)*; ❺ atsaucīgs, maiga rakstura cilvēks
佛法 fōfǎ ❶ budisma mācība *(doktrīna)*; budisma likumi; ❷ budisma brinumdarītājs spēks
佛教 fōjiào budisms; budisma reliģija
佛教徒 fōjiàotú budists; budisma sekotājs
佛经 fōjīng sūtras; budisma kanoni
佛龛 fōkān niša budistu templī ar Budas statuju vai attēlu
佛门 fōmén ❶ budistu skola; budisti; budisma sekotāji; ❷ budistu klosteris
佛青 fōqīng *ķīm.* ultramarīns
佛事 fōshì ❶ *bud.* dievlūgšana; ❷ Budas darbi; budisma sludināšana
佛手 fōshǒu *bot.* pirkstainais citrons *(Citrus medica var. sarcodactylis)*
佛寺 fōsì budistu templis
佛堂 fōtáng budistu tempļa lūgšanu zāle
佛陀 Fōtuó *bud.* Buda

佛像 fóxiàng Budas statuja vai attēls
佛牙 fóyá *rel.* Budas zobs *(budistu svētums)*
佛爷 fó·ye valdnieks – buda *(galminieku uzruna vēršoties pie imperatora)*; Budas statuja

fou

缶
fǒu **lietv.** ❶ *rakst.* amfora; māla amfora; ❷ no māla darināts mūzikas instruments *(senajā Ķīnā)*

否
fǒu/pǐ **nolieg.** ❶ nē; ❷ *(nolieg. saiklis)* nav ; ❸ *(paužot noliegumu)* nē! tas nav pareizi! **darb.** ❶ noliegt; neatzīt; ❷ rīkoties nepareizi
否定 fǒudìng ❶ noliegt; ❷ noliedzošs; ❸ *filoz.* noliegums ❹ negatīva *(atbilde)*
否定词 fǒudìngcí *lingv.* noliegums
否决 fǒujué noliegt; nobalsot pret
否决权 fǒujuéquán *jur.* veto tiesības
否认 fǒurèn noliegt; neatzīt; neatzīt *(savu vainu)*
否则 fǒuzé ❶ pretējā gadījumā; ❷ ja ne tā, tad

fu

F

夫
fū **lietv.** ❶ vīrs; vīrietis; ❷ amatnieks; ❸ fiziska darba strādnieks; nesējs; ❹ piespiedu darbā iesaistīts cilvēks; ❺ galminieks
夫唱妇随 fūchàng-fùsuí vīrs uzsāk dziesmu, sieva piebalso *(dzīvot mierā un saticībā)*
夫妇 fūfù ❶ vīrs un sieva; precēts pāris; ❷ vīrieši un sievietes
夫妻 fūqī precēts pāris *(pirmajā laulībā)*
夫妻店 fūqīdiàn veikaliņš *(ko apkalpo viena ģimene bez algota darba spēka)*
夫权 fūquán *novec. jur.* vīra vara; vīra tiesības
夫人 fū·ren ❶ sieva; ❷ *vēst.* imperatora jaunākā 1. ranga sieva; ❸ augstākā ierēdņa sieva; ❹ *piekl.* kundze; lēdija
夫婿 fūxù *rakst.* mans vīrs
夫子 fūzǐ ❶ skolotājs *(bieži par Konfūciju)*; ❷ mans kungs *(sieva par vīru)*; ❸ skolotājs; darbaudzinātājs; ❹ pedants
夫子自道 fūzǐ-zìdào skolotājs runā pats par sevi *(par cilvēku, kas katrā sarunā koncentrējas pats uz sevi)*

呋
fū transkripcijas zīme
呋喃 fūnán *ķīm.* furāns
呋喃西林 fūnánxīlín *farm.* furacilīns

肤(膚)
fū **lietv.** āda; ādas virsma
肤觉 fūjué *fiziol.* ādas izjūta
肤浅 fūqiǎn ❶ elementārs; ❷ virspusējs; ❸ sekls *(spriedums, zināšanas u.c.)*

麸(麩)
fū **lietv.** klijas
麸皮 fūpí klijas; pelavas
麸子 fū·zi pelavas; pelavu *(lopbarība)*

趺
fū **darb.** sēdēt turku modē
趺坐 fūzuò *rakst.* sēdēt turku modē

跗
fū **lietv.** ❶ *(pēdas)* pacēlums; ❷ *(akmens)* pjedestāls
跗骨 fūgǔ *anat.* pēdas pacēluma kauls
跗面 fūmiàn *(pēdas)* pacēlums

稃
fū **lietv.** ❶ klijas; pelavas; miza; ❷ zieda apvalks

孵
fū **darb.** ❶ izšķilties; ❷ perēt; sēdēt uz olām
孵化 fūhuà inkubācija
孵化室 fūhuàshì inkubatora telpa
孵卵器 fūluǎnqì inkubatora iekārta

敷
fū **darb.** ❶ izplatīt; izsvaidīt; izbārstīt; ❷ uzziest *(dziedniecisku ziedi)*; uzlikt *(kompresi)*; ❸ būvēt *(dzelzceļa līniju)*; ❹ būt pietiekamā daudzumā; nosegt *(izdevumus)*; pietikt; ❺ dalīt; atdalīt; vadīt; **īp.** pietiekams; bagāts; bagātīgs; **īpašv.** Fu *uzv.*
敷陈 fūchén *rakst.* izklāstīt; stāstīt; ziņot; formulēt
敷料 fūliào *med.* pārsienamie materiāli
敷设 fūshè ❶ būvēt *(dzelzceļu)*; ❷ likt *(sliedes)*; ❸ *milit.* izlikt mīnas; izveidot mīnu lauku
敷衍 fūyǎn ❶ izplatīt; popularizēt; ❷ attīstīt *(domu)*; skaidrot; komentēt
敷衍 fū·yan ❶ strādāt kā nebūt; ❷ nevērīgi, pavirši *(pildīt savus pienākumus)*; ❸ izlikties, ka strādā
敷用 fūyòng *med.* uzlikt kompresi

弗
fú *(noliegums) rakst.* nē; **īpašv.** Fu *uzv.*

凫(鳬、鳧)
fú **lietv.** *zool.* meža pīle *(Anas boschas)*; **darb.** peldēt

伏
fú **darb.** ❶ pārliekties pāri; ❷ piekļauties; ❸ gulēt uz zemes ar seju uz leju; ❹ nolaisties; noliekties; pieliekties; ❺ paklausīt; pakļauties; ❻ slēpties; noslēpties; ❼ padoties; pakļauties; ❽ piespiesties; piekļauties; ❾ pakļaut; apspiest; **lietv.** ❶ slēpnis; paslēptuve; ❷ vasaras karstuma sezona *(dekāde)*; ❸ *el.* volts; **īpašv.** Fu *uzv.*
伏安 fú'ān *el.* voltampērs
伏安计 fú'ānjì *el.* voltampērmetrs
伏案 fú'àn ❶ uzgulties *(ar krūtīm)* uz galda; noliekties pāri galdam; ❷ lasīt *(strādāt)*, sēžot pie galda
伏笔 fúbǐ *lit.* drāmas sarežģījums vai samezglojums

伏兵 fúbīng *milit.* slēpnis; karaspēks slēpnī
伏法 fúfǎ *jur.* saņemt sodu; būt sodītam
伏虎 fúhǔ *sp.* vingrošanas riņķis vai aplis
伏击 fújī *milit.* uzbrukums
伏侍 fú·shi kopt *(slimnieku, vecu cilvēku u.c.)*
伏输 fúshū atzīt sevi par uzvarētu; padoties
伏暑 fúshǔ vasaras karstais laiks; vasaras karstums
伏特 fútè *el.* volts
伏特计 fútèjì *el.* voltmetrs
伏天 fútiān vasaras karstais periods *(no vasaras saulgriežiem līdz rudens sākumam)*
伏帖 fútiē apmierinošs; piemērots; tāds kā nākas
伏汛 fúxùn upju vasaras plūdi
伏罪 fúzuì ❶ *jur.* atzīt savu vainu; ❷ atzīties noziegumā

芙 fú **sast.**
芙蕖 fúqú *rakst.* lotoss
芙蓉 fúróng ❶ *bot.* hibisks *(Hibiscus mutabilis)*; ❷ lotoss *(Nelumbo sp.)*

扶 fú **darb.** ❶ atbalstīt *(pret kaut ko)*; ❷ balstīties *(uz kaut kā)*; atbalstīties *(uz spieķa)*; ❸ sniegt palīdzību; ❹ piepalīdzēt; glābt; **īpašv.** Fu *uzv.*
扶病 fúbìng ❶ nerēķinoties ar veselības stāvokli *(pildīt pienākumus)*; ❷ palikt darbā, neskatoties uz sliktu pašsajūtu
扶持 fúchí ❶ turēt; pieturēt; ❷ atbalstīt; sniegt atbalstu
扶老携幼 fúlǎo-xiéyòu balstot vecos un vedot pie rokas mazos *(visi kopā; no maza līdz lielam)*
扶犁 fúlí iet aiz spīļarkla
扶苗 fúmiáo *lauks.* glābt nonīkušos sējumu dzinumus
扶手 fú·shou margas; kāpņu margas
扶疏 fúshū ❶ *rakst.* kupli un krāšņi *(zari un lapas)*; ❷ zaru šūpošanās; ❸ *bud.* vēdas teksta papildus parindeņa komentārs
扶梯 fútī kāpnes ar margām
扶危济困 fúwēi-jìkùn palīdzēt nelaimē; palīdzēt grūtā brīdī
扶养 fúyǎng ❶ uzturēt *(kādu)*; ❷ būt kāda apgādībā
扶摇直上 fúyáo-zhíshàng ❶ strauji uzlidot augšā *(strauja dzīves augšupeja)*; ❷ galvu reibinoša karjera
扶掖 fúyè ❶ pieturēt *(kādu)* zem rokas; turēt zem padusēm; ❷ sniegt palīdzību vai atbalstu
扶植 fúzhí ❶ nostādīt uz kājām; sekmēt *(izaugsmi)*; ❷ palīdzēt
扶助 fúzhù palīdzēt; atbalstīt

孚 fú **darb.** ❶ perēt; sēdēt uz olām; ❷ izplatīt; ieviest; ❸ iedvest kādam uzticību; ❹ iegūt *(lielu popularitāti)*; **lietv.** uzticība; drošība; garantija

拂 fú **darb.** ❶ nopurināt; notraukt *(putekļus)*; ❷ slaucīt; uzslaucīt; ❸ tīrīt; noberzt; ❹ nomest; noņemt; nocirst; ❺ pretoties; ķīvēties pretim; ❻ viegli pieskārties; glaudīt; ❼ vēsmot; pūst **lietv.** ❶ mušu ķeramais; ❷ sprigulis
拂尘 fúchén ❶ *(no zirga astriem darināta)* mušu gaiņājamā slotiņa; ❷ nopurināt putekļus *(uzņemt ciemiņus; rīkot dzīres par godu ciemieņiem)*
拂动 fúdòng šūpot *(koka vai krūma zarus)*
拂拂 fúfú ❶ viegli vēsmot *(par vēju)*; ❷ viegli pieskārties
拂拭 fúshì ❶ noberzt; notīrīt *(putekļus)*; ❷ laipni sagaidīt ciemiņu
拂晓 fúxiǎo rītausma; rītausmā
拂袖 fúxiù *rakst.* pavicināt piedurkni *(paužot neapmierinātību)*

服 fú/fù **lietv.** ❶ apģērbs; formas tērps; tērps; ❷ sēru tērps; sēras; ❸ doza; *(zāļu)* porcija; ❹ dienests; nodarbe; amats; ❺ valdnieka pakļautā teritorija; valdnieka vasaļīpašumi; **darb.** ❶ uzvilkt; valkāt *(apģērbu)*; ❷ veikt *(pienākumus)*; būt atbildīgam; uzņemties *(pienākumus)*; ❸ iejūgt *(zirgu)*; ❹ lietot zāles; rīt *(barību)*; ❺ samierināties; ❻ pārliecināt; ❼ piemēroties; pierast; ❽ padoties; pakļauties; **īpašv.** Fu *uzv.*
服从 fúcóng pakļauties
服毒 fúdú ❶ indēties; ieņemt indi; ❷ saindēties
服法 fúfǎ zāļu lietošanas veids
服量 fúliàng *farm.* zāļu deva
服满 fúmǎn beidzies sēru laiks
服气 fúqì ❶ pārliecināties; ❷ samierināties
服丧 fúsāng sērot; būt sērās
服饰 fúshì tērpi un krāšņumlietas
服侍 fú·shi kopt *(slimu vai vecu cilvēku)*
服输 fúshū atzīt sevi par uzvarētu
服帖 fútiē pakļauties; samierināties
服务 fúwù ❶ dienests; ❷ dienēt; ❸ apkalpošana; serviss; ❹ *(plašā nozīmē)* sadzīves pakalpojumu jomas *(raksturs, kvalitāte u.c.)*
服务员 fúwùyuán apkalpojošais personāls
服务站 fúwùzhàn sadzīves pakalpojumu punkts
服刑 fúxíng *jur.* tikt sodītam; izciest cietumsodu
服药 fúyào *med.* zāļu iekšēja lietošana

氟 fú **lietv.** *ķīm.* fluors (F)
氟化 fúhuà *ķīm.* apstrādāt ar fluoru
氟化物 fúhuàwù *ķīm.* fluorīds
氟石 fúshí *min.* špats-fluorīts
氟中毒 fúzhòngdú *med.* fluoroze

俘 fú **darb.** ❶ saņemt gūstā; ❷ sagrābt; paņemt; atņemt; **lietv.** gūsteknis; kara gūsteknis
俘获 fúhuò ❶ saņemt gūstā; ❷ sagrābt *(gūstekņus, trofejas)*
俘虏 fúlǔ ❶ saņemt gūstā; ❷ kara gūsteknis

浮 fú **darb.** ❶peldēt; ❷uzpeldēt; ❸virzīties *(peldēt; braukt)* pa ūdeni; ❹traukties pa straumi; ❺skriet; ❻parādīties; ❼*novec.* tikt sodītam; **īp.** ❶peldošs; ❷vieglprātīgs; virspusējs; ❸virs normas; ❹kustīgs; ❺tekošais *(rēķins)*; ❻viegls; ❼trausls; ❽īslaicīgs; ❾augsts; **lietv.** ❶*nav.* boja; ❷pludiņš; ❸ķirbis; **īpašv.** Fu *uzv.*

浮报 fúbào ❶uzpūsti skaitļi; ❷nepatiesas ziņas

浮标 fúbiāo *nav.* ieejas boja ostā

浮财 fúcái kustamais īpašums ĶTR *(graudi, nauda, drēbes, mājsaimniecības piederumi u.c.)*

浮尘 fúchén putekļi

浮沉 fúchén uzpeldēt un nogrimt; celties un grimt

浮厝 fúcuò *(pirms bēru ceremonijas)* zārka nolikšana zemē un aplikšana ar ķieģeļiem *(tradīcija dažos senās Ķīnas apvidos)*

浮荡 fúdàng ❶peldēt; ❷plūst *(par dziesmu, melodiju u.c.)*

浮雕 fúdiāo *māksl.* reljefs; bareljefs; goreljefs

浮吊 fúdiào *tehn.* peldošais ceļamkrāns

浮动 fúdòng ❶peldēt; ❷šūpoties uz ūdens; ❸dzīvot nebeidzamā trauksmē; ❹*fin.* *(kursa)* svārstības

浮泛 fúfàn ❶peldēt; ❷šūpoties uz ūdens; ❸parādīties *(par sejas izteiksmes izmaiņām)*; ❹virspusējs; virspusējas *(ziņāšanas)*

浮光掠影 fúguāng-lüèyǐng gaismas stars ūdeni, nozibsnījusi ēna *(acumirklīgs, virspusējs iespaids)*

浮华 fúhuá ❶grezns; krāšņs; ❷grezna *(dzīve)*; ❸pārspīlēts, samākslots *(stils)*

浮记 fújì pagaidu paziņojums vai informācija *(uz tāfeles) (izplatīta mūsdienu Ķīnā)*

浮夸 fúkuā plātīšanās; lielīšanās

浮力 fúlì *fiz.* peldspēja

浮面 fúmiàn ❶ārējā virsma; ❷virspusējs

浮名 fúmíng tik vien kā nosaukums; uzpūsta, nepelnīta slava

浮皮 fúpí ❶āda; ❷ādas virsma

浮漂 fúpiāo virspusējs

浮萍 fúpíng *bot.* ūdenslēcas; ūdensziedi *(Lemna minor)*

浮签 fúqiān uzlīme

浮浅 fúqiǎn virspusējs; elementārs

浮桥 fúqiáo *(no pontoniem vai baļķiem būvēts)* peldošs tilts

浮生若梦 fúshēng-ruòmèng straujais dzīves plūdums *(dzīve kā sapnis)*

浮尸 fúshī noslīkuša cilvēka līķis; slīkonis

浮石 fúshí *min.* pumeks

浮水 fúshuǐ peldēt

浮屠 fútú *rel.* ❶Buda; budisms; budisti; ❷*bud.* stūpa; pagoda

浮土 fútǔ ❶putekļi; ❷augsnes virskārta

浮现 fúxiàn uzpeldēt *(par pagātni, atmiņām)*

浮选 fúxuǎn *ģeol.* flotācija

浮艳 fúyàn ❶pārspīlēts; ❷samākslots *(par runas vai rakstīšanas stilu)*

浮油 fúyóu tauki zupas virsū

浮游 fúyóu brīvi pārvietoties ūdenī

浮游生物 fúyóu shēngwù *biol.* planktons *(fitoplanktons, zooplanktons)*

浮云 fúyún ❶peldoši mākoņi *(tas, kam nav vērts pievērst uzmanību)*; ❷nepastāvīgs; pārejošs; ❸draņķis; sīks cilvēciņš

浮躁 fúzào ❶vieglprātīgs; vējš galvā; ❷*(sacerējuma)* ārējais spožums

浮肿 fúzhǒng *med.* tūska; uztūkums

浮子 fú·zi pludiņš

符 fú **lietv.** ❶*(senajā Ķīnā ģenerāļiem un vēstniekiem izsniedzama)* no divām daļām sastāvoša akreditēšanās birka; ❷amulets; talismans; ❸nosacīta zīme; ❹*vēst.* rakstisks pareģojums; **darb.** ❶sakrist *(par skaitļiem atskaitē, parakstiem uz dokumentiem u.c.)*; atbilst; ❷uzrakstīt *(maģiskus vārdus)*; **īpašv.** Fu *uzv.*

符号 fúhào ❶simbols; zīme; ❷pieturas zīmes; interpunkcija; ❸*milit.*atšķirības zīmes *(armijā)*

符合 fúhé ❶sakrist; ❷atbilst *(prasībām, apstākļiem u.c.)*; saskaņā ar; ❸*mat.* kongruenti *(trīsstūri)*

符节 fújié *(nefrīta, kapara, bambusa, vai koka)* no divām daļām sastāvoša birka *(valdnieka mandāts senajā Ķīnā)*

符箓 fúlù ❶*dao.* rakstveida buramie vārdi; maģisks uzraksts; ❷talismans; amulets

符咒 fúzhòu amuleti un buramie vārdi

幅 fú **lietv.** ❶*(parastā, austā platuma)* auduma gabals ; ❷auduma platums;❸auduma mala; ❹tīstoklis; ❺*fiz.* amplitūda; **skait.** *audumu gabaliem, gleznām, plakātiem*; **īpašv.** Fu *uzv.*

幅度 fúdù ❶*fiz.* amplitūda; ❷mērogs; ❸apmēri

幅面 fúmiàn ❶auduma gabals; ❷auduma gabala platums; ❸*(attēla)* formāts

幅员 fúyuán ❶*(valsts)* teritorija; valsts platība; ❷izplatījums

福 fú **lietv.** ❶laime; ❷labklājība; ❸*(debesu)* svētība; laimes vēlējums; ❹*piekl.* pilnīgums; korpulence; ❺*novec.* klanīšanās ar uz krūtīm saliktām rokām *(par sievietēm)*; **darb.** ❶dāvāt; svētīt; ❷klanīties ar uz krūtīm saliktām rokām *(par sievietēm)*; **īpašv.** ❶*saīs.* Fudzjeņas province; ❷Fu *uzv.*

福地 fúdì ❶paradīze zemes virsū; ❷*dao.* apsolītā zeme; ❸paradīze; dievu mājoklis

福尔马林 fú'ěrmǎlín *ķīm.* formalīns

福分 fú·fen *sar.* laimīgs liktenis; laime; veiksme

福利 fúlì labklājība

福利费 fúlìfèi asignējumi materiālās labklājības

uzlabošanai *(bezmaksas medicīnas pakalpojum, apdrošināšana u.c.)*

福禄考 fúlùkǎo *bot.* Drummonda flokši *(Phlox drummondii)*

福气 fú·qi ❶ veiksme dzīvē; laime; izdošanās; ❷ būt laimīgam; veiksmīgs

福特 Fútè Fords *(ASV autorūpnieks)*

福特制 fútèzhì *ekon.* fordisms *(kā darba organizācijas sistēma)*

福星高照 fúxīng-gāozhào debesīs mirgo laimes zvaigzne *(uzsmaidījusi laime; pavada veiksme)*

福音 fúyīn *rel.* ❶ Evaņģēlijs; ❷ priecīgā vēsts

福音书 Fúyīnshū *rel.* Evaņģēlijs

福至心灵 fúzhì-xīnlíng kad atnāk laime, arī prāts kļūst gaišs; veiksme atdzīvina prātu

辐(輻) fú **lietv.** riteņa spieķi

辐辏 fúcòu ❶ sanākt kopā; ❷ drūzmēties; ❸ sakoncentrēties; ❹ koncentrēšanās

辐合 fúhé *met.* konverģence

辐合线 fúhéxiàn *met.* konverģences līnija

辐角 fújiǎo *mat.* arguments

辐散 fúsàn *met.* verģence; diverģence

辐散线 fúsànxiàn *met.* diverģences līnija

辐射 fúshè ❶ izstarot uz visām pusēm; ❷ *fiz.* radiācija; ❸ saules izstarojums; ❹ *(siltuma u.c.)* izstarossssjums

辐射波 fúshèbō *fiz.* izstarojuma vilnis

辐射层 fúshècéng *met.* emisijas slānis

辐射力 fúshèlì *fiz.* radiācijas spēks

辐射面 fúshèmiàn *met.* izstarojošā virsma

辐射能 fúshènéng *fiz.* izstarojuma enerģija

辐射热 fúshèrè *fiz.* izstarojuma siltums

辐射体 fúshètǐ *fiz.* izstarotājs

辐射形街道 fúshèxíng jiēdào pilsētas ielu starveida tīkls

辐条 fútiáo *sar.* riteņa spieķi

蜉 fú **sast.**

蜉蝣 fúyóu *zool. (knislis)* viendienīte *(Ephemera strigata)*

蝠 fú **lietv.** *zool.* sikspārnis *(Microchinoptera)*; **sast.**

蝠鲼 fúfèn *zool.* raja; jūras velns *(Mobula japonica)*

甫 fǔ **lietv.** ❶ tēvs; tētis; ❷ tituls; ❸ otrs vārds; **apst.** *rakst.* tikko kā; **īpašv.** Fu *uzv.*

甫出龙潭，又入虎穴 fǔchū lóngtán, yòurù hǔxué ◊ ticis laukā no pūķa dīķa – iekūlies tīģera alā *(no vienas nelaimes ārā – vēl lielākā iekšā)*

抚(撫) fǔ **darb.** ❶ mierināt; glaudīt; ❷ sist *(takti)*; sist *(plaukstas)*; ❸ atbalstīt; palīdzēt; ❹ atcerēties; ❺ saņemt savā varā; iegūt; ❻ trinkšķināt *(stīgas)*

抚爱 fǔ'ài *(mātes)* mīlestība; mīlestība un glāsti

抚躬自问 fǔgōng-zìwèn glaudot savu ķermeni, uzdot jautājumu sev pašam *(griezties pie savas sirdzapziņas; analizēt savu rīcību)*

抚摸 fǔmō glāstīt *(bērna galviņu)*

抚弄 fǔnòng apmīļot; samīļot

抚琴 fǔqín *mūz.* lauta

抚慰 fǔwèi mierināt; nomierināt

抚恤 fǔxù ❶ izteikt līdzjūtību un sniegt materiālo atbalstu; ❷ materiāli atbalstīt

抚恤金 fǔxùjīn pabalsts *(apgādnieku zaudējušām ģimenēm, invalīdiem u.c.)*

抚养 fǔyǎng izauklēt; izaudzēt

抚育 fǔyù ❶ izauklēt; izaudzēt; ❷ audzēt *(mežu u.c.)*

抚掌 fǔzhǎng sist plaukstas

府 fǔ **lietv.** ❶ pils; grezna zāle; rezidence; ❷ valsts iestāde; iestādījums; ❸ *saīs.* valdība; ❹ apgabals *(administratīvā vienība provinces sastāvā laika posmā no Tan līdz Cjin dinastijām)*; ❺ *vēst.* apgabala centrs; ❻ valsts noliktava; krātuve; dārgumu glabātava; valsts kase; arhīvs; ❼ krājums; kolekcija; ❽ augstākā ierēdniecība; ❾ mauzolejs; **īpašv.** Fu *uzv.*

府绸 fǔchóu poplīns *(audums)*

府邸 fǔdǐ rezidence; muiža

府第 fǔdì rezidence

府上 fǔ·shang ❶ *piekl.* Jūsu ģimene; Jūsu māja; ❷ *novec.* valsts iestāde

拊 fǔ **darb.** ❶ glaudīt; mierināt; ❷ sist *(plaukstas)*; sist *(takti)*; ❸ iepļaukāt; **lietv.** rokturis; kāts; ❹ mazas bundziņas *(grabulis)*

拊掌 fǔzhǎng *rakst.* sist *(plaukstas)*; aplaudēt

斧 fǔ **lietv.** ❶ cirvis; ❷ kara cirvis *(senajā Ķīnā)*; ❸ *vēst.* galvas nociršana *(soda veids)* **darb.** ❶ cirst; izcirst; ❷ tēst; aptēst; ❸ nocirst galvu

斧背 fǔbèi cirvja piets

斧柄 fǔbǐng cirvja rokturis

斧痕 fǔhén iecirtums kokā

斧口 fǔkǒu cirvja asmens

斧头 fǔtóu cirvis

斧削 fǔxuē *rakst.* labot kļūdas; rediģēt

斧钺 fǔyuè *vēst.* kara cirvis *(senajā Ķīnā)*; bendes cirvis

斧正 fǔzhèng *rakst.* labot kļūdas; rediģēt *(tekstu)*

斧足类 fǔzúlèi *zool.* divvāku moluski *(Bivalvia)*

釜 fǔ **lietv.** ❶ katls *(bez kājiņām)* ēdiena vārīšanai senajā Ķīnā; ❷ kastrolis

釜底抽薪 fǔdǐ-chōuxīn izņemt malku no katla apakšas *(atrisināt problēmu; radikāls risinājums; laist darbā visus līdzekļus)*

F

俯 fǔ **darb.** ❶nolaist *(galvu)*; pieliekties; ❷paskatīties uz leju; ❸lūgt *(piekrišanu izpildīt lūgumu)*; ❹izrādīt labvēlību; labpatikt; veltīt uzmanību; ❺nogulties uz mutes; noslēpties;
俯冲 fǔchōng *av.* pikēt; pikējošs lidojums
俯伏 fǔfú gulēt uz zemes ar galvu uz leju
俯角 fǔjiǎo *ģeod.* pazemināšanas leņķis
俯就 fǔjiù ❶stāties amatā; ❷samierināties
俯瞰 fǔkàn skatīties uz leju
俯临 fǔlín karāties *(virs jūras, bezdibeņa u.c.)*
俯身 fǔshēn pieliekties; noliekties
俯拾即是 fǔshí-jíshì tikko pieliecies un rokā ir *(par kaut ko viegli sasniedzamu)*
俯视 fǔshì skatīties uz leju
俯视图 fǔshìtú *ģeod.* vertikālais skats
俯首就范 fǔshǒu-jiùfàn nolaisties uz ceļiem; pakļauties; padoties
俯首帖耳 fǔshǒu-tiē'ěr ❶nolaist galvu un pieglaust ausis *(apliecināt verdzisku padevību;* ❷*līst uz vēdera)*
俯首听命 fǔshǒu-tīngmìng nolaist galvu un gaidīt pavēli *(būt paklausīgam)*
俯卧 fǔwò *sp.* atbalsts uz rokām guļot uz vēdera
俯卧撑 fǔwòchēng *sp.* balsts uz rokām
俯卧由人 fǔwòyóurén būt atkarīgam no citiem
俯仰之间 fǔyǎngzhījiān vienā acu mirklī; tūdaļ

辅(輔) fǔ **darb.** palīdzēt; asistēt; sekmēt; **īp.** papildus; palīg- *(palīgfunkcijas, palīgdarbi; u.c.)*; **lietv.** ❶gareniskā *(brusa)*; ❷*(ratu)* sāni; ❸palīgs; draugs; ❹vaigi; vaigu kauli; augšžoklis; **īpašv.** Fu *uzv.*
辅币 fǔbì *ekon.* maiņas nauda
辅导 fǔdǎo vadīt; konsultēt *(studentu zinātniskos darbus u.c.)*
辅导员 fǔdǎoyuán ❶konsultants; ❷vadītājs *(pionieru vai skautu organizācijās)*
辅音 fǔyīn *lingv.* patskanis
辅助 fǔzhù ❶palīdzēt, sniegt palīdzību; ❷palīgdarbi; nekvalificēti darbi *(otrā plāna darbi)*; ❸palīgstrā-dnieks

脯 fǔ/pú **lietv.** ❶kaltēta gaļa; ❷sukāde; **darb.** vārīt *(gaļu)*

腐 fǔ **lietv.** ❶maita; sprāgonis; ❷rūgšanas *(skābšanas)* produkti; ❸sojas siers; biezpiens; ❹kastrēšana *(soda mērs)*; ❺kastrāts; **darb.** ❶pūt; trūdēt; bojāties; sadalīties; ❷saēst; sapūdēt; sarūsēt; ❸ievainot; mocīt; ❹*vēst.* tikt kastrētam; ❺bojāt; saēst; sapūdēt; **īp.** ❶bojāts; sapuvis; sadalījies; ❷novecojis; pārejošs; ❸kastrēts
腐败 fǔbài ❶sojas siers *(biezpiens)*; ❷pūt; sapūt; sapuvis; ❸nelietojami iepuvuši produkti
腐臭 fǔchòu ❶iepūt; sapūt; ❷smakot; smirdēt
腐化 fǔhuà ❶trūdēt; ❷izvirst; ❸nolaisties; ❹pavest; samaitāt
腐烂 fǔlàn ❶trūdēt; pūt; ❷sapuvis; puvumi
腐儒 fǔrú burta kalps; pedants
腐乳 fǔrǔ sojas mērcē sālīts doufu *(sojas biezpiens)*
腐生菌 fǔshēngjūn *biol.* saprofīti; saprogēnās baktērijas
腐生微生物 fǔshēng wēishēngwù *biol.* saprofīti
腐蚀 fǔshí ❶korozija; rūsa; ❷pavest; ❸novest no ceļa
腐蚀剂 fǔshíjì *ķīm.* antikorozīts
腐蚀性 fǔshíxìng *ķīm.* kodīgs *(šķidrums, skābe u.c.)*
腐熟 fǔshú *lauks.* iztrūdējis *(komposts, kūtsmēsli)*
腐血症 fǔxuèzhèng *med.* saprēmija
腐朽 fǔxiǔ ❶pūt; trūdēt; ❷pilnīgi sapūt
腐殖化 fǔzhíhuà *lauks.* humifikācija
腐殖质 fǔzhízhì *lauks.* trūdzeme; humuss

讣(訃) fù **darb.** *(rakstiski)* paziņot par nāvi
讣告 fùgào ❶paziņot par kāda nāvi; ❷nekrologs
讣闻 fùwén nekrologs

父 fù **lietv.** ❶tēvs; ❷dzimtas vecākais loceklis; ❸cienījams darbinieks; meistars
父老 fùlǎo valsts vai ciema vecajie
父母 fùmǔ vecāki
父亲 fùqīn tēvs
父权制 fùquánzhì patriarhāts
父系 fùxì ❶radinieki pa tēva līniju; ❷vīriešu līnija *(dzimtā)*
父兄 fùxiōng ❶tēvs un vecākais brālis; ❷ģimenes gados vecākie; ❸ģimenes galva
父执 fùzhí *rakst.* tēva draugi
父子 fùzǐ tēvs un dēls

付 fù **darb.** ❶nodot tālāk; pasniegt; uzticēt *(kadam)*; ❷likt *(jautājumu uz balsošanu)*; ❸īstenot dzīvē; ❹izdot avansu; ❺maksāt; izmaksāt; samaksāt; pārmaksāt; **lietv.** komplekts; pāris; *(zāļu)* deva; **skait.** *cimdu pāriem u.c.*; **īpašv.** Fu *uzv.*
付丙 fùbǐng *rakst.* sadedzināt; iemest ugunī; atdot ugunij
付出 fùchū ❶atdot *(dzīvību)*; ❷izmaksāt *(naudu)*; ❸veltīt *(visus spēkus u.c.)*
付方 fùfāng ❶*fin.* kreditors; ❷kredīts
付给 fùgěi samaksāt; nomaksāt
付款 fùkuǎn izmaksāt *(rēķinu, naudas summu u.c.)*; izmaksa
付款处 fùkuǎnchù kase
付款人 fùkuǎnrén maksātājs
付排 fùpái *poligr.* atdot salikšanā
付讫 fùqì nomaksāt pilnībā; norēķināties; dzēst rēķinu

付清 fùqīng pilnībā norēķināties
付托 fùtuō ❶uzticēt; ❷lūgt izdarīt
付印 fùyìn *poligr.* nodot iespiešanā
付邮 fùyóu izsūtīt pa pastu; nodot pastā
付账 fùzhàng apmaksāt rēķinu
付之一炬 fùzhī-yījù iemest ugunī; atdot ugunij
付之一笑 fùzhī-yīxiào pagodināt tik vien kā ar smaidu *(nepievērst ne mazāko uzmanību)*
付诸东流 fùzhū-dōngliú uzticēt austrumu straumei *(atmest ar roku; viss bijis veltīgs; tukšas pūles)*
付梓 fùzǐ *poligr.* nodot drukāšanā
付足 fùzú piemaksāt; piemaksa

负(負) fù **lietv.** ❶nasta; krava; ❷parāds; parādi; ❸zaudējums; neveiksme; ❹skumjas; bēdas; sarūgtinājums; ❺vecmāmiņa; vecenīte; **darb.** ❶nest *(uz muguras)*; ❷pagriezties ar muguru pret; stāvēt ar muguru pret; ❸ņemt uz rokām; turēt rokās; ❹balstīties uz; ❺nest *(atbildību)*; būt atbildīgam par; ❻pārkāpt; neievērot; ❼apkaunot sevi; darīt sev negodu; ❽būt netaisnam; zaudēt *(cīņā)*; ❾kaunēties; izjust sirdszapziņas pārmetumus; ❿nerēķināties *(ar kaut ko)*; **īp.** ❶*mat.* negatīvs; mīnuss; **apst.** ❶aizmugurē; nopakaļ; ❷ne; vairāk ne
负担 fùdān ❶uzturēt *(bērnus, ģimeni u.c.)*; ❷slogs; nasta
负电 fùdiàn *el.* negatīvā elektrība
负电位 fùdiànwèi *fiz.* negatīvais potenciāls
负电子 fùdiànzǐ *fiz.* negatīvais elektrons, negatrons
负电阻 fùdiànzǔ *el.* negatīvā pretestība
负公差 fùgōngchā *tehn.* pieļaujamā mīnus novirze
负号 fùhào *mat.* mīnuss *(zīme)*
负荷 fùhè *rakst.* ❶slogs; nasta; ❷slodze; ❸uzlādēt
负荷量 fùhèliàng *el.* kapacitāte
负极 fùjí *el.* katods
负角 fùjiǎo *mat.* negatīvais leņķis
负解 fùjiě *mat.* negatīvs risinājums
负荆请罪 fùjīng-qǐngzuì nest uz pleca dzeloņplūmju nūju un lūgt sodu *(❶atzīt savu vainu; ❷atvainoties un prasīt sodu)*
负疚 fùjiù *rakst.* izjust sirdsapziņas pārmetumus; mocīt sevi ar *(notikušā nožēlošanu)*
负量 fùliàng *mat.* negatīvs lielums, skaitlis
负幂 fùmì *mat.* negatīva pakāpe
负气 fùqì par spīti
负屈 fùqū apvainoties
负伤 fùshāng tikt ievainotam
负数 fùshù *mat.* negatīvs lielums, skaitlis
负心 fùxīn būt neuzticīgam; nodot *(draugu)*; melna nepateicība
负心汉 fùxīnhàn *novec.* laulības pārkāpējs; neuzticīgs vīrs vai sieva
负薪救火 fùxīn-jiùhuǒ ar žagaru saini uz pleca iet dzēst ugunsgrēku *(pakļaut sevi briesmām)*
负诱导 fùyòudǎo *fiz.* negatīvā indukcija
负隅 fùyú ❶ieņemt izdevīgu pozīciju; ❷rīkoties drosmīgi, no mugurpuses dabīgu šķēršļu piesegumā
负约 fùyuē pārkāpt norunu; lauzt *(neturēt)* solījumu
负载 fùzài *tehn.* slodze
负责 fùzé ❶būt atbildīgam; ❷atbildēt par; ❸nopietni; apzinīgi
负责人 fùzérén atbildīgā persona
负债 fùzhài ❶parāds; ❷būt parādā; ❸*grāmatved.* pasīvs; pasīvais *(rēķins)*
负债人 fùzhàirén parādnieks; debitors
负指数 fùzhǐshù *mat.* pakāpes negatīvais rādītājs

妇(婦、媍) fù **lietv.** ❶precēta sieviete; ❷sieva; ❸sieviete; ❹vedekla; brāļa sieva; **īp.** sievišķīgs; graciozs; elegants
妇产科 fùchǎnkē *med.* ❶dzemdniecība un ginekoloģija; ❷dzemdniecības un ginekoloģijas nodaļas slimnīcā
妇道 fù·dao sievietes; sievas
妇科 fùkē ❶ginekologs; ❷slimnīcas ginekoloģiskā nodaļa
妇科学 fùkēxué *med.* ginekoloģija
妇联 fùlián Sieviešu federācija
妇女 fùnǚ ❶sieviete; ❷dāma
妇女病 fùnǚbìng sieviešu slimības
妇女节 Fùnǚjié Starptautiskā sieviešu diena *(8. marts)*
妇人 fùrén ❶precēta sieviete; ❷dāma
妇孺 fù-rú sievietes un bērni
妇幼 fù-yòu sievietes un bērni

附(坿) fù **darb.** ❶pavadīt; pielikt; tikt pieliktam klāt; pievienot; ❷pielipt; piesieties; pievienoties; piespiesties; ❸sakrist; saskanēt; pievienoties; kļūt par konsekventu *(sabiedroto)*; ❹piemetināt; pielikt klāt; ❺piesiet; pielīmet; ❻izkarot autoritāti; ❼pārņemt *(cilvēku; par neškīstu spēku)*; **īp.** papildus; otršķirīgs; mazāk svarīgs; **īpašv.** Fu *uzv.*
附带 fùdài ❶blakus *(ienākumi)*; ❷pie viena; ❸starp citu; ❹papildus; ❺pielikt; pievienot
附敌 fùdí ❶pievienoties ienaidniekam; ❷pāriet ienaidnieka pusē
附点 fùdiǎn *fon.* punkts
附耳 fù'ěr čukstēt pie auss
附睾 fùgāo *anat.* sēklinieka piedēklis
附睾炎 fùgāoyán *med.* epidimīts
附挂车 fùguàchē *dzelzc.* papildus vagons
附和 fùhè ❶pievienoties; ❷pieslieties
附会 fùhuì mākslīgi saistīt *(vienu ar otru)*; aiz matiem pievilkts *(pierādījums)*; patiesībai neatbilstošs *(secinājums)*
附骥 fùjì kā mušai uzsēsties uz rikšotāja astes *(izvirzīties, pateicoties citu nopelniem)*
附加 fùjiā ❶pielikt klāt; ❷klāt pielikšana; ❸papildus;

papildus *(slodze u.c.)*

附加税 fùjiāshuì ❶papildus nodoklis; ❷papildus muitas nodeva

附件 fùjiàn ❶pielikums; ❷papildinājums; ❸papildus dokuments

附近 fùjìn ❶tuvumā; ❷pie; ❸apkārtne; tuvākajā apkārtnē;

附刊 fùkān ❶pielikums; ❷papildus preses izdevums

附款 fùkuǎn ❶papildus asignējums; līguma papildpunkti; ❷vestulē izsūtīta nauda; ❸solidarizēties; izradīt simpātijas

附录 fùlù ❶pielikums; ❷papildinājums

附逆 fùnì pāriet dumpinieku pusē

附上 fùshàng ❶pievienot *(izziņu)*; ❷*(vēstulei)* pievienot *(dažus vārdus)*

附设 fùshè papildus iedibināt *(skolu pie universitātes u.c.)*

附生植物 fùshēng zhíwù *bot. (augi)* epifīti

附属 fùshǔ ❶palīg- *(uzņēmums)*; palīg- *(telpa)*; ❷pieslēgties; piekļauties

附属国 fùshǔguó ❶atkarīga valsts; ❷vasaļvalsts

附属品 fùshǔpǐn ❶piedeva; ❷aksesuāri

附图 fùtú karte *(līguma pielikumā)*

附小 fùxiǎo sākumskola *(pie citas izglītības iestādes)*

附页 fùyè *(referāta u.c.)* pielikums

附议 fùyì ❶pievienoties priekšlikumam; ❷atbalstīt priekšlikumu

附庸 fùyōng ❶vasalis; ❷atkarīga valsts; ❸satelīts; ❹piedeva *(citai vielai)*

附庸风雅 fùyōng-fēngyǎ modes pēc pieslieties literātu aprindām *(par muižniekiem un tirgotājiem)*

附庸国 fùyōngguó ❶vasalis; ❷vasaļvalsts; atkarīga valsts

附有 fùyǒu tikt apgādātam *(ar detalizētu pielikumu)*

附约 fùyuē pielikums līgumam

附则 fùzé teksta papildinājumi

附中 fùzhōng vidusskola *(pie universitātes u.c.)*

附注 fùzhù papildinājumi

附着 fùzhuó pielipt; aplipt *(par mikrobiem)*

附着力 fùzhuólì *fiz.* salipšanas spēks; adhēzija

服

fù/fú **skait.** *zāļu pieņemšanas reizēm (devām)*

驸(駙)

fù **lietv.** piejūga zirgs

驸马 fùmǎ ❶piejūga zirgs; ❷imperatora znots

洑

fù **darb.** peldēt; pārpeldēt *(upi)*

洑水 fùshuǐ peldēt

赴

fù **darb.** ❶braukt uz *(pa sauszemes vai ūdens ceļu)*; ❷doties uz; ❸mesties; traukties; ❹pūlēties no visa spēka; strādāt *(...vārdā)*; ❺paziņot par radinieka nāvi; izziņot sēras

赴敌 fùdí *rakst.* doties cīņā pret ienaidnieku; doties karā

赴会 fùhuì iet uz sapulci; doties uz tikšanos

赴考 fùkǎo doties uz eksāmenu

赴难 fùnàn steigties palīgā *(dzimtenei)*; atsaukties uz dzimtenes aicinājumu

赴任 fùrèn braukt uz dienesta vietu; doties ieņemt amatu

赴汤蹈火 fùtāng-dǎohuǒ iet pa verdošu ūdeni, soļot pa uguns liesmām *(❶iet caur uguni un ūdeni; nerēķināties ar briesmām; ❷par matu no nāves)*

赴宴 fùyàn braukt uz banketu; doties viesībās

赴约 fùyuē doties uz darba tikšanos

复(復、複)

fù **īp.** ❶blīvs; izturīgs; ❷atkārtots; dubults; **darb.** ❶atgriezties; atjaunoties; ❷īstenoties; izlietot; izmantot praksē; izturēt pārbaudi; ❸apstāties; beigties; ❹atkārtot; ❺atkārtoti lūgt; ❻apgriezties *(otrādi)*; ❼*dial.* atbildēt; gaidīt atbildi; ❽atjaunot; restaurēt; ❾atkārtoti izmantot; ❿apturēt, likvidēt *(nemierus)*; ⓫atbrīvot no nodokļiem; ⓬kompensēt; apbalvot; ⓭gādāt par; **apst.** ❶no jauna; par jaunu; ❷daudzkārt; atkārtoti; ❸atkal; vēl reizi; **lietv.** ❶ziņojums; lūgums;❷miers; pārliecība; ❸pašsavaldīšanās; ❹zemnīca

复摆 fùbǎi *fiz.* svārsts; svārsteklis

复本 fùběn dublikāts

复本位制 fùběnwèizhì *fin.* bimetālisms; bimetālisma sistēma

复比 fùbǐ *mat.* sarežģīta attiecība

复比例 fùbǐlì *mat.* sarežģīta proporcija

复辟 fùbì restaurācija *(par sabiedrisko iekārtu)*

复查 fùchá atkārtota pārbaude

复仇 fùchóu ❶atriebība; ❷revanšēties; ❸revanšs

复仇者 fùchóuzhě atriebējs

复仇主义 fùchóuzhǔyì revanšisms

复仇主义者 fùchóuzhǔyìzhě revanšists

复电 fùdiàn telegrāfiska atbilde

复发 fùfā *med.* recidīvs; slimības atkārtojums

复方 fùfāng *farm.* sarežģīta recepte; sarežģīts uzlējums

复辅音 fùfǔyīn *lingv.* sarežģīts līdzskanis

复根 fùgēn *ķīm.* kompleksā sakne

复工 fùgōng atsākt darbu

复古 fùgǔ ❶restaurēt veco kārtību; ❷*lit.* atgriešanās pie klasiskā stila *(īpaši Tan dinastijas, Haņ juja reforma)*

复合 fùhé ❶*fiz.* rekombinācija; ❷sarežģīts; ❸*mat.* sarežģīta funkcija; ❹*fiz.* sarežģīta ķēde; ❺*farm.* kompleksi *(vitamīni)*; ❻*lingv.* sarežģīts *(sufikss)*

复合句 fùhéjù *lingv.* sarežģīts teikums

复合体 fùhétǐ *ķīm.* komplekss

复核 fùhé *jur. (augstākās tiesu instances nāves soda)* pārbaude un apstiprinājums

复会 fùhuì atsākt sēdi

复活 fùhuó ❶atdzīvoties; ❷augšāmcelties

复活节 Fùhuójié *rel.* Lieldienas
复交 fùjiāo ❶ atjaunot draudzību; ❷ atjaunot diplomātiskās attiecības
复旧 fùjiù atjaunot; restaurēt
复句 fùjù *lingv.* sarežģīts teikums
复刊 fùkān atjaunot *(kāda preses izdevuma izdošanu)*
复刊号 fùkānhào *(žurnāla vai mēnešraksta)* pirmais numurs pēc izdošanas atsākšanas
复课 fùkè ❶ atsākt nodarbības; ❷ atkārtot veco vielu
复礼 fùlǐ ievērot pieklājības normas *(ceremoniālu, reglamentu)*; atgriezties pie pieklājīgas uzvedības
复利 fùlì *grāmatved.* sarežģītie procenti
复名数 fùmíngshù *mat.* salikts nosauktais skaitlis
复命 fùmìng ❶ ziņot *(par pavēles izpildīšanu)*; ❷ atskaitīties
复赛 fùsài *sp.* pusfināls
复审 fùshěn *jur.* atjaunot tiesas procesu
复式 fùshì ❶ dubultā *(grāmatvedība)*; ❷ vienlaicīgas nodarbības *(ar vairākām klasēm)*; ❸ jauktā klase
复试 fùshì atkārtoti eksāmeni
复视 fùshì *med.* diplopija
复述 fùshù ❶ atstāstīt; ❷ mutisks atstāstījums
复数 fùshù *mat.* ❶ komplekss skaitlis; ❷ daudzskaitlis
复苏 fùsū ❶ *rakst.* atdzīvoties; ❷ atdzimt; ❸ atgūt samaņu; ❹ *med.* reanimācija
复苏学 fùsūxué *med.* reanimatoloģija
复土 fùtǔ *lauks.* atsākt zemes apstrādi
复习 fùxí atkārtot; vingrināties; atkārtošana
复线 fùxiàn *dzelzc.* divsliežu dzelzceļš
复写 fùxiě kopēt; noņemt kopiju
复写纸 fùxiězhǐ koppapīrs
复信 fùxìn ❶ atbilde; ❷ atbildes vēstule
复兴 fùxīng ❶ *(valsts, tautas)* atdzimšana; ❷ *(rūpniecības, tautsaimniecības u.c.)* atjaunotne; renesanse
复学 fùxué atgriezties pie mācībām; atkal ķerties pie mācībām
复盐 fùyán *ķīm.* dubultais sāls
复眼 fùyǎn *zool.* posmkāju kukaiņu fasetacis
复业 fùyè atsākt stādāt; atsākt darbu
复叶 fùyè *bot.* sarežģītā lapa
复议 fùyì atkārtoti apspriest
复音 fùyīn ❶ *rakst.* Jūsu atbildes vēstule; atbilde; ❷ *fiz.* sarežģīts tonis
复音词 fùyīncí *lingv.* daudzzilbju vārds
复员 fùyuán ❶ *milit.* demobilizācija; demobilizēt; ❷ pārslēgties uz miera laika dzīvi
复原 fùyuán ❶ pilnībā izveseļoties; atgūties; ❷ atjaunot iepriekšējo statusu; ❸ atjaunot *(kara vai citu kataklizmu rezultātā izpostītās pilsētas u.c.)*
复杂 fùzá sarežģīts *(darbs, stāvoklis, problēma u.c.)*
复杂化 fùzáhuà sarežģīties
复杂性 fùzáxìng *(jautājuma)* sarežģītība
复照 fùzhào *dipl.* atbildes nota
复诊 fùzhěn *med.* atkārtoti griezties pie ārsta
复职 fùzhí atgriezties iepriekšējā amatā
复制 fùzhì ❶ kopēt; ❷ dublēt; ❸ reproducēt
复制品 fùzhìpǐn reprodukcija
复种 fùzhòng ❶ *lauks.* atkārtoti sējumi; ❷ *vet.* revakcinācija
复壮 fùzhuàng atjaunot spēkus

副 fù **lietv.** ❶ priekšnieka palīgs; ❷ vietnieks; ❸ vice- *(prezidents, konsuls u.c.)*; ❹ otrais *(iestādē)*; ❺ *(dokumenta)* kopija, dublikāts; ❻ *(pilns)* komplekts; ❼ galvassega; galvas rotas; **darb.** atbilst; būt piemērotam; ❶ *rakst.* palīdzēt; ❷ sagriezt daļās *(ķirbi, arbūzu u.c.)*; **īp.** mazsvarīgs; papildu; blakus; otrreizējs; **skait.** *pāru priekšmetiem – cimdiem, brillēm u.c.* **īpašv.** Fu *uzv.*
副本 fùběn kopija; dublikāts
副标题 fùbiāotí apakšvirsraksts
副博士 fùbóshì zinātņu kandidāts
副产品 fùchǎnpǐn *(ražošanas)* blakusprodukts
副词 fùcí *lingv.* apstākļa vārds; adverbs
副动词 fùdòngcí *lingv.* nelokāmais divdabis
副法线 fùfǎxiàn *mat.* binormāle
副反应 fùfǎnyìng *ķīm.* blakusreakcija
副歌 fùgē piedziedājums; refrēns
副官 fùguān *milit.* adjutants
副虹 fùhóng *met.* atkārtota varavīksne
副交感神经 fùjiāogǎn shénjīng *anat.* parasimpātiskais nervs
副教授 fùjiàoshòu docents
副句 fùjù *lingv.* palīgteikums
副刊 fùkān laikraksta pielikums
副热带 fùrèdài *ģeogr.* subtropu josla
副伤寒 fùshānghán *med.* paratīfs
副神经 fùshénjīng *anat.* papildus nervs
副食 fùshí otršķirīgi produkti; papildus produkti
副食品 fùshípǐn otršķirīgi pārtikas produkti *(atšķirībā no graudiem un saldajiem kartupeļiem – kā pamatproduktiem)*
副手 fùshǒu palīgs; asistents; vietnieks
副题 fùtí apakšvirsraksts
副线圈 fùxiànquān *el.* sekundārais tinums
副业 fùyè ❶ palīgrūpals; ❷ palīgnodarbe; ❸ palīgsaimniecība
副翼 fùyì *av.* elerons *(lidmašīnas spārna detaļa)*
副职 fùzhí vietnieks
副作用 fùzuòyòng *med.* ❶ blakusefekts; ❷ slikts, negatīvs iespaids

富 fù **lietv.** ❶ bagātība; labklājība; pārticība; ❷ bagātības avoti; resursi; **īp.** ❶ bagāts; pārticis; turīgs; ❷ devīgs; ražīgs; saturīgs; **darb.** kļūt bagātam; bagātināt; dzīvot pārticībā; **īpašv.** Fu *uzv.*
富贵 fùguì bagātie un slavenie; bagātība un liela popularitāte
富豪 fùháo bagāts un varens *(cilvēks)*; bagātnieks

富混凝土 fùhùnníngtǔ *celtn.* augstvērtīgs betons
富家 fùjiā bagāta *(pārtikusi)* ģimene
富矿 fùkuàng *min.* bagāta rūda
富丽 fùlì bagāti, grezni *(iekārtota telpa)*
富农 fùnóng turīgs, pārticis zemnieks
富强 fùqiáng ❶ bagāts un varens; ❷ pilnā plaukumā
富饶 fùráo ❶ bagāts; ❷ dabas bagātībām apveltīta valsts; ❸ bagāts; dāsns novads
富庶 fùshù apdzīvots un bagāts *(novads)*
富翁 fùwēng ❶ bagātnieks; ❷ miljonārs
富有 fùyǒu ❶ bagāts; turīgs; ❷ efektīvs; ❸ apdāvināts
富于 fùyú bagātīgs; bagāts
富裕 fùyù turīgs, pārticis; nodrošināts
富余 fù·yu *(naudas)* atlikums; pārpalikums
富源 fùyuán resursi; dabas resursi
富足 fùzú turīgs

赋(賦) fù **lietv.** ❶ nodoklis; zemes nodoklis; nodokļu ievākšana; ❷ kara klausība; ❸ *(noteiktas apkārtnes)* ražojumi; produkcija; ❹ *lit.* deskriptīvā poēma; poēma-apraksts; **darb.** ❶ aplikt *(ar nodokļiem)*; ievākt *(nodokļus)*; ❷ dot; dāvināt; apdāvināt; ❸ sadalīt; izdalīt; ❹ izplatīties; ❺ publicēt; ❻ rakstīt; sacerēt *(dzeju)*; ❼ deklamēt
赋格曲 fùgéqǔ *mūz.* fūga
赋税 fùshuì nodevas; valsts nodevas un maksājumi
赋闲 fùxián ❶ atvaļināties no dienesta; dzīvot privāto dzīvi; ❷ būt bez darba; slaistīties bez darba; slinkot
赋形剂 fùxíngjì *farm.* uzsūcošs *(iesūcošs)* līdzeklis
赋性 fùxìng ❶ daba; ❷ raksturs
赋役 fùyì ❶ nodevas un darba klausība; ❷ *(valsts)* fiskālais dienests
赋有 fùyǒu no dabas būt apveltītam *(ar iedzimtām īpašībām)*
赋予 fùyǔ ❶ izsniegt *(pilnvaras)*; ❷ piešķirt *(likuma spēku)*

傅 fù **darb.** ❶ mācīt; audzēt; asistēt; instruēt; ❷ uzlikt; pielikt; cieši pievienot; pielīmēt; ❸ palīdzēt; atbalstīt; veicināt; ❹ reģistrēt; iekļaut sarakstā; ❺ pavadīt; braukt blakus; **lietv.** instruktors; skolotājs; **īpašv.** Fu *uzv.*
傅会 fùhuì ar matiem pievilkts pierādījums

腹 fù **lietv.** ❶ vēders; vēdera dobums; iekšas; *med.* abdomens; ❷ dvēsele; ❸ viducis; vidus; ❹ priekša; ❺ *(kuģa)* tilpne; **darb.** apkampt; aptvert; apņemt; **īp.** resns; brangs; apaļīgs; **īpašv.** Fu *uzv.*
腹背受敌 fùbèi-shòudí uzbrukums no frontes un no aizmugures *(ienaidnieki no visām pusēm; nokļūt spīlēs)*
腹部 fùbù ❶ vēders; vēdera apvidus; ❷ *(kuģa)* vidusdaļa
腹地 fùdì valsts iekšējie rajoni; valsts attālie rajoni
腹稿 fùgǎo *(raksta, dzejoļa)* iecere, plāns
腹股沟 fùgǔgōu *anat.* cirksnis
腹肌 fùjī *anat.* vēdera muskuļi
腹菌 fùjūn *bot.* gasteromicēti *(baziadālās sēnes ar slēgtu galviņu, pūpēži)*
腹面 fùmiàn vēdera virsma
腹膜 fùmó *anat.* vēderplēve
腹膜炎 fùmóyán *med.* peritonīts; vēderplēves iekaisums
腹鳍 fùqí *zool. (zivju)* vēdera peldspura
腹腔 fùqiāng *anat.* vēdera dobums
腹水 fùshuǐ *med.* ascīts
腹泻 fùxiè *med.* caureja
腹足类 fùzúlèi *zool.* vēderkāji, gastropodi *(moluski)*; gliemji

缚(縛) fù **darb.** sasiet; nosaitēt; **lietv.** saite; pineklis; važas
缚紧 fùjǐn stingri sasiet

赙(賻) fù **darb.** dāvināt naudu nelaiķa ģimenei
赙仪 fùyí *rakst.* naudas dāvinājumi nelaiķa ģimenei
赙赠 fùzèng *rakst.* dāvināt naudu nelaiķa ģimenei

蝮 fù **lietv.** odze; indīga čūska; **īpašv.** Fu *uzv.*
蝮蛇 fùshé *zool.* odzes paveids *(Agkistrodon halys)*

覆 fù **darb.** ❶ apgāzties *(par laivu)*; gāzties; ❷ sabrukt *(par māju)*; ❸ ciest neveiksmi; zaudēt *(dūšu)*; ❹ aiziet bojā; ❺ sagraut; nopostīt; ❻ apsegt; nosegt; ❼ oficiāli darīt zināmu; nolasīt; ❽ maskēties; slēpties; ❾ apgāzt; izgāzt; izbērt; izliet; ❿ sagraut; sakaut; ⓫ atbildēt; sūtīt atbildi; ⓬ apņemt; aptvert; **lietv.** apģērbs; ģērbs; ❶ slēpnis; **apst.** vairākkārtīgi; atkal, no jauna; ne vienu reizi vien
覆巢无完卵 fù cháo wú wánluǎn ◊ izpostītā ligzdā neatradīsi veselas olas *(lielā katastrofā visus gaida bojāeja)*
覆车之戒 fùchēzhījiè mājiens – apgāztas ekipāžas veidā *(priekšgājēja neveiksme ceļā – kā mācība; jāsargās atkārtot priekšgājēju kļūdas)*
覆盖 fùgài ❶ nosegt; apsegt; ❷ *bot.* augu sega
覆盖层 fùgàicéng *bot.* augu sega
覆灭 fùmiè ciest pilnīgu sakāvi
覆没 fùmò ❶ *rakst.* noslīkt; ❷ ciest smagu sakāvi
覆盆之冤 fùpénzhīyuān nenomazgāts aizvainojums; neatspēkots apmelojums
覆盆子 fùpénzǐ *bot.* Korejas avenes *(Rubus coreanus)*
覆辙 fùzhé ❶ sliede, kurā apgāzās priekšā braucošais vezums; neveiksmes ceļš; ❷ pagātnes kļūda

馥 fù **lietv.** *rakst.* ❶ aromāts; smarža; valdzinājums; **darb.** ❶ smaržot; izplatīt aromātu; ❷ pacelt; slavēt
馥馥 fùfù *rakst.* aromātisks
馥郁 fùyù *rakst.* aromātisks; smaržīgs

G

ga

夹(夾) gā/jiā/jiá **sast.**
夹肢窝 gā·zhiwō *anat.* paduse; paduses bedrīte

咖 gā/kā **sast.**
咖喱 gālí *(pastveidīgs, pulverveidīgs)* karijs *(garšviela)*

胳 gā/gē **sast.**
胳肢窝 gā·zhiwō *anat.* paduse; paduses bedrīte

嘎 gā **onom.**
嘎巴 gābā skraukšķēt; kraukšķēt
嘎嘎 gāgā pēkšķēt
嘎吱 gāzhī čīkstēt

轧(軋) gá/yà/zhá **darb.** ✪ar grūtībām iespiesties *(autobusā u.c.)*; ✪uzsākt iepazīšanos; ✪*grāmatved.* pārbaudīt; salīdzināt

钆(釓) gá **lietv.** *ķīm.* gadolīnijs (Gd)

噶 gá **sast.**
噶伦 gálún galuņ(s) *(Tibetas pašvaldības ierēdnis pirms 1959.g.)*
噶厦 gáxià gaša *(Tibetas pašvaldība pirms 1959.g.)*

gai

该(該) gāi **mod. part.** ✪*(paužot vajadzības izteiksmi)* jā- *(dara)*, jā- *(rīkojas)*; jā- *(piebilst)*; jā- *(piemetina)* u.c.; **mod. darb.**✪*(paužot pieņēmumu, minējumu, pārliecību)* varbūt; vajadzētu būt; šķiet; liekas; droši vien; ✪*(paužot runātāja vērtējumu)* būt uzmanības cienīgam; būt cienīgam *(ieņemt amatu)*; derēt; atbilst; pelnīt *(uzticību)*; **darb.** ✪sekot; ✪paļauties; ✪aizņemties; būt parādā; būt parādniekam; ✪stāvēt rindā; pienākt *(par rindu, dežūru, sardzi)*; **izs.** *(paužot izbrīnu vai izbailes)* tā viņam arī vajag! ai! oi! **apst.** ✪protams; dabīgi; ✪cik *(labi būtu)*; cik *(liela atbildība)*; **vietn.** ✪tas; tas pats; ✪augšminētais; **īpašv.** Gai *uzv.*
该博 gāibó plašas, dziļas *(zināšanas)*; liela erudīcija
该当 gāidāng ✪sekot; ✪paļauties; ✪vajag; ✪ir laiks *(celties, iet, darīt u.c.)*; ✪*(paužot vajadzības izteiksmi)* jāpalīdz; jādara u.c.
该地 gāidì dotā vieta; tā apkārtne; norādītajā punktā
该管 gāiguǎn ✪atbilstošs; ✪pienācīgs, attiecīgs; ✪kompetents
该死 gāisǐ ✪izpelnīties nāvi; ✪kad tevi! kaut tevi velns parautu! sasodīts! ✪*piekl.* atvainojiet! vainīgs!

赅(賅) gāi **darb.** ietvert; iekļaut; **īp.** pilns; pilnīgs; **īpašv.** Gai
赅博 gāibó liela erudīcija; dziļas zināšanas

改 gǎi **darb.** ✪pārmainīties; laboties; ✪pārmainīt; parveidot; ✪izlabot; pielabot; ✪pārtaisīt; ✪atteikties *(no sliktiem paradumiem)*; ✪labot *(savas kļūdas)*; ✪izsmiet; ņirgāties *(par kādu)*; **lietv.** *saīs.* reforma; pārveidošana; pārveidojumi; **īpašv.** Gai *uzv.*
改扮 gǎibàn pārģērbties; ietērpties citās drēbēs
改编 gǎibiān ✪inscenēt; ekranizēt; ✪pārformēt; ✪reorganizēt
改编曲 gǎibiānqǔ *mūz.* aranžējums
改编者 gǎibiānzhě inscenējuma *(ekranizācijas)* autors
改变 gǎibiàn ✪mainīties; izmainīties; ✪mainīt; pārmainīt *(dzīves veidu, uzskatus u.c.)*; ✪izmainīt *(taktiku, darbības virzienu u.c.)*
改朝换代 gǎicháo-huàndài nomainīt dinastiju; dinastiju nomaiņa; apvērsums
改错 gǎicuò ✪labot kļūdas; ✪*ped.* kakogrāfija
改道 gǎidào ✪mainīt maršrutu; ✪mainīt gultni
改订 gǎidìng ✪pārstrādāt; ✪pārskatīt
改动 gǎidòng ✪izmainīt; ✪uzlabot; ✪pielabot
改短 gǎiduǎn saīsināt *(piedurkni u.c.)*
改革 gǎigé ✪reformas; ✪pārbūve; ✪rekonstrukcija; ✪pārveidojumi
改观 gǎiguān pārveidoties; izmainīties līdz nepazīšanai *(par valsts veidolu u.c.)*
改过 gǎiguò labot savas kļūdas
改行 gǎiháng mainīt profesiju
改换 gǎihuàn ✪mainīt; ✪nomaiņa
改悔 gǎihuǐ nožēlot; laboties; nostāties uz pareiza ceļa
改嫁 gǎijià otrreiz iziet pie vīra
改建 gǎijiàn pārbūvēt *(māju, dzīvokli u.c.)*
改进 gǎijìn ✪uzlabot; ✪pilnveidot
改口 gǎikǒu negaidīti izmainīt runas toni; izmainīt runas saturu
改良 gǎiliáng pilnveidot; uzlabot
改良主义 gǎiliángzhǔyì reformisms
改良主义者 gǎiliángzhǔyìzhě reformu piekritējs;

G

reformists
改名 gǎimíng pārdēvēt
改判 gǎipàn *jur.* tiesas lēmuma otrreizēja izskatīšana
改期 gǎiqī izmainīt datumu
改日 gǎirì citā reizē vai citā dienā; citreiz
改善 gǎishàn uzlabot *(dzīves apstākļus, attiecības u.c.)*
改天 gǎitiān citreiz; kādā citā dienā
改头换面 gǎitóu-huànmiàn nomainīt galvu un seju *(izmainīt ārējo izskatu, pašam nemainoties)*
改弦更张 gǎixián-gēngzhāng nomainīt stīgas un uzvilkt par jaunu *(pilnībā pārkārtoties; visu pilnībā reorganizēt)*
改弦易辙 gǎixián-yìzhé nomainīt stīgas; pārkārtoties uz jauna ceļa *(radikāli izmainīt iepriekšējo kursu)*
改线 gǎixiàn *dzelzc.* pārvietoties uz citām sliedēm
改邪归正 gǎixié-guīzhèng atteikties no ļaunuma un pievērsties labajam *(nostāties uz pareizā ceļā; izmainīties uz labo pusi; kļūt par pavisam citu cilvēku)*
改写 gǎixiě pārrakstīt; pārstrādāt
改写本 gǎixiěběn pārrakstītais darbs
改选 gǎixuǎn pārvēlēt; pārvēlēšana
改造 gǎizào ❶pārbūvēt; pārbūve; ❷pārveidot; pārveidošana; ❸pāraudzināšana; ❹rekonstruēt; rekonstrukcija
改辙 gǎizhé nostāties uz pārmaiņu ceļa
改正 gǎizhèng ❶izlabot; ❷izlabot *(kļūdas)*; ❸labojums
改装 gǎizhuāng ❶pārģērbties; ❷iepakot par jaunu; ❸pārtaisīt
改锥 gǎizhuī skrūvgriezis
改组 gǎizǔ ❶reorganizēt; ❷pārbūvēt; ❸pārgrupēt

钙(鈣) gài **lietv.** *ķīm.* kalcijs (Ca)
钙化 gàihuà *med.* kalcifikācija
钙片 gàipiàn kalcija tabletes
钙盐 gàiyán *ķīm.* kalcija sāls

盖(蓋) gài **lietv.** ❶vāciņš; ❷jumts; jumta segums; ❸debesis; debess jums; ❹sega; pārklājs; ❺lietussargs; ❻vairogs; *(bruņurupuča)* bruņas; ❼*tehn.* pārsegs; *(katla)* vāks; ❽*lauks.* šļūce; ❾*(ķermeņa)* apmatojums; **darb.** ❶uzklāt *(gultu)*; ❷aiztaisīt; uzlikt *(vāku)*; ❸uzsegt; piesegt; apsegt *(slimnieku)*; ❹piesegt *(stādus)*; ❺aizbērt *(bedri)*; nolīdzināt; pielīdzināt; ❻uzlikt *(zīmogu)*; ❼pielikt; ❽nolikt; ❾būvēt *(māju)*; ❿klāt *(jumtu)*; ⓫būt pārākam par; ņemt virsroku pār; ⓬aizsargāt; slēpt; protežēt; ⓭slēpties *(aiz cita autoritātes)*; **apst.** apmēram; aptuveni; ❶iespējams; vajadzētu būt; ❷kāpēc gan nē; ❸kā? kāpēc? **saik.** tāpēc; tāpēc, ka; **īpašv.** Gai *uzv.*
盖板 gàibǎn *mašīnb.* metāla paliktnis; plāksnīte; disks; skriemelis
盖饭 gàifàn rīss ar piedevām
盖棺论定 gàiguān-lùndìng galīgo vērtējumu par cilvēku var izteikt tikai pēc viņa nāves; galīgais vērtējums
盖然性 gàiránxìng iespējamība
盖世 gàishì nepārspējams; izcilākais *(pirmais)* pasaulē
盖世太保 Gàishìtàibǎo *vēst.* Gestapo *(Vācijas slepenpolicija nacionālsociālistu režīma laikā)*
盖世无双 gàishì-wúshuāng nesalīdzināms; nepārspējams un savā ziņā vienīgais
盖柿 gàishì *bot.* Japānas hurma, dateļplūme *(Diospyros kaki)*
盖碗 gàiwǎn ķīniešu krūzīte ar vāciņu
盖章 gàizhāng uzlikt zīmogu
盖子 gài·zi ❶vāks; vāciņš; ❷bruņas; čaula *(par bruņurupučiem, vēžiem u.c.)*

概(槩) gài **apst.** ❶pamatā; pilnībā; ❷bez izņēmuma; noteikti; **īp.** ❶kopējs; vispārējs; vispārpieņemts; ❷aptuvens; **lietv.** līstīte; līmenis; mērs; svars; standarts; pakāpe; ❷galvenā *(ideja u.c.)*; ❸stāvoklis; ārējais izskats; ❹ainava; ❺uzvedība *(manieres)*; **darb.** ❶mērīt; svērt; ❷ierobežot; limitēt; apspiest; ❸vispārināt; rezumēt; ieviest
概而言之 gài'éryánzhī vispār; ar vārdu sakot
概观 gàiguān ❶vispārējs viedoklis; vispārinājums; ❷ideja; koncepcija
概况 gàikuàng ❶kopējā aina; ❷vispārējā situācija; ❸īss apraksts
概括 gàikuò ❶vispārināt; rezumēt; vispārinājums; ❷formulēt; formulējums; ❸kopējos vilcienos
概括力 gàikuòlì vienojošs spēks; vispārinājuma spēks *(par mākslu)*
概括性 gàikuòxìng ❶vispārinoša rakstura; ❷visu aptverošs *(raksturs)*
概率 gàilǜ *mat.* varbūtība
概率论 gàilǜlùn *mat.* varbūtības teorija
概略 gàilüè galvenais saturs
概论 gàilùn ievads; vispārējs pārskats
概念 gàiniàn ❶jēdziens; zinātnisks jēdziens; ❷koncepcija; ❸abstrakcija; ❹priekšstats
概念论 gàiniànlùn *filoz.* konceptuālisms
概数 gàishù aptuvens skaits; apaļos skaitļos
概算 gàisuàn orientējošs; aptuvens aprēķins
概要 gàiyào ❶tēzes; pamattēzes; ❷īss apraksts

gan

干(乾) gān/gàn **darb.** ❶iejaukties; ielauzties; ❷attiekties; ❸traucēt; pārkāpt; būt pretrunā; ❹tiekties; censties panākt; alkt; ❺apvainot; aizvainot; ❻izžūt; nokalst; **lietv.** ❶vairogs; ❷celms; ❸kārts; ❹*saīs.* debesu celmi *(desmit*

zīmju cikls); ❹attieksme; sakars; ❺krasts; **īp.** ❶sauss; ❷nokaltis; pārkaltis; **apst.** bez rezultāta; veltīgi; tukšā; **īpašv.** Gaņ *uzv.*

干巴 gān·ba *sar.* ❶novītis; nokaltis; ❷izkaltis; sauss; ❸kalsens

干巴巴 gānbābā ❶pārkaltusi *(zeme)*; ❷sauss, neinteresants *(stāsts, novele u.c.)*

干板 gānbǎn *fot.* fotoplates

干杯 gānbēi *(neiztrūkstošs ķīniešu galda kultūras elements)* Kausu sausu!

干贝 gānbèi kaltēta gliemene *(jūras ķemmīte) (Pecten sp.)*

干瘪 gānbiě sačervelējis večuks

干冰 gānbīng *ķīm.* sausais ledus

干菜 gāncài kaltēti dārzeņi

干草 gāncǎo *lauks.* siens

干草棚 gāncǎopéng siena zārds

干产 gānchǎn *med.* sausās dzemdības

干脆 gāncuì ❶tieši; pa tiešo; ❷vienkārši; ❸atklāti; ❹runāt tieši un atklāti *(bez aplinkiem)*

干瞪眼 gāndèngyǎn blisināt acis

干电池 gāndiànchí baterijas sausais elements

干犯 gānfàn ❶mēģināt atņemt *(neatkarību)*; ❷iebrukt; ❸pārkāpt *(disciplīnu)*

干饭 gānfàn vārīti rīsi

干肥 gānféi *lauks.* sausais mēslojums

干戈 gāngē ❶ieroči; ❷karš; ❸doties karā

干果 gānguǒ ❶rieksti; ❷žāvēti augļi

干旱 gānhàn ❶sausums; ❷sausa *(vasara)*

干涸 gānhé pārkalst, izžūt *(par upi, ezeru u.c.)*

干结 gānjié *med.* vēdera aizcietējums

干净 gānjìng ❶tīrs; ❷notīrīt; ❸izslaucīt; ❹pilnīgi; pavisam; bez atlikuma

干咳 gānké sauss klepus

干枯 gānkū ❶novīst; ❷sažūt; ❸izžuvis; sauss; ❹kalsens

干酪 gānlào siers

干酪素 gānlàosù *ķīm.* kazeīns

干冷 gānlěng sauss un auksts *(klimats)*

干连 gānlián ❶iesaistīt *(kādā darbībā)*; ❷būt iesaistītam

干粮 gānliáng sausā pārtika *(provīzija)*

干粮袋 gānliángdài mugursoma sausajai pārtikai

干馏 gānliú *ķīm.* sausā pārtvaicēšana; destilācija

干片 gānpiàn fotoplate

干扰 gānrǎo ❶traucēt; apgrūtināt; ❷*radioteh.* traucēklis, interference

干涉 gānshè ❶iejaukšanās; intervence; ❷skaņas vai gaismas interference

干涉仪 gānshèyí *fiz.* interferometrs

干湿表 gānshībiǎo *met.* psihometrs

干洗 gānxǐ sausā ķīmiskā tīrīšana

干系 gān·xi ❶sakars; ❷līdzdalība

干笑 gānxiào neīsti smiekli

干薪 gānxīn alga pēc fiktīva amata

干性油 gānxìngyóu *ķīm.* pernica

干血浆 gānxuèjiāng *med.* sausā asins plazma

干血痨 gānxuèláo *med.* hloroze; hloroanēmija

干眼症 gānyǎnzhèng *med.* kseroftalmija

干硬 gānyìng ciets; sakaltis

干预 gānyù iejaukties; bāzt degunu cita darīšanās

干哕 gān·yue slikta dūša; nāk vēmiens

干燥 gānzào ❶sauss *(gaiss)*; ❷garlaicīgs, sauss *(stāsts)*; ❸žāvēšana; žāvēšanas iekārta; tvaika vai gaisa žāvēšana

干燥病 gānzàobìng *med.* kseroze

干燥剂 gānzàojì *ķīm.* sikatīvs

干燥器 gānzàoqì *(rūpnieciskā)* žāvēšanas iekārta, kamera

干燥室 gānzàoshì *tehn.* žāvētava *(telpa)*

干燥箱 gānzàoxiāng *tehn.* žāvēšanas skapis

干支 gānzhī ❶*saīsin.* desmit debesu celmi un divpadsmit zemes zari *(ķīniešu cikliskā laika aprēķināšanas sistēma)*; ❷desmit zīmju 天干un divpadsmit zīmju 地支 cikli

甘

甘 gān **īp.** ❶salds, saldens; gards; ❷dziļš, stiprs *(miegs)*; ❸patīkams, priecīgs *(noskaņojums)*; ❹saldināts; salkans; lišķīgs; ❺savlaicīgs; piemērots; **apst.** ar prieku; labprāt; viegli; **darb.** ❶baudīt *(ko)*; mīlēt; patikt; ❷būt gatavam *(kaut ko darīt)*; piekrist *(kaut ko)* darīt; ❸samierināties *(ar kaut ko)*; būt mierā ar; ❹tiekties *(pēc kaut kā)*; ❺nogatavoties *(par augļiem)*; **lietv.** saldumi; gardumi; našķi; ❷apelsīns; **īpašv.** ❶*saīs.* Gaņsu province; ❷Gaņ *uzv.*

甘拜下风 gānbàixiàfēng sajūsmināties; atzīt cita pārākumu; cienīt

甘草 gāncǎo *bot., farm.* lakrica, lakricsakne *(Glycyrrhiza uralensis)*

甘汞 gāngǒng *ķīm.* hlorētais dzīvsudrabs

甘蕉 gānjiāo *bot.* banāns *(Musa sapientum)*

甘居中游 gānjū-zhōngyóu samierināties ar viduvējiem sasniegumiem *(ar viduvējības lomu)*

甘菊 gānjú *bot.* Indijas krizantēma *(Chrysanthema indicum)*

甘苦 gānkǔ ❶prieki un bēdas; ❷pārdzīvojumi; grūtības; ❸plusi un mīnusi

甘蓝 gānlán *bot.* dārza kāposti *(Brassika oleracea var. capitata)*

甘霖 gānlín *(svētīgs, ražens, sen gaidīts)* lietus

甘露糖 gānlùtáng *ķīm.* mannitoze, mannoze

甘美 gānměi salds un aromātisks; garšīgs

甘薯 gānshǔ *bot.* saldie kartupeļi, batātes *(Ipomoea batatas)*

甘松 gānsōng *bot., farm.* baldriāns *(Valeriana officinalis)*

甘心 gānxīn ❶priecīgi ap sirdi; ❷labprāt; ar prieku; ❸apmierināties; nomierināties

甘休 gānxiū ❶būt gatavam pārtraukt *(lietas)*;

❶ labprāt pabeigt; apstāties; ❷ samierināties
甘油 gānyóu *ķīm.* glicerīns
甘于 gānyú labprāt; ar prieku
甘愿 gānyuàn labprāt; ar prieku
甘蔗 gān·zhe *bot.* cukurniedres *(Saccharum officinarum)*
甘紫菜 gānzǐcài *bot.* porfīra; sārtaļģe *(Porphyra tenera)*

杆 gān/gǎn **lietv.** karoga kāts
杆塔 gāntǎ *(elektrolīnijas)* balsti
杆子 gān·zi ❶ stabs; ❷ kārts

肝 gān **lietv.** *anat.* ❶ aknas *(pēc seniem priekšstatiem – dvēseles tilpne, kas saistīta ar stihiju Koks木)*; ❷ dvēsele; dziļākas sirdsdomas
肝癌 gān'ái *med.* aknu vēzis
肝肠寸断 gāncháng-cùnduàn aknas un iekšējie orgāni sarauti sīkos gabaliņos *(sirds asiņo; dziļas bēdas)*
肝胆 gāndǎn ❶ aknas un žultspūslis *(pēc senajiem priekšstatiem cilvēka labāko īpašību centrs – cēlsirdības un drosmes avots)*; ❷ atklātība; vaļsirdība; ❸ garīgais tuvums; simpātija; ❹ drosme; drošsirdība
肝胆俱裂 gāndǎn-jùliè aknas un žultspūslis plīst gabalos *(dūša papēžos; pamatīgi pārbīties; šausmu pārņemts)*
肝胆相照 gāndǎn-xiāngzhào būt patiesi tuvam *(attiecībās)*; ar atklātu sirdi un dvēseli; ar lielu uzticību
肝火 gānhuǒ saērcinātība; nervozitāte; niknums
肝精 gānjīng *farm.* aknu ekstrakts
肝脑涂地 gānnǎo-túdì nežēlot dzīvību; upurēt *(atdot)* dzīvību
肝气 gānqì *med.* dispepsija
肝儿 gānr aknas *(ēdiens)*
肝石 gānshí *med.* hepatolīts
肝素 gānsù *fiziol.* heparīns
肝糖 gāntáng *ķīm.* glikogēns
肝痛 gāntòng *med.* hepataļģija
肝胃素 gānwèisù *farm.* ekstralīns
肝炎 gānyán *med.* hepatīts
肝硬化 gānyìnghuà *med.* aknu ciroze; hepatociroze
肝脏 gānzàng *anat.* aknas
肝脏学 gānzàngxué *med.* hepatoloģija
肝蛭 gānzhì *biol.* trematode *(aknu parazīts)*
肝肿 gānzhǒng *med.* hepatomegālija

泔 gān **lietv.** ūdens pēc rīsa skalošanas; samazgas
泔脚 gānjiǎo samazgas; virtuves atkritumi
泔水 gān·shui ❶ ūdens pēc rīsu skalošanas; ❷ samazgas

坩 gān **lietv.** māla trauki; keramika
坩埚 gānguō tīģelis

苷 gān **lietv.** *ķīm.* glikozīds

矸 gān **lietv.** akmentiņš
矸石 gānshí iežu saturs akmeņoglēs; akmeņogles ar iežu piejaukumu

柑 gān **lietv.** *bot.* apelsīnu koks *(Citrus sinensis)*; apelsīns
柑橘 gānjú *bot.* citrusaugi; citrusi
柑子 gān·zi apelsīns *(Citrus sinensis)*

竿 gān **lietv.** makšķerkāts
竿子 gān·zi bambusa kārts

疳 gān **lietv.** ❶ *med.* cinga; skorbuts; ❷ *med.* helmintoze; ❸ čūla
疳积 gānjī *med.* cērmes

酐 gān **lietv.** *ķīm.* anhidrīds

尴(尷、尲) gān **sast.**
尴尬 gāngà ❶ justies neērti; ❷ nokļūt neērtā, muļķīgā situācijā; ❸ iekulties nepatikšanās; ❹ nedabīgs; mākslots

杆(桿) gǎn/gān **lietv.** ❶ nēši; ❷ rokturis; ❸ *(bises)* laide; ❹ *(bremzes)* kloķis; **skait.** *šautenēm, svariem*
杆秤 gǎnchèng bezmēns
杆菌 gǎnjūn *biol.* bacilis; Koha nūjiņa

秆(稈) gǎn **lietv.** ❶ stiebrs; ❷ salmi
秆锈病 gǎnxiùbìng *lauks.* stiebru rūsa *(augu slimība)*
秆子 gǎn·zi gaoļana stiebri

赶(趕) gǎn **darb.** ❶ dzīties, dzīties pakaļ; iet pa pēdām; ❷ panākt; paspēt; ❸ izdzīt; padzīt; ❹ steigties; drāzties; triekties; ❺ vadīt *(pajūgu, ratus u.c.)*; ❻ gaiņāt *(mušas)*; **apst.** drīz; ātri; pa kaklu pa galvu; ❼ dzīt *(lopus)*; ❽ vadīt *(vilcienu)*; **pr.** tad; kad *(pienāks laiks)*
赶不及 gǎn·bují nepaspēt; nespēt ierasties laikā
赶车 gǎnchē ❶ vadīt *(pajūgu)*; ❷ pelnīties *(ar pārvadāšanu)*
赶出 gǎnchū ❶ izdzīt *(no mājām)*; ❷ izraidīt *(no valsts)*
赶到 gǎndào ❶ ierasties īstā laikā; ❷ iedzīt *(lopus kūtī)*; ❸ piedzīt *(lopus pie upes)*
赶得及 gǎn·dejí paspēt; ierasties laikā
赶过 gǎnguò ❶ apsteigt; ❷ atstāt aiz sevis
赶集 gǎnjí doties uz gadatirgu; steigties uz tirgu
赶脚 gǎnjiǎo strādāt par lopu dzinēju

赶紧 gǎnjǐn ❶steigties; ❷steidzami; momentā; ❸steidzami *(darīt zināmu; paziņot)*
赶尽杀绝 gǎnjìn-shājué ❶iznīcināt visus līdz pēdējam *(zvērības un cietsirdība)*; ❷ņirgāties par cilvēkiem
赶进 gǎnjìn iedzīt *(lopus kūtī; vistas šķūnī u.c.)*
赶快 gǎnkuài ❶veikli; ātri; ❷steigties
赶来 gǎnlái ❶paspēt; iespēt; ❷atdzīt *(zosu baru u.c.)*
赶浪头 gǎn làng·tou ❶rīkoties tāpat, kā to dara visi; ❷doties turp, kur visi pārējie *(iet, kur deguns rāda)*
赶路 gǎnlù ❶doties ceļā; ❷steigties; ❸ātri braukt
赶忙 gǎnmáng ❶no visa spēka; cik ātri vien var; ❷steigties; ❸steidzīgi
赶巧 gǎnqiǎo ❶īstajā laikā; ❷akurāt laikā
赶热闹 gǎn rè·nao pievienoties jautrai kompānijai
赶上 gǎnshàng ❶panākt; ❷iet kopsolī ar laiku; ❸paspēt *(uz vilcienu u.c.)*; ❹iekļūt *(putenī, negaisā u.c.)*
赶时髦 gǎn shímáo dzīties pēc modes; censties būt modernam
赶鸭子上架 gǎn yā·zi shàng jià censties pīli uzdzīt laktā *(prasīt no cilvēka neiespējamo)*
赶走 gǎnzǒu padzīt; izdzīt; aizdzīt

敢 gǎn **darb.** ❶iedrīkstēties; uzdrīkstēties; ❷uzdrošināties; ❸atļauties; ❹*rakst.* kā es varu iedrošināties? ❺*dial.* spēt; varēt; **īp.** drosmīgs; pārdrošs; **apst.** protams; iespējams; varbūt; droši vien
敢怒而不敢言 gǎn nù ér bùgǎn yán būt saniknotam, bet neuzdrīkstēties bilst *(kādu)* vārdu
敢情 gǎn·qing ❶izrādās, ka; izrādīties; ❷protams; bez šaubām; dabīgi
敢死队 gǎnsǐduì drosminieku *(nāvinieku)* vienība
敢于 gǎnyú ❶būt drosmīgam; ❷uzdrīkstēties; uzdrošināties; ❸cīnīties
敢作敢当 gǎnzuò-gǎndāng rīkoties drosmīgi, atbildot par savu rīcību *(uzņemties atbildību par padarīto)*
敢作敢为 gǎnzuò-gǎnwéi rīkoties drosmīgi; bezbailīgs

感 gǎn **darb.** ❶just; izjust; ❷būt dziļi pateicīgam; izjust pateicību; ❸aizkustināt; saviļņot; ❹*(sevī)* pārdomāt; *(pie sevis)* spriest par; ❺aplipt ar slimību; saslimt; ❻maldināt; kārdināt; ❼skārt; aiztikt; ❽tikt dziļi aizkustinātam; ❾rasties; izcelties; sākties; ❿kustēties; būt kustībā; **lietv.** ❶jūtas; izjūtas; iespaidi; ❷domas; rūpes
感触 gǎnchù ❶iespaidi; ārējās vides uztvere; ❷saviļņot; ❸tauste; ❹*(dvēseles)* pārdzīvojumi
感戴 gǎndài būt dziļi pateicīgham
感到 gǎndào ❶just; ❷izjust; ❸likties; šķist
感动 gǎndòng ❶būt aizkustinātam; ❷aizkustināt *(kādu)*
感恩 gǎn'ēn ❶būt pateicīgam *(par sirsnīgo attieksmi)*; ❷esmu dziļi aizkustināts!
感恩戴德 gǎn'ēn-dàidé izteikt savu aizkustinājumu *(par izrādīto laipnību)*
感恩图报 gǎn'ēn-túbào būt aizkustinātam par sirsnību un censties par to atmaksāt
感官 gǎnguān *biol.* maņu orgāni
感光 gǎnguāng *fot.* gaismas jūtība
感光板 gǎnguāngbǎn *fot.* fotoplate
感光带 gǎnguāngdài *fot.* sensitogramma
感光度 gǎnguāngdù *fot.* gaismas jutība
感光计 gǎnguāngjì *fot.* sensitometrs
感光剂 gǎnguāngjì *fot.* fotoreaktīvs
感光纸 gǎnguāngzhǐ *fot.* gaismas jūtīgs fotopapīrs
感化 gǎnhuà ❶kļūt par pavisam citu *(jaunu)* cilvēku; ❷*ped.* *(mazgadīgo)* pāraudzināšana
感化院 gǎnhuàyuàn *jur.* ❶labošanas darbu nams *(kolonija)*; ❷defektīvu bērnu skola
感怀 gǎnhuái ❶pārdzīvot; ❷ilgoties
感激 gǎnjī būt pateicīgam *(atzinīgam)*
感激涕零 gǎnjī-tìlíng būt aizkustinātam līdz asarām
感觉 gǎnjué ❶*psihol.* jūtas; izjūtas; ❷just *(sāpes, aukstumu u.c.)*; izjust *(nemieru, bažas u.c.)*; ❸reakcija; ❹likties; šķist
感觉计 gǎnjuéjì *med.* sensimetrs
感觉论 gǎnjuélùn *filoz.* sensuālisms
感觉论者 gǎnjuélùnzhě *filoz.* sensuālisma sekotājs
感慨 gǎnkǎi ❶grūtsirdīgi nopūsties; ❷rūgtas pārdomas; ieslīgt smagās pārdomās
感抗 gǎnkàng *fiz.* induktīvā pretestība
感冒 gǎnmào *med.* ❶saaukstēšanās; gripa; ❷saaukstēties
感念 gǎnniàn ❶atcerēties ar pateicību; būt pateicīgam; ❷atrasties pastāvīgās pārdomās; domas, kas neiet ārā no galvas
感情 gǎnqíng ❶jūtas; emocijas; dvēseles stāvoklis; ❷savstarpējās attiecības; ❸pieķeršanās; simpātija; ❹būt aizkustinātam
感情用事 gǎnqíng-yòngshì ❶rīkoties pēc nojautas *(būt ekspansīvam, impulsīvam)*; ❷ekspansīvs *(cilvēks)*
感染 gǎnrǎn ❶*med.* inficēties; ❷aplipt ar *(kādu)* slimību; ❸inficēt
感染力 gǎnrǎnlì ❶*(mākslas u.c.)* iedarbības spēks; ❷aizraujošs spēks; ❸mākslinieciskā ekspresija
感伤 gǎnshāng skumt; būt sarūgtinātam
感伤主义 gǎnshāngzhǔyì *filoz.* sentimentālisms
感生 gǎnshēng *fiz.* induktīvā strāva
感受 gǎnshòu ❶saaukstēties; ❷pārdzīvojumi; ❸iespaidi
感受器 gǎnshòuqì *fiziol.* ❶receptors *(maņu orgāns)*; ❷nerva jūtīgā daļa

感受性 gǎnshòuxìng ❶*psihol.* jūtīgums; ❷uztveres spēja
感叹 gǎntàn ❶smagi nopūsties; ❷pūst un elst
感叹词 gǎntàncí *lingv.* izsauksmes vārds
感叹号 gǎntànhào *lingv.* izsaukuma zīme
感叹句 gǎntànjù *lingv.* izsaukuma teikums
感同身受 gǎntóngshēnshòu būt tā aizkustinātam, it kā pats to izjustu *(esmu pateicīgs par Jūsu uzmanību! esmu liels Jūsu parādnieks!)*
感想 gǎnxiǎng ❶iespaidi; ❷pārdzīvojumi; ❸pārdomas
感谢 gǎnxiè ❶pateikties; ❷būt pateicīgam; ❸izteikt pateicību
感性 gǎnxìng *filoz.* jutekliskā *(uztvere, pasaule u.c.)*
感应 gǎnyìng *fiz.* indukcija
感应力 gǎnyìnglì *fiz.* indukcijas spēks
感应器 gǎnyìngqì *fiz.* induktors
感应圈 gǎnyìngquān *el.* indukcijas spole
感应体 gǎnyìngtǐ *el.* indukcijas *(ģenerators)*
感召 gǎnzhào ❶iedvesmot; iedvesma; ❷valdzinājums; pievilcīgums
感知 gǎnzhī *filoz.* percepcija

橄 gǎn ❶**sast.,** ❷**Īpašv.** Gaņ *uzv.*

橄榄 gǎnlǎn ❶*bot.* Ķīnas olīvkoks *(Canarium album)*; ❷olīvas *(augļi)*
橄榄球 gǎnlǎnqiú *sp.* regbijs
橄榄石 gǎnlǎnshí *min.* olivīns; peridots
橄榄岩 gǎnlǎnyán *ģeol.* peridotīts
橄榄油 gǎnlǎnyóu olīveļļa
橄榄枝 gǎnlǎnzhī olīvzars

擀(扞) gǎn **darb.** ❶rullēt, placināt *(mīklu)*; ❷velt *(velteņus)*

擀面杖 gǎnmiànzhàng mīklas veltnis
擀面杖吹火, 一窍不通 gǎnmiànzhàng chuī huǒ, yī qiào bù tōng ar mīklas veltni uguni pūst – velti laiku tērēt *(neko nejēgt; nesapras ne rīta, ne vakara)*

鳡(鱤) gǎn **lietv.** *zool.* zivs *(Elopichthys bambus)*

干(幹、榦) gàn/gān **lietv.** ❶stumbrs;

koka stumbrs; stabs; stienis; maģistrāle; kāts; ❷karkass; skelets; ❸sakne; pamats *(bāze)*; būtība; ❹spējas; apdāvinātība; talants; ❺profesija; pamatnodarbošanās; ❻desmit debesu celmi un divpadsmit zemes zari *(ķīniešu cikliskā laika aprēķināšanas sistēma)*; **darb.** ❶nodarboties; ❷*(pašaizliedzīgi)* strādāt; strādāt *(cik spēka)*; aizrauties ar savu darbu; ❸būt atbildīgam par; ❹*pek. dial.* neizdoties; pajukt; izjukt; ❺salūzt; sabojāties; ❻labot; izpirkt; kompensēt; **īp.**❶galvenais; pamata; maģistrāles; ❷spējīgs; varošs; kompetents; **Īpašv.** Gaņ *uzv.*
干部 gànbù ❶kadru darbinieks *(ĶTR sociālajā hierarhijā)*; ❷vadošais kadru darbinieks; ❸funkcionārs; aktīvists
干不了 gàn·buliǎo netikt galā; nespēt paveikt
干才 gàncái ❶spējas; prasme; ❷sakarīgs *(prasmīgs)* cilvēks
干得了 gàn·deliǎo tikt galā; spēt paveikt
干活儿 gànhuór strādāt; darbs
干将 gànjiàng spējīgs *(lietišķs)* darbinieks
干劲 gànjìn entuziasms; enerģija
干练 gànliàn sakarīgs un pieredzējis; zinošs *(varošs)* cilvēks
干流 gànliú galvenā straume; galvenais tecējums
干吗 gànmá *pek. dial.* ❶kamdēļ? kādā sakarībā? ❷ko dara? ar ko nodarbojas?
干渠 gànqú maģistrālais kanāls
干事 gàn·shi ❶strādāt; kārtot lietas; ❷atbildīgs darbinieks; pilnvarotais; funkcionārs
干线 gànxiàn maģistrāle; galvenā līnija *(par dzelzceļu, gāzes vadu, šoseju u.c.)*
干校 gànxiào kadru darbinieku skola vai kursi

旰 gàn **lietv.** vakars; nakts

旰食宵衣 gànshí-xiāoyī pašaizliedzīgi strādāt, aizmirstot pat par ēšanu

绀(紺) gàn **īp.** ❶tumši purpursārts; tumši sarkans; ❷melni violets

gang

扛 gāng/káng **darb.** celt; pacelt ar abām rokām

刚(剛) gāng **īp.** ❶ciets; stingrs; nelokāms

(raksturs; griba u.c.); ❷izlēmīgs; bargs; neatlaidīgs; ❸spītīgs; ❹spēcīgā *(vīriešā līnija trigrammā; nepārtrauktā līnija)*; ❺nepāra *(datums)* **apst.** ❶neatlaidīgi; nelokāmi; ❷par spīti; ❸tikko kā; nupat; ❹pavisam; ❺kā reizē; **Īpašv.** Gan *uzv.*
刚愎 gāngbì ❶spītīgs; ❷ar spītīgu raksturu; ❸nepakļāvīgs; ❹nepiekāpīgs
刚愎自用 gāngbì-zìyòng nerēķināties ar citiem *(spītīgi pašpārliecināts)*
刚才 gāngcái tikko kā; tikai tagad
刚度 gāngdù *metal.* metāla cietība
刚风 gāngfēng ❶*dao.* cietais vējš *(sacietējušais vējš, no kura pēc daosu priekšstatiem sastāv cietais debessjums)*; ❷spēcīgs, ass vējš
刚刚 gānggāng ❶tikko kā; nupat; ❷kā tikai; ❸tik tikko
刚果 Gāngguǒ Kongo
刚果红 gāngguǒhóng *ķīm.* Kongo sarkanais

刚果人 gāngguǒrén Kongo iedzīvotājs
刚好 gānghǎo ❶pašā reizē; ❷īstajā laikā; īstajā vietā
刚健 gāngjiàn spēcīgs; stiprs *(par miesas būvi)*
刚劲 gāngjìng ❶varens, spēcīgs; ❷stingrs *(raksturs)*
刚烈 gāngliè ❶stingrs; vīrišķīgs; ❷stipras gribas *(cilvēks)*
刚毛 gāngmáo ❶sari; ❷*zool.* vibriss
刚强 gāngqiáng stingras, dzelžainas gribas *(cilvēks)*
刚巧 gāngqiǎo ❶pašā reizē; ❷akurāt
刚石 gāngshí *min.* korunds, dimantšpats
刚体 gāngtǐ *fiz.* cietķermenis
刚毅 gāngyì stingras gribas, neatlaidīgs *(cilvēks)*
刚玉 gāngyù *min.* korunds
刚正 gāngzhèng ❶stingrs un taisnīgs; ❷nelokāms; ❸principiāls *(cilvēks, kas runā bez aplinkiem)*
刚正不阿 gāngzhèng-bù'ē tiešums un arī stingra griba
刚直 gāngzhí ❶tiešs, atklāts *(cilvēks)*; ❷*(cilvēks)*, kas runā bez aplinkiem

肛(疘) gāng **lietv.** tūplis
肛道 gāngdào *anat.* tūplis
肛瘘 gānglòu *med.* tūpļa fistula
肛门 gāngmén *anat.* tūplis

纲(綱) gāng **lietv.** ❶zvejas tīkla galvenā virve; ❷*pārn.* karkass; pamats; galvenais pavediens; jēga; būtība; ❸*(noteikta)* kārtība; ❹*bot. zool.* klase *(zīdītāju u.c.)*; ❺*novec. (kuģu, pajūgu)* karavāna; **darb.** ❶piesiet; sasiet; apvaldīt; ❷mest *(tīklus)*
纲纪 gāngjì *rakst.* likumīga kārtība; disciplīna
纲举目张 gāngjǔ-mùzhāng sāksi vilkt tīkla galveno virvi – arī tīkla acis savilksies *(jāķeras pie galvenā posma, lai izvilktu visu ķēdi)*
纲领 gānglǐng ❶programma; ❷platforma; ❸galvenās norādes *(tēzes)*
纲领性 gānglǐngxìng programmas raksturs *(dokumentam)*
纲目 gāngmù tēzes un sīkāks izklāsts
纲要 gāngyào ❶tēzes; ❷pamatnostādnes

钢(鋼) gāng/gàng **lietv.** ❶tērauds; ❷tērauda *(paveidi un profili)*
钢板 gāngbǎn ❶lokšņu tērauds; ❷*(smago auto)* lokšņu atsperes; ❸tērauda plāksne rakstīšanai uz vaska papīra
钢包 gāngbāo *metal.* metālliešanas kauss
钢笔 gāngbǐ ❶spalvaskāts; ❷pildspalva
钢笔杆 gāngbǐgǎn spalvaskāts
钢笔尖 gāngbǐjiān rakstāmspalva
钢笔帽 gāngbǐmào pildspalvas vāciņš
钢材 gāngcái velmētā profildzelzs; velmējumi
钢锭 gāngdìng *metal.* metāla bluķis; sagatave
钢锭模 gāngdìngmú *metal.* metālveidne
钢骨 gānggǔ ❶dzelzsbetons; ❷dzelzsbetons
钢管 gāngguǎn tērauda caurules
钢轨 gāngguǐ *(dzelzceļa, tramvaja)* sliedes
钢花 gānghuā tērauda vai dzelzs dzirksteles *(kausēšanas procesā)*
钢化玻璃 gānghuà bō·li *ķīm. (triecienizturīgs)* rūdītais stikls
钢筋 gāngjīn ❶tērauda vai dzelzs armatūra; ❷dzelzsbetona konstrukcijas
钢筋工 gāngjīngōng *(profesija)* stiegrotājs
钢精 gāngjīng alumīnijs
钢盔 gāngkuī ķivere
钢缆 gānglǎn tērauda troses
钢梁 gāngliáng *celtn.* tērauda sija
钢坯 gāngpī *metal.* kvadrātveida tērauda sagatave
钢琴 gāngqín pianīno; klavieres
钢琴家 gāngqínjiā pianists
钢砂 gāngshā *min.* karborunds
钢水 gāngshuǐ *metal.* šķidrais tērauds
钢丝 gāngsī tērauda stieple
钢丝锯 gāngsījù ❶finierzāģītis; ❷rotzāģis
钢丝绳 gāngsīshéng tērauda trose
钢索 gāngsuǒ tērauda trose
钢铁 gāngtiě ❶dzelzs un tērauds; ❷dzelzs vai tērauda *(ražojumi)*
钢铁厂 gāngtiěchǎng metalurģiskais kombināts
钢印 gāngyìn tērauda zīmogs
钢渣 gāngzhā *metal.* šlaga
钢纸 gāngzhǐ *tehn.* fibra
钢珠 gāngzhū *mašīnb.* gultņu lodītes

缸 gāng **lietv.** ❶zems māla *(keramikas)* ūdens kubls; ❷akvārijs; ❸kublveidīgi *(vāzes formas)* trauki
缸盆 gāngpén *(ziediem, zivtiņām domāts)* glazēts māla pods
缸瓦 gāngwǎ glazēta keramika
缸砖 gāngzhuān *celtn.* klinkers; klinkerķieģeļi
缸子 gāng·zi krūze; krūzīte

罡 gāng **lietv.** *astr.* Lielais Lācis
罡风 gāngfēng *dao.* ❶gaisa strāvas debess sfērās *(kas veido debesu šķietamību)*; ❷*(ass)* ziemeļu vējš

岗(崗) gǎng **lietv.** ❶paugurs; uzkalna virsotne; ❷*(policijas)* postenis; ❸sargkareivju vai policistu maiņa posteņī
岗警 gǎngjǐng dežurējošais policists
岗楼 gǎnglóu dežūrtelpa
岗哨 gǎngshào ❶postenis; ❷sargkareivis; dežurējošais policists
岗亭 gǎngtíng sargkareivja *(dežurējošā policista)* būda

岗位 gǎngwèi ❶postenis; ❷sardze; ❸maiņa
岗子 gǎng·zi ❶paugurs; ❷rēta; vīle

港 gǎng **lietv.** osta; **īpašv.** *saīs.* Sjangana
港币 gǎngbì Sjanganas *(Honkongas)* dolārs
港埠 gǎngbù ostas pilsēta; osta; ostas piestātne
港汊 gǎngchà upes atteka; caurteka
港口 gǎngkǒu osta
港湾 gǎngwān ielīcis; joma
港务局 gǎngwùjú ostas pārvalde

杠(槓) gàng **lietv.** ❶kāts; stienis; karoga kārts; ❷ceļamais stienis; **darb.** ❸spītīgi strīdēties; ķildoties; ❹izsvītrot; nodzēst
杠杆 gànggǎn ❶*fiz.* svira; ❷kloķis
杠杆臂 gànggǎnbì sviras plecs
杠铃 gànglíng *sp.* svarcelšanas stienis

钢(鋼) gàng/gāng **darb.** ❶asināt *(nazi)*; ❷rūdīt *(nazi, cirvi u.c.)*
钢刀布 gàngdāobù siksna bārdas naža asināšanai

戆(戇) gàng/zhuàng **īp.** ❶spītīgs; nelokāms; ❷pamuļķis; padumjš; muļķītis; **darb.** aizskart; netaktiski izdarīties *(ar kādu)*

gao

G

高 gāo **īp.** ❶augsts *(kalns, nams)*; ❷slaids *(augums)*; ❸augsta *(precizitāte)*; ❹liels *(procents)*; ❺*(nama)* augstums; ❻augsts *(temps; rangs u.c.)*; ❼vecākās *(klases skolā)*; ❽vecākie *(kursi universitātē)*; ❾skaļa *(skaņa)*; ❿asa *(redze)*; cēls; cildens; cienījams; **lietv.** ⓫augstums; augstiene; ⓬*(cilvēka)* augums; ⓭*mat. (trīsstūra)* augstums; **darb.** ⓮paaugstināties; kļūt augstākam; ⓯pārspēt; ⓰augsti cienīt; godāt; **īpašv.** Gao *uzv.*
高矮 gāo'ǎi ❶*(cilvēka)* augums; ❷*(koka)* augstums
高昂 gāo'áng ❶augt, celties *(par cenām)*; augstu pacelt *(galvu)*; ❷pastiprināties *(par skaņu)*; celties *(par garastāvokli)*
高傲 gāo'ào augstprātīgs; uzpūtīgs
高边车 gāobiānchē *dzelzc.* platforma ar augstiem bortiem
高标号 gāobiāohào augstas markas *(izstrādājums, prece u.c.)*
高不成，低不就 gāo bù chéng, dī bù jiù augstāk – nav pa spēkam, zemāk – negribas *(nespēt sasniegt augsti izvirzītus mērķus un nebūt apmierinātam ar zemajiem)*
高不可攀 gāobùkěpān tik augsts, ka nav iespējam uzkāpt *(neaizsniedzams; grūti aizsniedzams)*
高才生 gāocáishēng talantīgs skolnieks; teicamnieks
高层云 gāocéngyún *met.* augstslāņaini mākoņi; altostratuss
高差仪 gāochāyí *ģeod.* statoskops
高产 gāochǎn ❶augsta produktivitāte; ❷augsta raža
高产田 gāochǎntián augstražīga zeme
高唱 gāochàng ❶skaļi dziedāt; ❷runāt augstā stilā
高超 gāochāo ❶augsta, izcila *(meistarība)*; ❷augsti *(mērķi)*
高潮 gāocháo ❶augsts ūdens līmenis *(upēs)*; ❷entuziasms; pacēlums; ❸kulminācija
高程 gāochéng *ģeod.* altitūda; augstums
高程杆 gāochénggǎn *ģeod.* altimetra augstuma skala
高程计 gāochéngjì *ģeodēz.* altimetrs
高处 gāochù augstiene
高大 gāodà milzīgs; milzīgi liels; kolosāls
高蛋白 gāodànbái *(produkts)* ar augstu olbaltumvielu sastāvu
高档 gāodàng ❶austākās klases; ❷ekstra klases *(prece)*
高等 gāoděng ❶augstākā *(matemātika, algebra)*; ❷augstākā *(izglītība)*
高低 gāodī ❶augsts un zems; ❷*(skaņas, mājas)* augstums; ❸labais unn sliktais; cēlais un zemais; ❹dziļš un virspusējs; principialitāte; ❺kvalitāte; dziļums; ❻*(grūti atšķirt)*, kur priekšrocība, kur trūkums; ❼*(sacensties)*, kurš labāks; ❽mēra, takta izjūta
高低杠 gāodīgàng *sp.* līdztekas; dažāda augstuma līdztekas
高地 gāodì augstiene
高调 gāodiào skaļi vārdi, frāzes
高度 gāodù ❶augstums *(par kalnu, lidojumu u.c.)*; ❷augsts *(idejiskums, principialitāte u.c.)*; ❸ļoti jūtīga aparatūra
高度计 gāodùjì *met.* altigrāfs
高额 gāo'é ❶liela peļņa; ❷liela summa
高尔夫球 gāo'ěrfūqiú *sp.* ❶golfa spēle; ❷golfa bumbiņa
高分子 gāofēnzǐ *ķīm.* ❶augstmolekulārs; ❷augstmolekulārā ķīmija, savienojums u.c.
高峰 gāofēng ❶kalna smaile; ❷kalna virsotne; ❸pīķa stunda
高秆作物 gāogǎn zuòwù *lauks.* garstiebrainās lauksaimniecības kultūras *(kukurūza u.c.)*
高干 gāogàn ĶTR augstākie vadošie kadri; augstākie funkcionāri
高高在上 gāogāo-zàishàng būt augstos amatos
高个子 gāogè·zi ļoti liela auguma cilvēks
高根 gāogēn *bot. (Dienvidamerikas krūms, no kura iegūst kokainu)* koka *(Erythroxylon coca)*
高跟儿鞋 gāogēnrxié augstpapēžu kurpes
高官厚禄 gāoguān-hòulù augsts amats un augsts atalgojums
高贵 gāoguì ❶augstas morālās īpašības; ❷*vēst.*

augstas izcelsmes cilvēks; dižciltīgs cilvēks
高合金钢 gāohéjīngāng *metal.* augsti leģēts tērauds
高呼 gāohū skaļi kliegt; kliegt pilnā balsī
高积云 gāojīyún *met.* augsti gubu mākoņi; altokumuls
高级 gāojí ❶ augstākais *(vadošais sastāvs)*; ❷ *fiziol.* augstākā nervu darbība; ❸ augstākās šķiras *(prece)*; ❹ augstākā *(izglītība)*
高价 gāojià augstā cena
高架桥 gāojiàqiáo *dzelzc.* viadukts
高见 gāojiàn ❶ tālredzība; ❷ labs priekslikums; ❸ *piekl.* Jūsu augstais viedoklis
高脚杯 gāojiǎobēi vīna glāze; pokāls
高洁 gāojié cildens *(gars, dvēsele u.c.)*
高就 gāojiù pieņemt augstāku amatu; stāties jaunā, augstākā amtā
高举 gāojǔ ❶ augstu pacelties; sasniegt augstu amatu; ❷ augstu pacelt *(karogu)*
高聚化合物 gāojù huàhéwū *ķīm.* augstpolimēru savienojums
高峻 gāojùn augsti un stāvi *(kalni)*
高亢 gāokàng varens; varena *(dziesma)*
高空 gāokōng ❶ augstums; ❷ *(lidojums)* lielos augstumos
高空病 gāokōngbìng *med.* augstuma slimība
高栏 gāolán *sp.* augsta barjera; augsta sēta
高利贷 gāolìdài augļošana
高利贷者 gāolìdàizhě augļotājs
高良姜 gāoliángjiāng *bot. (ingvera pasuga)* kalgans *(Alpinia chinensis)*
高粱 gāo·liang *bot.* gaoļans, sorgo *(Sorghum chinense)*
高粱酒 gāo·liangjiǔ gaoļana degvīns
高粱米 gāo·liangmǐ gaoļana putraimi
高粱蚜 gāo·liangyá *zool.* gaoļana lapu uts *(Aphis sp.)*
高龄 gāolíng cienījams vecums *(virs 80 gadiem)*
高岭土 gāolǐngtǔ *min.* kaolīns; baltais māls
高炉 gāolú *metal.* domna; domnas krāsns
高论 gāolùn ❶ *piekl.* Jūsu augstais viedoklis; ❷ augsta mācība *(teorija)*
高迈 gāomài nevarīgs; liels vecums; vecuma nevarība
高慢 gāomàn uzpūtīgs
高帽子 gāomào·zi ❶ augsta cepure; ◊ *(vēlēšanās izrādīties par svarīgu personu)*; tieksme pēc glaimiem; ❷ komplimenti; lišķīgi vārdi
高锰酸 gāoměngsuān *ķīm.* mangānskābe
高锰酸钾 gāoměngsuānjiǎ *ķīm.* mangāna-kālija sāls
高棉人 gāomiánrén khmeri *(Kambodžas iedzīvotāji)*
高妙 gāomiào ❶ asprātīgs; ❷ viltīgs
高明 gāomíng ❶ lielisks; ❷ izcils; ❸ kompetents; ❹ sakarīgs, gudrs
高攀 gāopān uzplīties; uzmākties
高频 gāopín *el.* augstfrekvences strāva, viļņi
高频率 gāopínlǜ *el.* augsta frekvence
高气压 gāoqìyā *met.* augsts atmosfēras spiediens
高强 gāoqiáng ❶ spēcīgs; ❷ lielisks *(savā meistarībā, prasmē u.c.)*
高跷 gāoqiāo koka kājas
高热 gāorè *med.* hipertermija; augsta temperatūra
高人一等 gāorényīděng ❶ būt par galvu pārākam par citiem; ❷ uzskatīt sevi par daudz pārāku
高山 gāoshān ❶ augsti kalni; ❷ augstkalnu *(apvidus)*
高山病 gāoshānbìng *med.* kalnu slimība
高山族 gāoshānzú gaošaņi *(viena no Taivāņas minortātēm)*
高尚 gāoshàng ❶ cēls *(cilvēks)*; ❷ cēla *(dvēsele)*; ❸ cilvēks ar augstām kultūras prasībām
高烧 gāoshāo *med.* hipertermija; augsta temperatūra
高射 gāoshè *milit.* zenītapšaude; lidmašīnu apšaude
高射炮 gāoshèpào *milit.* zenītlielgabals; zenītložmetējs
高射炮手 gāoshèpàoshǒu *milit.* zenītlielgabala, ložmetēja apkalpes loceklis
高深 gāoshēn ❶ augsta līmeņa *(tehnika)*; ❷ dziļas *(zināšanas)*
高升 gāoshēng ❶ izvirzīties; ❷ taisīt veiksmīgu karjeru
高声 gāoshēng skaļi; skaļā balsī
高视阔步 gāoshì-kuòbù augstu skatīties un sperl plašu soli *(augstprātība; būt augstprātīgam)*
高手 gāoshǒu izcils speciālists; izcils sava darba darītājs
高寿 gāoshòu ❶ ilgdzīvošana; ❷ cik jums gadu? *(piekl. uzrunas forma, vēršoties pie gados vecāka cilvēka)*
高斯 gāosī *fiz.* gauss *(magnētiskās indukcijas vienība)*
高耸 gāosǒng slieties augšup *(par kalniem, mākoņiem u.c.)*
高速 gāosù ❶ ātrs; ❷ straujš; spējš; ❸ ātrgaitas
高速度 gāosùdù liels ātrums
高速钢 gāosùgāng ❶ ātrgriezēji *(darbarīki)*; ❷ *metal.* ātrgriezējs tērauds
高抬贵手 gāotái-guìshǒu ❶ būt iecietīgam; ❷ pasaudzēt *(kādu)*; ❸ *piekl.* Esiet tik labs! Atvainojiet mani!
高谈阔论 gāotán-kuòlùn ❶ runāt samākslotā un augstā stilā; augsts retoriskais stils; ❷ abstrakta spriedelēšana; abstrakti spriedelēt; ❸ spraiga saruna
高碳钢 gāotàngāng *metal.* augsta oglekļa sastāva tērauds
高汤 gāotāng buljons; novārījums
高堂 gāotáng ❶ milzīga zāle; telpa; ❷ *rakst.* vecāki
高统 gāotǒng augstu stulmu *(zābaki)*

高温 gāowēn augsta temperatūra
高温计 gāowēnjì *tehn.* pirometrs
高屋建瓴 gāowū-jiànlíng *milit.* dominējoša, valdošā augstiene
高下 gāoxià ❶ grūti atšķirt, kurš labāks; ❷ sacensties, kurš pārāks
高小 gāoxiǎo sākumskolas vienkāršots nosaukums
高兴 gāoxìng ❶ priecāties; būt priecīgam; ❷ ar prieku; ❸ labs, optimistisks noskaņojums
高血压 gāoxuèyā *med.* hipertonija; augsts asinsspiediens
高压 gāoyā ❶ *fiz.* augsts spiediens; augstspiediena cauruļvadi; ❷ *el.* augstspriegums; ❸ *met.* augusts atmosfēras spiediens; ❹ represijas; represīvi *(pasākumi)*
高压电 gāoyādiàn *el.* augstsprieguma strāva
高压锅 gāoyāguō ātrās vārīšanas katls
高压脊 gāoyājǐ *met.* augsta atmosfēras spiediena augstākais punkts
高压线 gāoyāxiàn *el.* augstsprieguma vadi, līnija
高雅 gāoyǎ izmeklēts; smalks; elegants
高眼鲽 gāoyǎndié *zool.* asgalvainā bute *(Cleisthenes herzensteini)*
高音 gāoyīn *mūz.* ❶ augsta skaņa; ❷ augsta balss
高音部 gāoyīnbù *mūz.* soprāns
高原 gāoyuán augstiene; plato
高云 gāoyún *met.* augstāko atmosfēras slāņu mākoņi
高瞻远瞩 gāozhān-yuǎnzhǔ augstu skatīties un tālu redzēt *(būt tālredzīgam)*
高涨 gāozhǎng ❶ celties, kāpt *(par cenām)*; ❷ uzlaboties *(par garastāvokli)*; ❸ *(ražošanas)* pacēlums
高枕而卧 gāozhěn'érwò ne par ko nelikties ne zinis; justies bezrūpīgi; dzīvot uz lauriem
高枕无忧 gāozhěn-wúyōu ◊ uztaisīt augstus spilvenus un mierīgi gulēt *(bezrūpīgi dzīvot; vadīt dienas laiskumā uz bezrūpībā)*
高中 gāozhōng otrās pakāpes vidusskola *(ĶTR)*; augstākās pakāpes vidusskola
高足 gāozú *piekl.* Jūsu skolnieks; Jūsu māceklis
高祖 gāozǔ vecvectēvs
高祖母 gāozǔmǔ vecvecmāte

羔

gāo **lietv.** kazlēns; jērs
羔皮 gāopí ❶ jērāda; karakuls; ❷ karakula ādiņa
羔羊 gāoyáng ❶ kazlēns; jērs *(nevainojamas uzvedības cilvēks)*; ❷ jēri un aitas

膏

gāo/gào **lietv.** ❶ trekna gaļa; tauki; ❷ gaļas ēdiens; ❸ labsirdība; ❹ pasta; smēre; biezenis
膏剂 gāojì *farm.* ❶ pasta; ziede; ❷ ekstrakts; ❸ uzlējums
膏粱 gāoliáng delikateses; izmeklēti ēdieni
膏药 gāo·yao *med.* plāksteris
膏腴 gāoyú *rakst.* auglīgs; auglīga zeme

睾

gāo **lietv.** *anat.* sēklinieks; **īpašv.** Gao *uzv.*
睾丸 gāowán *anat.* sēklinieks
睾丸素 gāowánsù *farm.* testikulīns; orhikrīns
睾丸炎 gāowányán *med.* orhīts

糕(餻)

gāo **lietv.** ❶ kūka; ❷ pudiņš; **īpašv.** Gao *uzv.*
糕饼 gāobǐng kūkas un cepumi
糕饼店 gāobǐngdiàn konditorija
糕点 gāodiǎn konditorijas izstrādājumi
糕干 gāo·gan rīsu stērķele

篙

gāo **lietv.** ❶ *(bambusa, koka)* kārts laivas stumšanai; ❷ ķeksis

搞

gǎo **darb.** ❶ darīt; nodarboties *(ar kaut ko)*; izpildīt; ❷ strādāt; ❸ iesaistīties; ❹ rīkot; īstenot; organizēt; ❺ noskaidrot; tikt skaidrībā; ❻ izstrādāt; ❼ dibināt; nodibināt; ❽ dabūt; atrast; ❾ interesēties; veltīt uzmanību; ❿ cīnīties *(ar kaut ko)*; sodīt; ⓫ iesist; iegāzt *(pa ausi)*
搞臭 gǎochòu ❶ diskreditēt; ❷ atmaskot
搞错 gǎocuò ❶ kļūdīties; pieļaut kļūdu; ❷ saputrot
搞掉 gǎo·diao ❶ novākt; likvidēt; ❷ nobīdīt malā
搞鬼 gǎoguǐ *dial.* taisīt intrigas; provocēt
搞好 gǎohǎo ❶ noorganizēt *(darbu, tirdzniecību)*; ❷ sakārtot attiecības; ❸ uzturēt attiecības; ❹ iegūt labu rezultātu
搞坏 gǎohuài ❶ sabojāties; salūzt; ❷ sabojāt *(veselību, auto u.c.)*; ❸ izgāzt *(pasākumu)*
搞垮 gǎokuǎ ❶ izspiest *(kā citronu)*; saberzt pulverī; ❷ neizdoties; ciest neveiksmi; ❸ izgāzt *(ieceri, plānus u.c.)*
搞乱 gǎoluàn sajaukt; saputrot
搞熟 gǎoshú ❶ apgūt; ❷ *(pamatīgi)* iepazīties *(ar saviem pienākumiem)*
搞通 gǎotōng noskaidrot; gūt skaidrību

缟(縞)

gǎo **lietv.** ❶ smalks balts zīds; ❷ *(senajā Ķīnā valkātās)* balta zīda drēbes; **īp.** ❶ balts; ❷ sēru *(krāsa)*
缟素 gǎosù sēru apģērbs; sēras

槁(槀)

gǎo **īp.** nokaltis; novītis; **darb.** ❶ nokalst; ❷ izkaltēt; izžāvēt
槁木死灰 gǎomù-sǐhuī nokaltis koks un atdzisuši pelni *(❶ bezjūtīgs, auksts cilvēks; ❷ kļūt vienaldzīgam pret dzīvi; zaudēt interesi par dzīvi)*

镐(鎬)

gǎo **lietv.** akmeņkaplis; smailkaplis; cērte

稿(稾)

gǎo **lietv.** ❶ salmi; ❷ manuskripts; melnraksts; skice; uzmetums; ❸ trafarets

稿本 gǎoběn ❶melnraksts; manuskripts; ❷skice; uzmetums
稿费 gǎofèi *(manuskripta)* autora honorārs
稿件 gǎojiàn ❶manuskripts un tīrraksts; ❷*(publicēšanai sagatavotā raksta)* tīrraksts
稿荐 gǎojiàn salmu pītenis; salmu paklājs
稿纸 gǎozhǐ ❶manuskripts; ❷*(melnrakstu)* līniju rakstāmpapīrs
稿子 gǎo·zi ❶uzmetums; melnraksts; ❷raksts; ❸aprēķins; plāns; iecere

告 gào **darb.** ❶runāt; teikt; darīt zināmu; paziņot; ❷žēloties; ziņot; ❸*jur.* tiesā iesniegt sūdzību; ierosināt lietu; ❹prasīt; rūpēties *(par kādu)*; ❺beigties *(sapulce; pasākums u.c.)*; ❻atstāt dienestu; doties pensijā; ❼iet atvaļinājumā; **lietv.** ❶paziņojums; aicinājums; deklarācija; lūgums; ❷*jur.* sūdzība; **īpašv.** Gao *uzv.*
告白 gàobái ❶paziņojums; pavēste; ❷paziņot; pavēstīt
告便 gàobiàn lūgt atļauju *(iziet uz brīd)*; lūgt atļauju *(iziet dabiskās vajadzībās)*
告别 gàobié atvadīties; atvadas
告成 gàochéng pabeigt darbu; veiksmīgi noslēgt *(pasākumu)*
告辞 gàocí atvadīties; atsveicināties; atvadas
告贷 gàodài aizņemties; aizlienēt
告急 gàojí būt kritiskā situācijā; saukt palīgā; lūgt steidzīgu palīdzību
告假 gàojià ❶ņemt atvaļinājumu; ❷lūgt *(slimības)* atvaļinājumu
告捷 gàojié ❶gūt uzvaru; ❷ziņot par uzvaru
告诫 gàojiè pamācīt; norādīt
告警 gàojǐng ❶ziņot par trauksmi; ❷ziņot par satraucošu stāvokli; ❸ziņot par nepieciešamību pastiprināt modrību; ❹būt satrauktam
告竣 gàojùn ❶pabeigt *(darbu pirms termiņa)*; ❷beigties; noslēgties
告老 gàolǎo ❶atstāt dienestu pēc pensijas gadu sasniegšanas; ❷aiziet vecuma pensijā un atgriezties dzimtajā ciemā
告密 gàomì ❶denunciācija; denunciācijas raksts; ❷slepeni ziņot
告密人 gàomìrén denuncētājs
告罄 gàoqìng *rakst.* ❶izsīkt; ❷apsīkt; ❸beigties *(par degvielu bākā)*
告饶 gàoráo lūgt žēlastību
告示 gào·shi ❶griezties *(pie kāda)*; ❷izskaidrot; brīdināt; ❸*(valdības)* paziņojums
告诉 gàosù *jur.* iesniegt sūdzību
告诉 gào·su ❶pateikt *(kādam kaut ko)*; ❷paziņot; ❸darīt zināmu; informēt
告退 gàotuì ❶lūgt atļauju *(atstāt sapulci)*; ❷lūgt atļauju *(atstāt dienestu)*
告慰 gàowèi ❶mierināt; pateikt *(kaut ko)* nomierinošu; ❷mierināt sevi *(ar cerību)*
告知 gàozhī ❶paziņot; ❷darīt zināmu
告终 gàozhōng beigties *(par karu)*; noslēgties; pietuvoties beigām
告状 gàozhuàng *sar.* ❶*jur.* sūdzība; ❷iesniegt tiesā; sūdzēt tiesā

诰(誥) gào **lietv.** ❶dekrēts; ❷augstākais rakstveida dekrēts *(par titula piešķiršanu 1.–5. klases ierēdņiem Sun laikmetā)*; ❸brīdinājums; paziņojums; **darb.** ❶pasludināt *(padotajiem)*; paziņot; brīdināt; ❷izdot dekrētu *(pavēli u.c.)*

锆(鋯) gào **lietv.** *ķīm.* cirkonijs (Zr)

膏 gào/gāo **darb.** iesmērēt; ieziest; iemērkt *(otu)*

ge

戈 gē **lietv.** ❶sens šķēps ar āķveidīgu uzgali; ❷karš; militāras sadursmes; ❸kara izraisīts haoss; **īpašv.** Ge *uzv.*
戈比 gēbǐ kapeika
戈壁 gēbì *ģeogr.* tuksnesis; Gobi tuksnesis

仡 gē **sast.**
仡佬族 gēlǎozú gelao *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

圪 gē **sast.**
圪节 gē·jie ❶*bot.* atzarojuma vieta uz stiebra; ❷stiebra posms; ❸gabals

屹 gē/yì **sast., īp.** augsts; kraujš; nelokāms
屹嶝 gē·da ❶puns; augonis; pumpa; ❷paugurs

疙 gē **lietv.** augonis, uzpampums *(galvā)*
疙瘩 gē·da ❶puns; augonis; pumpa; ❷*(zemes)* pika; ❸*(diega)* mezgls; ❹mokošas šaubas; ❺nepatīkams rūgtums sirdī
疙疙瘩瘩 gē·ge-dādā *sar.* ❶nelīdzens; ❷raupjš; ❸neveikties, neiet; ❹nesakarīgi, nemākulīgi

咯 gē/kǎ **onom.**
咯噔 gēdēng klaudzoņa *(par ratu riteņiem)*; dipoņa *(par soļiem)*
咯吱 gēzhī čīkstoņa *(par nēšiem, nesot kaut ko smagu)*; čirkstoņa

哥 gē **lietv.** ❶vecākais brālis; ❷brālis
哥哥 gē·ge vecākais brālis
哥老会 Gēlǎohuì *(slepenā)* Vecāko brāļu biedrība *(Cjin dinastijas periodā, 1644.–1912. g.g.)*
哥罗仿 gēluófǎng *ķīm.* hloroforms

哥儿 gēr ❶ *vēst.* kundziņš; kundzēns; ❷ brāļi
哥萨克 gēsàkè kazaki; kazaku kārta
哥特式 gētèshì *celtn.* gotika; gotikas stils

格 gē/gé **onom.**
格格 gēgē ❶ ķiķināšana; smiekli; ❷ *(ložmetēja)* tarkšķi

胳(肐) gē/gā **sast.**
胳膊 gē·bo *anat.* roka no pleca līdz plaukstas pamatam
胳膊扭不过大腿 gē·bo niǔ·buguò dàtuǐ ar roku gurnu neizgriezīsi *(neizmežģīsi)* Δ *(vājš un nabags nespēs pieveikt stipro un bagāto; ar pātagu ilksi nepārsitīsi)*

袼 gē **lietv.** piedurknes vīle
袼褙 gē·bei no dažādiem drānas atgriezumiem salīmēts zoļu materiāls

鸽(鴿) gē **lietv.** *(mājas, meža, pasta u.c.)* balodis
鸽派 gēpài baloži
鸽棚 gēpéng baložu būda
鸽子 gē·zi balodis; *(mājas)* balodis

割 gē **darb.** ❶ griezt; sagriezt; nogriezt; ❷ operēt; ❸ pļaut; ❹ pazemināt *(algu)*; ❺ *dial.* izdot *(apliecību)*; ❻ *dial.* pirkt *(audumu; gaļu)*; ❼ atdalīt; izšķirt; ❽ nogriezt, atņemt *(zemes platības)*; ❾ nest postu; **lietv.** posts; nelaime
割爱 gē'ài ❶ atraut no sirds; ❷ atteikties *(no kaut kā ļoti dārga)*
割草机 gēcǎojī pļaujmašīna
割除 gēchú ❶ nogriezt *(gabalu gaļas)*; ❷ amputēt *(locekli)*
割地 gēdì aneksija; anektēt
割掉 gēdiào ❶ nogriezt; ❷ amputēt
割断 gēduàn ❶ pārgriezt *(auklu)*; ❷ pārtraukt *(sakarus)*
割鸡焉用牛刀 gē jī yān yòng niúdāo kāpēc kaut vistu ar vērša kaušanai domāto dunci? *(ar lielgabalu šaut zvirbuļus; ar cirvi dzīties pakaļ odam)*
割胶 gējiāo vākt kaučuka sulu; taisīt iegriezumus kaučuka kokā
割接法 gējiēfǎ *bot.* potēšana šķēlumā
割据 gējù ❶ sagrābt *(rajonu)*; atsavināt *(daļu citas valsts teritorijas)*; ❷ *(valsts)* sadrumstalotība
割开 gēkāi griezt; pārgriezt
割礼 gēlǐ *rel.* apgraizīšana
割裂 gēliè ❶ atdalīt; sadalīt; ❷ atraut; ❸ izolēt
割蜜 gēmì ņemt medu no stropa
割破 gēpò sagriezt, savainot *(roku)*
割切 gēqiē *mašīnb.* griezt; griešana
割去 gēqù ❶ nogriezt *(gabalu gaļas)*; ❷ amputēt *(locekli)*
割舍 gēshě ❶ atvadīties; ❷ padoties; piekāpties
割让 gēràng ❶ piekāpties *(spēka priekšā)*; ❷ atdot *(teritoriju)*
割线 gēxiàn *mat.* sekante

搁(擱) gē **darb.** ❶ likt; nolikt; ievietot; ❷ palikt; pielikt; piejaukt; ❸ apturēt; atlikt *(uz rītdienu)*; atlikt *(malā)*; ❹ atrasties; ❺ uzglabāt; ❻ izturēt *(aukstumu; karstumu)*; ❼ uzsēsties *(uz sēkļa)*; ❽ ievilkties; aizkavēties
搁板 gēbǎn plaukts; plauktiņš
搁笔 gēbǐ ❶ atlikt malā *(otu)(par māksliniekū)*; ❷ pārtraukt rakstīt *(par rakstnieku)*
搁浅 gēqiǎn ❶ *pārn. un tiešā noz.* uzsēsties uz sēkļa; ❷ iestrēgt, apstāties
搁置 gēzhì ❶ atlikt malā *(lietas)*; ❷ pamest; ❸ atvirzīt tālāk

歌(謌) gē **lietv.** ❶ valsts himna; ❷ dziesma; ārija; ❸ dziesmas teksts; **darb.** dziedāt; **īp.** Ge *uzv.*
歌唱 gēchàng ❶ dziedāt; ❷ apdziedāt; slavināt dziesmā
歌唱家 gēchàngjiā dziedātājs
歌词 gēcí ❶ dziesmas vārdi, teksts; ❷ ārija
歌功颂德 gēgōng-sòngdé slavēt nopelnus un apdziedāt *(tautas)* labās īpašības
歌喉 gēhóu dziedātāja balss
歌剧 gējù *mūz.* klasiskā opera
歌剧院 gējùyuàn ❶ operas teātris; ❷ opera
歌诀 gējué atskaņu veidošanas kārtība *(principi)*
歌谱 gēpǔ notis
歌鸲 gēqú lakstīgala, sarkanrīklīte; dziedātājstrazds
歌曲 gēqǔ ❶ dziesma; ārija; romance; vokāls numurs; ❷ dziedāt dziesmu
歌曲集 gēqǔjí populāru dziesmu albums
歌声 gēshēng dziesmas skaņas
歌手 gēshǒu dziedātājs
歌颂 gēsòng apdziedāt; slavēt; daudzināt
歌舞 gēwǔ ❶ dziesmas un dejas; ❷ slavināt dziesmā
歌舞伎 gēwǔjì ❶ *jap.* geiša; ❷ dziedāt un dejot; ❸ teātra uzvedums ar dziesmām un dejām; ❹ kabuki teātris
歌舞剧 gēwǔjù opera un balets
歌舞升平 gēwǔ-shēngpíng dziedāt un dejot tā, it kā apkārt būtu miers un labklājība
歌舞团 gēwǔtuán dziesmu un deju ansamblis
歌谣 gēyáo tautas dziesmas
歌咏 gēyǒng ❶ dziedāt; dziedāšana; ❷ slavināt
歌咏队 gēyǒngduì koris

阁(閣、閤) gé **lietv.** ❶ pils; palāta *(telpa)*; zāle; ❷ buduārs; ❸ *(ministru)* kabinets; valdība; ❹ *(valsts administratīvā)* iestāde; padome; *(valsts)* kanceleja; pārvalde; ❺ templis; dievnams; kapella;

❸lapene; paviljons; ❹noliktava; grāmatu krātuve; ❺pārtikas veikals; ❻bufete; skapis; plaukts; ❼*novec.* iekārts tilts; ❽**īpašv.** Ge *uzv.*

阁楼 gélóu ❶pils; ❷tornis; ❸bēniņi; ❹antresols; ❺mezonīns

阁下 géxià Jūsu Ekselence *(pēc uzvārda)*

阁员 géyuán ministru kabineta loceklis; ministrs

阁子 gé·zi *(neliels ar dēļiem segts)* koka namiņš; segta lapene; paviljons; baraka

革 gé **lietv.** ❶apstrādāta *(miecēta, izstrādāta)* āda; ❷*vēst.* bruņas; bruņu tērps; ❸groži; ❹*mūz.* ādas sitamie instrumenti *(bungas, tamburīns)*; ❺karavīrs; ❻*saīsin.* revolūcija; **darb.** ❶atņemt *(mandātu; amatu)*; ❷atcelt; atbrīvoties; ❸izslēgt *(no skolas)*; ❹izmainīt; pārmainīt; reformēt; reorganizēt; **īpašv.** Ge *uzv.*

革翅目 géchìmù *zool.* ādspārnainie

革除 géchú ❶tikt vaļā; ❷iznīcināt; ❸atlaist *(no darba)*

革故鼎新 gégù-dǐngxīn atteikties no vecā un pieņemt jauno; pārmaiņas; jaunievedumi

革履 gélǚ ❶ādas kurpes; ❷*(eiropiešu parauga)* apavi

革面洗心 gémiàn-xǐxīn *(kā arī – 洗心革面xǐxīn-gémiàn)* dziļi nožēlot un mainīties uz labo pusi; kļūt par pilnīgi citu cilvēku

革命 gémìng ❶*(industriālā; ideoloģiskā u.c.)* revolūcija; ❷īstenot revolūciju; ❸gāzt dinastiju; atņemt *(debesu mandātu)*

革命化 gémìnghuà revolucionizēšanās; pārņemt revolucionāro garu

革命家 gémìngjiā revolucionārs

革命军 gémìngjūn revolucionārā armija, karaspēks

革命派 gémìngpài revolucionāri

革命性 gémìngxìng revolucionāra *(rakstura)*

革命者 gémìngzhě revolucionārs

革委会 géwěihuì revolucionārā komiteja

革新 géxīn ❶atjaunināt; ❷atjaunot; ❸novatorisms

革新家 géxīnjiā novators

革新派 géxīnpài atjaunotnes atbalstītāji

革职 gézhí atbrīvot no ieņemamā amata; atbrīvot no darba

茖 gé **sast.**

茖葱 gécōng *bot.* savvaļas ķiploki *(Allium victorialis)*

格 gé/gē **lietv.** ❶rāmis; restes; ❷rūts; aile; iedaļa; ❸robežas; ierobežojums; ❹norma; prasība; standarts; gabarīts; līmenis; ❺paraugs; noteikumi; prasības; ❻*(skapja, kumodes)* nodalījums; ❼morālās īpašības; paščieņ; ❽*lingv.* lietvārdu locījumi; ❾*filoz. (siloģisma)* figūra; **darb.** ❶*rakst.* būt saistītam *(ar pastāvošajiem noteikumiem)*; ❷tikt regulētam, ierobežotam; ❸atbilst *(pastāvošājām prasībām)*; atbilst *(standartam)*; ❹laboties; atteikties *(no savām kļūdām)*; ❺apstāties; beigties; tikt atliktam; ❻pretoties; ❼traucēt; kavēt; būt nepaklausīgam; ❽atnākt; pienākt; tuvoties; ❾saukt pie kārtības; iesēdināt aiz restēm; ❿apgūt; studēt; ⓫izlabot *(kļūdas)*; **īpašv.** Ge *uzv.*

格调 gédiào ❶žanrs; stils; ❷cilvēka morālās īpašības

格斗 gédòu ❶tuvcīņa; ❷kautiņš

格格不入 gégé-bùrù nav nekā kopēja *(nesavietojams; neapvienojams; pilnīgi neatbilstošs)*

格局 géjú ❶forma un struktūra; ❷arhitektonika

格里历 gélǐlì Gregorija kalendārs; kalendārs

格鲁吉亚 Gélǔjíyà Gruzija

格鲁吉亚人 gélǔjíyàrén gruzīns

格律 gélǜ *lit. (ķīniešu dzejas)* versifikācijas sistēma *(dzejas pantmērs, ritms, toņu samērs, zilbju skaits u.c.)*

格杀 géshā *rakst.* ❶nosist; nošaut; piebeigt; ❷nesodāma slepkavība *(pašaizsardzība, bēgšanas mēģinājums, nejauši)*

格式 gé·shi *(oficiālo dokumentu, vēstuļu)* paraugs; standarts

格外 géwài ❶ārkārtīgi, ļoti svarīgi; ❷pāri mēram; virs normas

格物 géwù ❶*konf.* izprast lietu būtību; noskaidrot lietu būtību; pareizi klasificēt ārējās pasaules parādības; ❷dabaszinātnes; dabas mācība

格言 géyán paruna; aforisms; domugrauds; sentence

格致 gézhì ❶*konf.* pareizi klasificēt parādības un pilnveidot savas zināšanas; iedziļināties lietu būtībā; censties izprast lietu būtību; ❷dabas zinātnes; fizika; ķīmija

格子 gé·zi ❶*(burtnīcas)* rūtiņa; ❷*(loga)* rūts; ❸šablons; modelis

格子布 gé·zibù rūtaina drēbe; rūtains audums

葛 gě **lietv.** ❶*bot. (Japānas liāna)* kudzu *(Pueraria lobota)*; ❷*bot. (ārstniecībā un tekstilrūpniecībā izmantojamā liāna)* puerārija *(Pueraria hirsuta)*; ❸*tekstil.*rakstains audums *(no zīda un kokvilnas vai vilnas diegiem)*; poplīns

葛布 gébù no liānas izgatavots audums

葛藤 géténg ❶sarežģītas, samezglotas *(attiecības)*; sarežģījumi; ❷*bud.* apkārtējā pasaulīgā kņada

隔 gé **darb.** ❶pārdalīt *(istabu ar šķērssienu)*; ❷būt pārdalītam vai atdalītam *(par upi, kalnu vai tml.)*; ❸tikt atdalītam *(laika vai attāluma ziņā)*; ❹norobežoties; atšķirties; ❺atsvešināties; attālināties *(vienam no otra)*; ❻norobežot; atdalīt; ❼attālināt *(no sevis)*; **lietv.** ❶attālums *(līdz)*;

distance; ❸ starpsiena; šķērssiena; ❹ šķērslis; ❺ atšķirība; novirze; **apst.** ❶ tajā pusē; pāri *(upei)*; pār *(kaut ko)*; aiz; ❷ pretējā pusē *(atrasties ielas pretējā pusē vai upes pretējā krastā)*; ❸ *(atnākt)* pēc *(dienas)*; *(dienu)* pirms *(aizbraukšanas)*

隔岸观火 gé'àn-guānhuǒ ◊ no pretējā krasta vērot ugunsgrēku *(vairīties palīdzēt nonākušajam nelaimē; būt vienaldzīgam pret citu nelaimēm)*

隔板 gébǎn šķērssiena; *(dēļu)* šķērssiena

隔壁 gébì kaimiņos; blakus

隔断 géduàn ❶ pārraut; ❷ pārtraukt *(sakarus)*

隔阂 géhé ❶ savstarpēja nesaprašanās; ❷ atsvešināšanās

隔绝 géjué ❶ tikt atdalītam; lokalizēties; ❷ izolēt; nogriezt; pārtraukt *(gaisa padevi)*

隔开 gékāi ❶ atdalīties; izolēties; ❷ izolēt; nodalīt; pārdalīt *(istabu ar šķērssienu)*

隔离 gélí ❶ atdalīt; atdalīšana; ❷ *tehn.* ekranēt; ❸ *med.* izolēt; izolēšana

隔离室 gélíshì *med.* izolators

隔膜 gémó ❶ atsvešināties; savstarpēja nesaprašanās; ❷ tikt atdalītam no; būt tālu no; ❸ *anat. tehn.* diafragma; membrāna

隔年皇历 génián-huánglì pagājušā gada kalendārs *(novecojusi lieta; aktualitāti zaudējis notikums)*

隔铅 géqiān *poligr.* špacija; smiga

隔墙有耳 géqiáng-yǒu'ěr arī sienas klausās; aiz sienām ir ausis*(aiz sienām kāds var noklausīties)*

隔热 gérè *tehn.* siltumizolācija; termoizolācija

隔扇 gé·shan pārbīdāmā šķērssiena

隔靴搔痒 géxuē-sāoyǎng kasīt kāju caur zābaku *(veltas pūles; nelietderīgi centieni; riņķī un apkārt)*

隔夜 géyè ❶ nakti pirms; vakar; vakardienas; ❷ uz īsu brīdi

隔音 géyīn ❶ skaņas izolācija; skaņas necaurlaidība; ❷ *lingv.* atdalīt zilbes; zilbes atdaloša *(zīme)*; apostrofs

隔音板 géyīnbǎn *celtn.* skaņas izolācijas plāksnes

隔音室 géyīnshì skaņas izolācijas kamera

隔音纸 géyīnzhǐ *celtn.* skaņas izolācijas kartons

蛤 gé/há **lietv.** *zool.* austere

蛤蚧 géjiè *zool.* *(ķirzaka)* frinozoma *(Phrynosoma sp.)*

嗝 gé **lietv.** ❶ atraugas; ❷ žagas

膈 gé **lietv.** *anat.* diafragma

膈膜 gémó *anat.* diafragma

膈疝 géshàn *med.* diafragmas bruka

镉(鎘) gé **lietv.** *ķīm.* kadmijs (Cd)

个(個) gě/gè **īp.** sevišķs; īpašs

合 gě/hé **skait.** *(birstošu vielu mērvienība)* ge *(līdzinās 0,1litram)*

舸 gě **lietv.** *rakst. novec.* liela laiva

个(個、箇) gè/gě **skait.** ❶ *universāls skaitāmais vārds, ko lieto, skaitot cilvēkus, ābolus, olas un dažādus priekšmetus*; ❷ **skait.** *kas norāda uz sekojošā lietvārda vienreizīgumu vai nenoteiktību*; ❸ **skait.** *kas saistītās darbības vārda – objekta vārdkopās pirms papildinātāja norāda uz darbības vienreizīgumu*; ❹ **skait.** *kas pirms vārdkopas ar skaitļa vārdu, – skaitu norāda tikai aptuveni*; ❺ **skait.** *kas pirms darbības vārda izteicēja, norāda uz darbības vienreizīgumu, vai darbības gadījuma raksturu;* **lietv.** ❶ gabals;viens; vieninieks; ❷ *mat.* vieni; ❸ *dial.* sainis; ❹ kūlis; **palīgv.** ❶ *dial. noformē apzīmētāju*; ❷ *dial. noformē izteicēja nominālo daļu*; **vietn.** šis; tas

个把 gè·ba *sar.* viens vai divi; nedaudz; nedaudz vairāk par vienu

个别 gèbié ❶ atsevišķs; atsevišķi; ❷ individuāls; ❸ neliels skaits; ❹ daži

个儿 gèr ❶ *(cilvēka)* augums; ❷ lielums; izmērs; ❸ pasliktināt *(produkciju)*; ❹ samazināt *(produkciju)*

个人 gèrén ❶ personība; ❷ indivīds; ❸ atsevišķs cilvēks; ❹ personīgs; ❺ individuāls

个人主义 gèrénzhǔyì individuālisms; individuālistisks

个人主义者 gèrénzhǔyìzhě individuālists

个体 gètǐ ❶ indivīds; ❷ vienpersonisks; ❸ individuāla *(saimniecība, viensēta u.c.)*; ❹ individuāls *(saimnieks, viensētnieks, sīktirgotājs, amatnieks u.c.)*

个位 gèwèi *mat.* vieni *(šķira)*

个性 gèxìng ❶ individualitāte; personība; ❷ raksturs; ❸ *filoz.* vienreizīgums

个中 gèzhōng *dial.* šeit; šajā lietā

个中人 gèzhōngrén *rakst.* uzticams cilvēks; savs cilvēks; dalībnieks

个子 gè·zi ❶ cilvēka augums; ❷ *dial.* kūlis; sainis; ❸ *dial. skait.* gabals

各 gè **vietn.** ❶ katrs; jebkurš *(ar dažādiem locījumiem un prievārdiem)*; ❷ visi *(pirms lietvārda norāda uz daudzskaitli)*; visas *(nozares, provinces; tautības, politiskie spēki u.c.)*; ❸ dažādi

各半 gèbàn puse uz pusi *(atšķaidot šķidrumu)*

各别 gèbié ❶ dažādi; dažāda veida; ❷ dīvains; savāds

各处 gèchù visur; katrā vietā

各得其所 gèdé-qísuǒ katram sava *(attiecīgā)* vieta sabiedrībā *(mazam – šūpulis, vecam – krēsls)*

各地 gèdì ❶ katra vieta; katrā vietā; ❷ visā valstī

各个 gègè ❶ visi; ❷ katrs, jebkurš; ❸ dažādi *(periodi*

u.c.)
各管各 gèguǎngè katrs par sevi
各国 gèguó visas valstis; katra valsts
各级 gèjí visi *(līmeņi, rangi, instances u.c.)*
各界 gèjiè sabiedrība; sabiedrības slāņi
各尽所能，按劳分配 gè jìn suǒ néng,àn láo fēnpèi no katra pēc spējām un katram pēc darba
各尽所能，按需分配 gè jìn suǒ néng,àn xū fēn pèi no katra pēc spējām, katram pēc vajadzības
各就各位 gèjiù-gèwèi *sp.* uz startu; pa vietām!
各类 gèlèi ❶ dažādu kategoriju; ❷ dažāds; dažnedažāds
各人 gèrén katrs; jebkurš
各人自扫门前雪 gèrén zì sǎo mén qián xuě katrs tīra sniegu savu vārtu priekšā; *(katrs gādā tikai par sevi)*
各色 gèsè ❶ dažādu krāsu vai nokrāsu; ❷ dažnedažāds; ❸ visāds
各式 gèshì ❶ visāda veida; ❷ jebkura veida; ❸ dažnedažāds
各位 gèwèi ❶ klātesošie; ❷ kungi; ❸ biedri
各向同性 gèxiàngtóngxìng *fiz.* izotropija
各向异性 gèxiàngyìxìng *fiz.* anizotropija
各行其是 gèxíng-qíshì katrs rīkojās tā, kā uzskata par pareizu
各样 gèyàng dažāda veida; daudzveidīgs
各有各的 gèyǒugè·de katram savas priekšrocības un trūkumi
各有千秋 gèyǒu-qiānqiū katrā *(cilvēkā)* ir kaut kas labs *(un tas saglabāsies uz visiem laikiem)*; katrs vērtīgs savā ziņā
各种 gèzhǒng dažnedažāds; jebkura veida
各种各样 gèzhǒng-gèyàng visvisāds; dažnedažāds
各自 gèzì katrs atsevišķi
各自为政 gèzì-wéizhèng katrs pats sev saimnieks; rīkoties nesaskaņoti; separātiska rīcība

虼 gè **sast.**
虼螂 gèláng *zool.* mēslu vabole *(Geotrupes stercorarius)*
虼蚤 gè·zao *sar.* blusa

硌 gè **darb.** ❶ berzt; noberzt *(kājas u.c.)*; ❷ *sar.* čirkstēt *(starp zobiem)*

铬(鉻) gè **lietv.** *ķīm.* hroms (Cr)
铬矾 gèfán *ķīm.* hroma alauns
铬钢 gègāng *metal.* hroma tērauds
铬镍钢 gèniègāng *metal.* hroma-niķeļa tērauds
铬铁矿 gètiěkuàng *min.* hromīts; hromoferrīts

gei

给(給) gěi/jǐ **darb.** ❶ *(kaut ko sniegt partnerim)* dot, dāvināt *(kādam kaut ko)*; ❷ dot *(iespēju)*; uzdot *(uzdevumu)*; piedot *(spēku)*; iedot *(kaut ko)*; ❸ ietekmēt *(kādu)*; ❹ veltīt sevi *(kalpošanai dzimtenei)*; ❺ *(dod iespēju veikt noteiktu darbību vai kaut ko sniegt partnerim叫,让)* veikt *(adatu terapijas seansu)*; ❻ ļaut *(ārstam veikt apskati)*; ❼ izdot, izsniegt *(kaut ko)*; ❽ samaksāt *(naudu)*; iemaksāt; ❾ atrodoties aiz darbības vārda, ievada adresāta netiešo papildinātāju, kas tiek tulkots datīva locījumā: ❶ stāstīt *(kādam)*; ❷ uzrakstīt *(kādam)*; ❸ piezvanīt *(kādam)*; ❹ atnes *(man)*; ❿ *(pauž darbības vārda ciešamo kārtu被)* tikt aizmirstam; tikt sabojātam; **pr.** priekš
给以 gěiyǐ ❶ piešķirt *(zemi)*; ❷ dot *(triecienu)*; ❸ ietekmēt *(kādu)*; novērtēt; ❹ rast *(izeju no grūta stāvokļa)*; ❺ aizstāvēt *(kādu)*; palīdzēt *(kādam)*

gen

根 gēn **lietv.** ❶ *bot.* sakne; ❷ pamats; izcelsme; cēlonis; avots; *(parādības)* augsne; ❸ *mat.* sakne; ❹ *ķīm. mat.* radikālis; ❺ *(zoba vai matu)* saknes; ❻ *(nelaimes)* cēlonis; **darb.** laist saknes; iesakņoties; ❶ izskaust; izravēt; **apst.** pilnībā; pavisam; **skait.** *gariem priekšmetiem – sērkociņiem, bambusa kārtīm, virvēm u.c.*; **īp.** Geņ *uzv.*
根本 gēnběn ❶ *(koka)* sakne un stumbrs; ❷ izcelsme; pamats; pamat- *(intereses)*; ❸ pamat- *(kurss)*; ❹ *(ar sekojošo noliegumu)* it nekad *(tas nav apgalvots)*; ❺ nepavisam; pilnīgi ne- *(iespējams)*; it neko *(nezināt)*; ❻ pamatā; pilnībā; ❼ radikāls; radikāli *(soļi, pasākumi)*
根本法 gēnběnfǎ *jur.* pamatlikums
根插 gēnchā *bot.* saknes spraudenis
根除 gēnchú ❶ likvidēt; iznīcināt; ❷ izskaust
根词 gēncí *lingv.* saknes vārds
根底 gēndǐ ❶ sakne; pamats; ❷ detaļas; sīkākas detaļas; ❸ dublikāts; ❹ *dial.* patlaban
根冠 gēnguān *bot.* sakņuzmava; saknes uzmava
根号 gēnhào *mat.* radikālis; radikāļa zīme
根基 gēnjī ❶ pamats; bāze; ❷ morāles principi; ētika; ❸ *(ķīmiskais)* radikālis
根脚 gēn·jiao ❶ pamats; bāze; fundaments; ❷ *dial.* izcelsme; ģenealoģija
根接 gēnjiē *lauks.* saknes potēšana
根茎 gēnjīng *bot.* saknenis; zemesstumbrs
根究 gēnjiū tikt skaidrībā; tikt līdz jautājuma būtībai; izpētīt līdz pašiem pamatiem
根据 gēnjù ❶ saskaņa; saskaņā ar *(augstākminēto u.c.)*; ❷ pamats; ❸ pamatojums; ❹ *(uz likumīga)* pamata; ❺ pamatots
根据地 gēnjūdì *vēst.* *(revolucionārās armijas)* atbalsta punkts *(XX gadsimta* 40. *gadu laikā Ķīnā)*

G

根绝 gēnjué likvidēt; iznīcināt
根瘤 gēnliú *bot.* saknes bumbulis
根瘤菌 gēnliújūn *biol.* gumu baktērijas
根毛 gēnmáo *bot.* bumbuļu spurgaliņas
根苗 gēnmiáo ❶ *bot.* asni; ❷ iemesls; cēlonis
根蘖 gēnniè *bot.* saknes dzinums
根深蒂固 gēnshēn-dìgù saknes dziļas un augu kātiņi stingri *(uz stingra un solīda pamata)*
根式 gēnshì *mat.* radikālis; radikāļa izteiksme
根系 gēnxì *bot.* sakņu sistēma
根芽 gēnyá *bot.* saknes dzinums
根由 gēnyóu cēlonis; izcelsme; iemesls; motīvs
根源 gēnyuán ❶ cēlonis; ❷ sakne; ❸ *(vēsturiskas, sociālas u.c.)* saknes
根指数 gēnzhǐshù *mat.* radikāļa rādītājs
根治 gēnzhì *med.* radikāla ārstēšana
根肿病 gēnzhǒngbìng *bot. (augu slimība)* sakņu paresninājums
根子 gēn·zi ❶ *sar.* sakne; ❷ cēlonis

跟 gēn **lietv.** papēdis; pēda; **darb.** ❶ sekot; sekot pa pēdām; sekot aiz; pavadīt; ❷ apkalpot; pakalpot; ❸ panākt; būt līdzīgam ar; līdzināties *(kādam)*; **pr.** ❶ kopā ar; ❷ *(atvadīties)* no; ❸ *(parunāt)* ar; ❹ salīdzinājumā ar; **saik.** un
跟班 gēnbān ❶ pāriet nākamajā klasē; būt vienā līmenī ar klasi; ❷ viena maiņa; vienā maiņā; ❸ sulainis; pavadonis
跟包 gēnbāo ❶ *teātr.* aktiera izpalīgs; sulainis; ❷ strādāt par aktiera personīgo *(kostīmu mākslinieku)*; ❸ aktiera personīgais *(kostīmu mākslinieks)*
跟前 gēnqián ❶ tuvākajā apkārtnē; pie *(mājas, skolas u.c.)*; blakus *(mājai)*; ❷ pirms; sākums
跟前 gēn·qian pie *(sevis)*
跟上 gēn·shang ❶ panākt; ❷ iet kopsolī *(ar dzīvi, ar laiku u.c.)*; ❸ izlīdzināties ar
跟随 gēnsuí ❶ sekot *(vadonim u.c.)*; ❷ vilkties astē; ❸ pavadonis
跟头 gēn·tou *sp. (lēciens)* salto mortale
跟头虫 gēn·touchóng *zool.* oda kāpurs
跟着 gēn·zhe ❶ kopā ar; *(iet, skriet, doties u.c.)* kopā ar; ❷ sekot piemēram; iet pa pēdām; ❸ tūdaļ; uzreiz; momentā
跟踪 gēnzōng ❶ sekot pa pēdām; ❷ neatpalikt ne par soli

亘(亙) gèn **darb.** ❶ izstiept; ❷ paplašināt; **pr.** kopš; no; **īpašv.** Geņ *uzv.*
亘古 gèngǔ *rakst.* kopš neaizmirstamiem laikiem

geng

更 gēng/gèng **darb.** ❶ mainīties; izmainīties; pārmainīties; ❷ atjaunoties; pilnveidoties; laboties; ❸ apmainīties vietām; nomainīties; ❹ mantot *(uzvārdus un vārdus)*; ❺ mainīt; izmainīt; nomainīt; ❻ apmainīt *(kādu lietu pret citu mantu)*; ❼ kompensēt; ❽ pārdzīvot; zināt no pieredzes; būt ar pieredzi *(kādā lietā)*; **lietv.** ❶ nakts sardze *(senajā Ķīnā viena no piecām divu stundu ilgajām sardzēm no plkst 19 vakarā līdz plkst 5 no rīta)*; ❷ nakts laiks; nakts stundas; ❸ *vēst.* kara klausība; ❹ vecs vīrs; vecis; **īpašv.** Gen *uzv.*
更迭 gēngdié ❶ mainīties; nomainīties; ❷ *(valdības)* nomaiņa; ❸ maiņa *(fabrikā)*
更动 gēngdòng ❶ pārvietot; pārlikt; ❷ izmainīt; pārmainīt; ❸ izmaiņas *(dokumentā, rakstā u.c.)*
更番 gēngfān ❶ mainīties pēc kārtas *(postenī)*; ❷ dežūrēt pēc kārtas
更夫 gēngfū naktssargs
更改 gēnggǎi izmainīt *(lēmumu, tikšanās laiku, līguma pantu u.c.)*
更换 gēnghuàn nomainīt *(dzīvokli, veļu u.c.)*
更楼 gēnglóu *vēst.* sargtornis *(no kura ar bungu palīdzību tika paziņotas nakts stundas)*
更名 gēngmíng mainīt vārdu; nomainīt nosaukumu
更仆难数 gēngpú-nánshǔ mainīgos kalpus un sulaiņus pat saskaitīt grūti *(neskaitāms daudzums lietu; milzums jautājumu)*
更生 gēngshēng ❶ atgriezties dzīvē; atdzīvoties; atdzimšana; ❷ atjaunot; restaurēt; reģenerēt; reģenerācija
更始 gēngshǐ ❶ *rakst.* sākt no jauna; ❷ atjaunotne
更替 gēngtì ❶ nomainīties; nomainīt; nomaiņa; ❷ mainīties pēc kārtas
更新 gēngxīn ❶ atjaunoties; atdzimt; ❷ *biol.* reģenerācija; ❸ *bot.* atjaunot *(mežu)*; ❹ atjaunot; atsvaidzināt; reformēt
更衣 gēngyī ❶ pārģērbties; ❷ *pārn.* doties uz tualeti
更衣室 gēngyīshì ❶ pārģērbšanās telpa *(sportistiem)*; ❷ *novec.* tualete
更正 gēngzhèng izlabot *(drukas kļūdas)*; veikt *(kļūdu labojumu)*

庚 gēng **lietv.** ❶ geng *(10 zīmju cikla septītā zīme)*; ❷ *ķīn. astr.* debess septītais sektors; rietumi; ❸ vecums; ❹ ceļš; **darb.** apmaksāt; nomaksāt; kompensēt; **īpašv.** Gen *uzv.*
庚帖 gēngtiě *vēst.* laulības kartiņa *(apliecība)* *(līgavaiņa un līgavas metrikas, ar kurām apmainās slēdzot laulības)*

耕(畊) gēng **darb.** ❶ art; uzart; apstrādāt zemi; ❷ strādāt; pelnīt iztiku; ❸ izstrādāt *(kaut ko)*; pašaizliedzīgi strādāt; **lietv.** aršana; uzaršana; zemkopība
耕畜 gēngchù darba lopi
耕地 gēngdì ❶ art; apstrādāt zemi; ❷ arumi; uzart

tīrumu
耕具 gēngjù aršanai un zemes apstrādei nepieciešamais inventārs
耕牛 gēngniú darba bifelis; vērsis *(darbalopi)*
耕耘 gēngyún art un ravēt; aršana un ravēšana
耕者有其田 gēngzhě yǒu qí tián katram arājam savu lauku; zemi – zemkopim
耕种 gēngzhòng apart un apsēt; aršana un sēšana; apstrādāt zemi
耕作 gēngzuò *lauks.* kultivēt zemi; zemes kopšana
耕作层 gēngzuòcéng *lauks.* aršanas dziļums

赓(賡)
gēng **darb.** turpināt; **īpašv.** Gen *uzv.*
赓续 gēngxù *rakst.* ❶ turpināt; ❷ kompensēt

羹
gēng **lietv.** ❶ bieza vira; zupa; novārījums; ❷ biezs ķīselis
羹匙 gēngchí ēdamkarote

耿
gěng **īp.** ❶ gaišs; starojošs; ❷ uzticams; **darb.** ❶ spīdēt; starot; ❷ bēdāties; skumt; **īpašv.** Gen *uzv.*
耿耿 gěnggěng ❶ uzticams; uzticamība; ❷ rūpes; rūpesti
耿介 gěngjiè godīgs; taisnīgs
耿直 gěngzhí ❶ godīgs; ❷ tiešs; ❸ taisnprātīgs

埂
gěng **lietv.** ❶ dambis; dambējums; ❷ eža; ❸ kore
埂堰 gěngyàn ❶ valnis; ❷ dambis
埂子 gěng·zi eža

哽
gěng **darb.** ❶ aizrīties; ❷ rīstīties; ❸ slāpt
哽咽 gěngyè iešņukstēties; šņukstēt

绠(綆)
gěng **lietv.** ❶ akas virve; ❷ tauva
绠短汲深 gěngduǎn-jíshēn ar īsas virves palīdzību smelt ūdeni no dziļas akas Δ *(ar pieticīgām spējām ķerties pie nopietnām lietām; varēšana neatbilst uzdevumu nopietnībai)*

梗
gěng **lietv.** ❶ *(zieda, gaoļana, labības)* stiebrs; ❷ *(kāpostu)* kacens; ❸ dzelonis; ērkšķis; dzeloņains krūmājs; ❹ nelaime; bēda; **darb.** ❶ iztaisnot; ❷ izstiept *(kaklu u.c.)*; ❸ traucēt; likt šķēršļus; ❹ novērst *(nelaimi)*; **īp.** *rakst.* spītīgs; nelokāms; ❷ tiešs; taisnprātīgs; **apst.** apmēram; aptuveni; vispārīgos vilcienos; **īpašv.** Gen *uzv.*
梗概 gěnggài ❶ vispārējos vilcienos; kopumā ņemot; aptuveni; ❷ īss saturs; kopējs priekšstats
梗塞 gěngsè ❶ *(satiksmes)* sastrēgums; ❷ *med.* infarkts; *(zarnu trakta)* aizsprostojums
梗死 gěngsǐ *med.* infarkts; mirt ar infarktu
梗直 gěngzhí ❶ godīgs; ❷ tiešs; ❸ taisnprātīgs
梗阻 gěngzǔ ❶ *med. (zarnu trakta, asins vadu u.c.)* aizsprostojums; ❷ traucēt; ❸ likt visus iespējamos šķēršļus

鲠(鯁、骾)
gěng **lietv.** *rakst.* asaka; **darb.** aizrīties ar asaku; **īp.** tiešs; stingrs; godīgs; pareizs
鲠直 gěngzhí ❶ godīgs; ❷ tiešs; ❸ taisnprātīgs; nelokāms

更
gèng/gēng **apst.** ❶ vēl; vēl *(vairāk, tālāk, labāk u.c.)*; vēl jo vairāk; ❷ vēl reizi; atkārtoti; no jauna; ❸ pilnīgi; pavisam; ❹ maiņās; pēc kārtas
更加 gèngjiā vēl; vēl vairāk
更其 gèngqí vēl; vēl jo vairāk
更上一层楼 gèng shàng yī céng lóu pakāpties vēl par vienu stāvu augstāk *(pacelties vēl augstāk; sasniegt vēl vairāk)*

gong

工
gōng **lietv.** ❶ darbs; darba vieta; strādnieks; ❷ celtniecība; rūpniecība; ❸ amats; amatnieks; ❹ meistarība; māksla; ❺ darba diena; darba laiks; ❻ *mūz. (ķīniešu nošu zīme)* gong *(atbilst notij mi)*; **darb.** ❶ ķerties pie darba; uzsākt darbu; ❷ pašaizliedzīgi strādāt; ❸ būt labam kāda aroda meistaram; **īp.** ❶ izsmalcināts; smalks; filigrans; ❷ mākslinieciskS; **īp.** Gun *uzv.*
工本 gōngběn pašizmaksa
工本费 gōngběnfèi ražošanas pašizmaksa
工笔 gōngbǐ *māksl.* smalka ota; smalks sižeta atveidojums *(gleznošanas maniere ķīniešu tradicionālajā glezniecībā, izmantojot trauslas, smalkas līnijas)*
工兵 gōngbīng *milit.* inženiertehniskais karaspēks
工厂 gōngchǎng ❶ fabrika; ❷ rūpnīca
工厂法 gōngchǎngfǎ *jur.* fabriku likumdošana
工厂主 gōngchǎngzhǔ fabrikants; rūpnieks
工场 gōngchǎng ❶ darbnīca; ❷ manufaktūra
工场主 gōngchǎngzhǔ manufaktūras īpašnieks
工潮 gōngcháo strādnieku nemieri; streiki
工尺 gōngchě *mūz.* ķīniešu notis
工程 gōngchéng ❶ būvniecība; ❷ celtniecības objekts; inženiertehniskie darbi; ❸ *milit.* nocietinājums
工程兵 gōngchéngbīng *milit.* inženiertehniskā karaspēka karavīrs
工程师 gōngchéngshī inženieris; inženieris-tehnologs
工程学 gōngchéngxué tehnika; inženierzinātnes
工党 gōngdǎng *polit.* strādnieku *(leiboristu)* partijas Rietumu valstīs
工地 gōngdì celtniecības laukums; platība
工读 gōngdú studijas, nepārtraucot pamatdarbu; neklātienes mācības
工读生 gōngdúshēng *(students)* neklātnieks;

students, kas turpina strādāt pamatdarbu
工段 gōngduàn ❶ iecirknis; ❷ nodaļa
工分 gōngfēn darba apjoma mērvienība – 1/10 darba dienas *(ĶTR lauku komūnās XX gs. 50. gados)*
工分值 gōngfēnzhí darba apjoma mērvienības apmaksas lielums *(ĶTR lauku komūnās XX gs. 50. gados)*
工蜂 gōngfēng *zool.* darba bite
工夫 gōng·fu ❶ laiks; *(darbam vai mācībām nepieciešamais)* laiks; ❷ brīvais laiks; ❸ darbs; pūles; ❹ zināšanas; pieredze; prasme; varēšana; ❺ strādnieks; dienas strādnieks; kalps; ❻ *(fizisks)* darbs
工会 gōnghuì arodbiedrība
工会证 gōnghuìzhèng arodbiedrības apliecība
工价 gōngjià darba vai darbaspēka izmaksas
工架 gōngjià *teātr.* mākslinieka spēles maniere
工间操 gōngjiāncāo vingrošana pusdienas pārtraukumā *(īpaši populāra XX gs. 60.–70. g.g. ĶTR; rūpniecības uzņēmumos arī mūsdienās)*
工件 gōngjiàn *tehn.* apstrādājamā detaļa
工匠 gōngjiàng amatnieks
工缴费 gōngjiǎofèi *ekon.* privātajiem uzņēmumiem izmaksājamais valsts uzņēmumu avanss pasūtījumu darbu veikšanai *(ĶTR līdz 1956. g.)*
工具 gōngjù ❶ instruments; darba rīks; ❷ *(sazināšanās, komunikācijas)* līdzeklis
工具钢 gōngjùgāng *metal.* instrumentu tērauds
工科 gōngkē eksaktās zinātnes; inženiertehniskās zinātnes
工矿 gōngkuàng rūpnīcas un raktuves
工力 gōnglì ❶ darbs; ❷ darba spēks
工联 gōnglián *polit.* tredjūnijas
工联主义 gōngliánzhǔyì tredjūnisms
工联主义者 gōngliánzhǔyìzhě tredjūnists
工料 gōngliào darba spēks un nepieciešamie materiāli
工龄 gōnglíng darba stāžs
工农 gōngnóng ❶ strādnieki un zemnieki; proletariāts un zemniecība; ❷ rūpniecība un lauksaimniecība
工农兵 gōngnóngbīng strādnieki, zemnieki un karavīri
工棚 gōngpéng strādnieku baraka
工钱 gōng·qian ❶ maksa par darbu; ❷ *sar.* alga
工巧 gōngqiǎo ❶ lielisks meistars ❷ smalka, sarežģīta *(iekārta)*; ❸ viltīgs; amorāls; ❹ augsta līmeņa meistarība
工区 gōngqū iecirknis
工人 gōngrén strādnieks; strādnieku šķiras pārstāvis
工人党 gōngréndǎng strādnieku partijas Eiropas valstīs
工伤 gōngshāng rūpnieciskais traumatisms
工商部 gōngshāngbù *(agrāk lietots nosaukums)* ĶTR Rūpniecības un tirdzniecības ministrija
工商界 gōngshāngjiè rūpniecības-tirdzniecības aprindas
工商税 gōngshāngshuì rūpniecības-tirdzniecības nodevas
工商业 gōngshāngyè rūpniecība un tirdzniecība
工时 gōngshí cilvēkstunda; darba laiks
工事 gōngshì ❶ darbs; darbība; ❷ *milit.* nocietinājumi; fortifikācija
工头 gōngtóu uzraugs; uzraudzītājs
工团主义 gōngtuánzhǔyì *polit.* sindikālisms
工团主义者 gōngtuánzhǔyìzhě sindikālists
工稳 gōngwěn smalks un pārliecinošs; meistarīgs; filigrāns
工务段 gōngwùduàn *dzelzc.* ceļa distance
工细 gōngxì smalks, meistarīgs un rūpīgs *(darbs)*
工效 gōngxiào *(darba)* efektivitāte
工薪 gōngxīn darba alga; darba apmaksa
工序 gōngxù darbu secība
工宣队 gōngxuānduì strādnieku aģitbrigāde
工业 gōngyè rūpniecība; industrija
工业病 gōngyèbìng profesionāla slimība
工业部 gōngyèbù ĶTR Rūpniecības ministrija
工业国 gōngyèguó industriāla valsts
工业化 gōngyèhuà industrializācija
工业品 gōngyèpǐn rūpniecības produkcija *(ražojumi)*
工艺 gōngyì ❶ *tehn.* tehnoloģija; ❷ lietišķā māksla
工艺品 gōngyìpǐn rokdarbi
工艺师 gōngyìshī tehnologs
工艺学 gōngyìxué tehnoloģija
工役制 gōngyìzhì *vēst.* atstrādāšana; norēķināšanās ar darbu
工友 gōngyǒu strādnieks; darbabiedrs; biedri! *(uzruna strādnieku aprindās)*
工欲善其事,必先利其器 gōng yù shàn qí shì, bì xiān lì qí qì lai teicami veiktu darbu, nepieciešami labi darba rīki; pirms ķeries pie darba, uzasini instrumentus
工贼 gōngzéi streiklauzis
工长 gōngzhǎng ❶ vecākais *(fabrikā, celtniecībā u.c.)*; ❷ vecākais meistars; ❸ desmitnieks
工整 gōngzhěng akurāti, glīti *(veikts darbs)*
工致 gōngzhì smalks; izmeklēts; meistarīgs darbs
工种 gōngzhǒng strādnieku profesijas
工装裤 gōngzhuāngkù kombinezons; darba drēbes
工资 gōngzī ❶ alga; ❷ apmaksa; ❸ likme
工资分 gōngzīfēn budžeta veidošanas vienība *(kā darba algas aprēķināšanas vienība inflācijas gadījumā, rēķinot ģimenes patēriņu)*
工资制 gōngzīzhì algu apmaksas sistēma
工字钢 gōngzìgāng *metal.* profildzelzs sijas
工作 gōngzuò ❶ darbs; strādāt; darboties; ❷ celtniecība; inženierdarbi; ❸ namdaru darbi; ❹ meistarība; prasme; talants

工作队 gōngzuòduì ❶strādnieku brigāde; ❷darbinieku brigāde *(vadoša atbalsta sniegšanai uz vietām)*
工作服 gōngzuòfú speciālais apģērbs; darba drēbes
工作量 gōngzuòliàng ❶maksimālā izstrāde; darba apjoms; ❷darba slodze
工作面 gōngzuòmiàn *kalnrūpn.* cirtne
工作日 gōngzuòrì darba diena
工作室 gōngzuòshì darba istaba; studija; ateljē
工作台 gōngzuòtái darba galds; galds, pie kura tiek veikts darbs
工作团 gōngzuòtuán *milit.* darba korpuss
工作者 gōngzuòzhě darbinieks;
工作证 gōngzuòzhèng darba apliecība
工作制 gōngzuòzhì darba režīms; darba dienas garums
工作组 gōngzuòzǔ ❶posms *(lauksaimniecības brigādē)*; ❷darba grupa

弓 gōng **lietv.** ❶loks; stops; ❷lokveidīgs vai kupolveidīgs priekšmets: *(vijoles)* lociņš; kupolveidīgs jumtiņš virs ekipāžas; **skait.** *(sena garuma mērvienība Ķīnā;līdzinās pieciem či 尺)*; ❸instruments zemes platības mērīšanai; **darb.** ❶šaut ar loku; ❷saliekt; pieliekt; **īp.** liekts; izliekts; saliekts; **īpašv.** Gun *uzv.*
弓背 gōngbèi loka izliekums *(mugura)*
弓箭 gōngjiàn loks un bultas *(ieroči; karavīrs)*
弓箭手 gōngjiànshǒu loka šāvējs
弓锯 gōngjù loka zāģis; lokzāģis; rokas zāģītis
弓囊 gōngnáng bultu maksts
弓弦 gōngxián loka stiegra vai aukla
弓形 gōngxíng lokveida
弓子 gōng·zi loks; *(vijoles)* lociņš

公 gōng **īp.** ❶nesavtīgs; taisnīgs; ❷valstij piederošs; oficiāls; ❸atklāts; publisks; ❹kopējs; kopējas lietošanas; kolektīvs; **lietv.** ❶sabiedriskas lietas; dienesta lietas; dienests; ❷valsts kase; valsts kases līdzekļi; ❸sabiedriskie nopelni; varoņdarbs; ❹nesavtība; ❺metriskā sistēma; ❻gong – dižciltības rangs, kas atbilst hercoga titulam Eiropā; ❼*piekl.* kungs; ❽*prefikss tēviņu nosaukumos*; **darb.** ❶reklamēt; ❷laist klajā; nopublicēt; **īpašv.** Gun *uzv.*
公安 gōng'ān ❶sabiedriskā drošība; ❷sabiedriskās drošības struktūras; valsts drošība
公安部 gōng'ānbù Sabiedriskās drošības ministrija
公安局 gōng'ānjú milicija; sabiedriskās drošības pārvalde
公案 gōng'àn ❶*jur.* tiesu lieta *(skaļa lieta)*; ❷kancelejas galds
公报 gōngbào ❶komunikē; ❷biļetens; oficiāls izdevums *(paziņojums)*
公倍数 gōngbèishù *mat.* skaitlis, kas dalās bez atlikuma
公比 gōngbǐ *mat.* kvocients
公布 gōngbù ❶nopublicēt; ❷darīt zināmu; ❸paziņot
公差 gōngchā ❶*mat.* kopējā starpība; ❷*tehn.* pieļaujamā novirze; ❸*fin.* remedijs
公差 gōngchāi ❶oficiāls dienesta uzdevums; ❷komandējums; ❸kurjers
公产 gōngchǎn sabiedriskais īpašums
公尺 gōngchǐ metrs *(garuma mērvienība)*
公出 gōngchū ❶būt komandējumā; ❷atrasties dienesta darīšanās
公畜 gōngchù *lopk.* vaislinieks
公垂线 gōngchuíxiàn *mat.* kopējais perpendikuls
公担 gōngdàn centners
公道 gōngdào ❶patiesība; ❷taisnīgums
公道 gōng·dao ❶taisnība; taisnību sakot; ❷mērena *(cena)*
公德 gōngdé sabiedrības morāle
公敌 gōngdí kopējs ienaidnieks
公牍 gōngdú *rakst.* oficiāls dokuments
公断 gōngduàn ❶taisnīgs lēmums; ❷arbitrāža
公吨 gōngdūn metriskā tonna
公而忘私 gōng'érwàngsī aizmirst par sevi, domājot par kopēju lietu *(būt ļoti pašaizliedzīgam; pilnībā atdoties sabiedriskajam darbam)*
公法 gōngfǎ ❶*jur.* publiskās tiesības; ❷*mat.* postulāts; ❸kopējs likums
公方 gōngfāng valsts puse *(līgumos un dokumentos fiksējamā formā)*
公费 gōngfèi *(medicīnas aprūpe, studijas u.c.)* no valsts budžeta līdzekļiem
公费生 gōngfèishēng no valsts budžeta apmaksāts students
公分 gōngfēn ❶centimetrs; ❷grams
公分母 gōngfēnmǔ *mat.* kopējais saucējs
公愤 gōngfèn vispārējs sašutums; tautas dusmas
公干 gōnggàn ❶*sar.* izbraukt dienesta darīšanās; būt komandējumā; ❷uzsākt pildīt dienesta pienākumus; ❸oficiālais amats
公告 gōnggào ❶paziņojums; ❷manifests; ❸deklarācija
公共 gōnggòng ❶sabiedrisks; sabiedriskā *(kārtība, īpašums, labklājība u.c.)*; ❷kopējs; kopējais
公公 gōng·gong ❶vīratēvs; ❷vectētiņš
公股 gōnggǔ ❶valstij piederošās akcijas; valsts kapitāls; ❷valsts paju daļa jauktā uzņēmumā
公馆 gōngguǎn ❶cienījamas personas mājoklis; oficiālas personas rezidence; ❷valdnieka rezidence ❸savrupmāja
公国 gōngguó *vēst.* „gong" rangā esoša valdnieka valsts; neliela valsts; hercogiste
公海 gōnghǎi *jur.* atklātā jūra
公害 gōnghài sociālās negatīvās parādības
公函 gōnghán ❶oficiāla vēstule; oficiāla sarakste;

❷kolektīva vēstule
公会 gōnghuì ❶sabiedrība; savienība; asociācija; ģilde *(apvieno vienas profesijas pārstāvjus vienā pilsētā)*; kolēģija; ❷kopēja sapulce
公鸡 gōngjī gailis
公积金 gōngjījīn ❶rezerves fonds; ❷sabiedrisko uzkrājumu fonds; ❸nedalāmais fonds
公祭 gōngjì sabiedriskās bēres; sēru mītiņš; svinīgas sabiedrībā pazīstama cilvēka bēres
公家 gōng·jia *sar.* sabiedriskais īpašums
公教人员 gōngjiào rényuán kalpotāji *(valsts iestāžu ierēdņi, izglītības un augstskolu darbinieki)*
公斤 gōngjīn kilograms, *sar.* kilo
公举 gōngjǔ kopēji ievēlēt
公决 gōngjué kopējs lēmums; referendums; visas tautas aptauja
公爵 gōngjué *vēst.*„gong" tituls *(pirmais no aristokrātijas tituliem)*; valdnieks; hercogs
公开 gōngkāi ❶atklāts; publisks; legāls; ❷darīt zināmu visai sabiedrībai
公开信 gōngkāixìn atklāta vēstule
公款 gōngkuǎn sabiedriskie; *(valsts)* līdzekļi
公厘 gōnglí milimetrs
公里 gōnglǐ kilometrs
公理 gōnglǐ ❶vispāratzīta patiesība; ❷*mat.* aksioma
公历 gōnglì ❶Gregora kalendārs; ❷jaunais stils
公例 gōnglì *jur.* vispārpieņemts likums
公粮 gōngliáng lauksaimniecības nodevas *(graudā)*
公路 gōnglù ❶valsts autoceļš; šoseja; autostrāde; ❷kopējas lietošanas ceļš; ❸*vēst.* imperatora karietes kučieris
公论 gōnglùn ❶sabiedrības viedoklis; kopējs viedoklis; ❷taisnīgs, objektīvs viedoklis
公民 gōngmín pilsonis
公民权 gōngmínquán *jur.* pilsoņa tiesības
公亩 gōngmǔ *(laukuma mērvienība)* ārs
公墓 gōngmù ❶publiskā kapsēta; ❷brāļu kapi; ❸feodāļa dzimtas kapsēta
公牛 gōngniú ❶bullis; bifelis; ❷*vēst.* valsts ragu lopi; ❸uzvārds
公判 gōngpàn ❶nodot sabiedrības tiesai; ❷*jur.* tiesas sprieduma nolasīšana
公平 gōngpíng ❶taisnīgs; taisnīgums; taisnīgi; ❷objektīvs; neobjektīvs; objektīvi
公婆 gōngpó vīra māte un vīra tēvs
公仆 gōngpú tautas kalps
公切线 gōngqiēxiàn *mat.* kopēja tangente
公顷 gōngqǐng hektārs
公然 gōngrán ❶atklāti; ❷acīmredzami; ❸bez kautrēšanās
公认 gōngrèn ❶vispārēja atzīšana; ❷vispāratzīts *(fakts)*
公社 gōngshè ❶komūna *(ĶTR laukos XX gs. 50.–60. g.g. gados)*; ❷kopiena; ❸*vēst.* kopienas Zemes altāris
公设 gōngshè *mat; filoz.* postulāts
公审 gōngshěn *jur.* atklāta, publiska tiesa; atklāts tiesas process
公升 gōngshēng litrs
公使 gōngshǐ *dipl.* ❶sūtnis; ❷*(īpašu uzdevumu)* sūtnis; ❸rezidents
公使馆 gōngshǐguǎn ❶*(diplomātiskā)* misija; ❷pārstāvniecība
公式 gōngshì *mat.* formula
公式化 gōngshìhuà *lit.* shematisms; shematisks, trafarets *(sižets)*
公事 gōngshì ❶dienesta darīšanas; ❷*sar.* oficiāls dokuments
公事包 gōngshìbāo portfelis
公事公办 gōngshì-gōngbàn draudzība kā draudzība un dienesta pienākumi kā dienesta pienākumi
公署 gōngshǔ pārvalde
公说公有理，婆说婆有理 gōng shuō gōng yǒulǐ, pó shuō pó yǒulǐ katrs iestājas par savu taisnību; katrs domā, ka viņam taisnība; katram savā ziņā ir taisnība
公司 gōngsī ❶*(apdrošināšanas)* kompānija; ❷*(akciju)* sabiedrība; ❸firma
公私 gōngsī valsts un privātais *(kapitāls, īpašumi u.c.)*
公诉 gōngsù *jur.* apsūdzība
公摊 gōngtān iedalīt; sadalīt *(līdzekļus, nodevas u.c.)*
公堂 gōngtáng *jur.* tiesas zāle
公推 gōngtuī ❶*(ar balsu vairākumu)* ievēlēt; ❷izvirzīt kandidatūru
公文 gōngwén ❶oficiāls dokuments; valsts dokuments; ❷oficiāla sarakste *(pavēle; direktīva; lēmums; pieprasījums)*
公文纸 gōngwénzhǐ oficiāla dokumenta blanka
公务 gōngwù ❶valsts dienests; ❷dienesta lietas; ❸dienesta pienākumi
公务员 gōngwùyuán valsts ierēdnis; kalpotājs
公物 gōngwù valsts īpašums
公廨 gōngxiè kanceleja
公休 gōngxiū *(kārtējais)* atvaļinājums
公演 gōngyǎn ❶publisks uzvedums; izrādes noskatīšanās; ❷uzvedums; izrāde; ❸spēlēt uz skatuves
公议 gōngyì ❶kolektīva apspriešana; ❷kolektīvs viedoklis
公益 gōngyì ❶kopējā labklājība; sabiedriskā labklājība; ❷sabiedriskās intereses
公益金 gōngyìjīn ❶asignējumi kultūras un komunālajiem pakalpojumiem; ❷kopējās labklājības fonds; kopējās labklājības paaugstināšanas fonds
公意 gōngyì ❶sabiedriskais viedoklis; ❷visas tautas griba
公因式 gōngyīnshì *mat.* polinomu lielākais kopējais dalītājs
公因数 gōngyīnshù *mat.* kopējais reizinātājs

公因子 gōngyīnzǐ *mat.* kopējais reizinātājs

公营 gōngyíng ❶sabiedriskais *(sektors)*; ❷sabiedriskā *(sektora uzņēmumi)*; ❸valsts *(saimniecība)*

公用 gōngyòng sabiedriskās vai kopējas lietošanas *(telefons, virtuve, tualete u.c.)*

公有 gōngyǒu sabiedriskās, kopējas *(zemes, īpašums u.c.)*

公有化 gōngyǒuhuà sabiedriskošana; sabiedriskot *(ražošanas līdzekļus)*

公有制 gōngyǒuzhì *(ražošanas līdzekļu)* sabiedriskais īpašums

公余 gōngyú ❶no darba brīvajā laikā; ❷brīvais laiks

公寓 gōngyù ❶pansija; ❷viesnīca; ❸daudzdzīvokļu nams

公元 gōngyuán jaunā ēra; mūsu ēra

公园 gōngyuán parks; pilsētas dārzs

公约 gōngyuē ❶pakts; ❷konvencija; ❸līgums

公约数 gōngyuēshù *mat.* kopējais dalītājs

公允 gōngyǔn ❶taisnīgums; ❷taisnīgs *(lēmums)*

公债 gōngzhài ❶valsts aizņēmums; ❷vietējie aizņēmumi

公债券 gōngzhàiquàn valsts aizņēmuma obligācija; sertifikāts

公章 gōngzhāng *(iestādes vai organizācijas)* oficiālais zīmogs

公正 gōngzhèng ❶taisnīgs; ❷objektīvs *(lēmums, viedoklis, vērtējums u.c.)*

公证 gōngzhèng *jur.* notāra apstiprināta apliecība

公证处 gōngzhèngchù *jur.* notariāts; notariāta kantoris

公证人 gōngzhèngrén *jur.* notārs

公证书 gōngzhèngshū *jur.* notariāls akts

公制 gōngzhì metriskā sistēma

公众 gōngzhòng ❶publika; ❷sabiedrība; ❸tautas masas

公猪 gōngzhū *lopk.* kuilis; vaislinieks

公诸同好 gōngzhū-tónghào izbaudīt *(uzveduma krāšņumu vai ko citu)* kopā ar tiem, kurus *(šis uzvedums)* priecē

公主 gōngzhǔ ❶imperatora meita; princese; ❷aristokrāta meita

公转 gōngzhuàn *astr.* riņķošana, pilns loks *(ap sauli)*

公子 gōngzǐ ❶*vēst.* ietekmīga cilvēka *(muižnieka)* dēls; jaunskungs; ❷*(cieņas pilna uzruna)* Jūsu dēls

公子哥儿 gōngzǐgēr *vēst. sar.* bagātu vecāku izlutināts dēliņš; kundziņš

功 gōng **lietv.** ❶varoņdarbs; nopelns; ❷rezultāts; efekts; sasniegums; ❸prasme; meistarība; varēšana; veiklība; ❹darbs; nodarbošanās; pienākums; ❺ *fiz.* darbs; **īp.** labs; labas kvalitātes; **darb.** slavēt; lielīt; atzīt par labu; daudzināt; **īpašv.** Gun *uzv.*

功败垂成 gōngbài-chuíchéng uz panākuma sliekšņa ciest neveiksmi

功臣 gōngchén ❶*vēst.* nopelniem bagāts *(valsts darbinieks, ministrs u.c.)*; ❷izcilnieks *(mūsdienu armijā, rūpniecībā)*

功成名就 gōngchéng-míngjiù ja ir nopelni, būs arī slava; nopelni atnes slavu *(sasniegt pelnītu slavu; veidot veiksmīgu karjeru)*

功到自然成 gōng dào zìrán chéng ar centību un darbu – viss sasniedzams

功德 gōngdé ❶nopelni un labdarība; ❷varonība; drosme; ❸*bud.* darīt labu; ❹lūgšana; ❺*novec.* labdarīgs ziedojums

功底 gōngdǐ meistarības pamati

功夫 gōng·fu ❶meistarība, māksla; ❷veiklība; ❸laiks

功绩 gōngjì nopelni; sasniegumi; panākumi

功架 gōngjià *teātr.* ❶poza; žests; ❷mākslinieka spēles stils; stāja; izturēšanās maniere; mīmika

功课 gōngkè ❶stundas; auditorijas nodarbības; ❷*(skolas)* uzdevums

功亏一篑 gōngkuīyīkuì paugura uzbēršanai pietrūka viena groza zemes *(izgāzt lielu darbu noslēdzošajā fāzē; neizdarīt visu līdz galam)*

功劳 gōngláo varoņdarbs; nopelns

功利 gōnglì ❶nopelns un izdevīgums; ❷slava un izdevīguma alkas

功利主义 gōnglìzhǔyì *filoz.* utilitārisms

功利主义者 gōnglìzhǔyìzhě *filoz.* utilitārisma piekritējs

功令 gōnglìng ❶*vēst.* edikts par zinātnieka nopelniem; ❷*vēst.* ierēdņu ievēlēšanas noteikumi pēc to nopelniem *(Haņ dinast.)*; ❸likumi un dekrēti; nolikumi un rīkojumi

功率 gōnglǜ *fiz.* jauda

功名 gōngmíng ❶nopelni un slava; reputācija; ❷*vēst.* zinātniskais grāds *(senajā Ķīnā 科举 sistēmas ietvaros)*

功名心 gōngmíngxīn karjerisms; godkāre

功能 gōngnéng ❶funkcija; uzdevums; pielietojums; ❷prasme; meistarība

功效 gōngxiào ❶efekts; *(zāļu)* iedarbība; ❷sasniegums; panākums

功勋 gōngxūn ❶nopelns; varoņdarbs; ❷nopelniem bagāts *(mākslinieks, zinātnieks u.c.)*

功业 gōngyè sasniegums; nopelns

功用 gōngyòng ❶labums; rezultāts; efekts; ❷pielietojums; funkcija

攻 gōng **darb.** ❶*milit.* uzbrukt *(pilsētai u.c.)*; ❷kritizēt; nosodīt; ❸neatlaidīgi pētīt, studēt; ❹specializēties *(kādā nozarē)*; ❺apstrādāt; noslīpēt; ❻pieradināt *(zirgus)* braukt pajūgā; ❼kastrēt; ❽ārstēt; izārstēt; ❾nodarboties ar

zādzībām; **īp.** ✪ stiprs; izturīgs; ✪ maistarīgs; prasmīgs

攻打 gōngdǎ uzbrukt *(ienaidniekam)*; doties uzbrukumā

攻读 gōngdú centīgi, ar lielu uzcītību mācīties, studēt u.c.

攻击 gōngjī ✪ kopējais, ģenerālais uzbrukums; ✪ kritizēt; ✪ uzbrukt *(kādam)* ar apvainojumiem

攻击战 gōngjīzhàn *milit.* ✪ uzbrukuma operācija; ✪ uzbrukuma kauja

攻坚 gōngjiān dot triecienu nostiprinātām pretinieka pozīcijām

攻坚战 gōngjiānzhàn *milit.* uzbrukums ar mērķi ieņemt nostiprinātas pretinieka pozīcijas

攻讦 gōngjié *rakst.* ✪ pārmetumi; ✪ izlēcieni

攻克 gōngkè ar kauju ieņemt *(cietoksni)*

攻破 gōngpò pārraut pretinieka aizsardzības līniju

攻其无备 gōngqíwúbèi ✪ veikt negaidītu uzbrukumu; ✪ dot negaidītu triecienu

攻取 gōngqǔ ieņemt ar kauju

攻势 gōngshì *milit.* uzbrukums

攻守同盟 gōngshǒu tóngméng *(valstu)* apvienība ar uzbrukuma un aizsardzības funkcijam

攻无不克 gōngwúbùkè ✪ *(tāds, kas)* nepazīst zaudējuma rūgtuma; ✪ uzvarošs

攻下 gōngxià *milit.* ar kauju ieņemt cietoksni vai pretinieka nocietinājumus

攻陷 gōngxiàn *milit.* ieņemt ar kauju

攻心 gōngxīn ✪ iekarot sirdis; ✪ dot pretiniekam psiholoģisku triecienu; sagraut pretinieku morāli; sagraut pretinieka kaujas garu

G

攻心战 gōngxīnzhàn *milit.* psihiskais uzbrukums

攻占 gōngzhàn ✪ ieņemt ar kauju; ✪ okupēt

攻子 gōngzǐ *lauks.* labības sējumu mēslošanas un liešanas pastiprināšana vārpošanas periodā

肱 gōng **lietv.** ✪ *rakst.* plecs; ✪ *pārn.* galvenais balsts

肱骨 gōnggǔ *anat.* pleca kauls

供 gōng/gòng **darb.** ✪ apgādāt; piegādāt; ✪ pieprasīt; piedāvāt; ✪ padot; ienest; pienest; ✪ kalpot; apkalpot; ✪ atbilst; pildīt; izpildīt; nodrošināt; ✪ derēt; ✪ liecināt; **lietv.** *ekon. (tirgus)* pieprasījums; piedāvājums; ✪ *jur.* liecība; apliecinājums **īpašv.** Gun *uzv.*

供电 gōngdiàn *el.* ✪ elektroapgāde; ✪ elektriskais tīkls

供电线 gōngdiànxiàn *el.* barojošais vads

供给 gōngjǐ apgādāt; piegādāt *(jēlvielas, darbaspēku, produktus, kredītus u.c.)*

供给制 gōngjǐzhì ✪ apgāde graudā; ✪ valsts apgādes sistēma

供求 gōngqiú piedāvājums un pieprasījums

供销 gōngxiāo *ekon.* apgāde un realizācija

供需 gōngxū *ekon.* apgāde un pieprasījums

供养 gōngyǎng ✪ uzturēt *(vecākus, bērnus u.c.)*; ✪ būt *(kāda)* apgādībā, maizē

供应 gōngyìng ✪ apgāde; apgādāt; ✪ piegāde; piegādāt

供应量 gōngyìngliàng piegādes limits; piegādājamo preču apjoms

供应站 gōngyìngzhàn ✪ bāze; ✪ piegādes *(apgādes)* punkts

宫 gōng **lietv.** ✪ pils; grezna zāle; ✪ imperatora galms; ✪ imperatora mantinieka svīta; ✪ pils iekšējās zāles *(telpas)*; ✪ mājoklis; ✪ *(dvēseles, senču gara)* uzturēšanās vieta; ✪ *vēst.* kastrācija *(kastrātam bija atļauts ienākt pils iekšējās telpās)*; ✪ debess apgabali; ✪ *(Kultūras, Bērnu)* pils; ✪ templis; ✪ klosteris; ✪ *mūz.* gong *(pirmā skaņa senķīniešu gammā)*; **īpašv.** Gun *uzv.*

宫灯 gōngdēng *(ornamentiem rotāts zīda vai stikla astoņkantains, vai seškantains)* pils lukturis

宫殿 gōngdiàn ✪ *(imperatora)* pils; pils zāle; ✪ pilis un zāles

宫调 gōngdiào *mūz.* gammas senķīniešu mūzikā

宫禁 gōngjìn *(imperatora)* aizliegtā pilsēta; pagalms

宫女 gōngnǚ galma kalpone

宫廷 gōngtíng ✪ galms; ✪ pils pagalms

宫闱 gōngwéi *rakst.* imperatora un imperatrises dzīvojamās telpas

宫刑 gōngxíng kastrācija *(soda veids)*

恭 gōng **darb.** ✪ cienīt; godāt; godbijīgi cienīt; ✪ izturēties ar godbijību; ✪ ar godbijību uzņemties *(pienākumu)*; ✪ apzinīgi izpildīt pienākumu; ✪ pasniegt; dāvināt; **lietv.** ✪ etiķetē paredzētā pieklājības izpausme; strikta etiķetes ievērošana; ✪ pieticīgums; ✪ *(mūsd.) fiziol.* defekācija; **īp.** apzinīgs; pieklājīgs; cieņas pilns; **īpašv.** Gun *uzv.*

恭贺 gōnghè *piekl.* Apsveicu! apsveikt *(ar jauno gadu)*

恭候 gōnghòu ✪ *piekl.* ar cieņu gaidu; ✪ Laipni lūdzam!

恭谨 gōngjǐn uzmanīgs; cieņas pilns; vienkāršs un cieņas pilns

恭敬 gōngjìng ✪ cieņa; ✪ apliecināt savu cieņu; ✪ attiekties ar cieņu

恭顺 gōngshùn ✪ cieņas pilns; ✪ lēnprātīgs; ✪ paklausīgs

恭维 gōng·wei ✪ teikt komplimentus; glaimot; ✪ domāt *(par kādu)* ar cieņu

恭喜 gōngxǐ apsveikt; vēlēt *(kaut ko labu)*; apsveikums

躬(躳) gōng **lietv.** ✪ ķermenis; rumpis; ✪ persona; **darb.** ✪ saliekties *(uz priekšu)*; pielie-

kties *(sveicienam)*; ❷ rīkoties pašam; **vietn.** pats; pats personīgi

躬亲 gōngqīn ❶ pats; pats personīgi; ❷ *(visu darīt)* pašam; *(kaut ko)* izpildīt pašam

觥 gōng **lietv.** *vēst.* vīna rags; no raga veidots vīna kauss; **īp.** ❶ liels; prāvs; ❷ devīgs; grezns; bagātīgs

觥筹交错 gōngchóu-jiāocuò kausi un vīna ragi juku jukām *(dzīru karstumā; jautras dzīres)*

巩(鞏) gǒng **darb.** ❶ sastiprināt; nostiprināt; ❷ sasiet *(ar siksnu)*; ❸ konsolidēt; **īp.** ❶ spēcīgs; stiprs; izturīgs; ❷ bailīgs; bikls; **īpašv.** Gun *uzv.*

巩固 gǒnggù ❶ izturīgs; stiprs; stingrs *(stāvoklis, pozīcija, draudzība u.c.)*; ❷ stiprināt; nostiprināt *(draudzību, varu, dambi u.c.)*

巩膜 gǒngmó *anat.* sklēra *(acs ābola necaurspīdīgais apvalks)*

巩膜炎 gǒngmóyán *med.* sklērīts

汞 gǒng **lietv.** *ķīm.* dzīvsudrabs (Hg)

汞剂 gǒngjì *farm.* dzīvsudrabu saturoši medikamenti

汞齐 gǒngqí *ķīm.* amalgama

汞溴红 gǒngxiùhóng *farm.* merkurohroms

拱 gǒng **darb.** ❶ sveikt pie krūtīm saliktām rokām *(kreisās rokas delna aptver labās rokas dūri)*; ❷ savienot rokas *(nedarot neko)*; ❸ aptvert ar rokām; turēt abās rokās; ❹ aplenkt; ielenkt; ❺ *(ezers kalnu)* ielokā; *(mēness zvaigzņu)* ielokā; ❻ izliekt *(muguru)*; ❼ grūst; atgrūst ; izgrūst; ❽ atvērt *(vārtus)*; ❾ iespraukties; ❿ rakt *(zemi)*; ⓫ uzdīgt *(par sējumiem)*; **lietv.** ❶ svieciens uz krūtīm saliktām rokām; ❷ velve; arka; loks; ieloce; ❸ aptvēriens; **īp.** ❶ arkveidīgs; lokveidīgs; ❷ roku aptvēriena lielumā; ❸ riekšavas lielumā; **īpašv.** Gun *uzv.*

拱点 gǒngdiǎn *astr.* apsīda *(tuvākais un tālākais punkts, piem., no Mēness līdz Zemei)*

拱顶 gǒngdǐng *celtn.* velve

拱脚 gǒngjiǎo *celtn.* arkas peka

拱门 gǒngmén *celtn.* arka

拱桥 gǒngqiáo *celtn.* arku tilts

拱手 gǒngshǒu ❶ sveikt pie krūtīm saliktām rokām; ❷ *novec.* atvadīties

拱卫 gǒngwèi aizsargāt; aizstāvēt

拱形 gǒngxíng *celtn.* arku vai velvju celtne

拱券 gǒngxuàn *celtn.* velve

珙 gǒng **lietv.** ❶ *rakst.* viens no nefrīta paveidiem; ❷ liels dārgums

珙桐 gǒngtóng *bot.* davīdija *(Davidia involucrata)*

共 gòng **īp.** ❶ kopējs; kopīgs; vienots; ❷ vienāds; viens un tas pats; **apst.** ❶ kopā; kopīgi; vienoti; ❷ vienādi; ❸ pavisam; kopā ņemot; **darb.** ❶ kopā lietot, dalīt; kopā dalīties priekos un bēdās; ❷ kopā darboties, strādāt, piedalīties; ❸ kopā atrasties; **vietn.** visi; katrs; jebkurš; **īpašv.** Gun *uzv.*; ❷ *saīs.* ĶKP

共产党 Gòngchǎndǎng komunistiskā partija

共产党人 gòngchǎndǎngrén komunists

共产党员 gòngchǎndǎngyuán komunistiskās partijas biedrs

共产国际 Gòngchǎn Guójì Komunistiskā Internacionāle; Kominterne

共产主义 gòngchǎnzhǔyì komunisms

共处 gòngchǔ pastāvēt līdzās; līdzāspastāvēšana

共存 gòngcún līdzāspastāvēšana; pastāvēt līdzās

共轭 gòng'è *mat.* sajūgšana; sajūgtas *(funkcijas)*

共轭点 gòng'èdiǎn *fiz.* sajūgtie punkti

共轭角 gòng'èjiǎo *mat.* sajūgtie leņķi

共管 gòngguǎn kopēja pārvalde; kondominiums

共和 gònghé ❶ republikāņu *(pārvaldes veids)*; ❷ republika

共和党 Gònghédǎng republikāņu partija

共和国 gònghéguó republika

共计 gòngjì kopsummā; pavisam kopā

共价 gòngjià *ķīm.* kovalence

共鸣 gòngmíng *fiz.* rezonanse; ❷ līdzjūtība; ❸ atsaucība

共谋 gòngmóu ❶ kopā iecerēt sazvērestību; ❷ līdzdalība, palīdzība *(noziedzīgā pasākumā)*

共栖 gòngqī *biol.* komensālisms

共青团 gòngqīngtuán komunistiskās jaunatnes savienība; komjaunatne

共生 gòngshēng ❶ *biol.* simbioze; ❷ *min.* paraģēneze

共生体 gòngshēngtǐ *biol.* simbionts

共事 gòngshì ❶ veikt kopēju darbu; ❷ sadarboties; ❸ kopā strādāt; ilga sadarbība; ❹ partneris; dalībnieks; kompanjons

共同 gòngtóng ❶ kopēji *(mērķi, programma u.c.)*; ❷ kopēja *(lietošana)*; ❸ kopīgi *(spēki, centieni, līgumi u.c.)*; ❹ kopā ņemot; pavisam

共同点 gòngtóngdiǎn kopējs *(viedoklis, atskaites punkts u.c.)*

共同体 gòngtóngtǐ ❶ kopiena; sadraudzība; sabiedrība; ❷ *polit.* savienība

共同性 gòngtóngxìng *(uzskatu, viedokļu u.c.)* kopība

共相 gòngxiàng *filoz.* universālijas

共性 gòngxìng ❶ kopējā iezīme; ❷ *lingv.* kopējā dzimte

共振 gòngzhèn *fiz.* rezonanse

共总 gòngzǒng pavisam; kopā; kopā ņemot

贡(貢) gòng **lietv.** ❶ nodeva; mesli; **darb.** ❶ pasniegt dāvanas; ❷ maksāt meslus; maksāt

nodevas; ❷ piedāvāt; dāvināt;iemaksāt; ❸ *vēst. (feodālisma laikmetā)* rekomendēt *(Ķīnas imperatora galmam piemērotu personu)*; ❹ rīkoties; **īp.** vislabākais; augstākā labuma; izmeklēts; **īpašv.** Gun *uzv.*

贡赋 gòngfù mesli un nodevas

贡品 gòngpǐn ❶ augstākā labuma produkts; izmeklēts izstrādājums; ❷ *vēst.* dāvinājumam domāts izstrādājums *(velte)*

贡献 gòngxiàn ❶ *vēst.* maksāt meslus; ienest savu artavu; ❷ veltīt sevi *(kalpošanai dzimtenei)*; ❸ visus spēkus atdot *(zinātnei, literatūrai u.c.)*

供 gòng/gōng **lietv.** upuris; upurējums; ziedojums; dāvana; **darb.** ❶ upurēt; ziedot; ❷ dāvināt; ❸ liecināt; uzrādīt liecību

供称 gòngchēng *jur.* dot liecību; atzīt; atklāt

供出 gòngchū dot liecību; atzīt; apstiprināt

供词 gòngcí *jur.* liecība

供奉 gòngfèng ❶ valdnieka galma ierēdnis; augstmaņa ierēdnis; ❷ galma āksts *(aktieris)*; ❸ upurēt; ziedot

供品 gòngpǐn ❶ upurējums; ziedojums; dāvana; ❷ upuris

供认 gòngrèn *jur.* atzīties noziegumā

供述 gòngshù sniegt liecību

供物 gòngwù upuris; ziedojums

供养 gòngyǎng ❶ uzturēt *(vecākus, bērnus u.c.)*; ❷ būt *(kāda)* apgādībā

供职 gòngzhí atrasties *(valsts dienestā, darbā)*

供状 gòngzhuàng *jur.* rakstiska liecība

供桌 gòngzhuō *rel.* ❶ altāris; ❷ upurvieta; ziedojumu vieta

gou

勾(句) gōu/gòu **darb.** ❶ iesaistīties sazvērestībā; pieslieties; ❷ vilkties; sekot vienam aiz otra; ❸ izsvītrot *(no saraksta)*; nosvītrot; pārsvītrot; ❹ dzēst; likvidēt; ❺ pievilkt ķeksīti; atzīmēt *(vietu tekstā)*; ❻ *jur.* vīzēt *(apstiprināt) (nāvessodu)*; ❼ uztaisīt *(uzmetumu)*; ieskicēt *(kontūru)*; ❽ aiztepēt *(plaisu)*; ❾ padarīt *(mērci)* biezāku, pievienojot *(miltus, stērķeli)*; ❿ atgādināt; ⓫ aizraut aiz sevis; ievilināt; iesaistīt; **lietv.** ❶ daļa; ❷ *mat.* īsā katete; ❸ *vēst.* āķveidīga vīza *(uz nāves sprieduma)*; **īpašv.** Gou *uzv.*

勾串 gōuchuàn slepeni norunāt, vienoties; būt sazvērestībā

勾搭 gōu·da ❶ iekārdināt; pavedināt; ❷ stāties intīmos sakaros; ❸ stāties noziedzīgos vai slepenos sakaros

勾股形 gōugǔxíng *mat.* taisnstūra trīsstūris

勾画 gōuhuà uztaisīt uzmetumu vai skici

勾结 gōujié ❶ vienoties; ❷ stāties sakaros; ❸ slepeni vienoties

勾勒 gōulè ❶ ieskicēt kontūru; ❷ taisīt uzmetumu; ❸ noraksturot dažos vārdos

勾脸 gōuliǎn *teātr.* nogrimēties; uzlikt grimu; grimēšanās

勾留 gōuliú ❶ aizkavēt; apstādināt; ❷ vilcināties; apstāties

勾卤 gōulǔ gatavot mērci; pievienot mērci

勾芡 gōuqiàn pievienot miltus *(stērķeli)*; gatavot biezu mērci

勾通 gōutōng ❶ vienoties; ❷ stāties sa zvērestībā

勾销 gōuxiāo ❶ izsvītrot *(no saraksta)*; pārsvītrot; ❷ iznīcināt; anulēt; likvidēt

勾心斗角 gōuxīn-dòujiǎo intriģēt; iesaistīties intrigās; nodarboties ar intrigām

勾引 gōuyǐn ❶ iekārdināt; ❷ pavest

沟(溝) gōu **lietv.** ❶ grāvis; tranšeja; ❷ vaga; ❸ ieplaka

沟播 gōubō *lauks.* sēšana *(stādīšana)* vagās

沟灌 gōuguàn *lauks.* vagu sējumu *(stādījumu)* laistīšana

沟壑 gōuhè grava; aiza

沟渠 gōuqú grāvis; noteku grāvis

沟施 gōushī *lauks.* dobīšu stādījumu mēslošana

沟鼠 gōushǔ *zool.* pelēkā žurka *(Rattus norvegicus)*

沟通 gōutōng ❶ *(ar tiltu)* savienot upes krastus; ❷ *(kultūras)* kontakti

沟沿儿 gōuyánr ❶ kanāla krasts; ❷ grāvja mala

佝 gōu **sast.**

佝偻 gōulóu kupris

佝偻病 gōulóubìng *med.* rahīts

枸 gōu/gǒu/jǔ **īp.** līks; izliekts; līkumains; savilkts

枸橘 gōujú *bot.* trīslapu apelsīns *(Poncirius trifoliata)*

钩(鈎、鉤) gōu **lietv.** ❶ āķis, āķītis; ❷ ķeksītis *(rakstā, grafikā)*; **darb.** ❶ liekties; locīties; izliekties; ❷ pieāķēt; aizāķēt; ❸ sadiegt; aizdiegt *(kleitas ieloci u.c.)*; **īpašv.** Gou *uzv.*

钩虫 gōuchóng *zool.* *(cilvēka parazīti, tārpi)* ankilostoma *(Ankylostoma sp.)*

钩虫病 gōuchóngbìng *med.* ankilostomoze

钩稽 gōujī ❶ pētīšana; pētījums; ❷ aprēķins

钩吻 gōuwěn *bot.* gelzēmija *(Gelsemium elegans)*

钩心斗角 gōuxīn-dòujiǎo intriģēt savā starpā; nodarboties ar intrigām

钩针 gōuzhēn adāmadata

钩子 gōu·zi ❶ āķis, āķītis; ❷ uzāķēt; ❸ *(skorpiona)* dzelksnis

篝 gōu **lietv.** grozs; būris; **darb.** aizsegt *(ar*

pinumu); apklāt
篝火 gōuhuǒ ❶ ugunskurs; ❷ iekurināt ugunskuru
苟 gǒu **darb.** ❶ strādāt kā pagadās; ❷ dzīvot ar vienas dienas rūpēm; ❸ *pek. dial.* glaimot; lišķēt; **apst.** ❶ kaut kā; pavirši; ❷ vieglprātīgi; ❸ veltīgi, velti; nevietā; ❹ nekautrējoties līdzekļu izvēlē; izmantojot visus līdzekļus; ❺ pagaidām; pirmajā brīdī; **saik.** ja; gadījumā, ja; kā būtu, ja; pat ja; **īpašv.** Gou *uzv.*
苟安 gǒu'ān dzīvot, nedomājot par nākotni; dzīvot kā nebūt, ka tikai diena nodzīvota
苟合 gǒuhé ❶ ielaisties mīlas sakaros; ❷ piemēroties; lišķēt
苟活 gǒuhuó jebkuriem līdzekļiem saglabāt savu dzīvību; dzīvot uz jebkuriem noteikumiem *(pat upurējot morāles principus)*
苟且 gǒuqiě ❶ kā pagadās; ka tik kaut kā; dzīvot ar vienas dienas rūpēm; strādāt kā pagadās; ❷ dzīvot ar vienas dienas rūpēm, nedomājot par nākotni
苟全 gǒuquán saglābāt veselu ādu; palikt dzīvam; kā nebūt turēties pie dzīvības
苟延残喘 gǒuyán-cánchuǎn kā nebūt attālināt pēdējo stundiņu *(dzīvot pēdējās dienas šajā pasaulē; vilkt nožēlojamu dzīvi)*
狗 gǒu **lietv.** ❶ suns; ❷ kucēns *(lācēns; tīģerēns)*; ❸ divpadsmit zīmju cikla 11. zīme *(Suņa gads)*; **īp.** nolādēts; sasodīts; **darb.** pieglaimoties; pielīst; līst uz vēdera *(kāda priekšā)*; **īpašv.** Gou *uzv.*
狗宝 gǒubǎo *ķīn. med.* suņa žultspūšļa, urīnpūšļa vai nieru akmeņi
狗吃屎 gǒuchīshǐ ar seju iekrist dubļos; visā augumā smagi nogāzties
狗豆子 gǒudòu·zi *zool.* ērce *(Acarina sp.)*
狗洞 gǒudòng ❶ suņa eja; ❷ caurums *(žogā)*; ❸ *pārn.* izeja
狗獾 gǒuhuān *zool.* āpsis *(Meles meles)*
狗命 gǒumìng suņa dzīve; nožēlojama eksistence
狗屁 gǒupì *sar.* blēņas; nieki; aplamības
狗肉 gǒuròu suņa gaļa *(kā pārtikas produkts Ķīnā)*
狗屎堆 gǒushǐduī *sar.* draņķis; mēsls; suņa sūds
狗头军师 gǒutóu-jūnshī ◊ stratēģis ar suņa galvu *(ne padomnieks, bet īsta nelaime; bēdu maiss, ne padomnieks)*
狗腿子 gǒutuǐ·zi *sar.* izdabātājs; izdabīgais suns; nodevējs
狗尾草 gǒuwěicǎo *bot.* zaļā sarene; čumiza *(Setaria viridis)*
狗窝 gǒuwō suņu būda
狗熊 gǒuxióng *zool.* Himalaju lācis *(Ursus tibetanus)*
狗血喷头 gǒuxuè-pēntóu suņa asins šļācas uz galvas *(lamāties pēdējiem vārdiem; lamāt no panckām laukā)*
狗咬狗 gǒuyǎogǒu rieties kā suņiem; suņu plēšanās; iekšējas ķildas
狗鱼 gǒuyú *zool.* Amūras līdaka *(Esox reicherti)*
狗运亨通 gǒuyùn-hēngtōng bet tad arī veicas visādiem draņķiem
狗崽子 gǒuzǎi·zi ❶ kucēns; ❷ draņķis; suņa bērns
狗蚤 gǒuzǎo suņu blusa
狗仗人势 gǒuzhàngrénshì suns, kas izmanto saimnieka aizbildniecību *(❶ suns kļūst bezkaunīgs tāpēc, ka viņa saimnieks ir liels vīrs; ❷ pazemot citus, slēpjoties aiz sava aizbildņa muguras)*
枸 gǒu/gōu/jǔ **sast.**
枸骨 gǒugǔ *bot.* Forčuna osmants *(Osmanthus fortunei)*
枸杞 gǒuqǐ *bot.* Ķīnas vilkoga; līcija *(Lycium chinensis)*
枸杞子 gǒuqǐzǐ *farm.* Ķīnas vilkogas augļi
勾(句) gōu/gōu **īpašv.** Gou *uzv.*
勾当 gòu·dang ❶ nodarboties ar lietām; ❷ vadīt; rīkot; ❸ stāties sakaros *(ar blēžiem un avantūristiem)*; ❹ nodarboties ar tumšām nelikumīgām lietām
诟(詬) gòu **darb.** ❶ bārt; rāt; ❷ kaunināt; apkaunot; **īpašv.** Gou *uzv.*
诟病 gòubìng *rakst.* ❶ apsūdzēt; pārmest; atmaskot; ❷ kauns; ass nosodījums
诟骂 gòumà ❶ lamāt; gānīt; kaunināt; ❷ lamas; gānīšana
构(構、搆) gòu **darb.** ❶ veidot; būvēt; celt; uzcelt; ❷ sacerēt; radīt; ❸ iecerēt; plānot; ❹ jumt *(mājas jumtu)*; ❺ savienot; sasiet; ❻ pabeigt; nobeigt; ❼ izsaukt; provocēt; ❽ iesaistīt *(noziegumā)*; **lietv.** ❶ būve; celtne; ēka; ❷ struktūra; ❸ literārs sacerējums; ❹ darbība; veikums; sasniegums; ❺ *bot.* papīra zīdkoks *(Broussonetia papyrifera)*
构成 gòuchéng ❶ uzcelt; radīt; uzkonstruēt; ❷ sastādīt; sastāvēt; ❸ konstrukcija; uzbūve;sastāvs; ❹ *lingv.* vārda sastāvs, struktūra; ❺ sastāv- *(daļa)*
构成主义 gòuchéngzhǔyì *māksl.* konstruktīvisms
构词 gòucí *lingv.* vārdu veidošana
构词法 gòucífǎ *lingv.* vārdu veidošanas paņēmieni
构架 gòujià *celtn.* karkass
构件 gòujiàn *celtn., mašīnb.* elements
构思 gòusī ❶ lolot; iecerēt, izauklēt *(ideju)*; ❷ *(literāra sacerējuma)* iecere
构图 gòutú *māksl.* gleznas kompozīcija
构陷 gòuxiàn ❶ lamatas; ❷ intriga
构造 gòuzào ❶ uzbūve; ❷ *(zemes garozas)* struktūra; ❸ *(tiltu, mehānismu u.c.)* konstrukcija
构筑 gòuzhù ❶ būvēt; celt; ❷ būve; celtne
购(購) gòu **darb.** ❶ pirkt; iepirkt; iegādāties;

❹izsolīt balvu par *(nozieguma atklāšanu)*; ❺uzpirkt; piekukuļot; ❻noslēgt mieru; salbt; izlīgt; **lietv.** ❼pirkums; iepirkums; pirkšana; ❽*bot.* parastā vērmeles

购储 gòuchǔ iepirkt; iepirkšana

购粮证 gòuliángzhèng pārtikas produktu kartiņa *(grāmatiņa) (līdz XX gs. 80. gadu beigām ĶTR)*

购买 gòumǎi ❶pirkt; iegādāties; ❷pirkšana; pirkums;

购买力 gòumǎilì pirktspēja

购销 gòuxiāo ❶pirkt un pārdot; ❷iepirkšana un realizācija; pirkšana un pārdošana

购置 gòuzhì iegādāties; pirkt; iepirkt

垢 gòu **lietv.** *rakst.* dubļi; netīrumi; **īp.** netīrs; pretīgs

垢腻 gòunì netīrumi

够(夠) gòu **darb.** ❶pietikt; būt pietiekamam, lai; ❷sasniegt *(noteiktu līmeni)*; ❸būt *(pilnā mērā)*; būt *(pietiekamā daudzumā)*; ❹atbilst *(noteiktām prasībām)*; ❺būt cienīgam, lai; būt *(kaut kā)* cienīgam; **apst.** ❻pietiekami; pietiekami daudz, lai; ❼gana; pilnā mērā; ❽diezgan *(grūts uzdevums)*; visai; kā nākas

够本 gòuběn ❶segt tikai izdevumus; nenest ne peļņu, ne zaudējumus; ❷pēc pašizmaksas; nenesošs zaudējumus; ❸pilnībā norēķināties; ❹cienīgs, uzticams *(cilvēks)*

够格 gòugé ❶apmierināt prasības; atbilst paraugam; ❷*(sava stāvokļa)* cienīgs

够交情 gòu jiāo·qing rēķināties ar draudzību; būt draudzīgam

够劲儿 gòujìnr ❶smagi; briesmīgi; ❷pamatīgi; krietni; kā nākas

够朋友 gòu péng·you ❶būt īstam draugam; ❷rēķināties ar draudzību

够戗 gòuqiàng ❶*dial.* nākties pamatīgi ciest; ❷smags, grūts; tāds, ka knapi var paciest

够瞧的 gòuqiáo·de ❶spēcīgs; stiprs; ❷augsts; liels; ❸briesmīgs; ❹krietni; vareni

够受的 gòushòu·de ❶Pietiek! Man pietiek! ❷knapi var turēt; knapi var ciest; ❸pamatīgi; stipri; nav ciešams

够味儿 gòuwèir *sar.* ❶patīkamas garšas; garšīgs; ❷interesants; kolorīts; lielisks

彀 gòu **darb.** uzvilkt loku; šaut ar loku; **lietv.** lamatas

彀中 gòuzhōng ❶*rakst.* lamatās, slazdā; ❷bultas lidojuma attālumā

媾 gòu **darb.** ❶apprecēties *(īpaši ar otro sievu)*; saieties; ❷*biol.* sapāroties; ❸draudzēties; ❹noslēgt mieru; **lietv.** ❺bigāmija; divlaulība; ❻labvēlība; žēlsirdība; augstsirdība

媾合 gòuhé ❶*biol.* pārošanās; kopulācija; ❷dzimuma akts

媾和 gòuhé vest sarunas par miera noslēgšanu; noslēgt mieru

媾疫 gòuyì *vet.* aplecināšanas slimība

gu

估 gū/gù **darb.** ❶vērtēt; izvērtēt; ❷aptuveni novērtēt; ❸veikt aprēķinu; ❹izteikt pieņēmumu; **lietv.** ❺novērtējums; aprēķins; ❻*novec.* tirgonis

估计 gūjì ❶novērtēt; aprēķināt *(noteikt)* vērtību; ❷izteikt pieņēmumu, viedokli; ❸prognozēt

估价 gūjià ❶noteikt *(preces, mantas vērtību)*; ❷aprēķināt; kalkulēt

估量 gū·liang ❶novērtēt; nosvērt; aptuveni noteikt; noteikt uz acumēru; ❷piemest prātā

沽 gū **darb.** tirgoties; pārdot; ❶pirkt; nopirkt; pirkts; **īpašv.** ❷Tjeņdzjina *(otrs Tjeņdzjinas pilsētas nosaukums)*; ❸Gu *uzv.*

沽名钓誉 gūmíng-diàoyù pirkt atpazīstamību, ķert uz āķa slavu *(ar negodīgiem līdzekļiem tiekties pēc slavas un popularitātes)*

孤 gū **lietv.** ❶bāra bērns *(bez tēva un mātes)*; *(apaļš)* bārenis; ❷vecpuisis; vieninieks; ❸**vietn.** mēs *(sīks vietvaldis, runājot par sevi feodālisma laikmetā Ķīnā)*; **īp.** vientuļš *(cilvēks)*; atsevišķa *(sala, bura u.c.)*; izolēts; attāls; attāli esošs; ❹**darb.** padarīt par bāreni; ❺pamest; atstāt; **īpašv.** Gu *uzv.*

孤傲 gū'ào ❶noslēgts un augstprātīgs; ❷sevī noslēdzies un augstprātīgs; ❸pašpārliecināts

孤本 gūběn unikāls *(grāmatas, manuskripta u.c.)* eksemplārs

孤雌生殖 gūcí shēngzhí *biol.* vairošanās partenoģenēzes ceļā; partenoģenēze

孤单 gūdān ❶vientuļš cilvēks; ❷justies ventuļi; vientulība

孤胆 gūdǎn drosmīgi, bezbailīgi cīnīties vienam pret vairākiem

孤独 gūdú ❶vientuļš; vientuļnieks; ❷vientuļa, savrupa dzīve

孤儿 gū'ér ❶bārenis; ❷apaļš bārenis

孤儿院 gū'éryuàn ❶bērnu nams; ❷bāreņu patversme

孤芳自赏 gūfāng-zìshǎng ❶tīksmināties pašam par sevi; ❷tīksmināties pašam par saviem talantiem; sevī iemīlējies

孤高 gūgāo ❶*rakst.* augstprātīgs; ❷pašpārliecināts; tāds, kas sevi uzskata par pārāku

孤寂 gūjì nomaļš; kluss un vientuļš; garlaicīga, skumja dzīve

孤家寡人 gūjiā-guǎrén ❶ mēs *(monarhs par sevi)*; ❷ atrāvies no kolektīva un zaudējis atbalstu *(cilvēks)*; ❸ bezpalīdzīgs vientuļnieks
孤军 gūjūn *milit.* armija, kurai nogriezts atkāpšanās ceļš; aplenkta karaspēka daļa
孤苦 gūkǔ vientulīgs, dzīves atstumts *(cilvēks)*
孤苦伶仃 gūkǔ-língdīng tāds, kam nav ne draugu, ne radu, ne mājas, ne mantas; viens kā koks
孤立 gūlì ❶ izolēts; ❷ savrups; ❸ vientuļš; ❹ izolēt; atšķirt; atdalīt no citiem
孤立木 gūlìmù vientuļš, atsevišķi augošs koks
孤立语 gūlìyǔ *lingv.* izolējošās valodas
孤立主义 gūlìzhǔyì *polit.* izolacionisms *(valsts noslēgtības politika)*
孤零 gūlíng vientuļš; vientulība
孤零零 gūlínglíng ❶ atsevišķa, vientuļa *(māja)*; ❷ būt vienatnē
孤陋寡闻 gūlòu-guǎwén ❶ aprobežots un maz zinošs; aprobežots prāts; ❷ maz izglītots *(cilvēks)*
孤僻 gūpì ❶ nomale; tāls nostūris; ❷ nesabiedrisks; sevī ierāvies; noslēgts raksturs; ❸ savdabīgs
孤孀 gūshuāng *(vientuļa)* atraitne
孤掌难鸣 gūzhǎng-nánmíng ar vienu plaukstu nav iespējams aplaudēt *(viens nav karotājs)*
孤注一掷 gūzhù-yīzhì likt visu uz vienas kārts *(iet uz lielu risku; riskēt ar visu)*

咕 gū **sast.**

咕咚 gūdōng **onom.** plunkšķis, lecot ūdenī; nogāzties ar troksni
咕嘟 gūdū **onom.** ūdens burbuļošana *(tējkannā)*; ❷ palāšu pilēšanas skaņa; ❸ guldzēšana, klunkšķēšana *(dzerot)*
咕嘟 gū·du ilgi vārīt *(gaļu, vistu u.c.)*
咕咕 gūgū **onom.** ❶ vistu kladzināšana; ❷ baložu dūdošana
咕唧 gūjī **onom.** ❶ čapstināšana *(ēdot)*; ❷ skaņas, kas rodas slampājot pa dubļiem
咕唧 gū·ji čukstēšana; sačukstēšanās
咕隆 gūlōng **onom.** dārdēt *(par pērkonu; par ratiem pa akmeņainu ceļu)*
咕噜 gūlū **onom.** ❶ burkšķēt *(par vēderu)*; ❷ dārdēt *(akmenim krītot)*
咕噜 gū·lu ņurdēt; bubināt; rūkt
咕哝 gū·nong ņurdēt; bubināt; rūkt

呱 gū/guā **onom.**

呱呱 gūgū maza bērna raudāšanas skaņa; maza bērna raudas

姑 gū **lietv.** ❶ tēva māsa; tante *(pa tēva līniju)*; ❷ vīra māsa; svaine; ❸ vīra māte; ❹ *dao.* priesteriene; *bud.* mūķene; **apst.** ❶ īslaicīgi; uz brīdi; ❷ pagaidām; ❸ pirmajā brīdī; **īpašv.** Gu *uzv.*

姑表 gūbiǎo brālēni *(pa tēva līniju)*
姑夫 gū·fu tēva māsas vīrs
姑姑 gū·gu tēva māsa; tante *(pa tēva līniju)*
姑舅 gūjiù brālēni *(pa tēva līniju)*
姑母 gūmǔ tēva māsa; tante *(pa tēva līniju)*
姑奶奶 gūnǎi·nai *sar.* precējusies meita
姑娘 gū·niang ❶ jaunkundze; meitene; ❷ *sar.* meita
姑且 gūqiě ❶ pagaidām; ❷ lai; lai arī; ❸ jau nerunājot par; ❹ blakus visam pārējam
姑嫂 gūsǎo ❶ vīra māsa; svaine; ❷ brāļa sieva; ❸ vedekla
姑息 gūxī ❶ iecietīgi izturēties *(pret kaut ko nevēlamu)*; ❷ skatīties caur pirkstiem; ❸ izdabāt
姑息剂 gūxījì *farm.* paliatīvs *(īslaicīga atvieglojuma radīšanai paredzēts līdzeklis)*
姑息养奸 gūxī-yǎngjiān ❶ iecietība audzē netikumus *(noziedzīga iecietība)*; ❷ censties dzīvot bezrūpīgā dīkdienībā; ❸ *farm.* paliatīvs; izmantot paliatīvus līdzekļus
姑爷 gū·ye *sar.* meitas vīrs; znots
姑丈 gūzhàng tēva māsas vīrs
姑子 gū·zi *sar.* ❶ mūķene; ❷ vīra jaunākā māsa; ❸ neprecēta sieviete; meitene

轱(軲) gū **sast.** ❶ transporta līdzeklis; ❷ ritenis *(transporta līdzekļa sastāvdaļa)*; ❸ **īpašv.** Gu *uzv.*

轱辘 gū·lu *sar.* ritenis

骨 gū/gǔ **sast.**

骨朵儿 gū·duor *sar.* pumpurs
骨碌 gū·lu ripot *(par bumbu u.c.)*

菰 gū **lietv.** *bot.* platlapainā tuskarora *(Zizania latifolia)*

辜 gū **lietv.** noziegums; vaina; **īpašv.** Gu *uzv.*

辜负 gūfù ❶ neattaisnot cerības; neattaisnot uzticību; ❷ sarūgtināt

菁 gū **sast.**

菁葖 gūtū *bot.* ❶ somenis; ❷ skrejlapa

箍 gū **darb.** ❶ apstīpot *(mucu)*; ❷ apsiet *(galvu ar dvieli)*; **lietv.** dzelzs stīpa

箍桶匠 gūtǒngjiàng mucinieks

古 gǔ **lietv.** ❶ senatne; senie laiki; ❷ senie cilvēki; *(mirušie)* senči; ❸ *konf.* senā *(ideālā)* kārtība; augsti morāles principi; ❹ sena dzeja *(kurā pieci hieroglifi veido vienu dzejas rindu)*; ❺ dzeja *(laikmetā pirms Tan dinastijas)*; **īp.** ❶ sens; sena *(glezna)*; sens *(porcelāns u.c.)*; ❷ antikvārs *(priekšmets)*; ļoti vecs; **sast.** paleoarheo-; **īpašv.** ❶ *saīs.* Kuba; ❷ Gu *uzv.*

古奥 gǔ'ào sens un dziļa satura *(teksts)*; arhaisks *(stils, valoda u.c.)*

古巴 Gǔbā Kuba
古巴人 gǔbārén kubietis
古板 gǔbǎn ❶ antīks *(sens)* ksilogrāfs; ❷ atpalicis; konservatīvs; ❸ inerts
古词 gǔcí *lingv.* arhaisms
古代 gǔdài ❶ senie laiki; senās dinastijas; ❷ sens, antīks *(sabiedrība, tradīcijas, arhitektūra u.c.)*
古代史 gǔdàishǐ seno laiku vēsture
古道热肠 gǔdào-rècháng būt atsaucīgam un sirsnīgam *(neparasta sirsnība, labestība; sirsnīga atsaucība)*
古典 gǔdiǎn ❶ senie likumi *(reglamenti)*; ❷ klasiķu citāti *(spārnotie teicieni)*; ❸ klasiskā *(literatūra, mūzika, sacerējumi u.c.)*
古典派 gǔdiǎnpài ❶ klasiskā skola; ❷ klasiķis
古典主义 gǔdiǎnzhǔyì *lit.* klasicisms
古董 gǔdǒng ❶ antikvāra manta, lieta; ❷ aizrauties ar antikvāru lietu kolekcionēšanu; ❸ antikvāru lietu kolekcionārs; ❹ vecmodīga lieta; ❺ *pārn.* atpalicis, konservatīvs cilvēks; konservators
古尔邦节 Gǔ'ěrbāngjié *rel.* kurban-bairams *(12. mēneša 10. dienā pēc musulmaņu lunārā kalendāra svinamie ikgadēji upurēšanas svētki, kas sakrīt ar hadžu)*
古方 gǔfāng sena recepte; senās ārstēšanas metodes
古风 gǔfēng ❶ seni ieradumi un morāles normas; ❷ arhaiskums; ❸ vienkāršas kā senatne morāles normas; ❹ *lit.* arhaiskā stila dzeja; seno dzejnieku atdarinājumi *(sākot ar Tan dinastiju)*
古怪 gǔguài ❶ dīvains *(ekscentrisks cilvēks)*; dīvaina uzvedība; ❷ ērmības; ērms
古吉拉特语 gǔjílātèyǔ gudžarati valoda *(Indija)*
古籍 gǔjí senā literatūra; senas grāmatas
古迹 gǔjì ❶ senatnes pieminekļi; ❷ vēsturiskas vietas
古今中外 gǔjīn-zhōngwài ❶ senatnē un mūsdienās; ❷ *(Ķīnas)* iekšienē un aiz tās robežām; ❸ visos laikos un visās zemēs
古旧 gǔjiù ❶ sens; antīks; ❷ konservatīvs; ❸ patriarhāls; vecmodīgs
古柯 gǔkē *bot.* koka *(Erythroxylum coca)*
古柯碱 gǔkējiǎn *farm.* kokaīns
古兰经 Gǔlánjīng *rel.* Korāns
古老 gǔlǎo ❶ senatne; ❷ sena *(valsts)*; senas *(tautas)*; seni *(paradumi un tradīcijas)*
古朴 gǔpǔ sena *(klasiska)* vienkāršība
古琴 gǔqín *mūz.* gucjin *(sens ķīniešu piecstīgu citaras paveids)*
古人类学 gǔrénlèixué paleoantropoloģija
古色古香 gǔsè-gǔxiāng tālas senatnes aromāts; sirmās senatnes pievilcība
古生代 gǔshēngdài *ģeol.* paleozoja ēra
古生界 gǔshēngjiè *ģeol.* paleozoja grupa
古生物 gǔshēngwù pārakmeņojušās seno augu un dzīvnieku atliekas
古生物学 gǔshēngwùxué paleontoloģija; paleobioloģija
古生物学家 gǔshēngwùxuéjiā paleontologs
古诗 gǔshī *lit.* sena dzeja; sens dzejolis
古书 gǔshū senas grāmatas
古铜色 gǔtóngsè tumšbrūnā krāsa; kapara krāsa
古玩 gǔwán antikvāra manta *(lieta)*
古玩家 gǔwánjiā antikvāru lietu kolekcionārs; antikvārs
古玩商 gǔwánshāng antikvāru lietu kolekcionārs; antikvārs
古往今来 gǔwǎng-jīnlái no laiku laikiem līdz mūsdienām; gan senatnē, gan tagad; visos laikos; vienmēr
古为今用 gǔwéijīnyòng ◊ pagātnes mantojumu – kalpošanai mūsdienām; izmantot senās vērtības mūsdienu interesēs
古为今用, 洋为中用 gǔwéijīnyòng,yángwéizhōngyòng ◊ senās vērtības – mūsdienu problēmu risinājumiem; aizrobežu vērtības – izmantošanai Ķīnā
古文 gǔwén ❶ guveņ – senās rakstu zīmes *(Džou 周 laikmeta rakstu zīmes, kurās uzrakstīts „Šudzjin" 书经 kanons)*; ❷ senā *(antīkā)* literatūra; ❸ literatūras stils pēc VIII gs. beigu reformām
古文字 gǔwénzì senās rakstu zīmes
古物 gǔwù arheoloģiskie atradumi; arheoloģiskās kultūras vērtības
古昔 gǔxī *rakst.* senie laiki; senatne
古稀 gǔxī *rakst.* septiņdesmitgadīgs cilvēks; cilvēks, kas sasniedzis 70 gadu slieksni
古训 gǔxùn vecajo pamācības, kas kļuvušas par likumiem; seno komentētāju klasisko tekstu skaidrojumi
古雅 gǔyǎ ❶ senā *(antīkā)* vienkāršība un elegance; ❷ klasisks; antīks
古猿 gǔyuán *paleont.* paleopiteks
古装 gǔzhuāng sens tērps; senas drānas
古拙 gǔzhuō sens un primitīvs; atbilstošs senajam garam

汩

gū **lietv.** *(valsts)* pārvaldīšanas kārtība; **darb.** ❶ tecēt caur; plūst *(par upi)*; ❷ pārpludināt; apvaldīt *(straumi)*; **īp.** haotisks; jaukts; sajaukts; ❸ straujš; steidzīgs; **īpašv.** Gu *uzv.*
汩汩 gūgū ❶ ūdens šļakstu skaņas atdarinājums; šļakstīties; ūdens skalošanās; ❷ strauji tecēt; velties *(par viļņiem)*; ❸ strauji attīstīties *(par idejām)*; ❹ daudz; lielā skaitā; ❺ satraukt; saviļņojošs

谷(穀)

gū **lietv.** ❶ kalnu strauta gultne; ❷ ieleja; ieplaka kalnos; aiza; ❸ bezdibenis; krauja; ❹ *saīsin.* graudaugu kultūras: prosa; rīsi; neattīrīti rīsi; ❺ grūtība; dilemma; **īp.** labs; jauks; **darb.** audzēt; **īpašv.** Gu *uzv.*

G

谷仓 gǔcāng ✪graudu glabātuve; ✪klēts; ✪graudu audzēšanas rajoni

谷草 gǔcǎo salmi

谷壳 gǔké pelavas

谷类 gǔlèi graudaugi; graudaugu kultūras

谷神星 gǔshénxīng *astr. (pundurplanēta)* Cerera

谷物 gǔwù ✪graudi; ✪graudaugi

谷雨 gǔyǔ graudu lieti *(6. no 24 lunārā kalendāra sezonām, laikā no 20.–21. aprīlim)*

谷子 gǔ·zi ✪prosa; ✪rīsi; ✪neattīrīts rīsi

股 gǔ **lietv.** ✪kāja; gurns; ekstremitātes; ✪*anat.* gūža; gurns; ✪posms; sekcija; nodaļa; galds *(iestādē)*; ✪*(diegu, dzijas)* šķipsna; ✪akcija; paja; daļa no veselā; ✪*(gaisa, tvaika)* mutulis; *(dūmu)* stabs; ✪*(laupītāju)* banda, grupa; ✪*mat.* garā katete; **skait.** ✪*dūmu stabiem, karsta gaisa strāvām, smaržu viļņiem u. tml.;* ✪*laupītāju bariem; ienaidnieku karaspēka grupām u.c.*; **īpašv.** Gu *uzv.*

股本 gǔběn ✪akciju *(paju)* kapitāls; ✪akcijas; pajas

股东 gǔdōng akcionārs; paju turētājs; kompanjons

股匪 gǔfěi barā organizēti laupītāji; laupītāju bars

股份 gǔfèn ✪paja; ✪paju *(sabiedrība)*; ✪paju *(sabiedrība ar ierobežotu atbildību)*

股骨 gǔgǔ *anat.* gurna kauls; iegurnis

股金 gǔjīn paju kapitāls; akcionāru kapitāls

股利 gǔlì *fin.*dividendes

股票 gǔpiào *fin.* akcija

股疝 gǔshàn *med.* iegurņa trūce

股息 gǔxī *fin.* dividendes

股子 gǔ·zi ✪paja; akcija; ✪spēks; liels daudzums; masa

骨 gǔ/gū **lietv.** ✪*(cilvēka vai dzīvnieka)* kauls; ✪skelets; karkass; pamats; ✪cilvēka būtība; cilvēka rakstura īpatnības *(it īpaši stipra griba, patmīlība u.c.)*; ✪kauli; mirstīgās atliekas; pīšļi; **īp.** kaula; no kaula; kā kauls; **sast.** osteo *(hondroze u.c.)*; **īpašv.** Gu *uzv.*

骨肥 gǔféi *lauks.* mēslojums no kaulu miltiem

骨粉 gǔfěn kaulu milti

骨干 gǔgàn ✪*anat.* diafīze *(cauruļveida kaula vidusposms)*; ✪skelets, karkass

骨骼 gǔgé *anat.* skelets

骨骼肌 gǔgéjī *anat.* skeleta muskuļi

骨鲠在喉 gǔgěng-zàihóu it kā kauls rīklē *(✪nespēt pateikt ne vārda; ✪tā vien gribas pateikt, bet nespēt dabūt ne vārda pār lūpām)*

骨骺 gǔhóu *anat.* epifīze *(cauruļveida kaula gals)*

骨化 gǔhuà pārkauloties; kļūt stīvam

骨灰 gǔhuī ✪dzīvnieku kaulu pelni; ✪cilvēka pīšļi

骨灰盒 gǔhuīhé urna ar aizgājēja pīšļiem

骨架 gǔjià ✪skelets; ✪karkass

骨胶 gǔjiāo kaulu līme

骨节 gǔjié *anat.* locītava

骨结核 gǔjiéhé *med.* kaulu tuberkuloze

骨科 gǔkē *med.* ✪osteoloģija; ✪osteoloģijas nodaļa slimnīcā

骨痨 gǔláo *med.* kaulu tuberkuloze

骨料 gǔliào *celtn.* nešķīstoša pildviela, ko pievieno saistvielai

骨膜 gǔmó *anat.* kaula plēve

骨膜炎 gǔmóyán *med.* kaulu plēves iekaisums

骨牌 gǔpái ķīniešu domino *(spēle ar 32 kauliņiem; katram kauliņam vienā pusē atzīmēts punktu skaits)*

骨盆 gǔpén *anat.* gūžas kauls

骨气 gǔqì ✪stingra griba; milzīgs gribasspēks; ✪stingrs, spēcīgs *(rokraksts)*

骨肉 gǔròu ✪asinsradniecība; ✪īstie brāļi un māsas; ✪īstie bērni

骨瘦如柴 gǔshòu-rúchái kauli un āda; vājš kā skelets; kaulu maiss

骨髓 gǔsuǐ *anat.* kaulu smadzenes

骨炭 gǔtàn kaulu ogles

骨痛热 gǔtòngrè *med.* denges drudzis

骨血 gǔxuè ✪īstie bērni; ✪asinsradniecība

骨折 gǔzhé *med.* kaulu lūzums

骨子 gǔ·zi ✪karkass; skelets; ✪lietas būtība; pats galvenais

骨子里 gǔ·zilǐ *sar.* sirdī; dvēselē; sevī; *(kaut kas)* ļoti personīgs

牯 gǔ **lietv.** *novec.* govs; vērsis

牯牛 gǔniú bullis; bifelis

贾(賈) gǔ **lietv.; darb.** ✪tirgotājs; tirgonis; komersants; ✪nodarboties ar tirdzniecību; pirkt; pārdot

罟 gǔ **lietv.** zvejnieku tīkls; **darb.** ķert zivis ar tīklu

钴(鈷) gǔ **lietv.** *ķīm.* kobalts (Co)

蛊(蠱) gǔ **lietv.** ✪*mit.* indīga radība *(pēdējā, kas palikusi traukā un piesūkusies ar tās aprīto citu kukaiņu indi)*; maizes tārps; ✪*(no indīgiem insektiem gatavota)* inde; ✪*(uz nāvi notiesātā)* atriebīgā dvēsele; ✪burvības; burvestības; burvju sazvērestības; **darb.** noburt; apburt; pavest; kārdināt

蛊惑 gǔhuò ✪pavest; iekārdināt; ✪pavešana; demagoģija; demoralizēšana; saindēšana

蛊惑性 gǔhuòxìng demagoģiskums; demagoģiska rakstura

鹄(鵠) gǔ/hú **sast.**

鹄的 gǔdì *rakst.* mērķa centrs; mērķis *(šaušanai ar*

G

loku)

毂(轂) gǔ **lietv.** riteņa rumba

鼓(皷) gǔ **lietv.** ❶bungas, tamburīns; ❷*vēst.* bungu sitieni *(armijā – signāls uzbrukuma sākšanai)*; ❸*(bremžu)* cilindrs; ❹gaisa ventilācija; **darb.** ❶sist, spēlēt *(bungas)*; ❷spēlēt *(citaru)*; ❸doties uzbrukumā *(senatnē – bungu rīboņas pavadībā)*; uzmundrināt; ❹iekustināt; virzīt; ❺sist plaukstas; plaukšķināt; ❻būt asprātīgam; ❼sasprindzināt *(spēkus)*; ❽uzpūsties; piepūsties; ❾izvalbīt *(acis)*; ❿saskaitīt; aprēķināt; **īp.** izspiedies; uztūcis; **skait.** *nakts sardzēm*; **īpašv.** Gu *uzv.*

鼓吹 gǔchuī ❶aģitēt; propagandēt; izvērst propagandas kampaņu; ❷sludināt; ❸dievvārdi; ❹izvirzīt; ❺slavināt; reklamēt; afišēt

鼓槌 gǔchuí bungu sitamais kociņš

鼓点子 gǔdiǎn·zi bungu rībona

鼓动 gǔdòng ❶aģitēt; ❷inspirēt

鼓风 gǔfēng ❶pūst gaisu *(ar plēšām)*; gaisa pūšana, ❷ventilācija

鼓风机 gǔfēngjī *mašīnb.* ventilācijas iekārta

鼓风炉 gǔfēnglú *metal.* konverters *(metālkausēšanas krāsns ar gaisa ventilāciju)*

鼓鼓囊囊 gǔ·gu-nāngnāng uzpūsties; būt pārpilnam; bāztin piebāzts

鼓惑 gǔhuò izraisīt šaubas; celt jukas; provocēt

鼓励 gǔlì ❶iedvesmot; uzmundrināt; ❷atbalstīt; ❸veicināt

鼓楼 gǔlóu bungu tornis *(izplatīts daudzās Ķīnas lielajās pilsētās; ar bungu rīboņu tika ziņots, cik pulkstenis; vajadzības gadījumā skanēja briesmu signāls)*

鼓膜 gǔmó *anat.* bungādiņa

鼓膜炎 gǔmóyán *med.* bungādiņas iekaisums; miringīts

鼓起 gǔqǐ ❶uzmundrināt; ❷saņemt dūšu; ❸sasparoties

鼓师 gǔshī *teātr.* bundzinieks – diriģents ķīniešu teātrī

鼓手 gǔshǒu bundzinieks

鼓舞 gǔwǔ ❶iedvesmot; iedvesma; būt iedvesmotam; ❷spārnot; ❸izraisīt entuziasmu

鼓乐喧天 gǔyuèxuāntiān dārd mūzika un apdullina debesis *(par dārdošajiem orķestriem)*

鼓噪 gǔzào ❶klaigas; ❷balsu dunoņa

鼓掌 gǔzhǎng aplaudēt; sist plaukstas

鼓胀 gǔzhàng *med.* meteorisms

鼓铸 gǔzhù *rakst.* metālkalšana

鼓足 gǔzú ❶bungu paliktnis; ❷sasprindzināt visus spēkus; ❸saņemt dūšu

臌 gǔ **darb.** uztūkt; uzpampt; sabriest; **īp.** uzpampis; uztūcis; uzpūties

臌胀 gǔzhàng ❶*med.* meteorisms; ❷*vet.* timpānija

瞽 gǔ **lietv.** ❶aklais; ❷muzikants *(senajā Ķīnā – atbildīgais par rituāla mūziku)*; **īp.** ❶akls; ❷nesaprātīgs; bezjēdzīgs; aplams

瞽者 gǔzhě *rakst.* ❶aklais; ❷muzikants *(atbildīgais par rituāla mūziku)*

估 gù/gū **sast.**

估衣 gù·yi lietotas, valkātas drēbes

估衣铺 gù·yipù lietotu drēbju veikaliņš

固 gù **īp.** ❶stiprs; izturīgs; ❷nostiprināts; ❸ciets, stingrs; ❹mierīgs; nemainīgs; ❺neatlaidīgs; uzstājīgs; ❻ierobežots; neizglītots; **apst.** ❶stipri; pamatīgi; ❷stingri; apņēmīgi; konsekventi; spītīgi; ❸protams; pats par sevi; noteikti; ❹kaut gan, protams; ❺no paša sākuma; sākotnēji; vienmēr; ❻patiešām; patiesībā; ❼pagaidām; vispirms; **darb.** ❶nostiprināties; nostāties uz kājām; ❷nostiprināt; atbalstīt; ❸nomierināt; ❹uzstājīgi tiekties pēc; **lietv.** cietoksnis; balsts; **īpašv.** Gu *uzv.*

固步自封 gùbù-zìfēng ❶samierināties ar jau sasniegto; neizvirzīt jaunus mērķus; ❷konservatīvs

固氮菌 gùdànjūn *biol.* slāpekli piesaistošās baktērijas

固氮作用 gùdàn zuòyòng *biol.* slāpekļa saistvielas funkcija; azotfiksācija

固定 gùdìng ❶stingri noteikt; stabilizēt; fiksēt; ❷tikt fiksētam *(līgumā)*; ❸nekustīgs; stingri piestiprināts; ❹pastāvīgi *(ienākumi, profesija, dzīves vieta u.c.)*; nemainīgs; ❺*dial.* lai tur vai kas

固结 gùjié sacietēt *(par cementu, javu u.c.)*

固陋 gùlòu ❶neizglītots; ❷aprobežots

固然 gùrán ❶lai arī; lai gan, tomēr; ❷protams

固若金汤 gùruòjīntāng neieņemams cietoksnis; nesagraujama citadele

固沙林 gùshālín *mežsaimn.*, *mežrūpn.* meža stādījumi plūstošo smilšu apturēšanai

固守 gùshǒu ❶neatlaidīgi turēties; ❷stingri turēties *(pie sava viedokļa)*; ❸sīksti aizsargāties

固态 gùtài *fiz.* cietviela

固体 gùtǐ cietais kurināmais *(sausais spirts)*

固习 gùxí iesīkstējis ieradums

固有 gùyǒu piemītošs; raksturīgs; pastāvīgs; parasts

固执 gù·zhi ❶stūrgalvīgi iestāties par; spītīgi turēties pie *(kļūdainiem uzskatiem)*; ❷nepiekāpīgs; uzstājīgs

故 gù **lietv.** ❶iemesls; iegansts; motīvs; argumentācija; ❷notikums; atgadījums; nelaimes gadījums; ❸sen pagājušie notikumi; senatne; ❹sens draugs; sirdsdraugs; sena draudzība; **darb.**

nomirt; vairs nebūt starp dzīvajiem *(parasti par vecāko paaudzi)*; **īp.** ❶sens; antīks; iepriekšējais; ❷vecs; nonēsāts; izgājis no apgrozības; nederīgs; ❸agrākais; ❹dzimtā *(puse)*; tuvs; ❺mirušais *(par vecākiem)*; **apst.** ❶sen; agrāk; tīši; tīšām; ar nodomu; apzinīgi; **saik.** ❶tāpēc; ❷tātad; **īpašv.** Gu *uzv.*

故步自封 gùbù-zìfēng sevi ierobežot ar iepriekšējo pieredzi *(apstāties attīstībā un ieslēgties savā čaulā)*

故此 gùcǐ tā dēļ; tādēļ; tieši tāpēc

故都 gùdū kādreizējā *(bijusī)* galvaspilsēta

故而 gù'ér tāpēc; tieši tāpēc

故宫 gùgōng ❶bijušo valdnieku pils; ❷Gugun(s) *(kopš Min dinastijas XV gs. – imperatoru pils Beidzjinā; mūsdienās muzejs)*

故国 gùguó *rakst.* sena valsts; tēvzeme; dzimtene; dzimtā puse

故技 gùjì vecs paņēmiens *(iemīļots triks)*; veca viltība

故交 gùjiāo *rakst.* sens draugs; sena draudzība *(pazīšanās)*

故旧 gùjiù sena draudzība; pārbaudīts draugs

故居 gùjū ❶agrākā dzīves vieta; dzimtā māja; ❷māja *(kurā kādreiz dzīvojis slavens rakstnieks, mākslinieks u.c.)*

故里 gùlǐ dzimtā puse; dzimtās vietas; dzimtais ciems

故弄玄虚 gùnòng-xuánxū apzināti piedot noslēpumainību tukšai lietai *(muļķot cilvēkus; pūst miglu acīs)*

故人 gùrén ❶sens draugs; ❷bijusī *(sieva, vīrs)*; ❸mirušais *(tuvinieks)*

故杀 gùshā *jur.* slepkavība ar iepriekšēju nodomu

故实 gùshí ❶vēsturiski fakti; ❷seni notikumi; ❸rīcība

故世 gùshì ❶nomirt; ❷nāve

故事 gùshì ❶pagātnes fakti *(precedenti)*; ❷šablons; trafarets; ❸vecā kārtība; ❹nevērīgi vai formāli pildīt savus pienākumus

故事 gù·shi ❶seni notikumi; nostāsts; ❷*lit.* ❶stāsts; novele; ❷pasaka; leģenda; ❸notikums; nepatīkams atgadījums; ❹sižets

故事片 gù·shipiān mākslas filma

故事员 gù·shiyuán stāstnieks; stāstītājs

故态 gùtài ❶ierasts dzīvesveids; ❷pierasts stāvoklis

故态复萌 gùtài-fùméng vecais ieradums atkal paņēmis savā varā *(atkārtot kaut ko sliktu; atgriezties pie vecajiem netikumiem)*

故土 gùtǔ dzimtene; dzimtā puse

故乡 gùxiāng dzimtais ciems *(dzimtene; dzimtā puse)*

故意 gùyì ❶senajo *(agrāko paaudžu)* domas *(nodomi)*; ❷tīšām; ar nolūku

故友 gùyǒu mirušais draugs

故障 gùzhàng ❶defekts; kļūme; bojājums; ❷šķērslis

故知 gùzhī *rakst.* sena draudzība *(pazīšanās)*; sens draugs

故址 gùzhǐ *(senas pilsētas)* agrākā atrašanās vieta; senas apdzīvotas vietas drupas

故纸堆 gùzhǐduī vecu grāmatu kaudze; makulatūra

顾(顧)

gù **darb.** ❶atskatīties; pavērst skatu uz; skatīties uz; paskatīties apkārt; ❷pagriezties atpakaļ; ❸pievērst uzmanību; izrādīt interesi; ❹rūpēties par; ❺rēķināties ar *(sekām, apstākļiem u.c.)*; skatoties kā; atkarībā no tā, kā; ❻apmeklēt; pagodināt ar apmeklējumu; **apst.** gluži otrādi; gluži pretēji; turpretim; ❶vēl; vēl reizi; par jaunu; **lietv.** ❶līdzcietība; uzmanība; rūpes; ❷apmeklējums; vizīte; **saik.** taču; tomēr; bet; **īpašv.** Gu *uzv.*

顾此失彼 gùcǐ-shībǐ vienu pamanīt un citu palaist garām *(visam izsekot nav iespējams)*

顾及 gùjí ❶ņemt vērā; ❷rēķināties (ar)

顾忌 gùjì ❶sargāties; baidīties; gaidīt nepatikšanas; ❷atteikties no rīcības; ❸piesardzība; šaubas

顾客 gùkè ❶pircējs; ❷klients; klientūra; ❸patērētājs

顾虑 gùlǜ ❶apdomāt; spriest; ❷rūpēties; sargāties; ❸baidīties; ❹piesardzība; nemiers; rūpes

顾名思义 gùmíng-sīyì ieraudzījis nosaukumu, domā par *(priekšmeta)* saturu *(nosaukums uzvedina uz domām par priekšmeta saturu)*

顾盼 gùpàn *rakst.* vērot; raudzīties; lūkoties apkārt; atskatīties uz *(pārdzīvoto)*

顾盼自雄 gùpàn-zìxióng atskatīties un pieņemt brašu stāju *(būt apmierinātam ar sevi)*

顾全 gùquán rūpēties *(par to, lai viss būtu vislabākajā kārtībā)*; domāt *(par savu reputāciju)*; rēķināties ar *(kopējām interesēm)*

顾问 gùwèn ❶padomnieks; ❷konsultants

顾惜 gùxī ❶nožēlot *(par kaut ko)*; sargāt *(savu vai citu veselību u.c.)*; ❷saudzīgi attiekties pret; uzņemties aizbildniecību

顾主 gùzhǔ ❶pircējs; ❷klients; klientūra; patērētājs

雇(僱)

gù **darb.** ❶salīgt *(strādnieku)*; salīgt sevā vietā; ❷noīrēt; fraktēt *(kuģi)*; ❸pateikties; **īpašv.** algots

雇工 gùgōng ❶nolīgt *(darbaspēku)*; ❷dienas strādnieks; algots strādnieks

雇农 gùnóng ❶laukstrādnieks; ❷kalps

雇佣 gùyōng ❶nolīgt; ❷līgts *(darbaspēks)*

雇佣军 gùyōngjūn ❶algotņu karaspēks; ❷algotņi

雇员 gùyuán ārštata darbinieks; brīva līguma strādnieks

雇主 gùzhǔ darba devējs; saimnieks

痼 gù **īp.** hronisks; ielaists; sens
痼疾 gùjí iesīkstējusi *(hroniska)* slimība
痼癖 gùpǐ sens netikums
痼习 gùxí iesakņojies *(slikts)* ieradums

锢(錮) gù **darb.** ❶lodēt; ❷metināt; ❸ielikt cietumā; apcietināt; ❹aizturēt; noslēgt *(kādam)* ceļu; **īp.** nepārejošs; hronisks
锢露 gù·lou aizlodēt *(caurumu katlā)*

gua

瓜 guā **lietv.** *lauks.* ❶ķirbjaugu kultūras; melone; ķirbis; arbūzs; ❷nūja ar ķirbjveida uzgali *(ko nēsā procesijās)*
瓜代 guādài nomainīt *(kaut ko)*; nomaiņa *(pēc termiņa beigšanās)*
瓜当 guādāng augļa kātiņš
瓜蒂 guādì augļa kātiņš
瓜分 guāfēn ❶sadalīt *(ienākumus)*; ❷sagriezt *(vairākās daļās)*
瓜葛 guāgé savijušies ķirbju stiebri *(vīra un sievas attiecības; radnieciskas, draudzīgas, tuvas attiecības)*
瓜类 guālèi *lauks.* ķirbjaugu kultūras
瓜皮帽 guāpímào ķīniešu tradicionālā melna atlasa cepurīte ar bumbulīti *(pēc formas atgādina pusarbūzu)*
瓜熟蒂落 guāshú-dìluò kad ķirbis nogatavojies, kātiņš nokrīt *(katrā lietā kaut ko var sasniegt tad, ja radušies nepieciešamie apstākļi)*
瓜田 guātián *lauks.* ķirbjveidīgo lauks
瓜田李下 guātián-lǐxià zem svešas plūmes sakārtot cepuri un svešā ķirbju laukā sakārtot apavus *(rīcība, kas izraisa aizdomas; radīt aizdomu iegānstu)*
瓜子 guāzǐ *(arbūzu, meloņu, saulespuķu)* sēkliņas

呱 guā/gū **sast.**
呱嗒 guādā **onom.** blaukš *(un durvis ciet)*
呱嗒板儿 guā·dabǎnr tarkšķis *(naktssarga darba rīks)*
呱呱 guāguā **onom.** kvā! kvā!
呱呱叫 guāguājiào *sar.* prīmā; pa pirmo
呱唧 guā·ji **onom.** aplausi; plaukšķināšana

刮(颳) guā **darb.** ❶drāzt; kasīt *(ar nazi)*; izkasīt; ❷skrāpēt *(ar skrāpi)*; *tehn.* šāberēt; ❸skūt; noskūt *(bārdu)*; ķemmēt *(matus)*; ❹novilkt *(ādu)*; ❺tīrīt *(zivi, ķirbi, mizu u.c.)*; ❻uzsmērēt *(klīsteri)*; ❼aizķert *(pretimbraucošo auto)*; berzties; ❽*sar.* aptīrīt *(tautu)*; ❾pūst *(par vēju)*
刮刀 guādāo ❶skrāpis; ❷kasīklis
刮地皮 guā dìpí ❶aplaupīt un aptīrīt *(tautu)*; ❷izspiest *(no tautas nodokļus)*
刮掉 guādiào ❶nodzīt *(bārdu)*; ❷nokasīt *(krāsu)*; ❸izkasīt *(drukas kļūdu tekstā)*
刮宫 guāgōng *med.* tīrīt dzemdi
刮脸 guāliǎn skūt *(bārdu)*
刮脸刀 guāliǎndāo skuveklis
刮脸皮 guā liǎnpí novilkt sejas ādu *(publiski nokaunināt; likt kādam nokaunēties par padarīto)*
刮目相看 guāmù-xiāngkàn paskatīties uz *(kādu)* ar pavisam citām acīm *(mainīt viedokli par kādu personu)*
刮破 guāpò ❶skujoties savainot *(seju)*; ❷izkasīt *(caurumu papīrā, labojot drukas kļūdu)*
刮削 guāxiāo ❶kasīt; ❷kasīklis; skrāpis

胍 guā **lietv.** *ķīm.* guanidīns
胍基 guājī *ķīm.* guanidīna grupa

鸹(鴰) guā **lietv.** *sar.* vārna

剐(剮) guǎ **darb.** ❶iegriezt sev; sadurt *(pirkstu)*; ❷*vēst.* sacirst cilvēku četrās daļās *(soda veids senajā Ķīnā)*

寡 guǎ **lietv.** ❶vecmeita; atraitnis; vientulis; atraitnība; **apst.** ❷maz; maz *(prieka, pieredzes)*; nedaudz; reti; **īp.** ❸vientuļš; ❹necienīgs; ❺pliekans un bezgaršīgs; **darb.** ❻samazināt; mazināt; ❼pazemināt; pazemot; saīsināt; ❽ņemt vērā; rēķināties ar; uzmanīgi attiekties; ❾kļūt par atraitni
寡不敌众 guǎbùdízhòng mazskaitlīgais nespēj turēties pretī daudzskaitlīgam *(karaspēkam)* *(❶karotāju saujiņa nespēj turēties pretim pretinieku pūļiem; ❷viens nav karotājs)*
寡断 guǎduàn ❶nespēt pieņemt lēmumu; izlēmības trūkums; ❷neizlēmīgs; neizlēmība
寡妇 guǎ·fu atraitne
寡居 guǎjū ❶vienatnē dzīvojoša *(atraitne)*; ❷dzīvot atraitnes dzīvi
寡廉鲜耻 guǎlián-xiǎnchǐ nezināt ne kauna, ne goda *(tikumu pagrimums)*
寡情 guǎqíng ❶bezjūtīgs; ❷vienaldzīgs; ❸apātisks
寡人 guǎrén mēs *(vietvaldis vai viņa kundze par sevi)*
寡头 guǎtóu ❶neliela barvežu saujiņa;❷oligarhs; oligarhija

诖(詿) guà **darb.** ❶maldīties; ❷mānīt; krāpt
诖误 guàwù ❶ciest citu dēļ; ❷ciest bez vainas

卦 guà **lietv.** ❶trigramma *(viena no Astoņu trigrammu zīlēšanas komplekta 八卦 daļām senajā Ķīnā)*; ❷heksagramma *(no 六十四卦 komplekta)*;

G

❶ zīlēšanas birka; **darb.** zīlēt *(pēc heksagrammām; izmantojot heksagrammas)*

挂(掛) guà **darb.** ❶ karāties; ❷ atrasties enkurvietā *(par kuģi)*; ❸ pakārt *(karogu, gleznu, mēteli)*; ❹ nolikt *(tālruņa klausuli)*; ❺ *(pa tālruni)* savienot *(ar citu pilsētu)*; ❻ piekabināt *(pievienot) (vagonu vilciena sastāvam)*; piekabināt *(birku)*; ❼ noķert *(uz āķa)*; ❽ uztraukties; bažīties; pārdzīvot *(par kaut ko)*; ❾ iereģistrēt; piefiksēt; ❿ uzvilkt *(drānas)*; **īp.** uzkarināms; uzkarināts; iekārts; piekārts; **skait.** *divričiem, pērļu virtenēm, petaržu saišķiem u.c.*

挂碍 guà'ài ❶ rūpes; ❷ nemiers; satraukums

挂表 guàbiǎo kabatas pulkstenis

挂彩 guàcǎi ❶ izkrāsot; iekrāsot; izdekorēt *(ar krāsainu zīdu)*; ❷ gūt ievainojumu; izliet asinis

挂车 guàchē *dzelzc.* piekabināt vagonu

挂齿 guàchǐ ❶ runāt; uzsākt sarunu; ❷ ieminēties; ieminēšanās

挂锄 guàchú pakārt kapli *(pabeigt pavasara darbus)*

挂灯结彩 guàdēngjiécǎi ar lukturīšiem un krāsaina zīda gabaliem izrotāta *(mājas fasāde)*

挂钩 guàgōu ❶ *dzelzc.* sakabe; dzelzceļa vagonu sakabināšana; ❷ iedibināt vai uzturēt kontaktus

挂号 guàhào ❶ iereģistrēties; ❷ ierakstīta *(vēstule vai pasta sūtījums)*

挂号处 guàhàochù reģistratūra

挂号费 guàhàofèi maksa par reģistrāciju un pieņemšanu

挂号信 guàhàoxìn ierakstītā vēstule

挂花 guàhuā ❶ dekorēt ar krāsainiem zīda gabaliem; ❷ gūt ievainojumu

挂累 guàlěi *sar.* ❶ netīši aizvainot; radīt nepatikšanas; ❷ iejaukt; iepiņķerēt *(kādā notikumā)*

挂镰 guàlián rudens ražas novākšanas noslēgums

挂零 guàlíng vairāk nekā; nedaudz vairāk nekā

挂漏 guàlòu ❶ pievēršot uzmanību detaļām, palaist garām galveno; ❷ skārt tikai nelielu daļu jautājuma

挂虑 guàlǜ pārdzīvot; raizēties; uztraukties

挂面 guàmiàn sīkmakaroni; smalki grieztas nūdeles

挂名 guàmíng ❶ iereģistrēties; ❷ fiktīvi, nomināli *(būt kādas pārvaldes vai komisijas sastāvā)*

挂念 guàniàn ❶ ilgoties; ❷ raizēties

挂牌 guàpái ❶ *novec.* praktizēt; *(ārsta, advokāta)* prakse; ❷ *vēst.* nozīmēt amatā

挂牵 guàqiān ilgoties; raizēties; nepārtraukti par kādu domāt

挂欠 guàqiàn ❶ rūpēties; raizēties; ❷ aizņemties; pirkt uz kredīta

挂失 guàshī ❶ iereģistrēt *(pazaudētu mantu)*; ❷ paziņot par *(pazaudētu biļeti, kvīti u.c.)*

挂帅 guàshuài ❶ tikt nozīmētam par virspavēlnieku; kļūt par maršalu; ❷ spēlēt galveno lomu; ❸ ņemt personīgā uzraudzībā

挂锁 guàsuǒ piekaramā atslēga

挂图 guàtú pakaramā karte

挂孝 guàxiào valkāt sēras; būt sērās

挂心 guàxīn pārdzīvot; raizēties

挂羊头卖狗肉 guà yángtóu mài gǒuròu ◊ izkārt auna galvu un tirgot suņa gaļu *(zem greznas izkārtnes veikt nekrietnus darbus)*

挂一漏万 guàyī-lòuwàn piesaistot uzmanību detaļām, palaist garām galveno

挂账 guàzhàng nopirkt uz kredīta

挂钟 guàzhōng sienas pulkstenis

挂轴 guàzhóu *(pie sienas pakaramā)* gleznatīstoklis; tīstoklis – ķīniešu kaligrāfijas paraugs

褂 guà **lietv.** ķīniešu parauga halāts *(jaka, krekls)*

褂子 guà·zi ķīniešu parauga halāts *(jaka, krekls)*

guai

乖 guāi **īp.** ❶ paklausīgs; ❷ *sar.* memmes *(dēliņš)*; ❸ apķērīgs; attapīgs; asprātīgs; ❹ spītīgs; ietiepīgs; iecirtīgs; **darb.** runāt pretī; rīkoties pretēji; pārkāpt; nesakrist; ❺ novirzīties; atdalīties

乖舛 guāichuǎn ❶ atšķirties; būt savādākam; krasa atšķirība; ❷ kļūda; nepareizība

乖乖 guāiguāi ❶ pakļauties; klausīt; paklausīgi; pazemīgi; ❷ apmīļot; skūpstīt *(bērnu)*; ❸ bērniņš; mīļumiņš; zelta gabaliņš

乖觉 guāijué attapīgs; apķērīgs; saviem gadiem ļoti attīstīts

乖剌 guāilà ❶ pretoties; iet *(pret kaut ko)*; ❷ untumains; ietiepīgs

乖戾 guāilì ❶ būt pilnīgi pretējam *(salīdzinājumā ar kaut ko)*; būt pretrunā; ❷ untumains; ietiepīgs *(raksturs)*

乖谬 guāimiù ❶ būt pilnīgi atšķirīgam *(salīdzinājumā ar pareizo kursu)*; ❷ aplams; bezjēdzīgs

乖僻 guāipì ❶ cietsirdība un ļauna viltība; izlaidība; ❷ spītīgs; nenosvērts; pārgalvīgs

乖巧 guāiqiǎo ❶ simpātisks; ❷ apķērīgs, attapīgs; prasmīgs

乖张 guāizhāng ❶ būt krasi atšķirīgiem; būt nesaderīgiem ; ❷ spītīgs; iecirtīgs

掴(摑) guāi **darb.** ❶ sist ar plaukstu; ❷ iecirst pliķi

拐(柺) guǎi **darb.** ❶ piekrāpt; blēdīties; ar viltību apmānīt; ❷ nolaupīt; ❸ pavedināt; ❹ klibot; pieklibot; ❺ balstīties *(uz spieķa)*; ❻ pagriezt *(pa kreisi, pa labi, atpakaļ, aiz stūra)*; ❼ aizbēgt *(ar nolaupīto mantu)*; ❽ sabojāt *(neuzmanības*

rezultātā); **lietv.** ❶ spieķis; kruķis; ❷ pagrieziens; vītne; **īp.** izliekts; nelīdzens

拐脖儿 guǎibōr *(caurules)* līkums *(dūmvada savienošanai)*

拐带 guǎidài ❶ nolaupīt; ❷ piekrāpt un nolaupīt *(bērnu u.c.)*

拐棍 guǎigùn ❶ spieķis; ❷ balstīties *(uz spieķa)*

拐角 guǎijiǎo ❶ nogriezties *(aiz stūra)*; ❷ aiz stūra; *(ielas)* stūris

拐骗 guǎipiàn ❶ nolaupīt; ❷ piekrāpt un nolaupīt

拐弯 guǎiwān ❶ pagriezt aiz stūra; aiz pagrieziena; pagrieziens; līkums; ❷ pārvest *(kaut ko)*; pagriezt *(kaut kur)*; ❸ ieloks; līkumains; ❹ *pārn.* grūtības; peripetijas; ❺ aptuveni; ❻ izvairīgs

拐弯抹角 guǎiwān-mòjiǎo ❶ iet pa līkumainu ceļu; ❷ nonākt *(līdz kaut kam)* pa apkārtceļiem; tuvoties *(kādam mērķim)* pa aplinkus ceļiem; ❸ vīties; līkumains; zigzagveidīgs; ❹ izgrozīties no tiešās atbildes; izvairīgs; riņķī un apkārt

拐杖 guǎizhàng spieķis; zizlis

拐子 guǎi·zi ❶ *novec.* laupītājs; cilvēku nolaupītājs; ❷ klibs; klibiķis

拐子 guǎi·zi koka tītavas

拐走 guǎizǒu nolaupīt apmānot; aizvest *(cilvēku)* to apmānot

怪(恠) guài **īp.** ❶ dīvains; neparasts; neticams; ekscentrisks; ❷ neizskaidrojams; ārkārtīgs; savāds; nedabīgs; ❸ brīnumains; brīnišķīgs; burvīgs; ❹ slimīgs; nevesels; nenormāls; ❺ bezjēdzīgs; ❻ pārdabisks; neizprotams; **darb.** ❶ uzskatīt par neizskaidrojamu; brīnīties; būt pārsteigtam; ❷ uzskatīt par nederīgu *(nenormālu)*; vainot; *sar.* uzgāzt vainu *(citam)*; apvainoties; **apst.** ❶ *sar.* ļoti *(interesants)*; pilnīgi; pavisam; ❷ šausmīgi; drausmīgi; **lietv.** ❶ sumpurnis; rēgs; nešķīstais gars; briesmonis; ❷ dīvainība; paradokss; ❸ pūce; **īpašv.** Guai *uzv.*

怪不得 guài·bu·de nav nekāds brīnums; tur nav ko brīnīties

怪不得 guàibu·de nedrīkst vainot; nav ko rāties

怪诞 guàidàn kaut kas nedzirdēts; aplamība; aplams; bezjēdzīgs; grotesks

怪诞不经 guàidàn-bùjīng kaut kas tāds, kas pat pasakās nenotiek *(neticama aplamība)*

怪话 guàihuà ❶ dīvainas runas; aplamība; nejēdzība; sarunāt aplamības; ❷ neapmierinātības izpausme

怪里怪气 guài·liguàiqì dīvains; ekstravagants; švaukstīgs

怪模怪样 guàimú-guàiyàng dīvains izskats *(fasons)*; savdabīgs; bezjēdzīgs

怪僻 guàipì dīvains; ekscentrisks; pretenciozs; nenosvērts; švaukstīgs

怪物 guài·wu ❶ sumpurnis; rēgs; briesmonis; ❷ dīvainis; neprātis

怪异 guàiyì ❶ dīvaina *(skaņa)*; ❷ neparasta *(parādība)*

guan

关(關、関) guān **darb.** ❶ aiztaisīt *(logu, krānu u.c.)*; ❷ aizslēgt *(durvis)*; ❸ izslēgt *(radio, elektrību)*; ❹ ielikt *(cietumā)*; ❺ ielikt *(putnu būrī, zvēru krātiņā)*; ❻ saņemt *(algu, naudas pabalstu)*; ❼ slēgt *(fabriku)*; ❽ attiekties uz; būt saistītam ar; ņemt dalību; ❾ just līdzi; rūpēties par; interesēties par; ❿ caurdurt; izdurt cauri; ⓫ lūgt; prasīt; ⓬ paziņot; darīt zināmu; **lietv.** ❶ kalnu pāreja; ❷ muita; ❸ robežsargu punkts; ❹ barjera; ❺ *(grūts)* brīdis; kritisks moments; krīze; ❻ saistības; attiecība; attieksme; ❼ mezgls; savienojuma punkts; locītava; ❽ dzīvībai svarīgas vietas cilvēka organismā: *(❶ ausīs, mute, acis; ❷ mute, rokas, kājas; ❸ jostasvieta, starpnieru josla, starpplecu josla)* **īpašv.** Guaņ *uzv.*

关隘 guān'ài *rakst.* stratēģiski svarīgs punkts, vieta

关碍 guān'ài traucēt; likt šķēršļus

关闭 guānbì ❶ slēgt; ❷ aiztaisīt; aizvērt

关防 guānfáng ❶ drošības pasākumi; ❷ taisnstūrainais valsts zīmogs

关乎 guānhū ❶ attiekties; ❷ nozīmēt; ❸ *(notikums)* ar izšķirošu nozīmi

关怀 guānhuái ❶ rūpēties; ❷ izrādīt sirsnīgu uzmanību

关键 guānjiàn noteicošs, kardināls *(jautājums)*

关节 guānjié ❶ locītava; ❷ galvenais posms; ❸ kukuļdošana, uzpirkšana

关节炎 guānjiéyán *med.* artrīts

关口 guānkǒu ❶ caurlaide *(lidostā, dzelzceļa stacijā u.c.)*; ❷ izšķirošais brīdis

关联 guānlián ❶ saistīties; ❷ uzņemt kontaktus; ❸ attiekties

关门 guānmén ❶ aizvērt *(durvis)*; ❷ liegt pieeju; ❸ slēgt *(rūpnīcu)*; ❹ izvairīties no atbildes; ❺ robežposteņa caurlaide, vārti

关门大吉 guānmén-dàjí *dial.* bankrots; *(tirdzniecības vai rūpniecības uzņēmuma)* slēgšana

关门主义 guānménzhǔyì ❶ *polit.* aizvērto durvju politika; ❷ noslēgtība; sektantisms

关卡 guānqiǎ muita; muitas postenis

关切 guānqiè ❶ gādīgs; rūpīgs; ❷ izrādīt gādību *(uzmanību)*

关涉 guānshè attiekties uz; būt saistībā ar

关税 guānshuì muitas nodevas

关税法 guānshuìfǎ *jur.* muitas kodekss

关说 guānshuō lūgt, rūpēties *(par kādu)*

关头 guāntóu ❶ problēmas risinājuma atslēga; ❷ izšķirošs, kritisks moments

关系 guān·xi ❶ attiekties; būt saistībā ar;

ieinteresēts; ✪ sakars; attiecības; relatīvs; ✪ atkarība; savstarpēja atkarība; ✪ *(novadnieku, radnieciskas, koleģiālas u.c.)* attiecības; pazīšanās; kontakti; sakari; ✪ *mat.* korelācija; ✪ ietekmēt; iesaistīt; skārt; ✪ dokuments; liecība

关厢 guānxiāng priekšpilsēta

关饷 guānxiǎng saņemt algu; naudas līdzekļu izmaksa

关心 guānxīn ✪ rūpēties; gādāt; raizēties; gādīga attieksme; uzmanība; ✪ ņemt dalību; ✪ pievērst uzmanību; ņemt pie sirds; ✪ interesēties *(par politiku, valsts lietām u.c.)*; ✪ uzmanība; ieinteresētība

关于 guānyú attiecībā par; kas attiecas uz; runājot par; skarot jautājumu par

关照 guānzhào ✪ rūpēties; izrādīt uzmanību; pieskatīt; palīdzēt; ✪ darīt zināmu; mutiski paziņot; ✪ muitas caurlaide *(apliecība)*

关注 guānzhù ✪ uzmanība; rūpes; ✪ pievērst *(pastiprinātu uzmanību)*; ✪ koncentrēties *(uz kādu jautājumu)*

关子 guān·zi ✪ asignācija *(Dienvidu Sun dinastija)*; ✪ *(dokumenta, mandāta, caurlaides)* veidlapa; ✪ *(romāna, lugas)* kulminācijas moments; ✪ *(pats būtiskākais)* jautājums

观(觀) guān/guàn **darb.** ✪ novērot; ✪ skatīties uz; apskatīt *(kaut ko)*; ✪ apcerēt; iedziļināties; dziļi pārdomāt; ✪ pētīt; studēt; censties uztvert; ✪ rēķināties ar; sekot piemēram; ņemt piemēru no; ✪ dot instrukcijas; **lietv.** ✪ izskats; āriene; uzvedība; manieres; ✪ apskate; inspekcijas brauciens; ✪ pieeja; uzskats; viedoklis; ✪ Guaņ *(易经 20. heksagramma)*; **īpašv.** Guaņ *uzv.*

观测 guāncè ✪ *(laika apstākļu, vēja stipruma u.c.)* novērošana un uzmērīšana; ✪ novērot *(ienaidnieka rīcību, pārvietošanos u.c.)*

观测哨 guāncèshào novērošanas punkts

观察 guānchá ✪ vērot; novērot *(dabas parādības, vietas reljefu; slimnieka stāvokli, notikumu attīstību u.c.)*; ✪ komentēt; komentārs; apskats

观察家 guānchájiā ✪ novērotājs; ✪ komentētājs; apskatnieks

观察所 guānchásuǒ novērošanas punkts

观察员 guāncháyuán ✪ novērotājs; ✪ komentētājs

观潮派 guāncháopài cilvēki, kas vēro paisuma viļņus *(cilvēki, kas ieņem nogaidošu nostāju; cilvēki, kas notiekošo vēro no malas)*

观点 guāndiǎn ✪ viedoklis; uzskats; ✪ redzes punkts; ✪ aspekts

观风 guānfēng ✪ studēt kādas valsts tradīcijas un paradumus; ✪ sekot, kā attīstās situācija, nogaidot izdevīgu momentu

观感 guāngǎn ✪ *(redzes)* iespaids; ✪ noskaņojums

观光 guānguāng ✪ iepazīties ar svešas valsts materiālajām un kultūras vērtībām; ✪ apmeklēt; apmeklējums; apskate

观光团 guānguāngtuán tūristu grupa

观看 guānkàn skatīties *(uguņošanu, izrādi u.c.)*; apskatīt; vērot

观礼 guānlǐ piedalīties ceremonijā *(svinīgajā daļā)*

观礼台 guānlǐtái goda tribīne

观摩 guānmó ✪ mācīties no *(kāda sasniegumiem)*; ņemt par piemēru *(kāda īpašības)*; ✪ rīkot *(pašdarbības skati)*; ✪ demonstrējums; ✪ izrāde

观念 guānniàn ✪ *psihol., filoz.* priekšstats ✪ pieeja; ideja; koncepcija; ✪ doma; viedoklis; ideoloģisks; ✪ *teātr.* tēls *(lugā, teātra uzdevumā)*

观赏 guānshǎng ✪ ar labpatiku noskatīties; ✪ tīksmināties *(par lielisku ainavu u.c.)*; ✪ dekoratīvi *(augi, zivtiņas u.c.)*

观望 guānwàng ✪ nogaidīt; nogaidīt izdevīgu momentu; nogaidoša attieksme; neizlēmība; ✪ vērot no tālienes; šaubīties un vilcināt lēmuma pieņemšanu

观象台 guānxiàngtái observatorija

观音 Guānyīn Guaņjiņ, Žēlsirdības dieviete *(Avalokiteśvara)*

观音竹 guānyīnzhú *bot.* paparžu lapu vai pundurbambuss *(Bambusa multiplex)*

观瞻 guānzhān ✪ skatīties; vērot; apskatīt; ✪ cienīgs ārējais izskats; āriene

观众 guānzhòng skatītāji; publika

官 guān **lietv.** ✪ ierēdnis; virsnieks; mandarīns *(port.* 'mandarin'*; Eiropā pieņemtais ķīniešu augstāko ierēdņu nosaukums feodālajā Ķīnā)*; ✪ administratīvs valsts orgāns; resors; valsts kase; ✪ amats; dienesta pakāpe; rangs; ✪ dienests; dienesta pienākumi; ✪ augstākā labuma; lieliskas kvalitātes; ✪ valdnieks, tēvs *(par imperatoru, tēvu, priekšnieku)*; ✪ kalps; strādnieks; sīks amatnieks; ✪ maņu un dzirdes orgāni; **darb.** ✪ kalpot; dienēt; būt pakļautajam; ieņemt amatu; ✪ pildīt pienākumus; funkcionēt; ✪ atdarināt; ņemt no kāda piemēru; ✪ būt pārvaldniekam; vadīt; **īpašv.** Guaņ *uzv.*

官办 guānbàn valsts, valdības *(uzņēmums)*

官舱 guāncāng pirmās klases kajīte

官产 guānchǎn valsts īpašums

官场 guānchǎng ✪ oficiālas *(valdības)* aprindas; ierēdniecība; ierēdņa karjera; *negat.* pasvītro ierēdņu melīgumu, noslieci uz intrigām, liškību u.c.; ✪ valsts tirgus

官邸 guāndǐ ✪ dienesta telpas; rezidence; ✪ ierēdņa savrupmāja; valsts dzīvoklis

官方 guānfāng ✪ ierēdņu protokols; ierēdņu uzvedības normas; ✪ oficiāla *(persona, avīze, informācija, statistika u.c.)*; oficiāls

官费 guānfèi valsts līdzekļi; uz valsts rēķina

官府 guānfǔ ❶ vietējā vara; vietējie varas orgāni; ❷ priekšnieks; priekšniecība
官官相护 guānguān-xiānghù visi ierēdņi – viens otru piesedz *(vārna vārnai acīs neknābj; roka roku mazgā)*
官话 guānhuà *novec.* ❶ guaņhua, mandarīnu valoda *(vispārpieņemtās sarunu valodas vecais nosaukums)*; ❷ Ķīnas ziemeļu dialekti; ❸ augstāko aprindu saruna; oficiāla saruna; ❹ nenozīmīgas replikas; atrunas
官价 guānjià oficiālā cena; oficiālais kurss
官架子 guānjià·zi ierēdnieciska *(kundziska)* augstprātība; augstmaņu manieres
官阶 guānjiē rangs; dienesta pakāpe
官爵 guānjué tituls
官吏 guānlì ierēdniecība; ierēdņi *(feodālajā sabiedrībā)*
官僚 guānliáo birokrāts; birokrātija
官僚主义 guānliáozhǔyì birokrātisms
官僚主义者 guānliáozhǔyìzhě birokrāts
官名 guānmíng *(oficiālais)* vārds
官能 guānnéng *fiziol.* redzes, dzirdes u.c. funkcijas
官气 guānqì birokrātiskā *(ierēdnieciskā)* gaisotne *(stils)*
官腔 guānqiāng oficiāls *(birokrātisks)* sarunas tonis
官署 guānshǔ oficiāla valsts iestāde; administratīvs orgāns
官司 guān·si *jur.* tiesu lieta; prāva
官厅 guāntíng oficiāla valsts iestāde
官衔 guānxián tituls
官样文章 guānyàng-wénzhāng trafarets, šablona raksts *(formāla pieeja)*; birokrātiska atrakstīšanās
官员 guānyuán oficiāla persona; ierēdnis; kalpotājs
官长 guānzhǎng ❶ ierēdņi; ierēdniecība; ❷ augstmaņi; ❸ virsnieks
官职 guānzhí ❶ rangs; tituls; ❷ hierarhija

冠 guān/guàn **lietv.** ❶ galvas sega; cepure; ❷ *(valdnieka)* kronis; ❸ vainags; ❹ *(putnu)* sekste; cekuls
冠冕 guānmiǎn ❶ atrasties valsts dienestā; būt ierēdnim; ❷ būt vadītājam *(līderim)*; kronis; *(valdnieka)* kronis; ierēdņa cepure
冠冕堂皇 guānmiǎn-tánghuáng ❶ krāšņs; spožs; pompozs; ❷ iespaidīgs; cēls; dižs;❸ respektabls

莞 guān/wǎn **lietv.** *bot.* ezera meldri *(Scirpus lacustris)*; **īpašv.** Guaņ *uzv.*

棺 guān **lietv.** zārks
棺材 guān·cai zārks

鳏(鰥) guān **lietv.** ❶ *zool.* zivs *(Elopichthys dz. Cyprinidae)*; ❷ vientulis
鳏夫 guānfū atraitnis
鳏寡孤独 guānguǎ-gūdú atraitņi un atraitnes, bāreņi un bezbērnu vientuļnieki
鳏居 guānjū kļūt par atraitni; dzīvot atraitņa dzīvi; atraitnība

馆(館、舘) guǎn **lietv.** ❶ viesnīca; iebraucamā vieta; restorāns; ❷ *saīs.* vēstniecība; pārstāvniecība; misija; konsulāts; ❸ sabiedrisko pakalpojumu uzņēmums; ❹ neliels tirdzniecības uzņēmums *(frizētava; tējnīca; fotoatelje)*; ❺ ierēdņa dzīvoklis; ❻ *vēst.* privātskola; ❼ kultūras pils
馆长 guǎnzhǎng *(viesnīcas, bibliotēkas, uzņēmuma u.c.)* pārvaldnieks
馆子 guǎn·zi ❶ restorāns; ❷ ēstuve, ēdnīca, ēdūzis *(Ķīnā)*; ❸ *teātr.* uzvedums teātra telpās

管(筦) guǎn **lietv.** ❶ *(ūdens, naftas vadu u.c.)* caurule; ❷ *(ventilācijas, gumijas, stikla u.c.)* caurule; ❸ tūbiņa; ❹ *mūz.* guaņ – pūšamais instruments *(līdzīgs obojai)*; stabule; koka pūšamie instrumenti; ❺ bambusa caurulīte *(ko izmantoja kā akreditācijas birku, nosūtot darbā vēstniekus)*; ❻ pamats; stūrakmens; karkass; **darb.** ❶ pārvaldīt *(valsti)*; vadīt; pārzināt *(saimniecību, finansu lietas)*; ❷ būt kādas administratīvas vienības *(apgabala, rajona u.c.)* pārziņā; ❸ būt atbildīgam par *(finansu un uzskaites lietām, kādu noteiktu darbu veikšanu u.c.)*; ❹ būt atbildīgam *(par preces kondīciju)*; ❺ garantēt; nodrošināt; ❻ uzraudzīt; kontrolēt; ❼ pieskatīt bērnus; ❽ iejaukties *(citu lietās)*; *sar.* bāzt degunu, kur nevajag; **īp.** šaurs; mazs; ierobežots; **palīgv.** *sar.* iznesot objektu pirms darbības vārda, pilda palīgvārda 把 ba funkcijas; **apst.** ❶ neskatoties ne uz ko; neskatoties uz; vienaldzīgi; ❷ lai; lai notiek; ❸ katrā ziņā; noteikti; tieši; **skait.** *pildspalvām, otām, tūbiņām*; **īpašv.** Guaņ *uzv.*
管扳子 guǎnbān·zi skrūvspīles; spīles
管胞 guǎnbāo *bot.* traheīdi *(iegarenas, atmirušas augu šūnas, kuru funkcijas atgādina traheju funkcijas)*
管保 guǎnbǎo *dial.* nest atbildību; garantēt; var garantēt, ka
管道 guǎndào cauruļvads
管风琴 guǎnfēngqín *mūz.* ērģeles
管家 guǎnjiā *vēst.* ekonoms; mājas pārvaldnieks
管家婆 guǎnjiāpó *vēst.* ❶ ekonome; ❷ mājas saimniece vai pārvaldniece
管见 guǎnjiàn *pazemīgi* manā ne īpaši dziļajā skatījumā; no mana pieticīgā viedokļa
管教 guǎnjiào *jur.* uzraudzīt un audzināt; labošanas un audzināšanas *(joma)*
管接头 guǎnjiētóu *tehn.* īscaurule
管井 guǎnjǐng cauruļaka

管窥蠡测 guǎnkuī-lícè skatīties uz debesīm caur caurulīti un merīt jūru ar gliemežvāku *(šaurs redzes loks; uzskatu šaurība un vienpusība)*
管理 guǎnlǐ ❶ vadīt *(rūpnīcu, nozari, saimniecību u.c.)*; ❷ pārvaldīt; ❸ pārvaldes aparāts; ❹ uzraudzīt *(noziedznieku, ganāmpulku u.c.)*
管理处 guǎnlǐchù ❶ pārvalde; ❷ nodaļa
管理局 guǎnlǐjú *(dzelzceļa u.c.)* pārvalde
管理员 guǎnlǐyuán kalpotājs; darbinieks
管钳子 guǎnqián·zi *tehn.* cauruļu spīles
管事 guǎnshì ❶ vadīt; vadīšana; ❷ teicams; efektīvs; ❸ pārvaldnieks; ekonoms
管束 guǎnshù uzraudzīt; strikti kontrolēt
管水员 guǎnshuǐyuán atbildīgais par ūdens padevi
管辖 guǎnxiá atrasties kādas administratīvas struktūras pakļautībā vai pārvaldē
管弦乐 guǎnxiányuè *mūz.* simfoniskā mūzika
管弦乐队 guǎnxián yuèduì *mūz.* simfoniskais orķestris
管线 guǎnxiàn *tehn.* cauruļvadu tīkls
管押 guǎnyā arestēt; apcietināt
管用 guǎnyòng būt lietojamam, derīgam *(par sadzīves mehānismiem, radio u.c.)*
管乐 guǎnyuè *mūz.* pūšamo instrumentu mūzika
管乐队 guǎnyuèduì *mūz.* pūšamo instrumentu orķestris
管乐器 guǎnyuèqì *mūz.* pūšamie instrumenti
管制 guǎnzhì ❶ kontrolēt; kontrole; ❷ uzraudzīt; uzraudzība
管中窥豹 guǎnzhōng-kuībào skatīties uz leopardu caur caurulīti *(un redzēt tikai vienu plankumu uz zvēra ādas; galveno uzmanību veltīt detaļām, neuztverot kopainu; šaurs redzesloks)*
管状花 guǎnzhuànghuā *bot.* cauruļveida puķe
管子 guǎn·zi ❶ caurule; ❷ *mūz.* guaņdzi – obojas paveids
管座 guǎnzuò *radioteh.* lampu panelis

观(觀) guàn/guān **lietv.** daoistu templis; klosteris; mūku kopmītne; **īpašv.** Guaņ *uzv.*

贯(貫) guàn **darb.** ❶ izdurt; izvērt *(cauri)*; uzvērt *(uz auklas)*; izurbt; ❷ ar bultu trāpīt mērķī; ❸ izbraukt cauri *(valstij)*; ❹ pamatīgi izstudēt; apgūt pilnībā; iemācīties *(kaut ko darīt)*; ❺ sakraut *(grēdā)*; sagāzt *(kaudzē)*; ❻ diskutēt; strīdēties; ❼ kalpot; apkalpot; **lietv.** ❶ limits; robežlielums; maksimālais skaitlis; ❷ *vēst.* monētu uzvēršanai domāta aukla; ❸ dzīves vieta; dzimšanas vieta; ❹ vienots veselums; ❺ kārtība; reglaments; ❻ matu kušķis uz galvvidus *(ķīniešu bērnu frizūra)*; **skait.** ❶ monētu *(čohu)* saišķis; saišķis ar 1000 čohiem *(čohs – senās Ķīnas sīknauda ar kvadrātveida caurumu vidū)*; **īpašv.** Guaņ *uzv.*
贯彻 guànchè ❶ novest līdz galam; ❷ īstenot dzīvē *(partijas politiku, vadības norādījumus u.c.)*; ❸ izdurt cauri; izvērt cauri
贯穿 guànchuān ❶ *(pa ceļu vai tuneli)* šķērsot kalnu grēdu, upi u.c.; ❷ izvērt cauri; *(kā pavediens)* caurvijas *(visam darbam)*
贯串 guànchuàn ❶ izdurt cauri; izvērt cauri; ❷ *(sižeta līnija)* kas caurvijas *(visam romānam)*
贯通 guàntōng ❶ izvērt cauri; izurbt cauri; ❷ *(ceļš vai kanāls)* kas savieno Ķīnas provinces; ❸ pilnībā apgūt *(svešvalodu, medicīnu u.c.)*; ❹ *ģeol.* vienlaicīga šahtas izciršana no divām vai vairākām pusēm
贯注 guànzhù ❶ *(uz kaut ko)* koncentrēt uzmanību; ❷ vīties cauri *(sižetam u.c.)*; ❸ dziļi izjust *(pienākumu)*

冠 guàn/guān **darb.** ❶ uzlikt *(cepuri)*; ❷ vainagot; ❸ apbalvot ar goda nosaukumu, zīmi vai ordeni; ❹ izcīnīt pirmo vietu; **īpašv.** Guaņ *uzv.*
冠词 guàncí ❶ *(pilngadības rituāla)* lūgsnas vārdi *(uzliekot galvā pilngadības cepuri)*; ❷ *(upurēšanas)* lūgsnas ievadvārdi; ❸ *lingv.* artikuls
冠军 guànjūn ❶ labākais; izlases *(karaspēks)*; ❷ būt labākajam; ieņemt pirmo vietu; čempions; pirmās vietas ieguvējs; ❸ izcils cilvēks
冠军赛 guànjūnsài ❶ *sp.* čempionāts; ❷ meistarsacīkstes

掼(摜) guàn **darb.** ❶ mest *(granātu)*; nomest *(zemē)*; ❷ krist zemē; nokrist; tikt nomestam zemē; ❸ uzlidot gaisā *(par pātagu)*; ❹ apmest gaisā kūleni *(salto)*; ❺ nogāzt zemē
掼纱帽 guàn shāmào nomest ierēdņa zīda cepuri *(apvainoties un aiziet no darba; pamest darbu)*

惯(慣) guàn **darb.** ❶ pierast; uzskatīt par parastu; padarīt par dzīves neatņemamu sastāvdaļu; ❷ patikt *(stāstīt anekdotes)*; ❸ pieradināt *(kaut ko darīt)*; ❹ lutināt; ❺ *dial.* *(uz kaut ko)* skatīties caur pirkstiem; **lietv.** ieradums; paraža; iemaņa
惯常 guàncháng ❶ iemīļots; ❷ ierasts
惯犯 guànfàn recidīvists; iesīkstējis noziedznieks
惯匪 guànfěi *(cilvēku)* nolaupītājs; laupītājs
惯坏 guànhuài ❶ tikt izlutinātam; ❷ izlutināt; izlaist
惯技 guànjì sens paradums; sens, iemīļots paņēmiens *(līdzeklis)*
惯家 guàn·jia ❶ sava amata meistars; kvalificēts speciālists; ❷ veikls, izmanīgs cilvēks
惯例 guànlì ❶ vispārpieņemtie *(iedibinājušies)* noteikumi *(starptautiskā tirdzniecībā, pasta sakaros, sacensību organizēšanā u.c.)*; ❷ paradums; precedents
惯量 guànliàng *fiz.* inerce

G

惯窃 guànqiè profesionāls zaglis; zaglis recidīvists
惯性 guànxìng *fiz.* inerce
惯性力 guànxìnglì *fiz.* inerces spēks
惯贼 guànzéi iesīkstējis laupītājs; zaglis recidīvists

盥 guàn **darb.** nomazgāt rokas vai seju; **lietv.** mazgājamā bļoda
盥漱 guànshù *rakst.* nomazgāt seju un izskalot muti
盥洗 guànxǐ mazgāties; nomazgāties
盥洗室 guànxǐshì mazgājamā istaba

灌 guàn **darb.** ❶ liet; laistīt; apūdeņot; ❷ ieliet; pieliet; atšķaidīt; ❸ iebērt; piebērt; ❹ apslacīt; ❺ mazgāt; izmazgāt; ❻ ierakstīt *(diskā)*; iespēlēt; iedziedāt; ❼ liet *(sveces)*; ❽ cienāties *(ar vīnu)*; **lietv.** ❶ krūmi; krūmājs; ❷ mazgāšanās trauks; **īpašv.** Guaņ *uzv.*
灌肠 guànchāng ❶ *med.* klizma; ❷ klīsteris
灌肠法 guànchángfǎ ❶ *med.* klizma; ❷ klīsteris
灌肠剂 guànchángjì *med.* zarnu trakta skalošanas līdzekļi
灌肠器 guànchángqì *med.* klizma
灌肠 guàn·chang desa
灌溉 guàngài ❶ apūdeņošana; irigācija; ❷ irigācijas *(sistēma, celtnes u.c.)*
灌溉地 guàngàidì apūdeņojamā zeme
灌溉渠 guàngàiqú apūdeņošanas kanāls
灌溉网 guàngàiwǎng apūdeņošanas kanālu tīkls
灌浆 guànjiāng ❶ cementēšana; ❷ *lauks.* graudu vārpošanās
灌米汤 guàn mǐ·tang ❶ smalka lišķēšana; ❷ rafinēta pielīšana
灌木 guànmù krūmāji; krūmi
灌木丛 guànmùcóng krūmāji
灌输 guànshū ❶ apūdeņot *(rajonus, kas cieš no sausuma)*; ❷ ieviest; izplatīt
灌洗 guànxǐ *med.* skalošana
灌洗法 guànxǐfǎ *med.* skalošanas paņēmiens
灌音 guànyīn veikt skaņu ierakstu
灌注 guànzhù ieliet *(traukā)*
灌醉 guànzuì piedzirdīt līdz nesamaņai

鹳(鸛) guàn **lietv.** *zool.* stārķis *(Ciconia sp.)*

罐(鑵) guàn **lietv.** ❶ *(māla)* pods, krūze; ❷ *(skārda)* bundža; ❸ ūdens krūka; ❹ *kalnrūpn.* vagonete
罐车 guànchē *dzelzc.* cisterna
罐笼 guànlóng *kalnrūpn.* šahtu celtnis
罐头 guàn·tou *(gaļas u.c.)* konservi

guang

光 guāng **lietv.** ❶ gaisma; spīdums; stars; starojums; ❷ gods; slava; cieņa; spīdoša reputācija; ❸ žēlsirdība; augstsirdība; svētība; laime; ❹ laiks; laika plūdums; **darb.** ❶ cildināt; slavināt; atnest slavu; ❷ mirgot; spīdēt; ❸ atkailināt; noņemt *(cepuri)*; **īp.** ❶ gaišs; spīdošs; ❷ gluds; lieliski nopulētas *(mēbeles)*; ❸ slavens; slavas pilns; ❹ kails; pliks; izģērbies; **apst.** ❶ bez atlikuma; pilnībā *(izšaut patronas, novākt ražu u.c.)*; ❷ tikai; tik vien kā; **īpašv.** Guan *uzv.*
光斑 guāngbān ❶ atspīdums; saules zaķītis; ❷ *astr.* starojums uz saules virsmas
光板儿 guāngbǎnr kails dēlis *(❶ nonēsāts, noplucis kažoks; līdz spīdumam nonēsāta kažokāda; ❷ nodilusi monēta)*
光波 guāngbō *fiz.* gaismas vilnis
光彩 guāngcǎi ❶ spīdums; mirgojums; oreols; ❷ *dial.* gods; slava
光电 guāngdiàn *fiz.* fotoelektrība
光电池 guāngdiànchí *el.* fotogalvaniskais elements
光电管 guāngdiànguǎn *el.* fotoelements
光电子 guāngdiànzǐ *fiz.* fotoelektrons
光度 guāngdù *fiz.* gaismas intensitāte
光度计 guāngdùjì *fiz.* fotometrs
光度学 guāngdùxué *fiz.* fotometrija
光风霁月 guāngfēng-jìyuè tīrs vējš, skaidrs mēness *(❶ kristālskaidras dvēseles cilvēks; atklātas sirds cilvēks; ❷ mierīgs; miermīlīgs)*
光复 guāngfù ❶ atjaunot bijušo slavu; ❷ *vēst.* atjaunot ķīniešu varu Ķīnā *(gāžot iekarotāju – mandžūru Cjin dinastiju)*
光杆司令 guānggǎn sīlìng komandieris bez karaspēka; ģenerālis bez armijas
光顾 guānggù *piekl.* Laipni lūdzam! Ienāciet biežāk! Priecājamies par Jūsu apmeklējumu
光怪陆离 guāngguài-lùlí ļoti raibs; dīvaina krāsu gamma; savdabīgs
光棍 guānggùn baskājis; klaidonis; dauzoņa
光棍儿 guānggùnr ❶ vecpuisis; ❷ noziedznieks; nelietis; klaidonis
光合作用 guānghé zuòyòng *bot.* fotosintēze
光华 guānghuá ❶ gaisma; starojums; spīdums; ❷ gods; slava
光化 guānghuà *ķīm.* fotoķīmijas *(reakcija)*
光化学 guānghuàxué *ķīm.* fotoķīmija
光滑 guāng·hua ❶ gluds; spīdošs; pulēts; ❷ slidens
光环 guānghuán *astr.* Saturna riņķi
光辉 guānghuī ❶ gaisma; stars; starojums; ❷ gaišs; spīdošs; mirdzošs
光洁 guāngjié ❶ gluds un spīdošs; ❷ spoguļgluds
光洁度 guāngjiédù *tehn.* mērinstrumenta tīrības pakāpe
光解作用 guāngjiě zuòyòng *fiz.* fotolīze
光景 guāngjǐng ❶ ainava; skats; ❷ *(dzīves)* apstākļi; ❸ *dial.* laika sprīdis; moments; ❹ droši vien;

acīmredzot; ❷ aptuveni
光可鉴人 guāngkějiànrén spīdošs kā spogulis; spoguļgluds
光亮 guāngliàng ❶ gaišs; ❷ spīdēt; spīdums
光量子 guāngliàngzǐ *fiz.* gaismas kvants
光疗 guāngliáo *med.* fototerapija
光临 guānglín ❶ *rakst.* Jūsu vizīte; Jūsu ierašanās; ❷ *(ārzemju viesu)* ierašanās; apmeklēt; pagodināt ar apmeklējumu
光溜溜 guāngliūliū ❶ gluds; slidens; ❷ kails
光溜 guāng·liu *sar.* ❶ gluds; ❷ slidens
光卤石 guānglǔshí *min.* karnalīts
光芒 guāngmáng gaisma; gaismas stars; starojums; starot; mirdzēt
光门 guāngmén *fot. (diafragmas)* aizslēgs
光密度 guāngmìdù *fiz.* optiskais blīvums
光密媒质 guāngmì méizhì *fiz.* optiski blīvāka vide
光面 guāngmiàn nūdeles *(bez piedevām)*
光敏电阻 guāngmǐn diànzǔ *el.* gaismas jūtīga elektropretestība
光敏面 guāngmǐnmiàn *fiz.* gaismas jūtīga virsma
光明 guāngmíng ❶ gaisma; ❷ gaišs; spīdošs; ❸ tīrs; tīras *(dvēseles cilvēks)*
光明磊落 guāngmíng-lěiluò ❶ izcili godīgs *(cilvēks)*; ❷ *(cilvēks)* ar atklātu sirdi un dvēseli
光明正大 guāngmíng-zhèngdà ❶ atlāts; cēls; ❷ godīgs un tiešs
光能 guāngnéng *fiz.* gaismas enerģija
光年 guāngnián *astr.* gaismas gads
光谱 guāngpǔ *fiz.* optiskais spektrs
光谱带 guāngpǔdài *fiz.* spektra josla
光谱线 guāngpǔxiàn *fiz.* spektrālā līnija
光谱学 guāngpǔxué *fiz.* spektroskopija
光谱仪 guāngpǔyí *fiz.* spektroskops
光气 guāngqì *ķīm.* fosgēns
光球 guāngqiú *astr.* fotosfēra
光圈 guāngquān *fot.* diafragma
光荣 guāngróng ❶ gods; ❷ slava
光荣榜 guāngróngbǎng goda dēlis
光润 guāngrùn gluds; gluda *(āda)*
光栅 guāngshān *fiz. (optiska ierīce)* rastrs
光疏媒质 guāngshū méizhì *fiz.* optiski mazāk blīva vide
光束 guāngshù *fiz.* gaismas kūlis
光速 guāngsù *fiz.* gaismas ātrums
光天化日 guāngtiān-huàrì gaišas debesis un karsta saule *(gaišā dienas laikā)*
光通量 guāngtōngliàng *fiz.* gaismas plūsma
光头 guāngtóu ❶ skūta galva; ❷ staigāt bez galvassegas; staigāt ar neapsegtu galvu; ❸ *pārn.* budistu mūks
光秃秃 guāngtūtū ❶ kails *(bez augu valsts)*; ❷ kails *(uzkalns u.c.)*
光线 guāngxiàn ❶ *fiz.* gaismas stars; ❷ gaisma
光行差 guāngxíngchā *astr.* gaismas aberācija
光学 guāngxué *fiz.* ❶ optika; ❷ fotoloģija
光学家 guāngxuéjiā optiķis
光压 guāngyā *fiz.* gaismas spiediens
光焰 guāngyàn neizmērojami spēcīgi mirdzošs
光耀 guāngyào ❶ gaisma; stars; starojums; ❷ slava; gods
光阴 guāngyīn laiks; *(ātri skrienošais)* laiks
光源 guāngyuán *fiz.* gaismas avots
光晕 guāngyùn *fiz.* oreols
光泽 guāngzé ❶ spožums; spīdums; ❷ *(zaudēt)* spīdumu *(par papīru, porcelānu u.c.)*
光照 guāngzhào *bot.* apgaismojums
光周期 guāngzhōuqī *bot.* fotoperiods
光子 guāngzǐ *fiz.* fotons

桄 guāng/guàng **sast.**

桄榔 guāngláng *bot.* ❶ cukura palma *(Arenga pinnata)*; ❷ cukura palmas rieksts

广(廣) guǎng **īp.** ❶ plašs; ❷ plaša *(pazīšanās, redzes loks, zināšanas u.c.)*; neizmērojams; ❸ kopējs; universāls; ❹ daudzskaitīgs; *(skaitliski)* liels; biežs; ❺ augumā ražens; spēcīgs; stiprs; ❻ tāls; attāls; ❼ augstsirdīgs; iecietīgs; pretīmnākošs; ❽ plūstoša, mīksta *(skaņa)*; ❾ kluss; mierīgs; **darb.** ❶ paplašināt; palielināt; pastiprināt; izplatīt; ❷ slavēt; cildināt; pārspīlēt; ❸ izvērst; attīstīt; paaugstināt; uzlabot; ❹ nomierināt; **lietv.** ❶ pagalms; žogs; ❷ plaša zāle; **apst.** ❶ ekstensīvi; ❷ plaši; visur; ❸ daudz; lielā skaitā; ❹ tālu; **īpašv.** ❶ *saīs.* Guandunas provinces un Guansji – džuanu autonomā apgabala apzīmējums; ❷ *saīs.* Guandžou *(Kantona)*; ❸ Guan *uzv.*
广播 guǎngbō ❶ radio; ❷ translēt; ❸ translācija
广播操 guǎngbōcāo vingrošana darba kolektīvos *(pēc speciālas vingrošanai domātas radioprogrammas)*
广播段 guǎngbōduàn *radioteh.* radiopārraides diapazons
广播稿 guǎngbōgǎo radiopārraides teksts
广播剧 guǎngbōjù lugas radiopārraide
广播室 guǎngbōshì radiostudija
广播网 guǎngbōwǎng radioraidījumu tīkls
广播员 guǎngbōyuán diktors
广播站 guǎngbōzhàn radiostacija
广博 guǎngbó ❶ translēt; pārraidīt pa radio; radiopārraide; ❷ plašas *(zināšanas, erudīcija, redzes loks u.c.)*
广场 guǎngchǎng *(pilsētas)* laukums; plaša, atklāta vieta
广大 guǎngdà ❶ plaša *(ieleja)*; plaši *(lauki)*; ❷ *(lieli)* plašumi; ❸ grandiozs; milzīga izmēra; ❹ plaša *(masu kustība)*
广度 guǎngdù *(zināšanu)* plašums; plašs *(raksturs)*
广泛 guǎngfàn plaša *(dalība, izplatība, uzmanība u.c.)*
广柑 guǎnggān *bot.* Guandunas apelsīns

广告 guǎnggào reklāma

广告画 guǎnggàohuà plakāts

广告栏 guǎnggàolán ziņojumu stabs; ziņojumu nodaļa

广告社 guǎnggàoshè reklāmu birojs

广开言路 guǎngkāi-yánlù atklāt plašu ceļu diskusijai *(dot patiesu vārda brīvību)*

广阔 guǎngkuò ❶ plašs; plašums; ❷ *(milzīgi)* plašumi

广袤 guǎngmào *rakst.* plašumā *(no austrumiem uz rietumiem)* un garumā *(no dienvidiem līdz ziemeļiem) (milzīga zemes platība)*

广漠 guǎngmò plašs; bezgalīgs; neaptverams; tuksnešaini plašumi

广义 guǎngyì plašā nozīmē; plaša nozīme; brīvs skaidrojums; plašs komentārs

犷(獷) guǎng **īp.** rupjš; nikns; nežēlīgs

犷悍 guǎnghàn ❶ barbarisks; ❷ mežonīgs; mežonīgas *(morāles normas)*

桄 guàng/guāng **darb.** ❶ uztīt *(diegus)*; **lietv.** ❶ aizšaujamais; šķērslis; ❷ diegus ritulis; ❸ spole; spolīte; **skait.** *diegu rituļiem*

桄子 guàng·zi no bambusa pagatavotas tītavas

逛 guàng **darb.** pastaigāties; staigāt šurp un turp

逛荡 guàng·dang ❶ klejot; ❷ slaistīties apkārt

gui

归(歸) guī **darb.** ❶ braukt atpakaļ; doties atpakaļceļā; atgriezties *(dzimtenē, mājās)*; ❷ atrast pajumti; iziet pie vīra un pārcelties dzīvot uz vīra mājām; ❸ satecēt kopā *(par upēm)*; sanākt kopā vienā vietā; ❹ piederēt; ❺ nokaunēties; ❻ beigties; nomirt; ❼ atsaukt atpakaļ; ❽ atdot *(atpakaļ pazaudēto mantu)*; ❾ savākt kopā *(lauksaimniecības inventāru, mantas u.c.)*; ❿ ieskaitīt *(kādā noteiktā kategorijā)*; uzskatīt kā; kvalificēt kā; ⓫ izsaka piederību un tiek tulkots kā datīva locījums, *piem., man par to jāatbild*; ⓬ atrasties kādas administratīvas vienības pārvaldē; **lietv.** ❶ patvērums; pajumte; dzimtās mājas; ❷ *mat.* dalīšanas paņēmiens ar vienzīmju dalītāju *(uz ķīniešu skaitāmajiem kauliņiem)*; **apst.** beigu beigās; gala rezultātā; līdz galam; **īpašv.** Gui *uzv.*

归案 guī'àn ❶ *jur.* arestēt *(noziedznieku)* un nodot tiesai; ❷ *ofic.* pabeigt lietu

归并 guībìng ❶ pievienot; apvienot; savienot; ❷ savākt *(mantas)*

归程 guīchéng atpakaļceļš; atpakaļ- *(ceļojums)*

归除 guīchú *mat.* dalīšanas paņēmiens ar divzīmju dalītāju *(uz ķīniešu skaitāmajiem kauliņiem)*

归档 guīdàng ❶ nodot arhīvā; ❷ piešūt pie lietas

归队 guīduì ❶ atgriezties ierindā; ❷ atgriezties pie bijušās profesijas

归附 guīfù ❶ padoties gūstā; ❷ pāriet *(kādā no konfliktējošām pusēm)*; ❸ pievienoties *(kaut kam)*

归根结底 guīgēn-jiédǐ beigu beigās; gala rezultātā; galu galā

归公 guīgōng pāriet valsts īpašumā; konfiscēt; konfiskācija

归功 guīgōng ❶ piedēvēt *(pierakstīt)* kādam nopelnus; ❷ būt kādam pateicību parādā

归化 guīhuà ❶ pāriet *(kādā no pusēm)*; ❷ pakļauties *(kāda varai)*; atzīt sevi par vasali; ❸ naturalizēties; pieņemt pilsonību

归还 guīhuán ❶ atgriezties;❷ atdot *(parādu, atrasto mantu u.c.)*

归结 guījié ❶ savilkt kopā; izdarīt slēdzienu; rezumēt; ❷ kopā ņemot; galu galā; ❸ iznākums; atrisinājums; *(literāra sacerējuma)* epilogs

归咎 guījiù ❶ pārlikt vainu uz cita pleciem; ❷ visās nelaimēs vainot citus

归拢 guīlǒng savākt kopā *(mantas)*; savilkt kopā

归谬法 guīmiùfǎ *mat.* absurds; kļūdains paņēmiens

归纳 guīnà *loģ.* indukcija

归纳法 guīnàfǎ *loģ.* indukcijas metode

归侨 guīqiáo dzimtenē atgriezies emigrants; ķīniešu reemigrants

归属 guīshǔ ❶ noteikt savu piederību; piederība; ❷ būt kāda pakļautībā, pakļauties

归顺 guīshùn padoties; pakļauties; kapitulēt; brīvprātīga padošanās gūstā

归宿 guīsù ❶ apmesties uz naktsmītni; atrast patvērumu; ❷ liktenis; ❸ rezumēt; apkopot; galarezultāts; ❹ vieta dzīvē

归天 guītiān doties uz debesīm; nomirt; atvadīties no pasaules

归田 guītián ❶ atstāt dienestu; ❷ atgriezties dzimtenē; ❸ *vēst.* atdot valstij piešķirto zemi *(pēc 60 gadu sasniegšanas, Haņ laikmetā)*

归途 guītú atpakaļceļš *(maršruts)*

归降 guīxiáng padoties; kapitulēt; kapitulācija

归向 guīxiàng pievienoties *(pareizajai)* pusei; iekļauties *(pareizajā)* pusē

归心如箭 guīxīnrújiàn vēlēšanās kā bultai atgriezties mājās *(ilgas pēc mājām, dzimtenes; ar visu sirdi tiekties atgriezties dzimtenē, mājās)*

归于 guīyú *dial.* beigu beigās; no sākuma līdz beigām; vienmēr

归着 guī·zhe ❶ *sar.* novākt ražu; ❷ sakārtot *(istabu)*; ❸ sagatavoties ceļam

归置 guī·zhi *sar.* ❶ novākt *(ražu)*; ❷ sakārtot *(istabu)*

归罪 guīzuì ❶ uzskatīt par vainīgo; *(kādam)* uzlikt vainu; ❷ atzīties noziegumā

圭 guī **lietv.** *(valdnieka regālija)* scepteris

(nefrīta dēlītis ar noapaļotu galu); ❸ gnomons; saules pulkstens; ❹ paraugs; mēraukla; kritērijs; ❺ šķipsna; mazumiņš; **skait.** *(sena graudu un citu beramu objektu mērvienība)* gui *(1/240 ļana, t.i., 10 mikrolitri)*; **īpašv.** Gui *uzv.*

圭表 guībiǎo *astr.* gnomons *(saules pulkstenis)*; astronomisks instruments

圭亚那 Guīyànà Gvajāna

圭亚那人 guīyànàrén Gvajānas iedzīvotājs

龟(龜) guī/jūn **lietv.** ❶ *zool.* saldūdens bruņurupucis *(Clemmys chinensis)*; ❷ bruņurupucis *(ilga mūža simbols)*; ilggadība; ❸ bruņurupuča bruņa *(senatnē naudas vietā)*; ❹ *ķīn., med.* gui *(zāļu nosaukums)*; ❺ zīmogs *(ar rokturi bruņurupuča izskatā)*; ❻ kupris; ❼ zīlēšana uz bruņurupuča bruņām; ❽ *vulg.* ragnesis; bastards

龟板 guībǎn bruņurupuča bruņa *(ķīniešu medicīnā tiek izmantota zāļu pagatavošanā)*

龟甲 guījiǎ ❶ bruņurupuča bruņa; ❷ *(no kanēļa pagatavota)* aromātiska viela

龟胶 guījiāo no bruņurupuča bruņas pagatvotas *(ķīniešu medicīnas zāles, kas paaugstina potenci)*

龟缩 guīsuō ievilkt galvu kā bruņurupucim *(slēpties; glabāties)*

规(規、槼) guī **lietv.** ❶ cirkulis; riņķis, aplis; ❷ noteikums; kārtība; likums; reglaments; statūti; ❸ paraugs; etalons; ❹ norma; mērs; kritērijs; ❺ *(ētiskā)* norma; morāle; ētika; ❻ pamācība; padoms; brīdinājums; ❼ plāns; iecere; nodoms; **īp.** apaļš; ieapaļš; izliekts; **darb.** ❶ rasēt riņķi; zīmēt; ❷ norobežot; novilkt robežas; ❸ izlabot; regulēt; ❹ pamācīt; aizrādīt; ❺ plānot; iecerēt; ❻ domāt; gatavoties; ❼ atdarināt; kopēt; **īpašv.** Gui *uzv.*

规避 guībì ❶ izvairīties *(no tiesiskas atbildības; savu pienākumu pildīšanas u.c.)*; ❷ darboties, pārkāpjot likumu

规程 guīchéng noteikumi; kārtība; reglaments

规定 guīdìng ❶ noteikt *(politisko līniju, militāras darbības plānu u.c.)*; ❷ nosacīt; nosacījums; ❸ normēt; tarificēt; ❹ reglamentēt

规范 guīfàn *(valodas, likumdošanas u.c.)* norma

规范化 guīfànhuà padarīt atbilstošu normām; unificēt; standartizēt

规格 guīgé ❶ standarts *(par kokmateriāliem, metāllējumiem, metālizstrādājumiem u.c.)*; ❷ standartizēt; ❸ noteikt prasības

规格化 guīgéhuà standartizācija

规划 guīhuà ❶ *(rūpniecības vai tautsaimniecības attīstības)* plāns; ❷ plānot; plānošana

规矩 guī·ju ❶ noteikums; kārtība; ❷ likums; ❸ tradīcija; ❹ ievērot *(disciplīnu)*; ❺ zināt *(pieklājības normas)*; ❻ godīgs; kārtīgs; krietns; ❼ mierīgs; kluss; izturēts

规律 guīlǜ ❶ likums; likumsakarība; ❷ *(studēt, pētīt)* likumsakarības

规律性 guīlǜxìng likumsakarība; *(parādības)* likumsakarība; regularitāte

规模 guīmó ❶ mērogs; ❷ izmērs; ❸ vēriens

规那树 guīnàshù *bot.* hinīna koks *(Cinchona succirubra)*

规劝 guīquàn pierunāt; pārliecināt

规行矩步 guīxíng-jǔbù ❶ dzīvot un darboties atbilstoši noteikumiem *(būt stingram un prasīgam pret sevi)*; ❷ piesardzīgs; ❸ pedantisks; konservatīvs

规约 guīyuē pieņemtie noteikumi; pieņemt noteikumus

规则 guīzé ❶ noteikumi; ❷ kārtība; ❸ reglaments; ❹ atbilstošs noteikumiem; pareizs;

规章 guīzhāng ❶ *(iekšējās kārtības)* noteikumi; ❷ reglaments

闺(閨) guī **lietv.** ❶ mājas sieviešu puse; sieviešu guļamistaba; ❷ buduārs; harēms; ❸ meitene; neprecēta sieviete; meita; ❹ mazi vārtiņi; sānu durvis; **darb.** apsargāt iekšējos vārtus

闺房 guīfáng ❶ sieviešu puse *(mājoklī, pilī)*; ❷ guļamistaba; ❸ harēms

闺阁 guīgé ❶ sieviešu puse *(mājoklī, pilī)*; ❷ harēms; ❸ nelieli pils vārtiņi

闺女 guī·nü ❶ meitene; jaunkundze; neprecēta sieviete; ❷ *sar.* meita

闺秀 guīxiù ❶ *novec.* *(augstas izcelsmes)* jaunkundze; ❷ izglītota un talantīga sieviete

皈 guī **sast.**

皈依 guīyī *rel.* ❶ uzticēt sevi Budas labvēlībai; kļūt par reliģiskās mācības pateicīgu cienītāju; ❷ kļūt reliģiozam *(piem., kļūt par budisma sekotāju)*; ❸ būt piederīgam kādai konfesijai

硅 guī **lietv.** *ķīm.* silīcijs (Si)

硅酐 guīgān *ķīm.* silīcija anhidrīds

硅钢 guīgāng *metal.* tērauds ar silīcija piejaukumu

硅胶 guījiāo *ķīm.* silikagels *(viendabīga koloidāla masa)*

硅石 guīshí *ķīm.* silīcija zeme

硅酸 guīsuān *ķīm.* silīcija skābe

硅酸盐 guīsuānyán *ķīm.* silīcijskābes sāls

硅藻 guīzǎo *bot.* diatomeja *(kramaļģe)*

硅藻土 guīzǎotǔ *ģeol.* diatomīts

硅砖 guīzhuān *metal.* ugunsdroši silikātķieģeļi

瑰(瓌) guī **īp.** dārgs; brīnišķīgs; apbrīnojams; lielisks; izcils; brīnumains; reti atrodams **lietv.** pusdārgakmens; dārgs akmens

瑰宝 guībǎo ❶ pērle; ❷ dārglieta; dārgums *(arī izcilām dotībām, lieliskiem veikumiem)*

瑰丽 guīlì brīnišķīgs; ļoti skaists; lielisks

鲑(鮭) guī **lietv.** *zool.* lasis *(Salmo salar)*

轨(軌) guǐ **lietv.** ❶ *(riteņa)* gramba; ❷ sliedes; ❸ orbīta; ❹ zināma kārtība; norma; likums; paraugs; **darb.** sekot *(normām)*; atbilst *(paraugiem)*

轨道 guǐdào ❶ *dzelzc.* sliežu ceļš; ❷ *astr.* orbīta; ❸ gultne

轨道车 guǐdàochē *dzelzc.* drezīna

轨范 guǐfàn kritērijs; norma

轨缝 guǐfèng *dzelzc.* sliežu savienojums

轨迹 guǐjì ❶ *mat.* ģeometrisks punkts; ❷ *astr.* orbīta

轨距 guǐjù *dzelzc.* sliežu platums

轨辙 guǐzhé ❶ *dzelzc.* riteņa sliede; ❷ noietais ceļš

诡(詭) guǐ **īp.** ❶ viltīgs; izmanīgs; ❷ draisks; delverīgs; ❸ melīgs; liekulīgs; ❹ dīvains; neparasts; paradoksāls; ❺ aplams; netikls; **darb.** ❶ runāt pretī; iebilst; vairīties; pārkāpt; ❷ uzlikt *(kādam)* atbildību; uzstāt *(kādam kaut ko darīt)*; ❸ tenkot; apmelot; **lietv.** nesaskaņa; atšķirība; novirze; **īpašv.** Gui *uzv.*

诡辩 guǐbiàn *filoz.* sofisms; sofistika

诡辩家 guǐbiànjiā kazuists; kazuistika; sofists

诡计 guǐjì ļauna viltība; ļauni nodomi; ļauni paņēmieni

诡谲 guǐjué ❶ dīvains; neparastas formas *(par mākoņiem)*; ❷ viltīgs; ļauni viltīgs

诡秘 guǐmì noslēpumains; noslēpumainība; ❷ mīklains

诡异 guǐyì dīvains; brīnumains

诡诈 guǐzhà ļauni viltīgs; ļoti viltīgs

癸 guǐ **lietv.** gui *(pēdējā no 10 cikliskajām zīmēm)*; **īpašv.** Gui *uzv.*

鬼 guǐ **lietv.** ❶ aizgājēja dvēsele; senča dvēsele; ❷ vietējā *(lokālā)* zemākās kategorijas dievība; ❸ sumpurnis; rēgs; ❹ velns; jods; ❺ nešķīstais gars; pats nelabais; dēmons; ❻ ģēnijs; pārcilvēks; ❼ netikuma vergs; ❽ velnēns; draiskulis *(maigi par bērnu)*; ❾ velns *(baltajam ārzemniekam vai apspiedējam veltīts lamu vārds)*; ❿ nemiers; bažas; ⓫ intrigas; velnišķīgas izdarības; **īp.** ❶ netikumiem apveltīts cilvēks *(dzērājs, kāršu spēlmanis, izvirtulis u.c.)*; ❷ velnišķīgs *(nodoms u.c.)*; ❸ spējīgs; attapīgs; **darb.** blēdīties; rīkoties nelikumīgi; **īpašv.** Gui *uzv.*

鬼把戏 guǐbǎxì velnišķīgas izdarības; intrigas; taisīt intrigas *(slepeni nodomi; slēptas ieceres)*

鬼斧神工 guǐfǔ-shéngōng smalks darbs; izcila meistarība; smalks darbs *(kas veikts it kā ar dievību un garu rokām; apbrīnojama meistarība)*

鬼怪 guǐguài ❶ briesmonis; nešķīsts spēks; sumpurnis *(par zemisku cilvēku)*; ❷ dīvains

鬼鬼祟祟 guǐ-gui-suìsuì ❶ izmantot dažnedažādas viltības; rīkoties negodīgi; ❷ zaglīgi; slepeni

鬼话 guǐhuà meli; izdomājumi; ļaunas mēles

鬼画符 guǐhuàfú ❶ velna būšana; nepiedodami meli; ❷ neglīts rokraksts; rakstīts kā ar vistas kāju; īsts smērējums

鬼魂 guǐhún ❶ mirušā dvēsele; ❷ gars; rēgs

鬼混 guǐhùn ❶ dzīvot bezmērķīgu dzīvi; dzīvot vienai dienai; ❷ dzīvot netiklu dzīvi; ❸ jukas; haoss

鬼火 guǐhuǒ malduguņi; fosforiscējošie uguņi

鬼哭狼嚎 guǐkū-lángháo raudāt kā dēmonam un gaudot kā vilkam *(dvēseli plosoši kliedzieni un elsas; izmisīgi kliedzieni un bļāvieni)*

鬼脸 guǐliǎn ❶ *teātr.* maska; ❷ grimase; vaikstīšanās

鬼魅 guǐmèi nešķīstais gars; ļaunais gars; briesmonis; rēgs

鬼门关 guǐménguān elles vārti; elle; viņa saule

鬼迷心窍 guǐmíxīnqiào nelabais apsēdis! apmātība

鬼目 guǐmù *bot.* lielziedu tekoma *(Tecoma grandiflora)*

鬼使神差 guǐshǐ-shénchāi kā uz burvja mājienu; nelabais apsēdis!

鬼胎 guǐtāi sātana sēkla *(ļauna viltība; netīra sirdsapziņa)*

鬼头鬼脑 guǐtóu-guǐnǎo dēmona galva un dēmona smadzenes *(❶ velnišķīgs plāns; ❷ ļauni viltīgs; velnišķīgi izveicīgs; ❸ zaglīgi; slepeni)*

鬼蜮 guǐyù ❶ briesmonis; ❷ ļauni viltīgs cilvēks; kaitnieks; gnīda

鬼针草 guǐzhēncǎo *bot.* sunīši *(Bidens bipinnata)*

鬼子 guǐ·zi *vulg.* velns; jods

柜(櫃) guì **lietv.** ❶ skapis; kumode; ❷ lete; ❸ veikaliņš *(bodīte)*; ❹ kantoris

柜房 guìfáng ❶ kantoris; ❷ kase

柜上 guì·shang ❶ kase; ❷ veikals; veikaliņš

柜台 guìtái lete; veikala lete

刽(劊) guì **darb.** ❶ nocirst; atskaldīt; ❷ nokaut; ❸ sodīt ar nāvi

刽子手 guì·zishǒu ❶ bende; ❷ slepkavnieks

贵(貴) guì **īp.** ❶ dārgs; ❷ cēls; cienīgs; cienījams; ❸ vērtīgs; rets; reti sastopams; ❹ *(senajā Ķīnā)* ievērojams, augsti stāvošs *(galminieks; ierēdnis u.c.)*; ❺ *piekl.* Jūsu *(valdība, dzimtais apriņķis u.c.)*; **lietv.** ❶ pats galvenais; galvenā jēga *(būtība)*; ❷ augsti stāvoša persona; sabiedrības augstākie slāņi; ❸ bailes *(zaudēt savu stāvokli)*; bažas par *(ieņemamo amatu)*; **darb.** ❶ respektēt; cienīt; uzskatīt par galveno; ❷ tikt augsti godātam *(cienītam)*; ❸ dzīvot labklājībā; plaukt; **īpašv.**

❶ *saīs.* Guidžou province; ❷ Gui *uzv.*
贵宾 guìbīn *piekl.* dārgie, cienījamie viesi *(parasti par augsta ranga personām)*
贵宾席 guìbīnxí goda viesiem domātās vietas
贵妃 guìfēi *vēst.* valdnieka otrās šķiras sieva *(imperatora augstas kārtas konkubīne)*
贵金属 guìjīnshǔ cēlmetāli; dārgmetāli
贵重 guìzhòng ❶ dārgs; ievērības cienīgs; ❷ augsti cienīt; godāt
贵胄 guìzhòu *rakst.* aristokrātijas *(augstmaņu)* ģimenes jaunākās atvases
贵族 guìzú ❶ aristokrātija, muižniecība *(Ķīnā)*; ❷ pēri, aristokrātija *(Anglijā)*; ❸ aristokrāts, augstmanis; ❹ aristokrātiskas izcelsmes
贵族院 guìzúyuàn lordu palāta Anglijā

桂 guì **lietv.** ❶ *bot.* kanēļkoks *(Cinnamon cassia)*; ❷ lauru koks *(Laurus nobilis)*; ❸ smaržīgais osmants *(Osmanthus fragrans)*; **īpašv.** ❶ Guansji džuanu autonomais apgabals *(otrs nosaukums)*; ❷ Gui *uzv.*
桂冠 guìguān lauru vainags
桂花 guìhuā *bot.* smaržīgais osmants *(Osmanthus fragrans)*
桂皮 guìpí *bot.* kanēļkoks *(Cinnamomum cassia)*

桧(檜) guì **lietv.** *bot.* Ķīnas kadiķis *(juniperis chinensis)*

跪 guì **darb.** ❶ stāvēt uz ceļiem; ❷ nostāties uz ceļiem; ❸ lūgt Dievu uz ceļiem
跪拜 guìbài klanīties līdz zemei; *(pielūgsmē)* noslīgt zemē

鳜(鱖) guì **lietv.** *zool.* Ķīnas asaris; auha *(Siniperca chuatsi)*

gun

辊(輥) gǔn **lietv.** ❶ skritulis; veltnītis; ❷ *tehn.* vārpsta; veltnis; **darb.** ātri griezties
辊子 gǔn·zi *sar.* skritulis; veltnītis

滚(滾) gǔn **darb.** ❶ šļākties; velties virsū *(par viļņiem)*; ❷ vārīties; mutuļot; burbuļot; ❸ velties; velt *(mucu)*; griezties; griezties apkārt; ❹ vizināt; vizināties *(no kalna)*; ❺ izvalbīt *(acis)*; ❻ *vulg.* vācies prom! ❼ vārīt *(ūdeni)*; ❽ piešūt *(kleitai mežģīnes u.c.)*; ❾ rāties; lamāties; ķildoties; kašķēties *(savā starpā)*; ❿ viļāt *(bumbu)*; ⓫ pievienot *(naudas summu)*; **īp.** ❶ ritošs; ❷ verdošs; mutuļojošs; **apst.** ļoti; augstā pakāpē; **īpašv.** Guņ *uzv.*
滚存 gǔncún *grāmatved.* ik dienas noslēgt bilanci *(pievienojot kopējam rēķinam)*
滚蛋 gǔndàn ❶ *vulg.* vācies! vācies prom! ❷ ķilda; kautiņš
滚地龙 gǔndìlóng pa zemi lienošais pūķis *(zaru būda; būdele)*
滚动 gǔndòng ❶ velties; velt; ❷ *tehn.* ripināt
滚翻 gǔnfān *sp.* kūlenis
滚杠 gǔngàng *tehn.* rullītis; veltnis *(smagumu pārvietošanai)*
滚瓜烂熟 gǔnguālànshú kā vārīts ķirbis *(teicami kaut ko pārzināt; zināt kā savus piecus pirkstus)*
滚滚 gǔngǔn ❶ velties; ❷ burbuļot; ❸ mutuļot; drāzties *(par straujas upes ūdeņiem)*; ❹ daudz; lielā skaitā
滚轮 gǔnlún *sp.* vingrošanas riņķis
滚热 gǔnrè karsts *(kā verdošs ūdens)*; svilinoši karsts *(ēdiens)*
滚水 gǔnshuǐ ❶ verdošs ūdens; ❷ mutuļojošs ūdens
滚烫 gǔntàng nokaitēts gludeklis
滚筒 gǔntǒng *tehn.* cilindrs; trumulis
滚圆 gǔnyuán pilnīgi apaļš; apaļš kā bumba; gluds
滚针 gǔnzhēn *tehn.* adatgultņi
滚珠 gǔnzhū *tehn.* gultnis
滚株 gǔnzhū *tehn.* rullītis; veltnītis

磙 gǔn **darb.** blietēt *(zemi)*
磙子 gǔn·zi veltnis; akmens veltnis

棍 gùn **lietv.** ❶ koks; nūja; ❷ *(dzelzs)* stienis, lauznis; **darb.** sasiet kopā
棍棒 gùnbàng nūja
棍儿茶 gùnrchá zemas kvalitātes tēja *(no tējas lapu kātiņiem)*

guo

过(過) guō/guò **īpašv.** Guo *uzv.*

聒 guō **darb.** ❶ kliegt; bļaut; trokšņot; ❷ *(kādu)* apdullināt ar troksni *(kliegšanu)*
聒耳 guō'ěr apdullināt ar kādu skaņu, vai troksni *(cikādu sisināšana, ložmetēju tarkšķi u.c.)*
聒噪 guōzào trokšņot; vāvuļot; skandalēt

锅(鍋) guō **lietv.** ❶ katls; katliņš; ❷ kastrolis; ❸ panna; ❹ katls *(azartspēlēs)*
锅巴 guōbā brūngani apcepta rīsa garoza
锅饼 guō·bing lielais plācenis
锅底 guōdǐ katla vai kastroļa dibens
锅底朝天 guōdǐ-cháotiān katls apgriezts ar dibenu uz augšu *(nav ko likt galdā; nav ko ēst)*
锅盖 guōgài katla *(kastroļa)* vāks
锅盔 guōkuī *(no kviešu miltiem)* cepti plācenīši
锅炉 guōlú ❶ katls; ❷ boilers
锅炉房 guōlúfáng katlu māja

G

锅炉工 guōlúgōng katlu mājas strādnieks

锅台 guōtái virtuves plīts

锅贴儿 guōtiēr ❶ eļļā cepti pelmeņi; ❷ pļauka

锅驼机 guōtuójī *tehn.* lokomobile

锅烟子 guōyān·zi kvēpi

锅子 guō·zi ❶ ķīniešu patvāris *(zupas vārīšanai)*; ❷ kastrolis; katls; ❸ kausiņš; *(pīpes)* galviņa

国(國) guó **lietv.** ❶ neatkarīga valsts; lielvalsts; ❷ tēvija; dzimtene; dzimtās vietas; ❸ *vēst. (neliela)* valsts; valstiņa; ❹ visa valsts; ❺ *vēst.* galvaspilsēta; pilsētvalsts; ❻ *saīs.* Gomindans *(partija)*; **īp.** ❶ valstiska *(simbolika)*; valsts *(himna, karogs u.c.)*; ❷ valdības *(apbalvojums)*; ❸ tēvijas *(rūpniecība)*; ❹ nacionāls; vispārnacionāls; **īpašv.** Guo *uzv.*

国本 guóběn valsts pamati, balsts *(❶ tauta; ❷ troņmantnieks)*

国宾 guóbīn ❶ augsti ārzemju viesi *(kas ieradušies vizītē pēc valdības ielūguma)*; ❷ *vēst.* imperatora viesi *(ko imperators uzņem galvaspilsētā)*

国策 guócè valsts politika

国产 guóchǎn ❶ valsts rūpniecība; ❷ valsts rūpniecības izstrādājumi

国耻 guóchǐ nacionālais apkaunojums

国粹 guócuì ❶ nacionālās īpatnības *(kultūra; nacionālais gars)*; ❷ nacionālie kultūras pieminekļi; ❸ nacionālistisks

国大党 guódàdǎng *(partija)* Nacionālais kongress *(Indija)*

国都 guódū valsts galvaspilsēta

国法 guófǎ *jur.*valsts likumdošana

国防 guófáng valsts aizsardzība

国防部 guófángbù valsts aizsardzības ministrija

国防军 guófángjūn *milit.* regulārā armija; regulārais karaspēks

国富民强 guófù-mínqiáng bagāta valsts un spēcīga *(plaukstoša)* tauta

国歌 guógē valsts himna

国故 guógù ❶ valsts nozīmes notikums; nacionāla mēroga traģēdija; ❷ nacionālā kultūra *(un zinātne)*

国号 guóhào oficiālais valsts nosaukums

国花 guóhuā zieds kā nacionālais simbols *(ziedoša plūme vai peonija Ķīnā, krizantēma – Japānā)*

国画 guóhuà guohua *(ķīniešu nacionālā glezniecība)*

国徽 guóhuī valsts ģērbonis; nacionālā emblēma

国会 guóhuì valsts augstākais vēlētais likumdošanas orgāns *(parlaments; seims; kongress)*

国会制 guóhuìzhì parlamentārisms

国货 guóhuò *(attiecīgajā)* valstī saražotās preces; *(attiecīgās)* valsts ražojumi

国籍 guójí ❶ pilsonība; ❷ valstiskā piederība; ❸ nacionalitāte

国籍法 guójífǎ *jur.* pilsonības likums

国计民生 guójì-mínshēng valsts ekonomiskās attīstības un iedzīvotāju labklājības paaugstināšanas plāni

国际 guójì ❶ starptautisks; internacionāls; ❷ starptautiskās *(konvencijas, līgumi, pakti u.c.)*; ❸ starptautiskais *(stāvoklis, prestižs u.c.)*; ❹ starptautiskā *(ietekme, tirdzniecība, aizbildniecība u.c.)*

国际法 guójìfǎ *jur.* starptautiskās tiesības

国际主义 guójìzhǔyì internacionālisms

国际主义者 guójìzhǔyìzhě internacionālists

国家 guójiā valsts; lielvalsts

国家法 guójiāfǎ *jur.* valsts tiesības

国家兴亡，匹夫有责 guójiā xīngwáng,pǐfū yǒu zé valsts uzplaukums un sabrukums attiecas uz katru valsts pilsoni *(visi valsts pilsoņi ir atbildīgi par savas valsts likteni)*

国交 guójiāo diplomātiskās attiecības; starptautiskie kontakti

国教 guójiào valsts reliģija; oficiālā reliģija

国界 guójiè valsts robežas

国境 guójìng valsts robeža

国君 guójūn valdnieks; monarhs

国库 guókù *fin.* valsts kase

国库券 guókùquàn *fin.* valsts kases zīme

国力 guólì valsts varenība

国立 guólì valsts *(universitāte)*; valsts dibināta *(universitāte)*

国民 guómín ❶ tauta; pilsoņi; ❷ *(attiecīgās)* valsts padotie

国民党 Guómíndǎng Gomindans *(partija)*

国难 guónàn nacionālā nelaime

国内 guónèi ❶ valsts iekšiene; ❷ iekšējā *(tirdzniecība, drošība u.c.)*; ❸ iekšpolitika; ❹ iekšzeme

国旗 guóqí valsts karogs

国情 guóqíng ❶ raksturīgas nacionālās īpatnības; ❷ valsts vispārējais politiskais stāvoklis

国庆 guóqìng valsts Nacionālie svētki

国庆节 Guóqìngjié valsts Nacionālie svētki *(valsts dibināšanas diena)*

国色 guósè ❶ valstī pazīstama skaistule; skaistuma karaliene; ❷ visas valsts lepnums *(par peoniju)*

国色天香 guósè-tiānxiāng neparasts skaistums un dievišķīgs aromāts *(par peoniju Paeonia suffruticosa)*

国殇 guóshāng *rakst.* par dzimteni kritušie varoņi *(nacionālie varoņi)*

国史 guóshǐ ❶ oficiālā valsts dinastiju vēsture; ❷ *novec.* valsts historiogrāfs

国事 guóshì ❶ valsts līmeņa jautājums *(problēma)*; ❷ valsts lietās; oficiāli

国是 guóshì galvenie valsts politikas jautājumi; valsts politikas pamatprincipi

国手 guóshǒu ❶ sava amata meistars *(īpaši ārsts, dzejnieks u.c.)*; ❷ *(valsts u.c.)* izlases sportisti

国书 guóshū ❶ *dipl.* akreditācijas raksts; ❷ oficiāls *(starpvalstu)* vēstījums; ❸ *vēst.* valsts nacionālā

rakstība *(Ķīnas teritorijā – Liao, Dzjiņ, Juaņ un Cjiņ dinastiju laikā – kidaņu, džurdženu, mongoļu un mandžūru rakstības)*
国泰民安 guótài-mín'ān valstī valda miers un tauta izbauda mieru *(valsts un tautas kopējā labklājība)*
国帑 guótǎng *rakst.* valsts kase; valsts līdzekļi
国体 guótǐ ❶ valsts iekārta; ❷ valsts prestižs
国土 guótǔ ❶ valsts teritorija; ❷ dzimtā zeme
国外 guówài ❶ ārzemes; ❷ *(dzīvot)* ārzemēs; ❸ *(braukt)* uz ārzemēm
国王 guówáng ❶ monarhs; karalis; cars; ❷ *vēst.* vasaļvalsts valdnieks
国文 guówén ❶ vispārnacionālā *(rakstu)* valoda; ❷ valstī pieņemtā rakstība *(piem., hieroglifu rakstība Ķīnā)*; ❸ *novec.* dzimtā valoda *(kā obligātais skolas priekšmets Ķīnā, pamatā – senķīniešu valoda veņjeņ)*
国务 guówù valsts lietas; valsts pārvaldes lietas
国务部 guówùbù valsts lietu ministrija
国务卿 guówùqīng valsts sekretārs *(ASV)*
国务院 guówùyuàn ❶ Valsts padome *(ĶTR)*; ❷ Valsts departaments *(ASV)*
国学 guóxué ❶ valsts skolas; ❷ Ķīnas zinātne; klasiskā ķīniešu izglītība; ❸ ķīniešu sinoloģija; humanitārās zinātnes
国宴 guóyàn oficiāls valdības bankets; valdības līmeņa pieņemšana
国药 guóyào ķīniešu tradicionālās medicīnas zāles un ārstnieciskie līdzekļi
国营 guóyíng ❶ valsts *(sektors)*; ❷ valsts *(uzņēmums, saimniecība u.c.)*
国有 guóyǒu valsts *(īpašums)*; *(nacionalizēts)* īpašums
国有化 guóyǒuhuà nacionalizācija; nacionalizēt
国有制 guóyǒuzhì valsts īpašums
国语 guóyǔ ❶ nacionālā *(valsts)* valoda; ❷ guoju *(vispārpieņemtā ķīniešu valoda ar unificētām izrunas normām)*
国乐 guóyuè ❶ muzikāli sacerējumi *(kas tiek izpildīti oficiālu svinību laikā)*; ❷ ķīniešu nacionālā mūzika
国葬 guózàng valsts augstāko personu bēres; bēres par valsts līdzekļiem
国贼 guózéi valsts noziedznieks; valsts nodevējs
国债 guózhài ❶ valsts aizņēmums; ❷ valsts parāds

腘(膕) guó **lietv.** *anat.* paceles bedrīte
腘窝 guówō *anat.* paceles bedrīte

果(菓) guǒ **lietv.** ❶ auglis; augļi; ❷ rezultāts; sekas; ❸ pozitīvs iznākums; sekmes; uzvara; ❹ *bud.* atmaksa; ❺ kalpone; **darb.** ❶ realizēt; īstenot; ❷ spēt; varēt; ❸ *dial.* zīst *(krūti)*; **īp.** ❶ patiess; reāls; iedarbīgs; ❷ pilns *(maks)*; ❸ stiprs; drosmīgs; noteikts; **apst.** īstenībā; patiešām; beidzot; galu galā; **saik.** ja; ja tiešām; **īpašv.** Guo uzv.
果报 guǒbào *bud.* ❶ atmaksa par nodarīto iepriekšējā dzīvē; ❷ atmaksa; atdarīšana
果被 guǒbèi *bot.* augļa apvalks
果柄 guǒbǐng *bot.* augļa kātiņš
果不其然 guǒbùqírán kā to arī varēja gaidīt *(tā tas arī notika; tā tas arī ir)*
果断 guǒduàn noteikts; būt stingram; būt apņēmības pilnam
果饵 guǒ'ěr saldumi; konditorejas izstrādājumi; augļu konfektes
果脯 guǒfǔ sukāde; cukuroti augļi
果腹 guǒfù *rakst.* sātīgi paēst; pieēsties
果敢 guǒgǎn drosmīgs; drošs un izlēmīgs
果梗 guǒgěng *bot.* augļa kātiņš
果酱 guǒjiàng ievārījums; džems
果泥 guǒní augļu biezenis
果皮 guǒpí augļa miza *(čaula)*
果品 guǒpǐn ❶ augļi; ❷ svaigi un žāvēti augļi
果然 guǒrán ❶ īstenībā; patiešām; ❷ ja, īstenībā; ja, patiešām
果肉 guǒròu augļa mīkstums
果实 guǒshí ❶ auglis; ❷ *(darba, pūliņu)* augļi
果树 guǒshù augļu koks
果树学 guǒshùxué augļkopība
果树学家 guǒshùxuéjiā dārznieks augļkopis
果松 guǒsōng Korejas priede *(Pinus koraiensis)*
果酸 guǒsuān *ķīm.* vīnakmens skābe
果穗 guǒsuì ❶ *bot.* kukurūzas vālīte; ❷ vārpa
果糖 guǒtáng *ķīm.* fruktoze
果园 guǒyuán augļu dārzs
果真 guǒzhēn īstenībā; patiešām
果汁 guǒzhī augļu sula
果枝 guǒzhī *bot.* augļa kātiņš
果子 guǒ·zi ❶ auglis; ❷ *(eļļā cepti cepumi)* žagariņi
果子冻 guǒ·zidòng želeja
果子酱 guǒ·zijiàng ievārījums; džems
果子酒 guǒ·zijiǔ augļu vīns; uzlējums
果子露 guǒ·zilù morss

椁(槨) guǒ **lietv.** koka sarkofags

裹 guǒ **darb.** ❶ ietīt; satīt *(zīdaini)*; ❷ pārsiet; aptīt *(ievainotu roku)*; ❸ iejaukt; piejaukt; ❹ zīst *(krūti)*; **lietv.** paka; sainis
裹脚 guǒjiǎo *vēst.* saitēt kāju pēdas *(kāju pēdu saitēšana sievietēm apturēja pēdu augšanu; feodālajā Ķīnā bintētajām kājiņām piedēvēja lotosa zieda krāšņumu un uzskatīja par vienu no sievietes skaistuma pazīmēm)*
裹脚 guǒ·jiao *vēst.* saites pēdu saitēšanai *(sievietēm)*
裹腿 guǒ·tui stilbtiņi
裹胁 guǒxié piespiest kaut ko darīt; iesaistīt
裹足不前 guǒzú-bùqián tikt sasietam un nespēt

kustēties no vietas *(tikt apstādinātam; apstāties; atteikties no sākotnējiem nodomiem)*

过(過) guò/guō **darb.** ❶ pāriet *(ielu)*; pārcelties *(pāri upei)*; ❷ pabraukt *(garām)*; ❸ paiet *(par vasaru; laiku u.c.)*; ❹ pārdzīvot; ņemt pie sirds; ❺ kļūdīties; pielaist kļūdu; ❻ tikt *(ar kaut ko)* galā; būt uzdevuma augstumos; ❼ pārrakstīt *(īpašuma tiesības; bankas rēķinu u.c.)*; pārskaitīt *(uz klienta rēķinu)*; iegrāmatot *(kaut ko)*; ❽ laist cauri *(elektrību)*; izlaist *(graudus caur sietu)*; ❾ dzīvot; vadīt savas dienas; ❿ svinēt *(svētkus)*; ⓫ *dial.* apmainīties *(ar ceremonijas kartiņām)*; ⓬ sadzīvot; uzturēt attiecības; ⓭ būt stiprākam *(labākam)* par; sasniegt vairāk par; ⓮ apmeklēt; ierasties audiencē pie; ⓯ vainot *(nezināšanā u.c.)*; ⓰ *pauž darbības pabeigtību (paēst, pabeigt u.c.)*; **apst.** ❶ pēc *(kāda laika, brīža u.c.)*; ❷ pāri *(ielai)*; ❸ pārmērīgi; par daudz; pāri mēram; **skait.** *dažādu darbības veidu reizēm*; **sast.** *ķīm., fiz. (prefikss)* pār- *(pārskābe, pārslodze u.c.)*; **lietv.** ❶ kļūda; trūkums; defekts; ❷ netīšs likuma pārkāpums; ❸ zaudējums; sakāve; neveiksme

过半数 guò bànshù vairāk par pusi; vairums

过磅 guòbàng svērt; nosvērt *(uz svariem)*

过饱 guòbǎo pārēsties; saēsties bez sāta

过饱和 guòbǎohé *ķīm.* pārsātinātība; pārsātinājums

过不去 guò·buqù ❶ nav iespējams *(tikt, iziet, izbraukt)* cauri; ❷ atrasties grūtībās; nespēt izdzīvot; ❸ sagādāt *(kādam)* nepatikšanas; ❹ atrasties neveiklā stāvoklī; justies neērti

过场 guòchǎng ❶ *teātr.* pāreja; eja; ❷ *teātr.* intermēdija; ❸ skata pēc; izskata pēc

过程 guòchéng ❶ process; ❷ notikumu gaita

过秤 guòchèng svērt; nosvērt

过从 guòcóng *rakst.* uzturēt kontaktus; uzturēt ciešus kontaktus

过错 guòcuò ❶ pielaist kļūdu; kļūda; ❷ misēklis

过道 guòdào pāreja; eja

过得去 guò·dequ ❶ iespējams *(tikt, izbraukt, pabraukt, paiet)* garām; ❷ var labi iztikt; ❸ ciešami; tā nekas; ❹ gluži ērti; gluži pieklājīgi

过冬 guòdōng pārziemot; pārlaist ziemu

过度 guòdù pārpūlēties; pārmērīgi pārpūlēties

过渡 guòdù ❶ pāreja; ❷ pārejas *(periods)*

过多 guòduō par daudz; pāri mēram

过访 guòfǎng *rakst.* ierasties vizītē; apciemot

过分 guòfèn ❶ pār mēru; par daudz; pārliecīgi; ❷ pārcensties; pārspīlēt

过付 guòfù *(veikt maksājumus)* ar starpnieka palīdzību

过关 guòguān ❶ pārvarēt grūtības; ❷ izlaist cauri; ❸ pāreja

过河拆桥 guòhé-chāiqiáo pārbraucot pāri upei, izjaukt tiltu *(melna nepateicība; izmantot cilvēku un pēc tam tūdaļ pamest nelaimē)*

过后 guòhòu vēlāk; pēc tam

过户 guòhù ❶ *jur.* pārrakstīt īpašumu *(uz cita vārdu)*; ❷ *fin.* veikt transfertu; ❸ *fin.* pārrakstīt rēķinu uz cita vārdu

过活 guòhuó dzīvot; eksistēt; pelnīt sev maizi ar *(kādu noteiktu nodarbošanos)*

过火 guòhuǒ ❶ pārmērīga *(kritika)*; ❷ pārsātināt *(lomu)*; ❸ pārsālīt *(jokus)*; ❹ aiziet par tālu; nezināt mēru

过继 guòjì adoptēt

过奖 guòjiǎng pārslavēt; nepelnīti cildināt

过街老鼠 guòjiē-lǎoshǔ ◊ pār ielu skrienoša žurka *(❶ vispārēja nosodījuma objekts; visas tautas naida objekts; ❷ tā dēvēto Konfūcija un Mendzi piekritēju apzīmējums Kultūras revolūcijas laikā 1965.–1975. g.g.)*

过街柳 guòjiēliǔ *bot.* Forčuna fontanēzija *(Fontanesia fortunei)*

过节 guòjié ❶ gatavoties svētkiem; ❷ svinēt svētkus

过境 guòjìng tranzīts; tranzīta pārvadājumi

过境税 guòjìngshuì tranzīta nodevas

过客 guòkè garāmgājējs; garāmbraucējs

过来人 guòláirén daudz pieredzējis cilvēks

过来 guò·lai ❶ atnākt; atnākšana; ❷ pieiet; pieeja; ❸ apgāzt *(laivu)*; ❹ pagriezt *(seju)*; ❺ atmosties; ❻ apjēgt

过冷 guòlěng *tehn.* pārdzesēt

过冷器 guòlěngqì *tehn.* dzesētājs

过礼 guòlǐ *novec.* sūtīt kāzu dāvanu *(uz līgavas māju pirms kāzu līguma slēgšanas)*

过梁 guòliáng *tehn.* savienojums

过量 guòliàng pāri mēram; par daudz

过磷酸钙 guòlínsuāngài *ķīm., lauks.* superfosfāts

过淋 guòlìn izfiltrēt; izlaist caur marli

过录 guòlù ❶ norakstīt; ❷ pārrakstīt

过路 guòlù ❶ iet; iet garām; ❷ braukt; braukt garām

过虑 guòlǜ liekas bažas; lieki pārdzīvojumi

过滤 guòlǜ izfiltrēt; nosūkt

过滤器 guòlǜqì filtrs

过门 guòmén iziet pie vīra; pārcelties uz vīra māju

过敏 guòmǐn *med.* ❶ anafilaksijas fenomens; pārliecīga nervozitāte; ❷ alerģija

过敏性 guòmǐnxìng *med.* anafilaksija

过目 guòmù ❶ izskatīt cauri; ❷ ar acīm izskriet cauri

过目不忘 guòmù-bùwàng labi atcerēties vienu reizi lasīto tekstu *(lieliska vizuālā atmiņa)*

过目成诵 guòmù-chéngsòng vienu reizi izlasīt un deklamēt *(fenomenāla vizuālā atmiņa; lieliskas dotības)*

过年 guònián ❶ sagaidīt jauno gadu; ❷ svinēt jauno gadu *(kas jau iestājies)*

过年 guò·nian *sar.* nākamais gads

过期 guòqī nokavēt termiņu; *(dokuments)* ar

nokavētu termiņu
过谦 guòqiān pieticīgums; pārliecīgs pieticīgums
过去 guòqù ❶pagājušais; bijušais; ❷aizgājušais *(laiks)*
过去时 guòqùshí *lingv.* pagātne
过去 guò·qu ❶aiziet; pieiet; paiet *(garām)*; paiet *(par laiku)*; ❷doties *(kaut kur)*; aiziet; ❸nomirt; ❹pārlidot *(pāri galvai)*; ❺pagājušais; pagātnē; agrāk; ❻*bud.* iepriekšējā iemiesošanās; ❼zaudēt samaņu
过热 guòrè *tehn.* pārkarsēšana
过热器 guòrèqì *tehn. (tvaika)* pārkarsēšanas iekārta
过山龙 guòshānlóng sifons; sifona caurule
过山炮 guòshānpào *milit.* kalnu lielgabals
过甚 guòshèn pāri mēram; par daudz
过剩 guòshèng ❶pārpalikums; ❷pār- *(apdzīvotība)*; ❸pār- *(produkcija)*
过失 guòshī ❶*(neuzmanības izraisīts)* pārkāpums; nodarījums; ❷kļūda; misēklis
过时 guòshí iziet no modes; novecot
过手 guòshǒu ❶iziet caur kāda rokām *(par naudas operācijām, dokumentiem u.c.)*; ❷izlaist caur savām rokām *(par starpniecību)*
过数 guòshù pārskaitīt; saskaitīt
过堂 guòtáng tiesas sēde
过堂风 guòtángfēng caurvējš
过厅 guòtīng caurstaigājama istaba
过头 guòtóu ❶pārsniegt *(limitu)*; pārtērēt; pāršaut pār mēru; ❷vairāk par *(attiecībā uz cilvēka gadu skaitu)*; ❸virs; pār mēru
过屠门而大嚼 guò túmén ér dàjué ejot garām gaļas veikalam, skaļi rīt siekalas *(melna skaudība; mierināt sevi ar ilūzijām)*
过往 guòwǎng ❶*rakst.* saieties; uzturēt attiecības; kontaktēties; ❷atnākt un aiziet; staigāt turp un atpakaļ
过望 guòwàng pārsniegt gaidīto; vairāk, nekā cerēts
过问 guòwèn iejaukties; ņemt dalību
过午 guòwǔ pēc pusdienas; pēcpusdienā
过细 guòxì pedantisms; neparasts pedantisms
过眼 guòyǎn ar acīm izskriet cauri; izskatīt cauri
过眼云烟 guòyǎn-yúnyān kā gar acīm peldošie mākoņi un dūmi *(pārejošs; acumirklīgs)*
过氧化氢 guòyǎnghuàqīng *ķīm.* ūdeņraža pārskābe
过氧化物 guòyǎnghuàwù *ķīm.* pārskābe
过夜 guòyè pārnakšņot; pārlaist nakti; naktsmītne
过意 guòyì ❶nepiekrist; ❷pieturēties pie pretēja uzskata
过瘾 guòyǐn ❶aizrauties *(ar alkoholu, opija smēķēšanu u.c.)*; ❷baudīt; gūt patiesu baudījumu
过硬 guòyìng apliecināt visas savas spējas; nodemonstrēt savu erudīciju
过犹不及 guòyóubùjí par daudz ir tikpat slikti kā par maz *(viss labi saprātīgās robežās; slikts viss tas, kas neatbilst mēram)*
过于 guòyú ❶pārlieku *(baidīties)*; ❷būt pārlieku *(pašpārliecinātam u.c.)*
过誉 guòyù pārslavēt; par daudz slavēt
过逾 guò·yu ar uzviju; atliku likām; vairāk par visu *(mīlēt naudu u.c.)*
过载 guòzài uzlādēt par daudz lielu *(kravu)*; pārlādēt
过早 guòzǎo priekšlaicīgi; pirms laika
过账 guòzhàng *fin.* iereģistrēt rēķinos vai uzskaites grāmatās
过左 guòzuǒ kreisi *(noskaņojumi, uzskati, orientācija u.c.)*; kreisais

H

ha

哈 hā/hǎ/hà **darb.** ❶ pūst; uzpūst; ❷ smieties; skaļi smieties; **onom.** ha! ha! *(smieklu atdarinājums)*; **izs.** ❶ *(prieka, sajūsmas sauciens)* urā! bravo! ❷ *(paužot apmierinājumu par gala iznākumu)* ahā!
哈哈镜 hāhājìng greizais spogulis; burvju spogulis
哈喇 hā·la *sar.* sarūgt; sarūgtēt *(par bojātu sviestu u.c.)*
哈里发 hālǐfā *vēst.* kalifs
哈密瓜 hāmìguā *bot.* hami melone *(Cucumis sp.)*
哈尼族 hānízú hani *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
哈气 hāqì pūst; uzpūst
哈欠 hā·qian žāvas; žāvāties
哈萨克人 hāsàkèrén kazahs
哈萨克斯坦 Hāsàkèsītǎn Kazahstāna
哈萨克语 hāsàkèyǔ kazahu valoda
哈萨克族 hāsàkèzú kazahu tautība
哈腰 hāyāo ❶ *sar.* saliekties; ❷ paklanīties *(apliecinot cieņu)*

铪(鉿) hā **lietv.** *ķīm.* hafnijs (Hf)

蛤 há/gé **sast.**
蛤蟆 há·ma *zool.* varde; krupis

哈 hǎ/hā/hà **darb.** norāt; izbārt; **īpašv.** Ha *uzv.*
哈巴狗 hǎ·bagǒu Beidzjinas *(Pekinas)* klēpja sunītis
哈达 hǎdá hadaks *(balta, gaiši zila, dzeltenīga vai sarkana smalka zīda šalle, ko tibetieši un mongoļi dāvā ciemiņiem kā cieņas un draudzīgu jūtu apliecinājumu)*

哈 hà/hā/hǎ **sast.**
哈什蚂 hà·shimǎ *zool.* Ķīnas ēdamā meža varde *(Rana temporaria chensinensis)*
哈什蚂油 hà·shimǎyóu *ķīn. med.* *(želatīnveidīga, no Ķīnas meža vardēm iegūta masa)*

hai

咳(咍) hāi/ké **izs.** *(paužot nožēlu)* ak! o!

嗨 hāi **sast.** ritmisks izsauciens *(kaut ko smagu velkot vai stiepjot)*
嗨哟 hāiyō izsauciens *(veicot smagu fizisku darbu)*

还(還) hái/huán **apst.** ❶ vēl; vēl arvien *(pa vecam)*; ❷ vēl *(viens jautājums)*; ❸ vēl *(vēsāk)*; ❹ vēl jau *(darbs virzās)*; ❺ pat *(tev nav skaidrs)*; ❻ izrādās; gluži negaidīti
还是 hái·shi ❶ vēl; vēl arvien; ❷ izrādās; gluži negaidīti; ❸ labāk būtu, ja; ❹ vai nu–vai

孩 hái **lietv.** ❶ bērns; mazulis; zīdainis; ❷ putnēns; **darb.** ❶ sasmīdināt *(bērnu)*; ❷ apieties *(kā ar bērnu)*; attiekties *(kā pret bērnu)*; **īp.** bērna; zīdaiņa; jauns
孩提 háití *rakst.* zīdainis; mazulis; mazs bērns
孩子 hái·zi bērns; bērni; mazuļi
孩子气 hái·ziqì ❶ bērnišķība; ❷ zēniskums; ❸ uzvesties bērnišķīgi

骸 hái **lietv.** mirstīgās atliekas; pīšļi; līķis
骸骨 háigǔ mirstīgās atliekas; pīšļi

海 hǎi **lietv.** ❶ jūra; jūras ūdens; ❷ *(liels vai nozīmīgs)* ezers; ❸ aizjūras zemes; ❹ debess puses; ❺ pūlis; masa; ❻ jūras produkti; ❼ liela izmēra *(trauks)*; rezervuārs; liela bļoda; **īp.** ❶ aizrobežu; ❷ milzīgi liels; neaptverams; ❸ neskaitāms; ❹ *(lielu platību apzīmēšanai)* *(mežu)* jūra; ❺ daudz; bez skaita; **īpašv.** Hai *uzv.*
海岸 hǎi'àn jūras krasts; jūras piekraste
海岸炮 hǎi'ànpào *milit.* krasta apsardzības artilērija
海岸线 hǎi'ànxiàn krasta līnija
海拔 hǎibá *ģeogr.* *(augstums)* virs jūras līmeņa
海百合 hǎibǎihé *zool.* *(korallis)* jūras lilija *(dz. Crinoidea)*
海报 hǎibào afiša
海豹 hǎibào *zool.* ronis *(Phoca vitulina)*
海笔 hǎibǐ *zool.* *(korallis)* jūras spalva *(Pennatula)*
海边 hǎibiān jūras mala; piekraste
海滨 hǎibīn jūras krasts; piekraste; krasts
海波 hǎibō *ķīm.* hiposulfāts
海菜 hǎicài ❶ jūras kāposti; ❷ ēdamie jūras augi
海草 hǎicǎo jūras zāles
海产 hǎichǎn ❶ jūras *(augi)*; ❷ zvejniecības un ūdensrūpala ražojumi
海潮 hǎicháo paisums
海带 hǎidài *bot.* Japānas jūras kāposti *(Laminaria japonica)*
海胆 hǎidǎn *zool.* jūras ezis *(dz. Echinoidea)*
海岛 hǎidǎo sala *(jūrā)*
海盗 hǎidào jūras laupītājs; pirāts
海堤 hǎidī jūras dambis
海底 hǎidǐ jūras dibens

海底捞月 hǎidǐ-lāoyuè ķert mēnesi jūras dibenā *(darīt pilnīgi bezjēdzīgu darbu)*
海底捞针 hǎidǐ-lāozhēn meklēt adatu jūras dibenā *(bezcerīgi centieni; neizpildāms uzdevums)*
海防 hǎifáng krasta apsardze; krasta apsardzes nocietinājumi
海风 hǎifēng jūras vējš; brīze
海港 hǎigǎng jūras osta; ostas pilsēta
海狗 hǎigǒu *zool.* jūras kotiks *(Callorhinus ursinus)*
海关 hǎiguān muita
海龟 hǎiguī *zool.* jūras bruņurupucis *(Chelonia mydas)*
海涵 hǎihán bezgala augstsirdīgs; neaptverami augstsirdīgs *(kā jūra, kas pieņem visu upju ūdeņus)*
海货 hǎihuò ❶jūras produkti; ❷zvejniecības ūdensrūpala ražojumi
海虎绒 hǎihǔróng *testi.* ❶plīšs; ❷vatīns
海岬 hǎijiǎ *ģeogr.* zemes rags jūras krastā
海疆 hǎijiāng jūras krasta zona *(piejūras provinces)*
海禁 hǎijìn *vēst.* aizliegums tirgoties ar ārvalstīm *(Min un Cjin dinastiju periodā, laikā no 1368.–1911. g. g.)*
海军 hǎijūn jūras kara spēki; jūras kara flote
海军部 hǎijūnbù jūras kara spēku ministrija
海口 hǎikǒu ❶osta; jūras osta; ❷lielīšanās; plātīšanās
海枯石烂 hǎikū-shílàn *(kad)* jūra izžūs un akmeņi sapūs; līdz pašam pasaules galam *(parasti par zvērestiem–uz visiem laikiem; uz mūžu mūžiem)*
海葵 hǎikuí *zool.* aktīnija *(Actinia sp.)*
海阔天空 hǎikuò-tiānkōng plašs kā jūra un neaptverams kā debesis *(bezgalīgs; ne ar ko neierobežots)*
海浪 hǎilàng jūras banga; vilnis
海狸 hǎilí *zool.* bebrs *(Castor fiber)*
海里 hǎilǐ jūras jūdze *(1,852 km)*
海量 hǎiliàng ❶būt augstsirdīgam; būt pretimnākošam; cēlsirdība; ❷prasme *(spējas)* lietot alkoholu; prasme dzert *(spirtotos dzērienus)*
海流 hǎiliú *ģeogr.* ❶jūras straume; ❷plūstošs jūras ūdens
海龙 hǎilóng *zool.* ❶jūras ūdrs *(Enhydra lutris)*; ❷adatzivs *(Syngnathus shlegeli)*
海龙卷 hǎilóngjuǎn *met.* ūdens virpuļstabs
海轮 hǎilún jūras vai okeāna kuģis
海洛因 hǎiluòyīn *farm.* heroīns
海马 hǎimǎ *zool.* zivs jūras zirdziņš *(Hippocampus sp.)*
海鳗 hǎimán *zool.* jūras zutis *(Muraenesox cinercus)*
海米 hǎimǐ sīkas žāvētas garneles
海绵 hǎimián ❶*zool.* jūras sūklis *(Spongia)*; ❷porains; šūnains
海绵体 hǎimiántǐ *anat.* briedumķermenis
海面 hǎimiàn jūras virsma; jūras līmenis
海内 hǎinèi Ķīnā; valsts iekšienē
海内存知己,天涯若比邻 hǎinèi cún zhījǐ,tiānyá ruò bǐlín īsts draugs ir tuvs pat tad, ja viņš ir tālu prom *(īsti draugi ir tuvi kaimiņi arī tad, ja viņus šķir okeāns)*
海牛 hǎiniú *zool.* jūras govs; Rietumāfrikas lamantīns *(Manatus senegalensis)*
海鸥 hǎi'ōu *zool.* zilpelēkā jūras kaija *(Larus canus)*
海泡石 hǎipàoshí *min.* sepiolīts
海螵蛸 hǎipiāoxiāo *farm., zool., ķīn. med.* tinteszivs skrimslis *(Sepia sp.)*
海鞘 hǎiqiào *zool.* ascīdija *(dz. Ascidiae)*
海鳃 hǎisāi *zool. (korallis)* jūras spalva
海参 hǎishēn *zool.* jūras gurķis; trepangs *(Holoturia, Stichopus, Cucumaria)*
海生植物 hǎishēng zhíwù jūras augi
海狮 hǎishī *zool.* jūras lauva *(Eumetopias jubatus)*
海蚀 hǎishí *ģeol.* jūras abrāzija *(erozija)*
海市蜃楼 hǎishì-shènlóu ❶*met.* mirāža *(jūrā)*; ❷tukši sapņi; ilūzijas
海誓山盟 hǎishì-shānméng zvērēt mūžīgu mīlestību; uzticības un mīlestības zvērests
海水 hǎishuǐ jūras ūdens
海水不可斗量 hǎishuǐ bùkě dǒu liáng jūras ūdeni ar kausu neizmērīsi *(no sīkām detaļām nav iespējams izdarīt kopējo secinājumu; par cilvēku nespriež pēc viņa rīcības vienpusēja skatījuma)*
海松 hǎisōng *bot.* Korejas ciedrs *(Pinus koraiensis)*
海损 hǎisǔn ❶jūras pārvadājumu zaudējumi; ❷jūras avārija
海獭 hǎitǎ *zool.* jūras ūdrs *(Enhydra lutris)*
海滩 hǎitān smilšu sēklis; pludmale; lēzens jūras krasts
海棠 hǎitáng *bot.* plūmjlapu ābele *(Malus prunifolia; Malus spectabilis)*
海塘 hǎitáng *(jūras)* dambis
海桐花 hǎitónghuā *bot.* tobira *(Pittosporum tobira)*
海图 hǎitú *nav.* jūras karte
海退 hǎituì *ģeol.* jūras atkāpšanās; regresija
海豚 hǎitún *zool.* delfīns *(Delphinus delfis)*
海豚泳 hǎitúnyǒng *sp.* delfīna stils *(peldēšanā)*
海外 hǎiwài ārzemes; ārzemju
海湾 hǎiwān *ģeogr.* jūras līcis
海王星 hǎiwángxīng *astr.* Neptūna zvaigznājs
海味 hǎiwèi jūras delikateses
海峡 hǎixiá *ģeogr.* jūras šaurums
海鲜 hǎixiān jūras produkti; jūras veltes
海象 hǎixiàng *zool.* valzirgs *(Odobaenus rosmarus)*
海啸 hǎixiào *ģeogr.* seismisks jūras vilnis; cunami
海蟹 hǎixiè *zool.* jūras krabis *(Brachyura)*
海星 hǎixīng *zool.* jūras zvaigzne *(dz. Asteroidea)*
海熊 hǎixióng *zool.* jūras kotiks *(Callorhynus ursinus)*
海盐 hǎiyán jūras sals
海蜒 hǎiyán *zool.* japāņu anšovs *(Engraulis japonicus)*
海燕 hǎiyàn *zool.* ❶kaija; ❷albatross

H

海洋 hǎiyáng jūras un okeāni
海洋法 hǎiyángfǎ *jur.* jūras likumdošana
海洋权 hǎiyángquán *jur.* jūras tiesības
海洋性气候 hǎiyángxìng qìhòu jūras klimats
海洋学 hǎiyángxué okeanoloģija
海域 hǎiyù jūras iecirknis; zona
海员 hǎiyuán jūrnieks; ūdensceļu transporta darbinieks
海月水母 hǎiyuè shuǐmǔ *zool.* medūza *(Aurelia sp.)*
海运 hǎiyùn jūras pārvadājumi; jūras transports
海葬 hǎizàng apbedīšana jūrā
海枣 hǎizǎo *bot.* datele *(Phoenix dactylifera)*
海藻 hǎizǎo *bot.* jūras zāles
海战 hǎizhàn *milit.* jūras kauja
海蜇 hǎizhé *zool.* medūza *(Phopilema esculenta)*
海震 hǎizhèn jūras dibena svārstības
海猪 hǎizhū *zool.* delfīns *(Delphinus delphis)*

胲 hǎi **lietv.** *ķīm.* hidroksilamīns

亥 hài **lietv.** ❶ hai *(pēdējā no 12 cikliskajām zīmēm)*; ❷ Cūkas gads *(apzīmējot gadus ar cikliskajām zīmēm)*; ❸ desmitais mēnesis *(pēc lunārā kalendāra)*; ❹ cūka; **Īpašv.** Hai *uzv.*
亥时 hàishí diennakts posms no plkst. 21 līdz plkst. 23

骇(駭) hài **darb.** ❶ pārbīties; būt pārsteigtam; izbīlī mesties sāņus; ❷ sašust; kļūt niknam; ❸ pārvietoties; nobīdīties sāņus; ❹ baidīt; nobaidīt; ❺ izplatīties; ❻ traucēt; saviļņot; **Īp.** atbaidošs; briesmīgs; **lietv.** cūka *(kuilis)* ar baltiem nagiem
骇怪 hàiguài brīnīties; būt pārsteigtam; nobīties
骇然 hàirán būt panikā; būt satricinātam *(satrauktam)*
骇人 hàirén drausmīgs *(jaunums)*; *(kaut kas)* briesmīgs
骇人听闻 hàirén-tīngwén cilvēkus šokējoša ziņa *(kaut kas briesmīgs)*
骇异 hàiyì ❶ brīnēties; ❷ dīvains; apbrīnojams

害 hài **lietv.** ❶ ļaunums; zaudējums; ❷ nelaime; grūtības; gals; bojāeja; ❸ dzīvībai svarīga vieta *(cilvēka organismā)*; ❹ stratēģiski svarīga vieta; **Īp.** kaitīgs *(kukainis u.c.)*; kaitīgs *(veselībai u.c.)*; **darb.** ❶ kaitēt; bojāt; ❷ nosist; iznīcināt; sakropļot; ❸ traucēt; ❹ skaust; ❺ slimot; sirgt; ❻ just; izjust
害病 hàibìng slimot; saslimt
害虫 hàichóng *(lauksaimniecības)* kaitēkļi; infekcijas pārnēsātāji
害处 hài·chu ļaunums; kaitīgums
害怕 hàipà baidīties; nobīties; pārbīties
害群之马 hàiqúnzhīmǎ △ zirgs, kas bojā visu ganāmpulku
害人虫 hàirénchóng kaitniecisks elements *(šķiru cīņas apstākļos)*
害臊 hàisào kautrēties; kaunēties; kautrīgs
害死 hàisǐ nosist; pazudināt; novest kapā
害喜 hàixǐ slikta dūša *(dzemdētājām)*
害羞 hàixiū kautrēties; izjust kaunu

氦 hài **lietv.** *ķīm.* hēlijs (He)

嗐 hài **izs.** *(paužot izbrīnu, nožēlu un sašutumu)* ak! ak, cik žēl

han

犴 hān **lietv.** ❶ savvaļas suns; ❷ *zool.* alnis *(Alces alces)*; ❸ cietums

酣 hān **Īp.** ❶ iedzēris; piedzēries; ❷ jautrs; apmierināts; ❸ neapturams; ❹ ciets *(miegs)*; ❺ ilgs; sasprindzināts; ❻ sīva *(kauja)*; **apst.** ❶ pa pilnam; cik uziet; ❷ neapturami; stingri; ❸ ilgi; sasprindzināti; **darb.** ❶ žūpot; pamatīgi uzdzīvot; ❷ līksmot; būt *(pašā dzīru karstumā)*; ilgt *(par kauju)*; **lietv.** iedzeršana; uzdzīve; dzīres
酣畅 hānchàng ❶ dzerstīties; dzert līdz nemaņai; ❷ iereibis; iedzēris; ❸ *pārn.* reibinoša, lieliska *(ainava)*
酣睡 hānshuì gulēt dziļā miegā
酣饮 hānyǐn dzert; līksmoties; piedzerties
酣战 hānzhàn sīva kauja; pašā cīņas karstumā
酣醉 hānzuì ❶ stipri noreibt; ❷ piedzerties

憨 hān **Īp.** ❶ dumjš; pamuļķīgs; garā vājš; ❷ vienkāršs; naivs; ❸ *dial.* resns; rupjš; **Īpašv.** Haņ *uzv.*
憨痴 hānchī padumjš; truls
憨厚 hān·hou vienkāršs; atklāts; tiešs
憨直 hānzhí vaļsirdīgs; atklāts; tiešs

鼾 hān **lietv.** krākšana *(miegā)*
鼾声 hānshēng krākšanas skaņa
鼾睡 hānshuì krākt guļot; krākt miegā

汗 hán/hàn **lietv.** *(mongoļu)* hans
汗国 hánguó *vēst.* haniste; orda

含 hán **darb.** ❶ turēt mutē *(cukuru)*; ieņemt mutē *(ūdeni)*; ❷ *(par augļiem)* saturēt sevī *(daudz sulas)*; ❸ *(par izteiktajiem vārdiem)* ietvert sevī *(noteiktu jēgu)*; ❹ rasties; izveidoties; ❺ slēpties; būt slēptam *(kaut kur)* **apst.** viss; visi kopā; visiem
含苞待放 hánbāo-dàifàng ❶ uzbriedis pumpurs; ❷ vēl neatvēries zieds
含垢忍辱 hángòu-rěnrǔ norīt pazemojumu un kaunēties

含糊 hán·hu ❶ neskaidrs; izvairīgs; miglains; ❷ *(runāt)* aplinkiem; ❸ *dial.* paviršs darbs; negodprātīga attieksme pret darbu; ❹ *dial.* pievilt; neattaisnot cerības
含混 hánhùn neskaidrs; izvairīgs; miglains
含金率 hánjīnlǜ *ģeol.* zelta saturs *(iežos)*
含金沙 hánjīnshā *ģeol.* zeltu saturošas smiltis
含泪 hánlèi ar asarām acīs; rīt asaras
含量 hánliàng saturs *(piem., ūdeņraža saturs gaisā u.c.)*
含怒 hánnù ar niknumu; nikni; dusmīgi
含情脉脉 hánqíng-mòmò ar maigumu un mīlestību acīs; maiguma un uzmanības pilns
含热量 hánrèliàng *fiz.* siltuma daudzums
含沙射影 hánshā-shèyǐng spļaut smiltis uz *(cilvēka)* ēnu *(slēpti darīt ļaunu; izmantot slēptus apmelojumus)*
含漱剂 hánshùjì *farm.* līdzeklis mutes dobuma skalošanai
含水层 hánshuǐcéng *ģeol.* ūdeni nesošie zemes slāņi
含水量 hánshuǐliàng ūdens daudzums vai saturs *(citā vielā)*
含笑 hánxiào ar smaidu; smaidot
含辛茹苦 hánxīn-rúkǔ caur trūkumu un ciešanām; ciest grūtības
含羞 hánxiū kaunīgi; mulsi
含羞草 hánxiūcǎo *bot.* kaunīgā mimoza *(Mimosa pudica)*
含蓄 hánxù ❶ daudznozīmīgs; ❷ ar noteiktu mājienu
含血喷人 hánxuè-pēnrén šļakstīt uz cilvēkiem asinis *(ļauni tenkot; apmelot)*
含义 hányì *(vārda)* nozīme; *(vārda patiesā)* jēga
含英咀华 hányīng-jǔhuá iedziļināties *(raksta saturā)*; iedziļināties *(lietas būtībā)*
含油层 hányóucéng *ģeol.* naftu nesošie zemes slāņi
含油量 hányóuliàng naftas daudzums vai saturs *(jēlnaftā)*
含有 hányǒu ❶ saturēt *(vitamīnus u.c.)*; ❷ ieslēgt sevī *(dziļu jēgu)*
含冤 hányuān ciest netaisnību; būt nepatiesi apvainotam
含脂率 hánzhīlǜ *lopk.* tauku saturs *(pienā)*

函(圅)

hán **lietv.** ❶ kaste; futrālis; aploksne; maksts; ❷ *(oficiāla)* vēstule; rakstveidā; rakstiski; ❸ bruņas; bruņu krekls; **darb.** ❶ ielikt *(futlārī, kastē u.c.)*; ❷ ievietot; ievietoties; ietilpt; saiet; saturēt sevī; **īpašv.** *vēst.* Čanaņ *(pilsēta)*; ❷ Haņ *uzv.*
函电 hándiàn vēstule un telegramma
函购 hángòu pasūtījums pa pastu
函件 hánjiàn vēstules; sarakste; korespondence
函授 hánshòu neklātienes apmācība
函授班 hánshòubān neklātienes kursi
函授生 hánshòushēng neklātnieks
函数 hánshù *mat. (algebriskā u.c.)* funkcijas
函数表 hánshùbiǎo *mat.* funkciju tabula

涵

hán **darb.** saturēt sevī; slēpt sevī; **lietv.** *tehn.* ūdens novadcaurule
涵洞 hándòng ❶ tunelis; ❷ cauruļvads
涵管 hánguǎn ūdensvads; ūdens caurule
涵容 hánróng *rakst.* būt cēlsirdīgam; būt iecietīgam *(pretimnākošam)*
涵蓄 hánxù ❶ saturēt sevī; slēpt sevī; ❷ būt nosvērtam un vispusīgi izglītotam
涵养 hányǎng ❶ spēja būt nosvērtam; prasme sevi turēt rokās; laba uzvedība; ❷ uzturēt; saglabāt; ❸ veikt labdarības pasākumus; ❹ *(ūdens)* uzkrāšana
涵义 hányì ❶ *(vārda)* nozīme; ❷ *(patiesā)* jēga

寒

hán **īp.** ❶ auksts; salts; bargs; ❷ nosalis; nabadzīgs; ubags; bez pajumtes *(cilvēks)*; vientuļš; ❸ pieticīgs; neliels; niecīgs; ❹ *lauks.* ziemas *(sējumi)*; **darb.** ❶ dzist; salt; ❷ drebēt *(aiz aukstuma, bailēm)*; ❸ atsalt; kļūt vēsam; ❹ dzesēt; dzesināt; atdzesināt; **lietv.** ❶ aukstums; sals; apmācies laiks; augsts mitrums; ❷ gada aukstais laiks *(divas no gada 24 sezonām; lielais aukstums no 20.–22. janv.; mazais aukstums no 6.–8. janv.)*; ❸ saaukstēšanās
寒痹 hánbì *ķīn. med.* akūts reimatisms; artraļģija
寒蝉 hánchán ❶ *zool.* rudens cikādes *(Cosmopsaltria opalifera)*; ❷ cikāde ziemas miegā *(cilvēks, kas baidās kaut ko pateikt tieši un klusē savā neizlēmībā)*
寒潮 háncháo *met.* aukstuma vilnis
寒碜 hán·chen ❶ kauns; apkaunoties; ❷ kroplīgs; neskaists; ❸ izsmiet; ❹ kaunināt
寒带 hándài *ģeogr. (zemes virsmas)* aukstuma josla
寒冬腊月 hándōng-làyuè paši lielākie sali; stiprāko salu laikā
寒风 hánfēng ledains, stindzinošs vējš
寒害 hánhài pēkšņa sala izraisīta augu valsts bojāeja; augļu dārza izsalšana
寒号虫 hánhàochóng *zool.* lielais sikspārnis *(Pteropus)*
寒假 hánjià ziemas brīvdienas
寒噤 hánjìn drebuļi; drudzis
寒苦 hánkǔ nabadzība; trūkums
寒冷 hánlěng auksts *(klimats, rīts u.c.)*; aukstums
寒流 hánliú ❶ *ģeogr.* auksta straume; ❷ *met.* aukstās gaisa strāvas
寒露 hánlù aukstā rasa *(17. no 24 lunārā kalendāra sezonām, sākas 8.–9. oktobrī)*
寒毛 hánmáo ❶ ķermeņa apmatojums; ❷ *(no aukstuma vai bailēm)* saslējušies mati
寒疟 hánnüè *med. (tropiskās malārijas paveids)* algīdā malārija

寒峭 hánqiào stindzinošs aukstums
寒热 hánrè *med.* drudzis; augsta temperatūra
寒暑表 hánshǔbiǎo termometrs *(āra temperatūras mērīšanai)*
寒酸 hánsuān nožēlojams un noplucis *(nabags un gados vecs zinātnieks)*
寒酸相 hánsuānxiàng nabadzīga un nožēlojama izskata
寒腿 hántuǐ *sar.* kāju reimatisms
寒微 hánwēi zemas izcelsmes cilvēks
寒武纪 hánwǔjì *ģeol.* Kembrija periods
寒武系 hánwǔxì *ģeol.* Kembrija sistēma
寒心 hánxīn izjust dvēseles mokas *(dziļu sarūgtinājumu)*
寒暄 hánxuān ❶ apmainīties ar protokola replikām *(piem., valsts vadītāja un vēstnieka saruna pēc akreditācijas raksta iesniegšanas)*; ❷ saruna par laika apstākļiem *(saruna par šo un to; tukša saruna)*
寒鸦 hányā *zool.* kovārnis *(Corvus monedula)*
寒衣 hányī ziemas apģērbs
寒战 hánzhàn drebuļi; drudzis

罕 hǎn **īp.** rets; reti *(sastopams)*; neparasts; izcils; vērtīgs; **apst.** reti; maz; **lietv.** ❶ karogs; ❷ *vēst.* haŋ–cilts Ķīnas ziemeļrietumos; **īpašv.** Haŋ *uzv.*
罕达犴 hǎndá'àn *zool.* *(mongoļu val.)* alnis *(Alces alces)*
罕见 hǎnjiàn reti sastopams; reti sastopama *(parādība)*; rets; neredzēts
罕闻 hǎnwén tāds, par ko reti var dzirdēt; nedzirdēts
罕有 hǎnyǒu rets; reti sastopams

喊 hǎn **darb.** ❶ kliegt; skaļi kliegt; ❷ *dial.* saukt; apsaukt; ❸ vingrināt balsi *(par aktieriem)*; **lietv.** balss; sauciens; kliedziens
喊话 hǎnhuà *dial.* ❶ sasaukties ar pretinieka karavīriem priekšējās nocietinājumu līnijās *(aicinot pretinieku padoties)*; ❷ skaļi aicināt *(kaut ko darīt)*
喊叫 hǎnjiào kliegt; kliegt pilnā balsī; kliedziens
喊声 hǎnshēng ❶ kliedziens; izsauciens; ❷ *dial.* ja; gadījumā, ja
喊醒 hǎnxǐng uzmodināt *(ar balsi)*
喊住 hǎnzhù uzsaukt *(kādam)*; apstādināt *(ar uzsaucienu)*

汉(漢) hàn **lietv.** ❶ haņi *(ķīniešu lietots savas tautas nosaukums; ķīniešu pašnosaukums)*; ❷ Ķīna; ķīniešu; ❸ vīrs; vīrietis; spēkavīrs; ❹ rupjš tēviņš; lauķis; ❺ *astr.* Piena ceļš; **īpašv.** ❶ Haŋ dinastija *(206. g. p. m. ē.–220. g. m. ē.)*; ❷ Haŋ *uzv.*
汉白玉 hànbáiyù *min.* baltais marmors
汉奸 hànjiān dzimtenes nodevējs; ārzemju aģents *(par ķīnieti)*
汉人 hànrén ķīnietis; haņu tautības pārstāvis
汉文 hànwén ❶ ķīniešu rakstība; ❷ ķīniešu literatūra; ❸ *vēst.* Haŋ dinastijas literatūra
汉姓 hànxìng ķīniešu uzvārds *(ārzemniekam, sveštautietim)*
汉学 hànxué ❶ sinoloģija; ❷ *vēst.* Haŋ dinastijas klasiskā ķīniešu filoloģija; Haŋ dinastijas konfucianisma skola; ❸ avotu mācība
汉学家 hànxuéjiā sinologs
汉语 hànyǔ ķīniešu valoda *(runātā valoda)*
汉字 hànzì ķīniešu rakstība; ķīniešu hieroglifu rakstība; ķīniešu hieroglifs
汉子 hàn·zi ❶ vīrietis; puisis; ❷ vīrs
汉族 hànzú haņi; haņu tautība; ķīnieši

汗 hàn/hán **lietv.** sviedri; **darb.** ❶ nosvīst; svīst; ❷ *(noslaucīt)* sviedrus; ❸ *(noplūst)* sviedriem; **īpašv.** Haŋ *uzv.*
汗斑 hànbān ❶ *med.* ēde; ❷ sviedru plankums
汗背心 hànbèixīn sporta krekliņš
汗褂儿 hànguàr apakškrekls
汗碱 hànjiǎn sviedru plankums
汗孔 hànkǒng ādas pora
汗流浃背 hànliú-jiābèi sviedri pa muguru aumaļām plūst *(noplūst sviedriem)*
汗马功劳 hànmǎ-gōngláo nopelni, kas iegūti jājot sviedros noplūduša zirga mugurā *(kaujas nopelni; karavīra varoņdarbi)*
汗漫 hànmàn ❶ plašs; neaptverams; bezgalīgs; ❷ neapvaldīts; patvaļīgs; ❸ izplūdis, bez reāla satura; ❹ ceļot
汗毛 hànmáo *(cilvēka ķermeņa)* apmatojums
汗牛充栋 hànniú-chōngdòng velkot vezumu vērsim no sviedriem mirks mugura un mājās varēs spāres atbalstīt *(par milzīgu grāmatu daudzumu, kuras vezumiem nevar pārvest un mājās nav kur izvietot)*
汗青 hànqīng ❶ *rakst.* vēsturiskas grāmatas; annāles; ❷ pabeigt sacerējumu
汗衫 hànshān apakškrekls
汗水 hànshuǐ bagātīgi sviedri
汗腺 hànxiàn sviedru dziedzeri
汗颜 hànyán nosvīst no kauna *(kautrēties; sakautrēties)*
汗液 hànyè sviedri; sīki sviedru pilieni
汗疹 hànzhěn *med.* zīdaiņa izsvīdumi
汗珠子 hànzhū·zi sviedru pilieni

旱 hàn **lietv.** ❶ sausums; karstums; ❷ sauszeme; sauszemes ceļš; **īp.** sausa; izkaltis
旱魃 hànbá *mitol.* hanba *(dēmons, kas izraisa sausumu)*
旱稻 hàndào neapūdeņojamie rīsi
旱地 hàndì ❶ apkārtne, kuru bieži piemeklē sausums; ❷ *lauks.* neapūdeņotas platības

旱季 hànjì sausuma periods; sausums
旱井 hànjǐng ❶ aka; ❷ bedre ūdens uzkrāšanai; ❸ izžuvusi aka
旱柳 hànliǔ *bot.* Matsudi vītols *(Salix matsudana)*
旱路 hànlù sauszemes ceļš; ceļot pa sauszemi
旱桥 hànqiáo viadukts
旱情 hànqíng sausuma nodarītā posta pakāpe; sausuma pakāpe
旱生 hànshēng *bot.* kserofīti *(sausumu mīlošie augi)*
旱獭 hàntǎ *zool.* murkšķis *(Marmota sp.)*
旱天 hàntiān sauss laiks; sausuma periods
旱田 hàntián ❶ neapūdeņojamie lauki; ❷ saulē izdegušie lauki
旱象 hànxiàng sausuma pazīmes; sausums
旱烟 hànyān pīpju tabaka
旱烟袋 hànyāndài ķīniešu pīpe
旱灾 hànzāi sausums; sausuma stihija *(nelaime)*

悍(猂) hàn **īp.** ❶ nekaunīgs; nepaklausīgs; nepakļāvīgs; ❷ drosmīgs; pārgalvīgs; brašs *(karavīrs)*; ❸ nikns; ❹ mežonīgs; ❺ neapvaldīts
悍然 hànrán ❶ bezkaunīgi; ❷ nekautrīgi; ❸ nerēķinoties ne ar ko

捍(扞) hàn **darb.** ❶ atsist *(uzbrukumu)*; ❷ pasargāt; aizsargāt
捍海堰 hànhǎiyàn jūras dambis
捍卫 hànwèi aizsargāt; aizstāvēt
捍卫者 hànwèizhě aizstāvis

焊(銲、釬) hàn **darb.** metināt; sametināt; lodēt; **lietv.** *tehn.* metināšana
焊缝 hànfèng *tehn.* metinājuma šuve
焊工 hàngōng ❶ metināšanas darbi; ❷ metinātājs
焊剂 hànjì *tehn.* viela metināmo vietu attīrīšanai
焊接 hànjiē *tehn.* gāzes metināšana
焊镴 hànlà *tehn.* mīkstais sakausējums metināšanas vai lodēšanas darbu veikšanai
焊料 hànliào *tehn.* sakausējums metināšanas vai lodēšanas darbu veikšanai
焊枪 hànqiāng *tehn.* metināšanas deglis
焊条 hàntiáo *tehn.* sakausējums metināšanas vai lodēšanas darbu veikšanai
焊铁 hàntiě *tehn.* lodāmurs
焊头 hàntóu *tehn.* degļa galviņa
焊锡 hànxī *tehn.* lodalva
焊药 hànyào *tehn.* viela, ar kuras palīdzību attīra metinājumu vietas
焊装 hànzhuāng lodēt; salodēt

菡 hàn **sast.**
菡萏 hàndàn *rakst.* lotoss

颔(頷) hàn **lietv.** *rakst.* zods; žoklis; *(putnu)* guza; **darb.** māt ar galvu; **īp.** novārdzis; nomocīts
颔首 hànshǒu *rakst.* māt ar galvu

憾 hàn **lietv.** sašutums; dusmas; nožēla; **darb.** sašust; būt sašutušam; skaisties; neieredzēt
憾事 hànshì līdzjūtība; žēlums

撼 hàn **darb.** ❶ kratīt; purināt; ❷ paspiest *(roku)*; ❸ kūdīt
撼动 hàndòng aizkustināt

翰 hàn **lietv.** ❶ *(sarkanspalvains)* fazāns; ❷ spalva; spārns; ❸ *rakst.* ota; otiņa; ❹ vēstule; dokuments; sacerējums; ❺ balsts; ❻ balts zirgs; **darb.** ❼ rakstīt *(ar otu)*; ❽ strauji pacelties *(gaisā)*
翰林 hànlín ❶ literatūras elite; literatūras Olimps; ❷ *vēst.* Haņliņ akadēmijas akadēmiķis *(augstākā zinātniskā pakāpe Ķīnā līdz 1911. g.)*
翰墨 hànmò *rakst.* ❶ rakstīšanai domātā otiņa un tuša; ❷ *pārn.* sacerējums; literatūra; ❸ kaligrāfija un glezniecība

hang

夯 hāng **lietv.** blietēšana; **darb.** blietēt *(zemi)*
夯歌 hānggē zemes blietētāju dziesma

行 háng/xíng **darb.** stepēt *(vatētu segu)*; **lietv.** ❶ rinda; ierinda; virkne; *(teksta)* rinda; ❷ kārtība; kārta; pēc kārtas; ❸ brāļi vecuma secībā *(ķīniešu ģimenē)*; ❹ *dial.* šī *(tā)* puse; ❺ profesija; nodarbošanās; ❻ firma; tirdzniecības nams; kantoris; aģentūra; veikals; ❼ draugu grupa; vienas paaudzes *(profesijas; nodarbošanās)* cilvēki; ❽ lielceļš; lielu ceļu krustceļš; **skait.** *dzejas rindām, koku rindām u.c.*; **apst.** dažreiz; reizēm; kā kuru reizi
行帮 hángbāng ģilde; cehs *(Ķīnā)*
行辈 hángbèi ❶ laikabiedri; vienas paaudzes cilvēki; ❷ radniecības līnija; radinieki ķīniešu dzimtā vecuma secībā; paaudze
行当 háng·dang ❶ *sar.* profesija; specialitāte; nodarbošanās; amats; ❷ *(cilvēka)* loma *(kādā noteiktā darbības jomā)*
行贩 hángfàn *novec.* pauninieks; *(klejojošs)* sīktirgotājs; pārpircējs
行规 hángguī ģildes reglaments
行话 hánghuà žargons; *(noteiktas sociālas grupas vai profesijas pārstāvju)* specifiska valodas forma
行会 hánghuì ģilde
行货 hánghuò ❶ zemas kvalitātes prece; ❷ visdažādākās preces; bagāts preču sortiments
行家 háng·jia lietpratējs; profesionālis; pieredzējis cilvēks

H

行间 hángjiān ❶ *lauks.* starpvagas; starpvagu apstrāde; ❷ *(izteikt domu)* starp rindām
行距 hángjù *lauks.* attālums starp vagām
行款 hángkuǎn *(grāmatas)* noformējums
行列 hángliè *(demonstrantu)* rindas vai kolonnas
行列式 hánglièshì *mat.* determinants
行情 hángqíng *ekon.* kurss; konjunktūra; tirgus cenas
行情表 hángqíngbiǎo biržas biļetens; konjunktūras pārskats
行市 háng·shi *ekon.* ❶ kurss; tirgus cenas; ❷ biržas kotacija
行伍 hángwǔ ❶ *milit.* karaspēks; armija; ierinda; ❷ *(cēlies no)* ierindniekiem
行业 hángyè ❶ *(tautsaimniecības)* nozare; ❷ profesija; nodarbošanās; specialitāte
行业语 hángyèyǔ *lingv.* profesionālā valoda; profesionālais žargons
行栈 hángzhàn ❶ noliktavu uzturēšana apkārt ceļojošiem tirgoņiem ar mākleru pakalpojumu piedāvajumu; ❷ noliktavas apkārt ceļojošiem tirgoņiem; ❸ starpnieku kantoris

杭 háng **darb.** pārcelties *(pār upi)*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Handžou *(pilsēta)*; ❷ Han *uzv.*
杭纺 hángfǎng Handžou zīda audums
杭育 hángyō ritmisks izsauciens, veicot fiziski smagu kolektīvu darbu *(viens, divi,reizē!)*

绗(絎) háng **darb.** stepēt *(vatētu segu u.c.)*; cauršūt; nošūt; **lietv.** apmale; vīle; apšuve

航 háng **lietv.** ❶ plakandibena laiva; plakandibene; plakandibena kuģis; džonka *(DA Āzijas valstīs)* prāmis; ❷ kuģošana; jūrniecība; navigācija; reiss; ❸ gaisa kuģniecība; aeronautika; **darb.** ❶ braukt *(ar kuģi)*; doties reisā; ❷ pārbraukt, pārcelties *(ar laivu, prāmi, tvaikoni u.c.)*
航标 hángbiāo *nav.* boja
航标队 hángbiāoduì *nav.* kuģu ceļa dienests
航差 hángchā *nav.* novirze no kursa
航程 hángchéng reiss; reisa garums; attālums *(no ostas līdz ostai)*
航船 hángchuán ❶ kravas un pasažieru kuģis; ❷ liela pasažieru džonka *(Ķīnā, Singapūrā u.c.)*
航次 hángcì reisa numurs
航道 hángdào kuģu ceļš
航海 hánghǎi braukšana jūrā; jūrniecība; navigācija
航海法 hánghǎifǎ *jur.* jūras likumdošana
航海家 hánghǎijiā navigators *(profesionāls jūrnieks ar navigācijas prasmēm)*
航海术 hánghǎishù navigācija; navigācijas prasme
航海学 hánghǎixué ❶ zinātne par navigācijas jautājumiem; ❷ kuģu vadīšana
航空 hángkōng aviācija; aviācijas *(dienests, karte, benzīns u.c.)*
航空兵 hángkōngbīng *milit.* kara gaisa spēku karavīrs
航空帽 hángkōngmào lidotāja ķivere
航空母舰 hángkōng mǔjiàn aviācijas bāzes kuģis
航空信 hángkōngxìn aviovēstule
航空学 hángkōngxué aeronautika
航空站 hángkōngzhàn lidosta
航路 hánglù *nav.* kuģu ceļš
航务 hángwù ūdens transports
航务局 hángwùjú ūdens transporta pārvalde
航线 hángxiàn ❶ ūdensceļa trase; jūras ceļš; kuģu līnija; ❷ ūdens komunikācija; ❸ gaisa ceļa trase; aviolīnija
航向 hángxiàng *jūrn.*, ❷ *av.* kurss
航行 hángxíng ❶ avioreiss; ❷ kursēt; ❸ navigācija; jūrniecība
航行灯 hángxíngdēng *nav.* gaitas uguņi
航行期 hángxíngqī ❶ navigācijas periods; ❷ *(kuģa)* atiešanas laiks
航运 hángyùn ūdens transports *(ieskaitot upju, kabotāžas un tāljūru pārvadājumus)*; kuģniecība; pārvadājumi pa ūdens ceļiem
航运业 hángyùnyè kuģniecība; ūdens transporta uzņēmums

沆 hàng **lietv.** ❶ iztvaikojumi; migliņa; migla; ❷ plašs purvs; stāvošs ūdens
沆瀣一气 hàngxiè-yīqì būt uz vienu roku; būt ar līdzīgiem nodomiem; sadarboties *(ar kādu)*

巷 hàng/xiàng **lietv.** ieliņa; aleja; sāniela; tunelis
巷道 hàngdào ❶ tunelis; ielas braucamā daļa; ❷ *kalnrūpn.* ❸ kalnrūpniecības izstrāde; štreks

hao

蒿 hāo **lietv.** ❶ vērmeles; ❷ izgarojumi; **īpašv.** Hao *uzv.*
蒿子 hāo·zi *bot.* vērmeles *(Artemisia sp.)*

薅 hāo **darb.** ravēt; ravēt nezāles

嚆 hāo **darb.** svilpt *(par bultu)*
嚆矢 hāoshǐ svilpjoša bulta *(uzbrukuma zīme)*

号(號) háo/hào **darb.** ❶ kaukt; ❷ raudāt pilnā balsī; **lietv.** ❶ kaukšana; ❷ vēja ārdīšanās
号叫 háojiào bļaut
号哭 háokū ❶ brēkt; ❷ rūgti raudāt

蚝(蠔) háo **lietv.** *zool.* austere *(Ostrea sp.)*
蚝油 háoyóu haojou *(bieza pasta no austeru mīkstuma, ko lieto kā piedevu)*

H

毫 háo **lietv.** ❶spalviņa; matiņš; pūciņa; ❷gari, smalki mati; ❸vilna; ❹*(rakstīšanai un zīmēšanai domāta)* ota, otiņa; ❺virve; virves cilpa; ❻sīknauda *(10 feņu vērtībā)*; **apst.** mazliet; pats mazumiņš; **sast.** mili-; **skait.** ❶*(ķīniešu garuma mērvienība)* hao *(līdzinās 0,033 mm)*; ❷*(ķīniešu svaru vienība)* hao *(līdzinās 5 mg)*; **īpašv.** Hao *uzv.*
毫安 háo'ān *el.* miliampērs
毫安计 háo'ānjì *el.* miliampērmetrs
毫巴 háobā *fiz.* milibārs
毫不 háobù ❶bez *(mazākajām pūlēm)*; ❷necik *(nedomājot, nepārspīlējot, neapvainojoties u.c.)*; ❸nemaz *(neņemt pie sirds)*; nemaz *(neslēpjoties)*
毫发 háofà ❶*(parasti kopā ar noliegumu)* nav ne mazākās *(starpības)*; ❷*sar.* ne par matu; ne par mata tiesu
毫伏 háofú *el.* milivolts
毫伏计 háofújì *el.* milivoltmetrs
毫卡 háokǎ *fiz.* milikalorija
毫克 háokè miligrams
毫厘 háolí vismazākais; visniecīgākais
毫毛 háomáo ne par mata tiesu
毫米 háomǐ milimetrs
毫米波 háomǐbō *radioteh.* milimetru viļņi
毫末 háomò *rakst.* sīkums; nieki
毫欧 háo'ōu *el.* milioms
毫欧计 háo'ōujì *el.* miliommetrs
毫升 háoshēng mililitrs
毫微米 háowēimǐ milimikrons
毫无 háowú ❶bez *(šaubām)*; nav *(apšaubāms)*; ❷ne par matu; ❸neko *(nevar izdarīt)*; ❹nav nekādas *(starpības, jēgas u.c.)*; ❺nekas *(nesanāks)*
毫针 háozhēn *med.* adatu terapijā izmantojamās adatas

嗥(嘷) háo **darb.** rūkt; gaudot; **lietv.** rēciens; *(vilka, šakāļa)* gaudas

貉 háo/hé **lietv.** *zool.* jenotsuns *(Nyctereutes procyonoides)*
貉绒 háoróng jenota *(kažokāda)*
貉子 háo·zi jenota mazulis

豪 háo **lietv.** ❶*(ar neparastu talantu, drosmi, spēku, varu, bagatību)* apveltīts cilvēks; ❷ietekmīgs cilvēks; lauku dižvīrs; turīgs zemnieks; ❸bandīts; laupītājs; ❹meža kuilis; ❺cūkas sari; ❻vissīkākā daļiņa; sīkums; nieks; **īp.** ❶drosmīgs; pārgalvīgs; ❷varens; ietekmīgs; ❸patvaļīgs; patvarīgs; despotisks; ❹bagāts; devīgs; izšķērdīgs; **īpašv.** Hao *uzv.*
豪放 háofàng ❶plašs *(vēriens)*; brīvs; *(ar nosacītām normām)* nesaistīts *(cilvēks)*; ❷neapvaldīts *(raksturs)*; ❸plašs *(rokraksts)*
豪富 háofù ❶ļoti bagāts un ietekmīgs; ❷*vēst.* visvarens bagātnieks; miljonārs
豪华 háohuá ❶grezns; greznība; dzīvot greznībā; ❷bagāts un slavens nams; vietējā elite
豪杰 háojié varonis; izcils cilvēks
豪举 háojǔ ❶varonīga rīcība; varoņdarbs; ❷plašs žests; izrādīšanās
豪客 háokè *rakst.* ❶drosminieks; ❷lielceļa laupītājs; ❸dāsns apmeklētājs *(klients)*
豪迈 háomài drosmīgs; varonīgs; pārgalvīgs
豪门 háomén ietekmīgs nams; slavena dzimta; augstmaņi
豪气 háoqì ❶iedvesma; pacilāts garastāvoklis; ❷varonīgs patoss
豪强 háoqiáng ❶varmāka; tirāns; despots; ❷tiranizēt; rīkoties varmācīgi
豪情 háoqíng ❶lepnums;❷pašcieņa
豪萨语 háosàyǔ hausu valoda *(Rietumāfrikā)*
豪绅 háoshēn ievērojami šeņši *(vīri, kam tiesības nēsāt ierēdņa jostu)*; ievērojami ļaudis *(feodālajā Ķīnā īpatnējs sabiedrības starpslānis, kura locekļiem piederēja zemes un nereti arī zinātniskie tituli)*
豪爽 háoshuǎng tiešs; atklāts; taisnprātīgs
豪侠 háoxiá ❶drosminieks; varonis; bruņinieks; ❷cēlsirdīgs cilvēks
豪兴 háoxìng ❶iedvesma; pacilājums; lielisks garastāvoklis; ❷dzīva interese
豪言壮语 háoyán-zhuàngyǔ iedvesmojoši vārdi; vīrišķības un varonības pilni vārdi
豪饮 háoyǐn aizrauties ar dzeršanu; piedzerties līdz nemaņai
豪语 háoyǔ drosmīgi vārdi; vīrišķīga cilvēka vārdi
豪猪 háozhū *zool.* dzeloņcūka *(Hystrix cristata)*
豪壮 háozhuàng grandiozs; varens; vīrišķīgs

壕 háo **lietv.** ❶dziļš grāvis; aizsarggrāvis; ❷*milit.* ierakums; tranšeja
壕沟 háogōu ❶*milit.* ierakums; tranšeja; ❷grāvis
壕堑战 háoqiànzhàn *milit.* ierakumu kauja

嚎 háo **darb.** kaukt; gaudot; bļaut; brēkt
嚎叫 háojiào skaļi brēkt
嚎啕 háotáo skaļi raudāt

好 hǎo/hào **īp.** ❶labs; patīkams; skaists; piemērots; ērts; ❷spēcīgs; stiprs; liels; **izs.** viss kārtībā! labi!; bravo!; **apst.** ❶labi; patīkami; ērti; kā nākas; ❷ļoti; stipri; pilnīgi; vienkārši; **darb.** ❶mīlēt; cienīt; ❷draudzēties; būt labās attiecībās; ❸būt sveikam un veselam; izveseļoties; pāriet *(par slimību)*; ❹sveiks! labdien! ❺varēt; vajag; **lietv.** ❶labestība; žēlsirdība; labums; laba lieta; jēga; ❷draudzība; ❸labvēlība; ❹caurums *(diskā,*

H

gredzenā u.c.); **saikl.** un tad; lai; ❷ **vietn.** kāds? kā? **Īpašv.** Hao *uzv.*

好比 hǎobǐ ❶ līdzīgs; tāds pat; tāds pat kā; ❷ it kā *(zivs ūdenī)*

好不 hǎobù *(izsauksmes vārdos pirms divzilbīga īpašības vārda vai darbības vārda)* cik *(labi, interesanti, muļķīgi, smagi u.c.)*

好不好 hǎobùhǎo vai tā būs labi? labs vai slikts? labi vai slikti?

好吃 hǎochī garšīgs; patīkamas garšas

好处 hǎo·chu ❶ labums; izdevīgums; jēga; ❷ priekšrocība; pozitīva īpašība

好歹 hǎodǎi ❶ labais un sliktais; labums un ļaunums; ❷ nelaime; ❸ kā nebūt; ❹ tā vai citādi; visādā ziņā

好端端 hǎoduānduān ❶ labs; lielisks; labā *(kondīcijā)*; ❷ viss kārtībā; nekas nav noticis

好多 hǎoduō daudz; ļoti daudz; milzums *(cilvēku)*

好感 hǎogǎn ❶ labvēlība; simpātijas; ❷ *(iegūt)* labvēlību

好过 hǎoguò ❶ nodrošināts; pārticis; pārticība; ❷ viegli; patīkami

好汉 hǎohàn brašulis; drosminieks

好好儿 hǎohǎor ❶ kā nākas; pa īstam; ❷ labs; labā *(kondīcijā)*; ❸ ne no šā, ne no tā; bez iemesla

好好先生 hǎohǎo xiān·sheng Viss kārtībā, kungs; Visiem labais kungs *(līdzīgs vientiesis; bezprincipu hameleons)*

好话 hǎohuà ❶ labi vārdi; labs padoms; ❷ atzinīgi vārdi; ❸ liškība; liškīgi vārdi

好坏 hǎohuài ❶ labais un ļaunais; ❷ tā vai citādi; visādā ziņā

好家伙 hǎojiā·huo *(izsauksmes vārdi paužot izbīli vai sajūsmu par kaut ko negaidītu)* kaut kas traks! te tev nu bija! tad nu gan! tas tik ir kaut kas!

好借好还 hǎojiè-hǎohuán galvenais ir atdot to, ko esi aizņēmies *(ja laikā esi atdevis to, ko kādreiz aizņēmies, tad arī citu reizi vari cerēt uz palīdzību)*

好景不长 hǎojǐng-bùcháng laimīgās dienas nemēdz būt ilgas; labvēlīga konjunktūra ir īslaicīga

好久 hǎojiǔ ❶ ļoti sen; ❷ sen atpakaļ; ❸ pirms ilga laika

好看 hǎokàn ❶ skaists; izskatīgs *(cilvēks)*; ❷ skaistas *(drēbes, rotas u.c.)*; ❸ interesanta *(grāmata)*; ❹ būt pagodinātam; tikt apbalvotam

好莱坞 hǎoláiwù *kinem.* Holivuda

好赖 hǎolài ❶ *dial.* labais un sliktais; labums un ļaunums; ❷ kā nebūt; ❸ tā vai citādi; lai kā arī nebūtu; jebkurā gadījumā

好评 hǎopíng ❶ labs vērtējums; ❷ pozitīva atsauksme

好气儿 hǎoqìr *sar.* labā garastāvoklī; labs garastāvoklis

好人 hǎorén ❶ labs, krietns cilvēks; ❷ vesels cilvēks; ❸ lāga vīrs

好日子 hǎorì·zi ❶ kāzu diena; ❷ dzimšanas diena; ❸ svētki; laimīga diena; ❹ laimīgas dienas; laimīga dzīve

好容易 hǎoróngyì ❶ ar lielām pūlēm; ❷ tik tikko; ❸ diez vai

好声好气 hǎoshēng-hǎoqì draudzīgs tonis; draudzīgi; laipni; pa labam

好事 hǎoshì ❶ laba lieta; ❷ vērtīga lieta; ❸ *vēst.* ziedošana; ❹ *rakst.* priecīgs notikums; ❺ *bud.* mirušā piemiņas lūgsna

好事不出门,恶事传千里 hǎoshì bù chūmén,èshì chuán qiānlǐ ◊ labā slava paliek mājās, bet sliktā slava skrien pa visu pasauli

好事多磨 hǎoshì-duōmó nav laba bez ļauna *(nav rozes bez dzeloņiem)*

好手 hǎoshǒu meistars; lietpratējs *(zelta rokas)*

好受 hǎoshòu viegli; patīkami; ērti; labi

好说 hǎoshuō ❶ paldies par komplimentu; paldies par labajiem vārdiem; ❷ pieejams; lādzīgs; tāds, ar ko var vienoties

好说歹说 hǎoshuō-dǎishuō censties pierunāt gan ar labu, gan ar iebaidīšanu

好说话 hǎoshuōhuà piekāpīgs; pielāvīgs; lādzīgs

好天儿 hǎotiānr labs laiks; skaidrs laiks

好听 hǎotīng ❶ melodisks; daiļskanīgs; ❷ patīkama, jauka *(melodija)*

好玩儿 hǎowánr ❶ uzjautrinošs; jocīgs; kuriozs; ❷ interesants; ❸ izklaide

好像 hǎoxiàng ❶ līdzīgs; ❷ šķiet; liekas; ❸ it kā

好小子 hǎoxiǎo·zi ❶ brašulis; malacis *(pozitīvi)*; ❷ veikls zellis! *(kritiski)*

好笑 hǎoxiào smieklīgs; uzjautrinošs; jocīgs

好些 hǎoxiē ❶ nedaudz labāk; labāk; ❷ daudz; ļoti daudz; ļoti daudzi

好心 hǎoxīn laba sirds; no tīras sirds; ar vislabākajiem nodomiem; labi nodomi

好心没好报 hǎoxīn méi hǎobào melna nepateicība

好性儿 hǎoxìngr maigs, lādzīgs raksturs

好样儿的 hǎoyàngr·de *sar.* lielisks puisis

好一个 hǎoyī·ge tad nu gan! *(varonis)*

好意 hǎoyì ❶ labi nodomi; ❷ labvēlība

好意思 hǎoyì·si nekautrēties; justies ērti; būt bezkaunīgam

好在 hǎozài ❶ labi, ka tā; jo vairāk, ka; par laimi; ❷ *(joprojām)* būt sveikam un veselam; dzīvot laimīgi un labklājīgi; ❸ labdien! kā klājas?

好转 hǎozhuǎn ❶ pārmainīties uz labo pusi; ❷ uzlaboties; uzlabošanās

号(號) hào/háo **lietv.** ❶ otrs vārds; iesauka; ❷ *(valsts, dinastijas u.c.)* nosaukums; ❸ firma; tirdzniecības uzņēmums; veikals; veikala nodaļa; ❹ tituls; goda nosaukums; reputācija; ❺ rags;

taure; taures *(skaņas)*; ❺ zīme *(plusa, mīnusa u.c.)*; ❻ izmērs *(apaviem u.c.)*; ❼ *(reģistrācijas; kārtas; mājas u.c.)* numurs; ❽ datums; ❾ numerācija; numurēšana; ❿ atšķirības zīme; parole; signāls; ⓫ pavēle; komanda; **skait.** *tirdzniecības darījumiem; tirdzniecības operācijām; cilvēkiem, strādniekiem u.c.*; **darb.** ❶ saukties; ❷ skaitīties; ❸ saukt; apsaukt; iedot iesauku; ❹ paziņot; darīt zināmu; ❺ marķēt; numurēt; ❻ taustīt *(pulsu)* **īpašv.** Hao *uzv.*

号兵 hàobīng *milit.* taurētājs; raga pūtējs

号称 hàochēng ❶ saukties; saukt *(Tibetu pieņemts)* saukt *(par Pasaules jumtu)*; ❷ noteikt uz acumēru; aptuveni noteikt *(svaru, garumu u.c.)*

号角 hàojiǎo rags; taure; *(pūst)* taurē

号令 hàolìng ❶ mutiska komanda; ❷ dot pavēli; pavēlēt

号码 hàomǎ numurs; sanumurēt

号码机 hàomǎjī numerators *(ierīce biļešu un kuponu kārtas numura apzīmēšanai)*

号脉 hàomài pārbaudīt *(iztaustīt)* pulsu

号手 hàoshǒu taurētājs; raga pūtējs

号数 hàoshù numurs; sanumurēt

号筒 hàotǒng *milit.* rags; taure

号外 hàowài *(laikraksta)* ārpuskārtas laidiens

号召 hàozhào ❶ aicināt; ❷ uzaicinājums *(atsaukties uz valdības iniciatīvu)*

号子 hào·zi ❶ marka; zīme; atzīme;❷ šķirne; šķira; veids; ❸ *dial.* vārds, ko atkārto, veicot fiziski smagu kolektīvu darbu *(viens, divi, reizē!)*

好

hào/hǎo **darb.** ❶ mīlēt; augstu vērtēt; dot priekšroku; aizrauties *(ar kaut ko)*; būt ar noslieci uz; ❷ patikt; sajūsmināties *(par)*; **lietv.** aizraušanās; iemīļots darbs; iemīļota lieta; **apst.** ❶ bieži; parasti; laiku pa laikam; ❷ labprāt; ar prieku

好吃懒做 hàochī-lǎnzuò būt nadzīgam uz ēšanu un slinkam uz darbu; dzīvot liekēža dienas; slinkot

好大喜功 hàodà-xǐgōng alkt slavas un varenības; pārliecīga patmīlība

好高骛远 hàogāo-wùyuǎn tiekties augstumos un steigties tālumos *(izvirzīt neaizsniedzamus mērķus; dzīties pakaļ neaizsniedzamajam)*

好客 hàokè viesmīlīgs; dāsns

好奇 hàoqí ziņkārība; ziņkārīgs

好奇心 hàoqíxīn ziņkārība

好强 hàoqiáng vēlēties parādīt sevi; lepns; patmīlīgs *(cilvēks)*

好色 hàosè ❶ baudkāre; baudkārs; ❷ izvirtulis; meitu mednieks

好尚 hàoshàng tikumi; paražas; gaume

好胜 hàoshèng vēlēties būt pirmajam; vēlēties parādīt sevi; patmīlīgums

好事 hàoshì ❶ jaukties citu darīšanās; ❷ sagādāt kādam rūpes

好为人师 hàowéirénshī mīlēt pamācīt *(audzināt)* citus; mentors

好学 hàoxué zinātkārs; vērīgs; aizrauties ar zinātnēm

好逸恶劳 hàoyì-wùláo mīlēt dīkdienību un nemīlēt darbu; just noslieci uz dīkdienību un riebumu pret darbu

好战 hàozhàn ❶ kareivīgums; ❷ kareivīgs; agresīvs

好整以暇 hàozhěngyǐxiá labi organizēts un nesteidzīgs *(par 晋 valsts pozitīvajām īpašībām)*

浩

hào **īp.** ❶ bezgalīgs; neaptverams; plašs; ❷ milzīgs; spēcīgs; ❸ neskaitāms; daudzskaitlīgs; ❹ dāsns; bagātīgs; devīgs; **apst.** daudz; bagātīgi; **īpašv.** Hao *uzv.*

浩大 hàodà ❶ varens; plašs; ❷ milzīgs; ļoti liels; ❸ grandiozs; kolosāls

浩荡 hàodàng ❶ plaši izplūst *(par ūdeņiem)*; ūdeņiem bagātas *(upes)*; ❷ varens; milzīgs; varenība; ❸ izplūdis; bez striktām robežām

浩繁 hàofán ❶ daudzskaitlīgs; milzum daudz; milzīgi liels; milzīgi *(tēriņi)*; ❷ ļoti sarežģīts

浩瀚 hàohàn ❶ *rakst.* neaptverams *(skaits)*; lielā skaitā; milzum daudz; ❷ bezgala plaša *(jūra, stepe u.c.)*; ❸ izplūdis; plašs

浩劫 hàojié ❶ milzīga nelaime; ❷ *bud.* kalpa; ❸ pils kāpnes

浩淼 hàomiǎo ❶ milzīgi izplūst; ❷ bezgalīgs; neaptverams; plašs

浩气 hàoqì ❶ nepārtraukts; plūstošs *(par ūdeni)*; ❷ neapturama *(vēlēšanās)*; ❸ *konf.* cēlsirdīgs; taisnīgs *(savā)* pasaules uztverē; ❹ taisnības gars; taisnīguma apziņa

浩然之气 hàoránzhīqì *konf.* ❶ iedzimta cēlsirdība; gara varenība; ❷ taisnīgums pasaules uztverē

浩如烟海 hàorúyānhǎi neskaitāms; neaptverams skaits

浩叹 hàotàn ❶ dziļi nožēlot; ❷ smagi nopūsties

耗

hào **darb.** ❶ pamazināties; kļūt tukšākam; ❷ apsīkt; izsīkt; beigties; panīkt; ❸ patērēt; izlietot; izsmelt; ❹ tērēt *(laiku)*; vilkt laiku; ❺ iztērēt; iztukšot; ❻ nonēsāt; izmantot; **lietv.** ❶ nobirums; izkaisīšanās; izbārstīšanās; ❷ jaunums; ziņas; vēsts; ❸ stāvoklis; situācija; **īp.** trūcīgs; nabadzīgs; **īpašv.** Hao *uzv.*

耗费 hàofèi ❶ tērēt, iztērēt; notērēt; ❷ izdevums; tēriņš

耗竭 hàojié ❶ pilnībā iztērēt; iztērēt visu bez atlikuma;❷ beigties; tikt izmantotam pilnībā

耗尽 hàojìn pilnībā izsmelt *(spēkus u.c.)*; pilnībā izlietot *(benzīnu u.c.)*

耗损 hàosǔn ❶ izmantot; tērēt; ❷ samazināt; ❸ kaitēt; postīt; ❹ zaudējums; ❺ nodilšana;

H

nolietošanās; amortizācija

耗油率 hàoyóulǜ degvielas *(eļlas)* patēriņš

耗子 hào·zi *dial.* pele; žurka

皓(皜、暠) hào **īp.** ❶ sniegbalts; žilbinoši balts; ❷ spīdošs; mirdzoss; spilgts; ❸ gaišs *(mēness u.c.)*; **īpašv.** Hao *uzv.*

皓矾 hàofán *ķīm.* baltais cinka vitriols

皓首 hàoshǒu *rakst.* sirms; sirma galva; līdz sirmiem matiem; ar sirmu galvu; vecumā

he

呵 hē **darb.** ❶ kliegt; izsaukties; ❷ ar saucieniem attīrīt ceļu *(lielmanim)*; ❸ izelpot; **izs.** *(pauž pārsteigumu vai izbīli)* ak *(cik vareni!)*; ak vai!

呵斥 hēchì rāt; bārties; uzkliegt; uzbļaut

呵呵 hēhē ❶ skaļi smieties; ❷ ķiķināt

呵喝 hēhè *rakst.* kliegt; uzkliegt; sakliegt; sacelt brēku

呵欠 hēqiàn žāvas; žāvāties

呵痒 hēyǎng kutināt; kutināšana

喝(欱) hē/hè **darb.** ❶ dzert *(ūdeni, tēju u.c.)*; ❷ ēst *(no tases zupu vai šķidru putru)*; ❸ dzert *(vīnu)*; piedzerties; ❹ paziņot; darīt zināmu; skaļi izsaukt; ❺ bļaut; ❻ žagoties; aizrīties

喝西北风 hē xīběifēng pārtikt no ziemeļrietumu vēja *(kārt zobus vadzī; badoties)*

嗬 hē **izs.** *(paužot izbrīnu)* ak *(cik brīnišķīgi!)*; tas *(tik ir kaut kas!)*

H

禾 hé **lietv.** ❶ augošas *(graudaugu kultūras)*; graudaugi *(vārpās)*; ❷ čumiza *(Setaria italica)*; ❸ zemkopība; **īpašv.** He *uzv.*

禾本科 héběnkē ❶ graudzāles; stiebrzāles; ❷ graudaugi

禾场 hécháng ❶ kulšanas klons; ❷ piedarbs

禾苗 hémiáo graudaugu dzinumi

合 hé/gě **darb.** ❶ aiztaisīt; aizvērt *(acis)*; ❷ apvienot; apvienoties; savākt kopā; ❸ būt saskaņā ar; būt harmonijā ar; atbilst; būt atbilstošam; ❹ veidot *(draudzību)*; sadzīvot ar; ❺ atsaukties uz; reaģēt uz; ❻ satikties ar; saieties ar; ❼ tikt aizvērtam *(aiztaisītam)*; ❽ apvienoties; kooperēties; ❾ satikties *(pēc ilgas prombūtnes)*; ❿ saķerties *(cīniņā)*; ⓫ labi sadzīvot; ⓬ maksāt; atmaksāties; ⓭ apprecēties; būt saderīgiem; **īp.** piemērots; atbilstošs; derīgs; ❶ kopīgs; ❷ viss; kopumā; **apst.** kopīgi; **skait.** *sp. cīņas raundiem*; **lietv.** ❶ pāris; ❷ analoģija; atbilstība; ❸ kastīte; futlāris; ❹ *mūz.* he *(ķīniešu nošu zīme 黄钟–atbilst sol)*; **īpašv.** He *uzv.*

合办 hébàn ❶ kopīgi organizēt *(rīkot kaut ko)*; kopīgi strādāt; ❷ kopīgi veidots uzņēmums; ❸ uzņēmums *(kas veidots uz paritātes vai citiem principiem)*

合瓣花冠 hébàn huāguān *bot.* kopvainaglapji *(Sympetalae)*

合胞体 hébāotǐ *biol.* sincītijs

合抱 hébào atvērtu roku aptvēriens; vairāku aptvērienu *(priede)*

合璧 hébì ❶ savienojums; *(divu dažādu lietu harmonisks)* apvienojums; kombinācija; ❷ *(dzejas un glezniecības)* apvienojums *(ķīniešu akvarelī)*

合并 hébìng ❶ apvienot; savienot; apvienots; kombinēts; ❷ *(vairākus jautājumus)* apvienot vienā; ❸ sarežģīties *(par slimību)*; ❹ *polit.* aneksija; anšluss; ❺ *lingv.* fuzija

合并症 hébìngzhèng *med.* slimības komplikācijas; sindroms

合不来 hé·bulái nespēt sadzīvot; *(raksturu)* nesakritība

合唱 héchàng *mūz.* koris; dziedāt korī

合唱曲 héchàngqǔ *mūz.* koris; kora dziedāšana

合唱团 héchàngtuán koris; kora kolektīvs

合成 héchéng ❶ salikt kopā; ❷ *lingv.* sastata *(izteicējs)*; ❸ *ķīm.* sintētisks; sintezēt

合成氨 héchéng'ān *ķīm.* sintētiskais amonjaks

合成词 héchéngcí *lingv.* salikts vārds

合成数 héchéngshù *mat.* salikts skaitlis

合得来 hé·delái spēt sadzīvot; *(raksturu)* sakritība

合订本 hédìngběn ❶ laikrakstu *(žurnālu)* komplekts; ❷ viensējuma izdevums

合度 hédù ❶ normāls; atbilstošs normai; ❷ atbilstoša *(garuma, platuma u.c.)*

合二而一论 hé'èr'éryīlùn *filoz.* divu viedokļu apvienošanas teorija

合法 héfǎ ❶ likumīga *(valdība)*; likumīgas *(tiesības)*; ❷ legāla *(cīņas forma, organizācija u.c.)*

合法化 héfǎhuà legalizēt; legalizēšana

合法性 héfǎxìng ❶ likumība; ❷ legalitāte

合格 hégé ❶ atbilst izvirzītajām prasībām; ❷ atbilstība normai *(kondīcijai, standartam)*; ❸ atbilstošs; kvalitatīvs

合格证 hégézhèng apliecība; pase; sertifikāts

合股 hégǔ ❶ veidot akcionāru kapitālu; ❷ paju vai akcionāru *(sabiedrība)*

合欢 héhuān *bot.* zīda akācija *(Albizzia sp.)*

合伙 héhuǒ ❶ paju vai akcionāru sabiedrība; ❷ apvienoties artelī; ❸ visi cilvēki

合击 héjī *milit.* veikt uzbrukumu kopējiem spēkiem; kopējs trieciens

合计 héjì ❶ pavisam; kopā; ❷ domāt *(kā rīkoties)*; ❸ apspriesties, apspriešanās

合剂 héjì *farm.* mikstūra

合金 héjīn *metal.* sakausējums

合金钢 héjīngāng *metal.* leģētais tērauds
合卺 héjǐn *rakst.* apprecēties; laulības
合刊 hékān kopējs zīmogs
合口 hékǒu ❶ atbilst *(kāda)* garšai; ar patīkamu garšu; ❷ aizdzīt *(par rētu)*; saaugt *(par kauliem)*; ❸ ķīvēties; strīdēties
合理 hélǐ ❶ saprātīgs; ❷ racionāls; ❸ taisnīgs
合理化 hélǐhuà racionalizēt; racionalizācija
合理性 hélǐxìng ❶ saprātīgums; ❷ mērķtiecība; ❸ taisnīgums
合力 hélì kopējiem spēkiem; kopējiem centieniem
合流 héliú ❶ divu upju sateka; ❷ *(uzskatu)* sakrišana
合龙 hélóng ❶ likvidēt aizsprosta pārrāvumu; salabot aizsprostu; ❷ *celtn.* tilta savienojums; ❸ sabalansēt *(ienākumus un izdevumus)*
合霉素 héméisù *farm.* sintomicīns
合拍 hépāi ❶ ievērot takti; ieturēt ritmu; ritmiski; taktī; ❷ draudzīgi aplaudēt; ❸ atbilst; būt atbilstošam; būt saskaņotam
合群 héqún ❶ apvienoties *(savstarpējas palīdzības nolūkos)*; ❷ prast sadzīvot ar citiem; komunikabls; ❸ saviesīgs
合身 héshēn būt piemērotam, atbilstošam augumam *(par drēbēm)*
合十 héshí *bud.* paklanīties ar uz krūtīm saliktām rokām
合适 héshì ❶ piemērots *(gadījums, darbs u.c.)*; ❷ ērts *(apavs)*; ❸ atbilstošs; tieši tāds kā pienākas
合算 hésuàn ❶ atmaksājas; izdevīgi; rentabli; ❷ summēt; salikt kopā
合题 hétí *filoz.* sintēze
合同 hé·tong līgums; vienošanās; kontrakts; noteikumi
合围 héwéi ❶ *milit.* aplenkt; ielenkt; ❷ *rakst.* aptvēriens; triju aptvērienu *(priede)*; ❸ resns
合叶 héyè *tehn.* šarnīrs
合宜 héyí ❶ piemērots; ❷ atbilstošs
合议庭 héyìtíng ❶ *jur.* tautas tiesa ar piesēdētāju dalību; ❷ *jur.* koleģiālā tiesa
合意 héyì ❶ ieturēt vienotu viedokli; piekrist *(noteiktam)* viedoklim; atbilst vēlmēm; ❷ izteikt viedokli; ❸ vienprātība
合营 héyíng ❶ jaukts *(valsts un privāts)* uzņēmums; ❷ apvienots *(uzņēmums u.c.)*
合影 héyǐng ❶ kopā nofotografēties; ❷ grupas uzņēmums
合辙 hézhé ❶ ieiet savās sliedēs; rīkoties saskaņoti; ❷ virzīties pa vienu ceļu; labi saderēt kopā; ❸ vienotība; kopība; *(uzskatu)* kopība; ❹ *dial.* atskaņoties *(vārdi atskaņojas savā starpā)*
合子 hézǐ *biol.* zigota
合奏 hézòu kolektīva spēle uz mūzikas instrumentiem
合作 hézuò ❶ sadarboties; sadarbība; ❷ kooperēties; kooperācija
合作化 hézuòhuà kooperēties; kooperēšanās
合作社 hézuòshè kooperācija; kooperatīva biedrība; kooperatīvs

何 hé **vietn.** ❶ kas; kas tad; ❷ kāds tad; kurš tad; ❸ kāpēc tad; kādēļ; ❹ kādā veidā; kā tad ; vai tiešām; ❺ kur; kurp; ❻ cik tad; **īpašv.** He *uzv.*
何必 hébì kāpēc; kādā sakarībā
何不 hébù kāpēc ne; kāpēc gan ne
何尝 hécháng vai tad
何啻 héchì *rakst.* vai tiešām tikai; vai tad tikai; pat vairāk kā; pat krietni vairāk
何处 héchù kurā vietā; kur; uz kurieni; kurp
何等 héděng ❶ kādas šķirnes; kas par; ❷ kādā veidā
何妨 héfáng ❶ kas tad traucē; kas par lietu; ❷ kāpēc gan ne; nebūtu slikti, ja
何故 hégù kāpēc; kādā sakarībā
何苦 hékǔ *(teikuma beigās)* kāpēc gan; diez vai vajadzēja
何况 hékuàng jo vairāk; turklāt
何乐而不为 hé lè ér bù wéi bet kāpēc gan nerīkoties tieši tā *(tādā veidā)*; nav iemeslu rīkoties savādāk
何其 héqí cik lielā mērā; kas par; kāpēc gan; kā tad
何去何从 héqù-hécóng ❶ kādu *(gan izvēlēties ceļu?)*; ❷ noteikt savu izvēli
何如 hérú ❶ kā būtu, ja; kāds; kā tad; ❷ labāk; labāk jau
何时 héshí kad; kurā laikā; cikos
何首乌 héshǒuwū *farm.* sūrene *(Polygonum multiflorum)*
何谓 héwèi kā to saprast; ko tas nozīmē; kas tas ir; par ko ir runa
何许 héxǔ ❶ kur; kurp; no kurienes; ❷ jebkurā vietā; kur vēlaties; ❸ kā tad ir ar; kā ar
何以 héyǐ ❶ kāpēc tad; kādā sakarībā; ❷ kā; kādā veidā
何在 hézài *rakst.* kur; kur atrodas
何至于 hézhìyú kā tad varēja būt, ka; kā tad iznāca, ka; kā tad ir nonācis līdz tam, ka

河 hé **lietv.** ❶ upe *(galvenokārt Ziemeļķīnā)*; kanāls; ❷ *astr.* Piena ceļš; **īpašv.** ❶ Huanhe upe; ❷ He *uzv.*
河岸 hé'àn upes krasts
河蚌 hébàng *zool.* gliemene bezzobe; anadonta *(Anadonta sp.)*
河汊子 héchà·zi upes atzars
河川 héchuān upe; upes
河川学 héchuānxué potamoloģija *(mācība par upēm)*
河床 héchuáng upes gultne
河道 hédào ❶ upe; ❷ upes ūdensceļš; upes kuģu ceļš; ❸ upes gultne
河防 héfáng ❶ Huanhe upes plūdu novēršana; ❷ krasta dienests cīņai ar plūdiem
河肥 héféi upes dūņas *(mēslojums)*

H

河工 hégōng ❶ upju inženiertehniskie darbi; ❷ upju dienestu strādnieki
河沟 hégōu upe; strauts; grāvis
河谷 hégǔ upes senleja
河口 hékǒu upes grīva
河狸 hélí *zool.* upes bebrs *(Castor fiber)*
河流 héliú upes straume *(tecējums; plūdums)*; upe
河柳 héliǔ *bot.* Matsudi vītols *(Salix matsudana)*
河卵石 héluǎnshí upes oļi
河马 hémǎ *zool.* nīlzirgs *(Hippopotamus amphibius)*
河泥 héní upes dūņas
河曲 héqū upes ieloks; meandrs
河渠 héqú upes un kanāli
河山 héshān upes un kalni *(dzimtā zeme)*
河水 héshuǐ upes ūdens
河滩 hétān ❶ sēklis; ❷ klāni
河套 hétào ❶ upes līkums, ieloks; ❷ upes ieloka ietvertā teritorija; ❸ Hetao-Huanhe ieloks
河套人 hétàorén *arheol.* Hetao sinantrops
河豚 hétún *zool.* sferoides *(zivs) (Fugu vermicularis)*
河外星云 héwài xīngyún *astr.* ārpusgalaktikas miglājs
河湾 héwān ❶ aizlīcis; ❷ ziemas osta
河网 héwǎng upju tīkls
河系 héxì *ģeogr.* upju sistēma
河虾 héxiā vēži; upju garneles
河蟹 héxiè *zool.* saldūdens krabis *(Eriocheir sinensis)*
河源 héyuán upes izteka
河运 héyùn upju transports; upju pārvadājumi

和(龢) hé/hè/huó/huò **īp.** ❶ mierīgs; miermīlīgs; ❷ maigs; silts; draudzīgs; ❸ atbilstošs; piemērots; ❹ mērens; ❺ labs; vesels; ❻ muzikāls; daiļskanīgs; **apst.** ❶ klusi; miermīlīgi; miera ceļā; ❷ brīvprātīgi; ar labu; ❸ draudzīgi; harmoniski; ❹ kopā; kopīgi; ❺ neizšķirts; **lietv.** ❶ miers; saprašanās; draudzīgums; ❷ mērenība; maigums; harmonija; ❸ neizšķirts rezultāts *(sportā)*; **darb.** ❶ dzīvot mierā; izbaudīt klusumu un mieru; būt harmonijā ar apkārtni; ❷ noslēgt mieru; draudzēties; ❸ piebalsot; piekrist; rezonēt; ❹ nomierināt; uzturēt mierā un kārtībā; ❺ samierināt; ❻ nospēlēt neizšķirti; **pr.** kopā ar; ar; **saik.** ❶ un; ar; no; ❷ tieši tāds kā; līdzīgi kā; ❸ pat; **īpašv.** ❶ Japāna; ❷ *novec.* Holande; ❸ He *uzv.*
和蔼 hé'ǎi ❶ maigs *(cilvēks; raksturs)*; ❷ laipns; pretimnākošs
和畅 héchàng ❶ silts; maigs; ❷ mīkstināt; nomierināt
和风 héfēng ❶ maigs vējiņš; ❷ *met.* mērens vējš *(3,5–5,9 m/sek.)*
和风细雨 héfēng-xìyǔ ◊ maigs vējiņš un sīks lietutiņš *(mēreni, taktiski soļi; delikāta un taktiska pieeja)*
和服 héfú japāņu kimono
和好 héhǎo atjaunot draudzīgas attiecības
和缓 héhuǎn ❶ kļūt mīkstākam; ❷ atmaigt; ❸ mīkstināt *(prasības)*; ❹ izkliedēt sasprindzinājumu
和会 héhuì miera konference
和解 héjiě *(problēmu)* risinājums miera ceļā
和局 héjú *sp.* neizšķirts
和乐 hélè jautri un draudzīgi
和睦 hémù miers; saticība; dzīvot mierā un saticībā
和暖 hénuǎn maigs, silts *(laiks, saule u.c.)*
和盘托出 hépán-tuōchū pateikt tieši un atklāti; pateikt visu, neko neslēpjot
和平 hépíng ❶ miers; miera *(politika)*; ❷ mierīga līdzāspastāvēšana
和平队 hépíngduì Miera korpuss
和平鸽 hépínggē Miera balodis
和平主义 hépíngzhǔyì *polit.* pacifisms
和平主义者 hépíngzhǔyìzhě pacifists
和气 hé·qi ❶ laipns; labsirdīgs; ❷ saskaņā; dzīvot mierā un saticībā; ❸ draudzīgas attiecības
和善 héshàn laipns; draudzīgs; labsirdīgs
和尚 hé·shang ❶ mūks; ❷ bonza *(eiropiešu lietotais budistu mūku un gaišreģu apzīmējums Ķīnā un Japānā)*
和声 héshēng *mūz.* harmonija
和声法 héshēngfǎ *mūz.* harmonizācija
和声学 héshēngxué *mūz. (mūzikas teorijas sadaļa)* harmonija
和事老 héshìlǎo samierinātājs; miera veicinātājs; starpnieks; arbitrs
和数 héshù *mat.* summa
和顺 héshùn ❶ pakļāvīgs; mīksts; padevīgs; bikls *(raksturs)*; ❷ pakļauties; ievērot
和谈 hétán miera sarunas
和婉 héwǎn maigs; delikāts; taktisks
和弦 héxián *mūz.* akords
和谐 héxié ❶ harmonisks *(par skaņām)*; vienprātība; harmonija; ❷ dzīvot mierā un saticībā *(par laulāto pāri)*
和谐社会 héxié shèhuì harmoniska sabiedrība
和谐世界 héxié shìjiè harmoniska pasaule
和煦 héxù ❶ maigi, silti *(laika apstākļi)*; maigs, silts *(vējiņš)*; ❷ silts; draudzīgs
和颜悦色 héyán-yuèsè ❶ laipna, pretimnākoša *(sejas izteiksme)*; ❷ ar laipnu izskatu
和易 héyì ❶ labsirdīgs; ❷ lādzīgs; ❸ uzmanīgs
和约 héyuē miera līgums
和衷共济 hézhōng-gòngjì ❶ pilnīga saskaņa un vienotība; ❷ vienprātīgi sadarboties; sadarboties rokurokā; no tīras sirds palīdzēt viens otram

饸(餄) hé **sast.**
饸饹 hé·le nūdeles no gaoļana vai griķu miltiem

荷 hé/hè **lietv.** *bot.* lotoss *(Nelumbium nuciferum)*;

ūdens lilija; **īp.** sīkumains; uzmācīgs; apgrūtinošs; **īpašv.** *saīs.* Holande
荷包 hébāo ❶ naudas maciņš; ❷ kabata
荷包蛋 hébāodàn *kulin.* vēršacs
荷尔蒙 hé'ěrméng *farm., fiziol.* hormons
荷花 héhuā ❶ lotosa zieds; ❷ Indijas lotoss
荷兰 Hélán Holande; Nīderlande
荷兰人 hélánrén holandietis
荷兰语 hélányǔ holandiešu valoda
荷兰猪 hélánzhū *zool.* jūras cūciņa *(Cavia porcellus)*

核(覈) hé **lietv.** ❶ *(augļa)* kauliņš vai kodols; ❷ *biol. (šūnas)* kodols; ❸ *fiz. (atoma)* kodols; ❹ serde; būtība; ❺ *med.* sacietējums; ❻ saturs; ❼ zāļu saknes; **darb.** rūpīgi aplūkot; pārbaudīt; precizēt; ❶ *dial.* izteikt viedokli; pieņemt; ❷ novērtēt; aprēķināt; **īp.** ciets; stiprs; izturīgs
核裁军 hécáijūn kodolieroču atbruņošanās
核磁子 hécízǐ *fiz.* kodola magnetons
核蛋白 hédànbái *biol.* nukleoproteīds; nukleproteīns
核弹头 hédàntóu *milit.* kodollādiņa galva
核定 hédìng ❶ apstiprināt; ❷ izskatīt un pieņemt lēmumu
核对 héduì ❶ salīdzināt *(zīmogus, kopiju ar oriģinālu u.c.)*; ❷ pārbaudīt *(faktus)*
核讹诈 hé'ézhà šantāža ar kodolieroču palīdzību
核反应 héfǎnyìng *fiz.* kodolreakcija
核反应堆 héfǎnyìngduī *fiz.* kodolreaktors
核分裂 héfēnliè *fiz.* atoma skaldīšana
核果 héguǒ *bot.* kauleņi *(augi ar sēklu cietā augļapvalkā, piem., plūmes, ķirši u.c.)*
核黄素 héhuángsù *farm.* riboflavīns
核基地 héjīdì kodolieroču bāze
核计 héjì ❶ aprēķināt; aprēķins; ❷ *dial.* apspriesties; apspriest
核价 héjià kalkulācija; kalkulēt
核价员 héjiàyuán kalkulators; kalkulācijas speciālists
核减 héjiǎn ❶ samazināt; ❷ *pārn.* apcirpt
核交易 héjiāoyì darījumi kodolieroču sfērā
核扩散 hékuòsàn kodolieroču izplatība
核垄断 hélǒngduàn kodolieroču monopols
核潜艇 héqiántǐng *milit.* atomzemūdene
核燃料 héránliào kodoldegviela
核仁 hérén *biol.* nukleols
核实 héshí ❶ precīzi noteikt; ❷ pārbaudīt
核试验 héshìyàn atomizmēģinājumi
核酸 hésuān *ķīm.* nukleīnskābe
核算 hésuàn ❶ kalkulēt; aprēķināt; ❷ pārbaudīt aprēķinu
核糖 hétáng *ķīm.* riboze
核糖核酸 hétáng hésuān *ķīm.* ribonukleīnskābe
核桃 hé·tao *bot.* ❶ valriekstu koks *(Juglans regia)*; ❷ valrieksts
核外电子 héwàidiànzǐ *fiz.* ārpusatoma elektrons
核武器 héwǔqì *milit.* kodolieroči
核销 héxiāo apstiprināt tēriņus *(pēc jautājuma izskatīšanas)*
核心 héxīn ❶ serde; kodols; ❷ centrs; ❸ būtība
核装置 hézhuāngzhì kodoliekārta
核准 hézhǔn ❶ apstiprināt; ❷ sankcionēt
核子 hézǐ *fiz.* nuklons; kodols
核子力 hézǐlì *fiz.* kodolenerģijas spēks
核子能 hézǐnéng *fiz.* atomenerģija

涸 hé **darb.** ❶ žūt; izžūt *(izžuvis ezers)*; kalst; ❷ izžāvēt; nosusināt
涸辙之鲋 hézhézhīfù ◊ karūsa izžuvušā riteņa grambā *(kā zivs bez ūdens; bezizejas stāvoklis)*

盒 hé **lietv.** ❶ kastīte; ❷ *(konfekšu; cepuru)* kārba; lādīte; ❸ *(briļļu)* futlāris

颌(頜) hé **lietv.** *anat.* žoklis; **īpašv.** He *uzv.*
颌下腺 héxiàxiàn *anat.* zemžokļa siekalu dziedzeris

貉 hé/háo **lietv.** *zool.* jenotsuns *(Nyctereutes procyonoides)*

翮 hé **lietv.** ❶ putna spalvas kātiņa serde; ❷ putna spārns

吓(嚇) hè/xià **darb.** iebaidīt; draudēt; **izs.** ai! ak! vai!

和 hè/hé/huó/huò **darb.** ❶ piejaukt; pievienot; ❷ dziedāt kopā; vilkt līdzi meldiņu; ❸ atbildēt dzejā *(vārsmās)*

贺(賀) hè **darb.** ❶ apsveikt; godināt; vēlēt laimes; ❷ pateikties *(par teicamu darbu u.c.)*; ❸ turēt; ❹ nest *(uz pleca vai muguras)*; **lietv.** apsveikums; **īpašv.** He *uzv.*
贺词 hècí apsveikums; apsveikuma vārdi *(runa)*
贺电 hèdiàn apsveikuma telegramma
贺客 hèkè apsveicējs
贺礼 hèlǐ ❶ *(apsveikuma)* dāvana; ❷ apsveikuma ceremonija
贺年 hènián apsveikt Jaunajā gadā; Jaungada apsveikums; Jaungada vizīte
贺年片 hèniánpiàn Jaungada apsveikuma kartiņa
贺喜 hèxǐ apsveikt *(ar priecīgu notikumu)*; apsveikums
贺信 hèxìn apsveikuma vēstule

荷 hè/hé **darb.** ❶ nest uz pleca; nest ar nēšiem; nest plecā *(šauteni u.c.)*; ❷ *rakst.* esiet tik laipni *(un neliedziet atbildi)*; ❸ būt *(atbildīgam par)*; pildīt *(pienākumus)*; ❹ pateikties *(kādam)*; būt

pateicīgam; ❺ izpelnīties *(kaut ko)*; saņemt *(kaut ko)*; **lietv.** ❶ krava; nesamais; ❷ slogs; apgrūtinājums; atbildība

荷重 hèzhòng *celtn.* slodze

喝 hè/hē **darb.** ❶ skaļi kliegt; izkliegt; uzkliegt; ❷ paziņot; darīt zināmu; ❸ dusmīgi kliegt *(uz kādu)*; skaļi rāt *(kādu)*; kliegt pilnā balsī; ❹ *bud.* iedarboties uz skolnieku ar uzkliedzienu; ❺ krākt; **izs.** *(paužot pārsteigumu)* ak *(cik daudz cilvēku!)*

喝彩 hècǎi ❶ piekrišanas izsauciens *(azarta spēles laikā)*; ❷ skaļi apliecināt piekrišanu; bravo *(kopējs piekrišanas sauciens)*

喝倒彩 hè dàocǎi izsvilpt *(runātāju, aktieri u.c.)*

喝令 hèlìng ❶ pavēlēt skaļā balsī; izkliegt komandu; ❷ *vēst.* ar skaļu uzkliedzienu izsaukt vainīgo sodīšanai ar pletni

喝问 hèwèn asi *(rupji)* uzdot jautājumu

褐 hè **lietv.** rupja drēbe vai drēbes; **īp.** brūns; tumši brūns

褐家鼠 hèjiāshǔ *zool.* brūnā *(pelēkā)* žurka *(Rattus norvegicus)*

褐煤 hèméi *min.* brūnogles

褐铁矿 hètiěkuàng *min.* limonīts

褐土 hètǔ brūnzeme

褐藻 hèzǎo *bot.* brūnās ūdenszāles *(Phaeophytae)*

赫 hè **īp.** ❶ ugunssarkans; liesmojošs; ❷ sarkanbrūns; tumšsarkans; ❸ uzkrītošs; iespaidīgs; ❹ varens; dižens; ❺ ziedošs; bagātīgs; ❻ nikns; saniknots; ❼ pārsteigts; satricināts; **darb.** ❶ nosarkt; ❷ saniknoties; ❸ parādīt; nodemonstrēt; **lietv.** *fiz.* hercs; **īpašv.** He *uzv.*

赫赫 hèhè ❶ varens; spīdošs; ❷ slavens; plaši pazīstams; ❸ kaltējoši karsts

赫然 hèrán ❶ draudoši; nikni; saērcināti; ❷ briesmīgs; drausmīgs; ❸ pēkšņi

赫哲族 hèzhézú hedže *(nanajieši–viena no ĶTR mazākumtautībām; novec. –goldi)*

赫兹 hèzī *fiz.* hercs

鹤(鶴) hè **lietv.** ❶ *zool.* dzērve *(Grus sp.)*; ❷ *mitol.* dzērve *(putns, uz kura lido debesu iemītnieki; ilga mūža, pieredzes un uzticības simbols)*

鹤发童颜 hèfà-tóngyán sirmi mati un bērna seja *(par žirgtu, bet gados vecu cilvēku; laba veselība lielā vecumā)*

鹤立鸡群 hèlì-jīqún Δ kā dzērve starp vistām *(būt par galvas tiesu pārākam par citiem; izcelties starp citiem)*

鹤嘴镐 hèzuǐgǎo ❶ kaplis; ❷ cērte

壑 hè **lietv.** ❶ grava; ❷ bezdibenis; ❸ ūdens tilpne

H

hei

黑 hēi **īp.** ❶ melns; tumšs *(senajā kosmogonijā asociējas ar Ziemeļiem; teātra grimējumā–melna maskas krāsa–pozitīvo tēlu raksturojums)*; ❷ slepens; nelegāls; kontrrevolucionārs; ❸ noziedzīgs; ļauns; ❹ neizglītots; stulbs; kļūdains; **lietv.** ❶ melna krāsa; melnums; ❷ ļaunums; nepatiesība; ❸ krēsla; vakars; nakts; ❹ *rit.* melns upurējamais dzīvnieks *(cūka; aita)*; **darb.** ❶ melnēt; ❷ tumst; satumst; ❸ nozagt; nočiept; piesavināties; **īpašv.** ❶ *saīs.* Heilundzjanas province; ❷ Hei *uzv.*

黑暗 hēi'àn ❶ tumšs; tumsa; ❷ drūms; ❸ reakcionārs, tumšs *(vēsturisks periods u.c.)*

黑白 hēibái ❶ melnbalts; ❷ meli un patiesība

黑白片 hēibáipiān *kinem.* melnbaltā filma

黑斑蚊 hēibānwén *zool.* dzeltenā drudža iznēsātājs moskīts *(Aedes sp.)*

黑板 hēibǎn skolas tāfele

黑板报 hēibǎnbào uz melnas tāfeles rakstīta sienas avīze Ķīnā

黑帮 hēibāng noziedznieku banda

黑豹党 hēibàodǎng Melnā leoparda partija *(afroamerikāņu partija ASV XX gs. 1960.–1970. g.g.)*

黑道 hēidào ❶ *astr.* Mēness melnā orbīta; ❷ reakcionārie grupējumi; ❸ iet negodīgus ceļus

黑地 hēidì uzskaites laikā nereģistrētās un neuzrādītās valsts zemes

黑店 hēidiàn zaņķis; netiklības perēklis *(naktsmītne, kurā laupa un slepkavo ciemiņus)*

黑貂 hēidiāo *zool.* sabulis *(Martes zibellina)*

黑洞洞 hēidòngdòng tumšs, ka vai acī dur; necaurredzama tumsa

黑豆 hēidòu melnās sojas pupas

黑风 hēifēng melns viesulis

黑格尔主义 hēigé'ěrzhǔyì *filoz.* hēgeliānisms

黑管 hēiguǎn *mūz.* klarnete

黑锅 hēiguō melns pods *(nenomazgāts aizvainojums; nepelnīts apmelojums)*

黑糊糊 hēihūhū ❶ tumsa; pustumsa; ❷ melns; melnums; ❸ melnais *(māls)*; ❹ neskaidrs; miglains

黑话 hēihuà ❶ argo; ❷ zagļu un laupītāju žargons

黑桦 hēihuà *bot.* melnais bērzs *(Betula dahurica)*

黑鲩 hēihuàn *zool.* melnais amūrs *(Milopharyngodon piceus)*

黑货 hēihuò ❶ kontrabanda; kontrabandas prece; ❷ reakcionārās teorijas

黑家鼠 hēijiāshǔ *zool.* melna žurka *(Rattus rattus)*

黑晶 hēijīng *min.* morions

黑沥青 hēilìqīng *min.* albertīts

黑磷 hēilín *ķīm.* melnais fosfors

黑麦 hēimài *bot.* rudzi *(Secale cereale)*
黑莓 hēiméi *bot.* kazenes *(Rubus caesius)*
黑霉 hēiméi *biol.* melnais pelējums *(Mucor stolonifer)*
黑名单 hēimíngdān melnie saraksti
黑幕 hēimù aizkulišu intrigas
黑钱 hēiqián ❶ melnā nauda *(negodīgi iegūta nauda)*; kukulis; ❷ nakts laupītājs
黑琴鸡 hēiqínjī *zool.* rubenis, teteris *(Lyrurus sp.)*
黑热病 hēirèbìng *med.* leišmanioze
黑人 hēirén ❶ bēguļojošs noziedznieks; ❷ melnādainais; negroīds; nēģeris
黑色 hēisè melnā krāsa; melns; melnums
黑色素 hēisèsù *biol.* melanīns
黑纱 hēishā sēru lenta
黑市 hēishì melnais tirgus; melnā birža
黑手 hēishǒu melnā roka *(reakcionāro elementu raksturojums kultūras revolūcijas laikā XX gs. 60.–70. g.g.)*
黑死病 hēisǐbìng *med.* mēris
黑穗病 hēisuìbìng *lauks.* melnplauka *(augu slimība)*
黑桃 hēitáo *(kāršu spēlē)* pīķis
黑体 hēitǐ ❶ *poligr.* treknais šrifts; ❷ *fiz.* melnais ķermenis; melnā ķermeņa *(izstarojums)*
黑土 hēitǔ *lauks.* melnzeme
黑钨矿 hēiwūkuàng *min.* volframīts
黑线 hēixiàn melnā līnija *(reakcionārās virzības raksturojums literatūrā un mākslā kultūras revolūcijas laikā XX gs. 60.–70. g.g.)*
黑心 hēixīn ❶ melna, naida pilna dvēsele; ❷ negodīgs; ļauns; ļaunums; ❸ ļaunas ieceres
黑信 hēixìn *sar.* anonīma vēstule
黑星病 hēixīngbìng *lauks.* kraupis *(augu slimība)*
黑猩猩 hēixīng·xing *zool.* šimpanze *(Pan satyrus)*
黑熊 hēixióng *zool.* Himalaju lācis; melnais lācis *(Ursus tibetanus)*
黑魆魆 hēixūxū ❶ tumšs; neskaidrs; izplūdis; ❷ melns kā darva; ❸ krēsla; pustumsa
黑压压 hēiyāyā *sar.* milzum daudz *(cilvēku, pajūgu u.c.)*; ◊ melns mākonis
黑杨 hēiyáng *bot.* melnā papele *(Populus negra)*
黑夜 hēiyè melna nakts
黑影 hēiyǐng ❶ ēna; siluets;❷ krēsla
黑油油 hēiyóuyóu zilimelns; melns *(kā kraukļa spārns)*
黑黝黝 hēiyǒuyǒu ❶ zilimelns; ❷ krēsla; pustumsa
黑鱼 hēiyú *zool.* *(zivs)* čūskgalvis *(Ophiocephalus arqus)*
黑云母 hēiyúnmǔ *min.* biotīts; melnā vizla
黑藻 hēizǎo *bot.* melnā jūras aļģe *(Hydrilla verticillata)*
黑种 hēizhǒng melnā rase
黑竹 hēizhú *bot.* melnais bambuss *(Phyllostachys nigra)*
黑子 hēizǐ ❶ melna dzimumzīme; ❷ *astr.* plankumi uz saules; ❸ melnie kauliņi *(šahā)*

嘿(嗨) hēi **izs.** ❶ hei! ej!; klau; ❷ *(paužot izbrīnu, pārsteigumu)* ah! ek! ak!
嘿嘿 hēihēi hei hei *(skaļi smieties)*

hen

痕 hén **lietv.** ❶ rēta; brūce; ❷ pēdas; nospiedums; zīme; plankums
痕迹 hénjì ❶ rēta; ❷ nospiedums; ❸ zīme

狠 hěn **īp.** ❶ ļauns; nežēlīgs; ❷ apņēmīgs; **darb.** apspiest *(jūtas)*; nocietināt *(sirdi)*; **apst.** ļoti
狠毒 hěndú ❶ ļauns; ļaunuma pilns; ❷ indīga *(valoda)*
狠狠地 hěnhěn·de stingri; spēcīgi; kā nākas
狠心 hěnxīn ❶ ļauns; ļaunums; ❷ cietsirdīgs *(cilvēks)*; ❸ kļūt cietsirdīgam

很 hěn **apst.** ❶ ļoti *(augstākā pakāpe)*; ļoti *(ātri, pareizi, negaidīti, labi, slikti, sen, daudz, maz u.c.)*; ❷ īpaši *(pieredzējis, zinošs u.c.)*; **darb.** pretoties; neklausīt

恨 hèn **darb.** ❶ neieredzēt; nicināt; nīst; ❷ nožēlot; būt neapmierinātam; **lietv.** naids; dusmas; ienaids; sašutums
恨不得 hèn·bu·de cik žēl, ka nedrīkst; cik ļoti gribētos; tā vien ilgojās
恨事 hènshì nīstama *(nepatīkama)* lieta; nepatikšanas
恨铁不成钢 hèn tiě bù chéng gāng cik žēl, ka dzelzs nekļūst par tēraudu *(gaidīt no kāda cilvēka vēl vairāk; neattaisnot cerības)*

heng

亨 hēng **īp.** netraucēts; brīvs; veiksmīgs; turīgs; **darb.** pielūgt; augsti cienīt; izdabāt; **īpašv.** Hen *uzv.*
亨利 hēnglì *el.* henrijs
亨利计 hēnglìjì *el.* henrimetrs
亨通 hēngtōng ❶ sekmīgs; veiksmīgs; ❷ veiksmīgi *(kā pa sviestu)*

哼 hēng/hng **darb.** ❶ sprauslāt; ❷ stenēt; krekšķēt; ❸ rūkt; ņurdēt *(zem deguna)*; ❹ vaimanāt; ❺ klusi dungot; **izs.** *(paužot sāpes, ciešanas)* oh! ah!
哼哧 hēngchī ❶ sēkt; šņākt; ❷ murmināt; ņurdēt
哼唧 hēng·ji ❶ ņurdēt; murmināt; ❷ klusā balsī zem

H

deguna murmināt; ❷dungot *(zem deguna)*
哼儿哈儿 hēngrhār **onom.** sprauslāt
哼唷 hēngyō *(veicot smagu darbu)* reizē! reizē!

恒(恆) héng **īp.** ❶ilgs; ilgstošs; ❷pastāvīgs; nemainīgs; stabils; ❸nekustīgs *(par zvaigznēm)*; nekustamais *(īpašums)*; parasts; biežs; ikdienišķs; ikdienas; ❹krietns; pareizs; **apst.** pastāvīgi; vienmēr; **īpašv.** ❺Ganga *(upe)*; Hen *uzv.*
恒产 héngchǎn nekustamais īpašums
恒齿 héngchǐ *anat.* pastāvīgie zobi
恒等 héngděng *mat.* tāpatība; identitāte
恒等式 héngděngshì *mat.* tāpatība
恒河沙数 Hénghé-shāshù tik pat daudz kā smilšu Gangas krastā *(neskaitāms daudzums; tik, cik smilšu jūras krastā)*
恒久 héngjiǔ pastāvīgs; ilglaicīgs
恒量 héngliàng *mat.* pastāvīgs lielums
恒温 héngwēn pastāvīga temperatūra
恒温动物 héngwēn dòngwù siltasiņu dzīvnieki
恒温器 héngwēnqì *tehn.* termostats
恒心 héngxīn pastāvība; pastāvīgs
恒星 héngxīng *astr.* zvaigzne
恒星年 héngxīngnián *astr.* *(sideriskais)* zvaigžņu gads
恒星日 héngxīngrì *astr.* *(sideriskā)* zvaigžņu diennakts
恒星时 héngxīngshí *astr.* *(sideriskais)* zvaigžņu laiks
恒星系 héngxīngxì *astr.* zvaigžņu sistēma
恒星月 héngxīngyuè *astr.* *(sideriskais)* zvaigžņu mēnesis

桁 héng **lietv.** *celtn.* garensija; balsta sija; pārliktnis; karkass
桁架 héngjià *celtn.* ferma

鸻(鴴) héng **lietv.** *zool.* tārtiņš *(Charadrius cantianus)*

横 héng/hèng **lietv.** ❶šķērsis; šķērskoks; ❷horizontāle; horizontālā līnija *(kaligrāfijā)*; ❸*celtn.* šķērsarmatūra; *tehn.* šķērsspiediens; šķērsgriezums; ❹*ģeogr.* platums; paralēle; ❺sāns; sāni; ❻uzraugs; izmeklētājs; ❼skola; **apst.** ❶taisni; taisnā virzienā; patiešām; gluži vienkārši; ❷jebkurā gadījumā; tā vai citādi; ❸šķērsām; pāri; **darb.** ❶šķērsot *(ielu)*; ❷aizšķērsot *(ceļu)*; ❸šķērsoties; stiepties šķērsām *(par mākoņiem)*; ❹nolikt šķērsām; ❺satīties *(kā čūskai)*; ❻pārcelties; ❼nolikt malā; **īpašv.** Hen *uzv.*
横臂 héngbì *mašīnb.* šķērsis
横波 héngbō *fiz.* šķērsviļņi
横冲直撞 héngchōng-zhízhuàng ❶ārdīties; trakot; plosīties; ❷rīkoties neorganizēti; rīkoties ne ar ko nerēķinoties
横道线 héngdàoxiàn ❶ielas pāreja; ❷kājāmgājēju celiņš
横笛 héngdí *mūz.* no bambusa darināta ķīniešu flauta
横渡 héngdù šķērsot *(upi, ezeru u.c.)*
横断面 héngduànmiàn šķērsgriezums
横队 héngduì *milit.* vienrindu līnija; ierinda
横幅 héngfú transparents; audekla gabals
横膈膜 hénggémó *anat.* diafragma
横亘 hénggèn stiepties gar *(valsts robežu, dzelzceļu u.c.)*
横跨 héngkuà *(tilts)* pāri *(upei)*
横结肠 héngjiécháng *anat.* transversālā zarna
横肋 hénglèi *celtn.* šķērsbaļķis
横梁 héngliáng *celtn.* šķērssija
横眉冷对千夫指，俯首甘为孺子牛 héngméi lěng duì qiānfūzhǐ,fǔshǒu gān wéi rúzǐniú ◊ ar sakniebtām uzacīm un saltu nicinājumu skatos uz tūkstoš *(augstmaņu)* norādošajiem pirkstiem, bet, noliecis galvu, esmu gatavs kā paklausīgs vērsis kalpot bērnam
横眉怒目 héngméi-nùmù ar uzrautām uzacīm un niknām acīm *(draudīga sejas izteiksme)*
横披 héngpī horizontāli attinams tīstoklis *(ar kaligrafisku uzrakstu vai akvareli)*
横剖面 héngpōumiàn šķērsgriezums
横七竖八 héngqī-shùbā horizontālie septītnieki un vertikālie astotnieki *(pilnīga nekārtība; viss vienā kaudzē; haoss)*
横肉 héngròu laupītāja, bandīta *(sejas izteiksme; ārējais izskats)*
横扫 héngsǎo ❶slaucīt; izslaucīt; ❷iznīcināt; noslaucīt *(no zemes virsmas pretinieka karaspēku)*
横生 héngshēng ❶rasties un vairoties *(parasti par negatīvām parādībām)*; aizaugt *(ar nezālēm)*; ❷strauji parādīties no visām pusēm; ❸viss dzīvais, izņemot cilvēku; ❹smagas dzemdības; ❺*(būt)* humora pilnam; bērt asprātības
横生枝节 héngshēng-zhījié augt uz visām pusēm ar zariem un zariņiem *(radīt visdažādākos šķēršļus; likt sprunguļus riteņos)*
横竖 héng·shu *sar.* krustām šķērsām *(viss vienalga; tā vai citādi; grozies kā gribi)*
横纹肌 héngwénjī *anat.* šķērssvītru muskuļšķiedras
横心 héngxīn ❶apņēmība; noteiktība; ❷pieņemt stingru lēmumu
横行 héngxíng ❶rīkoties patvaļīgi; ālēties; ārdīties; ❷staigāt sāniski
横行霸道 héngxíng-bàdào patvaļa un despotisms; patvaļīgi nodibināt varmācīgu režīmu; tiranizēt tautu *(valsti)*
横痃 héngxuán *med.* bubonis
横征暴敛 héngzhēng-bàoliǎn aplikt tautu ar nepanesamiem nodokļiem un nodevām; vilkt

tautai ādu pār acīm

横坐标 héngzuòbiāo *mat.* abscisa

衡 héng **lietv.** ❶ svari; svara mērs; ❷ *tehn. (rīka)* ass; svaru plecs; šķērssija; ❸ margas; balustrāde; **darb.** ❶ svērt; mērīt; ❷ sakarīgi spriest; **apst.** šķērsām; par spīti; **īp.** ❶ šķērss; ❷ vienlīdzīgs; līdzens; ❸ patiesīgs; taisnīgs; **īpašv.** Hen *uzv.*

衡量 héng·liang ❶ svērt; ❷ vērtēt; ❸ apdomāt; izvērtēt

衡器 héngqì svari

横 hèng/hèng **īp.** ❶ rupjš; nekaunīgs; bezkaunīgs; ❷ nelabvēlīgs; nelaimīgs; traģisks; ❸ sagrozīts; nepareizs; **apst.** ❶ par spīti; par spīti visam; pretēji; patvaļīgi; nevaldāmi; vētraini; ❷ rupji; bezkaunīgi

横暴 hèngbào patvaļa; varmācība

横财 hèngcái nelikumīgi iegūtā bagātība; trakā nauda; iedzīvoties trakā naudā

横祸 hènghuò nelaime; katastrofa

横事 hèngshì nelaimīgs notikums; negaidīta nelaime

横死 hèngsǐ traģiska nāve; varmācīga nāve; priekšlaicīga nāve

hm

嗯 hm **izs.** *(paužot nosodījumu, neapmierinātību)* ❶ hm!; ❷ nu!

hng

哼 hng/hēng **izs.** *(paužot neapmierinātību)* ❶ hm!; ❷ nu, nu!

hong

轰(轟、揈) hōng **onom.** hong; bum! *(mīnas sprādziena skaņa)*; **darb.** ❶ dārdēt; dārdoņa; ❷ apšaudīt no lielgabala; ❸ gaiņāt *(mušas, zvirbuļus u.c.)*

轰动 hōngdòng ❶ izsaukt sensāciju; ❷ pievērst sabiedrības uzmanību; satricināt visu pasauli

轰轰烈烈 hōnghōng-lièliè ❶ grandiozs; ❷ vētrains; ❸ milzīgs

轰击 hōngjī ❶ apšaudīt *(no lielgabala)*; ❷ bombardēt; bombardēšana; ❸ *fiz.* atoma kodola bombardēšana

轰隆 hōnglōng ❶ **onom.** dārdoņa; ❷ dunoņa

轰鸣 hōngmíng dārdēt; dārdināt

轰然 hōngrán ar apdullinošu troksni

轰炸 hōngzhà bombardēt; bombardēšana

轰炸机 hōngzhàjī *milit.* bumbvedējs

哄 hōng/hǒng/hòng **onom.** ho ho *(skaļu smieklu atdarinājums)*; **darb.** ❶ trokšņot; ❷ uzkliegt *(kādam)*

哄传 hōngchuán izplatīties *(par ziņām, jautājumiem u.c.)*

哄动 hōngdòng izsaukt sensāciju; satricināt visu pasauli

哄然 hōngrán trokšņot; troksnis

哄抬 hōngtái uzskrūvēt *(cenas, maksājumus u.c.)*

哄堂 hōngtáng smieklu sprādziens; homēriski smiekli

訇 hōng **onom.** bum! brakš! *(troksnis ar drausmīgu brakšķi)*; **darb.** dārdēt; rībēt; **īpašv.** Hon *uzv.*

訇然 hōngrán ar drausmīgu troksni

烘 hōng **darb.** ❶ sildīt; sakarsēt; ❷ žāvēt *(uz uguns)*; ❸ cept; dedzināt; ❹ izcelt; pasvītrot; uzsvērt; izvirzīt; ❺ noēnot; ❻ sildīties; kaltēties; žāvēties; ❼ degt; liesmot

烘焙 hōngbèi žāvēt uz uguns *(tējas lapiņas, tabaku u.c.)*

烘房 hōngfáng žāvētava

烘干 hōnggān izžāvēt *(uz uguns)*

烘烘 hōnghōng ❶ liesmojoša *(uguns)*; ❷ karstums *(no nokaitētas krāsns)*

烘托 hōngtuō ❶ *māksl.* noēnot *(zīmējuma kontūras)*; iezīmēt gaismas ēnas; ❷ izcelt *(personāža rakstura īpašības)*

烘箱 hōngxiāng žāvēšanas skapis

烘云托月 hōngyún-tuōyuè piezīmēt klāt mākoņus, lai izceltu mēnesi *(ar pakārtotu elementu palīdzību izcelt galveno–glezniecībā, literatūrā, runā)*

弘 hóng **īp.** ❶ liels; varens; ❷ lielisks; grezns; **darb.** ❶ paplašināt; ❷ sekmēt; veicināt; **īpašv.** Hon *uzv.*

弘论 hónglùn izglītots viedoklis

弘愿 hóngyuàn ❶ augsti, cēli centieni; ❷ cēli mērķi

弘旨 hóngzhǐ pats galvenais; būtība; jēga

红(紅) hóng **īp.** ❶ sarkans; spilgti sarkans; tumšsarkans; sarkani nokaitēts; *(tumši)* brūns; ruds; sārts; ❷ sarkans *(revolucionārs; komunistisks)*; ❸ skaists; jauns; grezns; ❹ kāzu, svētku *(drānas u.c.)*; ❺ sekmīgs, laimīgs; mīlēts; populārs; moderns; ❻ tīra *(peļņa)*; **darb.** sarkt; **lietv.** ❶ peļņa; dividendes; ❷ bonuss; prēmija; ❸ sarkanas krāsas *(telpu rotājumi)*; ❹ sarkanais smiņķis; ❺ *fiziol.* menstruācija; **īpašv.** Hun *uzv.*

红矮星 hóng'ǎixīng *astr.* sarkanais punduris

H

红斑 hóngbān *med.* eritēma
红斑病 hóngbānbìng *med.* eritēmatoze
红帮 Hóngbāng *vēst.* Sarkanā brālība *(viena no Ķīnas slepenajām biedrībām, kas cīnījās par Min dinastijas saglabāšanu Min dinastijas beigu un Cjin dinastijas sākuma posmā XVII gs. 50.–60. g.g.)*
红榜 hóngbǎng Sarkanais dēlis *(Goda plāksne)*
红宝石 hóngbǎoshí *min.* rubīns
红茶 hóngchá sarkanā *(melnā)* tēja
红肠 hóngcháng desa; cīsiņi
红场 Hóngchǎng Sarkanais laukums *(Maskavā)*
红潮 hóngcháo ❶ *(kauna vai apmulsuma)* sārtums; ❷ *fiziol.* menstruācija
红尘 hóngchén ❶ tumšsarkani *(necaurredzami)* putekļi; putekļu mākoņi; ❷ tukša izrādīšanās; *(sabiedrības krējuma)* ārējais spīdums; ❸ laicīgās dzīves kņada
红灯 hóngdēng luksofora sarkanā gaisma
红点颏 hóngdiǎnkē *zool.* lakstīgala *(Luscinia calliope)*
红矾 hóngfán *min.* mangāna vitriols
红汞 hónggǒng *farm.* merkurohroms
红骨髓 hónggǔsuǐ *anat.* sarkanās kaula smadzenes
红光满面 hóngguāng-mǎnmiàn starojoša seja; smaids pār visu seju *(lielisks noskaņojums; priecīgs izskats)*
红狐 hónghú *zool.* sarkanā lapsa *(Vulpes sp.)*
红花 hónghuā *bot., farm.* ❶ savvaļas safrāns; saflors *(Carthamus tinktorius)*; ❷ krokuss *(Crokus sativus)*
红花草 hónghuācǎo *bot.* tragantzirnis *(Astragalus sp.)*
红教 hóngjiào *rel.* „Sarkancepuraino sekta" lamaismā *(nosaukums cēlies no mūku sarkanajām cepurēm; sekta pastāvēja laikā no m. ē. VIII līdz XV gs.)*
红巨星 hóngjùxīng *astr.* sarkanais gigants
红军 Hóngjūn ❶ Ķīnas Zemnieku un strādnieku armija *(1928.–1937.g.g., saīsināti: Sarkanā armija)*; ❷ Sarkanā armija *(armijas nosaukums Padomju Savienībā līdz 1946. g.; vēlāk–Padomju Armija)*
红利 hónglì ❶ tīra peļņa; dividende; ❷ *(no peļņas atrēķināmā)* prēmija *(bonuss)*
红脸 hóngliǎn ❶ piesārtusi samulsusi seja; nokaunējies izskats; ❷ sarkansejains *(cilvēks)*; ❸ sarkt; nosarkt; uzliesmot; dusmoties; ❹ rāties; bārties; ❺ smiņķēties; uzlikt smiņķi; ❻ iedzert
红磷 hónglín *ķīm.* sarkanais fosfors
红铃虫 hónglíngchóng *zool.* rozā kokvilnas tārps *(Pectinophora gossypiella)*
红领巾 hónglǐngjīn pionieru kaklauts
红柳 hóngliǔ *bot.* Ķīnas vītols; tamarisks *(Tamarix sp.)*
红绿灯 hónglǜdēng luksofors
红霉素 hóngméisù *farm.* eritromicīns
红木 hóngmù *bot.* sarkankoks *(Jacaranda sp.)*
红男绿女 hóngnán-lǜnǚ raibs krāšņi ģērbušos vīriešu un sieviešu pūlis *(grezni un spilgti ģērbies pūlis)*
红泥 hóngní *ģeol.* sarkanās dūņas
红砒 hóngpī *ķīm.* sarkanais arsēns
红皮病 hóngpíbìng *med.* eritrodermija
红扑扑 hóngpūpū rozīgs; sārts *(par seju)*
红旗 hóngqí ❶ sarkanais karogs; sarkanais pieczvaigžņu ĶTR valsts karogs; ❷ revolucionārs un progresīvs
红青 hóngqīng ❶ melns ar iesarkanu atspīdumu; ❷ sarkani zils; ❸ tumši violets; ❹ tumši sarkans
红人 hóngrén *novec.* favorīts; mīlulis
红润 hóngrùn sārts; rozā *(āda; vaigi)*
红三叶 hóngsānyè *bot.* sarkanais āboliņš *(Trifolium hybridum)*
红色 hóngsè ❶ sarkans; sarkanā krāsa; ❷ revolucionārs
红杉 hóngshān *bot.* mūžzaļā sekvoja *(Sequoia sempervireus)*
红烧 hóngshāo sutināt eļļā *(gaļu, dārzeņus u.c.)*
红十字会 Hóngshízìhuì Sarkanā krusta biedrība
红薯 hóngshǔ saldie kartupeļi; batāte
红树 hóngshù *bot.* mangru koks *(Rizophora mangle)*
红松 hóngsōng *bot.* Korejas priede *(Pinus koraiensis)*
红糖 hóngtáng dzeltenais cukurs
红桃 hóngtáo *(kāršu spēlē)* sirds; sirdis
红彤彤 hóngtōngtōng sārts *(saulriets)*
红铜 hóngtóng sarkanais varš; kapars
红土 hóngtǔ *ģeol.* sarkanzeme
红土子 hóngtǔ·zi *ķīm.* dzelzs mīnijs
红外线 hóngwàixiàn *fiz.* infrasarkanie stari
红外星 hóngwàixīng *astr.* infrasarkanā zvaigzne
红卫兵 hóngwèibīng t. s. sarkanie gvardi *(kultūras revolūcijas periodā Ķīnā 1966.–1976. g.g.)*
红线 hóngxiàn ❶ sarkanais *(galvenais)* diegs; ❷ revolucionārā līnija *(literatūrā un mākslā)*
红小兵 hóngxiǎobīng *(skolas vecuma bērnu)* sarkano jaungvardu nodaļas *(kultūras revolūcijas periodā Ķīnā 1966.–1976 g.g.)*
红锌矿 hóngxīnkuàng *min.* cinkīts
红癣 hóngxuǎn *med.* eritrazma
红血球 hóngxuèqiú *biol.* eritrocīts; sarkanie asinsķermenīši
红颜 hóngyán skaistule; daiļa sieviete
红颜薄命 hóngyán-bómìng skaistules liktenis bieži nav apskaužams *(skaistuļu traģiskā dzīve)*
红眼 hóngyǎn ❶ *med.* acs tīklenes iekaisums; ❷ sarkanas *(skaudīgas)* acis; ❸ alkatība; nenovīdība
红药水 hóngyàoshuǐ *farm.* merkurohroma šķīdums
红叶 hóngyè ❶ sarkanās rudens lapas; ❷ sarkanā krāsa no minerālvielu un cinobra maisījuma;

❸sarkanā lapa *(laulības starpnieks; precinieks)*; ❹*bot.* palmveidīgā kļava *(Acer palmatus)*

红衣主教 hóngyī zhǔjiào *rel.* kardināls

红缨枪 hóngyīngqiāng pīķis ar sarkanām bārkstīm

红运杆子 hóngyùngān·zi liela veiksme; labvēlīgs liktenis

红晕 hóngyùn ❶sārta dūmaka;❷sārtums *(vaigos)*; apmulsuma krāsa; ❸sārta seja un reibonis *(no izdzertā vīna)*

红藻 hóngzǎo *bot.* sarkanās jūras zāles *(Rhodophycea)*

红疹 hóngzhěn *med.* masaliņas

红肿 hóngzhǒng *med.* apsarkums

红种 hóngzhǒng sarkanā rase

红种人 hóngzhǒngrén sarkanās rases pārstāvji

红柱石 hóngzhùshí *min.* andaluzīts

红专 hóngzhuān ❶sarkano speciālistu skolas *(kultūras revolūcijas periodā Ķīnā 1966.–1976. g.g.)*; ❷sarkanais speciālists *(t. i., revolucionārs un kvalificēts darbinieks)*

红装 hóngzhuāng ❶*rakst.* krāšņs apģērbs; ❷jauna sieviete

宏 hóng **īp.** ❶plašs; milzīgs; grandiozs; ❷visuaptverošs; ❸grezns; **īpašv.** Hun *uzv.*

宏大 hóngdà milzīgs; neaptverams; grandiozs; gigantisks

宏观 hóngguān *fiz.* makro *(ķermenis, struktūra, pasaule)*

宏论 hónglùn *rakst.* dziļa *(jautājuma)* izpratne; gudrs *(kompetents)* viedoklis

宏图 hóngtú milzu ieceres; grandiozi plāni; milzīgi mērogi

宏伟 hóngwěi varens; grandiozs; gigantisks

宏愿 hóngyuàn cēli mērķi; karsta vēlēšanās; senlolots sapnis

宏旨 hóngzhǐ *rakst.* visbūtiskākais; galvenā jēga

泓 hóng **lietv.** ❶ūdens plašums *(klaids)*; jūras dzelme; ❷ūdens dzidrums

洪 hóng **īp.** ❶milzīgs; liels; plašs; neaptverams; grandiozs; varens; ❷spēcīgs; briesmīgs; ❸augsts; dziļš; **apst.** ļoti; visai; lielā mērā; pilnīgi; stipri; spēcīgi; augsti; dziļi; plaši; **lietv.** plūdi; straume; **īpašv.** Hun *uzv.*

洪大 hóngdà ❶neaptverams; bezgalīgs; ❷plašs; grandiozs; ❸skaļš; apdullinošs

洪峰 hóngfēng *hidr.* plūdu līmeņa augstākā atzīme

洪福 hóngfú ❶milzu laime; ❷liela veiksme

洪荒 hónghuāng sākotnējais tukšums; pirmatnējais haoss; aizvēsturiski laiki; laiks pirms pasaules radīšanas

洪积 hóngjī *ģeol.* diluviālais; diluviālās augsnes

洪积世 hóngjīshì *ģeol.* Diluviālais laikmets

洪积物 hóngjīwù *ģeol.* dilūvijs

洪亮 hóngliàng skaļš; skaļums

洪量 hóngliàng ❶augstsirdība; ❷spēja nereibt no liela alkohola daudzuma

洪流 hóngliú ❶varena straume; ❷bangojoša straume; ❸*(laikmeta)* dzinējspēks; nepārvarama tendence

洪炉 hónglú *(tiešā un pārnestā nozīmē)* milzu kausēšanas krāsns

洪水 hóngshuǐ plūdi; plūdu ūdeņi

洪水猛兽 hóngshuǐ-měngshòu milzu plūdi un plēsīgi zvēri *(vislielākā nelaime; neaptverams posts)*

洪水位 hóngshuǐwèi *hidr.* maksimālais ūdens līmenis

洪钟 hóngzhōng ❶*rakst.* milzu zvans; ❷varenskaļa balss

虹 hóng **lietv.** ❶*met.* varavīksne; ❷arka

虹彩 hóngcǎi ❶varavīksne; ❷*anat.* acs varavīksnene; ❸*met.* irizācija

虹膜 hóngmó *anat.* varavīksnene

虹膜炎 hóngmóyán *med.* varavīksnenes iekaisums; irīts

虹吸 hóngxī *fiz.* sifons; sifonēšana

虹吸管 hóngxīguǎn *fiz.* sifons, sifona caurulīte

鸿(鴻) hóng **lietv.** ❶*zool.* meža zoss *(Anser fabalis)*;❷dzeltenā Kanādas zoss; **īp.** liels; plašs; varens; dižens; **īpašv.** Hun *uzv.*

鸿福 hóngfú ❶milzu laime; ❷liela veiksme

鸿沟 hónggōu ❶ūdensšķirtne; robeža; ❷atšķirība *(starp fizisko un garīgo darbu)*; starpība

鸿毛 hóngmáo ❶*rakst.* zoss pūka; ❷nieks; sīkums

鸿蒙 hóngméng ❶*mitol.* pasaules pirmhaoss; dzīves rašanās *(dzīves elpa)*; nekaidrs; nenoformējies; ❷gaiss; atmosfēra

鸿图 hóngtú ❶grandiozi plāni; lieli mērķi; milzu ieceres; ❷milzīga *(valsts)* teritorija

鸿雁 hóngyàn ❶*zool.* meža zoss *(Anser cygnoides)*; ❷bēgļi; klīstoši cilvēki

鸿运 hóngyùn liela veiksme; labvēlīgs liktenis; laime

哄 hǒng/hōng/hòng **darb.** ❶apmānīt; piekrāpt; iznest cauri; ❷izjokot; ❸sajūsmināt; apburt

哄骗 hǒngpiàn piemānīt; piekrāpt

哄(鬨) hòng/hōng/hǒng **darb.** ❶celt troksni; trokšņot; ❷taisīt ļembastu; ❸izsmiet; izzobot

hou

齁 hōu **darb.** ❶krākt; ❷slikti; nelabi; nāk vēmiens; ❸šķebināt *(no pārlieku salda vai sālīta)*;

apst. neciešami; ļoti; pārlieku

齁声 hōushēng krākt; krākšana

侯 hóu **lietv.** ❶hou–mantots augstmaņu tituls; ❷feodālis; titulēts augstmanis; ❸mērķis *(šaušanai ar loku)*; **īp.** skaists; brīnišķīgs; **saik.** ❶gan; tad; un tad; tikai tad; ❷bet; taču; tomēr; ❸kāpēc? kādēļ?; **īpašv.** Hou *uzv.*

侯爵 hóujué ❶hou *(augstmaņa tituls)*; ❷marķīzs

喉 hóu **lietv.** ❶rīkle; ❷*anat.* balsene; ❸svarīga vieta; atslēgas pozīcija

喉风 hóufēng *med.* kakla iekaisums; laringofaringīts

喉结 hóujié *anat.* ādamābols

喉镜 hóujìng *med.* laringoskops

喉科学 hóukēxué *med.* laringoloģija

喉咙 hóu·long *anat.* rīkle; kakls

喉痧 hóushā *med.* skarlatīna

喉舌 hóushé ❶rīkle un valoda *(uzticības persona; atslēgas persona)*; ❷rupors; *(domu; interešu)* paudējs

喉炎 hóuyán *med.* laringīts

猴 hóu **lietv.** ❶pērtiķis; ❷zodiakālā cikla devītais dzīvnieks *(atbilst cikla zīmei 申)*; **īp.** veikls; viltīgs; manīgs; **darb.** sarauties; savilkties čokurā; sēdēt ar saliektu muguru

猴舍 hóushè pērtiķu audzētava

猴头 hóutóu houtou *(viena no ēdamo piepju šķirnēm)*

猴戏 hóuxì ❶pērtiķu uzvedums; ❷*teātr.* lugas ar pērtiķu karali Suņ U-kunu galvenajā lomā

猴子 hóu·zi pērtiķēns

瘊 hóu **sast.**

瘊子 hóu·zi **lietv.** *med.* kārpa

糇(餱) hóu **lietv.** sausā pārtika; proviants

糇粮 hóuliáng *rakst.* sausā uztura deva *(armijā; ekspedīcijā)*

骺 hóu **lietv.** *anat.* epifīze

吼 hǒu **darb.** ❶rūkt; rēkt; ❷saukt; bļaut; brēkt; kliegt *(pilnā kaklā)*

吼声 hǒushēng rēkšana; rēkoņa

后(後) hòu **lietv.** ❶mugurpuse; pakaļpuse; dibenpuse; ❷nākamā *(teksta)* daļa; *ofic.* zemāk minētais; ❸turpmākais; nākamais; ❹pēcnācēji; pēcteči; nākamo paaudžu cilvēki; **īp.** ❶turpmākais, nākamais *(laika ziņā)*; pakaļējais; aizmugurējais; ❷vēlīns; *vēst.* vēlīnā *(piem., Džou dinastija)*; ❸vēls; iekavēts; nokavēts; pēdējais; ❹atpalicis; **apst.** aiz muguras; no mugurpuses; **darb.** ❶atpalikt; nepaspēt; ❷atlikt; atvirzīt tālāk; ❸aizmirst

后 hòu **lietv.**❶imperatore; karaliene; cariene; ❷valdnieks; imperators; ❸**īpašv.** Hou *uzv.*

后半期 hòubànqī *(gadsimta)* otrā puse

后半天 hòubàntiān ❶pēcpusdiena; ❷dienas otrajā pusē

后半夜 hòubànyè ❶pēc pusnakts; ❷nakts otrajā pusē

后备 hòubèi rezerve; krājums

后备军 hòubèijūn ❶*milit.* rezerves karaspēks; ❷darba rezerves

后辈 hòubèi pēcnācēji

后部 hòubù *(auto u.c.)* aizmugures puse

后舱 hòucāng *kuģubūve* kuģa pakaļgala tilpne

后尘 hòuchén ❶*niev.* pēdējais rindā; atpalicis *(par sevi)*; ❷*rakst.* iet citu pēdās; sekot citu piemēram

后成岩 hòuchéngyán *ģeol.* otrreizējie ieži

后代 hòudài ❶nākamie laikmeti; nākamās paaudzes; ❷pēcnācēji

后灯 hòudēng aizmugures lukturis

后盾 hòudùn ❶atbalsts; balsts; ❷aizbildnība; aizgādība; protekcija

后方 hòufāng ❶aizmugure; ❷*milit.* aizmugures *(hospitālis; dienesti u.c.)*

后福 hòufú ❶nākamā labklājība *(laime)*; ❷aizkavējusies laime *(kas pienākusi mūža novakarē)*

后跟 hòugēn ❶papēdis; ❷pēda

后顾 hòugù ❶raizēties par nākotni; ❷atskatīties atpakaļ; pamest skatu uz pagātni

后果 hòuguǒ sekas; rezultāti

后患 hòuhuàn ❶sliktas *(skumjas)* sekas; ❷nākamās grūtības *(sarežģījumi)*; *(notikumi)* kas var izraisīt bīstamas sekas

后悔 hòuhuǐ nožēlot; nožēla

后会有期 hòuhuì-yǒuqī uz drīzu redzēšanos; drīz tiksimies

后记 hòujì pēcvārds; epilogs

后脚 hòujiǎo iet pa pēdām; sekot *(kādam)*

后襟 hòujīn apģērba muguras daļa

后进 hòujìn ❶jaunā paaudze; jaunā maiņa; ❷atpaliekošais; atpalicis

后劲 hòujìn ❶palēnināts; novilcināts; palēnināta, bet spēcīga *(vīna)* iedarbība; ❷spēcīgs atbalsts *(no aizmugures)*; spēcīga rezerve *(arjergards)*

后景 hòujǐng ❶*māksl.* fons; ❷*teātr.* dibenplāns

后来 hòulái turpmāk; pēc tam; vēlāk

后来居上 hòulái-jūshàng ❶kas bija pēdējie, kļuvuši pirmie; no atpalicējiem izvirzīties priekšējās rindās; ❷jaunatne pārspēj vecos

后浪推前浪 hòulàng tuī qiánlàng aiz viļņa vilnis; vilnis maina vilni *(jaunais nomaina veco; nepārtraukta attīstība)*

后路 hòulù ❶*milit.* armijas aizmugure; arjergards;

aizmugures karaspēka daļas; ❹ *milit.* aizmugures komunikācijas; atkāpšanās ceļš; ❺ *pārn.* atkāpšanās iespēja *(sprauga)*

后门 hòumén aizmugures durvis; melnās durvis

后面 hòu·mian ❶ aiz *(mājas, kalna u.c.)*; ❷ mugurpuse, pakaļpuse; ❸ dibenplānā; ❹ *(palikt)* aiz muguras; ❺ turpmāk

后母 hòumǔ pamāte

后脑 hòunǎo *anat.* smadzenītes

后脑勺儿 hòunǎoshάor *anat.* pakausis

后年 hòunián ❶ pēc diviem gadiem; ❷ *novec.* nākamais gads; nākamajā gadā

后期 hòuqī ❶ nokavēt *(noteikto termiņu)*; ❷ vēlīnais periods; *(rakstnieka)* vēlīno gadu *(sacerējumi)*; ❸ otrs termiņš *(semestris)*; ❹ *(gadsimta)* beigu posms; ❺ *biol.* anafāze

后起 hòuqǐ ❶ jaunatne; jaunākā paaudze; ❷ *(gados)* jaunākais

后勤 hòuqín *milit.* aizmugures dienests

后勤部 hòuqínbù *milit.* aizmugures dienesta pārvalde

后人 hòurén ❶ nākamās paaudzes; pēcteči; ❷ mantinieks; ❸ atpalikt no citiem

后任 hòurèn amata pārņēmējs; darba turpinātājs; pēcnieks

后身 hòushēn ❶ mugura; ķermeņa mugurdaļa; ❷ apģērba mugurpuse

后生可畏 hòushēng-kěwèi jaunatni jāciena *(Konfūcijs: nevar zināt–varbūt jaunais cilvēks kļūs tikpat cienījams kā mēs tagad)*

后世 hòushì ❶ nākamās paaudzes; pēcteči; ❷ nākamie laikmeti; ❸ *bud.* nākamā dzīve; nākamā pārdzimšana

后视 hòushì *tehn.* aizmugures skats; atpakaļskata *(spogulis)*

后事 hòushì ❶ bēres; bēru ceremonija; ❷ turpmākais, turpmākie *(notikumi)*

后嗣 hòusì pēcnācējs; pēctecis; mantinieks

后台 hòutái ❶ *teātr.* aktieru ģērbtuve; ❷ *pārn.* aizkulises; ❸ aizkulišu *(saimnieki, spēki, darboņi u.c.)*

后天 hòutiān ❶ parīt; pēc vienas dienas; ❷ *biol.* aposteriori; iegūts dzīves laikā *(neiedzimts)*; postnatāls

后天性 hòutiānxìng *med.* iegūtā imunitāte

后头 hòu·tou ❶ aiz *(mājas, kalna u.c.)*; ❷ mugurpuse; pakaļpuse; dibenplāns

后退 hòutuì ❶ atkāpties; atiet atpakaļ; ❷ degradēt; regresēt; ❸ *tehn.* atpakaļgaita

后卫 hòuwèi ❶ *milit.* aizmugures apsardzība; arjergards; ❷ *sp.* aizsargs

后项 hòuxiàng *mat.* nākamais loceklis

后遗症 hòuyízhèng *med.* *(slimības)* sekas

后裔 hòuyì pēcnācēji; jaunākā paaudze; *pārn.* atvases

后影 hòuyǐng ❶ cilvēka siluets *(no mugurpuses)*; skats no mugurpuses; ❷ kontūra; aprise

后援 hòuyuán ❶ *milit.* papildspēki; ❷ atbalsts; balsts

后院 hòuyuàn ❶ aizmugurējais *(iekšējais)* pagalms; ❷ *pārn.* dzimtmuiža; muiža

后肢 hòuzhī *zool.* pakaļkāja, aizmugurējais *(ķermeņa)* loceklis

后置词 hòuzhìcí *lingv.* afikss

后缀 hòuzhuì *lingv.* sufikss

后奏 hòuzòu *mūz.* izskaņa

后坐 hòuzuò *milit.* *(lielgabala)* atsitiens

后坐力 hòuzuòlì *milit.* atsitiena spēks

厚 hòu **īp.** ❶ biezs *(dēlis, sega, sniega slānis u.c.)*; blīvs; ❷ dziļas *(jūtas)*; ❸ spēcīgs; ciets; izturīgs; ❹ labs; liels; sirsnīgs; labsirdīgs; ❺ bagātīgs; dāsns; pilns; ❻ bagāts; grezns; ❼ labs; labvēlīgs; sirsnīgs; silts; cēlsirdīgs; ❽ svarīgs; nozīmīgs; **apst.** stipri; ļoti; visai; **darb.** ❶ dot priekšroku; ❷ augsti vērtēt; cienīt; atbalstīt; veicināt; ❸ pastiprināt; nostiprināt; palielināt; padarīt biezāku; **lietv.** biezums; **īpašv.** Hou *uzv.*

厚壁 hòubì ❶ *(trauks)* ar biezām sienām; ❷ *bot.* sklerenhīma

厚薄 hòubó biezums

厚道 hòu·dao labestība; cēlsirdība

厚度 hòudù biezums; *(iegulas)* biezums

厚墩墩 hòudūndūn ļoti bieza *(sega)*; daudzslāņains; īpaši blīvs

厚古薄今 hòugǔ-bójīn aizraušanās ar seno, ignorējot mūsdienīgo; dot priekšroku senajam

厚今薄古 hòujīn-bógǔ aizraušanās ar mūsdienīgo, ignorējot seno; likt akcentu uz mūsdienīgo un mazāk uzmanības veltīt senajam

厚实 hòu·shi ❶ *sar.* biezs *(audums, papīrs u.c.)*; blīvs; masīvs; ❷ turīgs; bagāts

厚望 hòuwàng lielas cerības; *(uz kaut ko)* likt lielas cerības

厚颜无耻 hòuyán-wúchǐ bezkaunība; bezkaunīgs; nekaunīgs

厚谊 hòuyì stipra *(cieša)*draudzība

厚意 hòuyì ❶ draudzīgas jūtas; ❷ vislabākie nodomi; ❸ rūpes un uzmanība

候 hòu **darb.** gaidīt *(vilcienu, ziņas u.c.)*; pagaidīt; sagaidīt; ❷ apjautāties; noskaidrot; **lietv.** ❶ laiks; sezona; periods; posms; apstākļi; ❷ pazīme; simptoms; ❸ *vēst.* piecu dienu laika posms senajā Ķīnā

候补 hòubǔ ❶ gaidīt vakanci; būt kandidātam *(uz noteiktu amatu)*; atrasties rezervē; ❷ kandidāts

候车室 hòuchēshì *(stacijas)* uzgaidāmā telpa

候机室 hòujīshì lidostas uzgaidāmā zāle; lidosta

候鸟 hòuniǎo *zool.* gāju putni; sezonas putni

候审 hòushěn *jur.* atrasties izmeklēšanā; gaidīt lietas izskatīšanu

H

候选人 hòuxuǎnrén kandidāts *(vēlēšanās)*; kandidatūra
候诊 hòuzhěn gaidīt uz pieņemšanu pie ārsta
候诊室 hòuzhěnshì slimnīcas pieņemamā telpa

鲎(鱟) hòu **lietv.** *zool.* šķēpastes vēzis *(Limulus longispinus)*
鲎虫 hòuchóng *zool. (lapkājvēžu kārtas)* vēžveidīgais *(Apus cancriformis)*

hu

呼(虖、嘑、謼) hū **darb.** ❶ izelpot; ❷ kliegt; izkliegt; ❸ uzsaukt *(tostu)*; ❹ saukt; nosaukt; izsaukt *(pēc vārda)*; ❺ *dial.* ievilkt *(sevī gaisu)*; ievilkt *(dūmu)*; **onom.** vēja svilpšana, krākšana u.c.; **īpašv.** Hu *uzv.*
呼哱哱 hūbōbō *zool.* pupuķis *(Upupa epops)*
呼哧 hūchī ❶ stenēt; sprauslot; šņākt; ❷ aizrīties *(no dusmām)*
呼风唤雨 hūfēng-huànyǔ ❶ izsaukt vēju un piesaukt lietu; ❷ *dao.* pavēlēt vējiem un lietiem *(pakļaut dabas spēkus; apvaldīt stihiju)*
呼格 hūgé *lingv.* vokatīvs
呼喊 hūhǎn kliegt; kliegšana
呼号 hūháo ❶ raudāt balsī; ❷ saukt pēc palīdzības; ❸ pazīšanās signāls; ❹ devīze
呼唤 hūhuàn saukt; sauciens
呼叫 hūjiào izsaukt *(pēc pazīšanās signāla)*
呼救 hūjiù saukt pēc palīdzības
呼拉尔 Hūlā'ěr hurāls *(augstākās un vietējās varas orgānu nosaukums Mongolijā un ĶTR Iekšējās Mongolijas autonomajā rajonā)*
呼啦 hūlā **onom.** karoga plandīšanās skaņa
呼噜 hūlū **onom.** krākšanas skaņa
呼噜 hū·lu *sar.* krākt; krākšana
呼朋引类 hūpéng-yǐnlèi sasaukt domu biedrus; savākt savu kompāniju
呼扇 hū·shan ❶ šūpoties; ❷ svārstīties; ❸ vicināt; vēcināt; ❹ apvēdināt
呼哨 hūshào svilpot; svilpšana
呼声 hūshēng ❶ kliedziens; sauciens; ❷ *(tautas)* balss
呼天抢地 hūtiān-qiāngdì piesaukt debesis un ar pieri sist pret zemi *(galējs izmisums; rūgtas asaras un vaimanas)*
呼图克图 hūtúkètú *vēst.* hutuhta *(svētais; bodisatva; lamaisma tituls, ko Tibetā un Mongolijā piešķīra t. s. Dzīvajiem Budām Cjin dinastijas laikā 1644.–1912. g.g.)*
呼吸 hūxī ❶ elpot; elpošana; ❷ dziļa elpošana; ❸ elpošanas *(orgāni, sistēma u.c.)*; ❹ vienas ieelpas laiks *(acumirklis)*
呼吸相通 hūxī-xiāngtōng kopējas intereses; līdzīga dzīves uztvere
呼吸道 hūxīdào *anat.* elpošanas ceļi
呼吸根 hūxīgēn *bot.* elpošanas sakne; pneimatode
呼啸 hūxiào ❶ svilpt; svilpšana; ❷ *(vēja, šāviņu)* kaukšana; *(ložu)* svilpošana
呼幺喝六 hūyāo-hèliù ❶ kāršu spēlmaņu klaigas; vāvuļošana azartspēļu karstumā; ❷ neapvaldīts; rupjš; ❸ pavēlnieciski uzkliegt apkārtējiem; asi uzbļaut citiem
呼应 hūyìng ❶ sasaukties; ❷ savstarpēji saskaņot
呼语 hūyǔ *lingv.* uzruna
呼吁 hūyù ❶ vērsties *(pie tautas ar uzsaukumu)*; ❷ ekstra uzsaukums
呼吁书 hūyùshū *rakst.* uzsaukums
呼噪 hūzào juceklīga klaigāšana
呼之欲出 hūzhīyùchū ❶ gaida tikai uzaicinājumu, lai izkāptu no gleznas *(absolūta līdzība; kā dzīvs–par lielisku portretu)*; ❷ ļoti pārliecinoša *(aktiera spēle u.c.)*

忽 hū **darb.** ❶ ignorēt; noliegt; ❷ nenovērtēt; augstprātīgi attiekties; nerēķināties ar; ❸ nicināt; nievāt; ❹ iznīcināt; **apst.** ❶ pēkšņi; negaidīti; ātri; strauji; nemanāmi; ❷ neskaidri; miglaini; **īp.** ❶ nemanāms; ❷ negaidīts; pēkšņs; ❸ paviršs; neuzmanīgs; nevērīgs; ❹ miglains; neskaidrs; **lietv.** ļoti mazs, niecīgs lielums; **skait.** ❶ *(garuma mērvienība)* hu *(kas līdzinās 0,00033 mm)*; *(❷ svara mērvienība)* hu *(līdzinās 0,05 mg)*; **īpašv.** Hu *uzv.*
忽布 hūbù *bot.* parastie apiņi *(Humulus lupulus)*
忽地 hūdì pēkšņi; negaidīti; piepeši
忽而 hū'ér pēkšņi; negaidīti; spēji
忽忽 hūhū ❶ negaidīti; acumirklī; ❷ neuzmanīgi; kā pagadās; ❸ steidzīgs; steigā; ❹ apmāts; apdullināts; ❺ vīlies; ❻ bezjēdzīgs; ❼ ātri *(tecēt, skriet u.c.)*
忽克 hūkè centimiligrams
忽略 hūlüè ❶ nepievērst uzmanību; nevērīgi attiekties; ignorēt; ❷ izlaist no acīm; nepamanīt
忽米 hūmǐ centimilimetrs
忽然 hūrán ❶ pēkšņi; negaidīti;❷ acumirklī
忽闪 hūshǎn uzplaiksnīt *(par zibeni)*; uzspīdēt;
忽闪 hū·shan mirkšķināt *(acis)*
忽视 hūshì ❶ ignorēt; ❷ atstāt bez uzmanības; ❸ nepievērst uzmanību; ❹ nevērīgi izturēties *(pret saviem pienākumiem)*

烀 hū **darb.** sutināt; sautēt *(traukā ar vāku)*

唿 hū **lietv.** svilpšana
唿扇 hū·shan ❶ šūpoties; ❷ svārstīties; ❸ apvēdināties
唿哨 hūshào svilpt; svilpšana

糊 hū/hú/hù **darb.** aizsmērēt; aizšpaktelēt;

aizķepēt; **lietv.** tepe; špaktele

囫 hú **sast.**

囫囵 húlún ❶ vesels; nesaplēsts *(par apģērbu u.c.)*; ❷ viss; viss kopā

囫囵吞枣 húlún-tūnzǎo norīt dateli ar visu kauliņu *(pieņemt uzskatu vai viedokli, necenšoties analizēt un iedziļināties; pieņemt visu uzreiz)*

弧 hú **lietv.** ❶ *mat.* aploce; riņķa līnija; ❷ *mat.* sfēriskā virsma; ❸ *(senatnē)* ar bultām šaujamais loks; **īp.** izliekts; sagrozīts

弧度 húdù *mat.* aploces grādu leņķis

弧光 húguāng loka spuldzes gaisma

弧光灯 húguāngdēng loka spuldze

弧菌 hújūn *biol.* *(holeras)* vibrions

弧线 húxiàn riņķa līnija

弧形 húxíng lokveidīgs

狐 hú **lietv.** lapsa; **īpašv.** Hu *uzv.*

狐步 húbù fokstrots; dejot fokstrotu

狐臭 húchòu *med.* bromhidroze

狐假虎威 hújiǎ-hǔwēi ◊ lapsa izmanto tīģera varenību *(iebaidīt vai apspiest citus, slēpjoties aiz sava kunga muguras)*

狐狸 hú·li *zool.* lapsa *(Vulpes sp.)*

狐狸精 hú·lijīng ❶ lapsa vilkatis; ❷ pavedinātāja; kārdinātāja

狐狸尾巴 hú·li wěi·ba parādīt savu lapsas asti *(atklāt savu plēsoņas dabu)*

狐媚 húmèi pavedināt; kārdināt

狐皮 húpí lapsas āda; lapsādas *(apkakle)*

狐肷 húqiǎn kažokāda no lapsu ādiņām

狐裘 húqiú ķīniešu lapsādas kažoks *(halāts)*

狐群狗党 húqún-gǒudǎng lapsu bars un suņu varza *(salašņu, neliešu bars)*; visvisādi salašņas

狐臊 húsāo *med.* bromhidroze

狐疑 húyí šaubīties; turēt aizdomās; neuzticēties

胡(鬍、衚) hú **lietv.** ❶ Ķīnas ziemeļu un rietumu mazākumtautību *(huņņu, mongoļu, tjurku)* apzīmējums senatnē; barbaru ciltis; svešzemnieku, ziemeļu *(ciltis u.c.)*; ❷ ūsas; **apst.** ❶ nesakarīgi; neapdomīgi; pārsteidzīgi; ❷ kā nebūt; haotiski; **īp.** ❶ nepārdomāts; neprātīgs; mežonīgs; patvaļīgs; ❷ savvaļas *(augi)*; ❸ ilgs; ilggadīgs; mūžīgs; **vietn.** *(senās literārās valodas vietniekvārds)* kas? kāds? kā? **īpašv.** Hu *uzv.*

胡缠 húchán uzbāzties; uzmākties ar dažādām muļķībām

胡扯 húchě ❶ runāt muļķības; gvelzt; ❷ kulstīt mēli

胡豆 húdòu *bot.* cūku pupas *(Vicia faba)*

胡匪 húfěi laupītājs; hunhuzs *(Ķīnas ziemeļaustrumos un Šaņdunas provincē)*

胡蜂 húfēng *zool.* lapsene *(dz. Vespidae)*

胡瓜 húguā *bot.* gurķis *(Cucumis sp.)*

胡话 húhuà murgi; nesakarīga murmināšana

胡椒 hújiāo ❶ *bot.* piparu koks *(dz. Piperaceae)*; ❷ melnie pipari

胡椒粉 hújiāofěn maltie pipari

胡椒瓶 hújiāopíng piparu trauks

胡搅 hújiǎo ❶ veltīgi skandalēt; bāzties, kur neprasa; ❷ traucēt; ❸ stūrgalvīgi strīdēties

胡来 húlái ❶ darīt visu, kas ienāk prātā; ❷ skandalēt; ārdīties

胡乱 húluàn ❶ *(atbildēt)* kā pagadās; *(paēst)* kā pagadās; ❷ pēc iegribas *(tērēt naudu)*; pēc sava untuma *(kaut ko skaidrot)*

胡萝卜 húluó·bo *bot.* burkāns *(Daucus carota)*

胡萝卜素 húluó·bosù *ķīm.* karotīns

胡麻 húmá *bot.* lini *(Linum humile)*

胡闹 húnào ❶ ālēties; piedauzīgi uzvesties; ❷ palaidņoties

胡琴 hú·qin *mūz.* hucjiņ *(ķīniešu divstīgu vijole, kuras lociņš izlaists starp stīgām)*

胡说 húshuō ❶ runāt muļķības; runāt blēņas; ❷ melot; ❸ dzisināt muti

胡说八道 húshuō-bādào ❶ runāt blēņas; ❷ melot; ❸ dzisināt muti; aplamības

胡思乱想 húsī-luànxiǎng mesties no vienas domas uz citu domu *(būvēt gaisa pilis; nodarboties ar tukšiem sapņiem)*

胡桃 hútáo ❶ *bot.* valriekstu koks *(Juglans regia)*; ❷ valrieksti

胡同儿 hútòngr šķērsiela; ieliņa

胡涂 hú·tu ❶ nejēga; pamuļķis; ❷ juceklīgi *(uzskati)*; ❸ *poligr.* neskaidra druka

胡颓子 hútuízǐ *bot.* dzeloņainais eleagns *(Elaeagnus pungens)*

胡须 húxū ūsas un bārda

胡言乱语 húyán-luànyǔ ❶ runāt tukšas runas; runāt muļķības, blēņas; ❷ gvelzt; ❸ dzisināt muti

胡杨 húyáng *bot.* Eifratas papele *(Populus euphratica)*

胡枝子 húzhīzǐ *bot.* divkrāsainā lespedeca *(Lespedeza bicolor)*

胡诌 húzhōu runāt, kas ienāk prātā; stāstīt zilus brīnumus

胡子 hú·zi ūsas un bārda

胡子拉碴 hú·zilāchā neskūta seja; apaudzis ar bārdu

胡作非为 húzuò-fēiwéi ālēties; ārdīties; uzvesties patvaļīgi

壶(壺) hú **lietv.** ❶ *(porcelāna vai kapara)* tējkanna; ❷ *(vīna)* kanna; ❸ karavīra blašķe; **īpašv.** Hu *uzv.*

湖 hú **lietv.** ezers; ezera *(zivs)*; **īpašv.** Hunaņas un Hubejas provinču apzīmējums; Hu *uzv.*

湖滨 húbīn ezera krasts; ezera krastmala

湖泊 húpō ezeri; apkārtne ar daudziem ezeriem

湖色 húsè gaiši zaļš; bālgani zaļš; ezera ūdens krāsa
湖田 hútián ezera piekrastes apūdeņojamās zemes
湖盐 húyán ezeru sāls
湖沼学 húzhǎoxué limnoloģija

葫 hú **lietv.** ķiploks *(Allium scorodoprasum)*
葫芦 hú·lu *bot.* pudeļu ķirbis *(Lagenaria vulgaris)*
葫芦科 hú·lukē *bot.* ķirbjaugi
葫蔓藤 húmànténg *bot.* elegantā gelzēmija *(Gelsemium elegans)*

鹄(鵠) hú/gǔ **lietv.** gulbis; meža zoss
鹄立 húlì *rakst.* stāvēt rokas gar sāniem; stāvēt pamatstājā

猢 hú **sast.**
猢狲 húsūn *zool.* makaks; pērtiķis

煳 hú **darb.** piedegt; **īp.** piededzis *(ēdiens)*

鹘(鶻) hú **lietv.** *zool.* piekūns *(Falco sp.)*

槲 hú **lietv.** *bot.* Mongolijas ozols *(Quercus dentata)*
槲寄生 hújìshēng *bot.* āmulis *(Viscum album)*
槲栎 húlì *bot.* baltais ozols *(Quercus aliena)*

蝴 hú **sast.**
蝴蝶 húdié taurenis
蝴蝶花 húdiéhuā *bot.* atraitnītes *(Viola tricolor)*
蝴蝶结 húdiéjié sasiet pušķī
蝴蝶鱼 húdiéyú *zool.* Japānas tauriņraja *(Gymnura japonica)*

糊(餬) hú/hū/hù **lietv.** ❶putra; putriņa; rīsu novārījums; **darb.** ❷līmēt; aplīmēt; salīmēt; aizlīmēt *(konvertu u.c.)*; ❸piedegt *(par ēdienu u.c.)*
糊壁纸 húbìzhǐ tapetes
糊精 hújīng *ķīm.* dekstrīni
糊口 húkǒu ❶ēst; remdināt izsalkumu; ❷pelnīt ikdienas maizes gabalam
糊里糊涂 hú·lihútú ❶nejēga; pamuļķis; nepiesardzīgs; ❷juceklīgi, haotiski *(uzskati)*; ❸*poligr.* neskaidra *(druka)*; neskaidri *(nodrukāts)*
糊料 húliào lipīga, līmveidīga viela
糊涂 hú·tu ❶nejēga; pamuļķis; ❷juceklīgi, haotiski *(uzskati)*; ❸*poligr.* neskaidra *(druka)*
糊涂虫 hú·tuchóng pamuļķis; stulbenis; vientiesis
糊涂账 hú·tuzhàng juceklīgs rēķins; aplams rēķins
糊味儿 húwèir piedeguma smaka

縠 hú **lietv.** ❶liels kauss *(vīna uzglabāšanai)*; ❷tilpuma mērs *(3 vai 1,2 斗)*; **īp.** neauglīgs; noplicināts
縠觫 húsù *rakst.* pārbīties; drebēt no bailēm

虎 hǔ **lietv.** ❶tīģeris; ❷12 zīmju cikla trešais dzīvnieks; atbilst zīmei 寅 *(kas apzīmē „tīģera gadu")*; ❸brīdinošs gājiens *(šahā vai dambretē)*; **īp.** ❹drosmīgs; spēcīgs; vīrišķīgs; ❺nikns; cietsirdīgs; **darb.** ❻pieņemt draudīgu izskatu; iebiedēt; ❼maldināt; **īpašv.** Hu *uzv.*
虎背熊腰 hǔbèi-xióngyāo tīģera mugura un lāča viduklis *(atlētiska ķermeņa uzbūve; spēcīgs)*
虎贲 hǔbēn *rakst.* ❶drosmīgs; bezbailīgs; ❷imperatora miesassardzes virsnieks
虎耳草 hǔ'ěrcǎo *bot.* akmeņlauzīte *(Saxifraga stolonifera)*
虎伏 hǔfú *sp.* vingrošanas riņķis
虎骨酒 hǔgǔjiǔ uzlējums uz tīģera kauliem *(ķīniešu medicīnas zāles)*
虎虎 hǔhǔ *rakst.* ❶mundrs; enerģisks; ❷kareivīgs; kareivīgums
虎将 hǔjiàng drosmīgs karavīrs; ģenerālis
虎口 hǔkǒu ❶tīģera rīkle *(bīstama vieta;draudīgs stāvoklis)*; ❷delnas daļa starp lielo un rādītāja pirkstiem
虎口余生 hǔkǒu-yúshēng izrauties no tīģera nagiem *(paglābties no neizbēgamas nāves)*
虎列拉 hǔlièlā *med.* holera
虎钳 hǔqián skrūvspīles; spīles
虎视眈眈 hǔshì-dāndān alkatīgi skatīties *(uz kaut ko)*; nikni skatīties; skatīties tā, it kā gribētu *(kādu)* aprīt
虎头蛇尾 hǔtóu-shéwěi tīģera galva un čūskas aste *(iesākt un nepabeigt darbu; enerģiski darbu uzsākt un to nepabeigt; skaisti sākt un slikti beigt)*
虎穴 hǔxué tīģera midzenis *(bīstama vieta)*
虎牙 hǔyá *sar.* ilknis; uz priekšu izvirzīts zobs

唬 hǔ **lietv.** tīģera rēciens; **darb.** ❶*sar.* baidīt; iebaidīt; ❷muļķot; jaukt galvu

琥 hǔ **lietv.** ❶no nefrīta griezts zīmogs tīģera izskatā; ❷nefrīta tase ar tīģera attēlu
琥珀 hǔpò dzintars; dzintara *(rota; darinājums)*
琥珀酸 hǔpòsuān *ķīm.* dzintara skābe

户 hù **lietv.** ❶vienviru durvis; vārti; ❷ģimene; ģimenes stāvoklis; ❸ģimene; dzimta; ❹*(zemnieka)* saimniecība; ❺ala; midzenis; ❻caurums; ieeja; ❼izdzertā vīna mērs; **darb.** apstādināt; pārtraukt; **īpašv.** Hu *uzv.*
户籍 hùjí ❶dzīves vieta; ❷pieraksts pēc dzīves vietas
户籍警 hùjíjǐng milicijas darbinieks, kas atbild par iedzīvotāju reģistrāciju *(ĶTR)*
户口 hùkǒu iedzīvotājs; iedzīvotāji; *(pastāvīgais)* iedzīvotājs
户口簿 hùkǒubù mājas grāmata

户名 hùmíng *grāmatved.* rēķina turētāja uzvārds; klienta uzvārds
户枢不蠹 hùshū-búdù ◊ durvju vērtnēs tārps neiemetīsies; durvju eņģes nerūsē *(fizisks darbs cilvēku padara stiprāku)*
户头 hùtóu *grāmatved.* ❶ ģimenes galva; saimnieks; ❷ *(bankas)* klients; ❸ *grāmatved.* rēķins; *(atklāt)* rēķinu
户主 hùzhǔ mājas saimnieks; ģimenes galva

互 hù **īp.** savstarpējs; abpusējs; krustots; gan viens, gan otrs; **apst.** ❶ savstarpēji; abpusēji; ❷ cits citu; kopā; kopīgi; **darb.** savienoties; sakrustoties
互变 hùbiàn *ķīm.* tautomērija
互感 hùgǎn *fiz.* savstarpēja indukcija
互感器 hùgǎnqì *fiz.* savstarpējs induktors
互感应 hùgǎnyìng *fiz.* savstarpēja indukcija
互换 hùhuàn ❶ apmainīties; ❷ *dipl.* apmainīties ar ratifikācijas rakstiem
互惠 hùhuì savstarpēja labvēlība; savstarpēji izdevīgs
互利 hùlì savstarpējs izdevīgums; savstrapēji izdevīgs
互生 hùshēng *bot.* kārtējais lapu izvietojums
互相 hùxiāng ❶ savstarpēja *(cieņa, sadarbība, atkarība, apjūsmošana u.c.)*; ❷ savstarpējs *(atbalsts)*
互质数 hùzhìshù *mat.* vienkāršais kopējais dalītājs
互助 hùzhù savstarpēja palīdzība
互助组 hùzhùzǔ savstarpējas palīdzības brigāde

沪(滬) hù **lietv.** **īpašv.** *saīs.* Šanhaja
沪剧 hùjù *teātr.* Šanhajas opera

护(護) hù **darb.** ❶ aizsargāt; sargāt; iestāties *(par kādu)*; ❷ pavadīt; eskortēt; ❸ ņemt *(kādu)* savā aizbildniecībā; piesegt; neizdot; ❹ kopt *(kādu)*; ❺ vadīt; komandēt; vest aiz sevis; **īpašv.** Hu *uzv.*
护岸 hù'àn krasta stiprinājums
护岸林 hù'ànlín krasta stiprinājuma koku stādījumi
护板 hùbǎn aizsargpanelis
护壁 hùbì panelis
护兵 hùbīng apsardzes vai konvoja karavīrs
护城河 hùchénghé pilsētas aizsarggrāvis
护持 hùchí ❶ aizsargāt; ❷ protežēt
护道 hùdào *dzelzc.* berma; dzelzceļa uzbēruma stiprinājums
护短 hùduǎn attaisnot savas kļūdas
护法 hùfǎ ❶ budisma apoloģētika; ❷ budisma apoloģēts
护符 hùfú ❶ *(kādu)* izmantot kā aizsegu; ❷ aizsardzība
护航 hùháng ❶ eskortēt; ❷ konvojēt; ❸ *(jūras)* konvojs
护航舰 hùhángjiàn *milit.* konvoja kuģis
护理 hùlǐ ❶ *med.* kopt *(slimniekus)*; ❷ *lauks.* kopt *(sējumus, sivēnus u.c.)*
护路林 hùlùlín koku stādījumi ceļa aizsardzības nolūkos
护轮轨 hùlúnguǐ *dzelzc.* kontrsliede
护坡 hùpō *(celtnes, objekta u.c.)* aizsargapšuvums
护墙板 hùqiángbǎn sienu pārseguma panelis
护身符 hùshēnfú ❶ amulets; talismans; ❷ *(kādu)* izmantot kā aizsegu; aizsardzība
护士 hù·shi medmāsa
护士长 hù·shizhǎng vecākā medmāsa
护送 hùsòng eskortēt; konvojēt
护田林 hùtiánlín lauku aizsardzības koku stādījumi
护腿 hùtuǐ *sp.* kāju sargi *(futbolā)*
护卫 hùwèi ❶ aizsargāt; aizsardzība; ❷ konvojs; apsardze
护卫艇 hùwèitǐng *milit.* lielgaballaiva
护膝 hùxī *sp.* ceļgalu sargi
护养 hùyǎng ❶ kopt *(zemi, lopus u.c.)*; ❷ uzturēt un remontēt
护照 hùzhào ❶ *vēst.* aizsardzības apliecība; ❷ pase

怙 hù **darb.** ❶ paļauties uz; *(kaut ko)* izmantot savtīgos nolūkos; ❷ būt neatlaidīgam aizstāvot savas kļūdas; būt nelabojamam
怙恶不悛 hù'è-bùquān nelabojams savās ļaundarībās; tāds, kas ieslīdzis ļaundarībās un nevēlas laboties; spītīgi aizstāvēt savas kļūdas; nelabojams

戽 hù **lietv.** *lauks.* smeļamais mehāniskais kauss *(ūdens izcelšanai no upes vai ezera apūdeņošanas vajadzībām)*; kauss; **darb.** smelt *(ūdeni no upes vai ezera)*
戽斗 hùdǒu kauss; smeļamais mehāniskais kauss
戽水机 hùshuǐjī *lauks.* ūdens smeļamā iekārta

笏 hù **lietv.** *vēst.* hu *(nefrīta, ziloņkaula vai bambusa piezīmju plāksnīte, ko senās Ķīnas augstmaņi izmantoja audiences laikā pie imperatora)*

扈 hù **lietv.** ❶ *rakst.* svīta; pavadoņi; ❷ algotnis; kalps; ❸ zems kalnu masīvs; **īp.** liels; plašs; **darb.** ❶ veidot svītu; pavadīt; apkalpot; ❷ noturēt; apturēt; ❸ ģērbties; būt apģērbtam **īpašv.** Hu *uzv.*

瓠 hù **lietv.** ❶ *bot.* pudeļveida ķirbis *(Lagenaria vulgaris)*; ❷ *(vēderaina)* krūze; blašķe

糊 hù/hū/hú **lietv.** ❶ līme; klīsteris; ķīselis; ❷ *(sezama)* mērce; ❸ garšvielu mērce; **apst.** kaut kā; šā tā

鹱(鸌) hù **lietv.** *zool.* vētrasputns *(Puffinus*

puffinus newelli)

hua

花 huā **lietv.** ❶ puķes; ziedi; ❷ dzirksteles; ❸ *(sniega)* pārslas; ❹ *(literatūras, mākslas)* šedevrs; ❺ *(tauriņu, zivju u.c.)* mazuļi; ❻ skaista sieviete; skaistule; ❼ prostitūta; ielas meita; ❽ *med.* bakas; ❾ uguņošana; ❿ *saīsin.* kokvilna; kokvilnas; ⓫ *pārn.* šļakatas; ⓬ zīmējums; ornaments; ⓭ rēta; pušums; **īp.** ❶ puķains, izšūts *(lakats)*; ❷ raiba *(kleita)*; spilgts; daudzkrāsains; ❸ skaists; brīnišķīgs; ❹ miglains; neskaidrs; ❺ pēc formas līdzīgs puķei; ziedveidīgs; **darb.** ❶ audzēt *(ziedus)*; ❷ ņirbēt; ❸ tērēt; iztērēt; ❹ sajaukt; **īpašv.** Hua *uzv.*

花白 huābái ❶ nosirmot; ❷ sirms; iesirms; ❸ pārmest; norāt

花斑癣 huābānxuǎn *med.* daudzkrāsainā ēde *(Tinea versiocolour)*

花瓣 huābàn *bot.* ziedlapiņa

花苞 huābāo *bot.* akots

花被 huābèi *bot.* apziednis

花边 huābiān ❶ *(vāzes, puķu dobes)* apmale; ❷ *(lakats ar krāsainu)* apmali; ❸ *(mežģīņu)* krādziņa; ❹ *(mākslas darba)* logats; ierāmējums

花不棱登 huā·bulēngdēng pārāk spilgts; acīs krītošs; raibs; puķains

花布 huābù katūns; puķains katūns

花菜 huācài *bot.* puķu kāposti *(Brassica oleracea var. botrytis)*

花草 huācǎo dekoratīvie ziedi un zāļaugi

花茶 huāchá aromatizētā tēja

花厂 huāchǎng ❶ puķu audzētava; ❷ ziedu veikals

花车 huāchē ❶ *dzelzc.* salonvagons; ❷ izpušķota ekipāža; limuzīns

花池子 huāchí·zi ziedu dobe

花搭着 huādā·zhe ❶ sajaukties; sajukt; atkārtoties; ņirbēt; raibs gar acīm; *(viss samests)* juku jukām; ❷ plankumains; rūtiņā

花大姐 huādàjiě *zool.* mārīte *(Coccinella sp.)*

花旦 huādàn ❶ glīta, jauna sieviete *(dziedātāja; prostitūta)*; ❷ *teātr.* jaunas koķetas sievietes ampluā

花灯 huādēng krāsains lukturis

花店 huādiàn ziedu veikals

花雕 huādiāo Huadiao *(labākā Šaosjinas vīna šķirne)*

花缎 huāduàn brokāts

花朵 huāduǒ ziedi

花萼 huā'è *bot.* zieda kausiņš

花房 huāfáng siltumnīca; ziedu māja; ziedu audzētava

花费 huāfèi tērēt; izšķērdēt

花费 huā·fei izdevumi; tēriņi

花粉 huāfěn *bot.* ziedputekšņi

花粉管 huāfěnguǎn *bot.* ziedputekšņu caurulīte

花粉篮 huāfěnlán *biškop.* kausiņš ziedputekšņu vākšanai

花粉粒 huāfěnlì *bot.* ziedputekšņu grauds

花粉囊 huāfěnnáng *bot.* ziedputekšņu maisiņš

花岗石 huāgāngshí *min.* granīts; cietpaurains

花岗岩 huāgāngyán *min.* granīts

花梗 huāgěng *bot.* zieda kātiņš

花骨朵 huāgū·duo *bot.* pumpurs

花冠 huāguān *bot.* zieda vainadziņš

花盒 huāhé uguņošana

花红 huāhóng ❶ *bot.* Ķīnas ābele; plūmjlapu ābele *(Malus prunifolia)*; ❷ kāzu dāvanas

花花公子 huāhuā-gōngzǐ zelta jaunatne; švīts

花花绿绿 huāhuā-lǜlǜ ❶ raibs; daudzkrāsains; ❷ puķains

花花世界 huāhuā-shìjiè rosīga, dzīva vieta

花花搭搭 huā·hua-dādā ❶ plankumains; plankumos; ņirbēt; ❷ nelīdzena, nevienāda *(garuma labība, zāle u.c.)*

花环 huāhuán ziedu vainags; ziedu vītne

花卉 huāhuì ❶ ziedi un zāles *(senajā ķīniešu glezniecībā–ceturtā sižetu grupa)*; ❷ uzgleznoti ziedi; ❸ ziedkopība

花甲 huājiǎ ❶ 60 gadu cikls; ❷ *(cilvēka)* 60 gadu vecums; 60 gadu

花匠 huājiàng puķkopis

花椒 huājiāo *bot.* dzeloņainais Ķīnas osis *(Xanthoxylum bungei)*

花轿 huājiào kāzu palankīns; kāzu nestuves

花茎 huājīng *bot.* zieda kātiņš

花镜 huājìng brilles tālredzībai

花卷 huājuǎn *kulin.* pītās formas virtulis

花篮 huālán ❶ ziedu groziņš; ❷ krāšņs, elegants groziņš

花蕾 huālěi *bot.* pumpurs

花梨 huālí *bot.* ormosija *(Ormosia henryi)*

花里胡哨 huā·lihúshào *dial.* ❶ raibs; spilgts; daudzkrāsains; ❷ *pārn.* samākslots; pārspīlēts; ❸ notašķīts; nosmulēts

花脸 huāliǎn ❶ *teātr.* vīriešu lomu ampluā ar spilgti krāsotām sejām; ❷ uzkrāsota skaista sievietes seja

花柳病 huāliǔbìng *med.* venēriskās slimības *(vispār)*; sifiliss

花露 huālù ❶ rasa uz ziediem; ❷ ziedu esence; destilāts *(no atsevišķu augu ziediem un lapiņām)*; ❸ „hualu"–vīna nosaukums

花露水 huālùshuǐ *(ziedu)* odekolons

花榈木 huālǘmù *bot.* ormosija *(Ormosia henryi)*

花轮 huālún *bot.* zieda mieturis

花麻 huāmá *bot.* vīrišķais tievstiebru kaņepājs *(plāna audekla ražošanai)*

花蜜 huāmì *bot.* nektārs

花苗 huāmiáo ziedu dēsti

花名册 huāmíngcè personu saraksts
花木 huāmù puķes un koki; augu valsts
花呢 huāní rakstains audums
花鸟 huāniǎo *māksl.* ziedi un putni *(ķīniešu glezniecības žanrs)*
花农 huānóng zemnieks puķkopis
花盘 huāpán ❶ *bot.* zieda medu nesošais disks; ❷ *mašīnb.* disks; paplāksne
花炮 huāpào uguņošana
花盆 huāpén puķu pods
花瓶 huāpíng ziedu vāze
花圃 huāpǔ ❶ puķu dārzs; ❷ puķkopība
花扦儿 huāqiānr mākslīgie ziedi
花枪 huāqiāng ❶ *vēst.* lentītēm izdaiļots īss šķēps *(tika izmantots sporta spēlēs)*; ❷ triks; veikls paņēmiens; fokuss
花腔 huāqiāng *mūz.* koloratūra; koloratūrsoprāns
花墙 huāqiáng ažūra sēta
花青素 huāqīngsù *bot., ķīm.* ❶ antociāns; ❷ antocianidīns
花楸 huāqiū *bot.* pīlādzis *(Sorbus sp.)*
花圈 huāquān ❶ vainags; ❷ *(uzlikt)* vainagu
花蕊 huāruǐ *bot.* putekšņlapa; auglenīca
花色 huāsè ❶ krāsu kombinācija; ❷ sortiments; ❸ izvēle
花哨 huā·shao daudzkrāsains; raibs
花生 huāshēng *bot.* Ķīnas zemesrieksti *(Arachis hypogaea)*
花生饼 huāshēngbǐng zemesriekstu rauši
花生米 huāshēngmǐ lobīti zemesrieksti
花生油 huāshēngyóu zemesriekstu eļļa
花饰 huāshì raksts; zīmējums
花束 huāshù ziedu buķete
花丝 huāsī *bot.* putekšņlapas diedziņš
花坛 huātán puķu dobe
花天酒地 huātiān-jiǔdì skaistules–kā debesis, vīns–kā zeme *(vadīt dienas uzdzīvē un netiklās izpriecās)*
花厅 huātīng ❶ zāle; ❷ aula *(universitātē)*
花筒 huātǒng bengāliskā uguns; uguņošana
花团锦簇 huātuán-jǐncù ziedu un brokāta kolekcija *(par ziediem ziedēšanas periodā; daudzkrāsains; spilgts)*
花托 huātuō *bot.* ziedgultne
花纹 huāwén ❶ raksts; ❷ uz auduma uzdrukātie ornamenti un ziedi; ❸ metālkalumi; ❹ tetovējumi
花媳妇儿 huāxífùr *zool.* mārīte *(Coccinella sp.)*
花销 huā·xiao *sar.* ❶ tērēt; ❷ izdevumi; ❸ nodevas
花须 huāxū *bot.* putekšņlapa
花序 huāxù *bot.* ziedkopa
花絮 huāxù reportiera piezīmes
花押 huāyā paraksts; parakstīties
花言巧语 huāyán-qiǎoyǔ ❶ puķainas frāzes; skaisti, bet tukši vārdi; medus uz lūpām; ❷ runāt saldi un samākssloti
花眼 huāyǎn redzes pasliktināšanās gados vecākiem
花秧 huāyāng puķu dēsti
花样 huāyàng ❶ fasons; ❷ veikls triks; fokuss
花药 huāyào *bot.* putekšnīca
花椰菜 huāyēcài *bot.* puķu kāposti *(Brassika oleracea var. botrytis)*
花园 huāyuán dārzs; puķu dārzs
花账 huāzhàng fiktīvs rēķins
花障 huāzhàng dzīvžogs
花招 huāzhāo veikls, efektīvs triks; fokuss
花枝招展 huāzhī-zhāozhǎn ziedu pumpuri vilina *(❶ par grezni ģērbtu sievieti; ❷ grezns; skaisti ģērbies)*
花轴 huāzhóu *bot.* puķes stiebrs
花烛 huāzhú kāzu sveces
花柱 huāzhù *bot.* irbulis
花子儿 huāzǐr puķu sēklas
花子 huā·zi *dial.* nabags; ubags

砉 huā **onom.** blīkšķis; brakšķis; *(izkapts, rīkstes u.c.)* švīkstiens

哗(嘩) huā/huá **onom.** ❶ trah! bah! bum!; ❷ *(strauta)* urdzēšana; ❸ *(viļņu)* šļakstoņa
哗啦 huālā brakšķēt; brakšķis
哗啦啦 huālālā *(karogu)* plandoņa
哗啷 huālāng *(plīstoša stikla)* šķiņdoņa
哗啷棒 huālāngbàng *mūz.* tarkšķis

划(劃) huá/huà **darb.** ❶ airēt; airēties *(pāri upei)*; ❷ iegriezt; ieskrāpēt; ❸ uzraut *(sērkociņu)*; ❹ nest peļņu; atmaksāties; atlīdzināties
划不来 huá·bulái neizdevīgi; nav jēgas *(kaut ko darīt)*
划船 huáchuán vizināties ar laivu
划得来 huá·delái izdevīgi; ir jēga *(kaut ko uzsākt)*
划开 huákāi sagriezt
划破 huápò ❶ iegriezt; savainot; ❷ saskrāpēt
划拳 huáquán *(parasti ar iedzeršanu saistīta)* galda spēle ar pirkstiem *(minot abu spēlētāju atplesto pirkstu skaitu; tam, kurš pirkstu skaitu uzminēt nespēja, jādzer soda mēriņš)*
划算 huásuàn ❶ aptuveni noteikt; ❷ piesviest prātā; ❸ izdevīgi; ❹ ir jēga *(kaut ko uzsākt)*
划行 huáxíng airēties laivā
划子 huá·zi laiviņa

华(華) huá **īp.** ❶ ziedošs; ziediem klāts; ❷ izrotāts; ornamentiem klāts; ❸ krāšņs; lielisks; ❹ mirdzošs; krāsains; daudzkrāsains; spilgts; ❺ izpušķots; ārišķīgs; samākslots; ❻ krāšņs; elegants; ❼ dzeltens; sirms; iesirms; **darb.** ❶ ziedēt; ❷ pārdalīt; pārlauzt *(uz pusēm)*; **vietn.** *piekl.* Jūsu *(cienījamā vēstule, dzimšanas diena u.c.)*; **lietv.** ❶ zieds; puķe; ❷ gods; lepnums;

H

✪rotājums; ornaments; spožums; mirdzums; ✪*astr. (saules, mēness)* vainags *(pilna aptumsuma laikā)*; ✪ķīniešu valoda; **īpašv.** ✪Ķīna *(ķīniešu; haņu)*; ✪Ķīnā *(akreditētās diplomātiskās pārstāvniecības)*; ✪Huašaņ *(kalni)*; ✪Hua *uzv.*

华北 Huáběi Ziemeļķīna

华表 huábiǎo ✪memoriāla kolonna *(obelisks)*; ✪kapa akmens *(akmens stabiņa izskatā, ar tajā iegravētu uzrakstu vai bareljefu)*

华达呢 huádání *tekstil.* gabardīns

华灯 huádēng krāšņi lukturi

华东 Huádōng Austrumķīna

华而不实 huá'érbùshí ziedēt, bet nenest augļus; tukšs zieds *(ārišķīgs; neauglīgs; tukša grabēšana; vēja ziedi)*

华尔街 Huá'ěrjiē Volstrīts *(iela Ņujorkā, kur atrodas ASV vadošās bankas un finansu organizācijas)*

华尔兹 huá'ěrzī *mūz.* valsis

华发 huáfà *rakst.* sirmi mati

华贵 huáguì ✪vērtīgs; dārgs; ✪bagāts; brīnišķīgs

华里 huálǐ *(garuma mērvienība)* li *(līdzinās 500 m)*

华丽 huálì grezns; lepns; elegants

华美 huáměi grezns; lepns; elegants

华南 Huánán Dienvidķīna

华侨 huáqiáo ķīniešu emigranti; aizjūras ķīnieši

华氏 Huáshì Fārenheits; Fārenheita *(termometrs)*

华裔 huáyì ķīniešu izcelsmes ārzemnieks

华中 Huázhōng Centrālā Ķīna

哗(嘩、譁) huá/huā **darb.** taisīt troksni; trokšņot

哗变 huábiàn sacelties; sacelšanās

哗然 huárán sākt trokšņot; sacelt troksni

哗笑 huáxiào skaļi smiekli

哗众取宠 huázhòng-qǔchǒng ✪demagoģija; ✪tiekšanās pēc lēta efekta

骅(驊) huá **sast.**

骅骝 huáliú ✪auļotājs; rikšotājs; ✪Hualiu *(slavena rikšotāja vārds)*

铧(鏵) huá **lietv.** lemesis

铧式犁 huáshìlí lemešu arkls

滑 huá **īp.** ✪slidens; glums; ✪gluds; spīdīgs; pulēts; ✪elegants; ✪viltīgs; blēdīgs; neuzticams; ✪veikls; izmanīgs; izveicīgs; **darb.** ✪slīdēt; mīksti slīdēt; paslīdēt; slidināties; ✪aizlavīties; aizmanīties; ✪samitrināt; izšķīdināt; **lietv.** skaistums; daiļums; **īpašv.** Hua *uzv.*

滑冰 huábīng slidot; slidošana *(ātrslidošana; daiļslidošana)*

滑车 huáchē *tehn.* bloks, trīsis

滑车神经 huáchē shénjīng *anat.* bloķējošais nervs

滑倒 huádǎo paslīdēt un nokrist

滑道 huádào *kuģu būvn.* slīpe

滑掉 huádiào izslīdēt *(no rokām)*

滑动 huádòng ✪slīdēt; slīdēšana; ✪*fiz.* berze

滑阀 huáfá *tehn.* sadalītājs; tvaikdalis

滑稽 huá·ji ✪komisks; smieklīgs; jocīgs *(gadījums u.c.)*; ✪asprātīgs; ar humora izjūtu; ✪bufonāde; smieklīgs uzveduma numurs; ✪vīna trauks

滑精 huájīng *med.* spermatoreja

滑溜 huá·liu ✪gluds; gluda *(drēbe)*; gludums; ✪slidens; ✪cept; apcept *(eļļā)*; ✪veikla mēle; gluda runa

滑轮 huálún *tehn.* bloks; trīsis

滑轮组 huálúnzǔ *tehn.* polispasts; trīsis

滑膜 huámó *anat.* sinoviālais apvalks

滑膜炎 huámóyán *med.* sinovīts

滑腻 huánì maigs; zīdains

滑润 huárùn ✪slidens; gluds; ✪iesmērēt

滑润油 huárùnyóu smēreļļa; zieželļa

滑石 huáshí *min.* talks

滑石粉 huáshífěn maltais talks

滑水板 huáshuǐbǎn *sp.* ūdens slēpes

滑膛炮 huátángpào *milit.* gludstobra lielgabals

滑膛枪 huátángqiāng *milit.* gludstobra bise

滑梯 huátī slīdkalniņš

滑头 huátóu ✪blēdis; krāpnieks; viltnieks; ✪viltīgs, viltība

滑头滑脑 huátóu-huánǎo ✪viltīgs; blēdīgs; ✪blēdīties; izlocīties; izgrozīties

滑翔 huáxiáng planēt; planēšana

滑翔机 huáxiángjī planieris

滑翔术 huáxiángshù *sp.* planierisms

滑行 huáxíng ✪slīdēt; slīdēšana; ✪kustēties pēc inerces

滑雪 huáxuě slēpot; slēpošana

滑雪板 huáxuěbǎn slēpes

滑雪鞋 huáxuěxié slēpju zābaki

滑雪杖 huáxuězhàng slēpju koki

滑液 huáyè *biol.* sinoviālais šķīdums

滑音 huáyīn *mūz.* portamento

豁 huá/huō/huò **sast.**

豁拳 huáquán *(parasti ar iedzeršanu saistīta)* galda spēle ar pirkstiem *(minot abu spēlētāju atplesto pirkstu skaitu; tam, kurš pirkstu skaitu uzminēt nespēj, jādzer soda mēriņš)*

化 huà **darb.** ✪pārvērst; pārvērsties; mainīties *(uz labo pusi)*; ✪attīstīties; atjaunoties; ✪pārveidot; ✪kust; izšķīst; iztvaikot; ✪sagremot *(ēdienu)*; ✪dedzināt; sadegt; izkausēt; ✪izzust; nomirt; ✪rasties; nākt pasaulē; ✪pārdzimt; pārtapt *(no viena stāvokļa citā stāvoklī)*; ✪maskēties; grimēties; ✪*bud., dao.* vākt ziedojumus; lūgt ubaga dāvanas; ✪pārvērst; izmainīt; pārveidot *(kaut ko)*; ✪audzināt; apgaismot; mācīt;

H

✪sadedzināt; izkausēt; ✪radīt; veidot; formēt; ✪mainīt *(ārējo izskatu; drānas u.c.)*; ✪savākt ziedojumus; **lietv.** ✪pārvēršanās; metamorfoze; attīstīšana; attīstība; ✪izglītība; apmācība; *(Ķīnas)* kultūra; ✪dabas radošie spēki; augstākais likums; ✪morāle; tradīcijas; ✪*saīsin.* ķīmija; **sast.** -ācija *(industrializācija; elektrifikācija u. tml.)*; **īpašv.** Hua *uzv.*

化除 huàchú novērst; iznīdēt *(aizspriedumus)*

化肥 huàféi ķīmiskais mēslojums

化粪池 huàfènchí baseins notekūdeņu attīrīšanai

化工 huàgōng ķīmiskā rūpniecība

化合 huàhé *ķīm.* savienojums

化合价 huàhéjià *ķīm.* valence; vērtība

化合量 huàhéliàng *ķīm.* savienojuma svars

化合物 huàhéwù *ķīm.* ķīmisks savienojums

化境 huàjìng ✪šedevrs *(mākslas darbs)*;✪*bud.* vieta, kur Buda izteica savas pamācības

化名 huàmíng ✪nomainīt vārdu *(uzvārdu)*; izdomāts vārds *(uzvārds; iesauka)*; ✪inkognito

化募 huàmù *rel.* vākt ziedojumus; lūgt ubaga dāvanas

化脓 huànóng *med.* pioģenēze; rētas sastrutojums

化身 huàshēn ✪*bud.* nirmanakaja *(viens no trijiem Budas ķermeņiem)*; pasaulīgi pārveidots tēls; ✪iemiesojums; personifikācija; personificējums

化生 huàshēng *med.* metaplāzija

化石 huàshí fosilizējies; pārakmeņojušies *(augi, kukaiņi, dzīvnieki u.c.)*

化铁炉 huàtiělú *metal.* metālkausēšanas krāsns

化外 huàwài ārpus civilizācijas ietekmes; barbarisks; nekulturāls

化为乌有 huàwéi-wūyǒu līdzināties nullei; pārvērsties fikcijā *(aiziet vējā)*

化险为夷 huàxiǎnwéiyí briesmas pārvērst drošībā *(novērst briesmas)*

化学 huàxué ✪ķīmija; *(organiskā, neorganiskā)* ķīmija; ✪*sar.* celuloīds

化学家 huàxuéjiā ķīmiķis

化学能 huàxuénéng ķīmiskā enerģija

化验 huàyàn analīze; analizēt

化验室 huàyànshì ķīmiskā laboratorija

化验员 huàyànyuán laborants

化油器 huàyóuqì *tehn.* karburators

化缘 huàyuán *rel.* vākt ziedojumus; lūgt ubaga dāvanas *(par mūkiem)*

化整为零 huàzhěngwéilíng *mat.* ✪veselo pārvērst daļskaitļos; ✪*milit.* spēku dekoncentrācija

化妆 huàzhuāng tualete; ķermeņa kopšana; uzkrāsoties

化妆品 huàzhuāngpǐn tualetes piederumi *(kosmētika u.c.)*

化装 huàzhuāng ✪grimēties; grimēšanās; grims; ✪pārģērbties; nogrimēt

化装室 huàzhuāngshì *teātr.* ģērbtuve

划(劃) huà/huā **darb.** ✪novilkt *(līniju)*; grafēt; ✪norobežot; novilkt robežu; atdalīt; ✪noteikt *(sociālo izcelšanos)*; ✪izdalīt *(līdzekļus)*; pārskaitīt naudu *(no viena rēķina uz citu)*; ✪pasvītrot; īpaši izcelt; **apst.** pēkšņi; negaidīti

划拨 huàbō ✪*grāmatved.* pārskaitīt; pārskaitījums; ✪transferts; ✪izdalīt *(līdzekļus u.c.)*

划策 huàcè ✪izstrādāt *(plānu)*; ✪dot padomus; būt par padomnieku

划定 huàdìng ✪noteikt; noteikšana; ✪norobežot; norobežošana

划分 huàfēn ✪atdalīt; atdalīšana; ✪nodalīt; nodaļa; ✪sadalīt *(grupās, nodaļās, iespaidu sfērās, pienākumus u.c.)*; ✪norobežot, norobežošana

划归 huàguī ✪pievienot; pievienošana; ✪pakārtot; ✪nodot *(kāda pārziņā)*

划界 huàjiè *dipl.* robežas delimitācija

划款 huàkuǎn *grāmatved.* pārskaitījums

划清 huàqīng novilkt striktu robežu; norobežot

划时代 huàshídài ✪vēsturisks *(notikums)*; ✪veselam laikmetam *(raksturīga iezīme)*

划一 huàyī ✪vienveidīgs; unificēts; ✪unificēt; unifikācija

划一不二 huàyī-bù'èr ✪stingra *(cena)*; ✪nemainīgs; noteikts; vienveidīgs; ✪standarta veida; unificēts

划账 huàzhàng *grāmatved.* pārskaitījums

话(話) huà **lietv.** ✪vārdi; izteiciens; izteikums; runa; ✪valoda; saruna; dialekts; ✪*lit.* stāsts; leģenda; vēstījums; **darb.** runāt par; runāties par; tērzēt

话把儿 huàbàr ķert pie vārda

话本 huàběn ✪*lit.* *(noveles)* stāstījums *(dzīvā sarunu valodā)*; ✪*lit.* *(sarunu valodā uzrakstīta)* grāmata *(atšķirībā no oriģināla, kas uzrakstīts literārajā valodā)*

话别 huàbié tērzēt pirms atvadīšanās; atvadu saruna

话柄 huàbǐng ļaužu valodu tēma; valodu iegansts

话锋 huàfēng sarunas sāls *(pavediens)*

话旧 huàjiù ✪gremdēties atmiņās; ✪atcerēties seno draudzību

话剧 huàjù ✪*teātr.* luga; ✪drāma

话剧院 huàjùyuàn dramatiskais teātris

话题 huàtí sarunas tēma *(sižets)*

话筒 huàtǒng ✪telefona klausule; ✪mikrofons; ✪rupors

话头 huàtóu ✪vārdi; izteicieni; ✪runa; saruna

话务员 huàwùyuán telefonists

话匣子 huàxiá·zi ✪gramofons; patafons; ✪liels runātājs *(pļāpa)*

话音 huàyīn ✪runas skaņas; runa; runāšana; vārdi; ✪*sar.* mājiens

话语 huàyǔ ✪runa; valoda; ✪vārdi; izteicieni

H

画(畫) huà **darb.** ❶novilkt robežu; norobežot; atdalīt; ❷novilkt *(demarkācijas līniju)*; ❸sastādīt plānu; ❹apmesties; ❺plānot; ❻zīmēt; nozīmēt; rasēt; uzvilkt *(līnijas)*; vilkt *(horizontālu līniju)*; **apst.** uzzīmēts; **lietv.** ❶hieroglifa elements *(līnija)*; līnija; ❷zīmēšana; zīmējums; ❸rasēšana; rasējums; ❹eļļas, akvareļu glezniecība; ❺glezna; gleznojums; ❻apgleznoti *(griesti)*; **īpašv.** Hua *uzv.*

画板 huàbǎn zīmēšanas *(rasēšanas)* dēlis

画报 huàbào ilustrēts žurnāls; fotoavīze

画本 huàběn ❶skiču burtnīca; ❷zīmēšanas burtnīca

画笔 huàbǐ ota; *(zīmēšanas)* otiņa

画饼充饥 huàbǐng-chōngjī remdēt izsalkumu ar uzzīmētu plāceni *(nodoties tukšiem sapņiem; mierināt sevi ar tukšiem sapņiem; mānīt pašam sevi)*

画布 huàbù audekls gleznošanai

画册 huàcè ❶zīmēšanas albums; ❷*fot.* albums

画到 huàdào *novec.* parakstīties par ierašanos *(dienestā; darba vietā)*

画地为牢 huàdì-wéiláo ❶*konf.* uzzīmēt uz zemes apli, kurā ievietot vaininiekus *(lai tos nokauninātu)*; ❷noteikt striktas rīcības robežas *(ierobežot rīcības brīvību)*

画舫 huàfǎng apgleznota *(un lukturīšiem izrotāta)* izpriecas izbraukumu džonka *(laiva)*

画符 huàfú ❶*dao.* amulets ar maģisku zīmējumu–formulu; ❷uzzīmēt uz amuleta maģiskas zīmes *(formulu)*

画幅 huàfú ❶glezna; ❷audekls; ❸audekla izmērs

画稿 huàgǎo ❶skice; uzmetums; ❷uztaisīt skici

画稿 huàgǎo uzlikt rezolūciju *(uz oficiāliem dokumentiem)*

画工 huàgōng ❶*(mākslinieka)* meistarība; ❷zīmēšanas tehnika

画供 huàgòng *jur.* ar parakstu apliecināt liecību tiesā

画虎不成反类犬 huà hǔ bù chéng fǎn lèi quǎn ◊ zīmēja tīģeri, bet iznāca kas līdzīgs sunim *(izgāšanās, ķeroties pie darba, kas nav pa spēkam; nav jādara tas, kas nav pa spēkam)*

画家 huàjiā ❶mākslinieks; ❷*(ainavas, portreta u.c. žanru)* gleznotājs

画架 huàjià molberts

画匠 huàjiàng ❶zīmētājs; ❷krāsotājs; ❸*niev.* mālderis

画境 huàjìng gleznā vai zīmējumā *(attēlotā telpa, panorāma)*

画具 huàjù zīmēšanas *(rasēšanas)* piederumi

画框 huàkuàng gleznas rāmis

画廊 huàláng apgleznota galerija; koridors

画龙点睛 huàlóng-diǎnjīng zīmējot pūķi, uzzīmēt arī viņa acu zīlītes *(pilnībā pabeigt darbu; daži pēdējie meistara otas triepieni)*

画面 huàmiàn ❶zīmējums; ❷audekls; ❸attēls

画皮 huàpí ❶zīmējumiem klāta āda; ❷maska; seja; āriene

画片儿 huàpiānr mākslinieciska atklātne *(litogrāfija)*

画屏 huàpíng ❶aizslietnis; ❷aizslietnis *(ar inkrustētiem zīmējumiem)*; ❸apgleznots aizslietnis

画谱 huàpǔ ❶*(kopēšanai domāts)* gleznu un zīmējumu albums; ❷glezniecībai veltīta grāmata *(rakstu krājums)*

画蛇添足 huàshé-tiānzú ◊ uzzīmēt čūsku un vēl čūskai piezīmēt kājas *(pārcensties; pārsālīt; darīt kaut ko pilnīgi nevajadzīgu)*

画师 huàshī mākslinieks; augstas kvalifikācijas gleznotājs *(maestro)*

画十字 huà shízì ❶paraksta vietā uzzīmēt krustiņu; ❷*rel.* pārkrustīties; mest krustu

画室 huàshì ❶ateljē; ❷mākslinieka studija

画帖 huàtiě klasisku gleznu un zīmējumu paraugu albums *(zīmēšanas palīglīdzeklis)*

画图 huàtú ❶zīmēt *(karti)*; ❷rasēt *(projektu)*; ❸rasējums; *(tehnisks)* zīmējums

画图员 huàtúyuán zīmētājs; rasētājs

画外音 huàwàiyīn *kinem.* aizkadra balss

画像 huàxiàng ❶zīmēt portretu; portrets; ❷akmenī iegravēta *(notikuma aina)*

画行 huàxíng ❶uzrakstīt hieroglifu 行; apstiprināt *(dokumentu)*; ❷uzlikt apstiprinošu rezolūciju *(„piekrītu";„apstiprinu")*

画押 huàyā parakstīties; uzlikt parakstu; apstiprināt *(ar parakstu un zīmogu)*

画页 huàyè *(grāmatā)* ielīmēta lapa *(ar ilustrāciju)*

画展 huàzhǎn gleznu *(glezniecības)* izstāde

画知 huàzhī *(uz oficiāla dokumenta uzlikt atzīmi)* „esmu iepazinies"; „esmu izlasījis" *(parakstīties par iepazīšanos ar paziņojuma saturu)*

画轴 huàzhóu ❶*(gleznas; kaligrafiska uzraksta)* tīstokļa ass; ❷*(ķīniešu tradicionālā gleznojuma guohua)* tīstoklis *(rullītis)*

桦(樺) huà **lietv.** *bot.* bērzs *(Betula platyphylla)*

桦树 huàshù *bot.* bērzu dzimta *(dz. Betulacea)*

桦皮 huàpí bērza tāss

huai

怀(懷) huái **lietv.** ❶krūts; ❷azote; ❸apskāviens; ❹sirds; dvēsele; jūtas; senloloti sapņi *(centieni)*; ❺vēders; iekšas; **darb.** ❶turēt azotē; likt azotē *(piedurknē)*; ❷skumt; ❸slēpt *(sevī)*; ❹lolot *(cerības)*; ❺būt *(cerību pilnam)*; ❻būt *(pārliecības pilnam)*; ❼turēt *(uz kādu niknu prātu)*; ❽domāt; apdomāt *(plānu)*; ❾atcerēties; ❿rūpēties; izjust bažas *(par kaut ko)*; ⓫gaidīt *(bērna nākšanu pasaulē)*; būt gaidībās;

❶noskaņot *(kādu)* sev labvēlīgi; ❶nomierināt; mīkstināt; ❶apmīļot; samīļot; **īpašv.** Huai *uzv.*
怀抱 huáibào ❶turēt uz rokām *(bērnu)*; ❶apkampt; turēt apkampienos; ❶būt pie *(dabas krūts)*; ❶izvirzīt *(augstus ideālus)*; ❶centieni; ideāli
怀表 huáibiǎo kabatas pulkstenis
怀才不遇 huáicái-bùyù būt talantīgam, bet nespēt šo talantu izmantot *(neatzīts talants; atzinību neieguvis talants)*
怀春 huáichūn domāt par mīlestību; iemīlējusies *(meitene)*
怀古 huáigǔ atcerēties senatni; domāt par senatni; domās pārcelties senajos laikos
怀鬼胎 huái guǐtāi velnišķīga iecere *(netīra sirdsapziņa)*
怀恨 huáihèn turēt *(uz kādu)* ļaunu prātu; neieredzēt *(kādu)*; ļaunatminīgs
怀旧 huáijiù domāt par to, kas bijis; atcerēties aizgājušās dienas
怀念 huáiniàn domās kavēties pie; skumt; noilgoties; ilgoties *(pēc dzimtenes)*; atmiņas
怀柔政策 huáiróu zhèngcè pielabināšanās politika *(apdomīga, piesardzīga politika)*
怀胎 huáitāi kļūt grūtai; grūtniecība
怀乡病 huáixiāngbìng ❶ilgas pēc dzimtenes; ❶nostaļģija
怀想 huáixiǎng skumt; noilgoties; ilgoties *(pēc dzimtenes)*
怀疑 huáiyí ❶šaubīties; šaubas; ❶*(izteikt)* šaubas; ❶turēt aizdomās; aizdomas; ❶domāt; būt nodomājušam *(kaut ko darīt)*; ❶pieņēmums
怀疑派 huáiyípài *filoz.* skepticisma filozofijas piekritējs *(sekotājs)*
怀疑主义 huáiyízhǔyì *filoz.* skepticisms
怀疑主义者 huáiyízhǔyìzhě skepticisma filozofijas sekotājs; skeptiķis
怀孕 huáiyùn kļūt grūtai; grūtniecība

淮 huái **īpašv.** ❶Huai upe; ❶Huai *uzv.*
淮河 Huáihé Huaihe *(viena no ĶTR lielākajām upēm)*
淮北 Huáiběi zemes uz ziemeļiem no Huaihe upes
淮海战役 Huáihǎi Zhànyì *vēst.* Huaihai militārā operācija *(viena no trim lielākajām militārajām operācijām ĶKP un Gomindana cīņu laikā 1948. g. gada 11. novembrī)*
淮南 Huáinán zemes uz dienvidiem no Huaihe upes

槐 huái **lietv.** *bot.* Japānas sofora *(Sophora japonica)*; **īpašv.** Huai *uzv.*
槐蚕 huáicán *zool.* soforas sprīžmetis *(dz. Geometridae)*
槐豆 huáidòu *bot.* soforas sēklas
槐黄 huáihuáng dzeltena krāsviela *(ko iegūst no soforas ziediem un augļiem)*

踝 huái **lietv.** ❶*anat.* potīte; ❶papēdis
踝子骨 huái·zigǔ *sar.* potīte

坏(壞) huài **īp.** ❶slikts *(laiks, raksturs, nodoms u.c.)*; ❶pretīgs; nejauks; ❶nederīgs; sabojāts; saplēsts; sagrauts; ❶sabojājies; sapuvis; ❶ļauns *(nodoms, joks u.c.)*; ļauni viltīgs; **darb.** ❶salūzt; sabrukt; ❶sabojāties; sasmakt; sapūt; ❶pasliktināties; ❶lauzt; graut; pārkāpt; padarīt nederīgu; ❶sabojāt *(karjeru)*; **lietv.** ļaunums
坏处 huài·chu ❶trūkums; vaina; ❶negatīva īpašība; mīnuss
坏蛋 huàidàn ❶bojāta *(sapuvusi)* ola; ❶*sar.* nelietis; riebeklis; neģēlis
坏东西 huàidōng·xi ļauns, slikts cilvēks *(nelietis)*
坏分子 huàifènzǐ kaitīgs *(noziedzīgs)* elements; kaitnieks
坏话 huàihuà ļaunas mēles *(valodas)* tenkas; aprunāšana
坏疽 huàijū *med.* gangrēna
坏人 huàirén slikts, negodīgs cilvēks *(draņķis)*
坏人坏事 huàirén-huàishì ļauns cilvēks un ļauna rīcība
坏事 huàishì ❶sliktas *(ļaunas)* lietas; veikt kaitniecisku darbību; ❶ļaunums; neģēlība; tumši darījumi
坏死 huàisǐ *med.* nekroze
坏血病 huàixuèbìng *med.* cinga

huan

欢(歡、懽) huān **īp.** ❶priecīgs; līksms; ❶enerģisks; **apst.** ❶strauji; ātri; intensīvi; rosīgi; **darb.** ❶priecāties; izjust prieku; līksmot; ❶baudīt; gūt baudījumu; būt apmierinātam; ❶draiskoties; lēkāt *(par zivīm)*; ❶mīlēt; dievināt; **lietv.** ❶prieks; līksme; ❶*(sievietes)* mīļotais
欢蹦乱跳 huānbèng-luàntiào skraidīt un lēkāt no prieka *(prieka pārpilns)*
欢畅 huānchàng priecīgs *(jautrs)*; ar prieku; ar iedvesmu
欢呼 huānhū sajūsmināti *(skaļi)* sveicieni; skaļa atzinība
欢呼声 huānhūshēng ovācijas; priecīgi izsaucieni
欢聚 huānjù kopā priecāties; sanākt kopā, lai papriecātos *(priecīga tikšanās)*
欢快 huānkuài jautrs; priecīgs; jautrība
欢乐 huānlè prieks; jautrība; priecāties
欢声雷动 huānshēng-léidòng priecīgi izsaucieni un vētrainas, nerimstošas ovācijas
欢送 huānsòng *(ar godu)* pavadīt *(delegāciju)*; atvadīšanās
欢送会 huānsònghuì svinīga atvadīšanas *(no*

H

delegācijas)

欢腾 huānténg ❶ skaļi priecāties; izjust priecīgu uzbudinājumu; ❷ gavilēt; gaviles

欢天喜地 huāntiān-xǐdì izjust milzīgu prieku; būt sajūsmā; milzu sajūsma

欢喜 huānxǐ ❶ priecāties; prieks; priecīgs; ❷ jautrs; jautrība; ❸ patikt *(piem., par ķīniešu virtuvi)*

欢笑 huānxiào jautri smieties; jautri smiekli

欢心 huānxīn ❶ apmierinājums; ❷ jautrs noskaņojums; ❸ labvēlība; simpātijas

欢欣 huānxīn ❶ prieks un iedvesma; ❷ priecāties un sajūsmināties; ❸ ar prieku *(sajūsmu)*

欢宴 huānyàn jautras dzīres; svētku bankets *(kādam par godu)*; rīkot banketu

欢迎 huānyíng ❶ sveikt; sirsnīga *(delegācijas)* uzņemšana; sveicam *(ar ierašanos)*; ❷ sagaidīt; ❸ esmu priecīgs *(tikties!)*; ❹ laipni lūdzam!; ❺ labvēlīgi uzņemt *(aizrādījumus, kritiku u.c.)*; ❻ atzinīgi novērtēt *(mākslas darbu)*

欢迎词 huānyíngcí apsveikuma vārdi; svinīga uzruna *(sapulcē)*

欢迎会 huānyínghuì svinīga pieņemšana; svinīga sapulce *(par godu kādam notikumam)*

欢娱 huānyú ❶ izklaides; izpriecas; ❷ priecāties; uzjautrināties; jautrība

欢跃 huānyuè ❶ izpriecas; izklaides; ❷ uzjautrināties; priecāties

獾(貛) huān **lietv.** *zool.* āpsis *(Meles meles)*

还(還) huán/hái **darb.** ❶ atgriezties; atnākt *(mājās)*; ❷ atjaunoties; ❸ atkāpties; atiet *(atpakaļ)*; ❹ atskatīties *(atpakaļ)*; ❺ griezties; pagriezties; ❻ atdot *(parādu)*; nomaksāt par; kompensēt; norēķināties; ❼ dot pretī *(acs pret aci, zobs pret zobu)*; ❽ atjaunot; savest iepriekšējā kārtībā; ❾ aplenkt; ielenkt; ❿ doties atbildes *(vizītē)*; **apst.** ❶ ja pat; gadījumā, ja; ❷ gluži otrādi; **īpašv.** Huaņ *uzv.*

还本 huánběn atdot atpkaļ *(naudas līdzekļus)*; naudas līdzekļu atdošana; akciju *(aizņēmuma obligāciju)* izpirkšana

还给 huángěi atdot *(grāmatu u.c.)*; atdot *(kādam kaut ko)* atpakaļ

还魂 huánhún ❶ dvēseles atgriešanās ķermenī *(pēc nāves)*; ❷ *dao.* miruša cilvēka gara izsaukšana

还击 huánjī ❶ *milit.* kontrtrieciens; dot prettriecienu; ❷ izrādīt pretsparu

还籍 huánjí ❶ atjaunot pilsonību; ❷ atgriezties dzimtenē *(agrākajā dzīvesvietā)*

还价 huánjià piedāvāt *(noteikt)* savu cenu; tirgoties *(par pircēju)*; atbildes cena; kaulēties

还礼 huánlǐ ❶ atbildēt uz apsveikuma vārdiem; *(atbildot uz apsveikumu)* pieklājīgi paklanīties; ❷ ar dāvanu atbildēt uz dāvanu

还清 huánqīng pilnībā norēķināties *(dzēst parādus)*

还手 huánshǒu uz sitienu atbildēt ar sitienu *(sar. dot pretī)*

还俗 huánsú *bud.* atgriezties laicīgajā dzīvē *(aiziet no mūku kārtas)*

还席 huánxí atgriezties savā amatā; rīkot atgriešanās banketu

还乡 huánxiāng atgriezties dzimtenē *(dzimtajās vietās)*

还乡团 huánxiāngtuán no turīgajiem slāņiem un muižniekiem sastāvošas grupas *(kas cīnījās pret ĶKP savās dzimtajās vietās, ĶKP un Gomindana militārās darbības laikā 1946.–1949. g.g.)*

还原 huányuán ❶ *ķīm.* atjaunot iepriekšējo stāvokli; redukcija; ❷ atveseļoties; atjaunot spēkus; ❸ *ķīm.* dezoksidēt

还原剂 huányuánjì *ķīm.* reducētājs *(reduktors)*

还原焰 huányuányàn *ķīm.* reducējoša liesma

还愿 huányuàn ❶ izpildīt savu svinīgo solījumu *(dieviem pateicībā par lūgtā piepildīšanos)*; ❷ izpildīt solījumu

还债 huánzhài atdot aizdevumu; nomaksāt *(dzēst)* parādu

还账 huánzhàng atdot parādu; dzēst parādu *(pēc rēķina)*

还嘴 huánzuǐ runāt pretī; rupji atcirst

环(環) huán **lietv.** ❶ gredzens; gredzens *(ar dārgakmeni)*; ❷ aplis; cilpa; ❸ *(adatas)* acs; ❹ tiešā un pārnestā noz. posms; *(svarīgākais)* posms; *(ķēdes)* posms; ❺ loka *(ceļš)*; ❻ *sp.* punkts; *(izcīnīt)* punktus; ❼ *mat.* cikls; **apst.** apkārt; visur; no visām pusēm; **darb.** ❶ ielenkt; tikt ielenktam; ❷ ieskaut; apjozt; **īp.** gredzenveidīgs; apaļš; **īpašv.** Huaņ *uzv.*

环靶 huánbǎ *sp.* apaļš mērķis *(ar krāsainiem riņķiem)*

环抱 huánbào apjozt; ieskaut; aptvert; *(kalni)* ieskauj *(pilsētu)*

环顾 huángù *rakst.* atskatīties; raudzīties atpakaļ

环礁 huánjiāo atols; lagūnas rifs

环节 huánjié ❶ segments; ❷ posms; ķēdes loceklis; ❸ *zool.* posmainie tārpi, posmtārpi *(Annelides)*

环境 huánjìng ❶ apkārtējā vide, apstākļi u.c.; ❷ *(sociālā, sadzīviskā)* vide; ❸ *(militārais)* stāvoklis; ❹ *(miera)* apstākļi

环流 huánliú ❶ *met.* cirkulācija; ❷ *(atmosfēras)* cirkulācija

环球 huánqiú ❶ *(ceļojums)* apkārt pasaulei; ❷ visa zemeslode; visa pasaule

环绕 huánrào ❶ apjozt; ieskaut; *(ciemu)* apjož *(kalni)*; ❷ *(Mēness)* riņķo apkārt *(Zemei)*

环食 huánshí *astr.* gredzenveida aptumsums

环烃 huántīng *ķīm.* gredzenveida ogļūdeņradis

环行 huánxíng ❶ apiet; apbraukt; ❷ apbraucamais *(ceļš)*; ❸ loka *(ceļš)*

环行线 huánxíngxiàn *transp.* loka ceļš
环状 huánzhuàng ❶ gredzenveida; ❷ ciklisks; ❸ *astr.* gredzenveida miglājs
环子 huán·zi ❶ gredzens; ❷ posms

寰 huán **lietv.** ❶ milzu teritorija; pasaule; visums; ❷ *vēst.* imperatora zemes *(apkārt galvaspilsētai)*; **darb.** ielenkt; ieskaut; apjozt; **apst.** apkārt; visur
寰球 huánqiú ❶ visa zemeslode; visa pasaule; ❷ pasaules; vispasaules
寰宇 huányǔ *rakst.* ❶ visa zemeslode; visa pasaule; ❷ visa valsts
寰椎 huánzhuī *anat.* atlants *(pirmais kakla skriemelis)*

缓(緩) huǎn **īp.** ❶ lēns; nesteidzīgs; ❷ pakāpenisks; lēzens; ❸ mīksts; irdens; ❹ atmiekšķēts; ❺ brīvs; vaļīgs; **darb.** ❶ vilcināties; palēnināties; nesteigties; ❷ iet *(lēniem soļiem)*; ❸ atlikt; atlikt *(uz vēlāku laiku)*; ❹ atsilt *(par nosalušām rokām)*; ❺ atdzīvoties *(par sējumiem pēc sausuma)*; ❻ nākt pie samaņas; atjēgties; ❼ kļūt brīvākam, plašākam *(par apģērbu)*; ❽ atjaunot *(normālu elpošanu)*; savest kārtībā; atgriezt *(iepriekšējā stāvoklī)*; ❾ samierināt; nogludināt *(asumus)*; **īpašv.** Huaņ *uzv.*
缓办 huǎnbàn atlikt; atlikšana
缓兵之计 huǎnbīngzhījì pretinieka uzbrukuma aizkavēšanas taktika *(manevrs laika iegūšanai; iegūt laiku)*
缓不济急 huǎnbùjìjí nepaspēt laikā sniegt palīdzību *(novēlota palīdzība; novēlots; nokavēts)*
缓冲 huǎnchōng ❶ mīkstināt sitienu; ❷ *polit.* bufera *(zona)*; spēlēt *(bufera lomu)*; ❸ *tehn.* amortizacija; amortizēt; ❹ *tehn.*, *ķīm.* amortizators; buferis
缓冲国 huǎnchōngguó *polit.* bufervalsts
缓冲剂 huǎnchōngjì *ķīm.* buferis; bufera *(šķīdums)*
缓冲器 huǎnchōngqì *tehn.* buferis; amortizators
缓和 huǎnhé ❶ mīkstināt; nogludināt; atrisināt miera ceļā; ❷ *(spriedzes)* mazināšana; ❸ *(saspīlējuma)* atslābums
缓急 huǎnjí ❶ steidzams un tāds, ko var atlikt uz vēlāku laiku; steidzamība; ❷ svarīgais un mazsvarīgais; ❸ lielās un mazās grūtības; vajadzības
缓颊 huǎnjiá *rakst.* aizlikt vārdu *(par kādu)*; protežēt; iestāties *(par kādu)*
缓慢 huǎnmàn ❶ vilcināties; ievilkt; atlikt uz vēlāku laiku; ❷ lēns *(process)*; nesteidzīga, neoperatīva *(rīcība)*
缓坡 huǎnpō lēzena nogāze; lēzenums; lēzens
缓期 huǎnqī ❶ atlikt *(maksājumus, lietas izskatīšanu, soda izpildīšanu u.c.)*; ❷ atļaut atlikt
缓气 huǎnqì ❶ atvilkt elpu; atelpoties; ❷ atjaunot spēkus
缓刑 huǎnxíng ❶ *jur.* atlikt soda izpildīšanu; ❷ nosacīta soda piespriešana; sodīt nosacīti
缓役 huǎnyì *milit.* saņemt paziņojumu par dienesta atlikšanu; karadienesta iesaukuma atlikšana
缓征 huǎnzhēng ❶ nodokļu maksāšanas atlikšana *(dabas stihijas skartajos rajonos)*; ❷ karadienesta iesaukuma atlikšana *(studentiem)*

幻 huàn **lietv.** ❶ ilūzija; rēgs; iztēle; sapnis; fantāzija;❷ pārvēršanās; pārtapšana; ❸ metamorfoza; **īp.** nereāls; iluzors; **darb.** ❶ maldināt; ❷ sēt šaubas
幻灯 huàndēng ❶ diapozitīvu projektors; ❷ diapozitīvu demonstrēšana; ❸ projekcijas lukturis
幻灯机 huàndēngjī projektors diapozitīvu demonstrēšanai
幻灯片 huàndēngpiàn diapozitīvs
幻化 huànhuà ❶ pasakaina pārvēršanās; neticami izmainīties; metamorfoze; ❷ nomirt; pārvērsties rēgā
幻景 huànjǐng ❶ mirāža; ❷ ilūzija
幻境 huànjìng sapņu, ilūziju pasaule *(pasakaina pasaule)*
幻觉 huànjué *psihol.* halucinācija
幻灭 huànmiè ❶ *(sapņu)* krahs, bojāeja; ❷ *(cerību)* bojāeja
幻术 huànshù ❶ burvestība; maģija; ❷ iluzionisms *(viens no cirka mākslas žanriem)*
幻想 huànxiǎng ❶ sapņot; sapnis; ❷ fantazēt; fantazēšana; ❸ ilūzija; fantāzija; utopija; ❹ dzīvot *(ilūzijās, sapņos)*
幻想家 huànxiǎngjiā sapņotājs; fantasts
幻想片 huànxiǎngpiàn *kinem.* fantastikas žanra filma
幻想曲 huànxiǎngqǔ *mūz.* fantāzija
幻象 huànxiàng rēgains tēls; halucinācija; fantasmagorija
幻影 huànyǐng ❶ mirāža; rēgs; maldu tēls; fantoms; ❷ rēgains; nereāls

宦 huàn **lietv.** ❶ einuhs; ❷ *vēst.* ierēdnis; valsts dienesta praktikants; **lietv.** kalpot; *(svešumā)* atrasties valsts dienestā; dienēt; **īpašv.** Huaņ *uzv.*
宦官 huànguān ❶ einuhs; ❷ galminieks; ierēdnis; amatpersona
宦海 huànhǎi galminieku aprindas; ierēdņu-karjeristu pasaule *(vide)*; ierēdņu karjeras ceļš
宦途 huàntú ierēdņa karjera; ierēdņu vide

浣(澣) huàn **darb.** ❶ mazgāties; plunčāties; ❷ mazgāt *(veļu u.c.)*; **lietv.** *(mēneša)* dekāde
浣熊 huànxióng *zool.* jenots *(Procyon sp.)*

涣 huàn **īp.** ❶ izsēts; izbērts; ❷ izplūdis; plats; **darb.** ❶ pārplūst; izplūst; iziet no krastiem; ❷ izklīst *(par dūmiem)*

涣涣 huànhuàn no krastiem izgājusi *(upe)*; pārplūdusi *(upe)*; klaids

涣然 huànrán ❶ izplūdis; nenoformēts *(nepabeigts)*; ❷ nekārtīgs; haotisks

涣散 huànsàn ❶ izlaisties, izlaidība; izlaidīgs *(slikta uzvedība)*; ❷ demoralizēt *(armiju)*; ❸ izplūdis; neorganizēts; nekārtīgs

换 huàn **darb.** ❶ mainīt; apmainīt; samainīt *(naudu)*; ❷ nomainīt *(autiņus, veļu, detaļas u.c.)*; ❸ mainīt *(uzskatus, priekšstatus u.c.)*; ❹ nomainīties; apmainīties vietām; **apst.** uz maiņām; pēc kārtas; **lietv.** *dial.* ❶ *(zelta)* prove; ❷ procents

换班 huànbān ❶ maiņa *(fabrikā)*; ❷ pabeigt maiņu; ❸ nomainīt *(kādu dežūrā)*; nomainīties

换茬 huànchá *lauks.* daudzlauku augu seka

换防 huànfáng *milit.* nomainīt vienu karaspēka daļu ar citu

换岗 huàngǎng *milit.* sardzes maiņa

换个儿 huàngèr apmainīties vietām

换工 huàngōng savstarpēja palīdzība *(darbā)*; nomainīt vienam otru *(darbā)*

换货 huànhuò *ekon.* apmainīt preces; preču apmaiņa

换季 huànjì apmainīt apģērbu *(drānas)* atbilstoši sezonai

换钱 huànqián ❶ apmainīt naudu; samainīt naudu; ❷ realizēt *(preces)*; ❸ saņemt skaidru naudu *(par pārdotajām precēm)*; ❹ pārdot *(kaut ko)*

换取 huànqǔ mainīt; apmainīt *(lauksaimniecības produktus pret rūpniecības ražojumiem)*

换热器 huànrèqì *tehn.* rekuperātors

换人 huànrén ❶ nomainīt *(strādniekus)*; maiņa; ❷ *sp.* nomainīt *(spēlētājus)*

换算 huànsuàn ❶ *(valūtas)* pārrēķins; ❷ konvertēt, mainīt *(valūtu)*

换汤不换药 huàntāngbùhuànyào nomainīt *(zāļu)* novārījumu, bet nemainīt novārījumā izmantotās zāles *(neko nemainīt pēc būtības; radīt izmaiņu šķietamību)*

换帖 huàntiě *vēst.* apmainīties ar ģenealoģijas datiem, noslēdzot sabrāļošanos; sabrāļošanās; sabrāļoties

换位 huànwèi ❶ apmainīties vietām; vietu maiņa; ❷ *loģ., lingv.* konversija; ❸ *sp.* vietu maiņa

换文 huànwén *dipl.* apmaiņa notām *(oficiālām vēstulēm)*

换向 huànxiàng *el.* komutācija

换向器 huànxiàngqì *el.* kolektors

换牙 huànyá *fiziol.* piena zobu maiņa

换药 huànyào ❶ nomainīt zāles; ❷ nomainīt *(pārsēju)*

换质 huànzhì *loģ.* spriedumu pārvēršana

唤 huàn **darb.** ❶ saukt; aicināt; ❷ apsaukt; pasaukt; sasaukt

唤起 huànqǐ ❶ aicināt uz; *(tautas masas)* rosināt cīņai; ❷ modināt; ierosināt; ❸ izsaukt *(atmiņas)*

唤醒 huànxǐng modināt; atmodināt

焕 huàn **īp.** ❶ svelošs; zvērojošs; kvēlojošs; ❷ starojošs; spilgts; ❸ skaidrs; slavens

焕发 huànfā ❶ starot; izstarot *(gaismu)*; ❷ liesmot *(par krāsām)*

焕然一新 huànrán-yīxīn ❶ atjaunoties; iemirdzēties jaunās krāsās; ❷ pilnīga atjaunotne; pilnībā pārveidoties; iegūt pavisam citu veidolu

患 huàn **lietv.** ❶ slimība; kaite; ❷ nelaime; posts; ciešanas; ❸ aizdomas; nemiers; rūpes; **darb.** ❶ saslimt; slimot; ciest; mocīties; ❷ norūpēties; pārdzīvot; raizēties; bēdāties; nožēlot; **īpašv.** Huaņ *uzv.*

患病 huànbìng saslimt; slimot; ciest *(no slimības)*

患病率 huànbìnglǜ *(iedzīvotāju)* saslimstības koeficients; saslimstība

患处 huànchù ❶ *(ķermeņa)* sāpošā vieta; ❷ rēta; pušums

患得患失 huàndé-huànshī censties *(kaut ko)* iegūt un baidīties to zaudēt *(sīkās īpašnieka jūtas; principialitātes trūkums attiecībā uz personīgiem labumiem)*

患难 huànnàn nelaime; liksta; bēda

患难与共 huànnàn-yǔgòng dalīties *(ar kādu)* visās grūtībās; kopā pārvarot visas grūtības

患难之交 huànnànzhījiāo draudzība, kas pārbaudīta grūtā brīdī *(draugs, kas neatstās postā)*

患者 huànzhě *med.* slimnieks; pacients

豢 huàn **darb.** ❶ barot; audzēt *(mājdzīvniekus)*; ❷ pievilt; pavedināt; uzpirkt; **lietv.** mājdzīvnieki; **īpašv.** Huaņ *uzv.*

豢养 huànyǎng izaudzēt; audzēt *(dzīvniekus, putnus u.c.)*

鲩(鯇) huàn **darb.** *zool.* baltais amūrs *(Ctenopharyngodon idellus)*

huang

荒 huāng **īp.** ❶ neapstrādāta, nezālēm aizaugusi *(zeme)*; ❷ pamests; sagruvis; sabojāts; ❸ kails; tukšs; tuksnešains; neauglīgs; ❹ tāls; attāls *(novads)*; ❺ plašs; bezgalīgs; milzīgs; ❻ neauglīgs; veltīgs; ❼ dīks; vieglprātīgs; ar savām kaislībām aizņemts; ❽ mežonīgs; kaprīzs; ❾ *tehn.* iepriekšējā *(apstrāde)*; rupjā *(apstrāde)*; **darb.** ❶ aizaugt ar nezālēm; atstāt atmatā; ❷ grūt kopā; sabrukt; atstāt novārtā; panīkt; ❸ ciest neveiksmi *(sakāvi)*;

❷aizrauties ar izklaidēm; slaistīties; slamstīties; ❸pamest; atstāt novārtā; ❹sagraut; izpostīt; iznīcināt; ❺sagrābt *(savā īpašumā)*; ❻pārlieku aizrauties *(ar izklaidēm)*; neapvaldīti atdoties *(savu kaislību apmierināšanai)*; aizrauties *(ar netiklībām)*; **lietv.** ❶neapstrādātas zemes; plēsums; ❷nomaļš kakts; tāla *(valsts)* nomale; ❸neraža; bads; trūkums; krīze; ❹aplamība; izdomājums; absurds; ❺aizraušanās ar pārmērībām; orģijas; kaislība; ❻*(zārka)* pārsegs; **īpašv.** Huan *uzv.*

荒诞 huāngdàn neticams;izdomāts; absurds; muļķīgs

荒诞不经 huāngdàn-bùjīng pilnīgi bezjēdzīgs *(aplams)*

荒诞无稽 huāngdàn-wújī augstākā mērā aplams; pilnīgs absurds

荒岛 huāngdǎo neapdzīvota, tuksnešaina sala

荒地 huāngdì ❶neskārtās zemes; ❷pamesta, aizaugusi, neapstrādāta zeme

荒废 huāngfèi pamest novārtā, nolaist *(zemi, laukus u.c.)*

荒凉 huāngliáng tuksnešains; neapdzīvots; pamests

荒乱 huāngluàn jukas; juku laiki; nekārtības

荒谬 huāngmiù aplams; absurds; pilnīgi bezjēdzīgs

荒漠 huāngmò ❶tuksnesis; tuksnešaina stepe; ❷tuksnesīga augsne

荒年 huāngnián neražas *(bada)* gads

荒僻 huāngpì nomaļa apkārtne *(vieta)*

荒歉 huāngqiàn neraža; zema raža

荒山 huāngshān pliks kalns; lauks kalns

荒时暴月 huāngshí-bàoyuè grūti laiki; melnas dienas

荒疏 huāngshū ❶slinkot; slaistīties; vairīties *(no darba)*; ❷slinks; nevērīgs; nolaidīgs; ❸nolaist, aizlaist *(saimniecību)*; ❹ielaist *(mācības; lietas, ar ko agrāk nodarbojies)*

荒唐 huāng·tang ❶pārspīlēts; maz ticams; melīgs; ❷plātīgs; aplams; ❸*(darīt)* aplamas lietas; ❹*(runāt)* neiespējamas muļķības; ❺vējgrābslīgs, nenopietns *(cilvēks)*

荒无人烟 huāngwúrényān ne cilvēku, ne dūmu strūkliņas *(neapdzīvotas vietas; tuksnesīgas, tukšas zemes)*

荒芜 huāngwú ❶nezālēm aizaudzis;❷pamests; atstāts pamestībā; pamestība

荒野 huāngyě ❶tuksnesis; ❷tuksnešainas, mežonīgas *(vietas)*

荒淫 huāngyín ❶dīkdienība un izvirtība; ❷nodoties dzeršanai un izvirtībai

荒原 huāngyuán neapdzīvota zeme *(pamesta zeme)*

荒子 huāng·zi *tehn.* sagatave

慌

huāng **īp.** ❶apjucis; ❷steidzīgs; ❸neskaidrs; **darb.** ❶satraukties; apjukt; ❷zaudēt kontroli *(pār sevi)*; pazaudēt galvu; ❸nonākt *(būt)* panikā; ❹rosīties; steigties; ❺*dial.* priecāties; līksmot; **apst.** ❶steigā; steidzīgi; **lietv.** apjukums; panika

慌里慌张 huāng·lihuāngzhāng būt pilnīgā apjukumā *(satraukumā, panikā)*

慌乱 huāngluàn ❶būt apjukumā *(satraukumā)*; ❷uztraukties; zaudēt galvu; ❸panika; jezga; kņada

慌忙 huāngmáng ❶steidzīgs; lieki rosīgs; ❷steigā; steidzīgi

慌手慌脚 huāngshǒu-huāngjiǎo būt pilnīgā apjukumā *(zaudēt galvu)*; būt satricinātam

慌张 huāngzhāng ❶apjukums; panika; ❷apjucis; zaudējis galvu; nemierīgs; rosīgs; ❸uztraukties; zaudēt galvu

皇

huáng **īp.** ❶visaugstākais; svētītais; ❷svētlaimīgais; ❸augsti godājamais; ❹lielisks; skaists; ziedošs; dāsns; ❺pareizs; taisns; **lietv.** ❶*vēst.* viņa augstība; viņa majestāte; ❷valdošā *(dinastija; imperators; monarhs)*; viņa augstības *(radinieki, mājoklis, svīta u.c.)*; ❸imperators; valdnieks; ❹Dievs; dievība; debesu gars; **darb.** atzīt par labu; daudzināt; **īpašv.** ❶Huan *uzv.*; ❷*jap. val.*Japāna

皇帝 huángdì ❶*vēst.* imperators *(Ķīnā, sākot ar III gs. p. m. ē.)*; ❷*vēst.* bogdihans *(sens Ķīnas valdnieka nosaukums)*; ❸cars; ❹mirušais valdnieks *(bieži par mitoloģisko imperatoru Jao)*; ❺karalis *(kāršu spēlē; šahā)*; monarhs

皇宫 huánggōng imperatora pils *(pagalms)*

皇冠 huángguān imperatora galvas sega *(tiāra; kronis)*

皇后 huánghòu ❶*vēst.* imperatore; ❷dāma *(kāršu spēlē; šahā)*

皇皇 huánghuáng ❶lielisks; brīnišķīgs; ❷spīdošs; varens; ❸skaidra, pārliecinoša *(mācība)*; ❹nenoteikts; nedrošs; šaubīties; ❺sarūgtināts; bēdīgs; nobēdājies; ❻būt satrauktam *(satraukumā)*

皇皇 huánghuáng steidzīgi; steigšus

皇家 huángjiā *vēst.* valdošais imperatora nams; imperatora; valdnieka

皇历 huáng·li ❶*vēst.* ķīniešu tradicionālais lunārais kalendārs *(oficiālais kaledārs)*; ❷almanahs; ❸*(dinastijas)* valdīšanas laiks

皇权 huángquán imperatora vara *(tiesības)*

皇上 huáng·shang ❶imperators; valdnieks; ❷Jūsu *(Viņa)* Imperatora Augstība

皇室 huángshì valdošais imperatora nams; imperatora ģimene

皇太后 huángtàihòu ❶imperatore atraitne; ❷imperatore māte

皇太子 huángtàizǐ imperatora vecākais dēls; princis-troņmantnieks

黄

huáng **īp.** dzeltens; iedzeltens; ruds; ❶zeltaini

dzeltens; zeltains; **lietv.** ❶ zeltaina *(imperatora)* krāsa; dzeltens *(papīrs; pusdārgakmens; krāsviela)*; ❶ mazs bērns *(līdz Sui dinastijai–līdz 2 gadiem)*; jaundzimušais *(sākot ar Tan dinastiju)*; ❶ ruds zirgs; ❶ zelts; ❶ *astr.* ekliptika; **darb.** ❶ dzeltēt; vīst; apvīst; ❶ zeltoties; ❶ *sar.* neizdoties *(par plānu)*; ❶ bankrotēt; slēgt *(uzņēmumu)*; ciest neveiksmi *(krahu; fiasko)*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Huanhe upe; ❶ Huan *uzv.*

黄斑 huángbān *fiziol.* dzeltens *(acs tīklenes)* plankumiņš *(dzeltenās slimības plankumiņš)*

黄宝石 huángbǎoshí *min.* austrumu topāzs

黄骠马 huángbiāomǎ rūsgani dārks zirgs; rūsgani ābolains zirgs

黄表纸 huángbiǎozhǐ dzeltenais upurēšanas papīrs

黄病 huángbìng *med.* dzeltenā slimība

黄檗 huángbò *bot.* Amūras korķakoks *(Phellodendron amurense)*

黄疸 huángdǎn ❶ *med.* dzeltenā slimība; ❶ *lauks.* dzeltenā rūsa

黄道 huángdào *astr.* ekliptika

黄道带 huángdàodài *astr.* zodiaks; zodiaka josla

黄道光 huángdàoguāng *astr.* zodiakālā gaisma

黄道吉日 huáng-dàojírì laimīga diena

黄澄澄 huángdēngdēng zeltains

黄碘 huángdiǎn *ķīm.* jodoforms

黄豆 huángdòu *bot.* soja *(Glycine sp.)*; sojas pupiņas

黄豆芽 huángdòuyá *kulin.* sojas pupiņu asni

黄蜂 huángfēng *zool.* lapsene *(dz. Vespidae)*

黄骨髓 huánggǔsuǐ *anat.* dzeltenās kaulu smadzenes

黄瓜 huángguā *bot.* gurķis *(Cucumis sativus)*

黄花 huánghuā *bot.* citronu lilija *(Hemerocallis citrina)*

黄花菜 huánghuācài *bot.* dzeltenā lilija *(Hemerocallis flava)*

黄花草 huánghuācǎo *bot.* parastā smaržzāle *(Anthoxantum odoratum)*

黄花地丁 huánghuā dìdīng *bot.* ārstnieciskā pienene *(Taraxacum officinale)*

黄花苜蓿 huánghuā mù·xu *bot.* smalkzobainā lucerna *(Medicago sp.)*

黄花女儿 huánghuānǚr jauna meitene; nevainīga meitene

黄花烟 huánghuāyān *bot.* tabaka, mahorka *(Nicotiana rustika)*

黄花鱼 huánghuāyú *zool.* dzeltenais asaris *(Pseudosciaena sp.)*

黄化 huánghuà *biol.* etiolācija; etiolētie *(augi)*

黄昏 huánghūn krēsla; krēslas stunda

黄鲫 huángjì *zool.* *(viens no anšovu dzimtas paveidiem)* anšovs *(Setipinna gilberti)*

黄教 huángjiào dzeltencepuraino sekta *(lamaismā)*

黄金 huángjīn zelts

黄金分割 huángjīn fēngē *mat.* zelta griezums

黄金时代 huángjīn shídài ❶ zelta laikmets; augstākā uzplaukuma laikmets; ❶ zelta gadi; dzīves labākie gadi

黄金树 huángjīnshù *bot.* krāšņā katalpa *(Catalpa specioza)*

黄经 huángjīng *astr.* ekliptiskais *(astronomiskais)* garums

黄酒 huángjiǔ Šaosjinas rīsa vīns

黄口小儿 huángkǒu-xiǎo'ér *sar.* pienapuika; puņķu tapa; zaļknābis

黄蜡 huánglà dzeltenais vasks

黄鹂 huánglí *zool.* Ķīnas vālodze *(Oriolus chinensis)*

黄历 huáng·li ❶ *sar.* lunārais kalendārs; ❶ almanahs

黄连 huánglián *bot.* Ķīnas koptis *(Coptis chinensis)*

黄连木 huángliánmù *bot.* Ķīnas pistācija *(Pistacia chinensis)*

黄粱美梦 huángliángměimèng brīnišķīgs sapnis, kas nosapņots brīdī, kad vārījās prosas biezputra *(rožaini sapņi)*

黄磷 huánglín *ķīm.* dzeltenais *(baltais)* fosfors

黄栌 huánglú *bot.* parūkkoks; skumpija *(Cotinus coggygria)*

黄麻 huángmá *bot.* džuta *(Corchorus capsularis)*

黄毛丫头 huángmáo yā·tou *sar., niev.* puņķains meitēns; zaļknābis

黄梅季 huángméijì plūmju lietus sezona *(plūmju nogatavošanās laikā pavasara noslēgumā un vasaras sākumā)*

黄梅天 huángméitiān plūmju lietus periods; pavasara lietus periods

黄梅戏 huángméixì *teātr.* Huanmei muzikālā drāma *(Anhui provinces dienvidos)*

黄梅雨 huángméiyǔ plūmju lieti; pavasara lietus periods

黄米 huángmǐ prosas putraimi

黄明胶 huángmíngjiāo *farm.* *(no govs ādas pagatavots)* želatīns

黄鸟 huángniǎo *zool.* kanārijputniņš *(Serinus canaria)*

黄牛 huángniú ❶ govs; bullis *(Bos taurus)*; ❶ spekulants; tirgonis

黄皮书 Huángpíshū Dzeltenā grāmata *(Francijas valdības oficiālo dokumentu krājums)*

黄芪 huángqí *bot.* astragals *(Astragalus hoangchi)*

黄芩 huángqín *bot., farm.* Baikāla ķiverene *(Scutellaria baikalensis)*

黄泉 huángquán ❶ aizkapa valstība; viņpasaule; ❶ kaps; apbedījums

黄雀 huángquè *zool.* ķivulis *(Spinus spinus)*

黄热病 huángrèbìng *med.* dzeltenais drudzis

黄色 huángsè ❶ dzeltenā krāsa; ❶ dzeltenzeme; less; ❶ reformistu, izlīdzēju *(organizācijas, apvienības u.c.)*; ❶ erotisks *(demoralizējošs)*; erotiskā *(literatūra, mūzika)*

H

黄色工会 huángsè gōnghuì dzeltenās arodbiedrības
黄鳝 huángshàn *zool.* fluta; neīstais zutis *(Fluta alba)*
黄视症 huángshìzhèng *med.* ksantopsija
黄熟 huángshú *lauks.* augļu vaska gatavība
黄鼠 huángshǔ *zool.* dzeltenais susliks *(Citellus dauricus)*
黄鼠狼 huángshǔláng *zool.* sesks *(Putorius sp.)*
黄水疮 huángshuǐchuāng *med.* augoņi uz kakla un galvas *(slimības nosaukums ķīniešu medicīnā)*
黄素 huángsù *ķīm.* flavīns
黄汤 huángtāng *niev. (par alkoholu)* dzeltenā dzira
黄体 huángtǐ *fiziol.* dzeltenais ķermenis
黄铁矿 huángtiěkuàng *min.* pirīts
黄铜 huángtóng misiņš
黄铜矿 huángtóngkuàng *min.* halkopirīts
黄酮 huángtóng *ķīm.* flavons
黄土 huángtǔ *ģeol.* less; dzeltenzeme
黄纬 huángwěi *astr.* astronomiskais *(ekliptiskais)* platums; debesu platums
黄萎病 huángwěibìng *lauks.* hloroze *(ksantoze)* *(augu slimība)*
黄锈病 huángxiùbìng *lauks.* dzeltenā rūsa *(augu slimība)*
黄癣 huángxuǎn *med.* kraupis
黄血盐 huángxuèyán *ķīm.* dzeltenā asins sāls
黄羊 huángyáng *zool.* dzerens; Mongolijas gazele *(Procarpa gutturosa)*
黄杨 huángyáng *bot.* smalklapainais buksis *(Buxus microphylla)*
黄莺 huángyīng *zool.* Ķīnas vālodze *(Oriolus chinensis)*
黄油 huángyóu ❶ tavots; solidols; ❷ sviests
黄鼬 huángyòu *zool.* ❶ sesks *(Putorius sp.)*; ❷ Sibīrijas sermulis *(Mustela sibirica)*
黄鱼 huángyú *zool.* dzeltenais asaris *(Pseudosciaena sp.)*
黄玉 huángyù *min.* topāzs
黄种 huángzhǒng *novec.* dzeltenā rase

惶

huáng **darb.** baidīties; pārbīties
惶惶 huánghuáng ❶ satraukums; nemiers; ❷ būt satrauktam; *(visus apņēmis)* satraukums
惶惑 huánghuò apjukt; apjukums
惶遽 huángjù ❶ *rakst.* nobijies; ❷ satraukta *(sejas izteiksme)*
惶恐 huángkǒng ❶ būt izbīlī *(panikā)*; ❷ pārbīties; satraukties

遑

huáng **darb.** ❶ izmantot brīvo laiku; ❷ dīkdienīgi pavadīt laiku
遑遑 huánghuáng ❶ satraukts; ❷ steidzīgi; steigšus

煌

huáng **īp.** gaišs; spožs; žilbinošs; **darb.** mirdzēt; spīdēt
煌煌 huánghuáng spīdošs; spilgts

蝗

huáng **lietv.** *zool.* siseņi *(Locusta migratoria)*
蝗虫 huángchóng *zool.* siseņi *(Locusta migratoria)*
蝗蝻 huángnǎn *zool.* siseņu kāpuri
蝗灾 huángzāi siseņu iebrukums *(stihiska nelaime)*

磺

huáng **lietv.** *ķīm.* sērs (S)
磺胺 huáng'àn ❶ *ķīm.* sulfanilamīds; ❷ *farm.* sulfanilamīda preparāti
磺胺脒 huáng'ànmǐ *farm.* sulfaguanidīns
磺化 huánghuà *ķīm.* sulfēšana

簧

huáng **lietv.** ❶ spieķis; ❷ *(pulksteņa, atslēgas u.c.)* atspere; ❸ stabule
簧片 huángpiàn ❶ *(mūzikas instrumenta)* mēlīte; ❷ atspere
簧乐器 huángyuèqì *mūz.* mēlīšu mūzikas instrumenti

鳇(鰉)

huáng **lietv.** *zool.* *(stores paveids)* kaluga *(Huso dauricus)*
鳇鱼 huángyú *zool.* store *(Acipenser sp.)*

恍(怳)

huǎng **īp.** ❶ neskaidrs; miglains; izplūdis; neizprotams; ❷ negaidīts; pēkšņs; **apst.** ❶ pēkšņi; ❷ it kā; tā, it kā; ❸ kā *(pa sapņiem)*; ❹ kā *(pasakā)*
恍惚 huǎng·hu ❶ smalks; neizdibināms; ❷ miglains; neskaidrs *(par apziņu)*; nesakarīgs; ❸ *(prāts)* aptumšojas; ❹ *(galva)* kļūst neskaidra; neskaidri; kā pa miegam; ❺ izklaidīgs; izklaidība
恍然 huǎngrán ❶ pēkšņi visu saprast; negaidīti saprast, par ko ir lieta; tikt skaidrībā; ❷ apjukt; zaudēt ticību saviem spēkiem; ❸ šokēts
恍然大悟 huǎngrán-dàwù pēkšņi iestājās apskaidrība *(negaidīti tikt skaidrībā; kā zvīņas nokrīt no acīm)*

晃

huǎng/huàng **darb.** ❶ spīdēt; dzirkstēt; ❷ žilbināt; ❸ žilbst *(acis)*; ❹ nozibēt; **īpašv.** Huan *uzv.*

谎(謊)

huǎng **lietv.** meli; krāpšana; **darb.** melot; apmānīt; **īp.** melīgs; nepatiess
谎报 huǎngbào sniegt nepatiesas ziņas *(informāciju)*
谎花 huǎnghuā *bot.* vēja zieds
谎话 huǎnghuà meli; izdomājumi
谎价 huǎngjià uzskrūvēta *(pārspīlēti augsta)* cena
谎言 huǎngyán melīgi izdomājumi

幌

huǎng **lietv.** aizkars; priekškars; apmetnis
幌子 huǎng·zi ❶ izkārtne; ❷ iegansts

晃

huǎng/huǎng **darb.** ❶ šūpoties; svārstīties;

H

❸ zibēt; ❹ pašūpot *(galvu)*; ❺ pamāt *(ar roku)*
晃荡 huàng·dang šūpoties *(par laivu uz ūdens)*; šūpošanās
晃动 huàngdòng šūpoties; šūpoties no vienas puses uz otru; šūpošanās
晃悠 huàng·you klanīties *(kā dzērumā)*

hui

灰 huī **lietv.** ❶ pelni; sodrēji; ❷ putekļi; ❸ kaļķi; ❹ netīrumi; atkritumi; ❺ pelēka krāsa; pelnu *(tērauda)* krāsa; **īp.** netīrs; noķēpāts; nosmērēts; ❻ slikts; nelabs; zaudējis drosmi *(cerību)*
灰暗 huī'àn ❶ blāvs; nespodrs; ❷ blāvas *(acis, debesis)*
灰白 huībái ❶ gaiši pelēks; pelēkbalts; ❷ zemains; ❸ sirmojošs
灰尘 huīchén ❶ viegli, virmojoši putekļi; ❷ pīšļi
灰尘肺 huīchénfèi *med.* pneimokonioze
灰顶 huīdǐng kleķa jumts
灰肥 huīféi *lauks.* pelni *(mēslojums)*
灰分 huīfèn *lauks.* pelnu saturs
灰钙土 huīgàitǔ *ģeol.* pelēkzeme
灰鹤 huīhè *zool.* pelēkā dzērve *(Grus grus lilfordi)*
灰化土 huīhuàtǔ *ģeol.* podzolaugsne
灰浆 huījiāng ❶ java balsināšanai; ❷ java apmešanai
灰烬 huījìn pelni
灰坑 huīkēng ❶ *tehn.* gaislaide; ❷ pelnu kaste
灰口铁 huīkǒutiě *metal.* pelēkais ķets *(čuguns)*
灰溜溜 huīliūliū ❶ netīri pelēks; ❷ nomākts *(izskats, garastāvoklis u.c.)*; drūms
灰蒙蒙 huīméngméng pelēks; pelēcīgs
灰锰氧 huīměngyǎng *ķīm.* kālija permanganāts
灰壤 huīrǎng *ģeol.* podzolaugsne; podzolēta augsne
灰色 huīsè ❶ pelēks; pelēkā krāsa; ❷ dekadentiska *(literatūra)*; ❸ depresīvs *(garastāvoklis)*; ❹ divdabīgs; divkosīgs
灰沙 huīshā ❶ putekļi; lidojošas smiltis; ❷ cements
灰生铁 huīshēngtiě *metal.* pelēkais ķets *(čuguns)*
灰鼠 huīshǔ *zool.* vāvere *(Sciurus sp.)*
灰铁 huītiě *metal.* pelēkais ķets *(čuguns)*
灰箱 huīxiāng *dzelzc.* pelnu kaste
灰心 huīxīn ❶ zaudēt dūšu; ❷ kļūt grūtsirdīgam; ❸ iegrimt pesimismā
灰心丧气 huīxīn-sàngqì pilnībā zaudēt dūšu *(zaudēt cīņas sparu; nolaist rokas)*
灰指甲 huīzhǐ·jia *med.* onihomikoze
灰质 huīzhì *fiziol.* smadzeņu pelēkā viela

诙(詼) huī **darb.** ķircināt; izjokot; ņirgāties
诙谐 huīxié ❶ jokot; joks; ❷ humors
诙谐曲 huīxiéqǔ *teātr.* humoreska

恢 huī **īp.** ❶ plats; plašs; neaptverams; ❷ augstsirdīgs; **darb.** paplašināt; palielināt
恢复 huīfù ❶ atjaunot *(sarunas, normālas attiecības, reputāciju u.c.)*; atjaunošana; ❷ atsākt *(darbu, ražošanu u.c.)*
恢恢 huīhuī *rakst.* plašs; plašums

挥(揮) huī **darb.** ❶ atmest *(ar roku)*; ❷ mesties *(virsū ar dūrēm)*; ❸ vicināt *(karogu; zobenu)*; ❹ noraust *(sviedrus)*; nopurināt *(putekļus)*; ❺ iekustināt, kustināt *(kaut ko)*; ❻ rīkoties; manipulēt; ❼ izmētāt; izkaisīt; izkliedēt; izsēt; ❽ norādīt; vadīt; komandēt; ❾ celties gaisā; uzlidot gaisā; ❿ ātri kustēties *(turp un atpakaļ)*; ⓫ izplatīties *(par skaņām)*; **lietv.** karogs
挥动 huīdòng ❶ vicināt *(karogu; nūju)*; ❷ māt *(ar ziediem)*
挥发 huīfā ❶ *fiz.* iztvaikot; izzust; ❷ *tehn.* sublimācija; sublimēšana; uztvaicēšana
挥发性 huīfāxìng ❶ *fiz.* gaistošs; gaistamība; ❷ izgarojošs
挥发油 huīfāyóu gaistošas eļļas; benzolīns
挥汗 huīhàn noplūst sviedriem
挥毫 huīháo *rakst.* pavicināt otiņu *(rakstīt;zīmēt)*
挥霍 huīhuò ❶ izšķērdība; būt izšķērdīgam *(mētāties ar naudu; mest naudu vējā)*; ❷ nodzīvot *(visu naudu)*; ❸ vicināt; enerģiski žestikulēt; ❹ lidot uz augšu un uz leju *(par zobenu)*; ❺ haotiski ņirbēt *(par kukaiņiem)*; ❻ strauji mainīties; ❼ atvadīties
挥金如土 huījīn-rútǔ mētāties ar naudu; mest naudu vējā
挥泪 huīlèi ❶ *rakst.* noraust asaru; caur asarām; ❷ izplūst asarās
挥洒 huīsǎ ❶ laistīt; aplaistīt; liet; ❷ rakstīt *(plašā rokrakstā)*
挥手 huīshǒu ❶ māt ar roku; ❷ pamāt ar roku *(atsveicinoties)*
挥舞 huīwǔ ❶ vicināt; ❷ māt *(ar karodziņu, lakatiņu, ziediem u.c.)*

咴 huī **sast.**
咴儿咴儿 huīrhuīr **onom.** zviegt; zviegšana

晖(暉) huī **lietv.** saules gaisma
晖映 huīyìng apspīdēt; apmirdzēt; mirdzēt

辉(輝、煇) huī **lietv.** mirdzums; starojums; gaisma; **īp.** spīdīgs; mirdzošs
辉长岩 huīchángyán *ģeol.* gabro
辉钴矿 huīgǔkuàng *min.* kobaltīns
辉煌 huīhuáng spīdošs; spīdoši *(panākumi, nākotne u.c.)*; mirgojošs
辉绿岩 huīlǜyán *ģeol.* piroksenolīts
辉锑矿 huītīkuàng *min.* antimonīts
辉铜矿 huītóngkuàng *min.* halkozīns

辉银矿 huīyínkuàng *min.* argentīts
辉映 huīyìng ✪apspīdēt; ✪mirdzēt; mirdzums

麾 huī **lietv.** ✪*(no putna spalvām darināts)* karaspēka pavēlnieka signālkarogs *(senajā Ķīnā)*; ✪kara karogs; ✪komandieris; pulkvedis; **darb.** ✪vadīt *(komandēt)* karaspēku
麾下 huīxià *novec.* ✪Jūsu labdzimtība; ✪pavēlnieks; ģenerālis; ✪padotie

徽(徽) huī **lietv.** ✪atšķirības zīme; emblēma; ģerbonis; *(valsts)* ģerbonis; nozīmīte; ✪*(stīgu instrumentu)* grifa sadalījums; **īp.** ✪skaists; lielisks; brīnišķīgs; ✪cienījams; **darb.** trinkšķināt *(stīgas)*
徽号 huīhào ✪nosaukums; ✪iesauka; vārds
徽章 huīzhāng ✪nozīmīte; žetons; atšķirības zīme; ✪*(pēc formas un krāsas attiecīgajā karaspēkā pieņemtais)* karogs; karaspēka krāsas

回(囘、囬、迴、廻) huí **darb.** ✪līkumot *(par ceļu)*; ✪atgriezties; pagriezties; apgriezties; pagriezt *(galvu)*; ✪griezties virpulī *(par ūdeni upē)*; cirkulēt ; ✪liekt muguru *(saskaroties ar bagātību)*; ✪krāpt sevi; novirzīties no ceļa; ✪ņirbēt *(riņķi gar acīm)*; ✪apbraukt; apiet; ✪atcelt *(izrādi)*; ✪atbildēt; izsūtīt atbildi; ✪ziņot; **skait.** *darbībām vai parādībām, kas atkārtojas*; *grāmatas nodaļām*; **īpašv.** Hui *uzv.*

回(囘、囬) huí **lietv.** ✪islāms; ✪ĶTR islāmticīgās tautas; ✪hui *(viena no ĶTR islāmticīgajām minoritātēm)*; **īpašv.** Hui *uzv.*
回拜 huíbài atbildes vizīte; doties atbildes vizītē
回报 huíbào ✪noziņot; ziņojums; ✪atlīdzināt; ✪pateikties; ✪norēķināties; ✪atriebties; atmaksāt
回避 huíbì ✪vairīties *(no grūtībām)*; izvairīties *(no tiesas atbildes)*; ✪izmanīties; ✪*jur.* iesniegums par atteikšanos *(piedalīties tiesas procesā, liecināt u.c.)*
回禀 huíbǐng ziņot *(par darba gaitu u.c.)*
回驳 huíbó ✪iebilst; noliegt; ✪apgāzt; atspēkot
回采 huícǎi *kalnrūpn.* grunts izrakšana attīrīšanas nolūkos
回茬 huíchā *lauks.* atkārtotais sējums
回肠 huícháng *anat.* līkumotā zarna
回肠荡气 huícháng-dàngqì aizraujošs; saviļņojošs
回程 huíchéng atpakaļreiss *(atpakaļejošais maršruts)*
回程票 huíchéngpiào atpakaļbiļete
回春 huíchūn ✪pavasara iestāšanās *(pavasara atgriešanās)*; ✪atgriezt dzīvē; nostādīt uz kājām *(augsta ārstēšanas meistarība; brīnumzāles)*; ✪kļūt jaunākam; atjaunināties
回答 huídá atbildēt; atbilde
回单 huídān kvīts; kvitējums
回荡 huídàng plūst *(par skaņām)*
回电 huídiàn ✪aizsūtīt atbildes telegrammu; ✪atbildes telegramma; ✪atbildes telefona zvans
回访 huífǎng atbildes vizīte
回复 huífù atbildēt; atbilde
回顾 huígù ✪atskatīties; pamest skatu atpakaļ; ✪atcerēties; ✪retrospekcija; retrospektīvs atskats
回光 huíguāng gaismas atspīdums
回光返照 huíguāng-fǎnzhào ✪izstarot atblāzmu; pēdējā dziestošā atblāzma *(īslaicīga pirmsnāves atgūšanās)*; ✪*bud.* sakoncentrēties pašam uz sevi; ✪*dao.* viens no daosu nemirstības sasniegšanas vingrinājumiem, pakāpeniski pārtraucot elpošanu; ✪zeltains, liesmojošs *(saulriets)*
回光镜 huíguāngjìng ieliektais spogulis
回归带 huíguīdài *ģeogr.* tropiskā zona
回归年 huíguīnián *astr.* tropiskais gads
回归热 huíguīrè *med.* atguļas drudzis; atguļas tīfs
回归线 huíguīxiàn *ģeogr.* *(Mežāža, Vēža)* trops
回锅 huíguō ✪pilnībā izvārīt *(ēdienu)*; uzsildīt *(ēdienu)*; ✪izmācīties; apgūt *(profesiju)*; papildināt zināšanas
回锅肉 huíguōròu *kulin.* sutināta *(iepriekš apcepta)* gaļa
回国 huíguó atgriezties dzimtenē
回合 huíhé *sp.* cīņa; raunds; tūre
回护 huíhù ✪aizstāvēt *(kādu)*; ✪protežēt
回话 huíhuà atbildēt; atbilde
回环 huíhuán līkumains; līkumots
回回蒜 huí·huisuàn *bot.* Ķīnas gundega *(Ranunculus chinensis)*
回火 huíhuǒ *tehn.* *(tērauda)* atlaidināšana
回击 huíjī *milit.* prettrieciens *(atbildes trieciens)*
回家 huíjiā atgriezties mājās
回见 huíjiàn uz redzēšanos; pagaidām
回教 huíjiào *rel.* islāms
回教徒 huíjiàotú islāmticīgais
回敬 huíjìng atbildēt uz apsveikumu; atbildes vārdi uz apsveikumu
回绝 huíjué atteikt; atteikums
回空 huíkōng atgriešanās bez kravas; atgriešanās tukšā
回扣 huíkòu komisijas nauda
回来 huí·lai ✪atgriezties; atgriešanās; ✪atpakaļ
回廊 huíláng galerija *(kā koridors vai celtnes daļa)*
回礼 huílǐ atbildēt uz apsveikumu
回力球 huílìqiú *novec.* hai-alai *(tenisam līdzīga bumbas spēle)*
回历 huílì musulmaņu kalendārs
回笼 huílóng ✪uzsildīt ēdienu *(ķīniešu tvaicēja-majā katlā)*; ✪*ekon.* naudas ieplūšana *(valsts kasē)*
回炉 huílú ✪*metal.* pārkausēt; pārkausēšana; ✪ uzsildīt ēdienu cepeškrāsnī
回路 huílù *el.* elektriskā ķēde
回落 huíluò *(atkal)* nokristies *(par ūdeni upē;*

cenām u.c.)
回马枪 huímǎqiāng dot negaidītu cirtienu *(sitienu)* sekotājam, bēgot no kaujas lauka
回门 huímén jaunlaulātā pāra līgavas nama apmeklējums pēc kāzām
回民 huímín ❶ islama ticīgās ĶTR tautas; ❷ hui *(viena no ĶTR islāmticīgajām mazākumtautībām)*
回暖 huínuǎn ❶ palikt siltākam *(par laiku)*; ❷ atkusnis
回请 huíqǐng izsūtīt atbildes uzaicinājumu
回去 huí·qu ❶ aiziet; aiziešana; ❷ aizbraukt; ❸ atgriezties, atgriešanās; ❹ atpakaļ
回升 huíshēng ❶ atkal pacelties *(paaugstināties)*; ❷ *(atkal)* pacēlās *(temperatūra)*
回生 huíshēng ❶ atdzīvināt; atgriezt dzīvē; ❷ atkārtoties; recidīvs; ❸ atdzīvoties; atgriezties dzīvē; ❹ atradināties *(no kaut kā)*; aizmirst *(hieroglifu)*
回声 huíshēng *fiz.* skaņas atbalsojums; atbalss; atbalsoties
回收 huíshōu *tehn.* rekuperacija; reģenerācija; reģenerēt
回手 huíshǒu ❶ atkauties; dot pretī; ar sitienu atbildēt pret sitienu; ❷ pastiept roku; ❸ ar roku *(kaut ko caurdurt)*
回首 huíshǒu ❶ pagriezt galvu *(atpakaļ)*; ❷ *rakst.* atcerēties *(bijušo)*; atgriezties pie seniem notikumiem
回赎 huíshú izpirkt; izpirkšana
回丝 huísī *tekstil.* pārstrādāšanai derīgas aušanas procesā radušaā drēbes atliekas
回溯 huísù ❶ atskatīties; atcerēties; ❷ retrospekcija; retrospektīvs skats; atskats
回天无力 huítiānwúlì nekas vairs nevar līdzēt
回天之力 huítiānzhīlì visu uzvarošs spēks
回填 huítián *celtn.* atkārtota uzpilde
回条 huítiáo kvīts; atpakaļejoša kvīts
回帖 huítiě atpakaļejoša kvīts
回头 huítóu ❶ pagriezties; pagriezt galvu atpakaļ; ❷ nožēlot; nožēlošana; ❸ pēc tam; vēlāk
回头路 huítóulù regresa ceļš
回头是岸 huítóu-shì'àn *bud.* atskatīsies *(nožēlosi)* un krasts jau redzams *(glābiņš nāk tikai tam, kas patiesi nožēlo izdarīto)*
回味 huíwèi ❶ *(pēc ēdiena nogaršošanas)* izjust patīkamu garšu; ❷ gremdēties patīkamās atmiņās
回文 huíwén ❶ *lingv.* palindroms; ❷ arābu rakstu zīmes; ❸ atpakaļejošs dokuments *(vēstule)*
回乡 huíxiāng atgriezties dzimtajā ciemā *(dzimtajās vietās)*
回翔 huíxiáng griezties; virpuļot
回响 huíxiǎng ❶ atbalss; ❷ atsauksme; atsaukties
回想 huíxiǎng ❶ atcerēties; atmiņas; ❷ atjaunot atmiņā
回心转意 huíxīn-zhuǎnyì mainīt savu viedokli *(uzskatu) (atzīt savas kļūdas)*
回信 huíxìn ❶ atbildes vēstule; atbilde; ❷ *(rakstiski)* atbildēt uz vēstuli
回形针 huíxíngzhēn saspraude
回修 huíxiū atdot remontā
回旋 huíxuán ❶ griezties; ❷ virpuļot; ❸ manevrēšana, manevrēt
回旋曲 huíxuánqǔ *mūz.* rondo
回忆 huíyì atcerēties; nodoties atmiņām, atcerēties pagājušo
回忆录 huíyìlù memuāri; atmiņas
回音 huíyīn ❶ atbilde; ❷ *mūz.* grupetto
回游 huíyóu *zool.* dzīvnieku migrācija
回照镜 huízhàojìng *mērinstr.* heliotrops
回执 huízhí ❶ atpakaļejoša kvīts; ❷ paziņojums par *(sūtījuma)* saņemšanu
回转 huízhuǎn pagriezt; pagriezties
回转仪 huízhuǎnyí *tehn.* žiroskops
回转轴 huízhuǎnzhóu *tehn.* griešanās ass
回族 huízú hui *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
回嘴 huízuǐ *dial.* runāt pretī; iebilst; asi atcirst

茴 huí **sast.**
茴香 huíxiāng *bot.* ❶ parastais fenhelis *(Foeniculum vulgare)*; ❷ anīss *(Pimpinella anisum)*
茴香油 huíxiāngyóu anīsa eļļa

蛔(蚘、蛕) huí **lietv.** *zool.*askarīda
蛔虫 huíchóng *zool.* askarīda *(Ascaris lumbricoides)*

悔 huǐ **darb.** nožēlot; labot savas kļūdas; izjust sirdsapziņas pārmetumus; laboties; **lietv.** ❶ nožēlošana; nožēla; ❷ kļūda; neliels pārkāpums
悔不当初 huǐbùdāngchū nožēlot, ka jau pašā sākumā cilvēks nav rīkojies tādā veidā *(žēl, ka agrāk esmu rīkojies savādāk)*
悔不该 huǐ·bugāi nožēlot tā, ka nevajadzēja; nožēlošana
悔改 huǐgǎi nožēlot un laboties; nožēlot nodarīto un labot kļūdas
悔过 huǐguò nožēlot savas kļūdas un nodarījumus
悔恨 huǐhèn nožēlot savu rīcību
悔婚 huǐhūn šķirt laulību
悔棋 huǐqí *(šahā)* ņemt savu gājienu atpakaļ
悔悟 huǐwù apzināties savu kļūdu *(vainu, maldus)*
悔罪 huǐzuì nožēlot savu noziegumu

毁(燬、譭) huǐ **darb.** ❶ grūt *(kopā)*; sagrūt; lūzt; kļūt nederīgam; ❷ bojāt; lauzt; maitāt; pazudināt; ❸ sadedzināt; ❹ nosodīt; rāt; ❺ apmelot; ❻ skumt; bēdāties *(sēru laikā)*; ❼ novājēt *(no bada; bēdām)*; ❽ pārtaisīt *(no vecas mantas)*; ❾ zaudēt *(piena zobus)*; **īp.** ❶ salauzts; nederīgs; ❷ skumjš; grūtsirdīgs
毁谤 huǐbàng ❶ celt negodu; apmelot; ❷ insinuācija;

apmelojums
毁坏 huǐhuài ❶ bojāt; sagraut; iznīcināt; ❷ pārkāpt
毁家纾难 huǐjiā-shūnàn ziedot visu īpašumu dzimtenes glābšanas vārdā
毁灭 huǐmiè ❶ iznīcināt; ❷ sagraut; bojāt; ❸ pārkāpt
毁灭性 huǐmièxìng ❶ iznīcinošs; ❷ iznīcinoša *(postoša)* rakstura
毁伤 huǐshāng ❶ sabojāt; samaitāt; ❷ bojājums
毁损 huǐsǔn bojāt; bojāšana; bojājums
毁誉 huǐyù nosodīt un izteikt atzinību; atzinība un nosodījums

汇(滙、匯、彙) huì **darb.** ❶ saplūst; satecēt kopā *(par upēm)*; ❷ savākt kopā; vākt *(materiālus)*; ❸ komplektēt; klasificēt; ❹ pārskaitīt *(naudu)*; **lietv.** ❺ šķira; kategorija; veids; ❻ krājums; apkopojums; ❼ saplūšana; ❽ vākšana; ❾ naudas pārvedums
汇报 huìbào ❶ pārskats; ziņojums; ziņojumu *(kopsavilkums)*; ❷ ziņot; noziņot; atskaitīties; ❸ sagatavot ziņojumu kopsavilkumu
汇编 huìbiān ❶ sastādīt; sastādīšana; ❷ *lit. (rakstu)* krājums
汇兑 huìduì ❶ *(naudas)* pārvedums; ❷ bankas pārvedums
汇费 huìfèi maksa par naudas pārvedumu
汇合 huìhé ❶ saplūst; sanākt kopā; ❷ *milit.* apvienoties *(par karspēku)*
汇合点 huìhédiǎn ❶ saplūšanas vieta; ❷ apvienošanās vieta
汇集 huìjí ❶ savākties kopā; koncentrēties; ❷ *(materiālu)* vākšana; krājums
汇价 huìjià *fin.* valūtas *(vekseļu)* pārveduma kurss
汇聚 huìjù sanākt kopā; saplūst kopā
汇款 huìkuǎn pārvest naudu; naudas pārvedums
汇款单 huìkuǎndān naudas pārveduma veidlapa
汇款人 huìkuǎnrén pārveduma sūtītājs
汇流 huìliú saplūst *(par straumēm)*; *(straumju)* saplūšana
汇票 huìpiào pārvedums; pārveduma vekselis
汇水 huìshuǐ maksa par pārvedumu
汇总 huìzǒng summēt; apkopot; apkopojums
汇总表 huìzǒngbiǎo apkopojums; apkopojuma tabula

讳(諱) huì **darb.** ❶ vairīties pieminēt; nenosaukt ne mutiski, ne rakstiski *(to, kas ir aizliegts vai tabu)*; ❷ slēpt; noklusēt trūkumus; ❸ baidīties; vairīties; ❹ dot ceļu *(pasaules varenajiem)*; ❺ cilvēka vārds dzīves laikā; cilvēka pēcnāves vārds; **lietv.** ❻ aizliegts vārds *(tabu)*; aizliegta zīme *(tabu)*; aizliegums
讳疾忌医 huìjí-jìyī ◊ slēpt slimību un vairīties no ārstēšanas *(klusēt par saviem nodarījumiem; baidīties no kritikas)*
讳莫如深 huìmòrúshēn turēt dziļā slepenībā; rūpīgi slēpt
讳言 huìyán vairīties pieminēt *(turēt slepenībā; noklusēt)*

会(會) huì/kuài **darb.** ❶ tikties; sanākt kopā; saredzēties; ❷ uzkrāties; saplūst kopā; savienoties; ❸ vienoties *(par kaut ko)*; būt saskaņā; rīkoties kopīgi; ❹ vākt; savienot; apvienot; saliedēt sev apkārt; ❺ norēķināties; samaksāt *(kopējo rēķinu)*; norēķināties *(par visu kompāniju)*; ❻ saprast; izprast; ❼ pārvaldīt *(svešvalodu; tehniku)*; pārzināt *(nozari)*; **mod. darb.** ❽ prast; spēt; būt prasmīgam *(varošam)*; ❾ *(par darbību nākotnē)* var gadīties, ka; ❿ tā nevar būt, ka; ⓫ notika tā, ka; vajadzēja gadīties, ka; **lietv.** ⓬ biedrība; apvienība; ⓭ komisija; komiteja; ⓮ kompānija; grupa; artelis; ⓯ tikšanās; sapulce; sēde; saiets; ⓰ centrs *(galvenā pilsēta)*; mezgls; ⓱ ērts brīdis; piemērots moments; ⓲ īss brīdis; acumirklis; ⓳ izstāde; ⓴ tirgus; gada tirgus; ㉑ laiks; termiņš; ㉒ reliģioza rakstura svinības; ㉓ pašpalīdzības kase; **apst.** ㉔ kopīgi; kopā; kopīgiem spēkiem; ㉕ tajā laikā; tieši tad
会餐 huìcān koleģiālas pusdienas; bankets; pieņemšana
会操 huìcāo *milit.* apvienotie manevri *(mācības)*
会场 huìchǎng konferenču zāle; saietu telpa; sapulču vieta
会钞 huìchāo norēķināties *(restorānā par kopējām pusdienām)*
会车 huìchē *dzelzc.* pretimbraucošie vilcieni
会道门 huì-dàomén sektantu organizācijas; nelegālas reliģiozas apvienības
会费 huìfèi biedra nauda
会馆 huìguǎn novadnieku saieta nams *(viesnīca)*
会合 huìhé ❶ savienoties; apvienoties *(par karaspēku)*; ❷ saplūst; saplūšana; ❸ tikties; tikšanās; ❹ *ķīm.* savienojums
会话 huìhuà ❶ saruna; dialogs; ❷ *(svešvalodas)* sarunvārdnīca
会集 huìjí sanākt kopā; sabraukt kopā
会籍 huìjí piederība *(kādai organizācijai; biedrībai)*
会见 huìjiàn tikties; tikšanās
会聚 huìjù savest kopā; sakoncentrēt
会客 huìkè ❶ ciemiņa uzņemšana; ❷ uzņemt ciemiņu
会客室 huìkèshì viesistaba; salons
会门 huìmén *(bieži budistu vai daosu sektantu)* mistiska kopiena; reliģioza organizācija
会盟 huìméng savienības noslēgšana *(starp valstīm, dalienām, valdniekiem)*; augstmaņu *(kņazu)* saiets
会面 huìmiàn saredzēties; tikties; satikties; tikšanās
会儿 huìr īss brīdis; mazs brītiņš
会让站 huìràngzhàn *dzelzc.* izmaiņas ceļš; izmaiņas

H

punkts

会商 huìshāng ❶apspriesties; apspriešanās; ❷pārrunāt, pārrunas

会审 huìshěn ❶*jur.* tiesas plenārsēde; jauktā tiesa; ❷kopēja *(lietas)* izskatīšana

会师 huìshī ❶apvienoties *(par karaspēku)*; *(divu armiju)* apvienošanās; ❷*vēst.* mobilizēt karaspēku

会试 huìshì *vēst.* valsts eksāmens galvaspilsētā *(Juaņ, Min un Cjin dinastiju laikā Ķīnā)*

会首 huìshǒu *(biedrības; sektas; līgas)* vadītājs

会谈 huìtán saruna; intervija; pārrunas; apspriede

会同 huìtóng kopā; kopējiem spēkiem

会晤 huìwù tikšanās; tikties

会衔 huìxián *ofic.* visu vārdā; ar *(divu vai vairāku organizāciju vadītāju)* kopēju parakstu

会心 huìxīn saprast; izprast; aptvert

会演 huìyǎn ❶festivāls; ❷mākslas skate

会厌 huìyàn *anat.* virsbalsenes skrimslis

会议 huìyì ❶sapulce; kopējā sapulce; ❷sēde; apspriede; ❸konference; kongress; ❹sesija; plēnums; plenārsēde

会议室 huìyìshì konferenču zāle

会意 huìyì ❶hieroglifu ideografiskā kategorija *(ideogrammas)*; ❷saprast; apjēgt

会阴 huìyīn *anat.* starpene

会员 huìyuán *(zinātniskās biedrības vai arodbiedrības)* loceklis

会员证 huìyuánzhèng biedra karte

会战 huìzhàn *(pretinieku armijām)* stāties viena otrai pretim, lai uzsātu kauju

会章 huìzhāng biedrības vai apvienības reglaments

会长 huìzhǎng *(biedrības)* priekšsēdētājs

会账 huìzhàng samaksāt; norēķināties

会诊 huìzhěn *med.* ārstu konsīlijs

H

诲(誨) huì **darb.** mācīt; pamācīt; apmācīt; instruēt; **lietv.** padoms; pamācība; mācība

诲人不倦 huìrén-bùjuàn nemitīgi nodarboties ar apgaismības darbu *(nepazīstot noguruma mācīt citus)*

诲淫诲盗 huìyín-huìdào provocēt citus uz zagšanu un izvirtību *(demoralizējoša ietekme)*

荟(薈) huì **īp.** ❶bagātīga, krāšņa *(veģetācija)*; ❷ēnains; ❸mākoņains; apmācies

荟萃 huìcuì ❶bagātīgs; dāsns; ❷sanākt *(salasīties)* kopā; būt kopā; tikties visiem kopā

绘(繪) huì **darb.** ❶zīmēt *(ar zīmuli)*; ❷gleznot *(ar ūdens krāsām)*; izkrāsot; ❸rasēt; **lietv.** daudzkrāsains zīmējums *(raksts; ornaments)*

绘画 huìhuà ❶gleznot *(ar krāsām)*; glezniecība; gleznošana; ❷zīmēt; zīmēšana

绘图 huìtú ❶rasēt; rasēšana; ❷zīmēt; zīmēt *(plānu)*; ilustrēt

绘图板 huìtúbǎn rasēšanas dēlis

绘图笔 huìtúbǐ velce *(rasēšanai)*

绘图室 huìtúshì rasētava

绘图员 huìtúyuán rasētājs

绘图纸 huìtúzhǐ rasēšanas papīrs

绘影绘声 huìyǐng-huìshēng piemeklēt tēlu un krāsas; precīzi un tēlaini ieskicēt; sulīgi attēlot

绘制 huìzhì uzrasēt; uztaisīt rasējumu

烩(燴) huì **darb.** sautēt; sautēt mērcē; **lietv.** sautēta gaļa; ragū

烩饭 huìfàn *kulin.* sautēti rīsi ar mērci

恚 huì **lietv.** niknums; dusmas; naids

恚恨 huìhèn *rakst.* niknums; naids

贿(賄) huì **lietv.** ❶kukulis; kukuļdošana; ❷bagātība; materiālās vērtības; **darb.** apdāvināt; piekukuļot

贿赂 huìlù ❶uzpirkt; ❷kukuļdošana

贿选 huìxuǎn uzpirkšana vēlēšanu kampaņas laikā

彗(篲) huì **lietv.** ❶*astr.* komēta; ❷*rakst.* slota

晦 huì **īp.** ❶tumšs; drūms; ❷muļķīgs; nesapratīgs; **lietv.** ❶lunārā mēneša pēdējā diena; ❷dienas beigas; vakars; nakts; ❸neveiksme; neizdošanās; **darb.** novīst; nokalst; panīkt; **īpašv.** tumšs; drūms; blāvs; ❶dumjš; neprātīgs; nesaprātīgs

晦暗 huì'àn ❶blāvs; ❷krēslains; ❸muļķīgs

晦气 huì·qi ❶neveiksme; nelaime; ❷nelaimīgs; nelaimi vēstījošs

晦涩 huìsè miglains; neskaidrs; nenoteikts

晦朔 huìshuò lunārā mēneša pirmā un pēdejā diena

秽(穢) huì **lietv.** ❶nezāle; ❷dubļi; netīrumi; atkritumi; ❸*(Ķīnas)* austrumu neķīniešu cilšu nosaukums; **īp.** ❶netīrs; nevīžīgs; netīrīgs; ❷netikls

秽迹 huìjì ❶netīrumi; ❷netīra lieta *(notikums)*

秽土 huìtǔ ❶atkritumi; netīrumi; ❷*bud.* netīrā pasaule; pasaulīgā kņada

秽闻 huìwén *rakst.* slikta slava

秽行 huìxíng nepiedienīga *(pretīga)* uzvedība; netikla rīcība

惠 huì **lietv.** ❶labsirdība; labestība; līdzjūtība; ❷laba attieksme; labi darbi; ❸labvēlība; *vēst.* kara cirvis ar trīsšķautņu asmeni; **darb.** ❶izrādīt labvēlību; ❷gūt labvēlību; ❸darīt labu *(citiem)*; izrādīt līdzjūtību; palīdzēt; ❹izrotāt; dekorēt; **īp.** ❶laipns; augstsirdīgs; lielisks; ❷padevīgs; paklausīgs; **īpašv.** Hui *uzv.*

惠赐 huìcì ❶pagodināt; ❷*rakst.* *(ceru, Jūs mani)*

pagodināsiet ar atbildi

惠存 huìcún *piekl.* *(Jums)* vēlīgi saglabāt par mīļu piemiņu *(uzraksti uz dāvanas, parasti autora dāvinātās grāmatas vai raksta)*

惠顾 huìgù ❶ pagodināt ar apmeklējumu; ❷ ienāciet atbalstīt tirdzniecību *(vēršoties pie pircējiem)*

惠临 huìlín pagodināt ar apmeklējumu; Jūsu vēlīgais apmeklējums

喙 huì **lietv.** ❶ knābis; ❷ *(zvēra)* rīkle; ❸ *(cilvēka)* mute; **darb.** aizelsties

慧 huì **īp.** ❶ gudrs; gaišs *(prāts)*; ❷ attapīgs; asprātīgs; **lietv.** ❶ prāts; saprāts; ❷ asprātība; attapība; ❸ *bud.* gudrība *(kas izzina patiesību un atbrīvo no iluzorās pasaules važām)*

慧心 huìxīn domas skaidrība; gaišs *(ass, skaidrs)* prāts; elastīgs *(prāts)*

慧眼 huìyǎn ❶ prāts; intelekts; ❷ tālredzība; attapība; ❸ ass skats *(uz notiekošo)*; ❹ *bud.* paredzēšana; gaišredzība

蟪 huì **sast.**

蟪蛄 huìgū *zool.* lāsumainā cikāde *(Platypleura kaempferi)*

hun

昏(昬) hūn **lietv.** ❶ novakare; saulriets; krēsla; ❷ tumsa; nakts; nakts laiks; ❸ bezsamaņa; reibonis; galvas reibšana; ❹ kāzas; kāzu ceremonija; **īp.** ❶ tumšs; neskaidrs; miglains; ❷ drūms; ❸ dumjš; neizglītots; izdzīvojis prātu; **darb.** ❶ satumst; ❷ būt apžilbinātam *(apdullinātam)*; ❸ *(galva)* griežas; tumšs *(gar acīm)*; ❹ zaudēt samaņu; ❺ reibināt; ❻ aiziet bojā; nomirt *(īpaši bērnībā)*; ❼ sasprindzināt visus spēkus; censties pēdējiem spēkiem; ❽ apžilbināt; apdullināt; **apst.** tumsā; naktī; **īpašv.** Huņ *uzv.*

昏暗 hūn'àn ❶ tumšs; tumsa; tumst; ❷ krēsla; mijkrēslis

昏沉 hūnchén ❶ krēsla; vakara krēsla; ❷ smaga, neskaidra *(galva)*; ❸ just smagumu *(galvā)*

昏倒 hūndǎo ❶ zaudēt samaņu; ❷ *(vecuma)* gara vājums

昏黑 hūnhēi tumšs; tumsā; melnā naktī

昏花 hūnhuā ❶ *(acis)* miglojas; ❷ pavājinās *(redze)*

昏黄 hūnhuáng ❶ blāvs; blāvums; palikt blāvam; ❷ dzeltenīgs plīvurs *(debesīs)*

昏厥 hūnjué *med.* samaņas zaudēšana

昏君 hūnjūn neizglītots *(netaisns)* valdnieks *(imperators)*

昏聩 hūnkuì stulbums; stulbs

昏乱 hūnluàn ❶ apjukt; nonākt apjukumā; ❷ nemierīgs; juceklīgs; nestabils; bezjēdzīgs

昏迷 hūnmí ❶ tikt apžilbinātam; maldīties; aizmirsties; ❷ būt apjukumā; ❸ būt bezsamaņas stāvoklī; ❹ *med.* koma

昏天黑地 hūntiān-hēidì ❶ tumsa, ka vai acī dur; tumšs gar acīm; ❷ haotisks; juceklīgs; pārgalvīgs; ❸ zaudēt samaņu; iegrimt aizmirstībā; ❹ vieglprātīga dzīve; iet neceļus; ❺ pilnīga bakhanālija

昏头昏脑 hūntóu-hūnnǎo ❶ būt prāta aptumsumā; ❷ nejēga; nesakarīgs *(cilvēks)*

昏星 hūnxīng *astr.* vakara zvaigzne

昏眩 hūnxuàn reibonis; *(galva)* griežas

昏庸 hūnyōng ❶ neizglītots, tumšs *(cilvēks)*; ❷ gara tumsība; muļķība; ❸ zaudēt saprāta atliekas

荤(葷) hūn **lietv.** ❶ no vistas, pīles, zivs gatavoti ēdieni *(ķīniešu tradīcijā)*; ❷ ēdieni, kas nav pieskaitāmi veģetārajam uzturam; ❸ ar asu aromātu pagatavoti dārzeņi; ❹ garšvielas; **īp.** ❶ gaļas *(ēdiens)*; ❷ *(ēdiens)*, kas nav ierindojams veģetārajā uzturā; ❸ neķītrs; jēls

荤菜 hūncài no vistas, pīles, zivs gatavoti ēdieni *(ķīniešu tradīcijā)*

荤腥 hūnxīng ❶ no zivs un gaļas gatavoti ēdieni *(ķīniešu tradīcijā)*; ❷ ēdieni, kas nav pieskaitāmi veģetārajam uzturam

荤油 hūnyóu kausēti cūku tauki

阍(閽) hūn **lietv.** ❶ *vēst.* vārtnieks; vārtu *(durvju)* sargs *(bieži einuhs vai vergs)*; ❷ pils vārti; **īpašv.** Huņ *uzv.*

阍者 hūnzhě *novec.* vārtnieks; nakts vārtu sargs

婚 hūn **darb.** precēties; būt precētam; **lietv.** ❶ laulības; kāzas; ❷ radinieki *(no sievas puses)*

婚家 hūnjiā precības; laulības

婚礼 hūnlǐ kāzas; kāzu ceremonija

婚龄 hūnlíng vecums, kurā atļauts dibināt ģimeni; precību gadi

婚配 hūnpèi ❶ apprecēties; iziet pie vīra; ❷ vīrs; sieva

婚期 hūnqī kāzu diena

婚事 hūnshì precības; kāzas

婚书 hūnshū laulību apliecība *(kontrakts)*

婚姻 hūnyīn laulības; laulību saites; apprecēties

婚姻法 hūnyīnfǎ *jur.* laulību likums; laulību tiesības

婚约 hūnyuē *novec.* precību noteikumi; precību kontrakts

浑(渾) hún **īp.** ❶ duļķains; ❷ netīrs; ❸ nesaprātīgs; dumjš; **apst.** viss; vesels; pilnībā; pilnīgi; pavisam; **darb.** ❶ saturēt *(sudraba piemaisījumu u.c.)*; ❷ piesāņot; **īpašv.** Huņ *uzv.*

浑蛋 húndàn *vulg.* stulbenis; muļķis; draņķis
浑厚 húnhòu ❶ vientiesīgs; vientiesība; ❷ sekls; banāls
浑浑噩噩 húnhún-è'è ❶ vienkāršs; naivs; nesabojāts; nepieredzējis; ❷ kā nebūt; ar dievu uz pusēm; ❸ padumjš un neaptēsts
浑金璞玉 húnjīn-púyù neattīrīts zelts un nenoslīpēta jašma *(dabas dots talants; lieliskas dotības)*
浑朴 húnpǔ vienkāršs; nesabojāts; vaļsirdīgs; neviltots
浑然 húnrán ❶ nedalāms; viengabala; viengabalains; ❷ pilnīgi; pavisam
浑身 húnshēn ❶ viss ķermenis; no galvas līdz kājām; ❷ *(drebēt)* pie visām miesām; ❸ *(izmirkt)* līdz ādai
浑水摸鱼 húnshuǐ-mōyú ķert zivis duļķainā ūdenī
浑似 húnsì ļoti līdzīgs; precīza kopija
浑天仪 húntiānyí *astr.* ❶ armilārā sfēra; ❷ debess globuss
浑象 húnxiàng *astr.* debess globuss
浑小子 húnxiǎo·zi *mīlin.* muļķītis; muļķadesa
浑仪 húnyí *astr.* armilārā sfēra
浑圆 húnyuán pilnīgi apaļš, apaļš kā bumba
浑浊 húnzhuó duļķes; duļķains; netīrs
浑浊度 húnzhuódù saduļķošanās; duļķainums

混

混 hún/hùn **īp.** ❶ dubļains; duļķains; ❷ dumjš; ❸ jaukts; **darb.** ❶ saduļķoties; ❷ nosmērēties
混蛋 húndàn *vulg.* stulbenis; draņķis

馄(餛)

馄(餛) hún **sast.**
馄饨 hún·tun ❶ *kulin.* apaļi austiņpelmenīši *(ar maltas vistas gaļas pildījumu)*; ❷ *kulin.* mazi pelmenīši *(ar maltas pīles gaļas pildījumu)* buljonā

魂

魂 hún **lietv.** ❶ dvēsele; gars; sirds; ❷ mirušā cilvēka dvēsele; mirušais
魂不附体 húnbùfùtǐ ◊ dvēsele pametusi ķermeni; *(Δ stipri pārbīties; dūša papēžos)*
魂飞魄散 húnfēi-pòsàn ◊ saprāta dvēsele aizlidojusi, ķermeņa dvēsele izgaisusi *(drausmīgi pārbīties; dūša papēžos)*
魂灵 húnlíng dvēsele; gars
魂魄 húnpò gars un dvēsele *(3 pozitīvās nemirstīgās 阳 un 7 mirstīgās negatīvās阴 ķermeņa daļas)*

诨(諢)

诨(諢) hùn **lietv.** ❶ joks; ❷ zobgalība; izzobojums
诨号 hùnhào iesauka; palama
诨名 hùnmíng sk. 诨号

混

混 hùn/hún **darb.** ❶ saplūst; savienoties; sajaukties; sajaukties kopā; ❷ pievienoties; iespraukties; *(ar mānīšanos)* iekļūt *(kaut kur)*; piesmērēties klāt; ❸ saduļķoties; kļūt netīram *(par gāzi; šķidrumu)*; ❹ nepatiesi uzdoties par *(kaut ko)*; ❺ dzīvot *(kā nebūt; ka tik kaut kā; kā pagadās)*; ❻ sajaukt; samaisīt kopā; ❼ saduļķot; padarīt netīru; ❽ dzīvot dīkdienībā; nosist laiku; **īp.** jaukts; nekārtīgs; haotisks; **apst.** nekārtīgi; haotiski; kā pagadās; **īpašv.** Huņ *uzv.*
混成 hùnchéng ❶ jaukts; apvienots; sarežģīts; ❷ rasties haosā *(no haosa)*
混充 hùnchōng uzdoties par *(lietpratēju)*; izlikties par
混沌 hùndùn ❶ pirmatnējs haoss; haotisks; ❷ stulbs; nesaprātīgs
混纺 hùnfǎng *tekstil.* mistrojums; *(vilnas un kokvilnas)* mistrojums
混合 hùnhé ❶ sajaukties; saplūst; ❷ kombinēts; komplekss; sinkrētisks; ❸ sajaukt; kombinēt; ❹ savienojošs; ❺ fūzija; komplekss; koalīcija; ❻ jaukts; koalīcijas
混合剂 hùnhéjì maisījums; mistrojums
混合器 hùnhéqì *tehn.* mikseris
混合物 hùnhéwù *ķīm.* maisījums; mistrojums
混交林 hùnjiāolín *mežsaimn.* jauktais mežs
混进 hùnjìn *(ar mānīšanos)* iespraukties *(ielavīties)*
混乱 hùnluàn ❶ sajaukties; sabojāties; izjukt; ❷ sajaukt; sabojāt; ❸ nekārtīgs; sabojāts; haoss; haotisks; ❹ nekārtība; nekārtības; nekārtīgs; ❺ panika; juceklis; juceklīgs; juku *(laiki)*; sajukums
混凝土 hùnníngtǔ betons
混频管 hùnpínguǎn *radioteh.* triode sajaucēja
混频器 hùnpínqì *radioteh.* lampa sajaucēja
混砂机 hùnshājī *metal.* māla, smilšu maisītājs
混声合唱 hùnshēng héchàng *mūz.* jauktais koris
混世魔王 hùnshì mówáng lielais nemiera cēlējs; pasaules ļaunais ģēnijs; galvenais noziedznieks *(pasauli ārdošais dēmonu valdnieks; pats nelabais)*
混事 hùnshì ❶ nodarboties ar netīrām lietām *(prostitūciju)*; ❷ pelnīt iztiku; rast eksistences līdzekļus *(strādāt par vēdera tiesu)*
混熟 hùnshú pierast *(pie cilvēkiem, apstākļiem u.c.)*
混水摸鱼 hùnshuǐ-mōyú ķert zivis duļķainā ūdenī
混铁炉 hùntiělú *metal.* konverters
混同 hùntóng ❶ sajaukt kopā; ❷ savākt kopā; ❸ identificēt
混为一谈 hùnwéiyītán ❶ likt uz vienas kārts; ❷ *(dažādas lietas un jēdzienus)* sagāzt vienā kaudzē *(jaukt vienu ar otru)*
混淆 hùnxiáo ❶ jaukt *(melus ar patiesību)*; jaukt *(gaisu)*; jaukšana; ❷ putrot; putrošana; ❸ nespēt atšķirt *(melnu no balta)*
混血儿 hùnxuè'ér metiss; mulats
混一 hùnyī ❶ konglomerāts; ❷ sajaukums; juceklis
混杂 hùnzá ❶ jaukts; neviendabīgs; ❷ sajaukums; sajaukt *(augstvērtīgus un zemas kvalitātes*

graudus)

混战 hùnzhàn ❶ haotiska kauja; ❷ iekšējs karš; brāļu karš

混账 hùnzhàng nelietis; neģēlis

混浊 hùnzhuó duļķains *(ūdens)*; smags *(gaiss u.c.)*; netīrs

huo

耠 huō **darb.** art; uzart

耠子 huō·zi spīļarkls

劐 huō **darb.** ❶ *sar.* griezt; pārgriezt; uzšķērst; ❷ art; ❸ riskēt

劐开 huōkāi *sar.* griezt; šķērst; uzšķērst *(zivi)*

嚄 huō **izs.** ❶ *(paužot izbrīnu)* ak! vai! ai!; ❷ *(paužot neapmierinātību)* ah! ek!

豁 huō/huá/huò **darb.** būt plaši atvērtam; atvērts; ❶ rēgoties; ❷ pārplīst, ieplīst *(par šuvi)*; ❸ plaši atvērt; turēt atvērtu; ❹ ārdīt vaļā; ❺ nomest zemē; ❻ upurēt; ziedot; nežēlot *(ne spēkus, ne savu veselību)*; **lietv.** ❶ sašaurinājums; *(vulkāna)* rīkle; ❷ aiza; ❸ urbums

豁出去 huō·chu·qu iet uz priekšu nedomājot par sekām; būt gatavam uz jebkuru risku *(vai nu sods, vai gods)*

豁口 huōkǒu ❶ caurums; ❷ urbums; ❸ plaisa; ❹ plīsums

豁嘴 huōzuǐ ❶ zaķa lūpa *(cilvēks)*; ❷ *med.* cilvēks ar zaķalūpu

攉 huō **darb.** ❶ pārsviest vai pārlāpstot *(zemi u.c.)*; ❷ mīcīt

和 huó/hé/hè/huò **darb.** mīcīt ar ūdeni

活 huó **darb.** ❶ dzīvot; būt dzīvam; eksistēt; ❷ atdzimt; atdzīvoties; ❸ izglābties; palikt dzīvam; ❹ atdzīvināt; atgriezt dzīvē; glābt; ❺ nodrošināt *(kāda)* eksistenci; barot; uzturēt; ❻ izglābt no nāves; saglabāt dzīvību; izārstēt; ❼ mīcīt *(mālus)*; **īp.** ❶ dzīvs *(raksturs; cilvēks)*; dzīvīgs; ❷ aktīvs; darbīgs; ❸ elastīgs; kustīgs; ❹ vitāls; reāls; ❺ *(uz šarnīra)* brīvi staigājošs; ❻ slīdošs *(mezgls)*; rotējošs *(gultnis)*; ❼ īsts; patiess; ❽ sulīga *(rakstīšanas maniere)*; ❾ *(portrets)* kā dzīvs; **apst.** ❶ pilnīgi; pilnībā; ❷ tieši tā; vienkārši; **lietv.** ❶ dzīve; eksistence; eksistences līdzekļi; ❷ nodarbošanās; *(parasti fiziskais)* darbs; ❸ izstrādājums; produkcija

活靶子 huóbǎ·zi ◊ dzīvais mērķis; kritikas un cīņas dzīvais mērķis *(kultūras revolūcijas periodā 1966.–1976. g.g.)*

活版 huóbǎn *poligr.* salikums

活瓣 huóbàn *anat.* ❶ vārstulis; ❷ *tehn.* ventilis

活宝 huóbǎo jautrs cilvēks; joku mīlētājs; jokdaris

活报剧 huóbàojù *teātr.* aktuāla *(aģitācijas)* rakstura skečs *(kas tiek spēlēts uz skatuves vai uz ielas)*

活便 huó·bian ❶ *sar.* veikls; apsviedīgs *(darbos)*; ❷ ērts; ērtība

活茬 huóchá *sar.* zemes kopšana; zemkopība; zemnieka darbs

活词典 huócídiǎn staigājošā enciklopēdija *(plaši izglītots cilvēks)*

活到老,学到老 huó dào lǎo,xué dào lǎo dzīvi dzīvo, dzīvi mācies *(mūžu dzīvo, mūžu mācies; mācīties nekad nav par vēlu)*

活地狱 huódìyù elle zemes virsū; īsta elle

活动 huódòng ❶ kustēties; kustība; ❷ darboties; darbība; ❸ akcija; ❹ gādāt *(par kādu)*; rūpēties; rūpes; ❺ šūpoties; šūpošanās; ❻ pārvietot; pārvietojams

活动家 huódòngjiā *(sabiedrisks, politisks)* darbinieks

活泛 huó·fan *sar.* elastīgs *(prāts)*

活佛 huófó ❶ *bud.* Dzīvais Buda *(Tibetā, Mongolijā)*; ❷ dziedinātājs; dziednieks; glābējs; cēlsirdīgs cilvēks

活寡 huóguǎ salmu atraitne

活寡妇 huóguǎ·fu salmu atraitne

活化 huóhuà *ķīm.* aktivizācija

活化剂 huóhuàjì *ķīm.* aktivators; aktivizējoša viela

活话 huóhuà neskaidri vārdi; izplūduši apgalvojumi; neskaidrs solījums

活活 huóhuó ❶ dzīvs; kustīgs; ❷ slidens

活火 huóhuǒ *(liesmojoša)* uguns

活火山 huóhuǒshān darbojošs vulkāns

活计 huó·ji ❶ darbs; ❷ rokdarbi

活见鬼 huójiànguǐ velns lai parauj! kas tas par velnu!

活结 huójié cilpa; sasiet cilpu

活口 huókǒu ❶ aculiecinieks; liecinieks; ❷ mēle *(sagūstīts pretinieka karavīrs)*

活扣 huókòu *sar.* sasiet cilpu

活劳动 huóláodòng *ekon.* dzīvais darbs

活力 huólì enerģija; vitalitāte

活力论 huólìlùn *fiziol.* vitālisms

活灵活现 huólíng-huóxiàn dzīvīguma un dzīves spēku pārpilns *(straujš un temperamentīgs)*

活龙活现 huólóng-huóxiàn spilgti attēlots *(aprakstīts)*; kā dzīvs; tā kā dzīvs

活路 huólù ❶ iztikas līdzekļi; ❷ risinājums; ❸ *(vienīgais)* risinājums

活埋 huómái apglabāt dzīvu cilvēku; *(dzīvu)* aprakt

活门 huómén *tehn.* ventilis; vārsts

活命 huómìng ❶ eksistēt; ❷ *rakst.* glābt dzīvību; ❸ dzīvot; dzīve

活泼 huó·po dzīvs; dzīvīgs; jestrs *(bērns)*

H

活菩萨 huópú·sa Dzīvais Buda *(glābējs)*
活期 huóqī *fin.* tekošais rēķins
活气 huóqì rosīgs; rosīga *(atmosfēra)*; pacilāts
活契 huóqì *jur.* līgums par nekustamā īpašuma pārdošanu ar izpirkšanas tiesībām
活塞 huósāi *tehn.* virzulis
活塞杆 huósāigǎn *tehn.* virzuļa kāts
活生生 huóshēngshēng ❶dzīvs *(piemērs)*; dzīva *(realitāte)*; ❷dzīvam esot
活石灰 huóshíhuī kaļķi
活受罪 huóshòuzuì *sar.* īstas mocības *(īsta katorga)*
活水 huóshuǐ plūstošs, tekošs ūdens
活吞 huótūn *(kādu)* aprīt dzīvu
活脱儿 huótuōr līdzināties; būt līdzīgiem kā divas ūdens piles
活鲜 huóxiān dzīvas zivis; jūras produkti; svaigi augi vai dzīvnieku izcelsmes produkti
活现 huóxiàn ❶izskatīties kā dzīvam *(zīmējumā vai aprakstā)*; ❷nolaisties *(zemu krist)*; nožēlojams skats
活现世 huóxiànshì īsts kauns *(kāds skandāls)*
活像 huóxiàng ❶liela līdzība; līdzīgi kā divas ūdens piles; ❷ļoti iespējams; šķiet; bez šaubām
活性 huóxìng *ķīm.* aktīva *(krāsviela)*; aktīva *(reakcija)*
活性炭 huóxìngtàn *ķīm.* aktīvā ogle
活页 huóyè ❶neiešūta lapa; reģistrs; ❷*(grāmata; bloknots)* ar neiešūtām lapām
活跃 huóyuè ❶atdzīvoties; aktivizēties *(par tirgu; tirdzniecību u.c.)*; ❷atdzīvināt; aktivizēt
活质 huózhì *fiziol.* dzīva viela
活捉 huózhuō ❶saņemt gūstā; ❷noķert dzīvu; saņemt dzīvu
活字 huózì *poligr.* burti
活字版 huózìbǎn *poligr.* burta biezne, burta grāds
活字号 huózìhào *poligr.* salikšana; salikums
活字架 huózìjià *poligr.* burtliču galds
活字盘 huózìpán *poligr.* sleja
活罪 huózuì ❶*jur.* noziegums, par kuru netiek piespriests nāves sods; ❷ciešanas; mokas *(katorga)*

火 huǒ **lietv.** ❶uguns; liesma; ❷uguns *(kā stihija senajā ķīniešu kosmogonijā, kurai atbilst dienvidi,vasara; desmitzīmju ciklā atbilst 丙丁 un divpadsmit zīmju ciklā atbilst 寅)*; ❸*milit.* uguns *(šaušana)*; ❹ugunsgrēks; ❺pavards; ❻ātrsirdība; strauja daba; ❼degsme; dusmas; ❽*med.* temperatūra; drudzis; **darb.** ❶iedegt *(nodzēst, atklāt)* uguni; ❷dedzināt; ❸dusmoties; sirdīties; **īpašv.** Huo *uzv.*
火把 huǒbǎ lāpa
火并 huǒbìng sanīsties savā starpā *(pārkost vienam otram rīkli)*; asiņains brāļu karš
火柴 huǒchái sērkociņi
火场 huǒchǎng ugunsgrēka vieta
火车 huǒchē ❶*vēst.* uguns vezums *(pretinieka aizdedzināšānai)*; ❷*bud.* uguns rats *(ar kuru grēciniekus ieved uguns bedrē)*; ❸vilciens; vilciena sastāvs
火车头 huǒchētóu ❶*dzelzc.* tvaika lokomotīve; ❷lokomotīve; ❸vadītājs
火车站 huǒchēzhàn dzelzceļa stacija
火成论 huǒchénglùn *ģeol.* plutonisms
火成岩 huǒchéngyán *ģeol.* piroģenētiskie ieži
火炽 huǒchì ❶neredzēts entuziasms; pacēlums; ❷pats karstākais brīdis; ❸spriedze
火电站 huǒdiànzhàn termoelektrocentrāle
火堆 huǒduī ugunskurs
火夫 huǒfū ❶kurinātājs; ❷pavārs; ❸*vēst.* lāpas nesējs *(kas apgaismo ceļu ierēdnim)*; ❹*vēst.* cietuma nakts patruļa
火钩子 huǒgōu·zi krāsns kruķis
火罐儿 huǒguànr *med.* ❶banka; ❷likt bankas
火锅 huǒguō patvārim līdzīgs ķīniešu katls, kurā vāra dārzeņus, gaļu, zivis u.c.
火光 huǒguāng blāzma; atblāzma
火海 huǒhǎi uguns jūra; milzu ugunsgrēks
火红 huǒhóng ❶ugunīgs; ❷tumšsarkans; ❸sarkani *(mati)*
火候 huǒ·hou ❶pieskatīt, regulēt uguni *(gatavojot pusdienas, apdedzinot ķieģeļus u.c.)*; ❷*(skatuviskās mākslas u.c.)* slīpējums; augsta prasme u.c.; ❸*(cīņas)* karstākais brīdis
火狐 huǒhú *dialekt.* sarkanā lapsa
火花 huǒhuā ❶dzirkstele; ❷*(elektriskā)* dzirkstele
火花塞 huǒhuāsāi *tehn.* aizdedzes svece
火化 huǒhuà kremācija
火浣布 huǒhuànbù *tehn.* azbesta audums
火鸡 huǒjī *zool.* tītars *(Meleagris gallopavo)*
火急 huǒjí steidzami; steidzīgi; ekstra
火剪 huǒjiǎn lokšķēres
火碱 huǒjiǎn *ķīm.* kaustiskā soda
火箭 huǒjiàn *milit.* raķete
火箭炮 huǒjiànpào *milit.* daudzstobru reaktīvais mīnmetējs
火箭筒 huǒjiàntǒng *milit.* granātmetējs
火井 huǒjǐng ❶aka ar degošu gāzi *(sāls vārīšanai Sičuanas provincē)*; ❷gāzes urbums *(gāzes strūkla)*
火警 huǒjǐng ugunsgrēka trauksme
火镜 huǒjìng lupa; palielināmais stikls
火酒 huǒjiǔ ❶spirts; alkohols; ❷degvīns; ❸degošs šķidrums *(degmaisījums)*
火炬 huǒjù lāpa; lāpu *(gājiens)*
火炕 huǒkàng apsildāms mūrītis *(Ziemeļķīnā)*
火坑 huǒkēng gatavā pekle; īsta elle
火口 huǒkǒu *ģeol.* krāteris
火口湖 huǒkǒuhú *ģeol.* krātera ezers
火筷子 huǒkuài·zi knaibles ogļu izņemšanai no

krāsns
火辣辣 huǒlàlà ❶ svelošs; liesmojošs; dedzinošs; ❷ svelošs *(par sāpēm)*; ❸ *(vaigi)* kaist *(dusmās, no kauna u.c.)*
火力 huǒlì ❶ *milit.* uguns spēks *(jauda)*; ❷ degšanas intensitāte; ❸ siltuma *(elektrostacija)*
火力点 huǒlìdiǎn *milit.* ugunspunkts
火力圈 huǒlìquān *milit.* apšaudes sektors
火力战 huǒlìzhàn *milit.* savstarpēja apšaude; artilērijas kauja
火镰 huǒlián krama šķiltavas
火烈鸟 huǒlièniǎo *zool.* flamings *(Phoenicopterus sp.)*
火流星 huǒliúxīng *astr.* bolīds
火龙 huǒlóng *mit.* ❶ ugunīgs *(liesmojošs)* pūķis *(kā arī milzīga uguņojoša putna nosaukums)*; ❷ ar pūķiem izšūts imperatora parādes tērps
火炉 huǒlú ❶ krāsns; ❷ *(iekurt)* krāsni
火轮船 huǒlúnchuán tvaikonis
火棉 huǒmián *ķīm.* celoidīns
火棉胶 huǒmiánjiāo *ķīm.* kolodijs
火苗 huǒmiáo ugunsmēles; liesmu mēles *(lāpas)*
火磨 huǒmò tvaika dzirnavas
火捻 huǒniǎn ❶ deglis; ❷ bikforda aukla
火炮 huǒpào *milit.* lielgabals
火盆 huǒpén ogļu panna; ogļu krāsniņa
火漆 huǒqī zīmoglaka
火漆印 huǒqīyìn zīmoglakas zīmogs
火气 huǒqì ❶ *med.* augsta temperatūra; ❷ niknums; ❸ ātrsirdība; ❹ *(pārlieku)* uzspēlēta loma; ❺ pārcensties; pārcenšanās
火器 huǒqì šaujamais ierocis
火钳 huǒqián lokšķēres
火枪 huǒqiāng *vēst.* kramenīca; muskete
火墙 huǒqiáng *celtn.* apsildāmā siena
火热 huǒrè ❶ karsts; dedzinošs; ❷ karsta *(saule, kauja u.c.)*
火绒 huǒróng posa *(šķiltavām)*
火山 huǒshān vulkāns
火山灰 huǒshānhuī *ģeol.* vulkāniskie pelni
火山口 huǒshānkǒu ❶ krāteris; ❷ deglis; loddeglis
火山学 huǒshānxué vulkanoloģija
火山学家 huǒshānxuéjiā vulkanologs
火山岩 huǒshānyán *ģeol.* vulkāniskie ieži
火山锥 huǒshānzhuī *ģeol.* vulkāna konuss
火伤 huǒshāng *med.* apdegums
火上加油 huǒshàng-jiāyóu uzliet ugunij eļļu *(liet eļļu ugunī)*
火烧 huǒshāo ❶ dedzināt; svilināt; ❷ degt; viss uguns liesmās
火烧火燎 huǒshāo-huǒliǎo ❶ drausmīgs karstums; cepina kā uz pannas; ❷ *(slimnieks)* deg kā ugunīs; ❸ izjust lielu satraukumu un nemieru *(degt ziņkārības liesmās)*
火烧眉毛 huǒshāo-méi·mao kā uguns dedzina uzacis *(neatliekams; nekavējoties veicams; ļoti steidzams)*
火烧云 huǒshāoyún tumši sārti mākoņi *(rītausmā)*
火烧 huǒ·shao *(ar sezama sēkliņām apbērts)* plācenis
火舌 huǒshé liesmu mēles
火绳 huǒshéng dūmu deglis pret odiem
火石 huǒshí ❶ krams; ❷ šķiltavu krams
火势 huǒshì ugunsgrēka spēks
火树银花 huǒshù-yínhuā ugunīgi koki un sudrabotas puķes *(uguņu jūra; žilbinoša iluminācija)*
火速 huǒsù steidzami; steidzīgi; ekstrā
火炭 huǒtàn ❶ zvērojošas ogles; ❷ degoša malka
火烫 huǒtàng ❶ ielikt ilgviļņus; ❷ dedzinoši karsts; dedzinošs kā uguns
火头 huǒtóu ❶ liesma; ❷ uguns; ❸ ugunsgrēka vaininieks; ❹ dusmas; ātrsirdība
火头军 huǒtóujūn *milit.* armijas pavārs
火头上 huǒtóu·shang dusmās; niknumā
火腿 huǒtuǐ kumpis; šķiņķis
火网 huǒwǎng *milit.* uguns tīkls *(sistēma)*
火险 huǒxiǎn ❶ apdrošināšana pret ugunsgrēku; ❷ ugunsgrēku briesmas
火线 huǒxiàn ❶ *milit.* ugunslīnija; ❷ *el.* barošanas vads
火硝 huǒxiāo salpetris
火星 huǒxīng ❶ *astr.* Marss; ❷ dzirkstele
火性 huǒxìng ātrsirdība
火眼 huǒyǎn *med.* akūts konjunktivīts
火焰 huǒyàn liesmas
火药 huǒyào šaujampulveris
火药库 huǒyàokù pulvera pagrabs
火药棉 huǒyàomián *ķīm.* piroksilīns
火药桶 huǒyàotǒng pulvera muca
火药味 huǒyàowèi pulvera smaka
火印 huǒyìn iededzināta zīme
火油 huǒyóu petroleja
火灾 huǒzāi ugunsgrēks
火葬 huǒzàng kremācija
火葬场 huǒzàngchǎng krematorija
火葬炉 huǒzànglú kremācijas krāsns
火纸 huǒzhǐ ❶ deglis; ❷ bikforda aukla
火中取栗 huǒzhōng-qǔlì raust kastaņus no uguns *(pēc Ēzopa un Lafontēna fabulas)*
火种 huǒzhǒng viegli uzliesmojoši materiāli
火烛 huǒzhú ugunsnedroši materiāli
火主 huǒzhǔ ugunsgrēka izraisītājs *(vaininieks)*
火柱 huǒzhù uguns stabs; liesmu stabs
火砖 huǒzhuān ugunsizturīgi ķieģeļi

伙(夥)

huǒ **lietv.** ❶ ēdiens; ēdienreize; uzturs; ❷ artelis; kompānija; grupa; ❸ partneris; kolēģis; **apst.** kopā; kopīgi; uz pajām; **skait.** *cilvēku grupām, partijām, kompānijām u.c.*
伙伴 huǒbàn kompanjons; biedrs

伙房 huǒfáng ✪virtuve *(atsevišķa ēka)*; ✪pieliekamais

伙夫 huǒfū *novec.* pavārs; koks

伙计 huǒ·ji ✪kompanjons; pārinieks; ✪*(veikala)* darbinieks, strādnieks; ✪*novec.* pārvaldnieks; ✪*dial.* draugs; draudzene *(mīļākais; mīļākā)*

伙食 huǒ·shi uzturs; proviants

伙食费 huǒ·shifèi uztura nauda

伙食团 huǒ·shituán ✪kopgalds; ✪arteļa kopgalda grupiņa

伙同 huǒtóng kopā; kopīgiem spēkiem; pie viena

伙子 huǒ·zi **skait.** *cilvēku grupām, partijām u.c.*

钬(鈥) huǒ **lietv.** *ķīm.* holmijs (Ho)

或 huò **apst.** varbūt; iespējams; izskatās, ka; šķiet; kā arī; **saik.** vai; vai nu..., vai nu; vai nu..., vai arī; **vietn.** kāds; kāda persona; kāds viens; kāds cits; vieni un citi; **darb.** ✪piederēt; ✪šaubīties; ✪brīnīties

或然 huòrán iespējams; iespējamība; varbūtējs; varbūtība

或然率 huòránlǜ iespējamība; iespējamības pakāpe

或然性 huòránxìng varbūtība; iespējamība

或许 huòxǔ varbūt; iespējams; droši vien

或者 huòzhě ✪vai; vai nu..., vai arī; ✪iespējams; var būt

和 huò/hé/hè/huó **darb.** ✪jaukt *(krāsas)*; ✪pievienot *(cukuru putrai)*; ✪mīcīt; iemīcīt; **skait.** reize *(piem.. divas reizes mainīt ūdeni)*

和稀泥 huò xīní ✪*(no bezprincipiālām pozīcijām)* censties nogludināt asumus; ✪radīt labklājības šķietamību

H

货(貨) huò **lietv.** ✪prece; ✪krava; priekšmets; ✪materiāla vērtība; nauda; monēta; ✪*niev.* stulbenis; nelietis; sliņķis; **darb.** ✪pārdot; ✪dot kukuli; uzpirkt

货币 huòbì ✪nauda; ✪valūta

货舱 huòcāng kuģa kravas rūme

货车 huòchē vilciena kravas vagons

货船 huòchuán kravas kuģis

货单 huòdān kravas zīme; pavadzīme

货架子 huòjià·zi preču plaukti; stelāžas

货款 huòkuǎn ✪preču iepirkšanai domātā nauda; ✪ieņēmums par preču realizāciju

货郎 huòláng *novec.* pauninieks

货郎鼓 huòlánggǔ *novec.* pauninieka bundziņas ar kuru palīdzību piesaista pircējus *(pauninieka grabulis)*

货流 huòliú preču plūsma

货轮 huòlún preču tvaikonis

货票 huòpiào kravas zīme; pavadzīme

货品 huòpǐn dažāda rakstura preces

货色 huòsè ✪prece; preču sortiments *(kvalitāte)*; ✪*pārn.* sīki ļautiņi; visādi salašņas; ✪iecere; plāns; ✪*iron.* viņējie labumi *(par ārzemju ideoloģisko ietekmi uz ĶTR)*

货声 huòshēng ielas tirgotāja izsaucieni

货摊 huòtān atklātā lete; stends *(tirdzniecībai uz ielas)*

货物 huòwù prece; krava

货物税 huòwùshuì preču nodoklis

货样 huòyàng preču paraugs; preču paraugi

货样簿 huòyàngbù preču paraugu albums

货源 huòyuán preču apgāde

货运 huòyùn preču pārvadājumi; preču kustība

货运额 huòyùn'é preču apgrozība

货运量 huòyùnliàng preču pārvadājumu apjoms

货运站 huòyùnzhàn *dzelzc.* preču stacija

货载 huòzài krava

货栈 huòzhàn preču noliktava

货真价实 huòzhēn-jiàshí gan preču kvalitāte laba, gan arī cena mērena; augsta kvalitāte, mērena cena *(reklāma; reklāmas plakāts)*

货主 huòzhǔ preču īpašnieks; kravas īpašnieks; kravas sūtītājs

获(獲、穫) huò **darb.** ✪saņemt; iegūt; nopelnīt; ✪novākt *(ražu)*; ✪izmantot; ✪ķert; notvert; sagūstīt; arestēt; ✪nomedīt; ✪būt sekmīgam; izdoties; iznākt; izdevās; ✪atbilst laikam un vietai *(būt mūsdienīgam)*; ✪gūt uzticību; ✪labi šaut; **lietv.** ✪guvums; medījums; trofeja; ✪raža; pļauja; ✪verdzene; **īpašv.** Huo *uzv.*

获得 huòdé ✪iegūt *(zināšanas, pieredzi u.c.)*; ieguvums; ✪iegādāties; iegādāšanās; ✪sasniegt

获得性 huòdéxìng *biol.* iegūtas *(īpašības, imunitāte u.c.)*

获得者 huòdézhě ✪balvas saņēmējs; ✪laureāts

获奖 huòjiǎng saņemt prēmiju

获利 huòlì iegūt peļņu; nopelnīt

获胜 huòshèng gūt uzvaru; uzvarēt

获释 huòshì tikt atbrīvotam *(no ieslodzījuma)*

获悉 huòxī saņemt ziņu; kļuva zināms

获准 huòzhǔn ✪būt *(tikt)* apstiprinātam; ✪saņemt atļauju

获罪 huòzuì noziegties; nogrēkoties

祸(禍) huò **lietv.** ✪nelaime; posts; katastrofa; ✪ļaunums; zaudējums; nepatikšanas; ✪noziegums; pārkāpums; nodarījums; **īp.** ļauns; ļaunumu nesošs; **darb.** kaitēt; darīt ļaunu; iznīcināt; atnest nelaimi; ✪sodīt; ✪pazudināt

祸不单行 huòbùdānxíng nelaime nenāk viena

祸从口出 huòcóngkǒuchū visas nelaimes nāk no mēles ◊ *(mana mēle–mans ienaidnieks)*

祸从天降 huòcóngtiānjiàng nelaime kā no debesīm

nokrita *(nelaime kā sniegs uz galvas)*
祸端 huòduān *rakst.* visu nelaimju sākums; visu nelaimju cēlonis
祸福无门 huòfú wúmén nelaimei un laimei nav atsevišķu durvju *(cilvēks pats savas laimes un nelaimes kalējs)*
祸根 huògēn nelaimes sakne *(cēlonis)*
祸国殃民 huòguóyāngmín laist postā savu valsti un darīt ļaunumu tautai *(atnest postu savai valstij un tautai)*
祸害 huò·hai ❶ salauzt; sabojāt; ❷ postīšanas meistars *(par zēnu, kas lauž rotaļlietas)*; ❸ nelaime; posts; ļaunums; ❹ darīt ļaunu *(ļaunumu)*; tiranizēt; postīt
祸患 huòhuàn nelaime; posts; ļaunums
祸起萧墙 huòqǐ-xiāoqiáng sākušies iekšējie ķīviņi; sākušies nemieri valsts iekšienē
祸事 huò'shì ❶ nelaime; posts; ❷ ļauns nodarījums; noziegums
祸首 huòshǒu galvenais vaininieks; konflikta iesācējs
祸水 huòshuǐ ļaunumu nesošs ūdens *(sievišķā stihija, kas apdzēsīs vīrišķo stihiju–uguni; sieviete kā ļaunuma avots)*
祸兮福所倚,福兮祸所伏 huò xī fú suǒ yǐ,fú xī huò suǒ fú nelaime dzīvo laimē, bet laime slēpjas nelaimē *(nelaime un laime rodās viena no otras; laime un nelaime vienās ragavās brauc)*
祸心 huòxīn noziedzīgas ieceres; ļauni nodomi
祸殃 huòyāng posts; nelaime

惑 huò **darb.** ❶ šaubīties; turēt aizdomās; ❷ uztraukties; nodoties uztraukumam; ❸ tikt savaldzinātam; ❹ just līdzi; izteikt līdzjūtību; ❺ bēdāties; ❻ mulsināt; maldināt; jaukt galvu; ❼ sēt naidu; celt nemieru; ❽ saputrot; sajaukt; radīt īstu jucekli
惑乱 huòluàn ❶ sēt nemieru; musināt *(tautu)*; ❷ nemiers; nekārtības
惑众 huòzhòng ❶ maldināt, musināt *(tautu)*; ❷ *bud.* tauta, kuru pārņēmuši maldi

霍 huò **apst.** ātri; zibenīgi; acumirklī; **darb.** aplenkt *(kalnos)*; **īp.** bagātīga *(augu valsts)*; **īpašv.** Huo *uzv.*
霍地 huòdì ātri; zibenīgi; momentā
霍霍 huòhuò **onom.** kāju švīkstināšana; švīkāšana
霍伽语 huòjiāyǔ hoka *(viena no Ziemeļamerikas indiāņu valodām)*
霍乱 huòluàn *med.* holera
霍然 huòrán ❶ pēkšņi; negaidīti; ❷ *rakst.* ātri *(iepatikties)*; *(slimību)* kā ar roku noņēma; ❸ nokarāties *(par koku zariem)*

豁 huò/huá/huō **īp.** ❶ augstsirdīgs, atklāts *(cilvēks)*; **darb.** ❷ atvērties *(dziļumā)*; stiepties *(augstumā)*; ❸ būt augstsirdīgam *(dāsnam)*; ❹ piedot *(vainu)*; ❺ atbrīvot *(no nodokļiem)*; **īp.** dziļš; augsts
豁达 huòdá ❶ atklāts; acīmredzams; saprotams; ❷ cēlsirdīgs; ❸ plašs skats uz lietām; cilvēks ar plašu vērienu
豁亮 huòliàng ❶ gaiša un plaša *(telpa, istaba u.c.)*; ❷ skanīga *(dziesma, balss)*
豁免 huòmiǎn atbrīvot *(no nodevām, nodokļiem u.c.)*
豁免权 huòmiǎnquán *jur.* imunitāte *(diplomātiskā imunitāte)*
豁然 huòrán pēkšņi; negaidīti

J

ji

几(幾) jī/jǐ **lietv.** ❶ acumirklis; īss laika sprīdis; ❷ labvēlīgs moments; izdevīgs gadījums; ❸ krīze; briesmas; bīstamība; ❹ aizmetnis; pats sākums; sakne; ❺ noteikums; paņēmiens; metode; ❻ mala; apmale; ❼ mazs galdiņš; **apst.** ❶ *rakst.* aptuveni; gandrīz; ❷ mazliet; nedaudz; ❸ mierīgi; maigi; **īp.** ❶ sīks; nenozīmīgs; ❷ mierīgs; maigs; mīksts; **darb.** ❶ paredzēt notikumus; ❷ izprast; pētīt; ❸ sākt; uzsākt; ❹ ķerties pie; orientēties uz; **īpašv.** Dzji *uzv.*

几丁质 jīdīngzhì *ķīm.* hitīns

几乎 jīhū aptuveni; gandrīz; gandrīz vai

几率 jīlǜ *mat.* varbūtības teorija

几维鸟 jīwéiniǎo *zool.* kivi *(Apteryx owenii)*

讥(譏) jī **darb.** ❶ izsmiet; izzobot; izjokot; ❷ ņirgāties par; ❸ apmelot; nomelnot; ❹ nopelt; pārmest; nosodīt; ❺ atmaskot; ❻ izjautāt; izmeklēt; **lietv.** ❶ nozākāšana; izzobošana; ❷ satīra

讥刺 jīcì ❶ *rakst.* runāt dzēlības; izzobot; ❷ dzēlīgi vārdi; satīra

讥讽 jīfěng ❶ izsmiet; ironizēt par; ❷ satīra

讥诮 jīqiào *rakst.* ❶ izsmiet; ņirgāties par; ❷ ņirgāšanās; sarkasms

讥笑 jīxiào ❶ apsmiet; apsmiešana; ❷ izsmiet; izsmiekls; ❸ ņirdzīgi smiekli

击(擊) jī **darb.** ❶ sist; klauvēt; ❷ uzbrukt *(ienaidniekam)*; doties uzbrukumā; ❸ sist *(bungas)*; spēlēt *(bumbu; mūzikas instrumentu)*; ❹ nosist; nokaut; ❺ aizskārt vienam otru; ❻ aplaudēt; ❼ velties *(par viļņiem)*; ietriekties *(citā auto u.c.)*

击败 jībài ❶ izcīnīt uzvaru; ❷ satriekt *(pretinieku)*

击毙 jībì ❶ nošaut; ❷ nosist

击沉 jīchén noslīcināt, nolaist dibenā *(pretinieka kuģi)*

击毁 jīhuǐ ❶ sagraut *(ar artilērijas lādiņa trāpījumu)*; ❷ nodegt *(pēc zibens trāpījuma)*

击剑 jījiàn *sp.* paukošanās; paukoties

击节 jījié ❶ sist takti; ❷ sajūsmināties *(par literāru sacerējumu)*; jūsmot; būt sajūsmā

击溃 jīkuì *milit.* sagraut, sasist un izkliedēt *(pretinieku)*

击溃战 jīkuìzhàn *milit.* kaujas operācija ar mērķi pilnībā sagraut pretinieku

击落 jīluò *milit.* notriekt *(pretinieka lidmašīnu)*

击破 jīpò *milit.* pārraut *(aizsardzības līniju)*

击伤 jīshāng ❶ *milit.* ievainot *(pretinieka karavīru)*; ❷ sašaut *(pretinieka lidmašīnu)*

击退 jītuì *milit.* atsist, atvairīt *(pretinieka uzbrukumu)*

击中 jīzhòng trāpīt *(mērķī)*; trāpīt visvārīgākajā vietā; trāpījums

叽(嘰) jī **darb.** ❶ mazliet uzēst; uzkost; ❷ čiepstēt; čivināt; ❸ skumji nopūsties; **onom.** čiepstēt; čivināt

叽咕 jī·gu ❶ nikni šņākt; ❷ aizvainot; aizskart; ❸ klusiņām ņurdēt pretī; ❹ runāt čukstus; čukstēt; ❺ pļāpāt; ❻ provocēt

叽叽嘎嘎 jī·ji·gāgā ❶ **onom.** gāgāt; gāgināt; ❷ celt kņadu; ❸ smieties pilnā kaklā

叽叽喳喳 jī·ji·zhāzhā ❶ **onom.** čiepstēt; čiepstēšana; ❷ čivināt; čivināšana

叽里咕噜 jī·ligūlū ❶ **onom.** sačukstēties; sačukstēšanās; ❷ vāji sadzirdamas balsis *(runas)*

叽里呱啦 jī·liguālā ❶ **onom.** bērt vārdus; ❷ runāt ar nesaprotamu akcentu *(par ārzemnieku)*; ❸ tarkšķēt *(kā no ložmetēja)*

饥(飢) jī **īp.** izbadējies; izsalcis; **darb.** badoties; ciest badu; nolemt badam; **lietv.** bads

饥不择食 jībùzéshí kad jūt badu, ēd visu bez izvēles *(apstākļu spiests, cilvēks nevar būt izvēlīgs)*

饥肠 jīcháng *rakst.* tukšs kuņģis *(tukšs vēders)*

饥饿 jī'è bads; badoties; badošanās; izbadēties

饥饿线 jī'èxiàn bada robeža *(uz bada robežas)*

饥寒 jīhán aukstums un bads

饥荒 jī·huang ❶ neraža; neražas gads; bads; ❷ grūtības; caurvējš kabatās *(tukšas kabatas)*; ❸ strīds; skandāls; lamas; ❹ parādi

饥馑 jījǐn ❶ neraža; ❷ bads

饥民 jīmín badacietēji

饥者易为食 jīzhě yì wéishí izbadējies cilvēks gatavs ēst visu ◊ *(bads – labākais pavārs; bada cietējam viss ēdamais labs)*

芨 jī **lietv.** *bot.* Javas plūškoks *(Sambukus javanica)*

芨芨草 jījīcǎo *bot.* čijs; stepju zāle *(Achnatherum splendens)*

机(機) jī **lietv.** ❶ *(arbaleta; mehānisko kāpņu u.c.)* palaišanas mehānisms; ❷ iekārta; darbagalds; aparāts; stelles; ❸ *saīs.* lidmašīna; ❹ apbedīšanas nestuves; ❺ *anat.* iegurņa kauls; ❻ *anat. biol.* orgāns; ❼ funkcija; stimuls; virzošais spēks; *(dabas)* radošie spēki; ❽ *(parādības)* sākums;

izejas punkts; pazīme; princips; ✪ piemērots gadījums; iespēja; ✪ noslēpums; ✪ viltība; attapība; ātrums; ✪ viltīgi gudrs cilvēks; ✪ spējīgs, kvalificēts sava amata meistars; **īp.** ✪ organiskā *(ķīmija)*; ✪ apķērīgs; fleksibls;✪ galvenais; slepens; svarīgs; **īpašv.** Dzji *uzv.*

机舱 jīcāng ✪ kuģa mašīntelpa; ✪ lidmašīnas kabīne

机场 jīchǎng *av.* lidlauks

机车 jīchē *dzelzc.* lokomotīve

机车库 jīchēkù *dzelzc.* lokomotīvju depo

机床 jīchuáng darbmašīna; darbagalds

机床工 jīchuánggōng mašīnstrādnieks

机动 jīdòng ✪ manevrs; manevrēšana; ✪ *milit.* manevrēšanas spējas; mobilitāte; ✪ mehānisks; mehanizēts; ✪ elastība; operativitāte; ✪ brīvs *(laiks)*; brīva *(rezerve u.c.)*

机动力 jīdònglì *milit.* manevrēšanas spējas

机动性 jīdòngxìng ✪ elastība; ✪ *milit.* mobilitāte

机动战 jīdòngzhàn *milit.* manevrēšanas karš

机帆船 jīfānchuán *kuģubūve* buru motorkuģis

机房 jīfáng mašīnu zāle; mašīntelpa

机耕 jīgēng *lauks.* mehāniskā aršana

机构 jīgòu ✪ mehānisms; aparāts; ierīce; konstrukcija; ✪ organizācija; iestāde; *(pārvaldes)* aparāts

机关 jīguān ✪ iestāde; *(pārvaldes)* aparāts; administrācija; birojs; ✪ mehānisms; aparāts; automātisks; ✪ pārdomāts un viltīgi gudrs *(plāns)*; blēdīga *(iecere)*

机关报 jīguānbào *(partijas, biedrības u.c.)* prese

机关枪 jīguānqiāng *milit.* ložmetējs

机会 jīhuì ✪ gadījums; ✪ iespēja; ✪ izdevīgs brīdis *(moments)*

机会主义 jīhuìzhǔyì *polit.* oportūnisms

机会主义者 jīhuìzhǔyìzhě oportūnists

机件 jījiàn *tehn.* mašīnas detaļas

机井 jījǐng *(mehanizēta)* urbšanas aka

机警 jījǐng attapīgs; piesardzīgs; uzmanīgs; vērīgs; veikls; asprātīgs

机具 jījù *saīs.* mašīnas un instrumenti; mehāniskais aprīkojums

机灵 jī·ling ✪ apķērīgs; apķērība; ✪ veikls; veiklība

机灵鬼 jī·lingguǐ veikls, izmanīgs cilvēks

机米 jīmǐ mehāniski attīrīti rīsi

机密 jīmì ✪ slepens; konfidenciāls; ✪ noslēpums

机敏 jīmǐn apķērīgs un saprātīgs

机谋 jīmóu *rakst.* gudra taktika

机能 jīnéng *fiziol. (organisma, kuņģa u.c.)* funkcijas

机器 jīqì ✪ mašīna; ✪ mehānisms

机器间 jīqìjiān ✪ mašīnu zāle; ✪ mehāniskās darbnīcas

机器人 jīqìrén robots

机枪 jīqiāng ložmetēja lenta

机枪手 jīqiāngshǒu *milit.* ložmetējnieks

机巧 jīqiǎo sarežģīts; sarežģīta *(iekārta, konstrukcija u.c.)*

机群 jīqún *av.* aviācijas grupa; lidmašīnu grupa

机身 jīshēn *av.* lidmašīnas fizelāža

机体 jītǐ ✪ *fiziol.* organisms; ✪ *mašīnb.* korpuss

机务 jīwù *dzelzc.* vilce

机务处 jīwùchù *dzelzc.* vilces dienests

机务段 jīwùduàn *dzelzc.* ✪ vilces iecirknis; ✪ vilces distance

机械 jīxiè ✪ mehānisms; mehāniskais aprīkojums; ✪ mehānisks; mehāniskais; ✪ automātisks; automātiskā *(kustība)*

机械功 jīxiègōng *fiz.* mehānisks darbs

机械化 jīxièhuà mehanizācija

机械论 jīxièlùn *filoz.* mehānicisms

机械论者 jīxièlùnzhě *filoz.* mehānicisma filozofijas sekotājs

机械能 jīxiènéng *fiz.* mehāniskā enerģija

机械学 jīxièxué mašīnmācība

机心 jīxīn *rakst.* ✪ viltība; ļauna viltība; ļaunprātīgums; ✪ centieni; darbošanās alkas

机要 jīyào slepenas *(svarīgas)* lietas; slepens; konfidenciāls

机宜 jīyí ✪ reāli soļi; lietderīgi pasākumi; ✪ atbilstošs; atbilstošs gadījumam; ✪ dziļš noslēpums; pilnīgi slepeni; ✪ *bud.* labvēlīgs un piemērots

机翼 jīyì *av.* lidmašīnas spārns

机油 jīyóu mašīneļļa; smēreļļa

机遇 jīyù *rakst.* izdevība; ērts gadījums; piemērots moments

机缘 jīyuán ✪ iespēja; ērts *(piemērots)* brīdis; ✪ nejaušība; sagadīšanās; ✪ *bud.* iespēja un apstākļi; veiksme

机长 jīzhǎng *av.* vecākais pilots

机制 jīzhì ✪ rūpnieciskā ražošana; ✪ *med.* nervu sistēmas mehānisms

机智 jīzhì ✪ attapīgs; izmanīgs; gudrs; ✪ tehniski apdāvināts cilvēks *(zelta rokas)*

机杼 jīzhù ✪ *tekstil.* aušanas stelles; ✪ *(dzejoļa)* iecere un kompozīcija

机子 jī·zi ✪ *sar.* aušanas stelles; ✪ *saīs.* telefons; telefona aparāts; ✪ šaujamieroča gailis

机组 jīzǔ *tehn.* ✪ agregāts; ✪ mehāniskā iekārta

肌

肌 jī **lietv.** ✪ *anat.* muskulis; muskuļu; ✪ miesa; ķermenis; ✪ āda; ķermeņa virsma

肌腱 jījiàn *anat.* sausā dzīsla

肌瘤 jīliú *med.* mioma

肌皮神经 jīpí shénjīng *anat.* muskulokutānais nervs

肌肉 jīròu ✪ *anat.* muskulis; muskuļu; ✪ *pārn.* *(sacerējuma)* sižeta līnija

肌痛 jītòng *med.* mialģija

肌纤维 jīxiānwéi *anat.* muskuļu šķiedra

肌炎 jīyán *med.* miozīts

鸡

鸡(鷄、雞) jī **lietv.** ✪ vista; gailis; vistas gaļa;

❶*zool.* mājās vista *(Gallus domestica)*; ❷Gailis *(12 zīmju cikla desmitais dzīvnieks, kuram atbilst cikliskā zīme 酉un apzīmē Gaiļa gadu)*
鸡雏 jīchú cālis
鸡蛋 jīdàn vistas ola
鸡蛋碰石头 jīdàn pèng shí·tou ◊ *(tas pats)* kas mēģināt ar olu pārsist akmeni *(pilnīgi bezcerīga lieta; veltas pūles)*
鸡飞蛋打 jīfēi-dàndǎ ◊vista aizlidoja un olas saplīsa *(palikt pie sasistas siles; palikt tukšā)*
鸡冠 jīguān gaiļa sekste
鸡冠花 jīguānhuā *bot.* gaiļa sekste; sekstainā celozija *(Celosia cristata)*
鸡冠石 jīguānshí *min.* realgārs
鸡霍乱 jīhuòluàn *vet.* vistu holēra
鸡奸 jījiān pederastija
鸡肋 jīlèi *rakst.* vistas ribiņa *(ēdamā maz, bet prom mest arī žēl; mazvērtīga lieta)*
鸡零狗碎 jīlíng-gǒusuì visādi krikumi *(šis un tas; no visa pa druskai)*
鸡毛 jīmáo ❶vistas spalva; vistas pūkas; ❷rakstāmā otiņa
鸡毛当令箭 jīmáo dàng lìngjiàn turēt rokā vistas spalvu kā *(tādu)* varas zizli *(nēsāties kā vista ar olu)*
鸡毛店 jīmáodiàn *(zemākās kategorijas)* iebraucamā vieta
鸡毛上天 jīmáo-shàngtiān cāļa spalvas lido pa gaisu *(darīt kaut ko tādu, ko nekad nav nācies darīt)*
鸡毛蒜皮 jīmáo-suànpí vistu pūkas un ķiploku mizas *(nekam nederīgs cilvēks; visādi sīkumi; tīrie nieki)*
鸡毛信 jīmáoxìn *vēst.* steidzama vēstule *(ziņojums)*
鸡皮疙瘩 jīpí gē·da zosāda *(no aukstuma)*
鸡犬不留 jīquǎn-bùliú neatstāt ne vistas, ne suņus *(izkaut visus un neatstāt nevienu dzīvu dvēseli)*
鸡犬不宁 jīquǎn-bùníng pat vistas un suņi nevar justies mierīgi *(pilnīga patvaļa; jādzīvo vienās bailēs)*
鸡肉 jīròu vistas gaļa
鸡虱 jīshī *vet.* vistu utis
鸡头米 jītóumǐ ❶*bot. (ūdensroze)* euriāle *(Euryale ferox)*; ❷euriāles sēklas
鸡尾酒 jīwěijiǔ kokteilis
鸡尾酒会 jīwěijiǔhuì kokteiļa partija
鸡瘟 jīwēn *vet.* putnu mēris
鸡窝 jīwō vistu kūts
鸡心 jīxīn ❶sirdsveidīgs *(sirds formas)*; ❷sirdsveida medaljons *(rota)*
鸡胸 jīxiōng *med.* putna krūts
鸡眼 jīyǎn *med.* ķīļveida tulzna
鸡杂 jīzá vistu ķidas

奇 jī/qí **īp.** ❶nepāra skaitlis; nepāris; ❷viens vienīgais; ❸vientuļš; ❹nelaimīgs; kļūmīgs; liktenīgs; **lietv.** *mat.* daļskaitļa atlikums *(pārpalikums)*; **apst.** ❶*rakst.* vairāk; pāri par
奇函数 jīhánshù *mat.* nepāra funkcija
奇零 jīlíng *rakst.* daļskaitlis; daļveida lielums; daļskaitļa atlikums *(pārpalikums)*
奇数 jīshù *mat.* nepāra skaitlis
奇蹄目 jītímù *zool.* nepārnadži

唧 jī **darb.** ❶sūknēt *(ūdeni)*; ❷laistīt *(puķes)*; ❸šļākties; izšļākties
唧咕 jī·gu **onom.** ❶sačukstēties; sarunāties pusbalsī; murmināt; ❷pilēt
唧唧 jījī **onom.** čirkstināt; sirsināt *(par circeņiem, sirseņiem u.c.)*
唧唧喳喳 jī·ji-zhāzhā **onom.** ❶čiepstēt; ❷čivināt
唧哝 jī·nong **onom.** sačukstēties; čuksti; sačukstēšanās
唧筒 jītǒng *tehn.* sūknis; pumpis

积(積) jī **darb.** ❶krāt; sakrāt; uzkrāt; ❷vākt; koncentrēt; ❸ietaupīt; akumulēt; ❹summēt; pavairot; ❺sagatavot; uzkrāt *(nebaltai dienai)*; ❻salikt; sagāzt *(kaudzē)*; ❼veikt *(daudzus labus darbus)*; ❽saņemt *(par saviem nopelniem)*; ❾krāties; uzkrāties; savākties; koncentrēties; būt lielā daudzumā; ❿iestrēgt; veidot sastrēgumu; krāties *(kaudzēs)*; **īp.** ❶uzkrāts; sen krājies; ❷ilgstošs, sens *(naids)*; seni *(paradumi)*; ❸konsekvents; sistemātisks; hronisks; ❹bagātīgs; *(skaitliski)* liels; daudzskaitlīgs; ❺pilns; biežs; ❻liels; spēcīgs; varens; ❼pamatīgs; intensīvs; **apst.** ❶sen; ilgi; pastāvīgi;❷konsekventi; sistemātiski; **lietv.** ❶krājums; uzkrājums; ❷krāvums; ❸*med.* barības nesagremošana *(kuņģī)*; aizcietējums; ❹*mat.* laukums; tilpums; ❺*mat.* reizinājums
积弊 jībì *(sens)* netikums; *(sens)* trūkums
积不相能 jībùxiāngnéng sens, nesamierināms naids *(nespēt ciest vienam otru; dzīvot kā kaķim ar suni)*
积储 jīchǔ ❶krāt;uzkrāt; atlikt; ❷uzkrājums; rezerve
积存 jīcún krāt; atlikt *(nebaltai dienai)*; gatavot rezerves
积德 jīdé *(vienmēr, pastāvīgi, daudz)* darīt labu; pavairot labos darbus; liels labo darbu krājums
积肥 jīféi *lauks.* mēslojuma vākšana
积分 jīfēn *mat.* integrālis
积分法 jīfēnfǎ *mat.* integrēšana
积分学 jīfēnxué *mat.* integrālrēķini
积极 jījí ❶darbīgs; aktīvs; aktīva *(loma, dalība)*; aktivitāte; ❷pozitīvs *(faktors;ietekme u.c.)*; konstruktīvs; radošs; progresīvs; ❸enerģisks; enerģiski *(rīkoties)*; ❹entuziasms

积极性 jījíxìng *(politiskā u.c.)* aktivitāte
积久 jījiǔ ❶ilgākā laikā *(ilgākā laika sprīdī)*; ļoti ilgi; ❷sen uzkrāts *(uzkrājies)*; sens; no seniem laikiem
积聚 jījù ❶krāt; uzkrāt; sakrāt; ❷vākt; koncentrēt; akumulēt; uzkrājums; ❸*ķīn. med.* sacietējums vēdera dobumā *(krūšu kurvī)*
积劳 jīláo *rakst.* ❶pārpūlēties; pārgurt; ❷pārpūlēšanās; pārgurums
积累 jīlěi ❶krāt; uzkrāt; sakrāt; uzkrāts; uzkrājums; ❷*ekon.* uzkrājumi *(kā nacionālā ienākuma daļa)*
积木 jīmù koka klucīši *(bērnu spēle)*
积年 jīnián *rakst.* daudzus gadus pēc kārtas; ilggadīgs; ilgstošs; sens
积欠 jīqiàn ❶uzkrājušies parādi; ❷krāt parādus; ❸nenomaksāti *(parādi)*
积少成多 jīshǎo-chéngduō no mazuma veidojas uzkrājums *(kas netaupa naudu, pie uzkrājuma netiek)*
积数 jīshù *mat.* reizinājums
积水 jīshuǐ ❶stāvošs ūdens; ❷uzkrājies ūdens
积习 jīxí sens, iesīkstējis ieradums *(tradīcija)*; rutīna
积蓄 jīxù ❶krāt; sakrāt; uzkrāt; akumulēt; ❷krājums; uzkrājums; ietaupījums
积雪 jīxuě *ģeofiz. ģeogr.* sniega sega; sniegs *(uz zemes virsmas)*
积雪层 jīxuěcéng *met.* sniega segas biezums
积压 jīyā ❶uzkrāt un nelaist apgrozībā; iegulties plauktos *(par precēm)*; ❷ilgi nostāvējušas *(preces)*; uzkrājušās *(preces)*
积雨云 jīyǔyún *met.* gubu lietus mākoņi
积云 jīyún *met.* gubu mākoņi
积攒 jīzǎn *sar.* krāt *(naudu, mantu u.c.)*; uzkrāt; vākt; sagatavot
积重难返 jīzhòng-nánfǎn kaut kas tik stipri iesīkstējis, ka mainīt nav iespējams *(no seniem ieradumiem grūti atbrīvoties)*

姬 jī **lietv.** ❶galma dāma *(Haņ dinastija)*; slavena dāma; ❷piegulētāja; hetēra; kurtizāne; **īpašv.** Dzji *uzv.*
姬蜂 jīfēng *zool.* kūniņu spožlapsenīte *(dz. Ichneumonidae)*
姬妾 jīqiè piegulētāja; mīļākā

基 jī **lietv.** ❶*(mājas, dambja u.c.)* pamats; cokols; slieksnis; ❷sākums; pirmsākums; ❸funkcija; nozīme; ❹*milit.* bāze; ❺*ķīm.* radikālis; grupa; **īp.** primārs; galvenais; **darb.** ❶balstīties uz; pamatoties *(bāzēties)* uz; ❷ielikt pamatus; pamatot; argumentēt; plānot; aprēķināt
基本 jīběn ❶pamats; ❷galvenā *(garantija, pozīcija, iezīme)*; ❸galvenais *(iemesls, jautājums, uzskats, redzespunkts, avots, uzdevums, noteikums u.c.)*; ❹elementārs; minimāls; minimums; ❺galvenokārt; pamatā
基本功 jīběngōng *(meistarības)* ābece; *(pats sākums; pamatu pamati)*
基本上 jīběn·shang ❶galvenokārt; ❷pamatā; visumā ņemot
基层 jīcéng ❶primārs; primārās *(organizācijas, vienības, šūniņas u.c.)*; ❷sākotnējs
基础 jīchǔ ❶*(ekonomiskais, teorētiskais u.c.)* pamats; ❷*(materiālā, idejiskā, uzskatu u.c.)* bāze; ❸elementārs; minimāls; minimums
基础课 jīchǔkè *pedag.* sākumdisciplīnas; pamatpriekšmeti
基地 jīdì ❶*(militārā, armijas)* bāze; ❷*(rūpniecības, izejvielu u.c.)* bāze
基点 jīdiǎn ❶atbalsta punkts; ❷izejas pozīcija
基调 jīdiào ❶*mūz.* galvenā tonalitāte; ❷vadmotīvs, galvenā ideja
基督 Jīdū *rel.* Kristus
基督教 jīdūjiào *rel.* kristietība
基督教徒 jīdūjiàotú *rel.* kristietis
基尔特 jī'ěrtè *vēst.* ģilde
基肥 jīféi *lauks.* pamatmēslojums
基干 jīgàn ❶*bot.* koka stumbrs; ❷galvenie kadri
基价 jījià pamatcena *(ko pieņem par kritēriju cenas indeksam)*
基金 jījīn fonds; kapitāls; līdzekļi
基坑 jīkēng *celtn.* būvbedre
基马尔主义 jīmǎ'ěrzhǔyì kemalisms *(kustības nosaukums pēc Turcijas republikas pirmā prezidenta Kemala Ataturka uzvārda)*
基年 jīnián *stat.* bāzes gads
基期 jīqī *stat.* bāzes periods
基石 jīshí pamatakmens *(gruntsakmens)*
基数 jīshù *mat.* pamatskaitļi
基数词 jīshùcí *lingv.* pamata skaitļa vārdi
基线 jīxiàn ❶*stat.* bāzes līnija; ❷*mērinstr.* bāzes līnija
基线尺 jīxiànchǐ *mērinstr.* bāzes mērlata
基岩 jīyán *ģeol.* kontinentālie ieži
基业 jīyè ❶galvenā profesija; ❷mantotā profesija; senču mantojums; ❸uzsākt kaut ko lielu pēcnācējiem
基因 jīyīn *biol.* gēns
基音 jīyīn *fiz.* pamattonis
基于 jīyú pamatoties uz; balstīties uz; saskaņā ar
基质 jīzhì *filoz., biol.* substrāts
基准 jīzhǔn kritērijs
基准线 jīzhǔnxiàn *mērinstr., nav., milit.* vērums

犄 jī **sast.**
犄角 jījiǎo *sar.* stūris; *(galda)* stūris
犄角 jī·jiao *sar.* rags; *(brieža)* rags

缉(緝) jī/qī **darb.** aizturēt; arestēt; saņemt ciet
缉捕 jībǔ arestēt; aizturēt; noķert

J

缉获 jīhuò noķert; arestēt; saņemt ciet
缉拿 jīná arestēt; noķert
缉私 jīsī aizturēt *(apkarot)* kontrabandu
缉私队 jīsīduì kontrabandas apkarošanas vienība

畸 jī **īp.** ❶ nepilns; daļējs; atsevišķs; nepāra; ❷ dīvains; neparasts; ❸ šķībs; greizs; **lietv.** ❶ daļskaitļu atlikums; ❷ neliels skaits
畸变 jībiàn *fiz., fot.* distorsija; izkropļojums
畸零 jīlíng *rakst.* atlikums
畸轻畸重 jīqīng-jīzhòng ❶ vienpusējs; nevienmērīgs; ❷ novirzīties no normas; ❸ nenormāls; dīvains; neparasts
畸形 jīxíng ❶ *med.* kroplība; kroplums; ❷ anomālija
畸形学 jīxíngxué *med.* teratoloģija

跻(躋) jī **darb.** *rakst.* piecelties; pacelties

箕 jī **lietv.** ❶ liekšķere; ❷ nenoslēgtas līnijas uz pirkstu spilventiņiem; **īpašv.** Dzji *uzv.*

齑(齏) jī **lietv.** asa garšviela; **darb.** sagriezt sīkos gabaliņos
齑粉 jīfěn ❶ sasmalcināt pulverī; ❷ pulverveida viela; pulveris; ❸ *rakst.* garšvielu piedeva *(no smalki sagriezta ingvera, ķiplokiem un sīpoliem)*

稽 jī/qǐ **darb.** ❶ aizturēt; turēt uz vietas; ❷ izmeklēt; pārbaudīt; kontrolēt; ❸ veikt revīziju; ❹ kritizēt; ❺ skaitīt; aprēķināt; ņemt uzskaitē; ❻ krāt; uzkrāt; vākt; ❼ aizsniegt līdz; ❽ būt piemērotam; atbilst; ❾ klauvēt *(pie vārtiem)*; ❿ aizkavēties; apmesties; ⓫ tikt aizturētam; ⓬ saieties *(ar kādu)*; ⓭ būt tādam pašam kā *(būt līdzīgam ar)*; **īpašv.** Dzji *uzv.*
稽查 jīchá ❶ kontrolēt; kontrole; ❷ veikt revīziju; revīzija
稽查处 jīcháchù kontroles punkts
稽查员 jīcháyuán ❶ kontrolieris; ❷ revizors
稽核 jīhé ❶ veikt revīziju un ņemt uzskaitē; ❷ kontrolēt; veikt inspekciju
稽核员 jīhéyuán kontrolieris *(inspektors)*
稽考 jīkǎo *rakst.* ievākt ziņas *(informāciju)*
稽留 jīliú ❶ aizkavēties *(uz dažām dienām)*; ❷ ievilkties; ilgstošs; ❸ aizturēt
稽留热 jīliúrè *med.* ilgstošs drudzis *(ilgstoša paaugstināta temperatūra)*

畿 jī **lietv.** ❶ *vēst.* imperatora zemju īpašumi; ❷ *vēst.* galvaspilsēta; zemes 500 li joslā ap metropoli; ❸ slieksnis; robeža; **īpašv.** Dzji *uzv.*
畿辅 jīfǔ *rakst.* galvaspilsētas apkārtnes *(zemes)* apgabals; galvaspilsētai piegulošās zemes

激 jī **darb.** ❶ strauji plūst *(par ūdens straumi)*; mutuļot; ❷ triekties pret molu; uzlidot gaisā *(par viļņiem)*; ❸ *dial.* saaukstēties; ❹ kūdīt; sakūdīt; ❺ uzbudināties; uztraukties; satraukties; ❻ iedvesmoties; dusmoties; ❼ izraisīt jukas *(izsaukt viļņošanos)*; ❽ uzmundrināt; iedvesmot; ❾ saniknot; aizkaitināt; ❿ provocēt; ⓫ izmirkt; **īp.** ❶ vētrains; krass; straujš; ass; **lietv.** sēklis; krāces *(upē)*; straujtece; **īpašv.** Dzji *uzv.*
激昂 jī'áng ❶ uzbudināties; asi reaģēt; ❷ uzbudināts; eksaltēts; temperamentīgs; ❸ uzbudinājums; eksaltācija; ❹ strauji augt *(par cenām)*; ❺ uzbudināt; sadusmot; ❻ lielīt; slavēt
激昂慷慨 jī'áng-kāngkǎi cēlas tieksmes; ar visu dedzīgumu
激变 jībiàn kataklizma; straujas pārmaiņas
激荡 jīdàng mutuļot *(par ūdeni, jūru u.c.)*
激动 jīdòng ❶ uztraukties; uztraukums; ❷ uztraukt; uzbudināt; uzbudinājums
激发 jīfā ❶ modināt; ❷ iedvesmot; ❸ *fiz.* strāvas inducēšana
激奋 jīfèn iedvesmoties; iedvesma
激愤 jīfèn sašust *(par kāda uzvedību)*
激光 jīguāng *fiz.* lāzers
激化 jīhuà saasināties; saasināšanās
激将法 jījiàngfǎ izmantot kūdīšanu un musināšanu
激进 jījìn radikāls
激进派 jījìnpài radikāla *(partija, grupējums u.c.)*
激励 jīlì iedvesmot; spārnot
激励器 jīlìqì *el.* ierosinātājs
激烈 jīliè ❶ vētrains; ❷ nikns; ❸ sīvs; sīva *(kauja)*; ❹ ass; asa *(polemika)*
激流 jīliú ❶ straujtece; ļoti ātra straume; ❷ atvars
激怒 jīnù sadusmot; padarīt niknu
激起 jīqǐ ❶ izsaukt; ❷ ierosināt; ❸ satraukt; uzbudināt; ❹ kūdīt; musināt
激切 jīqiè ❶ *rakst.* ass; ❷ strups
激情 jīqíng patoss; afekts
激乳素 jīrǔsù *fiziol.* prolaktīns
激赏 jīshǎng *rakst.* sajūsmināties; sajūsma
激射药 jīshèyào *milit.* sprāgstvielas pildījums; lādiņš
激素 jīsù *fiziol.* hormons
激增 jīzēng strauji pieaugt; ātri palielināties
激战 jīzhàn sīva kauja; karsta cīņa
激涨 jīzhǎng ātri paaugstināties *(par ūdens līmeni upē)*

羁(羈) jī **lietv.** iemaukti; **darb.** sasiet; uzlikt iemauktus; ierobežot
羁绊 jībàn *rakst.* valgi; važas
羁留 jīliú ❶ aizkavēties *(uz dažām dienām)*; ❷ turēt arestā; apsargāt
羁旅 jīlǚ *rakst.* dzīvot svešumā
羁縻 jīmí iemanīt; pievilināt; pievilināšana
羁押 jīyā *rakst.* turēt arestā; apsargāt

及 jí **darb.** ❶dzīties pakaļ; panākt; notvert; noķert; ❷nonākt līdz; sasniegt *(noteiktu vietu)*; iziet uz; ❸nodzīvot līdz; ❹sasniegt *(noteiktu līmeni)*; pacelties līdz; izlīdzināties ar; ❺būt pietiekamam;❻paspēt *(noteiktā laikā)*; ❼izplatīties uz *(vietu; laiku)*; ❽ilgt; turpināties; ❾pievienoties *(kaut kam)*; ❿ņemt dalību; ⓫mantot; ⓬salīdzināt *(darba prasmi, zināšanas u.c.)*; **saik.** ❶un; kā arī; ❷uz to laiku, kad; kamēr; ❸ja; gadījumā, ja; ❹kas attiecas uz; ❺**pr.** ❶līdz *(šim laikam)*; uz *(šo dienu)*; ❷pie *(kā)*; *(kā)* tuvumā; ar; **īpašv.** Dzji *uzv.*

及格 jígé ❶sasniegt noteiktu līmeni; ❷izturēt eksāmenu; ❸atbilst prasībām; ❹apmierinoši *(atzīme eksāmenā)*

及龄 jílíng sasniegt no teiktu vecumu *(skolas gadus; iesaukuma gadus armijā u.c.)*

及时 jíshí ❶paspēt; uzspēt; ❷savlaicīgi; pašā laikā; ❸nekavējoties; tūdaļ

及时行乐 jíshí-xínglè tvert izpriecas; tiekties pēc baudām *(epikūriska, sibarītiska dzīves pieeja)*

及早 jízǎo ❶uz rīta pusi; ❷laicīgāk; laicīgi; laikus; ❸kamēr nav par vēlu

及至 jízhì ❶sasniegt; tikt līdz; līdz *(noteiktam laikam)*; ❷kas attiecas uz

汲 jí **darb.** ❶vilkt; izvilkt; ❷smelt *(ūdeni no akas)*; ❸vest; virzīt *(uz pareizā ceļa)*; **īpašv.** Dzji *uzv.*

汲出 jíchū izpumpēt; izsmelt; izpumpēšana

汲干 jígān izpumpēt *(izsmelt)* sausu

汲汲 jíjí *rakst.* ❶nepārtraukti; bez atpūtas; censties *(visiem spēkiem)*; ❷steidzīgi; ātri;❸sasprindzināti; ❹nepatiess; neīsts; mānīgs

汲满 jímǎn piepumpēt *(piesmelt)* pilnu

汲取 jíqǔ paaugstināt, smelt *(zināšanas)*

汲引 jíyǐn ❶smelt ūdeni; ❷*pārn.* izvirzīt *(perspektīvus cilvēkus)*; rekomendēt; protežēt

吉 jí **īp.** ❶laimīgs; sekmīgs; ❷labvēlīgs; ❸labs; tikumīgs; ❹kāzu; laulību; svētku; **lietv.** ❶laime; veiksme; ❷laimīga zīme; ❸svētki *(it īpaši kāzas)*; ❹jauns mēness; **īpašv.** ❶*saīs.* Dzjiliņas province; ❷Dzji *uzv.*

吉卜赛人 jíbǔsàirén čigāns

吉丁虫 jídīngchóng *zool.* krāšņvabole *(Buprestis sp.)*

吉尔吉斯斯坦 Jí'ěrjísīsītǎn Kirgīzija *(Kirgizstāna)*

吉利 jílì ❶laime; laimīgs; ❷veiksme; veiksmīgs; ❸labvēlīgs

吉尼斯 Jínísī *saīs.* Ginesa rekordu grāmata

吉普车 jípǔchē *transp.* džips

吉期 jíqī kāzu diena;

吉庆 jíqìng ❶svētki; priecīgs notikums;❷priecīgs; svētku

吉日 jírì laimīga diena

吉他 jítā *mūz.* ģitāra

吉祥 jíxiáng ❶laimīgs; labvēlīgs; ❷laimīga zīme *(pazīme)*; laime

吉凶 jíxiōng ❶laime un nelaime; ❷veiksme un neveiksme; ❸kāzas un bēres; ❹*vēst.* upurēšana un valdnieka bēres

吉兆 jízhào ❶laimīga zīme; ❷laba pazīme

岌 jí **īp.** ❶augsts *(kalns)*; stāvs; kraujš; ❷bīstams; dzīvībai bīstams

岌岌 jíjí *rakst.* ❶augsts; stāvs; galvu reibinošs; ❷slieties *(uz augšu)*; nāvējoši bīstams

级(級) jí **lietv., -skait.** ❶pakāpe; ❷*teātr.* balkons; stāvs; ❸*el.* kaskāde; ❹kategorija; dažādu kategoriju vai pakāpju *(vadības struktūras)*; ❺klase *(augstākas klases sportists)*; ❻šķira *(zemas šķiras prece u.c.)*; ❼rangs; amats; ❽*met.* vēja stipruma balle; ❾*mat.* kārtība; ❿*lingv.* pārākā pakāpe; ⓫pakāpenība; pakāpeniskums; konsekvence; ⓬hierarhija; instance; ⓭mācību gads; klase *(skolā; universitātē)*; **skait.** galva *(skaitāmais vārds kritušajiem pretinieku kareivjiem vai ar nāvi sodītajiem noziedzniekiem)*

级别 jíbié ❶*(ranga, kategorijas, amata)* atšķirības; ❷pakāpe; kategorija; balle

级联 jílián *el.* kaskāde

级任 jírèn *pedag.* klases audzinātājs *(darbaudzinātājs)*; skolotājs, kas *(vidusskolā)* māca visus galvenos priekšmetus; kursa vadītājs *(augstskolā)*; kursa komandieris *(militārā mācību iestādē)*

级数 jíshù *mat.* progresija

极(極) jí **lietv.** ❶gals; mala; robeža; ❷augstākā pakāpe; galējība; ❸*ģeogr. mat. fiz.* pols *(Ziemeļpols; Dienvidpols)*; ❹ideāls; pati pilnība; ❺*celtn.* jumta kore; **darb.** ❶izsīkt; apsīkt; ❷sasniegt *(galamērķi)*; nonākt līdz *(galam)*; ❸uztraukties; steigties; ❹novest līdz galējībai; nostādīt smagā situācijā; ❺radīt; ❻sasprindzināt *(redzi)*; **īp.** ❶tāls; attāls; malējais; ❷pilnīgs *(uzplaukums)*; ❸neiedomājama *(izšķērdība)*; **apst.** ❶augstākajā pakāpē: ❶vis- *(lielākais; varenākais u.c.)*; ❷pats *(stiprākais)*; ❸ļoti *(liela vēlēšanās; labs laiks u.c.)*; ❹īpaši; galēji; ārkārtīgi; **sast.** ultra *(moderns; labējie u.c.)*; **īpašv.** Dzji *uzv.*

极板 jíbǎn *el. (akumulatora)* plate

极半径 jíbànjìng *astr.* polārais rādiuss

极大值 jídàzhí *mat.* maksimālā nozīme; maksimums

极地 jídì *ģeogr.* polārais apgabals; polārā *(zinātniski pētnieciskā stacija)*

极点 jídiǎn ❶galējais punkts; ❷kulminācijas

punkts; ❶ virsotne; galējā robeža; ❶ *mat.* pols

极顶 jídǐng *tiešā un pārn. noz.* ❶ virsotne; kulminācijas punkts; ❶ zenīts; augstākā mērā; galēji

极度 jídù ❶ augstākā pakāpe; ❶ augstākā mērā *(bīstami; uzbudināts; noguris u.c.)*; ❶ augstākais, galējais *(punkts)*

极端 jíduān ❶ galējība; galējais; ❶ galēji; ekstrēms; ekstrēmu, galēju *(uzskatu cilvēks)*; ❶ ultra- *(labējais, kreisais, reakcionārs u.c.)*

极端主义 jíduānzhǔyì ekstrēmisms

极锋 jífēng *met.* polārā fronte

极冠 jíguān *astr.* polārā cepure

极光 jíguāng *astr.* ziemeļblāzma

极化 jíhuà *fiz.* polarizācija; polarizēt

极乐鸟 jílèniǎo *zool.* paradīzes putns *(dz. Paradisaeidae)*

极乐世界 jílè shìjiè *bud.* sukavati; apsolītā zeme; paradīze *(īsta paradīze zemes virsū)*

极力 jílì visiem spēkiem; kā tik varēdams

极量 jíliàng *farm.* maksimālā deva

极目 jímù sasprindzināt redzi; aiz redzamības robežām; knapi redzams

极年 jínián *astr.* polārais gads

极品 jípǐn *rakst.* augstākā labuma prece; augstas kvalitātes

极谱 jípǔ *ķīm.* polarogramma

极谱仪 jípǔyí *ķīm.* polarogrāfs

极其 jíqí ❶ galējs; galēja *(nabadzība)*; ❶ ultra-; ❶ augstākā pakāpe; augstākā mērā; ❶ vis- *(vismuļķīgākā situācija; visdziļākie iespaidi)*

极圈 jíquān *ģeogr.* polārais loks

极权 jíquán totalitārs *(režīms)*

极权主义 jíquánzhǔyì totalitārisms

极盛 jíshèng ❶ ziedošs; spīdošs; ❶ uzplaukums; augstākais uzplaukums

极限 jíxiàn ❶ augstākā robeža; maksimums; maksimāls; ❶ *mat.* limits

极限值 jíxiànzhí *mat.* augstākā nozīme

极线 jíxiàn *teh.,mat.* polāre

极刑 jíxíng augstākais soda mērs; nāves sods

极性 jíxìng *fiz.* ❶ polaritāte; ❶ *ķīm.* polārs *(savienojums)*

极夜 jíyè *astr.* polārā nakts

极轴 jízhóu *astr.*, *mat.* polārā ass

极昼 jízhòu *astr.* polārā diena

极坐标 jízuòbiāo *mat.* polārās koordinātes

即

即 jí **darb.** ❶ pienākt klāt; pietuvoties; sasniegt; ❶ uzkāpt *(tronī)*; ieņemt *(vietu)*; ❶ sekot *(zvēram medībās)*; ❶ ierobežot sevi *(attiecībā uz ēdienu)*; ❶ pieslieties; atbalstīt; turēties blakus; ❶ sasniegt augstāko pakāpi; **apst.** ❶ drīzumā; tuvākajā laikā; tūdaļ; nekavējoties; ❶ tad; tādā gadījumā; ❶ *rakst.* tieši tā; tieši tamdēļ; tā arī ir; ❶ **saik.** pat; pat, ja; kaut; **īpašv.** Dzji *uzv.*

即便 jíbiàn pat; pat, ja; pieļausim pat, ka

即将 jíjiāng tuvākajā laikā; drīz; drīzumā; tūdaļ

即景 jíjǐng ❶ ļauties ainavas pievilcībai; ❶ iedvesmoties *(kāda notikuma)* iespaidā

即刻 jíkè nekavējoties; tūdaļ; momentā

即日 jírì *rakst.* ❶ tajā pat dienā; ❶ šodien; ❶ tuvākajās dienās

即使 jíshǐ pat; pat, ja; pieļausim pat, ka

即位 jíwèi ❶ *vēst.* uzkāpt tronī; ❶ ieņemt vietu

即席 jíxí ❶ ieņemt vietu *(sapulcē; banketā)*; ❶ uz vietas; tepat; acumirklī

即兴 jíxìng ❶ iedvesma; pēc iedvesmas; ❶ improvizēt; improvizācija

即兴曲 jíxìngqǔ *mūz.* ekspromts; improvizācija

即兴诗 jíxìngshī *lit.* dzejas ekspromts; improvizācija dzejā

诘(詰)

诘(詰) jí/jié **īp.** smagnējs; kokains

诘屈聱牙 jíqū-áoyá ❶ smagnējs *(stils)*; ❶ kokaina *(sacerējuma valoda)*

亟

亟 jí **apst.** *rakst.* steidzīgi; steidzami; nopietni

亟亟 jíjí *rakst.* steidzīgs, steidzams

佶

佶 jí **īp.** robusts; smagnējs; **īpašv.** Dzji *uzv.*

佶屈聱牙 jíqū-áoyá ❶ smagnējs *(stils)*; ❶ kokaina *(sacerējuma valoda)*

急

急 jí **īp.** ❶ nemierīgs; noraizējies; ❶ ātrs; straujš; steidzīgs; pēkšņs; ❶ kaisls; dedzīgs; kvēls; ❶ spēcīgs; ❶ karsts; ātras dabas; ❶ negants; nežēlīgs; cietsirdīgs; ❶ neatliekams; *med.* akūts *(iekaisums)*; ❶ ierobežots *(laiks)*; ❶ šaurs; saspiests; **lietv.** ❶ trūkums; grūtības; grūtums; smags stāvoklis; ❶ tuva nelaime; satraucoša situācija; trauksme; satraukums; ❶ steidzīga lieta *(vajadzība)*; ❶ atvaļinājums; atpūta; **darb.** ❶ uztraukties; pārdzīvot; nervozēt; ❶ sadusmoties; ❶ mākties virsū; neatlaisties; ❶ uztraukt; satraukt; ❶ steigties *(palīgā)*; būt nepacietīgam; ❶ steidzināt; paātrināt; ❶ satraukt; dusmot; ❶ apgrūtināt; traucēt; ❶ savilkt *(cilpu)*; pievilkt *(stīgu)*

急板 jíbǎn *mūz.* presto

急变 jíbiàn ❶ straujas *(apstākļu)* maiņas; ❶ negaidīts incidents; ❶ straujš pagrieziens

急不暇择 jíbùxiázé apstākļos, kad nav laika domāt par izvēli *(ārkārtīgā steigā)*

急促 jícù ❶ paātrināts *(pulss)*; ❶ īss; īslaicīgs

急电 jídiàn steidzama telegramma

急调 jídiào steidzīgā kārtā *(kādu kaut kur)* nosūtīt vai pārvest *(citā darbā)*

急公好义 jígōng-hàoyì būt gatavam cīnīties par taisnību *(ņemt tuvu pie sirds sabiedriskās intereses; vienmēr būt gatavam palīdzēt citiem)*

急功近利 jígōng-jìnlì dzīties pēc panākumiem un

sava labuma
急急如丧家之犬 jíjí rú sàngjiāzhīquǎn skraidīt apkārt kā bēru mājas suņiem *(skraidīt apkārt kā klejojošiem suņiem)*
急件 jíjiàn steidzams dokuments *(papīrs)*
急进 jíjìn ❶ straujš progress; ❷ *milit.* forsēts uzbrukums; ❸ strauja virzīšanās pa karjeras kāpnēm; ❹ *polit.* radikāls
急进派 jíjìnpài *polit.* radikāla virziena sekotāji *(radikāļi)*
急惊风 jíjīngfēng *med.* krampji; konvulsijas
急惊风碰上慢郎中 jíjīngfēng pèng·shang mànlángzhōng vilcināšanās apstākļos, kad nepieciešama steidzama palīdzība *(lēna rīcība gadījumā, kad nepiešama ātra iejaukšanās)*
急救 jíjiù *med.* ātrā palīdzība
急救包 jíjiùbāo *med.* individuālā pakete
急救法 jíjiùfǎ *med.* ātrā palīdzība
急剧 jíjù straujas, krasas *(pārmaiņas)*
急遽 jíjù ❶ straujš; straujas *(kustības)*; ❷ neatliekams; steidzīgs
急口令 jíkǒulìng ātrruna
急来抱佛脚 jí lái bào fójiǎo apņemt Budas kājas, kad briemas jau virs galvas *(kad nelaime klāt, Dieva vārds mutē)*
急流 jíliú ātra straume *(ļoti straujš tecējums)*
急流勇退 jíliú-yǒngtuì laikā iziet no spēles *(laicīgi noiet malā; atkāpties no amata slavas zenītā)*
急忙 jímáng ❶ steigties; ❷ steigā; steigšus
急难 jínàn *rakst.* ❶ *(liela)* nelaime; smags stāvoklis; ❷ nelaimē sniegt palīdzību; palīdzēt cīnīties ar katastrofām
急迫 jípò ļoti *(ārkārtīgi)* steidzīgs; ārkārtējs
急起直追 jíqǐ-zhízhuī ❶ strauji piecelties un tūdaļ mesties pakaļ *(mesties pakaļ tiem, kas aizgājuši uz priekšu; censties izlabot situāciju)*; ❷ īss *(termiņš)*; ❸ *med.* paātrināta elpošana
急切 jíqiè ❶ neatliekams; aktuāls; steidzams; ❷ steigā; steidzīgi
急如星火 jírúxīnghuǒ straujš kā meteors *(ārkārtīgi steidzams; pilnīgi neatliekams)*
急刹车 jíshāchē strauja bremzēšana
急射 jíshè *milit.* skrejuguns
急事 jíshì steidzamas *(neatliekamas)* darīšanas
急速 jísù ātri; strauji
急湍 jítuān ātra straume; ļoti straujš tecējums
急弯 jíwān ❶ straujš pagrieziens; ❷ strauja virāža
急务 jíwù steidzams darbs; steidzams uzdevums
急袭 jíxí *milit.* uzlidojums
急先锋 jíxiānfēng ❶ avangards; ❷ trieciena grupa
急行军 jíxíngjūn *milit.* forsēts pārgājiens
急性 jíxìng *med.* akūts *(apendicīts u.c.)*
急性病 jíxìngbìng ❶ *med.* akūta slimība; ❷ karstgalvīgums; steiga
急性子 jíxìng·zi ❶ karstgalvīgums; karstgalvis; ❷ nep-acietīgs
急需 jíxū steidzīgi nepieciešams; steidzama vajadzība
急用 jíyòng steidzams; steidzams *(tēriņš, atbalsts u.c.)*; akūta nepieciešamība
急于 jíyú steigties ar; steidzīgi nepieciešams
急躁 jízào ❶ nesavaldīgums; strauja daba; nesavaldīgs un pārsteidzīgs *(cilvēks)*; ❷ iekarst; ❸ steiga
急躁病 jízàobìng nervoza steiga; drudžainums; dziņa *(rīkoties)*
急诊 jízhěn *med.* pacientu ārpuskārtas pieņemšana
急诊室 jízhěnshì *med.* slimnieku uzņemšanas telpa
急症 jízhèng *med.* akūta slimība
急智 jízhì saprātīgs; apķērīgs; atjautīgs
急中生智 jízhōng-shēngzhì acumirklī atrast izeju no kritiska stāvokļa *(momentā aptvert, kā rīkoties)*
急骤 jízhòu ātri traukties; straujš; drāzties *(vienam aiz otra)*
急转弯 jízhuǎnwān ass līkums; asa virāža
急转直下 jízhuǎn-zhíxià ❶ strauji mainīties; straujas pārmaiņas; ❷ krass lūzums *(pagrieziens)*

疾 jí **lietv.** ❶ slimība; slimības saasināšanās; liga; sāpes; *(fiziskas un dvēseles)* ciešanas; ❷ trūkums; defekts; kaislība; ❸ sodība; lāsts; posts; **darb.** ❶ slimot; just sāpes; būt slimam *(sakropļotam)*; ciest; bēdāties; mocīties; ❷ neieredzēt; just naidu *(pret kādu)*; ❸ pazudināt; ❹ censties; atdot spēkus; **īp.** ❶ ātrs; straujš; steidzams; ❷ ass; stiprs; nikns; ❸ bargs; postošs; **īpašv.** Dzji *uzv.*
疾病 jíbìng slimība; slimības; liga
疾驰 jíchí traukties; drāzties
疾风 jífēng *meteor.* ass, spēcīgs vējš
疾风劲草 jífēng-jìngcǎo ◊ lielā vējā kļūst skaidrs, kura zāle ir stipra *(grūtībās veidojas cilvēka rakstura stingrība; pārbaude grūtībās ir labākā pārbaude)*
疾苦 jíkǔ ciest; ciešanas; mokas
疾言厉色 jíyán-lìsè asā tonī un ar bargu izskatu *(bargi un nesaudzīgi)*

棘 jí **lietv.** ❶ *bot.* *(skābā ķīniešu datele)* jujuba *(Zizyphus jujuba)*; ❷ dzeloņains krūms; ❸ dzelonis; ērkšķis; adata; ❹ ciešanas; nedienas; **īp.** ❶ uzbāzīgs; nemierīgs; straujš; ❷ vājš; šaurs; **īpašv.** Dzji *uzv.*
棘轮 jílún *tehn.* sprūdrats
棘皮动物 jípí dòngwù *zool.* ādatadaiņi
棘手 jíshǒu ❶ dzelt, durt *(rokā)*; ❷ grūti risināms *(kutelīgs)* jautājums

殛 jí **darb.** ❶ *rakst.* nosist; nonāvēt; ❷ nospert *(par zibeni)*

集 jí **darb.** ❶ sanākt kopā; pulcēties; ❷ vākt;

vākt *(kopā)*; kolekcionēt; komplektēt; ❷ vākt *(zinātnisku materiālu)*; kompilēt; ❸ pabeigt; pabeigt *(darbu)*; ❹ savākties; uzkrāties; sajaukties *(vienā veselā)*; ❺ braukt uz pilsētu *(gadatirgu)*; **lietv.** ❶ sanāksme; saiets; ❷ tirgus; gadatirgus; ❸ *(rakstu)* krājums; ❹ *(grāmatas)* daļa; *(filmas)* sērija; ❺ *mat.* kopa; ❻ *vēst.* „sējumi" *(ceturtā ķīniešu literatūras sadaļa)*; **īp.** harmonisks; mierīgs; saskanīgs; **īpašv.** Dzji *uzv.*

集材 jícái *mežsaimn., mežrūpn.* kokmateriālu treilēšana

集材场 jícáichǎng *mežsaimn., mežrūpn.* kokmateriālu krautuve

集成电路 jíchéng diànlù integrālā shēma

集成曲 jíchéngqǔ *mūz.* popūrijs

集大成 jí dàchéng ❶ saskanīgs *(orķestra izpildījums)*; ❷ vērtīgs *(dziesmu, folkloras u.c.)* krājums

集电环 jídiànhuán *el.* kolektora gredzens; kolektors

集电器 jídiànqì *el.* strāvas saņēmējs

集合 jíhé ❶ savākt; savākties; vākt *(materiālu)*; uzkrāties; savākšanās *(punkts)*;❷ savienojums; sastāvs; ❸ savienots; kopējs; ❹ *mat.* kopa; ❺ *lingv.* kopības *(lietvārds)*

集会 jíhuì ❶ sanākt kopā; savākties; ❷ saiets; mītiņš

集结 jíjié ❶ koncentrēt; koncentrācija; ❷ konsolidēt; sagrupēties

集结点 jíjiédiǎn *milit.* savākšanās punkts

集锦 jíjǐn kolekcija; sistematizēts krājums

集锦片 jíjǐnpiàn *kinem.* filma – apskats *(par noteiktu tēmu)*

集聚 jíjù ❶ sanākt kopā; ❷ savākšanās punkts

集刊 jíkān *(rakstu)* krājums

集录 jílù sastādīt *(krājumu, tabulu u.c.)*

集权 jíquán varas centralizācija

集日 jírì gadatirgus diena

集散地 jísàndì ❶ savākšanas un sadales punkts; ❷ *(tirdzniecības)* centrs

集市 jíshì gadatirgus; tirgus

集思广益 jísī-guǎngyì no kopējām pārdomām vairāk labuma ◊ *(viena galva – labi, divas galvas – vēl labāk)*

集体 jítǐ ❶ kolektīvs; kolektīvais *(īpašums, līgums u.c.)*; ❷ kolektīva *(saimniecība, drošība, labklājība u.c.)*

集体化 jítǐhuà kolektivizācija

集体舞 jítǐwǔ grupas deja; *(kolektīva)* deja

集体性 jítǐxìng kolektīvs; kolektīvie *(principi)*; kolektīvā *(pieeja lietām u.c.)*

集体主义 jítǐzhǔyì kolektīvisms

集体主义者 jítǐzhǔyìzhě kolektīvisma piekritējs

集团 jítuán ❶ grupa; grupējums; kliķe; ❷ frakcija; bloks; apvienība;❸ koncerns; konsorcijs; ❹ *(zināmas)* aprindas

集团军 jítuánjūn *milit.* armija; armiju grupa

集训 jíxùn *milit.* kolektīvās *(militārās)* apmācības

集训班 jíxùnbān *milit.* militāro apmācību grupa

集腋成裘 jíyè-chéngqiú vākt kažokādas gabaliņus no lapsas padusēm *(vākt pa kripatai kopēja mērķā vārdā; tikai krājot grasi pie graša, kaut ko var sakrāt)*

集邮 jíyóu ❶ vākt markas; ❷ filatēlija

集邮家 jíyóujiā filatēlists

集油器 jíyóuqì *tehn.* eļļas kolektors; eļļas uztvērējs

集约 jíyuē *ekon.* intensīvs; intensīva *(saimniekošana)*

集约化 jíyuēhuà *ekon.* intensifikācija

集运 jíyùn nosūtīt kravas uz savākšanas punktu tālākai transportēšanai

集镇 jízhèn ❶ ciemats; ❷ mazpilsēta

集中 jízhōng ❶ koncentrēt *(uzmanību, enerģiju, domas, triecienu, uguni u.c.)*; koncentrācija; ❷ centralizēt; centralizācija

集中点 jízhōngdiǎn mezgla punkts; *(pretrunu)* mezgls

集中营 jízhōngyíng koncentrācijas nometne

集中主义 jízhōngzhǔyì *polit.* centrālisms

集装箱 jízhuāngxiāng *transp.* konteiners

集资 jízī samest naudu; samest kolekti

集子 jí·zi krājums

辑(輯) jí

darb. vākt; kolekcionēt; apvienot; **lietv.** ❶ izdevums; ❷ laidiens; ❸ krājums

辑录 jílù ❶ sastādīt *(krājumu)*; ❷ vākt *(materiālus)*

辑要 jíyào *(rakstu, dzejas u.c.)* izlase

嫉 jí

darb. ❶ būt greizsirdīgam; ❷ skaust; apskaust; ❸ ienīst

嫉妒 jídù ❶ būt greizsisdīgam; greizsirdīgs; greizsirdība; ❷ skaust; apskaust; skaudība

嫉妒心 jídùxīn ❶ skaudība; skaust; ❷ greizsirdība

瘠 jí

īp. izdēdējis; kalsns; liess; **īpašv.** Dzji *uzv.*

瘠薄 jíbó liess; neauglīga *(zeme)*

瘠瘦 jíshòu novārdzis; nomocīts

瘠土 jítǔ liesa zeme

鹡(鶺) jí

sast.

鹡鸰 jílíng *zool.* cielava *(Motacilla sp.)*

籍 jí

lietv. ❶ rakstīšanai domāti *(bambusa)* dēlīši; ❷ *(sena, slavena)* grāmata; literatūras piemineklis; ❸ piezīmes; apraksti; katalogi; literatūra; ❹ *(kadastra vai fiskālais)* reģistrs; ❺ pieraksta vieta; izcelsme; ❻ *vēst.* galvas nauda; nodevas; ❼ *(valsts, partijas)* piederība; ❽ parādes *(austrumu puses)* kāpnes; ❾ *vēst.* lauks, ko uzara imperators; **darb.** ❶ rakstīt; pierakstīt; ierakstīt; ❷ aprakstīt *(īpašumu)*; ❸ iekļaut kadastra *(fiskālajā)* sarakstā; ❹ izstaigāt krustām un šķērsām; **īpašv.** Dzji *uzv.*

籍贯 jíguàn ❶ celties no *(zemniekiem)*; ❷ būt pierak-stītam; dzimšanas *(pieraksta)* vieta

J

几(幾) jǐ/jí **sk.** *(kvantitatīvais jautājuma skaitļa vārds)* cik *(cilvēku; grāmatu; gadu u.c.)*; par cik *(vairāk vai mazāk)*; **vietn.** ❶ kāds; kurš *(ceļš)*; ❷ kā; kādā mērā; par cik; ❸ kādā veidā
几何 jǐhé ❶ *rakst.* cik *(gadu)*; ❷ ģeometrija; ģeometrisks
几何体 jǐhétǐ ģeometrisks ķermenis
几何学 jǐhéxuē *mat.* ģeometrija
几时 jǐshí kad; kurā laikā *(dienā, stundā)*
几许 jǐxǔ *rakst.* cik; par cik

己 jǐ *(piederības)* **vietn.** *rakst.* ❶ sevi; pats; pats personīgi; savs; paša; ❷ personīgs; **lietv.** *(10 zīmju cikla 6. zīme)*; **darb.** vadīt; savest kārtībā; sakārtot; **īpašv.** Dzji *uzv.*
己方 jǐfāng es; mans *(personīgais viedoklis)*
己见 jǐjiàn personīgais viedoklis *(uzskats; redzējums)*
己身 jǐshēn pats; personīgi; pats personīgi
己所不欲,勿施于人 jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén nedari citiem to, ko nevēlies, lai citi darītu tev *(nedari citiem to, kas pašam nepatīk)*

虮(蟣) jǐ **lietv.** ❶ utis; gnīda; ❷ *pārn.* niecīgs cilvēks *(nulle)*
虮子 jǐ·zi utis; gnīda

济(濟) jǐ/jì **īpašv.** ❶ Dzji *(upe)*; ❷ Dzji *uzv.*
济济 jǐjǐ ❶ *rakst.* daudz *(cilvēku)*; liels skaits *(cilvēku)*; ļoti apmeklēta *(sapulce)*; ❷ lielisks; brīnišķīgs; ❸ iespaidīgs; svinīgs; ❹ godbijīgs; ceremoniāls

挤(擠) jǐ **darb.** ❶ drūzmēties; spiesties *(cits citam virsū)*; ❷ spiesties *(caur pūli)*; grūstīties; ❸ spiest; būt par šauru; ❹ izspiest *(zobu pastu)*; ❺ apspiest; piespiest; likt *(kaut ko darīt)*; ❻ lauzt; ❼ noberzt *(kāju)*; ❽ sakrāties; uzkrāties; ❾ slaukt; ❿ atrast *(laiku)*
挤掉 jǐdiào ❶ izspiest *(kādu)*; ❷ atņemt *(kaut ko)*
挤坏 jǐhuài saspiest *(pūlī)*; savainot; nospiest
挤进 jǐjìn iespiesties; iesprauktics
挤满 jǐmǎn bāztin piebāzts; stāvgrūdām pilns
挤眉弄眼 jǐméi-nòngyǎn ❶ miegt ar aci; vaikstīties; vaibstīties; ❷ viltīgi ļauna *(sejas izteiksme)*
挤奶 jǐnǎi slaukt; slaukšana
挤奶机 jǐnǎijī slaukšanas aparāts
挤奶量 jǐnǎiliàng izslaukums
挤奶员 jǐnǎiyuán slaucējs; slaucēja
挤入 jǐrù ❶ iespiesties; ❷ ielavīties
挤上 jǐshàng ❶ iespiesties; ❷ ielīst *(kaut kur)*
挤死 jǐsǐ nospiest līdz nāvei; saspiest līdz nāvei

给(給) jǐ/gěi **darb.** ❶ apgādāt; piegādāt; ❷ dāvāt; apbalvot; ❸ palīdzēt; apmierināt; ❹ atdot par brīvu; ❺ būt apmierinātam; ❻ paspēt laikā; **īp.** ❶ plašs; ietilpīgs; ❷ pietiekams; bagātīgs; ❸ straujš *(runās)*; asa mēle; **lietv.** ❶ alga; atlīdzība; ❷ lišķība; pielīšana; ❸ brīvais laiks
给水 jǐshuǐ ūdens apgāde
给水塔 jǐshuǐtǎ ūdenstornis
给养 jǐyǎng *milit.* ❶ apgāde; ❷ *(ieskaitīt)* apgādē
给予 jǐyǔ ❶ piešķirt *(kādam)* īpašas tiesības; ❷ sniegt *(palīdzību)*

脊 jǐ **lietv.** ❶ *anat.* *(cilvēka; dzīvnieka)* mugurkauls; ❷ *(kalnu)* grēda; *(jumta)* kore
脊背 jǐbèi mugura
脊梁 jǐ·liang *anat.* mugura
脊檩 jílǐn *celtn.* kores posms
脊鸰 jǐlíng *zool.* cielava *(Motacilla sp.)*
脊鳍 jǐqí *zool.* zivju muguras peldspura
脊神经 jǐshénjīng *anat.* mugurkaula nervs
脊饰 jǐshì *celtn.* kore
脊髓 jǐsuǐ *anat.* mugurkaula smadzenes
脊髓痨 jǐsuǐláo *med.* tabess
脊髓炎 jǐsuǐyán *med.* mielīts
脊索 jǐsuǒ *zool.* horda
脊瓦 jǐwǎ *celtn.* kores dakstiņi
脊柱 jǐzhù *anat.* ❶ spranda; ❷ mugurkauls
脊椎 jǐzhuī *anat.* mugurkauls
脊椎骨 jǐzhuīgǔ *anat.* mugurkaula skriemelis

戟 jǐ **lietv.** *vēst.* *(šķēpam līdzīgs senlaicīgs aukstais ierocis ar asu uzgali un sirpjveidīgu asmeni)*; **darb.** durt; bakstīt

麂 jǐ **lietv.** *zool.* *(Dienvidaustrumāzijā mītošs briežu ģints pārnadzis)* muntjaks *(Muntjacus)*
麂皮 jǐpí zamšs; zamšāda

计(計) jì **darb.** ❶ skaitīt; izskaitļot; aprēķināt; kalkulēt; ❷ plānot; iecerēt; ❸ novērtēt; kvalificēt; rēķināties ar; ❹ apspriesties; aspriest; **lietv.** ❶ plāns; projekts; iecere; ❷ uzskaite; aprēķins; ❸ daudzums; skaits; kopējais skaits; ❹ stratēģija; taktika; kara viltība; ❺ atskaite; norēķini; **sast.** morfēma skaitļošanas *(uzskaites)* aparātos un iekārtās, piem., barometrs, termometrs, spidometrs u.c.; **īpašv.** Dzji *uzv.*
计步器 jìbùqì *mērinstr.* soļu skaitītājs
计策 jìcè ❶ iecere; ❷ viltīga iecere; ❸ plāns
计风盘 jìfēngpán *av., met.* vējrādis
计划 jìhuà ❶ plāns; *(rīcības, kopējais, saimnieciskais u.c.)* plāns; ❷ plānot; *(realizēt)* plānu; ❸ plānošana
计划性 jìhuàxìng plānveidība
计件 jìjiàn ❶ *ekon.* gabaldarbs; ❷ gabaldarba *(apmaksa)*
计件工 jìjiàngōng gabaldarba strādnieks

J

计较 jìjiào ❶rēķināties; ❷aprēķins; ❸ņemt pie sirds; ❹strīdēties; ❺apdomāt
计量 jìliàng ❶izmērīt; ❷aprēķināt
计量表 jìliàngbiǎo patēriņa skaitītājs; *(ūdens, siltuma u.c.)* skaitītājs
计量器 jìliàngqì ❶*tehn.* skaitītājs; ❷dozators
计谋 jìmóu ❶iecere; ❷plāns
计日程功 jìrì-chénggōng darba noslēguma priekšvakarā *(darbs tuvākajā laikā tiks pabeigts; darba noslēgums vairs nav aiz kalniem)*
计时 jìshí ❶*ekon.* laika *(darbs)*; ❷laika *(darba apmaksa)*
计时工 jìshígōng laika darba apmaksas strādnieks
计时器 jìshíqì *mērinstr.* hronoskops
计时员 jìshíyuán *sp.* tiesnesis hronometrists
计数器 jìshùqì *fiz.* skaitītājs
计算 jìsuàn ❶aprēķināt *(valūtā u.c.)*; ❷aprēķins; ❸aprēķināt; izskaitļot; saskaitīt; ❹skaitļošanas *(centrs, tehnika u.c.)*; ❺domāt; ❻nodarboties ar intrigām
计算表 jìsuànbiǎo skaitļošanas tabula
计算尺 jìsuànchǐ logaritmiskais lineāls
计算法 jìsuànfǎ skaitļošanas paņēmiens
计算机 jìsuànjī skaitļošanas mašīna; dators
计算器 jìsuànqì *tehn.* kalkulators; aritmometrs
计算员 jìsuànyuán skaitļošanas mašīnas operators
计议 jìyì apspriest; apspriešana
计有 jìyǒu ❶*(ciemā)* pavisam ir *(tūkstotis iedzīvotāju)*; ❷*(skolā)* pavisam ir *(300 skolnieku)*

记(記)

jì **darb.** ❶atcerēties; saglabāt atmiņā; iegaumēt; ❷pierakstīt; ❸piezīmēt; atzīmēt; protokolēt; detalizēti izklāstīt; aprakstīt; **lietv.** ❶piezīmes *(grāmatu nosaukumos 史记 „Vēsturiskās piezīmes")*; apraksts; stāsts; sacerējums; ❷hronika; ❸oficiāls dokuments; ziņojums; ❹*(tirdzniecības firmas)* marka; ❺dzimumzīme; ❻zīmogs
记得 jì·de atcerēties; turēt atmiņā
记分 jìfēn *sp.* skaitīt punktus
记分册 jìfēncè atzīmju grāmatiņa *(universitātē)*
记分牌 jìfēnpái *sp.* rezultātu dēlis *(stadionā)*
记分员 jìfēnyuán *sp.* tiesnesis punktu skaitītājs
记分制 jìfēnzhì *izgl.* baļļu sistēma
记工员 jìgōngyuán uzskaitvedis
记功 jìgōng atzīmēt nopelnus; *(ar pavēli)* izteikt pateicību
记过 jìguò atzīmēt pārkāpumus; *(ar pavēli)* izteikt rājienu
记号 jì·hao zīme; atzīme; marka; signāls; *mat.* simbols
记恨 jìhèn ļaunatminīgs; tāds, kas ilgi atceras aizvainojumu
记录 jìlù ❶pierakstīt; pieraksts; protokolēt; protokols; ❷iereģistrēt; ❸sekretārs; protokolists; ❹rekords *(sportā)*
记录片 jìlùpiàn *kinem.* dokumentālā filma
记录器 jìlùqì *tehn.* pašrakstītājs aparāts
记名 jìmíng ❶ierakstīt vārdu; parakstīties; ❷piereģistrēties; ❸atzīmēt nopelnus; uzvārdu iekļaut *(goda sarakstā)*; ❹*(balsošana)* pēc saraksta; ❺personīgs *(noguldījums u.c.)*
记谱法 jìpǔfǎ *mūz.* notācija; nošu vēstule
记取 jìqǔ iegaumēt; atcerēties; turēt atmiņā
记时器 jìshíqì *tehn.* hronogrāfs
记事儿 jìshìr atcerēties sevi *(no agras bērnības)*
记述 jìshù aprakstīt; apraksts; aprakstošs
记诵 jìsòng skaitīt *(deklamēt)* no galvas; atcerēties no galvas
记性 jì·xing atmiņa *(spēja atcerēties)*
记叙体 jìxùtǐ *lit.* aprakstošs stils
记叙文 jìxùwén *lit.* apraksts
记要 jìyào ❶īsas ziņas; ❷īss pieraksts
记忆 jìyì ❶atmiņa; atmiņas; ❷atcerēties; turēt atmiņā
记忆力 jìyìlì atmiņa *(spēja atcerēties)*
记忆犹新 jìyì-yóuxīn svaigā atmiņā
记载 jìzǎi ❶pierakstīt; ❷pieraksts; piezīmes; ziņojums
记账 jìzhàng ❶*grāmatved.* uzskaitīt; reģistrēt *(ziņas)*; ❷pierakstīt *(uz kāda)* rēķina
记者 jìzhě žurnālists; korespondents; avīžnieks
记住 jì·zhu iegaumēt; labi saglabāt atmiņā

伎

jì **lietv.** ❶talants; meistarība; ❷kvalifikācija; prasme
伎俩 jìliǎng ❶mahinācija; ❷veikls paņēmiens

纪(紀)

jì **lietv.** ❶disciplīna *(militārā, skolas u.c.)*; ❷noteikumi; kārtība; likumi; ❸etalons; paraugs; ❹pieraksti; piezīmes; ❺*(imperatora valdīšanas)* hronika; ❻*(cilvēka)* vecums; gadu skaits; ❼kalendāra 12 gadu periods; ❽*ģeol. (kembrija u.c.)* periods; **darb.** ❶vadīt; regulēt; sakārtot; ❷pierakstīt; atzīmēt; fiksēt; ❸šķetināt vaļā *(attīt)* zīdu; **īpašv.** Dzji *uzv.*
纪纲 jìgāng ❶valsts likumu sistēma; valsts pamati; likumīgums; ❷vadīt; regulēt sakārtot; ❸kalps
纪录 jìlù ❶pierakstīt; iereģistrēt; ❷pieraksts; protokols *(dokuments)*; ❸sekretārs; protokolists; ❹rekords *(sportā)*
纪录片 jìlùpiàn *kinem.* dokumentālā filma
纪律 jìlǜ disciplīna; *(darba, militārā u.c.)* disciplīna
纪律性 jìlǜxìng disciplinētība
纪年 jìnián ❶gadu skaitīšanas paņēmiens; ❷hronika; hronoloģija;❸*(cilvēka)* gadu skaits; ❹*vēst.* dinastijas valdīšanas laiks
纪念 jìniàn ❶atcerēties; ❷svinīgi atzīmēt jubileju; ❸jubilejas *(marku sērija, rakstu krājums u.c.)*; ❹piemiņas dāvana

纪念碑 jìniànbēi ❶piemineklis; ❷monuments; ❸obelisks
纪念册 jìniàncè albums; piemiņas albums
纪念馆 jìniànguǎn memoriālais muzejs
纪念会 jìniànhuì sapulce; jubileja; jubilejas svinības
纪念品 jìniànpǐn ❶suvenīrs; ❷piemiņas dāvaniņa; ❸relikvija
纪念日 jìniànrì gadadiena; jubileja
纪念塔 jìniàntǎ kāda notikuma piemiņas stūpa
纪念堂 jìniàntáng memoriālā māja *(dzīvoklis u.c.)*
纪念亭 jìniàntíng piemiņas paviljons *(lapene)*
纪念章 jìniànzhāng ❶medaļa; ❷nozīme; nozīmīte
纪行 jìxíng ceļojuma piezīmes; rakstīt ceļojuma piezīmes
纪要 jìyào ❶īsas ziņas; īss pieraksts; ❷svarīgākās ziņas *(grāmatu virsrakstos)*
纪元 jìyuán mūsu ēra; ēra

技 jì **lietv.** ❶māksla; meistarība; prasme; iemaņas; kvalifikācija; ❷talants; spējas; talantīgs; spējīgs; ❸amatnieks
技工 jìgōng ❶kvalificēts strādnieks; sava amata meistars; amatnieks; ❷tehniķis; ❸tehnika; māksla; meistarība; ❹veikls; atjautīgs; izdomas bagāts
技击 jìjī *sp.* bokss
技能 jìnéng meistarība; prasme; iemaņas; kvalifikācija
技巧 jìqiǎo ❶māksla; tehnika; meistarība; ❷veikls; izdomas bagāts; ❸augsta *(zīmēšanas, gleznošanas u.c.)* tehnika; ❹*novec.* paukošana; kara mākslas; bokss
技巧运动 jìqiǎo yùndòng *sp.* akrobātika
技巧运动员 jìqiǎo yùndòngyuán akrobāts
技师 jìshī tehniķis; tehnologs; tehnisks eksperts; inženieris
技术 jìshù ❶tehnika; speciālas zināšanas; ❷tehniskā *(revolūcija)*; ❸*(ražošanas; ekspluatācijas u.c.)* tehnika; ❹tehniskais *(novatorisms)*
技术性 jìshùxìng tehniskais aspekts; tehnisks *(jautājums)*
技术员 jìshùyuán tehniskais personāls; tehniķi
技痒 jìyǎng *rakst.* vēlēšanās *(parādīt savus talantus, varēšanu u.c.)*
技艺 jìyì ❶meistarība; prasme; speciālas zināšanas; ❷veikls triks

忌 jì **darb.** ❶skaust; apskaust; ❷būt greizsirdīgam; ❸stingri apņemties *(vairs nesmēķēt)*; ❹baidīties; būt piesardzīgam; ❺atturēties no *(skāba vai sālīta)*; atteikties no; izvairīties no; ❻dusmoties; būt niknam uz; **lietv.** ❶aizliegums; tabu; ❷datums; diena; ❸*(vecāku, valdnieka)* nāves diena; ❹bailes
忌辰 jìchén ❶sēru diena; *(vecāku)* nāves diena; ❷valsts sēru diena; ❸*vēst.* imperatora nāves diena
忌惮 jìdàn *rakst.* baidīties no; bīties no
忌妒 jì·du apskaust tos *(kas ir labāki par tevi)*; būt greizsirdīgam
忌妒心 jì·duxīn greizsirdīga *(daba)*; greizsirdīgs cilvēks
忌讳 jì·huì ❶aizliegts *(cilvēka vārds; nosaukums; rīcība)*; tabu; ❷vairīties pieminēt *(nepatīkamas lietas)*; ❸aizliegt *(runāt par kaut ko)*
忌刻 jìkè ļauns un cietsirdīgs *(raksturs)*
忌嘴 jìzuǐ ievērot dietu; būt atturīgam attiecībā uz ēšanu; gavēt *(slimības laikā)*

际(際) jì **lietv.** ❶eža; ežmala; robeža; ❷atstarpe; savienojuma *(līnija, punkts)*; ❸notikums; ❹laika sprīdis; moments; **īp.** ❶starptautisks; starpvalstu; ❷izšķirošs *(moments, brīdis)*
际遇 jìyù ❶nejauši satikties; tikšanās; ❷izdevīgs *(ērts)* gadījums

系(繫) jì/xì **darb.** ❶sasiet *(zābaku šņores)*; ❷uzsiet *(kakla saiti)*; ❸aizpogāt *(apkakli)*; ❹piesiet *(zirgu)*

妓 jì **lietv.** ❶prostitūta; ❷dziedātāja
妓女 jìnǚ prostitūta; ielas meita
妓院 jìyuàn prieka māja

剂(劑) jì **lietv.** ❶līdzeklis; preparāts; zāles; ❷*(zāļu)* deva; ❸*novec.* pirkuma akts *(nelielam darījumam)*; ❹mīklas pika *(ieraugam)*; **skait.** *zāļu devām*
剂量 jìliàng *farm.* zāļu deva
剂型 jìxíng *farm.* zāļu fasējuma veids *(tabletēs, pilienos u.c.)*
剂子 jì·zi mīklas pika *(ieraugam)*

季 jì **lietv.** ❶*(gada)* sezona; *(lietu, sausuma u.c.)* sezona; pēdējais *(ziemas, pavasara u.c.)* sezonas mēnesis; ❷kvartāls; periods; ❸*vēst.* *(dinastijas)* beigu posms, noriets; ❹jaunākais *(bērns ģimenē)*; **īpašv.** Dzji *uzv.*
季报 jìbào ceturkšņa *(atskaite; izdevums)*
季弟 jìdì gados jaunākais brālis
季度 jìdù ceturksnis; kvartāls; ceturkšņa *(plāns, atskaite u.c.)*
季风 jìfēng *met.* musonu vēji
季父 jìfù tēva jaunākais brālis
季节 jìjié *(lauku darbu u.c.)* sezona; gadalaiki
季节工 jìjiégōng sezonas strādnieks
季节性 jìjiéxìng sezonas rakstura *(darbi, darba spēka pieprasījums u.c.)*
季刊 jìkān ceturkšņa izdevums
季母 jìmǔ tēva jaunākā brāļa sieva
季女 jìnǚ jaunāka meita

荠(薺) jì **lietv.** druvu plikstiņš
荠菜 jìcài *bot.* druvu plikstiņš *(Capsella bursa-pastoris)*
迹(跡、蹟) jì *(hieroglifa nozīme 1. un 4. tonī ir pilnīgi analoģiska)* **lietv.** ❶ *(kājas)* pēda; ❷ *(kādas noteiktas darbības)* pēdas *(liecības; pazīmes)*; ❸ *(kultūras)* pieminekļi; **darb.** iet pa pēdām; sekot; dzīties pakaļ; vajāt
迹地 jìdì *mežsaimn.* cirsma; izcirtums
迹象 jìxiàng ❶ pazīmes; ❷ pēdas
济(濟) jì/jǐ **darb.** ❶ šķērsot *(upi)*; ❷ palīdzēt; izpalīdzēt; ❸ nest labumu; ❹ glābt; ❺ izmantot; ❻ palielināt; pielikt klāt; ❼ noderēt; būt noderīgam; ❽ noslēgties *(ar panākumu)*; ❾ beigties; apstāties; ❿ **lietv.** ⓫ palīdzība; palīdzības sniegšana; ⓬ pārceltuve
济急 jìjí izglābt no tuvas nelaimes; atsteigties palīgā kritiskā brīdī
济贫 jìpín palīdzēt nabagajiem; glābt no trūkuma
济世 jìshì ❶ glābt pasauli; palīdzēt pasaulei; ❷ nest cilvēkiem labumu *(nodarboties ar labdarību)*; ❸ glābt citus cilvēkus
济事 jìshì ❶ strādāt *(darboties)* lietas labā; ❷ tikt galā *(ar pienākumiem)*; ❸ noderīgs; efektīvs
既 jì **apst.** ❶ jau; ❷ izsenis; no paša sākuma; vienmēr; ❸ pēc tam; tūdaļ; drīzumā; **saik.** ❶ un; kā arī; ❷ par cik; ja jau; **darb.** ❶ apsīkt; izsīkt; izzust; beigties; ❷ pabeigt; pabeigt līdz galam; **īpašv.** Dzji *uzv.*
既而 jì'ér *rakst.* drīz; drīzumā; pēc tam; turpmāk
既然 jìrán ❶ ja jau; ❷ par cik; tā kā
既往不咎 jìwǎng-bùjiù nevainot par bijušo *(atteikties no pārmetumiem par agrākajiem darbiem)*
哜(嚌) jì **darb.** garšot; pagaršot
哜哜嘈嘈 jì·ji-cáocáo **onom.** kņada; balsu troksnis
觊(覬) jì **darb.** ❶ mēģināt; ❷ cerēt
觊觎 jìyú *rakst.* ❶ iekārot; ❷ tīkot *(pēc kaut kā)*
继(繼) jì **darb.** ❶ turpināties; ilgt; ❷ nomainīt; sekot; ❸ pārmantot; pāriet mantojumā; ❹ turpināt; uzturēt; nostiprināt *(tradīciju)*; ❺ nomainīt *(kādu amatā)*; būt *(amata pārmantotājam)*; ❻ kontrolēt; ❼ pavairot *(bagātību)*; palielināt; ❽ *(cerības)* saistīt ar; **lietv.** ❶ palīdzība; pastiprinājums; ❷ turpinājums; **apst.** konsekventi; secīgi; pēc kārtas; viens pēc otra; ❶ tad; pēc tam; turpmāk
继承 jìchéng ❶ *jur.* mantot; pārmantot; mantošana; ❷ turpināt *(tradīcijas; kāda uzsākto darbu u.c.)*
继承法 jìchéngfǎ *jur.* likums par mantošanas tiesībām
继承权 jìchéngquán *jur.* mantošanas tiesības
继承性 jìchéngxìng pēctecība
继承者 jìchéngzhě turpinātājs
继电器 jìdiànqì *el.* relejs
继而 jì'ér ❶ tūlīt pēc tam; ❷ pēc tam
继父 jìfù patēvs
继母 jìmǔ pamāte
继女 jìnǚ pameita
继配 jìpèi otrā sieva *(pēc pirmās sievas nāves)*
继任 jìrèn kļūt par *(amata)* pārņēmēju
继室 jìshì otrā sieva *(pēc pirmās sievas nāves)*
继嗣 jìsì ❶ adoptēt; ❷ audžudēls
继往开来 jìwǎng-kāilái turpināt priekšgājēju tradīcijas un atklāt ceļus nākotnei
继位 jìwèi *vēst.* troņa mantošana
继续 jìxù ❶ turpināt; turpināties; turpinājums; ❷ mantot; pārmantot; ❸ turpināties; ilgt; ❹ ap-precēties otrreiz
继子 jìzǐ padēls; pabērns
寄 jì **darb.** ❶ dzīvot; mitināties; īslaicīgi uzturēties; apmesties; ❷ dzīvot uz cita rēķinā *(būt kāda apgādībā)*; ❸ balstīties uz; uzticēt *(kādam)* savu likteni; ❹ iemiesoties; īstenoties; ❺ dot kādam pajumti; īslaicīgi izmitināt; ❻ sūtīt *(paku, pārvedumu u.c.)*; ❼ atdot *(atstāt)* glabāšanā; ❽ iemiesot *(domas; jūtas; tēlus)*; ❾ atlikt; ❿ audzināt *(svešu bērnu)*; **lietv.** ❶ uzdevums; pienākums; misija; ❷ izteiksmes līdzeklis; alegorija; metafora; ❸ cerība; atbalsts; protekcija; ❹ *vēst. (senās Ķīnas austrumu kaimiņvalstu)* valodu tulks; **īp.** adoptēts
寄存 jìcún ❶ atdot uzglabāšanā; ❷ deponēt
寄递 jìdì ❶ nogādāt; nogādāšana; ❷ nosūtīt; nosūtīšana
寄放 jìfàng nodot uzglabāšanā; atstāt uzglabāšanā
寄放处 jìfàngchù bagāžas glabātuve
寄费 jìfèi pasta izdevumi; pārsūtījuma maksa
寄父 jìfù audžutēvs
寄回 jìhuí atsūtīt *(sūtīt)* atpakaļ
寄籍 jìjí ❶ *novec.* pierakstīties svešumā; ❷ *(pastāvīgā)* dzīves vieta
寄迹 jìjì *rakst.* īslaicīgi apmesties; atrast pajumti; pajumte
寄居 jìjū īslaicīgi uzturēties; apmesties uz īsu laiku
寄居蟹 jìjūxiè *zool.* vēzis vientuļnieks *(Pagurus sp.)*
寄卖 jìmài nodot komisijā; nodot pārdošanai komisijas veikalā
寄卖行 jìmàiháng komisijas veikals
寄母 jìmǔ audžumāte
寄女 jìnǚ audžumeita
寄人篱下 jìrén-líxià mitināties pie sveša zedeņa *(dzīvot no citu dāvanām; būt citu cilvēku aprūpē)*
寄生 jìshēng ❶ *biol.* parazitēt; parazitēšana;

❷ liekēdība, būt liekēdim
寄生虫 jìshēngchóng ❶ *biol.* parazīts; ❷ liekēdis
寄生性 jìshēngxìng parazītisks *(raksturs)*; parazitēšana
寄食 jìshí liekēdība; būt liekēdim
寄售 jìshòu atdot komisijā; nodot komisijas veikalā
寄宿 jìsù ❶ apmesties uz naktsmājām; ❷ nakšņot; ❸ dzīvot internātā, kopmītnē
寄宿生 jìsùshēng internātskolas audzēknis
寄托 jìtuō ❶ uzticēt; ❷ nodot uzglabāšanā; ❸ likt *(uz kaut ko)* cerības
寄押 jìyā turēt īslaicīgā arestā
寄养 jìyǎng atdot audzināšanā svešās rokās
寄予 jìyǔ likt *(uz kaut ko)* cerības
寄寓 jìyù *rakst.* īslaicīgi uzturēties; apmesties uz īsu laiku
寄主 jìzhǔ *biol.* *(parazīta)* saimnieks
寄子 jìzǐ audžudēls

寂 jì **īp.** ❶ kluss; klusējošs; vientulīgs; ❷ mierīgs; nekustīgs; ❸ garlaicīgs; skumjš; **lietv.** ❶ klusums; ❷ *bud.* nirvāna
寂静 jìjìng ❶ pilnīgs klusums; kluss; mierīgs; ❷ *bud.* aiziešana nirvānā
寂寥 jìliáo ❶ *rakst.* attāls; ❷ kluss
寂寞 jìmò ❶ dvēseles tukšums; skumjas; ❷ vientuļš; kluss; klusums
寂然 jìrán ❶ *rakst.* klusi; bez skaņas; ❷ mierīgi; nekustīgi; būt mierīgam

悸 jì **darb.** *rakst.* drebēt pie visām miesām; drebēt no bailēm
悸栗 jìlì drebēt no bailēm

祭 jì **darb.** ❶ skaitīt lūgšanu; pielūgt *(kaut ko)*; ❷ upurēt *(gariem; senčiem)*; ziedot; ❸ veikt senču piemiņas rituālu; ❹ sarīkot *(sēru mītiņu par godu bojā gājušajiem varoņiem)*; ❺ laist darbā savu trumpi *(izmantot maģisku līdzekli)*; ❻ atlīdzināt; atalgot; **lietv.** upurēšana; upuris; **īpašv.** upura; rituāla
祭奠 jìdiàn *rit.* pagodināt *(aizgājušo)* piemiņu; ierašas un veltes *(pie mirušā zārka)*
祭礼 jìlǐ ❶ *rit.* upurēšanas *(ziedošanas)* rituāls; ❷ ziedojums; upuris
祭品 jìpǐn *rit.* ziedošanas *(upurēšanas)* priekšmeti
祭器 jìqì *rit.* upurēšanas *(ziedošanas)* aprīkojums
祭司 jìsī *rel.* upurēšanas izrīkotājs
祭祀 jì·si *rit.* upurēt *(gariem; senčiem)*; upurēšana *(ziedošana)*
祭坛 jìtán *rit.* altāris; upurēšanas vieta
祭文 jìwén ❶ *rit.* *(upurēšanas)* lūgsnas vārdi; ❷ sēru runa; atvadu vārdi
祭灶 jìzào *rit.* upurēšana virtuves un pavarda dievībai *(pēc lunārā kalendāra 12. mēneša 23. datumā)*

绩(績) jì **darb.** ❶ šķeterēt; šķetināt; ❷ krāt; **lietv.** nopelns; *(darba)* rezultāts; sasniegums; varoņdarbs; panākums

蓟(薊) jì **lietv.** *bot.* usne; japāņu dadzis *(Cirsium japonicum)*

霁(霽) jì **darb.** ❶ *rakst.* noskaidroties *(par debesīm, laika apstākļiem)*; ❷ *(cilvēka seja)* apskaidrojās

暨 jì **saik.** *rakst.* un; kopā ar; kā arī; **pr.** līdz *(šim laikam)*; **īpašv.** Dzji *uzv.*

鲚(鱭) jì **lietv.** *zool.* viens no anšovu paveidiem; anšovs *(Coilia sp.)*

稷 jì **lietv.** ❶ *bot.* prosa *(Panicum sp.)*; ❷ labības auglības dievība; **īpašv.** Dzji *uzv.*

鲫(鯽) jì **lietv.** *zool.* karūsa *(Carassius auratus)*

髻 jì **lietv.** mezglā *(sakārtoti mati)*; šinjons

冀 jì **darb.** ❶ *rakst.* cerēt; lolot cerības; cerēt uz panākumu; ❷ rēķināties ar; **īpašv.** ❶ Hebejas provinces *(otrs nosaukums)*; ❷ Dzji *uzv.*

穄 jì **lietv.** *bot.* prosa *(Panicum sp.)*

骥(驥) jì **lietv.** *rakst.* sugas zirgs; rikšotājs; lielisks zirgs *(talantīga, izcila personība)*

jia

加 jiā **darb.** ❶ pielikt klāt; pastiprināt; palielināt; paaugstināt; ❷ *mat.* salikt kopā; pielikt klāt; ❸ kļūt vēl *(drosmīgākam; gudrākam u.c.)*; ❹ vilkt mugurā; uzģērbt *(vēl kādu apģērba gabalu)*; ❺ būt pārākam par; ❻ atstāt mantojumā; ❼ apgādāt ar; ❽ pievienot *(komentāru)*; ❾ pievienoties; iestāties *(savienībā)*; ❿ dienēt; kalpot; ⓫ būt ļoti piesardzīgam; ⓬ pieaugt; palielināties; paaugstināties; izplatīties; ⓭ plaukt; ⓮ nēsāt *(par apģērbu)*; ⓯ slieties pāri; **lietv.** *mat.* saskaitīšana; pielikšana klāt; **saik.** turklāt; piedevām; pie tam; **īpašv.** Dzjia *uzv.*
加班 jiābān virsstundu darbs; strādāt virsstundas
加班费 jiābānfèi virsstundu apmaksa
加倍 jiābèi ❶ divkāršot; divkārt; divreiz vairāk; ❷ pastiprināt; pastiprināšana; ❸ ievērojami vairāk; daudz vairāk
加长 jiācháng pagarināt

加粗 jiācū ✪ paresnināt; padarīt resnāku; ✪ pabiezināt; padarīt biezāku
加大 jiādà palielināt; palielināšana
加多 jiāduō ✪ palielināties; palielināšanās; ✪ pavairoties; pavairošanās
加法 jiāfǎ *mat.* saskaitīšana
加高 jiāgāo ✪ paaugstināt; paaugstināšana; ✪ uzbūvēt *(virsū)*
加工 jiāgōng apstrādāt; *(metāla, ādas, izejvielu u.c.)* apstrāde
加工场 jiāgōngchǎng apstrādes darbnīca *(cehs; ražotne)*
加固 jiāgù nostiprināt *(dambi)*; nostiprināšana
加号 jiāhào *mat.* plusa zīme
加厚 jiāhòu paresnināt; pabiezināt *(starpliku u.c.)*
加价 jiājià ✪ paaugstināt cenu; ✪ veikt uzcenojumu
加紧 jiājǐn ✪ paātrināt; ✪ forsēt; ✪ pastiprināt
加剧 jiājù saasināt; *(pretrunu)* saasināšana
加快 jiākuài paātrināt; pasteidzināt
加宽 jiākuān paplašināt
加料 jiāliào ✪ *metāl.* izejvielu pieņemšana; ✪ augstvērtīgs; augstas kvalitātes
加仑 jiālún *(mērvienība)* galons *(līdzinās 4,54 l)*
加码 jiāmǎ paaugstināt preču cenu
加盟 jiāméng iestāties *(valstu)* savienībā
加冕 jiāmiǎn kronēt; kronēšana *(pasludināšana par valdnieku)*
加拿大 Jiānádà Kanāda
加拿大人 Jiānádàrén kanādietis
加拿语 jiānáyǔ *lingv.* kannaru *(kannada)* valoda *(viena no Indijas oficiālajām valodām, ko lieto Karnatakas štatā)*
加农炮 jiānóngpào *milit.* lielgabals
加强 jiāqiáng stiprināt; pastiprināt; pastiprināšana
加热 jiārè uzsildīt; uzsildīšana
加热器 jiārèqì *tehn.* sildītājs
加入 jiārù ✪ pielikt klāt; ✪ piebērt *(sāli u.c.)*; ✪ iestāties *(partijā)*; iestāšanās; ✪ ņemt dalību
加上 jiāshàng ✪ salikt kopā; pielikt klāt; pielikums *(pie algas)*; ✪ sastādīt *(pievienot)* komentāru; ✪ turklāt; piedevām
加深 jiāshēn padziļināt; padziļināšana
加数 jiāshù *mat.* saskaitāmais
加速 jiāsù paātrināt; paātrināšana
加速度 jiāsùdù *fiz.* paātrinājums; akcelerācija
加速计 jiāsùjì *fiz.* akselerometrs
加速器 jiāsùqì *fiz.* akselerators; paātrinātājs
加委 jiāwěi noformēt *(kādas personas)* norīkojumu
加以 jiāyǐ ✪ pielietot; pievienot; veikt *(reformu u.c.)*; ✪ savest kārtībā; sakārtot; ✪ atbildēt; ✪ iekļaut *(labojumu)*; ✪ turklāt; piedevām
加意 jiāyì ✪ sevišķi rūpīgi; ļoti uzmanīgi; ✪ ar īpašu uzmanību
加油 jiāyóu ✪ uzpildīt degvielu; ✪ iesmērēt *(mehānismu)*; ✪ *sp.* *(uzmundrinājums)* sarauj! pievelc!
加油站 jiāyóuzhàn degvielas uzpildes stacija
加重 jiāzhòng ✪ padarīt smagākas *(atsevišķas mehānisma detaļas)*; ✪ palielināt *(slodzi, atbildību u.c.)*; palielināšana; ✪ pastiprināt; pastiprināšana
加足 jiāzú ✪ pilnībā uzpildīt *(degvielu)*; ✪ uzņemt pilnu *(ātrumu)*
加座 jiāzuò *teātr.* papildvietas *(teātrī, kino)*

夹(夾)

夹(夾) jiā/gā/jiá **darb.** ✪ saspiest *(no divām pusēm)*; sažņaugt; iespiest *(padusē)*; *(ar knaiblēm)* ņemt *(ogles)*; ✪ iespīlēt; ✪ nest padusē; nēsāt līdzi; ✪ turēt *(no abām pusēm)*; palīdzēt; ✪ pielikt klāt; piejaukt klāt; ✪ jaukt *(valodas stilus)*; **lietv.** ✪ *(dokumentu)* vāciņi; ✪ plakans futlāris *(dokumentu u.c.)* pārnēsāšanai; ✪ kabatas portfelis; ✪ *(peļu)* slazdi
夹板 jiābǎn ✪ dēļi bagāžas *(kravas)* nostiprināšanai; ✪ *med.* šina
夹层 jiācéng ✪ dubultā *(siena)*; ✪ dubults *(stikls)*; ✪ *ģeol.* *(māla vai citu iežu)* starpslānis
夹带 jiādài ✪ kravu pārvadāšana kontrabandas ceļā; ✪ *izgl.* špikeris
夹道 jiādào ✪ šaurs ceļš; ✪ šaura *(šķērsieliņa)*; ✪ stāvēt špalerās *(abpus ielai)*
夹断 jiāduàn pārkniebt *(ar knaiblēm)*
夹缝 jiāfèng šaura sprauga
夹攻 jiāgōng ✪ iespiest *(spīlēs)*; ✪ *milit.* uzbrukt no diviem virzieniem, saņemot pretinieku spīlēs
夹棍 jiāgùn spīdzināšanai domātas koka spīles
夹剪 jiājiǎn *(matu cirtojamās)* šķēres
夹角 jiājiǎo *mat.* leņķis
夹脚 jiājiǎo spiest kāju *(par apaviem)*
夹具 jiājù *tehn.* saspiedējskrūve; spīļskrūve
夹克 jiākè ✪ jaka; ✪ žakete
夹七夹八 jiāqī-jiābā juceklīgi; miglaini; neskaidri
夹伤 jiāshāng ✪ ievērt *(durvīs pirkstu)*; ✪ savainot *(pirkstu, saspiežot durvīs)*
夹生 jiāshēng pilnībā neizvārīts; neizcepts; *sar.* zaļš
夹碎 jiāsuì sašķaidīt, sadragāt *(kaulu)*
夹痛 jiātòng savainot, iespīlējot *(vai ieverot durvīs)*
夹馅 jiāxiàn pildījums; *kulin.* *(virtuļi vai pīrādziņi)* ar pildījumu
夹心 jiāxīn pildījums; *(cepumi)* ar pildījumu
夹心糖 jiāxīntáng karamele ar pildījumu
夹杂 jiāzá ar piemaisījumu; ar piejaukumu *(sukāde ar riekstu piejaukumu)*
夹杂物 jiāzáwù piemaisījums; piejaukums
夹竹桃 jiāzhútáo *bot.* Indijas oleandrs *(Oleandr indicum)*
夹住 jiāzhù ✪ iespiest *(skrūvi skrūvspīlēs)*; ✪ iespīlēt *(knaiblēs)*; ✪ ievērt *(pirkstu, kleitu u.c. durvīs)*
夹注 jiāzhù piezīme tekstā
夹子 jiā·zi ✪ *(dokumentu)* vāciņi; ✪ *(matu)* saspraude; ✪ slazdi

佳 jiā **īp.** ❶ brīnišķīgs; lielisks; teicams; labs; skaists; ❷ labvēlīgs; laimīgs; ❸ savlaicīgs; **darb.** ❶ atzīt par labu; ❷ labprāt izmantot; **īpašv.** Dzjia *uzv.*

佳宾 jiābīn *rakst.* goda viesis; dārgi, gaidīti ciemiņi

佳话 jiāhuà ❶ izmeklēta valoda; ❷ interesants nostāsts; ❸ aizraujošs stāsts

佳节 jiājié ❶ svētki; svinības; ❷ laimīga diena

佳境 jiājìng *rakst.* ❶ lieliski apstākļi; ❷ teicama iespēja; ❸ krāšņa ainava

佳丽 jiālì ❶ *rakst.* skaista, glīta, gracioza *(sieviete)*; ❷ slavena ainava

佳酿 jiāniàng *rakst.* lielisks vīns

佳偶 jiā'ǒu *rakst.* brīnišķīgs precēts pāris

佳期 jiāqī ❶ laimīga kāzu diena; ❷ satikšanās; tikšanās

佳人 jiārén ❶ *rakst.* skaistule *(skaistulis)*; ❷ lielisks cilvēks *(valdnieks; vīrs)*

佳肴 jiāyáo *rakst.* izmeklēts ēdiens; delikatese

佳音 jiāyīn *rakst.* jaukas ziņas; vēstulīte

枷 jiā **lietv.** divdaļīgs klucis, ko aplika apkārt arestētā kaklam

枷锁 jiāsuǒ važās; *(roku un kāju)* dzelži

家(傢) jiā **lietv.** ❶ ģimene; dzimta; ģints; ❷ māja; mājas; mājoklis; saimniecība; ❸ sava māja; sava ģimene; dzimtās vietas; ❹ uzņēmums; darba vieta; ❺ lietpratējs; speciālists; ❻ skola *(virziens mākslā u.c.)*; ❼ tautība; ❽ vīrs; sieva; radinieki; tuvinieki; piederība klanam; ❾ tirdzniecības nams; veikals; ❿ *vēst.* slavena dzimta; augstmanis; ⓫ īpašums; bagātība; **vietn.** mans *(brālis)*; **īp.** mājas *(dzīvnieks putns u.c.)*; ❷ pašdarināts; ❸ **skait.** *ģimenēm, viesnīcām, uzņēmumiem u.c.*; **darb.** dzīvot; iekārtoties *(uz dzīvi)*; ❷ mantot; **īpašv.** Dzjia *uzv.*

家蚕 jiācán *zool.* zīdtauriņš *(Bombyx mori)*

家产 jiāchǎn mājai piederošā manta; *(personīgais)* īpašums

家常 jiācháng ❶ ikdienas darīšanas; ❷ ikdienišķs; ❸ mājas, ikdienas *(ēdiens, apģērbs u.c.)*; ❹ *(saruna)* par ikdienišķām lietām

家常便饭 jiācháng-biànfàn mājas pusdienas *(ikdienišķa parādība; ikdienišķs gadījums)*

家常话 jiāchánghuà ikdienišķa saruna; personīgu lietu pārrunāšana *(viegla papļāpāšana)*

家丑 jiāchǒu ❶ mājas ķildas; ❷ ģimenes sliktā slava

家丑不可外扬 jiāchǒu bùkě wàiyáng ģimenes nebūšanas nav jānes ārpus mājas *(neklāstīt pasaulei mājas ķildas)*

家畜 jiāchù mājas dzīvnieki

家传 jiāchuán no paaudzes uz paaudzi mantojamie ģimenes *(darba paņēmieni, zāļu receptes un citi noslēpumi)*

家当 jiā·dang *sar. (personīgs)* īpašums

家道 jiādào ❶ ģimenes dzīves morālie principi; ❷ ģimenes materiālais stāvoklis

家底 jiādǐ mazturīga, nabadzīga ģimene

家法 jiāfǎ ❶ patriarhālā mājas kārtība; ❷ profesionālie noslēpumi; ❸ *(viens no audzināšanas instrumentiem feodālajā ģimenē)* pletne

家鸽 jiāgē *zool.* mājas balodis *(Columba domestica)*

家规 jiāguī ģimenē pastāvošā kārtība

家伙 jiā·huo ❶ *sar.* instruments; ierocis; ❷ kustonis *(suns, kaķis u. tml.)*; ❸ puisis; ❹ draņķis; blēdis; zeperis

家鸡 jiājī vista

家给人足 jiājǐ-rénzú ja ģimene turīga, tad pietiek katram ģimenes loceklim *(pārtikusi dzīvošana)*

家计 jiājì *rakst.* ģimenes materiālais stāvoklis; ģimenes uzturēšana

家家户户 jiājiā-hùhù katra ģimene, katra sēta

家教 jiājiào ģimenes *(mājas)* audzināšana tikumības un dievticības garā

家境 jiājìng ģimenes materiālais stāvoklis

家居 jiājū ❶ dzīvot mājās kopā ar vecākiem; ❷ pamest darbu un attālināties no pasaulīgās kņadas *(dzīvot mājās)*

家具 jiā·ju ❶ mēbeles; ❷ mājas vai dzīvokļa iekārta

家眷 jiājuàn ❶ ģimene; mājinieki; ❷ vīrs; sieva

家口 jiākǒu ģimenes locekļi; mājinieki

家累 jiālěi ģimenes nasta; ģimeniskās grūtības

家门 jiāmén ❶ *rakst.* ģimene; mājas; dzimta; ❷ *dial.* mana ģimene; ❸ augstmaņa ģimene; ❹ dzimtais ciems

家破人亡 jiāpò-rénwáng pilnīgs posts un ģimenes bojāeja

家谱 jiāpǔ dzimtas koks *(ģenealoģija)*; ģimenes hronika

家禽 jiāqín mājas putni

家史 jiāshǐ ģimenes hronika *(dzimtas vēsture)*

家世 jiāshì *rakst.* ģimenes sociālā izcelsme

家室 jiāshì *rakst.* ❶ sieva; ❷ mājinieki

家什 jiā·shi *sar.* ❶ iedzīve; saimniecības piederumi; ❷ darbarīki

家书 jiāshū ģimenes locekļu sarakste; vēstule no mājām

家塾 jiāshú *vēst.* ģimenes privātskola; mājas skola *(izglītība)*

家属 jiāshǔ ģimenes piederīgie; mājinieki

家鼠 jiāshǔ *zool.* žurka *(Rattus sp.)*

家私 jiāsī personīgais īpašums

家庭 jiātíng ❶ ģimene; ❷ māja; mājas *(pavards, ietekme, audzināšana, amatniecība u.c.)*

家徒四壁 jiātúsìbì mājās tikai četras plikas sienas *(galēja nabadzība)*

家兔 jiātù *zool.* trusis *(Lepus cuniculus)*

家蚊 jiāwén *zool. (parastais)* ods *(Culex pipiens)*

J

家务 jiāwù mājas *(saimniecība, darbi, darīšanas u.c.)*
家乡 jiāxiāng dzimtā puse; dzimtās vietas
家小 jiāxiǎo *sar.* sieva un bērni
家信 jiāxìn ģimenes locekļu sarakste
家学 jiāxué ❶ *(noteikta mākslas virziena)* mājas skola; ❷ tradicionālā ģimenes nodarbe *(kas tiek mantota no paaudzes paaudzē)*
家训 jiāxùn ģimenes *(vecāku)* pamācības
家鸭 jiāyā mājas pīle
家燕 jiāyàn *zool.* mājas bezdelīga *(Hirundo rustica)*
家业 jiāyè ❶ ģimenes *(personīgais)* īpašums; ❷ ģimenes mantotā profesija
家蝇 jiāyíng *zool.* *(mājas)* muša *(Musca domestica)*
家用 jiāyòng ❶ mājas saimnieciskie izdevumi; ❷ saimniecības piederumi
家喻户晓 jiāyù-hùxiǎo zināms katrā ģimenē un katrā mājā *(kaut kas vispārzināms; zināms katram bez izņēmuma)*
家园 jiāyuán ❶ dzimtā puse; ❷ mājas pavards
家长 jiāzhǎng ❶ patriarhs; ❷ ģimenes galva
家长制 jiāzhǎngzhì patriarhāts
家政 jiāzhèng mājsaimniecība
家族 jiāzú *vēst.* ģints iekārta

痂 jiā **lietv.** *med.* krevele

袈 jiā **sast.**
袈裟 jiāshā *bud.* kašja *(no dažādu krāsu auduma gabaliem darināts)* budistu mūka virstērps

葭 jiā **lietv.** ❶ *bot.* niedre *(Phragmites communis)*; ❷ svaigi niedru dzinumi; ❸ *(no niedres darināta)* stabulīte; **īpašv.** Dzjia *uzv.*
葭莩之亲 jiāfúzhīqīn attāli radi; tāla radniecība

嘉 jiā **īp.** ❶ brīnišķīgs; lielisks; teicams; ❷ laimīgs; priecīgs; **darb.** ❶ slavēt; uzslavēt; izteikt uzslavu; atzīt par labu; ❷ priecēt; ❸ apbrīnot; **īpašv.** Dzjia *uzv.*
嘉宾 jiābīn *(dārgais)* ciemiņš
嘉奖 jiājiǎng ❶ uzslava; atzinība; balva; ❷ atbalstīt; veicināt; atzīt par labu; apbalvot
嘉奖令 jiājiǎnglìng pavēle par apbalvošanu *(pateicības izteikšanu)*
嘉勉 jiāmiǎn ❶ *rakst.* veicināt; stimulēt; ❷ veicināšana; stimulēšana
嘉许 jiāxǔ slavēt; atzīt par labu
嘉言懿行 jiāyán-yìxíng lieliski vārdi un labi darbi

镓(鎵) jiā **lietv.** *ķīm.* gallijs (Ga)

夹(夾、裌、袷) jiá/gā/jiā **īp.** ❶ oderēta *(žakete)*; **lietv.** ❶ spīles; knaibles; ❷ kaklasaites adata; **īpašv.** Dzjia *uzv.*
夹袄 jiá'ǎo oderēta, siltināta jaka
夹被 jiábèi vasaras sega
夹袍 jiápáo oderēts halāts

荚(莢) jiá **lietv.** ❶ *bot.* pāksts; ❷ čaumala; miza; **īpašv.** Dzjia *uzv.*
荚果 jiáguǒ *bot.* pupas; *(ēdami)* pākšaugi
荚状云 jiázhuàngyún *met.* lēcveidīgi mākoņi

戛(戞) jiá **darb.** klusiņām klauvēt; **lietv.** šķēps; pīķis; **onom.** tuk tuk!
戛然 jiárán **onom.** *rakst.* ❶ čīkstēšana; čīkstēt; ❷ šņirkstoņa; šņirkstēšana

铗(鋏) jiá **lietv.** ❶ knaibles; skrūvspīles; spaile; ❷ šķēps; ❸ zobena rokturis

颊(頰) jiá **lietv.** *anat.*vaigs; vaiga kauls; žoklis
颊囊 jiánáng *zool.* vaigu maisiņi

蛱(蛺) jiá **sast.**
蛱蝶 jiádié *zool.* nātru taurenis *(Vanessa xanthomelas)*

甲 jiǎ **lietv.** ❶ jia *(10 zīmju cikla 1. zīme; tiek lietota: pirmā; galvenā; dekādes sākuma; jautājumu uzskaitījuma 1. punkta nozīmēs)*; ❷ bruņas; bruņutērps; ❸ nags; *(putna vai zvēra)* nags; ❹ čaula; ❺ nenoteiktas personas vai lietas apzīmējums, piem., persona A, punkts A u.c.; ❻ *vēst. (civilās pašpārvaldes kopatbildības sistēmas)* baodzja vienība *(kas ietver 10 zemnieku ģimenes)*; **sk.** pirmais; **darb.** ieņemt pirmo vietu; **īpašv.** Dzja *uzv.*
甲板 jiǎbǎn *jūrn.* kuģa augšējais klājs
甲苯 jiǎběn *ķīm.* toluols
甲虫 jiǎchóng vabole
甲醇 jiǎchún *ķīm.* metilspirts
甲酚 jiǎfēn *ķīm.* krezols; krezolskābe; krezolspirts
甲骨文 jiǎgǔwén hieroglifu uzraksti uz kauliem un bruņurupuču bruņām *(Šan dinastija periodā XVI–XI gs. p. m. ē.)*
甲壳 jiǎqiào *(dzīvnieka)* bruņas
甲壳动物 jiǎqiào dòngwù *zool.* vēžveidīgie
甲壳纲 jiǎqiàogāng *zool.* vēžveidīgie
甲醛 jiǎquán *ķīm.* formaldehīds
甲醛水 jiǎquánshuǐ *ķīm.* formalīns
甲酸 jiǎsuān *ķīm.* skudrskābe
甲烷 jiǎwán *ķīm.* metāns; purva *(raktuvju)* gāze
甲鱼 jiǎyú *zool.* *(Ķīnā plaši izplatīts mīkstbruņas bruņurupucis)* Ķīnas amida *(dēvēts arī par Tālo Austrumu bruņurupuci) (dz. Trionychidae)*
甲长 jiǎzhǎng *vēst.* jia *(10 ģimeņu kopas)* vecākais
甲种粒子 jiǎzhǒng lìzǐ *fiz.* alfa daļiņas
甲种射线 jiǎzhǒng shèxiàn *fiz.* alfa stari
甲种维生素 jiǎzhǒng wéishēngsù *farm.* A vitamīns

甲胄 jiǎzhòu *rakst.* bruņas; bruņutērps
甲状旁腺 jiǎzhuàng pángxiàn *anat.* epitēlijķermenīši
甲状软骨 jiǎzhuàng ruǎngǔ *anat.* vairoga skrimslis
甲状腺 jiǎzhuàngxiàn *anat.* vairogdziedzeris
甲状腺素 jiǎzhuàngxiànsù *fiziol.* tiroksīns
甲状腺炎 jiǎzhuàngxiànyán *med.* tiroidīts; tiroadenīts
甲状腺肿 jiǎzhuàngxiànzhǒng *med.* kākslis
甲子 jiǎzǐ ❶ *(cilvēka)* sešdesmitgade; ❷ sešdesmitgadīgais cikls
甲紫 jiǎzǐ *ķīm., farm.* metilvioletais

岬 jiǎ **lietv.** ❶ kalna pakāje; ❷ šaura kalnu pāreja; ❸ zemesrags; krasta klints
岬角 jiǎjiǎo *ģeogr. (zemes)* rags

胛 jiǎ **lietv.** *anat.* vieta starp *(plecu)* lāpstiņām
胛骨 jiǎgǔ *anat. (pleca)* lāpstiņa

钾(鉀) jiǎ **lietv.** *ķīm.* kālijs (K)
钾玻璃 jiǎbō·li kālija stikls
钾肥 jiǎféi *lauks.* kālija mēslojums

假 jiǎ/jià **īp.** ❶ mākslīgs; neīsts; fiktīvs; viltots; ❷ melīgs; nepatiess; liekuļots; ❸ pagaidu; nosacīts; ❹ pseido- ; ❺ vienīgais; tikai viens; **darb.** ❶ izlikties; simulēt; ❷ aizņemties *(naudu u.c.)*; ņemt *(kredītu)*; būt parādā; ❸ izmantot; izmantot *(kāda starpniecību)*; izmantot *(mirkli, gadījumu u.c.)*; griezties pie; ❹ dot; dāvāt; **saik.** ❶ ar noteiktu ieganstu; ❷ ja; **īpašv.** Dzjia *uzv.*
假扮 jiǎbàn ❶ maskēties; maskēšanās; ❷ būt nodomājušam
假充 jiǎchōng ❶ izlikties; ❷ zem... maskas
假道 jiǎdào ❶ braukt caur citas valsts teritoriju; ❷ aizņemties; griezties pēc palīdzības; vadīt *(ar kāda starpniecību)*
假道学 jiǎdàoxué ❶ cilvēks, kas slēpjas zem cēlsirdīgā maskas; ❷ liekulība; liekulis; farizejs
假定 jiǎdìng ❶ pieņēmums; pieņemt; ❷ pieļaut; pieļaujams; ❸ hipotēze
假定式 jiǎdìngshì *lingv.* vēlējuma izteiksme
假动作 jiǎdòngzuò *sp.* māņu kustības
假发 jiǎfà parūka; liekie mati
假分数 jiǎfēnshù *mat.* nepareizie daļskaitļi
假根 jiǎgēn *bot.* rizoīds
假公济私 jiǎgōng-jìsī dienesta stāvokļa izmantošana savtīgos nolūkos *(piebāzt savas kabatas uz valsts kases rēķina)*
假果 jiǎguǒ *bot.* paauglis; neīstais auglis
假话 jiǎhuà meli; nepatiesība; divkosība
假借 jiǎjiè ❶ aizņemties; ņemt uz parāda; ❷ izmantot *(svešu vārdu savtīgos nolūkos)*; ❸ ar noteiktu ieganstu; ❹ būt augstsirdīgam; ❺ *lingv.* aizguvumi
假扣押 jiǎkòuyā *jur.* preventīvs īpašuma arests
假冒 jiǎmào ❶ falsificēt; falsificējums; ❷ stimulēt; stimulēšana
假寐 jiǎmèi ❶ *rakst.* gulēt neizģērbjoties; snaust; snaudiens; ❷ izlikties gulošam
假面具 jiǎmiànjù maska; maskēšanās
假名 jiǎmíng ❶ izdomāts vārds; pseidonīms; ❷ kana *(japāņu zilbju ābece)*; ❸ *bud.* tukšs vārds; laicīgās pasaules jēdziena nosaukums
假漆 jiǎqī mākslīga laka
假仁假义 jiǎrén-jiǎyì ❶ izlikties par cilvēcīgu *(humānu)* un taisnīgu; tēlota labestība un godīgums; ❷ liekulība; farizejiskums
假如 jiǎrú ❶ ja; gadījumā, ja; ❷ pieņemsim, ka
假嗓子 jiǎsǎng·zi *mūz.* falsets
假山 jiǎshān mākslīgi kalniņi un grotas *(parkā)*
假设 jiǎshè ❶ pieņēmums; pieņemt; ❷ hipotēze
假声 jiǎshēng *mūz.* falsets
假使 jiǎshǐ ❶ ja; ❷ gadījumā, ja; pieņemsim, ka
假释 jiǎshì *jur.* nosacīta pirmstermiņa atbrīvošana
假手 jiǎshǒu ❶ rokas protēze; ❷ ar *(kāda)* starpniecību
假说 jiǎshuō hipotēze
假死 jiǎsǐ *med.* šķietama nāve; ❷ *biol.* anabioze; ❸ izlikties par mirušu
假托 jiǎtuō ❶ atrunāties; atruna; ❷ falsificēt; ❸ ar *(kāda)* starpniecību
假想 jiǎxiǎng ❶ iedomātais; ❷ iztēle; ❸ pieņēmums; ❹ hipotēze
假想敌 jiǎxiǎngdí *milit.* iedomātais pretinieks
假象 jiǎxiàng ❶ nepatiess priekšstats; ❷ mānīga āriene; ❸ mānīgas parādības
假象牙 jiǎxiàngyá *sar.* celuloīds
假惺惺 jiǎxīngxīng ❶ liekulība; izlikšanās; ❷ farizejiskums; ❸ liekulīgas *(asaras)*
假须 jiǎxū neīstas ūsas; uzlīmētas ūsas
假牙 jiǎyá zoba protēze
假意 jiǎyì ❶ izlikšanās; lišķība; ❷ izlikties; lišķēt
假造 jiǎzào ❶ falsificēt *(dokumentus)*; ❷ falsificētu *(antikvāru priekšmetu izgatavošana)*; ❸ sadomāt; izdomāt; izdomājumi
假正经 jiǎzhèng·jing nepatiesa labestība
假执行 jiǎzhíxíng *jur.* iepriekšēja lēmuma izpildīšana
假植 jiǎzhí *lauks.* augu pierakšana
假装 jiǎzhuāng ❶ izlikties; izlikšanās; ❷ izdot sevi par; ❸ simulēt; simulēšana; ❹ tēlot *(muļķi, vājprātīgo u.c.)*

价(價) jià **lietv.** ❶ cena; vērtība; ekvivalents; ❷ *ķīm.* valence; **apst.** tā; tādā veidā ; gan šā, gan tā; tādējādi; līdz tādai pakāpei
价电子 jiàdiànzǐ *ķīm.* valentais elektrons
价格 jiàgé ❶ cena; ❷ *(iepirkšanas, vispārēji noteiktas u.c.)* cenas
价款 jiàkuǎn nauda *(par pērkamo preci)*
价廉物美 jiàlián-wùměi cenas – mērenas, kvalitāte – teicama *(reklāmā)*

J

价码 jiàmǎ cena; tarifs

价目 jiàmù tirgus kurss; cena; tarifs

价目表 jiàmùbiǎo cenrādis; tarifs

价钱 jià·qian *sar.* zema cena; pieņemama cena

价值 jiàzhí ✪*ekon.* vērtība; vērtības *(likums, izmaiņas u.c.)*; ✪*pārn.* vērtība; nozīme

价值连城 jiàzhí-liánchéng maksā tik, cik maksā vairākas pilsētas *(ļoti dārgi; dārgāk par zeltu)*

价值论 jiàzhílùn *ekon.* vērtības teorija

驾(駕) jià **darb.** ✪iejūgt *(zirgu u.c.)*; ✪vadīt *(pajūgu; automobili)*; ✪vest; vilkt; ✪pilotēt *(lidmašīnu)*; ✪braukt *(ar laivu)*; ✪kontrolēt; ✪pastiprināt; palielināt; **lietv.** ✪pajūgs; ekipāža; ✪*vēst.* visaugstākais *(imperatora)* izbraukums; ✪baļķi; kokmateriāli; **īpašv.** Dzjia *uzv.*

驾临 jiàlín *piekl. rakst.* Jūsu apmeklējums

驾凌 jiàlíng pārspēt; pārsniegt

驾轻就熟 jiàqīng-jiùshú vieglā ekipāžā braukt pa pazīstamu ceļu *(darīt labi zināmu darbu)*

驾驶 jiàshǐ ✪vadīt automobili; ✪vadīt lidmašīnu

驾驶盘 jiàshǐpán stūre; stūresrats

驾驶术 jiàshǐshù ✪vadīšanas tehnika; ✪*av.* pilotēšanas tehnika

驾驶员 jiàshǐyuán ✪*(auto, tanka u.c.)* vadītājs; ✪šoferis; ✪*jūrn.* stūresvīrs uz kuģa; stūrmanis

驾御 jiàyù ✪vadīt *(pajūgu)*; ✪kontrolēt; pārvaldīt

驾辕 jiàyuán iejūgs; aizjūgs

架 jià **lietv.** ✪plaukts; sastatņu plaukts; ✪balsts; statīvs; pārliktnis; karkass; stalažas; ✪kautiņš; ✪drēbju pakaramais; ✪*tehn.* statne; rāmis; ✪tilta, arkas, dzelzceļa *(posms)* ; **darb.** ✪atbalstīt; pieturēt; pacelt; ✪balstīties *(uz kruķiem)*; ✪balstīt aiz padusēm *(ievainoto)*; ✪būvēt *(tiltu u.c.)*; ✪*sp.* atsist bumbu; ✪izturēt; izciest; ✪nolaupīt; aizvest ar varu; **pr.** izmantojot; pielietojot; ar palīdzību; **skait.** *ložmetējiem, motoriem, lidmašīnām u.c. priekšmetiem, kas aprīkoti ar rāmi, vai nesošo konstrukciju*

架次 jiàcì *av. (dienas vai mēneša)* avioreisu skaits

架空 jiàkōng ✪iekārts; gaisa; *(piekaru)* ceļš; ✪nepamatots; fantastisks

架空线 jiàkōngxiàn *el.* gaisa līnija

架设 jiàshè ✪būvēt tiltu; ✪uzstādīt *(stalažas, antenu u.c.)*

架势 jià·shi ✪*sar.* stāja; paņēmiens; ✪*sp.* cīņas stāja; ✪*teātr.* skatuves mākslinieka poza

架子 jià·zi ✪paliktnis; statīvs; rāmis; plaukts; ✪karkass; ✪ambīcijas; uzpūtība, augstprātība; ✪kauties; iesaistīties kautiņā

假 jià/jiǎ **lietv.** ✪atvaļinājums; ✪brīvdienas; ✪pagaidu atbrīvošana no darba

假期 jiàqī atvaļinājuma ilgums

假日 jiàrì brīvdiena; izejamā diena; svētku diena

假条 jiàtiáo atvaļinājuma iesniegums

嫁 jià **darb.** ✪iziet pie vīra; apprecēties;✪būt precētai; ✪izdot pie vīra; ✪pārcelties uz; apmesties; ✪uzgāzt *(vainu citam)*; pārlikt atbildību *(uz cita pleciem)*

嫁鸡随鸡,嫁狗随狗 jià jī suí jī, jià gǒu suí gǒu vista vienmēr seko gailim, bet kuce – tēviņam *(sieva vienmēr seko vīram)*

嫁接 jiàjiē *bot.* ✪krustot augus; ✪pote; potēšana

嫁妆 jià·zhuang *(līgavas)* pūrs

稼 jià **darb.** sēt; apsēt; **lietv.** labība

稼穑 jiàsè *rakst.* zemkopība; zemkopja darbs

jian

戋(戔) jiān **sast.**

戋戋 jiānjiān *rakst.* niecīgs *(daudzums)*; ļoti maz

尖 jiān **īp.** ✪ass; asa *(redze, dzirde u.c.)*; noasināts; uzasināts; ✪griezīga *(skaņa)*; smalka *(dzirde)*; ✪spiedzīgs; ✪smails; dzēlīgs;✪lokans; **lietv.** ✪smaile; *(adatas, stūpas)* smaile; galiņš; virsotne; ✪apstāšanās ceļā *(pārgājienā)*; atpūta; ✪*(naža)* asmens

尖兵 jiānbīng ✪*milit.* priekšpulks; ✪*(darba)* triecien-nieks

尖刀 jiāndāo ✪duncis; kinžals; ✪*milit.* trieciena rota

尖端 jiānduān ✪*(šķēpa)* smaile; ✪*(kalna)* virsotne, smaile; ✪vadoša *(zinātnes sfēra)*

尖刻 jiānkè asa *(valoda, mēle)*

尖利 jiānlì spalgs *(kliedziens)*

尖劈 jiānpī *met.* barometra augšējā iedaļa

尖锐 jiānruì ✪ass *(nazis, īlens u.c.)*; ✪ass *(prāts, skats u.c.)*; ✪asa *(skaņa, kritika u.c.)*

尖锐化 jiānruìhuà saasināties *(par situāciju u.c.)*

尖酸 jiānsuān ✪asa, indīga *(mēle, valoda)*; ass *(izsmiekls)*; ✪sarkasms

尖头蝗 jiāntóuhuáng *zool.* ķīļgalvainie siseņi *(Locusta sp.)*

尖子 jiān·zi ✪*(adatas, stūpas)* smaile; ✪sava amata pratējs; īsts lietpratējs

尖嘴薄舌 jiānzuǐ-bóshé asa mēle; asa *(indīga)* valoda

奸(姦) jiān **īp.** ✪ļauns; viltīgi ļauns; ✪nodevīgs; divkosīgs; ✪patmīlīgs; egoistisks; **lietv.** ✪nelietība; viltība; nodevība; *(dzimtenes)* nodevējs; ✪laulības pārkāpšana; izvirtība; netiklība

奸臣 jiānchén *vēst.* nodevējs *(par galminieku,*

lielmani, oficiālu personu)

奸宄 jiānguǐ ❶ *rakst.* nodevēji un ienaidnieki; ❷ iekšējie un ārējie ienaidnieki; ❸ draņķis; nelietis

奸猾 jiānhuá ļauni viltīgs; nodevīgs; divkosīgs

奸计 jiānjì ❶ viltīgs *(nodevīgs)* plāns; ❷ intriga

奸佞 jiānnìng ❶ ļauni viltīgs un glaimīgs; ❷ viltīgs nodevējs *(liškis)*

奸人 jiānrén nelietis; krāpnieks

奸商 jiānshāng spekulants; marodieris *(īpaši par spekulantiem, kas tirgo ienaidnieka tirgoņu preces)*

奸污 jiānwū ❶ apkaunot, laupīt godu *(sievietei)*; ❷ pavest; pavešana

奸细 jiān·xi spiegs; aģents; provokators

奸险 jiānxiǎn ❶ ļauni viltīgs; ❷ dzēlīgs; ņirdzīgs

奸笑 jiānxiào ļauni iesmieties; ņirdzīgs smaids

奸邪 jiānxié *rakst.* viltīgs un ļauns *(cilvēks)*; divkosība

奸雄 jiānxióng varaskārs intrigants; avantūrists; karjerists

奸淫 jiānyín ❶ netiklība; nodarboties ar izvirtību; ❷ izvarot; laupīt godu; pavest

奸淫掳掠 jiānyín-lǔlüè nodarboties ar izvarošanu un laupīšanu

奸贼 jiānzéi nodevējs; jūdass

奸诈 jiānzhà viltīgs; ļauni viltīgs; nodevīgs

间(間、閒)

jiān/jiàn **lietv.** ❶ laiks; laika nogrieznis; ❷ izdevīgs *(ērts)* gadījums; ❸ intervāls; sprauga; atstarpe; ❹ istaba; **pr.** ❶ *(vietas postpozīcija)* starp *(valstīm, tautām u.c.)*; ❷ *(laika postpozīcija)* starp *(pulksten diviem un četriem u.c.)*; ❸ attālums; distance; ❹ telpa; darba telpa; istaba; **darb.** ietilpt; ievietot; **skait.** *istabām*; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

间不容发 jiānbùróngfà spraugā pat matam nav vietas Δ *(ļoti cieši; cieši kopā; pavisam klāt)*

间架 jiānjià ❶ mājas karkass; ❷ *lit.* sacerējuma struktūra; ❸ *dial.* izgāzties; izblamēties

间脑 jiānnǎo *anat.* vidussmadzenes

间奏曲 jiānzòuqǔ *mūz.* intermeco

歼(殲)

jiān **darb.** iznīcināt *(pretinieka dzīvo spēku)*; izkaut; iznīdēt

歼击机 jiānjījī *milit. (lidmašīna)* iznīcinātājs

歼灭 jiānmiè iznīcināt *(ienaidnieku)*

歼灭性 jiānmièxìng iznīcinošs; iznīcinošs *(spēks)*; iznīcinošie *(kari)*

歼灭战 jiānmièzhàn *milit.* karš *(kauja)* uz *(pretinieka dzīvā spēka)* iznīcināšanu

坚(堅)

jiān **īp.** ❶ stingrs; stiprs *(ledus)*; izturīgs; drošs; blīvs; ❷ neatlaidīgs; izlēmīgs *(cilvēks)*; uzstājīgs; stingrs; stingra *(pārliecība)*; **lietv.** ❶ *vēst.* bruņas; bruņutērps; ❷ nocietinājums; cietoksnis; ❸ labākā ekipāža; **darb.** ❶ sacietēt; ❷ nostiprināties; pastiprināties; ❸ nostiprināt; pastiprināt; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

坚壁 jiānbì ❶ stiprs, izturīgs pilsētas mūris; ❷ *dial.* slēpties *(no ienaidnieka)* aiz pilsētas mūra; slēpt *(no ienaidnieka)*

坚壁清野 jiānbì-qīngyě ❶ stiprināt pilsētas mūri un pārvērst postažā piepilsētas laukus *(slēpties aiz mūra no ienaidnieka un nopostīt apkārtnes laukus)*; ❷ *pārn.* boikotēt

坚持 jiānchí ❶ aizstāvēt *(savus uzskatus, principus, partijas līniju u.c.)*; ❷ būt principiālam; ❸ spītēties; spītēt

坚持不懈 jiānchí-bùxiè stingrs un konsekvents; neatlaidīgi; konsekventi

坚定 jiāndìng ❶ stingra *(nostāja; politiskā orientācija u.c.)*; ❷ stiprināt; stiprināšana

坚定不移 jiāndìng-bùyí ❶ nesatricināms; ❷ stingrs un nemainīgs

坚固 jiāngù ❶ izturīgs *(tilts; automobilis u.c.)*; ❷ stingrs *(pamats u.c.)*

坚果 jiānguǒ *bot.* rieksts

坚决 jiānjué ❶ izlēmīgs; izlēmīgums; ❷ stingrs; kategorisks; kategoriski *(atteikties, atbalstīt, protestēt u.c.)*

坚苦 jiānkǔ uzstājīgs; izturīgs; stoisks un nenogurdināms

坚苦卓绝 jiānkǔ-zhuójué ❶ ārkārtīgs *(apbrīnojams, neparasts)* stoicisms; ❷ uzstājīga un stingra pārliecība

坚强 jiānqiáng ❶ stingra *(griba)*; stingrs *(raksturs)*; ❷ stiprināt; stiprināšana

坚忍 jiānrěn stoisks; nesatricināms

坚忍不拔 jiānrěn-bùbá stingri turēties; stingrs; nesalaužams; nesatricināms

坚韧 jiānrèn stingrs un elastīgs; ciets un elastīgs

坚如磐石 jiānrúpánshí nesatricināms kā klints

坚实 jiānshí stingrs un izturīgs

坚守 jiānshǒu ❶ *milit.* ar visiem spēkiem aizstāvēt *(ieņemamās pozīcijas)*; ❷ stāvēt uz dzīvību un nāvi

坚信 jiānxìn ❶ stingri pārliecināts; ❷ stingri ticēt

坚毅 jiānyì ❶ spēcīgs; ❷ izlēmīgs; izlēmība; ❸ neatlaidīgs

坚硬 jiānyìng stingrs; stiprs; tēraudciets

坚贞 jiānzhēn ❶ nevainojams godīgums; neapgāžama principialitāte; ❷ augsti morāles principi

肩

jiān **lietv.** plecs; **darb.** ❶ nest uz pleciem; pārnest; ❷ tikt galā ar *(smagu)* darbu; ❸ uzņemties *(pienākumus, atbildību u.c.)*; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

肩膀 jiānbǎng ❶ plecs; pleci; ❷ drosme; risks

肩膀儿硬 jiānbǎngryìng nebaidīties no atbildības *(vīrišķīgi uzņemties atbildību)*

肩负 jiānfù nest uz pleciem

肩胛 jiānjiǎ ❶ *anat.* lāpstiņa; ❷ plecs; pleci

J

肩胛骨 jiānjiǎgǔ *anat.* plecu lāpstiņa
肩摩毂击 jiānmó-gǔjī plecs uzgrūžas plecam un pajūgu asis ķeras viena aiz otras *(tāda drūzma, ka tikt cauri nav iespējams; neiedomājams juceklis un kņada)*
肩窝 jiānwō *anat.* plecu bedrīte
肩章 jiānzhāng *milit.* uzpleči; epoletes

艰(艱) jiān **īp.** ✪ grūts; apgrūtinošs; smags; mokošs; ✪ ļauns; ļauni viltīgs; **lietv.** ✪ grūtības; grūtums; nasta; rūpes; ✪ sarūgtinājums; bēdas; ✪ bēda; nelaime; ✪ sēras par mirušajiem vecākiem; **darb.** uzskatīt par grūtu; domāt kā par apgrūtinājumu; ✪ ar grūtībām panākt; ✪ izjust, ka *(kaut kā)* nepietiek
艰巨 jiānjù ✪ ļoti apgrūtinošs; ✪ smags, grūts *(uzdevums)*; titānisks
艰苦 jiānkǔ ✪ smagi *(apstākļi)*; ✪ pieticīga *(dzīve)*; ✪ centīgi un pašaizliedzīgi *(strādāt)*; ✪ *(cīnīties)* galēji smagos apstākļos; ✪ nelaimīgs; ciešanu pilns
艰难 jiānnán ✪ smags; grūts; apgrūtinošs; ✪ grūtības un likstas
艰涩 jiānsè sarežģīta, grūti lasāma *(valoda)*; maz saprotams, smagnējs *(stils)*
艰深 jiānshēn grūti izprotams *(sacerējums; literatūras stils; filozofiska mācība)*
艰危 jiānwēi grūts un bīstams; posta pilns stāvoklis
艰险 jiānxiǎn grūtības un briemas
艰辛 jiānxīn ✪ likstas un nedienas; ✪ smags; mokošs

兼 jiān **īp.** ✪ vienlaicīgi ieņemamais *(amats)*; apvienojamais *(amats)*; ✪ dubults; divkāršs; **apst.** ✪ vienlaicīgi; paralēli; kopā ar; ✪ tāpat kā; līdzīgi *(kaut kam)*; ✪ *(amatu)* apvienošanas kārtībā; ✪ divkārt; pēc kārtas; gan viens, gan otrs; **darb.** savienot, apvienot *(vairākus darbus)*; ✪ pievienot; sagrābt; ✪ notvert; noķert; ✪ noplicināt; izsmelt; izmantot līdz galam; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
兼备 jiānbèi ✪ apvienoties; *(viņā)* apvienojas *(labestība un talants)*; ✪ piemist; *(viņam)* piemīt *(gan vienas, gan citas īpašības)*
兼并 jiānbìng *rakst.* pievienot; anektēt *(svešas teritorijas)*
兼差 jiānchāi *novec.* strādāt darbu apvienošanas kārtībā; apvienot divus amatus
兼程 jiānchéng veikt divkāršus pārgājienus; paātrināts pārgājiens
兼顾 jiāngù ņemt vērā gan vienu, gan otru; neizlaist no redzes loka ne vienu, ne otru
兼课 jiānkè darba apvienošanas kārtā strādāt pedagoga darbu
兼任 jiānrèn ✪ apvienot amatus; ✪ ieņemt amatu apvienošanas kārtībā; ✪ darbu apvienošanas kārtībā strādājošs darbinieks
兼收并蓄 jiānshōu-bìngxù ✪ ņemt visu neškirojot; ✪ apvienot; apvienošana; ✪ visu aptverošs
兼祧 jiāntiāo ✪ *novec.* veikt divkāršu upurēšanu *(vienlaicīgi uz diviem senču altāriem; piem., mātes un tēva)*; ✪ būt divu dzimtas zaru mantiniekam un turpinātājam; divu dzimtas zaru mantinieks
兼之 jiānzhī *rakst.* bez tam; turklāt; piedevām; pie tam
兼职 jiānzhí ✪ darbu un pienākumu apvienošana; ✪ apvienošanas kārtībā ieņemamais amats

监(監) jiān **darb.** ✪ skatīties no augšas *(labvēlīgi vai pētoši)*; ✪ uzraudzīt; ✪ *(slepeni)* izsekot; ✪ kontrolēt; inspicēt; ✪ vadīt; ✪ novērot *(pretinieku)*; ✪ skatīties *(spogulī)*; **lietv.** ✪ *novec.* uzraugs; ✪ inspektors; cenzors; ✪ pārzinis; pārvaldnieks; ✪ *(valsts; apgabala)* valdnieks; ✪ *novec.* mācību iestāde; ✪ *novec. (imperatora galma)* einuhs; ✪ cietuma ieslodzījums; cietums; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
监察 jiānchá ✪ kontrolēt; uzraudzīt; revidēt; ✪ kontrole; revīzija
监场 jiānchǎng sekot kārtībai eksāmena laikā; *(eksāmena)* uzraugs
监督 jiāndū ✪ kontrolēt; uzraudzīt; sekot; ✪ kontrole; uzraudzība; ✪ *(sabiedriskā, tehniskā u.c.)* kontrole; ✪ inspektors; *(muitas)* kontrolieris; ✪ *vēst. (skolas)* direktors
监犯 jiānfàn ieslodzītais; arestants; cietumnieks
监工 jiāngōng ✪ kontrolēt darba gaitu *(darbu veikšanu)*; ✪ uzraugs; desmitnieks
监管 jiānguǎn ✪ turēt apcietinājumā *(līdz tiesas spriedumam)*; ✪ *(muitas)* apskate
监护 jiānhù *jur.* aizbildniecība; veikt aizbildņa pienākumus
监护人 jiānhùrén *jur.* aizbildnis
监禁 jiānjìn ✪ apcietināt; iesēdināt cietumā; ieslodzījums; ✪ veikt uzraudzību; uzraudzība
监考 jiānkǎo ✪ sekot kārtībai eksāmena laikā; ✪ veikt eksāmenu inspektora pienākumus
监牢 jiānláo *sar.* cietums
监视 jiānshì ✪ uzraudzīt; uzraudzīšana; ✪ *(slepeni)* sekot; ✪ novērot *(pretinieku)*
监视哨 jiānshìshào *milit.* novērošanas postenis *(punkts)*
监听 jiāntīng *(radio)* noklausīšanās; noklausīties
监听器 jiāntīngqì noklausīšanās aparatūra
监狱 jiānyù cietums
监制 jiānzhì ražot atrodoties *(kādas iestādes)* uzraudzībā; ražots atrodoties uzraudzībā

笺(箋、牋、椾) jiān **lietv.** ✪ vēstule; vēstuļu papīrs; ✪ vizītkarte; ✪ sarakste; korespondence; ✪ komentārs
笺注 jiānzhù *(sena teksta)* skaidrojums un komentārs

湔 jiān **darb.** ❶ mazgāt; nomazgāt; attīrīt; ❷ apšļākt; notriept; izslacīties
湔雪 jiānxuě *rakst.* ❶ nomazgāt *(nepelnītu)*apkaunojumu; ❷ atjaunot savu labo vārdu; attaisnoties

犍 jiān **lietv.** vērsis
犍牛 jiānniú darba vērsis

缄(緘、椷) jiān **darb.** ❶ sasiet; apsiet; ❷ aizzīmogot; cieši noslēgt; **lietv.** aploksne; paka; sūtījums; vēstule; vēstījums
缄口 jiānkǒu ❶ *rakst.* klusēt *(klusēt kā ūdeni mutē ieņēmušam)*; klusēšana; ❷ pavēlēt apklust *(turēt muti)*; aizbāzt muti
缄默 jiānmò *rakst.* apklust; klusēt

煎 jiān **darb.** ❶ cept *(verdošā eļļā zivi, gaļu u.c.)*; ❷ vārīt *(tēju, zāļu novārījumu u.c.)*; ❸ tvaicēt; iztvaicēt; ❹ apsusināt; apžāvēt; ❺ kausēt; ❻ iecukurot; ❼ mocīties; bēdāties; mocīt; **īp.** ❶ cepts; ❷ iecukurots; ❸ kausēts; **skait.** *(pirmajam, otrajam u. t. t.) zāļu novārījumiem*
煎熬 jiān'áo ❶ tvaicēt; apžāvēt; ❷ *pārn.* mocīties; ciest; ❸ mokas; ciešanas
煎饼 jiān·bing ❶ cepti plāceņi; pankūkas; ❷ sausie cepumi
煎锅 jiānguō panna; panniņa
煎剂 jiānjì novārījums; dekokts
煎透 jiāntòu cept; izcept; apcept

搛 jiān **darb.** *(ar ēdamajiem kociņiem)* paņemt *(ēdiena gabaliņu)*

缣(縑) jiān **lietv.** *rakst.* smalks zīda audums; zīds

鹣(鶼) jiān **lietv.** *mit.* pasakains putns ar vienu spārnu un vienu aci, kas var lidot tikai pārī
鹣鲽 jiāndié *rakst.* putns ar vienu spārnu un zivs ar vienu aci *(pēc leģendas dzīvo tikai pāros; nešķirams laulātais pāris)*

鲣(鰹) jiān **lietv.** *zool.* svītrainais tuncis; bonito; mazais tuncis *(Katsuwonus pelamis)*
鲣鸟 jiānniǎo *zool.* sultānvistiņa *(Sula sp.)*

拣(揀) jiǎn **darb.** ❶ izvēlēties; ❷ atlasīt; ❸ šķirot
拣选 jiǎnxuǎn ❶ izvēlēties; atlasīt; ❷ izvēle; atlase

柬 jiǎn **lietv.** vizītkarte; *(ielūguma; apsveikuma)* kartiņa **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
柬埔寨 Jiǎnpǔzhài Kambodža
柬埔寨人 jiǎnpǔzhàirén kambodžietis

茧(繭) jiǎn **lietv.** ❶ zīdtauriņa kokons; ❷ tulzna; *(sastrādāt rokas)* tulznās
茧绸 jiǎnchóu *tekstil.* *(zīda audums)* čičunča
茧子 jiǎn·zi tulznas

俭(儉) jiǎn **īp.** ❶ taupīgs; ekonomisks; ❷ pieticīgs; trūcīgs; nabags; ❸ vienkāršs, pieticīgs *(cilvēks)*; **lietv.** ❶ taupība; mērenība; ❷ neraža; trūkums; **darb.** taupīt; ekonomēt; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
俭朴 jiǎnpǔ ❶ vienkāršs un pieticīgs; ❷ mazprasīgs; taupīgs
俭省 jiǎnshěng ❶ taupīgs; ekonomisks; ❷ vienkāršs; mazprasīgs; ❸ taupīt

捡(撿) jiǎn **darb.** ❶ pacelt; atrast; ❷ vākt; savākt; lasīt *(žagarus)*; ❸ saņemt bērnu *(jaundzimušo)*; ❹ saņemt *(kaut ko)* nepieliekot pūles *(laimīgas sakritības sakarā)*
捡了芝麻丢了西瓜 jiǎn·le zhī·ma diū·le xī·gua ◊ pacēla sezama sēkliņu, bet pazaudēja arbūzu *(sīkmanība; sīkumainība)*
捡漏 jiǎnlòu salabot tekošu jumtu *(daļējs jumta remonts)*

笕(筧) jiǎn **lietv.** *(no bambusa darināta)* ūdensvada caurule

剪 jiǎn **lietv.** ❶ šķēres; dzirkles; ❷ *(kalēja)* knaibles; **darb.** ❶ griezt *(ar šķērēm)*; izgriezt *(no papīra)*; ❷ apgriezt *(matus)*; cirpt *(aitas u.c.)*; ❸ iecirst; iesist; ❹ iznīcināt; izkaut; likvidēt; ❺ sasiet rokas *(aiz muguras)* **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
剪报 jiǎnbào avīzes *(laikraksta)* izgriezums
剪裁 jiǎncái ❶ piegriezt *(kleitu)*; piegriezt no jauna; ❷ smalka *(zieda struktūra)*
剪彩 jiǎncǎi pārgriezt lentīti *(atklājot kādu objektu)*
剪除 jiǎnchú iznīcināt *(ļaunuma sakni)*; izskaust; izkaut
剪床 jiǎnchuáng *tehn.* mehāniskās šķēres
剪刀 jiǎndāo šķēres
剪刀差 jiǎndāochā *ekon.* cenu šķēres; cenu starpība
剪掉 jiǎndiào ❶ nogriezt; ❷ apgriezt *(matus)*
剪短 jiǎnduǎn ❶ nogriezt īsāku; ❷ apgriezt īsākus *(matus)*
剪断 jiǎnduàn pārgriezt *(auklu, stiepli)*
剪股颖 jiǎngǔyǐng *bot.* Matsumuras smilga *(Agrostis matsumurae)*
剪辑 jiǎnjí ❶ montāža; ❷ filmas montāža
剪接 jiǎnjiē *(kino)* montāža; montēt
剪径 jiǎnjìng nodarboties ar laupīšanu uz ceļiem
剪开 jiǎnkāi nogriezt *(vilnas audumu u.c.)*; pārgriezt; griezts; pārgriezts
剪力 jiǎnlì *fiz.* šķērsvirziena spēks; nobīdes spēks

剪票 jiǎnpiào kompostrēt biļetes
剪破 jiǎnpò izgriezt; izgriezums *(pogcaurumam)*
剪秋萝 jiǎnqiūluó *bot.* spulgnaglene *(Coronaria sp.)*
剪去 jiǎnqù ❶ nogriezt; ❷ apgriezt *(matus)*
剪碎 jiǎnsuì griezt; izgraizīt
剪贴 jiǎntiē ❶ materiālu izgriešana un ielīmēšana kartotēkā; ❷ aplikāciju griešana no krāsaina papīra
剪影 jiǎnyǐng ❶ siluets; silueta portrets; ❷ *(plāna)* uzmetums; skice
剪纸 jiǎnzhǐ no papīra izgriezts ornaments vai zīmējums

减(減) jiǎn **darb.** ❶ samazināt; samazināties; pazemināt; pazemināties; ❷ *mat.* atņemt; atskaitīt; ❸ izlaist; nolaist; izslēgt; ❹ bojāt; sabojāt; ❺ nosist; **apst.** samazināts; saīsināts; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
减产 jiǎnchǎn ❶ samazināt ražošanu *(ražošanas samazināšana)*; ❷ pazemināt ražību *(nelabvēlīgi ietekmēt ražību)*
减低 jiǎndī pazemināt; samazināt; pazemināšana
减法 jiǎnfǎ *mat.* atņemšana
减号 jiǎnhào *mat.* mīnusa zīme; atņemšanas zīme
减价 jiǎnjià pazemināt cenas *(cenu pazemināšana)*
减免 jiǎnmiǎn ❶ samazināt *(nodevas)*; ❷ atbrīvot *(no nodevām)*
减摩合金 jiǎnmó héjīn *metal.* babīts
减轻 jiǎnqīng ❶ atvieglot; atvieglošana; ❷ mīkstināt *(sodu, spriedumu u.c.)*; mīkstināšana; ❸ pavājināt; ❹ samazināt *(sodu, svaru, darba intensitāti u.c.)*
减弱 jiǎnruò ❶ pavājināt; pazemināt; ❷ pavājināšana; pazemināšana
减色 jiǎnsè ❶ zaudēt krāsu; izbalēt; ❷ zaudēt kvalitāti; sabojāties; ❸ kļūt bezkrāsainam *(par literāru tēlu, rakstu u.c.)*
减少 jiǎnshǎo ❶ pamazināt; saīsināt; ❷ redukcija
减数 jiǎnshù *mat.* mazinātājs
减税 jiǎnshuì samazināt nodevas
减速 jiǎnsù ❶ samazināt ātrumu; ❷ palēnināt
减速机 jiǎnsùjī *tehn.* reduktors
减速剂 jiǎnsùjì *fiz.* moderators; palēninoša viela
减速器 jiǎnsùqì *tehn.* reduktors
减缩 jiǎnsuō ❶ samazināt; samazināties; samazināt *(rūpniecību)*; ❷ *fiz. mat.* dekrements
减退 jiǎntuì nokristies *(par ūdens līmeni upē, par karstumu u.c.)*
减息 jiǎnxī samazināt aizdevuma procentus
减小 jiǎnxiǎo samazināt *(mērogus, apjomus u.c.)*
减薪 jiǎnxīn samazināt algu; algas samazināšana *(kalpotājiem)*
减刑 jiǎnxíng *jur.* mīkstināt *(atvieglināt)* sodu
减削 jiǎnxuē samazināt *(kaut ko)*; samazināšana
减员 jiǎnyuán *milit.* ❶ nepilns *(nodaļas u.c.)* sastāvs; ❷ dzīvā spēka zaudējumi
减震 jiǎnzhèn *tehn.* tricināšanas slāpēšana; amortizēšana
减震器 jiǎnzhènqì *tehn.* dempferis; amortizators; buferis
减租 jiǎnzū samazināt zemes nomas maksu

检(檢) jiǎn **darb.** ❶ pārbaudīt; izmeklēt; kontrolēt; inspicēt; ❷ apskatīt; uzraudzīt; ❸ pētīt; izpētīt; noskaidrot; ❹ salīdzināt; nolasīt; iedziļināties; ❺ aizzīmogot *(aploksni)*; ❻ ierobežot; apstādināt; apvaldīt; ❼ meklēt *(vārdnīcā hieroglifu)*; **lietv.** ❶ pētījums; analīze; apskate; ❷ etiķete; uzlīme; ❸ ierobežojums; noteikums; kārtība; norma; kontrole; ❹ paraugs; ❺ uzvedība; rīcība; ❻ šķīstība; nevainība; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*
检波 jiǎnbō *radioteh.* detektēt; pārveidot augstfrekvences svārstības
检波器 jiǎnbōqì *radioteh.* detektors
检查 jiǎnchá ❶ pārbaudīt *(darba kvalitāti, higiēnas stāvokli u.c.)*; ❷ *(medicīnas, muitas u.c.)* pārbaude; ❸ apskatīt; revidēt; kontrolēt; cenzēt; ❹ apskate; revīzija; kontrole; cenzūra; ❺ paškritika
检查员 jiǎncháyuán inspektors; pārbaudītājs; kontrolieris; cenzors
检查站 jiǎncházhàn robežas kontrolpunkts
检察 jiǎnchá ❶ valsts uzraudzības funkcijas; ❷ *jur.* veikt izmeklēšanu; *(prokurora)* uzraudzība; ❸ inspicēt; revidēt; cenzēt; ❹ *milit.* analizēt, iztirzāt *(taktisko uzdevumu)*
检察员 jiǎncháyuán ❶ *jur.* izmeklētājs; prokurors; ❷ *(pasta)* cenzors
检察院 jiǎncháyuàn *jur.* prokuratūra
检点 jiǎndiǎn ❶ pārbaudīt *(pēc saraksta)*; pārbaude; ❷ *vēst.* pārbaudītājs, *(kas atbild par imperatora apsardzi un pils sardzi)*; ❸ savest kārtībā; ❹ apvaldīts; izturēts; taktisks; uzmanīgs; rūpīgs
检举 jiǎnjǔ ❶ atmaskot *(noziedzīgu rīcību)*; atmaskošana; ❷ pašam ziņot par pielaistajām dienesta kļūmēm; ❸ pārbaudīt *(no apakšas)*
检举人 jiǎnjǔrén atmaskotājs
检举箱 jiǎnjǔxiāng atmaskojošām vēstulēm domāta kastīte
检举信 jiǎnjǔxìn atmaskojoša vēstule
检流计 jiǎnliújì *el.* galvanometrs
检录 jiǎnlù *sp.* sacensību protokolēšana
检录员 jiǎnlùyuán *sp.* sacensību protokolētājs
检视 jiǎnshì ❶ pārbaudīt; izskatīt; noteikt; ❷ veikt *(līķa)* apskati
检讨 jiǎntǎo *(ideoloģiskas parādības un priekšstati kultūras revolūcijas periodā 1966.–1976. g.g.)* paškritika; tikt skaidrībā par paša pielaistajām kļūdām
检讨会 jiǎntǎohuì *(kultūras revolūcijas periodā)* paškritikai veltīta sapulce
检讨书 jiǎntǎoshū *(kultūras revolūcijas periodā)* rakstveida paškritika
检修 jiǎnxiū ❶ pārbaudīt; salīdzināt *(ar oriģinālu)*;

❸ *(pulksteņa, automobiļa u.c.)* apskate un remonts

检验 jiǎnyàn ❶ pārbaudīt; *(produkcijas kvalitātes, autodetaļu, izolācijas)* pārbaude; ❷ kontrolēt; kontrole

检验器 jiǎnyànqì *tehn.* detektors

检验员 jiǎnyànyuán kontrolieris; pārbaudītājs; inspektors

检疫 jiǎnyì *med.* karantīna

检疫站 jiǎnyìzhàn *med.* karantīnas punkts

检疫证 jiǎnyìzhèng *med.* karantīnas apliecība

检阅 jiǎnyuè ❶ *milit.* apskatīt; veikt apskati; parāde; skate; ❷ inspicēt; cenzēt

检字表 jiǎnzìbiǎo *(vārdnīcas)* hieroglifu meklēšanas tabula *(vārdnīcas hieroglifu indekss)*

检字法 jiǎnzìfǎ hieroglifu izvietojuma paņēmiens *(tabulā; vārdnīcā)*; hieroglifu izvietojuma sistēma vārdnīcā

趼(繭) jiǎn **lietv.** tulzna

趼子 jiǎn·zi tulzna; tulznas

睑(瞼) jiǎn **lietv.** *anat. (acu)* plakstiņš

锏(鐧) jiǎn **lietv.** *vēst. milit. (senlaicīgs aukstais ierocis: nūja, ar ķēdē piesietu četru šķautņu metāla lodi)*

简(簡) jiǎn **īp.** ❶ vienkāršs; vienkāršots; īss; ❷ paviršs; **darb.** ❶ vienkāršot; saīsināt; atvieglot; ❷ atlasīt; izmeklēt; ❸ izpētīt; apskatīt; pārbaudīt; inspicēt; ❹ ignorēt; nerēķināties *(ar kaut ko)*; attiekties augstprātīgi; **lietv.** ❶ senatnē rakstīšanai izmantojamās bambusa plāksnītes; ❷ vēstule; zīmīte; **apst.** ❶ īsumā; ❷ nevērīgi; kā pagadās; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

简报 jiǎnbào biļetens; *(informācijas)* biļetens

简编 jiǎnbiān ❶ saīsināts izdevums; ❷ saīsināts *(literatūras)* kurss

简便 jiǎnbiàn ❶ vienkāršs un ērts; ❷ atvieglināts

简称 jiǎnchēng saīsināts *(ĶTR provinces vai pilsētas nosaukums)*

简单 jiǎndān ❶ vienkāršs; vienkāršots; saīsināts; ❷ primitīvs *(parasts)*; vienkārši, primitīvi *(darba rīki)*; ❸ koncentrēts *(izklāsts)*

简单化 jiǎndānhuà vienkāršot; vienkāršošana; pārlieka vienkāršošana

简单句 jiǎndānjù *lingv.* vienkāršs teikums

简短 jiǎnduǎn īss; īsa *(saruna)*; saīsināts; lakonisks; īsumā

简分数 jiǎnfēnshù *mat.* vienkāršais daļskaitlis

简化 jiǎnhuà vienkāršot *(formalitātes, tehnoloģiju u.c.)*; vienkāršošana

简洁 jiǎnjié ❶ tīrs; godīgs; nesavtīgs; ❷ skaidri saprotams *(stils, izteiksmes veids u.c.)*; lakonisks

简捷 jiǎnjié ❶ kategorisks; īss un kategorisks; ❷ taisnums; tiešums; *(runāt)* tieši

简括 jiǎnkuò ❶ rezumēt; summēt; rezumējums; ❷ īsumā; kopējos vilcienos

简练 jiǎnliàn ❶ vienkāršs un saturīgs; konkrēts; ❷ īsi un skaidri; īsi un lakoniski; ❸ atlasīt un apmācīt *(kadrus)*

简陋 jiǎnlòu ❶ slikts; zemisks; pretīgs; ❷ rupjš; zemas kvalitātes; ❸ primitīvs *(mājoklis, aprīkojums u.c.)*; ❹ nabadzīgs

简略 jiǎnlüè ❶ īss; saīsināts; koncentrēts *(izklāsts, saturs u.c.)*; ❷ rezumējums; īss apskats; ❸ nevērīgs; uz ātru roku

简慢 jiǎnmàn ❶ slinkot; nepaklausīgs; ❷ neuzmanīgs *(attiecībā pret ciemiņu)*; netaktisks; nepieklājīgs

简明 jiǎnmíng ❶ īss; elementārs; ❷ *(runāt)* īsi un skaidri; strikta izteiksme

简谱 jiǎnpǔ *mūz.* vienkāršotās ķīniešu notis *(kurās nošu zīmes fiksētas ar arābu cipariem)*

简体字 jiǎntǐzì *lingv.* vienkāršotie hieroglifi

简图 jiǎntú vienkāršota shēma; shematisks rasējums

简写 jiǎnxiě vienkāršots pieraksts; abreviatūra

简要 jiǎnyào rezumējums; īss apskats; blīvs izklāsts

简易 jiǎnyì vienkāršs un viegls *(vienkāršots paņēmiens, metode)*

简则 jiǎnzé īsi *(vispārēja rakstura)* noteikumi

简札 jiǎnzhá *rakst.* vēstule; zīmīte

简章 jiǎnzhāng ❶ īsi noteikumi; ❷ reglaments

简直 jiǎnzhí vienkārši; gluži vienkārši; runājot pavisam vienkārši

碱(鹼、堿) jiǎn **lietv.** ❶ *ķīm.* sārms; ❷ soda; **darb.** ❶ pārklāties ar sārma vai sāls plankumiem

碱地 jiǎndì solončaks; sāļaina augsne

碱化 jiǎnhuà *ķīm.* alkalizācija

碱金属 jiǎnjīnshǔ *ķīm.* alkāliskie metāli

碱式盐 jiǎnshìyán *ķīm.* pamatsāls

碱土 jiǎntǔ ❶ sārmaina augsne; ❷ sālsaugsne

碱土金属 jiǎntǔ jīnshǔ *ķīm.* sārmzemju metāli

碱性 jiǎnxìng *ķīm.* sārmains; alkālisks

见(見) jiàn **darb.** ❶ redzēt; būt redzīgam; uztvert ar redzi; ❷ noskaidroties; kļūt skaidram *(saprotamam)*; ❸ tikties; ierasties audiencē; ❹ pieņemt audiencē; ❺ ciest; izturēt; ❻ dzirdēt; just; sajust ar maņu orgāniem; ❼ domāt par; apdomāt; iedziļināties; ❽ zināt; ❾ *dial.* cerēt; iedomāties; **palīgv.** darbības vārda pasīvo formu veidošanai, piem., tikt ievainotam; būt saprastam u.c.; **lietv.** uzskats; viedoklis; ❶ zināšanas; erudīcija; tālredzība; **vietn.** katrs; jebkurš; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

见报 jiànbào nopublicēt, ievietot laikrakstā; parādīties laikrakstā

见不得 jiàn·bu·de ❶ nespēt izturēt *(spilgtu gaismu u.c.)*; ❷ nespēt *(būt vienaldzīgam pret naudu)*;

J

✪nedrīkst rādīt *(kaut ko slepenu, neglītu, necienīgu)*; ✪kauns rādīties cilvēkos *(kauns citiem acīs skatīties)*

见长 jiàncháng *(ar kaut ko)* īpaši izcelties; būt īpaši talantīgam *(kādā jomā)*

见称 jiànchēng kļūt slavenam *(rakstniecībā, sportā u.c.)*

见得 jiàn·de ✪redzams; saprotams; var noprast; ✪likties; šķist *(parasti aiz nolieguma)*

见地 jiàndì viedoklis; uzskats; domas; prāts; tālredzība

见多识广 jiànduō-shíguǎng daudz ko pieredzēt un daudz ko izprast *(iegūt lielu pieredzi un plašas zināšanas; daudz pieredzējis, zinošs cilvēks)*

见方 jiànfāng kvadrāt- *(metrs, centimetrs u.c.)*

见风转舵 jiànfēng-zhuǎnduò stūri griezt atkarībā no vēja virziena *(turēties pa vējam; just, no kurienes vējš pūš; rīkoties no konjunktūras apsvērumiem; lavierēt)*

见怪 jiànguài ✪apvainoties; saņemt pārmetumus; ✪brīnīties

见鬼 jiànguǐ ✪ieraudzīt spoku; ✪*vulg.* velns parāvis! pie velna!

见好 jiànhǎo ✪*(veselība)* uzlabojas; ✪*(slimnieka stāvoklis)* kļūst labāks

见机 jiànjī ✪laicīgi paredzēt; notvert izdevīgu brīdi; ✪rēķinoties ar apstākļiem; atkarībā no apstākļiem

见教 jiànjiào būt pateicīgam par *(Jūsu vērtīgo)* padomu; saņemt *(gūt)* padomu

见解 jiànjiě ✪uzskats; viedoklis; redzespunkts; ✪izprast *(principu; uzbūvi)*

见谅 jiànliàng ✪lūdzu atvainot! ✪tikt saprastam *(saņemt atvainošanos)*

见猎心喜 jiànliè-xīnxǐ redzot medības, priecāties no visas sirds *(ieiet azartā, atceroties iepriekšējo aizraušanos)*

见面 jiànmiàn ✪tikties; tikšanās; ✪saieties; biedroties

见面礼 jiànmiànlǐ dāvana, ko pasniedz iepazīšanās brīdī

见轻 jiànqīng redzams, ka kļuvis vieglāk *(slimnieka atlabšana)*

见人说人话，见鬼说鬼话 jiàn rén shuō rénhuà,jiàn guǐshuō guǐhuà ◊ ar cilvēku runāt cilvēku valodā, ar velnu – velna valodā *(liekuļot; lišķēt)*

见仁见智 jiànrén-jiànzhì cilvēcīgs *(humāns)* tajā redz cilvēcīgo, gudrais – gudrību *(katram savs priekšstats par lietām; katram sava izpratne par lietām)*

见识 jiàn·shi ✪apvārsnis; pieredze un zināšanas; ✪zinošs un pieredzējis *(cilvēks)*; *(paplašināt)* apvārsni

见天 jiàntiān *sar.* katru dienu; ikdienas

见外 jiànwài ✪*(kādu)* uzskatīt par svešu; ✪*(pret kādu)* izturēties kā pret svešu

见危授命 jiànwēi-shòumìng redzot briesmas, būt gatavam uzupurēties *(kritiskā brīdī būt gatavam ziedot dzīvību; apliecināt savu bezbailību)*

见闻 jiànwén redzētais un dzirdētais

见习 jiànxí ✪praktiskas apmācības; uzskatāma apmācība; ✪praktizēties; stažēties; prakse

见习生 jiànxíshēng stažieris; praktikants

见效 jiànxiào ✪iedarboties; palīdzēt *(par zālēm)*; radīt *(nepieciešamo efektu)*; ✪apliecināt efektivitāti

见笑 jiànxiào ✪tikt izsmietam; ✪smieties par *(kādu)*; ✪atvainojiet

见义勇为 jiànyì-yǒngwéi mesties cīņā par taisnīgu lietu *(būt taisnības aizstāvim; būt īstam bruņiniekam)*

见异思迁 jiànyì-sīqiān bez stingra personīga viedokļa *(nepastāvīgs cilvēks; cilvēks, kas bieži maina savu nostāju)*

见长 jiànzhǎng ✪uzdīgt; parādīties pasaulē; ✪izaugt; acīmredzami paaugties

见证 jiànzhèng ✪acīmredzams efekts; ✪liecība; pierādījums

见证人 jiànzhèngrén *jur.* liecinieks; aculiecinieks

见罪 jiànzuì apvainoties

件

件 jiàn **skait.** *bagāžas vietām, krekliem, auduma gabaliem, darba veidiem u.c.*

件数 jiànshù *(bagāžas)* vietu skaits

间(間、閒)

间(間、閒) jiān/jiàn **lietv.** ✪ērts *(izdevīgs)* brīdis; ✪sprauga; atstarpe; intervāls; ✪attālums; distance; ✪atšķirība; ✪nesaskaņas; rīvēšanās; ✪spiegs; **darb.** ✪atdalīties; nesaieties; atsvešināties; ✪atslābt; kļūt vājākam; justies labāk *(par pašsajūtu)*; ✪nomainīties; darboties maiņas kārtībā; ✪*lauks.* izretināt, pārstādīt *(augus; dārzeņu sējumus)*;✪iespraukties; iejaukties; iesaistīties; ņemt dalību; ✪izmantot gadījumu *(notvert izdevīgu brīdi)*; ✪attālināt; atvirzīt; atgrūst

间壁 jiànbì ✪šķērssiena; ✪aiz sienas; kaimiņos; blakus

间道 jiàndào ✪*rakst.* nestaigāta taka; mazpazīstams *(vientuļš)* ceļš; ✪visīsākā taka *(tieši pāri laukiem)*

间谍 jiàndié spiegs; aģents; aģentūra

间断 jiànduàn ✪pārtraukt; atvienot; ✪pārtraukums; intervāls; atstarpe; ✪*bot.* dizjunkcija

间隔 jiàngé ✪intervāls; atstarpe; ✪atdalīties

间或 jiànhuò reizēm; pa retam; laiku pa laikam

间接 jiànjiē ✪netiešs; netiešās *(vēlēšanas)*; ✪*lingv.* netiešais *(papildinātājs)*; ✪pastarpināts; starpposma

间接格 jiànjiēgé *lingv.* netiešie locījumi

间接税 jiànjiēshuì netiešās nodevas

间苗 jiànmiáo *lauks.* retināt stādījumus

间隙 jiànxì laika sprīdis; starplaiks

间歇 jiànxiē ❶ *(materiālu piegādes)* pārtraukums; ❷ *(apgādes)* pārtraukums

间歇脉 jiànxiēmài *med.* pulss ar pārsitieniem; nelīdzens pulss

间歇泉 jiànxiēquán *ģeol.* geizers

间歇热 jiànxiērè *med.* nepastāvīgais drudzis

间歇性 jiànxiēxìng periodiskums; periodisks

间杂 jiànzá sajaukt; sajaukties; sajaukšana

间种 jiànzhòng *lauks.* rindstarpu sēšanas metode

间作 jiànzuò *lauks.* rindstarpu sēšanas metode

建

jiàn **darb.** ❶ būvēt; celt; uzcelt; ❷ veidot; izveidot *(armiju, partiju, organizāciju u.c.)*; ❸ nodibināt; ❹ nolikt; nostādīt *(stateniski)*; uzstādīt; ❺ ierosināt; iesniegt; likt priekšā; ieteikt; ❻ sasniegt; veikt *(lielus darbus)*; **lietv.** ❼ *(pilsētas)* celtniecība; valsts *(dibināšana)* ; ❽ augsts koks; **īpašv.** ❾ *saīs.* Fudzjeņas province; ❿ Dzjeņ *uzv.*

建都 jiàndū nodibināt galvaspilsētu

建国 jiànguó ❶ nodibināt valsti; ❷ valsts celtniecība

建交 jiànjiāo *dipl.* nodibināt diplomātiskās attiecības

建军节 Jiànjūnjié Ķīnas tautas atbrīvošanas armijas dibināšanas svētki *(1. augusts)*

建立 jiànlì ❶ izveidot *(ražotni, bruņotos spēkus u.c.)*; ❷ uzcelt *(rūpnīcas korpusu, pieminekli, jaunu pilsētu u.c.)*; ❸ nodibināt *(draudzīgas starpvalstu attiecības)*; ❹ iedibināt *(jaunu kārtību u.c.)*

建漆 jiànqī Fudzjeņas laka *(viena no labākajām Ķīnas lakām)*; Fudzjeņas lakas izstrādājumi

建设 jiànshè *(pilsētas, valsts u.c.)* celtniecība

建设性 jiànshèxìng konstruktīvi *(priekšlikumi, plāni u.c.)*

建设者 jiànshèzhě celtnieks; *(jaunās Ķīnas)* celtnieks

建树 jiànshù *rakst.* sasniegums; panākums

建议 jiànyì ❶ izvirzīt *(priekšlikumu, kandidatūru u.c.)*; piedāvāt; ❷ *(racionalizācijas u.c.)* priekšlikums; ❸ rekomendēt; rekomendācija

建造 jiànzào ❶ būvēt *(dzelzceļu, autoceļu u.c.)*; ❷ celtniecība; ❸ celtne

建制 jiànzhì organizatoriskā struktūra

建筑 jiànzhù ❶ būvēt *(dzelzceļu, autoceļu u.c.)*; ❷ celtniecība; ❸ celtne

建筑群 jiànzhùqún arhitektūras ansamblis

建筑师 jiànzhùshī arhitekts

建筑术 jiànzhùshù arhitektūra

建筑物 jiànzhùwù *(koka, mūra, sena u.c.)* celtne

建筑学 jiànzhùxué arhitektūra

饯(餞)

jiàn **darb.** ❶ sarīkot atvadu banketu; ❷ iecukurot *(augļus)*; **lietv.** atvadu dāvana

饯行 jiànxíng sarīkot atvadu banketu

荐(薦)

jiàn **darb.** ❶ sekot cits citam *(sekot cits aiz cita)*; nemitīgi *(pastāvīgi)* atkārtoties; ❷ rekomendēt; **apst.** ❸ secīgi; pēc kārtas; viens pēc otra; ❹ atkal un atkal; arvien un arvien; no jauna; **lietv.** ❺ *rakst.* salmi; ❻ maša; ❼ **Īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

荐骨 jiàngǔ *anat.* krusti; krustu kauls

荐举 jiànjǔ rekomendēt; izvirzīt

荐椎 jiànzhuī *anat.* krusti; krustu kauls

贱(賤)

jiàn **īp.** ❶ lēts; mazvērtīgs; ❷ zemas kārtas; necils; nicināms; ❸ draņķīgs; nederīgs; bojāts; ❹ mans necilais *(uzvārds)*; **lietv.** ❺ zems sabiedriskais stāvoklis; ❻ zemas kārtas cilvēks; **darb.** zaudēt vērtību; kristies cenā; ❼ uzskatīt par nederīgu; nicināt; neieredzēt; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

贱骨头 jiàngǔ·tou draņķis; stulbenis

贱货 jiànhuò ❶ lēta prece; ❷ lētā *(izpārdošana)*; ❸ bezkauņa

贱民 jiànmín zemāko slāņu cilvēks

贱人 jiànrén bezkauņa; draņķis

剑(劍、劒)

jiàn **lietv.** ❶ zobens; špaga; duncis; ❷ kortiks; kinžals; ❸ paukošana; **darb.** nogalināt ar zobenu

剑拔弩张 jiànbá-nǔzhāng ◊ zobens izvilkts no maksts un loks uzvilkts *(žvadzināt ieročus; būt pilnā kaujas gatavībā)*

剑柄 jiànbǐng zobena rokturis

剑齿虎 jiànchǐhǔ *paleont.* zobenzobu tīģeris *(Machairodus)*

剑齿象 jiànchǐxiàng *paleont.* mastodonts *(Mastodon)*

剑兰 jiànlán *bot.* gladiola *(Gladiolus sp.)*

剑麻 jiànmá *bot.* sizala agave *(Agave sisalena)*

剑鞘 jiànqiào zobena maksts

剑刃 jiànrèn zobena asmens

剑术 jiànshù *sp.* paukošana

剑侠 jiànxiá bruņinieks – taisnības aizstāvis; zobena mākslas meistars *(zobena kavalieris)*

茾

jiàn **darb.** ❶ likt balstus vai stutes; ❷ ar dambja palīdzību aizturēt ūdeni

涧(澗)

jiàn **lietv.** *(kalnu)* strauts; *(kalnu)* straume

健

jiàn **īp.** ❶ vesels; veselīgs; stiprs; ❷ mundrs; spēcīgs; izturīgs; ❸ spējīgs; darbīgs; lietpratīgs; nenogurstošs; labs; **darb.** ❹ atveseļot; nostiprināt; stiprināt; ❺ *(kaut ko darīt)* veikli un prasmīgi; būt spējīgam *(labi strādāt; veikt noteiktu darbu)*; **lietv.** ❻ kareivis; zaldāts; ierindnieks; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

健步 jiànbù labs, izturīgs soļotājs

健儿 jiàn'ér labs karavīrs; spēkavīrs; izcili sportisti

健将 jiànjiàng ❶ drosmīgs pulkvedis; ❷ *sp.* sporta meistars; ❸ izcila personība

健康 jiànkāng ❶ veselība; *(fiziskais)* spēks; ❷ vesels; ❸ *(vēlu labu)* veselību!

健全 jiànquán ✪vesels; stiprs; veselais *(saprāts)*; ✪atveseļot; uzlabot *(kārtību, noteikumus u.c.)*

健身房 jiànshēnfáng sporta zāle

健谈 jiàntán runīgs; runātīgs; liels runātājs

健忘 jiànwàng viegli aizmirst; aizmāršīgs

健忘症 jiànwàngzhèng *med.* amnēzija

健旺 jiànwàng ziedoša veselība; pilns spēka un veselības

健在 jiànzài *rakst.* būt sveikam un veselam *(dzīvot vēl šo balto dienu)*

健壮 jiànzhuàng spēka un veselības pilns; spēcīgs; ļoti stiprs

舰(艦)

jiàn **lietv.** *milit.* karakuģis

舰队 jiànduì *milit.* eskadra; flotile; flote

舰艇 jiàntǐng *milit.* karakuģis; kuģis

舰长 jiànzhǎng *milit.* karakuģa komandieris

渐(漸)

jiàn **apst.** ✪pakāpeniski; pamazām; **darb.** ✪pamazām virzīties uz priekšu; tuvoties; ✪pilnveidoties; trenēties; progresēt

渐变 jiànbiàn *filoz.* pakāpeniskas izmaiņas; evolūcijas rakstura izmaiņas

渐次 jiàncì *rakst.* pakāpeniski

渐渐 jiànjiàn pakāpeniski; pamazām; secīgi; pēc kārtas

渐进 jiànjìn ✪pakāpeniski progresēt *(virzīties uz priekšu)*; ✪pakāpenisks; konsekvents

渐入佳境 jiànrù-jiājìng ✪pakāpeniski uzlaboties; ✪sajust garšu

谏(諫)

jiàn **darb.** ✪*rakst.* pierunāt; pārliecināt; pamācīt; ✪kritizēt klātesot; norādīt uz kļūdu *(gados vecākajam)*; ✪izteikt draudzīgu pārmetumu; ✪dot labu padomu; **lietv.** ✪pierunāšana; pārmetums; rājiens; ✪pamācība; labs padoms; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

谏诤 jiànzhèng ✪pierunāt; pārmest; ✪censties pārliecināt; ✪dot padomu

溅(濺)

jiàn **darb.** šķīst uz visām pusēm *(par ūdeni, dzirkstelēm u.c.)*; plunčāties

溅落 jiànluò nolaisties uz ūdens *(par kosmosa kuģa kapsulu)*

溅渣 jiànzhā *metāl.* kausējamā metāla šļakatas

践(踐)

jiàn **darb.** ✪staigāt *(soļot)* pa; mīdīties; ✪nonākt līdz; ierasties; ✪sniegties *(līdz)*; ✪sekot; iet pa *(kāda pēdām)*; ✪izpildīt; īstenot; izdarīt; ✪izvietot rindās *(noteiktā kārtībā)*; ✪iet uz augšu; celties augšā; uzkāpt *(tronī)*; ✪aizsargāt; apsargāt; ✪uzņemties *(pienākumus)*; **īp.** ✪reāls; īstens; praktisks; ✪izvietots rindās

践诺 jiànnuò *rakst.* darīt to, kas atļauts

践踏 jiàntà ✪mīdīt *(zāli, sējumus u.c.)*; ✪mīdīt kājām *(likumus, noteikumus u.c.)*; ✪piespiest ar kāju

践言 jiànyán *rakst.* turēt vārdu

践约 jiànyuē pildīt norunu *(vienošanos)*; ierasties norunātajā laikā *(uz tikšanos)*

践祚 jiànzuò *vēst.* uzkāpt tronī

毽

jiàn **lietv.** *sp.* badmintona bumbiņai līdzīga bumbiņa

毽子 jiàn·zi *sp.* Ķīnā iemīļotā volāna spēle *(volānu sit ar kāju, cenšoties to nenolaist zemē;spēlē piedalās divi, vai vairāki cilvēki)*

腱

jiàn **lietv.** *anat.* cīpsla

鉴(鑒、鑑)

jiàn **lietv.** ✪metāla spogulis; *(sens bronzas)* spogulis; ✪pamācošs piemērs; brīdinājums; ✪uztveres asums; spēja aptvert *(prāta spējas)*; **darb.** ✪spoguļoties; skatīties spogulī; atspoguļoties; ✪iedziļināties; ņemt vērā; rēķināties ar; pienācīgi novērtēt; izprast; **īpašv.** Dzjeņ *uzv.*

鉴别 jiànbié ✪atšķirt; izprast *(kaut ko)*; novērtēt; ✪diferencēt

鉴定 jiàndìng ✪novērtēt; dot vērtējumu; novērtējums; ✪veikt ekspertīzi; ekspertīze; ✪raksturot; dot raksturojumu; raksturojums; atestācija

鉴定人 jiàndìngrén eksperts

鉴戒 jiànjiè ✪brīdināt; ✪*(uzskatāma)* mācība; *(labs)* brīdinājums

鉴赏 jiànshǎng ✪novērtēt; atzīt par labu; ✪kostruktīva, labvēlīga *(kritika)*

鉴赏家 jiànshǎngjiā *(mūzikas, teātra u.c.)* cienītājs; kolekcionārs

鉴赏力 jiànshǎnglì estētiskā gaume

鉴于 jiànyú ✪tā kā; ✪sakarā ar; ✪rēķinoties ar to

键(鍵)

jiàn **lietv.** ✪*tehn.* tapa; rēdze; ✪*tehn.* slēdzējs; slēgs; ✪*mūz.* taustiņš; ✪*ķīm.* galvenās valences sakars

键槽 jiàncáo *tehn.* grope finierī

键盘 jiànpán *mūz.* klaviatūra

槛(檻)

jiàn **lietv.** ✪sprosts; būris; lamatas; ✪margas; ✪voljērs

槛车 jiànchē būris arestantu pārvadāšanai

僭

jiàn **lietv.** ✪neuzticība; ✪nodevība; ✪pārkāpt *(tiesības)*; **darb.** uzurpēt

僭号 jiànhào uzurpēt *(titulu)*

僭越 jiànyuè *rakst.* ✪pārkāpt *(robežas)*; ✪uzurpācija; uzurpēt

箭

jiàn **lietv.** ✪bulta; bultas šāviens; bultas lidojums; ✪bultas lidojuma attālums; ✪*bot.*

graudzāļu dzimtas un bambusu apakšdzimtas augs*(Phyllostachys bambusoides)*
箭靶子 jiànbǎ·zi mērķis šaušanai ar loku
箭步 jiànbù straujš lēciens *(mesties uz priekšu kā bultai)*
箭垛子 jiànduǒ·zi ❶cietokšņa mūra dzegulі *(zobi)*; ❷mērķis šaušanai ar loku
箭楼 jiànlóu cietokšņa mūra tornis
箭石 jiànshí *paleont.* belemnīti *(izmiruši galvkājainie moluski)*
箭头 jiàntóu ❶bultas uzgalis; ❷bulta
箭鱼 jiànyú *zool.* zobenzivs *(Xiphias gladius)*
箭在弦上 jiànzàixiánshàng bulta jau uz loka stiegras *(milzīgs sasprindzinājums; kuru katru mirkli var sekot rīcība)*
箭猪 jiànzhū *zool.* dzeloņcūka *(Hystrix suberistata)*
箭镞 jiànzú bultas uzgalis

jiang

江 jiāng **lietv.** *(liela)* upe *(galvenokārt Ķīnas ziemeļaustrumu, centrālajā un dienvidu daļā)*; **īpašv.** ❶*saīsin. no upes pilnā nosaukuma* 扬子江 Jandzidzjana *(Ķīnas lielākā upe, - upe māmuļa; pasaulē pazīstama kā 扬子Jandzi)*; 扬子Jandzi otrs nosaukums – 长江Čandzjana; ❷Dzjan *uzv.*
江河日下 jiānghé-rìxià ūdens daudzums upēs ar katru dienu samazinās *(stāvoklis pasliktinās; viss iet uz leju)*
江湖 jiānghú ❶upes un ezeri; ❷nomale; nomaļš provinces kakts; ❸pasaule *(visas četras pasaules puses)*
江湖 jiāng·hu ❶klaidonis; ceļotājs; ❷daudz pieredzējis cilvēks; ❸blēdīgs; krāpniecisks
江口 jiāngkǒu upes delta
江轮 jiānglún upes tvaikonis
江米 jiāngmǐ *(lipīgais)* rīss *(saukt arī „nomi")*
江米酒 jiāngmǐjiǔ pārrūgusi rīsu putra
江南 Jiāngnán Jandzi upes labais krasts *(zemes uz dienvidiem no Jandzi upes)*
江山 jiāngshān ❶upes un kalni;❷daba; valsts; zeme; teritorija
江山易改,本性难移 jiāngshān yì gǎi, běnxìng nán yí -vieglāk izmainīt kalnus un upes, nekā cilvēka raksturu
江豚 jiāngtún *zool.* delfīns *(Delphinus longirostris)*
江西腊 jiāngxīlà *bot.* Ķīnas astere *(Callistephus chinensis)*
江心补漏 jiāngxīn-bǔlòu upes vidū drīvēt ciet laivas sūci *(novēlota palīdzība)*

姜(薑) jiāng **lietv.** *bot.* ingvers *(Zingiber officinale)*; **īpašv.** Dzjan *uzv.*
姜黄 jiānghuáng *bot.* ❶kurkuma *(Curcuma aromatica)*; ❷brūni dzeltens
姜芋 jiāngyù *bot.* ēdamā kanna *(Canna edulis)*

将(將) jiāng/jiàng **darb.** ❶ņemt rokās; turēt rokās; nest rokās; ❷atbalstīt; aizstāvēt; palīdzēt; sekmēt; ❸uzturēt *(vecākus)*; ❹kūdīt; musināt; provocēt; ❺*(šahā)* pieteikt šahu; *pārn.* piespiest pie sienas; ❻pavadīt; eskortēt; ❼izpildīt; īstenot dzīvē; ❽vadīt *(pajūgu)*; ❾iet uz priekšu; progresēt; ❿paiet; aiziet; aiziet uz neatgriešanos; ⓫noliekt galvu; pakļauties; **lietv.** ❶sāns; mala; krasts; ❷raibā jašma; **mod. darb.** ❶*(pauž noteiktu nodomu)* gatavoties, taisīties; būt nodomājušam*(kaut ko darīt)*; ❷*(pauž neizbēgamību)* tam jānotiek; ❸*ievada papildinātāju kā tiešo darbības objektu un tiek tulkots kā akuzatīva locījums*; **saik.** ❶un; līdz ar to; ❷vai; vai arī; **apst.** *(pauž darbības iespējamību nākotnē)* turpmāk; uz priekšu; ❷*(ievada papildinātāju, kas atrodas pakārtojuma attiecībās ar priekšā esošo teikuma priekšmetu)* tikai; tikko kā; nupat kā; ❸*(vietas apstākļa vārds)* gandrīz; turpat vai; **īp.** ❶liels; dižs; ❷stiprs; spēcīgs; ❸ilgs; ilgstošs; **īpašv.** Dzjan *uzv.*
将错就错 jiāngcuò-jiùcuò ❶turpināt īstenot kļūdaino līniju *(apzinoties tās kļūdainību)*; ❷censties *(savu)* kļūdu pārvērst panākumā
将功赎罪 jiānggōng-shúzuì ar darbiem censties izpirkt savu vainu
将计就计 jiāngjì-jiùjì pretinieka ieceri izmantot savā labā *(pretinieka ieceri pavērst pret pretinieku)*
将近 jiāngjìn ❶tuvoties; jau drīz; tuvākajā laikā; ❷aptuveni; gandrīz
将就 jiāng·jiu ❶kā nebūt pielāgot; ❷gan jau būs labi; kā nebūt tikt galā; ❸apmierināties ar to, kas ir
将军 jiāngjūn ❶pieteikt šahu; ❷*pārn.* piespiest pie sienas; ❸ģenerālis; pulkvedis; komandieris; ❹*vēst.* provinciāla garnizona komandieris; ❺*novec.* artilerija; ❻*bot.* ārstnieciskais rabarbers *(Rheum officinale)*
将来 jiānglái ❶nākošais; nākotnē; ❷nākotne; nākamība
将息 jiāngxī ❶atstāt dienestu; ❷atpūsties un uzlabot veselību
将心比心 jiāngxīn-bǐxīn iedomāties sevi cita vietā
将信将疑 jiāngxìn-jiāngyí gan ticēt, gan neticēt *(šaubīties; skaidri nedefinēt savu attieksmi)*
将养 jiāngyǎng ❶barot; uzturēt; ❷atpūsties un uzlabot veselību
将要 jiāngyào nākotnē; tūdaļ; tūlīt *(lieto pirms darbības vārda nākotnes apzīmēšanai)*; *(tas)* izsauks *(jautājumus)*

浆(漿) jiāng/jiàng **lietv.** ❶biezs šķīdums; sula;

sīrups; novārījums; ❷ masa; ❸ plazma; ❹ *tekstil.* smitēšana; **darb.** smitēt; cietināt; stērķelēt

浆果 jiāngguǒ *bot.* ogas

浆料 jiāngliào *tekstil.* smite *(stērķeles un līmes maisījums)*

浆膜 jiāngmó *anat.* serozais apvalks

浆纱 jiāngshā *tekstil.* smitēšana

浆纱机 jiāngshājī *tekstil.* smitēšanas iekārta

浆洗 jiāngxǐ mazgāt un stērķelēt

浆液 jiāngyè *fiziol.* serozā plazma

豇 jiāng **sast.**

豇豆 jiāngdòu *bot.* Ķīnas pupiņas *(Vigna sinensis)*

僵(殭) jiāng **īp.** ❶ stīvs; stingrs; nejūtīgs; ❷ sastindzis; atmiris; ❸ bezcerīgs; bezizejas; **darb.** ❶ krist; gāzties; apgāzties; ❷ stingt; sastingt; kļūt stīvam; pamirt; ❸ kūdīt; musināt; provocēt

僵持 jiāngchí neatlaidīgi pastāvēt uz savu *(viedokli)*; *(spītīgi palikt pie sava)*; neatlaidīgi uzstāt; ne uz priekšu, ne atpakaļ

僵化 jiānghuà ❶ sastingt; sasalt ragā; sastindzis; ❷ atmirt; atmiris; *(audu)* atmiršana

僵局 jiāngjú bezizejas stāvoklis; strupceļš; stagnācija

僵尸 jiāngshī ❶ sastindzis līķis; ❷ *pārn.* dzīvs mironis; ❸ vampīrs

僵死 jiāngsǐ ❶ nomirt *(no aukstuma)*; ❷ sastingt; kļūt nejūtīgam; atmirt

僵硬 jiāngyìng ❶ sastingt; sastindzis; ❷ kļūt nejūtīgam; ❸ cietpaurains; atpalicis; kūtrs

缰(繮、韁) jiāng **lietv.** iemaukti; groži

缰绳 jiāng·sheng groži

鳉(鱂) jiāng **lietv.** *zool.* zobainā karpa *(dz. Cyprinodontidae)*

礓 jiāng **sast.** smilšakmens bluķi *(kā celtniecības materiāls)*

礓磜儿 jiāngcār kāpņu posms

疆 jiāng **lietv.** ❶ robeža; eža; ❷ teritorija; **darb.** norobežot; sakārtot robežas; **īpašv.** ❶ *saīs.* Sjiņdzjana *(province)*; ❷ Dzjan *uzv.*

疆场 jiāngchǎng kaujas lauks; cīņas lauks

疆界 jiāngjiè *(valsts)* robeža

疆土 jiāngtǔ teritorija

疆域 jiāngyù valsts zemes; valsts platība;teritorija

讲(講) jiǎng **darb.** ❶ runāt; sarunāties; stāstīt; skaidrot; ❷ lasīt *(lekcijas)*; sludināt; ❸ pievērst īpašu vērību *(īpaši rēķināties ar)*; rūpēties par; ❹ stingri ievērot *(higiēnu u.c.)*; ❺ vienoties par; *(vienoties attiecībā par)*; ❻ apspriest; strīdēties par; debatēt; ❼ pārliecināt; pierādīt; ❽ uz *(kaut ko)* skatīties no *(noteikta)* redzespunkta; mērīt ar; ❾ noslēgt mieru; atrisināt konfliktu; **lietv.** sprediķis; lekcija; *(klasiķu sacerējumu)* skaidrojums

讲定 jiǎngdìng vienoties; norunāt

讲读 jiǎngdú *izgl.* statārā *(skaidrojošā)* tekstu lasīšana

讲法 jiǎngfǎ ❶ paskaidrojums; skaidrot; ❷ formulējums; formulēt; ❸ nosaukums

讲稿 jiǎnggǎo ❶ *(lekcijas)* uzmetums; melnraksts; ❷ konspekts; teksts

讲和 jiǎnghé apspriest miera noslēgšanas noteikumus; noslēgt mieru; konfliktu atrisināt miera ceļā

讲话 jiǎnghuà ❶ runāt; sarunāties; saruna; ❷ *(uzstāties)* ar runu; ❸ pārvaldīt runas mākslu; ❹ izteikt *(viedokli)*; ❺ runāt *(taisnību)*; ❻ populārs apraksts

讲价 jiǎngjià tirgoties; kaulēties

讲解 jiǎngjiě skaidrot; paskaidrot; paskaidrojums

讲解员 jiǎngjiěyuán ekskursijas vadītājs

讲究 jiǎng·jiu ❶ nopietna attieksme; nopietni attiekties; ❷ veltīt nopietnu uzmanību *(savai veselībai)*; ❸ būt prasīgam *(pret savu ārieni)*; ❹ būt ievērības cienīgam; ❺ *(jautājums)* ar ko vērts nodarboties; ❻ izmeklēts; izsmalcināts, ar labu gaumi

讲课 jiǎngkè ❶ mācīt *(kādu priekšmetu)*; ❷ lasīt lekcijas

讲理 jiǎnglǐ ❶ pierādīt taisnību; ❷ noskaidrot patiesību; ❸ atzīt argumentus; ❹ rēķināties ar argumentiem

讲明 jiǎngmíng skaidrot; izskaidrot; izskaidrojums

讲情 jiǎngqíng ❶ vērsties pie cilvēciskā jūtām; ❷ aizlikt vārdu *(par kādu)*; aizstāvēt *(kādu)*

讲求 jiǎngqiú ❶ sakoncentrēt uzmanību uz; ❷ veltīt lielu uzmanību; ❸ vajāt; vajāšana; ❹ sekot *(ārējai formai)*

讲师 jiǎngshī ❶ lektors; vecākais pasniedzējs; ❷ *bud.* tēvs – audzinātājs

讲师团 jiǎngshītuán lektoru grupa

讲授 jiǎngshòu ❶ mācīt *(matemātiku u.c.)*; ❷ lasīt lekcijas

讲述 jiǎngshù atstāstīt; atstāstījums

讲台 jiǎngtái tribīne; katedra

讲坛 jiǎngtán tribīne; katedra

讲堂 jiǎngtáng klase; auditorija

讲题 jiǎngtí ziņojuma, lekcijas tēma

讲妥 jiǎngtuǒ vienoties; sasniegt vienošanos

讲习班 jiǎngxíbān *(stenogrāfijas u.c.)* kursi

讲习所 jiǎngxísuǒ kursi *(zemnieku, strādnieku u.c. apmācības punkts Ķīnā)*

讲学 jiǎngxué ❶ lasīt lekcijas; pasniegt *(kādu priekšmetu)*; mācīt; apmācīt; ❷ kolektīvi mācīties

讲演 jiǎngyǎn ❶ uzstāties *(ar runu)*; ❷ uzstāšanās; runa

讲义 jiǎngyì lekcija *(universitātē u.c.)*
讲座 jiǎngzuò ❶tribīne; katedra; ❷*(augstskolas)* katedra; ❸lekciju cikls

奖(獎) jiǎng **darb.** ❶atlīdzināt; ❷apbalvot; prēmēt; ❸atzīt par labu; stimulēt; ❹palīdzēt; atbalstīt; **lietv.** ❶pirmā vieta; pirmā prēmija; ❷apbalvojums; **īpašv.** Dzjan *uzv.*
奖杯 jiǎngbēi *(godalgas)* kauss
奖惩 jiǎngchéng apbalvot un sodīt; apbalvojumi un sodi; *(nolikums)* par apbalvošanu un sodīšanu
奖金 jiǎngjīn *(naudas)* prēmija *(apbalvojums naudā)*
奖励 jiǎnglì apbalvot; prēmēt
奖励金 jiǎnglìjīn *(naudas)* prēmija
奖品 jiǎngpǐn apbalvojums; balva; prēmija
奖券 jiǎngquàn loterijas biļete; pilnā *(loterijas)* biļete
奖赏 jiǎngshǎng apbalvot *(materiāli)*; apbalvojums
奖学金 jiǎngxuéjīn stipendija
奖掖 jiǎngyē *rakst.* atbalstīt un izvirzīt
奖章 jiǎngzhāng ❶medaļa; ❷atšķirības zīme
奖状 jiǎngzhuàng ❶goda raksts; ❷uzslavas raksts

桨(槳) jiǎng **lietv.** *(īss)* airis
桨架 jiǎngjià *(laivas)* dullis
桨手 jiǎngshǒu airētājs
桨叶 jiǎngyè *kuģu būvn. (kuģa)* dzenskrūves lāpstiņa

耩 jiǎng **darb.** sēt ar sējmašīnu

膙 jiǎng **sast.**
膙子 jiǎng·zi tulzna

匠 jiàng **lietv.** ❶amatnieks *(kalējs, kurpnieks, galdnieks u.c.)*; *(sava amata)* meistars; ❷pratējs; radītājs; cēlājs; ❸jaunrade; meistarība; prasme; iemaņas; **īpašv.** Dzjan *uzv.*
匠人 jiàngrén *novec.* amatnieks; meistars
匠心 jiàngxīn ❶*rakst.* radošas ieceres; smalka radoša iecere; ❷meistarība; prasme; māksla

降 jiàng/xiáng **darb.** ❶nolaisties *(uz zemes)*; ❷snigt; līt *(par nokrišņiem)*; ❸krist; izmest; ❹piezemēties; pazemināties;❺nākt *(pasaulē)*; piedzimt; pagodināt *(ar savu ierašanos)*; ❻slēpties *(turēties ēnā)*; būt pieticīgam; ❼nolaist; pazemināt; ❽sūtīt *(zemāk stāvošam)*; **īpašv.** Dzjan *uzv.*
降半旗 jiàng bànqí nolaist karogu pusmastā *(sērās)*
降低 jiàngdī ❶pazemināties; pazemināts; pazemināšana; ❷pazemināt; pazeminošs
降格 jiànggé ❶*rakst.* pazemināt līmeni *(kritērijus; prasības)*; ❷pazemināt amatā; atlaist *(no darba)*; ❸uzsūtīt *(nelaimi)*
降号 jiànghào *mūz.* bemols
降级 jiàngjí ❶pazemināt *(kvalifikāciju)*; pazemināt amatā; atlaist no darba; ❷atpalikt mācībās *(palikt uz otru gadu)*; ❸deeskalācija *(sašaurināšana)*
降结肠 jiàngjiécháng *anat.* lejupejošā lokzarna
降临 jiànglín ❶*rakst.* nolaisties; apmeklēt; ❷*rel.* atnākšana; nolaišanās *(uz zemes)*; ierasties; ierašanās; ❸tuvoties *(par kādu notikumu)*
降落 jiàngluò ❶nolaisties; nolaišanās; ❷krist; krišana; ❸piezemēties; piezemēšanās
降落场 jiàngluòchǎng piezemēšanās laukums
降落伞 jiàngluòsǎn izpletnis
降幂 jiàngmì *mat.* dilstošā progresija
降旗 jiàngqí nolaist karogu
降生 jiàngshēng ❶*rakst.* piedzimt; piedzimšana; ❷*bud.* nolaisties uz zemes *(par Budu)*; ❸dzemdēt; laist pasaulē
降水 jiàngshuǐ *met.* nokrišņi
降水量 jiàngshuǐliàng *met.* nokrišņu daudzums
降温 jiàngwēn ❶gaisa temperatūras pazemināšanās; ❷*met.* gaisa temperatūras krišanās
降压器 jiàngyāqì *el.* pazeminošais transformators *(redukcijas transformators)*
降雨量 jiàngyǔliàng *met.* nokrišņu daudzums

洚 jiàng **darb.** pārplūst; iziet no krastiem
洚水 jiàngshuǐ plūdi; plūdu ūdeņi

将(將) jiàng/jiāng **lietv.** ❶pulkvedis; ģenerālis; karavadonis; ❷karalis *(šahā)*; **darb.** ❶vadīt; vest aiz sevis; komandēt *(karaspēku)*
将官 jiàngguān ģenerālis
将官 jiàng·guan *milit.* augstākais komandējošais sastāvs
将领 jiànglǐng ❶*milit.* komandējošais sastāvs; ❷vadīt; vest aiz sevis
将令 jiànglìng militāra pavēle
将士 jiàngshì *milit.* komandējošais sastāvs un ierindnieki

绛(絳) jiàng **īp.** ❶tumši sarkans; ❷bordo; ❸purpursarkans; **īpašv.** Dzjan *uzv.*
绛紫 jiàngzǐ tumši violets *(ar sarkanu ietonējumu)*

浆(漿) jiàng/jiāng **īp.** bieza *(masa, putra,pasta u.c.)*
浆糊 jiàng·hu *(stērķeles)* klīsteris

强(強、彊) jiàng/qiáng/qiǎng **darb.** tiepties; strīdēties
强嘴 jiàngzuǐ runāt pretī; strīdēties

酱(醬) jiàng **lietv.** ❶biezs sojas aizdars *(sojas mērce)*; ❷gaļas mērce *(ar vīnu)*; ❸sojas krāsa

(tumši brūns); ❶ sojā sālīti *(dārzeņi)*; ❷ biezenis; džems; ❸ sojas mērcē sutināta vai cepta *(gaļa u.c.)*; **darb.** sālīt; sālīt sojas mērcē

酱菜 jiàngcài sojā sālīti dārzeņi; sālīti zaļumi

酱豆腐 jiàngdòu·fu sojas mērcē sālīts doufu *(sojas siers; sojas biezpiens)*

酱坊 jiàngfāng sojas garšvielu veikaliņš *(sīkražošana)*

酱缸 jiànggāng keramikas kubls *(sālījumiem)*

酱瓜 jiàngguā ❶ gurķis *(Cucumis common)*; ❷ sojā sālīti gurķi

酱肉 jiàngròu sojā sālīta gaļa; sojā sutināta gaļa

酱色 jiàngsè tumši brūna krāsa *(sojas krāsa)*

酱油 jiàngyóu sojas mērce

酱园 jiàngyuán sojas garšvielu sīkražošana

酱紫 jiàngzǐ tumši violets *(ar sarkanu ietonējumu)*

犟(勥) jiàng **īp.** spītīgs; nepaklausīgs

糨(糡) jiàng **lietv.** klīsteris; stērķeles līme

糨糊 jiàng·hu *(stērķeles)* klīsteris

jiao

交(跤) jiāo **darb.** ❶ iesniegt *(eksāmena darbu)*; nosūtīt; aizsūtīt; ❷ nomaksāt *(biedra naudu)*; ❸ nodot *(kādam kaut ko)*; apmainīties *(ar kaut ko)*; ❹ iestāties *(par ziemas vai citu sezonu)*; ❺ iepazīties; iedraudzēties; uzturēt attiecības *(kontaktus)*; saprast *(vienam otru)*; ❻ saskarties; krustoties *(par divām līnijām)*; ❼ pāroties; ❽ tuvoties; būt tuvu; ❾ krist; gāzties; nokrist *(garšļaukus)*; **īp.** ❶ savstarpējs; abpusējs; **apst.** ❶ pēc kārtas; uz maiņām; ❷ kopā; kopīgi; ❸ gan viens, gan otrs; abi; visi; ❹ viens otru; no divām pusēm; **lietv.** ❶ attiecības; pazīšanās; ❷ draudzība; saskaņa; savienība; ❸ draugs; sabiedrotais; ❹ *(divu līniju)* saskares punkts; ❺ apmaiņa; darījums; **īpašv.** Dzjao *uzv.*

交白卷 jiāo báijuàn nodot tīru lapu *(❶ nenokārtot rakstisko eksāmenu; ❷ neizpildīt uzdevumu)*

交班 jiāobān maiņa; nodot maiņu; nomainīties

交保 jiāobǎo *jur.* ņemt kādu kāda atbildībā; iemaksāt *(drošības naudu)*

交变 jiāobiàn *el.* maiņstrāva

交变场 jiāobiànchǎng *el.* pārmaiņu strāvas lauks

交叉 jiāochā ❶ krustoties; krustpunkts; ❷ daļēji *(sakrist, atkārtoties u.c.)*; ❸ pārmaiņus

交差 jiāochāi ❶ atskaitīties par izpildīto uzdevumu *(iesniegt atskaiti)*; ❷ nodot noziedznieku varas struktūrām

交出 jiāochū nodot *(ieročus u.c.)*; iesniegt

交错 jiāocuò ❶ krustoties; sakrustoties; sajaukties; iespiesties; ❷ juceklis; haoss; ❸ *geol.* krustoties

交代 jiāodài ❶ nodot *(lietas citam)*; ❷ izskaidrot; skaidrojums; ❸ atbilde; ❹ jautājuma atrisinājums; ❺ atzīties noziegumā

交底 jiāodǐ ❶ izklāstīt visu līdz pēdējam; ❷ atklāt kārtis

交点 jiāodiǎn ❶ *mat.* divu līniju krustpunkts; ❷ *astr.* orbītas mezgls

交锋 jiāofēng sakrustot zobenus; laist darbā ieročus; uzsākt cīņu; cīnīties; sacensties; cīņa; kauja

交付 jiāofù nodot *(glabāšanā, ekspluatācijā u.c.)*

交感神经 jiāogǎn shénjīng *anat.* simpātiskais nervs

交割 jiāogē norēķināties

交给 jiāogěi ❶ izsniegt *(naudu tieši rokās; izsniegt skaidru naudu)*; ❷ iesniegt *(lūgumu)*; ❸ iesniegt *(jautājumu komisijā)*

交工 jiāogōng *(objekta)* nodošana

交媾 jiāogòu ❶ pāroties; dzimumakts; ❷ *biol.* kopulācija; lecināšana; aplecināšana

交好 jiāohǎo ❶ draudzēties; uzturēt tuvas attiecības; ❷ draudzība; tuvas attiecības

交互 jiāohù ❶ savstarpējs; abpusējs; ❷ pārmaiņus; pēc kārtas; ❸ kāpt uz augšu, ar rokām pārtverot virvi

交还 jiāohuán atdot; atdot atpakaļ *(grāmatu, parādu u.c.)*; nomaksāt parādu

交换 jiāohuàn ❶ *ekon.* mainīties *(ar precēm)*; preču apmaiņa; ❷ apmainīties *(ar vizītkartēm, viedokļiem u.c.)*; ❸ nomainīt *(bojātu detaļu)*; ❹ *el.* komutācija; ❺ *mat.* permutācija

交换机 jiāohuànjī *el.* komutators

交会 jiāohuì *mērinstr.* iedaļa

交际 jiāojì ❶ uzņemt draugus; rīkot pieņemšanas; ❷ pārstāvniecība; peņemšana; protokols; ❸ saieties; saiešanās; biedroties; ❹ apgrozīties *(augstākajās aprindās)*; uzturēties sabiedrībā

交际花 jiāojìhuā *iron.*sabiedrības dāma; kurtizāne

交际舞 jiāojìwǔ balles dejas

交加 jiāojiā ❶ mainīties; uz maiņām; ❷ samaisīties; sajaukties; visi kopā; ❸ *rakst.* saceltiės *(par vētru, puteni u.c.)*

交角 jiāojiǎo *mat.* krustošanās leņķis

交接 jiāojiē ❶ savienoties; savienošanās; ❷ *(vasaras un rudens)* saskares punkts; ❸ uzturēt pazīšanos; ❹ *(lietu)* nodošana un pieņemšana

交界 jiāojiè robežoties; saskarties; robežas josla; robežu saskares punkts

交卷 jiāojuàn nodot tīstokli ar eksāmena sacerējumu *(uzrakstīt eksāmena darbu; izpildīt uzdevumu)*

交口 jiāokǒu vienā balsī; korī *(slavēt, pelt u.c.)*

交流 jiāoliú ❶ dalīties *(pieredzē, zināšanās u.c.)*; ❷ *el.* maiņstrāvas *(ķēde)*

交流电 jiāoliúdiàn *el.* maiņstrāva

交流会 jiāoliúhuì pieredzes apmaiņas saiets

交纳 jiāonà nomaksāt *(biedra naudu, muitas nodevu u.c.)*

交配 jiāopèi *biol.* kopulācija; aplecināšana; krustošana

交情 jiāo·qing draudzība; draudzīgas attiecības
交涉 jiāoshè sarunas; pārrunāt
交手 jiāoshǒu ❶ sveicināt ar *(uz krūtīm)* kopā saliktām rokām *(godbijīgi sveicināt)*; ❷ sakrustot rokas; saņemties rokās; ❸ saķerties cīniņā; kauties tuvcīņā
交谈 jiāotán sarunāties; tērzēt; uzsākt sarunu; pārrunas
交替 jiāotì ❶ nomainīties; nodot *(citam savu amatu)*; nodot lietas *(amata pēctecim)*; ❷ *lingv.* alternācija
交通 jiāotōng ❶ sakari; komunikācijas; satiksmes ceļi; kustība *(pa dzelzceļu)*; ❷ *dial.* sakarnieks; ❸ uzturēt sakarus
交通部 jiāotōngbù satiksmes ministrija
交通车 jiāotōngchē *(dienesta; iestādes)* autobuss
交通岛 jiāotōngdǎo policista – satiksmes regulētāja postenis
交通壕 jiāotōngháo *milit.* tranšejas
交通警 jiāotōngjǐng policists – satiksmes regulētājs
交通线 jiāotōngxiàn komunikācijas; satiksmes ceļi
交通员 jiāotōngyuán ❶ sakarnieks; ❷ *(pagrīdes organizācijas)* sakarnieks
交头接耳 jiāotóu-jiē'ěr ar galvu pieskārties ausij *(runāt čukstus; čukstēt ausī)*
交往 jiāowǎng uzturēt pazīšanos; uzturēt ciešus kontaktus; attiecību uzturēšana *(saiešanās)*
交尾 jiāowěi *biol.* aplecināšana; sapārošana
交尾期 jiāowěiqī *biol.* pārošanās periods
交响 jiāoxiǎng *mūz.* simfoniskais *(orķestris u.c.)*
交响诗 jiāoxiǎngshī *mūz.* simfoniska poēma
交响乐 jiāoxiǎngyuè *mūz.* simfonija
交卸 jiāoxiè nodot lietas, pārejot citā darbā
交椅 jiāoyǐ ❶ krēsls; ❷ ieņemamais amats
交易 jiāoyì ❶ tirdzniecība; ❷ tirdzniecisks darījums
交易会 jiāoyìhuì gadatirgus
交易所 jiāoyìsuǒ ❶ birža; ❷ *(melnā, fondu u.c.)* birža
交谊 jiāoyì *rakst.* draudzīgas attiecības; draudzība; izveidot draudzīgas attiecības
交游 jiāoyóu *rakst.* plašs pazīšanās loks; plaša pazīšanās sabiedrībā
交战 jiāozhàn ❶ iesaistīties karā; uzsākt kauju; ❷ atrasties karastāvoklī; ❸ kauja
交战国 jiāozhànguó karojošas valstis
交织 jiāozhī ❶ *rakst.* saplūst *(par pilsētas reklāmu uguņiem u.c.)*; ❷ savīties *(par mūzikas skaņām u.c.)*
交租 jiāozū iemaksāt īres naudu

郊 jiāo **lietv.** ❶ piepilsēta; priekšpilsēta; apkārtne pilsētas tuvumā; ❷ zeme; zemes platības; derīgā zeme; ❸ *rit.* upurēšana debesīm un zemei *(saulgriežu dienās, dienvidu un ziemeļu priekšpilsētās)*; **īpašv.** Dzjao *uzv.*
郊区 jiāoqū ❶ priekšpilsētas rajons; ❷ piepilsētas rajons; pilsētas apkaime
郊外 jiāowài priekšpilsēta; ārpilsēta; pilsētas apkārtne
郊游 jiāoyóu doties izbraukumā ārpus pilsētas *(pastaigā)*; izpriecas izbraukums

浇(澆) jiāo **darb.** ❶ laistīt *(zemi ar ūdeni, vircu u.c.)*; ❷ apūdeņot; ❸ aplaistīt; ❹ liet *(tipogrāfijas burtus)*; **īp.** ❶ straujš un nodevīgs; netikls; nedrošs; ❷ pagrimis
浇灌 jiāoguàn ❶ *metal.* metālliešana; ❷ liet *(šķidru metālu formās)*; ❸ apūdeņot; apūdeņošana
浇口 jiāokǒu *metal.* caurulīte šķidrā metāla liešanai formās
浇灭 jiāomiè ar ūdeni apdzēst uguni
浇头 jiāo·tou *(garšvielu)* piedevas
浇铸 jiāozhù *metal.* metāla liešana *(formās)*

茭 jiāo **lietv.** sausa zāle; siens
茭白 jiāobái *bot.* platlapainā tuskarora; savvaļas rīss *(Zizania latifolia)*

骄(驕) jiāo **īp.** ❶ iedomīgs; lepns; ❷ uzpūtīgs; patvaļīgs; mežonīgs, nepieradināts *(dzīvnieks)*; ❸ spēcīgs; ražens; spēcīgas miesasbūves; **lietv.** lepnums; iedomība; **darb.** ❶ lepni izturēties; uzvesties kā iedomīgam priekšniekam; būt iedomīgam; nicinoši attiekties *(pret kādu)*; nenovērtēt *(ienaidnieku)*; ❷ raudzīties *(uz kādu)* no augšas; palikt lepnam; ❸ tiepties; spītēt; ❹ nederēt
骄傲 jiāo'ào ❶ iedomīgs; lepns; ❷ uzpūtīgs; patvaļīgs; ❸ lepoties; lepnums
骄横 jiāohèng ❶ iedomīgs un patvaļīgs; ❷ iedomība un stūrgalvība
骄矜 jiāojīn *rakst.* ❶ augstprātīgs; lepns; uzpūtīgs; ❷ augstprātīgi izturēties; augstprātība
骄慢 jiāomàn ❶ uzpūtīgs; augstprātīgs; augstprātīgi uzvesties; ❷ noniecināšana; nonievāšana; nicināt
骄气 jiāo·qi iedomība; pašpārliecinātība
骄奢淫逸 jiāoshē-yínyì izšķērdīgs un netikls; dīks un izlaidīgs
骄阳 jiāoyáng *rakst.* svelmaina *(svelоša)* saule
骄纵 jiāozòng rīkoties patvaļīgi; būt patvaļīgam; rēķināties tikai ar paša vēlēšanos; patvaļa

姣 jiāo **īp.** skaists; glīts; daiļš

娇(嬌) jiāo **īp.** ❶ apburošs; brīnumjauks; pievilcīgs; sievišķīgs; ❷ mīļš; maigs; ❸ smalkjūtīgs; smalks; delikāts; trausls *(slimīgs; viegli lūztošs)*; ❹ izlutināts; izlepis; **darb.** ❶ mīlēt; ❷ lutināt
娇滴滴 jiāodīdī lielisks; apburošs
娇贵 jiāo·gui izlutināts; mīkstčaulīgs
娇憨 jiāohān aizkustinošs naivums; naivi aizkustinošs
娇客 jiāokè ❶ meitas vīrs; znots; ❷ mīlulis; favorīts;

✪ baltā peonija

娇媚 jiāomèi ✪ koķets; koķetērija; ✪ apburošs; valdzinošs; brīnumjauks

娇嫩 jiāo·nen maigs; delikāts; trausls *(zieds, veselība u.c.)*; slimīgs

娇气 jiāo·qi ✪ maigs; trausls; ✪ izlutinātība; mīkstčaulība; trauslums

娇娆 jiāoráo ✪ apburošs; valdzinošs; koķets; ✪ maigs; trausls; ✪ izlutināts; pārsmalcināts

娇柔 jiāoróu valdzinošš un maigs; sievišķība; maigums

娇生惯养 jiāoshēng-guànyǎng lutināt; izlutināts *(memmes dēliņš)*

娇娃 jiāowá ✪ jauka meitene; ✪ bērns

娇小玲珑 jiāoxiǎo-línglóng maigs; smalks; miniatūrs un elegants

娇羞 jiāoxiū sievišķīgs kautrīgums *(kaunīgums)*

娇艳 jiāoyàn valdzinošs; jauks

娇养 jiāoyǎng ✪ lutināt *(bernus)*; ✪ maigs; trausls

娇纵 jiāozòng lutināt; saudzīgi izturēties *(pret kādu)*; izdabāt *(kāda iegribām)*

胶(膠)

jiāo **lietv.** ✪ līme; līmviela; ✪ želatīns; ✪ gumija; kaučuks; **darb.** ✪ līmēt; pielīmēt; salīmēt; ✪ pielīmēties; salīmēties; ✪ pielipt; **īp.** ✪ lipīgs; ✪ izturīgs; ✪ elastīgs; lokans; ✪ spītīgs; ✪ neīsts; melīgs; netikls; **īpašv.** Dzjao *uzv.*

胶版 jiāobǎn *poligr.* ofsets; ofsetspiedforma

胶布 jiāobù ✪ izolācijas lenta; ✪ plāksteris

胶虫 jiāochóng *zool.* bruņuuts *(Laccifer lacca;Laccifer coccus)*

胶带 jiāodài plastmasas magnētiskā lenta

胶合 jiāohé ✪ salīmēt; ✪ salipšana

胶合板 jiāohébǎn saplāksnis; finieris; finiera plāksne

胶结 jiāojié sacementēties; cementēšana

胶结物 jiāojiéwù cements

胶卷 jiāojuǎn fotolenta *(spolītēs)*

胶木 jiāomù *tehn.* bakelīts

胶囊 jiāonáng *farm.* *(želatīna)* kapsula

胶泥 jiāoní māls

胶皮 jiāopí *(vulkanizēta)* gumija

胶片 jiāopiàn fotolenta

胶水 jiāoshuǐ šķidrā līme

胶体 jiāotǐ *ķīm.* koloīds; koloidāla viela, šķīdums u.c.

胶鞋 jiāoxié gumijas apavi

胶印 jiāoyìn *poligr.* ofsets; ofsetiespiešana

胶印机 jiāoyìnjī *poligr.* hektogrāfs

胶柱鼓瑟 jiāozhù-gǔsè spēlēt kokli ar aizlīmētām tapiņām *(spītīgi aizstāvēt savus maldus; lai tur vai kas, bet turēties pie vecā; būt atpalikušam, konservatīvam)*

胶着 jiāozhuó nāves punkts

教

jiāo/jiào **darb.** mācīt *(skolā)*; apmācīt; pasniegt; izglītot; apgaismot; instruēt; audzināt

教书 jiāoshū mācīt *(ābeci)*; strādāt *(skolotāja darbu)*; skolot; pasniegt *(dažādus priekšmetus)*

教会 jiāohuì ✪ reliģioza kopiena *(biedrība)*; *(kristiešu)* baznīca; ✪ iemācīt; apmācīt

教学 jiāoxué mācīt; apmācīt; pasniegt

椒

jiāo **lietv.** ✪ piparaugs; pipari; paprika; ✪ garšaugu sēklas *(augļi)*; **īpašv.** Dzjao *uzv.*

椒盐 jiāoyán asa garšvielu piedeva *(no maltiem pipariem un sāls)*

蛟

jiāo **lietv.** ✪ *mit.* ūdenspūķis *(jūrasčūska: mitoloģiska būtne, kas izsauc plūdus un negaisu)*; ✪ *mitol.* bezragains pūķis; pūķa mātīte; ✪ *pārn.* krokodils; aligators

蛟龙 jiāolóng *mit.* ūdenspūķis *(jūrasčūska: mitoloģiska būtne, kas var izsaukt plūdus un negaisu)*

焦

jiāo **īp.** ✪ apdedzis; piededzis; apdedzināts; ✪ izkaltis; pārkaltis; ✪ pārogļojies; ✪ apcepts; ✪ uztraukts; saērcināts; **darb.** ✪ degt; apdegt; ✪ žūt; apžūt; kalst; ✪ apcepties brūnam; ✪ uztraukties; raizēties; ✪ iededzināt; apdedzināt; nodedzināt; iededzināt; ✪ žāvēt; apžāvēt; ✪ cept; apcept; ✪ apgrūtināt; mocīt; ✪ sutināt; sautēt; **lietv.** ✪ *metal.* kokss; koksa rūpniecība; koksa ražošana; ✪ *mat., fiz.* fokuss; **īpašv.** Dzjao *uzv.*

焦比 jiāobǐ *metāl.* vidējais koksa patēriņš

焦点 jiāodiǎn ✪ *fiz., mat.* fokuss; fokusa punkts; ✪ *(strīda vai domstarpību)* smaguma centrs

焦耳 jiāo'ěr *fiz.* džouls

焦黑 jiāohēi ✪ tumšs; melns *(pēc apdedzināšanas)*; ✪ apdedzis; pārogļoties

焦糊 jiāohú degums; gruzdums; piededzis

焦化 jiāohuà *ķīm.* koksa veidošanās

焦黄 jiāohuáng tumši brūns *(par sejas krāsu)*; brūngans; brūni *(apcepta maize)*

焦急 jiāojí uztraukties; nervozēt *(nezināt, kur likties)*; satraukts

焦结炉 jiāojiélú *metal.* koksa krāsns

焦距 jiāojù *fiz.* fokusa attālums

焦渴 jiāokě neciešamas slāpes *(pārkaltusi rīkle)*

焦枯 jiāokū kalst; sakalst; novīst; nokaltis

焦雷 jiāoléi pērkona dārdi

焦虑 jiāolǜ pārdzīvot; uztraukties

焦煤 jiāoméi *metal.* koksa ogles

焦炭 jiāotàn *metal.* kokss

焦糖 jiāotáng ✪ grauzdēts cukurs; ✪ karameles

焦头烂额 jiāotóu-làn'é apdedzināta galva un pārsista piere *(dabūt velnu redzēt; pamatīgi apdedzināties kādā lietā; sasists lupatu lupatās)*

焦土 jiāotǔ izdegusi zeme; ugunsgrēka vieta; krāsmatas

焦油 jiāoyóu darva; deguts

焦躁 jiāozào nervozēt; uztraukties; iekarst
焦灼 jiāozhuó ❶ apdegums; apdedzināt; izdedzināt caurumu; ❷ dziļas skumjas; uztraukties; pārdzīvot; nervozēt; nemiers

鲛(鮫) jiāo **lietv.** *zool.* haizivs *(dz. Selachoidea)*

蕉 jiāo **lietv.** ❶ *(saīsin.)* banāns *(auglis)*; ❷ neapstrādāta banāna auga vai kaņepāju šķiedra; ❸ žagari; malka
蕉麻 jiāomá *bot.* Manilas kaņepāji; abaka *(Musa textilis)*

礁 jiāo **lietv.** *ģeogr.* rifs; *(zemūdens)* rifs
礁湖 jiāohú *ģeogr.* lagūna
礁石 jiāoshí rifs; zemūdens akmeņi

鹪(鷦) jiāo **sast.**
鹪鹩 jiāoliáo *zool.* paceplītis; žubīte *(Troglodytes troglodytes; Troglodytes fumigatus)*

嚼 jiáo **darb.** ❶ košļāt; sakošļāt; gremot; ❷ izskalot; saēst; ❸ garšot; nogaršot; baudīt; ❹ daudz runāt; gvelzt muļķības
嚼舌 jiáoshé gvelzt muļķības; malt tukšus salmus
嚼碎 jiáosuì smalki sakošļāt; sagremot; samalt
嚼子 jiáo·zi ❶ *(zirga)* laužņi; ❷ iemutis *(papirosiem)*

角 jiǎo/jué **lietv.** ❶ *(dzīvnieku)* ragi; ❷ *ģeogr.* zemesrags; ❸ rifs; ❹ *(mājas u.c.)* stūris; ❺ *mat.* leņķis; *(krišanas)* leņķis; ❻ virziens; ❼ *mūz.* radziņš; rags; ❽ *zool.* ragulopi *(dzīvnieki)*; ❾ *sar.* *(monēta)* dzjao *(līdzinās 0,1 juaņam vai 10 feņiem)*; ❿ *teātr.* aktieris; ⓫ *pārn.* svarīga persona; ⓬ *astr.* zvaigznājs Ragi
角尺 jiǎochǐ stūrenis; trijstūru lineāls
角度 jiǎodù ❶ *mat.* grāds; leņķa lielums; ❷ viedoklis; redzesleņķis
角钢 jiǎogāng *metal.* leņķa dzelzs
角弓反张 jiǎogōng fǎnzhāng *med.* opistotonuss
角规 jiǎoguī trijstūru lineāls
角果 jiǎoguǒ *bot.* pāksts
角化病 jiǎohuàbìng *med.* keratoze
角砾岩 jiǎolìyán *ģeol.* brekčija *(kalnu iezis)*
角楼 jiǎolóu pilsētas nocietinājumu mūra stūra tornis
角落 jiǎoluò ❶ *(istabas)* kakts; ❷ *(valsts)* nomale; attāls nostūris
角门 jiǎomén sānu izeja; sāndurvis
角膜 jiǎomó *anat.* radzene
角膜炎 jiǎomóyán *med.* keratīts
角票 jiǎopiào *(papīra sīknauda Ķīnā)* feņi un dzjao *(100 feņu līdzinās vienam juaņam; 10 dzjao līdzinās vienam juaņam)*
角球 jiǎoqiú *sp.* stūra sitiens
角闪石 jiǎoshǎnshí *min.* amfibols
角石 jiǎoshí *min.* keratīts
角速度 jiǎosùdù *fiz.* leņķa ātrums
角铁 jiǎotiě *metal.* leņķa dzelzs
角系数 jiǎoxìshù *mat.* stūra koeficients
角榛 jiǎozhēn *bot.* Maņdžūrijas rieksts *(Corylus mandshurica)*
角质 jiǎozhì *biol.* kutīns
角质层 jiǎozhìcéng *biol.* kutikula
角柱体 jiǎozhùtǐ *mat.* prizma
角锥体 jiǎozhuītǐ *mat.* piramīda

佼 jiǎo **īp.** ❶ skaists; glīts; ❷ viltīgs; veikls; **īpašv.** Dzjao *uzv.*
佼佼 jiǎojiǎo *rakst.* izcils
佼佼者 jiǎojiǎozhě *rakst.* neparasts, izcils cilvēks

侥(僥) jiǎo ❶ **sast.**; ❷ **īpašv.** Dzjao *uzv.*
侥幸 jiǎoxìng ❶ nepelnīta veiksme; laimīgs gadījums; laimīga sakritība; ❷ uz labu laimi

饺(餃) jiǎo **sast.**
饺子 jiǎo·zi pelmeņi *(ar gaļas, dārzeņu vai citu pildījumu)*

狡 jiǎo **īp.** ❶ viltīgs; negodīgs; neuzticams; ❷ veikls; izmanīgs; ❸ stiprs; spēcīgs; ❹ netikls, bet izskatīgs; ❺ cietsirdīgs; nikns; ļauns; **lietv.** ❻ melns suns *(huņņu suņu šķirne)*; ❼ *mit.* ragains zvērs, kas atgādina raibu suni; **darb.** kaitēt; postīt; darīt ļaunu
狡辩 jiǎobiàn būt veiklam strīdniekam *(strīdā izmantot negodīgus paņēmienus)*; kazuistika; sofistika
狡猾 jiǎohuá viltīgs; ļauni viltīgs; izmanīgs
狡狯 jiǎokuài ❶ *rakst.* viltīgs; ļauni viltīgs; melīgs; izmanīgs; ❷ triki; izklaides
狡赖 jiǎolài veikli izgrozīties *(no sarežģījumiem)*; veikli noliegt *(vainu, kļūdas)*
狡兔三窟 jiǎotù-sānkū ◊ viltīgs zaķis slēpjas trijās alās *(izmantot dažnedažādus izgrozīšanās paņēmienus)*
狡黠 jiǎoxiá *rakst.* viltīgs; izmanīgs; negodīgs
狡诈 jiǎozhà viltīgs; ļauni viltīgs; melīgs

绞(絞) jiǎo **darb.** ❶ vīt *(virvi, trosi u.c.)*; savīt; nopīt; ❷ apsiet; pārsiet *(rētu)*; ❸ izgriezt *(dvieli)*; ❹ žņaugt; ❺ savilkt *(cilpu)*; nāvessods pakarot; ❻ *(ar grieztuves palīdzību)* izcelt *(ūdensspaini no akas)*; ❼ *tehn.* uzgriezt *(vītni)*; **īp.** ātras dabas; straujš; nekautrīgs; rupjš; ❽ stiprs; izturīgs; **skait.** *dzijas vai stiepļu rituļiem*; **īpašv.** Dzjao *uzv.*
绞肠痧 jiǎochángshā *med.* sausā holera
绞车 jiǎochē ❶ *tehn.* grieztuve; ❷ vinča
绞架 jiǎojià karātavas; karātavu stabs

J

绞盘 jiǎopán *tehn.* vinča; grieztuve
绞肉器 jiǎoròuqì gaļasmašīna
绞杀 jiǎoshā ❶nožņaugt *(ar virvi)*; ❷pakārt
绞索 jiǎosuǒ ❶karātavu cilpa; ❷virve; trose
绞痛 jiǎotòng *med.* ❶kolikas; ❷*veterin.* vīveles
绞刑 jiǎoxíng nāvessods pakarot

铰(鉸) jiǎo **darb.** *sar.* ❶griezt *(ar šķērēm)*; izgriezt; piegriezt; ❷paplašināt urbumu vai caurumu; **lietv.** šķēres; viras; eņģes
铰刀 jiǎodāo *tehn.* rīvurbis
铰接 jiǎojiē *tehn.* šarnīru stiprinājums *(šarnīru savienojums)*
铰链 jiǎoliàn *tehn.* šarnīrs

矫(矯) jiǎo **darb.** ❶iztaisnot; izlabot *(kļūdas)*; koriģēt; ❷izmainīt; mainīt*(cilvēka raksturu)*; ❸izlikties, simulēt; ❹viltot; falsificēt; nepatiesi atsaukties uz; ❺piemeklēt *(izdomāt)* ieganstu; ❻pacelt *(galvu)*; ❼uzlidot *(gaisā)*; **īp.** ❶spēcīgs; stiprs; ❷mundrs; ❸nelokāms; **īpašv.** Dzjao *uzv.*
矫健 jiǎojiàn ❶drosmīgs; drošsirdīgs; ❷brašs; spēcīgs; ❸kareivīgs
矫捷 jiǎojié ❶veikls; veiklība; ❷izmanīgs; izmanība
矫命 jiǎomìng viltot *(valdnieka)* rīkojumu *(viltots rīkojums;viltota pavēle)*
矫情 jiǎoqíng *rakst.* izturēties samāksloti *(cenšoties būt oriģinālam)*; nedabīga uzvedība
矫揉造作 jiǎoróu-zàozuò klīrēties; ālēties; izturēties samāksloti
矫饰 jiǎoshì ❶mainīt *(cilvēka raksturu)*; ❷piedot vajadzīgo formu *(cilvēku attiecībām)*; ❸piedot ārējo spozmi; uzspodrināt; ❹izlikšanās; izrādīšanās; ❺*med.* afektācija
矫枉过正 jiǎowǎng-guòzhèng pārcensties, labojot kļūdas *(mesties galējībās)*
矫形 jiǎoxíng *med.* ortopēdija
矫正 jiǎozhèng ❶labot *(kļūdu)*; ❷izlabot; koriģēt; uzlabot *(izrunu u.c.)*; ❸*tehn.* iztaisnot *(skārdu; metālu)*; iztaisnošana

脚(腳) jiǎo **lietv.** ❶*(cilvēka)* kāja; pēda; *(kukaiņa)* kājiņa; *(priekšmeta)* kāja; ❷atlikums; nosēdums; nosēdas; ❸pamats; ❹*(kalna)* piekāje; ❺nosēdas; ❻nesējs; izsūtāmais *(zēns)*; ❼*teātr.* loma; **darb.** saķert kāju; ķert aiz kājām
脚板 jiǎobǎn *(kājas)* pēda
脚背 jiǎobèi *(kājas)* pacēlums
脚本 jiǎoběn ❶*teātr.* scenārijs; ❷lugas teksts
脚步 jiǎobù ❶soļi; gaita; ❷priekšgājēju ceļi *(piemērs)*
脚步声 jiǎobùshēng soļu troksnis *(dimdoņa)*
脚灯 jiǎodēng *teātr.* rampa
脚夫 jiǎofū *novec.* nesējs
脚跟 jiǎogēn pēda
脚后跟 jiǎohòu·gen pēda
脚尖 jiǎojiān kājas pirkstgali; *(staigāt)* uz kāju pirkstgaliem
脚劲 jiǎojìn kāju *(muskuļu)* spēks
脚力 jiǎolì *novec.* nesējs
脚镣 jiǎoliào kāju važas
脚炉 jiǎolú kāju termofors; ogļu panna *(kāju sildīšanai)*
脚门 jiǎomén sānu ieeja *(sāndurvis)*
脚面 jiǎomiàn *(kājas)* pacēlums
脚气 jiǎoqì *med.* ❶beriberi; ❷kāju dermatomikoze
脚钱 jiǎo·qian maksa *(par kravas pārnešanu vai piegādi)*
脚手架 jiǎoshǒujià *celtn.* stalažas
脚踏两只船 jiǎo tà liǎng zhī chuán vienlaicīgi sēsties divās laivās *(❶sēdēt uz diviem krēsliem; ❷darboties divās frontēs)*
脚踏实地 jiǎotà-shídì stāvēt uz stingras zemes *(neatrauties no realitātes; kaut ko darīt pamatīgi un godprātīgi)*
脚心 jiǎoxīn pēdas vidusdaļa
脚癣 jiǎoxuǎn *med.* kāju dermatomikoze
脚印 jiǎoyìn pēdas nospiedums
脚掌 jiǎozhǎng pēdas apakša
脚指甲 jiǎozhǐ·jia kājas pirkstu nagi
脚指头 jiǎozhǐ·tou *sar.* kājas pirksts
脚趾 jiǎozhǐ kājas pirksts
脚注 jiǎozhù atsauce; piezīme *(lappuses lejasdaļā)*

皎 jiǎo **īp.** gaišs; skaidrs; spīdīgs; tīrs; **īpašv.** Dzjao *uzv.*
皎皎 jiǎojiǎo skaidrs; gaišs
皎洁 jiǎojié tīrs; gaišs

湫 jiǎo **īp.** ❶zems; zema *(vieta)*; ❷šaurs; šaura *(aiza; telpa)*
湫隘 jiǎo'ài zemiene; mitra pārpurvota vieta; slīksnis; dūksts

搅(攪) jiǎo **darb.** ❶traucēt; apgrūtināt; ❷uztraukt; uzbudināt; ❸sēt nemieru; radīt nekārtības; dezorganizēt; ❹maisīt *(ar karoti zupu u.c.)*; samaisīt; piemaisīt; pielikt klāt; sajaukt; ❺sakratīt; kult *(sviestu)*
搅拌 jiǎobàn ❶samaisīt; izmaisīt *(lopu barību)*; ❷izmaisīt *(betona javu)*
搅拌机 jiǎobànjī *tehn.* betona vai māla maisītāja mašīna *(maisītājs)*
搅动 jiǎodòng ❶izmaisīt *(lopu barību)*; ❷izmaisīt *(javu)*
搅浑 jiǎohún ❶*tiešā un pārnestā noz.*; ❷duļķot *(ūdeni)*; ❸jaukt prātus
搅混 jiǎo·hun ❶sajaukt *(mālus ar smiltīm)*; ❷radīt nekārtības
搅和 jiǎo·huo ❶maisīt *(ar karoti)*; sajaukt *(mālus ar*

smiltīm); ✪ samudžināt, sarežģīt *(kādu jautājumu)*
搅炼 jiǎoliàn *metal.* čuguna pārstrādāšana dzelzī ar pudlinga paņēmienu
搅炼炉 jiǎoliànlú *metal.* pudlingkrāsns
搅乱 jiǎoluàn ✪ sarīkot nekārtības; izraisīt satraukumu; ✪ sarežģīt *(lietas)*; ✪ radīt jezgu
搅扰 jiǎorǎo ✪ traucēt; uzmākties; apnikt; ✪ *piekl.* atņemt saimniekiem laiku *(ar savu ilgo uzturēšanos ciemos)*

剿(勦) jiǎo/chāo **darb.** ✪ iznīcināt; iznīdēt; izkaut; ✪ piesavināt *(svešu sacerējumu; idejas)*; ✪ novājināt; nomocīt; ✪ ciest; **īp.** viegls; tīrs; tīra *(skaņa)*
剿匪 jiǎofěi iznīcināt laupītājus; bandītisma izskaušana

缴(繳) jiǎo **darb.** ✪ iemaksāt *(nodevu)*; nomaksāt; nodot *(valstij graudus)*; ✪ ņemt; paņemt; atņemt; pieņemt; ✪ nolikt *(ieročus)*; nolikt *(ieročus un padoties)*; atbruņot *(pretinieku)*
缴获 jiǎohuò iegūt *(trofejas)*; trofejas
缴纳 jiǎonà ✪ iemaksāt; nomaksāt *(par elektrību u.c.)*; ✪ nodot *(valstij labību)*
缴销 jiǎoxiāo ✪ iesniegt *(parādzīmi, lai to dzēstu)*; ✪ atdot atpakaļ *(licenci, lai to anulētu)*
缴械 jiǎoxiè ✪ atbruņoties; nolikt ieročus; ✪ atbruņot

叫(呌) jiào **darb.** ✪ kliegt; iekliegties; iesaukties; ✪ *(attiecīgā dzīvnieka radītās skaņas)* rūkt; maut; kladzināt; ņaudēt; riet; kurkstēt; svilpot u.c.; ✪ saukt; pasaukt; izsaukt; ✪ pasūtīt; noīrēt; salīgt; iepirkt; ✪ saukties *(kā jūs sauc? kā to sauc?)*; ✪ pateikt; **palīgv.** *(paužot mudinājumu)* ✪ likt, atļaut, ļaut, dot iespēju *(kaut ko darīt)*; **īp.** vīrišķās kārtas *(dzīvnieki)*
叫喊 jiàohǎn ✪ kliegt; iekliegties; saukt; ✪ kliedziens; sauciens
叫好 jiàohǎo *(skaļi)* izteikt atzinību
叫花子 jiàohuā·zi nabags; ubags
叫唤 jiào·huan ✪ skaļi kliegt *(no sāpēm)*; ✪ bļaut, kaukt *(par dzīvniekiem)*
叫苦 jiàokǔ žēloties par grūtībām *(par savām ciešanām)*; sūdzēties par savām likstām
叫骂 jiàomà ✪ skaļi lamāties; ✪ bļaut *(uz kādu pilnā balsī)*
叫卖 jiàomài ✪ izsaukt preces nosaukumu *(cenu)*; skaļi pieaicināt pircējus *(par ielu tirgotāju)*; ✪ ūtrupe; izsole
叫门 jiàomén ✪ klauvēt pie durvīma; ✪ lūgt atvērt durvis
叫屈 jiàoqū žēloties par nepelnītu apvainojumu
叫嚷 jiàorǎng kliegt; bļaut; taisīt troksni *(sirdi plosoši bļāvieni)*
叫嚣 jiàoxiāo ✪ kliegt; bļaut; taisīt troksni; ✪ troksnis; vāvuļošana; bļāvieni
叫阵 jiàozhèn izaicinājums; izaicināt *(uz cīniņu)*
叫做 jiàozuò ✪ saukties; ✪ dot uosaukumu
叫座 jiàozuò ✪ piesaistīt skatītājus *(par uzvedumu; aktieri)*; ✪ gūt panākumus

觉(覺) jiào/jué **lietv.** miegs; **darb.** ✪ atmosties; atjēgties; nākt pie samaņas; ✪ modināt; atmodināt; ✪ apgaismot *(ar zināšanām)*; ✪ aizmigt; gulēt

校 jiào/xiào **darb.** ✪ salīdzināt *(ar oriģinālu)*; pārbaudīt; rediģēt; veikt korektūru; ✪ sacensties; spēkoties; mēroties spēkiem; ✪ rēķināties *(ar kaut ko)*; ✪ atriebties; atmaksāt *(ar to pašu)*; ✪ slimot; ciest; ✪ rēķināt; aprēķināt; mērīt; ✪ mācīt; instruēt; ✪ pārbaudīt *(pulksteni)*; ✪ *milit.* koriģēt *(uguni)*; ✪ *dzelzc.* labot sliežu ceļu
校场 jiàochǎng ✪ *milit.* poligons; ✪ *sp.* stadions; laukums
校雠 jiàochóu ✪ rediģēt; veikt korektūru; nodarboties ar teksta kritiku; ✪ salīdzināt
校点 jiàodiǎn rediģēt un salikt pieturas zīmes
校订 jiàodìng labot korektūru; rediģēt; rediģēšana; korektūra
校对 jiàoduì ✪ pārbaudīt; pārbaude; ✪ labot korektūru; korektūra; korektors; ✪ salīdzināt kopiju ar oriģinālu; pārbaudīt pēc oriģināla
校对室 jiàoduìshì korektoru darba telpa
校对员 jiàoduìyuán korektors
校改 jiàogǎi atklāt un labot kļūdas *(drukas kļūdas)*
校勘 jiàokān labot korektūru; salīdzināt *(tekstus)*; *(pēc oriģināla)* veikt kopijas korektūru
校正 jiàozhèng ✪ salīdzināt un labot; labot korektūru; ✪ pārbaudīt *(pulksteni)*; ✪ *milit.* koriģēt *(uguni)*; ✪ *dzelzc.* labot *(sliežu ceļu)*
校正器 jiàozhèngqì *radioteh.* radio traucējumu korekcijas iekārta
校准 jiàozhǔn ✪ kalibrēt; kalibrēšana; ✪ koriģēt *(mērinstrumenta skalu)*
校准器 jiàozhǔnqì *tehn.* kalibrators

较(較) jiào **darb.** ✪ salīdzināt; ✪ mērīt; ✪ apsvērt; novērtēt; ✪ atšķirties; būt sliktākam *(kādā aspektā)*; ✪ samazināties; palikt vieglāk *(par slimnieka stāvokli)*; izveseļoties; atlabt; **apst.** ✪ salīdzinājumā ar; salīdzinoši; relatīvi; ✪ acīmredzami; pilnīgi; skaidri; **lietv.** ✪ *mat.* starpība; ✪ būtība; pats galvenais; ✪ likums; noteikums
较量 jiàoliàng ✪ salīdzināt; mērīt; ✪ spēkoties; izmēģināt spēkus

轿(轎) jiào **lietv.** palankīns; nestuves
轿车 jiàochē ✪ divriči; ✪ kariete; ekipāža; ✪ limuzīns; sedans; vieglais automobilis

轿夫 jiàofū *novec.* palankīna nesējs

教 jiāo/jiào **darb.** ❶ mācīt; apmācīt; pasniegt; ❷ izglītot; apgaismot; instruēt; audzināt; ❸ saukt; izsaukt; pasaukt; ❹ piespiest; likt, ļaut *(kaut ko darīt)*; dot iespēju *(kaut ko veikt)*; ❺ *(ciešamās kārtas teikumos)* tikt *(sakostam)*; tikt *(piekautam u.c.)*; **lietv.** ❶ reliģija; reliģiska mācība; ❷ izglītība; pamācība; norādījums; ❸ *piekl. (Jūsu)* padoms; ❹ apgaismība; ❺ norādījums; rīkojums; **īpašv.** Dzjao *uzv.*

教案 jiào'àn ❶ mācību plānu projekti; ❷ *jur.* tiesu lietas *(incidenti)* ar ārzemju misionāriem *(garīgajām misijām)*; ❸ *(lekcijas; stundas)* konspekts

教本 jiàoběn mācību grāmata

教鞭 jiàobiān ❶ *(skolotāja)* rādāmais kociņš; ❷ *(novec.)* pletne *(skolnieku pārmācīšanai)*

教材 jiàocái mācību līdzekļi *(materiāli)*

教程 jiàochéng mācību programma *(apmācību kurss)*

教导 jiàodǎo ❶ mācīt; apmācīt; vadīt; ❷ apmācība

教导处 jiàodǎochù *izgl.* mācību daļa

教导队 jiàodǎoduì apmācību vienība

教导营 jiàodǎoyíng *milit.* mācību bataljons

教导员 jiàodǎoyuán *milit.* mācību bataljona komisārs

教父 jiàofù ❶ *rel.* svētais tēvs; baznīcas tēvs; teologs; ❷ *(kuģa u.c.)* krusttēvs

教官 jiàoguān ❶ skolotājs; audzinātājs; pedagogs; ❷ *milit.* instruktors

教规 jiàoguī ❶ reliģiska rakstura noteikumi *(prasības)*; ❷ kanons

教化 jiàohuà ❶ pāraudzināt; pāraudzināšana; ❷ valdības rīkojumi un iedzīvotāju tradicionālās morāles normas

教皇 jiàohuáng *rel.* Romas pāvests

教会 jiàohuì ❶ reliģioza kopiena *(biedrība)*; ❷ *(kristiešu)* baznīca; ❸ mācīt; apmācīt

教诲 jiàohuì *rakst.* pamācīt; vest pie prāta; vešana pie prāta

教具 jiàojù mācību līdzekļi *(materiāli)*

教科书 jiàokēshū mācību grāmata

教练 jiàoliàn ❶ apmācīt; ❷ *sp.* trenēt; ❸ *milit. (ierindas)* apmācība; ❹ instruktors; treneris

教练机 jiàoliànjī *av.* mācību lidmašīna

教练舰 jiàoliànjiàn *nav.* mācību kuģis

教练员 jiàoliànyuán instruktors; treneris

教龄 jiàolíng *izgl.* pedagoģiskais stāžs

教门 jiàomén ❶ islāms *(musulmaņu reliģija)*; ❷ baznīcas kopiena; baznīca

教母 jiàomǔ *rel.* krustmāte; pārmantotāja

教派 jiàopài *rel.* reliģioza sekta; *(reliģiozas)* mācības atzars

教区 jiàoqū *rel.* draudze; eparhija

教师 jiàoshī ❶ skolotājs; pasniedzējs; pedagogs; mentors; ❷ audzinātājs *(reliģijas lietās)*; misionārs

教士 jiàoshì *rel.* garīdznieks; mācītājs; sludinātājs; misionārs

教室 jiàoshì klase; auditorija

教授 jiàoshòu *izgl.* pasniedzējs; profesors

教唆 jiàosuō kūdīt; kūdīšana; provocēt

教唆犯 jiàosuōfàn *jur.* kūdītājs

教唆罪 jiàosuōzuì *jur.* kūdīšana

教堂 jiàotáng *rel.* ❶ *(katoļu)* baznīca; ❷ *(luterāņu)* baznīca

教条 jiàotiáo ❶ reliģiskā mācība; ❷ dogma

教条主义 jiàotiáozhǔyì dogmatisms

教条主义者 jiàotiáozhǔyìzhě dogmatiķis

教廷 jiàotíng *rel.* Svētais krēsls *(Vatikāns)*

教徒 jiàotú *rel.* ticīgais; reliģiozs cilvēks

教务 jiàowù ❶ *izgl.* mācību *(daļa)*; ❷ pedagoģiskā *(padome)*

教务处 jiàowùchù *izgl.* mācību daļa

教务长 jiàowùzhǎng mācību daļas vadītājs

教学 jiàoxué *izgl.* ❶ apmācība; apmācīt; ❷ mācīšana; mācīt; ❸ pasniegšana; pasniegt

教学法 jiàoxuéfǎ *izgl.* metodika

教学相长 jiàoxué-xiāngzhǎng labvēlīga skolotāju un skolnieku mijiedarbība *(mācību procesā aug gan skolotāju, gan apmācāmo zināšanas)*

教训 jiào·xun ❶ mācīt; audzināt; ❷ mācīšana; apmācības; didaktika; ❸ *rel.* vešana pie prāta; vest pie prāta; bauslis; ❹ *pārn.* mācība; *(laba)* mācība

教研室 jiàoyánshì *izgl.* kabinets; katedra

教研组 jiàoyánzǔ *izgl.* katedra *(kolektīvs)*

教养 jiàoyǎng ❶ *izgl.* audzināt; audzināšana; ❷ apmācīt; sagatavot; sagatavošana; ❸ labošanas līdzekļi *(pasākumi)*

教养所 jiàoyǎngsuǒ *izgl.* labošanas iestāde

教养员 jiàoyǎngyuán *izgl.* audzinātājs

教义 jiàoyì *rel.* reliģioza doktrīna *(reliģiskā mācība)*; ticības simbols; dogmatisks

教益 jiàoyì *piekl. (Jūsu)* lieliskā padoma labums

教友 jiàoyǒu *rel.* vienas reliģijas sekotāji; vienas ticības *(brāļi un māsas)*

教育 jiàoyù ❶ izglītība; ❷ audzināšana; audzināt

教育部 jiàoyùbù izglītības ministrija

教育观 jiàoyùguān pedagoģiskie uzskati

教育家 jiàoyùjiā pedagogs

教育片 jiàoyùpiàn *kinem.* mācību filma

教育学 jiàoyùxué *izgl.* pedagoģija

教员 jiàoyuán skolotājs; pasniedzējs

教职员 jiàozhíyuán skolotāji un kalpotāji

教主 jiàozhǔ ❶ reliģijas dibinātājs; ❷ mūks; audzinātājs *(reliģijas lietās)*

窖 jiào **lietv.** ❶ pagrabs; ❷ bedre; ala; **darb.** ❶ likt pagrabā; piepildīt pagrabu ar; uzglabāt pagrabā; ❷ aprakt zemē; ❸ apglabāt; ❹ *dial.* aprakt dzīvu;

īp. dziļš; **apst.** dziļi

酵 jiào **lietv.** raugs; ieraugs; ferments

酵母 jiàomǔ ❶ raugs; ❷ ieraugs; ❸ rūgšanas ferments

酵母菌 jiàomǔjūn rauga sēnīte

酵素 jiàosù *ķīm.* ferments

jie

节(節) jiē/jié **sast.**

节骨眼 jiē·guyǎn ❶ *dial. (piemērots; svarīgs; kritisks)* moments; ❷ ērts gadījums; ❸ izšķirošais moments

阶(階、堦) jiē **lietv.** ❶ trepes; kāpnes; ❷ dienesta pakāpe; *(ierēdņa)* rangs; ❸ stadija; posms; fāze; ❹ pamats; atbalsts; bāze; **darb.** ❺ kāpt *(pa trepēm)*; ❻ atklāt *(ceļu)*; ❼ iet pa priekšu; apsteigt

阶层 jiēcéng ❶ *(sociālais)* slānis; ❷ starpslānis

阶乘 jiēchéng *mat.* faktoriāls

阶地 jiēdì *ģeol.* terase

阶段 jiēduàn ❶ posms; ❷ fāze; ❸ stadija; ❹ pakāpe

阶段论 jiēduànlùn revolūcijas stadiālās attīstības teorija

阶级 jiējí ❶ *(valdošā u.c.)* šķira; ❷ šķiriskā *(solidaritāte)*

阶级性 jiējíxìng ❶ šķiriskais *(raksturs; piederība)*; ❷ šķiriskā *(būtība)*; šķiriskums

阶梯 jiētī ❶ kāpnes;❷ kaskāde *(hidroenerģētikā)*; ❸ *(karjeras izaugsmes)* posms *(sākumpunkts)*

阶下囚 jiēxiàqiú *tiešā un pārnestā noz.* tiesājamais pirms tiesas

疖(癤) jiē **lietv.** *med.* furunkuls; augonis

疖病 jiēbìng *med.* furunkuloze

疖子 jiē·zi *med.* furunkuls; zara vieta *(koka dēlī)*

皆 jiē **vietn.** ❶ visi; katrs; **apst.** ❷ viss; visur; vienmēr; katru reizi; ❸ kopā; kopīgi; **īpašv.** Dzjie *uzv.*

皆大欢喜 jiēdàhuānxǐ visi bija ļoti iepriecināti

结(結) jiē/jié **darb.** ❶ sasiet; uzsiet; piesiet; ❷ adīt; ❸ noslēgt *(savienību)*; izveidot *(attiecības)*; savienoties ar; ❹ sastādīt; vākt; ❺ pabeigt; rezumēt; ❻ šķērsot; pagriezt *(pajūgu)*; ❼ dot aizmetņus; nest augļus; ❽ būt saistītam; just smagumu; būt nospiestā garastāvoklī; ❾ savākties; uzkrāties; ❿ sabiezēt; ⓫ beigties; noslēgties

结巴 jiē·ba ❶ stostīties *(runāt ar pārtraukumiem; raustīt valodu)*; ❷ stostiķis *(cilvēks ar valodas defektiem)*

结实 jiēshí ❶ dot augļus; izveidot sēklotni; ❷ augļu nešana *(ražošana)*

结实率 jiēshílǜ *bot. (augu)* auglība

结实 jiē·shi ❶ stingrs; stiprs; ❷ izturīgs *(audums u.c.)*; ❸ spēcīgi veidots, veselīgs cilvēks

接 jiē **darb.** ❶ saņemt; ņemt; pieņemt; ❷ pārņemt; turpināt; ieslēgties *(kādā darbā)*; ❸ pārtvert lidojumā; *sp.* noķert *(bumbu)*; atsist; ❹ uzņemt viesus; rīkot pieņemšanu; ❺ savienot; saaudzēt; potēt *(augļu kokus)*; ❻ virzīties garā rindā; nepārtraukti turpināties; ❼ tuvoties pie; atrasties blakus; robežoties ar; ❽ saķerties cīņā *(sakrustot zobenus)*; ❾ kontaktēties; uzņemt sakarus ar; **īp.** ātrs; veikls; manīgs; **apst.** ❿ ātri; nepārtraukti; bez pārtraukuma; **lietv.** ⓫ kontakti; attiecības ar cilvēkiem; ⓬ *tehn.* sadura; salaidums **īpašv.** Dzjie *uzv.*

接班 jiēbān ❶ nomainīt *(iepriekšējās maiņas darbiniekus)*; ❷ turpināt *(priekšgājēju darbu)*

接班人 jiēbānrén ❶ jaunā maiņa; ❷ *(darba)* turpinātāji

接触 jiēchù ❶ skart; ❷ pieskarties; ❸ saskarties; ❹ saieties; biedroties

接触点 jiēchùdiǎn saskares punkts

接触器 jiēchùqì *el.* kontaktors

接待 jiēdài ❶ pieņemt *(ciemiņus; apmeklētājus)*; pieņemšana; ❷ *bud.* dot nabaga dāvanu *(pārtiku)*

接待室 jiēdàishì ❶ pieņemamā *(istaba, telpa)*; ❷ viesistaba

接待站 jiēdàizhàn pieņemšanas punkts

接到 jiēdào saņemt *(vēstuli)*; pieņemt *(kaut ko)*

接地 jiēdì *el.* iezemējums

接点 jiēdiǎn *el.* kontakts

接二连三 jiē'èr-liánsān nepārtraukti *(bez pārtraukuma)*; viens aiz otra; katru minūti

接防 jiēfáng *milit.* ❶ ieņemt aizsardzības pozicijas; ❷ doties nomainīt garnizonu

接风 jiēfēng rīkot *(ciemiņa)* sagaidīšanas banketu

接羔 jiēgāo *vet.* jēru saņemšana

接骨 jiēgǔ ❶ *med.* osteosintēze; ❷ ievilkt *(roku)*

接骨木 jiēgǔmù *bot.* plūškoks *(Sambucus sp.)*

接骨术 jiēgǔshù ❶ locītavu ievilkšanas tehnika; ❷ osteogrāfija

接管 jiēguǎn ❶ pieņemt pārziņā *(lietas)*; ❷ pieņemt amatu

接合 jiēhé ❶ savienot; savienošana; ❷ *celtn.* sadura; ❸ savienošana *(ar galiem, daļām u.c.)*

接火 jiēhuǒ ❶ *milit.* izraisīt apšaudi; ❷ iesaistīties kaujā; ❸ *el.* pieslēgt tīklam

接济 jiējì atbalstīt; palīdzēt; sniegt materiālu palīdzību

接见 jiējiàn ❶ uzņemt *(delegāciju)*; ❷ pieņemšanas *(laiks)*

接界 jiējiè ❶ robežoties; ❷ atrasties *(saskares punktā)*

接近 jiējìn ❶tuvoties; pietuvoties; ❷uzturēt *(ciešus kontaktus)*
接境 jiējìng ❶robežoties; ❷atrasties *(saskares punktā)*
接力棒 jiēlìbàng *sp.* stafetes kociņš
接力赛 jiēlìsài *sp. (peldēšanas, slēpošanas u.c.)* stafete
接力赛跑 jiēlì sàipǎo *sp.* skriešanas stafete
接连 jiēlián viens aiz otra; bez pārtraukuma; nepārtraukti
接木 jiēmù *bot.* potēšana
接目镜 jiēmùjìng *fiz.* okulārs
接纳 jiēnà ❶pieņemt *(jautājumu apspriešanai)*; ❷uzņemt *(organizācijā)*
接气 jiēqì sakrist; atbilst; būt *(organiski)* saistītam *(par sacerējuma daļām)*
接洽 jiēqià apspriesties; uzturēt kontaktus; vienoties; saskaņot
接壤 jiērǎng ❶robežoties; ❷atrasties *(saskares punktā)*
接生 jiēshēng saņemt jaundzimušo
接生婆 jiēshēngpó bērnu saņēmēja
接生员 jiēshēngyuán *med.* akušieris
接生站 jiēshēngzhàn *med.* akušieru punkts
接事 jiēshì ❶pieņemt lietas; ❷stāties amatā
接收 jiēshōu pieņemt *(pasūtījumu u.c.)*; pieņemšana
接收机 jiēshōujī *radioteh.* uztvērējs
接受 jiēshòu ❶pieņemt *(dāvanu, parādi u.c.)*; ❷uzņemt *(partijā)*; ❸saņemt *(uzdevumu)*
接穗 jiēsuì *bot.* potzars
接谈 jiētán pārrunas ar apmeklētājiem
接替 jiētì nomainīt *(iepriekšējās maiņas strādniekus, darbiniekus u.c.)*
接通 jiētōng ❶ieslēgt *(elektrību)*; *(elektrības)* ieslēgšana; ❷savienot *(telefoniski)*
接头 jiētóu ❶savienot *(vadu galus)*; ❷*sar.* saistīties ar *(iestādi u.c.)*; ❸būt lietas kursā *(par kādu jautājumu)*
接头儿 jiē·tour savienojums
接吻 jiēwěn skūpstīties; skūpsts
接物镜 jiēwùjìng *fiz.* objektīvs
接线 jiēxiàn ❶*el.* savienojošais vads; ❷vadu savienošana
接线生 jiēxiànshēng telefonists
接线柱 jiēxiànzhù *el.* spaile; pieslēgs
接续 jiēxù turpināt; turpinājums
接应 jiēyìng ❶atbalstīt; atbalsts; ❷palīdzēt; palīdzība
接着 jiē·zhe ❶pārtvert; ❷turpināt; ❸pa pēdām; sekot aiz; viens aiz otra
接踵 jiēzhǒng *rakst.* viens aiz otra; virknē; rindā; nebeidzamā straumē
接种 jiēzhòng *med.* potēšana; vakcinācija

秸(稭)
jiē **lietv.** salmi; stiebri, stublāji

揭
jiē **darb.** ❶noņemt *(gleznu no sienas; katla vāciņu u.c.)*; pacelt; atdalīt; ❷noplēst; noraut; ❸atvērt *(acis)*; ❹atmaskot; noskaidrot; uzminēt; ❺parādīt; norādīt uz; ❻celt; ņemt; turēt; ❼uzsākt *(protesta akcijas)*; ❽izlikt; izrādīt *(apskatei)*; ❾pacelties; slieties; **īpašv.** Dzjie *uzv.*
揭穿 jiēchuān ❶atmaskot; ❷atklāt *(noziegumu)*
揭疮疤 jiē chuāngbā *pārn.* uzkāpt kādam uz varžacs *(aizskārt sāpīgu jautājumu)*
揭底 jiēdǐ atklāt noslēpumu *(atklāt visu līdz pēdējam)*
揭短 jiēduǎn atmaskot *(kāda)* trūkumus; nosodīt *(kādu)*
揭发 jiēfā ❶atmaskot *(noziegumu)*; ❷atklāt *(noziedzīgu rīcību)*
揭开 jiēkāi atklāt *(noslēpumu; patieso seju u.c.)*
揭露 jiēlù ❶atmaskot; ❷atklāt *(pretrunas, trūkumus u.c.)*
揭幕 jiēmù ❶atklāt *(svinības)*; ❷sākties *(par svinīgu pasākumu)*
揭破 jiēpò ❶atmaskot; ❷atklāt *(pretrunas, trūkumus u.c.)*
揭示 jiēshì ❶publicēt; paziņot; ❷atklāt *(lugas varoņu īpašības)*
揭示牌 jiēshìpái ziņojumu dēlis
揭晓 jiēxiǎo ❶nopublicēt; ❷paziņot

嗟
jiē **darb.** mest ārā; sviest laukā; dot *(kā žēlastības dāvanu)*; **izs.** *(paužot nožēlu, bēdas, izbrīnu)* ai!; oh!; ak vai!; vai!
嗟来之食 jiēláizhīshí ēdiens, kas piedāvāts nicīgā tonī *(žēlastības dāvana; ubaga dāvana)*
嗟叹 jiētàn *rakst.* smagi nopūsties

街
jiē **lietv.** iela; pilsētas maģistrāle; prospekts; **īpašv.** Dzjie *uzv.*
街道 jiēdào ❶*(pilsētas)* galvenās ielas; ❷*(pilsētas)* kvartāls; ❸kvartāla *(komiteja u.c.)*
街坊 jiē·fang *sar.* ❶kaimiņš; kaimiņos;❷iela; *(pilsētas)* kvartāls; šķērsiela
街口儿 jiēkǒur ❶ielu krustojums; ❷ielas sākums
街垒 jiēlěi barikāde
街垒战 jiēlěizhàn *milit.* barikāžu kauja
街门 jiēmén parādes durvis; ielas durvis
街面儿上 jiēmiànr·shang ❶*sar.* ielās; uz ielām; ❷pilsētā
街市 jiēshì ❶*(pilsētas)* tirdznieciskie rajoni; ❷pilsētas maģistrāles
街谈巷议 jiētán-xiàngyì ❶pilsētas tenkas; ielu tenkas; ❷ierindas iedzīvotāju viedoklis
街头 jiētóu uz ielas
街头剧 jiētóujù *teātr.* ielu uzvedumi
街头诗 jiētóushī proklamācija vārsmās *(aģitācijas rakstura panti)*
街头巷尾 jiētóu-xiàngwěi uz visiem stūriem un visās šķērsielās; malu malās
街心 jiēxīn ielas vidusdaļa

孑 jié **īp.** ❶ vientuļš; atsevišķs; savrups; ❷ pāri palikušais; izdzīvojušais; ❸ maziņš; niecīgs; nenozīmīgs; ❹ bez labās rokas; *(cilvēks)* bez vienas rokas; **lietv.** trijžuburis; **īpašv.** Dzjie *uzv.*
孑孓 jiéjué ❶ mazs; īsiņš; ❷ *zool.* oda kāpurs
孑然 jiérán *rakst.* ❶ vientuļš; atrasties savrup; ❷ pilnībā
孑然一身 jiérán-yīshēn viens kā pirksts *(dzīvot vientuļnieka dzīvi)*
孑遗 jiéyí *rakst. (pēc stihiskas nelaimes)* dzīvi palikušie; dzimtas izdzīvojušie

节(節) jié/jiē **lietv.** ❶ *(bambusa; ķēdes; cauruļvada)* posms; ❷ sekcija; segments; ❸ *(pirksta)* locītava; *tehn.* savienojums; mezgls; ❹ rindkopa; paragrāfs; pants; apakšnodaļa; izraksts *(no dokumenta)*; ❺ darbība; rīcība; notikums; ❻ lieta; jautājums; ❼ laika posms; *(gada)* sezona; ❽ svētki; ❾ ceremoniāls; rituāls; protokols; etiķete; ❿ *mūz.* takts; ritms; ⓫ pieļautā norma; kārtība; noteikums; ⓬ morāles normas: mērenība; atturēšanās; dvēseliska tīrība; šķīstums; uzticība; ⓭ *anat.* nervu mezgla punkts; **skait.** ❶ *vagoniem, nodarbībām, cauruļvadu posmiem*; ❷ *nav. (kuģa ātrums)* mezgli stundā; **darb.** ❶ ierobežot; apvaldīt; atturēt; ❷ taupīt; ekonomēt; ❸ saīsināt; apcirpt; ❹ derēt; būt piemērotam; ❺ slieties pāri
节哀 jié'āi apvaldīt skumjas
节本 jiéběn ❶ izraksts *(no dokumenta)*; ❷ saīsināts izdevums *(saīsināts variants)*
节操 jiécāo *rakst.* stingras morāles normas; dvēseles tīrība; tikumīgums
节俭 jiéjiǎn ❶ taupīgs; ekonomisks; ❷ apdomīgs
节节 jiéjié katrā punktā; visur un visā; soli aiz soļa; pakāpeniski; viens pēc otra
节距 jiéjù *tehn.* skrūves gājiens; skrūves solis
节理 jiélǐ *ģeol.* zemes garozas plaisa
节量规 jiéliàngguī *mērinstr.* soļu mērs
节令 jiélìng ❶ lunārā zemnieku kalendāra *(gada)* sezona; ❷ svētki
节录 jiélù izraksts; izvilkums; citāts
节律 jiélǜ ❶ *(sirdsdarbības)* ritms; ❷ *mūz.* takts
节略 jiélüè ❶ konspekts; rezumējums; ❷ *dipl.* verbālā nota; memorands
节目 jiémù ❶ *(programmas, repertuāra)* numurs; programma; ❷ *(nodaļas, apakšnodaļas)* virsraksts; ❸ *(raksta, dokumenta)* galvenās problēmas
节目单 jiémùdān *(koncerta)* programma
节拍 jiépāi *mūz.* takts
节气 jié·qi lunārā zemnieku kalendāra *(gada)* sezona
节日 jiérì svētki; svētku *(diena)*
节省 jiéshěng ekonomēt; taupīt
节外生枝 jiéwài-shēngzhī ❶ sarežģīties; samudžināties; ❷ meklēt sarežģījumus; piesieties
节下 jié·xia ❶ svētku laikā; ❷ svētku priekšvakarā
节衣缩食 jiéyī-suōshí ekonomēt uz apģērba un ēšanas rēķina *(būt pieticīgam un taupīgam)*
节译 jiéyì saīsināts tulkojums
节余 jiéyú ❶ ietaupīt; ieekonomēt; ❷ ietaupītais
节育 jiéyù dzimstības ierobežošana
节约 jiéyuē ❶ ekonomēt; ❷ taupīt
节肢动物 jiézhī dòngwù *zool.* posmkāji
节制 jiézhì ❶ atturēties; atturēšanās; ❷ ierobežot; ierobežošana; ❸ regulēt; vadīt; ❹ stingra kārtība; stingri likumi; ❺ ievest kārtību; sakārtot vadības sistēmu; ❻ apvaldīt *(vēlmes, apetīti u.c.)*
节奏 jiézòu ❶ *mūz.* ritms; ❷ ritmiska *(deja, riteņu kla-udzieni u.c.)*

劫(刦、刧) jié **darb.** ❶ laupīt; atņemt *(ar spēku)*; nolaupīt; ❷ uzbrukt; veikt laupīšanas uzbrukumu; ❸ draudēt; piespiest, likt *(kaut ko darīt)*; kategoriski uzstāt; **lietv.** ❶ laupīšana; laupīšanas uzbrukums; ❷ nelaime; posts
劫案 jié'àn *jur.* ar laupīšanu saistīta tiesu lieta
劫持 jiéchí ❶ ar spēku sagrābt *(pakļaut)*; šantažēt; ❷ nolaupīt *(lidmašīnu u.c.)*
劫夺 jiéduó atņemt ar spēku; laupīt; laupīšana
劫后余生 jiéhòu-yúshēng *(pēc lielas nelaimes)* dzīvi palikušie
劫掠 jiélüè laupīt; atņemt ar spēku *(atņemt visu līdz pēdējam)*
劫数 jiéshù ❶ ļauns liktenis; likteņa nolemtība; ❷ *bud.* kalpa
劫狱 jiéyù uzbrukt cietumam un atbrīvot ieslodzītos

诘(詰) jié/jí **darb.** ❶ izjautāt; uzstājīgi jautāt; ❷ pratināt; pratināt kā tiesā; ❸ pārmest; nopelt; saukt pie kārtības; **īp.** nākamais; rītdienas
诘问 jiéwèn *rakst.* izprašņāt; uzstājīgi, neatlaidīgi uzdot jautājumus

杰(傑) jié **lietv.** ❶ varonis; drosminieks; ❷ izcila personība; talants; korifejs; **īp.** varonīgs; izcils; talantīgs; prominents
杰出 jiéchū izcils; īpašs; prominents
杰作 jiézuò izcils darbs; meistardarbs; šedevrs

洁(潔) jié **īp.** ❶ tīrs; balts; caurspīdīgs; ❷ tikls; šķīsts; **darb.** ❶ tīrīt; attīrīt; mazgāt; ❷ uzturēt tīru un sakoptu; ❸ pilnveidot; **īpašv.** Dzjie *uzv.*
洁白 jiébái ❶ balts; sniegbalts; ❷ tīrs; kristāltīrs
洁净 jiéjìng ❶ svaigs; tīrs; ❷ gaišs; tikls
洁癖 jiépǐ tīrības mānija; pedantiska tīrības mīlestība
洁身自好 jiéshēn-zìhào rēķināties tikai ar savām labajām īpašībām *(un neinteresēties par savu kolēģu labajām īpašībām)*
洁治 jiézhì *med.* zobakmens tīrīšana

拮 jié **darb.** sapūlēt *(rokas)*

拮据 jiéjū ❶smagi strādāt; sapūlēt rokas; smags; saspringts; ❷materiālās grūtības; atrasties naudas grūtībās

结(結) jié/jiē **darb.** ❶sasiet *(kurpju auklas)*; uzsiet *(kaklasaiti)*; sasiet *(mezglā)*; ❷adīt; ❸noslēgt *(savienību)*; izveidot *(attiecības)*; ❹sacietēt; sasalt; ❺sastādīt; vākt; ❻pabeigt; rezumēt; noslēgt *(rēķinu)*; ❼stāties laulībā; ❽nodibināt *(organizāciju)*; **lietv.** ❶mezgls; pušķī sasieta lente; ❷fināls; nobeigums; slēdziens; noslēgums; ❸*bud.* pasaules kņadas važas; ❹*novec.* garantijas raksts; **īpašv.** Dzjie *uzv.*

结案 jié'àn *jur.* pabeigt *(tiesu lietas izskatīšanu)*

结拜 jiébài *vēst.* izveidot *(amatnieku, tirgotāju, novadnieku u.c.)* brālību

结瘢 jiébān sadzīt, aizdzīt *(par brūci)*

结伴 jiébàn kompānijā; kopā ar

结冰 jiébīng aizsalt *(par upi, ezeru u.c.)*

结彩 jiécǎi izrotāt *(pilsētu ar transparentiem, ziediem u.c.)*

结肠 jiécháng *anat.* lokzarna

结成 jiéchéng ❶apvienoties; apvienošanās; ❷izveidot *(vienotu fronti)*; ❸izveidot *(apvienību)*

结仇 jiéchóu iegūt sev ienaidniekus

结存 jiécún *fin.* saldo

结党营私 jiédǎng-yíngsī izveidot frakciju *(kliķi)* savtīgu mērķu sasniegšanai *(izveidot grupu apšaubāmu mērķu vārdā)*

结缔组织 jiédì zǔzhī *anat.* saistaudi

结构 jiégòu ❶*(tilta)* konstrukcija; ❷*(augsnes)* struktūra; ❸*(romāna)* kompozīcija

结构主义 jiégòuzhǔyì ❶*māksl.* konstruktīvisms; ❷*lingv.* strukturālisms

结果 jiéguǒ ❶dot aizmetņus; nest augļus;❷*pārn.* nest augļus *(dot rezultātu)*; ❸rezultāts; galarezultāts; iznākums; sekas; ❹piebeigt; nosist

结合 jiéhé ❶apvienoties ar; saistīties ar; apvienots; saistīts; ❷sapīties; savīties kopā; asociēties; ❸apvienots; kombinēts; asociēts; ❹*tehn.* samontēšana; montāža; ❺*mūz.* legato; ❻noslēgt laulības

结合膜 jiéhémó *anat.* konjunktīva

结合能 jiéhénéng *fiz.* sakaru enerģija

结核 jiéhé ❶*med.* tuberkuloze; ❷*ģeol.* konkrēcija

结核病 jiéhébìng *med.* tuberkuloze

结核菌素 jiéhéjūnsù *farm.* tuberkulīns

结喉 jiéhóu *anat.* ādamābols; kākslis

结婚 jiéhūn noslēgt laulības; apprecēties

结伙 jiéhuǒ sastādīt kompāniju *(arteli; paju sabiedrību)*

结集 jiéjí ❶sastādīt *(rakstu krājumu)*; ❷*milit.* koncentrēt karaspēku

结交 jiéjiāo ❶iedraudzēties; ❷iepazīties

结焦 jiéjiāo *metal.* koksēšanās process

结节 jiéjié *anat. (papēža kaula)* paugurs; *(krustu)* izcilnis

结晶 jiéjīng ❶kristalizācija; kristalizēties; ❷produkts; ❸rezultāts; ❹kvintesence

结晶硅 jiéjīngguī *ķīm.* kristāliskais silīcijs

结晶水 jiéjīngshuǐ *ķīm.* kristalizētais ūdens

结晶体 jiéjīngtǐ kristāls; kristaloīds

结晶学 jiéjīngxué kristalogrāfija

结晶岩 jiéjīngyán *ģeol.* kristāliskie ieži

结局 jiéjú iznākums; rezultāts; atrisinājums

结论 jiélùn secinājums; slēdziens

结脉 jiémài *med.* palēnināts pulss ar pārsitieniem; rets un nevienmērīgs pulss

结盟 jiéméng nodibināt savienību

结膜 jiémó *anat.* konjunktīva

结膜炎 jiémóyán *med.* konjunktivīts

结亲 jiéqīn *sar.* apprecēties; saradoties

结清 jiéqīng pilnībā norēķināties

结球甘蓝 jiéqiú gānlán *bot.* kacenkāposti *(Brassika capitata)*

结社 jiéshè nodibināt *(biedrību, apvienību, organizāciju u.c.)*

结石 jiéshí *med. (nieru u.c.)* akmeņi

结石病 jiéshíbìng *med.* akmeņu slimība

结识 jiéshí nodibināt pazīšanos; iepazīties

结束 jiéshù ❶pabeigt *(darbu)*; ❷noslēgt *(zināmu darba posmu u.c.)*

结束语 jiéshùyǔ noslēguma *(gala)* vārds

结素 jiésù *farm.* tuberkulīns

结算 jiésuàn *grāmatved.* aprēķins; noslēgt aprēķinu

结算簿 jiésuànbù *grāmatved.* aprēķina grāmatiņa

结算单 jiésuàndān *grāmatved.* aprēķina akts

结穗 jiésuì *lauks.* vārpoties; vārpošanās

结尾 jiéwěi ❶beigas; noslēgums; atrisinājums; epilogs; fināls; ❷*mūz.* koda; ❸*lingv.* galotne

结穴 jiéxué ❶zemes spēka koncentrēšanās vieta *(ģeomantu skatījumā)*; ❷problēmas būtība *(nagla)*; ❸*lit.* uzrakstīt literāra darba noslēguma vārdu *(galavārdu)*

结业 jiéyè pabeigt apmācību kursu *(īpaši īslaicīgus apmācības kursus)*

结义 jiéyì sabrāļoties *(ciešas draudzības vai kopēju uzskatu vārdā)*

结余 jiéyú *grāmatved.* atlikums

结缘 jiéyuán aizrauties *(ar mūziku, sportu u.c.)*

结怨 jiéyuàn iedzīvoties ienaidniekos

结扎 jiézā *med.* ligatūra

结账 jiézhàng ❶norēķināties *(restorānā u.c.)*; ❷veikt norēķinu; rēķins

结转 jiézhuǎn *grāmatved.* pārnest *(uz nākamo atskaites periodu)*

结子 jié·zi mezgls; sasiet mezglā

桔 jié **lietv.** *(akas)* vinda

J

桔槔 jiégāo *(akas)* vinda
桔梗 jiégěng *bot., farm.* platlapainā pulkstenīte *(Platycodon grandiflorus)*

桀 jié **lietv.** ❶ cietsirdīgs tirāns; despots; ļaundaris *(pēc mitoloģiskās Sja dinastijas XXI–XVI gs. p. m. ē. pēdējā valdnieka Dzjie uzvārda, kas iegājis vēsturē kā cietsirdīgs un despotisks tirāns)*; **īp.** cietsirdīgs; ļauns; ❷ slikts; **īpašv.** Dzjie *uzv.*

桀骜不驯 jié'ào-bùxùn nepakļāvīgs; ietiepīgs; iecirtīgs *(kā nepieradināts savvaļas zirgs)*

捷(捷) jié **īp.** ātrs; straujš; izveicīgs; izmanīgs; **lietv.** ❶ uzvara karā; ❷ sasniegums; veiksme; panākums; triumfs; ❸ kara trofejas *(guvums)*; gūstekņi; **darb.** ierasties; sasniegt; **īpašv.** ❶ *saīs.* Čehija; ❷ Dzjie *uzv.*

捷报 jiébào ❶ uzvaras vēsts; ziņojums par panākumiem; ❷ *vēst.* ziņa par nokārtoto eksāmenu *(senajā Ķīnā)*
捷径 jiéjìng ❶ taisns ceļš; īsākais ceļš; ❷ vieglākais ceļš *(kāda mērķa sasniegšanai)*; līdzeklis
捷克 Jiékè Čehija
捷克人 jiékèrén čehs
捷克语 jiékèyǔ čehu valoda
捷足先登 jiézú-xiāndēng ātrs gājējs pirmais sasniedz mērķi *(tas, kurš dedzīgi meklē, pirmais arī atrod; apsteigt visus)*

睫 jié **sast.**

睫毛 jiémáo **lietv.** skropsta; **darb.** mirkšķināt
睫状肌 jiézhuàngjī *anat.* skropstas muskulis *(ciliārais muskulis)*
睫状体 jiézhuàngtǐ *anat.* skropstas ķermenis *(ciliārais ķermenis)*

竭 jié **darb.** ❶ noplicināties; apsīkt; izsīkt; beigties; ❷ iztērēt; izsmelt *(līdz galam)*; **apst.** pilnīgi; līdz galam; pilnā mērā; **īpašv.** Dzjie *uzv.*

竭诚 jiéchéng no visas sirds; sirsnīgi; dedzīgi
竭尽 jiéjìn izsmelt visu līdz galam; atdot visu bez atlikuma; atdot visus spēkus
竭蹶 jiéjué *rakst.* ❶ krist no kājām no spēku izsīkuma; nonākt līdz pilnīgam izsīkumam; atdot visus spēkus; ❷ izsīkt; apsīkt; *(resursu)* izsīkums
竭力 jiélì ar visiem spēkiem; sasprindzināt visus spēkus
竭泽而渔 jiézé'éryú ķert zivis, pirms tam izlaižot no dīķa visu ūdeni *(nesaudzīga resursu ekspluatācija, nemaz nedomājot par nākotni)*

截 jié **darb.** ❶ griezt; pārraut *(komunikācijas)*; pārgriezt *(auklu)*; ❷ pārcirst; atcirst; pārzāģēt *(koku)*; ❸ *(nogriezt)* ceļu; ❹ *mat.* nošķelt; nošķelts; **skait.** *koka vai virves gabaliem*; **pr.** līdz *(noteiktam laikam)*

截长补短 jiécháng-bǔduǎn nogriezt lieko, un papildiuāt trūkstošo *(trūkumus papildināt ar pozitīvām īpašībām)*
截断 jiéduàn ❶ pārzāģēt *(dzelzs loksni, metāla cauruli u.c.)*; ❷ pārtraukt *(sarunu biedru)*; ❸ pārraut *(komunikācijas)*
截获 jiéhuò pārtvert *(informāciju, pretinieka transportu u.c.)*
截击 jiéjī ❶ *milit.* pārtvert *(pretinieka lidmašīnu)*; ❷ pārtvērējraķete
截击机 jiéjījī *milit.* pārtvērējiznīcinātājs
截距 jiéjù *mat.* nogrieznis
截流 jiéliú *irigāc.* upes gultnes nosprostošana
截流坝 jiéliúbà aizsprosts; dambis
截煤机 jiéméijī *kalnrūpn.* iecērtamā mašīna
截门 jiémén *tehn.* noslēdzējventilis
截取 jiéqǔ ❶ atlasīt *(daļu teksta u.c.)*; ❷ *vēst.* atlasīt ierēdņus dienestam perifērijā *(Cjin dinast.)*
截然 jiérán ❶ *rakst.* krasi *(atšķirties)*; ❷ skaidri; noteikti
截瘫 jiétān *med.* parapleģija
截听 jiétīng *radioteh. (telefona sarunu)* pārtveršana
截听器 jiétīngqì *radioteh.* iekārta sarunu pārtveršanai
截肢 jiézhī *med.* ekstremitāšu amputācija
截止 jiézhǐ ❶ *(derīguma termiņa)* izbeigšanās; ❷ *(reģistrācijas)* pārtraukšana
截至 jiézhì līdz; līdz pat *(šai dienai)*
截住 jiézhù ❶ pārtvert; ❷ aizturēt; ❸ apstādināt; ❹ aizšķēršļot *(ceļu u.c.)*

碣 jié **lietv.** akmens kapu plāksne; akmens stabs; **darb.** atšķirties; iezīmēties; būt par orientieri

羯 jié **lietv.** ❶ kastrēts auns; ❷ *vēst.* dzjie *(huņņu tautības cilts senajā Ķīnā)*

羯羊 jiéyáng *zool.* kastrēts auns

姐 jiě **lietv.** vecākā māsa; māsa

姐夫 jiě·fu vecākās māsasvīrs
姐姐 jiě·jie vecāka māsa; māsa
姐妹 jiěmèi ❶ māsas; ❷ brāļi un māsas

解(觧) jiě/jiè **darb.** ❶ sašķelt; atdalīt; sadalīt *(daļās)*; izšķirt; ❷ atpogāt; atraisīt; atsiet; noņemt *(apģērbu)*; izpakot *(bagāžu)*; ❸ izskaidrot; interpretēt; komentēt; risināt *(uzdevumu)*; ❹ samierināt; *(atrisināt)* konfliktu; ❺ maksāt *(īres naudu; biedra naudu u.c.)*;❻ atbrīvoties *(no skumjām domām)*; ❼ izklīst; aiziet kur kurais; ❽ krist nost; atkrist; ❾ saprast; uztvert; noskaidrot; labi pārzināt *(kaut ko)*; ❿ kārtot dabiskās vajadzības; ⓫ skaitīt lūgsnu; ⓬ upurēt; **lietv.** ❶ *mat.* *(uzdevuma)* atrisinājums; ❷ *lit.* komentārs (❶ *kā*

literatūras žanrs); ❷ grāmatu virsrakstos; ❸ pants; kupleja

解馋 jiěchán cienāties ar našķiem *(mieloties ar gardumiem)*

解嘲 jiěcháo izvairīties no apsmiekla *(glābt sevi no apcelšanas)*

解除 jiěchú ❶ atstādināt *(no amata)*; ❷ atbruņot *(pretinieku)*; ❸ atbrīvot *(no morālā sloga)*

解答 jiědá atbildēt uz jautājumiem

解冻 jiědòng ❶ sniega un ledus kušana; ❷ atbrīvot *(iesaldētos kapitālus)*

解毒 jiědú padarīt nekaitīgu indes iedarbību *(neitralizēt indes iedarbību)*

解毒剂 jiědújì pretinde; antitoksins

解饿 jiě'è remdēt izsalkumu

解乏 jiěfá atpūsties no pārguruma; pasēdēt, lai pāriet nogurums

解放 jiěfàng ❶ atbrīvot; atbrīvošana; ❷ darīt brīvu *(no aizspriedumiem)*; ❸ emancipēt; emancipācija

解放军 jiěfàngjūn ❶ Tautas atbrīvošanas armija *(ĶTR)*; ❷ Tautas atbrīvošanas armijas kaujinieks

解放区 jiěfàngqū *vēst.* atbrīvotais rajons *(karā pret Japānu 1937.–1945. g.g.)*

解放者 jiěfàngzhě atbrīvotājs

解雇 jiěgù ❶ atlaist no darba; ❷ iedot aprēķinu

解恨 jiěhèn apmierināt atriebības alkas

解禁 jiějìn atsaukt ierobežojumus

解救 jiějiù glābt; paglābt

解决 jiějué ❶ atrisināt; noregulēt; ❷ iznīcināt; likvidēt

解开 jiěkāi ❶ atsiet *(auklu)*; ❷ atsaiņot *(paku)*; ❸ attīt *(apsaiti)*

解渴 jiěkě ❶ dzēst slāpes; ❷ *dial.* īstenot ieceri

解铃还须系铃人 jiě líng hái xū xì líng rén zvaniņu *(uz tīģera)* kakla jāatsien tam, kas šo zvaniņu uzsēja *(ja esi kaut ko uzsācis, tad pats par to arī atbildi; ja esi putru ievārījis, tad pašam tā arī jāizstrebj)*

解闷 jiěmèn ❶ aizdzīt garlaicību; ❷ izklaidēties *(spēlēt azartspēles)*

解聘 jiěpìn atbrīvot no ieņemamā amata

解剖 jiěpōu *med. (līķa)* sekcija; *(līķa)* anatomēšana; secēšana

解剖刀 jiěpōudāo skalpelis

解剖麻雀 jiěpōu-máquè anatomēt zvirbuļus *(rūpīgi analizēt)*

解剖室 jiěpōushì *med.* anatomikums

解剖学 jiěpōuxué *med.* anatomija

解剖学家 jiěpōuxuéjiā *med.* anatoms; anatomijas speciālists

解气 jiěqì izgāzt *(uz kādu savu niknumu)*

解热 jiěrè pazemināt temperatūru

解热剂 jiěrèjì *farm.* temperatūras pazemināšanas līdzekli; antipirētiķi

解散 jiěsàn ❶ izklīdināt; ❷ *milit. (komanda)* izklīst! ❸ atlaist, izformēt *(parlamentu)*; ❹ slēgt *(kaut ko)*

解释 jiěshì ❶ paskaidrot *(vārda nozīmi)*; ❷ izskaidrot *(parādības cēloņus)*; izskaidrojums; ❸ interpretēt; interpretējums

解手 jiěshǒu kārtot dabiskās vajadzības

解说 jiěshuō ❶ paskaidrot *(vārda nozīmi)*; ❷ izskaidrot *(parādības cēloņus)*; izskaidrojums; ❸ interpretēt; interpretācija

解说词 jiěshuōcí *kinem.* diktora teksts

解体 jiětǐ ❶ sajukt; izirt; *(koloniālisma)* sairšana; ❷ *pārn.* plēsties vai pušu *(ar dažādiem rūpestiem)*; ❸ *biol.* histolīze

解脱 jiětuō ❶ atbrīvot; izlaist brīvībā; atbrīvoties *(no važām)*; ❷ izpestīt; izglābt; aizstāvēt; ❸ *bud.* atbrīvoties no visa pasaulīgā

解围 jiěwéi ❶ *milit.* noņemt aplenkumu; ❷ izvest no aplenkuma; pārraut aplenkuma loku; ❸ izglābt *(kādu)* no grūtas situācijas

解析 jiěxī ❶ *mat.* analītiskā *(ģeometrija)*; ❷ *mat.* analītiskā *(funkcija)*

解严 jiěyán atsaukt kara stāvokli

解衣推食 jiěyī-tuīshí novilkt drēbes un atteikties no ēdiena par labu citiem *(atdot tuvākajam pēdējo)*

解约 jiěyuē anulēt līgumu

介 jiè **darb.** ❶ būt par starpnieku; savest kopā; pārstāvēt; rekomendēt; ❷ veicināt; sekmēt; palīdzēt; ❸ balstīties uz; paļauties uz; ❹ atrasties starp *(diviem ezeriem u.c.)*; ieņemt vietu; ❺ atsaukties uz; atspoguļoties; **īp.** ❶ ciets; stingrs; nelokāms; ❷ liels; dižs; varens; ❸ vientuļš; pamests; atsevišķs; **lietv.** ❶ bruņas; bruņutērps; ❷ gliemežvāks; čaula; ❸ *zool.* vēžveidīgie; ❹ cietība; stiprība; paššsavaldīšanās; līdzsvarotība; ❺ starpniecība; rekomendācija; starpnieks; arbitrs; ❻ aizvietotājs; palīgs; **īpašv.** Dzjie *uzv.*

介词 jiècí *lingv.* prievārds

介壳 jièqiào gliemežnīca; gliemežvāks

介入 jièrù iejaukties; iejaukšanās

介绍 jièshào ❶ iepazīties; ❷ iepazīstināt; stādīties priekšā; ❸ rekomendēt; ❹ iepazīstināt *(ar apstākļiem, lietām u.c.)*

介绍人 jièshàorén vidutājs; starpnieks

介绍信 jièshàoxìn rekomendācija; rekomendācijas vēstule

介意 jièyì ❶ ņemt pie sirds; ❷ pievērst uzmanību

介音 jièyīn *lingv.* mediālā skaņa

介于两大之间 jièyú liǎngdà zhījiān atrasties starp diviem spēcīgajiem *(atrasties starp laktu un āmuru; grūta situācija)*

介质 jièzhì *fiz.* vide

介子 jièzǐ *fiz.* mezotrons

戒 jiè **darb.** ❶ sargāties *(no kaut kā)*; vairīties; būt piesardzīgam *(modram)*; būt gatavam saskarties

ar briesmām un aizsargāties; ❺saņemt rīkojumu *(pavēli)*; ❻*bud.* ievērot bauš|us *(atturību)*; gavēt; ❼brīdināt; prasīt būt piesardzīgiem *(ievērot piesardzību)*; ❽rāt; izteikt rājienu; ❾dot solījumu atteikties *(no smēķēšanas, alkohola u.c.)*; **lietv.** ❶gavēnis; atturēšanās; ❷*bud.* mūka solījums; bauslis; ❸*lit.* brīdinājums; pamācība *(literārs žanrs)*; **īp.** piesardzīgs; uzmanīgs; **īpašv.** Dzjie *uzv.*

戒备 jièbèi ❶piesardzības līdzekļi; ❷īpaši piesardzības līdzekļi; ❸sargāties *(no kaut kā)*; ❹*(arvien)* būt gatavībā

戒除 jièchú atteikties *(no sliktiem ieradumiem u.c.)*

戒牒 jièdié *vēst.* apliecība par uzņemšanu mūka kārtā

戒忌 jièjì ❶aizliegums; ❷arvien būt gatavībā

戒律 jièlǜ ❶*bud. (budisma sekotāju)* reliģiozie priekšraksti, bauš|i un dzīves kārtība; ❷solījums

戒条 jiètiáo sk. 戒律

戒心 jièxīn piesardzīgums; modrība; gatavība saskarties ar briesmām

戒严 jièyán ❶*(ieviest)* karastāvokli *(komendanta stundu)*; ❷piesardzības pasākumi pret iespējamo uzbrukumu

戒严令 jièyánlìng *milit.* pavēle par karastāvokļa *(komendanta stundas)* ieviešanu

戒指 jiè·zhi gredzens; zīmoggredzens

芥

jiè **lietv.** ❶*bot.* savvaļas sinepes *(Brassica cernua)*; ❷sinepes graudiņš *(pats mazumiņš; niecīgs skaits; sīkums)*

芥菜 jiècài *bot.* sinepes *(Brassica juncea)*

芥菜头 jiècàitóu sinepju saknes

芥蒂 jièdì ❶dzelonis; asaka; ❷rūgtums; sarūgtinājums; neapmierinātība

芥末 jiè·mo sinepes *(garšviela)*

芥末膏 jiè·mogāo *farm.* sinepju plāksteris

芥子 jièzǐ sinepju sēklas

芥子气 jièzǐqì *ķīm.* sinepju gāze

届(屆)

jiè **darb.** pienākt *(par noteiktu laiku; termiņu)*; ❷tieši *(noteiktajā laikā)*; **lietv.** reize; kārta; rinda; ❷termiņš; sasaukums; sesija; **skait.** *sesijām, sasaukumiem, svētkiem u.c.*

届满 jièmǎn termiņš iztecējis; *(pilnvaru laiks)* beidzies; pēc termiņa beigām

届期 jièqī ❶*(noteiktajā)* laikā; *(kad)* iestāsies *(noteiktais)* laiks; laicīgi; ❷punktuāli

届时 jièshí sk. 届期

疥

jiè **lietv.** ❶kašķis; kašķa izsitumi; ❷drudzis; **darb.** traipīt; smērēt

疥虫 jièchóng *zool.* kašķa racējērce *(Sarcoptes sp.)*

疥疮 jièchuāng *med.* kašķis

疥蛤蟆 jièhá·ma *zool.* krupis *(Bufo sp.)*

界

jiè **lietv.** ❶robeža; *(valsts, provinces, rajona)* robeža; eža; ❷*(likuma; pieklājības)* robežas; ❸pasaule; karaliste; ❹sfēra; aplis; ❺*(sabiedrības; noteiktas profesijas)* aprindas; ❻*(augu, dzīvnieku u.c.)* pasaules; ❼*ģeol.* grupa; **darb.** ❶robežoties; saskarties; ❷atdalīt; nodalīt; sadalīt

界碑 jièbēi robežzīme *(stabs)*

界标 jièbiāo robežzīme *(stabs)*

界尺 jièchǐ lineāls

界面 jièmiàn *fiz.* robežvirsma

界说 jièshuō ❶definīcija; ❷precīzs nosaukums

界限 jièxiàn ❶robežšķirtne *(starp savējiem un pretiniekiem)*; ❷robeža; ❸*(rīcības)* rāmji

界线 jièxiàn ❶robeža; demarkācijas līnija; ❷robežšķirtne; ❸*mat.* skaldne

界桩 jièzhuāng robežstabs

借(藉)

jiè **darb.** ❶aizņemties *(naudu)*; ņemt naudu *(uz kredīta)*; ❷ņemt *(bibliotēkā grāmatas)*; ņemt *(kaut ko īslaicīgā lietošanā)*; ❸nomāt; īrēt; ❹aizdot *(naudu; grāmatas)*; ❺izmantot *(iespēju; kā iegansту u.c.)*; **darb.-pr.** ❶atsaucoties uz; ❷ar *(kāda)* palīdzību; ❸*(kāda cita)* vārdā; aizbildinoties ar *(kaut ko)*

借词 jiècí *lingv.* aizgūts vārds; leksisks aizguvums

借贷 jièdài ❶ņemt aizdevumu; aizņemties naudu; ❷debets un kredīts

借刀杀人 jièdāo-shārén nosist ar aizlienētu nazi *(ar svešām rokām veikt ļaunus darbus)*

借端 jièduān izmantot kā *(skandāla vai konflikta)* iemeslu

借方 jièfāng *grāmatved.* debets

借古讽今 jiègǔ-fěngjīn izmantot senatnes piemērus mūsdienu kritikai *(ar senatnes kritikas piemēru palīdzību izsmiet mūsdienīgo)*

借故 jiègù izmantot kā *(pieklājīgu; ērtu u.c.)* iegansту

借光 jièguāng *sar.* esiet tik laipni; esiet tik labi; sakiet lūdzu

借花献佛 jièhuā-xiànfó ◊ aizņemties ziedus, lai dāvātu Budam *(dāvināt uz cita rēķina)*

借火 jièhuǒ palūgt sērkociņus *(uguni)*

借鉴 jièjiàn izmantot svešu piemēru *(mācīties no citu kļūdām)*

借镜 jièjìng ❶ņemt *(no kāda)* piemēru; ❷pārņemt *(cita)* pieredzi *(lai sevi pasargātu no kļūdu atkārtošanas)*

借酒浇愁 jièjiǔ-jiāochóu bēdas slīcināt vīnā

借据 jièjù parādzīme; aizdevuma saistību raksts

借口 jièkǒu *sar.* iegansts; izmantot kā iegansту

借款 jièkuǎn ❶ņemt aizdevumu; ❷aizdevums

借尸还魂 jièshī-huánhún *mit., lit. (par mirušā dvēseli)* atgriezties dzīvē, iemiesojoties svešā līķī *(veca būtība jaunā formā; pārdzimt; atdzimt jaunā formā)*

借宿 jièsù lūgt naktsmājas; *(īslaicīgi)* izmantot pajumti

借题发挥 jiètí-fāhuī izmantot konjunktūru kā ieganstu, lai paustu savus uzskatus
借条 jiètiáo parādzīme; vekselis
借位 jièwèi *mat.* aizņemties vienību no augstākas kategorijas
借以 jièyǐ ❶lai; ❷ar *(kāda)* palīdzību
借用 jièyòng ❶aizņemties; ❷paņemt *(uz kādu laiku)*; ❸pārņemt; aizgūt
借喻 jièyù *lit.* metafora
借支 jièzhī ņemt avansu uz algas rēķina
借重 jièzhòng griezties pēc palīdzības; prasīt *(lūgt)* palīdzību
借助 jièzhù ❶ar *(kāda)* palīdzību; ❷ar *(kāda)* starpniecību

解(解) jiè/jiě **darb.** ❶konvojēt *(arestantus, karagūstekņus u.c.)*; ❷pavadīt, nosūtīt *(konvoja klātbūtnē)*
解送 jièsòng ❶konvojēt *(arestantus, karagūstekņus)*; ❷pavadīt, nosūtīt *(konvoja klātbūtnē)*

jin

巾 jīn **lietv.** ❶dvielis; ❷lakats *(īpaši zīda)*; galvas apsējs; turbāns; cepurīte; ❸*(grāmatu vai tīstokļu uzglabāšanas)* kaste; **darb.** uzsiet *(lakatu)*; ietīt *(lakatā)*; ❹*rit.* uzsiet galvas apsēju; uzvilkt *(galvassegu)*
巾帼 jīnguó ❶galvas rota; galvas apsējs; *(sieviešu)* turbāns; ❷sieviete

今 jīn **lietv.** ❶šodiena; tagadne; tagadējais laiks; mūsdienas; ❷laikabiedri; mūsdienu cilvēki; mūsu paaudzes cilvēki; ❸**apst.** šodien; tagad; patlaban; ❹šajā *(naktī)*; šinī *(pavasarī)*; ❺nekavējoties; tūdaļ; **vietn.** šis; tas; **īpašv.** Dzjiņ *uzv.*
今不如昔 jīnbùrúxī šodien sliktāk nekā agrāk *(patlaban sliktāk nekā vakar)*
今非昔比 jīnfēixībǐ patreizējais un bijušais nav salīdzināms *(pārāk liela starpība)*
今后 jīnhòu turpmāk; tālāk; nākotnē
今年 jīnnián sogad; šis gads
今日 jīnrì šodiena; šodien; patlaban; mūsdienu
今生 jīnshēng ❶patreizējā *(zemes)* dzīve; ❷šinī dzīvē; ❸visu dzīvi
今天 jīntiān ❶šodien; patlaban; ❷šī diena; šis laiks
今昔 jīnxī ❶patreizējais un pagājušais; ❷patlaban un agrāk *(tas, kas ir un kas bija)*; ❸pagājušā nakts; pagājušājā naktī
今译 jīnyì *(seno klasiķu)* tulkojumi mūsdienu valodā
今朝 jīnzhāo ❶šodien no rīta; ❷šodien
今朝有酒今朝醉 jīnzhāo yǒu jiǔ jīnzhāo zuì ◊ ja reiz šodien ir vīns, tad arī šodien dzeršu, cik tīk *(dzīvo, kamēr vēl vari; priecājies, kamēr vēl vari)*

斤(觔) jīn **skait.** ❶*(ķīniešu mārciņa)* dzjiņ *(līdzinās 0,5 kg)*; **lietv.** ❷svars; pēc svara; ❸*(senatnē)* cirvis; karacirvis; āva; **darb.** cirst; **īpašv.** Dzjiņ *uzv.*
斤斤 jīnjīn katrs dzjiņs; katrā dzjiņā *(mārciņā)*; rakņāties sīkumos *(ļoti skrupulozi)*
斤斤计较 jīnjīn-jìjiào rēķināties ar katru sīkumu *(būt ārkārtīgi sīkumainam)*
斤两 jīnliǎng ❶svars; ❷svarīgs; nozīmīgs

金 jīn **lietv.** ❶zelts; *ķīm.* zelts (Au); ❷nauda; skaidra nauda; monēta; līdzekļi; ❸dārgums; bagātība; ❹metāls; *(no zelta darināti)* sitamie instrumenti *(senajā Ķīnā)*; ❺gongs; gonga skaņas *(atkāpšanās signāls)*; ❻*arheol.* bronzas izstrādājumi; bronza; ❼*ķīn. mūz.* metāla *(zvana)* skanējums; **īp.** ❶zelta *(smiltis)*; ❷zeltaina *(ausma)*; ❸dzeltens; ❹ciets *(kā metāls)*; stiprs; izturīgs; ❺Metāls *(viena no piecām stihijām ķīniešu kosmogonijā; atbilst: rietumi; rudens)*; ❻*pārn.* rudens; **darb.** noslēgt; aiztaisīt; aizzīmogot; **īpašv.** ❶Dzjiņ dinastija *(m. ē. 1115.–1234. g.g.)*; ❷Dzjiņ *uzv.*
金镑 jīnbàng sterliņš *(sterliņu mārciņa)*
金本位 jīnběnwèi *fin.* valūta ar zelta segumu
金笔 jīnbǐ pildspalva ar zelta spalvu
金币 jīnbì ❶zelta monēta; ❷cieta valūta; ❸dārglietas *(dārgmetāli; dārgakmeņi; zīds)*
金碧辉煌 jīnbì-huīhuáng ❶zeltā un jašmā mirdzošs; ❷zeltaini zaļi dakstiņi
金箔 jīnbó folijas zelts
金不换 jīn·buhuàn ❶arī pret zeltu nemaināms *(par ķīniešu tušu)* ;❷ļoti vērtīgs; nenovērtējams
金蝉脱壳 jīnchán-tuōqiào zelta cikāde nometa apvalku *(nemanāmi izslīdēt un pazust)*
金城汤池 jīnchéng-tāngchí dzelzs mūri un verdoša ūdens pilni grāvji *(neieņemams cietoksnis)*
金额 jīn'é *(naudas)* summa
金刚努目 jīngāng-nǔmù kā dimanti niknumā mirdzošas acis *(nikna sejas izteiksme)*
金刚砂 jīngāngshā *min.* karborunds
金刚石 jīngāngshí *min.* dimants; briljants
金刚钻 jīngāngzuàn *min.* dimants; briljants
金工 jīngōng metālu mehāniskā apstrāde
金龟子 jīnguīzǐ *zool.* ❶maijvabole *(Melolontha vulgaris)*; ❷labības vabole *(Anisoplia austriaca)*
金合欢 jīnhéhuān *bot.* akācija *(Acacia farnesiana)*
金花菜 jīnhuācài *bot.* smalklapainā lucerna *(Medicago denticulata)*
金花虫 jīnhuāchóng *zool.* lapgrauzis *(dz. Chrysomelidae)*
金花鼠 jīnhuāshǔ *zool.* burunduks *(Eutamias*

asiaticus)
金黄 jīnhuáng zeltaini dzeltens
金煌煌 jīnhuánghuáng zeltains; zeltā mirdzošs
金婚 jīnhūn zelta kāzas
金鸡纳树 jīnjīnàshù *bot.* hinīna koks *(Cinhona succirubra)*
金鸡纳霜 jīnjīnàshuāng *farm.* hinīns
金橘 jīnjú *bot.* kalamondīns; Filipīnu apelsīns *(Citrus microcarpa)*
金科玉律 jīnkē-yùlǜ zelta sadaļas un jašmas paragrāfi *(likuma autoritāte; nesatricināmie likumi)*
金库 jīnkù valsts kase
金矿 jīnkuàng ❶ zelta rūda; ❷ zelta raktuve *(atradne)*
金矿床 jīnkuàngchuáng *min.* zelta atradnes
金矿脉 jīnkuàngmài *min.* zelta dzīsla
金矿石 jīnkuàngshí zelta rūda
金莲花 jīnliánhuā *bot.* Ķīnas saulpurene *(Trollius chinensis)*
金銮殿 jīnluándiàn imperatora troņa zāle *(pēc Tan dinast. imperatora zāles nosaukuma)*
金霉素 jīnméisù *farm.* aureomicīns; duomicīns
金钱 jīnqián ❶ nauda; ❷ zelts
金钱豹 jīnqiánbào *zool.* pantera *(Panthera pardus)*
金钱松 jīnqiánsōng *bot.* Ķīnas pseidolapegle; neīstā Japānas lapegle *(Pseudolarix kaempferi; Pseudolarix amabilis)*
金枪鱼 jīnqiāngyú *zool.* tuncis *(Thunnus orientalis)*
金雀花 jīnquèhuā *bot.* kārklu krūms *(Cytisus scoparius)*
金融 jīnróng ❶ finanses; ❷ naudas apgrozījums; kredīts
金融界 jīnróngjiè banku *(finansistu)* aprindas
金融危机 jīnróng wēijī ekonomikas krīze
金色 jīnsè zelta krāsa; zeltainā krāsa
金石 jīnshí ❶ metāli un minerāli; ❷ bronza un akmens; rituāla trauki un akmens plāksnes *(kā materiāls uzrakstiem)*; ❸ ciets; stingrs; nesatricināms; ❹ zelts un dārgakmeņi; dārgs; augsts; cēls; ❺ zvans; ❻ *pārn.* mūzika; ❼ gongi *(atkāpšanās signāls)* un bungas *(uzbrukuma)* signāls
金属 jīnshǔ ❶ metāls; metālisks; metalurģisks; ❷ *(krāsainie)* metāli; ❸ metāl- *(apstrāde u.c.)*
金属锭 jīnshǔdìng *metal.* lietnis
金属学 jīnshǔxuē *metal.* metālmācība
金丝猴 jīnsīhóu *zool.* zeltainais pērtiķis *(Rhinopithecus roxellanae)*
金丝雀 jīnsīquē *zool.* kanārijputniņš *(Serinus canaria)*
金丝桃 jīnsītáo *bot.* Ķīnas asinszāle *(Hypericum chinense)*
金丝燕 jīnsīyàn *zool.* *(bezdelīgas paveids)* salangana *(Collocalia esculenta)*
金条 jīntiáo zelta stienis *(zelts stieņos)*
金文 jīnwén ❶ uzraksti *(uz bronzas rituāla traukiem)*; ❷ viens no senās kaligrāfijas paraugiem; ❸ *vēst.* zeltā rakstīti hieroglifi *(imperatora rīkojumu teksts)*
金相学 jīnxiàngxué metalogrāfija
金星 jīnxīng ❶ *astr.* Venera; ❷ zelta zvaigzne; ❸ dzirkstele
金银财宝 jīnyín-cáibǎo zelts, sudrabs un dārglietas *(neskaitāmas bagātības)*
金银花 jīnyínhuā *bot.* Japānas sausserdis *(Lonicera japonica)*
金鱼 jīnyú *zool.* zelta zivtiņa *(Carassius auratus)*
金鱼草 jīnyúcǎo *bot.* lauvmutītes *(Antirrhinum majus)*
金鱼虫 jīnyúchóng *zool.* *(ūdens blusa)* dafnija *(Daphnia)*
金鱼缸 jīnyúgāng akvārijs
金鱼藻 jīnyúzǎo *bot.* zemūdens raglape *(Ceratophillum demersum)*
金玉良言 jīnyù-liángyán zelta vārdi *(labs padoms; lietišķs priekšlikums)*
金玉其外,败絮其中 jīnyù qí wài, bàixù qí zhōng zelts un jašma no ārpuses, satrunējušas atsukas iekšpusē *(ārējs spīdums un iekšējs tukšums; lieliska āriene un pretīga iekšiene)*
金元 jīnyuán *(amerikāņu)* zelta dolārs
金盏花 jīnzhǎnhuā *bot.* kliņģerītes *(Calendula arvensis)*
金针 jīnzhēn ❶ adata; ❷ akupunktūras adata
金针菜 jīnzhēncài *bot.* citrondzeltenā dienziede *(Hemerocallis citrina)*
金字塔 jīnzìtǎ piramīda
金字招牌 jīnzì zhāopái izkārtne ar zelta hieroglifiem *(ārēji efektīvs, bet iespējams iekšēji tukšs)*
金子 jīn·zi *sar.* ❶ zelts *(stieņos)*; ❷ nauda

津 jīn **lietv.** ❶ pārceltuve; brasls *(pārn. ceļš; pieeja; metode)*; ❷ svarīgs satiksmes ceļš; ❸ valgums; šķidrums; sula; izdalījumi *(siekalas; sviedri; asaras)*; **īp.** ❹ mitrs; valgs; ❺ spīdošs; **darb.** ❻ nodot *(rīkojumu)*; sniegt *(palīdzību)*; **īpašv.** *saīs.* Tjeņdzjiņa *(pilsēta)*
津渡 jīndù pārceltuve *(pāri upei)*
津津 jīnjīn ❶ pārpildīt; plūst pāri malām; ❷ ļoti; ārkārtīgi;sevišķi; ❸ interesants; aizraujošs; ar patiku
津梁 jīnliáng pārceltuve un tilts *(vienojošs elements)*
津贴 jīntiē ❶ pabalsts; dotācija; subsīdija; ❷ subsidēt; sniegt finansiālu pabalstu
津液 jīnyè *fiziol.* sekrēcija; siekalas

矜 jīn **darb.** ❶ būt žēlsirdīgam *(līdzjūtīgam)*; ❷ būt piesardzīgam *(pedantiskam)*; ❸ izturēties uzpūtīgi *(lielīgi)*; lielīties; būt iedomīgam; ❹ augstu vērtēt; cienīt; ❺ izturēties ar cieņu; ❻ žēlot *(kādu)*; just līdzi; ❼ uzturēt; stingri ievērot;

īp. ✪žēlsirdīgs; līdzjūtīgs; ✪rūpīgs; skrupulozs; ✪stingrs; respektabls; ✪uzpūtīgs; **apst.** uzmanīgi; rūpīgi; **lietv.** vecpuisis; vieninieks

矜持 jīnchí ✪apvaldīt sevi; būt savaldīgam; ✪apvaldīts; izturēts

矜夸 jīnkuā plātīties; lielīties

筋(觔) jīn **lietv.** ✪muskulis; ✪*anat.* cīpsla; *anat.* saite; ✪*anat.* dzīsla; vēna; ✪dzīsliņa *(uz augļa virsmas)*; **īpašv.** Dzjiņ *uzv.*

筋斗 jīndǒu kūlenis *(akrobātikā)*; salto

筋骨 jīngǔ ✪muskuļi un kauli; muskulatūra; ✪*anat.* diafīze

筋节 jīnjié ✪muskuļi un locītavas; ✪galvenais, par ko ir runa *(sacerējumā, publiskā uzrunā)*; spēcīga izklāsta loģika

筋膜 jīnmó *anat.* fascija

筋疲力尽 jīnpí-lìjìn muskuļi paguruši un spēki izsīkuši *(pilnīgs spēku izsīkums)*

筋肉 jīnròu *anat.* muskulis

禁 jīn/jìn **darb.** ✪saglabāties; izturēt; panest; eksistēt; ✪derēt; būt noderīgam; ✪viegli tikt galā ar; ✪nebojāties

禁不起 jīn·buqǐ neizturēt *(nespēt izturēt)*

禁不住 jīn·buzhù ✪nespēt izturēt *(salu, karstumu u.c.)*; ✪noturēties

禁穿 jīnchuān nenovalkājamas *(drēbes)*; nenovalkājami *(zābaki)*

禁得起 jīn·deqǐ ✪izturēt *(likteņa)* pārbaudījumus; ✪nepadoties kārdinājumiem

禁得住 jīn·dezhù ✪būt spējīgam izturēt; ✪panest

禁受 jīnshòu ✪izturēt *(vētru)*; ✪panest *(sāpes, spīdzināšanu u.c.)*

襟 jīn **lietv.** ✪stērbele; *(halāta priekšējā)* stērbele; ✪*(apģērba)* apmale; *(svārku)* stūris; ✪svainis; ✪dvēsele; domas; jūtas; sirds; ✪atklātas zāles dienvidu puse; **darb.** ietīties *(mētelī)*; tīstīties

襟怀 jīnhuái *rakst.* dvēseles slēptākie stūrīši; visdārgākās ieceres

仅(僅) jǐn **apst.** ✪tikai; vairs; tik tikko; tik vien kā; ✪gandrīz; pavisam; pavisam tikai ✪maz; reti

仅仅 jǐnjǐn ✪tik tikko; tik vien kā; ✪pavisam; pavisam tikai

尽(儘) jǐn/jìn **darb.** izsmelt; pilnībā izmantot; ✪atļaut; pieļaut; ✪tik vien zina kā; ✪iekļauties *(noteiktos rāmjos)*; ***apst.*** ✪augstākā mērā *(pilnā mērā)*; vis-*(tālākais; tuvākais u.c.)*; pats *(lielākais)*; ✪pilnībā; pilnā mērā; ✪pēc iespējas; visiem spēkiem; ✪visu kopā *(neškirojot)*; velti; nepamatoti

尽管 jǐnguǎn ✪lai; lai notiek; tik vien zina kā; ✪lai arī; kaut vai; neskatoties uz; ✪visiem spēkiem

尽可能 jǐnkěnéng cik iespējams; iespēju robežās; pēc iespējas

尽快 jǐnkuài pēc iespējas ātrāk; maksimālā ātrumā

尽量 jǐnliàng ✪cik iespējams; ✪cik tik tīk

尽先 jǐnxiān pirmām kārtām

紧(緊) jǐn **īp.** ✪ciets; stiprs; spēcīgs; ✪blīvs; ciešs;✪grūts *(par dzīves apstākļiem)*; spiedīgs *(parāds)*; ✪tiešs; tuvs; īss *(laiks)*; ✪steidzams; steidzīgs; svarīgs; ✪ātrs; satraukts; **apst.** ✪cieši *(novilkt virvi; trosi; stīgu; bungas u.c.)*; ✪cieši *(notīt)*; ✪stipri *(turēt)*; ✪stingri *(pieskrūvēt; savilkt jostu u.c.)*; ✪pamatīgi *(ķerties pie lietas)*; ✪*(iet)* tieši *(pa pēdām)*; ✪pie pašas *(sienas)*; **darb.** ✪cieši savilkt *(jostu; mezglu u.c.)*; ✪sarauties *(par audumu)*; savilkties; ✪apcirpt; padarīt īsāku; ✪steigties; uztraukties; ✪spiest *(par kurpēm; apkaklīti u.c.)*; **lietv.** ✪sasprindzinājums; steiga; ātrs temps; ✪maksimāls blīvums

紧巴巴 jǐnbābā ✪šauras *(kurpes)*; ✪apstiepta *(kleita)*; ✪spiedīgi *(naudas apstākļi)*

紧绷绷 jǐnbēngbēng ✪cieši *(savilkt jostu; novilkt stīgas u.c.)*; ✪sasprindzināts; ✪uzspēlēta, samākslota *(sejas izteiksme)*

紧凑 jǐncòu ✪īss; koncentrēts; ✪lakonisks; kompakts

紧促 jǐncù ✪paātrināts *(pulss)*; ✪paātrināta *(elpa)*

紧箍咒 jǐngūzhòu važas; *(roku; kāju)* dzelži

紧急 jǐnjí ✪steidzīgs; neatliekams; ekstra; ✪kritisks; ārkārtējs; ✪*pārn.* ierobežojumi

紧邻 jǐnlín tuvākais kaimiņš

紧密 jǐnmì ✪cieša sadarbība; cieša *(pleca izjūta)*; ✪blīvs *(lietus)*

紧迫 jǐnpò ✪neatliekams *(uzdevums)*; ✪spiedīgi *(apstākļi)*

紧身儿 jǐn·shenr apakšveļa

紧身衣 jǐnshēnyī triko

紧缩 jǐnsuō saspiest; samazināt *(izdevumus; štatu u.c.)*; ekonomēt

紧压茶 jǐnyāchá presēta tēja *(ķieģelīšu; tāfeļu tēja)*

紧要 jǐnyào ✪noteikts; stingrs; ✪svarīgs

紧张 jǐnzhāng ✪sasprindzināt; sasprindzināties; sasprindzināt *(muskuļus)*; ✪spriedze; ✪spraigs *(moments)*; ✪pārdzīvot; satraukties; nervozēt; ✪saspringts *(stāvoklis; darbs u.c.)*; ✪grūtības *(apgādē u.c.)*

紧着 jǐn·zhe *sar.* ātrāk; steidzīgi; steigties

堇 jǐn **lietv.** *bot.* vijolīte *(Viola sp.)*

堇菜 jǐncài *bot.* vijolīte *(Viola verecunda)*

堇色 jǐnsè violets

谨(謹) jǐn **īp.** ✪bijīgs; godbijīgs; pieklājīgs;

dedzīgs; ❺ piesardzīgs; apdomīgs; uzmanīgs; rūpīgs; apzinīgs; **apst.** godbijīgi; ar cieņu; pazemīgi; **darb.** ❶ būt piesardzīgam *(apdomīgam)*; sargāties; piesargāties; ❷ censties; būt centīgam; ❸ brīdināt; aizliegt; ❹ stingri ievērot *(kārtību)*; ❺ turēt *(vārdu)*; ❻ *novec.* padevīgi *(pazemīgi)* lūdzu; **lietv.** māls

谨防 jǐnfáng sargāties; piesargāties

谨启者 jǐnqǐzhě *(vēstules ievadvārdi)* man ir tas gods *(darīt zināmu)*

谨慎 jǐnshèn ❶ piesardzīgs; apdomīgs; uzmanīgs; ❷ apvaldīts; līdzsvarots; saprātīgs; nopietns; ❸ mērenība; atturība; ❹ centīgs; akurāts; rūpīgs; apzinīgums; ❺ turēt *(vārdu)*; ❻ *novec.* padevīgi *(pazemīgi)* lūdzu

谨小慎微 jǐnxiǎo-shènwēi uzmanīgs un piesardzīgs; centīgs sīkumos un piesardzīgs niekos *(pārlieku piesardzīgs)*

谨严 jǐnyán līdzsvarots; stingrs; prasīgs

锦(錦)

jǐn **lietv.** *tekstil.* brokāts; ❷ greznums; izsmalcinātība; **īp.** ❶ rakstains; izrakstīts; ❷ skaists; grezns; izmeklēts; ❸ gaišs un krāšņs; **īpašv.** Dzjiņ *uzv.*

锦标 jǐnbiāo balva *(goda karogs; vimpelis; kauss)*; godalga

锦标赛 jǐnbiāosài *sp.* čempionāts; sacensības

锦标主义 jǐnbiāozhǔyì aizraušanās ar rekordiem; tiekšanās pēc rekordiem

锦缎 jǐnduàn *tekstil.* brokāts

锦葵 jǐnkuí *bot.* meža malva *(Malva sylvestris)*

锦纶 jǐnlún kaprons; kaprona šķiedra

锦囊妙计 jǐnnáng-miàojì lielisks plāns brokāta maisā *(labs paņēmiens steidzamas lietas risināšanā; veikls, viltīgs plāns)*

锦旗 jǐnqí *(apbalvojuma)* karogs; *(goda)* vimpelis

锦上添花 jǐnshàng-tiānhuā ◊ papildināt ornamentu skaitu uz brokāta *(skaistu darīt vēl skaistāku; uzpost; izskaitināt)*

锦绣 jǐnxiù ❶ spīdošs; mirdzošs; ❷ lielisks *(lieliskas perspektīvas)*

尽(盡)

jìn/jǐn **darb.** ❶ pabeigt; iztērēt *(resursus; krājumus)*; izlietot; izsmelt; ❷ atdot visus spēkus; iztērēt pilnībā; ❸ izpildīt līdz galam; izpildīt pienākumu *(upurējot savu dzīvību)*; ❹ pilnveidot; maksimāli attīstīt; ❺ iznīcināt; ❻ nodegt *(līdz pamatiem)*; ❼ izsīkt; sarukt; beigties; **īp.** ❶ malējais; galējais; pēdējais; ❷ visi; visi un katrs; **apst.** pilnībā; pilnīgi; pavisam; viscaur; bez izņēmuma; **īpašv.** Dzjiņ *uzv.*

尽力 jìnlì ❶ pielikt visus spēkus; sasprindzināt visus spēkus; ❷ censties visiem spēkiem

尽量 jìnliàng ❶ pilnā mērā; pilnībā; maksimāli; cik iespējams; ❷ visiem spēkiem censties; darīt visu, ko var

尽情 jìnqíng ❶ ļaut vaļu jūtām; atdoties ar visu sirdi; ❷ pateikties par labu attieksmi pret sevi; ❸ izpildīt pienākumu

尽善尽美 jìnshàn-jìnměi lielisks; ideāls; pati pilnība

尽头 jìntóu ❶ galapunkts; beigas; ❷ maksimums; ❸ *(ielas)* gals

尽头线 jìntóuxiàn *dzelzc.* sliežu ceļa gals

尽心 jìnxīn ❶ ielikt visu sirdi; atdot visus garīgos spēkus; ❷ censties; uzticīgi kalpot

尽兴 jìnxìng priecīgi; jautri; ar lielu prieku; priecāties pēc sirds patikas

尽职 jìnzhí apzinīgi strādāt *(apzinīgi veikt savus pienākumus)*

尽忠 jìnzhōng ❶ palikt uzticīgam *(līdz galam)*; ❷ atdot dzīvību *(ziedoties)*

进(進)

jìn **darb.** ❶ ieiet; ienākt; ietilpt; iestāties; ❷ virzīties *(iet)* uz priekšu; ❸ *(no āra)* ieiet *(telpā)*; ❹ pienākt *(tuvu klāt)*; ❺ iet uz audienci; atrasties personīgā pieņemšanā; ❻ pilnveidoties; ❼ virzīties pa dienesta *(karjeras)* kāpnēm; ❽ uzvarēt *(dambretē)*; ❾ ielaist; ievest; iepirkt; ❿ mesties uzbrukumā; ⓫ dāvāt *(augstākstāvošājam)*; ⓬ gūt ienākumus; ⓭ izvirzīt; rekomendēt; pieņemt dienestā; ⓮ pilnībā izmantot *(iztērēt)*; ⓯ *rezultatīvo darbības vārdu modifikators, kas norāda uz darbības virzību uz iekšu, piem., ieiet; ienest; ievilkt u.c.*; **lietv.** ❶ ieņēmumi; ienākumi; peļņa; ❷ *(no ielas tālākā)* ķīniešu mājas daļa; ❸ paaudze; **skait.** *ēku rindām ķīniešu muižā*; **īpašv.** Dzjiņ *uzv.*

进逼 jìnbī ❶ spiest *(ienaidnieku atpakaļ)*; ❷ neatlaisties *(no ienaidnieka)*

进兵 jìnbīng *milit.* *(ar karaspēku)* doties uzbrukumā; uzbrukums

进步 jìnbù ❶ progress; progresēt; progresīvs; moderns; jaunākais; ❷ gūt panākumus

进程 jìnchéng ❶ process; ❷ *(attīstības)* posms *(stadija)*

进出 jìnchū ❶ ieiet un iziet; ❷ ieeja un izeja; ❸ ienākumi un izdevumi

进出口 jìnchūkǒu imports un eksports

进度 jìndù ❶ *(ražošanas; produkcijas apjomu)* pieaugums; pieauguma tempi; ❷ *tehn.* solis

进度表 jìndùbiǎo *(ražošanas u.c.)* grafiks

进发 jìnfā doties ceļā *(pārgājienā)*

进犯 jìnfàn ❶ iebrukt *(kaimiņvalstī)*; ❷ uzbrukt *(citai valstij)*

进攻 jìngōng *milit.* ❶ uzbrukt; doties uzbrukumā; ❷ uzbrukums

进贡 jìngòng nomaksāt *(pasniegt)* meslus

进洪闸 jìnhóngzhá ūdens aiztures slūžas

进化 jìnhuà evolūcija

进化论 jìnhuàlùn *biol.* evolūcijas teorija; evolūcionisms

进化论者 jìnhuàlùnzhě evolūcijas teorijas piekritējs
进货 jìnhuò *ievest (importēt)* preces; preču iepirkšana
进见 jìnjiàn ❶ierasties vizītē; ❷saņemt atļauju ierasties audiencē; ❸stādīties priekšā
进军 jìnjūn ❶*milit.* vest karaspēku pārgājienā; ❷pārgājiens *(maršs)*
进口 jìnkǒu ❶ieeja; ❷imports; ❸importēt; ❹kuģa ieiešana ostā
进口货 jìnkǒuhuò importa preces *(sortiments)*
进口商 jìnkǒushāng preču importētājs
进口税 jìnkǒushuì importa nodoklis
进款 jìnkuǎn *sar.* ienākumi; peļņa
进来 jìn·lai ❶ieiet *(pagalmā, istabā u.c.)*; ❷*pozīcijā aiz darbības vārda modifikators, kas norāda uz darbības virzību uz iekšu, piem.,* ieiet, ienest, nolikt u.c.
进料槽 jìnliàocáo *metal.* kausēšanas krāsns uzpildes rene
进料机 jìnliàojī *metal.* kausēšanas krāsns uzpildes mehānisms
进料器 jìnliàoqì *tehn.* automātiskā barošanas ierīce; barošanas vads dažādām mašīnām *(iekārtām)*
进汽阀 jìnqìfá *tehn.* ielaišanas vārstulis
进汽管 jìnqìguǎn *tehn.* iesūcošā īscaurule
进取 jìnqǔ tiekties uz priekšu; tiekties pretī jauniem atklājumiem; būt uzņēmīgam
进取心 jìnqǔxīn mērķtiecība; mērķtiecīga griba
进去 jìn·qu ❶ieiet *(paskatīties)*; ❷salikt *(kastē)*; ❸ievietot *(maisā)*; ❹iepakot *(sainī)*
进入 jìnrù ❶ieiet ostā *(par kuģi)*; ❷iesaistīties *(kaujā)*; ❸ieiet *(jaunā attīstības fāzē)*
进深 jìn·shen telpas vai pagalma dziļums *(attālums no vārtiem vai durvīm līdz telpas vai pagalma attālākajai malai)*
进食 jìnshí ēst; baudīt ēdienu
进士 jìnshì dzjinši *(augstākais zinātniskais grāds, ko piešķīra pēc sekmīgu imperatora eksāmenu nokārtošanas Min un Cjin dinastiju laikā 1368.–1911. g.g.)*
进退 jìntuì ❶virzīties uz priekšu un kāpties atpakaļ; ❷palielināt un samazināt; ❸manevrēšana
进退维谷 jìntuì-wéigǔ iet uz priekšu un atkāpties – vienādi slikti *(ne uz priekšu, ne atpakaļ; būt bezizejas stāvoklī; atrasties sarežģītas izvēles priekšā)*
进位法 jìnwèifǎ *mat.* numerācija
进坞 jìnwù *jūrn.* ieiet dokā *(par kuģi)*
进香 jìnxiāng *rel.* iededzināt aromātiskās sveces; lasīt lūgsnu; apmeklēt templi *(svētceļojums; doties svētceļojumā)*
进项 jìn·xiang *grāmatved.* ienākumi; ienākumu postenis
进行 jìnxíng ❶būvēt; izbūvēt; ❷veikt *(eksperimentu, remontu u.c.)*; ❸realizēt *(politiku)*; ❹*(darba)* gaita
进行曲 jìnxíngqǔ *mūz.* maršs
进行式 jìnxíngshì *lingv.* darbības vārda ilgstošā forma
进修 jìnxiū pilnveidoties *(svešvalodas zināšanās u.c.)*
进修班 jìnxiūbān kvalifikācijas paaugstināšanas kursi
进言 jìnyán *rakst.* izteikties; izteikt savu viedokli
进一步 jìnyībù ❶tālākais; tālākās *(prasības)*; ❷vēl dziļāk *(izprast; apjēgt u.c.)*
进益 jìnyì *rakst.* panākums; progress
进展 jìnzhǎn ❶attīstīties; progresēt; ❷attīstība; progress; ❸pavirzīties *(uz priekšu)*; ❹pārmaiņas; pārvērtības
进站 jìnzhàn *(vilciena)* pienākšana stacijā

劲(勁、劤)

jìn/jìng **lietv.** ❶*(fizisks)* spēks; pūles; enerģija; entuziasms; ❷labpatika; tīksme; bauda; ❸gars; noskaņojums; jūtas; ❹izturēšanās manieres; attieksme *(pret kaut ko)*; ❺*(sejas)* izteiksme; **īp.** stiprs; izturīgs; blīvs; ❶varens; **darb.** stiprināt; pastiprināt; padarīt varenu
劲头 jìntóu ❶*(fizisks)* spēks; pūles; ❷gars; enerģija; interese; ❸uzvedības līnija; ❹apstākļi; atmosfēra

近

jìn **īp.** ❶tuvs *(telpas un laika ziņā)*; ❷tuvākajā *(laikā)*; pēdējā *(laikā)*; ❸nesens; ❹tuva *(radniecība)*; ❺aptuvens; ❻priekšzīmīgs; ❼īstais; miesīgs; mīļotais *(cilvēks)*; intīms; draudzīgs; ❽tiešs; savs; ❾vienkāršs; labi saprotams; ❿virspusējs; vulgārs; **apst.** ❶tuvu; blakus; ❷patlaban; nesen; šinīs dienās; ❸aptuveni; gandrīz; gandrīz vai; **darb.** ❶tuvoties; pienākt *(par laivu u.c.)*; piebraukt klāt; ❷iestāties *(par laiku)*; pienākt *(par notikumu, sezonu)*; ❸atrasties tuvumā *(kaimiņos)*; ❹būt līdzīgam; būt tādam pat kā; ❺sadraudzēties ar; saieties ar; ❻tuvu saskarties ar; ❼apgūt; dziļi izprast *(kaut ko)*
近便 jìn·bian ❶tuvs *(ceļš)*; tuvu *(pie pilsētas)*; ❷*dial.* ērts; parocīgs
近程 jìnchéng tuvs maršruts; īss ceļš; neliels attālums
近代 jìndài ❶jaunās vēstures periods; jaunākie laiki; ❷pēdējā laikā; patlaban
近代史 jìndàishǐ mūsdienu vēsture
近地点 jìndìdiǎn *astr.* perigejs
近东 Jìndōng Tuvie Austrumi; Tuvo Astrumu
近古 jìngǔ ❶*vēst.* jaunās vēstures periods *(pēc Ķīnas historiogrāfijas tradīcijas – sākās ar Sun dinastiju un beidzās ar Cjin dinastijas vidusposmu)*; ❷nesenā pagātne; viduslaiki
近海 jìnhǎi ❶krasta; piekrastes; ❷jūras piekrastes *(josla)*; ❸piekrastes *(rajoni)*; ❹*(kabotāžas)* pārvadājumi
近乎 jìn·hu ❶tuvu pie; gandrīz; ❷*dial.* tuvas *(attiecības)*

近郊 jìnjiāo tuvākā pilsētas apkaime; piepilsēta
近况 jìnkuàng pašreizējais stāvoklis *(apstākļi)*
近来 jìnlái pēdējā laikā; nesen
近邻 jìnlín tuvs kaimiņš
近路 jìnlù tuvākais *(īsākais)* ceļš
近旁 jìnpáng ❶pie *(stacijas, mājas u.c.)*; ❷*(mājas)* tuvumā; pie *(mājas)*; kaimiņos
近亲 jìnqīn tuvākie radinieki; tuvā radniecībā; radniecīgs
近日 jìnrì ❶nesen; pēdējās dienās; ❷*astr.* atrasties tuvu pie saules
近日点 jìnrìdiǎn *astr.* perihēlijs
近世 jìnshì jaunākie laiki
近视 jìnshì ❶*med.* tuvredzība; miopija; ❷*pārn.* tuvredzīga *(rīcība)*
近视眼 jìnshìyǎn ❶tuvredzība; ❷tuvredzīgs *(redzes aspekta ziņā)*
近水楼台 jìnshuǐ-lóutái tornis pie ūdens *(atrasties izdevīgos apstākļos)*
近似 jìnsì ❶gandrīz tāds pats; ❷ļoti līdzīgs
近似法 jìnsìfǎ *mat.* aproksimācija
近似商 jìnsìshāng *mat.* aptuvens dalījums
近似值 jìnsìzhí *mat.* aptuvena nozīme; aptuvens lielums
近卫军 jìnwèijūn *milit.* gvarde
近星点 jìnxīngdiǎn *astr.* periselēnijs
近在眼前 jìnzàiyǎnqián tieši acu priekšā *(degungalā)*
近在咫尺 jìnzàizhǐchǐ ar roku aizsniedzams *(ļoti tuvu)*
近战 jìnzhàn *milit.* kauja ciešā saskarē ar pretinieku
近朱者赤,近墨者黑 jìnzhūzhě chì, jìnmòzhě hēi kas tuvu saskāries ar cinobru, – kļūst sarkans, kas saskāries ar tušu, – kļūst melns *(ar kādu draudzējies, par tādu kļūsi; kāds tavs draugs, tāds tu pats)*
近作 jìnzuò visjaunākie, pēdējie darbi *(gleznas;sacerējumi u.c.)*

浸(寖) jìn **darb.** ❶iegremdēt *(ūdenī)*; ❷mērcēt *(linus, veļu; ādas u.c.)*; mitrināt; nostādināt; piesūcināt; ❸piepildīt; applūdināt; nogremdēt; ❹apūdeņot; **īp.** apūdeņojams; **apst.** pakāpeniski; pamazām; soli pa solim; **lietv.** palu ūdens; plūdi
浸沉 jìnchén ❶iegremdēties; ❷*pārn.* iegrimt *(atmiņās)*
浸膏 jìngāo *farm.* ārstniecisks ekstrakts
浸剂 jìnjì *farm.* uzlējums
浸染 jìnrǎn ❶pakāpeniski iekrāsot; pakāpeniski ietekmēt;❷piesūcināt;❸*ģeol.* impregnācija
浸润 jìnrùn ❶infiltrācija; ❷izsūkties cauri; ❸*fiz.* samitrināšana; ❹*med.* infiltrācija; infiltrēt
浸湿 jìnshī ❶mitrs; slapjš; ❷samirkt; izmirkt; samērcēt *(kurpes; lupatu u.c.)*; ❸piesūcināt
浸透 jìntòu ❶piesūcināt; piesūcināšana; ❷izmirkt
浸种 jìnzhǒng *lauks.* sēklu mērcēšana
浸渍 jìnzì ❶piesūcināties; piesūcināts; ❷*tehn.* piesūcināšana; ekstrakcija; ❸*ķīm.* macerācija; ❹*pārn.* izplatīties *(par tenkām)*

晋(晉) jìn **darb.** ❶iet uz priekšu; virzīties uz priekšu; ❷attīstīties; ❸iebraukt *(pilsētā)*; ❹pavirzīties uz augšu *(pa karjeras kāpnēm)*; ❺iedurt *(zemē)*; nēsāt *(aiz jostas)*; ❻*vēst. (kaujas cirvja)* kapara uzgalis; **īpašv.** ❶*vēst.* Dziņ dinastija: Rietumu Dziņ *(m. ē. 265.–317. g.g.; 265.– 420. g.g.)*; Austrumu Dziņ *(317.–420. g.g.)*; Vēlīnā Dziņ *(936.–947. g.g.)*; ❷Dziņ laikmets *(265.–420. g.g.)*; ❸*saīs.* Šaņsji provinces nosaukums; ❹Dziņ *uzv.*
晋级 jìnjí ❶saņemt dienesta paaugstinājumu; saņemt augstāku rangu; ❷virzīties *(uz augšu)* pa karjeras kāpnēm
晋见 jìnjiàn ❶ierasties vizītē; ❷saņemt atļauju ierasties audiencē
晋升 jìnshēng paaugstināt; dienesta paaugstinājums
晋谒 jìnyè ❶ierasties vizītē; ❷atrasties vizītē; ❸saņemt atļauju ierasties audiencē

禁 jìn/jīn **darb.** ❶aizliegt; tikt aizliegtam; ❷atturēt; likt šķēršļus; apstādināt; ❸izrēķināties ar; neļaut; piespiest; ❹apcietināt; ielikt cietumā; **lietv.** ❶aizliegums; tabu; ❷liegums; *(dabas)* rezervāts; ❸tas, kas tiek glabāts zem pūra *(kaut kas bezgala dārgs: ietaupījumi; slepena recepte u.c.)*; ❹burvība; burvestības vārdi; maģija; ❺cietums; cietuma ieslodzījums; **īpašv.** Dziņ *uzv.*
禁闭 jìnbì *milit.* iesēdināt karcerī
禁闭室 jìnbìshì *milit.* virssardze
禁地 jìndì aizliegta teritorija
禁伐区 jìnfáqū *mežsaimn., mežrūpn.* rezervāts
禁锢 jìngù ❶ielikt cietumā; ❷sasaistīt *(rokas un kājas)*; ❸sasaistīt *(iniciatīvu)*
禁忌 jìnjì ❶tabu; ❷*med.* kontrindikācija
禁忌症 jìnjìzhèng *med.* kontrindikācija
禁绝 jìnjué iznīdēt; izskaust
禁军 jìnjūn *vēst.* galma apsardze
禁例 jìnlì aizliegums; aizliedzošie likumi
禁令 jìnlìng aizlieguma pavēle *(dekrēts)*; rakstisks aizliegums
禁脔 jìnluán *vēst.* labākais, imperatora pasūtītais ēdiens *(citiem aizliegtais ēdiens; aizliegtais auglis)*
禁区 jìnqū ❶rezervāts; ❷slēgta zona *(slēgts rajons)*
禁书 jìnshū aizliegta, nelegāla grāmata *(aizliegta literatūra)*
禁渔区 jìnyúqū zivju rezervāts; zivju liegums
禁欲主义 jìnyùzhǔyì askētisms
禁欲主义者 jìnyùzhǔyìzhě askēts
禁运 jìnyùn ieviest embargo *(ieviest pārvadājumu*

J

aizliegumu)

禁止 jìnzhǐ pārtraukt; aizliegt; aizliegts

禁制品 jìnzhìpǐn aizliegtie priekšmeti *(ieroči)*

禁子 jìn·zi *novec.* ❶ cietumnieks; ❷ uzraugs; ❸ cietumsargs

缙(縉) jìn **lietv.** purpursarkans zīds

缙绅 jìnshēn ❶ ierēdņa josta; ❷ ierēdņi; augstmaņi; augsti ierēdņi *(sk. 绅士šeņši)*

觐(覲) jìn **darb.** ❶ *vēst. (rudens audiencē)* stādīties priekšā imperatoram *(par provinču valdniekiem)*; ❷ pieņemt *(apmeklētājus)*; ❸ doties svētceļojumā; **apst.** tikai; vairs

觐见 jìnjiàn ❶ doties vizītē *(audiencē)*; ❷ stādīties priekšā

噤 jìn **darb.** ❶ aiztaisīt muti; klusēt; ciest klusu; apklust; ❷ cieši aiztaisīt *(durvis)*; ❸ drebēt *(no aukstuma)*; **lietv.** drebuļi; trīsas

噤口 jìnkǒu aizspiest muti; klusēt; klusēšana

噤若寒蝉 jìnruòhánchán klusēt kā nosalusi cikāde *(neuzdrīkstēties pateikt ne vārda; neuzdrīkstēties iepīkstēties)*

jing

泾(涇) jīng **lietv.** ❶ upes gultne; galvenā straume; kanāls; ❷ *ķīn. med.* zarnu iztukšošana; **darb.** tecēt taisni *(taisni plūstoša straume)*; **īpašv.** *(upe)* Dzjin

泾渭分明 Jīng Wèi fēnmíng atšķirties tikpat krasi, – kā atšķiras Dzjinšui un Veihe upju ūdeņi *(kontrasts starp dzidru un duļķainu, tīru un netīru; pilnīgi atšķirīgas lietas)*

京 jīng **lietv.** ❶ galvaspilsēta; ❷ augsts uzbērts paugurs; kurgāns; ❸ klēts; apcirknis; **īp.** milzīgs; varens; **īpašv.** ❶ *saīs.* Beidzjina *(Pekina)*; ❷ Dzjin *uzv.*

京城 jīngchéng galvaspilsēta; metropole

京都 jīngdū ❶ galvaspilsēta; ❷ *jap.* Kioto

京胡 jīnghú *mūz.(divu stīgu ķīniešu vijole)*; tiek izmantota Beidzjinas operas uzvedumā

京畿 jīngjī *rakst.* galvaspilsētas apkārtne *(apgabals)*

京剧 jīngjù *teātr.* Beidzjinas *(Pekinas)* opera; Beidzjinas muzikālā drāma

京腔 jīngqiāng ❶ galvaspilsētas *(Beidzjinas)* dialekts *(izruna)*; ❷ *teātr.* Beidzjinas melodijas *(uz skatuves vai estrādes)*

京族 jīngzú dzjin(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

茎(莖) jīng **lietv.** ❶ *bot.* stublājs; stiebrs; ❷ *(karoga)* kāts; *(pokāla)* kājiņa; stienis; *(zobena)* rokturis; **skait.** *gariem priekšmetam: zāļu pušķiem, matu šķipsnām u.c.*

茎叶 jīngyè *bot.* laksti

经(經) jīng **lietv.** ❶ auduma pamatne; gareniskais diegs; ❷ maģistrāle; ❸ *ģeogr.* meridiāns; garuma grādi; ❹ *ķīn. med.* maģistrālais asinsvads; ❺ likums; reglaments; kanons; ❻ kanons; *(konfūcisma)* grāmata; pamattraktāts; klasiķi; ❼ *bud.* sūtra; ❽ svētais teksts; lūgšana; ❾ likumsakarība; periodiskums; cikliskums; ❿ *fiziol.* menstruācija; **darb.** ❶ iziet cauri; iziet *(ārstniecības kursu)*; ❷ izturēt *(smagus likteņpārbaudījumus)*; ❸ paiet *(garām)*; ❹ ilgt; turpināties; vilkties; ❺ vadīt; atbildēt par; ❻ uzturēt kārtībā *(saimniecību)*; ❼ stiepties caur *(pilsētas centru u.c.)*; ❽ atdalīt; atšķirt; samērot; ❾ pārdzīvot; panest; ❿ ciest; izciest; ⓫ nebaidīties; ⓬ rakstīt; pierakstīt; **apst.** jau; agrāk; senāk; vispirms; sākumā; **īp.** regulārs; pastāvīgs; **īpašv.** Dzjin *uzv.*

经闭 jīngbì *fiziol.* amenoreja; amenija

经不起 jīng·buqǐ nespēt izturēt *(neizturēt)*

经常 jīngcháng ❶ pastāvīgs; regulārs; ❷ ikdienišķs; parasts; ❸ pastāvīgi; vienmēr; bieži

经常费 jīngchángfèi ❶ tekošie izdevumi; ❷ tāmes izdevumiem paredzētie līdzekļi

经幢 jīngchuáng *bud.* akmens stabs *(kolonna)* ar Budas vārdu vai sūtras tekstu

经得起 jīng·deqǐ spēt izturēt *(izturēt)*

经典 jīngdiǎn ❶ kanons *(grāmata)*; ❷ literatūras klasika; klasiskie teksti; ❸ *bud.* Sutrapitaka

经度 jīngdù *ģeogr.* garuma grādi

经费 jīngfèi ❶ izdevumi; ❷ asignējumi; ❸ naudas līdzekļi

经风雨,见世面 jīng fēngyǔ,jiàn shìmiàn stāties pretī vētrām, lai ieraudzītu pasauli

经管 jīngguǎn vadīt; izrīkot; pārzināt

经管人 jīngguǎnrén pārzinis

经过 jīngguò ❶ iziet *(ārstniecības kursu)*; ❷ izturēt *(smagus likteņa pārbaudījums)*; ❸ *(problēma)* tiek risināta; ❹ notikumu gaita

经互会 jīnghùhuì Savstarpējās Ekonomiskās Palīdzības Padome

经籍 jīngjí ❶ *rakst.* konfūcisma klasika; ❷ literatūra

经纪 jīngjì ❶ vadīt; pārzināt; ❷ biržas pakalpojumi *(darījumi)*

经纪人 jīngjìrén ❶ *(biržas)* mākleris; ❷ starpnieks; aģents

经济 jīngjì ❶ ekonomika; tautsaimniecība; ❷ rūpnieciskā, tehniskā *(kultūra)*; ❸ ekonomisks; saimniecisks

经济部 jīngjìbù ekonomikas ministrija

经济林 jīngjìlín *mežsaimn.*, *mežrūpn.* tehniskais mežs

经济学 jīngjìxué ekonomika *(zinātne)*
经济学家 jīngjìxuéjiā ekonomists
经济主义 jīngjìzhǔyì ekonomisms
经济主义者 jīngjìzhǔyìzhě ekonomists
经久 jīngjiǔ ❶ ilgstošs; ❷ nenolietojams
经绝期 jīngjuéqī *biol.* klimakss; klimaktērijs
经理 jīnglǐ direktors; vadītājs
经历 jīnglì ❶ pieredzēt; piedzīvot; ❷ dzīvesceļš *(dzīvē pārdzīvotais)*
经纶 jīnglún *rakst.* māksla pārvaldīt valsti *(valstiska līmeņa prāts; apliecināt talantu politikā)*
经络 jīngluò ◊ *ķīn. med. (galvenie kanāli, pa kuriem cirkulē dzīvības spēks, asinis un barojošās vielas, kas visam ķermenim ļauj funkcionēt kā vienam veselam)*
经年累月 jīngnián-lěiyuè ilgt gadiem un mēnešiem *(ilgākā laika periodā; daudzu gadu un mēnešu laikā)*
经期 jīngqī *fiziol.* menstruācijas periods
经纱 jīngshā *tekstil.* pamatdzija
经商 jīngshāng nodarboties ar komerciju; tirgoties
经手 jīngshǒu ❶ pielikt roku *(personīgi vadīt)*; ❷ pārzināt; pārvaldīt; ❸ būt par starpnieku; strādāt komisijā; ❹ mākleris; starpnieks
经手人 jīngshǒurén ❶ starpnieks; mākleris; ❷ pārvaldnieks; pārzinis
经受 jīngshòu pārciest; izciest izturēt *(smagus likteņa pārbaudījumus)*
经售 jīngshòu pārdot; tirgoties; pieņemt komisijā
经痛 jīngtòng *med.* menoralģija
经纬仪 jīngwěiyí *tehn.* teodolīts
经线 jīngxiàn ❶ *tekstil.* pamatdzija; ❷ *ģeol.* meridiāns
经销 jīngxiāo pārdot ar starpniekiem *(viena no valsts kapitālisma formām Ķīnā)*; pārdošana komisijā
经销店 jīngxiāodiàn tirdzniecības *(realizācijas)* un distribūcijas aģentūra
经心 jīngxīn pievērst uzmanību; būt uzmanīgam; uzmanīgi attiekties
经血 jīngxuè *fiziol.* menstruācija
经验 jīngyàn ❶ pieredze; pieredzējis; empīrisks; ❷ piedzīvot; pārdzīvot; pieredzētais
经验论 jīngyànlùn *filoz.* empīrisms
经验论者 jīngyànlùnzhě empīriķis
经验批判主义 jīngyàn pīpànzhǔyì *filoz.* empirokriticisms
经验主义 jīngyànzhǔyì *filoz.* empīrisms
经意 jīngyì ❶ *(kanona)* būtība; ❷ būt uzmanīgam; uzmanīgi attiekties
经营 jīngyíng ❶ saimniekot; vadīt *(saimniecību)*; ❷ ekspluatēt *(dzelzceļu)*; ❸ ekonomika; saimnieciskā darbība; ❹ tirdzniecība; komercija; ❺ būvēt; būvniecība; ❻ projektēt; izstrādāt plānu; ❼ ielikt darbu *(pielikt pūles)*; ❽ izstaigāt krustām šķērsām
经由 jīngyóu ❶ notikumu gaita *(kā viss notika)*; ❷ braukt *(uz ziemeļiem)*; ❸ *(jautājumu risināt)* pa *(diplomātiskiem kanāliem)*; ❹ *(vest preces)* pa *(dzelzceļu, jūras ceļu u.c.)*
经院哲学 jīngyuàn zhéxué *filoz.* sholastika
经传 jīngzhuàn ❶ kanonu teksti un šo tekstu komentāri *(konfūcisma klasiskie sacerējumi un komentāri)*; ❷ klasika

荆 jīng **lietv.** ❶ ērkšķu krūms; dzeloņkrūms; ❷ dzeloņaina rīkste, pātaga *(noziedznieka sodīšanai)*; ❸ nabadzīgs *(mājoklis)*; **īpašv.** Dzjin *uzv.*
荆棘 jīngjí ❶ dzeloņains krūms; *bot.* dzeloņplūme *(Prunus spinosa)*; ❷ grūtības; šķēršļi; mokas
荆棘载途 jīngjí-zàitú ērkšķi un dzeloņi aizšķērso ceļu *(ērkšķains, grūtību pilns ceļš)*
荆条 jīngtiáo ērkšķu krūma zari; rīkstes

惊(驚) jīng **darb.** ❶ būt pārsteigtam; brīnīties; ❷ izbīties; nobīties; būt uztrauktam; ❸ negaidīti mesties sāņus *(par zirgu)*; ❹ nodrebēt; apjukt; ❺ baidīt; apstulbināt; ❻ traucēt; apgrūtināt; ❼ radīt bažas; ❽ izbrīnīt; **lietv.** bailes; izbīlis
惊诧 jīngchà ❶ *rakst.* brīnīties *(par kaut ko)*; ❷ būt pārsteigtam
惊动 jīngdòng ❶ satraukt; radīt apjukumu; ❷ satricināt; saviļņot; apstulbināt
惊愕 jīng'è apjukt; apmulst
惊弓之鸟 jīnggōngzhīniǎo putns, kas jau izjutis, ko nozīmē šaujamloks *(baidīties no savas ēnas; aklas bailes)*
惊骇 jīnghài bailes; izbailes
惊慌 jīnghuāng ❶ panika; radīt paniku; ❷ uztraukums; ❸ izbīlis
惊慌失措 jīnghuāng-shīcuò būt pilnīgā apjukumā un panikā *(no bailēm)*
惊惶 jīnghuáng ❶ panika; radīt paniku; ❷ uztraukums; ❸ izbīlis
惊悸 jīngjì drebēt no bailēm
惊厥 jīngjué *med.* konvulsijas
惊恐 jīngkǒng bailes; izbailes
惊奇 jīngqí ❶ brīnīties; izbrīns; ❷ ļoti brīnīties; nenobrīnīties
惊扰 jīngrǎo satraukt; radīt apjukumu
惊人 jīngrén apbrīnojams; brīnišķīgs; pārsteidzošs
惊叹 jīngtàn jūsmot; būt sajūsmā
惊叹号 jīngtànhào *lingv.* izsaukuma zīme
惊涛骇浪 jīngtāo-hàilàng briesmīgas bangas un trakojoši viļņi *(ļoti bīstams stāvoklis; milzu satricinājums)*
惊天动地 jīngtiān-dòngdì saviļņot debesi un satricināt zemi *(satraucošs; satriecošs)*
惊喜交集 jīngxǐjiāojí prieka un izbrīna *(pārsteiguma)*

varā
惊吓 jīngxià ❶ bailes; ❷ izbīlis
惊险 jīngxiǎn ❶ briesmīgs; šausmīgs; ❷ bailes; šausmas; ❸ lielas briesmas; ❹ piedzīvojumu *(romāns)*
惊险片 jīngxiǎnpiàn *kinem.* piedzīvojumu filma
惊心动魄 jīngxīn-dòngpò saviļņot un satricināt *(saviļņojošs; pārsteidzošs)*
惊醒 jīngxǐng ❶ *(negaidīti)* atmodināt; ❷ *(negaidīti)* atmosties
惊醒 jīng·xing trausls miegs
惊讶 jīngyà brīnīties; izbrīns *(pārstegums)*
惊异 jīngyì brīnīties; izbrīnīties; būt pārsteigtam
惊蛰 jīngzhé atmošanās pēc ziemas miega *(lunārā zemnieku kalendāra sezona, sākas 5.– 6. martā)*

旌 jīng **lietv.** ❶ *vēst.* senlaicīgs ķīniešu karogs ar putna spalvām klātu kātu; ❷ *vēst.* akreditācijas karodziņš; **darb.** izrādīt cieņu; godināt; daudzināt; **īpašv.** Dzjin *uzv.*
旌旗 jīngqí karogi un kaujas karogi; dažnedažādi karogi *(karaspēks)*

菁 jīng **īp.** spēcīgs; sulīgs; auglīgs; **lietv.** ❶ sīpola zieds; ❷ maurloki; ❸ rācenis
菁华 jīnghuá esence; kvintesence
菁菁 jīngjīng krāšņs; grezns

晶 jīng **īp.** mirdzošs; spīdošs; **lietv.** ❶ kristāls; ❷ kvarcs; ❸ mirdzums
晶簇 jīngcù *min.* drūza
晶粒 jīnglì *min.* kristālisks grauds
晶面 jīngmiàn *ķīm.* kristalogrāfiska plakne
晶石 jīngshí *min.* špats
晶体 jīngtǐ kristāls; kristālisks ķermenis
晶体管 jīngtǐguǎn *el.* kristadīns; tranzistors
晶莹 jīngyíng ❶ kristāla; ❷ caurspīdīgs
晶状体 jīngzhuàngtǐ *anat.* acs lēca

J

腈 jīng **lietv.** *ķīm.* nitrils

粳(稉、秔) jīng **lietv.** sējamais rīss *(Oryza sativa)*
粳稻 jīngdào *(augoši)* īsgraudainie rīsi
粳米 jīngmǐ īsgraudainie rīsi *(graudos)*

睛 jīng **lietv.** *anat.* acs ābols; acs lēca

精 jīng **īp.** ❶ rafinēts; attīrīts; ❷ smalks; rūpīgs; akurāts; ❸ atlasīts; izmeklēts; ❹ attapīgs; apķērīgs; pieredzējis; ❺ augsti profesionāls; meistarīgs; ❻ elastīgs; asprātīgs; viltīgs; viltīgi gudrs; ❼ lieliski nostrādāts *(darinājums)*; ❽ rūpīga *(ražas novākšana un kulšana)*; **lietv.** ❶ esence; ekstrakts; ❷ būtība; ❸ *biol.* sperma; ❹ gars; dvēsele; garīgie spēki; ❺ spoks; rēgs; *folk.* tīģeris-vilkatis; **apst.** ļoti; īpaši
精兵简政 jīngbīng- jiǎnzhèng pilnveidot un vienkāršot armiju, kā arī administratīvo aparātu
精彩 jīngcǎi lielisks; interesants; efektīvs
精巢 jīngcháo *anat.* sēklinieks *(pauts)*
精诚 jīngchéng atklāts; sirsnīgs; patiess
精诚所至,金石为开 jīngchéng suǒ zhì,jīnshí wéi kāi patiesa sirsnība spēj ietekmēt pat metālu un akmeni
精虫 jīngchóng *biol.* sperma
精粹 jīngcuì atlasīts; izmeklēts
精打细算 jīngdǎ-xìsuàn rūpīgi aprēķināt *(plānot)*; ekonomiski un taupīgi saimniekot
精当 jīngdàng pareizs un precīzs
精到 jīngdào ❶ ļoti rūpīgs; noslīpēts; ❷ detalizēts; sīks
精度 jīngdù *tehn.* apstrādes precizitāte
精纺 jīngfǎng *tekstil.* vērpšana
精纺机 jīngfǎngjī *tekstil.* vērpšanas iekārta
精干 jīnggàn ❶ labākais; atlasīts; ❷ spējīgs; lietpratīgs; prasmīgs
精耕细作 jīnggēng-xìzuò rūpīgi apstrādāt zemi *(rūpīga zemes apstrāde)*
精工 jīnggōng lielisks *(filigrāns)* darbs
精怪 jīngguài *folk.* vilkatis; neškīsts gars; neškīsts spēks
精光 jīngguāng ❶ bez atlikuma; nospēlēt *(kārtīs)*; *(apzagt)* pa tīro; ❷ mundrs; jestrs
精悍 jīnghàn ❶ lietpratīgs; ❷ asa *(spalva, mēle u.c.)*
精华 jīnghuá ❶ izmeklēts; atlasīts; ❷ viss vērtīgākais; kvintesence
精简 jīngjiǎn ❶ vienkāršot; ❷ samazināt *(administratīvo aparātu)*
精矿 jīngkuàng *min.* dažādu rūdu koncentrāti
精力 jīnglì ❶ enerģija; mundrums; ❷ spēks
精练 jīngliàn lakonisms; lakonisks
精炼 jīngliàn ❶ rafinēt; attīrīt; ❷ lakonisms; lakonisks
精炼炉 jīngliànlú *metal.* kausēšanas krāsns *(attīrīta tērauda vai čuguna ieguvei)*
精良 jīngliáng lielisks; brīnišķīgs; augstākās kvalitātes
精灵 jīnglíng *folk.* vilkatis; neškīsts gars; neškīsts spēks
精馏 jīngliú *ķīm.* rektifikācija
精煤 jīngméi akmeņogļu koncentrāts
精美 jīngměi smalks; lielisks; elegants
精密 jīngmì precīzs; augstas precizitātes *(mērinstrumenti u.c.)*
精密度 jīngmìdù *tehn.* precizitāte
精妙 jīngmiào smalks; mākslinieciski; meistarīgs
精明 jīngmíng ❶ attapīgs; apķērīgs; ❷ smalks; pilnīgs
精囊 jīngnáng *anat.* spermatocists

精疲力竭 jīngpí-lìjié uz fizisko un garīgo spēku izsīkuma robežas *(pilnībā zaudēt spēkus; galīgi nomocīties)*
精辟 jīngpì ❶ *rakst.* dziļa *(analīze)*; ❷ vērīgums; asums
精巧 jīngqiǎo ❶ smalks *(izstrādājums)*; ❷ meistarīgs darbs
精确 jīngquè ❶ precīzs *(aprēķins)*; ❷ precīza *(darbu, pienākumu sadale)*; strikts
精确性 jīngquèxìng precizitāte
精锐 jīngruì atlasīts; labākais no labākajiem
精深 jīngshēn iekšējas pārliecības pilns; dziļš; dziļas *(zināšanas)*
精神 jīngshén ❶ dvēsele; prāts; intelekts; ❷ garīgie spēki; gars; garīgs; ❸ morāls; ❹ būtība; ❺ *med.* psihe; ❻ dzīves spēku pārpilns; ❼ *dial.* būt uzmanīgam
精神病 jīngshénbìng *med.* psihiskās slimības *(nervu darbības traucējumi)*
精神病学 jīngshénbìngxué *med.* psihiatrija
精神病学家 jīngshénbìngxuéjiā *med.* psihiatrs
精神病院 jīngshénbìngyuàn *med.* psihiatriskā slimnīca
精神 jīng·shen ❶ garīgie spēki; gars; garīgs; ❷ mundrs; enerģisks
精审 jīngshěn *rakst.* pamatīgs; detalizēts, sīks *(plāns)*
精素 jīngsù *farm.* spermīns
精髓 jīngsuǐ visvērtīgākais; kvintesence
精糖 jīngtáng rafināde; graudu cukurs
精通 jīngtōng ❶ perfekti *(zināt svešvalodu u.c.)*; ❷ pilnībā pārzināt *(savu amatu, darbu u.c.)*
精微 jīngwēi precīzs; detalizēts; izsmalcināts; smalks *(prāts)*
精卫填海 jīngwèi-tiánhǎi *mit.* putns dzjinvei aizber jūru *(❶ stūrgalvīgi atriebties; ❷ neatlaidīgi iet pretī mērķim)*
精细 jīngxì ❶ smalks; rūpīgs; ❷ apzinīgs
精心 jīngxīn ❶ ielikt visu prasmi; ❷ rupīgs; rūpīgi pārdomāts *(projekts u.c.)*; ❸ šedevrs
精选 jīngxuǎn ❶ izlases; ❷ visrūpīgākajā veidā atlasīts
精盐 jīngyán attīrīta sāls
精液 jīngyè *biol.* sperma
精益求精 jīngyìqiújīng bez mitas uzlabot; censties izdarīt pēc iespējas labāk *(neapstāties pie sasniegtā)*
精湛 jīngzhàn noslīpēts *(par meistarību)*; kvalificēts, filigrāns *(mākslinieka darbs)*
精制 jīngzhì attīrīt; rafinēt
精制品 jīngzhìpǐn augsta līmeņa izstrādājums
精致 jīngzhì ❶ smalks darbs; ❷ ažūrs; ažūra *(režģis)*; ❸ filigrāns *(mākslinieciski griezums kokā u.c.)*
精装 jīngzhuāng labs *(grāmatas)* iesējums
精装本 jīngzhuāngběn grezns *(grāmatas)* izdevums
精壮 jīngzhuàng ❶ vesels; ❷ spēcīgs; stiprs
精子 jīngzǐ ❶ *biol.* spermatozoīds; sēkla; ❷ *bot.* spermijs

兢 jīng **darb.** ❶ drebēt; trīcēt; raustīties; ❷ kustināt; pārvietot; ❸ purināt
兢兢业业 jīngjīng-yèyè *(darbā)* apliecināt centību un apdomību *(centīgi un apdomīgi; ar pilnu atbildības sajūtu)*

鲸(鯨) jīng **lietv.** ❶ valis; ❷ *pārn.* milzīgs; varens; **darb.** piepacelt
鲸蜡 jīnglà spermacets
鲸目 jīngmù *zool.* vaļveidīgie *(Cetacea)*
鲸吞 jīngtūn ❶ sūkt; iesūkt *(kā valis)*; ❷ *pārn.* aneksija; svešu teritoriju sagrābšana
鲸须 jīngxū vaļa ūsa

井 jǐng **lietv.** ❶ aka; dziļa bedre; ❷ *(naftas)* urbums; ❸ šahta; ❹ *vēst.* astoņu zemnieku saimniecību kopiena ar kopēju zemes platību; **īp.** tīrīgs; kārtīgs; **darb.** dalīt; sadalīt; **īpašv.** Dzjin *uzv.*
井场 jǐngchǎng *min.* naftas urbšanas tornis
井底之蛙 jǐngdǐzhīwā varde akas dibenā *(cilvēks ar šauru redzesloku; aprobežots cilvēks)*
井架 jǐngjià ❶ akas koka grodi; ❷ *tehn.* ogļraktuves tornis
井井有条 jǐngjǐng-yǒutiáo strikta kārtība; pareizi un secīgi *(kārtība un sistēma)*
井口 jǐngkǒu *min.* šahtas mute
井栏 jǐnglán akas koka grodi *(akas grodu nožogojums)*
井喷 jǐngpēn *min.* naftas strūkla naftas ieguves laukā
井然 jǐngrán *rakst.* pilnīga kārtība; secīgi; strikti
井水 jǐngshuǐ akas ūdens
井水不犯河水 jǐngshuǐ bù fàn héshuǐ akas ūdens nesaskaras ar upes ūdeni *(katrs dara savu darbu; neviens nestāv otram ceļā)*
井探 jǐngtàn *min.* ģeoloģiskā izpēte ar urbumu palīdzību
井田制 jǐngtiánzhì *vēst. (zemes īpašuma sistēma Ķīnas vergturu iekārtā, kad lielāku zemes gabalu sadalīja 9 daļās pēc ķīniešu hieroglifa 井 parauga)*
井盐 jǐngyán sāls *(ko ieguva no sāli saturošiem pazemes ūdeņiem)*

肼 jǐng **lietv.** *ķīm.* hidrazīns

颈(頸) jǐng **lietv.** ❶ kakls; ❷ rīkle; ❸ *(pudeles; trauka)* kakliņš
颈项 jǐngxiàng kakls
颈椎 jǐngzhuī *anat.* kakla skriemeļi

景 jǐng **lietv.** ❶ *(saules)* gaisma; mirdzums;

✪ ainava; skats; ✪ *teātr.*, *kinem.* *(priekšējais u.c.)* plāns; ✪ *teātr.* aina; ✪ nozīme; gaume; interese; ✪ laba *vēsts (ziņa)*; ✪ liels, milzīgs *(notikums)*; ✪ garš apģērbs; **darb.** ✪ līdzināties; būt līdzīgam; ✪ just tieksmi; skumt *(par kaut ko)*; ✪ jūsmot *(par kaut ko)*; **īpašv.** Dzjin *uzv.*

景观 jǐngguān *ģeogr.* ainava

景况 jǐngkuàng ✪ stāvoklis; ✪ *(zemnieku dzīves)* aina

景慕 jǐngmù *rakst.* dziļi cienīt; būt cienījamam; uzlūkot ar sajūsmu

景片 jǐngpiàn *teātr.* dekorāciju plāksne

景颇族 jǐngpōzú dzjinpo *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

景气 jǐngqì ✪ *jap.* noskaņojums; stāvoklis *(tirgū; biržā)*; ✪ tirgus konjunktūra; atdzīvošanās; uzplaukums

景色 jǐngsè ✪ lieliska dabas ainava; ✪ dabas krāšņums

景深 jǐngshēn *fot.* attēla asums

景泰蓝 jǐngtàilán kluazonne; starpsienu emalja; emaljā iestrādāti mākslas darbi

景天 jǐngtiān *bot.* laimiņi *(Sedum erythrosticum)*

景物 jǐngwù brīnišķīga ainava

景象 jǐngxiàng *(mierīgas dzīves)* aina; *(pilnīga uzplaukuma)* aina u.c.

景仰 jǐngyǎng ✪ dziļi cienīt; ✪ būt cienījamam

景遇 jǐngyù liktenis *(dzīves gaita)*

景致 jǐng·zhi ainava; aina; skats

儆

儆 jǐng **darb.** brīdināt *(nepieļaut kļūdas)*; **lietv.** satraukums

儆戒 jǐngjiè ✪ brīdināt *(citus)*; piesaukt būt modriem; ✪ būt piesardzīgam; ✪ piesardzības soļi *(pasākumi)*

憬

憬 jǐng **darb.** ✪ nākt pie samaņas; ✪ aptvert *(apzi-nāties)*

憬悟 jǐngwù ✪ atjēgties; atmosties; ✪ nākt pie samaņas

警

警 jǐng **darb.** ✪ brīdināt; aizrādīt *(par pielaisto kļūdu)*; ✪ baidīt; biedēt; ✪ modināt; ✪ mudināt, stimulēt *(rīkoties)*; ✪ kļūt uzmanīgam, piesardzīgam; ✪ veikt piesardzības pasākumus; ✪ baidīties; satraukties; ✪ atjēgties; atmosties; **īp.** ✪ veikls; izmanīgs; apķērīgs *(cilvēks)*; ✪ izcils, neparasts *(cilvēks)*; ✪ vijīga, kodīga, trāpīga, oriģināla *(valoda; izteiksme)*; **lietv.** ✪ brīdinājums; ✪ trauksme; trauksmes signāls; ✪ piesardzības pasākumi; ✪ satraucošs notikums; nemierīgs stāvoklis; incidents; ✪ sardze; apsardze; ✪ *saīs.* policija

警报 jǐngbào trauksme; trauksmes *(signāls)*

警备 jǐngbèi ✪ būt gatavībā; ✪ piesardzības soļi; ✪ apsardze; ✪ garnizons

警备队 jǐngbèiduì *milit.* ✪ apsardzes karaspēks; ✪ garnizons

警备区 jǐngbèiqū *milit.* apsardzes dienesta rajons

警察 jǐngchá ✪ milicija; ✪ policija

警察局 jǐngchájú policijas *(milicijas)* iecirknis

警笛 jǐngdí ✪ policista svilpe; ✪ trauksmes signāls

警告 jǐnggào ✪ atgādināt; brīdināt; izteikt brīdinājumu; ✪ brīdinājums; rājiens

警棍 jǐnggùn policista gumijas steks

警戒 jǐngjiè ✪ brīdināt; piesaukt būt modriem; ✪ piesardzības soļi; ✪ *milit.* apsardze

警戒色 jǐngjièsè *biol.* dzīvnieku brīdinošā nokrāsa

警戒线 jǐngjièxiàn *milit.* apsardzes līnija

警句 jǐngjù aforisms; noslīpēts teiciens

警觉 jǐngjué būt modram; piesardzīgums; kļūt piesardzīgam

警犬 jǐngquǎn policijas dienesta suns

警惕 jǐngtì modrība; *(nezaudēt, uzturēt u.c.)* modrību

警惕性 jǐngtìxìng modrība

警卫 jǐngwèi ✪ apsardze; sardze; apsargs; ✪ gvarde

警卫队 jǐngwèiduì apsardze

警卫员 jǐngwèiyuán apsargs

警钟 jǐngzhōng ✪ trauksmes zvans; ✪ brīdinājums; brīdinājuma signāls

劲(勁)

劲(勁) jìng/jìn **lietv.** ✪ spēks; pūles; enerģija; ✪ interese; tīksme; baudījums; ✪ gars; noskaņojums; jūtas; ✪ izturēšanās maniere; attieksme *(pret kaut ko)*; **īp.** stingrs; izturīgs; spēcīgs; stiprs; **darb.** ✪ stiprināt; nostiprināt; ✪ padarīt varenu

劲敌 jìngdí ✪ bīstams *(spēcīgs)* pretinieks; ✪ cienīgs partneris *(nopietns sāncensis)*

劲旅 jìnglǚ ✪ *rakst.* izlases karaspēks *(lielisks karaspēks)*; ✪ *(futbolā)* izlases *(komanda)*

净(淨)

净(淨) jìng **darb.** ✪ attīrīt; tīrīt; ✪ izmazgāt; nomazgāt; ✪ beigties; apsīkt; kļūt tukšam; **īp.** ✪ akurāts; ✪ tīrs *(bez piejaukuma)*; tīrs *(ienākums, svars u.c.; neto)*; attīrīts; ✪ skaidrs; dzidrs; ✪ *bud.* neaptraipīts; tikls; **apst.** ✪ tikai; pavisam; pilnīgi; ✪ līdz *(izdzert glāzi līdz dibenam)*; ✪ *(apcirpt matus)* uz *(nulli)*; **lietv.** *teātr.* lugas galvenā varoņa maska

净化 jìnghuà *ķīm.* attīrīšana; *(ūdeņu)* attīrīšana

净化剂 jìnghuàjì *ķīm.* attīrīšanas līdzeklis

净化器 jìnghuàqì *tehn.* attīrīšanas iekārta

净尽 jìngjìn pavisam; pilnīgi

净手 jìngshǒu ✪ nomazgāt rokas; ✪ kārtot dabiskās vajadzības

净土 jìngtǔ *bud.* tīra zeme; paradīze

净余 jìngyú tīrais atlikums

净重 jìngzhòng neto; preces svars bez iesaiņojuma

径(徑、逕)

径(徑、逕) jìng **lietv.** ✪ taciņa; celiņš; *(zvēru)*

taka; ✪ visīsākais ceļš; labs paņēmiens; ✪ platums; caurmērs; diametrs; **apst.** ✪ tieši; taisni; taisnā virzienā; ✪ gala rezultātā; un uzreiz

径尺 jìngchǐ viena 尺či diametrā *(1/3 m)*

径情直遂 jìngqíng-zhísuì sasniegt, ko sirds vēlējās *(īstenot savu ieceri)*

径赛 jìngsài ✪ *sp.* sacensības uz skrejceliņa; ✪ kross

径行 jìngxíng ✪ iet taisnā virzienā; ✪ rīkoties tieši, bez aplinkiem; ✪ rīkoties pēc sava ieskata

径直 jìngzhí tieši *(bez pārsēšanās)*; tiešais *(vilciens)*

径自 jìngzì patvaļīgi *(aiziet u.c.)*

胫(脛、踁) jìng **lietv.** *anat.* apakšstilbs; liels

胫骨 jìnggǔ *anat.* liela kauls

竞(競) jìng **darb.** ✪ cīnīties; konkurēt; sacensties; apstrīdēt; ✪ pastiprināties; kļūt stipram; **īp.** ✪ piespiedu; steidzināts; ✪ spēcīgs; stiprs; ✪ līdzīgs

竞渡 jìngdù *sp.* airēšanas sacensības; regate

竞技 jìngjì ✪ *sp.* atlētika; atlētiskie *(vingrinājumi u.c.)*; ✪ sacensības

竞赛 jìngsài *sp.* sacīkstes; sacensības; sacensties

竞选 jìngxuǎn ✪ priekšvēlēšanu kampaņa *(cīņa)*; ✪ kandidēt

竞争 jìngzhēng ✪ cīnīties; sacensties; konkurēt; ✪ sacensības; konkurss

竞争者 jìngzhēngzhě sāncensis; pretinieks; konkurents

竞走 jìngzǒu *sp.* sporta soļošana

痉(痙) jìng **sast.**

痉挛 jìngluán *fiziol.* ✪ konvulsijas; spazmas; krampji; ✪ raustīties konvulsijās

竟 jìng **darb.** ✪ beigties; tuvoties beigām; tikt galā; ✪ izsīkt; apsīkt; ✪ pabeigt; novest līdz galam; ✪ pilnībā izpētīt; iedziļināties visos sīkumos; **lietv.** ✪ robeža; ✪ pēdējais termiņš; beigas; ✪ apgabals; apkārtne; **īp.** pabeigts; nobeigts; **apst.** ✪ viss; visur; no sākuma līdz beigām; ✪ beidzot; galu galā; ✪ tomēr; pilnīgi; neskatoties *(ne uz ko)*; **īpašv.** Dzjin *uzv.*

竟敢 jìnggǎn uzdrīkstēties; tik tālu sadūšoties, ka

竟然 jìngrán beigu beigās; gala rezultātā; izrādās, ka

竟日 jìngrì *rakst.* veselu dienu; visu cauru dienu; no rīta līdz vakaram

竟夜 jìngyè *rakst.* veselu nakti; visu cauru nakti

敬 jìng **darb.** ✪ cienīt; respektēt; dievināt; ✪ piedāvāt *(cigareti, glāzi ūdens)*; pasniegt; ✪ *piekl.* man ir tas gods *(vēstules ievadvārdi)*; **īp.** ✪ pieklājīgs; godbijīgs; ✪ uzmanīgs; piesardzīgs; **apst.** ar cieņu; cieņā; **lietv.** cieņa; dievināšana; **īpašv.** Dzjin *uzv.*

敬爱 jìng'ài ✪ mīlēt; dziļi cienīt; ✪ godātais; dārgais

敬辞 jìngcí pieklājīga uzrunas forma *(pieklājības forma)*

敬而远之 jìng'éryuǎnzhī *(ārēji)* cienīt un godāt, bet turēties pieklājīgā atstatumā

敬奉 jìngfèng pielūgt; augsti cienīt

敬贺 jìnghè *piekl.* man ir tas gods sveikt

敬酒不吃吃罚酒 jìngjiǔ bù chī chī fájiǔ ja atteiksies pacelt kausu uz veselību, ka tikai nenāktos tukšot soda kausu *(būt spiestam darīt to, kas sākumā tika atteikts)*

敬老院 jìnglǎoyuàn vecu ļaužu pansionāts *(patversme)*

敬礼 jìnglǐ ✪ izrādīt cieņas pilnu attieksmi; ✪ militāri sveicināt; atdot godu; ✪ ar cieņu; cieņā *(pieklājības forma vēstulē)*

敬慕 jìngmù augsti cienīt; godāt

敬佩 jìngpèi just godbijību; izturēties ar godbijību; sajūsmināties *(par kaut ko)*

敬启 jìngqǐ ar sveicienu; ar cieņu

敬畏 jìngwèi izjūtot godbijīgas trīsas *(dziļā godbijībā)*

敬谢不敏 jìngxiè-bùmǐn paldies par izrādīto godu, bet es esmu nejēga *(pieklājīgs atteikums)*

敬仰 jìngyǎng cienīt un lolot cerības; just godbijību; godbijība

敬意 jìngyì ✪ sveiciens *(apliecināt cieņu)*; ✪ cieņa; gods

敬赠 jìngzèng dāvana *(no tā un tā)*; cieņā *(no tā un tā)*

敬重 jìngzhòng godāt; cienīt; cieņa

敬祝 jìngzhù *rakst.* cieņā vēlu; patiesā cieņā vēlu Jums

靖 jìng **īp.** mierīgs; miermīlīgs; kluss; **darb.** ✪ nomierināt; apvaldīt; ievest kārtību *(apspiest sacelšanos)*; pārtraukt; apturēt; ✪ **īpašv.** Dzjin *uzv.*

靖边 jìngbiān iedibināt mieru uz robežas *(pierobežā)*

靖国 jìngguó ieviest valstī kārtību

靖乱 jìngluàn apspiest sacelšanos *(nekārtības u.c.)*

靖难 jìngnàn tikt galā ar grūtībām; likvidēt briesmas *(krīzi valstī)*

静 jìng **īp.** ✪ mierīgs; nekustīgs; statisks; ✪ miermīlīgs; mierpilns; rāms; ✪ maigs; klusināts *(par skaņu; krāsu u.c.)*; ✪ kluss; bez vārdiem; mēms; ✪ paklausīgs; ✪ tīrs; šķīsts; tikls; **apst.** klusi; **darb.** ✪ apklust; norimt; ✪ nomierināt; apklusināt; remdēt; **lietv.** miers; klusums; **īpašv.** Dzjin *uzv.*

静电 jìngdiàn *fiz.* statiskā elektrība

静电计 jìngdiànjì *fiz.* elektrometrs

静电学 jìngdiànxué *fiz.* elektrostatika

静极思动 jìngjí-sīdòng iedegties darbošanās alkās *(pēc ilgas dīkdienības)*

静力学 jìnglìxué *fiz.* statika *(mehānikas nozare)*

J

静脉 jìngmài *anat.* vēnas
静脉炎 jìngmàiyán *med.* flebīts
静谧 jìngmì *rakst.* kluss; klusums
静摩擦 jìngmócā *fiz.* statiskā berze
静摩擦力 jìngmócālì *fiz.* statiskās berzes spēks
静默 jìngmò ❶klusums; ❷klusēšana; ❸pagodināt pieminu *(ar klusēšanas brīdi, piecelšanos kājās u.c.)*
静穆 jìngmù kluss; mierpilns klusums; nesatricināmā mierā uztvert pasaulīgo kņadu
静悄悄 jìngqiāoqiāo nevienas skaņas; pilnīgs klusums
静态 jìngtài *fiz.* statika
静听 jìngtīng uzmanīgi *(mierīgi)* klausīties
静物 jìngwù *glezn.* klusā daba; nedzīvs priekšmets
静物画 jìngwùhuà *glezn.* klusā daba
静心 jìngxīn nomierināt sirdi; nomierināties; miers
静压 jìngyā *fiz.* statiskais spiediens
静养 jìngyǎng mierīgi ārstēties; miers un atpūta
静止 jìngzhǐ miers; miera stāvoklis; statisks stāvoklis
静坐 jìngzuò ❶sēdēt nekustīgi; ❷*dao.* sēdēt atbrīvotā mierā

境 jìng **lietv.** ❶robeža; *(valsts)* robeža; ❷valsts; apgabals; teritorija; apvidus; apkārtne; ❸stāvoklis, situācija; *(ārējie)* apstākļi; ❹tendence; attīstības pakāpe
境地 jìngdì ❶apgabals; rajons; ❷stāvoklis; apstākļi
境界 jìngjiè ❶robeža; robežas; ❷rajons; apgabals; valsts; ❸*(prasmes vai noteiktu zināšanu)* joma
境况 jìngkuàng stāvoklis; apstākļi; situācija
境域 jìngyù robeža; *(iekšējās)* robežas
境遇 jìngyù ❶apstākļi; stāvoklis; ❷liktenis

镜(鏡) jìng **lietv.** ❶spogulis; stikls;❷*fiz.* lēca; optiskais stikls; ❸*lit., dzejā pārn.* spogulis *(salīdzinājumā ar ūdens virsmu, mēnesi, zirga pieres krēpēm)*; ❹piemērs; paraugs; modelis; **darb.**❶pārbaudīt *(sevi)*; mācīties *(no citu kļūdām)*; ❷ņemt vērā; ❸atspoguļot; **īpašv.** Dzjin *uzv.*
镜花水月 jìnghuā-shuǐyuè ziedi spogulī, mēness ūdenī *(rēgs; ēna; mirāža; efemera ilūzija)*
镜框 jìngkuàng ❶spoguļa rāmis; ❷briļļu ietvars
镜片 jìngpiàn ❶lēca *(optiskais stikls)*; ❷briļļu stikli
镜台 jìngtái spoguļa galdiņš
镜铁矿 jìngtiěkuàng *min.* spekularīts
镜头 jìngtóu ❶*fot.* objektīvs; ❷*kinem.* atsevišķs kadrs
镜匣 jìngxiá tualetes piederumu lādīte
镜鱼 jìngyú *zool.* spoguļzivs *(Pampus argenteus)*
镜子 jìng·zi ❶skatīties spogulī; ❷*sar.* brilles

jiong

迥(逈) jiǒng **īp.** ❶tāls; attāls; ❷pilnīgi atšķirīgs; **apst.** krasi; ļoti; sevišķi; visai
迥乎 jiǒng·hu *rakst.* būt krasi atšķirīgam *(krasi atšķirties)*
迥然 jiǒngrán milzīga starpība; pilnīgi atšķirīgs

炯(烱) jiǒng **īp.** ❶spilgts; gaišs; mirdzošs; ❷skaidrs; tīrs; strikts
炯炯 jiǒngjiǒng ❶mirdzošs; dzirkstošs; spilgts; ❷skaidrs; gaišs; ❸acīgs

窘 jiǒng **īp.** ❶šaurs; šaura *(rocība)*; ciešs; apgrūtinošs; ❷trūcīgs; nabadzīgs; ❸steidzīgs; ❹novārdzis; izvārdzis; **darb.** ❶iekļūt grūtībās; ❷mocīties; ciest; ❸izsīkt; novājēt; ❹nostādīt grūtā stāvoklī *(piespiest pie sienas)*; ❺samulsināt
窘境 jiǒngjìng grūts stāvoklis; iekulties nepatikšanās *(nokļūt ķezā)*
窘况 jiǒngkuàng smags *(katastrofāls)* stāvoklis
窘迫 jiǒngpò ❶nabadzība; galēja nabadzība; grūti apstākļi; ❷nokļūt galējā nabadzībā
窘态 jiǒngtài apmulsis izskats; kauna un neveikluma sajūta

jiu

纠(糾、糺) jiū **darb.** ❶aptīt; apvīt; apsiet; sasiet; nopīt; ❷savākt; sapulcēt *(cilvēkus u.c.)*; koncentrēt; ❸kontrolēt; uzraudzīt; sakārtot; izlabot; ❹*jur.* apsūdzēt; izmeklēt; ❺skrāpēt; izskrāpēt; ieskrāpēt; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*
纠察 jiūchá ❶uzturēt *(sabiedrisko)* kārtību; ❷novērot
纠察队 jiūcháduì kārtības uzturēšanas vienība
纠缠 jiūchán ❶sasiet; apsiet; ❷vīt; savīt; ❸sapīt tinumus; cilpa; mezgls; virve; ❹iesaistīt; iepīt; dalība; ❺saputrot; pieļaut aplamības; neskaidri; juceklīgi; ❻uzmākties; piesieties
纠纷 jiūfēn ķilda; strīds; konflikts
纠葛 jiūgé ķilda; nesaprašanās
纠合 jiūhé sapulcināt *(kompanjonus; domubiedrus)*; savienot; apvienot; koncentrēt; saliedēt;
纠集 jiūjí ❶sapulcināt *(kompanjonus; domubiedrus)*; ❷izveidot *(grupējumu)*
纠结 jiūjié sasiet; savienot; savīties *(vairāku pušu interesēm)*
纠偏 jiūpiān labot kļūdaino tendenci *(koriģēt pārspīlējumus)*
纠正 jiūzhèng izlabot *(kļūmes, trūkumus)*; labot; koriģēt; labojums; korektūra

究 jiū **darb.** ❶noskaidrot; iedziļināties; pētīt; censties izdibināt; ❷izpētīt; ❸pabeigt; novest *(darbu)* līdz galam; ❹beigties; apsīkt; **apst.** īstenībā; faktiski; galu galā; beigu beigās; **lietv.**

❺ beigas; ❻ sakne; *(lietas)* pirmsākums

究办 jiūbàn *jur.* saukt pie atbildības tiesā *(tiesu izmeklēšana)*

究根问底 jiūgēn-wèndǐ rakties līdz pašai saknei *(skrupulozi izjautāt)*

究诘 jiūjié *jur.* pratināt; pratināšana

究竟 jiūjìng ❶ rezultāts; ❷ iemesls; pamats; ❸ *bud.* izpētīt līdz galam; ❹ tomēr; galu galā; beidzot; gala rezultātā

鸠(鳩) jiū **lietv.** *zool.* ūbele *(Streptopelia sp.)*; **darb.** ❶ pulcēties; turēties kopā; apvienoties; saliedēties; ❷ savākt; sapulcināt; apvienot; ❸ nomierināt; apklusināt; uzturēt pastāvīga miera stāvoklī

鸠合 jiūhé sapulcināt *(kompanjonus; domubiedrus)*; saliedēt; apvienoties

鸠集 jiūjí sapulcināt *(kompanjonus; domubiedrus)*; saliedēt; saliedēties; apvienoties

鸠形鹄面 jiūxíng-húmiàn ūbeles augums *(ar iekritušu vēderu)* un gulbja seja *(kauli un āda; novārdzis; nomocīts; novājējis)*

赳 jiū **sast.**

赳赳 jiūjiū drosmīgs; brašs; vīrišķīgs; kareivīgs

阄(鬮) jiū **lietv.** loze; loterijas biļete

揪(揫) jiū **darb.** ❶ ķert; saķert; sagrābt; ❷ turēt; noturēt; ❸ ieķerties *(matos)*; ❹ vilkt; stiept; ❺ kniebt; plūkt zāli *(par lopiem)*; ❻ atmaskot

揪辫子 jiū biàn·zi notvert aiz bizes *(atmaskot; noķert kādu nelikumīgā darbībā)*

啾 jiū **darb.-onom.** ❶ dziedāt; čīkstēt; ❷ trokšņot; klaigāt

啾啾 jiūjiū *(putnu čivināšana)* čiv čiv

鬏 jiū **lietv.** uz galvas kušķī saņemti mati *(sievietes frizūra)*

九 jiǔ **sk.** ❶ deviņi; ❷ devītais; **īp.** ❶ deviņkārtīgs; deviņreizējs; **lietv.** ❶ devītnieks; deviņu dienu periods *(pēc ziemas saulgriežiem)*; ❷ deviņas desmitdaļas; ❸ *(pēc lunārā kalendāra)* devītais mēnesis *(septembris – pēc saules kalendāra)*; ❹ pīķa devītnieks *(kāršu spēlē)*; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*

九归 jiǔguī *mat.* dalīšanas noteikumi *(uz ķīniešu skaitāmajiem kauliņiem)*

九九归一 jiǔjiǔguīyī lai cik reizes nereizinātu deviņi reiz deviņi, vienmēr galā būs vieninieks *(atgriezties sākuma punktā; atgriezties pie tā, ar ko tika sākts)*

九牛二虎之力 jiǔ niú èr hǔ zhī lì ◊ deviņu vēršu un divu tīģeru spēki *(necilvēcīgs spēks; neiedomājama spēku piepūle; milzu darbs)*

九牛一毛 jiǔniú-yīmáo ◊ viena spalviņa no 9 vēršiem *(sīkums; tīrais nieks; piliens jūrā)*

九泉 jiǔquán aizkapa valstība; viņpasaule; kaps

九三学社 Jiǔ-Sān Xuéshè „3. septembra biedrība" *(izveidota 1945. g. 3. sept. par godu uzvarai pār fašismu; progresīvās ķīniešu inteliģences biedrība Vienotās frontes sastāvā aktīvi atbalstīja sociālistiskās sistēmas izveidi pēc ĶTR nodibināšanas)*

九十 jiǔshí deviņdesmit; deviņdesmitais

九死一生 jiǔsǐ-yīshēng no deviņām iespējām aiziet bojā, tikai viena iespēja palikt dzīvam *(brīnumainā kārtā palikt dzīvam; paglābties no drošas nāves)*

九霄云外 jiǔxiāoyúnwài aiz mākoņiem; neaizsniedzamos augstumos *(aiz trejdeviņām zemēm)*

九一四 jiǔyīsì *farm.* neosalvarsāns; neoarsenobenzols

九月 jiǔyuè septembris; septembra mēnesis

久 jiǔ **īp.** ❶ ilgs; ilgstošs; ❷ sens; sensens; agrākais; ❸ pastāvīgs; mūžīgs; **apst.** ❶ ilgi; sen; ❷ pirms ilga laika; ilgākā laika periodā; **lietv.** ❶ ilgāks laika periods; **darb.** ❶ gaidīt; ❷ kavēties; vilcināties; novēlot; ❸ nesteigties; uzkavēties ilgāku laiku; ❹ aizkavēt; likt gaidīt; **īpašv.** Dzjiu

久别 jiǔbié ilga šķiršanās; šķirties uz ilgāku laiku

久病 jiǔbìng ieilgusī slimība

久待 jiǔdài ilgi gaidīt

久而久之 jiǔ'érjiǔzhī ❶ pēc ilgāka laika perioda; ❷ turpināties ilgākā laika periodā; laika gaitā

久旱 jiǔhàn ilgstošs sausums *(sausuma periods)*

久后 jiǔhòu turpmāk; ar laiku

久候 jiǔhòu ilgi gaidīt *(gaidīt ilgāku laiku)*

久违 jiǔwéi sen ❶ krietnu laiku neesam tikušies; šķirties uz ilgāku laiku; ❷ kur tas laiks kopš neesam tikušies! ilgi neredzēts!

久仰 jiǔyǎng ļoti patīkami ar Jums iepazīties; sen gribēju ar Jums iepazīties; jau sen jūsmoju par Jums

久已 jiǔyǐ jau sen; ilgu laiku

久雨 jiǔyǔ ilgstošs lietus

久远 jiǔyuǎn ❶ pastāvīgs; mūžīgs; vienmēr; ❷ attāls; sens; sen pagājušie laiki

灸 jiǔ **darb.** *ķīn. med.* piededzināt; **lietv.** *ķīn. med.* piededzināšana *(Ķīnā izplatīts ārstēšanas paņēmiens)*

韭(韮) jiǔ **lietv.** puravi

韭菜 jiǔcài *bot.* puravi *(Allium porrum)*

韭黄 jiǔhuáng ziemas puravi

酒 jiǔ **lietv.** vīns; degvīns; alkohols; alkoholiskie dzērieni; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*

酒吧 jiǔbā bārs; krodziņš

J

酒保 jiǔbǎo *novec.* traktiera apkalpotājs *(sulainis)*
酒杯 jiǔbēi glāzīte; kauss
酒菜 jiǔcài ❶ vīna uzkodas; ❷ vīni un ēdieni
酒店 jiǔdiàn krodziņš; viesnīca
酒饭 jiǔfàn vīns un uzkodas
酒馆 jiǔguǎn ❶ vīna tirgotava; krodziņš; ❷ *novec.* restorāns
酒鬼 jiǔguǐ *niev.* vīna velns *(dzērājs; žūpa; alkoholiķis)*
酒酣耳热 jiǔhān-ěrrè no bagātīgās vīna devas deg ausis *(pamatīgi piedzerties; stiprā reibumā)*
酒壶 jiǔhú *(vīna uzsildīšanai un pasniegšanai paredzēta)* tējkanna; blašķe
酒花 jiǔhuā *bot. (augs un galviņa)* apiņi *(Humulus sp.)*
酒会 jiǔhuì ❶ svinīgas pusdienas; bankets; ❷ kokteiļa partija
酒家 jiǔjiā vīna tirgotava; krodziņš
酒禁 jiǔjìn sausais likums; alkohola lietošanas aizliegums
酒精 jiǔjīng alkohols; spirts
酒精灯 jiǔjīngdēng spirta lampiņa
酒类 jiǔlèi vīnu *(alkoholisko dzērienu)* izvēle
酒力 jiǔlì ❶ vīna stiprums; ❷ dzeramnauda; ❸ prasme lietot alkoholu *(mēra sajūta)*
酒帘 jiǔlián vīna tirgotavas vai krodziņa audekla izkārtne
酒量 jiǔliàng prasme lietot alkoholu *(zināt savu mēru)*
酒令 jiǔlìng pavēle par sodu ar vīna glāzi *(dalībnieku pieņemtā kārtība, kad pārkāpums galda spēles laika tiek sodīts ar ārpuskārtas vīna glāzi)*
酒母 jiǔmǔ vīna raugs; ieraugs
酒囊饭袋 jiǔnáng-fàndài vīna burdjuks un rīsa putras maiss *(nekur nederīgs cilvēks; liekēdis)*
酒酿 jiǔniàng pārrūgusi rīsu biezputra
酒癖 jiǔpǐ aizraušanās ar dzeršanu; žūpošana
酒瓶 jiǔpíng vīna pudele *(blašķe)*
酒铺 jiǔpù vīna tirgotava *(veikaliņš)*
酒气 jiǔqì ❶ vīna tvaiki; vīna aromāts; alkohola smaka; ❷ degvīna smaka *(no mutes)*
酒器 jiǔqì vīna trauks
酒钱 jiǔ·qian dzeramnauda
酒曲 jiǔqū vīna raugs *(ieraugs)*
酒肉朋友 jiǔròu-péng·you pudeles brāļi *(uzdzīves kompanjoni)*
酒色 jiǔsè ❶ dzēruma sārtums *(sejā)*; ❷ vīns un sievietes *(uzdzīve un izvirtība)*
酒石 jiǔshí *ķīm.* vīnakmens
酒石酸 jiǔshísuān *ķīm.* vīnakmens skābe; vīnskābe
酒食 jiǔshí ❶ vīns un ēdiens; ❷ dzīres; cienasts
酒望 jiǔwàng vīna tirgotavas vai krodziņa izkārtne
酒窝 jiǔwō vaigu bedrītes
酒席 jiǔxí bankets; oficiālas pusdienas; dzīres
酒药 jiǔyào vīna raugs; ieraugs
酒意 jiǔyì reibums; dzērums
酒友 jiǔyǒu pudeles brālis
酒糟 jiǔzāo brāga; pašdarināts miestiņš
酒糟鼻 jiǔzāobí dzērāja zilganais deguns
酒渣鼻 jiǔzhābí ❶ *med.* rozā pinnēm klāts deguns; ❷ dzērāja sarkanais deguns
酒盅 jiǔzhōng vīna glāze *(kauss)*
酒足饭饱 jiǔzú-fànbǎo ❶ gan kārtīgi iedzēris, gan pamatīgi saēdies; ❷ marinēt vīnā *(marinēts vīnā)*

旧(舊) jiù **īp.** ❶ vecs; sens; ❷ agrākais; pagājušais; bijušais; ❸ nolietots; savecējis; novalkāts; ❹ ierasts; pierasts; ❺ senlaicīgs; vecmodīgs; novecojis; ❻ vēsturisks; tradicionāls; klasisks; ❼ ieildzis; hronisks; **apst.** senatnē; senos *(senajos)* laikos; no seniem laikiem; izsenis; **lietv.** ❶ vecis; vecs vīrs; ❷ sena draudzība; ❸ tradīcija; precedents; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*
旧案 jiù'àn ❶ ieildzis tiesas process; ❷ sena arhīva mape *(agrākās tiesu lietas)*; ❸ *pārn.* sen pagājušo laiku lietas
旧地 jiùdì ❶ sena teritorija; sensenas zemes; ❷ pazīstamas *(dzimtas; bērnības)* vietas
旧调重弹 jiùdiào-chóngtán uzvilkt veco dziesmu *(atkal ķerties pie sava; atkārtot vienu un to pašu)*
旧都 jiùdū agrākā *(senā)* galvaspilsēta
旧观 jiùguān ❶ agrākais izskats; ❷ agrākais stāvoklis
旧恨 jiùhèn sens naids
旧货 jiùhuò lietotas mantas *(krāmi)*
旧货商 jiùhuòshāng lietotu mantu tirgotājs
旧货摊 jiùhuòtān krāmu tirgus
旧交 jiùjiāo sena draudzība; sena pazīšanās
旧居 jiùjū agrākā dzīvesvieta
旧历 jiùlì ❶ *(kalendāra)* senais stils; ❷ lunārais kalendārs
旧派 jiùpài ❶ senā skola; ❷ vecmodīgs *(cilvēks; uzskati)*
旧瓶装新酒 jiùpíng zhuāng xīnjiǔ vecā traukā iepildīt jaunu vīnu *(jauni uzskati vecajā ietvarā)*
旧日 jiùrì pagājušie laiki; pagājušās dienas
旧诗 jiùshī *lit.* senā stila dzeja *(uzrakstīta tradicionālajā ķīniešu vārsmošanas stilā)*; klasiskā dzeja
旧石器时代 jiùshíqì shídài *arheol.* paleolīts
旧时 jiùshí agrāk; agrākajos laikos
旧式 jiùshì ❶ vecmodīgs *(fasons)*; ❷ novecojis; izgājis no modes
旧事重提 jiùshìchóngtí atcerēties vecās lietas *(atgriezties pie vecajām problēmām)*
旧书 jiùshū ❶ veca *(lietota)* grāmata; ❷ senas grāmatas *(senā literatūra)*
旧书店 jiùshūdiàn bukinistu grāmatnīca *(antikvariāts)*
旧学 jiùxué *(Ķīnas)* senā zinātne *(filoloģija)*
旧业 jiùyè iepriekšējā profesija *(agrākā nodarbošanās)*
旧友 jiùyǒu vecs draugs *(sens paziņa)*
旧雨 jiùyǔ *dzejiski* sens draugs; sens paziņa

旧债 jiùzhài vecs parāds
旧账 jiùzhàng ❶ vecs parāds; ❷ vecs rēķins
旧址 jiùzhǐ iepriekšējā adrese

臼 jiù **lietv.** piesta; miezeris; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*
臼齿 jiùchǐ *anat.* dzeroklis
臼炮 jiùpào *vēst.,milit.* mortīra

疚 jiù **lietv.** ❶ sirdēsti; iekšēji pārdzīvojumi; ❷ hroniska slimība; **darb.** smagi slimot

咎 jiù **lietv.** ❶ pārkāpums; nodarījums; ❷ vaina; kļūda; ❸ nelaime; ❹ atriebība; ❺ slimība; liga; **darb.** nopelt; nosodīt; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*
咎由自取 jiùyóuzìqǔ pašam sev radīt sarežģījumus un nepatikšanas
咎有应得 jiùyǒuyīngdé tikt sodītam pēc nopelniem *(saņemt sodu pēc nopelniem)*

柩 jiù **lietv.** zārks ar līķi
柩车 jiùchē līķrati; katafalks

桕 jiù **lietv.** *bot.* Ķīnas tauku koks *(Sapium sebiferum)*

救(捄) jiù **darb.** ❶ glābt; izglābt; glābt no nelaimes; ❷ palīdzēt; ❸ atbrīvot; atsvabināt; atpestīt; ❹ izārstēt; ❺ atturēt; apstādināt; **lietv.** palīdzība; izpalīdzēšana; glābšana; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*
救兵 jiùbīng ❶ *milit.* dzīvā spēka papildinājums; ❷ karaspēks, kas ieradies sniegt atbalstu
救国 jiùguó glābt dzimteni
救护 jiùhù *med.* medicīniskā palīdzība
救护车 jiùhùchē *med.* ātrās palīdzības auto
救护队 jiùhùduì medicīniskās palīdzības nodaļa
救护站 jiùhùzhàn medpunkts
救荒 jiùhuāng ❶ palīdzība cietušajiem no stihiskām nelaimēm; ❷ cīņa ar stihiskajām nelaimēm
救活 jiùhuó glābt no nāves; atdzīvināt
救火 jiùhuǒ dzēst ugunsgrēku
救火车 jiùhuǒchē ugunsdzēsēju mašīna
救火队 jiùhuǒduì ugunsdzēsēju komanda
救火器 jiùhuǒqì ugunsdzēšamais aparāts
救急 jiùjí *med.* pirmā palīdzība; sniegt pirmo palīdzību
救济 jiùjì sniegt materiālo atbalstu *(palīdzību)*
救济金 jiùjìjīn naudas pabalsts
救济粮 jiùjìliáng valsts palīdzības veidā piegādātie graudi *(palīdzība ar maizi un graudiem)*
救苦救难 jiùkǔ-jiùnàn ❶ glābt no nelaimes un posta; ❷ palīdzēt nabagajiem un cietušajiem no stihiskām nelaimēm
救命 jiùmìng ❶ glābt dzīvību; ❷ saukt palīgā; palīgā!
救难船 jiùnànchuán *jūrn.* glābšanas kuģis
救生带 jiùshēngdài *jūrn.* glābšanas josta
救生圈 jiùshēngquān *jūrn.* glābšanas riņķis
救生艇 jiùshēngtǐng *jūrn.* glābšanas laiva
救生衣 jiùshēngyī *jūrn.* glabāšanas veste
救世主 jiùshìzhǔ *rel.* glābējs
救死扶伤 jiùsǐ-fúshāng glābt no nāves un rūpēties par ievainotajiem *(par medicīniskā personāla pašaizliedzīgo darbu)*
救亡 jiùwáng ❶ novērst bojāeju; ❷ glābt no bojāejas *(īpaši valsti; Dzimteni)*
救星 jiùxīng ❶ laimes zvaigzne; ❷ glābējs; atbrīvotājs *(bieži lietots Mao Dzeduna apzīmējums)*
救应 jiù·ying doties palīgā *(pēc nelaimes signāla)*
救援 jiùyuán glābt; palīdzēt; palīdzība
救灾 jiùzāi ❶ palīdzība cietušajiem no stihiskajām nelaimēm; ❷ novērst draudošo nelaimi
救治 jiùzhì *med.* ❶ izārstēt; ❷ glābt *(slimo)*; ❸ sniegt *(medicīnisko palīdzību)*
救助 jiùzhù ❶ glābt; ❷ palīdzēt

厩(廄) jiù **lietv.** ❶ *vēst.* imperatora zirgu stallis *(216 zirgiem)*; ❷ zirgu stallis; stadula
厩肥 jiùféi organiskais mēslojums

就 jiù **darb.** ❶ pietuvoties pie; pienākt tuvu pie; satuvoties; ❷ ieņemt *(amatu)*; ❸ pieņemt *(nozīmējumu)*; ❹ uzsākt *(kaut ko)*; ķerties pie; ❺ pievienoties *(viedoklim)*; balstīties *(uz faktiem)*; ❻ iestāties *(dienestā, armijā u.c.)*; ❼ pabeigt *(darbu)*; noslēgt *(pasākumu)*; beigties; noslēgties; ❽ izmantot *(iespēju)*; ❾ vadīties *(pēc apstākļiem)*; ❿ ēst *(kopā ar garšvielām; uzkodu vai piedevu)*; uzkost; **pr.** attiecībā uz; saskaņā ar; izmantojot iespēju; pie viena; tikai; tik vien kā; no paša sākuma; **apst.** tūdaļ; drīzi; acumirklī; ❶ nekavējoties; **saik.** ❶ kaut vai; lai; tieši tā; tieši; proti; ❷ pat ja; un tad; un tūdaļ; **lietv.** vijums; vītne
就便 jiùbiàn ❶ kad būs ērtāk; izdevīgā gadījumā; pie viena; ❷ tūdaļ; tieši; ❸ neskatoties uz to, ka; pat gadījumā, ja
就此 jiùcǐ ❶ tad pat; tūdaļ pat; ❷ tā rezultātā; vadoties no tā; ❸ pēc tam; ar to pašu
就道 jiùdào *rakst.* doties ceļā
就地 jiùdì ❶ uz vietas; *(visu kārtot)* uz vietas; ❷ tepat
就范 jiùfàn ❶ piedabūt savā pusē; ❷ paklausīt; pakļauties
就近 jiùjìn ❶ tuvumā; būt tuvumā; ❷ pie viena; pa ceļam
就里 jiùlǐ patiesais cēlonis; slēptā būtība; ❶ reālā situācija; reālais stāvoklis; ❷ sirdī; dvēselē; savā būtībā
就擒 jiùqín ❶ tikt pieķertam *(nozieguma vietā)*; ❷ tikt saņemtam gūstā
就寝 jiùqǐn ❶ likties gulēt; likties gultā; ❷ doties pie miera

就让 jiùràng lai; lai pat; pieļausim pat, ka; ja, kaut vai

就任 jiùrèn stāties amatā

就势 jiùshì ❶izmantot izdevību; nepalaist garām izdevību; ❷pie viena; pa ceļam

就事论事 jiùshì-lùnshì spriest par lietu, to nesaistot ar objektīvajiem apstākļiem *(virspusējs spriedums bez iedziļināšanās lietas būtībā)*; ❷pareizi; jā; ❸tas ir pareizi; tas ir tiesa; ❹tieši tā; kā reiz; akurāt; ❺tikai; tik vien kā

就是 jiùshì pat; pat ja

就手 jiùshǒu ❶pie viena; pie vienām *(pūlēm)*; ❷*dial.* tūdaļ; nekavējoties; ❸izdoties

就算 jiùsuàn ❶*sar.* pat, ja uzskatīt, ka; ❷pieņemsim, ka; ❸pat, ja pieļausim, ka

就位 jiùwèi ❶uzsākt darbu *(savā maiņā)*; ieņemt savu vietu; ❷uzkāpt tronī

就绪 jiùxù ❶virzība uz priekšu; pirmie panākumi; ❷nostāties uz pareizām sliedēm *(izdarīt pirmos pareizos soļus)*

就学 jiùxué ❶iet *(pie meistara)* par māceklі; ❷iestāties skolā; uzsākt mācības

就业 jiùyè ❶iekārtoties darbā; dabūt darbu; ❷*(strādnieku)* nodarbinātība

就医 jiùyī griezties pie ārsta; ierasties uz apskati pie ārsta

就义 jiùyì atdot dzīvību par taisnu lietu; līdz pat nāvei palikt uzticīgam pienākumam; nostāties taisnības pusē

就正 jiùzhèng ❶izlabot; ievadīt pareizās sliedēs; ❷lūgt norādījumus *(aizrādījumus)*

就职 jiùzhí stāties amatā; stāties pie pienākumu pildīšanas

就中 jiùzhōng ❶no viņiem un starp viņiem; ❷ieņemt neitrālu *(vidēju)* nostāju; ❸uzņemties *(kaut ko darīt)*

舅

jiù **lietv.** ❶mātes brālis; ❷sievas brālis; ❸svainis; **īpašv.** Dzjiu *uzv.*

舅父 jiùfù mātes brālis; onkulis pa mātes līniju

舅母 jiù·mu mātes brāļa sieva; tante

舅嫂 jiùsǎo *sar.* svaiņa sieva; vedekla

舅子 jiù·zi *sar.* svainis

鹫(鷲)

jiù **lietv.** *zool.* klinšu ērglis *(Aquila chrysaetus)*

ju

车(車)

jū/chē **lietv.** tornis *(šahā)*

拘

jū **darb.** ❶būt ierobežotam; ❷ierobežot sevi; saistīt sevi; ❸būt atpalikušam *(kūtram, inertam, konservatīvam)*; ❹liekties; izliekties; saraut *(par krampjiem)*; stingt; sastingt; ❺ķert *(noziedznieku)*; aizturēt; arestēt; apcietināt; ❻apvaldīt; saukt pie kārtības; ❼turēt; saturēt kopā; ❽apgrūtināt; ierobežot

拘捕 jūbǔ noķert; saņemt ciet; aizturēt; arestēt; arests

拘管 jūguǎn ❶izrīkot; vadīt; ❷turēt *(kādu)* stingri grožos; ❸apvaldīt; ierobežot; ❹stingri uzraudzīt

拘谨 jūjǐn ❶pedantisks; ❷izturēts; uzmanīgs; apdomīgs

拘禁 jūjìn ❶arestēt; apcietināt; turēt apsardzē; ❷internēt

拘礼 jūlǐ ❶akli ievērot ierasto kārtību *(rutīnas normas)*; ❷uzvesties stīvi *(klīrīgi)*

拘留 jūliú ❶aizturēt; internēt; ❷*jur.* arestēt; turēt apcietinājumā; arests *(administratīvs sods)*

拘留所 jūliúsuǒ īslaicīgās aizturēšanas telpa

拘挛 jūluán ❶būt saistītam *(ierobežotam)*; ❷aprobežots; ❸saraut *(par krampjiem)*; ciest no krampjiem; ❹stingt; sastingt; ❺saliekties; izliekties

拘泥 jūnì ❶verdziski, padevīgi pakļauties; ❷rutīna; konservatīvs; spītīgs; ❸izturēties stīvi, nedabīgi; stīvs; pārlieku ceremoniāls; ❹īpaši pedantisks

拘票 jūpiào *jur.* apcietināšanas orderis

拘牵 jūqiān ❶būt saistītam *(sasietam)*; ❷saistīt sevi *(ar kaut ko)*; ❸tikt aizturētam

拘束 jūshù ❶ierobežots; uzvilkts; saistīts; ❷ierobežot sasiet; apvaldīt; ❸saņemt ciet; atņemt brīvību; ❹būt saistītam *(ar noteiktām saistībām)*

拘束力 jūshùlì *jur.* obligāts spēks

拘束衣 jūshùyī trakokrekls

拘提 jūtí *jur.* piespiedu atvešana

拘押 jūyā arestēt; apcietināt

拘役 jūyì *jur.* cietumsods

拘执 jūzhí ❶verdziski, padevīgi pakļauties manierīgs; ❷rutīna; konservatīvs

居

jū **darb.** ❶dzīvot *(pilsētā; uz laukiem)*; dzīvesvieta; ❷nebūt valsts darbā *(atstāt dienestu)*; ❸būt dzīvam; ❹sēdēt nekustīgi; nekustēties ne no vietas; ❺apmesties *(kādā vietā)*; ❻atbalstīt *(noteiktus uzskatus)*; ❼sastādīt *(noteiktu skaitu)*; ❽uzkrāt *(vērtības)*; ❾*med.* aizsprostot; aizkorķēt *(pudeli)*; noslēgt *(trauku)*; ❿ieņemt amatu; **lietv.** mājoklis; dzīvoklis; dzīvesvieta; ❶māja; ģimene; ❷patversme; pajumte; ❸*(ieņemamais)* amats; **īpašv.** Dzju *uzv.*

居安思危 jū'ān-sīwēi dzīvojot mierā, domāt par briesmām *(veikt savlaicīgus piesardzības pasākumus)*

居多 jūduō dominēt; sastādīt lielāko daļu *(būt pārsvarā)*

居高临下 jūgāo-línxià *milit.* ieņemt dominējošo augstieni *(ieņemt izdevīgu pozīciju)*

居功 jūgōng uzskatīt par savu nopelnu *(plātīties ar*

nopelniem)
居家 jūjiā ❶būt mājās; dzīvot pa māju; ❷sadzīvisks; mājas
居间 jūjiān būt par starpnieku
居间人 jūjiānrén starpnieks; vidutājs; mākleris
居里 jūlǐ *fiz.* kirī
居留 jūliú dzīvot *(ārzemēs)*; uzturēties; uzturēšanās vieta
居留地 jūliúdì ❶pastāvīgā dzīvesvieta; ❷*jap.* setlments; koncesija; ❸emigrantu dzīvesvieta
居留证 jūliúzhèng dzīvesvietas apliecība
居民 jūmín iedzīvotājs; iedzīvotāji
居民点 jūmíndiǎn apdzīvots punkts
居然 jūrán ❶mierīgi; labklājīgi; ❷pretēji *(cerētajam, gaidītajam)*; kas to varēja domāt
居丧 jūsāng *rakst.* nēsāt sēras; sēru drēbēs
居士 jūshì ❶vientuļnieks; mūks – vientuļnieks; ❷*(no valsts darba aizgājis)* mācīts cilvēks *(konfūcisma sekotājs)*; *bud.* budists; *(laicīgs)* budisma sekotājs
居心 jūxīn ❶*(slēpts)* nodoms; iecere; ❷miers
居心叵测 jūxīn-pǒcè viņa slēptais nodoms nav izmērāms *(perināt ļaunu nodomu; ar akmeni azotē; darīt ļaunu)*
居中 jūzhōng ❶*(atrasties)* vidū; ieņemt centrālo stāvokli; ❷būt tajā skaitā; ❸būt par starpnieku; veikt starpnieka funkcijas
居住 jūzhù dzīvot; uzturēties

驹(駒) jū **lietv.** ❶jauns, spēcīgs zirgs; jauns, prāva auguma zirgs; ❷kumeļš; ēzelēns; **īpašv.** Dzju *uzv.*
驹子 jū·zi kumeļš; ēzelēns

狙 jū **lietv.** ❶liels pērtiķis; ❷viltnieks; **īp.** viltīgs; nodevīgs; **apst.** nodevīgi; pēkšņi; no slēpņa; **darb.** spiegot; izsekot; gaidīt *(slēpnī)*
狙击 jūjī ❶*milit.* negaidīts trieciens no slēpņa; uzbrukt pēkšņi, nodevīgi; ❷precīza šaušana
狙击手 jūjīshǒu *milit.* snaiperis

锔(鋦) jū/jú **darb.** labot ar skavām; sastiprināt ar skavu palīdzību
锔碗儿的 jūwǎnr·de keramikas un porcelāna izstrādājumu labošanas meistars
锔子 jū·zi skava

鞠 jū **darb.** ❶liekt; saliekt; ❷audzināt; barot; ❸*vēst.* krist pie zemes; gulēt uz mutes; ❹vērsties ar aicinājumu *(pie karaspēka)*; **lietv.** *(ar vilnu pildīta)* ādas bumba; futbola prototips *(senajā un viduslaiku Ķīnā)*; **īp.** mazgadīgs; mazs; **īpašv.** Dzju *uzv.*
鞠躬 jūgōng paklanīties; zemu *(godbijīgi)* klanīties
鞠躬尽瘁 jūgōng-jìncuì visus spēkus atdot kalpošanai dzimtenei; pašaizliedzīgi kalpot tēvijai

鞫 jū **darb.** ❶nopratināt; veikt pratināšanu; ❷izmeklēt; veikt izmeklēšanu; ❸izjautāt; izdibināt; noskaidrot; ❹novest līdz galējībai *(nostādīt bezizejas stāvoklī)*; **lietv.** *jur.* tiesu lieta; izmeklēšanas dokumenti; **apst.** pilnīgi; ārkārtīgi; līdz galam; **īpašv.** Dzju *uzv.*
鞫问 jūwèn izjautāt; nopratināt; veikt pratināšanu
鞫讯 jūxùn nopratināt; veikt pratināšanu

局(侷、跼) jú **lietv.** ❶birojs; kantoris; iestāde; pārvalde; ❷bode; darbnīca; noliktava; ❸spēļu nams; zaņķis; ❹telpa; istaba; ❺daļa; tiesa; ❻šaha *(dēlis; galdiņš)*; ❼*sp.* spēle; sets; ❽*(šaha)* partija; ❾stāvoklis; situācija; konjunktūra; ❿spējas; pozitīvās īpašības; ⓫amats; dienests; ⓬kaimiņš; **darb.** saliekties; noliekties; sarauties; **īp.** ❶greizs; saliekts; izliekts; ❷ierobežots; limitēts; ❸bailīgs; bikls; ❹tuvs; netāls
局部 júbù ❶daļa no veselā; daļējs; ❷atsevišķs; ierobežots; vietējais; ❸lokāls *(lokāla rakstura)*
局部性 júbùxìng vietējais *(vietēja rakstura)*; lokāla rakstura *(notikums, parādība u.c.)*
局促 júcù ❶šaurs *(gaitenis)*; ierobežots; ❷neērts; neveikls; *(justies)* neveikli; ❸spiedīgs
局面 júmiàn ❶apstākļi; stāvoklis; *(politiska)* situācija; ❷struktūra; ❸ierīce; ❹mērogs; ❺paraugs
局势 júshì ❶apstākļi; situācija; *(starptautiskais)* stāvoklis; ❷konjunktūra
局外人 júwàirén nepiederošs, nepiederīgs *(cilvēks)*
局限 júxiàn ❶aprobežoties *(ar dažu jautājumu izskatīšanu)*; ❷ierobežots; ierobežojums
局限性 júxiànxìng aprobežotība

菊 jú **lietv.** *bot.* zīdkoka lapu krizantēma *(Chrysanthemum morifolium)*; **īpašv.** Dzju *uzv.*
菊花 júhuā krizantēmas ziedi: a) *ķīn. med.* ārstniecisks līdzeklis; b) *bot.* zīdkoka lapu dendrantema *(Dendranthemum morifolium)*
菊苣 jújù *bot.* salātu cigoriņi; endivijs *(Cichorium endivia)*
菊科 júkē *bot.* kurvjziežu dzimtas augi *(Compositae)*
菊石 júshí *zool.* amonīti *(Ammonites)*
菊芋 júyù *bot.* topinambūrs *(Helianthus tuberosus)*
菊展 júzhǎn krizantēmu izstāde

锔(鋦) jú/jū **lietv.** *ķīm.* kirijs (Cm)

橘 jú **lietv.**❶mandarīns *(koks; auglis)*; *bot.* ❷citruss; mandarīns *(Citrus nobilis)*; **īpašv.** Dzju *uzv.*
橘红 júhóng ❶*ķīn. med.* žāvēta apelsīna miza; ❷oranžs; nogatavojušās apelsīna krāsa
橘黄 júhuáng ❶tumši dzeltens; oranžs; ❷man-

darīnu nogatavošanās laiks *(laiks, kad ārstam nav darba)*

橘络 júluò *ķīn. med.* šķiedra zem mandarīna mizas

橘霉素 júméisù *med.,ķīm.* citrinīns

橘皮 júpí mandarīna miza

橘汁 júzhī mandarīnu *(apelsīnu)* sula

橘子 jú·zi mandarīns *(auglis)*

沮 jǔ **darb.** ❶ izzust; izjukt; sabojāties; ❷ baidīties; būt iebaidītam; ❸ apstādināt; aizkavēt; aizliegt; ❹ noliegt; bojāt; ❺ baidīt; iebaidīt

沮丧 jǔsàng ❶ zaudēt dūšu; ❷ nospiests; skumjš; bēdīgs

咀 jǔ **darb.** ❶ košļāt; sakošļāt; ❷ baudīt; ēst; ❸ rūpīgi *(detalizēti)* analizēt

咀嚼 jǔjué ❶ košļāt *(ēdienu)*; gremot; ❷ rūpīgi iedziļināties *(tekstā)*

举(舉、擧) jǔ **darb.** ❶ celt *(ar abām rokām)*; ❷ turēt *(rokās)*; ❸ pasniegt *(ar abām rokām)*; piedāvāt; atnest *(dāvanu)*; ❹ atņemt; ķert; aizturēt; ❺ uzsākt *(sacelšanos)*; celt *(masas cīņai)*; ❻ palīdzēt; atjaunot; nostādīt uz kājām; ❼ barot *(bērnu)*; ❽ dzemdēt; ❾ ievēlēt *(par deputātu)*; izvirzīt *(kandidatūru)*; rekomendēt; ņemt dienestā *(darbā)*; ❿ pieminēt; uzskaitīt; uzdot *(jautājumu)*; ⓫ atmaskot; ⓬ celties, uzlidot *(gaisā)*; ⓭ doties ceļā; iet prom; ⓮ attīstīties; plaukt; ⓯ būvēt plānus; aspriesties; ⓰ iepirkt *(mantas)*; ⓱ rīkot dzīres; dzīrot; uzjautrināties; **lietv.** rīcība; darbība; akcija; **vietn.** viss;*(viņi)* visi; visi kopā; **īpašv.** Dzju *uzv.*

举案齐眉 jǔ'àn-qíméi cienīt vienam otru *(laulātā pāra savstarpējā cieņa un saticība)*

举办 jǔbàn ❶ rīkot; organizēt; uzsākt; sarīkot *(izstādi)*; ❷ noorganizēt *(kursus u.c.)*

举杯 jǔbēi ❶ pacelt kausu; ❷ uzsaukt tostu

举不胜举 jǔbùshèngjǔ nav iespējams visus uzskaitīt *(neskaitāms daudzums)*

举步 jǔbù *rakst.* spert soli; doties ceļā;

举措 jǔcuò ❶ rīcība; uzvedība; ❷ dot rīkojumus; veikt pasākumus

举动 jǔdòng rīcība; uzvedība; akcija

举发 jǔfā atmaskot *(noziedzīgu rīcību)*; atmaskošana

举国 jǔguó visa valsts; visas valsts

举火 jǔhuǒ ❶ iekurt uguni; gatavot ēdienu; ❷ nodrošināt savu eksistenci

举荐 jǔjiàn izvirzīt; rekomendēt

举例 jǔlì minēt kā piemēru

举目 jǔmù pacelt acis; uzmest acis; skatīties

举目无亲 jǔmù-wúqīn pacelt acis un – nevienas pazīstamas sejas *(nokļūt svešā vietā un svešos ļaudīs)*

举棋不定 jǔqí-bùdìng paņemt rokās dambretes kauliņu un nezināt, kur to likt *(apjukt un nezināt, kā rīkoties)*

举人 jǔrén ❶ izvirzīt *(rekomendēt cilvēkus)*; ❷ *vēst.* dzjužeņ(s) *(otrais no trim zinātniskajiem grādiem valsts eksāmenu sistēmā Min un Cjin dinastiju laikā, ko varēja iegūt pēc provinces līmeņa eksāmenu nokārtošanas)*

举世 jǔshì ❶ visa pasaule; ❷ visa cilvēce

举事 jǔshì sarīkot bruņotu sacelšanos

举手 jǔshǒu ❶ pacelt roku; ❷ sveicināt ar paceltu roku; ❸ *(komanda)* rokas augšā!

举手之劳 jǔshǒu zhī láo ◊ *(tas)* nav grūtāk kā pacelt roku *(vieglāk par vieglu; tīrais sīkums)*

举行 jǔxíng īstenot; uzsākt; rīkot; sarīkot *(kāzas, banketu, sapulci u.c.)*

举一反三 jǔyī-fǎnsān pēc priekšmeta vienas daļas spriest par visu priekšmetu *(izdarīt slēdzienu pēc analoģijas; pēc analoģijas nonākt pie secinājuma)*

举义 jǔyì sacelties par taisnu lietu; sarīkot sacelšanos; sacelšanās

举债 jǔzhài *rakst.* aizņemties naudu; ielīst parādos

举止 jǔzhǐ prasme uzvesties; uzvedība; uzvešanās manieres

举重 jǔzhòng *sp.* svarcelšana; smagatlētika

举足轻重 jǔzú-qīngzhòng ar visu *(ķermeņa smagumu)* uzmīt ar kāju *(nosvērt svaru kausu; nospēlēt izšķirošo lomu)*

枸 jǔ/gōu/gǒu **lietv.** ❶ sieksta; līka sakne; ❷ *bot.* konfekšu koks *(Hovenia dulcis)*

枸橼 jǔyuán *bot.* citrons *(Citrus medica)*

枸橼酸 jǔyuánsuān *ķīm.* citronskābe

矩(榘) jǔ **lietv.** ❶ *(galdnieka)* stūrenis; ❷ *fiz.* moments; *(spēka)* moments; ❸ likums; kārtula; paraugs; ❹ kvadrāts *(zeme)*

矩尺 jǔchǐ *(galdnieka)* stūrenis

矩心 jǔxīn *fiz.* centroīds

矩形 jǔxíng *mat.* taisnstūris

矩矱 jǔyuē *rakst.* likums; kārtula; noteikums

矩阵 jǔzhèn *mat.* matrica

蒟 jǔ **sast.**

蒟酱 jǔjiàng ❶ *bot.* beteļaugs *(Piper betle)*; ❷ betels *(košļājama, vircota viela no beteļauga augļiem vai lapām)*

龃(齟) jǔ **sast.**

龃龉 jǔyǔ ❶ nelīdzeni zobi; nelīdzens; nepareizs; ❷ nespēt atrast kopēju viedokli; domstarpības; nesaskaņas

踽 jǔ **sast.**

踽踽 jǔjǔ ❶ vientuļš; ❷ *(pastaigāties)* vienatnē; *(iet)* vienam

巨(鉅) jù **īp.** ❶ milzīgs *(akmens; naudas summa;*

nelaime u.c.); ❸ gigantisks; ❹ stiprs *(vējš)*; spēcīgs *(sitiens)*; ❺ tumšs; tumša *(krāsa)*; **palīgv.** kā? kādā veidā? **īpašv.** Dzju *uzv.*

巨变 jùbiàn ❶ milzu pārmaiņas; ❷ apvērsums

巨擘 jùbò ❶ lielais pirksts; ❷ *pārn.* varasvīrs; līderis; dūzis; izcils talants; korifejs

巨大 jùdà kolosālu izmēru; milzīgs; gigantisks

巨额 jù'é ❶ milzīgs skaits; milzu *(līdzekļi)*; ārkārtīgi liels kapitāls; ❷ astronomisks cipars

巨幅 jùfú milzu audekls *(mākslas darbs)*

巨匠 jùjiàng liels meistars; izcils *(mākslas; zinātnes)* darbinieks

巨浪 jùlàng milzīgi viļņi; gigantiska banga

巨流 jùliú *(varena)* straume

巨人 jùrén ❶ *med.* ar gigantismu sirgstošs cilvēks; ❷ milzenis; ļoti liela auguma cilvēks; ❸ milzīga personība

巨石器 jùshíqì *arheol.* makrolīts

巨头 jùtóu ❶ izcils *(kādas organizācijas darbinieks)*; ❷ *(finansu; naftas)* magnāts; ❸ dūzis; dižvīrs

巨万 jùwàn *rakst.* miljoni; neskaitāms daudzums

巨蜥 jùxī *zool.* varāns *(Varanus salvator)*

巨细 jùxì ❶ lielais un mazais; ❷ jebkura lieluma *(svarīguma)*; ❸ viss kas *(gan lielas, gan mazas lietas)*

巨星 jùxīng *astr.* gigantiskā zvaigzne

巨型 jùxíng ❶ liela izmēra *(kalibra)*; ❷ milzu *(rūpnīca, darbgalds u.c.)*; ❸ gigantisks

巨著 jùzhù milzīgs sacerējums; kapitāls darbs

句 jù **lietv.** ❶ teikums; frāze; ❷ dzejas rinda; vārsma; ❸ izteiciens; teiciens; vārds; **skait.** *vārdiem vai teikumiem, frāzēm, rindkopām, vārsmām u.c.*

句读 jùdòu ❶ teksta dalīšana *(teikumos un sintagmās)*; ❷ teksta interpunkcija

句段 jùduàn *lingv.* sintagma

句法 jùfǎ ❶ *lingv.* sintakse; ❷ *lit.* kompozīcija; literatūras sacerējuma struktūra; ❸ *lit.* vārsmošana; versifikācija

句号 jùhào *lingv.* punkts *(teikuma nobeigumā)*

句型 jùxíng *lingv.* teikuma tips *(modelis)*

句子 jù·zi teikums; frāze

讵(詎) jù **palīgv.** ❶ *(ievada retoriskus jautājumus)* kādā veidā? kā tas bija? kāpēc gan; kas gan; ❷ vai tad *(tā var)*; kā tā var; ❸ ja

讵料 jùliào *rakst.* kas gan to varēja padomāt; padomā tikai; pilnīgi necerēti

拒 jù **darb.** ❶ atsist; atgrūst; pretoties; dot pretsitienu; ❷ atteikties no; ❸ nevēlēties *(klausīt)*; ❹ neatzīt *(savu vainu)*

拒捕 jùbǔ pretoties aresta brīdī

拒付 jùfù atteikties *(maksāt parādu)*; atteikties no parāda nomaksas

拒谏饰非 jùjiàn-shìfēi noraidīt labu padomu un izdomāt sev attaisnojumus *(ignorēt labus padomus un censties slēpt savas kļūdas)*

拒绝 jùjué ❶ atteikties *(no sarunām)*; ❷ atteikt *(lūgumu)*; ❸ noraidīt *(kritiku)*

拒人于千里之外 jù rén yú qiānlǐ zhī wài turēties tūkstoš li attālumā no cilvēkiem *(vairīties no cilvēkiem; turēties no cilvēkiem par gabalu)*

炬 jù **lietv.** ❶ lāpa; ❷ signālugunskurs *(sargtornī)*; ❸ svece

具 jù **lietv.** rīks; darbarīks; instruments; piederumi; inventārs; trauki; aprīkojums; amunīcija; ❷ viss nepieciešamais *(viss, kam jābūt)*; pilns komplekts; ❸ spējas; personīgās labās īpašības; ❹ galds; cienasts; ❺ upuris *(gariem)*; ❻ **skait.** ❶ *līķiem*; ❷ *saimniecības piederumiem, instrumentiem un mašīnām*; **darb.** ❶ piederēt *(ietilpt; iegūt; saņemt)* pilnā mērā; piederēt *(pilnā skaitā; komplektā)*; ❷ sagatavot; apgādāt; nodrošināt; ❸ izklāstīt *(rakstiski)*; ziņot; **īp.** ❶ gatavs; sagatavots; pietiekams; ❷ sīks; detalizēts; pilns; pamatīgs; absolūts; **apst.** ❶ visi; abi; ❷ pilnā sastāvā; pilnā mērā; ❸ pilnīgi; sīki; pamatīgi; absolūti; **īpašv.** Dzju *uzv.*

具保 jùbǎo *jur.* iesniegt galvojumu; dot garantiju *(galvojot par kādu)*

具备 jùbèi ❶ būt klāt; ❷ būt apgādātam ar *(būt gatavībā lietošanai)*

具结 jùjié *jur.* parakstīties; zvērēt tiesas priekšā; zvērests

具名 jùmíng ❶ parakstīties *(dokumentā)*; ❷ izlaist zem sava vārda

具体 jùtǐ ❶ konkrēts *(priekšlikums)*; konkrēti *(pasākumi)*; reāls; ❷ īpašs, speciāls; ❸ sakarā ar

具体而微 jùtǐ'érwēi lai arī nelielā apjomā, tomēr vajadzīgās īpašības piemīt *(lai arī nedaudz, tomēr nepieciešamās īpašības piemīt)*

具体化 jùtǐhuà ❶ konkretizēt; iemiesoties; noformēties; ❷ konkretizācija; iemiesošanās

具文 jùwén *(tukšs)* formāls dokuments; tukša formalitāte; nesaturīgs sacerējums

具有 jùyǒu ❶ būt apveltītam *(ar talantu, lieliskām īpašībām u.c.)*; ❷ saturēt; ietilpināt; saņemt

剧(劇) jù **lietv.** uzvedums; izrāde; luga; drāma; ❷ izklaide; spēle; ❸ satiksmes mezgls; ❹ svarīgs *(atbildīgs)* amats; **īp.** ❶ ass; spēcīgs; stiprs; stipras *(sāpes)*; ❷ akūta *(slimība u.c.)*; ❸ negants; sīvs; ❹ smags; grūts; sarežģīts; ❺ nemierīgs; rosīgs; apgrūtinošs; grūti vadāms *(apgabals)*; ❻ *(skaitliski)* liels; ❼ brīvs; nepiespiests; dabisks; **apst.** stipri; spēcīgi; nikni; **darb.** pastiprināties;

palielināties; saasināties; **īpašv.** Dzju *uzv.*
剧本 jùběn *teātr.* luga; drāma; librets; scenārijs
剧变 jùbiàn lielas pārmaiņas; asas izmaiņas
剧场 jùchǎng ❶ *teātr.* teātris; ❷ vasaras teātra skatuve
剧烈 jùliè ❶ ass; spēcīgs; stiprs; nikns; ❷ stipri iedarbīga *(viela)*; ❸ radikāli *(pasākumi)*
剧目 jùmù *teātr.* repertuārs
剧目单 jùmùdān *teātr.* izrādes programma
剧评 jùpíng *teātr.* recenzija *(par uzvedumu)*; teātra kritika
剧情 jùqíng ❶ *lit.* lugas sižets; ❷ *teātr.* lugas cēliens
剧痛 jùtòng *med.* asas sāpes
剧团 jùtuán *teātr.(teātra; baleta u.c.)* trupa
剧务 jùwù *teātr.* ❶ uzveduma tehnika; ❷ lugas tehniskais aprīkojums; ❸ lugas tehniskā nodrošinājuma darbinieks
剧院 jùyuàn ❶ teātris; ❷ teātra ēka; ❸ teātra skola
剧照 jùzhào ❶ teātra uzveduma ainas fotouzņēmums; ❷ aktiera fotogrāfija teātra kostīmā
剧中人 jùzhōngrén *teātr.* lugā iesaistītās personas
剧终 jùzhōng *(teātra uzveduma; filmas)* noslēgums; fināls
剧种 jùzhǒng *teātr.* lugas žanrs; teātra žanrs
剧作 jùzuò *teātr.* drāma *(dramatiska rakstura sacerējums)*
剧作家 jùzuòjiā dramaturgs

倨

jù **īp.** ❶ augstprātīgs; uzpūtīgs; ❷ uzliekts; izliekts; līks
倨傲 jù'ào ❶ augstprātīgs; uzpūtīgs; vīzdegunīgs; ❷ augstprātība; vīzdegunība

俱

jù **apst.** *rakst.* viss; visi; visi pilnībā; abi; ❶ kopā; kopīgi; vienlaicīgi; ❷ līdzīgi; vienādi; vienlīdz
俱乐部 jùlèbù klubs

惧(懼)

jù **darb.** baidīties; izbīties; bīties; just bailes; ❶ kautrēties; apjukt; ❷ būt modram; ❸ draudēt; iebaidīt; iedvest bailes; **īp.** ❶ pārbaidīts; pārbiedēts; apjucis; ❷ briesmīgs; šausmīgs; drausmīgs; **apst.** bailēs; šausmās; **lietv.** ❶ bailes; šausmas; draudi; ❷ slimība; defekts; trūkums
惧内 jùnèi *rakst.* baidīties no sievas *(būt zem sievas tupeles)*
惧怕 jùpà baidīties; bīties; sargāties *(no kaut kā)*

据(據)

jù **darb.** ❶ sagrābt; piesavināties; ❷ *milit.* noturēt *(pozīcijas)*; ❸ balstīties uz; ❹ atbalstīties uz; bāzēties; pamatoties uz; ❺ *ofic.* saņemt ziņojumu no *(padotā vai privātas personas)*; ❻ ķert *(zvērus)*; ❼ piesegt *(ar roku)*; pieturēt; ❽ nonākt saskarē; ❾ **saik.** saskaņā ar *(kaut ko)*; uz *(kat kāda)* pamata; spriežot pēc; **lietv.** ❶ pamats; arguments; ❷ liecība; pierādījums; ❸ kvīts; kvitēts rēķins **īpašv.** Dzju *uzv.*
据传 jùchuán kā stāsta; kā baumo *(runā)*
据点 jùdiǎn ❶ *milit.* atbalsta punkts; placdarms; ❷ *milit.* noteicošā pozīcija
据说 jùshuō kā runā; klīst runas; saskaņā ar paziņojumu
据闻 jùwén klīst baumas, ka; runā, ka

距

jù **darb.** ❶ atrasties; būt *(noteiktā attālumā no)*; ❷ pretoties; dot pretsparu; nepakļauties; ❸ nonākt līdz; **lietv.** ❶ attālums; ❷ *bot.* piesis; šķēps; ❸ izcilnis; rags; puns; ❹ *zool. (gaiļa)* pieši; ❺ *(putna)* nagi; ❻ *astr.* novirze; elogance; **palīgv.** kā? kādā veidā?
距离 jùlí ❶ attālums; ❷ *sp.* distance

犋

jù **lietv.** ❶ iejūgs; aizjūgs; ❷ vilcējdzīvnieks *(vērsis, zirgs, mūlis)*; **skait.** *iejūgam (vilcējdzīvniekiem); arkla koka pamatnēm*

飓(颶)

jù **sast.**
飓风 jùfēng taifūns; ciklons; viesuļvētra

锯(鋸)

jù **lietv.** *(rokas; elektriskais)* zāģis; **darb.** zāģēt; sazāģēt; nozāģēt
锯草 jùcǎo *bot.* pelašķi *(Achillea alpina)*
锯齿 jùchǐ zāģa zobi
锯床 jùchuáng ❶ *tehn.* mehāniskais zāģis; ❷ gateris
锯短 jùduǎn iezāģēt; aizzāģēt *(no apakšas)*
锯断 jùduàn nozāģēt; pārzāģēt
锯开 jùkāi sazāģēt
锯末 jùmò zāģu skaidas
锯木厂 jùmùchǎng kokzāģētava
锯木机 jùmùjī *tehn.* gateris
锯条 jùtiáo zāģlenta

聚

jù **darb.** ❶ sanākt kopā; sapulcēties; ❷ drūzmēties; grupēties; koncentrēties; ❸ uzkrāties; sakrāties; izveidot rezerves; ❹ savākt; savest kopā; ❺ pielikt; sastādīt; nostādīt vienu pie otra; ❻ samazināt *(izmēru)*; saspiest; kondensēt; ❼ uzkrāt *(bagātības)*; **lietv.** ❶ pūlis; bars; sanāksme; saiets; ❷ fokuss; centrs; ❸ krājums; rezerve; ❹ ciemats
聚宝盆 jùbǎopén neizsmeļamu dārgumu trauks *(bagātību krātuve; pilnības rags; vieta, kas bagāta ar dabas resursiem)*
聚苯乙烯 jùběnyǐxī *ķīm.* polistirols
聚餐 jùcān kopējas draudzīgas pusdienas; dzīres
聚光灯 jùguāngdēng *fiz.* fokusa lampa
聚光镜 jùguāngjìng *fiz.* kondensatora lēca; kondensators
聚合 jùhé ❶ savienoties; apvienoties; grupēties; ❷ *ķīm.* polimerizēt; polimerizācija; polimērisms
聚合剂 jùhéjì *ķīm.* polimerizators

聚合物 jùhéwù *ķīm.* polimēri
聚花果 jùhuāguǒ *bot.* augļu sastats; augļkopa
聚会 jùhuì ❶tikties; sanākt kopā; ❷tikšanās; saiets
聚积 jùjī uzkrāt *(spēkus)*; savākt; koncentrēt; akumulēt
聚集 jùjí ❶sanākt kopā; savākties; sapulcēties; ❷vākt; uzkrāt; ❸līgt *(darbaspēku)*; ❹*ķīm.* agregācija
聚歼 jùjiān *milit.* aplenkt un iznīcināt
聚精会神 jùjīng-huìshén sakoncentrēties; sakoncentrēt *(domas)*; atdoties vienam darbam
聚居 jùjū apdzīvot; sakoncentrēties *(vienā vietā)*; kompakti dzīvot
聚敛 jùliǎn ❶savākt; uzkrāt; ❷nelikumīgi ievākt, izspiest *(nodevas; nodokļus)*; laupīt
聚拢 jùlǒng ❶sapulcēties; sanākt kopā; ❷atlasīt; grupēt; kolekcionēt
聚氯乙烯 jùlùyǐxī *ķīm.* polihlorvinils
聚落 jùluò ciems; ciemats
聚齐 jùqí sapulcēties *(pilnā sastāvā)*; būt visiem kopā
聚伞花序 jùsǎn huāxù *bot.* cimozā ziedkopa
聚首 jùshǒu ❶satikties; sanākt kopā; ❷tikšanās; *(draugu)* saiets
聚首一堂 jùshǒuyītáng sanākt kopā pie viena galda *(zem viena jumta)*; draudzīga tikšanās
聚讼纷纭 jùsòng-fēnyún bezgalīgi tukši strīdi *(nosist laiku bezgalīgos strīdos)*
聚星 jùxīng *astr.* saliktās *(daudzkārtīgās)* zvaigznes *(trīs vai vairākas zvaigznes ar vienu gravitācijas sistēmu)*
聚乙烯 jùyǐxī *ķīm.* polietilēns
聚众 jùzhòng ❶sanākt lielā barā *(savākt tautu)*; ❷visi kopā

遽 jù **apst.** ❶ātri; steidzīgi; steigšus; ❷nekavējoties; tūdaļ; ❸pēkšņi; uzreiz; te pat; tad pat; ❹kāpēc tad; tādā gadījumā; **īp.** satraukts; izbijies; **darb.** ❶steigties; skriet; traukties; ❷baidīties; uztraukties; apjukt; ❸uzbudināties; rosīties; **lietv.** *vēst.* pasta kariete *(ekipāža)*
遽然 jùrán pēkšņi; negaidīti; uzreiz; tūdaļ

醵 jù **darb.** samest naudu; naudas samešana *(kolekte)*
醵金 jùjīn *rakst.* naudas samešana *(svinībām)*; kolekte
醵资 jùzī *rakst.* naudas samešana *(kolekte)*; samest kopā naudu

juan

涓 juān **lietv.** ❶strautiņš; ūdens strūkla;❷piliens; pilieniņš *(kaut kas ļoti mazs)*; **darb.** ❶pilēt; tecēt tievā strūkliņā; ❷atlasīt; izvēlēties *(labāko)*; ❸atmest *(sliktāko)* **īpašv.** Dzjuaņ *uzv.*
涓埃 juān'āi piliens un puteklītis *(nenozīmīgs; sīks; neliels)*
涓滴 juāndī *rakst.* piliens *(kaut kas ļoti mazs)*; līdz pēdējam pilienam *(bez atlikuma)*
涓涓 juānjuān *rakst.* tecēt tievā strūkliņā; sūkties, plūst *(par ūdeni)*

捐 juān **darb.** ❶atmest; izmest *(kā nevajadzīgu)*; ❷atteikties no *(kaut kā)*; atstāt; ❸atteikties *(par labu citam)*; ziedot *(naudu)*; palīdzēt; sniegt materiālu palīdzību; ❹*vēst.* ziedot *(kaut kam)*; ❺nopirkt *(amatu)*; **lietv.** nodokļi; nodevas
捐册 juāncè parakstu lapa *(ziedojumiem)*
捐款 juānkuǎn ❶ziedot *(naudu)*; ziedojums; ❷ziedotā summa
捐弃 juānqì *rakst.* atdot; pamest; atteikties *(no kaut kā)*
捐躯 juānqū *rakst.* *(cēlu mērķu vārdā)* ziedot dzīvību; atdot dzīvību
捐输 juānshū ❶*rakst.* ziedot *(pēc ziedojumu saraksta)*; ❷*vēst.* pirkt amatu *(iemaksāt par amatu)*
捐税 juānshuì nodevas; nodokļi
捐献 juānxiàn ziedot; dāvināt *(valstij)*; pasniegt dāvinājuma veidā
捐赠 juānzèng ❶dāvināt; ziedot *(valsts kasē)*; ❷atdot kā dāvinājumu
捐助 juānzhù ❶sniegt *(materiālu palīdzību)*; ❷ziedot

娟 juān **īp.** skaists; brīnišķīgs; smalks
娟秀 juānxiù ❶*rakst.* brīnišķīgs; skaists; smalks; ❷tvīksmains; tvīkstošs

圈 juān/juàn/quān **darb.** ❶iedzīt *(lopus aizgaldā)*; ❷iesprostot *(krātiņā)*; ❸iesēdināt *(cietumā)*; ❹ierobežot; saistīt

镌(鎸) juān **darb.** ❶gravēt; cirst, grebt *(akmenī)*; ❷atņemt; nolaupīt; samazināt *(līdz minimumam)*; ❸pazemināt *(dienesta pakāpi)*; **lietv.** grieznis; kalts; greblis
镌刻 juānkè gravēt *(metālā)*; cirst, grebt *(akmenī)*

蠲 juān **darb.** ❶anulēt; ❷novērst; atcelt *(nodevas; klaušas)*; likvidēt; anulēt; ❸piedot *(parādu)*; ❹novērst; atmest; ❺attīrīt *(dvēseli ar gavēni, atturēšanos)*; ❻parādīt; izrādīt; demonstrēt; **lietv.** *zool.* mīkstmiešu dzimtas vabole
蠲除 juānchú *rakst.* atbrīvot *(no nodevām)*; atcelt; likvidēt; anulēt
蠲免 juānmiǎn *rakst.* atbrīvot *(no nodevām)*; piedot *(parādu)*; noņemt; likvidēt; anulēt

J

卷(捲) juǎn/juàn **darb.** ❶ satīt *(paklāju)*; uztīt *(papirosu)*; ❷ ielikt *(ilgviļņus)*; ❸ savākt; ievākt; saņemt *(savā varā)*; sagrābt; ❹ pacelt gaisā *(putekļus)*; **skait.** *tīstokļiem, grāmatām, papīra ruļļiem, gultas piederumiem, spolītēm, fotofilmām u.c.*

卷层云 juǎncéngyún *met.* spalvu-slāņu mākoņi *(cirrostratus)*

卷尺 juǎnchǐ rulete *(uz veltņa uztīta mērlente)*

卷耳 juǎn'ěr *bot.* radzenes *(Cerastium sp.)*

卷发 juǎnfà sprogaini mati; sprogas

卷积云 juǎnjīyún *met.* spalvu-gubu mākoņi *(cirrocumulus)*

卷毛 juǎnmáo sprogaina vilna

卷铺盖 juǎn pū·gai satīt palagā gultas piederumus *(aiziet no darba; atbrīvoties no darba)*

卷起 juǎnqǐ ❶ ietīt *(papīrā)*; ❷ uzlocīt *(piedurknes)*; ❸ celt gaisā *(putekļus)*

卷入 juǎnrù ❶ ierullēt *(mīklā galas pildījumu)*; ❷ tikt iesaistītam *(konfliktā)*

卷舌音 juǎnshéyīn *lingv.* retrofleksā skaņa

卷逃 juǎntáo bēgt, līdzi paņemot dārglietas

卷筒 juǎntǒng *tehn.* veltnis; trumulis

卷筒纸 juǎntǒngzhǐ papīrs ruļļos

卷土重来 juǎntǔ-chónglái atkal atgriezties, ceļot gaisā putekļu mākoņus *(atgiezties ar milzīgiem spēkiem, lai revanšētos)*; atgriezties otrreiz

卷尾猴 juǎnwěihóu *zool.* kapucīnpērtiķis *(Cebus sp.)*

卷心菜 juǎnxīncài *dial.* kacenkāposti

卷须 juǎnxū *bot.* vītnes; stīgas

卷烟 juǎnyān ❶ cigarete; ❷ cigārs

卷扬机 juǎnyángjī *tehn.* vinča; tītuve

卷叶蛾 juǎnyè'é *zool.* *(kaitēklis)* tinējs *(Cacaecia crataegan)*

卷云 juǎnyún *met.* spalvu mākoņi *(cirrus)*

卷子 juǎn·zi *kulin.* kārtainais virtulis

卷 juàn/juǎn **lietv.** ❶ tīstoklis *(grāmata; glezna; akavarelis)*; ❷ sainis; ❸ sējums; grāmata; grāmatas *(nodaļa)*; manuskripts; burtnīca; ❹ eksāmena sacerējums; ❺ lieta; dosjē *(kancelejas dokuments)*

卷帙 juànzhì *rakst.* sējumi; grāmatas

卷轴 juànzhóu ❶ *rakst.* *(akvareļa vai gleznas tīstokļa)* rullītis; ❷ grāmata

卷轴装 juànzhóuzhuāng *(kaligrāfijas paraugs vai akvarelis)* tīstoklī

卷子 juàn·zi eksāmenu sacerējums; rakstiskais eksāmenu darbs

卷宗 juànzōng *(kancelejas)* lieta; dosjē

隽(雋) juàn **lietv.** trekns medījums; trekna gaļa; **īpašv.** Dzjuaņ *uzv.*

隽永 juànyǒng ❶ *rakst.* ļoti interesants; izcils; ❷ saturīgs; dziļdomīgs; ❸ dziļums; saturīgums

隽语 juànyǔ daudznozīmīgi *(asprātīgi)* vārdi

倦(勌) juàn **lietv.** nogurums; apgurums; piekusums; **īp.** ❶ noguris; saguris; ❷ pārsātināts; **darb.** ❶ piekust; ❷ nogurt; ❸ pārsātināties; ❹ apsēsties uz zem sevis sakrustotām kājām *(apsēsties turku modē)*

倦容 juànróng *rakst.* paguris izskats

倦游 juànyóu ❶ nogurt no ceļojumiem; ❷ pārsātināties no izklaidēm

狷(獧) juàn **īp.** ❶ ātrsirdīgs; ātras dabas; nesavaldīgs; ❷ piesardzīgs; apdomīgs

狷急 juànjí ❶ *rakst.* ātrsirdīgs; nesavaldīgs: straujas dabas *(cilvēks)*; ❷ tiešs; ❸ nesavaldīgums

狷介 juànjiè ❶ *rakst.* tiešs; godīgs; ❷ tiešums; godīgums

绢(絹) juàn **lietv.** ❶ *(akvareļiem domāts)* smalks zīds; ❷ *tekstil.* tafts

绢本 juànběn ❶ *(akvareļiem domāts)* zīds; ❷ akvarelis *(kaligrafisks uzraksts)* uz zīda *(zīdā)*

绢绸 juànchóu *tekstil.* zīds; zīda audums; zīda izstrādājumi

绢纺 juànfǎng *tekstil.* zīda *(zīda atgriezumu)* vērpšana

圈 juàn/juān/quān **lietv.** ❶ kūts; kūtiņa; ❷ būris; krātiņš; sprosts; ❸ aploks; **īpašv.** Dzjuaņ *uzv.*

圈肥 juànféi kūtsmēsli

眷(睠) juàn **lietv.** ģimene; radinieki; **darb.** ❶ mīlēt; ❷ rūpēties; gādāt par

眷顾 juàngù ❶ izrādīt mīlestību *(maigumu)*; ❷ gādāt; rūpēties

眷眷 juànjuàn *rakst.* ❶ pastāvīgi domāt *(rūpēties)*; ❷ tiekties ar visu sirdi

眷恋 juànliàn ❶ *rakst.* ar mīlestību domāt par; ❷ pieķerties; pieķeršanās

眷念 juànniàn ❶ *rakst.* ar maigumu domāt par; ❷ rūpēties

眷属 juànshǔ ģimene; ģimenes locekļi; radinieki

眷注 juànzhù *rakst.* saudzīgi attiekties; rūpēties

jue

撅(撧) juē **darb.** ❶ celt augšā; pacelt gaisā *(par dzīvnieka asti)*; ❷ izstiept uz priekšu *(lūpas)*; ❸ lauzt; atlauzt; nolauzt *(zariņu u.c.)*; pārlauzt *(uz pusēm)*; ❹ nostādīt apgrūtinošā *(bezizejas)* stāvoklī; ❺ sist; sist pa*(kaut ko)*

决(決) jué **darb.** ❶ *(par palu ūdeni)* izlauzties

(caur spraugu dambī); ❹ iziet no krastiem; pārplūst; ❺ plaši atvērties; ❻ aiziet; izklīst; šķirties; ❼ pārraut *(dambi)*; dot ceļu ūdenim; regulēt *(ūdens plūsmu)*; ❽ savainot; sabojāt; ❾ izraut; atraut; ❿ noteikt; atdalīt; sadalīt; ⓫ lemt; nolemt; atļaut; noteikt; ieņemt; apņemties; ⓬ sodīt ar nāvi; **īp.** stingrs; apņēmīgs; **apst.** stingri; noteikti; kategoriski; jebkurā gadījumā; **lietv.** ❶ lēmums; balsošana; noregulēšana; nokārtošana; ❷ *(rakstura)* apņēmība, stingrība; drosme

决策 juécè ❶ pieņemt lēmumu; ❷ izstrādāt plānu; izstrādātā taktika

决定 juédìng ❶ lemt; pieņemt lēmumu; lēmums; ❷ izšķirties; izšķirošā veidā; izšķirošais; ❸ iepriekš izšķirt; ❹ noteikt; nosacīt

决定论 juédìnglùn *filoz.* determinisms

决定性 juédìngxìng ❶ izšķirošais; ❷ noteikts; stingrs

决斗 juédòu ❶ duelis; divcīņa; ❷ sīva kauja

决断 juéduàn ❶ ātri pieņemt lēmumu; ❷ izlēmība

决计 juéjì ❶ stingri nolemt; ❷ izšķirties par; ❸ noteikti; kategoriski

决绝 juéjué ❶ pilnīgi *(saraut attiecības)*; ❷ pilnīga *(attiecību pārtraukšana)*

决口 juékǒu ❶ pārraut *(dambi)*; ❷ *(dambja)* pārrāvums

决裂 juéliè pārtraukt *(attiecības; sarunas)*; atteikties *(no vecā)*

决然 juérán noteikti; stingri

决赛 juésài *sp.* finālsacensības; finālcīņa

决赛权 juésàiquán *sp.* tiesības cīnīties finālā

决胜 juéshèng *milit.* izlemt kaujas iznākumu

决胜点 juéshèngdiǎn *milit.* kaujas lūzuma punkts

决死 juésǐ ❶ brīvprātīgi upurēt dzīvību; pašuzupurēšanās; ❷ cīņa uz dzīvību un nāvi

决算 juésuàn *grāmatved. (gada)* atskaite

决算表 juésuànbiǎo *grāmatved.* bilance; bilances izziņa

决心 juéxīn ❶ apņēmība; apņēmīgs; ❷ stingri izšķirties *(par kaut ko)*

决议 juéyì lēmums; rezolūcija

决意 juéyì ❶ pieņemt lēmumu; izlemt; izšķirties *(par kaut ko)*; ❷ lēmums; rezolūcija

决战 juézhàn *milit.* izšķirošā kauja

诀(訣)

jué **darb.** šķirties; atvadīties *(īpaši pirms nāves)*; **lietv.** ❶ slepens līdzeklis *(metode)*; ❷ noslēpums; *(amata u.c.)* noslēpumi; paņēmiens

诀别 juébié ❶ atvadīties; šķirties uz mūžu; ❷ noslēpums; *(panākuma)* noslēpums

诀窍 juéqiào noslēpums; *(panākuma vai pasākuma)* atslēga; metode; pieeja

诀要 juéyào sk. 诀窍

抉

jué **darb.** izvilkt; izņemt ārā; izraut; atklāt *(slēptākās domas; sirdsdomas)*; **lietv.** uzpirkstenis *(šaušanai ar loku)*

抉择 juézé *rakst.* ❶ salīdzināt; izvēlēties; izdarīt izvēli; ❷ izvēle; dilemma

角

jué/jiǎo **lietv.** ❶ rags; *(dzīvnieka)* ragi; ❷ *ģeogr.* rags; rifs; ❸ *(istabas)* stūris; stūrītis; ❹ virziens; ❺ *mūz.* rags; signāltaure; ❻ *(izrakstīts)* kauss; ❼ ragulopi; zvēri; ❽ *teātr.* aktieris; loma; personāža; ❾ *pārn.* svarīga persona; ❿ *mūz.* *(senķīniešu piecu skaņu gammas trešā skaņa)*; **darb.** ❶ sacensties; sacensties *(savā starpā)*; mēroties spēkiem; cīnīties; lauzties; ❷ iesist; pagrūst; **īpašv.** Dzjue *uzv.*

角斗 juédòu ❶ cīnīties; sacensties; ❷ cīņa

角斗场 juédòuchǎng rings; arēna

角斗士 juédòushì *vēst.* gladiators

角力 juélì ❶ cīnīties; sacensties; mēroties spēkiem; ❷ cīņa

角色 juésè ❶ loma; personāžs; ampluā; ❷ izcils cilvēks; slavenība

角逐 juézhú cīnīties; sacensties; sacensties *(savā starpā)*; sacensties meistarībā

觉(覺)

jué/jiào **darb.** ❶ just; sajust; izjust *(sāpes, aukstumu u.c.)*; uztvert; ❷ atmosties; atjēgties; nākt pie samaņas; ❸ modināt *(no miega)*; modināt *(apziņu)*; apgaismot; ❹ izprast; apjēgt; saprast; ❺ atklāt; atrast; uziet; ❻ uzskatīt; domāt; pieņemt; ❼ **lietv.** ❶ jūtas; sajūtas; izjūtas; ❷ apziņa; uztveršana; saprašana; **īp.** ❶ gudrs; saprātīgs; smalkjūtīgs; ❷ atklāts; skaidrs; ❸ varens; dižens; dižs; ❹ *pārn.* tiešs; godīgs; **īpašv.** Dzjue *uzv.*

觉察 juéchá ❶ ievērot; pamanīt; ❷ uztvert; atklāt; noskaidrot; izjust

觉得 jué·de ❶ just; šķist; likties; likties, ka; ❷ uztvert; ievērot; ❸ uzskatīt; atzīt

觉悟 juéwù ❶ saprast; izprast; ❷ atmodināt *(apziņu)*; ❸ apgaismot *(kādu)*; ❹ apzināties; apziņa; apzinīgums; apzinīguma *(pakāpe)*; ❺ *bud.* atskārst; nākt pie saprašanas; nojausma; apgaismība

觉醒 juéxǐng ❶ atjēgties; atmosties; atmošanās; ❷ būt nomodā; nomods; ❸ apzināties *(savas kļūdas)*

珏(瑴)

jué **lietv.** pāru jašma; pāru dārgakmeņi vai pusdārgakmeņi *(divas kopā savienotas jašmas vai cita dārgakmens plāksnītes)*

绝(絶)

jué **darb.** ❶ notrūkt; pārtrūkt; aprauties; ❷ beigties; izbeigties; apstāties; ❸ palikt bez pēcnācējiem; aiziet bojā; nomirt; ❹ izcelties; izvirzīties; būt pārākam par; ❺ pārraut; saraut; pārtraukt; ❻ nogriezt; apstādināt; ❼ sagraut; iznīcināt; izkaut; ❽ pārtraukt *(draudzību)*; saraut

(attiecības; draudzīgās saites); ❷ atteikties no; izslēgt no; ❸ izbraukt *(iziet)* cauri; **īp.** ❶ nepārspējams; neredzēts; neaizsniedzams; lielisks; vienīgais; unikāls; ❷ bezizejas *(stāvoklis)*; ❸ nepārprotams; kategorisks; absolūts; ❹ tāls; attāls; nomaļš; ❺ nepiekāpīgs; nelokāms; **apst.** ❶ augstākā mērā; ārkārtīgi; ļoti; ❷ pilnīgi; absolūti; ne mazākā mērā; ❸ tā vai citādi; par katru cenu; **lietv.** ❶ *filoz.* absolūts; ❷ *lit.* četrrinde

绝版 juébǎn pārtraukt izdot *(grāmatas u.c.)*

绝版书 juébǎnshū bibliogrāfisks retums

绝笔 juébǐ ❶ atlikt malā otiņu; pārtraukt rakstīt *(pēdējais sacerējums; pirmsnāves autogrāfs)*; ❷ vislabākā glezna *(dzejolis u.c.)*

绝壁 juébì stāva krauja; krants

绝唱 juéchàng lieliska dziesma *(par izcilu sacerējumu dzejā)*; meistarības kalngali

绝处逢生 juéchù-féngshēng izglābties no drošas nāves *(negaidīti izkļūt no bezizejas stāvokļa)*

绝代 juédài ❶ *rakst.* nebijis; neredzēts; nepārspējams; nesalīdzināms; ❷ vistālākie *(vissenākie)* laiki

绝倒 juédǎo ❶ pārlieku slavēt; saslavēt; ❷ smieties vēderu turēdams; ❸ cienīt

绝地 juédì ❶ necaurejama apkārtne; bīstama vieta; ❷ nomaļa, no pārējās pasaules nošķirta vieta; ❸ neieņemama *(augstiene)*; stratēģiski svarīgs punkts; ❹ strupceļš *(bezizejas stāvoklis)*

绝顶 juédǐng ❶ augstākā smaile; galvenā virsotne; ❷ augstākajā pakāpē; ❸ nepārspējams; vienreizīgs; ekskluzīvs

绝对 juéduì ❶ absolūts; *filoz.* absolūta *(patiesība)*; *fiz.* absolūta *(nulle)*; *sp.* absolūtais *(čempions)*; ❷ absolūti *(nepieņemami)*; pilnīgi *(pareizi)*

绝对值 juéduìzhí *mat.* absolūtais *(lielums)*

绝后 juéhòu ❶ palikt bez pēcnācējiem *(dzimtas turpinājuma)*; ❷ neaizsniedzams; nepārspējams; neatkārtojams

绝户 jué·hu ❶ palikt bez pēcnācējiem; izmirstošā dzimta; ❷ *(cilvēks)* bez bērniem

绝户产 jué·huchǎn *jur.* īpašums *(kas palicis pēc bezbērnu cilvēku nāves)*

绝技 juéjì nesalīdzināma meistarība *(neaizsniedzama meistarība; lieliska tehnika)*

绝迹 juéjì pazust bez pēdām *(izmirt, izzust no zemes virsas: par retām zvēru vai putnu sugām)*

绝交 juéjiāo ❶ pārtraukt *(pazīšanos; draudzīgu attiecību uzturēšanu u.c.)*; ❷ pārtraukt *(diplomātiskās attiecības)*

绝境 juéjìng ❶ no pārējās pasaules nošķirta vieta; ❷ strupceļš; bezizejas stāvoklis

绝句 juéjù *lit.* četrrinde

绝口 juékǒu klusēt; klusēšana

绝粒 juélì ❶ pārtraukt ēst; atteikties no ēdiena; badošanās; ❷ palikt bez graudiem *(izlietoti visi pārtikas krājumi)*

绝路 juélù ❶ nogriezt *(ceļu)*; ❷ strupceļš

绝伦 juélún neatdarināms; nesalīdzināms; vienīgais; vienreizējs

绝密 juémì pilnīgi slepeni; konfidenciāli

绝妙 juémiào brīnišķīgs; apbrīnojams

绝命 juémìng ❶ izdarīt pašnāvību; ❷ nomirt; pirmsnāves

绝命书 juémìngshū pašnāvnieka pirmsnāves vēstule

绝热 juérè *fiz.* siltumizolācija; termoizolācija

绝色 juésè *rakst.* nesalīdzināms skaistums; neredzēti skaista *(sieviete)*

绝食 juéshí atteikties no ēdiena; pieteikt badošanos; badošanās

绝嗣 juésì palikt bez pēcnācējiem *(pārtraukt dzimtas līniju)*; *(cilvēks)* bez bērniem

绝望 juéwàng zaudēt pēdējo cerību; nonākt izmisumā; bezcerīgs

绝无仅有 juéwú-jǐnyǒu gandrīz nav un mēdz būt ļoti reti *(savā ziņā vienīgais; ekskluzīvs; pilnīgi īpašs)*

绝响 juéxiǎng *rakst.* ❶ izzudusi melodija; ❷ *pārn.* sen aizmirstas lietas *(tradīcijas)*; kādreiz bijušais un šodien izzudušais

绝艺 juéyì nesalīdzināma, neaizsniedzama meistarība; lieliska māksla

绝育 juéyù *med.* sterilizācija

绝域 juéyù *rakst.* tāla teritorija, ar kuru grūti uzturēt sakarus *(tāla, no ārpasaules atšķirta nomale)*

绝缘 juéyuán *el.* izolēties; izolēšana; izolācija; izolācijas; izolēts

绝缘体 juéyuántǐ *el.* izolators

绝缘子 juéyuánzǐ *el.* izolators

绝招 juézhāo ❶ pēdējais trumpis; ❷ viltīgs paņēmiens

绝症 juézhèng neārstējama *(nāvējoša)* slimība

绝种 juézhǒng izmirt *(par retām dzīvnieku un putnu sugām)*; izmiris; izzudis

倔

jué/juè **īp.** ❶ drūms; nesabiedrisks; ❷ nelokāms; stūrgalvīgs; ❸ ass

倔强 juéjiàng ❶ stingrs; nelokāms; ❷ nepadevīgs; neaatlaidīgs

掘

jué **darb.** ❶ rakt; pārrakt; uzrakt; ❷ atrakt; izrakt; veikt izrakumus; ❸ aprakt; aizrakt; aizbērt; nolīdzināt *(grāvi)*; ❹ izlauzt; izcirst; ierīkot; ❺ nosēsties; nolaisties; ❻ beigties; izsīkt; apsīkt; **īp.** augsts; *(tāds, kas)* slienas pāri

掘出 juéchū izrakt *(grāvi)*

掘进 juéjìn ❶ ierakties *(zemē)*; ❷ *kalnrūpn.* ejas izciršana šahtā; eju izcirtējs *(kombains)*

掘开 juékāi atrakt *(kapu)*

掘墓人 juémùrén *tiešā un pārn. noz.* kapracis

掘松 juésōng uzirdināt *(zemi)*; uzrakt *(zemi)*

掘通 juétōng izrakt *(grāvi, kanālu u.c.)*

掘土机 juétǔjī *tehn.* ekskavators

桷 jué **lietv.** ❶ *rakst.* brusa; spāre; sija; ❷ *bot.* Zībolda ābele *(Malus sieboldii)*; **darb.** pārbaudīt; salīdzināt

崛 jué **īp.** ❶ augsts; *(tāds, kas)* slienas pāri; ❷ ievērojams; izcils

崛起 juéqǐ ❶ slieties pāri; ❷ sākties

觖 jué **darb.** ❶ būt neapmierinātam; pievilties; ❷ kārot; cerēt

觖望 juéwàng ❶ vilties; iegrimt depresijā; zaudēt cerību; ❷ cerības; vēlmes

厥 jué **vietn.** ❶ *(piederības vietniekvārds agrajā senķīniešu valodā)* viņa; viņas; viņu; savs; ❷ *(pildot teikuma priekšmeta funkcijas)* viņš; viņi; ❸ **lietv.** ❶ celms; nocirsts koks; ❷ *ķīn. med.* elpošanas ceļu aizsprostojums; **darb.** iztērēt; izlietot līdz galam; **īpašv.** Dzjue *uzv.*

谲(譎) jué **darb.** melot; krāpt; mānīt; **īp.** melīgs; nepatiess; viltīgs; ļauni viltīgs; daudzveidīgs; dīvains; savāds; **lietv.** izmaiņas; pārmaiņas

谲诈 juézhà ❶ blēdīgs; krāpniecisks; ❷ krāpties; mānīt

蕨 jué **lietv.** *bot.* *(ēdamā)* ērgļu paparde *(❶ Pteridium aquilinum Kuhn; ❷ Pteridium aquilinum var. latiusculum)*

蕨类 juélèi *bot.* paparžveidīgie *(Pteridophyta)*

橛(橜) jué **lietv.** ❶ stabs; miets; mietiņš; īsa koka tapa; ❷ celms; ❸ *(vārtu vertikālais)* slieksnītis; ❹ *novec.* koka laužņi; ❺ *(koka)* gabals

橛子 jué·zi stabs; miets; mietiņš

爵 jué **lietv.** ❶ kauss *(sens ķīniešu vīna trauks uz trim kājiņām)*; ❷ tituls; ❸ rangs; **darb.** piešķirt rangu *(titulu)*; apbalvot; **īpašv.** Dzjue *uzv.*

爵禄 juélù tituls un atalgojums

爵士 juéshì ❶ sera tituls Anglijā; ❷ *mūz.* džeza mūzika *(džezs)*

爵位 juéwèi ❶ rangs; tituls; ❷ titulēta persona

矍 jué **darb.** izbīlī lūkoties apkārt; skatīties ar bailēm; **īpašv.** Dzjue *uzv.*

矍铄 juéshuò mundrs *(stiprs; vesels)* vecumdienās

攫 jué **darb.** ❶ tvert ar nagiem *(par putnu)*; ❷ piesavināties; pievākt; sagrābt

攫取 juéqǔ ❶ piesavināties *(svešu mantu)*; ❷ sagrābt *(varu)*; aprīt

蹶 jué/juě **darb.** ❶ klupt; paklupt; just sāpes kājās; ❷ krist; nokrist; nogāzties; ciest neveiksmi; ❸ izsīkt; apsīkt; beigties; ❹ iet smagiem soļiem; dauzīt kājas; ❺ samīdīt; mīdīt kājām *(citu tiesības)*; iznīcināt; ❻ izraut ar saknēm; lauzt; ❼ atgrūst no sevis; atteikties no; nepieņemt *(dāvanu)*; **īp.** ❶ pēkšņs; ātrs; **apst.** pēkšņi; piepeši; ātri; **īpašv.** Dzjue *uzv.*

蹶 juě/jué **sast.**

蹶子 juě·zi spert *(ar pakavu)*; spārdīties *(par zirgu, ēzeli vai citu dzīvnieku)*

倔 juè/jué **īp.** parupjš; skarbs

倔头倔脑 juètóu-juènǎo spītīgais pauris; spītīgs

jun

军(軍) jūn **lietv.** ❶ *vēst.* karapulks; karaspēks; armija; ❷ *(bezdarbnieku)* armija; ❸ karavīrs; ❹ *milit.* korpuss; armija; ❺ *vēst.* karavīru ciemats; ❻ *vēst.* karapulks *(ar 12500 karavīriem)*; ❼ *vēst.* administratīvais rajons; **darb.** izvietoties garnizonā *(nometnē)*; ieņemt pozīcijas; **īpašv.** Dzjuņ *uzv.*

军备 jūnbèi apbruņojums

军部 jūnbù korpusa štābs

军操 jūncāo ierindas apmācības

军大衣 jūndàyī šinelis

军代表 jūndàibiǎo militārais pārstāvis

军刀 jūndāo zobens; jātnieku zobens

军队 jūnduì bruņotie spēki; karaspēks; armija

军阀 jūnfá militārists; militārā kliķe

军阀主义 jūnfázhǔyì militārisms; militāras tendences

军法 jūnfǎ *jur.* militārie likumi

军法处 jūnfǎchù *jur.* militāra tieslietu iestāde

军法官 jūnfǎguān *jur.* militārais jurists

军费 jūnfèi militārie izdevumi; aizsardzības rakstura izdevumi

军分区 jūnfēnqū kara apgabala apakšvienība

军服 jūmfú mundieris; militārā forma

军港 jūngǎng karaosta

军功 jūngōng militārie nopelni

军官 jūnguān virsnieks

军管 jūnguǎn militārā kontrole

军管会 jūnguǎnhuì militārā kontroles komiteja

军国主义 jūnguózhǔyì militārisms

军国主义化 jūnguózhǔyìhuà militarizācija

军国主义者 jūnguózhǔyìzhě militārists

军徽 jūnhuī militārs ģerbonis

军火 jūnhuǒ munīcija

军火库 jūnhuǒkù arsenāls; munīcijas noliktava

军机 jūnjī ❶ kaujas uzdevums; ❷ kara noslēpums

军籍 jūnjí ❶ *milit.* personālsastāva saraksts;

❶pakļautība armijai
军纪 jūnjì militārā disciplīna
军舰 jūnjiàn karakuģis
军阶 jūnjiē militārs rangs
军警 jūnjǐng armija un policija
军垦 jūnkěn neskarto zemju apgūšana ar Ķīnas tautas atbrīvošanas armijas karavīru palīdzību
军礼 jūnlǐ militārs sveiciens
军力 jūnlì militārais potenciāls; militārie spēki
军粮 jūnliáng armijas proviants
军龄 jūnlíng armijas dienesta stāžs; armijas izdiena
军令 jūnlìng militāra pavēle
军帽 jūnmào armijas cepure; armijas galvassega
军民 jūnmín armija un tauta
军旗 jūnqí armijas karogs
军情 jūnqíng ❶armijas stāvoklis; ❷stāvoklis frontē
军区 jūnqū kara apgabals
军权 jūnquán militārā vara
军人 jūnrén militāra persona; karavīrs
军容 jūnróng militāra stāja
军士 jūnshì seržants
军事 jūnshì militārie jautājumi; militāras aktivitātes; militāra *(apmācība; administrācija; pārvadājumi u.c.)*; kara *(bāze; skola; akadēmija u.c.)*; militārs *(reglaments u.c.)*
军事化 jūnshìhuà militarizācija
军事家 jūnshìjiā militārs darbonis
军事学 jūnshìxué militārās zinātnes
军师 jūn·shi militārais padomnieks
军属 jūnshǔ militāro personu ģimenes locekļi
军团 jūntuán *milit.* korpuss
军委 jūnwěi Kara padome; *(ĶKP CK)* Militārā padome
军务 jūnwù militārie jautājumi, uzdevumi u.c.
军衔 jūnxián dienesta pakāpe
军饷 jūnxiǎng karaspēka naudas apgāde
军械 jūnxiè ieroči; apbruņojums
军械库 jūnxièkù arsenāls; ieroču noliktava
军心 jūnxīn karaspēka kaujas gars; armijas gars
军需 jūnxū ❶militārā apgāde; intendantūra; ❷*saīsin.* intendants
军需处 jūnxūchù intendantūras pārvalde
军需官 jūnxūguān intendants
军需品 jūnxūpǐn militārais aprīkojums *(armijas īpašums)*
军宣队 jūnxuānduì armijas aģitbrigāde
军训 jūnxùn ❶armijas apmācības; ❷militārā mācība
军医 jūnyī ❶militārais ārsts; kara ārsts; ❷kara medicīna
军役 jūnyì kara dienests
军营 jūnyíng ❶kazarma; ❷armijas nometne
军用 jūnyòng ❶militārām vajadzībām izmantojams; militārs; ❷militārā *(karte)*; militārais *(ešelons)*
军邮 jūnyóu armijas pasts
军乐 jūnyuè militārā mūzika
军乐队 jūnyuèduì militārais orķestris
军长 jūnzhǎng korpusa komandieris
军政 jūnzhèng militāri politiska *(iestāde; apmācība)*
军种 jūnzhǒng karaspēka šķira; karaspēka veids
军装 jūnzhuāng militārais mundieris; militārā forma

均 jūn **īp.** ❶vienāds; vienlīdzīgs; vienmērīgs; **apst.** ❶līdzīgi; līdzīgās daļās; līdzīgā mērā; ❷viss; visi; visi bez izņēmuma; **darb.** ❶pielīdzināt; ❷līdzsvarot; ❸skaņot, uzskaņot *(muzikālu instrumentu)*
均等 jūnděng vienāds; līdzīgi
均分 jūnfēn sadalīt līdzīgās daļās; sadalīt vienlīdzīgi
均衡 jūnhéng ❶līdzsvars; sabalansēts; ❷vienlīdzība; vienlīdzīgs; izostatisks; ❸līdzsvarot; nivelēt
均衡论 jūnhénglùn *filoz.* līdzsvara teorija
均衡器 jūnhéngqì *tehn.* balansieris
均势 jūnshì *(spēku)* līdzsvars; līdzsvara stāvoklis
均摊 jūntān ❶sadalīt līdzīgās pajās; uz pajām; ❷iemaksāt līdzīgās daļās
均匀 jūnyún ❶vienāds; vielīdzīgs; vienādi; līdzīgi; ❷vienmērīgi *(nokrišņi)*; līdzens *(pulss)*; ❸viendabīgs; homogēns

君 jūn **lietv.** ❶monarhs; valdnieks; *vēst.* sizerēns; vadītājs; ❷tēvs; vīrs; kungs; ❸māte; matrona; kundze; ❹*(cieņas pilna uzruna)* Augsti godātais kungs! Cienītais kungs! **darb.** būt par valdnieku; valdīt; vadīt; **īpašv.** Dzjuņ *uzv.*
君迁子 jūnqiānzǐ *bot.* parastā hurma; Kaukāza hurma *(Diospyros lotus)*
君权 jūnquán monarha vara
君主 jūnzhǔ ❶monarhs; valdnieks; karalis; ❷monarha audžumeita; princese
君主国 jūnzhǔguó monarhija; monarhistiska valsts
君子 jūnzǐ ❶*konf.* cildenu morālu īpašību cilvēks; ❷džentlmenis; ❸*(sievas uzrunā)* vīrs

龟(龜) jūn/guī **darb.** saplaisāt; pārklāties plaisām
龟裂 jūnliè ❶plaisas uz bruņurupuča bruņas; ❷saplaisāt; pārklāties ar plaisām

钧(鈞) jūn **vietn.** *(vēršoties pie augstāka priekšnieka)* Jūsu *(viedoklis)*; Jūsu *(skatījums)*; **skait.** *vēst.* *(svara mērvienība)* dzjuņs *(30 dziņi)*; **lietv.** ❶podnieka ripa; ❷*mūz.* tonis; melodija; **īp.** vienāds; līdzīgs; **apst.** vienādi; līdzīgi; **īpašv.** Dzjuņ *uzv.*

皲(皸) jūn **darb.** saplaisāt no sala *(par roku un kāju ādu)*
皲裂 jūnliè ❶*rakst.* saplaisāt no sala *(par roku un

kāju ādu); ❷ *(no sala)* sasprēgājusi *(āda)*

菌 jūn/jùn **lietv.** ❶ sēnīte; pelējums; *lauks. (labības)* rūsa; miltrasa; ❷ mikrobs; baktērija; bacilis; ❸ *(ēdamās)* sēnes

菌肥 jūnféi bakteriālais mēslojums

菌痢 jūnlì *med.* baciļu dizentērija

郡 jùn **lietv.** apgabals; apriņķis; prefektūra; **īpašv.** Dzjuņ *uzv.*

郡县制 jùnxiànzhì *vēst.* impērijas administratīvā iedalījuma sistēma apriņķos un apgabalos

俊(隽、儁) jùn **īp.** ❶ labākais; izcils; spīdošs; ❷ talantīgs; apdāvināts; unikāls; ❸ skaists; daiļš; elegants; ❹ liels; varens; **darb.** uzlabot; pilnveidot; **īpašv.** Dzjuņ *uzv.*

俊杰 jùnjié izcila apdāvināta personība; izcilu spēju cilvēks

俊秀 jùnxiù ❶ apdāvināts; talantīgs; ❷ daiļš; brīnumjauks; ❸ *vēst.* valsts dienestā izvirzījies ierēdnis, kuram nav zinātniskā grāda *(Mīn un Cjin dinastiju laikā)*

浚(濬) jùn **darb.** ❶ dot ceļu ūdenim; ❷ tīrīt *(kuģu ceļu)*; ❸ padziļināt *(upes gultni)*; ❹ drenēt; ❺ izspiest; apzagt; aptīrīt; **īp.** dziļš; **apst.** dziļi

浚泥船 jùnníchuán *tehn.* zemessmēlējs

骏(駿) jùn **lietv.** ❶ žigls zirgs; labs auļotājs; lielisks rikšotājs; **īp.** ❷ ātrs; žigls; straujš; spējš; ❸ stingrs; bargs; ❹ spēcīgs; ❺ augsts; ❻ cēls; slavens; ❼ garš; ilgs

骏马 jùnmǎ lielisks rikšotājs; labs auļotājs

峻 jùn **īp.** ❶ augsts; stāvs; kraujš; ❷ stingrs; nežēlīgs; bargs; ❸ cēls *(cilvēks)*; dižens *(nams)*; ❹ garš; plats

峻急 jùnjí ❶ iecirtīgs; stūrgalvīgs; ❷ strauja, ātra *(ūdens straume)*

峻峭 jùnqiào ❶ augsts un stāvs *(kalns)*; ❷ stingrs; bargs; cietsirdīgs

菌 jùn/jūn **lietv.** *bot. (ēdamā)* sēne; **īpašv.** Dzjuņ *uzv.*

菌柄 jùnbǐng *bot.* sēnes kātiņš

菌根 jùngēn *bot.* sēnes sakne; mikoriza

菌伞 jùnsǎn *bot.* sēnes cepurīte

菌丝 jùnsī *bot.* hifa; sēnes audi

菌丝体 jùnsītǐ *bot.* micēlijs

竣 jùn **darb.** ❶ pabeigt; pilnībā pabeigt; izpildīt; ❷ atkāpties; aiziet projām; attālināties

竣工 jùngōng pabeigt *(darbu)*; pabeigt *(celtniecību u.c.)*; darba beigas

J

K

ka

咖 kā/gā **sast.**
咖啡 kāfēi *bot.* kafijas koks *(Coffea arabica)*; ❷maltā kafija; ❸kafija *(dzēriens)*
咖啡豆 kāfēidòu kafijas pupiņas
咖啡馆 kāfēiguǎn kafejnīca
咖啡壶 kāfēihú kafijas kanna *(kafijas vārāmais automāts)*
咖啡碱 kāfēijiǎn *ķīm.* kofeīns
咖啡色 kāfēisè kafijas krāsa
咖啡因 kāfēiyīn *ķīm.* kofeīns

喀 kā **onom.**
喀吧 kābā brīkšķis; brakšķis; brikšķēšanas skaņa
喀嚓 kāchā brakšķis
喀秋莎 Kāqiūshā *milit. (Π Pasaules kara reaktīvais mīnmetējs)* katjuša
喀斯特 kāsītè *ģeol.* karsts

卡 kǎ/qiǎ **lietv.** ❶smagais automobīlis; ❷kredītkarte; kartiņa; izziņas kartiņa; ❸*fiz.* kalorija; **darb.** ❶apstādināt; bloķēt; kontrolēt; ❷*dial.* paslīdēt
卡巴肼 kǎbāshèn *farm.* karbarzons
卡宾枪 kǎbīnqiāng *milit.* karabīne
卡车 kǎchē smagais auto*(kravas auto)*
卡尺 kǎchǐ *tehn.* bīdmērs
卡介苗 kǎjièmiáo *med.* BCG vakcīna *(Bacille Calmette Guerin)*
卡路里 kǎlùlǐ *fiz.* kalorija
卡农 kǎnóng *mūz.* kanons
卡片 kǎpiàn kartiņa; *(kataloga)* kartiņa
卡普隆 kǎpǔlóng *ķīm.* kaprons
卡其 kǎqí *tekstil.* haki audums
卡钳 kǎqián *tehn.* ārtausts
卡他 kǎtā *med.* katars
卡特尔 Kǎtè'ěr *ekon.* kartelis
卡通 kǎtōng ❶*kinem.*multiplikācijas filma; ❷*(politiska)* karikatūra

佧 kǎ **sast.**
佧佤族 kǎwǎzú ❶kava *(va minoritātes agrākais nosaukums)*; ❷va*(viena no ĶTR minoritātēm)*

咔 kǎ **sast.**
咔叽 kǎjī *tekstil.* haki audums
咔唑 kǎzuò *ķīm.* karbazols

咯 kǎ/gē **darb.** klepot; kraukāt
咯血 kǎxiě *med.* spļaut asinis

胩 kǎ **lietv.** *ķīm.* karbilamīns

kai

开(開) kāi **darb.** ❶atvērt; attaisīt *(vārtus; durvis; pudeli)*; ❷izsist *(caurumu)*; ❸izrakt *(kanālu, grāvi)*; ❹izcirst *(stigu)*; ❺uzziedēt*(par puķi)*; atvērties*(par pumpuru)*; ❻atbrīvoties *(no ledus)*; ❼nodibināt; uzsākt; vadīt; ❽apgūt; izstrādāt; ekspluatēt; ❾iedarbināt *(motoru)*; ❿atiet *(par vilcienu; kuģi)* ; ⓫doties ceļā *(par karaspēka vienību)*; ⓬atvērt *(veikalu)*; ⓭sākt *(darbu)*; ⓮sarīkot *(mītiņu)*; ⓯izrakstīt *(rēķinu; zāles)*; ⓰izmaksāt *(algu)*; asignēt *(līdzekļus)*; ⓱uzvārīt *(ūdeni)*; ⓲uzklāt*(galdu)*;⓳sadalīt; izplatīties; ⓴kļūt *(auksti; karsti)*; ㉑aizbraukt; aiziet; paiet nost; atbīdīt; ㉒ievietoties; savietoties; ㉓būt atklātam; atvērties; ㉔vārīties; uzvārīties; **lietv.** ❶*(papīra)* formāts; ❷procentuālā attiecība; procentu likme; ❸karāts; zelta raudze; prove; ❹*fiz.*kelvins; **īp.** atvērts; atklāts; **īpašv.** Kai *uzv.*
开拔 kāibá doties ceļā
开办 kāibàn atvērt *(veikalu; salonu)*; nodibināt
开本 kāiběn *(grāmatas)* formāts
开笔 kāibǐ ❶iemēģināt spalvu; sākt rakstīt un dzejot; ❷pirmie spalvas mēģinājumi
开标 kāibiāo *tirdzn.* paziņot izsoles rezultātus
开步走 kāibùzǒu *milit.* soļos marš!
开采 kāicǎi ❶*(naftas; ogļu u.c.)* ieguve; ❷*(zemes dzīļu)* izstrāde
开场 kāichǎng ❶sākt *(uzvedumu; izrādi)*; atklāt *(balli)*; ❷atklāšana; sākums; pirmais solis
开场白 kāichǎngbái ❶*teātr.*ievadvārdi; prologs; ❷*lit.(romāna)* ievads; ievadvārdi; prologs
开诚布公 kāichéng-bùgōng pilnīgi atklāti; pilnīgi patiesi; atklāti un godīgi
开秤 kāichèng *tirdzn.* sākt iepirkšanu; sākt *(sezonas)* iepirkšanu
开除 kāichú izslēgt no *(skolas; partijas u.c.)*
开锄 kāichú uzsākt ravēšanu; uzsākt kaplēšanu
开创 kāichuàng atklāt *(jaunu zinātnes virzienu; jaunu ceļu)*
开春 kāichūn pavasara iestāšanās*(agrs pavasaris)*
开打 kāidǎ *teātr.* cīņas ainas *(Beidzjinas operā)*
开裆裤 kāidāngkù bērnu biksītes *(ar šķēlumu pār dibenu)*

K

开刀 kāidāo ❶ sodīt nocērtot *(galvu)*; ❷ laist darbā nazi; ❸ *sar.* operēt; veikt ķirurģisku operāciju
开导 kāidǎo vest pie prāta; izskaidrot; izskaidrošana
开倒车 kāi dàochē ❶ *(auto)*atpakaļgaita; ❷ *pārn.* kāpties atpakaļ; regresēt; velties atpakaļ; regress
开吊 kāidiào ❶ uzsākt atvadīšanās rituālu *(pirms bērēm)* ; ❷ tuvinieku uzņemšana*(pirms bērēm)*
开动 kāidòng ❶ iedarbināt *(mehanismu; motoru)*; ❷ iekustināt; doties ceļā
开动机器 kāidòngjīqì ❶ iedarbināt mašīnu; ❷ sākt braukt
开动脑筋 kāidòngnǎojīn pakustināt smadzenes; palauzīt galvu; kārtīgi padomāt
开冻 kāidòng atkusnis
开度 kāidù ❶ *opt.* apertūra; ❷ *fot.* objektīva diafragmas atvērums
开端 kāiduān ❶ sākums; ❷ ierosme; iniciatīva
开恩 kāi'ēn apžēloties; izrādīt žēlsirdību
开发 kāifā ❶ apgūt; attīstīt; ekspluatēt*(resursus)*; ❷ apmācīt; ❸ atklāt *(dzīļu noslēpumus)*
开发 kāi·fa maksāt; nomaksāt
开饭 kāifàn uzklāt galdu; pasniegt brokastis vai pusdienas
开方 kāifāng *mat.* izvilkt sakni
开放 kāifàng ❶ uzplaukt *(par puķēm)*; ❷ atvērt; atvēršanās; ❸ atvērt *(lidostu)*; ❹ atklāt *(ekspozīciju vispārējai apskatei)*
开赴 kāifù *rakst.*doties uz *(par vilcienu; karaspēka daļu)*
开革 kāigé atlaist, padzīt *(no darba)*
开工 kāigōng ❶ uzsākt strādāt; ❷ nodod ekspluatācijā; ❸ uzsākt celtniecību
开关 kāiguān ❶ *el.* slēdzis; reversa slēdzis u.c.; ❷ *tehn.* ventilis; ❸ krāns
开锅 kāiguō *sar.* uzvārīties; uzvārīt *(ūdeni kastrolī)*
开国 kāiguó nodibināt valsti
开航 kāiháng ❶ atklāt navigāciju; ❷ atiet *(par kuģi)*
开河 kāihé ❶ izrakt kanālu; ❷ *(upes)* atbrīvošanās *(no ledus)*
开后门 kāi hòumén atvērt pakaļējās durvis*(pa sētas durvīm tikt pie deficītas preces; izmantot sētas durvis)*
开户 kāihù ❶ *vēst.*atbrīvoties no verdzības; kļūt par brīviem cilvēkiem *(Cjin dinast.)*; ❷ *fin.* atklāt rēķinu*(bankā)*
开花 kāihuā ❶ ziedēt; uzziedēt; ❷ izplatīties; ❸ *milit.* sasprāgt gabalos *(par sprāgstošajiem lādiņiem)*
开花结果 kāihuā-jiēguǒ uzziedēt un nest augļus *(nest pozitīvus rezultātus; nest labumu)*
开化 kāihuà ❶ attīstīt civilizāciju*(kultūru)*; apgaismot; apgaismots; ❷ atkust*(par zemi)*; ❸ sākties*(par ledus iešanu)*
开怀 kāihuái atmest rūpes; justies viegli; būt bezrūpīgam
开怀儿 kāihuáir pirmo reizi dzemdēt; pirmās dzemdības
开会 kāihuì ❶ rīkot sapulci *(sēdi)*; ❷ piedalīties sapulcē *(sēdē)*; ❸ sapulce; sēde
开会迷 kāihuìmí sapulču mānija *(pārliecīgi aizrauties ar sapulcēm)*
开荤 kāihūn pārtraukt gavēni; apgrēkoties gavēšanā *(ieēst neatļautu ēdienu)*
开火 kāihuǒ *milit.* atklāt uguni
开豁 kāihuò ❶ just sevi brīvu *(justies kā brīvam cilvēkam)*; ❷ reabilitēt; attaisnot; noņemt sodu; ❸ skaidrs; tīrs; ❹ plašs; plaša *(telpa)*; plašs *(raksturs)*
开价 kāijià noteikt cenu; kotēt; kotēšana
开讲 kāijiǎng ❶ sākt lekciju *(stāstījumu)*; ❷ izskaidrot *(klasiķu sacerējumus)*
开奖 kāijiǎng ❶ atbalstīt; veicināt; mudināt; ❷ izloze *(loterijā)*
开交 kāijiāo ❶ atrisināt *(konfliktu)*; ❷ izbeigt *(nebeidzamos strīdus)*
开解 kāijiě mierināt; nomierināt; pierunāt
开戒 kāijiè *rel.* atteikties no svēta solījuma; pārtraukt gavēni
开禁 kāijìn noņemt aizliegumus; nomainīt ierobežojumus
开卷有益 kāijuàn-yǒuyì lasīt ieteicams vienmēr
开课 kāikè ❶ nodarbību sākums *(universitātē)*; ❷ lasīt lekcijas
开垦 kāikěn uzart plēsumu; uzsākt kultivēt neskartās zemes
开口 kāikǒu ❶ runāt; sākt runāt; ierunāties; ❷ *(pirmo reizi)*uzasināt *(nazi; cirvi)*; ❸ *med.*apertura
开口子 kāi kǒu·zi dambja pārrāvums
开快车 kāi kuàichē ❶ paātrināt brauciena ātrumu *(spiest uz gāzes pedāļa)*; ❷ strādāt ātrāk *(veiklāk)*
开矿 kāikuàng derīgo izrakteņu iegūšana; zemes dzīļu ekspluatācija
开阔 kāikuò ❶ plašs *(raksturs; līdzenums)*; plaša vēriena cilvēks; plaša *(teritorija)*; ❷ skaidras, tīras *(domas; jūtas)*; ❸ paplašināt *(apvārsni)*; paplašināšana
开阔地 kāikuòdì *topogr.,milit.* atklāta apkārtne
开朗 kāilǎng ❶ skaidrs, gaišs, spilgts*(prāts; intelekts)*; ❷ atklāts *(raksturs)*; ❸ plašas *(telpas)*; plašs *(skats)*; ❹ jautrs; optimistisks; ❺ *(sejā)*atmirdzēja *(smaids)*
开犁 kāilí *lauks.* uzsākt aršanu; izdzīt pirmo vagu
开例 kāilì ❶ rādīt piemēru; atkārtot *(kāda noieto)* ceļu; ❷ pielaist izņēmumu; pieļaut precedentu
开镰 kāilián *lauks.* uzsākt pļauju
开列 kāiliè ❶ uzskaitīt*(rakstiski)*; sastādīt *(rēķinu; sarakstu)*; sastādīt *(darbinieku sarakstu)*; ❷ secīgi izklāstīt
开耧 kāilóu *lauks.* uzsākt sēju
开路 kāilù ❶ izbūvēt ceļu; ❷ atbrīvot *(attīrīt)* ceļu; ❸ *dial.* doties ceļā; ❹ *el.*nenoslēgtā ķēde

开绿灯 kāi lǜdēng ❶ ieslēgt zaļo gaismu *(ieslēgt zaļo signālu)*; ❷ *pārn.* atļaut kaut ko darīt

开锣 kāiluó *teātr.* sākt uzvedumu; uzveduma sākums

开门 kāimén ❶ atvērt durvis *(vārtus)*; ielaist telpās; ❷ atvērt *(veikalu)*; *(veikals)* uzsāk *(darbu)*; ❸ darboties *(publiski; atklāti)*; ❹ dot iespēju *(sagādāt izdevību)*

开门红 kāiménhóng sekmīgi uzsākt *(pārliecināts sākums; drošs starts)*

开门见山 kāimén-jiànshān atvērt durvis un ieraudzīt kalnu *(runāt tieši, atklāti, bez aplinkiem)*

开门七件事 kāimén qījiànshì septiņas dzīvē visnepieciešamākās lietas *(malka; rīsi; augu eļļa; sāls; soja; etiķis; tēja)*

开门揖盗 kāimén-yīdào atvērt vārtus un paklanoties ielaist laupītājus *(pašam piesaukt nelaimi)*

开蒙 kāiméng ❶ uzsākt skolas gaitas; ❷ apmācīt sākumskolniekus *(lasīšanas un rakstīšanas apgūšana)*

开明 kāimíng ❶ skaidri izklāstīt; ❷ izglītots; progresīvi noskaņots

开幕 kāimù ❶ pacelt aizkaru; sākt izrādi; ❷ *(sapulces, izstādes u.c.)* atklāšana

开幕词 kāimùcí ievadvārdi; ievadruna

开幕式 kāimùshì atklāšanas ceremonija

开盘 kāipán *fin.* *(pirmā)* kotēšana; biržas operāciju sākums

开炮 kāipào ❶ *milit.* atklāt artilērijas uguni; ❷ asa kritika; vērsties ar asu kritiku

开辟 kāipì ❶ atklāt; atklāšana; ❷ uzbūvēt *(jaunu ceļu)*; ❸ izveidot *(jaunu ostu)*; ❹ apgūt *(valsts nomales)*

开票 kāipiào ❶ saskaitīt vēlēšanu biļetenus *(balsis)*; ❷ izrakstīt čeku

开启 kāiqǐ ❶ atvērt; ❷ mācīt; pamācīt

开枪 kāiqiāng sākt šaut; atklāt uguni

开腔 kāiqiāng runāt; sākt runāt

开窍 kāiqiào ❶ noskaidrot; tikt skaidrībā; ❷ iedziļināties; ❸ sākt saprast

开缺 kāiquē ❶ atbrīvot ieņemamo amatu; ❷ vakance; vakanta vieta; atbrīvojusies vakance

开山 kāishān ❶ *kalnrūpn.* izstrādāt zemes dzīles; uzsākt zemes dzīļu izstrādi; iecirsties kalnā *(ar spridzināšanas un kalnrūpniecības tehnikas palīdzību)*; ❷ atklāt *(kaut ko jaunu)*; būt pirmatklājējam *(kādā jomā)*; ❸ *bud.* *(klostera)* dibinātājs

开墒 kāishāng ❶ *lauks.* uzsākt zemes aparšanu; ❷ izdzīt pirmo vagu

开设 kāishè ❶ nodibināt *(fabriku)* ; atklāt, atvērt *(veikalu; ēdnīcu u.c.)*; ❷ ieviest *(mācību kursu; mācību priekšmetu)*

开审 kāishěn *jur.* atklāt tiesas sēdi; uzsākt lietas izskatīšanu

开始 kāishǐ ❶ sākt; uzsākt; iesākt; sākties; ❷ *(jauna mācību gada)* sākums; ❸ sākt *(apspriešanu)*; ❹ sākumā; no sākuma

开市 kāishì ❶ uzsākt tirdzniecību; atvērt *(veikalu)*; ❷ pirmais tirdzniecības darījums

开释 kāishì *jur.* atbrīvot no ieslodzījuma; izlaist brīvībā *(notiesāto)*

开水 kāishuǐ ❶ vārīt ūdeni; ❷ vārīts ūdens

开司米 kāisīmǐ *tekstil.* kašmirs *(smalks vilnas audums)*

开台 kāitái *teātr.* sākt uzvedumu; uzveduma sākums

开膛 kāitáng ❶ uzšķērst *(vēderu)*; ❷ *med.* atvērt vēdera dobumu *(veikt operāciju)*

开天窗 kāi tiānchuāng logs uz debesīm *(ironiski: kā cenzūras iejaukšanās apliecinājumu)* atstāt laikrakstā baltu sleju

开天辟地 kāitiān-pìdì ❶ *mit.* pasaules radīšana; no seniem laikiem; ❷ paveikt kaut ko nebijušu; nebijis notikums

开庭 kāitíng *jur.* uzsākt tiesas sēdi; uzsākt lietas uzklausīšanu

开通 kāitōng ❶ novākt šķēršļus; ❷ atklāt *(jaunu ceļu; tuneli)*; ❸ izglītot, apgaismot *(prātus)*; paplašināt *(apvārsni)*

开通 kāi·tong progresīvs, izglītots, gaišs *(cilvēks)*

开头 kāitóu ❶ sākums; sākuma *(izejas)* posms; ievads; *(raksta)* ievads; ❷ sākt *(pārrunas; mācības)*; uzsākt darbību ; ❸ sākties; atvērties

开脱 kāituō *jur.* attaisnot tiesā; reabilitēt; noņemt vainu

开拓 kāituò ❶ paplašināt; attīstīt; ❷ apgūt *(plēsumu; atmatas; valsts nomales)*

开外 kāiwài ❶ virs; vairāk par; lielāks nekā; ❷ *(attālums)* lielāks nekā *(60 km)*; ❸ *(cilvēkam)* vairāk par *(45 gadiem u.c.)*

开玩笑 kāi wánxiào ❶ jokoties; dzīt jokus; izjokot; ❷ nenopietna attieksme

开往 kāiwǎng ❶ doties; virzīties; izbraukt uz; ❷ *(vilciens)* dodas līdz

开胃 kāiwèi ❶ rosināt, izraisīt apetīti *(ar zāļu, vai garšvielu palīdzību)*; ❷ *dial.* izjokot; izsmiet

开销 kāi·xiao ❶ tērēt; tēriņš; ❷ maksāt; nomaksāt rēķinu; ❸ sastādīt tēriņu rēķinu

开小差 kāixiǎochāi ❶ atteikties, atkāpties *(no mācības)*; būt renegātam; būt nepastāvīgam savos uzskatos; ❷ dezertēt *(no armijas)*; ❸ abstrahēties; novirzīties *(no tēmas)*

开心 kāixīn ❶ uzjautrināties; būt labā garstāvoklī; jautrs; dzīvespriecīgs; ❷ būt atklātam; apliecināt atklātību; ❸ attīstīt attapību; ❹ *dial.* zoboties; izsmiet

开行 kāixíng doties; uzsākt kustību *(par vilcienu; kuģi)*

开学 kāixué mācību sākums *(skolā)*; uzsākt mācības

开言 kāiyán uzstāties ar runu; ņemt vārdu; sākt runāt

开颜 kāiyán *rakst.* ar priecīgu sejas izteiksmi; ar plašu smaidu sejā; priecīgs izskats
开眼 kāiyǎn paplašināt redzes loku *(apvārsni)*
开演 kāiyǎn uzsākt*(filmas rādīšanu)*; uzveduma sākums
开洋 kāiyáng ❶ iziet jūrā; doties jūrā; ❷ *dial.* lobīti, kaltēti vēzīši vai krevetes
开业 kāiyè ❶ atklāt *(uzņēmumu)*; ❷ uzsākt *(tirdzniecību; ražošanu; ārsta praksi u.c.)*
开夜车 kāi yèchē strādāt līdz vēlai naktij *(strādāt cauru nakti)*
开音节 kāiyīnjié *lingv.* atklātā zilbe
开映 kāiyìng seansa sākums *(filmas demonstrēšana)*
开源节流 kāiyuán-jiéliú censties rast iespēju kā palielināt ienākumus un kā samazināt izdevumus
开凿 kāizáo rakt *(kanālu; tuneli)*; būvēt *(ceļu)*
开斋 kāizhāi ❶ pārtraukt gavēni; pārtraukt gavēšanu; ❷ ramadāna beigas
开展 kāizhǎn ❶ izvērst *(pretepidēmijas pasākumus; aģitācijas darbu; sociālistisko sacensību u.c.)*; ❷ attīstīties; progresēt; ❸ attīstība; progress; ❹ atklāt izstādi
开战 kāizhàn ❶ *milit.* sākt karu; uzsākt militāras aktivitātes; ❷ cīnīties *(par domām; jūtām)*
开绽 kāizhàn ❶ izārdīties, atārdīties *(par šuvi)*; ❷ izjukt *(par kurpēm)*
开张 kāizhāng ❶ atvērt *(uzņēmumu; veikalu)*; ❷ uzsākt tirdzniecību; ❸ attīstīt tirdzniecību
开仗 kāizhàng *milit.* sākt karu; uzsākt militāras aktivitātes
开账 kāizhàng ❶ izrakstīt rēķinu; ❷ nomaksāt rēķinu
开诊 kāizhěn *med.* pacientu pieņemšana; pieņemšanas laiks
开征 kāizhēng uzsākt nodokļu iekasēšanu
开支 kāizhī ❶ tērēt; iztērēt; asignēt; ❷ izmaksa; tēriņš; rēķins; līdzekļu izlietojums; ❸ *dial.* izmaksāt algu
开宗明义 kāizōng-míngyì ❶ atklāt pašu galveno *(būtību)*; ❷ izcelt pašu būtiskāko; ❸ atklāti; skaidri; melns un balta
开罪 kāizuì *rakst.* ❶ pielaist likuma pārkāpumu; pārkāpt *(noteikumus)*; ❷ vainīgs! atvainojiet par manu nezināšanu! ❸ apvainot *(kādu)*

揩 kāi **darb.** ❶ noslaucīt *(galdu; sviedrus; asaras)*; ❷ ieberzt, ieziest*(muguru)*
揩掉 kāidiào notīrīt *(putekļus)*
揩干 kāigān noberzt sausu
揩油 kāiyóu *dial.* iedzīvoties uz citu rēķina*(nosmelt krējumu)*

锎(鐦) kāi **lietv.** *ķīm.* kalifornijs (Cf)

剀(剴) kǎi **darb.** ❶ izslaucīt; noberzt; nospodrināt; ❷ sarkastiski aizrādīt; ņemt uz grauda; pavilkt uz zoba; **lietv.** liels sirpis; **īpašv.** Kai *uzv.*
剀切 kǎiqiè ❶ *(tāds)*, kas atspoguļo lietas būtību; pārliecinošs; ❷ pārliecinoši; nopietni; pa īstam

凯(凱) kǎi **lietv.** uzvaras dziesma; triumfāla mūzika; **īp.** labs; labsirdīgs
凯歌 kǎigē ❶ uzvaras dziesma *(himna)*;❷ triumfāls maršs
凯旋 kǎixuán atgriezties ar uzvaru; triumfāla atgriešanās; triumfs
凯旋门 kǎixuánmén triumfa vārti *(arka)*

铠(鎧) kǎi **lietv.** ❶ *vēst.* bruņas; krūšu bruņas; *vēst.* bruņutērps *(bruņu krekls)*; ❷ *ķīm.* cēzijs (Cs)
铠甲 kǎijiǎ *vēst. (metāla)* bruņas; *vēst.* bruņutērps

慨(嘅) kǎi **darb.** ❶ nopūsties*(par kaut ko)*; ilgoties; skumt; ❷ sašust; dziļi sašust; būt dziļi sašutušam; **īp.** ❶ augstsirdīgs; cēlsirdīgs; ❷ iedvesmots
慨然 kǎirán ❶ ar iedvesmu; iedvesmoti; ❷ cēlsirdīgs; dāsns; ❸ skumt; bēdāties
慨叹 kǎitàn ar nožēlu nopūsties; nožēla
慨允 kǎiyǔn labprāt *(augstsirdīgi)* piekrist

蒈 kǎi **lietv.** *ķīm.* karāns *(bicikliskais terpens)*

楷 kǎi **lietv.** ❶ paraugs; modelis; trafarets;❷ *ķīn. kaligr.* kaligrāfijas stils kaišu; ❸ *bot.* Ķīnas pistācija *(Pistacia chinensis)*; **īpašv.** Kai *uzv.*
楷模 kǎimó ❶ paraugs; modelis; ❷ kaligrāfijas paraugs
楷书 kǎishū kaišu – kaligrāfijas stils
楷体 kǎitǐ ❶ *ķīn. kaligr.* kaligrāfijas stils – kaišu; ❷ normatīva *(hieroglifa)* rakstība; ❸ drukātie latīņu burti

kan

刊(栞) kān **lietv.** žurnāls; periodisks izdevums; **darb.** ❶ izgriezt *(klišeju)*; gravēt; ❷ izdot; publicēt; drukāt; nodrukāt; ❸ nokasīt *(uzrakstīto)*; ❹ tēst; notēst; ❺ skaldīt *(malku)*; ❻ nocirst; iznīcināt
刊布 kānbù nopublicēt; nodrukāt; ievietot laikrakstā *(žurnālā)*
刊登 kāndēng nopublicēt; nodrukāt; ievietot *(laikrakstā)*
刊谬 kānmiù izlabot *(drukas u.c.)*kļūdas
刊物 kānwù ❶ periodisks izdevums; ❷ prese; preses izdevums
刊误 kānwù izlabot *(drukas u.c.)*kļūdas
刊行 kānxíng izdot *(grāmatas; žurnālus; laikrakstus)*; izdošana

刊印 kānyìn drukāt; izdot

刊载 kānzǎi ①publicēt; ②drukāt

看 kān/kàn **darb.** ①skatīties; pieskatīt *(bērnus)*; ②sargāt; apsargāt *(augļu dārzu)*; ③turēt arestā*(apsardzībā)*

看财奴 kāncáinú skopulis; sīkstulis

看管 kānguǎn ①pieskatīt *(bērnus)*; ②turēt apsardzībā; apsargāt *(cietumu; noziedzniekus u.c.)*; ③vadīt ; atbildēt par; ④rūpēties par ; apkalpot

看护 kānhù ①sargāt; apsargāt; ②kopt *(slimniekus)*; ③*novec.*medmāsa; auklīte

看家 kānjiā ①pieskatīt *(sargāt)* māju; saimniekot; ②mājas *(recepte; izgatavošanas noslēpums)*; ③pēdējais trumpis *(pēdējais mēģinājums kaut ko paveikt; pēdējie graši)*

看家狗 kānjiāgǒu ①mājas sargsuns; ②*vulg.*ķēdes suns

看家戏 kānjiāxì kroņa numurs

看门 kānmén sargāt vārtus *(durvis; māju)*

看青 kānqīng apsargāt*(nenopļauto labības lauku)*

看守 kānshǒu ①sargāt; apsargāt; ②turēt apsardzē; ③apsargs

看守所 kānshǒusuǒ iepriekšējās aizturēšanas telpa *(kamera)*

看押 kānyā ①turēt apsardzē; apsargāt *(arestantus)* ; ②atrasties apsardzē

勘 kān **darb.** ①lasīt un rediģēt tekstu *(salīdzināt ar oriģinālu)*; ②izpētīt uz vietas; veikt apskati; ③mērīt; veikt vietas topogrāfisko uzņemšanu; ④pratināt

勘测 kāncè ①veikt izpēti; ②*(hidrotehniskā; ģeoloģiskā u.c.)* izpēte

勘查 kānchá ①veikt izpēti *(uz vietas)*; ②*(hidroģeoloģiskā u.c.)* izpēte

勘察 kānchá ①veikt *(zemes dzīļu)* izpēti; ②izpēte

勘察员 kāncháyuán pētnieciskās ekspedīcijas dalībnieks

勘界 kānjiè robežas demarkācija

勘探 kāntàn *ģeol. (derīgo izrakteņu, zemes dzīļu, magnētiskā, seismiskā u.c.)* izpēte

勘探队 kāntànduì pētnieciskā ekspedīcija

勘探网 kāntànwǎng pētnieciskais tīkls

勘误 kānwù labot *(drukas u.c.)* kļūdas

勘误表 kānwùbiǎo pamanīto kļūdu saraksts

勘正 kānzhèng salīdzināt un labot *(izdarīt labojumus)*

龛(龕) kān **lietv.** ①niša *(Budas statujai)*; ②kastīte ar divviru durtiņām *(Budas statuetei)*; ③svētbilžu skapītis*(templī)*; ④*bud.* stūpa*(pudeles formas piemineklis ar Budas pīšļu daļiņām, vai budistu mūka pīšļiem)* ;**darb.** ①uzvarēt; gūt uzvaru; ②apspiest; pakļaut sev

堪 kān **darb.** ①varēt; spēt; būt noderīgam; ②tikt galā *(ar kaut ko)*; spēt paciest *(izturēt)*; pārvarēt *(bēdas; raudas)*; ③piekrist; atzīt par pareizu; pieņemt; ④būt principiālam; **lietv.** ①pret debesīm uzslējusies zeme; kuprveida zemes gabals; ②debesis; debessjums; **īpašv.** Kaņ *uzv.*

堪布 kānbù *tibet.* kambu-klostera priekšnieks *(lamaistu garīgais amats)*

戡 kān **darb.** ①durt; caurdurt; ②nogalināt; likvidēt; ③uzvarēt; pieveikt; ņemt virsroku; ④nomierināt; apspiest sacelšanos

戡乱 kānluàn apspiest sacelšanos; savaldīt dumpi; likvidēt nekārtības

戡平 kānpíng bruņotā veidā apspiest sacelšanos; savaldīt dumpi

坎(埳) kǎn **lietv.** ①ieplaka; zemes iedobums; ②gramba; bedre; ③kaps; ④paugurs; izcilnis; slieksnis; ⑤neliels vīna trauks; **darb.** neieredzēt; **īpašv.** Kaņ *uzv.*

坎肩儿 kǎnjiānr bezrocis *(apģērbs)*

坎坷 kǎnkě ①bedrains *(ceļš)*; grambas; dangas; bedres; ②*rakst.* nesasniegt mērķi; ciest neveiksmi; neveiksminieks

坎壈 kǎnlǎn *rakst.* nesasniegt mērķi; ciest daudzas neveiksmes; nelaimīgais; neveiksminieks

坎儿井 kǎnrjǐng ar pazemes galeriju saistītas akas kalnu kūstošo ūdeņu savākšanai Sjindzjanā

坎土曼 kǎntǔmàn *uiguru val.* kaplis; ketmens

侃 kǎn **īp.** tiešs, stingrs *(raksturs)*; vienkāršs; **apst.** stingri; droši; brīvi

侃侃 kǎnkǎn ①stingri; droši; ②tiešs *(raksturs)* ; ③harmonisks; pretīmnākošs; iecietīgs

砍 kǎn **darb.** ①cirst; nocirst; sacirst; apcirst; ②saīsināt; ③durt *(ar nazi)*; mest *(ar akmeni sunim)*

砍掉 kǎndiào nocirst

砍断 kǎnduàn nocirst; pārcirst

砍伐 kǎnfá ①gāzt kokus; ②cirst mežu

砍光 kǎnguāng izcirst mežu; meža izciršana

莰 kǎn **lietv.** *ķīm.* kamfans *(sarežģītu ķīmisku terminu sastāvdaļa)*

看 kàn/kān **darb.** ①skatīties; skatīties *(lugu; filmu u.c.)*; skatīties uz; ②lūkoties *(ārā)*; ③izskatīt cauri; izlasīt*(pie sevis)*; ④vērot; novērot; ⑤apmeklēt *(kādu)*; ⑥uzskatīt *(par nepieciešamu)*; domāt; ⑦veltīt īpašu uzmanību; ⑧ārstēt; griezties *(pie ārsta)*; ⑨pieskatīt *(bērnus; slimniekus)*; ⑩orientēt; noteikt *(virzienu)*; ⑪pasniegt; atnest;

❶vadīt; pārvaldīt; ❷nogaidīt; ❸būt atkarīgam *(no kaut kā)*; ❹skatoties pēc; spriežot pēc; ❺vadīties*(pēc kaut kā)*; atbilst *(kaut kam)*; ❻minēt; atminēt; **īp.** demonstrēšanai domāts; neīsts; butaforisks

看病 kànbìng ❶*med.*ārstēt; ārstēšana; ❷doties uz apskati pie ārsta

看不过 kàn·buguò ❶nespēt mierīgi skatīties *(uz tādu attieksmi pret darbu u.c.)*; ❷nepanesams *(raksturs)*

看不起 kàn·buqǐ ❶necienīt; ❷nerēķināties *(ar kādu)*

看不上 kàn·bushàng ❶neatzīt par labu; ❷nepatikt

看出 kànchū saskatīt; saredzēt *(ir redzams; no tā var saprast)*

看穿 kànchuān ❶redzēt cauri*(pretējās puses plāniem)*; nolasīt *(cita domas)*; ❷atšifrēt *(pretinieka ieceres)*

看错 kàncuò pārskatīties; kļūdīties

看待 kàndài ❶rūpēties par *(kādu)*; apkalpot; ❷apieties *(kā ar tuvu cilvēku)*; ❸pielīdzināt*(kaut kam)*

看到 kàndào ❶pievērst uzmanību; ❷ieraudzīt; pamanīt *(savas kļūdas)*

看得起 kàn·deqǐ ❶*sar.* cienīt; ❷rēķināties*(ar kādu)*

看得上 kàn·deshàng patikt; iepatikties

看懂 kàndǒng saprast; izprast; tikt skaidrībā

看法 kàn·fa pieeja; uzskats; redzes punkts; priekšstats

看风使舵 kàn fēng-shǐduò turēt stūri pa vējam *(pielāgoties apstākļiem)*

看风头 kàn fēngtóu skatīties,- no kurienes vējš pūš*(ieņemt nogaidošu nostāju)*

看顾 kàngù rūpēties; pieskatīt *(bērnus)*; rūpēties *(par slimajiem)*

看惯 kànguàn iejusties; iedzīvoties; aprast

看见 kàn·jian redzēt; ievērot; ieraudzīt

看来 kàn·lai ❶paskatīties; uzmest aci; ❷spriežot *(pēc apstākļiem)*; acīm redzot; cik var saprast; šķiet, ka

看破 kànpò saskatīt; izprast; atminēt

看齐 kànqí *milit. (komanda)* līdzināties!

看起来 kàn·qi·lai ❶paskatīties; uz pirmo acu uzmetienu; ❷šķiet; liekas; acīmredzot

看清 kànqīng ❶skaidri saskatīt; saskatīt kā nākas; ❷skaidri stādīties priekšā

看热闹 kàn rè·nao vērot cilvēku burzmu *(blenzt; dīki blenzt)*

看上 kàn·shang ❶virzīt skatu *(uz kaut ko)*; ieurbties ar acīm; ❷vērtēt; atzīt par labu

看上去 kàn·shang·qu ❶pēc ārējā izskata; uzmetot skatu liekas, ka *(viņš nav slikts cilvēks)*; ❷acīm redzot; šķiet, ka

看台 kàntái skatītāju tribīne

看透 kàntòu ❶saskatīt; redzēt cauri; ❷tikt skaidrībā *(par kaut ko)*

看望 kàn·wang ❶apciemot *(radinieku; draugu u.c.)*; ierasties vizītē;❷pieskatīt *(kaut ko)*; sekot *(kaut kam)*

看相 kànxiàng zīlēt pēc cilvēka sejas; fiziognomika

看眼色 kàn yǎnsè skatīties tieši acīs

看厌 kànyàn apnikt*(uz kaut ko)* skatīties; apnikt redzēt *(kaut ko)*

看样子 kàn yàng·zi ❶paraugs; makets; ❷pēc skata; pēc ārējā skata; ❸spriežot pēc visa; šķiet, ka

看中 kànzhòng ❶patikt; iepatikties; ❷būt apmierinātam ar; ❸dot priekšroku

看重 kànzhòng ❶cienīt; vērtēt; ❷rēķināties *(ar)*

看做 kànzuò uzskatīt kā *(savu draugu)*; cienīt par*(kaut ko)*

kang

康 kāng **lietv.** ❶miers; uzplaukums; labklājība; ❷bezrūpība; prieks; ❸četru graudu kultūru neraža; ❹plats braucamais ceļš; piecu ceļu krustceles; **īp.** mierīgs; bezrūpīgs; priecīgs; laimīgs; ziedošs; ❷tukšs; vienkāršs;**darb.** ❶pacelt; ❷slavināt; daudzināt; ❸nest mieru un laimi; padarīt laimīgu; ❹justies laimīgi; būt apmierinātam; nomierināties; **īpašv.** Kan *uzv.*

康拜因 kāngbàiyīn *lauks.* kombains

康拜因手 kāngbàiyīnshǒu kombainieris

康采恩 kāngcǎi'ēn *ekon.* koncerns

康复 kāngfù atveseļoties; uzlabot veselību

康健 kāngjiàn stiprs; vesels; veselība

康乐 kānglè ❶ziedošs; labklājīgs; dzīvespriecīgs; ❷baudīt dzīvi; ❸labklājība

康乐球 kānglèqiú biljards

康宁 kāngníng ❶*rakst.* veselība; bezrūpība; ❷uzplaukums

康铜 kāngtóng *metal.* konstantāns

康庄大道 kāngzhuāng-dàdào ❶galvenais ceļš; plašs, taisns ceļš; pareizs ceļš; ❷*pārn.* spoža nākotne

慷(忼) kāng **sast.**

慷慨 kāngkǎi ❶iedvesmots; uzbudināts; straujš; dedzīgs; ❷dāsns; devīgs

慷慨激昂 kāngkǎi-jī'áng ❶iedvesmots;dedzīgs; ❷cēls; cēlu jūtu mudināts

糠(穅) kāng **lietv.** klijas; atsijas; **īp.** ❶savītis; ❷porains; sūkļveidīgs

糠秕 kāngbǐ ❶klijas; atsijas; ❷krāmi; atkritumi

糠菜半年粮 kāngcài bànnián liáng pusgadu iztikt no klijām un savvaļas zaļumiem *(dzīvot pusbadā; dzīvot nabaga dzīvi)*

糠醛 kāngquán *ķīm.* furfurols

糠油 kāngyóu eļļa no rīsa klijām *(❶tiek izmantota ziepju ražošanā; ❷attīrītā veidā lieto pārtikā)*

扛 kāng/gāng **darb.** ❶nest; pārnest *(uz pleciem, vai uz muguras)*; ❷darīt; veikt *(darbu)*; ❸turēt savās rokās; ❹nest *(slogu)* ; uzņemties*(atbildību)*; būt atbildīgam par; ❺runāt pretī; tiepties

扛长工 káng chánggōng pelnīt iztikai; strādāt par kalpu; būt par laukstrādnieku

扛活 kánghuó sk. 扛长工

亢 kàng **īp.** ❶augsts; augstu uzslējies; uzrauts; ❷augstprātīgs; lepns; iedomīgs; uzpūtīgs; plātīgs; ❸spēcīgs; varens; **apst.** ļoti; pārāk; īpaši; **darb.** ❶celt augšā; uzvilkt augšā; ❷pretoties; izrādīt pretestību; ❸aizstāvēt; sargāt; **lietv.** ❶kakls; rīkle; ❷*ķīn. med.*rīkles artērija; ❸lepnums; augstprātība; ❹sausums; **īpašv.** Kan *uzv.*

亢旱 kànghàn ❶ilgstošs sausums*(stihiska nelaime)*; ❷sauss*(klimats)*

亢进 kàngjìn ❶uzbudinājums; paaugstināta intensitāte; ❷*fiziol.* hiperfunkcija; hipertireoze

伉 kàng **īp.** ❶spēcīgs; stiprs; vesels; ❷tiešs; ❸lepns; **apst.** tieši; bez aplinkiem; **lietv.** precēts pāris; **īpašv.** Kan *uzv.*

伉俪 kànglì *rakst.* precēts pāris; vīrs un sieva; līgavainis un līgava; laimīga laulība

抗 kàng **darb.** ❶pretoties; turēties pretī; aizsargāties; ❷atteikties;❸sacensties; ❹iebilst; protestēt; ❺palīdzēt; izpalīdzēt; atbalstīt;❻pacelt augšā; nest uz pleciem; ❼slēpt; **īp.** līdzvērtīgs; vienāds; **sast.** anti *(vīruss u.c.)*

抗辩 kàngbiàn ❶apstrīdēt; ❷iebilst; protestēt; ❸strīds; debates

抗病毒浆 kàngbìngdújiāng *farm.* antivīruss

抗病品种 kàngbìngpǐnzhǒng *lauks.* slimību izturīgas *(graudaugu vai citu kultūru)* šķirnes

抗病性 kàngbìngxìng *lauks.* noturīgums pret *(augu)* slimībām

抗磁体 kàngcítǐ *fiz.* diamagnēts; diamagnētiskais ķermenis

抗磁性 kàngcíxìng *fiz.* diamagnētisms

抗毒 kàngdú *med.* antitoksisks *(serums)*

抗毒素 kàngdúsù *farm.* antitoksīns

抗风 kàngfēng vēja izturīga *(celtne u.c.)*

抗寒性 kànghánxìng salcietīgums; *bot.* salcietīgas *(kultūras)*

抗旱 kànghàn cīnīties ar sausumu; sausumizturīgs

抗旱性 kànghànxìng sausumizturīgums; *bot.* sausumizturīgi *(augi)*

抗衡 kànghéng ❶nepadoties; ❷turēties pretī; cīnīties pretī; ❸būt orientētam pret*(kaut ko)*

抗洪 kànghóng cīņa ar plūdiem; pretplūdu

抗坏血酸 kànghuàixuèsuān *farm.* askorbīnskābe

抗击 kàngjī doties pretuzbrukumā; dot triecienu *(pretiniekam)*aizsargājoties; prettrieciens

抗拒 kàngjù pretoties; iebilst; protestēt

抗菌素 kàngjūnsù *farm.* antibiotiķis

抗菌血清 kàngjūn xuèqīng *med.* antibakteriālais serums

抗力 kànglì *fiz.* pretestība

抗酶 kàngméi *med.* antiferments

抗命 kàngmìng *rakst.* nepildīt pavēli; atteikties pildīt pavēli; neklausīt

抗热 kàngrè *metal.* karstumizturīgs *(kausējums)*

抗生 kàngshēng *biol.* antibioze

抗生素 kàngshēngsù *farm.* antibiotiķis

抗水性 kàngshuǐxìng ūdensizturīgums

抗体 kàngtǐ *med.* antiķermenis

抗药性 kàngyàoxìng *med.* noturīgums pret zālēm

抗议 kàngyì ❶protests; ❷protestēt; izteikt protestu

抗议书 kàngyìshū *(rakstveida)* protests

抗御 kàngyù *rakst.* izrādīt pretestību; pretoties

抗原 kàngyuán *med.* antigēns

抗战 kàngzhàn ❶karš ar iebrucējiem; ❷*saīs.*karš pret japāņu iebrucējiem *(1937.–1945. g.g.)*

炕 kàng **lietv.** ❶kans *(Ziemeļķīnā izplatīts no ķieģeļiem un māliem būvēts)* apsildāms mūrītis *(tiek izmantots gulēšanai)*; **darb.** ❶žāvēt *(uz uguns)*; izžāvēt; ❷beigties; pārtraukties

炕桌儿 kàngzhuōr zems galdiņš

钪(鈧) kàng **lietv.** *ķīm.* skandijs (Sc)

kao

考(攷) kǎo **darb.** ❶izzināt; uzzināt; noskaidrot; pētīt; ❷pārbaudīt; kontrolēt; revidēt; ❸pratināt; veikt pratināšanu; ❹pieņemt eksāmenus; eksaminēt; ❺pabeigt; novest līdz galam; ❻sist*(bungas)*; ❼kārtot *(likt)* eksāmenus; ❽beigties; ❾nodzīvot *(līdz sirmam vecumam)* ; **lietv.** ❶pārbaudījums; eksāmens; ❷*novec.*mirušais tēvs; ❸*novec.*trūkums; vaina; plaisa; **īpašv.** Kao *uzv.*

考妣 kǎobǐ mirušie tēvs un māte *(mirušie vecāki)*

考查 kǎochá ❶pārbaudīt; noskaidrot; pētīt; ❷*izgl.* ieskaite *(universitātē)*

考察 kǎochá ❶pētīt; veikt pētījumus; vērot; studēt; ❷iedziļināties; noskaidrot; ❸izpēte; ❹vērošana; novērošana

考察团 kǎochátuán ❶ekspedīcija; ❷izpētes grupa; ❸delegācija; ❹*(novērošanas;izpētes)*komisija

考场 kǎochǎng eksāmenu telpa

考订 kǎodìng ❶kritisks teksta pētījums un labojums; ❷caurskatīts un izlabots*(izdevums)*

考古 kǎogǔ ❶seno tautu sadzīves un kultūras pētīšana; ❷nodarboties ar arheoloģiskiem pētī-

jumiem; arheoloģija
考古学 kǎogǔxué arheoloģija
考古学家 kǎogǔxuéjiā arheologs
考官 kǎoguān *vēst.*eksaminētājs
考核 kǎohé pārbaudīt; pētīt; revidēt
考绩 kǎojì ❶atestācija; *(valsts ierēdņu)* atestācija; ❷*(sasniegumu un nopelnu)* pārbaude
考究 kǎo·jiu **darb.** ❶pētīt; izpētīt; izskatīt; **īp.** ❷grezns; krāšņs; gaumīgs; *darl.* ❸veltīt lielu uzmanību
考据 kǎojù ❶meklēt pamatojumus *(argumentus; pierādījumus)* ; veikt kritisku pētījumu; ❷veikt vēsturiski-filoloģisku pētījumu; ❸teksta kritika; atribūcija
考据学 kǎojùxué ❶mācība par izziņas avotiem; tekstoloģija; ❷klasisko tekstu vēsturiski-filoloģisku pētījumu skola *(XVIII un XIX gs. ķīniešu filozofijā un sabiedriskajā domā; neokonfūcisma revizija)*
考卷 kǎojuàn rakstveida eksāmena darbs*(tīstoklis-tīrraksts)*
考虑 kǎolǜ ❶domāt; apdomāt; padomāt; pārspriest; ❷iedziļināties; apsvērt; ❸pārdomas
考签 kǎoqiān *izgl.* eksāmenu biļete
考勤 kǎoqín ❶uzcītības pārbaude; ❷darba uzskaite; ❸*(darbinieku)* kontrolsaraksts
考勤簿 kǎoqínbù ❶*(darbinieku)*kontrolsaraksts; ❷*(darba apmeklējuma)* žurnāls
考取 kǎoqǔ izturēt eksāmenu *(nokārtot eksāmenu)*
考生 kǎoshēng ❶kārtot iestājeksāmenus; uzņemt skolniekus*(studentus)*; ❷eksaminējamais *(studiju kandidāts)*
考试 kǎoshì ❶kārtot eksāmenu; ❷eksaminēt *(pieņemt eksāmenu)*; ❸eksāmen; pārbaudījums
考释 kǎoshì *(seno tekstu)* pētīšana un komentēšana
考题 kǎotí eksāmena temats
考验 kǎoyàn ❶pārbaudīt; pakļaut pārbaudījumam; novērot;❷pārbaudījums *(praksē)*; ❸vilinājums; kārdinājums
考语 kǎoyǔ atestācija; raksturojums; atsauksme; slēdziens *(par pārbaudes rezultātiem, kvalifikācijas līmeni un nopelniem)*
考证 kǎozhèng sk. 考据

拷

kǎo **darb.** sist; dauzīt; mocīt; spīdzināt
拷贝 kǎobèi ❶kopija; kopēšanas; ❷*kinem.* filmas kopija
拷打 kǎodǎ sist; mocīt; spīdzināt
拷纱 kǎoshā kaoša *(Guandunas provincē ražots smalks, ūdensnecaurlaidīgs, ar īpašu laku pārklāts zīda audums)*
拷问 kǎowèn pratināt ar spīdzināšanas palīdzību; spīdzināt
拷问室 kǎowènshì spīdzināšanas kamera *(moku kambaris)*

烤

kǎo **darb.** ❶sildīt *(pie uguns, vai krāsns)*; ❷žāvēt *(pie uguns, vai krāsns)*; ❸cept *(plāceņus; gaļu)*; apcept; ❹sildīties; žāvēties; ❺cepties; apcepties *(uz uguns)*; **īp.**❻cepts; žāvēts; ❼svelmains; dedzinošs
烤电 kǎodiàn *med.* diatermija
烤干 kǎogān izžāvēt *(pie uguns)*
烤火 kǎohuǒ sildīties *(pie uguns)*
烤肉 kǎoròu ❶*(uz iesma)* cepta gaļa; *(liellopa gaļas)* šašliks; ❷cepetis
烤鸭 kǎoyā *kulin.(īpašā krāsnī)* žāvēta pīle
烤烟 kǎoyān *tehn. (uz uguns)* kaltēta tabakas lapa

栲

kǎo **lietv.** *bot. (Ķīnā sastopama koku suga)* ailants *(Ailanthus sp.)*
栲胶 kǎojiāo miecviela; miecvielu ekstrakts
栲树 kǎoshù *bot.* austrumkastanis *(kastanopsis) (Castanopsis hystrix)*

铐(銬)

kào **lietv.** ❶roku dzelži; roku važas; **darb.** ❷uzlikt roku dzelžus; iekalt važās

犒

kào **darb.** ❶cienāt; godināt *(karavīrus-uzvarētājus)*; godāt; ❷apdāvināt; **lietv.** cienasts; vīns un ēdieni
犒劳 kào·lao apbalvot *(par paveikto darbu)*; cienāt , godāt *(uzņēmuma darbiniekus)*
犒赏 kàoshǎng apbalvot; atlīdzināt *(par darbu)*

靠

kào **darb.** ❶balstīties uz; atbalstīties uz; atspiesties pret; ❷piestāt *(par kuģi; laivu)*; ❸atrasties tieši pie; ❹turēties*(ielas kreisajā pusē)*; ❺būt *(materiāli)* atkarīgam no; dzīvot uz *(kāda cita rēķina)*; ❻uzticēties; **pr.** pie; tuvumā; blakus; pateicoties
靠背 kàobèi *(krēsla vai dīvāna)* muguriņa
靠边 kàobiān ❶atrasties pašā malā; ❷paiet malā; gar *(ielas)* malu; ❸*dial.*pietuvoties; saskārties; ❹*dial.* tuvu patiesībai; aptuveni
靠边儿站 kàobiānrzhàn ❶stāvēt malā; paiet sāņus; ❷nebūt pie varas
靠不住 kào·buzhù būt neuzticamam *(būt tādam uz ko nevar paļauties)*
靠得住 kào·dezhù būt uzticamam *(būt tādam, uz ko var paļauties)*
靠垫 kàodiàn *(dīvāna)*spilvens; *(dīvāna)* rullis
靠近 kàojìn ❶atrasties tiešā tuvumā; pietuvoties; ❷pie; tuvumā; ❸piestāt *(par kuģi)*
靠拢 kàolǒng pietuvināties cieši klāt; pievirzīties
靠山 kàoshān atbalsts; balsts; aizstāvis; stiprā roka; aizbildnis
靠手 kàoshǒu *(krēsla)* elkoņbalsts
靠枕 kàozhěn *(dīvāna)*spilvens; *(dīvāna)* rullis

ke

苛 kē **īp.** ❶ bargs; nežēlīgs; necilvēcīgs; zvērīgs; cietsirdīgs; ❷ sīkumains; kašķīgs; uzmācīgs; nepanesams; **darb.** cietsirdīgi izturēties *(pret kaut ko)*; būt vārmācīgam ; uzbrukt; ❸ pārlieku apgrūtināt; sarežģīt

苛待 kēdài cietsirdīgi attiekties *(pret kādu)*; cietsirdīgi apieties; cietsirdīga apiešanās

苛捐杂税 kējuān-zāshuì nepanesamas nodevas un apgrūtinoši mesli*(smagas nodevas un mesli)*

苛刻 kēkè ❶ nežēlīgs; bargs; cietsirdīgs; ❷ bardzība; cietsirdība

苛求 kēqiú ❶ izvirzīt pārlieku augstas un stingras prasības; ❷ sieties klāt

苛性钾 kēxìngjiǎ *ķīm.* kaustiskais kālijs

苛性碱 kēxìngjiǎn *ķīm.* kaustika; sārms

苛性钠 kēxìngnà *ķīm.* kodīgais nātrijs

苛杂 kēzá nepanesamas nodevas un mesli

苛责 kēzé ❶ sīvi, neganti pārmetumi; ❷ nelikt mieru ar cietsirdīgiem pārmetumiem

苛政 kēzhèng *rakst.* ❶ nežēlīga valdīšana; drakoniski likumi; ❷ asiņains režīms

珂 kē **lietv.** ❶ baltais ahāts; baltais nefrīts; ❷ *(ar perlamutra ornamentiem greznoti)* iemaukti

珂罗版 kēluóbǎn *poligr.* kolotipija

珂罗酊 kēluódīng *ķīm.* celoidīns; kolodijs

柯 kē **lietv.** ❶ cirvja rokturis; ❷ stiebrs; stublājs; ❸ zars; **īpašv.** Ke *uzv.*

柯尔克孜族 kē'ěrkèzīzú kirgīzi; kirgīzu *(valoda; tradīcijas)*

柯拉子 kēlāzǐ *farm.* kola

科 kē **lietv.** ❶ apakšnodaļa; daļa; ❷ *(zinātniska)* disciplīna; nozare; ❸ iedalījums; specialitāte; ❹ *bot.,zool.* dzimta *(dzīvnieku un augu klasifikācijā)*; ❺ *(departamenta)* nodaļa; sektots; kabinets; fakultāte; ❻ pakāpe; grāds; kategorija; kvalifikācija; ❼ *(kodeksa)*pants; likums; ❽ nodoklis; ❾ *vēst.*eksāmenu sistēma 科举; ❿ *teātr.*pantomīma; žests; spēle; ⓫ tukšums; bedre; iedobe; dobums; ⓬ *(rīsa)*sakne; ⓭ *(darba jautājuma)*risinājums; **darb.** ❶ kvalificēt; pieskaitīt *(noteiktam likuma pantam)*; ❷ uzlikt *(naudas sodu)*; sodīt; notiesāt; **skait.** *kokiem, augiem;* **īpašv.** Ke *uzv.*

科白 kēbái *teātr.* spēle uz skatuves

科班 kēbān *teātr.* teātra skola; teātra kursi

科第 kēdì *vēst.* zinātniskais grāds

科技 kējì zinātne un tehnika; zinātniski tehniskais *(personāls; literatūra)*

科教片 kējiàopiān *kinem.*zinātniska mācību filma

科举 kējǔ *vēst.* valsts eksāmenu sistēma tradicionālajā Ķīnā *(ieviesta, sākot ar Tan dinastiju m. ē. 618.–907. g.g.; pastāvēja līdz 1905. gadam Cjin dinastijas beigu posmā; sekmīgi nokārtotie eksāmeni deva tiesības stāties valsts dienestā)*

科米语 kēmǐyǔ komiešu valoda

科目 kēmù ❶ klasifikācija; nodaļa; *(programmas)* punkts; ❷ *(mācību)* priekšmets; *(zinātnes)*nozare; ❸ *grāmatved.* postenis; *(ienākumu)* postenis; ❹ *grāmatved. (budžeta)* sadaļa

科普 kēpǔ zinātniski populārs *(žurnāls; raksts)*

科室 kēshì ❶ *(fabrikas; rūpnīcas)*administratīvās telpas; uzņēmuma*(kantoris)*; ❷ *(bankas)* nodaļa; *(kontroles)* daļa

科头跣足 kētóu-xiǎnzú *rakst.* ar kailu galvu un basām kājām

科委 kēwěi zinātnes un tehnikas komiteja

科学 kēxué ❶ zinātne; *(eksaktās un humanitārās)* zinātnes; ❷ zinātniska *(metode)*

科学化 kēxuéhuà pārkārtot darbu uz zinātniskiem pamatiem

科学家 kēxuéjiā zinātnieks; zinātnisks darbinieks

科学界 kēxuéjiè ❶ zinātnieku aprindas*(pasaule)*; ❷ zinātnes joma

科学性 kēxuéxìng zinātniskums

科学院 kēxuéyuàn Zinātņu akadēmija

科研 kēyán zinātniski pētniecisks *(centrs; darbs u.c.)*

疴(痾) kē **lietv.** slimība; *(smaga slimība)*

钶(鈳) kē **lietv.** *ķīm.* kolumbijs (Cb)

颏(頦) kē **lietv.** *anat.* ❶ zods; galvas zoda daļa; ❷ *(putna vai zvēra pakakles)* atšķirīgās krāsas apspalvojums

棵 kē **skait.** *kokiem, zāles stiebriem, saknēm; kāpostu kaceniem u.c.*

窠 kē **lietv.** *(putna)* ligzda; *(zvēra)* ala; bedre; *(lāča)* midzenis

窠臼 kējiù *rakst.* šablons; trafarets

稞 kē **lietv.** augstkalnu mieži

稞麦 kēmài *(Tibetā un Cinhajas provincē kultivētie)* augstkalnu mieži

颗(顆) kē **lietv.** grauds; graudiņš; drusciņa; granula; **skait.** *pērlēm, lodēm, atsevišķiem graudiem, zirņiem u.c.*

颗粒 kēlì ❶ grauds; ❷ granula; ❸ labība

磕 kē **darb.** ❶ sisties vienam pret otru *(par*

akmeņiem); klaudzēt; klakšķēt; ❷ietriekties *(ar galvu sienā)*; sadauzīties; ❸atsist *(krūzes osiņu)*; ❹sist; izdauzīt; izkratīt *(pelnus no pīpes)*; ❺klanīties līdz zemei; ❻*pārn.*kūkot*(krist uz deguna)*
磕打 kē·da sist; dauzīt; izsist *(matraci; putekļus)*
磕磕绊绊 kē·ke-bànbàn klupt
磕磕撞撞 kē·ke-zhuàngzhuàng klupt; iet klūpot un krītot; iet šūpojoties no vienas puses uz otru; šūpoties
磕碰 kēpèng sist; sasist; sadauzīt *(porcelāna, vai citu trauku)*
磕破 kēpò ❶sasist *(krūzīti)*; ❷nodrāzt *(ādu uz rokas u.c.)*
磕头 kētóu ❶klanīties līdz zemei*(klanīšanās līdz zemei)*; ❷zvērēt; ❸*(burzmā, cilvēku pūlī)*sasisties ar pierēm
磕头虫 kētóuchóng *zool.* sprakšķis *(dz. Elateridae)*
磕头碰脑 kētóu-pèngnǎo sasisties ar pierēm, vai galvām *(spiešanās; grūstīšanās; pūlis)*

瞌 kē **darb.** snaust; snauduļot
瞌睡 kēshuì snaust; snaušana; miegainība

蝌 kē **sast.**
蝌蚪 kēdǒu *zool.* kurkulēns
蝌蚪文 kēdǒuwén kurkuļveida raksts *(viens no hieroglifu raksta stiliem)*

髁 kē **lietv.** *anat.* *(pakauša u.c.)* paugurs

壳(殼) ké/qiào **lietv.** ❶ciets apvalks; ❷gliemežvāks; ❸sacietējusi āda; ❹*(lādiņa; patronas)* čaula; *(olu)* čaumalas; ❺*(kartupeļa)* miza; mizas
壳板 kébǎn *kuģu būvn.* kuģa borta apšuvums

咳 ké/hāi **darb.** klepot; atklepot
咳嗽 ké·sou klepot; klepus

可 kě/kè **mod. darb.** ❶var; iespējams; pieļaujams; atļauts; ❷vajag; nepieciešams; jāievēro; jāpilda; **darb.** ❸apmierināt; piestāvēt; būt piemērotam; atbilst*(gaumei)*; derēt; sakrist ar; būt *(tā)* vērtam; ❹būt spējīgam *(kaut ko paveikt)*; ❺rīkoties; ❻attiekties *(uz visu)*; piemēroties*(kaut kam)*; ❼būt ciešamam; daudzmaz derēt; sliktākā gadījumā derēt*(gan jau noderēs; gan jau būs labi)*; ❽piekrist; neiebilst; atzīt par labu; sankcionēt; piekrītu!atļauju! lai notiek! ❾būt *(ievērības)* cienīgam; **apst.** ❶tiešām; patiešām; akurāt; īstenībā; beigu beigās; beidzot; ❷tikai,-lūk, nevar zināt; ❸ko nu vairs; no kurienes gan; kā gan; ❹tūdaļ; acumirklī; ❺vēl; ❻lai arī; ❼vai tiešām; **saik.** bet; tomēr; un tomēr; taču; tikai ne; **lietv.** pozitīvas īpašības; stiprā puse; prasme; varēšana; **īpašv.** Ke *uzv.*
可爱 kě'ài ❶mīlestības cienīgs; sirdij tīkams; ❷mīļš; jauks
可悲 kěbēi nožēlojams; bēdīgs; skumīgs
可比 kěbǐ salīdzināms
可变 kěbiàn ❶mainīgs; ❷*el.* maiņstrāva
可操左券 kěcāozuǒquàn turēt rokās līguma pirmo eksemplāru *(būt izdevīgā situācijā; būt pilnīgi pārliecinātam; patiesa panākumu garantija)*
可乘之机 kěchéngzhījī izdevīgs, piemērots gadījums *(labvēlīga iespēja)*
可耻 kěchǐ apkaunojošs; kauna pilns; skandalozs
可除性 kěchúxìng *mat.* dalāmība
可待因 kědàiyīn *farm.* kodeīns; metilmorfīns
可的松 kědìsōng *farm.* kortizons
可锻性 kěduànxìng *tehn.* kaļamība
可歌可泣 kěgē-kěqì varens un aizkustinošs *(patētisks; saviļņojošs)*
可观 kěguān ❶ievērības cienīgs*(uzmanību piesaistošs)*; ❷nozīmīgs; plašs; prāvs; ❸pietiekami; salīdzinoši
可贵 kěguì ❶dārgs; ❷vērtīgs *(manuskripts u.c.)*
可好 kěhǎo *dial.* akurāt; pašā laikā; īstajā reizē
可恨 kěhèn nīstams; nīsts
可积性 kějīxìng *mat.* integrējamība
可见 kějiàn ❶redzamais*(acij saskatāmais)*; saredzamais; ❷tātad; no tā redzams, ka; acīmredzot
可见度 kějiàndù *fiz.* redzamības pakāpe
可见光 kějiànguāng *fiz.* saredzamā gaisma
可见面 kějiànmiàn *astr.* saredzamais disks
可卡因 kěkǎyīn *farm.* kokains
可靠 kěkào ❶drošs; uzticams *(tāds, uz ko var paļauties)*; ❷droša *(garantija)*; ❸ticams; neapšaubāms
可可 kěkě ❶*bot.* kakao krūms; šokolādes koks *(Theobroma cacao)*; ❷kakao *(dzēriens)*
可控硅 kěkòngguī ❶*ķīm.* silīcija *(attīrītājs)*; ❷*radioteh.* silīcija *(detektors)*
可口 kěkǒu ❶garšīgs; ❷*(temperatūras ziņā)* piemērots ēšanai un dzeršanai; ❸*dial.* ar pilnu muti
可口可乐 kěkǒu kělè kokakola *(dzēriens)*
可怜 kělián ❶nožēlojams; bēdīgs; nelaimīgs; ❷žēlot; pažēlot; ❸maz; ļoti maz
可怜虫 kěliánchóng nožēlojams cilvēks *(grūtdienis; bēdubrālis)*
可怜相 kěliánxiàng nožēlojama izskata*(cilvēks)*
可能 kěnéng ❶varēt; var; iespējams; var būt; acīm redzot; ❷*tehn.*virtuāls; ❸iespējamība; ❹vai var ? vai iespējams? vai tiešām iespējams? ❺tomēr
可能性 kěnéngxìng iespējamība; varbūtība
可逆 kěnì ❶*fiz., elektr.* apgriežams; reversibls; ❷*ķīm.* apgriezenisks; apgriezeniskā *(reakcija)*
可逆性 kěnìxìng *fiz.* apgriežamība; reversibilitāte
可怕 kěpà ❶šausmīgs; briesmīgs; ❷šausmīgi; briesmīgi
可巧 kěqiǎo ❶par laimi; ❷tieši laikā *(vietā)*; ❸pie

K

viena *(pie reizes)*; ✪ starp citu; ļoti labi, ka

可取 kěqǔ piemērots; derīgs; *(atdarināšanas)* cienīgs; *(atdarināšanas)*vērts

可燃物 kěránwù *ķīm.* ✪ degoša viela; ✪ degviela

可燃性 kěránxìng *ķīm.* uzliesmojamība

可溶性 kěróngxìng *ķīm.* šķīstamība

可是 kěshì ✪ bet; tomēr; ✪ tiešām; patiešām; ✪ vai tā ir

可塑性 kěsùxìng *fiz., biol.* plastiskums

可体 kětǐ ✪ *(uzvalks)* pēc auguma; ✪ akurāt; pašā laikā*(par apģērbu)*

可望而不可即 kě wàng ér bùkě jí ar aci redzams, bet ar roku neaizsniedzams *(nesasniedzams; neaizsniedzams)*

可恶 kěwù pretīgs; riebīgs; nīstams

可惜 kěxī ✪ žēlot; pažēlot; ✪ žēl; ļoti žēl, ka; sāp sirds, ka; diemžēl

可喜 kěxǐ priecīgs*(notikums)*; iepriecinošs

可想而知 kěxiǎng'érzhī var iedomāties *(nav grūti iedomāties)*

可笑 kěxiào smieklīgs; uzjautrinošs; jocīgs; smieklīgi

可心 kěxīn sirdij tuvs; būt pa prātam; atbilstošs noskaņojumam

可疑 kěyí ✪ aizdomīgs *(tāds, kas izsauc aizdomas)*; ✪ apšaubāms

可以 kěyǐ ✪ var; drīkst; iespējams; atļauts; ✪ pārlieku; nepanesami; nav spēka; ✪ nav slikti; tā nekas; ciešami; ✪ derīgs lai; piemērots, lai

可意 kěyì ✪ kā sirdij tīk; pa prātam; ✪ *(mīlestības)* cienīgs; simpātisks

可约性 kěyuēxìng *mat.* samērojamība

可着 kě·zhe *sar.* ✪ pēc*(auguma)* ; attiecīgi; atbilstoši *(augumam)*; ✪ visur; no visa

渴

kě **lietv.** slāpes; **darb.** ✪ gribēt dzert; ciest slāpes; ✪ karsti vēlēties; **apst.** kaislīgi; nepacietīgi; steidzīgi; uz ātru roku; **īpašv.** Ke *uzv.*

渴慕 kěmù ✪ kaismīgi tiekties*(vēlēties)*; tvīkt ilgās ; ✪ dziļi cienīt

渴念 kěniàn ✪ pastāvīgi domāt par; ✪ skumt

渴望 kěwàng ✪ alkt; kārot; ✪ ļoti vēlēties

渴想 kěxiǎng kaismīgi ilgoties; tvīkt ilgās; skumt *(pēc kaut kā)*

K

可

kè/kě **sast.**

可汗 kèhán *vēst.* hans, kagans *(feodāls valdnieks)*

可敦 kèdūn *vēst.* hana, kagana sieva *(valdniece)*

克(剋、尅)

kè **darb.** ✪ tikt *(ar kaut ko)*galā; varēt; spēt; ✪ būt spējīgam pārvarēt *(grūtības)*; ✪ gūt uzvaru; uzvarēt *(pretinieku)*;✪ tikt galā *(ar uzdevumu)*; spēt sekmīgi pabeigt; ✪ būt zinošam*(spējīgam)*;✪ sekmīgi noorganizēt *(kaut ko)*;✪ apturēt; apvaldīt; ✪ ar kauju ieņemt *(cietoksni)*;✪ iznīcināt; nosist; ✪ ierobežot; samazināt; limitēt; **skait.** ✪ grams *(svara mērv.)*; ✪ *(Tibetas svara mērv.)* ke *(13-14 kg)*; ✪ *(Tibetas platības mērvienība)* ke *(666,7²)*

克当量 kèdāngliàng *ķīm.* grams ekvivalents

克分子 kèfēnzǐ *ķīm.* grams molekula

克服 kèfú ✪ pārvarēt *(grūtības; bailes; pašam sevi)*; tikt galā *(ar grūtībām)*; uzvarēt; ✪ pakļaut; iekarot

克复 kèfù atkarot; atkarot atpakaļ *(zaudētās teritorijas)*

克己 kèjǐ ✪ būt stingram un prasīgam attiecībā pret sevi*(atvirzīt otrā plānā personīgās intereses)*; ✪ pašaizliedzīgi; ✪ pieņemama cena*(lēta cena)*

克己奉公 kèjǐ-fènggōng atsacīties no personīgām interesēm sabiedrības interešu vārdā

克己复礼 kèjǐ-fùlǐ *konf.* ◊ apvaldīt sevi un atgriezties pie kulturāla cilvēka uzvedības normām *(etiķetes)* *(apgūt augstāko tikumību)*

克扣 kèkòu ✪ krāpt *(darbiniekus)*; ieturēt savā labā; ✪ aizkavēt un piesavināties *(algu izmaksas)*

克拉 kèlā karāts *(dārgakmeņu svara mērvienība)*

克兰姆 kèlánmǔ grams

克郎球 kèlángqiú bērnu biljards

克里姆林宫 Kèlǐmǔlíngōng Maskavas Kremlis

克罗米 kèluómǐ hroms *(metāls)*

克期 kèqī ✪ noteiktā īsā*(ierobežotā)* laikā; ✪ noteikt laiku

克勤克俭 kèqín-kèjiǎn būt strādīgam un taupīgam *(centīgi strādāt un būt taupīgam)*; centīgs un taupīgs;centība un taupība

克日 kèrì ✪ noteikt dienu vai laiku; ✪ noteiktajā dienā vai laikā; īsā laikā; šinīs dienās; tuvākajā laikā

克山病 kèshānbìng *med.* Kešanas slimība *(saindēšanās ar ogļskābo gāzi; pirmo reizi konstatēta Kešanas šahtās Heilundzjanas provincē ĶTR)*

克什米尔 Kèshímǐ'ěr Kašmira

克什米尔人 kèshímǐ'ěrrén kašmirietis

克食 kèshí *mandž.* ✪ pacienāt ar ēdienu*(no valdnieka galda, vai pēc upurēšanas palikušo ēdienu)*; ✪ veicināt barības gremošanu; ēdiena sagremošanas stimulators

克丝钳 kèsīqián knaibles

克汀病 kètīngbìng *med.* kretīnisms

克原子 kèyuánzǐ *ķīm.*grams-atoms

克制 kèzhì ✪ pakļaut; apvaldīt *(jūtas)*; ✪ saturēt sevi rokās; ✪ savaldīties

刻

kè **darb.** ✪ griezt; izgriezt; inkrustēt; gravēt; iecirst; izcirst; ✪ attēlot; saglabāt mūžos *(atmiņā; akmenī; grāmatā u.c.)*;✪ iemūžināt varoņdarbu*(nopelnus)*; ✪ cietsirdīgi attiekties *(pārmest)* ; nežēlīgi traumēt; **skait.** ✪ *stundas ceturkšņiem;* ✪ *īsiem laika sprīžiem; acumirkļiem; momentiem;* **lietv.** ✪ īss laika sprīdis; brītiņš;

moments; ❺ griešana; gravēšana; **īp.** ❶ nežēlīgs; cietsirdīgs; necilvēcīgs; ❷ kraujš; vertikāls; svērtenisks; ❸ iespaidīgs; spēcīgs; taisnīgs; ❹ augstākā pakāpē; **apst.** ❶ bargi; nežēlīgi; ❷ asi; strauji; ❸ dziļi; stipri

刻板 kèbǎn ❶ *poligr.* gravēšana; ❷ šablonisks; trafarets; šablonveida

刻本 kèběn ksilogrāfija; ksilogrāfs

刻薄 kèbó ❶ nejūtīgs; nežēlīgs; cietsirdīgs; ❷ ļauni dzēlīgs

刻不容缓 kèbùrónghuǎn nepieļaut ne mazāko vilcināšanos *(neatliekama lieta; jautājums, krura risināšanā nedūkst kavēties)*

刻毒 kèdú ļauni dzēlīgs; sarkastisks; indīgs*(savos izteikumos)*; cietsirdīgs *(savā rīcībā)*

刻度 kèdù *mērinstr.* skala

刻度尺 kèdùchǐ *mērinstr.* skala

刻度盘 kèdùpán *mērinstr.*ciparnīca

刻骨 kègǔ ❶ iemūžināt*(uz visiem laikiem)*; ❷ neaizmirstams; ❸ nāvīgs *(ienaids)*

刻骨铭心 kègǔ-míngxīn iegravēt *(dzīvnieka)*kaulos un saglabāt sirdī *(saglabāt dziļi dvēselē; atcerēties uz mūžu; palikt atmiņā uz visiem laikiem)*

刻痕 kèhén skramba; rēta

刻画 kèhuà ❶ gravēt; griezt; inkrustēt; ❷ dziļi saglabāt; ❸ spilgti attēlot; ❹ sulīgi aprakstīt; ❺ portretēt; zīmēt portretu; ❻ grimēt; ❼ imitēt

刻苦 kèkǔ ❶ paciest grūtības; pārvarēt šķēršļus*(ceļā uz noteiktu mērķi)*; ❷ pieticīga *(dzīve)*; ❸ sāpīgi izzobot*(kādu)*; aizskārt

刻丝 kèsī kesi *(zīda audums ar reljefi un mākslinieciski ieaustiem ornamentiem vai zīmējumu)*

刻下 kèxià patlaban; tagad; šinī laikā; tuvākajā laikā

刻意 kèyì *rakst.* saglabāt domās; no visas sirds; censties no visiem spēkiem

刻舟求剑 kèzhōu-qiújiàn iecirst laivas sānā robu, lai pēc tam atrastu šājā vietā upē iekritušo zobenu *(cietpauraina, stulba stūrgalvība)*

客 kè **lietv.** ❶ ciemiņš; viesis; apmeklētājs; iemītnieks; pasažieris; ❷ ceļotājs; svešinieks; garāmbraucējs; garāmgājējs; ❸ *vēst.* klients; ❹ rokaspuisis; ❺ ceļojošs tirgotājs; ❻ cits; pagājušais; bijušais; **skait.** *ēdiena porcijām; personām;* **darb.** ❶ viesoties; ciemoties; apmesties; ❷ dzīvot svešumā; **īpašv.** Ke *uzv.*

客帮 kèbāng *vēst.* apvienotā atbraukušo *(iebraukušo)* tirgoņu ģilde

客舱 kècāng pasažieru kajīte *(uz kuģa)*

客车 kèchē ❶ pasažieru vilciens; ❷ autobuss

客船 kèchuán pasažieru kuģis

客串 kèchuàn *teātr.* amatieru uzvedums; amatieru uzstāšanās uz skatuves

客店 kèdiàn *arh.* iebraucamā vieta; viesnīca

客队 kèduì *sp.* viesu komanda

客饭 kèfàn ❶ dežūrēdiens; ❷ porcijās pasniegts viesiem domāts ēdiens; viesiem uzklāts galds

客观 kèguān ❶ objektīvs; objektīvā *(pasaule; realitāte; patiesība u.c.)*; ❷ objektivitāte

客观性 kèguānxìng *filoz.* objektivitāte

客观主义 kèguānzhǔyì *filoz.* objektīvisms

客观主义者 kèguānzhǔyìzhě objektīvisma piekritējs

客机 kèjī pasažieru lidmašīna

客籍 kèjí *(atzīme ĶTR pasē)* atbraukušie no citām dzīvesvietām *(atšķirībā no pastāvīgo iedzīvotāju kategorijas)*

客家 kèjiā kedzjia; haka *(izceļotāji no Huanhe upes baseina apgabaliem, kas pārcēlušies uz dzīvi Dienvidķīnas provincēs Ziemeļu Sun dinastijas laikā m. ē. XII gs.)*

客居 kèjū *rakst.* īslaicīgi uzturēties vai dzīvot *(noteiktā vietā)*

客里空 kèlǐkōng bļāvējs; bļauris; kliedzējs

客流 kèliú *dzelzc.* pasažieru plūsma

客满 kèmǎn *teātr.* pilnībā izpirktas biļetes *(uz konkrētu izrādi)*

客票 kèpiào pasažieru biļete

客气 kè·qi ❶ pieklājība; takts; ❷ kautrēties; kautrīgi uzvesties; ❸ laipns; taktisks; ❹ vienkāršs; pieticīgs

客人 kèrén ❶ ciemiņš; ❷ uzaicinātais; ❸ apmeklētājs; ❹ pasažieris

客商 kèshāng ceļojošs tirgotājs *(tirgotājs, kas ieradies no citas pilsētas vai apkārtnes)*

客死 kèsǐ *rakst.* nomirt svešumā

客岁 kèsuì pagājušais gads

客堂 kètáng viesistaba

客套 kètào ❶ pieklājība; taktiskums; galantas manieres; ❷ laipnības*(laipni vārdi)*; komplimenti

客体 kètǐ ❶ *filoz.* objekts; ❷ *jur.* tieslietu objekts

客厅 kètīng salons; viesistaba

客土 kètǔ ❶ sveša puse; svešums; ❷ *lauks.* no citas vietas atvesta augsne

客姓 kèxìng ❶ *(no cita novada nākušas dzimtas)* uzvārds; svešs uzvārds; ❷ atbraucējs*(svešinieks)*

客运 kèyùn *dzelzc.* pasažieru kustība

客运量 kèyùnliàng *dzelzc.* pasažieru pārvadājumu apjoms

客栈 kèzhàn *arh.* iebraucamā vieta; viesnīca

恪 kè **darb.** cienīt; ievērot*(kārtību)*; **lietv.** piesardzība; uzmanība; vērība

恪守 kèshǒu ❶ stingri ievērot *(noteikumus)*; ❷ turēt *(vārdu)*; ❸ **īpašv.** Ke *uzv.*

课(課) kè **lietv.** ❶ nodarbība; ❷ *(mācību)* stunda; *(skolas)*uzdevums; *(mācību grāmatas)* nodaļa; ❸ priekšmets; mācību disciplīna; ❹ *(dzīves)* mācība; ❺ mācību grāmatas nodaļa; ❻ eksāmens; pārbaudījums; ❼ zemes rente; nodokļi; nodevas;

❶nodaļa; galds*(valsts iestādē)*; ❶zīlēšana *(ar astoņām trigrammām vai monētām)*; **skait.** *klases(auditorijas) nodarbībām un lekcijām*; **darb.** ❶aptuveni noteikt; prātā sarēķināt; ❶pārbaudīt; eksaminēt; kontrolēt; ❶aplikt *(ar nodokli)*; ❶stimulēt; ❶zīlēt
课本 kèběn mācību grāmata
课表 kèbiǎo stundu vai nodarbību saraksts
课程 kèchéng ❶kurss; mācību cikls; programma; ❶stunda*(skolas uzdevums)*; ❶pārbaudīr; inspektēt; kontrolēt
课间操 kèjiāncāo vingrošana stundu starpbrīžos
课卷 kèjuàn *(skolnieka)* rakstveida kontroldarbs
课时 kèshí akadēmiskā stunda
课堂 kètáng klase; auditorija
课题 kètí problēma; jautājums
课外 kèwài ārpusklases *(nodarbības)*
课文 kèwén teksts
课业 kèyè stundas; nodarbības
课椅 kèyǐ skolas sols
课桌 kèzhuō skolas galds

骒(騍) kè **lietv.** ❶ķēve; ❶ēzeļmāte
骒马 kèmǎ ķēve

氪 kè **lietv.** *ķīm.* kriptons (Kr)
氪气灯 kèqìdēng kriptona lampa

缂(緙) kè **sast.**
缂丝 kèsī kesi *(zīds ar reljefi un mākslinieciski ieaustiem ornamentiem vai zīmējumu)*

嗑 kè **darb.** grauzt *(saulespuķu u.c. sēklas)*; pārkost *(riekstu)*
嗑破 kèpò izgrauzt *(caurumu)*

锞(錁) kè **lietv.** neliels stienītis; *(zelta vai sudraba)* stienītis; lietnis

ken

肯(肎) kěn **darb.** ❶piekrist; vēlēties; būt gatavam *(ziedot; palīdzēt u.c.)*; ❶apgalvot; atļaut; ❶*dial.*mīlēt; būt ar kādu noslieci; **lietv.** ❶*anat.* cīpsla; stiegra; ❶vāja vieta; Ahilleja papēdis; **apst.** labprāt; parasti; viegli; arvien un arvien
肯定 kěndìng ❶apstiprināt; atzīt; ❶apgalvot; konstatēt; ❶piekrist; ❶pozitīvs *(spriedums)*; apstiprinošs; ❶noteikti; bez šaubām; ❶*sar.* noteikts; skaidrs; skaidra *(atbilde)*
肯定句 kěndìngjù *lingv.* apgalvojuma teikums
肯尼亚 Kěnníyà Kēnija
肯尼亚人 kěnníyàrén kēnijietis
肯綮 kěnqìng ❶*anat.*cīpsla; ❶*pārn.* vāja vieta; svarīgs *(svarīgākais)*punkts

垦(墾) kěn **darb.** art zemi; plēst plēsumu; **lietv.** neskartās zemes; plēsums
垦荒 kěnhuāng uzart plēsumu*(neskartās zemes)*
垦殖 kěnzhí apsēt neskartās zemes; neskarto zemju rekultivācija

恳(懇) kěn **īp.** aizkustinošs; patiess; sirsnīgs; atklāts; **darb.** lūgt; griezties ar lūgumu; lūgties
恳切 kěnqiè ❶pārliecinoši; ar asarām acīs; ❶pārliecinošs; patiess; sirsnīgs
恳请 kěnqǐng neatlaidīgi lūgt; neatlaidīgs *(lūgums)*
恳求 kěnqiú neatlaidīgi lūgt; vērsties ar lūgumu
恳挚 kěnzhì *rakst.* patiess; sirsnīgs

啃 kěn **darb.** ❶grauzt *(kaulu u.c.)*; košļāt; ❶*dial.* ēst; ❶atkārtot *(vienu un to pašu)*; zelēt*(atkal un atkal vienu un to pašu)*

keng

坑 kēng **lietv.** ❶bedre; ieplaka; gramba; grāvis; ❶iespiedums; baku rēta; ❶tranšeja; tunelis; ❶*kalnrūpn.* šahta; izstrāde; šahtas galerija; ❶ateja; **darb.** ❶*(soda veids senajā Ķīnā)* aprokot dzīvu; ❶darīt ļaunu; rakt citam bedri; ❶mānīt; krāpt; **īpašv.** Ken *uzv.*
坑道 kēngdào *kalnrūpn.* izstrāde; šahtas galerija
坑道战 kēngdàozhàn *milit.* pazemes karš; pazemes kauja
坑害 kēnghài darīt ļaunu; rakt citam bedri; nostādīt grūtā stāvoklī
坑井 kēngjǐng *kalnrūpn.* izstrādes un šahtas
坑坑洼洼 kēng·keng-wāwā nelīdzens, grambains *(ceļš)*
坑木 kēngmù *kalnrūpn.* statņi; brusas
坑杀 kēngshā soda mērs senajā Ķīnā aprokot dzīvu

吭 kēng **darb.** laist skaņu pār lūpām; izdot skaņu
吭哧 kēng·chi ❶smagi elpot; smagi elst; ❶neskaidri ņurdēt *(kaut ko neskaidri noņurdēt)*
吭气 kēngqì bilst *(kādu vārdu)*; pateikt *(kādu vārdu)*
吭声 kēngshēng izteikt *(kādu vārdu)*; izspiest no sevis *(kādu vārdu)*

铿(鏗) kēng **onom.** ❶klaudzoņa; *(ratu riteņu)* klaboņa; **darb.** ❶skanēt; dunēt; dārdēt; ❶sist; dauzīt
铿锵 kēngqiāng ❶skaļas *(gonga un bungu)* skaņas; ❶ļoti skaļa *(mūzika)*
铿然 kēngrán skaļi; ar dārdoņu

kong

空 kōng/kòng **Īp.** ✪tukšs *(koferis; preču vagons; šāviens; telpa u.c.)*; dobs; ar tukšu vidu; ✪tuksnesīgs; **lietv.** ✪gaiss; gaisa telpa; debesis;✪*saīsin.*aviācija; gaisa flote; ✪tukšums; bezgalīga telpa; debesis; ✪*bud.* nekas; absolūtais tukšums; **darb.** ✪palikt tukšam; ✪izsīkt; beigties; izlietot; ✪iet caur ciemu, pilsētu*(par ceļu; kanālu)*; ✪kļūt nabagam; ✪iztukšot; atstāt tukšu*(neaizņemtu)*; ✪attīrīt; ✪neaizņemt; atstāt *(vakantu)*; ✪būvēt caur *(ciemu; pilsētu: par ceļu; kanālu)*; **Īpašv.** Kun *uzv.*

空包弹 kōngbāodàn *milit.* tukšs lādiņš

空肠 kōngcháng *anat.* tievā zarna

空挡 kōngdǎng *tehn.* brīvgājiens

空荡荡 kōngdàngdàng tukšs *(ciems; laukums u.c.)*

空刀 kōngdāo *tehn.* ūdens noteka no kuģa klāja

空洞 kōngdòng ✪*metal.* tukšumi metāllējumā; ✪*med.* kaverna; ✪tukšas *(idejas, sarunas u.c.)*

空对空 kōngduìkōng *milit.* gaiss-gaiss*(klases raķete)*

空泛 kōngfàn tukšas *(frāzes)*

空防 kōngfáng *milit.* pretgaisa aizsardzība

空话 kōnghuà tukša runāšana *(tukšu salmu kušana)*

空幻 kōnghuàn ✪ilūzija; fantāzija; ✪iluzors; fantastisks

空际 kōngjì ✪gaiss; gaisa telpa; debesis; ✪gaisā; debesīs

空架子 kōngjià·zi ✪viena šķietamība; nesaturīga forma; ✪putnu biedēklis

空间 kōngjiān *(kosmosa; gaisa u.c.)* telpa

空降 kōngjiàng *milit.* gaisa desanta operācija

空军 kōngjūn *milit.* gaisa karaspēks

空军部 kōngjūnbù *milit.* Gaisa kara spēku pavēlniecība

空空如也 kōngkōngrúyě ✪ar visu atklātību un vienkāršību; ✪pilnīgi tukšs; tukšs kā izslaucīts

空口 kōngkǒu ✪ēst sausu ēdienu, neko nepiedzerot klāt *(ēst tikai rīsu, bez aizdara)*; ✪tukšvārdīgs*(bez pierādījumiem, vai argumentiem)*

空口说白话 kōngkǒu shuō báihuà tukši vārdi; bezatbildīga spriedelēšana

空口无凭 kōngkǒu-wúpíng tukšvārdība, bez viedokļa argumentācijas

空旷 kōngkuàng ✪tukšs; plašs; ✪neaptverams plašums; *(stepes)* plašumi

空阔 kōngkuò ✪plats; plašs; brīvs; ✪plašums; plašumi

空廓 kōngkuò atklāts; ļoti plašs

空粒 kōnglì *lauks.* tukšie graudi; tukšās vārpas

空灵 kōnglíng netverams, neizprotams *(grūti definējams : par skaistumu; nokrāsām u.c.)*

空论 kōnglùn tukša teoretizēšana; tukša spriedelēšana

空落落 kōngluòluò vientulīgs; pilnīgi tukšs; tuksnesīgs *(pagalms; laukums u.c.)*

空濛 kōngméng *rakst.* miglains; lietus ar miglu

空气 kōngqì ✪gaiss; atmosfēra; ✪gaisa; atmosfēras; ✪apstākļi; situācija; sabiedrības viedoklis

空气锤 kōngqìchuí *tehn.* pneimatiskais āmurs

空气阀 kōngqìfá *tehn.* gaisa vārsts

空铅 kōngqiān *poligr.* plēksne

空前 kōngqián ✪neredzēts un nedzirdēts; ✪nebijis *(notikums)*; ✪neredzēta *(raža; solidaritāte u.c.)*; ✪kā nekad

空前绝后 kōngqián-juéhòu nepieredzēts un neatkārtojams; nepārspējams

空勤 kōngqín *av.* *(ekipāžas)* darbs lidojuma laikā

空速 kōngsù *av.* lidaparāta ātrums

空速表 kōngsùbiǎo *av.* lidaparāta spidometrs

空谈 kōngtán ✪tukši vārdi; tukšvārdība; ✪tukšas runas

空头 kōngtóu ✪*novec.* biržas spekulants *(spēlmanis)*; spekulatīva cenu pazemināšana; ✪uzpūsta *(autoritāte)*; ✪tukšs; fiktīvs; neīsts; ✪tukša vieta tekstā; ✪tukša galva; pļāpa; melis

空头支票 kōngtóu zhīpiào neapmaksāts vekselis *(tukši solījumi)*

空投 kōngtóu nomest no lidmašīnas *(bumbas; kravu u.c.)*

空吸 kōngxī *fiz.* iesūkt; iesūcošs

空袭 kōngxí *milit.*gaisa uzlidojums

空想 kōngxiǎng ✪izteikt pieņēmumus; minēt; ✪fantāzija;ilūzija; tukša fantazēšana

空想社会主义 kōngxiǎng shèhuìzhǔyì utopiskais sociālisms

空想社会主义者 kōngxiǎng shèhuìzhǔyìzhě sociālists-utopists

空想家 kōngxiǎngjiā utopists

空心 kōngxīn ✪dobumains; ar dobumu; ✪dobs *(koks; cilindrs u.c.)*; ✪atklāts; objektīvs; ✪tukšā dūšā; neēdis

空心轴 kōngxīnzhóu *tehn.* doba ass

空心砖 kōngxīnzhuān *celtn.* dobs ķieģelis

空心钻 kōngxīnzuān *tehn.* dobs urbis

空虚 kōngxū ✪tukšs; *(dvēseles)* tukšums; iztukšots; ✪nepamatots; fiktīvs; neargumen-tēts;✪patukšs; nesaturīgs; ✪atklāts; brīvs; ✪tukša telpa; tukšums

空穴来风 kōngxué-láifēng no tukšas alas pūš vējš *(✪ne bez iemesla;✪nav dūmu bez uguns)*

空言无补 kōngyánwúbǔ vārdi šeit bezpalīdzīgi *(tikai ar vārdiem šeit nav iespējams palīdzēt)*

空运 kōngyùn gaisa transports

空战 kōngzhàn *milit.*gaisa kauja

空中 kōngzhōng tukšumā; gaisā; debesīs

空中楼阁 kōngzhōng-lóugé gaisa pilis *(tukši sapņi; nepraktisks; nepamatots)*

K

空竹 kōngzhú *(bērnu rotaļlieta)* vilciņš
空转 kōngzhuàn ❶ *tehn.* mehānisma tukšgaita; ❷ buksēt uz vietas

倥 kōng/kǒng **sast.**

倥侗 kōngtōng *rakst.* ❶ neizglītots; nekompetents; ❷ tumsonīgs

箜 kōng **sast.**

箜篌 kōnghóu *(sena ķīniešu citāra ar 5 līdz 25 stīgām)*

孔 kǒng **lietv.** ❶ caurums; sprauga; ala; pora; dobums; tukšums; ❷ pāvs; ❸ Konfūcija mācība; **īp.** liels; milzīgs; varens; ❶ neizprotams; neizskaidrojams; noslēpumains; **apst.** ļoti; pārlieku; par daudz; **skait.** *priekšmetiem ar caurumiem; dobumiem; spraugām (klintīm ar alām; adatām ar acīm u.tml.)*; **īpašv.** Kon *uzv.*

孔道 kǒngdào ❶ braucamais ceļs; galvenais ceļš; ❷ *(tilta)* posms; ❸ Konfūcija mācība; ❹ *biol.* pora
孔洞 kǒngdòng caurums; sprauga; bedre
孔家店 kǒngjiādiàn *vēst.* konfūcisma sekotāju veikaliņš *(feodālās ideoloģijas sistēmas kritika: 1919.g. 4. maija kustības pret Konfūcija mācību vērstajos lozungos)*
孔径 kǒngjìng ❶ cauruma diametrs; ❷ *(tilta vai dzelzceļa)* posms
孔孟之道 Kǒng Mèng zhī dào Konfūcija un Mendzi mācība *(doktrīna)*
孔雀 kǒngquè *zool.* pāvs *(Pavo muticus imperator)*
孔雀绿 kǒngquèlǜ malahīta zaļš *(krāsa)*
孔雀石 kǒngquèshí *min.* malahīts
孔隙 kǒngxì sprauga
孔型 kǒngxíng *metal.* kalibrs
孔穴 kǒngxué ❶ sprauga; caurums; pora; urbums; ❷ *ķīn.med.* cilvēka ķermeņa vārīgās vietas *(piem.- saules pinums)*

恐 kǒng **darb.** ❶ baidīties; ❷ būt piesardzīgam; ❸ bēdāties; raizēties; ❹ baidīt; iebaidīt; **apst.** baidos, ka; droši vien; iespējams; var būt

恐怖 kǒngbù ❶ šausmas; panika; ❷ terors
恐怖主义 kǒngbùzhǔyì terorisms
恐吓 kǒnghè ❶ iebaidīt; iebaidīšana; ❷ terorizēt
恐吓信 kǒnghèxìn iebaidīšanas *(šantāžas)* vēstule; draudu vēstule
恐慌 kǒnghuāng ❶ panika; liels satraukums; ❷ *ekon.* krīze
恐惧 kǒngjù baidīties; bailes; šausmas
恐龙 kǒnglóng *paleont.* dinozaurs
恐怕 kǒngpà ❶ baidīties; ❷ baidos, ka; droši vien; jādomā
恐水病 kǒngshuǐbìng *med.* hidrofobija; trakumsērga

倥 kǒng/kōng **sast.**

倥偬 kǒngzǒng *rakst.* neatliekams; steidzīgs

空 kòng/kōng **darb.** ❶ būt tukšam; kļūt tukšam; ❷ izlietoties; izsīkt; apsīkt; ❸ izputēt; kļūt nabagam; ❹ palikt neaizņemtam; būt neaizņemtam; ❺ atbrīvot *(vietu; telpu u.c.)*; ❻ karāties gaisā; nokarāties; ❼ iztukšot; atbrīvot; attīrīt; ❽ izputināt; ❾ nolaist, nokārt *(galvu)*; **īp.** ❶ neaizņemts; neaizpildīts; brīvs; vakants; ❷ dīks *(ne ar ko neaizņemts; bez noteiktas nodarbošanās)*; ❸ tukšs *(tramvajs u.c.)*; ❹ tuksnesīgs; neapdzīvots; ❺ garāmbraucošs; caurbraucošs; braucams *(ceļš)*; ❻ bezsaturīgs; bezjēdzīgs; nereāls; ❼ bez rezultāta; veltīgs; ❽ plašs; neaptverams; **apst.** veltīgi; velti; **lietv.** ❶ tukša vieta; vakance; vakuums; izlaidums *(lakuna)*; tukša vieta *(tekstā)*; ❷ izdevīgs brīdis; iespēja *(iejaukties)*; ❸ sprauga; ❹ brīvs laiks

空白 kòngbái ❶ atstāt tukšu; neaizpildīt; ❷ tīra *(veidlapa)*; ❸ tukša vieta *(tekstā)*
空白点 kòngbáidiǎn ❶ robs *(zināšanās)*; ❷ balts plankums *(uz kartes)*
空当 kòngdāng *sar.* ❶ tukša vieta *(tekstā)*; ❷ laika sprīdis; moments; gadījums
空地 kòngdì pamesta vieta *(pilsētā; ciemā u.c.)*; tukša *(neaizņemta)* platība
空额 kòng'é vakance; brīva darba vieta
空格 kònggé *poligr.* atstarpes starp burtiem vai vārdiem tipogrāfiskajā salikumā
空课 kòngkè *izgl.* logs *(stundu vai lekciju sarakstā)*
空缺 kòngquē ❶ vakance; ❷ izlaidums *(tekstā)*
空隙 kòngxì ❶ sprauga; caurums; atstarpe *(starp dobēm u.c.)*; ❷ brīvs brīdis; ❸ nesaskaņas
空闲 kòngxián ❶ brīvs; neaizņemts; dīks; ❷ brīvais laiks
空心 kòngxīn tukšā dūšā
空心酒 kòngxīnjiǔ dzert tukšā dūšā
空子 kòng·zi ❶ sprauga; atstarpe *(starp galdiem u.c.)*; ❷ izdevīgs gadījums

控 kòng **darb.** ❶ savilkt loka stiegru; vilkt; pievilkt; ❷ pieturēt *(zirgu)*; apvaldīt; apturēt; stingri ņemt savās rokās; kontrolēt; ❸ *jur.* iesniegt sūdzību; sūdzēties; apžēlot; ❹ apgāzt *(trauku)*; ļaut *(šķidrumam iztecēt no pudeles)*; izsūknēt; ❺ atmest atpakaļ *(galvu)*; ❻ *tehn.* vadīt *(pa radio)*; **lietv.** draudošs stāvoklis; bīstama situācija

控告 kònggào ❶ *jur.* apelēt; apžēlot; apelācijas apžēlošana; ❷ iesniegt sūdzību
控诉 kòngsù ❶ *jur.* apvainot; uzstāties ar apvainojumu; ❷ apelēt; pieprasīt atkārtotu lietas izskatīšanu; ❸ ierosināt tiesu lietu
控诉人 kòngsùrén *jur.* apsūdzētājs
控诉书 kòngsùshū *jur.* sūdzība
控制 kòngzhì ❶ pakļaut sev; vadīt; ierobežot;

kontrolēt; dominēt; ❹ *tehn., ekon.*kontroles*(skaitļi; rādītāji)*; ❺ kundzība; vara; ❻ apvaldīšana; ierobežošana; ❼ *tehn.* vadīt *(pa radio)*
控制棒 kòngzhìbàng *fiz.* kontrolserdenis
控制点 kòngzhìdiǎn *ģeod.* atbalsta punkts
控制论 kòngzhìlùn kibernētika
控制器 kòngzhìqì *tehn.* kontrolaparāts; manipulators; regulators
控制室 kòngzhìshì *tehn.* operatoru telpa
控制台 kòngzhìtái *tehn.* vadības pults

kou

抠(摳) kōu **darb.** ❶ pavilkt augstāk *(apģērba malu)*; paņemt augstāk*(kleitas apakšmalu)* ; ❷ *(ar nagiem)*noskrāpēt *(vāti)*; ❸ gravēt; griezt; ❹ urbināt*(degunu)*; izurbināt *(caurumu)*; ❺ rakties *(grāmatu gudrību dziļumā)*; ❻ pieturēt *(naudu)*; ❼ riskēt
抠字眼儿 kōu zìyǎnr kļūt par burta kalpu *(skaldīt matus)*

眍(瞘) kōu **darb.** iekrist *(par acīm pēc slimības; par vaigiem novājēšanas rezultātā)*

口 kǒu **lietv.** ❶ mute; lūpas; ❷ purns; *(zvēra)* rīkle; ❸ *(pudeles)* kakls; caurums; plaisa; ❹ *(upes)* ieteka; osta; ❺ *(kalnu)* pāreja; aiza; ❻ *milit.* postenis; ❼ ieeja; izeja; vārti; ielas*(sākums; beigas)*; ielas krustojums; ❽ Lielā Ķīnas mūra*(eja; vārti)*; robežsargu postenis; ❾ pārrāvums *(dambī)*; ❿ *(naža)* asmens; ⓫ ēdiens; uzkodas; *(ēdiena)*garša; ⓬ runa; vārdi; trāpīgs vārds; ⓭ daiļrunība; oratora māksla; ⓮ liecinieks; ⓯ *ķīn. med.*pulsa vieta uz rokas; ⓰ zirga *(ēzeļa)* vecums; **darb.** ❶ pagaršot*(ēdienu)*; ❷ ziņot; ❸ parādīt; **skait.** ❶ *cilvēkiem(sevišķi ģimenes locekļiem-ēdājiem)*; ❷ *ar muti veicamajām darbībām: ūdens malkiem; kumosiem; tabakas iesmēķiem-dūmiem*; ❸ *mājdzīvniekiem(skaitot uz galvām)*; ❹ *traukiem un priekšmetiem ar vāciņu*; ❺ *griežamajiem instrumentiem: nažiem; šķērēm*; **īpašv.** Kou *uzv.*
口岸 kǒu'àn ❶ osta; ❷ *vēst.* atklātā osta
口白 kǒubái saruna; dialogs
口碑载道 kǒubēi-zàidào plaša un pelnīta atzinība *(laba slava)*
口不应心 kǒubùyìngxīn vārdi neatbilst domām *(uz mēles viens, sirdī pavisam cits; vārdos piekrist, sirdī noraidīt; dubulta spēle)*
口才 kǒucái ❶ daiļrunība; runas dāvanas; ❷ veikla mēle
口吃 kǒuchī ❶ raustīt valodu; ❷ *med.*anartrija
口齿 kǒuchǐ izruna; *(skaidra)* izruna
口臭 kǒuchòu *med.*smakojoša mute
口传 kǒuchuán mutiski *(nodot ziņu u.c.)*
口疮 kǒuchuāng *med.* čūla mutē
口袋 kǒu·dai maiss; soma
口风 kǒu·feng ❶ runas intonācija *(tonis)*; ❷ teiktā slēptā jēga; mājiens
口服 kǒufú ❶ vārdos piekrist; ❷ *med.* iekšējai lietošanai
口福 kǒufú naškēties; panaškēties
口腹 kǒufù tieksme labi paēst; tieksme būt izēdājam
口供 kǒugòng *jur.* liecība; apliecinājums
口号 kǒuhào ❶ lozungs; ❷ uzsaukums
口红 kǒuhóng lūpu krāsa; lūpu zīmulis
口黄未退 kǒuhuángwèituì vēl nav apžuvis piens uz lūpām*(pārāk jauns; zaļknābis)*
口惠 kǒuhuì būt labam savās runās *(tukši solījumi)*
口惠而实不至 kǒuhuì ér shí bù zhì atbalsts ar vārdiem, bet ne ar darbiem*(būt labam vārdos, bet ne rīcībā)*
口技 kǒujì spēja atdarināt dažādas skaņas *(skaņu atdarināšana)*
口角 kǒujiǎo mutes kaktiņi
口角春风 kǒujiǎo-chūnfēng pavasara vējiņš mutes kaktiņos *(teikt labus, patīkamus vārdus; teikt komplimentus; slavēt)*
口紧 kǒujǐn skops vārdos; piesardzīgs vārdos
口径 kǒujìng ❶ *(ieroča)* kalibrs; ❷ atbilstība; saskaņotība
口诀 kǒujué ❶ *(amata noslēpuma formula)* atskaņās sastādīti noteikumi *(amata apgūšanai; skaitīšanai uz skaitāmajiem kauliņiem u.c.)*; ❷ noteikumi vārsmās
口角 kǒujué strīds; ķilda
口口声声 kǒu·kou-shēngshēng katrā vārdā, katrā skaņā *(nemitīgi atkārtot vienu un to pašu)*
口粮 kǒuliáng uztura deva
口令 kǒulìng ❶ pavēle; komanda; nokomandēt; ❷ parole
口蜜腹剑 kǒumì-fùjiàn uz lūpām medus, bet padusē zobens *(runās maigs, bet rīcībā ļauns; divkosīgs cilvēks)*
口沫 kǒumò ❶ siekalas; ❷ putas uz lūpām
口器 kǒuqì *zool.* mutes aparāts *(kā maņu un citu funkciju orgāns posmkājiem)*
口气 kǒu·qi ❶ elpa; ❷ runas maniere; tonis; *(augstprātīgs; līdzsvarots u.c. rakstura runas)* tonis; runas maniere; ❸ tonis un teiktā nozīme *(slēptā jēga; nodoms)*
口腔 kǒuqiāng *anat.* mutes dobums
口腔学 kǒuqiāngxué *med.* stomatoloģija
口琴 kǒuqín mutes ermoņika
口轻 kǒuqīng *kulin.*pliekans; bez pietiekama sāls daudzuma; jauns *(par zirgiem; ēzeļiem)*
口若悬河 kǒuruòxuánhé no lūpām it kā upe plūst *(liels runātājs; mutes bajārs)*
口哨儿 kǒushàor svilpot; svilpošana

K

口舌 kǒushé ❶mute un mēle; ❷vārdi; vārdos; ❸daiļrunība;❹no mutes mutē; mutvārdu tradīcija; ❺strīdēties; ķīvēties; ❻tenkas; valodas; ❼pierunāšana

口实 kǒushí ❶*rakst.* ērts iegansts; pieklājīgs iemesls; atruna; ❷sarunas tēma; ❸ēdiens; ❹eksistences līdzekļi; ❺*rit.*jašma aizgājēja mutē

口试 kǒushì *izgl.* mutiskais eksāmens; kolokvijs

口是心非 kǒushì-xīnfēi vārdos atzīt par labu, –sirdī noliegt *(uz mēles viens, sirdī pavisam kas cits; liekulība)*

口授 kǒushòu ❶*rakst.* mutiski *(paziņot)*; mutiski *(skaidrot, apmācīt u.c.)*; ❷diktēt; diktāts

口授法 kǒushòufǎ mutisks izklāsts

口述 kǒushù ❶stāstīt; diktēt; ❷mutisks izklāsts; atstāstījums; diktāts

口水 kǒushuǐ *sar.* siekalas

口说无凭 kǒushuō-wúpíng tukšvārdīgs apgalvojums *(vārdi vēl nav garantija)*

口蹄疫 kǒutíyì *vet.* mutes un nagu sērga

口头 kǒutóu ❶mutisks; mutvārdu; nerakstīts; vārdos*(bet ne darbos)*; ❷virspusējs; ❸mutisks *(tulkojums)*; mutiskā *(tautas daiļrade)*

口头禅 kǒutóuchán iemīļots izteiciens ; nodeldēta frāze; iemīļots vārds

口头语 kǒutóuyǔ teiciens; iemīļots izteiciens

口腕 kǒuwàn *zool.* pirmsmutes taustekļi

口味 kǒuwèi ❶garša; garšīgs *(ēdiens)*; ❷garšot

口吻 kǒuwěn ❶*zool.* dzīvnieka purns; ❷tonis; runāšanas maniere

口香糖 kǒuxiāngtáng košļājamā gumija

口信 kǒuxìn mutiskā informācija; mutisks uzdevums

口形 kǒuxíng ❶mutes forma; ❷*lingv.* mutes stāvoklis skaņu artikulācijas brīdī

口型 kǒuxíng *lingv.* mutes stāvoklis skaņu artikulācijas brīdī

口炎 kǒuyán *med.* stomatīts

口眼㖞斜 kǒuyǎn wāixié *ķīn.med.* sejas nerva paralīze

口译 kǒuyì mutiskais tulkojums

口音 kǒuyīn ❶balss; dikcija; ❷izruna; akcents

口语 kǒuyǔ *lingv.* sarunu valoda*(dzīvā valoda)*; ❷sarunas; izteicieni; ❸paša vārdi*(izteicieni)*; ❹aprunāt; nomelnot

口罩 kǒuzhào ❶*med.*ķirurga maska; ❷marles pārsējs*(pret putekļiem; mikrobiem)*; ❸respirators

口重 kǒuzhòng ❶*kulin.*sālīts *(ēdiens)*; ❷būtiski *(svarīgi)*vārdi

口诛笔伐 kǒuzhū-bǐfá atmaskot,–gan vārdos, gan rakstos *(rakstisks un mutisks nosodījums; rakstveida un mutiska kritika)*

口子 kǒu·zi ❶upes grīva; osta; ❷sprauga; liels caurums; *(dambja)* pārrāvums; ❸rēta; ❹ģimenes loceklis; ēdājs; ❺ēdiens; galds

叩(敂) kòu **darb.** ❶sist; dauzīt; klauvēt; ❷klanīties līdz zemei; ❸pieklājīgi apvaicāties; jautāt; ❹apstādināt; ieķerties *(zirga)*pavadās

叩拜 kòubài krist pie zemes; klanoties līdz zemei*(vēstulē aiz paraksta vecāka gadagājuma cilvēkam)*

叩头 kòutóu ❶klanīties līdz zemei; ❷cieņas apliecinājums*(ierodoties vizītē pie Ķīnas imperatora cilvēka)*

叩头虫 kòutóuchóng *zool.* sprakšķis *(Agriotis sp.)*

叩问 kòuwèn godbijīgi izjautāt; griezties ar jautājumiem*(pie gados vecāka)*

叩诊 kòuzhěn *med.* perkusija; izklauvēšana

扣(釦) kòu **darb.** ❶apturēt; noturēt; ❷aizturēt *(noziedznieku; kontrabandas preci u.c.)*; arestēt; ❸ieturēt *(kādu naudas summu)*; pazemināt cenu*(dot atlaidi)*; ❹aizpogāt *(mēteli; pogu u.c.)*; aiztaisīt *(aizdari; rāvējslēdzēju)*; aizslēgt; apklāt; ❺apgāzt; *nolikt(ar seju uz leju)*; *piesegt (ar vāku)*; ❻piesiet; sasiet kopā; pielikt; ❼sist *(ar pieri pret zemi)*; ❽sasist; saskaldīt; ❾piedāvāt; ❿*dial.*nošaut; **lietv.** ❶atlaide; atvilkums; ieturēšana; ❷mezgls; ❸poga; aizdare; sprādze; ❹*(diegu)*spolīte; ❺*dial.,tehn.* vītnes gājiens

扣除 kòuchú ❶*mat.* atņemt; atskaitīt; ❷aizturēt *(parādu)*; atskaitījums

扣价 kòujià *tirdzn.* bonifikācija

扣款 kòukuǎn atskaitījums; ieturēšana

扣留 kòuliú ❶aizturēt *(aizdomīgu personu, preci u.c.)*; ❷arestēt; internēt; konfiscēt

扣帽子 kòu mào·zi piekabināt *(iesauku vai nievājošu apzīmējumu)*

扣人心弦 kòurénxīnxián aizskārt dvēseles stīgas *(saviļņot līdz sirds dziļumiem)*

扣头 kòu·tou atlaide

扣压 kòuyā aizturēt *(algas izmaksu u.c.)*

扣押 kòuyā ❶aizturēt; arestēt; ❷*jur.* aplikt ar arestu *(īpašumu u.c.)*

扣子 kòu·zi ❶*sar.* mezgls; sasiet mezglā; ❷poga; aizdare; sprādze; ❸strīdīgu jautājumu mezgls; ❹*lit.* izklāsta pārtraukums romāna pašā interesantākajā vietā *(intriģējošs nodaļas vai grāmatas epilogs)*

寇(寇) kòu **lietv.** laupītājs; zaglis; iebrucējs *(par ienaidnieku)*; okupants; **darb.** ❶laupīt; atņemt*(ar spēku)*; ❷iebrukt; pārkāpt *(robežu)*; ielauzties; veikt bruņotu uzbrukumu; **īpašv.** Kou *uzv.*

筘(簆) kòu **lietv.** *tekstil.* šķiets

蔻 kòu **sast.**

K

蔻丹 kòudān nagu laka
蔻酸 kòusuān *ķīm.* miristīnskābe

ku

矻 kū **sast.**
矻矻 kūkū *rakst.* ❶ centīgi; ❷ nepārtraukti
枯 kū **īp.** ❶ sauss; sauss*(romāns; stāsts u.c.)*; ❷ nokaltis; pārkaltis; izkaltis; novītis; ❸ izsīcis; apsīcis; vārgs; slims; paralizēts; ❹ kails; miris; pamests; ❺ vienaldzīgs; garlaicīgs; **darb.** ❶ nokalst; izžūt; ❷ izrādīt cilvēkiem *(ar nāvi sodītā līķi)*; **lietv.** ❶ nokaltis koks; ❷ *ķīn. med.* paralīze; ❸ *dial. (lopbarības)*rauši
枯饼 kūbǐng *(lopbarības)* rauši *(no eļļas augiem)*
枯草热 kūcǎorè *med.* siena drudzis
枯槁 kūgǎo ❶ sausi, nokaltuši *(zari)*; ❷ nīkulīgs; vārgulīgs; ❸ iznīkt; izžūt
枯黄 kūhuáng nodzeltēt; sažūt *(par lapām; zāli u.c.)*
枯寂 kūjì ❶ vientuļš; pamests; tuksnesīgs; ❷ neiedomājama garlaicība *(ļoti garlaikoties)*
枯竭 kūjié ❶ izžūt; izžuvis; ❷ izsīkt, apsīkt*(par avotu)*
枯窘 kūjiǒng ❶ atrasties galējā nabadzībā; dzīvot trūkumā; ❷ izsīkt; izsīcis; neauglīgs
枯木逢春 kūmù-féngchūn nokaltušajam kokam iestājies pavasaris *(atdzīvoties; atgriezties dzīvē)*
枯涩 kūsè ❶ izžuvus; pāržuvis; ❷ garlaicīgs; sauss; sausa un smaga *(valoda)*
枯水期 kūshuǐqī *ģeol.* zema ūdens līmeņa periods
枯水位 kūshuǐwèi *ģeol.*viszemākais ūdens līmenis
枯死 kūsǐ ❶ nokalst; sausumā aiziet bojā *(par sējumiem; labību u.c.)*; ❷ aizmigt*(par zivīm)*
枯萎 kūwěi ❶ novīst; nokalst; nonīkt; savecēt; ❷ nonākt panīkumā
枯叶蛾 kūyè'é *zool.* vērpēji (dz. *Lasiocampidae)*
枯燥 kūzào ❶ pāržāvēt; pāržuvis; ❷ garlaicīgs, sauss, monotons *(izklāsta stils)*; garlaicība
哭 kū **darb.** ❶ raudāt; *(skaļi)*raudāt; apraudāt; izraudāt *(acis)*; ❷ raudas; *(skaļas)* raudas;❸ raudāt par; ❹ nožēlot*(kaut ko)*
哭哭啼啼 kū·ku-títí izplūst asarās*(skaļi raudāt)*
哭泣 kūqì ❶ *(klusi)* raudāt; šņukstēt; ❷ asarains
哭穷 kūqióng *iron.* tēlot nabagu *(izlikties par nabagu)*
哭求 kūqiú lūgt ar asarām acīs*(asaraini lūgt)*
哭丧棒 kūsāngbàng *(aizgājēja dēla)* bēru zizlis
哭丧着脸 kū·sang·zhe liǎn ar bēdu zīmogu sejā
哭声 kūshēng raudas *(skaļas raudas)*
哭诉 kūsù caur asarām žēloties; apraudāt; vaimanāt
哭天抹泪 kūtiān-mǒlèi skaļi raudāt; sākt čīkstēt; sākt pinkšķēt
哭笑不得 kūxiào-bùdé gan jāraud, gan jāsmejas
窟 kū **lietv.** ❶ bedre; pazeme; pagrabs; ❷ ala; *(kalnu)* ala; *(zvēru)*midzenis; ❸ zemnīca; ❹ zaņķis; netiklības perēklis; ❺ *(laupītāju)* midzenis; ❻ *(kāršu spēlmaņu)* miteklis
窟窿 kū·long ❶ caurums; sprauga; bedre; ❷ *(peļu, žurku u.c.)* ala; ❸ parādi; taisīt parādus
窟窿眼儿 kū·longyǎnr ❶ caurumiņš; ❷ spraudziņa
骷 kū **sast.**
骷髅 kūlóu ❶ *(cilvēka)* skelets; ❷ miruša cilvēka galvaskauss
苦 kǔ **īp.** ❶ rūgts; rūgta *(garša)*; sūrs; skāņš; ❷ smags; sāpīgs; bēdīgs; traģisks; ❸ nelaimīgs; nožēlojams; nabags; ❹ neienesīgs; zaudējumus nesošs;❺ nežēlīgs; cietsirdīgs; briesmīgs;❻ spēcīgs; ❼ uzstājīgs; neatlaidīgs; centīgs; **lietv.** ❶ ciešanas; mokas; ❷ nelaime; bēdas; **darb.** ❶ mocīties; ciest no; baidīties *(no kaut kā)*; ❷ sagādāt *(kādam)* ciešanas; mocīt; apgrūtināt; **apst.** ❶ rūgti; bēdīgi; ❷ pārāk; par daudz; ārkārtīgi; ❸ neatlaidīgi; sīksti; čakli; no visiem spēkiem; **īpašv.** Ku *uzv.*
苦艾 kǔ'ài *bot.* vērmeles *(Artemisia absinthium)*
苦楚 kǔchǔ ❶ rūgtums; ❷ bēdas; ciešanas
苦处 kǔ·chu bēdas; nelaimes; likstas; likteņa triecieni
苦大仇深 kǔdà-chóushēn milzu ciešanas un dziļš naids *(daudz ciest vecajā iekārtā; pirms ĶTR nodibināšanās un šo iekārtu dziļi ienīst)*
苦胆 kǔdǎn *anat.* žultspūslis
苦迭打 kǔdiédǎ *polit.* valsts apvērsums
苦干 kǔgàn neatlaidīgi*(centīgi)* strādāt
苦工 kǔgōng ❶ katorgas darbs*(piespiedu darbs)*; ❷ kulijs *(melnstrādnieks)*
苦功 kǔgōng ❶ elles darbs; milzus piepūle; ❷ rupjš darbs*(zema izstrādājuma kvalitāte)*
苦瓜 kǔguā *bot.* rūgtais ķirbis *(Momordica charantia)*
苦海 kǔhǎi *bud.*ciešanu un bēdu jūra *(bezgalīgas ciešanas)*
苦海无边,回头是岸 kǔhǎi wú biān,huí tóu shì àn bezgalīga ir bēdu un ciešanu jūra, glābiņš ir tikai nožēlošanā*(kā tikai notikusi nožēlošana,-tā krasts jau klāt)*
苦寒 kǔhán spēcīgs sals; liels aukstums
苦尽甘来 kǔjìn-gānlái bēdām pa pēdām nāk prieks *(visas ciešanas aiz muguras un beidzot uzsmaidījusi laime)*
苦口 kǔkǒu ❶ *kulin.*rūgts; rūgta garša; ❷ *pārn.* asi, bet taisnīgi vārdi;❸ pacietīgi un uzstājīgi *(pārliecināt; pierunāt)*
苦口婆心 kǔkǒu-póxīn vārdos ass, bet sirdī labestīgs *(ar labu nodomu pateikt rūgtu patiesību)*
苦乐不均 kǔlèbùjūn bēdas un prieki netiek dalīti vienlīdzīgi *(vieniem prieki, citiem tikai bēdas)*

苦力 kǔlì kūlijs; melnstrādnieks

苦练 kǔliàn neatlaidīgi kāpināt savu meistarību *(pastiprināti trenēties)*

苦楝 kǔliàn *bot.* Himalaju melija *(Melia azedarach)*

苦闷 kǔmèn skumjas; nomācošas skumjas *(nomākts garastāvoklis)*

苦难 kǔnàn ciešanas; bēdas; likstas

苦恼 kǔnǎo ❶ nabags; mazturīgais; bēdubrālis; ❷ nožēlojams; žēlojams; ❸ sarūgtinājumi; ciešanas; dvēseles mokas

苦肉计 kǔròujì „miesas ciešanu" plāns *(viltīgs paņēmiens: sevi tīši savainot, vai izlikties ciešam, lai iemantotu uzticību, vai līdzcietību)*

苦涩 kǔsè ❶ *kulin.* rūgtena un šķērma *(garša)*; ❷ bēdas; smagi pārdzīvojumi

苦水 kǔshuǐ ❶ rūgtens *(dzeršanai nederīgs)* ūdens *(ūdens ar rūgtu piegaršu)*; ❷ žagas; ❸ bēdas; ciešanas

苦痛 kǔtòng bēdas; ciešanas; sāpes; nelaime

苦头 kǔtóu rūgtena piegarša

苦头 kǔ·tou ciešanas; bēdas; nedienas

苦味酸 kǔwèisuān *ķīm.* pikrīnskābe

苦夏 kǔxià ciest no karstuma *(nepanest karstumu)*

苦笑 kǔxiào rūgts smaids *(smiekli caur asarām)*

苦心 kǔxīn ❶ uzcītība; centība; ❷ rūpes; ❸ uzstājīgi; nenogurstoši; kaismīgi *(darbā ielikt visu sirdi; milzu piepūle)*; ❹ *bot.* anemarena *(Anemarrhena asphodeloides)*

苦心孤诣 kǔxīn-gūyì ar milzu piepūli sasniegt neredzētus augstumus *(pašaizliedzīgi tiekties pretīm zinātnes augstumiem; iet pa neiestaigātiem ceļiem)*

苦行 kǔxíng ❶ *rel.* sevis mocīšana; pašaizliedzība; galējs askētisms; ❷ dzīvot askēta dzīvi

苦行僧 kǔxíngsēng *rel.* mūks, kas pieņēmis shīmu *(askētisks mūks)*

苦修 kǔxiū *rel.* askētiska pašaizliedzība

苦役 kǔyì katorga *(spaidu darbi)*

苦于 kǔyú ❶ bēda; nelaime; ❷ uz nelaimi

苦战 kǔzhàn sīva cīņa; sīvi cīnīties

苦中作乐 kǔzhōng-zuòlè jautrība caur asarām *(smiekli caur asarām)*

苦衷 kǔzhōng slēpti pārdzīvokumi *(dvēseles rētas)*

苦主 kǔzhǔ varmācības upura tuvinieki *(nosistā ģimenes locekļi)*

库(庫) kù **lietv.** ❶ šķūnis; klēts; krātuve; ❷ *(ieroču)* noliktava; arsenāls; ❸ *(naftas)* tvertne; ❹ *(pulvera)* pagrabs; ❺ *(bagātību)* glabātava; *(dārgumu)* krātuve; ❻ valsts kase; ❼ *novec.* valsts standarts; augstākā kvalitāte; ❽ *biol.* depo; **īpašv.** Ku *uzv.*

库藏 kùcáng noliktavā izvietotie krājumi *(viss noliktavā uzglabātais sortiments)*

库存 kùcún ❶ viss noliktavā esošo preču daudzums; ❷ *(kasē)* esošās naudas daudzums

库房 kùfáng ❶ noliktava; noliktavas telpas; ❷ klēts

库仑 kùlún *el.* kulons

库仑计 kùlúnjì *el.* kulonmetrs

库券 kùquàn valsts kases zīme

库蚊 kùwén *zool.* ods-kulekss *(Culex)*

库藏 kùzàng ❶ noliktava; ❷ *vēst.* valsts noliktava

裤(褲) kù **lietv.** bikses; virsbikses

裤衩 kùchǎ biksītes; sporta biksītes

裤带 kùdài bikšu josta; siksna

裤袋 kùdài bikšu kabata

裤裆 kùdāng bikšu staru savienojuma vieta *(stakle)*

裤脚 kùjiǎo bikšu apakšmala

裤腿 kùtuǐ bikšu stara; bikšu stilbs

裤腰 kùyāo bikšu josta

裤子 kù·zi bikses; virsbikses

酷 kù **īp.** ❶ cietsirdīgs; nežēlīgs; varmācīgs; necilvēcīgs; brutāls; ❷ stiprs *(vīns)*; ❸ stipra *(smarža)*; ❹ neciešamas *(sāpes)*; **apst.** ❶ cietsirdīgi; asi; ❷ ļoti; stipri; īpaši; ārkārtīgi

酷寒 kùhán ļoti auksti; spelgonis; nikns sals

酷烈 kùliè ❶ ļoti nežēlīgs; nesaudzīgs; ❷ šķebinošs; smacējošs

酷热 kùrè neciešams karstums *(ļoti karsti)*

酷暑 kùshǔ svelmaina vasara

酷似 kùsì ļoti līdzīgi *(precīza kopija; līdzīgi kā divas ūdens piles)*

酷刑 kùxíng necilvēcīga spīdzināšana; nežēlīgs sods

kua

夸(誇) kuā **darb.** ❶ slavēt; lielīt; atzīt par labu; augstu vērtēt; ❷ izpušķot; piepušķot; uzpūst; ❸ lepoties; lielīties; plātīties; ❹ kļūt iedomīgam; būt uzpūtīgam; ❺ grezni dzīvot; šķērdēt līdzekļus; ❻ tālu plesties *(stiepties)*; **īp.** ❶ skaists; brīnišķīgs; daiļš; pievilcīgs; ❷ trausls; maigs; **īpašv.** Kua *uzv.*

夸大 kuādà ❶ pārspīlēt *(panākumus; trūkumus; kādas personības lomu u.c.)*; ❷ lielīties; plātīties; ❸ *lit.* hiperbola

夸大狂 kuādàkuáng ❶ *med.* lielummānija; megalomānija; ❷ lielībnieks

夸海口 kuā hǎikǒu plātīties bez mēra

夸奖 kuājiǎng *sar.* pārslavēt *(slavēt pār mēru)*

夸口 kuākǒu ❶ lielīties; plātīties; ❷ lielība; plātīšanās; ❸ lielīgs; plātīgs

夸夸其谈 kuākuā-qítán tukša pļāpāšana *(dižoties ar gludām frāzēm; daudz tukšu vārdu)*

夸脱 kuātuō *(šķidru un birstošu vielu tilpuma mērs Anglijā)* kvarta *(1,14 l)*

夸耀 kuāyào lielīties; plātīties; plātīšanās; lielība
夸张 kuāzhāng ✪pārspīlēt; sabiezināt krāsas; ✪lielīties; zīmēties; ✪*lingv.* hiperbola; ✪*lit.* hiperboliskums
夸张法 kuāzhāngfǎ *lingv.* hiperbola
夸嘴 kuāzuǐ plātīties; lielīties

侉(咵) kuǎ **īp.** ✪liels; prāvs; varens; ✪masīvs; neveikls; ✪rupjš; vulgārs; provinciāls; ✪izkropļota, provinciāla, vulgāra *(izruna)*
侉子 kuǎ·zi *niev. (galvenokārt – par ziemeļniekiem Ķīnas dienvidnieku skatījumā)* cilvēks ar svešu, provinciālu, nepareizu akcentu

垮 kuǎ **darb.** ✪sagāzties; sabrukt; sadalīties; ✪ciest sakāvi; izgāzties
垮台 kuǎtái ✪sabrukt; sadalīties; ✪ciest pilnīgu neveiksmi*(ciest krahu)*; ✪pilnīgi izgāzties

挎 kuà **darb.** ✪nest rokā, vai elkonī *(grozu u.c.)*; ✪vest *(pie rokas)*; ✪uzkārt *(plecā)*; piekārt *(pie jostas pistoli; fotoaparātu u.c.)*
挎包 kuàbāo plecu soma ar garu siksnu *(muguras maiss personīgo mantu pārnešanai)*

胯 kuà **lietv.** gurns; gūža
胯骨 kuàgǔ *anat.* gūžas kauls

跨 kuà **darb.** ✪izplest kājas; stāvēt ar izplestām kājām *(virs vai kāda priekšmeta abās pusēs)*; ✪pārkāpt *(slieksni; grāvi)*; ✪ieiet *(pa vārtiem; jaunā gadsimtā u.c.)*; ✪sēdēt *(zirgā jāšus)*; ✪nokāpt *(no zirga)*; uzkāpt *(zirgā)*; ✪soļot; iet platiem soļiem; ✪pāriet; šķērsot; pārcelties pāri; ✪iziet ārpus *(telpas un laika robežām)*; ✪vienlaicīgi izvietoties *(upes abos krastos)*; vienlaicīgi izvietoties *(divās, vai vairākās vietās)*; ✪uzcelt *(tiltu pār upi)*; ✪slieties augšā*(par kalnu virsotnēm)*; ✪pārspēt; būt pārākam; ✪apvienot *(divas profesijas)*; ✪pievienot; pielikt klāt; ✪aptvert; apliekt; ✪ietvert sevī *(daudz rajonu)*; ✪sēdēt sāniski; sēdēt uz *(krēsla malas)*; **lietv.** ✪gūžas; ciskas; ✪solis; soļa platums; ✪*celtn.(tilta)* posms
跨度 kuàdù *celtn., dzelzc. (tilta vai dzelzceļa)* posms
跨国公司 kuàguó gōngsī starpvalstu *(pārrobežu)* kompānija
跨栏 kuàlán *sp.* barjerskrējiens
跨年度 kuà niándù uz nākamo gadu pārejošs *(plāns; objekta celtniecība u.c.)*
跨线桥 kuàxiànqiáo *dzelzc.* viadukts
跨院儿 kuàyuànr sānu pagalmiņš
跨越 kuàyuè ✪iet pāri; šķērsot *(valsts robežu)*; ✪būt pārākam par

kuai

蒯 kuǎi **lietv.** *bot.* meldri *(Sciprus sp.)*; *(no meldriem pagatvota)* masa; **īpašv.** Kuai *uzv.*

会(會) kuài/huì **lietv.** signālkarogs *(senajā Ķīnā)*; **darb.** ✪aprēķināt; izskaitļot; ✪noslēgt gada bilanci; **īpašv.** Kuai *uzv.*
会计 kuàijì ✪grāmatvedība; ✪grāmatvedības pārskati; grāmatvedis; ✪uzskaitvedība; uzskaitvedis
会计处 kuàijìchù grāmatvedība; grāmatvedības nodaļa
会计师 kuàijìshī grāmatvedis
会计学 kuàijìxué uzskaitvedība; grāmatvedība *(mācību priekšmets)*
会计员 kuàijìyuán ✪grāmatvedis; ✪uzskaitvedis

快 kuài **īp.** ✪ātrs *(skrējiens; lidojums u.c.)*; straujš; ✪jautrs; priecīgs; patīkams; ✪ass; noasināts; **apst.** ātri; drīz; **darb.** priecāties; izklaidēties; būt apmierinātam; **lietv.** *novec.* policists; apsargs; **īpašv.** Kuai *uzv.*
快板儿 kuàibǎnr ✪tautas dzejas, pantiņu lasīšana *(sitot takti ar bambusa dēlīšiem; bambusa dēlīšu pavadījumā)*; ✪*mūz.* allegro
快报 kuàibào ✪zibensskrejlapa; ✪ārkārtējs ziņojums
快车 kuàichē ātrvilciens; ekspresis
快车道 kuàichēdào *dzelzc.* ātrvilciena sliežu ceļš
快当 kuài·dang ✪ātrs; apsviedīgs; veikls; ✪ātri; steidzīgi
快刀斩乱麻 kuàidāo zhǎn luànmá ar asu nazi pārcirst samudžinātas kaņepes *(rīkoties ātri un enerģiski; pārcirst Gordija mezglu)*
快感 kuàigǎn ✪patīkamas izjūtas; prieks; patika; bauda; ✪*med.* hedonija
快活 kuài·huo jautrs; priecīgs; prieks
快乐 kuàilè ✪priecāties; būt labā noskaņojumā; uzjautrināties; ✪jautrs; jautrība; jautri
快乐主义 kuàilèzhǔyì *filoz.* hedonisms
快马加鞭 kuàimǎ-jiābiān rikšotāju steidzināt ar pātagu*(pilnā ātrumā; paātrināt; dzīt)*
快慢 kuàimàn *(kuģa, automobiļa u.c.)* ātrums
快门 kuàimén *fot.*fotoaparāta aizslēgs
快人 kuàirén *rakst.* ✪jokdaris; jautrs cilvēks; ✪tiešs cilvēks
快事 kuàishì patīkams, priecīgs notikums
快手 kuàishǒu ✪sava amata meistars; lietpratējs; ✪veikls, apsviedīgs *(cilvēks)*
快书 kuàishū *māksl.* ātrruna*(ātrs pārstāsts, neatvelkot elpu)*
快速 kuàisù ✪ātrs; ļoti iedarbīgs; kustīgs; mobils;

❹ ātršāvējs *(lielgabals)*; ātrās *(metināšanas; kausēšanas u.c.)* metodes
快速犁 kuàisùlí *lauks.* ātrās aršanas arkls
快艇 kuàitǐng ātrgaitas kuteris
快慰 kuàiwèi apmierinājums; gandarījums
快要 kuàiyào drīz; drīzumā *(pienāks Jaunais gads)*
快意 kuàiyì ❶ patīkams; iepriecinošs; jauks *(notikums; gadījums)*; ❷ apmierinošs
快邮 kuàiyóu ātrais pasts
快鱼 kuàiyú *zool.* Ķīnas siļķe-iegarenā iliša; iegarenā palede *(Ilisha elongata)*
快照 kuàizhào *fot.* momentuzņēmums
快中子 kuàizhōngzǐ *fiz.* ātrais neitrons
快嘴 kuàizuǐ pļāpa; tenku vācele

块(塊) kuài **lietv.** ❶ *(ogļu; ledus; cukura; maizes u.c.)* gabals; *(zemes)*pika; ❷ *(taisnstūra drēbes, auduma)*gabals; ❸ blāķis; ❹ *(zelta)* lietnis; ❺ vieta; zemes gabals; **skait.** *ķieģeļiem; maizes, gaļas, drēbes, ziepju u.c. gabaliem*; **skait.** *naudas vienībām (juaņiem; dolāriem; eiro u.c.)*; **īp.** vientulīgs; vienīgais; **apst.** vientulībā; vientulīgi
块儿八毛 kuài·er-bāmáo aptuveni viens juaņs *(aptuveni viena juaņa vērtībā)*
块根 kuàigēn *bot.* saknes; sakņaugi
块规 kuàiguī *tehn.* kalibrētas plāksnītes
块集岩 kuàijíyán *ģeol.* aglomerāts
块茎 kuàijīng *bot. (kartupeļu u.c.)*bumbulis; sakņaugs
块垒 kuàilěi *rakst.* akmens uz sirds *(bēdu; niknuma slogs)*
块状山 kuàizhuàngshān *ģeol.* blāķveida kalni
块状岩 kuàizhuàngyán *ģeol.* masīvi ieži

脍(膾) kuài **lietv.** *kulin.*malta gaļa *(sasmalcināta gaļa)*; malta zivs; **darb.** sasmalcināt gaļu*(zivi)*
脍炙人口 kuàizhì-rénkǒu ❶ izpelnīties vispārēju atzinību *(kļūt ļoti populāram)*; ❷ sagādāt estētisku baudījumu *(par literāru sacerējumu)*

筷 kuài **lietv.** ēdamie irbuļi *(ķīniešiem; korejiešiem;japāņiem)*

鲙(鱠) kuài **lietv.** *kulin.*malta zivs
鲙鱼 kuàiyú *zool.* Ķīnas siļķe-iegarenā iliša; iegarenā palede *(Ilisha elongata; Alosa elongata)*

kuan

宽(寬) kuān **īp.** ❶ plata *(iela; kleita; pleci u.c.)*; *pārn.*plašs *(apvārsnis)*; dziļas *(zināšanas)*; ❷ brīvs; vaļīgs; nepiespiests; nesteidzīgs; ❸ ietilpīga *(telpa)*; ❹ iecietīgs; žēlsirdīgs; augstsirdīgs; dāsns; ❺ bagāts; turīgs; ❻ tāls; **apst.** nesteidzīgi; bez steigas; **darb.** ❶ relaksēties; atbrīvoties no sasprindzinājuma; just atvieglinājumu; ❷ būt augstsirdīgam *(iecietīgam)*; ❸ piešķirt atvieglojumus; pagarināt *(termiņu)*; ❹ novilkt *(virsdrēbes)*; **lietv.** ❶ *(upes; istabas u.c.)* platums; ❷ žēlastība; augstsirdība; cēlsirdība; mīlestība; **īpašv.** Kuaņ *uzv.*
宽畅 kuānchàng dvēseles miers; psihiska atslodze; nomierināties; justies atbrīvoti, viegli
宽敞 kuān·chang plaša *(māja; telpa u.c.)*
宽绰 kuān·chuo plaša, ērta, gaiša, ietilpīga *(telpa)*
宽打窄用 kuāndǎ-zhǎiyòng ar rezervi plānot *(neparedzētu apstākļu gadījumam)* un taupīgi tērēt*(būt dāsnam plānos un aprēķinos, un taupīgam praktiskajā dzīvē)*
宽大 kuāndà ❶ plašs; liels; ❷ augstsirdīgs; augstsirdība; pretimnākoša nostāja
宽贷 kuāndài ❶ labestīgs; labestība; ❷ augstsirdīgs; augstsirdība; ❸ iecietīgs; iecietība
宽待 kuāndài humāna ❶ apieties maigi un augstsirdīgi; augstsirdīga izturēšanās *(pret karagūstekņiem)*; ❷ uzņemt ar prieku; sirsnīga uzņemšana
宽度 kuāndù *(ielas; upes u.c.)* platums
宽泛 kuānfàn plašs, daudznozīmīgs*(jēdziens; vārds)*; daudzšķautnains
宽广 kuānguǎng ❶ plašs; plats; ❷ plaša *(apkārtne)*; plaši *(lauki u.c.)*
宽轨 kuānguǐ *dzelzc.* platsliežu dzelzceļš
宽宏 kuānhóng ❶ plats; plašs; milzīgs; ❷ augstsirdīgs; dāsns; plašs raksturs
宽厚 kuānhòu ❶ labs; augstsirdīgs; dāsns; ❷ platums un biezums
宽解 kuānjiě ❶ uz sirds kļuva vieglāk; ❷ mierināt *(slimo)*; nomierināt; ❸ justies brīvi,-kā mājās
宽旷 kuānkuàng plašums; plaša *(jūra; stepe u.c.)*
宽阔 kuānkuò ❶ plats; plašs; plaša *(apkārtne u.c.)*; ❷ *radio.*plats frekvenču diapazons; ❸ dāsns; augstsirdīgs
宽频带 kuānpíndài *el.* platjoslas *(pastiprinātājs)*
宽饶 kuānráo piedot; saudzēt; žēlot
宽容 kuānróng ❶ mīksts; iecietīgs; miermīlīgs; augstsirdīgs; ❷ iecietība; tolerance
宽恕 kuānshù ❶ piedot; saudzēt; būt augstsirdīgam; ❷ piedošana; apžēlošana; ❸ mīksts; augstsirdīgs; cēlsirdība
宽慰 kuānwèi ❶ nomierināt; uzmundrināt; ❷ nomierināties
宽限 kuānxiàn atlikt *(uz vēlāku laiku)*; pagarināt *(termiņu)*
宽心 kuānxīn nomierināties*(sirdī un dvēselē)*; mierīgs un pacietīgs; augstasinīgs
宽衣 kuānyī ❶ brīvs*(plašs)*apģērbs; ❷ novilkt virsdrēbes; noģērbties; ❸ *piekl.*noģērbieties, lūdzu!
宽银幕 kuānyínmù *kinem.* platekrāns

K

宽宥 kuānyòu piedot; apžēlot
宽裕 kuānyù ❶ turība; pārticība; ❷ turīgs
宽窄 kuānzhǎi ❶ *(durvju; logu u.c.)* platums; ❷ izmērs
宽纵 kuānzòng izdabāt kāda iegribām *(skatīties caur pirkstiem; ļaut vaļu kāda untumiem)*

髋(髖) kuān **lietv.** *anat.* iegurnis; gūžas kauls; krustu kauls
髋骨 kuāngǔ *anat.* gūžas kauls

款(欵) kuǎn **īp.** ❶ patiess; sirsnīgs; vaļsirdīgs; ❷ lēns; lēni cienīgs; ❸ brīvs; ❹ tukšs; dobs; **darb.** ❶ sirsnīgi uzņemt *(viesus)*; cienāt *(viesus)*; ❷ klauvēt pie durvīm; apciemot *(kādu)*; ierasties *(pie kāda ar vizītē)*; ❸ nonākt līdz; sasniegt *(kādu vietu)*; ❹ apstāties; **lietv.** ❶ summa; naudas summa; izdevumi; izdevumu postenis; ❷ paragrāfs; apakšnodaļa; rindkopa; rubrika; ❸ stils; fasons; veids; ❹ *novec.* lūgums; iesniegums; petīcija; ❺ *vēst.* zvērests **īpašv.** Kuaņ *uzv.*
款步 kuǎnbù lēna gaita; lēns solis; lēnā solī
款待 kuǎndài sirsnīgi *(sagaidīt; uzņemt; cienāt u.c.)*
款冬 kuǎndōng *bot.* māllēpe *(Tussilago farfara)*
款留 kuǎnliú lūgt *(ciemiņu)* neiet projām *(lūgt uzkavēties kādu brīdi) (saimnieka viesmīlība)*
款曲 kuǎnqū ❶ *rakst.* laipni tērzēt *(apieties)*; ❷ lišķēt; glaimot
款式 kuǎnshì *(apģērba)* stils; fasons; dizains
款项 kuǎnxiàng ❶ paragrāfs; apakšnodaļa; rindkopa; ❷ līdzekļi; naudas summa; tāmes sadaļa
款识 kuǎnzhì ❶ bronzā iegravēts vai kokā iegriezts reljefs uzraksts; ❷ autogrāfs; ❸ ieraksts*(grāmatā, vai uz gleznas)*
款子 kuǎn·zi *sar.* liela nauda; liela naudas summa; līdzekļi

kuang

匡 kuāng **lietv.** *anat.* acs dobums; **darb.** ❶ labot *(kļūdas)*; ❷ savest kārtībā; sakārtot; ❸ palīdzēt; sniegt palīdzību; glābt; ❹ *dial.* gaidīt; cerēt; ❺ dilt *(par mēnesi)*; **īp.** kvadrātisks; kvadrātveida; taisns; **apst.** taisni; cienīgi; **īpašv.** Kuan *uzv.*
匡济 kuāngjì *rakst.* palīdzēt; sniegt palīdzību; glābt
匡救 kuāngjiù ❶ glābt; palīdzēt; ❷ vest uz pareizā ceļa *(apskaidrot prātu)*
匡正 kuāngzhèng ❶ labot *(kļūdas)*; noregulēt; ❷ vest uz pareizā ceļa

诓(誆) kuāng **darb.** mānīt; apmānīt; piekrāpt
诓骗 kuāngpiàn piekrāpt; maldināt *(apvest ap stūri)*

哐 kuāng **onom.** *(gonga skaņas)* blaukš! blākš!
哐啷 kuānglāng **onom.** blaukš! blākš!

筐 kuāng **lietv.** ❶ vertikāls*(uz muguras nesams)* kvadrātveida grozs ar balstu; ❷ grozs *(dārzeņu; smilšu;cementa u.c.)* pārnēsāšanai; **skait.** *augļu u.c. groziem*

狂 kuáng **īp.** ❶ neprātīgs; vājprātīgs; traks; satrakojies; ❷ mežonīgs; ❸ trakuma lēkmes pārņemtais; neapturams; nevaldāms; apdullis;negants; ❹ saviļņots; izsists no sliedēm; ❺ pašpārliecināts; iedomīgs; **lietv.** ❶ psihoze; prātā sajukšana; mānija;❷ meli;māņi; **darb.** sākt plosīties; sākt ārdīties; satrakoties *(par vētru; viļņiem)*; **īpašv.** Kuan *uzv.*
狂暴 kuángbào ❶ traks; negants; nevaldāms; lēkmes pārņemts; trakums; ❷ cietsirdīgs; zvērīgs; rupjš; ❸ satrakoties *(ar viļņiem)*
狂飙 kuángbiāo *tiešā un parnestā noz.* vētra; viesuļvētra
狂草 kuángcǎo ❶ trakais ātrraksts *(haotisks ķīniešu kaligrāfijas ātrraksts bez noteikumiem, ar patvaļīgiem hieroglifu saīsinājumiem)*; ❷ viens no ķīniešu kaligrāfijas stiliem
狂放 kuángfàng ❶ izlaidīgs; ❷ trakošana; plosīšanās
狂风 kuángfēng brāzmains vējš; nikns vējš; vētra; viesulis
狂风暴雨 kuángfēng-bàoyǔ ❶ vētra ar pērkona lietu; vētra ar spēcīgām lietusgāzēm*(sadzīviskās likstas un nebūšanas)*; ❷ bargs; draudīgs; nežēlīgs; ❸ ass un rupjš *(cilvēks)*
狂欢 kuánghuān vētraina, skaļa līksmošanās; nevaldāma līksmība
狂欢节 kuánghuānjié karnevāls
狂澜 kuánglán vētras radītas milzu bangas *(devītais vilnis; bangojoša dzelme)*
狂气 kuáng·qi ❶ vājprāts; psihoze; prāta aptumsums; ❷ pašpārliecinātība; augstprātība; iedomība
狂犬病 kuángquǎnbìng *med.* hidrofobija; trakumsērga
狂热 kuángrè ❶ karsts; drudžains; sajūsmināts; ❷ fanātisms; azarts; ažiotāža
狂热性 kuángrèxìng nesavaldība; ātrsirdība; degsme
狂人 kuángrén garīgi slims cilvēks; vājprātīgs; ārprātīgs
狂妄 kuángwàng ❶ pašpārliecināts; augstprātīgs; ❷ neprātīgs; zaudējis prātu; neprātīgi *(apgalvojumi; plāni; paziņojumi u.c.)*; ❸ pārmērīgs; pārliecīgs; negausīgs
狂喜 kuángxǐ aiz prieka nezināt kur likties *(no prieka zaudēt prātu; neprātīgs prieks)*
狂想曲 kuángxiǎngqǔ *mūz.* rapsodija
狂笑 kuángxiào skaļi smiekli*(dārdoši smiekli)*; smieties vēderu turēdams
狂言 kuángyán vājprātīgā murgi; nesakarīga

runa; ❶ pašpārliecināta plātīšanās; ❶ izdomāti *(samākosloti)* vārdi

诳(誑) kuáng **darb.** ❶ krāpt; maldināt; ❶ pieļaut kļūdu; maldīties; **lietv.** meli; krāpšana; **īp.** ❶ melīgs; ❶ neīsts; mākslīgs

诳语 kuángyǔ meli; pļāpas

鵟(鵟) kuáng **lietv.** *zool.* peļu klijāns *(Buteo buteo burmanicus)*

圹(壙) kuàng **lietv.** ❶ kaps; kapliča; ❶ kurgāns; kapu kalns; ❶ līdzenums; stepe; pamesta vieta; **īp.** tukšs

圹穴 kuàngxué ieeja kapličā; kapliča

况(況) kuàng **lietv.** stāvoklis; situācija; kondīcija; **darb.** līdzināties ar; minēt piemēru; **saik.** bez tam; turklāt; jo vairāk; vai tad nav tā; ko tad lai saka par; **īpašv.** Kuan *uzv.*

况且 kuàngqiě ❶ pie tam; jo vairāk; vēl jo vairāk; ❶ turklāt

旷(曠) kuàng **īp.** ❶ skaidrs; gaišs; *(saules)* apmirdzēts; ❶ plašs; tukšs; brīvs; neaizņemts; tuksnesīgs; ❶ bezgala plašs; milzīgs; ❶ rets; šķidrs; ❶ trūcīgs; nolaists; nevērīgs; ❶ nesakopts; neapkopts *(neprecējies vīrietis)*; ❶ tāls; attāls; garš; ❶ sens; sen pagājis; **darb.** ❶ izlaist *(nodarbības; darba stundas)*; ielaist *(darbu)*; veltīgi šķiest laiku; ❶ būt bez darba; nestrādāt; izklaidēties; slinkot; ❶ atdalīties *(ar sētu)*; ❶ atstāt tukšu *(dzīvokli)*; neaizņemt; **īpašv.** Kuan *uzv.*

旷达 kuàngdá ❶ plašs *(redzesloks; raksturs u.c.)*; ❶ ļaut sev vaļu; ❶ brīvs; atklāts

旷代 kuàngdài ❶ *rakst.* attāls gadsimts; senie laiki; ❶ nepārspējams, nesalīdzināms

旷废 kuàngfèi ❶ veltīgi šķiest; tērēt; ❶ ielaist *(slimību)*; ❶ nolaist *(dārzu u.c.)*

旷工 kuànggōng patvaļīgi pamest darba vietu; nevīžīgi izturēties pret savu darbu; darba kavējums

旷古 kuànggǔ *rakst.* nepieredzēts; nebijis; bez precedenta

旷课 kuàngkè nolaidīgi izturēties pret nodarbību *(lekciju)* apmeklēšanu

旷日持久 kuàngrì-chíjiǔ ilgstoša bezdarbība; veltīgi tērēt laiku; bezgalīgi ievilkt *(kāda darba izpildīšanu; jautājuma risināšanu u.c.)*; vilkties bezgala ilgi

旷世 kuàngshì ❶ *rakst.* sen pagājušie laiki; tāls gadsimts; ❶ rets; nebijis; nepārspējams; nesalīdzināms

旷野 kuàngyě ❶ plašs līdzenums; ❶ tuksnesīgs, plašs lauks; tuksnesis

旷职 kuàngzhí ❶ neierasties darbā; nepildīt savus pienākumus; ❶ būt nolaidīgam pret savu pienākumu pildīšanu

矿(礦、鑛) kuàng **lietv.** ❶ minerāls; izraktenis; rūda; ❶ šahta; ❶ *(ogļu; dzelzs; zelta u.c.)* iegulas; ❶ raktuve; ❶ rūdas ieguve; ❶ *(zelta)* skalošana

矿藏 kuàngcáng zemes dzīles; zemes dzīļu bagātības; minerālu krājumi

矿层 kuàngcéng ❶ rūdas iegula; ❶ rūdu vai citus iežus nesošais zemes slānis; *ģeol.* slāņkopa

矿产 kuàngchǎn zemes dzīļu bagātības; derīgie izrakteņi; *ģeol.* rūdu atradne

矿场 kuàngchǎng rūdas raktuve; šahta

矿尘 kuàngchén *med.* raktuvju putekļi

矿床 kuàngchuáng *kalnrūpn.* derīgo izrakteņu iegula; derīgo izrakteņu atradne

矿灯 kuàngdēng *kalnrūpn.* ogļraču lampa

矿工 kuànggōng ogļracis; kalnracis

矿化带 kuànghuàdài *ģeol.* ar minerāliem piesātināta zona

矿井 kuàngjǐng *kalnrūpn.* ogļu vai rūdu ieguves šahtas aka

矿坑 kuàngkēng *kalnrūpn.* ogļu, vai rūdu ieguves šahta *(izstrāde)*

矿脉 kuàngmài *kalnrūpn.* rūdu nesošā dzīsla

矿苗 kuàngmiáo *kalnrūpn.* rūdu nesošās dzīslas atsegums

矿泉 kuàngquán minerālūdens avots

矿砂 kuàngshā *kalnrūpn.* kalnu izstrādes smiltis

矿山 kuàngshān *kalnrūpn.* raktuve; raktuves

矿石 kuàngshí ❶ *(dzelzs, vara u.c.)* rūda; ❶ *radioteh. (detektora)* kristāls

矿水 kuàngshuǐ minerālūdens

矿体 kuàngtǐ *kalnrūpn.* derīgo izrakteņu iegula; derīgo izrakteņu atradne

矿物 kuàngwù ❶ minerāli; ❶ zemes dzīles

矿物棉 kuàngwùmián minerālvate

矿物学 kuàngwùxué mineraloģija

矿物学家 kuàngwùxuéjiā mineralogs

矿物油 kuàngwùyóu minerāleļļa

矿物质 kuàngwùzhì minerālviela

矿盐 kuàngyán akmens sāls

矿业 kuàngyè kalnrūpniecība *(zemes dzīļu izstrāde)*

矿业法 kuàngyèfǎ kalnrūpniecības likumdošana

矿渣 kuàngzhā izdedži; sārņi

矿脂 kuàngzhī vazelīns

矿柱 kuàngzhù ❶ *kalnrūpn.* raktuves balsts *(pīlārs)*; ❶ derīgus izrakteņus saturošs augsnes masīvs *(kas iegulas izstrādes laikā tiek atstāts neskārts)*

框 kuàng **darb.** ❶ *(portretam)* izgatavot logātu *(ietvaru)*; ❶ ielikt logatā *(ietvarā)*; **lietv.** ❶ *(loga; durvju u.c.)* rāmis; ❶ *(portreta; gleznas u.c.)* logats; ❶ *(briļļu)* ietvars

框框 kuàng·kuang ❶ ielikt logatā *(ietvarā)*; ❶ logats;

K

ietvars; rāmis; ❷ šablons; ❸ noteikt *(pasākuma u.c.)* ietvarus

框子 kuàng·zi ❶ logāts; ❷ ietvars

眶 kuàng **lietv.** *anat.* acs dobums

kui

亏(虧) kuī **darb.** ❶ būt nepietiekamam*(nepilnā skaitā)*; trūkt; pietrūkt; būt ar *(iztrūkumu; pārtēriņu; deficītu)*; ❷ samazināties; sašaurināties; pazemināties; ❸ ciest zaudējumus; nest zaudējumus; ❹ būt parādā; palikt parādā; ❺ būt *(kādam)* pateicību parādā; *iron.*no visas sirds*(pazemīgi)*pateicos; ❻ samazināt; atņemt; ❼ būt netaisnam; nest *(kādam)* zaudējumus; ❽ darīt pāri; būt nepateicīgam; **apst.** par laimi; pateicoties; **lietv.** zaudējums; iztrūkums; neveiksme; nepatikšanas

亏本 kuīběn ❶ ciest zaudējumus; ❷ deficīts; ❸ neizdevīgs, zaudējumus nesošs *(darījums; pasākums u.c.)*

亏待 kuīdài ❶ būt netaisnam; ❷ aizvainot *(kādu)*; nerūpēties par; būt neuzmanīgam; slikti apieties; darīt pāri

亏得 kuī·de ❶ pateicoties *(kaut kam)*; par laimi; labi, ka; ❷ *iron.* kā nu tā var!

亏负 kuīfù ❶ būt netaisnam pret; darīt pāri; aizvainot *(kādu)*; ❷ neattaisnot cerības

亏耗 kuīhào zust; pazust; *(ražas u.c.)* zaudējumi

亏空 kuī·kong ❶ ielīst parādos; būt parādā; palikt parādā; parādi; deficīts; ❷ pielaist pārtēriņu *(iztrūkumu)*

亏累 kuīlěi ❶ iestigt parādos; taisīt parādus; sēdēt parādos; ❷ pielaist iztrūkumus; iestigt pārtēriņos; augošs deficīts

亏欠 kuīqiàn ❶ būt parādos; parāds; ❷ iztrūkums; deficīts

亏折 kuīshé ❶ zaudēt; ciest zaudējumus; ❷ iztrūkums; deficīts

亏蚀 kuīshí ❶ *astr. (saules; mēness)* aptumsums; ❷ ciest zaudējumus; zaudējumi

亏损 kuīsǔn ❶ novājēt, zaudēt spēkus *(slimības rezultātā)* ; ❷ zaudējumi; iztrūkums; deficīts

亏心 kuīxīn ❶ rīkoties pretēji sirdsapziņai; negodīgs; bezgodīgs; ❷ maksāt ar nepateicību *(aptraipīt savu sirdsapziņu)*nepateicīgs

岿(巋) kuī **īp.** ❶ augsts un varens *(par kalnu)*; milzīgs; majestātisks; ❷ vientuļš; ❸ paugurains

岿然 kuīrán ❶ *rakst.* augstu un majestātiski ; augsts un dižens*(kalns)*; ❷ vientuļš; vientuļi; pats par sevi

盔 kuī **lietv.** ❶ bruņucepure; ķivere; cieta galvas sega; ❷ *bud.*patra

盔甲 kuījiǎ bruņucepure un bruņas; bruņas un ieroči

盔子 kuī·zi lēzens trauks; apakštase; porcelāna bļoda

窥(窺、闚) kuī **darb.** ❶ *(slepus)* noskatīties; sekot; glūnēt; uzglūnēt; spiegot; ❷ novērot

窥测 kuīcè ❶ izlūkot; izzināt; izsekot; ❷ pētīt; veikt novērojumus; ❸ izteikt pieņēmumu; minēt; uzminēt; izteikt minējumus

窥见 kuījiàn ❶ izsekot; ievērot; uzzināt; ❷ *(slepus)* noskatīties

窥伺 kuīsì *rakst.* izsekot; nogaidīt; uzglūnēt

窥探 kuītàn *(slepus)* noskatīties; *(slepus)* novērot; uzglūnēt; spiegot

奎 kuí **lietv.** ciskas; gurni; **darb.** *(špagatā)* plaši izplēst kājas; **īpašv.** Kui *uzv.*

奎宁 kuíníng *farm.* hinīns

奎宁树 kuíníngshù *bot.* hinīna koks *(Cinchona sp.)*

葵 kuí **lietv.** ❶ *bot.* saulespuķe *(Helianthus annuus)*; ❷ *bot.* malva *(Malva sp.)*; **īpašv.** Kui *uzv.*

葵花 kuíhuā *bot.* saulespuķe *(Helianthus annuus)*

葵花子 kuíhuāzǐ saulespuķu sēklas

葵扇 kuíshàn vēdeklis no palmu lapām

揆 kuí **darb.** ❶ izskaitļot; aprēķināt; izmērīt; ❷ izteikt pieņēmumu *(minējumu)*; ❸ vadīt; pārvaldīt; būt atbildīgam*(par kaut ko)*; **lietv.** ❹ mērs; norma; princips; standarts; ❺ *vēst.* kanclers; pirmais ministrs

揆度 kuíduó *rakst.* izteikt pieņēmumus; apsvērt prātā; novērtēt

揆情度理 kuíqíng-duólǐ novērtēt jūtas un apsvērt motīvus *(labi orientēties citu cilvēku jūtās; prast ieskatīties cita cilvēka dvēselē; spriest loģiski)*

喹 kuí **sast.**

喹啉 kuílín *ķīm.* hinolīns

睽 kuí **darb.** ❶ būt atšķirtiem; atrasties tālu *(vienam no otra)*; ❷ būt ļoti atšķirīgiem

睽隔 kuígé *rakst.*būt tālu *(vienam no otra)*; būt atšķirtiem *(zināmu laika periodu)*

睽离 kuílí *rakst.* būt atšķirtiem *(vienam no otra)*; netikties*(vienam ar otru)*

睽违 kuíwéi *rakst.* būt šķirtiem; būt tālu *(vienam no otra)*

魁 kuí **lietv.** ❶ *astr. (Lielā Lāča zvaigznāja pirmās četras zvaigznes)*; ❷ kastrolis ar garu rokturi;❸ priekšmeta galvenā daļa; galvenais; pirmais; ❹ pirmā persona; līderis; vadonis; *(laupītāju)*barvedis, konflikta iesācējs; ❺ pamats; sakne; *(dārzeņa)*bumbulis;❻ neliels paugurs;

uzkalns; zemes kaudze; **īp.** liels; varens; iespaidīgs; izcils; **īpašv.** Kui *uzv.*

魁首 kuíshǒu ❶*rakst.* barvedis; *(laupītāju)* atamans;❷*sp.* pirmais; uzvarētājs; ❸*vēst.*pirmais *(labākais)* kanonu grāmatu eksāmenā*(Min dinast.)*

魁伟 kuíwěi varena auguma *(cilvēks)*; spēcīgas miesasbūves *(cilvēks)*

魁梧 kuí·wu spēkavīrs *(vīrs kā ozols)*

魁星 kuíxīng *astr.* Kuisjin *(Lielā Lāča zvaigznāja pirmās četras zvaigznes)*

蝰 kuí **lietv.** ❶zīdtauriņa kūniņa; ❷odze

蝰蛇 kuíshé *zool.* odze *(Vipera berus)*

傀 kuǐ **lietv.** lelle; marionete

傀儡 kuǐlěi ❶lelle; ❷marionete; ieliktenis

傀儡戏 kuǐlěixì leļļu teātris *(marionešu teātris)*

匮(匱) kuì **lietv.** ❶trūkums; nabadzība; ❷grozs zemes pārnešanai; **īp.** ❶nepietiekams; ❷trūcīgs; nabadzīgs; **īpašv.** Kui *uzv.*

匮乏 kuìfá ❶*rakst.* ciest no trūkuma; ❷*(darbaspēka; materiālu; līdzekļu u.c.)* trūkums *(deficīts)*

匮竭 kuìjié *rakst.* ❶apsīkt; panīkt; ❷apsīkums; trūkums; nabadzība

溃(潰) kuì **darb.** ❶pārraut *(dambi)*; ❷izrauties no aplenkuma; ❸izplūst; appludināt *(visu apkārtni)*; izirt*(par sakautu armiju)*; aizmukt; izklīst; ❹apjukt; satraukties; ❺sabrukt; ❻pārgriezt *(pušu)*; ❼sakaut; pilnībā satriekt

溃败 kuìbài ciest pilnīgu sagrāvi; tikt pilnībā sakautiem

溃兵 kuìbīng sakautais karaspēks; sakautās armijas karaspēks

溃决 kuìjué ❶izskalot, pārraut *(dambi)*; ❷neizturēt ūdens spiedienu

溃烂 kuìlàn *med.* pūžņot *(par rētu)*

溃灭 kuìmiè pilnīga sagrāve; aiziet bojā; tikt pilnībā iznīcinātiem

溃散 kuìsàn aizmukt uz visām pusēm; juceklīga bēgšana*(par sakauto pretinieku)*

溃逃 kuìtáo paniska un haotiska bēgšana; mesties bēgšus

溃退 kuìtuì *(pēc sakāves)* haotiski atkāpties; paniska atkāpšanās

溃围 kuìwéi pārraut ielenkumu; izrauties no ielenkuma

溃疡 kuìyáng *med.* čūla

愧(媿) kuì **darb.** ❶kaunēties; izjust kaunu; ❷kaunināt; vainot; **lietv.** kauns; sirdsapziņas pārmetumi

愧汗 kuìhàn *rakst.* no kauna nezināt kur likties *(sadegt no kauna)*

愧恨 kuìhèn no kauna neieredzēt pašam sevi

愧色 kuìsè ❶apmulsums; apjukums; ❷kauna krāsa sejā

愧怍 kuìzuò *rakst.* izjust kaunu *(izjust sirdsapziņas pārmetumus)*; kauns

喟 kuì **lietv.** smaga nopūta

喟然 kuìrán *rakst.* nopūsties

喟叹 kuìtàn *rakst.* smagi nopūsties

馈(饋、餽) kuì **darb.** ❶pasniegt ēdienu gados vecākajam; ❷dāvināt; pasniegt*(dāvanu; ziedus)*; ❸*rit.(kā upuri)* piedāvāt dieviem ēdienu

馈电 kuìdiàn *el.* barošana

馈线 kuìxiàn *el.* barošanas vads

馈赠 kuìzèng ❶dāvāt; dāvināt; dāvinājums; ❷sūtīt dāvanas

kun

坤(堃) kūn **lietv.** ❶zeme *(kā sievišķais pasaules pirmsākums)*; zemes māte; ❷sieviete; ❸*vēst.* imperatore; ❹dienvidrietumu puse

坤角 kūnjué *teātr.*aktrise

坤鞋 kūnxié dāmu kurpītes

坤宅 kūnzhái līgavas ģimene

昆(崑、崐) kūn **lietv.** ❶vecākais brālis; ❷*rakst.* pēcnācēji; pēcteči; ❸pūlis*(cilvēku masa)*; **apst.** ❶visi kopā; kopīgi; ❷pēc tam; vēlāk; **īpašv.** ❶*saīsin.*Kuņmin pilsēta *(Juņnaņas prov. administratīvais centrs)*; ❷Kuņ *uzv.*

昆布 kūnbù *bot., farm.* laminarija; jūras kāposti *(Laminaria japonica)*

昆虫 kūnchóng kukaiņi; insekti

昆虫学 kūnchóngxué entomoloģija

昆虫学家 kūnchóngxuéjiā entomologs

昆曲 kūnqǔ *teātr.*kuņcju *(ķīniešu tradicionālās muzikālās drāmas lokālais paveids)*

昆仲 kūnzhòng vecākais un jaunākais brāļi; vecākais un vidējais brāļi

醌 kūn **lietv.** *ķīm.* hinons

悃 kǔn **īp.** ❶sirsnīgs; nemākslots; patiess; ❷*rakst.* ar patiesu sirsnību; patiesā sirsnībā

悃诚 kǔnchéng *rakst.* sirsnīgs; patiess

捆(綑) kǔn **darb.** siet *(labības kūlīšus)*; sasiet *(bagāžu)*; apsiet; ❶neļaut; nepieļaut; ❷pīt *(sandāles)*; **skait.** *kūļiem; ķīpām; (malkas) saiņiem u.c.*

捆绑 kǔnbǎng sasiet, pārsiet *(ar virvi; auklu)*

捆禾 kǔnhé *lauks.* kūlīšu siešana

捆扎 kǔnzā stipri sasiet; *(ar virvi)*savilkt kopā

K

困 kǔn **darb.** ❶nogurt; piekust; nonākt grūtā *(bezizejas)* stāvoklī; ciest *(no draugu trūkuma; nabadzības)*; ❷būt*(atrasties)* aplenkumā; ❸just vājību*(pret vīnu; sievietēm)*; ❹snaust; gulēt; **īp.** ❶nabags; trūcīgs; ❷liesa*(zeme; augsne)*; ❸nomocīts; drausmīgi pārguris; spēkus zaudējis; **apst.** ❶trūkumā; nabadzībā; ❷ar pēdējiem spēkiem; ar grūtībām; ar lielu spēku sasprindzinājumu; **lietv.** ciešanas; mokas; grūtības

困顿 kùndùn ❶pārguris; pārpūlējies; nomocījies; ❷nonākt pagrimumā; apstāties*(savā attīstībā)*

困厄 kùn'è ❶atrasties apgrūtinošā stāvoklī; ❷grūtības; nelaime; slimība; ❸dzīvot trūkumā

困乏 kùnfá ❶noguris; pārpūlējies; nomocīts; ❷grūtības; likstas

困惑 kùnhuò ❶neizpratne; nesaprašana; šaubas; ❷nonākt strupceļā

困境 kùnjìng grūts*(bezizejas)* stāvoklis; strupceļš

困倦 kùnjuàn ❶pārgurt; nomocīties; ❷izmocīts; pārguris; ❸nogurums; miegainība

困苦 kùnkǔ ❶dzīvot trūkumā; ❷smags; apgrūtinošs; ❸grūtības; ciešanas

困难 kùn·nan ❶grūtības; likstas; ❷grūts; smags; apgrūtinošs; ❸trūkums; dzīvot trūkumā

困难户 kùn·nanhù trūkumcietēja ģimene

困人 kùnrén nospiedošs *(laiks)*; nospiedoši *(laika apstākļi u.c.)*; nogurdinošs

困守 kùnshǒu neatlaidīgi aizstāvēt; stingri turēties

困兽犹斗 kùnshòu-yóudòu neganti pretoties kā aplenktam zvēram *(izrādīt niknu pretestību)*

kuo

扩(擴) kuò **darb.** izstiept; paplašināt; palielināt; izplatīt

扩充 kuòchōng ❶paplašināt; palielināt; izplatīt; papildināt; ❷paplašināts; palielināts; izplatīts

扩大 kuòdà ❶palielināt; paplašināt *(redzesloku; tiesības; ietekmi u.c.)*; ❷paplašināšana; palielināšana; ❸paplašināts;palielināts

扩建 kuòjiàn ❶paplašināt un rekonstruēt; paplašināt *(ceļu; dzelzceļu u.c. objektu)* celtniecību; ❷paplašināšana; rekonstrukcija

扩军 kuòjūn ❶paplašināt armiju; ❷bruņošanās sacensība

扩孔 kuòkǒng *tehn.* zeņķēt; zeņķēšana

扩孔钻 kuòkǒngzuàn *tehn.* zeņķēris; zeņķēšanai domāts urbis

扩散 kuòsàn ❶izplatīt *(bruņojumu u.c.)*; ❷*fiz.* difūzija; ❸*fiziol. (mikrobu)* izplatīšana

扩散炉 kuòsànlú *tehn.*difūzijas krāsns

扩胸器 kuòxiōngqì *sp.* espanders

扩音机 kuòyīnjī *el.* skaņas pastiprinātājs

扩展 kuòzhǎn ❶izplatīt *(ietekmi u.c.)*; ekspansija; ❷paplašināt *(ekspansiju; jaunu teritoriju sagrābšanu; meža stādījumus u.c.)*

扩展句 kuòzhǎnjù *lingv.* paplašināts teikums

扩张 kuòzhāng ❶paplašināt; paplašināšana; ❷pārspīlēt; uzpūst; ❸vairot varenību; ekspansija

扩张器 kuòzhāngqì *tehn.* paplašinātājs

扩张主义 kuòzhāngzhǔyì ekspansionisms

括 kuò **darb.** ❶paņemt; atņemt; rekvizēt; ❷apņemt; aptvert; ietilpināt;❸siet; sasiet; aizsiet; cieši nosiet *(matus)*; savilkt; ❹sasprindzināt *(muskuļus u.c.)*;❺veikt kratīšanu*(rekvizīcijas)*; ❻atnākt; ierasties; ❼ieslēgt *(iekavās)*; iekļaut

括号 kuòhào ❶*mat.* iekavas; ❷kvadrātiekavas *(iekaviņas u.c.)*; ❸aizvērt *(atvērt)* iekavas

括弧 kuòhú iekavas *(kā gramatiskās punktuācijas, vai matemātikas zīmes)*

括约肌 kuòyuējī *anat.* sfinkters

阔(闊、濶) kuò **īp.** ❶plats; plata *(iela)* ; plašs; tāls; attāls; bezgala plašs; neaptverams; ❷vaļīgs; ērts; ❸nesteidzīgs; ❹pretīmnākošs; dāsns; ❺bagāts; turīgs; grezns; **darb.** ❶tālu stiepties; plaši izvietoties; ❷dzīvot šķirti*(tālu vienam no otra)*; atrasties tālu *(no kādas vietas)*; ❸pavājināt*(prasības)*; samazināt *(ierobežojumus)*

阔别 kuòbié ilga*(tāla)* prombūtne

阔步 kuòbù doties uz priekšu milzu soļiem *(traukties uz priekšu ar septiņjūdžu zābakiem)*

阔绰 kuòchuò ❶grezns; ekstravagants; bagāts; ❷svaidīties ar naudu*(plaši dzīvot)*

阔佬 kuòlǎo bagāts cilvēks*(bagātnieks)*

阔气 kuò·qi ❶grezns; elegants; ❷izrādīt*(savu bagātību)*

阔少 kuòshào bagātnieku atvase*(zelta jaunatne; kundziņš)*

阔叶林 kuòyèlín *mežsaimn.* lapkoku mežs

阔叶树 kuòyèshù *bot.* lapkoks

蛞 kuò **sast.**

蛞蝓 kuòyú *zool.* kailgliemeža paveids *(Philomycus (Meghimatium) bilineatum)*

廓 kuò **īp.** ❶plats; plašs; bezgalīgs; neizmērojams; ❷ietilpīgs; tukšs; ❸augstsirdīgs; dāsns; **lietv.** aprise; *(priekšmeta)*kontūra; **darb.** paplašināt; izplēst; izstiept; palielināt

廓落 kuòluò ❶*rakst.* tuksnesīgs; pamests; ❷liels; plats; ❸augstsirdīgs; dāsns

廓清 kuòqīng ❶attīrīt; ❷iznīdēt; izskaust; likvidēt

L

la

垃 lā **sast.**
垃圾 lājī atkritumi; mēsli; saslaukas
垃圾车 lājīchē ❶atkritumu auto; ❷asenizācijas auto
垃圾堆 lājīduī atkritumu izgāztuve
垃圾坑 lājīkēng atkritumu bedre
垃圾箱 lājīxiāng atkritumu kaste; konteiners

拉 lā/lá **darb.** ❶vilkt *(ratus; plostu; laivu u.c.)*; ❷uzvilkt *(loku)*; ❸pūst *(plēšas)*; ❹vest *(pie rokas bērnu)*; ❺vest *(kravas)*; pārvest *(pasažierus)*; ❻vest *(kaujā karavīrus)*; ❼spēlēt *(stīgu instrumentus)*; ❽palīdzēt; izpalīdzēt; sniegt atbalstu; ❾iesaistīt; iejaukt *(kādu nepatikšanās)*; ❿pārvilināt *(savā pusē)*; ⓫sasist; salauzt; ⓬vilkt*(laiku)*; ievilkt*(darba nodošanas termiņu)*; ⓭vākt *(ražu)*; ⓮uzsākt, iekustināt*(tirdzniecību)*; ⓯sagriezt; iegriezt*(rokā)*; ⓰*vulg.*kārtot dabiskās vajadzības; **Īpašv.** *saīs.* Latīņamerika
拉长 lācháng ❶ievilkt *(stāstījumu; apraksti)*; ❷*(runājot)* stiept *(vārdus)*; ❸izstiept *(nocietinājumu līniju)*
拉扯 lā·che ❶vilkt *(ratus; plostu)*; ❷uzvilkt *(loku)*; ❸pūst *(plēšas)*; ❹vest *(kādu pie rokas)*; ❺izaudzēt *(bērnus)*; uz saviem pleciem iznest visu bērnu audzēšanas smagumu; ❻atbalstīt; palīdzēt; ❼pārvilināt savā pusē; ❽noslēgt slepenu vienošanos; ❾iejaukt *(kādu nepatikšanās)*; ❿pļāpāt; ⓫ņemt naudu uz parāda
拉出 lāchū ❶izvilkt *(zobenu no maksts)*; ❷izvilkt *(atvilkni)*
拉出去,打进来 lāchū·qu,dǎjìn·lai *(šķiras ienaidnieku plaši pielietojamās prakses rezultātā)* tikt savervētam *(Gomindana nometnē)* un iefiltrēties atpakaļ *(ĶKP rindās)*
拉床 lāchuáng *tehn.* stieples stiepšanai izmantojamais darba galds
拉刀 lādāo *tehn.* caurvelce
拉倒 lādǎo ❶*sar.* diezgan! pietiek! gana! tur nav ko runāt! piķis ar tevi! ❷pārtraukt; beigt; mest malā
拉丁 lādīng latīņu *(burti; alfabēts)*
拉丁化 lādīnghuà *(rakstības)* latinizācija
拉丁语 lādīngyǔ latīņu valoda
拉肚子 lā dù·zi caurs vēders; caureja
拉夫 lāfū nesēju piespiedu mobilizācija armijas vajadzībām
拉杆 lāgān *tehn.* vilces stanga
拉呱儿 lāguǎr pļāpāt *(gvelzt niekus)*
拉关系 lā guān·xi nodibināt neoficiālas attiecības *(uzņemt sakarus; uzņemt pazīšanos)*
拉后腿 lā hòutuǐ vilkt aiz pakaļkājas *(likt spieķus riteņos; likt šķēršļus ceļā)*
拉祜族 lāhùzú lahu *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
拉簧 lāhuáng *sp.* espanders
拉饥荒 lā jī·huang *sar.* ielīst parādos*(aizņemties naudu)*
拉家带口 lājiā-dàikǒu ❶kopā ar visu ģimeni; kopā ar visiem mājiniekiem; ❷būt apgrūtinātam ar ģimeni
拉架 lājià izšķirt kaušļus
拉交情 lā jiāo·qing uzprasīties draugos *(uzmākties ar savu draudzību)*
拉紧 lājǐn nostiept *(virvi; trosi; grožus; instrumenta stīgu)*
拉进 lājìn ievilkt; iesaistīt
拉锯 lājù ❶zāģēt *(divatā)*; ❷vilkt katram uz savu pusi; ❸nepārtraukti staigāt,- gan šurp, gan,- turp
拉锯战 lājùzhàn *milit.* kauja ar mainīgām sekmēm
拉开 lākāi ❶pavilkt nost *(ratus)*; ❷atbīdīt *(krēslu)*; ❸attaisīt *(aizkarus; rāvējslēdzēju)*; ❹izšķirt *(kaušļus)*; ❺pārgriezt; iegriezt
拉亏空 lā kuī·kong būt parādos*(iekrist parādos)*
拉拉队 lālāduì *sp.* karsēji; fani
拉来 lālái ❶atvest *(kravu; preci)*; ❷*sar.* pieaicināt *(palīgu)*
拉力 lālì *fiz.* spriegojums; spriegojuma spēks
拉力计 lālìjì *tehn.* tenzometrs
拉练 lāliàn *milit.* mācību pārgājiens
拉链 lāliàn rāvējslēdzējs
拉拢 lā·long ❶pārvilināt savā pusē; iesaistīt; savervēt*(aģentu)*; ❷mīlas intrigas; flirtēt; ❸aizņemt*(noteiktu)*laiku
拉马克学说 lāmǎkè xuéshuō *biol.* Lamarka teorija
拉买卖 lā mǎi·mai uzņemt tirdznieciskus sakarus *(piesaistīt pircējus)*
拉模 lāmú *tehn.* stiepļu vilkšanas darbagalda vilkšanas plate
拉平 lāpíng ❶izlīdzināt *(palaga; galdauta)* vīles; ❷*sp.* izlīdzināt *(rezultātu)*
拉纤 lāqiàn ❶vilkt virvē *(strūgu; laivu)*; ❷veikt starpnieka*(pārpircēja)* darījumus
拉去 lāqù ❶*sar.* aicināt *(uz kino; ciemos)*; ❷pārvest *(kravu)*
拉绒 lāróng *tekstil.* uzkārst; ražot uzkārstu audumu
拉绒机 lāróngjī *tekstil.* aprīkojums uzkārsta auduma ražošanai

拉萨 Lāsà Lhasa *(Tibetas galvaspilsēta)*
拉萨尔派 lāsà'ěrpài vācu sociālista F.Lasala teorija
拉上 lāshàng ❶vilkt *(baļķi; ratus)*; ❷aizvilkt *(aizkaru)*; ❸pārstiept *(virvi pāri pagalmam)*
拉伸 lāshēn *fiz.* izstiepšana; nospriegošana
拉屎 lāshǐ *vulg.* kārtot dabiskās vajadzības
拉手 lāshǒu paspiest roku *(apmainīties rokas spiedieniem)*
拉手 lā·shou rokturis; *(atvilknes)* rociņa
拉丝机 lāsījī *tehn.* stieples vilkšanas darbgalds
拉松 lāsōng izstiept *(atsperi; bikšturi)*
拉脱维亚 Lātuōwéiyà Latvija
拉脱维亚人 lātuōwéiyàrén latvietis
拉脱维亚语 lātuōwéiyàyǔ latviešu valoda
拉稀 lāxī *med.* caureja
拉下脸 lā·xia liǎn *sar.* atmest jebkuru kautrību *(nerēķināties ar klātesošo statusu vai sabiedrisko stāvokli; kļūt bezkaunīgam)*
拉下马 lā·xia mǎ ◊ būt spējīgam novilkt no zirga (pašu ministru) *(nebaidīties ne no kā; nav ko zaudēt)*
拉下水 lā·xia shuǐ ievilkt ūdenī *(padarīt par nozieguma līdzdalībnieku; iesaistīt noziedzīgā pasākumā)*
拉延 lāyán *tehn.* stieples stiepšana *(stieples izgatavošanas process)*
拉应力 lāyìnglì *fiz.* stiepjošā spriedze
拉杂 lāzá juceklīgs; haotisks; sagāzts kaudzē; nesistemātisks
拉账 lāzhàng ņemt naudu uz parāda *(būt parādā)*
拉制 lāzhì *tehn.* stieples stiepšana
拉走 lāzǒu aizvest *(preci)*

邋 lā **sast.**

邋里邋遢 lā·lilā·ta *sar.* ļoti nevīžīgs; īpaši nekārtīgs
邋遢 lā·ta *sar.* ❶nevīžīgs; netīrīgs; nolaists; ❷neuzmanīgs; izklaidīgs ; ❸staigāt gāzelējoties

拉 lá/lā **darb.** ❶griezt; nogriezt *(gabalu)*; sagriezt *(gabalos)*; ❷pļāpāt *(runāt par šo un to)*

拉开 lákāi griezt; sagriezt
拉破 lápò sagriezt *(pirkstu)*; iegriezt *(pirkstā)*

喇 lǎ **sast.**

喇叭 lǎ·ba ❶pūšamie mūzikālie instrumenti *(trompete; alts; tenors; bass)*; ❷signāltaure; ❸ skaļrunis
喇叭虫 lǎ·bachóng *zool.(infuzorija)* stentors *(Stentor sp.)*
喇叭花 lǎ·bahuā *bot.* petūnija *(Petunia sp.)*
喇叭口 lǎ·bakǒu rupora atvars
喇嘛 lǎ·ma *rel.* lama
喇嘛教 lǎ·majiào *rel.* lamaisms
喇嘛寺 lǎ·masì *rel.* dacans *(lamaistu klosteris; svētnīca)*

落 là/lào/luò **darb.** ❶izlaist *(tekstā hieroglifu vai burtu)*; ❷aizmirst *(mājās vai citur)*; ❸atpalikt

腊(臘、臈) là **lietv.** ❶*rit.*ziemas upurēšana senčiem un visiem gariem*(notiek lunārā kalendāra 12. mēnesī, trešajā dienā pēc ziemas saulgriežiem, zem zīmes戌)* ; ❷gada beigas *(lunārā kalendāra 12. mēnesis)*;❸*bud.*gadi, kas pavadīti budistu mūka kārtā; ❹*dao.*lūgšanu diena*(pēc lunārā kalendāra)*;❺šķēpa smaile; ❻vītināšana; žāvēšana; sālīšana; **īp.** ❶žāvēti vai vītināti *(produkti)*; ❷žāvēts; sālīts; vītināts; **darb.** upurēt; veikt upurēšanu; ziedot; **īpašv.** La *uzv.*

腊肠 làcháng ❶sausas desiņas*(no sālītas liellopa gaļas)*; ❷žāvētas desa
腊菊 làjú *bot.* seglapu salmene *(Helichrysum bracteatum)*
腊梅 làméi *bot.* ❶kauslapa; ❷kalikants *(Calycanthus praecox)*
腊肉 làròu ❶sālīta liellopa gaļa; vītināta gaļa; ❷bekons
腊味 làwèi ❶sālīta liellopu gaļa; *sālīta (vītināta)* gaļa; ❷vītināta zivs; žāvējumi; ❸vīns, ko gatavo gada beigās
腊月 làyuè *(pēc lunārā kalendāra 12. mēnesis)* decembra mēnesis

辣(辢) là **īp.** ❶asa *(garša)*; asi, dedzinoši *(pipari)*; ❷rūgts; skāņš; šķērms; ❸bargs; nežēlīgs; negants; cietsirdīgs; ❹indīgs; ļauni indīgs; **darb.** dedzināt; kost *(mēlē;kaklā)*; **lietv.** graizes; rūgtums; asa sāpe

辣根 làgēn *bot.* mārrutki *(Armoracia lapathifolia)*
辣乎乎 làhūhū asa *(garša)*; dedzinoša *(garša)*
辣酱 làjiàng ❶*kulin.*piparu pasta; ❷pupas ar pipariem
辣酱油 làjiàngyóu *kulin.*pikanta sojas un piparu mērce
辣椒 làjiāo ❶sarkanie pipari; ❷*bot.* viengadīgie pipari *(Capsicum annum)*
辣手 làshǒu ❶cietsirdīgas metodes *(skarbi, stingri mēri)*; ❷*sar.* smaga *(problēma)*; ļoti smags *(uzdevums)*; ārkārtīgi smags stāvoklis; ❸darba rūķis; zelta rokas*(veiklas rokas)*
辣丝丝 làsīsī nedaudz ass *(pēc garšas)*
辣味儿 làwèir ❶asa *(garša)*; ❷asa *(smaka)*
辣子 là·zi ❶pipari; ❷*pārn. (par cilvēku)* īsts pipars

瘌 là **sast.**

瘌痢 là·li ❶*med.* kraupis; ❷ar kraupi slims cilvēks
瘌痢头 là·litóu ❶*med.*kraupis uz galvas; ❷kreveļaina galva; ❸cilvēks ar kraupi uz galvas
瘌痢头儿子自己的好 là·litóu'ér·zizǐjǐ·dehǎo lai arī bērnam kraupis uz galvas, viņš tomēr ir mīļš vecākiem *(vecākiem mīļš katrs bērns, neskatoties uz trūkumiem)*

L

蜡(蠟) là **lietv.** ❶vasks; ❷svece; ❸*(grīdas)* vasks; **īp.** vaskots*(glancēts)*; vaska dzeltens; **darb.** vaskot *(grīdu)*; ievaskot; noklāt ar vasku

蜡版 làbǎn *poligr.* vaska papīrs

蜡笔 làbǐ krāsains zīmulis*(krīts)*; pastelis *(pasteļkrīts)*

蜡笔画 làbǐhuà ❶zīmējums ar krāsu zīmuļiem; ❷pasteļglezniecība; pastelis

蜡果 làguǒ no vaska veidotas augļu mulāžas

蜡花 làhuā sveces dakts ogle

蜡黄 làhuáng vaska dzeltens

蜡疗 làliáo *med.* parafīna terapija

蜡扦 làqiān svečturis ar serdeni

蜡染 làrǎn ornamentu uzklāšana uz auduma ar vaska palīdzību *(dažu Ķīnā dzīvojošo tautību lietišķās mākslas veids)*

蜡台 làtái svečturis

蜡丸 làwán *farm.* zāles vaska kapsulā

蜡纸 làzhǐ ❶*poligr.* vaska papīrs; ❷ietinamais vaska papīrs

蜡烛 làzhú svece; *(iedegt)* sveci

蜡烛头 làzhútóu sveces gals

蜡嘴 làzuǐ *zool.* parastais Japānas dižknābis *(Coccothraustes vulgaris japonicus)*

镴(鑞) là **lietv.** *tehn.* lodmetāls

啦 ·la **sast.** ❶saliktu vārdu sastāvdaļa *(ko izmanto ekspresijas pastiprināšanā, vai retoriska jautājuma veidošanā)*; ❷modālā partikula *(kas piedod ekspresijas vai darbības pabeigtības nokrāsu)*

lai

来(來) lái **darb.** ❶atnākt; atskriet; atbraukt; atlidot; ierasties;❷ienākt; pienākt*(par korespondenci; pastu)*; ❸tuvoties; iestāties*(par gadalaiku; termiņu)*; ❹ķerties pie lietas; uzsākt; sāc! ķeries klāt! ❺censties; izrādīt centību; būt centīgam; ❻atnest; atsūtīt; padot; pasniegt*(ēdienu)*; ❼rasties *(par grūtībām; problēmām)*; ❽sūtīt; komandēt; ❾sarīkot*(sacensības)*; nodarboties*(ar kaut ko)*; ❿saukt; aicināt; iesaistīt; ⓫vest*(aiz sevis)*; vadīt*(cilvēkus)*; ⓬celties no; ⓭*lingv.* atvasināt; ⓮*tiek lietots uzaicinājuma veidošanai: piem.*, uzspēlēsim; sāksim; izdarīsim u.c; **īp.** ❶atnākušais; atbraukušais; ❷ienākušais; pienākušais;❸tālākais; nākamais; nākošais *(pavasaris; gads u.c.)*; **part.** ❶kopš tā laika; ❷aptuveni; apmēram; ❸pirmkārt; otrkārt u.c.; **īpašv.** Lai *uzv.*

来宾 láibīn ciemiņš; viesis;apmeklētājs

来不得 lái·bu·de nedrīkst; nedrīkst būt

来不及 lái·bují nepaspēt; neuzspēt

来潮 láicháo ❶paisums; ❷*pārn.*pacēlums; uzplūdi

来到 láidào pienākt; iestāties *(par gadalaiku)*

来得 lái·de *sar.* ❶tikt galā *(ar uzdevumu)*; ❷svarīgāks *(par citiem jautājumiem)*; spēcīgāks *(par citiem sportistiem u.c.)*

来得及 lái·dejí paspēt; iespēt

来电 láidiàn *(ienākošā)* telegramma

来顿瓶 láidùnpíng *fiz.* Leidenes trauks

来而不往非礼也 lái ér bù wǎng fēi lǐ yě nav pieklājīgi neatbildēt uz laipnību *(pieklājībai jābūt abpusējai; draudzība nevar palikt vienā pusē)*

来犯 láifàn iebrukt; uzbrukt

来复枪 láifùqiāng *milit.* šautene

来复线 láifùxiàn *milit.* šaujamā ieroča vītne

来稿 láigǎo ❶*(pienākušais; atsūtītais)*manuskripts; ❷atsūtīt manuskriptu

来函 láihán ❶*rakst.* ienākošā vēstule; ❷*piekl.*Jūsu vēstule

来亨鸡 láihēngjī *zool.* Leghornas vista

来回 láihuí ❶*(ceļš)* turp un atpakaļ; ❷*(izstaigāt vai izbraukāt)* turp un atpakaļ; ❸*(skraidīt)* turp un atpakaļ

来回票 láihuípiào *(turp un atpakaļ)* biļete

来件 láijiàn ienākošais *(ienākušais)* dokuments

来客 láikè apmeklētājs; ciemiņš

来历 láilì ❶vēsture; pagātnes notikumi; ❷biogrāfija; ❸*(cilvēka)* pagātne; *(cilvēka dzīves)* notikumi; *(cilvēka)* darba gājums; dienesta pildīšana; ❹sakne; avots; pirmavots

来临 láilín ❶ierasties; atbraukt; apmeklēt; ❷pienākt, pietuvoties *(par svētkiem; gadalaiku u.c.)*

来龙去脉 láilóng-qùmài *filoz.* cēloņa un seku sakarība; cēlonība; ❷tikt skaidrībā par parādību cēloņiem; ❸izanalizēt visu, kas bijis un kas būs

来路 láilù ❶atbraukšanas *(pienākšanas)* ceļš; ❷izcelsme; ❸importa *(ievestā)*produkcija

来年 láinián nākošais *(nākamais)* gads

来人 láirén ❶kurjers; ❷*(vēstules u.c.)*uzrādītājs

来日 láirì ❶rītdien; nākamā diena; ❷nākotne; nākamība; nākotnē

来日方长 láirì-fāngcháng visa dzīve vēl priekšā *(viss vēl priekšā; nav kur steigties)*

来生 láishēng *bud.*nākamā dzīve *(pārdzimšana)*

来势 láishì ❶tuvošanās ātrums; rašanās raksturs; intensitāte; ❷*dial.*ārējais izskats; ❸izturēšanās; uzvešanās

来苏仿 láisūfǎng *farm.* lizoforms

来苏儿 láisūr *farm.* lizols

来头 lái·tou ❶avots; izcelsme; ❷pamats; ❸nodoms; ❹simptomi; pazīmes; ❺interese*(par sportu; šahu u.c.)*; ieinteresētība

来往 láiwǎng ❶atnākt un aiziet *(būt pastāvīgā kustībā)*; ❷vairāk, vai mazāk; aptuveni

来往 lái·wang ❶uzturēt pazīšanos; saieties; biedroties; ❷attiecības; kontakti

来文 láiwén ienākošie dokumenti*(pasts u.c.)*

来无影,去无踪 lái wú yǐng, qù wú zōng atnākt, nemetot ēnu un aiziet, neatstājot pēdas *(kā uz burvju mājienu parādīties un izzust; netverams kā rēgs)*

来信 láixìn ❶atsūtīt vēstuli; ❷ienākoša vēstule

来意 láiyì nāciena iemesls

来由 láiyóu ❶*(sociālā)*izcelsme;❷iemesls; pamatojums; ❸aicinājums; motīvs; motivējums

来源 láiyuán ❶*(eksistences u.c.)* avots; ❷pirmsākums; izcelsme; ❸celties; rasties

来者不拒 láizhě-bùjù neatteikt atnācējam *(laipni uzņemt atnācējus)*

来者不善 láizhě bù shàn ◊ierasties ne jau nu ar labiem nodomiem*(kāda atnākšana nav uz labu)*

来着 lái·zhe darbības vārda piedēklis *(kas tiek lietots ilgstošas darbības apzīmēšanai pagātnē)*

来自 láizì ❶no *(kaut kā)*; ❷rasties no ; celties no; nākt no

莱(萊) lái **lietv.** ❶papuve; neapstrādāts lauks; nolaista*(neizravēta)*zeme;❷nezāles;❸*bot.*balanda; **darb.** ravēt nezāles; **īpašv.** Lai *uzv.*

莱菔 láifú *bot.* rutki; redīss *(Raphanus sativus)*

梾(棶) lái **lietv.** *bot* erecija *(Ehretia)*

梾木 láimù *bot.* liellapu kizils *(Cornus macrophylla)*

铼(錸) lái **lietv.** *ķīm.* rēnijs (Re)

赖(賴、頼) lài **darb.** ❶balstīties uz; cerēt uz; rēķināties ar; būt atkarīgam no; ❷būt pateicīgam *(kādam)*; pateicoties*(kaut kam)*; ❸noliegt; neatzīt; atteikties; ❹censties vainu uzvelt citam; ❺aprunāt; apmelot; nepatiesi apvainot; ❻aizkavēties; palikt uz vietas; **īp.** ❶labs; labestīgs; ❷par laimi; ❸*sar.* slikts; nelabs; nejauks; **lietv.**❶interese; labums;❷*med.*kraupis; *med.*ēde; **īpašv.** Lai *uzv.*

赖皮 làipí nekaunīga uzvedības maniere *(bezkaunīgs; uzbāzīgs)*

赖学 làixué vairīties no mācību stundu apmeklēšanas *(mukt no stundām)*

赖衣求食 làiyīqiúshí ❶vecs zirgs nevar atrauties no auzu kules*(iekrampēties savā siltajā vietiņā, savā amatā)*;❷dzīvot uz cita rēķina *(dzīvot kā liekēdim)*

赖债 làizhài ❶atteikties maksāt parādu *(noliegt parādu)*;❷neturēt vārdu

赖账 làizhàng ❶atteikties maksāt parādu *(noliegt parādu)*; ❷neturēt vārdu *(nepildīt solījumu)*

癞(癩) lài **lietv.** ❶*med.* lepra; spitālība; ❷*dial.* kraupis; ēde; **īp.** ❶slikts; nelabs; ❷kraupjains

癞蛤蟆 làihá·ma *zool.* krupis *(Bufo vulgaris)*

癞蛤蟆想吃天鹅肉 làihá·ma xiǎng chī tiān'éròu ◊ krupis sasapņojies nogaršot gulbja gaļu *(tiekties pēc nereālā;nepiepildāmi sapņi)*

癞皮狗 làipígǒu *vulg.* kraupjainais suns

癞子 lài·zi ❶lepras slimnieks; ❷*dial.*kraupjains cilvēks

lan

兰(蘭) lán **lietv.** ❶orhideja; ❷aromātiska zāle; ❸liels pēcnācēju skaits; ❹kūts;laidars; aploks **īp.** ❶smaržīgs; aromātisks; ❷smalks; izsmalcināts; izmeklēts; skaists; **īpašv.** ❶*saīs.* Laņdžou *(Gaņsu provinces administratīvais centrs)*; ❷Laņ *uzv.*

兰花 lánhuā ❶*bot.* orhideja; orhideju dzimta *(Orchidaceae)*; ❷orhidejas ziedi; ❸*bot.* zaļganā cimbīdija *(Cymbidium virescens)*; ❹**īpašv.** Laņ *uzv.*

岚(嵐) lán **lietv.** dūmaka; tvaiki; migla kalnos

拦(攔) lán **darb.** ❶aizšķēršļot; aizšķērsot; bloķēt *(ceļu;ielu;tiltu)*;❷aizturēt; apstādināt; ❸neļaut*(kat ko darīt)*;aizliegt

拦挡 lándǎng ❶aizturēt, pārtvert; apstādināt; ❷aizšķēršļot; bloķēt*(ceļu)*

拦柜 lánguì stāvpults;lete*(veikalā)*

拦河坝 lánhébà dambis

拦架 lánjià *sp.* barjera

拦截 lánjié pārtvert *(pusceļā)*; pārtvert *(pretinieka papildspēkus)*

拦路 lánlù aizšķēršļot*(bloķēt)* ceļu

拦路虎 lánlùhǔ ❶lielceļa laupītājs; ❷šķērslis ceļā*(klupšanas akmens)*

拦蓄 lánxù aizturēt, uzkrāt *(kalnos kūstošā sniega ūdeni)*

拦腰 lányāo ❶aptvert ap vidukli; paņemt klēpī; ❷*dial.* izrunāties tā, kā nevajag*(samuldēties)*

拦住 lánzhù aizšķēršļot *(ceļu)*; aizturēt; apstādināt

拦阻 lánzǔ ❶aizturēt; apstādināt; ❷aizšķēršļot; traucēt

栏(欄) lán **lietv.** ❶margas; pieturi; balustrāde; ❷laidars; kūts; ❸sleja *(laikrakstā; žurnālā)* ; nodaļa, rubrika; aile

阑(闌) lán **lietv.** ❶ekrāns; dēlis; aizslietnis; ❷margas; pieturi; ❸oreols; nimbs; **darb.** ❶aizšķērsot; likt šķēršļus; atdalīt; nogriezt; ❷beigties; izbeigties; apsīkt; **apst.** patvaļīgi; bez atļaujas

阑干 lángān ❶šķērsenisks; horizontāls; šķērsām; ❷acu dobums; ❸margas; pieturi; ❹liet asaras

阑珊 lánshān ❶ panīkt; nonākt panīkumā; apsīkt; tuvoties beigām; ❷ iznīkstošs; dziestošs; dekadentisks
阑尾 lánwěi *anat.* apendikss
阑尾炎 lánwěiyán *med.* apendicīts

蓝(藍) lán **īp.** ❶ zils; zilas *(debesis; acis)* gaišzils; debesszils; **lietv.** ❷ indigo saturošie augi; indigo; ❸ *bot.* krāsu sūrene *(Polygonum tinctorium)*; **īpašv.** Laņ *uzv.*
蓝宝石 lánbǎoshí *min.* safīrs
蓝本 lánběn pirmavots; prototips; sacerējums, kas izmantots kā sižeta paraugs
蓝点颏 lándiǎnkē *zool.* baltzilrīklīte *(Luscinia svecica)*
蓝靛 lándiàn ❶ *ķīm.* indigo; ❷ tumši zilā krāsa
蓝矾 lánfán *ķīm.* vara vitriols
蓝灰色 lánhuīsè pelēkzilā krāsa
蓝晶 lánjīng *min.* akvamarīns
蓝煤 lánméi *burt.* zilās ogles; vēja enerģija
蓝皮书 lánpíshū *polit.* „Zilā grāmata"
蓝青官话 lánqīng guānhuà *novec.* lauzīta ierēdņu valoda *(kurā jaušama dažādu ķīniešu dialektu ietekme)*
蓝色 lánsè zilā krāsa; zilā nokrāsa
蓝图 lántú ❶ *poligr.* zilā gaismas kopija; ❷ *(uz koppapīra nodrukāts)* rasējums, vai plāns; ❸ sākotnējais projekts
蓝衣社 lányīshè *(Gomindana īpašo uzdevumu dienests)*; *sar.* zilkreklainie
蓝藻 lánzǎo *bot.* zilzaļās ūdenszāles *(Cyanophyceae)*

谰(讕) lán **darb.** ❶ izvairīties no skaidras atbildes; ❷ liekuļot; melot; apmelot; celt neslavu
谰言 lányán ❶ izvairīšanās no tiešas atbildes; ❷ meli; apmelojums; izdomājums; tenkas; ❸ leģenda; nostāts

澜(瀾) lán **lietv.** milzīgs vilnis; milzu banga

褴(襤) lán **lietv.** skrandas; kankari; novalkātas drēbes
褴褛 lánlǚ ❶ skrandas; kankari; novalkātas drēbes; ❷ skrandainis; skrandās tērpies *(cilvēks)*

篮(籃) lán **lietv.** *(no bambusa pīts)* grozs; groziņš
篮球 lánqiú *sp.* basketbols
篮球场 lánqiúchǎng *sp.*basketbola laukums
篮球队 lánqiúduì *sp.*basketbola komanda
篮球架 lánqiújià *sp.*basketbola groza statņi
篮圈 lánquān *sp.*basketbola grozs
篮子 lán·zi *(dārzeņu; pārtikas u.c.)* grozs

镧(鑭) lán **lietv.** *ķīm.* lantāns (La)

揽(攬) lǎn **darb.** ❶ ņemt *(ar rokām)*; aptvert *(ar rokām)*; ❷ ķert; kampt; ❸ turēt rokās; apkampt; ❹ uzpirkt; monopolizēt; ❺ uzņemties *(atbildību)*; ❻ plūkt*(ziedus)*; ❼ sasiet; apsiet; pārsiet; ❽ traucēt; iejaukties*(svešās lietās)*; ❾ pieaicināt *(pircējus)*; iesaistīt; ❿ saņemt *(rokās varu)*; sagrābt *(varu)*; valdīt

缆(纜) lǎn **lietv.** *jūrn.* tauva *(kuģa noenkurošanai)*; trose; gals; **darb.** pietauvot
缆车 lǎnchē funikulers*(kalnu satiksmes līdzeklis)*
缆绳 lǎnshéng *jūrn.* enkura tauva
缆柱 lǎnzhù *jūrn.* poleris; slīdrags

罱 lǎn **lietv.** ❶ *arh.* zvejas rīki; spaile; ❷ smeļamais tīkls *(kas izmantojams gan zvejā, gan dūņu smelšanā)*; **darb.** ❸ mēslot zemi; ❹ smelt *(dūņas)* mēslošanai

懒(懶、孏) lǎn **īp.** ❶ slinks; laisks; dīks; kūtrs; **apst.** slinki; nelabprāt; **lietv.** ❷ slinkums; nevēlēšanās*(kaut ko darīt)*; ❸ vājums; vārgums; pagurums
懒怠 lǎn·dai ❶ slinkot; ❷ slinks; kūtrs; ❸ slinki; nelabprāt; ❹ slinkums
懒得 lǎn·de ❶ negribēt; nevēlēties; ❷ nevēlēšanās; nepatika; ❸ nelabprāt; ar grūtībām
懒惰 lǎnduò ❶ kūtrs; slinkot; ❷ vairīties no jebkura darba
懒汉 lǎnhàn sliņķis; dīkdienis; slaists
懒婆娘 lǎnpóniáng sliņķe
懒散 lǎnsǎn ❶ bezrūpīgs; vienaldzīgs; inerts; ❷ nolaidīgs; nevīžīgs; ❸ nelabprāt; izvairīgi; ❹ apstāties*(par darbiem)*
懒洋洋 lǎnyángyáng ❶ slinks; ❷ izlutināts; izlepis; ❸ slinki; nelabprāt; ❹ izlutināta izskata

烂(爛) làn **īp.** ❶ izvārīts; pārvārīts; ❷ pārgatavojies; iepuvis; sapuvis; sabojājies; ❸ saplēsts; sasists; sabojāts; ❹ gaišs; spilgts; spīdošs; **apst.** ❺ stipri; pilnīgi; ❻ līdz nemaņai *(piedzerties)*; ❼ bezgalīgi; uz nebēdu; **darb.** ❽ izvārīties; pārvārīties; izšķīst *(vāroties)*; vāroties*(palikt mīkstam)*; ❾ pārgatavoties;❿ sapūt; satrūdēt; ⓫ sabojāties; kļūt nederīgam; izjukt; saplīst; ⓬ mirdzēt; spīguļot
烂糊 làn·hu izvārīts, vārīts, pārvārīts *(ēdiens)*
烂糊面 làn·humiàn *kulin.*vārīti makaroni
烂漫 lànmàn ❶ spilgts; gaišs; ❷ naivs; vientiesīgs; vienkāršs; tiešs; ❸ stiprs*(miegs)*; *(saldi)*gulēt; ❹ bezmērķīgi, brīvi*(klaiņot)*; ❺ nekārtīgs; haotisks; ❻ netikls; piedauzīgs
烂泥 lànní dubļi; dūņas
烂泥塘 lànnítáng purvs; slīkšņa; dūksnājs; muklājs

烂熟 lànshú ❶pārgatavojies; pārvārīts; ❷acīm redzams;❸iemācīties uz teicami *(iekalt mācību vielu)*

烂摊子 làntān·zi krāmu kaudze *(❶pilnīgs juceklis darba u.c. lietās; ❷īsts haoss saimniecībā u.c.)*

烂账 lànzhàng ❶saputroti norēķini; ❷bezcerīgi parādi

烂醉 lànzuì piedzerties līdz nemaņai *(piedzēries kā lūks)*

烂醉如泥 lànzuì-rúní apdzerties līdz nemaņai

滥(濫) làn **darb.** ❶pārplūst; plūst pāri; ❷būt pārmērīgam; pārkāpt visas robežas; neievērot *(pastāvošās morāles normas)*; ❸būt kāram uz*(dārglietām u.c.)*;❹likt tīklus; zvejot ar tīkliem; ❺pārpludināt*(apkārtni)*; ❻ļaunprātīgi izmantot; **īp.** ❶pārmērīgs; lieks; nevajadzīgs; ❷mazvērtīgs; sliktas kvalitātes; ❸nesavaldīgs; neapvaldīts; ❹izvirtis; netikls; ❺virspusējs; nesaturīgs; nenopietns; vieglprātīgs; ❻negaidīts; pēkšņs; ❼banāls; nodrāzts; **apst.** ❶pārmērīgi; pāri mēram; par ļaunu; neškirojot; ❷nepacietīgi; pēkšņi; vienā acumirklī; ❸**lietv.** ❶dzēriens no žāvētiem persikiem *(plūmēm)*; ❷tīkls; aizsprostojums *(zvejai)*; ❸tukša, bezatbildīga pļāpāšana

滥调 làndiào izplūdušas frāzes un formulējumi *(nodrāzti vārdi izteicieni; šablona frāzes)*

滥觞 lànshāng *rakst.* pats sākums; sākotne; *(upes)*izteka

滥套子 làntào·zi ❶trafarets paņēmiens *(nodrāztu vārdu un izteicienu virknējums)*; ❷dogmatiska forma; ❸*lit.* vulgārisms

滥用 lànyòng ❶ļaunprātīgi izmantot *(varu; tiesības u.c.)*; ❷nesaprātīgi tērēt līdzekļus *(mest naudu vējā)*

滥竽充数 lànyú-chōngshù ❶neatbilst savam uzdevumam *(ieņemt vietu tikai, lai aizpildītu vakanci)*; ❷dzīties pēc kvantitātes, aizmirstot par kvalitāti

lang

郎 láng **lietv.** ❶vīrietis; jauns cilvēks; ❷*(uzruna)* kungs; ❸*vēst.*ierēdnis*(vispār)*; ❹galma *ierēdnis(Min un Cjin dinastiju laikā)***īpašv.** Lan *uzv.*

郎舅 lángjiù sievas brālis; māsas vīrs

郎中 lángzhōng ❶*vēst.*miesas sargs; pils iekšējo vārtu sargs; ❷*dial.* tradicionālās ķīniešu medicīnas ārsts

狼 láng **lietv.** ❶*zool.* vilks *(Canis lupus)*; ❷plēsīgs zvērs; plēsoņa; **darb.** nozagt; nočiept; aizstiept; **īpašv.** Lan *uzv.*

狼把草 lángbǎcǎo *bot.* trīsdaļu sunīši *(Bidens tripartita)*

狼狈 lángbèi ❶būt panikā; panisks; ❷turēties vienam pie otra*(par noziedzniekiem)*; ❸*vulg.* zvēri; šakāļi; izdzimteņi

狼狈为奸 lángbèi-wéijiān noslēgt noziedzīgu vienošanos *(būt noziedzīgās saistībās)*

狼奔豕突 lángbēn-shǐtū vilki skrien prom un meža cūkas raujās ārā *(būt pilnīgā panikā; mesties projām paniskās bailēs)*

狼疮 lángchuāng *med.* ādas tuberkuloze

狼狗 lánggǒu vācu aitu suns *(sar. vilku suns)*

狼毫笔 lánghāobǐ otiņa no seska spalvas

狼獾 lánghuān *zool.* tinis; āmrija *(Gulo gulo)*

狼藉 lángjí *rakst.* nekārtīgs; haotisks; sagāzts vienā kaudzē

狼吞虎咽 lángtūn-hǔyàn rīt kā vilkam un aprīt kā tīģerim *(ar vilka ēstgribu mesties virsū ēdienam; negausīgi ēst)*

狼心狗肺 lángxīn-gǒufèi viļka sirds un suņa plaušas *(❶ļauns un cietsirdīgs; nodevīgs un nepateicīgs; ❷vulg. suņa dvēsele; vilka iekšas)*

狼烟四起 lángyān-sìqǐ signālugunskuri no visām pusēm *(nemierīgi laiki; visur ienaidnieki)*

狼子野心 lángzǐ-yěxīn vilcēnam, –vilka sirds *(nikns; nevaldāms; nelabojams; grūti audzināms)*

廊 láng **lietv.** galerija; veranda; gaitenis; koridors

廊檐 lángyán ❶*sar.* galerijas*(terases)* dzega *(karnīze)*; ❷eja zem pajumtes gar ēkas sienu

廊子 láng·zi terase; veranda; koridors

琅(瑯) láng **lietv.** ❶baltais nefrīts; ❷dārgakmens; pusdārgakmens;❸*dao.*daosu mācība; **īpašv.** Lan *uzv.*

琅琅 lángláng **onom.** ❶*skaņa, kas rodas metālam sitoties pret akmeni;* ❷akmens gonga sitienu skaņas; ❸skaņas, kas veidojas balsī mācoties klasiskos tekstus

桹 láng **lietv.** ❶augsts koks; ❷koka vālīte *(zivju iedzīšānai tīklā, sitot pret laivas dibenu)*

桹桹 lángláng **onom.** skaņa, kas rodas trinoties kokiem vai koka zariem

榔 láng **lietv.** ❶koka vālīte*(zivju iedzīšanai tīklā, sitot pret laivas dibenu)*; ❷goba

榔头 láng·tou veseris; āmurs

榔榆 lángyú *bot.* Ķīnas goba *(vīksna) (Ulmus parvifolia)*

锒(鋃) láng **onom.** *zvana skaņa atdarinājums*

锒铛 lángdāng ❶*(ieslodzīto)*važas un ķēdes; ❷iekalt ķēdēs; ❸nomocīts; izmocīts

锒(鋃) láng **sast.**

锒头 láng·tou āmurs; veseris

朗 lǎng **īp.** ❶skaidrs; gaišs; tīrs; caurspīdīgs; ❷spožs; spilgts; ❸skanīgs; skaidri sadzirdams; ❹ass, vērīgs *(prāts)*; **īpašv.** Lan *uzv.*

朗读 lǎngdú lasīt balsī; deklamēt; deklamēšana

朗诵 lǎngsòng sk.朗读

朗诵会 lǎngsònghuì deklamēšanas konkurss *(publiska deklamēšana)*

朗诵者 lǎngsòngzhě deklamētājs*(lasītājs)*

浪 làng **lietv.** ❶vilnis; *(augsts)* vilnis; banga; viļņošanās;❷ *(jūtu)*uzbangojums, pacēlums; *(gaisa; skaņu u.c.)* viļņi; **īp.**❶viļņveidīgs; viļņains; ❷nevaldāms; neapvaldīts; ❸izšķērdīgs; lieks; neproduktīvs; neauglīgs; ❹izvirtis; netikls; **apst.** ❶brīvi; atklāti;❷bezbēdīgi; pārgalvīgi; **darb.** ❶viļņoties; viļņot; ❷uzbāzties*(vīriešiem)*; piesieties; ❸pastaigāties; klaiņot; ❹izturēties izlaidīgi; nodoties netiklībai; **īpašv.** Lan *uzv.*

浪潮 làngcháo *(revolūciju; streiku u.c.)* uzvirmojums

浪船 làngchuán ❶bērnu šūpoles laivas izskatā; ❷laiva viļņos; uz ūdens nolaista laiva

浪荡 làngdàng ❶dzīvot klaidoņa dzīvi; klīst apkārt; ❷dzīvot izlaidīgi*(izlaisties)*

浪费 làngfèi veltīgi tērēt, šķiest *(līdzekļus; laiku; spēkus u.c.)*

浪花 lànghuā ❶šļakatas; ūdens putekļi *(viļņu putojošās galotnes; vējā putojošās viļņu galotnes)*; ❷dzīves epizode; ❸izšķērdība *(šķiesties ar naudu)*

浪级 làngjí *jūrn.* vēja stipruma balles

浪迹 làngjì klaiņot; klīst pa pasauli

浪漫 làngmàn ❶romantiķis; romantisks; romantika; ❷izlaidīgs; izlaidība

浪漫曲 làngmànqǔ *mūz.* romance

浪漫主义 làngmànzhǔyì *lit.* romantisms

浪漫主义者 làngmànzhǔyìzhě romantiķis

浪木 làngmù *sp.* šūpojošs iekārts baļķis

浪桥 làngqiáo *sk.* 浪木

浪人 làngrén ❶baskājis; klaidonis; laimes meklētājs; ❷*jap.*ronin*(s) (bez dienesta un sizerena esošs, klejojošs samurajs)*; ❸japāņu avantūrists *(japāņu iebrucēju nicīgs apzīmējums Ķīnā 1937.–1945. g.g. kara periodā)*

浪涛 làngtāo milzu viļņi; bangas

浪头 làng·tou ❶*sar.* vilnis; viļņa galotne; ❷dzīties pēc viļņa galotnes *(sekot konjunktūrai; vadīties pēc skaidra aprēķina)*

浪游 làngyóu klaiņot; klīst pa plašo pasauli

浪子 làngzǐ ❶pazudušais dēls; uzdzīvotājs; ❷dīkdienis; slaists

浪子回头金不换 làngzǐ huítóu jīnbuhuàn grēkus nožēlojušais pazudušais dēls dārgāks par zeltu*(savus maldus nožēlojušais pazudušais dēls dārgāks par zeltu)*

莨 làng/liáng **sast.**

莨菪 làngdàng *bot.* Japānas skopolija *(Scopolia sp.)*

lao

捞(撈) lāo **darb.** ❶izvilkt no ūdens *(baļķi; ūdenszāles u.c.)*; smelt*(ūdeni; dubļus)*; ❷raust; grābt; izmantot gadījumu, lai iedzīvotos; ❸ņemt; satvert

捞本 lāoběn atspēlēties; revanšēties

捞稻草 lāo dàocǎo ķerties kā slīcējs pie salmiņa

捞摸 lāo·mo ❶taustoties meklēt; taustīties; ❷iedzīvoties uz cita rēķina *(iegūt negodīgā ceļā)*

捞取 lāoqǔ ❶izmantot gadījumu, lai iedzīvotos; ❷iegūt *(reālus labumus)*

捞着 lāozháo *dial.*iegūt *(kaut ko)*; dabūt

牢 láo **lietv.** ❶laidars; kūts; ❷cietums; ❸*rit.* upurējamie lopi; ❹*vēst.*pārtika no valsts noliktavām *(Haņ dinast.)*; **īp.** ❶stipras *(bruņas)*; ❷izturīgs *(audums)*; ❸uzticams; **īpašv.** Lao *uzv.*

牢不可破 láobùkěpò ❶nesatricināma *(draudzība)*; ❷stūrgalvīgs; *(tāds)*, ko nav iespējams pārliecināt

牢房 láofáng cietums; cietuma kamera

牢固 láogù izturīgs, stiprs; uzticams

牢靠 láo·kao ❶drošs; uzticams; ❷izturīgs; stiprs

牢笼 láolóng ❶*(zvēru vai putnu)* būris; ❷*pārn.* cietums; važas; ❸slazds; lamatas; ❹ievilināt; iemānīt; ❺apņemt; aptvert

牢骚 láo·sao ❶neapmierinātība; apvainojuma sajūta; ❷ņurdēšana; ņurdēt; izteikt neapmierinātību; ❸skumjas; grūtsirdība

牢什子 láoshí·zi *dial.* sarežģīta, piņķerīga lieta

牢稳 láowěn drošs; droši; mierīgi

牢稳 láo·wen stabils; stabilitāte

牢狱 láoyù cietums

劳(勞) láo **darb.** ❶strādāt; centīgi strādāt; pūlēties; ❷nogurt; piekust; pārgurt; ❸mocīties; ciest; ❹pārsniegt *(noteiktas robežas)*; izmantot pāri mēram; ❺likt smagi strādāt; apgrūtināt; ❻novārdzināt; nogurdināt; ❼lielīties; plātīties *(ar saviem sasniegumiem)*; ❽apbalvot; atlīdzināt; **apst.** smagi; apgrūtinoši; **lietv.** ❶darbs; smags darbs; ❷nopelni; sasniegumi; ❸nogurums; ciešanas; mokas; **īp.** ❶pelnīts; ar darbusasniegts;❷nogurdinošs; grūts; grūti sasniedzams; **īpašv.** Lao *uzv.*

劳保 láobǎo *saīsin.* strādnieku un kalpotāju valsts

apdrošināšana
劳步 láobù *piekl.*paldies, ka atnācāt; paldies, ka apciemojāt
劳瘁 láocuì ❶darbā pārpūlējies; nomocīts; ❷pārgurums; nogurums
劳动 láodòng ❶*(fiziskais; garīgais; kvalificētais; piespiedu u.c.)* darbs; ❷darba *(iemaņas; rūdījums u.c.)*; ❸strādāt
劳动部 láodòngbù Darba ministrija ĶTR
劳动党 láodòngdǎng Darba partija *(Albānijā; KTDR)*
劳动法 láodòngfǎ *jur.*darba likumdošana
劳动化 láodònghuà iesaistīšana fiziskā darbā
劳动节 Láodòngjié darba svētki *(1.maijs)*
劳动力 láodònglì ❶darba spēks; ❷darba spējas; ❸darba rokas
劳动量 láodòngliàng darba daudzums*(darba apjoms)*
劳动权 láodòngquán tiesības uz darbu
劳动日 láodòngrì izstrādes diena
劳动者 láodòngzhě strādnieks; darba cilvēks
劳顿 láodùn pārgurt; nogurt; pārgurums
劳而无功 láo'érwúgōng strādāt, nesasniedzot rezultātu *(veltas pūles; veltīgs darbs)*
劳方 láofāng ❶darbs*(kā pretstats kapitālam)*; ❷strādnieki *(strādniecības pārstāvji)*
劳改 láogǎi darba pāraudzināšana *(labošanas darbi)*
劳改犯 láogǎifàn uz piespiedu darbiem notiesātais
劳工 láogōng strādnieks; darba cilvēks
劳工部 láogōngbù Darba ministrija *(citās valstīs)*
劳绩 láojī darba nopelni; izcilība darbā
劳驾 láojià *piekl.*esiet tik laipni; esiet tik labs; atvainojiet par apgrūtinājumu; esmu Jums pateicību parādā
劳军 láojūn izteikt pateicību par varonību un izsniegt karavīriem dāvanas
劳苦 láokǔ smagi strādāt; smags fizisks darbs
劳苦功高 láokǔ-gōnggāo smagas pūles darbā un milzīgi darba nopelni *(augsti darba sasniegumi)*
劳累 láolèi ❶smagi strādāt; atdot visus spēkus darbam; ❷nogurums; pārgurums; pārgurt
劳力 láolì ❶izlietotais darbs; pieliktais darbs; *(sasniegt)* ar paša spēkiem; ❷darba spēka *(racionāla izvietošana)*
劳碌 láolù pūlēties no visiem spēkiem; strādāt ar pilnu jaudu
劳民伤财 láomín-shāngcái novārdzināt tautu ar pārmērīgu darbu un izšķiest materiālos līdzekļus*(pazudināt cilvēku un materiālos resursus)*
劳模 láomó *saīsin.*darba pirmrindnieks
劳伤 láoshāng ❶pārpūlēties; ❷*ķīn. med.*pārpūlēšanās; spēku zudums
劳神 láoshén ❶apgrūtināt *(citus cilvēkus)*; ❷*piekl.* raizēties; pārdzīvot par; ❸nodarboties ar garīgu darbu
劳师动众 láoshī-dòngzhòng visiem sagādāt daudz rūpju *(apgrūtināt citus cilvēkus; sagādāt raizes citiem)*
劳什子 láoshí·zi draņķi; krāmi; grabažas
劳损 láosǔn darba trauma
劳心 láoxīn garīgais*(intelektuālais)* darbs
劳心者治人,劳力者治于人 láoxīnzhě zhì rén, láolìzhě zhì yú rén garīgā darba cilvēki valda, fiziskā darba cilvēki tiem pakļaujas
劳燕分飞 láoyàn-fēnfēi čakstes un bezdelīgas aizlidoja uz visām pusēm *(aizlidot dažādos virzienos kā putniem; šķiršanās; dzīvot šķirti)*
劳役 láoyì ❶*vēst.* klaušas; ❷*jur.* spaidu*(piespiedu)* darbi
劳逸结合 láoyì-jiéhé darba un atpūtas apvienojums
劳作 láozuò *izgl.* darba mācības stunda

唠(嘮) lāo **sast.**

唠叨 lāo·dao ❶pļāpīgs; runīgs; ❷tērzēšana; pļāpāšana

痨(癆) láo **lietv.** *med.* tuberkuloze; dilonis

痨病 láobìng *med.* tuberkuloze

铹(鐒) láo **lietv.** *ķīm.* lourensijs (Lw)

醪 láo **lietv.** ❶duļķains vīns; ❷pašdarinātais *(alkohols)*; ❸*sar.* susla

醪糟 láozāo putra no pārrūguša rīsa

老 lǎo **īp.** ❶vecs; krietni gados; padzīvojis;*(aiz vecuma)*nevarīgs; ❷izsens; sens *(sena pazīšanās)*; ❸iedzimts; hronisks *(hroniska slimība)*; ❹pieredzējis; pārbaudīts; pazīstams; ❺izgājis *(no modes)*; vecs *(krāms)*; novecojis; konservatīvs; pedantisks; ❻iepriekšējais; agrākais *(agrākie likumi)*; ❼rupjš; aprepējis; pārgatavojies; pārturēts; nederīgs; ❽smags; nogurdinošs; ❾*(gados)* vecākais; ❿*(cieņas apliecinājums gados vecākam cilvēkam)* cienījamais; ⓫dzimis vecumā *(no gados vecākiem tēva un mātes)*; **lietv.** ❶vecs cilvēks*(no 50 līdz 70 gadiem)*; ❷vecums;❸*ofic.*vecuma pensija; ❹*vēst.*vecākais*(augsts amats impērijā)*; ❺cienījams cilvēks; **darb.** ❶palikt vecam; novecot; nogurt; ❷pārgatavoties; pārvārīties; ❸cienīt*(gados vecākos)*; ❹zaudēt*(kolektīva locekli viņa nāves gadījumā)*; nomirt; ❺aiziet vecuma pensijā; **apst.** vienmēr; ļoti *(tālu u.c.)*; **Īpašv.** ❶*saīs.* Laodzi; ❷Lao *uzv.*

老百姓 lǎobǎixìng vienkāršā tauta; vienkāršie cilvēki; *(civilie)* iedzīvotāji
老板 lǎobǎn īpašnieks; saimnieks; pārvaldnieks
老板娘 lǎobǎnniáng saimniece; pārvaldniece

老半天 lǎobàntiān ilgs laiks; *(gaidīt)*ilgu laiku
老伴儿 lǎobànr gados vecāks laulātais pāris
老鸨 lǎobǎo prieka mājas turētāja
老辈 lǎobèi vecākā paaudze *(vecākās paaudzes cilvēki)*
老本 lǎoběn ❶sākotnējais kapitāls*(pamatkapitāls)*; ❷saimnieks; īpasnieks; ❸*pārn.*pamats; bāze; ❹agrākie panākumi
老伯 lǎobó tēvocis; onkulis
老财 lǎocái bagātnieks; muižnieks
老巢 lǎocháo midzenis; ligzda
老成 lǎochéng cienīgs; atzinības, uzmanības vērts
老成持重 lǎochéng-chízhòng ar lielu pieredzi un precīzu situācijas izpratni risināt lietas *(❶nopietna attieksme pret veicamo darbu; ❷pieredzējuša cilvēka piesardzība)*
老粗 lǎocū lamzaks; neaptēsts cilvēks
老搭档 lǎodādàng sens kompanjons, partneris
老大 lǎodà ❶vecākais no brāļiem; ❷ļoti *(žēl)*
老大难 lǎodànán sena un iesīkstējusi problēma
老大娘 lǎodà·niang *sar., piekl.* vecmāmiņa *(uzrunājot gados vecāku sievieti)*
老大爷 lǎodà·ye *sar., piekl.* vectētiņš; tētiņš *(uzrunājot gados vecāku vīrieti)*
老旦 lǎodàn *teātr.* veceņu ampluā; veceņu lomas
老当益壮 lǎodāng-yìzhuàng vecākos gados saglabāt jaunu un mundru dvēseli *(gados vecs, bet fiziski un garīgi stiprs cilvēks)*
老道 lǎodào *rel.* daoists; daoisma sekotājs
老弟 lǎodì draugs; draudziņš; brāļuks
老调 lǎodiào veca dziesma; uzsākt vecu dziesmu
老掉牙 lǎodiàoyá sen pazaudēt zobus *(❶par priekšmetiem: novecojis; vecmodīgs;sens; ❷par cilvēkiem: smiltis birst; tik vien derīgs kā mēslainē izmetams)*
老爹 lǎodiē vectētiņš; tētiņš
老夫子 lǎofūzǐ ❶*vēst.* skolotājs privātajā skolā *(senajā Ķīnā)*; ❷padomnieks; ❸pedants
老公公 lǎogōng·gong vectētiņš; tētiņš
老古董 lǎogǔdǒng ❶muzeja eksponāts *(senlieta)*; ❷*pārn.*konservatīvu un atpalikušu uzskatu cilvēks
老古话 lǎogǔhuà sens sakāmvārds
老鸹 lǎo·gua *sar.* vārna
老汉 lǎohàn ❶vecis; vecs cilvēks; ❷*dial.* es *(vecs cilvēks, runājot par sevi)*
老好人 lǎohǎorén bezprincipu lāga vīrs *(lēnīgs un rāms bezprincipu cilvēks)*
老狐狸 lǎohú·li *sar.* veca lapsa *(ļoti viltīgs cilvēks)*
老糊涂 lǎohú·tu prātu izdzīvojis vecis *(palikt bērna prātā)*
老虎 lǎohǔ *zool.* tīģeris *(Panthera tigris)*
老虎凳 lǎohǔdèng tīģera sols *(beņķis) (spīdzināšanas rīks, ar kuru izstiepa spīdzināmā kājas)*
老虎屁股摸不得 lǎohǔ pì·gu mō·bu·de ◊ tīģerim dibenu neglauda *(nespēlē bīstamu spēli;nepakļauj sevi briesmām)*
老虎钳 lǎohǔqián *tehn.* skrūvspīles
老虎头上拍苍蝇 lǎohǔ tóu·shang pāi cāng·ying ◊ dzenāt mušas no tīģera galvas *(tīšu prātu skriet postā; pakļaut sevi briesmām)*
老虎灶 lǎohǔzào ❶katls ūdens vārīšanai; ❷lete vārītā ūdens pārdošanai
老花眼 lǎohuāyǎn redzes pasliktināšanās vecuma ietekmē
老话 lǎohuà ❶sens sakāmvārds; ❷runāt par pagājušiem laikiem
老皇历 lǎohuáng·li imperatora vecā stila kalendārs *(vecs stāsts;sens nostāsts; vecs šablons)*
老几 lǎojǐ kurš *(ir vecākais)* pēc gadu skaita? kurš ir vecākais?
老骥伏枥 lǎojì fú lì vecs rikšotājs liecās pie siles, vēloties tālu rikšot *(arī vecumā saglabāt spēku un enerģiju; lai arī gados vecs, bet ar jaunu dvēseli un enerģijas pilns;arvien tiekties darboties)*
老家 lǎojiā ❶dzimtās mājas; ❷*novec.* dzimšanas vieta
老奸巨猾 lǎojiān-jùhuá vecs blēdis *(krāpnieks)*; veca lapsa
老趼 lǎojiǎn tulzna; tulznainas *(rokas)*
老江湖 lǎojiāng·hu daudz pieredzējis cilvēks; pieredzējis ceļotājs
老将 lǎojiàng veterāns; vecā gvarde
老将出马,一个抵俩 lǎojiàng chū mǎ, yī· ge dǐ liǎ īsts meistars strādā par diviem
老境 lǎojìng ❶mūža novakare; vecums; ❷dzīve un apstākļi mūža novakarē
老辣 lǎolà nežēlīgas, stingras *(metodes; līdzekļi)*
老脸 lǎoliǎn ❶nepazīt kaunu; bezkaunīgs; nekautrīgs; ❷seja; gods; godaprāts; pašcieņa
老练 lǎoliàn ❶pieredzējis; iestrādājis roku; ❷zina,- kā jārīkojas
老林 lǎolín neskārts, pirmatnējs mežs
老路 lǎolù ❶vecais ceļš; ❷iestaigāta taka
老妈子 lǎomā·zi *novec.* auklīte; mājkalpotājas
老马识途 lǎomǎ-shítú ◊ vecs zirgs zina ceļu *(par sevi: ticiet manai pieredzei; atļaujiet man)*
老迈 lǎomài ❶*rakst.*aiz vecuma nevarīgs; sanīcis; ❷vecums
老米 lǎomǐ sastāvējis, savecējis rīss
老命 lǎomìng dzīve; dzīvība
老谋深算 lǎomóu-shēnsuàn piesardzīgs; piesardzība; tālredzīgs un labi pārdomāts lēmums
老母猪 lǎomǔzhū *lauks.* sivēnmāte
老奶奶 lǎonǎi·nai ❶vecvecmāmiņa; ❷vecmāmiņa
老年 lǎonián ❶vecums; ❷sen pagājušie gadi
老年谷 lǎoniángǔ *ģeol.* senlejas
老年间 lǎoniánjiān senatnē; senajos laikos
老年人 lǎoniánrén vecis; vecs cilvēks
老娘 lǎoniáng gados veca māte
老娘 lǎo·niang *sar.* bērnu saņēmēja

老牛破车 lǎoniú-pòchē kā vecs vērsis salauztā pajūgā *(✪ kustēties bruņurupuča ātrumā; ✪ strādāt lēni un slikti)*
老牛舐犊 lǎoniú-shìdú kā veca govs laiza savu telēnu *(pārmērīgi lutināt savus bērnus; akla vecāku mīlestība)*
老农 lǎonóng vecs, pieredzējis zemnieks; gados vecs zemnieks
老牌 lǎopái ✪ veca, pazīstama tirdzniecības marka; droša prece; ✪ vecs; vecmodīgs
老派 lǎopài ✪ vecmodīgs cilvēks *(vecā rūdījuma cilvēks)*; ✪ konservatīva partija; ✪ vecā skola *(mākslā)*
老婆儿 lǎopór vecenīte
老婆子 lǎopó·zi *niev.* vecene
老婆 lǎo·po *sar.* sieva
老气横秋 lǎoqì-héngqiū ✪ dižoties ar saviem gadiem un pieredzi *(justies pārākam par citiem)*; ✪ agri novecot garīgi *(zaudēt dvēselisko mundrumu)*; ✪ nekautrīgs; familiārs
老气 lǎo·qi ✪ cienīgums; solīdums; ✪ vecmodīgs; vecmodīgums
老前辈 lǎoqiánbèi priekšgājējs *(iepriekšējās paaudzes pārstāvis)*; seniors
老亲 lǎoqīn ✪ gados vecie tēvs ar māti; ✪ seni radi
老区 lǎoqū *saīsin. (1937.–1945. g.g. Ķīnas – Japānas kara)* sākumposmā atbrīvotie rajoni
老拳 lǎoquán dūre; ar dūri *(iespaidot kādu; saskaitīt kādam ribas)*
老人 lǎorén ✪ vecs cilvēks; vecis; ✪ vecāki; ✪ vectēvs un vecmamma
老人家 lǎo·ren·jia *sar. piekl. (uzrunājot gados vecāku vīrieti, vai sievieti)*
老弱残兵 lǎoruò-cánbīng vecs, nevarīgs un sakropļots zaldāts *(nevarīgs darbinieks; darba nespējīgs)*
老少 lǎoshào gan vecs, gan jauns
老少年 lǎoshàonián ✪ jauns cilvēks ar veca vīra manierēm; ✪ *bot.* amarants *(Amaranthus sp.)*
老少无欺 lǎoshào-wúqī bez jebkādas mānīšanās
老生 lǎoshēng ✪ *teātr.* veču un padzīvojušu cilvēku ampluā; ✪ grāmatnieks; vecs zinātnieks; ✪ vecāks cilvēks; es*(nievājoši attiecībā pret sevi sarunā ar jaunāku cilvēku)*
老生常谈 lǎoshēng-chángtán veca burta kalpa triviālie spriedelējumi *(banālas patiesības; veca dziesma; novazāti teicieni)*
老师 lǎoshī ✪ *piekl.* cienījamais*(uzruna)*; ✪ skolotājs; audzinātājs; pasniedzējs*(arī budistu mūks)*; ✪ *vēst.* eksāmenu komisijas priekšsēdētājs*(Min dinast.)*
老师傅 lǎoshī·fu ✪ *piekl.* vecs skolotājs; ✪ audzinātājs *(amatā)*; meistars; sava aroda*(amata)* meistars
老式 lǎoshì vecmodīgs *(izgājis no modes)*
老实 lǎo·shi ✪ vienkāršs; pieticīgs; saticīgs; ✪ vaļsirdīgs; atklāts; patiesīgs; patiess; godīgs; ✪ godīgi; patiesīgi; ✪ būt labi audzinātam; ✪ nomierināties; apklust
老是 lǎo·shi vienmēr; pastāvīgi; visu laiku; mūžīgi
老手 lǎoshǒu ✪ veterāns; ✪ sava amata meistars
老鼠 lǎoshǔ pele; žurka
老鼠过街,人人喊打 lǎoshǔ guò jiē,rénrén hǎn dǎ ◊ kad žurka skrien pāri ceļam, visi kliedz: sitiet! *(kaitīgo visi nīst)*
老死不相往来 lǎosǐ bù xiāng wǎnglái līdz pat nāvei neiet vienam pie otra ciemos *(dzīvot kā āpsim savā alā un ne ar vienu neuzturēt sakarus)*
老太婆 lǎotàipó vecene
老太太 lǎotài·tai ✪ veca kundze; veca dāma; ✪ *(uzrunājot gados vecāku sievieti)* godājamā kundze
老太爷 lǎotàiyé ✪ *piekl.* Jūs; Jūs, tēvs *(vēršoties pie sava vai sveša tēva)*; ✪ vectētiņš; ✪ vecais saimnieks
老态龙钟 lǎotài-lóngzhōng palikt vecam un nevarīgam *(vecs un bezspēcīgs; veca cilvēka nevarība)*
老汤 lǎotāng vairākkārt sildīts *(vistas, vai gaļas)* buljons
老天爷 lǎotiānyé *rel.* debesu tēvs; debesu valdnieks; Dievs tas kungs
老头儿 lǎotóur ✪ godājams cilvēks; vecs vīrs*(bieži par savu slimo tēvu)*; ✪ vecītis
老头子 lǎotóu·zi ✪ večuks; ✪ brālības vai slepenas biedrības vecākais; ✪ *sar.* mans vecis *(sieva par savu vīru)*
老顽固 lǎowán·gu ✪ vecs dīvainis*(savādnieks)*; ✪ atpalicis, konservatīvs cilvēks
老翁 lǎowēng vecis; sirmgalvis
老挝 Lǎowō Laosa
老挝人 lǎowōrén laosietis
老挝语 lǎowōyǔ laosiešu valoda
老乡 lǎoxiāng novadnieks*(no viena ciema, vai vienas pilsētas)*
老相 lǎo·xiang izskatīties vecākam par saviem gadiem
老小 lǎoxiǎo gan vecie, gan jaunie *(gan vecie, gan bērni; mājinieki)*
老兄 lǎoxiōng ✪ sens draugs; ✪ brālis
老羞成怒 lǎoxiū-chéngnù kaunu slēpt aiz dusmām *(uzsprāgt no aizvainotas patmīlības)*
老朽 lǎoxiǔ ✪ vecs un nevarīgs; ✪ es*(vecs cilvēks nievājoši par sevi)*
老鸦 lǎoyā *sar.* vārna
老爷爷 lǎoyé·ye ✪ vecvectēvs; ✪ *piekl.* vectētiņš; tētiņš *(uzrunājot vecu cilvēku)*
老爷 lǎo·ye ✪ *novec.* kungs; saimnieks; ✪ *novec.* muižnieks; ✪ kungs*(jokojot par dzīvniekiem un priekšmetiem)*; ✪ dievība*(par dažādām dievībām,*

īpaši kara dievību)

老爷兵 lǎo·yebīng *niev.* nekur nederīgi zaldāti

老一套 lǎoyītào ❶ novecojušas *(trafaretas)* darba metodes; iesakņojušies paņēmieni; rutīna; ❷ bezgalīgi atkārtot vienu un to pašu

老鹰 lǎoyīng *zool.* klija *(Milvus korshun)*

老营 lǎoyíng *milit.* ❶ karavīru nometne; kazarma; ❷ midzenis; ligzda

老油条 lǎoyóutiáo vecs viltnieks; rūdīts zellis; vecs buks

老油子 lǎoyóu·zi sk.老油条

老妪 lǎoyù *rakst.* veca sieviete; vecene

老着脸皮 lǎo·zhe liǎnpí atmest jebkuru kaunu; bezkaunīgi

老子 Lǎozǐ *Laodzi (filozofs, kā arī traktāta nosaukums; aptuveno VI gs. p.m.e.)*

老子 lǎo·zi ❶ *sar.* tēvs; ❷ lauku vecis; ❸ es *(klejojošs aktieris par sevi)*

老子党 lǎo·zidǎng ◊ partija – tas esmu es

老子天下第一 lǎo·zi tiānxià dì-yī sevi uzskatīt par pirmo cilvēku Padebešu impērijā *(uzskatīt sevi par zemes nabu)*

老总 lǎozǒng *novec.,dial.* kareivi! zaldāt! *(uzruna, griežoties pie karavīra, vai policista)*; priekšnieks *(šefs)*

老祖宗 lǎozǔ·zong ❶ vecvecāki; ❷ sencis; ciltstēvs

佬

佬 lǎo **lietv.** ❶ *dial.* vīrs; ❷ vīrietis; **vietn.** tu; viņš

姥

姥 lǎo **lietv.** ❶ veca sieviete; vecene; māmuļa; ❷ zīdītāja *(audzinātāja)*; ❸ bērnu saņēmēja

姥姥 lǎo·lao ❶ *dial.* vecāmāte *(no mātes puses)*; ❷ *dial.* bērnu saņēmēja

铑(銠)

铑(銠) lǎo **lietv.** *ķīm.* rodijs (Rh)

络(絡)

络(絡) lào/luò **sast.** ❶ adīts tīkliņš; adīts maisiņš; ❷ tītavas

涝(澇)

涝(澇) lào **darb.** ❶ izmērcēt; ❷ applūdināt *(sējumus)*; pārplūdināt; **lietv.** ❶ milzu vilnis; ❷ *(lietus ūdeņu izraisīti)* pali *(plūdi)*; lieti

涝害 làohài *lauks. (sējumu)* applūšana *(ilgstošu lietu rezultātā)*

烙

烙 lào **darb.** ❶ gludināt *(ar gludekli)*; ❷ cept *(uz pannas)*; cept *(plāceni)*; uzcept; ❸ apžāvēt; ❹ iededzināt zīmi *(sods senajā Ķīnā)*; **lietv.** piededzināšānā izmantojamā dzelzs adata

烙饼 làobǐng cepts plācenis

烙铁 lào·tie ❶ gludeklis; ❷ lodāmurs

烙印 làoyìn ❶ zīmogs; spiedzīme; ❷ iededzināta zīme; iededzināt zīmi *(lopiem)*

落

落 lào/là/luò **darb.** ❶ nobirt *(par ziedlapiņām)*; izbalēt; novīst; ❷ pazemināties; samazināties; zaudēt spēku *(par vēju)*; ❸ pāriet *(citās rokās)*; ❹ izdoties; sasniegt *(panākumus)*; ❺ nolaisties; uzkāpt *(uz kuģa)*; ❻ nokrist *(no zirga)*; iekrist *(akā)*; ❼ pazemināt *(cenas)*; ❽ nolaist *(buras; karogu)*; ❾ atstāt *(kaut ko pēc nāves)*; ❿ pamest; **lietv.** pajumte; mājoklis; miteklis

落儿 làor *sar., dial.* iztikas līdzekļi

落色 làoshǎi izbalēt *(izbalot; noplukt)*; zaudēt krāsu

落枕 làozhěn *med.* apsaldēt vai sastiept kakla dzīslas *(kakla dzīslu sastiepums)*

酪

酪 lào **lietv.** ❶ biezpiens *(no aitas; govs; ķēves piena)*; ❷ siers; ❸ ievārījums; ❹ vīns

酪素 làosù *ķīm.* kazeīns

酪酸 làosuān *ķīm.* butirīnskābe

耢(耮)

耢(耮) lào **lietv.** *lauks.* no zariem pīta šļūce; **darb.** ar šļūces palīdzību izlīdzināt uzartu lauku

le

仂

仂 lè **lietv.** pārpalikums; **sk.** viena desmitā daļa

仂语 lèyǔ *lingv.* divzilbīgs vārds *(vārdkopa)*; binoms; leksiskā sintagma

乐(樂)

乐(樂) lè/yuè **īp.** ❶ jautrs; priecīgs; mundrs; **darb.** ❷ priecāties; līksmoties; baudīt priekus; ❸ priecēt; iepriecināt; **lietv.** prieks; līksmība; patika; bauda; ❹ harmonija; saskaņa; ❺ *dial.* smiekli; **apst.** ❻ priecīgi; jautri; ❼ labprāt; ar prieku; **īpašv.** Le *uzv.*

乐不可支 lèbùkězhī neaprakstāma sajūsma; nespēt apvaldīt līksmību; nevaldāms prieks

乐不思蜀 lèbùsīshǔ ◊ jautrības vilnī pilnīgi aizmirst par Šu valsti *(◊ tā priecāties, ka aizmirst par atgriešanos mājās: pēc analoģijas ar Haņ valdnieku, kas līksmojot Lojanā aizmirsa par troni mājās- Šu valstī)*

乐此不疲 lècǐ-bùpí nebeigt vien par kaut ko priecāties *(līksmojot aizmirst par nogurumu)*

乐得 lèdé ❶ priecāties; uzjautrināties; līksmot; ❷ ar prieku; jautri; ❸ aizrauties *(ar kaut ko)*

乐观 lèguān būt optimistam; optimistisks

乐观主义 lèguānzhǔyì optimisms

乐观主义者 lèguānzhǔyìzhě optimists

乐极生悲 lèjí-shēng bēi ◊ jautrībai pa pēdām bēda staigā *(pēc pārmērīgiem priekiem gaidāmas bēdas)*

乐趣 lèqù ❶ prieks; patika; bauda; ❷ ieinteresētība; interese; ❸ jautri; priecīgi

乐儿 lèr ❶ smaids; ❷ prieks; bauda; ❸ patīkams *(notikums)*; izklaide

乐善好施 lèshàn-hàoshī patikt darīt labus darbus

(palīdzēt citiem un darīt cilvēkiem labu)
乐陶陶 lètáotáo *rakst.* jautrs; līksmojošs
乐天 lètiān ❶būt apmierinātam ar savu likteni *(būt dzīvespriecīgam optimistam)*; ❷dzīvespriecīgs; optimistisks
乐天派 lètiānpài optimisti *(dzīvi mīloši cilvēki)*
乐天知命 lètiān-zhīmìng būt apmierinātam ar savu dzīvi *(būt apmierinātam ar to, kas ir)*
乐土 lètǔ paradīze *(Arkādijas dārzs)*
乐意 lèyì ❶būt pa prātam; ar patiku;❷labprāt *(piekrist kaut ko darīt)*
乐于 lèyú labprāt; ar prieku *(palīdzēt u.c.)*
乐园 lèyuán ❶paradīze; edene; ❷izklaides vieta; *(bērnu rotaļu)* laukumiņš
乐滋滋 lèzīzī ❶*sar.* būt iepriecinātam *(apmierinātam)*; ❷iepriecināts; apmierināts

勒 lè/lēi **darb.** ❶apvaldīt; savaldīt; tikt *(ar kaut ko)*galā; ❷pievilkt *(grožus)*; vadīt*(zirgu)*; apturēt *(zirgu)*; ❸piespiest; izspiest; ar spēku pieprasīt;❹*rakst.* gravēt; iegravēt; griezt *(akmenī)*; ❺mierināt; apmīļot; **lietv.** ❶iemaukti; ❷horizontālā svītra *(kā hieroglifa elements kaligrāfijā)*; **īpašv.** Le *uzv.*
勒逼 lèbī piespiest; piespiest ar spēka
勒克斯 lèkèsī *fiz.* lukss
勒令 lèlìng stingri pavēlēt; piespiest*(kaut ko darīt)*
勒派 lèpài *vēst.*ievākt piespiedu *(nodokļus)*; piespiedu reparticija
勒索 lèsuǒ ❶izspiest *(naudu u.c.)*; šantažēt; ❷ izspiešana; šantaža

鳓(鰳) lè **lietv.** *zool.* Ķīnas siļķe,- iegarenā ilīša; iegarenā palede *(Ilisha elongata; Alosa elongata)*

了 ·le/liǎo **palīgv.** ❶palīgvārds, *(kas tiek lietots pēc darbības vārda vai īpašības vārda un norāda uz reālas vai iecerētas darbības vai; izmaiņu pabeigtību*; ❷palīgvārds, *(kas tiek lietots teikuma beigās vai vidū un norāda uz izmaiņām vai jauniem apstākļiem, kas jau iestājušies vai iestāsies)*

lei

勒 lēi/lè **darb.** ❶siet; pārsiet; apsiet; pievilkt *(siksnu)*; ❷ierobežot; atturēt
勒死 lēisǐ nožņaugt; pakārt

累(纍) léi/lěi/lèi **darb.** ❶sasiet*(noziedznieku)*; nosaitēt; ❷pāroties; sapārot *(par dzīvniekiem)*; **lietv.** virve; saite
累赘 léi·zhui ❶slogs; nasta; ❷apgrūtinošs *(jautājums u.c.)*; apgrūtinājums; apgrūtināt

雷 léi **lietv.** ❶Pērkons*(pēc vecās kosmogonijas: Zemes balss; asociējas ar valdnieku, sizerenu, vecāko dēlu)* ; ❷pērkona dārdiens; pērkons; ❸zibens spēriens; negaiss; ❹*milit.* fugasa bumba; mīna; torpēda u.c.;❺*(kukaiņu)* zuzēšana; sanēšana; **īpašv.** Lei *uzv.*
雷暴 léibào *met.* pērkona negaiss
雷达 léidá *el.* radars; radiolokators
雷达兵 léidábīng *milit.(armijas)* radiometrists
雷达站 léidázhàn radaru stacija
雷电 léidiàn pērkons un zibens
雷动 léidòng ❶būt satricinātam; nodrebēt; notrīcēt; ❷atskanēja *(vētraini aplausi)*
雷佛奴耳 léifónú'ěr *farm.* rivanols
雷公 léigōng *mit.*Leigun(s), pērkona dievs *(pūķis ar cilvēka seju un putna knābi)*
雷汞 léigǒng *ķīm.* sprāgstošais dzīvsudrabs
雷管 léiguǎn detonators; kapsele
雷害 léihài *lauks.* pērkona negaisa nodarītie postījumi
雷击 léijī *met.* pērkona trieciens
雷击机 léijījī *milit.* torpēdu nesēja *(lidmašīna; kuteris u.c.)*
雷厉风行 léilì-fēngxíng nekavējoties un enerģiski īstenot dzīvē *(ar stingru roku īstenot dzīvē; ātrs un enerģisks)*
雷米封 léimǐfēng *farm.* rimifons
雷鸣 léimíng ❶pērkons; pērkona dārdi; ❷pērkondimdošs
雷鸟 léiniǎo *zool.* irbe *(Lagopus lagopus)*
雷声 léishēng pērkona dārdi; pērkona trieciens
雷酸 léisuān *ķīm.* sprāgstošā skābe
雷酸汞 léisuāngǒng *ķīm.* sprāgstošais dzīvsudrabs *(dzīvsudraba fulmināts)*
雷霆 léitíng ❶apdullinošs pērkona grāviens; ❷ lielas dusmas *(spert uguņus un zibeņus)*
雷霆万钧 léitíng-wànjūn varens, visu satriecošs spēks *(nepārvarams spēks)*
雷同 léitóng nekritiska attieksme pret svešu koncepciju *(atkārtot svešus vārdus;norakstīt svešas domas)*
雷雨 léiyǔ *met.* pērkona lietus
雷雨计 léiyǔjì *met.* brontografs
雷雨云 léiyǔyún *met.* negaisa mākoņi
雷阵雨 léizhènyǔ pērkona negaiss ar lietus gāzēm

缧(縲) léi **lietv.** važas
缧绁 léixiè *rakst.* važas

镭(鐳) léi **lietv.** *ķīm.* rādijs (Ra)
镭锭 léidìng *ķīm.* rādijs
镭射气 léishèqì *ķīm.* radons; rādija emanācija

羸 léi **darb.** ❶novājēt; noliesēt; ❷nogurt; ❸sirgt;

īp. vājš; kārns; nomocīts; slims
羸弱 léiruò *rakst.* vājš; izkāmējis; noliesējis *(cilvēks)*
垒(壘) lěi **darb.** mūrēt *(sienu; krāsni u.c.)*; **lietv.** ❶ *(cietokšņa)* valnis; patvērums; nocietinājumu valnis; ❷ *sp.* starta laukums beisbolā; **īpašv.** Lei *uzv.*
垒球 lěiqiú ❶ *sp.* beisbols; ❷ beisbola bumba
累(纍) lěi/léi/lèi **darb.** ❶ uzkrāt; uzkrāties; akumulēt; ❷ nogurdināt; apgrūtināt; ❸ iesaistīt *(kādā darījumā nevainīgus cilvēkus)*; iejaukt; uztiept *(kaut ko)*; ❹ būvēt *(no ķieģeļiem; akmeņiem u.c.)*; ❺ piegāzt; piekraut; sakraut; **īp.** ❶ daudzkārtīgs; nepārtraukts; pastāvīgs; ❷ pilns *(sastāvs)*; vesels; **apst.** daudzkārt; vairākas reizes pēc kārtas; pastāvīgi; **īpašv.** Lei *uzv.*
累次 lěicì bieži; daudzkārt; daudzas reizes; atkal un atkal
累犯 lěifàn *jur.* veikt recidīvu*(būt recidīvistam)*
累积 lěijī uzkrāt; savākt; salikt kopā
累及 lěijí iepīt *(kādā darījumā nevainīgus cilvēkus)*; iesaistīt
累教不改 lěijiào-bùgǎi nelabojams, neskatoties uz daudzkārtējiem audzināšanas mēģinājumiem
累进 lěijìn pakāpeniska paaugstināšana; progresīvā *(darba apmaksa; nodokļu iekasēšana u.c.)*
累进税 lěijìnshuì progresīvais nodoklis
累累 léiléi ❶ daudzkārt; pastāvīgi; ❷ milzīgs daudzums *(augļu; panākumu; noziegumu; parādu u.c.)*; ❸ sakrauts; piegāzts; piegāzt
累卵 lěiluǎn olu kaudze *(bīstams stāvoklis, kas var kļūt katastrofāls; atrasties bezdibeņa malā)*
累年 lěinián *rakst.* daudzus gadus pēc kārtas; no gada uz gadu
累日 lěirì *rakst.* daudzas dienas pēc kārtas; dienu pēc dienas
累月 lěiyuè *rakst.* daudzus mēnešus pēc kārtas; veseliem mēnešiem
磊 lěi **lietv.** ❶ akmeņu kaudze; ❷ *(haotisks)* klinšu sablīvējums; **darb.** slieties; blīvēties *(par klintīm)*
磊落 lěiluò ❶ atklāts un vaļsirdīgs; ❷ principiāls; mērķtiecīgs; ❸ milzīgs; varens; iespaidīgs; galvu reibinošs*(par stāvām kalnu kraujām)*;❹ barga*(par dievību)* ❺ mērķtiecīgs; ❻ apdāvināts; talantīgs; ❼ gāzties lejā *(par ūdenskritumu)*; plūst no augšas*(par ūdeni)*; ❽ nokarāties; ❾ dārdēt
蕾 lěi **lietv.** zieda pumpurs
蕾铃 lěilíng *lauks.* kokvilnas stādu pumpuri un kokvilnas kārbiņas
肋 lèi **lietv.** *anat.* riba; sāns; *(kreisais; labais)* sāns
肋骨 lèigǔ *anat.* riba; ribas kauls
肋间肌 lèijiānjī *anat.* starpribu muskuļi
肋间神经 lèijiānshénjīng *anat.* starpribu nervs
肋膜 lèimó *anat.* plaušu plēve; pleira
肋膜炎 lèimóyán *med.* pleirīts; plaušu plēves iekaisums
肋木 lèimù *sp.* zviedru siena; vingrošanas siena
肋条 lèi·tiao cūkas krūtiņa
泪(淚) lèi **lietv.** asaras; **darb.** ❶ izplūst asarās; liet asaras; ❷ notecēt *(par sveci)*
泪痕 lèihén asaru pēdas*(pietūkums)*
泪花 lèihuā asaras cilvēka acīs*(ziedi rasā)*
泪囊 lèináng *anat.* asaru maisiņš
泪囊炎 lèinángyán *med.* dakriocistīts
泪人儿 lèirénr mirkt asarās*(grimt neremdināmās skumjās)*
泪汪汪 lèiwāngwāng asaru pilnas acis*(mirkt asarās)*; saraudāts
泪腺 lèixiàn *anat.* asaru dziedzeris
泪液 lèiyè *fiziol.* asara
泪珠 lèizhū asara; asaru *(pērle)*
类(類) lèi **lietv.** ❶ veids; suga; tips; klase; kategorija; šķira; *biol.* suga; ❷ *tirdzn.* preču veids; ❸ *milit.* ieroču šķira; ❹ kompānija; grupa; ❺ līdzība; vienveidība; analoģija; kopējas līdzības pazīmes; ❻ *(ģenealoģiskā)*dzimta; ❼ *biol.* rinda; ❽ piemērs; paraugs; etalons; noteikums; likums; ❾ *rit.* upurēšana debesīm; **darb.** ❶ būt līdzīgam; līdzināties; būt vienveidīgam*(analoģiskam)*; ❷ salīdzināt*(vilkt paralēles)*; rezumēt pēc analoģijas; ❸ atbilst *(morāles normām)*; būt godīgam; ❹ pielīdzināt; kopēt; ❺ klasificēt; izkārtot pēc pazīmēm; **īp.** ❶ netaisnīgs; neobjektīvs; ❷ cietsirdīgs; nikns; **apst.** ❶ šķiet, ka ; izskatās, ka; it kā; droši vien; laikam; acīm redzot;❷ vispār; kopā ņemot; katrāziņā; tādā veidā; **īpašv.** Lei *uzv.*
类比 lèibǐ *loģ.* analoģija
类别 lèibié ❶ *tirdzn.* preču veids; kategorija; ❷ *biol.* suga; ❸ *milit.* ieroču šķira
类毒素 lèidúsù *farm.* anatoksīns; toksoīds
类概念 lèigàiniàn *loģ.* veidu jēdziens
类乎 lèi·hu būt līdzīgam; būt tādam pat kā *(kāds cits)*
类人猿 lèirényuán cilvēkveidīgie pērtiķi
类书 lèishū ❶ *(grāmatas; pirmavotus; literatūru)* izvietot pēc priekšmetu rubrikām; ❷ priekšmetu katalogs
类似 lèisì ❶ analoģisks; līdzīgs; analoģija; līdzība; ❷ analogs; tāds pats kā; ❸ it kā; šķiet, ka
类推 lèituī pēc analoģijas *(spriežot pēc analoģijas)*
类推法 lèituīfǎ *loģ.* analoģijas metode
类新星 lèixīnxīng *astr.* jaunveidojuma zvaigzne
类型 lèixíng tips; tipizācija

L

累 lèi/léi/lěi **īp.** noguris; pārguris; **darb.** ❶nogurt; pārgurt; ❷pārpūlēt *(acis)*; ❸strādāt *(no rīta līdz vakaram)*; ❹pārstrādāties

累坏 lèihuài necilvēcīgi pārstrādāties; nodzīt sevi darbā; pārmērīgā darbā sabojāt veselību

擂 lèi **darb.** ❶berzt *(piestā)*; malt; ❷sist *(bungas)*; uzsist ar dūri *(pa galdu u.c.)*; dauzīt; ❸*mest(velt)*lejā akmeņus; **lietv.** arēna

擂台 lèitái ❶*sp.* paaugstinājums no dēļiem *(ķīniešu boksa rings)*; ❷paukošanas sacensību vieta

嘞 ·lei **palīgv.** ❶*postpozīcijas partikula ar modālu kategoriskuma nokrāsu; tiek lietota aiz darbības vārda*; ❷*partikula, kura nolieguma teikumā pauž pārliecināšanas nokrāsu*

leng

棱(稜) léng **lietv.** ❶*(galda)* šķautne, sāns, stūris; ❷*(mazgājama dēļa)* šķautne, sāns; ❸šķautņaina *(virsma)*

棱堡 léngbǎo *milit.* bastions

棱角 léngjiǎo ❶šķautne; šķautņaini *(akmeņi)*; ❷talants; spējas; apliecināt talantu

棱镜 léngjìng *fiz.* prizma

棱柱体 léngzhùtǐ *mat.* prizma

棱锥 léngzhuī *mat.* piramīda

冷 lěng **īp.** ❶vēsa *(uzņemšana)*; ❷auksts *(gaiss; laiks u.c.)*; ❸nedraudzīgs; vienaldzīgs; neieinteresēts; ❹vientuļš; pamests; tukšs; aizmirsts; nevienam nevajadzīgs; ❺pēkšņs; negaidīts; **apst.**pēkšņi; negaidīti; **darb.** ❶salt; sasalt; atsalt; stingt; atdzist; ❷zaudēt interesi; vilties; ❸atvēsināt *(dzērienu)*; atsaldēt; ❹nomierināt; **īpašv.** Len *uzv.*

冷板凳 lěngbǎndèng sēdēt uz auksta sola *(❶gaidīt vakanci-īpaši par skolotāju; ❷tikt vēsi uzņemtam)*

冷冰冰 lěngbīngbīng ❶sauss, vēss, bezkaislīgs *(cilvēks)*; ❷ledains, auksts *(laiks; ūdens u.c.)*

冷布 lěngbù *med.* marle

冷不防 lěng·bufáng pēkšķi; negaidīti

冷藏 lěngcáng saldēšanas *(iekārta; kamera u.c.)*

冷藏车 lěngcángchē autorefrižerators

冷藏船 lěngcángchuán kuģis refrižerators

冷藏间 lěngcángjiān saldētava

冷场 lěngchǎng ❶neveikla klusēšana *(neveikls klusuma brīdis uzņemot ciemiņus)*; ❷*teātr.* neveikls klusuma brīdis, *(kad aktieris nokavējis uznācienu, vai aizmirsis savas lomas vārdus)*

冷嘲热讽 lěngcháo-rèfěng indīgs izsmiekls un ironija *(ar sarkastisku smīnu)*

冷床 lěngchuáng *lauks.* auksta, neapsildāma lecekts

冷淡 lěngdàn ❶gurds; slābans; apātisks; ❷vēss; vēsa, vienaldzīga *(attieksme;uzņemšana)*; ❸neinteresanta, garlaicīga*(grāmata)*; ❹kūtra, miegaina*(tirdzniecība)*; ❺atsaldēt

冷冻 lěngdòng iesaldēt *(zivis; gaļu u.c.)*; saldēšana

冷锋 lěngfēng *met.* atmosfēras aukstie slāņi *(atmosfēras aukstā fronte)*

冷敷 lěngfū *med.* aukstā komprese

冷高压 lěnggāoyā *met.* aukstais anticiklons

冷宫 lěnggōng ❶*vēst.*auksta pils *(nežēlastībā kritušajām imperatora sievām)*; ❷nonākt nežēlastībā; ❸nevajadzīgu mantu glabātuve; arhīvs

冷光 lěngguāng *fiz.* aukstā gaisma; fluorescence

冷害 lěnghài *lauks.* augsnes izsalšana

冷汗 lěnghàn auksti sviedri; *(noplūst)* aukstiem sviedriem

冷焊 lěnghàn *tehn.* aukstā metināšana

冷荤 lěnghūn *kulin.(gaļas; zivs; medījuma)*aukstās uzkodas

冷货 lěnghuò neejošā prece

冷寂 lěngjì vēss un kluss

冷加工 lěngjiāgōng *tehn.* aukstā apstrāde

冷箭 lěngjiàn slepeni izšauta bulta *(slepeni darīt ļaunu; dūriens mugurā)*

冷静 lěngjìng ❶aukstasinīgs; mierīgs; nesatricināms *(ar skaidru prātu)*; ❷klusas, vientulīgas *(ielas u.c.)*

冷觉 lěngjué *fiziol.* aukstuma izjūta

冷酷 lěngkù auksts, bezjūtīgs, sauss*(cilvēks)*

冷落 lěngluò ❶panīkums; neapdzīvotība; ❷nomaļš, kluss *(nostūris)*; ❸*vēsas(attiecības)*

冷铆 lěngmǎo *tehn.* auksta metāla kniedēšana

冷门 lěngmén auksti vārti *(nepieprasīta nozare; grāmatas u.c.)*

冷模 lěngmō *metal.* dzesinātava

冷漠 lěngmò ❶vienaldzīgs; auksts; indiferents; ❷atsalt

冷凝 lěngníng *fiz.* kondensācija

冷凝管 lěngníngguǎn *tehn.* dzesēšanas caurulīte

冷凝器 lěngníngqì *tehn.* kondensators

冷暖 lěngnuǎn gaisa temperatūra; laika apstākļi

冷盘 lěngpán *dial.*aukstās uzkodas

冷僻 lěngpì ❶nomaļas *(vietas)*; nomaļa *(apkārtne)*; ❷mazlietots vārds *(hieroglifs)*

冷气 lěngqì ❶mākslīgi pazemināta gaisa temperatūra *(kondicionēts gaiss)*; ❷kondicionēšanas iekārta

冷气团 lěngqìtuán *met.* aukstās gaisa masas

冷枪 lěngqiāng šāviens no slēpņa; dūriens mugurā *(negaidīts, nodevīgs šāviens)*

冷峭 lěngqiào ❶stindzinošs aukstums; ❷bezjūtīgs, cietsirdīgs *(cilvēks)*; ❸stingrs; bargs; stingrība;

L

bardzība
冷清清 lěngqīngqīng kluss; nomaļš; pamests
冷清 lěng·qing ❶kluss; nomaļš; pamests; pamestība; ❷skumjas; skumjš
冷泉 lěngquán *ģeol.* aukstie avoti
冷却 lěngquè dzesēt; dzesēšana
冷却剂 lěngquèjì *tehn.* dzesēšanas šķidrums
冷却器 lěngquèqì *tehn.* dzesēšanas iekārta
冷热病 lěngrèbìng ❶*med.* purva drudzis; ❷drudžains darba ritms
冷若冰霜 lěngruòbīngshuāng auksts kā ledus un sarma *(bezjūtīgs; vienaldzīgs)*
冷森森 lěngsēnsēn aukstums; *(no loga velk)* aukstums, vēsums
冷杉 lěngshān *bot.* Delavaja baltegle *(Abies delavayi)*
冷食 lěngshí ❶auksts ēdiens; ❷atspirdzinoši dzērieni; saldējums
冷霜 lěngshuāng ziede ādas mīkstināšanai
冷水 lěngshuǐ ❶auksts ūdens; ❷nevārīts ūdens
冷水浇头 lěngshuǐ-jiāotóu uz galvas uzliet bļodu auksta ūdens *(likt vilties;atņemt pēdējo cerību)*
冷水浴 lěngshuǐyù auksta vanna; auksta duša
冷丝丝 lěngsīsī vēss; pavēss
冷飕飕 lěngsōusōu ass *(vējš un aukstums)*
冷烫 lěngtàng aukstā ondulācija
冷笑 lěngxiào auksts smīns *(greizs smīns)*
冷血动物 lěngxuè dòngwù ❶*zool.* aukstasiņu dzīvnieki; ❷auksts, bezjūtīgs *(cilvēks)*
冷言冷语 lěngyán-lěngyǔ dzēlīgi mājieni*(vārdi)*; auksta ironija*(sarkasms)*
冷眼 lěngyǎn ❶pavirši; garāmejot *(uzmest aci)*; vienaldzīgi; ❷aukstasinīgi; ar skaidru prātu; ❸auksts skatiens *(vienaldzīgums)*
冷眼旁观 lěngyǎn-pángguān ieturēt vienaldzīga novērotāja nostāju*(vērot no malas)*
冷饮 lěngyǐn ❶auksts dzēriens; ❷atspirdzinošie dzērieni
冷遇 lěngyù vēsa uzņemšana *(attieksme)*
冷轧 lěngzhá *metal.* aukstā velmēšana
冷轧机 lěngzhájī *metal.* aukstās velmēšanas iekārta
冷战 lěngzhàn *polit.* aukstais karš
冷战 lěng·zhan *sar.* auksti drebuļi *(drebēt no aukstuma)*
冷作 lěngzuò *tehn.* aukstā apstrāde

愣 lèng **darb.** apstulbt; sastingt; pamirt; **īp.** rupjš; nesaprātīgs; bezprātīgs; neapdomīgs; ❶muļķīgs; neapdomāts; ❷negatavs; neienācies; ❸**apst.** ❶nepārdomāti; neprātīgi; sasteigti;❷muļķīgi; neapdomāti; pārsteidzīgi;❸ar lielām grūtībām

睖 lèng **darb.** truli *(apstulbumā)* skatīties; ieurbties ar acīm; blenzt
睖睁 lèng·zheng ❶stulbi skatīties; ❷skatīties pārsteigumā izvalbītām acīm

li

哩 lī **lietv.-skait.** jūdze; angļu jūdze; jūras jūdze
哩哩啦啦 lī·li-lālā *dial.,sar.* pēc kārtas nebeidzamā straumē; viena grupa aiz otras grupas
哩哩啰啰 lī·li-luōluō *sar.* murkšķēt; murmulēt; murmināt; neskaidri runāt

厘(釐) lí **skait.** ❶*(garuma mērvienība)* li *(0,33 mm)*; ❷*(svara mērvienība)* li *(0,05 gr)*; ❸*(laukuma mērvienība)* li *(1/1500 ha)*; ❹mēneša procentu aprēķināšanas vienība; gada procentu aprēķināšanas vienība; ❺*saīsin.*iekšzemes nodeva; ❻vientuļa sieviete; atraitne; **darb.** sakārtot; izlabot; sistematizēt; **sast.** centi- *(metrs u.c.)*; **īpašv.** Li *uzv.*
厘定 lídìng *rakst.* savest kārtībā; noregulēt *(svaru un mēru sistēmu)*
厘金 líjīn lidzjin*(likin)* *(līdz 1930. g. Ķīnas iekšienē uz provinču robežām, ūdens un sauszemes ceļiem pastāvošā muitas nodeva)*
厘米 límǐ centimetrs
厘米波 límǐbō *radioteh.* centimetru viļņi
厘卡 líqiǎ *vēst.*muitas punkts iekšzemes nodevas iekasēšanai

离(離) lí **darb.** ❶doties projām; aizbraukt; ❷doties katram uz savu pusi; ❸atvadīties; šķirties; ❹dzīvot šķirti*(atsevišķi)*; ❺nostāties opozīcijā; pārtraukt attiecības; ❻iepīties, iekļūt *(tīklos)*; ❼nostāties*(izkārtoties)* pa pāriem; ❽aiziet no; atstāt*(valsts dienestu)*; nomirt; ❾izšķirt; atšķirt; sašķelt; ❿atbīdīt; atstumt; zaudēt; ⓫izdalīt; atdalīt; nogriezt; ⓬sanaidot; **lietv.** ❶šķiršanās; ❷attālums; ❸atšķirības; **pr.** ❶no; līdz; ❷pēc*(noteikta laika)* ❸izņemot; neskaitot; **īpašv.** Li *uzv.*
离瓣花冠 líbàn huāguān *bot.* šķirtlapains vainags
离境 líjìng izbraukšana; izbraukt ārpus valsts robežām*(uz ārzemēm)*; izbraukšanas *(vīza; atļauja u.c.)*
离开 líkāi ❶atiet; atiešana; ❷atstāt *(dzimteni; dzimto pusi u.c.)*; ❸iztikt bez
离奇 líqí neparasts; dīvains; ekscentrisks
离群索居 líqún-suǒjū atrauties no kolektīva *(dzīvot pilnīgā vientulībā; dzīvot kā vientuļniekam)*
离任 lírèn atstāt ieņemamo amatu*(valsts dienestu)*
离散 lísàn izklīst *(pa pasauli)*; izklīst uz visām pusēm
离题 lítí novirzīties no būtības *(atrauties no tēmas)*
离析 líxī *ķīm.* izdalīšana; izdalīšanās
离析器 líxīqì *ķīm.* separators
离席 líxí piecelties *(no galda un aiziet)*; piecelties un aiziet *(no sapulces)*

离乡背井 líxiāng-bèijǐng atstāt dzimto ciemu un pagriezt muguru akai *(pamest dzimtās vietas; dzīvot svešumā)*
离心 líxīn ❶separātiski noskaņojumi; separātiskas tendences; ❷*fiz.* centrbēdzes spēks; ❸*bot.* centrbēdzes *(centrifugālā)* ziedkopa
离心泵 líxīnbèng *tehn.* centrbēdzes sūknis
离心机 líxīnjī *tehn.* centrifūga
离心离德 líxīn-lídé atdalīties garīgi un morāli *(morālas pretrunas pašam ar sevi un sabiedrību, kolektīvu)*
离心力 líxīnlì *fiz.* centrbēdzes spēks
离心率 líxīnlǜ *mat.* ekscentriskums
离职 lízhí ❶uz laiku atstāt ieņemamo amatu; ❷atstāt ieņemamo amatu
离子 lízǐ *fiz.* jons

狸(貍)
lí **lietv.** ❶*zool.*Usūrijas jenots; jenotsuns *(Nyctereutes procyonoides)*; ❷meža kaķis; **īpašv.** Li *uzv.*
狸藻 lízǎo *bot.* parasta pūslene *(Utricularia vulgaris)*

梨(棃)
lí **lietv.** *bot.* Ķīnas bumbiere; smilts bumbiere *(Pyrus serotina)*; bumbieris*(auglis)*; **īp.** vecs; izbalējis; **darb.** sagriezt; pārgriezt; **īpašv.** Li *uzv.*
梨膏 lígāo bumbieru sīrups*(klepus zāles)*
梨树 líshù *bot.* bumbierkoks *(Pyrus sp.)*
梨园 líyuán *teātr.* Bumbieru dārzs *(Tan dinastijas galma muzikālās trupas nosaukums)*; teātris; teātra pasaule; aktieri

犁(犂)
lí **lietv.** *lauks.* arkls; spīļarkls; **darb.** art; art *(zemi)*; **īpašv.** Li *uzv.*
犁沟 lígōu vaga
犁骨 lígǔ *anat.* lemeškauls
犁铧 líhuá *lauks.* lemesis

犛
lí **sast.**
犛牛 língiú *zool.* jaks *(Poephagus (vai Bos) grunniens)*

黎
lí **lietv.** ❶melnmatains cilvēks; ❷li *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; ❸tauta; masa; liels cilvēku daudzums; **īpašv.** Li *uzv.*
黎巴嫩 Líbānèn Libāna
黎巴嫩人 líbānènrén libānietis
黎民 límín *rakst. (vienkāršā)* tauta
黎明 límíng ❶ausma; aust; uzaust; ❷*pārn.* apgaismība
黎族 lízú li *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

罹
lí **darb.** ❶ciest no*(slimības)*; ❷iekļūt *(nelaimē; slazdos u.c.)*
罹病 líbìng *rakst.* saslimt; sasirgt
罹祸 líhuò *rakst.* iekļūt nelaimē
罹难 línàn *rakst.* ❶iekļūt nelaimē*(nelaimes gadījumā)*; ❷aiziet bojā; ❸tikt nosistam

篱(籬)
lí **lietv.** ❶žogs; bambusa sēta; ❷caurduris; putu karote
篱笆 lí·ba bambusa zedenis
篱落 líluò bambusa sēta

藜(蔾)
lí **lietv.** ❶*bot.* baltā balanda *(Chenopodium album)*; ❷ceļa spieķis; ❸*sar.* susla; **īpašv.** Li *uzv.*
藜科 líkē *bot.* balandu dzimtas augi
藜芦 lílú *bot.* melnās veratres, čemeriņi *(Veratrum negrum)*

蠡
lí **lietv.** ❶gliemežu dzimtas *(Plecto tropio vulgivada)*; ❷ūdens smeļamais kausiņš *(no ķirbja mizas vai gliemežnīcas)*; ❸gliemežnīca
蠡测 lícè ◊ mērīt jūru ar gliemežvāka kausu *(šaurs redzes loks; aprobežots cilvēks)*

礼(禮)
lǐ **lietv.** ❶etiķete; uzvedības normas; pieklājība; takta izjūta; kulturālums*(kā konfūcisma pasaules uzskata pamats)*; ❷ rituāls; ❸*(kāzu, bēru u.c.)* ceremonija; svinības; ❹senie uzstādījumi; senās ētikas normas *(paklanīšanās; goda atdošana)*; ❺dāvana; dāvinājums; ❻svinību galds; **darb.** ❶pieņemt; cienāt; ❷pieklājīgi apieties; ievērot etiķeti; ❸paklanīties; godāt; **īp.** ❶pieklājīgs; taktisks; kulturāls; ❷ceremoniāls **apst.** pieklājīgi; ar cieņu; **īpašv.** Li *uzv.*
礼拜 lǐbài ❶svētdiena; ❷nedēļa; ❸nedēļas diena; ❹dievlūgšana
礼拜二 lǐbài'èr *sar.* otrdiena
礼拜六 lǐbàiliù *sar.* sestdiena
礼拜三 lǐbàisān *sar.* trešdiena
礼拜四 lǐbàisì *sar.* ceturtdiena
礼拜寺 lǐbàisì *rel.* mošeja
礼拜堂 lǐbàitáng *rel.* baznīca
礼拜天 lǐbàitiān *sar.* svētdiena
礼拜五 lǐbàiwǔ *sar.* piektdiena
礼拜一 lǐbàiyī *sar.* pirmdiena
礼宾司 lǐbīnsī protokola departaments ĀM vai citur
礼服 lǐfú goda uzvalks; smokings; fraka
礼服呢 lǐfúní smalka uzvalkdrēbe *(goda drēbēm)*
礼花 lǐhuā svētku uguņošana
礼教 lǐjiào *konf.*etiķete un audzināšana; audzināt ievērojot konfūcisma morāles normas; feodālās sabiedrības morāli ētiskās normas
礼节 lǐjié etiķete; *(diplomātiskā)* etiķete; uzvedības normas
礼金 lǐjīn ❶naudas dāvana *(līgavas vecākiem)*; ❷naudas dāvinājums

L

礼帽 lǐmào goda galvas sega; platmale; cilindrs
礼貌 lǐmào ❶etiķete; pieklājība; korektums; ❷manierīgums; klīrība; stīvums
礼品 lǐpǐn *(Jaungada u.c.)* dāvana; dāvinājums
礼聘 lǐpìn ❶svinīgi uzaicināt kādu ieņemt amatu *(ieskaitot dāvinājumus)*; ❷precināt līgavu*(ievērojot tradīcijas)*
礼让 lǐràng pieklājīgi dot priekšroku *(cits citam)*; pieklājība; piekāpība
礼尚往来 lǐshàng-wǎnglái etiķetes ievērošanas pamats ir savstarpēja uzmanība *(uz izrādīto pieklājību jāatbild ar pieklājību; uz dāvanu jāatbild ar dāvanu)*
礼数 lǐshù ❶*sar.* pieklājības normas; pieklājīga uzvešanās; ❷*dial.*protokols
礼俗 lǐsú *(ar kāzām un bērēm saistītās)* tautas tradīcijas; etiķete un uzvedības normas
礼堂 lǐtáng zāle; aula
礼物 lǐwù dāvana; dāvinājums; velte
礼仪 lǐyí ❶etiķete; protokols; ❷pieklājības normas
礼遇 lǐyù uzņemt ievērojot etiķetes normas *(attiekties ar cieņu)*

李 lǐ **lietv.** ❶*bot. (augļu koks)* Ķīnas plūme *(Prunus salicina)* ; ❷plūme*(auglis)*; **īpašv.** Li *uzv.*
李代桃僵 lǐdàitáojiāng ◊ plūme nomainījusi nokritušo persiku *(viens atnāk mainīt otru; viens nomainīja otru)*

里 lǐ **lietv.** ❶*(senās Ķīnas lauku administratīvā vienība)* li *(25, 50, 72 vai 80 zemnieku sētas)*; ❷ *(attāluma mērvienība)* li *(senatnē 0,516 km; mūsdienās 0,5 km)*; ❸zemnieku sēta; ❹ciems; ciemats; ❺pilsētas kvartāls; ❻šķērsiela; ❼veikaliņš; **darb.** ❶nometināt uz dzīvi; ❷mērīt; ❸slēpt; ❹bēdāties; **īpašv.** Li *uzv.*
里程 lǐchéng ceļa li *(ceļa verstis)*; attālums; pārgājiens
里程碑 lǐchéngbēi ❶kilometru stabs; ❷ceļa zīme; ceļa posms
里拉 lǐlā lira *(kādreizējā naudas vienība Itālijā)*
里弄 lǐlòng ❶šķērsiela; šķērsieliņa; ❷pilsētas kvartāls
里巷 lǐxiàng *rakst.* šķērsiela

里(裏、裡) lǐ **lietv.** ❶*(zīda u.c.)* odere; ❷*(apģērba)* kreisā *(otrā)* puse; ❸personīgā dzīve; ❹mātes miesas; **apst.** ❶iekšā; iekš; ❷*apstākļa vārdu sufikss ar telpisku vai laika nokrāsu*
里边 lǐ·bian iekšā; iekš
里出外进 lǐchū-wàijìn ❶nelīdzens; ❷asimetrisks; ❸klimst turp un atpakaļ
里带 lǐdài *(automobiļa; velosipēda u.c.)* riteņa kamera
里急后重 lǐjí-hòuzhòng *med.* tenesms
里脊 lǐ·ji *kulin.*fileja; karbonāde
里间 lǐjiān iekšējā istaba; dibenistaba
里脚手 lǐjiǎoshǒu *celtn.* iekšējais dēļu paaugstinājums; iekšējās stalažas
里里外外 lǐ·li-wàiwài ❶visur; visapkārt; ❷kopumā ņemot; gala rezultātā
里面 lǐmiàn iekšā; iekšpusē; iekš
里手 lǐshǒu ❶kreisā puse; ❷*dial.* lietpratējs; labs sava amata pratējs; ❸*iron.*inteliģents
里通外国 lǐtōngwàiguó uzturēt slepenus sakarus ar ārzemēm
里头 lǐ·tou iekšā; iekšpusē; iekš
里屋 lǐwū guļamistaba; dibenistaba
里弦 lǐxián *(ķīniešu vijoles 胡琴 hucjin)* basa stīga
里应外合 lǐyìng-wàihé darboties koordinēti gan no ārpuses, gan no iekšpuses; darboties saliedēti, kopējiem spēkiem
里子 lǐ·zi ❶odere; ❷*teātr.*otrā plāna aktieris *(senajā teātrī)*

俚 lǐ **īp.** provinciāls; lauciniecisks*(lauku)*; vienkāršs; ❷rupjš; vulgārs; neaptēsts; **lietv.** ❶pamats; balsts; ❷*vēst.* li *(Sui dinast. laikā Guidžou provincē dzīvojoša mazākumtautība)*; **vietn.** *dial.* viņš; viņa
俚歌 lǐgē vienkāršās tautas dziesmas
俚俗 lǐsú vulgārs; rupjš; banāls
俚语 lǐyǔ ❶sakāmvārds; paruna; ❷banalitāte; trivialitāte; *lingv.* vulgārisms; slengs

浬 lǐ **lietv.** jūras jūdze

理 lǐ **lietv.** ❶augstākais princips; patiesība; taisnīgums; taisnība; noteiktā kārtība;❷*filoz.* ideja; likums; princips; ❸jēga; arguments; motīvs; argumentācija; motivācija; ❹prāts; saprāts; intelekts; ❺*(lietu)*būtība; *(lietu)*daba; ❻dabas zinātnes; eksaktās zinātnes; ❼*saīsin.* fizika;❽tieksme; dziņa; ❾svēdra *(svītra koksnē)*; **darb.** ❶vadīt *(valsti; saimniecību u.c.)*; ❷sakārtot; savest kārtībā; noregulēt; ❸salabot; saremontēt; ❹apgriezt, saķemmēt*(matus)*; ❺apgūt; iedziļināties; vingrināties; saprast; ❻rēķināties ar; pievērst uzmanību; ņemt vērā; ❼pārliecināt; apvaldīt; saukt pie prāta; ❽attaisnot; ❾izmantot priekšrocības, ko dod laba valsts pārvalde; ievērot likumību un kārtību; ❿tikt attaisnotam; **īp.** ❶saprātīgs; racionāls; loģisks; ❷dabīgs; **īpašv.** Li *uzv.*
理财 lǐcái pārvaldīt finanses *(naudas līdzekļus)*
理睬 lǐcǎi ņemt vērā; rēķināties ar
理发 lǐfà apgriezt matus; nofrizēties; frizūra
理发店 lǐfàdiàn frizētava
理发员 lǐfàyuán frizieris
理工科 lǐgōngkē dabas zinātņu un inženierzinātņu profils

理化 lǐhuà fizika un ķīmija
理会 lǐhuì ❶saprast; izprast; saprašana; izpratne; ❷pievērst uzmanību; ❸ņemt vērā
理解 lǐjiě saprast; izprast; noskaidrot; apjēgt
理解力 lǐjiělì prāta asums; apķērība; skaidrs prāts
理科 lǐkē ❶dabas zinātnes; ❷*saīs.* fizikas fakultāte
理亏 lǐkuī būt netaisnam*(rīkoties netaisni)*
理疗 lǐliáo *med.* fizioterapija
理路 lǐlù ❶pārdomu gaita; ❷notikumu loģika; sistemātiskums
理论 lǐlùn doktrīna; teorija; teorētiskais pamats
理论化 lǐlùnhuà teoretizēšana
理论家 lǐlùnjiā teorētiķis
理屈 lǐqū nespēt atrast atbilstošus argumentus
理屈词穷 lǐqū-cíqióng argumenti nav pārliecinoši, bet vārdi apsīkuši *(nespēt atrast pretargumentus; nespēt kaut ko pierādīt)*
理事 lǐshì ❶pārvaldes loceklis; ❷*vēst., maņdž.* karoga karaspēka ierēdnis*(Cjin dinast.)*; ❸*novec.* konsuls; ❹pārvaldīt lietas*(vadīt)*; ❺*bud.*mācības patiesības un pasaulīgās lietas
理事会 lǐshìhuì padome; pārvalde; komiteja
理事长 lǐshìzhǎng pārvaldes priekšsēdētājs
理所当然 lǐsuǒdāngrán tā tam arī jābūt *(gluži dabīgi; pats par sevi saprotams)*
理想 lǐxiǎng ❶sapnis; ideāls; *(augsti)* ideāli; ❷labākais; atbilstošākais; ideāls*(laiks; darbinieks)*; ❸iedomāties; pieņemt
理想化 lǐxiǎnghuà idealizēt; idealizēšana
理性 lǐxìng ❶saprāts; intelekts; ❷racionāls
理学 lǐxué ❶eksaktās zinātnes; ❷neokonfūcisms *(neokonfūciānisms) (Sun un Min dinastiju perioda filosofiskā skola)*; ❸*saīsin.*loģika
理学家 lǐxuéjiā neokonfūcieši
理应 lǐyīng ❶*ofic.*uzskatu par savu pienākumu *(vēstulē gados vecākam)*; ❷pēc visa redzams; nepieciešams
理由 lǐyóu motīvs; iemesls; pamatojums; arguments
理直气壮 lǐzhí-qìzhuàng drosmīgi un pārliecināti *(argumentēti un ar savas taisnības izjūtu; pārliecināts par savu taisnību)*
理智 lǐzhì ❶intelekts; prāts; saprāts; intelektuāls; ❷saprātīgs; skaidra prāta *(cilvēks)*

锂(鋰)
lǐ **lietv.** *ķīm.* litijs (Li)

鲤(鯉)
lǐ **lietv.** ❶*zool.* savvaļas karpa; sazāns *(Cyprinus carpio)*; ❷vēstule draugam *(vai no drauga)*

醴
lǐ **lietv.** ❶*rakst.* jauns *(salds)* vīns; ❷tīrs avots

力
lì **lietv.** ❶*(muskuļu)*spēks; ❷*(redzes)*stiprums; ❸*(gribas)*spēks; *fiz.* spēks; enerģija; jauda; ❹*(virzītājs)* spēks; ❺varmācība; piespiešana; spaidi; ❻*(zāļu)*iedarbīgums; efektīgums; ❼*milit.,saīsin.*bruņotie spēki; ❽*(spēku)*piepūle; ❾darba klausība; ❿nesējs*(strādnieks)*; ⓫nopelns; **īp.** spēcīgs; neatlaidīgs; **apst.** centīgi; aktīvi; enerģiski; **darb.** censties; enerģiski darboties; **īpašv.** Li *uzv.*
力臂 lìbì *fiz.* spēka plecs
力不从心 lìbùcóngxīn spēki netiek līdzi vēlmēm *(lai cik liela arī nebūtu vēlēšanās, tomēr nespēt paveikt)*
力不胜任 lìbùshèngrèn nav pa spēkam *(nespēt paveikt; pārāk grūti)*
力场 lìchǎng *fiz.* spēka lauks
力畜 lìchù darba lopi
力点 lìdiǎn *fiz.* spēka pielikšanas punkts
力度 lìdù *mūz.* dinamika
力矩 lìjǔ *fiz.* spēka moments
力量 lì·liang ❶*(fiziskais)* spēks; *(bruņotie)* spēki; *(dzīvais)* spēks; spēku *(samērs)*; *(uzkrāt)* spēkus; ❷efekts; *(zāļu)* efektivitāte *(iedarbība)*
力偶 lì'ǒu *fiz.* spēku pāris
力偶矩 lì'ǒujǔ *fiz.* spēku pāra moments
力气 lì·qi *(fiziskais)* spēks; spēcīgs *(cilvēks)*; *(muskuļu)*enerģija
力求 lìqiú *(visiem spēkiem)* tiekties *(sasniegt mērķi)*; *(visiem spēkiem)* censties novērst *(nelaimi u.c.)*
力所不及 lìsuǒbùjí pāri spēkiem *(nav paveicams)*
力所能及 lìsuǒnéngjí pa spēkam *(tas ir kāda spēkos; ir paveicams)*
力图 lìtú ❶neatlaidīgi censties; tiekties ar visiem spēkiem; ❷*tehn.* piepūles digramma
力心 lìxīn *fiz.* spēka centrs
力学 lìxué *fiz.* mehānika
力争 lìzhēng ❶tiekties *(uz priekšu)*; tiekties ar visiem spēkiem; cīnīties *(par)*; ❷aizstāvēt savu viedokli *(argumentēt savu viedokli)*

历(歷)
lì **darb.** ❶pāriet *(pāri bezdibenim)*; šķērsot *(visu Padebešu impēriju)*; ❷iziet *(no noteiktiem ietvariem)*; ❸paiet*(par laiku)*; ❹pastāvēt; eksistēt; ❺panest *(visas grūtības)*;❻aizsniegt; sasniegt; ❼saspiest; sažņaugt *(pirkstus)*; ❽izspiest; ❾izvēlēties; ❿izkārtot pēc rangiem*(pakāpēm)*; **lietv.** ❶bijušais; pārdzīvotais; pagātne; ❷juku laiki; ❸trejkājis; vīna kauss; ❹kalendārs; **apst.** ❶daudzkārt; vairākkārt; ❷secīgi; pakāpeniski; ❸visuviet; visur; visās malās; **īpašv.** Li *uzv.*
历程 lìchéng ❶process; ❷dzīves *(gājums)*; ❸ *(valsts)* vēsturiskais ceļš; pieredze
历次 lìcì daudzkārt; daudzas reizes; bieži
历代 lìdài ❶pagājušie hronoloģiskie periodi; iepriekšējās dinastijas;❷daudzu paaudžu laikā
历届 lìjiè iepriekšējie *(ANO asambleju)* sasaukumi, sesijas u.c.; periodiski; daudzkārt

历来 lìlái ❶no seniem laikiem; no neaizmirstamiem laikiem; ❷vienmēr
历历 lìlì *rakst.* skaidrs; skaidrs un reljefs; acīmredzams
历历在目 lìlì-zàimù ļoti skaidri acu priekšā; joprojām acu priekšā *(par pagātnes notikumiem)*
历练 lìliàn mācīties no pieredzes; pieredzējis; apmācīts
历年 lìnián gadu aiz gada; vairāku gadu garumā
历史 lìshǐ ❶vēsture; vēstures *(posms u.c.)*; vēsturisks *(uzdevums)*; vēsturiska *(misija; nozīme u.c.)*; ❷vēstures zinātnes *(historiogrāfija; seno laiku vēsture u.c.)*; ❸*(cilvēka)* pagātne; biogrāfija; ❹pagātnes notikums
历史观 lìshǐguān vēstures izpratne
历史家 lìshǐjiā vēsturnieks
历史剧 lìshǐjù *teātr.* vēsturiska luga
历史唯物主义 lìshǐ wéiwùzhǔyì vēsturiskais materiālisms
历史唯心主义 lìshǐ wéixīnzhǔyì vēsturiskais ideālisms
历史主义 lìshǐzhǔyì vēsturiskums

历(曆) lì **darb.** skaitīt; rēķināt; aprēķināt; **lietv.** ❶*(vecā vai jaunā stila)* kalendārs; gadu skaitīšanas metode *(stils)* ; ❷dienas grāmata; *(ienākumu un izdevumu)*grāmata; ❸*(dzīves; dinastijas u.c.)* laika posms; ❹skaits; rēķins; aprēķins
历法 lìfǎ kalendārs
历节 lìjié Ķīnas lauksaimnieciskā gada 1/24 daļa*(gada periods; katrs periods attiecināts ar noteiktu lunārā kalendāra mēnesi, lai atvieglotu saskaņošanu ar saules kalendāru)*
历日 lìrì ❶laiks; laika skaitīšana; ❷kalendāra diennakts
历书 lìshū kalendārs
历算 lìsuàn kalendāra laika aprēķins*(kalendāra aprēķins)*
历头 lìtóu ❶kalendāra sākums*(gada sākums)*; ❷kalendārs*(ar norādītajām labvēlīgajām un nelabvēlīgajām dienām)*
历元 lìyuán laika skaitīšanas sākums*(gadu skaitīšanas sākums)*

立 lì **darb.** ❶stāvēt; apstāties; ❷nolikt *(trepes)* stāvus; ❸uzstādīt *(pieminekli)*; ❹kļūt patstāvīgam*(nostāties uz savām kājām)*; ❺sākties; tikt nodibinātam; apstiprināt;❻*ofic.* tikt sastādītam, noslēgtam*(par dokumentu)*; ❼noslēgt *(līgumu)*;❽saņemt *(dienesta norīkojumu)*; kārtoties dienestā; ❾stāties *(valsts dienestā)*; ❿sagalabāties*(nākamajām paaudzēm)*; ⓫nostiprināties*(par reputāciju)*; ⓬apstādināt*(zirgu)*; ⓭apstiprināt; nostiprināt; ⓮sākt; nodibināt; ⓯sastādīt*(dokumentu)*; ⓰nozīmēt*(dienestā)*; piešķirt*(rangu; pakāpi)*; ⓱sagalabāt*(pēc sevis)*; **īp.** ❶stāvošs; nekustīgs; vertikāls; statenisks; ❷nodibināts; **apst.** tūdaļ; nekavējoties; **īpašv.** Li *uzv.*
立案 lì'àn ❶reģistrēties; ❷saņemt patentu
立场 lìchǎng ❶stāvoklis; pozīcija; ❷platforma; viedoklis; nostāja; *(šķiriskā)* nostāja
立春 lìchūn pavasara sākums *(1. no lunārā kalendāra 24 sezonām, sākas 3.–5. februārī)*
立刀 lìdāo *lauks.* salmu griezēja mašīna
立德粉 lìdéfěn *ķīm.* litopons
立等 lìděng *ofic.* ar nepacietību gaidīt *(gaidīt ātru atbildi)*
立定 lìdìng *milit. (komanda)* stāt!
立冬 lìdōng ziemas sākums *(19. no 24 lunārā kalendāra sezonām, sākas 7.– 8. novembrī)*
立法 lìfǎ *jur.*ieviest likumu; likumdošana; likumdošanas *(akts; precedents u.c.)*
立法权 lìfǎquán *jur.*likumdošanas vara
立方 lìfāng ❶*mat.* kāpināt skaitli kubā; ❷*mat.* kubs; skaitļa trešā pakāpe; ❸kubikmetrs
立方根 lìfānggēn *mat.* kuba sakne
立方体 lìfāngtǐ *mat.* kubs; skaitļa trešā pakāpe
立竿见影 lìgān-jiànyǐng ◊ uzstādīt kārti un ieraudzīt tās ēnu *(dot nekavējošu un redzamu rezultātu; tūlītējs panākums)*
立功 lìgōng paveikt varoņdarbu; izcelties ar teicamu darbu
立即 lìjí tūdaļ; momentā; nekavējoties
立脚点 lìjiǎodiǎn ❶atbalsts; ❷izejas punkts; ❸pieņēmums
立井 lìjǐng *kalnrūpn.* vertikālā šahta
立克次氏体 lìkècìshìtǐ *med.* riketsija
立刻 lìkè tūdaļ; momentā; nekavējoties
立枯病 lìkūbìng *lauks. (augu slimība)* sakņu puve
立论 lìlùn ❶apgalvojums; ❷paziņojums; ❸piedāvāt savu viedokli *(izteikt domu; piebildi u.c.)*
立面图 lìmiàntú fasāde; skats no priekšas
立秋 lìqiū rudens sākums *(13. no 24 lunārā kalendāra sezonām, sākas 7.– 9. augustā)*
立时 lìshí nekavējoties; tūdaļ
立誓 lìshì zvērēt; dot zvērestu
立陶宛 Lìtáowǎn Lietuva
立陶宛人 lìtáowǎnrén lietuvietis
立体 lìtǐ ❶**sast.** stereo- *(stereometrija; stereofonija u.c.)*; ❷*mat.* ģeometrisks ķermenis
立体角 lìtǐjiǎo *mat.* daudzšķautnains *(telpiskais)* stūris
立体镜 lìtǐjìng stereoskops
立体派 lìtǐpài *māksl.* kubisms
立体声 lìtǐshēng *kinem.* stereofonija
立夏 lìxià vasaras sākums *(7. no 24 lunārā kalendāra sezonām, sākas 5.–7.maijā)*
立下 lì·xia ❶uzstādīt *(pieminekli)*; ❷noslēgt *(līgumu u.c.)*
立宪 lìxiàn ❶ieviest konstitūciju; ❷konstitucionāls;

konstitucionāla *(iekārta; monarhija u.c.)*

立异 lìyì ❶pieturēties pie atšķirīgiem viedokļiem; ❷nostiprināt savu*(īpašo)* uzskatu

立意 lìyì ❶nākt pie domas, ka; izšķirties *(par zināmu rīcību)*; ❷izvirzīt sev par mērķi

立于不败之地 lì yú bù bài zhī dì būt pasargātam no sakāves *(būt neuzvaramam; nostāties uz drošiem pamatiem)*

立正 lìzhèng *milit.* ❶stāvēt miera stājā; ❷*(komanda)* mierā!

立志 lìzhì izvirzīt mērķi *(izšķirties par noteiktu rīcību)*

立轴 lìzhóu ❶*(vertikāli karamie)* kaligrāfijas paraugi vai akvareļu ruļļi*(tīstokļi)*; ❷*mat.* vertikālā ass; ❸*tehn.* vertikālā vārpsta

立传 lìzhuàn rakstīt*(kāda)* biogrāfiju

立锥之地 lìzhuīzhīdì zemes platība, kurā var iedurt tikai īlenu *(niecīgs zemes pleķītis)*

立足 lìzú ❶stingri nolikt kāju; ❷*pārn.* balstīties; pamatoties;❸izmantot kā izejas punktu *(izmantot kā pamatu)*

立足点 lìzúdiǎn atbalsta punkts *(izejas punkts)*

厉(厲)

lì **īp.** ❶ļauns; cietsirdīgs; ❷svinīgs; varens; stingrs; ❸taisnīgs; tiešs;❹augsts; **apst.** ❶asi; stipri; ❷augstu; augstumā; **darb.** ❶izvirzīties *(uz āru)*;*(augstu)*slieties ; ❷iedvesmoties*(būt entuziasma pārņemtam)*; ❸brist pāri upei *(neizģērbjoties)*;❹ciest; mocīties; ❺asināt; slīpēt; pilnveidot; ❻veicināt; stimulēt; ❼darīt ļaunu; vārdzināt*(tautu)*; ❽skārt; pieskārties; **lietv.** ❶mala; apmale; krasts; ❷slimnieks; ❸ļauns dēmons; *(bez pēcnācējiem mirušā)*izsalkusī devēsele; **īpašv.** Li *uzv.*

厉兵秣马 lìbīng-mòmǎ ◊ asināt ieročus un barot zirgus *(gatavoties karam; būt pilnā kaujas gatavībā)*

厉害 lì·hai ❶spēcīgs; ❷drausmīgs; nikns; nežēlīgs; zvērīgs; ❸dedzīgs; karsts; kaitīgs; ❹ļoti; stipri; lielā mērā

厉行 lìxíng ❶negrozāmi un enerģiski īstenot dzīvē; ❷principiāls; prasīgs*(pret sevi)*; ❸obligātai izpildīšanai

吏

lì **lietv.** ❶*vēst.*ierēdnis feodālajā Ķīnā; ❷mandarīns *(Eiropā lietotais feodālās Ķīnas ierēdņu nosaukums)*; ❸*vēst.* sīks ierēdnis; rakstvedis; lietvedis; **īpašv.** Li *uzv.*

吏治 lìzhì ❶*(feodālajā Ķīnā)* valsts iestāžu nosaukums; pārvalde; *(valsts)* dienests; ❷vadīt

沥(瀝)

lì **darb.** pilēt; sūkties; **lietv.** pile; piliens; pilēšana

沥涝 lìlào *lauks.* sējumu slīkšana lietus ūdeņos

沥青 lìqīng *ķīm.* bitums; asfalts

沥青岩 lìqīngyán *ģeol.* asfalta iezis; asfaltīts

沥水 lìshuǐ *lauks.* zemo vietu pārplūšana *(pēc intensīvām lietus gāzēm)*

丽(麗)

lì **īp.** ❶skaists; brīnišķīgs; krāšņs; smalks;❷ziedošs; spīdošs; spilgts; ❸tīrs; dzidrs; nevainojams; ❹sasiets pāros; labi pielāgots; **darb.** ❶balstīties uz; paļauties *(uz kaut ko)*; būt saistītam ar; būt atkarīgam no; piebiedroties *(kaut kam)*; ❷iet; nākt iekšā; ❸piesiet; ❹noteikt *(soda mēru)*; **lietv.** jaukumi; daiļums; skaistums; spožums; ❷skaits; liels skaits; liels daudzums; ❸jumta dzega; **īpašv.** Li *uzv.*

励(勵)

lì **darb.** ❶censties; pūlēties; centīgi izpildīt; ❷iedrošināt; iedrosmināt; iedvest drosmi; stimulēt; **īpašv.** Li *uzv.*

励精图治 lìjīng-túzhì visus spēkus veltīt valsts uzplaukumam *(darīt visu iespējamo valsts atdzimšanas un uzplaukuma vārdā)*

呖(嚦)

lì **sast.**

呖呖 lìlì **onom.** *putna dziesmas atdarinājums; putna treļļi*

利

lì **īp.** ❶ass *(nazis)*; uzasināts; ❷ātrs; izveicīgs; ņiprs; ❸labvēlīgs; ❹izdevīgs; piemērots; ❺sekmīgs; laimīgs; uzvarošs; ❻alkatīgs; **lietv.** ❶labums; peļņa; interese; procenti; ❷priekšrocība; stiprā puse*(plusi)*;❸resurss; bagātība; labklājība; ❹veiklība; prasme; izmanība; ❺*rit.*upurēšana mirušā dvēselei; **darb.** ❶dot labumu*(nest materiālu labumu)*; ❷atlīdzināt*(atmaksāt)*; ❸izmantot*(reljefu; savu stāvokli u.c.)*; piesavināties labumu; ❹uzskatīt par izdevīgu; **īpašv.** Li *uzv.*

利弊 lìbì labums un ļaunums *(izdevīgums un neizdevīgums; pozitīvais un negatīvais)*

利害 lìhài labums un ļaunums; izdevīgums un zaudējums*(materiālās intereses)*

利害 lì·hai ❶drausmīgs; nikns; nežēlīgs; zvērīgs; ❷enerģisks; spēcīgs; ❸tas tik ir vareni! tas nu gan ir pamatīgi!

利己主义 lìjǐzhǔyì egoisms

利己主义者 lìjǐzhǔyìzhě egoists

利令智昏 lìlìngzhìhūn dzīšanās pēc pašlabuma aptumšo prātu *(apžilbt no iedzīvošanās izredzēm)*

利率 lìlǜ procenti; procentu likme

利落 lì·luo ❶veikls; *(kustību)* veiklība; ❷akurāts; kārtīgs; rūpīgs; ❸pabeigt *(darbu u.c.)*

利尿 lìniào *med.* diurēze

利尿剂 lìniàojì *med.*diurētisks līdzeklis; urīnu dzenošs līdzeklis

利器 lìqì ❶ass ierocis; ❷efektīvs darba rīks *(augsti efektīvs instruments)*; ❸ass prāts; liels talants;

✪ *novec.*militārā vara; ✪ *vēst.*tiesības vadīt valsti

利权 lìquán ✪ ekonomiskās intereses*(ekonomiskās tiesības)*; ✪ tiesības vadīt finanses*(rīkoties ar līdzekļiem)*; ✪ suverenās tiesības pārvaldīt valsts bagātības

利润 lìrùn peļņa; *(augsta; vidēja)* peļņa

利润率 lìrùnlǜ peļņas koeficients

利市 lìshì ✪ rakst. peļņa; ✪ *dial.*laimīga zīme; ✪ *dial. (lēta izpārdošana)* sekojošam preču remontam

利索 lì·suo ✪ veikls; *(kustību)* veiklība; ✪ akurāts; kārtīgs; rūpīgs

利息 lìxī ✪ *(bankas)* procents; ✪ procents *(no kapitāla)*

利血平 lìxuèpíng *farm.* rezerpīns

利益 lìyì ✪ *(privātās u.c.)* intereses; ieinteresētība; labums; ✪ *bud.*labas darbs

利用 lìyòng ✪ izmantot; utilizēt; ekspluatēt; izmantošana; utilizācija; ✪ izmantot*(gadījumu)*; iegrozīt sev par labu

利诱 lìyòu ✪ uzpirkt; iekārdināt *(ar materiāliem labumiem)*; ✪ uzpirkšana

利欲熏心 lìyù-xūnxīn būt alkatības apžilbinātam *(izrādīt neremdināmu alkatību)*

疠(癘) lì **sast.** epidēmija; sērga

疠疫 lìyì *med.* skrofuloze

隶(隸、隷) lì **darb.** ✪ piederēt; pakļauties; būt atkarīgam no; būt kalpībā *(verdzībā)*; ✪ izkārtot noteiktā secībā; sistematizēt; sakārtot; **lietv.** ✪ pakļautais; padotais; sulainis; vergs; ✪ *ķīn. kaligr.* ķīniešu kaligrāfijas stils lišu; **īpašv.** Li *uzv.*

隶书 lìshū lišu *(Haņ dinastijas laikā pieņemtais ķīniešu kaligrāfijas stils)*

隶属 lìshǔ ✪ piederēt; pakļauties; ✪ pakļautībā esošais; pakļautais; apakšnieks; ✪ subordinācija

例 lì **lietv.** ✪ piemērs; paraugs; analoģija; ✪ tradīcija; paraža; ✪ likums; noteikums; princips; priekšraksts; ✪ precedents; gadījums; ✪ lielākā daļa; **īp.** ✪ regulārs; kārtējs

例会 lìhuì kārtējā sapulce *(sēde)*

例假 lìjià ✪ *(likumā noteiktā)*svētku diena; kārtējais atvaļinājums; ✪ menstruācijas periods

例句 lìjù *(teikuma; gramatikas u.c.)* piemērs

例如 lìrú par piemēru; piemēra pēc

例题 lìtí ✪ piemērs; *mat.*piemērs; ✪ kontroljautājums *(mācību grāmatā)*

例外 lìwài ✪ izņēmums *(izņēmuma gadījums; izņēmuma kārtā)*; ✪ pretēji noteikumiem

例行公事 lìxíng-gōngshì ✪ kārtēji darbi; ikdienas darbi; ✪ formāla attieksme pret darbu

例言 lìyán ✪ paskaidrojumi *(grāmatas priekšvārdā)*; ✪ no redakcijas *(no autora)*

例证 lìzhèng *(spilgts)* pierādījums; piemērs; pierādīt ar piemēra palīdzību

例子 lì·zi *sar.* piemērs*(par piemēru)*

荔(茘) lì **sast.**

荔枝 lìzhī *bot. (augs)* lidži *(Litchi chinensis)*; *(augļi)* lidži

栎(櫟) lì **lietv.** ✪ *bot.* zāģzobu ozols *(Quercus acutissima)*; ✪ barjera; **darb.** durt; caurdurt; **īpašv.** Li *uzv.*

栗(慄、凓) lì **lietv.** ✪ *bot.* Bunges kastaņkoks *(Castanea bungeana)*; kastaņi *(augļi)*; ✪ iekārta; kārtība; **īp.** ✪ stiprs; ciets; ✪ dižens; stingrs; **īpašv.** Li *uzv.*

栗暴 lìbào ar pirksta kauliņu uzsist pa pieri

栗钙土 lìgàitǔ *ģeol.* kastaņu augsne

栗色 lìsè kastaņbrūns

栗树 lìshù *bot.* kastaņkoks *(Castanea sp.)*; kastanis

栗子 lì·zi kastaņi *(augļi)*

莅(蒞、涖) lì **darb.** ✪ ierasties; būt klāt; ✪ stāties *(amatā)*; ✪ sasniegt

莅场 lìchǎng būt klāt *(sapulcē; sēdē u.c.)*

莅会 lìhuì piedalīties sēdē *(sapulcē u.c.)*

莅临 lìlín *rakst.* ierasties; apmeklēt

砺(礪) lì **lietv.** galoda; **darb.** asināt; uztrīt

砺石 lìshí galoda

砾(礫) lì **lietv.** grants; šķemba

砾石 lìshí ✪ grants; ✪ šķemba

砾岩 lìyán *ģeol.* psefīts; konglomerāts

粒 lì **lietv.** ✪ *(labības)* grauds; graudiņš; ✪ granula; **skait.** *labības graudiem, pupām, pilulām*

粒度 lìdù *metal.* granulas izmērs

粒肥 lìféi *lauks.* granulētais mēslojums

粒岩 lìyán *ģeol.* rupjgraudainie ieži

粒状 lìzhuàng ✪ graudains; graudaina *(struktūra)*; ✪ granulveidīgs; granulēts

粒子 lìzǐ *fiz.* daļiņa; *(uzlādēta)* daļiņa

粒子 lì·zi grauds; graudiņš

笠 lì **lietv.** ✪ no salmiem vai bambusa darināta cepure ar konisku virsu un platām malām; ✪ konusveidīgs bambusa vāciņš; ✪ oreols; nimbs *(apkārt saulei, vai mēnesim)*

痢 lì **lietv.** *med.* dizentērija

痢疾 lì·ji *med.* dizentērija

傈 lì **sast.**

傈傈族 lìsùzú lisu *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

lia

俩(倆) liǎ **sk.** ❶*sar.* divi; abi; abas *(māsas u.c.)*; abi divi; divatā; ❷*pārn.* nedaudz *(sīknaudas u.c.)*; daži *(cilvēki u.c.)*

lian

连(連) lián **darb.** ❶savienoties; saskārties; ❷turēties; vilkties; turpināties; ❸veidot ciešas attiecības; uzturēt draudzīgas attiecības; ❹stāties laulībā; ❺pieskaitīt pie; piederēt; ❻savienot; apvienot; sasiet; ❼piejaukt; ❽iesaistīt , ievilkt*(nepatikšanās)*; ❾*vēst.*apvienot koalīcijā*(savienībā)*; ❿ķert*(putnus)*; ⓫šūt; sašūt; ⓬ņemt uz savu atbildību; **lietv.** ❶*milit.* rota; eskadrons; baterija; ❷*lingv.* saiklis; konjunkcija; **apst.** viens pēc otra; atkārtoti; **pr.** ❶pat; ❷ieskaitot; kopā ar; **īpašv.** Liaŋ *uzv.*

连比 liánbǐ *mat.* vairāku skaitļu attiecība

连部 liánbù *milit.* rotas vadība

连茬 liánchá *lauks.* atkārtota sēšana

连乘 liánchéng *mat.* reizināšana; reizināt

连词 liáncí *lingv.* saiklis; konjunkcija

连带 liándài ❶būt cieši saistītam *(ar pienākumu)*; savstarpēji saistīts; ❷savstarpēja atbildība; *jur.* solidaritāte *(solidāra atbildība)*

连裆裤 liándāngkù ❶bērnu biksītes bez šķēluma mugurpusē; ❷stāties sazvērestībā *(slepeni vienoties)*

连队 liánduì *milit.* rota

连分数 liánfēnshù *mat.* nepārtrauktais daļskaitlis

连杆 liángǎn *tehn.* klanis

连亘 liángèn nepārtraukts; nepārtraukta *(kalnu grēda)*

连拱坝 liángǒngbà *irigāc.* daudzarku dambis

连贯 liánguàn savienot kopā; sasaistīt; savienojums

连贯性 liánguànxìng ❶saistība; ❷*(loģiska)* secība; ❸kontinuitāte

连环 liánhuán ❶ķēde; ❷*(ķēdes)* gredzeni, posmi; ❸sērija; *(grāmatu; zīmējumu u.c.)* sērija

连环保 liánhuánbǎo kopatbildība *(savstarpēja galvošana)*

连枷 liánjiā *lauks.* sprigulis

连脚裤 liánjiǎokù bērnu garas bikses *(kas piesedz kāju pēdas)*

连接 liánjiē ❶nepārtraukts; nepārtraukta *(kalnu grēda)*; ❷savienot; sastiprināt

连接轴 liánjiēzhōu *tehn.* kloķa pirksts; tapa

连襟 liánjīn svainis; māsas vīrs

连累 lián·lei iepīt *(citus nepatikšanās)*; iejaukt *(nevainīgus cilvēkus)*

连忙 liánmáng ❶steigā; ātrumā; ❷tūdaļ; momentā

连绵 liánmián nepārtraukts *(lietus)*; nepārtraukta *(kalnu grēda)*

连年 liánnián no gada gadā; vairākus gadus pēc kārtas

连篇 liánpiān ❶raksts pēc raksta; ❷liels skaits *(drukas u.c. kļūdu)*

连篇累牍 liánpiān-lěidú nebeidzama lappušu *(nodaļu)* rinda; nebeidzama *(rakstu, sacerējumu)* straume *(milzīgs apjoms; stiepti un daudzvārdīgi uzrakstīts; vārdu plūdi)*

连钱草 liánqiáncǎo *bot.* efeju sētložņa *(Glechoma hederacea)*

连翘 liánqiáo *bot.* nokarenā forsītija *(Forsythia suspensa)*

连任 liánrèn būt atkārtoti ievēlētam *(pilnvaru laika atjaunošana)*

连日 liánrì vairākas dienas pēc kārtas

连锁 liánsuǒ ❶*fiz.* ķēdes *(reakcija)*; ❷*fiziol.* ķēdes reflekss

连通器 liántōngqì *fiz.* savienotie trauki

连同 liántóng kopā ar; kopīgi ar; tajā skaitā

连线 liánxiàn *mūz.* liga

连写 liánxiě *lingv.* kopraksts

连续 liánxù ❶nepārtraukts; ❷pēc kārtas; ❸turpināt; turpinājums

连夜 liányè tajā pat naktī

连衣裙 liányīqún kleita

连阴天 liányīntiān ilglaicīgi nomācies laiks *(ilgs slapjdraņķis)*

连载 liánzǎi publicēties turpinājumos; publicēt *(stāstu u.c.)* katrā numurā

连长 liánzhǎng *milit.* rotas komandieris

连种 liánzhòng *lauks.* atkārtota sēšana

连珠 liánzhū ❶pērļu virtene; krelles; ❷nepārtraukta *(klaudzoņa; klaboņa; informācijas straume u.c.)*; *bot.*glītā lilija *(Lilium pulchellum)*

连珠炮 liánzhūpào ❶*milit.*automātiskais lielgabals; ❷*pārn.*ātrruna; ļoti ātras vārdu tirādes

连缀 liánzhuì sasaistīt kopā *(stāsta detaļas u.c.)*

连字法 liánzìfǎ *poligr.* logotipija

连字符 liánzìfú *lingv.* defise, savienojuma zīme

连坐 liánzuò *jur.* saukt pie atbildības noziedznieka kaimiņus, radiniekus un draugus

连作 liánzuò *lauks.* atkārtota sēšana

帘(簾) lián **lietv.** ❶no auduma gabala darināta ķīniešu ēstuves vai krodziņa izkārtne; ❷*(no salmiem vai bambusa darināts)* aizkars, aizkariņš, portjera

帘布 liánbù korda audums *(automobiļu riepu izgatavošanai)*

怜(憐) lián **darb.** ❶izjust līdzcietības jūtas;

just līdzi; ❶ žēlot; mīlēt;saudzēt; **lietv.** līdzjūtība; žēlums; saudzēšana

怜爱 lián'ài ❶ žēlot; gādāt par kādu; ❷ mīlēt

怜悯 liánmǐn līdzcietība; izrādīt līdzcietību; žēlot

怜悯心 liánmǐnxīn līdzcietības jūtas

怜贫惜老 liánpín-xīlǎo žēlot vecos un nabagos *(būt labam un atsaucīgam pret nabadzīgiem un veciem cilvēkiem)*

怜惜 liánxī ❶ mīlēt; žēlot; ❷ pasaudzēt

怜恤 liánxù izrādīt līdzcietību; žēlot; aiz žēluma palīdzēt

涟(漣) lián **darb.** ❶ ņirbēt; ❷ plūst *(par asarām)*

涟漪 liányī ņirbu vilnīši; virma

莲(蓮) lián **lietv.** *bot.* ❶ lotoss *(Nelumbo; Nelumbium sp.)*; ❷ *bud.*lotoss kā Budas sēdeklis; budistu paradīze

莲花 liánhuā ❶ lotosa zieds;lotoss; ❷ *pārn. (sievietes)* saitētās pēdas

莲花落 liánhuālào *(„Nobirst lotosa ziedi" – dziesma ar uzvedumu, ko izpilda ubagi vai klejojošie muzikanti)*

莲蓬 lián·peng lotosa zieda sēklu kārbiņa

莲蓬头 lián·pengtóu duša

莲子 liánzǐ lotosa sēklas

联(聯) lián **darb.** ❶ iestāties *(organizācijā)*, ❷ apvienoties; savienoties; saistīties; bloķēties; ❸ stiepties*(izstiepties)* rindā; nostādīt rindā; ❹ savienot; apvienot; sasiet; ❺ vārsmot*(dzejot)*; **īp.** apvienots; kopējs; kopīgs; savienojošs; **apst.** kopā; kopīgi; **lietv.** ❶ *lit., kaligr.* paralēlā *(simetriskā)* teksta uzbūve; pāru uzraksti *(Čuņ dzjie 'Pavasara svētku' apsveikumi)*; panno ar paralēliem uzrakstiem*(zīmējumiem)*; ❷ dienests; iestāde; ❸ savienība; federācija; līga

联邦 liánbāng *(valstu; pavalstu)* federācija

联邦院 liángbāngyuàn federālā Padome; štatu Padome

联邦制 liánbāngzhì *polit.* federālisms

联播 liánbō ❶ kopēja radiopārraide; ❷ vienlaicīgs raidījums

联电 liándiàn izsūtīt *(cirkulāro)* telegrammu ar kopēju tekstu

联防 liánfáng aizsardzības apvienība

联合 liánhé ❶ apvienot; apvienība; ❷ apvienotais; kopējais; ❸ koalīcijas

联合国 Liánhéguó Apvienoto Nāciju Organizācija

联合会 liánhéhuì federācija; savienība; asociācija

联合机 liánhéjī *tehn.* kombains; agregāts

联欢 liánhuān tikšanās; tikties *(ar iedzīvotājiem u.c.)*

联欢会 liánhuānhuì *(svinīga svētku)* sagaidīšana; *(Jaungada)* sagaidīšana

联欢节 liánhuānjié festivāls

联接 liánjiē ❶ apvienot; ❷ savienot; *(sliežu)* salaidums; savienojums

联结 liánjié ❶ savienojums; savienot; ❷ apvienojums; apvienot; ❸ saliedēt

联结杆 liánjiégān *tehn.* stienis; šķērsstienis

联军 liánjūn apvienotā armija; sabiedroto karaspēks

联立方程 liánlì fāngchéng *mat.* viendabīgais vienādojums

联络 liánluò sakari; sakaru *(līdzekļi)*; uzturēt sakarus

联络点 liánluòdiǎn sakaru punkts

联络员 liánluòyuán sakarnieks

联络站 liánluòzhàn sakaru birojs

联袂 liánmèi *rakst.* kopā; kopīgi

联盟 liánméng *(valstu)* savienība; līga; federācija

联绵 liánmián nepārtraukts *(lietus)*; nepārtraukta *(kalnu grēda)*

联名 liánmíng kolektīvi *(kolektīvā kārtā)*

联翩 liánpiān nepārtraukti; viens aiz otra

联赛 liánsài *sp.*apvienotās sacensības

联席会议 liánxí huìyì apvienotā sēde

联系 liánxì ❶ sakari; uzņemt sakarus; saistīties; ❷ sasaistīt *(ar reālajiem apstākļiem u.tml.)*

联想 liánxiǎng ❶ atgādināt; izsaukt atmiņā; ❷ *psihol.* asociācija

联姻 liányīn *rakst.* saradoties caur bērnu precībām

联运 liányùn tranzīta pārvadājumi; tranzīta kustība

联运票 liányùnpiào tranzīta pārvadājumu biļete

廉(亷) lián **īp.** ❶ godīgs; nesavtīgs; ❷ mērens; mērena, pieņemama *(cena)*; ❸ ierobežots; šaurs; ❹ ass; ❺ pareizs; **darb.** ❶ iedziļināties; izskatīt; ❷ pārbaudīt; inspektēt; revidēt; ❸ pārtrūkt; pārtraukties; **lietv.** ❶ mala; sāns; puse; šķautne; ❷ ekonomija; taupība; ❸ nesavtība; godīgums; **īpašv.** Liaņ *uzv.*

廉耻 liánchǐ godprātība; godprātīgums

廉价 liánjià ❶ zema cena; ❷ lēta *(manta; prece)*

廉价品 liánjiàpǐn nocenotas preces

廉价书 liánjiàshū nocenota grāmata

廉洁 liánjié neuzpērkams godīgums; neuzpērkamība; godīgums naudas lietās; godīgs un nesavtīgs

鲢(鰱) lián **lietv.** *zool.* platpieris *(Hypophthalmichthys molitrix)*

臁 lián **lietv.** *anat.* apakšstilba iekšpuse un ārpuse

臁疮 liánchuāng *med.* impetigo

镰(鐮) lián **lietv.** sirpis

镰刀 liándāo ❶ sirpis; ❷ izkapts

敛(斂、歛) liǎn **darb.** ❶ vākt *(ražu)*; sagādāt

(ziemai); ❷ saīsināt; **īpašv.** Lieņ *uzv.*
敛财 liǎncái vākt *(naudu); meklēt (līdzekļus)*
敛迹 liǎnjì ❶ pieklust *(nerādīties acīs)*; ❷ neuzdrošināties turpmāk darīt ļaunu
敛钱 liǎnqián vākt ziedojumu naudu
敛容 liǎnróng kļūt nopietnam; kļūt svinīgam *(godbijīgam)*
敛足 liǎnzú *rakst.* apstāties *(nedrošības pārņemtam)*; neuzdrošināties spert soli

脸(臉) liǎn **lietv.** ❶ seja; sejas izteiksme; vaigi; fizionomija; ģīmis; ❷ izskats; āriene; ❸ gods; godaprāts; reputācija; ❹ *teātr.* grims; maska; ❺ priekšpuse; fasāde
脸蛋儿 liǎndànr *(pusaudža)* apaļi vaidziņi; sejiņa
脸红 liǎnhóng nosarkt*(no kauna, vai dusmām)*
脸红脖子粗 liǎn hóng bó·zi cū ar sarkanu seju un piepampušu kaklu *(lielā uzbudinājumā no kauna, vai uztraukuma)*
脸面 liǎnmiàn ❶ seja; sejas izteiksme; āriene; ❷ reputācija; sejas saglabāšana *(rūpēšanās par reputācijas saglabāšanu)*
脸盘儿 liǎnpánr sejas vaibsti
脸盆 liǎnpén mazgājamā bļoda
脸皮 liǎnpí ❶ sejas āda; ❷ izjūtas; ❸ kauna sajūta
脸谱 liǎnpǔ *teātr.* grima paraugi; masku albumi
脸软 liǎnruǎn ❶ atsaucīgs; ❷ mīkstsirdīgs
脸色 liǎnsè ❶ sejas krāsa; ❷ sejas izteiksme
脸水 liǎnshuǐ sejas ūdens sejas mazqāšānai
脸形 liǎnxíng sejas vaibsti

练(練) liàn **lietv.** ❶ balinātais zīds; ❷ *rit.* upurēšana 13-jā mēnesī pēc vecāku nāves; **darb.** ❶ vārīt un balināt zīdu *(auduma izgatavošanas procesā)*; ❷ vingrināties *(kaligrāfijā; klavierspēlē u.c.)*; trenēties *(kādā no sporta veidiem)*; ❸ mācīties; praktizēties; apgūt; ❹ norūdīt; ❺ uzstāties *(arēnā)*; ❻ demonstrēt *(akrobātiskus vingrinājumus)*; **īp.** ❶ pieredzējis; prasmīgs; labi trenēts; **īpašv.** Lieņ *uzv.*
练兵 liànbīng *milit.* karavīru apmācība; kaujas apmācība
练达 liàndá *rakst.* zinošs; kompetents; dzīves gudrs
练队 liànduì *milit.* ierindas apmācība
练功 liàngōng *sp.* treniņš
练功房 liàngōngfáng *sp.*treniņu zāle
练声 liànshēng *mūz.* vokalīze
练习 liànxí ❶ vingrināties; trenēties; ❷ *mat.* vingrinājums
练习曲 liànxíqǔ *mūz.* etīde
练习生 liànxíshēng praktikants; stažieris

炼(煉、鍊) liàn **darb.** ❶ kausēt *(tēraudu; metālu)*; izkausēt; vārīt; tvaicēt; iztvaicēt; ❷ rūdīt *(raksturu)*; ❸ *(ķieģeļu u.c.)* apdedzināšana; ❹ slīpēt *(valodu)*; ❺ noslīpēt *(tekstu)*
炼丹术 liàndānshù alķīmija
炼钢炉 liàngānglú *metal.* tēraudkausēšanas krāsns; martenkrāsns
炼焦 liànjiāo *metal.* koksēt; koksēšana
炼焦炉 liànjiāolú *metal.* koksēšanas krāsns
炼金术 liànjīnshù alķīmija
炼乳 liànrǔ kondensētais piens
炼铁炉 liàntiělú *metal.* domna; domnas krāsns
炼油 liànyóu ❶ naftas pārtvaicēšana; ❷ eļļas ekstrahēšana; ❸ tauku kausēšana
炼油厂 liànyóuchǎng naftas pārstrādes uzņēmums

恋(戀) liàn **darb.** ❶ karsti mīlēt; kaislīgi iemīlēties; būt bezgala uzticīgam; ❷ stipri pieķerties; pastāvīgi *(par kādu)* domāt; ❸ ilgoties; ❹ turēties *(pie ieņemamā amata)*; **lietv.** ❶ mīlestība; pieķeršanās; ❷ mīlas objekts; **īp.** *dial.* šķidrs; šķidra *(putra)*; ❷ rets; **īpašv.** Lieņ *uzv.*
恋爱 liàn'ài mīlestība; karsti mīlēt
恋歌 liàngē mīlas dziesma
恋恋不舍 liànliàn-bùshě ❶ pieķerties; liela pieķeršanās *(kādam)*; iemīlēties; ❷ uzbāzīgs; uzmācīgs
恋人 liànrén ❶ mīļotais *(cilvēks)*; mīļotā *(sieviete)*; ❷ mīlētāji; mīlnieki
恋栈 liànzhàn turēties pie ieņemamā amata*(kā zirgs pie stadulas)*

殓(殮) liàn **darb.** ietērpt *(līķi)* un ielikt zārkā; iezārkot

链(鏈) liàn **lietv.** ❶ ķēde; ķēdīte; ❷ *ķīm.*ķēde; tiešā ķēde; **skait.** *jūrn.* kabeļtauva *(0,1 jūras jūdzes, vai 185,2 m)*
链轨 liànguǐ *tehn.* kāpurķēde
链霉素 liànméisù *farm.* streptomicīns
链钳子 liànqián·zi *tehn.* ķēžu atslēga
链球 liànqiú *sp.* ❶ vesera mešana; ❷ vesera mešanā izmantojamais veseris
链球菌 liànqiújūn *med.* streptokoks
链式 liànshì *fiz., ķīm.* ķēdes reakcija
链条 liàntiáo *meh.* ķēde*(ķēdes pārvads)*
链子 liàn·zi ķēde; ķēdīte

楝 liàn **lietv.** *bot.* Himalaju melija *(Melia azedarach)*

liang

良 liáng **īp.** ❶ labs; lielisks; laimīgs; ❷ godīgs; kārtīgs;❸ lojāls; ❹ iedzimts; dabas dots; intuitīvs; **lietv.** ❶ tīra sirdsapziņa; godīgums; godīga dzīve; ❷ nopelni; labie darbi; labākās īpašības; ❸ izcils cilvēks; ❹ mans vīrs; ❺ labs zirgs; **apst.** ❶ ļoti;

visai; pilnīgi pietiekami; ❺patiešām; tieši tā; protams; **īpašv.** Lian *uzv.*
良辰美景 liángchén-měijǐng brīnišķīgs gada laiks un lieliska ainava*(lielisks laiks un vieta)*
良好 liánghǎo ❶labs *(sākums; ieradums; vēlējumi; iespaidi)*; ❷pamatīgs; drošs
良机 liángjī *rakst.* labvēlīgs *(gadījums)*; izdevīgs *(brīdis)*
良家 liángjiā *rakst.* krietna ģimene
良久 liángjiǔ *rakst.* ļoti sen; ļoti ilgi
良民 liángmín ❶*vēst.* iedzīvotāji ar noteiktu nodarbošanos vai profesiju *(atšķirībā no sabiedrības zemākajiem slāņiem, kam nebija noteiktas nodarbošanās)*; uzticami pavalstnieki; ❷*vēst.* brīvie cilvēki; cildenas nodarbošanās pārstāvji
良民证 liángmínzhèng personas uzticamības apliecība
良师益友 liángshī-yìyǒu lielisks skolotājs un labs draugs
良心 liángxīn sirdsapziņa; sirdsapziņas *(cilvēks)*; *(pazaudēt)* sirdsapziņu; *(pret)* sirdsapziņu
良性 liángxìng ❶nekaitīgs; ❷labdabīgs; labvēlīgs
良药苦口 liángyào-kǔkǒu labas zāles vienmēr rūgtas*(patiesība vienmēr rūgta)*
良莠不齐 liángyǒu-bùqí ◊ labais un sliktais nav atdalīti *(labais pamīšus ar slikto*; *labie cilvēki kopā ar sliktajiem; cilvēki ir ļoti dažādi)*
良知 liángzhī intuīcija; *(dabas dotās)* zināšanas
良种 liángzhǒng ❶augstākā šķirne*(kategorija)*; ❷augstražīga *(labība; lopi)*

凉(涼) liáng **lietv.** ❶pārmērīga atdzišana; saaukstēšanās; ❷ziemeļu vējš; ❸atšķaidīts vīns; **īp.** ❶vēss; auksts *(laiks)*; atsaldēts; ❷tīrs*(gaiss)*; ❸vājš; šķidrs; plāns; niecīgs; ❹bēdīgs; drūms; nepievilcīgs; pamests; ❺nobēdājies; ❻nobijies; **darb.** ❶kļūt aukstam, vēsam*(par laiku)*; atdzist; ❷pievilties; zaudēt cerību*(dūšu)*; bēdāties; ❸atvēsināt; izvēdināt; **īpašv.** Lian *uzv.*
凉拌 liángbàn ❶aukstie uzkožamie; ❷gatavot aukstos uzkožamos
凉菜 liángcài *kulin.* aukstais ēdiens
凉碟 liángdié *(gaļas, vai dārzeņu)* aukstie uzkožamie
凉粉 liángfěn *(želatīnveidīgi makaroni no pupu cietes)*
凉快 liáng·kuai ❶vēss *(laiks; gadalaiks)*; ❷ atvēsināties *(ēnā)*
凉帽 liángmào salmu cepure *(salmu platmale)*
凉棚 liángpéng nojume; aizsargjums
凉爽 liángshuǎng vēss *(gaiss; vējiņš)*
凉水 liángshuǐ ❶auksts ūdens; ❷nevārīts ūdens
凉丝丝 liángsīsī pavēss *(gaiss)*; pavēsa *(vēja pūsma)*
凉飕飕 liángsōusōu auksts *(vējš; gaisa vilnis)*
凉台 liángtái balkons; *(segta)*terase; veranda
凉亭 liángtíng lapene; atpūtas paviljons
凉席 liángxí vasaras maša
凉鞋 liángxié sandales
凉药 liángyào *med.* karstumu mazinošs līdzeklis

莨 liáng/làng **sast.**
莨绸 liángchóu *(Guandunas provincē ražots īpaši apstrādāts zīda audums)*

梁(樑) liáng **lietv.** ❶tilts; ❷spāres; sija; šķērssija; ❸*(kalna)* izcilnis; **īpašv.** ❶*(viena no Dienvidu dinastijām)* agrīnā Lian dinastija *(m. ē. 502.–557. g.g.)*; ❷*(viena no Piecām dinastijām)* vēlīnā Lian dinastija *(m.ē. 907.– 923. g.g.)*; ❸Lian *uzv.*
梁上君子 liángshàng-jūnzǐ ◊ kungs no bēniņiem *(❶zaglis; lielceļa laupītājs; ❷inteliģents-vienpatnis)*

量 liáng/liàng **darb.** ❶mērīt *(temperatūru; garumu)*; uzmērīt *(zemi)*; nomērīt; ❷svērt; nosvērt; ❸izskaitļot; ❹novērtēt; ņemt vērā; rēķināties ar; ❺apdomāt; iedziļināties; apsvērt; ❻*dial.*pirkt ēdienu; ❼sver*(attiecīgajās svara mēra vienībās)*; ❽novērtēt situāciju; ❾noņemt mēru *(nosvērt)*; apsvērt iespējamās sekas; ❿vērtēt; nocenot; **īp.** labs; labsirdīgs
量杯 liángbēi *tehn.* menzūra
量度 liángdù *mat.* mērīšana
量角器 liángjiǎoqì *tehn.* transportieris
量具 liángjù mērinstruments
量器 liángqì mērinstruments; uzmērīšanas aprīkojums
量热气 liángrèqì *fiz.* kalorimetrs
量筒 liángtǒng *tehn.* menzūra
量隙规 liángxìguī *tehn.* mērinstruments atstarpju uzmērīšanai starp detaļām
量载规 liángzàiguī *dzelzc.* kravas gabarīts

粮(糧) liáng **lietv.** ❶maize graudos; graudaugi *(graudu labība)*; ❷graudu nodevas; zemes rente graudā*(nodoklis graudā)*; ❸maizes deva; proviants; *(provianta)*apgāde armijā
粮仓 liángcāng graudu glabātuve
粮草 liángcǎo proviants un lopbarība *(karaspēka zirgiem)*
粮囤 liángdùn apcirkņi
粮行 liángháng firma *(kas nodarbojas ar pārtikas tirdzniecību; piegādi u.c.)*
粮秣 liángmò proviants un lopbarība *(karaspēka zirgiem)*
粮食 liáng·shi graudi; labība; maize; proviants
粮食店 liáng·shidiàn maizes veikals
粮食税 liáng·shishuì pārtikas nodoklis
粮饷 liángxiǎng *milit.* pārtikas un naudas apgāde

armijā
粮栈 liángzhàn maizes noliktava
粮站 liángzhàn pārtikas pārvalde

两(兩)

liǎng **sk.** divi; divi *(simti; tūkstoši)*; abi*(ar skaitāmo vārdu)*; viens un otrs; ❶pāris; daži; nedaudz; neliels skaits; **lietv.** ekipāža; **skait.** ❶*(svara vienība) (50 g)*; ❷*vēst.* naudas vienība*(satur ap 37,3 gr. tīra sudraba)*; **vietn.** abi; abas puses; gan vieni, gan otri; **īp.** abpusējs; **apst.** vienādā mērā; abos gadījumos; uz abām pusēm
两败俱伤 liǎngbài-jùshāng cietušas abas puses *(cietuši gan vieni, gan otri; noasiņojuši abi pretinieki)*
两边 liǎngbiān ❶abas puses; abas malas; abi virzieni; ❷abi partneri
两边倒 liǎngbiāndǎo klanīties uz abām pusēm *(❶rīkoties kā izlīdzējam; ❷gan vieniem, gan otriem)*
两便 liǎngbiàn izdevīgi abām pusēm; katrs partneris maksā par sevi
两不找 liǎngbùzhǎo būt kvitē *(nepalikt viens otram parādā)*
两处 liǎngchù divas *(dažādas)* vietas
两党制 liǎngdǎngzhì *polit.* divpartiju sistēma
两抵 liǎngdǐ pilnīga norēķināšanās *(pilnīga maksājumu bilance)*
两点论 liǎngdiǎnlùn divpusēja pieeja; pieeja no diviem dažādiem viedokļiem
两耳不闻窗外事,一心只读圣贤书 liǎng ěr bù wén chuāngwài shì, yī xīn zhǐ dú shèng xián shū ◊ ne mazākā mērā neieklausīties notiekošajā aiz loga, bet pilnībā iegrimt klasisko tekstu studijās*(pilnībā ierakties svētajās grāmatās)*
两分 liǎngfēn *izgl.* divnieks *(atzīme)*
两分法 liǎngfēnfǎ *filoz.* veselā sadalīšanās
两害相权取其轻 liǎng hài xiāng quán qǔ qí qīng no diviem ļaunumiem izvēlēties mazāko
两虎相争,必有一伤 liǎnghǔxiāngzhēng,bìyǒuyīshāng ja kaujas divi tīģeri, tad viens no viņiem noteikti zaudēs*(cīņa starp diviem lieliem spēkiem)*
两回事 liǎnghuíshì divas dažādas lietas; pilnīgi dažādas lietas
两极 liǎngjí ❶*ģeogr.* ziemeļpols un dienvidpols; ❷*el.* katods un anods; ❸šķiriskā diferenciācija
两极管 liǎngjíguǎn *radioteh.* diode
两脚规 liǎngjiǎoguī cirkulis
两可 liǎngkě ❶piekrist gan vienam, gan otram; ❷vienaldzīgi attiekties*(pret kaut ko)*
两口子 liǎngkǒu·zi *sar.* laulātais pāris *(draudzīgs laulātais pāris)*
两码事 liǎngmǎshì *dial.*pavisam cita lieta; divas pilnīgi dažādas lietas
两面 liǎngmiàn ❶abas puses; priekšpuse un pretējā puse; ❷viena un otra puse; ❸divkosīgs; divkosīga *(taktika; politika)*
两面光 liǎngmiànguāng gluds no abām pusēm *(divkosīgs; censties izdabāt gan vieniem, gan otriem)*
两面派 liǎngmiànpài divkosīgi *(cilvēki)*
两面三刀 liǎngmiàn-sāndāo divkosīga *(politika; nostāja)*; *(tāds)* kas izdabā gan vieniem, gan otriem
两面性 liǎngmiànxìng divkosīgs raksturs *(divkosība)*
两难 liǎngnán būt apgrūtinātā stāvoklī,- gan vienā, gan citā gadījumā *(būt bezizejas stāvoklī)*
两鸟在林,不如一鸟在手 liǎngniǎozàilín,bùrúyīniǎo zàishǒu divi putni mežā nav salīdzināmi ar vienu putnu rokā *(labāk zīle rokā, nekā mednis kokā)*
两旁 liǎngpáng no abām pusēm; no abiem sāniem*(abām malām)*
两栖 liǎngqī *zool.* abinieki; amfībijas
两歧 liǎngqí *rakst.* nesaskaņa uzskatos; nevienprātība
两讫 liǎngqì pilnībā norēķināties; būt kvitē
两全 liǎngquán rēķināties ar abu pušu interesēm
两全其美 liǎngquánqíměi būt pieņemamam gan vienai, gan otrai pusei; *(abpusēji izdevīgs; vilks paēdis un kaza dzīva)*
两世为人 liǎngshì-wéirén palikt dzīvam, lai dzīvotu otru mūžu *(izglābties no drošas nāves)*
两手 liǎngshǒu abas rokas; ar abām rokām
两手空空 liǎngshǒu-kōngkōng palikt tukšā; neko nevinnēt
两条腿走路 liǎngtiáotuǐ zǒulù *(viens no mūsdienu ĶTR politiskajiem uzstādījumiem)* soļot uz priekšu ar abām kājām *(attīstīt gan rūpniecību, gan lauksaimniecību, gan smago, gan vieglo rūpniecību)*
两头 liǎngtóu ❶abi gali; no abiem galiem; ❷puses; uz abām pusēm
两下里 liǎngxià·li abas puses
两下子 liǎngxià·zi ❶universālas spējas *(gan tirdzniecībā, gan darījumos u.c.)*; ❷meistars visās lietās *(ķēriens visās lietās)*
两厢 liǎngxiāng flīģelis; *(rietumu un austrumu)* flīģeļi ķīniešu mājā
两小无猜 liǎngxiǎowúcāi kamēr viens un otrs*(meitene un zēns)* ir mazi,- nav vietas aizdomām un viņi var augt kopā *(tīra, bērnišķīga draudzība)*
两性 liǎngxìng ❶*biol.* divdzimumu organismi un ziedi; ❷*ķīm.* amfotērs; amfotērie *(savienojumi)*
两性花 liǎngxìnghuā *bot.* divdzimumu zieds
两性人 liǎngxìngrén *med.* hermafrodīts
两雄不并立 liǎngxióng bù bìnglì divi gaiļi viens otra tuvumā nespēj sadzīvot*(divas izcilas personas necieš viena otru)*
两袖清风 liǎngxiù-qīngfēng ◊ abās piedurknēs svaigs vējiņš *(❶ne plika graša pie dvēseles; ❷neuz-*

pērkams ierēdnis,kas vecumā nabags būdams atstāj valsts dienestu)
两样 liǎngyàng nevienāds; savādāks; atšķirīgs
两翼 liǎngyì ❶ *(lidmašīnas; putna)* spārni; ❷ *milit. (kreisais un labais)* flangi
两院制 liǎngyuànzhì *polit.* divpalātu sistēma
两造 liǎngzǎo *jur.* tiesas procesā iesaistītās puses

俩(倆) liǎng **skait.** *(svara mērvienība)* unce

亮 liàng **īp.** ❶ gaišs; spilgts; caurspīdīgs; ❷ skaļš; dzidrs *(par skaņu)*; ❸ atklāts; ❹ spīdošs; mirdzošs; glancēts; ❺ jautrs; dzīvespriecīgs; ❻ varonīgs; ❼ uzticams; patiess; **apst.** gaiši; spilgti; **darb.** ❶ aust; svīst*(par gaismu)*; kļūt skaidrām *(par debesīm)* ; spīdēt; mirdzēt; starot; izstarot *(gaismu)*; apgaismot; noskaidroties*(par debesīm)*; ❷ skanēt; kļūt skanīgai*(par balsi)*;❸ atklāt *(savas spējas)*; ❹ notīrīt *(līdz spīdumam)*; ❺ pastiprināt *(skanējumu)*;❻ izvilkt *(no maksts zobenu)*; ❼ pateikt *(visu, kas uz sirds)*; **īpašv.** Lian *uzv.*
亮度 liàngdù ❶ *fiz.* spilgtums; ❷ *astr. (zvaigznes)* spilgtums
亮光 liàngguāng gaisma; spīdums
亮晶晶 liàngjīngjīng mirdzošs; starojošs un caurspīdīgs*(ledus; rasas pilieni)*
亮儿 liàngr ❶ gaisma; uguntiņa; spīdeklis; ❷ rītausma
亮堂堂 liàngtángtáng ļoti gaišs; spilgts; labi apgaismots
亮堂 liàng·tang ❶ gaišs; spilgts; mirdzošs; ❷ skaidrs; atklāts; saprotams; ❸ noskaidroties
亮相 liàngxiàng ❶ *teātr.*Beidzjinas *(Pekinas)* operā aktiera poza, kas atklāj varoņa garīgo seju; tēlaina *(izteiksmīga)* poza; ❷ parādīt sevi; atklāt sevi
亮眼人 liàngyǎnrén redzīgs; redzošs *(tāds, kam laba redze)*

谅(諒) liàng **darb.** ❶ domāt; spriest; pieņemt; ❷ atvainot; izprast*(situāciju)*;saprast; ❸ iedvest uzticību; būt uzticīgam **īp.** spītīgs; nepiekāpīgs; nepakļāvīgs; ❶ uzticīgs; uzticams; **īpašv.** Lian *uzv.*
谅解 liàngjiě ❶ saprast un piedot; ❷ nonākt pie *(savstarpējas)* saprašanās *(savstarpēja saprašanās)*

辆(輛) liàng **skait.** *kravas automašīnām; velosipēdiem; vagoniem u.c.*

量 liàng/liáng **lietv.** ❶ mērs; svars; ❷ tilpums; ietilpība; ❸ *(patērējamā ēdamā vai dzeramā)* daudzums; ❹ apjoms; *(tirdzniecības; eksporta)* apjoms; ❺ *(nokrišņu)* daudzums; ❻ ierobežojums; limits; ❼ spēja apēst*(izdzert)*; **darb.** ❶ apdomāt; novērtēt situāciju; ņemt vērā *(visus datus)*; ❷ kalkulēt
量变 liàngbiàn *filoz.* kvantitātes izmaiņas
量才录用 liàngcái-lùyòng izmantot *(cilvēkus)* atkarībā no to spējām
量词 liàngcí *lingv.* ķīniešu valodas skaitāmie vārdi
量力 liànglì samērā ar iespējām*(atkarībā no spēkiem)*
量入为出 liàngrù-wéichū dzīvot pēc līdzekļiem *(dzīvot, rēķinoties ar ienākumiem; tērēt samērīgi ar ienākumiem)*
量体裁衣 liàngtǐ-cáiyī ◊ šūt uzvalku pēc auguma *(rīkoties saskaņā ar konkrētajiem apstākļiem, neatraujoties no realitātes)*
量刑 liàngxíng *jur.* soda mēra noteikšana
量子 liàngzǐ *fiz.* kvants; kvantu *(mehānika)*
量子论 liàngzǐlùn *fiz.* kvantu teorija
量子数 liàngzǐshù *fiz.* kvantu skaits

晾 liàng **darb.** ❶ žāvēt; vītināt *(dārzeņus)*; ❷ žāvēt saulē; ❸ atvēsināt; ❹ vēdināt
晾干 liànggān žāvēt *(āra gaisā)*; vēdināt

踉 liàng **sast.**
踉跄 liàngqiàng streipuļot; klumburēt

liao

撩 liāo/liáo **darb.** ❶ pacelt *(aizkaru)*; uzrotīt *(piedurknes)*; ❷ atmest *(matus no pieres)*; ❸ ņemt; atņemt; ķert; ❹ uzbudināt; apcelt; provocēt; ❺ ar roku apslacīt *(grīdu ar ūdeni)*; ❻ uzmest ātru skatienu*(uzmest aci)*; ❼ sakārtot; savest kārtībā; ❽ *dial.*aizmukt; ❾ spert ar kāju
撩开 liāokāi atmest *(segu; aizkaru)*
撩起 liāoqǐ ❶pacelt *(aizkaru)*; ❷piepacelt *(brunču malu)*

辽(遼) liáo **īp.** tāls; attāls; **īpašv.** ❶ *vēst.* Liao dinastija *(Kidaņi, m. ē. 907.–1125. g.g.)*; ❷ *vēst.* Rietumu Liao*(m.ē. 1124.–1211.g.g.)*; ❸ *saīs.* Liaoninas *prov.*; ❹ Liao *uzv.*
辽阔 liáokuò plašs; milzīgs plašums; neaptverams plašums
辽远 liáoyuǎn tāls; attāls; tālu

疗(療) liáo **darb.** ❶ ārstēt; kopt *(slimnieku)*; ❷ remdēt izsalkumu*(slāpes)*
疗程 liáochéng *med.* ārstēšanas kurss*(ārstēšanas process)*
疗法 liáofǎ *med.* ārstēšanas paņēmiens; terapija; *(kompleksā; fizio-)* terapija
疗效 liáoxiào *med.* ārstēšanas efekts*(ārstēšanas sekmes)*
疗养 liáoyǎng ❶ ārstēt; izveseļoties; ❷ kūrorts;

ārstēšana sanatorijas vai kūrorta apstākļos

疗养地 liáoyǎngdì kūrorts

疗养院 liáoyǎngyuàn ✪klīnika; ✪sanatorija

疗养者 liáoyǎngzhě atpūtnieks *(kas sanatorijā veic ārstēšanās kursu)*

聊 liáo **apst.** kaut kā; šā tā; pagaidām; tikai; tomēr; **darb.** ✪*sar.* pļāpāt; papļāpāt; ✪balstīties uz; ✪gribētos; gribētos, lai ; **lietv.** ✪prieks; pacēlums; ✪interese; **īpašv.** Liao *uzv.*

聊且 liáoqiě ✪pagaidām; šobrīd; ✪kaut kā; kā nebūt

聊天儿 liáotiānr *sar.* pļāpāt; papļāpāt*(par šo un par to)*

寥 liáo **īp.** ✪neapdzīvots; tuksnesīgs; vientuļš; kluss; ✪rets; skaitliski mazs; **apst.** reti;maz; **lietv.** debesis; debesjums; tukšums

寥廓 liáokuò ✪plašs; bezgalīgs; bezgalīga *(debess)*; milzīgs; ✪kluss; tuksnesīgs;✪sensenie laiki; ļoti sens; ✪pirmatnējais haoss

寥寥 liáoliáo ✪tukšs; tuksnesīgs; ✪plašs; ✪kluss; ✪reti; ļoti maz *(ļoti neliels skaits; mazskaitlīgs)*

寥落 liáoluò ✪*rakst.* maz un reti izkaisītas *(zvaigznes pie debesīm)*; ✪tuksnesīgs; tukšs

寥若晨星 liáoruòchénxīng ◊ tikpat rets kā zvaigznes rīta debesīs *(ļoti reti sastopams)*

僚 liáo **lietv.** ✪oficiāla amatpersona; ierēdnis; ✪kolēģis; kompanjons; **īpašv.** Liao *uzv.*

僚机 liáojī *milit.* vedamā lidmašīna *(atšķirībā no vadošās lidmašīnas)*

僚属 liáoshǔ personāls; padotie

撩 liáo/liāo **darb.** ✪kaitināt; ķircināt; ✪provocēt; mest izaicinājumu; modināt *(ziņkāri)*; ✪atrauties*(no pienākumu pildīšanas)*

撩拨 liáobō kaitināt; dusmot

撩动 liáodòng izsaukt niknumu

撩逗 liáodòu provocēt; vilināt; kārdināt

撩乱 liáoluàn sajaukt; saputrot; radīt apjukumu *(jucekli)*

嘹 liáo **sast.**

嘹亮 liáoliàng skanīgs; rezonējošs

獠 liáo **īp.** ✪pretīgs; ✪nikns; zvērīgs; **lietv.** nakts medības; **darb.** medīt naktī

獠牙 liáoyá ✪ilknis; ✪nikns; negants

潦 liáo **lietv.** ✪lietus ūdens; ilgstoša lietusgāze; ✪plūdi; palu ūdeņi; strauti; **īp.** ✪nevērīgs; neakurāts; ✪neapvaldīts; untumains

潦草 liáocǎo ✪ļoti neskaidrs *(rokraksts)*; ✪nevērīgs, neakurāts *(darbs)*; ✪nevērīgi uzrakstīt; nesalasāms

潦倒 liáodǎo ✪neapvaldīts; untumains; ✪nevīžīgs; ✪*(aiz vecuma)* sanīcis; ✪smalks; izmeklēts; ✪grūtībās zaudēt galvu

缭(繚) liáo **darb.** ✪apjozt; aptīt; ✪apšūt; apvīlēt *(pogcaurumu; šuvi)*; sadiegt; sašūt; ✪griezties; līkumot; grozīties *(par domām galvā)*

缭边 liáobiān apšūt; apšūšana

缭边机 liáobiānjī *(pogcaurumu; malu)* apvīlējamā mašīna

缭乱 liáoluàn ✪virpuļot *(par sniegpārslām; ziedlapiņām)*; ✪*rakst.* būt apjukušam; būt nesaprašanā; ✪samudžināt

缭绕 liáorào ✪līkumot; ✪vīties *(par dūmiem; dziesmu)*; ✪lentveidīgs; plīvot

缭绳 liáoshéng *jūrn.* šote

燎 liáo/liǎo **darb.** ✪izdedzināt *(zāli)*; apdedzināt *(roku)*; ✪izplatīties *(par uguni)*; degt

燎泡 liáopào *(apdeguma)* čūla

燎原 liáoyuán aizdedzināt stepi

了 liǎo/·le **darb.** ✪atrisināt; tikt galā ar; ✪pabeigt; nobeigt; ✪saprast; tikt skaidrībā; ✪ielikt; iemest *(akā akmeni)*; ✪aizstiept prom; **apst.** ✪pilnā mērā; absolūti; pavisam; ✪beigu beigās; rezultātā

了(瞭) liǎo/·le **darb.** saprast; zināt

了不得 liǎo·bu·dě *sar.* ✪šausmīgi *(auksti)*; drausmīgi *(stiprs; liels)*; ✪brīnišķīgs; izcils

了不起 liǎo·buqǐ ✪pārsteidzošs; apbrīnojams; ✪neparasts *(progress)*; ✪izcils *(talants)*, izcilas *(īpašības)*; lielisks

了得 liǎo·de *sar. (tiek lietots teikuma beigās, apliecinot situācijas kritiskumu)* šausmīgi; cik briesmīgi !

了结 liǎojié ✪nokārtot; noskaidrot*(pārpratumu)*; ✪tikt galā ar; pabeigt

了解 liǎojiě ✪saprast; izprast; ✪noskaidrot; tikt skaidrībā *(par notiekošo)*; ✪iepazīties *(ar notiekošo)*

了局 liǎojú ✪beigas; nobeigums; fināls; ✪risinājums; atrisinājums; ✪iedarbīgs līdzeklis; ✪drošs; tālredzīgs

了了 liǎoliǎo *rakst.* ✪saprast; noskaidrot; ✪norēķināties; ✪beigu beigās; ✪skaidrs; saprotams; strikts

了却 liǎoquè nokārtot; noskaidrot *(pārpratumu)*; tikt galā; īstenot

了然 liǎorán ✪skaidrs; saprotams; ✪saprast

了如指掌 liǎorúzhǐzhǎng pazīt kā savus piecus pirkstus*(redzēt kā uz delnas)*

了事 liǎoshì ✪noskaidrot pārpratumu; ✪saprast lietas būtību; ✪veikt *(lielas lietas)*

钌(釕) liǎo/liào **lietv.** *ķīm.* rutēnijs (Ru)

蓼 liǎo **īp.** ❶ augsts; liela auguma *(cilvēks)*; **lietv.** *bot. (sūrene)* ūdenspipars *(Polygonum hydropiper)*; **īpašv.** ❶ Liao *(sena valsts Džou dinastijas periodā;Džou dinast. aptuveni XI gs. p.m.ē.–256. g. p. m. ē.)*; ❷ Liao *uzv.*

蓼科 liǎokē *bot.* sūreņu dzimtas augi

燎 liǎo/liào **darb.** ❶ degt; liesmot; ❷ sadegt; ❸ izžūt ugunī; ❹ apdedzināt *(uzacis)*; apdedzināties; ❺ piededzināt *(ēdienu)*; ❻ apsvilināt

尥 liào **darb.** spārdīties; pīties *(pa kājām)*

尥蹶子 liào juě·zi ❶ spert atpakaļ; ❷ spert ar pakaļkājām; spārdīties *(par lopiem)*

钌(釕) liǎo/liào **sast.**

钌铞儿 liàodiàor durvju vai loga slēdzējgredzens

料 liào **lietv.** ❶ materiāls *(kokmateriāli u.c.)*; izejvielas; ❷ *(uzvalku)* drēbe; ❸ lopbarība; ❹ stiklveidīga viela; dārgakmeņu imitācijas *(no stikla)*; rotas lietas *(no krāsaina stikla)*; atdarinājums*(imitācija)*; ❺ *vulg.* draņķis; nelietis; ❻ porcija; doza; ❼ atlīdzība; apgādība; **darb.** pieņemt; iedomāties; paredzēt; ❶ mērīt; aprēķināt; skaitļot; izskaitļot; ❷ valdīt; vadīt; izrīkot; ❸ atlasīt; izlasīt; **skait.** *zāļu devām*

料到 liàodào ❶ ņemt vērā; ❷ paredzēt; uzminēt

料斗 liàodǒu ❶ *metal.* trosēs iekārta rūdas iekraušanas kaste; ❷ *lauks.* lopbarības spainis *(kubls)*

料豆儿 liàodòur lopbarības pupas

料罐 liàoguàn *metal.* rūdas iekaušanas kubls

料酒 liàojiǔ *kulin.* rīsu vīns *(izmanto tikai ēdiena gatavošanā)*

料理 liàolǐ ❶ vadīt mājas saimniecību; ❷ rūpēties; palīdzēt; ❸ *jap.* gatavot ēdienu; ēdiens

料器 liàoqì no krāsaina stikla vai glazūras darināti mākslinieciski izstrādājumi; stikla trauki

料峭 liàoqiào *rakst.* salna

料事如神 liàoshì-rúshén ❶ lieliski tikt galā ar darbu*(apliecināt savu varēšanu)*; ❷ prasme priekšlaicīgi precīzi paredzēt *(tālredzība)*

料箱 liàoxiāng *metal.* iekraušanas kauss; mulda

料想 liàoxiǎng paredzēt; iedomāties; gaidīt

料子 liào·zi ❶ drēbe; drēbes gabals; ❷ *sar.* spējas; *(lielas)* dotības; ❸ *vulg.* nelietis; draņķis

撂(撩) liào **darb.** ❶ palaist; laist vaļā*(izlaist no rokām)*; nolaist *(rokas)*; ❷ nomest *(pātagu)*; ❸ atstāt *(pēc nāves)*; pamest; ❹ *(cīņas sportā)* nomest uz paklāja *(pretinieku)*

撂手 liàoshǒu ❶ atstāt; ❷ pamest *(darbu)*; paiet malā

瞭 liào **darb.** skatīties tālumā; skatīties, novērot *(no augstuma vai attāluma)*; **īp.** redzīgs; vērīgs

瞭望 liàowàng ❶ skatīties tālumā; ❷ novērot, izsekot *(pretinieku)*

瞭望车 liàowàngchē *dzelzc.* salonvagons

瞭望孔 liàowàngkǒng *milit.* novērošanas sprauga

瞭望哨 liàowàngshào novērošanas punkts *(novērošanas postenis)*

瞭望所 liàowàngsuǒ novērošanas punkts

瞭望塔 liàowàngtǎ novērošanas tornis

瞭望台 liàowàngtái sk. 瞭望塔

镣(鐐) liào **lietv.** *(roku, kāju)* važas

镣铐 liàokào važas; valgi

lie

咧 liē/liě **darb.** tenkot; pļāpāt

咧 liě/liē **darb.** ❶ plati smaidīt; *(plati)* atvērt muti; ❷ šķobīt seju

列 liè **darb.** ❶ izvietoties noteiktā kārtībā; nostāties rindā; ieņemt savu vietu; ❷ ņemt dalību; ❸ izkārtot *(pēc saraksta)*; ❹ pārplīst; ❺ sadalīt*(daļās)*; pārdalīt; ❻ ierindot *(izdevumus noteiktā ailē)*; ❼ slēgt; bloķēt; ❽ iekļaut *(neatliekamo darbu sarakstā)*; **lietv.** ❶ rinda; ❷ *milit.* vienrindu līnija; vieta rindā; ❸ *(noteikta)* kategorija; grupa; rangs; pakāpe; ❹ *arh.* tirgus rindas; tirgus; **īp.** varonīgs; nelokāms; **skait.** *vilcienu sastāviem*

列兵 lièbīng *milit.* ierindnieks

列车 lièchē *dzelzc.* vilciens; pasažieru vilciens

列车段 lièchēduàn *dzelzc.* konduktoru brigāžu rezerve

列车员 lièchēyuán *dzelzc.* vilciena pavadonis

列车长 lièchēzhǎng *dzelzc.* vilciena priekšnieks

列当 lièdāng *bot.* brūnkāte *(Orobanche coerulescens)*

列岛 lièdǎo *ģeogr.* salu arhipelāgs

列队 lièduì *milit.* nostāties ierindā

列国 lièguó ❶ lielvalstis; ❷ *vēst.* dalienas valsts

列举 lièjǔ uzskaitīt *(pēc punktiem)*

列宁主义 lièníngzhǔyì ļeņinisms

列宁主义者 lièníngzhǔyìzhě ļeņinists

列强 lièqiáng lielvalstis

列入 lièrù iekļaut *(dienas kārtībā)*

列为 lièwéi ❶ pieskaitīt *(pie svarīgākajiem uzdevumiem)*; ❷ iekļaut *(labāko sportistu skaitā)*

列席 lièxí piedalīties *(vēlēšanās u.c.)* bez balsstiesībām

列传 lièzhuàn *vēst.* izcilo cilvēku biogrāfijas

L

(historiogrāfijas nodaļa)

劣 liè **īp.** ❶ slikts; draņķīgs; nelabs; ❷ nepilnvērtīgs; nepietiekams; ❸ zemas *(kvalitātes)*; ❹ zems; zemisks; ❺ vulgārs; truls; ❻ vārgs; vājš; nespēcīgs; **apst.** tik tikko; tik vien kā

劣等 lièděng zema šķirne; zemas kvalitātes; mazvērtīgs

劣根性 liègēnxìng iedzimts trūkums *(iedzimta vaina)*

劣迹 lièjì ❶ ļaundarība; zemiska rīcība; ❷ ļaunas sekas

劣马 lièmǎ ❶ kleperis; zirģelis; ❷ kaprīzs zirgs

劣绅 lièshēn liešeņ *(arī šeņši – „ierēdņa jostas īpašnieks"; feodālās Ķīnas sabiedrības kārta, kam piederēja ne vien zemes, bet arī ierēdņu tituli, kurus varēja iegūt, nokārtojot valsts eksāmenus)*

劣势 lièshì neizdevīgs stāvoklis *(būt neizdevīgā stāvoklī)*

劣种 lièzhǒng zemas šķirnes *(mājlopi)*

劣株 lièzhū *lauks.* vājš, panīcis *(krūms, kociņš)*

埒 liè **lietv.** ❶ zems žogs; ❷ neliela ūdenskrātuve; ❸ *(noteikta)* forma; **īp.** vienāds; līdzīgs; līdzīgas *(spējas; talanti)*

烈 liè **īp.** ❶ liesmojoša, stipra*(uguns)*;degošs; karsta*(diena)*; ❷ spēcīgs; spēcīgas iedarbības; stiprs; ❸ nikns; cietsirdīgs; nesaudzīgs; bargs; ❹ tiešs; taisnīgs; *(augsti)*principiāls; konsekventi labdarīgs; **lietv.** ❶ nopelns; slava; varonība; ❷ varonis patriots; ❸ varoņdarbs; ❹ trūkums; **īpašv.** Lie *uzv.*

烈风 lièfēng *met.* vētra

烈火 lièhuǒ spēcīga uguns *(trakojošas liesmas)*

烈女 liènǚ ❶ varone; ❷ mocekle; ❸ atraitne *(kas sevi apbedījusi kopā ar vīra līķi)*; ❹ varonīga sieviete, *(kas gājusi bojā, aizstāvot savu godu)*

烈日 lièrì dedzinoša saule*(svelmaina diena)*

烈士 lièshì ❶ dedzīgs patriots *(kas gājis bojā aizstāvot revolūciju)*; ❷ par revolūciju kritušie varoņi; dzimteni aizstāvot kritušie varoņi; nelokāms taisnības aizstāvis

烈士墓 lièshìmù kritušo varoņu kapenes

烈属 lièshǔ kritušo varoņu ģimenes locekļi

烈性 lièxìng ❶ stipras gribas un dedzīga rakstura *(cilvēks)*; ❷ spēcīgas iedarbības *(dzērieni; vielas u.c.)*; ❸ *psihol.* holērisks raksturs

鴷(鴷) liè **lietv.** *zool.* dzenis *(Picus sp.)*

猎(獵) liè **darb.** ❶ nodarboties ar medībām; medīt; ķert*(putnus; zvērus)*; ❷ baidīt; satraukt; **lietv.** ❶ medības; zvēru ķeršana; ❷ vēja*(svilpšana)* **īpašv.** Lie *uzv.*

猎豹 lièbào *zool.* Āzijas gepards *(Cynaelurus jubatus)*

猎狗 liègǒu medību suns

猎户 lièhù ❶ mednieks; ❷ profesionālu mednieku ģimenes

猎户座 lièhùzuò *astr.* Oriona zvaigznājs

猎具 lièjù mednieka aprīkojums; zvejas lietas

猎奇 lièqí dzīties pēc sensācijas

猎潜舰 lièqiánjiàn *milit.* zemūdeņu iznīcinātājs kuģis

猎枪 lièqiāng medību bise

猎取 lièqǔ ❶ medīt; nodarboties ar medībām; ❷ dzīties *(pēc karjeras; slavas; popularitātes)*

猎犬 lièquǎn medību suns

猎犬座 lièquǎnzuò *astr.* Medību suņu zvaigznājs

猎人 lièrén mednieks; mednieks profesionālis

猎手 lièshǒu pieredzējis mednieks

猎物 lièwù medību trofejas

裂 liè **darb.** ❶ saplīst; izārdīties*(izjukt pa apģērba vīli)*; ❷ nonēsāties; kļūt nederīgam; sabojāties; ❸ izjukt*(par attiecībām)*; ❹ *dial.*atklāt uguni; ❺ griezt *(drēbi)*; ❻ plēst; pārplēst; saplaisāt; ❼ sažūt; ❽ pārplēst noziedznieku, piesienot to pie kaujas ratiem*(soda mērs senajā Ķīnā)*; **lietv.** *(drēbes)* atlikumi; ❶ *anat.*sprauga*(acs dobuma sprauga)*; ❷ *med.(sirds)*trieka; **īp.** saplēsts; izjucis; **īpašv.** Lie *uzv.*

裂变 lièbiàn *fiz. (atoma kodola)* skaldīšana

裂缝 lièfèng ❶ ieplīst; saplaisāt; ❷ plaisa; sprauga

裂痕 lièhén ❶ plaisa *(stiklā)*; ❷ *pārn.*plaisa *(attiecībās)*

裂化 lièhuà *ķīm.* krekings

裂解 lièjiě *ķīm.* skaldīšana

裂开 lièkāi saplīst; pārplīst

裂口 lièkǒu ❶ ieplaisāt; saplaisāt; pārlūzt; ❷ plaisa; urbums; caurums

裂炼 lièliàn *ķīm.* krekings; veikt krekingu

裂镏 lièliú *ķīm.* krekings; veikt krekingu

裂片 lièpiàn ❶ skabarga; ❷ *bot.* daiva

裂纹 lièwén ❶ plaisa; ❷ uz porcelāna gleznots ornaments *(kas pēc formas atgādina dabīgu plaisājumu)*

裂璺 lièwèn ❶ plaisa; ❷ lūzums*(lūzuma vieta)*

裂罅 lièxià ieplaisājums; plaisa; sprauga

裂殖菌 lièzhíjūn *bot. (kopējs augu valsts atzars, kas ietver baktērijas un zili zaļganās aļģes: Schizophyta)*

趔 liè **sast.**

趔趄 liè·qie atlēkt *(pacirsties)* atpakaļ; atlēkt; šūpoties; grīļoties

躐 liè **darb.** izlaist *(neinteresantu nodaļu grāmatā)*

躐等 lièděng neievērot secību; skriet priekšā;

sprauktis bez rindas
躐级 lièjí pārlēkt pāri; neievērot iedibināto kārtību
鬣 liè **lietv.** krēpes; gari mati; pinkas
鬣狗 liègǒu *zool.* hiēna *(Hyaena sp.)*

lin

邻(鄰、隣) lín **lietv.** kaimiņš; kaimiņ- *(valsts)*; **īp.** tuvs; tuvējs; kaimiņu; blakus esošs; **darb.** ❶ dzīvot kaimiņos; ❷ atrasties tuvumā *(blakus)*; ❸ robežoties ar; **Īpašv.** Liņ *uzv.*
邻邦 línbāng kaimiņvalstis; robežvalstis
邻角 línjiǎo *mat.* blakusleņķi
邻接 línjiē ❶ robežoties; saskarties ar; ❷ tuvs; tuvējs; tuvumā
邻近 línjìn ❶ būt ļoti tuvu *(būt kaimiņos)*; ❷ blakus; kaimiņos; tuvumā
邻居 línjū kaimiņš; dzīvot kaimiņos
邻里 línlǐ ❶ novadnieki; ciema kaimiņi; kaimiņu attiecības ; novadniecība; ❷ dzimtais ciems*(dzimtā puse)*
林 lín **lietv.** ❶ mežs; birzs; ❷ mežsaimniecība; ❸ tā kā mežs *(liels daudzums; ļoti daudz)* ; ❹ rakstu *(dzejas, sacerējumu)* krājums; vārdnīca; **Īpašv.** Liņ *uzv.*
林产 línchǎn mežrūpniecības produkcija
林场 línchǎng ❶ mežsaimniecība; mežsarga saimniecība; ❷ meža stiga
林带 líndài *(stādīta)* meža josla
林地 líndì ❶ meža platība; meža audzēšanai izdalītā zemes platība; ❷ mežaina apkārtne
林冠 línguān koku kroņi*(koku zaru jums)*
林海 línhǎi mežu jūra *(mežu valstība)*
林立 línlì kā mežs; lielā skaitā; milzums *(fabriku; dūmeņu; torņu)*
林木 línmù mežs; meža augu valsts; koki mežā
林农 línnóng mežsaimniecībā nodarbināts zemnieks
林学家 línxuéjiā zinātnieks mežkopis
林学院 línxuéyuàn mežu institūts
林业 línyè mežsaimniecība
林业部 línyèbù Mežsaimniecības ministrija
林荫道 línyīndào bulvāris; aleja
临(臨) lín **darb.** ❶ apmeklēt; pagodināt ar apmeklējumu; ❷ rūpēties; lolot; aizsargāt; ❸ sasniegt; tuvoties; iestāties*(par laiku)*; ❹ vērsties pie*(gados vecākiem)*; ❺ nozīmēt; nokopēt; **pr.** blakus; pie; iepretim; **Īpašv.** Liņ *uzv.*
临别 línbié pirms atvadām; atvadu *(vārdi; padomi)*
临产 línchǎn pirms dzemdībām; dzemdību laikā
临池 línchí *rakst.* nodarboties *(aizrauties)* ar kaligrāfiju *(centīgi apgūt kaligrāfiju; pēc nostāsta par 张芝 Džan Dži, kurš pie dīķa tik centīgi rakstīja hieroglifus, ka dīķis palika melns)*
临床 línchuáng *med.* klīniskā *(diagnoze)*
临床学 línchuángxué *med.* klīnika
临到 líndào ❶ pirms pašas *(sēdes)*; līdz *(sēdes)* pašām beigām; ❷ tā bija lemts *(tāds bija liktenis)*
临风 línfēng *rakst.* vējā; pa vējam
临机 línjī *rakst.* atkarībā no apstākļiem *(piemēroties apstākļiem; lavierēt; būt attapīgam un izmanīgam)*
临界 línjiè *fiz.* kritisks; galējs
临界点 línjièdiǎn *fiz.* kritiskais punkts
临界角 línjièjiǎo *fiz.* kritiskais leņķis
临界力 línjièlì *fiz.* kritiskais spēks
临界值 línjièzhí *tehn.* kritiskais lielums; kritiskā nozīme
临近 línjìn ❶ pie *(upes; ezera)*; *(pilsētas)* tuvumā; ❷ tuvoties
临渴掘井 línkě-juéjǐng ◊ sākt rakt aku, kad slāpes jau moka *(kaut ko darīt pēdējā brīdī)*
临了 línliǎo *sar.* beigās; uz beigām
临摹 línmó pēc trafareta *(mācīties rakstīt hieroglifus)*
临盆 línpén dzemdības; dzemdību brīdī
临时 línshí ❶ vajadzīgajā brīdī; tad, kad būs nepieciešams; ❷ pagaidu *(valdība; dienas kārtība)*; ❸ ārpus kārtas; ekstra
临时抱佛脚 línshí bào fójiǎo ◊ grūtā brīdī apkampt Budas kājas *(par vēlu attapties)*
临时工 línshígōng strādnieks gadījuma darbu strādnieks
临头 líntóu ❶ *(draudu; briesmu)* priekšā; ❷ draudēt; būt neizbēgamam; ❸ *(kritiskā)* brīdī
临危 línwēi ❶ pirmsnāves brīdī; ❷ nāves briesmu priekšā
临危受命 línwēi-shòumìng kritiskā brīdī būt gatavam ziedot dzīvību
临刑 línxíng pirms *(nāves)* soda izpildīšanas; dodoties uz soda izpildīšanu
临行 línxíng pirms došanās ceļā
临月 línyuè pēdējā mēnesī pirms dzemdībām
临战 línzhàn kara priekšvakarā
临阵 línzhèn ❶ kaujas pozīcijā; ❷ pirms kaujas; ❸ pašā izšķirīgākajā brīdī
临阵磨枪 línzhèn-móqiāng ◊ asināt šķēpu pirms pašas cīņas *(kaut ko darīt pašā pēdējā brīdī)*
临阵脱逃 línzhèn-tuōtáo bēgt no cīņas lauka pirms kaujas*(nobīties pašā kritiskākajā brīdī)*
临终 línzhōng pirms pašas nāves *(nāves stundā)*
淋 lín/lìn **darb.** ❶ smidzināt; laistīt; ❷ izmirkt *(lietū)*; salīt
淋巴 línbā *fiziol.* limfa
淋巴管 línbāguǎn *anat.* limfvadi
淋巴管炎 línbāguǎnyán *med.* limfangīts

淋巴结 línbājié *anat.* limfas dziedzeris; limfas mezgls
淋巴结炎 línbājiéyán *med.* limfadenīts
淋巴球 línbāqiú *fiziol.* limfocīts
淋巴腺 línbāxiàn *anat.* limfas dziedzeris; limfas mezgls
淋巴液 línbāyè *fiziol.* limfa
淋漓 línlí ❶plūst *(sviedri, asinis)*; ❷īpaši; neparasti
淋漓尽致 línlí-jìnzhì aprakstīt visos sīkumos *(aprakstīt smalki, jo smalki)*
淋湿 línshī izmirkt *(līdz ādai)*
淋浴 línyù duša; *(mazgāties)* dušā
淋浴室 línyùshì dušas telpa

琳 lín **lietv.** skaista jašma
琳琅 línláng ❶brīnišķīga, skaista jašma; ❷dārgas mantas
琳琅满目 línláng-mǎnmù milzums pusdārgakmeņu priecē skatu *(par kaut ko valdzinoši skaistu; bieži par rakstnieku, dzejnieku, mākslinieku šedevriem)*

粼 lín **sast.**
粼粼 línlín ❶kristāltīrs *(avota ūdens)*; ❷ražots no kristāla

遴 lín **darb.** rūpīgi izvēlēties
遴选 línxuǎn atlasīt; ievēlēt; kooptēt; kooptācija

嶙 lín **sast.**
嶙峋 línxún ❶*(klinšu un kalnu)* sablīvējums; ❷ļoti vājš un izģindis

霖 lín **lietv.** *(rudens)* lietavas
霖雨 línyǔ ilgstošs lietus

辚(轔) lín **lietv.** ❶*(durvju)* slieksnis; ❷*(ratu; karietes)* ritenis
辚辚 línlín rībēt; klabēt; grabēt

磷(燐、粦) lín **lietv.** *ķīm.* fosfors (P)
磷肥 línféi *lauks.* fosfora mēslojums
磷粉 línfěn *ķīm.* fosforīta milti
磷酐 língān *ķīm.* fosfora anhidrīts
磷光 línguāng *fiz.* fosforescēšana; fosforescēt
磷光计 línguāngjì *fiz.* fosforometrs
磷光镜 línguāngjìng *fiz.* fosforoskops
磷化物 línhuàwù *ķīm.* fosfīds
磷灰石 línhuīshí *min.* apatīts
磷火 línhuǒ maldugunis
磷肌酸 línjīsuān *ķīm., fiziol.* fosfagēns; kreatinīna fosfāts
磷磷 línlín kristāltīrs
磷酸 línsuān *ķīm.* fosfora skābe
磷酸铵 línsuān'ǎn *ķīm.* amonija fosfāts
磷酸钙 línsuāngài *ķīm.* kalcija fosfāts
磷酸钾 línsuānjiǎ *ķīm.* kālija fosfāts
磷酸盐 línsuānyán *ķīm.* fosforskābes sāls
磷脂 línzhī *ķīm.* fosfatīds

鳞(鱗) lín **lietv.** zvīņas; **īp.** zvīņu; zvīņains; **īpašv.** Liņ *uzv.*
鳞翅目 línchìmù *zool.* zvīņspārņi *(taureņi)*
鳞次栉比 líncì-zhìbǐ *(nostāties)* blīvās un ciešās rindās; sekot striktā kārtībā
鳞甲 línjiǎ *(dzīvnieku)* zvīņas un bruņas
鳞甲目 línjiǎmù *zool.* zvīņnesis *(Pholidota sp.)*
鳞茎 línjīng *bot. (ēdams augs)* zvīņainais sīpols
鳞皮 línpí *metal.* plāna *(oksīda kārtiņa)*
鳞片 línpiàn ❶zivs zvīņas; ❷kukaiņu spārnu zvīņveida segums
鳞伤 línshāng ievainojumiem klāts *(ne vienas veselas vietas)*
鳞爪 línzhǎo *rakst.* ◊ *(pūķa)* zvīņas un nagi, kam pērli no mutes varonis jau ir izņēmis *(atsevišķi, nesaistīti fakti; nenozīmīgas detaļas; bezvērtīgs atlikums)*

凛(凜) lǐn **īp.** ❶auksts; ❷stingrs; bargs; ❸nobijies; **darb.** ❶drebēt no aukstuma; ❷baidīties
凛冽 lǐnliè stindzinošs aukstums
凛凛 lǐnlǐn ❶ledains; ļoti auksts; ❷barga *(izskata)*
凛然 lǐnrán ❶bargs; bargi; ❷iespaidīgs

檩(檁) lǐn **lietv.** *celtn.* sija; šķērsbaļķis
檩条 lǐntiáo *celtn. (sijas)* posms; šķērsbaļķis

吝(悋) lìn **īp.** skops; kārīgs; **darb.** ❶skopuļoties; ❷nožēlot; **īpašv.** Liņ *uzv.*
吝啬 lìnsè skops; nabadzīgs; sīkumains
吝啬鬼 lìnsèguǐ skopulis; sīkstulis
吝惜 lìnxī skopoties; netērēt *(līdzekļus)*

赁(賃) lìn **darb.** nomāt; nomāt *(velosipēdu u.c.)*

淋 lìn/lín **darb.** filtrēt; kāst
淋病 lìnbìng *med.* gonoreja

膦 lìn **lietv.** *ķīm.* fosfīns

ling

灵(靈、靈) líng **īp.** ❶lielisks; smalks; ❷dievišķīgs; brīnišķīgs; pārdabīgs; ❸efektīvs; iedarbīgs; dziedniecisks; ❹kustīgs; elastīgs; ❺veikls; izmanīgs; attapīgs; ❻gudrs; vērīgs; apdāvināts; **lietv.** ❶dvēsele; dzīves substance; ❷gars *(īpaši Zemes, Debess, Mākoņu)* dievības; ❸mirušā dvēsele; ❹zārks ar aizgājēja līķi; ❺pati

pilnība; pilnības iemiesojums; ❷augstākais spēks; augstākā autoritāte; imperatora vēlējums; ❸*(dievu)* aizbildnība; aizstāvība; apskaidrība; ❹godīgums; taisnīgums; ❺dzīve; liktenis; **īpašv.** Lin *uzv.*

灵榇 língchèn zārks ar aizgājēja līķi

灵床 língchuáng katafalks

灵丹 língdān brīnumzāles pret visu ļauno; panaceja

灵感 línggǎn ❶iedvesma; ❷*filoz.*intuitīvā uztvere; ❸ātri atsaukties *(rīkoties)*

灵魂 línghún ❶gars; ❷*(skaidra; netīra)* dvēsele; ❸sirdsapziņa

灵活 línghuó ❶veikls *(kustībās)*; kustīgs; ❷elastīgs *(prāts)*; ❸izmanīgs; apsviedīgs

灵活性 línghuóxìng elastība; mobilitāte; operativitāte

灵机 língjī ❶teicams mehānisms; ❷izdomas bagāts; atjautīgs; spējīgs; ❸radošā iedvesma; laimīga doma; ❹lieliska sakritība

灵柩 língjiù zārks ar aizgājēja līķi

灵猫 língmāo *zool.* Āzijas cibetkaķis; Lielā Indijas civeta *(Viverra zibetha)*

灵猫香 língmāoxiāng *farm.* cibetīns *(civetas dziedzeru izdalījums)*

灵敏 língmǐn ❶jūtīgs; jūtīgums; ❷smalks *(deguns)*; ❸asa *(redze)*; ass *(prāts)*

灵敏度 língmǐndù *elektron.* jūtīgums

灵牌 língpái dēlītis, uz kura uzrakstīts aizgājēja uzvārds *(vai dievības vārds)*

灵巧 língqiǎo ❶veikls; veiklas *(amatnieka rokas)*; smalks *(amatnieka darbs)*; veiklība; ❷izmanīgs; izmanīgums

灵寝 língqǐn kapliča

灵堂 língtáng sēru zāle *(kurā novietots zārks ar aizgājēja līķi)*

灵位 língwèi dvēseles vieta *(dēlītis, uz kura uzrakstīts aizgājēja uzvārds)*

灵性 língxìng *(cilvēka)* garīgās spējas; prāta spējas

灵验 língyàn ❶efektīvs; iedarbīgs; ❷piepildīties *(par paregojumiem)*

灵长目 língzhǎngmù ❶primāti *(Primates)*; ❷augstākie zīdītāji *(cilvēkveidīgie pērtiķi; cilvēki)*

灵芝 língzhī *bot.*, *ķīn.*, *farm.* *(vērtīgs ārstniecisks augs, t. s. nemirstības sēne)* lakas plakanpiepe *(Ganoderma lucidum)*; ēdamā girofora *(Gyrophora eskulenta)*

伶

伶 líng **lietv.** ❶*teātr.*aktieris; ❷*arh.*muzikants; ❸kalps; sulainis; **īpašv.** Lin *uzv.*

伶仃 língdīng vientuļš *(neviena neaprūpēts)*; vientulība

伶俐 líng·li ❶gudrs; attapīgs; sprigans *(valodā)*; ❷moraliski tīrs; kārtīgs

伶俜 língpīng ❶vientuļš; vientulība; ❷kalpiņš

伶牙俐齿 língyá-lìchǐ *(cilvēks)* ar veiklu un asu mēli*(tāds, kam pēc vārda kabatā nav jāmeklējas)*

囹

囹 líng **sast.**

囹圄 língyǔ *rakst.* cietums

玲

玲 líng **onom.** *jašmas skaņas atdarinājums*

玲玲 línglíng *rakst.* ❶jašmas skaņas atdarinājums; ❷melodisks skanējums

玲珑 línglóng ❶jašmas *(nefrīta)* skaņas atdarinājums; ❷gaišs; dzidrs; caurspīdīgs; ❸meistarīgs; smalks, elegants*(darbs)*

玲珑剔透 línglóng-tītòu smalks māksliniecisks darbs

凌(淩)

凌(淩) líng **darb.** ❶apvainot; pazemot; apspiest; ienīst; ❷iebrukt; atņemt*(tiesības)*; ❸šķērsot; pārbraukt*(pāri upei)*; ❹pacelties gaisā*(debesīs)*; **īp.** ❶pārsalis; nosalis *(no aukstuma, vai bailēm)*drebošs; ❷ātrs; straujš; **lietv.** ledus; ledus gabaliņš; **īpašv.** Lin *uzv.*

凌晨 língchén pirms saullēkta; rītausmā; rīta agrumā

凌迟 língchí ❶*vēst.* *(soda mērs)* saciršana četros gabalos; ❷nonākt pagrimumā; panīkums

凌驾 língjià ❶celties augšā; būt pārākam par; ❷censties izcelties; sevi uzskatīt par pārāku; ignorēt *(citus)*; ❸censties veidot karjeru; karjerisms

凌空 língkōng debesīs; augstu debesīs; lielā augstumā

凌厉 línglì ❶straujš; pārgalvīgs; nevaldāmi traukties uz priekšu; ❷šķidrs; irdens

凌乱 língluàn ❶nekārtīgs; galēja nekārtība; ❷haotisks

凌虐 língnüè tiranizēt; darīt pāri; mocīt; cietsirdīgi apieties

凌日 língrì *astr.* šķērsot meridiānu

凌辱 língrǔ ❶pazemot; apvainot; aizskart; ņirgāties; ❷pazemojums; apvainojums; ņirgāšanās

凌霄花 língxiāohuā *bot.* Ķīnas trompetvītenis *(Campsis chinensis)*

凌汛 língxùn pavasara plūdi *(ko izraisa sniega kušana upju augštecē)*

凌云 língyún pacelties debesīs; uzlidot mākoņos

陵

陵 líng **lietv.** ❶pakalns; augstiene; ❷kapu kalns; kurgāns; kaps; apbedījums; kapenes; ❸*vēst.* imperatora kapenes; **darb.** ❶pārkāpt; pārkāpt *(noteikumus)*; iebrukt; sagrābt; ❷apvainot; apspiest; pazemot; ❸rūdīt*(zobenu)*; ❹celties augšā; ❺palēnām sabrukt; nonākt panīkumā; **īp.** bargs; stingrs; prasīgs; **īpašv.** Lin *uzv.*

陵墓 língmù kapenes; mauzolejs

陵寝 língqǐn mauzolejs; kapenes; *vēst.*imperatora kapenes

陵园 língyuán ❶ *vēst.* imperatora kapenes ar parku; ❷ apbedījums; kapsēta

铃(鈴) líng **lietv.** ❶ zvaniņš; ❷ *(elektriskais)* zvans; ❸ zvans *(uz stundu)*; ❹ *bot.* kokvilnas kārbiņa

铃铛 líng·dang zvārgulis

铃鼓 línggǔ tamburīns

铃兰 línglán *bot.* kreimene; maijpuķīte *(Convallaria majalis)*

铃声 língshēng zvaniņa vai zvārguļu skaņas

羚 líng **sast.**

羚羊 língyáng *zool.* saiga; stepju antilope *(Saiga tatarica)*

羚羊角 língyángjiǎo *ķīn. farm.* saigas ragi

聆 líng **darb.** klausīties; uzklausīt; saprast; uztvert; **lietv.** gads

聆教 língjiào *rakst.* uzklausīt *(Jūsu viedokli, padomu)*

聆听 língtīng *rakst.* uzklausīt *(viedoxei padowu)*

菱(蔆) líng **lietv.** *bot.* ezerrieksts; ūdensrieksts *(Trapa natans)*

菱角 líng·jiao *bot.* ezerrieksts; ūdensrieksts *(Trapa natans)*

菱镁矿 língměikuàng *min.* magnezīts

菱面体 língmiàntǐ *mat.* rombs

菱铁矿 língtiěkuàng *min.* dzelzs špats; siderīts

菱锌矿 língxīnkuàng *min.* cinka špats; smitsonīts

菱形 língxíng *mat.* rombs

棂(欞、櫺) líng **lietv.** *(loga)* režģis *(durvju)* stendere

翎 líng **lietv.** *(putna)* spalva; spalvas; apspalvojums

翎毛 língmáo ❶ *(putna)* spalvas; ❷ *māksl.* putni un zvēri *(klasisks ķīniešu glezniecības objekts)*

翎子 líng·zi ❶ spalvu rota *(uz ierēdņa galvassegas)*; ❷ *teātr.* spalvu rota *(karavadoņu galvassegās ķīniešu operas uzvedumos)*

绫(綾) líng **lietv.** ❶ *tekstil.(plānāks par atlasu)* rakstains zīda audums; ❷ apdrukāts satīns *(liberti)*

绫罗 língluó ❶ rakstainie *(apdrukātie)* un plānie audumi; rakstainais *(apdrukātais)* zīds un plānie audumi; ❷ pikē audums

绫罗绸缎 língluóchóuduàn ❶ zīda audumi *(kopējais jēdziens)*; ❷ zīds un satīns; zīds un brokāts

绫子 líng·zi ❶ plāns rakstains zīds; ❷ apdrukāts satīns *(liberti)*

零 líng **sk.** ❶ nulle; ❷ hieroglifs, kas ķīniešu valodā vairākzīmju skaitļa vārdos aizstāj iztrūkstošās grupas *(piem. 1001 = 一千零一)*; **īp.** ❶ sīks; sadrumstalots; ❷ pa daļām; **darb.** ❶ pilēt; ❷ novīst; panīkt; nonākt panīkumā; ❸ pielikt klāt *(atlikumu)*; piesvērt klāt; **lietv.** ❶ atlikums; pārpalikums; piedeva; ❷ nulle; nekas; ❸ *(lietus)* pilieni; **īpašv.** Lin *uzv.*

零吃 língchī ❶ uzkodas; viegls ēdiens; ❷ *sar.* našķis; gardums

零存整取 língcúnzhěngqǔ ikmēneša naudas ieguldījums, kas tiek izņemts pēc gada *(noteikta laika)*

零点 língdiǎn ❶ *fiz.* nulles punkts; ❷ nulles *(stunda)*

零点能 língdiǎnnéng *fiz.* nulles enerģija

零度 língdù *(gaisa temperatūra)* nulle grādu

零趸 língdǔn tirgoties gan vairumtirdzniecībā, gan mazumtirdzniecībā

零分 língfēn *izgl.* nulle *(sekmju novērtējuma atzīme)*

零工 línggōng ❶ gadījuma darbs; dienas darbs; ❷ gadījuma darbu strādnieks

零花 línghuā kabatas nauda *(nauda sīkiem izdevumiem)*

零活儿 línghuór sīki darbiņi; gadījuma darbs

零价 língjià *ķīm.* nulles valence

零件 língjiàn *tehn.* mašīnu detaļas

零乱 língluàn nekārtība; haoss; viss ačgārni

零落 língluò ❶ nobirt; apbirt *(par koku lapām)*; ❷ pagrimums; panīkums; ❸ atsevišķas *(mājas)*; atsevišķi *(šāvieni)*

零七八碎 língqībāsuì ❶ viss, kas tik var būt; dažnedažādas *(lietas)*; ❷ nesaistīts; sadrumstalots

零钱 língqián ❶ sīknauda; ❷ nauda nelieliem izdevumiem; ❸ papildus peļņa; piepeļņa; dzeramnauda

零敲碎打 língqiāo-suìdǎ nodarboties ar dažādiem sīkumiem *(ķerties pie tā, kas pagadās)*

零散 líng·san sadrumstalots; izkliedēts; izkaisīts

零食 língshí ❶ našķis; kārums; ❷ viegls uzkožamais

零售 língshòu mazumtirdzniecība; tirgot mazumtirdzniecībā

零售额 língshòu'é mazumtirdzniecības preču apgrozījums

零售商 língshòushāng sīktirgotājs

零数 língshù ❶ daļskaitlis; ❷ atlikums

零碎 língsuì ❶ sīks; sadrumstalots; ❷ sīkumi; gabaliņi; atlūzas; ❸ *(drēbes)* atlikums

零头 língtóu ❶ *(preces)* atlikums; ❷ *(drēbes)* atgriezums

零头布 língtóubù drēbes atlikums; drēbes gabals *(strēmele)*

零星 língxīng ❶ nenozīmīgs; sīks; ❷ izsvaidīts; fragmentārs

零讯 língxùn fragmentāras ziņas

零用 língyòng ❶ nauda sīkiem izdevumiem;

❶ kabatas nauda
零用钱 língyòngqián kabatas nauda
零指数 língzhǐshù *mat.* nulles rādītājs

龄(齡) líng **lietv.** ❶ cilvēka vecums *(gadu skaits)*; ❷ *(noteikts darba, partijas vai cits)* stāžs

鲮(鯪) líng **lietv.** ❶ *mit.* zivs lin *(pasakains nezvērs)*; ❷ *zool.* zivs *(Cirrhinus chinensis)*
鲮鲤 línglǐ *zool.* Malajas zvīņnesis *(Manis pentadactyla)*

令 lǐng/lìng **skait.** *papīra daudzumam*; *papīra risēm*

岭(嶺) lǐng **lietv.** ❶ kalnu pāreja; ❷ kalnu grēda *(kalnu ķēde)*

领(領) lǐng **lietv.** ❶ kakls; ❷ apkaklīte; apkakle; ❸ segas mala; ❹ aprise; skice; ❺ jēga; būtība; galvenā doma; pamats; ❻ vadonis; vadītājs; **darb.** ❶ vest *(bērnus pastaigā)*; ❷ vadīt *(delegāciju)*; komandēt; ❸ savest kārtībā; ❹ saņemt, pieņemt *(preci)*; ❺ saprast; izprast; apjēgt; ❻ rakstīt; pierakstīt; atzīmēt; **īp.** labs; labestīgs; **skait.** ❶ *apģērbiem ar apkaklīti;* ❷ *(no bambusa skaliņiem darinātām) mašām*
领班 lǐngbān maiņas meistars; maiņas brigadieris
领唱 lǐngchàng solo partija kora dziedājumā
领唱部 lǐngchàngbù *mūz.* iedziedājums; solista uzsāktā kora dziesma
领唱者 lǐngchàngzhě dziesmas sācējs; priekšdziedātājs
领带 lǐngdài kaklasaite; kravate
领导 lǐngdǎo ❶ vadīt *(masas)*; vadība; vadības *(stils; metodes)*; vadošā *(loma)*; būt priekšgalā; ❷ vadība; vadītājs; līderis
领导权 lǐngdǎoquán ❶ hegemonija; ❷ vadīšanas tiesības
领导人 lǐngdǎorén vadītājs
领导者 lǐngdǎozhě vadītājs
领道 lǐngdǎo *sar.* ❶ rādīt ceļu *(būt par ceļa pavadoni)*; ❷ gids; pavadonis
领地 lǐngdì ❶ *vēst.* feodāļa zemes īpašumi; ❷ *(suverēna valsts)* teritorija
领队 lǐngduì ❶ *milit.* vest aiz sevis kolonnu vai armijas vienību; ❷ *milit.* nodaļas komandieris; ❸ *sp.* komandas vadītājs
领港 lǐnggǎng *nav.* ❶ kuģu ievadīšana ostā vai izvadīšana no ostas; ❷ locis
领港费 lǐnggǎngfèi *nav.* loča apmaksa
领港艇 lǐnggǎngtǐng *nav.* loča kuģis
领海 lǐnghǎi teritoriālie ūdeņi *(12 jūras jūdžu zonā)*
领海权 lǐnghǎiquán *jur.* tiesības uz teritoriālajiem ūdeņiem
领航 lǐngháng ❶ vest aiz sevis lidmašīnu vai kuģi; ❷ veikt stūrmaņa funkcijas; ❸ *nav., av.* stūrmanis
领航室 lǐnghángshì *nav.* stūresmāja
领会 lǐnghuì ❶ saprast; aptvert; ❷ iedziļināties; dziļi izprast
领货单 lǐnghuòdān *grāmatved.* akts pieprasījums
领江 lǐngjiāng ❶ *nav.* kuģa izvadīšana pa upes kuģu ceļu; ❷ upju locis
领教 lǐngjiào ❶ pateikties par padomu; ❷ lūgt padomu; ❸ piedzīvot; izmēģināt
领结 lǐngjié *(kaklasaite)* taurenītis
领巾 lǐngjīn šalle *(kakla lakats)*
领空 lǐngkōng *jur.* teritoriālā gaisa telpa
领空权 lǐngkōngquán *jur.* suverēnās tiesības uz teritoriālo gaisa telpu
领口 lǐngkǒu ❶ apkakle; ❷ kakla izgriezums
领款单 lǐngkuǎndān *grāmatved.* akts-pieprasījums
领路 lǐnglù rādīt ceļu *(būt par ceļa pavadoni)*
领略 lǐnglüè ❶ uztvert jēgu *(būtību; ideju)*; ❷ tīksmināties *(par dabas krāšņumu)*
领情 lǐngqíng būt pateicīgam *(izjust pateicības jūtas)*
领取 lǐngqǔ ❶ saņemt *(pasi)*; ❷ izņemt *(bankā naudu)*
领事 lǐngshì *dipl.* konsuls
领事法 lǐngshìfǎ *jur.* konsulārās tiesības
领事馆 lǐngshìguǎn konsulāts
领事团 lǐngshìtuán *dipl.* konsulārais korpuss
领受 lǐngshòu saņemt; saņemšana
领属 lǐngshǔ ❶ pakļauts *(par iestādēm)*; pakļautībā esošais; ❷ piederēt; ❸ *gram.* piederības attiecības
领水 lǐngshuǐ *jur.* teritoriālie ūdeņi
领头 lǐngtóu *sar.* rādīt citiem piemēru; būt galvgalī; būt citiem priekšā
领土 lǐngtǔ teritorija
领土权 lǐngtǔquán suverēnās tiesības uz teritoriju
领悟 lǐngwù ❶ saprast; aptvert; ❷ iedziļināties; dziļi izprast
领洗 lǐngxǐ *rel.* kristīšana; kristīties
领先 lǐngxiān iet pirmajam *(kalnā; uzbrukumā u.c.)*
领衔 lǐngxián pirmais paraksts uz dokumenta
领袖 lǐngxiù vadonis *(politiskās partijas)* līderis
领养 lǐngyǎng adoptēt
领有 lǐngyǒu ❶ piederēt; ❷ būt apveltītam *(ar talantu)*
领域 lǐngyù ❶ sfēra; joma; ❷ teritorija; *(ūdens un gaisa)* telpa
领章 lǐngzhāng *milit.* zīmotnes uz militārā formastērpa apkaklītes
领主 lǐngzhǔ *vēst.* feodālis
领子 lǐng·zi apkakle

另 lìng **vietn.** cits; vēl kāds; ne tas; īpašs; atsevišķs; **apst.** īpaši; savādāk; atsevišķi; **skait.** *nulle; nulles*

另起炉灶 lìngqǐ-lúzào ◊ iegādāties citu pavardu *(✪ meklēt citus ceļus; ✪ sākt visu no jauna un uz citiem pamatiem)*

另外 lìngwài ✪ bez tam; vēl jo vairāk; ✪ īpašs; cits; ✪ īpaši; atsevišķi

另行 lìngxíng *ofic.* īpaši; atsevišķi; papildus

另眼相看 lìngyǎn-xiāngkàn ✪ paskatīties ar citām acīm; ✪ pievērst īpašu uzmanību

令 lìng/lǐng **lietv.** ✪ pavēle; komanda; priekšraksts; likums; dekrēts; direktīva; ✪ *vēst.* atbildīgs ierēdnis; iestādes vadītājs; ✪ sezona; gadalaiks; ✪ svinību galda pavēle *(soda kauss)*; ✪ *lit.* mazās formas; ✪ *teātr.* birka *(kas apliecina sūtītā tiesības nodot priekšnieka mutisko pavēli)*; **darb.** ✪ pavēlēt; likt kaut ko darīt; ✪ piespiest; rosināt; dot iespēju; ✪ pieļaut; pieļaut pat, ka; lai pat; **īp.** ✪ labs; brīnišķīgs; labestīgs; **vietn.** *piekl.* Jūsu; **īpašv.** Lin *uzv.*

令爱 lìng'ài *piekl.* Jūsu meita

令箭 lìngjiàn *vēst., milit. (bultveidīgs zizlis, kuru kā īpašu pilnvaru apliecinājumu izsniedza personai, kas saņēmusi militāru pavēli)*

令郎 lìngláng *piekl.* Jūsu dēls

令名 lìngmíng *rakst.* laba reputācija; laba slava

令亲 lìngqīn *piekl.* Jūsu radinieks; Jūsu radinieki

令堂 lìngtáng *piekl.* Jūsu māte

令行禁止 lìngxíng-jìnzhǐ strikti ievērot likumus un direktīvas *(pavēļu un direktīvu izpildīšanas obligātā prasība)*

令尊 lìngzūn *piekl.* Jūsu tēvs

liu

溜 liū/liù **darb.** ✪ tecēt nost; gāzties *(par ūdeni)*; ✪ iztecēt; izsūkties; sūkties; ✪ tecēt caur; ✪ slīdēt; vizināties *(no kalna)*; ✪ izlavīties; mukt; aizmukt; ✪ norauties *(no saites)*; ✪ kristies *(par cenām)*; ✪ uzmest nemanāmu skatienu; ✪ uzsildīt *(ēdienu)*; ✪ sautēt *(mērcē)*; **lietv.** ✪ *(mērcē sautēta)* gaļa; ✪ ielas *(beigas)*; **īp.** gluds; spīdīgs

溜冰 liūbīng slidot *(ar slidām vai skrituļslidām)*

溜冰场 liūbīngchǎng slidotava

溜冰鞋 liūbīngxié slidas; skrituļslidas

溜槽 liūcáo rene; tekne

溜达 liū·da *sar.* pastaigāties; iziet pastaigā

溜掉 liūdiào aizbēgt; aizmukt; pazust

溜肩膀 liūjiānbǎng nokārušies pleci

溜进 liūjìn iezagties; ieslīdēt *(istabā)*

溜索 liūsuǒ iekārts bambusa tilts

溜之大吉 liūzhīdàjí aizmukt; pazust *(aizlaisties lapās)*

熘(溜) liū **darb.** cept; cept *(pievienojot cieti)*; sutināt *(mērcē)*

刘(劉) liú **lietv.** ✪ *vēst.* āva; helebarde; **darb.** ✪ nonāvēt; iznīcināt; ✪ uzvarēt; ņemt virsroku; **īpašv.** ✪ Liu valsts *(Džou dinastijas periodā XI–III gs. p. m. ē.)*; ✪ Liu *uzv.*

刘海儿 liúhǎir *dial.* uz pieres īsi apgriezti mati *(kādaosu svētajam Liu Haičanam)*

刘寄奴 liújìnú *bot.* kaņeplapu krustaine *(Senecio cannabifolius)*

浏(瀏) liú **īp.** ✪ dzidrs; tīrs *(ūdens)*; ✪ ass *(vējš)*

浏览 liúlǎn īsi pārskriet ar acīm *(rakstam)*; virspusēji iepazīties *(ar kaut ko)*

流 liú **darb.** ✪ tecēt; notecēt; līt; plūst; strāvot; ✪ slīdēt pa viļņiem; ✪ virzīties *(uz priekšu)*; iet; ✪ klīst; klejot; ceļot; ✪ izplatīties; paplašināties; ✪ paiet *(par laiku)*; ✪ slinkot; dzīvot dīku dzīvi; ✪ izkust; iztvaikot; ✪ apstāties savā attīstībā; panīkt; deģenerēt; kļūt sliktākam; ✪ liet *(asaras)*; ✪ apliet; apslacīt *(ar ūdeni)*; ✪ turēt uz ūdens; ✪ atstāt pēc sevis; izplatīt; ✪ nosūtīt izsūtījumā; ✪ pievienot; savākt kopā; ✪ plūkt *(ziedus)*; ✪ nolaist lejā; pazemināt; **lietv.** ✪ *(ūdens)* straume; tecējums; ✪ atzars; grupējums; *(noteiktas)* sabiedrības aprindas; ✪ šķirne; kategorija; ✪ *(koka)* zars; ✪ *(zinātnes)* novirziens; *(konfūcisma)* skola; ✪ *vēst.* nomale; **īp.** ✪ šķidrs; tekošs; plūstošs; ✪ slīdošs; garāmejošs; ✪ akla *(lode)*; ✪ nekārtīgs; izlaidīgs; netikls; ✪ nepatiess; nepamatots; uzpūsts; ✪ netaisnīgs; nepatiess

流弊 liúbì aplama pieeja; izplatīts trūkums *(ļaundarība)*

流布 liúbù izplatīties; cirkulēt

流产 liúchǎn ✪ *med.* aborts; ✪ priekšlaicīgas dzemdības; ✪ ciest neveiksmi

流畅 liúchàng ✪ ejošs; ✪ brīvs; gluds *(literatūras stils)*

流程 liúchéng ražošanas process; ražošanas procesa secība

流传 liúchuán nodot *(no paaudzes paaudzē)*; izplatīties *(no mutes mutē)*

流窜 liúcuàn aizbēgt; aizmukt *(par noziedzniekiem; ienaidniekiem)*

流弹 liúdàn akla lode; akls lādiņš

流荡 liúdàng klejot pa pasauli *(klīst pa pasauli)*

流动 liúdòng ✪ tecēt; plūst; ✪ pārvietoties *(no vienas vietas uz citu)*; ✪ ceļojošais *(sociālistiskās sacensības karogs u.c.)*; ✪ apgrozījuma *(kapitāls; līdzekļi u.c.)*

流动哨 liúdòngshào *milit.* mobilais postenis

流动性 liúdòngxìng ✪ *(gāzu)* plūstamība; ✪ *(kadru)* mainība

流毒 liúdú ✪ postošas sekas; ✪ kaitīga ietekme

流芳 liúfāng *rakst.* saglabāt kāda piemiņu uz mūžīgiem laikiem
流芳百世 liúfāng-bǎishì kļūt nemirstīgam ar saviem darbiem *(uz mūžīgiem laikiem palikt tautas atmiņā)*
流放 liúfàng ❶ aizsūtīt izsūtījumā; ❷ pludināt *(baļķus; kokmateriālus)*
流感 liúgǎn *med.* epidēmiskā gripa
流光 liúguāng *(ātri skrienošais)* laiks, gadi
流会 liúhuì sapulce nenotika, tā kā neieradās nepieciešamais dalībnieku skaits
流火 liúhuǒ *med.* roze
流浸膏 liújìngāo *farm.* šķidrs zāļu ekstrakts
流浪 liúlàng klīst pa pasauli *(dzīvot klaidoņa dzīvi)*
流浪者 liúlàngzhě klaidonis
流离失所 liúlí-shīsuǒ zaudēt mājas un klīst pa pasauli *(kļūt par klaidoni, kam nav savas pajumtes)*
流丽 liúlì ❶ skaists un vijīgs *(kaligrāfisks raksts)*; ❷ skaisti un vijīgi *(uzrakstīta poēma)*
流利 liúlì ❶ runāt ātri un skaidri; ❷ veikla *(valoda; spalva)*; ❸ *(rakstīt)* brīvi un nepiespiesti
流连 liúlián aizrauties *(ar kaut ko)*
流连忘返 liúlián-wàngfǎn aizrauties ar uzdzīvi, aizmirstot par visu uz pasaules *(aizrauties līdz pilnīgai aizmirstībai; nespēt atrauties no kaut kā)*
流量 liúliàng ❶ *grāmatved.* debets; ❷ *(maksimālais ūdens; gāzes)* patēriņš
流量计 liúliàngjì *tehn.* skaitītājs
流露 liúlù nejauši izpļāpāties
流落 liúluò svešā pusē ilgoties *(pēc dzimtenes)*; justies kā trimdiniekam
流氓 liúmáng huligāns; klaidonis; baskājis
流氓无产者 liúmáng wúchǎnzhě deklasēti sabiedrības elementi
流民 liúmín bēglis
流明 liúmíng *fiz.* lūmens
流年 liúnián ❶ straujais laika plūdums *(skrienošie gadi)*; ❷ liktenis
流派 liúpài *(jauna)* plūsma literatūrā
流气 liú·qi huligāniskas ierašas *(huligāniska uzvešanās)*
流入 liúrù ❶ ietecēt, ieplūst *(upe)*; ❷ *(līdzekļu)* pieplūdums
流沙 liúshā ❶ klejojošas smiltis *(klejojošas kāpas)*; ❷ upes smilšu sanesumi; ❸ *ģeol.* plūstošās smiltis
流失 liúshī *ģeol. (augsnes)* erozija
流逝 liúshì ❶ tecēt; aiztecēt; ❷ paiet *(par laiku)*; straujais laika skrējiens
流水 liúshuǐ ❶ tekošs ūdens; ❷ tirdzniecības apgrozījums
流水不腐 liúshuǐ bù fǔ ◊ tekošs ūdens nekad nebojājas *(par kustību nepieciešamību; par mobila dzīvesveida pozitīvo ietekmi uz cilvēka veselību)*
流水线 liúshuǐxiàn plūsmas līnija
流水账 liúshuǐzhàng *grāmatved.* grāmatveža uzskaites žurnāls
流俗 liúsú ❶ plaši izplatītas paražas un tikumi; ❷ mietpilsonis; ❸ mietpilsonība
流速 liúsù straumes ātrums
流体 liútǐ *fiz.* šķidrie ķermeni; šķidrums
流通 liútōng ❶ *(preču; naudas)* apgrozījums; ❷ *(gaisa)* cirkulācija
流通券 liútōngquàn vietējās naudas zīmes
流亡 liúwáng pamest dzimteni; bēgt no dzimtenes; emigrēt
流亡者 liúwángzhě no dzimtenes padzītais; izraidītais; bēglis; trimdinieks
流网 liúwǎng zvejnieku driftertīkls
流纹岩 liúwényán *ģeol.* riolīts
流线谱 liúxiànpǔ *av.* aerodinamiskais spektrs; plūdlīniju spektrs
流线型 liúxiànxíng plūdlīniju forma *(dizains)*
流星 liúxīng *astr.* meteors
流星尘 liúxīngchén *astr.* meteoru putekļi
流星雨 liúxīngyǔ *astr.* meteoru lietus
流刑 liúxíng izsūtījums kā soda mērs
流行 liúxíng *(tāds)* kas ir apgrozījumā un ļoti pieprasīts; moderns
流行病 liúxíngbìng *med.* epidēmija
流行病学 liúxíngbìngxuē *med.* epidemioloģija
流行病学者 liúxíngbìng xuézhě epidemiologs
流行性 liúxíngxìng *med.* epidēmiskā *(slimība)*
流血 liúxuè ❶ asiņot; asiņošana; ❷ asinsizliešana; liet asinis *(par dzimteni)*
流言 liúyán runas; tenkas
流言蜚语 liúyán-fēiyǔ baumas un *(nepatiesi)* apmelojumi
流音 liúyīn *mūz.* lēni plūstoša melodija
流域 liúyù *(upes)* baseins
流质 liúzhì ❶ šķidrums; ❷ šķidrs ēdiens *(diētas veids)*
流转 liúzhuǎn ❶ klejot; bieži mainīt dzīvesvietu; ❷ *ekon.* preču apgrozījums

留(畱) liú **darb.** ❶ palikt *(mājās)*; aizkavēties; ❷ saglabāties; ilgt; vilkties; ❸ nesasniegt mērķi *(par bultu)*; neaizlidot līdz mērķim; ❹ īslaicīgi uzturēties *(studiju u.c. nolūkā)*; aizkavēties *(uz gadu)*; studēt ārzemēs; ❺ aizkavēt *(ar noteiktu mērķi)*; ❻ vilcināties; ❼ koncentrēties; ❽ tikt atstātam *(slimnīcā)*; atstāt *(kaut ko sev)*; atstāt *(zīmīti; tukšu vietu tekstā)*; rezervēt; ❾ neizmantot pilnībā; nenovest līdz galam; ❿ saglabāt *(melnrakstu u.c.)*; ⓫ uzaudzēt *(ūsas)*; ⓬ pieņemt *(preces uzglabāšanā)*; uzglabāt; **lietv.** *astr.* *(spīdekļa)* stāvēšanas punkts; ⓭ *arh.* rublis; **īpašv.** Liu *uzv.*
留班 liúbān *sar.* palikt uz otru gadu *(tajā pašā klasē vai kursā)*
留别 liúbié *rakst.* atstāt kaut ko piemiņai pirms

došanās projām; par piemiņu
留步 liúbù *piekl.* lūdzu, nepavadiet mani!
留得青山在,不愁没柴烧 liúdé qīngshān zài, bùchóu méi chái shāo ◊ kamēr apkārt zaļi *(mežaini)* kalni, nav ko bēdāties par malku *(kamēr ir dzīve, tikmēr ir cerība)*
留点 liúdiǎn *astr. (spīdekļa)* stāvēšanas punkts
留级 liújí *izgl.* palikt uz otru gadu
留级生 liújíshēng *izgl.* otrgadnieks
留兰香 liúlánxiāng *bot.* piparmētra *(Mentha spicata)*
留连 liúlián ar kaut ko aizrauties
留恋 liúliàn ❶ pieķerties *(noteiktai vietai)*; ❷ atcerēties ar nostalģiju
留门 liúmén atstāt durvis neaizslēgtas *(atstāt spraugu)*
留难 liúnàn likt šķēršļus *(mest sprunguļus ceļā)*
留念 liúniàn *(uzdāvināt)* par piemiņu
留情 liúqíng ❶ būt augstsirdīgam; pasaudzēt *(kādu)*; ❷ pievērst uzmanību
留神 liúshén būt piesardzīgam *(uzmanīgam)*
留声机 liúshēngjī *mūz.* gramofons
留守 liúshǒu ❶ *vēst.* būt vietvaldim noteiktā teritorijā; vietvaldis; reģents; ❷ *milit.* palikt aizmugurē sakaru un apsardzes pienākumu veikšanai
留守处 liúshǒuchù *milit. (armijas)* aizmugures pārvalde
留宿 liúsù ❶ atstāt uz naktsguļu; ❷ palikt uz naktsguļu
留题 liútí ❶ atstāt ierakstu; ❷ veikt ierakstu
留头 liútóu atlaist matus *(audzēt matus)*
留下 liúxià ❶ atstāt, aizkavēt *(pie sevis)*; ❷ atstāt *(lai nodotu citam: zīmīti; mantojumu)*; ❸ atstāt *(glabāšanā)*
留心 liúxīn būt piesardzīgam; uzmanīgi sekot *(notikumiem)*
留学 liúxué studēt *(mācīties)* ārzemēs
留学生 liúxuéshēng students vai persona, kas izglītību iegūst ārzemēs
留言 liúyán atstāt zīmīti
留言簿 liúyánbù atsauksmju grāmata
留洋 liúyáng studēt *(mācīties)* ārzemēs
留一手 liú yīshǒu turēt noslēpumā; neizpaust profesijas noslēpumus
留意 liúyì ❶ pievērst uzmanību *(katram sīkumam)*; ❷ būt piesardzīgam
留影 liúyǐng piemiņas fotouzņēmums *(no kopējas ekskursijas u.c.)*
留用 liúyòng atstāt *(darbā; uzņēmuma štatā)*
留置 liúzhì ❶ *rakst.* atstāt *(daļu karaspēka)*; ❷ paturēt sev
留种 liúzhǒng *lauks.* atstāt *(augus)* sēklai
留种地 liúzhǒngdì *lauks.* sēklaugu zemes platība

琉(瑠)
liú **sast.**

琉璃 liú·li ❶ glazūra; *tehn.* vāpe; ❷ stikls; stikla; ❸ sienāzis *(kustīgs, šaudīgs cilvēks)*
琉璃瓦 liú·liwǎ glazēti dakstiņi; glazētas flīzes

硫
liú **lietv.** *ķīm.* sērs (S)

硫胺素 liú'ànsù *farm.* tiamīns; anevrīns
硫代硫酸 liúdàiliúsuān *ķīm.* sērskābe
硫代硫酸钠 liúdàiliúsuānnà *ķīm.* sērpaskābes nātrija sāls
硫华 liúhuá *ķīm., farm.* sēra krāsa
硫化 liúhuà *ķīm.* vulkanizācija
硫化汞 liúhuàgǒng ❶ *ķīm.* sēra dzīvsudrabs; ❷ *min.* cinobrs
硫化剂 liúhuàjì *ķīm.* vulkanizējoša viela
硫化钠 liúhuànà *ķīm.* nātrija sulfīds
硫化氢 liúhuàqīng *ķīm.* sērūdeņradis
硫化物 liúhuàwù *ķīm.* sulfīds
硫磺 liúhuáng *ķīm.* sērs
硫磺泉 liúhuángquán *ģeol.* sēravots
硫苦 liúkǔ *ķīm.* epsomīts; rūgtā sāls
硫酸 liúsuān *ķīm.* sērskābe
硫酸铵 liúsuān'ǎn *ķīm.* amonija sulfāts
硫酸钙 liúsuāngài *ķīm.* kalcija sulfāts
硫酸钾 liúsuānjiǎ *ķīm.* kālija sulfāts
硫酸镁 liúsuānměi ❶ *ķīm.* magnija sulfāts; ❷ epsomīts; rūgtā sāls
硫酸钠 liúsuānnà *ķīm.* nātrija sulfāts
硫酸铜 liúsuāntóng *ķīm.* vara sulfāts
硫酸锌 liúsuānxīn *ķīm.* cinka sulfāts
硫酸亚铁 liúsuānyàtiě ❶ *ķīm.* sērskābais dzelzs (II) oksīds; ❷ dzelzs vitriols
硫酸盐 liúsuānyán *ķīm.* sulfāts

旒
liú **lietv.** ❶ karoga apakšmalas bārkstis; ❷ *vēst.* pērļu virtenes *(imperatora vai augsta ierēdņa galvassegas rotājums)*

馏(餾)
liú/liù **darb.** *ķīm.* destilēt; pārtvaicēt

榴
liú **lietv.** ❶ *bot. (augļu koks)* granāts *(Punica granatum)*; ❷ *(auglis)* granātābols; ❸ granāta krāsa

榴弹 liúdàn *milit.* granāta
榴弹炮 liúdànpào *milit.* haubice
榴火 liúhuǒ *rakst.* granāta krāsa; spilgti sarkana krāsa
榴莲 liúlián *bot. (auglis)* durians *(Durio zibethinus)*
榴霰弹 liúxiàndàn *milit.* šrapnelis

瘤
liú **lietv.** *med.* ❶ audzējs; puns; ❷ *bot.* uzrepējums

瘤牛 liúniú *zool.* zebu, Indijas bifelis *(Bos taurus indicus)*
瘤胃 liúwèi *zool.* atgremotāju dzīvnieku kuņģa spureklis

镏(鎦)
liú **lietv.** ❶ apzeltīšana; apzeltīšanas

paņēmiens; ❸ gredzens; ❹ *ķīm.* lutēcijs (Lu); **īpašv.** Liu *uzv.*
镏金 liújīn apzeltījums; apzeltīts *(svečturis)*
柳(栁、桺) liǔ **lietv.** ❶ *bot.* vītols *(Salix sp.)*; ❷ *(sēru)* vītols *(Salix babylonica)*; **īp.** lokans, elegants *(kā vītols)*; **īpašv.** Liu *uzv.*
柳穿鱼 liǔchuānyú *bot.* parastā vīrcele *(Linaria vulgaris)*
柳丛 liǔcóng vītolu brikšņi *(vītolu saaudze)*
柳罐 liǔguàn spainis; *(no vītolu zariem darināts)* spainis *(kubliņš)*
柳兰 liǔlán *bot.* kazrozes *(Epilobium sp.)*
柳林 liǔlín vītolu birzs; vītolu mežs
柳树 liǔshù vītols
柳条 liǔtiáo vītola klūgas
柳条筐 liǔtiáokuāng *(no vītola klūgām pīts)* grozs vai groziņš
柳条箱 liǔtiáoxiāng *(no vītola klūgām pīta)* ceļasoma
柳絮 liǔxù ❶ vītola pūkas *(ziedēšanas laikā)*; ❷ *tēl.* sniegs
柳腰 liǔyāo šaurs *(lokans)* viduklis
柳叶菜 liǔyècài *bot.* matainās kazrozes *(Epilobium hirsutum)*
柳莺 liǔyīng *zool. (putns)* zaļais ķauķis *(Phylloscopus viridis)*
绺(綹) liǔ **skait.** ❶ *salmu, linu šķipsnām (vīkšķiem)*; ❷ *(matu) šķipsnām*; **darb.** krunkoties; mest krokas *(par apģērbu)*
六 liù **sk.** seši; sešnieks; sestais; **lietv.** *mūz. (ķīniešu nošu zīme)* liu *(atbilst sol notij)*
六边形 liùbiānxíng *mat.* daudzstūris ar sešiem stūriem; sešstūris
六重唱 liùchóngchàng *mūz.* sekstets
六重奏 liùchóngzòu *mūz.* sekstets
六畜 liùchù seši mājdzīvnieki un mājputni *(zirgs; govs; aita; vista; suns un cūka)*
六度 liùdù *mūz.* seksta
六分仪 liùfēnyí *astr.* sekstants
六腑 liùfǔ *anat.* cilvēka iekšējie orgāni
六角形 liùjiǎoxíng *mat.* daudzstūris ar sešiem stūriem; sešstūris
六〇六 liùlíngliù *farm.* arsfenamīns
六六六 liùliùliù *ķīm.* heksahlorāns
六氯化苯 liùlǜhuàběn *ķīm.* heksahlorāns
六轮 liùlún ❶ sešu riteņu *(kravas auto; lokomotīve)*; ❷ *milit.* sešreiz šaujams revolveris
六面体 liùmiàntǐ *mat.* sešskaldnis; heksaedrs
六亲 liùqīn radinieki; sievas un vīra radinieki; sešas radniecības pakāpes *(veidi) (tēvs; māte; vecākie un jaunākie brāļi; sieva; bērni)*
六亲不认 liùqīn-bùrèn radniecību neatzīstošs *(par bezjūtīgu, neatsaucīgu cilvēku)*
六亲无靠 liùqīn-wúkào cilvēks, kam nav radu atbalsta *(cilvēks, kam nav ne radu, ne draugu; nav neviena, kas varētu sniegt palīdzību)*; vientuļnieks
六神无主 liùshén-wúzhǔ apjukt; nezināt kā rīkoties *(zaudēt dūšu)*
六十 liùshí ❶ sešdesmit; ❷ sešdesmitais
六书 liùshū *lingv.* sešas hieroglifu kategorijas *(piktogrammas; simboli; fonogrammas; ideogrammas; hieroglifu pieraksta varianti; aizguvumi)*
六弦琴 liùxiánqín *mūz.* ģitāra
六月 liùyuè jūnijs; jūnija mēnesis
六指儿 liùzhǐr *(roka vai kāja)* ar sešiem pirkstiem *(sešpirkstu)*
碌(磟) liù/lù **lietv.** grants
碌碡 liù·zhou *lauks.* akmens rullis; akmens veltnis
遛 liù **darb.** ❶ klīst; staigāt; pastaigāties; ❷ izvest pastaigā *(suni vai darba lopus)*
遛达 liù·da iziet pastaigā; pastaigāties
遛马 liùmǎ izvest pastaigā zirgu
馏(餾) liù/liú **darb.** uzsildīt ēdienu īpašā tvaika kastrolī
溜 liù/liū **lietv.** ❶ straume; *(lietus)* straumes; plūstošs ūdens; *(šķidruma)* plankumi; ❷ ūdens virpulis; ❸ *(māju)* rinda; ❹ *(dūmu)* strūkla; ❺ tuvākā apkārtne; **darb.** ❶ trenēt; vingrināt; ❷ *(ar papīru)* aizlīmēt *(plaisu logā)*; ❸ *(ar apmetumu)* aizpildīt *(spraugu sienā)*
鹨(鷚) liù **lietv.** *zool. (putns)* čipste *(Anthus sp.)*

long

龙(龍) lóng **lietv.** ❶ pūķis; ❷ valdnieks; imperators; imperatora *(personīgās mantas)*; ❸ pūķveidīga kalnu grēda; ❹ mīla; mīlestība; glāsts; ❺ harmonija; sapratne; miers; ❻ milzīga auguma zirgs; ❼ izcila personība; slavenība; ģēnijs; ❽ *vēst.* „pūķa raksts" *(no trigrammām cēlies sens hieroglifu raksts)*; **īp.** ❶ izcils; ❷ raibs; plankumains; daudzkrāsains; **īpašv.** ❶ *(divpadsmit zīmju cikla piektais dzīvnieks, kam atbilst cikliskā zīme 辰, kas apzīmē Pūķa gadu)*; ❷ Lon *uzv.*
龙船 lóngchuán ❶ pūķa laiva *(ar pūķa galvu un asti rotāta laiva, ar kuru piedalās Vasaras svētku sacensībās lunārā kalendāra 5. mēneša piektajā dienā)*; ❷ *vēst.* imperatora laiva *(kuģis)*
龙胆 lóngdǎn *bot.* drudzene; genciāna *(Gentiana*

scabra)

龙胆紫 lóngdǎnzǐ ❶ *ķīm.* metilrozanilīnijs; genciānvioletais; metilvioletais; ❷ *farm.* pioktanīns

龙灯 lóngdēng lukturis pūķa izskatā

龙洞 lóngdòng ❶ *dial.* dabīga ala; ❷ *(kalnu)* ala

龙飞凤舞 lóngfēi-fèngwǔ ❶ ◊ pūķa lidojums un fēniksa deja *(❶ ļoti skaists rokraksts; ❷ nevērīgs ātrraksts; ❸ diženi izpeldēt)*

龙宫 lónggōng *mit. (upju un jūras dzelmju valdnieka)* pūķa pils

龙骨 lónggǔ ❶ *(kuģa; laivas; lidmašīnas)* ķīlis; ❷ pārakmeņojošos dzīvnieku kauli; ❸ *zool.* putna krūšu kurvis; ❹ *ķīn. med.* ārstniecisks līdzeklis no sasmalcinātiem, no zemes izraktiem dzīvnieku kauliem

龙骨车 lónggǔchē *lauks.* ūdens smeļamais ritenis

龙睛鱼 lóngjīngyú *zool. (akvārijos audzētā)* teleskopa zivs

龙卷风 lóngjuǎnfēng *met.* virpuļstabs

龙葵 lóngkuí *bot.* melna naktene *(Solanum nigrum)*

龙门刨 lóngménbào *tehn.* gareniskā metālapstrādes ēvele

龙脑 lóngnǎo *farm.* borneols; Borneo kampars

龙盘虎踞 lóngpán-hǔjù vieta, kur saritinājies pūķis un noslēpies tīģeris *(nepieejama apkārtne; nepieejamas pozīcijas)*

龙舌兰 lóngshélán *bot.* Amerikas agave *(Agave americana)*

龙生九子 lóngshēng-jiǔzǐ ◊ pūķim deviņi dēli un katrs no tiem savādāks pēc izskata un rakstura *(kaut arī īstie brāļi, tomēr ļoti dažādi)*

龙虱 lóngshī *zool.* ūdensvabole *(Cybister japonicus)*

龙潭虎穴 lóngtán-hǔxué ◊ pūķa atvars un tīģera midzenis *(ļoti bīstama vieta; īsta pekle)*

龙套 lóngtào *teātr.* ❶ aktiera teātra tērps; ❷ teātra statists

龙头 lóngtóu ❶ pūķa galva; ❷ barvedis; ❸ zivs teleskops; ❹ ūdenskrāns

龙王 Lóngwáng *mit.* pūķu valdnieks *(ūdeņu, lietus, aku dievība)*

龙虾 lóngxiā *zool.* langusts *(Palinurus vulgaris)*; omārs *(Homarus sp.)*

龙涎香 lóngxiánxiāng *farm.* pelēka ambra

龙血树 lóngxuèshù *bot.* pūķa koks *(Dracaena draco)*

龙牙草 lóngyácǎo *bot.* matainais dadzis *(Agrimonia pilosa)*

龙眼 lóngyǎn *bot. (auglis)* lunjen(s); pūķa acs *(Euphoria longana)*

龙争虎斗 lóngzhēng-hǔdòu pūķu un tīģeru cīņa *(sīva divu spēkos līdzīgu pretinieku sacensība)*

龙钟 lóngzhōng ❶ vecuma vārgums; kļūt nevarīgam; ❷ ciest neveiksmi; ❸ tenterēt; steberēt; ❹ saraudāts; noraudājies

龙舟 lóngzhōu *rakst.* pūķa laiva *(sk. 龙船)*

砻(礱) lóng

lietv. *(ar roku darbināmais)* rīsu lobītājs; **darb.** ❶ *(ar rīsu lobītāju)* tīrīt rīsus; ❷ malt; trīt

砻糠 lóngkāng pelavas; sēnalas

聋(聾) lóng

īp. kurls; nedzirdīgs

聋哑 lóngyǎ kurlmēms

聋哑症 lóngyǎzhèng *med.* kurlmēmums

聋子 lóng·zi *sar.* kurls

隆 lóng

īp. augsts; paaugstināts; ❶ ziedošs; plaukstošs; ❷ izspiedies; reljefs; ❸ iespaidīgs; varens; ❹ spīdošs; lielisks; grezns; ❺ labvēlīgs; ❻ devīgs; dāsns; bagāts; **lietv.** ❶ virsotne; augstiene; augstums; paaugstināšana; ❷ autoritāte; spēks; varenība; **darb.** paaugstināt; cienīt; godāt; **īpašv.** Lon *uzv.*

隆冬 lóngdōng dziļa, barga ziema

隆隆 lónglóng ❶ *(pērkona)* dunoņa; dunēt; dārdoņa; dārdēt; ❷ spēku plaukums; uzplaukums

隆起 lóngqǐ izliekts; izspiedies; reljefs

隆情厚谊 lóngqíng-hòuyì labestīga un sirsnīga attieksme *(sirsnīga, dziļa draudzība)*

隆盛 lóngshèng ❶ ziedošs; uzplaukums; ❷ lielisks; bagāts; grezns

隆重 lóngzhòng svinīga *(ceremonija)*; svinīgums; majestātiskums

笼(籠) lóng/lǒng

lietv. ❶ dzelzs būris *(putniem)*; ❷ restīte *(virtuļu vārīšanai tvaikos)*; ❸ *(pajūga)* riteņa ass; ❹ bultu maks; ❺ vāciņš; abažūrs; ❻ naudas kustība *(pieplūdums)*; **darb.** ❶ iesēdināt *(būrī; grozā)*; ❷ iepirkt; sagrābt; ❸ iebāzt rokas *(pretējo roku apģērba piedurknēs)*

笼火 lónghuǒ *dial.* iededzināt uguni; iekurināt krāsni

笼屉 lóngtì restīte *(ar maliņu virtuļu vārīšanai tvaikos)*

笼头 lóng·tou iemaukti; uzpurnis

笼子 lóng·zi ❶ *(putnu)* būris; ❷ *(mūzikas instrumenta)* futlāris; ❸ lāde

拢(攏) lǒng

darb. ❶ pietuvoties *(stacijai; kuģa piestātnei)*; nonākt; pienākt; ❷ satuvināties; sadrūzmēties; ❸ saskaitīt; sarēķināt; rezumēt; ❹ trinkšķināt *(stīgu instrumenta stīgas)*; ❺ vākt kopā; sasiet; apsiet *(ar virvi)*; ❻ rezumēt; summēt; ❼ ķemmēt *(matus)*; ❽ apkampt; piespiest *(pie krūts)*

拢岸 lǒng'àn piestāt *(pie krasta vai piestātnes)*

拢共 lǒnggòng pavisam; kopā; kopsummā

拢子 lǒng·zi ❶ bieza ķemme; ❷ kastīte vai groziņš

(ar dažādiem sīkumiem)
拢总 lǒngzǒng pavisam; kopā; kopsummā

垄(壟) lǒng **lietv.** ❶ kore; ❷ *lauks.* dobe; ❸ eža; ❹ vaga; ❺ kurgāns; kapa kopiņa
垄播 lǒngbō *lauks.* sēšana dobēs *(vagās)*
垄断 lǒngduàn monopols; monopolizēt; monopolistu *(apvienība)*; monopolistiskais *(kapitāls)*
垄沟 lǒnggōu vaga
垄作 lǒngzuò *lauks.* kultūras *(kuras Ķīnā sēj dobēs vai vagās: kukurūza; pupas; kartupeļi u.c.)*

笼(籠) lǒng/lóng **darb.** ❶ aptvert; ievietot; ❷ ietīt; apsegt; ❸ apkopot; **lietv.** *(no bambusa darināta)* ceļasoma vai kaste
笼络 lǒngluò ❶ pārvilkt savā pusē; ❷ pievilināt; iekārdināt; ❸ noķert slazdos
笼统 lǒngtǒng ❶ aptvert visu; apkopot; ❷ pārlieku vispārīgs *(vispārējos vārdos)*
笼罩 lǒngzhào ❶ apsegt *(ar vāku; pārsegu)*; ❷ klāties pāri *(par miglu)*; ❸ *pārn.* iestāties *(par bezdarbu; nabadzību; krīzi)*; ❹ zvejnieku murds
笼子 lǒng·zi grozs; lāde

弄(衖) lòng/nòng **lietv.** ❶ šķērsiela; šķērsieliņa; ❷ izprieca; spēle
弄堂 lòngtáng šķērsiela

lou

搂(摟) lōu/lǒu **darb.** ❶ grābt *(sienu)*; ❷ uzrotīt *(piedurknes)*; uzlocīt *(halātu)*; ❸ laupīt

娄(婁) lóu **īp.** ❶ tukšs; dobs; rets *(atšķirībā no bieza)*; ❷ vājš; vāja *(veselība)*; vārgs; ❸ novalkāts; nevajadzīgs; nederīgs; **darb.** pārgatavoties, pārbriest *(par augļiem)*; **īpašv.** Lou *uzv.*
娄子 lóu·zi *dial.* bēda; nelaime; nepatikšanas

蒌(蔞) lóu **lietv.** ❶ liela zāle; ❷ vērmeles
蒌菜 lóucài *bot.* *(košļājams piparu dzimtas augs)* betelis *(Piper betle)*
蒌蒿 lóuhāo *bot.* vērmeles *(Artemisia vulgaris)*
蒌叶 lóuyè *bot.* kožļāmās beteļa lapas *(Piper betle)*

喽(嘍) lóu/·lou **onom.** ❶ murmināšana; šļupstēšana; ❷ *(putnu)* čivināšana
喽啰 lóu·luo ❶ laupītāju bara dalībnieks; ❷ rokaspuisis; ❸ *iron.* sulainis

楼(樓) lóu **lietv.** ❶ tornis; torņveida māja; ❷ divstāvu vai daudzstāvu nams; ❸ nama stāvs; **īpašv.** Lou *uzv.*
楼板 lóubǎn *(ēkas)* pārsegums
楼层 lóucéng *(nama)* stāvs
楼房 lóufáng divstāvu vai daudzstāvu nams
楼上 lóushàng augšā; augšējā stāvā
楼梯 lóutī kāpnes; trepes
楼下 lóuxià apakšā; apakšējā stāvā

耧(耬) lóu **lietv.** kombinēta zirgu vilkmes rušināmā sējmašīna *(ķīniešu sējmašīna)*
耧播 lóubō *lauks.* sēt ar kombinēto zirgu vilkmes sējmašīnu

蝼(螻) lóu **lietv.** *zool.* zemesvēzis *(Gryllotalpa africana)*
蝼蛄 lóugū *zool.* zemesvēzis *(Gryllotalpa africana)*
蝼蚁 lóuyǐ *vulg.* draņķis; tārps *(niecīgs cilvēks)*

搂(摟) lǒu/lōu **darb.** ❶ apņemt; saņemt apkampienos; apskaut; apkampt *(ap kaklu)*; ❷ ievilināt; iekārdināt; pavedināt
搂抱 lǒubào apņemt; apkampt; apkampties

篓(簍) lǒu **lietv.** *(no bambusa darināts)* grozs
篓子 lǒu·zi ❶ pīts grozs; ❷ *(bambusa)* grozs

陋 lòu **īp.** ❶ zems *(paugurs)*; ❷ maza auguma *(cilvēks)*; ❸ zemas izcelsmes *(cilvēks)*; ❹ pretīgs; riebīgs; ❺ kluss; nomaļš; ❻ slikta kvalitātes; ❼ pieticīgs; ❽ seklas *(zināšanas)*
陋规 lòuguī aplama, nejēdzīga kārtība *(parasti – par ierēdņiem)*
陋室 lòushì būda; mājiņa
陋俗 lòusú vulgāra uzvedība; banāls paradums
陋习 lòuxí slikts ieradums
陋巷 lòuxiàng tāls nostūris *(tāls kakts)*

漏 lòu **darb.** ❶ tecēt *(par mucu; jumtu)*; laist cauri ūdeni; palikt cauram; ❷ izsūkties *(cauri)*; ❸ iekļūt *(par saules stariem)*; ❹ izsūkties *(laukā)*; izbirt *(no maisa)*; ❺ paklīst *(par baumām)*; ❻ aizplūst, noskriet *(par palu ūdeņiem)*; ❼ izsīkt *(par līdzekļiem)*; ❽ izgaist *(no atmiņas)*; tikt aizmirstam; aizmirsties; ❾ izlaist *(tekstā hieroglifu)*; laist *(gaisu)*; ❿ pārpludināt *(no augšas)*; pārpildīt; ⓫ izpaust *(noslēpumu)*; ⓬ ievilināt; iekārdināt; iesaistīt; **lietv.** ❶ ūdenspulkstenis *(klepsidra)*; ❷ *bud.* *(❶ caur maņu orgāniem iekļūstošā negatīvā ārpasaules ietekme; ❷ patiesās mācības zaudēšana ārpasaules kārdinājumu iespaidā)*; ❸ caurums; sprauga; tukšums; **īp.** caurs; **īpašv.** Lou *uzv.*
漏疮 lòuchuāng *med.* anālā fistula
漏电 lòudiàn *el.* elektrības noplūde
漏洞 lòudòng ❶ tecēt; tece; kļūt cauram; ❷ robi *(zināšanās)*; daudz kļūdu *(darbā)*
漏斗 lòudǒu ❶ atvars; ❷ piltuve

L

漏斗车 lòudǒuchē *dzelzc.* piltuves formas dzelzceļa vagons birstošu kravu pārvadāšanai
漏风 lòufēng ❶ vilkt; pūst *(no durvīm vai loga)*; ❷ atklāt noslēpumu *(izpļāpāties)*
漏光 lòuguāng ❶ *fot.* sagaismot filmu; ❷ iztecēt
漏壶 lòuhú *vēst.* klepsidra *(ūdenspulkstenis senajā Grieķijā)*
漏气 lòuqì laist gaisu *(par riepu)*
漏勺 lòusháo putu karote
漏税 lòushuì *(nevērības vai nezināšanas rezultātā)* nenomaksāti nodokļi
漏网 lòuwǎng izslīdēt no tīkla *(izsargāties no likumu sargājošo struktūru rokām; izvairīties no pelnīta soda)*
漏网之鱼 lòuwǎngzhīyú zivs, kas izslīdējusi no tīkla *(noziedznieks, kas izmanījies izvairīties no pelnīta soda)*
漏夜 lòuyè dziļa nakts
漏卮 lòuzhī *vēst.* trauks vīna filtrēšanai un dzēriena kvalitātes uzlabošanai
漏子 lòu·zi ❶ *sar.* piltuve; ❷ robi *(zināšanās)*; daudz kļūdu *(darbā)*

瘘(瘻、瘺) lòu **lietv.** *anat.* fistula
瘘管 lòuguǎn *anat.* fistula

镂(鏤) lòu **darb.** ❶ griezt; gravēt; kalt; ❷ izcirst *(ceļu kalnos)*; ❸ tetovēt; **lietv.** ❹ metāls metālkalumiem; ❺ *dial.* katls *(ēdiena vārīšanai)*; ❻ caurums; **īp.** griezts; gravēts; kalts; **īpašv.** Lou *uzv.*
镂骨铭心 lòugǔ-míngxīn iegriezt savos kaulos un saglabāt sirdī *(vienmēr atcerēties; nekad neaizmirst)*
镂花 lòuhuā ❶ gravēt ornamentus; kalt; ❷ gravēts ornaments *(grods sacerējuma stils)*
镂刻 lòukè ❶ gravēt ornamentus; ❷ *lit.* veikt stilistisku teksta apstrādi
镂空 lòukōng smalks gravējums *(griezums)*

露 lòu/lù **darb.** ❶ atklāties; kļūt plaši zināmam *(par incidentu)*; ❷ parādīt; atklāt; atsegt; ❸ izpaust; darīt zināmu atklātībai
露白 lòubái ❶ *tēl.* sarma; ❷ rādīt citiem savu naudu vai mantu
露富 lòufù rādīt citiem savu pārticību *(bagātību)*; zīmēties ar savu mantu
露光 lòuguāng *fot.* ekspozīcija
露光计 lòuguāngjì *fot.* eksponometrs
露脸 lòuliǎn ❶ atklāt savu seju *(atklāt sevi)*; ❷ izcelties; kļūt slavenam
露两手 lòu liǎngshǒu paspīdēt ar saviem talantiem un prasmi
露马脚 lòu mǎjiǎo atklāt slēpto ieceri *(atklāt sevi pilnībā)*
露面 lòumiàn ❶ atklāt seju *(parādīt sevi)*; ❷ parādīties *(cilvēkos)*
露苗 lòumiáo *lauks.* jauno dzinumu parādīšanās
露头 lòutóu ❶ izbāzt *(galvu)*; parādīt, atklāt sevi; ❷ uzdīgt *(par asniem)*
露馅儿 lòuxiànr pilnībā atklāt kārtis *(nākt atklātībā)*

喽(嘍) ·lou/lóu **palīgv.** ❶ *modālā partikula, kas tiek lietota aiz darbības vārda paredzējuma vai pieņēmuma pastiprināšanai;* ❷ *modālā partikula pastiprinātai uzmanības piesaistīšanai*

lu

卢(盧) lú **īpašv.** Lu *uzv.*
卢比 lúbǐ *(naudas vienība)* rūpija
卢布 lúbù *(naudas vienība)* rublis
卢森堡 Lúsēnbǎo Luksemburga

庐(廬) lú **lietv.** ❶ mājele; būdiņa; zaru būda *(pie kapa vietas)*; ❷ lapene; ❸ *(šķēpa)* kāts; ❹ redīss; **īpašv.** Lu *uzv.*
庐山真面目 Lúshān zhēnmiànmù ◊ Lušaņ*(as)* kalnu patiesais izskats *(patiesā situācija; notikums patiesajā gaismā)*
庐舍 lúshè mājiņa; būda

芦(蘆) lú **lietv.** *bot.* niedre *(Phragmites communis)*
芦根 lúgēn niedru saknes
芦花 lúhuā niedru slotiņu pūkas
芦荟 lúhuì *bot.* alveja *(Aloe vera)*
芦笙 lúshēng bambusa stabulīte
芦粟 lúsù *bot.* *(Āfrikā, Dienvidaustrumāzijā un ASV kultivēta graudaugu kultūra)* cukura sorgo; durra *(Sorghum saccharatum)*
芦笋 lúsǔn *bot.* ❶ sparģeļi *(Asparagus sp.)*; ❷ ēdamie niedru dzinumi
芦苇 lúwěi *bot.* niedre *(Phragmites communis)*
芦苇荡 lúwěidàng meldrājs
芦席 lúxí *(no meldriem darināta)* maša

炉(爐、鑪) lú **lietv.** ❶ krāsns; plīts; kurtuve; pavards; ❷ ogļu panna *(krāsniņa)*; **skait.** *domnas kausējumiem*
炉箅子 lúbì·zi krāsns *(plīts)* režģi
炉衬 lúchèn *metal.* *(ugunsizturīgs metalurģisko krāšņu)* iekšējais apšuvums
炉底 lúdǐ krāsns *(plīts)* apakša
炉顶 lúdǐng krāsns velvējums
炉腹 lúfù *metal.* domnas apakšdaļa
炉盖 lúgài plīts riņķi
炉甘石 lúgānshí *min.* dzelzs špats
炉缸 lúgāng *metal.* *(domnas lejasdaļas)* ēze
炉灰 lúhuī pelni

L

炉火纯青 lúhuǒ-chúnqīng ❶ zilgankvēle; augstākā *(temperatūra)*; ❷ augstākais punkts; apogejs; ❸ *(sasniegt)* meistarības kalngalus
炉坑 lúkēng krāsns gaislaide
炉料 lúliào *metal.* šihta *(metalurģiskās krāsns pildījums kausēšanai)*
炉龄 lúlíng *tehn.* krāsns ekspluatācijas stāžs
炉门 lúmén krāsns *(plīts)* durtiņas
炉期 lúqī *metal.* metalurģiskās krāsns kampaņa
炉身 lúshēn *metal.* metalurģiskās krāsns šahta
炉台 lútái plīts; krāsns
炉膛 lútáng lietderīgais krāsns tilpums
炉条 lútiáo krāsns ārdstienis
炉温 lúwēn *metal.* krāsns temperatūra
炉胸 lúxiōng *metal.* krāsns krūts *(krāsns šahta)*
炉灶 lúzào pavards; plīts; krāsns
炉渣 lúzhā šlaga
炉子 lú·zi krāsns; plīts

胪(臚) lú **darb.** ❶ izkārtot noteiktā secībā; ❷ paziņot; **lietv.** ❶ vēders; ❷ ādas sega
胪陈 lúchén ❶ izkārtot noteiktā secībā; ❷ *rakst.* izklāstīt; ❸ paziņot; darīt zināmu
胪列 lúliè ❶ izvietot noteiktā kārtībā; ❷ sistematizēti izklāstīt

鸬(鸕) lú **sast.**
鸬鹚 lúcí *zool.* jūras krauklis *(Phalacrocorax sp.)*

颅(顱) lú **lietv.** *anat.* galvaskauss
颅底 lúdǐ *anat.* galvaskausa pamatne
颅骨 lúgǔ *anat.* galvaskausa kauli
颅内压 lúnèiyā *fiziol.* galvaskausa iekšējais spiediens
颅腔 lúqiāng *anat.* galvaskausa dobums

鲈(鱸) lú **lietv.** *zool.* ❶ Japānas jūras asaris *(Lateolabrax japonicus)*; ❷ parastais asaris *(Perca fluviatilis)*
鲈鱼 lúyú *zool.* Japānas jūras asaris *(Lateolabrax japonicus)*

卤(鹵) lǔ **lietv.** ❶ *ģeol.* solončaks; solončaku tuksnesis; ❷ dabīgā sāls; sāls iegulas; ❸ liels vairogs; **darb.** atņemt; sagrābt; saņemt gūstā; **īp.** ❶ rupjš; neaptēsts; nevērīgs; ❷ dumjš; nesaprātīgs; **īpašv.** Lu *uzv.*
卤化 lǔhuà *ķīm.* halogenizēt; halogenizēšana
卤化物 lǔhuàwù *ķīm.* halogenīds
卤莽 lǔmǎng ❶ nevērīgs; rupjš; ❷ neaudzināts *(cilvēks)*
卤水 lǔshuǐ ❶ sāls šķīdums; ❷ sālījums
卤素 lǔsù *ķīm.* halogēns
卤味 lǔwèi ❶ sālsūdenī vārītas ķidas; ❷ uzkožamie *(no sojā vārītas gaļas; vistas u.c.)*
卤虾 lǔxiā ēdiena piedeva *(no sīki sasmalcinātām sālītām krevetēm)*
卤质 lǔzhì augsnes sārmainība
卤族 lǔzú *ķīm.* halogēns

卤(滷) lǔ **sast. lietv.** ❶ sāls šķīdums; sālsūdens; ❷ sālījums; ❸ sojā vārīta *(vista; mēle)*; ❹ *(tējas)* uzlējums; **darb.** sautēt *(sojas mērcē)*

虏(虜) lǔ **lietv.** ❶ karagūsteknis; gūsteknis; ❷ *arh.* mežonis; barabars; sveštautietis *(par ienaidnieku)*; ❸ vergs; kalps; **darb.** saņemt gūstā
虏获 lǔhuò ❶ sagūstīt; sagrābt; iegūt *(trofejas)*; ❷ gūstekņi un kritušie

掳(擄) lǔ **darb.** ❶ nolaupīt *(kādu ar nolūku saņemt izpirkuma naudu)*; ❷ saņemt gūstā; notvert; ❸ saņemt klēpī; ❹ notraukt *(no zara lapas)*; ❺ laupīt; piesavināties; ❻ uzrotīt *(piedurknes)*
掳掠 lǔlüè laupīt; nodarboties ar laupīšanu

鲁(魯) lǔ **īp.** ❶ dumjš, rupjš; neaptēsts; ❷ nenozīmīgs; vājš; **īpašv.** *saīs.* Šaņdunas provinces nosaukums; ❷ Lu *uzv.*
鲁班尺 lǔbānchǐ namdara stūrenis
鲁莽 lǔmǎng ❶ neaptēsts; rupjš; netaktisks; ❷ rīkoties nepārdomāti *(rīkoties uz labu laimi)*
鲁莽灭裂 lǔmǎng-mièliè ❶ nevērīgi; kā nebūt; ❷ nevīžība; nolaidība
鲁米那 lǔmǐnà *farm.* lumināls
鲁鱼亥豕 lǔyú-hàishǐ ❶ kļūdas manuskriptā vai grāmatā *(鲁 vietā uzrakstīt 鱼, savukārt 亥 vietā uzrakstīt 豕)*; ❷ drukas kļūda

橹(櫓、艣) lǔ **lietv.** ❶ airis; ❷ *vēst.* lielā helebarde; ❸ liels vairogs

镥(鑥) lǔ **lietv.** *ķīm.* lutēcijs (Lu)

陆(陸) lù **lietv.** ❶ sauszeme; zeme; kontinents; ❷ ceļš; sauszemes satiksmes ceļi; ❸ *saīs.* sauszemes karaspēks; ❹ paugurs; pakalns; **darb.** lēkt; lēkāt; **īpašv.** Lu *uzv.*
陆半球 lùbànqiú *ģeogr.* kontinentālā puslode
陆稻 lùdào *lauks.* sausleju rīss
陆地 lùdì ❶ sauszeme; zeme; kontinents; ❷ sauszemes
陆地棉 lùdìmián kalnainā apvidū audzējamā matainā kokvilna *(Gossypium hirsutum)*
陆地水 lùdìshuǐ *ģeol.* kontinentālie ūdeņi
陆风 lùfēng *met.* krasta vējš
陆军 lùjūn *milit.* sauszemes karaspēks
陆龙卷 lùlóngjuǎn *met.* virpuļstabs
陆路 lùlù sauszemes ceļš
陆棚 lùpéng *ģeogr. (piekrastes)* šelfs

陆台 lùtái *ģeol.* terase

陆相沉积 lùxiàng chénjī *ģeol.* terigēnie nosēdumi

陆续 lùxù ❶ bez pārtraukuma; viens aiz otra; ❷ pakāpeniski

陆运 lùyùn sauszemes pārvadājumi

陆战队 lùzhànduì *milit.* jūras kājnieki; desanta karaspēks

录(録) lù **lietv.** ❶ pieraksts; piezīme; ❷ saraksts; apraksts; uzskaitījums; katalogs; ❸ *(mūzikas vai dziesmas)* ieraksts; ❹ kārtība; likumā paredzētie noteikumi; ❺ zelta krāsa; zeltaini dzeltenā krāsa; **darb.** ❶ pierakstīt; norakstīt, pārrakstīt; protokolēt; ❷ ierakstīt *(lentē; kasetē; disketē)*; ❸ kopēt; ❹ iekļaut *(sarakstā)*; ❺ vadīt; pārvaldīt; koncentrēt; koordinēt; **īp.** izturēts; stingrs, skrupulozs *(darbā)*; **īpašv.** Lu *uzv.*

录供 lùgòng *jur.* protokolēt nopratināmā liecības *(protokolēt pratināšanas gaitu)*

录取 lùqǔ uzņemt *(universitātē)*; ieskaitīt *(valsts dienestā; studentu vai skolnieku sarakstā)*

录像 lùxiàng videoieraksts

录像带 lùxiàngdài videolente; videoieraksts

录像机 lùxiàngjī videomagnetofons

录音 lùyīn skaņas ieraksts

录音带 lùyīndài skaņas ieraksta lenta; kasete

录音机 lùyīnjī diktofons; skaņas ieraksta aprīkojums

录音师 lùyīnshī skaņas operators

录用 lùyòng ❶ ieskaitīt darbā *(pēc konkursa)*; ❷ nozīmēt darbā

鹿 lù **lietv.** ❶ *zool.* briedis *(Cervus sika)*; ❷ tronis; imperatora vara; ❸ noliktava; glabātava; **īpašv.** Lu *uzv.*

鹿角 lùjiǎo ❶ brieža ragi *(panti)*; ❷ *milit.* aizsprosts; aizsprostojums *(no nocirstiem kokiem)*; ❸ sīkzivis; zivteles

鹿角菜 lùjiǎocài *bot.*karragens, vai Īrijas sūna *(jūras sēkļos augoša aļģe - Chondrus ocelatus)*

鹿茸 lùróng panti *(ārstniecībā izmantojamie jauna plankumainā brieža vai marala ragi)*

鹿茸精 lùróngjīng *farm.* pantokrīns

鹿死谁手 lùsǐshuíshǒu nevar zināt, kura *(mednieka)* roka nomedīs briedi *(nav iespējams pateikt, kuram paveiksies)*

鹿寨 lùzhài *milit.* aizsprosts; aizsprostojums *(no nocirstiem kokiem)*

绿(緑) lù/lǜ **lietv.** *bot. (lakstveida augs)* artraksons *(Hispid arthraxon)*; **īpašv.** Lu *uzv.*

绿林好汉 lùlín hǎohàn ❶ varonis nemiernieks *(Luliņ(as) kalnu nemiernieks)*; ❷ sacelšanās dalībnieks *(nemiernieks)*

碌 lù/liù **lietv.** sīks akmentiņš; **īp.**akmeņains; **darb.** būt pārslogotam ar darbiem

碌碌 lùlù ❶ spilgts; daudzkrāsains; ❷ parasts; ikdienišķs; viduvējs; ❸ steigties; būt ļoti aizņemtam

路 lù **lietv.** ❶ ceļš; lielceļš; iela; prospekts; ❷ *saīs.* dzelzceļš; ❸ tāls ceļš; ceļojums; ❹ *(pareizais)* dzīves ceļš; ❺ gadījums; iespēja; izeja; ❻ karjera; sabiedriskais stāvoklis; ❼ *vēst.* apgabals; ❽ *milit. (operatīvais)* virziens; debess puse; ❾ maršruts; *(autobusu u.c.)* līnija; ❿ šķirne; kategorija; *(noteikta cilvēku)* kategorija; ⓫ *vēst.* ekipāža; **īp.** liels; galvenais; **darb.** vest; izvest; **īpašv.** ❶ *saīs. (aģentūra)* Reiter; ❷ Lu *uzv.*

路边 lùbiān ceļa mala; ceļa malā; gar ceļa malām

路标 lùbiāo ceļazīme *(ceļa rādītājs)*

路不拾遗 lùbùshíyí nepacels uz ceļa pazaudētu mantu *(par labiem tikumiem; par labi pārvaldītu ziedošu valsti)*

路程 lùchéng *(ceļojuma vai brauciena)* maršruts; ceļš; attālums

路灯 lùdēng *(ceļmalas vai ielas malas)* apgaismojuma laterna

路堤 lùdī uzbērums

路费 lùfèi ceļa izdevumi *(brauciena izmaksas)*

路拱 lùgǒng ceļa izliekums

路轨 lùguǐ *dzelzc.* sliedes; sliežu ceļš

路过 lùguò garāmbraucot; caurbraucot

路基 lùjī ❶ *(dzelzceļa)* stiga; ❷ ceļa uzbērums

路肩 lùjiān *dzelzc.* dzelzceļa krote

路劫 lùjié laupīšana uz ceļiem *(lielceļa laupīšana)*

路警 lùjǐng dzelzceļa policija

路径 lùjìng ❶ ceļš piebraucamais ceļš; taka; ❷ *pārn.* pieeja; attieksme; *(dzīves)* ceļš; ❸ *met. (taifūna)* trajektorija

路径法 lùjìngfǎ *met.* trajektorijas metode

路局 lùjú dzelzceļa pārvalde

路口 lùkǒu ielu krustojums; krustceļš

路面 lùmiàn ceļa segums

路牌 lùpái ielu *(ceļa)* rādītājs

路签 lùqiān *(dzelzceļa)* zizlis

路签制 lùqiānzhì *(dzelzceļa)* zižļu sistēma

路堑 lùqiàn *(dzelzceļa)* padziļinājums

路人 lùrén ❶ garāmgājējs; ❷ svešs; nepiederīgs; ❸ *(jebkurš ceļā satikts)* cilvēks; visi

路上 lù·shang ❶ uz ceļa *(uz ielas)*; ❷ ceļā; *(turp vai atpakaļ-)* ceļā

路数 lùshù ❶ ceļš *(pretī noteiktam mērķim)*; ❷ *pārn.* viss līdz pēdējam *(par kādu cilvēku) (uzzināt visu līdz pēdējam)*; ❸ *sp.* paņēmiens *(boksā vai paukošanā)*

路条 lùtiáo caurlaide

路途 lùtú ❶ ceļš; ❷ maršruts

L

路线 lùxiàn ❶ taka; ❷ maršruts; ❸ *(gaisa; dzelzceļa)* līnija; ❹ *(politiskais; ideoloģiskais)* kurss

路遥知马力,日久见人心 lù yáo zhī mǎlì,rìjiǔ jiàn rénxīn ◊ garā ceļā var pārliecināties par zirga stiprumu, garā laika sprīdī var iepazīt cilvēka sirdi *(laiks atklāj cilvēka patieso dvēseli)*

路子 lù·zi ❶ ceļš; ❷ *(problēmas)* risinājums; ❸ *(profesionāla iemaņu)* skola; ❹ paņēmiens *(boksā; paukošanā)*; ❺ attieksme; ❻ sabiedriskie sakari

漉

lù **darb.** ❶ nosūkt; nofiltrēt; filtrēt *(vīnu)*; ❷ tecēt; iztecēt; ❸ sūkties

漉网 lùwǎng *tehn.* tīkliņfiltrs

辘(轆)

lù **sast.**

辘轳 lù·lu *tehn.* grieztava; vinča

辘辘 lù·lu **onom.** *riteņu vai ratu dārdoņa; dārdēt*

戮(剹、勠)

lù **darb.** ❶ nosist; nonāvēt; sodīt ar nāvi; nocirst galvu; ❷ sodīt ar nāvi un sodītā līķi izlikt publiskai apskatei; ❸ apvienot *(spēkus; centienus)*; **lietv.** ❹ nāves sods; ❺ kauns; apkaunojums

戮力同心 lùlì-tóngxīn rīkoties kopīgi un vienoti *(kopējiem spēkiem; saliedēti)*

簏

lù **lietv.** ❶ *(no bambusa darināta)* ceļasoma; ❷ *(no bambusa darināts)* grozs

鹭(鷺)

lù **lietv.** *zool.* mazā baltā dzērve *(Egretta garzetta)*

麓

lù **lietv.** kalna pakāje *(kalna nogāze)*

露

lù/lòu **lietv.** ❶ rasa; rasas piliens; rasā *(zem klajas debess)*; ❷ esence; morss; augļūdens; kvass; uzlējums; sīrups; **darb.** ❸ iztecēt cauri *(izsūkties cauri)*; ❹ izmirkt, samirkt *(īpaši rasā)*; ❺ nonīkt; nonākt panīkumā; ❻ samitrināt *(rasā)*; **īpašv.** Lu *uzv.*

露出 lùchū ❶ atklāt *(patieso seju; noslēpumu)*; ❷ parādīties *(par koku lapām)*

露地 lùdì *lauks.* atklāta augsne

露点 lùdiǎn *met.* rasas punkts

露骨 lùgǔ atklāti; atklāta *(iejaukšanās; agresija)*

露酒 lùjiǔ uzlējums; *(ābolu u.c. augļu saldais)* uzlējums; vīns

露口风 lùkǒu·feng izdarīt mājienu *(likt saprast)*

露水 lù·shui ❶ *sar.* rasa; ❷ augļūdens

露宿 lùsù nakšņot zem klajas debess *(nakšņot ārā)*

露天 lùtiān ❶ zem atklātas debess brīvā gaisā; ❷ *kalnrūpn.* atklāta *(izrakteņu ieguve)*

露天矿 lùtiānkuàng *min.* atklātais karjers

露头 lùtóu *min.* iežu iegulas atsegums

露头角 lù tóujiǎo apliecināt *(talantu; spējas; prasmi)*; parādīt sevi

露营 lùyíng *milit.* karaspēka nometne zem klajas debess

露珠 lùzhū rasas pērlīte *(rasas piliens)*

lǘ

驴(驢)

lǘ **lietv.** ēzelis

驴唇不对马嘴 lǘchún bù duì mǎzuǐ ◊ ēzeļa lūpas nepiestāv zirga purnam *(nevietā; nelaikā; atbildēt ne to, ko vajag)*

驴打滚 lǘdǎgǔn ❶ *dial.* procenti uz procentiem *(viena no augļošanas formām)*; ❷ viens no ķīniešu kūciņu paveidiem; ❸ viens no ķīniešu kūciņu paveidiem

驴骡 lǘluó *zool.* zirgēzelis *(Equus hinnus)*; mūlis *(Equus mulus)*

驴皮胶 lǘpíjiāo *farm., ķīn. med. (no ēzeļa ādas darināts)* želatīns

驴肉 lǘròu ēzeļa gaļa

闾(閭)

lǘ **lietv.** ❶ ciems; ciemats; sādža; ❷ ielas *(alejas)* vārti; ❸ žogs; apžogojums *(ap ciemu)*; ❹ *vēst.* ciems *(lauku pārvaldes vienība senajā Ķīnā; sastāvēja no 25 zemnieku sētām)*; **īpašv.** Ļu *uzv.*

闾里 lǘlǐ *rakst.* ciems; ciemats; dzimtā puse

吕

lǚ **īpašv.** ❶ Ļu *(valsts Džou dinastijas laikmetā)*; ❷ Ļu *uzv.*

吕宋烟 lǚsòngyān ❶ Lusonas cigāri *(Filipīnas)*; ❷ cigāri

旅

lǚ **lietv.** ❶ *milit.* brigāde; ❷ ceļotājs; svešzemnieks; ❸ jaunākie dēli; padotie; kompanjoni; **skait.** *brigādēm*; **darb.** ❹ ceļot; ❺ *(īslaicīgi)* apmesties; ❻ izkārtot *(noteiktā kārtībā)*; ❼ upurēt; veikt upurēšanu; ❽ *rit.* teikt pateicības runu; **apst.** kopā; kopīgi; barā; **īpašv.** ❾ *saisin.* Portartura; ❿ Ļu *uzv.*

旅伴 lǚbàn ceļabiedrs; ceļojuma kompanjons

旅程 lǚchéng ceļojums; maršruts

旅次 lǚcì apstāšanās vieta ceļojumā; atrasties ceļā

旅店 lǚdiàn viesnīca

旅费 lǚfèi ceļojuma izdevumi

旅馆 lǚguǎn viesnīca; hotelis

旅进旅退 lǚjìn-lǚtuì doties pa straumi *(rīkoties kā visi; kur citi, tur es; būt bez sava sprieduma)*

旅居 lǚjū ❶ uzturēties; ❷ dzīvot *(ārzemēs, jeb ārpus dzimtenes)*

旅客 lǚkè ❶ pasažieris; ❷ viesis *(viesnīcā)*

旅社 lǚshè ❶ viesnīca; ❷ iebraucamā vieta

旅鼠 lǚshǔ *zool.* lemings *(Lemmus sp.; Lagurus sp.;*

Myodes sp.)

旅途 lǚtú ceļš; maršruts

旅行 lǚxíng ceļojums; ceļot; ekskursija; tūrisms

旅行袋 lǚxíngdài ceļasoma

旅行家 lǚxíngjiā *(profesionāls)* ceļotājs

旅行社 lǚxíngshè tūrisma birojs *(tūrisma aģentūra)*

旅行团 lǚxíngtuán tūristu grupa *(ekskursantu grupa)*

旅行者 lǚxíngzhě tūrists; ceļotājs

旅长 lǚzhǎng *milit.* brigādes komandieris

捋 lǚ/luō **darb.** ❶ glaudīt *(ar roku)*; izlīdzināt; ❷ iztaisnot *(stiepli)*; ❸ atšķetināt *(virvi)*; ❹ noslaucīt

铝(鋁) lǚ **lietv.** *ķīm.* alumīnijs (Al)

铝版 lǚbǎn *poligr.* alumīnija plāksne

铝胶 lǚjiāo *ķīm.* alumogēls

铝热剂 lǚrèjì *ķīm.* termīts *(dzelzs oksīda maisījums ar alumīnija pulveri)*

屡(屢) lǚ **apst.** daudzkārt; daudzas reizes; ne reizi vien; bieži; **lietv.** ❶ pastāvīga atkārtošanās; ❷ pastāvīgums

屡次 lǚcì vairākkārt; daudzas reizes; atkal un atkal

屡次三番 lǚcì-sānfān daudzkārt; bieži; nereti

屡见不鲜 lǚjiàn-bùxiān bieži sastopams *(pastāvīga parādība; tas, kas notiek uz katra soļa)*

屡教不改 lǚjiào-bùgǎi spītīgi atkārtot kļūdas *(nelaboties, neskatoties uz biežiem atgādinājumiem)*

屡屡 lǚlǚ vairākkārt; bieži; atkal un atkal

屡试不爽 lǚshì-bùshuǎng darboties bez traucējumiem *(❶ pārbaudīts; uzticams; ❷ uzrādīt labus rezultātus)*

缕(縷) lǚ **lietv.** ❶ diegs; *(diegu)* šķetere; ❷ *(matu)* šķipsna; ❸ *(dūmu)* strūkla; pūsma; ❹ vilnis; *(jūtu)* uzvirmojums; tieksme; **skait.** *dūmu strūklām, matu šķipsnām u.c.*; **apst.** sīki; detalizēti

缕陈 lǚchén *rakst.* pamatīgi, detalizēti izklāstīt vai aprakstīt *(notikumu gaitu)*

缕缕 lǚlǚ ❶ diegs pēc diega; ❷ plāni sagriezti *(dārzeņi)*; ❸ nepārtraukts; *(tāds)* kas stiepjās bezgalīgi *(par dūmu strūklu)*; ❹ saviļņots *(stipru izjūtu varā)*

缕述 lǚshù *rakst.* pamatīgi un secīgi izklāstīt vai aprakstīt *(notikumu gaitu)*

膂 lǚ **lietv.** *anat.* mugurkauls

膂力 lǚlì fiziskais spēks *(muskuļu spēks)*

履 lǚ **lietv.** ❶ apavi; kurpes; sandales; ❷ rīcība; *(saprātīgs)* solis; **darb.** ❶ aut kājas; uzvilkt kurpes; ❷ iet pa; uzkāpt uz; mīdīt; ❸ rīkoties; izpildīt *(saistības)*; praktizēt; ❹ uzkāpt *(tronī)*; ❺ pārciest; pārdzīvot; panest

履带 lǚdài *tehn.* kāpurķēdes posms; kāpurķēžu *(traktors)*

履历 lǚlì ❶ autobiogrāfija; biogrāfija; ❷ dienesta lapa; ❸ dzīves ceļš

履历表 lǚlìbiǎo personāla ankete *(dienesta lapa)*

履险如夷 lǚxiǎn-rúyí kā vieglā pastaigā šķērsot bīstamu vietu *(briesmās saglabāt paššavaldīšanos; tikt galā ar jebkurām grūtībām)*

履行 lǚxíng izpildīt *(solīto)*; īstenot dzīvē; izpildīt *(līguma noteikumus)*; turēt *(vārdu)*

履约 lǚyuē *rakst.* izpildīt solījumu; turēt *(vārdu)*

律 lǜ **lietv.** ❶ *jur.* likums; likuma noteikums; kodekss; ❷ likumsakarība; norma; ❸ tiesības; statūti; noteikumi; kārtība; disciplīna; ❹ *bud.* reglamenti; kārtība; ❺ *mūz.* muzikālie kanoni; ❻ *lit.* literārās normas; ❼ *vēst.* vasaļu rangi; **darb.** ❶ regulēt *(ar likumu)*; ierobežot; ❷ savest kārtībā; sakārtot *(atbilstoši normām)*; disciplinēt; ❸ padarīt par likumu; **īpašv.** Ļu *uzv.*

律师 lǜshī ❶ *jur.* advokāts; jurists; ❷ *bud.* skolotājs; audzinātājs

律诗 lǜshī *lit.* *(literārām normām atbilstošs, klasisks astoņrindu dzejolis no pieciem vai septiņiem vārdiem (hieroglifiem)*

虑(慮) lǜ **darb.** ❶ apdomāt; pārdomāt; iecerēt; cerēt uz; ❷ rūpēties; satraukties; skumt; sargāties; ❸ sagādāt rūpes; radīt sajukumu; ❹ **lietv.** ❶ uztraukums; pārdzīvojums; ❷ skumjas; ❸ šaubas; aizdomas; ❹ iecere; ideja; plāns; **īpašv.** Ļu *uzv.*

率 lǜ/shuài **lietv.** ❶ koeficients; likme; tarifs; norma; *(procentu)* norma; ❷ attiecība; proporcija; ❸ likums; paraugs

绿(綠) lǜ/lù **īp.** ❶ zaļš; zaļa krāsa; zaļgans; gaiši zaļš; ❷ zaļums; ❸ agrīnie dārzeņi *(saknes)*; ❹ spilgts *(par drēbēm)*; ❺ melns *(par matiem)*; ❻ *bot. (artraksonu dzimtas augs, no kura lapām iegūst dzelteno krāsu)*

绿宝石 lǜbǎoshí *min.* smaragds

绿草 lǜcǎo zaļa zāle

绿茶 lǜchá zaļā tēja

绿灯 lǜdēng *transp.* zaļā gaisma

绿豆 lǜdòu *bot.* zeltainās pupiņas *(Phaseolus aureus)*

绿豆蝇 lǜdòuyíng *zool.* zaļā muša

绿矾 lǜfán *ķīm.* dzelzs vitriols

绿肥 lǜféi *lauks.* zaļais mēslojums; siderācija *(zaļu augu iestrādāšana zemē)*

绿化 lǜhuà ❶ *ķīm.* hlorēt; ❷ apzaļumot; apzaļu-

L

mošana
绿篱 lǜlí dzīvžogs
绿帽子 lǜmào·zi ◊ zaļā cepure *(◊ apmānītajam vīram uzliktie ragi; uzlikt ragus)*
绿内障 lǜnèizhàng *med.* glaukoma
绿泥石 lǜníshí *min.* hlorīts
绿萍 lǜpíng *bot.* ūdenslēcas *(Lemna sp.)*
绿茸茸 lǜróngróng spilgti zaļš un lekns zālājs *(lekna pļava)*
绿色 lǜsè zaļš; zaļa krāsa
绿色素 lǜsèsù *biol.* zaļais pigments
绿松石 lǜsōngshí *min.* tirkīzs
绿头鸭 lǜtóuyā *zool.* meža pīle
绿锈 lǜxiù patina; *(kapara)* sūbējums
绿荫 lǜyīn ēna *(no krūmiem vai kokiem)*; ēnains *(dārzs)*
绿油油 lǜyóuyóu sulīgs zaļums; sulīgs *(pļavu un lauku zaļums)*
绿藻 lǜzǎo *bot.* zaļās ūdenszāles *(Chlorophyceae)*
绿洲 lǜzhōu oāze *(tuksnesī)*
绿柱石 lǜzhùshí *min.* berils

葎 lǜ **sast.**
葎草 lǜcǎo *bot.* apiņi *(Humulus scandens)*

氯 lǜ **lietv.** *ķīm.* hlors (Cl)
氯仿 lǜfǎng *ķīm., farm.* hloroforms
氯化 lǜhuà *ķīm.* hlorēšana; hlorēt
氯化铵 lǜhuà'ǎn *ķīm.* hloramonijs
氯化钙 lǜhuàgài *ķīm.* kalcija hlorīds
氯化汞 lǜhuàgǒng *ķīm.* sublimāts
氯化剂 lǜhuàjì *ķīm.* hlorēšanas līdzekļi *(hlorēšanas aģenti)*
氯化钾 lǜhuàjiǎ *ķīm.* kālija hlorīds
氯化钠 lǜhuànà *ķīm.* nātrija hlorīds
氯化氢 lǜhuàqīng *ķīm.* hlorūdeņradis
氯化物 lǜhuàwù *ķīm.* hlorīds; hlora savienojums
氯纶 lǜlún *tekstil.* hlorīns
氯霉素 lǜméisù *farm.* hloromicetīns
氯气 lǜqì *ķīm.* hlors

滤(濾) lǜ **darb.** filtrēt; nosūkt; nostādināt
滤波器 lǜbōqì *(radioviļņu)* filtrs
滤光器 lǜguāngqì *fiz.* gaismas filtrs
滤过性 lǜguòxìng *med.* filtrējamība; filtrējamais *(vīruss)*
滤器 lǜqì filtrs
滤热器 lǜrèqì *fiz.* siltuma filtrs
滤色镜 lǜsèjìng *fiz.* gaismas filtrs
滤声器 lǜshēngqì *fiz.* akustiskais filtrs
滤水车 lǜshuǐchē *dzelzc.* vagons filtrs
滤水堤 lǜshuǐdī *irigāc.* filtrējošais uzbērums
滤液 lǜyè *ķīm.* filtrāts
滤渣 lǜzhā filtrējuma atlikums
滤纸 lǜzhǐ *ķīm.* filtrpapīrs; filtrkartons

L

luan

孪(孿) luán **lietv.** dvīņi
孪生 luánshēng *dial.* dvīņi; dvīņu *(brāļi; māsas)*
孪生子 luánshēngzǐ dvīņi

峦(巒) luán **lietv.** *rakst.* ❶ *(kalnu)* grēda; *(kalnu)* virsotnes; ❷ *(apaļas)* kalnu virsotnes

挛(攣) luán **lietv.** ❶ muskuļu saraušanās; ❷ spazmas; **darb.** ❶ saliekt; krampjaini saraut; ❷ stipri sasiet
挛缩 luánsuō ❶ spazmas; konvulsijas; ❷ saliekties; savilkties *(čokurā)*

鸾(鸞) luán **lietv.** ❶ *mit.* ugunsputns; brīnumputns *(pasakains putns ar spilgtu pieckrāsainu, pārsvarā sarkanu, pēc citas versijas – zilu apspalvojumu)*; ❷ *novec.* *(valsts ekipāžas)* zvārgulītis; **īpašv.** Luaņ *uzv.*
鸾凤和鸣 luánfèng-hémíng ◊ saskanīga brīnumputna un fēniksa dziesma *(laimīgs laulāts pāris; dzīvot laimīgā un harmoniskā laulībā)*

脔(臠) luán **lietv.** šaura *(gaļas)* strēmelīte; mazs *(gaļas)* gabaliņš; **darb.** sagriezt *(gaļu)* gabaliņos
脔割 luángē ❶ sagriezt mazos gabaliņos; ❷ sadalīt daļās

銮(鑾) luán **lietv.** ❶ zvārgulīši; ❷ *vēst.* imperatora ekipāža
銮铃 luánlíng *vēst.* *(imperatora ekipāžas)* zvārgulīši *(zvaniņi)*

卵 luǎn **lietv.** ❶ *biol.* *(putna)* ola; olas; ❷ *(kukaiņu)* oliņas; ❸ *biol.* ola *(dīglis; embrijs)*; ❹ *(zivju un vēžveidīgo)* ikri; ❺ *anat.* sēklinieki
卵白 luǎnbái *zool.* olas baltums
卵巢 luǎncháo *anat.* olnīca
卵巢素 luǎncháosù *farm.* ovarīns
卵巢炎 luǎncháoyán *med.* ovarīts
卵黄 luǎnhuáng *zool.* olas dzeltenums
卵块 luǎnkuài *zool.* ikri
卵磷脂 luǎnlínzhī *fiziol.* lecitīns
卵生 luǎnshēng *zool.* ovipārija; oldējējs; ovipārs dzīvnieks
卵石 luǎnshí *celtn.* oļi
卵胎生 luǎntāishēng *zool.* ovipārija; oldējēji; ovipāri dzīvnieki
卵细胞 luǎnxìbāo *biol.* olšūna
卵形线 luǎnxíngxiàn *mat.* ovāla līnija; ovāls
卵翼 luǎnyì *pārn.* būt kāda aizbildniecībā *(būt kāda

paspārnē)
卵用鸡 luǎnyòngjī *lauks.* dējējvistas
卵子 luǎnzǐ *biol.* olas

乱(亂) luàn **īp.** ❶ samudžināts; sajaukts; nekārtīgs; ❷ nesaprātīgs; pārsteidzīgs; absurds; pārliecīgs; netaisns; ❸ dumpīgs; nodevīgs; ❹ izlaidīgs; netikls; ❺ talantīgs *(valsts pārvaldes lietās)*; talantīgs *(valsts mēroga darbonis)*; **apst.** kā pagadās; uz labu laimi; neškirojot; juceklīgi; **darb.** ❶ samudžināties; sarežģīties; ❷ nonākt haosā; ❸ *dial.* maldīties; mesties no viena uz kaut ko citu; ķerties gan pie viena, gan pie kaut kā cita; ❹ sadumpoties; celt nekārtības; ❺ ieraut haosā; dezorganizēt; ❻ mulsināt; satraukt; ❼ aizrauties *(ar vīnu)*; ❽ pārcelties *(pāri upei)*; ❾ sakārtot *(vadības lietas)*; **lietv.** ❶ nekārtības; dumpis; karš *(īpaši brāļu karš)*; ❷ nelaime; bēda; ❸ pagrimums; demoralizēšanās; ❹ *lit.* noslēgums; galavārds; epilogs
乱兵 luànbīng marodieri *(sakauti un dezorganizēti karavīri)*
乱纷纷 luànfēnfēn panisks sajukums *(drausmīgas nekārtības)*
乱坟岗 luànféngǎng kopēja kapsēta *(maznodrošinātajiem)*
乱哄哄 luànhōnghōng ❶ troksnis un brēka; ❷ tracis; jezga
乱来 luànlái nepiedienīgi uzvesties *(darīt visu, kas ienāk prātā)*
乱了套 luàn·letào pilnīgs sajukums; juceklis
乱离 luànlí kara jukās viens otru pazaudējušie
乱伦 luànlún asinsgrēks; incests
乱蓬蓬 luànpéngpéng izspūris; pinkains
乱七八糟 luànqībāzāo ❶ nekartības; haoss; ❷ pilnīga sagrāve
乱世 luànshì juku laiki
乱弹琴 luàntánqín *dial.* gvelzt aplamības; muldēt; vāvuļot
乱腾腾 luànténgténg juceklis; burzma; drūzma
乱葬岗子 luànzàng gǎng·zi kopēja kapsēta *(maznodrošinātajiem)*
乱糟糟 luànzāozāo juceklis; jezga
乱真 luànzhēn neaškirties no īstā *(par atdarinājumu; imitāciju)*; *(pēc izpildījuma meistarības)* īsta kopija
乱子 luàn·zi nelaime; bēda; nepatikšanas

lüe

掠 lüè **darb.** ❶ laupīt; nolaupīt; atņemt; ❷ satvert *(rokās nūju)*; sagrābt *(svešu teritoriju)*; ❸ sist *(ar pātagu)*; iesist *(kādam ar koku)*; ❹ ķemmēt *(matus)*; ❺ zāģēt *(kokus mežā)*; ❻ *pārn.* viegli glāstīt *(par vēja pūsmu)*; ❼ aizjoņot *(domās)*; izplatīties *(par baumām)*; nozibēt *(gar acīm)*
掠夺 lüèduó ❶ laupīt; nolaupīt; atņemt; ❷ sagrābt *(svešu teritoriju)*
掠夺性 lüèduóxìng plēsonīgs *(laupītāja)* raksturs
掠夺者 lüèduózhě laupītājs; iebrucējs
掠过 lüèguò ❶ aiztraukties; aizjoņot *(domās)*; izplatīties *(par baumām)*; ❷ nozibēt *(gar acīm)*
掠美 lüèměi piesavināties sveša darba augļus *(piesavināties svešu slavu; plaģiāts)*
掠取 lüèqǔ ❶ laupīt; nolaupīt; ❷ atņemt *(ar spēku)*; ❸ sagrābt *(svešu teritoriju)*

略(畧) lüè **lietv.** ❶ iecere; nodoms; plāns; ❷ taktika; metode; ❸ galvenie vilcieni *(līnijas)*; galvenais raksturojums; rezumējums; ❹ tikumība; labākās īpašības; labestība; gudrība; ❺ *(teritorijas)* robežas; **īp.** ❶ vienkāršs; vienkāršots; saīsināts; aptuvens; ❷ rupjš; nevērīgs; ❸ ass; **apst.** ❶ aptuveni; īsi; īsumā; kopējos vilcienos; ❷ nedaudz; mazliet; zināmā mērā; ❸ **darb.** ❶ saīsināt; izlaist *(tekstā rindkopu; rindu)*; ❷ laupīt; atņemt *(teritoriju)*; sagrābt; ❸ apbraukāt *(inspekcijas nolūkos)*; ❹ valdīt; vadīt *(valsti)*; ❺ sakārtot; ieviest kārtību *(valstī)*; ❻ izprast; saprast; aprēķināt; **īpašv.** Ļue *uzv.*
略读 lüèdú *ped.* kursoriska lasīšana
略略 lüèlüè nedaudz; mazliet; kaut cik
略去 lüèqù izlaist *(kaut ko)*; izlaidums *(tekstā)*
略图 lüètú ❶ kontūrzīmējums; uzmetums; ❷ *ģeol.* abriss
略微 lüèwēi nedaudz; mazliet; kaut cik
略语 lüèyǔ *lingv.* abreviatūra
略语表 lüèyǔbiǎo pieņemtie saīsinājumi *(saīsinājumu saraksts)*

lun

抡(掄) lūn/lún **darb.** ❶ *dial.* šķiest naudu; ❷ *sar.* sabrāzt; sadot *(kādam)* sutu; sadot pa ādu; ❸ *dial.* vicināt *(dūres)*; ❹ atvēzēties
抡起 lūnqǐ ❶ atvēzēties *(ar cirvi)*; ❷ kratīt *(dūres)*; ❸ žvadzināt *(ieročus)*

伦(倫) lún **lietv.** ❶ morāles pamati *(principi)*; morāle; ētika; cilvēku savstarpējās attiecības; ❷ kārtība; sistēma; noteikumi; ❸ jēga; būtība; ❹ kategorija; klase; šķira; kvalitāte; ❺ attiecība; salīdzinājums; ❻ rinda; secība; **darb.** atņemt; izvēlēties; **īpašv.** Luņ *uzv.*
伦巴舞 lúnbāwǔ *(deja)* rumba
伦比 lúnbǐ *rakst.* līdzīgs; salīdzināms; tāds pat
伦常 lúncháng *arh. (sabiedrības)* morālie pamati; cilvēku savstarpējo attiecību normas; ētika

伦次 lúncì *rakst.* secība; kārtība
伦敦 Lúndūn Londona
伦理 lúnlǐ morāles principi *(pamati)*; pienākuma *(taisnīguma)* jūtas; ētika; kopsakarības; sistēma
伦理学 lúnlǐxué ētika *(zinātne)*
伦琴 lúnqín *fiz.* rentgens; rentgena *(stari)*

抡(掄) lún/lūn **darb.** izvēlēties *(piemērotu materiālu)*; atlasīt

沦(淪) lún **darb.** ❶ noslīkt; iegrimt; aiziet bojā; izzust; ❷ nolaisties *(līdz nabaga tarbai)*; nonākt *(nabadzībā)*; ❸ kļūt *(par ubagu; laupītāju)*; ❹ nonākt *(pretinieka nagos)*; ❺ ņirbēt *(par sīkiem vilnīšiem)*; **lietv.** ņirbu vilnīši; virma
沦落 lúnluò ❶ nonākt pagrimumā; grimt netikumos; ❷ klaiņot; klīst
沦亡 lúnwáng ❶ aiziet bojā; izzust; pazust; ❷ pazudināt; zaudēt
沦陷 lúnxiàn nonākt okupācijā; tikt ieņemtam *(par cietoksni)*
沦陷区 lúnxiànqū *(pretinieka)* okupētie rajoni

轮(輪) lún **lietv.** ❶ ritenis; riteņa loks; ❷ *novec.* rati; ekipāža; ❸ zobrats; **skait.** ❶ *līdzīgiem laika periodiem, periodiskiem cikliem, sacīkšu kārtām, filmu sērijām u.c.*; **darb.** ❶ pienākt *(par rindu)*; ❷ griezties *(par zemi)*; ❸ šķiesties *(ar naudu)*; **apst.** pēc kārtas; rindas kārtībā; **īpašv.** Luņ *uzv.*
轮班 lúnbān darbs maiņās; kārtējā dežūra
轮班制 lúnbānzhì darbs maiņās *(rūpnīcā; transporta uzņēmumos; ziņu dienestā u.c.)*
轮齿 lúnchǐ *tehn. (zobrata)* zobi
轮船 lúnchuán tvaikonis; kuģis; laineris
轮带 lúndài riepa; kamera
轮渡 lúndù *(tvaika)* prāmis
轮番 lúnfān ❶ nomainīties *(sardzē)*; pēc rindas; pārmaiņus; ❷ maiņa *(fabrikā u.c.)*; sardze
轮辐 lúnfú *(riteņa)* spieķis
轮箍 lúngū *dzelzc. (vagona riteņa)* bandāža
轮毂 lúngǔ *tehn. (riteņa)* rumba; *apv.* ule
轮换 lúnhuàn ❶ uz maiņām; nomainīt rindas kārtībā; ❷ nomainīties
轮回 lúnhuí *rel.* metampsihoze
轮机 lúnjī ❶ *tehn.* turbīna; ❷ kuģa dzinējmašīna
轮机兵 lúnjībīng *(kuģa)* mehāniķis
轮机员 lúnjīyuán *(kuģa)* mehāniķis
轮机长 lúnjīzhǎng vecākais mehāniķis
轮奸 lúnjiān grupveida izvarošana
轮廓 lúnkuò ❶ kontūra; apveids; ❷ īss pārskats *(kopējā aina)*
轮流 lúnliú pēc rindas; pārmaiņus; maiņas kārtībā
轮盘 lúnpán *(azartspēle)* rulete
轮圈 lúnquān *tehn.* riteņa loks; stīpa
轮生 lúnshēng *bot.* mieturis
轮生花 lúnshēnghuā *bot.* zieda mieturis
轮生体 lúnshēngtǐ *bot.* mieturis
轮生叶 lúnshēngyè *bot.* lapas mieturis
轮胎 lúntāi riepa
轮辋 lúnwǎng *tehn.* riteņa loks; stīpa
轮休 lúnxiū ❶ *lauks.* papuve; ❷ pēc kārtas doties atvaļinājumā
轮休地 lúnxiūdì *lauks.* papuvē atstātās zemes
轮训 lúnxùn apmācība maiņas
轮缘 lúnyuán ❶ *dzelzc.* vagona riteņa bandāžas gredzens; ❷ *tehn.* riteņa stīpa
轮栽 lúnzāi *lauks.* augseka
轮值 lúnzhí dežūrēt uz maiņām; maiņu dežūras
轮种 lúnzhòng *lauks.* augseka
轮轴 lúnzhóu *tehn.* riteņa ass
轮转 lúnzhuàn ❶ griezties; griešanās; ❷ *tehn.* rotora apgriezieni
轮子 lún·zi ritenis; disks
轮作 lúnzuò *lauks.* augseka

论(論) lùn **lietv.** spriedums; uzskats; paziņojums; teorija; mācība; **darb.** ❶ runāt; skaidrot; klāstīt; spriest; apspriest; diskutēt; apsvērt; ❷ skaitīt *(noteiktos laika periodos)*; ❸ pētīt; būt kompetentam *(noteiktā jomā)*; ❹ atšķirt; atpazīt; ❺ vērtēt kā; kvalificēt *(kā noziegumu)*; ❻ *jur.* kvalificēt noziegumu; ❼ atlasīt; izlasīt; ❽ vadīt; uzturēt kārtībā; sakārtot; ❾ noteikt cenu *(atkarībā no kvalitātes)*; ❿ pārdot *(pēc svara; uz gabaliem u.c.)*; **pr.** attiecībā uz; atkarībā no; par; **īpašv.** Luņ *uzv.*
论处 lùnchǔ *jur.* kvalificēt kā *(noziegumu)* un piespriest sodu
论敌 lùndí oponents *(pretinieks strīdā)*
论点 lùndiǎn ❶ apspriešanas priekšmets; ❷ viedoklis; uzskats; ❸ arguments; apgalvojums; tēze
论调 lùndiào ❶ *(laikraksta)* platforma, tonis; ❷ spriedums; apgalvojums
论断 lùnduàn ❶ spriest; lemt; rezumēt; ❷ viedoklis; pieņēmums; secinājums
论据 lùnjù pamatojums; arguments; argumentācija
论理 lùnlǐ ❶ paskaidrot; izskaidrot; pierādīt; ❷ taisnību sakot; ❸ vadoties pēc veselā saprāta; spriežot loģiski; ❹ loģika; loģisks
论理学 lùnlǐxué ❶ loģika *(zinātne)*; ❷ retorika
论列 lùnliè ❶ noteikt *(stiprās un vājās puses)*; ❷ sniegt sīku komentāru; detalizēts komentārs
论难 lùnnàn ❶ oponēt; iebilst; strīdēties; ❷ piespiest oponentu pie sienas *(nostādīt oponentu grūtā stāvoklī)*
论述 lùnshù ❶ aprakstīt; izklāstīt; ❷ spriest; diskutēt; komentēt
论说 lùnshuō ❶ *(laikraksta)* ievadraksts; ❷ prātojums; spriedums; komentārs; ❸ aprakstīt; attēlot
论说 lùnshuo *sar.* vadoties pēc veselā saprāta

(spriežot loģiski)
论坛 lùntán ❶ forums; tribīne; ❷ *pārn.* prese; sabiedriskais viedoklis
论题 lùntí *filoz., loģ.* tēze
论文 lùnwén ❶ zinātnisks darbs; raksts; traktāts; ❷ sacerējums; disertācija
论战 lùnzhàn ❶ strīdēties; polemizēt; ❷ polemika; diskusija
论争 lùnzhēng ❶ diskusija; polemika; disputs; ❷ diskutēt; apspriest
论证 lùnzhèng ❶ pamatojums; argumentācija; pierādījums; ❷ *loģ.* arguments; motivācija
论著 lùnzhù ❶ uzstāties mutiski un rakstīt; ❷ runas un raksti; uzstāšanās un sacerējumi; daiļrade
论罪 lùnzuì *jur.* kvalificēt noziegumu

luo

捋 luō/lǚ **darb.** ❶ noraut *(koku lapas)*; ❷ uzlocīt piedurknes; ❸ notīrīt; ❹ noņemt *(no rokas pulksteni)*
捋胳膊 luō gē·bo uzlocīt piedurknes
捋虎须 luō hǔxū raustīt tīģeri aiz ūsām *(riskēt; spēlēties ar uguni)*

啰(囉) luō/luó/·luo **sast.**
啰唆 luō·suo ❶ apnicīgs; garlaicīgs; ❷ daudzvārdīgs; liekvārdīgs; ❸ pļāpīgs *(cilvēks)*

罗(羅) luó **lietv.** ❶ tīkls; slazds, lamatas; cilpa *(putnu ķeršanai)*; ❷ *tekstil.* plāns zīds; tills; gāze; ❸ siets; **darb.** izlikt slazdus; ar tīklu ķert putnus; sijāt, izsijāt *(miltus u.c.)*; **skait.** gross *(12 duču) (skaitot galantērijas izstrādājumus; zīmuļus u.c.)*; ducis *(zīmuļu u.c.)*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Rumānija; ❷ Luo *uzv.*
罗布麻 luóbùmá *bot.* Sibīrijas kendīra *(Apocynum sibiricum)*
罗锅 luóguō kupris; kuprains
罗锅 luó·guo mest kūkumu; uzmest kūkumu
罗汉 luóhàn *bud.* arhats *(apskaidrību sasniegušais)*
罗汉松 luóhànsōng *bot.* Ķīnas podokarps *(Podocarpus chinensis)*
罗掘 luójué ❶ izzust *(par cerībām)*; ❷ izsīkt *(par resursiem)*
罗口 luókǒu *tekstil.* lastiņš
罗拉 luólā *tehn.* vārpstiņa; veltnītis
罗勒 luólè *bot.* baziliks *(Ocimum basilicum)*
罗列 luóliè ❶ izvietoties; izvietojums; ❷ uzskaitīt *(faktus)*; uzskaitījums
罗马 Luómǎ Roma
罗马法 luómǎfǎ *jur.* Romas tiesības
罗马尼亚 Luómǎníyà Rumānija
罗马尼亚人 luómǎníyàrén rumānis
罗马尼亚语 luómǎníyàyǔ rumāņu valoda
罗马人 luómǎrén romietis
罗曼蒂克 luómàndìkè romantiķis; romantika
罗曼司 luómànsī ❶ *mūz.* romance; ❷ romantiska epizode
罗盘 luópán kompass
罗盘仪 luópányí ❶ *mērinstr.* busole; ❷ kompass; kompasa bulta
罗圈 luóquān sieta stīpa
罗圈腿 luóquāntuǐ kājas ritenī *(līkas kājas)*
罗雀掘鼠 luóquè-juéshǔ ◊ ķert zvirbuļus un peles no alām *(mobilizēt visus iespējamos līdzekļus)*
罗网 luówǎng ❶ tīkls; slazds; lamatas; cilpa; ❷ *pārn.* lamatas; ❸ ķert ar tīklu *(ar cilpām)*
罗纹 luówén daktiloskopiskās līnijas
罗织 luózhī *rakst.* aprunāt; apmelot
罗致 luózhì piesaistīt *(talantīgus cilvēkus)*; pulcēt *(domubiedrus)*; vervēt

萝(蘿) luó **lietv.** ❶ vīteņaugi; stīga; ❷ sūna; ķērpis
萝卜 luó·bo *bot.* rutks; redīss *(Raphanus sativus)*

啰(囉) luó/luō/·luo **sast.**
啰唣 luózào ķildoties; skandalēt

逻(邏) luó **darb.** ❶ patrulēt; būt sardzē; kreisēt *(par karakuģiem; kuteriem)*; **lietv.** ❶ mala; apmale; *(kalna)* piekāje; *(meža)* mala; ❷ šķērslis; kavēklis
逻辑 luó·jí ❶ loģika; loģisks; loģiska *(domāšana)*; ❷ *(notikumu)* loģika
逻辑性 luó·jíxìng loģiskums
逻辑学 luó·jíxué loģika *(zinātne)*
逻辑学家 luó·jíxuéjiā speciālists loģikas jomā

锣(鑼) luó **lietv.** gongs; tamtams
锣鼓 luógǔ *mūz.* gongs un bungas; tradicionālie sitamie instrumenti

骡(騾) luó **lietv.** mūlis; zirgēzelis; ēzelis *(Equus asinus; Equus caballus orientalis)*
骡子 luó·zi mūlis

箩(籮) luó **lietv.** bambusa grozs; groziņš; siets
箩筐 luókuāng liels bambusa grozs

螺 luó **lietv.** ❶ spirālveida *(vienviru)* gliemežvāks; ❷ vīna rags *(no spirālveida gliemežvāka)*; ❸ signālrags *(no spirālveida gliemežvāka)*; ❹ *tehn.* vītne; ❺ daktiloskopiskās līnijas; ❻ *novec.* tuša; tušas šķirne; ❼ uzacu zīmulis; ❽ šinjons *(mākslīgs matu veidojums)*
螺钿 luódiàn inkrustācija perlamutrā *(perlamutra inkrustācija)*
螺钉 luódīng *tehn.* skrūve; kokskrūve

L

螺号 luóhào ❶ signālradziņš no gliemežvāka; ❷ radziņa signāls
螺距 luójù *tehn.* skrūves gājiens
螺菌 luójūn *biol., med.* spirilla *(Spirillum sp.)*
螺母 luómǔ *tehn.* skrūves galviņa; uzgrieznis
螺栓 luóshuān *tehn.* skrūve
螺丝 luósī *sar.* skrūve; kokskrūve
螺丝刀 luósīdāo *tehn.* skrūvgriezis
螺丝钉 luósīdīng *sar.* skrūve; kokskrūve
螺丝扣 luósīkòu *tehn.* vītne
螺丝帽 luósīmào *tehn.* skrūves galviņa; uzgrieznis
螺蛳 luó·si *zool.* saldūdens vienviru molusks *(Eulota quaesita)*
螺纹 luówén ❶ daktiloskopiskās līnijas; ❷ *tehn.* vītne
螺旋 luóxuán ❶ propelleris; ❷ spirāle; ❸ dzenskrūve
螺旋桨 luóxuánjiǎng *av.* propelleris; *kuģu būvn.* dzenskrūve
螺旋面 luóxuánmiàn *mat.* helikoīds; spirāles virspuse
螺旋梯 luóxuántī vītņu kāpnes
螺旋体 luóxuántǐ *biol.* spiroheta
螺旋线 luóxuánxiàn ❶ *tehn.* spirāle; ❷ spirāles līnija; helikoīds

裸(臝、蠃)
luǒ **īp.** neapsegts; kails; **darb.** atsegt; padarīt kailu
裸露 luǒlù atsegties; kļūt kailam; kaili *(elektrības vadi)*; *(ogļu u.c. iegulu)* atsegumi
裸麦 luǒmài *bot.* kailgraudainie mieži *(augstkalnu mieži) (Hordeum hexastichon)*
裸体 luǒtǐ kails ķermenis; kails *(kails kā no mātes miesām)*
裸体画 luǒtǐhuà *māksl.* pliknis
裸线 luǒxiàn *el.* kails vads
裸子植物 luǒzǐ zhíwù *bot.* kailsēkļi *(Gymnospermae)*

瘰
luǒ **sast.**
瘰疬 luǒlì *med.* skrofuloze

荦(犖)
luò **lietv.** raiba govs; **īp.**raibs
荦荦 luòluò *rakst.* skaidri redzams *(acīmredzams)*; skaidri

骆(駱)
luò **lietv.** balts zirgs ar melnām krēpēm; **īpašv.** Luo *uzv.*
骆驼 luò·tuo *zool.* kamielis *(Camelus sp.)*
骆驼草 luò·tuocǎo *bot.* kamieļzāle *(Alhagi pseudalhagi)*
骆驼刺 luò·tuocì *bot.* kamieļzāle *(Alhagi pseudalhagi)*
骆驼毛 luò·tuomáo kamieļa vilna
骆驼绒 luò·tuoróng *tekstil.* oderei izmantojama uzkārsta baika *(flanelis)*
骆驼肉 luò·tuoròu kamieļa gaļa

络(絡)
luò/lào **lietv.** ❶ rupja šķiedra *(no nemērcētām kaņepēm)*; ❷ *(ķirbjveidīgo augu, mandarīnu u.c. augļu)* šķiedra; ❸ *(asinsvadu)* tīkls; ❹ iemaukti, saite; pineklis; ❺ *ķīm.* kompleksā *(sāls u.c.)*; **darb.** ❶ apsiet *(matus ar tīkliņu)*; ❷ tīt *(dziju)*; ❸ apņemt; apkampt; **īpašv.** Luo *uzv.*
络腮胡子 luòsāi hú·zi vaigubārda
络纱机 luòshājī *tekstil.* tītavas
络盐 luòyán *ķīm.* kompleksā sāls
络绎不绝 luòyì-bùjué ❶ nepārtraukti virzīties; nepārtraukta *(apmeklētāju straume)*; ❷ viens aiz otra

珞
luò **lietv.** nefrīta un pērļu kaklarota
珞巴族 luòbāzú luoba *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

落
luò/là/lào **darb.** ❶ krist *(par koku lapām)*; apbirt *(par ziediem)*; novīst; ❷ nolaisties *(par sauli)*; ❸ samazināties; kristies *(par ūdeni upē)*; ❹ apklāties *(ar putekļiem)*; ❺ nolaist *(buras)*; ❻ atstāt *(par sevi piemiņu)*; ❼ pāriet; nonākt *(kāda ziņā)*; ❽ izdoties; sasniegt*(kat ko)*; ❾ atpalikt; pagrimt; panīkt; ❿ doties mājās *(par ciemiņiem)*; ⓫ uzkāpt uz; nokāpt *(no kuģa)*; ⓬ krist; nokrist; ⓭ tikt izslēgtam *(no saraksta)*; tikt atlaistam *(no darba)*; ⓮ nomest *(lapas)*; ⓯ nolaist *(karogu)*; nolaist *(saimniecību)*; ⓰ aizmirst; izlaist *(stundas)*; ⓱ salikt kaudzītē *(grāmatas)*; ⓲ parakstīties; norādīt *(savu vārdu)*; ⓳ apsiet; aptīt; **lietv.** ❶ kritušās lapas; ❷ sēta; žogs; ❸ robeža; sfēra; ❹ ēka; pils; klosteris; **skait.** *(trauku; grāmatu u.c.) kaudzītēm*; **īpašv.** Luo *uzv.*
落笔 luòbǐ sākt *(gleznot; zīmēt)*
落膘 luòbiāo ❶ *(lopu)* dzīvsvara zaudējumi; ❷ *(lopu)* zaudējuma daudzums
落泊 luòbó būt neveiksminiekam *(ciest krahu; nonākt nabadzībā)*
落槽 luòcáo ❶ ūdens līmeņa krišanās *(upē; ezerā u.c.)*; ❷ *(ģimenes)* nonākšana pagrimumā; nonākšana panīkumā; ❸ nomierināties; justies atviegloti
落草 luòcǎo ❶ nākt pasaulē; piedzimt; ❷ *vēst.* doties kalnos vai mežā un kļūt par laupītāju; ❸ *bud.* nolaisties līdz nicināmo līmenim; apgrozīties zemās aprindās
落差 luòchā *irigāc.* ūdens līmeņa krišanās
落潮 luòcháo bēgums *(ūdens atplūdi jūrā)*
落成 luòchéng ❶ pabeigt *(celtniecību; darbus u.c.)*; *celtn.* *(objekta)* nodošana ekspluatācijā; ❷ atklāt *(pieminekli)*
落锤 luòchuí *tehn.* tvaika veseris
落得 luò·de nolaisties; krist tik zemu, ka zemāk nav iespējams
落地 luòdì ❶ nokrist zemē; ❷ piezemēties; ❸ piedzimt
落地窗 luòdìchuāng logs līdz grīdai *(franču logs)*
落第 luòdì *vēst.* izkrist imperatora *(valsts)* eksāmenos

落发 luòfà *rel.* pilnībā apgriezt matus un tikt iesvētītam mūka kārtā

落果 luòguǒ ❶ *lauks.* nogatavojušos augļu krišana *(no augļu kokiem)*; ❷ kritušie augļi

落后 luòhòu ❶ atpalikt *(no laikmeta)*; vilkties astē; ❷ atpalikt *(noteikta darba apjoma veikšanā)*; ❸ atpalikt *(ekonomikas u.c. attīstībā)*; ❹ atpalicis *(cilvēks)*

落户 luòhù apmesties uz dzīvi *(laukos; pilsētā u.c.)*

落花流水 luòhuā-liúshuǐ ❶ krīt ziedlapiņas un aizplūst ūdeņi *(dabas novīšana; pilnīgs pagrimums; pamestība)*; ❷ pilnībā sagraut *(sasist lupatās)*; ❸ tekošā ūdenī sakritušās ziedlapiņas *(zelta zivtiņas)*

落花生 luòhuāshēng *bot.* ❶ *(augs)* zemesrieksts *(Arachis hypogaea)*; ❷ zemesrieksts *(auglis)*

落荒 luòhuāng ❶ meklēt nomaļu nostūri *(tiekties pēc neapdzīvotām vietām)*; ❷ nogriezties no iebrauktā ceļa; braukt pa atmatu

落脚 luòjiǎo apmesties; apmesties *(uz laiku)*

落井下石 luòjǐng-xiàshí ◊ mest ar akmeni akā iekritušam cilvēkam *(sist guļošu)*

落空 luòkōng ❶ neträpīt mērķī; aizšaut garām; ❷ palikt tukšā *(bešā)*; ❸ izkrist cauri *(nespēt kaut ko novest līdz galam)*

落款 luòkuǎn paraksts; autogrāfs *(uz zīmējuma vai kaligrāfijas parauga)*

落雷 luòléi *met.* pērkona grandiens

落落大方 luòluò-dàfāng *(savā uzvedībā)* dabisks un nepiespiests *(izturēties nepiespiesti)*

落落寡合 luòluò-guǎhé drūms; īgns; saīdzis *(nesabiedrisks; noslēgts)*

落寞 luòmò klusa, nomaļa vieta

落墨 luòmò sākt *(gleznot; zīmēt)*

落难 luònàn nonākt grūtībās *(nonākt nelaimē)*

落日 luòrì rietoša saule *(saules riets)*

落纱 luòshā *tekstil.* noņemt, atmest nokārsumus

落纱工 luòshāgōng *tekstil.* strādnieks, kas apkalpo nokārsumu noņēmēju trumuli

落砂 luòshā *metal.* formu attīrīšana *(no veidzemes)*

落色儿 luòshǎir izbalēt; zaudēt krāsu

落实 luòshí realizēt; īstenot dzīvē

落水 luòshuǐ ❶ iekrist ūdenī; ❷ nolaisties; noiet no ceļa

落水狗 luòshuǐgǒu ◊ ūdenī iekritis suns *(nelaimē nonācis nelietis)*

落水管 luòshuǐguǎn ūdens notekcaurule

落汤鸡 luòtāngjī slapjš kā verdošā ūdenī iekritusi vista *(izmircis līdz ādai)*

落体 luòtǐ *fiz.* brīvi krītošs ķermenis

落拓 luòtuò ❶ plašs; ar lielu vērienu; ❷ nevīžīgs; nekārtīgs; ❸ būt neveiksminiekam dzīvē *(ciest krahu; nonākt nabadzībā)*

落网 luòwǎng iekrist slazdos *(tikt notvertam)*

落伍 luòwǔ ❶ *milit.* atpalikt no savas karaspēka daļas; vilkties nopakaļus vezumniekos; ❷ atpalikt *(ekonomikas; kultūras u.c. attīstībā)*

落下 luòxià ❶ nokrist *(no zirga)*; ❷ nomest *(aviācijas bumbu)*; apbirt *(par ziedlapiņām)*

落选 luòxuǎn izbalotēt; izbalsot; izgāzt vēlēšanās

落叶树 luòyèshù *bot.* lapu koki

落叶松 luòyèsōng *bot.* Ruprehta lapegle *(Larix principis ruprehtii)*

落音 luòyīn brīdis *(kad izskanējusi dziesma; beigusies runa u.c.)*

落照 luòzhào rietošās saules gaisma

落座 luòzuò ieņemt vietas *(koncertzālē; teātrī u.c.)*

摞 luò **darb.** ❶ salikt *(vienu uz otra)*; salikt *(grāmatas kaudzītē)*; ❷ sakraut *(kaudzē)*; **skait.** *grāmatu, trauku, krūzīšu u.c. kaudzītēm*

啰(囉) ·luo/luō/luó *modālā partikula teikuma beigās, kas pauž sajūsmu, apvainojumu, dusmas, neticību, un pēc savas nozīmes pielīdzināma partikulām:* 啦·la; 咯·lo; 喽·lou; 咧·lie

L

M

m

呣 ḿ/m̀ **izs.** *(paužot šaubas vai neizpratni)* hm

呣 m̀/ḿ **izs.** *(paužot piekrišanu vai apstiprinājumu)* mm

ma

妈(媽) mā **lietv.** ❶*sar.* mamma; mammiņa; māmuļa; māmiņa; ❷dieviņ tētiņ! mīļo stundiņ; ❸tante; tantiņa

妈妈 mā·ma ❶*sar.* mamma; mammiņa; māmuļa; māmiņa; ❷*(uzruna)* māt

抹 mā/mǒ/mò **darb.** slaucīt; noslaucīt *(galdu; putekļus u.c.)*

抹布 mābù ❶dvielis; ❷lupata

抹脸 māliǎn *sar.* izmainīties sejā *(pēkšņi kļūt bargam)*

麻 mā/má **sast.**

麻麻黑 mā·mahēi *dial.* krēslot; satumst

麻麻亮 mā·maliàng *dial.* aust; aust diena; rītausma

麻(蔴) má/mā **lietv.** ❶*bot.* lūksnes augi *(kaņepes; lini; džuta u.c.)*; ❷kaņepāji; džuta; linu šķiedra; pakulas; ❸*saīs.* hašišs; ❹baku rēta; ❺notirpums; paralīze; ❻izstrādājumi *(no kaņepājiem)*; ❼vienkāršs linaudekla apģērbs; sēru apģērbs; ❽*vēst. (no kaņepājiem izgatavots)* balts vai dzeltenīgs papīrs; **darb.** ❶tirpt; notirpt; **īp.** nelīdzens; grubuļains; raupjš *(papīrs u.c.)*; **īpašv.** Ma *uzv.*

麻包 mábāo maiss no džutas auduma *(audekla maiss)*

麻痹 mábì ❶*med.* paralīze; paralizēt; ❷zaudēt *(modrību)*; kļūt nevērīgam; ❸iemidzināt *(modrību)*

麻痹症 mábìzhèng *med.* paralīze

麻布 mábù linaudekls *(nātns audekls)*

麻袋 mádài maiss *(no džutas auduma)*

麻刀 má·dao pakulas

麻刀灰 má·daohuī dzēstu kaļķu un pakulu maisījums

麻豆腐 mádòu·fu stērķeles čagas, izspaidas

麻烦 má·fan ❶tāds, kas saistīts ar apgrūtinājumu; ❷klapatas; ❸apgrūtināt; traucēt; ❹trokšņot; skandalēt

麻纺 máfǎng *tekstil.* linu vērpšana

麻纺厂 máfǎngchǎng *tekstil.* linu vērpšanas uzņēmums

麻风 máfēng *med.* lepra

麻花 máhuā ❶*kulin. (cepumi)* žagariņi; ❷apdriskāties; nonēsāties; novalkāties

麻黄 máhuáng *bot.* Ķīnas efedra *(Ephedra sinica)*

麻黄素 máhuángsù *farm.* efedrīns

麻将 májiàng madzjan*(s)* *(ķīniešu spēle, kurā piedalās 4 personas, spēlējot ar 136 vai 144 no koka, kaula vai ziloņkaula darinātiem kauliņiem)*

麻酱 májiàng biezenis no sezama sēklām

麻秸 má·jie no mizas attīrīti kaņepju stublāji

麻雷子 máléi·zi petardes paveids *(sprāgst ar lielu troksni)*

麻类 málèi *bot.* lūksnes augi *(kaņepes; lini; džuta u.c.)*

麻栎 málì *bot.* zāģzobu ozols *(Quercus acutissima)*

麻利 má·li apsviedīgs; attapīgs; veikls

麻脸 máliǎn bakurētaina seja

麻木 mámù ❶paralizēt; notirpt; ❷nejūtīgs; nepaklausīgs *(par ekstremitātēm)*; ❸nesaprātīgs; tūļīgs

麻木不仁 mámù-bùrén ❶zaudēt jūtību; paralizēt; paralizēts; notirpis; atmiris; ❷vienaldzīgs; bezjūtīgs; indiferents

麻雀 máquè ❶*zool.* zvirbulis *(Passer montanus)*; ❷*(spēle)* madzjans *(sk. 麻将)*

麻雀虽小,五脏俱全 máquè suī xiǎo,wǔzàng jù quán ◊ kaut arī zvirbulis ir mazs, visi tā vitālie organi ir kārtībā *(lai arī mazs, bet perfekts, lieliski organizēts)*

麻雀战 máquèzhàn ◊ zvirbuļu karš *(karot ar maziem spēkiem, izmantojot mazas, atsevišķas, izolētas vienības)*

麻仁 márén kaņepju sēklas

麻纱 máshā ❶diegi *(no linu, kaņepju, džutas šķiedras)*; ❷batists; batista drāna

麻绳 máshéng kaņepāju virve, trose

麻酥酥 másūsū viegli notirpt

麻线 máxiàn *(piķa)* drāts

麻药 máyào *med.* ievadīt narkozi

麻蝇 máyíng *zool.* gaļas muša

麻油 máyóu sezama eļļa

麻渣 mázhā *(linsēklu, kaņepju, džutas)* izspaidas, čagas

麻疹 mázhěn *med.* masalas

麻织品 mázhīpǐn *(linu, kaņepju, džutas u.c.)* audums

麻子 má·zi ❶baku rētas *(uz sejas)*; ❷bakurētains; vasarraibumains

麻醉 mázuì ❶*med.* anestēzija; anestezēt; narkoze;

sāpju remdināšana; ❷ reibināt; apdullināt
麻醉剂 mázuìjì ❶ *farm.* narkotisks līdzeklis; ❷ apdullinošs līdzeklis
麻醉师 mázuìshī *med.* anesteziologs

马(馬) mǎ **lietv.** ❶ zirgs; ❷ zirgs *(šahā)*; ❸ zirgs *(12 zīmju cikla septītais dzīvnieks, kas atbilst zīmei 午 un apzīmē Zirga gadu)*; **īp.** liels *(kā zirgs)*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Malaizija; Malaja; ❷ Ma *uzv.*
马鞍 mǎ'ān segli
马鞍形 mǎ'ānxíng seglu formas *(priekšmets; līnija u.c.)*; seglveidīgs
马鞍子 mǎ'ān·zi segli
马帮 mǎbāng zirgu karavāna
马被 mǎbèi zirgu sega
马鼻疽 mǎbíjū *vet.* ienāši
马鞭 mǎbiān pātaga
马鞭草 mǎbiāncǎo *bot.* ārstniecības verbēna *(Verbena officinalis)*
马弁 mǎbiàn *vēst.* virsnieka miesassargs *(kājnieks)*
马表 mǎbiǎo sekunžu mērītājs
马鳖 mǎbiē *zool.* dēle *(Hirudinea)*
马不停蹄 mǎbùtíngtí bez apstājas; nepārtraukti
马车 mǎchē ❶ *vēst.* ekipāža; kariete; ❷ arba; rati; pajūgs
马车夫 mǎchēfū kučieris
马齿苋 mǎchǐxiàn *bot.* dārza portulaka *(Portulaca oleracia)*
马刺 mǎcì piesis; pieši
马褡子 mǎdā·zi *(zirgam pār muguru pārmetama)* soma; zirga soma
马达 mǎdá *tehn.* motors
马大哈 mǎdàhā *sar.* žāva; nejēga
马刀 mǎdāo zobens; *(kavalērista)* zobens
马到成功 mǎdào-chénggōng ◊ ātra uzvara *(strauji panākumi; atnācu, ieraudzīju, uzvarēju)*
马灯 mǎdēng lukturis; sikspārnis *(lukturis)*
马镫 mǎdèng *(seglu)* kāpslis
马店 mǎdiàn karavānu apstāšanās vieta; iebraucamā vieta
马丁炉 mǎdīnglú *metal.* martenkrāsns
马兜铃 mǎdōulíng *bot.* vājā aristolohija *(Aristolochia debilis)*
马肚带 mǎdùdài seglu josta; sedulkas siksna
马队 mǎduì ❶ zirgu karavāna; ❷ *milit.* kavalēristu karaspēka nodaļa
马尔萨斯主义 mǎ'ěrsàsīzhǔyì *ekon.* maltusisms
马房 mǎfáng zirgu stallis
马粪纸 mǎfènzhǐ kartons
马蜂 mǎfēng *zool.* lapsene *(dz. Vespidae)*
马蜂窝 mǎfēngwō lapseņu midzenis
马夫 mǎfū *novec.* zirgu puisis
马革裹尸 mǎgé-guǒshī ◊ līķis tika apglabāts zirga ādā *(ar godu mirt karalaukā; mirt varoņa nāvē)*
马褂 mǎguà ❶ *vēst.* jaka, ko vilka virs ķīniešu halāta *(svētku tērpa apģērba gabals)*; ❷ *(jātnieka)* jaka
马号 mǎhào ❶ zirgu stallis; ❷ *(kavalēristu)* signāltaure
马赫主义 mǎhèzhǔyì *filoz.* mahisms
马赫主义者 mǎhèzhǔyìzhě mahisma sekotājs
马后炮 mǎhòupào zirgs *(ķīniešu šaha figūra)* aiz lielgabala *(ar novēlošanos aptvert, kas notiek; vicināt dūres pēc kautiņa)*
马虎 mǎ·hu ❶ nevērīgs *(strādāt)* nevērīgi; ❷ kā nebūt; kā pagadās; ❸ ar Dievu uz pusēm
马基亚维利主义 mǎjīyàwéilìzhǔyì *polit.* makjavellisms
马鲛 mǎjiāo *zool.* spāņu makrele *(Cybium commersonii)*
马嚼子 mǎjiáo·zi makšķere; makšķerkāts
马厩 mǎjiù zirgu stallis
马驹子 mǎjū·zi kumeļš
马具 mǎjù zirglietas
马克 mǎkè *(naudas vienība)* marka
马克思列宁主义 mǎkèsī-lièníngzhǔyì marksisms-ļeņinisms
马克思列宁主义者 mǎkèsī-lièníngzhǔyìzhě marksistsļeņinists
马克思主义 mǎkèsīzhǔyì marksisms
马克思主义者 mǎkèsīzhǔyìzhě marksists
马口铁 mǎkǒutiě baltais skārds
马裤 mǎkù galifē bikses *(bridža bikses)*
马快 mǎkuài ❶ *vēst.* pasta zirgs; ❷ *vēst.* jātnieks-kurjers; ❸ *novec.* detektīvs; policists; ❹ *dial.* ļoti ātri; steidzīgi
马拉松 mǎlāsōng *sp.* maratons
马拉提语 mǎlātíyǔ marathi *(marati)* valoda *(Indijā)*
马来西亚人 mǎláixīyàrén malajietis
马来西亚语 mǎláixīyàyǔ malajiešu valoda
马里 Mǎlǐ Mali
马里人 mǎlǐrén Mali iedzīvotājs
马力 mǎlì *fiz.* zirgspēks
马料 mǎliào zirgu barība
马列主义 mǎlièzhǔyì marksisms-ļeņinisms
马列主义者 mǎlièzhǔyìzhě marksists-ļeņinists
马铃薯 mǎlíngshǔ *bot.* ❶ *(augs)* kartupelis *(Solanum tuberosum)*; ❷ kartupeļi *(bumbuļi)*
马陆 mǎlù *zool.* smilšu tūkstoškājis *(Julus sabulosus)*
马鹿 mǎlù *zool.* staltbriedis *(Cervus elaphus)*
马路 mǎlù iela; ielas *(bruģis)*
马骡 mǎluó *zool.* mūlis; zirgēzelis *(Equus sp.)*
马奶 mǎnǎi ķēves piens *(kumiss)*
马尼拉麻 mǎnílāmá *bot.* Manilas kaņepāji *(Musa textilis)*
马趴 mǎpā *dial.* nokrist uz mutes *(nostiepties visā garumā)*
马棚 mǎpéng zirgu nojume; stallis
马匹 mǎpǐ zirgi; kopējais zirgu skaits
马其顿 Mǎqídùn Maķedonija
马其顿语 mǎqídùnyǔ maķedoniešu valoda
马前卒 mǎqiánzú *novec.* kājnieks; ierindnieks;

ziņnesis
马钱子 mǎqiánzǐ *bot.* vemjamais rieksts *(vemjamā sakne) (Strychnos nux vomica)*
马枪 mǎqiāng *milit.* karabīne
马球 mǎqiú *sp.* zirgu polo
马群 mǎqún zirgu bars; ganāmpulks
马肉 mǎròu zirga gaļa
马赛克 mǎsàikè ❶ *celtn. (keramikas)* mozaīka; ❷ mozaīka; mozaīkas zīmējums
马上 mǎshàng nekavējoties; tūdaļ; momentā
马勺 mǎsháo pavārnīca vārītu rīsu smelšanai *(bieži pagatavota no areko palmas augļa čaumalas)*
马首是瞻 mǎshǒu-shìzhān skatīties *(līdzināties)* uz priekšējā jātnieka zirga galvu *(padevīgi sekot; būt kāda pavadā; būt kāda spēcīgā ietekmē)*
马术 mǎshù ❶ jāšanas māksla; ❷ džigitēšana
马蹄 mǎtí zirga nags
马蹄表 mǎtíbiǎo modinātājs *(ar apaļu ciparnīcu)*
马蹄铁 mǎtítiě ❶ pakavs; ❷ pakavveida magnēts
马蹄形 mǎtíxíng pakava formas *(priekšmets)*
马桶 mǎtǒng *(cietumos)* toveris dabisko vajadzību kārtošanai; tualetes pods
马头琴 mǎtóuqín *mūz.* divu stīgu mongoļu vijole ar zirga galvas ornamentu
马尾松 mǎwěisōng *bot.* Meisona priede *(Pinus massoniana)*
马戏 mǎxì cirks
马戏场 mǎxìchǎng cirka arēna
马戏团 mǎxìtuán cirka trupa
马熊 mǎxióng *zool.* brūnais lācis *(Ursus arctos)*
马靴 mǎxuē ❶ zābaki; ❷ kavalēristu zābaki
马雅语 mǎyǎyǔ maiju valoda
马仰人翻 mǎyǎng-rénfān zirgiem kājas pa gaisu un cilvēki kūleņu kūleņiem *(drausmīga panika; neiedomājama jezga; haoss)*
马蝇 mǎyíng *zool.* ❶ aitu spindele *(Hypoderma ovis)*; ❷ lielā zirga spindele *(Gastrophilus aequina)*
马贼 mǎzéi *vēst.* laupītāji *(kas pārvietojas zirgos)*; hunhūzi
马扎 mǎzhá saliekams ķeblītis
马掌 mǎzhǎng zirga nags *(pakavs)*
马鬃 mǎzōng zirga krēpes

吗(嗎) mǎ/·ma **sast.**

吗啡 mǎfēi *farm.* morfijs

玛(瑪) mǎ **sast.**

玛瑙 mǎnǎo *min.* ahāts

码(碼) mǎ **lietv.** skaitlis; cipars; šifrs; **darb.** sakraut; sablīvēt; sakrāmēt; sagāzt kaudzē; **skait.** ❶ *vienas un tās pašas kategorijas valsts un ierēdniecības lietām*; ❷ jards *(angļu garuma mērs)*

码头 mǎ·tou ❶ piestātne; steķis; ❷ osta; tirdzniecības osta
码子 mǎ·zi ❶ svaru bumba; ❷ arābu cipari; numurs; ❸ birka; žetons; nozīmīte; ❹ bankas naudas līdzekļi *(summa)*

蚂(螞) mǎ **sast.**

蚂蟥 mǎhuáng *zool.* dēle *(dz. Hirudinea)*
蚂蟥钉 mǎhuángdīng ❶ dzintele; ❷ skava
蚂蚁 mǎyǐ *zool.* skudra *(dz. Formicidae)*
蚂蚁啃骨头 mǎyǐ kěn gǔ·tou ◊ skudra grauž kaulu *(ar neatlaidīgu un rūpīgu darbu virzīties pretī lieliem mērķiem)*
蚂蚁窝 mǎyǐwō skudru pūznis

骂(駡、罵、傌) mà **darb.** lamāt; lamāties; nolamāt; **lietv.** lamas; lamuvārdi; neķītri vārdi

骂街 màjiē gānīties; publiski lamāties
骂骂咧咧 mà·ma-liēliē piebārstīt runu ar lamuvārdiem
骂名 màmíng slikta slava; slikta reputācija *(iemantot sliktu slavu)*
骂娘 màniáng lamāties ar pēdējiem vārdiem
骂人 màrén lamāties; lamāt
骂人的话 màrén·dehuà lamuvārdi *(neķītri vārdi)*

吗(嗎) ·ma/mǎ **palīgv.** ❶ *palīgvārds jautājuma teikuma beigās*; ❷ *palīgvārds retoriska teikuma beigās*; ❸ *modālais palīgvārds, kas teikuma beigās izsaka kategorisku apgalvojumu*; ❹ *teikuma vidū akcentē pauzi, uzsverot priekšā stāvošā vārda nozīmi*

嘛 ·ma **palīgv.** *teikuma beigās liecina par pārliecinošu fakta konstatāciju un argumenta acīmredzamo un neapšaubāmo raksturu*

mai

埋 mái/mán **darb.** ❶ ierakt zemē; apmest ar zemi; apglabāt; ❷ slēpt *(no svešām acīm)*; noslēpt; ❸ tikt apraktam zemē *(tikt atdotam zemei)*; ❹ ierakties *(grāmatās; papīros u.c.)*; ❺ slēpties; izzust

埋藏 máicáng ❶ paslēpt zemē; ierakt zemē; ❷ slēpt; noslēpt
埋伏 mái·fu ❶ slēpnis; ❷ iekļūt slazdos; ❸ slēpties; glabāties
埋没 máimò ❶ neļaut uzplaukt; neļaut attīstīties; ❷ izzust; slēpt; noslīcināt
埋头 máitóu ❶ pilnībā *(iegrimt darbā)*; pilnībā atdoties darbam *(visus spēkus atdot darbam)*; ❷ noslēpties; slēpt galvu
埋葬 máizàng apglabāt; apbērēt

霾 mái **lietv.** *met.* ❶ smilšu virpuļstabs; ❷ dūmaka

买(買) mǎi **darb.** ❶pirkt; iepirkt; nopirkt; iegādāties; ❷*pārn.* iedzīvoties ienaidniekos **īpašv.** Mai *uzv.*
买办 mǎibàn ❶*ek., polit.* kompradori *(ķīniešu un DA Āzijas valstu tirgotāji – vidutāji starp iekšējo tirgu un ārzemju kapitālu)*; ❷iepircējs; uzpircējs; ❸*jūrn.* kapteiņa palīgs *(kuģa iekraušanas darbos un pasažieru uzņemšanā)*
买椟还珠 mǎidú-huánzhū neorientēties preču patiesajā vērtībā *(pēc nostāsta par dārgas pērles pārdošanu krāšņā lādītē: pircējs nopirka lādīti, bet pērli atdeva atpakaļ pārdevējam)*
买关节 mǎi guānjié iesaistīties tumšā darījumā *(uzpirkt ierēdni; dot kukuli u.c.)*
买好 mǎihǎo izdabāt; iztapt; pielabināties *(kādam)*
买价 mǎijià *tirdzn.* pirkšanas cena
买空卖空 mǎikōng-màikōng *ek.*biržas spekulācija; biržas spēle; ažiotāža
买卖 mǎi·mai ❶pirkšana un pārdošana; ❷tirdzniecība; komercija
买卖人 mǎi·mairén *sar.* tirgotājs; tirgonis; komersants
买面子 mǎi miàn·zi rēķināties *(ar kādu)*
买通 mǎitōng uzpirkt *(ierēdni u.c.)*; dot kukuli *(censties panākt savu ar uzpirkšanas palīdzību)*
买账 mǎizhàng rēķināties *(ar kādu)*
买主 mǎizhǔ pircējs; pircēji

迈(邁) mài **darb.** ❶soļot; iet; staigāt; likt *(spert)* soļus; ❷iet projām; attālināties; ❸paiet *(par laiku)*; ❹pārkāpt; pārlēkt; ❺apbraukt *(teritoriju inspekcijas braucienā)*; braukt *(inspekcijas nolūkā)*; ❻pārspēt; apdzīt; ❼centīgi sekot *(kaut kam)*; ❽strikti sekot *(direktīvām)*; **īp.** sirms *(vecums)*; **lietv.-skait.** angļu jūdze; versts; kilometrs
迈步 màibù spert soli *(paspert soli)*; soļot
迈进 màijìn ❶iet uz priekšu; virzīties uz priekšu; progresēt; ❷iestāties; spert soli *(noteiktā virzienā)*

麦(麥) mài **lietv.** ❶kvieši; ❷graudaugi *(kopējā otrā zilbe (hieroglifs) divzilbīgajam graudaugu nosaukumam – kviešiem; miežiem; rudziem; auzām)*; **īpašv.** Mai *uzv.*
麦茬 màichá ❶nopļauts lauks *(piem., rugaine)*; ❷pēc graudu novākšanas jaunai sējai sagatavots lauks
麦蛾 mài'é *zool.* labības kode; graudu kode *(Sitotroga cerealella)*
麦麸 màifū *(kviešu)* klijas
麦秆 màigǎn ❶graudaugu salmi; ❷*(kokteiļa; sulas)* salmiņš
麦角 màijiǎo *bot.* melnie graudi *(vilka zobi)*
麦角碱 màijiǎojiǎn *farm.* ergotīns
麦精 màijīng iesals; kviešu lipeklis
麦克风 màikèfēng mikrofons
麦浪 màilàng *(vējā)* viļņojošs labības *(lauks)*
麦粒肿 màilìzhǒng *med.* mieža grauds
麦芒 màimáng *(kviešu)* akots
麦苗 màimiáo *(rudzu; auzu u.c. labības)* asni
麦片 màipiàn auzu *(kviešu u.c.)* pārslas
麦秋 màiqiū labības novākšanas laiks
麦收 màishōu ražas novākšanas laiks
麦穗 màisuì *(kviešu; rudzu u.c. graudaugu)* vārpa
麦仙翁 màixiānwēng *bot.* lauka kokalis; parastais kokalis *(Agrostemma githago)*
麦芽 màiyá iesals; maltoze
麦芽糖 màiyátáng *ķīm.* iesala cukurs; maltoze
麦蚜 màiyá *zool.* parastā labības uts *(Toxoptera graminum)*
麦蜘蛛 màizhīzhū *zool.* tīmekļa ērce *(Tetranychus urticae)*
麦子 mài·zi kvieši

卖(賣) mài **darb.** ❶pārdot; tirgoties; ❷nodot *(dzimteni)*; veikt nodevību; ❸tērēt *(daudz naudas; spēka u.c.)*; ❹lielīties; plātīties
卖唱 màichàng dzīvot *(klejojoša ielu dziedātāja (muzikanta))* dzīvi; iztikt *(no dziedāšanas uz ielas)*
卖出 màichū pārdot *(realizēt)*
卖功 màigōng plātīties ar saviem sasniegumiem
卖狗皮膏药 mài gǒupí gāo·yao ◊ tirgot no suņa ādas izgatavotus plāksterus *(tirgot zilu gaisu; nodarboties ar krāpšanu)*
卖乖 màiguāi ❶triumfējošs, pašapmierināts izskats; ❷dižoties *(ar kaut ko)*; ❸par daudz *(pārlieku)* gudrot
卖关子 mài guān·zi ❶ieinteresēt; ❷ieturēt intriģējošu pauzi
卖国 màiguó nodot dzimteni *(nacionālās intereses u.c.)*; nodevīgs; nacionālā nodevība
卖国贼 màiguózéi dzimtenes nodevējs; nodevējs
卖好 màihǎo pielabināties; pielabināšanās; izdabāt *(kādam)*
卖价 màijià pārdošanas cena *(kurss)*
卖劲儿 màijìnr censties visiem spēkiem; būt ļoti centīgam
卖老 màilǎo plātīties ar saviem gadiem un pieredzi
卖力 màilì uzcītīgi *(centīgi)* strādāt
卖力气 mài lì·qi ❶uzcītīgi; cītīgi; centīgi; ❷pelnīt iztiku ar fizisku darbu
卖命 màimìng ❶nežēlojot personīgo dzīvību; ❷ņemties melnās miesās *(rauties ar slapju galvu)*
卖弄 mài·nong izrādīties; dižoties *(pārlieku censties sevi parādīt no labās puses)*
卖俏 màiqiào koķetēt; valdzināt
卖青 màiqīng pārdot augošu labību *(labību vārpās)*; ieķīlāt augļotājam uzdīgušo labību uz nākamās ražas rēķina

卖人情 màirénqíng pielabināt *(kādu)*; pielabināties
卖身 màishēn ❶ *vēst.* pārdoties verdzībā; ❷ nodarboties ar prostitūciju
卖身投靠 màishēn-tóukào pārdoties *(kādam)* ar nolūku saņemt atbalstu
卖身契 màishēnqì *vēst.* zīme *(dokuments)* par sevis pārdošanu verdzībā
卖完 màiwán pilnībā izpārdot *(preci)*
卖笑 màixiào pārdot smaidus; pievilināt ar smaidiem *(nodarboties ar prostitūciju)*
卖艺 màiyì klejojoša *(akrobāta; cirka mākslinieka; muzikanta; dziedātāja)* ielas uzvedumi
卖淫 màiyín nodarboties ar prostitūciju; prostitūcija
卖友 màiyǒu *(personīga labuma vārdā)* nodot savu draugu
卖主 màizhǔ ❶ pārdevējs; ❷ nodot savu kungu
卖嘴 màizuǐ ❶ *dial.* lielīties; plātīties; ❷ prast labi un gludi runāt *(saldas runas)*
卖座 màizuò visas vietas izpārdotas *(liels apmeklētāju (klientu) skaits; labi ienākumi)*

脉(脈、衇) mài/mò **lietv.** ❶ *anat.* vēnas un artērijas; asinsvadi; ❷ *med.* pulss; ❸ *bot.* dzīsliņas *(uz augu lapām)*; ❹ *zool.* dzīsliņas *(uz kukaiņu spārniem)*; ❺ *min.* ieža *(dzīsla)*; ❻ *ģeol.* *(zelta u.c. izrakteņu iegula)* dzīsla; ❼ kalnu grēda; ❽ ūdens artērija; ❾ sistēma; struktūra
脉案 mài'àn *med.* diagnoze
脉搏 màibó *fiziol.* pulss; *(skaitīt)* pulsu
脉冲 màichōng *el.* impulss
脉动 màidòng ❶ *tehn.* pulsācija; ❷ *el.* pulsējoša *(strāva)*
脉动星 màidòngxīng *astr.* pulsējoša zvaigzne
脉管 màiguǎn *anat.* *(asins; limfātiskie u.c.)* vadi
脉络 màiluò ❶ *anat.* vēnas un artērijas; asinsvadi; ❷ kartība; sistēma
脉络膜 màiluòmó *anat.* acs tīklene
脉息 màixī *fiziol.* pulss; *(skaitīt)* pulsu
脉系 màixì *ģeol.* dzīslu svīta
脉象 màixiàng *med.* pulsa stāvoklis
脉序 màixù *bot., zool.* dzīslojums; inervācija
脉岩 màiyán *ģeol.* dzīslu iezis; daikīts

man

颟(顢) mān **sast.**
颟顸 mān·han dumjš un nevīžīgs

埋 mán/mái **sast.**
埋怨 mányuàn žēloties; pārmest; kurnēt; vainot *(kādu)*

蛮(蠻) mán **lietv.** ❶ *vēst.* Ķīnas dienvidu mazākumtautību kopējais apzīmējums; ❷ sveštautietis; mežonis; barbars; *vulg.* ārzemnieks; ❸ *dial.* verdzene; kalpone; **īp.** ❹ svešs; mežonīgs; barbarisks; ❺ rupjš; bezkaunīgs; nekautrīgs; ❻ despotisks; tirānisks; **apst.** ❼ ļoti; pilnīgi; pavisam; **īpašv.** Maņ *uzv.*
蛮干 mángàn rīkoties nesaprātīgi *(neapdomīgi)*; rīkoties *(ne ar ko nerēķinoties)*
蛮横 mánhèng rupjš; bezkaunīgs; nekautrīgs; mežonīgs; despotisks

蔓 mán/màn/wàn **sast.**
蔓菁 mán·jing *bot.* kālis; rācenis *(Brassica napa var. rapifera)*

馒(饅) mán **sast.**
馒头 mán·tou *(tvaicējot gatavota apaļmaizīte ar vai bez dārzeņu pildījuma; tvaicējot gatavots pīrādziņš ar gaļas pildījumu)*

瞒(瞞) mán **darb.** ❶ paslēpt; apslēpt; ❷ turēt noslēpumā; noslēpt *(no kāda)*; ❸ slikti redzēt; **īpašv.** Maņ *uzv.*
瞒哄 mánhǒng apmānīt; apkrāpt
瞒上欺下 mánshàng-qīxià mānīt augstāk stāvošos *(priekšniecību)* un apspiest padotos
瞒天过海 mántiān-guòhǎi veikt sliktus *(neglītus)* darbus, tos slēpjot no priekšniecības *(vadības)*
瞒心昧己 mánxīn-mèijǐ liekuļot; izlikties

鳗(鰻) mán **lietv.** *zool.* zutis *(Anguilla lostoniensis)*
鳗鲡 mánlí *zool.* Japānas upes zutis *(Anguilla japonica)*

满(滿) mǎn **īp.** ❶ pilns *(spainis; autobuss u.c.)*; piepildīts; pārpildīts; ❷ apaļš; vesels; ❸ apmierināts *(parasti nolieguma teikumos)*; ❹ pašpārliecināts; augstprātīgs; **darb.** ❺ uzpildīties; pārpildīties; ❻ būt pilnā skaitā *(apjomā)*; ❼ beigties; izbeigties *(par dokumenta derīguma termiņu)*; noslēgties; ❽ būt apmierinātam; ❾ piepildīt *(kausu)*; ieliet; ❿ nosēdēt *(zināmu laiku cietumā)*; nodzīvot *(noteiktu gadu skaitu)*; ⓫ nospriegot līdz galam *(šaujamo loku)*; ⓬ *rezultatīvo darbības vārdu modifikators ar nozīmi kaut ko paveikt maksimālā apjomā, piem., uzpildīt pilnu;pieliet pilnu u.c.)*; **apst.** ⓭ ļoti; visai; ⓮ līdz augšai; pavisam; pilnīgi; pilnībā; pilnā apjomā; **īpašv.** ⓯ *saīs.* Mandžūrija; mandžūri; ⓰ *arh.* Mandžūrija un Koreja; mandžūri un korejieši; ⓱ Maņ *uzv.*
满不在乎 mǎnbùzài·hu nepievērst ne mazāko uzmanību *(būt pilnīgi vienaldzīgam)*
满城风雨 mǎnchéng-fēngyǔ visā pilsētā vējš un lietus *(visur klīst tenkas un valodas; daudz dažādu baumu)*
满处 mǎnchù visur; katrā vietā

满登登 măndēngdēng *sar.* pilnum pilns; pārpilns; pārpildīts

满地 măndì visur; katrā vietā

满额 măn'é pilns komplekts *(štats; kontingents)*; tikt pilnībā nokomplektētam

满分 mănfēn ❶pilnībā; simts procentu; ❷apaļš piecinieks *(augstākais novērtējums eksāmenā)*

满腹经纶 mănfù-jīnglún gudrības iemiesojums *(liela erudīcija; enciklopēdiskas zināšanas)*

满怀 mănhuái ❶visu sirdi pārpilda *(jūtas)*; ❷ *(apņēmības; pārliecības; ticības)* pārpilns

满坑满谷 mănkēng-mănggŭ pilnas lejas un palejas *(milzīgs daudzums; bez sava gala)*

满口 mănkŏu ❶pilna mute *(stingrs; kategorisks)*; ❷pilnībā piekrist *(piekrist bez ierunām)*

满脸 mănliăn ❶pa visu seju; visa seja *(klāta raibumiem; grumbām)*; ❷ *(smaids)* pār visu seju

满满当当 măn·man-dāngdāng *sar.* pilnum pilns; pārpilns; līdz pašai augšai

满门 mănmén visa ģimene *(visa dzimta)*

满面 mănmiàn visa seja *(pa visu seju)*

满面春风 mănmiàn-chūnfēng priecīgs smaids sejā *(ar laipnu un jautru sejas izteiksmi)*

满目 mănmù ❶acu priekšā; ❷visur; visās malās atklājas skatam

满瓶不响,半瓶叮当 mănpíngbùxiăng,bànpíngdīngdāng pilna pudele klusē, pustukša skaļi skan *(tukša muca tālu skan)*

满期 mănqī iztecēt *(par termiņu)*; pēc termiņa paiešanas *(beigšanās)*

满腔 mănqiāng visa krūts; *(entuziasma; mīlas u.c.)* pārpilna dvēsele

满身 mănshēn viss; no galvas līdz kājām

满师 mănshī pabeigt pilnu apmācības kursu *(pie meistara)*; kļūt par amata meistaru

满堂红 măntánghóng ❶sarkanais svētku lukturis *(pilnīgs panākums; panākums visās jomās)*; ❷pilns aplis *(tūre)*; ❸*bot.* Indijas ceriņi *(Lagerstroemia indica)*

满天 măntiān ❶visa debess; ❷visur

满天飞 măntiānfēi lido visās malās *(atliku likām; tiku tikām)*

满天星 măntiānxīng *bot.* ❶smakojošā serisa *(Serissa foetida)*; ❷*bot.* Japānas segliņš *(Enkianthus japonicus)*; ❸*vēst.* *(ar alvas lodītēm rotāta)* līgavas palankīna augša

满心 mănxīn ar visu sirdi un dvēseli; labprāt

满眼 mănyăn ❶acis pilnas *(asaru)*; ❷atklāties skatam *(atklāties acij)*

满意 mănyì būt apmierinātam *(justies apmierinātam)*; apmierināts *(izskats)*; ❷domāt tikai par *(visas domas tikai par)*

满员 mănyuán būt pilnībā nokomplektētam *(pilns sastāvs; būt pilnā sastāvā)*

满月 mănyuè ❶*astr.* pilnmēness; ❷apaļš mēnesis *(zīdainim)*

满载 mănzài ❶pilna krava *(tikt pilnībā uzlādētam)*; ❷ *(apņēmības)* pilns; ❸būt pilnībā informētam *(par kaut ko)*

满载而归 mănzài'érguī atgriezties ar bagātu guvumu *(❶materiāliem labumiem; ❷zināšanām; ❸ar lieliem panākumiem)*

满招损,谦受益 măn zhāo sŭn,qiān shòu yì ◊ pašapmierinātība cilvēkam kaitē, vienkāršība nāk par labu *(lepnums izraisa zaudējumus, pieticība nes augļus)*

满足 mănzú ❶apmierināties *(būt apmierinātam)*; ❷apmierināt; ❸*mat.* atbilst prasībām

满族 mănzú maņdžūri *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

满座 mănzuò ❶visi klātesošie *(sapulcējušies; pie galda)*; ❷ *(paziņojums par to, ka uz noteiktu teātra vai cirka izrādi)* visas biļetes izpirktas

螨(蟎) mān **lietv.** *zool.* niezes ērce *(Sarcoptes sp.)*

曼 màn **īp.** ❶plašs; garš; ilgs; tāls; liels; ❷mīksts; maigs; elegants; skaists; ❸smalks; viegls *(par apģērbu)*; **lietv.** gluds zīds; aizkars; **noliegums** ❶nē; nevajag; ❷nav

曼妙 mànmiào *rakst.* viegls; graciozs; elegants *(par kustībām dejā)*

曼声 mànshēng ❶gari stiepta balss *(skaņa)*; ❷runāt vai dziedāt *(gari stiepjot skaņas)*

曼陀铃 màntuólíng *mūz.* mandolīna

曼陀罗 màntuóluó *bot.* smakojošais velnābols *(Datura metel L. f. alba)*

曼延 mànyán ❶nepārtraukts; bezgalīgs; ❷stiepties *(par taku)*; ❸*vēst.* sena sporta spēle *(uzvedums)*

谩(謾) màn **darb.** ❶mānīt; melot; maldināt; ❷slēpt; noslēpt; noklusēt; ❸pazemot; aizskart; ❹nenovērtēt; nonievāt; ❺lielīties *(pūst miglu acīs)*; **īp.** ❶*dial.* veltīgs; **apst.** velti; par velti; **lietv.** monētas otra puse *(ērglis)*

谩骂 mànmà ❶lamāt *(dziļā nicinājumā)*; aizskaroši lamāt; ❷lamas; gānīšanās

漫 màn **darb.** ❶pārplūst *(par ūdenskrātuvi; upi u.c.)*; appludināt; pārpludināt; ❷izplatīties; uzslāņoties; blīvēties *(citam uz cita)*; slieties; ❸notašķīties *(ar dubļiem)*; iestigt *(dubļos)*; ❹nesteigties; pagaidīt; nevajag! **īp.** ❶plašs; bezgala plašs; dāsns; ❷brīvs; brīvi klīstošs; neierobežots; ❸nekārtīgs; juceklīgs; nesistemātisks; haotisks; **apst.** plaši; lielā skaitā; bagātīgi; **īpašv.** Maņ *uzv.*

漫笔 mànbĭ piezīmes; pieraksti; uzmetumi

漫不经心 mànbùjīngxīn ❶atstāt bez uzmanības

(būt vienaldzīgam); ✪ vienaldzīgs; bezrūpīgs; neieinteresēts; ✪ izklaidība; nevīžība; vienaldzība
漫步 mànbù pastaigāties; klīst; klimst
漫长 màncháng ✪ ilgstošs; ilgs *(periods)*; ✪ nogurdinošs; ✪ gara *(krasta līnija)*
漫反射 mànfǎnshè *fiz.* difūzā refleksija
漫画 mànhuà šaržs; karikatūra
漫漶 mànhuàn *rakst.* sabojāts, nesalasāms *(teksts)*; *(no mitruma ietekmes)* grūti salasāma *(grāmata; teksts)*
漫记 mànjì *(ceļojuma)* piezīmes; uzmetums
漫骂 mànmà neganti lamāties; nelikt *(kādam)* mieru ar bezgalīgiem pārmetumiem
漫漫 mànmàn ✪ ilgs; ilglaicīgs; ✪ bezgalīgs *(par laiku un telpu)*; ✪ milzīgs; bezgala plašs; ✪ aizklāt, aizsegt *(debesis)*
漫儿 mànr restes; režģis
漫山遍野 mànshān-biànyě aizpildīt kalnus un lejas *(būt lielā skaitā; būt visapkārt un visur)*
漫射 mànshè *fiz.* difūzija
漫射体 mànshètǐ *fiz.* difuzors
漫说 mànshuō ✪ jau nerunājot par; nemaz nerunājot par; ✪ ne tikai *(kopā ar 就是 –„pat" nozīmē)*
漫谈 màntán ✪ brīva saruna; runāties *(par šo un to)*; ✪ *(nesaistītas)* piezīmes par
漫天 màntiān ✪ visas debesis *(aizsedzis sniegs)*; visu debesi *(aizsegusi migla)*; ✪ nezināt mēru; bez mēra izjūtas *(plātīties; melot)*
漫无 mànwú bez *(kaut kā)*; bez *(striktas kārtības)*; bezgalīgi
漫溢 mànyì pārplūst *(par upi; ūdenskrātuvi; ezeru)*
漫游 mànyóu ceļot; doties ekskursijā; pastaigāties

慢 màn **īp.** ✪ lēns; lēnīgs; gauss; nesteidzīgs; ✪ slinks; ✪ trūcīgs; nabadzīgs; ✪ *dial.* veltīgs; velts; ✪ nekārtīgs; pārmērīgs; ✪ nepietiekams; trūcīgs; ✪ trausls; **apst.** ✪ lēni; lēnām; nesteidzoties; ✪ velti; veltīgi **darb.** ✪ atpalikt; ✪ novilcināt; vilcināties; pagaidi! nevajag! ✪ nenovērtēt; *(par zemu)* novērtēt; ✪ aizziest *(ar māliem)*; ✪ *dial.* slēpt; noslēpt
慢步 mànbù lēniem soļiem; lēnām
慢车 mànchē *dzelzc.* lēnais vilciens
慢待 màndài rupji *(necienīgi)* apieties; neuzmanīga, netaktiska *(rupja)* apiešanās; netaktiskums
慢点 màndiǎn lēnāk! palēnām! nesteidzieties *(nesteidzies)*! pagaidiet *(pagaidi)*!
慢工出细活 màngōng chū xìhuó rūpīgs un nesteidzīgs darbs dod labāku rezultātu
慢慢 mànmàn ✪ lēnām; nesteidzīgi; ✪ pamazām; pakāpeniski
慢慢腾腾 màn·man-tēngtēng lēnīgs; lēns; ļoti lēns
慢坡 mànpō lēzena kalna nogāze
慢声慢气 mànshēngmànqì runāt, gari stiepjot vārdus *(murmulēt; purpināt)*
慢手慢脚 mànshǒu-mànjiǎo lēnas rokas un lēnas kājas *(lēnīgs darbā; neizveicīgs; neveikls)*
慢说 mànshuō jau nemaz nerunājot par; nemaz neskārt *(kādu jautājumu)*
慢腾腾 màntēngtēng lēnīgs; lēns; ļoti lēns
慢条斯理 màntiáosīlǐ lēni; nesteidzīgi; negribot
慢性 mànxìng *med.* hroniska rakstura *(slimība)*
慢性病 mànxìngbìng *med.* hroniska slimība
慢性子 mànxìng·zi ✪ lempis; neveiklis; ✪ flegmatisks *(cilvēks)*
慢着 màn·zhe pagaidiet! uzgaidiet! lēnāk!
慢中子 mànzhōngzǐ *fiz.* lēnais neitrons

墁 màn **lietv.** ✪ ķelle; sviedne; ✪ apmetums; veidojums; **darb.** ✪ bruģēt *(ielu; laukumu u.c.)*; ✪ apmest *(sienas u.c.)*

蔓 màn/mán/wàn **lietv.** *(augu)* stīga; vīnstīga; **darb.** ✪ vīties, stiepties *(par augiem)*; ✪ izplatīties; izstiepties
蔓草 màncǎo ložņaugi *(zāles)*
蔓生植物 mànshēng zhíwù *bot.* vīteņaugi; ložņaugi
蔓延 mànyán ✪ vīties, stiepties *(par augiem)*; ✪ izplatīties; izstiepties; ✪ vērsties plašumā *(par ugunsgrēku; karu; krīzēm)*; ✪ sporta spēle *(uzvedums)*; ✪ *med.* ekstensija

幔 màn **lietv.** ✪ aizkars; gardīnes; ekrāns; ✪ telts; jurta

mang

忙 máng **īp.** ✪ steidzams; neatliekams; aizņemts; ✪ spriegs; sasprindzināts; karsts *(lauku darbu laiks)*; **darb.** ✪ steigties; rosīties; pūlēties; ✪ būt ļoti aizņemtam *(noslogotam)*; **lietv.** ✪ steiga; skuba; rūpes; jezga; ✪ karstākais lauku darba laiks *(pļaujas; ražas novākšanas u.c.)*; ✪ *vēst.* zemes nodokļa iekasēšana *(XVIII gs.)*; **īpašv.** Man *uzv.*
忙里偷闲 mánglǐ-tōuxián karstākajā darba laikā atrast brīvu brītiņu *(lielajā aizņemtībā atrast kādu brīdi sev)*
忙碌 mánglù ✪ rosīties; steigties; ✪ būt aizņemtam; centīgi strādāt
忙乱 mángluàn ✪ steiga; jezga; ✪ bezjēdzīga rosīšanās
忙人 mángrén aizņemts *(rosīgs)* cilvēks

芒 máng **lietv.** ✪ *bot.* *(labības)* akots; ✪ smaile; gals; stars; ✪ *bot.* Ķīnas miskantuss *(Miscanthus sinensis)*; **īpašv.** Man *uzv.*
芒刺在背 mángcì-zàibèi ērkšķis *(dzelonis)* mugurā *(sēdēt kā uz adatām; kā uz karstām oglēm)*
芒果 mángguǒ sk. 杧果

芒硝 mángxiāo *ķīm.* glaubersāls
芒种 mángzhòng labības vārpošanās *(9. no 24 lunārā kalendāra sezonām; sākas 5.–7. jūlijā)*

杧 máng **sast.**
杧果 mángguǒ *bot. (koks; auglis)* mango *(Mangifera indica)*

盲 máng **īp.** ❶ akls; neredzīgs; ❷ nepārtraukts; **apst.** akli; neprātīgi; **lietv.** ❶ neredzīgais *(akls cilvēks)*; ❷ nekompetents *(cilvēks)*; ❸ zināšanu trūkums *(nekompetence; analfabētisms)*
盲肠 mángcháng *anat.* aklā zarna
盲肠炎 mángchángyán ❶ *med.* tiflīts; ❷ apendicīts
盲椿象 mángchūnxiàng *zool.* graudu blakts *(Trigonotylus ruficornis)*
盲从 mángcóng kādam akli sekot *(rīkoties nedomājot un neiedziļinoties)*
盲点 mángdiǎn *anat.* aklais punkts *(acī)*
盲动 mángdòng ❶ avantūra; ❷ pučs
盲动性 mángdòngxìng avantūristisks
盲动主义 mángdòngzhǔyì avantūrisms; pučisms
盲动主义者 mángdòngzhǔyìzhě avantūrists; pučists
盲干 mánggàn akli rīkoties
盲井 mángjǐng *kalnrūpn.* aklā šahta *(aklā aka)*
盲目 mángmù ❶ akls; akli; ❷ verdzisks; ❸ rīkoties kā ar aizsietām acīm *(akli pakļauties (kādam))*
盲目性 mángmùxìng ❶ aklums; akls; ❷ neprāts *(rīcība bez noteikta skaidra plāna)*
盲棋 mángqí izspēlēt šaha vai dambretes partiju, neskatoties uz galdiņu
盲人 mángrén akls cilvēks
盲人摸象 mángrén-mōxiàng ◊ aklie iztausta ziloni *(pēc nostāsta par aklajiem, kas iztaustīja ziloni, mēģinādami uzminēt, kas tas varētu būt: aiz kokiem neredzēt mežu; vienpusējs, šaurs spriedums; šaurs redzes loks)*
盲人瞎马 mángrén-xiāmǎ akls jātnieks akla zirga mugurā *(neizbēgama bojāeja; galēji bīstami apstākļi; ļoti bīstami)*
盲鼠 mángshǔ *zool.* aklis *(Spalax sp.)*
盲文 mángwén aklajiem domātā literatūra *(preses izdevumi)*
盲字 mángzì Braila ābece; neredzīgo raksts

茫 máng **īp.** ❶ plašs; neaptverams *(par ūdeņiem)*; nepārredzams; ❷ neizprotams; neizdibināms; ❸ neskaidrs; izplūdis; ❹ apjucis; ❺ **īpašv.** Man *uzv.*
茫茫 mángmáng ❶ milzu plašums *(nepārredzams plašums)*; ❷ neskaidrs; izplūdis; ❸ saguris; gurdens
茫然 mángrán ❶ tāls; tālumā *(izzūdošs)*; ❷ tumšs; neizglītots; ❸ vieglprātīgs; bezmērķīgs; ❹ apjukt *(zaudēt dūšu)*
茫无所知 mángwúsuǒzhī būt *(palikt)* pilnīgā neziņā
茫无头绪 mángwútóuxù ❶ neaptverams *(kaut kas tāds, kam nav ne sākuma, ne beigu)*; ❷ izplūdis; juceklīgs; neorganizēts

硭 máng **sast.**
硭硝 mángxiāo *ķīm.* glaubersāls

莽 mǎng **lietv.** ❶ bieza zāle; ❷ brikšņi; ❸ *bot.* ilīcija *(Illicium)*; **īp.** rupjš; neaptēsts; tumšs; primitīvs; **īpašv.** Man *uzv.*
莽苍 mǎngcāng ❶ zilgans; miglains; miglā tīts; dūmakains; ❷ stepe; prērija
莽草 mǎngcǎo *bot.* anīsa *(indīgā)* ilīcija *(Illicium anisatum L.)*
莽汉 mǎnghàn rupjš cilvēks; rupjš tēviņš
莽莽 mǎngmǎng ❶ biezi džungļi *(lekna augu valsts; bieza zāle un krūmi)*; ❷ plašs; nepārredzams
莽原 mǎngyuán zaļie lauku un pļavu apvāršņi *(zaļa jūra)*; mežonīga, biezu zāli klāta stepe
莽撞 mǎngzhuàng ❶ rupjš; neaptēsts; ❷ rīkoties *(pārsteidzīgi, neapdomīgi)*

蟒 mǎng **lietv.** *zool.* pitons; žņaudzējčūska; boa *(dz. Pythonidae)*; **īpašv.** Man *uzv.*
蟒袍 mǎngpáo *(dārgs, ar pūķiem izšūts)* svinību halāts
蟒蛇 mǎngshé *zool.* pitons; žņaudzējčūska; boa *(dz. Pythonidae)*

mao

猫(貓) māo **lietv.** kaķis; **darb.** ❶ slēpties; glabāties; ❷ *dial.* izliekt muguru
猫哭耗子假慈悲 māo kū hào·zi jiǎ cíbēi ◊ kaķa asaras par peles nāvi *(liekuļota līdzjūtība; krokodila asaras)*
猫皮 māopí kaķa ādas *(kažokāda; apkakle)*
猫儿眼 māoryǎn *min.* ❶ kaķa acs; ❷ durvju caurums
猫头鹰 māotóuyīng *zool.* pūce; Japānas gredzenpūce *(Otis semitorques)*
猫熊 māoxióng *zool.* bambusa lācis; panda *(Ailuropus melanoleucus)*
猫眼石 māoyǎnshí *min.* kaķa acs
猫鱼 māoyú sīkzivis *(kaķa barība)*

毛 máo **lietv.** ❶ vilna; spalvas; mati; apmatojums; ❷ kažokāda; ❸ augu valsts; augi; dārzeņi; zaļumi; ❹ pelējums; ❺ pūciņa *(sīkums; kaut kas niecīgs)*; ❻ sīka vienība *(tūkstošdaļa; simtdaļa)*; ❼ naudas un vērtspapīru vērtības krišanās; ❽ zvēri *(četrkājainie)*; **skait.** *(ĶTR sīknauda)* mao *(līdzinās 0,1 juaņam)*; **īp.** ❶ spalvains; pinkains; ❷ neapstrādāts; rupjš; ❸ aptuvens; ❹ mazs; sīks; niecīgs; **darb.** ❶ nobīties; satraukties; apjukt; ❷ apdedzināt; applaucēt; ❸ *dial.* kļūt niknam;

sadusmoties; ❷ apstādīt *(ar krūmiem)*; ❸ *vēst.* ieņemt vietas vecuma *(gadu skaita)* kārtībā; ❹ krist; pazemināties; **īpašv.** Mao *uzv.*
毛白杨 máobáiyáng *bot.* tūbainā papele *(Populus tomentosa)*
毛笔 máobǐ ķīniešu otiņa *(rakstīšanai)*
毛边纸 máobiānzhǐ *(no bambusa darināts)* ķīniešu rakstāmpapīrs
毛病 máo·bing ❶ slikta pašsajūta; kaite; liga; ❷ netīra sirdsapziņa; ❸ defekts; ❹ iztrūkums; ❺ kļūda aprēķinos
毛玻璃 máobō·li matētais stikls
毛布 máobù rupjš vilnas audums
毛糙 máo·cao paviršs; neakurāts
毛虫 máochóng ❶ zvēri; *(ar apmatojumu klātie)* zvēri; ❷ *dial.* lopi; mājas dzīvnieki; ❸ *zool.* matains kāpurs
毛刺刺 máocìcì ❶ dzelošs; ass; ❷ durties
毛地黄 máodìhuáng *bot.* purpura uzpirkstīte *(Digitalis purpurea)*
毛豆 máodòu sojas pupas pākstīs
毛发 máofà mati; apmatojums
毛纺 máofǎng *tekstil.* vilnas vērpšana
毛纺厂 máofǎngchǎng *tekstil.* vilnas vērpšanas uzņēmums
毛茛 máogèn *bot.* Japānas gundega *(Ranunculus japonicus)*
毛估 máogū aptuveni *(pēc aptuvena aprēķina)*
毛骨悚然 máogǔ-sǒngrán no bailēm mati ceļas stāvus *(tirpas skrien caur kauliem)*
毛烘烘 máohōnghōng pinkains; pinkaina *(bārda)*
毛巾 máojīn frotē dvielis
毛巾被 máojīnbèi frotē pārsegs *(sega)*
毛举细故 máojǔ-xìgù pievērst uzmanību detaļām *(iedziļināties katrā niecīgākajā sīkumā)*
毛孔 máokǒng *anat.* pora
毛利 máolì *(bruto)* peļņa
毛料 máoliào vilnas drēbe *(audums)*
毛驴 máolǘ *dial.* ēzelis; ēzelēns
毛率 máolǜ bruto koeficients
毛毛虫 máo·maochóng ❶ *zool.* kāpurs; ❷ zvēri; ❸ mājas dzīvnieki
毛毛雨 máo·maoyǔ sīks lietutiņš *(smidzinošs lietus)*
毛南族 máonánzú maonaņ(i) *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
毛囊 máonáng *anat.* folikuls
毛蓬蓬 máopéngpēng pinkains; spalvains
毛坯 máopī ❶ jēlie *(ķieģeļi; dakstiņi u.c. izstrādājumi)*; ❷ *tehn.* sagataves; pusfabrikāti
毛皮 máopí kažokādas *(zvērādas)*
毛票 máopiào *sar.* sīknauda 10, 20 un 50 feņu vērtībā
毛渠 máoqú neliels pievadgrāvis *(pievadgrāvītis)*
毛茸茸 máoróngróng pūkains; plūksnains; uzkārsts
毛蕊花 máoruǐhuā *bot.* deviņvīru spēks *(Verbascum blattaria)*
毛瑟枪 máosèqiāng *milit.* mauzeris
毛手毛脚 máoshǒu-máojiǎo pavirši, nevērīgi pildīt veicamo darbu
毛数 máoshù ļoti aptuveni *(rupji rēķinot)*
毛遂自荐 Máosuì-zìjiàn ◊ rīkoties kā Mao Sui – pašam sevi rekomendēt un izvirzīties *(Mao Sui uzprasījās pavadīt savu saimnieku, kas devās pildīt vēstnieka pienākumus Ču valstī, kur Mao Sui guva panākumus diplomātiskajā dienestā un veica labus darbus savas valsts labā)*
毛笋 máosǔn jaunie bambusa dzinumi
毛毯 máotǎn vilnas sega; pleds
毛桃 máotáo ❶ sīki persiku augļi; ❷ savvaļas persiks; ❸ *bot.* Dāvida persiks
毛头纸 máotóuzhǐ baltais papīrs logu aplīmēšanai
毛犀 máoxī *paleont.* matainais degunradzis
毛细管 máoxìguǎn ❶ *anat.* kapilāri; ❷ *fiz.* kapilāri; kapilāru caurulītes
毛细现象 máoxì xiànxiàng *fiz.* kapilaritāte
毛虾 máoxiā sīkie vēzīši; krevetes; garneles
毛线 máoxiàn vilna; vilnas dzija
毛象 máoxiàng *paleont.* mamuts
毛样 máoyàng *poligr.* sleja
毛腰 máoyāo saliekties; pieliekties
毛衣 máoyī svīteris; džemperis
毛蚴 máoyòu *zool.* kāpurs
毛躁 máo·zao ❶ ātrs, straujas dabas *(cilvēks)*; ❷ neuzmanīgs; nevērīgs *(pret savu darbu)*
毛泽东思想 Máo Zédōng Sīxiǎng Mao Dzeduna idejas
毛织厂 máozhīchǎng vilnas austuve; vilnas izstrādājumu uzņēmums
毛织品 máozhīpǐn ❶ vilnas izstrādājumi; ❷ adījumi
毛重 máozhòng bruto *(svars)*
毛竹 máozhú *bot.* ēdamais bambuss *(Phylostachys edulis)*
毛装 máozhuāng *poligr.* *(grāmata)* iesējumā ar neapgrieztām malām

矛 máo **lietv.** šķēps; ķīniešu mednieku šķēps; pīķis
矛盾 máodùn pretruna; pretrunīgs; būt pretrunā *(ar)*
矛盾律 máodùnlǜ *loģ.* pretrunu likums
矛头 máotóu šķēpa smaile *(šķēpa uzgalis)*

茅 máo **lietv.** ❶ niedres; salmi; ❷ niedru mājiņa *(būda)*; **īpašv.** Mao *uzv.*
茅草 máocǎo *bot.* salmi; niedres; *(augsta zāle)* cilindriskā imperāta *(Imperata cylindrica)*
茅厕 máocè *sar.* ateja
茅房 máofáng *sar.* ateja
茅坑 máokēng *sar.* atejas bedre; ateja
茅庐 máolú niedru vai salmu būda
茅塞顿开 máosè-dùnkāi pēkšņa apskaidrība *(kā*

zvīņas no acīm nokrita)
茅舍 máoshě niedru vai salmu būda
茅台酒 máotáijiǔ maotai *(viena no labākajam Ķīnas degvīnu šķirnēm, ko ražo Guidžou provincē; degvīna nosaukums aizgūts no ciema nosaukuma 茅台镇, kur aizsākās šī degvīna izgatavošana)*
茅屋 máowū niedru vai salmu būda

牦(氂) máo **lietv.** jaks
牦牛 máoniú *zool.* jaks *(Poephagus grunniens)*

锚(錨) máo **lietv.** *jūrn., tehn.*enkurs; *(izmest vai pacelt)* enkuru
锚板 máobǎn *kuģu būvn.* enkura plātne
锚杆 máogān *kuģu būvn.* enkura šķērsstienis
锚链 máoliàn *kuģu būvn.* enkura ķēde
锚梁 máoliáng *kuģu būvn.* enkura šķērssija

蟊 máo **lietv.** *zool.* kukaiņi *(kas bojā rīsu saknes)*; labības kultūru kaitēkļi
蟊贼 máozéi ❶ labības kultūru kaitēkļi; ❷ *pārn.* kaitnieks; tautas ienaidnieks *(noziedzīgi elementi)*

卯(夘、戼) mǎo **lietv.** ❶ 12 zīmju cikla ceturtā zīme; ❷ *(gadu apzīmējumā pēc cikliskajām zīmēm)* Zaķa gads; ❸ *(pēc lunārā kalendāra)* otrais mēnesis; *(pēc solārā kalendāra)* aprīlis; ❹ ligzda; grope; ❺ *milit.* rīta pārbaude; **darb.** ❶ sasprindzināt visus spēkus *(pielikt pūles)*; ❷ izlēkt *(no ligzdas vai gropes)*; **īpašv.** Mao *uzv.*
卯时 mǎoshí *(diennakts)* laiks no plkst 5 līdz 7 no rīta
卯榫 mǎosǔn *tehn.* grope un rēdze
卯眼 mǎoyǎn *tehn.* grope

铆(鉚) mǎo **darb.** *tehn.* kniedēt; sakniedēt; aizkniedēt; **lietv.** kniedēšana
铆钉 mǎodīng kniedēšana
铆工 mǎogōng *(strādnieks)* kniedētājs
铆接 mǎojiē *tehn.* kniedēt; kniedēšana
铆接机 mǎojiējī *tehn.* kniedēšanas iekārta

茂 mào **īp.** ❶ biezs; kupls; ziedošs; ❷ dāsns; pārpilns; ❸ brīnišķīgs; lielisks; teicams; **apst.** dāsni; bagātīgi; **darb.** zelt; ziedēt; **īpašv.** Mao *uzv.*
茂密 màomì biezs, lekns, kupls *(par augu valsti)*
茂盛 màoshèng ❶ biezs; kupls; ziedošs *(par augu valsti; dārzu)*; ❷ būt sekmīgam *(zelt; ziedēt; plaukt)*

冒(冐) mào **darb.** ❶ nosegt; apklāt; ietīt; ❷ tiekties; rauties; izrauties; ❸ lauzties iekšā; ielauzties; ❹ rīkoties, ne ar ko nerēķinoties; ❺ dūmot; ietīties dūmos *(miglā)*; ❻ izplatīt smaržu *(aromātu)*; ❼ neņemt vērā *(nerēķināties)*; nerēķināties ar; neskatoties uz; ❽ neieredzēt; ❾ falsificēt; izlikties *(par godīgu)*; ❿ riskēt *(ar kaut ko)*; ⓫ laist burbuļus; burbuļot; ⓬ sākt trakot *(plosīties, ārdīties)*; ⓭ būt greizsirdīgam; **īp.** alkatīgs; **apst.** ❶ nesaprātīgi; neapdomāti; **īpašv.** Mao *uzv.*
冒充 màochōng ❶ izlikties *(par lietpratēju)*; ❷ falsificēt *(kādas firmas izstrādājumus u.c.)*; ❸ mēģināt piedāvāt falsificētu lietu kā īstu
冒顶 màodǐng *kalnrūpn.* nogruvums
冒犯 màofàn aizvainot *(kādu)*; nodarīt kādam pāri; aizskart *(kāda pašlepnumu)*
冒号 màohào *lingv.* kols
冒火 màohuǒ iesvilties; aizsvilties *(zaudēt paššavaldīšanos)*
冒尖儿 màojiānr ❶ izspraukties; spraukties ārā; ❷ vairāk par *(noteiktu svaru; izmēru u.c.)*; ❸ izcils *(cilvēks)*; ❹ parādīties, rasties *(par kādu problēmu vai jautājumu)*
冒进 màojìn lauzties ar varu *(ne ar ko nerēķināties)*
冒昧 màomèi iedrošināties; atļauties
冒名 màomíng piesavināties cita vārdu; viltvārdība
冒牌 màopái ❶ atdarinājums; viltojums; ❷ pseido-; pseido- *(zinātnieks u.c.)*; kvazi- *(lietpratējs u.c.)*
冒牌货 màopáihuò viltota prece
冒失 mào·shi pārsteidzīgs; neapdomīgs; nesaprātīga *(rīcība u.c.)*
冒失鬼 mào·shiguǐ trakulis; bezprātis
冒天下之大不韪 mào tiānxià zhī dà bùwěi nerēķināties ar sabiedrības viedokli *(izsaukt pret sevi vispārēju nosodījumu; noskaņot pret sevi visu sabiedrību)*
冒头 màotóu ❶ izbāzt galvu *(pirmo reizi parādīties)*; uzpeldēt virspusē; ❷ pārsniegt mēru; par daudz; pārlieku
冒险 màoxiǎn risks; riskēt; avantūra
冒险家 màoxiǎnjiā avantūrists
冒险主义 màoxiǎnzhǔyì avantūrisms

贸(貿) mào **darb.** ❶ tirgoties; nodarboties ar tirdzniecību; ❷ apmainīties; iemainīt *(kaut ko pret kaut ko citu)*; nodarboties ar maiņas tirdzniecību; ❸ sajaukties; savīties; sapīties; ❹ nomainīties; apmainīties *(vietām)*; **īpašv.** Mao *uzv.*
贸然 màorán ❶ nesaprātīgi; neapdomāti; ❷ nepiesardzīgi; vieglprātīgi; ❸ ne no šā, ne no tā; pēkšņi
贸易 màoyì ❶ apmainīties; maiņa; maiņas tirdzniecība; ❷ preču apmaiņa; ❸ *(īpaši)* ārējā tirdzniecība
贸易部 màoyìbù Tirdzniecības ministrija
贸易额 màoyì'é tirdzniecības apgrozījums
贸易风 màoyìfēng *met.* pasāts *(pasātu vēji)*

耄 mào **lietv.** *(80 līdz 90 gadus vecs)* sirmgalvis; vecum vecs vīrs; **darb.** ❶ novecot; kļūt vecam; savecēt; ❷ palikt nekārtīgam *(par mājokli)*; **īp.**

❷ nevarīgs *(bezpalīdzīgs)*; neskaidrs *(par domām)*

耄耋 màodié ❶ sirmgalvis; ļoti liels vecums *(vairāk par 80 vai 90 gadiem)*; ❷ ļoti vecs

帽

帽 mào **lietv.** ❶ cepure; galvassega; ❷ *(šķēpa)* uzgalis; *(naglas; skrūves u.c.)* galviņa

帽花 màohuā ❶ *vēst.* galvassegas rota *(no dārgakmeņiem)*; ❷ *sar.* kokarde *(nozīmīte pie cepures)*

帽徽 màohuī kokarde

帽盔儿 màokuīr ķīniešu cepurīte *(tūbas cepurīte; benīte)*

帽圈 màoquān cepures apmale

帽舌 màoshé cepures nags

帽檐 màoyán platmales apmale

帽子 mào·zi ❶ cepure; galvassega; ❷ *pārn.* izkārtne *(apkaunojošs apzīmējums)*

貌

貌 mào **lietv.** ❶ āriene; *(cilvēka)* ārējais izskats; sejas vaibsti *(izteiksme)*; ❷ forma; stāvoklis; situācija; ❸ poza; manieres; etiķete; ❹ *mit.* pasakains zvērs, kas acumirklī var izzust; ❺ *(pilsētas)* panorāma; skats; **īp.** ārējais; ārišķīgs; neīsts; **apst.** no ārpuses; **darb.** zīmēt; zīmēt *(portretu)*; attēlot; **īpašv.** Mao *uzv.*

貌合神离 màohé-shénlí ārēji būt kopā, bet sirdī būt tālu vienam no otra *(īstenībā – tikai vienprātības šķitums – ilūzija; divkosība; ārišķība)*

貌似 màosì ❶ likties; šķist; pēc ārienes būt līdzīgam kādam citam *(līdzīga āriene)*; ❷ *(ārēji)* šķist *(stipram; varošam)*

mei

没

没 méi/mò **darb.** ❶ *(piederības nozīmē)* nav *(draugu; naudas u.c.)*; ❷ *(apliecinājuma nozīmē) (tur)* nav *(neviena)*; *(šodien)* nav *(lekciju)*; *(svētdien)* nemēdz būt *(lekcijas)*; ❸ *(salīdzinājuma nozīmē) (es mācos sliktāk)* nekā *(viņš)*; *(es)* neesmu tik *(centīgs)*; *(es)* nespēju līdzināties *(viņam)*; ❹ *(nepieciešamā laika, līdzekļu u.c. nozīmē) (pagāja)* mazāk par *(2 stundām)*; *(ceļojuma veikšanai)* nepietiek *(ar divām dienām)*; ❺ **nolieg. palīgv.** *(mijoties ar vārdiem-sinonīmiem norāda uz priekšmeta, kvalitātes un darbības pilnīgu neesamību)* nav *(ne pajumtes, ne radu)* pilnīgi viens

没大没小 méidà-méixiǎo necienīgi izturēties pret gados vecākiem *(nekādas cieņas attiecībā pret gados vecākiem)*

没关系 méi guān·xi nekas; tas nekas; sīkums; nieks; viss kārtībā

没精打采 méijīng-dǎcǎi nospiests garastāvoklis; vienaldzīgs; slābans *(minors noskaņojums)*

没脸 méiliǎn kauns; tiešām neērti

没谱儿 méipǔr *dial. (tāds)* kam nav ne mazākā priekšstata

没亲没故 méiqīnméigù nav ne tuvinieku, ne draugu *(bez tēva, bez mātes, bez radurakstiem)*

没轻没重 méiqīng-méizhòng bez jebkādas takta izjūtas *(bez mēra sajūtas)*; rupjš; netaktisks

没趣 méiqù ❶ neinteresants; garlaicīgs; ❷ nepatīkams; neērts; netaktisks

没上没下 méishàng-méixià necieņa pret augstākstāvošiem *(necieņa pret augstāku rangu)*

没什么 méi shén·me ❶ nekas; tas nekas; ❷ tam nav nekādas nozīmes; sīkums; nav svarīgi; ❸ nav nekā *(sarežģīta; grūta)*; nav *(ar ko lielīties)*

没头没脑 méitóu-méinǎo nav ne galvas, ne smadzeņu *(nesaprātīgs; aprobežots; stulbs; truls)*

没完没了 méiwán-méiliǎo nebeidzams; bezgalīgs *(tāds, kam nav beigu)*

没羞 méixiū bezkaunīgs; nezināt kauna *(bez kauna un sirdsapziņas)*

没有 méiyǒu ❶ nav *(iespēju; vajadzības; naudas; laika; draugu u.c.)*; ❷ nav necik *(ūdens; pārtikas u.c.)*; ❸ neviens *(tā nerīkosies; tā neteiks u.c.)*; ❹ nespēt līdzināties *(kādam)*; ❺ būt *(mazākam; vieglākam u.c.)*; ❻ ne- *(nepāraudzināms, nepārveidojams u.c.)*

没说的 méishuō·de ❶ nav ko piebilst *(nav vārdu; trūkst vārdu)*; ❷ lai notiek; lai ir *(kā tu vēlies)*; ❸ nav ko teikt

没着没落 méizhuó-méiluò viss tā arī karājas gaisā *(nakas nav atrisināts)*

玫

玫 méi **lietv.** *min.* viens no nefrīta veidiem; **sast.**

玫瑰 méi·gui ❶ *bot.* rožu krūms; ❷ rožu zieds; ❸ meža roze; ❹ *bot.* grumbainā roze *(Rosa rugosa)*

玫瑰花 méi·guihuā roze *(rozes zieds)*

枚

枚 méi **lietv.** ❶ koka stumbrs; ❷ sija; brusa; ❸ pātaga; jājamā pātaga; pletne; **skait.** *apaļiem priekšmetiem (monētām; medaļām; bumbām)*; **īpašv.** Mei *uzv.*

枚举 méijǔ ❶ uzskaitīt *(gabalos)*; rūpīgi saskaitīt; ❷ *mat.* uzskaitījums

眉

眉 méi **lietv.** ❶ uzacis; ❷ *(durvju)* paloda; ❸ *(lappuses)* augšējā daļa; ❹ virsraksts; nosaukums; uzraksts *(ar nosaukumu)*; ❺ vecs vīrs; cienījams vecums; **īpašv.** Mei *uzv.*

眉飞色舞 méifēi-sèwǔ ❶ priecāties; līksmot; ❷ ārkārtīgi iepriecināts *(sajūsmināts)*

眉睫 méijié ❶ uzacis un skropstas *(ļoti tuvu; deguna galā; acu priekšā)*; ❷ āriene; sejas izteiksme

眉开眼笑 méikāi-yǎnxiào starojošs izskats *(priecīga sejas izteiksme)*

眉来眼去 méilái-yǎnqù mest kādam ar acīm; koķetēt *(pārmīt skatienus)*

眉棱骨 méiléngǔ *anat.* uzacu loks
眉毛 méi·mao uzacis
眉目 méimù ❶ kā acis un uzacis *(ļoti tuvu; blakus)*; ❷ seja; sejas panti; izskats; āriene; ❸ kontūra; sistēma; secība; sistematizēts *(izklāsts)*; ❹ *(literāra sacerējuma)* galvenais saturs
眉目 méi·mu ❶ acis un uzacis; ❷ seja; ārējas izskats; ❸ sistēma; secība; ❹ *(literāra sacerējuma)* galvenais saturs
眉目传情 méimù-chuánqíng ar acīm un uzacīm izteikt savas jūtas *(mest kādam ar acīm; koķetēt)*
眉批 méipī komentāri un piezīmes *(uz grāmatas malām)*
眉清目秀 méiqīng-mùxiù ❶ smalki un skaisti sejas vaibsti; ❷ skaists *(cilvēks)*
眉梢 méishāo uzacu galiņi
眉头 méitóu uzacis; attālums starp uzacīm; savilkt pieri
眉眼 méiyǎn ❶ uzacis un acis; sejas vaibsti *(panti)*; ❷ sejas izteiksme *(noskaņojums)*
眉眼高低 méiyǎn-gāodī sejas izteiksme *(noskaņojums)*
眉宇 méiyǔ *rakst.* ❶ uzacis; ❷ ārējais izskats

梅(楳、槑) méi **lietv.** ❶ *bot.* savvaļas skābā plūme; plūme *(koks)*; ❷ *bot.* aprikoze mume; Japānas aprikoze *(Prunus armeniaca mume)*; ❸ plūmju etiķis; ❹ *(skābā ēdiena)* piedeva; ❺ lietus sezona *(no 7.–8. jūnija līdz 7.–8. jūlijam)*; **īpašv.** Mei *uzv.*
梅毒 méidú *med.* sifiliss
梅毒瘤 méidúliú *med.* sifilītiskā gumma
梅花 méihuā ❶ aprikozes *(plūmes)* zieds; ❷ *(kāršu spēlē)* krusta kārtis; krusti *(kreiči)*
梅花鹿 méihuālù *zool.* plankumainais briedis *(Cervus nippon)*
梅雨 méiyǔ *met.* plūmju *(aprikožu)* nogatavošanās perioda lieti; plūmju *(aprikožu)* lieti *(no marta līdz maijam)*
梅子 méi·zi *bot.* ❶ *(krūms)* Japānas aprikoze; ❷ *(auglis)* aprikoze

媒 méi **lietv.** ❶ precinieks; saprecinātājs; ❷ starpnieks; ❸ stimulators; **darb.** izraisīt *(tenkas)*; izsaukt; ❹ ievilināt; pievilināt; **īpašv.** Mei *uzv.*
媒介 méijiè starpnieks; sniegt starpnieka pakalpojums *(būt par starpnieku)*; starpniecība
媒介法 méijièfǎ *biol.* starpnieka metode
媒介物 méijièwù *biol.* starpnieks; ❷ *med.* stimulators
媒婆 méipó preciniece
媒染法 méirǎnfǎ *ķīm.* kodināšana
媒染剂 méirǎnjì *ķīm.* kodinātājs
媒人 méi·ren precinieks; preciniece

煤 méi **lietv.** ❶ ogles; akmeņogles; sodrēji; kvēpi; ❷ *(papīra)* dakts *(deg ilgi, saglabājot uguni)*
煤饼 méibǐng brikete *(no akmeņogļu putekļiem)*
煤层 méicéng akmeņogļu iegula
煤船 méichuán *novec.* ogļu kuģis *(kas citus kuģus apgādā ar oglēm)*
煤毒 méidú tvans; tvana gāze
煤耗 méihào akmeņogļu patēriņš
煤黑油 méihēiyóu *ķīm.* akmeņogļu eļļa; akmeņogļu darva
煤核儿 méihúr bumbiņas *(no nesadegušām oglēm, ko izmanto kā kurināmo)*
煤荒 méihuāng ogļu trūkums
煤灰 méihuī akmeņogļu izdedži *(šlaga)*
煤焦油 méijiāoyóu *ķīm.* akmeņogļu eļļa; akmeņogļu darva
煤斤 méijīn akmeņogles *(kopējais nosaukums)*
煤井 méijǐng akmeņogļu šahta
煤矿 méikuàng ❶ ogļraktuves; ❷ akmeņogļu iegulas
煤末 méimò akmeņogļu atbirumi un putekļi
煤气 méiqì ❶ akmeņogļu gāze; ❷ tvans; tvana gāze
煤气表 méiqìbiǎo *(mērinstruments gāzes līmeņa noteikšanai)* gazometrs; gāzes skaitītājs
煤气层 méiqìcéng *ģeol.* gāzi nesošie zemes slāņi
煤气灯 méiqìdēng ❶ gāzes lampa; ❷ Bunzena deglis
煤气管 méiqìguǎn gāzes vads
煤气化 méiqìhuà gazifikācija
煤气机 méiqìjī *tehn.* gāzes dzinējs
煤气灶 méiqìzào gāzes plīts
煤球 méiqiú presētas akmeņogļu putekļu bumbiņas *(kurināmais)*
煤水车 méishuǐchē *dzelzc.* tenderis
煤溚 méitǎ *ķīm.* akmeņogļu eļļa; akmeņogļu darva
煤炭 méitàn ogļrūpniecības nozare
煤田 méitián akmeņogļu ieguves vietas *(akmeņogļu baseins)*
煤系 méixì *ģeol.* akmeņogļu sistēma *(svīta)*
煤屑 méixiè sīkogles; ogļu putekļi
煤烟 méiyān sodrēji
煤油 méiyóu petroleja
煤油灯 méiyóudēng petrolejas lampa
煤油炉 méiyóulú prīmuss
煤渣 méizhā izdedži; sārņi
煤砟子 méizhǎ·zi sīkogles
煤砖 méizhuān ogļu brikete

楣 méi **lietv.** *(durvju; loga)* pārsedze

酶 méi **lietv.** *fiziol.* enzīms; ferments
酶原 méiyuán *fiziol.* zimogēns; osmogēns

镅(鎇) méi **lietv.** *ķīm.* amerīcijs (Am)

霉(黴) méi **lietv.** ❶ pelējums; pelējuma sēnīte; ❷ neveiksme; **īp.** sapelējis
霉菌 méijūn *biol.* pelējums; pelējuma sēnīte

霉菌病 méijūnbìng *med.* mikoze
霉菌学 méijūnxué *biol.* mikoloģija
霉烂 méilàn ❶ pelēt; pārklāties ar pelējumu; ❷ trūdēt; bojāties
霉天 méitiān lietus sezona; lietains laiks, kas sakrīt ar plūmju nogatavošanās periodu *(pēc lunārā kalendāra no aprīļa līdz maijam)*

糜(糜) méi/mí **lietv.** *novec.* uzacis
糜子 méi·zi ❶ *bot.* prosa *(Panicum sp.)*; ❷ prosa *(graudi)*

每 měi **vietn.** ❶ katrs; jebkurš; ❷ katru reizi; katru *(gadu; mēnesi)*; ik *(mēnesi; piecas dienas u.c.)*; **apst.** vienmēr; parasti; bieži; **saik.** kaut arī; lai arī; **darb.** alkt; kārot; **īpašv.** Mei *uzv.*
每况愈下 měikuàngyùxià jo tālāk, jo sliktāk *(arvien sliktāk un sliktāk)*
每每 měiměi bieži; vienmēr; katru reizi

美 měi **īp.** ❶ skaists; krāšņs; ❷ brīnišķīgs; teicams; ❸ labākais; ❹ *dial.* apmierināts; **darb.** ❶ uzskatīt par skaistu; ❷ slavēt; daudzināt; ❸ atzīt par labu; ❹ *dial.* zīmēties; dižoties; **lietv.** ❶ skaistums; pievilcība; ❷ labākās rakstura īpašības; labestība; **īpašv.** ❶ *saīs.* Amerika *(kontinents)*; ❷ *saīs.* ASV; amerikāņu; ❸ Mei *uzv.*
美不可言 měibùkěyán skaistums nav aprakstāms vārdiem *(neaprakstāmi skaists)*
美不胜收 měibùshèngshōu nenopriecāties par tādu skaistumu *(milzīgs daudzums skaistu lietu (šedevru); nav skaidrs, kur skatīties, kur ne)*
美称 měichēng ❶ atzīt par labu; slavēt; ❷ skaists nosaukums; ❸ uzslavas vārdi
美德 měidé augsta tikumība *(augstas morālās īpašības)*
美帝 měidì *saīs.* amerikāņu imperiālisms
美吨 měidūn īsā *(t. s. amerikāņu)* tonna *(907,18 kg; 2000 mārciņas)*
美感 měigǎn estētiskā gaume *(skaistuma izjūta)*
美工 měigōng *kinem.* ❶ mākslas dizains; ❷ mākslinieciskais noformētājs *(mākslas dizaineris)*
美观 měiguān ❶ skaists; brīnišķīgs; pievilcīgs; ❷ skaistums; pievilcība
美国 Měiguó Amerikas Savienotās Valstis
美国人 měiguórén amerikānis
美好 měihǎo brīnišķīgs; lielisks; labākais
美化 měihuà izdaiļot; izpušķot; izgreznot
美景 měijǐng krāšņa ainava *(skats)*
美酒 měijiǔ lielisks vīns
美丽 měilì skaists; smalks; apbrīnojami skaists *(par pilsētu u.c.)*
美满 měimǎn lielisks; brīnišķīgs; laimīgs *(par laulības dzīvi)*
美貌 měimào ❶ skaista āriene; mīļš izskats; ❷ pievilcīgs; impozants
美妙 měimiào brīnumjauks; daiļš; patīkams; apburošs
美名 měimíng laba reputācija; slava; popularitāte
美男子 měinánzǐ skaistulis *(izskatīgs vīrietis)*
美女 měinǚ skaista sieviete *(skaistule)*
美其名 měiqímíng zem labskanīga nosaukuma *(aiz labskanīga iemesla)*
美人 měirén ❶ skaistulis; patiesi skaists cilvēks; ❷ gudrs, talantīgs cilvēks; augsti morāls cilvēks; ❸ *vēst.* galma dāma; ❹ skaistule
美人计 měirénjì lamatas *(ar sievieti pievilinātāju; skaistule pavedinātāja)*
美人蕉 měirénjiāo *bot.* Indijas kanna *(Canna indica)*
美容 měiróng skaistumkopšana
美容术 měiróngshù ❶ kosmētika; ❷ *novec.* vingrošana
美容院 měiróngyuàn skaistumkopšanas kabinets *(skaistuma salons)*
美色 měisè pievilcība; skaistums; skaists
美术 měishù māksla; tēlotāja māksla; māksliniecisks
美术家 měishùjiā mākslinieks; gleznotājs; mākslas darbinieks
美术片 měishùpiàn *kinem.* multiplikācijas filma
美术字 měishùzì *poligr.* figūrburti; mākslinieciski izpildīti burti *(vinjetē; reklāmā u.c.)*
美谈 měitán interesants sižets *(iemīļota tēma)*
美味 měiwèi garšīgs; gardums; delikatese
美学 měixué estētika
美言 měiyán ❶ slavēt; ❷ aizlikt vārdu *(par kādu)* *(izteikties kādam par labu)*
美意 měiyì labestīgums; labestīga attieksme *(rūpes par kādu)*
美育 měiyù estētiskā audzināšana
美元 měiyuán *(amerikāņu)* dolārs
美援 měiyuán *polit.* amerikāņu „palīdzība" *(kā ASV ekspansijas aizsegs)*
美中不足 měizhōng-bùzú līdz pilnīgam apmierinājumam nedaudz pietrūkst *(par kopumā laba darba nelielajiem mīnusiem; viss būtu labi, tikai žēl, ka saskatāmi nelieli trūkumi)*
美洲豹 měizhōubào *zool.* jaguārs *(Felis onca)*
美洲人 měizhōurén Amerikas kontinenta *(iedzīvotāji)*

镁(鎂) měi **lietv.** *ķīm.* magnijs (Mg)
镁光 měiguāng *fot.* magnija uzliesmojums
镁光灯 měiguāngdēng *fot.* magnija zibspuldze
镁砂 měishā *metal.* magnezīts
镁砖 měizhuān *metal.* magnezīta ķieģeļi

妹 mèi **lietv.** ❶ jaunākā māsa; ❷ māsiņa; māšele *(uzrunājot gados jaunāko māsu)*; ❸ mazais; jaunākais
妹夫 mèi·fu jaunākās māsas vīrs
妹妹 mèi·mei ❶ jaunākā māsa; ❷ es *(sarunās ar*

M

vienu gadu meitenēm); ✪ tu *(uzrunājot gados jaunāku meiteni)*

昧 mèi **darb.** ✪ slēpt; noslēpt *(svešu mantu)*; piesavināties *(atrastu naudu; vērtslietas u.c.)*; ✪ par katru cenu censties panākt savu *(neskatoties ne uz ko, censties īstenot savus mērķus)*; **īp.** ✪ tumšs; drūms; krēslains; neskaidrs; ✪ neizglītots; tumšs; stulbs; truls; ✪ rupjš; neaudzināts; **lietv.** *(Ķīnas austrumu)* mazākumtautību mūzika

昧良心 mèi liángxīn pazaudēt sirdsapziņu *(nekaunīga rīcība)*

昧心 mèixīn pazaudēt sirdsapziņu *(netīra sirdsapziņa; darījums ar paša sirdsapziņu)*

谜(謎) mèi/mí **sast.**

谜儿 mèir *sar.* mīkla; *(minēt)* mīklas

寐 mèi **darb.** ✪ gulēt; iemigt; ✪ aizmigt mūžīgā miegā; nomirt

媚 mèi **darb.** ✪ glaimot; lišķēt; ✪ līst uz vēdera *(kāda priekšā)*; locīt ceļus *(kāda priekšā)*; ✪ mīlēt; apmīļot; **īp.** ✪ lišķīgs; glaimīgs; ✪ patīkams; iepriecinošs; pievilcīgs

媚惑 mèihuò pavedināt; pavest; iekārdināt *(ar saldiem vārdiem)*

媚态 mèitài ✪ koķetērija; ✪ verdziska izdabāšana *(iztapšana)*

媚外 mèiwài izkalpoties ārzemnieku acīs *(izdabāt ārzemniekiem)*

媚眼 mèiyǎn koķeti skatieni *(mest koķetus skatienus)*

魅 mèi **lietv.** neškīstais gars; rēgs; vilkatis; **darb.** apburt; noburt

魅力 mèilì ✪ maģisks pievilcības spēks; ✪ maģiska darbība

men

闷(悶) mēn/mèn **darb.** ✪ ieslēgties; palikt vienatnē; palikt mājās; ✪ sautēt uz lēnas uguns *(slēgtā traukā)*; ✪ *(ļaut tējai)* ievilkties; ✪ noslāpēt *(skaņu)*; **īp.** ✪ sutīgs; saspiests *(gaiss)*; ✪ neskaidrs; neapzināts; ✪ bez iemesla; ✪ apslāpēts; **apst.** sutīgi; **lietv.** slikts garastāvoklis; grūtsirdība

闷气 mēnqì ✪ slēpts niknums *(neapmierinātība)*; ✪ nospiests garastāvoklis; ✪ pāridarījums; aizvainojums; ✪ sutīgi; sutīgs *(laiks)*

闷热 mēnrè smacīgs karstums; sutīgs; sutīgi

闷声不响 mēnshēng-bùxiǎng neizdot nevienas skaņas *(ciest klusu; klusēt)*

闷头儿 mēntóur ✪ slepeni; klusiņām; ✪ slēpts; slepens

门(門) mén **lietv.** ✪ vārti; vārtiņi; ✪ durvis; durtiņas; ✪ ieeja; eja; pāreja; ✪ caurums; sprauga; ✪ *(lielgabala)* stobra caurums; ✪ ģimene; dzimta; dzimtās mājas; ✪ dzimtas sabiedriskais stāvoklis; ✪ ģints; cilts *(pirmatnējā sabiedrībā)*; ✪ reliģija; reliģiska mācība; sekta; ✪ *(filozofiska)* skola *(mācība)*; kliķe; ✪ skolotājs; audzinātājs; meistars; ✪ *(zinību apgūšanas)* ceļš; ✪ nozare; joma; disciplīna; specialitāte; zinātne; zinātnes nozare; ✪ *biol.* tips; **skait.** *lielgabaliem, tehniskām nozarēm, mākslas disciplīnām*; **darb.** ✪ sargāt vārtus *(durvis)*; ✪ uzbrukt vārtiem; **īpašv.** Meņ *uzv.*

门巴族 ménbāzú menba *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

门板 ménbǎn ✪ durvju puse; ✪ loga vai durvju panelis

门鼻儿 ménbír *(durvju)* aizšaujamais

门插关儿 ménchā·guanr *(durvju)* aizbīdnis; bulta

门齿 ménchǐ *anat.* priekšzobs

门当户对 méndāng-hùduì *(pāris)* ar līdzīgu sociālo statusu un izcelsmi *(par laulībām piemērotu partneri)*

门道 méndào ✪ vārti; durvis; ieeja; ✪ profesionāls paņēmiens; ✪ izeja no situācijas

门第 méndì ģimenes *(dzimtas)* sociālais statuss; līdzīga sociālā statusa cilvēki

门丁 méndīng *novec.* šveicars; ārdurvju sargs

门对 ménduì pāru *(paralēlie, simetriskie)* uzraksti *(teicieni)* uz sarkana auduma vai papīra lentēm, tiek stiprināti pie durvīm vai vārtiem *(visbiežāk kā Jaungada novēlējumi)*

门阀 ménfá ✪ ievērojama, slavena ģimene *(dzimta)*; ✪ dzimtas ģenealoģija

门房 ménfáng *(durvju sarga)* būdiņa

门风 ménfēng dzimtas tradīcijas; ierašas

门缝 ménfèng durvju sprauga

门岗 méngǎng *milit.* sargkareivja postenis

门户 ménhù ✪ durvis; ✪ eja; ✪ skola *(lingvistikā u.c.)*; ✪ līdzīga sociāla statusa cilvēki

门户之见 ménhùzhījiàn sektantiski noskaņojumi; kastu aizspriedumi

门环 ménhuán durvju gredzens *(roktura vietā)*

门禁 ménjìn ✪ ieejas apsardze; ✪ aizliegts ieiet *(svētku dienās)*

门警 ménjǐng policijas apsardze pie ieejas

门径 ménjìng ✪ *sp.* paņēmiens *(boksā u.c.)*; ✪ rekomendācija; protekcija; aizbildniecība *(karjeras veidošanai; sociālai virzībai u.c.)*; ✪ karjera; dienests

门静脉 ménjìngmài *anat.* vārtu vēna

门槛 ménkǎn slieksnis

门可罗雀 ménkěluóquè pie vārtiem var zvirbuli noķert *(par izputējušu ģimei, ar kuru visi ir*

pārtraukuši sakarus)
门客 ménkè ❶ liekēdis; ❷ *novec.* klients; mājskolotājs
门口 ménkǒu ieeja; izeja; durvis; *(mājas)* ieeja
门框 ménkuàng durvju rāmis
门类 ménlèi ❶ *biol.* suga; ❷ veids; šķira; kategorija
门帘 ménlián *(durvju)* aizkars, portjera
门联 ménlián pāru *(paralēlie, simetriskie)* uzraksti *(teicieni)* uz sarkana auduma vai papīra lentēm, tiek stiprināti pie durvīm vai vārtiem *(bieži kā Jaungada novēlējumi)*
门楼 ménlóu vārtu arka
门路 mén·lu ❶ *sp.* paņēmiens *(boksā u.c.)*; ❷ protekcija; aizbildniecība *(karjeras veidošanai; sociālai virzībai u.c.)*; ❸ karjera; dienests
门罗主义 ménluózhǔyì *polit.* Monro doktrīna
门楣 ménméi ❶ *(durvju)* paloda; ❷ līdzīga sociāla statusa cilvēki
门面 mén·mian ❶ fasāde; ❷ ārējais izskats; ❸ ārējās formalitātes; ❹ izrādīšanās
门面话 mén·mianhuà ❶ glaimīga runa; ❷ pieklājības vārdi; komplimenti
门牌 ménpái mājas numurs
门票 ménpiào ieejas biļete
门人 ménrén ❶ skolnieks; meistara palīgs; *novec.* zellis; ❷ *novec.* vārtnieks; vārtu sargs; ❸ liekēdis; *novec.* klients
门扇 ménshàn *(durvju (vārtu) audekla vai cita materiāla)* aizkars
门神 mén·shen mājas sargu dievību attēli mājas vārtiem
门生 ménshēng ❶ skolnieks; adepts *(kādas mācības vai filozofiskas skolas sekotājs)*; ❷ *piekl.* es, Jūsu skolnieks; ❸ liekēdis
门市 ménshì preču mazumtirdzniecība; preču pārdošana mazumtirdzniecībā
门市部 ménshìbù mazumtirdzniecības nodaļa; veikals
门闩 ménshuān durvju aizbīdnis
门庭若市 méntíng-ruòshì mājas priekšā troksnis un milzums cilvēku – kā tirgū *(pilna māja viesu; viesmīlīga, dāsna māja)*
门徒 méntú ❶ skolnieks; *novec.* meistara palīgs; adepts *(kādas mācības vai filozofiskas skolas sekotājs)*; ❷ *bud.* klostera brālis; ❸ *novec.* vārtnieks; vārtu sargs
门外汉 ménwàihàn nejēga; profāns; diletants; nekompetents cilvēks
门卫 ménwèi ❶ sardze pie vārtiem *(vai ieejas)*; ❷ *novec.* vārtnieks
门牙 ményá *anat.* priekšzobs
门诊 ménzhěn *med.* pacientu pieņemšana pie ārsta *(uzņemšanas nodaļa)*
门诊部 ménzhěnbù ambulance
门子 mén·zi *novec.* durvju sargs *(šveicars)*

扪(捫) mén **darb.** ❶ skart ar roku; taustīt ar roku; aiztikt; ❷ glaudīt; ❸ piesegt *(ar roku)*; ❹ ņemt; turēt; saturēt; pieturēt; ❺ saspiest; spiest; žņaugt
扪心自问 ménxīn-zìwèn pārdomāt savu rīcību *(jautāt savai sirdsapziņai; būt paškritiskam)*

钔(鍆) mén **lietv.** *ķīm.* mendelevijs (Md)

闷(悶) mèn/mēn **darb.** ❶ skumt; garlaikoties; būt sliktā garastāvoklī; ❷ apklust; pēkšņi apklust; ❸ cieši aiztaisīt; **īp.** noskumis; nomākts; garlaicīgs; cieši aizvērts; **lietv.** *(drausmīga)* garlaicība; grūtsirdība; skumjas; slikts garastāvoklis
闷葫芦 mènhú·lu blīvi aiztaisīts pudeļķirbis *(nesaprotama, mīklaina lieta; mīklains jautājums; neatrisināms uzdevums)*
闷葫芦罐儿 mènhú·luguànr *sar.* *(ķirbja formas māla)* sīknaudas krājkasīte
闷雷 mènléi kaut kas pilnīgi negaidīts; pērkons no skaidrām debesīm *(par negaidītu vēsti)*
闷闷不乐 mènmèn-bùlè būt melanholiskā noskaņojumā *(drūms noskaņojums; noskumt)*
闷子车 mèn·zichē ❶ segts pajūgs; ❷ *dzelzc.* segts dzelzceļa vagons

焖(燜) mèn **darb.** ❶ sautēt *(uz lēnas uguns)*; ❷ mērcēt; izmērcēt; atmērcēt

们(們) ·men **palīgv.** *tiek lietots aiz vietniekvārda vai lietvārda daudzskaitļa apzīmēšanai*

meng

蒙(矇) mēng/méng/měng **darb.** ❶ mānīt; vest ap stūri; muļķot; ❷ runāt visu, kas ienāk prātā *(runāt, kas pagadās)*; **īp.** neskaidrs; miglains; apdullis
蒙蒙亮 mēngmēngliàng aust; rītausmas mijkrēslis; rītausmā
蒙骗 mēngpiàn mānīt; vest ap stūri; muļķot

虻(蝱) méng **lietv.** *zool.* aklais dundurs; trīsstūrīgais dižduundurs *(Tabanus trigonus)*

茵 méng **lietv.**
茵麻 méngmá ❶ *bot.* Avicennas virvene; abutilone; Ķīnas džutas augs *(Abutilon avicennae)*; ❷ *bot.* fritilārija *(Fritillaria sp.)*

萌 méng **darb.** ❶ dīgt; izdīgt; uzdīgt; ❷ dzīt asnus; pumpuroties; ❸ parādīties; rasties; sākties; ❹ art; pārart *(no jauna)*; **lietv.** ❶ *(koka)* pumpurs;

M

❶augu asni; *(bambusa)* dzinumi; ❷dīglis; iedīglis; ❸cilvēki; tauta; parastā tauta; **īpašv.** Men *uzv.*

萌动 méngdòng ❶izdīgt; sākt augt *(par augiem)*; sākt *(laist dzinumus)*; ❷parādīties; sākties; pirmās dzīvības pazīmes

萌发 méngfā *bot.* sēklu dīgšana

萌生 méngshēng ❶*rakst.* rasties; parādīties; ❷būt lielā skaitā; daudz

萌芽 méngyá *bot.* ❶laist dzinumus; dīglis; iedīglis

蒙(濛、懞、矇) mēng/méng/měng **darb.** ❶apsegt; ietīties *(kažokā)*; aptīt; ❷aiztaisīt *(ciet)*; aizvērt *(ciet)*; ❸apklāt; aizklāt; ❹ietērpties *(bruņās)*; ❺slēpt; noslēpt; noklusēt; ❻mānīt; muļķot; ❼ciest *(zaudējumus)*; ciest *(no dažādām likstām)*; ❽riskēt; riskēt *(ar dzīvību)*; ❾*ofic., piekl.* tikt pagodinātam *(ar padomu)*; **īp.** ❶smidzinošs *(lietus)*; miglains *(gaiss)*; ❷neizglītots; tumšs; vientiesīgs; ❸neskaidrs; izplūdis; **lietv.** ❶pusaudzis; zeņķis; jaunietis; ❷tumsība; izglītības *(zināšanu)* trūkums; analfabētisms; ❸tumsa; **īpašv.** Men *uzv.*

蒙蔽 méngbì mānīt; muļķot; jaukt galvu

蒙汗药 ménghànyào spēcīgas miega zāles

蒙哄 ménghǒng mānīt; muļķot; jaukt gavu

蒙混 ménghùn mānīt; muļķot; apvest ap stūri

蒙眬 ménglóng miegains; samiegojies; miglainas *(acis)*

蒙昧 méngmèi ❶akls; apžilbis; ❷pirmatnējs; necivilizēts; ❸nekulturāls; neizglītots

蒙昧主义 méngmèizhǔyì *filoz.* obskurantisms

蒙蒙 méngméng ❶ziedošs; bagātīgs *(par augu valsti)*; ❷tumšs; drūms; blāvs; ❸smidzinošs *(lietus)*

蒙难 méngnàn ❶tikt vajātiem *(par brīvības cīnītājiem u.c.)*; ❷ aiziet bojā *(ziedot dzīvību)*

蒙受 méngshòu ❶saņemt *(ļaut ko)*; ❷ciest *(zaudējumus)*; ciest *(no dažādām likstām)*

蒙太奇 méngtàiqí *kinem.* montāža

蒙药 méngyào *farm.* narkotika; narkotiska viela

蒙影 méngyǐng *astr.* astronomiskā krēsla

蒙住 méngzhù ❶blīvi aiztaisīt *(ciet)*; ❷aizvērt *(ciet)*; ❸maldināt

盟 méng **lietv.** ❶savienība; apvienība; līga; alianse; ❷aimaks *(Mongolijas Tautas Republikas, kā arī ĶTR Iekšējās Mongolijas autonomā apgabala administratīva vienība)*; **īp.** nozvērējušies; ar zvērestu vienotie; **darb.** ❶noslēgt savienību; ❷zvērēt uzticību sabiedrotajam

盟邦 méngbāng sabiedrotā valsts *(sabiedrotās valstis)*; sabiedrotais

盟国 méngguó sabiedrotā valsts *(sabiedrotās valstis)*; sabiedrotā lielvalsts

盟军 méngjūn sabiedroto karaspēks *(sabiedrotais)*

盟誓 méngshì ❶savienības zvērests; ❷zvēret; dot zvērestu

盟兄弟 méngxiōngdì ❶sabiedroto interešu saistītas kopas pārstāvji; ❷sabrāļošanās rezultātā izveidojušās kopas pārstāvji *(ar zvērestu vienotie)*

盟约 méngyuē *(valstu)* savienības līgums

盟主 méngzhǔ *vēst.* savienības dibinātājvalsts; militārās savienības vadošā valsts *(vecākais partneris)*

濛 méng **īp.** smidzinošs, aizklājošs

濛濛 méngméng smidzinošs lietus; smidzināt

曚 méng **sast.**❶pārklāties ar rīta miglu; ❷mānīt; muļķot

曚昽 ménglóng *rakst.* rītausmas migla; rītausma

朦 méng **darb.** ❶kļūt blāvam; pārklāties *(par miglu)*; ❷mānīt; izkrāpt naudu

朦胧 ménglóng ❶blāvs; blāva *(mēness gaisma)*; ❷neskaidrs; izplūdis; miglains

鹲(鸏) méng **lietv.** *zool. (tropisks jūras putns)* faetons *(Phaethon sp.)*

矇 méng **lietv.** ❶*med.* pelēkais nags; katarakta; akls; ❷tumsonība; analfabētisms; **darb.** mānīt; muļķot; maldināt

矇眬 ménglóng ❶miegains; samiegojies; ❷miglains *(skatiens)*; ❸miegt *(acis)*

猛 měng **īp.** ❶nikns; nežēlīgs; plēsīgs; asinskārs; cietsirdīgs; ❷drošs; drosmīgs; ❸uzstājīgs; neatlaidīgs; ❹spēcīgas iedarbības *(inde)*; ❺neganta *(ložmetēju uguns)*; zibenīgs *(uzbrukums)*; pēkšņs; negaidīts; ❻straujš; spējš; ❼bargs; stingrs; **apst.** ❶nikni; nežēlīgi; ❷zibenīgi; pēkšņi; negaidīti; **darb.** pārsteigt; apstulbināt; samulsināt; **īpašv.** Men *uzv.*

猛不防 měng·bufáng ❶negaidīti; pēkšņi; ❷*dial.* nekādā gadījumā nedomāt un nespēt iedomāties

猛冲 měngchōng veikt zibenīgu uzbrukumu *(strauji uzbrukt)*

猛地 měng·di *dial.* pēkšņi; negaidīti; ar joni

猛跌 měngdiē strauji kristies *(par cenām)*

猛攻 měnggōng doties uzbrukumā *(nikns, zibenīgs uzbrukums)*

猛将 měngjiàng drosmīgs pulkvedis *(kaujās pieredzējis ģenerālis)*

猛进 měngjìn straujā tempā virzīties uz priekšu; enerģisks uzbrukums; karaspēka spiediens

猛劲儿 měngjìnr *sar.* ❶sakoncentrēties; saņemt spēkus; ❷izrāviens; spurts; ❸liela enerģija; liels spēks

猛可 měngkě ①pēkšņi; negaidīti; ②jezgā
猛烈 měngliè ①nikni; sīvi; ②nikns *(uzbrukums)*; ③neganta *(vēja brāzma)*; ④*milit.* viesuļuguns
猛犸 měngmǎ *paleont.* mamuts *(Elephas primigenius)*
猛扑 měngpū mesties virsū *(kādam)*; uzklupt *(kādam)*
猛禽 měngqín *zool.* plēsīgie dienas putni *(Falconiformes)*
猛然 měngrán pēkšņi; negaidīti; ar joni
猛兽 měngshòu plēsīgs zvērs *(plēsoņa)*
猛袭 měngxí uzbrukt ar joni; zibenīgi uzbrukt; uzbrukums
猛醒 měngxǐng ①pēkšņi atmosties; ②ātri atjēgties
猛涨 měngzhǎng ①strauji celties *(par ūdeni)*; ②straujš kāpums *(par cenām)*

蒙 měng/mēng/méng **lietv.** *saīs.* Mongolija; mongolis; mongoļu;
蒙古 Měnggǔ Mongolija
蒙古包 měnggǔbāo *(mongoļu)* jurta
蒙古人 měnggǔrén mongolis
蒙古语 měnggǔyǔ mongoļu valoda
蒙古族 měnggǔzú mongoļi *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

锰(錳) měng **lietv.** *ķīm.* mangāns (Mn)
锰矾 měngfán *ķīm.* mangāna vitriols
锰钢 měnggāng *metal.* mangāna tērauds
锰矿 měngkuàng *min.* mangāna rūda
锰铁 měngtiě *metal.* ferromangāns

獴 měng **lietv.** *zool.* mangusts *(Mungos sp.)*

懵(懞) měng **īp.** dumjš; stulbs
懵懂 měngdǒng nesaprātīgs; neapķērīgs; pastulbs

孟 mèng **īp.** ①pirmais *(pēc lunārā kalendāra pirmais pavasara mēnesis)*; ②*vēst.* vecākais *(no brāļiem)*; ③pirmdzimtais; ④sākotnējs; **darb.** pielikt pūles; būt neatlaidīgam; censties; **īpašv.** ①*saīs.* filozofs Mendzi; ②Men *uzv.*
孟德尔主义 mèngdé'ěrzhǔyì *biol.* mendelisms
孟加拉 Mèngjiālā Bangladeša
孟加拉语 mèngjiālāyǔ bengāļu valoda
孟浪 mènglàng ①rupjš; neaudzināts; ②nevērīgs; neapdomīgs; bezrupīgs
孟什维克 mèngshíwéikè *vēst.* meņševiki *(politiska partija Krievijā XX gs. sākumā)*
孟什维克主义 mèngshíwéikèzhǔyì *vēst.* meņševisms *(marksismam-ļeņinismam naidīga strāva KSDSP)*

梦(夢) mèng **lietv.** ①miegs; sapnis; ②sapņojums; iztēle; fantāzija; **darb.** sapņot; nosapņot; redzēt sapnī; **īpašv.** Men *uzv.*
梦话 mènghuà ①miegaina murmināšana; miegaini murgi ②blēņas; aplamības
梦幻 mènghuàn ilūzija; sapnis; sapņojums
梦幻泡影 mènghuàn-pàoyǐng *bud.* sapnis; ilūzija; ūdens burbulis *(par laicīgās pasaules iluzorisko raksturu)*
梦见 mèngjiàn ①redzēt sapnī; ②sapņot *(par kaut ko)*
梦境 mèngjìng sapņu pasaule *(sapņu valstība)*
梦寐 mèngmèi ①gulēt; miegā; ②sapnī
梦寐以求 mèngmèiyǐqiú pat sapnī tiekties pēc savas ieceres *(visiem spēkiem tiekties pēc sava ideāla; kaismīgi tiekties pēc savas ieceres īstenošanas)*
梦乡 mèngxiāng sapņu pasaule *(sapņu valstība)*
梦想 mèngxiǎng ①sapņot; sapnis; fantāzija; ②pat miegā neatsacīties no *(domas par kaut ko)*; pastāvīgi domāt *(skumt)* par
梦魇 mèngyǎn *(nakts)* murgi; nejauks sapnis
梦遗 mèngyí *med.* pollūcija
梦呓 mèngyì miegaini murgi *(murgojums)*
梦游症 mèngyóuzhèng *med.* mēnessērdzība

mi

咪 mī **skait.** *saīs.* metrs; **vietn.** *dial.* mēs; **onom.** ņaudēšana; blēšana

眯(瞇) mī/mí **darb.** miegt acis; piemiegt acis
眯缝 mī·feng miegt acis

弥(彌、瀰) mí **darb.** ①piepildīt; aizpildīt; ②dzēst *(parādu)*; kompensēt; ③aizklāt; aizsegt *(debesis)*; ④aizpildīt *(vakanci)*; ⑤izplatīt; attīstīt; ⑥ilgt *(par gadiem; dienām)*; ⑦pabeigt; sekmīgi noslēgt; **īp.** pilns *(mēness)*; **apst.** vēl vairāk; arvien vairāk; **īpašv.** Mi *uzv.*
弥补 míbǔ ①papildināt; kompensēt; ②nosegt *(izdevumus)*; ③iedzīt *(nokavēto laiku)*
弥缝 míféng ①slēpt; noslēpt; maskēt; ②papildināt
弥勒 Mílè *bud.* Buda Maitreija
弥留 míliú *rakst.* uz nāves gultas
弥漫 mímàn ①piepildīt pilnībā; pārpildīt; ②bezgalīgs; neaptverams; ③*astr.* difūzs *(difūzais miglājs)*
弥撒 mí·sa *rel.* mesa *(mise)*
弥天大谎 mítiān-dàhuǎng drausmīgi meli *(neiedomājamas aplamības)*
弥天大罪 mítiān-dàzuì smags noziegums *(kliedzošs noziegums)*
弥望 míwàng *rakst.* atklāties skatam *(par bezgalīgu plašumu; plašu apvārsni)*
弥月 míyuè *rakst.* mēnesi vecs *(zīdainis)*

迷 mí **darb.** ①maldīties; ieslīgt maldos; ②apmaldīties; nomaldīties *(no ceļa)*; ③kļūt

neskaidram *(miglainam)*; aizmigloties; krēslot; aizmiglot *(acis)*; ❺ pieķerties *(kādai nodarbībai)*; aizrauties *(ar kaut ko)*; nodoties *(kaut kam)*; ❻ tikt savaldzinātam; akli mīlēt *(būt kā bez prāta)*; ❼ apklust; klusēt; ❽ atpūsties; gulēt; ❾ *dial.* slēpties; izzust *(skatam)*; ❿ maldināt; mānīt; muļķot; ⓫ aizraut; reibināt; valdzināt; apburt; ⓬ iemidzināt; apdullināt; apmiglot *(prātu)*; **lietv.** ❶ maldi; maldīšanās; ❷ mānija; kaislība; aizraušanās *(ar kaut ko)*; kārdinājums; ❸ entuziasts; ❹ līdzjutējs; cienītājs; **īpašv.** Mi *uzv.*

迷宫 mígōng labirints

迷航 míháng zaudēt orientēšanās spējas *(nomaldīties no kursa)*

迷糊 mí·hu ❶ apjukt; nonākt strupceļā; ❷ neskaidrs; miglains; izklaidīgs; apdullis; ❸ neskaidrība; migla; ❹ miglaina *(galva)*; miglainas *(acis)*

迷魂汤 míhúntāng ❶ apdullinošs līdzeklis *(dzira u.c.)*; ❷ *pārn. (mānīšanas, muļķošanas, iemidzināšanas)* paņēmieni; ❸ iepriekšējo pārdzimšanu aizmiršanas eliksīrs

迷魂药 míhúnyào ❶ apdullinošs līdzeklis *(dzira u.c.)*; ❷ *pārn. (mānīšanas, muļķošanas, iemidzināšanas)* paņēmieni

迷魂阵 míhúnzhèn apburtais loks *(labirints)*

迷惑 mí·huo ❶ apmulst; apjukt *(tikt izsistam no sliedēm)*; ❷ maldināt; dezorientēt *(iemānīt strupceļā)*; ❸ maldīties; kļūdīties; ❹ apdullināt; iemidzināt; aptumšot apziņu; ❺ tikt savaldzinātam; būt kā bez prāta *(no kaut kā)*; ❻ apburt; padarīt traku

迷津 míjīn ❶ aizmirst, kur atrodas pārceltuve *(apmaldīties; pazaudēt ceļu; maldīšanās)*; ❷ iet pa nepareizu ceļu *(kļūmīgs ceļš; maldi)*; ❸ *bud.* maldu pārceltuve; jūtu pasaules maldi

迷离 mílí ❶ neskaidrs; miglains; ❷ saputrots

迷恋 míliàn aizrauties ar *(sportu; mūziku u.c.)*; nodoties *(kaut kam)*; būt bez prāta *(no kaut kā)*

迷路 mílù ❶ apmaldīties; pazaudēt pareizo ceļu; ❷ *pārn.* zaudēt orientāciju *(ieslīgt maldos)*; ❸ nepareizais ceļš; ❹ *anat. (auss)* labirints

迷茫 mímáng miglains plašums; miglains; neskaidrs

迷蒙 míméng neskaidrs; necauspīdīgs; blīva *(lietus sega)*

迷梦 míméng murgains sapnis; murgainas ilūzijas

迷人 mírén ❶ maldināt; muļķot; jaukt galvu; ❷ savaldzināt; novest no prāta; ❸ apdullināt; iemidzināt

迷失 míshī ❶ zaudēt; pazaudēt; ❷ apmaldīties; nomaldīties no ceļa; ❸ izzust; pazust

迷途 mítú ❶ pazaudēt ceļu; apmaldīties; ❷ kļūdains ceļš; maldi; ❸ iet pa nepareizo ceļu *(ieslīgt maldos)*

迷途的羔羊 mítú de gāoyáng ◊ nomaldījusies avs *(pazudusī avs)*

迷惘 míwǎng ❶ apmulst; nonākt strupceļā; ❷ apjucis, apmulsis *(cilvēks)*

迷雾 míwù ❶ bieza migla; ❷ apburtais loks *(labirints)*

迷信 míxìn ❶ akli ticēt; pielūgt; dievināt; ❷ māņticība; akla ticība; māņticīga dievināšana

迷走神经 mízǒu shénjīng *anat.* klejotājnervs

眯(瞇) mí/mī **darb.** aizmiglot *(acis)*; piegružot *(acis)*

谜(謎) mí/mèi **lietv.** mīkla; rēbuss **darb.** minēt mīklu

谜底 mídǐ ❶ mīklas atminējums *(atbilde)*; ❷ noslēpums *(patiesā būtība)*

谜面 mímiàn mīklas nosaukums; mīkla *(kā pretstatījums atminējumam)*

谜语 míyǔ mīkla; rēbuss; šarāde

猕(獼) mí **sast.**

猕猴 míhóu *zool. (pērtiķis)* makaks *(Macacus sp.)*

猕猴桃 míhóutáo *bot.* kivi *(Actinidia sinensis)*

醚 mí **lietv.** *ķīm.* ēteris

糜 mí/méi **lietv.** tume; šķidra putriņa; **īp.** ❶ sapuvis; bojāts; ❷ izšķērdīgs; **darb.** mētāties *(ar naudu)*; šķērdēt *(naudu)*; **īpašv.** Mi *uzv.*

糜费 mífèi ❶ šķērdēt *(līdzekļus)*; ❷ izšķērdība; naudas *(mantas)* šķiešana; ❸ izšķērdīgs

糜烂 mílàn ❶ pūt; trūdēt; sapuvis; satrūdējis; ❷ graut; kropļot; izputināts; ❸ *med.* erozija *(augt; milzt)*

麋 mí **lietv.** ❶ briedis; maralbriedis; ❷ *zool.* alnis *(Alces alces)*; ❸ *(zems ar zāli aizaudzis)* krasts; ❹ uzacis; **īpašv.** Mi *uzv.*

靡 mí/mǐ **darb.** iznīcināt; satriekt; sagraut; **lietv.** ❶ izšķērdība; *(mantas)* šķiešana; ❷ *novec.* krasts

靡费 mífèi izšķērdība; naudas *(mantas)* šķiešana; izšķērdīgs

米 mǐ **lietv.** ❶ *(attīrīti)* rīsi; ❷ *(attīrīti)* graudi; ❸ *(miežu; griķu u.c.)* putraimi; **skait.** *saīs.* metrs *(garuma mērs)*; **īpašv.** Mi *uzv.*

米波 mǐbō *radioteh.* metru diapazons

米饭 mǐfàn vārīti rīsi *(rīsu biezputra)*

米粉 mǐfěn ❶ rīsu milti; ❷ *dial.* rīsu makaroni *(milti)*

米黄 mǐhuáng bēša krāsa

米酒 mǐjiǔ *dial.* rīsu degvīns

米糠 mǐkāng ❶ rīsu klijas; ❷ rīsu pelavas

米粒 mǐlì ❶ rīsu graudss; ❷ *saīs.* milimetrs

米面 mǐmiàn ❶ rīsu milti; ❷ *dial.* rīsu makaroni

(milti)
米丘林学说 mǐqiūlín xuéshuō *bot.* Mičurina mācība
米色 mǐsè bēša krāsa *(krēmkrāsa)*
米汤 mǐtāng ❶rīsu novārījums *(šķidra rīsu putriņa)*; rīsu zupa; ❷*pārn.* saldi vārdi; glaimi
米突 mǐtū metrs *(garuma mērs)*; metrisks
米突尺 mǐtūchǐ metrs *(garuma mērs)*; metra mērs
米吐尔 mǐtǔ'ěr *fot.* metols
米象 mǐxiàng *zool.* rīsu smecernieks *(Sitophilus oryzae)*
米制 mǐzhì metriskā sistēma
米珠薪桂 mǐzhū-xīnguì ◊ rīsi dārgāki par pērlēm, kurināmais dārgāks par kanēli *(milzīga dzīves dārdzība; pārtika un kurināmais zelta cenā)*

芈 mǐ **darb.** blēt; **lietv.** *(aitu; kazu)* blēšana; **īpašv.** Mi *uzv.*

弭 mǐ **darb.** ❶atlaist; pierimt; pieklust; ❷paklausīt; pakļauties; ❸beigties; nomierināties; ❹izbeigt; darīt galu; ❺nomierināt; likvidēt *(sacelšanos)*; **lietv.** loka uzgaļi; *(ass priekšmeta)* gals; **īpašv.** Mi *uzv.*
弭兵 mǐbīng *rakst.* pārtraukt militāru darbību
弭除 mǐchú ❶*rakst.* izskaust; tikt vaļā *(no pārpratumiem)*; ❷vairīties no *(neobjektīviem spriedumiem)*
弭患 mǐhuàn novērst *(nelaimi)*
弭乱 mǐluàn apspiest dumpi *(noslāpēt nemierus)*
弭战 mǐzhàn *rakst.* pārtraukt militāru darbību

敉 mǐ **darb.** nomierināt; stabilizēt; sakārtot *(valsti)*
敉平 mǐpíng nomierināt; apspiest *(sacelšanos)*

脒 mǐ **lietv.** *ķīm.* amidīns

靡 mǐ/mí **darb.** ❶nokarāties; nosliekties; ❷pakļauties; klausīt; samierināties; ❸glausties klāt; pieglausties; ❹zaudēt spēkus; nomocīties; novārgt; ❺dalīties *(ar kādu citu)*; padalīties; ❻nomierināt; pārliecināt; ❼tērēt; šķērdēt; **īp.** ❶bagāta, sulīga *(valoda)*; ❷krāšņs *(apģērbs)*; ❸smalks; miniatūrs; maigs; **īpašv.** Mi *uzv.*
靡靡 mǐmǐ ❶lēns; nesteidzīgs; ❷pakļauties *(peldēt pa straumi)*; paklausīgs; ❸zems; sliktas gaumes; ❹smalks; lielisks; ❺beigties; apsīkt

泌 mì **darb.** izdalīt; izplatīt
泌尿 mìniào *fiziol.* urīna izvadīšana *(urinēšana)*
泌尿科 mìniàokē *med.* slimnīcas uroloģiskā nodaļa
泌尿器 mìniàoqì *anat.* urīna izvadīšanas orgāni
泌尿学 mìniàoxué *med.* uroloģija

觅(覔、覓) mì **darb.** ❶meklēt *(noslēptu mantu; radus; palīdzību u.c.)*; atrast; ❷lūgt; prasīt; pieprasīt; ❸greizi paskatīties *(uz kādu)*

秘(祕) mì **īp.** ❶slepens; slēpts; ❷slēgts; nepieejams; liegts; ❸rets; unikāls; **darb.** turēt slepenībā; slēpt; noslēpt; **apst.** slepeni; **lietv.** ❶*saīs.* vēstniecības sekretārs; ❷noslēpums; **īpašv.** Mi *uzv.*
秘本 mìběn ❶unikāla grāmata; ❷nelegāls *(pagrīdes)* izdevums
秘传 mìchuán ❶slepeni izplatīt; ❷slepens; ezotērisks
秘方 mìfāng slepena recepte *(slepenībā turēta recepte)*; slepens alķīmiķa līdzeklis
秘籍 mìjí unikāla grāmata *(reta grāmata)*
秘诀 mìjué ❶noslēpums; ❷slepens līdzeklis *(slepens paņēmiens)*
秘密 mìmì ❶slepens *(līgums; sanāksme u.c.)*; ❷nelegāls; konspiratīvs; ❸noslēpums; ❹slepeni
秘书 mìshū ❶*(vēstniecības)* sekretārs; ❷sekretāra pienākumi; veikt sekretāra pienākumus; ❸pagrīdes literatūra *(pagrīdes izdevums)*
秘书处 mìshūchù sekretariāts
秘书长 mìshūzhǎng ģenerālsekretārs *(sekretariāta vadītājs)*

密 mì **īp.** ❶slepens; konfidenciāls; šifrēts; ❷dziļš; slēpts; apslēpts; ❸ezotērisks; mistisks; ❹kluss; mierīgs; ❺bieza *(ķemme)*; biezi *(mati)*; ❻blīvs *(lietus)*; ❼cieša *(draudzība)*; ❽tuvs; intīms; ❾sīks; detalizēts; ❿piesardzīgs; uzmanīgs; ⓫vispusīgs; **apst.** ❶slepeni; ❷cieši; **īpašv.** Mi *uzv.*
密播 mìbō *lauks.* blīvs sējums
密布 mìbù ❶cieši nosegt; ❷blīvi savilkties *(par mākoņiem)*
密电 mìdiàn šifrēta telegramma
密度 mìdù ❶*(iedzīvotāju)* blīvums; ❷*milit.* uguns blīvums; ❸*fiz.* *(ķermeņa; gāzes u.c.)* blīvums
密度计 mìdùjì *tehn.* densimetrs
密访 mìfǎng ❶slepeni sekot; ❷izsekot *(kādu)*; ❸okšķerēt
密封 mìfēng ❶hermētiski aiztaisīt; hermetizācija; hermetiskums; ❷aizzīmogot
密封舱 mìfēngcāng hermētiskā kabīne, kapsula
密集 mìjí ❶*(ļaužu)* sablīvējums; ❷blīvi apdzīvota *(pilsēta)*; ❸liela *(karaspēka)* koncentrācija; ❹koncentrēties; sablīvēties; ❺koncentrēts; kompakts; intensīvs; ❻*milit.* saslēgties; cieši sakļauties *(cieša ierinda)*
密件 mìjiàn ❶slepens dokuments; ❷aploksne *(ar uzrakstu: slepeni)*
密林 mìlín biezs mežs *(džungļi)*
密令 mìlìng ❶slepeni pavēlēt; ❷slepena pavēle *(slepens priekšraksts)*

密码 mìmǎ šifrs; šifrētais kods; kods
密密层层 mì·mi-céngcéng daudzslāņains; blīvs
密密丛丛 mì·mi-cóngcóng *sar.* blīvs; biezs
密密麻麻 mì·mi-mámá ✪ *sar.* blīvi noklāts *(ar uzrakstiem; zīmējumiem u.c.)*; ✪ blīvs *(lietus)*
密密匝匝 mì·mi-zāzā blīva *(vārpu siena)*; blīvi
密谋 mìmóu ✪ slepeni iecerēt; inspirēt *(sacelšanos u.c.)*; ✪ slepena iecere
密切 mìqiè ✪ ciešs; noturīgs *(par kontaktiem)* ✪ intīms
密室 mìshì ✪ *tiešā un pārn. noz.* slēptuve; ✪ slepena telpa
密实 mì·shi blīvs *(pinums; audums u.c.)*; biezs; stingrs
密谈 mìtán konfidenciāla, slepena saruna
密探 mìtàn spiegs; slepenpolicists; slepens aģents
密友 mìyǒu ļoti tuvs draugs *(sirdsdraugs)*
密约 mìyuē ✪ slepens līgums; ✪ slepena vienošanās; ✪ slepeni vienoties
密匝匝 mìzāzā ✪ blīvs; biezs; ✪ biezi; blīvi
密植 mìzhí *lauks.* blīvs sējums *(stādījums u.c.)*

幂(冪) mì **lietv.** ✪ *mat.* pakāpe; pakāpes rādītājs; ✪ *novec.* ķermeņa virsma *(laukums)*; **darb.** apsegt

蜜 mì **lietv.** ✪ medus; medus *(rausis u.c.)* ✪ vasks; **īp.** ✪ salds; ✪ sacukurots; ✪ *pārn.* lišķīgs; glaimīgs
蜜蜂 mìfēng *zool. (medus nesēja)* bite *(Apis mellifera)*
蜜蜂花 mìfēnghuā *bot.* ārstnieciskā citronmelisa *(Melissa officinalis)*
蜜柑 mìgān apelsīns
蜜饯 mìjiàn ✪ gatavot sukādes; ✪ sukādes
蜜橘 mìjú mandarīns
蜜丸子 mìwán·zi *farm.* zāļu pilula medū
蜜腺 mìxiàn *bot.* parastais aklis *(Galeopis tetrahit)*; nektārs
蜜源 mìyuán *bot.* medusaugi *(nektāraugi)*
蜜月 mìyuè medus mēnesis
蜜枣 mìzǎo ✪ *kulin.* Ķīnas datele medū; ✪ Irākas medus datele

嘧 mì **sast.**
嘧啶 mìdìng *ķīm.* pirimidīns

mian

眠 mián **darb.** ✪ gulēt; aizmigt; ✪ atgulties, atlaisties *(atpūtā)*; nolikt horizontāli; ✪ pieliekties; noliekties; nokarāties *(par koku zariem)*; ✪ izlikties par gulošu *(mirušu)*; **īp.** guloš; **lietv.** ✪ miegs; snaudiens; snauda; ✪ *(dzīvnieku; kukaiņu)* ziemas miegs; **īpašv.** Mjeņ *uzv.*
眠火山 miánhuǒshān *ģeol.* neaktīvs vulkāns *(snaudošs vulkāns)*

绵(綿) mián **lietv.** ✪ kokvilna; vate; ✪ zīda attīšanas atlikumi *(atkritumi)*; **darb.** ✪ vilkties; ilgt; ✪ stiepties; **īp.** ✪ nepārtraukts; *(tāds)* kas turpinās; ✪ viegls; mazs; vājš; maigs; ✪ tāls; **īpašv.** Miaņ *uzv.*
绵薄 miánbó ✪ *(garīgi un fiziski)* vājš; ✪ *niev.* manas niecīgās spējas *(mana niecīgā varēšana)*
绵长 miáncháng ✪ garš; ilgs *(laiks; gadi)*; pagarināts; ✪ vilkties
绵绸 miánchóu zīda audums *(no zīda diegu atlikumiem)*
绵凫 miánfú *zool.* pūkpīle *(Somateria sp.)*
绵亘 miángèn ✪ stiepties *(par kalnu virsotnēm)*; ✪ nepārtraukts; ilgs
绵里藏针 miánlǐ-cángzhēn adatas vates kaudzē *(akmens azotē; uz lūpām medus, sirdī ledus)*
绵连 miánlián ✪ stiepties; vilkties; turpināties; ✪ nepārtraukts
绵马 miánmǎ *bot.* vīrišķā paparde *(Dryopteris filix-mas)*
绵密 miánmì ✪ rūpīgi izstrādāts; labi sagatavots; ✪ stingrs; blīvs; sapresēts
绵绵 miánmián ✪ nepārtraukts; nepārtraukti stiepties; ✪ ilgstošs *(lietus)*; ✪ rūpīgi; ✪ mierīgi; nesteidzīgi
绵软 miánruǎn ✪ šķidrs, irdens *(audums)*; ✪ *(fiziski)* vājš cilvēks
绵延 miányán ✪ stiepties *(par kalnu grēdu; frontes līniju u.c.)*; ✪ turpināties
绵羊 miányáng ✪ mājas aita *(auns)*; ✪ kurdjukaita
绵枣儿 miánzǎor *bot.* ✪ Ķīnas zilsniedzīte *(Scilla sp.)*; ✪ *bot. (īstais)* jūras sīpols *(Urginea maritima)*
绵纸 miánzhǐ plāns, elastīgs logu papīrs

棉 mián **lietv.** ✪ *bot.* lakstveida kokvilna *(Gossypium herbacetum)*; ✪ *bot.* kokvilnas koks *(Bombax ceiba)*; ✪ kokvilna; vate; kokvinas; vates
棉袄 mián'ǎo vatēts halāts *(vatenis)*
棉被 miánbèi vates sega
棉布 miánbù kokvilnas audums
棉纺 miánfǎng kokvilnas vērpšana
棉纺厂 miánfǎngchǎng kokvilnas vērpšanas fabrika
棉纺织厂 miánfǎngzhīchǎng kokvilnas audumu ražošanas fabrika
棉纺织工业 miánfǎngzhīgōngyè kokvilnas audumu ražošanas nozare
棉红蜘蛛 miánhóng zhīzhū *zool. (kaitēklis)* kokvilnas ērce *(Tetranychus urticae)*
棉猴儿 miánhóur vatēts mētelis *(vatēts kažoks)* ar kapuci

棉花 mián·hua ❶ *bot.* lakstveida kokvilna *(Gossypium herbacetum)*; ❷ kokvilna; vate
棉花绒 mián·huaróng ❶ kokvilnas pūkas; ❷ *tekstil. (audums)* baika; flanelis
棉花胎 mián·huatāi stepēta vate
棉裤 miánkù vates bikses
棉铃 miánlíng *(kokvilnas)*pogaļa
棉铃虫 miánlíngchóng *zool. (kaitēklis)* kokvilnas pūcīte *(tārps) (Chloridea obsoleta)*
棉毛 miánmáo trikotāža; trikotāžas *(veļa u.c.)*
棉农 miánnóng zemnieks – kokvilnas audzētājs
棉袍 miánpáo garš vatēts halāts
棉纱 miánshā kokvilnas dzija
棉桃 miántáo kokvilnas *(kārbiņa)*
棉田 miántián kokvilnas lauki
棉线 miánxiàn kokvilnas diegi
棉鞋 miánxié vatētas auduma kurpes
棉絮 miánxù ❶ vate; ❷ stepēta vate
棉蚜 miányá *zool.* kokvilnas uts *(Doralis frangulae)*
棉衣 miányī ❶ vatēts kokvilnas apģērbs *(vatenis u.c.)*; ❷ silts apģērbs
棉织厂 miánzhīchǎng kokvilnas tekstilfabrika
棉织机 miánzhījī kokvilnas audumu stelles
棉织品 miánzhīpǐn kokvilnas izstrādājumi
棉子 miánzǐ kokvilnas sēklas
棉子饼 miánzǐbǐng lopbarības rauši *(no kokvilnas sēklām)*
棉子油 miánzǐyóu kokvilnas eļļa

免 miǎn **darb.** ❶ vairīties *(no kaut kā)*; paglābties no; atbrīvoties no; ❷ novērst *(šķēršļus)*; ❸ atstādināt *(no amata)*; atcelt; atbrīvot *(no darba)*; ❹ izlaist ārā *(lopus)*; ❺ atcelt *(sodu)*; amnestēt; atbrīvot *(no eksāmeniem; braukšanas maksas u.c.)*; ❻ paglābt no; izvairīties no *(pārpratumiem; slimības u.c.)*; ❼ noņemt *(galvassegu)*; ❽ atturēties no; nedrīkst! **īp.** liegts; *(nepiederošiem ieeja)* aizliegta; **īpašv.** Mjeņ *uzv.*
免不得 miǎn·bu·de ❶ nav iespējams izvairīties no; nav iespējams iztikt bez; ❷ neizbēgams *(obligāts)*; nāksies
免不了 miǎn·buliǎo ❶ nav iespējams izvairīties no; nav iespējams iztikt bez; neizbēgams *(obligāts)*; nāksies; ❷ nav iespējams novērst
免除 miǎnchú ❶ novērst *(šķēršļus)*; ❷ atstādināt; atcelt; atbrīvot no *(nodevām)*; ❸ piedāvāt atvieglojumus; ❹ paglābt, izvairīties *(no kaut kā)*
免得 miǎn·de izvairīties; atbrīvoties no; lai izvairītos no
免费 miǎnfèi bezmaksas *(medicīniskā aprūpe; mācības; studijas u.c.)*
免费生 miǎnfèishēng *(no mācību maksas atbrīvots)* skolnieks *(students)*
免冠 miǎnguān *fot.* bez galvassegas
免缴 miǎnjiǎo atbrīvot no *(nodokļu nomaksas u.c.)*
免票 miǎnpiào ❶ bezmaksas *(braukšanas biļete u.c.)*; ❷ brīva *(bezmaksas)* ieeja
免去 miǎnqù atbrīvot *(no ieņemamā amata)*
免试 miǎnshì atbrīvot *(no eksāmeniem)*
免受 miǎnshòu ❶ tikt vaļā no; ❷ paglābties, izglābties no
免税 miǎnshuì ❶ atbrīvot no nodokļiem; ❷ bezmuitas *(preču ievedums)*
免刑 miǎnxíng *jur.* atbrīvot no *(uzliktā)* soda
免验 miǎnyàn atbrīvot no kontroles *(pārbaudes)*
免役 miǎnyì ❶ atbrīvot *(no darba klausības)*; ❷ atbrīvot *(no karadienesta)*
免疫 miǎnyì *med.* imunitāte
免疫法 miǎnyìfǎ *med.* imunizācija
免疫力 miǎnyìlì *med.* imunitāte
免疫体 miǎnyìtǐ *med.* imūns ķermenis
免疫性 miǎnyìxìng *(iedzimta vai iegūta)* imunitāte
免于 miǎnyú izglābties no *(bojāejas)*; izglābšanās
免予 miǎnyǔ atbrīvot no *(soda; zaudējumu kompensācijas u.c.)*
免遭 miǎnzāo paglābt no *(ļaundara vai ienaidnieka uzbrukuma)*
免征 miǎnzhēng atbrīvot no *(nodevu nomaksas)*
免职 miǎnzhí atbrīvot no *(ieņemamā amata; darba u.c.)*
免罪 miǎnzuì ❶ *jur.* atbrīvot no tiesiskās atbildības *(atbrīvot ieslodzīto)*; amnestēt; apžēlot; ❷ *rel.* atlaist grēkus *(apžēlot)*
免罪证 miǎnzuìzhèng *vēst., rel.* atlaidas; indulgence

勉 miǎn **darb.** ❶ censties; pielikt pūles; ❷ iedvesmot; stimulēt; pierunāt; pārliecināt; ❸ likt *(kaut ko darīt)*; piespiest; **īpašv.** Mjeņ *uzv.*
勉励 miǎnlì ❶ censties; pūlēties; ❷ atbalstīt; stimulēt; iedvesmot *(uz centīgu darbu)*
勉强 miǎnqiǎng ❶ ar grūtībām; ar lielām pūlēm; ❷ negribīgi; negribot; ar grūtu sirdi; ❸ piespiest; piespiest rīkoties pretēji *(kāda)* gribai; ❹ aiz matiem pievilkts, nepārliecinošs *(arguments)*; ❺ kā nebūt *(tik tikko; ar Dievu uz pusēm)*

娩 miǎn **darb.** dzemdēt; **lietv.** dzemdības
娩出 miǎnchū *med.* dzemdēt

冕 miǎn **lietv.** *vēst. (imperatora; karaļa)* kronis; *(imperatora; augstāko galminieku)* galvassega; *(pāvesta)* tiāra; vainags; **īpašv.** Mjeņ *uzv.*
冕珥 miǎn'ěr *astr.* koronārā protuberance

缅(緬) miǎn **īp.** ❶ attāls; *(ļoti)* tāls; ❷ iedomāts; **apst.** ❶ tālu; iztālēm; ❷ *(savās)* domās;*(savos)*sapņos; **lietv.** smalks pavediens *(šķiedra)*; **darb.** apsvērt; apdomāt; pārdomāt; **īpašv.** ❶ *saīs.* Mjanma *(Birma)*; ❷ **īpašv.** Mjeņ *uzv.*
缅甸 Miǎndiàn Mjanma *(Birma)*

M

缅甸人 miǎndiànrén birmietis
缅甸语 miǎndiànyǔ birmiešu valoda
缅怀 miǎnhuái ❶ gremdēties tālos sapņos; ❷ ar patiku atcerēties
缅想 miǎnxiǎng ❶ domās aiztraukties tālu prom; ❷ gremdēties atmiņās

腼 miǎn **sast.**

腼腆 miǎntiǎn kaunīgs; kautrīgs; kautrēties

面(靣) miàn **lietv.** ❶ seja; sejas izteiksme; fizionomija; ❷ ārējais izskats; āriene; ❸ cilvēka reputācija; ❹ virspuse; ārpuse; ārējais skats *(mājas)* fasāde; ❺ *mat.* plakne *(virsma)*; šķautne; ❻ *(kreisā; labā)* puse; ❼ aspekts; ❽ lappuse; lapa; ❾ tikšanās; personīga tikšanās; **apst.** ❶ tieši; personīgi; vaigu vaigā; ❷ sejā; acīs; **darb.** ❶ pagriezties ar seju pret *(ielu; mežu u.c.)*; ❷ redzēt; skatīt *(kādu)* vaigā; būt audiencē; ❸ parādīt; arēji apliecināt; **skait.** *plakaniem priekšmetiem (spoguļiem, gongiem, bungām u.c.)*; **saik.** uz; zem; pa *(labi; kreisi)*

面部 miànbù ❶ seja; ❷ fasādes puse
面陈 miànchén ❶ personīgi noziņot; ❷ *(mutisks)* ziņojums
面呈 miànchéng iesniegt; personīgi iesniegt
面吹 miànchuī *metal.* metāla virsslāņa caurpūte
面对 miànduì ar seju pret *(skatītājiem u.c.)*; skatīties *(briesmām acīs)*
面对面 miànduìmiàn vaigu vaigā *(ar seju pret seju)*
面额 miàn'é ❶ nominālais skaitlis; ❷ *fin.* bankas vērtspapīra nomināls
面红耳赤 miànhóng-ěrchì ar sarkanu seju un apsārtušām ausīm *(sarkans no kauna, dusmām vai piepūles)*
面黄肌瘦 miànhuáng-jīshòu no bada novārdzis *(izbadējies un slimīgs izskats)*
面积 miànjī platība; laukums; virsma
面交 miànjiāo ❶ personīgi nodot *(dokumentu u.c.)*; ❷ virspusēja pazīšanās
面具 miànjù *teātr.* maska
面孔 miànkǒng ❶ seja; fizionomija; ❷ gods; pašcieņa; prestižs
面临 miànlín ❶ atrasties *(nopietnu pārbaudījumu priekšā)*; ❷ atrasties *(krīzes priekšvakarā)*; ❸ saskarties *(ar grūtībām)*
面貌 miànmào ❶ seja *(sejas panti)*; ❷ ārējais izskats *(āriene)*; ❸ *(morālā, garīgā)* seja
面面俱到 miànmiàn-jùdào visu paredzēt *(visu ņemt vērā; parūpēties par visu)*
面面相觑 miànmiàn-xiāngqù apmainīties kautrīgiem skatieniem *(apjukumā skatīties vienam uz otru)*
面目 miànmù ❶ āriene; ārējais izskats; ❷ seja; sejas panti; sejas izteiksme; ❸ *(morālā, garīgā)* seja; ❹ saglabāt pašcieņu *(reputāciju)*
面目全非 miànmù-quánfēi izmainīties līdz nepazīšanai *(kļūt pilnīgi neatpazīstamam; pārdzimt)*
面目一新 miànmù-yīxīn pilnībā izmainīt ārieni *(atjaunoties; atjaunošanās)*
面庞 miànpáng sejas panti; sejas ovāls; sejas izteiksme
面洽 miànqià vienoties personīgas tikšanās laikā *(personīgi vienoties)*
面前 miànqián ❶ acu priekšā; *(fakta; notikuma)* priekšā; ❷ tuvākajā nākotnē; drīzumā
面容 miànróng āriene; seja; sejas vaibsti; fizionomija
面如土色 miànrútǔsè seja zemes krāsā *(nobālēt; kļūt baltam kā papīrs)*
面色 miànsè sejas krāsa *(sejas izteiksme)*
面纱 miànshā plīvurs; šķidrauts *(čadra)*
面善 miànshàn pazīstama seja; pazīt pēc sejas *(pazīstams cilvēks)*
面神经 miànshénjīng *anat.* sejas nervs
面生 miànshēng nepazīstama seja *(nepazīstams cilvēks)*
面授 miànshòu ❶ personīgi *(kādam kaut ko dot)*; ❷ *izgl.* klātienes apmācības
面熟 miànshú pazīstama seja *(pazīstams cilvēks)*
面谈 miàntán personīga saruna
面无人色 miànwúrénsè pilnīgi pārvērsties sejā; ar nedzīvu sejas izteiskmi *(no bailēm vai bēdām)*
面向 miànxiàng ❶ ar seju pret *(sauli; logu u.c.)*; ❷ ar seju pret *(masām; tautu u.c.)*
面议 miànyì personīgi pārspriest *(personīga saruna)*
面罩 miànzhào ❶ maska; ❷ šķidrauts
面子 miàn·zi ❶ *(segas; kažoka u.c.)* virspuse; ❷ ārējais izskats *(āriene)*; ❸ *(auduma u.c.)* izmēri; ❹ seja; *(zaudēt)* seju *(zaudēt pašcieņu)* ❺ reputācija; prestižs; labā slava; ❻ parādīt laipnību *(izrādīt laipnību)*; ❼ ievērot pieklājības normas

面(麵、麪) miàn **lietv.** ❶ kviešu milti; milti; ❷ mīkla; makaroni; nūdeles; ❸ pulveris; pūderis; **īp.** mīksts; ļengans; irdens

面包 miànbāo *(cepta)* maize; baltmaize; baltmaizes kukulis
面包房 miànbāofáng maizes ceptuve
面包干 miànbāogān sausiņi
面包果 miànbāoguǒ *bot.* maizeskoks *(Artocarpus incisa)*
面茶 miànchá tēja mongoļu gaumē *(tējai klāt pievieno kviešu miltus un sviestu)*
面肥 miànféi ieraugs *(mīklas raudzēšanai)*
面粉 miànfěn milti *(kviešu milti)*
面粉厂 miànfěnchǎng dzirnavas
面粉袋 miànfěndài miltu maiss
面疙瘩 miàngē·da klimpas; ķiļķeni

面糊 miànhù ❶ miltu dzira *(lopiem)*; ❷ miltu līme
面码儿 miànmǎr *kulin.* zaļumu piedeva pie miltu ēdieniem *(vārītiem makaroniem)*
面坯儿 miànpīr *kulin.* vārītas nūdeles *(bez piedevām)*
面人儿 miànrénr cilvēka figūriņa *(no mīklas vai lipīgajiem rīsiem)*; no mīklas veidot cilvēku figūriņas
面食 miànshí miltu ēdieni *(kulinārijas izstrādājumi no mīklas)*
面塑 miànsù *māksl.* cilvēku figūriņu veidošana no mīklas
面汤 miàntāng ❶ makaronu novārījums *(ūdens, kurā vārīti makaroni)*; ❷ ūdens sejas mazgāšanai
面条儿 miàntiáor *kulin.*makaroni *(nūdeles)*

眄 miàn **darb.** ❶ greizi skatīties; pašķielēt *(uz kādu)*; ❷ atskatīties atpakaļ
眄视 miànshì *rakst.* greizi paskatīties *(uz kādu)*; pašķielēt *(uz kādu)*

miao

喵 miāo **onom.** ņau; mjau *(ņaudēšana)*

苗 miáo **lietv.** ❶ asni; dzinumi; ❷ atvase; pēcnācējs; ❸ dēsti; stādi; ❹ *novec.* vakcīna; ❺ matāla *(iegulas)*; *(liesmu)* mēles; ❻ miao *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; **īp.** nepaklausīgs; kaprīzs *(par bērnu)*; **darb.** ❶ dot dzinumus; ❷ būt vasaras medībās; medīt; **īpašv.** Miao *uzv.*
苗床 miáochuáng *lauks.* dēstu audzētava
苗而不秀 miáo'érbùxiù *bot.* vēja zieds
苗木 miáomù *mežsaimn., mežrūpn.* stāds
苗圃 miáopǔ stādu audzētava
苗条 miáo·tiao slaids, slaiks *(stāvs)*; graciozs *(cilvēks)*
苗头 miáo·tou ❶ pirmie asni *(soļi; panākumi; pazīmes; simptomi)*; ❷ *dial.* lietas būtība; ❸ *dial.* prasme; spējas
苗裔 miáoyì *rakst.* pēcnācējs; pēcteči
苗族 miáozú miao *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

描 miáo **darb.** ❶ zīmēt *(no dabas)*; kopēt; nokopēt; nozīmēt; ❷ apvilkt kontūru *(ar zelta vai citu krāsu)*; iekrāsot *(uzacis)*; ❸ aprakstīt; attēlot; **lietv.** *(rokraksta; zīmējuma)* līnijas
描画 miáohuà ❶ zīmēt; izzīmet; apzīmēt; ❷ kopēt; attēlot
描绘 miáohuì ❶ nozīmēt; zīmēt; attēlot; kopēt; ❷ aprakstīt
描金 miáojīn ❶ uzklāt zeltītu *(ornamentu)*; zeltīt; ❷ zīmēt *(ar zelta vai sudraba krāsu)*; sudrabot
描摹 miáomó ❶ kopēt; noņemt precīzu kopiju; nozīmēt; ❷ attēlot *(cilvēka raksturu)*
描图 miáotú zīmēt; rasēt; kopēt
描图布 miáotúbù auduma pauspapīrs *(kalks)*
描图员 miáotúyuán kopētājs
描图纸 miáotúzhǐ *(papīra)* kalks
描写 miáoxiě ❶ aprakstīt; attēlot; ❷ apraksts; attēlojums

瞄 miáo **darb.** ❶ ņemt uz grauda; tēmēt; uzmanīgi skatīties; ❷ *dial.* dot mājienu *(likt manīt)*
瞄准 miáozhǔn tēmēt; notēmēt; ņemt uz grauda
瞄准机 miáozhǔnjī *milit.* tēmēšanas mehānisms
瞄准镜 miáozhǔnjìng *milit.* lielgabala panorāma
瞄准器 miáozhǔnqì *milit.* tēmēklis
瞄准手 miáozhǔnshǒu *milit.* artilērists tēmētājs
瞄准线 miáozhǔnxiàn *milit.* tēmēšanas līnija

杪 miǎo **lietv.** ❶ koka galotne; ❷ *(gada; mēneša; sezonas u.c.)* beigas; ❸ *(meža)* mala

秒 miǎo **skait.** ❶ sekunde *(laika vienība)*; ❷ *mat., ģeogr.* sekunde; ❸ vārpas akots
秒表 miǎobiǎo sekunžu mērītājs
秒差距 miǎochājù *astr.* *(attāluma mērvienība)* parseks *(3,26 gaismas gadi)*
秒针 miǎozhēn sekunžu rādītājs

渺(淼) miǎo **īp.** ❶ plašs *(ūdens)*; neaptverams *(ūdens klajs)*; ❷ tāls; neskaidrs; neatšķirams; miglains; mazs; sīks; niecīgs
渺茫 miǎománg ❶ attāls; ❷ neskaidrs; miglains; nenoteikts
渺小 miǎoxiǎo niecīgs; mazs; ļoti mazs

藐 miǎo **darb.** nicināt; ignorēt; uzskatīt par niecīgu *(cilvēku)*; **īp.** mazs; sīks; niecīgs
藐视 miǎoshì nicināt *(skatīties no augšas)*
藐小 miǎoxiǎo niecīgs; mazsvarīgs; nenozīmīgs; sīks

妙(玅) miào **īp.** ❶ skaists; lielisks; brīnišķīgs; apburošs; interesants; ❷ viltīgs; viltīgi gudrs; veikls; ❸ izmeklēts; smalks; ❹ apslēpts; slepens; burvīgs; pārdabisks; ❺ jauns; **darb.** būt pārākam; pārspēt; **lietv.** viltība; smalkums; ❶ meistarība; māksla; talants; **īpašv.** Miao *uzv.*
妙不可言 miàobùkěyán neizsakāmi skaists *(brīnumjauks; lielisks; apbrīnojams)*
妙策 miàocè lielisks plāns *(viltīgi gudrs aprēķins)*
妙处 miàochù ❶ pats jaukākais *(kādā notikumā; parādībā u.c.)*; ❷ pats būtiskākais
妙计 miàojì veikls plāns *(viltīgi gudrs aprēķins)*
妙诀 miàojué ❶ mīkla; noslēpums; noslēpumains; ❷ *(profesijas)* noslēpums
妙龄 miàolíng jaunības gadi *(dzīves pavasaris)*;

M

jaunība

妙论 miàolùn ❶ saprātīgs viedoklis; gudra doma; talantīga teorija; ❷ daiļrunības pērles

妙趣横生 miàoqù-héngshēng ❶ piesaistīt neatslābstošu interesi; aizraut; aizraujošs; interesants; ❷ bārstīt asprātības pērles

妙手回春 miàoshǒu-huíchūn zelta rokas atgriež *(dzīves)* pavasari *(par izcilām dziedināšanas spējām)*

庙(廟) miào **lietv.** ❶ *(Konfūcija; daoistu; budistu)* templis; ❷ senču templis; ❸ elkdieva brīvdabas altāris; ❹ svētvieta; ❺ tempļa gadatirgus

庙号 miàohào *vēst.* mirušā imperatora pēcnāves tituls *(mirušā imperatora pēcnāves vārds)*

庙会 miàohuì ❶ tempļa svētki; ❷ tempļa gadatirgus

庙宇 miàoyǔ ❶ senču templis; ❷ elkdieva brīvdabas altāris; ❸ svētvieta

庙祝 miàozhù *rel.* mūks tempļa kalpotājs

mie

乜 miē **darb.** skatīties piemiegtām acīm; **vietn.** kas?

乜斜 miē·xie ❶ piemiegt acis; skatīties *(piemiegtām acīm)*; ❷ šķielēt

咩(哶) miē **onom.** blēt; blēšana

灭(滅) miè **darb.** ❶ dzist *(par ugunskuru; sveci)*; nodzist; ❷ dzēst *(gaismu; lampu)*; nodzēst; ❸ aiziet bojā; tikt iznīcinātam *(anulētam; nocenotam; zaudētam; likvidētam)*; ❹ izzust; iegrimt tumsā; ❺ zaudēt; pazaudēt; ❻ iznīcināt; izkaut; noslaucīt no zemes virsas

灭此朝食 miècǐ-zhāoshí ◊ vispirms sagraut *(ienaidnieku)* un tad turpināt brokastis *(nelikties mierā, kamēr nav iznīcināts ienaidnieks)*

灭顶 mièdǐng pilnībā iegrimt ūdenī; slīkt

灭火器 mièhuǒqì ugunsdzēšamais aparāts

灭迹 mièjì ❶ iznīcināt pēdas *(slēpt pēdas)*; ❷ pilnībā izkaut *(ienaidnieku)*; ❸ nozust *(aizbēgt)*

灭绝 mièjué ❶ iznīcināt *(pilnībā izkaut)*; ❷ pilnībā zaudēt *(cilvēcīgu stāju u.c.)*; ❸ aiziet bojā

灭菌器 mièjūnqì *med.* sterilizators

灭口 mièkǒu iznīcināt liecinieku *(lai saglabātu noslēpumu)*

灭亡 mièwáng ❶ aiziet bojā; bojāeja; tikt iznīcinātam; ❷ pazudināt; iznīcināt

灭种 mièzhǒng ❶ iznīcināt rasi *(paveidu)*; iznīcināt visu paveidu; ❷ *polit.* genocīds

蔑(衊) miè **darb.** ❶ nicināt; noniecināt; necienīt; ❷ apkaunot *(kādu)*; pazemot; apmelot *(apliet ar samazgām)*; ❸ izmest; atmest; ❹ apmānīt; **īp.** mazs; sīks; niecīgs; ❺ smalks; delikāts; **nolieg.** ❻ nav *(piederības nozīmē)*; ❼ nē; **īpašv.** Mie *uzv.*

蔑视 mièshì ienīst; nicināt; necienīt

篾 miè **lietv.** *(bambusa; niedru; gaoļana u.c.)* lūki

篾匠 mièjiàng bambusa izstrādājumu meistars

篾片 mièpiàn *(bambusa; niedru; gaoļana u.c.)* lūki

篾条 miètiáo *(bambusa; niedru; gaoļana u.c.)* lūki

篾席 mièxí maša no bambusa lūkiem

min

民 mín **lietv.** ❶ tauta; nācija; ❷ tautas masas *(parastā tauta)*; neoficiāla persona; strādnieks; ❸ pilsonis; pilsoņu kārta; privātpersona; ❹ vietējie iedzīvotāji; *(noteiktā vietā pierakstīts)* pilsonis; ❺ cilvēki *(cilvēku masa)*; *konf.* cilvēce; ❻ piederība *(noteiktai tautībai; profesijai u.c.)*; **īp.** ❼ tautas *(dziesma u.c.)*; ❽ civilā *(aviācija u.c.)*; **īpašv.** Miņ *uzv.*

民办 mínbàn ❶ privāts; ar privātas personas līdzekļiem izveidots *(uzņēmums; skola u.c.)*; ❷ ar iedzīvotāju līdzekļiem izveidots *(uzņēmums u.c.)*

民兵 mínbīng zemessardze; zemessargu vienība; zemessargs

民不聊生 mínbùliáoshēng tauta nespēj mierīgi dzīvot *(nepanesama vienkāršās tautas dzīve; galēja tautas nabadzība)*

民船 mínchuán ❶ privātai personai *(kompānijai)* piederošs kuģis; ❷ privātai personai piederoša laiva

民粹派 míncuìpài *vēst.* narodņiki *(Krievijas radikālās inteliģences XIX gs. otrās puses kustība)*

民粹主义 míncuìzhǔyì *vēst.* narodņiku kustība *(Krievijā XIX gs. otrā pusē)*

民粹主义者 míncuìzhǔyìzhě *vēst.* narodņiks

民法 mínfǎ *jur.* civilās tiesības

民法学家 mínfǎxuéjiā *jur. (jurists)* civiltiesību speciālists

民房 mínfáng privāta dzīvojamā māja

民愤 mínfèn tautas dusmas; tautas dusmu *(izvirdums)*

民歌 míngē tautas dziesmas

民工 míngōng ❶ *(fiziska darba veikšanai)* valdības mobilizētās personas; ❷ brīvprātīgie kravu nesēji *(armijā)*

民国 Mínguó ❶ demokrātiska valsts; republika; republikāniska iekārta; ❷ *saīs., vēst.* Ķīnas Republika *(1912.–1949. g.g.)*

民航 mínháng *saīs.* civilā aviācija

民间 mínjiān tautā; tautas *(māksla; amati; pasakas u.c.)*

M

民警 mínjǐng tautas policija; milicija; milicis

民力 mínlì ❶tautas finansiālās iespējas *(bagātība)*; ❷tautas spēks *(varenums)*

民瘼 mínmò tautas vajadzības *(un prasības)*

民气 mínqì ❶tautas gars *(tautas noskaņojums)*; ❷tautas ilgas *(cerības)*

民情 mínqíng ❶tautas dzīvesveids; ❷tautas raksturs *(daba)*

民穷财尽 mínqióng-cáijìn tauta nonākusi galējā trūkumā un bagātības izsmeltas *(pilnīga valsts grimšana nabadzībā)*

民权 mínquán tautvaldība; demokrātija

民生 mínshēng ❶tautas labklājība; tautas dzīves līmenis *(apstākļi)*; ❷tautas nacionālās iezīmes *(gars)*

民食 mínshí tautas pārtika *(ikdienā lietojamie produkti)*

民事 mínshì ❶zemkopība; lauku darbu laiks; ❷administratīvās *(pārvaldes)* lietas; ❸*novec.* nodevas un klaušas; ❹*jur.* civillietas *(civillietu kodekss u.c.)*

民俗 mínsú etnogrāfija; tautas tradīcijas un ierašas

民俗学 mínsúxué folklora; folkloristika

民团 míntuán *vēst.* lauku muižnieku pašaizsardzības vienības

民校 mínxiào tautskola *(par vietējiem līdzekļiem izveidota)* pieaugušiem domāta vakarskola *(Ķīnas lauku rajonos)*

民心 mínxīn ❶tautas cerības *(vēlmes)*; ❷tautas simpātijas

民选 mínxuǎn *jur. (tiešās vai netiešās)* visas tautas vēlēšanas

民谣 mínyáo *(jautras un asprātīgas)* tautas dziesmas

民意 mínyì tautas vēlmes *(cerības; centieni)*

民用 mínyòng ❶tautas iztikas līdzekļi *(manta)*; ❷sadzīves priekšmeti; ❸civilā *(celtniecība u.c.)*

民用时 mínyòngshí *astr.* civilais laiks

民怨 mínyuàn tautas neapmierinātība *(dusmas; naids)*

民约论 mínyuēlùn *polit.* sabiedriskā līguma teorija

民乐 mínyuè tautas mūzika

民运 mínyùn civila rakstura kravu pārvadājumi

民贼 mínzéi tautas ienaidnieks

民政 mínzhèng civilā administrācija; civilā vara; iekšlietas

民脂民膏 mínzhī-míngāo tautas sulas un tauki *(vērtības, kas saražotas ar tautas sviedriem un asinīm)*

民智 mínzhì tautas gudrība *(tautas zināšanas; tautas kultūras līmenis)*

民众 mínzhòng tautas masas; tauta

民主 mínzhǔ demokrātija; demokrātisks

民主党 Mínzhǔdǎng demokrātiska partija *(piem., ASV)*

民主国 mínzhǔguó demokratiska valsts

民主化 mínzhǔhuà ❶demokratizēt; demokratizācija; ❷demokratizēties

民主会 mínzhǔhuì sapulce *(balstīta uz demokrātiskiem principiem)*

民主派 mínzhǔpài demokrātiska *(grupa; kustība; partija)*; demokrātija; demokrāts

民主主义 mínzhǔzhǔyì demokrātisms; demokrātisks

民主主义者 mínzhǔzhǔyìzhě demokrāts

民族 mínzú tautība; nacionalitāte; nācija

民族乡 mínzúxiāng mazākumtautību apdzīvots pagasts ĶTR

民族学 mínzúxué etnoloģija

民族志 mínzúzhì etnogrāfija

民族主义 mínzúzhǔyì ❶nacionālisms; ❷nacionālisma princips *(pirmais no trim Suņ Jatsena izvirzītajiem tautas principiem)*

民族主义者 mínzúzhǔyìzhě nacionālists

苠 mín **īp.** ❶neskaitāms; ❷*lauks. (graudaugu kultūra ar ilgāku veģetācijas un ienākšanās periodu)* vēlais *(gaoļans u.c.)*

泯(泯) mǐn **darb.** ❶tikt ierautam nekārtībās; aiziet bojā; iznīkt; izzust; noslīkt; ❷iesaistīt nekārtībās; iznīcināt; likvidēt; ❸izlietot līdz galam; izsmelt

泯灭 mǐnmiè ❶izzust; aiziet bojā; iznīkt; izmirt; ❷noslaucīt no zemes virsas *(iznīcināt)*

抿 mǐn **darb.** ❶pieglaust *(matus)*; ieziest *(matus)*; ❷izslaucīt *(acis)*; noraust *(asaru)*; ❸sakniebt *(lūpas)*; ❹sakļaut *(spārnus)*; ❺pielikt pie lūpām *(tasi; glāzīti u.c.)*

抿子 mǐn·zi ❶miniatūra *(sieviešu)* matu suka; ❷**skait**. *nepatīkamām lietām*

笢 mǐn **lietv.** ❶miniatūra *(sieviešu)* matu suka; ❷bambusa skali; ❸bambusa lūki

笢子 mǐn·zi miniatūra *(sieviešu)* matu suka

敏 mǐn **īp.** ❶žigls; nasks; ātrs; veikls; kustīgs; ❷sapratīgs; gudrs; apdāvināts; ❸centīgs; uzcītīgs; ❹jutīgs; vērīgs; **lietv.** prāts; spējas; talants; **īpašv.** Miņ *uzv.*

敏感 mǐngǎn ❶*fiziol.* jūtīgums; jūtas; ❷jūtīgs *(bērns; cilvēks)*; ❸attapība

敏化剂 mǐnhuàjì *ķīm.* sensibilizators

敏化作用 mǐnhuà-zuòyòng *ķīm.* sensibilizācija

敏捷 mǐnjié veikls; izveicīgs; jestrs

敏锐 mǐnruì ass *(prāts)*; vērīgs *(cilvēks)*; *(cilvēks)* ar smalku notikumu uztveri; tālredzīgs

míng

名 míng **lietv.** ❶vārds; nosaukums; ❷virsraksts;

tituls; ✪ *saīs.*, *lingv.* lietvārds; ✪ reputācija; slava; labā slava; ✪ cilvēks; **īp.** izcils; pazīstams; slavens; **darb.** ✪ dot vārdu *(nosaukumu)*; ✪ kvalificēt; ✪ gravēt *(metālā; akmenī)*; griezt; ✪ iemūžināt; **skait.** *cilvēkiem pēc sarakstiem vai pēc auguma*; **īpašv.** Min *uzv.*

名不副实 míngbùfùshí nosaukums neatbilst saturam *(tik vien kā nosaukums; tukšs; neīsts)*

名不虚传 míngbùxūchuán ne velti par *(kādu)* izplatās slava *(pelnīta slava; ne velti tā runā)*

名册 míngcè personu saraksts *(reģistrs)*; klases žurnāls

名产 míngchǎn plaši pazīstama produkcija; pazīstami izstrādājumi *(attiecīgās vietas slava un lepnums)*

名称 míngchēng *(oficiāls)* nosaukums; virsraksts; tituls

名垂千古 míngchuíqiāngǔ uz mūžīgiem laikiem ieiet vēsturē *(mūžīga slava)*

名词 míngcí ✪ *lingv.* lietvārds; ✪ termins; ✪ *loģ.* termins

名次 míngcì kārtas numurs sarakstā

名刺 míngcì *rakst.* vizītkarte

名存实亡 míngcún-shíwáng nomināli eksistēt, bet patiesībā būt mirušam *(tukšs nosaukums; fikcija)*

名单 míngdān saraksts *(personu saraksts)*

名额 míng'é noteiktais *(cilvēku)* skaits; *(štata vietu; studentu u.c.)* skaits

名副其实 míngfùqíshí nosaukumā ielikt patieso būtību *(nosaukums atbilst saturam; pilnā vārda nozīmē)*

名贵 míngguì slavens un vērtīgs *(mākslas darbs)*

名号 mínghào ✪ nomenklatūra; nosaukums; ✪ vārds; iesauka; ✪ rangs; tituls; ✪ slava; popularitāte

名家 míngjiā liels speciālists; slavens meistars; korifejs; izcila personība

名缰利锁 míngjiāng-lìsuǒ slavas važas un alkatības valgi *(mantkārības un godkārības kārdinājumi; augsti amati un bagātība kā cilvēku saistošas važas)*

名节 míngjié ✪ reputācija un godīgums *(dvēseles skaidrība)*; ✪ *konf.* augstas morālās īpašības

名利 mínglì slava un materiālie labumi *(stāvoklis sabiedrībā un materiālie labumi)*

名列前茅 mínglièqiánmáo būt pirmajās rindās *(būt progresīvam)*

名流 míngliú slaveni un pazīstami cilvēki; slavenības *(zinātnē)*

名落孙山 míngluòsūnshān ◊ būt sarakstā aiz Suņ Šaņa *(kurš eksāmenu izturējušo sarakstā bija pēdējais; izkrist eksāmenā)*

名目 míngmù ✪ nosaukums; nomenklatūra; ✪ rangs; *(sabiedriskais)* stāvoklis ✪ iegansts; iemesls

名牌 míngpái ✪ dēlītis ar uzvārda un vārda hieroglifiem; ✪ pazīstama izstrādājuma marka *(zīmols)*

名片 míngpiàn vizītkarte

名气 míng·qi *sar.* laba reputācija *(labs vārds)*; popularitāte

名人 míngrén sabiedrībā pazīstams *(cilvēks)*; liela personība

名声 míngshēng reputācija; slava; popularitāte

名胜 míngshèng ✪ ievērojama vieta *(vēsturisks vai kultūrvēsturisks objekts)*; ✪ *novec.* slaveni cilvēki *(slavenības)*

名士 míngshì slavenība *(par zinātniekiem; izglītotiem cilvēkiem)*

名士派 míngshìpài brīvs, nesaistīts *(zinātnieks, kas nenodarbojas ar sīkumiem, bet strādā pie nopietnām problēmām)*

名手 míngshǒu ◊ slavenība; zelta rokas *(slavens sava darba meistars)*

名数 míngshù *mat.* nosaukts skaitlis

名堂 míng·tang ✪ nosaukums; nomenklatūra; ✪ *dial.* labs rezultāts; ✪ *(koncerta)* programmas numurs; ✪ iegansts; iemesls; motīvs; ✪ darīšanas; darbi

名望 míngwàng laba slava; reputācija; labais vārds; popularitāte; stāvoklis sabiedrībā

名位 míngwèi *(ierēdņa)* rangs; karjera; slava

名下 míngxià uz *(kādas personas)* vārda; uz *(kādas personas)* rēķina

名扬四海 míngyángsìhǎi iegūt pasaules slavu *(kļūt par slavenību ar pasaules vārdu)*

名义 míngyì ✪ vārds; nosaukums; ✪ iemesls; iegansts; ✪ *(izpildvaras u.c.)* vārdā; ✪ *ekon.* nominālā *(darba alga)*; ✪ *(formāls)* iemesls

名誉 míngyù ✪ slava; gods; labais vārds; laba reputācija; popularitāte; ✪ goda *(konsuls; priekšsēdētājs u.c.)*

名震一时 míngzhèn-yīshí kļūt ļoti populāram *(slava izskanēja visā pasaulē; iegūt skaļu slavu)*

名正言顺 míngzhèng-yánshùn ja formulējumi pareizi, arī valoda plūst gludi *(pamatoti un taisnīgi; precīzi un pārliecināti)*

名著 míngzhù slavens, plaši pazīstams darbs rakstniecībā

名字 míng·zi ✪ vārds; ✪ oficiālais un otrais vārds

明 míng **īp.** ✪ gaišs *(mēness; rīts u.c.)*; skaidrs; spilgts; ✪ saprotams; acīmredzams; atklāts; ✪ skaidri redzams; skaidri reglamentēts; visiem saprotams; ✪ ārējais; ārišķīgs; parādes; ✪ izglītots; gudrs; talantīgs; **apst.** ✪ gaiši; atklāti; ✪ skaidri; precīzi; **darb.** ✪ kļūt populāram; ✪ strikti atšķirties; ✪ skaidri parādīt; paskaidrot; izskaidrot; ✪ saprast; izprast; apgūt; ✪ godāt; cienīt; ✪ aust *(par gaismu)*; **lietv.** ✪ laba redze

(laba redzesspēja); ✪ rītausma; diena *(dienas gaišais laiks)*; gaisma; ✪ rītdiena; ✪ gaisma *(kā dabas vīrieša spēka izpausme)*; **īpašv.** *vēst.* ✪ Min dinastija *(1368.–1644. g.g.)*; ✪ Min *uzv.*

明摆着 míngbǎi·zhe ✪ skaidrs; acīm redzams; ✪ skaidri *(parādīt)*; padarīt acīmredzamu

明白 míng·bai ✪ skaidri; saprotami; ✪ atklāti; ✪ sakarīgs; saprātīgs; ✪ saprast; zināt

明辨是非 míngbiàn-shìfēi prast strikti atšķirt melus no patiesības *(prast atšķirt labo no ļaunā)*

明察秋毫 míngcháqiūháo ◊ spēt skaidri saskatīt pat *(dzīvnieka)* rudens akotu *(ass prāts; vērīgs skatiens)*

明澈 míngchè gaišs un dzidrs; kristāldzidrs *(ūdens)*; caurspīdīgs

明达 míngdá erudīts; izglītots; zinošs; gudrs

明灯 míngdēng gaišs lukturis; gaiša svece ◊ *(ceļazvaigzne; vaduguns)*

明断 míngduàn pareizi atrisināt; *(pieņemt)* taisnīgu spriedumu

明矾 míngfán *ķīm.* alauns

明矾石 míngfánshí *min.* alunīts; alauna akmens

明沟 mínggōu atklāts grāvis *(atklāta drenāža)*

明后天 mínghòutiān rīt vai parīt *(ja ne rīt, tad parīt)*

明晃晃 mínghuǎnghuǎng žilbinoši spilgts; mirdzošs; spīdošs

明火执仗 mínghuǒ-zhízhàng *ofic.* bruņots laupīšanas uzbrukums *(laupīšana gaišā dienas laikā; laupīšana ar ieročiem rokās)*

明胶 míngjiāo *ķīm.* želatīns

明净 míngjìng gaišs; tīrs; caurspīdīgs

明镜 míngjìng ✪ tīrs spogulis *(Jūsu apgaismotais viedoklis)*; ✪ skaidri stādīties priekšā; ✪ tīra sirds *(tīras jūtas)*

明镜高悬 míngjìng-gāoxuán ◊ augsti pakārts gaišs spogulis *(taisnīgums un taisna tiesa; objektīvs un taisnīgs tiesnesis)*

明快 míngkuài ✪ taisns; tiešs; apņēmīgs; ✪ skaidrs, dzīvespriecīgs un dzīvi apliecinošs *(sacerējuma stils)*; dzīva *(valoda)*; ✪ atklāts; noteikts; stingrs

明来暗往 mínglái'ànwǎng ierasties gan atklāti, gan slepeni *(uzturēt atklātus un slēptus kontaktus; darboties atklātas un slēptas vienošanās ietvaros)*

明朗 mínglǎng ✪ skaidrs *(rīts; debesis; nostāja)*; gaišs; caurspīdīgs; ✪ acīmredzams; uzskatāms; ✪ noskaidroties; kļūt saprotamam; ✪ dzīvs, aizraujošs *(literārs sacerējums)*

明丽 mínglì saules pielijuši *(kalni)*; skaista *(ainava)*

明亮 míngliàng ✪ gaiša *(istaba)*; spilgta *(zvaigzne)*; spīdošs; ✪ mirdzošas *(acis)*; ✪ saprast; noskaidrot; noskaidroties

明了 míngliǎo ✪ pilnībā saprast; uzzināt visos sīkumos; ✪ viss skaidrs!

明令 mínglìng ✪ skaidra pavēle; ✪ oficiāla pavēle *(nopublicēts)* dekrēts; ✪ *vēst.* Min dinastijas galma pavēle

明码 míngmǎ ✪ atklāts kods; ✪ noteiktā cena

明媚 míngmèi ✪ gaišs un starojošs; ✪ brīnišķīgs

明明 míngmíng skaidri; pilnīgi skaidri; acīm redzami

明目张胆 míngmù-zhāngdǎn ✪ atklāts un bezkaunīgs *(atklāta nekaunība)*; cinisks; ✪ demonstratīvs

明年 míngnián nākamais gads

明器 míngqì *vēst., rit.* ✪ bēru rekvizīti; ✪ aizgājēja sadzīves lietas un personīgās mantas *(ko apglabāja kopā ar aizgājēju; vēlāk – personīgo mantu mulāžas)*

明枪暗箭 míngqiāng-ànjiàn dienas gaismā – pīķis, tumsā – bulta *(atklāts trieciens kopā ar sitienu mugurā; atklātu un slepenu līdzekļu izmantošana mērķu sasniegšanai)*

明枪易躲,暗箭难防 míngqiāng yì duǒ,ànjiàn nán fáng no atklāta pīķa dūriena viegli izvairīties, grūti izsargāties no bultas tumsas aizsegā *(viegli izvairīties no atklāta trieciena, bet grūti pasargāties no dunča dūriena mugurā)*

明确 míngquè ✪ skaidrs *(mērķis)*; noteikta *(atbilde; darbu dalīšana u.c.)*; noskaidrot; ienest skaidrību; ✪ *(izvirzīt)* skaidru *(mērķi)*

明儿 míngr ✪ *sar.* pagaidām! uz redzi!; ✪ rīt; rītdien

明人不做暗事 míngrén bù zuò ànshì cildens cilvēks neko nedara slepus *(cildens cilvēks vienmēr rīkojas atklāti)*

明日 míngrì ·rīt; rītdien

明日黄花 míngrì-huánghuā ◊krizantēmas pēc Krizantēmu svētkiem *(pēc lunārā kalendāra 9. mēneša 9. dienā) (savu laiku pārdzīvojusi manta; pagātnes palieka)*

明视 míngshì ✪ vērīgi skatīties; ✪ skaidra redzamība; skaidri redzēt; ✪ *rit. (upurējamais)* trusis vai zaķis

明天 míngtiān ✪ rītdiena; nākošā diena; ✪ uz rītu; uz nākošo dienu

明文 míngwén stingri noteikts *(līguma vai lēmuma)* teksts; strikts formulējums

明晰 míngxī skaidrs *(priekšstats)*; skaidra *(redzamība; definīcija)*

明细表 míngxìbiǎo ✪ *grāmatved.* saraksts; *(algu aprēķina)* saraksts; ✪ *(laikrakstu nosaukumos)* „Ziņotājs", „Ziņas"

明虾 míngxiā *zool.* krevetes paveids *(Penaeus orientalis)*

明显 míngxiǎn ✪ skaidrs; pilnīgi skaidri; ✪ skaidrība; ✪ spilgts; ✪ acīm redzams *(fakts)*; ✪ skaidrs *(mērķis)*

明线光谱 míngxiàn-guāngpǔ *fiz.* līnijspektrs

明效大验 míngxiào dàyàn milzīgs efekts *(acīmredzams rezultāts)*

明信片 míngxìnpiàn atklātne; pasta atklātne

明星 míngxīng ❶spilgta zvaigzne *(planēta Jupiters)*; ❷*(ekrāna; skatuves)* zvaigzne; ❸*pārn.* ceļa rādītāja zvaigzne

明眼人 míngyǎnrén ❶zinošs *(pieredzējis)* cilvēks; ❷ar plašu redzesloku apveltīts cilvēks

明于观人, 暗于察己 míngyúguānrén,ànyúchájǐ cita acī skabargu redz, savās acīs baļķi neredz

明喻 míngyù *lit.* salīdzinājums

明哲保身 míngzhé-bǎoshēn ◊ gudrais saudzē sevi *(❶prast izvairīties no briesmām; ❷personīgo interešu vārdā ignorēt sabiedrības intereses)*

明争暗斗 míngzhēng-àndòu atklāta un slēpta cīņa *(cīnīties, izmantojot jebkurus paņēmienus)*

明正典刑 míngzhèng-diǎnxíng ❶uz likuma pamata piespriest nāves sodu; ❷izpildīt nāves sodu

明证 míngzhèng acīmredzams pierādījums *(skaidra liecība)*

明知 míngzhī labi zināt; skaidri stādīties priekšā; laikus zināt

明智 míngzhì ❶gudrība; prāts; saprāts; ❷gudrs; saprātīgs

明珠 míngzhū ❶īsta pērle; ❷dārglieta; *(dārga)* manta; ❸talantīgs cilvēks; ❹acs

明珠暗投 míngzhū-àntóu ◊ tumsā nomesta dārga pērle *(❶nenovērtēts talants; ❷pašam nezināt par savām dotībām; ❸sliktā kompānijā nonācis labs cilvēks)*

明子 míng·zi *dial.* priedes skals *(lāpa no priedes skaliem)*

鸣(鳴)

míng **darb.** ❶čiepstēt; svilpt; čivināt; vīterot; ❷kliegt; kaukt; rūkt; spiegt; smilkstēt; ❸skanēt; izdot skaņu; ❹dārdēt *(par pērkonu)*; dunēt; ❺kļūt slavenam *(ļoti populāram)*; ❻izteikties; skaļi izteikt *(savu neapmierinātību)*; ❼spēlēt *(mūzikas instrumentu)*; sist *(bungas)*; ❽paziņot *(kaut ko)*; darīt zināmu *(visai apkārtnei)*; **īp.** skaļš; ļoti skaļš; kliedzošs; rūcošs; **īpašv.** Min *uzv.*

鸣鼓而攻之 míng gǔ ér gōng zhī ◊ sākt sist bungas un doties uzbrukumā *(atklāti atmaskot vainīgo; uzsākt nesaudzīgu cīņu ar kādiem netikumiem vai sociālām problēmām)*

鸣金收兵 míngjīnshōubīng ◊ ar gonga sitieniem atsaukt karaspēku *(dot karaspēka atsaukšanas signālu)*

鸣锣开道 míngluó-kāidào ◊ ar gonga sitieniem atklāt ceļu *(attīrīt ceļu; dot (kādam) zaļo gaismu)*

鸣禽 míngqín dziedātājputni

鸣谢 míngxiè *piekl. (publiski)* izteikt pateicību; izteikt pateicības vārdus

鸣冤叫屈 míngyuān-jiàoqū griezties ar sūdzību; žēloties par netaisnīgu apvainojumu

茗

míng **lietv.** ❶tējas krūma lapiņas *(pumpuri)*; tējas krūms; ❷tēja; tējas *(servīze)*

茗具 míngjù tējas servīze; tējas trauki

冥

míng **īp.** ❶tumšs; drūms; ❷neizglītots; nesapratīgs; ❸bērnišķīgs; puicisks; naivs; ❹dziļš; ❺slēpts; noslēpumains; ❻mirušais; pēcnāves; **lietv.** ❶tumsa; nakts; nakts tumsa; ❷jūra; jūras dzelme; ❸debesis; debesu augstums; ❹slepena vieta; apslēptā būtība; noslēpums; ❺*vēst. (pils)* iekšējās zāles; ❻*mit.* aizkapa valstība; mirušo pasaule; **darb.** ❶attālināties; atiet; iet projām no; ❷noslēpties; izzust; nomirt; ❸saprast vienam otru bez vārdiem; piekrist bez iepriekšējas norunas; **īpašv.** Min *uzv.*

冥器 míngqì *vēst.* aizgājēja personīgās mantas *(ko apbedīja kopā ar aizgājēju)*

冥顽 míngwán tumšs; stulbs; truls; aprobežots

冥王星 míngwángxīng *astr.* Plutons

冥想 míngxiǎng gremdēties dziļās pārdomās *(gremdēties sevī)*

铭(銘)

míng **lietv.** ❶memoriāls uzraksts *(uz trauka vai akmens)*; epitāfija; ❷*lit.* oda *(slavinājums vārsmās)*; ❸*rit.* bēru karogs; **darb.** gravēt; iegravēt; iecirst *(uzrakstu)*; griezt; ❹iemūžināt

铭感 mínggǎn *rakst.* būt aizkustinātam līdz sirds dziļumiem *(dziļa atzinība; būt vienmēr pateicīgam)*

铭肌镂骨 míngjī-lòugǔ saglabāt uz *(savas)* ādas un iegravēt *(savos)* kaulos *(būt mūžam pateicīgam; nekad neaizmirst izrādīto labdarību)*

铭记 míngjì glabāt sirdī *(uz visiem laikiem saglabāt atmiņā)*

铭刻 míngkè ❶iegriezt *(iegravēt)* uzrakstu; ❷saglabāt *(bronzā vai akmenī)*; iemūžināt *(atcerēties uz visiem laikiem)*

铭文 míngwén ❶uzraksts *(bronzā vai akmenī)*; ❷oda *(slavinājums vārsmās)*

铭心 míngxīn atcerēties uz visu mūžu *(atcerēties uz visiem laikiem)*

明诸肺腑 míngzhū-fèifǔ saglabāt dvēseles dziļumos *(atcerēties uz visu mūžu; paturēt sirdī)*

溟

míng **lietv.** jūra; dzelme; **īp.** ļoti plašs; neaptverams; **darb.** smidzināt; līņāt *(par smidzinošu lietutiņu, kas apgrūtina redzamību)*

溟勃 míngbó okeāns

溟濛 míngméng ❶smalks, sējošs lietus; ❷neskaidrs; slikti redzams *(aiz lietus plīvura)*; ❸tumsa

暝

míng **lietv.** nakts; tumsa; **darb.** krēslot; tumst; satumst; **īp.** tumšs; naksnīgs; **īpašv.** Min *uzv.*

瞑

míng **darb.** ❶aizvērt acis; ❷slēgt acis uz

mūžu *(nomirt)*; ❶redzēt kā miglā *(par sliktu redzi)*; **īp.** tumšs; nespodrs; blāvs

瞑目 míngmù ❶aizvērt acis; ❷slēgt acis uz mūžu *(nomirt)*

螟 míng **lietv.** *zool. (stiebru parazīts)* kode svilinātāja *(dz. Pyralididae)*

螟蛾 míng'é *zool.* kode svilinātāja

螟害 mínghài *lauks.* kodes svilinātājas radītie sējumu postījumi

螟蛉 mínglíng ❶*zool.* kodes svilinātājas kāpurs; ❷audžudēls

酩 mǐng **sast.**

酩酊 mǐngdǐng piedzerties līdz nemaņai

命 mìng **lietv.** ❶rīkojums; dekrēts; direktīva; pavēle *(par iecelšanu amatā)*; ❷debesu mandāts *(imperatoram vai dinastijai kā pilnvaru apliecinājums valdīt valstī)*; ❸*vēst.* žēlastības raksts; akreditācijas birka; ❹*novec.* paredzēšana; liktenis; debesu griba; ❺cilvēka dzīve; cilvēka dzīves gadi; ❻vārds; nosaukums; ❼zvērests; **darb.** ❶pavēlēt; piekodināt; izrīkot; ❷nozīmēt amatā; pilnvarot; piešķirt rangu; ❸uzaicināt; pieaicināt ❹noteikt; ❺nosaukt; dot nosaukumu; ❻paziņot; darīt zināmu; ❼noteikt likteni; **īpašv.** Min *uzv.*

命案 mìng'àn *jur.* tiesu lieta *(kas saistīta ar slepkavības izskatīšanu)*

命笔 mìngbǐ ķerties pie spalvas *(sākt rakstīt)*

命根子 mìnggēn·zi ❶auga galvenā sakne; ❷dzīves saknes; ilgdzīvošana; ❸visdārgākais dzīvē; pamatu pamats; ❹*bud.* dzīves sakne

命令 mìnglìng ❶pavēle; dekrēts; rīkojums; ❷pavēlēt; dot administratīva rakstura rīkojumu; ❸kategorisks; pilnīgi noteikts

命令句 mìnglìngjù *lingv.* pavēles teikums

命令式 mìnglìngshì ❶*lingv.* pavēles izteiksme; ❷pavēles rakstura *(dokuments u.c.)*

命令主义 mìnglìngzhǔyì *(kaila)* administrēšana *(vadīšana ar striktu administrēšanas metožu palīdzību)*

命脉 mìngmài ❶svarīgākie asinsvadi; ❷*(valsts)* svarīgākie centri; augstākā vadība

命名 mìngmíng nosaukt *(dot nosaukumu)*; dot vārdu

命名日 mìngmíngrì vārda diena

命数 mìngshù ❶liktenis; Dieva griba; ❷ilggadība; dzīves ilgums; ❸*mat.* numerācija

命数法 mìngshùfǎ *mat.* skaitīšana; saskaitīšana; sarēķināšana

命题 mìngtí *filoz.*, *loģ.* ❶spriedums; ierosinājums; *lingv.* ❷izteikums; izsacījums

命意 mìngyì ❶noteikt tēmu; ❷*(sacerējuma)* galvenā ideja; noformulēt domu

命运 mìngyùn liktenis; debesu griba

命在旦夕 mìngzài-dànxī kapa malā *(uz nāves gultas)*

命中 mìngzhòng *milit.* trāpīt mērķī

命中率 mìngzhònglù *milit.* trāpījumu procents; *(uguns; šaušanas)* trāpīgums

miu

谬(謬) miù **īp.** ❶nepareizs; kļūdains; maldīgs; ❷aplams; murgains; **lietv.** ❶kļūda; maldi; ❷muļķības; aplamības; absurds; *(vājprātīgā)* murgi; **darb.** kļūdīties; maldīties; ❷sagrozīt; izkropļot

谬见 miùjiàn ❶kļūdains viedoklis *(nepareizs uzskats)*; maldi; maldīšanās; ❷*piekl.* pēc manām domām *(manā necilajā skatījumā)*

谬奖 miùjiǎng slavēt nepelnīti *(pārmērīga slavēšana; pārslavēt)*

谬论 miùlùn absurds; absurda *(teorija)*; aplamība; bezjēdzība; kļūdains uzskats

谬误 miùwù kļūda; kļūdains; maldi

谬种 miùzhǒng ❶kļūdaini uzskati; ❷*niev.* putrotājs

mo

摸 mō **darb.** ❶taustīt; aptaustīt; iztaustīt; ❷aizskart; pieskarties; glaudīt; ❸pārbaudīt; mēģināt; ❹meklēt; meklēties *(kabatās)*; ❺uzzināt; tikt skaidrībā; ❻virzīties taustoties; maldīties

摸出 mōchū ❶meklēt; uziet; uztaustīt; ❷iegūt; dabūt; ❸izņemt *(no kabatas)*

摸底 mōdǐ ❶tikt skaidrībā *(noskaidrot visas detaļas)*; ❷būt lietas kursā *(pamatīgi pārzināt)*

摸黑儿 mōhēir ❶*sar.* pēc taustes *(taustoties)*; ❷tumsā *(kamēr vēl tumšs)*

摸老虎屁股 mō lǎohǔ pì·gu ◊ glaudīt tīģera dibenu *(spēlēt bīstamas spēles; tīšu prātu skriet postā)*

摸索 mō·suo ❶maldīties kā pa tumsu *(uz labu laimi; taustīdamies)*; ❷meklēt *(izeju; patiesību u.c.)*; uztaustīt; mēģināt

馍(饃、饝) mó **lietv.** *(tvaikos gatavots vai cepts)* virtulis; apaļmaizīte

馍馍 mómó *(tvaikos gatavots vai cepts)* virtulis; apaļmaizīte; plācenis

摹 mó **darb.** ❶atdarināt; imitēt; izgatavot pēc šablona; ❷kopēt; nozīmēt; **lietv.** ❶paraugs; forma; ❷kopēšana

摹本 móběn ❶*(gleznas)* kopija; *(senas grāmatas)* kopija; ❷atdarinājums; klišeja

摹仿 mófǎng atdarināt *(kādu)*; imitēt; kopēt
摹刻 mókè ❶kopēt *(ar gravēšanas palīdzību)*; ❷*(gravējuma vai kaligrāfijas parauga)* kopija
摹拟 mónǐ atdarināt; imitēt *(izmantot kā paraugu)*
摹写 móxiě ❶pēc trafareta rakstīt *(hieroglifus vai burtus)*; ❷aprakstīt; attēlot
摹印 móyìn *(viens no astoņiem imperatora 秦始皇 Cjiņ Šihuana III gs. p. m. ē. apstiprinātajiem kaligrāfijas paraugiem, kas paredzēts zīmogu izgatavošanai)*
摹状 mózhuàng ❶kopēt; nozīmēt; ❷attēlot

模 mó/mú **lietv.** ❶forma; šablons; trafarets; ❷makets; modelis; ❸paraugs; noteikums; ❹*(liešanas)* forma; metālveidne; **darb.** atdarināt; imitēt; sekot paraugam; **īpašv.** Mo *uzv.*
模本 móběn glītraksta paraugi
模仿 mófǎng ❶atdarināt; imitēt; ❷atdarināšana; imitācija
模糊 mó·hu nesalasāms; neskaidrs; miglains; haotisks
模棱两可 móléng-liǎngkě ieņemt neskaidru nostāju *(izvairīgs; nenoteikts; miglains)*
模拟 mónǐ atdarināt; imitēt; kopēt
模式 móshì paraugs; tips *(mākslā; literatūrā u.c.)*
模式化 móshìhuà modelēšana
模特儿 mótèr *māksl.* modelis; pliknis
模型 móxíng ❶modelis; paraugs; tips; ❷*(liešanas)* forma; matrica; makets
模型工 móxínggōng modelēšana; modelētājs

膜 mó **lietv.** ❶*(gaļas)* plēve; ❷apvalks; ❸*anat.* membrāna
膜拜 móbài klanīties, stāvot uz ceļiem
膜翅目 móchìmù *zool.* plēvspārņi *(Hymenoptera)*

摩 mó **darb.** ❶berzt; glaudīt; ❷pieskarties; aiztikt; aizskart; ❸slīpēt *(pilnveidot; apgaismot)*; ❹tuvoties; pienākt pilnīgi klāt; ❺trīties *(vienam pret otru)*; nolietoties; ❻satuvināties; savstarpēji iedarboties *(mijiedarboties)*
摩擦 mócā ❶berzt; ❷*fiz.* berze *(berzes spēks)*; ❸nesaskaņas; konflikts; ❹*lingv.* frikatīvā skaņa
摩擦力 mócālì *fiz.* berze
摩擦面 mócāmiàn *fiz.* berzes virsma
摩擦音 mócāyīn *lingv.* frikatīvais līdzskanis
摩登 módēng mūsdienīgs; moderns
摩电灯 módiàndēng *(velosipēda)* dinamo lukturītis
摩尔根主义 mó'ěrgēnzhǔyì *biol.* morganisms
摩尔人 mó'ěrrén maurs; mauritānietis
摩诃衍那 móhēyǎnnà *bud.* mahājāna
摩肩接踵 mójiān-jiēzhǒng trīties ar pleciem un saskarties ar kājām *(spiešanās; drūzma; pūlis)*
摩洛哥 Móluògē Maroka
摩洛哥人 móluògērén marokānis
摩拳擦掌 móquán-cāzhǎng glaudīt dūres un berzēt plaukstas *(rauties uz priekšu; karsti kārot iesaistīties cīņā)*
摩挲 mósuō glaudīt *(kaut ko)*
摩天楼 mótiānlóu debesskrāpis *(augstceltne)*
摩托 mótuō motors
摩托车 mótuōchē motocikls
摩托船 mótuōchuán motorlaiva
摩托化 mótuōhuà *milit.* motorizēt; motorizētās *(karaspēka daļas)*
摩崖 móyá zīmējums uz klints *(klints bareljefs)*

磨 mó/mò **darb.** ❶berzt; izberzt *(cauru piedurkni)*; ❷trīt; uztrīt *(nazi)*; pulēt; slīpēt; ❸apnikt; ❹mocīt *(kādu)*; nomocīt; piesieties; ❺velti tērēt laiku; likt tērēt laiku *(naudu)*; vilkt garumā; ❻mocīties *(ar kādu)*; ❼pavirši strādāt *(haltūrēt)*
磨擦 mócā ❶berzt; ❷*fiz.* berze; ❸nesaskaņas; konflikts; ❹*lingv.* frikatīva skaņa
磨蹭 mó·ceng ❶velti tērēt laiku *(vilkt garumā)*; ❷darīt kā pagadās *(pavirši strādāt)*; ❸*dial.* griezties; ❹berzt
磨杵成针 móchǔ-chéngzhēn ◊ pat stampu *(piestalu)* var uzasināt kā adatu *(ar pacietību un darbu viss sasniedzams)*
磨穿铁砚 móchuān-tiěyàn ◊ līdz caurumiem nodeldēt dzelzs tušas trauku *(centīgi mācīties)*
磨床 móchuáng *mašīnb.* slīpējamais darbagalds *(slīpmašīna)*
磨刀工 módāogōng *(nažu; šķēru u.c.)* trinējs
磨刀石 módāoshí galoda
磨光 móguāng *tehn.* slīpēt; pulēt; spodrināt
磨耗 móhào nolietošanās; nodilums
磨快 mókuài asināt; uzasināt; uztrīt
磨砺 mólì ❶pulēt; slīpēt; ❷centīgi apgūt zināšanas *(mācīties)*
磨炼 móliàn ❶rūdīties; ❷praktizēties; ❸centīgi strādāt
磨料 móliào *tehn.* abrazīvs
磨灭 mómiè ❶izzust *(no atmiņas)*; ❷laika gaitā izzust; iznīcināt
磨难 mónàn likstas; nedienas; ciešanas
磨破 mópò noberzt *(kāju u.c.)*; izberzt cauru *(elkoni)*
磨砂玻璃 móshā bō·li matētais stikls
磨石 móshí ❶*tehn.* abrazīvs; ❷galoda
磨损 mósǔn nolietošanās; nodilums
磨牙 móyá tērēt laiku tukšām pļāpām *(gvelzt niekus; strīdēties par sīkumiem)*
磨洋工 mó yánggōng vilkt garumā *(stiept gumiju)*
磨折 mózhé ❶likstas; nedienas; ❷mocīt *(cietsirdīgi apieties)*; tiranizēt

蘑 mó **sast.**

蘑菇 mó·gu ❶ *(ēdamā)* sēne; ❷ vilkt laiku *(stiept gumiju)*; ❸ velti tērēt laiku; ❹ uzbāzties *(mākties virsū)*; piesieties

蘑菇云 mó·guyún sēnes veida mākonis *(atombumbas sprādziena izraisītais sēnes veida stabs)*

魔 mó **lietv.** ❶ ļaunais gars; dēmons; nelabais; ❷ apmātība; murgs; velna būšana; ❸ nosliece; aizraušanās; apsēstība; ❹ maģija; burvība; **īp.** ❶ burvīgs; pārdabisks; ❷ mistisks; maģisks

魔法 mófǎ burvība; burvestība; maģija

魔法师 mófǎshī burvis; brīnumdaris

魔怪 móguài ❶ ļaunie gari; mošķi; ❷ nelabais; murgs

魔鬼 móguǐ dēmons; ļaunais gars; velns; sātans; vilkatis

魔力 mólì ❶ pārdabisks spēks; melnā maģija; ❷ kārdināšana; valdzināšana

魔难 mónàn ciešanas; dzīves likstas; *(stihiskas)* nelaimes

魔术 móshù maģija; burvestības; spiritisms; iluzionisms *(kā cirka mākslas veids)*

魔术家 móshùjiā burvis; brīnumdaris; mags; iluzionists

魔王 mówáng ❶ ļaunais gars; velns; sātans; ❷ tirāns; ļaundaris; ❸ burvis; ❹ *bud.* tumsas valdnieks

魔掌 mózhǎng ķetna; paša nelabā ķetnas

魔杖 mózhàng burvju stabulīte

魔障 mózhàng burvestība; apmātība; murgs

魔爪 mózhǎo paša nelabā ķetnas *(briesmoņa ķetnas)*

抹 mǒ/mā/mò **darb.** ❶ berzt; noberzt; pārlaist ar roku; izsvītrot; atmest; nerēķināties *(ar kaut ko)*; iznīcināt; ❷ mest kauliņus *(spēlēt kauliņus)*; ❸ pārgriezt *(rīkli) (izdarīt pašnāvību)*

抹脖子 mǒ bó·zi pārgriezt *(rīkli) (izdarīt pašnāvību)*

抹黑 mǒhēi nomelnot *(kādu)*; apmētāt *(ar dubļiem citu cilvēku)*; apkaunot *(kādu)*

抹零 mǒlíng atmest sīknaudu, veicot norēķinus *(pirkšanas-pārdošanas darījumos neņemt vērā sīknaudu)*

抹杀 mǒshā ❶ iznīcināt *(noslaucīt no zemes virsas)*; ❷ notušēt; noklusēt

抹香鲸 mǒxiāngjīng *zool.* kašalots *(Physeter catodon)*

抹一鼻子灰 mǒ yī bí·zi huī iedzīvoties putekļos norīvētā degunā *(palikt ar garu degunu; tikt atraidītam; ciest neveiksmi)*

抹子 mǒ·zi mūrnieka vai apmetēja ķelle; špaktele

末 mò **lietv.** ❶ galotne; virsotne; galiņš; ❷ gals; *(debess)* mala; ❸ beigas; *(ceremonijas)* beigas; *(dinastijas)* pēdējie gadi; mūža novakare; ❹ atlūzas; *(zāģu)* skaidas; *(zāļu)* pulveris; ❺ nākamās paaudzes *(mazbērni un mazmazbērni)*; ❻ sīkumi; detaļas; **īp.** ❶ *(kaut kas)* otršķirīgs; ❷ pēdējais; malējais; visattālākais; ❸ zems *(stāvoklis)*; nenozīmīgs; ❹ vēlīns; pēdējais; noslēdzošais; **apst.** beidzot; noslēgumā; **darb.** izsīkt; novājēt; panīkt; nonīkt; **īpašv.** Mo *uzv.*

末端 mòduān ❶ beigas; ❷ *(pussalas)* gals

末伏 mòfú lielā karstuma pēdējā *(trešā)* dekāde

末后 mòhòu pašās beigās; pie beigām; beigu beigās

末节 mòjié ◊ augstākie zari *(sīkas detaļas; nenozīmīgas lietas; sīkumi)*

末了 mòliǎo beidzot; beigu beigās; pie beigām; pēdējais

末流 mòliú ❶ *(dinastijas)* pēdējie gadi; ❷ *(norieta stadijā esošas skolas)* sekotāji; ❸ zemākā kategorija; zemākais rangs; ❹ zema morāle; amorāls

末路 mòlù ❶ ceļa beigu posms; ❷ *(dinastijas)* noriets; ❸ strupceļš; bojāejas ceļš

末年 mònián ❶ *(dinastijas)* pēdējie gadi; ❷ mūža novakare

末期 mòqī ❶ pēdējais posms; ❷ *biol.* telofāze

末日 mòrì ❶ pēdējā diena; beigas; ❷ *rel.* pastarā diena

末梢 mòshāo ❶ *(mēneša)* beigas; ❷ *(bizes)* galiņš; ❸ *anat.* nervu gals

末尾 mòwěi ❶ *(grāmatas)* beigas; ❷ pēdējais *(rindā)*

末药 mòyào *farm.* mirres

末叶 mòyè *(gadsimta)* beigas; pēdējie gadi

末子 mò·zi ❶ putekļi; ❷ pulveris

末座 mòzuò ❶ pēdējā sēdvieta; ❷ sēdēt pēdējā rindā

没 mò/méi **darb.** ❶ iegrimt *(ūdenī)*; nirt; slīkt; ❷ gremdēties *(tumsā)*; ❸ pazust; izzust; slēpties; ❹ beigties; izsīkt; apsīkt; ❺ tikt iznīcinātam; aiziet bojā; ❻ applūdināt; applūst; ❼ pabeigt; novest līdz galam; ❽ apspiest; ❾ atņemt; konfiscēt; rekvizēt; ❿ maldināt; ⓫ novest no pareizā ceļa *(novest neceļos)*; **īpašv.** Mo *uzv.*

没齿不忘 mòchǐ-bùwàng ◊ neaizmirst, līdz kamēr izkritīs visi zobi *(nemūžam neaizmirst; nekad neaizmirst)*

没顶 mòdǐng noslīkt

没落 mòluò ❶ saulriets; norietēt *(par sauli)*; ❷ pagrimums; dekadence; ❸ atmirstošs; dekadentisks; depresīvs

没奈何 mònàihé neko nevar izdarīt vai izdomāt; būt bezpalīdzīgam; nav nekādas izejas

没收 mòshōu konfiscēt; konfiskācija

没药 mòyào *farm.* mirres

没药树 mòyàoshù *bot.* mirres *(Commiphora myrra)*

抹 mò/mā/mǒ **darb.** apmest *(sienas, griestus u.c.)*

抹不开 mò·bukāi ❶ *dial.* kauns; neērti; neveikli; ❷ kaunēties

抹面 mòmiàn apdarināt sienas *(apšūt sienas)*

M

沫 mò **lietv.** ❶ putas; uzviras; ❷ burbuļi; burbulīši; ❸ siekalas; **darb.** ❶ putot; putoties; ❷ beigties; izbeigties

沫子 mò·zi ❶ putas; uzviras; ❷ burbuļi; ❸ siekalas

茉 mò **sast.**

茉莉 mò·li *bot.* jasmīns *(Jasminum sambac)*

茉莉花 mò·lihuā jasmīns

殁 mò **darb.** nomirt *(pēc slimības)*

陌 mò **lietv.** ❶ šķērseža; ❷ *(austrumu-rietumu virziena)* taciņa starp laukiem; ❸ iela; ceļš; **sk.** simts; **īpašv.** Mo *uzv.*

陌路 mòlù svešinieks; nepiederošs cilvēks *(cilvēks no ielas)*

陌路人 mòlùrén nepazīstams cilvēks; svešinieks *(cilvēks no ielas)*

陌生 mòshēng *dial.* nepiederošs cilvēks; nepazīstams cilvēks

陌生人 mòshēngrén svešinieks; nepazīstams cilvēks

脉(脈) mò/mài **apst.** ❶ sirsnīgi; izteiksmīgi; ❷ ar mīlas pilnu skatienu

脉脉 mòmò *(arī* màimài*)* ❶ runāt ar acīm; runājošs *(skatiens)*; ❷ savstarpēji saistīts; ❸ konsekvents; ❹ neskaidrs; miglains; ❺ pašapmierināts; pašlepns

莫 mò **nolieg.** ❶ *rakst. (modālais noliegums)* nevajag! nedrīkst! ❷ *nolieguma vietniekvārds pirms īpašības vārda pārākajā pakāpē)* nav neviena, kas būtu *(lielāks; labāks u.c.)*; neviens; nekas; ❸ *(darbības vārda saitiņa-noliegums)* nav *(piederības nozīmē)*; neatradīsies neviens, kas būtu; **darb.** ❶ apdomāt; sastādīt *(plānu)*; plānot; ❷ censties; sasprindzināt spēkus; ❸ drāzt *(ar nazi)*; **īp.** ❶ kluss; *(dziļš)* klusums; mierīgs; ❷ plašs; bezgalīgs; **lietv.** *(tuksneša smilšu)* jūra; **īpašv.** ❶ *saīs.* Maskava; ❷ Mo *uzv.*

莫不 mòbù visi bez izņēmuma; nav neviena tāda, kas nebūtu

莫不是 mòbùshì ne citādāk, kā *(ne savādāk, kā)*; ne jau nu bez tā, lai

莫测高深 mòcè-gāoshēn ◊ nav iespējams izmērīt nedz dziļumu, nedz augstumu *(neizprotams; neaptverams; kaut kas dīvains un noslēpumains)*

莫大 mòdà vislielākais; īpašs *(ārkārtīgs)*; nebijis *(vienreizīgs)*

莫非 mòfēi ❶ ne savādāk, kā; tas nav nekas cits, kā; ❷ bet var būt, ka; ❸ vai tiešām

莫名其妙 mòmíng-qímiào ❶ dīvains; neaprakstāms; neizprotams; ❷ neizskaidrojams; nav iespējams izskaidrot; nekas nav saprotams

莫逆 mònì ❶ sakrist; nebūt pretrunā *(par uzskatiem; interesēm)*; ❷ cieša draudzība *(nešķirami draugi)*

莫如 mòrú ❶ nav labāka, par; ❷ vislabāk būtu, ja

莫桑比克 Mòsāngbǐkè Mozambika

莫桑比克人 mòsāngbǐkèrén Mozambikas iedzīvotājs

莫须有 mòxūyǒu laikam; droši vien; ne bez iemesla

莫衷一是 mòzhōngyīshì ◊ neatminēt pilnīgi neko *(❶ kļūdīties visā; ieņemt pilnīgi nepareizu nostāju; ❷ pilnīga viedokļu nesakritība)*

秣 mò **lietv.** lopbarība; **darb.** barot *(lopus)*; **īpašv.** Mo *uzv.*

秣马厉兵 mòmǎ-lìbīng ◊ barot zirgus un asināt ieročus *(gatavoties karam; gatavoties kara gājienam; mobilizēties)*

漠 mò **lietv.** ❶ bezūdens tuksnesīgs plašums; *(smilšu)* jūra; tuksnesis; **īp.** ❶ plašs; neaptverams; ❷ mierīgs; kluss; ❸ vienaldzīgs pret visu; indiferents; ❹ bezdarbīgs; pasīvs; **īpašv.** *(Varenais tuksnesis)* Gobi

漠不关心 mòbùguānxīn vienaldzīgs; indiferents; ne par ko neinteresēties

漠漠 mòmò ❶ ļoti plašs; bezgalīgi plašs; ❷ kluss; bez dzīvības pazīmēm

漠然 mòrán vienaldzīgs; bezkaislīgs; indiferents

漠视 mòshì ❶ būt vienaldzīgam *(pret kaut ko)*; ❷ nerēķināties *(ar kaut ko)*; ignorēt; ❸ skatīties ar nicinājumu

蓦(驀) mò **apst.** negaidīti; pēkšņi; **darb.** ❶ uzlēkt zirga mugurā; ❷ braukt ar zirgu; ❸ pārvelties pāri; pārlēkt pāri

蓦地 mòdì pēkšņi; negaidīti

蓦然 mòrán negaidīti; pēkšņi *(atcerēties;ienākt prātā)*

墨 mò **lietv.** ❶ tuša *(krāsaina tuša)*; ❷ tinte *(krāsaina tinte)*; ❸ uzraksts; autogrāfs; manuskripts; ❹ kaligrāfija; zīmēšana *(tušas zīmējums)*; literāra daiļrade; ❺ kvēpi; izdegusi zeme; dubļi; ❻ nevesels *(sarūgtināts)* izskats; **īp.** ❶ melns; tumšs; dūmakains; drūms; kluss; nerunīgs; ❷ netīrs; nosmērēts; necaurredzams; ❸ *pārn.* apkaunots; ❹ alkatīgs; netikumīgs; netikls; korumpēts; ❺ *vēst.* *(seja)* ar iededzinātu zīmi; **īpašv.** ❶ *saīs.* Meksika; ❷ Mo *uzv.*

墨宝 mòbǎo kaligrāfijas šedevrs; slavena kaligrāfa autogrāfs

墨笔 mòbǐ ota; otiņa

墨笔画 mòbǐhuà tušas zīmējums *(zīmējums tušā)*

墨斗 mòdǒu ❶ svītra; ❷ *(namdaru instruments)* svītrenis

墨斗鱼 mòdǒuyú *zool.* tinteszivs; sēpija *(Sepia sp.)*

墨海 mòhǎi tušas trauks; paliktnis tušas sasmalcināšanai *(saberzšanai)*
墨盒 mòhé tušas trauciņš
墨黑 mòhēi ✪pilnīgi melns *(melns kā kraukļa spārns)*; ✪tumšs *(tumšs, ka vai acī dur)*
墨迹 mòjì ✪autogrāfs *(autora manuskripts)*; ✪traips
墨家 mòjiā viens no Mo Di 墨翟, saukta arī Mo Dzi 墨子, skolas sekotājiem *(minētās skolas adepts; moists)*
墨晶 mòjīng *ģeol.* morions; melnais kvarcs
墨镜 mòjìng tumšas *(melnas)* brilles
墨菊 mòjú *bot. (tumši)* melnā krizantēma
墨吏 mòlì alkatīgs ierēdnis
墨绿 mòlǜ tumši zaļa krāsa ar zeltainu atspulgu
墨囊 mònáng *zool.* tinteszivs tintes dziedzeris
墨守成规 mòshǒu-chéngguī ◊ sekojot Mo Di piemēram ievērot noteiktus paraugus *(rīkoties trafareti; ieslīgt inercē)*
墨水 mòshuǐ ✪tinte; ✪zināšanas *(garīgā bagāža)*
墨水池 mòshuǐchí tintnīca
墨水瓶 mòshuǐpíng tintnīca
墨西哥 Mòxīgē Meksika
墨西哥人 mòxīgērén meksikānis
墨线 mòxiàn ✪*(namdaru instruments)* svītreņa aukla; ✪ar svītreņa palīdzību novilktā līnija
墨鱼 mòyú *zool.* tinteszivs; sēpija *(Sepia sp.)*
墨汁 mòzhī ✪atšķaidīta *(šķidra)* tuša; ✪tinte

默 mò **lietv.** ✪klusēšana; klusums; **darb.** klusēt; ievērot klusumu; klusējot *(bez vārdiem)*; prātā; ✪neizdot nevienu skaņu; klusu; bez trokšņa; ✪rakstīt diktātu; **apst.** ✪bez vārdiem; pie sevis; ✪klusu; bez trokšņa; **īpašv.** Mo *uzv.*
默哀 mò'āi pagodināt ar klusuma brīdi *(aizgājēja piemiņu)*; klusējot sērot
默不作声 mòbù-zuòshēng klusēt *(neizdot nevienu skaņu)*
默祷 mòdǎo pie sevis lūgt Dievu *(domās lūgt Dievu)*
默读 mòdú lasīt, mācīties *(klusējot; pie sevis)*
默默 mòmò ✪klusi; bez vārdiem; ✪neapmierināti; neapmierināts
默默无闻 mòmò-wúwén dzīvot nepazītam *(nebūt pazīstamam plašākai sabiedrībai)*
默片 mòpiàn *kinem.* mēmā filma
默契 mòqì ✪klusa saprašanās *(savstarpēja saprašanās bez vārdiem)*; ✪mutiska piekrišana *(bez attiecīga dokumenta)*; ✪džentlmeniska vienošanās; ✪slepena vienošanās
默然 mòrán klusuciešot; saglabāt klusumu; klusēt
默认 mòrèn piekrišana klusuciešot; atbildēt ar piekrišanu klusuciešot
默示录 mòshìlù *rel.* apokalipse
默写 mòxiě rakstīt pēc atmiņas; rakstīt pēc diktāta; diktāts
默许 mòxǔ ✪klusējot piekrist; ✪neiebilst

磨 mò/mó **lietv.** ✪dzirnavas; dzirnakmens; **darb.** ✪malt; samalt; ✪pagriezt *(auto)*; pagriezt *(pa kreisi vai labi)*; ✪tikt samaltam *(sasmalcinātam)*; tikt slīpētam *(pulētam)*
磨不开 mò·bukāi *dial.* kauns; neveikli; neērti
磨坊 mòfáng dzirnavas
磨盘 mòpán dzirnakmens

貘 mò **lietv.** *zool.* tapīrs *(Tapirus sp.)*

耱 mò **lietv.** *lauks.* šļūce; **darb.** ar šļūces palīdzību līdzināt zemi

mou

哞 mōu **onom.** lopu maušanas *(skaņas atdarinājums)*

牟 móu **onom.** lopu maušanas *(skaņas atdarinājums)*; ✪**darb.** ✪piesavināties; pārņemt; atņemt; ✪aplaupīt; aptīrīt; **īp.** ✪daudz; daudzskaitlīgs; ✪liels; plašs; ✪līdzīgs *(attiecībā par raksturīgām īpašībām)*; **lietv.** *(graudu; šķidruma)* kauss; **īpašv.** Mou *uzv.*
牟利 móulì gūt labumu; iedzīvoties; iedzīvošanās
牟取 móuqǔ ✪dzīties *(pēc kaut kā)*; dzīšanās *(pēc virspeļņas)*; ✪pakaļdzīšanās

谋(謀) móu **darb.** ✪plānot; iecerēt; rēķināties *(ar kaut ko)*; apdomāt; ✪tiekties; meklēt *(līdzekļus)*; nodrošināt; ✪vienoties; **lietv.** ✪iecere; aprēķins; plāns; ✪prāts; *(plānu izstrādāšanas)* spējas; ✪*(gudrs, talantīgs)* cilvēks; labs padomnieks; **īpašv.** Mou *uzv.*
谋反 móufǎn ✪plānot nodevību; plānot sacelšanos; ✪*novec.* valsts nodevība
谋害 móuhài ✪iecerēt slepkavību; iecerēt izrēķināšanos *(ar kādu)*; ✪gatavoties nodarīt ļaunumu
谋和 móuhé ✪lūgt mieru; ✪mēģināt vienoties par mieru
谋划 móuhuà plānot; rēķināties
谋略 móulüè ✪plāns; iecere; ✪stratēģija *(kara viltība)*; taktika
谋面 móumiàn ✪meklēt iespēju tikties *(censties satikties)*; ✪personīga tikšanās ar nodomu izstrādāt *(kādu)* plānu; apspriede *(zem četrām acīm)*
谋求 móuqiú tiekties *(kaut ko sasniegt)*; censties sasniegt *(noteiktu mērķi)*
谋取 móuqǔ tiekties; censties
谋杀 móushā iecerēt slepkavību *(plānot atņemt*

kādam dzīvību)
谋生 móushēng meklēt eksistences līdzekļus *(pelnīt iztikai)*
谋士 móushì padomnieks
谋事 móushì ❶ plānot; izstrādāt rīcības plānu; ❷ meklēt darbu
谋事在人，成事在天 móushì zài rén,chéngshì zài tiān cilvēks plāno, bet par plāna īstenošanu dzīvē lemj debesis *(cilvēks domā, Dievs dara)*

眸 móu **lietv.** *anat.* redzoklis; acs zīlīte; **darb.** skatīties
眸子 móuzǐ acs zīlīte

某 mǒu **vietn.** ❶ kāds *(cilvēks)*; kāda *(rūpnīca; valsts u.c.)*; zināms; zināmas *(aprindas)*; ❷ *rakst. (nievājoši par sevi)* kāds nezināms; ❸ kaut kas; kaut kāds; kaut kāda *(manta)*
某些 mǒuxiē daži; tādi
某种 mǒuzhǒng dažs; daži; zināma veida

mu

模 mú/mó **lietv.** ❶ šablons; makets; modelis; ❷ paraugs; ❸ noteikums;❹ matrica; liešanas forma; metālveidne; **darb.** atdarināt; sekot piemēram; imitēt; **īpašv.** Mu *uzv.*
模板 múbǎn ❶ *tehn.* forma; ❷ trafarets; ❸ *celtn.* ieveidnis
模具 mújù *tehn.* forma; matrica
模数 múshù *fiz.*, *mat.* modulis
模压 múyā ❶ *tehn.* štancēt; *(aukstā)* štancēšana; ❷ *(naudas)* kalšana
模样 múyàng ❶ ārējais izskats; sejas vaibsti; ❷ forma; modelis; ❸ aptuveni; apmēram
模子 mú·zi *(liešanas)* forma; matrica

母 mǔ **lietv.** ❶ māte; māmuļa; mammiņa; ❷ vecāka sieviete; vecene; ❸ *(sieviešu līnijas)* vecākā paaudze; ❹ *zool.* mātīte; sivenmāte; vaisliniece; ❺ *jūrn. (zvejnieku)* bāzes kuģis; ❻ *milit. (aviācijas)* bāzes kuģis; ❼ zīdītāja; ❽ maizes devēja; ❾ pamatkapitāls; **īpašv.** Mu *uzv.*
母爱 mǔ'ài mātes mīlestība
母本 mǔběn ❶ *bot.* mātes *(koks)*; oriģināls; ❷ oriģināls; ❸ *biol.* mātes *(šūna)*
母畜 mǔchù *(mājlopu)* mātīte; vaisliniece
母蜂 mǔfēng *biškop.* bišu māte
母机 mǔjī *mašīnb.* darba galds
母菊 mǔjú *bot.* ārstniecības kumelīte *(Matricaria recutita)*
母林 mǔlín *mežsaimn.*, *mežrūpn.* mātes *(koku)* stādījumi
母亲 mǔ·qin māte; mātes *(gādība u.c.)*; māmuļa
母权制 mǔquánzhì matriarhāts
母树 mǔshù *bot.* mātes augs; sēklaugs
母体 mǔtǐ *biol.* mātes indivīds; mātes organisms; mātes miesas
母系 mǔxì ❶ mātes līnija; ❷ matriarhāls
母线 mǔxiàn *mat.* veidotāja; veidule; ❷ *mat.* veidotāja griešanās ass; ❸ *el.* barošanas līnija
母校 mǔxiào dzimtā skola; *(alma mater)*
母性 mǔxìng maternitāte
母岩 mǔyán *ģeol.* augsnes apakškārta
母液 mǔyè *ķīm.* atsālnis
母音 mǔyīn *lingv.* patskanis
母语 mǔyǔ ❶ *lingv.* pirmvaloda; ❷ dzimtā valoda
母株 mǔzhū *bot.* sēklinieks; mātes *(koks; augs)*
母子 mǔzǐ ❶ māte un dēls; māte ar dēlu; ❷ *fin.* kapitāls un procenti

亩(畝、畞) mǔ **skait.** *(laukuma mērvienība)* mu *(līdzinās 60 kvadrātdžaniem; 丈= 0,07 ha)*; **lietv.**augsta eža
亩产量 mǔchǎnliàng *(ražas daudzums no viena)* mu

牡 mǔ **lietv.** ❶ *(dzīvnieku)* tēviņš; ❷ *bot. (vīrišķais)* augs; ❸ atslēga; aizšaujamais; rēdze; tapa; ❹ uzkalns; kalniņš; ❺ vīrišķais; izliekts; kreisais
牡丹 mǔ·dan *bot.* krūmveidīgā peonija *(Paeonia suffruticosa)*
牡蛎 mǔlì *zool.* Dalieņvaņ(as) *(Klusā okeāna)* austere *(Ostrea dalienwahnensis; Crassostrea dalienwahnensis; Crassostrea gigas)*

拇 mǔ **lietv.** *(rokas; kājas)* lielais pirksts
拇战 mǔzhàn galda spēle, metot pirkstus *(parasti tiek spēlēta iedzeršanas laikā)*
拇指 mǔzhǐ *(rokas; kājas)* lielais pirksts

木 mù **lietv.** ❶ koks; ❷ koksne; kokmateriāli; ❸ koks *(stihija ķīniešu kosmogonijā, kas asociējas ar pavasari, austrumiem un cikliskajām zīmēm 甲 un 乙)*; ❹ *astr.* planēta Jupiters; ❺ koka mūzikas instrumenti; ❻ ksilofona skaņa; ❼ *vēst.* koka klucis *(noziedzniekam kaklā; pie kājām vai rokām)*; **īp.** ❶ notirpis; ❷ pārkoksnējies; ❸ neveikls; truls; ❹ vientiesīgs; **darb.** ❶ notirpt; ❷ tikt paralizētam; **īpašv.** Mu *uzv.*
木板 mùbǎn dēlis; blanka
木版 mùbǎn ❶ dēlis; blanka; ❷ klišeja
木版画 mùbǎnhuà ksilogrāfija
木本 mùběn ❶ koka sakne; ❷ krūmveidīgs *(atšķirībā no zālaugiem)*
木本水源 mùběn-shuǐyuán ◊ koka sakne un ūdens avots *(visa pirmsākums; pati būtība)*
木笔 mùbǐ *bot.* lilijas ziedu magnolija *(Magnolia liliflora)*

木变石 mùbiànshí *ģeol.* pārakmeņojies koks
木波罗 mùbōluó *bot.* maizeskoks *(Artocarpus integrifolia)*
木材 mùcái koksne; kokmateriāli
木柴 mùchái malka; malkas pagales
木槌 mùchuí *tehn.* koka āmurs; koka vālīte
木醇 mùchún *ķīm.* koka spirts; metilspirts; metanols
木雕泥塑 mùdiāo-nísù īsts stulbenis *(stāv kā sālsstabs)*
木丁 mùdīng *tehn.* tapa; koka tapa
木蠹蛾 mùdù'é *zool.* koksnes urbējs *(Cossus ligniperda)*
木耳 mù'ěr *bot. (ēdama koka sēne)* ausaine *(Auricularia auricula)*
木筏 mùfá plosts
木芙蓉 mùfúróng *bot.* hibisks *(Hibiskus mutabilis)*
木工 mùgōng galdnieks
木瓜 mùguā ❶ *bot.* Japānas cidonija *(Chaenomeles japonica)*; ❷ *bot.* papaija *(Carica papaya)*
木化石 mùhuàshí *ģeol.* pārakmeņojies koks
木屐 mùjī šļūcenes ar koka zoli *(sandales)*
木匠 mù·jiang namdaris; galdnieks
木焦油 mùjiāoyóu *ķīm.* koka darva; sveķi
木槿 mùjǐn *bot.* Sīrijas hibisks *(Hibiscus syriacus)*
木精 mùjīng *ķīm.* metanols; metilspirts
木壳枪 mùkéqiāng *milit.* mauzeris
木刻 mùkè kokgriezums; ksilogrāfija
木兰 mùlán ❶ *bot.* kailā magnolija *(Magnolia denudata)*; ❷ balādes „Dziesma par Mulaņ(u)" varone *(uzticīgas meitas un varones tēls)*
木莲 mùlián *bot.* ❶ hibisks *(Hibiskus mutabilis)*; ❷ vīģes koks; fikuss
木料 mùliào koksne; kokmateriāli
木螺钉 mùluódīng *tehn.* koka skrūve
木马 mùmǎ ❶ *sp.* zirgs *(vingrošanas rīks)*; ❷ koka zirdziņš *(spēļu zirdziņš)*
木马计 mùmǎjì Trojas zirgs
木棉 mùmián *bot.* krūmveidīgā kokvilna *(Bombax ceiba)*
木模 mùmú *metal.* koka veidnis
木乃伊 mùnǎiyī mūmija
木讷 mùnè *rakst. (cilvēks)* ar neskaidru valodu, ar valodas traucējumiem
木偶 mù'ǒu ❶ *(koka)* lelle; ❷ *(koka)* elks; elkdievs
木偶片 mù'ǒupiān *kinem.* leļļu filma
木偶戏 mù'ǒuxì leļļu teātris
木排 mùpái plosts
木器 mùqì mēbeles *(kopējais mēbeļu nosaukums)*
木琴 mùqín *mūz.* ksilofons
木然 mùrán apstulbt; apstulbis *(stāvēt apjukumā)*
木虱 mùshī *zool.* kokurbējs *(Crytophagus decoatus)*
木薯 mùshǔ *bot.* manioka *(Manioca utilissima)*
木栓层 mùshuāncéng *bot. (korķa koka)* korķa kārta
木栓树 mùshuānshù *bot.* korķa koks
木炭 mùtàn koka ogles
木炭画 mùtànhuà ogles zīmējumi
木头 mù·tou koks; kokmateriāls
木头人儿 mù·tourénr *sar.* stulbenis; stulbiķis
木樨 mù·xi *bot.* smaržīgais osmants *(Osmanthus fragrans)*
木纤维 mùxiānwéi lignoceluloze
木锨 mùxiān liekšķere graudu vētīšanai
木香 mùxiāng *bot. (Lēdijas)* Benksas roze *(Rosa banksiae)*
木屑 mùxiè zāģu skaidas
木星 mùxīng *astr.* planēta Jupiters
木叶蝶 mùyèdié *zool.* tauriņa paveids *(Kallima inadus)*
木已成舟 mùyǐchéngzhōu ◊ koks jau ir pārtapis par laivu *(noticis fakts; nekas vairs nav maināms)*
木鱼 mùyú *rel.* koka zivs *(uz kuras budistu mūki sit takti lasot lūgsnu)*
木贼 mùzéi *bot.* kosa *(Equisetum hiemale)*
木质 mùzhì koksne
木质部 mùzhìbù koksne; ksilēma
木质茎 mùzhìjīng ❶ *bot.* koka stumbrs; ❷ *bot.* auga pārkoksnējies stiebrs

目 mù **lietv.** ❶ acs; ❷ skatiens; skats; ❸ apakšnodaļa; rubrika; apakšvirsraksts; ❹ raksts apskats; ❺ nosaukums; ❻ rādītājs; indekss; nomenklatūra; ❼ priekšnieks; vecākais; ❽ *bot.* rinda; **darb.** ❶ skatīties; sekot ar acīm; ❷ ar skatu izteikt neapmierinātību; ❸ nosaukt; nozīmēt; titulēt; **īpašv.** Mu *uzv.*
目标 mùbiāo ❶ tuvākais objekts *(priekšmets)*; ❷ pagaidu mērķis; ❸ mērķis; orientieris
目不见睫 mùbùjiànjié ◊ acs neredz savas skropstas *(neredzēt baļķi savā acī)*
目不交睫 mùbùjiāojié ciest no bezmiega; nespēt aizdarīt acis
目不窥园 mùbùkuīyuán ◊ pat uz dārzu nepaskatīties *(centīgi mācīties; neatrauties no mācībām)*
目不识丁 mùbùshídīng nezināt nekā *(būt pilnīgam nejēgam; pilnīgs analfabēts)*
目不暇接 mùbùxiájiē nespēt aptvert ar skatu *(nezināt, kur skatīties, kur ne)*
目不转睛 mùbùzhuǎnjīng ne acu nenovērst *(vērīgi, cieši skatīties; ēst ar acīm)*
目测 mùcè acumērs; mērīt ar aci
目次 mùcì ❶ programma; ❷ *novec.* satura rādītājs
目瞪口呆 mùdèng-kǒudāi apstulbt *(bolīt lielas acis)*
目的 mùdì galvenais mērķis; galvenie centieni
目的地 mùdìdì ❶ norīkojuma vieta; ❷ pārvietošanās mērķis
目的论 mùdìlùn *filoz., loģ.* teleoloģija
目的性 mùdìxìng mērķtiecība; mērķtiecīgums
目睹 mùdǔ redzēt savām acīm *(būt aculieciniekam)*
目光 mùguāng skatiens; skats
目光如豆 mùguāng-rúdòu redzesloks zirņa lielumā

(šaurs redzesloks; neredzēt tālāk par savu degunu)
目光如炬 mùguāng-rújù ❶tālredzīgs; tālredzīgums; vērīgs; vērīgums; ❷*(apveltīts)* ar asu prātu; ❸zvērojošs, nikns skatiens
目击 mùjī redzēt savām acīm *(būt aculieciniekam)*
目击者 mùjīzhě liecinieks; aculiecinieks
目今 mùjīn tagad; patlaban
目镜 mùjìng *fiz.* okulārs
目空一切 mùkōngyīqiè skatīties no augšas uz apkārtējiem *(visus uzlūkot ar nicinājumu)*
目力 mùlì redze; redzes stiprums; acis
目录 mùlù ❶katalogs; ❷satura rādītājs; saturs
目录学 mùlùxué bibliogrāfija
目迷五色 mùmíwǔsè nezināt, ko izvēleties *(raibs gar acīm; acis žilbst)*; sarežģīts un saputrots
目前 mùqián ❶patlaban; šinī brīdī; ❷mūsdienīgs; patreizējais
目送 mùsòng pavadīt ar acīm *(pavadīt ar skatu)*
目无法纪 mùwúfǎjì nerēķināties ne ar likumu, ne ar disciplīnu *(pilnībā ignorēt esošos likumus; pārkāpt likumus)*
目无全牛 mùwúquánniú uz vērša kautķermeni neskatīties kā uz vienotu veselumu *(pēc nostāsta par miesnieku, kurš sākotnēji notrulināja nazi, atdurdamies pret vērša kauliem; tad, kad viņš apguva kautķermeņa uzbūvi, darbs veicās veikli un prasmīgi: sasniegt meistarības kalngalus; kaut ko pārvaldīt pilnībā)*
目无余子 mùwúyúzǐ skatīties no augšas *(absolūti nerēķināties ar citiem)*
目无尊长 mùwú-zūnzhǎng ignorēt par sevi vecākus *(cilvēkus) (nerēķināties ar vecākiem cilvēkiem)*
目下 mùxià patlaban; patreiz
目眩 mùxuàn raibs gar acīm *(žilbināt acis)*
目语 mùyǔ apmainīties ar skatieniem *(runāt ar acīm)*
目中无人 mùzhōng-wúrén skatīties no augšas *(nerēķināties ar citiem cilvēkiem)*

仫 mù **sast.**
仫佬族 mùlǎozú mulao *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

沐 mù **darb.** ❶mazgāt galvu; mazgāties; iet vannā; ❷kārtot; savest kārtībā; **lietv.** ❶rīsu ūdens galvas mazgāšanai; ❷*vēst.* ierēdņu pirts diena *(kopš Haņ dinast. – reizi 5 dienās)*; atpūta; **īpašv.** Mu *uzv.*
沐猴而冠 mùhóu'érguàn ◊ *iron.* nomazgāt pērtiķi un tam uzvilkt pilngadīgā galvassegu *(būt nenopietnam un nenosvērtam)*
沐浴 mùyù ❶mazgāt galvu; mazgāties; ❷izmantot kāda labvēlību

苜 mù **sast.**
苜蓿 mù·xu *bot.* zobveidīgā lucerna *(Medicago denticulata)*; lucerna

牧 mù **darb.** ❶ganīt; turēt *(lopus)*; ❷barot; uzturēt *(sevi)*; ❸rūpēties *(par kādu)*; uzturēt kārtībā; ❹vadīt; pārvaldīt; **lietv.** ❶gans; ❷ganības; ❸pārvaldītājs *(apgabala)* priekšnieks; ❹*vēst.* lauku pārvaldnieks *(aku zemes ierīcības sistēmas apstākļos)*; **īpašv.** Mu *uzv.*
牧草 mùcǎo lopbarībā izmantojamā zāle; lopbarība
牧场 mùchǎng ganības *(ganību platības; ganību lauki)*
牧歌 mùgē ❶*lit.* bukolika; ❷*mūz.* pastorāle
牧工 mùgōng lopkopis-kalps; algots gans
牧民 mùmín ❶būt tautas garīgajam ganam *(gādāt par tautu)*; vadīt tautu; ❷lopkopis; nometnieku lopkopji
牧区 mùqū lopkopju rajons
牧人 mùrén ❶lopkopis; ❷gans
牧师 mù·shi garīdznieks; mācītājs; baznīckungs; misionārs
牧童 mùtóng ganiņš *(ganuzēns)*
牧畜 mùxù lopkopība; nodarboties ar lopkopību
牧业 mùyè lopkopība
牧主 mùzhǔ *vēst. (feodālā laikmeta)* ganību un lopu īpašnieks *(noijons)*

钼(鉬) mù **lietv.** *ķīm.* molibdēns (Mo)
钼钢 mùgāng molibdēna tērauds

募 mù **darb.** ❶vervēt; atlasīt; savākt; ❷vākt līdzekļus *(pēc paraksta)*; **īpašv.** Mu *uzv.*
募兵制 mùbīngzhì karavīru vervēšanas sistēma
募化 mùhuà *rel.* lūgt dāvanas *(par budistu mūkiem)*; budistu mūku dāvanu lūgšana
募集 mùjí ❶vervēt; iesaukt armijā; ❷vākt; līdzekļu vākšana; vākt līdzekļus *(aizņēmumam)*
募捐 mùjuān vākt ziedojumus; vākt līdzekļus *(pēc paraksta)*

墓 mù **lietv.** kaps; apbedījums
墓碑 mùbēi kapakmens; kvadrātveida kapakmens
墓地 mùdì kaps; kapsēta
墓石 mùshí kapakmens
墓室 mùshì kapenes *(velvēta telpa)*
墓穴 mùxué kapliča; kapu pagrabs
墓志 mùzhì ❶epitāfija *(aizgājējam veltīts cildinājums, ko apglabā kopā ar aizgājēju)*; ❷*lit.* epitāfija
墓志铭 mùzhìmíng ❶kapakmens ar uzrakstu; ❷*lit.* kapakmens uzrakstu žanrs

幕(幙) mù **lietv.** ❶aizkars; pārklājs; apmetnis; ❷*teātr. (skatuves)* aizkars; *(lugas)* cēliens; aina; ❸*kinem.* ekrāns; ❹telts; ❺*(apmetuma)* augšējā kārta; ❻*vēst.* valdnieka mītne; pulkveža lauku

štābs; ❹ tuksnesis; **darb.** ❶ ietīties; satīties; satuntuļoties; ❷ aiztaisīt; noklāt; ❸ savilkties *(par mākoņiem)*; ❹ mūrēt; apmest *(sienu u.c.)*; **īpašv.** Mu *uzv.*

幕宾 mùbīn *novec.* personīgais adjutants *(sekretārs lietvedis)*

幕布 mùbù ❶ aizkars; portjera; ❷ ekrāns

幕府 mùfǔ ❶ *vēst., milit.* štābs; ❷ štāba rakstvedis; ❸ *vēst.* sjogunāts; sjogunu valdība *(Japānā)*

幕后 mùhòu ❶ aiz aizkara; aiz kulisēm; ❷ slepens; aizmugurējs

幕间 mùjiān *teātr.* pārtraukums *(pārtraukuma laikā)*

幕间剧 mùjiānjù *teātr.* intermēdija

幕间曲 mùjiānqǔ *mūz.* intermēdija

幕僚 mùliáo *novec.* pavēlnieka *(komandiera)* adjutants; štāba personāls; štāba virsnieki

幕友 mùyǒu *novec.* pavēlnieka *(komandiera)* adjutants; rakstvedis

睦

mù **īp.** ❶ draudzīgs; miermīlīgs; labvēlīgs; ❷ maigs; piekļāvīgs; **darb.** ❶ draudzēties; dzīvot mierā un saticībā; ❷ mīlēt; pieķerties *(kādam)*

睦邻 mùlín labas kaimiņattiecības *(uzturēt draudzīgas attiecības ar kaimiņiem)*

慕

mù **darb.** ❶ domāt par; ❷ piekļauties; kļauties klāt; ❸ atdarināt; censties būt līdzīgam; ❹ dievināt; jūsmot par; sajūsmināties par; ❺ sapņot par; ļoti vēlēties *(sasniegt augstu stāvokli u.c.)*; **īpašv.** Mu *uzv.*

幕光性 mùguāngxìng *biol.* fototaksija

暮

mù **lietv.** ❶ saulriets; vakars; mijkrēslis; ❷ *(gada)* beigas; ❸ vēlākais periods; ❹ dzīves novakare; vecums; **darb.** ❶ norietēt *(par sauli)*; ❷ iet uz beigām; beigties; ❸ panīkt; apsīkt; iznīkt; **īpašv.** Mu *uzv.*

暮霭 mù'ǎi *rakst.* vakara dūmaka

暮春 mùchūn pavasara beigas; trešais mēnesis *(pēc vecā stila)*

暮鼓晨钟 mùgǔ-chénzhōng ◊ vakara bungas un rīta zvans budistu templī *(vārdi, kas nonāk līdz cilvēka sirdij un apziņai)*

暮年 mùnián dzīves novakare; uz vecumu; vecums

暮气 mùqì saulriets; mijkrēslis

暮色 mùsè krēsla; vakara migla

穆

mù **īp.** ❶ lielisks; svinīgs; iespaidīgs; ❷ miermīlīgs; mierīgs; ❸ mīksts; ❹ kluss; ❺ godbijīgs; ❻ jaunākais; ❼ kreisais *(par kapu rindām senču svētnīcā)*; **apst.** ar cieņu; godbijīgi; **īpašv.** Mu *uzv.*

穆罕默德 mùhǎnmòdé *rel.* Muhameds

穆民 mùmín Muhameda adepts*(sekotājs)*; es *(islāmticīgais par sevi)*

穆斯林 mùsīlín musulmanis; musulmaņu

N

na

拿(拏、挐) ná **darb.** ❶ ņemt; saņemt *(algu; vēstuli u.c.)*; satvert; ❷ turēt; nest; ❸ ķert; saķert; arestēt; ❹ pirkt; ❺ pārvaldīt *(auditoriju)*; turēt savās rokās; ❻ šantažēt; izdarīt uz kādu spiedienu; ❼ *dial.*bojāt; ❽ kodināt; **darb.-pr.** mazgāt ar *(ūdeni)*; ❶ iedvesmot ar *(vārdiem)*; rakstīt ar *(otiņu)*; ❷ uzskatīt par; attiekties kā pret

拿办 nábàn arestēt un nodot tiesāšanai

拿出 náchū izņemt *(no kabatas)*; izņemt *(pīpi no mutes)*

拿到 nádào ❶ aiznest*(kaut kur)*; ❷ dabūt *(kaut ko)*

拿顶 nádǐng stāvēt uz rokām *(roku stāja)*

拿获 náhuò notvert; aizturēt *(noziedznieku)*; arestēt

拿架子 ná jià·zi kļūt iedomīgam *(celt degunu gaisā)*

拿来 ná·lai atnest; atnes!

拿起 náqǐ ❶ noturēt; stingri satvert; ❷ ņemt; paņemt; ❸ nostiprināties*(savā pārliecībā)*

拿去 ná·qu aiznest; novākt; aiznes! novāc!

拿权 náquán ❶ nedalīti valdīt; turēt visu varu savās rokās; ❷ ņemt varu savās rokās

拿事 náshì ❶ būt galvenajam *(vecākajam)*; ❷ turēt varu savās rokās

拿手 náshǒu ❶ noturēt; turēt pie rokas; ❷ stiprā puse *(pozitīva īpašība)*; ❸ meistars; lietpratējs; speciālists; ❹ drošums; noteiktība; garantija; ❺ ieganststs; trumpis *(pretinieka rokās)*

拿手好戏 náshǒu-hǎoxì kroņa numurs; iemīļota tēma*(nodarbe)*

拿下 ná·xia ❶ saņemt ciet; arestēt; ❷ nolaist lejā; nolaist*(no zirga)*

拿着鸡毛当令箭 ná·zhe jīmáo dàng lìngjiàn ◊ turēt rokās vistas spalvu kā varas zizli *(nēsāties kā vista ar olu)*

拿主意 ná zhǔ·yi pieņemt lēmumu; stingri izlemt *(par kaut ko)*

拿住 ná·zhu ❶ stipri satvert; stipri turēt rokās; ❷ strikti ievērot *(noteiktu principu)*; ❸ ņemt uzraudzībā; ❹ arestēt; saņemt ciet

拿走 názǒu novākt; aiznest prom

镎(鎿) ná **lietv.** *ķīm.* neptūnijs (Np)

哪 nǎ **vietn.** ❶ kāds? kurš? kurš tad? ❷ kāds lai arī nebūtu; kas lai arī nenotiktu; ❸ jebkurš*(ar sekojošu noliegumu)*; ❹ neviens; **apst.** kā? kā tad? vai tad? vai tiešām? kur nu?

哪个 nǎ·ge kāds?; kurš?

哪会儿 nǎhuìr ❶ kad? kurā laikā? ❷ jebkurā laikā

哪里 nǎ·li kad? kur? no kurienes?

哪能 nǎnéng kā tā var? kā tad tā?

哪怕 nǎpà ❶ pat; pat ja; ❷ kaut; ❸ lai arī

哪儿 nǎr kur? kurp? no kurienes?

哪时候 nǎshí·hou ❶ kad? kurā laikā? ❷ jebkurā laikā

哪些 nǎxiē ❶ kurš*(no jums?)*; kuri *(cilvēki ?)*; ❷ kādas*(grūtības?)*

哪样 nǎyàng ❶ kāds? ❷ kāds lai arī nebūtu; ❸ jebkurš

那 nà **vietn.** ❶ tas; tā; ❷ **apst.** tādā gadījumā; **saik.** tātad; **īpašv.** Na *uzv.*

那边 nàbiān tur; turp

那达慕 nàdámù Nadom *(tradicionālie mongoļu svētki)*

那个 nà·ge tas

那会儿 nàhuìr *sar.* tajā laikā; tad

那里 nà·li ❶ tur; turp; ❷ tad; tajā laikā

那么 nà·me ❶ tā; tādā mērā; ❷ tādā gadījumā; ❸ tātad; tādā veidā

那么点儿 nà·mediǎnr maz; tik maz

那么些 nà·mexiē tik daudz; tāds skaits

那么着 nà·me·zhe ❶ tā; tādā veidā; ❷ tātad; ❸ tad; tādā gadījumā

那儿 nàr ❶ tur; turp; ❷ tad; tajā laikā

那时 nàshí tad; tajā laikā

那些 nàxiē tie; šie

那样 nàyàng ❶ tāds; tāda veida; ❷ tādā veidā

呐 nà **darb.** gausi runāt; stostīties

呐喊 nàhǎn ❶ skaļi kliegt; izsaukt kaujas saucienu; ❷ kaujas sauciens

纳(納) nà **darb.** ❶ iemaksāt; ienest *(naudu)*; maksāt *(nodevas)*;❷ iekasēt; ņemt; pieņemt *(svešu viedokli)*; ❸ ielaist *(ciemiņu)*; ievest *(preces)*; ❹ slēpt; novākt; ❺ saņemt; lietot; izmantot; ❻ savaldīt *(sevi)*; ❼ šūt; piešūt *(pazoli)*; **lietv.** *novec.* rupjš audums *(nātns audums)*; **īpašv.** Na *uzv.*

纳粹 nàcuì nacists; nacistu *(Vācija)*

纳粹主义 nàcuìzhǔyì nacisms

纳福 nàfú ❶ atnest laimi; *rakst.* vēlu laimes! esiet laimīgi! ❷ baudīt laimīgu dzīvi

纳贡 nàgòng *vēst.*pienest meslus; ierasties maksāt meslus

纳罕 nàhǎn brīnēties; izbrīnīties; izbrīns; pārsteigums

N

纳贿 nàhuì ņemt kukuļus *(kukuļņemšana)*
纳凉 nàliáng veldzēties vēsā gaisā; elpot svaigu gaisu
纳闷儿 nàmènr *sar.* būt nesaprašanā; nesaprast
纳米比亚 Nàmǐbǐyà Namībija
纳米比亚人 nàmǐbǐyàrén Namībijas iedzīvotājs
纳入 nàrù pieņemt; ienest; novietot
纳税 nàshuì nomaksāt nodokļus
纳税人 nàshuìrén nodokļu maksātājs
纳西族 nàxīzú nasji *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
纳降 nàxiáng pieņemt kapitulāciju

钠(鈉) nà **lietv.** *ķīm.* nātrijs (Na)
钠玻璃 nàbō·li natrona stikls
钠长石 nàchángshí *min.* nātrija lauku špats; albīts

衲 nà **darb.** ✪ labot; šūt; ✪ izoderēt; **lietv.** ✪ budistu mūka tērps; ✪ budistu mūks; bonza

捺 nà **darb.** ✪ uzlikt zīmogu; ✪ stingri piespiest; ✪ apvaldīt, apspiest *(dusmas)*; **lietv.** ✪ pirksta nospiedums zīmoga vietā; ✪ ieslīpi uz labo pusi un uz leju virzītā svītra *(ķīniešu hieroglifa elements)*

nai

乃(迺、廼) nǎi **palīgv.** tieši tas arī ir; ✪ ir *(nekas cits kā)*; ✪ *rakst.* tad; un tad; tieši tad; **apst.** ✪ tādā gadījumā; ✪ tajā laikā; ✪ tāds; tāda veida; **vietn.** ✪ tavs; jūsu; ✪ savs; viņa; viņu; **īpašv.** Nai *uzv.*
乃是 nǎishì tieši tas arī ir; tieši tā; proti
乃至 nǎizhì un pat; līdz pat tam, ka

奶(嬭) nǎi **lietv.** ✪ krūts; krūtsgals; ✪ tesmenis; ✪ piens; ✪ *sais.* māte; kundze; **darb.** barot ar krūti
奶茶 nǎichá tēja ar pienu*(mongoļu gaumē)*
奶疮 nǎichuāng *med.* krūšu dziedzeru iekaisums; mastīts
奶粉 nǎifěn sausais piens; piena pulveris
奶积 nǎijī *med.* zīdaiņa kuņģa piena negremošana
奶酪 nǎilào siers
奶妈 nǎimā zīdītāja
奶名 nǎimíng zīdaiņa *jeb* „piena" vārds
奶奶 nǎi·nai *sar.* vecāmāte *(no tēva puses)*
奶牛 nǎiniú *lauks.* piena govs
奶皮 nǎipí piena plēvīte
奶瓶 nǎipíng zīdaiņa piena pudelīte
奶水 nǎishuǐ *sar.* zīdītājas piens
奶头 nǎitóu krūtsgals; *sar.* cicis
奶牙 nǎiyá piena zobs
奶羊 nǎiyáng *lauks.* piena kaza
奶油 nǎiyóu sviests
奶油色 nǎiyóusè krēma krāsa
奶渣 nǎizhā biezpiens
奶罩 nǎizhào krūšturis
奶嘴 nǎizuǐ knupis

氖 nǎi **lietv.** *ķīm.* neons (Ne)
氖灯 nǎidēng neona lampa

奈 nài **darb.** ✪ reaģēt uz; iedarboties uz; tikt galā ar; ✪ ciest; **lietv.** ✪ iespēja; paņēmiens; ✪ ābeles paveids; ✪ bumbieres paveids; **apst.** kā?; kādā veidā?; **īpašv.** ✪ Nai *uzv.*
奈何 nàihé ✪ ko gan var izdarīt? ko var uzsākt? ✪ reaģēt; iedarboties; ✪ sodīt
奈培 nàipéi *el.* nepers
奈培计 nàipéijì *el.* nepermetrs

耐 nài **darb.** izturēt; paciest; **vietn.** tu; **sast.** *tehnisko un bioloģisko terminu sastāvdaļa, piem., salcietīgs; karstumizturīgs u.c.*
耐穿 nàichuān izturīgs; ilgi valkājams
耐烦 nàifán paciest; būt pacietīgam
耐寒 nàihán salcietīgs; izturīgs pret salu
耐寒性 nàihánxìng salcietība; izturība pret salu
耐旱 nàihàn sausuma izturīgs
耐旱性 nàihànxìng izturība pret sausumu
耐火 nàihuǒ ugunsizturība
耐火砖 nàihuǒzhuān ugunsizturīgie ķieģeļi
耐久 nàijiǔ izturīgs; ilgi uzglabājams
耐久性 nàijiǔxìng izturība; stiprība
耐磨 nàimó izturīgs pret nodilšanu
耐磨性 nàimóxìng *tehn.* nodilumizturība
耐热 nàirè *tehn.* karstuma izturīgs
耐热性 nàirèxìng *tehn., bot.* karstumizturība
耐人寻味 nàirénxúnwèi būt apveltītam ar dziļu jēgu *(būt nopietnas uzmanības cienīgam)*
耐水 nàishuǐ ūdensizturīgs; mitrumizturīgs
耐水性 nàishuǐxìng ūdensnecaurlaidība
耐酸 nàisuān izturīgs pret skābju iedarbību
耐酸性 nàisuānxìng izturīgums pret skābju iedarbību
耐心 nàixīn pacietība; pacietīgums
耐性 nàixìng pacietīgums; pacietība
耐阴 nàiyīn *bot.* ēncietīgs
耐阴性 nàiyīnxìng *bot.* ēncietība
耐用 nàiyòng izturīgs; izturīgums
耐振 nàizhèn *tehn.* izturīgs pret vibrāciju
耐振性 nàizhènxìng *tehn.* izturība pret vibrāciju

萘 nài **lietv.** *ķīm.* naftalīns

nan

囡(囝) nān **lietv.** meitenīte; meita

男 nán **lietv.** ✪ vīrietis; vīrs; vīriešu dzimtes; ✪ dēls; ✪ jauns cilvēks; pilngadīgs; **īpašv.** Naņ

uzv.

男盗女娼 nándào-nǚchāng ◊ vīrieši – laupītāji, sievietes – prostitūtas *(pilnīgs morāles pagrimums;amorāla sabiedrība)*

男低音 nándīyīn *mūz.* bass

男儿 nán'ér ❶ puisītis; ❷ īsts vīrs; vīrišķīgs cilvēks

男方 nánfāng vīrietis; līgavaiņa ģimene; no vīra vai vīriešu puses

男高音 nángāoyīn *mūz.* tenors

男孩 nánhái puisēns

男家 nánjiā līgavaiņa ģimene

男爵 nánjué *(tituls)* nan *(atbilst barona titulam)*

男男女女 nánnán-nǚnǚ *(visi)* vīrieši un sievietes

男女 nánnǚ vīrieši un sievietes; visi cilvēki

男人 nánrén vīrietis

男生 nánshēng vīriešu dzimtes skolnieki *(studenti)*

男声 nánshēng *mūz.* vīriešu balsis

男式 nánshì vīriešu *(apģērbs u.c.)*

男性 nánxìng vīriešu dzimtes; vīriešu daba; vīrietis

男中音 nánzhōngyīn *mūz.* baritons

男子 nánzǐ vīrietis; vīrs

男子汉 nánzǐhàn ❶ spēcīgs pieaudzis vīrietis; ❷ izcils vīrs; ❸ vīrišķīgs cilvēks

男子气 nánzǐqì vīrišķīgs raksturs; vīrišķība

南 nán **lietv.** ❶ dienvidi *(debess puse senajā kosmogonijā, kas saistās ar vasaru un uguns stihiju火, kā arī ciklisko zīmi 午)*; ❷ dienvidu; no dienvidiem; ❸ *(valsts; apgabala; rajona)* dienvidu daļa; ❹ Ķīnas dienvidu mazākumtautību melodijas *(mūzika)*; *(debess puse)* dienvidi; ❺ valdnieks; *(vietējais)* valdnieks; **īpašv.** Naņ *uzv.*

南半球 nánbànqiú *ģeogr.* dienvidu puslode

南北 nánběi ❶ dienvidi un ziemeļi; ❷ cilvēks; vīrietis

南边 nán·bian dienvidi; dienvidu puse

南部 nánbù *(valsts; apgabala)* dienvidu daļa

南昌起义 Nánchāng Qǐyì Naņčanas bruņotā sacelšanās *(1927. g. 1. augustā)*

南方 nánfāng ❶ dienvidi; dienvidu; ❷ Ķīnas dienvidi *(teritorijas uz dienvidiem no Jandzi upes)*

南方话 nánfānghuà ķīniešu valodas dienvidu dialekti

南方人 nánfāngrén *(parasti)* ķīnietis dienvidnieks

南非 Nánfēi Dienvidāfrika

南非人 nánfēirén Dienvidāfrikas iedzīvotājs

南风 nánfēng ❶ dienvidu vējš; ❷ *(Ķīnas)* dienvidu melodijas; dienvidu folklora

南瓜 nánguā *bot.* muskatķirbis *(Cucurbita moschata)*

南瓜子 nánguāzǐ ķirbju sēkliņas

南国 nánguó *vēst.* Ķīnas dienvidu valstiņas *(Čuņcju laikmetā Jandzi un Haņšui upju baseinā)*

南寒带 nánhándài *ģeogr.* dienvidu aukstuma josla

南胡 nánhú *mūz.* naņhu *(vijolei līdzīgs, Ķīnas dienvidos lietots stīgu instruments)*

南回归线 nánhuíguīxiàn *ģeogr.* Mežāža zvaigznājs

南货 nánhuò Ķīnas dienvidu gastronomijas izstrādājumi

南极 nánjí *ģeogr.* Dienvidpols

南极光 nánjíguāng *astr.* dienvidu polārblāzma

南极圈 nánjíquān *ģeogr.* dienvidu polārais loks

南柯一梦 nánkē-yīmèng ◊ Naņke valstība *(sapnī redzēta pasakaina zeme, kas atmostoties izrādījās skudru pūznis; nepiepildāmi sapņi; fantāzijas lidojums)*

南美 nánměi Dienvidamerika

南美人 nánměirén Dienvidamerikas iedzīvotājs

南面 nánmiàn dienvidi; dienvidu puse; dienvidos

南泥湾精神 Nánníwān jīngshén ◊ Naņnivanas gars *(neatlaidīgs cīņasgars, kas 1937.–1945. g. g. karā pret japāņu iebrucējiem izpaudās Naņnivanā, Šāņsji provincē)*

南欧 Nán'ōu Dienvideiropa

南腔北调 nánqiāng-běidiào *(Ķīnas)* dienvidu un ziemeļu izrunu savārstījums*(volapiks)*

南纬 nánwěi *ģeogr.* dienvidu platuma grādi

南温带 nánwēndài *ģeogr.* dienvidu mērenā josla

南亚 Nányà Dienvidāzija; Dienvidāzijas

南辕北辙 nányuán-běizhé ◊ ilksis pagriezt uz dienvidiem, bet riteņus uz ziemeļiem *(❶ virzīties pretēji uzstādītajam mērķim;❷ būt asā pretrunā ar kaut ko;❸ apgriezt visu otrādi; sagriezt visu ar kājām gaisā)*

南针 nánzhēn ❶ kompass; ❷ vadošs norādījums

南征北战 nánzhēng-běizhàn ◊ doties kara gājienos uz dienvidiem un karot ziemeļos *(piedalīties neskaitāmās kaujās; karot dažādās valsts vietās)*

南竹 nánzhú dienvidu bambuss *(Ķīnā izplatītākā lietderīgi izmantojamā bambusa šķirne)*

难(難) nán/nàn **īp.** ❶ smags; grūts; apgrūtinošs; ❷ rupjš; neaudzināts; ❸ nepatīkams; **apst.** neērti; grūti; neiespējami*(nav iespējams)*; nepatīkami; **darb.** ❶ uzskatīt par grūtu; sagādāt *(kādam)* grūtības; ❷ būt piesardzīgam; neieredzēt*(kādu)*; **lietv.** grūtības; apgrūtinājums; grūts jautājums; milzīgs veikums

难保 nánbǎo grūti garantēt; nevar droši apgalvot

难产 nánchǎn ❶ *med.* smagas dzemdības; ❷ *pārn.* grūta lieta*(grūti veicama lieta)*

难处 nánchǔ nesaticīgs; ķildīgs

难处 nán·chu grūtības; kavēklis; šķērslis

难倒 nándǎo apgrūtināt; mulsināt

难道 nándào vai tiešām? vai tas ir iespējams?

难道说 nándàoshuō vai tiešām? vai tā var būt?

难得 nándé ❶ izcils; unikāls; ❷ sevišķi laimīgs

难度 nándù *(tehnisku)* grūtību pakāpe

难怪 nánguài nav nekāds brīnums, ka; ne velti

难关 nánguān grūts moments *(posms)*

N

难过 nánguò ❶ grūti pārdzīvot *(smagus laikus)*; grūts; ❷ smagi *(ap sirdi)*; ❸ *(morāli)* ciest; smagi pārdzīvot
难解难分 nánjiě-nánfēn grūti izšķirt *(kautiņa dalībniekus)*; kamolā saķērušies *(kaušļi)*
难堪 nánkān ❶ nepanesams; neiespējams; ❷ kautrēties; justies neveikli
难看 nánkàn ❶ neskaists; pretīgs; ❷ kauns; pretīgi
难免 nánmiǎn neizbēgams; nenovēršams; gribot negribot
难能可贵 nánnéng-kěguì uzslavas cienīgs *(ļoti vērtīgs)*
难人 nánrén ❶ nostādīt *(cilvēku)* strupceļā; grūts; apgrūtinošs; ❷ smaga darba cilvēks; *sar.* darba zirgs
难如登天 nánrú-dēngtiān ◊ tikpat grūti kā uzkāpt debesīs *(neparasti grūti)*
难舍难分 nánshě-nánfēn neiespējami pamest, vai atstāt *(sirdij mīļš; nešķirams)*
难受 nánshòu ❶ neizturams; ❷ grūts; smags
难说 nánshuō ❶ grūti pateikt; diez' vai?; ❷ nav iespējams aprakstīt
难题 nántí grūts jautājums *(sarežģīta tēma)*
难听 nántīng nepatīkami klausīties; *(kaut kas)*nepiedienīgs
难忘 nánwàng neaizmirstams *(atmiņā neizdzēšams)*
难为 nán·wei ❶ apgrūtināt; traucēt; ❷ *piekl.* pateikties; paldies; ❸ ļoti labi, ka; priecājos, ka
难为情 nánwéiqíng justies neērti
难兄难弟 nánxiōng-nándì viens otra cienīgi brāļi *(viens otra cienīgs pāris)*
难言之隐 nányánzhīyǐn ❶ dvēseles noslēpums *(sirsnīgākā vēlēšanās; senlolots sapnis)*; ❷ tas,- par ko grūti runāt
难以 nányǐ grūti; neiespējami
难住 nán·zhu apgrūtināt; nostādīt sarežģītā stāvoklī

喃 nán **darb.** murmināt; neskaidri, paklusu runāt
喃喃 nánnán ❶ murmināt bez apstājas; ❷ lasīt balsī

楠(柟) nán **lietv.** *bot.* *(mūžzaļš koks)* nanmu *(Phoebe nanmu)*
楠木 nánmù sk.楠

赧 nǎn **darb.** ❶ sarkt; kaunēties; ❷ baidīties
赧然 nǎnrán ❶ nosarkt; nokaunēties; ❷ apjucis
赧颜 nǎnyán nosarkt no kauna *(kauna sārtums)*

难(難) nàn/nán **darb.** ❶ apgrūtināt; nostādīt apgrūtinošā stāvoklī*(piespiest pie sienas)*; ❷ vainot; izvirzīt pretenzijas; pieprasīt*(kaut ko)*;❸ likt šķēršļus; traucēt; noraidīt; **lietv.** ❶ liela nelaime *(bads; mēris; nemieri; sacelšanās)*; ❷ atklāta naidīga rīcība; sacelšanās; dumpis
难胞 nànbāo postā nonākušie tautieši *(bēgļi no karadarbības skartajiem rajoniem; plūdos vai ugunsgrēkos cietušie)*
难民 nànmín bēglis; nelaimē cietušais
难兄难弟 nànxiōng-nàndì kopējas nelaimes piemeklētie
难友 nànyǒu draugi kopējā nelaimē*(parasti par kopēja ieslodzījuma, vai izsūtījuma biedru)*

nang

囔 nāng **sast.**
囔囔 nāng·nang purpināt *(zem deguna)*

囊 náng **lietv.** ❶ kabata; maks; ❷ maiss; soma; tarba; kule; ❸ apvalks; *(bumbas)*kamera; ❹ tvertne; ❺ *(gudrības)* avots; ❻ *anat.* pūslis; **darb.** ❶ likt *(iebērt)* maisā; apsegt ar maisu; ❷ radīt nekārtības; radīt satraukumu; **īp.** vājš; vāja *(veselība)*; slikts; nederīgs; izčākstējis; **īpašv.** Nan *uzv.*
囊空如洗 nángkōng-rúxǐ kabata tukša kā izmazgāta *(ne graša kabatā)*
囊括 nángkuò ◊ salikt maisā *(aptvert;ievietot; ietvert; saturēt)*
囊尾蚴 nángwěiyòu *zool.* finna*(lentes tārpu kāpurs)*
囊中物 nángzhōngwù tikpat kā savā kabatā *(droša lieta)*
囊肿 nángzhǒng *med.* cista

馕(饢) náng/nǎng **lietv.** *(uiguru; kazahu u.c. Centrālāzijas tautu)* plācenis

攮 nǎng **darb.** ❶ grūst; spiest; ❷ izdurt caurumu; ❸ tērēt; šķiesties bez mēra; **lietv.** duncis
攮子 nǎng·zi duncis; kinžals

馕(饢) nǎng/náng **darb.** ❶ bāzt mutē; ❷ *sar.* grūst slimniekam *(visādas zāles)*

齉 nàng **īp.** ❶ deguns ciet *(deguna balsī runājošs cilvēks)*; ❷ apnicīgs; garlaicīgs; ❸ bezgaršīgs; ❹ bagātīga *(raža)*
齉鼻儿 nàngbír deguns ciet *(runāt caur degunu)*

nao

孬 nāo **īp.** ❶ slikts; draņķīgs; ❷ bailīgs
孬种 nāozhǒng gļēvulis *(bailīgs cilvēks)*

呶 náo **darb.** trokšņot; bļaut; kliegt
呶呶 náonáo trokšņot bez gala

挠(撓) náo **darb.** ❶ liekties; saliekties;

❶padoties; kapitulēt; ❷kasīties; ❸kustēties; raustīties; kratīties; ❹ciest sakāvi; ❺liekt; saliekt; ❻apspiest; piespiest kapitulēt; ❼izdzenāt; ❽provocēt*(nekārtības)*; uzbudināt; ❾sakratīt; saskalināt; sajaukt; ❿traucēt; likt šķēršļus; **lietv.** *tehn., ģeol.* līkums; izliekums; izliekts

挠度 nǎodù *tehn.* ieliekums; ielīkums

挠钩 nǎogōu *vēst., milit.* āķis pretinieka karavīru satveršanai

挠头 nǎotóu ❶jaukt, bužināt matus; izspūris; ❷*pārn.* būt apmulsušam *(◊ kasīt pakausi)*; ❸grūts *(tāds, kas liek lauzīt galvu)*

挠秧 nǎoyāng *lauks.* rīsa lauku ravēšana un augsnes kultivēšana

硇(碙) nǎo **sast.**

硇砂 nǎoshā *ķīm.* salmiaks; ožamais spirts

铙 (鐃) nǎo **lietv.** zvaniņš bez mēlītes *(sitiens pa šo zvaniņu – kalpoja kā signāls pārtraukt bungu rīboņu un atsaukt karaspēku)*; **darb.** traucēt; likt šķēršļus

铙钹 nǎobō *mūz.* lielie šķīvji

蛲 (蟯) nǎo **sast.**

蛲虫 nǎochóng *zool.* spalītis *(Enterobius vermicularis)*

恼(惱) nǎo **darb.** ❶dusmoties; palikt niknam; zaudēt savaldīšanos; ❷*dial.*mocīties; ❸kaitināt; dusmot; piesieties; **lietv.** ❶dusmas; uzbudinājums; satraukums; nemiers; ❷mokas; sāpes

恼恨 nǎohèn dusmoties; sapīkt

恼火 nǎohuǒ ❶dusmoties; zaudēt savaldīšanos; ❷sarežģīts, grūti atrisināms*(jautājums)*

恼怒 nǎonù dusmoties; palikt piktam; sašust

恼人 nǎorén ❶kaitināt; saniknot; ❷kaitinošs

恼羞成怒 nǎoxiū-chéngnù netaisnu nostāju maskēt ar dusmu uzliesmojumu *(no aizvainojuma kļūt ambiciozam)*

脑(腦) nǎo **lietv.** ❶*(galvas)* smadzenes; ❷galva; galvas kauss; ❸saprāts; prāts; **darb.** *novec.*lauzīt galvu *(rūpju pilnam domāt par kaut ko)*

脑病 nǎobìng *med.* encefalopātija; cerebropātija

脑充血 nǎochōngxuè *med.* encefalohēmija

脑袋 nǎo·dai *sar.* galva; pauris

脑电图 nǎodiàntú elektroencefalogramma

脑海 nǎohǎi ❶smadzenes; ❷galva; pakausis; ❸galvā *(uz sirds; ap sirdi)*

脑积水 nǎojīshuǐ *med.* hidrocefālija; smadzeņu tūska

脑脊髓炎 nǎojǐsuǐyán *med.* cerebrospinālais meningīts; encefalomielīts

脑脊液 nǎojǐyè *anat.* cerebrospinālais šķidrums

脑浆 nǎojiāng smadzenes; smadzeņu viela

脑筋 nǎojīn ❶*anat.* galvas smadzeņu nervi; ❷prāts; domāšana; ❸lauzīt galvu; apjēgt; ❹atrasties nomācošu domu varā

脑力 nǎolì prāts; prāta spējas

脑瘤 nǎoliú *med.* cerebroma; encefaloma

脑颅 nǎolú *anat.* galvaskauss

脑满肠肥 nǎomǎn-chángféi aptaukojies *(nobarojies)* liekēdis

脑膜 nǎomó *anat.* smadzeņu plēve

脑膜炎 nǎomóyán *med.* meningīts

脑贫血 nǎopínxuè *med.* anēmija

脑桥 nǎoqiáo *anat.* Varoli tilts *(Mesocephalum, Protuberantia anularis)*

脑儿 nǎor ❶smadzenes; ❷bieza, recekļveidīga masa *(želeja)*

脑软化 nǎoruǎnhuà *med.* galvas smadzeņu atmiekšķēšanās; encefalomalācija

脑勺子 nǎosháo·zi *dial.* pakausis

脑神经 nǎoshénjīng *anat.* galvas smadzeņu nervi

脑室 nǎoshì *anat.* galvas smadzeņu vēderiņš

脑室镜 nǎoshìjìng *med.* ventrikuloskops

脑髓 nǎosuǐ *anat.* smadzenes

脑下垂体 nǎoxià chuítǐ *anat.* hipofīze

脑炎 nǎoyán *med.* smadzeņu iekaisums; encefalīts

脑溢血 nǎoyìxuè *med.* asinsizplūdums smadzenēs; insults

脑震荡 nǎozhèndàng *med.* smadzeņu satricinājums

脑汁 nǎozhī ❶smadzenes; ❷*anat.* galvas smadzeņu nervi; ❸prāts; prāta spējas

脑子 nǎo·zi *sar.* smadzenes; galva; atmiņa; spējas

闹(閙、鬧) nào **darb.** ❶trokšņot; bļaustīties; skandalēt; niķoties; ❷lamāties; strīdēties; ❸sajaukties; samudžināties; samezgloties; ❹parādīties; atklāties; ❺beigties; ❻ar skandālu mēģināt *(kaut ko panākt)* ; ārdīties *(līst no ādas laukā)*; ❼izsmiet; ņirgāties; ❽sajaukt; dezorganizēt; ❾zaudēt kontroli*(ļaut vaļu jūtām)*; ❿mocīties; ciest*(no kaut kā)*; slimot; ⓫nosmērēt; notriept; ⓬iegūt *(amatu)*; ⓭organizēt; rīkot; ⓮novest *(līdz izmisumam)*; **īp.** trokšņains; kaprīzs; nemierīgs; **lietv.** strīds; skandāls; ķīviņš

闹别扭 nào biè·niu nespēt sadzīvot*(nespēt ciest viens otru)*

闹病 nàobìng slimot; sirgt

闹肚子 nào dù·zi mocīties ar vēderu *(ciest no vēdergraizēm)*

闹鬼 nàoguǐ ❶mistificēt; vazāt aiz deguna; izzobot; ❷klusie ūdeņi ir dziļi *(velnišķīgs murgs)*; ❸ārdīties; darīt ļaunu

闹哄哄 nàohōnghōng ļoti trokšņaini; liela jezga

闹哄 nào·hong bļaustīties; skandalēt

闹饥荒 nào jī·huang ❶neraža; vāja raža; ❷sēdēt bez naudas

N

闹剧 nàojù *teātr.* farss; vodeviļa
闹乱子 nào luàn·zi notikušas nekārtības *(kļūst nemierīgi)*
闹脾气 nào pí·qi skaisties; dusmoties
闹情绪 nào qíngxù būt neapmierinātam *(izrādīt savu neapmierinātību)*
闹嚷嚷 nàorāngrāng trokšņains; dārdošs; milzu rosība
闹市 nàoshì trokšņains tirgus *(rosīga iela)*
闹事 nàoshì izraisīt nekārtības *(uzsākt skandālu)*
闹戏 nàoxì *teātr.* farss *(ķīniešu komēdija ar asprātīgiem dialogiem)*
闹笑话 nào xiào·hua nonākt smieklīgā situācijā *(izgāzties)*
闹新房 nào xīnfáng zoboties par jaunlaulātajiem *(kāzu vakarā; kāzu mājā)*
闹玄虚 nào xuánxū mistificēt; mistifikācija
闹意见 nào yìjiàn ķīviņš; saraušanās; skandāls
闹意气 nào yìqì tenkot; nodarboties ar tenku izplatīšanu
闹着玩儿 nào·zhe wánr zoboties *(par kādu)*; jokot; joks
闹钟 nàozhōng modinātājs pulkstenis

ne

讷(訥) nè **darb.** stostīties; raustīt valodu
讷讷 nènè stomīties; runāt lēni, ar grūtībām
呢(呐) ·ne/ní **mod. part.** ❶ modālā partikula emocionālas nokrāsas teikumu beigās; ❷ apgalvojuma teikumos uzsver apgalvojumu; ❸ jautājuma teikumos papildus uzsver jautājuma intonāciju; ❹ pamudinājuma teikumos akcentē pamudinājumu

nei

馁(餒) něi **darb.** ❶ badoties; badināt; ❷ sabojāties; sapūt; ❸ zaudēt dūšu; **lietv.** bads; **īp.** izbadējies; izsalcis
内 nèi **lietv.** ❶ iekšpuse; *(mājas)*iekšpuse; māja; ❷ *(valsts)* iekšējās teritorijas; ❸ *(valsts)*centrālais apgabals; centrs; galvaspilsēta; ❹ *(pils)* iekšējās zāles; iekšējās telpas*(sieviešu puse)*; ❺ ģimenes sieviešu līnija *(sieva un jaunākās sievas)*; ❻ brālēni*(pa sieviešu līniju)*; ❼ ģimenes iekšējās lietas*(privātā dzīve)*; ❽ dvēsele; jūtas; **īp.** iekšējais; savs; radniecisks; **apst.** iekšpus; iekšā; uz iekšu; **darb.** pietuvināt sev; piesaistīt; **īpašv.** Nei *uzv.*
内孢子 nèibāozǐ *bot.* endospora
内部 nèibù iekšpuse; iekšpus
内插法 nèichāfǎ *mat.* interpolācija
内成岩 nèichéngyán *ģeol.* endogēnie ieži
内出血 nèichūxuè *med.* iekšējā asiņošana
内错角 nèicuòjiǎo *mat.* šķērsleņķi
内地 nèidì *(valsts)* iekšējie rajoni
内弟 nèidì ❶ svainis; sievas jaunākais brālis; ❷ jaunākais brālēns*(mātes brāļa dēls)*
内电路 nèidiànlù *el.* iekšējā ķēde
内电阻 nèidiànzǔ *el.* iekšējā pretestība
内定 nèidìng ❶ būt nozīmētam jau agrāk no augšas; ❷ pieņemt iekšēju lēmumu
内毒素 nèidúsù *med.* endotoksīns
内耳 nèi'ěr *anat.* iekšējā auss
内耳门 nèi'ěrmén *anat.* iekšējais dzirdes kanāls
内分泌 nèifēnmì *fiziol.* iekšējā sekrēcija
内分泌腺 nèifēnmìxiàn *anat.* iekšējās sekrēcijas dziedzeri
内分泌学 nèifēnmìxué *fiziol.* endokrinoloģija
内稃 nèifū *bot.* zieda iekšējās plēksnes
内服 nèifú zāļu iekšējā lietošana
内服药 nèifúyào zāles iekšējai lietošanai
内阁 nèigé ❶ *vēst. (Min un Cjin dinastiju laikā)* valsts kanceleja; ❷ ministru kabinets
内阁制 nèigézhì *polit.* ministeriālisms
内公切线 nèigōngqiēxiàn *mat.* iekšējā kopējā pieskare
内功 nèigōng vingrinājumi, kas attīsta organisma iekšējo spēku
内骨骼 nèigǔgé *anat.* endoskelets
内果皮 nèiguǒpí *bot.* endokarps
内海 nèihǎi ❶ *ģeogr.* iekšējā jūra; ❷ *jur.* slēgtā jūra
内涵 nèihán *filoz. (jēdziena)* saturs
内行 nèiháng ❶ kompetents *(cilvēks)*; lietpratējs; ❷ pieredzējis *(cilvēks)*
内耗 nèihào *tehn.* iekšējā nolietošanās
内河 nèihé *(iekšējie)* ūdeņi; *(iekšējās)* upes
内讧 nèihòng savstarpējas ķildas *(iekšējas nesaskaņas)*
内踝 nèihuái *anat.* iekšējā potīte
内急 nèijí ❶ iekšējs spiediens uz valsts varu *(no kriminālu vai līdzīgu aprindu puses)*; ❷ akūta prasība pēc defekācijas
内寄生 nèijìshēng *biol.* endoparazītisms
内奸 nèijiān nodevējs; provokators
内角 nèijiǎo *mat.* iekšējais stūris
内接 nèijiē *mat.* iekšējā pieskare
内接圆 nèijiēyuán *mat.* ievilkta aploce; ievilkta riņķa līnija
内景 nèijǐng *kinem.* paviljons
内疚 nèijiù izjust sirdsapziņas pārmetumus; vainas apziņa
内聚力 nèijùlì *fiz.* kohēzija
内科 nèikē ❶ *med.* terapija; ❷ *(slimnīcas)* terapeitiskā nodaļa
内科学 nèikēxué *med.* terapija *(medicīnas nozare)*

内窥镜 nèikuījìng *med.* endoskops
内涝 nèilào noteces ūdeņu pārplūšana
内力 nèilì *fiz.* iekšējais *(endogēnais)* spēks
内陆 nèilù ❶kontinenta iekšējie rajoni; ❷iekšzemes rajoni
内陆国 nèilùguó iekšzemes valsts*(cietzemes ieskauta valsts)*
内乱 nèiluàn dumpis; sacelšanās; nekārtības
内膜 nèimó *anat.* intīma
内摩擦 nèimócā *fiz.* iekšējā berze
内幕 nèimù ❶*teātr.* aizkars; priekškars; ❷aizkulises; *(notikumu)* aizkulises
内能 nèinéng *fiz.* iekšējā enerģija
内胚层 nèipēicéng *biol.* endoderma
内皮 nèipí *anat.* endotēlijs
内切 nèiqiē *mat.* iekšējā saskare; ievilkts
内切圆 nèiqiēyuán *mat.* ievilkta aploce
内亲 nèiqīn radinieki pa mātes līniju
内勤 nèiqín ❶iekšējais dienests; ❷iekšējā dienesta darbinieks
内情 nèiqíng patiesais cēlonis *(slēptais iemesls)*
内燃机 nèiránjī *tehn.* iekšdedzes dzinējs
内人 nèi·ren ❶*(vīrs par savu sievu)* mana sieva; ❷galma kalpone *(apteksne)*
内容 nèiróng *(dokumenta; grāmatas u.c.)* saturs
内伤 nèishāng *med.* iekšējo orgānu ievainojums
内视 nèishì pašanalīze; savas rīcības novērtējums
内收肌 nèishōujī *anat.* aduktors; pievilcējmuskulis
内属 nèishǔ ❶*vēst.* kļūt par Ķīnas vasaļvalsti*(piekrist kļūt par Ķīnas vasaļvalsti)*; ❷*filoz.* iekšēji piemītošais
内胎 nèitāi *tehn.* riepas kamera
内廷 nèitíng *(imperatora)* pils iekšējā teritorija
内外 nèiwài ❶iekšējais un ārējais; iekšā un ārā; no visām pusēm; ❷Ķīnas un ārzemju; valsts iekšienē un aiz tās robežām; ❸terapija un ķirurģija; ❹galvaspilsētā un provincē; ❺aptuveni
内务 nèiwù ❶valsts iekšlietas; ❷galma lietas; ❸saimnieciskie darbi
内务部 nèiwùbù Iekšlietu ministrija
内线 nèixiàn ❶iekšējās *(operatīvās)* sakaru līnijas; ❷slepenie sakari; ❸aģents; aģentūra; ❹iekšējais telefons
内向 nèixiàng *psihol.* intraversija
内项 nèixiàng *mat.* *(proporcijas)* vidējie locekļi
内销 nèixiāo *(preču)* realizācija valsts iekšienē; iekšējais tirgus
内斜视 nèixiéshì *med.* iekšējā šķielēšana
内心 nèixīn ❶dvēsele; sirds; sirdī; ❷iekšējais; ❸*mat.* ievilktas aploces centrs; ❹*mat.* homotētijas iekšējais centrs
内行星 nèixíngxīng *astr.* apakšējās planētas*(Merkūrs un Jupiters)*
内省 nèixǐng *psihol.* introspekcija
内兄 nèixiōng svainis; sievas vecākais brālis
内焰 nèiyàn *ķīm.* atjaunošanas liesma
内衣 nèiyī apakšveļa
内因 nèiyīn *filoz.* immanentais cēlonis
内应 nèiyìng ❶atsaukties; atbalstīt no iekšas *(armijas uzbrukumu)*; ❷iekšējais līdzzinātājs *(aplenktā pilsētā)*
内忧外患 nèiyōu-wàihuàn ❶*(valsts)* iekšējās un ārējās likstas; ❷sirdī *(iekšēji)* pārdzīvot
内在 nèizài ❶iekšējais; ❷*filoz.* immanents
内在论 nèizàilùn *filoz.* immanence
内在性 nèizàixìng *filoz.* immanence
内脏 nèizàng *anat.* ❶*(cilvēka)* iekšējie orgāni; ❷iekšas
内宅 nèizhái *(mājas)* sieviešu puse; iekšējās istabas
内债 nèizhài ❶iekšējais aizņēmums; ❷iekšējie parādi
内战 nèizhàn pilsoņkarš *(brāļu karš)*
内障 nèizhàng *med.* katarakta
内政 nèizhèng *(valsts)* iekšpolitika
内侄 nèizhí sievas māsas brāļa dēls
内侄女 nèizhínǚ sievas māsas brāļa meita
内质 nèizhì *biol.* endoplazma
内痔 nèizhì *med.* iekšējais hemoroīds
内中 nèizhōng ❶iekš; iekšā; ❷*(pils)* iekšējās telpas
内助 nèizhù *rakst.* sieva

nen

嫩(嫰) nèn **īp.** ❶jauns; maigs; mīksts; lokans; ❷viegls *(sals)*; ❸gaiša *(krāsa)*; ❹sākotnējs; maz pieredzējis; **apst.** nedaudz; mazliet
嫩黄 nènhuáng maigi dzeltens *(gaiši dzeltens)*
嫩绿 nènlǜ maigi zaļš *(gaiši zaļš)*

neng

能 néng **darb.** ❶spēt; prast; varēt; ❷iespējams; ❸būt labam *(runātājam; dziedātājam u.c.)*; būt spējīgam*(kaut ko paveikt)*; ❹*dial.* dot priekšroku; vērtēt augstāk; ❺uzturēt draudzīgas *(tuvas)* attiecības; draudzēties; ❻sasniegt *(par teritorijas apmēriem)*; **lietv.** ❶spējas; prasme; talants; ❷*fiz.* enerģija; spēks; **īp.** spējīgs; darbīgs; spēcīgs; **saik.** un; kopā ar; kā tikai
能动 néngdòng aktīvs; aktīvi
能动性 néngdòngxìng aktivitāte; iniciatīva
能干 nénggàn prast strādāt; strādīgs; spējīgs
能歌善舞 nénggē-shànwǔ būt labam dziedātājam un dejotājam
能攻能守 nénggōng-néngshǒu ◊ var uzbrukt un var arī aizstāvēties *(var rīkoties gan tā, gan citādi)*
能够 nénggòu spēt; iespējams; prast; varēt
能级 néngjí *fiz.* enerģijas līmenis
能见度 néngjiàndù *met.* redzamība

N

能力 nénglì ❶spējas; prasme; ❷*jur.* tiesībspēja; ❸*fiz.* enerģija; jauda
能量 néngliàng *fiz.* enerģija
能耐 néng·nai *sar.* spējas; prasme; talants
能屈能伸 néngqū-néngshēn ◊ spējīgs,- gan izstiepties, gan sarauties *(par cilvēku, kas prot pielāgoties apstākļiem)*
能人 néngrén talantīgs, izcils cilvēks
能上能下 néngshàng-néngxià prast strādāt gan vadošos, gan zemākos amatos
能事 néngshì spējas; prasme
能手 néngshǒu virtuozs; lietpratējs; sava·amata meistars
能说会道 néngshuō-huìdào prast labi runāt *(daiļrunīgs; lielisks orators)*
能文能武 néngwén-néngwǔ spēt darboties gan civilajā, gan arī militārajā jomā *(spēt strādāt gan garīgu, gan fizisku darbu)*
能言善辩 néngyán-shànbiàn būt izcilam oratoram *(lieliski pārvaldīt oratora mākslu)*
能育性 néngyùxìng *lauks.* augsnes auglība
能源 néngyuán enerģētika; energoresursi
能者多劳 néngzhě-duōláo no prasmīga tiek vairāk prasīts *(kam daudz dots, no tā arī tiek daudz prasīts)*
能者为师 néngzhě-wéishī kam ir dotības*(talants)*,- tam arī jākļūst par skolotāju

ng

嗯 ńg/ňg/ǹg **izs.** *(paužot jautājumu)* kas? tas? tiešām?

嗯 ňg/ńg/ǹg **izs.** *(paužot izbrīnu)* hei! kā tā!

嗯 ǹg/ńg/ňg **izs.** *(paužot piekrišanu)* labi! lai notiek!

ni

妮 nī **lietv.** ❶kalpone; ❷meitenīte *(par mīļoto kalponi)*; ❸verdzene
妮子 nī·zi ❶kalpone; ❷verdzene; ❸meitenīte

尼 ní **lietv.** *bud.*❶budistu mūķene; **darb.** ❶tuvoties; ❷apturēt; aizturēt
尼安德特人 ní'āndétèrén *antrop.* neandertālietis
尼泊尔 Níbó'ěr Nepāla
尼泊尔人 níbó'ěrrén nepālietis
尼格罗人种 nígéluó rénzhǒng negroīdu rase
尼姑 nígū *bud.* budistu mūķene
尼古丁 nígǔdīng *ķīm.* nikotīns
尼加拉瓜 Níjiālāguā Nikaragva
尼加拉瓜人 níjiālāguārén Nikaragvas iedzīvotājs
尼龙 nílóng neilons; neilona *(audums)*
尼罗人 níluórén *etn.* nīloti *(Nīlas augšteci apdzīvojošās ciltis)*
尼日尔 Nírì'ěr Nigēra
尼日尔人 nírì'ěrrén nigērietis
尼日利亚 Nírìlìyà Nigērija
尼日利亚人 nírìlìyàrén Nigērijas iedzīvotājs

呢 ní/·ne **mod., part.** taču; jel; gan; **lietv.** vilnas audums; draps
呢料 níliào vadmalas audums
呢喃 nínán **onom.** lakstīgalas dziesmas atdarinājums
呢绒 níróng vadmala; tūks
呢子 ní·zi vilnas audums; draps

泥 ní/nì **lietv.** ❶dubļi; dūņas; ❷neapdedzināts māls; apmetums; ❸pasta; mastika; **darb.** ❶notašķīties ar dubļiem; ❷balsināt; krāsot; mest apmetumu; ❸līmēt; aplīmēt; **īp.** ❶*(no māliem)*darināts; māla; ❷netīrs; duļķains; **īpašv.** Ni *uzv.*
泥巴 níbā ❶māla *(zemes)* pika; ❷dubļi
泥地 nídì zeme; *(kaila)* zeme
泥肥 níféi *lauks.* dūņu mēslojums
泥垢 nígòu netīrumi; dubļu šļakatas
泥火山 níhuǒshān *ģeol.* dubļu vulkāns
泥浆 níjiāng ❶mālu java; ❷dubļi; ❸*tehn.* pulpa
泥坑 níkēng ❶slīkšņa; dūksts; purvs; ❷*pārn.* purvs
泥块 níkuài zemes *(māla)* pika
泥疗 níliáo *med.* dūņu dziedniecība
泥流 níliú *ģeol. (zemes)* noslīdenis; nogruvums
泥煤 níméi kūdras brikete
泥泞 nínìng ❶dubļains; staigns; slīkšņains; ❷dubļi; slīkšņa
泥牛入海 níniú-rùhǎi ◊ māla vērsis dodas jūrā *(pazust bez pēdām; kā ūdenī iekrist)*
泥盆纪 nípénjì *ģeol.* devona laikmets
泥盆系 nípénxì *ģeol.* devona sistēma
泥菩萨过河,自身难保 nípúsà guò hé, zìshēn nán bǎo ◊ ja māla Buda dosies pāri upei, nav iespējams garantēt, ka tas izglābsies*(veltīgas pūles glābt sevi no briesmām- tāpat kā māla elkam, kas nodomājis šķērsot upi)*
泥鳅 níqiū *zool.* Amūras nēģis *(Misgurnus anguillicaudatus)*
泥人 nírén māla figūriņa *(māla dieviņš)*
泥沙俱下 níshā-jùxià ◊ māli un smiltis plūst pa upes straumi uz leju *(sajaukt labo un slikto; nespēt atšķirt labo no sliktā)*
泥沙岩 níshāyán *ģeol.* mālains smilšakmens
泥石流 níshíliú *ģeol. (kalna nogāzes)* noslīdenis; nogruvums
泥塑 nísù *māksl.* māla sīkplastika *(māla figūriņas)*
泥塑木雕 nísù-mùdiāo ◊ veidots no māla, izgriezts

N

no koka (❶*par atpalikušu, inertu cilvēku;* ❷*stāv kā stabs; apstulbt)*
泥胎 nítāi elku figūriņu sagataves *(pirms apstrādes un krāsošanas)*
泥胎儿 nítāir neapdedzināti keramikas izstrādājumi
泥潭 nítán slīkšņa; dūksts
泥炭 nítàn kūdra
泥炭层 nítàncéng *ģeol.* kūdras iegula *(kūdras slānis)*
泥塘 nítáng dūksts; slīkšņa
泥土 nítǔ ❶augsne; zeme; ❷māls
泥瓦匠 níwǎjiàng mūrnieks; apmetējs
泥箱 níxiāng *tehn. (katla)* netīro ūdeņu rezervuārs *(nostādinātājs)*
泥心 níxīn *tehn. (liešanas formas)*māla serdenis
泥心头 níxīntóu *tehn.* māla serdeņa galviņa
泥沼 nízhǎo dūksts; slīkšņa
泥质土 nízhìtǔ *ģeol.* mālzeme
泥质岩 nízhìyán *ģeol.* mālains iezis
泥足巨人 nízú-jùrén milzis uz māla kājām

铌(鈮) ní **lietv.** *ķīm.* niobijs (Nb)

霓(蜺) ní **lietv.** varavīksne; varavīkšņains; varavīksnes krāsas; **īpašv.** Ni *uzv.*
霓虹 níhóng ❶varavīksne; varavīkšņains; ❷neona *(gaisma)*
霓虹灯 níhóngdēng neona lampa

鲵(鯢) ní **lietv.** ❶*zool.* Japānas seglžaun-salamandra *(Cryptobrancus japonicus)*; ❷valzivs mātīte; ❸zivju mazuļi

拟(擬) nǐ **darb.** ❶nodomāt; sadomāt; iecerēt; gatavoties *(kaut ko darīt)*; ❷izstrādāt *(projektu)*; rakstīt *(melnrakstu)*; iesniegt*(ierosinājumu)*;❸salīdzināt; ❹atdarināt; kopēt; imitēt; ❺līdzināties *(kaut kam)*
拟定 nǐdìng nodomāt; izstrādāt *(plānu)*
拟稿 nǐgǎo sastādīt *(plānu)*; taisīt *(uzmetumu)*
拟古 nǐgǔ atdarināt senos autorus *(rakstīt senā stilā; atdarināt seno stilu)*
拟人 nǐrén ❶personificēt *(piedēvēt dzīvniekiem, priekšmetiem, dabas parādībām cilvēka īpašības)*; pārveidot; ❷*rel.* dvēseles piedēvēšana; ❸personificēšana
拟声 nǐshēng *lingv.* skaņas atdarinājums
拟声词 nǐshēngcí *lingv.* onomatopoētisms
拟态 nǐtài *biol.* mīmikrija; mimētisms
拟议 nǐyì ❶projekts; ❷pieņēmums; ❸izvirzīt priekšlikumu
拟于不伦 nǐyú-bùlún salīdzināt nesalīdzināmo *(nepamatots salīdzinājums)*
拟作 nǐzuò ❶imitācija; atdarinājums; ❷imitēt; atdarināt

你(妳) nǐ **vietn.** tu; tavs
你们 nǐ·men *daudzsk.* jūs; jūsu
你死我活 nǐsǐ-wǒhuó *(cīņa)* uz dzīvību un nāvi
你追我赶 nǐzhuī-wǒgǎn ❶censties vienam otru noskriet; ❷panākt un aizskriet vienam otram garām *(sacensties)*

泥 nì/ní **darb.** ❶aizkavēties; iestrēgt; ❷uzstājīgi prasīt; pierunāt; ❸būt konservatīvam*(spītīgam)*; iestigt*(parādos)*; nodoties*(atmiņām)*; ❹apmest; špaktelēt; aiztepēt *(plaisas)*; **īp.** ietiepīgs; stūrgalvīgs
泥古 nìgǔ ❶aizrauties ar senatni; ❷inerts; atpalicis; konservatīvs
泥子 nì·zi tepe; špaktele

逆 nì **īp.** ❶atpakaļējs; pretējs; pretīgs; ❷spītīgs; nepakļāvīgs; ❸pretrunīgs; nelikumīgs; noziedzīgs; nedabīgs; ❹vērīgs; tālredzīgs; ❺*(tāds)*, kas griežās; **apst.** ❶atpakaļejošā kārtībā; otrādi; par spīti; ❷nelikumīgi; nedabīgi; ❸laikus; laicīgi; **darb.** ❶virzīties pretī; virzīties atpakaļ; ❷neklausīt*(pavēli)*; nepakļauties; pretoties; ❸sagaidīt, uzņemt *(ciemiņus)*; ❹paredzēt; jau laikus turēt aizdomās; ❺noraidīt; atraidīt; ❻atdot atpakaļ; **lietv.** ❶nelikumība; ļaunums; noziegums; dumpis; ❷dumpinieks; ļaundaris; zaglis; noziedznieks
逆差 nìchā *fin.* pasīvā bilance
逆产 nìchǎn valsts noziedznieka*(nodevēja)* īpašums
逆定理 nìdìnglǐ *mat.* apgrieztā teorēma
逆耳 nì'ěr *(netīkama)* griezīga *(skaņa)*
逆风 nìfēng pretīgs pretvējš
逆函数 nìhánshù *mat.* apgrieztā funkcija
逆境 nìjìng ❶nelabvēlīgi apstākļi; grūts stāvoklis; ❷nelaime; neveiksme
逆来顺受 nìlái-shùnshòu padevīgi ciest netaisnību *(nepretoties ļaunumam)*
逆料 nìliào paredzēt; zināt agrāk
逆流 nìliú ❶pretstraume; pret straumi; ❷reakcionāra strāva
逆旅 nìlǚ ❶*rakst.* viesnīca; ❷*novec.* iebraucamā vieta
逆水 nìshuǐ pretstraume
逆水行舟，不进则退 nìshuǐ-xíngzhōu, bùjìn-zétuì ◊ ja pret straumi ejoša laiva uz mirkli apstāsies, straume to tūdaļ sāks nest atpakaļ *(nevirzīties uz priekšu nozīme sākt slīdēt atpakaļ)*
逆温 nìwēn *met.* inversija
逆温层 nìwēncéng *met., ģeofiz.* inversijas slānis
逆行 nìxíng virzīties atpakaļ; braukt atpakaļgaitā; kāpties atpakaļ
逆运算 nìyùnsuàn *mat.* inversa funkcija
逆增 nìzēng *met., ģeofiz. (temperatūras)* inversija

逆转 nìzhuǎn ❶pavērsiens uz *(situācijas)* pasliktināšanos *(nelabvēlīgs pavērsiens)*; ❷*tehn.* reverss

逆子 nìzǐ ❶nepaklausīgs dēls; ❷nodevējs; dumpinieks

匿 nì **darb.** ❶slēpties; noslēpties; aizbēgt; ❷slēpt; slēpt*(jūtas)*; noslēpt; **apst.** slepeni; slēpti; **lietv.** apslēpts netikums

匿伏 nìfú slēpties; sēdēt slēpnī

匿迹 nìjì ❶bēgt; ❷slēpties

匿名 nìmíng ❶slēpt savu vārdu; ❷anonīms; bez vārda; ❸inkognito

匿名信 nìmíngxìn anonīma vēstule

睨 nì **darb.** ❶greizi paskatīties; pašķielēt *(uz kādu)*; ❷sašķiebties; **īp.** šķībs; sašķiebies

睨视 nìshì greizi paskatīties

腻(膩) nì **lietv.** ❶speķis; tauki; trekns ēdiens; ❷dubļi; dubļu biezumi; **īp.** ❶trekns; tukls; taukains; brangs; ❷spīdīgs; gluds; slidens; ❸lipīgs; netīrs*(apnicīgs; uzbāzīgs)*; ❹mīksts; maigs; ❺tuvs*(draugs)* ; ❻skumjš; garlaicīgs; drūms; **darb.** ❶pārvilkties; apklāties; ❷aiztepēt *(spraugas)*; ❸uzmākties; piesieties; apnikt

腻虫 nìchóng *zool.* lapu uts *(Aphis mali)*

腻烦 nì·fan ❶nogurt no; ❷izjust pretīgumu *(izjust apgrūtinājumu)*

溺 nì **darb.** ❶slīkt; iegremdēties; ❷aizrauties; nodoties*(kaut kam)*; ❸iestigt netikumos; ❹ierosināt; izsaukt; jaukt prātus; **lietv.** ❶slīkstošs cilvēks; ❷slīkonis; **īpašv.** Ni *uzv.*

溺爱 nì'ài neprātīgi mīlēt *(neprātīga mīlestība)*

溺谷 nìgǔ *ģeogr.* limāns

溺死 nìsǐ noslīkt

溺婴 nìyīng *vēst.* slīcināt jaundzimušo *(pretlikumīga rīcība senajā Ķīnā, kad nabadzīgi vecāki, kam nebija iespēju uzturēt bērnu, slīcināja jaundzimušo, sevišķi meitenīti)*

nian

拈 niān **darb.** ❶ņemt ar pirkstiem *(otu; grāmatu u.c.)*; ❷ņurcīt; viļāt; ❸plūkāt *(ūsas u.c.)*

拈阄儿 niānjiūr *dial.* vilkt lozi *(lozes vilkšana)*

拈轻怕重 niānqīng-pàzhòng izvēlēties vieglāko un vairīties no grūtā*(darīt vieglos darbus un vairīties no smagajiem darbiem)*

拈香 niānxiāng ❶kvēpināt vīraku; ❷*pārn.* apmeklēt dievnamu*(ierasties uz dievlūgšanu)*

蔫 niān **īp.** ❶slābans; ļengans; ❷savītis; apvītis; apvītuši *(augļi)*; ❸vienaldzīgs; apātisks; **darb.** vīst; savīst; izkalst; sažūt

年(秊) nián **lietv.** ❶gads *(❶kalendāra vienība; ❷laika nogrieznis)*; *(mācību)*gads; *(astronomiskais)*gads; ❷vecums; gadi; ❸Jaunais gads; Jaungada; ❹*(ražīgs)* gads; raža; **īpašv.** Nieņ *uzv.*

年表 niánbiǎo hronoloģija; hronoloģiskā tabula

年菜 niáncài Jaungada cienasts *(Jaungada ēdieni)*

年产量 niánchǎnliàng gada kopprodukcija

年成 nián·cheng raža

年齿 niánchǐ gadu skaits *(vecums)*

年初 niánchū gada sākums

年代 niándài ❶laikmets; ēra; periods; ❷gadsimta *(septiņdesmitie u.c.)* gadi

年底 niándǐ ❶gada beigas; ❷gada pēdējais mēnesis

年饭 niánfàn ģimenes vakariņas *(pēc lunārā kalendāra)* Jaungada priekšvakarā

年份 niánfèn ❶gadi; laiki; ❷*(antīka eksponāta)* vecums; ❸raža; ❹gada ienākumi

年富力强 niánfù-lìqiáng enerģijas un dzīves spēku pārpilns *(spēku plaukumā)*

年高德劭 niángāo-déshào cienījamu gadu un augstu morāles principu *(cilvēks)* *(cienījamu gadu un godājams cilvēks)*

年糕 niángāo Jaungada cepumi *(no lipīgā rīsa vai miltiem)*

年庚 niángēng dzimšanas diena un stunda

年关 niánguān gada beigas; gada norēķinu termiņš

年光 niánguāng ❶laiks; gadi; ❷raža

年号 niánhào *vēst.* imperatora valdīšanas devīze

年华 niánhuá laiks; gadi

年画 niánhuà Jaungada lubu bildītes

年会 niánhuì gada sapulce

年级 niánjí ❶skolas klase; ❷universitātes kurss

年集 niánjí Jaungada gadatirgus

年纪 niánjì vecums *(gadu skaits)*

年假 niánjià ziemas brīvdienas

年间 niánjiān *(okupācijas; iebrukuma u.c.)* gados *(laikā)*

年鉴 niánjiàn ❶gadagrāmata; ❷rokasgrāmata

年节 niánjié ❶*(pēc lunārā kalendāra)* Jaungada svētki; ❷ *(pēc lunārā kalendāra)*pirmais mēnesis

年景 niánjǐng ❶raža; ienākumi; ❷lietu stāvoklis Jaungada priekšvakarā; ❸gada sākums; Jaunais gads

年来 niánlái ❶pēdējo gadu laikā; ❷pagājušajā gadā

年老 niánlǎo liels *(sirms)* vecums

年礼 niánlǐ ❶Jaungada dāvanas; ❷gados vecāka cilvēka dzimšanas dienas svinības

年历 niánlì *(uz vienas lapas nodrukāts)* gada kalendārs

年利 niánlì gada procentu likme; gada procenti

年龄 niánlíng *(faktiskais; iesaukšanas u.c.)* vecums;

gadi
年轮 niánlún *bot. (koka)* gadskārta
年迈 niánmài ļoti vecs *(cilvēks)*; vecuma nespēka pārņemts cilvēks
年貌 niánmào *(cilvēka)* vecums un ārējais izskats
年年 niánnián ik gadus *(no gada gadā)*
年谱 niánpǔ ❶ biogrāfiskā hronika; ❷ dati par cilvēka dzīvi un darbību
年青 niánqīng ❶ jauns cilvēks; ❷ jauns; jaunība
年轻 niánqīng jauns*(jauns cilvēks)*
年轻化 niánqīnghuà *(darbinieku u.c.)* atjaunināšana
年事 niánshì vecums; gadi
年岁 niánsuì ❶ vecums; gadi; ❷ laika periods
年头儿 niántóur ❶ gadi; laika periods; ❷ raža
年息 niánxī gada procentu likme *(gada procenti)*
年下 nián·xia *sar.* ❶ Jaungada svētku dienas; ❷ *(pēc lunāra kalendāra)* pirmā mēneša pirmā puse
年限 niánxiàn noteiktais termiņš
年薪 niánxīn gada atalgojums
年幼 niányòu jauns; zaļš *(pēc gadiem)*
年夜 niányè *(pēc lunārā kalendāra)* Vecā gada vakars
年月 nián·yue *sar.* ❶ cilvēka darbības laiks *(gadi)*; ❷ gadalaiks
年月日 niányuèrì *(cilvēka pases dati)* dzimšanas gads, mēnesis un diena
年终 niánzhōng gada noslēgums *(gada beigas)*
年资 niánzī vecuma cenzs
年尊 niánzūn gados vecākais

黏 nián **darb.** ❶ līmēt; uzlīmēt; izlīmēt *(afišas)*; ❷ *pārn.* pielipt; piesieties; **īp.** lipīgs; līmveidīgs; **īpašv.** Niaņ *uzv.*
黏度 niándù *ķīm.* viskozitāte; stīgrība
黏合剂 niánhéjì *tehn.* saistvielas; saistošie materiāli
黏糊 nián·hu ❶ lipt; pielipt; lipīgs; ❷ gauss; ļengans; gurdens
黏胶 niánjiāo *tehn.* viskoze
黏胶丝 niánjiāosī *tekstil.* mākslīgais zīds
黏膜 niánmó *anat.* gļotāda
黏膜炎 niánmóyán *med.* katars
黏膜疹 niánmózhěn *med.* enantēma
黏土 niántǔ *ģeol.*māli
黏土层 niántǔcéng *ģeol.* mālzemes slānis
黏性 niánxìng viskozitāte; lipīgums
黏液 niányè gļotas
黏液腺 niányèxiàn *anat.* siekalu dziedzeris
黏液质 niányèzhì *psihol.* flegmātisks temperaments; flegmātiķis
黏着 niánzhuó ❶ pielipt; pielipšana; ❷ *lingv.* aglutinatīvs
黏着力 niánzhuólì *fiz.* kohēzija
黏着语 niánzhuóyǔ *lingv.* aglutinatīva valoda

鲇(鮎、鯰) nián **lietv.** *zool.* Amūras sams *(Parasilurus asotus)*

捻(撚) niǎn **darb.** ❶ berzēt ar pirkstiem; saberzēt; viļāt; ❷ mīcīt; mīt; ❸ vīt *(virvi)*; ❹ vērpt; šķeterēt; **lietv.** deglis; dakts
捻紧 niǎnjǐn piegriezt; pieskrūvēt *(ciešāk)*
捻开 niǎnkāi sākt ātri griezt
捻捻转儿 niǎn·nianzhuànr vilciņš *(rotaļlieta)*
捻碎 niǎnsuì sadrupināt; sasmalcināt
捻子 niǎn·zi deglis; dakts

辇(輦) niǎn **lietv.** ❶ *(ar rokām velkami vai stumjami)* ratiņi; ❷ *vēst.* imperatora ekipāža *(kariete)*; ❸ stakle kravas nešanai uz muguras; **darb.** ❶ vilkt *(ratiņus)*; ❷ kraut kravu *(ratiņos)*; ❸ sēsties ratos; **īpašv.** Nieņ *uzv.*

撵(攆) niǎn **darb.** ❶ dzīt; dzīt ārā; ❷ panākt
撵出 niǎnchū izdzīt; izgrūst ārā
撵开 niǎnkāi atdzīt nost
撵走 niǎnzǒu izdzīt; padzīt

碾 niǎn **lietv.** ❶ veltnis; dzirnakmens; ❷ piesta *(zāļu pagatavošanai)*; **darb.** lobīt; nolobīt; skrotēt *(graudus)*
碾坊 niǎnfáng *(ierīce)* putraimu dzirnavas
碾磙子 niǎngǔn·zi *(lielāks vai mazāks)* dzirnakmens
碾米厂 niǎnmǐchǎng putraimu ražošanas uzņēmums *(putraimu dzirnavas)*
碾米机 niǎnmǐjī *(ierīce)* putraimu dzirnavas
碾盘 niǎnpán nekustīgi nostiprinātais dzirnakmens
碾碎 niǎnsuì samalt; sasmalcināt; sadrupināt
碾砣 niǎntuó dzirnakmens
碾子 niǎn·zi ❶ dzirnakmens; ❷ akmens piesta

念(唸) niàn **darb.** ❶ domāt; atcerēties; ❷ lasīt balsī; deklamēt; **lietv.** doma; iecere*(sapnis)*; **sk.** *(rakstot ar vārdiem)* divdesmit; **īpašv.** Niaņ *uzv.*
念白 niànbái *teātr.* deklamēt; deklamācija; monologs
念叨 niàn·dao ❶ lasīt klusā balsī; murmināt; ❷ pastāvīgi runāt *(par kaut ko)*; uzstājīgi atgriezties *(pie kādas tēmas)*; ❸ *(kaut ko)* atcerēties un runāt
念佛 niànfó *rel.* skaitīt lūgšanu; vērsties pie Budas ar lūgsnu
念经 niànjīng ❶ lasīt kanonisku grāmatu; ❷ klusi lasīt *(kanonisku tekstu;lūgsnu)*
念旧 niànjiù atcerēties senus draugus *(atcerēties senu draudzību)*
念念不忘 niànniàn-bùwàng nekad neaizmirst*(mūžīgi atcerēties)*
念书 niànshū ❶ mācīties; mācības; ❷ lasīt balsī grāmatu
念头 niàn·tou ❶ doma; ideja; uzskats; ❷ rūpes
念咒 niànzhòu ❶ noburt; apburt; ❷ saukt garus; ❸ lasīt buramos vārdus

N

念珠 niànzhū lūgšanu krelles

埝 niàn **lietv.** dambis; zemes uzbērums cīņai ar plūdiem

niang

娘(孃) niáng **lietv.** ❶meitenīte; meitene; jaunkundze; jauna sieviete; ❷māte; māmiņa; sieviete; ❸kundze; ❹dieviete pēcnācēju gādniece; **izs.** *(paužot pārsteigumu)* ak, dieniņ!

娘家 niáng·jia *(precētas sievietes)* vecāku māja; ciemoties vecāku mājās

娘舅 niángjiù tēvocis *(pa mātes līniju)*

娘娘 niáng·niang ❶*vēst.* valdniece; imperatore; ❷dieviete pēcnācēju gādniece; ❸mammiņa

娘儿 niángr ❶meitene; jauna sieviete; ❷tante *(pa tēva līniju)*; ❸māte un dēls

娘儿们 niángr·men ❶precēta meita; sieviete; dāma; ❷māte un dēls; ❸sievietes; sievas

娘胎 niángtāi mātes miesas *(mātes klēpis)*

娘姨 niángyí ❶*novec.* aukle; kalpone; ❷tante *(mātes māsa)*

娘子军 niángzǐjūn amazones; karotājas; sieviešu karaspēka daļas

酿(釀) niàng **darb.** ❶tecināt; raudzēt; dedzināt *(degvīnu)*; ❷izsaukt; provocēt; sēt*(šaubas)*;❸rūgt*(par jaunu vīnu)*; ❹**lietv.** ❶notikumi, kam var būt bīstamas sekas; ❷degvīns; **īp.** ❶pārrūdzis*(nogatavojies vīns)*; ❷trekns; brangs

酿成 niàngchéng ❶izsaukt; radīt; izraisīt; ❷briest

酿酒 niàngjiǔ ❶izgatavot *(alkoholisku dzērienu)*; ❷nogatavojies *(pārrūdzis)* vīns; ❸vīna ražošana; spirta dedzināšana

酿酒厂 niàngjiǔchǎng ❶spirta ražotne; ❷vīna ražošanas uzņēmums

酿蜜 niàngmì medu nesošie *(augi)*; medus *(augi)*; nektāra*(augi)*

酿母菌 niàngmǔjūn ❶raugs; ❷*biol.* rauga sēnīte

酿热物 niàngrèwù *lauks.* biodegviela

酿造 niàngzào tecināt; dedzināt *(degvīnu)*

niao

鸟(鳥) niǎo **lietv.** putns; putnu *(barība u.c.)*; **īpašv.** Niao *uzv.*

鸟巢 niǎocháo putnu ligzda

鸟粪层 niǎofèncéng gvano; jūras putnu mēsli

鸟害 niǎohài *lauks.* putnu nodarītie ražas zudumi

鸟尽弓藏 niǎojìn-gōngcáng ◊ kad putni iznīcināti, šaujamloku var likt malā *(atteikties no kāda, kad tas paveicis savu darbu)*

鸟瞰 niǎokàn ❶no putna lidojuma; ❷*pārn.* īss pārskats *(paviršs acu uzmetiens)*

鸟瞰图 niǎokàntú skats no putna lidojuma

鸟类 niǎolèi putni

鸟类学 niǎolèixué *zool.* ornitoloģija

鸟类学家 niǎolèixuéjiā ornitologs

鸟笼 niǎolóng putnu būris

鸟枪 niǎoqiāng ❶gludstobra bise; ❷pneimatiskā šautene

鸟儿 niǎor *sar.* putniņš; putnēns

鸟舍 niǎoshè putnu māja *(putnu kūts)*

鸟兽散 niǎoshòusàn ◊ izkliedēties kā putni un zvēri *(aizmukt, kur kurais; juceklīgi izkliedēties)*

鸟语花香 niǎoyǔ-huāxiāng ◊ skan putnu dziesmas un apkārt ziedu smarža *(iestājies pavasaris; lieliskais pavasara laiks)*

袅(裊、嫋、嬝) niǎo **īp.** mīksts; maigs; **darb.** vīties, virpuļot *(par dūmiem; putekļiem u.c.)*

袅袅婷婷 niǎoniǎo-tíngtíng graciozs; slaiks; smalks

袅娜 niǎonuó ❶brīnišķīgs; jauks; ❷sievišķīgs; maigs

尿(溺) niào/suī **lietv.** urīns; mīzali; **darb.** urinēt; čurāt

尿崩症 niàobēngzhèng *med.* bezcukura diabēts

尿闭 niàobì *med.* anurēze; urīna aizturēšana

尿布 niàobù trīsstūrītis; paklājiņš *(auduma gabals, ko paliek zīdainim apakšā)*

尿池 niàochí pisuārs

尿床 niàochuáng slapināties miegā *(slapināšanās gultā)*

尿胆素 niàodǎnsù *fiziol.* urobilīns

尿道 niàodào *anat.* urīna kanāls

尿道镜 niàodàojìng *med.* uretroskops

尿道炎 niàodàoyán *med.* uretrīts

尿毒症 niàodúzhèng *med.* urēmija

尿肥 niàoféi *lauks.* virca

尿壶 niàohú naktspods *(šīberis)*

尿炕 niàokàng slapināšanās gultā

尿泡 niàopào *anat.* urīnpūslis

尿盆 niàopén naktspods *(šīberis)*

尿素 niàosù *ķīm.* urīnviela

尿酸 niàosuān *ķīm.* urīnskābe

尿潴留 niàozhūliú *med.* anurēze; urīna aizturēšana

脲 niào **lietv.** *ķīm.* urīnviela

nie

捏(揑) niē **darb.** ❶turēt pirkstos *(zīmuli; otu u.c.)*; satvert*(ar pirkstiem)*; saspiest*(rokā)*; ❷lipināt, veidot *(māla u.c figūriņas)*; ❸lipināt *(pelmeņus)*; ❹falsificēt; fabricēt; simulēt; ❺*dial.*

iesaistīt; piespiest; **īpašv.** Nie *uzv.*
捏紧 niējǐn ❶satvert; sagrābt; ❷sažņaugt *(roku dūrē)*
捏死 niēsǐ nožņaugt; nosmacēt
捏碎 niēsuì sadrupināt *(ar pirkstiem)*
捏一把汗 niē yībǎhàn *(no bailēm)* pārklāties aukstiem sviedriem; *(no bailēm)* ceļgali dreb
捏造 niēzào izdomāt; safabricēt; falsificēt
捏住 niēzhù turēt *(ar pirkstu galiem)*

涅 niē **lietv.** ❶*ģeol.*melnais māls; ❷melnā krāsa; **īp.** matēts; necaurspīdīgs; tetovēts; **darb.** ❶krāsot melnā krāsā*(nokrāsot melnu)*; ❷tetovēt
涅槃 nièpán *rel.* nirvāna

啮(嚙、囓、齧) niè **darb.** grauzt; krimst
啮齿动物 nièchǐ dòngwù *zool.* grauzēji *(Rodentia)*
啮合 nièhé *tehn.* sazobe

嗫(囁) niè **sast.**
嗫嚅 nièrú ❶kustināt lūpas; ❷nespēt saņemties kaut ko pateikt*(nespēt izšķirties kaut ko pateikt)*; ❸murmināt; murkšķēt; ❹runāt bez apstājas

镊(鑷) niè **lietv.** pincete; knaiblītes; matu saspraude; **darb.** raut ārā matus
镊子 niè·zi ❶pincete; ❷knaiblītes

镍(鎳) niè **lietv.** *ķīm.* niķelis (Ni)
镍币 nièbì niķeļa monēta
镍钢 niègāng *metal.* niķeļa tērauds
镍矿 nièkuàng niķeļa rūda

颞(顳) niè **sast.**
颞骨 niègǔ *anat.* deniņi
颞颥 nièrú *anat.* deniņu kauls

蹑(躡) niè **darb.** ❶iet vieglā un klusā gaitā; iet *(zagties)* uz pirkstgaliem; ❷iet pa pēdām; sekot *(kādam)*; ❸uzkāpt *(uz kājas)*; ❹nonākt *(noteiktā vietā)*; sasniegt *(noteiktu vietu)*
蹑手蹑脚 nièshǒu-nièjiǎo ❶zagšus; klusināti; ❷zagties *(uz kāju pirkstgaliem)*; piesardzīgi zagties
蹑踪 nièzōng iet pa pēdām; sekot

孽(孼) niè **lietv.** ❶jaunākās *(otrās)* sievas dēls; ❷sods*(par grēkiem)*; ❸*(atmaksas)* ļaunais gars; vilkatis; ❹ļaunums; noziegums; milzu grēks; **darb.** uzsūtīt nelaimi; sodīt par grēkiem
孽障 nièzhàng atmaksa par bijušajiem grēkiem*(vulg. lāsts par maniem grēkiem)*

蘖(櫱) niè **lietv.** atvase; dzinums; atzars
蘖枝 nièzhī atauga; jaunaudze

nin

您 nín **vietn.** Jūs; Jūsu

ning

宁(寧、寍、甯) níng/nìng **īp.** ❶mierīgs; miermīlīgs; kluss; līdzsvarots; ❷mirušais; ❸**apst.** labāk; ātrāk; labprātāk; **darb.** nomierināt; savaldīt; apvaldīt; **lietv.** ❶atvaļinājums; ❷īslaicīgs atbrīvojums no darba, vai dienesta*(sēru gadījumā)*; **palīgv.** kā; kā tad; vai tiešām; ❶kur tad; no kurienes gan; ❷kāpēc tad; no kā tad; ❸un; un tad; **īpašv.** Nin *uzv.*
宁靖 níngjìng ❶nomierināt; ieviest mieru un kārtību; ❷nostiprināt *(kārtību)*; baudīt mieru un kārtību; ❸miermīlīgs; mierīgs
宁静 níngjìng ❶klusu; mierīgi; līdzsvarots; ❷nomierināties; klusums; miers
宁静致远 níngjìngzhìyuǎn lēnāk brauksi,-tālāk tiksi
宁帖 níngtiē ❶mierīgs; apmierināts; ❷miers; nomierināšanās

拧(擰) níng/nǐng **darb.** ❶izgriezt *(dvieli; veļu u.c.)*; ❷kniebt; iekniebt; ❸vīt *(virvi)*; ❹izmežģīt *(kāju u.c.)*; ❺*dial.*iet sīkiem solīšiem *(ar saitētām kājām)*
拧干 nínggān izgriezt *(sausu izmazgāto kreklu u.c.)*

苧(薴) níng **īp.** ❶samīdīta *(zāle)*; izspūruši, nekārtīgi *(mati)*; ❷**lietv.** *ķīm.* limonēns

狞(獰) níng **īp.** pretīgs; nikns; ļauns *(ārējais izskats; raksturs)*
狞笑 níngxiào ļauns smīns; dzēlīgs smaids; mākslotі smiekli

柠(檸) níng **sast.**
柠檬 níngméng ❶*bot.* *(augs)* citrons *(Citrus limon)*; *(auglis)*; ❷citrons
柠檬桉 níngméng'ān *bot.* citroneikalipts *(Eucalyptus citriodora)*
柠檬醛 níngméngquán *ķīm.*,*farm.* citrāls
柠檬水 níngméngshuǐ limonāde
柠檬素 níngméngsù *farm.* vitamīns P; citrīns
柠檬酸 níngméngsuān *ķīm.* citronskābe

凝 níng **darb.** ❶sacietēt; sabiezēt; sabiezināt; ❷sasalt; saldēt; sasaldēt; ❸nosarmot; ❹sanākt kopā; saplūst kopā; savākties; koncentrēties; ❺izveidoties; formēties; iestāvēties; ❻sabiezināt;

N

sablīvēt; noblīvēt; blietēt; ❷ savākt; koncentrēt; ❸ realizēt dzīvē; ❹ apstādināt; izbeigt; **īp.** ❶ sasalis; sabiezējis; ❷ iestāvējies; iesīkstējis; ❸ auksts; ļoti auksts; ❹ stingrs; taisnīgs; ❺ bezkaislīgs; ❻ neatlaidīgs; uzstājīgs

凝冻 níngdòng sasalt; sacietēt *(no aukstuma)*; sasaldēt; sasalšana

凝固点 nínggùdiǎn *fiz.* sacietēšanas punkts

凝灰岩 nínghuīyán *ģeol.* tufs

凝集 níngjí *ķīm.* aglutinācija

凝胶 níngjiāo *ķīm.* gels; želejveida masa

凝结 níngjié ❶ *fiz.* kondensēties; kondensācija; ❷ sacietēt; sabiezēt; ❸ koagulēt; koagulācija

凝聚 níngjù *fiz.* ❶ kondensēties; kondensēšanās; ❷ koagulēt; koagulācija

凝聚力 níngjùlì *fiz.* kohēzijas spēks

凝练 níngliàn lakonisks; koncentrēts; īss

凝眸 níngmóu cieši, vērīgi skatīties

凝乳酶 níngrǔméi *fiziol. (ferments)* himozīns

凝神 níngshén *(iekšēji)* savākties; koncentrēties

凝视 níngshì vērīgi skatīties; neatlaidīgi skatīties

凝思 níngsī sasprindzināti domāt; iegrimt pārdomās

凝血剂 níngxuèjì *ķīm.* koagulants

凝血酶 níngxuèméi *ķīm., med.* trombīns; zimoplazma

凝血酶原 níngxuèméiyuán *fiziol.* protrombīns; trombogēns

凝血致活素 níngxuè zhìhuósù *ķīm.* trombokināze

凝脂 níngzhī ❶ taukiem klāts; sacietējuši tauki; ❷ gluda āda

凝滞 níngzhì ❶ sacietēt; sasalt; sasalis; ❷ iestigt; iegrimt; ❸ nekustīgs; notrulinājies; truls

拧(擰) nǐng/níng

darb. ❶ saputrot *(darbus)*; kļūdīties; ❷ nonākt konfliktā; būt pretrunā *(vienam ar otru)*

拧断 nǐngduàn virpinot pārdalīt stiepli

拧坏 nǐnghuài pārgriezt *(atsperi u.c.)*; sabojāt *(atsperi)*

拧紧 nǐngjǐn pieskrūvēt stingrāk; pievilkt*(uzgriezni)*

拧开 nǐngkāi ❶ atvērt*(atslēgu)* ; atskrūvēt; atgriezt; ❷ griezt*(apkārt)*; pagriezt*(skrūvi)*; ❸ nokniebt; noraut

拧上 nǐngshàng ieskrūvēt *(skrūvi)*

拧松 nǐngsōng ❶ atskrūvēt vaļīgāk*(skrūvi)*; ❷ atgriezt vaļā*(skrūvi)*

宁(寧、甯、甯) nìng/níng

apst. labāk; ātrāk; labprātāk

宁可 nìngkě labāk; tad jau labāk

宁缺毋滥 nìngquē-wúlàn labāk iztrūkums *(pēc augstākām prasībām)* , nekā pārpalikums *(pēc zemākām prasībām)*

宁死不屈 nìngsǐ-bùqū labāk mirt, bet nepadoties *(labāk bojāeja, nekā kapitulācija)*

宁为鸡口，毋为牛后 nìng wéi jīkǒu, wú wéi niúhòu ◊ labāk būt par vistas knābi, nekā par vērša dibenu *(labāk būt pirmajam ciemā, nekā pēdējam pilsētā)*

宁为玉碎，不为瓦全 nìng wéi yù suì, bù wéi wǎ quán ◊ labāk būt drumslās sasistai jašmai, nekā veselam dakstiņam *(goda pilna nāve labāka par apkaunojošu dzīvi)*

宁愿 nìngyuàn dot priekšroku; labāk lai

宁左勿右 nìngzuǒ-wùyòu labāk būt „kreisajam", nekā „labējam"

佞 nìng

īp. ❶ spējīgs; apdāvināts; talantīgs; ❷ daiļrunīgs; ❸ lišķīgs; *(tāds)*, kas prot pieměroties; liekulīgs; **darb.** īpaši aizrauties ar *(kaut ko)*; **lietv.** ❶ netikumība; netiklība; ❷ glaimīgums

佞人 nìngrén veikls lišķis*(roklaiža; pielīdējs)*; *(tāds)*, kas skaisti runā *(mīl skaistas frāzes)*

niu

妞 niū

lietv. meitenīte; meitēns

牛 niú

lietv. ❶ liellopi; vērsis; bullis; govs; govju; ❷ Vērsis *(divpadsmit zīmju cikla otrais dzīvnieks, kam atbilst cikliskā zīme 丑, kas apzīmē Vērša gadu)*; ❸ *ķīn. astr.* Vērša zvaigznājs; **darb.** ❶ ietiepties; būt stūrgalvīgam; ❷ *dial.* plātīties; uzpūsties; **īpašv.** Niu *uzv.*

牛蒡 niúbàng *bot.* diždadzis; dadzis *(Arctium lappa)*

牛车 niúchē vēršu pajūgs

牛刀小试 niúdāo-xiǎoshì pirmā *(nelielā)* spēku pārbaude

牛痘 niúdòu ❶ *vet.* govju bakas; ❷ potēt pret bakām

牛痘苗 niúdòumiáo pretbaku vakcīna

牛犊 niúdú teļš; telēns

牛耳 niú'ěr ❶ vērša ausis *(pēc senas tradīcijas apvienoto valstu hegemons iegrieza upura vērša kreisajā ausī, lai ar upura vērša asinīm stiprinātu valstu apvienību)* ; ❷ ieņemt vadošo lomu; būt līderim

牛肺疫 niúfèiyì *vet.* liellopu mēris

牛粪 niúfèn govju mēsli

牛鬼蛇神 niúguǐ-shéshén ◊ vēršu dēmons un čūsku ļaunuma iemiesojums *(❶ pretīgs, riebīgs briesmonis; ❷ zemisks cilvēks;draņķis)*

牛黄 niúhuáng *ķīm.,farm. (vēršu)* bezoārs

牛角 niújiǎo liellopu *(vēršu; jaku; bifeļu)* ragi

牛角尖 niújiǎojiān ❶ vērša raga smaile; ❷ *pārn.* apburtais loks *(strupceļš; bezizejas stāvoklis)*

牛劲 niújìn ❶ milzīgs fiziskais spēks; ❷ ēzeļa stūrgalvība

牛栏 niúlán govju kūts

牛郎星 niúlángxīng *astr.* Altairs

牛马 niúmǎ ❶ darba lopi; ❷ spaidu darbi; ❸ verdziski dzīves apstākļi
牛毛雨 niúmáoyǔ smidzinošs lietus
牛虻 niúméng *zool.* vēršu aklais dundurs *(Tabanus bovinus)*
牛奶 niúnǎi *(govs)* piens
牛奶房 niúnǎifáng pienotava
牛排 niúpái bifšteks *(sitenis;klopsis)*
牛皮 niúpí ❶ vērša āda; ❷ lielīties; plātīties; plātīšanās
牛皮癣 niúpíxuǎn *med.* psoriāze
牛皮蝇 niúpíyíng *zool.* vēršu spindele *(Hypoderma bovis)*
牛皮纸 niúpízhǐ *poligr.* velinpapīrs
牛脾气 niúpí·qi stūrgalvīgs raksturs *(spītība)*
牛肉 niúròu liellopu gaļa
牛溲马勃 niúsōu-mǎbó ◊ ceļmallapas un pūpēži *(❶ ķīn. med. ārstniecības līdzekļi; ❷ kaut kas maznozīmīgs, bet tomēr vērtīgs)*
牛头刨 niútóubào *tehn.* šķērsēvelmašīna
牛头不对马嘴 niútóu bù duì mǎzuǐ runāt blēņas *(melst niekus)*
牛头马面 niútóu-mǎmiàn ◊ vērša galva un zirga purns *(❶ pēc budisma mitoloģijas: divi kalpotāji aizkapa valstībā, viens- ar vērša galvu, otrs- ar zirga purnu; ❷ pretīgs;riebīgs; tumšie spēki)*
牛蛙 niúwā *zool.* vēršvarde *(Rana catesbiana)*
牛瘟 niúwēn *vet.* liellopu mēris
牛膝 niúxī *bot., farm.* divzobu ahirante *(Achyranthes bidentata)*
牛鞅 niúyāng jūgs *(smaga apspiestība)*
牛油 niúyóu liellopu tauki
牛仔 niúzǎi kovbojs

扭 niǔ **darb.** ❶ griezties; ❷ līgoties; ❸ staigāt *(gurnus grozot)*; ❹ pagriezt; izgriezt *(veļu)*; ❺ izmežģīt *(kāju u.c.)*; ❻ saņemt ciet; arestēt
扭摆舞 niǔbǎiwǔ tvists; dejot tvistu; tvistot
扭秤 niǔchèng *fiz.* vērpes svari
扭打 niǔdǎ saplēsties *(saķerties kautiņā)*
扭搭 niǔ·da grozīt gurnus *(staigāt grozot gurnus)*
扭结 niǔjié sapīties; samežģīties; savīties *(par diegiem; cilvēku likteņiem u.c.)*
扭力 niǔlì *fiz.* vērpes spēks
扭力计 niǔlìjì *tehn.* torsiometrs; vērpes dinamometrs
扭捏 niǔ·nie ❶ kustīgs; ❷ staigāt *(gurnus grozot)*; ❸ klīrēties; uzvesties māksloti; ❹ neizlēmīgs; mākslots
扭伤 niǔshāng izmežģīt *(kāju u.c.)*; sastiept *(muskuli u.c.)*
扭送 niǔsòng aizturēt un nogādāt policijā*(nogādāt varas iestādē)*
扭住 niǔzhù ieķerties *(matos u.c.)*
扭转 niǔzhuǎn ❶ pagriezt *(ķermeni)*; pagriezties *(uz papēža)*; ❷ izmainīt *(notikumu gaitu u.c.)*; ❸ *av.* grīste; ❹ *tehn.* vērpe

忸 niǔ **darb.** kaunēties; justies neērti
忸怩 niǔní kautrēties; kaunēties

狃 niǔ **darb.** ❶ izturēties augstprātīgi; aizskart; apvainot; darīt pāri; ❷ pierast; pieskaņoties *(kaut kam)*; iestigt *(rutīnā)*; ❸ tīkot; kārot; ❹ uzvest *(uz pareizā ceļa)*

纽(紐) niǔ **lietv.** ❶ virves cilpa; virves cilpa *(rokturis)*; ❷ mezgls; ❸ mezgls kā poga *(ķīniešu jakai)*; **darb.** ❹ sasiet; aizsiet; piestiprināt; ❺ saņemt ciet; **īpašv.** Niu *uzv.*
纽带 niǔdài ❶ pievadsiksna; ❷ sasaistes posms; ❸ mezgls
纽扣 niǔkòu poga
纽襻 niǔpàn aizdare; *(pogu)* aizdare

拗(抝) niù/ǎo/ào **darb.** būt vēl stūrgalvīgākam *(par kādu citu)*; pārvarēt *(kāda pretestību)*; **īp.** nepakļāvīgs; spītīgs; stūrgalvīgs

nong

农(農、辳) nóng **lietv.** ❶ zemkopība; lauksaimniecība; ❷ zemkopis; zemnieks; ❸ aramzeme; ❹ zemes gars *(Zemes māte)*; **īp.** dziļš; nopietns; **apst.** stingri; nopietni; uzcītīgi; **darb.** sasprindzināt *(visus spēkus)*; censties *(no visiem spēkiem)*; pūlēties; censties; strādāt; **īpašv.** Non *uzv.*
农产品 nóngchǎnpǐn lauksaimniecības izstrādājumi *(produkti)*
农场 nóngchǎng ferma
农村 nóngcūn ciems; sādža
农贷 nóngdài aizdevums zemniekiem; kredīts zemniekiem
农夫 nóngfū zemkopis; zemnieks
农妇 nóngfù zemniece; lauku sieva
农户 nónghù zemnieku saimniecība
农会 nónghuì zemnieku savienība
农活 nónghuó lauku darbi
农机 nóngjī lauksaimniecības mašīnas
农家 nóngjiā zemnieka ģimene
农具 nóngjù ❶ zemnieka darba rīki; ❷ lauksaimniecības inventārs
农历 nónglì ❶ zemnieku kalendārs *(lunārais kalendārs)*; ❷ zemnieka gada grāmata
农林 nónglín zemkopība un mežkopība
农忙 nóngmáng karstākais lauku darbu laiks
农民 nóngmín zemnieks; zemkopis
农奴 nóngnú *vēst.* dzimtcilvēks
农奴制 nóngnúzhì *vēst.* dzimtbūšanas iekārta

N

农奴主 nóngnúzhǔ *vēst.(muižnieks)* dzimtcilvēku īpašnieks
农时 nóngshí lauku darbu sezona
农事 nóngshì lauku darbi
农田 nóngtián tīrums; lauks
农闲 nóngxián no lauku darbiem brīvais laiks
农械 nóngxiè lauku darbu veikšanai nepieciešamie darba rīki
农学 nóngxué agronomija
农学家 nóngxuéjiā agronoms
农学院 nóngxuéyuàn lauksaimniecības institūts
农谚 nóngyàn zemnieku paruna *(sakāmvārds)*
农药 nóngyào *lauks.* indīgās ķimikālijas
农业 nóngyè lauksaimniecība; zemkopība *(zemkopības)*
农业部 nóngyèbù lauksaimniecības ministrija
农业国 nóngyèguó agrāra valsts
农业税 nóngyèshuì lauksaimniecības nodevas
农艺 nóngyì agrikultūra; agrotehnika
农作物 nóngzuòwù lauksaimniecības kultūras

哝(噥) nóng **darb.** ❶ čukstēt; murmināt; ❷ būt piesātinātam
哝哝 nóng·nong ❶ čukstēt; murmināt; ❷ *dial.* apmierināties ar to, kas ir; gan jau būs labi

浓(濃) nóng **īp.** ❶ biezs; blīvs; ❷ bagātīgs; bagātīga *(rasa)*; ❸ stiprs; piesātināts; koncentrēts; ❹ tumšs; sulīga *(krāsa)*; ❺ dziļš; varens; spēcīgs
浓度 nóngdù *ķīm., elektr.* koncentrācija
浓度计 nóngdùjì *ķīm.* koncentrācijas noteikšanas mērinstruments
浓厚 nónghòu ❶ blīva *(migla)*; ❷ spēcīgs *(nacionālais kolorīts)*; ❸ stipra *(tēja)*; ❹ spēcīga *(smarža)*
浓积云 nóngjīyún *met.* blīvi gubu mākoņi
浓眉 nóngméi biezas uzacis
浓密 nóngmì ❶ blīva *(lapotne)*; ❷ biezi *(mati; dūmi u.c.)*
浓缩 nóngsuō *ķīm.* koncentrācija; koncentrēts *(šķīdums)*
浓缩器 nóngsuōqì *ķīm.* koncentrators
浓缩物 nóngsuōwù *ķīm.* koncentrāts
浓艳 nóngyàn sulīga *(krāsa)*
浓郁 nóngyù stiprs *(aromāts)*
浓重 nóngzhòng ❶ sulīga *(krāsa)*; ❷ spēcīgs *(akcents)*
浓妆 nóngzhuāng krāšņi un spilgti tērpusies *(sieviete)*; *(grezns tērps un spilgta kosmētika)*

脓(膿) nóng **lietv.** strutas; pūžņi; **darb.** pūt; trūdēt; **īp.** trekns; sulīgs
脓包 nóngbāo ❶ *med.* augonis; furunkuls; ❷ nekur nederīgs cilvēks; *sar.* pilnīga nulle *(stulbenis; nejēga)*
脓疮 nóngchuāng *med.* augonis; furunkuls
脓毒病 nóngdúbìng *med.* sepse
脓疱 nóngpào *med.* pustula; strutu pūtīte
脓疱病 nóngpàobìng *med.* pustuloze
脓水 nóngshuǐ *med.* sūkalas
脓胸 nóngxiōng *med.* piotorakss
脓肿 nóngzhǒng *med.* abscess

弄 nòng/lòng **darb.** ❶ rotaļāties; spēlēties; kavēt laiku; ❷ patikt *(kaut ko darīt)*; aizrauties *(ar kaut ko)*; ❸ spēlēt *(mūzikas instrumentu)*; ❹ meistarot; veikt *(kaut kādu)* darbu; iedarbināt; ❺ gatavot *(ēdienu)*; ❻ manipulēt; praktizēt *(kaut ko sliktu)*; ❼ sadabūt; sagādāt; ❽ aizskart; slikti apieties *(ar kādu)*; darīt pāri;❾ nonākt līdz tam, ka; beigties; **lietv.** dziesma; pantiņš
弄假成真 nòngjiǎ-chéngzhēn joks kļuva par īstenību *(izlikšanās izrādījās patiesība)*
弄巧成拙 nòngqiǎo-chéngzhuō ◊ iecere bija viltīga, bet iznāca muļķīgi *(pārcensties; izgāzties)*
弄权 nòngquán savtīgi izmantot *(valsts)* varu
弄通 nòngtōng ❶ noskaidrot; tikt skaidrībā; ❷ apgūt
弄瓦 nòngwǎ dzemdēt meitenīti *(pēc 诗经 dakstiņš – meitenītes rotaļlieta)*
弄虚作假 nòngxū-zuòjiǎ izmantot dažādus viltīgus paņēmienus *(izmantot dažādas viltības)*
弄璋 nòngzhāng dzemdēt puisīti *(pēc 诗经 jašmas zizlis – puisīša rotaļlieta)*

nou

耨(鎒) nòu **darb.** ❶ ravēt; ❷ izslēgt; atmest; ❸ atteikties *(no kļūdaina viedokļa)*; **lietv.** kaplis; cērte; **īpašv.** Nou *uzv.*

nu

奴 nú **lietv.** vergs; vergi *(vīrieši un sievietes)*; **vietn.** *niev.(par sevi)* es; mans; **īpašv.** Nu *uzv.*
奴婢 núbì verdzene; kalpone
奴才 nú·cai ❶ vergs; kalps; ❷ viduvējība; ❸ *niev.* verga dvēsele; roklaiža
奴才相 nú·caixiàng *niev.* verga dvēsele
奴佛卡因 núfókǎyīn *farm.* novokaīns
奴化 núhuà ❶ paverdzināt; paverdzināšana; ❷ vergu; verdzisks; ❸ koloniāls; kolonizatoru
奴隶 núlì vergs; vergu; vergturu
奴隶制 núlìzhì *vēst.* verdzības iekārta
奴隶主 núlìzhǔ vergturis
奴隶主义 núlìzhǔyì verdziskums; verdziska zemošanās
奴仆 núpú ❶ vergs; kalps; ❷ *niev.* roklaiža
奴颜婢膝 núyán-bìxī ◊ verga seja, verdzenes ceļgali *(❶ niev. verga dvēsele; par izdabājošu,*

verdziski padevīgu cilvēku; ❷ *līšana uz vēdera; roku laizīšana)*
奴役 núyì paverdzināt; turēt verdzībā
驽(駑) nú **lietv.** ❶ kleperis; ādenieks; ❷ pastulbs, nemākulīgs cilvēks
驽才 núcái stulbenis; truls cilvēks
驽钝 núdùn *niev. (par sevi)* stulbenis; muļķis
驽马 númǎ ❶ kleperis; ādenieks; ❷ *pārn.* aprobežots cilvēks
努(呶) nǔ **darb.** ❶ sasprindzināt spēkus; enerģiski; ❷ bolīt *(acis)*; izstiept uz priekšu *(lūpas)*; **apst.** ❶ ar lielu piepūli; ❷ enerģiski; **lietv.** vertikālā svītra ķīniešu kaligrāfijā
努力 nǔlì ❶ censties; sasprindzināt spēkus; ❷ ar lielu enerģiju *(centīgi; neatlaidīgi)*
努嘴 nǔzuǐ šķobīt lūpas; vaikstīties
弩 nǔ **lietv.** šaujamais stops; loks; **darb.** sasprindzināt spēkus
弩弓 nǔgōng šaujamais stops; loks
怒 nù **lietv.** ❶ dusmas; niknums; ❷ spēks; ❸ vergs; **īp.** ❶ dusmīgs; saniknots; negants; ❷ spēcīgs; nikns; sīvs; **darb.** ❶ dusmoties; sirdīties; ❷ rāties; lamāties; ❸ strīdēties; apstrīdēt; ❹ sasprindzināt spēkus*(pielikt spēkus)*
怒不可遏 nùbùkě'è nevaldāms niknums *(būt drausmīgu dusmu pārņemtam)*
怒潮 nùcháo niknuma vilnis
怒冲冲 nùchōngchōng dusmās; dusmīgi; niknumā; nikni
怒发冲冠 nùfà-chōngguān ◊ no dusmām mati atspiedās pret cepuri *(būt niknuma pārņemtam; dusmu lēkmē)*
怒号 nùháo gaudot; ārdīties *(parasti par vēju)*
怒吼 nùhǒu rēkt; *(zvēra)* rēkšana
怒火 nùhuǒ dusmu liesmas *(niknums)*
怒目 nùmù nikns skatiens; dusmīgi skatīties
怒气 nùqì dusmas; niknums; saniknojums
怒容 nùróng saniknota sejas izteiksme*(dusmīgs izskats)*
怒色 nùsè dusmīgs izskats*(nikns izskats)*
怒视 nùshì dusmīgs skatiens*(nikns skats)*
怒涛 nùtāo ❶ milzu viļņi; mutuļojoša straume; ❷ tautas niknuma bangas
怒形于色 nùxíngyúsè niknums atspoguļojas sejā *(saniknota sejas izteiksme; ar dusmām sejā)*
怒族 nùzú nu *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

nü

女 nǚ **lietv.** ❶ sieviete; ❷ meitene; meiča; jaunkundze; ❸ meita; **īp.** ❶ jauns; maziņš; ❷ lokans; mīksts; graciozs; **darb.** ❶ apprecināt; ❷ ieņemt amatu; ❸ kalpot*(dienēt)*
女低音 nǚdīyīn *mūz.* kontralts
女儿 nǚ'ér ❶ meitene; ❷ sieviete; ❸ meita
女方 nǚfāng līgavas puse *(slēdzot laulības)*
女高音 nǚgāoyīn *mūz.* soprāns
女工 nǚgōng ❶ sieviešu darbs *(sieviešu nodarbošanās)*; ❷ strādniece *(uzņēmumā)*; ❸ rokdarbi
女孩子 nǚhái·zi meitene; meitēns; meita
女皇 nǚhuáng *vēst.* imperatore; cariene; karaliene
女家 nǚjiā līgavas ģimene
女眷 nǚjuàn *(ģimenes)* sievietes
女角 nǚjué *teātr.* sievietes loma
女客 nǚkè viešņa
女郎 nǚláng *novec.* meitene; meiča
女流 nǚliú ❶ sievietes; sieviešu dzimte; ❷ daiļais dzimums
女仆 nǚpú *novec.* kalpone
女墙 nǚqiáng margas uz mūra
女权 nǚquán sieviešu tiesības; sieviešu līdztiesība
女人 nǚrén ❶ sieva; ❷ sieviete
女色 nǚsè sievietes skaistums *(sievietes pievilcība)*
女神 nǚshén dieviete; feja
女生 nǚshēng skolniece; studente
女声 nǚshēng *mūz.* sieviešu balsis
女士 nǚshì kundze; dāma
女式 nǚshì sieviešu; dāmu *(veļa u.c.)*
女王 nǚwáng ❶ *vēst.*karaliene; cariene; pavēlniece; ❷ *zool.* bišu māte
女巫 nǚwū ❶ priesteriene; ❷ burve; zintniece
女鞋 nǚxié dāmu kurpes *(čībiņas)*
女性 nǚxìng ❶ sievietes; sieviešu; sieviešu dzimtes; ❷ *lingv.* sieviešu dzimte
女婿 nǚ·xu meitas vīrs; znots
女妖 nǚyāo ragana; spīgana
女阴 nǚyīn *anat.* vulva
女阴炎 nǚyīnyán *med.* vulvīts
女优 nǚyōu *teātr.* aktrise
女招待 nǚzhāodài *novec.* viesmīle; oficiante
女贞 nǚzhēn *bot.* spožais ligustrs *(Ligustrum lucidum)*
女中音 nǚzhōngyīn *mūz.* mecosoprāns
女主人 nǚzhǔ·ren mājas saimniece*(mājsaimniece)*
女子 nǚzǐ ❶ sieviete; ❷ *dial.*meita; ❸ sieviete; sieviešu
钕(釹) nǚ **lietv.** *ķīm.* neodīms (Nd)
衄(衂) nǜ **darb.** ❶ asiņot; *(deguna)* asiņošana; ❷ ciest neveiksmi; ciest sakāvi

nuan

暖(煖、煗) nuǎn **īp.** silts; **apst.** silti; **darb.**

N

❶ sildīties; apsildīties; ❷ sildīt; uzsildīt; ❸ cienāt; ❹ *(personīgi)*apsveikt; **lietv.** siltums; *(saules)* siltums

暖房 nuǎnfáng ❶ ierasties ar apsveikumu *(kāzu vai jaunas mājas iesvētīšanas gadījumā)*; ❷ apsildīt telpu; ❸ siltumnīca

暖锋 nuǎnfēng *met.* siltā gaisa fronte

暖锋面 nuǎnfēngmiàn *met.* siltās gaisa frontes virsma

暖烘烘 nuǎnhōnghōng patīkams siltums; ļoti silti

暖壶 nuǎnhú ❶ termoss; ❷ *(keramikas)* vīna trauks ar dubultsienu un vāciņu *(vīna uzsildīšanai)*; ❸ gultas termofors

暖和 nuǎn·huo ❶ silts; silti; ❷ labdarīgs; labvēlīgs; ❸ sildīties

暖空气 nuǎnkōngqì *met.* siltais gaiss

暖帘 nuǎnlián vatēts ziemas durvju priekškars

暖流 nuǎnliú *ģeogr.* siltā straume

暖棚 nuǎnpéng apsildāma telts

暖气 nuǎnqì centrālapkure

暖气团 nuǎnqìtuán *met.* siltās gaisa masas

暖融融 nuǎnróngróng maigs; silts *(patīkams siltums; ļoti silti)*

暖色 nuǎnsè silta krāsa *(silts krāsas tonis)*

暖水袋 nuǎnshuǐdài *(gumijas)* termofors

暖水瓶 nuǎnshuǐpíng termoss

暖袖 nuǎnxiù silts uzrocis *(vates manžete, kas pagarina piedurkni)*; silta mufe

nüe

疟(瘧) nüè/yào **lietv.** drudzis; malārija; malāriju izraisoši purva izgarojumi

疟涤平 nüèdípíng *farm.* akrihīns

疟疾 nüè·ji *med.*malārija

疟蚊 nüèwén *zool.* meldru malārijas ods *(Anopheles hyrcanus; Anopheles sinensis)*

疟原虫 nüèyuánchóng *biol.* malārijas plazmodijs

虐 nüè **īp.** ❶ cietsirdīgs; necilvēcīgs; zvērīgs; nežēlīgs; ❷ spēcīgs; briesmīgs; nepanesams; ❸ mirušais; miris; **apst.** nežēlīgi; cietsirdīgi; **darb.** mocīt; nežēlīgi apieties; pastrādāt varas darbus; ❶ cietsirdīgi pazemot*(kādu)*; **lietv.** ❶ mocības; zvērības; cietsirdība; ❷ sodīšana; ❸ nelaime; bojāeja

虐待 nüèdài mocīt; slikti apieties; spīdzināt

虐杀 nüèshā cietsirdīgi izrēķināties *(asiņaina izrēķināšanās)*

虐政 nüèzhèng tirāniska valdīšana *(cietsirdīga tirānija)*

nuo

挪 nuó **darb.** ❶ pārvietot; pārbīdīt; pārnest; ❷ izmantot neatbilstoši paredzētajam uzdevumam; aizņemties*(citām vajadzībām)*; ❸ pārlikt *(uz cita pleciem)*; noņemt *(no sevis)* atbildību; ❹ pārvietoties; pārceļot; pārcelties citur; **īpašv.** *saīs.*Norvēģija

挪迟 nuóchí atlikt *(uz citu laiku)*; pārbīdīt; pārlikt

挪动 nuó·dong ❶ pārbīdīt; ❷ pārbraukt *(uz citu vietu)*

挪后 nuóhòu pārbīdīt*(pārnest)* atpakaļ

挪借 nuójiè ❶ pārtvert; pārtveršana; ❷ aizņemties; izmantot *(citiem nolūkiem)*

挪近 nuójìn pārbīdīt tuvāk

挪开 nuókāi ❶ atbīdīt; pārlikt; ❷ atkratīties; tikt vaļā

挪前 nuóqián pārnest uz priekšu

挪威 Nuówēi Norvēģija

挪威人 nuówēirén norvēģis

挪威语 nuówēiyǔ norvēģu valoda

挪用 nuóyòng aizņemties; izmantot *(citiem nolūkiem)*

诺(諾) nuò **darb.** ❶ atbildēt apstiprinoši; apstiprināt; ❷ *(oficiālos dokumentos)* „apstiprinu", „atļauju", „atbalstu" u.c.; **izs.** jā! tieši tā!; **lietv.** ❶ piekrišana; atļauja; pozitīva rezolūcija; ❷ solījums; **īpašv.** Nuo *uzv.*

诺亚方舟 Nuòyàfāngzhōu *rel.* Noasa šķirsts

诺言 nuòyán solījums

锘(鍩) nuò **lietv.** *ķīm.* nobelijs (No)

懦 nuò **īp.** vājš; mīkstčaulīgs; bikls; bailīgs

懦夫 nuòfū gļēvulis; vājas gribas cilvēks; *niev.* lupata

懦弱 nuòruò vājš; bikls; neizlēmīgs

糯(稬、穤) nuò **lietv.** *bot.* *(Āzijas)* lipīgie rīsi *(Oryza sativa var. glutinosa)*

糯稻 nuòdào *(augoši)* lipīgie rīsi

糯米 nuòmǐ lipīgie rīsi

O

O

噢 ō **izs.** *(paužot piekrišanu)* hm! tiešām!

哦 ó/ò **izs.** *(paužot šaubas vai pārsteigumu)* ak tā! Vai tiešām tā!

哦(喔) ò/ó **izs.** *(paužot izpratni, apjausmu)*; hm! tiešām!

OU

讴(謳) ōu **darb.** ❶ dziedāt striktā ritmā; ❷ apdziedāt; ❸ dziedāt bez pavadījuma; improvizēt
讴歌 ōugē ❶ apdziedāt; apdziedāt dziesmās *(daudzināt dziesmās)*; ❷ slavas dziesma; uzslava

沤(漚) ōu/òu **darb.** atlikt; ievilkt *(kāda jautājuma risināšanu)*; **lietv.** burbulis *(uz ūdens)*

欧(歐) ōu **darb.** ❶ vemt; uzvemt uz; apvemt; ❷ izvemt; izspļaut; ❸ dzīt; dzīt projām; steidzināt; ❹ dziedāt; apdziedāt; **lietv.** *fiz. saīs.* oms; **īpašv.** ❶ *saīs.* Eiropa; ❷ Ou *uzv.*
欧化 ōuhuà ❶ *saīs.* Eiropas kultūra *(civilizācija)*; ❷ eiropeizēt; eiropeizēšana; eiropeizācija
欧椋鸟 ōuliángniǎo *zool.* parastais strazds *(Sturnus vulgaris)*
欧罗巴人种 ōuluóbā rénzhǒng eiropeīdā rase
欧姆 ōumǔ *fiz.* oms
欧姆计 ōumǔjì *fiz.* ommetrs
欧氏管 ōushìguǎn *anat.* dzirdes kanāls *(Eustahija kanāls)*
欧洲人 ōuzhōurén eiropietis

殴(毆) ōu **darb.** ❶ sist; dauzīt; piekaut; piekaušana; ❷ kauties; kautiņš
殴打 ōudǎ ❶ sist; piekaut; ❷ kauties; izraisīt kautiņu
殴伤 ōushāng nodarīt miesas bojājumus *(sakropļot)*

鸥(鷗) ōu **lietv.** *zool.* kaija *(Larus sp.)*

呕(嘔) ǒu **darb.** ❶ vemt; izvemt; ❷ salīkt; sakumpt; **onom.** *dial.(vemšanas skaņas atdarinājums)*; **īpašv.** Ou *uzv.*
呕吐 ǒutù vemt; vemšana
呕心沥血 ǒuxīn-lìxuè ❶ ielikt visu sirdi *(kādā darbā)*; ❷ uzrakstīts ar sirds asinīm *(par sacerējumu)*
呕血 ǒuxuè *med.* vemšana ar asinīm

偶 ǒu **lietv.** ❶ cilvēka statuja; elkadievs; lelle; ❷ divi cilvēki; cilvēku pāris; ❸ *(laulātais)* pāris; ❹ kompanjoni; ❺ *fiz.* spēka pāris; **īp.** nejaušs; negaidīts; neparedzēts; ❻ pāru *(skaitļi u.c.)*; divatā; pārī; **apst.** negaidīti; laimīgas sakritības gadījumā; **darb.** ❶ saderēt kopā; harmonēt; ❷ attiekties *(pret lietām)*; **īpašv.** Ou *uzv.*
偶氮染料 ǒudàn rǎnliào *ķīm.* organiskās krāsvielas
偶尔 ǒu'ěr ❶ reizēm; no gadījuma uz gadījumu; ❷ gadījumā, ja nejauši; ja tiešām kaut kādā veidā
偶发 ǒufā ❶ nejaušs; nejauši radies; ❷ *filoz., biol.* abioģenēze
偶函数 ǒuhánshù *mat.* pārskaitļu modulis
偶合 ǒuhé nejauša sakritība *(tīra nejaušība)*
偶极子 ǒujízǐ *fiz.* dipols
偶然 ǒurán ❶ nejaušs; neparedzēts; ❷ negaidīti; pēkšņi; ❸ *biol.* mutācija; mutācijas *(izmaiņas)*
偶然性 ǒuránxìng *filoz.* nejaušība
偶人 ǒurén ❶ statuja; ❷ bēru statuete; ❸ lelle
偶数 ǒushù *mat.* pāru skaitlis
偶蹄目 ǒutímù *zool.* pārnadži *(Artiodactyla)*
偶像 ǒuxiàng ❶ statuja; statuete; ❷ elkadievs; ❸ elks; fetišs
偶像化 ǒuxiànghuà fetišizēt; fetišizācija
偶性 ǒuxìng *filoz.* akcidence

藕(蕅) ǒu **lietv.** lotosa*(ūdens lilijas)* sakne; lotoss
藕断丝连 ǒuduàn-sīlián ◊ lotosa sakne pārlauzta, bet šķiedras vēl stiepjas *(par attiecībām, kas turpinās, lai gan ārēji tās pārtrūkušas)*
藕粉 ǒufěn ciete *(no lotosa saknes)*
藕荷 ǒuhé ❶ iesarkana ceriņkrāsa; ❷ violeta *(lillā)* krāsa
藕灰 ǒuhuī gaiša ceriņkrāsa; gaiši violeta krāsa *(sarkanīga gaiši pelēka krāsa)*
藕色 ǒusè sk. 藕灰

沤(漚) òu/ōu **darb.** ❶ samirkt; izmirkt; ❷ piesūkties *(ar mitrumu)*; ❸ mērcēt *(linus; kaņepes u.c.)*
沤肥 òuféi *lauks.* komposts

怄(慪) òu **darb.** ❶ kaitināt; dusmot; ❷ dusmoties; uzpūsties
怄气 òuqì saskaisties; sadusmoties

P

pa

派 pā/pài **sast.**
派司 pā·si caurlaide

趴 pā **darb.** ❶ gulēt uz mutes; ❷ atspiesties *(uzgulties)* uz krūtīm; ❸ kāpelēt; kāpt; uzkāpt

啪 pā **onom.** blaukš; plaukš; pliukš *(šāviena skaņa)*
啪嚓 pāchā **onom.** dobja brakšķa atdarinājums
啪嗒 pādā **onom.** dobja klauvējiena atdarinājums
啪啦 pālā **onom.** dobja tarkšķa, brakšķa atdarinājums

扒 pá/bā **darb.** ❶ grābt *(sienu)*; apvērst *(sienu)*; ❷ vākt *(atkritumus)*; ❸ kāpt; kāpelēt; ❹ vārīt *(eļļā)*; sautēt; ❺ skrāpēt; kasīties; ❻ nočiept; nozagt *(iebraukt svešā kabatā)*; **lietv.** bifšteks *(bīfstēks)*; sitenis
扒开 pákāi ❶ attaisīt; ❷ atvērt *(acis)*
扒手 páshǒu kabatas zaglis

爬 pá **darb.** ❶ rāpot; rāpot uz visām četrām *(par bērnu)*; ❷ lodāt *(par kukaiņiem)*; ❸ kāpt *(kalnā u.c.)*; uzkāpt *(uz mūra)*; ❹ kasīt; kasīties
爬虫 páchóng *zool.* rāpuļi *(reptiļi)*
爬虫学 páchóngxué herpetoloģija
爬虫学家 páchóngxuéjiā herpetologs
爬竿 págān rāpšanās pa kārti *(tradicionāls ķīniešu cirka numurs)*; vertikāla kārts
爬山 páshān ❶ kāpšana kalnā; ❷ alpīnisms
爬山虎 páshānhǔ ❶ *bot.* jaunavu vīnogas *(Parthenocissus tricuspidata)*; ❷ kalnu nestuves*(palankīns)*
爬绳 páshéng *sp.* rāpšanās pa tauvu
爬行 páxíng ❶ lodāt; rāpot; ❷ braukt ar kāpurķēžu *(traktoru)*; ❸ *pārn.* lodāt uz ceļiem *(verdziski zemoties)*
爬泳 páyǒng *sp.* krauls *(peldēšanas stils)*

耙 pá/bà **lietv.** ❶ ecēšas; ❷ grābeklis; **darb.** grābt *(ar grābekli)*
耙开 pákāi ārdīt; rušināt
耙子 pá·zi ❶ grābeklis; ❷ protekcija; pieturas punkts

搿 pá **sast.**
搿手 páshǒu kabatas zaglis

怕 pà **darb.** ❶ baidīties; ❷ nespēt paciest *(nespēt izturēt)*; ❸ baidīt; **ievadv.** ❹ baidos, ka; droši vien, ka; ja tikai ne; ❺ *(retoriskā teikumā)*kas tur ko baidīties; vai tiešām tik briesmīgi, ka; **īpašv.** Pa *uzv.*
怕人 pàrén ❶ *dial.*baidīt cilvēkus; ❷ briesmīgs, nepanesams *(darbs)*; ❸ kautrēties*(no svešiem)*
怕生 pàshēng *dial.*baidīties *(no svešiem)*; kautrēties
怕事 pàshì bikls; neizlēmīgs *(no visa baidīties)*
怕死鬼 pàsǐguǐ gļēvulis
怕羞 pàxiū kautrēties *(būt kautrīgam)*

pai

拍 pāi **darb.** ❶ klaudzināt; grabināt; sist *(sev pa krūtīm)*; ❷ nokratīt *(putekļus)*; ❸ aizsūtīt *(telegrammu)*; ❹ fotografēt *(taisīt uzņēmumu)*; ❺ kārdināt; vilināt; ❻ plaukšķināt; ❼ sist takti; **lietv.** ❽ *(tenisa)* rakete; ❾ *(mušu)* sitamais; ❿ *vēst.(mūru graušanai lietotais)* tarāns *(triecis)*; ⓫ *mūz.*kastaņetes; ⓬ *mūz.* takts; ⓭ *fiz.* pulsācija
拍案称奇 pāi'ànchēngqí ◊ no pārsteiguma pat uzsist pa galdu ar roku *(tavu brīnumu!)*
拍案而起 pāi'àn'érqǐ ◊ dusmās uzsist pa galdu un piecelties *(apņēmīgi celties cīņai)*
拍案叫绝 pāi'àn-jiàojué ◊ sist pa galdu un saukt bravo *(būt sajūsmā; skaļi paust savu sajūsmu)*
拍板 pāibǎn ❶ *mūz.* kastaņetes; ❷ *mūz.* sist takti; ❸ *(izsolē)* uzsist ar āmurīti
拍板成交 pāibǎn-chéngjiāo *tēl.* noslēgt darījumu
拍打 pāi·da ❶ uzsist *(ar roku)*; ❷ klaudzināt
拍发 pāifā aizsūtīt *(telegrammu)*
拍号 pāihào *mūz.* takts izmērs
拍节机 pāijiéjī *mūz.* metronoms
拍马 pāimǎ *sar.* pielīst; lišķēt
拍马屁 pāi mǎpì *sar.* pieglaimoties *(pielišķēties)*
拍卖 pāimài ❶ izsole; ❷ pārdot izsolē
拍卖行 pāimàiháng izsoles birža
拍摄 pāishè ❶ fotografēt; ❷ uzņemt *(filmu)*
拍手 pāishǒu aplaudēt; sist plaukstas
拍手称快 pāishǒu-chēngkuài no prieka sist plaukstas *(skaļi apliecināt savu sajūsmu)*
拍胸 pāixiōng sist sev pie krūtīm
拍照 pāizhào fotografēties
拍纸簿 pāizhǐbù piezīmju bloknots
拍子 pāi·zi ❶ *(tenisa u.c.)* rakete; ❷ *mūz.* takts

俳 pái **lietv.** ❶ humoristisks uzvedums; skečs; ❷ joks; jocīgs; ❸ aktieris; jokdaris; **darb.** ❹ klīst; ❺ sakropļoties *(kļūt par invalīdu)*

俳句 páijù *jap.* haiku *(haikas-japāņu dzejas žanrs)*
俳优 páiyōu ❶ uzvedums; ❷ *(programmas)* numurs; ❸ *novec.*aktieris; jokdaris

排 pái **darb.** ❶ salikt rindā; izvietot; ❷ *poligr.* likt *(salikt)* burtstabiņus; ❸ spēlēt *(uz skatuves)*; ❹ atmest; atgrūst; ❺ izspiest; novākt; ❻ likvidēt; iznīcināt; ❼ aplikt *(no sāniem)*; **lietv.** ❶ rinda; līnija; ❷ *milit.* vads; ❸ rindas kārtība; ❹ plosts; ❺ aizsargdambis; ❻ vairogs; ❼ pīrāgs; **skait.** *māju rindām; zobu rindām; patronu aptverēm; (zivju) virtenēm u.c.*
排班 páibān ❶ izvietot noteiktā kārtībā; ❷ nostādīt rindā
排版 páibǎn *poligr.* ❶ aplauzt; aplaušana; ❷ salikt *(petitā)*; salikšana
排比 páibǐ ❶ salikt rindā; ❷ *lit.* paralēlisms; paralēlā rinda
排笔 páibǐ *(mākslinieka; krāsotāja)* sastata ota *(no vairākām otiņām)*
排场 pái·chang ❶ ārējais izskats; ❷ ārišķība; pompozitāte
排斥 páichì ❶ izspiest; izdzīt; ❷ atgrūst; boikotēt; ignorēt
排除 páichú izspiest; izslēgt; likvidēt
排挡 páidǎng *tehn.* ātrumkārba
排队 páiduì nostāties rindā *(ieņemt rindu)*
排骨 páigǔ ❶ *(liellopa)* fileja; ❷ *(cūkas; teļa)* krūtsgabals; ❸ sitenis; ❹ ribiņas
排灌 páiguàn ūdens izsūknēšana un apūdeņošana
排行 páiháng *(vienas ģimenes brāļu un māsu)* vecuma secība
排挤 páijǐ izspiest; izgrūst; atbīdīt
排解 páijiě ❶ likvidēt *(sarežģījumus)*; nokārtot *(konfliktu)*; ❷ atrisināt miera ceļā; ❸ izkliedēt
排句 páijù *lit.* paralēlās *(rindas; frāzes)*; paralēlisms
排涝 páilào ūdens novadīšana no applūdušajiem laukiem *(applūdušo lauku nosusināšana)*
排练 páiliàn mēģināt *(uzvedumu)*; mēģinājums
排练场 páiliànchǎng mēģinājumu zāle *(zāle, kurā notiek mēģinājumi)*
排列 páiliè salikt noteiktā kārtībā
排律 páilǜ *lit.* rindu dzeja *(dzejas forma sešās vai vairākās paralēlās rindās ar pieciem, retāk septiņiem vārdiem rakstu zīmēm rindā)*
排卵 páiluǎn *biol.* ovulācija
排卵期 páiluǎnqī *biol.* ovulācijas periods
排难解纷 páinàn-jiěfēn ❶ atrisināt konfliktu *(pārpratumu)*; ❷ samierināt strīdniekus
排尿 páiniào urinēt; urinēšana
排偶 pái'ǒu *lit.* paralēls; paralēla *(teksta uzbūve)*
排炮 páipào *milit.* lielgabalu zalve
排气阀 páiqìfá *tehn.* izlaišanas *(izplūdes)* vārsts
排气管 páiqìguǎn *tehn.* izplūdes *(izlaides)* caurule; *tehn.* tvaika novadcaurule
排遣 páiqiǎn ❶ izkliedēt *(skumjas, ilgas u.c.)*; ❷ īsināt *(laiku)*
排枪 páiqiāng *milit.* šauteņu zalve
排球 páiqiú *sp.* volejbols
排山倒海 páishān-dǎohǎi ◊ nolīdzināt kalnus un apgāzt jūras *(visu satriecošs; uzvaru nesošs; uzvarošs)*
排水 páishuǐ ❶ ūdens novadīšana; drenāža; ❷ nosusināšana
排水沟 páishuǐgōu ūdens novadīšanas grāvis *(nosusināšanas grāvis)*
排水管 páishuǐguǎn ūdens notekcaurule
排水孔 páishuǐkǒng *jūrn.* klīze
排水量 páishuǐliàng ❶ *jūrn. (kuģa)* tonnāža; ❷ *apūd.* ūdens novadīšanas apjoms
排他性 páitāxìng neiecietība
排头 páitóu *milit.* labais flangs *(spārns)*
排头兵 páitóubīng *milit.* labā flanga kareivis
排外 páiwài ❶ boikotēt ārzemniekus *(īstenot pret ārzemniekiem vērstu politiku)*; nobīdīt sāņus *(bezpartejiskos)*; ❷ vairīties *(no bezpartejiskajiem)*
排外性 páiwàixìng ❶ sektantisms; ❷ atrautība no bezpartejisko masām
排尾 páiwěi *milit.* kreisais flangs *(spārns)*
排戏 páixì *teātr.* lugas *(uzveduma)* mēģinājums
排泄 páixiè ❶ novadīt *(ūdeni)*; novadīšana; ❷ *biol.* izdalīt; izdalīšana; ekskrēcija
排泄物 páixièwù ❶ ekskrementi; izkārnījumi; ❷ atdalījumi
排演 páiyǎn *teātr.* mēģinājums; mēģināt *(lugu)*
排液法 páiyèfǎ *med.* drenāža
排液管 páiyèguǎn *med.* drenāžas caurulīte
排印 páiyìn *poligr.* salikšana; salikums un drukāšana
排长 páizhǎng *milit.* vada komandieris
排中律 páizhōnglǜ *loģ.* trešā izslēgtā likums
排字 páizì *poligr.* salikt; salikšana
排字机 páizìjī *poligr. (burtu)* saliekamā mašīna
排字盘 páizìpán *poligr.* burtene

徘 pái **sast.**
徘徊 páihuái ❶ klīst; klaiņot; staigāt *(turpu šurpu)*; pastaigāties; ❷ šaubīties; ❸ nespēt *(kaut ko)* izlemt

牌 pái **lietv.** ❶ numura plāksnīte; birka; zīme; ❷ rādītājs; izkārtne; ❸ tirdzniecības *(rūpnīcas)* zīme; ❹ *(domino u.c.)*kauliņš; *(kāršu spēlē)* kārtis; ❺ *vēst.*dēlītis ar mirušo senču uzvārdiem; ❻ ziņojumu dēlis; ❼ apliecība; *vēst.* akreditēšanās birka *(dēlītis ar uzrakstu)*; ❽ vēst. dēlītis ar tīģera galvas attēlu *(uz kura rakstīja provinciālo varas iestāžu rīkojumus)*
牌匾 páibiǎn ❶ izkārtne; ❷ piemiņas plāksne
牌坊 pái·fang ❶ piemiņas arka *(dekoratīva arka)*; ❷ *tehn. (darbgalda)* statne; stāvs

牌号 páihào ❶ firmas nosaukums; ❷ fabrikas zīme *(uzlīme)*
牌价 páijià ❶ nomināla cena; ❷ valūtas kurss
牌楼 pái·lou piemiņas arka *(dekoratīva arka)*
牌示 páishì paziņojums *(uz ziņojumu dēļa)*
牌位 páiwèi *vēst.* dēlītis ar mirušo senču uzvārdiem
牌照 páizhào ❶ apliecība; licence; ❷ numura zīme *(laivai u.c.)*
牌子 pái·zi ❶ numura plāksnīte; numuriņš *(garderobē)*; ❷ apliecība; pavēste; orderis; ❸ tirdzniecības *(rūpnīcas)* zīme; ❹ *mūz.* motīvs; ārija

P

迫(廹) pǎi/pò **sast.**

迫击炮 pǎijīpào *milit.* mīnmetējs
迫击炮手 pǎijīpàoshǒu *milit.* mīnmetējnieks

派 pài/pā **lietv.** ❶ *(upes)* pieteka; caurteka; ❷ frakcija; partija; sekta; klans; ❸ strāvojums *(literatūrā)*; ❹ uzvedības manieres *(stils)*; **skait.** *ainavām, dabas parādībām, melodijām u.c.*; **darb.** ❶ aizsūtīt; norīkot *(amatā)*; ❷ sadalīt; izdalīt *(produktus; dāvanas u.c.)*; ❸ pārmest *(kaut ko)*

派别 pàibié ❶ strāvojums; ievirze *(politikā; zinātnē u.c.)*; ❷ frakcija; grupējums *(politikā; literatūrā u.c.)*
派不是 pài bù·shi pārmest *(par pieļautajām kļūmēm)*
派出所 pàichūsuǒ policijas *(milicijas)* iecirknis
派款 pàikuǎn aplikšana ar naudas nodevām; iekasēt naudas nodevas
派来 pàilái atsūtīt *(kādu)*; piekomandēt *(kādu)*
派遣 pàiqiǎn aizsūtīt; nosūtīt *(kādu)*
派遣军 pàiqiǎnjūn *milit.* ekspedīcijas karaspēks
派去 pàiqù aizsūtīt *(kādu)*; nosūtīt *(kādu)*
派生 pàishēng *lingv.* darināt; atvasināt
派生词 pàishēngcí *lingv.* atvasināts vārds
派头 pàitóu ❶ izskats; āriene; ❷ manieres; uzvedība; stils
派系 pàixì strāva; grupējums; frakcija
派性 pàixìng grupas kundzība *(uzkundzēšanās)*

哌 pài **sast.**

哌嗪 pàiqín *farm.* piperazīns

蒎 pài **lietv.** *ķīm.* pinēns

pan

攀 pān **darb.** ❶ rāpties *(augšā)*; pieķerties; aizķerties *(aiz kaut kā)*; ❷ tikt uz augšu; izcelties; ❸ ieķerties; satvert; vilkt *(uz savu pusi)*; ❹ *dial.* iesaistīt; ievilkt, iejaukt *(kādā lietā)*

攀扯 pānchě iesaistīt; ievilkt; ieputrot
攀登 pāndēng pacelties; kāpt *(rāpties augšā)*
攀附 pānfù ❶ aizķerties *(aiz kaut kā)*; ❷ balstīties *(uz kāda protekciju, lai pats tiktu uz augšu)*; ❸ pacelties; rāpties augšā
攀供 pāngòng iejaukt *(savās darīšanās)*; aprunāt tiesā
攀龙附凤 pānlóng-fùfèng ◊ meklēt pūķa un fēniksa atbalstu *(❶ izmantot augstus sakarus; meklēt pasaules vareno atbalstu; ❷ novec. sekot gudrajam kungam valdniekam)*
攀亲 pānqīn ieprecēties augstos rados *(saradoties ar augsti stāvošu personu)*
攀谈 pāntán tērzēt; uzturēt sarunu; pļāpāt
攀缘 pānyuán ❶ rāpties; kāpt *(uz augšu)*; ❷ *bot.* kāpelētājaugi *(Scansores)*
攀缘茎 pānyuánjīng kāpelētājauga stiebrs
攀折 pānzhé noplūkt *(ziedu)*; nolauzt *(zariņu)*

盘(盤) pán **lietv.** ❶ lēzens trauks; apakštase; ❷ *(mazgājamā)* bļoda; baļļa; ❸ *(svaru)* kauss; ❹ plakans priekšmets; disks; ❺ *(automobiļa; kuģa)* stūre; ❻ pamats; bāze; *(puķu)* dobe; ❼ *(spirāles)* vijums; ❽ gredzens; ❾ komplekts; ❿ *fin.* kompleksā cena; **skait.** *apaļiem priekšmetiem: šķīvjiem, bļodām, bļodiņām, dzirnakmeņiem u.c.*; **darb.** ❶ saritināties kamolā; ❷ vīties; savīties *(savīt spirālē)*; ❸ aplenkt; ❹ pārbaudīt; revidēt; ❺ pārdot vairumā; ❻ pavilkt *(kājas apakšā)*; **īpašv.** Paņ *uzv.*

盘剥 pánbō ❶ ekspluatēt *(sar. plēst ādu pār acīm)*; ❷ *(kuģa)* iekraušana un izkraušana
盘查 pánchá ❶ veikt izmeklēšanu; ❷ revidēt; ❸ vispārēja apskate
盘缠 pán·chan ceļa izdevumi
盘秤 pánchèng bezmēns *(ar svaru kausiņiem)*
盘存 páncún uzskaite; inventarizācija
盘道 pándào līkumots ceļš *(taka)*
盘点 pándiǎn veikt uzskaiti *(inventarizāciju)*
盘店 pándiàn *vēst.* pārdot veikalu ar visām precēm un aprīkojumu
盘费 pán·fei ceļa izdevumi
盘杠子 pán gàng·zi *sp.* vingrot uz stieņa
盘根错节 pángēn-cuòjié ◊ sapinušās auga saknes un atsevišķi auga posmi *(sarežģīta, neskaidra lieta)*
盘根究底 pángēn-jiūdǐ aizrakties līdz pašām saknēm *(tikt pilnīgā skaidrībā par kaut ko)*
盘亘 pángèn *rakst.* stiepties garā virknē *(par kalniem)*
盘桓 pánhuán ❶ vilcināties; kavēties; ❷ klīst; klaiņot; ❸ plašs
盘货 pánhuò veikt preču uzskaiti; veikt revīziju
盘诘 pánjié sīki izjautāt *(censties izdibināt)*
盘究 pánjiū censties izzināt
盘踞 pánjù nelikumīgi *vēst.* sagrābt veselu rajonu un pārvērst par savu dzimtīpašumu *(par militāristiem agrākajā Ķīnā)*; kļūt par pilnīgu stāvokļa noteicēju
盘库 pánkù *novec.* veikt noliktavas uzskaiti

盘马弯弓 pánmǎ-wāngōng ◊ dižoties zirga mugurā un uzvilkt šaujamo loku *(žvadzināt ieročus; pieņemt draudīgu izskatu)*
盘尼西林 pánníxīlín *farm.* penicilīns
盘弄 pánnòng grozīt *(kaut ko rokās)*
盘曲 pánqū *rakst.* līkumains *(ceļš)*; līkumots *(kalnu ceļš)*
盘儿菜 pánrcài Beidzjinas *dial.* dārzeņu ēdienu pusfabrikāti
盘绕 pánrào ❶ apjozt *(kaut ko)*; aplenkt; ❷ aptīt
盘石 pánshí ❶ milzu akmens, klints; ❷ *pārn.* stiprs; drošs; nesatricināms
盘算 pán·suan pārdomāt; apdomāt; piemest prātā
盘梯 pántī vītņu kāpnes
盘腿 pántuǐ pavilkt *(kājas apakšā)*
盘陀 pántuó ❶ *rakst.* paugurains; pakalnains; ❷ blīvēties; slieties
盘陀路 pántuólù līkumots, akmeņains ceļš
盘问 pánwèn ❶ sīki iztaujāt; ❷ nopratināt
盘膝 pánxī sēdēt turku modē
盘香 pánxiāng spirālveida aromātiskās sveces
盘旋 pánxuán ❶ vīties; griezties; ❷ savīties spirālē
盘运 pányùn pārvadāt; pārvadāšana
盘账 pánzhàng *grāmatved.* pārbaudīt rēķinus; revidēt naudas norēķinus
盘子 pán·zi ❶ šķīvis; bļoda; *(svaru)* kauss; ❷ apaļa kārba

磐 pán **lietv.** klints; akmens bluķis; **darb.** ❶ traucēt; ❷ kavēties; mīdīties *(uz vietas)*
磐石 pánshí ❶ klints; akmens bluķis; ❷ monolīts

蟠 pán **darb.** vīties; savīties spirālē; apvīties
蟠曲 pánqū griezties; vīties; locīties; līkumot
蟠桃 pántáo ❶ *bot.* mandeļkoks; ❷ *bot.* plakanais persiks; ❸ *mit.* nemirstības persiks *(no dievietes 西王母 dārziem)*

蹒(蹣) pán **darb.** tenterēt; klibot
蹒跚 pánshān vilkties; tenterēt; gāzelēties

判 pàn **darb.** ❶ lemt; izlemt; izšķirt; pieņemt lēmumu; ❷ noteikt; novērtēt; spriest; ❸ atšķirt *(vienu no otra)*; ❹ *dial.* apvienošanas kārtībā *(ieņemt otršķirīgu amatu)*; ❺ atdalīties; sadalīties daļās; zaudēt sakarus; ❻ atšķirties*(vienam no otra)*; ❼ *(dzejā)* ļoti vēlēties*(būt gatavam riskēt)*; **lietv.** ❶ lēmums; ❷ *jur. (tiesas)* spriedums; ❸ pirkšanas – pārdošanaslīgums
判别 pànbié ❶ atšķirt; ❷ izvēlēties; ❸ atšķirība
判别式 pànbiéshì *mat.* diskriminants
判断 pànduàn ❶ lemt; izlemt; lēmums; ❷ spriest; vērtēt; uzskatīt; ❸ *loģ.* spriedums; ❹ *(dzejā)* priecāties; izbaudīt
判断词 pànduàncí *lingv.* saitiņa *(ķīniešu valodā attiecas tikai uz 是)*
判官 pànguān ❶ *vēst.* tiesnesis; ❷ *dial.(apgabala priekšnieka)*lietvedis; ❸ *mit.* Paŋguaŋ(s) *(par dzīves un nāves uzskaiti atbildīgais pazemes valdnieka ierēdnis)*
判决 pànjué *jur. (tiesas)* spriedums
判决书 pànjuéshū *jur. (tiesas)* sprieduma teksts
判例 pànlì *jur.* precedents
判明 pànmíng noskaidrot; konstatēt
判然 pànrán skaidri; acīmredzot; noteikti
判若云泥 pànruòyúnní ◊ atšķiras kā mākonis no zemes dubļiem *(◊ atšķiras kā zeme no debess)*
判罪 pànzuì ❶ *jur.* tiesāt; pasludināt tiesas spriedumu; ❷ sodamība

叛 pàn **darb.** ❶ dumpoties; sacelties; ❷ nodot dzimteni; **lietv.** ❶ dumpis; sacelšanās; ❷ nodevība
叛变 pànbiàn sacelties; dumpoties; nodot dzimteni; nodevība
叛党 pàndǎng ❶ dumpinieki; dumpinieku kliķe; ❷ nodot partiju; antipartejisks
叛国 pànguó nodot dzimteni *(dzimtenes nodevība)*
叛军 pànjūn dumpinieku karaspēks *(dumpinieku armija)*
叛离 pànlí nodot; pamest; aiziet
叛乱 pànluàn ❶ pieļaut nodevību; sacelties; dumpoties; ❷ dumpis; jukas
叛卖 pànmài nodot; pieļaut nodevību
叛逆 pànnì sacelties; sacelšanās; nodevība
叛徒 pàntú dumpinieks; nodevējs; renegāts

盼 pàn **darb.** ❶ cerēt; gaidīt; vēlēties; ❷ skatīties; vērot; **īp.** tīrs; skaidrs; izteiksmīgs *(par acīm)*; **īpašv.** Paŋ *uzv.*
盼到 pàndào sagaidīt *(kaut ko)*
盼头 pàn·tou cerība
盼望 pànwàng cerēt; gaidīt
盼星星，盼月亮 pàn xīngxīng, pàn yuè·liang ◊ piesaukt zvaigznes un mēnesi *(ļoti, ļoti gaidīt; nevarēt vien sagaidīt)*

畔 pàn **lietv.** ❶ eža; ežmala; robeža; ❷ mala; krasts; **īp.** dumpīgs; **apst.** blakus; pie; pie malas; pie sāna; **darb.** ❶ dumpoties; pieļaut nodevību; ❷ *novec.,dial.* slēpties; ❸ neievērot; ignorēt

襻 pàn **lietv.** *(auduma)* cilpa, cilpiņa; siksna *(smagumu nešanai vai vilkšanai)*; **darb.** sasiet; apsiet; sadiegt; sašūt

pang

乓 pāng ❶ šie abi hieroglifi tiek lietoti tikai kopā; ❷ **onom.** paukš! plaukš!; ❸ **onom.** krusas

graudu sišanās pret jumtu; ❷ *saīs.* galda teniss; pingpongs

滂 pāng **īp.** ❶ varena *(straume; ūdens plūsma)*; ❷ ražens *(lietus)*; ❸ milzu *(viļņi)*
滂湃 pāngpài traukties varenā straumē; milzīgas ūdens masas
滂沱 pāngtuō ❶ līt kā no spaiņiem *(par lietu)*; ❷ plūst straumēm *(par asarām)*

膀(胮) pāng/bǎng/páng **darb.** ❶ pieplūst ar spēku *(par muskuļiem)*; ❷ uztūkt, uzpampt *(par seja; kājām u.c.)*
膀肿 pāngzhǒng ❶ uztūkt *(par kājām)*; ❷ tūska

彷(徬) páng **sast.**
彷徨 pánghuáng ❶ klīst; klaiņošana; ❷ nespēt izlemt*(nespēt pieņemt lēmumu)*

庞(龐) páng **īp.** ❶ liels; milzīgs; plašs; ❷ devīgs; dāsns; ❸ nekārtīgs; haotisks; ❹ ievērojams *(stāvoklis)*; prominenents; **lietv.** ❶ augsts amats; ❷ āriene; ārējais izskats; seja; **īpašv.** Pan *uzv.*
庞大 pángdà milzīgs; masīvs
庞然大物 pángrán-dàwù milzīga piekšmets *(milzīga lieta; milzenis)*
庞杂 pángzá nekārtīgs; haotisks; juceklīgs

旁 páng **lietv.** ❶ sāns; *(priekšmeta)*mala; ❷ atzars; sānu līnija; ❸ atbalsts; ❹ hieroglifa sānu daļa *(parasti „atslēga")*; **īp.** ❶ cits; svešs; ❷ vispārējs; ❸ vispusīgs; vispusējs; **darb.** būt tuvu; tuvoties; pietuvoties; **apst.** ❶ no sāna; uz malu; ❷ blakus; pie; ❸ visur; no visurienes
旁白 pángbái *teātr.* skatītājiem domāta replika
旁边 pángbiān blakus; no sāna; tuvumā; pie
旁出 pángchū atzaroties; atzars
旁观 pángguān skatīties no malas; palikt nepiederošam vērotājam
旁观者 pángguānzhě nepiederošs vērotājs
旁观者清 pángguānzhěqīng ◊ no malas labāk redzams
旁门 pángmén blakus ieeja; sānu durvis
旁门左道 pángmén-zuǒdào ❶ ķecerīga mācība; ķecerības; ❷ aplinkus ceļi *(runāt aplinkiem)*
旁敲侧击 pángqiāo-cèjī ◊ klauvēt no malas un sist no sāna *(izteikt mājienus; runāt aplinkus)*
旁切圆 pángqiēyuán *mat.* apvilktā aploce *(riņķa līnija)*
旁人 pángrén ❶ nepiederošs cilvēks*(svešs cilvēks)*; ❷ dīkdienis; slaists
旁若无人 pángruòwúrén ◊ uzvesties tā, it kā tuvumā neviena nebūtu *(◊ pilnīgi nerēķināties ar apkārtējiem; visus ignorēt)*
旁听 pángtīng ❶ būt par brīvklausītāju; ❷ piedalīties kā novērotājam
旁听生 pángtīngshēng brīvklausītājs
旁听席 pángtīngxí publikai domātās vietas
旁系 pángxì blakus līnija *(radu rakstos)*
旁压力 pángyālì *fiz.* sānu spiediens
旁遮普语 pángzhēpǔyǔ pendžabi valoda*(Indija;Pakistāna)*
旁征博引 pángzhēng-bóyǐn izmantot plašu faktisko materiālu *(izmantot ļoti daudzas un dažādas atsauces)*
旁证 pángzhèng *jur.* blakus pierādījums *(netiešais pierādījums)*

膀 páng/bǎng/pāng **sast.**
膀胱 pángguāng *anat.* urīnpūslis
膀胱炎 pángguāngyán *med.* urīnpūšļa iekaisums; cistīts

磅 páng/bàng **onom.** dārdoņas atdarinājums
磅礴 pángbó ❶ varenums; varens; ❷ *(trauksmes u.c.)* pārpilns

螃 páng **sast.**
螃蟹 pángxiè *zool.* krabis

鳑(鰟) páng **sast.**
鳑鲏 pángpí *zool.* zivs Rhodeus sericeus *(dz. Cyprinidae)*

耪 pǎng **darb.** ❶ kaplēt; irdināt *(zemi)*; ❷ ravēt

胖(胮) pàng **īp.** ❶ resns; tumīgs; ❷ trekns
胖乎乎 pànghūhū ❶ trekns; tukls; ❷ resns
胖子 pàng·zi resnulis; resnis

pao

抛(拋) pāo **darb.** ❶ mest; iemest*(tīklu)*; izmest *(enkuru)*; sviest; ❷ tikt vaļā; atkratīties *(no kaut kā)*; ❸ pamest; atstāt; ❹ svaidīties *(ar laiku)*; zaudēt *(laiku)*; ❺ izbāzt *(galvu)*
抛出 pāochū izmest; izsviest
抛掉 pāodiào atmest; nomest *(bumbu u.c.)*
抛光 pāoguāng ❶ pulēt; slīpēt; ❷ pulēšana; slīpēšana
抛开 pāokāi atmest; atteikties; nerēķināties ar
抛料机 pāoliàojī *metal.* izsviedējs
抛锚 pāomáo ❶ izmest enkuru; ❷ *pārn.* ciest neveiksmi; salūzt ceļā *(par automobīli)*
抛弃 pāoqì ❶ atmest; ❷ izmest *(pār bortu u.c.)*; ❸ pamest *(ģimeni)*; ❹ atteikties *(no tiesībām)*; ❺ aiziet *(no pasaulīgās kņadas)*
抛售 pāoshòu izmest pārdošanā

抛头颅, 洒热血 pāo tóulú, sǎ rèxuè ◊ nolikt galvu un izliet karstās asinis *(ziedot sevi cēlam mērķim)*
抛头露面 pāotóu-lùmiàn ❶ atsegt seju; atklāti parādīties sabiedrībā *(agrāk, parasti par sievieti)*; ❷ zīmēties *(uzsvērt savas personas nozīmību)*
抛物面 pāowùmiàn *mat.* paraboloīds
抛物线 pāowùxiàn *mat.* parabola
抛砖引玉 pāozhuān-yǐnyù ◊ pasviest *(kādam)* ķieģeli un par to saņemt jašmu *(❶ izteikt savu viedokli ar nolūku no malas sadzirdēt dziļāku spriedumu; ❷ pamest kaut ko mazvērtīgu, cerībā saņemt kaut ko labāku)*

泡 pāo/pào **īp.** ❶ irdens; izčākstējis; porains; ❷ čagana *(maize)*; **lietv.** pietūkums; pietūkšana; uzpampums; uzpampšana; ❸ kaudzīte; peļķe; **skait.** *(ekskrementu) kaudzītēm*
泡桐 pāotóng *bot.* Forčuna paulovnia *(Paulownia fortunei)*

刨 páo/bào **darb.** ❶ rakt; izrakt; atrakt; parakties; ❷ *mat.* atskaitīt; atņemt; atmest *(no rēķina)*; ❸ *dial.* pelnīt; ❹ iegādāties
刨根问底 páogēn-wèndǐ aizrakties līdz pašai saknei *(noskaidrot visos sīkumos; pilnībā tikt skaidrībā)*

庖 páo **lietv.** ❶ virtuve; ❷ pavārs; ❸ ēdiens; **īpašv.** Pao *uzv.*
庖厨 páochú virtuve
庖丁 páodīng pavārs
庖人 páorén ❶ pavārs; ❷ *vēst.*galma pavārs *(Džou dinastijas laikmetā)*

咆 páo **darb.** bļaut; kliegt; rūkt
咆哮 páoxiào ❶ rēkt; rūkt; ❷ rēkšana; rūkšana

狍(麅) páo **lietv.** *zool.* stirna
狍子 páo·zi *zool.* stirna

炮 páo/bāo/pào **darb.** ❶ izkarsēt uz uguns; apžāvēt; ❷ cept; apcept; ❸ apsvilināt
炮炼 páoliàn ❶ gatavot ēdienu; ❷ *ķīm., farm.* izkarsēt uz uguns zāles; vārīt *(tvaicēt)* uz uguns *(zāļu maisījumu)*
炮制 páozhì ❶ *ķīm., farm.* vārīt *(tvaicēt)* uz uguns *(zāļu maisījumu; izgatavot ķīniešu medicīnas zāles)*; ❷ gatavot ēdienu; ❸ pīt intrigas

袍 páo **lietv.** ❶ ķīniešu halāts; ❷ gara oderēta kleita; ❸ svētku halāts; ❹ halāta priekšējā mala
袍笏 páohù *vēst.*svētku drānas un dēlītis rīkojumu pierakstīšanai *(galma ierēdņu apģērba atribūti)*
袍笏登场 páohù-dēngchǎng ❶ iziet uz skatuves svētku tērpā; sākt spēlēt savu lomu *(par aktieri)*; ❷ *iron.* uzkāpt uz politiskās skatuves, lai pildītu *(kāda politiska spēka)* marionetes lomu
袍泽 páozé ◊ virsdrēbes un apakšdrēbes *(par kolēģiem; cīņu vai darba biedriem)*
袍罩儿 páozhàor virsējais halāts
袍子 páo·zi *(garš)* halāts; halāts

跑 pǎo **darb.** ❶ skraidīt; skriet; aulekšot; nesties trakā ātrumā; ❷ griezties; ātri strādāt*(par mehānismu)*; ❸ iet projām; skriet projām; bēgt; ❹ *dial.*braukt; ceļot; klejot; ❺ dzīt *(zirgu; auto u.c.)*; ❻ dot iespēju aizbēgt; ❼ meklēt; skraidīt apkārt *(kaut kādos meklējumos)*; ❽ iznēsāt *(dokumentus)*; veikt kurjera pakalpojumus
跑遍 pǎobiàn apskriet visu apkārtni *(pabūt visur)*
跑表 pǎobiǎo *(hronometra; pulksteņa)*sekunžu mērītājs
跑步 pǎobù skriet; skriešus
跑车 pǎochē ❶ sacīkšu vieglie rati; ❷ sacīkšu velosipēds
跑出 pǎochū izskriet ārā
跑单帮 pǎo dānbāng *novec.*nodarboties ar sīktirgošanu, braucot no pilsētas uz pilsētu
跑道 pǎodào ❶ *av.* lidostas skrejceļš; ❷ *sp.* skrejceļš
跑电 pǎodiàn *el.* strāvas noplūde
跑掉 pǎodiào aizskriet; aizbēgt
跑肚 pǎodù caureja; ciest no caurejas
跑狗 pǎogǒu suņu skriešanās sacīkstes
跑狗场 pǎogǒuchǎng suņu skriešanās laukums
跑街 pǎojiē komivojažieris
跑进 pǎojìn ieskriet *(ieskriet iekšā)*
跑警报 pǎo jǐngbào patverties gaisa trauksmes laikā
跑开 pǎokāi aizskriet *(paskriet nost)*
跑来 pǎolái atskriet; pieskriet klāt
跑龙套 pǎo lóngtào ❶ *teātr.* statists; masu skatu dalībnieks; ❷ būt *(pie kāda saimnieka)* par izsūtāmo
跑马 pǎomǎ ❶ auļot zirga mugurā; ❷ zirgu skriešanās sacīkstes; ❸ rikšotājs
跑马场 pǎomǎchǎng hipodroms
跑码头 pǎo mǎ·tou ◊ skraidīt pa kuģu piestātni *(novec.nodarboties ar sīktirgošanu, braucot no pilsētas uz pilsētu)*
跑跑颠颠 pǎopǎo-diāndiān pūlēties; rosīties; krist no kājām *(no noguruma)*
跑跑跳跳 pǎopǎo-tiàotiào skraidīt palēkdamies
跑去 pǎoqù aizskriet *(aizmukt)*
跑散 pǎosàn aizskriet kur kurais
跑墒 pǎoshāng *lauks.* augsnes izkalšana *(izžūšana)*
跑堂儿的 pǎotángr·de viesmīlis *(restorānā)*
跑腿儿 pǎotuǐr būt *(pie kāda saimnieka)* par izsūtāmo *(zēnu)*
跑外 pǎowài strādāt par tirdzniecības aģentu

跑鞋 pǎoxié *sp.* naglenes

泡 pào/pāo **lietv.** ❶burbuļi; putas *(uz ūdens)*; *(gaisa)* burbulis; ❷čulga; tulzna; ❸*anat.* alveola; ❹porcija; *(preču)* partija; reize; **darb.** ❶mērcēt; piesūcināt; piesātināt; ❷uzliet tēju; ļaut tējai ievilkties; ❸nostādināt degvīnu *(uz ogām; augiem u.c.)*; ❹atmērcēt *(rokas)*; ❺būt kopā vienā kompānijā

泡菜 pàocài mērcēti *(marinēti)* dārzeņi; mikspikls

泡饭 pàofàn ❶sautēt *(biezputru)*; ❷*dial.*atšķaidīt biezputru, pievienojot karstu vārītu ūdeni

泡化碱 pàohuàjiǎn *ķīm.* šķidrais stikls

泡蘑菇 pào mó·gu ◊ mērcēt sēnes *(ķēpāties; tūļāties; vilkt gumiju)*

泡沫 pàomò ❶putas; burbuļi; ❷*ķīm.* porains *(materiāls)*; putuplasts

泡沫剂 pàomòjì *ķīm.* putas veidojošs reaktīvs *(līdzeklis)*

泡软 pàoruǎn ❶izmērcēt; ❷atmiekšķēt *(ādu)*

泡影 pàoyǐng ◊ burbuļi un ēnas uz ūdens *(mirāža; iluzors; efemers)*

泡子 pào·zi ❶burbulis; ❷*sar.* *(elektriskā)* lampiņa

炮(砲、礮) pào/bāo/páo **lietv.** ❶lielgabals; artilērija; ❷raķete; petarde; ❸lielgabals *(ķīniešu šaha figūra)*

炮兵 pàobīng *milit.*artilērija; artilērists

炮打 pàodǎ ❶apšaudīt; ❷mest bumbas *(bombardēšana)*

炮弹 pàodàn *milit.* artilērijas lādiņš *(šāviņš)*

炮弹箱 pàodànxiāng *milit.* artilērijas lādiņu kaste

炮队镜 pàoduìjìng *milit.* *(baterijas komandiera)* stereotālskatis

炮灰 pàohuī ◊ artilerijas uguns pelni *(lielgabalu gaļa)*

炮火 pàohuǒ *milit.* artilērijas uguns

炮击 pàojī *milit.* artilērijas apšaude

炮架 pàojià *milit.* lielgabala lafete

炮舰 pàojiàn *milit.* lielgaballaiva

炮垒 pàolěi *milit.* artilērijas baterija

炮楼 pàolóu *milit.* sargtornis

炮钎 pàoqiān *kalnrūpn.* zemes urbis

炮身 pàoshēn *milit.* lielgabala stobrs

炮声 pàoshēng kanonāde *(artilērijas apšaudes radītais troksnis)*

炮手 pàoshǒu *milit.* lielgabala apkalpe

炮栓 pàoshuān *milit.* lielgabala *(šautenes)* aizslēgs

炮塔 pàotǎ *milit.* bruņu tornis

炮台 pàotái *milit.* artilērijas baterija

炮膛 pàotáng *milit.* lielgabala stobra kanāls

炮艇 pàotǐng *milit.* lielgaballaiva

炮位 pàowèi *milit.* lielgabala vieta

炮眼 pàoyǎn ❶*milit.* ambrazūra; ❷*kalnrūpn.* urbums; spridzināšanas urbums

炮衣 pàoyī *milit.* lielgabala pārvalks

炮战 pàozhàn *milit.* artilērijas kauja

炮长 pàozhǎng *milit.* lielgabala komandieris

炮仗 pào·zhang raķete; petarde

炮子儿 pàozǐr ❶*sar.* maza kalibra lādiņš; ❷lode

炮座 pàozuò *milit.* lielgabala platforma

疱 pào **lietv.** strutojoša čulga *(pūte)*

疱疹 pàozhěn *med.* čulgainā ēde

pei

呸 pēi **izs.** *(paužot neapmierinātību)* tpū! sasodīts!

胚(肧) pēi **lietv.** ❶*biol.* embrijs; dīglis; ❷pusfabrikāts; sagatave; ❸*novec.,med.* grūtniecības pirmais mēnesis

胚层 pēicéng *biol.* embrionālais slānis

胚根 pēigēn *bot.* aizmetņa *(dīgļa)* sakne

胚后期 pēihòuqī *biol.* postembrionālais periods

胚膜 pēimó *biol.* embrija apvalks

胚盘 pēipán *biol.* embrija disks; blastoderma

胚前期 pēiqiánqī *biol.* preembrionālais periods

胚乳 pēirǔ *biol.* albumīns; endosperma

胚胎 pēitāi ❶*biol.* embrijs; ❷*pārn.* iedīglis; aizsākums

胚胎期 pēitāiqī *biol.* embrionālais periods *(embrionālā fāze)*

胚胎学 pēitāixué *biol.* embrioloģija

胚胎学家 pēitāixuéjiā embriologs

胚细胞 pēixìbāo *biol.* embrionālā šūniņa

胚芽 pēiyá *bot.* dīglis; aizmetnis

胚叶 pēiyè *biol.* embrionālais slānis

胚轴 pēizhóu *bot.* dīgļlapas posms

胚珠 pēizhū *bot.* sēklaizmetnis

陪 péi **darb.** ❶kompānijā ar citiem; saieties; ❷pavadīt*(kādu)*; ❸ņemt dalību *(otrā plāna pasākumos)*; ieņemt otro vietu; otrs; otršķirīgs; papildus; ❹pievienoties *(kādam pasākumam)*; ❺palīdzēt; asistēt; ❻atlīdzināt; kompensēt; **lietv.** ❶kompanjons; palīgs; asistents; ❷vergs; mājas vergs

陪伴 péibàn ❶pavadīt; ❷kompānijā ar citiem

陪衬 péichèn ❶salīdzināt *(parādīt)*, izmantojot piemērus; ❷kontrasts; ❸izcelt *(galveno; pamatdomu)*; ❹fons

陪都 péidū pagaidu galvaspilsēta

陪房 péi·fang kalpone, kas pavada līgavu uz jaunā vīra mājām

陪嫁 péijià ❶*(līgavas)* pūrs; ❷pavadīt jauno sievu uz vīra mājām *(par kalponi)*

陪客 péi·ke otrā līmeņa ciemiņš *(ciemiņš, kas godos nav galvenais)*

陪拉格 péilāgé *med.* pelagra

陪审 péishěn *jur.* ❶būt par piesēdētāju *(tiesā)*; palīdzēt galvenajam tiesnesim; ❷*jur.* tautas piesēdētājs *(zvērināts piesēdētājs)*
陪审庭 péishěntíng *jur.* tiesa ar tautas piesēdētāju dalību
陪审团 péishěntuán *jur.* zvērināto piesēdētāju žūrija
陪审员 péishěnyuán *jur.* tautas piesēdētājs; zvērināts piesēdētājs
陪审制 péishěnzhì *jur.* tautas piesēdētāju institūts
陪送 péisòng pavadīt; eskortēt
陪送 péi·song ❶*sar.* dot *(kaut ko)*pūrā; ❷*(līgavas)* pūrs
陪同 péitóng pavadīt *(ekskursantus)*; *(kāda)* pavadībā
陪音 péiyīn *mūz.* virstonis
陪葬 péizàng *rit.*apglabāt *(piem., koka statueti)* kopā ar aizgājēju
陪葬品 péizàngpǐn *rit.* bēru piederumi

培 péi **darb.** ❶aplikt *(kaut ko ar zemi; ķieģeļiem u.c.)*; ❷uzbērt *(kurgānu u.c.)*; ❸audzēt; izaudzēt; ❹uzrušināt *(zemi)*; mēslot *(zemi)*; ❺tikt uzbērtam *(par kurgānu)*
培土 péitǔ *lauks.* rušināt; vagot *(kartupeļus u.c.)*
培土器 péitǔqì *lauks.* vagotājs; pierausējs *(rīks)*
培训 péixùn audzēt; apmācīt; gatavot *(kadrus)*
培养 péiyǎng ❶audzēt *(ziedus; baktērijas u.c.)*; audzināt *(jaunatni)*; ❷gatavot *(kadrus)*
培养基 péiyǎngjī *biol.* barojošā vide
培育 péiyù ❶audzēt *(jaunas šķirnes u.c.)*; ❷audzināt
培植 péizhí ❶stādīt; audzēt *(augus)*; kultivēt; ❷ieviest; ❸audzināt *(jauno maiņu u.c.)*

赔(賠) péi **darb.** ❶atlīdzināt; atlīdzināt *(zaudējumu)*; ❷ciest zaudējumu; ❸izpirkt *(savu)* vainu; atvainoties
赔本 péiběn ❶ciest zaudējumus naudā; ❷pārdot ar zaudējumiem
赔不是 péi bù·shi lūgt atvainot; atvainoties
赔偿 péicháng atlīdzināt; kompensēt; kompensācija
赔偿费 péichángfèi kompensācijas summa; kompensācijas izdevumi
赔垫 péidiàn ❶uz savu risku aizdot kādam naudu; ❷atlīdzināt zaudējumus
赔款 péikuǎn ❶atlīdzība naudā; ❷kontribūcija *(reparācijas maksājums)*
赔累 péilěi ciest zaudējumus; zaudējumi naudā
赔礼 péilǐ atvainoties *(lūgt atvainot)*
赔钱 péiqián ❶atlīdzināt naudā; ❷nest zaudējumus; ❸reparācijas summas
赔小心 péi xiǎo·xin izdabāt *(kādam)*; iztapt
赔笑 péixiào ar smaidu; smaidot
赔笑脸 péixiàoliǎn ❶ar smaidošu sejas izteiksmi; ❷ar iztapīgu smaidu sejā
赔账 péizhàng ❶ciest zaudējumus; ❷atlīdzināt zaudējumus
赔罪 péizuì atvainoties *(lūgt atvainot)*

锫(錇) pēi **lietv.** *ķīm.* berklijs (Bk)

沛 pèi **īp.** ❶ražens *(lietus)*; plašs; milzīgs; ❷neapturama *(straume)*; joņojoša *(straume)*; ❸biezs; krāšņa *(veģetācija)*; **lietv.** aizaudzis purvs; purva brikšņi; **īpašv.** Pei *uzv.*
沛然 pèirán ❶bagātīgs *(lietus)*; ❷tecēt; plūst; drāzties

佩(珮) pèi **lietv.** ❶*novec.* *(no jašmas darināts)* piekars pie svētku drēbēm; amulets; ❷josta; pie jostas nēsājams; **darb.** ❶nēsāt pie jostas*(nēsāt uz krūtīm)*; ❷cienīt; godāt; **īpašv.** Pei *uzv.*
佩带 pèidài ❶nēsāt uz krūtīm *(pie jostas)*; nēsāt pie sevis; *milit.* ❷*(pār plecu nēsājama)* ordeņu lente
佩服 pèi·fu cienīt; apbrīnot; noliekt galvu *(kāda priekšā)*

配 pèi **darb.** ❶laulāties; saderēt kopā *(par laulāto pāri)*; ❷atbilst; saskanēt; piestāvēt; ❸būt līdzīgam; līdzināties; ❹piemeklēt *(krāsas)*; ❺gatavot *(zāles)*; ❻lasīt; ❼pielāgot; ❽izdalīt *(dzīvokli)*; iedalīt *(laiku u.c.)*; ❾sapārot *(dzīvniekus)*; ❿būt derīgam; būt cienīgam; ⓫*teātr.* piedalīties masu skatos; ⓬būt notiesātam izsūtīšanai; **lietv.** ❶laulātais pāris; ❷izsūtījums; trimda; ❸kvota; likme
配备 pèibèi ❶izlikt; salikt; sakārtot; ❷*milit.* dislocēt; dislokācija; ❸komplektēt
配搭 pèidā piemeklēt *(pielāgot)*
配搭儿 pèi·dar ❶mazāksvarīga detaļa; ❷piedeva
配电盘 pèidiànpán *el.* sadales dēlis
配电器 pèidiànqì *el.* sadales transformators
配对 pèiduì ❶salaulāties; ❷*vet.* sapāroties*(par dzīvniekiem)*; sapārošana
配方 pèifāng ❶pēc receptes gatavot *(zāles)*; ❷*mat.* papildināt līdz pilnam kvadrātam
配方员 pèifāngyuán *farm.* receptārs
配房 pèifáng *(ēkas)* spārns; piebūve
配合 pèihé ❶savienot; apvienot; ❷piemeklēt; ❸kombinēt; ❹savienošana; saskaņošana; koordinācija; ❺salaulāties; saderēt kopā; ❻*mat.* kombinācija; ❼*el.* *(antenas)* noregulēšana; ❽*tehn.* sēža
配合 pèi·he saskaņot *(krāsas)*; piestāvēt
配给 pèijǐ ❶apgādāt; sadalīt; ❷izdot *(pēc kartiņām)*
配给站 pèijǐzhàn sadales punkts *(preču izsniegšanai pēc kartiņām)*
配给制 pèijǐzhì kartiņu sistēma; normēts patēriņš
配件 pèijiàn detaļas; sastāvdaļas
配角 pèijué ❶*teātr.* spēlēt galvenās lomas *(vienā*

P

uzvedumā); ❸ *teātr.* aktieris, kas piedalās masu skatos
配料 pèiliào *metal.* šihta; šihtēšana
配偶 pèi'ǒu ❶ laulātais pāris; *jur.* vīrs; ❷ salaulāties; saderēt kopā
配色 pèisè piemeklēt *(vajadzīgo krāsu)*
配售 pèishòu preču tirgošana *(piegāde)* pēc kartiņām
配售店 pèishòudiàn sadales punkts *(preču izsniegšanai pēc kartiņām)*
配糖物 pèitángwù *ķīm.* glikozīds
配套 pèitào komplekts; komplektēt; komplektēšana
配戏 pèixì *teātr.* spēlēt pārī ar vadošo aktieri
配药 pèiyào ❶ izgatavot zāles; ❷ pirkt zāles pēc receptes
配音 pèiyīn *kinem.* ieskaņot *(filmu)*
配制 pèizhì ❶ jaukt noteiktās proporcijās; dozēt; gatavot *(zāles)*; ❷ *kinem.* dublēt *(filmu)*
配置 pèizhì ❶ izvietot; komplektēt; ❷ *milit.* dislocēt; dislokācija; ❸ *tehn.* ierīce; ietaise; iekārta
配种 pèizhǒng *vet.* sapārot *(par dzīvniekiem)*; sapārošana
配种站 pèizhǒngzhàn *vet.* sapārošanas punkts; mākslīgās apsēklošanas punkts
配子 pèizǐ *biol.* gametas
配子囊 pèizǐnáng *biol.* gametangijs
配子体 pèizǐtǐ *biol.* gametofits

辔(轡) pèi **lietv.** ❶ groži; ❷ laužņi; mutes dzelži; ❸ kavalērija; jātnieki; karaspēks
辔头 pèitóu ❶ groži; ❷ iemaukti

pen

喷(噴) pēn/pèn **darb.** ❶ izsviest; izmest; izvirst; ❷ dusmās kliegt; ❸ lamāties; rāties; ❹ šķaudīt; sprauslot
喷薄 pēnbó strūklot; fontanēt
喷出岩 pēnchūyán *ģeol.* efuzīvie *(izplūduma)* ieži
喷灯 pēndēng *tehn.* lodlampa
喷发 pēnfā izvirst; *(vulkāna)* izvirdums
喷饭 pēnfàn ❶ ēdot šķiest uz visām pusēm ēdiena drupačas; ❷ *pārn.* sprauslāt aiz smiekliem *(laist vaļā smieklus)*
喷粉 pēnfěn *lauks.* apputināt *(apkaisīt ar putekļveida indēm)*
喷粉器 pēnfěnqì *lauks.* apputinātājs *(aparāts)*
喷管 pēnguǎn *tehn.* sprausla
喷壶 pēnhú lejkanna *(stādu un augu aplaistīšanai)*
喷火器 pēnhuǒqì *milit.* liesmu metējs
喷井 pēnjǐng *kalnrūpn.* fontanējošs urbums
喷口 pēnkǒu *ģeol.* ❶ krāteris; ❷ avota izeja virszemē
喷漆 pēnqī ❶ krāsot ar smidzinātāju; ❷ nitrolakas
喷漆枪 pēnqīqiāng *tehn.* krāsu smidzinātājs *(ierīce)*
喷气式 pēnqìshì *av.* reaktīvā *(lidmašīna)*
喷泉 pēnquán strūklaka; strūkla
喷洒 pēnsǎ apputināt; apsmidzināt
喷射 pēnshè ❶ izvirst; ❷ fontanēt
喷射器 pēnshèqì *tehn.* ežektors
喷水池 pēnshuǐchí strūklaka
喷水式 pēnshuǐshì ūdensmetēja tipa *(dzinējs; kuģis u.c.)*
喷嚏 pēntì šķaudīt; šķaudīšana
喷雾 pēnwù pulverizēt; izsmidzināt
喷雾器 pēnwùqì *tehn.* ❶ pulverizators; ❷ smidzinātājs; ❸ sprausla
喷溢 pēnyì *ģeol.* izvirdums
喷油泉 pēnyóuquán *kalnrūpn.* naftas strūkla
喷子 pēn·zi *tehn.* pulverizators; smidzinātājs
喷嘴 pēnzuǐ *tehn.* sprausla

盆 pén **lietv.** ❶ bļoda; bļodiņa; vanna; toveris; kubls; ❷ *anat.* iegurnis; **darb.** ❸ iemērkt ūdenī *(bļodā)*; ❹ barot; apmācīt; trenēt *(tikai par kaujas circeņiem)*; **īpašv.** Peņ *uzv.*
盆地 péndì *ģeol.* ieplaka; iedobe
盆景 pénjǐng ◊ ainava bļodā *(bļodā, vai toverī izveidots miniatūrs akmeņdārzs ar augošiem pundurkokiem un krūmiem)*
盆汤 péntāng *(atsevišķs)* numurs pirtī

喷(噴) pèn/pēn **darb.** smaržot; izplatīt aromātu
喷香 pènxiāng ❶ izplatīt aromātu; ❷ reibinoša smarža

peng

怦 pēng **onom.** sirdspukstu skaņas atdarinājums
怦怦 pēngpēng ❶ tuk! tuk!; ❷ godīgs; tiešs; ❸ kvēls; dedzīgs

抨 pēng **darb.** ❶ pliukšķināt *(ar pātagu)*; ❷ ziņot par noziegumu; ❸ atmaskot; nosodīt
抨击 pēngjī nosodīt; asi kritizēt

砰 pēng **lietv.** dārdi; grāvieni; **onom.** blaukš! blāc! pliukš!

烹 pēng **darb.** ❶ gatavot *(ēdienu)*; vārīt; cept; ❷ *vēst.* izvārīt katlā dzīvu *(soda mērs senajā Ķīnā)*; **lietv.** ēdiena gatavošana; ēdiens
烹饪 pēngrèn ēdiena gatavošana; vārīt; kulinārija
烹饪法 pēngrènfǎ ēdiena gatavošanas paņēmiens
烹调 pēngtiáo ❶ gatavot *(ēdienu)*; ❷ *farm.* pagatavot *(mikstūru)*; ❸ ēdiena gatavošana; kulinārija

朋 péng **lietv.** ❶ draugs; biedrs; domu biedrs; ❷ līdzinieks; ❸ pāris; *(laulātais)* pāris;

❷ sadraudzība; kliķe; ❸ kopā; barā; **darb.** ❹ sastādīt kompāniju; izveidot *(kliķi)*; **īpašv.** Pen *uzv.*
朋比为奸 pēngbǐ-wéijiān sadziedāties; noslēgt noziedzīgu vienošanos *(izveidot grupu kopīgu ļaundarību veikšanai)*
朋党 péngdǎng sadraudzība; domu biedri
朋友 péng·you draugs; draugi; biedrs

棚 péng **lietv.** ❶ nojume; pajumte; *(viegla)* pagaidu būve; ❷ sadraudzība; grupa
棚车 péngchē *dzelzc.* segts preču vagons
棚户 pénghù pagaidu pajumtes iedzīvotājs; pilsētas graustu iedzīvotājs
棚架 péngjià trīsviru spogulis *(trīsdaļīgs spogulis)*

蓬 péng **lietv.** ❶ *bot.* jānītis; auniņš *(Erigeron acris)*; ❷ nezāles; **īp.** ❸ sīkumains; nenoturīgs; ļodzīgs; ❹ izspūris; sapinkājies; **īpašv.** Pen *uzv.*
蓬荜生辉 péngbì-shēnghuī ◊ *piekl.* manā pieticīgajā mājoklī iemirdzējās gaisma *(Jūs mani pagodinājāt ar savu apciemojumu)*
蓬勃 péngbó ❶ kupls; krāšņi *(mākoņi)*; ❷ spēcīgs; brāzmains *(vējš)*; ❸ plaukstoša *(valsts)*; ❹ varena *(tautas u.c. kustība)*
蓬乱 péngluàn sapinkājies; izspūris
蓬门荜户 péngmén-bìhù ◊ no pinuma gatavoti vārti un salmu durvis *(trūcīga māja; nabadzīgs mājoklis)*
蓬蓬 péngpéng ❶ biezs; kupls; ziedošs; ❷ kaucošs *(vējš)*; ❸ **onom.** bum! bum!; ❹ sapinkājies; izspūris
蓬茸 péngróng bieza, kupla *(zāle)*
蓬松 péngsōng kupli *(mati, ūsas)*
蓬头垢面 péngtóu-gòumiàn ◊ *(staigāt)* ar neķemmētiem matiem un netīru seju *(nepievērst uzmanību savai ārienei; būt netīrīgam un nevērīgam pret sevi)*

硼 péng **lietv.** *ķīm.* bors (B)
硼钢 pénggāng *metal.* bora tērauds
硼砂 péngshā *ķīm.* boraks
硼酸 péngsuān *ķīm.* borskābe

鹏(鵬) péng **lietv.** *mit.* milzu putns Pen *(liels; varens)*
鹏程万里 péngchéng-wànlǐ *mit.* milzu putna Pen lidojums 10 tūkst. li attālumā *(plašas perspektīvas; lieli sasniegumi nākotnē)*

澎 péng **darb.** ❶ apliet *(ar ūdeni)*; ❷ appludināt; **onom.** viļņu rūkoņas skaņas atdarinājums
澎湃 péngpài ❶ paisuma viļņu rūkoņa; rēkt *(par viļņiem)*; ❷ *pārn.* patoss; straujš kāpums; ❸ šļākt; šķīst *(par viļņiem; ūdeni)*

篷 péng **lietv.** *(bambusa; buru audekla; pinuma)* nojume
篷布 péngbù buru audekls
篷车 péngchē *dzelzc.* segts preču vagons
篷船 péngchuán buru kuģis *(buru laiva)*
篷帐 péngzhàng telts

蟛 péng **sast.**
蟛蜞 péngqí *zool.* stūrainais krabis *(Grapsus sp.)*

捧 pěng **darb.** ❶ *(apliecinot cieņu)* saņemt ar abām rokām; turēt abās rokās *(vizītkarti)*; ❷ *(ar riekšavām)* smelt ūdeni; ❸ pienest; pasniegt *(ar abām rokām ciemiņam tējas tasi; augļus)*; ❹ balstīt *(galvu ar roku)*; ❺ pārmērīgi slavēt; lielīt; reklamēt; **lietv.** riekšavas
捧场 pěngchǎng ❶ protežēt *(aktieri)*; ❷ slavēt; lielīt; skaļi atbalstīt; reklamēt
捧腹 pěngfù smieties vēderu turēdams *(smieties līdz nemaņai)*

碰(掽、踫) pèng **darb.** ❶ atsisties pret; uzdrāzties virsū; sadurties ar; ❷ iekulties nepatikšanās; ❸ tikties ar; nejauši uzskriet virsū; ❹ izmantot izdevīgu momentu; ❺ derēt; noderēt *(tieši tas, kas vajadzīgs)*
碰杯 pèngbēi saskandināt *(glāzes)*
碰壁 pèngbì ❶ saskarties ar pretestību *(kā pret sienu)*; ❷ ciest neveiksmi
碰到 pèngdào *(negaidīti)* satikties; uzskriet virsū
碰钉子 pèng dīng·zi ar pieri tieši naglā *(iekulties nepatikšanās)*
碰簧锁 pènghuángsuǒ *tehn.* atsperatslēga; *(angļu)* atslēga
碰见 pèng·jian satikties; *sar.* nejauši saskrieties
碰巧 pèngqiǎo ❶ laimīgs gadījums! paveicās! ❷ tieši laikā
碰伤 pèngshāng ievainot sevi; savainoties; savainot *(kāju u.c.)*
碰锁 pèngsuǒ *tehn.* atsperatslēga; *(angļu)* atslēga
碰头 pèngtóu ❶ satikties; saskrieties; ❷ klanīties līdz zemei; ❸ liels spilvens uz kana *(apsildāmās guļamvietas Ziemeļķīnā)*
碰头会 pèngtóuhuì īsa, operatīva sapulce
碰一鼻子灰 pèng yī bí·zi huī ◊ atdurties ar degunu pelnos *(ciest neveiksmi; nonākt muļķīgā situācijā)*

pi

批 pī **darb.** ❶ kritizēt; ❷ novērtēt; recenzēt; izteikt viedokli; ❸ uzlikt rezolūciju; dot norādījumu; ❹ noslēgt tirdzniecisku darījumu; ❺ parakstīt; ❻ tirgot vairumā; ❼ likvidēt *(stihiskas nelaimes u.c.)* sekas; ❽ sagriezt plānos gabaliņos *(žāvētu gaļu u.c.)*; ❾ iesist ar roku; **lietv.** ❿ *ofic.* rezolūcija; lēmums; ⓫ *(preču)* partija; ⓬ atsauksme;

vērtējums; kritiskas piezīmes *(uz grāmatas malām)*; **skait.** *preču partijām, cilvēku grupām u.c.*

批驳 pībó ❶ noraidīt; apgāzt; ❷ uzlikt noraidošu rezolūciju

批点 pīdiǎn ❶ kritizēt tekstu, ar punktiņiem atzīmējot labākās vietas; ❷ labot *(koriģēt)* tekstu

批发 pīfā ❶ tirgot vairumā; vairumtirdzniecība; ❷ izdot pavēli; dot norādījumus; apstiprināt *(kaut ko)*

批复 pīfù ❶ apstiprināt un dot atbildi; ❷ *novec.* visaugstākā *(imperatora;valdnieka; cara)* rezolūcija

批改 pīgǎi ❶ kritizēt un labot *(audzēkņu darbus)*; ❷ cīņa – kritika – labošanās *(XX gs. 60. gadu politisks lozungs ĶTR)*

批购 pīgòu iepirkt vairumā

批亢捣虚 pīháng-dǎoxū uzbrukt svarīgām un vāji aizsargātām pretinieka aizsardzības vietām *(dot triecienu pa pretinieka vājajām vietām)*

批判 pīpàn ❶ pieņemt lēmumu; ❷ nokritizēt; nosodīt; ❸ kritisks

批判会 pīpànhuì kritikas sapulce*(publiska kritika)*

批判主义 pīpànzhǔyì *filoz.* kriticisms

批评 pīpíng kritizēt; kritika; dot atsauksmi

批评家 pīpíngjiā kritiķis

批评性 pīpíngxìng kritisks

批示 pīshì ❶ dot norādījumus; ❷ *ofic.* rezolūcija; lēmums

批语 pīyǔ ❶ kritika; kritiska runa; kritiski aizrādījumi; ❷ atsauksme; ❸ rezolūcija

批阅 pīyuè ❶ izskatīt *(dokumentu)* un pieņemt lēmumu; ❷ iepazīties un apstiprināt

批注 pīzhù ❶ izteikt kritiskus aizrādījumus; ❷ kritiski aizrādījumi; ❸ atsauksme

批准 pīzhǔn ❶ ratificēt *(līgumu; vienošanos)*; ❷ apstiprināt *(lēmumu)*; ❸ ratifikācija; ❹ *jur.* sankcija

批准书 pīzhǔnshū *jur.* ratifikācijas raksts

纰(紕) pī **lietv.** kļūda; kļūme; misēklis; **īp.** rupjš; aizsmacis

纰漏 pīlòu kļūme; misēklis

纰缪 pīmiù ❶ kļūda; ❷ defekts

坯(坏) pī **lietv.** ❶ *(izstrādājumi)* no neapdedzināta māla; jēlķieģeļi; neapdedzināti ķieģeļi; mālu kleķa *(sienas)*; ❷ sagatave; pusfabrikāts

坯布 pībù *tekstil.* jēlaudums; nebalināts audums

披 pī **darb.** ❶ uzmest uz pleciem *(apmetni; mēteli;apģērbu)*; ❷ saskaldīt; atdalīt; ❸ atbīdīt *(zarus; aizkaru u.c.)*; ❹ atklāt; atsegt; ❺ izbērt; izsēt; ❻ pārlapot*(grāmatu)*; rakties *(grāmatās)*; ❼ izliekties; atliekties *(atpakaļ)*; ❽ **īpašv.** Pi *uzv.*

披风 pīfēng ❶ lietus mētelis; ❷ apmetnis *(sieviešu svētku tērps agrākajā Ķīnā)*

披肝沥胆 pīgān-lìdǎn atvērt sirdi*(izkratīt sirdi; izteikt slēptākās domas un vēlmes; būt pilnīgi atklātam)*

披挂 pīguà ietērpties svētku drānās

披红 pīhóng ◊ uzsiet sarkanas zīda lentes *(❶ tā Ķīnā godināja uzvarētājus, varoņus un jaunlaulātos; ❷◊ apbalvot ar lauru vainagu)*

披枷带锁 pījiā-dàisuǒ būt iekaltam važās un dzelzīs

披甲 pījiǎ uzvilkt bruņas; *vēst.* bruņnesis

披坚执锐 pījiān-zhíruì ◊ uzvilkt bruņu kreklu un paņemt rokā zobenu *(būt kaujas gatavībā)*

披肩 pījiān ❶ lietusmētelis; apmetnis; ❷ bezrocis; ❸ *vēst.* svētku drēbju uzpleči

披巾 pījīn šalle

披荆斩棘 pījīng-zhǎnjí ◊ plēsties cauri dzeloņplūmju biezoknim, cērtot dzelkšņainus krūmus *(❶ pārvarot šķēršļus virzīties uz priekšu; ❷ katrs sākums ir grūts)*

披览 pīlǎn *rakst.* atvērt un izskatīt *(grāmatu)*

披露 pīlù ❶ atsegt; atklāt; ❷ izsludināt; izpaust; publicēt

披靡 pīmǐ ❶ nekārtībā bēgt; panikā izklīst; ❷ cilāties, līgoties *(vējā)*; ❸ haotiski; nekārtībā

披散 pī·san ❶ izjukt, izspurt *(par matiem)*; ❷ izlaist *(matus)*

披沙拣金 pīshā-jiǎnjīn ◊ laist caur pirkstiem smiltis un atlasīt zeltu *(❶ veikli atlasīt vajadzīgo; ❷ prast atrast racionālo graudu)*

披头散发 pītóu-sànfà ar neapsegtu galvu *(ar izspūrušiem matiem; izlaisti mati)*

披星戴月 pīxīng-dàiyuè ◊ zvaigznes apmetņa vietā un mēness par cepuri *(strādāt vai braukt mēness un zvaigžņu gaismā; no tumsas līdz tumsai)*

批阅 pīyuè *rakst.* atvērt un skatīt cauri grāmatu

披着羊皮的狼 pī·zhe yángpí ·de láng vilks jēra ādā

披针形 pīzhēnxíng *bot.* lancetveida lapa

砒 pī **lietv.** ❶ *ķīm., novec.* arsēns (As); ❷ *farm.* arsēniks

砒霜 pīshuāng *ķīm.* baltais pulverveida arsēns

劈 pī/pǐ **darb.** ❶ durt; cirst; skaldīt; saskaldīt *(gabalos)*; ❷ sadalīt; ❸ *mat.* sadalīt skaitli pirmreizinātājos; ❹ plaisāt; plīst; **apst.** ❺ iepretim; tieši pretī; **lietv.** ķīlis; vadzis

劈刺 pīcì *milit.* durkļu kauja

劈刀 pīdāo ❶ *(liels, plats)* nazis; kokgriezēja nazis; greblis; ❷ šļute *(koku tēšanai)*; ❸ *vēst.* īss zobens

劈接 pījiē *lauks.* potēšana šķēlumā

劈开 pīkāi ❶ sašķelt; pāršķelt; pārplēst; ❷ *ģeol.* skaldība

劈里啪啦 pī·lipālā **onom.** blaukt; blaukš; bac

劈脸 pīliǎn tieši sejā *(tieši pierē)*

劈啪 pīpā **onom.** bungu rīboņa; *(šāvienu)* sprakšķi

劈手 pīshǒu straujš rokas vēziens; pamanīties
劈头 pītóu ❶ tieši sejā; tieši acīs; ❷ no paša sākuma; ar pirmo soli
劈头盖脸 pītóu-gàiliǎn ❶ tieši pretim; tieši sejā; ❷ mesties virsū ar visiem spēkiem
劈胸 pīxiōng ar krūti pret krūti *(tieši pretī)*

霹 pī **darb.** sašķelt; pāršķelt *(par zibens spērienu)*
霹雷 pīléi pērkona dārdi
霹雳 pīlì *met.* pērkons; pērkona grāviens

皮 pí **lietv.** ❶ āda; zvērāda; kažokāda; ❷ miza; čaula; apvalks; ❸ plāna *(metāla)* plāksnīte; ❹ *(zemes)* garoza; ❺ ārpuse; virsma; *(ūdens)* virsma; ❻ iepakojums; tara; ❼ *(no dzīvnieka ādas darināts)* šaujamais mērķis; **darb.** ❶ sacietēt; sakalst; ❷ aizsmakt; ❸ *novec.* novilkt *(dzīvnieka ādu)*; ❹ pagurt *(zaudēt uztveres spēju)*; **īp.** ❶ ciets; stiprs; izturīgs; ❷ sakaltis; ❸ nepaklausīgs; draiskulīgs; **īpašv.** Pi *uzv.*
皮板儿 píbǎnr ❶ zemāda; ādas mītā puse; ❷ *anat.* zemādas savienojošie audi; dermatoms
皮包 píbāo ādas soma; portfelis
皮包骨 píbāogǔ ◊ ar ādu apvilkti kauli *(izdēdējis, izģindis cilvēks; ◊ kauli un āda; īsts skelets)*
皮鞭 píbiān pātaga; nagaika
皮层 pícéng ❶ *bot. (augu)* miza; ❷ *anat. (smadzeņu)* garoza
皮尺 píchǐ mērlente; rulete
皮带 pídài ❶ ādas siksna; ❷ *tehn.* pievadsiksna
皮带轮 pídàilún *tehn.* pievadsiksnas skriemelis
皮蛋 pídàn *(kaļķos)* konservētas olas
皮筏 pífá plosts *(no piepūšamiem ādas maisiem)*
皮肤 pífū āda; ādas virsma
皮肤病 pífūbìng *med.* ādas slimības
皮肤病学 pífūbìngxué *med.* dermatoloģija
皮肤科 pífūkē ❶ dermatologs; ❷ *(slimnīcas)* dermatoloģijas nodaļa
皮革 pígé āda; *(izgatavots no)* ādas
皮辊 pígǔn *tekstil. (izvelkamais)* ādas veltnītis
皮辊花 pígǔnhuā *tekstil.* otrreizējai pārstrādei derīgie kokvilnas gredzentiņi, kas sakrājas uz veltnīša
皮猴儿 píhóur kažoks ar kapuci
皮花 píhuā kokvilnas šķiedra
皮货 píhuò kažokādas; kažokādu izstrādājumi
皮货店 píhuòdiàn kažokādu veikals
皮夹子 píjiā·zi *(ādas)* portfelis; somiņa; naudas maks
皮匠 pí·jiang ❶ kurpnieks; ❷ ādminis
皮开肉绽 píkāi-ròuzhàn ◊ āda vienos plīsumos un miesa vaļējās brūcēs *(par nežēlīgu piekaušanu)*
皮里阳秋 pílǐ-yángqiū dvēselē *(iekšēji)* nosodīt *(atturēties no kritiskiem spriedumiem; neizteikts negatīvs vērtējums)*
皮毛 pímáo ❶ zvērāda; kažokāda; ❷ āriene; ārējais izskats; ❸ virspusējs; paviršs
皮棉 pímián kokvilnas šķiedra; attīrīta kokvilna
皮囊 pínáng ❶ ādas maiss *(burdjuks)*; ❷ iznīcīgās miesas
皮球 píqiú *(gumijas)* bumba
皮实 pí·shi ❶ spēcīgs; stiprs; ❷ izturīgs
皮糖 pítáng *(staipīga)* krējuma konfekte
皮艇 pítǐng *sp.* smailīte
皮桶子 pítǒng·zi *(izstrādāta)* kažokāda
皮下组织 píxià zǔzhī *anat.* zemādas *(slānis)*
皮线 píxiàn *el.* gumijots vads *(vads ar gumijas izolāciju)*
皮相 píxiàng ❶ āriene; ārējais izskats; ❷ virspusējs; virspusēji
皮硝 píxiāo *ķīm.* glaubersāls
皮笑肉不笑 pí xiào ròu bù xiào ārēji smaidīt, bet iekšēji būt atturīgam *(liekulīgi smaidīt; izlikties jautram)*
皮鞋 píxié ādas kurpes *(apavi)*
皮鞋油 píxiéyóu apavu krēms *(zābaksmērs)*
皮炎 píyán *med.* dermatīts; ādas iekaisums
皮衣 píyī kažokādas *(zvērādas)* apģērbs
皮影戏 píyǐngxì ēnu teātris
皮张 pízhāng ādas; kažokādas; zvērādas
皮掌儿 pízhǎngr ādas pazole
皮疹 pízhěn *med.* ādas eksantēma; ādas izsitumi
皮之不存，毛将焉附 pí zhī bù cún,máo jiāng yān fù ◊ ja ādas vairs nav, kā tad turēsies mati *(ja pazudīs zeme zem kājām, sabruks viss, kas uz tās atrodas)*
皮脂腺 pízhīxiàn *anat.* tauku dziedzeri
皮纸 pízhǐ pergaments; pergamenta papīrs
皮质 pízhì ❶ *bot. (koka)* miza; ❷ *anat. (smadzeņu)* garoza

芘 pí **lietv.** ❶ *bot.* zāle; ❷ *ķīm.* pirēns

枇 pí **sast.**
枇杷 pí·pa *bot.* Japānas mespils *(Eriobotrya japonica)*

毗(毘) pí **darb.** ❶ palīdzēt; sekmēt; būt par atbalstu; ❷ atrasties blakus; robežoties ar; **īpašv.** Pi *uzv.*
毗连 pílián atrasties blakus; atrasties klāt; robežoties ar
毗邻 pílín atrasties kaimiņos; robežoties ar; kaimiņu

疲 pí **darb.** ❶ nogurt; pagurt; nokust; ❷ nogurdināt; novārdzināt; **īp.** ❶ nīkulīgs; novārdzis; savecējis; ❷ trūcīgs; nabadzīgs
疲惫 píbèi nomocīties; pagurt
疲敝 píbì nogurt; pagurums *(spēku zudums)*
疲顿 pídùn nomocīties; pagurt; nogurums
疲乏 pífá nogurums; pārgurums
疲竭 píjié *rakst.* nomocīties līdz pilnīgam spēku

izsīkumam *(krist no kājām no noguruma)*
疲倦 píjuàn nogurums; pārgurums; zaudēt spēkus
疲劳 píláo nomocīts; pārguris
疲软 píruǎn ❶pārguruma izraisīts vājums; spēku zudums; ❷vājš; slābans; ļengans
疲沓 pí·ta ❶ļengans; slābans; ❷ļodzīgs; grīļīgs
疲于奔命 píyú-bēnmìng zaudēt spēkus; rosīties nebeidzamās rūpēs *(veltīt visus spēkus pavēles izpildīšanai)*

蚍 pí **sast.**
蚍蜉 pífú *zool.* liela skudra *(Camponotus ligniperdus)*
蚍蜉撼大树 pífú hàn dàshù ◊ skudra nodomājusi sašūpot lielu koku *(nespēt novērtēt savus spēkus; ķerties pie darbiem, kas nav pa spēkam)*

铍(鈹) pí **lietv.** *ķīm.* berilijs (Be)

啤 pí **sast.**
啤酒 píjiǔ alus
啤酒花 píjiǔhuā *bot.* parastie apiņi *(Humulus lupulus)*

琵 pí **sast.**
琵琶 pí·pa *mūz.* pipa *(ķīniešu četrstīgu mūzikas instruments; lautas paveids)*

脾 pí **lietv.** *anat.* liesa
脾气 pí·qi raksturs; daba; iedaba
脾胃 píwèi ❶kuņģis; ❷raksturs; daba
脾脏 pízàng *anat.* liesa

蜱 pí **lietv.** *zool.* ērce

罴(羆) pí **lietv.** *zool.* brūnais lācis *(Ursus arctos)*

貔 pí **lietv.** ❶sniega leopards; ❷*mit.* lācim līdzīgs dzīvnieks
貔貅 píxiū ❶sniega leopards; ❷*pārn.* drosminieks; varonis; ❸drosmīgs karaspēks; ❹*vēst.* kaujas karogs *(bunčuks)* pie *(sniega leoparda ādu greznotiem)* kara ratiem

鼙 pí **lietv.** kara bungas
鼙鼓 pígǔ *(nelielas)* kara bungas

匹(疋) pǐ **lietv.** ❶viens; vieninieks*(bez pāra)*; ❷*(viens otra cienīgs)* pāris; kompanjons; līdzbiedrs; ❸sāncensis; konkurents; ❹mājas pīle; **īp.** ❶atsevišķs; vienīgais; ❷parasts; ikdienišķs; ierindas *(darbinieks)*; **skait.** ❶zirgiem, ēzeļiem u.c.; ❷auduma gabaliem; **darb.** saderēt *(kopā)*; atbilst; pielīdzināt *(kaut kam)*; padarīt līdzīgu *(kaut kam)*; nolikt blakus*(kaut kam)*
匹敌 pǐdí ❶pāris; ❷līdzinieks; ❸cienīgs pretinieks; ❹saderēt kopā; atbilst; būt līdzīgiem*(dotībās)*; ❺sacensties
匹夫 pǐfū ikdienišķs *(parasts)* cilvēks
匹拉米洞 pǐlāmǐdòng *farm.* piramidons
匹马单枪 pǐmǎ-dānqiāng ◊ tik vien kā zirgs un šķēps *(vienatnē; tikai ar saviem spēkiem, bez citu cilvēku palīdzības)*
匹配 pǐpèi ❶pāris; salaulāties; ❷saskaņots

仳 pǐ **darb.** pamest; atstāt; **īp.** pamests; atstumts
仳离 pǐlí būt pamestam; būt atraidītam; šķirties

否 pǐ/fǒu **lietv.** *pi (pagrimums; ļaunums; nelaime) (易经 divpadsmitā heksagramma)*; **īp.** *pārn.* ļauns; tumšs
否极泰来 pǐjí-tàilái ◊ kad heksagramma 否*pi (pagrimums)* nonāk līdz savai galējai robežai, nāk heksagramma 泰*tai (uzplaukums) (pēc pagrimuma nāk uzplaukums; pēc nelaimes nāk līksme)*

痞 pǐ **lietv.** ❶*ķīn. med.* liesas palielināšanās; ❷klaidonis; baskājis
痞棍 pǐgùn ❶huligāns; ❷nelietis
痞积 pǐjī *med.* vēdera dobuma skleroma
痞块 pǐkuài *med.* vēdera dobuma skleroma
痞子 pǐ·zi klaidonis; baskājis

劈 pǐ/pī **darb.** ❶sadalīt; atdalīt; ❷raut nost *(lapas)*; ❸sastiept *(kāju)*
劈柴 pǐ·chai ❶skaldīt malku; ❷*(saskaldīta)* malka
劈腿 pǐtuǐ *sp.* špagats

癖 pǐ **lietv.** ❶*med.* kuņģa negremošana; ❷*(slimīgs)* ieradums; mānija
癖好 pǐhào aizrauties *(ar kaut ko)*; aizraušanās
癖性 pǐxìng *(slimīga)* nosliece *(uz kaut ko)*; vājība; mānija

屁 pì **lietv.** ❶*med.* gāzes *(zarnu traktā)*; ❷*pārn.* meli; muldoņa; **darb.** ❶laist gāzes; bojāt gaisu; ❷sameloties
屁股 pì·gu *niev.* dibens; pakaļa; sēža
屁滚尿流 pìgǔn-niàoliú *(no liela izbīļa)* aptaisīties un apčurāties

辟(闢) pì/bì **darb.** ❶vairīties; apiet; ❷izglābt; paglābt no; ❸atmaskot; nosodīt; ❹paplašināt; attīstīt; ❺salīdzināt ar; ❻diskreditēt; pazemot
辟谣 pìyáo atspēkošana; *(nepatiesu apmelojumu)*apgāšana; atspēkot apmelojumus

媲 pì **lietv.** piemērots pāris; laulātais pāris; **darb.** būt cienīgam; būt līdzvērtīgam; saderēt kopā
媲美 pìměi sacensties skaistumā *(būt tikpat skaistam)*

僻 pì **īp.** ❶nomaļš; tāls; vientulīgs; ❷neparasts; dīvains; ❸vienpusīgs; netaisns; **lietv.** netikums; trūkums; **darb.** novirzīties *(no pareizā ceļa)*

䴙 (鸊) pì **sast.**

䴙䴘 pìtī *zool.* dūkuris *(Podiceps ruficollis)*

譬 pì **lietv.** piemērs; salīdzinājums; metafora; **darb.** ❶salīdzināt; pielīdzināt; ❷saprast; noskaidrot

譬如 pìrú par piemēru; piemēram

譬喻 pìyù ❶metafora; alegorija; salīdzinājums; ❷piemērs; ilustrācija; ❸analoģija

pian

片 piān/piàn **lietv.** ❶kartiņa; atklātne; ❷plāksnīte; ❸vizītkarte; ❹kinolente; ❺*(patafona)* plate; ❻*(zāļu)* tablete; **darb.** sašķelt; pāršķelt; sagriezt *(gabaliņos)*; apgriezt

片儿 piānr ❶dēlītis; plāksnīte; ❷gabaliņš; ❸vizītkarte

片子 piān·zi ❶*(metāla)* plāksnīte; ❷vizītkarte

扁 piān/biǎn **īp.** mazs; zems; niecīgs; **darb.** pīt; sapīt

扁舟 piānzhōu maza laiviņa

偏 piān **īp.** ❶vienpusējs; šķībs; nelīdzens; ❷sānu; no sāniem; no flanga; ❸ar noslieci uz; ❹aizspriedumains; neobjektīvs; ❺nepilns; ❻otršķirīgs; ❼vientulīgs; ❽tāls; nomaļš; ❾viltīgs; **apst.** ❶pretī; pretim; *(kā)* par spīti; ❷negaidīti; pēkšņi; ❸par nelaimi; nelaikā; ❹pilnīgi; viss; visur; **darb.** ❶sliekties; noliekties *(uz)*; ❷dot priekšroku; būt neobjektīvam; ❸nobaudīt *(cienastu)*; ❹plandīties *(par karogiem)*; **lietv.** ❶sāns; sānmala; ❷nogāze; ❸noslieksme; ❹palīgs; padotais; **īpašv.** Pieņ *uzv.*

偏爱 piān'ài ❶aizrauties *(ar literatūru)*; ❷noslieksme

偏差 piānchā ❶*tehn.* novirze; deviācija; ❷pārspīlējums; pārmērība

偏差计 piānchājì *tehn.* deviometrs

偏低 piāndī pazemināta *(norma u.c.)*

偏方 piānfāng ❶nomaļš nostūris; nomale; ❷neaprobēta recepte *(piem., pūšļotāju ārstēšanas metode)*; tautas recepte

偏废 piānfèi ❶apzināti ignorēt *(kādu lietas aspektu)*; ❷atteikties *(no kaut kā)*; ❸sakropļots

偏锋 piānfēng ❶ķīniešu kaligrāfijas paņēmiens *(sānu spiediens uz hieroglifa elementu)*; ❷rakstīt *(runāt)* līdzībās

偏高 piāngāo pārmērīgi *(nesamērīgi)* paaugstināt *(cenas u.c.)*

偏光 piānguāng *fiz. (gaismas)* polarizācija; polarizētā gaisma

偏光镜 piānguāngjìng *fiz.* polariskops

偏护 piānhù izglābt *(no nepatikšanām)*; aizstāvēt

偏激 piānjī ❶ātrs, karstas dabas *(cilvēks)*; ❷radikāls, galējs *(spriedums)*

偏见 piānjiàn neobjektivitāte; tendenciozitāte; aizspriedums; aizspriedumainība

偏角 piānjiǎo *fiz.* deklinācija

偏口鱼 piānkǒuyú *zool.* āte *(Paralichthys olivaceus)*

偏枯 piānkū ❶vienpusējs un neinteresents; garlaicīgs; monotons; ❷būt pabērna lomā *(nebaudīt labvēlību)*

偏劳 piānláo ❶veikt lielāko daļu kopējā darba; ❷pacensties *(kāda labā)*

偏旁 piānpáng ķīniešu hieroglifa elements*(hieroglifa sānmala)*; hieroglifa labās un kreisās puses elementi *(atslēga un fonētiskais modifikators, kas norāda uz hieroglifa skanējumu)*

偏僻 piānpì nomaļa vieta; nomaļš kakts *(nostūris)*

偏偏 piānpiān ❶pilnīgi otrādi; par spīti; tīšām; ❷kā par spīti

偏颇 piānpō neobjektivitāte; netaisns *(spriedums)*

偏巧 piānqiǎo ❶*(īstajā)* laikā, brīdī *(vietā)*; ❷pilnīgi otrādi; kā par spīti

偏师 piānshī *milit.* flangos izvietotais karaspēks

偏食 piānshí ❶*astr.* daļējs saules aptumsums; ❷aizraušanās ar atsevišķiem ēdieniem

偏私 piānsī ❶neobjektīvs; neobjektivitāte; netaisns; ❷patmīlīgs; egoistisks; ❸radu *(draugu)* būšana

偏瘫 piāntān *med.* hemiplēģija

偏袒 piāntǎn ❶*bud.* atkailināt labo plecu *(godbijīgas cieņas apliecinājums)*; ❷labvēlība; izrādīt labvēlību; ❸nežēlojot spēkus; cenšoties no visiem spēkiem

偏疼 piānténg izrādīt labvēlību; lutināt

偏听偏信 piāntīng-piānxìn uzklausīt tikai vienas puses viedokli *(ieņemt vienpusīgu nostāju)*

偏头痛 piāntóutòng *med.* migrēna

偏向 piānxiàng ❶novirzīties *(no galvenā)*; vienpusība; kaitīga tendence; ❷*fiz.* deviācija; ❸skatīties caur pirkstiem *(uz kaut ko)*; iecietīgi izturēties *(pret kaut ko nevēlamu)*

偏心 piānxīn ❶neobjektivitāte; objektivitātes trūkums; ❷*mat.* ekscentrisks

偏心度 piānxīndù *tehn.* ekscentriskums

偏心距 piānxīnjù *tehn.* lineārā ekscentricitāte

偏心率 piānxīnlǜ *tehn., mat.* ekscentricitāte

偏心轮 piānxīnlún *tehn.* ekscentrs

偏压 piānyā *radioteh.* novirzīties; novirze

偏远 piānyuǎn attāla nomale; nomaļš nostūris

偏振 piānzhèn *fiz.* polarizācija

偏振光 piānzhènguāng *fiz.* polarizētā gaisma

偏振计 piānzhènjì *fiz.* polarimetrs

P

偏振子 piānzhènzǐ *fiz.* polarons
偏重 piānzhòng ❶ dot priekšroku; ❷ likt īpašu uzsvaru *(uz kaut kā)*
偏转 piānzhuǎn *fiz.* novirze
偏坠 piānzhuì *ķīn. med.* cirkšņa trūce

犏 piān **sast.**

犏牛 piānniú *zool.* jaka un govs krustojums

翩 piān **īp.** ❶ ātrs *(lidojums)*; straujš; ❷ lidojošs; planējošs; ❸ plandošs *(karogs)*

翩翩 piānpiān ❶ planējošs *(putns)*; planēt; ❷ ātrs; jestrs; ❸ pašapmierināts; ❹ elegants
翩然 piānrán viegli; žigli; ātri
翩跹 piānxiān ❶ lidot; šaudīties gaisā; ❷ plandīties vējā

篇 piān **lietv.** ❶ *vēst.*rakstīšanai domāts bambusa dēlītis; ❷ brošējamais papīrs; ❸ *(grāmatas)* nodaļa; grāmata *(kā lielāka sacerējuma sastāvdaļa)*; ❹ brošūra; raksts; sacerējums; ❺ *(grāmatas)* apjoms; ❻ *poligr.* lokšņu skaits; **skait.** *vēstulēm, papīra loksnēm, rakstiem u.c.*; **īpašv.** Pieņ *uzv.*

篇幅 piān·fu *(grāmatas vai raksta)* apjoms
篇目 piānmù ❶ apakšvirsraksts; ❷ *(grāmatas)* satura radītājs
篇章 piānzhāng *(grāmatas)* lappuses un nodaļas; literatūra; sacerējumi
篇子 piān·zi lappuse; *(grāmatas)* lapa

骈(駢) pián **darb.** ❶ izvietoties pa pāriem; pāru; pārī; dubults; ❷ sakļauties vienā rindā *(grupā)*; ❸ saaugt kopā; ❹ iemanīties *(veikt kaut kādu darbību)*; ❺ izkārtot zināmā kārtībā; sakārtot; **īpašv.** Pieņ *uzv.*

骈俪(文) piánlì(wén) *lit. (izsmalcināts ritmiskās prozas pāru stils)*
骈体 piántǐ sk. 骈文
骈文 piánwén ❶ *lit.* pāru stils *(ar raksturīgu rindkopu no 4 un 6 hieroglifiem; ķīniešu literatūrā izplatīts m. ē. IV–VII gadsimtā)*; ❷ pāru stilā uzrakstītie sacerējumi
骈枝 piánzhī ◊ kopā saauguši kāju pirksti un sestais rokas pirksts *(par kaut ko lieku un nevajadzīgu)*

便 pián/biàn **sast.**

便便 piánpián ❶ resns; tukls; brangs; ❷ strīdēties; būt veiklam strīdniekam; daiļrunīgs; ❸ mierīgs; mierpilns
便宜 pián·yi ❶ lēts *(par pieņemamu cenu)*; ❷ nolaist cenu; ❸ izdevīgums; ieinteresētība

胼 pián **lietv.** tulzna; **īp.** tulznains

胼胝 piánzhī tulznas *(uz rokām un kājām)*
胼胝体 piánzhītǐ ❶ *med.* tulznaina miesa; tulznains *(ķermenis)*; ❷ *bot.* aprepējums, kalluss *(koka stumbrā)*

蹁 pián **sast.**

蹁跹 piánxiān staigāt pa apli; griezties *(dejā)*

片 piàn/piān **lietv.** ❶ dēlītis; ❷ skaida; skaidiņa; ❸ plāksnīte; ❹ gabaliņš; ❺ daļiņa; vissīkākās daļiņas; ❻ neliels daudzums; ❼ *novec.,ofic.(dokumenta)* ieliktnis; **skait.** *gaļas gabaliņiem, zemes platībām, dakstiņiem u.c.*

片断 piànduàn ❶ fragments; fragmentārs; ❷ citāts
片基 piànjī *kinem.* paliktnis
片剂 piànjì *farm.* tablete
片甲不存 piànjiǎ-bùcún ◊ pat neviena plāksnīte no bruņām nav palikusi pāri *(❶ dot iznīcinošu triecienu; ❷ ciest pilnīgu sakāvi)*
片刻 piànkè acumirklis *(ļoti īss laika sprīdis)*
片麻岩 piànmáyán *ģeol.* gneiss
片面 piànmiàn viena puse; vienpusīgs
片面性 piànmiànxìng vienpusība; vienpusīgums
片时 piànshí ļoti īss laika sprīdis *(acumirklis)*
片瓦无存 piànwǎ-wúcún neatstāt akmeni uz akmens *(sagraut līdz pamatiem; noslaucīt no zemes virsas)*
片言 piànyán dažos vārdos; īsumā
片言只语 piànyán-zhīyǔ īsāk sakot *(dažos vārdos)*
片岩 piànyán *ģeol.* degakmens; slāneklis
片艳纸 piànyànzhǐ spodrpapīrs
片纸只字 piànzhǐ-zhīzì ❶ fragmentāras ziņas; ❷ īsa zīmīte
片子 piàn·zi ❶ *(metāla)* plāksnīte; ❷ kartiņa; vizītkarte

骗(騙) piàn **darb.** ❶ mānīt; muļķot; ❷ izmānīt; apvest ap stūri; blēdīties; ❸ *(kaut ko iegūt)*blēdīšanās ceļā; ❹ lēkāt; taisīt lēcienu; uzmest kāju *(lēcienam)*

骗局 piànjú blēdīties; blēdīšanās
骗马 piànmǎ uzlēciens zirgā *(jāšanas paņēmiens ar akrobātikas elementiem; džigitēšanas paņēmiens)*
骗取 piànqǔ *(kaut ko iegūt)* blēdīšanās ceļā; *(kaut ko iegūt)* ar viltību
骗人 piànrén apmānīt *(apvest ap stūri)*
骗术 piànshù mānīšanās; blēdīšanās *(triku taisīšana)*
骗子 piàn·zi blēdis; krāpnieks

piao

剽 piāo **lietv.** *(priekšmeta)* smaile; noasinātais gals

剽悍 piāohàn ātrs rīcībā un pārgalvīgi drosmīgs
剽掠 piāolüè laupīt; sagrābt ar varu
剽窃 piāoqiè piesavināt; nozagt; pierakstīt sev *(cita*

autora darbu)
剽窃者 piāoqièzhě plaģiators
漂 piāo/piǎo/piào **darb.** ❶ peldēt; turēties uz ūdens; ❷ dreifēt *(peldēt viļņu un vēja varā)*; ❸ uzplūst; saplūst; ❹ ceļot; klaiņot; ❺ turēt uz ūdens virsmas*(nest uz ūdens)*; ❻ noskalot *(ar plūdiem)*; aiznest *(ar vēja spēku)*; ❼ satricināt; izkustināt no vietas; **īp.** ❶ *ģeol.* sanesu *(zeme)*; erātiskie *(akmeņi)*; ❷ dzidra *(skaņa)*; ❸ cildeni *(centieni)*; **lietv.** baltais vieglais māls *(kaolinīts)*
漂泊 piāobō ceļot; klaiņot; klīst no vienas vietas uz citu
漂浮 piāofú ❶ peldēt; turēties uz ūdens; ❷ virspusējs; vieglprātīgs
漂来 piāolái atpeldēt *(par peldošu baļķi u.c.)*
漂流 piāoliú ❶ dreifēt*(peldēt vēja un viļņu varā)*; ❷ klīst svešumā
漂去 piāoqù aizpeldēt; atiet *(no krasta)*
漂儿 piāor ❶ pludiņš; ❷ peldpūslis
缥(縹) piāo **lietv.** ❶ *(bāli zaļš vai zilgans)* zīds; ❷ *(bāli zaļa vai zilgana)* krāsa
缥缈 piāomiǎo neskaidrs; miglains; tālumā izzūdošs
飘(飄、飃) piāo **darb.** ❶ traukties pa vējam *(pa straumi)*; planēt; lidināties; virpuļot *(par sniega pārslām)*; ❷ plandīties; ❸ krist; nokrist; ❹ steigties; rosīties; **īp.** ❶ jūtama *(smarža)*; ❷ dzirdamas *(skaņas)*; ❸ vieglprātīgs *(tāds, kas neiedziļinās lietas būtībā)*; ❹ graciozs; **apst.** ātri; strauji; **lietv.** virpulis; viesulis; viesuļvētra; stiprs vējš
飘泊 piāobó ceļot; klaiņot
飘带 piāodài nokārušās lentas *(pie dāmu cepures vai karoga)*
飘荡 piāodàng ❶ plandīties; plivināties; ❷ šūpoties
飘浮 piāofú ❶ peldēt; turēties uz ūdens; ❷ virspusējs; vieglprātīgs
飘忽 piāohū ❶ ātrs; ❷ viegls *(vējš)*
飘来 piāolái ❶ joņot; laisties; ❷ atdrāzties *(no kaut kurienes)*
飘零 piāolíng ❶ nolīkt *(pie zemes)*; ❷ izkliedēties *(vējā)*; ❸ nelaimīgs; vientuļš
飘流 piāoliú ❶ peldēt; traukties pa viļņiem *(pa straumi)*; ❷ klaiņot; klīst
飘落 piāoluò ❶ planēt gaisā; ❷ *av.* lēkšana ar izpletni
飘渺 piāomiǎo neskaidrs; miglains; tālumā izzūdošs
飘飘然 piāopiāorán ❶ lidināties gaisā; ❷ spārnots; iedvesmots
飘去 piāoqù aizpeldēt; aiztraukties
飘然 piāorán ❶ viegli lidojoši *(mākoņi)*; ❷ brīvi plandošs *(karogs)*
飘洒 piāosǎ ❶ brīvi, viegli šūpoties; ❷ virpuļot *(par sniega pārslām)*
飘舞 piāowǔ lidināties vējā; plandīties
飘扬 piāoyáng ❶ lidināties *(vējā)*; ❷ plandīties; plīvot; plivināties
飘摇 piāoyáo ❶ šūpoties vējā; ❷ planēt gaisā; ❸ plivināties; ❹ nestabils; *(tāds, kas)* šūpojās, svārstās
飘悠 piāo·you peldēt; lidināties gaisā *(pa ūdens virsmu)*; planējošs
嫖(闞) piáo **darb.** staigāt neceļus; dzīvot netikli; apmeklēt prieka mājas
嫖客 piáokè prostitūtas klients
嫖舍 piáoshè prieka māja
瓢 piáo **lietv.** pudeļveida ķirbis; *(no ķirbja darināts)* smeļamais kauss; **īpašv.** Piao **lietv.**
瓢虫 piáochóng *zool.* mārīte *(Ptychanatis axiridis)*
瓢泼 piáopō līst kā no spaiņiem *(spēcīga lietus gāze)*
漂 piǎo/piāo/piào **darb.** ❶ balināt kokvilnu vai audumu; ❷ atšķaidīt; apliet *(ar ūdeni)*
漂白 piǎobái balināt *(audumu)*; balināšana
漂白粉 piǎobáifěn *ķīm.* hlorkaļķi
漂白剂 piǎobáijì *ķīm.* balināmais līdzeklis *(reaģents)*
漂砾 piǎolì *ģeol.* erātiskie akmeņi
漂砾土 piǎolìtǔ *ģeol.* laukakmeņu māls
漂练 piǎoliàn *tekstil.* tīrīt *(audumu)*
漂染厂 piǎorǎnchǎng balināšanas un krāsošanas fabrika
瞟 piǎo **darb.** greizi *(šķībi)* skatīties; mest greizus skatienus
票 piào **lietv.** ❶ apliecība; ❷ *(transporta līdzekļa; teātra)* biļete; ❸ licence; kartiņa; talons; orderis; ❹ asignācija; banknote; vērtspapīrs; ❺ balsošanas biļetens; ❻ persona, *(kas nolaupīta ar nodomu saņemt izpirkšanas naudu)*; ❼ *(preču)* partija; **skait.** *notikumiem, incidentiem*; **īp.** ❶ *novec.* amatieru *(uzvedums)*; ❷ veikls; jestrs
票额 piào'é *fin.* nomināls; nomināla vērtība
票房 piàofáng ❶ biļešu kase; ❷ amatieru uzvedumiem un teātra mēģinājumiem domātās telpas
票根 piàogēn *(kvīts, vai čeka)* pasaknis
票号 piàohào *novec.* naudas maiņas bodīte; sīka naudas maiņas kase *(kredītiestāde)*
票价 piàojià ❶ biļetes cena; ❷ akciju kurss
票据 piàojù *fin.* čeks; kvīts; vekselis; akcija; vērtspapīrs
票据法 piàojùfǎ *jur.* vekseļtiesības
票面 piàomiàn *fin.* nomināls; nomināla vērtība
票箱 piàoxiāng vēlēšanu urna
票选 piàoxuǎn balsot ar vēlēšanu biļeteniem

票友 piàoyǒu aktieris amatieris

票庄 piàozhuāng *novec.* naudas maiņas bodīte; sīka naudas maiņas kase *(kredītiestāde)*

票子 piào·zi ❶ pavēste, *(kas nav saistīta ar tiesu iestādēm)*; ❷ papīra nauda; banknote; kredītbiļete

嘌 piào **darb.** traukties; kratīties pa izdangātu ceļu

嘌呤 piàolìng *ķīm.* purīns

漂 piào/piāo/piǎo **darb.** ❶ palikt neizdarītam *(par kādu darbu)*; palikt neapmaksātam *(par rēķinu)*; palikt karājoties gaisā; ❷ peldēt; ❸ pamirt; ❹ izzust *(par skaņu)*

漂亮 piào·liang ❶ tīrs; svaigs; spīdošs; ❷ skaists; ❸ elegants; krāšņs; ❹ viegls; brīvs; ērts

漂亮话 piào·lianghuà skaisti vārdi *(bez reāla satura)*; izplūst skaistos vārdos

pie

氕 piē **lietv.** *ķīm.* protijs (^{1}H)

撇 piē/piě **darb.** ❶ pamest; atlikt nost; atteikties no; ❷ doties projām; aizmirst *(kaut ko)*; ❸ noņemt *(putas)*; notīrīt *(katlakmeni)*; ❹ sisties*(pret vilni)*

撇京腔 piějīngqiāng runāt lauzītā Beidzjinas*(Pekinas)* dialektā

撇开 piēkāi atlikt malā; atmest

撇弃 piēqì atteikties no; noraidīt; atraidīt

撇清 piēqīng izlikties par nevainīgu *(izlikties, ka nav nekā kopīga ar notikušo)*

撇下 piēxià pamest; atstāt

瞥 piē **darb.** pārlaist acis *(pār kaut ko)*; uzmest skatienu *(kaut kam)*

瞥见 piējiàn redzēt ar vienu aci *(uzmest paviršu skatienu; redzēt garām ejot)*

苤 piě **sast.**

苤蓝 piě·lan *bot.* kolrābis *(Brassica oleracea var. gongyloides)*

撇 piě/piē **darb.** ❶ mest *(rokas granātu)*; ❷ šķobīt *(muti)*; ❸ noslaucīt *(asaras)*; **lietv.** ķīniešu kaligrāfijas elements *(pa kreisi uz leju vērstā līnija)*

撇嘴 piězuǐ ❶ šķobīt muti; taisīt grimases; ❷ šķobīt lūpas *(par bērnu pirms raudāšanas)*

pin

拼(拚) pīn **darb.** ❶ salikt; savienot; sašūt *(no gabaliem)*; ❷ upurēt; riskēt ar dzīvību; saķerties cīņā uz dzīvību un nāvi

拼版 pīnbǎn *poligr.* aplauzt; aplauzīšana

拼版台 pīnbǎntái *poligr.* tālers

拼凑 pīncòu ❶ savākt *(nepieciešamo naudas summu)*; ❷ izveidot *(militāru bloku)*

拼命 pīnmìng ❶ saķerties cīņā uz dzīvību un nāvi; ❷ censties no visiem spēkiem

拼盘 pīnpán auksto uzkodu asorti

拼死 pīnsǐ ❶ saķerties cīņā uz dzīvību un nāvi; ❷ censties no visiem spēkiem

拼写法 pīnxiěfǎ *lingv.* ortogrāfija; pareizrakstība

拼音 pīnyīn ❶ *fon.* apvienoties zilbē *(par skaņām)*; ❷ transkribēt; *(fonētiskā)* transkripcija

拼音文字 pīnyīn wénzì fonētiskās rakstu zīmes

拼音字母 pīnyīn zìmǔ fonētiskais*(latinizētais)* ķīniešu valodas alfabēts

姘 pīn **darb.** stāties nelikumīgos dzimumsakaros *(uzturēt slepenus dzimumsakarus; ārpuslaulības dzimumsakari)*

姘居 pīnjū kopdzīve; dzīvot kopā

姘头 pīn·tou mīļākais; mīļākais *(kas uztur mīļāko)*

贫(貧) pín **īp.** ❶ nabadzīgs; novājējis; panīcis; ❷ apnicīgs; ❸ garīgi nabadzīgs; sīkumains; **apst.** apnicīgi; garlaicīgi; **lietv.** nabadzība; trūkums; **darb.** trūkt; nepietikt

贫乏 pínfá ❶ nabadzība; trūkums; ❷ dzīvot nabadzībā *(trūkumā)*

贫寒 pínhán nabadzīgs; trūcīgs; nabadzība; trūkums

贫化 pínhuà *kalnrūpn. (zemes dzīļu)* noplicināšana

贫瘠 pínjí neauglīga, nabadzīga *(augsne)*; noplicināt *(augsni)*

贫贱 pínjiàn nabadzība; trūkums

贫苦 pínkǔ nabadzīgs; nabags

贫矿 pínkuàng *kalnrūpn.* nabadzīga rūda *(rūda ar zemu metāla saturu)*

贫困 pínkùn ❶ nabadzīgs; trūcīgs; ❷ nonākt trūkumā

贫困化 pínkùnhuà grimšana nabadzībā; pauperizācija

贫民 pínmín *(sabiedrības)* nabadzīgie slāņi; trūcīgie *(ļaudis)*

贫民窟 pínmínkū grausti; nabadzīgo kvartāli

贫农 pínnóng trūcīgs zemnieks

贫气 pín·qi ❶ sīkumains *(cilvēks)*; ❷ apnicīga, garlaicīga *(runa)*

贫穷 pínqióng nabadzīgs; nabadzība; trūkums; trūkumcietēji

贫弱 pínruò ❶ nabadzīgs un vājš; ❷ aprobežots; ❸ nevarīgs

贫无立锥之地 pín wú lì zhuī zhī dì ◊ tik nabags, ka nepietiek zemes, kur mietu iedzīt *(nav ne pēdas savas zemes)*

贫下中农 pínxiàzhōngnóng nabadzīgie un mazāk nodrošinātie vidējie zemnieki
贫血 pínxuè *med.* mazasinība
贫嘴 pínzuǐ ❶pļāpīgs; apnicīgs; ❷vulgāra *(valoda)*
贫嘴薄舌 pínzuǐ-bóshé ļauna *(asa)* mēle

频(頻) pín **īp.** ❶daudzkārtējs; vairākkārtējs; ❷pastāvīgs; **apst.** ❶pēc kārtas; daudzas reizes pēc kārtas; ❷bez pārtraukuma; nepārtraukti; pastāvīgi; ❸blakus; kopā; plecu pie pleca; **darb.** atkārtot; apnikt; *(apnicīgi)* apgalvot; **lietv.** bojāeja; briesmas; krīze; **īpašv.** Piņ *uzv.*
频带 píndài *fiz.* frekvenču diapazons *(josla)*
频道 píndào *radioteh.* televīzijas kanāls
频繁 pínfán pastāvīgi; daudzkārt; nepārtraukti
频率 pínlǜ *fiz.* frekvence
频率计 pínlǜjì *fiz.* *(strāvas)* frekvences mērītājs
频率钟 pínlǜzhōng *fiz.* frekvences pulkstenis
频仍 pínréng *rakst.* nepārtraukti; daudzkārt; atkal un atkal
频数 pínshuò *rakst.* pastāvīgs; nepārtraukti; daudzas reizes pēc kārtas

嫔(嬪) pín ❶*vēst.*imperatora konkubīne; ❷cienījamā kundze *(par savu mirušo sievu)*

蘋(蘋) pín **lietv.** *bot.* četrlapu marsīlija; četrlapu ūdensāboliņš *(Marsilea quadrifolia)*

颦(顰) pín **darb.** saraukt uzacis
颦蹙 píncù sadrūmt; sabozties

品 pǐn **lietv.** ❶lieta; priekšmets; izstrādājums; ❷šķirne; šķira; suga; rangs; ❸kvalitāte; īpašības; uzvedība; raksturs; ❹kārtība; noteikumi; normas; likums; ❺skaits; ❻*bud.* sadaļa; daļa; dziesma *(sutrā)*; **darb.** ❶vērtēt; noteikt kvalitāti; klasificēt; ❷garšot; degustēt; ❸spēlēt uz pūšamā instrumenta; **apst.** ❶sistemātiski; pastāvīgi; arvien; **īp.** spilgta, sulīga *(krāsa)*; **īpašv.** Piņ *uzv.*
品尝 pǐncháng nogaršot; pagaršot; degustēt
品德 pǐndé morāle; tikumība; tikumiskums
品第 pǐndì ❶*rakst.* klasificēt; novērtēt; ❷rangs; pakāpe; *(ieņemamais)* amats
品格 pǐngé ❶kvalitāte; ❷*(cilvēka)* raksturs; uzvedība; morāles līmenis; ❸*(mākslas darba)* līmenis
品红 pǐnhóng gaiši sarkans
品级 pǐnjí ❶*(ierēdņa)* rangs; ❷šķirnība; šķirnes tīrība
品蓝 pǐnlán ceriņkrāsa *(bāli violeta krāsa)*
品类 pǐnlèi asortiments; preču veids
品绿 pǐnlǜ gaiši zaļš
品貌 pǐnmào ❶*(cilvēka)* ārējais izskats *(āriene)*; ❷morālās īpašības
品名 pǐnmíng *(preces)* nosaukums; nomenklatūra
品名表 pǐnmíngbiǎo preces nomenklatūra
品目 pǐnmù *(preces)* nosaukums; nomenklatūra
品评 pǐnpíng ❶atsaukties *(par kaut ko)*; atsauksme; ❷vērtēt; novērtēt
品题 pǐntí vērtēt *(cilvēku)*
品头论足 pǐntóu-lùnzú ◊ vērtēt galvu, bet spriest par kājām *(censties atrast trūkumus)*
品味 pǐnwèi ❶garšot; degustēt; ❷delikatese; izmeklēts ēdiens
品行 pǐnxíng uzvedība; *(cilvēka)* īpašības un rīcība
品性 pǐnxìng *(cilvēka)* raksturs
品月 pǐnyuè gaiši zils; bālgani zils
品质 pǐnzhì ❶*(cilvēka)* īpašības; raksturs; ❷*(preces)* kvalitāte
品种 pǐnzhǒng ❶šķirne; suga; ❷*(preču)* asortiments
品种学 pǐnzhǒngxué ❶sēklkopība; stādu audzēšana; ❷selekcija; lopu šķirņu uzlabošana

牝 pìn **lietv.** *(dzīvnieka)* mātīte
牝牛 pìnniú govs
牝羊 pìnyáng aita

聘 pìn **darb.** ❶uzaicināt *(darbā; valsts dienestā u.c.)*; angažēt; ❷saderināt *(līgavu)*; izdot pie vīra; ❸apciemot; apraudzīt; ❹sūtīt vēstnieku vizītē *(uz citu valsti vai karalisti)*; **lietv.** saderināšanās dāvana *(no līgavaiņa mājas uz līgavas māju)*
聘礼 pìnlǐ ❶saderināšanās dāvana *(līgavas vecākiem)*; ❷dāvana, *(uzaicinot valsts dienestā vai darbā)*
聘请 pìnqǐng uzaicināt; piedāvāt *(stāties valsts dienestā vai darbā)*; angažēt
聘任 pìnrèn uzaicināt *(kādu)* ieņemt amatu
聘书 pìnshū rakstisks uzaicinājums ieņemt noteiktu amatu
聘问 pìnwèn sūtīt delegāciju valsts vizītē *(tikties ar citas valsts valdību)*

ping

乒 pīng **onom.** blaukt! blaukš! bac! *(brikšķēšana, brakšķēšana)*
乒乓 pīngpāng ❶*krusas (skrošu) rīboņas skaņas atdarinājums*; ❷*sp.,saīs.* pingpongs *(galda teniss)*
乒乓球 pīngpāngqiú ❶galda tenisa bumbiņa; ❷galda teniss

娉 pīng **darb.** saderināt līgavu; izdot pie vīra
娉婷 pīngtíng ❶brīnišķīgs; lielisks; apburošs; ❷grācija; *(sievietes)* daiļums

平 píng **īp.** ❶līdzens; gluds; horizontāls; plakans; ❷tāds pats; līdzīgs *(spēka vai meistarības ziņā)*;

❶ neizšķirts *(šahā)* ; ❶ viduvējs; parasts; normāls; ❶ taisnīgs; objektīvs; precīzs; ❶ mieru mīlošs; mierīgs; labklājīgs; plaukstošs; **apst.** precīzi; objektīvi; **darb.** ❶ nomierināties; baudīt mieru; ❶ būt kārtībā *(labā stāvoklī)*; ❶ līdzināt; izlīdzināt *(zemi)*; ❶ vadīt; valdīt; normalizēt; ❶ nomierināt; samierināt; ❶ apspiest *(dumpi)*; ❶ spriest taisnīgu tiesu; **lietv.** ❶ līmenis; etalons; norma; ❶ līdzsvars; ❶ miers; pamiers; harmonija; labklājība; **īpašv.** Pin *uzv.*

平安 píng'ān mierīgs; drošs; miers; labklājība

平白 píngbái ❶ velti; ne no šā, ne no tā; ❶ vienkāršs; parasts

平白无故 píngbái-wúgù bez jebkāda iemesla; ne no šā, ne no tā

平板 píngbǎn ❶ līdzens dēlis; lata; ❶ plāksne; plātne; ❶ *tehn.* lenta; lente; plātne; ❶ *ģeod.* menzula; ❶ neizteiksmīgs; pliekans; sekls

平板车 píngbǎnchē *dzelzc.* ❶ *(kravas)* platforma; ❶ kravas velorikša

平板仪 píngbǎnyí *ģeod.* menzula

平版 píngbǎn *poligr.* gludspieduma forma; gludspieduma *(mašīna)*

平辈 píngbèi ❶ vienāda *(ranga; klases; kategorijas)*; ❶ *(no)* tās pašas kompānijas; ❶ tās pašas paaudzes

平槽 píngcáo aizpildīt *(upes)* senleju; līdz ar upes krastiem *(par plūdu ūdens līmeņa celšanos)*

平常 píngcháng ❶ parasts; normāls; viduvējs; ❶ pastāvīgi; kā vienmēr; ik dienas

平车 píngchē ❶ *dzelzc.* vagons platforma; ❶ *(rokas bagāžas)* transportieris

平川 píngchuān līdzenums

平淡 píngdàn ❶ viduvējs; parasts; ❶ vienaldzīgi; monotoni

平等 píngděng vienlīdzība; paritāte; līdztiesība; līdztiesīgas *(attiecības)*; līdzīgi *(materiālie apstākļi)*

平底船 píngdǐchuán *nav.* plaškots *(plakandibena laiva)*

平地 píngdì ❶ līdzenums; līdzena vieta; ❶ mierpilna apkārtne *(apkārt klusums un skaidras debesis)*

平地登天 píngdì-dēngtiān ◊ vieglā solī uzkāpt debesīs *(bez lielas piepūles sasniegt augstu mērķi)*

平地风波 píngdì-fēngbō ◊ viļņi līdzenā vietā *(◊ pērkons no skaidrām debesīm; neparedzēti sarežģījumi)*

平地楼台 píngdì-lóutái *(kaut ko)* izveidot tukšā vietā

平地一声雷 píngdì yī shēng léi ◊ pērkona grāviens skaidrās debesīs *(lielas pārmaiņas; negaidīts triumfs; negaidīta slava)*

平定 píngdìng ❶ nomierināt; ❶ pakļaut; apspiest

平凡 píngfán parasts; ikdienišķs; viduvējs; banāls

平反 píngfǎn *jur.* attaisnot; reabilitēt; izlabot tiesas kļūdu

平方 píngfāng ❶ *mat.* kvadrāts; otrā pakāpe; ❶ kvadrātveida; kvadrātveidīgs

平方根 píngfānggēn *mat.* kvadrātsakne

平方米 píngfāngmǐ kvadrātmetrs

平房 píngfáng vienstāva māja

平分 píngfēn sadalīt līdzīgās daļās

平分秋色 píngfēn-qiūsè *tēl.* saņemt līdzīgu daļu; sadalīt uz pusēm

平服 píngfú ❶ pakļaut; nomierināt; ❶ samierināties; piekrist

平复 píng·fu ❶ norimt *(par viļņošanos)*; ❶ nokristies *(par ūdens līmeni)*; ❶ sadzīt *(par brūci)*; izveseļoties

平光 píngguāng brilles ar parastajiem stikliem

平巷 pínghàng *kalnrūpn.* štreks

平和 pínghé ❶ mierīgs; līdzens; maigs; ❶ miermīlīgs; ❶ nomierināt; ❶ miermīlīgs iznākums *(azartspēlē)*

平衡 pínghéng ❶ līdzsvars; ❶ līdzsvarots; sabalansēts; noturīgs; stabilizējošs

平衡表 pínghéngbiǎo *grāmatved.* bilance

平衡杆 pínghénggǎn *tehn.* balansieris

平衡感 pínghénggǎn *fiziol.* līdzsvara sajūta

平衡木 pínghéngmù *sp.* vingrošanas baļķis

平滑 pínghuá ❶ gluds; līdzens *(kā stikls)*; spoguļgluds; ❶ slīdošs

平滑肌 pínghuájī *anat.* gludais muskulis

平话 pínghuà ❶ *lit.* stāstījums *(kā žanrs)*; stāsts *(mutiskā formā)*; ❶ ikdienišķa valoda *(vienkārša valoda)*

平价 píngjià *fin.* ❶ normāla cena; ❶ biržas un nominālās vērtības vienlīdzība; ❶ *ekon.* paritāte

平角 píngjiǎo *mat.* izstiepts leņķis; 180 grādu leņķis

平金 píngjīn izšūšana zeltā *(sudrabā)*

平靖 píngjìng ❶ nomierināt; savaldīt; ❶ mierīgs; stabils; kluss

平静 píngjìng ❶ nomierināties; apklust; ❶ miers; mierīgs

平局 píngjú neizšķirts *(šahā)*

平均 píngjūn ❶ *mat.* vidējais skaitlis *(nozīme)*; vidējais *(aritmētiskais)*; ❶ vidējs; caurmēra; līdzīgi; vienlīdzīgi; ❶ līdzināt; nivelēt

平均数 píngjūnshù *mat.* vidējais *(skaitlis)*

平均值 píngjūnzhí vidējais lielums

平均主义 píngjūnzhǔyì nivelēšana; nolīdzināšana *(darba apmaksā u.c.)*

平均主义者 píngjūnzhǔyìzhě nolīdzināšanas *(darba apmaksā vai citādi)* piekritējs

平空 píngkōng velti; veltīgi; ne no šā, ne no tā

平列 pínglie ❶ likt vienā rindā *(blakus)*; pielīdzināt *(vienu otram)*; ❶ uzskaitīt

平流 píngliú *met.* advekcija

平流层 píngliúcéng *met.* stratosfēra

平流雾 píngliúwù *met.* advektīvā migla

平炉 pínglú *metal.* martenkrāsns
平路机 pínglùjī *tehn.* greiders
平面 píngmiàn ❶ *mat.* plakne; ❷ horizontāla virsma
平面波 píngmiànbō *fiz.* plakanvilnis
平面镜 píngmiànjìng *fiz.* plakanais spogulis
平面图 píngmiàntú *ģeod.* planimetriskā karte; planšete
平民 píngmín *(vienkāršā)* tauta; civiliedzīvotāji; *novec.* zemas kārtas cilvēki
平年 píngnián ❶ *astr.* parastais gads; ❷ vidējas ražas gads
平平 píngpíng ❶ viduvējs; viduvējība; ❷ līdzīgi; vienlīdzīgi
平铺直叙 píngpū-zhíxù *lit.* bezkaislīgs un tiešs *(stāstījums)*; neizteiksmīgs *(stils)*
平起平坐 píngqǐ-píngzuò ❶ attiekties kā līdzīgam ar līdzīgu; ❷ līdzvērtīgs; līdztiesīgs; ❸ ieņemt līdzīgu stāvokli
平权 píngquán *jur.* vienlīdzība tiesībās
平日 píngrì parasti; ikdienišķi
平射炮 píngshèpào *milit.* klājuguns lielgabals
平生 píngshēng ❶ visu dzīvi; dzīves laikā; ❷ sen; vienmēr; parasti
平声 píngshēng *lingv.* pirmais tonis senķīniešu valodas zilbē
平时 píngshí ❶ miera laiks; ❷ parasti; pastāvīgi
平视 píngshì skatīties uz kaut ko tieši sev priekšā *(acu līmenī)*
平手 píngshǒu *sp.* neizšķirts
平水期 píngshuǐqī *ģeogr. (vasaras)* zemais ūdens līmenis *(upēs un ezeros)*
平顺 píngshùn ❶ zeļošs; plaukstošs; ❷ patīkams; ❸ mierīgs
平素 píngsù ❶ vienmēr; parasti; ❷ agrāk; izsenis; ❸ liess *(ēdiens)*
平台 píngtái ❶ *(māja)* ar plakanu jumtu; ❷ terase; atklāta veranda; ❸ *novec. (ciemiņiem domāta)* tribīne; ❹ *tehn.* platforma
平太阳日 píngtàiyángrì *astr.* vidējā *(caurmēra)* saules diennakts
平坦 píngtǎn ❶ līdzens; līdzenums; ❷ plakans; ❸ gluds
平粜 píngtiào graudu tirgošana par cietām cenām *(neražas gadā)*
平头 píngtóu ❶ pilni *(sešdesmit mūža gadi)*; ❷ ezītis *(frizūra)*; ❸ parasts; ierindas; ❹ *vēst. (nebrīvie)* saimes ļaudis
平头正脸 píngtóu-zhèngliǎn ❶ ar nopietnu sejas izteiksmi; ❷ pareizi sejas panti
平土机 píngtǔjī *tehn.* greiders
平妥 píngtuǒ piemērots; apmierinošs; atbilstošs
平纹组织 píngwén zǔzhī *tekstil.* nebalināta audekla pinums
平稳 píngwěn ❶ noturīgs; stabils; ❷ mierīgs; ❸ vienmērīgs
平西 píngxī laisties uz rietu *(par sauli)*
平昔 píngxī agrākajos laikos; agrāk
平息 píngxī ❶ nomierināties, pieklust *(par vēju; viļņiem)*; ❷ nomierināt *(dumpiniekus)*
平心而论 píngxīn'érlùn ❶ runāt mierīgi *(objektīvi; bez aizspriedumiem)*; ❷ spriežot aukstasinīgi un runājot mierīgi
平心静气 píngxīn-jìngqì mierīgs un aukstasinīgs; prast valdīt pār savām jūtām *(savaldīgi)*
平信 píngxìn ❶ parastā *(neierakstītā)* vēstule; ❷ laba vēsts
平行 píngxíng ❶ paralēle; paralēls; ❷ *novec.* mierīgi soļot; veiksmīgi ceļot
平行论 píngxínglùn *filoz.* paralēlisms
平行线 píngxíngxiàn *mat.* paralēle; paralēlas līnijas
平行主义 píngxíngzhǔyì *filoz.* paralēlisms
平野 píngyě kails līdzenums; stepes plašumi
平易 píngyì ❶ viegls; vienkāršs; viegli; vienkārši; ❷ mierīgs; mieru mīlošs; kluss; ❸ savest kārtībā; izlīdzināt
平庸 píngyōng parasts; ikdienišķs; prozaisks
平原 píngyuán *ģeogr.* līdzenums
平月 píngyuè *astr.* īsais februāris *(parastajā gadā)*
平允 píngyǔn *rakst.* taisnīgs; objektīvs
平仄 píngzè *ķīn. fon.* līdzenie un lauztie toņi; līdzeno un lauzto toņu maiņas kārtība piecu un septiņu vārdu dzejas vārsmās
平展 píngzhǎn ❶ izlīdzināt; izgludināt; ❷ plaša un līdzena *(zeme)*; ❸ *bot.* horizontāli augoši *(zari)*
平正 píng·zheng ❶ taisns; līdzens; akurāts; ❷ taisnīgs; brīvs no aizspriedumiem
平装 píngzhuāng ❶ vienkārši ģērbies; tērpies civilās drēbēs; ❷ vienkārši noformēts
平装本 píngzhuāngběn vienkārši iesieta grāmata
平足 píngzú *med.* plakanā pēda

评(評) píng **darb.** vērtēt; kritizēt; apspriest; noteikt; **lietv.** ❶ kritika; recenzija; novērtējums; ❷ *lit.* replika; remarka; autora viedoklis
评比 píngbǐ ❶ apkopot *(sacensību rezultātus)*; ❷ novērtēt; novērtējums
评定 píngdìng ❶ atestēt; kvalificēt; ❷ novērtēt; ❸ raksturojums; novērtējums; atsauksme
评断 píngduàn novērtēt; noteikt; pieņemt striktu novērtējumu
评分 píngfēn novērtēt; novērtējums
评工 pínggōng novērtēt darbu; darba novērtējums
评功 pínggōng atestēt; vērtēt *(sasniegumus)*
评话 pínghuà *lit.* ❶ stāstījums *(kā žanrs)*; stāsts *(mutiskā formā)*; ❷ ikdienišķa valoda
评级 píngjí noteikt *(kategoriju)*; kvalificēt; novērtējums
评价 píngjià ❶ noteikt cenu; novērtēt; novērtējums; ❷ izcenojumi
评奖 píngjiǎng piešķirt balvu *(godalgu)*; piešķirt

P

prēmiju; prēmēt
评介 píngjiè *(grāmatu)* apskats; anotācija; recenzija
评卷 píngjuàn pārbaudīt eksāmena *(rakstiskos)* darbus
评理 pínglǐ ❶pamatīgi apspriest motivāciju; ❷objektīvi *(taisnīgi)* novērtēt
评论 pínglùn ❶apspriest; kritizēt; ❷kritika; recenzija; apskats
评论家 pínglùnjiā *(literatūras; kino u.c.)* kritiķis
评论员 pínglùnyuán apskatnieks; komentātors
评模 píngmó ❶piešķirt teicamnieka nosaukumu; ❷labāko *(kandidatūru)* apspriešana un izvirzīšana
评判 píngpàn ❶apspriest; spriest *(par kaut ko)*; ❷kritika; kritisks; ❸lemt; darīt zināmu vērtējumu
评判员 píngpànyuán ❶*sp.* sacensību tiesnesis; ❷žūrijas komisijas loceklis
评书 píngshū ❶*lit. (mutisks)* stāsts; ❷*(romāna; leģendas u.c.)* atstāstījums *(pārstāsts)*
评弹 píngtán *lit.* stāstījums *(prozā vai dziedājumā)*
评头论足 píngtóu-lùnzú ◊ vērtēt galvu, bet spriest par kājām *(censties atrast trūkumus)*
评薪 píngxīn noteikt atalgojuma apmērus
评选 píngxuǎn izvirzīt teicamnieka *(pirmrindnieka)* nosaukuma piešķiršanai
评议 píngyì apspriest; apspriesties; apspriešana
评语 píngyǔ novērtējums; atsauksme; kritiska replika
评阅 píngyuè ❶izskatīt; novērtēt; ❷izskatīšana; kritiskas piezīmes
评注 píngzhù ❶kritiskas piezīmes un komentārs; ❷izskatīt un dot novērtējumu
评传 píngzhuàn *(vēsturiskas personas)* dzīvesstāsts ar kritisku rezumējumu; dzīvesstāsts

坪 píng **lietv.** līdzena vieta; līdzenums
坪台 píngtái *(zemes)* terase; laukumiņš

苹(蘋) píng **lietv.** ❶*bot.* ūdenslēcas; ūdensziedi; ❷*sais.* ābols; ābele
苹果 píngguǒ ābols; ābele
苹果绿 píngguǒlǜ gaiši zaļš *(bālgani zaļš)*

凭(憑、凴) píng **darb.** ❶balstīties *(uz kā)*; cerēt *(uz ko)*; ❷uzticēties; ❸pateicoties; saskaņā *(ar ko)*; ❹pieļaut; atļaut; kaut arī; ❺balstīties; atbalstīties *(uz kā)*; ❻slēpties; paslēpties; **lietv.** ❼apliecība; ❽pamatojums; apstiprinājums; pierādījums; **īpašv.** Pin *uzv.*
凭单 píngdān ❶apliecība; pavadzīme; kravas zīme; rēķins; ❷norīkojums; darba uzdevums
凭吊 píngdiào apmeklēt; apmeklējums
凭借 píngjiè ❶atsaukties *(uz kaut ko)*; balstīties *(uz kaut ko)*; *(ar kāda)* palīdzību; ❷pamats; stimuls
凭据 píngjù ❶pierādījums; ❷pamatojums; kvīts; ❸atspiesties; atbalstīties
凭空 píngkōng nepamatots; nedibināts
凭眺 píngtiào aplūkot apkārtni no augstākas vietas
凭信 píngxìn uzticēties *(kādam)*; ticēt
凭依 píngyī balstoties *(uz kaut kā)*; *(uz kaut kāda)* pamata; pamatojums
凭仗 píngzhàng balstīties; balstīties *(uz kaut ko)*
凭照 píngzhào apliecība
凭证 píngzhèng dokumentāls apstiprinājums; garantija

屏 píng/bǐng **lietv.** ❶ekrāns; vairodziņš; ❷sienas panno *(ar kaligrāfisku uzrakstu)*; ❸atbalsts; balsts; ❹*(valsts)* malienes īpašumi; ❺*el.* anods; **darb.** ❻slēpties; aizsargāties *(no kaut kā)*; aizsargāt; piesegt; ❼uzturēt
屏蔽 píngbì ❶piesegt; aizsardzība; ❷*el.* ekrāns
屏蔽套 píngbìtào *radioteh.* ekranizējošs apvalks*(„zeķe")*
屏藩 píngfān aizsargbarjera *(par vasaļvalstu teritorijām)*; vasaļvalstu zemes
屏风 píngfēng ❶ekrāns; ❷aizslietnis; ❸pretvēja aizslietnis; ❹*bot.* vairogu palēpe *(Nymphoides peltata Kuntze)*
屏极 píngjí *el.* anods
屏幕 píngmù *(televizora)* ekrāns
屏条 píngtiáo *(noteiktai tēmai veltīti)* pie sienas vertikāli karināmie kaligrāfijas paraugi
屏障 píngzhàng ❶aizslietnis; barjera; ❷dabīga aizsargbarjera *(par kalnu grēdu pilsētas apkaimē)*

瓶(缾) píng **lietv.** ❶pudele; blašķe; *(smaržu)* flakons; ❷vāze; amfora; **skait.** *pudelēm, blašķēm, vāzēm* u.c.; **īpašv.** Pin *uzv.*
瓶底 píngdǐ pudeles dibens
瓶口 píngkǒu pudeles kakliņš
瓶塞 píngsāi pudeles korķis

萍(蓱) píng **lietv.** *bot.* ūdenslēcas; ūdensziedi *(tēl. bez saknēm, apkārt klīstošs cilvēks)*
萍蓬草 píngpéngcǎo *bot.* Japānas lēpe; dzeltenā ūdensroze *(Nuphar japonicum)*
萍水相逢 píngshuǐ-xiāngféng ◊ satikties kā ūdensziediem ūdenī *(gadījuma tikšanās; gadījuma pazīšanas)*
萍踪 píngzōng ◊ ūdensziedu pēdas *(nepastāvīgs, nestabils; klejotāja dzīve)*

鲆(鮃) píng **lietv.** *zool.* butes paveids *(Paralicthys olivaceus)*

po

朴 pō/pò/pǔ **sast.**
朴刀 pōdāo *vēst. (senlaicīgs)* divrocīgs zobens

陂 pō **lietv.** nokalne; piegāze

陂陀 pōtuó ❶ nelīdzens; ieslīps; ❷ nogāze

钋(釙) pō **lietv.** *ķīm.* polonijs (Po)

泊 pō/bó **lietv.** ezers

泼(潑) pō **darb.** ❶ liet; izliet; paliet; šļakstināt; ❷ izbērt; izsēt; **īp.** ❸ enerģisks; spēcīgs, zaļojošs*(augs)*; ❹ pārdrošs; uzbāzīgs; rupjš; ❺ ļauns; pretīgs; **apst.** labprāt; uzstājīgi; dedzīgi; **lietv.** šļakatas

泼妇 pōfù kašķīga vecene; ragana; fūrija

泼剌 pōlà **onom.** zivs izraisīta ūdens šļaksta skaņas atdarinājums

泼辣 pō·la ❶ rupja, ķildīga *(sieviete)*; ❷ ļauns; dzēlīgs; ❸ enerģisks; uzstājīgs

泼冷水 pō lěngshuǐ ◊ apliet ar aukstu ūdeni *(slāpēt entuziasmu; likt vilties)*

泼墨 pōmò ❶ šļakstīt tušu *(monohromās glezniecības paņēmiens)*; gleznot ar tušas šļakstienu *(triepienu)* palīdzību; ❷ *(tušas)* plankums *(kas attēlo spēcīgu lietus gāzi)*

泼皮 pōpí ❶ skandālists; huligāns; ❷ klaidonis

泼水节 Pōshuǐjié ūdens laistīšanas svētki *(Jaungada svētku neatņemama sastāvdaļa taju u.c. ĶTR minoritātēm)*

泼天 pōtiān ◊ pārpludināt debesis *(par kaut ko milzīgu, neaptverami lielu)*

坡 pō **lietv.** nogāze; krauja; slīpums

坡道 pōdào dzelzceļa slīpums

坡地 pōdì nogāze; slīpums

坡度 pōdù slīpums

坡度表 pōdùbiǎo *tehn.*dzelzceļa slīpuma rādītājs

坡田 pōtián nogāze

颇(頗) pō **darb.** liekties; noliekties; sašķiebties; **lietv.** netaisnība; nepareizība; neobjektivitāte; **apst.** ❶ ļoti; visai; pilnīgi; ❷ nedaudz; mazliet; pietiekami; vairāk vai mazāk; **īpašv.** Po *uzv.*

颇偏 pōpiān būt netaisnam *(neobjektīvam)*

颇险 pōxiǎn nepareizs; ļauns

颇可 pōkě diezgan labi; nekas; ciešami

颇僻 pōpì neobjektīvs; netaisns

酦(醱) pō/fā **sast.**

酦醅 pōpēi ❶ rūgt *(par vīnu)*; ❷ neattīrīts otrreizējas rūgšanas vīns; ❸ spirta dedzināšana; degvīna dedzināšana

婆 pó **lietv.** ❶ gados vecāka sieviete; vecene; ❷ vīramāte; ❸ vecmāmiņa

婆家 pó·jia vīra māja *(ģimene)*

婆罗门 póluómén *rel.* brāhmans *(bramīns)*

婆罗门教 póluóménjiào *rel.* brahmanisms*(viena no senākajām Indijas vergturu sabiedrības reliģijām)*

婆婆 pó·po vīramāte

婆婆妈妈 pó·po-māmā ❶ *sar.* tūļāties; piņķerēties; ❷ bikls; bailīgs; ❸ garlaicīgs

婆娑 pósuō ❶ dejot; riņķot dejā; ❷ staigāt turp un atpakaļ; ❸ izlaidība; ❹ atbrīvoti; viegli; ❺ izklīst; ❻ novīst; ❼ lidināties gaisā *(par mūzikas skaņām)*; ❽ sēdēt mierīgā pozā; atpūsties; ❾ biezs; ēnains

叵 pǒ **apst.** ❶ nedrīkst; nav iespējams; ❷ bet tāpēc; un tad

叵测 pǒcè neparedzams

叵耐 pǒnài neciešams

钷(鉕) pǒ **lietv.** *ķīm.* prometijs (Pm)

笸 pǒ **sast.**

笸箩 pǒ·luo *(adatām un diegiem domāts)* groziņš

朴 pō/pō/pǔ **sast.**

朴树 pòshù *bot.* gobu dzimtas koks *(Celtis sinensis)*

朴硝 pòxiāo *ķīm.* glaubersāls

迫(廹) pò/pǎi **darb.** ❶ spiest; izspiest; piespiest; pamudināt; ❷ draudēt; ❸ tuvoties; mākties virsū; ❹ steidzināt; ❺ sarauties; **īp.** ❻ ātrs; steidzīgs; sasprindzināts; ❼ šaurs; mazs; ❽ liesa *(zeme)*

迫不得已 pòbùdéyǐ būt spiestam *(kaut ko darīt)* *(tikt nostādītam nepieciešamības priekšā, bez iespējas rast citu izeju)*

迫不及待 pòbùjídài neatliekams; ļoti steidzams

迫害 pòhài apspiest; represēt; vajāt; nelikt mierā

迫降 pòjiàng *(lidmašīnas; helikoptera u.c.)* piespiedu nolaišanās

迫近 pòjìn tuvoties; pietuvoties; pievirzīties klāt

迫切 pòqiè aktuāls; neatliekams; nepieciešams

迫切性 pòqièxìng aktualitāte; nepieciešamība

迫使 pòshǐ piespiest; nostādīt nepieciešamības priekšā

迫在眉睫 pòzàiméijié ◊ nākt virsū uzacīm un skropstām *(veicams bez mazākās vilcināšanās; ļoti steidzams)*

破 pò **darb.** ❶ plīst; saplīst; bojāties; ❷ gūt ievainojumu; ❸ ciest neveiksmi; izkrist cauri; tikt sakautam; ❹ saplaisāt; izjukt; ❺ beigties; izbeigties; ❻ atklāties; kļūt zināmam; ❼ plēst; saplēst; salauzt; ❽ sabojāt; ❾ pārkāpt *(līgumu; solījumu)*; ❿ sakaut; uzvarēt; ⓫ pārsist uz pusēm; ⓬ tērēt; šķērdēt; ⓭ atklāt; minēt *(mīklas)*; **īp.** ⓮ saplēsts; sadauzīts; salauzts; ⓯ caurumains; ⓰ neveiksmīgs; **lietv.** bojājums; robs; trūkums

破案 pò'àn *jur.* atklāt noziegumu

破案率 pò'ànlǜ *jur.* noziegumu atklāšanas koeficients

破败 pòbài pamests; pussabrucis

破冰船 pòbīngchuán *nav.* ledlauzis

破财 pòcái izputēt; zaudēt īpašumus; nodzīvot *(naudu; mantu u.c.)*
破产 pòchǎn bankrotēt; izputēt; ciest krahu; krahs
破产人 pòchǎnrén *jur.* bankrots
破除 pòchú iznīcināt; izraut ar saknēm
破读 pòdú *lingv.* atšķirīga *(nestandarta)* hieroglifa izruna
破费 pòfèi tērēt; šķērdēt
破釜沉舟 pòfǔ-chénzhōu ◊ sadauzīt *(ēdiena)* katlus un nogremdēt laivas *(cīnīties uz dzīvību un nāvi; nogriezt visus atkāpšanās ceļus)*
破格 pògé ❶ pārkāpt visas normas; ❷ izņēmuma gadījumā
破坏 pòhuài ❶ bojāt; iznīcināt; pārkāpt; ❷ iznīcinošs; ❸ posts; sabrukums; ❹ veikt diversijas
破坏力 pòhuàilì *milit.(sprādziena)* postošais spēks
破坏性 pòhuàixìng postošs
破坏者 pòhuàizhě postītājs
破获 pòhuò *jur.* atklāt un arestēt *(noziedznieku)*; atklāt *(noziegumu)* un aizturēt vainīgos
破戒 pòjiè *bud.* pārkāpt mūka zvērestu
破镜重圆 pòjìng-chóngyuán ◊ sasistais spogulis atkal kļuvis vesels *(par vīra un sievas tikšanos pēc prombūtnes)*
破口大骂 pòkǒu-dàmà izplūst lāstos; sākt neganti lādēties
破烂 pòlàn ❶ saškīst; ❷ nonēsāties; noplīst vienās skrandās; ❸ skrandas; grabažas
破烂货 pòlànhuò krāmi; vecas mantas; bojāti produkti
破雷卫 pòléiwèi *nav., milit.* paravāns *(kuģa korpusa pretmīnu aizsargrežģis)*
破例 pòlì ❶ pārkāpjot noteikumus; ❷ izņēmuma kārtā
破脸 pòliǎn cilvēkos sarīkot skandālu; visu klātbūtnē rupji gānīties
破裂 pòliè ❶ saplīst; pārplīst; uzsprāgt; eksplozīvs; ❷ *lingv.* eksplozīvais *(līdzskanis)*; ❸ *bot. (augļu mizas)* plaisāšana
破落 pòluò nonākt pagrimumā *(nabadzībā)*
破落户 pòluòhù ❶ nabadzībā nonākusi ģimene; ❷ nolaidies cilvēks
破谜儿 pòmèir ❶ minēt mīklas; ❷ uzdot *(atminēt)* mīklu
破门 pòmén ❶ uzlauzt durvis; ❷ salauztas durvis; izputinātas mājas; ❸ atteikties no sava skolnieka; darīt zināmu, ka skolnieks ir atkritējs; ❹ *rel.* izslēgt no baznīcas
破门而出 pòmén'érchū ◊ izlauzt durvis un izkļūt ārā *(sākt rīkoties atklāti)*
破灭 pòmiè ❶ sakaut un iznīcināt; ❷ aiziet bojā; ❸ ciest krahu; ❹ krahs; katastrofa
破伤风 pòshāngfēng *med.* tetānuss; stinguma krampji
破碎 pòsuì ❶ saplīst lupatu lēveros *(sabirt smalkās druskās)*; ❷ saplēsts; sasists; ❸ kaitēt; bojāt; ❹ mesties *(bēgt)* uz visām pusēm
破碎机 pòsuìjī *tehn.* drupināmā mašīna; drupinātājs
破损 pòsǔn kaitēt; bojāt; nest zaudējumus; bojāšana; maitāšana
破题儿第一遭 pò tí'er dì yī zāo *(kaut ko izdarīt, vai paveikt)* pirmo reizi *(piem., uzkāpt uz skatuves u.c.)*
破体字 pòtǐzì ❶ nestandarta pieraksta hieroglifi; ❷ pārveidots *(hieroglifu)* ātrraksts
破涕为笑 pòtì-wéixiào no skumjām pāriet uz priecīgu noskaņojumu*(smiekli caur asarām)*
破天荒 pòtiānhuāng ❶ uzart atmatu; paveikt kaut ko nebijušu; ❷ neredzēts; nedzirdēts; pirmo reizi vēsturē
破土 pòtǔ ❶ zemes darbi *(pirms celtniecības sākšanas)*; uzsākt celtniecību; ❷ *rit.* rakt kapa vietu *(šim nolūkam izvēlētā dienā)*
破相 pòxiàng *(traumas vai ievainojuma rezultātā savu iepriekšējo veidolu zaudējusi)* seja; sakropļota seja
破晓 pòxiǎo ❶ ausma; saullēkts; ❷ tikt skaidrībā; saprast
破鞋 pòxié netikle
破约 pòyuē līguma *(vienošanās)* pārkāpums
破绽 pòzhàn plaisa; robs; trūkums; vājā vieta
破折号 pòzhéhào *lingv.* domu zīme

魄 pò **lietv.** ❶ dvēsele; dvēseles spēki; jūtas; ❷ *(cilvēka)* ķermenis; cilvēks; ❸ mēness neapgaismotā daļa; ❹ mēness; mēness gaisma
魄力 pòlì enerģija; uzstājība; neatlaidība; noteiktība

pou

剖 pōu **darb.** ❶ pārgriezt; uzšķērst; ❷ pārgriezt uz pusēm; pāršķelt; ❸ attaisīt; ❹ analizēt; tikt skaidrībā; ❺ atdalīties; sadalīties
剖白 pōubái ❶ skaidrot; izskaidrot; ❷ attaisnoties
剖腹 pōufù ❶ griezt pušu vēderu; ❷ izkratīt sirdi *(izstāstīt visu, kas uz sirds)*
剖腹产 pōufùchǎn *med.* ķeizargrieziens
剖开 pōukāi ❶ pārgriezt; ❷ uzšķērst; ❸ *(līķa)* uzšķēršana
剖面 pōumiàn ❶ *mat., tehn.* šķērsgriezums; ❷ *(ceļa; tilta; krasta u.c.)* profils
剖面图 pōumiàntú *mat., tehn. (uz kartes vai rasējumā attēlots)* šķērsgriezums
剖析 pōuxī analizēt; ar analīzes palīdzību noskaidrot

掊 pǒu **darb.** ❶ dauzīt; sist; izsist *(nodokļus)*; ❷ sadauzīt; sasist; salauzt
掊击 pǒujī ❶ uzbrukt *(kādam)*; ❷ celties cīņā *(pret)*

pu

仆 pū/pú **darb.** ❶ nokrist uz mutes; krist zemē; apgāzties; ❷ krist kaujā; aiziet bojā; nomirt

扑(撲) pū **darb.** ❶ sist; iesist; piekaut; ❷ plaukšķināt *(ar spārniem)*; blīkšķināt; ❸ vākt *(naudu;nodevas)*; ❹ mesties uz priekšu; **apst.** pēkšņi; negaidīti; strauji; vienā rāvienā; **lietv.** *(ķīniešu dambretes spēles paņēmiens)* ielaušanās pretinieka spēku izvietojumā

扑鼻 pūbí durties degunā *(par smaržām; smakām)*

扑哧 pūchī **onom.** šņākšanas skaņas atdarinājums

扑打 pūdǎ ❶ piespiest; saspiest; ❷ piecirst; aizcirst *(durvis; logu)*; ❸ notraukt *(asaras)*

扑灯蛾子 pūdēng é·zi *sar.* nakts tauriņš*(taurenis)*

扑跌 pūdiē ❶ krist zemē; ❷ uzbrukt un vairīties *(paukošanā)*

扑粉 pūfěn ❶ pūderis; pūderēt; pūderēšana; ❷ talks

扑救 pūjiù dzēst ugunsgrēku

扑克 pūkè ❶ *(kāršu spēlē)* kārtis; ❷ pokers

扑空 pūkōng ◊ iesist pa tukšu vietu *(nesasniegt vēlamo rezultātu; nesatikt vēlamajā vietā)*

扑棱 pūlēng **onom.** putna spārnu izraisītā trokšņa atdarinājums

扑棱 pū·leng pliukšķināt; plīkšķināt; plīkšķināšana

扑脸儿 pūliǎnr sisties sejā *(par vēju; karstumu)*

扑满 pūmǎn māla krājkasīte

扑面 pūmiàn pūst sejā *(par vēju)*

扑灭 pūmiè ❶ nodzēst *(uguni)*; ❷ iznīcināt; likvidēt

扑朔迷离 pūshuò-mílí ◊ kad blakus skrien zaķu mātīte un tēviņš, tos nav iespējams atšķirt *(runāt pusvārdiem; nespēt tikt par kaut ko skaidrībā; nespēt orientēties (noteiktos) jautājumos vai parādībās)*

扑簌 pūsù līt straumēm *(par asarām)*

扑腾 pū·teng ❶ sirdspukstu skaņas atdarinājums; ❷ hop! lēciens! nolēkt; ❸ iztērēt; izšķērdēt; ❹ pārspīlēt; *(kaut ko)* pārmērīgi uzpūst

扑通 pūtōng **onom.** *(kritiena skaņas ūdenī atdarinājums)* plunkš!

铺(鋪) pū/pù **darb.** ❶ novietot; izvietot; ❷ sadalīt; ❸ izklāt *(paklāju)*; ❹ bruģēt *(ielu)*; **lietv.** durvju rokturis ar gredzenu; **skait.** *(ar karsta gaisa ejām apsildāmiem)* mūrīšiem *(gulēšanai)*

铺陈 pūchén ❶ izvietot; izkārtot; ❷ plaši izziņot; ❸ *(pārgājiena)* gultas piederumi

铺衬 pū·chen drānas atgriezumi; lupatas

铺床 pūchuáng ❶ uzklāt gultu; ❷ uzklāt gultu jaunlaulātajiem *(kāzu rituāls)*

铺盖 pū·gai ❶ gultas piederumi; ❷ novākt gultas piederumus *(pārn. atstāt dienestu; aiziet no dienesta)*

铺盖卷儿 pū·gaijuǎnr *(satīti)* gultas piederumi; portpleds *(gultas piederumu pārvadāšanai)*

铺轨 pūguǐ *dzelzc.* sliežu likšana

铺轨机 pūguǐjī *dzelzc.* sliežu licējs *(mašīna;iekārta)*

铺炕 pūkàng saklāt apsildāmo mūrīti *(lažiņu)*

铺排 pūpái ❶ izvietot; izkārtot; ❷ svaidīties ar naudu; šķērdēt līdzekļus; ❸ *bud.* garīdznieka izpalīgs reliģiozo ceremoniālu veikšanā

铺平 pūpíng līdzināt ceļu

铺砌 pūqì ar akmeņiem bruģēt ceļu vai ielu

铺设 pūshè ❶ likt *(gulšņus)*; ❷ būvēt ceļu; ❸ izvietot; izkārtot; ❹ istabas iekārta

铺天盖地 pūtiān-gàidì aizklāt debesis un zemi *(par sniegavētru)*; aizpildīt debesis un zemi

铺叙 pūxù aprakstīt visos sīkumos; plaši izziņot

铺展 pūzhǎn ❶ izvērst; paplašināt; attīstīt; ❷ plesties

铺张 pūzhāng *novec.* veikala vadītājs

铺张扬厉 pūzhāng-yánglì ❶ pārspīlēt; pārlieku slavēt; ❷ svaidīties ar naudu*(šķiesties ar naudu)*

噗 pū **onom.** *(kritiena, sitiena, straujas izelpas skaņas atdarinājums)* bac! plunkš!

噗嗤 pūchī ❶ pļāpāt; runāt riņķī un apkārt; ❷ iespurgties; iesprauslāties

仆(僕) pú/pū **lietv.** *novec.* sulainis; **īpašv.** Pu *uzv.*

仆从 púcóng ❶ *vēst.* vasalis; ❷ *novec.* kalps

仆从军 púcóngjūn *vēst.*vasaļu *(satelītu)* karaspēks

仆人 púrén *novec.*kalps; mājkalpotājs; kalpone

仆役 púyì sk. 仆人

匍 pú **sast.**

匍匐 púfú ❶ līst; rāpot; ❷ krist zemē; ❸ vīties pa zemi *(par augiem)*; ❹ *(augs)* kas vijas pa zemi; ❺ no visiem spēkiem; ar milzīgu centību

匍匐茎 púfújīng *bot.* vīteņauga stiebrs

菩 pú **lietv.** rituālos izmantotie zālaugi

菩萨 púsà ❶ *sanskr.* bodhisatva; dievība; svētais; nemirstīgais; patrons; ❷ zemes gars; rūķītis; ❸ vietas *(apkārtnes)* gars; ❹ dzīvais bodhisatva*(labs cilvēks; glābējs no nelaimes)*; dzīvā dieviete *(par skaistuli)*; ❺ *bud.* dzīvais Buda

菩提树 pútíshù *bud.* bodhi koks; apskaidrošanās koks *(zem kura Šakjamuni sasniedza nirvānu)*; ❶ *bot.* svētā datele *(Ficus religiosa)*; ❷ retzaru liepa *(Tilia paucicostata)*

脯 pú/fǔ **lietv.** krūts; krūtis

脯子 pú·zi krūts; krūtsgabals; *(putna)* krūtiņa

葡 pú **lietv.** vīnogas; **īpašv.** *saīs.* Portugāle

葡萄干 pú·taogān rozīnes

葡萄灰 pú·taohuī pelēkrozā *(krāsa)*
葡萄酒 pú·taojiǔ vīnogu vīns; portvīns
葡萄球菌 pú·tao qiújūn *med.* stafilokoks
葡萄胎 pú·taotāi *med.* pūslīšmola
葡萄糖 pú·taotáng *ķīm.* glikoze
葡萄牙 Pútáoyá Portugāle
葡萄牙人 pútáoyárén portugālis
葡萄牙语 pútáoyáyǔ portugāļu valoda
葡萄园 pú·taoyuán vīna dārzs
葡萄紫 pú·taozǐ pelēkvioleta *(krāsa)*

蒲 pú **lietv.** ❶ niedres; meldri; vilkvālītes; ❷ *(no niedrēm pīta)* maša; **īpašv.** Pu *uzv.*
蒲棒 púbàng vilkvālīte; vilkvālītes zieds
蒲包 púbāo ❶ *(no niedru (meldru) lapām darināta)* somiņa; ❷ maisiņš *(ar dāvanām u.c.)*
蒲草 púcǎo vilkvālītes stiebri un lapas
蒲墩儿 púdūnr *(no vilkvālītes stiebriem pīts)* apaļš paklājiņš
蒲公英 púgōngyīng *bot.* ārstniecības pienene; cūkpienene *(Taraxacum officinale)*
蒲剑 pújiàn ❶ kalmes *(skalbes)* lapas; ❷ niedru zobens *(niedru saišķis, ko pēc tautas ticējuma 5.mēneša 5. dienā uzkāra pie mājas vārtiem, lai atbaidītu nelabo)*
蒲葵 púkuí *bot. (palmas paveids)* Ķīnas livistona *(Livistona chinensis)*
蒲葵扇 púkuíshàn vēdeklis *(no Ķīnas livistonas lapām)*
蒲柳之姿 púliǔzhīzī ◊ izskats kā trauslam vītolam *(vāja veselība; trausla ķermeņa būve)*
蒲绒 púróng vilkvālīšu pūkas
蒲扇 púshàn vēdeklis *(no vilkvālīšu lapām)*
蒲团 pútuán *(no vilkvāles stiebriem pīts)* paklājiņš
蒲席 púxí pinums *(maša no niedru lapām)*

璞 pú **lietv.** ❶ dabīgs, nenoslīpēts dārgakmens; ❷ vienkāršība; dabiskums *(dabīgums)*; tiešums; **īpašv.** Pu *uzv.*
璞玉浑金 púyù-húnjīn ◊ nenoslīpēts dārgakmens un neapstrādāts zelts *(cilvēks ar labām dotībām)*

镤(鏷) pú **lietv.** ❶ neapstrādāts metāls *(kapars; dzelzs u.c.)*; ❷ *ķīm.* protaktīnijs (Pa)

朴(樸) pǔ/pō/pò **lietv.** ❶ daba; būtība; dabīga vienkāršība; ❷ neapstrādāta koksne; ❸ ozols; **īp.** dabīgs; ❶ vienkāršs; pieticīgs; ❷ tiešs; atklāts
朴厚 pǔhòu rupjš; neaptēsts; vulgārs
朴陋 pǔlòu vienkāršs; vaļsirdīgs; atklāts
朴实 pǔshí ❶ vienkāršs; vaļsirdīgs; ❷ godīgs; godprātīgs
朴素 pǔsù vienkāršs; naivs; nemākslots; taupīgs
朴学 pǔxué ❶ zinātņu pamati*(elementāras zināšanas)*; ❷ *vēst. (Haņ dinastijas laikmeta)* zinātne; ❸ avotu mācība
朴直 pǔzhí vienkāršs; tiešs; atklāts
朴质 pǔzhì vienkāršs; dabīgs; tiešs

圃 pǔ **lietv.** ❶ sakņu dārzs; ķirbjaugu lauks; dārzs; puķu dārzs; ❷ lauks; pļava; ❸ dārznieks

普 pǔ **īp.** ❶ vispārējs; visurējs; visur izplatīts; **apst.** visur; **īpašv.** ❶ *saīs.* Prūsija; ❷ Pu *uzv.*
普遍化 pǔbiànhuà ❶ izplatība; ❷ universālums; kļūt universālam
普遍性 pǔbiànxìng vispārīgums
普查 pǔchá ❶ vispārēja revīzija; vispārēja *(tautas)* skaitīšana; ❷ *ģeol.* ģeoloģiskā izlūkošana
普及 pǔjí ❶ visur izplatīties; vispārējs; ❷ visur izplatīt; popularizēt
普及本 pǔjíběn lēts, visiem pieejams *(grāmatas)* izdevums
普鲁卡因 pǔlǔkǎyīn *farm.* prokaīns; novokaīns
普鲁士 Pǔlǔshì Prūsija
普鲁士人 pǔlǔshìrén Prūsijas iedzīvotājs; prūsis
普米族 pǔmǐzú pumi *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
普特 pǔtè *(svara vienība)* puds
普天同庆 pǔtiān-tóngqìng vispārējas gaviles *(visa pasaule gavilē)*
普天之下 pǔtiān-zhīxià visā Padebešu impērijā *(visā pasaulē)*
普通 pǔtōng ❶ vispārpieņemts; izplatīts; vispārējs; ❷ ikdienišķs; parasts; ierindas
普通话 pǔtōnghuà ❶ putunhua *(visiem saprotamā un visur izplatītā sarunvaloda)*; ❷ putunhua *(kopējā ķīniešu literārā valsts valoda)*
普选 pǔxuǎn vispārējās vēlēšanas; vispārējā balsošana
普照 pǔzhào apspīdēt; apmirdzēt

谱(譜) pǔ **lietv.** sistemātisks ieraksts *(īpaši radu rakstos)*; ciltskoks; ģenealoģiskā tabula; **darb.** sistematizēt
谱表 pǔbiǎo *mūz.* nošu līnija
谱牒 pǔdié *rakst.* radu raksti; ģenealoģija
谱号 pǔhào *mūz.* atslēga
谱架 pǔjià *mūz. (nošu)*pults
谱系 pǔxì ciltskoks *(ģenealoģiskā tabula)*
谱子 pǔ·zi *mūz.* notis

镨(鐠) pǔ **lietv.** *ķīm.* prazeodīms (Pr)

蹼 pǔ **lietv.** *(ūdensputnu)* peldplēve

铺(鋪、舖) pù/pū **lietv.** ❶ veikals; veikaliņš; ❷ guļas vieta; gultas piederumi; ❸ *novec. (agrākajā Ķīnā)* pasta stacija uz pasta ceļa
铺板 pùbǎn guļamā lāva; laža; nāras
铺保 pùbǎo tirdzniecības uzņēmuma galvojums

铺底 pùdǐ ❶ tirdzniecības inventārs un veikaliņš; ❷ drošības nauda *(veikala telpu īrēšanai)*

铺户 pùhù tirdzniecības uzņēmums; veikals; veikaliņš

铺面 pùmiàn ❶ tirdzniecības telpas un lete uz ielas; ❷ veikala fasāde

铺面房 pùmiànfáng veikaliņa telpas

铺位 pùwèi guļamvieta *(dzelzceļa vagonā; kuģī; viesnīcā)*

铺子 pù·zi veikaliņš

瀑

pù **lietv.** pērkona lietus; lietus gāze; lidojošas ūdens putas

瀑布 pùbù ūdenskritums; kaskāde

Q

qi

七 qī **sk.-lietv.** ❶ septiņi *(skaitlis, kas asociējas ar vīrieša spēku 阳 ķīniešu kosmogonijā: debesīm, uguni, zibeni, pērkonu, trigrammu 震, Dienvidiem, retāk ar Rietumiem)*; ❷ septītais *(pēc kārtas)*; ❸ septiņas reizes; septiņkārt; ❹ septiņas daļas; ❺ *lit. (dzejas vai ritmiskās prozas žanrs, kas sastāv no ievada un septiņām vienai tēmai veltītām daļām: elēģijas, slavināšanas, pārdomām, pamācībām u. c; ritmiskajā prozā bieži dialoga formā)*; ❻ *rit.* katra septītā diena *(kā mirušā piemiņas diena)*; ❼ *saīs.* septiņas desmitdaļas; 70 procentu; ❽ *saīs.* septītais mēnesis pēc lunārā kalendāra *(jūlijs)*; **īpašv.** *(reti)* Cji *uzv.*

七百 qībǎi ❶ septiņi simti; ❷ septiņsimtais

七重唱 qīchóngchàng *mūz.* septets

七重奏 qīchóngzòu *mūz.* septets

七颠八倒 qīdiān-bādǎo ◊ septiņi kūleņi, astotais gar zemi un krustām šķērsām *(❶ par nesakarīgu, haotisku runu; ❷ kūleņu kūleņiem; pilnīgs haoss)*

七极管 qījíguǎn *radioteh.* heptode

七绝 qījué *lit.* septiņvārdu četrrindes *(dzejā)*

七零八落 qīlíng-bāluō ◊ izklīst, kur kurais *(mesties katram uz savu pusi; lupatu lēveros)*

七律 qīlǜ *lit.* septiņvārdu astoņrinde *(dzejas forma astoņās rindās ar septiņiem vārdiem katrā)*

七拼八凑 qīpīn-bācòu ar pūlēm savākt; *(kaut ko)* sagrabināt

七千 qīqiān ❶ septiņi tūkstoši; ❷ septiņtūkstošais

七巧板 qīqiǎobǎn *(bērnu spēle)* no septiņām daļām sastāvoša grūti atrisināma mīkla-mozaīka

七窍 qīqiào septiņas atveres cilvēka galvā *(ausis; acis; nāsis; mute; cilvēka uztveres orgāni; cilvēka spējas)*

七窍生烟 qīqiào-shēngyān ◊ no visām atverēm gāžas dūmi *(zaudēt paššavaldīšanos; ◊ mest zibeņus un pērkonus)*

七上八下 qīshàng-bāxià apjukt; būt apjukumā; nemierīgs *(apņēmības trūkums; svārstīgums)*

七十 qīshí septiņdesmit; septiņdesmitais

七十二行, 行行出状元 qīshí'èr háng, hánghāng chū zhuàng·yuan ikvienā no septiņdesmit divām profesijām ir izcili sava amata meistari *(jebkurā profesijā ir savas autoritātes)*

七手八脚 qīshǒu-bājiǎo ◊ septiņas rokas un astoņas kājas *(skraidīt šurp un turp; šaudīties apkārt; ātrumā; steigā)*

七万 qīwàn ❶ septiņdesmit tūkstoši; ❷ septiņdesmittūkstošais

七弦琴 qīxiánqín *mūz.* ķīniešu septiņstīgu cītara

七言诗 qīyánshī *lit.* septiņvārdu *(septiņu hieroglifu)* dzeja

七月 qīyuè *(pēc lunārā kalendāra)* septītais mēnesis *(jūlijs)*

七折八扣 qīzhé-bākòu *tēl.* atvilkumi un atskaitījumi *(izmaksa ar atvilkumiem)*

七嘴八舌 qīzuǐ-bāshé runāt, pārtraucot vienam otru *(skaļi ķīvēties un klaigāt; spalga balsu kņada)*

沏 qī **darb.** uzliet tēju *(kafiju)*

沏茶 qīchá uzliet tēju

妻 qī **lietv.** sieva

妻儿老小 qī'ér-lǎoxiǎo visi ģimenes locekļi – gan jaunie, gan vecie *(visa ģimene)*

妻舅 qījiù svainis; sievasbrālis

妻离子散 qīlí-zǐsàn ◊ sieva pametusi, bērni izklīduši *(par izjukušu ģimeni)*

妻孥 qīnú sieva un bērni

妻室 qīshì sieva

妻子 qī·zi ❶ sieva; ❷ sieva un bērni

凄(淒、悽) qī **īp.** ❶ auksts; vēss; **apst.** auksti; vēsi; **darb.** ❷ sabiezēt *(par mākoņiem)*; ❸ bēdāties *(beigties vai nost aiz bēdām)*

凄惨 qīcǎn bēdu nomākts; bēdāties; sērot

凄楚 qīchǔ ❶ bēdāties; sērot; skumt; ❷ sērīgi; skumji

凄怆 qīchuàng ❶ sērot; bēdāties; skumt; ❷ bēdas, skumjas; ❸ aukstums

凄风苦雨 qīfēng-kǔyǔ drausmīgs vējš un nikns lietus *(nožēlojama situācija; grūti laiki)*

凄厉 qīlì sirdi plosošs *(kliedziens)*; žēli smeldzoša *(vēja kaukšana u.c.)*

凄凉 qīliáng ❶ sērot; bēdāties; bēdu pilns; skumjš; ❷ pamests; tukšs; kluss

凄迷 qīmí ❶ drūms; auksts; ❷ novītis; skumjš

凄凄 qīqī ❶ auksts *(vējš)*; spēcīgs; ❷ spēcīgi *(dzinumi u.c.)*; ❸ pilēt; plūst *(par asarām)*; ❹ sabiezēt, satumst *(par mākoņiem)*

凄切 qīqiè ❶ auksti un skumji; ❷ *pārn.* dziļas skumjas

凄清 qīqīng ❶ auksta un caurspīdīga *(rīta rasa)*; ❷ skumjš; bēdīgs

凄然 qīrán ❶ *rakst.* auksti; vēsi; ❷ skumjš; bēdīgs

凄婉 qīwǎn grūtsirdīgas, gaudulīgas *(flautas skaņas)*

栖(棲) qī **darb.** ❶ sēdēt *(ligzdā; koka zaros;*

par putniem); ❷ atpūsties; ❸ apmesties; meklēt mājvietu; ❹ dzīvot kalnos; ❺ uzlikt; piestiprināt
栖身 qīshēn ❶ apmesties; atrast mājvietu *(paspārni)*; ❷ bez noteiktas dzīvesvietas; nav kur apmesties
栖息 qīxī ❶ *zool.* mājot; uzturēties; dzīvot *(par zivīm; dzīvniekiem)*; ❷ apstāties atpūtā; atrast mājvietu
栖止 qīzhǐ apmesties; *(īslaicīgi)* iekārtoties

桤(榿) qī **lietv.** cji *(koka nosaukums)*
桤木 qīmù alkšņu dzimtas koks *(Alnus cremastogyne)*

萋 qī **īp.** biezs, lekna, zaļojoša *(par augu valsti)*
萋萋 qīqī ❶ bieza, lekna *(zāle)*; ❷ sabiezēt *(par mākoņiem)*; ❸ atdot visus spēkus; censties visiem spēkiem

戚 qī **lietv.** ❶ radinieki, tuvinieki; ❷ dzimta; cilts; ģimene; **īpašv.** Cji *uzv.*
戚旧 qījiù radinieki un labākie draugi
戚谊 qīyì radnieciskās saites; radinieku draudzība
戚友 qīyǒu radinieki un draugi

戚(慼) qī **lietv.** bēdas; sēras; skumjas; **darb.** ❶ skumt; sērot; ❷ sadraudzēties; satuvināties; ❸ dusmoties

戚 qī **lietv.** *vēst.* karacirvis; āva

期 qī **lietv.** ❶ noteikts laiks; termiņš; ❷ periods; cikls *(semestris; kvartāls u.c.)*; ❸ *(periodiskā izdevuma)* numurs; ❹ *novec. (laika)* robeža; *(laika)* ietvars; **darb.** ❶ cerēt uz; gaidīt; ❷ uzskatīt par savu pienākumu *(mērķi)*; ❸ piekrist; norunāt; vienoties; ❹ pārtraukt; **apst.** noteikti; nepieciešami
期待 qīdài gaidīt; cerēt; cerēt uz
期货 qīhuò preces uz pasūtījumu; preču pasūtījums pēc līguma noslēgšanas
期间 qījiān termiņš; periods; laika sprīdis
期刊 qīkān periodiskais izdevums *(periodika)*
期考 qīkǎo semestra eksāmeni; pārejas eksāmeni
期票 qīpiào *tirdzn.* vekselis
期期艾艾 qīqī-ài'ài *(no lielas jūtu pārpilnības)* raustīt valodu
期求 qīqiú censties *(pēc kaut kā)*; tiekties *(kaut ko sasniegt)*
期望 qīwàng cerības; ilgas; gaidas
期限 qīxiàn termiņš; *(ierobežots)* laika sprīdis; laika limits
期许 qīxǔ cerības; gaidas; ilgas

欺 qī **darb.** ❶ mānīt; muļķot; ❷ apvainot; aizvainot; aizskart
欺负 qī·fu apvainot; nicinoši izturēties
欺哄 qīhǒng mānīt; muļķot; melot
欺凌 qīlíng darīt pāri; apspiest; apvainot
欺瞒 qīmán ❶ mānīt; muļķot *(parasti – gados vecāko)*; ❷ *dial.* aizskart
欺蒙 qīméng tikt apmānītam *(tikt apvestam ap stūri)*
欺骗 qīpiàn mānīt; blēdīties
欺人之谈 qīrénzhītán ļaužu mānīšanai domātās runas *(miglas laišana acīs)*
欺软怕硬 qīruǎn-pàyìng darīt pāri vājajiem un baidīties no stiprajiem
欺生 qīshēng ❶ aizskart; nicinoši izturēties *(pret nepazīstamu vai jauniņo)*; ❷ neļaut tuvoties svešam cilvēkam *(par zirgu)*
欺世盗名 qīshì-dàomíng krāpt sabiedrību un izmantot nepelnītu slavu *(popularitātes vārdā nodarboties ar demagoģiju)*
欺侮 qīwǔ apvainot; nicinoši izturēties
欺压 qīyā apspiest; apspiešana; nicinoši izturēties
欺诈 qīzhà mānīties; blēdīties; blēdīšanās

缉(緝) qī/jī **darb.** ❶ šūt; šūt *(ar šujmašīnu)*; ❷ nošūt; ❸ apšūt
缉边 qībiān apvīlēt; apšūt

漆 qī **lietv.** laka; **darb.** lakot; **īp.** lakots; melns; **īpašv.** Cji *uzv.*
漆包线 qībāoxiàn *el.* vads ar emaljas izolāciju *(emaljēts vads)*
漆布 qībù vaskadrāna
漆工 qīgōng ❶ lakošana; lakošanas darbi; ❷ lakotājs
漆黑 qīhēi ❶ kraukļa melns *(melns kā krauklis)*; ❷ necaurredzama tumsa *(tumšs, ka vai acī dur)*
漆黑一团 qīhēi-yītuán ❶ necaurredzama tumsa; ❷ neko nejēgt; ◊ nezināt ne bū, ne bē
漆匠 qī·jiang lakotājs
漆皮 qīpí ❶ lakošana; ❷ lakota āda
漆器 qīqì ❶ lakas izstrādājumi; ❷ lakoti trauki
漆树 qīshù *bot.* lakas koks *(Rhus vernicifera)*

嘁 qī **sast.**
嘁嘁喳喳 qī·qi-chāchā spiedzīgi; kliedzīgi

蹊 qī/xī **lietv.** taciņa; celiņš; **darb.** iet taisnā virzienā; iet *(tieši pāri laukam)*
蹊跷 qīqiāo dīvains; neparasts; nesaprotams

齐(齊) qí **īp.** ❶ līdzens; pareizs; akurāts; ❷ vienāds; līdzīgs; ❸ līdzsvarots; taisnīgs; objektīvs; ❹ parasts; ierindas; ❺ tāds *(kas atrodas vienādā attālumā)*; ❻ atturīgs; pieklājīgs; **darb.** ❶ savākt kopā; savest kārtībā; izlīdzināt; ❷ sasniegt vienādu līmeni ar; kļūt vienādam ar; ❸ ierobežot; noteikt robežas; **apst.** vienlīdzīgi; viss; pilnībā;

kopā; kopā ar; **īpašv.** Cji *uzv.*

齐备 qíbèi ❶ būt pilnā sortimentā; ❷ būt pilnā gatavībā *(būt pilnīgi sagatavotam)*

齐步 qíbù ❶ *milit. (komanda)* līdzenu *(līdzenāku)* soli!; ❷ pārgājiena solis

齐唱 qíchàng *mūz.* unisons; dziedāt unisonā

齐楚 qíchǔ akurāts; akurāti *(ģērbies)*

齐东野语 Qídōng-yěyǔ ◊ Austrumu Cji valsts zemas kārtas cilvēku tenkas *(nepatiesas tenkas; dīki minējumi)*

齐墩果 qídūnguǒ *bot.* Eiropas olīvkoks; olīvkoks; olīvas *(Olea europaea)*

齐集 qíjí sanākt kopā; koncentrēties

齐名 qímíng vienlīdz slavens; būt tikpat pazīstamam *(slavenam)*

齐全 qíquán pilnīgā kārtībā; pilnā sortimentā

齐射 qíshè *milit.* zalve; šaut zalvēm

齐声 qíshēng vienā balsī; korī; unisonā

齐头并进 qítóu-bìngjìn ◊ soļot uz priekšu citam aiz cita *(❶ notikt vienlaicīgi; ❷ iet kopsolī)*

齐心 qíxīn vienprātīgs; draudzīgs *(kolektīvs)*; vienprātīgi

齐整 qízhěng ❶ līdzens; akurāts; ❷ patīkama izskata *(cilvēks)*; skaista *(sieviete)*; ❸ slaids

齐奏 qízòu *mūz.* izpildīt unisonā; unisons

其 qí **vietn.** ❶ *(piederības vietn.)* savs; viņa; viņas; viņu; tā; tās; to; šis; no viņiem; no viņu skaita; ❷ *(teikuma priekšmeta aizvietotājs palīgteikumā)* tas; šis; viņš; viņi; tu; jūs; ❸ *(papildinātāja aizvietotājs* 之 zhī *funkcijā)* viņa; viņas; viņu; ❹ *(norādāmais vietn.)* šis; šī; šie; tas; tā; tie; ❺ *(attieksmes vietn.)* kas; kurš; kāds; kur; kad; ❻ *(apstākļa vietn.)* tad; tādā gadījumā; tādos apstākļos; tā; tātad; ❼ tāds, kāds ir nepieciešams; tas; tā; tie; piemērots; cienīgs; ❽ *(izsauksmes vietn. pirms izteicēja)* tā; tāds; kā; kāds tad; kādā mērā; **saik.** ❶ ja; kad; kas attiecas; **īpašv.** Cji *uzv.*

其次 qícì ❶ pēc tam; turpmāk; ❷ otrkārt; ❸ būt otrajā vietā; otrā vieta; otrais; nākošais

其乐无穷 qílè-wúqióng bezgalīgs prieks

其貌不扬 qímào-bùyáng neizskatīgs *(nepievilcīgs)*

其实 qíshí īstenībā; patiesībā; nopietni ņemot; faktiski

其他 qítā pārējais; atlikušais; cits

其余 qíyú pārējais; cits; citi; atlikušais; atlikums; pārpalikums

其中 qízhōng ❶ starp tiem; no tiem; ❷ viņu skaitā; tajā skaitā; ❸ iekš tā; tajā; ❹ šeit; tur; iekšējais

奇 qí/jī **īp.** ❶ neparasts; rets; oriģināls; dīvains; ❷ apbrīnojams; pārsteidzošs; brīnišķīgs; teicams; ❸ negaidīts; pēkšņs; ❹ ārkārtīgs; milzīgs; **apst.** ❶ šausmīgi; briesmīgi; ļoti stipri; **lietv.** ❶ negaidīta viltība; diversija; manevrs; **darb.** brīnīties; būt pārsteigtam; **īpašv.** Cji *uzv.*

奇兵 qíbīng *milit.* negaidītu uzbrukumu veikšanai paredzēta karaspēka vienība *(mobila karaspēka vienība)*

奇才 qícái izcils talants; neparastas dotības

奇耻大辱 qíchǐ-dàrǔ neērts stāvoklis *(milzīgs kauns; kauns un negods)*

奇怪 qíguài ❶ dīvains; neparasts; ❷ pārsteigums; ❸ brīnīties; būt pārsteigtam

奇观 qíguān ❶ apbrīnojams skats; krāšņa aina; ❷ brīnums; neparasta parādība

奇花异木 qíhuā-yìmù ◊ reti sastopamas puķes un neparasti koki *(eksotiska augu valsts)*

奇货可居 qíhuò-kějū ❶ pieturēt un uzkrāt pieprasītu, bet nepietiekamā daudzumā piegādātu preci, lai to vēlāk pārdotu ar lielu peļņu; ❷ priekšrocību un pozitīvo īpašību izmantošana savtīgos nolūkos

奇迹 qíjì *(pasaules)* brīnums; brīnumlieta

奇计 qíjì viltīgs plāns; veikls aprēķins

奇妙 qímiào ❶ viltīgs; ❷ oriģināls; neparasts; ❸ dīvains; savdabīgs

奇南香 qínánxiāng *bot.* agarkoks; Malakas akvilārija *(Aquilaria agallocha s. Aquilaria malaccensis)*

奇巧 qíqiǎo ❶ brīnišķīgs; ❷ neparasta meistarība

奇事 qíshì brīnums; brīnumlieta

奇谈 qítán ❶ pasaka; leģenda; ❷ anekdote; paradokss; aplamība

奇特 qítè ❶ īpašs; oriģināls; specifisks; ❷ ievērojams objekts; īpatnība

奇闻 qíwén neparasts *(apbrīnojams)* notikums

奇袭 qíxí veikt negaidītu uzbrukumu; negaidīti uzbrukt; negaidīts trieciens

奇形怪状 qíxíng-guàizhuàng ❶ pārsteidzošs izskats; ❷ neredzētas formas; ❸ ekscentrisks; ekstravagants

奇勋 qíxūn izcils nopelns; nedzirdēts varoņdarbs

奇异 qíyì ❶ apbrīnojams; neparasts; brīnišķīgs; ❷ dīvains; ekscentrisks; ❸ brīnīties

奇遇 qíyù ❶ negaidīti un necerēti satikties; ❷ apbrīnojams gadījums; ❸ dīvaina *(biežāk – laimīga)* sakritība

奇装异服 qízhuāng-yìfú oriģināls *(kliedzošs)* tērps

歧 qí **lietv.** ❶ ceļu sazarojums; sānu ceļš; krustceļš; ❷ maldīgs ceļš; ķecerība; nepareiza attīstība; kļūdains; **darb.** sazaroties *(par ceļiem)*; ceļi sadalās; virzīties pa dažādiem ceļiem

歧路 qílù ❶ ceļu sazarojums; krustceļš; ❷ maldīgs ceļš; ķecerība

歧路亡羊 qílù-wángyáng ◊ sarežģītā ceļu sazarojumā pazaudēt aunu *(pēc nostāsta par to, kā nevarēja atrast aunu, jo nezināja, pa kuru ceļu tas aizgājis; saskaroties ar sarežģītām problēmām,*

grūti atrast pareizu risinājumu; nespēt atrast īsto risinājumu)

岐视 qíshì būt neobjektīvam; diskriminēt; diskriminācija

岐途 qítú ❶ sānceļš *(taciņa)*; aplinkus ceļš; ❷ kļūdains ceļš

岐义 qíyì ❶ divējāda nozīme; ❷ *(vārda vai teikuma)* iespējamais atšķirīgais skaidrojums; ❸ *sar.* divdomība

耆 qí **lietv.** ❶ vecis; *(sešdesmitgadīgs)* cilvēks; **īp.** ❷ spēcīgs; ❸ vecīgs; vecišķs; veca *(vīra)*; vecuma *(nespēks)*; **darb.** ❹ rādīt *(demonstrēt)* spēku; ❺ būt nekaunīgam; ❻ neieredzēt; nolādēt; **īpašv.** Cji *uzv.*

耆老 qílǎo ❶ vecs cilvēks; vecis; ❷ veči; vecajie

耆年 qínián vecums; mūža noriets

耆宿 qísù dzīvesgudrs vecs cilvēks *(daudz pieredzējis vecs vīrs)*

脐(臍) qí **lietv.** ❶ *anat.* naba; nabassaite; ❷ *biol. (auga)* sēklas rētiņa *(maliņa)*; ❸ *(krabja)* vēdera bruņa

脐带 qídài *anat.* nabassaite

脐风 qífēng *med.* jaundzimušā stinguma krampji

颀(頎) qí **īp.** garš; slaids; liela auguma *(cilvēks)*

颀长 qícháng slaids; liela auguma *(cilvēks)*

骐(騏) qí **lietv.** ❶ melnis; ❷ melns zirgs; dūkans zirgs; dārks zirgs; **īp.** melns; tumšs; dūkans; dārks; **īpašv.** Cji *uzv.*

骐骥 qíjì *(Cjidzji)* ❶ *slavena rikšotāja vārds;* ❷ *zirga vārds, kas tiek izmantots kā sugas vārds*: tīrasiņu zirgs; lielisks rikšotājs

骑(騎) qí **darb.** ❶ jāt; pārvietoties jāšus; braukt *(ar velosipēdu)*; ❷ sēdēt jāteniski *(uz mūra; sētas u.c.)*; **lietv.** kavalērijas zirgs; *saīs.* kavalērija

骑兵 qíbīng jātnieks; kavalērists

骑缝 qífèng ❶ *(dokumenta)* griezuma līnija; ❷ lappuses ārmalas *(tradicionālajā ķīniešu brošēšanas tehnikā)*

骑虎难下 qíhǔ-nánxià ◊ ja esi ticis jāteniski tīģera mugurā, nokāpt grūti *(apstāšanās pusceļā var būt liktenīga; ieturēto kursu nav iespējams izmainīt)*

骑警 qíjǐng *milit.* kavalērija

骑马找马 qímǎ-zhǎomǎ ◊ sēdot viena zirga mugurā, lūkoties pēc cita *(saglabājot esošo amatu, meklēt labāku)*

骑墙 qíqiáng ◊ sēdēt jāteniski uz mūra *(kalpot gan vieniem, gan otriem; būt divkosim; ieņemt nogaidošu nostāju)*

骑墙派 qíqiángpài divkosis *(cilvēks, kas veikli pielāgojas)*

骑士 qíshì *vēst.* bruņinieks

畦 qí **lietv.** ❶ *(zemes)* gabals, strēmele, šņore, dobe; ❷ dobes mugura; eža; robeža *(starp zemes gabaliem)*

畦播 qíbō *lauks.* sēšana dobēs

畦灌 qíguàn *lauks.* dobju apūdeņošana *(laistīšana)*

畦田 qítián *lauks.* ar apūdeņošanas grāvīšiem sadalīts lauks

崎 qí **lietv.** ❶ līkumots krasts; ❷ nelīdzena *(vieta)*; stāvs krasts; krauja; krants

崎岖 qíqū ❶ slieties pāri; vientuļi slieties pāri; ❷ stāvs; līkumots; ❸ bīstams; ērkšķains; grūts

棋(棊、碁) qí **lietv.** ❶ *(starptautiskais)* šahs; ❷ ķīniešu dambrete *(šahs)*; ❸ *(starptautiskā)* šaha spēle; ķīniešu dambretes *(šaha)* spēle; ❹ izvietojuma kārtība līdzīgi kā uz šaha dēļa; **darb.** spēlēt šahu *(dambreti)*

棋逢对手 qíféng-duìshǒu ◊ pie šaha galdiņa satikušies cienīgi pretinieki *(par jebkuru sacensību, kur dalībnieku spēku līdzīgais samērs neļauj prognozēt iznākumu)*

棋迷 qímí kaislīgs šaha spēlētājs

棋盘 qípán šaha dēlis; ķīniešu dambretes dēlis

棋谱 qípǔ šaha pašmācības grāmata

棋子 qízǐ šaha *(dambretes)* figūra

蛴(蠐) qí **sast.**

蛴螬 qícáo maijvaboles kāpurs

旗(旂) qí **lietv.** ❶ karogs; *novec.* standarts; ❷ *vēst.* karogs; korpuss *(mandžūru militāri adminstratīvā iedalījuma vienība)*; ❸ mandžūru *(Cjin dinastijas)* karaspēks; karogotais karaspēks; ❹ mandžūrs; mandžūru; ❺ hošuns *(teritoriāli administratīvā iedalījuma vienība Mongolijas TR un ĶTR Iekšējās Mongolijas rajonos)*; ❻ kaujas karogs *(ar lāča un tīģera attēlu)*; ❼ pazīme; simbols; **īpašv.** Cji *uzv.*

旗杆 qígān karoga kāts

旗鼓相当 qígǔ-xiāngdāng ◊ būt ar vienādu karogu un bungu skaitu *(būt spēkos līdzīgiem)*

旗号 qíhào ❶ karogs; ❷ kaujas karogs *(ar lāča un tīģera attēlu)*; ❸ karodziņu signalizācija *(signalizācija ar karodziņu palīdzību)*; ❹ darboties zem *(kāda)* karoga; slēpties zem cita vārda

旗舰 qíjiàn *milit.* admirāļa karakuģis; flagmanis

旗开得胜 qíkāi-déshèng ◊ karogi tikko attīti, jau klāt uzvara *(jau no paša sākuma sasniegt panākumus; sekmīgs sākums)*

旗袍 qípáo cjipao *(Cjin dinastijas perioda mandžūru sieviešu kleita; vēlāk plaši izplatīta,*

nedaudz izmainīta, jostas vietā pieguloša, gara ķīniešu sieviešu kleita ar stāvu apkaklīti un platu labās puses kleitas stūri)

旗人 qírén karoga *(cilvēks) (maņdžūrs, mongolis vai maņdžūriem pakļāvies un karogotajā maņdžūru karaspēkā pierakstītais ķīnietis)*

旗手 qíshǒu *arī – pārn.* karognesējs

旗鱼 qíyú *zool.* buriniekzivs *(Histiophorus sp.)*

旗语 qíyǔ karodziņu signalizācija *(signalizēšana ar karodziņu palīdzību)*

旗帜 qízhì ❶ karogs; ❷ *pārn.* piemērs *(paraugs)*; ❸ pozīcija; līnija

旗子 qí·zi ❶ karogs; ❷ *Šaņsji dial. (no kviešu vai pupu miltiem gatavoti)* makaroni

Q

鳍(鰭)

qí **lietv.** ❶ *(zivs)* mugura; ❷ muguras peldspura; ❸ *novec. av.* nesošā virsma

鳍脚 qíjiǎo *(roņa; valzirga)* plezna

鳍脚目 qíjiǎomù *zool.* airkāji *(Pinnipedia)*

麒

qí **lietv.** ❶ *mit.* teiksmainā vienradža *(cjiliņa)* tēviņš; ❷ cjiliņs, *arī* Cjiliņa pils *(Haņ dinastijas imperatora U Di celtā dokumentu, zīmējumu un sacerējumu krātuve)*

麒麟 qílín ◊ *mit.* cjiliņs; vienradzis *(teiksmains zvērs, zvīņām klāta vienradža brieža izskatā ar labestīgu un saudzīga attieksme pret visu dzīvo radību; šis vienradzis ir laimīgu notikumu priekšvēstnesis un dāvā bērnus bezbērnu ģimenēm; ja ļaudis viņu redzējuši, gaidāma ģeniāla vēsturiska valstsvīra parādīšanās)*; ❷ viedais vienradzis; viedais cjiliņs *pārn.* izcils, ģeniāls cilvēks; ❸ *astr.* Vienradža zvaigznājs

乞

qǐ **darb.** ❶ lūgt; lūgties; prasīt; ❷ ubagot; **lietv.** lūgums; **īpašv.** Cji *uzv.*

乞丐 qǐgài ubags

乞怜 qǐlián apelēt pie žēlsirdības; censties piesaukt žēlsirdīgu attieksmi

乞灵 qǐlíng ❶ lūgt palīdzību no dieviem *(gariem)*; ❷ griezties pēc palīdzības pie Dieva

乞求 qǐqiú ❶ lūgt; prasīt; ❷ lūdzošais

乞食 qǐshí ❶ lūgt iztikai; lūgt žēlsirdības dāvanas; ❷ ubags

乞讨 qǐtǎo ubagot; lūgt žēlsirdības dāvanas

乞降 qǐxiáng lūgt noslēgt mieru; dot ziņu par gatavību padoties

岂(豈)

qǐ **part.** ❶ *(paužot retorisku jautājumu)* vai tad; vai tad patiešām; ❷ *(paužot jautājumu)* vai? vai gan?; ❸ *(paužot pieņēmumu)* vai tiešām; vai patiesi; ❹ *(paužot izbrīnu)* kā; kā tad tā; **izs.** *(pirms izsaukuma teikuma izteicēja)* ai!; ak!

岂但 qǐdàn ❶ vai tad; vai tiešām; ❷ ne tikai

岂有此理 qǐyǒucǐlǐ ❶ kur tas redzēts?! kas par nejēdzību?! ❷ nejēdzīgs; nepatiess *(par izskatāmo lietu)*

企

qǐ **darb.** ❶ nostāties uz pirkstgaliem; ❷ skatīties *(ar cerībām)*; cerēt; ar nepacietību gaidīt; ❸ mēģināt; iecerēt; **īpašv.** Cji *uzv.*

企鹅 qǐ'é *zool.* pingvīns *(Aptenodytes forsteri)*

企及 qǐjí ❶ censties panākt; ❷ tiekties pēc

企慕 qǐmù skatīties ar sajūsmu

企求 qǐqiú cerēt *(kaut ko)* sasniegt

企图 qǐtú ❶ censties; centiens; ❷ mēģinājums; ❸ nodoms

企望 qǐwàng karsti vēlēties

企业 qǐyè ❶ uzņēmums; uzņēmējdarbība; ❷ uzņēmējdarbības; uzņēmīgs

企业化 qǐyèhuà *ekon.* atmaksāšanās

企业家 qǐyèjiā uzņēmuma īpašnieks *(uzņēmējs)*

企足而待 qǐzú'érdài tuvu *(tas)* brīdis; *(tas)* nav aiz kalniem

启(啓、啟)

qǐ **darb.** ❶ attaisīt; atvērt; ❷ atvirzīt *(robežas)*; paplašināt *(teritoriju)*; ❸ vadīt; palīdzēt; ❹ apgaismot; ❺ sākt; uzsākt; ❻ *ofic. (rakstiski)* ziņot, paziņot; ❼ atvērties; būt atvērtam; ❽ paplašināties *(par teritoriju)*; ❾ šķirties; sadalīties; ❿ sākties; rasties; ⓫ sūtīt ziņojumu; **lietv.** ❶ ziņojums; paziņojums; vēstule; ❷ pavasara *(vasaras)* sākums; ❸ *milit.* karaspēka kreisais flangs *(spārns)*; **īpašv.** Cji *uzv.*

启程 qǐchéng doties ceļā

启齿 qǐchǐ sākt sarunu *(parasti, vēršoties ar lūgumu)*

启迪 qǐdí vest uz priekšu; attīstīt

启碇 qǐdìng pacelt enkuru

启发 qǐfā ❶ attīstīt *(kāda zināšanas)*; izglītot; skaidrot; ❷ iedvesmot; stimulēt

启发式 qǐfāshì *pedag.* uzdot uzvedinošus jautājumus; heuristika *(heiristika)*

启封 qǐfēng ❶ atvērt vēstuli; ❷ noņemt zīmogu *(no apzīmogotām telpām)*; ❸ *(uz aploksnes – kam adresēta)* vēstule

启蒙 qǐméng izglītot; izglītošana; elementāra apmācība; *pārn.* ābece

启明 qǐmíng ❶ ausma; rītausma; ❷ *poēt.* rītazvaigzne; Venēra

启示 qǐshì ❶ norādīt; rādīt; ❷ mācīt; ❸ atklājums; ❹ iedvesmot; uzvedināt uz kādām domām

启事 qǐshì ❶ paziņot; darīt zināmu; ❷ paziņojums

启衅 qǐxìn uzsākt ķildu; izsaukt konfliktu

启运 qǐyùn nosūtīt *(kravu)*

杞

qǐ **lietv.** ❶ *bot.* līcija *(Lycium sp.)*; ❷ vītols; kārkls; **īpašv.** Cji *uzv.*

杞柳 qǐliǔ *bot.* purpurvītols *(Salix purpurea)*

杞人忧天 qǐrén-yōutiān ◊ cilvēks no Cji valsts

baidījās, ka debesis sagrūs *(par nepamatotu satraukumu; tukšām bailēm)*

起 qǐ **darb.** ✪ piecelties; piecelties kājās; izslieties; ✪ atmosties; piecelties *(no gultas)*; atlabt pēc slimības; ✪ pacelties gaisā *(par lidmašīna u.c.)*; ✪ slieties *(stāvus gaisā)*; ✪ doties ceļā; pārvietoties uz citu vietu; ✪ uzstāties *(arēnā)*; ✪ rasties; celties *(par vētru; ugunsnelaimi u.c.)*; ✪ pēkšņi parādīties; ✪ celties *(no zemniekiem; tirgotājiem u.c.)*; ✪ pacelt *(no zemes)*; ✪ izvilkt *(naglu)*; ✪ izārstēt; atdzīvināt; ✪ izkraut kravu *(no kuģa tilpnes krastā)*; ✪ nostādīt *(uz kājām)*; atbalstīt; ✪ pārvietot; pārnest; novākt; ✪ uzsākt *(celtnes būvi)*; ✪ nodibināt; organizēt; ✪ uzsākt; likt lietā; ✪ piedāvāt *(nosaukumu; vārdu; iesauku u.c.)*; ✪ rakstīt *(dokumenta)* melnrakstu; ✪ labot *(dokumentu)*; ✪ pirkt *(biļeti)*; ✪ *novec.* izvirzīt augstam amatam; **darb.-pr.** sākot ar; garām; caur; **lietv.** ✪ reize; gabals; notikums; *(tiesu)* lieta; ✪ *(cilvēku)* grupa; partija; **skait.** *notikumiem, tiesu lietām u.c.*; **īpašv.** Cji *uzv.*

起岸 qǐ'àn ✪ izcelties krastā; ✪ izkraut krastā; *(kuģa)* izkraušana

起笔 qǐbǐ ✪ hieroglifa elementa *(svītras)* sākums; ✪ hieroglifa pirmais elements *(pirmā svītra)*

起步 qǐbù gatavoties ceļam; doties ceļā

起草 qǐcǎo ✪ uzmest melnrakstu; sastādīt projekta uzmetumu; ✪ priekšdarbi; ✪ izstrādāt projektu

起草人 qǐcǎorén projekta autors

起程 qǐchéng izbraukt; doties ceļā

起初 qǐchū sākumā; no sākuma; vispirms

起床 qǐchuáng ✪ piecelties no gultas; ✪ atlabt pēc slimības

起点 qǐdiǎn ✪ izejas punkts; sākums; ✪ *sp.* starts

起电 qǐdiàn *fiz.* elektrizēt; elektrizācija

起电机 qǐdiànjī *fiz.* elektrizators; elektriskā mašīna

起电盘 qǐdiànpán *fiz., elektr.* elektrofors

起碇 qǐdìng pacelt enkuru; atiet no krasta

起动 qǐdòng ✪ rīcība; rīkoties; ✪ uzsākt kustēties; iedarbināt *(motoru; mašīnu u.c.)*

起动器 qǐdòngqì *tehn.* starteris

起飞 qǐfēi pacelties gaisā; atrauties no zemes *(par lidmašīnu)*

起飞线 qǐfēixiàn *av.* starts

起伏 qǐfú ✪ slieties augšā un laisties lejā *(par viļņiem; kalnu virsotnēm u.c.)*; ✪ *(reljefa)* kritumi un kāpumi; ✪ uzplaukums un pagrimums

起稿 qǐgǎo uztaisīt uzmetumu; sagatavot melnrakstu, *(dokumenta)* projektu

起更 qǐgēng *vēst.* pirmā naktssardze *(no plkst 19 līdz 21)*

起旱 qǐhàn doties ceļojumā pa zemes ceļiem

起航 qǐháng pacelt enkuru; doties jūras braucienā

起哄 qǐhòng ✪ skandalēt; celt nekārtības; ✪ zoboties *(par kādu)*

起火 qǐhuǒ ✪ aizdegties; uzliesmot; ✪ satraukties; iekaist; ✪ gatavot pusdienas

起火 qǐ·huo petarde; svētku raķete

起家 qǐjiā ✪ celties no *(zemniekiem; tirgoņiem u.c.)*; būt *(zemnieku vai citas)* izcelsmes; ✪ nodibināt uzņēmumu; ✪ sākt karjeru; ✪ sasniegt labklājību

起见 qǐjiàn ✪ mērķis; motīvs; ✪ domāt; pieņemt

起降 qǐjiàng *av. (lidaparāta)* pacelšanās un nosēšanās

起解 qǐjiè ✪ *novec.* konvojēt noziedznieku; ✪ pārvest naudu

起劲 qǐjìn ✪ censties; pielikt visas pūles; ✪ nopriecāties; kļūt priecīgam; ar iedvesmu

起居 qǐjū sadzīve; ikdienas dzīve

起圈 qǐjuàn ņemt no kūts mēslus *(augsnes)* mēslošanai

起课 qǐkè pareģot; zīlēt *(piem., pēc trigrammām)*

起来 qǐ·lai ✪ celties kājās; celties *(no gultas)*; celties *(pēc gulēšanas)*; ✪ celties *(cīņai)*; ✪ sākties *(par revolūciju)*; ✪ darbības vārda modifikators, kas uzrāda darbības virzienu uz augšu *(pacelties gaisā; uzšauties augšā; pacelt vāciņu u.c.)*; darbības sākumu vai tās pāreju no slēpta stāvokļa atklātā *(ieraudāties; sākt raudāt; sākt steigties; rosīties; sākt rakstīt; atcerēties u.c.)*; kādas pozitīvas īpašības pastiprināšanos *(uzlabošanās; paaugstināšanās; pacēlums u.c.)*

起雷 qǐléi *milit.* atmīnēt

起立 qǐlì ✪ piecelties *(apliecinot cieņu)*; ✪ *(komanda)* piecelties!

起落 qǐluò *av. (lidaparāta)* pacelšanās un nosēšanās

起落架 qǐluòjià *av.* šasija

起码 qǐmǎ ✪ minimālais; vismazākais; vismazākajā pakāpē; ✪ minimāli; minimums; ✪ sākt skaitīt *(no kāda noteikta cipara)*; sākotnējā *(cena)*; ✪ visvienkāršākais *(viselementārākais)*

起锚 qǐmáo pacelt enkuru; doties jūras braucienā

起名儿 qǐmíngr dot vārdu; nosaukt

起跑 qǐpǎo *sp.* startēt; sākt sacensību

起泡 qǐpào ✪ putot; saputoties; ✪ pārklāties *(ar čūlām; pūtēm u.c.)*; ✪ putas; burbuļi

起讫 qǐqì sākums un beigas; prologs un fināls

起色 qǐsè uzlaboties; augt; atdzīvoties *(par tirdzniecību)*

起身 qǐshēn ✪ doties ceļā; ✪ piecelties no gultas

起事 qǐshì ✪ celties, lai aizstāvētu taisnu lietu; ✪ uzsākt sacelšanos; ✪ ķerties pie ieročiem

起誓 qǐshì dot zvērestu; zvērēt

起手 qǐshǒu ✪ uzsākt *(kādu)* darbu; sākt; ✪ no sākuma; sākumā; ✪ kabatzaglis

起死回生 qǐsǐ-huíshēng ✪ atgriezt dzīvē; piecelt no miroņiem *(par medicīnas brīnumiem u.c. labiem darbiem)*; ✪ atgriezties dzīvē; atdzīvoties

起诉 qǐsù *jur.* sākt tiesas lietu; uzsākt *(noziedznieka)*

meklēšanu *(prokuratūras darbība)*
起诉书 qǐsùshū *jur.* apsūdzība
起诉状 qǐsùzhuàng *jur.* ierosināt prasību *(pret kādu)*
起跳 qǐtiào *sp.*atbalsta lēcieni sporta vingrošanā
起跳板 qǐtiàobǎn *sp.* atbalsta brusa lēciena izpildīšanai
起头 qǐtóu ❶ sākums; izejas punkts; ❷ no sākuma; vispirms; ❸ sākt
起先 qǐxiān agrāk; sākotnēji
起行 qǐxíng doties ceļā
起眼儿 qǐyǎnr pievērst uzmanību; durties acīs
起疑 qǐyí turēt aizdomās; nojaust
起义 qǐyì ❶ uzsākt sacelšanos *(par taisnu lietu)*; ❷ sacelšanās; taisnīgs dumpis; ❸ *lit.* prologs
起义军 qǐyìjūn dumpinieku karaspēks
起意 qǐyì ❶ iecerēt; sadomāt; sagudrot; ❷ ideja; izskanējusi doma *(galvenokārt ļauna rakstura)*
起因 qǐyīn iemesls; pirmcēlonis
起用 qǐyòng atkārtoti uzaicināt dienestā; atjaunot darbā
起源 qǐyuán ❶ avots; sākums; pirmcēlonis; ❷ celties *(no)*; sākties
起运 qǐyùn sākt pārvadājumus; izsūtīt *(kravu)*
起运站 qǐyùnzhàn kravu izsūtīšanas punkts *(stacija)*
起早贪黑 qǐzǎo-tānhēi ◊ no ausmas līdz rietam; no rīta līdz vakaram *(strādāt vaiga sviedros; strādāt, neatliecot muguru)*
起重机 qǐzhòngjī *tehn.* ceļamkrāns; cēlājs
起子 qǐ·zi ❶ pūlis; *(cilvēku)* bars; ❷ minūte; laika sprīdis; ❸ korķviļķis; ❹ skrūvgriezis

绮(綺) qǐ **lietv.** ❶ zīds *(ar ieaustu ornamentu)*; ❷ krāsu kombinācija; **īp.** krāsains; spilgts; ❸ *(kokā)* grieztas *(durvis)*; ❹ grezns; bagāts; lielisks; smalks; ❺ raibs; dīvains
绮丽 qǐlì brīnišķīgs; grezns
绮罗 qǐluó zīda gāzes audums *(vasaras tērpam)*; grezns apģērbs; bagāti tērpies

稽 qǐ/jī **darb.** ❶ klanīties līdz zemei; ❷ sist ar pieri pret zemi; **lietv.** *vēst.* trīszara formas akreditēšanas birka
稽首 qǐshǒu klanīties līdz zemei; zemu paklanīties

气(氣) qì **lietv.** ❶ gāze; gāzveidīga viela; ❷ gaiss; atmosfēra; ❸ gaisa pūsma; ❹ laika apstākļi; klimats; ❺ migla; dūmaka; ❻ sezona; gadalaiks; ❼ smarža; piegarša; ❽ elpošana; ❾ gars; garīgie spēki; ❿ temperaments; *(cilvēka)* raksturs; ⓫ spēks; enerģija; organisma dzīvesspēks; ⓬ ārējais izskats; manieres; stils; ⓭ dusmas; *(liels)* niknums; ⓮ apspiešana; spaidi; ⓯ *filoz.* cji, ēters *(substance ķīniešu dabas filosofijā)*; ⓰ *ķīn. med.* slimību lēkmes; **īp.** piepūšams; pneimatisks; **darb.** ❶ dusmoties; sirdīties; ❷ *novec.* ostīt; ❸ dusmot; ērcināt; ❹ cienāt; uzcienāt
气昂昂 qì'áng'áng ❶ ar lielu iedvesmu; ❷ žirgts; jauneklīgs
气泵 qìbèng *tehn.* gaisa sūknis
气层 qìcéng *met.* atmosfēras slāņi
气成岩 qìchéngyán *ģeol.* atmosfēras ieži
气冲冲 qìchōngchōng drausmīgā niknumā *(galējā sašutumā)*
气喘 qìchuǎn ❶ smakt nost; slāpt nost; ❷ *med.* astma
气窗 qìchuāng virslogs; loga atgāžamā vērtne; vēdlodziņš
气锤 qìchuí *tehn.* pneimatiskais āmurs
气电焊 qìdiànhàn *tehn.* gāzes elektrometināšana
气垫 qìdiàn gaisa spilvens
气垫船 qìdiànchuán kuģis uz gaisa spilvena
气动 qìdòng pneimatisks; pneimo- *(automātika)*
气度 qìdù ❶ izturēšanās manieres; ❷ ārējais izskats; ❸ dvēsele; gars
气短 qìduǎn ❶ zaudēt cerības *(zaudēt dūšu)*; ❷ gaisa trūkums; smakt nost
气氛 qìfēn ❶ atmosfēra; ❷ gaisotne; noskaņojums
气愤 qìfèn dusmotics; sirdīties
气腹 qìfù *med.* *(gāzes vēdera dobumā)* pneumoperitoneums
气概 qìgài ❶ gars; *(cilvēka)* daba; ❷ uzvedība; uzvešanās maniere
气缸 qìgāng *tehn.* cilindrs
气割 qìgē *tehn.* autogēnā metālu griešana
气割工 qìgēgōng *tehn.* gāzes *(autogēna)* griezējs
气根 qìgēn *bot.* gaisa saknes
气功 qìgōng ◊ cjiguns *(ķīniešu elpošanas vingrošana; elpošanas vingrinājumu sistēma)*
气臌 qìgǔ *med.* meteorisms
气管 qìguǎn *anat.* traheja
气管炎 qìguǎnyán *med.* bronhīts
气焊 qìhàn *tehn.* autogēnā metināšana
气焊工 qìhàngōng autogēna metinātājs
气候 qìhòu ❶ klimats; laika apstākļi; ❷ periods; sezona *(pēc lunāra kalendāra 5 dienu garumā)*; 1/24 daļa no tropiskā gada
气候室 qìhòushì aklimatizācijas kamera
气候图 qìhòutú *met.* klimatiskā karte
气候学 qìhòuxué klimatoloģija
气候学家 qìhòuxuéjiā klimatologs
气呼呼 qìhūhū *(no dusmām)* ar grūtībām tverot pēc elpas; slāpstot nost; aizelsies
气急败坏 qìjí-bàihuài ◊ strauja un saraustīta elpošana *(būt lielā apjukumā)*
气节 qìjié ❶ spēcīga griba un kristālskaidrs godīgums; sirdsapziņa; principialitāte; ❷ gadalaiki
气绝 qìjué pārstāt elpot; nedzīvs; elpot rimis
气孔 qìkǒng ❶ *bot.* atvārsnīte; ❷ *zool.* stigma; ❸ *ģeol.* tukšumi kalnu iežos; ❹ *metal.* gāzes

pūslītis *(lējumā)*
气力 qìlì ❶ *(fizisks)* spēks; ❷ ātrums; ❸ *tehn.* pneimatisks
气量 qìliàng ❶ *(cilvēka)* spējas un morālās īpašības; ❷ aukstasinība; savaldīšanās
气流 qìliú *met.* gaisa plūsmas
气楼 qìlóu *celtn.* virsgaismas logs jumtā
气轮机 qìlúnjī *tehn.* gāzes turbīna
气煤 qìméi gāzes ogles
气门 qìmén ❶ *tehn.* izplūdes kanāls; ventilis; vārsts; ❷ *biol.* traheju stigmas; ❸ *ķīn. med.* poras; ❹ viens no adatu terapijas punktiem
气闷 qìmèn garlaikoties; grūtsirdīgs; skumjš
气囊 qìnáng ❶ *biol. (putna)* gaisa maiss; ❷ *(dirižabļa; aerostata)* apvalks
气恼 qìnǎo dusmoties; dusmas
气馁 qìněi zaudēt dūšu; krist izmisumā
气派 qìpài ❶ uzvedība; manieres; stils; ❷ nopietns; nozīmīgs
气泡 qìpào ❶ burbuļi *(uz ūdens)*; gaisa burbulis; ❷ pūslis *(peldēšanas apmācībām)*; ❸ *anat.* plaušu alveolas
气魄 qìpò ❶ gars; ❷ uzstājība; neatlaidība; ❸ enerģija; spēks
气枪 qìqiāng pneimatiskā šautene
气球 qìqiú gaisa balons; aerostats
气人 qìrén kaitināt; dusmot *(citus)*
气色 qìsè ārējais izskats
气生根 qìshēnggēn *bot.* gaisa saknes
气势 qìshì ❶ spēks; enerģija; entuziasms; ❷ noskaņojums; mudinājums; aicinājums
气势汹汹 qìshì-xiōngxiōng draudīga izskata; draudīgs
气数 qì·shu ❶ liktenis; ❷ eksistence
气态 qìtài *fiz.* gāzveida stāvoklis
气体 qìtǐ *fiz.* gāze; gāzveida ķermenis
气筒 qìtǒng gaisa pumpis
气头上 qìtóu·shang dusmu izvirdums; dusmu varā
气团 qìtuán *met.* gaisa masas
气味 qìwèi ❶ smarža; aromāts; ❷ raksturs
气温 qìwēn *met.* gaisa temperatūra
气息 qìxī ❶ elpošana; ieelpot; ❷ aromāts; garša; ❸ *lit.* sacerējuma ideja un stils
气箱 qìxiāng *tehn.* gāzes tvertne *(rezervuārs)*
气象 qìxiàng ❶ *met.* meteoroloģiska rakstura parādības; ❷ uzvedība; manieres; raksturs; ❸ ārējais izskats
气象台 qìxiàngtái meteoroloģiskā stacija
气象万千 qìxiàng-wànqiān ❶ daudzveidīga ainava; ❷ liels skaits atsevišķu *(ainavas)* detaļu; ❸ *pārn.* kaleidoskops *(skatītāju iespaidi)*
气象学 qìxiàngxué meteoroloģija
气象学家 qìxiàngxuéjiā meteorologs
气象站 qìxiàngzhàn meteoroloģiskā stacija
气性 qì·xing ❶ raksturs; ❷ ātrsirdība; ātra daba
气胸 qìxiōng *med.* pneumotorakss *(pneimotorakss)*
气咻咻 qìxiūxiū smagi elpot; smakt nost
气吁吁 qìxūxū elpot ar grūtībām *(smakt nost)*
气虚 qìxū *med.* vispārējs vājums; spēku zudums
气旋 qìxuán *met.* ciklons
气压 qìyā atmosfēras spiediens
气压表 qìyābiǎo barometrs
气压计 qìyājì *met.* barogrāfs
气眼 qìyǎn ❶ *ģeol.* tukšumi kalnu iežos; ❷ *metal.* gāzes pūslītis *(lējumā)*
气焰 qìyàn ❶ izaicinoša izturēšanās *(izaicinošs tonis)*; ❷ straujums; ātrsirdība
气宇 qìyǔ ❶ *rakst.* izturēšanās maniere; ārējais izskats; ❷ savaldīšanās
气运 qìyùn liktenis; eksistence
气韵 qìyùn ❶ dzīva doma; ❷ *lit. (literatūras sacerējuma)* ideja; ❸ *(stila; žanra; mākslinieka manieres; kaligrāfa; dzejnieka)* apgarotība; ❹ sacerējuma *(smalkums; tonis; gaume; noskaņojums)*; ❺ ieceres un izpildījuma dzīvīgums
气质 qìzhì ❶ temperaments; ❷ *(cilvēka)* daba
气壮如牛 qìzhuàng-rúniú ◊ spēcīgs kā bullis *(tikpat stiprs kā vērsis; drosmīgais no drosmīgajiem)*
气壮山河 qìzhuàngshānhé ◊ drosme, kas spēj iekarot kalnus un upes *(milzu drosme)*

讫(訖) qì **darb.** ❶ stiepties līdz; sniegties līdz; ❷ izplatīties; ❸ beigt; pārtraukt; **apst.** ❹ beidzot; galu galā; ❺ pilnībā; ❻ agrāk; pirms tam

迄 qì **darb.** turpināties līdz *(noteiktam laikam)*; ilgt; **apst.** līdz pat šim laikam; līdz beigām; joprojām
迄今 qìjīn līdz pat šim laikam; joprojām; pagaidām

汽 qì **lietv.** tvaiks; tvaika
汽车 qìchē ❶ automobilis; auto; ❷ *(ar auto saistītajos terminos)* auto *(piekabe)*; auto- *(atslēdznieks u.c.)*; ❸ *jap.* tvaika lokomotīve
汽车场 qìchēchǎng autobāze
汽车房 qìchēfáng garāža
汽车行 qìchēháng autoparks; taksometru izīrēšanas uzņēmums
汽车站 qìchēzhàn autobusu pietura; autoosta
汽船 qìchuán ❶ tvaikonis; ❷ kuteris; motorlaiva
汽锤 qìchuí *tehn.* tvaika veseris
汽灯 qìdēng gāzes deglis
汽笛 qìdí signālsvilpe; sirēna
汽缸 qìgāng *tehn.* cilindrs
汽锅 qìguō tvaika katls
汽化 qìhuà ❶ *fiz.* tvaika rašanās; ❷ iztvaikošana; ❸ *tehn.* karburācija
汽化器 qìhuàqì *tehn.* tvaikradis
汽化热 qìhuàrè *fiz.* tvaika rašanās siltums
汽机 qìjī tvaika mašīna

汽量计 qìliàngjì *tehn.* tvaika mērītājs
汽轮机 qìlúnjī *tehn.* tvaika turbīna
汽碾 qìniǎn *tehn.* ceļu veltnis
汽水 qìshuǐ gāzētais ūdens
汽艇 qìtǐng ❶ *(tvaika)* kuteris; ❷ motorlaiva
汽油 qìyóu benzīns
汽油机 qìyóujī benzīna dzinējs
汽油库 qìyóukù benzīna tvertne; benzīna noliktava
汽油箱 qìyóuxiāng *(auto; motocikla u.c.)* benzīna tvertne

弃(棄)
qì **darb.** ❶ mest; izmest; atmest; ❷ atstāt; ❸ izslēgt; noņemt; likvidēt; ❹ padzīt; aizsūtīt trimdā; ❺ vairīties; ❻ atturēties no; atteikties no; ❼ atstāt bez uzmanības; ❽ tikt likvidētam; tikt izmestam laukā *(kā nederīgam)*; ❾ atrasties tālu *(no kaut kā)*

弃暗投明 qì'àn-tóumíng atteikties no tumšā *(noziedzīgā)* un griezties pie gaišā *(pareizā)*
弃儿 qì'ér izlikts *(pamests)* bērns
弃妇 qìfù pamesta sieva; pamest sievu
弃甲曳兵 qìjiǎ-yèbīng ◊ aizmest bruņas un stiept līdzi ieročus *(ciest sakāvi)*
弃旧图新 qìjiù-túxīn ◊ atmest veco un pārņemt jauno *(laboties; kļūt par pilnīgi citu cilvēku; nostāties uz pareizā ceļa)*
弃绝 qìjué pamest; atteikties no *(kaut kā)*; atsacīties no*(kaut kā)*
弃权 qìquán ❶ atteikties no tiesībām *(uz kaut ko)*; ❷ atturēties *(no balsošanas)*
弃如敝屣 qìrúbìxǐ ◊ izmest tāpat kā novalkātus apavus *(kategoriski atteikties no kaut kā; uz visiem laikiem atteikties no kaut kā; izmest kaut ko ārā)*
弃世 qìshì ❶ aiziet no pasaulīgās dzīves; ❷ nomirt
弃邪归正 qìxié-guīzhèng atmest aplamo un nostāties uz pareizā ceļa
弃养 qìyǎng zaudēt vecākus *(kļūt par bāreni)*
弃置 qìzhì ❶ pamest *(likteņa varā)*; atstāt; ❷ noniecināt

泣
qì **darb.** ❶ nedzirdami raudāt; raudāt ar asarām; liet asaras; ❷ apraudāt; ❸ likt raudāt; aizkustināt līdz asarām; **īp.** asaraini

泣诉 qìsù žēloties ar asarām *(acīs)*; vaimanāt

契(栔)
qì **lietv.** ❶ kontrakts; *novec.* pirkuma akts; *(rakstiska)* vienošanās; **īp.** draudzīgs; tuvs; **darb.** ❶ noslēgt vienošanos; ❷ zvērēt uzticību; ❸ sadraudzēties; draudzēties ar; uzturēt draudzību; ❹ apdedzināt *(zīlēšanai izmantojamās bruņurupuča bruņas)*; **īpašv.** Cji *uzv.*

契丹 Qìdān *vēst.* kidaņi *(tauta, kas m. ē. X–XII gs. dzīvoja mūsdienu ĶTR ZA)*
契合 qìhé ❶ būt atbilstošam; derēt; sakrist; ❷ tuvs; intīms; ❸ saieties; sadraudzēties
契机 qìjī *jap.* motīvs; stimuls; impulss; *(panākumu u.c.)* atslēga
契据 qìjù ❶ kontrakts; rakstveida vienošanās; ❷ vekselis; kvīts
契友 qìyǒu tuvs draugs
契约 qìyuē kontrakts; vienošanās
契纸 qìzhǐ *novec.* pirkuma akts

砌
qì **lietv.** *(akmens)* kāpnes; **darb.** ❶ bruģēt *(ar akmeņiem; ķieģeļiem u.c.)*; ❷ celt; būvēt

砌垛 qìduǒ *lauks.* mest kaudzēs; kraut kaudzēs *(sienu u.c.)*

槭
qì **lietv.** *bot.* noškeltā kļava *(Acer truncatum)*; **darb.** kļūt kailiem; zaudēt lapotni *(par kokiem)*

器(噐)
qì **lietv.** ❶ trauks; saimniecības piederumi; ❷ instruments; aparāts; ❸ rituāla trauks; ❹ atribūts, kas liecina par personas ieņemamo amatu *(apģērbs; ierocis; ekipāža u.c.)*; ❺ *(intereses)* objekts; ❻ trauka ietilpība; ❼ apetīte; spēja *(iedzert vai ieēst)*; ❽ talants; cilvēka spējas; **darb.** ❶ būt vienpusīgam, bez plašāka apvāršņa; ❷ cienīt; uzskatīt par spējīgu; **īpašv.** Cji *uzv.*

器材 qìcái armatūra; aparatūra; *(foto u.c.)* piederumi
器官 qìguān *fiziol. (auga; cilvēka)* vitālais orgāns
器件 qìjiàn *(ierīces; iekārtas)* detaļa *(daļa)*
器具 qìjù aparatūra; instruments; iekārta
器量 qìliàng ❶ daba; ❷ *(dvēseles)* īpašības
器皿 qìmǐn saimniecības piederumi; trauki
器物 qìwù ❶ instrumenti; rīki; piederumi; ❷ darbarīki un produkcija
器械 qìxiè ❶ aparatūra; instrumenti; ❷ *(sporta)* rīki
器宇 qìyǔ ❶ manieres; ārējais izskats; ❷ *(dvēseles)* īpašības
器乐 qìyuè *mūz.* instrumentālā mūzika
器乐家 qìyuèjiā mūziķis instrumentālists
器重 qìzhòng cienīt *(kāda talantu, spējas)*

憩(憇)
qì **darb.** atpūsties

憩室 qìshì *med.* divertikuls

qia

掐
qiā **darb.** ❶ tvert ar roku; satvert; sagrābt; ❷ iecirst nagus; plēst ar nagiem; ❸ izraut; noplūkt *(ziedu)*; ❹ saliekt *(pirkstus)*; **skait.** *zāles, salmu u.c. kušķiem, klēpjiem*

掐诀 qiājué *dao.* burt; buršana; izsaukt garus; garu izsaukšana *(daoistu buršana ar noteiktu pirkstu kombināciju un vienlaicīgi izteiktiem buramajiem vārdiem)*
掐算 qiāsuàn ❶ skaitīt uz pirkstiem; ❷ zīlēt; cerēt
掐头去尾 qiātóu-qùwěi ◊ noraut *(un atstāt sev)*

galvu un izmest asti *(sev atstāt vērtīgāko, galveno)*
掐蔓 qiāwàn *lauks.* atgalot; apgriezt *(galotnes)*
掐子 qiā·zi *dial. (zāles; salmu u.c.)* kušķis

卡 qiǎ/kǎ **lietv.** ❶pilsētas vārti; ❷*(militārs vai robežapsardzes)* postenis; ❸spraudīte; saspraude; knaģis; **darb.** ❶iestrēgt *(kaklā)*; saspiest *(kaklu)*; ❷turēt *(uz rokām)*; audzināt bērnus
卡箍 qiǎgū ❶*lauks.* sakas; ❷*tehn.* apskava; aptvere
卡盘 qiǎpān *tehn.* spaiļu ligzda
卡子 qiǎ·zi spaile; spīles; aizspiednis

洽 qià **darb.** ❶harmonēt; atbilst *(stāvoklim; noskaņojumam)*; ❷atbilst *(kaut kam)*; sakrist ar; ❸harmoniski apvienot; uzturēt mierā un saskaņā; **īp.** ❶draudzīgs; miermīlīgs; ❷vispārējs; plašs; **apst.** ❶draudzīgi; harmoniski; ❷plaši; visur; **lietv.** ❶miers; saskaņa; harmonija
洽商 qiàshāng ❶sarunāties; saskaņot; ❷pārrunas
洽谈 qiàtán lietišķi sarunāties

恰 qià **īp.** ❶tāds, kā vajag; atbilstošs; piemērots; veiksmīgs; tieši tāds; ❷savlaicīgs; vajadzīgs; **apst.** pašā laikā; kā reiz
恰当 qiàdàng ❶atbilstošs; piemērots; ❷veiksmīgs; vajadzīgs; ❸pašā laikā; ❹starp citu
恰到好处 qiàdào-hǎochù pašā laikā; kā reiz; tieši kā nākas
恰好 qiàhǎo ❶veiksmīgi; par laimi; ❷tieši laikā; īstajā laikā
恰合时宜 qiàhé-shíyí ❶īstajā laikā; tieši laikā ❷būt atbilstošam *(attiecīgā momenta prasībām)*
恰恰 qiàqià ❶akurāt; tieši precīzi; tieši tā; ❷deja ča-ča-ča
恰巧 qiàqiǎo ❶kā reiz; uz mata; ❷tieši laikā; par laimi
恰如其分 qiàrú-qífèn ❶ievērot mēru *(mēra robežās)*; ❷atbilstošs; atbilstoši *(kaut kam)*

髂 qià **lietv.** *anat.* zarnu kauls
髂骨 qiàgǔ *anat.* zarnu kauls

qian

千(韆) qiān **sk.** ❶tūkstotis; tūkstošais; tūkstoši *(kategorija decimālajā skaitīšanas sistēmā)*; ❷tūkstoši; daudzu tūkstošu; milzīgs skaits; milzum liels skaits; **apst.** ❶tūkstoškārt; daudzkārt; ❷noteikti; pārliecinoši; ❸lai tur vai kas; ❹*(kopā ar sekojošu noliegumu)* nekādā gadījumā; neparko; ❺stipri; ārkārtīgi; ļoti; visai; **darb.** tūkstoškārt palielināt; pareizināt ar 1000; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
千百万 qiānbǎiwàn milzum liels daudzums *(miriādes)*
千变万化 qiānbiàn-wànhuà bezgalīgi mainīties *(variēt)*; mainīgs; nebeidzamas izmaiņas
千层底 qiāncéngdǐ *tehn.* daudzkārtīga *(līmēta)* pēda
千差万别 qiānchā-wànbié ◊ tūkstoš atšķirību un desmit tūkstoš dažādību *(neiedomājama dažādība)*
千锤百炼 qiānchuí-bǎiliàn ◊ tūkstoškārtīga kalšana un simtkārtīga rūdīšana *(par kadru sagatavošanu un rūdīšanu)*
千刀万剐 qiāndāo-wànguǎ ◊ sacirst daudzos gabalos *(❶nāves sods senajā Ķīnā; ❷vēlākā laikā – lamas)*
千儿八百 qiān·er-bābǎi *sar.* aptuveni tūkstotis
千方百计 qiānfāng-bǎijì *tēl.* visiem iespējamiem paņēmieniem *(ar jebkuriem līdzekļiem)*
千夫所指 qiānfūsuǒzhǐ ❶visiem uz mēles; ❷kopēja naida *(nicinājuma)* objekts
千伏 qiānfú *el.* kilovats
千古 qiāngǔ ❶*(aizgājušās)* tūkstošgades; no senseniem laikiem; ❷aiziet mūžībā; nomirt
千回百折 qiānhuí-bǎizhé neskaitāmi sarežģījumi *(nebeidzamas peripetijas)*
千斤 qiānjīn ❶ļoti smags; ❷*tehn.* domkrats
千斤顶 qiānjīndǐng *tehn.* domkrats
千金 qiānjīn ❶milzīga naudas summa; vesela bagātība; ❷*piekl.* jaunkundze; *(Jūsu)* meita
千金榆 qiānjīnyú *bot.* sirdsveida skābardis *(Carpinus cordata)*
千军万马 qiānjūn-wànmǎ ❶varens karaspēks; milzu spēks; ❷gigantisks; ❸sīva kauja
千卡 qiānkǎ *fiz.* kilokalorija
千克 qiānkè kilograms
千里鹅毛 qiānlǐ-émáo ◊ *(pieklājīgi – par savu necilo dāvanu)* no milzu attāluma sūtīta zoss spalviņa *(uzmanība dārgāka par pašu dāvanu)*
千里光 qiānlǐguāng *bot. (krustziežu dzimtas augs)* kāpelējošā krustaine *(Senecio scandens)*
千里马 qiānlǐmǎ ❶lielisks zirgs; ❷*kor.* čenlima *(sociālistisko darba triecienniekų kustība KTDR)*; ❸jātnieks čenlima *(sociālistiskā darba trieciennieks KTDR)*
千里迢迢 qiānlǐ-tiáotiáo no milzu attāluma; aiz tūkstoš verstīm *(aiz trejdeviņām zemēm)*
千里眼 qiānlǐyǎn ❶tālredzīgs; gaišredzīgs; ❷*rel.* paregis; gaišreģis; ❸binoklis; teleskops
千里之堤，溃于蚁穴 qiānlǐ zhī dī, kuì yú yǐxué ◊ skudras ala var sagraut milzīgu dambi *(skudras ala var izraisīt tūkstoš li gara dambja sagruvumu)*
千里之行，始于足下 qiānlǐ zhī xíng, shǐ yú zú xià ◊ tūkstoš li garš ceļojums sākas ar pirmo soli
千虑一得 qiānlǜ-yīdé ◊ no tūkstoš domām – viena gudra *(arī muļķis var pateikt gudru domu)*
千虑一失 qiānlǜ-yīshī ◊ no tūkstoš domām – viena neveiksmīga *(arī gudrais var kļūdīties)*

千枚岩 qiānméiyán *ģeol.* filīts
千米 qiānmǐ kilometrs
千篇一律 qiānpiān-yīlǜ bez mazākajām izmaiņām; vienādi; vienmēr pēc vienas un tās pašas *(formulas; shēmas u.c.)*; šablonveidīgi; unificēti
千奇百怪 qiānqí-bǎiguài ❶ ļoti dīvains *(pavisam savāds)*; ❷ drausmīgs
千秋 qiānqiū ❶ *(apsveikums dzimšanas dienā)* tūkstoš gadu; ❷ lai Jums veselība!
千秋万代 qiānqiū-wàndài ❶ tūkstoši gadu; uz mūžu mūžiem; ❷ ilgus ilgus gadus vēl! *(vēlējums dzimšanas dienā)*; lai Jums laba veselība! *(apsveikums dzimšanas dienā)*
千山万水 qiānshān-wànshuǐ ❶ grūti pieejama *(apkārtne)*; ❷ ilgs un tāls ceļš
千丝万缕 qiānsī-wànlǚ ◊ tūkstoš saišu un desmit tūkstoš pavedienu *(neskaitāmas acij neredzamas saites)*
千岁 qiānsuì ❶ tūkstoš gadu; tūkstošgadīgs; mūžīgs; ❷ *vēst.* Jūsu augstība *(vēršoties pie prinča vai valdnieka)*
千头万绪 qiāntóu-wànxù ◊ uz tūkstoš diegu galiem desmit tūkstoš pavedienu *(par kaut ko neiedomājami sarežģītu)*
千瓦 qiānwǎ *el.* kilovats
千万 qiānwàn ❶ neparasti; spēcīgi; ❷ *rakst.* būt ļoti pateicīgam; ❸ kļūt bagātam; ❹ stipri atšķirties
千辛万苦 qiānxīn-wànkǔ neskaitāmas grūtības; mokošs; smags
千言万语 qiānyán-wànyǔ ❶ milzums vārdu *(domu; argumentu)*; ❷ *(pārliecināt)* ar visiem iespējamajiem paņēmieniem
千载难逢 qiānzǎi-nánféng *(gadījums)* kas arī tūkstoš gados nevar notikt *(unikāls, labvēlīgs gadījums)*
千载一时 qiānzǎi-yīshí reizi tūkstoš gados *(rets, labvēlīgs gadījums)*
千真万确 qiānzhēn-wànquè absolūti patiess *(īsts)*
千周 qiānzhōu *el.* kilohercs

阡 qiān **lietv.** ❶ eža *(no ziemeļiem uz dienvidiem)*; ežmala; taciņa *(starp laukiem)*; ❷ ceļš *(uz kapsētu)*; ceļš *(uz senču atdusas vietu)*; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
阡陌 qiānmò taciņas *(starp laukiem)*; ceļi *(no ziemeļiem uz dienvidiem un no austrumiem uz rietumiem)*

扦 qiān **darb.** ielikt *(ziedus vāzē)*; iespraust; ❶ *dial.* izknābt; noknābāt; ❷ sadiegt kopā; **lietv.** ❶ slauķis; stienis; ❷ *sp.* sitiens ar viegli sažņaugtu dūri *(pa pretinieka ķermeni)*
扦插 qiānchā *lauks.* spraudeņot; spraudeņošana
扦子 qiān·zi *(metāla; koka)* iesms; stienis

迁(遷) qiān **darb.** ❶ pārcelties, pārbraukt *(uz dzīvi citur)*; ❷ mainīt dzīvesvietu; ❸ pārvietoties; virzīties *(pa karjeras kāpnēm)*; ❹ atkāpties; doties prom; ❺ šķirties; ❻ sadalīties; dalīties; ❼ pārvietot; pārnest; pārvest *(citā amatā)*; ❽ *novec.* izsūtīt trimdā; **īpašv.** *(vārds)* Cjeņ *(izcilā ķīniešu vēsturnieka Sima Cjeņ vārds)*
迁车台 qiānchētái *dzelzc.* traversa ratiņi
迁出 qiānchū pārcelties *(citur)*; aizbraukt prom
迁就 qiānjiù pielāgoties; piemēroties; atsakoties no principiālas nostājas, piekrist kompromisam; pieskaņošanās apstākļiem
迁居 qiānjū mainīt dzīvesvietu *(pārbraukt; pārcelties uz)*
迁流 qiānliú ❶ peldēt pa straumi; ❷ paiet *(par laiku)*
迁怒 qiānnù izgāzt *(savas)* dusmas *(uz kādu)*
迁入 qiānrù ievākties *(jaunā dzīvoklī)*; iekravāties; iemitināties
迁徙 qiānxǐ ❶ pārcelties; pārbraukt; klejot; migrēt; ❷ *med.* metastāze
迁延 qiānyán ❶ vilkt *(laiku)*; ❷ neizlēmīgi mīdīties uz vietas; nespēt izšķirties *(par kaut ko)*
迁移 qiānyí ❶ pārvietoties; pārcelties; ❷ klejot; migrēt; ❸ pārvietot

瓩 qiānwǎ **skait.** ❶ *el.* kilovats; ❷ *jap.* kilograms
瓩时 qiānwǎshí *el.* kilovatstunda

钎(釬) qiān **lietv.** ❶ *(metāla)* tausts; iesms; ❷ *tehn.* urbis; boris
钎子 qiān·zi ❶ *(metāla)* tausts; ❷ *tehn.* urbis; boris

牵(牽) qiān **darb.** ❶ vilkt; stiept; ❷ pievilkt; ievilkt; iesaistīt; ❸ vilkt atpakaļ; neļaut; sasaistīt; ❹ sašūt; savilkt kopā ar šuvi; ❺ būt sasaistītam; ❻ vilkt *(uz saviem pleciem)* rūpju nastu; ❼ precīzi pie *(kaut kā)* pieturēties; neatkāpties ne par soli; ❽ saskanēt; saderēt kopā; ❾ būt *(ar kaut ko)* saistītam; ❿ vilkt laivu vilcēja tauvu *(virvi)*; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
牵肠挂肚 qiāncháng-guàdù ļoti raizēties; būt nemiera pārņemtam *(nespēt atrast sev vietu)*
牵扯 qiānchě ❶ piesaistīt; iesaistīt; ievilkt; ❷ attieksme; sakars; *(kāda)* uzspiestas *(attiecības)*
牵掣 qiānchè ❶ vilkt; ievilkt; ❷ sasaistīt; ❸ būt sasaistītam; būt *(kāda)* pavadā
牵动 qiāndòng skart; iespaidot; darīt *(kādu)* šaubīgu; likt apšaubīt
牵挂 qiānguà ❶ satraukties; skumt; nepārtraukti *(par kaut ko)* domāt; ❷ rūpes; nemiers; satraukums
牵就 qiānjiù pielāgoties *(kaut kam)*; samierināties *(ar kaut ko)*
牵累 qiānlěi ❶ iesaistīt; ievilkt; ❷ *(ģimenes uzturēšanas)* rūpes; ❸ būt iesaistītam
牵连 qiānlián ❶ skart; iespaidot; ❷ iesaistīt; ievilkt *(kaut kur)*; būt iesaistītam *(noziegumā)*
牵牛 qiānniú ❶ vest *(saitē)* govi; ❷ *bot.* efejlapu

ipomeja *(Ipomoea hederacea)*; ❷ *ķīn. astr.* Gans *(Altairs)*
牵牛星 qiānniúxīng *ķīn. astr.* Gans *(Altairs)*
牵强 qiānqiǎng aiz matiem pievilkts *(pierādījums)*; pievilkt aiz matiem
牵强附会 qiānqiǎng-fùhuì nepareizi traktēt; pievilkt aiz matiem *(argumentāciju)*
牵涉 qiānshè ❶ būt saistītam *(ar kaut ko)*; attiekties *(uz kaut ko)*; ❷ skart *(kaut ko)*; ❸ iesaistīt; ievilkt
牵线 qiānxiàn ◊ raustīt aiz diegiem lelli *(marioneti)* *(vadīt; diriģēt; izspēlēt kā pēc notīm)*
牵线搭桥 qiānxiàn-dāqiáo ◊ vilkt saitē un veidot tiltu *(būt par vidutāju, starpnieku)*
牵一发而动全身 qiān yī fà ér dòng quánshēn ◊ pavilksi aiz *(kaut kā)* maza un nobīdīsi no vietas visu kopumu *(no mazā reizēm daudz kas atkarīgs)*
牵引 qiānyǐn ❶ vilkt *(aiz sevis)*; iesaistīt; ❷ *tehn.* vilce
牵引力 qiānyǐnlì vilcējspēks
牵着鼻子走 qiān·zhe bí·zi zǒu ❶ darīt to, kas ienāk prātā *(rīkoties pēc savas iegribas)*; ❷ vadāt *(kādu)* aiz deguna
牵制 qiānzhì ❶ ierobežot; bloķēt; kavēt; ❷ *milit.* sasaistīt *(pretinieka spēkus)*

悭(慳)

qiān **īp.** ❶ skops; ❷ nepietiekams; trūcīgs; nabadzīgs; **darb.** skopoties; taupīt; **lietv.** skopulis; sīkstulis
悭吝 qiānlìn skopulis; skopoties; skopums

铅(鉛、鈆)

qiān **lietv.** ❶ *ķīm.* svins (Pb); svina; ❷ *(zīmuļa)* grafīts; ❸ svina baltums
铅版 qiānbǎn *poligr.* stereotips
铅笔 qiānbǐ zīmulis
铅笔画 qiānbǐhuà zīmējums ar zīmuli
铅笔套 qiānbǐtào zīmuļa uzgalis
铅笔心 qiānbǐxīn zīmuļa grafīts
铅玻璃 qiānbō·li *ķīm.* svina stikls
铅垂线 qiānchuíxiàn *mat.* vertikāle *(vertikāla līnija)*
铅丹 qiāndān svina mīnijs
铅矾 qiānfán *min.* anglezīts; svina vitriols
铅粉 qiānfěn *ķīm.* svina baltums
铅封 qiānfēng plombēt; plombe
铅矿 qiānkuàng svina rūda
铅球 qiānqiú *sp.* lodes grūšana
铅丝 qiānsī cinkota stieple
铅条 qiāntiáo ❶ *poligr.* plēksne; ❷ zīmuļa grafīts
铅铁 qiāntiě *metal.* cinkota dzelzs
铅印 qiānyìn ❶ *poligr.* stereotipija; ❷ iespiest *(tipogrāfiski)*
铅印本 qiānyìnběn stereotipijas izdevums
铅直 qiānzhí vertikāls; svērtenisks
铅中毒 qiānzhòngdú *med.* saindēšanās ar svinu; saturnisms
铅字 qiānzì ❶ *poligr.* tipogrāfijas burti; ❷ burtstabiņš *(litera)*

谦(謙)

qiān **īp.** ❶ piekāpīgs; pieļāvīgs; vienkāršs; ❷ pieklājīgs; cieņas pilns; **darb.** samazināties; saīsināties; pazemināties; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
谦卑 qiānbēi vienkāršs; lēnīgs
谦辞 qiāncí pieklājīgi atteikt *(atteikties)*
谦恭 qiāngōng ❶ vienkāršs un cieņas pilns; ❷ taktisks
谦和 qiānhé vienkāršs un kluss; laipns
谦让 qiānràng ❶ lēnīgi piekāpties; ❷ pieklājīgi atteikties *(no goda)*
谦虚 qiānxū ❶ vienkāršs; lēnīgs; taktisks; ❷ būt pieticīgam
谦逊 qiānxùn ❶ vienkāršs; piekāpīgs; ❷ vienkāršība; ❸ paklāvība

签(簽、籤)

qiān **darb.** ❶ parakstīt; ❷ uzrakstīt *(rezolūciju u.c.)*; ❸ īsumā izklāstīt *(rakstveidā)*; **lietv.** ❶ bambusa kociņš; birka; ❷ papīra strēmelīte; ❸ biļete *(zīlēšanai)*; ❹ loze; *(vilkt)* lozi; ❺ etiķete; ❻ īss, uzasināts kociņš *(zobu bakstāmais)*
签呈 qiānchéng *ofic.* rakstisks ziņojums *(priekšniecībai)*
签到 qiāndào atzīmēt klātesošos *(atzīmēties klātesošo sarakstā)*
签到簿 qiāndàobù klātesošo reģistrācijas žurnāls
签订 qiāndìng ❶ parakstīt *(vienošanos)*; ❷ noslēgt *(līgumu)*; ❸ noformēt; ❹ ar parakstu apstiprināt *(protokolu u.c.)*
签发 qiānfā izdot *(pasi u.c.)*
签名 qiānmíng ❶ parakstīties *(uzlikt parakstu)*; ❷ paraksts
签收 qiānshōu parakstīties par saņemšanu; ieraksts par saņemšanu
签署 qiānshǔ parakstīt *(dokumentu)*; vizēt *(dokumentu)*
签条 qiāntiáo etiķete; uzlīme
签筒 qiāntǒng bambusa cilindrs ar lozēm *(loterijā u.c.)*
签押 qiānyā ❶ parakstīties; ❷ noformēt *(dokumentu)*
签证 qiānzhèng ❶ vizēt *(dokumentu)*; ❷ *(diplomātiskā u.c.)* vīza
签注 qiānzhù ❶ uzrakstīt piezīmi; piezīme; komentārs; ❷ pievienot piezīmi ar slēdzienu
签字 qiānzì ❶ parakstīties *(dokumentā)*; paraksts; ❷ apstiprinājums; apstiprināt
签子 qiān·zi ❶ uzlīme; etiķete; ❷ papīra strēmelīte ar zīmogu *(telpu apzīmogošanai)*; ❸ *(grāmatā)* ieliekamā zīme *(grāmatzīme)*

愆(諐)

qiān **darb.** ❶ kļūdīties; pielaist kļūdu; ❷ nokavēt termiņu; ❸ slimot; **lietv.** ❶ termiņa nokavēšana; ❷ kļūda; misēklis; ❸ noziegums; vaina
愆期 qiānqī nokavēt termiņu *(nokavēt noteikto*

laiku)
愆尤 qiānyóu pārkāpums; nodarījums

前 qián **lietv.** ❶ priekša; priekšējā *(daļa)*; ❷ virziens uz priekšu; ❸ *(teksta)* iepriekšējā daļa; **īp.** ❶ *ofic.* iepriekš teiktais *(minētais)*; ❷ agrākais; pagājušais; ❸ priekšējais; pirmais; iepriekšējais; ❹ pagājušais; bijušais; vakarējais; aizvakarējais; **apst.** priekšā; uz priekšu; no sākuma; agrāk; iepriekš; pagātnē; **darb.** ❶ virzīties uz priekšu; uzbrukt; ❷ vest aiz sevis; ❸ apsteigt *(laika ziņā)*; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
前半期 qiánbànqī *(kāda noteikta termiņa)* pirmā puse
前半天 qiánbàntiān dienas pirmajā pusē; priekšpusdienā
前半夜 qiánbànyè vakarā; pirms pusnakts
前辈 qiánbèi ❶ vecākā paaudze; gados vecākais; ❷ sencis; ❸ priekštecis
前臂 qiánbì *anat.* apakšdelms
前边 qián·bian ❶ priekša; priekšā; ❷ augstāk; *(teksta)* sākumā; ❸ *(mājas)* priekšā
前部 qiánbù priekša; priekšējā daļa
前舱 qiáncāng *kuģu būvn.* kuģa priekšgala kravas tilpne
前车之鉴 qiánchēzhījiàn ◊ priekšējā pajūga apgāšanās – brīdinājums visiem pārējiem *(priekšgājēju neveiksme – brīdinājums citiem)*
前尘 qiánchén ❶ bijušie notikumi; aizgājušie laiki; ❷ *bud.* pagātnes pīšļi *(iluzorā iepriekšējās pārdzimšanas pasaule, ko uztvēruši maņu orgāni)*
前程 qiánchéng ❶ priekšā esošais ceļš; ❷ dzīves ceļš; nākotne; nākotnes perspektīvas; ❸ *novec.* dienesta karjera
前次 qiáncì pagājušo reizi; iepriekšējais; pagājušais
前导 qiándǎo ❶ rādīt ceļu; vest; ❷ gids; pavadonis; ❸ *novec.* dižciltīgo izbraukuma apsardzes priekšējais novērotājs
前灯 qiándēng *(automobiļa u.c.)* priekšējais lukturis
前敌 qiándí ❶ uzbrukumam sagatavojies pretinieks; pietuvojies pretinieks; ❷ fronte; frontes; ❸ avangards; priekšpostenis
前队 qiánduì *milit.* priekšpulks
前额 qián'é *anat.* piere
前番 qiánfān pagājušo reizi; iepriekšējais; pagājušais
前方 qiánfāng ❶ priekša; priekšā; ❷ *milit.* fronte; priekšējās līnijas
前锋 qiánfēng ❶ avangards; priekšpostenis; ❷ *sp.* uzbrukums; uzbrucējs
前夫 qiánfū iepriekšējais vīrs *(mirušais vīrs)*
前赴后继 qiánfù-hòujì ◊ priekšējie dodas uz priekšu, bet aiz viņiem seko maiņa *(par pārmantojamību cīņas gaitā)*
前功尽弃 qiángōng-jìnqì ◊ pārvilkt svītru iepriekšējām pūlēm *(iznīcināt bijušos nopelnus piem., ar nodevību)*
前后 qiánhòu ❶ priekšā un aizmugurē; ❷ pirms tam un pēc tam; ❸ agrāk vai vēlāk; ❹ aptuveni; ❺ pavisam
前呼后拥 qiánhū-hòuyōng *vēst.* izbraukt greznas svītas pavadībā *(par dižciltīgu personu)*
前甲板 qiánjiǎbǎn *kuģu būvn.* kuģa klāja priekšējā daļa
前脚 qiánjiǎo ❶ uz priekšu izstiepta kāja; ❷ tikko kā
前襟 qiánjīn apģērba *(priekšējā daļa)*; apģērba *(stūris; stērbele; mala)*
前进 qiánjìn ❶ iet uz priekšu *(virzīties uz priekšu)*; ❷ uzbrukt; ❸ progresēt; augt; ❹ progress
前景 qiánjǐng ❶ *māksl.* priekšējais plāns; priekšplāns; ❷ perspektīvas; nākotnes izredzes
前臼齿 qiánjiùchǐ *anat.* mazie dzerokļi
前倨后恭 qiánjù-hòugōng ◊ augstprātību nomainīt ar goddevību *(iztapīgumu)*
前科 qiánkē *jur.* sodāmība
前来 qiánlái ❶ ierasties; atbraukt; ❷ *ofic.* saņemt *(dokumentu)*; ❸ agrāk atnākušais *(saņemtais)*
前例 qiánlì precedents
前列 qiánliè ❶ priekšējais; pirmā rinda; ❷ pirmajās rindās
前列腺 qiánlièxiàn *anat.* prostata
前列腺炎 qiánlièxiànyán *med.* prostatas iekaisums *(prostatīts)*
前门 qiánmén parādes durvis; parādes ieeja
前面 qián·mian ❶ priekšpuse; priekša; priekšā; fasāde; ❷ augstāk; *(teksta)* sākumā; *postpoz.* priekšā; *(mājas)* priekšā u. tml.
前脑 qiánnǎo *anat.* priekšējās smadzenes
前年 qiánnián aizpagājušais gads *(aizpērnais gads)*
前怕狼，后怕虎 qián pà láng, hòu pà hǔ ◊ baidīties, ka vilks *(var uzklupt)* no priekšas un tīģeris no mugurpuses *(bezgala baidīties, ka tikai kaut kas neatgadās)*
前排 qiánpái *teātr.* pirmās rindas *(teātrī u.c.)*
前仆后继 qiánpū-hòujì ◊ priekšējie krīt un tos nomaina aizmugurējie *(par pārmantojamību cīņas gaitā; bezbailīgi stāties kritušo vietā; droši doties kritušo varoņu pēdās)*
前妻 qiánqī iepriekšējā sieva *(mirusī sieva)*
前愆 qiánqiān *rakst.* iepriekšējās kļūdas; iepriekšējie nodarījumi
前驱 qiánqū priekšgājēji; priekšteči
前去 qiánqù doties *(uz citu vietu vai pilsētu)*; aizbraukt; aiziet
前人 qiánrén iepriekšējās paaudzes; priekšgājēji
前人种树，后人乘凉 qiánrén zhòng shù, hòurén chéng liáng ◊ priekšgājēji stāda kokus, bet pēcteči atpūšas šo koku ēnā *(strādāt nākamo paaudžu labā)*
前任 qiánrèn ❶ priekšgājējs *(dienestā; darbā u.c.)*;

❶ iepriekšējais, bijušais *(ministrs u.c.)*; eks- *(priekšsēdētājs u.c.)*
前日 qiánrì ❶ aizvakar; ❷ pagājušais; pagātnē
前哨 qiánshào ❶ *milit.* priekšpostenis; ❷ avangards
前哨战 qiánshàozhàn *milit.* priekšposteņu kaujas *(avangarda kaujas)*
前身 qiánshēn ❶ priekšgājējs; ❷ prototips; ❸ *bud.* iepriekšējais iemiesojums
前生 qiánshēng *bud.* iepriekšējais iemiesojums
前世 qiánshì ❶ iepriekšējās paaudzes; priekšgājēji; ❷ iepriekšējie laikmeti; iepriekšējie gadsimti; ❸ *bud.* iepriekšējā dzīve; iepriekšējā pārdzimšana
前事不忘，后事之师 qiánshì bù wàng, hòushì zhī shī ◊ stipra atmiņa par bijušo – vislabākais padomnieks nākotnei *(pagātnes pieredze – mācība nākotnei)*
前思后想 qiánsī-hòuxiǎng vispusīgi pārdomāt *(ņemt vērā visus apstākļus; lauzīt galvu)*
前所未闻 qiánsuǒwèiwén nedzirdēts; kaut kas nebijis
前所未有 qiánsuǒwèiyǒu pārsteidzošs; satriecošs
前台 qiántái ❶ *teātr.* skatuve; uz skatuves; ❷ priekšējais plāns; priekšējā plānā
前提 qiántí ❶ *loģ. (lielā, mazā)* premisa; ❷ priekšnoteikums; priekšnosacījums
前天 qiántiān ❶ aizvakar; ❷ pagājušais; pagātnē
前厅 qiántīng vestibils
前庭 qiántíng *anat.* vestibulārais aparāts
前庭炎 qiántíngyán *med.* vestibulīts
前头 qián·tou ❶ priekšpuse; priekša; priekšā; fasāde; ❷ augstāk; *(teksta)* sākumā
前途 qiántú ❶ priekšā esošais ceļš; ❷ *novec.* cita *(ietekmīgāka)* persona; cits *(nozīmīgāks)* cilvēks
前往 qiánwǎng ❶ doties; aizbraukt, aiziet *(uz)*; ❷ pagājušais; iepriekšējais
前卫 qiánwèi *milit.* avangards; priekšpulks
前卫战 qiánwèizhàn *milit.* avangarda *(priekšpulka)* kauja
前无古人 qiánwúgǔrén *tēl.* nesalīdzināms; nebijis; bezprecedenta
前夕 qiánxī priekšvakars; *(svētku u.c.)* priekšvakarā
前贤 qiánxián senatnes gudrie; pagājušo laiku izcilie cilvēki
前嫌尽释 qiánxián-jìnshì ◊ viss bijušais naids pagātnē *(naida ledus ir izkusis; salīgts miers)*
前线 qiánxiàn ❶ *milit.* frontes līnija; priekšējās *(nocietinājumu)* līnijas; ❷ avangards; priekšpostenis
前项 qiánxiàng ❶ iepriekšējā rindkopa; ❷ *mat. (proporcijas)* iepriekšējie locekļi; ❸ agrāk
前言 qiányán ❶ priekšvārds; ❷ augstāk minētais; ❸ senatnes gudro vārdi *(domas)*
前言不搭后语 qiányán bù dā hòuyǔ ◊ būt pretrunā pašam ar sevi *(sapīties savos vārdos; runāt nesakarīgi)*
前沿 qiányán *milit.* priekšējā līnija
前仰后合 qiányǎng-hòuhé ❶ nedrošā gaitā *(šūpojoties; gandrīz vai krītot gar zemi)*; ❷ plīst *(vai pušu)* no smiekliem
前夜 qiányè priekšvakars; *(svētku u.c.)* priekšvakarā
前因后果 qiányīn-hòuguǒ cēlonis un sekas; sākums un beigas; no sākuma līdz beigām; visi notikuma apstākļi
前者 qiánzhě ❶ priekšgājējs; ❷ agrāk; ❸ tas *(par ko tika runāts agrāk)*; ❹ pirmais
前肢 qiánzhī *zool.* priekšējās ekstremitātes
前置 qiánzhì *lingv.* prepozīcija; prievārds
前置词 qiánzhìcí *lingv.* prepozīcija; prievārds
前置格 qiánzhìgé *lingv.* prepozitīvs
前缀 qiánzhuì *lingv.* prefikss
前奏 qiánzòu ❶ *mūz.* prelūdija; ❷ *(iepriekšēja)* zīme; priekšvēstnesis
前奏曲 qiánzòuqǔ *mūz.* prelūdija

荨(蕁) qián/xún **sast.**

荨麻 qiánmá *bot.* Tunberga nātre *(Urtica thunbergiana)*

钤(鈐) qián **lietv.** ❶ zīmogs; ❷ *vēst.* karacirvja kāts; ❸ *pārn.* karamāksla; stratēģija; ❹ liels arkls; ❺ aizbīdnis; ❻ *rel.* upurtrauks; **darb.** ❶ uzlikt zīmogu; apzīmogot; ❷ apvaldīt; ierobežot

钤记 qiánjì ❶ palīgzīmogs *(paku apzīmogošanai)*; ❷ zemāka ranga ierēdņu zīmogs
钤印 qiányìn ❶ uzlikt zīmogu; ❷ garenais zīmogs

虔 qián **īp.** bijīgs; cieņas pilns; pieklājīgs; dievbijīgs; **darb.** slepkavot; laupīt; darīt ļaunu; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*

虔诚 qiánchéng ❶ patiess un cieņas pilns; no visas sirds; godbijība; ❷ dievbijība
虔敬 qiánjìng ❶ cienīt; ar cieņu; ❷ *rel.* pietāte

钱(錢) qián **lietv.** ❶ *(kapara vai papīra)* nauda; *(kapara)* monēta; ❷ naudas vienība *(agrākās ķīniešu naudas vienības* 两 *liana jeb taeļa)* desmitā daļa; **skait.** ❶ svara mērvienība: cjeņ *(līdzinās 5 g vai 1/10 daļai no* 两*, kas savukārt līdzinās =50 g)*; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*

钱包 qiánbāo naudasmaks *(kabatas portfelis)*
钱币 qiánbì ❶ nauda; ❷ monēta
钱财 qiáncái nauda; vērtslietas; bagātība; īpašums
钱串子 qiánchuàn·zi čohu saišķis *(čohs – sīka kapara monēta ar kvadrātveida caurumu monētas vidū; čohus vēra 500–1000 monētu saišķos)*
钱柜 qiánguì seifs; kase; naudas lāde
钱粮 qiánliáng ❶ apgāde; alga; ❷ *novec.* apgādība *(Cjin dinastijas laikā)*; ❸ *vēst.* gariem upurējamie sojas siera gabaliņi, papīra nauda un sudraba monētas; ❹ zemes nodoklis
钱龙 qiánlóng ❶ *zool.* simtkājis *(Scutigera)*; ❷ *mit.* bagātību vēstošs pūķis; ❸ no monētām veidots

Q

pūķis *(uz auklas savērts monētu saišķis pūķa izskatā)*

钱票 qiánpiào ❶ kapara monētu vietā lietota sīka vietējā apgrozījuma banknote naudas maiņas veikaliņā; ❷ *tirdzn. (veikala)* preču čeks; ❸ kredītkarte

钱庄 qiánzhuāng naudas maiņas veikaliņš

钳(鉗、箝、拑) qián **lietv.** ❶ knaibles; spīles; skrūvspīles; ❷ pincete; knaiblītes; ❸ kakla sieksta *(soda rīks)*; **darb.** ❶ ņemt ar knaiblēm; iespiest skrūvspīlēs; ❷ uzlikt kakla siekstu; **īp.** ļauns; slikts; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*

钳工 qiángōng ❶ atslēdznieks; ❷ atslēdznieka darbi

钳口结舌 qiánkǒu-jiéshé ◊ klusēšanas zīmogs uz lūpām *(neiedrošināties bilst ne vārda)*

钳制 qiánzhì apspiest; nomākt

钳住 qiánzhù saspiest; iespiest

钳子 qián·zi knaibles; platknaibles

乾 qián **lietv.** ❶ cjeņ *(pirmā no 易经 astoņām trigrammām, kas simbolizē vīrišķo pirmsākumu, debesis, sauli, ziemeļrietumus, pavasari, tēvu, vīru, valdnieku)*; ❷ *(pirmā no 易经 64 heksagrammām)*; **darb.** nepārtraukti sasprindzināt visus spēkus darbā *(nepārtraukti pilnveidoties)*; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*

乾坤 qiánkūn ◊ cjeņ un kuņ *(divas pretējas 易经 heksagrammas, kas simbolizē debesis un zemi; metaforās 阳 un 阴 nozīmē)*

掮 qián **darb.** nest *(uz pleca)*

掮客 qiánkè vidutājs; starpnieks; mākleris

潜(濳) qián **darb.** ❶ iet *(pārvietoties)* zem ūdens; nirt; ❷ bēgt; klusiņām aiziet; nepamanīti izsprukt; ❸ noslēpties; iejukt *(pūlī)*; ❹ iegremdēt *(ūdenī)*; slēpt; noslēpt; **īp.** ❶ dziļš; zemūdens; ❷ noslēpts; slepens; ❸ potenciāls; **apst.** dziļi; slepeni; slēpti; **lietv.** igvāts; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*

潜藏 qiáncáng ❶ slēpties; slepens; ❷ *med.* inkubācija *(latents stāvoklis)*

潜伏 qiánfú ❶ slēpties; slepens; ❷ *med.* inkubācija *(latents stāvoklis)*

潜伏期 qiánfúqī inkubācijas periods *(latentais periods)*

潜力 qiánlì ❶ potenciāls; potenciālā enerģija; ❷ *med.* potence

潜流 qiánliú ❶ pazemes straume; ❷ slēptas jūtas

潜匿 qiánnì ❶ slēpties; ❷ slēpt

潜热 qiánrè *fiz.* latentais siltums

潜入 qiánrù ❶ ielīst; iekļūt; ❷ ienirt *(ūdenī)*

潜势力 qiánshì·li ❶ apslēptie spēki; ❷ potence

潜水 qiánshuǐ ❶ pazemes ūdeņi; ❷ zemūdens; ❸ *milit.* dziļūdens *(bumba)*

潜水帽 qiánshuǐmào ūdenslīdēja ķivere

潜水艇 qiánshuǐtǐng *milit.* zemūdene

潜水衣 qiánshuǐyī ūdenslīdēja tērps; skafandrs; hidrokostīms

潜水员 qiánshuǐyuán ūdenslīdējs

潜台词 qiántáicí *teātr.* zemteksts

潜逃 qiántáo aizlavīties; slepeni izbēgt

潜望镜 qiánwàngjìng *milit.* periskops

潜心 qiánxīn pilnībā ziedoties *(zinātnei u.c.)*; koncentrēties; iedziļināties

潜行 qiánxíng ❶ pārvietoties zem ūdens; ❷ zagties; piezagties; ❸ slepeni *(kaut ko)* īstenot; slepeni

潜移默化 qiányí-mòhuà ◊ nemanāmi mainīties *(uz labo pusi) (nemanāmi pāraudzināt; labvēlīgi ietekmēt, piem., literatūru)*

潜意识 qiányìshí *filoz.* zemapziņa

潜泳 qiányǒng *sp.* nirt; niršana

潜在 qiánzài eksistēt slēptā veidā; slēpts; potenciāls

黔 qián **īp.** ❶ umšs; melns; ❷ melnmatains *(par vienkāršo tautu)*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Guidžou province; ❷ Cjeņ *uzv.*

黔驴技穷 qiánlǘ-jìqióng ◊ Guidžou ēzeļa māksla ar to arī beidzās *(atklāt savu nespēju, kas var būt liktenīga)*

黔驴之技 qiánlǘzhījì ◊ Guidžou ēzeļa māksla *(par cilvēku, kas ar ārējo efektu palīdzību cenšas slēpt savu nevarīgumu)*

浅(淺) qiǎn **īp.** ❶ sekls; *(uzsēsties)* uz sēkļa; ❷ virspusējs; ❸ šaurs; mazs; ❹ vienkāršs; elementārs; ❺ neliels, īss *(laiks)*; ❻ gaišs; bālgans; ❼ parets; pareti *(mati; vilna u.c.)*; **lietv.** sēklis; *(neliela)* krāce

浅薄 qiǎnbó sekls; virspusējs; banāls; nepārdomāts

浅尝 qiǎncháng neiedziļināties *(jautājuma vai problēmas būtībā)*

浅耕 qiǎngēng *lauks.* seklā aršana

浅见 qiǎnjiàn nekompetents viedoklis

浅近 qiǎnjìn virspusējs; vienkāršots; elementārs

浅陋 qiǎnlòu ❶ rupjš; elementārs; ❷ šaura apvāršņa *(cilvēks)*

浅说 qiǎnshuō ❶ vienkāršots *(elementārs)* skaidrojums; ❷ pašas elementārākās ziņas

浅滩 qiǎntān sēklis; *(upes)* sēre

浅显 qiǎnxiǎn vienkāršs; labi saprotams *(sacerējums u.c.)*

浅学 qiǎnxué seklas *(virspusējas)* zināšanas

浅易 qiǎnyì vienkāršs; viegls; parasts

浅子 qiǎn·zi *(sekls no klūgām vai bambusa pīts)* grozs

嗛 qiǎn **lietv.** *(grauzēju un pērtiķu)* vaigu maisiņi

遣 qiǎn **darb.** ❶ sūtīt; aizsūtīt; ❷ pilnvarot;

❶ nodoties izpriecām; īsināt laiku; ❷ izsūtīt; izdzīt; aizkomandēt; ❸ lietot; izmantot; **lietv.** ❶ dāvana; ❷ uzdevums
遣返 qiǎnfǎn *dipl.* repatriēt; repatriācija
遣闷 qiǎnmèn ❶ īsināt laiku; ❷ uzmundrināties; sapurināties
遣散 qiǎnsàn ❶ izformēt *(karaspēku)*; ❷ izdzenāt
遣散费 qiǎnsànfèi izstāšanās pabalsts *(aizejot no darba; dienesta u.c.)*
遣送 qiǎnsòng ❶ aizsūtīt; ❷ repatriēt

谴(譴) qiǎn **darb.** ❶ izteikt rājienu; rāt; nosodīt; ❷ sodīt; **lietv.** ❶ sods; pārmetums; ❷ noziegums; pārkāpums; ❸ vaina; grēks; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
谴责 qiǎnzé ❶ nosodīt; izteikt rājienu; ❷ nosodījums; rājiens

缱(繾) qiǎn **sast.**
缱绻 qiǎnquǎn ❶ nešķirams; ❷ uzticams; ❸ stipra pieķeršanās; uzticība; ❹ ierindas cilvēki, kas saliedējās ap valdnieku

欠 qiàn **darb.** ❶ trūkt; pietrūkt; ❷ nonākt parādos; būt parādā; ❸ uzrausties sēdus *(gultā)*; pacelt *(kāju)*; piepacelt; ❹ žāvāties; žāvas; ❺ *dial.* izlikties nesaprotam; nonākt strupceļā; **apst.** gandrīz vai; **īp.** nepilnvērtīgs; truls
欠安 qiàn'ān justies neveselam; sasirgt
欠佳 qiànjiā slikts; nekvalitatīvs
欠款 qiànkuǎn parāds; būt parādā
欠情 qiànqíng ❶ nepateicīgs; būt nepateicīgam; ❷ cietsirdīgs
欠缺 qiànquē trūkt; pietrūkt; iztrūkums
欠身 qiànshēn ❶ *(nedaudz)* piecelties; ❷ pastiepties *(apliecinot cieņu)*; piecelties kājās
欠伸 qiànshēn ❶ žāvāties un staipīties; ❷ *fiziol.* dziļi ieelpot
欠税 qiànshuì nodokļu *(nodevu)* parāds
欠通 qiàntōng ❶ neskaidrs; nesaprotams *(teksts)*; ❷ mazizglītots *(cilvēks)*; analfabēts
欠妥 qiàntuǒ nepiemērots; neatbilstošs
欠债 qiànzhài parāds; būt parādā
欠账 qiànzhàng ❶ būt parādā; parāds; ❷ aizņēmuma procenti
欠资 qiànzī neapmaksāts; piemaksas
欠资信 qiànzīxìn piemaksas vēstule

纤(縴) qiàn/xiān **lietv.** ❶ virve; valgs; *(strūdzinieka)* tauva; ❷ vilkt tauvā strūgu *(kuģi)*; **darb.** būt par starpnieku
纤夫 qiànfū ❶ strūdzinieks; ❷ mākleris; starpnieks
纤绳 qiànshéng virve; valgs; *(strūdzinieka)* tauva

芡 qiàn **lietv.** ❶ *bot.* *(ūdensroze)* mežonīgā euriale; *(Euryale ferox)*; ❷ milti *(no euriales sēklām)*
芡实 qiànshí euriales sēklas

茜(蒨) qiàn **lietv.** *bot.* sirdslapu rubija *(Rubia cordifolia)*; **īp.** violeti sarkans; sarkans; **īpašv.** Cjeņ *uzv.*
茜草 qiàncǎo *bot.* sirdslapu rubija *(Rubia cordifolia)*
茜素 qiànsù *ķīm.* alizarīns

倩 qiàn **darb.** salīgt; saderēt; pieņemt darbā; **īp.** skaists; lielisks

堑(塹) qiàn **lietv.** ❶ cietokšņa apvedgrāvis; kanāls *(ap pilsētas mūri)*; ❷ izgāšanās; caurkrišana; fiasko
堑壕 qiànháo *milit.* tranšeja; ierakums
堑壕战 qiànháozhàn *milit.* ierakumu karš

嵌 qiàn **lietv.** mozaīka; inkrustācija; **darb.** inkrustēt
嵌板 qiànbǎn *celtn.* pildiņš; ielaids

歉 qiàn **lietv.** ❶ neraža; bads; ❷ *(pārtikas u.c.)* trūkums; ❸ nožēla; piedošana; **īp.** trūcīgs; trūcīga *(raža)*; **darb.** nožēlot; atvainoties
歉年 qiànnián neražas gads
歉收 qiànshōu slikta *(trūcīga)* raža; neraža
歉岁 qiànsuì neražas gads
歉意 qiànyì *rakst.* nožēla; atvainošanās

qiang

羌(羗) qiāng **lietv.** *vēst.* cjan *(kopš seniem laikiem pazīstama tauta – pamatā tanguti, kas līdz XIII gs. apdzīvoja mūsdienu ĶTR Gaņsu, Cjinhajas un Sičuanas provinces un asimilējās pēc tangutu valsts 西夏Sjisja bojāejas)*
羌活 qiānghuó *bot.* Franšē notopterigijs *(Notopterygium franchetii)*
羌族 qiāngzú ❶ cjan *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; ❷ tanguti

呛(嗆) qiāng/qiàng **darb.** ❶ ieklepoties; ❷ aizrīties; ❸ ievilkt elpu; ❹ iet *(pret vēju)*; ❺ knābāt; **īp.** padumjš; vientiesīgs

枪(槍、鎗) qiāng **lietv.** ❶ pīķis; šķēps; ❷ šautene; ❸ *tehn.* pistole; stobrs; deglis; ❹ izkapts; sirpis; ❺ dūriens *(ar šķēpu)*; *(šautenes)* šāviens; **darb.** ❶ sist *(ar pieri pret zemi)*; klauvēt; ❷ pacelties pāri; ❸ iedzīt zemē mietus; **īpašv.** Cjan *uzv.*
枪毙 qiāngbì nošaut; nošaušana

枪刺 qiāngcì durklis

枪弹 qiāngdàn ❶patrona; ❷lode

枪法 qiāngfǎ ❶*milit.* šaušanas māka *(tehnika)*; ❷paukošana ar šķēpiem *(paukošanas māksla ar šķēpiem)*

枪杆子 qiānggǎn·zi ❶šķēpa kāts; ❷*(šautenes)* laide; ❸ierocis; ar ieroču palīdzību

枪机 qiāngjī šautenes aizslēga belzenis

枪决 qiāngjué nošaut; nošaušana

枪口 qiāngkǒu šautenes stobrs

枪林弹雨 qiānglín-dànyǔ ◊ šauteņu mežs un ložu lietus *(sīva kauja; viesuļuguns)*

枪炮 qiāngpào šautenes un lielgabali; šaujamie ieroči

枪杀 qiāngshā nošaut

枪伤 qiāngshāng šauta brūce

枪身 qiāngshēn šautenes stobrs

枪声 qiāngshēng *(šautenes)* šāviena skaņa

枪手 qiāngshǒu strēlnieks; snaiperis

枪栓 qiāngshuān šautenes aizslēgs

枪膛 qiāngtáng šautenes *(bises)* stobra kanāls

枪托 qiāngtuō šautenes laide

枪械 qiāngxiè *milit.* strēlnieku ieroči

枪眼 qiāngyǎn ❶ambrazūra; ❷lodes izsists caurums

枪支 qiāngzhī šautenes; strēlnieku ieroči

戕

qiāng **darb.** ❶nogalināt; iznīcināt; pazudināt; ❷sakropļot; ❸postīt

戕害 qiānghài ❶nosist; ❷savainot; sakropļot; ❸darīt ļaunu

戕贼 qiāngzéi ❶kaitēt *(veselībai)*; ❷sakropļot; ❸darīt ļaunu; postīt

戗(戧)

qiāng/qiàng **īp.** ❶priekšējais; priekšējs; ❷*milit.* frontāls *(uzbrukums)*; ❸pret- *(vējš)*; **darb.** ❹konfliktēt; ❺balstīt; ❻inkrustēt

腔

qiāng **lietv.** ❶*(vēdera; krūšu)* dobums; ❷krūšukurvis; ❸*(koka)* dobums; ❹tukšums; ❺tonis; tembrs; melodija; izruna; ❻saruna; ❼*anat., lingv.* lakūna; **skait.** *kautķermeņiem*

腔肠动物 qiāngcháng dòngwù *zool.* zarndobumaiņi

腔调 qiāngdiào ❶*mūz.* motīvs; dziesma; ārija; ❷balss tembrs; intonācija; akcents

腔子 qiāng·zi ❶dobums; kanāls; tukšums; ❷kautķermenis; ❸viduklis; torss; ❹krūts; krūšukurvis

蜣

qiāng **sast.**

蜣螂 qiāngláng *zool.* mēslvabole *(Geotrupes stercorarius)*

锵(鏘)

qiāng **onom.** jašmas šķindoņas, akmeņu žvadzoņas, metāla džinkstoņas skaņas atdarinājums; **darb.** džinkstēt; žvadzēt; šķindēt

镪(鏹)

qiāng **lietv.** ❶aukla *(kapara monētu uzvēršanai)*; ❷*(tūkstoš kapara monētu)* virtene; ❸nauda; bagātība naudas izteiksmē

镪水 qiāngshuǐ *ķīm.* ❶skābe; ❷sērskābe

墙(墻、牆)

qiáng **lietv.** ❶siena; *(akmeņu vai kleķa)* žogs; apsēta; iežogojums; ❷*(zārka)* pārsegs

墙报 qiángbào sienas avīze

墙壁 qiángbì siena

墙洞 qiángdòng *celtn., arhit.* ambrazūra; aile

墙根 qiánggēn sienas cokols

墙基 qiángjī sienas pamats

墙角 qiángjiǎo sienas *(žoga)* stūris

墙脚 qiángjiǎo ❶sienas cokols; ❷*pārn.* pamats; balsts; saknes

墙裙 qiángqún sienas cokola apšuvums

墙头 qiángtóu sienas kore

墙头草，随风倒 qiángtóucǎo, suí fēng dǎo ◊ zāli uz sienas kores loka jebkurš vējiņš *(par cilvēku, kam nav stabilu uzskatu;skriet visiem vējiem līdzi)*

墙头诗 qiángtóushī uz sienas uzrakstītas vārsmas *(dzeja)*

墙檐 qiángyán *celtn.* sienas karnīze

蔷(薔)

qiáng **sast.**

蔷薇 qiángwēi *bot.* alpu roze; ērkšķroze; ērkšķainā roze *(Rosa acicularis)*

樯(檣、艢)

qiáng **lietv.** *(kuģa; laivas)* masts

强(強、彊)

qiáng/jiàng/qiǎng **īp.** ❶spēcīgs; stiprs; varens; ❷vesels; ❸ciets; stingrs; noturīgs; ❹labākais; spēcīgākais; ❺liels; nozīmīgs; bagātīgs; ❻vardarbīgs; **apst.** ar varu; piespiedu kārtā; **darb.** censties visiem spēkiem; pielikt visus spēkus; **lietv.** ❶pārpilnība; pārticība; ❷*(vīrieša)* spēka gadi *(40 gadu)*; **īpašv.** Cjan *uzv.*

强暴 qiángbào ❶nežēlīgs; necilvēcīgs; cietsirdīgs; rupjš; ❷cietsirdība; ❸*jur.* vardarbība; draudi; ❹varmāka

强大 qiángdà varens *(un milzīgs)*; spēcīgs *(un plašs)*; milzīgs

强盗 qiángdào ❶laupītājs; ❷laupīšana

强调 qiángdiào pasvītrot; akcentēt; likt uzsvaru uz

强度 qiángdù *fiz.* izturība; stiprums; intensitāte

强渡 qiángdù *milit.* ar kauju forsēt ūdens šķērsli

强风 qiángfēng *met.* stiprs vējš

强固 qiánggù izturīgs; izturība

强国 qiángguó varena valsts *(lielvalsts)*

强悍 qiánghàn pārdrošs; izaicinošs; drosmīgs; vīrišķīgs

强横 qiánghèng patvaļīgs; pārdrošs; rupjš

强化 qiánghuà ❶pastiprināties; pastiprināšana; nostiprināšana; ❷pastiprināt

强加 qiángjiā uzspiest; uztiept
强奸 qiángjiān ❶apspiest *(kāda)* gribu; ❷izvarot; ar spēku uzspiest kopdzīvi
强奸犯 qiángjiānfàn varmāka; izvarotājs
强碱 qiángjiǎn *ķīm.* stiprs sārms
强碱液 qiángjiǎnyè *ķīm.* stiprs sārms
强健 qiángjiàn vesels; stiprs; ziedošs; spēku plaukumā
强劲 qiángjìng ❶stiprs; spēcīgs; ❷ciets
强梁 qiángliáng ❶stipra sija; stingrs mugurkauls *(par lielu spēku)*
强烈 qiángliè ❶cietsirdīgs; ❷spēcīgs; spēcīga *(artilērijas apšaude)*
强弩之末 qiángnǔzhīmò ◊ no stipra loka izšautas bultas lidojuma beigas *(spēku apsīkums; pagurums)*
强权 qiángquán ❶piesavināties ar spēku; ❷uzurpēt tiesības; rupja spēka tiesības; ❸despotisms; apspiešana
强盛 qiángshèng spēcīga, ziedoša *(parasti – valsts)*
强似 qiángsì daudz labāk *(spēcīgāk)* nekā
强酸 qiángsuān *ķīm.* stipra skābe
强项 qiángxiàng ❶*pārn.* stingrs mugurkauls; ❷godīgs; neuzpērkams; ❸stiprā puse *(kādā sporta veidā)*
强心剂 qiángxīnjì *farm.* sirdszāles
强心针 qiángxīnzhēn *med.* sirds darbību veicinoša injekcija
强行 qiángxíng īstenot piespiedu kārtā; forsēt
强行军 qiángxíngjūn *milit.* forsēts *(paātrināts)* karaspēka pārgājiens
强硬 qiángyìng ❶skarbs; bargs; ❷nelokāms; ❸spēcīgs; ❹spītīgs; spītība
强占 qiángzhàn ❶ar spēku sagrābt *(piesavināties)*; ❷okupēt ar militāra spēka palīdzību; okupācija
强者 qiángzhě spēcīgs; stiprs
强制 qiángzhì ❶*jur.* piespiedu *(ārstēšana u.c)*; spaidu kārtā; obligāts; ❷*fiz.* mākslīgs; piespiedu *(cirkulācija)*
强壮 qiángzhuàng stiprs, vesels *(par vīrieti 30–40 gadu vecumā)*
强壮剂 qiángzhuàngjì *farm.* nostiprinošs līdzeklis
强子 qiángzǐ *fiz.* adrons

抢(搶) qiǎng **darb.** ❶atņemt ar spēku; laupīt; nolaupīt; ❷steidzamā kārtā ķerties pie *(noteiktiem)* darbiem; kaut ko veikt trieciena tempā ❸saskrāpēt *(seju)*; noberzt *(kājas)*; ❹asināt; ❺ātri iet; ❻sacensties; cīnīties par pirmo vietu
抢白 qiǎngbái ❶apvaldīt; pievaldīt; ❷pārmest; norāt; ❸ironizēt
抢渡 qiǎngdù *milit.* ar kauju forsēt ūdens šķērsli
抢夺 qiǎngduó atņemt ar spēku; laupīt; laupīšana
抢购 qiǎnggòu ❶izpirkt; izķert preci; ❷*sar.* preci rautin raut no rokām
抢劫 qiǎngjié laupīt; laupīšana; marodierisms
抢劫犯 qiǎngjiéfàn laupītājs; marodieris
抢救 qiǎngjiù steigties palīgā *(sniegt steidzamu palīdzību)*
抢亲 qiǎngqīn *vēst.* līgavas zagšana
抢墒 qiǎngshāng *lauks.* steidzami pabeigt ražas novākšanu pirms augsne nav paguvusi izžūt
抢收 qiǎngshōu steigties laikā pabeigt ražas novākšanu
抢先 qiǎngxiān cīnīties par pirmajām vietām *(censties būt pirmajās rindās)*
抢险 qiǎngxiǎn mesties palīgā likvidēt stihisku u.c. nelaimi *(steidzami likvidēt briesmas)*
抢修 qiǎngxiū avārijas remonts *(dambja u.c. hidrotehnisku celtņu)* ārkārtējais remonts
抢嘴 qiǎngzuǐ ❶pārtraukt runātāju; censties pārtvert sarunas pavedienu; ❷būt alkatīgam; censties tikt siltā vietiņā

羟(羥) qiǎng **lietv.** *ķīm.* hidroksils
羟基 qiǎngjī *ķīm.* hidroksils; hidroksila grupa

强(強、彊) qiǎng/jiàng/qiáng **īp.** ❶nedabīgs; nedabīgi *(smiekli)*; mākslots; **apst.** ❷spaidu; piespiedu; piespiedu kārtā; ❸kaut kā; kā nebūt; kā pagadās; **darb.** ❹pārliecināt; rekomendēt; ieteikt; uzstāt; ❺piespiest; uzspiest; **lietv.** krāsaina zīda auduma maisveidīgi autiņi zīdaiņa nēsāšanai uz muguras
强逼 qiǎngbī spiest *(kādu kaut ko darīt)*; likt *(kādam kaut ko darīt)*
强辩 qiǎngbiàn būt veiklam strīdniekam; prast labi diskutēt
强不知以为知 qiǎng bùzhī yǐwéi zhī izlikties, ka zina to, ko patiesībā nezina *(izlikties par zinošu cilvēku)*
强词夺理 qiǎngcí-duólǐ censties argumentēt bez patiesa pamatojuma *(sagrozīt patiesību)*
强扭的瓜不甜 qiǎngniǔ·deguā bù tián ◊ melone, kuru tev uztiepj ar varu nevar būt salda *(◊ ar varu mīļš nekļūsi)*
强迫 qiǎngpò ❶piespiest; piespiedu; obligāts; ❷mākslīgs; apzināti izraisīts; ❸forsēt; forsēts; ❹*psihol.* maniakāls
强求 qiǎngqiú apzināti censties *(tiekties)* kaut ko panākt; prasība; tīkojums
强人所难 qiǎngrénsuǒnán piespiest cilvēku darīt to, ko viņš neprot vai negrib
强使 qiǎngshǐ varmācīgi; varmācīgā veidā
强颜欢笑 qiǎngyán-huānxiào smaidīt ar nedabīgu sejas izteiksmi *(mākosloti smaidīt; samocīts smaids)*

襁(繦) qiǎng **lietv.** krāsaina zīda auduma maisveidīgi autiņi zīdaiņa nēsāšanai uz muguras
襁褓 qiǎngbǎo autiņi *(◊ līdz ar mātes pienu; sākot*

ar autiņiem; no agras bērnības)

呛(嗆) qiàng/qiāng **darb.** kutināt degunu; iesisties degunā *(par smaku; smaržu)*

戗(戧) qiàng/qiāng **lietv.** balsts; **darb.** balstīt *(sienu u.c.)*

炝(熗) qiàng **darb.** novārīt vēžus *(garneles)*

跄(蹌) qiàng **darb.** iznesīgi dejot; **īp.** straujš; **apst.** strauji; viegli; graciozi, eleganti

跄踉 qiàngliàng mesties *(cirsties)* no vienas malas uz otru; līkumot

Q

qiao

悄 qiāo/qiǎo **īp.** mēms; kluss; nedzirdams; **apst.** klusi; nedzirdami; slepeni

悄悄 qiāoqiāo ❶ mēms; kluss; nedzirdams; ❷ skumjš; bēdīgs; grūtsirdīgs

硗(磽) qiāo **īp.** ❶ akmeņaina; cieta; nelīdzena *(zeme)*; ❷ trekna vai liesa *(augsne)*; augsnes kvalitāte; ❸ slikti, nelabvēlīgi *(laika apstākļi)*

硗薄 qiāobō neauglīga zeme; neauglīga tukšaine

硗确 qiāoquè liesa, neauglīga *(augsne)*

跷(蹺、蹻) qiāo **darb.** ❶ augstu pacelt kāju; ❷ piecelties uz pirkstgaliem; **lietv.** *milit.* *(pretinieka)* flanga apiešana

跷蹊 qiāo·qi aizdomīgs; dīvains; neparasts

跷跷板 qiāoqiāobǎn uz stabiņiem nostiprināts *(bērnu)* šūpuļsols

敲 qiāo **darb.** ❶ sist; klauvēt; ❷ izspiest *(no kāda)*; izmānīt; apmānīt; ❸ pilnveidot *(sacerējuma stilu)*; uzlabot valodu; ❹ *dial.* kastrēt; *novec.* rūnīt*(mājlopus)*; **lietv.** īss koks; vēzda

敲边鼓 qiāo biāngǔ *Beidzjinas dial.* būt par piebalsotāju *(bilst par kādu labu vārdu; sniegt atbalstu)*

敲打 qiāo·da ❶ sist; klauvēt; bungot; ❷ iedzelt *(ar vārdiem)*; ❸ strīdēties; ķīvēties

敲骨吸髓 qiāogǔ-xīsuǐ ◊ pārsist kaulu un izsūkt kaulu smadzenes *(◊ izsūkt kādu kā citronu)*

敲门砖 qiāoménzhuān ◊ akmens *(ķieģelis)* ar kuru klauvē, lai atvērtu durvis *(pagaidu līdzeklis mērķa sasniegšanai)*

敲诈 qiāozhà šantažēt; šantāža

敲竹杠 qiāo zhúgàng izspiest naudu; apmānīt *(kādu)*

锹(鍬、鍫) qiāo **lietv.** lāpsta; lāpsta *(ar sašaurinātu apakšējo galu)*

缲(繰) qiāo **darb.** apvīlēt *(kabatas lakatiņu u.c.)*

乔(喬) qiáo **īp.** ❶ augsts; garš; ❷ bezkaunīgs; nekaunīgs; pretīgs; ❸ viltots; neīsts; ārišķīgs; **apst.** nekaunīgi; ārišķīgi; **lietv.** ❹ svarīgs izskats; ārišķīga pašcieņa; **darb.** *novec.* sagrozīt dokumentu u.c.; **īpašv.** Cjao *uzv.*

乔其纱 qiáoqíshā *tekstil.* krepžoržets

乔迁 qiáoqiān ❶ pārcelties *(uz citu dzīves vietu)*; ❷ saņemt paaugstinājumu darbā

乔装 qiáozhuāng maskēties; nogrimēties *(par kādu citu)*; pārģērbties *(par citu cilvēku)*

乔装打扮 qiáozhuāng-dǎbàn maskēties *(cita izskatā)*; pārģērbties

侨(僑) qiáo **lietv.** ❶ emigrants; ❷ izceļotājs; imigrants; **darb.** dzīvot emigrācijā; dzīvot svešumā; **īpašv.** Cjao *uzv.*

侨胞 qiáobāo *(mūsu)* brāļi emigranti; *(mūsu)* tautieši svešumā

侨汇 qiáohuì aizjūras emigrantu naudas pārvedumi uz dzimteni

侨居 qiáojū ❶ nedzīvot tur, kur esi dzimis; dzīvot svešā vietā *(apkārtnē)*; ❷ dzīvot emigrācijā *(ārzemēs)*

侨民 qiáomín emigrants; pilsonis, kas dzīvo ārzemēs

侨务 qiáowù emigrantu lietas *(jautājumi)*; emigrantu lietu *(pārvalde)*

荞(蕎、荍) qiáo **lietv.** griķi; griķu

荞麦 qiáomài *bot.*griķi *(Fagopyrum esculentum)*

桥(橋) qiáo **lietv.** ❶ tilts; fašīnu ceļš; čiksts; ❷ šķērskoks; šķērsis; ❸ akas vinda; **īpašv.** Cjao *uzv.*

桥洞 qiáodòng *celtn.* aile zem tilta arkas

桥墩 qiáodūn tilta balsts

桥拱 qiáogǒng *celtn.* tilta arka

桥孔 qiáokǒng tilta posms

桥栏 qiáolán tilta margas

桥梁 qiáoliáng ❶ tilts; ❷ *celtn.* tilta sija

桥面 qiáomiàn tilta braucamā daļa

桥牌 qiáopái bridžs *(kāršu spēle)*

桥台 qiáotái *celtn.* tilta balsts

桥头 qiáotóu *arhit.* priekštilte

桥头堡 qiáotóubǎo *milit.* priekštiltes nocietinājums

桥堍 qiáotù *arhit.* priekštilte

桥座 qiáozuò *celtn.* *(krasta)* balsts

翘(翹) qiáo/qiào **darb.** ❶ saslieties augšā *(par putna asti)*; ❷ *pārn.* izcelties; ❸ riezties; mesties *(par saplāksni u.c.)*; ❹ pacelt *(pirkstu)*; ❺ būt

lepnam *(augstprātīgam)*; ❹ uzpūsties kā pūslis; ❺ nespēt atrauties *(no kaut kā savās domās)*; pastāvīgi domāt *(par kaut ko)*; **lietv.** ❶ *(putna)* apspalvojums; ❷ *(putna)* garās astes spalvas; ❸ plimāža *(spalvu puškis pie cepures)*

翘楚 qiáochǔ izcils talants; milzu spējas

翘企 qiáoqǐ ◊ atliekt galvu un nostāties uz pirkstgaliem *(uz kaut ko ļoti cerēt; kaut ko neprātīgi gaidīt)*

翘首 qiáoshǒu augstu pacelt galvu *(lai varētu labāk redzēt)*

谯(譙) qiáo **lietv.** sargtornis *(uz pilsētas mūra)*; sargtornis; **darb.** pelt; paļāt; nosodīt; **īpašv.** Cjao *uzv.*

谯楼 qiáolóu ❶ sargtornis; ❷ galvenais tornis *(piem., Beidzjinā (Pekinā) 鼓楼, kas kalpoja gan laika (stundu) skaitīšanai, gan trauksmes signālu raidīšanai)*

憔(顦、癄) qiáo **sast.**

憔悴 qiáocuì ❶ vārgt; nīkt; ❷ izģindis; novārdzis; ❸ ciest; bēdāties

樵 qiáo **lietv.** ❶ žagari; malka; ❷ malkas cirtējs; malcinieks; **darb.** ❶ vākt žagarus *(malku)*; ❷ aizdedzināt; dedzināt; nodedzināt; ❸ skaldīt

樵夫 qiáofū malkas cirtējs

瞧 qiáo **darb.** ❶ skatīties; uzmest skatu; uzmanīgi apskatīt; aplūkot; ❷ paslepšus uzmest skatu; ❸ apciemot; ierasties vizītē; ierasties uz pieņemšanu; pieņemt *(ciemiņus)*

瞧不起 qiáo·buqǐ ❶ nicināt; nievāt; ❷ augstprātīgi apieties *(augstprātīgi izturēties pret kādu)*

瞧得起 qiáo·deqǐ izturēties ar cieņu *(izrādīt cieņu pret kādu)*

瞧见 qiáo·jian ieraudzīt; pamanīt

巧 qiǎo **īp.** ❶ *(tāds)* kam piemīt augsta meistarība*(izcili meistarīgs)*; ❷ virtuozs; ❸ izmeklēts; ❹ teicams; brīnišķīgs; ❺ veikls; attapīgs; asprātīgs; ❻ piemērots; savlaicīgs; veiksmīgs; **apst.** tieši laikā; kā reiz; **lietv.** ❶ meistarība; māksla; prasme; ❷ veiklība; izdoma; attapība; viltība; ❸ šedevrs; izcili meistarīgs darbs

巧夺天工 qiǎoduó-tiāngōng *(cilvēka)* meistarība pārsniedz dabas radīto *(īsts šedevrs)*

巧妇难为无米之炊 qiǎofù nán wéi wú mǐ zhī chuī ◊ bez rīsa pat vislabākā saimniece nevar izvārīt rīsa biezputru*(pat visizcilākā saimniece bez rīsa nespēj pagatavot ēdienu)*

巧合 qiǎohé sakritība; gadījums

巧计 qiǎojì asprātīga iecere *(lielisks, smalki izdomāts plāns)*

巧匠 qiǎojiàng lielisks meistars *(sava darba lietpratējs)*

巧劲儿 qiǎojìnr ❶ meistarība; māksla; prasme; ❷ veiksmīga sakritība; laimīgs gadījums

巧克力 qiǎokèlì šokolāde

巧立名目 qiǎolì-míngmù viltīgi iecerēt *(izdomāt)* nosaukumu *(iemeslu) (izmantot viltīgus argumentus)*

巧妙 qiǎomiào meistarīgs; prasmīgs; lielisks; viltīgs; asprātīgs; attapība

巧取豪夺 qiǎoqǔ-háoduó aptīrīt *(apzagt)* gan ar viltību, gan ar spēku

巧手 qiǎoshǒu izcils sava amata pratējs *(veiklas rokas; zelta rokas)*

巧言令色 qiǎoyán-lìngsè *(valšķīga cilvēka)* veikla valoda un pievilcīga āriene

悄 qiāo/qiǎo **īp.** ❶ kluss; nedzirdams; ❷ *rakst.* skumjš; bēdīgs; grūtsirdīgs; **apst.** klusi; nedzirdami;

悄然 qiǎorán ❶ skumjš; skumji; ❷ klusu; nedzirdami

愀 qiǎo **īp.** drūms; sērīgs; skumīgs; **darb.** palikt drūmam; izmanīties sejā

愀然 qiǎorán ❶ izmanīties sejā; ❷ sadrūmt; sadugt

壳(殼) qiào/ké **lietv.** ciets apvalks; čaula; gliemežvāks; bruņa; miza; sacietējusi āda

壳斗 qiàodǒu *bot.* augļkauss; bļodiņa

俏 qiào **īp.** ❶ skaists; smalks; elegants; ❷ trāpīgs, ass *(vārds)*; ❸ izdevīgs; piemērots; veiksmīgs; ❹ līdzīgs; **apst.** līdzīgi; gandrīz kā; **lietv.** asprātība; trāpīgs vārds

俏丽 qiàolì ❶ lielisks; smalks; ❷ piemīlīgs; patīkama izskata

俏皮 qiào·pi ❶ skaists; pievilcīgs; ❷ kaitināt; izsmiet; iedzelt; ❸ viltīgs

俏皮话 qiào·pihuà ❶ asprātība; vārdu spēle *(spēle ar vārdiem)*; ❷ dzēlība

窍(竅) qiào **lietv.** ❶ caurums; sprauga; šķirba; ❷ *(cilvēka)* ķermeņa atvere *(acis; ausis; deguns; mute)*; ❸ būtība; pats galvenais; **darb.** ❶ atvērties; rēgoties; ❷ izprast; apgūt *(Debesu un Zemes noslēpumus)*

窍门 qiàomén būtība; pats galvenais

峭(陗) qiào **īp.** ❶ svērtenisks; kraujš *(par kalniem)*; ❷ straujš; ātrsirdīgs; iekarsīgs *(raksturs)*

峭拔 qiàobá ❶ stāvs; nepieejams *(par kalniem)*; ❷ spēcīgs, enerģisks *(par rokrakstu, stilu)*

峭壁 qiàobì *poēt.* kalnu siena; klints

峭直 qiàozhí straujš; ātrsirdīgs, iekarsīgs *(raksturs)*

翘(翹) qiào/qiáo **darb.** slieties ārā; izslieties stāvus gaisā; rēgoties
翘辫子 qiào biàn·zi ◊ uzsliet bizi gaisā *(nomirt)*
翘尾巴 qiào wěi·ba ◊ pacelt asti *(kļūt iedomīgam;kļūt pārlieku lepnam)*

撬 qiào **darb.** ❶ attaisīt; uzlauzt *(atslēgu; durvis u.c.)*; ❷ izraut *(naglu)*; pagriezt *(rokturi)*
撬棍 qiàogùn lauznis
撬开 qiàokāi attaisīt; uzlauzt

鞘 qiào/shāo **lietv.** ❶ futlāris; *(zobena)* maksts; ❷ *bot; anat.* maksts
鞘翅 qiàochì *zool.* segspārni
鞘翅目 qiàochìmù *zool.* cietspārņi

qie

切 qiē/qiè **darb.** ❶ griezt; sagriezt; pārgriezt; pāršķelt; ❷ grebt *(kokā; kaulā)*; iekalt *(akmenī u.c.)*; ❸ pulēt; ❹ savest kārtībā; **lietv.** *mat.* tangente; pieskare
切变 qiēbiàn ❶ *fiz.* bīde; bīdes deformācija; ❷ slīde
切变角 qiēbiànjiǎo *fiz.* bīdes leņķis
切除 qiēchú ❶ izgriezt *(audzēju)*; ❷ *med.* rezekcija
切磋 qiēcuō ◊ grebt un pulēt, slīpēt un spodrināt *(kaulu; ragu u.c.) (pilnveidoties zinātnē un tikumā;apmainoties viedokļiem,- mācīties vienam no otra)*
切磋琢磨 qiēcuō-zhuómó ◊ sk. 切磋
切点 qiēdiǎn *mat.* pieskares punkts
切断 qiēduàn nogriezt; pārgriezt; pāršķelt; apgriešana
切断术 qiēduànshù *med.* amputācija
切分音 qiēfēnyīn *mūz., lingv.* sinkope
切腹自杀 qiēfù zìshā *jap.*harakiri
切割 qiēgē ❶ *tehn.* griezt metālu; ❷ apstrādāt *(kautķermeni, zivi u.c.)*
切骨术 qiēgǔshù *med.* osteotomija
切距 qiējù *mat.* tangentes garums
切开 qiēkāi ❶ nogriezt; sagriezt; pārgriezt; ❷ atārdīt; ❸ *tehn.* pārciršana; sašķelšana
切口 qiēkǒu ❶ griezums; šķēlums; šķērsgriezums; ❷ profesionālais žargons
切面 qiēmiàn ❶ griezums; šķēlums; ❷ *mat.* pieskares plakne; ❸ skaidiņas *(makaroni)*
切片 qiēpiàn ❶ griezums; griezt; ❷ griezt plānos *(mikroskopiskos)* gabaliņos *(lai pētītu ar mikroskopu)*
切破 qiēpò apgriezt; sagriezt *(kaut ko)*
切碎 qiēsuì sagriezt *(sīkos gabaliņos)*; sagraizīt; sasmalcināt
切线 qiēxiàn *mat.* tangente
切削 qiēxiāo *tehn.* griezt; griešana; griezēj- *(instruments)*
切削工 qiēxiāogōng *(metāla; stikla u.c.)* griezējs
切削机 qiēxiāojī *tehn.* griežamā mašīna
切削角 qiēxiāojiǎo *tehn.* griešanas leņķis
切削力 qiēxiāolì *tehn.* griešanas spēks
切削面 qiēxiāomiàn *tehn.* griešanas virsma
切削刃 qiēxiāorèn *tehn.* griezējasmens
切纸机 qiēzhǐjī papīra griežamā mašīna

伽 qié **sast.**
伽蓝 qiélán ❶ *bud.* klosteris; ❷ *bud.* klostera sargātājs gars
伽南香 qiénánxiāng *bot.* agarkoks; Malakas akvilārija *(Aquilaria malaccensis; Aquilaria agallocha)*

茄 qié **lietv.** baklažāns
茄子 qié·zi baklažāns

且 qiě **apst.** ❶ pagaidām; šimbrīžam; pa to laiku; ❷ vēl; joprojām; ❸ tūdaļ; ❹ *ofic.* turpmāk; ❺ ap; aptuveni; **saik.** ❶ un; un...un; vienlaicīgi; ❷ līdz ar to; ❸ turklāt; ❹ vai; vai nu; ❺ jo vairāk; ja; pat ja; ❻ lūk; nu un tagad; un turpmāk; teiksim, ka; **vietn.** tas; tāds; **darb.** būt izturīgam valkājot *(par apaviem; drēbēm u.c.)*; **īpašv.** Cjie *uzv.*
且…且… qiě…qiě… *(katrs hieroglifs atsevišķi atrodas pirms darbības vārda un norāda uz vienlaicīgi notiekošu darbību)*un... un...; vienlaicīgi ar

切 qiè/qiē **darb.** ❶ tuvināties; satuvināties; skart; pieskarties; ❷ atbilst *(prasībām)*; tikt saskaņotam *(ar kaut ko)*; ❸ apvainot; pelt; ❹ izmeklēt; skaitīt *(pulsu)*; ❺ ar kontrakcijas *(sajošanas)* palīdzību noteikt hieroglifa izrunas transkripciju; **īp.** ❶ steidzīgs; neatliekams; ļoti aktuāls; ❷ līdzīgs; tuvs; **apst.** ❶ uzstājīgi; stingri; ❷ sirsnīgi; no sirds; ❸ noteikti; lai tur vai kas; **lietv.** ❶ būtība; pats galvenais; ❷ *lingv.* kontrakcija *(hieroglifa izrunas transkripcijas noteikšana sajožot pirmā hieroglifa iniciāli ar otrā hieroglifa fināli, piem 古+哀=该, proti,-zilbe/hieroglifs古gǔ tiek sajozts ar zilbi/ hieroglifu 哀āi, kas veido zilbes/hieroglifa 该gāi izrunas transkripciju)*
切齿 qièchǐ ❶ šņirkstināt ar zobiem; ❷ *anat.* priekšzobs
切当 qièdàng ❶ piemērots; pašā laikā; ❷ precīzs; precizitāte
切肤之痛 qièfūzhītòng uzņemt kā savu *(dziļi personīgu)* lietu *(uz savas ādas izjust tuvākā ciešanas)*
切合 qièhé ❶ atbilst; ❷ piemērots; precīzs
切记 qièjì cieši iegaumēt *(kaut ko)*

切忌 qièjì sargāties *(no kaut kā)*; piesargāties *(no kaut kā)*
切近 qièjìn ❶tuvs; *(tāds),* kas robežojās*(ar kaut ko)*; ❷*(tāds),*kas tuvojās*(kaut kam)*
切口 qièkǒu profesionālais žargons
切脉 qièmài *med.* taustīt pulsu
切末 qiè·mo *teātr.* dekorācijas un rekvizīti
切身 qièshēn dziļi personīgs; *(tāds),* kas skar personīgās intereses
切实 qièshí ❶patiess; īstens; īsts; ❷pēc būtības; ❸patiešām; patiesi
切题 qiètí labi izgaismot tēmu *(par sacerējumu) (tikt uzrakstītam tieši par iecerēto tēmu)*
切要 qièyào svarīgs un steidzams; akūti nepieciešams
切中 qièzhòng precīzs; labi pielāgots; tieši laikā

怯 qiè **darb.** ❶baidīties; kļūt biklam; ❷vairīties; izsargāties *(no kaut kā)*; **īp.** ❶bailīgs; mazdūšīgs; ❷vājš; bezspēcīgs; ❸*sar.* neaptēsts; rupjš *(pilsētnieks par laucinieku)*; **lietv.** provinciāls akcents; dialekta pieskaņa izrunā
怯场 qièchǎng kautrēties; kautrēties *(no klausītājiem)*
怯懦 qiènuò ❶baidīties; bailīgums; ❷vājš; bikls; neizlēmīgs; *(cilvēks)* ar vāju gribu
怯弱 qièruò ❶baidīties; bailīgums; ❷vājš; vārgs
怯生生 qièshēngshēng ❶vārgs; nevarīgs; trauslas *(ķermeņa būves)*; ❷bailīgs; kautrīgs
怯阵 qièzhèn nobīties pirms pašas kaujas *(ieraugot pretinieku)*

妾 qiè **lietv.** ❶jaunākā sieva; konkubīne; piegulētāja; ❷kalpone; verdzene; ❸*niev.* es *(sieviete rakstot par sevi)*

窃(竊) qiè **darb.** ❶zagt; nodarboties ar zagšanu; apzagt; ❷piesavināties; ❸uzurpēt; **apst.** ❶zagšus; slepeni; klusiņām; ❷*ofic.* pēc manām domām; no manas puses; **lietv.** zagšana; zaglis; zaglēns
窃案 qiè'àn *jur.* lieta, kas saistīta ar zagšanu; zagšana
窃国 qièguó uzurpēt valsts varu
窃据 qièjù sagrābt; sagrābt *(zemi; varu)* bez tiesībām uz šādu rīcību
窃窃私议 qièqiè-sīyì ❶aprunāt *(kādu)*; čukstēties aiz muguras; ❷skaidri; saprotami
窃取 qièqǔ sagrābt; nelikumīgi piesavināties
窃听 qiètīng slepeni noklausīties; pārtvert *(slepenu ziņojumu)*
窃听器 qiètīngqì noklausīšanās iekārta
窃位 qièwèi māņu ceļā ieņemt amatu *(piesavināties varu)*
窃笑 qièxiào paslepus apsmiet
窃贼 qièzéi zaglis; laupītājs

挈 qiè **darb.** ❶ņemt; turēt; nest; ❷ņemt līdzi; ❸palīdzēt; ❹savākt kopā; savest kārtībā; ❺griezt; izgriezt; ❻sabojāt prieku; bojāt *(saskaņu)*
挈带 qièdài ņemt *(kādu)* līdzi; kopā *(ar kādu)*

惬(愜) qiè **īp.** apmierināts; **darb.** apmierināt; būt pa prātam
惬当 qièdàng būt piemērotam; atbilst; atbilstošs
惬怀 qièhuái būt apmierinātam
惬心 qièxīn ❶būt pa prātam; ❷apmierināts
惬意 qièyì ❶būt pa prātam; ❷apmierināts

趄 qiè **darb.** liekties uz zemi; noliekties; saliekties; **īp.** slīps; stāvs; nelīdzens
趄坡儿 qièpōr slīpa nogāze; krauja

箧(篋) qiè **lietv.** kastīte; futlāris; pīta lāde; lādīte

锲(鍥) qiè **darb.** ❶griezt; gravēt *(metālā)*; ❷lauzt; salauzt *(pajūga asi)*
锲而不舍 qiè'érbùshě ◊ gravēt tā, ka žēl šķirties *(no savu roku darinājuma) (būt neatlaidīgam un strādīgam; pilnībā atdoties iemīļotajam darbam)*

qin

亲(親) qīn/qìng **lietv.** ❶vecāki *(tēvs un māte)*; ❷radinieki; tuvinieki; ❸meitas vīra tēvs; znota tēvs; dēla sievas tēvs; vedeklas tēvs; ❹domu biedrs; ❺radniecība; radnieciskais tuvums; ❻precības; ģimene; ❼draudzība; tuvums; mīlestība intīms; draudzīgs; ❽personība; personīgs; ❾*novec.* viņa augstība *(imperators)*; **darb.** ❶saskarties; ❷skūpstīt; apmīļot; ❸mīlēt; cienīt; ❹apprecēties; saradoties; ❺personīgi nodarboties *(ar kaut ko)*; personīgi piedalīties; ❻pāraudzināt; **īpašv.** Cjiņ *uzv.*
亲爱 qīn'ài dārgais; mīļotais
亲本 qīnběn *biol.,lauks. (krustošanā vai hibridizācijā)* iesaistītais vaislinieku pāris
亲笔 qīnbǐ pašrocīgi uzrakstīt; pašrocīgi uzrakstītais; autogrāfs
亲代 qīndài *biol.* radniecīga paaudze
亲贵 qīnguì *vēst.* imperatora radinieki *(no imperatores puses)*; ❷būt favorītam; favorīts; ❸cienīt; cieņa
亲和力 qīnhélì *ķīm.* ķīmiskā afinitāte
亲近 qīnjìn ❶tuvs; draudzīgs; būt tuvās attiecībās; sadraudzēties; ❷mīļotais kalps *(vasalis)*; ❸radinieks; tuvinieki
亲口 qīnkǒu ❶personīgi; personīgi *(kaut ko)* pateikt; ❷skūpstīties
亲密 qīnmì ❶tuvs; intīms; ❷cieša draudzība; garīgais tuvums; ❸*vēst.* būt tuvās attiecībās ar

imperatoru

亲昵 qīnnì ❶ tuvs; intīms; draudzīgs; ❷ sadraudzēties; būt tuvās attiecībās; ❸ draudzība; simpātijas

亲戚 qīn·qi ❶ radinieki; tuvinieki; ❷ *(vīra vai sievas)* radinieki; ❸ vecāki

亲切 qīnqiè ❶ tuvs; draudzīgs; intīms; ❷ precīzs

亲热 qīnrè sirsnīgs; draudzīgs; tuvs; maigs; maigi; būt maigam

亲人 qīnrén radinieki; tuvinieki

亲善 qīnshàn draudzība; draudzīgas attiecības; sadraudzēties

亲身 qīnshēn ❶ pats; personīgi; patstāvīgi; ❷ apakšveļa

亲生 qīnshēng ❶ dzemdēt; ❷ īstais; miesīgs

亲事 qīn·shi kāzas; sarīkot kāzas

亲手 qīnshǒu pašrocīgi; savām rokām

亲属 qīnshǔ ❶ laulātais pāris; ❷ *(jebkuras pakāpes)* radinieki; ❸ radniecīgs; radniecīgas *(valodas u.c.)*

亲随 qīnsuí ❶ *vēst.* personīgais kalps; ❷ *milit.* raitnieks; ziņnesis; ❸ miesas sargs

亲王 qīnwáng *vēst.* princis; imperatora ģimenes loceklis

亲信 qīnxìn ❶ uzticēties; ❷ pilnvarota persona; pilnvarnieks; tuvs cilvēks

亲兄弟,明算账 qīnxiōngdì, míngsuànzhàng ◊ pat starp brāļiem naudas rēķinos jābūt pilnīgai skaidrībai

亲眼 qīnyǎn savām acīm; personīgi *(kaut ko)* redzēt

亲友 qīnyǒu ❶ radi un draugi; ❷ tuvs draugs

亲缘 qīnyuán radnieciskas saites; asinsradniecība

亲者痛，仇者快 qīnzhětòng, chóuzhěkuài ◊ apbēdināt tuviniekus un iepriecināt naidniekus *(apbēdināt draugus un iepriecināt nedraugus)*

亲政 qīnzhèng *(pēc pilngadības sasniegšanas)* savās rokās pārņemt visu vadību

亲自 qīnzì pats; personīgi; pašrocīgi

亲族 qīnzú radinieki; tuvinieki

亲嘴 qīnzuǐ skūpstīties; skūpsts

钦(欽)

qīn **darb.** ❶ cienīt; godāt; ❷ sajūsmināties *(par kāda talantu)*; **īp.** ❸ godbijīgs; bijīgs; goddevīgs; ❹ *vēst.* imperatora; viņa augstības *(imperatora)*; ❺ kroplīgs; greizs; līks; **apst.** godbijīgi; goddevīgi

钦差 qīnchāi *vēst.* augsti pilnvarotais; imperatora sūtnis

钦赐 qīncì *vēst.* viņa augstības dāvināts; viņa augstības *(imperatora)* dāvana

钦定 qīndìng *vēst.* viņa augstības apstiprināts *(bieži – grāmatu nosaukumos)*

钦命 qīnmìng *vēst.* ❶ pēc imperatora pavēles; viņa augstības nozīmētais; ❷ ārkārtējais *(un pilnvarotais vēstnieks) (tikai monarhijās)*

钦佩 qīnpèi ❶ cienīt; augsti godāt; ❷ sajūsmināties

钦仰 qīnyǎng dziļi cienīt; godāt

侵

qīn **darb.** ❶ laupīt; sagrābt; piesavināt; uzurpēt; ❷ uzbrukt; apspiest; ❸ iebrukt; ielauzties; ❹ *(par mikrobiem)* iekļūt *(organismā)*; ❺ veikt uzbrukumu; ❻ pakāpeniski tuvoties *(par saullēktu)*; **lietv.** ❶ intervencija ❷ neraža; neražas gads; **īpašv.** Cjiņ *uzv.*

侵晨 qīnchén saullēkta tuvošanās; saullēkts; rītausmā

侵夺 qīnduó ar spēku sagrābt *(atņemt ar spēku)*

侵犯 qīnfàn ❶ iebrukt; rupji iejaukties; ❷ pārkāpt; ❸ uzurpēt *(cita tiesības)*

侵害 qīnhài ❶ mēģināt piesavināties *(sagrābt)*; ❷ pārkāpt *(tiesības)*; ❸ *(citu tiesību)* mīdīšana ar kājām

侵凌 qīnlíng iebrukt un apspiest; darīt pāri; aizskart

侵略 qīnlüè ❶ iebrukt; sagrābt *(svešu teritoriju)*; ❷ veikt agresiju; agresīvs; agresija

侵略国 qīnlüèguó agresorvalsts

侵略者 qīnlüèzhě agresors

侵扰 qīnrǎo tīkot destabilizēt situāciju *(uz valstu robežām)*; iebrukt un radīt nekārtības; veikt iebrukumu

侵入 qīnrù ❶ iebrukt; iebrukums; ❷ *ģeol.* intrūzija; intruzīvs; ❸ *biol.* invāzija

侵入岩 qīnrùyán *min.* intruzīvie ieži

侵蚀 qīnshí ❶ iekļūt un sagrauzt *(saēst)*; ❷ dziļi iespiesties; ❸ nemanāmi sadalīt *(sastāvdaļās)*; ❹ pakāpeniski sagrābt; nemanāmi pārņemt savā ziņā; ❺ nemanāmi šķērdēt *(līdzekļus)*; ❻ *tehn.* korozija; ❼ *ģeol.* erozija

侵吞 qīntūn ❶ piesavināt; ❷ šķērdēt *(līdzekļus)*

侵袭 qīnxí ❶ nemanāmi iekļūt; nemanot atstāt *(negatīvu)* ietekmi; ❷ iebrukt; iebrukums; ❸ *biol.* invāzija

侵越 qīnyuè ❶ tīkot pārveidot *(kāda zemes gabala robežas)*; ❷ pārkāpt *(kāda tiesības)*

侵占 qīnzhàn ❶ sagrābt *(varu)*; ❷ piesavināt *(svešus īpašumus)*; ❸ iebrukt *(svešā teritorijā)*; okupēt; ❹ iebrukums; okupācija

衾

qīn **lietv.** ❶ vatēta sega; liels pārsegs; ❷ līķauts

芹

qín **lietv.** ❶ *bot.* selerija; ❷ *bot.* padilles; ❸ *rakst.* mana pieticīgā *(dāvana)*

芹菜 qíncài *bot.* selerija *(Apium graveolens)*

秦

qín **īpašv.** ❶ *vēst.* Cjiņ *(valsts nosaukums Džou dinastijas laikā)*; ❷ *vēst.* Cjiņ dinastija *(221.–206. g.g. p. m. ē.)*; ❸ *ģeogr.* Cjiņ *saīs.* Šāņsji provinces nosaukums; ❹ *vēst. saīs.* Gaņsu provinces nosaukums; ❺ Cjiņ *uzv.*

秦艽 qínjiāo *bot.* liellapu drudzenes *(Gentiana macrophylla Pall.)*

琴(栞) qín **lietv.** ❶ *mūz.* *(septiņstīgu mūzikas instruments)* cjiņ *(ķīniešu citara)*; ❷ *sais.* mūzikas instruments; ❸ *lauks.* vēlīnās graudaugu šķirnes; ❹ kaps; kapu kalniņš; **īpašv.** Cjiņ *uzv.*

琴键 qínjiàn *(klavieru u.c. mūzikas instrumentu)* taustiņš

琴鸟 qínniǎo *zool.* izcilā liraste *(Menura superba)*

琴师 qínshī muzikants *(kas spēlē ķīniešu cītaru)*

禽 qín **lietv.** ❶ putni; ❷ putni un zvēri; medījamie putni un zvēri; dzīvnieki; ❸ jaunie dzīvnieki; **darb.** saķert; notvert; arestēt; **īpašv.** Cjiņ *uzv.*

禽舍 qínshè putnu māja; putnu kūts

禽兽 qínshòu ❶ putni un zvēri; ❷ zvērs; ❸ *(lamuvārds)* lops; dzīvnieks

勤(懃) qín **darb.** ❶ censties; sasprindzināt spēkus; ❷ cītīgi strādāt *(pie kaut kā)*; ❸ kalpot *(kaut kam)*; ❹ palīdzēt; izpalīdzēt; ❺ ciest; bēdāties; skumt; ❻ apgrūtināt; likt strādāt; **īp.** ❶ strādīgs; centīgs; uzcītīgs; ❷ radis strādāt; sastrādāts; sastrādātas *(rokas)*; ❸ biežs; parasts; **apst.** bieži; parasti; **lietv.** ❶ dienests; valsts; darbs; darba pienākumi; ❷ labsirdība; laipnība; uzmanība; **īpašv.** Cjiņ *uzv.*

勤奋 qínfèn ar entuziasmu ķerties *(pie)*; censties; uzcītīgs

勤工俭学 qíngōng-jiǎnxué apvienot darbu ar mācībām

勤俭 qínjiǎn strādīgs un taupīgs

勤恳 qínkěn atklāts; patiess; pašaizliedzīgs; pašaizliedzīgi

勤苦 qínkǔ cītīgi strādāt; strādīgs

勤快 qín·kuai ❶ strādīgs; centīgs; ❷ cītīgi; centīgi

勤劳 qínláo strādīgs; nenogurdināms; cītīgi strādāt

勤勉 qínmiǎn centīgs; centība; dedzība

勤王 qínwáng ❶ izrādīt centību kalpojot tronim; ❷ ar karaspēka palīdzību aizsargāt troni

勤务 qínwù ❶ sabiedriskie pienākumi; ❷ darbs; ❸ apkalpošana; ❹ *milit.* dienests *(sagādes; medicīnas u.c. ārpus ierindas jomās)*

勤务兵 qínwùbīng *milit., vēst.* virsnieka gaitnieks

勤务员 qínwùyuán ❶ apkalpojošais personāls *(apkopēji; kurjeri u.c.)*; ❷ *pārn.* kalps

勤学苦练 qínxué-kǔliàn ❶ centīgi mācīties; ❷ uzcītīgi trenēties

勤杂工 qínzágōng nekvalificēta darba strādnieks

擒 qín **darb.** saķert; noķert; aizturēt; arestēt; saņemt gūstā

擒贼先擒王 qín zéi xiān qín wáng ◊ ķerot laupītājus, vispirms jānoķer barvedis *(katra lieta jāsāk ar pašu galveno)*

噙 qín **darb.** ❶ turēt mutē *(zobos)*; ❷ nest *(slēpt)* sevī

寝(寑、寖) qǐn **darb.** ❶ gulēt; likties gulēt; aizmigt; ❷ atpūsties guļus; **lietv.** ❶ guļamistaba; guļamtelpas *(pilīs)*; ❷ *(ģimenes)* kapliča; **apst.** pakāpeniski; soli pa solim; **īp.** neglīts; kroplīgs

寝车 qǐnchē *dzelzc.* guļamvagons

寝宫 qǐngōng guļamtelpas imperatora pilī

寝食 qǐnshí ❶ gulēt un ēst; ❷ miegs un ēdiens

寝室 qǐnshì ❶ guļamistaba; ❷ *vēst.* senču svētnīcas iekšējās telpas *(aizgājušo apģērbu uzglabāšanai)*

沁 qìn **darb.** ❶ iesūkties; sūkties iekšā; izsūkties cauri; ❷ iegremdēt ūdenī; iemērkt; ❸ mērīt *(ūdens dziļumu)*; **īpašv.** Cjiņ *uzv.*

沁人心脾 qìnrén-xīnpí ◊ iekļūt sirdī un aknās; ķerties pie sirds *(par aukstumu; skaņu; smaržu)*

揿(撳、捺) qìn **darb.** ❶ piespiest; nospiest *(zvana pogu)*; ❷ nokārt galvu

qing

青 qīng **īp.** ❶ biezs; dziļš; tumšs; spilgts *(par krāsu)*; ❷ bagāts; ❸ tumši zils; spilgti zils; ❹ spilgti zaļš; ❺ melns; ❻ pavasarīgs; jauns; ziedošs; ❼ kluss; mierīgs; ❽ labvēlīgs; uzmanīgs; **darb.** palikt zilam *(zaļam)*; **lietv.** ❶ zils; zila krāsviela; ❷ zaļojoši lauki; labība vārpās; ❸ bambusa dēlītis rakstīšanai; **īpašv.** Cjin *uzv.*

青帮 Qīngbāng *vēst.* Zilā brālība *(slepena biedrība Ķīnā; 哥老会 atzars)*

青菜 qīngcài ❶ *bot.* Ķīnas kāposti *(Brassica chinensis)*; ❷ dārzeņi; zaļumi

青草 qīngcǎo *(zaļa)* zāle

青虫 qīngchóng kāpurs

青出于蓝 qīngchūyúlán indigo zilo krāsu iegūst no *(tropiskajiem)* indigoferu augiem *(skolnieks pārspēj savu skolotāju)*

青春 qīngchūn jaunība; dzīves pavasaris

青春期 qīngchūnqī ❶ jaunība; ❷ *fiziol.* pubertātes periods

青瓷 qīngcí gaiši zils *(zaļš)* gluds porcelāns *(bez ornamentiem)*

青葱 qīngcōng zaļš; *(koku)* zaļums

青翠 qīngcuì spilgti zaļš; smaragdzaļš

青豆 qīngdòu zaļie zirņi

青冈 qīnggāng *bot.* zoblapainais ozols *(Quercus dentata)*

青冈炭 qīnggāngtàn ozola ogles

青光眼 qīngguāngyǎn *med.* glaukoma

青褐色 qīnghèsè zilgani brūns

青红皂白 qīnghóng-zàobái ◊ zilais un sarkanais, baltais un melnais *(spilgts pretstats)*

青黄不接 qīnghuáng-bùjiē ◊ zaļais *(jaunā raža)* un

dzeltenais *(vecā labība)* nesatiekas; līdz jaunajai ražai nav pieticis maizes *(◊ neprast savilkt galus kopā; būt uz nabadzības sliekšņa)*
青灰 qīnghuī grafīts
青椒 qīngjiāo zaļie pākšu pipari; paprika
青筋 qīngjīn vēna, *(kas saskatāma caur ādu)*; dzīsla
青稞 qīngkē *bot.* vējauzas *(Avena fatua)*
青睐 qīnglài ◊ tiešs *(atklāts)* skatiens *(labvēlība; uzmanība; cieņa)*
青莲色 qīngliánsè violets; violeta krāsa
青绿 qīnglǜ tumši zaļš
青麻 qīngmá *bot.* Ķīnas džutas augs; abutilone *(Abutilon avicennae)*
青盲 qīngmáng ❶ *med.* redzes zaudēšana; glaukoma; ❷ deiteranopija
青梅 qīngméi zaļa *(nenogatavojusies)* plūme
青梅竹马 qīngméi-zhúmǎ ◊ zaļas *(nenogatavojušās)* plūmes un no bambusa darināti rotaļu zirdziņi *(◊ ❶ mazu bērnu spēles; ❷ par bērniem piemītošo atklātību un dabiskumu; ❸ par draudzību kopš bērnības)*
青霉素 qīngméisù *farm.* penicilīns
青面獠牙 qīngmiàn-liáoyá ◊ zilsejains ļauns dēmons ar gariem ilkņiem *(drausmīgs briesmonis; pats nelabais)*
青苗 qīngmiáo ❶ asni; jaunās ražas zelmenis; ❷ labība vārpās
青年 qīngnián ❶ jauns; ❷ jauns cilvēks; jaunatne
青年会 qīngniánhuì Jauno vīriešu kristīgā apvienība (YMCA)
青年节 Qīngniánjié *vēst.* 4. maija kustības jaunatnes svētki
青年人 qīngniánrén jauni cilvēki; jaunatne
青年团 qīngniántuán ❶ jaunatnes savienība; ❷ *saīs.* komjaunatne
青色 qīngsè ❶ zils; gaiši zils; ❷ zaļš; zaļums; ❸ melns; melnums
青纱帐 qīngshāzhàng biezi noaugusi kukurūza; biezi saaudzis gaoļans
青山雀 qīngshānquè *zool.* zilzīlīte *(Parus coeruleus)*
青少年 qīngshàonián ❶ jaunības gadi; ❷ pusaudzis
青史 qīngshǐ ❶ vēsturiskas grāmatas; ❷ vēsturiskas annāles; ❸ **īpašv.** Cjinši *uzv.*
青丝 qīngsī ◊ ❶ melns zīds *(par sievietes zīdainajiem matiem)*; ❷ sasmalcināti sukāti; tortes rotājums; ❸ *poēt.* vītola zari
青饲料 qīngsìliào *lauks.* zaļbarība
青松 qīngsōng *(zaļojoša)* priede
青苔 qīngtái ❶ zaļā sūna; ❷ *bot.* *(zaļaļģe)* enteromorfa *(Enteromorpha linza)*
青天 qīngtiān ❶ ◊ skaidra debess *(arī – par dvēseles un nodomu tīrību)*; ❷ godīgs ierēdnis; neuzpērkams tiesnesis
青天白日 qīngtiān-báirì ❶ balta saule zilās debesīs *(❶ skaidrs; gaišs; ❷ skaidra diena; dienā; dienas laikā)*; ❷ Gomindana karogs *(1927.–1949. g.g.)*
青天霹雳 qīngtiān-pīlì kā pērkons no skaidrām debesīm *(pilnīgi negaidīti)*
青铜 qīngtóng ❶ bronza; bronzas; ❷ *vēst.* spogulis
青铜器 qīngtóngqì bronzas izstrādājumi
青蛙 qīngwā *(zaļā)* varde
青虾 qīngxiā saldūdens garnele
青眼 qīngyǎn labvēlība; labvēlīga uzmanība; labvēlīgs skatiens
青杨 qīngyáng *bot.* Dāvida *(Ķīnas)* apse *(Populus davidiana)*; ❷ slaikais vītols *(Salix gracilistyla)*; ❸ Katajanas papele *(Populus cathayana)*
青衣 qīngyī ❶ ◊ tumšs tērps, kleita *(senajā Ķīnā- kalpone)*; ❷ ikdienas apģērb; *sķīn.teātr.* aktrise
青鱼 qīngyú *zool.* ❶ melnais amūrs *(Mylopharyngodon piceus)*; ❷ siļķe
青云直上 qīngyún-zhíshàng īstenot reibinošu karjeru
青贮 qīngzhù *lauks.* gatavot skābbarību
青贮法 qīngzhùfǎ *lauks.* skābbarības gatavošana
青贮窖 qīngzhùjiào *lauks.* skābbarības bedre
青贮料 qīngzhùliào *lauks.* skābbarība
青贮塔 qīngzhùtǎ *lauks.* skābbarības tornis
青紫 qīngzǐ ❶ *vēst.* *(zilas un violetas krāsas)* augstmaņu apģērbs*(augstākie ierēdņi)*;❷ *med.* cinoze

轻(輕) qīng **īp.** ❶ viegls; viegls *(pēc svara)*; ❷ tukšā; bez liekas bagāžas; ❸ vājš; ❹ mazs; mazsvarīgs; ❺ lēts; ❻ nabadzīgs; ❼ atvieglots; **apst.** viegli; mazliet; mazdrusciņ; **darb.** ❶ atvieglināt; mīkstināt; samazināt; ❷ uzskatīt par mazsvarīgu; nenovērtēt; skatīties no augšas; ienīst; ❸ būt vieglprātīgam; būt nevērīgam; **īpašv.** Cjin *uzv.*
轻便 qīngbiàn ❶ viegls; atvieglināts; ērts; ❷ pārvietojams; portatīvs
轻薄 qīngbó ❶ vieglprātīgs; nenopietns; frivols; ❷ viegls un plāns; ❸ ienīst; apvainot
轻车熟路 qīngchē-shúlù ◊ viegla ekipāža un pazīstams ceļš *(darīt labi zināmu darbu; iet pa iestaigātu ceļu)*
轻敌 qīngdí pietiekami nenovērtēt pretinieku
轻而易举 qīng'éryìjǔ *(paveikt)* viegli un vienkārši *(ar kaut ko viegli tikt galā)*
轻粉 qīngfěn *med.* kalomels
轻风 qīngfēng *met.* brīze; viegls vējiņš
轻浮 qīngfú ❶ nereāls; efemers; ātri pārejošs; ❷ vieglprātīgs; nenopietns
轻歌剧 qīnggējù *teātr.* operete
轻工业 qīnggōngyè vieglā rūpniecība
轻工业部 qīnggōngyèbù vieglās rūpniecības ministrija
轻轰炸机 qīnghōngzhàjī *milit.* vieglais bumbvedējs
轻活儿 qīnghuór dzīvot īpaši nesasprindzinot spēkus

轻机关枪 qīngjīguānqiāng *milit.* vieglais *(rokas)* ložmetējs

轻贱 qīngjiàn ❶ nekrietns; neģēlīgs; nicināms; ❷ nicināt; nievāt

轻金属 qīngjīnshǔ *ķīm.* vieglie metāli

轻举妄动 qīngjǔ-wàngdòng būt neapdomīgam savā rīcībā *(rīkoties neapdomīgi; vieglprātīgs solis)*

轻快 qīngkuài ❶ viegli; brīvi; ar vieglu sirdi; ❷ manīgs; jestrs; ❸ veikli

轻狂 qīngkuáng vieglprātīgs; neapvaldīts; izlaidīgs

轻量级 qīngliàngjí *sp.* vieglā svaru kategorija

轻慢 qīngmàn ❶ ienīst; izrādīt nicinājumu; ❷ pazemot; nicīgi izturēties

轻描淡写 qīngmiáo-dànxiě ❶ rakstīt sausi un bezkaislīgi; ❷ uzskicēt; pieskarties tikai garāmejot; ❸ virspusējs; sekls

轻蔑 qīngmiè nicināt; izturēties nevērīgi *(pret kādu)*; nicināšana; nievāšana

轻诺寡信 qīngnuò-guǎxìn viegliem solījumiem maz ticības *(ar viegliem solījumiem mazināt sev uzticību)*

轻炮 qīngpào *milit.* vieglais lielgabals; vieglā artilērija

轻炮兵 qīngpàobīng *milit.* artilērists

轻飘 qīngpiāo ❶ šūpoties gaisā; lidot pa gaisu *(par koka lapām)*; ❷ vieglprātīgs

轻飘飘 qīngpiāopiāo gaisīgs; lidojošs; lidojoša *(gaita)*

轻骑 qīngqí *milit.* vieglā kavalērija

轻骑兵 qīngqíbīng *milit.* kavalērists

轻巧 qīngqiǎo ❶ kustīgs; veikls; viegls; ❷ ērts; viegli vadāms *(par auto)*

轻取 qīngqǔ *sp.* gūt vieglu uzvaru; viegli uzvarēt

轻柔 qīngróu ❶ lokans; ❷ mīksts; mīksta *(balss)*

轻生 qīngshēng nerēķināties ar *(savu)* dzīvību; nežēlot dzīvību

轻视 qīngshì ienīst; pietiekami nenovērtēt; slikti apieties; ignorēt

轻手轻脚 qīngshǒu-qīngjiǎo viegli; nedzirdāmi; klusiņām

轻率 qīngshuài vieglprātīgs; nesaprātīgs; pārsteidzīgs

轻松 qīngsōng ❶ viegls; brīvs; justies atbrīvoti *(dabīgi)*; ❷ izlaidīgs; bezrūpīgs

轻坦克 qīngtǎnkè *milit.* vieglais tanks

轻佻 qīngtiāo ❶ neuzticams; vieglprātīgs; ❷ nepastāvīgs; aušīgs; gaisīgs

轻微 qīngwēi ❶ viegls; mazliet; ❷ vienkāršs; ❸ mazs; nenozīmīgs; vājš

轻武器 qīngwǔqì *milit.* vieglie strēlnieku ieroči

轻侮 qīngwǔ nicināt; nievāt; slikti apieties

轻雾 qīngwù *met.* viegla migla

轻信 qīngxìn lētticīgs; būt lētticīgam

轻型车 qīngxíngchē *dzelzc.* vieglas konstrukcijas vagons

轻易 qīng·yì ❶ viegls; viegli; ❷ nepārdomāts; vieglprātīgs; ❸ pastāvīgi; jebkurā gadījumā; ❹ pēc savas gribas; labprātīgi; ❺ noniecināt

轻音乐 qīngyīnyuè *mūz.* vieglā mūzika

轻盈 qīngyíng viegla, eleganta, gracioza *(par sievietes figūru; gaitu)*; vieglums; grācija

轻油 qīngyóu *ķīm.* vieglās eļļas

轻于鸿毛 qīngyú-hóngmáo ◊ vieglāks par gulbja spalvu *(nenozīmīgs; kaunpilns; apkaunojošs par kāda nāvi)*

轻元素 qīngyuánsù *ķīm.* vieglie elementi

轻重 qīngzhòng ❶ viegls un smags; ❷ svars; ❸ mazsvarīgs un *(pats)* svarīgākais; svarīgums; ❹ *novec.* zemas un augtas kārtas; ❺ vājš un spēcīgs; spēku samērs; iespaids; ❻ *vēst.* vieglie un smagie kaujas rati; ❼ regulēt; līdzsvarot; stabilizēt *(stāvokli u.c.)*; ❽ regulators; stabilizators; ❾ apsvērt; novērtēt; novērtējums; ❿ svars; mērs; pakāpe; nozīme

轻装 qīngzhuāng ❶ viegli ģērbies; tukšā *(bez liekas bagāžas)*; ❷ *milit.* viegli bruņots; pārgājiena ekipējumā

氢(氫) qīng **lietv.** *ķīm.* ūdeņradis (H)

氢弹 qīngdàn *milit.* ūdeņraža bumba

氢氟酸 qīngfúsuān *ķīm.* fluorūdeņraža skābe

氢化物 qīnghuàwù *ķīm.* hidrīds

氢化作用 qīnghuà zuòyòng *ķīm.* hidrogenācija

氢氯酸 qīnglǜsuān *ķīm.* hlorūdeņraža skābe

氢气 qīngqì *ķīm.* ūdeņraža gāze

氢氰酸 qīngqíngsuān *ķīm.* zilskābe

氢武器 qīngwǔqì *milit.* ūdeņraža ieroči

氢氧吹管 qīngyǎng chuīguǎn *tehn.* skābekļa-ūdeņraža deglis

氢氧化铵 qīngyǎnghuà'ǎn *ķīm.* amonija hidroksīds

氢氧化钾 qīngyǎnghuàjiǎ *ķīm.* kālija hidroksīds

氢氧化钠 qīngyǎnghuànà *ķīm.* nātrija hidroksīds

倾(傾) qīng **darb.** ❶ noliekties; pieliekties; sašķiebties; ❷ sajūsmināties; jūsmot par *(kaut ko)*; ❸ sasprindzināt uzmanību; ❹ sacensties; ❺ pazemināties; laisties lejā; ❻ celties augšā; pacelties; ❼ nokrist *(nogāzties)* zemē; ❽ apgāzt; nogāzt; sagāzt; ❾ uzmanīgi ieklausīties; ❿ pārspēt; pārsniegt; ⓫ izlikt uz papīra *(uzrakstīt)*; ⓬ kausēt *(metālu)*; **īp.** šķībs; nošķelts; vesels; **apst.** ❶ šķībi; šķībi greizi; ❷ viss; **lietv.** ❶ slīpums; ❷ *pārn.* novirziens; ❸ pagrimums; ❹ *(varas)* krišana

倾侧 qīngcè ❶ pieliekt; noliekt; nolikt slīpi; nogāzt uz sāna; ❷ nosvērties uz *(labo, kreiso)* pusi; ❸ *jūrn., av.* sānsvere; ❹ šķībs; greizs

倾巢 qīngcháo ❶ ◊ apgāzt ligzdu *(tajā vairs nevar palikt veselas olas)*; ❷ *(doties)* karagājienā pilnā sastāvā *(par pretinieka spēkiem)*

倾倒 qīngdǎo ❶ krist; izkrist; apgāzties; ❷ cienīt;

godāt; atzīt par labu; godājams

倾耳 qīng'ěr ieklausīties; uzmanīgi klausīties

倾国倾城 qīngguó-qīngchéng ◊ būt spējīgai pakļaut pilsētas un pazudināt valstis *(par sievietes skaistuma spēku; par neiedomājami skaistu sievieti;nesalīdzināma skaistule)*

倾家荡产 qīngjiā-dàngchǎn nodzīvot visu mantu un pazudināt ģimeni *(izputēt; ciest bankrotu)*

倾角 qīngjiǎo ❶*fiz.* magnētiskā inklinācija *(noliece)*; ❷*fiz., ģeol.* krišanas leņķis

倾慕 qīngmù kaislīgi mīlēt; pieķerties ar visu sirdi un dvēseli; dievināt

倾囊相助 qīngnáng-xiāngzhù ◊ atdot pēdējo, lai palīdzētu *(kādam)*

倾盆大雨 qīngpén-dàyǔ ❶apgāzt bļodu *(līst kā no spaiņa)*; ❷kā zem apgāztas bļodas

倾诉 qīngsù izkratīt sirdi *(pateikt visu, kas uz sirds)*

倾谈 qīngtán dzīvi un nepiespiesti tērzēt*(sirsnīga, atklāta saruna)*

倾听 qīngtīng ❶uzklausīt; ❷ieklausīties; sasprindzināt dzirdi

倾吐 qīngtǔ runāt atklāti, neko neslēpjot *(izteikt visu, kas uz sirds)*

倾箱倒箧 qīngxiāng-dàoqiè ◊ apgriezt otrādi grozus un izkratīt visas lādes *(izlietot visu līdz pēdējai kripatai; atdot pilnīgi visu)*

倾向 qīngxiàng ❶nogāze; slīpums; kritums; ❷tendence; strāvojums; novirziens; ❸*med., fiziol.* prasība

倾向性 qīngxiàngxìng tendenciozitāte; vienpusīgums; neobjektivitāte

倾销 qīngxiāo *ekon.* dempings

倾斜 qīngxié ❶svērties uz sāniem *(par kuģi; lidmašīnu)*; nošķiebties; ❷*jūrn., av.* sānsvere

倾斜层 qīngxiécéng *ģeol.* slīpa iegula

倾斜度 qīngxiédù slīpuma lielums *(leņķis)*

倾斜角 qīngxiéjiǎo ❶nogāzes slīpuma leņķis; ❷*fiz., ģeol.* krišanas leņķis; ❸*jūrn., av.* sānsvere

倾斜面 qīngxiémiàn slīpa virsma; slīpums; nogāze

倾斜仪 qīngxiéyí *tehn.* klinometrs

倾泻 qīngxiè ❶*(stipri)* līt; gāzties *(par ūdens masām)*; ❷*ķīm.* dekantācija; ❸izliet; liet *(ārā)*

倾心 qīngxīn ❶no visas sirds; būt uzticīgam ar visu sirdi; ❷izjust simpātiju; ❸veltīt visu uzmanību; ❹*fiz.* metacentrs

倾轧 qīngyà ❶izspiest *(vajāt)* kolēģus, kompanjonus; ❷*(no skaudības vai greizsirdības)* pazudināt *(citu)* cilvēku; ❸intrigas; tenkas

倾注 qīngzhù ❶līt kā no spaiņa; gāzties ar straumi *(par ūdens masām)*; tecēt; ❷izliet; pārliet; ❸sakoncentrēt; novirzīt; pievērst uzmanību *(kaut kam)*

卿 qīng **lietv.** ❶*vēst.* augstmanis; lielmanis; ministrs; kanclers; ❷*vēst. (cienītais)* kungs; cienītais; ❸*famil. (uzruna)* dārgais; **īpašv.** Cjin *uzv.*

清 qīng **īp.** ❶tīrs; gaišs; dzidrs; caurspīdīgs; ❷tīrīgs; akurāts; precīzs; ❸skaidrs; strikts; saprotams; skaidri pateikts; spilgts *(par krāsu)*; tīra *(skaņa)*; ❹tīras sirds *(cilvēks)*; augsti tikumīgs; nesavtīgs; godīgs; cēls; ❺atklāts; vaļsirdīgs; ❻acīgs; vērīgs; ❼mierīgs; kluss; nesatricināms; ❽vēss; svaigs; **apst.** precīzi; pilnībā; pa tīro; **darb.** ❶tīrīt; attīrīt; iztīrīt; ❷sakārtot; savest kārtībā; nomierināt; ❸norēķināties; **lietv.** ❶skaidrība; tīrība; ❷*dao.* nemirstīgo mājoklis; ❸attīrīts vīns; **īpašv.** ❶*vēst.* Cjin*(mandžūru)* dinastija *(1616.–1911. g.g.)*; ❷Cjin *uzv.*

清白 qīngbái ❶tīrs; akurāts; tīrība; ❷nemākslots; sirsnīgs; pareizs; ❸augsts; augstas *(kārtas)*; cēls

清册 qīngcè saraksts; reģistrs; matrikula

清茶 qīngchá ❶zaļā tēja; ❷plika tēja; tēja *(bez uzkodām)*

清茶淡饭 qīngchá-dànfàn ◊ plāna tēja un šķidra rīsu putriņa *(pieticīgas mājas pusdienas)*

清查 qīngchá noskaidrot; rūpīgi pārbaudīt; pārbaudīt visos sīkumos

清偿 qīngcháng likvidēt parādu; norēķināties

清偿力 qīngchánglì *ekon.* likviditāte

清唱 qīngchàng ❶dziedāt bez instrumentāla vai kora pavadījuma; ❷dziedāt *(koncertā)*

清唱剧 qīngchàngjù *mūz.* oratorija

清澈 qīngchè tīrs; dzidrs

清晨 qīngchén ausma; rītausma; rītausmā

清除 qīngchú ❶tīrīt; iztīrīt; ❷likvidēt; tikt vaļā no

清楚 qīng·chu ❶skaidrs; saprotams; ❷zināt; saprast

清脆 qīngcuì skanīgs; skaņš; skaļš

清单 qīngdān saraksts; rēķins; norēķins

清淡 qīngdàn ❶šķidrs; plāns; ❷liess; ❸vājš; inerts

清党 qīngdǎng partijas rindu tīrīšana*(attīrīšana)*

清道 qīngdào ❶slaucīt ielu; ❷*vēst.* atbrīvot ielu no cilvēkiem *(pirms augstmaņa ekipāžas ierašanās)*

清道夫 qīngdàofū *vēst.* ielu slaucītājs; mēzējs

清点 qīngdiǎn veikt inventarizāciju; inventarizācija

清炖 qīngdùn *kulin.* sautēt *(nepievienojot soju)*

清风 qīngfēng ❶atsvaidzinošs vējiņš; vēsums; ❷*met.* spirgts vējš; ❸augsta morāle

清福 qīngfú klusa *(gaiša)* laime; svētlaime

清高 qīnggāo tīrs un cildens; šķīsts; tikls; cēlsirdīgs

清稿 qīnggǎo manuskripta tīraksts

清官 qīngguān godīgs *(neuzpērkams)* ierēdnis

清官难断家务事 qīngguān nán duàn jiāwùshì ◊ pat godīgs *(neuzpērkams)* ierēdnis nespēj atrisināt ģimenes ķildas*(pat labi ierēdņi nespēj atrisināt ģimenes strīdus)*

清规 qīngguī ❶absolūta kārtība; vislabākie noteikumi; ❷*bud.* budisma priekšraksti *(baušļi)*

清规戒律 qīngguī-jièlǜ nebeidzamie budistu mūku dzīvi regulējošie ierobežojumi *(neattaisnoti ierobežojumi un priekšraksti; sīkumains, lieks pedantisms)*
清寒 qīnghán ❶ nabadzīgs; materiālās grūtībās nonācis *(cilvēks)*; ❷ auksta, nedzīva *(mēness gaisma)*
清减 qīngjiǎn vājš; novājēt; notievēt
清剿 qīngjiǎo ❶ veikt soda ekspedīciju; sodīt; ❷ likvidēt; likvidācija
清教徒 qīngjiàotú *rel.* puritānis
清洁 qīngjié ❶ tīrs; higiēnisks; tīrība; tīrīt; ❷ godīgs; nesavtīgs
清洁工 qīngjiégōng ❶ asenizators; ❷ ielu slaucītājs
清洁器 qīngjiéqì *tekstil.* kāršamās mašīnas tīrāmā iekārta; kokvilnas tīrāmā iekārta
清静 qīngjìng mierīgs; kluss; mierpilns
清客 qīngkè ❶ piedzīvotājs; apgādājamais; ❷ pašdarbības aktieris; ❸ brīvo profesiju pārstāvis *(mākslinieks; muzikants)*
清苦 qīngkǔ cēlsirdīga, lepna nabadzība; nabadzīgs
清朗 qīnglǎng ❶ skaidrs; gaišs; dzidrs; ❷ tīrs; tīra *(balss)*; ❸ vēss un skaidrs
清冷 qīnglěng ❶ svaigs; vēss; ❷ tukšs; neapdzīvots
清理 qīnglǐ ❶ savest kārtībā; sakārtot; ❷ likvidēt *(uzņēmumu)*; likvidācija
清廉 qīnglián taisnīgs, godīgs, neuzpērkams *(par ierēdni)*
清凉 qīngliáng vēss; atsvaidzinošs
清亮 qīng·liang ❶ tīrs; dzidrs; gaišs; ❷ skaidra, dzidra *(balss)*
清流 qīngliú ❶ dzidra *(tīra)* straume; ❷ *pārn.* cēlsirdīgi cilvēki; izmeklēta sabiedrība
清棉 qīngmián *tekstil.* plucināt kokvilnu
清明 qīngmíng ❶ gaišs; skaidrs; rāms; mierpilns; ❷ mierīgs; nosvērts; pareizs; skaidrs *(saprāts)*; ❸ likumīgs; ❹ skaidrās dienas *(5. no lunārā kalendāra 24 sezonām, laikā no 4.–6. aprīlim)*; ❺ *(pavasara)* mirušo piemiņas diena
清明节 Qīngmíngjié *(pavasara)* mirušo piemiņas dienas *(ar mielastu kapos)*
清明菜 qīngmíngcài *bot.* ceraina zaķpēdiņa *(Gnaphalium affine s. Gnaphalium multiceps)*
清贫 qīngpín ❶ nabadzīgs un godīgs; nabadzīgs *(bet tāds, kas nav pazemojies)*; cēlsirdīga nabadzība; ❷ ļoti nabags *(ne plika graša pie dvēseles)*
清平 qīngpíng mierīgs; miermīlīgs; ziedošs
清癯 qīngqú vājš; novājējis; savecējis
清瘦 qīngshòu kalsens; vājš
清爽 qīngshuǎng ❶ tīrs; caurspīdīgs; ❷ mundrs; dzīvespriecīgs; ❸ svaigs; vēss
清水 qīngshuǐ ❶ skaidrs, dzidrs ūdens; ❷ tīrs, bez piejaukumiem
清水衙门 qīngshuǐ-yá·men *(nabadzīgs)* neienesīgs uzņēmums
清算 qīngsuàn ❶ aprēķināt kopsummu; norēķināties; ❷ likvidēt *(uzņēmumu)*; likvidācija; atriebties *(noslēgt rēķinus)*
清秀 qīngxiù brīnišķīgs; smalks; izsmalcināts
清雅 qīngyǎ izsmalcinātība; smalks; smalka gaume
清样 qīngyàng *poligr.* pēdējais korektūras novilkums
清一色 qīngyīsè ❶ vienkrāsains; viendabīgs; bez piemaisījuma; ❷ *(kāršu spēlē)* masts; suga
清音 qīngyīn *lingv.* nebalsīgs līdzskanis
清幽 qīngyōu ❶ mierīgs; kluss; vientulīgs; ❷ maigs; viegls *(par aromātu)*
清越 qīngyuè tīrs; skaļš; melodisks *(arī – smalks; elegants)*
清早 qīngzǎo rīta agrumā; rītausmā
清丈 qīngzhàng mērīt; apmērīt *(zemi)*; laukuma uzmērīšana
清账 qīngzhàng ❶ norēķināties; noslēgt rēķinus; ❷ *fin.* klīrings
清真 qīngzhēn ❶ tīrs; tīrība; ❷ *rel.* islams; islama
清真教 qīngzhēnjiào *rel.* islams; muhamedānisms
清真寺 qīngzhēnsì *rel.* mošeja
清蒸 qīngzhēng *kulin.* vārīt uz tvaika *(bez sojas vai citām garšvielām)*

鲭(鯖)

qīng **lietv.** *zool.* ❶ melnais amūrs; ❷ skumbrija

情

qíng **lietv.** ❶ jūtas; emocijas; noskaņojums; ❷ mīla; kaislība; ❸ draudzība; savstarpējas jūtas; simpātijas; ❹ centieni; interese; vēlēšanās; ❺ atklātība; sirsnība; sirsnīgs; patiešām; ❻ raksturs; ❼ apstākļi; fakti; ❽ patiesība; patiess
情爱 qíng'ài mīlestība
情报 qíngbào ziņas; informācija; dati; fakti
情报局 qíngbàojú informācijas birojs
情报员 qíngbàoyuán informators; ziņotājs *(ziņu pienesējs)*
情不可却 qíngbùkěquè neērti atteikties
情不自禁 qíngbùzìjīn nespēt apvaldīt jūtas *(nespēt savaldīties)*
情操 qíngcāo *psihol.* morālās īpašības; jūtas *(cildenā nozīmē)*
情敌 qíngdí sāncensis *(mīlestībā)*
情调 qíngdiào noskaņojums; emocijas; jūtas; gars
情窦 qíngdòu pirmie jūtu asni; jūtu mošanās
情分 qíng·fen jūtas; simpātijas; labvēlība
情夫 qíngfū mīļākais
情妇 qíngfù mīļākā
情感 qínggǎn jūtas; emocijas; savstarpējās attiecības
情歌 qínggē mīlas dziesma
情话 qínghuà ❶ sirsnīgi *(patiesi)* vārdi; ❷ iemīlējušos runas; mīlas vārdi
情怀 qínghuái pārdzīvojumi; jūtas; noskaņojums

情急 qíngjí uzbudināties; uztraukties
情急智生 qíngjí-zhìshēng ◊ *(kad)* jūtas saasinātas, rodas gudras domas *(kritiskos apstākļos rodas neparasti risinājumi)*
情节 qíngjié ❶ apstākļi; peripetijas; notikumu *(detaļas)*; ❷ sižets; sižeta *(līnija)*
情景 qíngjǐng apstākļi; atmosfēra; noskaņojums
情境 qíngjìng stāvoklis*(situācija)*
情况 qíngkuàng stāvoklis; apstākļi; konjunktūra
情郎 qíngláng mīļotais; mīļais
情理 qínglǐ ❶ taisnīgums; taisnība; augstākie principi; morāle; ❷ pamatojums; iemesls; arguments
情侣 qínglǚ mīlas pāris
情面 qíng·mian pazīšanās; draugu *(radu)* būšana
情趣 qíngqù ❶ gaume; ❷ nosliece; interese *(par kaut ko)*; ❸ noskaņojums
情人 qíngrén mīļotais; mīļotā
情人眼里出西施 qíngrén yǎn·li chū Xīshī ◊ katra mīlošā vīrieša acīs viņa mīļotā ir skaistāka par Sji Ši *(senās Ķīnas slaveno skaistuli)*
情势 qíngshì stāvoklis; konjunktūra
情书 qíngshū mīlas vēstule
情思 qíngsī uzmanība *(pret citiem cilvēkiem)*; iejūtība; jūtas
情愫 qíngsù ❶ raksturs; ❷ patiesā būtība
情态 qíngtài noskaņojums; emocijas; savstarpējās attiecības
情态词 qíngtàicí *lingv.* modālie vārdi *(izsaukuma vārds; partikula)*
情同手足 qíngtóng-shǒuzú tikpat tuvi kā miesīgie brāļi *(izturēties pret kādu kā pret miesīgo brāli)*
情投意合 qíngtóu-yìhé jūtas sakrīt un vēlēšanās vienotas *(laba savstarpējā saprašanās; labi saprast vienam otru)*
情网 qíngwǎng mīlestības valgi; mīlestība
情味 qíngwèi ❶ gaume; ❷ noskaņojums; emocijas
情形 qíng·xing apstākļi; stāvoklis; situācija
情绪 qíngxù ❶ noskaņojums; jūtas; emocijas; ❷ motīvs; vēlēšanas
情义 qíngyì draudzība; mīlestība; pieķeršanās
情谊 qíngyì draudzība; draudzīgas jūtas
情意 qíngyì uzmanība *(pret citu cilvēku)*; iejūtība; jūtas
情由 qíngyóu iemesls; motīvs; lietas būtība
情有可原 qíngyǒukěyuán *(tāds)*, ko iespējams piedot *(piedodams)*
情欲 qíngyù ❶ kaislīga vēlēšanās; nosliece; ❷ *rel.* kaislību pasaule; astrālā sfēra
情愿 qíngyuàn ļoti vēlēties; labprātīgi iet uz; būt ar noslieci *(uz kaut ko)*
情知 qíngzhī saprast; apzināties; just
情致 qíngzhì ❶ satura bagātība; ❷ izteiksmīgums; jūtu dziļums
情状 qíngzhuàng apstākļi; stāvoklis; situācija

晴 qíng **īp.** ❶ saulains, skaidrs *(par laika apstākļiem)*; **lietv.** ❷ skaidras debesis; ❸ saules pielijuši kalni; ❹ skaidrs *(saulains)* laiks
晴和 qínghé skaidrs un silts; jauki *(laika apstākļi)*
晴空 qíngkōng skaidras debesis
晴朗 qínglǎng skaidrs; tīrs; *(debesis)* bez mākoņiem
晴天 qíngtiān ❶ saulaina diena; ❷ skaidras debesis
晴天霹雳 qíngtiān-pīlì ◊ kā pērkons no skaidrām debesīm*(kaut kas pilnīgi negaidīts)*
晴雨计 qíngyǔjì barometrs

氰 qíng **lietv.** *ķīm.* ciāns
氰钴素 qínggǔsù *farm.* B vitamīns
氰酸 qíngsuān *ķīm.*zilskābe

苘(檾) qǐng **sast.**
苘麻 qǐngmá *bot. (Ķīnas džutas augs)* abutilone *(Abutilon avicennae)*

顷(頃) qǐng **lietv.** īss laika sprīdis; mirklis; acumirklis; **skait.** *(laukuma mērvienība:līdzinās 100 tirgus mu, t.i, 6,667 ha, vai 66, 670 m²)*; ❶ **apst.** tikko kā; pirms acumirkļa; nesen; ❷ pēc acumirkļa; acumirklī; tūdaļ
顷刻 qǐngkè vienā acumirklī; šinī pat brīdī; momentā

请(請) qǐng **darb.** ❶ lūgt; griezties ar lūgumu; ❷ lūgt atļauju; atļaujiet; ❸ lūdzu atļaujiet *(parasti pirms izteicēja)*; ❹ uzaicināt *(uz pieņemšanu; darbā u.c.)*; saukt; ❺ izlūgt *(no kāda)*; lūgties; ❻ pirkt *(kulta preces)*; ❼ saņemt *(algu)*; ❽ lūgt paskaidrojumu; ❾ ziņot *(kādam)*; ❿ izskatīt *(krimināllietu)*; **lietv.** lūgums; vēlēšanās; prasība
请安 qǐng'ān ❶ apjautāties par veselību; nodot sveicienu; ❷ sveicināt; lūgt kādu, zemu klanīdamies
请便 qǐngbiàn *piekl.* neraizējieties! kā Jums ērtāk! rīkojieties pēc Jūsu vēlēšanās!
请假 qǐngjià lūgt atvaļinājumu
请柬 qǐngjiǎn ielūgums; uzaicinājums
请教 qǐngjiào *piekl. (uzruna)* lūdzu padomu; atļaujiet zināt
请君入瓮 qǐngjūnrùwèng ◊ lūdzu, cienītais, ieņemat vietu savā māla podā *(❶ pirmo reizi šos vārdus Tan dinastijas laikmetā pateica slepeni nozīmēts izmeklētājs augstam aizdomās turētam ierēdnim, kurš pats rekomendēja noziedzniekus sēdināt uzkarsētā māla podā; ❷ šo vārdu nozīme mūsdienās: iesēdināt cilvēku viņa paša citiem raktajā bedrē; iekļūt paša izliktajos tīklos)*
请客 qǐngkè uzaicināt viesus; uzaicināt ciemos; sarīkot pieņemšanu

请命 qǐngmìng ✪lūgt saglabāt dzīvību; ✪pieprasīt instrukciju; ✪vaicāt zīlniekam par savu likteni
请求 qǐngqiú ✪lūgt; pierunāt; ✪lūgums; vēlējums
请示 qǐngshì *(no augstākās instances)* pieprasīt instrukcijas
请帖 qǐngtiě ielūgums
请托 qǐngtuō lūgt *(kaut ko izdarīt)*; uzticēt *(kādam kaut ko izdarīt)*
请问 qǐngwèn *piekl. (uzruna)* atļaujiet jautāt; vai drīkst zināt
请降 qǐngxiáng lūgt *(kādam)* pieņemt kapitulāciju
请缨 qǐngyīng ◊ lūgt karavīra galvassegas saitītes *(lūgt uzņemšanu kara dienestā; brīvprātīgi pieteikties armijā)*
请愿 qǐngyuàn apelēt; griezties ar petīciju; petīcija
请愿书 qǐngyuànshū petīcija
请战 qǐngzhàn lūgt tikt nosūtītam uz fronti
请罪 qǐngzuì ✪atzīties; atzīt savu vainu; ✪lūgt piedošanu

庆(慶) qìng **darb.** ✪svinēt; līksmot; apsveikt *(dzimšanas dienā)*; ✪apbalvot; dāvāt; pasniegt kā dāvanu; **lietv.** ✪svētki; jubileja; ✪dāvana; apbalvojums; ✪laime; debesu svētība; **īpašv.** Cjin *uzv.*
庆典 qìngdiǎn svētku ceremonija; svētku rituāls
庆父不死，鲁难未已 Qìngfǔ bù sǐ, Lǔ nàn wèi yǐ ◊ kamēr vien būs dzīvs Cjin Fu,- Lu valstī nebūs gala postam *(kamēr valsts nebūs atbrīvojusies no ļaunu darbu darītājiem,- valstī ne brīdi nebūs miera)*
庆功 qìnggōng apsveikt ar sasniegumiem vai apbalvojumu
庆功会 qìnggōnghuì svinības par godu sasniegumiem *(uzvarai u.c.)*
庆贺 qìnghè svinēt; līksmot; apsveikt; apsveikt un apdāvināt
庆幸 qìngxìng priecāties; līksmot; līksms; laimīgs notikums
庆祝 qìngzhù ✪svinēt; ✪apsveikt; ✪godināt; godināšana

亲(親) qìng/qīn **sast.**
亲家 qìng·jia ✪pēc bērnu laulībām saradojušās ģimenes; ✪sievas vecāki *(vīram)*; vīra vecāki *(sievai)*; ✪meitas vīra māte; znota māte; dēla sievas māte; vedeklas māte

磬 qìng **lietv.** ✪akmens gongs ; petrofons *(sens stūreņa formas sitamais mūzikas instruments, ko veido izliekta nefrīta, akmens vai kapara plāksne)*; ✪*rit.(kapara)* gongs; **darb.** ✪palaist zirgu rikšos; ✪pakārt; nožņaugt *(notiesāto)*

罄 qìng **darb.** ✪tukšoties; kļūt tukšam; beigties; apsīkt; ✪būt redzamam; būt redzes lokā; ✪izlietot līdz galam; iztukšot; **īp.** ✪tukšs; bez atlikuma; ✪nopietns; stingrs; **apst.** ✪pilnīgi; pilnībā; pavisam; ✪stingri
罄尽 qìngjìn ✪beigties; apsīkt; ✪noplicināt; pilnībā izmantot; ✪bez atlikuma; pilnībā
罄竹难书 qìngzhú-nánshū ◊ nepietiks bambusa *(papīra)*, lai to aprakstītu *(neaprakstāms; neskaitāms)*

qiong

穷(窮) qióng **īp.** ✪nabadzīgs; paputējis; ✪nelaimīgs; nožēlojams; ✪nomaļš; ✪pārkaltis; sauss; bezūdens; **darb.** ✪beigties; apsīkt; ✪ciest galēju trūkumu; būt spiedīgos apstākļos; ✪*(kādu)* nostādīt grūtā stāvoklī; *(kādu)* piespiest pie sienas; ✪pilnībā izsmelt *(spēkus)*; ✪noskaidrot visās detaļās; **apst.** ✪velti; bez kādas jēgas; ✪augstākā mērā; īpaši; ✪augstākā pakāpē; beigas; **lietv.** ✪trūkums; grūtības; ✪nabags; ubags
穷棒子 qióngbàng·zi plikadīdas; skrandaiņi
穷兵黩武 qióngbīng-dúwǔ būt ļoti kareivīgam *(būt vienmēr gatavam ķerties pie ieročiem;būt gatavam iesaistīties militārās avantūrās)*
穷措大 qióngcuòdà *novec.* inteliģents plikadīda *(par nabadzīgu izglītotu cilvēku)*
穷光蛋 qióngguāngdàn *sar.* plikata; sīks blēdis
穷极无聊 qióngjí-wúliáo nezināt kur likties *(beigties vai nost no garlaicības)*
穷尽 qióngjìn ✪beigties; apsīkt; ✪izsmelt; noplicināt; beigas
穷究 qióngjiū ✪izstudēt visās detaļās *(skrupulozi izpētīt)*; ✪izlemt; izšķirt *(strīdu u.c.)*
穷寇 qióngkòu sasists *(sagrauts)* pretinieks
穷苦 qióngkǔ nabadzīgs; galējā trūkumā
穷困 qióngkùn trūkuma nomākts; galēja nabadzība
穷年累月 qióngnián-lěiyuè *(vilkties)* gadiem un mēnešiem *(bezgalīgs; laika gaitā)*
穷人 qióngrén nabags; sērdienis
穷日子 qióngrì·zi smaga nabaga dzīve *(nožēlojama eksistence)*
穷奢极侈 qióngshē-jíchǐ izšķērdīga greznība *(slīgt greznībā; nezināt mēra savām vēlmēm)*
穷酸 qióngsuān *iron.* nabaga rūgumpods *(par nabadzīgu grāmatmīļotāju; par trūcīgu grāmattārpu)*
穷途末路 qióngtú-mòlù ✪strupceļš; bezizejas stāvoklis; noriets; ✪vilkt pēdējās dieniņas
穷乡僻壤 qióngxiāng-pìrǎng nomaļš lauku nostūris *(tāls kakts)*
穷小子 qióngxiǎo·zi *niev.* plikadīda; plikata
穷凶极恶 qióngxiōng-jí'è neiedomājama ļaundarība *(ļauns; noziedzīgs)*
穷原竟委 qióngyuán-jìngwěi rakties līdz pašai

saknei un izstudēt visās detaļās
穷追猛打 qióngzhuī-měngdǎ dzīties pa pēdām un sist bez žēlastības

穹 qióng **īp.** ❶ augsts; velvēts; kupolveidīgs; plašs; ❷ dziļš; **lietv.** ❶ debess; kupols; velve; ❷ sprauga; caurums; ala
穹苍 qióngcāng debesjums
穹隆 qiónglóng velve; velvēts

茕(惸、憌) qióng **īp.** ❶ vieninieks *(kam nav brāļu)*; atraitnis; ❷ sērdienīgs; **lietv.** vientulis *(bez ģimenes)*
茕茕 qióngqióng *(tāds)*, kas bēdājas vienatnē

琼 (瓊) qióng **lietv.** ❶ *min.* sarkanais nefrīts; nefrīts ar sārtu dzīslojumu; ❷ ahāts; ❸ dārglieta; dārgs; krāšņs; lielisks; ❹ spēļu kauliņi; **īpašv.** *saīs.* Hainaņas province
琼花 qiónghuā *bot.* dārza hortenzija *(Hydrangea hortensia)*
琼浆玉液 qióngjiāng-yùyè augstākās kvalitātes vīns *(smalks, lielisks vīns)*
琼楼玉宇 qiónglóu-yùyǔ ❶ *mit.* mēness pilis; debess iemītnieku pils; ❷ krāšņa celtne
琼脂 qióngzhī *ķīm.* agaragars; agars

qiu

丘(坵) qiū **lietv.** ❶ uzkalns; kurgāns; kapu kalns; ❷ tukša *(neapbūvēta)* vieta; drupas; **īp.** tukšs; nomaļš; *dial.***skait.** *zemes gabaliem*; **īpašv.** ❶ Cjiu *(Konfūcija vārds)*; ❷ Cjiu *uzv.*
丘八 qiūbā kareivis *(iesauka, kas veidota, sadalot hieroglifu* 兵bīng *„karavīrs" uz* 丘qiū *un* 八bā*)*
丘陵 qiūlíng uzkalns; pakalns
丘墓 qiūmù kapa vieta; kaps; kapu kalns
丘疹 qiūzhěn *med.* pūte

秋(鞦、烁、龝) qiū **lietv.** ❶ rudens; rudens sezona; ❷ pļauja; ražas novākšana; ❸ gadi; laiki; ❹ laiks; periods; **īp.** rudenīgs; drūms; skumjš; **īpašv.** Cjiu *uzv.*
秋播 qiūbō ziemāji; ziemāju sēšana
秋播地 qiūbōdì *lauks.* ziemāju sējumi
秋地 qiūdì *lauks.* ziemāju sējumi
秋分 qiūfēn rudens ekvinokcija
秋分点 qiūfēndiǎn *astr.* rudens ekvinokcijas punkts
秋风 qiūfēng ❶ rudens vējš; ❷ trūkums; nabadzība; ❸ *bot.* trīslapu bišofija *(Bischofia trifoliata)*
秋风过耳 qiūfēng-guò'ěr ◊ gar ausīm nosvilpa rudens vējš *(laist gar ausīm; nepievērst ne mazāko uzmanību)*
秋风扫落叶 qiūfēng sǎo luòyè ◊ rudens vējš aiznes kritušās lapas *(spēks noslauka visus trūdus; noslaucīt visu savā ceļā)*
秋高气爽 qiūgāo-qìshuǎng skaidrs zelta rudens
秋耕 qiūgēng *lauks.* rudens aršana
秋海棠 qiūhǎitáng *bot.* Evansa begonija *(Begonia evansiana)*
秋毫 qiūháo ❶ atsevišķa vilnas *(dūnu)* spalviņa; ❷ mazs; niecīgs; mazliet; ❸ dzīves sīkumi
秋毫无犯 qiūháo-wúfàn neaiztikt ne matiņa *(nenodarīt ne mazāko ļaunumu)*
秋后算账 qiūhòu-suànzhàng ◊ kārto rēķinus pēc rudens ražas *(sagaidi īsto laiku, lai noslēgtu rēķinus)*
秋季 qiūjì rudens sezona; rudens; rudenī
秋景 qiūjǐng ❶ rudens ainava; ❷ rudens ražas izredzes
秋葵 qiūkuí *bot.* bamija; ēdamais hibisks *(Abelmoschus manihot s. Hibiscus esculentus)*
秋老虎 qiūlǎohǔ ◊ rudens tīģeris *(karsts rudens; karsts rudens laiks)*
秋令 qiūlìng ❶ rudens sezona; ❷ rudens dekrēti
秋千 qiūqiān *saīs.* šūpoles
秋色 qiūsè rudens ainava
秋收 qiūshōu rudens ražas novākšana
秋水仙 qiūshuǐxiān *bot.* rudens vēlziede *(Colchicum autumnale)*
秋天 qiūtiān rudens rudenī
秋汛 qiūxùn rudens plūdi
秋征 qiūzhēng nodevas no rudens ražas
秋种 qiūzhòng *lauks.* rudens sēja
秋庄稼 qiūzhuāng·jia *lauks.* rudens raža

蚯 qiū **sast.**
蚯蚓 qiūyǐn *zool.* slieka *(Perichaeta communissima)*

楸 qiū **lietv.** ❶ *bot.* Japānas mallots *(Mallotus japonicus)*; ❷ *(šaha vai citas spēles)* dēlis
楸树 qiūshù *bot.* Bunges katalpa *(Catalpa Bungei)*

囚 qiū **darb.** ❶ arestēt; ielikt cietumā; ❷ notvert; **lietv.** ❶ arestants; cietumnieks; ❷ gūsteknis
囚车 qiūchē furgons cietumnieku pārvadāšanai
囚犯 qiūfàn ❶ arestants; noziedznieks; ❷ *niev.* katordznieks
囚房 qiūfáng cietums; cietuma kamera
囚禁 qiūjìn ielikt cietumā
囚牢 qiūláo *novec.* cietums
囚笼 qiūlóng ❶ *novec.* būris cietumnieku pārvadāšanai; ❷ cietums
囚首垢面 qiūshǒu-gòumiàn ◊ galva kā cietumniekam, seja kā sērās *(nesukājies; nemazgāts; pinkains un netīrs)*
囚徒 qiūtú ieslodzītais; cietumnieks

犰 qiū **sast.**

犰狳 qiúyú *zool.* bruņnesis *(Dasypus sp.)*

求 qiú **darb.** ❶meklēt; tiekties *(pēc kaut kā)*; ❷griezties pēc palīdzības; lūgt; ļoti lūgt; ❸pieprasīt; uzstāt; ❹iedziļināties; atklāt; **lietv.** ❺pieprasījums; pasūtījums; ❻ideāls; pati pilnība; **īpašv.** Cjiu *uzv.*

求得 qiúdé ❶censties kaut ko iegūt *(dabūt)*; ❷saņemt vēlamo; ❸lūgt; pieprasīt

求告 qiúgào ļoti lūgt; lūgties

求和 qiúhé ❶lūgt mieru; ❷*sp.* censties panākt neizšķirtu rezultātu; ❸*mat.* summēt; summēšana

求婚 qiúhūn iet precībās; lūgt roku

求积仪 qiújīyí *ģeod.* planimetrs

求见 qiújiàn lūgt audienci

求浆得酒 qiújiāng-déjiǔ ◊ lūgt rīsa ūdeni, bet saņemt vīnu *(saņemt vairāk, nekā prasīts)*

求教 qiújiào lūgt padomu *(norādījumus; atbildi)*

求救 qiújiù lūgt palīdzību; saukt palīgā; prasīt glābiņu

求距边 qiújùbiān *ģeol.* savienojošā puse

求距角 qiújùjiǎo *ģeol.* savienojošais stūris

求偶 qiú'ǒu *rakst.* meklēt līgavu *(līgavaini)*

求乞 qiúqǐ ❶ubagot; lūgt dāvanas; ❷lūgties; ļoti lūgt *(kādu)*

求签 qiúqiān *(templī)* zīlēt pēc zīlējamām birkām

求亲 qiúqīn lūgt roku; bildināt *(kādu)*; braukt precībās

求情 qiúqíng ❶lūgt piedošanu; ❷lūgt piedot *(kādam)*; rūpēties *(par kāda)*apžēlošanu

求全 qiúquán ❶censties sasniegt *(labāku risinājumu)*; censties glābt no bojāejas; ❷būt elastīgam *(cildena mērķa vārdā)*

求全责备 qiúquán-zébèi ❶censties sasniegt pilnību; ❷prasīgs; skrupulozs

求饶 qiúráo lūgt piedošanu

求人 qiúrén vērsties pie cilvēkiem *(pēc palīdzības)*; meklēt atbalstu *(līdzjūtību)*

求仁得仁 qiúrén-dérén ❶meklēt labvēlību un to arī sasniegt; ❷sasniegt to, pēc kā esi centies

求神拜佛 qiúshén-bàifó ◊ lūgt dievus un klanīties Budam

求生 qiúshēng meklēt glābiņu; censties izdzīvot

求实 qiúshí lietišķs; prasmīgs

求同存异 qiútóng-cúnyì tiekties pēc tā, kas vieno, saglabājot zināmas atšķirības *(atrast vienojošo, neskatoties uz pastāvošajām atšķirībām)*

求稳怕乱 qiúwěn-pàluàn par to vien domāt,- lai nerastos nekārtības *(tiekties pēc miera un vairīties no nekārtībām)*

求学 qiúxué ❶mācīties; studēt; mācības; ❷pētīt; nodarboties ar zinātnisku darbu

求援 qiúyuán lūgt palīdzību; saukt *(aicināt)* palīgā

求之不得 qiúzhī-bùdé alkt *(pēc kaut kā)*; tiekties *(pēc kaut kā)*

求知 qiúzhī tiekties pēc zinībām

求知欲 qiúzhīyù zinātkāre; zināšanu kāre

求助 qiúzhù lūgt palīdzību; saukt *(aicināt)* palīgā

虬(虯) qiú **lietv.** *mit.* divragains pūķa mazulis

虬髯 qiúrán cirtaina *(sprogaina)* bārda

泅 qiú **darb.** peldēt

泅渡 qiúdù pārpeldēt upi *(ezeru u.c.)*

泅水 qiúshuǐ peldēt

酋 qiú **lietv.** ❶*vēst.* Ķīnas mazākumtautību cilts vadonis; *(laupītāju)* barvedis; ❷vīndaru inspektors *(ierēdnis)*; **darb.** beigties; noslēgties; nomirt

酋长 qiúzhǎng ❶cilts vadonis; ❷barvedis

球(毬) qiú **lietv.** ❶lode; bumba; balons; sfērisks; ❷lodīte; bumbiņa; ❸*biol.* sīpols; ❹piepūšams balons; ❺bumbu spēles; ❻*vēst.* nefrīta scepteris; valdnieka zizlis

球半径 qiúbànjìng *mat.* lodes rādiuss

球场 qiúchǎng *sp.*stadions; sporta laukums; korts

球胆 qiúdǎn *(bumbas)* kamera

球蛋白 qiúdànbái *fiziol.* globulīns

球队 qiúduì *sp.*komanda *(bumbas spēlēs)*

球果 qiúguǒ *bot.* čiekurs

球茎 qiújīng *bot.* bumbuļsīpols

球晶 qiújīng *min.* sfēriskais kristāls

球径 qiújìng *mat.* lodes diametrs

球径计 qiújìngjì *ģeol.* sferometrs

球菌 qiújūn *biol.* sferobakterija

球篮 qiúlán *sp.* basketbola grozs

球粒 qiúlì *min.* sferolīts

球门 qiúmén *sp.* vārti *(futbolā; regbijā u.c.)*

球门区 qiúménqū *sp.* vārtu laukums

球门线 qiúménxiàn *sp.* vārtu līnija

球迷 qiúmí *sp.* līdzjutējs

球面 qiúmiàn *mat.* lodes virsma

球面镜 qiúmiànjìng *fiz.* sfēriskais spogulis

球磨机 qiúmójī *tehn.* ložu dzirnavas

球墨铸铁 qiúmò zhùtiě *metal.* magnija čuguns

球拍 qiúpāi *(tenisa; badmintona u.c.)* rakete

球儿 qiúr bumbiņa; lodīte

球赛 qiúsài *sp.* sacensības *(bumbu spēlēs)*

球栓 qiúshuān *tehn.* aizslēga bumbiņa

球体 qiútǐ *mat.* lode; sfērisks ķermenis

球网 qiúwǎng *sp.* *(tenisa;volejbola u.c. bumbu spēļu)* tīkls

球鞋 qiúxié *sp.*sporta apavi

球心 qiúxīn *mat.* lodes centrs

球形 qiúxíng sfērisks; lodveidīgs

球员 qiúyuán *sp.* spēlētājs

球轴承 qiúzhóuchéng *tehn.* lodīšu gultnis

球状 qiúzhuàng sfērisks; lodveidīgs

遒 qiú **īp.** stiprs; spēcīgs; enerģisks

遒劲 qiújìng ❶ spēcīgs; ❷ enerģisks *(rokraksts)*

巯(巰) qiú **lietv.** *ķīm.* sulfhidrīds

巯基 qiújī *ķīm.* sulfhidrīda grupa

裘 qiú **lietv.** *(ar kažokādu oderēts)* halāts; kažoks; **darb.** valkāt *(kažoku)*; **īpašv.** Cjiu *uzv.*

qu

区(區) qū **lietv.** ❶ rajons; iecirknis; apgabals; ❷ *(valsts)* teritorija; impērija; pasaule; ❸ istaba; istabiņa; kakts *(istabā)*; ❹ šķirne; pasuga; ❺ *lauks.* ligzda; ligzdu *(stādīšana; sēja)*; **darb.** klasificēt pēc šķirnēm *(paveidiem u.c.)*

区别 qūbié ❶ atšķirība; starpība; ❷ diference

区段 qūduàn *dzelzc.* iecirknis

区段站 qūduànzhàn *dzelzc.* iecirkņa stacija

区分 qūfēn ❶ atšķirība; starpība; ❷ diference

区划 qūhuà ❶ *(apgabalu)* norobežošana; ❷ sadalīšana *(rajonos)*; ❸ *(funkciju u.c.)* norobežošana

区间 qūjiān *dzelzc.* ceļa posms

区区 qūqū ❶ niecīgs; niecīgs daudzums; ļoti mazs; ❷ *rakst. (pazemīgi)* es; mans; ❸ ar atklātu sirdi; sirsnīgi; ❹ apmierināts; ❺ censties; atdot visus spēkus

区委 qūwěi rajona komiteja

区域 qūyù rajons; zona; *(Vidusjūras u.c.)* baseins

区域性 qūyùxìng ❶ reģionāls; lokāls; zonāls; ❷ rajona *(mēroga)*

曲(麯、粬) qū/qǔ **īp.** ❶ līks; greizs; izliekts; ❷ nepareizs; vienpusējs; ačgārns; tendenciozs; ❸ liškīgs; nepatiess; nekrietns; nomaļš; vientuļš; ❹ mazs; nenozīmīgs; **darb.** ❶ liekt; saliekt; saliekties; ❷ sagrozīt; izkropļot; ❸ vīties; izlocīties; ❹ piekrist; sliekties *(uz)*; **lietv.** ❶ ieloks; līkums; ❷ nomale; ❸ slēpnis; ❹ sīkums; nenozīmīga lieta; ❺ rāmis *(zīda tārpu barošanai)*; raugs; ieraugs; **īpašv.** Cju *uzv.*

曲笔 qūbǐ ❶ izkropļot; sagrozīt *(faktus; likumus u.c.)*; ❷ rakstīt aplinkus *(pusvārdiem; mājieniem u.c.)*

曲柄 qūbǐng *tehn.* kloķis

曲柄颈 qūbǐngjǐng *tehn.* klaņa kakls

曲柄销 qūbǐngxiāo *tehn.* kloķa pirksts

曲柄钻 qūbǐngzuàn *tehn.* svīķurbis

曲尺 qūchǐ stūrenis; uzstūris

曲棍球 qūgùnqiú ❶ *sp.* hokejs; ❷ hokeja bumbiņa

曲解 qūjiě izkropļot; sagrozīt

曲颈甑 qūjǐngzèng *ķīm., tehn.* retorte

曲里拐弯 qū·liguǎiwān *sar.* līkumots; izvairīgs; aplinku

曲率 qūlǜ *mat.* izliekums

曲率圆 qūlǜyuán *mat.* izliekuma laukums

曲霉 qūméi raugs

曲面 qūmiàn *mat.* izliekta virsma

曲曲弯弯 qū·qu- wānwān līkumota *(taka; upes gultne u.c.)*; zigzagveidīgs

曲蟮 qū·shan *sar.* slieka

曲射 qūshè *milit.* stāvuguns

曲射炮 qūshèpào *milit.* stāvuguns lielgabals

曲突徙薪 qūtū-xǐxīn ◊ atvirzīt sāņus krāsns skursteni un pārlikt tālāk žagarus *(laikus veikt piesardzības pasākumus)*

曲线 qūxiàn ❶ *mat., fiz.* līkne; ❷ grafiks; ❸ ķermeņa izliekums

曲线板 qūxiànbǎn *tehn.* lekāls

曲线救国 qūxiàn jiùguó ◊ dzimtenes glābšana pa aplinkus ceļiem *(Gomindana pret Ķīnas kompartiju vērstā politiskā līnija, kas īstenībā bija kapitulācijas politika 1937.- 1945. g.g. karā pret japāņu iebrucējiem)*

曲意逢迎 qūyì-féngyíng līst uz vēdera *(kāda priekšā) (locīt ceļus kāda priekšā)*

曲折 qūzhé ❶ līkumots; zigzagveidīgs; ❷ grūtības; sarežģījumi; ❸ sarežģīts; saputrots

曲直 qūzhí ❶ pareizs un nepareizs; ❷ taisnība un meli; ❸ izmaiņas; modulācijas

曲轴 qūzhóu *tehn.* kloķvārpsta

曲轴箱 qūzhóuxiāng *tehn.* karteris

驱(驅、敺、駈) qū **darb.** ❶ skriet; traukties; nesties, cik kājas nes; ❷ celties gaisā; lidot; ❸ dzīt; steidzināt; ❹ dzīties pakaļ; dzīt ārā; izdzīt; ❺ izsūtīt; ❻ likt *(kādam kaut ko darīt)*; piespiest; **lietv.** *milit.* karaspēka avangards; priekšējās karaspēka trieciena daļas

驱雹 qūbáo krusas novēršana; krusas novēršanas *(iekārta)*

驱策 qūcè ❶ steidzināt; ❷ piespiest *(kādu kaut ko darīt)*

驱虫剂 qūchóngjì *farm.* cērmju zāles

驱除 qūchú izdzīt; likvidēt; izdzīšana

驱击舰 qūjījiàn *milit.* mīnu kuģis

驱遣 qūqiǎn ❶ piespiest; likt *(kaut ko darīt)*; ❷ kliedēt *(skumjas, sliktu garastāvokli)*; ❸ izdzīt; aizsūtīt izsūtījumā; izsūtījums

驱散 qūsàn izdzenāt; izklīdināt

驱使 qūshǐ ❶ dzenāt; dzīt; ❷ likt, piespiest *(kaut ko darīt)*

驱逐 qūzhú ❶ izdzīt; dzīt prom; ❷ sekot; sekošana

驱逐机 qūzhújī *av.,milit.* iznīcinātājs

驱逐舰 qūzhújiàn *milit.* mīnu kuģis

屈 qū **darb.** ❶ saliekties; izliekties; savāzties; sašķiebties; nošķiebties; ❷ pakļauties; pazemoties; ❸ zaudēt vērtību; zaudēt bijušo slavu; ❹ beigties; izsīkt; ❺ saliekt; izliekt; ❻ pakļaut; ❼ pazemināt;

padarīt bezvērtīgu; ❺pabeigt; pilnībā izlietot; ❻neturēt vārdu; atkāpties no *(saviem)* principiem; **īp.** ❶saliekts; izliekts; šķībs; ❷pazemots; ❸nepareizs; netaisnīgs; ❹nepelnīts; veltīgs; ❺īss; strups; **īpašv.** ❶*sais.,lit.* dzejnieks Cju Juaņs; ❷Cju *uzv.*

屈才 qūcái ❶*(kādu)* izmantot necienīgā veidā; *(kādu)* smagi nostrādināt; ❷ieņemt amatu, kas ir zemāks par *(kāda)* spējām

屈从 qūcóng ❶pakļauties; paklausīt; ❷pazemoties; iztapība; liškība

屈打成招 qūdǎ-chéngzhāo ◊ fiziski iespaidot nevainīgu cilvēku, lai iegūtu *(varai)* nepieciešamos pierādījumus

屈服 qūfú ❶pakļauties; paklausīt; ❷pakļaut; nostādīt *(kādu)* uz ceļiem

屈光度 qūguāngdù *fiz.* dioptrija

屈光度计 qūguāngdùjì *fiz.* dioptrimetrs

屈光学 qūguāngxué *fiz.* dioptrika

屈肌 qūjī *anat. (saliecējs)* muskulis; fleksors

屈驾 qūjià *piekl.* pagodiniet ar savu klātbūtni; neatsakieties ierasties

屈节 qūjié atteikties no savas pārliecības *(atteikties no morāles normām;zaudēt godu;līst uz vēdera kāda priekšā)*

屈就 qūjiù *novec.* atrast par iespējamu *(pieņemt amatu)*

屈戌儿 qū·qur *(durvju)* gredzens; *(durvju)* rokturis

屈辱 qūrǔ ❶būt apkaunotam; ❷pazemojošs; apkaunojošs; apkaunojums un pazemojums

屈死 qūsǐ būt nevainīgi sodītam ar nāvi; mirt varmācīgā nāvē

屈枉 qū·wang apvainot; *(kādu)* nepatiesi apvainot; nepelnīts apvainojums

屈膝 qūxī nostāties uz ceļiem *(prasīt piedošanu)*

屈心 qūxīn ❶*sar.* liekuļot; runāt liekulīgi; ❷apvaldīt savas vēlmes

屈折 qūzhé ❶izlocīties; ass *(ceļa)* līkums; ❷pārlūzt; salūzt; ❸*fiz.* refrakcija; ❹*lingv.* mainīt *(vārdu)* galotnes; locīt *(lietvārdus)*; konjugēt *(darbības vārdus)*; ❺fleksija; fleksīvs; ❻tikt apvainotam bez vainas

屈折性 qūzhéxìng *lingv.* fleksivitāte

屈折语 qūzhéyǔ *lingv.* fleksīvās valodas

屈指 qūzhǐ skaitīt *(uz pirkstiem)*

屈指可数 qūzhǐ-kěshǔ iespējams uz pirkstiem saskaitīt *(par kaut ko mazskaitlīgu)*

屈尊 qūzūn *piekl.* esmu ļoti pagodināts *(par uzaicinājumu u.c.)*; neņemiet ļaunā

祛

qū **darb.** ❶izdzīt ārā *(slimību)*; atvairīt *(nelaimi)*; ❷padarīt nekaitīgu

祛除 qūchú izdzīt ārā *(slimību)*; izārstēt

祛热 qūrè pazemināt temperatūru

祛热剂 qūrèjì *farm.* līdzeklis pret paaugstinātu temperatūru; pretdrudža līdzeklis

祛暑 qūshǔ pazemināt temperatūru

祛痰 qūtán veicināt atkrēpošanu

祛痰剂 qūtánjì *farm.* atkrēpošanas līdzeklis

祛疑 qūyí ❶izkliedēt šaubas; ❷izskaidrot nesaprotamo

焌

qū **darb.** ❶*(zīlējot)* dedzināt uz uguns *(bruņurupuča bruņas)*; sadedzināt; iededzināt; aizdedzināt; ❷svilināt; cept

蛆

qū **lietv.** *zool. (dundura)* kāpurs

躯(軀)

qū **lietv.** ❶ķermenis; ❷*(cilvēka)* iznīcīgās miesas; **skait.** *līķiem*

躯干 qūgàn ❶viduklis; rumpis; ķermenis; ❷augums

躯壳 qūqiào *(cilvēka)* iznīcīgās miesas

躯体 qūtǐ ❶augums; ❷ķermenis

躯体学 qūtǐxué *med.* somatoloģija

趋(趨)

qū **darb.** ❶steigties; ātri iet; ❷steidzīgi rīkoties; steigā; ❸virzīties uz; ❹būt ar noslieci uz; ❺dzīt; sekot pa pēdām; **lietv.** *teātr.* žestikulācija *(teātra spēle ar roku palīdzību)*

趋奉 qūfèng liškēt; līst uz vēdera *(kāda priekšā)*

趋附 qūfù zemoties *(kāda priekšā)*; liškēt

趋光性 qūguāngxìng *fiziol.* fototaksija; heliotaksija

趋时 qūshí sekot modei; iet kopsolī ar laiku; sekot laikmeta attīstībai

趋势 qūshì tendence; strāvojums

趋向 qūxiàng ❶virziens; orientācija; tendence; ❷ievirze; tieksme

趋炎附势 qūyán-fùshì ◊ sniegties pretī liesmai un tiekties pēc siltuma *(meklēt aizbildniecību pie pasaules varenajiem; pieglaimoties)*

趋之若鹜 qūzhī-ruòwù ◊ mesties *(kaut kur)* baros kā pīles *(mesties kādā afērā; uzsākt kaut ko puslegālu)*

黢

qū **īp.** melns; ļoti tumšs

黢黑 qūhēi melns kā piķis

渠(佢)

qú **lietv.** ❶ūdensnovadkanāls; *(irigācijas)* kanāls; grāvis; ❷vairogs; **īpašv.** Cju *uzv.*

渠道 qúdào ❶sadales *(maģistrālais)* kanāls; ❷*(irigācijas)* kanāls

鼩

qú **sast.**

鼩鼱 qújīng *zool.* cirslītis *(Sorex sp.)*

氍

qú **sast.**

氍毹 qúshū paklāji

衢

qú **lietv.** ❶krustceļš; ❷lielceļš; plats lielceļš;

darb. augt uz dažādām pusēm *(par koka zariem)*; sazaroties; **īpašv.** Cju *uzv.*

蠼 qú **sast.**

蠼螋 qúsōu *zool.* spīļaste *(Labidura riparia)*

曲 qǔ/qū **lietv.** ❶ dziesma; ārija; *(dziesmas)* mūzika; ❷ *teātr.* muzikālā drāma

曲本 qǔběn dziesmu krājums

曲调 qǔdiào dziesmas melodija

曲高和寡 qǔgāo-hèguǎ ◊ tik ļoti izsmalcināta melodija, ka piebalsot spēs tikai daži *(mazsaprotams plašākam lokam; paredzēts tikai izmeklētajiem)*

曲牌 qǔpái *mūz.* melodijas nosaukums

曲谱 qǔpǔ notis

曲式 qǔshì *mūz.* muzikālā forma

曲艺 qǔyì estrāde

曲子 qǔ·zi *sar.* dziesma; dziesmiņa

苣 qǔ **sast.**

苣荬菜 qǔ·maicài *bot.* endivs; ziemas cigoriņi *(Sonchus brachyotus)*

取 qǔ **darb.** ❶ ņemt; paņemt; paņemt līdzi; ❷ atņemt; pieprasīt *(nodevas)*; ❸ ieņemt *(pilsētu)*; graut *(pretinieka karaspēku)*; ❹ apprecēties ar; ❺ izvēlēties; ieņemt *(ērtu vietu)*; ❻ lietot; izmantot; laist darbā; ❼ valdīt; vadīt; ❽ iedvest *(cieņu; bijību)*; ❾ izraisīt pret sevi *(dusmas u.c.)*; ❿ *teātr.* grimēties; ⓫ sekmīgi izturēt eksāmenus

取保 qǔbǎo saņemt galvojumu *(garantiju)*

取材 qǔcái ❶ sagādāt materiālus *(jēlvielas)*; ❷ izvēlēties *(literāra sacerējuma)* sižetu

取长补短 qǔcháng-bǔduǎn aizgūt pozitīvās īpašības lai kompensētu *(savus)* trūkumus *(vienam no otra aizgūt visu pozitīvo)*

取偿 qǔcháng saņemt kompensāciju *(uz cita rēķina)*; atspēlēties *(kādam)*; revanšēties

取出 qǔchū izvilkt *(kaut ko)*; izvilkt ārā

取代 qǔdài ❶ nomainīt; ❷ aizvietot; ❸ sagrābt *(svešas zemes; cita sabiedrisko stāvokli u.c.)*; ❹ *ķīm.* substitūcija

取道 qǔdào izvēlēties ceļu *(caur)*; braukt *(caur)*

取得 qǔdé ❶ saņemt; sasniegt; ❷ nodibināt *(sakarus)*; gūt *(uzvaru)*; iegūt *(pieredzi)*

取缔 qǔdì ❶ ierobežot; kontrolēt; ❷ apvaldīt; aizliegt; ❸ represēt; vajāt

取而代之 qǔ'ér-dàizhī aizvietot *(kādu) (izspiest kādu; ieņemt kāda vietu)*

取法 qǔfǎ ņemt *(no kāda)* piemēru; atdarināt *(kādu)*

取给 qǔjǐ ❶ saņemt pietiekamā daudzumā; ❷ paņemt vajadzīgo daudzumu un atdot atlikumu

取经 qǔjīng ❶ *vēst.* atgādāt no Indijas sūtras *(kanonus) (par mūku 玄奘Sjuaņ Dzanu, kas pirmais Ķīnā sāka ieviest budismu)*; ❷ *pārn.* griezties pēc pieredzes; mācīties *(no kāda)*

取精用弘 qǔjīng-yònghóng *(no plaša materiāla)* ņemt pašus pamatus un izmantot galveno *(atlasīt nepieciešamāko un vērtīgāko)*

取景 qǔjǐng ❶ *fot., glezn.* izvēlēties dabas skatu; ❷ *ģeol.* vizēt

取景框 qǔjǐngkuàng *fot., glezn.* skatu meklētājs; rāmja vizieris

取决 qǔjué ❶ tikt atrisinātam *(atkarībā no)*; ❷ rast risinājumu; ❸ būt atkarīgam no

取乐 qǔlè ❶ dzīties pēc baudām; baudīt; ❷ gūt apmierinājumu *(prieku)*

取名 qǔmíng ❶ pieņemt vārdu; pieteikt vārdu; ❷ saukties; nosaukt

取闹 qǔnào uzsākt kautiņu *(skandālu)*; celt troksni; ārdīties

取暖 qǔnuǎn ❶ sildīties; apsildīties; ❷ sildīt; apsildīt; siltināt

取齐 qǔqí ❶ sanākt kopā *(barā)*; ❷ izmantot kā mēru

取巧 qǔqiǎo būt veiklam; būt apsviedīgam; izmanīties; veikli izlocīties

取舍 qǔshě ❶ apstāties; apmesties uz naktsmītni; ❷ izvēlēties

取胜 qǔshèng gūt uzvaru; uzvarēt

取下 qǔxià noņemt *(kaut ko no plaukta)*

取消 qǔxiāo ❶ likvidēt; anulēt; iznīcināt; ❷ atteikties *(no kaut kā)*

取消派 qǔxiāopài *vēst.* likvidatori *(likvidatorisma sekotāji)*

取消主义 qǔxiāozhǔyì *vēst.* likvidatorisms *(sociāldemokrātisks strāvojums Krievijā XX gs. sākumā)*

取笑 qǔxiào ❶ izsmiet; apcelt; ❷ kļūt par apsmieklu; ❸ smieties; jokot

取信 qǔxìn iedvest uzticību

取样 qǔyàng ❶ ņemt par piemēru; izmantot kā etalonu; ❷ ņemt provi

取悦 qǔyuè ❶ just simpātijas *(pret kādu)*; iemantot labvēlību; ❷ vēlams, vajadzīgs *(cilvēks)*

取之不尽, 用之不竭 qǔ zhī bù jìn, yòng zhī bù jié ◊ *(tāds),* ko nav iespējams nedz izsmelt, nedz noplicināt *(par kaut ko ļoti bagātu un neizsmeļamu)*

娶 qǔ **darb.** ņemt sievu; apprecēties

娶亲 qǔqīn apprecēties; precības

龋(齲) qǔ **lietv.** *med.* zoba sairšana; kaulu ēdājs; **darb.** pūt *(par zobiem)*

龋齿 qǔchǐ *med.* slims *(sapuvis)* zobs; *med.* karioze; kariess

去 qù **darb.** ❶ iet *(braukt)* projām; doties prom; ❷ doties komandējumā; ❸ paiet *(par noteiktu laika sprīdi vai momentu)*; ❹ izbraukt no; braukt

atpakaļ; ❹ krist; izkrist; ❺ *teātr.* spēlēt uz skatuves; ❻ *mat.* salīdzināt pēc moduļa; ❼ izsūtīt *(vēstuli; paku u.c.)*; ❽ atmest; izmest *(vārdu no teikuma)*; ❾ saīsināt; samazināt; ❿ atgrūst no sevis; **lietv.** ❶ slēpnis; apmetne; sanākšanas vieta; ❷ šķiršanās *(no sievas)* iemesls; **īpašv.** Cju *uzv.*

去处 qùchù ❶ vieta; apkārtne; ❷ slēpnis

去磁 qùcí *el.* atmagnetizēšana; atmagnetizēt

去磁器 qùcíqì *el.* atmagnetizētājs

去磁性 qùcíxìng *el.* atmagnetizēšanās

去粗取精 qùcū-qǔjīng atsijāt *(čaumalas no graudiem)*

去掉 qùdiào ❶ izmest *(no teksta lieku vārdu)*; ❷ notīrīt *(zivs zvīņas)*; ❸ novākt *(šķēršļus)*

去火 qùhuǒ *med.* pazemināt temperatūru

去就 qùjiù ❶ aiziet prom vai ķerties *(pie lietas)*; ❷ balstīties *(uz draugiem)*; pielāgoties *(cilvēkiem)*

去路 qùlù ceļš

去年 qùnián pagājušais *(iepriekšējais)* gads; pagājušā gada

去声 qùshēng ❶ *lingv. (senķīniešu valodas trešais tonis)*; ❷ *lingv.* Beidzjinas dialekta krītošais *(ceturtais)* tonis

去世 qùshì nomirt; aiziet no dzīves

去势 qùshì ❶ kastrācija; kastrēt; ❷ atteikties no varas; pamest ietekmīgu amatu

去暑 qùshǔ ❶ kondicionēt gaisu; ❷ atsvaidzināties ar *(kāda)* dzēriena palīdzību; ❸ atvēsināties

去水 qùshuǐ *ķīm.* dehidrēt; atūdeņot

去水器 qùshuǐqì *ķīm.* atūdeņošanas *(dehidrēšanas)* iekārta

去岁 qùsuì pagājušais gads; pagājušo gadu

去伪存真 qùwěi-cúnzhēn ◊ atmest nepatieso un saglabāt patieso *(atmest nederīgo un izmantot vērtīgo)*

去污剂 qùwūjì traipu attīrīšanas līdzeklis

去芜存菁 qùwú-cúnjīng ◊ izmest pelavas un atstāt labos graudus

去向 qùxiàng ❶ virziens; ❷ norīkojuma vieta

去雄 qùxióng kastrēt; kastrācija

去枝 qùzhī *lauks.* žākļu dzinumu izlaušana *(izkniebšana)*

去职 qùzhí aiziet no darba; izstāties no dienesta

阒(闃) qù **īp.** ❶ neapdzīvots; ❷ pamests *(mājoklis)*; kluss; **apst.** klusi; tukši *(visapkārt)*

趣 qù **lietv.** ❶ interese; spēja aizraut; spēja valdzināt; ❷ centieni; vēlēšanās; ❸ uzvedība; manieres; rīcība; ❹ *bud.* nosacītība; **darb.** ❶ ātri iet *(braukt)*; steigties; ❷ doties pie; steigties pie; ❸ steidzināt; likt *(kaut ko darīt)*; ❹ kopt *(zirgus)*

趣话 qùhuà joks; anekdote; asprātīgs teiciens

趣剧 qùjù *teātr.* farss

趣事 qùshì interesants notikums *(interesanta lieta)*

趣味 qùwèi interese

趣闻 qùwén interesants jaunums; dīvainas baumas

觑(覰、覷、覻) qù **darb.** ❶ šķielēt *(ar kāri)*; lūkoties *(ar iekāri)*; ❷ tīkot *(pēc kaut kā)*; ❸ lūkoties *(caur pieri)*; uzlūkot *(caur pusnolaistiem plakstiem)*

quan

圈 quān/juān/juàn **lietv.** ❶ gredzens; apaļš caurums; aplis; riņķis; gredzentiņš; riņķītis; ❷ tūre; kārta; ❸ zona; *(noteiktas)* robežas; rajons; **darb.** ❶ norobežot; apvilkt *(sētu)*; ❷ apvilkt aplīti; ❸ nosvītrot *(hieroglifu)*; ❹ iezīmēt kursīvu; **īpašv.** Cjuaņ *uzv.*

圈点 quāndiǎn ❶ aplīši un punkti; apļveida punkti un pilienveida komati *(ķīniešu tradicionālās interpunkcijas zīmes)*; ❷ atzīmēt tekstā pieturzīmes

圈套 quāntào lamatas; slazds; cilpa

圈椅 quānyǐ krēsls

圈子 quān·zi apkārtmērs; apvilkšana ar svītru; apaļš norobežots laukums

权(權) quán **lietv.** ❶ bezmēns; bezmēna atsvars *(uz svariem)*; ❷ svara mēri; ❸ vara; spēks; ietekme; ❹ tiesības; privilēģijas; **darb.** ❶ svērt; noteikt svaru; ❷ rēķināties *(ar apstākļiem)*; ❸ līdzsvarot; regulēt; ❹ piemēroties apstākļiem; rīkoties pēc apstākļiem; **īp.** ❶ svarīgs; autoritatīvs; ietekmīgs; ❷ lietderīgs; ērts; veikls; ❸ īpašs; īpašā gadījumā; ❹ īslaicīgs; **apst.** uz laiku; pagaidām; **īpašv.** Cjuaņ *uzv.*

权变 quánbiàn piemēroties apstākļiem; lavierēt; elastība; elastīgs; izveicīgs

权柄 quánbǐng valdības groži; spēks; ietekme

权臣 quánchén ❶ *vēst.* augstmanis; liels ierēdnis; ❷ pagaidu valdītājs

权贵 quánguì ❶ ietekmīgs un izcils *(cilvēks)*; ❷ augstmanis; aristokrāts

权衡 quánhéng ❶ bezmēns; *(bezmēna)* svariņš un balansieris; svari; etalons; ❷ vaiga kauli un uzacu loki; ❸ *ķīn. med.* pulsa pildījums

权力 quánlì vara; varenība

权利 quánlì *jur.* tiesības

权略 quánlüè ❶ viltīgs plāns; ❷ attapība

权门 quánmén ietekmīga dzimta *(ietekmīgs nams)*; pie varas esoša ierēdņa nams; dižciltīga dzimta

权谋 quánmóu veikls aprēķins *(plāns) (smalka kombinācija)*

权能 quánnéng *jur.* tiesīgums

权且 quánqiě pagaidām; kamēr kas; uz laiku

权势 quánshì vara; varenība; spēks

权术 quánshù ❶ veikls paņēmiens; ❷ rīkoties

gudri un veikli; veikli manevrēt; ❷ politizēšana; politikānisms
权术家 quánshùjiā politikānis
权数 quánshù ❶ varas pilnība; ❷ elastība *(māka lavierēt)*
权威 quánwēi ❶ autoritāte; prestižs; ❷ varenība; spēks; ietekme
权系数 quánxìshù svara koeficients
权限 quánxiàn ❶ tiesības; pilnvaras; kompetence; jurisdikcija; ❷ vara
权宜 quányí ❶ piemērot *(apstākļiem)*; ❷ vispiemērotākais *(attiecīgajos apstākļos)*; ❸ īslaicīgi pasākumi
权益 quányì likumīgas intereses; tiesības
权责 quánzé dienesta pienākumi; kompetence; atbildība
权诈 quánzhà viltība; viltus; blēdība

全 quán **īp.** ❶ pilns; ❷ viss; vesels; ❸ neskārts; viengabalains; ❹ pilnīgs; absolūts; galīgs; ❺ pamatots; argumentēts; neapgāžams; **apst.** pilnībā; pilnīgi; pilnā sastāvā; **darb.** ❶ savest kārtībā; pabeigt; ❷ aizstāvēt; aizsargāt; **īpašv.** Cjuaņ *uzv.*
全豹 quánbào ◊ *(viss)* leopards *(ne tikai viņa plankumainā āda) (stāvoklis; situācija kopumā)*
全部 quánbù ❶ viss kopumā; vesels; ❷ pilnā sastāvā
全才 quáncái ❶ daudzšķautnains talants; vispusīga apdāvinātība; ❷ zelta rokas
全场 quánchǎng visi klātesošie; visa zāle
全称 quánchēng ❶ universāls; visaptverošs; kopējs; ❷ pilnīga simetrija
全程 quánchéng viss maršruts; viss maršruta garums
全等形 quánděngxíng *mat.* kongruentas figūras
全份 quánfèn ❶ pilns komplekts; ❷ pilna paja
全副 quánfù pilnā mērā *(apjomā)*; pilnībā
全国 quánguó visa valsts; visas valsts mēroga
全国一盘棋 quánguó yīpánqí ◊ visa valsts kā viena šaha partija *(visa valsts rīkojas pēc vienota plāna)*
全会 quánhuì plēnums; plenārsēde
全集 quánjí kopotie raksti
全家 quánjiā visa ģimene; visas ģimenes*(lieta; jautājums)*
全家福 quánjiāfú ❶ ģimenes kopējais foto; ❷ *kulin.* soļanka; vinegrets
全景 quánjǐng ❶ kopējais skats; panorāma; ❷ *kinem.* kopējais plāns; panorāma
全局 quánjú kopējais stāvoklis
全军 quánjūn *milit.* visa armija; uz visu armiju attiecināmais
全军覆没 quánjūn-fùmò pilnīga armijas sakāve; totāla sagrāve
全开 quánkāi vesela *(atvērta)* lappuse
全劳动力 quánláodònglì ❶ darbaspējīgs; ❷ darbs *(kas aizņem pilnu darba dienu)*
全力 quánlì no visiem spēkiem *(ar visiem spēkiem)*
全貌 quánmào kopējais skats*(kopējā aina)*
全面 quánmiàn ❶ vispārējs; totāls; pilnīgs; ❷ komplekss
全面性 quánmiànxìng vispusība
全民 quánmín visa tauta; visas tautas
全民皆兵 quánmín-jiēbīng vispārēja tautas apbruņošana *(katrs iedzīvotājs kļūst karavīrs)*
全能 quánnéng ❶ visu varošs; universāls; absolūts; zelta rokas; ❷ *sp.* daudzcīņa
全年 quánnián visu gadu; visa gada *(sekmes u.c.)*
全盘 quánpán komplekss; pilnībā; visādā ziņā; pilnībā
全球 quánqiú visa zemes lode; visa pasaule; vispasaules; globāls
全权 quánquán ❶ pilnvaras; pilnvarotais; ❷ *saīs.* pilnvarotais pārstāvis
全然 quánrán pilnīgi; pilnībā; visādā ziņā
全日 quánrì visa diena; visas dienas
全日制 quánrìzhì pilnas mācību dienas skola
全色盲 quánsèmáng *med.* pilnīga ahromatopsija
全身 quánshēn viss ķermenis; viss; no galvas līdz kājām
全身像 quánshēnxiàng *fot.* portrets pilnā augumā
全神贯注 quánshén-guànzhù *(strādāt)* ar visu sirdi un dvēseli *(atdoties darbam ar visu sirdi; sasprindzināt visus garīgos spēkus)*
全胜 quánshèng pilnīga uzvara; gūt pilnīgu uzvaru
全盛 quánshèng pilnīgs *(augstākais)* uzplaukums
全食 quánshí *astr.* pilnīgs aptumsums
全始全终 quánshǐ-quánzhōng konsekvents; nelokāms *(vienāds no sākuma līdz galam)*
全市 quánshì visa pilsēta; visas pilsētas *(ielas u.c.)*
全数 quánshù pilnā skaitā; pilnībā; viss kopā
全速 quánsù pilns ātrums; pilnā ātrumā
全套 quántào ❶ pilns *(instrumentu; kopoto rakstu)* komplekts; ❷ viss paņēmienu arsenāls; meistarība
全体 quántǐ viss kolektīvs; viss personālsastāvs
全天候 quántiānhòu jebkuros laika apstākļos ekspluatējami *(lidaparāti u.c.)*
全文 quánwén pilns teksts
全无 quánwú pilnībā trūkt *(nebūt klāt) (pilnībā iztrūkt; nekā nav)*
全武行 quánwǔháng *teātr.* militāra izrāde
全息摄影 quánxī shèyǐng *fot.* hologrāfija
全息照片 quánxī zhàopiàn *fot.* hologramma
全线 quánxiàn ❶ *milit.* visa fronte; *(uzbrukums)* visā frontē; ❷ *dzelzc.* ekspluatācijas prasībām atbilstoša dzelzceļa līnija
全心全意 quánxīn-quányì ar visu sirdi un dvēseli *(no visas sirds)*
全休止符 quánxiūzhǐfú *mūz.* vesela pauze
全音 quányīn *mūz.* vesels tonis
全音符 quányīnfú *mūz.* vesela nots

诠(詮) quán **darb.** ❶ sīki izskaidrot; skaidrot; komentēt; ❷ apspriest; **lietv.** komentārs; skaidrojums
诠释 quánshì skaidrot; izskaidrot
诠注 quánzhù komentāri; komentēt

泉 quán **lietv.** ❶ avots; strūklaka; ❷ *saīs.,mit.* deviņi avoti; aizkapa valstība; ❸ nauda; **īpašv.** Cjuaņ *uzv.*
泉水 quánshuǐ avots
泉下 quánxià aizkapa valstība*(viņa saule)*
泉眼 quányǎn avota izteka zemes virspusē
泉源 quányuán avota izteka

拳 quán **lietv.** ❶ dūre; ❷ sitiens ar dūri; ❸ *saīs. (ķīniešu brīvās cīņas paveids)*; ❹ spēks; **darb.** ❶ saspiest roku dūrē; ❷ saliekt *(kāju u.c.)*; turēt; saspiest rokā; **īpašv.** Cjuaņ *uzv.*
拳棒 quánbàng *sp.* ušu
拳打脚踢 quándǎ-jiǎotī ◊ sist ar dūrēm un spert ar kājām *(kādu nežēlīgi dauzīt)*
拳击 quánjī *sp.* bokss
拳击台 quánjītái *sp.* boksa rings
拳脚 quánjiǎo ķīniešu brīvās cīņas paveids
拳路 quánlù *sp.*boksa paņēmieni
拳拳 quánquán īsts; sirsnīgs
拳师 quánshī ❶ *sp.*boksa treneris; ❷ bokseris
拳术 quánshù cjuaņšu *(ķīniešu brīvās cīņas paveids)*
拳头 quán·tou dūre

惓 quán **darb.** saasināties; kļūt kritiskam *(par veselības stāvokli)*
惓惓 quánquán ❶ patiess; sirsnīgs; ❷ centīgs; pieklājīgs

痊 quán **darb.** ❶ pāriet *(par slimību; sāpēm)*; sadzīt *(par rētu)*; ❷ izveseļoties; ❸ ārstēt
痊愈 quányù izveseļoties; aizdzīt *(par rētu)*

蜷(踡) quán **darb.** locīties *(kā tārpam)*; sagriezties gredzenā *(kā čūskai)*; **lietv.** ❶ spirāle; ❷ *zool.* priekšžaunu gliemeža paveids *(Melania libertina)*
蜷伏 quánfú gulēt saritinājies kamolā
蜷曲 quánqū saliekties; izliekts; satīties kamolā
蜷缩 quánsuō ❶ sagriezties gredzenā *(kā čūskai)*; ❷ savilkties *(kamolā; čokurā)*

醛 quán **lietv.** *ķīm.* aldehīds
醛基 quánjī *ķīm.* aldehīdu grupa
醛酶 quánméi *ķīm.* aldehidāze*(aldehidrāze)*
醛酸 quánsuān *ķīm.* aldehīdskābe
醛糖 quántáng *ķīm.* aldoze

鬈 quán **lietv.** sprogaini mati; sprogains; **darb.** sasprogot, ieveidot *(matus)*
鬈发 quánfà sprogaini mati; sprogas

颧(顴) quán **lietv.** ❶ *anat.* vaiga kauls; ❷ vaigu kauli
颧骨 quángǔ *anat.* vaiga kauls

犬 quǎn **lietv.** ❶ suns; suņa; ❷ *niev.* nelietīgs; zemisks; ❸ *(pazemīgi)* mans; ❹ Suns *(12 zīmju cikla 11. dzīvnieks, kas atbilst cikliskajai zīmei 戌, un apzīmē Suņa gadu)*
犬齿 quǎnchǐ *anat.* ilknis
犬马 quǎnmǎ ❶ suns un zirgs; ❷ lops; ❸ *niev. (Jūsu)* uzticamais vergs; es
犬马之劳 quǎnmǎzhīláo ◊ *(mana)* uzticīgā kalpošana *(mana kalpošana ar sirdi un dvēseli)*
犬儒 quǎnrú ciniķis
犬儒主义 quǎnrúzhǔyì *filoz.* cinisms *(ciniķu skola)*
犬牙 quǎnyá ❶ *anat.* ilknis; ❷ *bot.* platkājiņi; retēji *(Potentilla cryptotaeniae)*
犬牙交错 quǎnyá-jiāocuò ◊ krustoties kā suņa ilkņi *(saķīlēties; robains; līkumains)*

劝(勸) quàn **darb.** ❶ pārliecināt; pierunāt; ieteikt; rekomendēt; ❷ stimulēt; apbalvot; ❸ censties; enerģiski pielikt spēkus; ❹ pievienoties; ņemt dalību; ❺ priecāties; līksmot; **apst.** ar prieku; **lietv.** rekomendācija; *(labs)* padoms; **īpašv.** Cjuaņ *uzv.*
劝导 quàndǎo pārliecināt; pierunāt; ievirzīt
劝告 quàngào ❶ dot padomu; pārliecināt; pierunāt; ❷ padoms; aizrādījums
劝和 quànhé samierināt
劝化 quànhuà ❶ likt laboties; pārliecināt cilvēkus *(darīt labu)*; ❷ pārvilkt sava pusē; ❸ *bud.* pierunāt ticīgos nest ziedojumus
劝架 quànjià samierināt ar pārliecināšanas palīdzību *(kaušļus; strīdniekus; skandalētājus)*
劝驾 quànjià ❶ ieteikt pieņemt priekšlikumu; piekrist *(kaut kam)*; ❷ sūtīt ar *(kādu uzdevumu)*
劝解 quànjiě ❶ mierināt; samierināt; ❷ pamācīt; censties pierunāt
劝诫 quànjiè ❶ atrunāt; brīdināt *(par kaut ko)*; ❷ pierunāt atteikties *(no kaut kā)*
劝进 quànjìn ❶ *vēst.* rosināt ieņemt imperatora troni vai pieņemt imperatora titulu *(cilvēku, kas jau sagrābis varu)*; ❷ attīstīt; virzīt tālāk
劝酒 quànjiǔ uzstājīgi cienāt ar vīnu *(pierunāt iedzert)*
劝勉 quànmiǎn stimulēt; iedvesmot; piesaukt centīgi strādāt
劝募 quànmù ❶ aģitēt vākt līdzekļus; ❷ vervēt
劝说 quànshuō pierunāt; pierunāšana; pārliecināt
劝慰 quànwèi nomierināt
劝降 quànxiáng likt priekšā padoties; pierunāt kapitulēt
劝诱 quànyòu pierunāt; pārliecināt

劝止 quànzhǐ atrunāt; atturēt; pārliecināt *(kaut ko)* nedarīt

劝阻 quànzǔ atrunāt; atturēt

券 quàn/xuàn **lietv.** ❶ biļete; obligācija; čeks; ❷ kredītbiļete; naudas zīme; ❸ kontrakts; akts; dokuments

que

炔 quē **lietv.** *ķīm.* alkīns

缺 quē **darb.** ❶ pietrūkt; nebūt vajadzīgā daudzumā; ❷ nebūt klāt; neierasties; **īpašv.** nepilns; bojāts; sasists; salauzts; **lietv.** ❶ vakance; ❷ iztrūkums; defekts; bojājums

缺秤 quēchèng ❶ svara iztrūkums; nepilns svars; ❷ nepilna svara svēršana

缺德 quēdé negodīgs; amorāls; pretīgs

缺德鬼 quēdéguǐ nelietis; neģēlis

缺点 quēdiǎn defekts; trūkums; misēklis

缺额 quē'é ❶ pietrūkt *(līdz noteiktam skaitam)*; ❷ nenokomplektēts štats; ❸ nepilna summa; iztrūkums

缺乏 quēfá ❶ pietrūkt; just trūkumu; ❷ trūkums; deficīts

缺憾 quēhàn ❶ nepatika; īgnums; neapmierinātība; ❷ trūkums; nepilnīgums

缺刻 quēkē *bot.* iegriezums; incīzija

缺课 quēkè nodarbību kavējums; stundu neapmeklēšana

缺口 quēkǒu ❶ izlauzts *(izsists)* caurums; robs; plaisa; ❷ nesātīgs; ēdelīgs; vienmēr izsalcis

缺粒 quēlì *lauks.* vārpu robainība

缺漏 quēlòu *(tekstā)* izlaisti vārdi

缺略 quēlüè trūkt; nebūt pietiekamā daudzumā; trūkums

缺门 quēmén izlaidums *(tukša vieta tekstā)*

缺苗 quēmiáo *lauks. (sējumu)* izretināšana

缺欠 quēqiàn trūkt; nebūt pietiekamā daudzumā

缺勤 quēqín neierasties darbā *(neierašanās darbā)*

缺勤率 quēqínlǜ *(darba; lekciju u.c.)* kavēšana

缺少 quēshǎo trūkt; trūkums

缺位 quēwèi vakance; brīva darba vieta

缺席 quēxí neierasties; kavēt; laist garām

缺陷 quēxiàn ❶ trūkt; nebūt pietiekamā daudzumā; ❷ trūkums; vaina; defekts

缺页 quēyè iztrūkstošās lappuses

缺疑 quēyí *rakst.* šaubīgs; pārbaudāms

缺株 quēzhū *lauks. (sējumu)* izretināšana

缺嘴 quēzuǐ ❶ nesātīgs; rijīgs; ❷ zaķa lūpa

瘸 qué **darb.** klibot; **īp.** klibs *(cilvēks)*; klibiķis

瘸腿 quétuǐ klibs; klibot; pieklibot

瘸子 qué·zi klibs; klibiķis

却(卻) què **darb.** ❶ atkāpties; kāpties atpakaļ; ❷ atgriezties; pagriezties atpakaļ; ❸ nomierināties; atgūties; ❹ apturēt; piespiest atkāpties; ❺ atvilkt atpakaļ; ❻ nepieņemt *(dāvanu)*; atraidīt *(jūtas)*; ❼ pārtraukt; atteikties no; **apst.** ❶ atpakaļ; pagātnē; ❷ tomēr; gluži pretēji; negaidīti; ❸ par spīti; ❹ vai tad? ❺ tiešām; protams

却病 quèbìng pievarēt slimību *(atlabt; izārstēties)*

却步 quèbù kāpties atpakaļ; atlēkt no; *(bailēs)* atsprāgt atpakaļ

却敌 quèdí atvairīt *(atsist)* pretinieku

却是 quèshì ❶ tomēr; ❷ patiešām; izrādās, ka

却说 quèshuō ❶ rezumēt; īsi apkopot; ❷ vēl saka, ka

却之不恭 quèzhī-bùgōng nav labi noraidīt dāvanu *(negribās aizvainot draugus; neuzdrošinos atteikties)*

雀 què **lietv.** ❶ zvirbulis; zvirbuļu; ❷ putns; putniņš; putnu; ❸ *(ornamentos)* putna galva; putnveidīgs; ❹ tumšā purpurkrāsā krāsota āda; tumša purpurkrāsa

雀斑 quèbān vasaras raibumi

雀麦 quèmài ❶ *novec.* auzas; ❷ Japānas lāčauzas *(Bromus japonicus)*

雀形目 quèxíngmù *zool.* zvirbuļu dzimtas putni *(Passeres)*

雀鹰 quèyīng *zool.* svītrainais vanags *(Accipiter virgatus)*

雀跃 quèyuè dejot *(lēkāt)* no prieka

阕(闋) què **darb.** ❶ beigties; izbeigties; apklust *(par mūziku)*; ❷ nomierināties; saņemt mierinājumu; **lietv.** ❶ pants; strofa; ❷ ārija; luga; kupleja; **skait.** dziesmām, odām u.c.

确(確、塙、碻) què **īp.** ❶ precīzs; pareizs; drošs; ticams; ❷ ciets; nesatricināms; uzticams; **apst.** ❶ patiešām; noteikti; bez šaubām; ❷ stingri; droši; uzticami

确保 quèbǎo nodrošināt; garantēt; pilnīga garantija

确当 quèdàng tā kā pienākas; tā kā vajag; pareizi

确定 quèdìng ❶ noteikt; konstatēt; ❷ stingri noteikts; nemainīgs; galīgs; ❸ garantēts

确乎 quèhū ❶ pareizi; tieši tā; patiešām; ❷ ieņemt stingru nostāju; stingri; nelokāmi

确立 quèlì *(no uzbudinājuma)* lēkāt uz vietas

确切 quèqiè ❶ precīzs; noteikts; ❷ precīzi

确认 quèrèn ❶ apstiprināt; lēmumu atzīt par pareizu; ❷ konstatēt; pārliecināties

确实 quèshí ❶ patiess; ticams; uzticams; ❷ patiesi; tiešām

确信 quèxìn ❶ pareizas *(ticamas)* ziņas; ❷ pārliecība; stingri ticēt

确凿 quèzáo neapgāžams; drošs; ticams

确证 quèzhèng ❶ticami pierādījumi; ❷neapgāžami pierādījumi

鹊(鵲) què **lietv.** ❶*zool.* žagata *(Pica pica)*; ❷*pārn.* laime; laimi nesošs; laimīgs

鹊巢鸠占 quècháo-jiūzhàn ◊ dzeguze ieņem žagatas ligzdu *(❶senatnē, pēc 诗经: jaunā sieva pārceļas uz vīra mājokli; ❷vēlākajā periodā: sagrābt svešu māju; mantu; stāvokli)*

qun

逡 qūn **īp.** piekāpīgs; pieļāvīgs; *(tāds)*, kas prot piekāpties

逡巡 qūnxún ❶mīdīties uz vietas; nespēt pieņemt lēmumu; ❷aplis apkārt mēnesim; sētiņa ap mēnesi; ❸*(vīna šķirnes nosaukums)*

裙(帬、裠) qún **lietv.** ❶*(sieviešu)* svārki; brunči; ❷priekšauts; ❸*(moluska)* mantija; ❹bruņurupuča bruņas apmale

裙带 qúndài ❶brunču *(priekšauta)* saites; ❷*iron.* sieviešu; sievas *(protekcija u.c.)*

裙带官 qúndàiguān *iron.* ierēdnis, *(kas ieņēmis vietu, pateicoties sievas sakariem)*

群(羣) qún **lietv.** ❶ganāmpulks; bars; *(bišu)* spiets; *(dzērvju)* kāsis; ❷*(cilvēku)* pūlis; ❸komplekts; agregāts; ❹sadraudzība; kolektīvs; ❺*saīs.* tautas masas; ❻radinieki; **skait.** *ganāmpulkiem, komplektiem*; **īp.** paklausīgs; mierīgs; **darb.** ❶sanākt kopā; dzīvot kolektīvā; būt sabiedriskam; ❷savākt kopā; organizēt kā vienu veselu

群策群力 qúncè-qúnlì ◊ ar tautas masu saprātu un spēku *(darboties visiem kopā; visi kopā)*

群岛 qúndǎo *ģeogr.* arhipelāgs

群芳 qúnfāng ❶liels daudzums dažnedažādu ziedu; ❷daudz pievilcīgu dāmu *(parasti – par vieglas uzvedības sievietēm)*

群婚 qúnhūn *vēst.* grupu laulība; kolektīva laulība

群集 qúnjí ❶sanākt kopā bariem; sanākt kopā milzu pūlī; *(cilvēku)* drūzma; ❷*biol.* populācija

群居 qúnjū dzīvot kopā ganāmpulkā *(barā)*; bara *(dzīvnieki)*

群口词 qúnkǒucí grupas deklamācija; grupas uzstāšanās ar deklamāciju

群龙无首 qúnlóng-wúshǒu ◊ pūķu bars bez barveža *(masas bez vadoņa; palikt bez vadības)*

群落 qúnluò ❶*biol.* cenoze; biocenoze; augu un dzīvnieku kopa, kas dzīvo vidē ar vienveidīgiem dzīves apstākļiem *(biotopā)*; ❷kolonija; formācija

群氓 qúnméng *rakst.* tautas masas; parastie cilvēki

群魔乱舞 qúnmó-luànwǔ ◊ dēmoni metušies trakā dejā *(zaudēt mēra sajūtu; reakcijas plosīšanās)*

群栖 qúnqī dzīvot baros *(par bara putniem)*

群起而攻 qúnqǐ-érgōng ◊ celties kopā un uzbrukt *(pretiniekam) (celties vienotiem cīņai, piem., ar nevēlamām parādībām)*

群青 qúnqīng *ķīm.* ultramarīns

群情 qúnqíng tautas *(noskaņojums)*; kopējais noskaņojums

群体 qúntǐ *biol.* populācija

群威群胆 qúnwēi-qúndǎn masveidīga varonība

群像 qúnxiàng *lit.*, *glezn.* grupas portrets; tēlu galerija

群雄 qúnxióng ❶drosmīgi vīri; ❷*(nelielu tautu)* vietējie valdnieki

群言堂 qúnyántáng demokrātisms jautājumu apspriešanā un risināšanā

群英会 qúnyīnghuì darba varoņu saiets

群众 qúnzhòng ❶tautas masas; tauta; ❷cilvēki; parasts cilvēks; ❸cilvēks, kas nācis no bezpartejiskajām masām

群众性 qúnzhòngxìng masveidība; masveidīgs

群子弹 qúnzǐdàn ❶*milit.* karteča; ❷renkuļi

麇(麏) qún **lietv.** pūlis; pūļiem

麇集 qúnjí sanākt kopā; apvienoties

Q

R

ran

蚺(蚦) rán **sast.**

蚺蛇 ránshé *zool.* tīģerpitons *(Python molurus)*

然 rán **izs.** ❶jā! tā! pareizi!; **vietn.** ❶tāds; tā; ❷tajā; par to; **īp.** pareizs; taisnīgs; **darb.** ❶piekrist; atzīt par labu; iedibināt vienprātību; ❷pilnībā saprast; izprast būtību; iedziļināties *(lietas)* būtībā; ❸izdarīt tā; sasniegt to; ❹līdzināties *(kaut kam)*; kļūt *(tādam kā)*; **saik.** bet; tomēr; ja tā, tad; **īpašv.** Žaņ *uzv.*

然而 rán'ér ❶izdarīt tā un tomēr; sasniegt to un tomēr; ❷tā jau tas būtu, bet tomēr neskatoties uz to

然后 ránhòu bet pēc tam; tikai pēc tam

然诺 ránnuò ❶*rakst.* solījums; piekrišana; ❷solīt; piekrist

然则 ránzé tādā gadījumā; ja tas ir tā, tad tas nozīmē

髯(髥) rán **lietv.** ❶vaigu bārda; bārda; ūsas; bārdains; ūsains; ❷bārdainis

髯猴 ránhóu *zool.* austrumu melnbaltais kolobuss; mantijas guerecs *(Colobus guereza)*

髯口 rán·kou *teātr.* liekā bārda vai ūsas

燃 rán **darb.** ❶dedzināt; aizdedzināt; iededzināt; ❷*arī – pārn.* degt; **īpašv.** Žaņ *uzv.*

燃点 rándiǎn ❶aizdedzināt *(kaut ko)*; ❷*fiz.* aizdegšanās punkts

燃放 ránfàng iededzināt *(brīnumsvecītes)*; laist petardes

燃料 ránliào degviela; kurināmais

燃料油 ránliàoyóu šķidrā degviela

燃眉之急 ránméizhījí ◊ uzacis deg *(ļoti bīstams stāvoklis; steidzīga lieta; tiešas briesmas)*

燃气轮机 ránqìlúnjī *tehn.* gāzes turbīna

燃烧 ránshāo ❶degt; sadegt; ❷*ķīm.* uzliesmot; degšana; sadegšana; ❸aizdedzināt; likt uzliesmot; uzliesmošana; ❹*pārn.* uzliesmot; aizsvilties

燃烧弹 ránshāodàn *milit.* degbumba

冉(冄) rǎn **apst.** lēnām; pakāpeniski; nemanot; **lietv.** bruņurupuča bruņas mala; **īpašv.** Žaņ *uzv.*

冉冉 rǎnrǎn ❶lēni soļot; pakāpeniski virzīties; ❷nemanot tuvoties; ❸mīksts; vājš; maigs

染 rǎn **darb.** ❶krāsoties; nokrāsoties; pieņemt nokrāsu; ❷traipīties; smērēties; ❸samirkt; ❹inficēties; aplipt *(ar slimību; sliktiem ieradumiem u.c.)*; pierast *(pie kārtības)*; ❺mācīties; ❻krāsot; aizkrāsot; ❼smērēt; ķēpāt; ❽rakstīt; zīmēt; **lietv.** netīrs plankums; traips; ❶*kulin.*pupu mērce; **īpašv.** Žaņ *uzv.*

染病 rǎnbìng inficēties; saslimt

染坊 rǎnfáng krāsošanas darbnīca; krāsotava

染缸 rǎngāng krāsošanas kubls *(toveris)*

染工 rǎngōng krāsotājs

染料 rǎnliào krāsa; krāsviela

染色 rǎnsè ❶krāsot; iekrāsot; ❷krāsošana; nokrāsa; ❸*biol.* iekrāsošana

染色体 rǎnsètǐ *biol.* hromosoma

染色质 rǎnsèzhì *biol.* hromatīns

染指 rǎnzhǐ ◊ nokrāsot pirkstu *(❶tikt klāt pie sveša pīrāga; dabūt gabaliņu sev; ❷arī viņš nav bez vainas; arī viņam rokas nav tīras)*

rang

嚷 rāng/rǎng **sast.**

嚷嚷 rāng·rang ❶kliegt; trokšņot; ❷izpļāpāt; izmuldēt

禳 ráng **darb.** *rit.* lūgties par ļaunuma novēršanu *(novērst ļaunumu ar buršanas un upurēšanas palīdzību)*; **lietv.** *rit.* upurēšana pie galvaspilsētas vārtiem, lai novērstu nelaimi no valsts

禳解 rángjiě lūgties *(lasīt buramvārdus)*, lai novērstu ļaunumu

禳灾 rángzāi novērst nelaimi *(upurējot, lūdzoties un izmantojot buramvārdus)*

瓤 ráng **lietv.** ❶*(ķirbjaugu, ka arī citu augļu)* mīkstums; ❷*(rieksta u.c.)* kodols; ❸*(apelsīna)* daiviņas; ❹saturs; ❺iekšpuse

瓤子 ráng·zi ❶augļu mīkstums; ❷cepumu pildījums; ❸iekšpuse

穰 ráng **lietv.** ❶stiebrs*(graudaugu kultūru)* stiebra mīkstums; ❷augļu mīkstums; ❸raža; **īp.** ❶bagāts; lielā daudzumā; daudzskaitlīgs; ❷haotisks; saputrots; nekārtīgs; **darb.** upurēt, lai novērstu nelaimi; **īpašv.** Žan *uzv.*

穰穰 rángráng bagāta raža

壤 rǎng **lietv.** ❶zeme; augsne; ❷teritorija; ❸„klucīši" *(gorodkiem līdzīga spēle)*; **īpašv.** Žan *uzv.*

壤土 rǎngtǔ ❶*lauks.* smilšmāla augsne; ❷teritorija; ❸dzimtais pavards; dzimtene

攘(纕) rǎng **darb.** uztraukt; uzbudināt; celt nekārtības

攘臂 rǎngbì ◊ atrotīt piedurknes *(✪ ar lielu degsmi ķerties pie lietas; ✪ niknuma uzplūdos gatavoties cīņai)*

攘除 rǎngchú noliegt; atmest; izslēgt

攘夺 rǎngduó atņemt ar spēku; laupīt; sagrābt

攘外 rǎngwài izspiest, izdzīt ārējos ienaidniekus

嚷 rǎng/rāng **darb.** ✪ kliegt; trokšņot; brēkāt; ✪ rāties; lamāties; strīdēties

让(讓) ràng **darb.** ✪ piekāpties *(kāda priekšā)*; dot *(kādam)* ceļu; pieklājīgi izturēties *(pret cieminu u.c.)*; ✪ nolikt *(pilnvaras)*; atteikties *(no amata)*; ✪ pieļaut; atļaut; piedāvāt; aicināt; ✪ cienāt *(ar vīnu)*; ✪ nolaist cenu; ✪ likt *(kaut ko darīt)*; piespiest darīt tā, ka; ✪ noliegt; ✪ izslīdēt; izvairīties; ✪ nosodīt; ✪ paklanīties ar saliktām rokām; **saik.-darb.** *ievada aktīvās personas darbību ciešamās kārtas konstrukcijās*; **lietv.** ✪ pieklājīgums; prasme piekāpties; ✪ *rit.* upurēšana kalnu un upju gariem

让步 ràngbù piekāpties; piekāpšanās

让出 ràngchū piekāpties; atbrīvot *(vietu)*

让价 ràngjià nolaist cenu *(pazemināt cenu)*

让开 ràngkāi padot ceļu; palaist garām

让路 rànglù padot ceļu; paškirties *(par pūli)*

让位 ràngwèi ✪ atteikties no varas *(amata)*; ✪ atbrīvot savu vietu citam

让座 ràngzuò ✪ atbrīvot savu vietu citam; ✪ nosēdināt viesus

rao

饶(饒) ráo **īp.** ✪ bagāts; turīgs; bagāta *(raža)*; trekna *(zeme)*; bagātīgs; ✪ papildus; vairāk, nekā pasūtīts; vairāk par komplektā paredzēto; ✪ lielā daudzumā; ✪ labvēlīgs; pretimnākošs; **darb.** ✪ apdāvināt; padarīt bagātu; ✪ saņemt papildus *(bez maksas)*; ✪ piedot; saudzēt; ✪ pazemināt cenu; ✪ iesaistīt; iejaukt; **lietv.** ✪ bagātības; resursi; ✪ atlikums; pārpalikums; **saik.** lai arī; kaut arī; neskatoties uz visu; **īpašv.** Žao *uzv.*

饶命 ráomìng dāvināt dzīvību; apžēlot; piedot

饶舌 ráoshé pļāpāt; trīt mēles; iejaukties sarunā

饶恕 ráoshù apžēlot; izturēties labvēlīgi

桡(橈) ráo **lietv.** ✪ līks koks *(baļķis)*; ✪ īss airis; ✪ turīga, mierīga dzīve; uzplaukums

桡动脉 ráodòngmài *anat.* spieķa artērija

桡骨 ráogǔ *anat.* spieķa kauls

扰(擾) rǎo **darb.** ✪ apgrūtināt; traucēt; *(radīt* sašutumu; celt nemierus; pārkāpt iedibināto kārtību; veikt uzbrukumus *(uz robežas)*; ✪ aicināt *(pie galda)*; ✪ mierināt; nomierināt; padarīt paklausīgus; ✪ pieradināt, dresēt *(dzīvniekus)*; **īp.** ✪ duļķains; saduļķots; ✪ mīksts; paklausīgs; pakļāvīgs; **lietv.** ✪ traucējums

扰动 rǎodòng ✪ celt nemierus *(nekārtības)*; ✪ viļņoties; pārklāties viļņiem

扰乱 rǎoluàn ✪ dezorganizēt; celt nekārtības; radīt sajukumu; traucēt; ✪ haoss; nekārtības; anarhija; ✪ *radioteh.* traucējumi

扰攘 rǎorǎng ✪ traucēt; celt nekārtības; sēt nemieru; ✪ trokšņains; nemierīgs; trokšņot

绕(繞、遶) rào **darb.** ✪ apsiet; aptīt; aptīstīt; ✪ apiet; apliekt; iet ar līkumu; ✪ aplenkt; ietvert gredzenā *(lokā)*; ✪ apmānīt; piešmaukt; **īpašv.** Žao *uzv.*

绕脖子 rào bó·zi runāt riņķī un apkārt *(runāt mājienos, mīklās)*; sapīties vārdos *(rīcībā)*

绕道 ràodào iet pa apkārtceļu; apkārtceļš

绕距 ràojù *el.* tinuma solis

绕口令 ràokǒulìng ✪ ātrruna; ✪ aplinkus mājieni; ✪ mājieni

绕圈子 rào quān·zi ✪ iet pa aplinkus ceļiem; apiet apkārt; ✪ runāt riņķī un apkārt

绕射 ràoshè *fiz.* difrakcija

绕弯儿 ràowānr ✪ pastaigāties; staigāt pa riņķi; ✪ iet pa aplinkus ceļiem; ✪ runāt riņķī un apkārt; ✪ pagriezt aiz stūra; ✪ censties *(kaut ko)* uzzināt pa aplinkus ceļiem

绕弯子 rào wān·zi runāt riņķī un apkārt

绕线机 ràoxiànjī *el.* tinamā mašīna

绕行 ràoxíng apbraukt *(apiet)* apkārt; apbraukt pa apvedceļu

绕远儿 ràoyuǎnr ✪ apvedceļš; ✪ apmest līkumu

绕组 ràozǔ *el.* tinums

绕嘴 ràozuǐ grūti izrunājams; grūts *(par ātrrunu)*

re

惹 rě **darb.** ✪ izsaukt *(noteiktas jūtas)*; piesaistīt; ✪ uztraukt; uzbudināt; aizkārt; ✪ izsaukt uz sevi *(citu neapmierinātību)*; ✪ iejaukties; **apst.** tā; tādā pakāpē

惹火烧身 rěhuǒshāoshēn ◊ apdedzināties, iekurot uguni *(◊ iegrūst sevi nelaimē)*

惹祸 rěhuò piesaukt sev nelaimi

惹恼 rěnǎo izraisīt skandālu; piesaukt sev nepatikšanas

惹气 rěqì izsaukt dusmas; dusmot *(citus)*; apnikt

惹事 rěshì iekulties nepatikšanās

惹是生非 rěshì-shēngfēi izsaukt *(provocēt)* strīdus *(radīt sev nevajadzīgus sarežģījumus)*

热(熱) rè **īp.** ❶karsts, svelmains *(laiks)*; ❷karsta *(tēja u.c.)*; ❸silts; maigs; mīlošs; ❹ietekmīgs; valdonīgs; ❺kaislīgs; ❻jauns; svaigs; ❼pieprasīta *(prece)*; ❽populārs; **apst.** karsti; spēcīgi; augstākā pakāpē; **darb.** ❶sasildīties; pagurt no karstuma; ❷iedegties; kļūt karstākam; ❸sadraudzēties; saieties; ❹sarkt; ❺sildīt; uzsildīt; **lietv.** ❶siltums; karstums; ❷*fiz., tehn.* kvēle; ❸*med.* paaugstināta temperatūra; ❹nepacietība; ❺liels pieprasījums; **īpašv.** Že *uzv.*

热爱 rè'ài ❶karsti mīlēt; karsta mīlestība; ❷būt entuziastam

热病 rèbìng *med.* drudzis

热层 rècéng *met.* termosfēra

热肠 rècháng atsaucīgs; līdzjūtīgs

热潮 rècháo *tēl.* entuziasma uzplūdums; masu entuziasms

热忱 rèchén karsts; iedvesmots; entuziasma pilns

热诚 rèchéng ❶silts; sirsnīgs; ❷sirsnība; uzticība; no visas sirds

热处理 rèchǔlǐ *tehn.* termiskā apstrāde

热带 rèdài *ģeogr.* tropi

热带鱼 rèdàiyú tropiskās zivis

热电 rèdiàn *el.* termiskā elektrība

热电厂 rèdiànchǎng termoelektrostacija

热电堆 rèdiànduī *fiz.* termobaterija

热电偶 rèdiàn'ǒu *el.* termoelements; termopāris

热电站 rèdiànzhàn termoelektrostacija

热电子 rèdiànzǐ *fiz.* termoelektrons

热度 rèdù ❶*sar.* paaugstināta temperatūra; ❷kaislība; kaislīgums; dedzīgums; entuziasms

热风炉 rèfēnglú *metal.* kaupers *(gaisa sildītājs)*

热敷 rèfū *med.* parastā komprese

热辐射 rèfúshè *fiz.* siltuma izstarojums

热工学 règōngxué siltumtehnika

热锅上的蚂蚁 règuō·shangde mǎyǐ ◊ *(kā)* skudras uz karstas pannas *(būt ārkārtīgi satrauktam;no pārdzīvojuma nezināt kur dēties)*

热核 rèhé kodola termiskais; kodoltermiskie *(ieroči; reakcija u.c.)*

热核弹 rèhédàn *milit.* kodola termiskā bumba

热核子 rèhézǐ kodoltermiskā *(enerģija u.c.)*

热烘烘 rèhōnghōng ļoti karsts; liesmojošs; liesmot; degt

热乎乎 rèhūhū ❶karsti; svelmaini; ❷vētraini; sirsnīgi

热乎 rè·hu ❶karsts; verdošs *(ēdiens)*; ❷tuvs; iemīļots

热火朝天 rèhuǒ-cháotiān ◊ debesīs ceļas karsta uguns *(vārīties; būt pašā spēkā, pašā plaukumā; entuziasma pārņemts)*

热火 rè·huo pilnā sparā *(ar visu sparu)*

热和 rè·huo ❶silti; silts; ❷labvēlīgs; draudzīgs

热机 rèjī *tehn.* termiskais dzinējs; siltumdzinējs

热加工 rèjiāgōng *tehn.* karstā apstrāde

热交换 rèjiāohuàn *fiz.* siltumapmaiņa

热辣辣 rèlàlà dedzinošs; svilinošs; liesmojošs

热浪 rèlàng *fiz.* siltuma vilnis

热泪 rèlèi *(karstas)* asaras

热力 rèlì *fiz.* siltuma spēks

热力学 rèlìxué *fiz.* termodinamika

热恋 rèliàn kaislīga mīlestība; karsti iemīlēties

热量 rèliàng *fiz.* siltuma daudzums

热烈 rèliè ❶karsts; kvēls; ❷vētrains; ❸*novec.* ietekmīgs; valdonīgs

热流 rèliú *met.* siltā *(gaisa)* plūsma

热门 rèmén pieprasīts; pieprasīta *(prece)*

热闹 rè·nao ❶rosīgs; svētdienīgs; trokšņains; dzīva, pārblīvēta *(iela)*; ❷priecāties; izklaidēties

热能 rènéng *fiz.* siltuma enerģija

热膨胀 rèpéngzhàng *fiz.* siltuma *(izraisītā)* izplešanās

热气 rèqì tvaiks; karsts gaiss

热气腾腾 rèqì-téngténg strauja augšupeja; dzīve mutuļo

热切 rèqiè ❶kaislīgs; liesmains; ❷karsti; sirsnīgi

热情 rèqíng ❶kaislība; kaisle; kaislīgums; ❷dedzīgums; entuziasms

热水袋 rèshuǐdài *(gumijas)* termofors; sildītājs

热水瓶 rèshuǐpíng *sar.* termoss

热腾腾 rèténgténg stipri vārīties; verdošs; karsts *(ēdiens)*

热望 rèwàng ❶likt lielas cerības uz; kvēli cerēt uz; ❷liela vēlēšanās; karstas cerības

热线 rèxiàn ❶*fiz.* siltuma stari; ❷valstu vadītāju tiešā telefonlīnija

热效应 rèxiàoyìng *fiz.* siltumefekts

热心 rèxīn ❶entuziasms; iedvesma; ❷sirsnīgs; centīgs; ❸ļoti tiekties *(pēc kaut kā)*

热心肠 rèxīncháng sirsnīgs; sirds siltums; atsaucīgs

热血 rèxuè ❶karsta asins; siltasiņu *(dzīvnieki)*; ❷*pārn.* kaislīgs; kvēls; iedvesmots

热罨 rèyǎn *med.* parastā komprese

热饮 rèyǐn dzērieni, ko parasti lieto karstā veidā *(tēja; kafija u.c.)*

热源 rèyuán *fiz.* siltuma avots

热轧 rèzhá *metal.* karstā velmēšana

热战 rèzhàn *polit.* karstais karš

热症 rèzhèng *ķīn. med.* karstā slimība *(paaugstināta temperatūra, slāpes, apsarkusi mēle, asinis urīnā, paaugstināta nervozitāte, paātrināts pulss)*

热衷 rèzhōng aizrauties ar *(medībām; sportu u.c.)*; karsti vēlēties; tiekties *(pēc slavas u.c.)*

热中子 rèzhōngzǐ *fiz.* siltuma neitrons

ren

人 rén **lietv.** ❶cilvēks; cilvēce; cilvēku; ❷katrs cilvēks; visi *(šie)* cilvēki; ❸*(citi)* cilvēki; daži;

viens otrs; ❸pieaudzis cilvēks; cienījams, spējīgs cilvēks; personība; ❹cilvēks, kas dzimis kādā noteiktā vietā; ❺pilsonis; pilsoņi; tauta; iedzīvotāji; ❻padotais; kurjers; sīks ierēdnis; ❼strādnieks; darba rokas; ❽cilvēka dabas labākās īpašības; spējas; talanti; cilvēka cieņa; ❾cilvēka darbs; cilvēka roku darbs; **īpašv.** *(reti)* Žeņ *uzv.*

人本主义 rénběnzhǔyì *filoz.* antropoloģisms

人不可貌相 rén bù kě mào xiàng ◊ nespried par cilvēku pēc tā ārienes *(neskati vīru no cepures)*

人不为己,天诛地灭 rén bù wèi jǐ, tiān zhū dì miè ◊ debess un zeme soda tos, kas nerūpējas par sevi*(ja cilvēki nerūpēsies par sevi,- tās būs pasaules beigas)*

人不知,鬼不觉 rén bù zhī,guǐ bù jué ◊ cilvēki neuzzinās un dēmoni nesajutīs *(kaut ko paveikt pilnīgā slepenībā)*

人才 réncái ❶talants; apdāvināts cilvēks; spējīgs darbinieks; ❷cilvēka spējas; apdāvinātība; ❸ārējais izskats; skaistums; elegance

人才辈出 réncái-bèichū talantus nomaina talanti *(katrā paaudzē rodas spējīgi cilvēki)*

人才济济 réncái-jǐjǐ talantīgu cilvēku plejāde

人称 rénchēng *lingv.* persona

人吃人 rén chī rén ◊ cilvēks ēd cilvēku *(◊ cilvēks cilvēkam vilks)*

人次 réncì cilvēkdiena (*darba uzskaites vienība*)

人大 (人民代表大会) Réndà *saīs.* Viskķīnas Tautas Pārstāvju sapulce

人道 réndào ❶cilvēcīgums; cilvēkmīlestība; humānisms; humāns; ❷*konf.* augstākā morāle; ētika; pareizas attiecības starp cilvēkiem; ❸dzimumakts; ❹kājceliņš

人道主义 réndàozhǔyì humānisms; cilvēcības principi

人道主义者 réndàozhǔyìzhě humānists

人地生疏 rén dì shēngshū ◊ gan cilvēki, gan zeme,- sveši un nepazīstami *(nonākt jaunos, nepazīstamos apstākļos)*

人地相宜 rén dì xiāngyí ◊ cilvēks un vieta, kur tas atrodas ir savstarpēji atbilstoši *(katrs cilvēks ir savā vietā un atbilst savai sūtībai)*

人丁 réndīng ❶pieaudzis vīrietis; ❷*vēst.* dvēsele *(iedzīvotāju skaita vienība)*; ❸pieaugušo skaits; *vēst.* dvēseļu skaits

人定胜天 réndìngshèngtiān ◊ cilvēka apņēmība uzvar pat debesis *(cilvēka spēki spēj uzvarēt dabas spēkus; cilvēka rakstura stingrība uzvar likteni)*

人犯 rénfàn *jur.* apsūdzētais

人贩子 rénfàn·zi ◊ cilvēku tirgotājs; dzīvās preces tirgotājs *(vergu tirgotājs)*

人非草木 rénfēicǎomù ◊ cilvēks nav ne zāle, ne akmens *(cilvēks nav bezjūtīga būtne)*

人夫 rénfū *(brīva līguma vai piespiedu)* strādnieks

人浮于事 rénfúyúshì cilvēku *(strādnieku)* vairāk, nekā darba *(daudz brīvu roku)*

人格 réngé ❶personība; raksturs; individualitāte; ❷*jur.* tiesībspējīga persona; ❸*jur.* tiesībspēja

人格化 réngéhuà *lit.* personificēšana; personifikācija

人格主义 réngézhǔyì *filoz.* personālisms

人工 réngōng ❶darba rokas; strādnieks; ❷*(darba uzskaites vienība)* cilvēkdiena; ❸cilvēka darbs; ar cilvēka rokām darinātais; mākslīgs

人工湖 réngōnghú mākslīgs dīķis *(ezers)*

人工林 réngōnglín stādīts mežs

人公里 réngōnglǐ *transp. (pasažieru pārvadājumu vienība)* pasažierkilometrs

人海 rénhǎi ◊ cilvēku jūra *(milzums cilvēku)*

人和 rénhé ❶harmonija cilvēku sabiedrībā; ❷tautas vienotība; ❸*(valdnieka)* popularitāte

人寰 rénhuán *rakst.* starp cilvēkiem pasaulē *(cilvēku vidū)*

人迹 rénjì cilvēka pēdas; cilvēka klātbūtnes liecība *(kādā apvidū)*

人家 rénjiā ❶mājas; mājoklis; ģimenes pavards; ❷privāts dzīvoklis; privāta māja; ❸ģimene; ❹cilvēks *(kā noteiktas profesijas pārstāvis)*; ❺sieva; ❻līgavainis

人家 rén·jia **vietn.** ❶cits cilvēks; citi; svešie; kāds; ❷noteikts, sarunu biedram pazīstams cilvēks; ❸*(bezpersoniski, runājot par sevi)* cilvēks; ❹*(apkopojoši par līdzīga statusa cilvēkiem)* vīri; sievas; meitenes u.c.

人间 rénjiān ❶pasaulē; cilvēku sabiedrībā; starp cilvēkiem; ❷attiecības starp cilvēkiem; sazināšanās; sakaru uzturēšana

人杰 rénjié *rakst.* izcila personība; varonis; ģēnijs

人杰地灵 rénjié-dìlíng ◊ izcili cilvēki – slavena apkārtne *(par apkārtni, ko darījuši slavenu tās pārstāvji)*

人尽其才 rénjìnqícái katrs pilnībā atklāj savas spējas

人口 rénkǒu ❶iedzīvotāji; ❷ģimenes loceklis; ēdājs *(mute)*

人口论 rénkǒulùn *ekon.* iedzīvotāju skaita pieauguma teorija

人口学 rénkǒuxué demogrāfija

人口学家 rénkǒuxuéjiā demogrāfs

人困马乏 rénkùn-mǎfá ◊ cilvēki pārguruši, zirgi pagalam nomocīti *(būt pilnīgā spēku apsīkumā; galējs pārgurums)*

人老心不老 rén lǎo xīn bù lǎo ◊ pats vecs, bet sirds jauna *(jo vecs, jo traks)*

人类 rénlèi ❶cilvēce; ❷**sast**. antropo-, homo-

人类学 rénlèixué antropoloģija

人类学家 rénlèixuéjiā antropologs

人力 rénlì ❶dzīvais spēks; cilvēku resursi; ❷cilvēka *(roku)* spēks; ar roku spēku *(darbināmi mehānismi)*

R

人力车夫 rénlì chēfū rikša

人流 rénliú ❶ cilvēku straume; ❷ vienkāršie cilvēki

人伦 rénlún ❶ *konf.* cilvēku attiecību normas *(attiecības starp gados vecākajiem un jaunākajiem feodālajā sabiedrībā)*

人马 rénmǎ ❶ strādnieki un darba lopi; ❷ kājām gājēji un jātnieki; ◊ ❸ *vēst.* cilvēki un zirgi *(par karaspēku)*; ❹ *astr.* Strēlnieka zvaigznājs

人马座 rénmǎzuò *astr.* Strēlnieka zvaigznājs

人们 rén·men tauta; cilvēki

人面兽心 rénmiàn-shòuxīn ◊ cilvēka izskats, zvēra sirds *(zvērs cilvēka izskatā)*

人民 rénmín tauta; tautas

人民币 rénmínbì tautas valūta *(ĶTR naudas vienība- juaņi)*

人民性 rénmínxìng tautas raksturs; tautiskums *(mākslā)*

人命 rénmìng ❶ cilvēka dzīve; ❷ dzīves ilgums; mūža garums

人命关天 rénmìng-guāntiān ◊ cilvēka dzīve skar Debesis *(lieta, kurā izskata slepkavību, ir īpaši svarīga; nekas nav dārgāks par cilvēka dzīvību)*

人莫予毒 rénmòyúdú plātīties ar savu nesodamību *(nebaidīties ne no kā; nerespektēt neko)*

人怕出名,猪怕壮 rén pà chūmíng, zhū pà zhuàng ◊ cilvēks baidās kļūt slavens, cūka baidās kļūt trekna *(cilvēkam bīstami kļūt slavenam, tāpat kā cūkai palikt treknai)*

人品 rénpǐn ❶ *(cilvēka)* morālās īpašības; raksturs; uzvedība; ieradas; ❷ āriene; cilvēka ārējais izskats

人情 rénqíng ❶ cilvēka jūtas; ❷ simpātijas; labvēlība; ❸ augstākās jūtas; cēli centieni; ❹ īpaša labvēlība; *(priekšniecības)* labvēlīgums; ❺ cilvēku attiecību nosacītība; ārējā jūtu izpausme; protokols; ❻ dāvanas; ❼ izpaust savas jūtas *(piem., līdzjūtību)*

人情世故 rénqíng-shìgù dzīves gudrība

人情味 rénqíngwèi silti, cilvēcīgi vārdi

人穷志不穷 rén qióng zhì bù qióng ◊ nabadzīgs, bet pašcieņas pilns *(garā lepns)*

人权 rénquán cilvēka tiesības

人群 rénqún ļaužu pūlis; cilvēku bars

人儿 rénr ❶ cilvēks; cilvēciņš; ❷ mīļākā; piegulētāja; konkubīne; ❸ lelle; statuete; figūriņa; ❹ personība; cilvēka daba; ❺ cilvēks ar labām manierēm

人人 rénrén ❶ katrs cilvēks; visi cilvēki; ❷ *novec.* tas *(cits)* cilvēks

人人为我,我为人人 rénrénwèi wǒ,wǒ wèi rénrén cilvēki,-man un es,-cilvēkiem *(visi par vienu un viens par visiem)*

人山人海 rénshān-rénhǎi ◊ cilvēku jūra un cilvēku kalni *(milzums cilvēku)*

人身 rénshēn ❶ cilvēka ķermenis; ❷ *bud.* fiziskais ķermenis; *(cilvēka)* laicīgā čaula; ❸ cilvēka raksturs; rakstura īpatnības; ❹ personība; personīgs

人参 rénshēn *bot.* parastais žeņšeņs *(Panax schinseng)*

人生 rénshēng ❶ cilvēka dzīve; cilvēka mūžs; ❷ dzīves veids; dzīves līmenis

人生观 rénshēngguān pasaules uzskats; attieksme pret dzīvi

人生何处不相逢 rénshēng héchù bù xiāngféng ◊ kur tikai cilvēkiem neiznāk satikties dzīves laikā ? *(kalns ar kalnu nesatiekas, bet cilvēks ar cilvēku satiekas)*

人声 rénshēng ❶ cilvēka balss; balsu murdoņa; ❷ runas; tenkas

人士 rénshì ❶ cilvēki; publika; sabiedrība; ❷ *(sabiedrisks u.c.)* darbinieks

人氏 rénshì ❶ pēc izcelsmes *(no noteiktas pilsētas, vai provinces)*; dzimis *(tādā un tādā pilsētā u.c.)*; ❷ uzvārds; dzimta

人世 rénshì šī pasaule

人事 rénshì ❶ cilvēku darīšanas *(lietas)*; ❷ apstākļi; situācija pasaulē; ❸ *(pareizas)* attiecības starp cilvēkiem; ❹ cilvēka *(morālais)* pienākums; ❺ dāvanas; ❻ *jur.* civilīpašums; personīgās lietas; ❼ personālsastāvs

人事科 rénshìkē personāldaļa; kadru daļa

人手 rénshǒu darba rokas; darba spēks

人手一册 rénshǒu yīcè katrās rokās pa vienam eksemplāram *(kļūt par katra cilvēka rokas grāmatu)*

人寿 rénshòu mūža garums; dzīves ilgums

人寿年丰 rénshòu-niánfēng ◊ cilvēku mūžs garš un ražas ir bagātas *(par tautas labklājību un veselīgumu)*

人死留名,豹死留皮 rén sǐ liú míng, bào sǐ liú pí ◊ pēc cilvēka nāves vēsturē paliek viņa vārds, pēc leoparda nāves paliek viņa āda

人孰无过 rénshúwúguò kurš gan nekļūdās? *(ikviens cilvēks var kļūdīties)*

人体 réntǐ ķermenis; viduklis; rumpis; ķermenisks

人同此心,心同此理 rén tóng cǐ xīn,xīn tóng cǐ lǐ ◊ *(attiecībā uz kādu noteiktu jautājumu)* cilvēku uztvere un pieeja ir vienāda *(pilnīga vienprātība; par vienādu sabiedrības pieeju kādam jautājumam)*

人头 réntóu ❶ cilvēka galva; ❷ mute; ❸ *novec.* dvēsele *(iedzīvotāju skaita vienība)*

人往高处走,水往低处流 rén wǎng gāochù zǒu,shuǐ wǎng dīchù liú cilvēks cenšas pakāpties augstāk, savukārt ūdens plūst uz leju *(cilvēks cenšas pacelties augstāk,- ūdens plūst pa straumi uz leju)*

人望 rénwàng ❶ kopējās cerības; visas tautas cerības; ❷ augsta reputācija; autoritāte

人微言轻 rénwēi-yánqīng ◊ ja cilvēka sabiedriskais stāvoklis zems, neviens viņā neklausās

人为 rénwéi mākslīgs; cilvēka roku radīts

人为刀俎,我为鱼肉 rén wéi dāozǔ, wǒ wéi yúròu ◊ cilvēki – nazis un virtuves dēlītis, mēs – zivis un

gaļa *(būt nevainīgam upurim; kļūt par svešas ļaundarības upuri)*

人文 rénwén ❶ kultūra; civilizācija; ❷ cilvēku labestība; humanitāte; ❸ humanitārs; ❹ *vēst.* humānisms

人文主义 rénwénzhǔyì *vēst.* humānisms

人武部 rénwǔbù tautas zemessardzes nodaļa

人物 rénwù ❶ cilvēks; personība; darbonis; ❷ progresīva personība; mūsdienīgs darbonis; ❸ *lit.* personāža; ❹ žanra glezniecība

人像 rénxiàng ❶ *glezn.* portrets; ❷ *tēln.* statuja

人心 rénxīn ❶ cilvēku noskaņojumi, domas, vēlmes; ❷ griba; centieni; nodomi; ❸ simpātijas; ❹ sirdsapziņa; labestība; labestīgas jūtas

人心不足蛇吞象 rénxīn bù zú shé tūn xiàng ◊ cilvēks, kuram nav mēra sajūtas, līdzīgs čūskai, kas grib aprīt ziloni*(neviens nedomā, ka tam pieder par daudz)*

人心果 rénxīnguǒ *bot.* sapota; marmelādes koks *(Achras sapota)*

人心叵测 rénxīn-pǒcè ◊ otra dvēselē ieskatīties nevar

人心所向 rénxīn-suǒxiàng *(visas tautas)* centieni; kopēja karstākā vēlēšanās

人心向背 rénxīn-xiàngbèi *(tautas)* antipātijas

人行道 rénxíngdào trotuārs; ietve

人性 rénxìng ❶ cilvēka daba; cilvēcība; ❷ cilvēka jūtas *(instinkti)*

人性论 rénxìnglùn teorija par cilvēka dabas iedzimtajām īpašībām *(labestīgumu; ļaunumu; pretrunīgumu u.c.)*

人熊 rénxióng *zool.* brūnais lācis *(Ursus arctos)*

人选 rénxuǎn ❶ kandidatūra; ievēlētais; ❷ kadru atlase; personālsastāva jautājumi; kandidatūru izvirzīšana

人烟 rényān ◊ cilvēku mājokļa dūmi *(cilvēku mājoklis)*

人言可畏 rényán-kěwèi ◊ vairāk par visu ir jābaidās no tenkām *(visļaunākais ir ļaužu valodas)*

人仰马翻 rényǎng-mǎfān ◊ cilvēki gar zemi un zirgi kūleņu kūleņiem *(❶ pilnīgs haoss; dziļš sajukums; ❷ smaga sakāve)*

人影儿 rényǐngr ❶ cilvēka siluets *(ēna)*; ❷ cilvēka klātbūtnes pēdas *(neapdzīvotā vietā)*

人有旦夕祸福 rén yǒu dàn xī huò fú ◊ cilvēka liktenis ir tikpat mainīgs kā laika apstākļi*(cilvēka prieki un bēdas ir tikpat mainīgi kā laika apstākļi; viss ir Dieva rokās)*

人鱼 rényú *zool.* lamantīns; dugongs *(Halicore dugong)*

人员 rényuán *(iestādes)* darbinieks; štata vienība

人猿 rényuán *zool.* cilvēkveidīgais pērtiķis; antropoīds

人缘儿 rényuánr prasme patikt; īpašības, kas palīdz veidot labas attiecības ar cilvēkiem *(patīkama āriene; komunikācijas spējas; raksturs)*

人云亦云 rényún-yìyún ◊ atkārtot to, ko runā citi *(atkārtot svešas domas; nav sava viedokļa)*

人造 rénzào mākslīgs *(cilvēka roku darināts)*

人造冰 rénzàobīng mākslīgais ledus

人造革 rénzàogé mākslīgā āda

人造棉 rénzàomián *tekstil.* štāpelis; vistra

人造丝 rénzàosī mākslīgais zīds

人证 rénzhèng *jur.* liecība; liecinieks

人之常情 rénzhīchángqíng parastas cilvēcīgas jūtas *(tas ir dabiski; tā tas mēdz būt)*

人质 rénzhì ķīlnieks

人中 rénzhōng ❶ cilvēkos; starp cilvēkiem; ❷ *anat.* augšējās lūpas rieva

人种 rénzhǒng *(cilvēku)* rase

壬 rén **lietv.** ❶ ren *(desmitzīmju cikla devītā zīme)*; ❷ devītais *(ziemeļu)* debess apgabals; ❸ ūdens *(kā stihijas simbols)*; ziema *(kā sezonas simbols)*; **īp.** ❶ liškīgs; pieglaimīgs; ❷ varens; **darb.** nest uz pleca

仁 rén **lietv.** ❶ *filoz.* cilvēkmīlestība; labestība; līdzsvarota un labvēlīga attieksme pret cilvēkiem; ❷ līdzcietība; labdarība; ❸ humānists; tikumīgs cilvēks; ❹ filantrops; cēls cilvēks; ❺ cilvēks *(īpaši –domu biedrs)*; ❻ *(rieksta)* kodols; *(augļa)* mīkstums;*(acs)*zīlīte; **īp.** ❶ humāns; labestīgs; cilvēcīgs; ❷ cienījams; cienīgs; ❸ **darb.** būt cilvēcīgam; mīlēt; **īpašv.** Žeņ *uzv.*

仁爱 rén'ài cilvēkmīlestība; labestība; augstsirdība

仁慈 réncí labestība un laipnība; cilvēkmīlestība un labdarība; augstsirdība

仁弟 réndì ◊ *(Jūs)* mans jaunākais brālis *(uzrunājot jaunāko kolēģi vai skolnieku)*

仁厚 rénhòu dāsni labestīgs *(cilvēks)*; augstsirdīgs

仁人君子 rénrén-jūnzǐ augstsirdīgs cilvēks un humāns valdnieks

仁人志士 rénrén-zhìshì pašaizliedzīgs, augsti idejisks *(cilvēks) (cilvēks ar ļoti augstiem ideāliem)*

仁兄 rénxiōng *rakst.* cienītais kungs; cienījamais *(uzrunājot līdzīgu)*

仁义 rényì *konf.* cilvēcīgums un taisnīgums; cilvēkmīlestība un pienākuma apziņa

仁义道德 rényì-dàodé cilvēcīgums un tikumība

仁者见仁,智者见智 rénzhě jiàn rén, zhìzhě jiàn zhì ◊labestīgais redz labestību, gudrais redz gudrību *(katram savs redzējums; katram sava pieeja)*

仁至义尽 rénzhì-yìjìn pilnībā izpildīt cilvēkmīlestības un taisnīguma pienākumu *(būt vienmēr uzticīgam konfūcisma ideāliem; visaugstākā labestība un augstsirdība)*

仁政 rénzhèng cilvēcīga *(humāna)* valdīšana

忍 rěn **darb.** ❶ciest; paciest; izturēt; ❷apvaldīt *(smieklus; asaras)*; ❸ļaut; atļaut; pielaist; ❹pildīt pienākumus; kalpot; ❺pasnaust *(kur pagadās)*; iesnausties; **lietv.** pacietība; izturība; **īp.** ❶lokans; ❷cietsirdīgs; nežēlīgs; **īpašv.**Žeņ *uzv.*

忍冬 rěndōng *bot.* Japānas sausserdis *(Lonicera japonica)*

忍俊不禁 rěnjùn-bùjīn nespēt apvaldīt smieklus *(sākt skaļi smieties)*

忍耐 rěnnài ciest; paciest

忍耐力 rěnnàilì pacietība; izturība

忍气吞声 rěnqì-tūnshēng apslāpēt dusmu uzliesmojumu *(klusu ciešot panest apvainojumus un pārestības)*

忍让 rěnràng pacietība; izturība

忍辱负重 rěnrǔ-fùzhòng ◊ ciest pazemojumus un izturēt grūtības *(paciest kaunu un nest atbildību)*

忍受 rěnshòu ciest; paciest

忍痛 rěntòng paciest sāpes; ar sakostiem zobiem; šņirkstinot zobus

忍无可忍 rěnwúkěrěn pat ja vēlētos, nav iespējams paciest *(neciešams; nepanesams)*

忍心 rěnxīn nežēlīgs; cietsirdīgs

忍心害理 rěnxīn-hàilǐ ❶necilvēcīgs; cietsirdīgs; ❷negodīgs; ❸nežēlīgi un negodīgi

忍住 rěnzhù izturēt; paciest; savaldīties

荏 rěn **lietv.** ❶bazilikas perilla *(Perilla ocymoides)*; ❷pupas; **īp.** ❶vājš; mīksts; ❷liels; milzīgs

荏苒 rěnrǎn ❶lēnām plūst; paiet *(par laiku)*; nemanot paiet *(par gada laikiem)*; ❷vienmērīgi un lēni; pakāpeniski; ❸maigs *(par zāļu un augu dzinumiem)*

稔 rěn **darb.** ❶izaugt; padoties *(par ražu)*; nobriest; nogatavoties; ❷uzkrāties; ❸labi zināt; būt labi pazīstamam ar; **lietv.** ❶nobriedušas vārpas; ❷pļauja; raža; ražens; ❸gads; sezona

稔性 rěnxìng *bot.* *(augsnes)* auglība; *(augsnes)* ražība

刃(刄) rèn **lietv.** ❶smaile; asmens; ❷nazis; duncis; zobens; **darb.** nodurt; nokaut

刃具 rènjù *tehn.* griezējinstruments; grieznis

认(認) rèn **darb.** ❶pazīt *(pēc ārējā izskata)*; sazīmēt; atpazīt; ❷atzīties *(kādā nodarījumā)*; atzīt *(kļūdu; parādu u.c.)*; ❸ticēt; uzticēties; ❹iedibināt attiecības

认出 rènchū atpazīt; sazīmēt

认错 rèncuò atzīt kļūdu

认得 rèn·de ❶būt pazīstamam; ❷pazīt *(pēc ārējā izskata)*

认敌为友 rèndíwéiyǒu ienaidniekus uzskatīt par draugiem

认定 rèndìng ❶atzīt; uzskatīt par pierādītu; ❷apstiprināt

认购 rèngòu parakstīties *(uz aizņēmuma obligācijām)*

认股 rèngǔ parakstīties uz akcijām; piekrist iemaksāt akcionāra paju

认可 rènkě ❶atļaut; ❷apliecināt; sankcionēt; ❸*jur.* oficiāla sankcija; ❹atstāt otras puses izskatīšanai; piekrist jebkuram partnera lēmumam

认领 rènlǐng *jur.* atzīt par savu un pieņemt *(bērnu; pazaudētu mantu u.c.)*

认命 rènmìng samierināties ar likteni; pakļauties liktenim

认亲 rènqīn atzīt radniecību *(pirmais līgavas vecāku- jaunā vīra vecāku apmeklējums; parasti pirmajā mēnesī pēc kāzām)*

认清 rènqīng ❶atpazīt; sazīmēt; ❷apzināties; rēķināties ar

认生 rènshēng kautrēties no nepazīstamu cilvēku klātbūtnes *(parasti par bērniem)*

认识 rèn·shi ❶pazīt *(pēc ārējā izskata)*; būt pazīstamiem; ❷*filoz.* izzināt; izzināšana

认识论 rèn·shilùn *filoz.* atziņas teorija

认输 rènshū atzīt savu neveiksmi; atzīt sevi par uzvarētu

认为 rènwéi ❶atzīt par; ❷uzskatīt par; ❸domāt; uzskatīt

认贼作父 rènzéizuòfù ◊ ļaundaris tiek atzīts par tēvu *(atdoties ienaidniekam)*

认账 rènzhàng atzīt savu parādu; atzīt parāda saistības *(pērkot uz kredīta u.c.)*

认真 rènzhēn ❶taisnīgs; ❷apzinīgs; nopietns; ❸uzņemt nopietni; ❹*sar.* ņemt par pilnu

认证 rènzhèng *jur.* apstiprināt; oficiāli apliecināt

认罪 rènzuì atzīt savu vainu; pieteikties par vainīgo

任 rèn **darb.** ❶pildīt *(noteiktas funkcijas; pienākumus u.c.)*; ❷būt nozīmētam *(amatā)*; pieņemt nozīmējumu *(amatā)*; ❸turēties pretī; ❹uzlikt par pienākumu; uzdot *(kādam veikt noteiktu pienākumu)*; ❺pilnvarot *(kādu)*; ❻nozīmēt amatā; izvirzīt; ❼pildīt *(dienesta)* pienākumus; tikt galā ar pienākumiem; **vietn.** katrs; jebkurš; **īpašv.** Žeņ *uzv.*

任便 rènbiàn ❶kā ērtāk; kā *(Jūs)* vēlaties; ❷brīvs; *(tāds)* kas pieļauj jebkuru risinājumu

任何 rènhé jebkurš; jebkurš viens; kurš katrs

任教 rènjiào ❶strādāt izglītības laukā; strādāt par skolotāju; būt atbildīgam par audzināšanu; ❷lai arī; kaut arī

任劳任怨 rènláo-rènyuàn ◊ nevairīties no grūtībām un nebaidīties no pārestībām *(visus spēkus atdot darbam; uzcītīgs darbinieks)*

任免 rènmiǎn nozīmēt amatā un atbrīvot no amata;

personālsastāva izmaiņas
任命 rènmìng ❶nozīmēt amatā, valsts dienestā u.c.; ❷pieškirt titulu
任凭 rènpíng ❶uzticēties; paļauties uz; ❷rīkoties *(pēc kāda gribas)*; ❸neatkarīgi no; neskatoties uz
任期 rènqī *(valsts)* dienesta laiks; ieņemamā amata laiks; pilnvaru laiks
任情 rènqíng ❶ļaut vaļu noskaņojumam *(jūtām)*; justies aizkustinātam; ❷patvaļīgs; patvarīgs
任人唯亲 rènrén-wéiqīn nozīmēt amatos tikai radiniekus
任人唯贤 rènrén-wéixián nozīmēt amatos tikai pēc spējām
任务 rèn·wu ❶uzdevums; *(mājas)* darbs; ❷nozīmējums; pienākums; loma
任性 rènxìng ❶ļaut vaļu savam raksturam; ❷skatīties caur pirkstiem; izdabāt; ❸izlaidība; ❹kaprīzs; spītīgs; nepakļāvīgs; ❺patstāvīgs; neatkarīgs sava rīcībā; ❻nekontrolējams *(impulsīvs)* raksturs
任意 rènyì ❶neobligāts; fakultatīvs; ❷ne no kā neatkarīgs; patstāvīgs; ❸labprātīgs; nepiespiests
任用 rènyòng nozīmēt *(valsts)* dienestā; nozīmējums
任职 rènzhí ❶būt nozīmētam *(valsts)* dienestā; ❷pildīt amata pienākumus; ieņemt amatu
任重道远 rènzhòng-dàoyuǎn ◊ nasta ir smaga, bet ceļš tāls *(ilgu laiku nest smagu atbildības nasu; ilgu laiku pildīt atbildīgus pienākumus)*

纫(紉) rèn **darb.** ❶ievērt *(diegu adatas acī)*; ❷sasiet; savīt; sapīt; ❸berzt; berzēt; ierīvēt; ❹*piekl.* būt dziļi aizkustinātam; būt ļoti pateicīgam

韧(韌、靭、韌) rèn **īp.** ❶elastīgs; lokans; plastisks; ❷stiprs; izturīgs *(materiāls)*
韧带 rèndài *anat.* saite
韧度 rèndù *fiz.* viskozitāte; plūstamība; saistīgums
韧皮部 rènpíbù *bot.* lūksne; lūki
韧皮纤维 rènpí xiānwéi *bot.* lūku šķiedra
韧性 rènxìng ❶plastiskums; elastīgums; ❷stiprība; izturība

妊(姙) rèn **darb.** būt stāvoklī
妊妇 rènfù grūtniece
妊娠 rènshēn grūtniecība

reng

扔 rēng **darb.** ❶mest; pasviest *(bumbu)*; ❷atmest; izmest; noraidīt; ❸zaudēt; pazaudēt
扔掉 rēngdiào nomest; izmest
扔下 rēng·xia ❶nomest; pamest; ❷atstāt

仍 réng **apst.** ❶joprojām; tāpat kā agrāk; kā parasti; kā vienmēr; ❷atkal un atkal; ❸rezultātā; gala iznākumā; ❹proti; citiem vārdiem; **darb.** ❶atkārtoties; ❷saglabāt spēkā; turpināt
仍旧 réngjiù pa vecam; tāpat kā agrāk
仍然 réngrán tāpat kā agrāk

ri

日 rì **lietv.** ❶saule; saules disks, stari; saules gaisma; ❷*(vīrieša spēka simbols 阳; uguns, valdnieka, labā simbols)*; ❸diena; dienas *(laiks)*; ❹diennakts; ❺datums; ❻laiks; ❼*vēst.* valdnieks; monarha persona; **apst.** ❶katru dienu; ikdienas; pastāvīgi; ❷ar katru dienu *(arvien vairāk)*; ❸kādreiz; pagātnē; ❹nākotnē; citu reizi; **darb.** zīlēt pēc saules; zīlējot noteikt laimīgu*(labvēlīgu)* dienu, *(lai kaut ko uzsāktu)*; **īpašv.** *saīs.* Japāna
日班 rìbān dienas maiņa *(rūpnīcā; uzņēmumā u.c.)*
日斑 rìbān *astr.* saules plankumi
日报 rìbào ❶dienas laikraksts; ❷*stat.* dienas atskaite
日报表 rìbàobiǎo *grāmatved.* ikdienas pārskats
日本 Rìběn Japāna; japāņu
日本人 rìběnrén japānis
日薄西山 rìbóxīshān ◊ saule noriet aiz rietumu pauguriem *(pēdējās dzīves dienas)*
日常 rìcháng ikdienas; parasts; tekošais
日场 rìchǎng dienas seanss; izrāde
日程 rìchéng ❶dienas kārtība; ❷programma; grafiks
日出 rìchū saullēkts
日戳 rìchuō pasta zīmogs; zīmogs ar uzrādītu datumu
日耳曼人 rì'ěrmànrén vācietis
日珥 rì'ěr *astr.* protuberance
日工 rìgōng ❶dienas strādnieks; ❷dienas maiņas strādnieks; ❸dienas darbs
日光 rìguāng ❶saules gaisma; saules stari; ❷dienas gaisma
日光灯 rìguāngdēng dienas gaismas lampa
日光浴 rìguāngyù saules vannas
日规 rìguī *astr.* saules pulkstenis
日晷 rìguǐ ❶saules ēna; ❷*astr.* gnomons; saules pulkstenis
日后 rìhòu ❶pēc dažām dienām; vēlāk; ❷turpmāk
日华 rìhuá ❶saules gaisma; saules staru mirdzums; ❷rītausmas stari; ❸*met.* saules vainags; ❹Japānas un Ķīnas *(attiecības u.c.)*
日环食 rìhuánshí *astr.* gredzenveidīgs saules aptumsums
日积月累 rìjī-yuèlěi *(ilgākā laika posmā)* pakāpeniski uzkrāties
日计表 rìjìbiǎo *fin.* diennakts ienākumu un izdevumu bilance

日记 rìjì dienasgrāmata; žurnāls
日记本 rìjìběn piezīmju grāmatiņa; blociņš
日记账 rìjìzhàng *grāmatved.* ienākumu un izdevumu žurnāls
日间 rìjiān dienā; dienas laikā
日界线 rìjièxiàn *astr.* datumu maiņas līnija
日久 rìjiǔ *rakst.* sen; ilgi
日久见人心 rìjiǔ jiàn rénxīn ◊ laiks atklāj cilvēka sirdi *(tikai ar laiku var iepazīt, kurš ir patiesais draugs)*
日刊 rìkān ikdienas *(preses)* izdevums
日来 rìlái šinīs dienās; nesen
日历 rìlì *(noplēšamais)* kalendārs
日历表 rìlìbiǎo pulkstenis ar kalendāru
日落 rìluò saulriets
日冕 rìmiǎn *astr.* saules vainags
日冕仪 rìmiǎnyí *astr.* koronogrāfs
日暮途穷 rìmù-túqióng ◊ saule uz rietu, un arī ceļš beidzās *(dzīves novakare)*
日内 rìnèi tuvākajās dienās; rīt vai parīt
日偏食 rìpiānshí *astr.* daļējs saules aptumsums
日期 rìqī datums
日前 rìqián nesen; pirms dažām dienām
日全食 rìquánshí *astr.* pilns saules aptumsums
日上三竿 rìshàng-sāngān ◊ saule jau triju kāršu augstumā *(saule jau augstu; ir vēla rīta stunda)*
日射 rìshè *fiz.* insolācija
日射病 rìshèbìng *med.* saules dūriens
日食 rìshí *astr.* saules aptumsums
日新月异 rìxīn-yuèyì iet kopsolī ar laiku; pastāvīgi atjaunoties *(par nepārtrauktu un strauju attīstību)*
日戏 rìxì *teātr.* dienas izrāde
日夜 rìyè dienu un nakti *(augu diennakti)*
日以继夜 rìyǐjìyè diena un nakts; dienā un naktī
日益 rìyì ar katru dienu; arvien vairāk
日用 rìyòng ikdienas; ikdienas *(tēriņi u.c.)*; ikdienējs; ikdienišķs
日用品 rìyòngpǐn ❶ ikdienas; ❷ plaša patēriņa preces
日有所思,夜有所梦 rì yǒu suǒ sī,yè yǒu suǒ mèng ◊ ja *(tu)* par kaut to domā nomodā, tad *(tu)* par to turpināsi domāt savos sapņos *(dienas domas ir nakts sapņi)*
日语 rìyǔ japāņu valoda
日月 rìyuè ❶ saule un mēness; saules un mēness; ❷ dienas un mēneši; laiks; ❸ cilvēka dzīve; ❹ valdnieks un valdniece
日月如梭 rìyuè-rúsuō ◊ dienas un mēneši zib kā audēja atspole *(laiks rit ļoti strauji)*
日晕 rìyùn *astr.* Saules apdārzs
日照 rìzhào ❶ saules gaisma *(starojums)*; ❷ *astr.* dienas ilgums
日照计 rìzhàojì *met.* heliogrāfs
日志 rìzhì dienas grāmata; *(sardzes u.c.)* žurnāls
日中 rìzhōng ❶ dienvidus; dienas vidus; ❷ *astr.* pavasara ekvinokcija

日子 rì·zi ❶ diena; laiks; datums; ❷ dzīve; dzīves apstākļi

rong

戎 róng **lietv.** ❶ ieroči *(kopējais auksto ieroču nosaukums)*; ❷ *vēst.* kaujas rati *(kara rati)*; ❸ karavīrs; karaspēks; ❹ kara dienests; karš; karagājiens; ❺ *(Ķīnas Rietumu tjurku ciltis)*; **īp.** liels; varens; **vietn.** tu; **īpašv.** Žun *uzv.*
戎行 rónghāng karaspēka rindas; karaspēks
戎马 róngmǎ ❶ kara ratos jūdzams kara zirgs; ❷ kara rati; ❸ militāra rakstura aktivitātes; karš
戎马倥偬 róngmǎ-kǒngzǒng ◊ karavīru un zirgu kņada *(gatavošanās kara gājienam)*
戎首 róngshǒu ❶ stratēģis, kas izstrādā kara gājienu plānus; ❷ kara sācējs
戎装 róngzhuāng *milit.* uzkabe; ietērps; *(tērpies)*militārajā formā

荣(榮) róng **lietv.** ❶ lauku puķe; vārpa; ❷ skaistums; spīdums; jautrība; ❸ slava; popularitāte; gods; ❹ *sais.* kara invalīds; veterāns; ❺ *ķīn. med.* arteriālās asinis; ❻ *ķīn. arhit.* jumta piepaceltā *(uzrautā)* dzega; **īp.** ❶ ziedošs; biezs; kupls *(par augiem; krūmiem u.c.)*; ❷ lielisks; teicams; ❸ veiksmīgs; bagāts; ❹ slavens; cienījams; ❺ goda *(tituls; amats u.c.)*; **darb.** ❶ ziedēt; plaukt; ❷ būt slavenam; ❸ *rakst.* būt pagodinātam; pagodināt; **īpašv.** Žun *uzv.*
荣归 róngguī ❶ *novec.* doties atpūtā, kad iemantota slava un gods; ❷ atgriezties ar labu slavu *(no valsts eksāmeniem; karagājiena u.c.)*
荣华 rónghuá ❶ *(zāļu un koku)* ziedēšana; ❷ slava un uzplaukums; varenība; gods
荣获 rónghuò saņemt goda pilnu apbalvojumu *(tikt pagodinātam; ar godu sasniegt kaut ko)*
荣军 róngjūn *sais.* kara invalīds; veterāns
荣立 rónglì izpelnīties; iemantot *(slavu u.c.)*
荣幸 róngxìng ❶ gods; slava; ❷ *piekl.* man tas gods; man laimējies
荣耀 róngyào ❶ slavens; slavas pilns; ❷ slava; spožums; lepnums
荣誉 róngyù ❶ slava; gods; ❷ slavens; cienījams
荣誉感 róngyùgǎn goda jūtas

茸 róng **lietv.** ❶ *(meldru)* skaras; ❷ jaunie brieža ragi *(panti)*; ❸ zīdainas pūkas; ❹ *tekstil.* uzkārsums; ❺ plankumainais bambuss; **īp.** ❶ maigi *(augu dzinumi)*; ❷ mīksts; pūkains; samtains
茸茸 róngróng ❶ spēcīgi *(dzinumi)*; ❷ drūzmēties; ❸ pūkains

绒(絨、羢、毧) róng **lietv.** ❶ mīksta vilna;

pūkas uz *(dzīvnieka, vai putna)* ķermeņa; ❷ plāns linaudekls; ❸ mīksts *(kokvilnas; zīda; vilnas)* audums ar uzkārsumu; ❹ *(kokvilnas u.c.)* šķiedra; ❺ mulinē diegi

绒布 róngbù flanelis; parķis

绒花 rónghuā ❶ mākslīgas samta puķes; ❷ pūkas

绒裤 róngkù siltās apakšbikses

绒毛 róngmáo *anat.* bārkstiņa; bārksts

绒球 róngqiú pušķis; bumbulis

绒头 róngtóu uzkārsums

绒头绳 róngtóushéng *(no vilnas un kokvilnas diegiem vīta)* aukliņa *(ar ko senatnē sievietes saseja matus)*

绒线 róngxiàn ❶ izšūšanai domātie zīda diegi; ❷ vilnas aukla; ❸ *tekstil.* vilna

绒衣 róngyī silts trikotāžas apakškrekls

容 róng **darb.** ❶ ietilpināt; ietilpt; ietvert sevī; ❷ pieļaut; atļaut; dot iespēju; ❸ aicināt pie sevis; piesaistīt; ❹ piekrist *(kaut kam)*; ❺ skatīties *(uz kaut ko)* caur pirkstiem; ❻ augstsirdīgi izturēties; piedot; ❼ piekrist; rēķināties ar; ņemt vērā; ❽ just vajadzību *(pēc kaut kā)*; **lietv.** ❶ tilpne; ietilpība; apmērs; saturs; ❷ ārējais izskats; stāja; ❸ zīmējums; ornaments; ❹ aizkars; ❺ labvēlība; labvēlīgums; ❻ nodarbošanās ar savas ārienes *(ārējā izskata)* kopšanu; **apst.**❶ jābūt; iespējams; var būt; ❷ vai tiešām; kā; **īpašv.** Žun *uzv.*

容差 róngchā *tehn.* pieļaujamā nobīde

容电器 róngdiànqì *el.* kondensators

容光 róngguāng ❶ labi izskatīties; ❷ seja; sejas izteiksme; ❸ *tehn.* atstarpe; sprauga

容或 rónghuò iespējams; var būt; pieļausim, ka

容积 róngjī ❶ ietilpība; apmērs; ❷ *(ķermeņa; figūras)* izmēri

容量 róngliàng apmērs; izmēri; tilpums; *(figūras)* laukums

容留 róngliú ❶ izvietoties *(par cilvēkiem)*; ❷ ievietot; atstāt pie sevis; izvietot

容貌 róngmào ❶ sejas izteiksme; seja; ❷ *tehn.* sprauga; atstarpe

容纳 róngnà ❶ ievietoties; ievietot; ieiet; ❷ ievietot; ❸ rēķināties *(ar kaut ko)*

容器 róngqì tilpne; konteiners; trauks

容情 róngqíng saprast *(cita cilvēka)* stāvokli; piedot; saudzēt

容人 róngrén būt augstsirdīgam; būt iecietīgam *(tolerantam)*

容忍 róngrěn pacietīgi panest; paciest; pacietīgs

容身 róngshēn atrast pajumti; patvērums; pajumte

容许 róngxǔ ❶ pieļaut; atļaut; ❷ *tehn.* pieļaujamais *(spiediens u.c.)*

容颜 róngyán sejas izteiksme; seja

容易 róngyì ❶ viegls; viegli; ❷ kā nebūt; nevērīgi; ❸ vieglprātīgs; nenopietns

容止 róngzhǐ uzvedība; manieres

溶 róng **darb.** ❶ šķīdināt *(ūdenī u.c.)*; ❷ šķīst *(ūdenī)*; šķīstošs; ❸ *(mierīgi)* tecēt; tecēt *(ar varenu straumi)*; ❹ justies brīvi *(nepiespiesti)*

溶化 rónghuà *ķīm.* šķīst; šķīšana

溶剂 róngjì *ķīm.* šķīdinātājs

溶解 róngjiě *ķīm.* šķīdināt; šķīšana

溶解度 róngjiědù *ķīm.* šķīstamība

溶解热 róngjiěrè *ķīm.* šķīšanas siltums

溶菌酶 róngjūnméi *med.* lizocīms

溶菌素 róngjūnsù *med.* bakteriolizīns; lizocīms

溶血素 róngxuèsù *med.* hemolizīns

溶液 róngyè *ķīm.* šķīdums

溶质 róngzhì *ķīm.* izšķīdināta viela

熔(鎔) róng **darb.** ❶ kausēt *(metālu)*; kausēts; ❷ kust; **lietv.** kausēšanas; metālkausēšanas forma; ❸ *vēst.* kara cirvis

熔池 róngchí *metal.* kausēšanas vanna

熔点 róngdiǎn *fiz.* *(metāla u.c.)* kušanas punkts

熔度 róngdù *fiz.* kausējamība

熔化 rónghuà *fiz.* kausēšana; kust

熔化炉 rónghuàlú *metal.* kausēšanas krāsns

溶剂 róngjì *metal.* kusnis

熔解 róngjiě *fiz.* kausēšana; kust

熔解热 róngjiěrè *fiz.* kausēšanas siltums

熔炼 róngliàn *metal.* kausēšana; kausēt

熔炉 rónglú ❶ *metal.* domnas pavards; kausēšanas krāsns; ❷ *pārn.* kadru kalve

熔铁炉 róngtiělú *metal.* čuguna liešanas krāsns

熔岩 róngyán *ģeol.* *(vulkāna)* lava

熔岩湖 róngyánhú *ģeol.* lavas ezers

熔渣 róngzhā *metal.* sārņi; izdedži

熔铸 róngzhù *metal.* liešana un kausēšana

榕 róng **lietv.** ❶ *bot.* gumijkoks *(Ficus retusa)*; ❷ *bot.*baņjans*(Ficus benghalensis)*; **īpašv.** *saīs.* Fudžou pilsēta

蝾(蠑) róng **sast.**

蝾螈 róngyuán *zool.* zemcekulainais tritons *(Triton subcristatus)*

融 róng **darb.** ❶ kust; kausēt; kausēts; ❷ sajaukties; saplūst; ❸ cirkulēt; būt apgrozībā; **īp.** ❶ harmonisks; saskanīgs; ❷ spilgts; mirdzošs; ❸ miermīlīgs un jautrs; **īpašv.** Žun *uzv.*

融合 rónghé ❶ sakausēt; sajaukt; saplūst; *(tautību)* saplūšana; ❷ saskaņot; ❸ saskanīgs; draudzīgs

融化 rónghuà ❶ kust; izšķīst; kušana; ❷ izkausēt; izšķīdināt

融会 rónghuì savienot; sapludināt *(kopā)*

融会贯通 rónghuì-guàntōng *tēl.* tikt pilnīgā skaidrībā par lietas būtību; ņemt vērā visus

faktorus*(rēķināties ar visiem faktoriem)*
融解 róngjiě kust; kausēšana; kušana
融解点 róngjiědiǎn kušanas punkts
融洽 róngqià ❶saplūst; saliedēties; ❷draudzīgs; saskanīgs; ❸saplūst *(par valodām)*; ❹saprašanās; būt labās attiecībās
融融 róngróng ❶miermīlīgs un jautrs; priecīgs; priecāties; ❷klusi, mierīgi *(laika apstākļi)*

冗(宂) rǒng **īp.** ❶lieks; papildus; ❷veltīgs; ❸aizmāršīgs; nekārtīgs; haotisks; ❹apnicīgs; bezvērtīgs; nespējīgs; truls; ❺bezpajumtes; klīstošs; **lietv.** aizņemtība; klapatas; darīšanas
冗长 rǒngcháng ❶garš, stiepts, izplūdis *(sacerējums)*; ❷*(sacerējuma)* gari stieptās vietas
冗员 rǒngyuán neizmantotās štata vienības; uzpūsti *(darbinieku)* štati; nenodarbināti cilvēki
冗杂 rǒngzá ❶sīks; sīkumi; ❷rosīties; būt aizņemtam; ❸sarežģīts; ❹apnicīgs

R

rou

柔 róu **īp.** ❶mīksts; maigs; lokans; elastīgs; ❷vājš; lēnīgs; padevīgs; ❸pāru *(datumi; cikliskās zīmes u.c.)*; ❹*(trigrammā)* sieviešu *(vājā, padevīgā)* līnija *(atbilst sievietes dabas spēkam阴: tumsai, naktij)*; **darb.** ❺padarīt mīkstu; miekšķēt; izmērcēt; ❻nomierināt; apvaldīt; pakļaut
柔道 róudào *sp.* džudo
柔和 róuhé ❶mīksts; maigs; vājš; ❷lēnīgs; paklausīgs
柔嫩 róunèn maigs; vājš; smalks
柔情 róuqíng maigums; mīkstums
柔韧 róurèn lokans; elastīgs
柔软 róuruǎn mīksts; vājš; lokans; piekāpīgs; lēnīgs
柔润 róurùn mīksts; maigs; mīkstināt
柔弱 róuruò vājš; izlutināts; delikāts
柔顺 róushùn lokans; pakļāvīgs; paklausīgs; piekāpīgs
柔荑花序 róutí huāxù *bot.* spurdze

揉 róu **darb.** ❶berzt; masēt; glaudīt; ❷mīcīt; spaidīt; ❸ripināt; ritināt; ❹saberzt; izrīvēt; samaisīt; ❺pakļaut; nomierināt; ❻pakļauts; nomierināts
揉搓 róu·cuo mīcīt *(rokās)*; berzt
揉软 róuruǎn mīcīt; samīcīt
揉皱 róuzhòu mīcīt; gumzīt

蹂 róu **darb.** ar kājām mīdot atdalīt graudus no vārpām
蹂躏 róulìn ❶mīdīt *(kājām)*; kāpt virsū; ❷apspiest; tiranizēt; ❸nopostīt; izpostīšana; grautiņš

鞣 róu **darb.** miecēt; miecēts
鞣革 róugé miecēt ādu; miecēšana
鞣革厂 róugéchǎng miecētava
鞣料 róuliào miecviela
鞣酸 róusuān *ķīm.* miecskābe

肉 ròu **lietv.** ❶gaļa; gaļas; gaļīgs; ❷miesa; ķermenis; muskuļi; ❸miesīgs; juteklisks; ❹*(priekšmeta)* ķermenis; **īp.** lēnīgs; neveikls
肉饼 ròubǐng ❶*kulin.* kotlete; ❷*kulin.* plācenis ar gaļas pildījumu
肉搏 ròubó tuvcīņa; cīnīties tuvcīņā
肉搏战 ròubózhàn *milit.* tuvcīņas kauja; durkļu cīņa
肉畜 ròuchù gaļas lopi
肉刺 ròucì ienadzis; atnadzis
肉苁蓉 ròucōngróng *bot.* kailā bošņakija *(Boschniakia glabra)*
肉冻 ròudòng *kulin.* aukstā gaļa; galerts
肉豆蔻 ròudòukòu *bot.* smaržīgais muskatrieksts *(Myristica fragrans)*
肉冠 ròuguān *(putna)* sekste
肉桂 ròuguì *bot.* Loureiro kanēļkoks *(Cinnamomum loureiroi; Cinnamomum lourerii)*
肉红 ròuhóng bāli rožains; iesārts
肉鸡 ròujī gaļas vistas
肉类 ròulèi gaļa; gaļas ēdieni
肉瘤 ròuliú *med.* sarkoma
肉麻 ròumá tirpt; notirpt; kļūt stīvam
肉牛 ròuniú gaļas liellopi
肉排 ròupái *kulin.* sitenis; eskalops
肉皮 ròupí *(parasti – cūkas)* āda
肉皮儿 ròupír *(cilvēka)* āda
肉片 ròupiàn *kulin.* šķēlītēs sagriezta gaļa *(aukstā uzkoda)*
肉票 ròupiào ❶*(laupītāju aizvests)* ķīlnieks; izpirkšanas naudas saņemšanai nolaupīts cilvēks; ❷*(kartiņu sistēmas)* gaļas taloni
肉铺 ròupù gaļas veikaliņš
肉鳍 ròuqí *zool. (zivs)* peldspura
肉色 ròusè miesas krāsa
肉身 ròushēn *bud.* miesa; *(cilvēka)* laicīgais apvalks; fiziskais ķermenis
肉食 ròushí ❶ēst gaļu; gaļas ēdiens; ❷pārtikuši *(bagāti)* dzīvot; ❸plēsēji dzīvnieki
肉食动物 ròushí dòngwù gaļas ēdāji dzīvnieki
肉丝 ròusī *kulin.* šaurās sloksnītēs smalki sagriezta gaļa
肉松 ròusōng *kulin.* smalki sagriezta žāvēta gaļa vīna mērcē
肉穗花序 ròusuì huāxù *bot. (kukurūzas u.c.)* vālīte
肉汤 ròutāng *kulin. (gaļas)* buljons
肉体 ròutǐ ķermenis; miesa
肉丸 ròuwán *kulin.* frikadele; teftelis
肉刑 ròuxíng miesas sodi *(zīmes iededzināšana sejā; deguna nogriešana; ceļgalu bļodiņu izgriešana; kastrācija)*

肉眼 ròuyǎn neapbruņota acs; ar neapbruņotu aci
肉欲 ròuyù miesas kārība; seksuāls; miesīgs
肉汁 ròuzhī *kulin.* gaļas buljons
肉质植物 ròuzhì zhíwù *bot.* sukulenti
肉中刺 ròuzhōngcì ◊ skabarga miesā *(nīstams; neciešams; kā dadzis acī)*
肉赘 ròuzhuì *med.* kārpa

ru

如 rú **darb.** ❶ būt līdzīgam; līdzināties; būt tādam pat kā; ❷ *(ar noliegumu vai retorisku jautajumu)* nebūt sliktākam par; sacensties ar; ❸ atbilst; būt atbilstošam; ❹ *mat.* līdzināties; ❺ doties uz; atbraukt uz; **apst.** ❶ līdzīgi tam, kā; ❷ tā, it kā; tikpat kā; ❸ attiecīgi; par piemēru; šķiet; **saik.** ❶ ja; gadījumā, ja; **lietv.** ❶ *bud.* kvalitāte; būtība; ❷ lunārā kalendāra otrais mēnesis; **īpašv.** Žu *uzv.*
如常 rúcháng kā parasti; kā vienmēr; parasts; banāls
如出一辙 rúchūyīzhé ◊ pilnīgi vienāds; ne ar ko neatšķirties *(par spriedumiem; rīcību u.c.)*
如此 rúcǐ tā; tāds; tāds kā šis; tādā mērā; tādā veidā
如堕五里雾中 rú duò wǔlǐwù zhōng ◊ kā pa piecās verstīs izplūdušu miglu *(neko nesaprast; nodoties minējumiem; kā tumšā mežā)*
如法炮制 rúfǎ-páozhì ◊ gatavot *(zāles)* pēc vecām receptēm *(rīkoties trafareti)*
如故 rúgù ❶ pa vecam; tāpat kā agrāk; ❷ kā seni draugi
如果 rúguǒ ja; ja patiešām
如何 rúhé ❶ kā? kādā veidā? kāds? kādā stāvoklī? ❷ tā un tā; tas un tas; ❸ kādā mērā? ❹ kā rīkoties ar? kā izturēties? ❺ kaut ko izdomāt *(atrast izeju)*; ❻ izdarīt kaut ko labu
如虎添翼 rúhǔtiānyì ◊ *(kā gadījumā)* ja tīģerim iedotu arī spārnus *(palīdzēt jau tāpat spēcīgam plēsoņam)*
如火如荼 rúhuǒ-rútú ◊ dzirkstīt gaišiem uguņiem un baltiem ziediem *(❶ spožs; grezns; ❷ straujš; vētrains)*
如获至宝 rúhuòzhìbǎo ◊ kā lielus dārgumus atradis *(par kaut ko izrādīt milzīgu prieku)*
如饥似渴 rújī-sìkě ◊ kā izsalkušais un izslāpušais *(alkatīgi; ar milzu patiku)*
如胶似漆 rújiāo-sìqī ◊ kā līme ar laku *(nešķirams; neatdalāms; laimīga laulība)*
如今 rújīn patlaban; tagad; šinī laikā; patreizējais
如狼似虎 rúláng-sìhǔ ◊ kā vilks un tīģeris *(nikns; cietsirdīgs; alkatīgs)*
如雷贯耳 rúléiguàn'ěr ◊ kā pērkona grandiens ausīs *(par lielu slavu; popularitāti)*
如临大敌 rúlíndàdí ◊ tikpat kā spēcīga naidnieka priekšā *(sasprindzināti apstākļi; liela spriedze)*
如梦初醒 rúmèngchūxǐng ◊ kā nupat atmodies *(atgūties; sākt saprast, kas notiek apkārt)*
如鸟兽散 rúniǎoshòusàn ◊ mesties uz visām pusēm kā zvēru vai putnu baram *(panikā mesties bēgt; laisties, kur kurais)*
如期 rúqī laikā; noteiktajā laikā
如切如磋,如琢如磨 rú qiē rú cuō, rú zhuó rú mó ◊ tāpat kā griež, spodrina, slīpē un gravē kaulu, ziloņkaulu, jašmu un dārgakmeņus *(kopējās studijās konsultēties un apmainīties viedokļiem; aizgūt pozitīvo un atbrīvoties no trūkumiem)*
如日中天 rúrìzhōngtiān ◊ kā saule zenītā *(pilnā plaukumā)*
如入鲍鱼之肆, 久而不闻其臭 rú rù bàoyú zhī sì, jiǔ ér bù wén qí chòu ◊ ja ilgāku laiku atrodies zivju tirgū, kur smako bojātas zivis, tad sāc pie tā pierast *(ilga uzturēšanās sliktā vidē pieradina pie kaitīgām ierašām)*
如入无人之境 rú rù wú rén zhī jìng ◊ nesastapt ne mazākās pretestības *(uzvaras gājiens)*
如若 rúruò ja; pieļausim, ka
如丧考妣 rúsàngkǎobǐ ◊ sērot kā pēc vecāku nāves *(būt ļoti apbēdinātam)*
如上 rúshàng kā augstāk minēts *(augstāk minētais)*
如失左右手 rú shī zuǒyòushǒu ◊ it kā zaudēt labo un kreiso roku *(kļūt bezpalīdzīgam; palikt kā bez rokām)*
如实 rúshí ◊ tā, kā īstenībā *(īsts; neslēpts; reāls)*
如释重负 rúshìzhòngfù ◊ it kā būtu nometis smagu nastu *(novēlās kā slogs no pleciem)*
如数家珍 rúshǔjiāzhēn ◊ runāt kā par kaut ko labi pazīstamu *(labi pārzināt priekšmetu)*
如数 rúshù *mat.* summa
如汤沃雪 rútāngwòxuě ◊ tāpat kā ar verdošu ūdeni kausēt sniegu; izkust kā sniegs verdošā ūdenī *(par vieglu uzdevumu)*
如同 rútóng tāpat kā; līdzīgā veidā; līdzīgs; tāds pat
如闻其声,如见其人 rú wén qí shēng,rú jiàn qí rén ◊ attēlot *(kādu)* tik pārliecinoši, it kā dzirdētu viņa balsi un redzētu savām acīm *(sulīgi un tēlaini kādu attēlot)*
如下 rúxià zemāk; sekojošā *(rindkopa u.c.)*
如蚁附膻 rúyǐfùshān ◊ kā skudras uz smaržu *(līp kā mušas ap medus podu)*
如意 rúyì atbilst vēlmēm; izdoties; vēlams; labvēlīgs
如意算盘 rúyì-suàn·pan rožainas cerības
如影随形 rúyǐngsuíxíng ◊ kā ēna aiz muguras *(par ciešu draudzību)*
如鱼得水 rúyúdéshuǐ ◊ kā zivs, kas tikusi līdz ūdenim *(panākt savu karstāko vēlmju piepildīšanos; atkal atgriezties dzīvē)*
如愿 rúyuàn atbilst vēlmēm; tā kā gribējās
如愿以偿 rúyuàn-yǐcháng ◊ iznāca tā, kā bija cerēts *(panākt savu vēlmju piepildīšanos)*
如醉似痴 rúzuì-sìchī būt sajūsmā *(par kaut ko) (būt*

R

kā apreibinātam; kā ekstāzē)
如左右手 rúzuǒyòushǒu ◊ būt kā labajai vai kreisajai rokai *(būt galvenajam palīgam)*
如坐针毡 rúzuòzhēnzhān ◊ sēdēt kā uz adatām *(būt kā uz adatām)*

茹 rú **darb.** ❶ ēst; gremot; rīt; ❷ **īpašv.** Žu *uzv.*
茹苦含辛 rúkǔ-hánxīn ◊ pārciest gan sīvu, gan sūru *(piedzīvot bēdu dienas)*
茹毛饮血 rúmáo-yǐnxuè ◊ rīt jēlu gaļu *(kopā ar vilnas paliekām)* un dzert dzīvnieku asinis *(par pirmatnējiem cilvēkiem)*
茹素 rúsù uzturā izmantot augu izcelsmes barību; ēst liesu ēdienu

铷(銣) rú **lietv.** *ķīm.* rubīdijs (Rb)

儒 rú **lietv.** ❶ sholasts konfūcists; ❷ konfūcisms; konfūcisma skola; ❸ vispusīgs zinātnieks; izglītots cilvēks; labi audzināts inteliģents *(cilvēks)*; **īpašv.** Žu *uzv.*
儒艮 rúgèn *zool.* lamantīns; dugongs *(Halicore dugong)*
儒家 rújiā konfūcisma filosofiskā skola; filozofi konfūcisti
儒将 rújiàng izglītots karavadonis
儒教 rújiào konfūcisma mācība; konfūcisms
儒生 rúshēng ❶ konfūcisma sekotājs; konfūcists; ❷ students, kas studē konfūcisma klasiķu darbus; ❸ *iron.* burta kalps
儒学 rúxué ❶ konfūcisma mācība; konfūcisms; ❷ *novec. (provinču; apgabalu; apriņķu)* mācību iestāžu aizbildnis
儒雅 rúyǎ izglītots; inteliģents; izmeklēts; inteliģence
儒医 rúyī *novec.* ārsts zinātnieks *(atšķirībā no pūšļotāja)*

濡 rú **darb.** ❶ izmirkt; samirkt; piesūkties ar mitrumu; ❷ izvārīties; ❸ samērcēt; mērcēt; ❹ būt dāsnam un devīgam; **lietv.** ❺ mitrums; ❻ labestība; dāsnums; ❼ pacietība
濡湿 rúshī samērcēt; slapjš

孺 rú **lietv.** ❶ bērns; zīdainis; **īp.** mīlošs; maigs; **darb.** 'airoties; laist pasaulē pēcnācējus; **īpašv.** Žu *uzv.*
孺子 rúzǐ ❶ bērns; zīdainis; ❷ mīļākā; piegulētāja; ❸ galvenās sievas vecākais dēls
孺子可教 rúzǐ-kějiào jauns cilvēks ar spīdošām nākotnes izredzēm

蠕(蝡) rú **darb.** lēnām kustēties; līst; pārvietoties rāpus
蠕虫 rúchóng cērme; tārps; helmints
蠕虫病 rúchóngbìng *med.* helmintoze
蠕虫学 rúchóngxué *med.* helmintoloģija
蠕虫学家 rúchóngxuéjiā helmintologs
蠕动 rúdòng ❶ lēnām kustēties; ❷ ņudzēt; ❸ peristaltiskas kustības
蠕蠕 rúrú lēnām kustēties
蠕形动物 rúxíng dòngwù *zool.* tārpi; tārpveidīgie *(Vermoidea)*

汝 rǔ **vietn.** *rakst.* tu; tavs *(uzrunājot pēc sabiedriskā stāvokļa līdzīgu vai zemāku cilvēku)*
汝辈 rǔbèi Jūs; Jūsu paaudze *(gados vecākajam uzrunājot jaunākos)*

乳 rǔ **lietv.** ❶ krūts; krūtsgals; ❷ tesmenis; ❸ piens; piena produkti; ❹ zīdainis; **darb.** ❺ barot ar krūti; barot ar knābi *(putnu mazuļus)*; ❻ dzemdēt; nākt pasaulē; ❼ dēt olas
乳癌 rǔ'ái *med.* krūšu vēzis
乳白 rǔbái piena balts *(piena krāsa)*
乳钵 rǔbō aptiekāra piestiņa
乳齿 rǔchǐ *anat.* piena zobi
乳儿 rǔ'ér zīdainis
乳房 rǔfáng ❶ krūts; ❷ tesmenis
乳化 rǔhuà *ķīm.* emulācija
乳化剂 rǔhuàjì *ķīm.* emulgators
乳剂 rǔjì *ķīm.* emulsija
乳胶体 rǔjiāotǐ *ķīm.* emulsija
乳酪 rǔlào siers
乳糜 rǔmí *fiziol.* hīloss *(chylus)*
乳名 rǔmíng zīdaiņa vārds *(bērna vārds zīdaiņa vecumā)*
乳母 rǔmǔ zīdītāja
乳牛 rǔniú *lauks.* piena govs
乳酸 rǔsuān *ķīm.* pienskābe
乳糖 rǔtáng *ķīm.* piencukurs; laktoze
乳头 rǔtóu ❶ krūtsgals; ❷ papilla; *(nerva)* disks
乳头炎 rǔtóuyán *med.* mamillīts
乳腺 rǔxiàn piena dziedzeri
乳腺炎 rǔxiànyán *med.* krūšu dziedzeru iekaisums
乳香 rǔxiāng *bot.* ❶ mastikas pistācija *(Pistacia lenticus)*; Kārtera bosvēlija *(Boswellia carteri carteri)*; ❷ mastika
乳臭未干 rǔxiù-wèigān ◊ vēl piens uz lūpām nav apžuvis *(vēl mātes piens aiz lūpām)*
乳臭小儿 rǔxiùxiǎo'ér piena puika; puņķu tapa; zaļknābis
乳畜业 rǔxùyè *lauks.* piena lopkopība
乳痈 rǔyōng *med.* krūšu dziedzeru iekaisums
乳罩 rǔzhào krūšturis
乳汁 rǔzhī piens
乳脂 rǔzhī saldais krējums
乳制品 rǔzhìpǐn piena produkti
乳浊液 rǔzhuóyè *ķīm.* emulsija

辱 rǔ **lietv.** ❶ kauns; negods; apkaunojums;

❻*piekl. (gados vecākā)* ierašanās; apmeklējums; **darb.** ❶būt aptraipītam; būt apkaunojošā stāvoklī; ❷*piekl.* pagodināt zemāko; parādīt labvēlību; ❸apkaunot; aizskart; apvainot; ❹tikt nepelnīti pagodinātam; **īpašv.** Žu *uzv.*

辱骂 rǔmà zākāt; pulgot; celt neslavu

辱命 rǔmìng ❶neattaisnot uzlikto pienākumu; izrādīties necienīgam; ❷atrast par vajadzīgu izdot pavēli

辱没 rǔmò ❶izjust kaunu; tikt apkaunotam; ❷apkaunot; kauns; negods

入 rù **darb.** ❶ieiet; iebraukt; tikt iekšā; iziet *(uz skatuves)*; ❷iestāties *(organizācijā)*; ❸sakrist; savienoties; ❹rietēt; norietēt; noiet; ❺ieplūst *(par upi)*; ❻ienest; ielikt; ieslēgt; ❼saņemt; ievest; ❽sūtīt; aizsūtīt; ❾izdot pie vīra; **lietv.** ❶ieņēmums; iemaksa; ievedums; imports; ❷*grāmatved.* debets; **apst.** iekšā; **īpašv.** Žu *uzv.*

入不敷出 rùbùfūchū ◊ izdevumi pārsniedz ienākumus *(dzīvot pāri saviem līdzekļiem; nespēt savilkt galus kopā)*

入场券 rùchǎngquàn ieejas biļete

入超 rùchāo ❶imports pārsniedz eksportu; ❷*grāmatved.* pasīva bilance

入党 rùdǎng iestāties partijā

入调 rùdiào ❶dziedāt līdzi; piebalsot; ❷pateikts īstajā brīdī

入定 rùdìng *bud.* iegrimt meditācijā

入耳 rù'ěr ❶dzirdēt; kļūt zināmam; ❷jauki skanēt *(ausij tīkams)*

入伏 rùfú vasaras karstuma sezonas sākums *(25.–26. jūlijā)*

入港 rùgǎng ❶iebraukt ostā; ❷izsaukt dzīvu interesi; ieinteresēties *(par sarunu)*; ❸*pārn.* veikt dzimumaktu; kopoties

入彀 rùgòu ❶izturēt eksāmenu; ❷ieiet loka šāviena zonā *(nokļūt kāda ietekmes sfērā; iekļūt lamatās)*; ❸aizraujošs; ar interesi

入股 rùgǔ ienest paju; ieiet akcionāru skaitā

入股金 rùgǔjīn iestāšanās paja

入骨 rùgǔ ❶iesūkties *(iespiesties)* kaulos; ❷līdz kaulam

入国问禁 rùguó-wènjìn ◊ iebraucot svešā valstī, jautā par *(tur)* esošajām tradīcijām *(aizliegumiem)(nemēģini svešā vietā ievest savu kārtību)*

入画 rùhuà būt *(mākslinieka)* otas cienīgam; būt pievilcīgam

入会费 rùhuìfèi ❶iestāšanās maksa *(organizācijā; biedrībā u.c.)*; ❷ieejas maksa *(uz izstādi; koncertu u.c.)*

入伙 rùhuǒ ❶iestāties brālībā *(artelī u.c.)*; ❷iekļauties ēdināšanā no kopējā katla *(arteļa ēdināšanā)*; ❸atrast kopēju valodu

入籍 rùjí *jur.* saņemt pilsonību; naturalizēties

入境 rùjìng iebraukt valstī *(valsts teritorijā)*

入境问俗 rùjìng-wènsú sk. 入国问禁

入口 rùkǒu ❶ielikt mutē; ❷ievest; importēt; imports; ❸iebraukt ostā; ❹ieeja

入寇 rùkòu ielauzties *(kā laupītājam)*; ielaušanās; agresija

入库 rùkù ❶nonākt valsts kasē; tikt konfiscētam; ❷nonākt noliktavā *(par tranzīta kravām)*

入款 rùkuǎn *grāmatved.* ieņēmumi; iemaksājumi; iemaksas

入殓 rùliàn iezārkot līķi; glabāt aizgājēju

入门 rùmén ❶ieiet durvīs *(vārtos)*; ❷*pārn.* spert pirmos soļus; iegūt iemaņas; apgūt meistarību; ❸ievada kurss; ievads

入梦 rùmèng iegrimt miegā *(aizmigt)*

入迷 rùmí stipri aizrauties *(ar kaut ko) (ar kaut ko aizrauties, aizmirstot visu uz pasaules)*

入魔 rùmó ❶neprātīgi aizrauties *(ar kaut ko)*; ❷iedegties netikumīgā kaislībā *(nostāties uz netikumības ceļa)*

入木三分 rùmù-sānfēn ◊ *(tuša)* dēļa virsmā iesūkusies triju feņu *(apm. 1 cm)* dziļumā *(par kaligrāfu vai autoru, kas veicis darbu ar apbrīnojamu izteiksmes spēku)*

入侵 rùqīn iebrukums; intervence

入情入理 rùqíng-rùlǐ jūtām un saprātam atbilstošs; saprātīgs; loģisks

入射 rùshè *fiz.* krītošā radiācija

入射点 rùshèdiǎn *fiz.* stara refrakcijas leņķis

入射角 rùshèjiǎo *fiz.* stara krišanas leņķis

入神 rùshén ❶sakoncentrēties; ❷lielisks; smalks; meistarīgs; ❸iedvesmoties; *(mākslinieka)* iedvesma; ❹nonākt ekstāzē *(transā)*

入声 rùshēng *lingv.* ienākošais tonis *(raksturīgs atsevišķiem Ķīnas dienvidu dialektiem, kuros sastopami zilbju slēdzeņi -p;-t;-k)*

入时 rùshí atbilst laika garam; būt atbilstošam laika garam *(par modi; drēbēm u.c.)*

入世 rùshì ieslēgties sabiedriskajā dzīvē *(kļūt par sabiedrības locekli)*

入手 rùshǒu ❶ķerties pie lietas; uzsākt *(kaut ko)*; ❷iegādāties; iegūt

入睡 rùshuì iegrimt miegā *(aizmigt)*

入土 rùtǔ atdot zemei *(apglabāt aizgājēju)*

入团 rùtuán iestāties komjaunatnē

入托 rùtuō atdot bērnu silītē*(zīdaini)*

入微 rùwēi iedziļināties visos sīkumos, visās detaļās

入味 rùwèi ❶sākt iepatikties; aizrauties *(ar kaut ko)*; ❷garšīgs

入伍 rùwǔ iestāties kara dienestā *(nostāties ierindā; kļūt par karavīru)*

入席 rùxí ❶ņemt dalību sapulcē; ❷ieņemt vietu; sēsties pie galda

入乡随俗 rùxiāng-suísú ◊ ienākot ciemā, ievērot vietējās tradīcijas *(piemēroties apstākļiem; ievērot*

svešas tradīcijas)
入选 rùxuǎn tikt ievēlētam *(ieskaitītam)*; tikt ievēlētam vēlēšanās
入学 rùxué iestāties skolā
入眼 rùyǎn būt patīkama izskata; patikt; būt pa prātam
入药 rùyào izmantot zāļu izgatavošanai; izmantot ķīniešu medicīnā *(farmakoloģijā)*
入夜 rùyè līdz ar nakts iestāšanos; vakarā; krēslas stundā
入狱 rùyù būt ieslodzītam cietumā *(sēdēt cietumā)*
入院 rùyuàn likties slimnīcā
入账 rùzhàng *grāmatved.* iegrāmatot; ierakstīt sarakstā
入主出奴 rùzhǔ-chūnú ◊ cienīt to mācību, kurai pievienojies un ķengāt skolu, no kuras atteicies *(būt neiecietīgam pret citādi domājošiem)*
入赘 rùzhuì ieiet sievas ģimenē*(kā iegātnim)*
入座 rùzuò ieņemt vietu pie galda *(apsēsties pie galda)*

溽 rù **īp.** ❶ slapjš; mitrs; ❷ sutīgs
溽暑 rùshǔ mitrs, sutīgs karstums

褥 rù **lietv.** matracis; gultas maiss; gultas piederumi
褥疮 rùchuāng *med.* izgulējums
褥单 rùdān palags
褥套 rùtào ❶ guļammaiss; ❷ matrača pārvalks; ❸ pārliekamās somas *(segliem)*
褥子 rù·zi matracis; gultas maiss

ruan

阮 ruǎn **lietv.** ❶ *(sens ķīniešu stīgu instruments)*; ❷ *novec. (māsas vai brāļa)* dēls vai meita; **īpašv.** ❸ Žuaņ *uzv.*
阮囊羞涩 Ruǎnnáng-xiūsè ◊ Žuaņa maciņš kaunas sava tukšuma *(ne plika graša kabatā; pilnīga nabadzība)*

软(軟、輭) ruǎn **īp.** ❶ mīksts; lokans; elastīgs; ❷ maigs; labestīgs; ❸ vājš; mīkstčaulīgs; neizlēmīgs; ❹ demoralizējošs; maitājošs; novājinošs; ❺ sliktas *(kvalitātes)*; nederīgs
软刀子 ruǎndāo·zi ◊ mīksts *(neredzams)* duncis *(ļaunprātība; viltība; ņirgāšanās)*
软垫 ruǎndiàn *tehn.* mīksta starplika *(blīve)*
软缎 ruǎnduàn *tekstil.* atlasa *(audums)*
软腭 ruǎn'è *anat.* mīkstās aukslējas
软辅音 ruǎnfǔyīn *lingv.* mīkstais līdzskanis
软膏 ruǎngāo *farm.* ziede
软骨头 ruǎngǔ·tou vāja rakstura cilvēks *(mīkstčaulis)*
软骨 ruǎngǔ *anat.* skrimslis
软骨病 ruǎngǔbìng *med.* hondropātija
软骨胶 ruǎngǔjiāo *fiziol.* hondrīns
软骨瘤 ruǎngǔliú *med.* hondroma
软骨炎 ruǎngǔyán *med.* hondrīts; skrimšļu iekaisums
软骨鱼 ruǎngǔyú *zool.* skrimšļu zivis *(Chondrichtyes)*
软化 ruǎnhuà ❶ miekšķēt; atmiekšķēt; padarīt mīkstu; mīksts; ❷ mīkstināties; pāriet; ❸ pielabināt; mīkstināt
软和 ruǎn·huo *(pēc taustes)* mīksts; maigs
软件 ruǎnjiàn *dator.* programmatūra
软禁 ruǎnjìn uzraudzīt *(kādu)*; slepena uzraudzība; mājas arests
软绵绵 ruǎnmiánmián ❶ mīksts; mīksta *(gulta)*; ❷ vājums; slikti justies; ❸ slābanums; ļenganums
软木 ruǎnmù korķa koka miza; korķis *(materiāls)*
软木塞 ruǎnmùsāi aizbāznis; *(pudeles; blašķes u.c.)* korķis
软片 ruǎnpiàn ❶ *kinem.* fotofilma; filma; ❷ dekoratīvais izšuvums *(aizkars; galdauts u.c.)*
软弱 ruǎnruò ❶ vājš; nespēcīgs; ❷ mīksts; piekāpīgs; vājas gribas *(cilvēks)*
软弱性 ruǎnruòxìng vājums; bezspēks
软食 ruǎnshí viegli sagremojams ēdiens
软水 ruǎnshuǐ *ķīm.* mīksts ūdens
软水剂 ruǎnshuǐjì ūdens mīkstinātājs
软糖 ruǎntáng pomādes konfektes; marmelāde; pastila
软梯 ruǎntī *sar.* virvju kāpnes
软体动物 ruǎntǐ dòngwù *zool.* mīkstmieši; gliemji; moluski
软席 ruǎnxí *dzelzc.* mīkstā sēdvieta
软席车 ruǎnxíchē *dzelzc.* mīkstais vagons
软性 ruǎnxìng mīkstums; mīksts
软音符 ruǎnyīnfú *lingv.* mīkstinātie līdzskaņi
软硬不吃 ruǎnyìng bùchī ◊ neēst ne viegli, ne smagi sagremojamu ēdienu *(nereaģēt ne uz maigu attieksmi, ne uz draudiem; nepakļauties nekādai iespaidošanai; spītīgs)*
软硬兼施 ruǎnyìng jiānshī ◊ izmantot gan solījumus, gan draudus *(apvienot gan maigākus, gan stingrākus paņēmienus)*
软硬木 ruǎnyìngmù korķa koks
软玉 ruǎnyù ❶ *min.* nefrīts; ❷ no pupām gatavots siers
软枣 ruǎnzǎo *bot.* Ķīnas datele
软脂 ruǎnzhī *ķīm.* palmitīns
软脂酸 ruǎnzhīsuān *ķīm.* palmitīnskābe
软着陆 ruǎnzhuólù *av.* *(lidmašīnas)* mīkstā piezemēšanās

朊 ruǎn **lietv.** *ķīm.* proteīns

rui

蕊(蘂、蕋、橤) ruǐ **lietv.** ❶ *bot.* putekšņlapa un auglenīca; ❷ pumpurs; ❸ *(auga)* augļi

枘 ruì **lietv.** *(koka)* tapa; *(dēļa)* spunde

枘凿 ruìzáo spunde un grope

蚋(蜹) ruì **lietv.** *zool.* knislis *(Simulia lugubris)*

锐(銳) ruì **īp.** ❶ ass; noasināts; uzasināts; *(aukstais)* ierocis; ❷ ass *(prāts)*; asa *(skaņa)*; ❸ nenozīmīgs; sīks; ❹ izlases; atlasīts; lielisks; ❺ drosmīgs; kareivīgs; kaismīgs; ❻ ātrs; straujš; **īpašv.** Rui *uzv.*

锐不可当 ruìbùkědāng varens; visu satriecošs *(tāds, kas visu satriec)*

锐减 ruìjiǎn strauji pazemināties; samazināties; izbeigties

锐角 ruìjiǎo *mat.* ass leņķis

锐进 ruìjìn ātri virzīties uz priekšu; strauja izaugsme

锐利 ruìlì ❶ ass; ❷ *pārn.* acīgs; vērīgs

锐气 ruìqì drosme; degsme; kaisme

锐意 ruìyì nesalaužama griba *(stingra apņemšanās)*

瑞 ruì **lietv.** ❶ *vēst.(vietējiem valdniekiem imperatora dāvātais)* scepteris; pulkveža atšķirības zīme jašmas plāksnītes izskatā; ❷ laimīga zīme; laipns; žēlīgs; **īpašv.** ❶ *saīs.* Zviedrija; ❷ *saīs.* Šveice; ❸ Žui *uzv.*

瑞典 Ruìdiǎn Zviedrija

瑞典人 ruìdiǎnrén zviedrs

瑞典语 ruìdiǎnyǔ zviedru valoda

瑞士 Ruìshì Šveice

瑞士人 ruìshìrén šveicietis

瑞香 ruìxiāng *bot.* smaržīgā zalktene *(Daphne odora)*

瑞雪 ruìxuě svētīgais sniegs, *(kas uzkritis savlaicīgi un sekmē bagātīgu ražu)*

睿(叡) ruì **īp.** ❶ gudrs; saprātīgs; ❷ augsti izglītots; ❸ *(par imperatoru)* viņa augstības; imperatora

睿智 ruìzhì gudrība un dziļas zināšanas

run

闰(閏) rùn **lietv.** ❶ papildus mēnesis *(lunārā kalendāra garajā gadā)*; ❷ lunārā kalendāra papildus mēnesis vai diena, šā kalendāra saskaņošanai ar saules gadu; ❸ nelikumīga valdīšana; **īp.** ❶ garais *(gads)*; ❷ lieks; ar uzviju; ❸ nelikumīgs; **darb.** pievienot *(papildus mēnesi)*; **īpašv.** Žuņ *uzv.*

闰年 rùnnián garais gads

闰日 rùnrì papildus diena *(lunārā kalendāra saskaņošanai ar saules gadu; garā gada 29. februāris)*

闰月 rùnyuè garā gada papildus mēnesis *(pēc lunārā kalendāra tiek pieskaitīts 1 reizi 3 gados, 2 reizes 5 gados un 7 reizes 19 gados)*

润(潤) rùn **darb.** ❶ savilgt; kļūt mitram; samirkt; piemirkt; ❷ baudīt dzīves labumus; ❸ laistīties; spīdēt; ❹ palielināties; paplašināties; pieaugt; ❺ samitrināt; apūdeņot; ❻ apdāvināt; ❼ uzlabot; izdaiļot; ❽ palielināt; pielikt klāt; **īp.** ❶ mitrs; valgs; slapjš; ❷ mīksts; maigs; **lietv.** ❶ valgme; veldze; mitrums

润笔 rùnbǐ *(rakstnieka; mākslinieka)* honorārs; atalgojums par literāru darbu

润格 rùngé noteiktais honorārs par literāta *(gleznotāja)* darbu

润滑 rùnhuá ❶ slidens; gluds; notriepts ar eļļu; ❷ *tehn.* saeļļot; ieeļļot

润滑器 rùnhuáqì *tehn.* eļļošanas aprīkojums

润滑油 rùnhuáyóu smērviela; mašīneļļa; autols

润例 rùnlì noteiktais honorārs par literāta *(gleznotāja)* darbu

润色 rùnsè ❶ izdaiļot; ❷ uzlabot *(tekstu; literāru darbu)*; *(teksta)* literārs slīpējums

润湿 rùnshī mitrināt; samitrināt; apūdeņot; mitrs

润饰 rùnshì ❶ izdaiļot; ❷ *(teksta)* literārs slīpējums

润泽 rùnzé ❶ mitrināt; apūdeņot; ❷ iesmērēt; saeļļot; ❸ izrādīt labvēlību; būt dāsnam; ❹ spīdošs; ❺ noslīpēt *(tekstu)*

ruo

挼 ruō **darb.** ❶ berzt; saberzt *(pulverī)*; ❷ ņurcīt *(ar pirktiem)*

挼搓 ruō·cuo ņurcīt; burzīt; gumzīt

若 ruò **darb.** ❶ būt līdzīga izskata; būt vienādam pēc svara; ❷ līdzināties *(kādam)*; ❸ būt paklausīgam; klausīt; ❹ izvēlēties; **apst.** ❶ aptuveni; it kā; šķiet; ❷ par piemēru; tā; tādā veidā; ❸ tādā gadījumā; **saik.** ❶ kā? kā tad? ❷ līdzīgi tam, kā; tāpat kā; ❸ gadījumā, ja; vai.., vai; un..., un; un tad; **vietn.** ❶ tu; tavs; ❷ pats; savs; ❸ tas; tāds; **lietv.** ceļš; griba; **īpašv.**❶Žuo *uzv.*; ❷ Že *uzv.*

若辈 ruòbèi ❶ jūs *(daudzskaitlī)*; ❷ šie cilvēki; šī paaudze

若虫 ruòchóng *zool.* nimfa *(kukaiņu attīstības stadija)*

若非 ruòfēi gadījumā, ja nebūtu

若干 ruògān ❶ noteikts skaits; daži; ❷cik? cik daudz?

若何 ruòhé ❶ kā? kādā veidā? kāds? ❷ kā būs? vai labi? ❸ kādā mērā?

若即若离 ruòjí-ruòlí ◊ it kā tuvināties un tajā pat laikā ierauties sevī *(pa īstam netuvināties)*

若是 ruòshì gadījumā, ja

若无其事 ruòwúqíshì ◊ it kā nekas nebūtu noticis *(it kā tas kādu nemaz neskartu)*

若要人不知,除非己莫为 ruò yào rén bù zhī, chúfēi jǐ

mò wéi ◊ ja gribi lai cilvēki neuzzinātu, tad nedari tā*(vienīgā iespēja izvairīties no tā, ka cilvēki uzzinās ir nedarīt tā)*

若隐若现 ruòyǐn-ruòxiàn neskaidri saredzams *(saredzams kā miglā; te parādīties, te pazust)*

若有所失 ruòyǒusuǒshī apmulsis; apmulsums

若有所思 ruòyǒusuǒsī aizdomāties *(it kā par kaut ko domāt)*

弱 ruò **īp.** ❶ vājš; vārgs; bezspēcīgs; ❷ nespējīgs; nepietiekams; slikts; ❸ maigs; mīksts; kluss; ❹ jauns; nepilngadīgs; **darb.** ❶ kļūt vājam, bezspēcīgam; panīkt; ❷ novājināt; mīkstināt; ❸ zaudēt *(par mirušo vai bojā gājušo)*; **apst.** nedaudz mazāk; gandrīz; ar mīnusa zīmi; **lietv.** bērns; mazulis

弱不禁风 ruòbùjīnfēng ◊ tā novārdzis, ka pat mazākais vējiņš gāž no kājām *(ļoti vārgs; nevarīgs)*

弱点 ruòdiǎn trūkums; vājā vieta

弱冠 ruòguàn jauneklis; jauns cilvēks *(senajā Ķīnā divdesmit gadus sasniegušam jauneklim lika galvā īpašu pilngadības cepuri冠)*; divdesmitgadīgs jauneklis

弱国 ruòguó vāja valsts

弱化 ruòhuà *lingv.* reducēties; redukcija

弱碱 ruòjiǎn *ķīm.* vājš sārms; viegli sārmains

弱肉强食 ruòròu-qiángshí ◊ *(spēkos)*vājais – kļūst par stiprā laupījumu *(džungļu likumi; lielā zivs aprij mazo; stiprais aprij vājo)*

弱酸 ruòsuān *ķīm.* vājas koncentrācijas skābe

弱小 ruòxiǎo mazs un vārgs

弱音器 ruòyīnqì *mūz.* surdīne *(klusinātājs)*

弱者 ruòzhě vājš *(cilvēks)*

偌 ruò **apst.** tā; tādā mērā; tik tālu

偌大 ruòdà tik liels; tāds liels

箬(篛) ruò **lietv.** ❶ īsstiebrains bambuss *(pundurbambuss)*; ❷ bambusa stiebra miza; bambusa lūki; ❸ pundurbambusa lapas

箬帽 ruòmào *(koniska no bambusa darināta)* cepure

箬竹 ruòzhú *bot.* mozaīkas pundurbambuss *(Sasa tessellata Makino et Shibata)*

S

sa

仨 sā **lietv.** trīs gabali; trijnieks; trijatā; trijotne

撒 sā/sǎ **darb.** ❶ palaist *(gaisā baložus)*; atlaist *(vaļīgāk trosi u.c.)*; ❷ izvirst *(lavu)*; laist ārā; urinēt; ❸ izplatīt; izmētāt *(skrejlapas)*; ❹ ļaut vaļu *(dusmām u.c.)*; **īpašv.** Sa *uzv.*

撒旦 sādàn *rel.* sātans

撒刁 sādiāo ārdīties; trokšņot; bezkaunīgi uzvesties

撒谎 sāhuǎng melot; meli

撒娇 sājiāo labināties klāt; koķetēt; izlutinātība

撒拉族 sālāzú sala *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

撒赖 sālài ❶ šantažēt; bezkaunīgi *(uz kaut ko)* pretendēt; ❷ bezkaunīgi *(kaut ko)* noliegt

撒尿 sāniào čurāt; urinēt

撒泼 sāpō rupji *(necienīgi)* uzvesties; celt ķildas

撒气 sāqì ❶ izgāzt dusmas; skandalēt; ❷ laist gaisu *(par kameru u.c.)*

撒手 sāshǒu ❶ atlaist rokas; izlaist no rokām; ❷ *pārn.* noņemt no sevis atbildību

撒手锏 sāshǒujiǎn izšķirošais solis *(pēdējais trumpis)*

撒腿 sātuǐ bēgt; laisties bēgšus

撒野 sāyě izlaisties; nepiedienīgi uzvesties

撒呓挣 sā yì·zheng *sarun.* ❶ miegaini murgi; murgi miegā; ❷ runāt miegā

洒(灑) sǎ **darb.** ❶ laistīt; mitrināt; apslacīt; ❷ iemest *(tīklu)*; ❸ izbērt *(miltus)*; ❹ nomest *(kaut ko)* zemē; ❺ šļakstīties

洒泪 sǎlèi liet asaras; raudāt

洒落 sǎluò ❶ nobirt *(par koka lapām)*; ❷ *(garastāvokļa)* krišanās; ❸ brīvs, nesaistīts *(uzvedībā)*; ❹ auksts; vienaldzīgs; ❺ nedzīva, tuksnešaina *(ainava)*

洒扫 sǎsǎo slaucīt ielu, uzšļakstot ūdeni

洒水车 sǎshuǐchē ūdens laistāmā mašīna

洒脱 sǎtuō nesaistīts, piedauzīgs *(uzvedībā)*

靸 sǎ **lietv.** ❶ apavi *(kurpes)* ar asiem purngaliem; ❷ bez papēža sandales; čības; šļūcenes; ❸ bērnu apavi; **darb.** čāpot; slampāt

靸鞋 sǎxié ❶ salmu sandales *(čības; kurpes; vīzes)*; ❷ drēbes kurpes ar ādas purngaliem

撒 sǎ/sā **darb.** ❶ izplatīt; izmētāt *(skrejlapas)*; ❷ izbērt *(sēklas)*; ❸ uzbērt *(cukuru u.c.)*; izbērt *(smiltis u.c.)*

撒播 sǎbō *lauks.* sēt ar roku; iekaisīt sēklu zemē

撒落 sǎluò izbirt *(no caura maisa u.c.)*

撒施 sǎshī *lauks.* mēslojuma izkliedēšana laukā

卅 sà **sk.** ❶ trīsdesmit; trīsdesmitais datums *(telegrammā)*; ❷ 80 kauri gliemežnīcu saišķis *(Juņnaņas prov.)*

飒(颯) sà **onom.** *vēja svilpšanas skaņas atdarinājums*; **darb.** ❶ svilpt; čaukstēt *(par koka lapām)*; vēja virpulis; ❷ kļūt nevarīgam; savecēt

飒然 sàrán ❶ ar vēja svilpieniem; ❷ vējaini; ❸ pēkšņi; negaidīti

飒飒 sàsà svilpt, kaukt *(par vēju)*; šalkt *(par mežu)*; *(vēja; meža; lietus)* skaņas; vēja kaukšana

飒爽 sàshuǎng ❶ enerģisks; jestrs un veikls; ❷ vesels; stiprs; brašs

萨(薩) sà **lietv.** *bud. saīs.* bodhisatva; **īpašv.** Sa *uzv.*

萨尔瓦多 Sà'ěrwǎduō Sansalvadora

萨尔瓦多人 sà'ěrwǎduōrén Sansalvadoras iedzīvotājs

萨噶达娃节 Sàgádáwǎjié *tibet.* Sagadava svētki pēc tibetiešu kalendāra*(laikā no 30. marta līdz 15.aprīlim; Budas piedzimšanas svētki)*

萨克斯管 sàkèsīguǎn *mūz.* saksafons

萨满教 sàmǎnjiào *rel.* šamanisms

sai

塞 sāi/sài/sè **darb.** ❶ aizbērt *(aku)*; aizbērt *(ar zemi)*; aizbāzt *(ar korķi)*; aizmūrēt; ❷ iekīlēt; atsist *(ecēšas zobus)*; ❸ kompensēt; upurēt; dāvināt; ❹ iestrēgt; iekīlēties; apstāties nekustīgi; ❺ *rakst.* iziet no ierindas; **lietv.** ❶ korķis; aizbāznis; ❷ *tehn.* blīvplāksne; blīvripa; **īpašv.** Sai *uzv.*

塞车 sāichē satiksmes sastrēgums

塞满 sāimǎn uzpildīt; piepildīt; piegāzt *(pilnu)*

塞住 sāizhù aizbāzt; piegāzt *(pilnu)*

塞子 sāi·zi ❶ korķis; aizbāznis; ❷ *tehn.* blīvplāksne; blīvripa

腮(顋) sāi **lietv.** vaigs

腮帮子 sāibāng·zi *sar.* vaigs

腮腺 sāixiàn *anat.* aizauss dziedzeris

腮腺炎 sāixiànyán *med.* parotīts

噻 sāi **sast.**

噻吩 sāifēn *ķīm.* tiofēns

噻唑 sāizuò *ķīm.* tiazols

鳃(鰓) sāi **lietv.** *(zivju)* žaunas; žaunu
鳃龙 sāilóng *paleont.* brahiozaurs
塞 sāi/sāi/sè **darb.** ❶piesegt; slēpt; aizsargāt *(robežas)*; ❷kompensēt; upurēt; dāvināt; ❸būt labi aizsargātam; **lietv.** ❶pierobežas nocietinājums; cietoksnis; ❷nocietināta pierobežas līnija *(īpaši – pie Ķīnas ZA robežām)*
塞尔维亚 Sāi'ěrwēiyà Serbija
塞尔维亚人 sài'ěrwēiyàrén serbs
塞尔维亚语 sài'ěrwēiyàyǔ serbu valoda
塞拉利昂 Sàilālì'áng Sjerraleone
塞拉利昂人 sàilālì'ángrén Sjerraleones iedzīvotājs
塞内加尔 Sàinèijiā'ěr Senegāla
塞内加尔人 sàinèijiā'ěrrén senegālietis
塞舌尔 Sàishé'ěr Seišelu salas
塞舌尔人 sàishé'ěrrén Seišelu salu iedzīvotājs
塞外 sàiwài aiz nocietinātās līnijas *(aiz Lielā Ķīnas mūra)*
塞翁失马,安知非福 sàiwēng shī mǎ, ān zhī fēi fú ◊ vecais vīrs no pierobežas pazaudējis zirgu *(viņš sevī nosprieda, ka tas ir slikti; bet zirgs atgriezās mājās un līdz atveda vēl vienu zirgu; nav ļaunuma bez labuma; laime nelaimē)*
赛(賽) sài **darb.** ❶sacensties; rīkot sacensības *(bumbu spēlēs u.c.)*; konkurēt; ❷pārsniegt; apsteigt; būt labākam *(stiprākam)*; ❸*rit.* upurēt dieviem pateicībā par labu ražu; **lietv.** ❶sacensības; spēle; mačs; ❷izstāde; ekspozīcija; ❸*rit.* pateicības upurēšana; **īpašv.** Sai *uzv.*
赛车 sàichē ❶sacensību velosipēds; ❷sacensības velosportā; motocikls;automobīlis
赛车场 sàichēchǎng treks; velotreks
赛会 sàihuì ❶izstāde; ekspozīcija; ❷gadatirgus; ❸karnevāls; ❹tempļa svētki
赛璐玢 sàilùfēn *ķīm.* celofāns
赛璐珞 sàilùluò *ķīm.* celuloīds
赛马 sàimǎ ❶zirgu skriešanās sacensības; ❷rikšotājs; sacīkšu zirgs
赛马场 sàimǎchǎng hipodroms
赛跑 sàipǎo *sp.* skriešanās sacensības; skriešana
赛艇 sàitǐng *sp.* sacīkšu laiva; smailīte u.c.

san

三 sān **sk.-īp.-apst.** ❶trīs; ❷trešais *(pēc kārtas)*; treškārt; ❸trīskārtīgs trīskārt; trejāds; ❹daudzskaitlīgs; daudzkārt; daudz; **lietv.** ❶trijotne; triāde: ❷debesis – zeme – cilvēks; ❸ valdnieks – tēvs – skolotājs; ❹trīs cilvēki; trijatā; ❺trešā diena *(pēc dzimšanas; nāves)*; ❻trešais lunārā kalendāra mēnesis *(marts)*; **darb.** pareizināt ar trīs; trīskāršot
三百 sānbǎi trīs simti
三百六十行 sānbǎi liùshí háng *vēst.* ◊ visas 360 cunftes *(visi amati; visas profesijas)*
三班制 sānbānzhì darbs trijās maiņās
三宝 sānbǎo *bud.* trīs dārgumi *(Buda; Budas mācība un viņa mācības sekotāji)*
三边形 sānbiānxíng trīsstūris
三部曲 sānbùqǔ *mūz. lit.* triloģija
三餐 sāncān trīs ēdienreizes *(brokastis; pusdienas; vakariņas)*
三叉神经 sānchā shénjīng *anat.* trijzaru nervs
三岔路口 sānchà lùkǒu ceļa sazarojums
三长两短 sāncháng-liǎngduǎn necerētas nepatikšanas *(negaidīts un nepatīkams notikumu pavērsiens)*
三重唱 sānchóngchàng *mūz.* vokālais trio
三重奏 sānchóngzòu *mūz.* instrumentālais trio
三春 sānchūn trīs pavasara mēneši; pavasaris
三春柳 sānchūnliǔ *bot.* Ķīnas tamariks *(tamarisks)* (*Tamarix chinensis*)
三从 sāncóng trejādā padevība *(senajā Ķīnā sievietei bija jābūt padevīgai pret tēvu jaunībā, pret vīru laulībā, pret dēlu vecumdienās)*
三从四德 sāncóng-sìdé ◊ sievietes trejādā padevība *(sk. 三从)* un četras pozitīvās īpašības (*tradicionāli formulētās prasības pret sievieti senajā Ķīnā: tikumība, kautrība sarunās, sievišķība, darba mīlestība*)
三寸不烂之舌 sāncùn bù làn zhī shé ◊ mēle triju cuņ garumā un bez vainas *(asa mēle; veikla mēle)*
三大纪律,八项注意 sān dà jìlǜ, bā xiàng zhùyì Ķīnas Tautas Atbrīvošanas armijas trīs galvenās disciplinārās prasības: ❶*rīcībā pakļaujies augstāk stāvošajiem;* ❷*no iedzīvotājiem neņem pat ne adatu un diegu;* ❸*visas trofejas atdod valstij; instrukcija no 8 punktiem :*❶*runā pieklājīgi;*❷*godīgi apmaksā pirkumus;*❸*ja esi kaut ko aizņēmies, -atdod atpakaļ;*❹*ja esi kaut ko sabojājis, -salabo vai atlīdzini zaudējumus;*❺*nekaujies un nelamājies;* ❻*nebojā sējumus;*❼*nepieļauj vaļības ar sievietēm;*❽*neesi cietsirdīgs pret kara gūstekņiem*
三等分 sānděngfēn *mat.* trisekcija
三叠纪 sāndiéjì *ģeol.* triass; triasa periods
三段论法 sānduànlùnfǎ *loģ.* sillogisms; silloģistika
三段式 sānduànshì *filoz.* triāde; trejādība
三番五次 sānfān-wǔcì daudzkārt; daudzas reizes
三反 sānfǎn ◊cīņa ar trim ļaunumiem (❶*imperiālismu; feodālismu; birokrātisko kapitālu;* ❷*kukuļdošanu; izšķērdību un birokrātismu)*
三废 sānfèi trīs atkritumu veidi *(kaitīgās gāzes; notekūdeņi un cietie atkritumi)*
三分 sānfēn trīs daļas; sadalīt trijās daļās
三伏 sānfú vasaras maksimālā karstuma trīs dekādes; vasaras karstuma trešā dekāde
三副 sānfù *jūrn.* kapteiņa trešais palīgs
三纲五常 sāngāng-wǔcháng feodālās sabiedrības trīs

balsti :❶ *valdnieka absolūtā vara pār padotajiem;* ❷ *tēva vara pār dēlu;* ❸ *vīra – pār sievu*; pieci principi: ❶ *senās Ķīnas ētiskās normas:* ❷ *humānisms;* ❸ *taisnīgums;* ❹ *pieklājība;* ❺ *saprātīgums un uzticība*

三个臭皮匠,赛过诸葛亮 sān gè chòupí·jiang, sàiguò Zhūgě Liàng ◊ trīs vienkārši *(smirdīgi)* kurpnieki var pārspēt vienu Džuge Lianu *(viena galva–labi, bet divas–vēl labāk)*

三顾茅庐 sāngù-máolú ◊ trīskārt apmeklēt zaru būdu *(❶ par Liu Bei trim Džuge Liana apmeklējumiem;* ❷ *uzstājīgi lūgt pieredzējuša cilvēka padomu;* ❸ *neatlaidīgi aicināt dienestā)*

三光政策 sānguāng zhèngcè pilnīgas iznīcināšanas politika *(visu nodedzinot, izlaupot visu līdz pēdējam un iznīcinot visus cilvēkus)*

三好 sānhǎo trīs „labi" *(norūdīt veselību; labi mācīties un labi strādāt)*

三合板 sānhébǎn trīskārtu saplāksnis

三合土 sānhétǔ *celtniec.* betons

三花脸 sānhuāliǎn *teātr.* komiķis; jokdaris; āksts

三级 sānjí trīskārtīgs; trīskāršs; trīspakāpju *(raķete)*

三极管 sānjíguǎn *radioteh.* triode

三季稻 sānjìdào *lauks.* rīss, *(kas dod trīs ražas gadā)*

三家村 sānjiācūn ◊ ciems ar trim mājām *(par mazu nomaļu ciematiņu)*

三缄其口 sānjiān-qíkǒu ◊ trīskārt aizsiet sev muti *(būt piesardzīgam sarunās; ciest klusu)*

三角 sānjiǎo ❶ trīsstūris; trīsstūra; ❷ *mat.* trigonometrija

三角板 sānjiǎobǎn stūrenis; uzstūris

三角架 sānjiǎojià statīvs; trijkājis

三角裤 sānjiǎokù peldbiksītes

三角铁 sānjiǎotiě *metal.* leņķdzelzs

三角形 sānjiǎoxíng *mat.* trīsstūris

三角学 sānjiǎoxué *mat.* trigonometrija

三角洲 sānjiǎozhōu *ģeol.(upes)* delta

三教九流 sānjiào-jiǔliú ❶ trīs mācības *(budisms; daoisms; konfūcisms)* un deviņas *(leģistu; moistu; loģikas u.c. Ķīnā plaši pazīstamās)* filosofiskās skolas; filosofiskās skolas un strāvojumi; ❷ visas zinātnes; visa iespējamā gudrība

三句话不离本行 sān jù huà bù lí běnháng nespēt pateikt trīs teikumus, lai nerunātu par savu specialitāti *(vienmēr runāt par pašam labi pazīstamām lietām)*

三军 sānjūn ❶ armija; karaspēks; ❷ trīs ieroču šķiras *(sauszemes; kara jūras un kara gaisa spēki)*

三K党 sān K dǎng kukluksklans

三棱镜 sānléngjìng *opt.* trīsplakņu prizma

三联单 sānliándān noplēšamais talons *(ar diviem dublikātiem)*

三令五申 sānlìng-wǔshēn atkārtot pavēles un rīkojumus *(atkal un atkal atkārtot rīkojumus)*

三六九等 sānliù-jiǔděng dažāda veida; daudzveidīgs; dažnedažāds

三轮 sānlún trīsriteņu *(automobīlis; motocikls; velosipēds u.c.)*

三轮车 sānlúnchē velorikša

三昧 sānmèi ❶ *bud. (meditatīvas koncentrācijas rezultāts)* samādhi; apcerēšana; apcere; *(dabas)* vērošana; ❷ noslēpums; *(izgatavošanas)* noslēpums; ❸ apbedīšanas vieta; ❹ atbrīvošanās no važām

三民主义 sānmínzhǔyì *(Suņ Jatsena)* trīs tautas principi *(nacionālisms; demokrātija; tautas iztikas līdzekļi)*

三七 sānqī *bot.* lidspalvveidīgā ginūra *(Gynura pinnatifida)*

三千 sānqiān ❶ trīs tūkstoši; ❷ trīstūkstošais

三青团 sānqīngtuán ◊ Trīs tautas principu jaunatnes savienība *(Gomindana organizācija)*

三秋 sānqiū ❶ *lauks.* rudens ražas novākšana, zemes aršana un sēšana; ❷ rudens mēneši

三人行,必有我师 sān rén xíng,bì yǒu wǒ shī ◊ no trim ceļa biedriem vienmēr atradīsies kāds, no kā var pamācīties *(no citiem cilvēkiem viemēr var kaut ko mācīties)*

三三两两 sānsān-liǎngliǎng divu vai trīs cilvēku grupiņa; nelielās grupās

三色版 sānsèbǎn *poligr.* trīskrāsu autotipija

三色堇 sānsèjǐn *bot.* trejkrāsu vijolīte; trejkrāsu atraitnīte *(Viola tricolor)*

三牲 sānshēng trīs upuru dzīvnieki *(vērsis; auns; kuilis)*

三十 sānshí ❶ trīsdesmit; ❷ trīsdesmitais

三十六计,走为上计 sānshíliù jì, zǒu wéi shàng jì ◊ no 36 kara viltībām *(taktiskajiem paņēmieniem)* vispareizākais ir noiet malā*(no 36 paņēmieniem vispareizākais ir atkāpties)*

三思而行 sānsī'érxíng ◊ trīs reizes padomā un tikai tad rīkojies *(septiņreiz nomēri, vienreiz nogriez)*

三天打鱼,两天晒网 sān tiān dǎ yú,liǎng tiān shài wǎng ◊ trīs dienas ķer zivis un divas dienas žāvē tīklu *(slinkot; lāpīt slinkumu)*

三天两头 sāntiān-liǎngtóu bieži; pastāvīgi

三头六臂 sāntóu-liùbì ◊ ar trim galvām un sešām rokām *(❶ briesmonis; drausmīgs; atbaidošs;* ❷ *stiprs; ļoti spēcīgs)*

三万 sānwàn ❶ trīsdesmit tūkstoši; ❷ trīsdesmittūkstošais

三位数 sānwèishù trīszīmju skaitlis

三位一体 sānwèi-yītǐ ❶ *rel. (svētā)* trīsvienība; ❷ trīsvienīgs

三弦 sānxián *mūz. (ķīniešu trīsstīgu mūzikas instruments)*

三相 sānxiàng *el.* trīsfāzu *(elektrība; transformators u.c.)*

三项式 sānxiàngshì *mat.* trinoms

三硝基苯酚 sānxiāojīběnfēn *ķīm.* trinitrofenols

三硝基甲苯 sānxiāojījiǎběn *ķīm.* trinitrotoluols

三心二意 sānxīn-èryì nepastāvīgs; neizlēmīgs

三言两语 sānyán-liǎngyǔ lakonisks*(dažos vārdos;*

S

īsumā)

三叶草 sānyècǎo *bot.* baltais āboliņš *(Trifolium repens)*

三翼机 sānyìjī *av.* trīsplāksnis

三月 sānyuè marts; marta mēnesis

三藏 Sān Zàng ❶*sanskr.*trīs *(likumu)* grozi; ❷*bud.* Tripitaka *(budisma kanonisko tekstu sakopojums);* ❸dzīvs kanons *(par cilvēku, kas apguvis visas trīs kanona daļas)*

三朝 sānzhāo ❶trīskārtējais rīts *(Jaunā gada rīts, kad sākās gads, mēnesis un diena;* ❷*(jaundzimušā)* trešā diena (*kad zīdaini apmazgā*); ❸trešā kāzu diena *(kad jaunlaulātie rāda savu pavārmākslu)*

毵(毿) sān **sast.**

毵毵 sānsān ❶garspalvains; garmatains; ❷garas un tievas *(apiņu u.c. augu stīgas)*

伞(傘、繖) sǎn **lietv.** ❶lietussargs; saulessargs; ❷izpletnis; ❸*bot.* čemurs; **īpašv.** Saņ *uzv.*

伞包 sǎnbāo *milit.* izpletņlēcēja mugursoma

伞兵 sǎnbīng *milit.* izpletņlēcējs; gaisa desanta karaspēka vienības

伞房花序 sǎnfáng huāxù *bot.* čemurs *(ziedkopas paveids)*

伞骨 sǎngǔ lietussarga spieķis

伞形花序 sǎnxíng huāxù *bot.* čemurs *(ziedkopas paveids)*

散 sǎn/sàn **darb.** ❶izbārstīties; izbirt; ❷izjukt; sagāzties; ❸izformēties; ❹izdzenāt; izkliedēt; **īp.** izdzenāts; izkliedēts; **lietv.** *farm.* zāļu pulveris; **īpašv.** Saņ *uzv.*

散兵壕 sǎnbīngháo *milit.* ierakums; tranšeja

散兵线 sǎnbīngxiàn *milit.* karavīru ķēde

散兵游勇 sǎnbīng-yóuyǒng no savām karaspēka vienībām atpalikušie un noklīdušie karavīri *(dezorganizētas karaspēka daļas)*

散工 sǎngōng ❶strādāt uz dienām; ❷dienas strādnieks

散光 sǎnguāng *med.* astigmātisms

散剂 sǎnjì *farm.* zāļu pulveris *(zāles pulveros)*

散居 sǎnjū dzīvot izkaisīti; dzīvot dažādās vietās

散开 sǎnkāi ❶izbārstīties; izbirt; ❷izjukt; izspurt *(par matiem)*

散漫 sǎnmàn ❶nekārtīgs; nolaidīgs; ❷haotisks; nekārtībā; ❸izklīst; izplūst

散射 sǎnshè *fiz.* gaismas izkliede

散体 sǎntǐ *lit.* brīvu nepāra konstrukciju stils *(brīvas neritmiskās prozas stils)*

散文 sǎnwén *lit.* prozas sacerējumi; proza

散文诗 sǎnwénshī ❶*lit.* dzeja prozā; ❷*lit.*brīvā stila dzejolis *(bezatskaņu vārsmas)*

散装 sǎnzhuāng *(cepumi; saldumi u.c.)* bez iepakojuma *(sveramie saldumi u.c.)*

馓(饊) sǎn **lietv.** ❶*(augu eļļā apceptas)* barankas; *(eļļā apcepti)* plāceņi; ❷apcepts saldais rīss

馓子 sǎn·zi eļļā apceptas barankas

散 sàn/sǎn **darb.** ❶izklīst; izklīst uz visām pusēm; ❷sadalīties; sazaroties *(par ceļu)*; ❸izplatīties; ❹sajaukties; ❺izzust; pazust; aiziet bojā; ❻izlaist (*brīvībā*); ❼izformēt; slēgt *(sapulci)*; ❽izplatīt *(skrejlapas u.c.)*; ❾izsniegt *(runas tekstu u.c.)*; ❿atlaist *(no darba)*; **īp.** ❶nereglamentēts; brīvs *(sacerējuma stils);* ❷neaizņemts; brīvs no striktiem pienākumiem; **lietv.** ❶brīvais laiks; ❷*(vīna)* kauss

散播 sànbō ❶izplatīt; iznēsāt; ❷izsēties *(par vēja nestajām augu sēklām)*

散布 sànbù ❶izplatīt; izmētāt; izsēt; ❷izplatīties; ❸izbirt

散步 sànbù pastaigāties; staigāt

散场 sànchǎng doties mājās *(pēc teātra; kino izrādes)*

散发 sànfā ❶izplatīt; iznēsāt; nogādāt; ❷izplatīties *(par aromātu)*

散会 sànhuì slēgt sapulci

散伙 sànhuǒ izformēt, atlaist arteli *(brālību)*

散开 sànkāi izklīst; aiziet, kur deguns rāda

散闷 sànmèn izklaidēties; aizdzīt garlaicību

散热器 sànrèqì *tehn.* radiators

散失 sànshī ❶pazaudēt; nozaudēt; ❷aiztecēt; aizplūst; noplūst *(par gāzi)*

散戏 sànxì doties mājās *(pēc teātra izrādes)*

散心 sànxīn izklaidēties

sang

丧(喪) sāng/sàng **lietv.** ❶sēras; bēres; bēru; ❷zārks ar tajā ievietotu līķi; katafalks; **īpašv.** San *uzv.*

丧服 sāngfú sēru apģērbs

丧家 sāngjiā sēru mājas

丧礼 sānglǐ sēru ceremonija

丧乱 sāngluàn nemieri; jukas; posts; sabrukums

丧事 sāngshì bēres

丧葬 sāngzàng bēres

丧葬费 sāngzàngfèi bēru izdevumi

丧钟 sāngzhōng bēru zvans

桑(桒) sāng **lietv.** *bot.* zīdkoks *(Morus alba)*; **darb.** lasīt zīdkoka lapas; nodarboties ar zīdkopību; **īpašv.** San *uzv.*

桑蚕 sāngcán *zool.* zīdtārpiņš

桑寄生 sāngjìshēng *bot.* parazītiskais lorants *(Loranthus parasiticus)*

桑皮纸 sāngpízhǐ *(no zīdkoka mizas darināts)*

papīrs
桑葚 sāngshèn zīdkoka ogas
桑树 sāngshù *bot.* zīdkoks
桑象虫 sāngxiàngchóng *zool.* zīdkoka smecernieks
桑榆暮景 sāngyú-mùjǐng ◊ saulrieta atblāzma zīdkoka zaros *(mūža novakare)*
桑园 sāngyuán zīdkoku plantācija
桑梓 sāngzǐ ◊ zīdkoks un *(Ķīnā izplatīts koks)* katalpa *(❶ tēvs un māte; tuvinieki; ❷ dzimtā puse)*

嗓 sǎng **lietv.** ❶ kakls; rīkle; balsene; ❷ balss
嗓门儿 sǎngménr balss
嗓音 sǎngyīn balss
嗓子 sǎng·zi ❶ kakls; rīkle; ❷ balss

丧(喪) sàng/sāng **darb.** ❶ sērot; nēsāt sēru drānas; ❷ zaudēt *(dzīvību u.c.)*; ❸ iznīcināt; novest līdz nāvei; apglabāt; ❹ nomirt; aiziet bojā; ❺ nepaveikties; neizdoties; ❻ zaudēt *(amatu, darbu u.c.)*
丧胆 sàngdǎn zaudēt drosmi; stipri pārbīties
丧魂落魄 sànghún-luòpò drausmīgi pārbīties *(dūša papēžos)*
丧家之犬 sàngjiāzhīquǎn ◊ kā suns bez saimnieka *(kā apkārt klīstošs suns; nožēlojams un nelaimīgs)*
丧命 sàngmìng aiziet bojā; zaudēt dzīvību
丧偶 sàng'ǒu zaudēt sievu *(vīru)*
丧气 sàngqì nonākt depresijā; zaudēt dūšu
丧气 sàng·qi *sar.* neveicās *(kad neiet, tad neiet!)*
丧生 sàngshēng aiziet bojā; zaudēt dzīvību
丧失 sàngshī zaudēt *(ticību; pārliecību u.c.)*
丧心病狂 sàngxīn-bìngkuáng zaudēt cilvēka izskatu *(sajukt prātā; ārprātīgs)*

sao

搔 sāo **darb.** ❶ kasīt; skrāpēt; ❷ jaukt; bužināt *(matus)*; ❸ glaudīt; berzt; ❹ pievērst *(kaut kam)* lielu uzmanību; ❺ pārdzīvot *(par kaut ko)*; ❻ traucēt; radīt jezgu
搔首弄姿 sāoshǒu-nòngzī ◊ iespraust matadatas un sakārtoties *(izdaiļoties; koķetēt)*
搔头摸耳 sāotóumō'ěr ◊ kasīt pakausi un berzēt ausis *(šaubīties; būt svārstīgam)*

骚(騷) sāo **darb.** ❶ uztraukties; pārdzīvot; ❷ sērot; bēdāties; ❸ smakot *(par urīnu; asinīm u.c.)*; ❹ kasīt; skrāpēt; **lietv.** ❶ *lit.* elēģiskais dzejas sacerējumu stils; elēģija; ❷ jukas; nekārtības; likumu pārkāpumi; **īp.** ❶ smirdošs; smirdīgs; ❷ izvirtis; izlaidīgs; izlaists
骚动 sāodòng ❶ nekārtības; jukas; dumpis; ❷ izraisīt nekārtības; ❸ uztraukt; satraukt
骚乱 sāoluàn nekārtības; jukas; dumpis
骚扰 sāorǎo ❶ trauksme; satraukums; nemiers; ❷ izsaukt satraukumu; satraukt
骚人 sāorén ❶ *lit.(屈原)* Cju Juaņa skolas dzejnieki; ❷ *rakst.* dzejnieks

缫(繅) sāo **darb.** notīt zīdu no zīdtauriņa kokoniem
缫丝 sāosī ❶ notīt zīdu no zīdtauriņa kokoniem; ❷ notītais zīds; jēlzīds
缫丝厂 sāosīchǎng zīda notīšanas darbnīca
缫丝机 sāosījī zīda notīšanas ratiņš

臊 sāo/sào **īp.** ❶ smirdošs; smirdīgs; ❷ bojāts; ieskābis; iepuvis; ❸ apkaunojošs; slikts; slikta *(reputācija)*; **darb.** ❶ smakot; smirdēt; **lietv.** slikta smaka; smirdoņa
臊气 sāoqì slikta smaka; smirdoņa

扫(掃) sǎo/sào **darb.** ❶ slaucīt *(istabu; ielu u.c.)*; tīrīt; ❷ izraut *(ar saknēm)*; likvidēt; iznīcināt; ❸ pārlaist acis *(skatienu)*; ❹ pilnībā novākt; nogrābt bez atlikuma *(pa tīro)*; ❺ uzkrāsot uzacis; nogrimēties; ❻ rakstīt ar otu; drudžaini rakstīt; ❼ doties soda ekspedīcijā; ❽ ārdīties *(par vēju)*; ❾ pamest pasaulīgo dzīvi; nošķirties no visiem
扫边 sǎobiān *teātr.* otrā plāna personāža *(aktieris, kas iesaistīts otrā plāna lomās)*
扫除 sǎochú ❶ attīrīt *(no)*; izslaucīt; likvidēt; ❷ ievest kārtību
扫荡 sǎodàng ❶ iztīrīt; iznīcināt; atbrīvot *(no kaut kā)*; ❷ doties soda ekspedīcijā; attīrīt no dumpiniekiem
扫地 sǎodì ❶ slaucīt *(zemi; grīdu u.c.)*; ❷ izzust bez atlikuma; ❸ tikt iemīdītam dubļos *(zaudēt reputāciju)*; ❹ pilnībā iznīcināt
扫房 sǎofáng uzkopt telpas; mājas sakopšana *(remonts)*
扫雷 sǎoléi *milit.* tralēt *(meklēt)* mīnas; atbrīvot akvatoriju no mīnām
扫雷舰 sǎoléijiàn *milit.* mīnu traleris
扫雷艇 sǎoléitǐng *milit.* *(kuteris)* mīnu meklētājs
扫路车 sǎolùchē ielu slaukāmā mašīna
扫盲 sǎománg analfabētisma likvidācija *(likvidēt analfabētismu)*
扫描 sǎomiáo skenēšana; attēla izvērse
扫描器 sǎomiáoqì skeneris; izvērses iekārta
扫描图 sǎomiáotú izvērses karte
扫描仪 sǎomiáoyí skeneris; izvērses iekārta
扫墓 sǎomù ❶ sakopt *(uzslaucīt)* senču kapus; ❷ apmeklēt dzimtas kapus *(mirušo atceres dienā)*
扫射 sǎoshè *milit.* atklāt viesuļuguni *(apšaudīt ar viesuļuguni)*
扫数 sǎoshù pilnībā nomaksāt parādu; dzēst parādzīmi; pilnībā; pavisam
扫尾 sǎowěi paveikt neizdarītos darbus; izdarīt līdz galam; pilnībā pabeigt
扫兴 sǎoxìng vilties; atsalt

嫂 sǎo **lietv.** ❶ vecākā brāļa sieva; svaine; ❷ precēta sieviete; ❸ *piekl.* tantiņa *(uzrunājot vecāku sievieti)*
嫂夫人 sǎofū·ren *piekl.* Jūsu laulātā draudzene *(vēršoties pie laulātā drauga)*
嫂子 sǎo·zi ❶ vecākā brāļa sieva; svaine; ❷ māsa *(draudzīga uzruna precētai sievietei)*

扫(掃) sào/sǎo **lietv.** slota
扫帚 sào·zhou ❶ slota; suka; ❷ *bot.* slotiņu vasareglīte *(Kochia scoparia)*
扫帚星 sào·zhouxīng ❶ *astr.* komēta; ❷ nelaimes putns *(nelaimes nesējs)*

埽 sào **lietv.** ❶ salmu, zemes, zaru un akmeņu maisījums, ko izmanto dambju celtniecībai vai remontam; ❷ no minētā maisījuma pagatavots ielāps dambja bojātajā vietā; ❸ slota

臊 sào/sāo **darb.** ❶ kaunēties; ❷ mulsināt; nostādīt neērtā stāvoklī

se

色 sè/shǎi **lietv.** ❶ krāsa; nokrāsa; tonis; krāsots; krāsains; ❷ sejas krāsa; seja izteiksme; ❸ sievietes skaistums; sieviete; ❹ izvirtība; izlaidība; miesas kārība; ❺ šķirne; šķira; kategorija; ❻ ārējais izskats; ainava; ❼ sudraba prove; **skait.** *dāvanām*; **darb.** ❶ izlikties pašapmierinātam; izskatīties pašapmierināti; ❷ izskatīties neapmierinātam; taisīt grimases; ❸ izgāzt dusmas; ❹ rotāt; greznot
色彩 sècǎi ❶ nokrāsa; krāsa; kolorīts; ❷ stils; īpatnība
色差 sèchā *fiz.* hromatiskā aberācija
色调 sèdiào *glezn.* nokrāsa; kolorīts; krāsas tonis
色粉画 sèfěnhuà *glezn.* pastelis; pasteļglezna
色拉 sèlā salāts
色厉内荏 sèlì-nèirěn ◊ stiprs tikai pēc izskata, bet īstenībā vājš *(tik vien kā briesmīgais izskats)*
色盲 sèmáng *med.* daltonisms
色迷 sèmí meitu mednieks
色情 sèqíng dzimumtieksme; kaislība; seksuāls
色情狂 sèqíngkuáng *med.* erotomānija
色散 sèsàn *fiz.* dispersija
色素 sèsù *fiziol.* pigments
色泽 sèzé ❶ nokrāsa; ❷ izcelties ar savām cēlajām īpašībām *(piesaistīt uzmanību ar savu dvēseles skaistumu)*

涩(澀、澁、濇) sè **īp.** ❶ grumbuļains; nelīdzens; ❷ skāņš; šķērms; sīvs *(par garšu)*; ❸ smaga, neveikla *(valoda)*; **darb.** ❶ noslēgt *(trauku)*; aizspundēt *(mucu)*; ❷ ieturēt *(algu)*

啬(嗇) sè **darb.** ❶ skopoties; būt skopam; skops; alkatīgs; ❷ taupīt; ekonomēt; ❸ krāt; uzkrāt; uzkrāties; **īp.** uzkrāts; **īpašv.** Se *uzv.*
啬刻 sèkè skops; skopoties

铯(銫) sè **lietv.** *ķīm.* cēzijs (Cs)

塞 sè/sāi/sài **darb.** ❶ *rakst.* aizbērt; piegāzt *(pilnu)*; aizbāzt; aizmūrēt; ❷ *rakst.* aizķīlēt; piegružot; piesārņot; ❸ *rakst.* noslēpt; piesegt; ❹ pārraut; pārgriezt; aizšķēršļot *(ceļu)*; ❺ *rakst.* kompensēt; pateikties *(kādam)*; upurēt; dāvināt; ❻ *rakst.* iestrēgt; apstāties nekustīgi; ❼ *rakst.* iziet no ierindas; **lietv.** ❶ *rakst.* pierobežas nocietinājums; nocietināta pierobežas līnija *(īpaši – gar Ķīnas ziemeļaustrumu robežu)*; **īpašv.** Se *uzv.*
塞擦音 sècāyīn *lingv.* afrikāta
塞罗仿 sèluófǎng *farm.* kseroforms
塞音 sèyīn *lingv.* slēdzenis
塞责 sèzé bezatbildīgi attiekties pret saviem pienākumiem *(veicamo darbu)*; pildīt savu pienākumu; līdz galam veikt uzlikto uzdevumu

瑟 sè **lietv.** *(koklei līdzīgs ķīniešu stīgu instruments ar 25 vai 16 stīgām)*; **īp.** ❶ daudzskaitlīgs; bieži *(augoši koki)*; ❷ gaišs; spilgts; elegants; ❸ vīrišķīgs; pārliecināts; ❹ auksts
瑟瑟 sèsè ❶ *vēja šņākoņas atdarinājums*; ❷ svilpt; čabēt; ❸ gaišzilā pērle *(pusdārgakmens paveids)*
瑟缩 sèsuō ❶ sarauties *(no aukstuma)*; ❷ auksts; aukstumu nesošs

sen

森 sēn **lietv.** mežs; meža biezoknis; **īp.** ❶ biezs; lielā skaitā; ❷ tumšs; ēnā; **īpašv.** Seņ *uzv.*
森林 sēnlín mežs; meža
森林学 sēnlínxué mežkopība
森罗万象 sēnluó-wànxiàng ◊ meža sienai un samudžinātam tīklam līdzīgais parādību milzums *(par dabas daudzveidību; par lietu un parādību neaptveramo skaitu)*
森蚺 sēnrán *zool.* anakonda *(Eunectes murinus)*
森然 sēnrán biezs *(mežs)*; tumšs mežs
森森 sēnsēn ❶ biezs *(mežs)*; ❷ tumšs; ēnains
森严 sēnyán stingra *(apsardze)*

seng

僧 sēng **lietv.** budistu mūks; bonza; **īpašv.** Sen *uzv.*
僧伽罗语 sēngjiāluóyǔ singalu valoda *(Šrilanka)*

僧侣 sēnglǚ budistu garīdzniecība; mūku brālība
僧侣主义 sēnglǚzhǔyì klerikālisms
僧帽 sēngmào budistu mūka cepure
僧尼 sēngní mūki un mūķenes
僧俗 sēngsú mūki un laicīgie cilvēki; garīgais un laicīgais
僧徒 sēngtú budistu mūki; garīdzniecība
僧衣 sēngyī mūka tērps

sha

杀(殺) shā **darb.** ❶nogalināt; sodīt ar nāvi; ❷kaut *(lopus; putnus)*; ❸mērdēt badā; ❹pļaut *(zāli)*; ❺bojāt *(ainavu)*; ❻nosist *(garastāvokli)*; ❼savilkt *(jostu)*; sajozties; ❽izspiest *(informāciju; ziņas)*; ❾pabeigt; pārtraukt; ❿nomirt; aiziet bojā; ⓫cīnīties; kauties; karot; ⓬sūrstēt; sāpēt; ⓭medīt; nomedīt *(dzīvnieku; putnu)*; **lietv.** upurdzīvnieks; **apst.** augstākā mērā; ļoti
杀虫剂 shāchóngjì *lauks.* insekticīdi
杀敌 shādí iznīcināt ienaidnieku; cīnīties ar ienaidnieku
杀风景 shā fēngjǐng sabojāt garastāvokli
杀害 shāhài nogalināt; iznīcināt
杀鸡取卵 shājī-qǔluǎn ◊ nokaut vistu, lai tiktu pie olām *(rīkoties sev par ļaunu)*
杀鸡吓猴 shājī-xiàhóu ◊ nokaujot vistu, iebaidīt pērtiķi *(sodīt vienu par mācību citiem)*
杀价 shājià nosist cenu
杀菌 shājūn ❶sterilizēt; ❷dezinficēt; iznīcināt mikrobus
杀菌剂 shājūnjì *med.* baktericīds
杀戮 shālù nogalināt; iznīcināt
杀气 shāqì ❶dabas negatīvais spēks; tumsas un aukstuma spēks; ❷kara, iznīcināšanas atmosfēra; ❸zvērīgs izskats
杀人 shārén nogalināt cilvēkus; slepkavība
杀人不见血 shārén bù jiàn xiě nogalināt cilvēku un neatstāt pēdas *(nogalināt bez asins izliešanas; iznīcināt personību ar viltu)*
杀人犯 shārénfàn slepkava
杀人越货 shārén-yuèhuò slepkavot un laupīt
杀人罪 shārénzuì slepkavība; aizdomas slepkavībā
杀死 shāsǐ noslepkavot*(vārmācīgi nonāvēt)*
杀伤 shāshāng nosist vai ievainot
杀伤力 shāshānglì *milit.* dzīvā spēka iznīcināšanas efektivitāte *(šaujamieroču, vai, sprāgstvielu raksturojums)*
杀身成仁 shāshēn-chéngrén ◊ ziedoties lielu mērķu vārdā *(iet bojā varoņa nāvē)*
杀一儆百 shāyī-jǐngbǎi ◊ nogalināt vienu par brīdinājumu citiem *(nogalināt vienu par iebaidīšanu citiem)*

沙 shā **lietv.** ❶smilts; grants; ❷pulveris; pulverveida; smilšu *(grauds)*; ❸niecīgs daudzums; ❹smilšains sēklis; kāpas; tuksnesis; ❺palienes pļavas; ❻plāns zīds; gāzes *(audums)*; ❼*saīs.* Krievijas cars; **darb.** sijāt; atsijāt; attīrīt; **īp.** aizsmacis; sēcošs; **īpašv.** Ša *uzv.*
沙场 shāchǎng tuksnesis *(kaujas lauks)*
沙船 shāchuán plakandibena pašgājēja upes barža *(plakandibena laiva)*
沙袋 shādài ❶*novec.* ādas maisiņš ar smiltīm *(pātagas vietā)*; ❷smilšu maiss
沙丁鱼 shādīngyú sardīne
沙发 shāfā sofa; dīvāns
沙锅 shāguō māla pods
沙狐 shāhú *zool.* stepes lapsa *(Vulpes corsac)*
沙荒 shāhuāng tuksnesis
沙皇 shāhuáng *(Krievijas)* cars
沙鸡 shājī *zool.* smilšvistiņa *(Syrrhaptes paradoxus)*
沙棘 shājí *bot.* smilšērkšķis *(Hippophae rhamnoides)*
沙金 shājīn zelta smiltis
沙坑 shākēng *sp. (tāllēkšanas)* bedre
沙梨 shālí *bot.* smilšu bumbieris *(Pyrus serotina)*
沙里淘金 shālǐ-táojīn ◊ zelta skalošana no smiltīm *(pedantisks darbs; rūpīga atlase)*
沙砾 shālì rupja smilts; grants
沙粒 shālì smilšu grauds
沙龙 shālóng ❶salons; viesu pieņemamā telpa; ❷Salons *(sezonas gleznu izstāde Parīzē)*
沙门 shāmén *bud.* šramana; budistu mūks; askēts
沙弥 shāmí *bud.* klostera brālis
沙漠 shāmò tuksnesis
沙盘 shāpán sekla smilšu kaste *(apkārtnes maketu veidošanai)*
沙丘 shāqiū *ģeol.* smilšu kāpas
沙沙 shāshā *smilšu vai lapu čaukstēšanas vai čabēšanas skaņas atdarinājums*
沙参 shāshēn *bot.* mieturu pulkstenīte; zvaniņš *(Adenophora verticallata)*
沙松 shāsōng *bot.* Sibīrijas egle *(Picea obovata)*
沙滩 shātān pludmale
沙田 shātián palienes pļavas
沙土 shātǔ smilšu augsne; smilts; mālsmilts
沙文主义 shāwénzhǔyì šovinisms
沙文主义者 shāwénzhǔyìzhě šovinists
沙噀 shāxùn *zool.* trepangs; Japānas holotūrija *(Sichopus japonicus)*
沙哑 shāyǎ aizsmacis; aizsmakt; aizsmakums
沙眼 shāyǎn *med.* trahoma
沙燕 shāyàn *zool.* krastu čurkste *(Riparia riparia)*
沙洲 shāzhōu *ģeol.* sēklis *(upes grīvā)*
沙柱 shāzhù *met.* smilšu virpuļviesulis
沙子 shā·zi smiltis
沙嘴 shāzuǐ *ģeol.* šaurs sēklis; nērija; strēle

杉 shā/shān **lietv.** ❶*bot.* egle; ❷*bot.* šķēpainā kanigemija *(Cunninghamia lanceolata)*
杉篙 shāgāo egles kārts

杉木 shāmù egles kokmateriāli

纱(紗) shā **lietv.** ❶*(nešķeterēti)* diegi; dzija; ❷*tekstil.* flors; gāze *(audums)*; tills

纱包线 shābāoxiàn *el.* vadi ar kokvilnas izolāciju

纱布 shābù marle; apsējs

纱厂 shāchǎng vērpšanas fabrika

纱橱 shāchú skapis ar tīkliņa durvīm

纱窗 shāchuāng ar tīkliņu aizklāts logs

纱灯 shādēng ar muslīnu apvilkts ķīniešu lukturis

纱锭 shādìng *tekstil.* vārpstiņa

纱笼 shālóng sarongs Dienvidaustrumāzijas tautu *(vīriešu un sieviešu apģērbs)*

纱帽 shāmào *vēst.* muslīna parādes cepure; tilla galvas sega, *(ko laikā pirms Cjin dinastijas valkāja civilie ierēdņi)*'

纱罩 shāzhào no marles pagatavots pārvalks ēdiena pasargāšanai no mušām

刹 shā/chà **darb.** bremzēt; apstādināt *(auto u.c.)*

刹车 shāchē ❶apstādināt auto u.c.; ❷bremze

砂 shā **lietv.** ❶*min.* cinobrs; ❷rupja smilts; grants

砂布 shābù smilšpapīrs

砂浆 shājiāng *celtn.* java

砂矿 shākuàng *kalnrūpn.* lauks; *(zelta u.c. izrakteņu)* lauki

砂轮 shālún *tehn.* slīpripa

砂仁 shārén ❶*bot.* vainagveida hedīhija *(Hedychium coronarium)*; ❷kardamons

砂糖 shātáng smalkais cukurs

砂箱 shāxiāng *tehn.* veidkaste; veidošanas kaste

砂心 shāxīn *tehn. (liešanas formas)* serdenis

砂型 shāxíng *tehn.* smilts *(zemes)* forma

砂岩 shāyán *ģeol.* smilšakmens

砂眼 shāyǎn *tehn.* dobums *(metālā)*

砂纸 shāzhǐ smilšpapīrs

痧 shā **lietv.** ❶*ķīn. med.* holera; ❷vairāku infekcijas slimību tautas nosaukums

痧子 shā·zi *ķīn. med.* masalas

煞 shā/shà **darb.** ❶pabeigt; pārtraukt; rezumēt; izdarīt kopsavilkumu; ❷apturēt; nobremzēt; ❸apsiet; sasiet; ❹sabojāt; ❺izgāzt dusmas; **īp.** ❶briesmīgs; zvērīgs; ❷stiprs; milzīgs; **vietn.** kas? kāds?

煞笔 shābǐ ❶*lit.*noslēgums; fināls; *(raksta, vai grāmatas)*epilogs; ❷gala vārds *(noslēguma vārds)*

煞车 shāchē ❶apstādināt; bremzēt; ❷ar virvēm nosiet pajūga kravu

煞尾 shāwěi ❶*lit.*fināls; epilogs; beigas; ❷*teātr.* noslēguma aina *(Beidzjinas(Pekinas) muzikālajā drāmā)*

煞账 shāzhàng noslēgt bilanci

鲨(鯊) shā **lietv.** ❶haizivs; ❷sugas *(ģints)* morfēma dažādu haizivju nosaukumos

鲨鱼 shāyú ❶haizivs; ❷grundulis

啥 shá **vietn.** kas? kāds?

啥人家 shárén·jia kas par cilvēku? kāds?

傻(儍) shǎ **īp.** ❶dumjš; truls; ❷vientiesīgs; naivs; naivi; ❸apdullis; apstulbis

傻瓜 shǎguā muļķis; stulbenis; cietpauris

傻呵呵 shǎhēhē ❶truls, muļķīgs *(izskats)*; ❷naivs; vientiesīgs

傻话 shǎhuà muļķības; blēņas

傻劲儿 shǎjìnr ❶stulbs; pamuļķīgs; ❷milzu spēks

傻气 shǎqì stulbs; idiotisks; muļķīga izskata

傻头傻脑 shǎtóu-shǎnǎo pastulbs; padumjš

傻笑 shǎxiào muļķīgi smaidīt; dumji ķiķināt

傻子 shǎ·zi stulbenis; nejēga

厦(廈) shà/xià **lietv.** ❶nams; pils; ❷*(plašas)* telpas; ❸segta galerija *(aiz mājas vai apkārt mājai)*

歃 shà **darb.** ❶*vēst.*zvērēt; sastiprināt līgumu ar asinīm (*mutes kaktiņus notriept ar upura dzīvnieka asinīm*); ❷līgumu sastiprināt ar zvērestu

歃血 shàxuè *vēst.*mutes kaktiņus notriept ar asinīm *(slēdzot zvēresta līgumu)*

煞 shà/shā **lietv.** ❶*mit.* ļaunais gars; dēmons; ❷*mit.* rēgs; mirušā gars, kas noteiktās dienās parādās mājās; **īp.** ❶briesmīgs; milzīgs; **apst.** ❷ļoti; augstākā mērā

煞白 shàbái nobālēt; mironbāls; ne asins piles sejā

煞费苦心 shàfèi-kǔxīn pilnībā atdoties darbam

煞费心机 shàfèixīnjī ◊ krietni palauzīt galvu *(par kaut ko)*

煞气 shàqì zvērīga *(ļauna)* sejas izteiksme

煞有介事 shàyǒujièshì *dial.* it kā tas tiešām tā arī ir *(ar tīši norūpējušos izskatu; izlikties, ka tas tiešām tā ir)*

霎 shà **lietv.** ❶sīks, smidzinošs lietus; ❷acumirklis

霎时 shàshí pēkšņi; vienā mirklī

霎时间 shàshíjiān acumirklī; vienā momentā

shai

筛(篩) shāi **darb.** ❶sijāt; purināt; ❷sist *(gongu)*; ❸uzsildīt *(vīnu)*; ❹ieliet *(vīnu)*; ❺smidzināt *(par lietu)*; **lietv.** siets; *tehn.* kretulis

筛骨 shāigǔ *anat.* sietiņkauls

筛骨炎 shāigǔyán *med.* etmoidīts
筛管 shāiguǎn *bot.* sietstobri
筛子 shāi·zi siets

色 shǎi/sè **lietv.** *sar.* krāsa; nokrāsa
色子 shǎi·zi spēļu kauliņi

晒(曬) shài **darb.** ❶žāvēt saulē; žūt saulē; ❷sildīties; sauļoties; ❸krist *(par saules stariem)*; ❹cept; ❺*fot.* kopēt; ❻likt veltīgi gaidīt; **īp.** saulains; karsts
晒干 shàigān izžāvēt saulē
晒黑 shàihēi iedegt; iededzis; iedegums
晒红 shàihóng apsvilināt; aizdedzināt
晒暖儿 shàinuǎnr sildīties saulē
晒台 shàitái ❶laukumiņš drēbju žāvēšanai *(uz mājas jumta)*; ❷pamest *(iesākto lietu)*
晒图 shàitú *poligr.* gaismas kopija
晒图机 shàitújī *tehn.* hektogrāfs
晒图员 shàitúyuán kopētājs
晒图纸 shàitúzhǐ gaismas kopiju papīrs
晒烟 shàiyān *(kaltētas)* tabakas lapas

shan

山 shān **lietv.** ❶kalns; kalnains; kalnu; ❷kalnu *(augu valsts; savvaļas augi)*; ❸vientuļa vieta kalnos; vientuļnieka patvērums; ❹*bud.* *(nomaļš)* klosteris; mūku vientuļnieku mītne; ❺*(nama)* sānu siena; ❻zīdtārpiņu barošanas etažere; ❼*vēst.* imperatora kapa kalniņš; ❽*(metafora)* valdnieks; **darb.** sarunāt pilnu galvu; pierunāt par deviņiem mēmiem; **apst.** ❶stingri; nesatricināmi; ❷ļoti skaļi; skanīgi; **īpašv.** Šaņ *uzv.*
山坳 shān'ào kalnu ieplaka; sedliene
山崩 shānbēng kalnu nogruvums
山茶 shānchá ❶savvaļā augoša tēja; ❷*bot.* Japānas kamēlija *(Camellia japonica)*
山城 shānchéng kalnu pilsēta; pilsēta kalnos
山道年 shāndàonián *bot.* citvara vībotne *(Artemisia cina)*
山地 shāndì kalni; kalnains apvidus
山顶 shāndǐng kalna virsotne
山顶洞人 shāndǐngdòngrén *antrop.* Šaņdindunas cilvēks
山洞 shāndòng kalnu ala
山峰 shānfēng kalna virsotne; kalnu smaile
山冈 shāngāng paugurs
山岗子 shāngǎng·zi neliels paugurs
山高水低 shāngāo-shuǐdī ◊ augsti kalni un dziļi ūdeņi *(negaidīts notikums; nelaimīgs iznākums)*
山歌 shāngē ❶kalnu iedzīvotāju dziesmas; ❷zemnieku dziesmas
山沟 shāngōu ❶aiza; drūma kalnu aiza; ❷kalnains apvidus; kalnu ciems
山谷 shāngǔ ieleja; aiza
山国 shānguó ❶kalnu valstība; ❷kalnu valsts
山河 shānhé kalni un upes *(dzimtā zeme; dzimtene)*
山和尚 shānhé·shang *zool.* pupuķis *(Upupa epops)*
山核桃 shānhé·tao ❶sīki valrieksti; kārijas rieksti; ❷*bot.* Katajanas kārija *(Carya cathaensis)*
山洪 shānhóng ūdens lavīna *(aizā)*; plūdi kalnos
山货 shānhuò ❶kalnu un mežu augļi, rieksti u.c. ❷*(no koka; bambusa u.c. materiāliem darināti)* mājamatniecības ražojumi
山鸡 shānjī ❶fazāns; ❷*zool.* dzirkstošais fazāns *(Phasianus scintillans)*
山积 shānjī ❶sablīvēties; ❷uzkrāties; iekrāties; ļoti daudz
山脊 shānjǐ kalnu grēda
山涧 shānjiàn strauts aizā; kalnu upe
山脚 shānjiǎo kalna piekājē
山轿 shānjiào kalnu ceļiem domātas nestuves
山芥 shānjiè *bot.* parastā zvērene *(Barbarea vulgaris)*
山口 shānkǒu ❶kalnu pāreja; ❷ieeja aizā
山岚 shānlán migla kalnos
山黧豆 shānlídòu *bot.* dedestiņa *(Lathyrus)*
山梁 shānliáng kalnu grēda
山林 shānlín ❶mežains kalnu apvidus; ❷vientuļnieka patvērums
山陵 shānlíng ❶kalni un pauguri; augstiene; plakankalne; ❷*vēst.*imperatora kapa vieta
山岭 shānlǐng kalnu grēda
山路 shānlù kalnu taka; kalnu ceļš
山麓 shānlù kalna pakājē
山峦 shānluán kalnu virsotnes; kalnu smailes
山萝卜 shānluó·bo *bot.* Japānas skabioza *(Scabiosa japonica)*
山脉 shānmài kalnu grēda
山猫 shānmāo *zool.* Tālo Austrumu mežakaķis *(Felis euptilura)*
山毛榉 shānmáojǔ *bot.* garlapainais dižskābardis *(Fagus longipetiolata)*
山门 shānmén budistu klostera vārti; galvenā ieeja klosterī
山盟海誓 shānméng-hǎishì ◊ augsts kā kalni un dziļš kā jūra *(uzticīgas mīlestības apliecinājums)*
山明水秀 shānmíng-shuǐxiù ◊ zaļi kalni un skaidri ūdeņi *(brīnišķīgs dabas skats; lieliska ainava)*
山南海北 shānnán-hǎiběi ◊ dienvidos no kalniem un ziemeļos no jūrām *(kaut kur ļoti tālu; aiz kalniem un jūrām)*
山炮 shānpào *milit.* kalnu lielgabals
山坡 shānpō kalna nogāze; nokalne
山墙 shānqiáng *celtn.* *(mājas)* sānu siena
山穷水尽 shānqióng-shuǐjìn ◊ kalni ir noplicinājušies un ūdeņi izsīkuši *(❶nonākt galējā trūkumā; ❷izsmelt visus līdzekļus; būt bezspēcīgam)*

山区 shānqū ❶kalnains apvidus; ❷kalnu rajons
山雀 shānquè ❶*zool.* zīlīte; zīle; ❷Japānas zīlīte *(Parus varius)*
山水 shānshuǐ ainava; kalni un upes
山桃 shāntáo *bot.* Dāvida firziķis *(Persica davidiana)*
山头 shāntóu ❶kalna virsotne; ❷žoga asā kore; ❸sekta
山头主义 shāntóuzhǔyì ❶kalnu *(iedzīvotāju)* separātisms; ❷kalnu iedzīvotāju mentalitāte; ❸grupas kundzība
山坞 shānwù kalnu ieplaka; sedliene
山系 shānxì *ģeol.* kalnu grēda; kalnu sistēma
山峡 shānxiá kalnu aiza
山响 shānxiǎng dārdēt; rībēt
山向 shānxiàng zārka izvietojums kapā
山魈 shānxiāo *zool.* mandrils *(Mandrillus sphinx)*
山羊 shānyáng āzis; kaza
山腰 shānyāo kalna vidusdaļa *(pusceļš līdz kalna virsotnei)*
山药 shān·yao *bot.* Japānas dioskoreja *(Dioscorea japonica)*
山鹰 shānyīng kalnu ērglis
山樱桃 shānyīng·tao *bot. (savvaļas)* tūbainais ķirsis *(Cerasus tomentosa)*
山雨欲来风满楼 shānyǔ yù lái fēng mǎn lóu ◊ kalnos tuvojas lietus, ielejās saimnieko vējš *(ik kuru mirkli var sākties vētra; liela spriedze;liels sasprindzinājums)*
山岳 shānyuè kalns; kalnu virsotne *(smaile)*
山晕 shānyùn *med.* kalnu slimība
山楂 shānzhā ❶*bot.* plūksnotā vilkābele *(Crataegus pinnatifida)*; ❷*kulin.*klimpas *(ar vilkābeles augļu ievārījuma pildījumu)*
山寨 shānzhài ❶cietoksnis kalnos *(kalnu cietoksnis)*; ❷laupītāju midzenis
山珍海味 shānzhēn-hǎiwèi ◊ kalnu un jūras veltes *(izmeklēti ēdieni)*
山志学 shānzhìxué *ģeogr.* orogrāfija
山中无老虎,猴子称大王 shānzhōng wú lǎohǔ, hóu·zi chēng dài·wang ◊ ja kalnos nav tīģera, tur valda pērtiķi *(pērtiķi ir karaļi, ja kalnos nav tīģera)*
山茱萸 shānzhūyú *bot.* ārstnieciskais kizils *(Cornus officinalis)*

芟 shān **darb.** ❶pļaut; ❷ravēt; ❸iznīcināt *(ienaidniekus)*; ❹izsvītrot, izmest *(liekas frāzes no teksta)*; **lietv.** izkapts; sirpis
芟除 shānchú ❶izraut ar saknēm; ravēt; iznīcināt; ❷saīsināt; nogriezt
芟秋 shānqiū *lauks.* rudens ravēšana

杉 shān/shā **lietv.** *bot.* šķēpainā kanigemija *(Cunninghamia lanceolata)*

删(刪) shān **darb.** ❶saīsināt *(rindkopu tekstā)*; saīsināts *(teksts)*; ❷nopļaut *(nezāles)*; izretināt *(sējumus)*; ❸kastrēt *(dzīvniekus)*
删除 shānchú izsvītrot *(no teksta)*
删掉 shāndiào izsvītrot *(no teksta)*; izlaist *(no teksta)*
删改 shāngǎi saīsināt un labot *(tekstu)*; rediģēt; labot
删节 shānjié saīsināt; saīsinājums
删节本 shānjiéběn saīsināts izdevums
删节号 shānjiéhào daudzpunkts *(kā kupīras zīme)*
删削 shānxuē saīsināt

苫 shān/shàn **darb.** ❶jumt jumtu *(ar niedrēm vai salmiem)*; ❷apsegt *(ar mašu)*; **lietv.** ❶*(no zāles darināta)* maša; ❷lūku pinums *(uz kura guļ sēru laikā pēc vecāku nāves)*; **īpašv.** Šaņ *uzv.*
苫布 shānbù brezents

钐(釤) shān/shàn **lietv.** *ķīm.* samārijs (Sm)

姗(姍) shān **darb.** ❶izsmiet; ļauni zoboties; ņirgāties; ❷izplatīt ļaunas valodas; tenkot
姗姗 shānshān viegla, gracioza *(sievietes gaita)*; slaids solis
姗姗来迟 shānshān-láichí nesteidzīgi slāt un ierasties ar nokavēšanos

珊 shān **sast.**
珊瑚 shānhú *zool.* koraļļi *(Corallium)*
珊瑚虫 shānhúchóng *zool.* koraļļu polips
珊瑚岛 shānhúdǎo koraļļu salas
珊瑚礁 shānhújiāo koraļļu rifs

栅(柵) shān/zhà **lietv.** *radioteh.* tīkliņš
栅极 shānjí *radioteh.* tīkliņš

舢 shān **sast.**
舢板 shānbǎn sampans *(neliela laiva)*

扇(搧) shān/shàn **darb.** ❶apvēdināties ar vēdekli; vētīt; uzpūst *(uguni)*; ❷provocēt; ❸izvirst; demoralizēties; ❹dusmoties; kļūt niknam
扇动 shāndòng ❶provocēt; uzbudināt; kaitināt; ❷šūpot; vēdināt
扇动性 shāndòngxìng provokatīvs; provocējošs
扇风点火 shānfēng-diǎnhuǒ ◊ ar vēdekļa palīdzību uzpūst uguni *(nodarboties ar provokācijām; ◊ liet elļu ugunī)*
扇惑 shānhuò provocēt; sēt jukas

潸(潛) shān **īp.** plūstošs; plūstošas *(asaras)*; straumēm līstošs *(lietus)*
潸然 shānrán straumēm plūstošas *(asaras)*

膻(羶、羴) shān **lietv.** ❶āža smaka; ❷smirdoņa
膻气 shānqì aitas *(kazas)* gaļas smaka

闪(閃) shǎn **darb.** ❶spīdēt; zibēt; laistīties *(par uguni)*; ❷atlēkt; šaudīties *(šurp un turp)*; izvairīties; ❸velties *(uz leju)*; ❹izmežģīt; sastiept; ❺pamest *(likteņa varā)*; **lietv.** ❶zibens; ❷neveiksme; nepatīkams atgadījums; **īpašv.** Šaņ *uzv.*
闪避 shǎnbì izvairīties; izlocīties
闪长岩 shǎnchángyán *min.* diorīts
闪电 shǎndiàn zibens
闪电式 shǎndiànshì zibenīgi; acumirklī
闪电战 shǎndiànzhàn *milit.* zibenskarš
闪光 shǎnguāng spīdums; mirdzums; spulgums
闪光灯 shǎnguāngdēng *fot.* zibspuldze
闪击战 shǎnjīzhàn *milit.* zibenskarš
闪开 shǎnkāi ❶izmukt; aizlavīties; ❷paiet malā; padot ceļu
闪身 shǎnshēn atlēkt malā; padot ceļu
闪失 shǎnshī negaidītas nepatikšanas; atgadījums *(ceļā)*
闪石 shǎnshí *min.* amfibols
闪视镜 shǎnshìjìng *astr.* blinkmikroskops
闪烁 shǎnshuò ❶dzirksteļot; mirgot; laistīties *(par gaismu)*; ❷runāt aplinkiem; runāt miglaini; ❸*astr.* mirgošana; mirdzēšana; ❹*fiz.* scintilācija
闪现 shǎnxiàn nozibēt; iemirdzēties
闪岩 shǎnyán *min.* amfibolīts
闪耀 shǎnyào ❶spīdums; blāzma; ❷mirdzēt; dzirksteļot; apgaismot

陕(陜) shǎn **sast.**
陕陕 shǎnshǎn *(ar acīm)* pārskriet no viena priekšmeta uz citu

讪(訕) shàn **darb.** ❶ļauni zoboties; ņirgāties; tenkot; ❷kautrēties; būt neērtā stāvoklī; kautrība
讪笑 shànxiào izsmiet; apsmiet

苫 shàn/shān **darb.** apsegt *(ar mašu)*

钐(釤) shàn/shān **lietv.** liels sirpis; **īpašv.** Šaņ *uzv.*
钐镰 shànlián izkapts ar garu kātu*(izkapts garā kātā)*

疝 shàn **lietv.** ❶*med.* kolikas *(vēderā)*; ❷*med.* bruka
疝气 shànqì *med.* cirkšņu trūce

扇 shàn/shān **lietv.** ❶vēdeklis; strausa spalvu vēdeklis; ❷durvju vai loga viena puse; **skait.** *durvīm, logiem, logu (durvju) pusēm*; **īpašv.** Šaņ *uzv.*
扇贝 shànbèi *zool.* ķemmes gliemene *(Pecten sp.)*
扇车 shànchē *(rokas)* vētījamā mašīna *(parasti – rīsa vētīšanai)*
扇骨子 shàngǔ·zi vēdekļa karkass; vēdekļa plāksnītes
扇面儿 shànmiànr ❶vēdeklis; ❷*milit.* sektors
扇形 shànxíng ❶vēdekļveidīgs; ❷*mat. (riņķa)* sektors
扇子 shàn·zi vēdeklis

善 shàn **īp.** ❶labs; brīnišķīgs; labestīgs; ❷labsirdīgs; viesmīlīgs; ❸prasmīgs; kvalificēts; zinošs; ❹labvēlīgs; laimīgs; ❺pierasts; pazīstams; **apst.** ❶labi; lieliski; labāk; vislabākajā veidā; ❷draudzīgi; **darb.** ❶būt veiklam, stipram; *(kaut ko)* labi prast; būt labam *(karavīram)*; būt pielaidīgam *(pieļāvīgam)*; ❷uzskatīt par labu; slavēt; ❸augsti cienīt; saudzēt; taupīgi izlietot; ❹savest kārtībā; izlabot; uzlabot; **lietv.** ❶labestība; labdarība; godprātīgs cilvēks; ❷laba lieta; ❸laime; veiksme; **īpašv.** Šaņ *uzv.*
善罢甘休 shànbà-gānxiū piekrist izbeigt *(konfliktu) (salīgt mieru)*
善本 shànběn ❶*novec.* reta grāmata; unikāls *(grāmatas)* eksemplārs; ❷*bud.* labestīgums *(cilvēkā)*
善策 shàncè labs plāns; lieliska iecere
善后 shànhòu savest kārtībā, atjaunot *(pēc nopostīšanas)*; likvidēt *(kara)* sekas
善举 shànjǔ labestīga rīcība; labs solis; laba lieta
善类 shànlèi labi cilvēki; labākie cilvēki
善良 shànliáng ❶cienīgs; godprātīgs; krietns; ❷labs; sirsnīgs; ❸pilnveidoties
善邻 shànlín *rakst.* labas kaimiņattiecības; labi kaimiņi
善男信女 shànnán-xìnnǚ uzticamie *(mācības, vai reliģijas)* sekotāji; draudze
善始善终 shànshǐ-shànzhōng ◊ labi sākt un veiksmīgi nobeigt *(labs sākums un labas beigas; būt veiksmīgam no starta līdz finišam)*
善事 shànshì labdarība
善心 shànxīn laba sirds; žēlsirdība; labestīgums
善行 shànxíng labdarības
善意 shànyì labvēlīgums; vēlīgums; draudzīgums
善有善报,恶有恶报 shàn yǒu shànbào,è yǒu èbào ◊ par labu atlīdzina ar labu, par ļaunu – ar ļaunu*(pasaulē pastāv taisnība; gan labestība, gan ļaunums tiek atlīdzināti)*
善于 shànyú būt prasmīgam *(kādā darbā)*; būt meistaram *(noteiktā amatā)*; būt spējīgam *(veikt kādus pienākumus)*
善终 shànzhōng klusi nomirt; nomirt dabīgā nāvē

禅(禪) shàn/chán **lietv.** *rit.*upurvieta; altāris; valdnieku senču altāris; **darb.** ❶*vēst.*atteikties no troņa *(nevis mantošanas kārtībā, bet par labu varas pārņēmējam no citas dzimtas)*; ❷*rit.*

sagatavot upurvietu

禅让 shànràng *vēst.*nodot troni viscienīgākajam; atteikties no troņa *(par labu citas dzimtas pārstāvim)*

禅位 shànwèi sk.禅让

骟(騸) shàn **darb.** ❶kastrēt; *novec.* rūnīt *(dzīvniekus)*; ❷potēt kokus

缮(繕) shàn **darb.** ❶pārrakstīt tīrrakstā; noņemt kopiju; ❷labot; remontēt *(ieročus u.c.)*; restaurēt *(cietokšņa sienas u.c.)*; ❸uzlabot; trenēt; audzināt *(raksturu)*

缮法 shànfǎ pārrakstīt tīrrakstā un izsūtīt

缮写 shànxiě ❶pārrakstīt; noņemt kopiju; ❷ierakstīt dokumentā; norakstīt

缮写员 shànxiěyuán pārrakstītājs

擅 shàn **darb.** ❶uzurpēt; piesavināt; monopolizēt; patvaļīgi rīkoties; ❷ieņemt pirmo vietu; būt pārākam par citiem; ❸valdīt; pārvaldīt; ❹atteikties no troņa; nodot *(citam)* valdības grožus

擅长 shàncháng būt prasmīgam *(kādā jomā)*

擅自 shànzì patvaļīgs; patvaļīgi; patvarīgs; patvarīgi

S

膳(饍) shàn **lietv.** ❶ēdiens; galds; ❷*(labākie)* ēdieni; *(labs)* galds; ❸ēdiena reize; brokastis, pusdienas u.c.; **darb.** ēst; pasniegt *(pienest)* ēdienus

膳费 shànfèi uztura nauda *(maksa par uzturu)*

膳食 shànshí ❶ēdiens; proviants; ❷galds; ēdināšana

膳宿 shànsù uzturs un dzīvošana *(pansija)*

嬗 shàn **darb.** ❶nomainīties; mantot; pārņemt; ❷palēnināt; pagausināt; gauss

嬗变 shànbiàn izmaiņas; *(notikumu)* attīstība; izmanīties

赡(贍) shàn **darb.** ❶dot; ❷uzturēt; ❸atbalstīt *(kādu)*; palīdzēt *(kādam)*; ❹kompensēt; nostiprināt; palielināt; **īp.** pilns; bagātīgs; pietiekams; **īpašv.** Šaņ *uzv.*

赡养 shànyǎng uzturēt; materiāli nodrošināt

赡养费 shànyǎngfèi alimenti; uzturēšana*(uzturēšanas izdevumi)*

赡养人 shànyǎngrén alimentu maksātājs

鳝(鱔、鱓) shàn **lietv.** *zool. (Symbranchiformes kārtas, zušveidīga saldūdens zivs)* neīstais baltvēderainais zutis *(Monopterus albus)*

shang

伤(傷) shāng **lietv.** ❶rēta; ievainojums; trauma; ❷ciešanas; *(dvēseliskas)* mokas; **darb.** ❶tikt ievainotam; ciest no *(ievainojuma; traumas; katastrofas sekām u.c.)*; ❷bojāties; ciest zaudējumus; ❸bēdāties; sērot; ❹just līdzi; apraudāt; ❺ievainot; traumēt; mocīt; ❻bojāt; nest zaudējumus; ❼aizskart; apvainot; bojāt reputāciju; apmelot; **īpašv.** Šan *uzv.*

伤疤 shāngbā rēta

伤悼 shāngdào sērot; bēdāties; pārdzīvot; bēdas

伤风 shāngfēng saaukstēties; saaukstēšanās; iesnas

伤风败俗 shāngfēng-bàisú negatīvi ietekmēt morāli *(grimšana netikumos; demoralizēšanās; netikumīgs)*

伤感 shānggǎn izjust sarūgtinājumu; pārdzīvot; skumt *(par kaut ko)*

伤害 shānghài ❶kaitēt; darīt ļaunu; nest zaudējumus; ❷aizskart; apvainot

伤寒 shānghán ❶*med.* vēdertīfs; ❷*ķīn. med.* saaukstēšanās drudzis; ❸*(kāju; roku u.c.)* apsaldējums

伤号 shānghào ievainotais

伤耗 shāng·hao ❶apsīkt; beigties; izlietoties; samazināties; ❷iztērēt; pazaudēt; ❸zaudējums; ieguldījums; ❹norakstīt *(kā savu laiku nokalpojušu)*; uzskatīt par nekur nederīgu

伤痕 shānghén rēta; ievainojums

伤口 shāngkǒu rēta; pušums

伤科 shāngkē ❶*ķīn. med.* traumatoloģija; ❷*med. (slimnīcas)* traumatoloģijas nodaļa

伤脑筋 shāng nǎojīn piepūlēt smadzenes; lauzīt galvu

伤热 shāngrè pūt; sust; bojāties no karstuma

伤神 shāngshén ❶bojāt *(kādam)* nervus; sagādāt *(kādam)* dvēseliskas mokas; ❷bēdāties; sērot

伤生 shāngshēng ❶iznīcināt; iznīcinošs; postošs; ❷iznīcināt dzīvus *(cilvēkus)*

伤食 shāngshí *med.* kuņģa darbības traucējums; kuņģa negremošana

伤势 shāngshì ievainojums; ievainojuma *(raksturs)*

伤逝 shāngshì sērot par mirušajiem; apraudāt mirušos

伤天害理 shāngtiān-hàilǐ ◊ pārkāpt svētītos debesu likumus *(graut morāles normas; rīkoties negodīgi)*

伤亡 shāngwáng ❶kritušie un ievainotie; ❷no ievainojumiem mirušais

伤心 shāngxīn ❶sērot; bēdāties; skumt; ❷ievainot dvēseli; sagādāt ciešanas; mocīt

伤心惨目 shāngxīn-cǎnmù ◊ sirdi plosošs un tāds ko nav iespējams uzlūkot *(traģisks; ļoti smags)*

伤员 shāngyuán ievainotais

殇(殤) shāng **darb.** nomirt jaunam *(❶bērnībā; ❷nepilngadīgam; jaunībā, nesasniegušam 19 gadus)*

商 shāng **darb.** ❶apspriest; apsvērt; konsultēties;

lietv. ❶ tirdzniecība; komercija; tirdzniecības darbība; ❷ tirgotājs; komersants; tirgoņi; ❸ *mat.* dalījums; ❹ *vēst. (cilts, kas senatnē dzīvoja mūsdienu Henaņas provinces teritorijā)*; **īpašv.** ❶ *vēst.* Šan dinastija *(1600.–1046.g.g.p. m.ē.)* ❷ Šan *uzv.*

商标 shāngbiāo ❶ tirdzniecības zīme; zīmols; ❷ etiķete

商标纸 shāngbiāozhǐ etiķete

商埠 shāngbù ❶ tirdzniecības osta; ❷ *vēst.* atklātā osta *(ārzemju tirdzniecībai)*

商场 shāngchǎng tirgotavu kvartāls; tirgotavu rinda

商船 shāngchuán tirdzniecības kuģis; preču kuģis

商店 shāngdiàn veikals; veikaliņš

商队 shāngduì tirgotāju pajūgu rinda; karavāna

商法 shāngfǎ *jur.* tirdzniecības likumdošana

商贩 shāngfàn klejojošs sīktirgotājs

商港 shānggǎng tirdzniecības osta

商贾 shānggǔ tirgotājs; tirgonis

商行 shāngháng tirdzniecības nams; komercfirma

商号 shānghào ❶ firmas nosaukums; tirdzniecības uzņēmuma nosaukums; ❷ komercfirma; veikals

商会 shānghuì ❶ tirdzniecības biedrība; biržas komiteja; ❷ tirdzniecības apvienība; tirdzniecības palāta

商界 shāngjiè tirgotāju aprindas; tirdzniecības pasaule; tirgotāji

商籁体 shānglàitǐ *lit.* sonets

商量 shāng·liang apspriesties; konsultēties; vienoties

商陆 shānglù *bot.* fitolaka *(Phytolacca)*

商品 shāngpǐn *ekon.* prece

商品粮 shāngpǐnliáng *ekon.* preču labība

商品量 shāngpǐnliàng *ekon.* preču masa

商品率 shāngpǐnlǜ ❶ *ekon.* precu ražošanas spēja; ❷ *ekon.* preču esamība

商品学 shāngpǐnxué *ekon.* prečzinība

商洽 shāngqià vienoties; saskaņot

商情 shāngqíng tirdzniecības konjunktūra; tirgus konjunktūra

商榷 shāngquè apspriest; diskutēt; strīdēties *(par kaut ko)*; noskaidrot

商人 shāngrén tirgotājs; tirgonis; komersants

商数 shāngshù *mat.* dalījums

商谈 shāngtán apspriesties; apspriest; vest pārrunas

商讨 shāngtǎo konsultēties; apspriest

商务 shāngwù komercija; komercdarījumi; komercoperācija

商务部 shāngwùbù komercijas ministrija

商业 shāngyè tirdzniecība; komercija

商业税 shāngyèshuì tirdzniecības nodoklis

商业网 shāngyèwǎng tirdzniecības tīkls

商议 shāngyì apspriest; apspriesties

商约 shāngyuē tirdzniecības līgums

商酌 shāngzhuó sk.商量

觞(觴) shāng **lietv.** *(vīna)* kauss, glāze; *novec.* biķeris; **darb.** ❶ cienāt *(ar vīnu) (piedāvāt vīna kausu)*; ❷ iedzert

墒 shāng **lietv.** *lauks.* augsnes mitrums; mitrums

墒情 shāngqíng mitruma procents augsnē; mitrums

熵 shāng **lietv.** *fiz.* entropija

垧 shǎng **skait.** *(zemes platības mērs)* šan *(parasti –15 mu; Ķīnas ZA –15 mu; Ķīnas ZR – 3 vai 5 mu)*

晌 shǎng **lietv.** ❶ pusdiena; uz pusdienas laiku; ❷ īss laika sprīdis; **darb.** tuvoties pusdienai; iestājas pusdiena

赏(賞) shǎng **darb.** ❶ apbalvot; dāvināt; ❷ slavēt; ❸ rast baudījumu; apbrīnot *(kaut ko)*; priecāties *(par kaut ko)*; ❹ pagodināt; ❺ cienīt; **lietv.** ❶ apbalvojums; dāvana; prēmija; **īpašv.** Šan *uzv.*

赏赐 shǎngcì ❶ apbalvojums; prēmija; ❷ apbalvot

赏罚 shǎngfá apbalvojums un sods; apbalvot un sodīt

赏封 shǎngfēng dzeramnauda

赏格 shǎnggé atlīdzības summa *(par pakalpojumu)*

赏光 shǎngguāng *piekl.* pagodināt ar apmeklējumu; personīgi ierasties ciemos

赏鉴 shǎngjiàn *(mākslas darba)* novērtējums; mākslinieciskā ekspertīze

赏脸 shǎngliǎn ❶ *piekl.* pagodināt ar savu klātbūtni; ❷ piekrist pieņemt dāvanu

赏钱 shǎng·qian dzeramnauda

赏识 shǎngshí ❶ pienācīgi *(kaut ko)* novērtēt; izprast patieso skaistumu; ❷ veltīt uzmanību *(kaut kam)*

赏玩 shǎngwán cienīt; rast baudījumu; sajūsmināties *(par kaut ko)*

赏心悦目 shǎngxīn-yuèmù ◊ priecēt sirdi un aci *(izjust estētisku baudījumu)*

上 shàng **īp.** ❶ augšējais; augstākais; ārējais; ❷ augstāk stāvošais; vecākais; galvenais; kreisais; ❸ augstākā labuma; vislabākais; pirmklasīgs; ❹ vecs; godājams; goda *(vieta)*; ❺ iepriekšējais; bijušais; pagājušais augstāk minētais; **apst.** augšā; uz augšu; no augšas; augstāk; priekšā; **darb.** ❶ kāpt augšā; iet uz augšu; celties *(gaisā) (par dūmiem u.c.)*; ❷ kāpt *(uz kuģa)*; nokāpt *(krastā)*; iekāpt *(lidmašīnā)*; ❸ doties ceļā; ❹ sasniegt *(līmeni)*; ❺ iziet; parādīties; panākt; ❻ ieslēgt *(sarakstā; reģistrā u.c.)*; ❼ derēt; būt *(pēc figūras)*;

❶ būt cienīgam; ❶ būt labākajam *(stiprākajam)*; ❶ mēģināt; ❶ pacelt; izkārt *(karogu; izkārtni u.c.)*; ❶ ielādēt *(kravu)*; ❶ uzpildīt *(degvielu)*; ❶ uzlikt zāles *(uz rētas)*; ❶ likt lietā; ❶ pielaist *(dzinēju)*; ❶ pielikt klāt; ❶ ielaist *(mājā)*; ❶ pienest klāt; ❶ nomaksāt *(nodokļus)*; ❶ iesniegt *(lūgumu)*; ❶ uzvilkt; uzskrūvēt; ❶ demonstrēt savu pārākumu; ❶ cienīt; godāt; **lietv.** ❶ augša; augšējā daļa; ❶ augstākā instance; priekšniecība; *(sabiedrības)* augstākie slāņi; ❶ *vēst.* imperators

上班 shàngbān iziet darbā *(savā maiņā)*; darba sākums

上半场 shàngbànchǎng *sp.* pirmais puslaiks

上半晌 shàngbànshǎng līdz pusdienas laikam

上半天 shàngbàntiān pirms pusdienas; dienas pirmā puse

上半夜 shàngbànyè līdz pusnaktij; nakts pirmā puse

上报 shàngbào ❶ ziņot *(priekšniecībai)*; ❶ publicēt *(laikrakstā)*

上辈子 shàngbèi·zi ❶ iepriekšējās paaudzes; ❶ gados vecākie *(ģimenes locekļi)*

上边 shàng·bian ❶ augša; augšpuse; ❶ augšā; priekšā; ❶ saimnieks; priekšniecība *(padoto lietots apzīmējums)*

上膘 shàngbiāo pieņemties svarā *(par dzīvniekiem)*

上宾 shàngbīn goda viesis

上部 shàngbù ❶ pirmais sējums; pirmā daļa; ❶ ķermeņa augšdaļa

上苍 shàngcāng *poēt.* debesis; Dievs

上操 shàngcāo *milit.* doties uz ierindas apmācībām; piedalīties ierindas apmācībās

上策 shàngcè vislabākais plāns; labākā izeja *(no situācijas)*; vispareizākā rīcība

上层 shàngcéng *met.* augstākais *(atmosfēras)* slānis; augstākais līmenis

上场 shàngchǎng *teātr.* iziet uz skatuves; *(aktiera)* uznākšana uz skatuves

上场门 shàngchǎngmén *teātr.* labās puses eja uz skatuvi

上朝 shàngcháo ❶ doties uz pili ikdienas audiencē; ❶ pieņemt audiencē galminiekus un nodarboties ar valsts lietām

上乘 shàngchéng ❶ četrjūgs; vislabākais četru zirgu aizjūgs; ❶ *bud.* mahājāna; ❶ šedevrs

上次 shàngcì pagājušo *(iepriekšējo)* reizi

上蔟 shàngcù zīda tārpu pārlikšana rāmjos

上蹿下跳 shàngcuān-xiàtiào nodarboties ar demagoģiju gan augstākajos, gan zemākajos sabiedrības slāņos

上代 shàngdài ❶ iepriekšējās paaudzes; ❶ gados vecākie *(ģimenes locekļi)*

上当 shàngdàng tikt apmānītam; iekulties ķezā; ciest zaudējumus

上刀山闯火海 shàng dāoshān chuǎng huǒhǎi ◊ uzrāpties durkļu kalnā un mesties liesmu jūrā *(būt gatavam uz jebkuriem upuriem)*

上等 shàngděng augstākā labuma; pirmklasīgs

上等兵 shàngděngbīng *milit.* dižkareivis

上帝 Shàngdì Dievs; debesu valdnieks

上吊 shàngdiào pakārties *(darīt sev galu pakaroties)*

上冻 shàngdòng salt; sasalt

上颚 shàng'è ❶ *anat.* aukslējas; *lingv.* aukslējeņi; ❶ augšžoklis

上房 shàngfáng viesistaba

上坟 shàngfén ❶ senču kapi; ❶ apmeklēt kapus *(kapsētu)*; ❶ upurēt senču kapa vietā

上风 shàngfēng ❶ nostāties vēja pusē; pagriezties pret vēju; ❶ izsisties ļaudīs; iet kalnā *(pa karjeras kāpnēm)*; ❶ ceļa vējš; labvēlīgi apstākļi; ❶ panākums; ❶ slavens; skaļš; sensacionāls

上峰 shàngfēng ❶ virsotne; smaile; ❶ augstāk stāvošā instance; priekšniecība

上工 shànggōng ❶ doties uz darbu; sākt strādāt; ❶ augstākās kvalifikācijas amatnieks *(meistars)*; ❶ prasmīgs ārsts diagnostiķis

上供 shànggòng *rit.* upurēt; upurēšana

上钩 shànggōu ❶ kosties, ķerties *(par zivīm)*; ❶ uzķerties kā zivij uz āķa *(pievilties, ticot kāda solījumiem)*

上古 shànggǔ dziļa senatne; vissenākais

上光 shàngguāng ❶ uzspodrināt; spodrināt; ❶ pulēt

上轨道 shàngguǐdào *sar.* ieiet sliedēs

上好 shànghǎo augstas kvalitātes; pirmšķirīgs

上呼吸道 shànghūxīdào *anat.* augšējie elpošanas ceļi

上回 shànghuí pagājušo *(iepriekšējo)* reizi

上火 shànghuǒ ❶ kurināt uguni; ❶ būt uzbudinātam; sadusmoties; ❶ *ķīn. med.* augšējā centra *(pie kuņģa atveres)* drudzis

上级 shàngjí ❶ augstāk stāvošā instance; priekšniecība; ❶ augstākais rangs; augstākā pakāpe

上家 shàngjiā ❶ doties mājās; pārnākt mājās; ❶ iepriekšējā kārta *(pie galda sēdošajiem madzjana u.c. galda spēļu spēlētājiem)*

上尖儿 shàngjiānr tikt piebērtam ar kaudzi; tikt pārpildītam

上浆 shàngjiāng ❶ cietināt; *novec.* stērķelēt; ❶ *tekstil.* smitēt

上将 shàngjiàng *milit.* ģenerālis; ģenerālpulkvedis; admirālis

上缴 shàngjiǎo nomaksāt nodokļus *(valdībai)*

上界 shàngjiè ❶ debesu valstība; ❶ aizsaule; viņa saule

上进 shàngjìn ❶ virzīties uz priekšu; progresēt; ❶ virzīties pa karjeras kāpnēm

上进心 shàngjìnxīn tieksme virzīties uz priekšu

上劲 shàngjìn sasprindzināt spēkus; izrādīt centību

上课 shàngkè ❶ apmeklēt nodarbības *(iet skolā)*; ❶ vadīt nodarbības *(mācīt kādu priekšmetu)*

S

上空 shàngkōng ❶ gaisa telpa; gaiss; ❷ pacelties gaisā
上口 shàngkǒu vienmēr *(kaut kas)* uz mēles *(viegli citēt pēc atmiņas)*
上款 shàngkuǎn ❶ autora dāvinājuma uzraksta pirmā daļa *(uz gleznas vai grāmatas)*; ❷ veltījums
上来 shàng·lai ❶ celties *(šurp; uz augšu)*; pieaugt; ❷ ierasties *(no laukiem pilsētā)*; ❸ sākties *(par vētru; lietu u.c.)*; ❹ darbības vārda sufikss, *(kas norāda, ka darbība ir vērsta uz runātāju)*
上联 shànglián pāru uzraksta *(对联)* pirmā puse
上梁不正下梁歪 shàngliáng bù zhèng xiàliáng wāi ◊ .ja augšējā sija liecās, tad arī apakšējā paliek greiza *(viss ir savstarpēji saistīts)*
上列 shàngliè augšminētais *(augstāk norādītais)*
上流 shàngliú ❶ upes augštece; ❷ *(sabiedrības)* augstākie slāņi; ❸ augstākā labuma; vislabākais
上路 shànglù doties ceļā; uzsākt ceļojumu
上马 shàngmǎ ❶ uzsēsties zirga mugurā; iesēsties seglos; ❷ *milit.* komanda: zirgos!; ❸ uzsākt darbu; ķerties pie darba
上门 shàngmén ❶ ieiet pa vārtiem; ieiet mājā; ieiet *(vīra; sievas)* ģimenē; ❷ apmeklēt; uzturēt pazīšanos; ❸ iekārt durvis; ❹ iesaistīties *(tiesu u.c)* lietās
上面 shàng·mian ❶ augša; augšā; augstākā instance; priekšniecība; ❷ augstāk *(tekstā)*; ❸ uz *(galda u.c)*; *mūz. u.c.* jomā
上年 shàngnián pagājušais gads; pirms gada
上年纪 shàng nián·ji vecāka gada gājuma; gados
上皮 shàngpí *anat.* epitēlijs
上品 shàngpǐn augstākā labuma; pirmās šķiras
上坡路 shàngpōlù ❶ ceļš kalnā; ceļš uz augšu pa kalna nogāzi; ❷ ceļš pretī labklājībai
上前 shàngqián pienākt klāt
上去 shàng·qu ❶ iet uz augšu *(pa kāpnēm)*; kāpt uz augšu; ❷ mesties *(pret ienaidnieku)*; iet pretīm *(kaut kam)*
上任 shàngrèn ❶ pieņemt lietas; stāties amatā; ❷ *novec.* priekšgājējs amatā vai dienestā
上色 shàngsè ❶ pirmā skaistule; ❷ visskaistākā krāsa; ❸ augstākā labuma; pirmšķirīgs
上色 shàngshǎi ❶ krāsot; iekrāsot; ❷ būt slavenam *(ar kaut ko)*
上山下乡 shàngshān-xiàxiāng doties *(strādāt)* uz kalnu rajoniem un uz laukiem
上上 shàngshàng vislabākais; vislaimīgākais; vislabvēlīgākais
上身 shàngshēn ❶ ķermeņa augšdaļa; ❷ īsa jaka; ❸ apģērbties; uzvilkt jaunu apģērbu; ❹ iemiesoties *(par ļauno garu)*
上升 shàngshēng ❶ pacelties; celties *(augšā)*; uzņemt augstumu; tikt paaugstinātam *(amatā)*; ❷ strādāt par laivu vilcēju
上声 shàngshēng *lingv. (Beidzjinas(Pekinas) dialekta)* trešais krītoši kāpjošais ķīniešu valsts valodas tonis
上士 shàngshì ❶ *vēst.* augstākā ranga ierēdnis *(Džou dinastijā)*; ❷ šanši *(7. kategorijas ierēdnis)*; ❸ labākie no ierēdņu vidus; ❹ *milit.* apakšvirsnieks; vecākais seržants
上市 shàngshì ❶ nonākt tirgū *(par precēm)*; ❷ doties uz tirgu
上手 shàngshǒu ❶ kreisā roka; kreisais; ❷ goda vieta; ❸ vispirmām kārtām; ❹ ķerties pie lietas; uzsākt darbu; ❺ būt veiksmīgam; veiksme; ❻ sākt nodarboties *(ar kaut ko)*
上书 shàngshū ❶ iesniegt vēstuli *(ziņojumu)*; iesniegt augstākā instancē *(lūgumu)*; ❷ pasniegt jaunu vielu *(mācību materiālu)*
上述 shàngshù iepriekš *(augstāk)* minētais
上水 shàngshuǐ ❶ doties pa upi uz augšu; peldēt pret straumi; ❷ ūdens padeve
上水道 shàngshuǐdào *celtn.* ūdensvads
上税 shàngshuì maksāt nodokļus
上司 shàng·si priekšniecība; priekšnieks
上诉 shàngsù *jur.* apelēt; apelācija
上诉人 shàngsùrén *jur.* apelants; pārsūdzētājs
上诉书 shàngsùshū *jur.* apelācija; kasācijas sūdzība
上算 shàngsuàn ❶ atmaksāties; būt rentablam; nest peļņu; ❷ attaisnot ieceri
上台 shàngtái ❶ *teātr.* iziet uz skatuves; ❷ uzkāpt tribīnē; ❸ stāties amatā; ❹ nākt pie varas; saņemt varu
上膛 shàngtáng ❶ *milit.* pielādēt *(lielgabalu; šauteni u.c.)*; ❷ *anat.* aukslējas
上体 shàngtǐ ķermeņa augšdaļa
上天 shàngtiān ❶ debesis; Dievs; ❷ pacelties debesīs
上头 shàng·tou ❶ augšā; uz augšu; ❷ augstākā ranga; priekšniecība; ❸ kas attiecas uz; runājot par; ❹ *rit.* veikt pilngadības ceremoniju *(jauneklim uzlikt galvas segu; jaunietei – saspraust matus ar saspraudi)*; ❺ sākumā; vispirms
上尉 shàngwèi *milit.* kapteinis; vecākais leitnants
上文 shàngwén ❶ iepriekšējais konteksts; ❷ augstāk minētais teksts
上午 shàngwǔ pirms pusdienas; dienas pirmā puse
上下 shàngxià ❶ augša un apakša *(debesis un zeme; kalni un ūdeņi)*; ❷ *(sabiedrības)* virsslāņi un apakšslāņi; *(dievība un cilvēks; valdnieks un padotie; priekšniecība un padotie; vecāki un bērni)*; visi sabiedrības slāņi; ❸ cienāmais un nīstamais; labākais un sliktākais; ❹ pirmais un otrais *(gados vecākie un jaunākie; senais un mūsdienīgais)*; bijušais un nākamais; ❺ no augšas uz leju; vertikāls; ❻ no labākajiem sliktākais; trešās *(šķiras)*; ❼ aptuveni; ❽ nedaudz atšķirties; ❾ iespaidot; izmainīt; ❿ stiprināt vai vājināt; likt klāt vai ņemt nost; modificēt; ⓫ pavadonis;

S

❶kāpt augšā un laisties lejā; ❷apciemot un doties atpakaļ; ❸novirzīties pa labi un pa kreisi; ❹atdalīt augstākos no zemākajiem *(labākos no sliktākajiem)*
上下其手 shàngxiàqíshǒu veikt nelikumības *(mainīt likumus savtīgos nolūkos)*
上下文 shàngxiàwén konteksts
上弦 shàngxián ❶*astr.* mēness pirmais ceturksnis; ❷uzvilkt *(pulksteni)*; ❸pievilkt *(stīgas)*; noskaņot *(mūzikas instrumentu)*
上限 shàngxiàn maksimums; augšējā robeža
上相 shàngxiàng fotogēniskums; fotogēnisks
上校 shàngxiào *milit.* pulkvedis; pirmā ranga kapteinis
上鞋 shàngxié ❶piešūt pazoli; ❷pielikt papēdi
上刑 shàngxíng spīdzināt; spīdzināšana
上行 shàngxíng ❶braukt *(pa upi)* uz augšu; braukt pret straumi; ❷*dzelzc.* pāru virziena *(vilciens)*; vilciens, kas dodas galvaspilsētas virzienā; ❸kuģis, kas dodas pa upi uz augšu; ❹nosūtīt *(dokumentu)* augstākstāvošai instancei
上行线 shàngxíngxiàn *dzelzc.* pāru virziena ceļš
上行下效 shàngxíng-xiàxiào ◊ augstāk stāvošie *(rāda piemēru)*, padotie pārņem *(piemēru)*
上学 shàngxué ❶doties uz skolu *(būt skolā)*; ❷sākt apmācības kursu *(sākt iet skolā)*
上旬 shàngxún pirmā dekāde
上演 shàngyǎn *teātr.* uzvest lugu *(operas iestudējumu u.c.)*
上演税 shàngyǎnshuì autora honorārs par lugas uzvedumu
上衣 shàngyī virsdrēbes
上议院 shàngyìyuàn augšpalāta; Lordu palāta
上瘾 shàngyǐn ❶aizrauties *(ar grāmatām; teātri u.c.)*; ❷tieksme *(uz alkohola lietošanu; azartspēlēm u.c.)*
上映 shàngyìng rādīt *(demonstrēt)* filmu
上游 shàngyóu ❶upes augštece; ❷progresīvs; tiekties uz priekšu
上谕 shàngyù *vēst.*imperatora edikts
上涨 shàngzhǎng ❶celties *(par ūdens līmeni upēs; ezeros u.c.)*; ❷celties *(par cenām)*
上账 shàngzhàng ierakstīt grāmatvedības grāmatā
上肢 shàngzhī *anat.* augšējās ekstremitātes
上智下愚 shàngzhìxiàyú ◊ augstāko gudrība un zemāko tumsība *(cēlsirdīgo gudrība un pūļa tumsība)*
上中农 shàngzhōngnóng turīgs vidējā slāņa zemnieks
上中天 shàngzhōngtiān *astr.* augšējā kulminācija
上装 shàngzhuāng ❶*teātr.* grimēties; pārģērbties; ❷*milit.* frencis; formas svārki
上座 shàngzuò goda vieta

尚 shàng **apst.** ❶vēl; vēl joprojām; pagaidām vēl ❷tomēr; vēl kaut kādā mērā; vēl kā nebūt; ❸lai! lai tā notiek! ❹senatnē; jau sen; no neaizmirstamiem laikiem; **saik.** ja; ja pat; **īp.** vecākais; galvenais; augstākais; sens; **darb.** ❶kāpt uz augšu; kāpt augšup; doties vizītē; ❷būt pārākam par; izslavēt; cildināt; ❸godāt; cienīt; ❹pielikt klāt; ❺likt *(kaut ko darīt)*; ❻palīdzēt; ❼apprecēties; iziet pie vīra; ❽vadīt; būt atbildīgam *(par kaut ko)*; **īpašv.** Šan *uzv.*
尚且 shàngqiě ❶turklāt; vēl jo vairāk; ❷bet pagaidām; *sar.* kamēr kas; ❸pat
尚书 shàngshū ❶*vēst.* imperatora kancelejas vadītājs *(秦Cjiņ dinastijas laikā)*; ❷ministrs *(明Min un 清Cjin dinastiju laikā)*
尚未 shàngwèi vēl ne; pagaidām ne
尚武 shàngwǔ aizrauties ar kara mākslu; kara mākslu uzskatīt augstāk par visu

绱(緔、鞝) shàng **darb.** piešūt *(pazoli)*; pazolēt *(apavus)*; piesist *(apaviem papēdi u.c.)*

shao

烧(燒) shāo **darb.** ❶degt; aizdegties; ❷norūdīt *(apdedzināt)*; rūdīts *(sirpis u.c.)*; ❸cepties uz uguns; cepts; ❹nosarkt; ❺ciest no karstuma; degt drudzī; būt drudzī; ❻plātīties ar savu bagātību; ❼dedzināt; sadedzināt; pārvērst pelnos; ❽apdedzināt *(ķieģeļus u.c.)*; ❾cept; uzcept uz uguns; izcept; ❿uzsildīt; dedzināt *(spirtu; degvīnu)*; **lietv.** ❶stiprs vīns; degvīns; pašdarinātais; ❷drudzis; augsta temperatūra
烧杯 shāobēi *ķīm.* vārāmglāze
烧饼 shāo·bing *kulin.(ar sezama sēkliņām apbērti)* cepti plāceņi
烧断 shāoduàn pārdegt *(par elektrības vadu)*
烧饭 shāofàn gatavot ēdienu*(vārīt putru)*
烧光 shāoguāng pilnībā nodedzināt
烧焊 shāohàn *tehn.* metināt; metināšana
烧红 shāohóng ❶kaitēt; karsēt; ❷grauzdēt
烧化 shāohuà nodedzināt; sadedzināt *(līķi u.c.)*
烧坏 shāohuài pārdegt (*par elektrisko lampiņu u.c.*)
烧毁 shāohuǐ sadedzināt *(dokumentus)*; nodedzināt *(māju u.c.)*
烧火 shāohuǒ iedegt uguni *(plīti u.c.)*
烧碱 shāojiǎn *ķīm.* kaustiskā soda
烧焦 shāojiāo piedegt; pārogļoties
烧结 shāojié *metal.* aglomerācija
烧结矿 shāojiékuàng *min.* aglomerāts
烧酒 shāojiǔ 50 grādīgs *(gaoļana; kviešu vai rīsa)* degvīns
烧垦 shāokěn izdega; izdegusi vieta
烧蓝 shāolán *metal.* zilināt;melnināt *(dzelzi; tēraudu)*
烧料 shāoliào silikātstikls

烧卖 shāo·mai *kulin.*plāceņi ar gaļas pildījumu
烧瓶 shāopíng *ķīm.* kolba
烧伤 shāoshāng *med.* apdegums; apdedzināties
烧石膏 shāoshígāo apdedzināts ģipsis
烧旺 shāowàng iedegties; sākt degt
烧香 shāoxiāng ❶*rel.* kvēpināt vīraku; lūgt Dievu; ❷iet uz dievlūgšanu
烧心 shāoxīn ❶stipri satraukt *(kādu)*; nelikt mieru; ❷*med.* grēmas
烧夷弹 shāoyídàn *milit.* degbumba
烧纸 shāozhǐ ❶*rit.* dedzināt butaforisko naudu, *(kas aizgājējam nepieciešama viņā saulē)*; ❷kvēpināt vīraku
烧制 shāozhì dedzināt *(koka ogles)*
烧灼 shāozhuó *med.*piededzināt
烧灼术 shāozhuóshù *med.* piededzināšana

捎 shāo **darb.** ❶aizskart; pieskarties; skart *(ar spārna galu)*; ❷paņemt līdzi *(vēstuli u.c.)*; ienest pa ceļam; ❸nogriezt; izpļaut; ❹iznīcināt; padzīt
捎带 shāodài ❶paņemt līdzi; turēt rokās; ❷garāmejot; pa ceļam; pie viena
捎脚 shāojiǎo ceļā ņemt pasažierus; *(kādu)* aizvest pa ceļam

梢 shāo **lietv.** ❶*(koka)* virsotne; koka galotne; ❷*(bizes)* galiņš; *(pātagas)* gals; aste; ❸sākums; *(darba)* aizsākums; ❹laivas pakaļgals; ❺žagari; zari; ❻zizlis *(dejotāja vai dziedātaja rokās)*; ❼karoga robotā mala; ❽zems koks vai krūms
梢头 shāotóu ❶virsotne; ❷beigas; mala

稍 shāo/shào **apst.** ❶nedaudz; mazliet; zināmā mērā; ❷pakāpeniski; pamazām; **īp.** mazs; vismazākais; sīks; **īpašv.** Šao *uzv.*
稍稍 shāoshāo ❶mazliet; nedaudz; ❷pakāpeniski; pamazām
稍微 shāowēi nedaudz; mazliet; daži
稍许 shāoxǔ drusciņ; nedaudz

筲 shāo **lietv.** ❶toveris; *(koka)* baļļa; *(ūdensnesēja)* spainis; ❷pītenis; neliels pīts trauks *(vārītam rīsam)*; **skait.** šao *(beramo vielu mērs)*
筲箕 shāojī pītenis *(graudu skalošanai)*

艄 shāo **lietv.** ❶laivas pakaļgals; ❷*(laivas)* stūre
艄公 shāogōng stūres vīrs; laivinieks

鞘 shāo/qiào **lietv.** pletnes *(pātagas)* galiņš

勺 sháo **lietv.** ❶smeļamais kauss; liekšķere; pavārnīca; ❷šao *(beramo vielu mērs)*; **darb.** ❶smelt; ieliet; ❷iegāzt *(pa ausi)*; iecirst pliķi; **īpašv.** Šao *uzv.*
勺状软骨 sháozhuàng ruǎngǔ *anat.* kausveidīgais skrimslis

芍 sháo **sast.**
芍药 sháo·yao *bot.* pienziedu peonija *(Paeonia lactiflora)*

韶 sháo **īp.** lielisks; smalks; brīnišķīgs
韶光 sháoguāng brīnišķīgs laika sprīdis; lieliskas dienas *(par pavasari; jaunību)*
韶华 sháohuá sk. 韶光
韶秀 sháoxiù krāšņs; brīnišķīgs

少 shǎo/shào **apst.** ❶nedaudz; reti; mazā skaitā; ❷mazāk; retāk; ❸nevajag; nedrīkst; ❹par maz; nepietiekami; ❺pēc īsa brīža; drīz; **darb.** ❶saīsināties; samazināties; būt mazāk *(par kaut ko)*; ❷pietrūkt; nepietikt; ❸nebūt klāt; būt projām; ❹būt parādā
少安毋躁 shǎo'ān-wúzào nomierinieties! nevajag uztraukties!
少不得 shǎo·budé ❶neizbēgams; nāksies; gribot negribot vajag; ❷nepieciešams; nevar nebūt; obligāts
少不了 shǎo·buliǎo ❶nevar pazust; man nepazudīs; ❷jābūt obligāti; nevar iztikt *(bez kaut kā)*; ❸nepieciešams lielā skaitā *(ar mazu skaitu nav iespējams iztikt)*
少待 shǎodài nedaudz pagaidīt
少候 shǎohòu sk. 少待
少见多怪 shǎojiàn-duōguài ◊ *(kas)* maz redzējis, *(tas)* daudz brīnās (*par tumsonību; pieredzes trūkumu*)
少礼 shǎolǐ ❶nepieklājīgs; familiārs; ❷*piekl.* piedodiet par nepieklājību
少量 shǎoliàng nedaudz; mazā skaitā
少慢差费 shǎo màn chà fèi maz; lēni; slikti un neekonomiski
少陪 shǎopéi *piekl.* atvainojiet, ka man jādodas projām *(ja nepieciešams doties projām pirms banketa beigām)*
少时 shǎoshí ❶drīz; pēc īsa brīža; ❷bērnībā; jaunības gados
少数 shǎoshù mazskaitlīgs; neliels skaits
少数民族 shǎoshù mínzú nacionālā minoritāte *(mazākumtautība)*
少许 shǎoxǔ mazliet; nedaudz; pats mazumiņš
少有 shǎoyǒu rets; reti atrodams; unikāls
少云 shǎoyún *met.* daļēji apmācies

少 shào/shǎo **īp.** ❶mazgadīgs; jauns; mazākais; ❷jaunākais; ❸mazs; maziņš; **apst.** no mazotnes; no jaunām dienām; **lietv.** jauns cilvēks; dēls; jaunākā paaudze; **īpašv.** Šao *uzv.*
少白头 shàobáitóu ❶agrs sirmums; ❷agri nosirmojis *(cilvēks)*
少不更事 shàobùgēngshì jauns un maz pieredzējis

S

(jauns un zaļš)
少妇 shàofù jauna sieviete; jauna sieva
少将 shàojiàng *milit.* ģenerālmajors; kontradmirālis
少奶奶 shàonǎi·nai ❶jaunā kundze; ❷*piekl.* Jūsu vedekla
少年 shàonián ❶jaunība; pusaudža gadi; ❷jauneklis; pusaudzis
少年宫 shàoniángōng Bērnu pils
少年老成 shàonián lǎochéng ❶jauns, bet pieredzējis; ❷jauns, bet mazaktīvs *(inerts)*
少女 shàonǚ jauna meitene; jauna sieviete
少尉 shàowèi *milit.* jaunākais leitnants
少先队 shàoxiānduì pionieru pulciņš
少先队员 shàoxiān duìyuán pionieris
少校 shàoxiào *milit.* majors; trešā ranga kapteinis
少爷 shào·ye ❶jaunskungs; jaunais kungs; ❷kundziņš; ❸*piekl.* Jūsu dēls
少壮 shàozhuàng pašos spēka gados *(vīrietis spēku briedumā)*
少壮不努力,老大徒伤悲 shàozhuàng bù nǔlì,lǎodà tú shāngbēi slinkums jaunībā – nožēla vecumdienas *(vecumdienās par vēlu skumt par jaunībā zaudēto laiku)*
少壮派 shàozhuàngpài gados jaunie

绍(紹) shào **darb.** ❶mantot; pārņemt; turpināt; ❷uztvert; apgūt *(kaut ko)*; nākt pie dziļas pārliecības; ❸vilkt garumā; ievilkt; **lietv.** mantošanas līnija; mantošana; **īpašv.** Šao *uzv.*
绍兴酒 shàoxīngjiǔ Šaosjinas rīsa vīns

哨 shào **lietv.** ❶*milit.* patruļa; sardze; postenis; ❷*(robežsargu)* postenis; ❸*vēst.* simts *(karavīru)*; ❹svilpe; **darb.** ❶patrulēt; ❷svilpt; čivināt; **īp.** nelīdzens; šķībs
哨兵 shàobīng *milit.* sargkareivis
哨兵线 shàobīngxiàn *milit.* *(robežaizsardzības)* kordons
哨所 shàosuǒ *milit.* postenis
哨子 shào·zi svilpe

稍 shào/shāo **sast.**
稍息 shàoxī *milit.* *(komanda)* brīvi!

she

奢 shē **īp.** ❶izšķērdīgs; grezns; ❷pārliecīgs; par daudz liels; **lietv.** izšķērdība; greznība; **darb.** ❶mētāties ar naudu; šķērdēt līdzekļus; ❷lielīties; plātīties; **īpašv.** Še *uzv.*
奢侈 shēchǐ šķērdēt; šķiest; putināt; izšķērdība
奢侈品 shēchǐpǐn greznumlieta
奢华 shēhuá ❶izšķērdība; greznība; grezns; ❷lepoties *(plātīties)* ar savu bagātību
奢靡 shēmí greznība; izšķērdība; šķiest līdzekļus
奢求 shēqiú pārmērīgas prasības
奢望 shēwàng pārliecīgas cerības; nesamērīgas ambīcijas

赊(賒) shē **darb.** ❶pirkt uz kredīta; pirkt uz nomaksu; **apst.** ❶vairāk, nekā nepieciešams *(pēc skaita; izmēra; apjoma; laikiem un tempiem)*;❷ pārāk ievilkts *(laika ziņā)*; ❸mazāk, nekā nepieciešams *(pēc skaita; izmēra; apjoma; laikiem un tempiem)*; **īp.** ❶lieks; ❷plats; garš; brīvs; īss; šaurs; ❸neinteresants; nepietiekams
赊购 shēgòu pirkt uz kredīta; pirkt uz parāda
赊欠 shēqiàn ņemt kredītu; pirkt uz kredīta
赊销 shēxiāo ❶pārdot uz nomaksu; ❷pārdot uz kredīta
赊账 shēzhàng ❶pirkt uz kredīta; ❷ņemt kredītu

猞 shē **sast.**
猞猁 shēlì *zool.* lūsis *(Felis lynx)*

畲 shē **lietv.** ❶*(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; ❷zemkopības līdumu sistēma; **darb.** līst līdumu; nodarboties ar līdumu līšanu
畲族 shēzú še *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

畬 shē/yú **lietv.** zemkopības līdumu sistēma; **darb.** līst līdumu; nodarboties ar līdumu līšanu

舌 shé **lietv.** ❶mēle; ❷mēlīte; ventilis; ❸izcilnis; tapa; rēdze; ❹valoda; runa; **īpašv.** Še *uzv.*
舌敝唇焦 shébì-chúnjiāo ◊ mēle nogurusi un lūpas sapampušas *(runāt kamēr paliek nelabi; strīdēties līdz aizsmakumam)*
舌根 shégēn mēles sakne
舌根音 shégēnyīn *lingv.* pakaļējais mēlenis
舌尖 shéjiān mēles galiņš
舌尖音 shéjiānyīn *lingv.* priekšējais mēlenis
舌剑唇枪 shéjiàn-chúnqiāng ◊ mēle – zobens, lūpas – šķēps *(par polemiskā talanta spēku)*
舌前音 shéqiányīn *lingv.* priekšējais mēlenis
舌鳎 shétǎ *zool.* mēles zivis *(Cynoglossidae)*
舌苔 shétāi *med.* mēles aplikums
舌头 shé·tou ❶mēle; ❷*milit.* mēle *(sagūstīts ienaidnieka karavīrs)*
舌下 shéxià *anat.* zemmēles *(nervi u.c.)*
舌下腺 shéxiàxiàn *anat.* zemmēles dziedzeris
舌咽神经 shéyān shénjīng *anat.* mēles-rīkles nervs
舌炎 shéyán *med.* glosīts
舌蝇 shéyíng *zool.* cece muša (*Glossina*)
舌战 shézhàn vārdu karš *(asa polemika)*
舌状花 shézhuànghuā *bot.* kurvjziežu*(asteru)* dzimtas zieds *(Lingulate)*

折 shé/zhē/zhé **darb.** ❶zaudēt; ciest zaudējumus;

ar zaudējumiem; ❷ pārlūzt; salūzt; salauzts; bojāts; ❸ pakļauties; kapitulēt

折本 shéběn pārdot ar zaudējumiem; ciest zaudējumus naudas izteiksmē

折秤 shéchèng zaudēt svaru

折耗 shéhào ❶ nožuvums; *(koka)* sarukums; ❷ izbārstīšanās; izkaisīšanās; ❸ nobirums

蛇(虵) shé **lietv.** ❶ čūska; čūskas; čūskveidīgs; ❷ 12 *zīmju cikla sestais dzīvnieks; atbilst cikliskajai zīmei* 巳, *kura apzīmē Čūskas gadu;* **īpašv.** Še *uzv.*

蛇莓 shéméi *bot.* meža zemene *(Fragaria vesca)*

蛇蜕 shétuì *ķīn. farm.* čūskas nomestā āda

蛇纹石 shéwénshí *min.* serpentinīts

蛇无头不行 shé wú tóu bù xíng ◊ čūska bez galvas nespēj kustēties *(cilvēku masas nespēj iztikt bez vadoņa)*

蛇蜥 shéxī *zool.* glodene *(Ophisaurus gracilis)*

蛇蝎 shéxiē ◊ čūska un skorpions *(❶par kaut ko briesmīgu; *par cietsirdīgu, ļaunu cilvēku); vulg.* riebeklis

蛇行 shéxíng ❶ līst *(pieplakušam pie zemes)*; līst uz vēdera; ❷ atvainoties; ❸ līkumains *(ceļš)*

蛇医 shéyī *med.* ārsts *(speciālists čūsku kodumu ārstēšanā)*

蛇足 shézú ◊ čūskas kājas *(kaut kas pilnīgi lieks; lieka detaļa; ◊ piektais ritenis)*

舍(捨) shě/shè **darb.** ❶ apstāties; pārtraukties; pārstāt; ❷ tikt šķirtiem; šķirties; ❸ aiziet no dienesta; atkāpties no amata; ❹ atbrīvoties; tikt atlaistam; ❺ atmest; izslēgt; atteikties *(no kaut kā)*; ❻ pamest novārtā; ❼ viegli šķirties *(no kaut kā)*; atdot; ziedot *(kaut ko)*; ❽ atlikt malā; ❾ mest; izšaut *(bultu)*; ❿ atlaist brīvībā; **darb.-pr.** izņemot; nerēķinot

舍本逐末 shěběn-zhúmò ◊ novērsties no galvenā *(lauksaimniecības)* un aizrauties ar mazsvarīgāko *(tirdzniecību) (dzenoties pēc sīkumiem, aizmirst galveno)*

舍不得 shě·bu·de nespēt šķirties; nespēt atrast spēkus atteikties *(no kaut kā) (nevarēt par kaut ko izšķirties)*

舍得 shě·de spēt *(no kaut kā)* atteikties *(būt gatavam rīkoties noteiktā veidā)*

舍己为人 shějǐ-wèirén būt gatavam upurēt sevi sabiedrības interešu vārdā

舍近求远 shějìn-qiúyuǎn atteikties no tā, kas tuvs un censties iegūt to, kas tāls *(labāk zīle rokā, nekā mednis kokā)*

舍命 shěmìng upurēt *(savu)* dzīvību; pašaizliedzīgs

舍弃 shěqì pamest *(kaut ko)*; atteikties *(no kaut kā)*

舍身 shěshēn ❶ nežēlot sevi; upurēt sevi; pilnībā sevi veltīt *(kaut kam)*; ❷ *bud.* aiziet no pasaulīgās dzīves *(kļūt par mūku)*

舍生取义 shěshēng-qǔyì ziedoties taisnības vārdā *(atdot dzīvību par taisnu lietu)*

舍生忘死 shěshēng-wàngsǐ droši doties nāvē *(varonīgi upurēt savu dzīvību)*

设(設) shè **darb.** ❶ dibināt; nodibināt; izveidot; organizēt; ❷ rīkot; sarīkot; ierīkot; gatavot; ❸ plānot; projektēt; ❹ pilnībā sagatavot; **lietv.** ❶ bankets; viesības; ❷ *vēst.* 唐Tan dinastijas laikā tjurku un uigūru *(karaspēka)* vadonis; pulkvedis; ❸ *vēst.* apgabala pārvalde; **īp.** spēcīgs; liels; pilns; vispusējs; **īpašv.** Še *uzv.*

设备 shèbèi ❶ aprīkot; aprīkojums; iekārta; inventārs; ❷ apbruņoties; veikt drošības pasākumus

设法 shèfǎ atrast risinājumu; *(kaut ko)* izdomāt

设防 shèfáng organizēt aizsardzību; izveidot aizsardzības nocietinājumus

设伏 shèfú *milit.* ierīkot slēpni; novietoties slēpnī

设或 shèhuò ja; gadījumā, ja; iedomāsimies, ka

设计 shèjì ❶ sastādīt plānu; izplānot; ❷ plāns; aprēķins; ❸ projektēt; konstruēt; ❹ iecerēt; iecere; plāns; ❺ intriģēt

设计局 shèjìjú konstruktoru birojs; projektēšanas kantoris

设计师 shèjìshī projektētājs; konstruktors

设计图 shèjìtú projekts; projekta shēma

设计院 shèjìyuàn projektēšanas institūts

设计者 shèjìzhě projektētājs; konstruktors

设立 shèlì nodibināt; izveidot; atklāt

设若 shèruò ja tikai; gadījumā, ja

设色 shèsè gleznot ar *(eļļas)* krāsām; izkrāsot; izkrāsošana

设身处地 shèshēn-chǔdì iedomāties sevi cita vietā

设施 shèshī *(kultūras; sanitārie; militārie u.c.)* pasākumi

设使 shèshǐ ja, tikai; gadījumā, ja

设想 shèxiǎng ❶ iedomāties; nodomāt *(kaut ko darīt)*; ❷ pieņemt; pieņēmums; ❸ spriest; pārspriest; izskatīt *(jautājumu)*; ❹ rēķināties ar cita interesēm

设宴 shèyàn sarīkot banketu *(pieņemšanu)*

设置 shèzhì ❶ nodibināt; izveidot; organizēt; ❷ aprīkot; montēt; ❸ aprīkojums; armatūra

社 shè **lietv.** ❶ biedrība; asociācija; apvienība; līga; ❷ komūna; kooperatīvs; ❸ *saīs.* tautas komūna; ❹ *saīs.* redakcija; izdevniecība; aģentūra; ❺ Še *(Zemes dievība; auglīgā zeme)*; ❻ *rit. (Zemes dievības)* atklātais altāris; ❼ Zemes templis *(valstiskuma simbols)*; ❽ *saīs., rit.* pavasara un rudens dienas, kad notiek upurēšana zemei; ❾ *vēst.* 25 saimniecību lauku kopiena (*Džou dinastija*); ❿ *vēst.* 5 vai 10 saimniecību lauku kopiena (*Haņ dinastija*); ⓫ *vēst.* vietējā pašaizsardzības vienība; **darb.** upurēt; lūgties; pielūgt *(īpaši – zemi)*; **īpašv.**

Še *uzv.*

社会 shèhuì ❶ sabiedrība; sabiedrības; sociāls; ❷ *saīs.* sociālistisks; ❸ augstākā sabiedrība; elitāras aprindas

社会党 shèhuìdǎng sociālistiskā partija

社会党人 shèhuìdǎngrén sociālists

社会帝国主义 shèhuìdìguózhǔyì sociālimperiālisms

社会化 shèhuìhuà *(līdzekļu u.c.)* sabiedriskošana

社会民主党 shèhuìmínzhǔdǎng ❶ sociāldemokrātiska partija; ❷ sociāldemokrātija

社会性 shèhuìxìng ❶ *(kādas parādības)* sabiedriskais raksturs; ❷ sabiedriskais instinkts

社会学 shèhuìxué socioloģija; sabiedriskās zinātnes

社会学家 shèhuìxuéjiā sociologs; sabiedrisko zinātņu speciālists

社会主义 shèhuìzhǔyì sociālisms; sociālistisks

社会主义化 shèhuìzhǔyìhuà socializēšanās

社会主义者 shèhuìzhǔyìzhě sociālists

社火 shèhuǒ *novec.* tautas svētki; svētku spēles; līksmošana

社稷 shèjì ❶ 社Še *(Zemes dievība)* un 稷Dzji *(Graudaugu dievība)*; ❷ Še un Dzji altāris; ❸ tronis; dinastija; ❹ valdnieks; valsts

社交 shèjiāo sabiedriskie kontakti; pazīšanās

社论 shèlùn redakcijas raksts; komentārs

社评 shèpíng ❶ komentārs; programmatisks raksts; ❷ sabiedriski politiskai tematikai veltīts kritisks apskats

社团 shètuán ❶ apvienība; korporācija; ❷ sabiedriska organizācija

社员 shèyuán ❶ biedrības loceklis; ❷ tautas komūnas biedrs; ❸ paju īpašnieks; ❹ redakcijas *(ziņu aģentūras)* darbinieks

社长 shèzhǎng ❶ biedrības *(asociācijas)* priekšsēdētājs; ❷ redakcijas *(aģentūras)* vadītājs

舍

shè/shě **lietv.** ❶ būda; mājiņa; lopu *(putnu)* kūts; ❷ māja; pilsētas mājoklis; ❸ iebraucamā vieta; kopmītne; viesnīca; ❹ *piekl.* mans pieticīgais mājoklis; ❺ karaspēka pārgājiens no vienas naktsmītnes līdz nākamajai naktsmītnei; karaspēka vienas dienas pārgājiens *(30 li attālumā)*; **vietn.** ❶ *niev.* mans *(parasti – par jaunākajiem radiniekiem)*; ❷ *novec.* kas? kāds? kādā veidā; **darb.** palikt uz naktsguļu; apstāties atpūsties

舍间 shèjiān *piekl.* manā pieticīgajā mājoklī; mana māja

舍利 shèlì ❶ Budas mirstīgās atliekas; ❷ svētā pīšļi; ❸ runājošais putns *(čakste; dzeltenais ķauķis)*; ❹ Šeli *uzv.*

舍利塔 shèlìtǎ *sanskr.* stūpa; *mong.* suburgans *(celtne, kurā glabājas Budas mirstīgās atliekas)*

舍亲 shèqīn *piekl.* mana dzimtene; mani radinieki

涉

shè **darb.** ❶ pārbrist upi vai strautu; ❷ pārpeldēt; braukt pa ūdeni; ❸ ieiet; iespiesties; iekļūt; ❹ pārdzīvot *(nelaimi u.c.)*; pārlaist *(ziemu)*; ❺ skart; pieskarties; ❻ attiecībā *(uz kaut ko)*; skarot *(kādu jautājumu)*; **lietv.** ❶ brasls; ❷ attieksme; sakars; **īpašv.** Še *uzv.*

涉笔 shèbǐ rakstīt; strādāt ar otu *(spalvu)*

涉及 shèjí attiekties *(uz kaut ko)*; skart *(kaut ko)*; skarot *(kaut ko)*

涉猎 shèliè ◊ medīt braucot pa ūdeni *(virspusējas zināšanas; būt paviršam; paviršība)*

涉禽 shèqín *zool.* stārķveidīgie *(Ciconiformes)*

涉讼 shèsòng tiesāties; tikt iesaistītam tiesu lietās

涉嫌 shèxián tikt turētam aizdomās

涉足 shèzú ❶ ieiet; iespiesties; ❷ apmeklēt *(tūrisma objektu u.c.)*

射

shè **darb.** ❶ šaut ar loku; ❷ šaut *(ar šauteni; lielgabalu u.c.)*; ❸ lidot kā bultai vai lodei; ❹ projicēties; ❺ krist *(par mēness stariem)*; klāties *(uz zemes)*; ❻ šaut *(meža zvērus)*; ❼ izšaut *(lielgabala šāviņu)*; ❽ dzīties *(pēc ienākumiem)*; ❾ uzminēt; atminēt; **lietv.** ❶ šaušana no loka *(apmācību priekšmets Ķīnā līdz XIX gs.)*; ❷ *milit.* *(šauteņu; lielgabalu u.c.)* uguns; ❸ parādība; tēls; forma

射程 shèchéng *milit.* distance; tālšāvīgums; šāviena attālums

射穿 shèchuān cauršaut *(kaut ko)*

射电 shèdiàn ❶ izstarot radioviļņus; radioizstarojums; ❷ **sast.** radio- *(radioaparāts; radioteleskops u.c.)*

射电星 shèdiànxīng radiozvaigzne

射高 shègāo *milit.* apšaudes trajektorija

射击 shèjī ❶ šaut; šaušana; apšaude; ❷ *milit.* uguns

射击场 shèjīchǎng *milit.* šautuve; poligons

射击术 shèjīshù šaušanas māksla; šaušanas apmācība

射箭 shèjiàn izšaut bultu *(šaut ar loku)*

射角 shèjiǎo *milit.* apšaudes leņķis

射界 shèjiè *milit.* apšaudes sektors

射精 shèjīng *fiziol.* ejakulācija

射猎 shèliè medīt; medības

射流 shèliú *tehn.* strūkla; strūklas *(sūknis u.c.)*

射门 shèmén *sp.* sist pa vārtiem *(sitiens pa vārtiem)*

射频 shèpín *radioteh.* radiofrekvence

射伤 shèshāng sašaut; ievainot

射手 shèshǒu ❶ *milit.* strēlnieks; ❷ *sp.* šāvējs

射死 shèsǐ ❶ nošaut ar bultu; ❷ nošaut

射线 shèxiàn *fiz.* *(rentgena; siltuma u.c.)* stars; starojums

射向 shèxiàng *milit.* uguns virziens

射影 shèyǐng *mat.* projekcija

射中 shèzhòng ❶ trāpīt mērķī; ❷ atminēt mīklu

赦

shè **darb.** amnestēt; apžēlot; piedot; **lietv.** amnestija; apžēlošana; **īpašv.** Še *uzv.*

赦免 shèmiǎn piedot; amnestēt; atbrīvot no soda

izciešanas

慑(慴、慴) shè **darb.** ❶ baidīties; zaudēt dūšu; ❷ pakļauties; paklausīt; samierināties; ❸ baidīt; iebaidīt; draudēt; ❹ apspiest; aizturēt *(elpu)*

慑服 shèfú ❶ pakļauties *(aiz bailēm)*; ❷ iebaidīt; pakļaut

摄(攝) shè **darb.** ❶ ņemt; sagrābt; ❷ fotografēt; taisīt uzņēmumu; ❸ apgādāt; barot; ❹ saudzēt; palīdzēt; ❺ uzkopt; uzlabot; savest kārtībā; ❻ vadīt; valdīt; kontrolēt; ❼ īslaicīgi aizvietot *(amatā)*; ❽ *polit.* ieņemt reģenta amatu; ❾ *(īslaicīgi)* apvienot amatus; ❿ vilkt; pievilkt; ievilkt; ⓫ iesūkt; ⓬ sagādāt; iegādāt; sagatavot; ⓭ ņemt uz parāda; aizņemties; ⓮ uzvilkt *(šaujamo)* loku; ⓯ pierakstīt; protokolēt; ⓰ apmalot *(lakatu; drānas)*; ⓱ tikt saspiestam *(iespiestam)*; ⓲ pakļauties; noliekt galvu; ⓳ nikni skatīties *(zibeņot ar acīm)*; **lietv.** ❶ *polit.* reģents; reģenta krēsls; ❷ *rit.* liels vēdeklis; **īpašv.** Še *uzv.*

摄动 shèdòng *astr.* perturbācija

摄谱仪 shèpǔyí *fiz.* spektrogrāfs

摄取 shèqǔ ❶ salasīt; uzlasīt; ❷ *biol.* asimilēt *(barību)*; ❸ fotografēt

摄生 shèshēng ❶ saudzēt sevi; uzturēt eksistenci; ❷ veselības aizsardzība

摄氏 Shèshì Celsijs *(temperatūra pēc Celsija)*

摄影 shèyǐng fotografēt; taisīt fotouzņēmumu; filmēt; filmēšana

摄影机 shèyǐngjī fotoaparāts; kinokamera

摄影家 shèyǐngjiā fotogrāfs; kinooperators

摄影棚 shèyǐngpéng *kinem.* filmēšanas paviljons

摄影师 shèyǐngshī fotogrāfs; kinooperators

摄政 shèzhèng *polit.* ieņemt reģenta amatu; reģents

摄政王 shèzhèngwáng princis reģents

摄制 shèzhì fotografēt; filmēt

摄制组 shèzhìzǔ *kinem.* filmēšanas grupa

麝 shè **lietv.** ❶ *zool.* muskusbriedis *(Moschus moschiferus)*; ❷ *saīs.* muskuss

麝猫 shèmāo *zool.* mazā Indijas civeta *(Viverricula indica)*

麝牛 shèniú *zool.* muskusvērsis *(Ovibos moschatus)*

麝鼩 shèqú *zool.* bizamžurka; muskusžurka *(Desmana moschata)*

麝香 shèxiāng muskuss; muskusa; aromātisks

麝香鼠 shèxiāngshǔ *zool.* muskusžurka (*Desmana moschata*)

shei

谁(誰) shéi/shuí ❶ kas; kura; ❷ kas... tas arī; ❸ kāds; kāda; ❹ *(parasti kopā ar 都, 也)* jebkurš; lai kas tas arī nebūtu; ❺ *(pirms nolieguma izteicēja)* neviens; ❻ kāds? kas? **darb.** izjautāt

shen

申 shēn **lietv.** ❶ *(devītā no 12 cikliskajām zīmēm)*; ❷ Pērtiķa gads *(apzīmējot gadus ar cikliskajām zīmēm)*; ❸ septītais mēnesis *(pēc lunārā kalendāra)*; septembris *(pēc saules kalendāra)*; ❹ diennakts laiks no plkst 15 līdz 17; ❺ *novec. (rakstisks)* ziņojums; **darb.** ❶ iztaisnoties; izstiept *(kājas)*; ❷ pagarināt *(dzīves laiku; termiņu u.c.)*; ❸ uzstājīgi atkārtot; bez mitas dot norādījumus; ❹ pievērst uzmanību; ❺ strikti ievērot; pievērst nopietnu uzmanību; ❻ atkārtot; atjaunot; ❼ *novec.* iesniegt dokumentu augstākajā instancē; ❽ *ofic.* skaidri argumentēt; minēt pierādījumus; **īp.** skaidrs; saprotams; **īpašv.** ❶ Šanhaja *(cits nosaukums)*; ❷ Šeņ *uzv.*

申报 shēnbào ❶ ziņot; paziņot; darīt zināmu *(priekšniecībai)*; ❷ apelēt; lūgt *(par kādu)*; aizbilst *(par kādu)*

申辩 shēnbiàn ❶ apstrīdēt *(apvainojumu)*; aizstāvēties; ❷ attaisnot; minēt attaisnojošus argumentus

申斥 shēnchì izteikt rājienu; rājiens; nosodīt

申饬 shēnchì ❶ nosodīt; pelt; paļāt; ❷ izteikt brīdinājumu

申明 shēnmíng paziņot; izklāstīt; izskaidrot

申请 shēnqǐng lūgt; aizbilst *(par kādu)*

申请书 shēnqǐngshū lūgums; petīcija

申时 shēnshí noteikts diennakts laika posms *(laiks no plkst 15 līdz 17)*

申述 shēnshù izskaidrot; izklāstīt

申说 shēnshuō izskaidrot; *(sīki)* izklāstīt

申诉 shēnsù ❶ sūdzība; iesniegt sūdzību; ❷ apelēt *(augstākstāvošajam)*

申诉人 shēnsùrén *jur.* sūdzētājs

申诉书 shēnsùshū *jur. (rakstiska)* sūdzība; apelācija

申讨 shēntǎo apvainot; paziņot par nesaudzīgu cīņu *(ar kaut ko)*

申谢 shēnxiè izteikt pateicību; izteikt atzinību

申冤 shēnyuān ❶ censties panākt attaisnojošu spriedumu; ❷ sūdzēties par netaisnību; ❸ izteikt sarūgtinājumu

身 shēn **lietv.** ❶ *(cilvēka; dzīvnieka)* ķermenis; ❷ *(cilvēka)* iznīcīgās miesas; ❸ *(cilvēka)* rumpis; viduklis; ❹ pagrieziens *(uz papēža)*; ❺ uzvalks; apģērba komplekts; ❻ *(kuģa; auto)* korpuss; ❼ automobīļa *(kravas kaste)*; ❽ cilvēks; personība; personīgās īpašības; ❾ *(cilvēka)* vecums, gadu skaits; ❿ *biol.* embrijs; **vietn.** es; es personīgi; **skait.** *uzvalkiem, garām drēbēm u.c.*

身败名裂 shēnbài-míngliè ◊ prestižs zaudēts un

reputācija pagalam *(ciest pilnīgu fiasko; zaudēt pašcieņu; nolaisties)*

身边 shēnbiān ❶ blakus; pie rokas; pa tvērienam; ❷ vide; *(viss)* apkārtējais

身不由己 shēnbùyóujǐ ❶ zaudēt pār sevi kontroli; ❷ nebūt noteicējam pār sevi

身材 shēncái ķermenis; ķermeņa uzbūve; figūra

身长 shēncháng ❶ *(cilvēka)* augums; *(cilvēka)* auguma garums; ❷ kleitas garums *(no plecu līnijas līdz kleitas apakšmalai)*

身段 shēnduàn ❶ *(cilvēka)* āriene; manieres; ❷ *teātr.* žestikulācija *(īpaši – izpildot akrobātiskus trikus)*

身份 shēn·fen ❶ *(sociālais; juridiskais)* stāvoklis; kvalifikācija; rangs; ❷ prestižs; autoritāte; ❸ kvalitāte

身份证 shēnfènzhèng personas apliecība

身故 shēngù nomirt

身后 shēnhòu pēc nāves; pēcnāves *(slava u.c.)*

身家 shēnjiā ❶ cilvēks un tā ģimene; ❷ ģimenes izcelsme; ģimenes reputācija

身价 shēnjià ❶ *(verga vai prostitūtas)* cena; ❷ sociālais stāvoklis

身价百倍 shējià-bǎibèi cilvēka sociālais nozīmīgums daudzkārt palielinājies *(cilvēka prestižs ir audzis simtkārt)*

身教 shēnjiào rādīt personīgo piemēru; audzināt ar personīgā piemēra palīdzību

身经百战 shēnjīngbǎizhàn kaujās rūdīts *(izgājis caur uguni un ūdeni)*

身量 shēn·liang *(cilvēka)* augums; *(cilvēka)* auguma garums

身临其境 shēnlínqíjìng pašam pabūt attiecīgajos apstākļos *(personīgi būt klāt)*

身强力壮 shēnqiáng-lìzhuàng spēcīgi būvēts un stiprs *(cilvēks)*

身躯 shēnqū ❶ ķermenis; organisms; ❷ cilvēka fiziskais „es"; ❸ ķermeņa uzbūve

身上 shēn·shang ❶ ķermenis; uz ķermeņa; ❷ būt klāt; būt pie rokas

身世 shēnshì *(cilvēka)* dzīve; dzīves apstākļi; *(cilvēka)* pagātne

身手 shēnshǒu ❶ veiklība; prasme; ❷ *(sportista)* tehnika

身受 shēnshòu ❶ personīgi piedzīvot; pašam izciest; ❷ personīgi saņemt

身体 shēntǐ ❶ *(cilvēka)* ķermenis; ķermeņa uzbūve; ❷ personība; personīgs; ❸ veselība

身体力行 shēntǐ-lìxíng personīgi ar visiem spēkiem īstenot dzīvē (*noteiktus principus u.c.*) *(rādīt personīgu piemēru)*

身外之物 shēnwàizhīwù ◊ tas, kas ir ārpus mana *(vai tava)* ķermeņa *(mazsvarīgs; nenozīmīgs)*

身无长物 shēnwúchángwù nav ne plika graša pie dvēseles *(tukšs kā izšauta plinte)*

身先士卒 shēnxiānshìzú cīnīties karavīru pirmajās rindās

身心 shēnxīn ◊ ķermenis un dvēsele *(fiziskā un garīgā kondīcija)*

身孕 shēnyùn ❶ *biol.* embrijs; ❷ grūtniecība

身子 shēn·zi ❶ ķermenis; miesa; ❷ *biol.* embrijs; ❸ apgabals; novads

伸

shēn **darb.** ❶ izstiept; pastiept; iztaisnot; atliekt; ❷ izplatīt; paplašināt; attīstīt; ❸ izklāstīt; ziņot; ❹ stiepties; izplatīties; vērsties plašumā; ❺ palikt; atrasties; **īpašv.** Šeņ *uzv.*

伸出 shēnchū izstiept; pastiept; izbāzt

伸肌 shēnjī *anat.* izstiepējmuskulis; ekstensors

伸开 shēnkāi izstiept; izplēst *(rokas)*

伸懒腰 shēn lǎnyāo *(nogurumā)* izstaipīties *(no noguruma izstaipīt kaulus)*

伸入 shēnrù ❶ ielīst; iebāzt; ❷ ievest *(karaspēku)*

伸手 shēnshǒu ❶ izstiept *(roku)*; ❷ darboties; pūlēties; ❸ ubagot; lūgt *(kaut ko)*

伸手不见五指 shēnshǒu bùjiàn wǔzhǐ ◊ pat izstieptas rokas delna nav saredzama *(par necaurredzamu tumsu)*

伸手派 shēnshǒupài *iron.* apgādājamais; apgādībā esošais; diedelētājs *(par cilvēku, kas par to vien domā, kā saņemt no valsts vairāk)*

伸缩 shēnsuō ❶ izstiepties un sarauties; iztaisnoties un sarauties; ❷ manevrēt; pieměroties; būt elastīgam *(lokanam)*; ❸ elastīgs

伸缩性 shēnsuōxìng elastība; kustīgums; mobilitāte

伸腿 shēntuǐ ◊ izstiept kāju *(ielīst; iespraukties; pielišķēties)*

伸腰 shēnyāo ❶ atliekt muguru; iztaisnoties; ❷ atpūsties; saņemt iespēju atpūsties; sasniegt ilgoto mērķi; īstenot centienus

伸冤 shēnyuān izteikt aizvainojumu; žēloties par pārestību

伸展 shēnzhǎn ❶ stiepties garumā; augt; ❷ izplatīties

伸张 shēnzhāng pastiept; izstiept

伸直 shēnzhí izstiept; iztaisnot

呻

shēn **darb.** ❶ stenēt; nopūsties; ❷ murmināt *(tekstu)*

呻吟 shēnyín stenēt; nopūsties

参(參、蓡、葠)

shēn/cān/cēn **lietv.** *bot.* *(Ķīnas)žeņšeņs (Asiatic Ginseng;Panax Ginseng)*; **īpašv.** Šeņ *uzv.*

参商 shēnshāng ❶ *ķīn. astr.* ◊ Šeņ un Šan zvaigznes, kas atrodas pretējās debesspusēs *(par cilvēkiem, kas nekad nesatiekas)*; ❷ *mit.* (*mitoloģiskā imperatora Gaosjina dēli, kas nepārtraukti naidojās savā starpā; imperators dēlus nometināja uz dzīvi dažādos zvaigznājos, lai tie nesatiktos; par cilvēkiem, it īpaši brāļiem, kas pastāvīgi naidojas*).

绅(紳)

shēn **lietv.** *saīs.*šeņši *(džentri) (feodālās*

Ķīnas turīgo lauku iedzīvotāju valdošā virskārta, kam piederēja zemes un kas pēc valsts eksāmenu nokārtošanas bija ieguvuši zinātniskos titulus un ieņēma ierēdņu amatus); ❸ džentlmenis; džentlmenisks; ❹ *vēst.* plata svētku tērpa josta ar nokareniem jostas galiem

绅士 shēnshì sk. šeņši

莘 shēn **īp.** garš; **īpašv.** Šeņ *uzv.*

莘莘 shēnshēn daudz; lielā skaitā

砷 shēn **lietv.** *ķīm.* arsēns (As)

砷化物 shēnhuàwù *ķīm.* arsenīds

砷黄铁矿 shēnhuángtiěkuàng *ķīm.* arsenopirīts

砷酸钙 shēnsuāngài *ķīm.* kalcija arsenāts

砷酸盐 shēnsuānyán *ķīm.* arsenāts

砷制剂 shēnzhìjì *farm.* arsēna preparāts

深 shēn **īp.** ❶ dziļš; ❷ slēpts; nepieejams; ❸ sarežģīts; grūti pieejams; ❹ nopietns; spēcīgs; ❺ stingrs; stiprs; ❻ erudīts; ❼ tumša *(krāsa)*; **apst.** dziļi; stipri; ļoti; pilnībā; **lietv.** dziļums; **darb.** padziļināt; **īpašv.** Šeņ *uzv.*

深奥 shēn'ào dziļš; grūti izprotams; grūti saprotams

深闭固拒 shēnbì-gùjù ◊ dzīvot noslēgti; strikti atteikt ciemiņiem *(noslēgties no ārpasaules; piekopt vientuļnieka dzīves veidu; izrādīt ēzeļa spītību)*

深藏若虚 shēncáng-ruòxū ◊ slēpties no svešiem skatieniem; kļūt neredzamam *(slēpt savas labās īpašības; būt pārlieku kautrīgam)*

深长 shēncháng ļoti dziļa *(doma)*; daudznozīmīgs

深沉 shēnchén ❶ mierīgs; kluss; ❷ noslēgts; ❸ nopietns; stingrs; ❹ zema *(skaņa)*; ❺ dziļš

深成岩 shēnchéngyán *ģeol.* plutonīts; plutonīta ieži

深仇大恨 shēnchóu-dàhèn nesamierināms naids *(dziļš ienaids)*

深处 shēnchù dziļums; dzīle

深刺 shēncì *med.* dziļā adatu terapija

深度 shēndù ❶ *(upes; ezera)* dziļums; ❷ *(notikumu; parādību)* izpratnes pakāpe

深度计 shēndùjì *tehn.* dziļuma mērītājs

深更半夜 shēngēng-bànyè dziļa nakts *(laiks tālu pāri pusnaktij)*

深耕 shēngēng *lauks.* dziļā aršana

深沟高垒 shēngōu-gāolěi padziļināt grāvjus un būvēt augstākas nocietinājumu sienas *(labi nocietināts; nepieejams)*

深闺 shēnguī *novec.* sieviešu apdzīvotā mājas daļa

深海 shēnhǎi ❶ dziļūdens; okeāna; jūras; ❷ *ģeol.* abisāls

深海区 shēnhǎiqū *ģeol.* abisālais apgabals

深厚 shēnhòu ❶ *ģeol.* bieza *(iegula)*; ❷ dziļa, stipra *(draudzība)*; ❸ dziļums; ❹ upes un kalni

深呼吸 shēnhūxī dziļi elpot *(elpot ar pilnu krūti)*

深化 shēnhuà padziļinājums; padziļināties

深究 shēnjiū iedziļināties; padziļināti pētīt; tikt pilnīgā skaidrībā *(par kaut ko)*

深居简出 shēnjū-jiǎnchū dzīvot noslēgti *(nekur nerādīties; ierauties savā čaulā)*

深刻 shēnkè ❶ dziļš; ❷ nopietns; daudznozīmīgs; ❸ bezjūtīgs; nežēlīgs

深谋远虑 shēnmóu-yuǎnlǜ redzēt tālu uz priekšu *(visu rūpīgi pārdomāt; tālejošs plāns,aprēķins)*

深浅 shēnqiǎn ❶ dziļums; ❷ galējā robeža; ❸ *(labvēlības)* pakāpe; *(ļaunuma un labuma)* mērs

深切 shēnqiè ❶ tuvs; sirsnīgs; ❷ konkrēts; saturīgs

深情 shēnqíng dziļas jūtas; mīlestība

深入 shēnrù dziļi iespiesties; iedziļināties visās dzīves niansēs *(par rakstnieku)*

深入浅出 shēnrù-qiǎnchū ◊ iekļūt pašā dziļumā, bet tikt ārā seklumā *(vienkārši izklāstīt sarežģītas lietas; dziļu domu vienkāršs izklāsts)*

深山 shēnshān tuksnesīgi kalni *(nomaļš nostūris)*

深深的 shēnshēn·de ❶ ļoti dziļš; ❷ zemu *(paklanīties)*

深水 shēnshuǐ dziļūdens; dziļums; dziļuma

深水港 shēnshuǐgǎng dziļūdens osta

深水区 shēnshuǐqū ❶ *ģeogr.* upes augštece; ❷ ūdens klajums *(upē vai ezerā)*

深思 shēnsī vispusīgi pārdomāt *(dziļas pārdomas)*

深思熟虑 shēnsī-shúlǜ vispusīgi pārdomāt *(dziļas pārdomas iedziļināšanās spēja)*

深邃 shēnsuì ļoti dziļš; bezgala dziļš

深文周纳 shēnwén-zhōunà ❶ pielikt visas pūles, lai nevainīgu personu padarītu par vainīgu; ❷ kategoriski noraidīt vainu mīkstinošus apstākļus un stingri sodīt

深恶痛绝 shēnwù-tòngjué neieredzēt līdz sirds dziļumiem *(dziļš riebums)*

深信 shēnxìn ❶ ļoti ticēt; ❷ *rel.* dziļas reliģiozas jūtas

深夜 shēnyè vēla nakts stunda

深意 shēnyì ❶ slēptā jēga; ❷ dziļa doma

深渊 shēnyuān ❶ dzelme; dzīle; atvars; ❷ bīstama vieta

深远 shēnyuǎn ❶ dziļš; neaptverami plašs; nozīmīgs; ❷ tālu ejošs; svarīgs

深造 shēnzào iedziļināties pašā būtībā *(izprast visas jautājuma nianses; sekmīgi apgūt priekšmetu)*

深宅大院 shēnzhái-dàyuàn ◊ lepnas daudzu dzīvokļu mājas aiz augstas sētas *(bagātas dzimtas mājas)*

深湛 shēnzhàn iespaidīgs; pamatīgs; nopietns

深挚 shēnzhì patiess; siltas *(jūtas)*

深重 shēnzhòng nopietna *(nelaime u.c.)*

糁(糝、糂) shēn **lietv.** *(kukurūzas; miežu u.c. graudaugu)* putraimi

什(甚) shén/shí **sast.**

什么 shén·me ❶ kas? kā? kāds? ❷ kaut kas; kaut

kāds; ❹ kaut ko; visu; neko; ❺ kā tad tā? ❻ kas tas par; ❼ it kā; tamlīdzīgi; un tā tālāk

什么的 shén·me·de tamlīdzīgi; un tā tālāk

神 shén **lietv.** ❶ gars; labais gars; svētais; ❷ *mit.* debesu iemītnieks; ❸ Dievs; dievi; dievība; ❹ *(mirušā)* dvēsele; ❺ saprāts; intelekts; raksturs; ❻ psihe; nervi; ❼ garīgs; apgarots; ❽ iedvesma; ekspresija; ❾ ārējais izskats; *(sejas)* izteiksme; manieres; **īp.** smalks; brīnišķīgs; pārdabīgs; **apst.** apbrīnojami; **darb.** ❶ būt iedomīgam; būt vīzdegunīgam; ❷ izmainīties; izlikties; **īpašv.** Šeņ *uzv.*

神采 shéncǎi sejas izteiksme; āriene; izskats

神差鬼使 shénchāi-guǐshǐ ◊ svētais gars deva pamācību un dēmons pateica priekšā *(par pēkšņu atskārsmi; no augšas nākusi nojausma)*

神出鬼没 shénchū-guǐmò ◊ parādījās kā rēgs un izgaisa kā dēmons *(vienā acumirklī; kā uz burvja mājiena)*

神道 shéndào ❶ dievišķā patiesība; dievišķais dao; ❷ no augšas iedibinātā kārtība *(valdnieka varas balsts)*; ❸ ticība gariem; šintoisms; ❹ celiņš, kas ved pie kapa

神道碑 shéndàobēi plāksne uz celiņa, kas ved pie kapa ar aizgājēja nopelnu uzskaitījumu

神殿 shéndiàn ❶ dievnams; ❷ *(pils)* senču zāle

神幡 shénfān *rel.* baznīcas karogs

神符 shénfú ❶ talismans; amulets; ❷ dievu gribas zīme; ❸ debesu griba

神父 shén·fu ❶ garīgais tēvs *(garīdznieks; mācītājs; baznīckungs; abats; pops)*; ❷ lieliskais pārvaldītājs *(par gudru priekšnieku)*

神甫 shén·fu *rel.* abats; garīdznieks; baznīckungs; katoļu misionārs

神工鬼斧 shéngōng-guǐfǔ ◊ dievišķais meistars un burvju cirvis *(par neiedomājami izcilu amata prasmi)*

神怪 shénguài ❶ brīnišķīgs; apbrīnojams; neiedomājams; ❷ brīnums; burvestība

神乎其技 shénhūqíjì meistarības kalngals

神乎其神 shénhūqíshén taisni brīnums! brīnišķīgs; apbrīnojams

神话 shénhuà mīts; leģenda; nostāsts; pasaka

神魂 shénhún ❶ gars; dvēsele; mirušā dvēsele; ❷ psihe; apziņa; prāts; intelekts; ❸ enerģija; gara klātbūtne

神机妙算 shénjī-miàosuàn ģeniāla iecere; smalks plāns

神交 shénjiāo ❶ neklātienes draudzība; neklātienes sazināšanās; ❷ garīgā radniecība; garīgā saikne

神经 shénjīng ❶ *anat.* nervs; nervu sistēma; ❷ psihe; psihisks; psiholoģisks

神经病 shénjīngbìng *med.* neiropātija; nervu slimības

神经过敏 shénjīng guòmǐn nervozs; aizdomīgs

神经节 shénjīngjié *biol.* ganglijs; *(nervu)* mezgls

神经瘤 shénjīngliú *med.* neiroma

神经膜 shénjīngmó *anat.* neirilemma

神经痛 shénjīngtòng *med.* neiralģija

神经学 shénjīngxué neiroloģija

神经学家 shénjīngxuéjiā *med.*neirologs

神经炎 shénjīngyán *med.* neirīts

神经原 shénjīngyuán *fiziol.* neirons

神经质 shénjīngzhì ❶ *med.* nervozitāte; ❷ melanholiķis; melanholisks

神龛 shénkān ❶ *rel.* svētbilžu skapītis; ❷ *bud.*niša Budas statujai

神力 shénlì pārdabisks *(brīnumdarītājs)* spēks

神灵 shénlíng ❶ Dievs; dievība; debesu iemītnieks; gars; ❷ dvēsele; garīgais spēks; ❸ neparasts; apbrīnojams

神秘 shénmì ❶ mistika; misticisms; brīnumains; neizdibināms; ❷ mistificēt; padarīt *(kaut ko)* par noslēpumu

神秘论 shénmìlùn mistika

神秘性 shénmìxìng noslēpumainība; noslēpumains

神秘主义 shénmìzhǔyì misticisms

神妙 shénmiào ❶ neizdibināms; noslēpumains; ❷ brīnišķīgs

神明 shénmíng ❶ Dievs; dievība; gars; ❷ enerģija; intelekts

神女 shénnǚ ❶ dieviete; feja; burve; ❷ žagata

神品 shénpǐn ģeniāls darbs *(par literāru sacerējumu vai gleznu)*

神奇 shénqí ❶ apbrīnojams; brīnišķīgs; ❷ pārdabīgs; brīnumains

神气 shén·qi ❶ dzīves spēks; dzīvinošais gars; ❷ gars un dzīves spēks; ❸ ārējais izskats; ❹ pārliecināts; enerģisks; ❺ būt pašpārliecinātam

神枪手 shénqiāngshǒu labs šāvējs; snaiperis

神情 shénqíng ❶ noskaņojums; pašsajūta; sejas izteiksme; izskats

神权 shénquán ❶ teokrātija; teokrātisks; ❷ Dieva žēlastības vara; ❸ dievības vara

神人 shénrén ❶ *mit.* debesu iemītnieks; cilvēks dievība; ❷ svētais; Dieva cilvēks; ❸ neparasts cilvēks; ❹ pārcilvēks

神色 shénsè ❶ sejas izteiksme; izskats; manieres; ❷ noskaņojums un sejas izteiksme

神圣 shénshèng svēts; svētais; dievišķais

神思 shénsī ❶ aizdomāties; iegrimt pārdomās; ❷ padomāt; domas; ieceres

神似 shénsì pārsteidzoša līdzība

神速 shénsù zibenīgi; pasakaini ātri; apbrīnojams ātrums

神算 shénsuàn ģeniāls aprēķins; brīnišķīgs plāns; lielisks paredzējums

神态 shéntài ❶ garastāvoklis; noskaņojums; ❷ sejas izteiksme

神通 shéntōng *bud.* pārdabīga izpratne *(garīgais redzējums; cita domu lasīšana)*; pārdabīgas spējas

(par budām un bodhisatvām)
神通广大 shéntōng-guǎngdà milzu spējas *(meistarība)*; apbrīnojami paņēmieni
神童 shéntóng ❶ apdāvināts bērns; brīnumbērns; ❷ *vēst.* apdāvināts bērns, kas tika pielaists kārtot īpašu eksāmenu *(Sun dinastija)*
神往 shénwǎng nodoties sapņiem; sajūsmināties
神威 shénwēi varens *(draudīgs)* spēks
神位 shénwèi *rit.* dēlītis ar pēcnāves vārdu
神巫 shénwū ❶ burvis; šamanis *(sākotnēji – sieviete)*; ❷ pareģis
神武 shénwǔ ❶ nepārspējama varonība; neiedomājams militārs varenums; ❷ gudrs un varens; ❸ *vēst.* dievišķais karapulks *(kavalērijas leibgvarde Tan dinastijas laikā)*
神物 shénwù ❶ nemirstīgs; ❷ *mit.* debesu iemītnieks; ❸ svētums; ❹ svētvieta; svētnīca; ❺ brīnums; brīnumaina parādība; apbrīnojama lieta
神悟 shénwù acumirklī aptvert *(saprast)*; neparasti attapīgs
神仙 shén·xian ❶ pareģis; gaišreģis; ❷ *dao.* svētais; nemirstīgais; debesu iemītnieks; brīnumdaris; ❸ *pārn.* bezrūpīgs cilvēks
神像 shénxiàng ❶ ikona; *(akmenī vai kokā griezta)* dievības figūra *(statuja)*; ❷ mirušā attēls
神效 shénxiào pārsteidzošs rezultāts; apbrīnojams *(zāļu)* efekts
神学 shénxué teoloģija
神学者 shénxuézhě teologs
神医 shényī brīnumdakteris; lielisks dziednieks
神异 shényì brīnišķīgs; pārdabīgs; neizprotams; fenomenāls
神勇 shényǒng ārkārtīga drosme; bezbailība; varonīgs; leģendārs
神游 shényóu ceļot domās; domās pabūt *(kaut kur)*
神宇 shényǔ ❶ augstas garīgas īpašības; augsta morāle; ❷ Ķīna; ❸ templis; ❹ sejas izteiksme
神韵 shényùn ❶ *lit.* dievišķais ritms *(dzejā)*; ❷ brīnišķīgs, cēls *(cilvēks)*
神职 shénzhí *rel.* garīgais tituls
神志 shénzhì apziņa; saprāts; intelekts
神智 shénzhì dievišķa gudrība; ģeniāls saprāts
神智学 shénzhìxué teosofija
神智学者 shénzhìxuézhě teosofs
神州 shénzhōu ❶ Ķīna; ❷ galvaspilsētas apkaime; galvaspilsētas apgabals
神主 shénzhǔ ❶ *rit.* dēlītis ar senču vārdiem *(glabājas templī)*; ❷ dievu valdnieks; galvenā dievība; ❸ tauta

审(審) shěn **darb.** ❶ iedziļināties; rūpīgi pētīt; izskatīt; ❷ apsvērt; būt kompetentam *(kādā jomā)*; ❸ būt prasīgam *(piesardzīgam u.c.)*; ❹ pārbaudīt; kontrolēt; inspicēt; ❺ iztaisnot *(valsts robežas)*; ❻ *jur.* izmeklēt; tiesāt; pratināt; **lietv.** ❼ tiesu instance; lietas izskatīšana tiesu instancē; **apst.** ❽ rūpīgi; sīki; ❾ patiešām; tiešām; **īpašv.** Šeņ *uzv.*
审查 shěnchá pārbaudīt; kontrolēt; izskatīt; izskatīšana
审察 shěnchá sk. 审查
审处 shěnchǔ izskatīt; uzklausīt *(tiesu lietu)*
审订 shěndìng rediģēt
审定 shěndìng pieņemt lēmumu *(pēc jautājuma izskatīšanas)*; noteikt; ❶ lēmums; ❷ apstiprināt *(izdošanai; publicēšanai)*
审读 shěndú pārbaudīt; izskatīt cauri; iepazīties *(ar materiāliem)*
审核 shěnhé pārbaudīt; aprobēt; apstiprināt
审级 shěnjí *jur.* tiesu instance
审理 shěnlǐ *jur.* tiesu lieta; uzklausīt *(izskatīt)* tiesu lietu
审美 shěnměi estētika; estētisks
审判 shěnpàn *jur.* tiesāt
审判台 shěnpàntái *jur.* apsūdzēto sols
审判员 shěnpànyuán *jur.* tiesnesis
审判长 shěnpànzhǎng *jur.* tiesas priekšsēdētājs
审批 shěnpī *ofic.* izskatīt un uzlikt rezolūciju
审慎 shěnshèn piesardzīgs; uzmanīgs
审时度势 shěnshí-duóshì novērtēt momentu *(laiku)* un analizēt apstākļus *(pēc visa spriežot; ņemot vērā apstākļus)*
审视 shěnshì ❶ sīki izskatīt; izskatīt visās detaļās; ❷ ieskatīties; ❸ *(kādas personas)* novērošana
审问 shěnwèn pratināt; pratināšana
审悉 shěnxī pazīt *(kādu)*; būt lietas kursā *(par kaut ko)*
审讯 shěnxùn *jur.* pratināt; pratināšana; izmeklēšana
审议 shěnyì izskatīt; izskatīšana; apspriest; apspriešana
审阅 shěnyuè izskatīt *(cauri)*; pārbaudīt manuskriptu

哂 shěn **darb.** smaidīt; izsmiet; apcelt *(kādu)*
哂纳 shěnnà *piekl., rakst.* ar smaidu pieņemt dāvanu *(pretīmnākoši pieņemt dāvanu)*

婶(嬸) shěn **lietv.** ❶ tante *(tēva jaunākā brāļa sieva)*; ❷ svaine;brāļasieva *(vīra jaunākā brāļa sieva)*; ❸ Jūs; tantiņa *(uzrunājot sievietes vidējos gados)*
婶母 shěnmǔ tantiņa *(tēva jaunāka brāļa sieva)*
婶婆 shěnpó vīra tante

肾(腎) shèn **lietv.** ❶ *anat.* niere; ❷ *anat.* sēklinieks
肾病学 shènbìngxué *med.* nefroloģija
肾病学家 shènbìngxuéjiā *med.* nefrologs
肾结核 shènjiéhé *med.* nieru tuberkuloze
肾囊 shènnáng *anat.* sēklinieku maisiņš
肾上腺 shènshàngxiàn *anat.* virsnieru dziedzeri
肾上腺素 shènshàngxiànsù adrenalīns
肾结石 shènjiéshí *med.* nefrolīts; nierakmens
肾下垂 shènxiàchuí *med.* nieres noslīdējums
肾炎 shènyán *med.* nieru iekaisums; nefrīts

S

肾盂 shènyú *anat.* nieres bļodiņa
肾盂炎 shènyúyán *med.* nieru bļodiņu iekaisums; pielonefrīts
肾脏 shènzàng *anat.* sk. 肾

甚 shèn **apst.** ❶ stiprāk par; vairāk par; būt stiprākam; būt labākam; ❷ ļoti; augstākā mērā; ❸ ļoti *(pareizi)*; tieši tā; ❹ un pat; sliktākā gadījumā pat; ❺ *(un)* tiešām; *(un)* patiešām; **vietn.** ❶ kāds? kas par...? kad?; ❷ kaut kāds
甚而 shèn'ér bet pat; vēl jo vairāk
甚或 shènhuò tādā pakāpē, ka pat; tik tālu, ka pat; var pat teikt, ka; lieta nonākusi tik tālu, ka
甚嚣尘上 shènxiāo-chénshàng ◊ tāds troksnis, ka putekļi vien pa gaisu griežas *(karstas debates; vārdu kauja; jezga)*
甚于 shènyú pārsniegt *(atļauto)*; pārkāpt
甚至 shènzhì sk. 甚或

胂 shèn **lietv.** *ķīm.* arsīns

渗(滲) shèn **darb.** ❶ sūkties cauri; lēnām tecēt cauri; ❷ pilēt; notecēt; ❸ iesūkties; ❹ *pārn.* vilkt garumā; vilcināties; ❺ kāst; tecināt
渗出 shènchū ❶ izsūkties uz virsmas; ❷ *ģeol.* efūzija; izplūdums; izplūduma *(ieži)*
渗出物 shènchūwù *med.* izsvīdums; eksudāts
渗出液 shènchūyè *med.* izsvīdums; eksudāts
渗氮 shèndàn *ķīm.* azotizācija
渗沟 shèngōu noteku grāvis; pazemes ūdens noteka
渗坑 shènkēng ❶ renstele; ❷ notekūdeņu bedre
渗流水 shènliúshuǐ *ģeol.* zemes garozas virsslāņu ūdeņi
渗铝 shènlǚ *metal.* *(tērauda)* alitirēšana; alitirēts *(tērauds)*
渗入 shènrù ❶ sūkties *(iekšā)*; iespiesties; ❷ *ģeol.* infiltrācija
渗水 shènshuǐ *ģeol.* infiltrācija
渗碳 shèntàn *metal.* cementēt; cementācija
渗碳剂 shèntànjì *metal.* cementators
渗透 shèntòu ❶ tecēt cauri; sūkties cauri; ❷ *fiz.* filtrācija; ❸ *med.* eksudācija
渗透性 shèntòuxìng *fiz.* caurlaidība; caurlaidīgums
渗透压 shèntòuyā *fiz.* osmotiskais spiediens
渗析 shènxī *ķīm.* dialīze

慎 shèn **darb.** ❶ būt stingram attiecībā uz; ❷ būt uzmanīgam *(gādīgam; centīgam u.c)*; ❸ cienīt; uzskatīt par svarīgu; rēķināties ar; ❹ nopietni domāt par; ❺ būt piesardzīgam *(saprātīgam u.c.)*; ❻ šaubīties; būt neizlēmīgam; baidīties; būt biklam; **apst.** ❶ uzmanīgi; rūpīgi; centīgi; ❷ nopietni; tiešām; noteikti; **īpašv.** Šeņ *uzv.*
慎重 shènzhòng ❶ nopietns; rūpīgs; piesardzīgs; ❷ pārdomāts; saprātīgs; ❸ pamatīgs

瘆(瘮) shèn **darb.** šausmināt *(tā, ka tirpas skrien caur kauliem)*; baidīt

蜃 shèn **lietv.** ❶ *mit.* liela austere *(par austeri ūdenī pārvēršas fazāns: izpūš gaisu un rada celtnes mirāžu)*; ❷ *mit.* viens no jūras pūķa veidiem *(līdzīgs prāvam zutim; tāpat kā pūķim tam ir ragi un sarkanas krēpes;viņs izpūš tvaikus, kas veido augstu ēku mirāžu)* ; ❸ *rit.* ar divvāku gliemju attēliem rotāts upurtrauks; ❹ *novec.*pelni no sadedzinātām divvāku gliemju gliemežnīcām*(sienu balsināšanai)*
蜃景 shènjǐng *met.* jūras mirāža

sheng

升(陞、昇) shēng **darb.** ❶ celties augšā *(par sauli)*; pacelties augšā; paaugstināties; ❷ slieties; ❸ kļūt *(par kaut ko)*; izdoties; ❹ pacelt; paaugstināt *(amatā)*; ❺ dāvināt; pasniegt kā dāvanu; **skait.** ❶ *(beramo vielu un šķidrumu mērs)* šen *(1,04 l)*; ❷ šen *(auduma gabals; auduma mērvienība)*; **lietv.** ❶ šen *(mēramtrauks beramo vielu un šķidruma mērīšanai)*; **īpašv.** Šen *uzv.*
升班 shēngbān pāriet nākamajā klasē
升高 shēnggāo ❶ kāpt augšā; uzkāpšana kalna virsotnē; ❷ sasniegt augstu amatu *(stāvokli sabiedrībā)*
升格 shēnggé paaugstināt *(amatā)*; piešķirt augstāku rangu
升汞 shēnggǒng *ķīm.* sublimāts
升官 shēngguān tikt paaugstinātam amatā
升官发财 shēngguān-fācái saņemt paaugstinājumu amatā un kļūt bagātam *(veiksmīga karjera)*
升华 shēnghuá ❶ sasniegt augstu stāvokli; veiksmīga karjera; ❷ *fiz., ģeol.* sublimācija
升华器 shēnghuáqì *fiz.* sublimators
升华物 shēnghuáwù *fiz.* sublimāts
升级 shēngjí ❶ dienesta paaugstinājums; ❷ pāriet nākamajā klasē; ❸ *(kara)* eskalācija
升降 shēngjiàng ❶ celties augšā un laisties lejā; paaugstinājums un pazeminājums; ❷ iet kalnā un nonākt panīkumā; augšupeja un pagrimums
升降舵 shēngjiàngduò *av.* augstuma *(dziļuma)* stūre
升降机 shēngjiàngjī pacēlājs; lifts; eskalators
升降梯 shēngjiàngtī lifts; eskalators
升结肠 shēngjiécháng *anat.* augšupējā loka zarna
升幂 shēngmì *mat.* augošā pakāpe
升平 shēngpíng miers; kārtība; mierīgs
升旗 shēngqí pacelt karogu
升迁 shēngqiān *(ar paaugstinājumu)* pārcelt citā dienesta *(darba)* vietā
升水 shēngshuǐ pacelt ūdeni *(augstāk izvietotā*

laukā)

升堂入室 shēngtáng-rùshì iedziļināties *(mācības)* visdziļākajos noslēpumos *(sasniegt zinātnes kalngalus)*

升腾 shēngténg ✪*arī– pārn.* celties augšup (*par tvaikiem*); ✪pieaugt *(par entuziasmu)*; ✪paaugstināt darbā *(dienestā)*

升天 shēngtiān ◊ nonākt debesīs *(nomirt)*

升学 shēngxué pāriet uz augstākas pakāpes skolu *(no sākumskolas uz vidusskolu)*

升压器 shēngyāqì *el.* paaugstinošais transformators; busters

生

生 shēng **darb.** ✪piedzimt; dzīvot; eksistēt; ✪mist; būt sastopamiem *(par dzīvniekiem, putniem, zivīm)*; ✪augt *(par augiem)*; ✪rasties *(par parādībām)*; ✪ražot *(produkciju)*; ✪izaugt; ✪atdzīvoties; ✪dzemdēt; laist pasaulē; ✪turēt *(dzīvniekus)*; audzēt *(augus)*; ✪izdalīt *(siekalas)*; ✪aizaugt *(ar matiem)*; ✪apgādāt; nostādīt uz kājām; ✪atgriezt dzīvē; **īp.** ✪dzīvs; ✪iedzimts; no dabas; ✪jēls; neizvārīts; līdz galam nepabeigts; neapgūts; ✪mežonīgs; nepieradināts; ✪nepieredzējis; neapstrādāts; nepakļauts; ✪nepārķīniskots *(par mazākumtautībām)*; ✪neierasts; nepazīstams; **apst.** ✪dzīves laikā; visu dzīvi;✪ar varu; ļoti; īpaši; stingri; stpri; **lietv.** ✪dzīve; piedzimšana; ✪eksistences līdzekļi; dzīves apstākļi; labklājība; ✪dzīvs cilvēks; dzīva būtne; ✪skolnieks; izsūtāmais zēns; māceklis; ✪*teātr. (galvenais vīriešu lomas varonis)*; ✪raksturs; daba; **īpašv.** Šen *uzv.*

生搬硬套 shēngbān-yìngtào akli atdarināt (*paraugu*) *(mehāniski pārņemt; kopēt nešķirojot)*

生病 shēngbìng saslimt; kļūt slimam

生不逢辰 shēngbù-féngchén piedzimt zem nelaimīgas zvaigznes

生财 shēngcái ✪radīt materiālas vērtības; nest procentus; ✪gūt ienākumus; kļūt bagātam; ✪inventārs *(veikaliņi)*

生财有道 shēngcái-yǒudào zināt kā kļūt bagātam *(zināt kā iedzīvoties bagātībā)*

生产 shēngchǎn ✪dzemdēt; piedzimt; ✪*ekon.* ražot; ražošana; ražojošās *(nozares)*; ražošanas nozare

生产队 shēngchǎnduì ražošanas brigāde

生产力 shēngchǎnlì *ekon.* ražošanas spēki

生产率 shēngchǎnlǜ *ekon.* ražīgums; produktivitāte

生产者 shēngchǎnzhě ražotājs; ražošanas darbinieks

生辰 shēngchén ✪dzimšanas diena; ✪*(horoskopā izmantojamā)* dzimšanas gada cikliskā zīme

生凑 shēngcòu nepārdomāts; gadījuma rakstura *(izvēle; atlase u.c.)*

生存 shēngcún ✪eksistēt; eksistence; ✪*biol.* dabiskā izlase

生地 shēngdì ✪droša vieta; ✪neapstrādāta zeme; atmata; ✪nepazīstama vieta; ✪*ķīn. med.* uzpirkstītes sakne

生丁 shēngdīng *(naudas vienība)* santīms

生动 shēngdòng ✪dzīvs *(par sacerējuma stilu vai literāro tēlu)*; ✪spilgts un pārliecinošs *(piemērs)*; ✪apgaroti; dzīvi; izteiksmīgi

生而知之 shēng'érzhīzhī zināt no dzimšanas *(iedzimtas zināšanas)*

生番 shēngfān ✪*novec.* nepārķīniskotās mazākumtautības; ✪*niev.* mežonis; barbars

生俘 shēngfú saņemt ciet dzīvu; saņemt gūstā

生格 shēnggé *lingv.* ģenitīvs

生根 shēnggēn iesakņoties; laist saknes

生花之笔 shēnghuāzhībǐ ◊ spalva *(otiņa)*, zem kuras uzzied puķes (*par īsta meistara otu; literāro talantu*)

生化 shēnghuà *saīs.* bioķīmija

生还 shēnghuán atgriezties mājās dzīvam *(palikt neskartam; izvairīties no nāves briesmām)*

生荒 shēnghuāng neapstrādāts; atstāts atmatā

生荒地 shēnghuāngdì atmata; neapgūta zeme

生活 shēnghuó ✪dzīves apstākļi; sadzīve; sadzīves; ✪darbs; nodarbošanās; ✪dzīve; eksistence; ✪tirgoties; tirdzniecība

生活费 shēnghuófèi ✪dzīves dārdzība; iztikas izmaksas; ✪uztura nauda

生火 shēnghuǒ iedegt uguni; iekurināt krāsni

生机 shēngjī ✪dzīvotspēja; ✪eksistences iespējas

生机论 shēngjīlùn *filoz.* vitālisms

生计 shēngjì ✪iztikas līdzekļi; nodarbošanās; rūpals; ✪tautsaimniecības svarīgākās nozares

生就 shēngjiù iedzimts; no dzimšanas

生角 shēngjué *teātr. (galvenā vīrieša loma uzvedumā)*

生恐 shēngkǒng pastāv briesmas, ka; visvairāk baidīties *(no kā)*

生圹 shēngkuàng dzīves laikā izvēlēta kapa vieta

生拉硬拽 shēnglā-yìngzhuài ✪vilkt ar visiem spēkiem; vest ar spēka palīdzību; ✪ar visiem spēkiem censties pierunāt

生来 shēnglái ✪no dzimšanas; iedzimts; ✪ar spēku; rupji

生老病死 shēnglǎobìngsǐ *bud.* cilvēka dzīves ciešanas: piedzimšana, vecums, slimības, nāve

生冷 shēnglěng nevārīts *(auksts)* ēdiens

生离死别 shēnglí-sǐbié šķirties uz mūžu *(visu mūžu dzīvot šķirti)*

生理 shēnglǐ ✪dzīves likumi; dzīves procesi; fizioloģisks; ✪iztikas līdzekļi; nodarbošanās

生理学 shēnglǐxué fizioloģija

生理学家 shēnglǐxuéjiā fiziologs

生力军 shēnglìjūn *milit.* svaigi papildspēki; spēcīgas rezerves

生料 shēngliào jēlvielas; izejmateriāli

生灵 shēnglíng ✪dzīva dvēsele; dzīvs cilvēks; ✪dzīve

生灵涂炭 shēnglíng-tútàn tauta ierauta ciešanu un posta bezdibenī
生龙活虎 shēnglóng-huóhǔ ◊ dzīvs pūķis un dzīvs tīģeris *(par možu, darbīgu un enerģisku cilvēku)*
生路 shēnglù ❶ iztikas līdzekļi; eksistences iespējas; ❷ glābšanas ceļš
生米煮成熟饭 shēngmǐ zhǔchéng shúfàn ◊ rīss ir izvārīts *(kas darīts, tas darīts; neko vairs nav iespējams mainīt)*
生命 shēngmìng dzīvība un liktenis; dzīvība
生命力 shēngmìnglì dzīvotspēja; dzīvotgriba
生命线 shēngmìngxiàn ❶ glābšanas trose; ❷ vitāli svarīgs faktors
生母 shēngmǔ īstā māte
生男育女 shēngnán-yùnǚ laist pasaulē un audzēt bērnus *(atstāt pēcnācējus)*
生怕 shēngpà par visu vairāk baidīties *(no kaut kā) (ne no nebaidīties tā, kā no)*
生僻 shēngpì rets, mazlietots *(vārds)*
生平 shēngpíng ❶ visu dzīvi; vesela dzīve; ❷ *(vēsturiskas personas)* dzīves ceļš; ❸ dzīves laikā; ❹ parastajā laikā
生漆 shēngqī ❶ lakas koka sula; ❷ jēllaka
生气 shēngqì dzīves enerģija; gars; enerģisks; dzīves spēku pilns
生气勃勃 shēngqì-bóbó enerģijas pārpilns *(ziedošs; dzīvi apliecinošs)*
生前 shēngqián ❶ pirms dzimšanas *(pirms piedzimšanas)*; ❷ *biol.* embrionāls; ❸ dzīves laikā
生擒 shēngqín ņemt gūstā; sagrābt dzīvu
生趣 shēngqù dzīves prieks
生人 shēngrén ❶ dzīvs cilvēks; dzīvi cilvēki; tauta; dzimis *(Beidzjinā, Šanhajā, vai citur)*
生日 shēngrì dzimšanas diena
生色 shēngsè ❶ izkrāsot; ❷ krāsu svaigums *(izteiksmīgums)*; ❸ dabīgā krāsa
生色精 shēngsèjīng *ķīm.* anilīns
生色团 shēngsètuán *ķīm.* hromoforā grupa; hromogēns
生涩 shēngsè ❶ nelīdzens; grubuļains; ❷ grūti saprotams *(par izrunu vai tekstu)*
生杀予夺 shēngshā-yǔduó ◊ sodīt, apžēlot, dāvāt, atņemt *(par tiesībām lemt kāda likteni)*
生石灰 shēngshíhuī nedzēsti kaļķi
生事 shēngshì ❶ cilvēku darbi *(darīšanas; pasākumi)*; ❷ iztikas līdzekļi; ❸ rūpals; nodarbošanās
生势 shēngshì augu augšanas tendences
生手 shēngshǒu maz pieredzējis; jauniņais; māceklis
生疏 shēngshū ❶ ilgi nespēt satikties; atsvešināties; ❷ atsalt *(jūtās)*; būt nepazīstamam *(par cilvēku vai apkārtni)*; neparasts; svešs; ❸ maz pieredzējis; nepieredzējis
生水 shēngshuǐ nevārīts ūdens
生丝 shēngsī jēlzīds
生死 shēngsǐ ❶ dzīvība un nāve; uz dzīvības un nāves robežas; ❷ piedzimšana un nāve; piedzimt un nomirt; ❸ *bud.* samsāra *(cilvēka pārdzimšanu loks)*; ❹ dzīvība vai nāve; dzīvs vai miris; izšķirošais; liktenīgais; ❺ atdzīvināt mirušo
生死存亡 shēngsǐ-cúnwáng dzīvība vai nāve *(dzīvības un nāves jautājums; ļoti bīstams)*
生死关头 shēngsǐguāntóu dzīvības un nāves jautājums *(liktenīgs brīdis)*
生态 shēngtài ekoloģisks
生态学 shēngtàixué ekoloģija
生态学家 shēngtàixuéjiā ekologs
生铁 shēngtiě čuguns; ķets
生吞活剥 shēngtūn-huóbō ◊ aprīt dzīvu un dzīvam plēst ādu nost *(❶ cita autora darba uzdošana par savu; plaģiāts; ❷ apzagt; aplaupīt; ❸ uzņemt nekritiski; akli kopēt)*
生物 shēngwù ❶ dzīva būtne; dzīvs organisms; augi un dzīvnieki; ❷ *saīs.* bioloģija; bioloģisks; biogēns
生物碱 shēngwùjiǎn *ķīm.* alkaloīds
生物界 shēngwùjiè biosfēra
生物能 shēngwùnéng bioenerģētika
生物圈 shēngwùquān *ģeol.* biosfēra
生物体 shēngwùtǐ *biol.* dzīvs organisms
生物学 shēngwùxué bioloģija
生物学家 shēngwùxuéjiā biologs
生息 shēngxī ❶ nest procentus; ❷ dzīvot; eksistēt; ❸ vairoties; radīt sev līdzīgus; ❹ krāt spēkus
生橡胶 shēngxiàngjiāo kaučuks
生肖 shēngxiào kāda no 12 cikliskajām zīmēm, kas atbilst 12 dzīvnieku nosaukumiem *(pēc dzimšanas gada cilvēka piederība noteikta dzīvnieka gadam)*
生效 shēngxiào stāties spēkā *(par likumu; līgumu u.c.)*
生性 shēngxìng ❶ no dabas piemītošās īpašības *(iedzimtās rakstura īpašības)*; ❷ drūms, nepievilcīgs (*cilvēks*)
生锈 shēngxiù rūsēt; pārklāties ar rūsu
生涯 shēngyá ❶ dzīve; dzīves apstākļi; ❷ iztikas līdzekļi; ❸ dzīves *(eksistences)* nīcīgums
生养 shēngyǎng dzemdēt; laist pasaulē bērnu
生药 shēngyào *farm.* dabīgās ārstnieciskās vielas; ārstnieciskās izejvielas
生业 shēngyè nodarbošanās; profesija
生疑 shēngyí šaubīties; izjust šaubas
生意 shēngyì ❶ dzīves dziņa
生意 shēng·yi ❶ tirdzniecība; komercija; uzņēmējdarbība; ❷ sīktirdzniecība; negodīga tirdzniecība
生意经 shēng·yijīng iedzīvošanās ceļi *(bagātības vairošanas līdzekļi)*
生意人 shēng·yirén komersants; darbonis; uzņēmējs
生硬 shēngyìng ❶ raupjš; rupjš; ❷ mākslīgs; nedabīgs; ❸ griezīgs; ausij netīkams; ❹ *(tāds)* uz ko nepatīkami skatīties
生油 shēngyóu ❶ nerafinēta eļļa; *dial.* ❷ zemesriekstu

eļļa
生育 shēngyù ❶dzemdēt; dzimstība; ❷laist pasaulē un audzināt
生育率 shēngyùlǜ dzimstība; dzimstības procents
生造 shēngzào jaunvārdu darināšana; sacerēt jaunus vārdus vai izteicienus
生长 shēngzhǎng augt; izaugt
生长点 shēngzhǎngdiǎn *bot.* augšanas punkts
生长率 shēngzhǎnglǜ *bot.* augšanas koeficients
生长期 shēngzhǎngqī *lauks.* veģetācijas periods
生长素 shēngzhǎngsù *bot.* auksīns
生殖 shēngzhí *biol.* vairošanās; atražošana
生殖期 shēngzhíqī *biol.* reprodukcijas periods
生殖器 shēngzhíqì *biol.* dzimumorgāns
生殖腺 shēngzhíxiàn *biol.* dzimumdziedzeris
生猪 shēngzhū dzīva cūka *(galvenokārt – tirdzniecībā)*
生字 shēngzì nepazīstams hieroglifs

声(聲) shēng **lietv.** ❶skaņa; troksnis; ❷*(cilvēka)* balss; *(dzīvnieka)* rēciens; ❸mūzikas skaņas; dziesma; melodija; ❹replika; ❺ziņas; runas; baumas; ❻*(laba)* slava; reputācija; ❼*lingv.* iniciālis; zilbes sākuma līdzskanis; **darb.** ❶skaļi kliegt; publiski paziņot; deklarēt; ❷uzsākt melodiju; **skait.** *(tiek lietots kopā ar lietvārdiem, darbības vārdiem un izsauksmes vārdiem) skaņām vai skaļai darbībai*; **īpašv.** Šen *uzv.*
声辩 shēngbiàn ❶ķīvēties, strīdēties; iebilst; debatēt; ❷aizstāvēt; attaisnot *(kādu)*
声波 shēngbō akustiskie viļņi; skaņu viļņi
声部 shēngbù *mūz.* balss reģistrs
声称 shēngchēng paziņot; deklarēt
声带 shēngdài ❶*anat.* balss saites; ❷*fiz.* fonogramma
声调 shēngdiào ❶*mūz.* melodija; ❷melodiskums; muzikalitāte; skanējums; ❸*mūz.* muzikālais akcents; ❹*lingv.* tonis; tonāls
声东击西 shēngdōng-jīxī ◊ taisīt troksni austrumos, bet dot triecienu*(uzbrukt)* rietumos *(maldināt; veikt māņu manevru)*
声幅 shēngfú ❶*fiz.* skaņas amplitūda; ❷*mūz.* diapazons
声价 shēngjià reputācija; gods; autoritāte
声价百倍 shēngjià-bǎibèi skaļa slava *(īsā laikā kļūt ļoti populāram)*
声浪 shēnglàng ❶skaņu vilnis; ❷iebildumi; balsis; prasību *(vilnis)*
声泪俱下 shēnglèi-jùxià runāt ar asarām balsī *(runāt caur raudām un asarām)*
声门 shēngmén *anat.* balss sprauga
声名 shēngmíng ❶reputācija; ❷gods; autoritāte
声名狼藉 shēngmíng-lángjí labā slava aizslaucīta kā ar slotu*(sakompromitēties)*
声明 shēngmíng ❶paziņojums; paskaidrojums; komunikē; ❷paziņot; izskaidrot; deklarēt
声母 shēngmǔ ❶*lingv.* līdzskanis; ❷iniciālis; ķīn. *val.fon.* zilbes sākuma līdzskanis
声呐 shēngnà *jūrn.* hidrolokators; sonārs
声谱 shēngpǔ *fiz.* akustiskais spektrs
声气 shēngqì ❶*(balss)* un elpa; ❷garīgais tuvums; kopēja valoda; ❸ziņas; ❹reputācija; popularitāte
声请 shēngqǐng ❶lūgt; aizrunāt; lūgt *(par kādu)*; ❷lūgums; *(oficiāls)* lūgums
声色 shēngsè ❶balss tembrs; runas intonācija; ❷balss un mīmika; valodas intonācija un sejas izteiksme
声色俱厉 shēngsè-jùlì ❶runāt stingrā balsī un ar nopietnu sejas izteiksmi; ❷mūzika un sievietes skaistums; ❸*novec.* zīlēt pēc *(cilvēka)* ārienes un balss
声势 shēngshì ❶slava un varenums; ❷prestižs; ietekme; varens
声嘶力竭 shēngsī-lìjié ◊ balss aizsmakusi, un spēki galā *(zaudēt balsi; nokliegties līdz pilnīgam spēku izsīkumam)*
声速 shēngsù skaņas ātrums
声讨 shēngtǎo ❶pieteikt karu; ❷paziņot par došanos soda ekspedīcijā
声讨会 shēngtǎohuì aģitācijas mītiņš ar aicinājumu publiski kaunināt *(kādu; kādus)*
声望 shēngwàng reputācija; autoritāte; popularitāte
声威 shēngwēi reputācija un autoritāte
声息 shēngxī ❶garīgais tuvums; kopēja valoda; ❷skaņa; balss; ❸ziņa
声响 shēngxiǎng balss; skaņa
声学 shēngxué akustika
声学家 shēngxuéjiā akustiķis
声言 shēngyán darīt zināmu; skaļi paziņot
声音 shēngyīn balss; skaņa; akustisks
声誉 shēngyù reputācija; slava
声援 shēngyuán morāli atbalstīt *(sniegt morālu atbalstu)*
声乐 shēngyuè *mūz.*vokālā mūzika
声韵学 shēngyùnxué fonoloģija
声张 shēngzhāng ❶izplatīties; ❷pieaugt *(par skaņas stiprumu)*; ❸izplatīt; ❹izpaust *(noslēpumu)*; ❺parādīt sevi *(zīmēties; celt degunu gaisā)*
声障 shēngzhàng *av.* skaņas barjera
声子 shēngzǐ *fiz.* fonons

牲 shēng **lietv.** ❶dzīvnieks; mājas dzīvnieks; ❷*rit.*upurējamais dzīvnieks
牲畜 shēngchù ❶mājas dzīvnieki; ❷mājlopu kopskaits
牲粉 shēngfěn *biol.* glikogēns
牲口 shēng·kou ❶mājdzīvnieki; ❷vista; gailis; ❸reti sastopami putni un zvēri

胜 shēng/shèng **darb.** ❶tikt galā *(ar darbiem u.c.)*; sekmīgi paveikt *(darbu)*; ❷spēt; būt spējīgam; varēt; ❸apvaldīt *(prieka u.c.)* jūtas;

S

līdzsvarot; **apst.** pilnībā; pavisam; līdz galam; bez atlikuma

笙 shēng **lietv.** ❶ *(mutes ermoņikām līdzīgs mēlīšu mūzikas instruments)*; ❷ mājas *(viesistabas)* austrumu daļa, *(kur tiek izvietoti orķestra instrumenti)*; ❸ *novec.* maša; paklājs *(gulēšanai)*

笙歌 shēnggē ❶ spēlēt un dziedāt; ❷ mūzika un dziedāšana*(dziesmas)*

甥 shēng **lietv.** ❶ māsas dēls; ❷ *novec.* mazdēls; meitas dēls; **īpašv.** Šen *uzv.*

甥女 shēngnǚ māsas meita

绳(繩) shéng **lietv.** ❶ virve; aukla; trose; ❷ *(namdara)* atsitamā aukla *(mērīšana ar atsitamo auklu)*; ❸ normas; likumi; noteikumi

绳墨 shéngmò ❶ *(namdara)* atsitamā aukla; ❷ likums; noteikums; norma; mērs

绳索 shéngsuǒ ❶ virve; trose; ❷ *jūrn.* tauvas gals

绳梯 shéngtī virvju kāpnes

绳子 shéng·zi virve; aukla; valgs

省 shěng/xǐng **lietv.** ❶ province; apgabals; guberņa; ❷ provinces centrs *(pilsēta)*; provinces administratīvais centrs *(pilsēta)*; ❸ pavēle; ❹ ministrija *(ārzemēs, īpaši – Japānā un Korejā)*; ❺ nelaime; *(dabas)* katastrofa; **darb.** ❻ ekonomēt; būt skopam; ❼ būt taupīgam; ❽ samazināt *(sodus u.c.)*; ❾ atbrīvot sevi *(no liekām klapatām)*; izvairīties *(no kaut kā)*; **apst.** ❿ taupīgi; ekonomiski; ⓫ beidz! liecies mierā! **īpašv.** Šen *uzv.*

省便 shěngbiàn ❶ atvieglināt; padarīt ērtāku; ❷ atvieglināts; ērts

省城 shěngchéng provinces administratīvais centrs *(galvenā pilsēta)*

省吃俭用 shěngchī-jiǎnyòng ekonomēt uz ēšanas rēķina *(dzīvot ļoti taupīgi; skaitīt katru santīmu)*

省得 shěng·de ❶ lai izvairītos *(no kaut kā)*; lai tiktu vaļā *(no kaut kā)*; ❷ saprast; apzināties

省份 shěngfèn province

省会 shěnghuì sk. 省城

省略 shěnglüè ❶ saīsināt *(tekstu)*; nosvītrot *(vārdu; rindkopu u.c.)*; ❷ saīsināts; saīsinājums; abreviatūra

省略号 shěnglüèhào *lingv.* daudzpunkts

省煤器 shěngméiqì *tehn.* ekonomaizers

省人大 shěngréndà *polit.* ĶTR vietējās likumdošanas vara

省事 shěngshì ❶ atbrīvot no *(liekām)* formalitātēm *(atvieglot lietu kārtošanu)*; ❷ ērtāk; vienkāršāk; vieglāk

省委 shěngwěi *saīs. (ĶKP)* provinces komiteja

省心 shěngxīn neuztraukties; nepārdzīvot; būt mierīgam

省长 shěngzhǎng ❶ provinces *(civilais)* gubernators; ❷ gubernators; ❸ *saīs.* provinces tautas pārstāvju komitejas priekšsēdētājs

圣(聖) shèng **īp.** ❶ ģeniāls; ļoti gudrs; visgudrais*(par Konfūciju)*; ❷ svētais; svēts; dievišķīgs; ❸ kanonisks; ❹ ļoti apdāvināts; talantīgs; lielisks; ❺ brīnišķīgs augstākās kvalitātes; nepārspējams; burvīgs; ❻ imperatora; monarha; Viņa augstības *(viss, kas attiecās uz imperatora personību)*; **lietv.** ❼ ģēnijs; gudrais; viedais; ❽ korifejs; nepārspējams *(kaligrāfs; mākslinieks u.c.)*; ❾ imperators; valdnieks; ❿ tīrs *(dzidrs)* vīns *(ģenialitātes simbols)*; **īpašv.** Šen *uzv.*

圣饼 shèngbǐng *rel.* dievmaizīte; hostija

圣餐 shèngcān *rel.* svētais vakarēdiens; dievgalds; komūnija

圣诞 shèngdàn *(Kristus; Budas; imperatora)* dzimšana

圣诞节 Shèngdànjié *rel.* Ziemassvētki

圣诞老人 shèngdànlǎorén sala vecis; sala vectēvs; sala tētiņš

圣诞树 shèngdànshù ❶ Ziemassvētku eglīte; ❷ *bot.* dievkrēsliņi; eiforbijas ;Ziemassvētku zvaigzne; puansetija *(Euphorbia pulcherrima)*

圣地 shèngdì ❶ svētā zeme *(vieta, kur dzīvojis svētais; musulmaņiem – Meka)*; ❷ vēsturiska vieta

圣洁 shèngjié ❶ svētais; svēts; ❷ tikls; šķīsts

圣经 shèngjīng bībele; svētie raksti

圣马力诺 Shèngmǎlìnuò Sanmarīno

圣马力诺人 shèngmǎlìnuòrén Sanmarīno iedzīvotājs

圣明 shèngmíng ❶ *novec.* visgudrais *(bieži – par imperatoru)*; ❷ *bud.* visgaišais *(par Budu)*; ❸ gudrs; spējīgs; talantīgs

圣母 shèngmǔ ❶ *vēst.* imperatora māte; ❷ *rel.* dievmāte

圣人 shèngrén ❶ viedais; svētais; ❷ *bud.* patiesību izpratušais; ❸ *konf.* visgudrais *(par Konfūciju)*; ❹ *vēst.* valdnieks *(sākot ar Tan dinastiju)*; ❺ tīrs *(dzidrs)* vīns

圣上 shèngshàng *vēst.* imperators; Viņa augstība

圣手 shèngshǒu virtuozs; meistars; korifejs

圣水 shèngshuǐ svētais ūdens; ūdens *(ar dziednieciskām īpašībām)*

圣徒 shèngtú *rel.* svēts *(cilvēks)*

圣贤 shèngxián ❶ neparasti gudrs un talantīgs; ❷ *bud.* svētie; budas un bodhisatvas; ❸ dzidrs un duļķains vīns

圣像 shèngxiàng ❶ Konfūcija attēls; ❷ ikona; svētglezna; svēto statuja *(statuete)*; ❸ imperatora attēls

圣油 shèngyóu *rel.* svaidāmā eļļa

圣旨 shèngzhǐ ❶ *vēst.* visaugstais edikts; ❷ gudrs rīkojums

胜(勝) shèng/shēng **darb.** ❶ uzvarēt; gūt

virsroku; ❷ būt stiprākam *(par kādu)*; ņemt virsroku; ❸ apspiest; pakļaut; savaldīt; **lietv.** ❶ uzvara; triumfs; panākums; ❷ ievērojama vieta; vēsturisks objekts; ❸ sievietes galvas sega; **īp.** ❶ lielisks; slavens; ❷ stiprs; labākais; ❸ taisns; taisnīgs; **īpašv.** Šen *uzv.*

胜败乃兵家常事 shèngbài nǎi bīngjiā chángshì ◊karavīram- uzvaras un zaudējumi ir ikdienišķa lieta *(kara laime ir nepastāvīga; kara laime nav pastāvīga)*

胜朝 shèngcháo *vēst.* kritusī *(iepriekšējā)* dinastija

胜地 shèngdì ❶ krāšņa apkārtne; laba *(atpūtas)* vieta; ❷ plaši pazīstama ainava *(vēsturiska vieta)*

胜负 shèngfù ❶ uzvara vai zaudējums; kaujas iznākums; ❷ gala rezultāts

胜过 shèngguò būt pārākam *(būt stiprākam)*

胜迹 shèngjì ievērojama vieta *(vēsturiska vieta; ievērojams tūrisma objekts)*

胜利 shènglì ❶ gūt uzvaru; uzvara; ❷ gūt panākumus; panākums

胜利者 shènglìzhě uzvarētājs

胜任 shèngrèn tikt galā ar *(savu)* darbu *(būt atbilstošam savam dienesta stāvoklim; būt savā vietā)*

胜任愉快 shèngrèn-yúkuài viegli tikt galā ar saviem pienākumiem *(būt sava uzdevuma augstumos)*

胜诉 shèngsù *jur.* gūt virsroku *(tiesu)* lietā

胜算 shèngsuàn panākumiem vainagots aprēķins *(pareizs uzvaras plāns)*

胜仗 shèngzhàng ar uzvaru vainagota kauja; uzvaras kauja *(uzvarēt kaujā)*

盛

shèng/chéng **īp.** ❶ pilns; bagātīgs; liels; ❷ *piekl.* Jūsu; ❸ lielisks, straujš *(uzplaukums)*; ❹ ziedošs; plaukstošs; **apst.** ļoti daudz; **lietv.** ❶ uzplaukums; pārticība; ❷ maksimums; ❸ limits; **īpašv.** Šen *uzv.*

盛产 shèngchǎn bagāts; bagātīgs

盛传 shèngchuán ❶ plaši izplatīties; ❷ izplatās baumas*(cirkulē baumas)*; baumo

盛大 shèngdà varens; svinīgs; parādes

盛典 shèngdiǎn svinīga ceremonija; svinības

盛服 shèngfú lielisks apģērbs; svētku drēbes

盛果期 shèngguǒqī *lauks.* maksimālās augļu ražošanas fāze

盛会 shènghuì ❶ svinīgs vakars; svinīga sanāksme; ❷ svinīga tikšanas

盛举 shèngjǔ milzu notikums; varens solis; varena rīcība

盛开 shèngkāi uzziedēt; krāšņa veģetācija

盛况 shèngkuàng lielisks skats; pārsteidzoša aina; svinīgi apstākļi

盛名 shèngmíng plaša popularitāte; lieliska reputācija

盛怒 shèngnù niknums; kļūt niknam

盛气凌人 shèngqì-língrén aizvainot *(citus)* ar *(savu)* vīzdegunību *(aizvainot citus ar savu stūrgalvību)*

盛情 shèngqíng labākās jūtas; laba attieksme; labestība; uzmanība

盛世 shèngshì ❶ plaukstoša *(pārtikusi)* pasaule; ❷ uzplaukuma laikmets

盛事 shèngshì ❶ izcils notikums; ❷ varens pasākums

盛暑 shèngshǔ pats karstums *(lielākais karstums)*

盛夏 shèngxià vasaras plaukums

盛行 shèngxíng būt modē; būt ļoti izplatītam

盛行风 shèngxíngfēng *met.* valdošais vējš

盛宴 shèngyàn greznas dzīres; bankets

盛意 shèngyì ❶ labas attiecības; labestīgums; uzmanība; ❷ *piekl.* Jūsu nodomi

盛誉 shèngyù sk. 盛名

盛赞 shèngzàn dedzīgi slavēt; atklāti atzīt par labu *(pareizu)*

盛装 shèngzhuāng ❶ svētku apģērbs; krāšņas drēbes; parādes forma; ❷ labi ģērbties; lieliski ģērbts

剩(賸)

shèng **lietv.** ❶ atlikums; pārpalikums; lieks; **darb.** ❶ palikt; palikt pāri; **apst.** ❶ tiešām; tik tiešām; patiesi; ❷ vairāk; ar kaudzi; daudz; ❸ ļoti

剩磁 shèngcí *fiz.* paliekošais magnētisms

剩货 shènghuò ◊ nostāvējusies prece; ilgi nepārdota prece *(nekur nederīgs cilvēks)*

剩下 shèng·xia palikt; atlikt

剩余 shèngyú ❶ atlikums; pārpalikums; ❷ *mat.* atlikums; ❸ *ekon.* virsvērtība

shi

尸(屍)

shī **lietv.** ❶ līķis; nedzīvs ķermenis; ❷ *rit. (persona, kas upurēšanas ceremonijā pārstāvēja mirušo senci; Džou dinast.)*; *rit.*senča attēls; rituāla statuja *(statuete)*; ikona; **darb.** ❶ gulēt ar izplestām rokām kā līķim; ❷ vadīt; būt atbildīgam *(par kaut ko)*; ❸ *(sodītā)* līķi izlikt publiskai apskatei; ❹ uzņemties atbildību; ❺ nomināli ieņemt vietu *(amatu)*; velti; **īpašv.** Ši *uzv.*

尸毒 shīdú *med.* līķu inde; ptomaīns

尸骨 shīgǔ skelets; mirstīgās atliekas; kauli

尸横遍野 shīhéngbiànyě visa apkārtne noklāta kritušajiem *(visu kaujas lauku klāj līķi)*

尸蜡 shīlà mūmija

尸首 shī·shou līķis; nedzīvs ķermenis

尸体 shītǐ sk. 尸首

尸位素餐 shīwèi-sùcān velti ieņemt vietu un nekā nedarīt *(būt amatā un neko nedarīt; velti ēst maizi)*

失

shī **darb.** ❶ zaudēt; zaudēts; pazaudēts;

❷nespēt noturēt; palaist vaļā; ❸pazaudēt *(ceļa biedrus)*; atpalikt *(no savējiem)*; ❹kļūdīties; pielaist kļūdu; pārkāpt *(kaut ko)*; ❺paiet; pāriet; **lietv.** ❻kļūda; neveiksme; maldi; **īp.** kļūdains; nepareizs
失败 shībài ciest sakāvi *(neveiksmi)*; neveiksme
失败是成功之母 shībài shì chénggōng zhī mǔ ◊ neveiksme ir veiksmes māte
失败主义 shībàizhǔyì *polit.* sakāvniecība
失败主义者 shībàizhǔyìzhě *polit.* sakāvniecības atbalstītājs
失策 shīcè pārrēķināšanās; pārrēķināties
失察 shīchá zaudēt kontroli; nepamanīt; palaist garām
失常 shīcháng ❶dīvaini uzvesties; ❷neparasts; dīvains; nenormāls
失宠 shīchǒng zaudēt uzticību; nonākt nežēlastībā; nežēlastība
失传 shīchuán nenonākt līdz pēcnācējiem; tikt pazaudētam *(par manuskriptu u.c.)*; tikt aizmirstam *(pazust bez pēdām)*
失措 shīcuò ❶būt bezpalīdzīgam; nespēt adekvāti rīkoties; ❷apjukt; zaudēt dūšu
失单 shīdān pazaudēto *(nozagto)* mantu saraksts
失当 shīdàng nepareizi; neatbilstoši; neracionāli; nelietderīgi
失盗 shīdào tikt nozagtam; notikusi zādzība
失道寡助 shīdào-guǎzhù ◊ tas, kas rīkojas netaisnīgi, zaudē atbalstu
失地 shīdì zaudētās *(atsavinātās)* teritorijas
失掉 shīdiào ❶pazaudēt; nozaudēt; ❷palaist garām *(izdevīgu momentu)*
失和 shīhé sastrīdēties; nonākt saspīlētās attiecībās
失候 shīhòu ❶*piekl.* žēl, ka nespēju *(Jūs)* apmeklēt; žēl, ka *(Jūs)* mani nesastapāt mājās; ❷palaist garām izdevību
失悔 shīhuǐ nožēlot; izjust nožēlu
失魂落魄 shīhún-luòpò zaudēt dūšu *(apjukt; krist panikā)*
失火 shīhuǒ izraisīt ugunsgrēku; ugunsgrēks
失机 shījī palaist garām izdevību; zaudēta izdevība
失计 shījì pārrēķināties; pārrēķināšanās; pārskatīšanās
失记 shījì aizmirst *(kaut ko)*
失脚 shījiǎo paklupt; klupt
失节 shījié ❶aptraipīt sevi; atteikties no principiem; ❷zaudēt nevainību; ❸pieļaut neuzticību *(vīram)*; neuzticība
失禁 shījìn ❶nespēja noturēt; ❷*med.* nesaturēšana
失敬 shījìng *piekl.* atvainojiet par manu neuzmanību!
失口 shīkǒu izpļāpāties *(nejauši atklāt savus nodomus)*
失礼 shīlǐ ❶pārkāpt etiķeti; izdarīt kaut ko netaktisku; izrādīt necieņu; ❷*piekl.* atvainojiet; atvainojiet par manu netaktiskumu
失利 shīlì ciest neveiksmi; neveiksme
失恋 shīliàn zaudēt mīlestību *(mīļoto cilvēku)*; ❷neveiksmīgs mīlestībā
失灵 shīlíng ❶zaudēt jutību; ❷pārtraukt funkcionēt *(par aparatūru u.c.)*
失落 shīluò pazaudēt; *(nejauši)* izmest
失迷 shīmí pazaudēt ceļu; apmaldīties
失密 shīmì izpaust *(izpļāpāt)* noslēpumu
失眠 shīmián ciest no bezmiega; bezmiegs
失眠症 shīmiánzhèng *med.* bezmiegs
失明 shīmíng zaudēt redzi; kļūt aklam; aklums
失陪 shīpéi *piekl.* atvainojiet, ka man *(Jūs)* jāatstāj
失窃 shīqiè sk. 失盗
失去 shīqù ❶pazaudēt; zaudēt; ❷palaist garām *(momentu)*
失却 shīquè sk. 失掉
失群 shīqún atpalikt no ganāmpulka; pieklīdis *(zirgs u.c.)*
失散 shīsàn būt šķirtiem; tikt izmētātiem *(pa pasauli)*
失色 shīsè ❶slikti izskatīties; ❷nobālēt; izmanīties sejā *(no bailēm u.c.)*
失闪 shī·shan kļūda; nepatikšanas; sarežģījumi
失身 shīshēn ❶zaudēt nevainību; ❷pakļaut savu dzīvi briesmām; pazudināt sevi; ❸pārkāpt laulību
失神 shīshén ❶būt izklaidīgam; samazināt uzmanību; izlaist no redzes loka; ❷atsvešināti; bezjūtīgi; vienaldzīgi
失慎 shīshèn ❶*(nejauši)* izraisīt ugunsgrēku; ❷rīkoties neuzmanīgi; neapdomība
失声 shīshēng ❶nespēt apvaldīt kliedzienu; iekliegties; ❷klusi raudāt; pazaudēt balsi *(no raudu spazmām)*
失时 shīshí palaist garām *(izdevīgu momentu vai gadījumu)*
失实 shīshí ❶neatbilst īstenībai; nepareizs; nepatiess; ❷*(tāds)* kas nesaskan ar faktiem
失势 shīshì ❶zaudēt varu *(ietekmi)*; ❷palikt tukšā
失事 shīshì ❶avārija; katastrofa; nepatikšanas; ❷pielaist kļūdu
失手 shīshǒu neveikla roku kustība; nespēt noturēt; pieļaut misēkli
失守 shīshǒu krist; atdot pretiniekam *(par pozīcijām; nocietinājumiem u.c.)*
失水 shīshuǐ ❶*biol.* *(organisma)* ūdens zudums; ❷zaudēt spēku; atrasties nepierastos apstākļos; zaudēt pamatu zem kājām
失速 shīsù *av.* ātruma zudums
失算 shīsuàn pielaist kļūdu; kļūme
失态 shītài zaudēt kontroli; nepiedienīgi uzvesties; ārdīties
失调 shītiáo ❶disonanse; neatbilstība; nesakrist; pretrunas; ❷zaudēt stāju; izmainīties *(uz slikto pusi)*; ❸zaudēt garšu *(par slikti pagatavotu ēdienu)*; negaršīgs ēdiens
失望 shīwàng vilties; vilšanās; zaudēt cerību
失物 shīwù ❶nozaudētā manta; ❷zušana; zudums;

zaudējums
失误 shīwù kļūda; kļūme; pārrēķināšanās
失陷 shīxiàn ❶pazaudēt *(mantu)*; *(mantas)* nozaudēšana; ❷atdot *(teritoriju)*; krist *(par cietoksni; pilsētu u.c.)*
失效 shīxiào zaudēt spēku *(efektivitāti)*; novecot; kļūt nederīgam
失笑 shīxiào iespurkties; laist vaļā smieklus *(nespēt apvaldīt smieklus)*
失信 shīxìn zaudēt uzticību; lauzt vārdu *(līgumu)*
失修 shīxiū neremontēts; nelabots; bojāts
失学 shīxué palikt bez izglītības; nav iespēju mācīties
失血 shīxuè *med.* asins zaudējums
失言 shīyán ❶izpļāpāties; ❷neturēt vārdu
失业 shīyè palikt bez darba; bezdarbnieks
失宜 shīyí ❶nepiemērots; neatbilstošs; ❷rīkoties nepareizi; izvēlēties nepareizu ceļu
失意 shīyì ciest neveiksmi; neveiksme
失意者 shīyìzhě neveiksminieks
失音 shīyīn *med.* zaudēt balsi
失迎 shīyíng *piekl.* ļoti žēl, ka Jūs mani nesastapāt mājās
失约 shīyuē lauzt līgumu *(solījumu)*
失着 shīzhāo ◊ izlaist no rokām ēdamos kociņus *(apjukt; apstulbt)*
失真 shīzhēn ❶zaudēt agrāko izskatu *(tehnisko raksturojumu)*; tikt izmainītam; ❷*(radioviļņu; runas u.c.)* traucējumi
失之东隅，收之桑榆 shī zhī dōngyú,shōu zhī sāngyú ◊ no rīta ciest neveiksmi *(zemnieka lauku)* austrumu stūrī, vakarā novākt ražu rietummalā *(ja patlaban neveicās, tad veiksme atnāks vēlāk)*
失之交臂 shīzhī-jiāobì izlaist no rokām *(❶palaist garām izdevīgu brīdi; ❷pielaist kļūdu)*
失职 shīzhí pielaist kļūmi dienestā; pārkāpt dienesta pienākumus*(būt nevērīgam pret dienesta pienākumiem)*
失重 shīzhòng bezsvara stāvoklis
失主 shīzhǔ *jur.* zaudētās mantas īpašnieks
失踪 shīzōng pazust; izzust; pazust bez vēsts *(bez pēdām)*
失足 shīzú ❶klupt; paklupt; ❷pieļaut kļūmi; aiziet pa slidenu ceļu

师(師)

shī **lietv.** ❶skolotājs; pasniedzējs; audzinātājs; ❷*bud.* svētais tēvs audzinātājs; ❸meistars; labs speciālists; tehniķis; priekšnieks; ❹*mit.* patrons; dievība; ❺piemērs; etalons; formula; princips; metode; ❻armija; karaspēks; ❼orda; cilvēku pūlis; milzu bars; ❽kara gājiens; ❾*vēst.* apgabals *(administratīvā vienība)*; **darb.** ❶atdarināt; ņemt piemēru; ❷doties karagājienā; **skait.** *milit. divīzijām*; **īpašv.** Ši *uzv.*
师表 shībiǎo piemērs; kalpot par piemēru; etalons
师部 shībù *milit.* divīzijas štābs
师承 shīchéng *(no skolotāja mantota)* tradīcija; skola
师出无名 shīchū-wúmíng cīnīties par netaisnu lietu *(nepamatoti iestāties par kaut ko; neattaisnojams)*
师道尊严 shīdào-zūnyán absolūta un neapstrīdama skolotāja autoritāte *(absolūta paklaušanās skolotāja autoritātei)*
师弟 shīdì ❶skolotājs un tā sekotāji *(skolnieki)*; ❷jaunākais skolas biedrs *(viena un tā paša skolotāja, klases, vai universitātes kursa nozīmē)*
师法 shīfǎ ❶atdarināt; sekot piemēram; ❷būt *(kādas)* skolas sekotājam; no skolotāja aizgūtās zināšanas
师范 shīfàn ❶piemērs; paraugs; ❷skolotājs; ❸pedagoģisks; pedagoģiskā *(fakultāte u.c.)*
师父 shī·fu ❶skolotājs; audzinātājs; ❷*bud. piekl.* svētais tēvs audzinātājs *(uzrunājot klostera audzinātāju)*
师傅 shī·fu ❶skolotājs; audzinātājs; ❷*vēst.* *(troņmantnieka)* audzinātājs; ❸*bud.* svētais tēvs audzinātājs *(uzrunājot mūku)*; ❹*piekl.* meistars; šef- *(pavārs u.c.)*
师母 shīmǔ *piekl.* māte audzinātāja *(uzrunājot skolotāja sievu)*
师娘 shīniáng *piekl.*māte audzinātāja *(uzrunājot skolotāja sievu, kā arī burvi vai zīlnieci)*
师其故智 shīqí-gùzhì sekot pagātnes piemēram *(atdarināt; atdarinot kādu)*
师事 shīshì ❶kalpot tāpat kā skolotājam *(attiekties kā pret audzinātāju;apieties kā ar audzinātāju)*; ❷iestāties mācībā
师团 shītuán *milit.* divīzija
师心自用 shīxīn-zìyòng sevi uzskatīt par nekļūdīgu *(vadīties tikai pēc sava noskaņojuma un vēlēšanās)*
师兄 shīxiōng ❶vecāks skolasbiedrs; vecāks zellis; ❷tēva skolnieks; meistara dēls;❸vecākais skolas biedrs *(viena un tā paša skolotāja, klases, vai universitātes kursa nozīmē)*
师兄弟 shīxiōngdì amata mācības biedri; *piekl.* par audzinātāja dēliem vai amata mācības biedriem, ieskaitot sevi
师爷 shīyé ❶*piekl.* Jūsu tēvs; audzinātāja tēvs; ❷*piekl.* Jūsu skolotājs *(par audzinātāja skolotāju)*
师长 shīzhǎng ❶*milit.* divīzijas komandieris; ❷skolotājs; audzinātājs
师资 shīzī ❶skolotāja īpašības; pedagoga kvalifikācija; ❷atdarināšanas cienīgs piemērs; ❸skolotājs; pedagogs

诗(詩)

shī **lietv.** ❶dzeja; dzejolis; ❷*lit.* *(viena no ķīniešu klasiskās dzejas formām; četru vārdu, īpaši piecu vai septiņu vārdu dzeja)*; ❸dzeja *(literatūras žanrs)*; ❹*arī – pārn.* poēma; ❺诗经 Šidzjins; **darb.** turēt rokās; ņemt; **īpašv.** Ši *uzv.*

S

诗歌 shīgē *(dažādu žanru)* dzeja

诗话 shīhuà ❶ grāmatas par dzejas daiļradi un dzejnieku biogrāfijas; dzejas kritika *(krājumi; sākot ar Sun dinastiju)*; ❷ balāde; teiksma *(dzejā)*

诗集 shījí dzejas krājums; antoloģija

诗句 shījù dzejolis; dzejas rinda

诗剧 shījù luga dzejā; dramatiska poēma

诗篇 shīpiān ❶ dzejolis; dzeja; ❷ *rel.* psalms; psalmu grāmata

诗情画意 shīqíng-huàyì dzeja; dzejiskums

诗人 shīrén ❶ dzejnieks; ❷ *tēl.* cilvēks, kas apveltīts ar radošu iztēli *(radošu iztēles spēju)*

诗体 shītǐ vārsmošanas principi; poētika

诗文 shīwén ❶ dzeja un proza; ❷ dzejolis; teksts dzejā

诗兴 shīxìng dzejiska iedvesma

诗选 shīxuǎn dzejas antoloģija

诗学 shīxué poētika

诗意 shīyì lirika; liriskums; dzeja; dzejisks

诗韵 shīyùn ❶ *lit.* atskaņa; ❷ sadaļa *(atskaņu vārdnīcā)*

虱(蝨) shī **lietv.** uts

施 shī **darb.** ❶ pielietot; izmantot; ķerties pie *(noteiktiem līdzekļiem)*; ❷ dot; dāvināt; palīdzēt; nodarboties ar labdarību; ❸ publicēt; paziņot; darīt zināmu; ❹ vilkt; paplašināt; ❺ uzsvērt; pasvītrot; ❻ dzīvot; eksistēt; mist *(par dzīvniekiem)*; ❼ rīkoties; stāties spēkā; ❽ atrast savu vietu; kārtīgi strādāt; atdot visus spēkus; ❾ izplatīties *(noteiktā apvidū)*; ❿ vilkties *(par laiku)*; ⓫ parādīties; nākt klajā *(par rīkojumiem u.c.)*; ⓬ sazaroties; sadalīties; ⓭ sliekties *(par sauli)*; pieliekties; līkumot; **lietv.** ⓮ labdarība; nabaga dāvana; ⓯ niecīgs cilvēks; **īpašv.** Ši *uzv.*

施恩 shī'ēn darīt labu; nodarboties ar labdarību

施肥 shīféi *lauks.* mēslot zemi; mēslojums

施工 shīgōng celtniecība; uzsākt *(celtniecības u.c.)* darbus; sastādīt plānu

施计 shījì izmantot *(pielietot)* viltību

施加 shījiā izmantot *(spiedienu)*, lai panāktu savus mērķus

施礼 shīlǐ ievērot etiķeti; izrādīt uzmanību; apliecināt goda jūtas; paklanīties

施舍 shīshě ziedot *(nodarboties ar labdarību; dot dāvanas trūkumcietējiem)*

施事 shīshì ❶ rīkoties; veikt *(noteiktu)* darbu; ❷ *lingv.* darbības subjekts

施威 shīwēi ❶ demonstrēt varenumu *(rādīt savu spēku un varu)*; ❷ biedēt; būt stingram

施行 shīxíng ❶ realizēt; piepildīt; īstenot dzīvē; ❷ *bud.* dot dāvanas trūkumcietējiem; ziedot

施用 shīyòng pielietot; izlietot; izmantot; likt lietā

施与 shīyǔ ziedot; dot; apdāvināt

施展 shīzhǎn ❶ izvērst; attīstīt; parādīt pilnā apjomā; ❷ īstenot; realizēt

施诊 shīzhěn bez maksas ārstēt *(sniegt medicīnas pakalpojumus; veikt pacientu apskati)*

施政 shīzhèng vadīt; veikt administratīvus vai politiskus pasākumus

施主 shīzhǔ ❶ *bud.* ziedotājs; labdaris; ❷ *jap.* galvenais apraudātājs *(bērēs)*

䴓(鳾) shī **lietv.** *zool.* dzilnītis *(Sitta)*

狮(獅) shī **lietv.** lauva; lauvas; lauvu

狮子 shī·zi ❶ *zool.* lauva *(Felis leo)*; ❷ *teātr.* lauvas maska, ko izmanto karnevālu gājienos

狮子搏兔 shī·zi-bótù ◊ *(kā) lauva* ķer zaķi *(nopietni ķerties pie sīkumiem; arī pret sīkumiem izturēties ar lielu nopietnību)*

狮子狗 shī·zigǒu *zool.* ❶ mopsis; ❷ Beidzjinas *(Pekinas)* klēpja sunītis *(King Charles)*

湿(濕、溼) shī **darb.** ❶ samērcēt; mirkt; kļūt *(palikt)* mitram; iesūkt mitrumu; **īp.** slapjš; mitrs; valgs; **lietv.** ❷ mitrums; ❸ *med.* ekzēma

湿度 shīdù slapjums; mitrums; mitruma pakāpe

湿度表 shīdùbiǎo *tehn.* higrometrs; psihrometrs

湿度器 shīdùqì *tehn.* higroskops

湿淋淋 shīlínlín slapjš; izmircis

湿漉漉 shīlùlù slapjš; mitrs; mitrināt

湿气 shīqì ❶ *ķīn. med.* ekzēma *(un tai tuvas slimības)*; ❷ slapjums; mitrums

湿润 shīrùn ❶ mitrs; mitrums; mitrināt; ❷ *lauks.* zemes uzturēšana mitrā stāvoklī *(rīsa audzēšanai)*

湿润器 shīrùnqì *tehn.* gaisa mitrinātājs

湿透 shītòu izmirkt līdz ādai

湿疹 shīzhěn *med.* ekzēma

嘘 shī/xū **izs.** *sar.* fui! tpū!

十 shí **sk.-īp.-apst.** ❶ desmit; desmitais; ❷ desmitkārtīgs; desmitkārt; desmitreiz; ❸ 100%; viss; pilnībā; **sk.-lietv.** ❹ desmitnieks; desmits; ❺ *saīs.* desmitais mēnesis pēc lunārā kalendāra; oktobris; **darb.** pareizināt ar desmit; desmitkāršot

十八 shíbā astoņpadsmit; astoņas desmitdaļas; astoņi no desmita; 80%

十八般武艺 shíbā bān wǔyì ❶ prasme pielietot visus auksto ieroču veidus; ❷ dažādi amati; vispusīga amatu prasme

十边地 shíbiāndì mazi neapstrādātas zemes gabaliņi *(gar ceļu; kanālu malām u.c.)*

十边形 shíbiānxíng *mat.* desmitstūris

十冬腊月 shídōng-làyuè ziemas sezona; ziema; gada beigas *(lunārā kalendāra 10.–12. mēnesis)*

十恶不赦 shí'è-bùshè nepiedodami noziegumi

十二 shí'èr ❶ divpadsmit; ❷ divas desmitdaļas;

❷ divi no desmita; 20%
十二分 shí'èrfēn par 120%; vairāk nekā vajadzīgs; augstākā mērā; ārkārtīgi
十二月 shí'èryuè decembris; decembra mēnesis
十二月党人 shí'èryuèdǎngrén *vēst.* dekabristi *(Krievijā)*
十二指肠 shí'èrzhǐcháng *anat.* divpadsmitpirkstu zarna
十番乐 shífānyuè mūzika ķīniešu nacionālā orķestra izpildījumā
十方 shífāng *bud.* desmit puses *(kompasa astoņi galvenie rumbi)*
十分 shífēn ❶ pilnībā; viss; simtprocentīgi ❷ ļoti; sevišķi; īpaši
十个指头不能一般齐 shí gè zhǐ·tou bù néng yībān qí ◊ pat desmit roku pirksti nevar būt viena garuma *(nekas nemēdz būt pilnīgi vienāds)*
十九 shíjiǔ deviņpadsmit; deviņas desmitdaļas; deviņi no desmita; 90%
十进对数 shíjìn duìshù *mat.* decimāllogaritmi
十进计数管 shíjìn jìshùguǎn *tehn.* dekatrons
十进位 shíjìnwèi *mat.* decimāls; decimālā skaitīšanas sistēma
十六 shíliù sešpadsmit; sešas desmitdaļas; seši no desmita; 60%
十面体 shímiàntǐ *mat.* desmitstūris; dekaedrs
十目所视，十手所指 shí mù suǒ shì,shí shǒu suǒ zhǐ ❶ *(tas)* uz ko vērsti katra klātesošā skatieni; *(tas)* uz ko visi norāda; ❷ *(persona)* kas atrodas vispārējā uzraudzībā
十拿九稳 shínā-jiǔwěn gandrīz pilnīgi droši; par 90%
十年九不遇 shí nián jiǔ bù yù ◊ no desmit gadiem deviņos nesaredzēties *(ļoti reti saredzēties)*
十年树木，百年树人 shí nián shù mù,bǎi nián shù rén ◊ koku audzē desmit gadu, bet cilvēku – simts gadu *(par ilgo un grūto audzināšanas ceļu)*
十七 shíqī septiņpadsmit; septiņas desmitdaļas; septiņi no desmita; 70%
十全 shíquán bez vainas; bez trūkumiem; pilnīgs
十全十美 shíquán-shíměi pilnīgs un bez vainas
十三 shísān trīspadsmit; trīs desmitdaļas; trīs no desmita; 30%
十三辙 shísānzhé *lit.* trīspadsmit netonēto atskaņu klases *(atbilstoši Beidzjinas dialekta zilbju veidiem)*
十室九空 shíshì-jiǔkōng ◊ no desmit mājām deviņas tukšas un pamestas *(par izpostītu un iztukšotu apgabalu)*
十四 shísì četrpadsmit; četras desmitdaļas; četri no desmita; 40%
十四行诗 shísìhángshī *lit.* soneta
十万 shíwàn simts tūkstoši; simttūkstošais
十万八千里 shíwàn bāqiān lǐ ◊ simt astoņi tūkstoši li attālumā *(ļoti tālu, piem. no patiesības)*
十万火急 shíwàn-huǒjí ārkārtīgi steidzams; pilnīgi neatliekams
十五 shíwǔ piecpadsmit; piecas desmitdaļas; uz pusi; 50%
十一 shíyī ❶ vienpadsmit; *saīs.* vienpadsmitais lunārā kalendāra mēnesis; novembris; viena desmitdaļa; ❷ viens no desmita; 10%
十一月 shíyīyuè novembris; novembra mēnesis
十亿 shíyì miljards
十月 shíyuè oktobris; oktobra mēnesis
十之八九 shí zhī bājiǔ acīm redzot; droši vien; visdrīzāk; vairumā gadījumu
十字 shízì krusts; divi krustā salikti baļķi; *(kapu)* krusts
十字镐 shízìgǎo ❶ *kalnrūpn.* cērte; ❷ smailkaplis
十字花科 shízìhuākē *bot.* krustzieži *(Cruciferae)*
十字架 shízìjià ❶ *rel.* krusts; krucifikss; ❷ *pārn.* grūtības; ciešanas
十字街头 shízì-jiētóu ❶ ielu krustojums; ❷ ļaužu pilna vieta; milzums cilvēku
十字军 shízìjūn *vēst.* krustneši
十字路口 shízì lùkǒu ❶ ielu krustojums; ❷ *tēl.* krustceļi; krustceles
十字丝 shízìsī *ģeod.* krusts
十字头 shízìtóu *tehn.* krustenis; slīdenis; šļūce
十字网 shízìwǎng *ģeod.* pavedienu tīkls
十足 shízú ❶ pilnībā; ❷ pilnvērtīgs; tīrs; simtprocentīgs; ❸ pilnīgi pietiekams; ❹ *zool.* desmitkāji *(Decapoda)*

什 shí /shén **sk.** desmit; desmitais; **lietv.** ❶ *(kareivju; zemnieku sētu u.c.)* desmits; ❷ desmitnieks; dekāde; desmit *(nodaļu; dziesmu vai dzejoļu)* cikls; ❸ raibs mistrojums; šis un tas; dažnedažādas *(saimniecības lietas)*; **darb.** pareizināt ar desmit; desmitkāršot; **īpašv.** Ši *uzv.*
什件儿 shíjiànr ❶ *(sadzīves priekšmetu)* metāla rotājums; ❷ *(mājas putnu)* ķidas
什锦 shíjǐn mistrojums; asorti; *(cepumu; saldumu vai konfekšu)* asorti
什物 shíwù iedzīve; sadzīves priekšmeti; trauki

石 shí /dàn **lietv.** ❶ akmens; akmeņiem bruģēts; no akmens; masīvs; ❷ bruģakmens; akmeņains; ❸ klints; ❹ akmens plāksne *(ar uzrakstu)*; akmenī iecirsts; ❺ *ķīn. mūz.* akmens skanēšana*(skanējums) (par litofonu)*; ❻ *ķīn. mūz.* akmens gongs; akmens sitamie instrumenti; ❼ minerāls; minerālu izcelsmes ārstniecības līdzekļi; ❽ *(adatu terapijā lietojamā)* akmens adata; ❾ lidojošais akmens; bolīds; akmeņu lietus; **īp.** ❶ neauglīgs; nedzīvs; kluss; ❷ nesatricināms; stingrs; ciets; ❸ **skait.** ❶ *(tilpuma mērs)* ši *(103,5 l)*; ❷ *(svara mērs)* ši *(71,6 kg)*; ❸ *(ierēdņa atalgojuma vienība)* ši *(10,35 l rīsu)*; **īpašv.** Ši *uzv.*
石板瓦 shíbǎnwǎ jumta šīferis

石版 shíbǎn ❶litogrāfijas forma; ❷bruģakmens; ❸grifele
石碑 shíbēi akmens plāksne
石笔 shíbǐ grifele; grifeles *(akmens)*
石蚕 shícán ❶*zool. (strautenes paveids)* Japānas friganeja *(Phryganea japonica)*; ❷*zool.* strautmakstene; plēsējmakstene *(Rhyacophila)*; ❸*bot.* Japānas zeltainā stērste *(Teucrium japonicum)*
石菖蒲 shíchāngpú *bot.* graudzāļu kalmes *(skalbes) (Acorus gramineus)*
石沉大海 shíchéndàhǎi ◊ akmens nogrima dziļā jūrā *(kā ūdenī iekrist; pazust bez pēdām)*
石刁柏 shídiāobǎi *bot.* dārza sparģelis; dziedniecības sparģelis *(Asparagus officinalis)*
石雕 shídiāo gravēšana *(kalšana)* akmenī
石方 shífāng ❶1 kubikmetrs akmens; ❷akmeņkaļu darba apjoms
石膏 shígāo ❶ģipsis; ❷alabastrs
石膏像 shígāoxiàng ģipša statuja
石工 shígōng ❶akmeņkalis; ❷dārgakmeņu slīpētājs; ❸akmeņlauztuvju darbi
石斛 shíhú *bot.* cēlais dendrobijs *(Dendrobium nobile)*
石花菜 shíhuācài *bot.* skrimšļaudu gelīdijs *(Gelidium cartilagineus)*
石花胶 shíhuājiāo *ķīm.* agaragars
石灰 shíhuī kaļķi
石灰池 shíhuīchí bedre kaļķu dzēšanai
石灰乳 shíhuīrǔ kaļķu java
石灰石 shíhuīshí *min.* kaļķakmens
石灰水 shíhuīshuǐ *ķīm.* kaļķūdens
石灰岩 shíhuīyán sk. 石灰石
石灰窑 shíhuīyáo kaļķu ceplis
石灰质 shíhuīzhì ❶kaļķi; kaļķu; ❷*ķīm.* kaļķains *(māls u.c.)*
石匠 shí·jiang akmeņkalis
石决明 shíjuémíng ❶*zool. (moluska paveids)* jūras austiņa *(Haliotis)*; ❷*ķīn. farm.* jūras austiņas *(abalones)* gliemežvāks
石刻 shíkè iekalšana akmenī; akmens ar iekaltu uzrakstu; akmens bareljefs
石窟 shíkū akmens ala
石蜡 shílà parafīns
石料 shíliào *(neapstrādāti)* celtniecībā izmantojamie akmeņi
石榴 shí·liu *bot.* granātkoks *(Punica granatum)*
石榴石 shí·liushí *min.* granāts
石龙子 shílóngzǐ *zool.* Tālo Austrumu scinks *(Eumeus latiscutatus)*
石笼 shílóng *(no bambusa, kokiem un akmeņiem veidots)* aizsprosts cīņai ar plūdiem
石绿 shílǜ *min.* malahīts
石棉 shímián ❶azbests; ❷*ģeol.* amiants
石棉瓦 shímiánwǎ šīferis; azbesta dakstiņi
石棉纸 shímiánzhǐ azbestpapīrs
石墨 shímò ❶akmeņogles; ❷grafīts
石脑油 shínǎoyóu ❶jēlnafta; ❷ligroīns
石破天惊 shípò-tiānjīng ◊ akmeņi plīst un debesis dreb *(radīt sašutumu; pārsteidzošs; satriecošs; lielisks)*
石器 shíqì *(akmens laikmeta)* darba rīki; *(no akmens pagatavoti)* darba rīki
石青 shíqīng ❶*min.* azurīts; zilais malahīts; ❷zils; tumši zilgs
石蕊 shíruǐ *bot.* briežu kladonija *(Cladonia rangiferina)*
石首鱼 shíshǒuyú *zool.* Šlēgeļa bungzivs *(Sciaena Schlegeli)*
石松 shísōng *bot.* vālīšu staipeknis *(Licopodium clavatum)*
石松子 shísōngzǐ *farm.* likopodijs
石笋 shísǔn *min.* stalagmīts
石炭纪 shítànjì *ģeol.* karbona *(akmeņogļu)* periods
石炭酸 shítànsuān *ķīm.* fenols; karbolskābe
石炭系 shítànxì *ģeol.* akmeņogļu sistēma
石头 shí·tou akmens; akmeņiem bruģēts *(ceļš)*
石头子儿 shí·touzǐr akmentiņi; oļi
石盐 shíyán akmens sāls
石羊 shíyáng *zool.* akmens āzis *(dzīvo Ķīnas DR; ķīniešu medicīnā izmanto šī dzīvnieka ragus, ādu, kaulus un asinis)*
石印 shíyìn litogrāfija
石英 shíyīng *min.* kvarcs; kvarca
石英岩 shíyīngyán *min.* kvarcīts
石油 shíyóu nafta; petroleja
石油城 shíyóuchéng naftinieku pilsēta
石油库 shíyóukù naftas tvertne; naftas bāze
石钟乳 shízhōngrǔ *min.* stalaktīts
石竹 shízhú *bot.* Ķīnas neļķe *(Dianthus chinensis)*

识(識) shí **darb.** ❶būt lietpratējam *(kādā jomā)*; būt zinošam; labi pārzināt *(mākslu u.c.)*; ❷pareizi novērtēt savus spēkus un apvaldīt vēlmes; ❸pazīt pēc ārienes; būt pazīstamam; uzturēt pazīšanos; **lietv.** ❹zināšanas; erudīcija; spēja apgūt zināšanas; ❺analītisks prāts; ❻personīga pazīšanās; ❼kompetents, erudīts cilvēks; **īpašv.** Ši *uzv.*
识别 shíbié ❶atšķirt; atpazīt; izcelt; ❷atšķirības
识大体 shí dàtǐ rēķināties ar kopējām interesēm
识货 shíhuò spēja atšķirt labo no sliktā; *(kaut ko)* labi pārzināt
识记 shíjì *psihol.* atcerēšanās; iegaumēšana
识见 shíjiàn ❶uzskati; spriedumi; zināšanas; redzes loks; ❷izpratne; vērīgums
识荆 shíjīng *piekl.* man ir tas gods ar Jums iepazīties *(pirmo reizi tiekoties un iepazīstoties ar izcilu cilvēku; pirmavots—vārdi 尚未识荆 no 李白 Li Bai sacerējuma与韩荆州书)*
识破 shípò redzēt cauri *(zināt līdz pēdējam

sīkumam)
识趣 shíqù būt taktiskam; izrādīt takta izjūtu
识时务 shí shíwū izprast laikmeta garu; prast rēķināties ar notiekošo
识文断字 shíwén-duànzì ❶būt labi mācītam *(skolotam) (labi izprast tekstus)*; ❷prast lasīt un rakstīt
识相 shíxiàng rīkoties vadoties no apstākļiem; piemēroties apkārtējam; zināt savu vietu
识字 shízì lasīt un rakstīt pratējs
识字班 shízìbān analfabētisma likvidācijas pulciņš

时(時、旹) shí **lietv.** ❶*(astronomiskā)* stunda; ❷gada laiks; sezona; ❸laikmets; ēra; gadsimts; ❹piemērots laiks; ērts gadījums *(brīdis)*;❺laika plūdums; ❻šis laiks; savs laiks; mūsdienas; laika prasības; mode; ❼noteiktais laiks *(termiņš)*; ❽*lingv.* laika *(kategorija)*; piem., tagadne u.c.; **apst.** ❶reizēm; dažreiz; ❷ik brīdi; vienmēr; pastāvīgi; **palīgv.** tad; tajā laikā; **vietn.** šī; šis; **darb.** ❶gaidīt; nogaidīt; izsekot; ❷būt mūsdienīgam; just savu laiku; mūsdienīgs; **īpašv.** Ši *uzv.*
时差 shíchā *astr.* laika vienādojums
时常 shícháng bieži; pastāvīgi
时辰 shí·chen ❶*vēst.* garā stunda *(1/12 daļa no diennakts, t.i. 2 stundas)*; ❷laiks; brīdis
时代 shídài ❶laikmets; ēra; gadsimts; mūsdienas; ❷literatūras sacerējums, kas ietver vēsturiskas kļūdas; anahronisks sacerējums
时调小曲 shídiào xiǎoqǔ modernas melodijas; populāras dziesmas
时而 shí'ér reizēm; dažreiz; laiku pa laikam; gan... gan
时分 shífēn laika sprīdis; *(noteikts diennakts)* laiks
时光 shíguāng ❶laiks; laika periods; ❷piemērots laiks; ērts moments; ❸laiki; dienas; patreizējie apstākļi
时候 shí·hou ❶laiks; laika sprīdis; laikā; ❷noteiktā laikā; jebkurā laikā; ❸nekad; ❹ja; gadījumā, ja
时机 shíjī gadījums; iespēja; ērts moments
时价 shíjià ❶esošā tirgus cena; ❷*mūz. (skanējuma)* garums
时间 shíjiān ❶laiks; laika sprīdis; *(lekciju; nodarbību u.c.)* laiks; *(darba)* diena; ❷tagad; patlaban; ❸brīvais laiks
时间表 shíjiānbiǎo *(vilcienu; lekciju u.c.)* saraksts
时间词 shíjiāncí *lingv.* lietvārdi, kas apzīmē laiku
时间性 shíjiānxìng īslaicīgs raksturs; pārejošs
时节 shíjié ❶attiecīgās sezonas *(lietus; vējš u.c.)*; ❷sezona; periods; laiks; ❸laika sprīdis
时局 shíjú patreizējie apstākļi; tekošais moments
时刻 shíkè ❶laiks; īss laika sprīdis; moments; ❷pastāvīgi; vienmēr
时刻表 shíkèbiǎo sk. 时间表
时来运转 shílái-yùnzhuǎn iestājušies labi laiki *(liktenis ir bijis mums labvēlīgs)*
时令 shílìng ❶attiecīgā momenta rīkojums; ❷gada laiks; sezona
时令病 shílìngbìng *ķīn. med.* sezonas slimība
时髦 shímáo mode; moderns; modeļu *(apavi)*; jaunākais*(modernākais)*
时评 shípíng aktuāls kritisks raksts; publicistika
时评家 shípíngjiā publicists
时期 shíqī laiks; laika posms; periods
时区 shíqū *astr.* stundu josla
时圈 shíquān *astr.* stundu aplis
时人 shírén ❶laika biedrs; ❷pazīstams sava laika darbonis
时日 shírì ❶laimīga diena; ❷periods; termiņš; laiks; ❸diena un stunda; datums
时尚 shíshàng moderna manta; moderns; populārs
时时 shíshí ❶bieži; pastāvīgi; ik brīdi; ❷laiku pa laikam; regulāri
时世 shíshì ❶mūsdienīgs; laikmetīgs; patreizējais; ❷laikmets; laiki
时式 shíshì mūsdienīgs fasons; jaunākais modelis; moderns
时事 shíshì svarīgs attiecīgā laika *(laikmeta)* notikums
时势 shíshì pašreizējais stāvoklis *(moments)*
时务 shíwù ❶patreizējās darīšanas; pašreizējie apstākļi; ❷*lauks.*lauksaimniecības sezonas darbi
时下 shíxià patlaban; šajā brīdī
时鲜 shíxiān svaigi sezonas produkti *(dārzeņi; augļi; zivis)*
时贤 shíxián sava laikmeta gudrais *(ģeniāls sava laikmeta cilvēks)*
时限 shíxiàn ierobežots laika periods; termiņš
时效 shíxiào ❶efektivitāte *(nozīmīgums)* noteiktā laika periodā; ❷*jur.* noilgums; ❸*tehn. (metāla u.c.)* novecošana
时新 shíxīn sezonas jaunums; visjaunākais modelis
时兴 shíxīng būt modē; mode; moderns
时行 shíxíng sk. 时兴
时样 shíyàng sk. 时式
时宜 shíyí ❶*(sava)* laika prasības; ❷*(tāds)* , kas atbilst attiecīgajam brīdim; ❸savlaicīgi spert nepieciešamos soļus
时疫 shíyì epidēmija; sērga; mēris
时运 shíyùn liktenis; likteņa lēmums
时针 shízhēn ❶pulksteņa rādītājs; ❷*(stundu; minūšu; sekunžu)* pulksteņrādītāji
时滞 shízhì *astr.* laika izturējums
时钟 shízhōng *(sienas; torņa u.c.)* pulkstenis
时装 shízhuāng moderns *(mūsdienīgs)* apģērbs

实(實、寔) shí **īp.** ❶pilns; stiprs; blīvs; masīvs; ❷nogatavojies; augļus nesošs; ❸spēcīgs; varens; ❹bagāts; turīgs; plaukstošs; ❺reāls;

patiess; pareizs; ✪vaļsirdīgs; atklāts; **apst.** ✪patiešām; protams; ✪no visas sirds; **darb.** ✪augt; nogatavoties; nest augļus; ✪piepildīt; pastiprināt; ✪realizēt; īstenot praksē; ✪uzskaitīt; reģistrēt; ✪pierādīt patiesību; **lietv.** ✪auglis; sēkla; grauds; ✪vērtības; dzīves labumi *(tituli un algas)*; ✪uzplaukums; ✪nopelns; varoņdarbs; ✪*vēst.* *(uzvarētā vai vasaļa)* mesli; ✪cietzeme; ✪galvenais saturs; *(parādības)* raksturs; ✪realitāte; patiess fakts; ✪vaļsirdība; uzticība; godīgums; **vietn.** tas; **īpašv.** Ši *uzv.*

实报实销 shíbào-shíxiāo ✪pievienojot attaisnojošus dokumentus, iesniegt atskaiti par pieprasītajiem, saņemtajiem un iztērētajiem līdzekļiem; ✪būt godīgam darījumu starpniekam

实变数 shíbiànshù *mat.* brīvais mainīgais lielums

实词 shící *lingv.* patstāvīgo vārdu šķiras; patstāvīgais vārds

实地 shídì ✪īstenība; realitāte; ✪*pārn.* rīkoties, neatraujoties no realitātes; ✪uz vietas; šeit pat; ✪patiesībā

实干 shígàn strādāt lietišķi *(uzcītīgi un prasmīgi)*

实干家 shígànjiā praktisks cilvēks

实根 shígēn *mat.* racionālā sakne

实话 shíhuà patiesi vārdi; patiesība

实惠 shíhuì ✪reālais labums; patiesais izdevīgums; ✪praktisks; ✪drošs; ticams; ✪sirsnīgs

实际 shíjì realitāte; reāls; konkrēts; faktisks

实际上 shíjì·shang ✪praksē; praktiski; īstenībā; ✪pēc būtības; patiesībā

实价 shíjià reālā cena; patiesā vērtība

实践 shíjiàn *(sabiedriskā)* prakse; īstenot praksē; praktiski

实践课 shíjiànkè praktiskās nodarbības

实践性 shíjiànxìng praktiskums; praktisks raksturs

实据 shíjù pamatots *(drošs)* pierādījums

实况 shíkuàng reālie apstākļi *(faktiskais stāvoklis)*

实力 shílì reālais *(militārais vai ekonomiskais)* spēks

实力派 shílìpài grupējums, kura rokās ir reāls *(militārs)* spēks

实情 shíqíng ✪reālais stāvoklis; patiesie apstākļi; ✪patiesās jūtas

实权 shíquán faktiskās tiesības; reālā vara

实施 shíshī īstenot praksē; realizēt dzīvē

实事求是 shíshì-qiúshì lietišķi pieiet katram jautājumam; *(katru jautājumu izskatīt pēc būtības; ar faktu palīdzību atklāt parādību patieso būtību)*; lietišķi; pēc būtības

实数 shíshù ✪patiesais *(reālais)* skaits; ✪*mat.* reāls skaitlis

实体 shítǐ ✪reāls priekšmets; reāla lieta; ✪*filoz.* substance

实体性 shítǐxìng *filoz.* substancionalitāte

实物 shíwù ✪*ekon.* *(norēķināšanās līdzeklis)* natūra; naturālijas; ✪*(samaksa)* graudā

实物税 shíwùshuì *ekon.* naturālais nodoklis; nodoklis graudā *(ne naudas vienībās)*

实习 shíxí prakse; praktizēties

实习生 shíxíshēng praktikants; stažieris

实现 shíxiàn īstenot dzīvē; realizēt

实像 shíxiàng *fiz., opt.* reālais attēls

实效 shíxiào reālā efektivitāte; patiesais lietderīgums; faktiskais rezultāts

实心 shíxīn ✪ar atklātu sirdi; no visas sirds; ✪*(par jūtām)* kas pārpilda sirdi; ✪masīvs; viengabalains; blīvs

实行 shíxíng īstenot dzīvē; realizēt

实学 shíxué ✪patiesas *(īstas)* zināšanas; ✪praktiski pielietojamās zinātnes nozares

实验 shíyàn ✪eksperimentēt; izmēģināt; ✪eksperiments; izmēģinājums; mēģinājums; ✪empīrisks; eksperimentāls

实验课 shíyànkè laboratorijas nodarbības

实验室 shíyànshì laboratorija

实验员 shíyànyuán laborants

实验站 shíyànzhàn *(zinātnisku)* izmēģinājumu stacija

实业 shíyè ✪rūpnieciski tirdznieciska darbība; saimniecības nozare; ✪*bud.* īsta karma *(kas sniedz pienācīgu gandarījumu)*

实业家 shíyèjiā ✪uzņēmējs; rūpnieks; biznesmenis; ✪praktiķis; darījumu cilvēks

实业界 shíyèjiè ✪uzņēmēju aprindas; ✪saimnieciskās darbības joma

实用 shíyòng pielietot praksē; praktisks; derīgs

实用主义 shíyòngzhǔyì ✪prakticisms; ✪*filoz.* pragmatisms

实用主义者 shíyòngzhǔyìzhě pragmatiķis

实在 shízài īsts; reāls; pamatīgs; stiprs; pa īstam; patiešām

实在论 shízàilùn *filoz.* *(sholastiskais)* reālisms

实在论者 shízàilùnzhě reālists

实则 shízé patiesībā; īstenībā

实战 shízhàn ✪karošanas prakse; ✪īsts karš

实证主义 shízhèngzhǔyì ✪īsts *(reāls)* pierādījums; patiess apstiprinājums; ✪pozitīvs

实证主义者 shízhèngzhǔyìzhě *filoz.* pozitīvists

实职 shízhí ✪*(nevis nominālais, bet faktiskais)* pienākumu izpildītājs; *(cilvēks)* kam ir reālas dienesta pildīšanas tiesības; ✪stata vienība

实质 shízhì ✪substance; matērija; ķermenis; ✪*(lietas)* daba; materiāls; ✪patiesā būtība; īsts; reāls; praktisks; ✪*bot.* parenhīma

实质上 shízhì·shang pēc būtības; būtībā

实轴 shízhóu *mat.* reālā *(patiesā)* ass

实字 shízì *lingv.* patstāvīgas nozīmes vārdi *(atšķirībā no palīgvārdiem)*

实足 shízú pietiekami; pa īstam; pilns *(skaits)*

炻 shí **sast.**

炻器 shíqì glazēti podnieku izstrādājumi

拾 shí **darb.** ❶pacelt *(kaut ko)*; ❷atrast un paņemt; ❸lasīt *(žagarus)*; vākt *(dārzeņus)*; ❹salabot; savest kārtībā; **sk.** ❺desmit *(rakstot ar vārdiem)*; **lietv.** ❻uzrocis *(šaušanai ar loku)*; ❼maksts; **īpašv.** Ši *uzv.*

拾到 shídào atrast; pacelt *(kaut ko no zemes u.c.)*

拾掇 shí·duo ❶pacelt; paņemt *(augšā)*; ❷labot; remontēt; ❸sodīt; saukt pie kārtības

拾荒 shíhuāng vākt lupatas; rakties pa atkritumiem

拾金不昧 shíjīn-bùmèi ◊ atrast zeltu un par to neklusēt *(izcils godīgums)*

拾零 shílíng fragmentāras ziņas *(īsas piezīmes)*

拾取 shíqǔ pacelt; savākt; vākt

拾人牙慧 shírényáhuì atkārtot citu vārdus *(domas) (dzīvot, iztiekot ar svešu prātu)*

拾遗 shíyí ❶piesavināties nozaudēto; ❷pacelt nokritušo *(◊ vieglāk par vieglu)* ❸aizpildīt *(tekstā)* izlaisto; ❹atgādināt *(augstāk stāvošajam)* par kļūdām

拾音器 shíyīnqì *el.* skaņas noņēmājs; adapteris

食 shí **lietv.** ❶ēdiens; ❷lopbarība; ❸barošana ar krūti; ❹*vēst.* vietējā feodāļa uzturēšana; *(ierēdņa)* atalgojums; ❺*rit.* upurēšana; upurēšana *(senčiem)*; ❻*astr.* saules *(mēness)* aptumsums; **darb.** ❼ēst; ❽zīst mātes krūti; ❾*rit.* pieņemt ziedojumu *(dievnamā)*; ❿izšķērdīgi dzīvot; ⓫*astr.* aptumst; ⓬rīt; barot ar krūti; ⓭*vēst.* saņemt uztura naudu *(algu)*; ⓮uzņemties *(tiesu darbus)*; ⓯ierosināt; kūdīt; **īpašv.** Ši *uzv.*

食变星 shíbiànxīng *astr.* aptumšota zvaigzne

食道 shídào ❶*anat.* barības vads; ❷provianta pievešanas ceļi; ❸uztura higiēna

食分 shífēn *astr. (aptumšotā)* diska daļa

食古不化 shígǔ-bùhuà ◊ ierīt senos laikus *(senos rakstus)*, bet nespēt tos apgūt *(par iesīkstējušiem burta kalpiem)*

食管 shíguǎn sk. 食道

食管炎 shíguǎnyán *med.* ezofagīts

食火鸡 shíhuǒjī *zool.* kazuārs *(Casuarii)*

食积 shíjī *ķīn. med.* kuņģa negremošana *(no pārēšanas)*

食既 shíjì *astr.* pilnīga saules *(mēness)* aptumsuma sākums

食具 shíjù galda piederumi; ēdamtrauki

食客 shíkè ❶*vēst.* klients; ❷apgādājamais; uzturamais; piedzīvotājs

食粮 shíliáng proviants; uzturs

食量 shíliàng apetīte

食糜 shímí *fiziol.* hīms *(lat. chymus; gr. chymos)*

食品 shípǐn pārtikas produkti; pārtika

食谱 shípǔ kulinārijas grāmata

食甚 shíshèn *astr.* aptumsuma augstākā fāze

食堂 shítáng bufete; ēdnīca

食糖 shítáng *(uzturā lietojamais)* cukurs

食物 shíwù pārtikas produkti *(pārtika)*

食序 shíxù *astr.* aptumsuma secība

食言 shíyán ◊ apēst savu vārdu *(neattaisnot uzticību; neturēt vārdu)*

食言而肥 shíyán'érféi ◊ ēst savu vārdu un kļūt tuklam *(pastāvīgi un ciniski neturēt vārdu)*

食盐 shíyán *(uzturā lietojamā)* sāls

食蚁兽 shíyǐshòu *zool.* krēpjainais skudrulācis *(Myrmecophaga jubata)*

食用 shíyòng uzturā lietojams *(ēdams)*

食油 shíyóu *(uzturā lietojamā)* augu eļļa

食欲 shíyù apetīte

食指 shízhǐ rādītāja pirksts *(ēdāji; ģimenes locekļi)*

蚀(蝕) shí **lietv.** ❶saules *(mēness)* aptumsums; ❷korozija; **darb.** ❸saēst; aprīt; bojāt; sabojāt; ❹bojāties; novalkāties; rūsēt

蚀本 shíběn ciest zaudējumus; tirgot ar zaudējumiem; zaudējumi

蚀本生意 shíběn shēng·yi ❶zaudējumus nesošs darījums; ❷tirdzniecība ar zaudējumiem

蚀刻 shíkè *metal.* kodināt; izkodināt; nokodināt

鲥(鰣) shí **lietv.** *zool.* ❶hilsa; iliša *(Tenualosa ilisha; Tenualosa reevesi; Hilsa reevesii)*; ❷Ķīnas siļķe; iegarenā iliša; iegarenā palede *(Ilisha elongata; Alosa elongata)*

史 shǐ **lietv.** ❶vēsture; annāles; hronika; vēsturisks; ❷*(galma)* hronists; ❸novērotājs; reģistrators; ❹*(galma)* astronoms; astrologs; ❺zīlnieks; ❻cietuma uzraugs; **īpašv.** Ši *uzv.*

史册 shǐcè vēsturiskās annāles; hronika; vēsture

史抄 shǐchāo hronika

史官 shǐguān *vēst. (galma)* hronists; valsts historiogrāfs *(sastāda iepriekšējās dinastijas vēsturi)*

史馆 shǐguǎn ❶*vēst. (par dinastiju vēstures sastādīšanu atbildīgā)* historiogrāfu kolēģija; ❷valsts historiogrāfijas institūts

史籍 shǐjí vēsturiska literatūra; vēsturiskās grāmatas; vēsturiskie sacerējumi; hronika

史迹 shǐjì vēsturiskie notikumi *(pieminekļi)*

史料 shǐliào vēsturiskie avoti *(pirmavoti)*

史料学 shǐliàoxué avotu mācība

史评 shǐpíng ❶vēsturisks traktāts; vēsturiskas piezīmes; ❷kritiski bibliogrāfiski vēstures pētījumi; vēsturiskā kritika

史前 shǐqián aizvēsturisks; aizvēsturiskais *(periods)*

史诗 shǐshī ❶*lit.* episka poēma; epopeja; eposs; ❷*lit.* balāde; sāga; rapsodija

史实 shǐshí vēsturisks fakts

史书 shǐshū sk. 史籍

史无前例 shǐwúqiánlì vēsturē nebijis; nepiedzīvots; bezprecedenta; vēsture nepazīst

史学 shǐxué vēstures zinātne; vēsture

矢

矢 shǐ **lietv.** ❶ bulta; ❷ izkārnījumi; ekskrementi; ❸ *mat., fiz.* vektors; vektora; **darb.** ❹ zvērēt; ❺ nostāties rindā; ❻ izklāstīt pēc kārtas

矢车菊 shǐchējú *bot.* dzelzene; parastā rudzupuķe *(Centaurea cyanus)*

矢积 shǐjī *mat.* vektora reizinājums

矢径 shǐjìng *mat., fiz.* vektors-rādiuss

矢口 shǐkǒu zvērēt; zvērēt un dievoties

矢量 shǐliàng *fiz.* vektora lielums; vektors

矢志不渝 shǐzhì-bùyú stingri pastāvēt uz savu *(neatkāpties no sava nodoma)*

豕

豕 shǐ **lietv.** ❶ cūka; kuilis; vepris; ❷ cūkas gaļa; **apst.** cūcīgi

驶(駛)

驶(駛) shǐ **darb.** ❶ traukties; auļot; ātri kustēties; ❷ braukt *(ar auto; kuģi u.c.)*; lidot *(ar lidmašīnu)*; ❸ cirkulēt; riņķot; iet *(par tramvaju)*; ❹ dzīt *(zirgu)*; ❺ vadīt *(auto)*; pilotēt *(lidmašīnu)*; **īp.** ātrs; straujš

使

使 shǐ **darb.** ❶ izmantot; pielietot; likt lietā; tērēt *(naudu)*; ❷ sūtīt; komandēt ar dienesta uzdevumu; ❸ piespiest; pavēlēt; atļaut; ❹ *dipl.* doties diplomātiskā misijā vēstnieka statusā; tikt nozīmētam par vēstnieku *(diplomātisko pārstāvi)*; ❺ ļaut vaļu; iecietīgi izturēties *(pret neatļautu rīcību)*; **darb.- palīgv.** ❻ izdarīt tā, lai; pieļaut, ka; pieņemsim, ka; **lietv.** ❼ sūtnis; vēstnieks; diplomātiskais pārstāvis; nuncijs; ❽ emisārs; **īpašv.** Ši *uzv.*

使不得 shǐ·bu·de ❶ nederēt; nederīgs; ❷ nedrīkst lietot; nav tiesību izmantot

使得 shǐ·de ❶ derīgs; pieņemams; iespējams; ❷ dot iespēju; izdarīt tā, lai; ❸ atļaut; likt

使馆 shǐguǎn vēstniecība

使坏 shǐhuài ❶ tenkot; apmelot; ❷ bojāt; darīt ļaunu

使唤 shǐ·huan ❶ vadīt; komandēt; pavēlēt; ņemt darbā; ❷ likt lietā; izmantot; vadīt *(mehānismu)*; ❸ būt viegli vadāmai *(par automašīnu)*

使节 shǐjié ❶ *dipl.* diplomātiskais korpuss; vēstnieka akreditēšanas *(raksts; dēlītis; zīme)*; ❷ misijas vadītājs; vēstnieks; sūtnis; pilnvarotais lietvedis

使劲 shǐjìn sasprindzināt spēkus; censties no visiem spēkiem *(darboties ar lielu centību)*

使君子 shǐjūnzǐ *bot.* Indijas kviskvālis *(Quisqualis indica)*

使命 shǐmìng ❶ misija; nozīmējums; uzdevums; sūtīt ar uzdevumu; ❷ kurjers; ziņnesis

使女 shǐnǚ istabene; kalpone

使徒 shǐtú *rel.* apustulis

使性子 shǐ xìng·zi ❶ izrādīt *(savus)* untumus; rīkoties patvaļīgi; ļaut vaļu dusmām; ❷ ietiepties; būt kaprīzam

使眼色 shǐ yǎnsè mirkšķināt *(kādam)*; acīm sūtīt *(kādam)* zīmi *(signālu)*

使役 shǐyì ❶ ekspluatēt *(mājkalpotājus)*; līgt darbā; ❷ izmantot *(darba lopus)*; ❸ *vēst.* klaušas; ❹ kurjers; ziņnesis

使用 shǐyòng ❶ izmantot; pielietot; ekspluatēt *(mašīnu)*; ❷ izdevumi; izdošanas; izmaksas

使用权 shǐyòngquán *jur.* izmantošanas tiesības

使者 shǐzhě kurjers; ziņnesis

始

始 shǐ **lietv.** ❶ sākums; pirmsākums; sākotnējs; ❷ *pārn.* avots; ❸ grūtniecība; apaugļošanās; **darb.** ❹ rasties; sākties; ❺ pirmo reizi parādīties; ❻ uzsākt; ❼ ķerties *(pie kaut kā)*; sākt *(celtniecību u.c.)*; **apst.** ❽ sākumā; agrāk; kādreiz; pirms tam; ❾ pirmo reizi; ❿ tikai pēc tam; **īpašv.** Ši *uzv.*

始发站 shǐfāzhàn *dzelzc.* sākuma stacija

始马 shǐmǎ *paleont.* eohips *(Eohippus)*

始末 shǐmò sākums un beigas; jautājuma vēsture

始业 shǐyè ķerties pie lietas; uzsākt darbu *(nodarbības)*; atvērt uzņēmumu

始终 shǐzhōng no sākuma līdz beigām *(vienmēr; visu laiku; pastāvīgi)*

始终不渝 shǐzhōng-bùyú sasprindzinot spēkus no sākuma līdz beigām *(neatslābinoties; nepārtraukti)*

始终如一 shǐzhōng-rúyī nemainīgs *(konsekvents)*

始祖 shǐzǔ ❶ ciltstēvs; ❷ *vēst.(dinastijas)* dibinātājs

始祖鸟 shǐzǔniǎo *paleont.* arheopterikss

始作俑者 shǐzuòyǒngzhě *burt.* tas, kurš pirmais izveidoja cilvēka atveidu, lai to apglabātu kopā ar mirušo *(ļaunuma aizsācējs; sliktu ierašu aizsācējs)*

屎

屎 shǐ **lietv.** ❶ izkārnījumi; ekskrementi; ❷ kūtsmēsli; ❸ draņķis; nekur nederīgs; *vulg.* mēsls

士

士 shì **lietv.** ❶ *novec.* zinātnieks; izglītots cilvēks; inteliģence; ❷ *milit.* apakšvirsnieks; seržants; ierindnieks; karavīrs; ❸ *vēst.* ierēdnis; ❹ *jap.* samurajs; ❺ vīrietis; vīrs; jauns cilvēks; **īpašv.** Ši *uzv.*

士兵 shìbīng ❶ *milit.* ierindnieks; karavīrs; ❷ apakšvirsnieki un ierindnieki

士大夫 shìdàfū ❶ ierēdņi un galminieki; augstākā ierēdniecība; aristokrātija; ❷ *novec., milit.* virsnieki; komandējošais sastāvs; ❸ *vēst.* mācīto vīru *(ierēdņu)* kasta

士女 shìnǚ ❶ jaunekļi un jaunavas; neprecējušies jauni cilvēki; ❷ skaistule; ❸ *glezn.* sievietes portrets

士气 shìqì cīņas gars; karaspēka morālais stāvoklis

士人 shìrén ❶ zinātnieks; izglītots cilvēks; ❷ karavīrs; jauns cilvēks; ❸ tauta

士绅 shìshēn ❶inteliģence un sabiedrībā pazīstami cilvēki; ❷šeņši *(sk. 绅士)*

士卒 shìzú ❶*vēst.,milit.*karavīrs; seržants; ❷*milit.* virsnieki un karavīri; komandējošais un ierindas sastāvs

氏 shì **lietv.** ❶dzimte; uzvārds; ❷meitas uzvārds; ❸*piekl.* kungs; ❹mācīts cilvēks; zinātniskas skolas pārstāvis; ❺*novec.* augstmanis; lielmanis; ❻*vēst.*dinastija; valdošais nams; **vietn.** es *(sieviete par sevi)*; mans; **īpašv.** Ši *uzv.*

氏族 shìzú ģints; dzimts; dzimts *(iekārta)*

市 shì **lietv.** ❶tirgus; ❷tirdznieciski darījumi; ❸*ekon.* tirgus *(preču apgrozības joma)*; ❹pilsēta; pilsētas standarta *(mēri)*; ❺ļaužu pilna vieta; pilsētas laukums; ❻publiska soda vieta *(publiskas sodīšanas vieta)*; ❼pūlis; **darb.** tirgot; pārdot; pirkt; **īpašv.** Ši *uzv.*

市布 shìbù ❶kokvilnas audums; ❷fabrikas ražojuma tekstilizstrādājumi

市廛 shìchán *novec.* veikali un bodītes; tirgus rindas

市场 shìchǎng ❶tirgus; bazārs; ❷*ekon.* tirgus *(preču apgrozības joma)*

市场份额 shìchǎng fèn'é tirgus ieņemtais procents no pārdoto preču apjoma

市场管理 shìchǎng guǎnlǐ tirgus darba organizācija *(tirgus menedžments)*

市场供应 shìchǎng gōngyìng tirgus piedāvājums

市场行情 shìchǎng hángqíng tirgus kotēšana; tirgus kurss

市场机制 shìchǎng jīzhì tirgus mehānisms

市场价格 shìchǎng jiàgé tirgus cena

市场经济 shìchǎng jīngjì tirgus ekonomika

市尺 shìchǐ *(garuma mērs)* tirgus 尺či *(1/3 m)*

市寸 shìcùn *(garuma mērs)* tirgus 寸cuņ *(1/3 cm)*

市石 shìdàn *(beramo vielu mērs)* tirgus 石daņ *(10 l)*

市担 shìdàn *(svara mērs)* tirgus 担daņ *(50 kg)*

市电 shìdiàn *saīs.* pilsētas elektrotīkli *(pilsētas elektrotīklu sistēma)*

市斗 shìdǒu *(beramo vielu mērs)* tirgus 斗dou *(10 l)*

市分 shìfēn 1. *(garuma mērs)* tirgus 分feņ *(1/300 m)*; 2. *(svara mērs)* tirgus 分feņ *(0,5 kg)*; 3. *(laukuma mērs)* tirgus 分feņ *(0,0067 ha)*

市合 shìgě *(beramo vielu mērs)* tirgus 合ge *(0,1 l)*

市毫 shìháo 1. *(garuma mērs)* tirgus 毫hao *(1/30 m)*; 2. *(svara mērs)* tirgus 毫hao *(5 g)*

市惠 shìhuì iztapt *(kādam)*; izdabāt

市集 shìjí ❶tirgus; gada tirgus; ❷ciems; ciemats

市价 shìjià tirgus cena

市郊 shìjiāo priekšpilsēta; pilsētas nomale

市斤 shìjīn *(svara mērs)* tirgus 斤dzjiņ *(500 g)*

市井 shìjǐng ❶tirgus; ❷iela; pilsēta

市侩 shìkuài ❶uzpircējs; spekulants; ❷tirgus starpnieks; ❸sīkpilsonis

市厘 shìlí 1. *(garuma mērs)* pilsētas 厘li *(1/3 m)*; 2. *(svara mērs)* pilsētas 厘li *(50 g; 1/20 kg)*

市里 shìlǐ ❶*(garuma mērs)* pilsētas 里li *(500 m)*; ❷pilsētas kvartāli; pilsēta; ciemats

市立 shìlì pilsētas; municipālā *(slimnīca u.c.)*

市两 shìliǎng *(svara mērs)* pilsētas 两lian *(50 g; 1/20 kg)*

市面 shìmiàn ❶tirgus; tirgus konjunktūra; ❷pilsētas ārējais izskats; pilsētas skats

市民 shìmín pilsētas iedzīvotāji; pilsētnieki

市亩 shìmǔ *(platības mērs)* pilsētas亩 mu *(0,066 ha)*

市钱 shìqián *(svara mērs)* tirgus 钱cjeņ *(5 g; 1:200 kg)*

市顷 shìqǐng *(laukuma mērs)* pilsētas 顷cjin *(100 mu; 6,667 ha)*

市区 shìqū pilsētas rajons

市人大 shìréndà pilsētas tautas pārstāvju komiteja

市容 shìróng pilsētas skats

市升 shìshēng *(tilpuma mērs)* tirgus 升šen *(1 l)*

市丝 shìsī 1. *(garuma mērs)* tirgus 丝si *(0,333 cm; 1:300 m)*; 2. *(svara mērs)* tirgus 丝si *(0,5 mg; 1:2000 kg)*

市委 shìwěi *saīs.* ĶKP pilsētas komiteja

市引 shìyǐn *(garuma mērs)* tirgus 引jiņ *(3,333 m)*

市用制 shìyòngzhì municipālā mēru sistēma *(pagaidu mēru sistēma ĶTR, pārejot uz metrisko sistēmu)*

市长 shìzhǎng pilsētas mērs

市丈 shìzhàng *(garuma mērs)* tirgus 丈džan *(3,333 m)*

市镇 shìzhèn pilsētciemats

市政 shìzhèng pilsētas pārvaldes jautājumi *(municipālās lietas)*

市政府 shìzhèngfǔ municipalitāte; pilsētas pārvalde

市制 shìzhì ķīniešu svaru un mēru sistēma

示 shì **darb.** ❶izteikt; parādīt *(minot sevi par piemēru)*; demonstrēt; ❷paziņot; darīt zināmu; ❸mācīt; pamācīt; apmācīt; **lietv.** ❹norādījums; direktīva; ❺paziņojums; pavēste

示波器 shìbōqì *tehn.* oscilogrāfs; osciloskops

示范 shìfàn priekšzīmīgs; parauga; paraug-demonstrējums u.c.

示范课 shìfànkè *pedag.* paraugstunda

示功器 shìgōngqì *tehn.* indikators; indikatora mehānisms

示警 shìjǐng brīdināt; celt trauksmi; signalizēt

示例 shìlì rādīt piemēru; ilustrēt ar piemēriem; piemērs

示坡线 shìpōxiàn *ģeod.* bergštrihs

示弱 shìruò ❶parādīt savu vājumu; ❷izlikties par vāju

示水器 shìshuǐqì *tehn.* ūdens rādītājs

示威 shìwēi demonstrēt savu varenumu *(varenības,*

spēka demonstrācija)
示意 shìyì likt saprast; dot signālu
示意图 shìyìtú shematiska karte; shematisks attēls
示振器 shìzhènqì *tehn.* vibrogrāfs
示众 shìzhòng demonstrēt; rādīt pūlim *(sodītā galvu)*
示踪原子 shìzōng yuánzǐ *fiz.* iezīmētais atoms

世(丗) shì **lietv.** ❶paaudze; *(bijušās; esošās; nākamās)* paaudzes; ❷agrākās paaudzes; senči; ciltstēvs; senču tiešā līnija; ❸nākamās paaudzes; pēcnācēji; ❹*(tas)* kas paliek mantojumā pēcnācējiem; ❺patreizējā paaudze; mūsu gadsimts; laika biedrs; ❻sava gadsimta; savam gadsimtam; mūsdienu; ❼dzīve; eksistence; ❽30 gadu periods; laikmets; valdīšana; gadu simteņos cienījams; ❾miers; cilvēce; ❿dzīve; sadzīve; sadzīves; ⓫*(laicīgā)* pasaule; ⓬gads; ⓭piedzimšana; ⓮31. datums telegrammās; **īp.** mūžīgs ; mantotais; ❶pasaulīgs; populārs; ❷vulgārs; **apst.** ❶no paaudzes uz paaudzi; līdz šim laikam; pagaidām; jau; **īpašv.** Ši *uzv.*
世仇 shìchóu gadsimtiem ilgs, mūžsens naids *(niknākais ienaidnieks)*
世传 shìchuán ❶nodot no paaudzes uz paaudzi; ❷*(dzimtas)* sānlīnija *(blakuslīnija)*
世代 shìdài ❶paaudze; no paaudzes uz paaudzi; *(vairāku)* paaudžu laikā; ❷*biol.* periods; ģenerācija
世道 shìdào ❶laikmeta vēsmas; ❷pasaules notikumu gaita
世风日下 shìfēngrìxià tikumu pagrimums
世故 shìgù laikmeta *(gadsimta)* notikumi
世故 shì·gu ❶pasaulīgās lietas; ❷pieredze pasaulīgajās lietās *(liela dzīves pieredze)*
世纪 shìjì gadsimts; simtgade
世纪末 shìjìmò ❶gadsimta beigas; ❷*pārn.* noriets; beigas
世家 shìjiā ❶*vēst.* lielu feodāļu *(ierēdņu)* mājas *(dzimtas)*; pazīstama dzimta; ❷pazīstamu dzimtu *(feodāļu; vietējo valdnieku)* dzīvesstāsti
世间 shìjiān ❶pasaulē; uz zemes; laicīgs; ❷pasaule; šī pasaule; ❸*bud.* pasaulīgās rūpes
世交 shìjiāo gadsimtiem ilga draudzība; priekšgājēju mantojumā atstātā draudzība
世界 shìjiè ❶pasaule; kosmoss; vispasaules; universāls; ❷visas pasaules valstis; starptautisks; ❸*vēst.* impērija *(par Ķīnu)*; ❹*(augu; dzīvnieku)* valsts; ❺sabiedrība; ❻*novec.* šī pasaule; mūsdienas; *bud.* patreizējā un nākamā dzīve
世界观 shìjièguān *filoz.* pasaules uzskats
世界时 shìjièshí *met.* pasaules laiks
世界爷 shìjièyé *bot.* milzu sekvojkoks *(Sequoiadendron giganteum)*
世界语 shìjièyǔ esperanto
世界主义 shìjièzhǔyì kosmopolītisms
世界主义者 shìjièzhǔyìzhě kosmopolīts
世面 shìmiàn ❶stāvoklis pasaulē; ❷*(redzēt)* pasauli
世人 shìrén ❶laika biedri; publika; tauta; ❷pasaulīgie cilvēki
世上无难事，只怕有心人 shìshàng wú nánshì,zhǐ pà yǒuxīnrén nekas pasaulē nav grūts cilvēkam, kurš izvirzījis sev mērķi *(mērķtiecīgs cilvēks tiek galā ar visu)*
世事 shìshì ❶gadsimta *(mūsdienu)* notikumi; ❷gadsimta ceļi; pasaules izskats; ❸*bud.* pasaulīgās lietas; ❹*vēst.(senās Ķīnas četru sabiedrības kārtu)* mantojamās nodarbošanās *(ierēdņa pienākumu pildīšana; zemes kopšana; amatniecība; tirdzniecība)*
世俗 shìsú ❶pasaulē; pasaulīgs; ❷laika biedrs; pasaulīgs cilvēks; vienkāršā tauta; ❸tautas balss; sakāmvārds; ❹vulgārs; ❺gadsimta tikumi; ❻*bud.* pasaulīgie uzskati; pasaulīgās dzīves pieredze
世态 shìtài ❶patreizējie apstākļi; situācija pasaulē; ❷dzīves apstākļi; sadzīve; ❸sabiedriskā doma
世态炎凉 shìtài-yánliáng sabiedriskās domas mainīgums *(nepastāvīgums)*
世外桃源 shìwài-táoyuán ◊ persiku avots aiz cilvēku pasaules apvāršņiem *(idilliska miera un laimes zeme; aiziešana no pasaulīgās kņadas)*
世袭 shìxí nodot mantojumā; mantots
世系 shìxì radniecības tiešā līnija; paaudžu pārmantojamība; radu raksti; ģenealoģija
世医 shìyī ārsts vairākās paaudzēs
世子 shìzǐ ❶*vēst.*otrā ranga princis*(Cjin dinast.)*; ❷ ietekmīga lielmaņa dēls

仕 shì **darb.** ❶kalpot; dienēt; ierēdņa karjera; virzīties pa karjeras kāpnēm; ❷pētīt; studēt; **lietv.** dienests; darbinieka īpašības; **īpašv.** Ši *uzv.*
仕宦 shìhuàn veikt ierēdņa pienākumus; ierēdņi; dienests
仕进 shìjìn iestāties *(ierēdņa)* dienestā
仕女 shìnǚ ❶skaistule; ❷*glezn.* sievietes portrets
仕途 shìtú ❶ierēdņa karjera; ❷ierēdņu aprindas

式 shì **lietv.** ❶paraugs; etalons; standarts; forma; fasons; stils; ❷etiķete; rituāls; ceremoniāls; svinības; ❸ideāls; sekošanas cienīgs paraugs; ❹strikts noteikums; reglaments; likums; ❺formula; nosacīts apzīmējums; ❻*lingv. (pavēles u.c.)* izteiksme; **īpašv.** Ši *uzv.*
式样 shìyàng paraugs; modelis; fasons; stils; ārējais izskats
式子 shì·zi ❶*mat.* formula; ❷paraugs

似 shì/sì **palīgv.** *(atrodas aiz lietvārda, vietniekvārda vai darbības vārda)* līdzīgi tam kā; tāds pats kā
似的 shì·de it kā; līdzīgi tam kā; tāds pats kā

试(試) shì **darb.** ❶mēģināt; ❷izmēģināt

praksē; dot pārbaudes laiku; ❹ pielaikot *(apģērbu)*; ❺ nogaršot *(ēdienu)*; ❻ eksaminēt; ❼ ievākt ziņas; pētīt; ❽ izmantot; izplatīt; praktizēt; ❾ ieņemt *(oficiālu amatu)*; **lietv.** ❶ mēģinājums; eksperiments; ❷ eksāmens; **apst.** pagaidām; kamēr kas; **īpašv.** Ši *uzv.*

试笔 shìbǐ iemēģināt spalvu*(sākt rakstīt)*

试场 shìchǎng eksāmenācijas telpa

试车 shìchē *tehn.* gaitas pārbaude; dzinēja pārbaude

试点 shìdiǎn izmēģinājumu poligons *(vieta, kur notiek izmēģinājumi)*

试飞 shìfēi *av.* izmēģinājuma lidojums

试飞员 shìfēiyuán *av.* lidotājs izmēģinātājs

试工 shìgōng ❶ darbs, *(kas saistīts ar izmēģinājumiem,pārbaudēm)*; ❷ stažēšanās

试管 shìguǎn mēģene; stobriņš

试航 shìháng *jūrn. (kuģa)* izmēģinājuma brauciens

试剂 shìjì *ķīm.* reaktīvs; reaģents

试教 shìjiào *izgl.* paraugstunda *(paraugnodarbība)*

试金石 shìjīnshí *ģeol.* ❶ lidīts; ftanīts; *pārn.* ❷ pārbaudes akmens

试举 shìjǔ *sp. (brīvo kustību; lēciena u.c.)* mēģinājums

试卷 shìjuàn ❶ eksāmena darbs *(sacerējums)*; ❷ *vēst.* eksāmena sacerējuma tīstoklis

试情畜 shìqíngchù *lauks.* jauns vaislas bullis *(mēģinātājs)*

试射 shìshè *milit.* piešaut; *(ieroča)* piešaušana

试手 shìshǒu ❶ pārbaudes darbs *(prakse)*; ❷ pārbaudīt; pārbaudes *(stažēšanās)* kārtībā

试探 shìtàn uzzināt; pārbaudīt; eksperimentēt; eksperiments; mēģinājums

试题 shìtí eksāmena jautājumi

试跳 shìtiào *sp.* lēciena mēģinājums

试图 shìtú mēģināt; mēģinājums

试问 shìwèn pamēģināsim pajautāt; ja mēs pajautāsim

试想 shìxiǎng iedomāsimies, ka*(ja padomā, ka)*

试销 shìxiāo *(kaut ko)* pārdot izmēģinājuma kārtībā

试行 shìxíng ❶ izmēģinājuma kārtībā; mēģināt; ❷ eksperimentāls; izmēģinājuma

试验 shìyàn mēģināt; izmēģināt; izmēģinājums; eksperiments

试验品 shìyànpǐn izmēģinājuma *(eksperimenta)* materiāls

试验室 shìyànshì laboratorija

试验台 shìyàntái *tehn.* izmēģinājumu stends

试验田 shìyàntián *lauks.* izmēģinājumu lauks

试样 shìyàng izmēģināmais paraugs

试药 shìyào *ķīm.* reaktīvs; reaģents

试衣间 shìyījiān pielaikošanas telpa

试印本 shìyìnběn eksemplārs, *(kas tiek iespiests ar manuskripta tiesībām)*

试印样 shìyìnyàng *poligr.* pirmais novilkums

试用 shìyòng ❶ veikt izmēģinājumu; ņemt provi; ❷ pieņemt kā stažieri

试用期 shìyòngqī *(darbinieka)* izmēģinājuma laiks

试针 shìzhēn *med.* akupunktūras mēģinājuma seanss

试纸 shìzhǐ ❶ *ķīm.* reaktīvais papīrs; ❷ *saīs.* lakmusa papīrs

试制 shìzhì izgatavot eksperimentālā kārtā

视(視、眡、眎) shì **darb.** ❶ skatīties *(uz)*; novērot; ieskatīties; redzēt; ❷ uzskatīt par; vērtēt kā; attiekties kā pret; ❸ inspicēt; pārbaudīt; kontrolēt; ❹ novērtēt *(pēc acumēra)*; ❺ pieskatīt *(kādu)*; rūpēties *(par kādu)*; vadīt; pārvaldīt; ❻ kopēt; atdarināt; ❼ pieņemt *(dāvanu u.c.)*; ❽ *tēl.* dzīvot; eksistēt; **pr.** ❶ atkarībā no; saskaņā ar; skatoties pēc; **apst.** ❶ salīdzinoši; salīdzinājumā ar; **lietv.** redze; **īp.** redzes; vizuāls; redzams; šķietams; aptuvens; **īpašv.** Ši *uzv.*

视差 shìchā ❶ *astr.* parallakse; ❷ pēc acumēra uzmērīšanas pielaistā kļūda

视差尺 shìchāchǐ *astr.* parallaktiskais lineāls

视差杆 shìchāgǎn *astr.* parallaktiskais lineāls

视差角 shìchājiǎo *astr.* parallaktiskais leņķis

视察 shìchá pārbaudīt; izmeklēt; kontrolēt; inspicēt

视察团 shìchátuán inspekcijas grupa; iepazīšanās delegācija *(delegācija, kuras mērķis iepazīties ar kaut ko)*

视察员 shìcháyuán inspektors; kontrolieris

视场 shìchǎng redzes lauks

视地平 shìdìpíng *astr.* redzamais apvārsnis

视而不见 shì'érbùjiàn neievērot; pievērt acis *(uz kaut ko) (skatīties caur pirkstiem)*

视感控器 shìgǎnkòngqì *radioteh.* perceptrons

视高度 shìgāodù *ģeod.* redzamais augstums

视黄醛 shìhuángquán *fiziol.* retinēns

视角 shìjiǎo *ģeod.* vīzēšanas leņķis

视距 shìjù *ģeod.* redzamais attālums

视距尺 shìjùchǐ *ģeod.* tālmēra lineāls

视距丝 shìjùsī *ģeod.* tālmēra *(telemetra)* matiņš

视觉 shìjué redze; redzes uztvere

视力 shìlì redzes asums

视力表 shìlìbiǎo *med.* redzes pārbaudes tabula

视力计 shìlìjì *med.* optimetrs

视频 shìpín *radioteh.* videofrekvence

视频管 shìpínguǎn *radioteh.* videolampa

视若具文 shìruòjùwén *(uz kaut ko)* skatīties kā uz tukšu formalitāti

视若无睹 shìruòwúdǔ ◊ skatīties, bet neredzēt *(skatīties kā uz tukšu vietu; neievērot; pilnībā ignorēt)*

视神经 shìshénjīng *med.* redzes nervs

视事 shìshì ❶ pildīt dienesta pienākumus; ❷ pieņemt lietas; stāties pie dienesta pienākumu pildīšanas

视死如归 shìsǐrúguī ◊ uz nāvi skatīties kā uz atgriešanos mājās *(nebaidīties no nāves; droši skatīties nāvei acīs)*

视听 shìtīng ❶ *rakst.* redze un dzirde; ❷ *tēl.* pieredze;

erudīcija; redzes loks; ✪ *izgl.* audiovizuāls

视同儿戏 shìtóng-érxì uzskatīt par nenopietnu sīkumu *(uztvert kā bērnu izpriecu)*

视同洪水猛兽 shìtóng hóngshuǐ měngshòu ◊ uztvert kā plūdus un plēsīgu zvēru *(ļoti baidīties no kaut kā)*

视同陌路 shìtóng-mòlù izturēties kā pret svešu *(kā pret nejaušu garāmgājēju)*

视网膜 shìwǎngmó *anat.* acs tīklene

视为至宝 shìwéizhìbǎo *(kaut ko)* uztvert kā īstu dārgumu

视位 shìwèi *astr. (uz debess ķermeņa)* acīm saskatāms punkts

视线 shìxiàn ✪ skats; skatiens; skatiena virziens; ✪ *med.* redzes līnija; ✪ *milit.* vīzēšanas līnija; tēmēšanas līnija

视星等 shìxīngděng *astr.* redzamais zvaigznes lielums

视学 shìxué redze; redzes uztvere

视野 shìyě ✪ *med.* redzes lauks; ✪ *pārn. (cilvēka)* redzesloks; *(garīgais)* apvārsnis

视准管 shìzhǔnguǎn *ģeod.* kolimators

视准轴 shìzhǔnzhóu *ģeod.* kolimācijas ass

视紫质 shìzǐzhì *bioķīm.* rodopsīns

S

事 shì **lietv.** ✪ darīšanas; rīcība; pasākums; nodarbe; ✪ notikums; atgadījums; apstākļi; ✪ incidents; nepatīkams atgadījums; konflikts; ✪ darbs; nodarbošanās; ✪ *rit.* upurēšana; **darb.** ✪ darīt *(kaut ko)*; nodarboties *(ar kaut ko)*; vadīt; ✪ kalpot *(valdniekam)*; gādāt *(par vecākiem)*; ✪ īstenot; pastāvīgi praktizēt; ✪ piespiest; ✪ nolikt *(kaut ko)* stāvus; iesprausт; **skait.** *priekšmetiem (senķīniešu valodā)*

事半功倍 shìbàn-gōngbèi ◊ ieguldīt pusi darba, bet sasniegt divtik lielu rezultātu *(ļoti efektīvs darbs)*

事倍功半 shìbèi-gōngbàn ◊ ieguldīt divtik lielu darbu, bet sasniegt pusi rezultāta *(mazefektīvs pasākums)*

事必躬亲 shìbìgōngqīn katru mazāko sīkumu darīt pašam *(visu veikt personīgi)*

事变 shìbiàn incidents; apvērsums; sacelšanās

事不关己, 高高挂起 shì bù guān jǐ,gāogāo guàqǐ ◊ ja tevi kāda lieta tieši neskar, pakar to augstāk *(ja tevi kas tieši neskar, turies no tā pēc iespējas tālāk)*

事不宜迟 shìbùyíchí laiks negaida *(neatliekama lieta; lieta nav atliekama)*

事出有因 shìchū-yǒuyīn visam ir savs iemesls *(nekas nenotiek bez iemesla; nav dūmu bez uguns)*

事端 shìduān ✪ nepatīkama lieta; incidents; avārija; ✪ incidenta *(notikuma)* iemesls

事非经过不知难 shìfēi jīngguò bùzhī nán kamēr neesi paveicis darbu, nevari zināt, cik grūts tas ir*(grūtības pakāpi var novērtēt tikai caur personīgo pieredzi)*

事功 shìgōng panākumi dienesta lietās; reāli nopelni; sasniegumi

事故 shìgù nepatīkams notikums; nelaime; incidents; avārija

事过境迁 shìguò-jìngqiān ◊ notikumi ir garām un apstākļi ir izmainījušies *(viss ir izmainījies; iestājušies citi laiki)*

事后 shìhòu pēc kāda notikuma vai atgadījuma *(post factum)*

事后诸葛亮 shìhòu Zhūgě Liàng būt par Džuge Lianu pēc tam, kad viss jau noticis *(aizvien attapties par vēlu)*

事机 shìjī ✪ ērts moments *(rīcībai)*; izredzes; ✪ *vēst.* dienesta noslēpums; ✪ konjunktūra; situācija

事迹 shìjì ✪ pagātnes notikumi *(lietas, kas notikušas pagātnē)*; ✪ dzīves apraksts; biogrāfija

事假 shìjià īslaicīga prombūtne; īslaicīgs atvaļinājums *(ģimenes vai citu apstākļu dēļ)*

事件 shìjiàn ✪ lieta; jautājums; ✪ notikums; atgadījums; incidents; ✪ *(dzīvnieku)* iekšas

事理 shìlǐ notikumu loģika; lietas būtība

事例 shìlì piemērs; precedents

事略 shìlüè ✪ biogrāfisks tēlojums; īsa biogrāfija; ✪ notikumu uzskaitījums

事前 shìqián ✪ pirms *(kāda)* notikuma *(pirms tas notika)*; ✪ laicīgi; laikus

事情 shì·qing ✪ notikums; incidents; atgadījums; fakts; ✪ ģimenes notikums; ✪ lietas būtība; notikuma *(patiesais)* cēlonis

事权 shìquán ✪ tiesības; pilnvaras; kompetence; ✪ lietderība; lietderīgums

事实 shìshí fakts; realitāte; patiesība

事实上 shìshí·shang patiesībā; īstenībā

事事 shìshì ✪ katra lieta; visas lietas; viss; ✪ nodarboties *(ar uzņēmējdarbību u.c.)*

事态 shìtài stāvoklis; notikumi *(īpaši – ja tie pasliktinās)*; sarežģījumi

事体 shìtǐ ✪ nodarbošanās; ✪ notikumu attīstība; notikumu būtība

事务 shìwù ✪ nodarbošanās; uzņēmējdarbība; dienests; ✪ kancelejas darbs; lietvedība; administratīvais darbs

事务所 shìwùsuǒ kanceleja; kantoris

事务员 shìwùyuán kalpotājs; kancelejas darbinieks

事务主义 shìwùzhǔyì šaurs prakticisms; utilitārisms

事务主义者 shìwùzhǔyìzhě šaurs praktiķis; veikalnieks; apsviedīgs cilvēks

事物 shìwù ✪ lieta; priekšmets; ✪ lietas un parādības

事先 shìxiān iepriekš; priekšlaicīgi; vispirms

事项 shìxiàng lieta; jautājums; punkts

事业 shìyè ✪ darbs; darba lauks; nodarbošanās; pasākums; iecere; uzdevums

事业费 shìyèfèi pārvaldes izdevumi

事业心 shìyèxīn uzņēmība; prasmīgums; iniciatīva

darbā

事宜 shìyí problēmas nostādne; *(ar lietu saistītie)* jautājumi; pasākuma kārtība

事由 shìyóu ❶ iemesls; *(notikuma; lietas)* apstākļi; ❷ *ofic. (dokumenta rezumējumā)* sakarā ar

事有必至 shìyǒu-bìzhì viss tas ir neizbēgami *(tam jānotiek)*

事与愿违 shìyǔyuànwéi ieceres nesakrīt ar realitāti *(iecerēs – viena lieta, dzīvē –pavisam savādāk)*

事在人为 shìzàirénwéi panākums atkarīgs no pieliktajiem pūliņiem *(viss ir atkarīgs no cilvēka)*

事主 shìzhǔ ❶ cietušais; ❷ kalpot saimniekam

势(勢) shì **lietv.** ❶ spēks; svars; ietekme; autoritāte; varenība; ❷ enerģija; spars; neatlaidība; ❸ ērts gadījums; ❹ stāvoklis; *(pašreizējie)* apstākļi; noteikumi; ❺ žests; paņēmiens; poza; ❻ reljefs; ❼ dzimumorgāns; **apst.** ❶ acīm redzot; šķiet; ❷ jau; **īpašv.** Ši *uzv.*

势必 shìbì neizbēgami; nenovēršami

势不可挡 shìbùkědǎng ar visu satriecošu spēku *(ar nepārvaramu spēku)*

势不两立 shìbùliǎnglì ❶ vienam otru savstarpēji izslēgt *(par pretdarbības spēkiem)*; ❷ būt nāvīgiem ienaidniekiem

势均力敌 shìjūn-lìdí būt spēkos līdzīgiem *(spēku līdzsvars; būt cienīgiem pretiniekiem)*

势力 shìlì spēks; varenība; ietekme

势利 shìlì ❶ vara un bagātība; ❷ *(noteiktai rīcībai)* labvēlīgi apstākļi; labvēlīgs moments; ❸ skatīties uz cilvēkiem atkarībā no to sabiedriskā stāvokļa *(vadīties tikai no personīgā izdevīguma apsvērumiem)*

势利眼 shìliyǎn liškīgi skatīties acīs šīs pasaules varenajiem *(roklaiža; izdabātājs)*

势能 shìnéng ❶ *fiz.* potenciālā enerģija; ❷ *filoz.* iespēja; iespējamība

势如破竹 shìrúpòzhú ◊ tāpat kā šķelt bambusu *(apbrīnojami viegli, gandrīz bez pūlēm virzīties uz priekšu un pārvarēt šķēršļus)*

势如水火 shìrúshuǐhuǒ ◊ kā uguns un ūdens *(neciest vienam otru; būt ienaidā)*

势头 shì·tou tendence

势焰 shìyàn ◊ varas liesma *(varenība un ietekme; augstprātība; uzpūtība)*

饰(飾) shì **darb.** ❶ rotāt; izrotāt; sapost; dekorēt; ❷ tīrīt; attīrīt; savest kārtībā; ❸ tīši izvirzīt ārēji pieklājīgu ieganstu, lai slēptu kaut ko nosodāmu *(liekuļoti izrādīties labākā gaismā; slēpt noziegumu)*; ❹ *teātr.* grimēties; spēlēt lomu; tēlot; ❺ apsegt; ❻ ģērbties; ietērpies; ❼ apdarināt tērpa apkaklīti un piedurknes; **lietv.** ❶ rotājums; greznojums; ❷ apģērbs; drēbes

饰词 shìcí ❶ teksta rediģēšana; stila slīpējums; ❷ atrunāšanās; iegansts

饰物 shìwù tualetes telpas, vai dzīvokļa dekoratīvie priekšmeti; *(galvas)* rotas; *(tērpa)* apdare

侍 shì **darb.** ❶ apkalpot *(kādu)*; būt *(kāda rīcībā noteiktu pakalpojumu veikšanai)*; ❷ palīdzēt; asistēt; **lietv.** ❶ asistents; ❷ *piekl.* es, Jūsu padevīgais kalps; **īpašv.** Ši *uzv.*

侍从 shìcóng būt svītas sastāvā; pavadīt

侍奉 shìfèng ❶ apkalpot; pakalpot; ❷ kopt; pieskatīt

侍候 shìhòu ❶ kopt; apkalpot; ❷ izdabāt

侍郎 shìláng ❶ *vēst.* ministra biedrs; ❷ *vēst.* imperatora miesassardzes ierēdnis

侍立 shìlì stāvēt iesāņus *(lai sniegtu pakalpojumus vai apliecinātu cieņu)*

侍女 shìnǚ *novec.* istabene; kalpone

侍卫 shìwèi *vēst.* imperatora miesassargs

侍应生 shìyìngshēng *novec.* izsūtāmais zēns

侍者 shìzhě ❶ pavadonis; apkalpotājs; ❷ *bud.* mūks *(Budas kalps)*; ❸ oficiants; apkalpotājs viesnīcā

室 shì **lietv.** ❶ istaba; guļamistaba; sānistaba; dibenistaba; ❷ māja; mājoklis; celtne; ❸ nams; dzimta; ģimene; ❹ galvenā *(vecākā)* sieva; ❺ *anat.* sirds kambaris; ❻ *(zobena)* maksts; **darb.** dzīvot; uzturēties; **īpašv.** Ši *uzv.*

室内乐 shìnèiyuè *mūz.* kamermūzika

恃 shì **darb.** uzticēties; balstīties *(uz)*; būt atkarīgam *(no)*; **lietv.** balsts; *(mātes)* atbalsts

恃才傲物 shìcái-àowù cildināt savas spējas un nievāt citus *(dižoties; plātīties)*

柿(柹) shì **lietv.** *bot.* hurma *(Diospyros kaki)*

柿饼 shìbǐng vītināta hurma

柿子 shì·zi hurma *(auglis)*

拭 shì **darb.** ❶ notraukt; noslaucīt; ❷ izberzt; iztīrīt

拭目以待 shìmùyǐdài ◊ izberzēt acis un gaidīt *(nepacietīgi gaidīt)*

拭去 shìqù noberzt; izberzt

是(昰) shì **sait.** ❶ *pronominālā saitiņa sastata izteicēja konstrukcijās ar nozīmi*: tas; ir; būt; ❷ *īpaši izceļamas sekojošas specifiskas attiecības starp teikuma priekšmetu un izteicēja pronominālās saitiņas elementiem: (a) starp diviem nomināliem teikuma locekļiem saitiņa是 kalpo to identitātes apzīmēšanai vai noliegumam; (b) ja saitiņa是 atrodas starp diviem nomināliem teikuma locekļiem, tad atsevišķs gadījums var tikt pielīdzināts kopējai kategorijai; (c) ja saitiņa 是 atrodas starp diviem nomināliem teikuma locekļiem, kas izsaka neviendabīgus jēdzienus,*

S

tad sastata izteicēja lietvārds apzīmē teikuma priekšmetā ietvertā jēdziena raksturīgu pazīmi; (d) saitiņa 是 var savienot vārdus, kas apzīmē darbības vietu vai laiku ar sastata izteicēja lietvārdā ietverto parādību; (e) atrodoties starp nominālajiem teikuma locekļiem, saitiņa是 var aizvietot darbības vārdus–saitiņas (为, 作, 当) un tulkojama: kā; *(noteiktā)* kapacitātē vai kvalitātē; *(tādā un tādā)* vietā; uzskatīt par; *(f) savienojot teikuma priekšmetu ar sastata izteicēja lietvārdu, īpašības vārdu vai citas vārdšķiras vārdu, kas noformēts ar palīgvārdu的, saitiņa是 norāda uz piederības vai kvalitātes pazīmi; (g) ja, saturot saitiņu 是, viss teikums noslēdzas ar palīgvārdu 的, tad šādu teikumu latviešu valodā tulko ciešamajā kārtā; (h) ja, atkārtojoties ar dažādiem sastata izteicēja elementiem, saitiņa 是 veido alternatīvu jautājuma teikumu, to ieteicams tulkot kā*: vai; vai arī; **part.** *(a) teikuma sākumā partikula是 izceļ teikuma priekšmetu un tulkojama kā*: taču; jel; gan; tieši tā; *(b) pirms izteicēja partikula 是 uzsver teikuma apstiprinošo vai noliedzošo raksturu*; **vietn.** ❶ šis; tas; tāds; kāds; ❷ tas vai cits; tas, par ko iet runa; ❸ katrs; jebkurš; ❹ kā? cik? **lietv.** ❶ taisnība; patiesība; realitāte; ❷ pamats; galvenais princips; esamības princips; **īp.** pareizs; piemērots; derīgs; **apst.** pareizi; tas tiesa; obligāti; noteikti; **darb.** ❶ uzskatīt par pareizu; atzīt par labu; ❷ ņemt vērā; ❸ salīdzināt; labot *(manuskriptu)*; ❹ mēģināt; vajadzēt; ❺ sekot; **izs.** jā! *milit.* tieši tā! protams! **saik.** ❶ vai nu...vai arī; vai arī; vai varbūt; jeb; ❷ lai arī *(虽然)*; ❸ tāpēc; tomēr; ❹ no sacītā *(minētā)*; **īpašv.** Ši *uzv.*

是不是 shì·bushì ❶ *(jautājuma saitiņa)* vai ir?; ❷ *(teikuma sākumā)* vai taisnība, ka; ❸ *(teikuma beigās)* vai nav tā?; ❹ *(pirms vārda, uz ko attiecas jautājums)* vai

是的 shì·de ❶ jā; ❷ *milit.* tieši tā!

是非 shìfēi ❶ taisnība un meli; ❷ jā un nē; par un pret; ❸ pozitīvs un negatīvs; pareizs un nepareizs; ❹ melus pasniegt kā patiesību; attaisnot melus; ❺ ķīviņi; strīdi; skandāls; ❻ tenkas; ļaužu valodas

是否 shìfǒu ❶ jā vai nē? ❷ vai tad ne tā...?

是可忍, 孰不可忍 shì kě rěn,shú bùkě rěn ja tas ir paciešams, ko tad nav iespējams paciest?

是味儿 shìwèir ❶ garšīgi; ❷ ar gaumi; lieliski; eleganti

适(適) shì **darb.** ❶ notikt; sakrist *(ar kaut ko)*; ❷ sasniegt; panākt; ❸ vadīties *(pēc kaut kā)*; sekot; ❹ derēt; būt derīgam; atbilst *(ieņemamajam amatam)*; ❺ ievest kārtību; tikt galā ar sarežģījumiem; ❻ līdzināties; atbilst; ❼ braukt *(kaut kur)*; doties; ❽ iziet pie vīra; ❾ izpildīt *(prasības)*; apmierināt *(vēlēšanās)*; iztapt; izdabāt; ❿ apvaldīt; ierobežot; ⓫ pielāgot; piemērot; ⓬ izlīdzināt; ⓭ novirzīt; **īp.** ❶ piemērots; pareizs; dabīgs; likumīgs; ❷ savlaicīgs apstākļiem atbilstošs; sezonai *(atbilstošs)*; ❸ vesels; ar labu veselību; **apst.** ❶ tieši laikā; akurāt; ❷ tieši šinī laikā; ❸ tikko kā; ❹ pēkšņi; nejauši; ❺ tikai; **lietv.** sēru tērpa apkakle; **īpašv.** Ši *uzv.*

适才 shìcái tieši tajā laikā; tikko kā; nesens

适当 shìdàng ❶ piemērots; lietderīgs; kā nākas; ❷ atbilstošs; pareizs; adekvāts

适得其反 shìdé-qífǎn iegūt pilnīgi pretēju rezultātu *(pilnīgi otrādi)*

适度 shìdù atbilstošā pakāpē; samērīgs; mērens

适逢 shìféng ❶ sakrist laika ziņā; ❷ gadījuma pēc

适逢其会 shìféng-qíhuì tieši laikā; īstajā brīdī *(tieši tāda ir apstākļu sakritība)*

适合 shìhé ❶ atbilst; būt pašā laikā; atbilstošs; piemērots; ❷ atbilstoši; saskaņā *(ar)*

适可而止 shìkě'érzhǐ ❶ apstāties pie sasniegtā *(būt apmierinātam ar to, kas sasniegts)*; ❷ laikā apstāties *(nepielaist galējības)*

适口 shìkǒu ❶ garšīgs; būt pa garšai; ❷ ēdams

适量 shìliàng ❶ norma; atbilstoša doza; ❷ pietiekams; piemērots

适龄 shìlíng atbilstošs vecums *(apmācībai skolā; iesaukumam armijā u.c.)*

适时 shìshí savlaicīgs; pašā laikā

适宜 shìyí ❶ piemērots; atbilstošs; lietderīgs; ❷ ērts

适意 shìyì pa prātam *(atbilstoši vēlmēm)*

适应 shìyìng ❶ derēt; atbilst; ❷ piemēroties; ❸ *biol.* adaptācija

适应性 shìyìngxìng piemērošanās; pielāgošanās

适用 shìyòng ❶ derēt; būt derīgam; atbilst prasībām; ❷ pielietot; izmantot

适于 shìyú būt izmantojamam; būt derīgam *(uzturā u.c.)*

适值 shìzhí ❶ sakrist laika ziņā *(notikt tieši tajā laikā, kad)*; ❷ notika tieši tas, ka

适中 shìzhōng ❶ tieši vidū; pašā vidū; centrālais; ❷ derēt; būt derīgam; ❸ mērens

逝 shì **darb.** ❶ aiziet; paiet; aizskriet; attālināties; ❷ strauji plūst *(par laiku)*; ❸ nomirt

逝世 shìshì nomirt; atvadīties no šīs pasaules

莳(蒔) shì **darb.** stādīt; pārstādīt *(dēstus)*

铈(鈰) shì **lietv.** *ķīm.* cērijs (Ce)

舐 shì **darb.** ❶ laizīt *(sāli u.c.)*; izlaizīt; aplaizīt; ❷ nogaršot

舐犊情深 shìdú-qíngshēn ◊ tikpat maigi, kā govs aplaiza telēnu *(par lielu savu bērnu mīlestību)*

谥(謚) shì **lietv.** pēcnāves vārds; pēcnāves tituls *(kas vēstī par aizgājēja nopelniem)*

释(釋) shì **darb.** ❶siet vaļā; atraisīt; ❷novilkt *(apģērbu)*; izjūgt *(ekipāžu)*; ❸atbrīvot; atlaist brīvībā; ❹izsūtīt; nosūtīt izsūtījumā; ❺pamest; atteikties *(no dzimtenes)*; ❻apvaldīt *(jūtas)*; ❼atrisināt *(jautājumu)*; ❽izskaidrot *(nesaprotamo)*; komentēt; ❾skalot *(putraimus)*; mērcēt *(gaļu)*; ❿kust; izkust; ⓫izzust *(par jūtām)*; ⓬attaisnoties; **lietv.** ❶paskaidrojums; komentārs; ❷budisms; budisti; **īpašv.** ❶*saīs.* Šakja *(释迦) (dzimta, no kuras cēlies Buda)*; ❷Ši *uzv.*

释典 shìdiǎn *bud.*sūtras; budistu kanoni

释读 shìdú senās rakstības pētījumu komentāri

释放 shìfàng atlaist; atbrīvot; atbrīvošana

释教 shìjiào *bud.*budisms; Šakjamuni mācība

释然 shìrán ❶viegls; viegli; iztvaikot; izgaist; ❷ar atvieglojumu; nomierināties

释疑 shìyí ❶izkliedēt šaubas; ❷izpētīt teksta neskaidrās vietas; pirmavotu pētīšana

释义 shìyì ❶izskaidrot jēgu; izskaidrot *(teksta)* būtību; teksta komentārs; glosārijs; ❷*mat.* interpretācija

释藏 shìzàng *bud.*budistu kanoni; Tripitaka

弑 shì **darb.** nogalināt *(augstāk stāvošo vai vecāko, piem., tēvu vai valdnieku)*

嗜 shì **darb.** ❶aizrauties *(ar smēķēšanu vai alkoholu)*; ❷nodoties *(kādam netikumam)*

嗜好 shìhào nosliece; kaitīga nosliece; vājība *(pret)*

嗜碱性 shìjiǎnxìng *med.* bazofīlija

嗜眠症 shìmiánzhèng *med.* letarģija; slimīga miegainība

嗜欲 shìyù vēlmes; kaislības

誓 shì **lietv.** ❶zvērests; svinīgs solījums; ❷norādījums; pamācība; **darb.** ❶zvērēt; apzvērēt; ❷dot norādījumu; ❸būt piesardzīgam; atturēties *(no kaut kā)*

誓不两立 shìbùliǎnglì zvērēt cīnīties ar ienaidnieku līdz nāvei *(zvērēt būt mūžīgā naidā ar ienaidnieku)*

誓词 shìcí zvērests; zvēresta vārdi

誓师 shìshī *vēst.* karaspēka zvērests *(pirms karagājiena vai kaujas)*

誓死 shìsǐ zvērēt cīnīties līdz nāvei

誓死不二 shìsǐ-bù'èr sk. 誓死

誓言 shìyán zvērests; svinīgs solījums

誓愿 shìyuàn ❶dot svinīgu solījumu; ❷zvērēt par uzticību izvirzītajam mērķim

誓约 shìyuē svinīgs zvērests

噬 shì **darb.** ❶kost; iekosties ar zobiem; ❷rīt *(barību)*; knābt

噬菌体 shìjūntǐ *fiziol.* bakteriofāgs

噬菌作用 shìjūn zuòyòng bakteriofāgija

噬脐莫及 shìqí-mòjí ◊ *(ja)* mēģināsi iekost savā nabā, – neaizsniegsi *(❶par neaizsniedzamo; ❷novēlota nožēla)*

螫 shì **darb.** ❶dzelt; kost *(par kukaiņiem)*; ❷sadusmot; saniknot; **lietv.** dzelonis; inde; ļaunums

shou

收(収) shōu **darb.** ❶saņemt *(vēstuli u.c.)*; ❷vākt; krāt; kolekcionēt *(grāmatas)*; ❸piemeklēt *(kadrus)*; ❹iekasēt *(parādus)*; ❺*lauks.* vākt ražu; ❻savest kārtībā; uzglabāt; ❼ņemt savās rokās *(savā kontrolē)*; turēt rokās; apvaldīt; ❽ņemt pie sevis darbā; pietuvināt sev; ❾iesūkt mitrumu; žāvēt; ❿pārtraukt; pabeigt; ⓫paņemt atpakaļ; atsaukt; ⓬saķert, aizturēt *(cilvēku)*; ⓭atņemt; piesavināt; ⓮iezārkot *(līķi)*; ⓯beigties; ⓰noslēpties *(par sauli)*; ⓱dot ražu; ⓲glabāties; ⓳sarauties; **lietv.** ❶raža; ❷ienākumi; **īpašv.** Šou *uzv.*

收报机 shōubàojī *(telegrāfa)* uztvērējs

收编 shōubiān *milit.*pārņemt un pārformēt *(padevušās pretinieka karaspēka vienības)*; ieskaitīt *(štatā)*

收兵 shōubīng ❶pārtraukt militāru darbību; atsaukt karaspēku; ❷pabeigt *(kādu darbu)*

收藏 shōucáng uzglabāt; vākt; kolekcionēt

收藏家 shōucángjiā kolekcionārs

收藏品 shōucángpǐn kolekcija

收操 shōucāo *milit.* iziet ierindas apmācību

收场 shōuchǎng ❶apstādināt; pabeigt; ❷*teātr.* noslēguma aina *(replika)*; ❸fināls; beigas; atrisinājums

收成 shōu·cheng ❶raža; ❷labības vākšana; ❸rudens

收存 shōucún pieņemt uzglabāšanai; uzglabāt

收到 shōudào ❶saņemt; ❷sasniegt; panākt

收发 shōufā saņemt un sūtīt tālāk *(dokumentus)*; reģistrācijas darbs; reģistrators

收发报机 shōufābàojī telegrāfa aparāts

收发室 shōufāshì reģistratūra

收方 shōufāng *grāmatved.* debets

收服 shōufú padarīt paklausīgu; pakļaut

收复 shōufù atkarot atpakaļ; atbrīvot teritoriju *(no ienaidnieka)*; atgūt *(ienaidnieka okupētās)* teritorijas

收割 shōugē novākt ražu; ražas novākšana; *(labības)* pļaušana

收割机 shōugējī pļaujmašīna; labības pļāvējs

收工 shōugōng noslēgt darba dienu; pabeigt darbu

收购 shōugòu ❶iepirkt; sagādāt; sagatavot; ❷iepirkšana; sagatavošana

收购员 shōugòuyuán uzpircējs; iepircējs; sagādnieks

收购站 shōugòuzhàn iepirkšanas *(sagatavošanas)* punkts

收回 shōuhuí paņemt atpakaļ; atcelt; atteikties *(no*

nodoma u.c.)
收货人 shōuhuòrén preču *(kravu)* saņēmējs
收获 shōuhuò ❶vākt ražu; pļaut labību; ❷sasniegumi; rezultāti
收获量 shōuhuòliàng *lauks.(lauku u.c.)* ražība
收获期 shōuhuòqī ražas novākšanas laiks; *(labības)* pļaujas laiks
收集 shōují ❶savākt *(vienā vietā)*; ❷piemeklēt *(darbiniekus)*; ❸kolekcionēt
收集者 shōujízhě kolekcionārs; antikvārs
收监 shōujiān ielikt cietumā
收件人 shōujiànrén adresāts *(pasta sūtījumu saņēmējs)*
收缴 shōujiǎo ❶pieņemt *(sagūstīto pretinieku ieročus u.c.)*; ❷sagūstīt; notvert; sagrābt
收据 shōujù ❶kvīts; ❷*jur.* parādzīme
收据簿 shōujùbù kvīšu grāmatiņa
收口 shōukǒu ❶aizdzīt *(par rētu vai ievainojumu)*; ❷pabeigt adījumu
收款处 shōukuǎnchù kase; iemaksu kase
收款人 shōukuǎnrén ❶saņēmējs; ❷inkasators
收款员 shōukuǎnyuán inkasators
收揽 shōulǎn ❶iekarot *(sirdis)*; ❷pieņemt; izvietot; ❸pielabināt
收敛 shōuliǎn ❶izturēts; mērens; mierīgs; ❷apturēt; savaldīt; nomierināt; ❸*med.* saistošs *(līdzeklis)*; ❹*mat.* konverģence
收敛剂 shōuliǎnjì *med.* saistošs līdzeklis
收殓 shōuliàn *rit.*iezārkot līķi
收留 shōuliú pieņemt; dot pajumti *(patvērumu)*
收录 shōulù ❶iekļaut (*sarakstā*); ❷pieņemt *(darbā; skolā u.c.)*
收录机 shōulùjī ❶magnetola; ❷kasešu magnetofons
收罗 shōuluó ❶piemeklēt *(darbiniekus u.c.)*; ❷iesaistīt *(spējīgus cilvēkus)*
收买 shōumǎi ❶iepirkt *(senas grāmatas; lūžņus u.c.)*; ❷uzpirkt; ar dāvanām vai naudu ietekmēt *(kādu)*
收讫 shōuqì saņemt *(saņemts)* pilnībā
收清 shōuqīng saņemt *(kaut ko)*; saņemt pilnībā
收容 shōuróng ❶dot pajumti *(patvērumu)*; ❷*milit.* piesegt atkāpšanos; ❸internēt
收容所 shōuróngsuǒ ❶patversme; ❷*(bēgļu)* pieņemšanas punkts; ❸nometne; lēģeris
收入 shōurù ❶ienākumi; ieņēmumi; ❷ienākt; saņemt; ❸novietot; ieslēgt; ❹dot patvērumu
收入额 shōurù'é ❶*grāmatved.* ienākumu summa; ❷ienesīgums; rentabilitāte
收生 shōushēng saņemt jaundzimušo; pieņemt dzemdības
收生婆 shōushēngpó bērnu saņēmēja; vecmāte
收拾 shōu·shi ❶savākt; piekopt; savest kārtībā; ❷labot; remontēt; ❸sodīt
收束 shōushù pabeigt; aizvērt; noslēgt; pielikt punktu
收税 shōushuì ievākt nodokļus
收缩 shōusuō ❶sarauties; sarukt; sažūt; ❷saraušanās; sarukums; nosēšanās; ❸*med.* kontraktūra; ❹*med.* sistole
收缩率 shōusuōlǜ *tehn.* spiedes koeficients
收缩性 shōusuōxìng *fiziol.* saraušanās spēja; kontrakcijas spēja
收摊儿 shōutānr savākt preces, tirdzniecības aprīkojumu un beigt tirgot; visu novākt un doties projām *(par ielu tirgotāju)*
收条 shōutiáo ❶*(valsts iestādē izdota)* kvīts; ❷*jur.* parādzīme
收听 shōutīng klausīties radio *(radiopārraidi)*
收尾 shōuwěi ❶noslēgums; nobeigums; beigas; ❷beigt; pabeigt; ❸noslēdzošais *(patskanis)*; beigu *(ātrums u.c)*
收文 shōuwén ienākošie dokumenti
收文簿 shōuwénbù ienākošais žurnāls
收效 shōuxiào ❶dot rezultātu; nest augļus; ❷rezultāts; efekts
收信人 shōuxìnrén adresāts
收押 shōuyā ❶apcietināt; aizturēt; ❷apzīmogot; slēgt
收养 shōuyǎng adoptēt; ņemt *(kādu)* savāaizbildniecībā
收益 shōuyì ❶ienākumi; peļņa; ❷rentabilitāte
收音 shōuyīn *radioteh., televiz. (skaņas)* uztveršana
收音机 shōuyīnjī radiouztvērējs
收音网 shōuyīnwǎng radiotīkls
收音员 shōuyīnyuán radiooperātors
收音站 shōuyīnzhàn radiomezgls
收支 shōuzhī ienākumi un izdevumi
收支表 shōuzhībiǎo ienākumu un izdevumu saraksts
收支簿 shōuzhībù ienākumu un izdevumu žurnāls
收执 shōuzhí ❶nēsāt līdzi spēkā esošu dokumentu *(sertifikātu u.c.)*; ❷*(valsts iestādē izdota)* kvīts vai parādzīme
收租 shōuzū saņemt rentes naudu; iekasēt nomas maksu

手 shǒu **lietv.** ❶roka; delna; plauksta; ❷darba rokas; palīdzīga roka; palīdzība; ❸rokas *(meistarības simbols)*; prasme; meistarība; tehnika; ❹*(basketbola u.c. sporta veidu)* meistars; lietpratējs *(noteiktā jomā)*; ❺kompetence; vara; ❻rokas mājiens; sitiens ar roku; ❼rokraksts; ❽naudas līdzekļi; materiālais stāvoklis; materiālās iespējas; **apst.** ❶personīgi; pašrocīgi; **īp.** rokas *(bremze u.c.)*; **darb.** ❶turēt rokās; satvert ar roku; ❷ķert; medīt; ❸izvēlēties partneri; ❹ierobežot; atturēt
手板儿 shǒubǎnr *vēst.* nepaklausīgu skolnieku sodīšanai domāts lineāls *(sišanai pa rokām)*
手背 shǒubèi delnas virspuse
手笔 shǒubǐ ❶autogrāfs; autora oriģināls; ❷literatūras sacerējums; ❸rokraksts; ❹dzīves veids *(ar plašu vērienu; pieticīgs u.c.)*
手边 shǒubiān pie rokas *(pa rokai)* *(esošie darba*

rīki); bieži lietojamie *(darba rīki u.c.)*
手表 shǒubiǎo rokas pulkstenis
手柄 shǒubǐng *tehn.* rokturis
手不释卷 shǒubùshìjuàn ◊ neizlaist no rokām tīstokli *(ar roku pārrakstīto tradicionālo ķīniešu grāmatu) (centīgi mācīties)*
手册 shǒucè ❶ piezīmju grāmatiņa; ❷ bloknots; ❸ galda grāmata; rokas grāmata
手车 shǒuchē rokas ratiņi
手戳 shǒuchuō personīgais zīmogs
手底下 shǒudǐ·xia būt padotam vai pakļautam *(kādam)*; ❷ pie rokas; būt klāt; ❸ materiālā ziņā
手电筒 shǒudiàntǒng kabatas lukturītis *(elektriskais lukturītis)*
手段 shǒuduàn ❶ līdzeklis; metode; paņēmiens; ❷ *novec.* blēdīgs, negodīgs paņēmiens; ❸ māksla; tehnika
手法 shǒufǎ ❶ maniere; ❷ paņēmiens; ❸ divkosība
手风琴 shǒufēngqín *mūz.* akordeons; harmonikas; *sar.* ermoņikas
手风琴手 shǒufēngqínshǒu harmoniku spēlētājs; akordeonists
手稿 shǒugǎo ❶ manuskripts; ❷ autogrāfs
手工 shǒugōng ❶ rokdarbi; roku darbs; amats; ❷ maksa par rokdarbiem
手工活 shǒugōnghuó roku darbs; amatnieku darbs
手工业 shǒugōngyè mājamatniecība
手工业品 shǒugōngyèpǐn mājamatnieku ražojumi
手工业者 shǒugōngyèzhě mājamatnieks; amatnieks
手工业主 shǒugōngyèzhǔ mājamatnieku darbnīcu īpašnieks
手工艺 shǒugōngyì mājamatnieku lietišķā māksla
手工艺品 shǒugōngyìpǐn rokdarbs; rokdarbu izstrādājums
手鼓 shǒugǔ *mūz. (uiguru)* tamburīns ar rokturīti
手迹 shǒujì ❶ autogrāfs; ❷ personīgi uzrakstītais
手脚 shǒujiǎo ❶ rokas un kājas; ❷ žesti; kustības; ❸ uzvedība; rīcība; ❹ ◊ rokas un kājas, *(visi līdzekļi; viltīgs plāns; izmanība)*
手巾 shǒujīn ❶ *(roku un sejas)* dvielis; ❷ kabatlakats; ❸ *novec.* ceļa lakats
手紧 shǒujǐn ❶ taupīgs; ekonomisks; ekonomēt; ❷ būt naudas grūtībās
手绢 shǒujuàn kabatlakats *(kabatdrāna)*
手铐 shǒukào roku dzelži
手快 shǒukuài veikls; izmanīgs; izveicīgs
手雷 shǒuléi *milit.* prettanku granāta
手榴弹 shǒuliúdàn ❶ *milit.* rokas granāta; ❷ mācību granāta
手炉 shǒulú ❶ pārnēsājamā roku sildāmā krāsniņa; ❷ pārnēsājamais kvēpināmais trauks
手轮 shǒulún *tehn.* rokritenis
手忙脚乱 shǒumáng-jiǎoluàn ◊ rokas aizņemtas un kājas pinās *(darboties bez strikta plāna; skraidīt šurp un turp; steigties)*
手民 shǒumín ❶ *poligr.* burtlicis; iespiedējs; ❷ gravieris; ❸ namdaris
手模 shǒumó ❶ pirksta nospiedums *(paraksta vietā)*; ❷ atdarināt; kopēt
手气 shǒuqì izdošanās, veiksme *(azartspēlēs)*
手枪 shǒuqiāng *milit.* pistole; revolveris
手巧 shǒuqiǎo veikls; izmanīgs; prasmīgas *(rokas)*
手勤 shǒuqín ❶ strādīgs; centīgs; ❷ apsviedīgs; operatīvs
手轻 shǒuqīng ❶ mīksts; piesardzīgs; delikāts; ❷ viegls rokas pieskāriens
手球 shǒuqiú *sp.* handbols; rokas bumba
手软 shǒuruǎn neizlēmīgs; nedrošs; inerts
手势 shǒushì žests; rokas kustība; rokas mājiens
手书 shǒushū ❶ pašrocīgi uzrakstīta vēstule; ❷ manuskripts; ❸ autogrāfs; ❹ *rakst.* Jūsu vēstule
手术 shǒushù *med.* operācija
手术室 shǒushùshì operācijas zāle
手术台 shǒushùtái operācijas galds
手松 shǒusōng izšķērdīgs; dzīvot ar plašu vērienu
手谈 shǒután ◊ saruna ar roku palīdzību *(❶ par madzjana spēli; ❷ par ķīniešu dambretes spēli)*
手套 shǒutào cimdi; pirkstaiņi
手提包 shǒutíbāo soma; ceļa soma
手提式 shǒutíshì pārnēsājams; portatīvs
手提箱 shǒutíxiāng rokas koferītis; čemodāniņš
手头 shǒutóu ❶ rokās; pie rokas; būt klāt; ❷ prasmīgas rokas; prasme; ❸ materiālais stāvoklis, līdzekļi; ❹ *novec.* pašrocīgi; ❺ bieži lietots; ejošs
手推车 shǒutuīchē ķerra; rokas ratiņi
手腕 shǒuwàn ❶ *anat.* plaukstas pamats; ❷ paņēmiens; tehnika; prasme
手无寸铁 shǒuwúcùntiě ◊ ne kripatas metāla rokās *(kailām rokām; neapbruņots)*
手无缚鸡之力 shǒu wú fù jī zhī lì ◊ nav spēka pat cāli sasaistīt *(pilnīgā spēku izsīkumā; vārgs; nespēcīgs)*
手舞足蹈 shǒuwǔ-zúdǎo ◊ rokas dejo, un kājas sit takti *(lēkāt no prieka)*
手下 shǒuxià ❶ būt padotam *(kādam)*; būt *(kāda)* pakļautībā; padotais; ❷ pie rokas; klāt; pa ķērienam
手写体 shǒuxiětǐ *(grāmatas)* manuskripts
手心 shǒuxīn ❶ padziļinājums delnas vidū; ❷ delna
手续 shǒuxù formalitātes; procedūra; kārtība; ❷ *(dokumentu)* noformēšana; ❸ *(bankas)* operācija
手癣 shǒuxuǎn *med.* ēde uz rokas
手眼 shǒuyǎn manevrs; veikls triks
手摇钻 shǒuyáozuàn *tehn.* svīķurbis
手艺 shǒuyì ❶ amats; ❷ roku darbs; ❸ meistarība; kvalifikācija
手艺人 shǒuyìrén amatnieks
手淫 shǒuyín onānisms; masturbācija
手印 shǒuyìn ❶ pirkstu nospiedums *(paraksta vietā)*; ❷ rokas nospiedums; ❸ *bud.* mudra *(pirkstu stāvoklis lūgsnas laikā)*
手语 shǒuyǔ ❶ žestu valoda; daktiloloģija;

S

❷ izskaidroties ar pirkstu palīdzību; ❸ *novec.* spēlēt uz stīgu mūzikas instrumenta
手泽 shǒuzé ◊ aizgājēja pirkstu nospiedumi *(mirušā mantas; mirušā tuvinieka piemiņas relikvijas)*; ❷ autogrāfs
手札 shǒuzhá ❶ *rakst.* Jūsu vēstule; ❷ pašrocīgi uzrakstītais; ❸ autogrāfs
手掌 shǒuzhǎng delna
手杖 shǒuzhàng spieķis; ceļa spieķis; vēzda
手植 shǒuzhí pašrocīgi iestādīt *(augu)*
手纸 shǒuzhǐ tualetes papīrs
手指 shǒuzhǐ rokas pirksts
手指甲 shǒuzhǐ·jia *sar.* nagi uz roku pirkstiem
手指头 shǒuzhǐ·tou rokas pirksts
手重 shǒuzhòng skarot *(kaut ko)* ar rokām lietot par daudz spēka; rupji *(ar rokām)* uzspiest *(skart)*
手镯 shǒuzhuó aproce; rokas sprādze
手足 shǒuzú ◊ rokas un kājas *(brāļi)*
手足无措 shǒuzú-wúcuò ◊ nespēt pakustināt ne rokas, ne kājas *(apjukt; kļūt pilnīgi bezpalīdzīgam)*

守 shǒu **darb.** ❶ apsargāt; aizsargāt; nosargāt; ❷ ievērot uzvedības normas; saglabāt neitralitāti; ❸ augsti vērtēt uzticēšanos; rēķināties ar uzticēšanos; ❹ dežūrēt; stāvēt sardzē; ❺ gaidīt; nogaidīt; ❻ vadīt; pārvaldīt; **lietv.** ❶ augstas morālas īpašības; ❷ sargs; apsargs; sargkareivis; **īpašv.** Šou *uzv.*
守备 shǒubèi ❶ sargāt; apsargāt; sardze; ❷ šoubei *(galvaspilsētas garnizona priekšnieks Min dinastijas laikā)*
守财奴 shǒucáinú skopulis; sīkstulis
守车 shǒuchē *dzelzc.* dzelzceļa brigādes vagons; preču sastāva konvoja vagons
守成 shǒuchéng saglabāt priekšgājēju cienīgu darījumu līmeni
守法 shǒufǎ ❶ ievērot likumus; ❷ *(pilsētas)* aizsardzības līdzekļi
守宫 shǒugōng ❶ *zool.* gekons *(dz. Gekkonidae)*; ❷ eunuhs *(einuhs)*
守寡 shǒuguǎ palikt uzticīgai vīra piemiņai *(palikt atraitnēs)*
守候 shǒuhòu ❶ pieskatīt; apsargāt; dežūrēt; ❷ gaidīt; sagaidīt; nogaidīt
守护 shǒuhù ❶ aizsargāt; apsargāt; ❷ dežūrēt *(pie slimnieka gultas)*
守节 shǒujié ❶ saglabāt dvēseles tīrību; ❷ palikt uzticīgai mirušajam vīram *(palikt atraitnēs)*
守旧 shǒujiù pieturēties pie vecā; ieņemt konservatīvu nostāju; konservatīvs
守旧派 shǒujiùpài ❶ konservatori *(strāvojums)*; ❷ konservators; konservatīvais
守口如瓶 shǒukǒu-rúpíng ◊ turēt muti ciet kā aizkorķētu pudeli *(turēt mēli aiz zobiem; stingri glabāt noslēpumu)*
守灵 shǒulíng stāvēt pie mirušā zārka; stāvēt goda sardzē
守门员 shǒuményuán *sp.* vārtsargs
守丧 shǒusāng sk. 守灵
守身 shǒushēn ievērot morāles normas; saglabāt pašcieņu
守势 shǒushì *milit.* aizsardzība; aizsargāties
守岁 shǒusuì būt nomodā *(negulēt)* Jaungada naktī
守土 shǒutǔ ❶ aizsargāt valsts teritoriju; ❷ *novec.* vietējais garnizons
守望 shǒuwàng ❶ stāvēt sardzē; apsargāt; ❷ novērošana
守望相助 shǒuwàng-xiāngzhù savstarpēja palīdzība teritorijas apsardzībā un ienaidnieka novērošanā *(pierobežas ciemā)*
守卫 shǒuwèi ❶ apsargāt; dežūrēt; ❷ sargkareivis; apsardze; sargs
守孝 shǒuxiào sērot par mirušajiem vecākiem
守夜 shǒuyè būt nakts sardzē *(stāvēt nakts sardzē)*
守约 shǒuyuē ❶ pildīt līgumu; ievērot saistības; ❷ rēķināties ar pašu galveno
守则 shǒuzé obligātās uzvedības normas; sadzīves normas
守制 shǒuzhì *vēst.* dziļās sēras *(27 mēnešus ilgas sēras par mirušajiem vecākiem, vai tuviniekiem, atsakoties no ieņemamā amata un valsts eksāmenu kārtošanas)*
守株待兔 shǒuzhū-dàitù ◊ sargāt celmu, gaidot atskrienam zaķi *(pēc nostāsta par zemnieku, kurš atrada zaķi, kas bija nosities, nejauši ar pieri ieskriedams celmā; kopš tā laika zemnieks gaidīja nākamo zaķi un pameta novārtā savu zemi: pasīvi cerēt uz likteņa labvēlību un gaidīt jaunas dāvanas, pilnībā aizmirstot savu darāmo)*

首 shǒu **lietv.** ❶ *(cilvēka)* galva; ❷ līderis; vadonis; iniciators; ❸ barvedis; ❹ sākums; priekšējais; pirmais; ❺ galvenais; būtība; ❻ virsraksts; **apst.** pirmām kārtām; visagrāk; pirmo reizi; **darb.** ❶ sākt; ievest; noteikt; ❷ balstīties uz; ❸ paust *(jūtas)*; **skait.** *dzejoļiem, dziesmām, esejām*; **īpašv.** Šou *uzv.*
首倡 shǒuchàng ❶ uzsākt; iniciēt; ❷ ierosme; iniciatīva
首倡者 shǒuchàngzhě iniciators; ierosinātājs
首车 shǒuchē ❶ priekšējais vezums; ❷ pirmais reiss
首创 shǒuchuàng nodibināt; ielikt pamatakmeni
首创者 shǒuchuàngzhě dibinātājs; aizsācējs
首次 shǒucì pirmo reizi; pirmais
首当其冲 shǒudāng-qíchōng būt pirmajam, kas saņem triecienu *(saņemt pirmo triecienu)*
首都 shǒudū galvaspilsēta
首恶 shǒu'è galvenais noziedznieks; aizsācējs; barvedis
首犯 shǒufàn sk. 首恶
首府 shǒufǔ ❶ *vēst.* galvaspilsēta *(Ķīnas vasaļvalstīs)*;

❶ provinces centrs
首富 shǒufù *(apkārtnes)* pirmais bagātnieks
首级 shǒují *vēst. (nogalinātā ienaidnieka vai noziedznieka)* galva
首肯 shǒukěn piekrītoši māt ar galvu *(piekrist)*
首领 shǒulǐng ❶ vadonis; ❷ barvedis
首难 shǒunàn pirmajam uzsākt nekārtības vai sacelšanos
首脑 shǒunǎo ❶ *(valdības)* vadītājs; ❷ barvedis
首屈一指 shǒuqū-yīzhǐ ieņemt pirmo vietu
首善之区 shǒushànzhīqū ◊ vislabākā vieta *(par galvaspilsētu)*
首饰 shǒu·shi sieviešu rotaslietas; juvelierizstrādājumi; dārglietas
首饰店 shǒu·shidiàn juvelierizstrādājumu veikals
首饰匠 shǒu·shijiàng juvelieris; zeltkalis
首鼠两端 shǒushǔ-liǎngduān ◊ šaubīties; būt neizlēmīgam; būt pārlieku piesardzīgam *(kā žurkai, kas izlienot no alas ilgi raugās visapkārt)*
首途 shǒutú doties ceļā *(ceļojumā)*
首尾 shǒuwěi ❶ galva un aste; sākums un beigas; ❷ no sākuma līdz beigām
首位 shǒuwèi *sp.* pirmā vieta; *(ieņemt)* pirmo vietu
首席 shǒuxí ❶ priekšsēdētāja vieta; ❷ pirmais; galvenais
首先 shǒuxiān ❶ pirmām kārtām; pirmkārt; no sākuma; ❷ pirmo reizi
首相 shǒuxiàng ❶ kanclers; *(monarhijās)* premjerministrs; ❷ *novec.* pirmais palīgs
首要 shǒuyào ❶ galvenais; svarīgākais; ❷ vadonis; vadītājs
首义 shǒuyì ❶ *rakst.* pirmajam celties cīņā; pirmajam pacelt taisnīgas cīņas karogu; ❷ padoties; ❸ atzīt savu vainu
首长 shǒuzhǎng priekšnieks; *(iestādes)* vadītājs; priekšniecība
首座 shǒuzuò ❶ goda vieta; ❷ galvenā persona

寿(壽)
shòu **lietv.** ❶ ilgdzīvošana; ilgs mūžs; ❷ dzīves garums; vecums; gadu skaits; ❸ dzimšanas gads; ❹ tosts uz kāda veselību; ❺ mūžība, mūžīgs *(tabu vārdu „nāve", „mirstīgs", „bēru" u.c. aizvietošanai)*; **darb.** ❶ pagarināt dzīvi; ❷ iemūžināt; **īpašv.** Šou *uzv.*
寿材 shòucái *rit.(laikus sagatavots)* zārks
寿辰 shòuchén dzimšanas diena
寿礼 shòulǐ dzimšanas dienas dāvanas
寿面 shòumiàn ilgdzīvošanas makaroni *(skaidiņas) (ilga mūža simbols, ko ēd dzimšanas dienā)*
寿命 shòumìng cilvēka dzīves ilgums; ilgdzīvošana; dzīve; mūžs
寿山石 shòushānshí *min.* agalmatolīts
寿数 shòu·shu dzīves ilgums
寿桃 shòutáo ❶ persiks *(gara mūža simbols)*; ❷ *kulin.(dzimšanas dienai gatavots)* virtulis persika izskatā
寿险 shòuxiǎn dzīves apdrošināšana
寿星 shòu·xing ❶ *ķīn. astr.* Ilgdzīvošanas zvaigznājs; ❷ *astr.* Kanopuss; ❸ *rit.* ilgdzīvošanas zvaigznīte; kokarde *(amulets uz bērna cepurītes)*; ❹ *mit. (Ilgdzīvošanas zvaigznāja vecis)*; ❺ *(Ilgdzīvošanas dievība寿星)*; ❻ jaundzimušais *(par cilvēku, kas svin dzimšanas dienu)*; ❼ *piekl.* sirmgalvis
寿穴 shòuxuě *rit.(dzīves laikā sagatavots)* kaps
寿衣 shòuyī *rit.(laikus iegādātās)* apbedīšanas drēbes
寿终正寝 shòuzhōng-zhèngqǐn ❶ aiziet mūža dusā tuvinieku klātbūtnē; aizmigt uz mūžu savās mājās *(tradicionāls nekrologa teksts)*; ❷ *iron.* beigt dzīves gaitas *(par preses izdevumu u.c.)*

受
shòu **darb.** ❶ pieņemt; saņemt; ņemt; ❷ izmantot *(kāda labvēlību)*; tikt pagodinātam; ❸ iegūt *(izglītību)*; ❹ pārņemt *(citu idejas)*; ❺ ciest; pārciest; ❻ smagi strādāt *(īpaši – zemes darbus)*; ❼ būt derīgam; atbilst prasībām; ❽ novākt; noslēpt; ❾ piesaistīt sev; ņemt pie sevis darbā; **lietv.** ❶ darbs *(īpaši – zemes darbs)*; ❷ *bud.* jūtas; izjūtas
受病 shòubìng saslimt; sasirgt
受潮 shòucháo samirkt; izmirkt
受宠若惊 shòuchǒng-ruòjīng ◊ ar jauktām prieka un nemiera sajūtām pieņemt *(augstāk stāvošās personas)* negaidītas labvēlības izpausmes
受刺激性 shòucìjīxìng *psihol.* uzbudināmība
受挫 shòucuò ciest neveiksmi
受到 shòudào ❶ gūt atzinību; ❷ ciest *(spaidus)*
受罚 shòufá tikt sodītam; tikt apliktam ar soda naudu
受粉 shòufěn *bot.* apputekšņoties; apputekšņošanās
受害 shòuhài ciest *(no kaut kā)*; nonākt postā; tikt izpostītam; aiziet bojā
受害人 shòuhàirén *jur.* cietušais
受话器 shòuhuàqì klausule; telefons; austiņas
受贿 shòuhuì ņemt kukuļus; tikt uzpirktam; kukuļņemšana
受贿人 shòuhuìrén kukuļņēmējs
受戒 shòujiè ❶ *bud.* tikt iesvētītam par mūku; tikt uzņemtam mūku kārtā; ❷ *isl.* veikt svētceļojumu uz Meku
受尽 shòujìn pieredzēt bēdas un ciešanas
受惊 shòujīng būt iebiedētam; sabīties; satraukties
受精 shòujīng *biol.* apaugļot; apaugļošana
受精囊 shòujīngnáng *biol.* sēklu saņēmējs maisiņš*(sēklu saņēmējs)*
受窘 shòujiǒng nonākt sarežģītā stāvoklī *(nonākt grūtībās; justies neērti)*
受苦 shòukǔ ❶ ciest grūtības; ❷ ciest *(no rupjas apiešanās)*; ❸ strādāt smagus lauku darbus
受累 shòulěi tikt iesaistītam; tikt iepītam *(kādā lietā)*
受累 shòulèi ❶ nogurt; pārgurt; ❷ *piekl.* atvainojiet

S

par apgrūtinājumu
受理 shòulǐ *jur.* pieņemt izskatīšanai *(tiesu lietā)*
受凉 shòuliáng saaukstēties
受料台 shòuliàotái *metal.* platforma materiālu pieņemšanai
受命 shòumìng ❶saņemt pavēli; ❷uzklausīt padomu; ❸*vēst.* pieņemt Debesu mandātu; ieņemt troni *(par jaunas dinastijas nākšanu pie varas)*
受纳器 shònàqì *psihol.* receptora aparāts; receptors
受纳作用 shòunà zuòyòng *psihol.* recepcija
受难 shòunàn ciest trūkumu *(neveiksmes)*; paciest *(dažādas)* grūtības
受骗 shòupiàn tikt apmānītam *(apkrāptam)*
受气 shòuqì ciest apvainojumus, pārestības
受气包 shòuqìbāo *sar.* grēkāzis; nomākts, nospiests cilvēks
受屈 shòuqū ciest pārestības *(ciest no netaisnīgām pārestībām)*
受权 shòuquán saņemt tiesības *(pilnvaras)*
受热 shòurè *med.* ❶saules dūriens; ❷karstuma dūriens
受热面 shòurèmiàn *metal.* apsildāmā virsma
受伤 shòushāng tikt ievainotam; gūt traumu
受事 shòushì *lingv.* darbības objekts
受暑 shòushǔ sk. 受热
受胎 shòutāi kļūt grūtai; grūtniecība
受托 shòutuō saņemt pilnvaras *(kļūt pilnvarotam)*
受托人 shòutuōrén pilnvarotā persona
受洗 shòuxǐ *rel.* tikt kristītam; kristīties
受降 shòuxiáng saņemt gūstā; saņemt gūstekni; pieņemt kapitulāciju
受训 shòuxùn mācīties; iziet praksi; paaugstināt kvalifikāciju
受业 shòuyè ❶apgūt specialitāti; iziet skolu; ❷māceklis; audzēknis; ❸*piekl.* es *(vēršoties pie skolotāja)*
受益 shòuyì gūt labumu *(peļņu)*
受用 shòuyòng ❶izmantot; saņemt lietošanā; ❷derīgs lietošanai
受用 shòu·yong ❶gūt labumu; derīgs; ❷justies apmierinātam; būt labā garastāvoklī
受孕 shòuyùn sk. 受胎
受罪 shòuzuì ❶tikt pelnīti sodītam; tikt sodītam; ❷ciest *(dažādas)* likstas; mocīties

狩 shòu **lietv.** ❶ziemas medības ar suņiem; ❷*vēst.* vasaļu *(lēņu)* zemes; vasaļi; **darb.** ❸medīt *(īpaši – ziemā)*; ❹doties kara gājienā; uzbrukt
狩猎 shòuliè medīt; medības

兽(獸) shòu **lietv.** *(mežonīgs)* zvērs; zvēru; zvērīgs
兽力 shòulì darba lopi; jūga lopi; vilcējspēks
兽力车 shòulìchē *(zirga; vērša u.c.)* pajūgs
兽王 shòuwáng zvēru valdnieks
兽行 shòuxíng ❶zvērība; barbarisms; ❷neētiska, zemiska uzvedība
兽性 shòuxìng ❶zvēra daba; zvēru; zvērīgs; ❷zemisks; rupjš; lopisks
兽医 shòuyī veterinārs
兽医学 shòuyīxué veterinārmedicīna
兽医站 shòuyīzhàn veterinārpunkts
兽疫 shòuyì epizootija; lopu sērga
兽欲 shòuyù zemiska kaislība; dzīvnieciska iekāre; miesas kārība
兽仔子 shòuzǎi·zi zvērēns; zvēru mazulis

授 shòu **darb.** ❶dot; nodot tālāk; iesniegt *(kādam)*; dāvināt; ❷pasniegt; mācīt; ❸piedāvāt *(amatu)*; nozīmēt *(amatā)*; apbalvot *(ar goda nosaukumu vai titulu)*; **īpašv.** Šou *uzv.*
授粉 shòufěn *bot.* apputekšņot; apputekšņošana
授给 shòugěi ❶piešķirt *(ierēdņa kategoriju; rangu)*; ❷apbalvot
授奖 shòujiǎng apbalvot *(ar godalgu vai prēmiju)*
授精 shòujīng *biol.* apsēklot
授课 shòukè mācīt; docēt; pasniegt; lasīt *(lekciju kursu)*
授命 shòumìng ❶nodot pavēli; ❷atdot dzīvību par dzimteni; ziedoties dzimtenei
授权 shòuquán izsniegt pilnvaras; pilnvarot
授受 shòushòu ❶dot un saņemt; ❷nodot *(no rokām rokās)*
授意 shòuyì uzvedināt uz domu; dot labu padomu
授予 shòuyǔ izsniegt; izdot *(apliecību u.c.)*

售 shòu **darb.** ❶pārdot; ❷sekmīgi beigties
售货亭 shòuhuòtíng paviljons; kiosks; mazumtirdzniecības stends
售货员 shòuhuòyuán pārdevējs
售价 shòujià pārdošanas cena
售票处 shòupiàochù biļešu kase
售票员 shòupiàoyuán kasieris *(dzelzceļa; teātra vai kino biļešu kasē)*

绶(綬) shòu **lietv.** ❶*(zīmoga vai ordeņa)* aukla vai lente; ❷*(galvas segas)* pītā lente
绶带 shòudài *(zīmoga vai ordeņa nēsāšanai domātā)* aukla vai lente

瘦 shòu **īp.** ❶vājš; tievs; novājējis; izdēdējis; ❷liess; liesa *(gaļa)*; ❸šaurs; šauras *(drēbes)*; ❹liesa, neauglīga *(zeme)*; ❺nabadzīgs *(ar nabadzīgu vielu saturu)*; trūcīgs; ❻elegants *(rokraksts)*; **darb.** novājēt; izdēdēt
瘦骨嶙峋 shòugǔ-línxún ◊kauli un āda; kaulu kambaris *(par novājējušu, izdēdējušu cilvēku)*
瘦果 shòuguǒ *bot.* sauss, nesaplaisājis auglis; sēklenis
瘦煤 shòuméi mazvērtīgas akmeņogles
瘦肉 shòuròu liesa gaļa *(gaļa ar mazu tauku*

procentu)
瘦弱 shòuruò vājš; panīcis; izdēdējis
瘦小 shòuxiǎo neattīstījies *(cilvēks)*; nepilnīgi attīstījies
瘦削 shòuxuē vājš; nomocīts; izdēdējis
瘦子 shòu·zi novājējis cilvēks

shu

书(書) shū **lietv.** ❶ grāmata; ❷ vēstule; vēstījums; ❸ dokuments; rakstiska pavēle; ❹ piezīmes; annāles; ❺ kaligrāfija; rakstu zīmes; rokraksta stils; ❻ hieroglifu kategorija *(piktogramma; simbols; ideogramma; fonogramma; aizguvums un hieroglifu varianti)*; ❼ *novec.* kanoni; ❽ *saīs. (partijas šūniņas)* sekretārs; **darb.** ❶ rakstīt; aprakstīt; pierakstīt; protokolēt; ❷ rakstīt *(uz kaut kā)*; zīmēt ar pirkstu gaisā; **īpašv.** Šu *uzv.*
书案 shū'àn ❶ rakstāmgalds; ❷ akts; protokols; dokuments
书包 shūbāo ❶ grāmatu soma *(portfelis)*; ❷ grāmatu sainis
书包带 shūbāodài *(grāmatu)* siksniņa ar sprādzīti
书报 shūbào grāmatas un laikraksti
书背 shūbèi grāmatas mugura
书本 shūběn grāmata; grāmatu
书橱 shūchú ❶ grāmatskapis; ❷ izglītots, daudz lasījis cilvēks; ❸ burta kalps
书呆子 shūdāi·zi ❶ grāmatu tārps; ❷ burta kalps
书店 shūdiàn grāmatveikals
书牍 shūdú vēstule; sarakste; korespondence
书蠹 shūdù ❶ grāmatu tārps; ❷ burta kalps
书法 shūfǎ ❶ rokraksts; kaligrāfija; ❷ hroniku *(vēsturisko sacerējumu)* stils
书法家 shūfǎjiā kaligrāfs
书坊 shūfāng ❶ gravēšanas un ksilogrāfijas *(grāmatiespiešanas)* darbnīca; ❷ grāmatveikals; grāmatu rinda; grāmatu galds *(tirgotāju ielā u.c.)*
书房 shūfáng ❶ kabinets; bibliotēka *(dzīvoklī)*; ❷ mājas *(privātā)* skola
书后 shūhòu ❶ *lit.* pēcvārds; ❷ literatūras žanrs
书画 shūhuà kaligrāfija un glezniecība
书籍 shūjí grāmatas; literatūra
书脊 shūjǐ sk. 书背
书记 shū·ji ❶ *(partijas)* sekretārs; ❷ *novec.* lietvedis; protokolists; protokolētājs
书记处 shū·jichù sekretariāts
书架 shūjià grāmatu plaukts; etažere
书简 shūjiǎn vēstule; vēstījums; korespondence
书局 shūjú ❶ grāmatu veikals; ❷ izdevniecība; ❸ grāmatu krātuve
书卷气 shūjuànqì izglītotība; inteliģence
书刊 shūkān sk. 书报
书口 shūkǒu grāmatas*(lappuses)* mala
书库 shūkù grāmatu krātuve
书立 shūlì grāmatu paliktnis *(uz rakstāmgalda)*
书录 shūlù bibliogrāfija
书眉 shūméi ❶ lappuses augšmala; ❷ uzlīme ar grāmatas nosaukumu
书面 shūmiàn rakstiskā formā; rakstu *(darbs u.c.)*
书面语 shūmiànyǔ rakstu *(grāmatu)* valoda
书名 shūmíng grāmatas nosaukums
书名号 shūmínghào viļņveidīgā sānu līnija *(grāmatu un rakstu nosaukumu izcelšanai tekstā)*
书目 shūmù indekss; katalogs; bibliogrāfija
书皮 shūpí grāmatas apvāks
书癖 shūpǐ grāmatu mīļotājs
书评 shūpíng recenzija; grāmatas apskats
书评家 shūpíngjiā recenzents
书铺 shūpù sk. 书店
书签 shūqiān uzlīme ar grāmatas nosaukumu
书生 shūshēng ❶ skolnieks; students; ❷ inteliģents; pedants; ❸ *piekl.* es
书生气 shūshēngqì *(izglītotam cilvēkam raksturīgā)* pedantiskā pieeja
书摊儿 shūtānr grāmatu kiosks
书套 shūtào grāmatas futrālis *(aizstāj grāmatas iesējumu)*
书亭 shūtíng sk. 书摊儿
书童 shūtóng *vēst.* izsūtāmais zēns *(zinātnieka kabinetā, bibliotēkā vai skolā)*
书屋 shūwū kabinets
书物 shūwù grāmatas un tamlīdzīgas lietas
书香 shūxiāng izglītotība, erudīcija *(parasti – kā dzimtas tradīcija)*
书写 shūxiě ❶ rakstīt; aprakstīt; ❷ ar roku rakstīts; rokraksta
书信 shūxìn sk. 书简
书信体 shūxìntǐ *lit.* epistulārais stils
书页 shūyè grāmatas lappuse
书院 shūyuàn ❶ *vēst.* akadēmija; ❷ *novec.* augstskola; ❸ *novec.* grāmatu krātuve; bibliotēka
书札 shūzhá vēstule; dokuments
书斋 shūzhāi lasītava; bibliotēka; *(zinātnieka)* kabinets
书桌 shūzhuō rakstāmgalds

抒 shū **darb.** ❶ paust; izteikties; izklāstīt; ❷ atklāt *(sirdi)*; ❸ izsmelt; iztīrīt; ❹ pavājināties; atslābt; ❺ kļūt vieglāk ap sirdi
抒发 shūfā paust; izteikt
抒情 shūqíng izteikt jūtas; lirisks; lirika
抒情诗 shūqíngshī *lit.* liriskā dzeja; lirika
抒写 shūxiě ❶ izteikt; atklāt *(rakstveidā)*; ❷ paust; aprakstīt

枢(樞) shū **lietv.** ❶ serde; ass; šarnīrs; *(arbaleta)* nolaišanas mehānisms; ❷ būtība; pats galvenais; galvenais jautājums; ❸ centrālais aparāts; augstākā vara; augstākās varas kompetence; tronis; galms;

❸ *vēst. (sākot ar Tan dinastiju)* Slepenā Padome; *(sākot ar Sun dinastiju)* Augstākā Kara Padome; ❹ zeme zem kājām; balsts
枢机主教 shūjī zhǔjiào *rel.* kardināls
枢纽 shūniǔ ❶ ass; serde; ❷ būtība; jautājuma- *(problēmas)* nagla; ❸ *tehn.* agregātu sistēma; mezgls
枢纽站 shūniǔzhàn *dzelzc.* mezgla stacija

叔 shū **lietv.** ❶ tēvocis *(tēva jaunākais brālis)*; *sar.* onkulītis; krusttētiņš; ❷ vīra jaunākais brālis; ❸ jaunākais no četriem brāļiem; ❹ jaunākais; pastarītis; ❺ zirņi; pupas *(kopējs pākšaugu nosaukums)*; **darb.** vākt; savākt; novākt; **īpašv.** Šu *uzv.*
叔父 shūfù ❶ tēvocis *(par tēva jaunāku brāli)* ❷ onkulītis; krusttētiņš *(draudzīga gados vecāka, bet par tēvu jaunāka cilvēka uzruna)*
叔公 shūgōng ❶ onkulītis *(par vectēva jaunāku brāli)* ❷ *(uzrunājot)* vīra tēvocis
叔母 shūmǔ tante *(tēva jaunākā brāļa sieva)*
叔婆 shūpó tante *(vīra tēva jaunākā brāļa sieva)*
叔叔 shū·shu ❶ tēvocis *(tēva jaunākais brālis)*; ❷ tēvocis; *sar.* onkulis *(draudzīgi uzrunājot gados jaunāko tēva līdzgaitnieku)*; ❸ tēvocis *(uzrunājot vīra jaunāko brāli)*
叔祖 shūzǔ vecvectēva jaunāks brālis
叔祖母 shūzǔmǔ vectēva jaunākā brāļa sieva

S

殊 shū **apst.** ❶ augstākā pakāpē; sevišķi; pilnīgi; ❷ *(pirms nolieguma)* pavisam *(ne)*; nekādā gadījumā *(ne)*; necik *(ne)*; **īp.** ❶ īpašs; īpatnējs; sevišķs; ❷ atšķirīgs; ❸ liels; augsts; varens; **lietv.** ❶ atšķirība; īpaša pazīme; specifika; **darb.** ❶ būt atšķirīgam; atšķirties; ❷ nomirt; tikt nogalinātam *(nocērtot galvu)*; ❸ pāri par *(noteiktu vecumu, piem., 50 gadiem)*; ❹ *(kaut ko)* darīt atšķirīgā veidā; ❺ nogalināt; iznīcināt; sodīt *(nocērtot galvu)*; ❻ sacirst; atdalīt
殊不知 shūbùzhī nebija ne jausmas, ka *(kas to varēja domāt, ka; kā to varēja zināt, ka)*
殊礼 shūlǐ ❶ īpaši svinīga ceremonija; ❷ atšķirīgs rituāls; īpašas tradīcijas
殊死 shūsǐ ❶ sodīt; nocirst galvu; nāves sods; ❷ sasprindzināt visus spēkus *(līdz pilnīgam spēku izsīkumam; līdz nāvei)*
殊死战 shūsǐzhàn cīņa uz dzīvību un nāvi
殊途同归 shūtú-tóngguī nonākt pie viena mērķa, virzoties pa dažādiem ceļiem *(sasniegt tos pašus rezultātus, izmantojot dažādus paņēmienus)*
殊勋 shūxūn īpaši nopelni; liels varoņdarbs

倏(倐) shū **īp.** ❶ ātrs; steidzīgs; acumirklīgs; ❷ gaistošs; **apst.** ātri; steidzīgi; acumirklī
倏地 shūdì momentā; acumirklī
倏忽 shūhū ❶ acumirklī; ❷ pēkšņi; ❸ nemanot

菽(尗) shū **lietv.** ❶ *(kopējais nosaukums)* pākšaugi; ❷ zirņi; pupas; zirnis; pupa

梳 shū **lietv.** ķemme; smalkā ķemme; **darb.** ķemmēt *(matus)*; saķemmēties
梳净 shūjìng ❶ izsukāšana; izķemmēšana; izkāršana; ❷ izsukāt; izķemmēt
梳理 shūlǐ sukāt; ķemmēt
梳理工 shūlǐgōng *tekstil.* sukātājs; kārsējs
梳理机 shūlǐjī *tekstil.* sukāšanas-kāršanas mašīna
梳麻机 shūmájī *tehn.* linu sukājamā mašīna
梳毛工 shūmáogōng *tekstil.* vilnas sukātājs; kārsējs
梳毛机 shūmáojī *tekstil.* vilnas sukāšanas un kāršamā mašīna
梳棉 shūmián *tekstil.* kokvilnas sukāšana
梳棉机 shūmiánjī *tekstil.* kokvilnas sukāšanas mašīna
梳通 shūtōng ķemmēt matus
梳头 shūtóu ķemmēt galvu
梳洗 shūxǐ saķemmēties un nomazgāties; uzkopties; sakārtoties; sakārtot tualeti
梳妆 shūzhuāng uzkopties; sakārtoties; sakārtot tualeti
梳妆台 shūzhuāngtái tualetes galdiņš
梳子 shū·zi ķemme; smalkā ķemme

疏(疎) shū **darb.** ❶ attīrīt; padziļināt *(kuģu ceļu; upes gultni u.c.)*; ❷ nomazgāt; notīrīt *(netīrumus)*; ❸ atstumt *(no sevis)*; attālināties; atsalt pret *(radiniekiem)*; ❹ necienīt; nepievērst uzmanību; ❺ atsaukt; atvilkt; izformēt *(karaspēku)*; ❻ izklīdināt; sašķelt *(pretinieka rindas)*; ❼ inkrustēt; ❽ ķemmēt; saķemmēt; **īp.** ❶ retināts; rets; šķidrs; ❷ tāls; attāls; svešs; ❸ rupjš; vienkāršs; ❹ neuzmanīgs; paviršs; ❺ inkrustēts; **īpašv.** Šu *uzv.*

疏 shū **lietv.** ❶ *vēst.* ziņojums Viņa Augstībai *(imperatoram)*; ❷ *vēst.* sīks komentārs
疏导 shūdǎo ❶ padziļināt kuģu ceļu; ❷ novadīt ūdeni
疏果 shūguǒ *lauks.* jaunās sēklotnes normēšana
疏忽 shū·hu ❶ paviršība; bezatbildība; uzmanības trūkums; ❷ būt paviršam *(bezatbildīgam)*; ❸ zaudēt modrību
疏花 shūhuā *lauks.* ziedu normēšana
疏剪 shūjiǎn *lauks.* krūmu apcirpšana *(retināšana)*
疏浚 shūjùn tīrīt un padziļināt kuģu ceļu
疏懒 shūlǎn nevīžīgs; slinks un paviršs; nedisciplinēts
疏漏 shūlòu ❶ nepamanīt; nepievērst uzmanību; ❷ neprast sargāt noslēpumu; neuzmanīgs; vieglprātīgs
疏落 shūluò atsevišķs; izolēts
疏苗 shūmiáo *lauks.* retināšana
疏散 shūsàn ❶ izklīst; izkaisīties; ❷ izjukt; izjukusi

(ierinda); ❷ nosist (temperatūru); ❸ izdzenāt (skumjas); ❹ attālināties no pasaulīgajām lietām (dzīvot klusu dzīvi)
疏失 shūshī ❶ būt nevērīgam (pavirsam); ❷ attālināties; zaudēt kontaktus
疏水性 shūshuǐxìng ķīm. ūdenscaurlaidība; ūdenscaurlaidīgums; hidrofobās īpašības
疏水作用 shuīshuǐ-zuòyòng hidrofobizācija
疏松 shūsōng irdens; uzirdināts; drupans
疏通 shūtōng ❶ attīrīt ūdenim ceļu; ❷ samierināt (strīdniekus); meklēt iespēju sarunu dalībniekus izvest no strupceļa; ❸ milit. „ķemmēt" apkārtni
疏远 shūyuǎn attālināties; atsvešināties; kļūt svešiem

舒 shū īp. ❶ ērts; viegls; ❷ mierīgs; brīvs; ❸ kluss; labsirdīgs; nesteidzīgs; **darb.** ❶ tīties vaļā; ritināties vaļā; ❷ izplatīties; izklīst; izstiepties; ❸ attīt; attaisīt; izplēst; izgludināt; ❹ izklīdināt; mazināt (bēdas); ❺ izteikt; atklāt; **īpašv.** Šu uzv.
舒畅 shūchàng ❶ patīkams; viegls; labs; ❷ justies labi; ❸ būt labā garastāvoklī
舒服 shū·fu ❶ ērts; patīkams; mājīgs; ❷ brīvs; nepiespiests; ❸ labi justies
舒怀 shūhuái nomierināties; nomierināšanās; mierīgi uz sirds
舒缓 shūhuǎn mierīgs un lēns; nesteidzīgs; lēnīgs
舒卷 shūjuǎn ◊ gan tīties vaļā, gan tīties ciet (izturēties atkarībā no apstākļiem; mainīt savu rīcību; piemēroties)
舒适 shūshì ❶ patīkams; mājīgs; ērts; ❷ mājīgums; ērtības
舒坦 shū·tan sk. 舒服
舒展 shūzhǎn ❶ izlīdzināt; atvērt; attīt; ❷ atvērties; attīties; ❸ līdzens; gluds; ❹ patīkams; viegls; ❺ laba pašsajūta
舒张 shūzhāng izplatīties; izplēsties; augt

输(輸) shū **darb.** ❶ zaudēt; ciest neveiksmi; ❷ pārliet (slimniekam asinis); ❸ pārvest; nogādāt; transportēt; ❹ nodot ziņas; ziņot; paziņot; ❺ iztērēt pilnībā; iztērēt līdz pēdējam; ❻ atdot par velti; dāvināt; ❼ nomaksāt (nodokļus); ❽ zaudēt; bojāt; salauzt; ❾ izvairīties no darba; ❿ mainīties; pārdzimt par; ⓫ atgriezties mājās; **lietv.** ❶ dāvana; ❷ ķīn. med. medicīniskas piededzināšanas punkts (uz cilvēka ķermeņa); **īpašv.** Šu uzv.
输出 shūchū ❶ eksports; eksportēt; izvest; ❷ el. izejas (transformators; spriegums u.c.); ❸ biol. izvadīt (sēklu u.c.); ❹ iziet (ārā)
输出额 shūchū'é ekon. eksporta kopapjoms
输出国 shūchūguó eksportētāja valsts
输出品 shūchūpǐn eksporta preces
输电 shūdiàn elektrības pārvade
输电量 shūdiànliàng el. izejas jauda
输电网 shūdiànwǎng elektrotīkli
输电线 shūdiànxiàn elektropārvades līnija
输将 shūjiāng sniegt palīdzību; ziedot (kaut ko)
输精管 shūjīngguǎn anat. sēklvads
输精管炎 shūjīngguǎnyán med. sēklvada iekaisums; deferentīts
输卵管 shūluǎnguǎn anat. olvads
输尿管 shūniàoguǎn anat. urīnvads
输尿管炎 shūniàoguǎnyán med. urīnvada iekaisums; uretrīts
输入 shūrù ❶ imports; importēt; ievest; ❷ el. ieeja; ieejas (transformators); ❸ ieiet (kaut kur)
输入额 shūrù'é ekon. importa kopapjoms
输入品 shūrùpǐn importa preces
输水道 shūshuǐdào ūdensvads
输送 shūsòng ❶ pārvadāt; pārvadāšana; transports; ❷ (par naftas vai gāzes vadu) transportēt (naftu vai gāzi)
输送带 shūsòngdài tehn. lentas transportieris; konveijers
输送器 shūsòngqì tehn. transportieris; konveijers
输血 shūxuè med. pārliet asinis
输血学 shūxuèxué med. hemotransfūzioloģija
输油管 shūyóuguǎn naftas vads

蔬 shū **lietv.** dārzeņi
蔬菜 shūcài dārzeņi; zaļumi
蔬食 shūshí ❶ augu barība; veģetāriešu ēdiens; ❷ rupjš (vienkāršs) ēdiens

秫 shú **lietv.** ❶ bot. Itālijas prosa (Setaria italica); ❷ bot. gaoļans; sorgo (Sorghum)
秫秸 shú·jie gaoļana stiebrs; gaoļana salmi
秫米 shúmǐ gaoļana putraimi

孰 shú **vietn.** ❶ kurš? kurš no diviem?; ❷ kas; kāds; ❸ kāpēc? kādā sakarībā?; **darb.** ❶ labi izvārīt; ❷ nogatavoties; **īp.** vārīts; gatavs (ēšanai); nogatavojies
孰若 shúruò pēc kā tas izskatīsies? kur tas derēs? būtu labāk, ja

赎(贖) shú **darb.** ❶ atpirkt; atpirkties; ❷ izpirkt (vainu); ❸ kompensēt (zaudējumus); ❹ pirkt; ❺ aizmest; ❻ attālināt; ❼ turpināt; pagarināt; **lietv.** izpirkums; **īpašv.** Šu uzv.
赎出 shúchū atpirkt
赎当 shúdàng izpirkt ieķīlāto (mantu)
赎回 shúhuí izpirkt; izpirkšana
赎回权 shúhuíquán jur. izpirkšanas tiesība
赎价 shújià ekon. izpirkšanas vērtība
赎金 shújīn ❶ izpirkšana; izpirkums; ❷ izpirkuma (nauda)
赎买 shúmǎi izpirkšana; izpirkt
赎身 shúshēn vēst. atpirkties (no verdzības); izpirkties
赎罪 shúzuì ❶ atpirkties no soda; ❷ izpirkt savu

S

vainu

塾 shú **lietv.** ❶ sānu zāle *(telpa, kur mitinājās un skolojās jaunākā paaudze)*; ❷ *vēst.* privātā skola; ❸ mērķis

塾师 shúshī *vēst.* privātās skolas skolotājs; mājskolotājs

熟 shú **īp.** ❶ uz uguns gatavots *(ēdiens)*; izvārījies; gatavs *(ēšanai)*; ❷ nobriedis; ienācies; ienākušies *(graudi u.c.)*; ❸ apstrādāti, sagatavoti *(materiāli; preces u.c.)*; dzēsti *(kaļķi)*; sacietējis *(ģipsis)*; ❹ trenēts; apmācīts; kvalificēts; ❺ erudīts; pieredzējis; ❻ pazīstams; populārs; ❼ apgūts; pierasts; ❽ asimilēts; pārķīniskots *(par ĶTR mazākumtautībām)*; ❾ detalizēts; rūpīgs; **apst.** pārdomāti; labi; pamatīgi; **darb.** ❶ pagatavot *(ēdienu)*; ❷ nogatavoties; ❸ apgūt; labi iemācīties; **lietv.** ❶ raža; ❷ vecākā brāļa sieva

熟谙 shú'ān būt labi pazīstamam ar; pilnībā apgūt; pārzināt visos sīkumos

熟菜 shúcài gatavs ēdiens; gatavas uzkodas; kulinārijas izstrādājums

熟道 shúdào pazīstams ceļš

熟地 shúdì ❶ apstrādāta zeme; ❷ pazīstama apkārtne; ❸ *ķīn. med.* zāles no vārītas uzpirkstītes saknes

熟读 shúdú ❶ zināt no galvas; ❷ pamatīgi izstudēt; ❸ centīgi mācīties

熟荒 shúhuāng atmatas; pamestas zemes

熟客 shúkè pastāvīgs viesis *(apmeklētājs)*

熟练 shúliàn ❶ iegūt lieliskas *(darba u.c.)* iemaņas; *(kaut ko)* ļoti labi pārvaldīt; ❷ kvalificēts; trenēts; pieredzējis; tehniski labi sagatavots

熟路 shúlù sk. 熟道

熟能生巧 shúnéngshēngqiǎo ❶ meistarība iegūstama pieredzes rezultātā; ❷ *pārn.* pratējam darbs šķiras

熟年 shúnián ražīgs gads

熟人 shúrén labi pazīstams cilvēks; labs paziņa

熟稔 shúrěn labi pazīt; labi pazīstams; pierasts

熟石膏 shúshígāo apmetuma ģipsis

熟石灰 shúshíhuī dzēsti kaļķi

熟视无睹 shúshì-wúdǔ ◊ ❶ ļoti pierast *(pie kaut kā)* un vairs nespēt atšķirt atsevišķas detaļas;❷ skatīties, bet neredzēt; nespēt ievērot ierasto; paiet kaut kam garām un neievērot; ◊ skatīties caur pirkstiem

熟识 shú·shi labi pazīt; lieliski pārzināt *(kaut ko)*;būt kompetentam

熟手 shóushǒu pieredzējis meistars; īsts sava darba meistars

熟水 shúshuǐ vārīts ūdens

熟睡 shúshuì stipri iemigt; saldi gulēt

熟思 shúsī pamatīgi apdomāt

熟烫 shú·tang *(par augļiem;melonēm)* zaudēt svaigumu *(zaudējis svaigumu; ne visai svaigs)*

熟铁 shútiě *metal.* metinātā dzelzs

熟悉 shúxī labi pārzināt*(kaut ko)*; labi orientēties *(kādā nozarē vai jomā)*

熟习 shúxí labi apgūt *(kādu teoriju u.c.)*; lieliski pārzināt; būt ļoti zinošam *(meistarīgam)*

熟油 shúyóu pernica

熟语 shúyǔ frazeoloģisms; idioma; gatavs teiciens; sakāmvārds

熟字 shúzì labi pazīstami un apgūti hieroglifi

属(屬) shǔ/zhǔ **darb.** ❶ piederēt *(pie)*; būt pieskaitāmam pie; būt *(kādas valsts)* sastāvdaļai; būt *(kāda)* pakļautībā; pakļauties (*kādam*); ❷ būt atkarīgam no; sekot *(aiz)*; ❸ būt *(kāda)* īpašumā; ❹ savienoties ar; būt saistītam ar; atrasties blakus *(kaut kam)*; ❺ sapulcēties; sakrāties; samilzt (*par negaisa mākoņiem*); ❻ pēc sava dzimšanas gada atbilst kādam no 12 kalendāra *(12 zīmju cikla)* dzīvniekiem *(piem.,-sunim; gailim; vērsim u.c.)*; ❼ piederēt *(zemnieku; tirgoņu u.c. kārtai)*; ❽ uzdot *(kādu darbu)*; uzticēt; ❾ uzlikt par pienākumu; ❿ veltīt sevi *(noteiktam darbam, mērķim u.c.)*; ⓫ būt *(kāda)* rīcībā; iesaistīt *(savā)* pakļautībā; ⓬ turēt *(pa rokai; pie sevis)*; ⓭ savienot ar; pievienot pie; **lietv.** ❶ noteiktai kategorijai, grupai u.c. piederošie; ❷ dzimts; ģints; kategorija; grupa; ❸ *biol.* suga; ❹ radinieks; ģimenes loceklis; ❺ vasalis; kalps; ❻ sekotājs; ❼ piederība; atšķirības pazīme; ❽ *ķīn. med.* netiešā ārstēšana *(pēdējais, proti,- piektais tradicionālās ķīniešu medicīnas ārstēšanas paņēmiens)*; **apst.** ❶ tikko kā; pavisam nesen; pēdējā laikā; tieši tad

属地 shǔdì *(teritorijas)* īpašums; teritorija; *(atkarīgās)* zemes; *vēst.* koloniālie īpašumi

属格 shǔgé *lingv.* ģenitīvs; ģenitīva locījums

属国 shǔguó vasaļvalsts; atkarīga valsts

属和弦 shǔhéxián *mūz.* dominante

属团星系 shǔtuán xīngxì *astr.* zvaigžņu kopas galaktika

属下 shǔxià ❶ padotais; ❷ padotība

属相 shǔ·xiang *(kādas personas)* dzimšanas gada kalendāra dzīvnieks; *(kādas personas)* dzimšanas gada piederība attiecīgajam 12 zīmju cikla dzīvniekam

属性 shǔxìng ❶ īpašība; īpatnība; ❷ *filoz.* atribūts

属音 shǔyīn sk. 属和弦

属于 shǔyú ❶ piederēt; būt pieskaitāmam pie; būt *(kādas valsts)* sastāvdaļai; ❷ būt *(kāda)* pakļautībā; piederēt kādam; būt *(kāda)* īpašumā

属员 shǔyuán padotais *(ierēdnis)*; personāla loceklis

暑 shǔ **lietv.** ❶ svelme; *(īpaši)* mitrs karstums; ❷ vasaras plaukums; vasara; vasaras; ❸ karstuma negatīvā ietekme; karstuma dūriens

暑假 shǔjià vasaras brīvdienas *(atvaļinājums)*

暑期 shǔqī karstuma periods; vasara

暑气 shǔqì vasaras svelme; karstums

暑热 shǔrè vasaras karstums; svelme; svelmains; neciešami karsts

暑天 shǔtiān gada karstais periods; karstuma sezona

黍 shǔ **lietv.** ❶ *bot.* parastā prosa *(Panicum miliaceum)*; ❷ *(vīna trauks)*; **skait.** prosas grauds *(daudzu sīku garuma, tilpuma un svara mēra vienību pamatvienība senajā Ķīnā)*

黍米 shǔmǐ attīrīta prosa; prosas putraimi

数(數) shǔ/shù/shuò **darb.** ❶ skaitīt; saskaitīt; pārskaitīt; ❷ veikt aprēķinu; aprēķināt; ❸ vērtēt; apsvērt; ņemt vērā; ❹ vainot; **lietv.** aprēķins

数不着 shǔ·buzháo ❶ neskaitāms; nesaskaitāms; ❷ *(tāds)*, kas nepelna ievērību *(necienīgs; neievērojams)*

数得着 shǔ·dezháo ❶ saskaitāms; ❷ ievērības cienīgs *(cienīgs; ievērojams)*

数典忘祖 shǔdiǎn-wàngzǔ ◊ uzskaitot vēsturiskus notikumus aizmirst par saviem senčiem *(aizmirst savus priekšgājējus; nezināt savus radu rakstus)*

数伏 shǔfú ❶ skaitīt *(sarēķināt)* vasara karstuma perioda dienu skaitu *(sākot ar vasaras saulgriežiem)*; ❷ sākties *(par vasaras karstuma periodu)*; vasaras karstuma perioda sākums

数九 shǔjiǔ skaitīt *(sarēķināt)* deviņas reizes pa piecām dienām, aprēķinot ziemas aukstuma perioda dienu skaitu *(sākot ar ziemas saulgriežiem)*; ziemas aukstākais laiks

数来宝 shǔláibǎo šulaibao *(burt. Ienākošo dārgumu skaits! – ielu dziedātāja improvizētie panti klabekļa pavadībā ar nolūku izlūgties kādu dāvanu)*

数落 shǔ·luo ❶ vainot; pārmest; ❷ gari spriedelēt; pļāpāt

数说 shǔshuō ❶ vainot; pārmest; ❷ uzskaitīt pēc kārtas

数一数二 shǔyī-shǔ'èr viens no nedaudziem *(reti sastopams; neparasts; unikāls)*

署 shǔ **lietv.** ❶ *(valsts)* iestāde; pārvalde; kanceleja; ❷ daļa pienākumu; noteikts pienākumu skaits; ❸ nozīmētais *(ierādītais)* amats; nozīmējums; ❹ *(ierēdņu kategoriju; rangu)* atšķirības; atzīme par rangu; **darb.** ❶ piemeklēt un izvietot amatos *(ierēdņus)*; izrīkot; ❷ uzrakstīt; parakstīties; ❸ uzlikt virsrakstu; dot nosaukumu; ❹ uzlikt parakstu; parakstīties; ❺ tikt iekļautam sarakstā; **īpašv.** Šu *uzv.*

署理 shǔlǐ aizvietot *(būt kāda amata pagaidu izpildītājam)*

署名 shǔmíng parakstīties; uzlikt parakstu

蜀 shǔ **īpašv.** ❶ *vēst.* Šu *(kopš senākajiem laikiem karaļvalsts Čendu apkārtnē, mūsdienu Sičuanas provincē)*; ❷ *saīs.* Sičuanas provinces nosaukums; ❸ *(tauta, kas senatnē dzīvoja Šu karaļvalstī)*; **īpašv.** Šu *uzv.*

蜀葵 shǔkuí *bot.* kokroze; kāršroze *(Althaea rosea)*

蜀犬吠日 shǔquǎn-fèirì ◊ Sičuanas suns pat uz sauli rej *(pat par sauli brīnās)* *(❶Sičuanas provincē sauli bieži sedz kalni un mākoņi; ❷par aprobežotiem cilvēkiem, kas brīnās par visiem zināmām lietām)*

蜀黍 shǔshǔ *bot.* parastais sorgo *(Sorghum vulgare)*

蜀中无大将，廖化作先锋 Shǔzhōng wú dàjiàng, Liào Huà zuò xiānfēng ◊ pēc nostāsta senajos laikos Šu valstī nevarēja atrast ģenerāli, tāpēc par avangarda karaspēka ģenerāli tika nozīmēts jaunākais virsnieks Liao Hua *(aklo valstī vienacis kļūs par karali; starp aklajiem vienacis ir karalis)*

鼠 shǔ **lietv.** ❶ žurka; pele; ❷ Pele *(pirmais 12 zīmju cikla dzīvnieks, kam atbilst cikliskā zīme 子, kas apzīmē Peles gadu)*; ❸ netīrs dzīvnieks; kaitnieks; ļaundaris; **īp.** skumjš; bēdīgs; **darb.** skumt; bēdāties

鼠疮 shǔchuāng *med.* skrofuloze

鼠窜 shǔcuàn ❶ iešmaukt alā kā žurka; aizbēgt panikā; ❷ *(kā žurkas)* mukt uz visām pusēm

鼠胆 shǔdǎn ◊ žurkas žultspūslis *(zaķpastala; bailīgs; bailīgums; gļēvulība)*

鼠李 shǔlǐ *bot.* Ķīnas pabērzs *(Rhamnus utilis)*

鼠目寸光 shǔmù-cùnguāng ◊ peles acs neredz tālāk par vienu sprīdi *(aprobežots; šaurs redzesloks)*

鼠曲草 shǔqūcǎo *bot.* cerainā zaķpēdiņa *(Gnaphalium affine s. Gnaphalium multiceps)*

鼠尾草 shǔwěicǎo *bot.* Japānas salvija *(Salvia japonica)*

鼠蹊 shǔxī *anat.* cirksnis

鼠疫 shǔyì *med.* mēris

薯(藷) shǔ **lietv.** ❶ *bot.* jamss; ❷ *bot.* batāte; saldais kartupelis; ❸ bumbuļaugi *(kartupeļi; batātes u.c.)*

薯蓣 shǔyù *bot.* Japānas dioskoreja *(Dioscorea japonica)*

曙 shǔ **lietv.** rīts; rītausma; rīta blāzma; **darb.** parādīties, uzlēkt *(par sauli)*; uzaust

曙光 shǔguāng ❶ rītausma; saullēkts; ❷ gaisma; spīdums

曙色 shǔsè rītausmas krāsas; sārts; saullēkts

曙石器 shǔshíqì *arheol.* eolīts

术(術) shù **lietv.** ❶ māksla; tehnika; meistarība; ❷ paņēmiens; metode; ❸ iela; aleja *(pilsētā)*; ❹ *vēst.* *(teritoriāli administratīva vienība: 1000 sētas)*; **īpašv.** Šu *uzv.*

术语 shùyǔ termins; terminoloģija

术语学 shùyǔxué terminoloģija *(valodniecības nozare)*

束 shù **darb.** ❶ siet; sasiet *(kūli)*; apsiet; ❷ turēt

S

pavadā; apvaldīt; kontrolēt; **lietv.** sainis; kūlis; bunte; **īp.** šaurs; **skait.** *kūļiem, ziedu pušķiem u.c.*; **īpašv.** Šu *uzv.*

束缚 shùfù ❶ važas; pinekli; valgi; ❷ sasiet; apvaldīt; ❸ *el.* saistītais *(lādiņš)*; ❹ *fiz.* saistītais *(elektrons)*

束紧 shùjǐn sasiet; savilkt kopā

束身自爱 shùshēnzì'ài sargāt savu godu *(savu pašcieņu)*

束手待毙 shùshǒu-dàibì ◊ ar sasietām rokām gaidīt soda izpildīšanu *(nepakustinot ne pirkstu gaidīt savu galu; pasīvi padoties liktenim)*

束手就擒 shùshǒu-jiùqín ◊ tikt saņemtam ciet ar sasietām rokām *(padoties bez pretošanās)*

束手束脚 shùshǒu-shùjiǎo ❶ būt ar saistītām rokām un kājām; būt ar ierobežotām *(nebrīvām)* kustībām; ❷ justies neveikli; ❸ nespēt saņemt dūšu ķerties pie lietas *(būt neizlēmīgam)*

束手无策 shùshǒu-wúcè kļūt bezpalīdzīgam *(nolaist rokas)*

束脩 shùxiū ❶ vītinātas gaļas saišķis *(dāvana)*; zīds un vītināta gaļa; ❷ atlīdzība skolotājam;❸ ◊ apsiet jostu *(pēc 15 gadu sasniegšanas; piecpadsmitgadīgs pusaudzis)*; ❹ turēt sevi stingros rāmjos; ❺ sasaiņot savas mantas

束之高阁 shùzhīgāogé ◊ satīt un uzlikt uz augšējā plaukta *(atlikt uz ilgu laiku; nobāzt atvilknē)*

束装 shùzhuāng sasiet *(savas)* mantas; sagatavoties ceļam

述 shù **darb.** ❶ izklāstīt; stāstīt; ❷ turpināt; attīstīt; ❸ izskaidrot; skaidrot; interpretēt; ❹ rīkoties; darīt; nodarboties; ❺ uzņemt pienācīgā veidā; **lietv.** ❻ atstāstījums; apraksts; ❼ *lit.* runu un darbu pieraksts *(literatūras žanrs)*; **īpašv.** Šu *uzv.*

述评 shùpíng ❶ izklāstīt; ziņot; ❷ apraksts

述说 shùshuō stāstīt; pārstāstīt; izskaidrot

述职 shùzhí ❶ *vēst.* ziņot par dienesta lietām *(sākotnēji – par vietējiem valdniekiem, dodoties pie imperatora)*; ❷ ziņot par *(valsts)* dienesta gaitu; ziņojums

树(樹) shù **lietv.** ❶ *(augošs)* koks; ❷ augs; ❸ ekrāns; aizslietnis; **darb.** ❹ stādīt; audzēt; kultivēt; ❺ uzstādīt *(pieminekli)*; pacelt *(karogu)*; **īpašv.** Šu *uzv.*

树碑立传 shùbēi-lìzhuàn ◊ uzstādīt pieminekļus un rakstīt biogrāfijas *(kādu slavināt)*

树杈 shùchà koka sazarošanās; koka sadalīšanās zaros

树丛 shùcóng meža biezoknis; biezs mežs

树倒猢狲散 shù dǎo húsūn sàn ◊ *(ja)* koks krīt, pērtiķi metas bēgt *(ja ietekmīga persona zaudē varu, viņa padotie pazūd kur kurais; ja laime novēršas no līdera,- viņa sekotāji izklīst acumirklī)*

树敌 shùdí iedzīvoties ienaidniekos; izsaukt uz sevi ienaidu

树洞 shùdòng *(koka)* dobums

树墩 shùdūn *(koka)* resgalis; celms

树蜂 shùfēng *zool. (kaitēklis)* Japānas ragaste *(Sirex japonicus)*

树干 shùgàn koka stumbrs

树根 shùgēn koka saknes

树挂 shùguà sarma kokos

树冠 shùguān koka vainags, lapotne

树行子 shùháng·zi aleja; koku rinda

树胶 shùjiāo ❶ kaučuks; ❷ *bot.* kauleņkoku sveķi; gumiarābiks

树懒 shùlǎn *zool.* sliņķis *(Bradypus tridactylus)*

树立 shùlì noteikt *(standartu)*; izstrādāt *(paraugu; etalonu)*; nostiprināt *(autoritāti)*

树凉儿 shùliángr koka pavēnis; koka pavēņa dzestrums

树林 shùlín mežs; mežiņš; birze

树莓 shùméi *bot.* pirkstveida avenes *(Rubus palmatus)*

树苗 shùmiáo stāds; jauns augs

树木 shùmù ❶ koks; koki; ❷ stādīt kokus

树木学 shùmùxué dendroloģija

树皮 shùpí koku miza

树鼩 shùqú *zool.* tupaja *(Tupaia sp.)*

树梢 shùshāo koka galotne

树条 shùtiáo klūga; rīkste

树蛙 shùwā *zool.* koku varde *(Hyla arborea)*

树秧 shùyāng sk. 树苗

树叶 shùyè lapas; lapotne

树阴 shùyīn koka pavēnis

树阴凉儿 shùyīnliángr sk. 树阴

树欲静而风不止 shù yù jìng ér fēng bù zhǐ ◊ koks alkst miera, bet vējš negrib mitēties *(pilnīgi pretēji vēlmēm; ne tā kā gribētos)*

树枝 shùzhī zars; zariņš

树脂 shùzhī *(priedes; egles u.c. koku)* sveķi

树种 shùzhǒng ❶ koku suga; ❷ koku sēklas

树桩 shùzhuāng sk. 树墩

树状突 shùzhuàngtū *anat.* dendrīti

竖(豎、竪) shù **īp.** ❶ svērtenisks; vertikāls; stāvošs; stāvus; ❷ *(koordinātu sistēmā)* garenisks; longitudināls; ❸ sīks; zemisks; **darb.** ❹ stāvēt vertikāli; stāvēt uz gala; ❺ nolikt stāvus *(vertikāli)*; ❻ uzvilkt *(karogu)*; **lietv.** ❼ pusaudzis; puisēns; ❽ izsūtāmais zēns; **īpašv.** Šu *uzv.*

竖笛 shùdí *mūz.* stabule; gareniskā flauta

竖杆 shùgān ❶ *tehn.* statnis; statne; ❷ *tehn.* gultņa pastatne

竖截面 shùjiémiàn *tehn.* vertikālais šķēlums *(griezums)*

竖井 shùjǐng *kalnrūpn.* vertikālā šahta; vertikālā eja šahtā

竖立 shùlì ❶ uzstādīt; ierīkot; ❷ pacelt; uzcelt; ❸ dibināt; nodibināt; ❹ svērtenisks; vertikāls

竖起 shùqǐ ❶ uzstādīt; pacelt; uzcelt; ❷ izvērst

kabatu
竖琴 shùqín *mūz.* arfa
竖琴手 shùqínshǒu arfiste
竖式炉 shùshìlú *metal.* vertikālā krāsns

恕 shù **darb.** ❶ piedot; atvainot; ❷ lūgt piedošanu; ❸ būt pretimnākošam *(būt labvēlīgam)*; ❹ apdomāt; izjust; **īpašv.** Šu *uzv.*
恕道 shùdào cēlsirdība; labvēlīgums
恕罪 shùzuì ❶ piedot; ❷ lūdzu piedošanu *(esmu vainīgs)*

庶 shù **apst.** ❶ daudz; daudzskaitlīgs; lielā skaitā; ❷ viss; ❸ par laimi; labi, ka; **īp.** ❶ visvisāds; dažnedažāds; ❷ zemisks; nīstams; **lietv.** ❶ visi cilvēki; pūlis; masa; ❷ vienkāršie cilvēki; ierindas cilvēki; ❸ jaunākās *(otršķirīgās)* sievas dēls; dzimtas sānu līnija; **darb.** ❶ modināt lielas cerības; ❷ cerēt; sapņot; **īpašv.** Šu *uzv.*
庶出 shùchū būt blakussievas bērnam; piedzimt no tēva blakussievas
庶乎 shùhū *rakst.* šķiet; droši vien; jādomā *(ka)*
庶几乎 shùjīhū ❶ gandrīz vai; tuvu tam, ka; ❷ iespējams tikai tā
庶民 shùmín ❶ tauta; pūlis; ❷ *(Džou dinastijas laikmetā)* valdnieka dzimtcilvēki
庶母 shùmǔ tēva jaunākā *(otršķirīgā)* sieva *(vecākās, galvenās sievas bērnu lietots apzīmējums)*
庶务 shùwù ❶ kopējās lietas; kopējā lietvedība; ❷ *(iestādes)* saimnieciskās lietas
庶务科 shùwùkē saimniecības daļa

腧 shù **sast.**
腧穴 shùxué *ķīn. med.* punkts *(mugurkaula apvidū iepretī nabai)* ārstēšanai ar piededzināšanu .

数(數) shù/shǔ/shuò **lietv.** ❶ skaits; skaitlis; cipars; ❷ *lingv.* skaitlis; ❸ liktenis; ❹ aprēķins; plāns; ❺ rēķināšana; aritmētika; matemātika; ❻ norma; princips; kārtība; sistēma; ❼ galda spēle; ❽ kalendārs; **vietn.–sk.** nedaudz; tik un tik; daudz
数词 shùcí *lingv.* skaitļa vārds
数额 shù'é *(parasti – naudas)* summa
数据 shùjù skaitliskie dati; dotais lielums; sākuma skaitlis
数量 shùliàng skaits; daudzums
数量词 shùliàngcí *lingv.* skaitāmie vārdi
数列 shùliè *mat.* skaitļu rinda
数论 shùlùn *mat.* skaitļu teorija
数码 shùmǎ ❶ skaitļi; ❷ skaits; daudzums
数目 shùmù ❶ skaits; summa; ❷ skaitļu kategorija
数字 shùzì skaitlis; skaitļi; cipari
数位 shùwèi *mat.* šķira
数学 shùxué matemātika; matemātisks
数学化 shùxuéhuà *(domāšanas u.c.)* matematizācija
数学家 shùxuéjiā matemātiķis
数以万计 shùyǐ-wànjì desmittūkstošu kategorijā skaitāmais *(neskaitāms daudzums)*
数值 shùzhí *mat.* skaitliskā nozīme
数珠 shùzhū *rel.* rožu kronis; lūgšanu krelles
数字 shùzì skaitlis; skaits; cipars

漱(潄) shù **darb.** ❶ skalot *(muti)*; ❷ noskalot *(dubļus)*; tīrīt; ❸ *(par palu ūdeņiem)* izskalot *(krastu; koku saknes u.c.)*
漱口 shùkǒu skalot muti

shua

刷 shuā **lietv.** ❶ *(zobu)* birstīte; *(apavu)* birste; ❷ *(mākslinieka)* ota; **darb.** ❶ tīrīt *(apavus, drēbes u.c.)*; ❷ mazgāt *(traukus, galdu u.c.)*; ❸ iznīcināt; izslaucīt *(ārā)*; tikt vaļā *(no nevēlama darbinieka)*; ❹ krāsot; uzlikt krāsu; ❺ pētīt; studēt; ❻ izmest; atlasīt; sašķirot; **onom.** *(ūdens) šalkoņas skaņa*
刷拉 shuālā čirkstoņas, kraukšķēšanas, knikšķēšanas skaņu atdarinājums
刷洗 shuāxǐ ❶ mazgāt; berzt; ❷ pārmeklēt; apčamdīt; aptīrīt
刷新 shuāxīn atjaunot; modernizēt
刷子 shuā·zi birste

耍 shuǎ **darb.** ❶ draiskoties; delverēties; ❷ uzjautrināties; rotaļāties; dzīt jokus; ❸ žonglēt *(ar zobeniem, šķīvjiem u.c.)*; ❹ rādīt cirka numurus; ❺ spēlēt azarta spēles
耍笔杆 shuǎ bǐgǎn *(par vāju, diletantisku rakstnieku vai žurnālistu)* nodarboties ar papīru smērēšanu
耍猴儿 shuǎ hóur rādīt cirka numurus ar dresētu pērtiķi *(uzstāties ar dresētu pērtiķi)*
耍花招 shuǎ huāzhāo ❶ prātot; gudrot; ❷ lietot visādas viltības
耍滑头 shuǎ huátóu lietot dažādas viltības *(blēdīties)*
耍赖 shuǎlài nekaunīgi uzvesties; izmantot bezkaunīgus paņēmienus
耍弄 shuǎnòng muļķot *(kādu) (vadāt aiz deguna)*
耍脾气 shuǎ pí·qi niķoties; gražoties
耍贫嘴 shuǎ pínzuǐ uzmācīgi atkārtot vienu un to pašu; izsmiet *(kādu)*; muldēt tukšu
耍手腕 shuǎ shǒuwàn izmantot dažādas viltības; kombinēt; ieņemt diplomātisku nostāju
耍态度 shuǎ tài·du parādīt raksturu; likt par sevi manīt
耍威风 shuǎ wēifēng dižoties; izturēties uzpūtīgi
耍无赖 shuǎ wúlài huligāniski *(bezkaunīgi)* uzvesties
耍笑 shuǎxiào ❶ melst niekus; ❷ jokot; apcelt *(kādu)*

S

耍心眼儿 shuǎ xīnyǎnr izmantot viltīgus paņēmienus

shuai

衰 shuāi **darb.** ❶ kļūt nevarīgam; novecot; ❷ panīkt; ❸ pierimt *(par sāpēm, slimību)*; **īp.** ❶ vecs; savecējis; novītis; sažuvis; ❷ sirms; nosirmojis; **lietv.** pagrimums; degradācija

衰败 shuāibài ❶ nonākt pagrimumā; panīkt; novīst; novītis; ❷ pagrimums; pamestība

衰变 shuāibiàn *fiz. (radioaktīvo vielu)* sairšana

衰减 shuāijiǎn ❶ nonākt pagrimumā; panīkt; panīcis; novītis; ❷ *radioteh. (radioviļņu)* izdzišana; fedings

衰减器 shuāijiǎnqì *radioteh.* vājinātājs

衰竭 shuāijié *med.* kļūt bezspēcīgam; zaudēt spēku; bezspēks; pagurums

衰老 shuāilǎo ❶ kļūt bezspēcīgam; savecēt; nevarīgs; ❷ *fiziol.* novecošana

衰落 shuāiluò ❶ nonākt pagrimumā *(pagrimums; panīkt; depresija)*; ❷ novīst; novīšana; ❸ *radioteh. (radioviļņu)* izdzišana

衰弱 shuāiruò ❶ zaudēt spēkus; nonākt pagrimumā; ❷ vārgs; nespēcīgs; ❸ *med. (pilnīgs)* nespēks; spēku izsīkums

衰飒 shuāisà ❶ novecot; zaudēt spēkus; ❷ sagrūt; sabrukt; ❸ vecs; nevarīgs; bezspēcīgs

衰替 shuāitì novājēt; nonākt panīkumā

衰颓 shuāituí ❶ sanīkums; vecuma vārgums; ❷ zaudēt dūšu; iekšējs nevarīgums; ❸ nonākt pilnīgā panīkumā

衰退 shuāituì ❶ zaudēt spēkus; novecot; novīst; ❷ panīkt; panīkums

衰亡 shuāiwáng ❶ atmirt; pārstāt eksistēt; ❷ novecot *(zaudēt spēkus; izdzist)*; ❸ nevarīgums; miršana; ❹ aiziet bojā (*par valsti*); sabrukt

衰微 shuāiwēi ❶ nonākt pagrimumā; zaudēt spēkus; panīcis; ❷ pagrimums; sairums; *lit.* dekadence; ❸ kritums; pazemināšanās; regress; ❹ *radioteh. (radioviļņu)* izdzišana

衰歇 shuāixiē izzust; pazust; pārtraukt *(izbeigt)* eksistēt

摔 shuāi **darb.** ❶ mest *(zemē)*; sviest; svaidīt; ❷ apgriezt otrādi; ❸ sasist pret zemi; ❹ vicināt; māt *(ar roku)*; ❺ tikt vaļā *(no kāda)*; ❻ lobīt graudus; ❼ dēt oliņas *(par kukaiņiem)*; ❽ apgāzties; krist; nokrist

摔打 shuāi·da ❶ mest; svaidīties; ❷ kratīt; nokratīt; izdauzīt; ❸ izgāzt dusmas; piesieties

摔倒 shuāidǎo ❶ nokrist; apgāzties; ❷ nomest; nogāzt

摔断 shuāiduàn salauzt; krītot *(kaut ko)* salauzt

摔坏 shuāihuài ❶ sasist; sadauzīt; ❷ sasisties *(par traukiem)*

摔跤 shuāijiāo ❶ nokrist; apgāzties; ❷ *sp.* grieķu-romiešu cīņa

摔破 shuāipò sasist; krītot nobrāzt

摔伤 shuāishāng sasisties krītot

摔死 shuāisǐ nosisties

甩 shuǎi **darb.** ❶ mest; atmest malā; ❷ mest *(akmeņus; granātas u.c.)*; ❸ atstāt; pamest *(kādu)*; ❹ nomest *(apģērbu)*; ❺ māt ar roku; ❻ kustināt *(asti)*; ❼ dēt olas; mest ikrus

甩车 shuǎichē *dzelzc.* atkabināt vagonu

甩卖 shuǎimài lēti izpārdot; pārdot par lētu naudu

甩手 shuǎishǒu ❶ atmest ar roku; atteikties; ❷ apstādināt ar roku

帅(帥) shuài **lietv.** ❶ priekšnieks; ❷ *milit.* komandieris; pulkvedis; virspavēlnieks; maršals; ❸ vadošā loma; dominējošais stāvoklis; ❹ karalis *(ķīniešu šaha spēlē)*; **darb.** ❶ ieņemt vadošo lomu; ❷ komandēt; vadīt; ❸ vadīties *(no kaut kā)*; sekot *(kaut kam)*; **īpašv.** Šuai *uzv.*

帅旗 shuàiqí ❶ *vēst.* virspavēlnieka karogs *(uz kura parasti bija hieroglifs 帅)*; ❷ *teātr.* virspavēlnieka karogs *(teātra rekvizīts)*

率 shuài/lǜ **darb.** ❶ vest aiz sevis; nostāties galvgalī; komandēt; ❷ balstīties uz; sekot aiz; pieturēties pie; vadīties no; ❸ strikti pildīt *(pienākumu)*; ❹ ķert ar tīklu putnus; ❺ kolekcionēt; ❻ pakļauties; būt padevīgam; **īp.** ❶ nepārdomāts; sasteigts; vieglprātīgs; ❷ rupjš; vienkāršs; pieticīgs; ❸ jestrs; veikls; ❹ skaists; akurāts; graciozs; ❺ nikns; cietsirdīgs; rupjš; **apst.** ❶ nedomājot; uz labu laimi; ❷ prasmīgi; veikli; ❸ skaisti; eleganti; ❹ visumā ņemot; galvenokārt; **skait.** *(svara mērs) (6 两) (6 liani)*; **īpašv.** Šuai *uzv.*

率尔 shuài'ěr ❶ ātri; tekoši; ❷ vieglprātīgs; neuzmanīgs; ❸ uz labu laimi; kā nebūt

率领 shuàilǐng ❶ vadīt; komandēt; ❷ vadība; komandieri

率由旧章 shuàiyóujiùzhāng ◊ visās lietās ievērot senos*(vecos)* norādījumus *(neko nemainīt; sekot priekšteču pēdās)*

率真 shuàizhēn godīgs; atklāts; uzticams

率直 shuàizhí ❶ tiešs; atklāts; vienkāršs; ❷ atklāti; pa tiešo

shuan

闩(閂) shuān **lietv.** koka durvju aizbīdnis; aizšaujamais; **darb.** aiztaisīt ar aizbīdni

闩上 shuānshàng aiztaisīt ar aizbīdni

拴 shuān **darb.** ❶ piesiet; piestiprināt; iejūgt;

❶ sasiet; sasiet mezglā; ❶ iegādāties; turēt *(ekipāžu)(uzturēt ekipāžu)*

栓 shuān **lietv.** ❶ koka aizbāznis; spunde; *(pudeles)* korķis; ❶ *med.* embols; ❶ miets laivas piesiešanai; ❶ *(bises)* aizslēgs

栓剂 shuānjì *med.* svece; supozitorijs

栓皮 shuānpí korķa koka miza; korķis

栓皮栎 shuānpílì *bot.* korķa ozols *(Quercus suber)*

栓塞 shuānsè *med.* vēnu aizsprostojums; embolija

栓子 shuānzi ❶ aizbāznis; korķis; ❶ *med.* embols

涮 shuàn **darb.** ❶ skalot; noskalot; mazgāt; ❶ izmērcēt *(kaņepes)*; atmiekšķēt *(mālus)*; ❶ uz īsu brīdi ielaist vārošā ūdenī; apvārīt *(jēra gaļu)*; ❶ melot; mānīt

shuang

双(雙) shuāng **lietv.-skait.** ❶ divi priekšmeti; pāris; ❶ *(laulāts)* pāris; ❶ abi divi; ❶ cienīgs pretinieks; līdzīgs partneris; ❶ *(laukuma mērs: līdzinās 2,4 vai 5,5 亩 mu)*; ❶ pāru *(skaits; datums)*; dubults; ❶ **skait.** *(pāru priekšmetiem) apaviem, spārniem, auskariem u.c.*; **apst.** pārskaitļa-; pāra-; **īp.** dubults; divkāršs; **īpašv.** Šuan *uzv.*

双瓣 shuāngbàn *bot.* kupls; pildīts *(zieds)*

双胞胎 shuāngbāotāi dvīņi

双边 shuāngbiān divpusējs *(līgums)*

双变量 shuāngbiànliàng *mat.* bivariants

双波段 shuāngbōduàn *radioteh.* dubultais diapazons

双插头 shuāngchātóu *el.* dubultā dakšiņa

双翅类 shuāngchìlèi *zool.* divspārņi *(Diptera)*

双重 shuāngchóng divslāņu; dubults; dupleksa; divkāršs

双唇音 shuāngchúnyīn *lingv.* bilabiāls līdzskanis

双打 shuāngdǎ ❶ *sp.* dubultspēle *(tenisā; galda tenisā)*; ❶ *milit.* pāru vingrojumi

双方 shuāngfāng abas puses; abpusējs; divpusējs *(dokuments)*

双肺目 shuāngfèimù *zool.* divējādi elpojošās zivis; plaušu zivis *(Dipneumones)*

双分解 shuāngfēnjiě *ķīm.* apmaiņas sadalīšanās

双峰驼 shuāngfēngtuó *zool.* divkupru kamielis *(Camelus bactrianus)*

双幅 shuāngfú dubultplats audums

双杠 shuānggàng ❶ *sp.* vingrojumi uz līdztekām; ❶ līdztekas

双宫茧 shuānggōngjiǎn *(zīdtārpiņu kokoni)* dubultnieki

双挂号 shuāngguàhào ierakstīta vēstule ar apmaksātu atbildi

双关 shuāngguān ❶ dubultaizslēgs *(arī – pozīcijas nosaukums madzjana spēlē)*; ❶ savstarpēja mīlestība; savstarpēja interese; ❶ divdomība; vārdu spēle; ❶ *(slūžu)* dubultaizvars

双关语 shuāngguānyǔ divdomība; vārdu rotaļa

双管齐下 shuāngguǎn-qíxià ◊ vienlaicīgi zīmēt ar divām otām *(ejot uz savu mērķi, vienlaicīgi virzīties pa diviem ceļiem; vienlaicīgi izmantot divus paņēmienus)*

双轨 shuāngguǐ *dzelzc.* divsliežu dzelzceļš

双铧犁 shuānghuálí *lauks.* divlemešu arkls

双簧 shuānghuáng *(ķīniešu atrakcija) (mākslinieku pāra uzstāšanās, kurā viens no māksliniekiem žestikulē, otrs viņa vietā dzied vai runā)*

双簧管 shuānghuángguǎn *mūz.* oboja

双季稻 shuāngjìdào *lauks.* rīsa šķirne, *(kas dod divas ražas gadā)*

双棱镜 shuānglénglìng *fot.* dubultā prizma; biprizma

双料 shuāngliào ❶ *(no)* dubulta materiāla; dubults; ❶ stiprs; izturīgs

双亲 shuāngqīn abi vecāki; tēvs un māte

双球菌 shuāngqiújūn *bakteriol.* diplokoks

双曲函数 shuāngqū hánshù *mat.* hiperboliskā funkcija

双曲面 shuāngqūmiàn *mat.* hiperboloīds

双曲线 shuāngqūxiàn *mat.* hiperbola

双全 shuāngquán ❶ piemīt gan vienas, gan arī citas *(labās īpašības)*; pilnīgs; laimīgs; ❶ vilks paēdis un kaza dzīva; ❶ pilnīgi sakrīt

双人床 shuāngrénchuáng divguļamā gulta

双人舞 shuāngrénwǔ dueta deja

双日 shuāngrì pāru datums

双扇门 shuāngshànmén divviru durvis

双身子 shuāngshēn·zi *sar.* grūtniece

双生 shuāngshēng sk. 双胞胎

双声 shuāngshēng *lingv.* aliterācija *(zilbes ar vienādām iniciālēm)*

双数 shuāngshù pāru skaitlis

双糖 shuāngtáng *ķīm.* disaharīds; diozīds

双体船 shuāngtǐchuán *jūrn.* katamarāns

双筒枪 shuāngtǒngqiāng divstobru bise

双喜临门 shuāngxǐlínmén ◊ lai Jūsu namā ienāk divkārša precētā pāra laime *(kāzu vēlējums jaunlaulātajiem)*

双向 shuāngxiàng divpusējs; divvirzienu

双相 shuāngxiàng *el.* divfāzu

双星 shuāngxīng ❶ *astr.* dubultās zvaigznes; ❶ *ķīn. astr.* Gana un Audējas zvaigznāji; ❶ *pārn.* laulātais pāris

双悬果 shuāngxuánguǒ *bot.* divdīgļlapji

双眼皮 shuāngyǎnpí ādas kroka virs virsējā plakstiņa *(t.s. mongoļu kroka)*

双氧水 shuāngyǎngshuǐ *ķīm.* perhidrols; ūdeņraža pārskābe

双翼机 shuāngyìjī *av.* divplāksnis

双音节词 shuāngyīnjiécí *lingv.* divzilbīgs vārds

S

双职工 shuāngzhígōng strādājošie vīrs un sieva *(strādājošais laulātais pāris)*
双子叶植物 shuāngzǐyè zhíwù sk. 双悬果

霜
shuāng **lietv.** ❶ sarma; apsarmojis; ❷ aukstums; auksts; ziema; ❸ pūderis; pulveris; *(plāna pulverveida)* sāls kārtiņa; ❹ sudrabaini balta krāsa; sniegbalts; mirdzošs
霜冻 shuāngdòng salna
霜降 shuāngjiàng sarmas uzkrišana *(viena no gada 24 sezonām, kas sākas 23. vai 24.oktobrī un atbilst devītā lunārā mēneša otrajai dekādei)*
霜期 shuāngqī salnu periods *(sarmas uzkrišanas periods)*

孀
shuāng **lietv.** atraitne
孀妇 shuāngfù atraitne
孀居 shuāngjū dzīvot atraitnēs

爽
shuǎng **īp.** ❶ patīkams; jautrs; ❷ garīgi vesels; enerģisks; ❸ gaišs; skaidrs; tīrs; ❹ sirdsskaidrs; atklāts; godīgs; tiešs; ❺ kļūdains; nepareizs; ❻ mēms; **darb.** ❶ bojāties; ❷ novirzīties; **īpašv.** Šuan *uzv.*
爽口 shuǎngkǒu ❶ patīkamas garšas; ❷ delikatese
爽快 shuǎng·kuai ❶ jautrs; laipns; atklāts; tiešs; ❷ ērts; patīkams; ❸ tīrs; skaidrs *(par debesīm)*
爽朗 shuǎnglǎng ❶ skaidrs; tīrs *(par debesīm)*; ❷ dzīvespriecīgs; darbīgs; ❸ atklāts; ar atklātu sirdi
爽利 shuǎnglì ❶ uz reizi, ilgi nedomājot *(bez aplinkiem; tieši acīs)*; ❷ sekmīgi; viegli; brīvi; ❸ apsviedīgs
爽然 shuǎngrán apjucis; bezpalīdzīgs
爽身粉 shuǎngshēnfěn talks; uzkaisāmais pulveris
爽性 shuǎngxìng ilgi nedomājot; tieši acīs; daudz negudrojot
爽约 shuǎngyuē pārkāpt līgumu; nepildīt solīto; pievilt
爽直 shuǎngzhí tiešs; atklāts; godīgs

shui

谁(誰)
shuí/shéi **īpašv.** Šui *uzv.*

水
shuǐ **lietv.** ❶ ūdens; ❷ Ūdens *(stihija ķīniešu kosmogonijā, kurai atbilst ziemeļi, ziema, zvaigzne 辰星, kā arī desmitzīmju cikla zīmes 壬 癸)*; ❸ ūdeņi; ūdenstilpnes; upe; straume; ❹ plūdi; ❺ šķidrums; sula; šķidrs; sulīgs; ❻ *(sudraba)* prove; ❼ *(preces)* šķirne; ❽ *astr.* Merkurs; ❾ *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; **darb.** ❶ izprašņāt, liekot lietā viltu *(ar viltības palīdzību)*; uzzināt; ❷ zaudēt; pazust; **īp.** slikts; nekur nederīgs; **skait.** *drēbju u.c. mazgāšanas reizēm*; **īpašv.** Šui *uzv.*

水坝 shuǐbà dambis; aizsprosts
水泵 shuǐbèng *tehn.* ūdenssūknis
水笔 shuǐbǐ ota; otiņa
水表 shuǐbiǎo *tehn.* ūdensskaitītājs
水鳖 shuǐbiē *bot.* Āzijas mazlēpe *(Hydrocharis asiatica)*
水兵 shuǐbīng *milit.* kara flotes matrozis
水玻璃 shuǐbō·li šķidrais stikls
水彩 shuǐcǎi akvarelis; akvareļu krāsa
水彩画 shuǐcǎihuà akvarelis; akvareļa zīmējums
水舱 shuǐcāng ūdens cisterna
水草 shuǐcǎo ❶ ūdenszāles; ūdensaugi; ❷ pļavas un ūdeņi; ganības
水虿 shuǐchài *zool.* spāres kāpurs
水产 shuǐchǎn zivjkopība; zivju audzēšana
水产品 shuǐchǎnpǐn jūras produkti
水产业 shuǐchǎnyè akvaproduktu ražošana; saldūdens un jūras zvejniecība
水车 shuǐchē ❶ ūdens pacēlājs *(smeļamais)* ritenis *(Ķīnas lauku apstākļos)*; ❷ viegla laiva; ❸ ūdensvedēja ratiņi; ūdensvedēja muca
水成岩 shuǐchéngyán *ģeol.* nogulu ieži; sedimentieži
水池 shuǐchí baseins; dīķis
水处理 shuǐchǔlǐ *ķīm.* ūdens apstrāde
水锤 shuǐchuí *tehn.* hidrauliskais triecis
水葱 shuǐcōng *bot.* ❶ lakši; kazu ķiploki *(Allium victorialis)*; ❷ ezera meldrs *(Scirpus lacustris)*
水到渠成 shuǐdào-qúchéng ◊ atnāca ūdens un kanāls gatavs *(viss atrisinājās; viss notiek tā, kā vajag)*
水道 shuǐdào ❶ ūdens ceļš; ❷ upes gultne; kanāls; ❸ slūžas
水稻 shuǐdào apūdeņojamais rīss
水滴石穿 shuǐdī-shíchuān ◊ ūdens piliens ar laiku pat akmeni sagrauž
水底 shuǐdǐ ūdenstilpnes *(ūdenskrātuves)* dibens; zemūdens *(kabelis u.c.)*; zem ūdens
水电站 shuǐdiànzhàn hidroelektrostacija
水貂 shuǐdiāo *zool.* Eiropas ūdele *(Lutreola lutreola)*
水痘 shuǐdòu *med.* vēja bakas
水碓 shuǐduì *lauks.* ūdens putraimu dzirnavas
水肥 shuǐféi *lauks.* ūdenī atšķaidīti kūtsmēsli
水粉画 shuǐfěnhuà *glezn.* guaša; gleznojums guaša tehnikā
水分 shuǐfèn mitrums; *(augsnes; gaisa u.c.)* mitrums
水沟 shuǐgōu grāvis; ūdens novadīšanai domāts padziļinājums
水垢 shuǐgòu katlakmens
水鸪鸪 shuǐgūgū *zool.* baložveidīgie *(Columbiformes)*
水臌 shuǐgǔ *med.* ascīts
水管 shuǐguǎn ūdensvads
水果 shuǐguǒ augļi
水果店 shuǐguǒdiàn augļu veikaliņš

水果糖 shuǐguǒtáng ledenes; monpansjē
水合物 shuǐhéwù *ķīm.* hidrāts
水鹤 shuǐhè *dzelzc.* ūdenstornis
水红 shuǐhóng spilgti rozā krāsa
水壶 shuǐhú ❶blašķe; krūka; krūze; ❷liela tējkanna
水花 shuǐhuā ❶ūdens augu *(īpaši – lotosa)* ziedi; ❷pumeks; bimšteins; ❸burbuļi *(uz ūdens)*; ❹*biol.* ūdens ziedēšana *(masveida vienšūnu aļģu attīstība)*
水化酶 shuǐhuàméi *ķīm.* hidrāze; hidratāze
水患 shuǐhuàn plūdi; ūdensnelaime
水火 shuǐhuǒ ◊ ūdens un uguns *(❶nepieciešams kā gaiss; ❷nesavienojamas lietas; antipodi; ❸lielas briesmas; nelaime)*
水火不相容 shuǐhuǒ bù xiāng róng nesavienojami kā ūdens un uguns
水火无情 shuǐhuǒ-wúqíng ◊ ūdens un uguns ir bezjūtīgi *(milzīga stihiska nelaime; akla stihija)*
水碱 shuǐjiǎn sk. 水垢
水浇地 shuǐjiāodì *lauks.* apūdeņojamie lauki
水饺 shuǐjiǎo ❶*kulin. (ne uz tvaika)* buljonā vārīti pelmeņi; ❷pelmeņi ar buljonu
水解 shuǐjiě *ķīm.* hidrolīze
水解器 shuǐjiěqì *tehn.* hidrolīzes iekārta
水晶 shuǐjīng *min.* kalnu kristāls
水晶宫 shuǐjīnggōng *mit.* Pūķu valdnieka zemūdens pils
水晶体 shuǐjīngtǐ *anat.* acs lēca
水井 shuǐjǐng aka
水酒 shuǐjiǔ vājš, mazvērtīgs vīns
水军 shuǐjūn *milit.* jūras kara flote
水库 shuǐkù ūdenskrātuve
水牢 shuǐláo ar ūdens slāni klāts apakšzemes cietums
水雷 shuǐléi *milit.* zemūdens mīnas
水力 shuǐlì hidroenerģija; ūdens enerģija
水力学 shuǐlìxué hidraulika
水力学家 shuǐlìxuéjiā hidraulikas speciālists
水利 shuǐlì ❶ūdens saimniecība; irigācija; hidromeliorācija; ❷*saīs.* hidrotehnika
水利部 shuǐlìbù ĶTR ūdens saimniecības ministrija
水利化 shuǐlìhuà irigācija
水疗 shuǐliáo *med.* ūdens terapija
水流 shuǐliú ❶upes; iekšējie ūdeņi; ❷straumes ātrums
水溜 shuǐliū noteku grāvis
水龙 shuǐlóng ugunsdzēsēju šļūtene
水龙卷 shuǐlóngjuǎn ❶*met.* virpuļviesulis; ❷ūdensvirpulis
水龙头 shuǐlóngtóu krāns; ventilis
水陆 shuǐlù ❶ūdens un sauszeme; ūdens un zemes ceļi; ❷viss ēdamais, ko rada zeme un ūdens
水路 shuǐlù ❶ūdens ceļš; pa ūdens ceļu; ❷*vēst. (lai pasargātos no putekļiem)*apslacīt ar ūdeni ceļu *(pa kuru dosies svarīga persona)*
水绿 shuǐlǜ gaiši zaļa krāsa; gaiši zaļš
水轮机 shuǐlúnjī *tehn.* hidrauliskā turbīna
水落管 shuǐluòguǎn ūdens noteku caurule
水落石出 shuǐluò-shíchū ◊ ūdens līmenis nokritās un parādījās akmeņi *(noslēpums ir nācis atklātībā)*
水煤气 shuǐméiqì *ķīm.* ūdens gāze
水霉性 shuǐméixìng *bot.* hidrofīlija; hidrofīlie *(augi)*
水门 shuǐmén *(ūdens)* krāns
水蜜桃 shuǐmìtáo *bot.* medainie persiki *(sulīga persiku šķirne)*
水绵 shuǐmián *bot. (zaļa, diegveida ūdenszāle)* spožā spirogīra *(Spirogyra nitida)*
水磨 shuǐmó ❶smalks grebums *(akmenī u.c.)*; rūpīgi noslīpēts; ❷ūdens dzirnavas
水磨工夫 shuǐmó gōng·fu smalks darbs
水磨石 shuǐmóshí mākslīgais marmors
水墨画 shuǐmòhuà tušas zīmējums; zīmējums tušā
水母 shuǐmǔ ❶*zool.* medūza; ❷*mit.* Ūdeņu dieviete; ❸*dao.* ūdens māte; ❹*pārn.* māte dzemdētāja
水泥 shuǐní cements; betons
水泥板 shuǐníbǎn betona flīze *(plāksne)*
水碾 shuǐniǎn ūdens *(vilkmes)* putraimu dzirnavas
水鸟 shuǐniǎo ūdensputni
水牛 shuǐniú ❶*zool.* bifelis; ❷*zool.* Āzijas ūdensbifelis *(Bubalus bubalus)*
水泡 shuǐpāo ❶burbulis; tulzna; ◊ ❷cilvēka dzīves īslaicīgums; ❸tukši sapņi; ❹*anat.* vezīkula
水疱 shuǐpāo *anat.* dīgļpūslītis
水平 shuǐpíng ❶līmenis; horizonts; horizontāls; ❷līmeņrādis; ❸*(dzīves u.c.)* līmenis
水平尺 shuǐpíngchǐ līmeņrādis
水平面 shuǐpíngmiàn *ģeod.* horizontāla virsma; horizontāla plakne
水平线 shuǐpíngxiàn horizontāla līnija; horizontāle; horizonts
水萍 shuǐpíng *bot.* daudzsakņu spirodela *(Spirodela polyrrhiza)*
水枪 shuǐqiāng ❶*kalnrūpn.* hidromonitors; ❷ugunsdzēsēju sūknis; brandspoits
水芹 shuǐqín *bot.* pazvilā padille *(Oenanthe decumbens)*
水禽 shuǐqín sk. 水鸟
水青冈 shuǐqīnggāng *bot.* Ķīnas dižskābardis *(Fagus sinensis)*
水球 shuǐqiú ❶*sp.* ūdenspolo; ❷ūdenspolo bumba
水曲柳 shuǐqūliǔ *bot.* Mandžūrijas osis *(Fraxinus mandshurica)*
水渠 shuǐqú apūdeņošanas grāvis *(kanāls)*
水圈 shuǐquān *ģeol.* hidrosfēra
水热 shuǐrè *ģeol.* hidrotermāla atradne
水溶 shuǐróng šķīst ūdenī; šķīstošs
水溶液 shuǐróngyè ūdens šķīdums
水溶性 shuǐróngxìng šķīstamība ūdenī
水乳交融 shuǐrǔ-jiāoróng ◊ ūdens, kas savienojies ar pienu *(par stiprām, noturīgām attiecībām)*

水上 shuǐshàng ❶uz ūdens; pie ūdens *(pie upes)*; ❷uz ūdens virsmas
水蛇 shuǐshé *zool.* Ķīnas varavīkšņotā ūdensčūska *(Enhydris chinensis)*
水深火热 shuǐshēn-huǒrè ◊ ūdens arvien dziļāks, uguns arvien karstāks *(nepanesamas ciešanas; īsta elle)*
水生 shuǐshēng ūdens *(augi un dzīvnieki)*; ūdenī augošie un dzīvojošie
水声学 shuǐshēngxué hidroakustika
水声学家 shuǐshēngxuéjiā hidroakustiķis
水师 shuǐshī sk. 水军
水蚀 shuǐshí *ģeol.* ūdens erozija
水手 shuǐshǒu ❶jūrnieks; matrozis; ❷komanda; ekipāža; ❸peldētājs
水手长 shuǐshǒuzhǎng *jūrn.*bocmanis
水刷石 shuǐshuāshí *celtn.* terrazīts
水塔 shuǐtǎ ūdenstornis
水獭 shuǐtǎ *zool.* ūdrs *(Lutra lutra)*
水田 shuǐtián apūdeņojams rīsa lauks
水桶 shuǐtǒng spainis; muca; baļļa
水头 shuǐtóu ❶ūdens spiediens; līmeņu starpība; ❷augstākais ūdens līmenis plūdu laikā; ❸mūks ūdensvedējs
水土 shuǐtǔ ❶ūdens un sauszeme; ❷dabas apstākļi; klimats; ❸apkārtnes īpatnības; vietējie apstākļi *(ģeomantistu orientieris pareizam mājas izvietojumam u.c.)*
水洼 shuǐwā peļķe; izskalojums
水汪汪 shuǐwāngwāng ❶plaši ūdeņi; nepārredzams ūdens klajs; ❷spīdošs; mirgojošs; izteiksmīgas *(acis)*
水位 shuǐwèi ❶ūdens līmenis; ūdens virsma; ❷*ģeol.* horizonts; ❸*(ķīniešu kosmogonijā)* ūdens stihijas vieta; *(ķīniešu kosmogonijā)* ziemeļi
水位标 shuǐwèibiāo *ģeod.* pēdmērs
水位站 shuǐwèizhàn ūdens līmeņa novērošanas punkts
水文 shuǐwén ❶hidroloģiskie procesi; hidroloģisks; ❷sīki vilnīši; ņirbu vilnīši
水文学 shuǐwénxué hidroloģija
水文学家 shuǐwénxuéjiā hidrologs
水文站 shuǐwénzhàn hidroloģiskā stacija
水螅 shuǐxī *zool.* hidra *(Hydra)*
水螅体 shuǐxītǐ *zool.* polips
水系 shuǐxì *ģeol.* upju sistēma
水仙 shuǐxiān ❶*mit.* ūdensgars; ūdeņu valdnieks; ❷*bot.* narciss
水险 shuǐxiǎn ❶bīstama vieta upē; ❷*saīs.* apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem uz ūdens
水线 shuǐxiàn *jūrn.* ūdenslīnija
水乡 shuǐxiāng ❶upju un ezeru zeme; ❷piekrastes teritorija; piekrastes zemes; piekraste; krasts
水箱 shuǐxiāng ❶ūdens tvertne; ❷*tehn.* kesons
水泻 shuǐxiè *med.* caureja
水泄不通 shuǐxiè-bùtōng ◊ pat ūdens piliens neiztecēs cauri *(liels cilvēku sablīvējums; blīvs pūlis)*
水榭 shuǐxiè lapene ūdens malā *(ūdensmalas lapene)*; paviljons pie ūdeņiem
水星 shuǐxīng ❶*astr.* Merkurijs; ❷apakšlūpa *(fiziognomikā)*
水性 shuǐxìng ❶ūdens dabīgās īpašības; ❷prasme peldēt *(turēties uz ūdens)*; ❸vieglprātīgs; ❹*psihol.* flegmātisks
水性杨花 shuǐxìng-yánghuā ◊ kā ievas ziedi pa vējam lidojoša *(vieglprātīga sieviete)*
水锈 shuǐxiù ❶sk. 水碱; ❷*(saules)* iedegums
水选 shuǐxuǎn ❶*lauks.* sēklu šķirošana ūdenī; ❷*kalnrūpn.* rūdas bagātināšana ar ūdens palīdzību
水循环 shuǐxúnhuán ūdens cirkulācija; hidroloģiskais cikls
水压 shuǐyā ūdens spiediens; pjezometrisks
水压机 shuǐyājī *tehn.* hidrauliskā spiede
水烟 shuǐyān tabaka ūdenspīpei
水烟袋 shuǐyāndài ūdenspīpe
水杨基 shuǐyángjī *ķīm.* salicils
水杨酸 shuǐyángsuān *ķīm.* salicilskābe
水银 shuǐyín dzīvsudrabs; *kim.* Hg
水银灯 shuǐyíndēng dzīvsudraba lampa
水银柱 shuǐyínzhù dzīvsudraba stabiņš
水印 shuǐyìn ❶ūdens zīme; ❷akvatipija; ❸*(veikala u.c.)* zīmogs; zīme
水芋 shuǐyù *bot.* purva cūkausis (*Calla palustris*)
水域 shuǐyù akvatorija; teritoriālie ūdeņi
水源 shuǐyuán ❶upes izteka; ❷ūdens apgāde
水运 shuǐyùn ūdens transports; pārvadājumi pa ūdens ceļiem
水灾 shuǐzāi plūdi; ūdensnelaime
水葬 shuǐzàng apbedīšana ūdenī
水蚤 shuǐzǎo *zool.* dafnija *(Daphnia)*
水藻 shuǐzǎo ūdensaugi; ūdenszāles
水闸 shuǐzhá slūžas
水涨船高 shuǐzhǎng-chuángāo ◊ jo augstāks ūdens līmenis upē, jo augstāk atrodas laiva *(līdz ar kopējās situācijas izmaiņām, mainās arī viss pārējais)*
水蒸气 shuǐzhēngqì ūdens tvaiki
水蛭 shuǐzhì *zool.* ārstniecības dēles *(Hirudo medicinalis)*
水中捞月 shuǐzhōng-lāoyuè ◊ censties no ūdens izzvejot mēness atspīdumu *(būvēt gaisa pilis)*
水肿 shuǐzhǒng *med.* tūska; tūkums
水准 shuǐzhǔn ❶*(kultūras u.c.)* līmenis; ❷*ģeol.* horizonts
水准点 shuǐzhǔndiǎn *ģeod.* nivelēšanas punkts
水准面 shuǐzhǔnmiàn ❶*ģeod.* horizontālā virsma; ❷ūdens līmenis
水准器 shuǐzhǔnqì līmeņrādis
水准仪 shuǐzhǔnyí ❶nivelieris; ❷līmeņrādis

水族 shuǐzú ❶ūdens fauna; jūras un upju dzīvnieki; ❷jūras veltes; akvaprodukti; ❸*mit.* teiksmaini ūdeņu iedzīvotāji; ❹šui *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
水族馆 shuǐzúguǎn akvārijs *(zooloģiskajā dārzā)*

税 shuì **lietv.** nodoklis; aplikšana *(ar nodokli)*; **darb.** ❶aplikt ar nodokli; ❷iekasēt nodokli; ❸iemaksāt nodokli; ❹novēlēt pēc testamenta; ❺atbrīvot; izjūgt; ❻*pārn.* atpūsties; apstāties atpūtā; **īpašv.** Šui *uzv.*
税额 shuì'é ❶kopējā nodokļu summa; ❷*fin.* nodokļu likme
税级 shuìjí nodokļu kategorija
税款 shuìkuǎn ienākošās nodokļu summas; nodokļi naudā; nodokļos iemaksājamā nauda
税率 shuìlǜ nodokļu likme; tarifs
税目 shuìmù *grāmatved.* nodokļu postenis
税收 shuìshōu nodokļi; fiskālie ienākumi; ienākumi no nodokļiem
税务 shuìwù ❶nodokļu iekasēšanas dienests; fiskālais dienests; ❷muita; muitas dienests
税务局 shuìwùjú nodokļu pārvalde
税则 shuìzé nodokļu aplikšanas kārtība; nodokļu likumdošana
税制 shuìzhì fiskālā sistēma; valsts nodokļu aplikšanas kārtība *(nodokļu veidi; nodokļu aplikšanas likmes)*
税种 shuìzhǒng nodokļu aplikšanas veidi

睡 shuì **darb.** ❶gulēt; aizmigt; likties gulēt; nakšņot; **lietv.** ❷gulošais; aizmigušais; ❸miegs
睡菜 shuìcài *bot.* trejlapu puplaksis *(Menyanthes trifoliata)*
睡袋 shuìdài guļammaiss
睡觉 shuìjiào gulēt; likties gulēt
睡莲 shuìlián *bot.* mazā ūdensroze *(Nymphaea tetragona)*
睡帽 shuìmào nakts mice
睡梦 shuìmèng ❶gulēt; sapņot; ❷miegs; sapnis
睡眠 shuìmián ❶gulēt; aizmigt; ❷miegs
睡眠病 shuìmiánbìng *med.* miega slimība
睡魔 shuìmó ❶miega dēmons; ❷nepārvarama vēlēšanās gulēt
睡乡 shuìxiāng sapņu pasaule
睡醒 shuìxǐng atmosties; atmosties no miega
睡眼 shuìyǎn miegainas *(samiegojušās)* acis
睡衣 shuìyī ❶naktskrekls; ❷mājas halāts; pidžama
睡意 shuìyì vēlēšanās gulēt
睡着 shuìzháo aizmigt; likties gulēt

shun

吮 shǔn **darb.** sūkt; izsūkt; iesūkt
吮吸 shǔnxī sūkt; iesūkt; izsūkt
吮痈舐痔 shǔnyōng-shìzhì ◊ izsūkt augoņus un izlaizīt hemoroīdu *(pielīst, nevairoties no jebkādiem līdzekļiem)*

顺(順) shùn **īp.** ❶paklausīgs; pakļāvīgs; godbijīgs; ❷labvēlīgs; pretimnākošs; ❸veiksmīgs; labs; ❹piemērots; patīkamas garšas; garšīgs; ausij tīkams; ❺ērts; viegls; gluds; pareizs; ❻otršķirīgs; **darb.** ❶piekrist; klausīt; labprāt pakļauties; ❷uzskatīt par paklausīgu; aplaimot ar labvēlību; ❸mācīt; audzināt; ❹iet gar*(upi ;ceļu)*; doties tajā pat virzienā; ❺savest kārtībā; izkārtot noteiktā secībā; ❻priecēt; iepriecināt; būt patīkamam; ❼imitēt; kopēt; atdarināt; ❽upurēt; **apst.** ❶saskaņā ar; saistībā ar; ❷vienlaicīgi ar; pie viena; ❸gar *(upi; ceļu u.c.)*; ❹lejup; pa ceļam; ❺sākot ar; no; līdz; **lietv.** ❶paklausīgi, pakļāvīgi cilvēki; labvēlīgi, uzticami cilvēki; ❷paklausība
顺便 shùnbiàn piemēroties jebkurām apstākļu izmaiņām; saistībā ar notikušajām izmaiņām
顺差 shùnchā *grāmatved.* aktīva bilance; aktīvais saldo
顺畅 shùnchàng labvēlīgs; ērts
顺磁体 shùncítǐ *fiz.* paramagnētiskais ķermenis
顺次 shùncì pēc kārtas; secīgs; pakāpenisks; pakāpeniski
顺从 shùncóng klausīt; pakļauties; piekrist; paklausīgi sekot
顺带 shùndài paņemt līdzi; pie viena paķert līdzi
顺当 shùn·dang ❶patīkams; piemērots; ❷veiksmīgs; normāls
顺导 shùndǎo vest *(kādu)* pa pareizo ceļu; norādīt pareizo virzienu
顺道儿 shùndàor ❶pa ceļam; pie viena; ❷iet pa ērtu ceļu; ❸taisns, ērts ceļš; ❹*dao.* saskaņā ar augstāko principu; saskaņā ar Dao morālo likumu
顺耳 shùn'ěr ausij tīkams; daiļskanīgs
顺风 shùnfēng ❶*(par kuģi)* braukt ar vēju; ❷ceļa vējš; ❸labvēlīgi apstākļi; veiksme; ❹*iron.* visziņa
顺风耳 shùnfēng'ěr ❶*novec.* klausāmais radziņš *(stobriņš)*; ❷*iron.* visziņa
顺风转舵 shùnfēng-zhuǎnduò ◊ stūrēt atkarībā no vēja *(piemēroties apstākļiem)*
顺脚 shùnjiǎo pa ceļam; pie viena
顺口 shùnkǒu ❶viegli izrunājams; ❷runāt kas pagadās *(runāt neapdomīgi)*; ❸patīkamas garšas*(garšīgs)*; ❹runāt vienā balsī *(piebalsot, nedomājot līdzi; pūst vienā taurē)*
顺口溜 shùnkǒuliū *(recitēti, nevis dziedāti)* ritmizētie tautas sakāmvārdi
顺理成章 shùnlǐ-chéngzhāng ◊ loģisku *(izklāstu)* viegli uzlikt uz papīra *(sistemātiski pārdomāts jautājums tiek veiksmīgi pabeigts)*
顺利 shùnlì ❶sekmīgs; labvēlīgs; ❷sekmīgi; veiksmīgi; ❸ērti; parocīgi
顺路 shùnlù sk. 顺道儿

S

顺民 shùnmín ❶ pakļautā tauta; padevies ienaidnieks; ❷ paklausīga tauta; uzticami pilsoņi

顺手 shùnshǒu ❶ labvēlīgi; veiksmīgi; ❷ ērti; pa rokai; ❸ pie viena; pa ceļam

顺手牵羊 shùnshǒu-qiānyáng ◊ pa ceļam aizvest aitu *(pie viena kaut ko nočiept; bez lielas piepūles nočiept svešu mantu)*

顺水 shùnshuǐ pa straumi *(lejup pa straumi)*

顺水人情 shùnshuǐ-rénqíng labs darbs, kas paveikts bez lielas piepūles *(labs darbs, kas paveikts pie viena,darot kaut ko citu)*

顺水推舟 shùnshuǐ-tuīzhōu ◊ stumt*(laivu)* uz leju pa straumi *(piemēroties apstākļiem; pieskaņoties)*

顺遂 shùnsuì veiksmīgi virzīties uz priekšu; iet uz priekšu nesaskaroties ar šķēršļiem

顺我者昌,逆我者亡 shùnwǒzhě chāng, nìwǒzhě wáng ◊ tie, kas kopā ar mani, dzīvo zaļi; tie, kas pret mani, iet bojā

顺心 shùnxīn būt pa prātam

顺序 shùnxù ❶ kārtība; secība; rindas kārtība; ❷ būt kārtībā; veiksmīgi; bez starpgadījumiem; ❸ sakārtotība

顺延 shùnyán arvien un arvien atlikt *(atlikt uz citu laiku)*

顺眼 shùnyǎn ❶ priecēt aci; acij tīkams; ❷ patīkams; vēlmēm atbilstošs

顺应 shùnyìng piemēroties; piemēroties *(apstākļiem)*; piemērošanās

顺嘴 shùnzuǐ ❶ viegli izrunājams; ❷ runāt kas pagadās *(runāt neapdomīgi)*

瞬 shùn **darb.** mirkšķināt; **lietv.** mirklis; acumirklis

瞬间 shùnjiān acumirklis; vienā acumirklī

瞬息 shùnxī mirklis; acumirklis; acumirklī

瞬息间 shùnxījiān vienā momentā *(momentāni; acumirklī)*

瞬息万变 shùnxī-wànbiàn ◊ vienā acumirklī desmit tūkstoš izmaiņu *(acumirklīgas milzu izmaiņas; acu priekšā viss izmainās)*

shuo

说(說) shuō **darb.** ❶ runāt; sarunāties; tērzēt; ❷ izrunāt *(vārdu vai skaņu)*; ❸ spriest; uzsākt runu; ❹ griezties pie; ziņot; paziņot; ❺ klāstīt; izklāstīt; atstāstīt; ❻ skaidrot; paskaidrot; diskutēt; ❼ pierunāt; pārmest; ņemt priekšā; ❽ vienoties; rekomendēt; ❾ piedot; **lietv.** ❶ paskaidrojums; komentārs; ❷ doma; ideja; spriedums; ❸ teorija; mācība; ❹ princips; likums; doktrīna; ❺ iemesls; paskaidrojums; ❻ noruna; vienošanās

说白 shuōbái ❶ *teātr.* stāstīt tekstu *(dziedāšanas pārtraukumos)*; ❷ *teātr.* monologs; ❸ skaidrot vienkāršā valodā

说不得 shuō·bu·de *(pieklājības vai citu apsvērumu dēļ)* nedrīkst teikt

说不定 shuō·budìng kas zina; var būt; nav izslēgts, ka

说不过去 shuō·buguòqù nepieņemami; neder; kur tas redzēts?

说不来 shuō·bulái ❶ *(pēc sastrīdēšanās)* nerunāt savā starpā; ❷ nespēt vienoties *(nespēt atrast kopēju valodu)*

说不清 shuō·buqīng ❶ grūti pateikt; īsti nezinu; ❷ kas to lai zina; kā lai zina; ❸ kā *(to)* var pierādīt

说不上 shuō·bushàng ❶ nav jārunā; nevar būt ne runas; ❷ nevaru pateikt; īsti nezinu

说长道短 shuōcháng-dàoduǎn ◊ runāt par trūkumiem un spriest par stiprajām pusēm *(tenkot; mēļot; trīt mēli)*

说唱 shuōchàng dziesmoti stāsti; rečitatīvs *(tautas muzikālās mākslas žanrs)*

说成 shuōchéng attēlot *(kādu cilvēku vai notikumu)*

说出 shuōchū pateikt *(kaut ko)*

说穿 shuōchuān atmaskot; atklāt *(noslēpumu)*

说辞 shuōcí ❶ paskaidrojums; *(vārdu vai rīcības)* motivējums; ❷ iebildums

说道 shuōdào ❶ pateikt; izteikt; ❷ runāt; skaidrot

说到曹操, 曹操就到 shuō dào Cáo Cāo, Cáo Cāo jiù dào ◊ kā tikai piemin Cao Cao vārdu,- tā viņš tūdaļ ir klāt *(Cao Cao- Trejvalstu laikmeta m.e.155.-220.g.g. militārs stratēģis , valstsvīrs un rakstnieks)*

说得过去 shuō·deguòqù trāpīgi teikts! akurāt!

说得来 shuō·delái sarunāt; sadziedāties; atrast kopēju valodu

说得上 shuō·deshàng ❶ ir vērts runāt; ir jārunā; ❷ spēt pateikt

说定 shuōdìng vienoties *(par kaut ko)*

说东道西 shuōdōng-dàoxī spriest par jebkuriem jautājumiem *(runāt par dažādām tēmām)*

说法 shuōfǎ *bud.* skaidrot budisma mācību

说法 shuō·fa argumentācija; formulējums

说服 shuōfú pierunāt; pārliecināt; pārliecība

说服力 shuōfúlì pārliecināšanas spēks

说合 shuō·he ❶ būt par starpnieku *(arbitru)*; ❷ vienoties; *(ar starpnieka palīdzību)* nonākt pie vienprātības

说合人 shuō·herén starpnieks

说和 shuō·he ❶ samierināt; ❷ *sp.* nospēlēt neizšķirti

说黑道白 shuōhēi-dàobái kritizēt krustām un šķērsām *(naidīgi aprunāt)*

说话 shuōhuà ❶ runāt; sarunāties; ❷ stāstīt; deklamēt; ❸ vārdi; sarunas

说谎 shuōhuǎng melot; viltīgi mānīties

说教 shuōjiào ❶ *rel.* sludināt *(reliģisku mācību)*; spredikot; ❷ pārliecināt; teoretizēt; ❸ sprediķis

说客 shuōkè ❶ klejojošs sludinātājs; idejas izplatītājs; apoloģēts; ❷ starpnieks; arbitrs;

❺politikānis; intrigants
说理 shuōlǐ ❶izskaidrot; pamatot; motivēt; ❷atzīt pamatotus argumentus
说媒 shuōméi ❶precināt *(kādu ar kādu)*; ❷bildināt *(lūgt roku)*
说明 shuōmíng ❶skaidrot; raksturot; komentēt; ❷aprakstīt; liecināt; demonstrēt; ❸eksplikācija; leģenda; ❹nožēlošana; atzīšanās; ❺instrukcija; paskaidrojums
说明书 shuōmíngshū paskaidrojuma raksts; paskaidrojoša piezīme; instrukcija
说明文 shuōmíngwén paskaidrojošs teksts *(grāmatā)*
说破 shuōpò atmaskot; atklāt *(noslēpumu)*
说亲 shuōqīn sk. 说媒
说亲道热 shuōqīn-dàorè ❶izrunāties no sirds *(vaļsirdīgi izrunāties)*; ❷teikt laipnības
说情 shuōqíng ❶aizlikt vārdu *(par kādu)*; ❷aizbilst *(par kādu)*
说三道四 shuōsān-dàosì ◊ sakot trīs, pateikt četri *(pļāpāt, kas ienāk prātā; runāt juceklīgi)*
说时迟，那时快 shuō shí chí,nà shí kuài nepagūt pat iesaukties, kad jau
说头儿 shuō·tour ❶sarunas tēma *(priekšmets)*; ❷saruna
说完 shuōwán pabeigt sarunu; pabeigt runu
说闲话 shuō xiánhuà ❶pārmetumi no malas; ❷pļāpāt par šo un to
说项 shuōxiàng sk. 说情
说笑 shuōxiào jokot; smieties
说一不二 shuōyī-bù'èr ◊ pateikts ir viens, ne vis divi *(❶stingri turēt vārdu; ❷pilnībā piekrist prasībai)*
说嘴 shuōzuǐ ❶plātīties; lielīties; ❷strīdēties; diskutēt

烁(爍) shuò **īp.** ❶spilgts; spīdošs; mirdzošs; ❷cēls; cildens; **darb.** ❶kausēt *(metālu)*; izkausēt; ❷sadedzināt; pārvērst pelnos; iznīcināt

朔 shuò **lietv.** ❶jauns mēness; ❷lunārā mēneša pirmais datums; ❸*vēst.* jaunā lunārā gada kalendārs *(ar ko imperators iepazīstināja vietējos valdniekus pēdējā ziemas pilnmēness laikā)*; ❹*vēst.* imperatora dekrēti *(kas tika izziņoti kopā ar jaunā lunāra gada kalendāru)*; ❺rīts; rītausma; diennakts sākums; sākums; ❻ziemeļi; ziemeļu; no ziemeļiem; **darb.** sākties *(par pirmo mēness fāzi)*
朔方 shuòfāng *vēst.* ziemeļi
朔风 shuòfēng ziemeļu vējš
朔日 shuòrì jaunā mēness pirmā diena; lunārā mēneša pirmā diena
朔望 shuòwàng ❶jauns mēness un pilnmēness; lunārā mēneša pirmais un piecpadsmitais datumi; ❷*astr.* sizigija
朔望月 shuòwàngyuè *astr.* sinodiskais *(lunārais)* mēnesis
朔月 shuòyuè ❶jauns mēness; ❷*poēt.* desmitais mēnesis *(pēc lunāra kalendāra)*

铄(鑠) shuò **darb.** ❶kausēt; izšķīdināt; ❷dedzināt; sadedzināt; ❸kust; izzust; ❹panīkt; **īp.** brīnišķīgs; lielisks; **lietv.** ❶nosodījums; pelšana; pulgošana
铄石流金 shuòshí-liújīn ◊ kūst akmeņi un izšķīst metāls *(par neciešamu karstumu)*

硕(碩) shuò **īp.** ❶liels; milzīgs; ❷izcils; neparasts; ❸bagāts; bagātīgs
硕大 shuòdà liels; milzīgs; grandiozs; gigantisks
硕大无朋 shuòdà-wúpéng nesalīdzināms *(par fizisko spēku un morālajām īpašībām)*
硕果 shuòguǒ ◊ *(palikušie)* lielie augļi *(saglabājies veselais atlikums)*
硕果仅存 shuòguǒ-jǐncún ◊ vienīgais kokā palikušais auglis *(viss vērtīgais, kas vēl saglabājies)*
硕士 shuòshì ❶cēls un gudrs cilvēks; ❷maģistrs *(zinātniskais grāds)*

数(數) shuò/shǔ/shù **īp.** ❶ātrs; steidzīgs; ❷tuvs; **darb.** steigties; paātrināt; tuvoties; **apst.** daudzkārt; daudz reižu; bez mēra
数见不鲜 shuòjiàn-bùxiān ❶parasts; biežs; ❷tā tas mēdz būt *(tā ir parasta lieta)*; ❸kļūt ierastam *(parastam)*

蒴 shuò **lietv.** *bot.* pogaļa *(augļa veids)*
蒴果 shuòguǒ *bot.* pogaļa *(augļa veids)*

槊 shuò **lietv.** *vēst.* kara āva*(garā kātā)*; kara cirvis*(garā kātā)*

si

司 sī **darb.** ❶vadīt; pārzināt; ❷būt par *(kaut ko)* atbildīgam; ❸sekot; meklēt rokā; uzmeklēt *(kaut ko grūti atrodamu)*; **lietv.** ❶departaments; nodaļa; pārvalde; ❷oficiāla persona; dienesta pakāpe; amats; ❸valdnieks; *vēst.* vietvaldis; *vēst.* *(mazākumtautību cilts)* vecākais; **īpašv.** Si *uzv.*
司秤 sīchèng svērājs; svērējs
司铎 sīduō ❶*rel.* katoļu mācītājs; sludinātājs; ❷apgaismotājs
司法 sīfǎ ❶*jur.* justīcija; tiesa; ❷juridisks; tiesu; ❸*saīs.* jurisdikcija
司法部 sīfǎbù Tieslietu ministrija
司法权 sīfǎquán *jur.* tiesu vara; jurisdikcija
司号员 sīhàoyuán *milit.* taurētājs
司机 sījī šoferis; mašīnists; motorists
司机室 sījīshì šofera kabīne; mašīnista telpa
司祭 sījì *rel.* priesteris; mācītājs

司空见惯 sīkōng-jiànguàn ◊ tas nav nekas īpašs; bieži sastopams *(ierasts; parasts; ikdienišķs)*
司令 sīlìng ❶ *milit.* virspavēlnieks; militārais komandants; ❷ *vēst.* sāls tirdzniecības inspektors *(Juaņ dinastijas laikā)*
司令部 sīlìngbù *milit.* virspavēlnieka štābs
司令台 sīlìngtái *milit.* komandtiltiņš
司令员 sīlìngyuán sk. 司令
司炉 sīlú krāsnkuris; kurinātājs
司马昭之心，路人皆知 Sīmǎ Zhāo zhī xīn, lùrén jiē zhī ◊ par ģenerāļa Sima Džao ļaunajiem nodomiem zina katrs garāmgājējs *(nelieša ļaunās ieceres ir acīm redzamas)*
司替林 sītìlín *ķīm.* stearīns
司务长 sīwùzhǎng ❶ *vēst.* *(ministrijas)* kancelejas vadītājs; ❷ *novec.* meistars, saimnieks *(uzrunājot amatnieku)*
司仪 sīyí ❶ *vēst.* ceremonijmeistars *(Džou dinastijas laikā)*; ❷ līgavaiņa brālis *(kāzu ceremonijā)*
司长 sīzhǎng departamenta *(nodaļas)* vadītājs

丝(絲)

丝(絲) sī **lietv.** ❶ zīda diegs *(pavediens)*; ❷ diegs; ❸ zīds; zīda drāna; ❹ *ķīn. mūz.* stīgu instrumenti *(ķīniešu cītara, kokle u.c.)*; ❺ uzmācīgas *(dziļas)* domas; **skait.** ❶ *(garuma mērs: 0,0033 mm)*; ❷ *pārn.* niecīgs lielums; ❸ *(svara mērs: 0,37301 mg)*; **darb.** vērpt; šķeterēt; šķetināt
丝包线 sībāoxiàn *el.* elektrības vadi ar zīda izolāciju
丝虫 sīchóng ❶ *zool.* Medinas filārija *(Filaria medinensis)*; ❷ apaļi parazītiski tārpi
丝虫病 sīchóngbìng *med.* filarioze
丝绸 sīchóu ❶ zīda drāna; ❷ izolācijas materiāls no dabīgā vai mākslīgā zīda *(tiek izmantots arī izpletņu izgatavošanai)*
丝绸之路 sīchóu zhī lù Lielais zīda ceļš *(viduslaikos caur Centrālāziju un Mazāziju saistīja Ķīnu ar daudzām Eiropas valstīm)*
丝糕 sīgāo *kulin.* *(no čumizas miltiem gatavota)* apaļmaizīte vai karaša
丝瓜 sīguā *bot.* dzeloņgurķis; lufa *(Luffa cilindrica)*
丝瓜筋 sīguājīn dzeloņgurķa šķiedra; lufas šķiedra
丝毫 sīháo ❶ niecīgs daudzums; mata tiesa; naga melnums; ❷ *(pirms nolieguma)* ne par mata tiesu *(ne par naga melnumu)*
丝极 sījí *el.* kvēldiegs
丝绵 sīmián ❶ zīda vate; ❷ vatīns
丝绒 sīróng samts
丝丝入扣 sīsī-rùkòu ◊ sasiet abus diega galus *(iejūtīgi; ar visu sirdi; ar sirdi un dvēseli)*
丝线 sīxiàn ❶ zīda diegs; ❷ *med.* ķirurģiskais zīds
丝织厂 sīzhīchǎng zīda austuve
丝织品 sīzhīpǐn zīda izstrādājumi; audums, *(kurā iestrādāti zīda diegi)*
丝竹 sīzhú *mūz.* stīgu un pūšamie instrumenti

私

私 sī **īp.** ❶ neobjektīvs; nepatiess; ❷ savtīgs; ❸ personīgs; privāts; individuāls; ❹ slepens; slēpts; ❺ kontrabandas *(prece u.c.)*; **lietv.** ❶ personīgais īpašums; *(zemes u.c.)* īpašums; ❷ personīgās intereses; pašlabums; ❸ aizraušanās; tieksme *(uz kaut ko)*; egoistiskas vēlēšanās; ❹ nelikumīgi ienākumi; kukuļi; kontrabanda; ❺ noslēpums; ❻ dzimumorgāni; ❼ urinēšana; **darb.** ❶ urinēt; ❷ patikt *(kaut ko darīt)*; aizrauties *(ar kaut ko)*; **īpašv.** Si *uzv.*
私奔 sībēn aizbēgt kopā ar mīļoto cilvēku bez salaulāšanās
私弊 sībì nelikumīga rīcība mantkārīgos nolūkos
私藏 sīcáng nelikumīgi glabāt *(ieročus; munīciju)*
私产 sīchǎn personīgais īpašums; materiālais stāvoklis
私娼 sīchāng oficiāli nereģistrēta prostitūta
私仇 sīchóu personīgs naids; personīgas antipātijas
私德 sīdé personīgās morālās īpašības *(tikumība)*
私邸 sīdǐ personīgā rezidence; savrupmāja; privāts dzīvoklis
私法 sīfǎ ❶ *jur.* privāttiesības; ❷ privātas personas noteiktā kārtība
私贩 sīfàn *(valsts monopolpreču)* tirgošana zem letes; kontrabandas tirdzniecība; kontrabandists
私房 sī·fang ❶ privātmāja; ❷ personīgie ietaupījumi; ❸ personīgs; slepens
私房话 sī·fanghuà personīgi *(slepeni)* teiktie vārdi
私房钱 sī·fangqián personīgie ietaupījumi
私访 sīfǎng ❶ revizora slepena ierašanās objektā, lai uz vietas iepazītos ar apstākļiem; ❷ apmeklēt inkognito
私愤 sīfèn personīgs sašutums *(personīgs aizvainojums)*
私股 sīgǔ *fin.* akcija; privātā kapitāla daļa *(uzņēmuma akcijās)*
私话 sīhuà sk. 私房话
私货 sīhuò kontrabandas prece *(kontrabanda)*
私交 sījiāo personīgie kontakti; personīgās pazīšanās
私立 sīlì privāts; privātas personas dibināta *(skola; slimnīca u.c.)*; dibināts ar privātu līdzekļu palīdzību
私利 sīlì personīgās intereses; personīgais izdevīgums
私了 sīliǎo vienoties*(par kaut ko)* privāta kārtā
私囊 sīnáng personīgais maciņš *(naudas maks)*
私情 sīqíng ❶ personīgās attiecības *(jūtas)*; ❷ mīlas sakari; slepena mīlestība
私人 sīrén ❶ privāta persona; privāts; personīgs; ❷ savs cilvēks; draugu būšana
私商 sīshāng ❶ privātā tirdzniecība; privāts tirgotājs; ❷ kontrabandas tirdzniecība; kontrabandas preču tirgotājs
私生活 sīshēnghuó privātā dzīve
私生子 sīshēngzǐ ārlaulības bērns
私事 sīshì personīgās *(ģimenes)* darīšanas

私塾 sīshú *vēst.* privātā *(mājas)* skola
私通 sītōng ❶ stāties nelikumīgos sakaros *(ar ārvalstu speciālajiem dienestiem)*; ❷ laulības pārkāpums
私吞 sītūn piesavināties *(kaut ko)*
私下 sīxià privātā kārtā; slepeni; aiz kulisēm; kuluāros
私相授受 sīxiāngshòushòu ◊ slepeni ņemt un saņemt *(◊ roka roku mazgā)*
私心 sīxīn egoistiskas vēlēšanās; gādāt tikai par savām interesēm; egoisms
私信 sīxìn privāta sarakste; privāta vēstule
私刑 sīxíng linča tiesa; linčošana
私蓄 sīxù personīgie ietaupījumi
私营 sīyíng privāts *(tirdzniecības vai rūpniecības)* uzņēmums
私有 sīyǒu privāts; privātā īpašumā esošs
私有权 sīyǒuquán *jur.* privātā īpašuma tiesības
私有者 sīyǒuzhě īpašnieks; privāts īpašnieks
私有制 sīyǒuzhì privātā īpašuma sistēma; privātais īpašums
私欲 sīyù alkatība; mantkārība
私运 sīyùn slepena *(aizliegtu preču)* pārvadāšana; nodarboties ar kontrabandu; kontrabanda
私章 sīzhāng personīgais zīmogs
私自 sīzì ❶ privāts; privātā kārtā; neoficiāli; pēc personīgas iniciatīvas; ❷ nelikumīgi; patvaļīgi

咝(噝) sī **onom.** *atgādina lidojoša lādiņa svilpšanu vai šņākšanu, ko rada izkausēts metāls, saskaroties ar ūdeni*

思 sī **darb.** ❶ domāt; filosofēt; ❷ apdomāt; pārdomāt; apsvērt; ❸ atcerēties par; skumt par; ❹ mīlēt; žēlot; ❺ doma; *(sacerējuma)* iecere; **īpašv.** Si *uzv.*
思辩 sībiàn ❶ *filoz.* spekulācija; spekulatīvs spriedums; ❷ spriest; iedziļināties; izteikt pieņēmumus
思潮 sīcháo ❶ ideju strāvojumi; *(gadsimta)* populārās idejas; ❷ domas uzplaiksnījums
思忖 sīcǔn apsvērt; aprēķināt
思凡 sīfán sapņot par atgriešanos laicīgajā pasaulē *(par mūkiem)*; ilgoties pēc pasaulīgās kņadas
思考 sīkǎo ❶ pārdomāt; domāt; doma; ❷ *filoz.* domāšana
思量 sī·liang ❶ spriest; domās apsvērt; ❷ domāt *(par kādu)*; atcerēties *(kādu)*
思路 sīlù *(rakstnieka)* domu gājiens
思虑 sīlǜ apdomāt; rēķināties ar; apsvērt
思慕 sīmù ar cieņu un mīlestību domāt *(par kādu)*
思念 sīniàn pastāvīgi domāt par; atcerēties par
思前想后 sīqián-xiǎnghòu ❶ atceroties pagājušo, kalt nākotnes plānus *(domāt par nākotni)*; ❷ apsvērt visus „par" un „pret" *(vispusīgi pārdomāt)*
思索 sīsuǒ apdomāt; iedziļināties; domāšana
思维 sīwéi ❶ domāt; apdomāt; ❷ domāšana; doma; spriedums
思想 sīxiǎng ❶ doma; ideja; ideoloģija; ideoloģisks; ❷ domāt par
思想家 sīxiǎngjiā ❶ domātājs; ❷ ideologs
思想性 sīxiǎngxìng idejiskums
思绪 sīxù ❶ sajukums domās *(juceklis galvā)*; ❷ domas pavediens; ❸ noskaņojums

斯 sī **vietn.** ❶ tas; ❷ tāds; tāds kā; ❸ viņa; viņu; **saik.** tad; un tad; pēc tam; **īp.** ❶ zems; sīks; **apst.** ❶ līdz galam; pilnībā; ❷ šeit; **darb.** ❶ sacirst; saskaldīt; ❷ atrasties; būt zināmā attālumā *(no kādas vietas)*; **īpašv.** Si *uzv.*
斯多葛派 sīduōgěpài *filoz.* stoiķis; stoisks; stoicisms
斯拉夫人 sīlāfūrén slāvs; slāvi
斯拉夫语 sīlāfūyǔ slāvu valodas
斯里兰卡 Sīlǐlánkǎ Šrilanka
斯里兰卡人 sīlǐlánkǎrén šrilankietis
斯洛伐克 Sīluòfákè Slovākija
斯洛伐克语 sīluòfákèyǔ slovāku valoda
斯洛文尼亚 Sīluòwénníyà Slovēnija
斯洛文尼亚语 sīluòwénníyàyǔ slovēņu valoda
斯瓦希里语 sīwǎxīlǐyǔ svahili *(Āfrikā izplatītā)* valoda
斯文 sīwén ❶ tā pati mācība; konfūcisms; ❷ *vēst.* zinātnieks- konfūcietis; ❸ inteliģents; ❹ kultūra
斯文 sī·wen audzināts; pieklājīgs; izglītots; smalks
斯文扫地 sīwén-sǎodì ❶ ◊ inteliģences pārstāvji slauka ielas *(necieņa pret inteliģenci un kultūru)*; ❷ panīkt *(par zinātni; kultūru u.c.)*; ❸ inteliģences demoralizēšanās*(inteliģences pagrimums)*

厮(廝) sī **lietv.** ❶ kalps; nebrīvais kalps; mājkalpotājs; ❷ zemas profesijas persona *(malkas nesējs; kurinātājs; zirgu puisis u.c.)*; **apst.** savstarpēji; abpusēji; viens otru; **darb.** sadalīt; atdalīt
厮打 sīdǎ sakauties; saplēsties; kautiņš; ķīviņš
厮混 sīhùn ❶ pīties *(ar šādiem tādiem)*; ❷ trokšņot; skandalēt; ❸ rupji jokot
厮杀 sīshā ❶ saķerties nāvējošā cīniņā *(kauties uz dzīvību un nāvi)*; ❷ nāves kauja

锶(鍶) sī **lietv.** *ķīm.* stroncijs (Sr)

澌 sī **darb.** ❶ beigties; apsīkt; ❷ nodzist; izzust; **lietv.** troksnis; dunoņa
澌灭 sīmiè beigties; apsīkt; izzust

撕 sī **darb.** ❶ saraut; pārraut; ❷ plēst; saplēst; ❸ nopirkt *(audumu)*
撕毁 sīhuǐ ❶ pārraut; saraut; ❷ pārkāpt *(līgumu)*
撕破 sīpò ❶ saraut; saplēst; ❷ noraut *(masku)*
撕下 sīxià atplēst; noplēst *(marku no aploksnes)*

嘶 sī **darb.** ❶zviegt; zviegšana; ❷*(žēlabaini)* saukt; ❸aizsmakt; ❹dūkt; spindzēt; džinkstēt

嘶哑 sīyǎ ❶aizsmakt; zaudēt balsi; ❷krākt

死 sǐ **darb.** ❶mirt; zaudēt dzīvību; tikt nonāvētam; krist kaujā; ❷atmirt; zaudēt jutību; ❸nokalst *(par augiem)*; nodzist *(par sveci)*; noklust *(par skaņu)*; ❹salūzt; sabojāties; iziet no ierindas; ❺beigties; apsīkt; izzust; ❻zaudēt *(vecākus)*; ❼nonāvēt; sodīt ar nāves sodu; ❽ziedot dzīvību; mirt par; palikt uzticīgam līdz nāvei; **īp.** ❶miris *(cilvēks)*; nobeidzies *(dzīvnieks)*; ❷atmiris; bezjūtīgs; ❸traģisks; nāvīgs; ❹nemainīgs; stingrs; neatlaidīgs; sīksts; ❺neelastīgs; stīvs; ❻pedantisks; sauss; ❼nederīgs; salauzts; ❽niķīgs *(bērns)*; **apst.** ❶līdz nāvei; ❷augstākā pakāpē; **lietv.** ❶nāve; bojā eja *(īpaši – priekšlaicīga)*; ❷nāves sods; ❸mirušais; līķis; ❹brīvprātīgie nāvinieki *(par karavīriem)*

死板 sǐbǎn stingrs; stīvs; neelastīgs

死背 sǐbèi iemācīties uz visiem laikiem *(iekalt; stingri iegaumēt)*

死不瞑目 sǐbùmíngmù ◊ pat pēc nāves neaizvērt acis *(nespēt īstenot savas dzīves lielāko sapni; nepaspēt novest līdz galam iecerēto)*

死产 sǐchǎn nedzīvs piedzimis *(bērns)*

死党 sǐdǎng dedzīgs piekritējs; karsts līdzdalībnieks

死得其所 sǐdéqísuǒ ar godu nolikt galvu *(mirt goda pilnā nāvē)*

死敌 sǐdí nāvīgs ienaidnieks

死地 sǐdì ❶ļoti bīstama vieta; ❷bojā ejas vieta; ❸nelaimīga vieta *(mājas būvei)*

死点 sǐdiǎn *meh.* nāves *(nulles)* punkts

死对头 sǐduì·tou sk. 死敌

死而后已 sǐ'érhòuyǐ darīt labu līdz nāves brīdim *(pēdējam elpas vilcienam)*

死谷 sǐgǔ *ģeogr.* nāves ieleja

死鬼 sǐguǐ ❶mirušā *(cilvēka)* dvēsele; mirušais; ❷*vulg.* nelabais

死胡同 sǐhútòng ❶nomaļa šķērsiela; strupceļš; ❷*pārn.* bezizejas stāvoklis

死灰复燃 sǐhuī-fùrán ◊ atdzisušie pelni atkal iekvēlojās *(atdzimt; atkal saņemties; atgūties pēc zaudējuma)*

死活 sǐhuó ❶dzīve un nāve; dzīvs vai miris; ❷lai kā tur arī nebūtu

死火山 sǐhuǒshān *ģeol.* izdzisis vulkāns

死记 sǐjì sk. 死背

死寂 sǐjì nāves klusums

死角 sǐjiǎo ❶nomaļš nostūris; tāls kakts; ❷*milit.* artilērijas lādiņiem neaizsniedzamais sektors *(„nāves" zona)*

死结 sǐjié ◊ nāves mezgls *(grūti risināms jautājums)*

死劲儿 sǐjìnr pilnīgi visi fiziskie un garīgie spēki

死绝 sǐjué izmirt; iznīkt; izzust

死啃 sǐkěn sk. 死背; 死记

死扣儿 sǐkòur sk. 死结

死里逃生 sǐlǐ-táoshēng par matu no nāves; izvairīties no neizbēgamas bojāejas

死力 sǐlì sk. 死劲儿

死路 sǐlù ❶strupceļš; ❷liktenīgs ceļš *(ceļš, kas ved pie bojāejas)*

死马当活马医 sǐmǎ dàng huómǎ yī beigtu zirgu ārstēt kā dzīvu *(censties vērst par labu kaut ko pilnīgi bezcerīgu)*

死面 sǐmiàn neraudzēta mīkla

死命 sǐmìng ❶neizbēgama nāve *(bojā eja)*; ❷no visiem spēkiem; uz dzīvību un nāvi

死难 sǐnàn atdot dzīvību par taisnu lietu; ziedot dzīvību *(dzimtenei; savai tautai)*

死脑筋 sǐnǎojīn ❶cietpauris; stulbenis; ❷stūrgalvīgs; spītīgs

死皮赖脸 sǐpí-làiliǎn uzbāzīgs; bezkaunīgs; ar bezkaunību uzmācību

死棋 sǐqí ❶zaudēts stāvoklis *(šaha vai dambretes spēlē)*; ❷*pārn.* bezizejas stāvoklis; neizbēgams zaudējums

死气白赖 sǐ·qìbáilài stūrgalvīgs; stūrgalvīgi; uzstājīgi

死气沉沉 sǐqì-chénchén ❶pilnīgi nedzīvs *(pasīvs; inerts)*; ❷nesatricināma stūrgalvība *(spītība)*

死囚 sǐqiú ❶uz nāvi notiesātais; nāvinieks; ❷*vulg.* katordznieks; bandīts

死球 sǐqiú *sp.* bumba ārpus spēles laukuma

死去活来 sǐqù-huólái *tēl.* gandrīz līdz nāvei; līdz nemaņai

死人 sǐrén ❶miris cilvēks; mirušais; līķis; ❷*vulg.* stulbenis

死伤 sǐshāng ❶kritušie un ievainotie; ❷nāvīgi ievainot; nāvīgs ievainojums

死神 sǐshén nāve

死尸 sǐshī līķis; mirstīgās atliekas

死守 sǐshǒu ❶aizstāvēt līdz nāvei *(aizstāvēt līdz pēdējam)*; ❷sargāt nesatricināmi

死水 sǐshuǐ ❶stāvošs ūdens; ❷viszemākais ūdenslīmenis *(upē u.c.)*; ❸*ģeol.* mirušie ūdeņi

死胎 sǐtāi sk. 死产

死亡 sǐwáng nāve; bojāeja

死亡率 sǐwánglǜ mirstība; mirstības procents

死无葬身之地 sǐ wú zàngshēn zhīdì ❶pēc nāves netikt apglabātam; mirt bez kapa vietas *(◊ ņemt bēdīgu galu)*; ❷*sar.* kaut tu izčibētu!

死心 sǐxīn atteikties *(no iecerētā)*; izmest no galvas

死心塌地 sǐxīn-tādì ◊ ar nelokāmu apņēmību soļot pa zemi *(nelokāms; apņēmīgs; principiāls)*

死心眼儿 sǐxīnyǎnr stūrgalvīgs; spītīgs; *(tāds)* kas vienmēr pastāv uz savu

死信 sǐxìn ❶vēstules, *(kas nav nogādātas adresāta trūkuma dēļ)*; ❷nāves ziņa

死刑 sǐxíng nāves sods

死讯 sǐxùn nāves ziņa
死硬 sǐyìng cietpaurains; ietiepīgs; truls
死硬派 sǐyìngpài *polit.* cietpaurainie; ietiepīgie *(kontrrevolucionāri)*
死有余辜 sǐyǒuyúgū pat ar nāvi nav izpērkams ļaundarību smagums *(tādam ļaundarim pat nāves sods ir par viegls)*
死于非命 sǐyú-fēimìng mirt nedabīgā nāvē; varmācīga nāve
死战 sǐzhàn cīnīties līdz nāvei; cīnīties uz dzīvību, vai nāvi
死中求活 sǐzhōngqiúhuó ◊ nāvē meklēt dzīvi *(atrast iespēju izglābties no nenovēršamas bojā ejas)*
死罪 sǐzuì *jur.* noziegumi, par kuriem noziedznieks tiek sodīts ar nāvi

巳 sì **lietv.** ❶ *(divpadsmit zīmju cikla sestā cikliskā zīme)*; ❷ čūskas zīme; Čūskas gads; ❸ ceturtais mēnesis *(pēc lunāra kalendāra)*; ❹ diennakts laiks no plkst 9.00 līdz 11.00 pirms pusdienas; **īpašv.** Si *uzv.*
巳时 sìshí diennakts laiks no plkst. 9.00 līdz 11.00

四 sì **sk.** ❶ četri; ❷ ceturtais; ceturtkārt; ❸ četrkārtīgs; **sk.-lietv.** ❶ četrinieks; četratā; ❷ *saīs.* četras desmitdaļas; ❸ četras debess puses; ❹ *saīs.* ceturtais mēnesis *(pēc lunārā kalendāra)*; **apst.** no visām pusēm; uz visām pusēm; visur; **darb.** pareizināt ar četri; četrkāršot; **īpašv.** Si *uzv.*
四百 sìbǎi ❶ četri simti; ❷ četri simtais
四边 sìbiān ❶ robežas; visas puses; no visām pusēm; uz visām pusēm; visapkārt; ❷ *mat.* četrstūra malas
四边形 sìbiānxíng *mat.* četrstūris
四不像 sìbùxiàng ❶ ne divi, ne pusotra *(ne šis ne tas; ne cepts ne vārīts)*; ❷ *zool.* Dāvida briedis *(Cervus davidianus)*
四部曲 sìbùqǔ *lit.* tetraloģija
四重唱 sìchóngchàng *mūz.* vokālais kvartets
四重奏 sìchóngzòu *mūz.* instrumentālais kvartets
四处 sìchù visur; uz visām pusēm; visos virzienos
四次方 sìcìfāng *mat.* ceturtā pakāpe
四大皆空 sìdà-jiēkōng pasaulīgā kņada; pasaulīgās rūpes
四叠体 sìdiétǐ *anat.* četrkalne *(corpora quadrigemina)*
四度音 sìdùyīn *mūz.* kvarta
四方 sìfāng ❶ četras debess puses; visur; uz visām pusēm; ❷ visas valstis; robežvalstis; ❸ kvadrātveida
四方步儿 sìfāngbùr stingra un cienīga gaita
四分 sìfēn ❶ dalīties uz četrām daļām; ❷ izklīst uz visām pusēm; ❸ *izgl.* četrinieks *(atzīme skolā u.c.)*
四分五裂 sìfēn-wǔliè tikt sašķeltai *(par vienotu valsti)*; tikt sadalītam atsevišķās daļās; sadalīties daudzos gabalos
四顾 sìgù skatīties uz visām pusēm
四海 sìhǎi ❶ visa pasaule; visa cilvēce; ❷ visa valsts; visur; ❸ četru jūru valsts *(Ķīna)*
四海之内皆兄弟 sìhǎi zhī nèi jiē xiōngdì ◊ četrās jūrās visi cilvēki ir brāļi *(visiem pasaules cilvēkiem ir jābūt brāļiem)*
四行诗 sìhángshī *lit.* četrrindu dzeja
四合房 sìhéfáng *ķīn. arhit.* ēku ansamblis ar apdzīvojamām piebūvēm visos četros pagalma stūros
四合院 sìhéyuàn sk. 四合房
四胡 sìhú sihu *(četrstīgu mūzikas instruments)*
四环素 sìhuánsù *farm.* tetraciklīns
四极管 sìjíguǎn *radioteh.* tetrode
四季 sìjì četri gada laiki; četras gada sezonas
四季豆 sìjìdòu pupiņas
四季海棠 sìjì hǎitáng *bot.* leduspuķe; ilgziedīgā begonija *(Begonia semperflorens)*
四郊 sìjiāo priekšpilsētas; piepilsēta
四脚朝天 sìjiǎo-cháotiān nokrist augšpēdu *(atmuguriski)*; nogāzties kūleniski zemē
四脚蛇 sìjiǎoshé ķirzaka
四邻 sìlín ❶ kaimiņi; tuvākie apkārtējie; ❷ kaimiņu valstis; ❸ *vēst.* imperatora četri tuvākie palīgi
四六风 sìliùfēng *med.* jaundzimušo stinguma krampji *(tetānuss)*
四六体 sìliùtǐ *ģeol.* tetraheksaedrs
四面 sìmiàn no visām pusēm; visur; visapkārt
四面八方 sìmiàn-bāfāng visas puses; vispusīgs; vispārējs
四面楚歌 sìmiàn-chǔgē ◊ visapkārt skan Ču valsts *(karavīru)* dziesmas *(atrasties pilnīgā ienaidnieku ielenkumā; pilnīgs bezizejas stāvoklis)*
四旁 sìpáng no visām pusēm; visapkārt
四平八稳 sìpíng-bāwěn ❶ stingrs; noturīgs; uzticams; ❷ pilnīgi droši; ❸ klusiņām un bez sarežģījumiem
四起 sìqǐ no visām pusēm *(nāk skaņas)*; visur dzirdamas *(skaņas)*
四千 sìqiān ❶ četri tūkstoši; ❷ četrtūkstošais
四清 sìqīng ❶ *(1963.–1966. g. g. ĶTR īstenotā kampaņa)* „četras tīrīšanas" *(politiskā; ideoloģiskā; organizatoriskā un ekonomiskā)*; ❷ četri nevainojamie dzejnieki *(Juaņ dinastija)*
四人帮 sìrénbāng Četru banda *(江青，张春桥，王洪文，姚文元)* *(ultrakreiso grupējums 1966.–1976. g. g. Kultūras revolūcijas periodā)*
四人舞 sìrénwǔ *mūz.* padekatrs
四散 sìsàn izklīst uz visām pusēm *(mesties, kur acis rāda)*
四舍五入 sìshě-wǔrù *mat.* noapaļošana
四声 sìshēng ❶ *lingv.* ķīniešu valodas četri toņi; ❷ *vēst.* *(toņu apzīmējums: 平，上，去，入)*; ❸ *(toņu apzīmējums mūsdienu ķīniešu valodā: 阴平，阳平，上声，去声)*; ❹ *mūz.* četrbalsīgs
四十 sìshí ❶ četrdesmit; ❷ četrdesmitais
四时 sìshí sk. 四季

四体不勤 sìtǐ bù qín *tēl.* nejēga praktiskās lietās *(atrauts no reālās dzīves)*
四通八达 sìtōng-bādá sazarots ceļu tīkls; ceļi visos virzienos
四外 sìwài sk. 四处
四万 sìwàn ❶četrdesmit tūkstošu; ❷četrdesmit tūkstošais
四围 sìwéi visapkārt; visur; apkārtne
四下里 sìxià·li visa apkārtne; visur; visapkārt
四乡 sìxiāng apkārtējie ciemi un ciemati
四言诗 sìyánshī sk. 四行诗
四野 sìyě apkārtējie līdzenumi *(lauki)*; neaptverams plašums
四月 sìyuè aprīlis; aprīļa mēnesis
四则 sìzé ❶četri noteikumi; ❷četras aritmētiskās darbības
四肢 sìzhī ekstremitātes
四至 sìzhì ❶četri apkārtnes tālākie punkti *(vadoties pēc debess pusēm)*; ❷ierasties no visām pusēm; ❸sasniegt jebkuru punktu; ❹izplatīts
四周 sìzhōu sk. 四围

寺 sì **lietv.** ❶*bud.*budistu dievnams; klosteris; ❷*vēst.* valsts iestāde *(Haņ dinast.) (Ceremoniju un Protokola palāta Upurēšanas palāta u.c.)*; ❸einuhs; **īpašv.** Si *uzv.*
寺观 sìguàn *bud.,dao.*budistu un daoistu klosteri un dievnami
寺院 sìyuàn *bud.* klosteris; dievnams

似(佀) sì/shì **darb.** ❶līdzināties; būt līdzīgam; ❷turpināt; pārņemt; mantot; iet pa pēdām; **apst.** šķiet; acīm redzot; it kā; **īpašv.** Si *uzv.*
似懂非懂 sìdǒngfēidǒng it kā saprot, bet tomēr nesaprot *(ja arī saprot, tad tikai daļēji)*
似乎 sìhū šķiet, ka; liekas, ka
似是而非 sìshì'érfēi šķietami ticams, bet tomēr kļūdains *(tikai daļēji ticams)*

祀(禩) sì **darb.** *rit.* upurēt; **lietv.** ❶upurēšana; ❷*(dinastijas valdīšanas)* pirmais gads; **īpašv.** Si *uzv.*

兕 sì **lietv.** ❶*mit.* vienragainais bifelis; ❷degunradža mātīte

伺 sì/cì **darb.** ❶sekot; izsekot; nogaidīt *(kāda parādīšanos)*; uzglūnēt; ❷uzzināt; noskaidrot; ❸izvēlēties laiku; nogaidīt; ❹skatīties; lūkoties; ❺klausīties; uztvert ar dzirdi
伺机 sìjī ❶nogaidīt izdevīgu brīdi; ❷meklēt izeju *(no sarežģīta stāvokļa)*
伺隙 sìxì nogaidīt piemērotu brīdi

饲(飼) sì **darb.** ❶barot *(dzīvniekus; putnus)*; ❷audzēt, turēt *(dzīvniekus; putnus)*
饲料 sìliào lopbarība
饲养 sìyǎng barot; audzēt lopus *(putnus)*
饲养场 sìyǎngchǎng lopkopības *(putnkopības)* ferma
饲养员 sìyǎngyuán lopkopis; zirgkopis; cūkkopis u.c.
饲育 sìyù audzēt; turēt *(lopus; putnus u.c.)*

俟(竢) sì **darb.** gaidīt; nogaidīt; **saik.** uz to laiku, kad; pēc tam, kad
俟机 sìjī nogaidīt izdevīgu brīdi

肆 sì **darb.** ❶ļaut vaļu jūtām; ❷novest līdz galējībai; izmantot plaši un patvaļīgi; ❸piedot *(vainu)*; ❹likt lietā; ķerties pie; ❺izklāt *(paklāju)*; ❻izplatīt; paplašināt; ❼izlikt apskatei noziedznieka līķi; ❽sodīt; iznīcināt *(ienaidnieku)*; izpostīt *(apkārtni)*; ❾izmest no galvas; ❿uzbrukt; doties uzbrukumā; **īp.** ❶patvaļīgs; nesavaldīgs; ❷plašs *(raksturs)*; ❸gari stiepta *(dziesma)*; ❹milzīgs; varens; ❺atklāts; tiešs; **lietv.** ❶tirgus; tirgus rindas; ❷valsts darbnīcas, faktorijas; ❸patvērums; **sk.** četri; ceturtais *(rakstīts ar vārdiem)*; **saik.** un tad; tādā veidā; **īpašv.** Si *uzv.*
肆虐 sìnüè nodarboties ar vardarbību; ārdīties; trakot; pilnīga patvaļa
肆无忌惮 sìwújìdàn rīkoties patvaļīgi un nesodīti; neapvaldīti; piedauzīgi
肆意 sìyì ❶vadīties no personīgās iegribas; ❷patvaļīgi

嗣 sì **darb.** ❶mantot; pārņemt; turpināt; ❷sekot; sekot aiz; **lietv.** pēcnācējs; mantinieks; **īpašv.** Si *uzv.*
嗣后 sìhòu pēc tam; turpmāk
嗣位 sìwèi mantot valsti; kļūt par troņmantnieku
嗣子 sìzǐ ❶*vēst.* *(galvenās)* sievas vecākais dēls; ❷audžu dēls; adoptēt

song

松 sōng **lietv.** priede; priedes *(iemīļota kompozīcija uz gravīrām vai zīda ar ilgdzīvošanas vēlējumiem adresātam)*
松貂 sōngdiāo *zool.* cauna *(Mustela martes)*
松果体 sōngguǒtǐ *anat.* čiekurveida dziedzeris; epifīze
松果腺 sōngguǒxiàn sk. 松果体
松花 sōnghuā ❶priedes ziedi; ❷konservētas olas *(izturētas pelnu, kaļķu, sodas un sāls maisījuma pastā)*
松鸡 sōngjī *zool.* mežirbe *(Tetrastes bonasia)*
松焦油 sōngjiāoyóu priežu darva; deguts
松节油 sōngjiéyóu terpentīns

S

松林 sōnglín priezu mežs; sils
松毛虫 sōngmáochóng *zool.* priežu vērpējs *(Dendrolimus pini)*
松明 sōngmíng priežu skals
松墙子 sōngqiángzǐ *(tūju vai kadiķu)* dzīvžogs
松球 sōngqiú priedes čiekurs
松仁 sōngrén ciedru rieksta kodols
松鼠 sōngshǔ *zool.* vāvere *(Sciurus vulgaris)*
松树 sōngshù priede
松涛 sōngtāo ◊ priežu paisums *(priežu šalkoņa)*
松香 sōngxiāng priežu sveķi, kolofonijs
松鸦 sōngyā *zool.* Ķīnas sīlis *(Garrulus glandarius sinensis)*
松针 sōngzhēn priežu skujas
松脂 sōngzhī priežu sveķi
松子 sōngzǐ ciedru rieksti

松(鬆) sōng **īp.** ❶ izspūris; sapinkāts; savēlušies *(mati)*; ❷ vājš; novājināts; irdens; porains; šūnains; ❸ izlutināts; izlepis; **darb.** ❶ atsieties; atraisīties; ❷ atlaist; atsiet; ❸ atvieglināt; ❹ nolaist rokas; zaudēt dūšu; **lietv.** *kulin.* smalki sagriezta gaļa *(zivs vai vista)*
松绑 sōngbǎng ❶ atsiet; noņemt *(važas)*; ❷ *pārn.* atlaist grožus; noņemt aizliegumus
松弛 sōngchí ❶ pieļaut izlaidību *(vaļību)*; ❷ ļengans; ❸ atlaist *(nostiepto virvi)*
松动 sōngdòng ❶ *tehn.* izkustināšana; ❷ nestabilas *(cenas)*; ❸ brīva pārvietošanās *(bez drūzmas)*; ❹ vieglāk *(ar līdzekļiem)*
松紧 sōngjǐn akurāt; pašā laikā
松紧带 sōngjǐndài elastīgā saite; gumijota lente; gumija
松劲 sōngjìn mazināt piepūli; bez piepūles; atsalt *(pret darāmo)*
松开 sōngkāi atlaist; atsiet; atslābināt
松口 sōngkǒu piekāpties; piekrist; ļauties pierunāt
松快 sōng·kuai ❶ patīkami; viegli un jautri ap sirdi; ar atvieglojumu; ❷ nedaudz atlaist
松软 sōngruǎn ❶ irdens; ❷ ļengans
松散 sōngsǎn ❶ irdināt; irdināšana; ❷ irdens; ❸ izplūdis; ❹ atbrīvot *(apkakli)*; ❺ novirzīties *(no kāda noteikta darba)*; abstrahēties
松散 sōng·san brīvs; neatkarīgs; neierobežots
松手 sōngshǒu ❶ izlaist no rokām; ❷ atmest ar roku; pazaudēt darba prieku
松土 sōngtǔ irdena zeme; irdināt zemi
松土机 sōngtǔjī *tehn.* augsnes irdinātājs
松懈 sōngxiè ❶ nolaidies; paviršs; nolaidība; paviršība; ❷ slinks; nevīžīgs; ❸ zaudēt *(modrību)*
松元音 sōngyuányīn *lingv.* atbrīvotais *(atslābinātais)* patskanis

怂(慫) sǒng **darb.** ❶ kūdīt; provocēt; jaukt *(prātus)*; ❷ nobīties; pārbīties
怂恿 sǒngyǒng kūdīt; provocēt

悚 sǒng **darb.** nobīties; pārbīties; sākt drebēt no bailēm
悚惧 sǒngjù nobīties; pārbīties; zaudēt drosmi
悚然 sǒngrán drebot no bailēm; šausmās

耸(聳) sǒng **darb.** ❶ mudināt; veicināt; ❷ pierunāt; kūdīt; ❸ baidīties; ❹ slieties; celties augšā; **īp.** ❶ augsts; stāvs; ❷ kurls kops dzimšanas
耸动 sǒngdòng ❶ paraustīt *(plecus)*; ❷ kūdīt; provocēt; ❸ izsaukt sensāciju
耸肩 sǒngjiān raustīt plecus
耸立 sǒnglì slieties; celties augšā
耸人听闻 sǒngréntīngwén satriecoša ziņa; sensācija

讼(訟) sòng **lietv.** ❶ tiesu lieta; ❷ juridisks strīds; ❸ juridiska *(civillieta; īpašuma lieta u.c.)*; **darb.** ❶ tiesāties; strīdēties; apstrīdēt; ❷ nosodīt; nopelt; celt apsūdzību; ❸ žēloties *(par kādu)*
讼棍 sònggùn *niev.* sūdzībnieks; prāvnieks; mahinators
讼师 sòngshī ❶ *jur.* advokāts; ❷ pilnvarnieks
讼事 sòngshì *jur.* tiesas process; tiesu lieta; civillieta

宋 sòng **īpašv.** ❶ *vēst.* ❶ Dienvidu un Ziemeļu laikmeta Sun dinastija m.ē. 420–479 g.g.; ❷ Sun dinastija m.ē. 960–1279 g.g. *(m.ē.X-XII gs.)* ❷ Sun *uzv.*
宋体字 sòngtǐzì Sun dinastijas laikmetā populārais hieroglifu rakstības stils

送 sòng **darb.** ❶ sūtīt; pārsūtīt; nogādāt; apgādāt; ❷ pavadīt *(armijā u.c.)*; ❸ dāvināt; sūtīt kā dāvanu; ❹ bez maksas; par brīvu; ❺ nodot *(tiesu varai)*; konvojēt; ❻ izdzīt; padzīt; ❼ pavadīt pēdējā gaitā; apbedīt; ❽ pazudināt; ļaut aiziet bojā; ❾ pabeigt; noslēgt; izsmelt; ❿ nodzīvot *(dzīvi)*; ⓫ atdot; atteikties no; ⓬ zaudēt; ⓭ ziedot
送报员 sòngbàoyuán telegrammu iznēsātājs
送别 sòngbié pavadīt un atvadīties; atvadas
送殡 sòngbìn *rit.* apbedīt; bēru procesija; iet aiz zārka; bēres
送出 sòngchū izvadīt; pavadīt; sūtīt projām
送到 sòngdào ❶ atsūtīt; atnest; ❷ nogādāt; nogādāšana
送风 sòngfēng *metal.* gaisa padeve; gaisa iepūšana
送风机 sòngfēngjī *tehn.* gaisa kompresors; ventilators
送佛送到西天 sòngfósòngdào xītiān ◊ ja *(tu)* pavadi Budu, tad vadi līdz pašām Rietumu debesīm *(ja esi apņēmies palīdzēt, tad dari to līdz galam)*
送话器 sònghuàqì *tehn.* mikrofons
送还 sònghuán atsūtīt atpakaļ
送回 sònghuí sk. 送还

送货 sònghuò piegādāt preces
送货员 sònghuòyuán preču piegādātājs
送交 sòngjiāo sūtīt; pārsūtīt; sūtījums
送进 sòngjìn ❶ievest; ienest; ❷dzirdams *(no ārpuses)*; ❸*tehn.* padeve
送君千里，终须一别 sòng jūn qiānlǐ, zhōng xū yī bié ◊ pat ja tu savu ciemiņu pavadi tūkstoš verstu, tomēr beigās no ciemiņa jāatvadās *(garas atvadas; liekas asaras)*
送来 sòng·lai ❶atsūtīt; ❷vējš nes *(skaņas)*; ❸konvojēt
送礼 sònglǐ ❶atnest dāvanas; ❷sūtīt dāvanas; ❸uzdāvināt
送命 sòngmìng iet bojā; doties nāvē; riskēt ar dzīvību
送气 sòngqì *lingv.* aspirācija; aspirēta *(skaņa)*
送气音 sòngqìyīn *lingv.* aspirāts
送去 sòng·qu aizsūtīt; aizgādāt; aizvest
送人情 sòng rénqíng skaists *(plašs)* žests
送死 sòngsǐ ❶doties nāvē; ❷apbedīt tēvu *(māti)*
送信儿 sòngxìnr ❶sūtīt vēstuli; ❷padot ziņu
送行 sòngxíng ❶pavadīt; ❷rīkot atvadu banketu *(dzīres)*
送葬 sòngzàng pavadīt pēdējā gaitā; iet bēru gājienā; apbedīt; bēres
送终 sòngzhōng *rit.*gatavot apbedīšanai tēva *(mātes)* mirstīgās atliekas; pavadīt pēdējā gaitā tēvu *(māti)*; būt pie tēva *(mātes)* miršanas gultas

S

诵(誦) sòng **darb.** ❶lasīt balsī; deklamēt; dziedāt; ❷slavēt; lielīt; apdziedāt; ❸izsmiet vārsmās; ❹tenkot; ❺stāstīt; paziņot; ❻spriest; izteikt viedokli; **lietv.** *lit.*satīriskas vārsmas
诵读 sòngdú lasīt balsī; deklamēt; mācīties no galvas

颂(頌) sòng **darb.** ❶slavēt; lielīt; apdziedāt; ❷deklamēt; **lietv.** ❶himna; slavas dziesma; ❷*lit.* panegiriks; **īpašv.** Sun *uzv.*
颂词 sòngcí ❶uzslava; panegiriks; ❷apsveikums; *dipl.* oficiāla apsveikuma runa *(piem, iesniedzot akreditēšanas rakstu)*
颂歌 sònggē ❶*lit.* ditirambs; panegiriks; ❷himna; slavinājums
颂古非今 sònggǔ-fēijīn apdziedāt senatni un pelt tagadni
颂诗 sòngshī *lit.* oda
颂扬 sòngyáng ❶slavināt; slavēt; lielīt; ❷*lit.* panegiriks; uzslava

sou

搜(蒐) sōu **darb.** ❶meklēt; atrast *(pārmeklējot vai veicot kratīšanu)*; ❷aplūkot; pārmeklēt; veikt kratīšanu; ❸detalizēti izpētīt; uzzināt; ❹izvēlēties *(partneri)*; **īp.** liels *(skaita ziņā)*; daudz
搜捕 sōubǔ ❶meklēt un aizturēt; ❷saņemt ciet; saķert
搜查 sōuchá ❶pārmeklēt; veikt kratīšanu; kratīšana; ❷atrast; meklēt
搜肠刮肚 sōucháng-guādù ◊ lauzīt galvu *(īpaši rakstot dzeju vai prozu)*
搜刮 sōuguā ❶meklēt; atņemt *(kaut ko)*; ❷*sar.* aptīrīt
搜集 sōují ❶vākt; kolekcionēt; ❷atņemt; ❸savākt kopā
搜括 sōukuò sk. 搜刮
搜罗 sōuluó piemeklēt un vākt *(darbiniekus)*; vervēt; meklēt
搜身 sōushēn pārmeklēt; *(individuāla)* kratīšana
搜索 sōusuǒ ❶*milit.* *(apvidus)* rekogniscēšana; ❷pārmeklēt; meklēt *(pretinieku)*
搜寻 sōuxún meklēt; censties izdibināt

嗖 sōu **onom.** *lodes svilpiena vai vēja šalkoņas skaņas atdarinājums*

馊(餿) sōu **īp.** ieskābis; skābs; sarūdzis; bojāts; nederīgs
馊味 sōuwèi skābena *(skāba)* smaka

艘 sōu **lietv.** kuģis; **skait.** *kuģiem*

叟(叜) sǒu **lietv.** ❶vecs vīrs; vecis; **vietn.** *piekl.* Jūs; **lietv.** ❷ *(senas tauta, kas kādreiz dzīvoja mūsdienu Gaņsu, Sičuanas un Juņnaņas provinču teritorijā)*

嗾 sǒu **darb.** ❶rīdīt *(suni)*; ❷kūdīt *(uz sliktām lietām)*
嗾使 sǒushǐ kūdīt; musināt; inspirēt

嗽 sòu **darb.** klepot; atklepoties; **lietv.** klepus

su

苏(蘇、囌、甦) sū **lietv.** ❶*bot.* Nankinas perilla *(Perilla nankinensis)*; ❷žagari; zāle *(kurināmais)*; ❸atpūta; **darb.** atdzimt; atmosties; atjēgties; **īpašv.** ❶*saīs.* PSRS; ❷*saīs.* Dzjansu province; ❸*saīs.* Sudžou pilsēta; ❹Su *uzv.*
苏打 sūdá *ķīm.* soda
苏丹 Sūdān ❶Sudāna; ❷sultāns; ❸*(lopbarības augs)*Sudānas sorgo*(Sorghum sudanense)*
苏丹人 sūdānrén sudānietis
苏格兰 Sūgélán Skotija
苏格兰人 sūgélánrén skots
苏里南 Sūlǐnán Surinama
苏里南人 sūlǐnánrén surinamietis
苏联 Sūlián PSRS

苏联人 sūliánrén padomju cilvēks
苏铁 sūtiě *bot.* sago palmu dzimtas augs *(Cycas sp.)*
苏维埃 sūwéi'āi padomju *(vara; iekārta u.c.)*
苏醒 sūxǐng atjēgties; atmosties; nākt pie apziņas
苏绣 sūxiù Sudžou izšuvumi
苏子 sūzǐ Nankinas perillas sēklas

酥 sū **lietv.** ❶ *(no govs vai aitas krējuma gatavots)* sviests; krējums; rūgušpiens; kumiss; airāns; piena produkti; ❷ *(no aizdara mīklas gatavoti)* cepumi; sviesta cepumi; **darb.** atmiekšķēties; izmiekšķēties; kļūt mīkstam
酥脆 sūcuì mīksts; irdens; trausls
酥麻 sūmá ❶ novārdzis; novārdzināts; ❷ notirpt
酥软 sūruǎn ❶ atmiekšķēties; kļūt mīkstam; ❷ mīksts; saguris
酥糖 sūtáng ❶ *(cepumu paveids)* žagariņi ar sezama sēkliņām; ❷ halva
酥油 sūyóu sviests *(no govs vai aitas krējuma)*
酥油茶 sūyóuchá *(mongoļu un tibetiešu)* sviesta tēja *(tējai pievieno sviestu)*

俗 sú **lietv.** ❶ paražas; tikumi; ieradumi; noslieces; gaume; ❷ sadzīviskā pasaule; ikdienas dzīve; pasaulīgā kņada; ❸ *bud.* laicīgā pasaule; ❹ laicīgais *(pasaulīgais)* cilvēks *(atšķirībā no mūka)*; ❺ *lingv.* vienkāršruna; ❻ *saīs.* sakāmvārds; paruna; folklora; **īp.** ❶ ikdienišķs; viduvējs; vienkāršs; parasts; ❷ vulgārs; banāls; triviāls; zems; rupjš
俗话 súhuà ❶ vienkāršruna; ❷ sakāmvārds; paruna; izteiciens
俗名 súmíng ❶ ikdienā pieņemts nosaukums; ❷ *bud.* pasaulīgais vārds *(pirms stāšanās mūka kārtā)*
俗气 sú·qi ❶ rupjš; mietpilsonisks; mietpilsoniskums; ❷ banalitāte; bezgaumība; gaumes trūkums
俗尚 súshàng bezgaumība; mietpilsoniskums
俗套 sútào trafareta pieklājība *(etiķete)*; banalitāte
俗体字 sútǐzì ❶ ikdienišķs; parasts; ❷ vienkāršotais hieroglifa pieraksts; ❸ *lit.* vulgārais stils; ❹ vienkāršs; nepretenciozs; ❺ pasaulīgs
俗语 súyǔ ❶ sakāmvārds; paruna; ❷ vienkāršruna
俗字 súzì *(klasiskajās vārdnīcās neiekļautie)* vulgārie hieroglifi

夙 sù **īp.** ❶ agrs; ❷ sens; ❸ godbijīgs; **apst.** ❶ agri; rīta agrumā; ❷ sen; no seniem laikiem; **lietv.** rīts; **īpašv.** Su *uzv.*
夙世 sùshì senie laiki; sen pagājušie laiki; pagātne
夙兴夜寐 sùxīng-yèmèi ◊ agri celties un vēlu iet pie miera *(strādāt, nežēlojot spēkus; strādāt, cik spēka)*
夙夜 sùyè ❶ dienu un nakti; no rīta līdz vakaram; pastāvīgi; ❷ pirms rītausmas
夙愿 sùyuàn ❶ sena vēlēšanās; ❷ tieksme; slieksme; ❸ *bud.* solījums, kas iepriekšējā pārdzimšanā

诉(訴) sù **darb.** ❶ sūdzēties *(par kaut ko)*; apelēt *(pie kaut kā)*; ❷ *jur.* ierosināt tiesu lietu; sūdzēties; iesūdzēt *(kādu)*; ❸ apmelot *(kādu)*; apvainot; ❹ paziņot; sniegt detalizētu ziņojumu; ❺ attaisnot; apgāzt nepatiesu lēmumu; ❻ atteikties *(no vīna kausa)*; **lietv.** tiesu lieta; prāva; **īpašv.** Su *uzv.*
诉苦 sùkǔ ❶ žēloties *(par smago likteni)*; ❷ stāstīt par savas dzīves grūtībām
诉说 sùshuō ❶ žēloties; gausties; ❷ atzīties *(mīlestībā)*; izklāstīt
诉讼 sùsòng ❶ *jur.* prāva; tiesas process; procesuāls *(jautājums)*; ❷ *jur.* prasība; ❸ tiesvedība; tiesāšanas kārtība
诉讼法 sùsòngfǎ *jur.* procesuālais kodekss
诉讼费 sùsòngfèi *jur.* tiesāšanās izdevumi
诉讼权 sùsòngquán *jur.* procesuālās tiesības
诉状 sùzhuàng *jur.* sūdzība

肃(肅) sù **īp.** ❶ godbijīgs; cieņas pilns *(ar cieņu)*; ❷ varens; svinīgs; ❸ stingrs; bargs; nopietns; morāli tīrs; ❹ mierīgs; pārliecināts; ❺ sarāvies no aukstuma *(par augiem)*; nosalis; pārsalis; ❻ nepacietīgs; **darb.** ❶ savest kārtībā; ❷ likvidēt *(ienaidniekus)*; ❸ *rakst.* ar cieņu adresēt; ❹ sagaidīt ciemiņu; **īpašv.** Su *uzv.*
肃反运动 sùfǎnyùndòng *vēst.* kontrrevolūcijas likvidācijas kustība *(1955. g. kampaņa ĶTR)*
肃静 sùjìng ❶ ievērot klusumu; pilnīgs klusums; ❷ ievest kārtību; nomierināt
肃立 sùlì godbijīgi stāvēt
肃穆 sùmù ❶ stingrs un godbijīgs; svinīgs un godbijīgs; ❷ svinīgs klusums
肃清 sùqīng ❶ attīrīt; likvidēt; attīrīties *(no kaitīgiem elementiem; šķiras ienaidniekiem)*; ❷ auksts un kluss
肃然 sùrán ❶ godbijīgi; ar godbijību; ❷ ar cieņu; apliecināt cieņu; ❸ svinīgi; ❹ striktā kārtībā

素 sù **lietv.** ❶ nekrāsots balts zīds; nebalināts audekls; jēlaudums; ❷ *rit.(balts)* sēru tērps; ❸ veģetāriešu ēdiens; ❹ pusfabrikāts; materiāls; ❺ *(mācības)* pamats; ❻ galvenā īpašība; *(dvēseles)* daba; ❼ jūtas; centieni; ❽ *ķīm.* vienkārša viela; elements; ❾ vīna sildāmā tējkanna; **īp.** ❶ balts; nekrāsots; nebalināts; ❷ vienkāršs *(bez izrotājumiem; vientiesīgs; atklāts)*; ❸ *rit.* sēru *(apģērbs)*; ❹ gavēņa *(ēdiens)*; liess *(ēdiens)*; ❺ *(cilvēks)* bez titula; ❻ *(cilvēks)* bez graša kabatā; ❼ sens; **apst.** pagātnē; agrāk; vienmēr; līdz šim; **darb.** laicīgi sagatavot; atbilst apstākļiem; **īpašv.** Su *uzv.*
素材 sùcái *(mākslas darba pamatā iestrādātais)* faktiskais materiāls

S

素菜 sùcài veģetāriešu ēdiens

素菜馆 sùcàiguǎn veģetāriešu ēdnīca

素餐 sùcān liekēdis; dzīvot uz cita rēķina

素常 sùcháng ikdienišķs; parasti; kā vienmēr

素淡 sùdàn vienkāršs; pieticīgs *(apģērbs)*

素服 sùfú *rit.(baltas)* sēru drēbes

素净 sù·jing sk. 素淡

素来 sùlái izsenis; no seniem laikiem; no paša sākuma; vienmēr

素昧平生 sùmèi-píngshēng ❶ būt pilnīgi svešiem *(nemaz nepazīt vienam otru)*; ❷*piekl. (man)* nav tas gods Jūs pazīt

素描 sùmiáo ❶*glezn.* kontūrzīmējums *(zīmulī; oglē; tušā)*; ❷*lit.* uzmetums; ieskicējums

素朴 sùpǔ ❶gluds *(bez ornamenta)*; ❷vienkāršs; naivs

素日 sùrì ❶parasti; vienmēr; ❷darba dienas; ❸skaidra diena *(saule)*

素食 sùshí ❶liekēdis; dzīvot uz cita rēķina; ❷ veģetāriešu ēdiens *(augu izcelsmes ēdiens)* ; ❸ parasts ēdiens

素席 sùxí veģetāriešu galds

素馨花 sùxīnhuā *bot.* lielziedu jasmīns *(Jasminum grandiflorum)*

素雅 sùyǎ pieticīgs, bet smalks

素养 sùyǎng ❶sevis pilnveidošana; pilnveidošanās *(kādā jomā)*; ❷sagatavotība; izglītība; erudīcija

素油 sùyóu augu eļļa

素质 sùzhì ❶balts fons *(pamats)*; ❷rakstura īpatnības; noslieces; ❸*med.* diatēze

速

sù **īp.** ❶ātrs; paātrināts; steidzīgs; ❷īslaicīgs; **apst.** ātri; steidzīgi; **lietv.** ātrums; sākuma *(beigu)* ātrums; **darb.** ❶ātri *(virzīties; rīkoties u.c.)*; steigties; ❷steidzināt; saukt; tuvināt; ❸ievērot gavēni; **īpašv.** Su *uzv.*

速成 sùchéng ❶ātri pabeigt *(sasniegt)*; ❷paātrināts; ❸īslaicīgs

速冻 sùdòng *tehn.* ātrā produktu iesaldēšana; ātri iesaldēt

速冻器 sùdòngqì *tehn.* ātrās iesaldēšanas iekārta

速度 sùdù ❶ātrums; temps; ❷*fiz.* rezultējošais ātrums

速度表 sùdùbiǎo *tehn.* spidometrs

速记 sùjì ❶stenogrāfija; stenografēt; ❷ātri pierakstīt

速记员 sùjìyuán stenogrāfists

速决战 sùjuézhàn ❶*milit.* īslaicīga kauja; ❷īslaicīgs karš

速率 sùlǜ ❶*fiz.* ātrums; ❷temps

速溶 sùróng ❶ātri šķīstošs; ❷šķīstošā *(kafija)*

速效肥料 sùxiào féiliào *lauks.* ātras iedarbības mēslojums

速写 sùxiě ❶*glezn.* skice; uzmetums; ❷*lit.* apraksts; tēlojums; ❸uzskicēt; uzmest skici

速战速决 sùzhàn-sùjué *milit.*īslaicīgs karš ar ātru iznākumu

宿

sù/xiǔ/xiù **darb.** ❶apmesties uz naktsmājām; nakšņot; ❷apstāties; aizkavēties; ❸īslaicīgi uzturēties; ❹atturēties; stingri apņemties; ❺apturēt; aizkavēt; ❻būt *(ar kaut ko)* apmierinātam; ❼uzaicināt; ❽brīdināt; ❾atkārtot; **lietv.** ❶ iebraucamā vieta; patversme; patvērums; ❷ pieredzējis cilvēks; **īp.** ❶vakardienas; pagājušā gada; ❷vecs; iesīkstējis; **apst.** agrāk; vispirms; pirmām kārtām; **īpašv.** Su *uzv.*

宿根 sùgēn ❶*(daudzgadīgo zāļu)* pagājušā gada sakne; ❷*bud. (patreizējās eksistences)* pirmcēlonis

宿疾 sùjí *med.* hroniska slimība

宿将 sùjiàng *milit.*pieredzējis pulkvedis *(veterāns)*

宿命论 sùmìnglùn fatālisms

宿命论者 sùmìnglùnzhě fatālists

宿舍 sùshè kopmītne

宿营 sùyíng *milit.* ❶izvietoties apmetnē; apmetne; ❷apmesties *(ciemā)*

宿怨 sùyuàn sena pārestība *(sens aizvainojums)*

宿愿 sùyuàn senlolots sapnis; dziļākās ilgas

宿主 sùzhǔ *biol. (parazītu)* saimnieks

粟

sù **lietv.** ❶*bot.* Itālijas sarene *(Setaria italica)*; ❷graudaugi; ❸graudi *(kā nomaksas līdzeklis: atalgojums; nodokļi; rente)*; ❹graudiņš *(ķermenis)*; ❺zosāda; **darb.** kult *(graudus)*; **īpašv.** Su *uzv.*

溯(泝、遡)

sù **darb.** ❶braukt *(peldēt)* pret straumi; ❷atgriezties domās; atcerēties

溯源 sùyuán ◊ vērsties pie pirmavotiem *(meklēt cēloņus; pētīt pirmavotus)*

塑

sù **darb.** veidot *(darināt)* no māliem *(figūriņas u.c.)*; **īp.** veidots no māliem; plastisks

塑胶 sùjiāo plastmasa

塑料 sùliào sk. 塑胶

塑像 sùxiàng ❶veidot *(dievības)* statuju; ❷*(no māliem darināta)* statuja*(statuete)*

塑造 sùzào veidot; no māliem veidots; plastisks

塑造术 sùzàoshù *māksl.* veidošana; modelēšana; sīkplastika; veidot *(sīkplastikas u.c.)* darinājumus

嗉(膆)

sù **lietv.** *(putna)* guza

嗉囊 sùnáng *(putna)* guza

簌

sù **darb.** ❶spīdēt cauri; redzams cauri; ❷laist cauri *(gaismu)*; **īp.** pa pusei caurspīdīgs; daļēji caurspīdīgs

簌簌 sùsù **onom.** *čaukstēšanas (šalkšanas) skaņa*

suan

酸(痠)

suān **īp.** ❶skābs; skābēts; asa

(garša); ❷ saskābis; iepuvis; puvuma *(smaka)*; ❸ augstprātīgs; pedantisks; ❹ konservatīvs; iesīkstējis; ❺ skumjš; sadrūmis; aizvainots; bēdu nomākts; ❻ noguris; ļengans; notirpis; **lietv.** ❶ *ķīm.* skābe; ❷ skumjas; ciešanas; ❸ *tēl.* greizsirdība; ❹ grēmas; žagas; **darb.** ❶ sāpēt; lauzt kaulus *(no reimatisma; sāpēm)*; ❷ skumt; sērot

酸菜 suāncài skābēti dārzeņi

酸橙 suānchéng *bot.* rūgtais apelsīns; pomerance *(Citrus aurantium)*

酸楚 suānchǔ skumjas; ciešanas; bēdas

酸度 suāndù *ķīm.* skābuma pakāpe; skābums

酸酐 suāngān *ķīm.* anhidrīds; skābes anhidrīds

酸根 suāngēn *ķīm.* skābes radikālis

酸化 suānhuà oksidēties; oksidēšanās

酸化剂 suānhuàjì *ķīm.* oksidētājs

酸碱工业 suānjiǎn gōngyè skābju un sārmu ražošanas nozare

酸溜溜 suānliūliū ❶ skābens; ❷ notirpis; sāpošs; ❸ greizsirdīgs; ❹ iedomīgs; uzpūtīgs

酸麻 suānmá notirpt

酸梅 suānméi žāvētas melnplūmes

酸梅汤 suānméitāng žāvētu melnplūmju novārījums *(morss)*

酸奶 suānnǎi rūgušpiens; kefīrs; jogurts

酸奶油 suānnǎiyóu krējums; kefīrs; jogurts

酸软 suānruǎn *(roku un kāju kaulu)* sāpes

酸式盐 suānshìyán *ķīm.* skābā sāls

酸甜苦辣 suāntiánkǔlà ◊ skābs un salds, rūgts un piparots *(dzīves pavērsieni; dzīves labās un sliktās puses)*

酸痛 suāntòng smeldze; smeldzošas sāpes *(locītavās; ķermenī)*; smeldzošs

酸性 suānxìng sk. 酸度

酸枣 suānzǎo *bot.* unabi; *(Ķīnas skābās dateles)* jujuba *(Zizyphus jujuba)*

酸枣仁 suānzǎorén attīrīti jujubas kauliņu *(sēklu)* kodoli

酸中毒 suānzhòngdú *med.* acidoze

蒜 suàn **lietv.** ❶ *bot.* ķiploks *(Allium sativum)*; ❷ ķiploku galviņa; ❸ bumbulis; pumpa; puns

蒜瓣儿 suànbànr ķiploku daiviņa

蒜毫 suànháo ķiploku asns

蒜黄 suànhuáng *(ēdamie)* ķiploku loki

蒜苗 suànmiáo sk. 蒜黄

蒜泥 suànní ķiploku pasta *(grūsti ķiploki)*

蒜薹 suàntái ķiploku asns

蒜头 suàntóu ķiploku galviņa

算(祘) suàn **darb.** ❶ skaitīt; rēķināt; ❷ rēķināties ar; ❸ uzskaitīt; ❹ vērtēt kā; ❺ uzskatīt par uzmanības cienīgu; **lietv.** skaits; rēķins; aprēķins

算草 suàncǎo ❶ risināt uzdevumu *(reizināšanā; atņemšanā)*; ❷ *mat.* aritmētisko darbību shēma

算尺 suànchǐ logaritmiskais lineāls

算计 suàn·ji ❶ sarēķināt; kalkulēt; ❷ pārdomāt; *sar.* piemest prātā; plānot; ❸ intriģēt *(perināt ļaunus nodomus)*; ❹ skaits; cipars

算了 suàn·le lai! pietiek! labs ir!

算命 suànmìng zīlēt; paredzēt likteni

算盘 suàn·pan ❶ skaitīkļi; skaitāmie kauliņi; ❷ plāns; aprēķins; interese

算盘子儿 suàn·panzǐr skaitīkļu kauliņi

算清 suànqīng sarēķināt; aprēķināt kopsummu; norēķināties *(ar kādu)*

算式 suànshì ❶ aritmētiska formula; ❷ aritmētiskā izteiksme

算术 suànshù aritmētika; aritmētisks

算数 suànshù ❶ rēķināt; aprēķināt; ❷ ņemt vērā; rēķināties ar; ❸ noteicošais vārds

算账 suànzhàng ❶ sarēķināt; aprēķināt kopsummu; ❷ norēķināties

sui

尿 suī/niào **lietv.** urīns; **darb.** urinēt

虽(雖) suī **palīgv.** ❶ *(pirms vai pēc teikuma priekšmeta)* lai; lai arī; ❷ kaut; pat, ja; ❸ bet; tomēr; ❹ pat; ❺ vai; vai tad; **darb.** virzīt uz priekšu; grūst; **lietv.** ķirzaka; varāns

虽然 suīrán lai; lai arī

虽说 suīshuō lai arī saka, ka; kaut arī saka... tomēr

虽则 suīzé lai; lai arī

绥(綏) suí **darb.** ❶ nomierināt; nomierināties; ❷ atkāpties; *milit.* atvilkt atpakaļ karaspēku; ❸ pārtraukt; ❹ uzvilkt *(karogu)*; **lietv.** ❶ virvju margas; ❷ ingvers; ❸ *rakst.* *(vēlu Jums)* mieru un labklājību

绥靖 suíjìng ❶ nomierināt; atjaunot mieru; ❷ nomierināšana; savaldīšana

随(隨) suí **darb.** ❶ iet aiz *(kāda)*; pavadīt *(kādu)*; ❷ iet pa pēdām; ❸ atgādināt *(kādu)*; būt līdzīgam; ❹ atbilst; ❺ piekrist; rīkoties saskaņā ar; ❻ pārdzīt *(uz citām ganībām)* ganāmpulku; **darb.-pr.** ❶ aiz; ar; kopā ar; saskaņā ar; atkarībā no tā, kā; **apst.** pēc tam; uzreiz; nopakaļ; tūliņ; **lietv.** ❶ svītas loceklis; apsargs; ❷ kāja; kājas pirksti; **īpašv.** Sui *uzv.*

随笔 suíbǐ *lit.* apraksts; eseja; feļetons

随便 suíbiàn ❶ kā vēlaties; kā *(Jums)* ērtāk; ❷ brīvi; neoficiāli; bez formalitātēm; ❸ jebkurš; ❹ kā nebūt; kā pagadās

随波逐流 suíbō-zhúliú ◊ atrasties *(būt)* viļņu un straumes varā *(bez personīga viedokļa; akli sekot citiem)*

随处 suíchù visur; jebkurā vietā

S

随从 suícóng ❶iet pa pēdām; pavadīt; ❷svīta; pavadītāji; miesas sargi
随大溜 suídàliù rīkoties tāpat kā visi
随带 suídài ❶ņemt līdzi; līdzi nēsājams; ❷rezerves; kabatas; ❸*vēst.* neatņemams*(tituls)*, arī pārejot zemākā rangā
随地 suídì sk. 随处
随风倒 suífēngdǎo ◊ sliekties uz to pusi, kur vējš pūš *(nepastāvīgs, bezprincipu cilvēks)*
随风转舵 suífēng-zhuǎnduò ◊ griezt stūri pa vējam *(❶rīkoties pēc apstākļiem; ❷būt pakļāvīgam; bez savas nostājas)*
随和 suí·he ❶piekrist teiktajam; piebalsot; pieslieties *(kaut kam)*; ❷akli sekot; pūst vienā taurē
随后 suíhòu pēc tam; turpmāk
随机应变 suíjī-yìngbiàn piemēroties apstākļiem *(rīkoties elastīgi; manevrēt)*
随即 suíjí nekavējoties; tūdaļ
随口 suíkǒu ❶ekspromta veidā; bez sagatavošanās; ❷runāt, kas ienāk prātā; ❸garšīgs *(par ēdienu)*
随身 suíshēn ❶nēsāt līdzi; ❷rokas; kabatas; līdzi nēsājams
随声附和 suíshēng-fùhè ◊ nekavējoties vilkt līdz svešai balsij *(piekrist bez domāšanas; piebalsot; pūst vienā taurē)*
随时 suíshí ❶jebkurā laikā; visos gadījumos; kad vēlaties; ❷priekšlaicīgi; ❸savlaicīgi; ❹atkarībā no sezonas
随时随地 suíshí-suídì jebkurā laikā un jebkurā vietā *(atkarībā no apstākļiem)*
随手 suíshǒu ❶tūdaļ; uz reizi; pie viena; ❷pie rokas; kā ērtāk; ❸veikli; ar *(labām)* iemaņām
随顺 suíshùn sekot *(kādam)*; pakļauties; klausīt
随同 suítóng pavadīt; iet pa pēdām; kopā; kopā ar
随想曲 suíxiǎngqǔ *mūz.* kapričo
随心所欲 suíxīnsuǒyù sekot savām vēlmēm *(ne ar vienu nerēķināties)*
随行 suíxíng pavadīt; iet pa pēdām; *(oficiālās)* svītas *(delegācijas)* loceklis
随意 suíyì ❶pēc vēlēšanās; kā vēlaties; ❷fakultatīvi
随意肌 suíyìjī *anat.* patvaļīgo kustību muskulis
随遇而安 suíyù ér ān viegli iedzīvoties jebkuros apstākļos
随遇平衡 suíyù pínghéng *fiz.* indiferentais līdzsvars
随员 suíyuán ❶*(vēstniecības)* atašejs; ❷svītas loceklis
随葬 suízàng *rit.*apglabāt kopā ar mirušo *(personīgās mantas; rotas u.c.)*
随葬品 suízàngpǐn ❶*rit.*priekšmeti, kurus glabāja kopā ar mirušo; ❷apbedīšanas piederumi
随着 suí·zhe ❶iet aiz; iet pa pēdām; ❷sekojot; attiecīgi; ❸nekavējoties; acumirklī

髓 suǐ **lietv.** ❶*(kaulu)* smadzenes; ❷*(auga)* serde; pulpa; ❸galvenā būtība; kvintesence; ❹*min.* halcedons
髓磷脂 suǐlínzhī *biol.* mielīns
髓素 suǐsù sk. 髓磷脂

岁(歳、嵗) suì **lietv.** ❶gads; *(viena)* gada termiņš; ❷katru gadu; ik gadus; ❸*(cilvēka)* vecums; ❹dzīve; ❺jauns gads; jaunais gads; aizejošais gads; vecais gads; ❻raža; ❼*ķīn. astr.* Sui, Jupiters *(planēta)*; **īpašv.** Sui *uzv.*
岁差 suìchā *astr. (zvaigznes)* gada paralakse; precesija
岁除 suìchū *(valsts budžeta)* gada izdevumi *(izmaksas)*
岁杪 suìmiǎo gada beigas
岁暮 suìmù ❶gada beigas; ❷*tēl.* mūža novakare; ❸Jaungada dāvana
岁首 suìshǒu gada pirmais mēnesis
岁数 suì·shu ❶*(cilvēka)* vecums, gadu skaits; ❷dienu skaits gadā
岁星 suìxīng *astr.* Jupiters *(planēta)*
岁修 suìxiū ikgadējie papildus remonta darbi *(plūdu novēršanā u.c.)*
岁月 suìyuè gada izdevumi *(tēriņi)*

遂 suì **darb.** ❶virzīties uz priekšu; ❷augt; attīstīties; progresēt; ❸sasniegt mērķi; būt sekmīgam; izdoties; piepildīties; ❹virzīt uz priekšu; izvirzīt; ❺sekmēt; izplatīt; attīstīt; ❻sekot; saskaņot ar; vadīties no; pieturēties pie; ❼harmonēt; būt cienīgam; ❽sasniegt; panākt; ❾pabeigt; novest līdz galam; **apst.** ❶pilnīgi; pilnībā; līdz galam; vienmēr; visur; ❷tādā veidā; sakarā ar to; **īp.** cienīgs; **lietv.** ❶ceļš; brasls; ❷robežgrāvis; **īpašv.** Sui *uzv.*
遂心 suìxīn ❶atbilst vēlmēm; notikt saskaņā ar iecerēto; ❷sasniegt vēlamo
遂意 suìyì sk. 随心
遂愿 suìyuàn ❶atbilst vēlmēm; iecerētā piepildīšanās; ❷sasniegt vēlamo

碎 suì **darb.** ❶sasist; pārsist; sadragāt; ❷saplīst; sabirt drumslās; sadrupt; **īp.** ❶saskaldīts; sīki sacirsts; sadauzīts *(driskās)*; ❷nepilns; nekomplekts; ❸jaukts; nejaušs; ❹apnicīgs; nogurdinošs; ❺smalks; miniatūrs; **lietv.** ❶atlūzas; šķembas; ❷sīkumi
碎步儿 suìbùr tipināt; iet sīkiem solīšiem
碎层云 suìcéngyún *met.* slāņu mākoņi
碎积云 suìjīyún *met.* gubu mākoņi
碎块 suìkuài atlūza; šķemba
碎料 suìliào sasmalcināts dažādu minerālu maisījums
碎煤机 suìméijī *tehn.* akmeņogļu drupināmā mašīna
碎米 suìmǐ ❶drupināts *(šķelts)* rīss; ❷*met.* sniega putraimi
碎片 suìpiàn sk. 碎块

S

碎石 suìshí *(akmens; ķieģeļu u.c.)* šķembas
碎石机 suìshíjī *tehn.* akmeņu drupināmā mašīna; akmeņu smalcinātājs
碎石路 suìshílù *(vairākiem akmens šķembas slāņiem segta)* ielas braucamā daļa
碎铁 suìtiě metāllūžņi
碎铁机 suìtiějī ❶ *kalnrūpn.* raktuves tornis; ❷ *tehn.* pāļdzinis
碎屑 suìxiè ❶ sīkas šķembas; mazi gabaliņi; ❷ drazas; krāmi; ❸ *pārn.* sabiedrības pabiras; ❹ *ģeol., med.* detrīts
碎屑岩 suìxièyán *ģeol.* drupu ieži
碎雨云 suìyǔyún *met.* lietus mākoņi
碎渣机 suìzhājī *tehn.* izdedžu drupināmā mašīna
碎砖 suìzhuān ķieģeļu šķembas

隧 suì **lietv.** ❶ eja; pāreja; ceļš; ❷ *vēst.* pazemes eja uz kapenēm; slepena eja; ❸ tunelis; pazemes eja; **darb.** ❹ *vēst.* ierīkot pazemes eju; ❺ griezties *(par dzirnakmeni u.c.)*
隧道 suìdào ❶ tunelis; pazemes eja; ❷ *vēst.* pazemes eja uz kapenēm

燧 suì ❶ **lietv.** *vēst.* uguns iegūšanas līdzekļi *(krams ar šķiltavām; sausa koka gabaliņi uguns iegūšanai trinot; saules reflektors u.c.)*; ❷ signāluguns *(ugunskurs; lāpa)*; sargkareivju ugunskurs; dūmu ugunskurs; **darb.** dedzināt; kvēpināt
燧石 suìshí *min.* krams
燧石器 suìshíqì *arheol.* krama darbarīki

邃 suì **īp.** ❶ dziļš; tāls; attāls; ❷ nepieejams; slēpts; ❸ nopietns; pamatīgs; spēcīgs; lielisks; **apst.** ❹ lieliski; brīnišķīgi; augstākā pakāpē
邃古 suìgǔ sirma senatne; tāla pagātne; sensenos laikos

穗 suì **lietv.** ❶ *bot.* vārpa; skara; ❷ *(cepures)* pušķītis; bārkstis; ❸ *(uguns)* mēle; **īpašv.** viens no Guandžou pilsētas nosaukumiem
穗状花序 suìzhuàng huāxù *bot.* vārpveida ziedkopa; vārpa
穗子 suì·zi ❶ *bot.* vārpa; skara; ❷ *(cepures)* pušķītis; bārkstis

sun

孙(孫) sūn **lietv.** ❶ mazdēls; mazdēliņš; ❷ mazmazdēls; tiešais pēcnācējs *(vīriešu līnija)*; ❸ jaunie dzinumi; asni; **īp.** jauns; maziņš; sīks; **īpašv.** Suņ *uzv.*
孙女 sūnnǚ mazmeita
孙女婿 sūnnǚ·xu mazmeitas vīrs
孙媳妇 sūnxí·fu mazdēla sieva
孙中山 Sūn Zhōngshān Suņ Jatsens*(1866.-1925. g.g.)Ķīnas demokratiskās revolūcijas līderis*
孙子 sūn·zi ❶ mazdēls; ❷ bērni un mazbērni; pēcnācēji

损(損) sǔn **darb.** ❶ sarauties; kļūt īsākam; ❷ saplīst; salūzt; ❸ uzvesties neuzkrītoši *(par sevi)*; ❹ saīsināt; samazināt; atņemt; ❺ bojāt; lauzt; ❻ nogalināt; nomocīt; pazudināt; ❼ ņirgāties; lamāt; gānīt; ❽ ierobežot; apvaldīt *(sevi)*; **īp.** ❾ sabojāts; salauzts; saplēsts; ❿ dzēlīgs; indīgs; sarkastisks; ⓫ kluss; kautrīgs; ⓬ vienkāršs; **lietv.** ⓭ bojājums; zaudējums; zudums; ⓮ izbārstīšanās; nobirums; ⓯ nogurums; pārgurums; ⓰ ļaunas tenkas
损兵折将 sǔnbīng-zhéjiàng smagi karavīru zaudējumi *(drausmīgi dzīvā spēka zaudējumi)*
损害 sǔnhài ❶ sabojāt; samaitāt; ❷ nest zaudējumus
损耗 sǔnhào zaudējums; nodarīt zaudējumus
损坏 sǔnhuài ❶ sabojāt; salauzt; iznīcināt; ❷ bojājums; lūzums
损人利己 sǔnrén-lìjǐ personīga labuma vārdā nodarīt zaudējumus citiem
损伤 sǔnshāng ❶ sabojāt; sakropļot; nodarīt zaudējumus; ❷ zaudējums; bojājums; ❸ *med.* trauma
损失 sǔnshī zaudējumi; zudumi; zaudēta manta
损益 sǔnyì ❶ zaudējums un labums; zaudējumi un peļņa; ❷ samazināšanās un palielināšanās; ❸ *fin.* finansu bilance; rezultāti; *(darbības; uzņēmuma)* kopējais stāvoklis
损益表 sǔnyìbiǎo ienākumu un zaudējumu saraksts

笋(筍) sǔn **lietv.** ❶ bambusa asni *(pārtikas produkts; zaļumi; uzkoda)*; ❷ *tehn.* tapa; rēdze; ❸ zvana šķērskoks; ❹ *(no bambusa pīts)* palankīns
笋干 sǔngān *kulin.*kaltēts vārītu bambusa asnu sapresējums *(kaltēti vārīti un sapresēti bambusa asni)*
笋瓜 sǔnguā *bot.* lielais ķirbis *(Cucurbita maxima)*
笋鸡 sǔnjī *kulin.,dial.*maigs cālēns *(par garšīgu no cāļa gatavotu ēdienu)*

隼 sǔn **lietv.** *zool.* lielais piekūns *(Falco peregrinus)*

榫 sǔn **lietv.** *tehn.* tapa; rēdze
榫槽 sǔncáo *tehn.* grope; rieva
榫头 sǔn·tou ❶ *tehn.* tapa; rēdze; ❷ atslēgas mēlīte; tapiņa; tapskrūve
榫眼 sǔnyǎn sk. 榫槽

suo

莎 suō **sast.**
莎草 suōcǎo *bot.* apaļie dižmeldri *(Cyperus*

S

rotundus)

唆 suō **darb.** ❶ kūdīt; rīdīt *(suni)*; provocēt; ❷ apsūkāt; **īpašv.** Suo *uzv.*

唆使 suōshǐ kūdīt; provocēt

梭 suō **lietv.** ❶ *(steļļu)* atspole; šaudīkla; ❷ *(sugas nosaukums madzjana un ķīniešu kāršu spēlēs) —* „atspoles";„ bambusi"; **darb.** staigāt šurp un turp; kustēties šurp un turp; šūpoties no vienas malas uz otru

梭镖 suōbiāo *vēst.* šķēps ar abpusēji asu uzgali

梭梭 suōsuō ❶ skraidīt no vienas puses uz otru *(kustēties šurp un turp)*; ❷ saksauls

梭巡 suōxún *milit.* patrulēt; kreisēt *(par kara kuģiem)*

梭鱼 suōyú *zool.* Ķīnas kefale *(Mugil so-iyu)*

梭子 suō·zi ❶ *(steļļu)* atspole; ❷ *milit. (tiecienšautenes; ložmetēja)* aptvere; disks; lenta

梭子鱼 suō·ziyú *zool.* treknā barakuda *(Sphyraena pinguis)*

羧 suō **lietv.** ❶ *ķīm.* karboksils; ❷ vilnas drēbe

羧基 suōjī *ķīm.* karboksila grupa

羧酸 suōsuān *ķīm.* karboksilskābe

蓑(簑) suō **lietv.** *(no zāles darināts)* apmetnis; lietus mētelis; **darb.** apsegt ar salmiem *(zāli)*

蓑衣 suōyī lietus apmetnis

嗍 suō **darb.** sūkt; strēbt; izgaršot

缩(縮) suō **darb.** ❶ sarauties; savilkties *(čokurā)* izbeigties; ❷ ievilkties; noslēpties; vairīties *(no pienākumu pildīšanas)*; pamest novārtā *(darbu)*; ❸ aizkavēties; kavēties; ❹ *(tāds)* kuram ir taisnība; ❺ ciest zaudējumus; ❻ saspiest; samazināt; saīsināt; ❼ ievilkt *(kaklu)*; ❽ saviebt *(degunu)*; ❾ sasiet; sastiprināt; ❿ nosūkt *(vīnu)*; ⓫ izvilkt *(zobenu)*; **īpašv.** Suo *uzv.*

缩尺 suōchǐ mēroga lineāls

缩短 suōduǎn saīsināt *(sēdi; termiņu; attālumu; piedurknes u.c.)*

缩合 suōhé *ķīm.* kondensācija; kondensēšanās

缩减 suōjiǎn apgriezt; samazināt *(darbinieku skaitu u.c.)*

缩减额 suōjiǎn'é samazināšana; samazināšanās; samazinājums

缩手 suōshǒu ❶ atraut roku *(no kaut kā)*; ❷ atkāpties; atteikties *(no kaut kā)*

缩手缩脚 suōshǒu-suōjiǎo ❶ sarauties no aukstuma; ❷ no visa baidīties; bezpalīdzīgi mīdīties uz vietas *(nespēt saņemties uzsākt darbu)*

缩水 suōshuǐ ❶ sarauties *(par audumu)*; ❷ *ķīm.* dehidrācija

缩头缩脑 suōtóu-suōnǎo ❶ no bailēm drebēt *(nobijies cilvēks)*; ❷ bailīgs; bikls; ❸ noslēpties

缩小 suōxiǎo ❶ saspiest; samazināt *(izmērus)*; ❷ sarauties; kļūt mazākam

缩小仪 suōxiǎoyí *ģeod.* pamazināmais *(stikls)*

缩写 suōxiě ❶ *lingv.* saīsinājums; abreviatūra; ❷ reproducēt *(atveidot)* samazinātā veidā

缩写本 suōxiěběn saīsināts *(grāmatas izdevums)*

缩写词 suōxiěcí *lingv.* saīsinājums; abreviatūra

缩衣节食 suōyī-jiéshí ◊ ekonomēt uz apģērba un ēšanas rēķina *(taupīgs)*

缩印 suōyìn *poligr.* ofsetiespiedums; fototipija

缩印本 suōyìnběn *poligr.* ofsetizdevums

缩影 suōyǐng ❶ miniatūra; ❷ *māksl.* rakurss; ❸ *pārn.* sava tēva kopija *(pēc izskata savam tēvam ļoti līdzīgs dēls)*

所 suǒ **lietv.** ❶ vieta; apkārtne; rezidence; ❷ stāvoklis; piemērota vieta *(dzīvē; darbā ; darīšanās u.c.)*; labvēlīgi apstākļi; ❸ iestāde; kanceleja; birojs; *(zinātnisks)* institūts; ❹ celtne; ❺ *(aiz skaitļa vārdiem vai mēra nosaukumiem)* atlikums; **palīgv.** ❶ tas, kuru; tas, kur; tas, ko; ❷ *(ciešamās kārtas veidošanā tiek izmantotas konstrukcijas)* 为*(subjekts)*...所 ...*(darbības vārds)*, kā arī 被*(subjekts)*...所*(darbības vārds)*... ; **apst.** pavisam; pilnīgi; **skait.** *ēkām un celtnēm*; **īpašv.** Suo *uzv.*

所部 suǒbù *milit. (kādam)* uzticētās karaspēka daļas; *(kādam)* pakļautās karaspēka daļas

所得 suǒdé ❶ *(tas)*, kas saņemts; ❷ ienākumi

所得税 suǒdéshuì *fin.* ienākuma nodoklis

所属 suǒshǔ padots; pakļauta *(iestāde; organizācija u.c.)*

所谓 suǒwèi ❶ tas, kas pateikts; ❷ kā norādīts; ❸ tā saucamais; ❹ tas, par ko tiek runāts

所向披靡 suǒxiàng-pīmǐ noslaucīt visus šķēršļus *(savā ceļā) (visu uzvarošs; neatvairāms)*

所向无敌 suǒxiàng-wúdí nespēt atrast spēkos līdzīgu pretinieku *(varens; visu uzvarošs)*

所以 suǒyǐ ❶ tāpēc; tieši tāpēc; tādā veidā; ❷ iemesls; tāpēc, ka; ❸ tas, ar kā palīdzību; ❹ līdzeklis; paņēmiens; ❺ iemesls, kāpēc; ❻ tas, kas *(viņš)* ir

所以然 suǒyǐrán iemesls, kāpēc viss ir tā

所有 suǒyǒu ❶ viss; viss esošais; ❷ īpašums

所有权 suǒyǒuquán *jur.* īpašuma tiesības

所有者 suǒyǒuzhě īpašnieks

所有制 suǒyǒuzhì īpašuma sistēma

所有主 suǒyǒuzhǔ sk. 所有者

所在 suǒzài ❶ atrašanās vieta; dzīves vieta; ❷ vieta; ❸ visur; ❹ *(teikuma beigās)* iemesls

所在地 suǒzàidì atrašanās vieta

所长 suǒzhǎng *(biroja; nodaļas u.c.)* priekšnieks

索 suǒ **lietv.** ❶ *(no augiem; zāles vai salmiem vīta)* grīste; ❷ virve; trose; ķēde; ❸ *jur.* likums; tiesiskā

kārtība; **darb.** ❶ vīt *(virvi)*; pīt *(bizi)*; ❷ meklēt; veikt meklēšanu; ❸ atlasīt; izvēlēties labāko; ❹ prasīt; pieprasīt; ❺ beigties; apsīkt; ❻ vēlēties; tiekties *(pēc kaut kā)*; **īp.** ❶ nepieciešams; vajadzīgs; pienācīgs; ❷ obligāti veicams; ❸ kluss; tuksnesīgs; tukšs; ❹ izolēts; vientuļš; atsevišķs; ❺ tiešs; noteikts; stingrs; **apst.** ❶ stingri; tieši; pilnībā; pavisam; **īpašv.** Suo *uzv.*

索佛那 suǒfónà *farm.* sulfonāls

索具 suǒjù *jūrn.* takelāža

索具工 suǒjùgōng *jūrn.* takelāžās matrozis

索马里 Suǒmǎlǐ Somālija

索马里人 suǒmǎlǐrén somālietis

索取 suǒqǔ ❶ pieprasīt; ❷ izprasīt

索然 suǒrán ❶ pilnīgi; līdz galam; bez atlikuma; ❷ plūst *(par asarām)*; ❸ garlaicīgs; vientuļš; auksts; neomulīgs

索性 suǒxìng vislabāk; pats par sevi vislabāk

索引 suǒyǐn ❶ ievest; ievilkt; vilkt aiz sevis; ❷ *(grāmatas)* indekss; rādītājs

唢(嗩) suǒ **sast.**

唢呐 suǒnà *mūz.* zurna

琐(瑣) suǒ **īp.** ❶ mazs; miniatūrs; sīks; ❷ sīkumains; mazisks; nekrietns; ❸ apgrūtinošs; apnicīgs; **lietv.** ❶ no vijīgām līnijām veidots ornaments uz jašmas virsmas; nepārtraukta ķēde; vijīgās līnijās *(izpildīts ornaments)*; ❷ griezumi uz pils vārtiem; ❸ jašmas drumslas *(sīkumi; mazsvarīgas lietas)*; ❹ nelietis; nicināms cilvēks; **darb.** ❶ protokolēt; sīki pierakstīt; **onom.** *sīku jašmas drumslu čaukstoņas skaņas atdarinājums*; **īpašv.** Suo *uzv.*

琐事 suǒshì sīkumi; mazsvarīgas lietas

琐碎 suǒsuì ❶ sīkumi *(mazsvarīgas detaļas)*; ❷ apslimt; sasirgt; ❸ neveicās *(neiet tā kā vajadzētu)*

琐闻 suǒwén tenkas; runas; neliels jaunums

琐细 suǒxì sīks; nenozīmīgs

琐屑 suǒxiè ❶ drumslas; fragmenti; ❷ fragmentārs; nenozīmīgs

锁(鎖) suǒ **lietv.** ❶ atslēga; slēdzene; aizšaujamais; ❷ ķēde; važas; **darb.** ❶ aizslēgt *(ar atslēgu)*; ❷ aizturēt; bloķēt; izolēt; ❸ sabozties; sapūsties; ❹ apmētāt *(pogcaurumus; apģērba malas u.c.)*; ❺ ierobežot; aizliegt; ❻ iekalt važās

锁骨 suǒgǔ *anat.* atslēgas kauls

锁链 suǒliàn ❶ ķēde; ❷ *pārn.* važas

锁钥 suǒyuè ❶ *(slēdzenes)* atslēga; atslēga un slēdzene; ❷ *milit.* noteicošs stratēģiskais punkts; svarīgākā pieeja pozīcijām

T

ta

它(牠) tā **vietn.** ❶ viņš; viņa; ❷ cits; svešs
它们 tā·men viņi; viņu
他 tā **vietn.** ❶ viņš; viņa; ❷ cits; pārējais; ❸ kāda *(lieta vai vieta)*; kaut kur; kaut kas; ❹ cits *(cilvēks)*; kāds; svešs; **īp.** divkosīgs; nepatiess
他动词 tādòngcí *lingv.* pārejošais darbības vārds
他们 tā·men viņi; viņu
他人 tārén ❶ citi; cita persona; cits cilvēks; ❷ svešs; nepazīstams
他日 tārì ❶ ne šodien; citu dienu; citā reizē; ❷ kādreiz; pagājušajās dienās
他乡 tāxiāng sveša zeme; svešums
她 tā **vietn.** viņa; viņas
她们 tā·men viņas; viņu
趿 tā **darb.** klupt; paklupt
趿拉 tā·la ❶ uzvilkt apavus, nominot kapi; ❷ nēsāt čības
铊(鉈) tā **lietv.** *ķīm.* tallijs (Tl)
铊盐 tāyán *ķīm.* tallija sāls
塌 tā **darb.** ❶ grūt; nogrūt; sagāzties; nosēsties; ❷ nolaist; nokarināt; ❸ nomierināt; nomierināties; **īp.** ❶ iekrituši *(vaigi)*; iegāzies *(jumts)*
塌方 tāfāng nogruvums; nobrukums
塌实 tā·shi ❶ mierīgs; nomierināties; ❷ stingrs; stabils
塌台 tātái ❶ izjukt; sabrukt; ❷ ciest neveiksmi; izkrist *(eksāmenā)*; ❸ neveiksme
塌陷 tāxiàn ❶ sabrukt; nosēsties; ❷ nogruvums
踏 tā/tà **sast.**
踏实 tā·shi droši; pamatīgi; nopietni
溚 tǎ **lietv.** ❶ deguts; ❷ sveķi
溚油 tǎyóu darva
塔(墖) tǎ **lietv.** ❶ tornis; ❷ *bud.* stūpa *(stūpas formas piemiņas monuments)*; ❸ obelisks; monuments; ❹ *tehn.* ūdenstornis; transformatoru tornis u.c.; **Īpašv.** Ta *uzv.*
塔夫绸 tǎfūchóu *tekstil.* tafts
塔吉克斯坦 Tǎjíkèsītǎn Tadžikistāna
塔吉克人 tǎjíkèrén tadžiks
塔吉克族 tǎjíkèzú sk. 塔吉克人
塔轮 tǎlún *tehn.* pakāpju skriemelis
塔台 tǎtái *av.* komandtornis
獭(獺) tǎ **lietv.** *zool.* ūdrs *(Lutra sp.)*
獭皮 tǎpí ūdra kažokāda
鳎(鰨) tǎ **lietv.** ❶ *zool.* jūras mēle *(dz. Soleidae)*; ❷ gigantiska salamandra
拓(搨) tà/tuò **darb.** izgatavot estampu;**lietv.** estamps; gravīras nospiedums
拓本 tàběn estampu albūms
拓片 tàpiàn estamps
挞(撻) tà **darb.** sist *(ar pātagu)*; slānīt; pērt; **īp.** straujš; ātrs
挞伐 tàfá doties soda ekspedīcijā; soda ekspedīcija
榻 tà **lietv.** ❶ pīta kušete; tahta; ❷ futrālis; uzgalis
踏 tà/tā **darb.** ❶ dauzīt *(dimdināt)* ar kājām; ❷ sist ar kāju ritmu; ❸ soļot pa; uzkāpt uz; samīt; ❹ personīgi apskatīt; izpētīt uz vietas; **lietv.** ❶ kājsoliņš; pakāpiens; kāpslis; ❷ pedālis; ❸ kurpju zoles; apavi
踏板 tàbǎn ❶ kāpslis; ❷ pedālis; ❸ kājsoliņš
踏步 tàbù ❶ soļot; ❷ mīdīties uz vietas; ❸ pakāpieni
踏勘 tàkān ❶ personīgi apskatīt *(dzelzceļa līniju; būvi u.c.)*; izpētīt uz vietas; ❷ veikt pētījumus
踏看 tàkàn personīgi apskatīt; izpētīt uz vietas
踏破铁鞋无觅处，得来全不费工夫 tà pò tiě xié wú mì chù, dé·lai quán bù fèi gōng·fu ◊ nonēsāt dzelzs kurpes meklējot vajadzīgo *(lietu)* un pēkšņi tā iekrīt rokās bez jebkādām pūlēm
踏青 tàqīng pavasarī pastaigāties ārpus pilsētas
踏上 tàshàng spert kāju *(uz zemes)*; likt kāju uz

tai

胎 tāi **lietv.** ❶ dīglis; embrijs; placenta; ❷ grūtniecība; dzemdēšana; no dzimšanas; ❸ neapdedzināti trauki; sīkplastika; modelēšana; ❹ dibens; pamats; sākums; ❺ *(riteņa)* riepa
胎儿 tāi'ér dīglis; embrijs
胎发 tāifà jaundzimušā matu pūkas
胎粪 tāifèn *fiziol.* mekonijs
胎记 tāijì dzimumzīme
胎毛 tāimáo sk. 胎发

胎膜 tāimó *anat.* dīgļa apvalks
胎盘 tāipán *anat.* placenta
胎盘球蛋白 tāipánqiúdànbái *biol.* placentārais globulīns
胎气 tāi·qi ✪grūtniecības pazīmes; ✪dīglis; embrijs
胎生 tāishēng *zool.* dzīvdzemdēšana; dzīvdzemdētāji
胎位 tāiwèi *med.* augļa stāvoklis *(dzemdē)*
胎衣 tāiyī sk. 胎盘
胎痣 tāizhì sk. 胎记
胎座 tāizuò *bot. (augu)* placenta

台(臺、檯、颱) tái **lietv.** ✪zemes terase; zemes pakāpieni; ✪platforma; pjedestāls; ✪*tehn.* suports; cokols; ✪skatuve; estrāde; tribīne; ✪*arhit.* pilsētas vārtu tornis; augsta celtne; pils; ✪*vēst.* valsts iestādes vadītājs; **vietn.** *vēst.* Jūsu Augstība; Jūs; Jūsu; **īp.** augsts; cienījams; **skait.** ✪teātra uzvedumiem, lugām u.c.; ✪*mašīnām, lokomotīvēm u.c.*; **īpašv.** ✪*saīs.* Taivāņa; ✪Tai *uzv.*
台本 táiběn *teātr.* iestudējamā luga
台布 táibù galdauts
台步 táibù teatrāla gaita
台秤 táichèng galda svari
台词 táicí ✪*teātr.(aktiera)* replika; monologs; ✪*(estrādes deklamācijas)* fragments; ✪loma; lomas teksts
台灯 táidēng galda lampa
台地 táidì ✪terase; plato; plakankalne; ✪*ģeol.* platforma
台度 táidù *novec.* panelis
台端 táiduān ✪*novec.* Jūsu žēlastība; Jūs; ✪*(Tan dinastijas laikā)* cenzors
台风 táifēng *met.* taifūns
台风儿 táifēngr *teātr.(aktiera)* spēles maniere
台风眼 táifēngyǎn *met.* taifūna acs
台甫 táifǔ *piekl.* kāds ir Jūsu vārds?
台阶 táijiē ✪kāpnes; pakāpieni; lievenis; ✪*piekl.* kāds ir Jūsu rangs *(ierēdņa kategorija)*?; ✪izdevīgs gadījums *(spriedzes atrisināšanai miera ceļā)*; ✪protekcija; starpnieks
台口 táikǒu *teātr.* avanscēna
台历 táilì galda kalendārs
台球 táiqiú ✪biljarda bumba; biljards; ✪*sp.*galda teniss
台球房 táiqiúfáng biljarda istaba
台上 tái·shang uz skatuves; tribīnē
台湾民主自治同盟 táiwān mínzhǔ zìzhì tóngméng Taivaņas demokrātiskās autonomijas līga
台下 táixià ✪skatītāju zālē; ✪*vēst., rakst.* žēlīgais Valdniek; Jūsu žēlastība; Jūs
台原 táiyuán *ģeogr.* plakankalne
台柱子 táizhù·zi ✪*teātr.* trupas vadošais aktieris; ✪līderis; iniciators; ierosinātājs
台子 tái·zi ✪biljarda galds; ✪*sp.*galda tenisa galds

抬(擡) tái **darb.** ✪pacelt *(roku; cenas u.c.)*; izvirzīt *(kandidātu)*; ✪nest divatā *(nestuvēs; palankīnā)*; ✪celties *(par cenām)*; ✪tikt aiznestam *(nestuvēs; palankīnā)*; ✪trokšņot; ķīvēties; strīdēties; **lietv.** ✪kaudze; lēvenis; klēpis; ✪nasta; pauna
抬杠 táigàng ✪nest uz kārts *(nestuvēs)*; ✪bezmērķīgi strīdēties
抬高 táigāo celties *(par cenām)*
抬价 táijià pacelt, uzskrūvēt cenas
抬肩 tái·jian izgriezums *(tērpa attālums no padusēm līdz pleciem)*
抬举 tái·ju *rakst.* izvirzīt; rekomendēt; rekomendācija; ✪slavēt; lielīt; ✪kultivēt *(ziedus)*; ✪uzlabot *(augu)* šķirni
抬头 táitóu ✪pacelt galvu; atžirgt; atspirgt; ✪*(apliecinot cieņu)* izcelt dažus hieroglifus augstāk par pārējo tekstu; ✪*(bankas)* klients; ✪akciju kursa paaugstināšanās; darījumu rosības paaugstināšanās *(darījumu aktivizēšanās)*

苔 tái **lietv.** sūna; ķērpis; apsūnojis
苔藓 táixiǎn *bot.* sūnaugi *(Bryophyta)*
苔藓学 táixiǎnxué brioloģija *(sūnaugu pētniecība)*
苔癣 táixuǎn *med.* ēde
苔原 táiyuán *ģeogr.* tundra

薹 tái **lietv.** ✪*bot.* liellapu grīslis *(Carex displata)*; ✪*bot.* ziedaugs

太 tài **apst.** ✪pārlieku; pārmērīgi; pārāk; par daudz; ✪ļoti; visai; **īp.** ✪varens; cienījams; ✪augstākais; vecākais; Viņa augstības; imperatora; **īpašv.** Tai *uzv.*
太白星 tàibáixīng *astr.* Venēra
太阿倒持 Tài'ē-dàochí satvert brīnumzobenu ar spalu projām no sevis *(proti,- aiz zobena smailes) (atdot varu citam)*
太夫人 tàifū·ren ✪kundze *(ievērojama cilvēka māte)*; ✪*piekl.* Jūsu māte
太古 tàigǔ visdziļākā senatne; vissenākais periods
太古代 tàigǔdài *ģeol.* arhaiskā ēra
太古界 tàigǔjiè *ģeol.* arhaiskā grupa
太后 tàihòu *vēst.*imperatore atraitne; imperatora māte
太极拳 tàijíquán taidzjicjuaņ*(pašaizsardzībā izmantojams dūru cīņas paveids; mūsdienu Ķīnā populārs veselību veicinošs vingrojumu komplekss)*
太监 tàijiàn *vēst.* galma vecākais einuihs *(eunuhs)*
太空 tàikōng debesis; pasaules ēters
太庙 tàimiào *vēst.*imperatora lūgšanas nams; imperatora senču svētnīca
太平 tàipíng ✪varenais rāmums; varenais mierīgums; laimība; ✪kluss; mierpilns
太平鼓 tàipínggǔ *mūz.* ✪tamburīns; ✪Pavasara svētku bundziņas *(izmanto ķīniešu Jaunā gada svinībās)*
太平间 tàipíngjiān līķu kambaris *(slimnīcā)*; morgs
太平门 tàipíngmén *(kino u.c.)* rezerves izeja

太平鸟 tàipíngniǎo *zool.* zīdaste *(Bombycilla garrulus)*
太平梯 tàipíngtī ugunsdzēsēju rezerves trepes
太平天国 Tàipíng Tiānguó *vēst.* taipinu valsts *(zemnieku sacelšanās laikā 1851.–1864. g.g.)*
太上皇 tàishànghuáng ❶ *vēst.* imperatora tēvs *(tituls, ko ieguva imperators, kas savas dzīves laikā troni nodeva dēlam)*; ❷ valdnieks
太师椅 tàishīyǐ atzveltnes krēsls *(dziļais krēsls)*
太岁 tàisuì ❶ *astr.* Jupiters; ❷ *vēst.* noziedznieka kāju un roku sadragāšana *(soda mērs)*
太岁头上动土 tàisuì tóu·shang dòng tǔ ◊ tricināt zemi uz Jupitera galvas *(izaicināt spēkos nesalīdzināmi varenāku; provocēt pašu valdnieku)*
太太 tài·tai ❶ *piekl.* sieva; ❷ kundze; madāma
太息 tàixī smagi nopūsties; smaga nopūta
太学 tàixué ❶ *vēst.* augstākā valsts mācību iestāde Ķīnas impērijā; ❷ *novec.* universitāte
太阳 tàiyáng ❶ Saule; saules; ❷ *ķīn. med.* deniņu bedrīte; deniņi; ❸ *novec.* galva
太阳虫 tàiyángchóng *zool.* saulenītes *(Heliozoa)*
太阳灯 tàiyángdēng kvarca lampa
太阳地 tàiyángdì piesaule *(saulgozis)*
太阳镜 tàiyángjìng saulles brilles
太阳历 tàiyánglì saules kalendārs
太阳能 tàiyángnéng saules enerģija
太阳年 tàiyángnián *astr.* saules gads
太阳鸟 tàiyángniǎo *zool.* nektārputni *(Nectariniidae)*
太阳日 tàiyángrì *astr.* saules diennakts
太阳时 tàiyángshí *astr.* saules laiks
太阳系 tàiyángxì saules sistēma
太阳穴 tàiyángxué *ķīn. med.* deniņu bedrīte; deniņi
太爷 tàiyé ❶ *novec.* kungs; pavēlnieks *(apriņķa priekšnieks)*; ❷ vecvectēvs
太医 tàiyī *novec.* galma mediķis; imperatora nama mediķis
太阴历 tàiyīnlì saules kalendārs
太子 tàizǐ ❶ *vēst.* troņmantnieks; ❷ *ķīn. astr.* Polārzvaigzne

态(態)
tài **lietv.** ❶ forma; ārējais izskats; āriene; ❷ stāvoklis; nostāja; attieksme; ❸ uzvedība; manieres; ❹ *lingv.* kārta; darāmā, ciešamā kārta
态度 tài·du ❶ nostāja; attieksme *(pret kaut ko)*; ❷ uzvedība; manieres
态势 tàishì stāvoklis un apstākļi

肽
tài **lietv.** *ķīm.* peptīds
肽键 tàijiàn *ķīm.* peptīdu savienojums
肽酶 tàiméi *ķīm.* peptidāze

钛(鈦)
tài **lietv.** *ķīm.* titāns (Ti)
钛白 tàibái *ķīm.* titāna baltums
钛钢 tàigāng *metal.* titāna tērauds
钛酸 tàisuān *ķīm.* titāna skābe
钛铁矿 tàitiěkuàng *min.* titāna dzelzsrūda; ilmenīts

泰
tài **īp.** ❶ varens; plašs; milzīgs; neaptverams; ❷ mierīgs; mierpilns; ziedošs; ❸ par daudz liels; ❹ grezns; dāsns; ❺ pārlieku; par daudz; **darb.** ❶ saplūst harmonijā; savstarpēji saplūst; ❷ grezni dzīvot; **lietv.** galējības; pārmērības; **īpašv.** ❶ *saīs.* Taišaņa kalns; ❷ *saīs.* Taizeme; ❸ Tai *uzv.*
泰斗 tàidǒu ◊Taišaņa kalns un Kausa zvaigznājs *(par izcilu rakstnieku vai zinātnieku)*
泰国 Tàiguó Taizeme
泰国人 tàiguórén taizemietis
泰米尔语 tàimǐ'ěryǔ tamilu valoda *(Indija; Singapūra; Šrilanka)*
泰卢固语 tàilúgùyǔ telugu valoda *(Indija)*
泰然 tàirán ❶ mierīgs; līdzsvarots; ❷ atturīgi
泰山 tàishān ❶ *ģeogr.* Taišaņas svētkalns *(Šaņdunas prov.)*; ❷ liela autoritāte *(cilvēka raksturojums)*; ❸ sievas tēvs
泰山北斗 tàishān-běidǒu sk. 泰山
泰语 tàiyǔ taju valoda *(Taizeme)*

酞
tài **lietv.** *ķīm.* ftaleīns
酞酸 tàisuān *ķīm.* ftaleīnskābe

tan

坍
tān **darb.** sabrukt; nobrukt *(par upes krastu)*
坍方 tānfāng nogruvums; kraujas noslīdenis
坍塌 tāntā nogrūt; sagrūt; nogruvums

贪(貪)
tān **darb.** ❶ kaismīgi vēlēties; alkt; kārot *(pēc kaut kā)*; ❷ censties sasniegt *(kaut ko)*; tiekties *(pēc kaut kā)*; dzīties *(pēc kaut kā)*; ❸ skopoties; ❹ pieķerties *(kaut kam)*; ❺ aizrauties *(ar kaut ko)*; ❻ noskaidrot; uzzināt; **īp.** ❶ alkatīgs; plēsīgs; ❷ mantkārīgs; ❸ skops; **lietv.** alkatība; mantkārība; korupcija; skopums
贪大求洋 tāndà-qiúyáng tiekties pēc plaša vēriena un aizguvumiem no ārzemēm
贪得无厌 tāndé-wúyàn *tēl.* alkatīgs; neremdināms
贪多嚼不烂 tānduō jiáo bù làn ◊ piebāzt pilnu muti un nespēt sagremot *(par neremdināmu alkatību)*
贪多求快 tānduō-qiúkuài dzīties pēc liela skaita un augsta tempa
贪官污吏 tānguān-wūlì mantkārīgi un alkatīgi ierēdņi *(pērkami ierēdņi; ierēdņi – valsts kases izzadzēji un kukuļņēmēji)*
贪贿 tānhuì kukuļņemšana; korupcija
贪婪 tānlán ❶ *rakst.* alkt; kārot *(pēc kaut kā)*; ❷ alkatīgs; skops
贪恋 tānliàn ❶ kaismīgi vēlēties; pieķerties *(kaut kam)*; ❷ miesas kārīgs
贪墨 tānmò ❶ kukuļdošana; kukuļņemšana; korupcija;

pērkamība; mantrausība; ❸ierēdnis kukuļņēmējs
贪便宜 tān pián·yi dzīties pēc viegla panākuma
贪生 tānshēng nerēķināties ne ar ko, lai tikai glābtu savu ādu
贪生怕死 tānshēng-pàsǐ domāt tikai par savu ādu un baidīties no nāves *(zaķapastala)*
贪天之功 tāntiānzhīgōng censties piesavināties nopelnus, kas pieder debesīm *(citu nopelnus pierakstīt sev)*
贪图 tāntú ❶alkt; kārot *(pēc kaut kā)*; tiekties *(pēc personīga labuma)*; ❷kaismīga vēlēšanās; neremdināms
贪污 tānwū ❶alkatīgs un zemisks; ❷kukuļņēmējs; korupcija
贪小 tānxiǎo censties izplēst visu, ko tik iespējams; censties ietaupīt uz jebkuriem sīkumiem
贪小失大 tānxiǎo-shīdà dzenoties pēc sīkumiem, zaudēt kaut ko lielāku
贪心 tānxīn alkatīgs; neremdināms; alkatība
贪赃 tānzāng kārs uz kukuļiem; pērkams; mantkārīgs
贪嘴 tānzuǐ rijīgs; ēdelīgs; izēdājs

滩(灘) tān **lietv.** ❶sēklis; sēklis *(pie krasta)*; lēzens krasts; ❷sanesu saliņa; ❸krāce

摊(攤) tān **darb.** ❶izlikt; izklāt; atritināt; ❷cept; gatavot ēdienu; ❸sadalīt *(izdevumus)*; izvērst; ❹nomaksāt pa daļām; **lietv.** tirgošanās vieta *(zem atklātas debess)*; tirgus galds; **skait.** *plakaniem priekšmetiem*
摊场 tāncháng ❶žāvēt *(nopļauto labību)*; ❷graudu žāvēšanas laukums; ❸azartspēļu perēklis
摊贩 tānfàn pārdevējs iznēsātājs
摊开 tānkāi ❶izbērt *(žāvēšanai pupas u.c.)*; ❷noplātīt *(rokas)*
摊牌 tānpái *arī – pārn.* atklāt kārtis; kārtis uz galda
摊派 tānpài sadalīt izdevumus; *(līdzekļu)* sadalījums
摊子 tān·zi ❶pārdevēja-iznēsātāja lete *(kaste)*; ❷*sar.* krāmu tirgus; utenis

瘫(癱) tān **lietv.** *med.* paralīze; paralītisks
瘫痪 tānhuàn *med.* paralīze
瘫软 tānruǎn zaudēt spēkus; kļūt nespēcīgam
瘫子 tān·zi paralītiķis

坛(壇、罈、罎、墰) tán **lietv.** ❶*rit.* upurvieta *(uz zemes)*; altāra *(svētnīcas)* teritorija; ❷*(no zemes veidots)* paaugstinājums; tribīne; ❸darbības lauks; arēna
坛子 tán·zi pods *(vīna un etiķa u.c. uz glabāšanu)*

昙(曇) tán **īp.** apmācies; mākoņains; **lietv.** *bud.* dharma
昙花 tánhuā ❶*bot.* Indijas kanna *(Canna indica)*; ❷vīģes koka ziedi *(Ficus glomerata)*
昙花一现 tánhuā-yīxiàn ◊ kannas ziedi atklājas uz mirkli *(ātri uzziedēt un novīst)*

谈(談) tán **darb.** sarunāties; uzturēt sarunu; tērzēt; **lietv.** ❶saruna; ❷izteikums; aizrādījums; spriedums; viedoklis; **īpašv.** Taņ *uzv.*
谈锋 tánfēng ❶sarunas asums; ❷valodas izsmalcinātība; ❸runīgums; valodīgums
谈何容易 tánhéróngyì runāt ir viegli *(pateikt ir vieglāk, nekā izdarīt)*
谈虎色变 tánhǔ-sèbiàn ◊ sarunā pieminot tīģeri, mainīties sejā *(baidīties pat pieminēt; drebēt pieminot vien)*
谈话 tánhuà tērzēt; uzturēt sarunu; saruna
谈论 tánlùn apspriest; spriest; diskutēt; strīdēties
谈判 tánpàn pārrunas; vienoties; apspriest; vest sarunas
谈判桌 tánpànzhuō sarunu galds
谈情说爱 tánqíng-shuō'ài censties pārliecināt par savu mīlestību
谈天 tántiān pļāpāt; gvelzt niekus
谈天说地 tántiān-shuōdì pļāpāt par šo un to; dīka saruna
谈吐 tántǔ ❶runas maniere; sarunas tonis; saruna; ❷tērzēt
谈笑风生 tánxiào-fēngshēng aizrautīgi runāt; interesanta saruna
谈心 tánxīn ❶sirsnīga saruna; ❷pļāpāt par to, kas ienāk prātā
谈言微中 tányán-wēizhòng smalka saruna, kurā mērķis tiek sasniegts ar mājieniem
谈助 tánzhù sarunas tēma

弹(彈) tán/dàn **darb.** ❶plikšķināt; plaukšķināt; noknikšķināt *(ar pirkstiem)*; ❷spēlēt uz stīgu vai taustiņu instrumentiem; ❸šaut ar stopu; ❹atlekt; būt atsperīgam; elastīgs; ❺pārmest; izsmiet; ņirgāties; kritizēt
弹词 táncí *(teikas vai teiksmas)* stāstījums dziedot vai mūzikas pavadījumā
弹冠相庆 tánguān-xiāngqìng ❶sveikt vienam otru priekā par gaidāmajām svinībām; ❷apsveikt vienam otru ar negaidītu panākumu
弹劾 tánhé ❶iesniegt sūdzību *(par ierēdni)*; apvainot dienesta pārkāpumā; ❷inpičments
弹簧 tánhuáng atspere
弹簧秤 tánhuángchèng atspersvari
弹簧钢 tánhuánggāng atsperu tērauds
弹簧门 tánhuángmén atsperdurvis
弹回 tánhuí atsperīgs; atlekt *(ar rikošeti)*
弹力 tánlì *fiz.* elastīgums
弹力袜 tánlìwà elastīgās *(bezizmēra)* zeķes
弹射 tánshè ❶šaut; ❷*av.* katapultēties; ❸*pārn.* ņemt priekšā; rāt
弹射器 tánshèqì *av.* katapulta
弹跳力 tántiàolì sportista lēkšanas spēks *(potenciāls)*

T

弹涂鱼 tántúyú *zool.* šmerliņš; stagars *(dz. Periophthalmidae)*
弹性 tánxìng elastīgums; elastīgs
弹性波 tánxìngbō *fiz.* elastīgie viļņi
弹压 tányā pakļaut; apspiest ar spēka palīdzību
弹指 tánzhǐ ◊ knikšķis ar pirkstu *(ar pirkstiem)* noknikšķināt *(momentā; acumirklī)*
弹奏 tánzòu spēlēt kādu no mūzikas instrumentiem

痰 tán **lietv.** ❶ *med.* krēpas; ❷ *sar.* spļāviens; atkraukājums
痰厥 tánjué *ķīn. med. (krēpu izsauktas smakšanas)* bezsamaņas stāvoklis ar gārdzieniem
痰盂 tányú spļaujamtrauks

潭 tán **īp.** ❶ dziļš; slēpts; **vietn.** *rakst.* Jūsu; **lietv.** ❶ dzelme; atvars *(upes vai ezera)* līcis; ❷ *(upes)* krasts; **īpašv.** Taņ *uzv.*

檀 tán **lietv.** ❶ *bot.* sandalkoks *(Santalum album)*; ❷ *bot.* Hupes dalbergija *(Dalbergia hupeana)*; **īp.** sārts; rozā; **īpašv.** Taņ *uzv.*
檀板 tánbǎn *ķīn. mūz.* ķīniešu kastaņetes *(divas sasietas koka plāksnītes, pa kurām sit ar trešo plāksnīti)*
檀香 tánxiāng sandalkoka koksne
檀香木 tánxiāngmù *bot.* sandalkoks *(Santalum album)*
檀香扇 tánxiāngshàn *(no sandalkoka darināts)* vēdeklis

忐 tǎn **sast.**
忐忑 tǎntè ❶ bikls; bailīgs; ❷ nemierīgs

坦 tǎn **īp.** ❶ plats un līdzens; līdzens *(ceļš u.c.)*; ❷ mierīgs; pašpārliecināts; mierpilns
坦白 tǎnbái ❶ atklāts; runāt atklāti; stāstīt vaļsirdīgi; ❷ atklāti atzīt savas kļūdas; ❸ neaizspriedumains; objektīvs
坦荡 tǎndàng ❶ mierīgs; līdzsvarots; nesatricināms; ❷ plats un līdzens *(ceļš)*
坦克 tǎnkè *milit.* tanks
坦克兵 tǎnkèbīng *milit.* tankists
坦克手 tǎnkèshǒu sk. 坦克兵
坦然 tǎnrán ❶ atklāts; drosmīgs; ❷ atklāti; drosmīgi
坦桑尼亚 Tǎnsāngníyà Tanzānija
坦桑尼亚人 tǎnsāngníyàrén Tanzānijas iedzīvotājs
坦率 tǎnshuài ❶ tiešs; godīgs; atklāts; ❷ būt atklātam attiecībās ar cilvēkiem
坦途 tǎntú līdzens ceļš

袒(襢) tǎn **darb.** ❶ atsegt; atklāt; ❷ aizsargāt; slēpt; ❸ noģērbties; izģērbties; novilkt drēbes
袒护 tǎnhù slēpt *(bērnu nedarbus)*; aizsargāt
袒露 tǎnlù noģērbties; izģērbties
袒胸 tǎnxiōng atklāt sirdi
袒胸露臂 tǎnxiōng-lùbì ❶ atsegt plecus un rokas; ❷ *pārn.* neievērot pieklājības normas

钽(鉭) tǎn **lietv.** *ķīm.* tantāls (Ta)
钽酸 tǎnsuān *ķīm.* tantālskābe
钽酸盐 tǎnsuānyán *ķīm.* tantalāts

毯 tǎn **lietv.** paklājs; paklājiņš
毯子 tǎn·zi ❶ paklājs; ❷ *(vilnas; flaneļa)* sega

叹(嘆、歎) tàn **darb.** ❶ slavēt; apbrīnot; neslēpt apbrīnu; ❷ pūst un elst; stenēt; ❸ skumt; ❹ dziedāt; deklamēt dziedošā balsī; **lietv.** ❶ nopūta; ❷ žēlabas, raudas *(liriskas dziesmas vai deklamācijas veids)*; **īpašv.** Taņ *uzv.*
叹词 tàncí *lingv.* izsauksmes vārds
叹服 tànfú sajūsmināties; būt savaldzinātam *(ar mākslas darbu; šedevru)*
叹苦经 tànkǔjīng nodarboties ar tukšu žēlošanos
叹气 tànqì nopūsties; elst; pūst un elst
叹赏 tànshǎng sajūsmināties; slavēt
叹为观止 tànwéi-guānzhǐ ◊ kas ir redzējis šo, uz citu vairs neskatās *(uzskatīt par nepārspējamu; pati pilnība)*
叹息 tànxī ❶ nopūsties; nopūta; ❷ sajūsmināties

炭 tàn **lietv.** ❶ *(koka vai akmens)* ogles; ❷ kvēpi; ❸ *ķīm.* ogleklis; **īpašv.** Taņ *uzv.*
炭棒 tànbàng degļa ogle
炭笔 tànbǐ *glezn.* ogles zīmulis
炭化 tànhuà ❶ *ķīm.* karbīda; ❷ karbonizācija; koksēšana; ogļu dedzināšana
炭画 tànhuà *glezn.* ogles zīmējums
炭墼 tànjī cilindriskas formas ogļu briketes
炭极 tànjí *el.* ogles elektrods
炭精 tànjīng *ķīm.* ogle; ogles *(kontakts u.c.)*
炭精棒 tànjīngbàng *tehn.* ogles serdenis
炭精粉 tànjīngfěn *ķīm.* ogļu pulveris
炭疽 tànjū *med.* Sibīrijas mēris
炭疽病 tànjūbìng *lauks.* iedega; antraknoze
炭盆 tànpén ogļu krāsniņa; ogļu panna
炭窑 tànyáo ❶ koka ogļu dedzināšanas bedre; ❷ koka ogļu dedzināšanas krāsns; ❸ akmeņogļu šahta
炭质页岩 tànzhìyèyán *ģeol.* ogļainais slāneklis

探 tàn **darb.** ❶ meklēt; pētīt; izlūkot *(zemes dzīles u.c.)*; ❷ spiegot; *(slepus)* noskatīties; ❸ mērīt; izmērīt; ❹ izstiept *(kaklu)*; ❺ apmeklēt; apciemot
探测 tàncè ❶ meklēt; ❷ mērīt; novērtēt; ❸ zondēt; zondēšana
探测器 tàncèqì ❶ *ģeol.* zonde; ❷ *radioteh.* detektors
探查 tànchá spiegs; izlūks *(ienaidnieka aizmugurē)*
探出 tànchū ❶ censties izdibināt; censties izzināt;

T

❸noteikt; izmērīt; ❹izbāzt *(galvu pa logu)*
探春 tànchūn ❶*bot.* smaržīgais irbenājs *(Viburnum fragrans)*; ❷apraudzīt pavasari *(par pirmo pēc ziemas sezonas izbraukumu ārpus pilsētas)*
探访 tànfǎng ❶apjautāties; uzzināt; ❷apmeklēt; apraudzīt
探戈 tàngē tango *(deja)*
探监 tànjiān apmeklēt apcietināto *(arestēto)*
探井 tànjǐng ❶*kalnrūpn.* izpētes urbums; ❷šurfs; vertikāla eja
探究 tànjiū padziļinātas studijas; pētījums; pētīt
探勘 tànkān pētīt; izlūkot; *(ģeoloģiskā)* izpēte
探空仪 tànkōngyí *met.* zonde
探口风 tàn kǒu·feng uzzināt *(citu)* attieksmi *(kādā jautājumā)*; pētīt *(zondēt)* apstākļus
探矿 tànkuàng derīgo izrakteņu izpēte
探雷器 tànléiqì *milit.* mīnu meklēšanas ierīce
探马 tànmǎ *milit.* izlūks kavalērists
探囊取物 tànnáng-qǔwù ◊ tas ir tas pats kā *(savā)* maisā pameklēt un izvilkt vajadzīgo lietu *(vieglāk par vieglu; tīrais nieks)*
探亲 tànqīn apmeklēt tuviniekus
探亲假 tànqīnjià radinieku apmeklēšanai paredzētais atvaļinājums
探求 tànqiú censties izdibināt *(noskaidrot)*
探伤 tànshāng meklēt defektus; defektoskopija
探伤器 tànshāngqì *tehn.* defektoskops
探索 tànsuǒ censties noskaidrot; atrisināt; atrast; uzminēt
探索者 tànsuǒzhě ❶*(taisnības u.c.)* meklētājs; ❷*(kosmosa u.c.)* pirmatklājējs
探讨 tàntǎo pētīt; studēt *(pirmavotus)*; pētīšana; izpēte
探听 tàntīng uzzināt; izjautāt; noskaidrot
探头探脑 tàntóu-tànnǎo skatīties *(raudzīties)* apkārt; vērties apkārt
探望 tànwàng ❶apskatīt; appētīt; ❷apmeklēt; apraudzīt
探问 tànwèn ❶izjautāt; uzzināt; ❷apmeklēt
探悉 tànxī ❶*rakst.* kā mums ir kļuvis zināms; ❷uzzināt; noskaidrot
探险 tànxiǎn veikt izpēti; veikt zinātniskus pētījums; veikt atklājumus
探险队 tànxiǎnduì *(zinātniska)* ekspedīcija
探险家 tànxiǎnjiā *(ģeoloģiskas u.c. ekspedīcijas)* dalībnieks
探询 tànxún ❶pieprasījums; jautājums; ❷izjautāt; zondēt
探照灯 tànzhàodēng prožektors
探针 tànzhēn ❶*tehn.* tausts; spraugmērs; ❷*med.* zonde; tausts
探子 tàn·zi ❶spiegs; izlūks; ❷*med.* zonde
碳
tàn **lietv.** *ķīm.* ogleklis (C)
碳酐 tàngān *ķīm.* ogļu anhidrīds
碳黑 tànhēi *ķīm.* oglekļa *(ogļu; gāzes)* kvēpi
碳化 tànhuà *ķīm.* karbonizācija; karbonizēt; pārogļošana
碳化硅 tànhuàguī *ķīm.* silicija karbīds; karborunds
碳化物 tànhuàwù *ķīm.* karbīds; oglekļa savienojums
碳氢化合物 tànqīng huàhéwù *ķīm.* ogļūdeņraži
碳水化合物 tànshuǐ huàhéwù *ķīm.* ogļhidrāti
碳素钢 tànsùgāng *metal.* oglekļa tērauds
碳酸 tànsuān *ķīm.* ogļskābe
碳酸钠 tànsuānnà *ķīm.* ogļskābais nātrijs
碳酸气 tànsuānqì ogļskābā gāze; oglekļa dioksīds
碳酸氢钠 tànsuānqīngnà *ķīm.* nātrija bikarbonāts
碳酸盐 tànsuānyán *ķīm.* karbonāts
碳酰基 tànxiānjī *ķīm.* karbonils; karbonila grupa

tang

汤(湯)
tāng **lietv.** ❶verdošs ūdens; vārīts ūdens; ❷karsts buljons; karsts novārījums; ❸zupa; vira; ❹*ķīn. med.* dekokts; zāļu novārījums; **darb.** ❶pieskarties; ❷viegli pagrūst; ❸uzsist; aizskart; pieskarties; ❹iedrošināties traucēt; ❺nerēķināties ar pieklājības normām; ❻izlaidies; netikls; ❼mazgāties pirtī *(ar karstu ūdeni)*
汤匙 tāngchí zupas karote
汤锅 tāngguō katls, kurā apvāra nokautos dzīvniekus, lai vieglāk atbrīvotos no apmatojuma lopkautuve
汤壶 tānghú gultas termofors *(sildītājs)* *(visbiežāk – misiņa trauks ar karstu ūdeni)*
汤剂 tāngjì *ķīn. med.* zāļu novārījums
汤加 Tāngjiā Tonga
汤加人 tāngjiārén Tongas iedzīvotājs
汤面 tāngmiàn *kulin.*sīkmakaronu zupa *(sīkmakaroni ar buljonu)*
汤盘 tāngpán dziļais zupas šķīvis
汤泉 tāngquán *ģeol.* karstais avots
汤勺 tāngsháo pavārnīca; liela karote
汤头 tāngtóu *ķīn. med.* recepte; zāļu sastāvs
汤碗 tāngwǎn ❶zupas bļoda; terīne; ❷zupas piala
汤药 tāngyào *ķīn. med.* zāļu novārījums
汤圆 tāngyuán ❶*kulin.*no rīsu miltiem gatavotas klimpas ar gaļas vai saldu pildījumu; ❷no rīsu miltiem gatavotas klimpas saldā zupā
耥
tāng **lietv.** ecēšas; **darb.** ecēt
耥耙 tāngbà ecēšas
嘡
tāng **onom.** ❶*(bungu vai gonga skaņas atdarinājums)* bum; bam; ❷*(šāviena skaņas atdarinājums)* blaukš; baukš; **darb.** dārdēt; rībēt; dunēt
羰
tāng **lietv.** *ķīm.* karbonils
羰基 tāngjī *ķīm.* karbonila grupa

羰酸 tāngsuān *ķīm.* karbonskābe

蹚 tāng **darb.** ❶mīdīt; nomīdīt; ❷slampāt pa dubļiem vai ūdeni; ❸ejot celt putekļus; ❹iesaistīties netīros darījumos; ❺mēģināt; riskēt; ❻*lauks.* kultivēt; irdināt; kultivācija

蹚田 tāngtián *lauks.* uzart zemi un izravēt nezāles

唐 táng **īp.** ❶plašs; liels; ❷brīvs; tukšs; ❸pēkšņs; rupjš; **apst.** pēkšņi; rupji; **lietv.** ❶celiņš *(svētnīcā vai pilī)*; ❷segts pagalmiņš; lapene; paviljons; ❸dambis; dīķis; **īpašv.** ❶*saīs.* Tan dinastija *(m. ē. 618.–907. g.g.)*; ❷*vēst.* Tan impērija *(Ķīna)*; ❸Tan *uzv.*

唐菖蒲 tángchāngpú *bot.* lielziedu gladiola *(Gladiolus gandavensis)*

唐花 tánghuā siltumnīcu *(oranžēriju)* ziedi

唐突 tángtū ❶pārsteidzīgs; neapdomāts; ❷pēkšņs; ❸aizskart; ignorēt; ❹rupjš; bezkaunīgs; neaudzināts

堂 táng **lietv.** ❶*(iestādes)* zāle; kabinets; skola; ❷tiesa; ❸svētnīca; baznīca; ❹māja; mājas; mājās; ❺klans; dzimta; radinieki pa tēva līniju; ❻*piekl.* māte; Jūsu māmuļa; ❼premjerministrs; kanclers; ❽*ģeogr.* galdkalns; **skait.** ❶*sēdēm, stundām, lekcijām*; ❷ *keramikas izstrādājumiem*; ❸ *dejotāju, muzikantu u.c. cilvēku grupām*; **īpašv.** Tan *uzv.*

堂奥 táng'ào ❶centrālās zāles dienvidrietumu stūris; ❷*pārn.* tāls kakts; klusa, nomaļa vieta; ❸*tēl.* zināšanu dziļums

堂而皇之 táng'érhuángzhī grezni un svinīgi *(iespaidīgā veidā)*

堂房 tángfáng ❶sānistaba *(attiecībā pret centrālo zāli)*; ❷radniecība starp brālēniem *(māsīcām)*

堂鼓 tánggǔ *mūz.* bungu paveids, kas tiek lietots ķīniešu teātra uzvedumos

堂花 tánghuā siltumnīcu *(oranžēriju)* ziedi

堂皇 tánghuáng ❶*arhit.* kolonāde; portiks; ❷*novec.* apartamenti; ❸valsts iestāde

堂上 tángshàng ❶atklāta zāle; pagalma segtā daļa; ❷*piekl.* Jūsu vecāki; ❸varas pārstāvji; ierēdņi; ❹tiesnesis; ❺zālē; tiesā; valsts iestādē

堂堂 tángtáng ❶dižens; svinīgs; ❷stingrs; bargs; kareivīgs; ❸izcils; lielisks

堂堂正正 tángtáng-zhèngzhèng dižens; iespaidīgs; cēlsirdīgs

堂屋 tángwū ❶vidus istaba; pieņemamā telpa; viesistaba; ❷īss koridors

棠 táng **lietv.** bumbierkoks; **īpašv.** Tan *uzv.*

棠梨 tánglí *bot.* bērzlapainais bumbieris *(Pyrus betulaefolia)*

溏 táng **lietv.** dīķis; ūdenstilpne; baseins; **īp.** pusšķidrs; mīksts

溏心 tángxīn pusšķidrs; mīksts; mīksti *(novārīta ola u.c.)*

塘 táng **lietv.** ❶dambis; aizsprosts; ❷kvadrātveida dīķis; *(apūdeņošanai domāta)* mākslīga ūdenstilpne; ❸vanna; baseins

塘坝 tángbà dambis; aizsprosts

塘肥 tángféi *lauks.* mēslojums no dīķa dūņām

塘泥 tángní dīķa dūņas

塘堰 tángyàn dambis; aizsprosts

塘鱼 tángyú dīķos audzējamās zivis

搪 táng **darb.** ❶atvairīt; atgrūst; aizsargāties; savaldīt; ❷balstīt; atbalstīt; ❸pielīdzināt; aptriept ar māliem; ❹atbrīvoties *(no kaut kā)*; ❺izpildīt kā nebūt; izpildīt formāli; ❻tūļāties; ❼sadabūt; atrast; ❽izvirpot; *tehn.* izvirpošana

搪床 tángchuáng *tehn.* izvirpošanas iekārta

搪瓷 tángcí emalja; emaljēts; glazūra

搪瓷工 tángcígōng emaljētājs

搪刀 tángdāo *tehn.* izvirpošanas grieznis

搪工 tánggōng *tehn.* izvirpotājs

搪孔 tángkǒng *tehn.* izvirpošana

搪磨 tángmó *tehn.* dzinēju cilindru tīrslīpēšana *(honings)*

搪磨工 tángmógōng slīpētājs

搪磨机 tángmójī *tehn.* dzinēju cilindru tīrslīpēšanas *(honinga)* iekārta

搪塞 tángsè ❶strādāt kā nebūt *(strādāt nevīžīgi)*; ❷aiztriept *(spraugas)*; ❸mānīt; apvārdot *(kādu)*

樘 táng **lietv.** *(loga vai durvju)* rāmis; **skait.** ❶*logu un durvju aizkariem*; ❷*logu un durvju rāmjiem*

膛 táng **lietv.** ❶krūts; ❷*anat.* *(mutes; vēdera)* dobums; ❸iekšiene; kamera; ❹*milit.* stobra kanāls

糖(醣、餹) táng **lietv.** ❶cukurs; saldumi; konfektes; ❷*ķīm.* ogļhidrāti; **īp.** saldināts; sacukurots; konditorejas

糖膏 tánggāo sīrups

糖果 tángguǒ konfektes; sukāti; saldumi

糖果店 tángguǒdiàn konditorejas veikals

糖葫芦 tánghú·lu *(bērnu našķis)* cukura ķirbītis *(uz bambusa skaliņa uzvērti ar sīrupu pārlieti sukāti)*

糖化 tánghuà *ķīm.* cukura veidošanās

糖化物 tánghuàwù *ķīm.* saharīds

糖浆 tángjiāng ❶cukura sīrups; ❷*farm.* *(rabarberu u.c.)* ārstnieciskais sīrups

糖精 tángjīng *ķīm.* saharīns

糖萝卜 tángluó·bo ❶*bot.* cukurbiete *(Beta vulgaris)*; ❷sarkanā galda biete

糖蜜 tángmì melase

糖尿病 tāngniàobìng *med.* cukura slimība; diabēts
糖尿病学 tāngniàobìngxué *med.* diabetoloģija
糖尿病学家 tāngniàobìngxuéjiā *med.* diabetologs
糖衣 tāngyī ❶cukura glazējums; ❷*farm.* pilulas cukura apvalks
糖衣炮弹 tāngyī pàodàn ◊ lādiņš *(mīna)* cukura apvalkā *(par slēptiem, maskētiem ļaunuma nodarīšanas līdzekļiem)*
糖原 tāngyuān *ķīm.* glikogēns
糖原酶 tāngyuānméi *ķīm.* glikogenāze

镗(鏜)
tāng **darb.** ❶*tehn.* izvirpot *(caurumu)*; ❷dārdēt; rībēt; dunēt; **onom.** ❸*(bungu vai gonga skaņas atdarinājums)* bum; bam; ❹*(šāviena skaņa)* blaukš; baukš
镗床 tāngchuáng *tehn.* izvirpošanas iekārta
镗工 tānggōng *tehn.* izvirpotājs

螳
tāng **lietv.** *zool.* dievlūdzējs *(kukainis)*
螳臂当车 tāngbì-dāngchē ◊ dievlūdzējs *(kukainis)* ar plecu aizšķērso ceļu kaujas ratiem *(ambicioza nerēķināšanās ar savām ierobežotajām iespējām; savu iespēju pārvērtēšanas rezultātā izraisītā neveiksme)*
螳螂 tāngláng *zool.* dievlūdzējs *(Tenodera aridifolia)*
螳螂捕蝉，黄雀在后 tāngláng bǔ chán, huángquè zài hòu ◊ dievlūdzējs *(kukainis)* uzglūn cikādei, nemanot aiz muguras zvirbuli *(❶par katru stipro atradīsies kāds vēl spēcīgāks; ❷nedomāt par neizbēgamo atmaksu)*

帑
tǎng **lietv.** ❶dārgumu krātuve; ❷*vēst.* valsts kase

倘
tǎng **saik.** ja; gadījumā, ja; pieņemsim, ka; **apst.** izbrīnēti; izbrīnā; apjukumā
倘来之物 tǎngláizhīwù nejauši *(negaidīti)* ienākumi; gadījuma rakstura peļņa
倘然 tǎngrán ❶ja; gadījumā, ja; ❷vīlies; krist izmisumā; izmist
倘若 tǎngruò ja; gadījumā, ja; pieņemsim, ka
倘使 tǎngshǐ sk. 倘若

淌
tǎng **darb.** ❶tecēt; pilēt; sūkties; ❷liet *(asaras, sviedrus)*; ❸saslapināt; samitrināt

躺
tǎng **darb.** ❶atlaisties *(guļus)*; gulēt; gulošs; guļus; ❷krist; ❸gāzt *(kokus)*
躺倒不干 tǎngdǎo-bùgàn vāļāties gultā un neko nedarīt *(atteikties strādāt; slinkot)*
躺椅 tǎngyǐ guļamkrēsls; atpūtas krēsls

烫(燙)
tàng **darb.** ❶applaucēties; apbrucināties; apdedzināties; ❷sildīt; uzsildīt; ❸gludināt *(drēbes)*; ❹karstā ondulācija; ❺mānīt; krāpt
烫发 tàngfà karstā ondulācija
烫金 tàngjīn *(grāmatu muguriņu u.c.)* reljefu rotājums zeltā
烫金机 tàngjīnjī *tehn.* zeltīšanas spiede
烫面 tàngmiàn ❶*kulin.* vārīti sīkmakaroni; ❷plaucēta mīkla
烫平 tàngpíng gludināt *(ar gludekli)*; izgludināt
烫伤 tàngshāng apdedzināties; apdegums

趟
tàng **lietv.** ❶reize; ❷maršruts; reiss; brauciens; ❸ceļš; ❹rinda; kolona; stabiņš; **skait.** ❺*reisiem, braucieniem, maršrutiem u.c.*; ❻*vilcienu sastāviem, automobiļu rindām, laikrakstu slejām u.c.*

tao

叨
tāo/dāo **darb.** ❶kāri ķert *(grābt)*; tiekties *(darīt ļaundarības)*; ❷*(pazemīgi)* man izrādīts liels gods; esmu novērtēts pārāk augstu; **īp.** ❸kārs; **apst.** kāri; ❹*piekl. (pazemīgi) (tas)* nav pēc maniem nopelniem *(pāri mēram; par daudz)*
叨光 tāoguāng ❶*piekl.* atvainojiet par traucējumu; ❷*piekl. (es)* to uzskatu par lielu godu *(man tas gods; esmu ļoti pateicīgs)*
叨教 tāojiào *piekl.* man tas gods uzklausīt Jūsu padomu; paldies par padomu
叨扰 tāorǎo *piekl.* atvainojiet par traucējumu; paldies par laipno uzņemšanu

涛(濤)
tāo **lietv.** milzu viļņi; *(vētras)* viļņi
涛声 tāoshēng viļņu krākoņa *(šņākšana)*

绦(縧、絛、縚)
tāo **lietv.** pīta zīda aukliņa *(lente)*; **darb.** pīt *(auklu, bizi u.c.)*
绦虫 tāochóng *zool.* lenteņi *(Cestodes)*
绦带 tāodài lente; pīta lente; *(lakata u.c.)* apmale
绦子 tāo·zi drēbju apmale; pīta zīda aukliņa; mežģīnes

掏(搯)
tāo **darb.** ❶izņemt; izvilkt *(no kabatas)*; ❷meklēt; čamdīt *(ar roku)*; ❸izgrābt *(pelnus)*; ❹iztukšot; iztīrīt *(grāvi; ausis u.c.)*; ❺rakt; izrakt *(alu; grāvi u.c.)*
掏出 tāochū izņemt *(no portfeļa; kabatas u.c.)*
掏腰包 tāo yāobāo *sar.* izvilkt maku *(samaksāt par citiem; uzņemties nomaksāt citu tēriņus)*

滔
tāo **darb.** ❶celties; cilāties *(par viļņiem)*; ❷šļākties pāri; mutuļot; burzguļot; mutuļojoši palu ūdeņi; ❸savākt; novākt *(labību)*; ❹nevērīgi attiekties; ❺šaubīties; vilcināties; **īp.** ❻ilgs; ❼augstprātīgs; neprātīgs; neprāts; **lietv.** augstprātība
滔滔 tāotāo ❶mutuļot; plaši izplūst; plūst varenā straumē; ❷plūst *(par upi)*; ❸nepārtraukti runāt;

nepārtraukts; ❷ aizplūst; paiet; pagājušais; ❸ nekārtīgs; nonākt haosā; haotisks; ❹ smagi pūst; ar smagām nopūtām

滔天 tāotiān ❶ aizklāt visas debesis; celties līdz pašām debesīm *(par kaut ko drausmīgu)*; ❷ milzu nelaime

韬(韜) tāo **lietv.** ❶ stopa futlāris, maksts; ❷ *vēst.* kara māksla; stratēģija; plāns; ❸ *(rituāla dejām)* no spalvām darināts vēdeklis; **darb.** ❶ ielikt makstī *(stopu; zobenu u.c.)*; ❷ slēpt; slēpt sevī

韬光养晦 tāoguāng-yǎnghuì līdz zināmam laikam slēpt savus talantus *(turēties ēnā)*

韬晦 tāohuì ❶ ietīt *(zemi tumsā)*; aptumšot; slēpt; ❷ turēties ēnā

韬略 tāolüè kara māksla; taktika un stratēģija

饕 tāo **lietv.** izēdājs; alkata; sīkstulis; ierāvējs; plēsoņa

饕餮 tāotiè ❶ *mit.* bronzā attēlots plēsīgs zvērs ar cilvēka seju *(brīdinājums pret alkatību un nesātību)*; ❷ alkatīgs un nesātīgs *(naudas kārs un nesātīgs)*; ❸ *(ierēdņa raksturojums)* alkata un ierāvējs

逃 táo **darb.** ❶ skriet; aizbēgt; ❷ izvairīties no; vairīties *(no dienesta)*; ❸ pamest *(kādu)*

逃奔 táobèn bēgt; aizbēgt; iemukt *(kaut kur)*

逃避 táobì ❶ noslēpties; aizbēgt; bēgt no; ❷ izvairīties no; ❸ dezertēt; bēglis

逃兵 táobīng dezertieris; aizbēgušais karavīrs

逃出 táochū aizbēgt; izvairīties *(no nāves)*

逃窜 táocuàn aizbēgt *(par pretinieku)*; bēgšana

逃遁 táodùn glābties bēgot; bēgt

逃反 táofǎn bēgt *(no kara darbības; nemieriem; laupītājiem)*

逃犯 táofàn izbēgušais noziedznieks; bēglis

逃荒 táohuāng bēgt *(no bada pārņemtajām vietām)*

逃课 táokè neattaisnoti neierasties uz skolas nodarbībām *(neattaisnoti neapmeklēt skolas nodarbības)*

逃命 táomìng glābties bēgot

逃难 táonàn ❶ bēgt no stihiskas nelaimes; ❷ kļūt par bēgli

逃匿 táonì noslēpties; aizbēgt

逃跑 táopǎo bēgt; aizbēgt

逃跑主义 táopǎozhǔyì *polit.* par mērķi izvirzīta bēgšana

逃散 táosàn aizbēgt uz visām pusēm; izklīst

逃生 táoshēng ❶ glābties bēgot; ❷ izvairīties no nāves *(palikt dzīvam)*

逃脱 táotuō aizbēgt; izvairīties *(no kaut kā)*; izglābties bēgot

逃亡 táowáng ❶ bēgt; glābties bēgot; dezertēt; ❷ bēgšana; bēglis

逃亡者 táowángzhě bēglis; izbēgušais

逃席 táoxí aiziet no dzīrēm, neatvadoties *(izvairīties no vīna kausa)*

逃学 táoxué neattaisnoti kavēt skolas stundas vai augstskolas lekcijas

逃逸 táoyì ❶ aizbēgt; bēgšana; ❷ tecēt; sūkties; sūkšanās

逃之夭夭 táozhīyāoyāo *iron. (pārfrāzējot 诗经 „Šidzjinu")* aizbēgt *(aizmukt; aizlaisties lapās)*

逃走 táozǒu bēgt; glābties bēgot

桃 táo **lietv.** persiks; firziķis *(ilgdzīvošanas un sievietes mīlas simbols)*; persika koks; **īpašv.** Tao *uzv.*

桃符 táofú ❶ persika talismans *(virs durvīm piekārti persika koka dēlīši ar labo garu attēliem, kas atgaiņā visu ļauno)*; ❷ *(abpus durvju stenderēm iekarinātas, no sarkana papīra darinātās)* pāru lentes ar Jaungada vēlējumiem

桃红 táohóng persiku krāsa *(rozā krāsa)*

桃花 táohuā ❶ persika ziedi *(sievietes simbols)*; ❷ pīķi *(suga kāršu spēlē)*

桃花汛 táohuāxùn persiku ziedēšanas plūdi *(pavasara plūdi)*

桃金娘 táojīnniáng *bot.* tūbainā rodomirte *(Rhodomyrtus tomentosa)*

桃李 táolǐ ❶ persiki un plūmes *(daudz skolnieku un sekotāju)*; ❷ pateikties; atlīdzināt; atmaksāt; ❸ piesaistīt ar savām īpašībām

桃仁 táorén ❶ nolobīti persiku augļu kodoli *(riekstiņi)*; ❷ *ķīn. med.* no persiku augļu kodoliem pagatavotas zāles *(lieto pret augstu asinsspiedienu; aklās zarnas iekaisumu; dzemdes asiņošanu)*

桃色 táosè ❶ rozīgi zaļa krāsa; rozā krāsa; ❷ ◊ mīlas attiecības *(iemīlēšanās)*; ❸ *pārn.* nodevīgs; izlīgšanas politikas piekritējs

桃树 táoshù persiks; persiku koks

桃汛 táoxùn sk. 桃花汛

桃子 táo·zi persiks *(auglis)*

陶 táo **lietv.** ❶ keramika; keramikas izstrādājumi; māla trauki; ❷ podnieks; **darb.** ❶ nodarboties ar podniecību, keramikas izstrādājumu ražošanu; ❷ apgaismot; pāraudzināt; ❸ audzēt; kultivēt; ❹ attīstīties; mainīties; ❺ priecāties; tīksmināties; gūt baudījumu; **īpašv.** Tao *uzv.*

陶瓷 táocí keramika un porcelāns

陶瓷学 táocíxué keramika *(zinātnes nozare)*

陶管 táoguǎn podnieka caurule

陶匠 táojiàng podnieks; keramiķis

陶钧 táojūn ◊ podnieka ripa *(❶ audzināšanas principi un metodes; ❷ gudra valdnieka paņēmieni un līdzekļi, audzinot padotos tāpat kā podnieks veido savus izstrādājumus)*; ❸ gatavot darbinieku

maiņu
陶粒 táolì *celtn.* keramzīts
陶器 táoqì keramika; māla trauki
陶然 táorán iereibis; noreibis; jautrā dūšā
陶陶 táotáo ❶jautrs; priecīgs; jautri; ar prieku; ❷garš; ilgs; ❸plaši *(ūdeņi)*
陶土 táotǔ podnieku māls; kaolīns
陶瓦 táowǎ dakstiņi; kārniņi
陶冶 táoyě ❶apdedzināt un kausēt; ❷*pārn.* formēt; audzināt; kultivēt; ❸audzināšana; norūdīšana
陶俑 táoyǒng *rit.,vēst.* keramikas statuetes *(ar mirušā kalpu, kara kalpu un muzikantu attēliem, ko saskaņā ar tradīciju novietoja kapā kopā ar aizgājēju līdz m. ē. X gs.)*
陶砖 táozhuān keramiskās flīzes
陶醉 táozuì ❶cik uziet baudīt vīnu; noreibt; ❷*pārn.* aizrauties; reibināt; sajūsmināt; priecēt

淘 táo **darb.** ❶skalot; izskalot; attīrīt; atdalīt; ❷mazgāt; tīrīt; iztīrīt; izsmelt *(aku u.c.)*; ❸draiskoties; palaidņoties; delverēties; **apst.** par daudz; pārlieku
淘河 táohé *zool.* pelikāns
淘金 táojīn skalot zeltu
淘金者 táojīnzhě zelta meklētājs *(zelta skalotājs)*
淘箩 táoluó rīsa skalošanas siets
淘气 táoqì ❶draiskoties; palaidņoties; ❷draisks; palaidnīgs
淘气鬼 táoqìguǐ palaidnis; delveris
淘神 táoshén traucēt; nogurdināt; mocīt
淘汰 táotài ❶attīrīt; atdalīt; izbrāķēt; ❷atbirums; brāķis
淘汰赛 táotàisài *sp.* izlases sacīkstes
淘汰制 táotàizhì *sp.* sacensību sistēma ar pakāpenisku zaudētāju atsijāšanu

讨(討) tǎo **darb.** ❶doties soda ekspedīcijā; doties karā; uzbrukt; ❷sodīt; iznīcināt *(laupītājus)*; ❸labot *(citu)* kļūdas; valdīt ar stingru roku; ❹prasīt; lūgt; ubagot; ❺meklēt; izsaukt uz sevi; saviļņot; ❻atrast; sadabūt; ❼meklēt; studēt; pētīt
讨伐 tǎofá ❶doties karā; ❷militāra ekspedīcija pret nemierniekiem *(soda ekspedīcija)*
讨饭 tǎofàn lūgt ubaga dāvanas; ubagot
讨饭的 tǎofàn·de ubags; dāvanu lūdzējs
讨好 tǎohǎo iemantot labvēlību; pieglaimoties
讨价 tǎojià uzskrūvēt cenu; tirgoties
讨价还价 tǎojià-huánjià uzskrūvēt un nolaist cenu *(tirgoties)*
讨教 tǎojiào lūgt padomu *(vērsties pie kāda pieredzējušāka)*
讨论 tǎolùn apspriest; diskutēt; apspriešana
讨论会 tǎolùnhuì disputs
讨论题 tǎolùntí apspriežamā tēma *(diskusijas tēma)*
讨便宜 tǎo pián·yi iedzīvoties *(uz cita rēķina)*
讨乞 tǎoqǐ lūgt dāvanas; ubagot
讨巧 tǎoqiǎo gūt labumus bez darba; veikli izlocīties; blēdīties
讨俏 tǎoqiào sasniegt lētu efektu; lēts efekts
讨饶 tǎoráo censties panākt piedošanu *(censties izlīdzināt vainu)*
讨人嫌 tǎorénxián apnikt visiem *(visiem krist uz nerviem)*
讨厌 tǎoyàn ❶mākties virsū; apgrūtināt *(ar kaut ko)*; ❷apnicīgs; pretīgs; ❸grūti ārstējama *(slimība)*; ❹neciet; izjust riebumu *(attiecībā uz kaut ko)*
讨债 tǎozhài iekasēt parādus; pieprasīt parādu nomaksu
讨账 tǎozhàng pieprasīt parādus pēc rēķina

套 tào **lietv.** ❶komplekts; ❷futlāris; maksts; uzgalis; ❸cilpa; slazds; lamatas; ❹*(upes)* ieloks, līkums; ❺vate; **darb.** ❻piesiet ķēdē; noķert *(ar laso)*; ❼uzvilkt *(drēbes)*; ❽apmānīt; noķert pie vārda; ❾atdarināt; aizgūt; ❿aptīt; ietīt; ⓫iejūgt *(zirgu)*; ⓬flirtēt; ⓭uzvērt vienu uz otra; **skait.** *servīzēm, virtuves traukiem u.c.*
套版 tàobǎn *poligr.* aplauzt; aplaušana; aplauzums
套车 tàochē iejūgt zirgu pajūgā
套耕 tàogēng *lauks.* divkāršā uzaršana
套购 tàogòu *tirdzn.* arbitrāža; spekulatīva tirgus cenu svārstību izmantošana
套管 tàoguǎn *tehn.* iemava; ieliktnis; uzmava; īscaurule
套话 tàohuà trafaretas pieklājības frāzes; etiķetes formulas
套环 tàohuán ❶*kulin.*kārtainās mīklas plācenis; ❷*tehn.*gredzeni, kas ieiet viens otrā; ❸*tehn.* koušs *(metāla gredzens, ko izmanto kuģos, lidmašīnās u.c.)*
套汇 tàohuì valūtas arbitrāža; spekulatīvi naudas pārvedumi, izmantojot valūtas kursa svārstības
套间 tàojiān luksa numurs un istaba
套裤 tàokù vatēti stilbsargi
套犁 tàolí sk. 套耕
套马索 tàomǎsuǒ laso
套曲 tàoqǔ *mūz.* dziesmu cikls; divertisments
套色 tàosè ❶krāsaini ksilogrāfiski izdevumi; ❷*poligr.* krāsainā druka
套色版 tàosèbǎn *poligr.* krāsainās klišejas
套索 tàosuǒ laso; cilpa
套鞋 tàoxié galošas; gumijas botes
套袖 tàoxiù uzroči
套印 tàoyìn *poligr.* krāsainā druka
套用 tàoyòng pārfrāzēt; pārfrāzēšana
套语 tàoyǔ ❶šablona frāzes; protokola frāzes; ❷*pārn.* trafarets; šablons
套种 tàozhòng *lauks.* rindstarpu sēja; pasēja
套子 tào·zi ❶futlāris; maksts; ❷komplekts; ❸*pārn.* pierasta metode; trafarets; ❹cilpa; lamatas; slazds; ❺vate

T

te

特 tè **īp.** ✪īpašs; speciāls; ✪ārkārtējs; pārmērīgs; ✪vienīgais; specifiskais; **apst.** ✪īpaši; speciāli; ✪pārāk; par daudz; ✪tikai; pavisam; **palīgv.** ✪tad; un tad; tikai tad; ✪bet...lūk; **lietv.** ✪*(ienaidnieka)* aģentūra; ✪slepenais aģents; izlūks; spiegs; ✪*(dzīvnieku)* tēviņš; ✪vīrs; sieva; **darb.** izcelties; ✪izdoties; izmantot izdevību; **īpašv.** Te *uzv.*

特别 tèbié ✪īpašs; specifisks; ārkārtējs; ekstraordinārs; ✪īpaši; it īpaši; ✪tīšām; speciāli; ar nodomu

特别是 tèbiéshì īpaši; it īpaši

特产 tèchǎn ✪īpaši vietējie produkti *(ražojumi, ar kuriem slavena attiecīgā apkārtne)*; ✪*bot.* endēmisks

特长 tècháng īpaša priekšrocība; specifiska pozitīvā īpašība; individuālās spējas

特出 tèchū izcelties; būt pamanāmam

特此 tècǐ *rakst., ofic.* ar šo īpaši *(tiek darīts zināms)*

特等 tèděng augstvērtīgs; augstākā labuma; luksusa *(preces u.c.)*

特等舱 tèděngcāng luksusa kajīte

特等功 tèděnggōng īpaši nopelni

特等奖 tèděngjiǎng augstākā līmeņa prēmija

特等品 tèděngpǐn augstākā labuma preces

特地 tèdì ✪tīšām; ar *(iepriekšēju)* nodomu; tīšuprāt; ✪īpaši; ārkārtīgi; sevišķi

特点 tèdiǎn raksturīga atšķirība; īpatnība; specifika

特定 tèdìng īpaši noteikts; īpaši nozīmēts; īpašs

特工 tègōng slepenais dienests; slepenais *(aģents u.c.)*

特惠 tèhuì ✪speciāla atlaide; ✪atvieglojums

特级 tèjí augstākā pakāpe; ekstra; lukss

特辑 tèjí īpašs krājums *(izdevums)*

特技 tèjì *kinem., cirks* triks *(piem.,-gaisa akrobātika u.c.)*

特价 tèjià īpaša *(pazemināta)* cena

特刊 tèkān sk. 特辑

特快车 tèkuàichē *dzelzc.* kurjera vilciens; ekspresis

特立尼达和多巴哥 Tèlìnídá Hé Duōbāgē Trinidada un Tobago

特立尼达人 tèlìnídárén Trinidadas un Tobago iedzīvotājs

特例 tèlì ✪īpašs piemērs; izņēmums; ✪*mat.* partikulārs gadījums

特洛伊木马 Tèluòyīmùmǎ Trojas zirgs

特命 tèmìng ārkārtējais *(diplomātiskais pārstāvis)*; ārkārtējais *(un pilnvarotais vēstnieks vai ministrs)*

特派 tèpài speciālais *(korespondents; reportieris u.c.)*

特派员 tèpàiyuán īpašais pilnvarotais

特屈儿 tèqū'ér *ķīm.* tetrils

特权 tèquán īpašas tiesības; privilēģijas; prerogatīvas; atvieglojumi

特任 tèrèn ✪īpaši nozīmēt; īpaši nozīmēts; ✪ārkārtējais *(un pilnvarotais vēstnieks)*

特色 tèsè raksturīga īpatnība; īpašs; individuāls

特赦 tèshè *jur.* atsevišķs amnestijas gadījums

特使 tèshǐ īpašu uzdevumu komisārs; ārkārtējais sūtnis

特殊 tèshū īpašs; specifisks; savdabīgs; oriģināls

特殊钢 tèshūgāng *metal.* speciāls tērauds

特殊化 tèshūhuà priviliģēts stāvoklis; norobežošanās; nostāšanās savrup

特殊性 tèshūxìng īpatnība; savdabība; oriģinalitāte

特为 tèwèi tīšām; ar nodomu; speciāli

特务 tèwù ✪*milit.* īpašs uzdevums; speciālu uzdevumu *(karaspēka vienība)*; ✪slepenais aģents

特效 tèxiào īpašs efekts; lielisks rezultāts

特效药 tèxiàoyào *farm.* specifisks līdzeklis; īpašas zāles

特写 tèxiě ✪apraksts; ✪*kinem.* tuvplāns

特性 tèxìng ✪īpatnība; savdabība; specifika; ✪*fiz.* raksturīgs; iezīmīgs

特许 tèxǔ izdot īpašu atļauju; patentēt; patents; patentēts

特邀 tèyāo īpaši uzaicināt; pēc īpaša uzaicinājuma

特异 tèyì īpašs; individuāls; specifisks

特异质 tèyìzhì *med.* idiosinkrāzija

特意 tèyì apzināti; tīšām; ar iepriekšēju nodomu

特有 tèyǒu ✪būt *(atsevišķas personas īpašumā)*; individuāls; ✪raksturīgs; specifisks

特约 tèyuē ✪īpaša vienošanās; speciāls kontrakts; ✪uzaicināt personīgi; ✪*teātr.* uzaicinātais mākslinieks; viesmākslinieks

特征 tèzhēng ✪īpaša pazīme; raksturīgas īpatnības; ✪*jur.* raksturīgas pazīmes; ✪*fiz., mat.* raksturojums; raksturīgs; ✪īpaši saaicināt; personīgi uzaicināt

特种 tèzhǒng ✪īpašs; speciāls; ✪*milit. (gaisa desanta, raķešu u.c.)* speciālās vienības; ✪*izgl.* skola bērniem ar veselības traucējumiem

特种兵 tèzhǒngbīng *milit.* speciālo vienību personālsastāvs

特准 tèzhǔn īpaša atļauja *(caurlaide u.c.)*

铽(鋱) tè **lietv.** *ķīm.* terbijs (Tb)

teng

疼 téng **lietv.** sāpes; **apst.** sāpīgi; **darb.** ✪sāpēt; ✪no visas sirds just līdzi; no visas sirds rūpēties *(par kādu)*; ✪*(kādu)* karsti mīlēt; ✪saviļņot; izsaukt līdzjūtību

疼爱 téng'ài ✪karsti mīlēt; ✪izturēties ar maigumu *(gados vecākie pret jaunākajiem)*

疼痛 téngtòng sāpes; sāpīgi; slimīgs; slimot

誊(謄) téng **darb.** pārrakstīt; pārrakstīt tīrrakstā; kopēt

誊录 ténglù ❶pārrakstīt; kopēt; ❷*novec.* pārrakstītājs
誊清 téngqīng ❶pārrakstīt tīrrakstā; ❷*grāmatved.* norēķini; rēķini
誊清本 téngqīngběn tīrraksts
誊清稿 téngqīnggǎo sk. 誊清本
誊写 téngxiě pārrakstīt tīrrakstā; nokopēt
誊写员 téngxiěyuán *novec.* pārrakstītājs

腾(騰)

téng **darb.** ❶celties *(augšā)*; celties *(gaisā)*; ❷lidināties; lidot; planēt; ❸celties *(par cenām)*; ❹lēkt; lēkāt; ❺vilkt laiku; stiept garumā; ❻sacelt *(viļņus)*; ❼jāt; braukt ēzeļa vai mūļa vilktā pajūgā; ❽būt pārākam *(par citiem)*; ❾pārsūtīt *(vēstuli)*; ❿pienest *(uzkodas)*; ⓫pārlikt citā vietā; ⓬atbrīvot *(vietu)*; **īpašv.** Ten *uzv.*

腾出 téngchū atbrīvot; iztukšot
腾翻 téngfān *sp.* salto
腾贵 téngguì uzlēkt augšā *(par cenām)*; sadārdzināties
腾空 téngkōng ❶celties gaisā; ❷izbrīvēt laiku; ❸iztukšot *(kaut ko)*
腾挪 téngnuó ❶pārvietot; pārbīdīt; ❷manevrēt
腾腾 téngténg ❶celties augšā; ❷velties vāliem *(par dūmiem)*; ❸nikni; sīvi; ❹*bungu rīboņas skaņas atdarinājums*
腾云驾雾 téngyún-jiàwù ◊ pacelties mākoņos un braukt ar miglas vāliem *(dzīvot pa mākoņiem; nereāli sapņi)*

藤(籐)

téng **lietv.** ❶vīteņaugi; *(vīnogulāju)* stīga; liāna; ❷pīts *(izstrādājums)*; ❸meldri; niedres; **īpašv.** Ten *uzv.*

藤本植物 téngběn zhíwù *bot.* liānas
藤黄 ténghuáng *bot.* Henbērija garcīnija *(Garcinia hanburyi)*
藤萝 téngluó *bot.* Ķīnas glicīnija *(Wisteria sinensis)*
藤牌 téngpái *(apaļš, neliels)* pīts vairogs
藤箱 téngxiāng pīts grozs; pīta lāde *(dažādu mantu uzglabāšanai)*

縢(縢)

téng **lietv.** *zool.* *(zivs)* astrologs *(dz. Uranoscopidae)*

ti

体(體)

tī/tǐ **sast.**

体己 tī·ji ❶personīgais *(īpašums)*; personīgie *(naudas uzkrājumi)*; ❷tuvs; intīms; savs *(cilvēks)*

剔

tī **darb.** ❶tīrīt; bakstīt *(zobus)*; ❷apgraizīt *(gaļu no kauliem)*; izņemt *(asakas)*; ❸atlasīt; šķirot; atšķirot; ❹izrakt *(ceļu)*; ❺izvilkt *(lampas degli)*

剔除 tīchú atlasīt; atmest
剔庄货 tīzhuānghuò nocenotās preces;nestandarta preces; brāķis

梯

tī **lietv.** ❶kāpnes; trepes; pakāpiens; ❷ceļš, *(kas noved pie nekārtībām vai nelaimes)*; **īp.** pakāpienveidīgs; **darb.** ❶kāpt *(pa pakāpieniem)* soli pa solim; kāpt uz augšu pa kāpnēm; kāpt *(kalnā)*; ❷atbalstīties *(uz kaut kā)*

梯队 tīduì *milit.* pakāpienveidīga ierinda; ešelonēta ierinda
梯恩梯 tī'ēntī *ķīm.* trinitrotoluols
梯河 tīhé ar dambju palīdzību uz upes izveidot kaskādi; upe ar kaskāžu sistēmu
梯级 tījí pakāpiens; pakāpienveidīgs; kaskāde
梯己 tī·ji ❶no citiem slēpjamais īpašums *(dārglietas)*; ❷tuvs; intīms; savs *(cilvēks)*
梯田 tītián *lauks.* terasveida lauki
梯形 tīxíng ❶*mat.* trapece; trapecveidīgs; ❷pakāpienveidīgs
梯子 tī·zi kāpnes; trepes

锑(銻)

tī **lietv.** *ķīm.* antimons (Sb)

锑白 tībái *ķīm.* antimona baltums
锑华 tīhuá *min.* valentinīts; baltais antimons
锑化物 tīhuàwù *ķīm.* antimonīds
锑黄 tīhuáng *ķīm.* antimona dzeltenā krāsa
锑矿 tīkuàng *min.* antimona rūda
锑酸 tīsuān *ķīm.* antimonskābe
锑酸盐 tīsuānyán *ķīm.* antimonāts

踢

tī **darb.** ❶spert; spārdīties; ❷spert ar kāju; spēlēt futbolu; sist pa bumbu; ❸bojāt; pārtraukt

踢蹬 tī·deng ❶joņot un lēkāt; mīdīties; dimdināt ar kājām; ❷nonēsāt *(apavus)*; ❸šķērdēt līdzekļus; nodzīvot *(naudu)*; ❹aiziet bojā
踢皮球 tī píqiú ❶spēlēt futbolu; ❷*pārn.* atkratīties no kāda darba, novirzot to tālāk pa instancēm
踢腾 tī·teng sk. 踢蹬

绨(綈)

tí **lietv.** ❶atlasa *(audums)*; ❷blīvs zīda audums

鹈(鵜)

tí **lietv.** kormorāns; jūras krauklis

鹈鹕 tíhú ❶*zool.* sārtais pelikāns *(Pelecanus onocrotalus)*; ❷pelikāni *(dz. Pelecanidae)*

提

tí/dī **darb.** ❶pacelt *(aiz roktura; gredzena cilpas)*; ❷turēt rokās *(tējkannu u.c.)*; ❸paaugstināt *(līdz zināmam līmenim)*; ❹iedvesmot; izvirzīt; ❺atbalstīt; palīdzēt; glābt; ❻izteikt *(viedokli)*; ❼pieminēt; atgādināt; ❽noņemt *(naudu no rēķina)*; ❾pārnest *(tikšanās laiku u.c.)*; ❿vadīt; atbildēt *(par kaut ko)*; ⓫pievaldīt *(zirgu)*; ⓬tuvoties; pietuvoties; **lietv.** ❶rokturis; cilpa; gredzens; ❷kauss; pavārnīca; ❸drēbes; garderobe; **īpašv.** Ti *uzv.*

提案 tí'àn ✪priekšlikums; projekts; ✪izvirzīt projektu *(priekšlikumu)*; ✪sākt tiesu lietu

提案国 tí'ànguó valsts–rezolūcijas autors*(valsts-rezolūcijas iniciators)*

提拔 tí·ba paaugstināt; izvirzīt paaugstināšanai

提包 tíbāo soma; ceļa soma

提倡 tíchàng ✪izvirzīt; uzsākt; ✪stimulēt; iestāties par; ✪reklamēt; propagandēt; ✪veicināt; atbalstīt

提成 tíchéng atskaitīt; atrēķināt

提出 tíchū ✪izņemt; izvilkt; ✪izvirzīt *(prasību)*; ✪izteikt *(priekšlikumu; viedokli)*; piedāvāt *(projektu)*

提纯 tíchún attīrīt *(ūdens u.c.)* attīrīšana

提纯塔 tíchúntǎ *tehn.* attīrīšanas tornis; attīrītājs

提词 tící *teātr.* suflēt; teikt priekšā

提存 tícún *fin.* deponēt; deponēšana

提单 tídān *grāmatved.* pavadzīme; kravas zīme; konosaments

提到 tídào ✪pieminēt *(kaut ko)* skart sarunā; ✪pacelt; nolikt *(kaut ko)*

提调 tídiào ✪vadītājs; rīkotājs; izrīkotājs; ✪vadīt; norādīt; ievest kārtību; regulēt; ✪norādījums

提法 tí·fa jautājuma nostādne; formulējums

提纲 tígāng ✪piedāvāt galvenās tēzes; izvirzīt galvenos jautājumus; ✪tēzes; konspekts

提纲挈领 tígāng-qièlǐng uztvert galveno; izcelt būtību

提高 tígāo pacelt; paaugstināt *(cenas)*; paaugstināt dzīves līmeni

提供 tígōng ✪pārbaudītas liecības *(par izvirzītajiem jautājumiem)*; dot liecības; ✪piedāvāt; piegādāt; nodrošināt *(ar kaut ko)*

T

提行 tíháng ar jaunu rindu; ar atkāpi

提盒 tíhé grozs; kārba ar rokturi *(pārtikas produktiem)*

提花 tíhuā ✪aust ornamentus ziedu veidā; ar ornamentiem austs *(audums)*; ✪*tekstil.* žakarda audums

提花机 tíhuājī *tekstil.* žakarda stelles

提货单 tíhuòdān pavadzīme; pasūtījuma kvīts; konosaments

提及 tíjí ✪*(stāstā)* pāriet pie; ✪pieminēt; skart

提交 tíjiāo iesniegt; iesniegt *(izskatīšanai)*

提炼 tíliàn ✪attīrīt; rafinēt; destilēt; ✪izkristalizēties *(daudzu pētījumu rezultātā)*

提梁 tíliáng *(groza vai tējkannas)* rokturis; osiņa

提煤机 tíméijī *kalnrūpn.* akmeņogļu pacēlājs

提名 tímíng izvirzīt *(kandidatūru apstiprināšanai)*; *(kandidatūras)* izvirzīšana

提起 tíqǐ ✪pacelt; izvilkt; izglābt; ✪iedvesmot; ✪pāriet pie; pieminēt; ✪iesniegt *(sūdzību)*; ✪uzsākt *(tiesu lietu)*

提前 tíqián ✪pārnest uz agrāku termiņu; ✪pirms termiņa; paātrināts; laicīgi; agrāk; ✪priekšlaicīgs

提挈 tíqiè ✪atbalstīt *(ģimeni)*; palīdzēt *(viens otram)*; vilkt *(aiz sevis)*; ✪publicēt

提亲 tíqīn ✪precināt *(kādam kādu)*; ✪veikt saprecinātāja pienākumus

提琴 tíqín ✪*(ķīniešu stīgu instruments)*; ✪*mūz.* vijole; ✪*mūz.* kopējais stīgu instrumentu nosaukums

提琴手 tíqínshǒu vijolnieks

提请 tíqǐng ierosināt lūgumu; lūgt; prasīt *(par kādu)*

提取 tíqǔ ✪izņemt *(bagāžu; naudas noguldījumu u.c.)*; ✪atskaitīt *(daļu no veselā)*; ✪*ķīm.* ekstrahēt; ekstrakcija

提取法 tíqǔfǎ ekstrakcija; ekstrahēšana

提取器 tíqǔqì *tehn.* ekstraktors

提取液 tíqǔyè *ķīm.* ekstrakts

提神 tíshén iedvesmot; pacelt noskaņojumu

提审 tíshěn *jur.* ✪tiesu lietu atkārtoti izskatīt *(augstākajā tiesu instancē)*; kasācija; ✪noziedznieku nogādāt tiesā

提升 tíshēng ✪izvirzīt *(amatam)*; virzīt uz priekšu; izcelt; ✪paaugstināt; pilnveidot *(zināšanas)*; ✪paaugstināšana

提示 tíshì ✪atgādināt; norādīt; ✪*teātr.* suflēt; ✪iedvesmot; ✪paskaidrot jaunu mācību vielu *(skolā)*

提桶 títǒng spainis

提问 tíwèn izjautāt *(lieciniekus)*; jautāt, vaicāt

提携 tíxié ✪atbalstīt; palīdzēt; atbalsts; palīdzība; ✪sadarboties; sadarbība

提心吊胆 tíxīn-diàodǎn stipri pārbīties *(drebēt no bailēm; dūša papēžos)*

提醒 tíxǐng ✪atgādināt; likt atcerēties; pievērst uzmanību; ✪*teātr.*suflēt; teikt priekšā; ✪atgādinājums

提选 tíxuǎn izvēlēties *(kādu)*; izvēle

提讯 tíxùn *jur.* noziedznieka izsaukšana uz nopratināšanu

提要 tíyào ✪konspekts; rezumējums; ✪bibliogrāfiska rakstura raksts; ✪atlasīt galveno

提议 tíyì ✪izteikt priekšlikumu; piedāvāt; ✪pacelt jautājumu

提早 tízǎo laicīgi; agrāk; pirms noteiktā termiņa *(laika)*

提制 tízhì ekstrahēt; rafinēt; ekstrahēšana; rafinēšana

啼(嗁) tí **darb.** ✪skaļi raudāt; vaimanāt; ✪kliegt; ķērkt *(par putniem)*; kaukt *(par zvēriem)*

啼饥号寒 tíjī-háohán ◊ raudāt no aukstuma un stenēt no bada *(nepanesamas ciešanas)*

啼哭 tíkū skaļi raudāt; brēkt; vaimanāt

啼笑皆非 tíxiào-jiēfēi nezināt, vai raudāt vai smieties *(pilnīgā apjukumā)*

缇(緹) tí **lietv.** ✪oranžs zīds; oranžs zīda audums; ✪oranža krāsa; sarkani dzeltens

题(題) tí **lietv.** ✪piere; ✪virsraksts; nosaukums; tēma; sižets; ✪atsauksme; kritisks raksts; anotācija; ✪*ofic.* ziņojums; zīme; **darb.** ✪ziņot; ✪rakstīt; rakstīt dzeju; ✪vērtēt; rakstīt atsauksmi *(par literāru*

sacerējumu); rakstīt anotāciju; **īpašv.** Ti *uzv.*

题跋 tíbá pēcvārds; *(grāmatas)* beigas; romāna noslēgums

题材 tícái tēma; sižets

题词 tící ❶īss *(grāmatas)* saturs; priekšvārds; anotācija; ❷epigrāfs; rakstveida rekomendācija grāmatā; ❸ieraksts; novēlējums

题花 tíhuā vinjete

题解 tíjiě ❶paskaidrojums; komentārs *(grāmatas beigās)*; ❷pēcvārds; ❸atbilde, uzdevuma atrisinājums *(mācību grāmatas beigās)*

题名 tímíng ❶parakstīties; uzlikt parakstu; ❷autogrāfs; ierakstīt autogrāfu; ❸tikt iekļautam eksāmenu izturējušo sarakstā; ❹saņemt zinātnisko grādu valsts eksāmenos

题目 tímù ❶virsraksts; nosaukums; ❷tēma; sižets; ❸novērtējums; raksturojums; anotācija; ❹iegansts; iemesls

题签 tíqiān ❶ieraksts; autogrāfs *(grāmatā)*; ❷veltījums *(ieraksts grāmatā)*

题字 tízì ❶autogrāfs; ieraksts grāmatā; ❷paraksts; uzraksts *(uz sienas)*

醍 tí **sast.**

醍醐 tíhú ❶krējums; ❷cilvēka morālā tīrība; augstas morālās īpašības; ❸*bud.* augstākā *(neaptraipītā)* Budas mācība

醍醐灌顶 tíhú-guàndǐng *bud.* ❶◊ tīrā mācība apmazgāja galvu; uzņemt *(budisma)* zināšanas; kļūt par Budas izredzēto; ❷likt apjēgt; padarīt saprotamu *(ērtu saprašanai)*

蹄(蹏) tí **lietv.** ❶*(zirga un pārnadžu)* nags; ❷cilpa *(zaķu ķeršanai)*

蹄筋 tíjīn ❶*(cūkas; govs; aitas)* kāju cīpslas; ❷*kulin.* cūku kājiņas

蹄形磁铁 tíxíng cítiě pakavveida magnets

鳀(鯷) tí **lietv.** *zool.* Japānas anšovs *(Engraulis japonicus)*

体(體) tǐ/tī **lietv.** ❶miesa; ❷ķermenis; ķermeņa daļa; ekstremitāte; ❸apmērs; izmērs; gabarīts; ❹viela; substance; ❺*fiz., mat.* ķermenis; ❻struktūra; organizācija; sistēma; ❼iekārta; kārtība; režīms; ❽forma; figūra; ārējais izskats; ❾maniere; stils; žanrs; modelis; ❿*lingv.* darbības vārda veids *(pabeigtie vai daudzkārtējie darbības vārdi)*; ⓫būtība; daba; ⓬etiķete; **īp.** fizisks, miesas; **apst.** fiziski; personīgi; **darb.** ❶iemiesoties; ❷izjust simpātiju; apzināties; ❸rīkot; organizēt; ❹sadalīt; atdalīt; ❺rūpēties par; ❻ievērot *(likumus u.c.)*

体壁 tǐbì *anat.* ķermeņa dobuma sieniņa; parietāls

体裁 tǐcái *lit.* forma; stils; žanrs; kompozīcija

体操 tǐcāo *sp.* vingrošana; vingrojumi

体操队 tǐcāoduì *sp.* vingrotāju komanda

体察 tǐchá iedziļināties; uzzināt; būt kompetentam *(kādā jautājumā)*

体罚 tǐfá miesas sods

体格 tǐgé ❶ķermeņa uzbūve; komplekcija; ❷*(ķermeņa)* konstitūcija; augums; *(cilvēka)* fiziskais stāvoklis

体会 tǐhuì ❶saprast; izprast; apzināties; just; ❷iedziļināties; ❸izpratne

体积 tǐjī tilpums; kubatūra

体积计 tǐjījì *tehn.* stereometrs

体力 tǐlì fiziskais spēks

体例 tǐlì ❶kārtība; standarts; ❷*lit.* forma; kompozīcija; arhitektonika

体谅 tǐliàng saprast; izprast *(kāda)* stāvokli

体面 tǐ·mian ❶gods; reputācija; prestižs; godprātība; ❷cienīgs; atbilstošs; piemērots; ❸skaists; smalks; ❹kārtība; kompozīcija; stils

体念 tǐniàn ❶pievērst uzmanību; ❷saprast *(cita)* stāvokli; ❸domāt par

体膨胀 tǐpéngzhàng *fiz.* telpiskā izplēšanās

体魄 tǐpò ❶veselība un gars; ❷ķermenis; organisms

体腔 tǐqiāng ❶*anat.* ķermeņa dobums; ❷*biol.* celoms; celomisks

体虱 tǐshī drēbju uts

体式 tǐshì ❶*lit.* norma; standarts; paraugs; ❷stils; forma

体视 tǐshì stereoskopija; stereoskopisks

体视镜 tǐshìjìng stereoskops

体视术 tǐshìshù stereogrāfija

体态 tǐtài ❶ķermeņa uzbūve; ❷manieres; uzvedība

体贴 tǐtiē ❶iejusties *(cita)* stāvoklī *(nolikt sevi cita vietā)*; ❷piedalīties; rūpēties; ❸rēķināties ar; ❹atsaucīgs; smalkjūtīgs

体统 tǐtǒng ❶cieņa; cienīgs; atbilstošs; ❷kārtība; režīms

体外循环器 tǐwài xúnhuánqì *med.* oksigenators *(skābekļa terapijas aparāts)*

体味 tǐwèi just; izjust; apzināties

体温 tǐwēn ķermeņa temperatūra

体温计 tǐwēnjì klīniskais termometrs

体无完肤 tǐwúwánfū ❶*(uz ķermeņa)* nevienas veselas vietiņas; ❷satriekt pīšļos

体系 tǐxì sistēma; režīms; kārtība

体细胞 tǐxìbāo *biol.* ķermeņa šūna; somatiskā šūna

体现 tǐxiàn ❶īstenot; realizēt; ❷īstenoties; realizēties; ❸iemiesojums

体形 tǐxíng ķermeņa formas *(apveids)*

体型 tǐxíng ķermeņa uzbūve; figūra

体恤 tǐxù ❶ņemt dalību; just līdzi; rūpēties; ❷dalība; rūpīga attieksme

体循环 tǐxúnhuán *anat.* lielais asinsrites loks

体验 tǐyàn ❶izmēģināt; izjust; pārdzīvot; ❷*(personīgā)* pieredze

体液 tǐyè organisma šķidrumi; humorāls

体育 tǐyù ❶ fiziskā audzināšana; ❷ fizkultūra un sports

体育场 tǐyùchǎng stadions

体育城 tǐyùchéng sporta pilsētiņa

体育馆 tǐyùguǎn sporta zāle

体胀系数 tǐzhàng xìshù *fiz.* telpiskās izplēšanās koeficients

体制 tǐzhì sistēma; struktūra

体质 tǐzhì ❶ organisms; ķermenis; ❷ substance; daba; raksturs; ❸ somatisks

体重 tǐzhòng ķermeņa svars

屉

tì **lietv.** ❶ cepeškrāsns; ❷ bambusa siets *(pelmeņu; virtuļu u.c.)* vārīšanai uz tvaika; ❸ *(galda)* atvilkne; ❹ *(kartotēkas skapja)* izvelkamais plauktiņš

屉子 tì·zi ❶ atvilkne; ❷ izvelkamais plauktiņš; ❸ siets; sietiņš

剃(鬀)

tì **darb.** skūt; noskūt; dzīt bārdu

剃刀 tìdāo bārdas nazis

剃度 tìdù *bud.* uzņemšana mūka *(mūķenes)* kārtā *(noskujot matus)*

剃头 tìtóu ❶ *bud.* noskūt galvu, stājoties mūka kārtā; ❷ *vēst.* daļēji noskūt galvu *(un vīriešiem nēsāt bizi; Cjin dinastijas laikmeta tradīcija)*; matu griešana

涕

tì **lietv.** ❶ asaras; ❷ iesnas; **darb.** ❸ tecēt no deguna; ❹ raudāt; liet asaras

涕泣 tìqì raudāt; liet asaras

悌

tì **darb.** cienīt gados vecākos *(it īpaši – vecāko brāli)*; **lietv.** cieņas pilna attieksme pret gados vecākiem *(viens no galvenajiem konfūcisma bausļiem)*

倜

tì **sast.**

倜傥 tìtǎng ❶ neapturams; nevaldāms; brīvs; ❷ izcils; neparasts

惕

tì **darb.** ❶ būt apdomīgam; būt modram; ❷ just nemieru; baidīties; pārbīties

惕厉 tìlì būt modram; turēt acis vaļā

替

tì **darb.** ❶ nomainīt; apmainīt; ❷ likvidēt; novērst; pārtraukt; ❸ panīkt; aiziet bojā; sabrukt; ❹ izrādīt nevērību; **pr.** *(cita)* vietā; lai; pēc; **īpašv.** Ti *uzv.*

替代 tìdài nomainīt; nomaiņa

替工 tìgōng nomainīt *(kādu darbā)*

替换 tìhuàn ❶ nomainīt; nomaiņa; maiņa; ❷ nomainīties

替身 tìshēn ❶ aizvietotājs; ❷ grēkāzis

替死鬼 tìsǐguǐ ❶ grēkāzis; ❷ *(cilvēks)*, kas iet bojā vainīgā vietā

替续器 tìxùqì *el.* relejs; slēdzis

替罪羊 tìzuìyáng grēkāzis

嚏

tì **darb.** šķaudīt; spļaudīties

嚏喷 tì·pen šķaudīt; šķaudīšana; apčī!

tian

天

tiān **lietv.** ❶ debesis; debesjums; debesu; zem klajas debess; ❷ *rel.* debesis *(kā Dieva uzturēšanās vieta)*; Dievs; dievība; ❸ augstākā vara; neapstrīdama autoritāte; pamatu pamats; ❹ diena; diennakts; ❺ laiks; laikā; ❻ sezona; gada laiks; ❼ laika apstākļi; ❽ debesu parādības; ❾ dabas likumi; ❿ daba; raksturs; īpašības; ⓫ liktenis; ⓬ *vēst.* imperators; **īp.** augstākais; dabīgs; dabas likumiem atbilstošs; pareizs; **darb.** ❶ iededzināt zīmi pierē; ❷ uzskatīt par augstāko autoritāti; **īpašv.** Tieņ *uzv.*

天安门 Tiān'ānmén Tieņaņmeņ laukums

天崩地裂 tiānbēng-dìliè ◊ grūst debesis un plaisā zeme *(par kaut ko grandiozu un satriecošu)*

天边 tiānbiān ❶ debesjums; debesmala; ❷ ļoti tālu; aiz trejdeviņām zemēm

天禀 tiānbǐng *rakst.* apdāvinātība *(dabas dots talants)*

天不怕, 地不怕 tiān bù pà, dì bù pà ◊ nebaidīties ne debesu, ne zemes *(nebaidīties ne no kā; nezināt, kas ir bailes)*

天才 tiāncái ģēnijs; talants; apdāvināts cilvēks

天蚕 tiāncán ❶ lielais zīdtauriņš; ❷ Japānas zīdtauriņa kāpurs

天蚕蛾 tiāncán'é *zool.* Japānas zīdtauriņš *(Antheraea yamamai)*

天长地久 tiāncháng-dìjiǔ ◊ mūžīgs kā debess un pastāvīgs kā zeme *(mūžīgs; uz nebeidzamiem laikiem)*

天车 tiānchē ❶ *tehn.* tilta celamkrāns; ❷ celtņa ratiņi

天窗 tiānchuāng ❶ jumta lodziņš; ❷ *(alas vai griestu)* lūka; ❸ *arhit.* erkers

天道 tiāndào ❶ klimats; laika apstākļi; ❷ dabas likumi

天敌 tiāndí *biol.* dabīgie ienaidnieki

天底 tiāndǐ *astr.* nadīrs

天底下 tiāndǐ·xia zem debesjuma; pasaulē

天地 tiāndì ❶ makrokosms; daba; pasaule; ❷ darbības lauks; ❸ stāvoklis; situācija; ❹ debess un zeme *(pretmeti)*

天地头 tiāndìtóu *poligr.* *(lappuses augšējās un apakšējās)* malas

天电 tiāndiàn atmosfēras elektrība

天顶 tiāndǐng *astr.* zenīts

天顶仪 tiāndǐngyí *astr.* zenītteleskops

天鹅 tiān'é gulbis

天鹅绒 tiān'éróng samts; plīšs; velvets

天蛾 tiān'é *zool. (kaitēklis)* vīnogu sfings *(Chaerocampa oldenlandiae)*

天翻地覆 tiānfān-dìfù ◊ debess apgāzusies un zeme otrādi *(❶ viss ļogās un izkustējies no vietas; ❷ pilnīgs haoss; viss ar kājām gaisā)*

天分 tiānfèn iedzimtas spējas *(talanti)*

天府之国 tiānfǔzhīguó ❶ paradīze zemes virsū; svētīta zeme; ❷ bieži lietots Sičuanas provinces apzīmējums

天赋 tiānfù ❶ debesu dāvana; iedzimts; dabas dots; ❷ mantots; dabīgs

天干 tiāngān *ķīn. astr.* Debess celmi *(gadu skaitīšanā lietojamās desmitzīmju cikla zīmes 甲，乙，丙，丁，戊，己，庚，辛，壬，癸)*

天罡星 tiāngāngxīng *astr.* Lielais Lācis

天高地厚 tiāngāo-dìhòu ◊ debesis tālu augšā un zeme milzīga *(par varenām, tālejošām iecerēm)*

天高皇帝远 tiān gāo huángdì yuǎn ◊ debesis augstu, bet imperators tālu

天公 tiāngōng ❶ Dievs; Debesu valdnieks; ❷ *vēst.* imperators

天公地道 tiāngōng-dìdào ◊ pēc debesu un zemes taisnīguma principiem *(augstākajā mērā taisnīgi)*

天宫 tiāngōng ❶ debesu iemītnieku miteklis; paradīze; ❷ *bud.* svēto mājoklis

天沟 tiāngōu *celtn.* ūdens tekne

天光 tiānguāng ❶ debesu krāsa; ❷ debesu starošana *(zaigošana)*; ❸ rītausma

天国 tiānguó *krist.* debesu valstība; paradīze

天河 tiānhé *astr.* Piena ceļš

天候 tiānhòu klimats; laika apstākļi

天花 tiānhuā ❶ *med.* bakas; ❷ *(kukurūzas)* vālīte; ❸ sniegs; ❹ *bud.* dievišķie *(debess)* ziedi

天花板 tiānhuābǎn griesti

天花乱坠 tiānhuā-luànzhuì ◊ krīt zemē debesu ziedi *(aizrauties ar garām runām; piepušķot stāstījumu)*

天荒地老 tiānhuāng-dìlǎo ◊ līdz laikam, kamēr debess nepārvērtīsies tuksnesī un zeme nenovecos *(uz mūžīgiem laikiem; mūžīgi)*

天昏地暗 tiānhūn-dì'àn ◊ debesis miglas vālos un zeme melnā tumsā *(necaurredzama tumsa; patvaļas valstība)*

天火 tiānhuǒ ❶ zibens izraisīts ugunsgrēks; ❷ stihiska nelaime; Dieva sods; likteņa pirksts; ❸ *med.* roze

天机 tiānjī ❶ dabas noslēpumi; debess sfēras griešanās mehānisms; ❷ iedzimtās fiziskās un morālās dotības; ❸ *vēst.* imperatora tronis; ❹ *vēst.* imperatora valsts lietas

天际 tiānjì ❶ debesjums; ❷ apvārsnis

天际线 tiānjìxiàn *ģeogr.* horizonts; horizonta līnija

天芥菜 tiānjiècài *bot.* Eiropas heliotrops *(Heliotropium europaeum)*

天经地义 tiānjīng-dìyì ◊ debesu likums un zemes princips *(neapgāžama patiesība; nesatricināms; negrozāms)*

天井 tiānjǐng ❶ iekšējais pagalmiņš *(it īpaši – starp galveno māju un piebūvi tradicionālajā ķīniešu mājā)*; ❷ guļbūves augšējais vainags; ❸ jumta vēdlodziņš

天空 tiānkōng debess; debesjums; debesu dzīles; gaiss

天籁 tiānlài *rakst.* dabas balsis *(vēja auri; strauta čalošana u.c.)*

天蓝 tiānlán ❶ debess zils; gaišzils; tirkīza krāsa; ❷ *bot.* apiņu lucerna *(Medicago lupulina)*

天狼星 tiānlángxīng *astr.* Sīriuss

天老儿 tiān·laor *med.* albīns *(cilvēks)*

天理 tiānlǐ dabas likums; esamības dabiskums; dabīgs

天良 tiānliáng sirdsapziņa

天亮 tiānliàng rītausma

天灵盖 tiānlínggài ❶ pauris; galvvidus; ❷ *anat.* paura kauls

天伦 tiānlún ❶ *vēst.* debesu likumi; dabīgās ētiskās normas; ❷ dabīgā kārtība; savstarpējo attiecību ētika; radniecīgo attiecību dabīgie pamati; ❸ *sar.* tēvs

天罗地网 tiānluó-dìwǎng ◊ debesīs cilpas un tīkli uz zemes *(aplenkums; aplenkums, no kura nav iespējams izkļūt)*

天门冬 tiānméndōng *bot.* gaišie sparģeļi *(Asparagus lucidus)*

天明 tiānmíng ❶ rītausma; ❷ debess spīdekļi; ❸ debess pavēle

天命 tiānmìng ❶ liktenis; debess rīkojums; ❷ pārmantotās dabīgās īpašības; mantotais stāvoklis; ❸ dzīve

天幕 tiānmù ❶ debess; debesjums; ❷ *teātr.* dekorācija ar debess attēlu

天南地北 tiānnán-dìběi ļoti tālu; aiz trejdeviņām zemēm; visos valsts *(pasaules)* nostūros

天南星 tiānnánxīng *bot.* Japānas arizēma *(Arisaema japonicum)*

天年 tiānnián ❶ dzīves laiks; dzīves gadi; ❷ dzimtas likteņi; ❸ gadu skaits; *(cilvēka)* vecums

天牛 tiānniú *zool.* ūsainis–malkcirtis *(Apriona rugicollis)*

天怒人怨 tiānnù-rényuàn ◊ debess dusmojas un cilvēki kurn *(par ļaundarībām, kas izraisījušas plašu sabiedrības neapmierinātību)*

天疱疮 tiānpàochuāng *med.* pemfiguss

天棚 tiānpéng nojume; telts

天平 tiānpíng kausu svari

天气 tiānqì laika apstākļi

天气图 tiānqìtú *met.* sinoptiskā karte

天气学 tiānqìxué *met.* sinoptiskā meteoroloģija; sinoptika

天堑 tiānqiàn acīmredzamā dabīgā robeža; dabīgā robeža *(upe u.c.)*

天桥 tiānqiáo viadukts; gājēju tilts
天琴座 tiānqínzuò *astr.* Lira
天青 tiānqīng tumši violeta krāsa
天青石 tiānqīngshí *min.* celestīns
天穹 tiānqióng debesjums
天球 tiānqiú ❶ *astr.* debesu sfēra; ❷ *ķīn. mūz. (sitamais instruments)*
天球仪 tiānqiúyí *astr.* debess globuss
天然 tiānrán daba; dabīgs; iedzimts
天然矿 tiānránkuàng *min.* tīrradnis
天然气 tiānránqì dabas gāze
天壤 tiānrǎng debess un zeme
天色 tiānsè laiks; laika apstākļi
天杀的 tiānshā·de *niev.* debesu sodītais; nolādētais; nelietis
天山草 tiānshāncǎo *bot.* Tieņšaņa čemurziedis
天山桧 tiānshānguì *bot.* Tieņšaņa kadiķis
天神 tiānshén debesu iemītnieks; dievība; Dievs
天生 tiānshēng dabīgs; iedzimts; no dzimšanas
天师 tiānshī ❶ *dao.* Augstākais skolotājs; ❷ *vēst.* imperatora karaspēks *(ķīniešu karaspēks)*
天时 tiānshí ❶ laika apstākļi; ❷ ērts brīdis; piemērots gadījums
天使 tiānshǐ ❶ *mit.* debesu sūtnis; ❷ *vēst.* imperatora sūtnis; ❸ *rel.* eņģelis
天书 tiānshū ❶ svētās grāmatas *(daoistu runu pieraksti)*; ❷ *vēst.* imperatora edikts
天数 tiānshù ❶ liktenis; debesu griba; ❷ astronomija; ❸ nepāru skaitļi
天塌地陷 tiāntā-dìxiàn pasaules gals; kataklizma; katastrofa
天坛 Tiāntán Debesu templis *(Beidzjinā)*
天堂 tiāntáng ❶ paradīze; ❷ deniņi
天体 tiāntǐ *astr.* debesu ķermenis
天天 tiāntiān ❶ katru dienu; ikdienas; ❷ debesis; visuvarenais
天条 tiāntiáo ❶ debesu likums; debesu griba; ❷ aizliegums
天庭 tiāntíng ❶ uzacu starpa; ❷ debesis; ❸ imperatora pils
天头 tiāntóu *poligr. (lappuses)* augšmala
天图 tiāntú *astr.* debesu karte
天王星 tiānwángxīng *astr. (planēta)* Urāns
天网恢恢 tiānwǎng-huīhuī ◊ debesu tīkliem nav robežu *(neviens nespēs izvairīties no debesu taisnīga soda)*
天文 tiānwén ❶ debesu ķermeņi un parādības; ❷ astronomija
天文点 tiānwéndiǎn *astr.* astronomiskais punkts
天文馆 tiānwénguǎn planetārijs
天文日 tiānwénrì *astr.* astronomiskā diennakts
天文时 tiānwénshí *astr.* astronomiskais laiks
天文台 tiānwéntái observatorija
天文学 tiānwénxué astronomija
天文学家 tiānwénxuéjiā astronoms
天文仪 tiānwényí *astr.* astroskops
天文钟 tiānwénzhōng *astr.* astronomiskais pulkstenis
天无绝人之路 tiān wú jué rén zhī lù pasaulē nav *(nemēdz būt)* bezizejas situāciju *(gan jau radīsies kāda izeja)*
天下 tiānxià ❶ pasaule; cilvēce; ❷ *vēst.* Ķīna *(Padebešu impērija)*; ❸ visi cilvēki
天下为公 tiānxià-wéigōng ◊ Padebešu impērija pieder visiem *(Konfūcijs; Suņ Jatsens)*
天下乌鸦一般黑 tiānxià wūyā yībān hēi ◊ visas pasaules vārnas ir vienādi melnas *(sliktie cilvēki visur vienādi)*
天下无难事,只怕有心人 tiānxià wú nánshì, zhǐ pà yǒuxīnrén *(jair)* uzcītība un pacietība, var paveikt visu *(darbs un pacietība visu uzvar)*
天仙 tiānxiān ❶ *mit.* debesu iemītnieks; ❷ *rel.* eņģelis; ❸ skaistule
天险 tiānxiǎn dabīgs šķērslis; dabīga robeža
天线 tiānxiàn *radioteh.* antena
天线座 tiānxiànzuò *radioteh.* antenas pamatne
天象 tiānxiàng debesu parādības
天象仪 tiānxiàngyí planetārijs
天性 tiānxìng ❶ raksturs; daba; iedzimtās īpašības; ❷ instinkts
天幸 tiānxìng izdošanās; negaidīta veiksme
天旋地转 tiānxuán-dìzhuàn ◊ debess sagriežās un zeme sagrīļojās *(galva griežas; acu priekšā viss griežās riņķī)*
天涯 tiānyá pasaules malā; tālu prom; tālumā
天涯海角 tiānyá-hǎijiǎo aiz trejdeviņām zemēm *(sar. ◊ sazin, kādā pasaules malā)*
天阉 tiānyān *med.* iedzimta impotence
天衣无缝 tiānyī-wúfèng ◊ debesu iemītnieku tērpi ir bez šuvēm *(pilnīgi pabeigts; noslīpēts; bez trūkumiem; ideāls)*
天意 tiānyì ❶ debesu griba; liktenis; ❷ imperatora noskaņojums
天鹰座 tiānyīngzuò *astr.* Ērglis
天有不测风云 tiān yǒu bùcè fēngyún negaiss no skaidrām debesīm *(kaut kas negaidīts var notikt jebkurā laikā)*
天渊 tiānyuān ◊ debesis un dzelme *(milzu starpība; milzu pretstats)*
天灾 tiānzāi stihiskās nelaimes
天葬 tiānzàng ◊ apbedīšana zem klajām debesīm *(līķis tiek atstāts noteiktā vietā zem klajas debess putniem par barību)*
天造地设 tiānzào-dìshè dabīgs; dabas dots *(tāds, kas neprasa papildus apstrādi)*
天真 tiānzhēn ❶ atklātība; naivums; tiešums; ❷ tiklums; nevainība
天之骄子 tiānzhījiāozǐ laimes luteklis; laimes bērns
天职 tiānzhí svēts pienākums; morāls pienākums
天轴 tiānzhóu ❶ pasaules ass; ❷ *tehn.* transmisijas veltnis

天诛地灭 tiānzhū-dìmiè ◊ tikt debesu sodītam un zemes iznīcinātam *(tikt sodītam par ļoti smagiem noziegumiem)*
天竺桂 tiānzhúguì *bot.* stublainais kanēlis *(Cinnamonum pedunculatum)*
天竺葵 tiānzhúkuí *bot.* traipīgā pelargonija *(Pelargonium inquinans)*
天竺牡丹 tiānzhú-mǔ·dan *bot.* mainīgā dālija *(Dahlia variabilis)*
天竺鼠 tiānzhúshǔ *zool.* jūras cūciņa
天主教 tiānzhǔjiào *rel.* katolicisms
天主教徒 tiānzhǔjiàotú *rel.* katolis
天资 tiānzī apdāvinātība; talants
天子 tiānzǐ ◊ Debesu dēls *(imperators)*
天字第一号 tiānzì dì yī hào pasaulē vislabākais; labākais no labākajiem

添 tiān **darb.** ❶ pielikt klāt; pievienot; ❷ dzemdēt *(bērnu)*; ❸ uzdāvināt *(jaundzimušajam)*; **apst.** papildus; vēl; vairāk; ❹ *Kant. dial.* piedeva; turpinājums; **īpašv.** Tieņ *uzv.*
添补 tiān·bu ❶ pielikt klāt *(atkarībā no sezonas)*; ❷ sniegt materiālu palīdzību
添丁 tiāndīng dzemdēt dēlu; ģimenes pieaugums
添购 tiāngòu piepirkt klāt; pirkt vēl
添箱 tiānxiāng *(no līgavas radiniekiem)* nosūtīt kāzu dāvanu līgavai
添油加醋 tiānyóu-jiācù pievienot eļļu un sojas mērci *(melot; piemelot; izpuškot)*
添枝加叶 tiānzhī-jiāyè ◊ piezīmēt klāt zarus un lapas *(piepuškot; papildināt stāstījumu ar paša izdomājumiem)*
添置 tiānzhì piepirkt klāt; pirkt vēl

黇 tiān **īp.** ❶ bāli dzeltens; ❷ pelnu dzeltena *(krāsa)*
黇鹿 tiānlù *zool.* dambriedis *(Dama vulgaris)*

田 tián **lietv.** ❶ lauks; apstrādājamā zeme; aramzeme; ❷ zemes gabals; ❸ zemkopība; ❹ lauku uzraugs; **darb.** apstrādāt zemi; **īpašv.** Tieņ *uzv.*
田畴 tiánchóu *lauks.*aramzeme; apstrādājamā zeme
田地 tiándì ❶ *lauks.*apstrādājamā zeme; tīrums; ❷ attālums; pārgājiens; ❸ *(lietu)* stāvoklis
田赋 tiánfù ❶ *vēst., ekon.* zemes nodoklis; ❷ *vēst.* klaušas un nodevas *(no noteiktas zemes platības)*
田埂 tiángěng ❶ rīsa lauka mala; ❷ eža; ežmala
田鸡 tiánjī ❶ ūdens vistiņa *(putns)*; ❷ *zool.* *(ēdamā)* dīķa varde *(Rana esculenta)*; ❸ *zool.* melnplankumainā varde *(Rana nigromaculata)*
田间 tiánjiān ❶ laukā; lauka vidū; ❷ *lauks.* lauki; lauku *(kultūras)*
田界 tiánjiè eža; ežmala
田径 tiánjìng *sp.* vieglatlētika
田径赛 tiánjìngsài *sp.* vieglatlētikas sacensības
田猎 tiánliè medības; medīt
田鹨 tiánliù *zool.* lielā čipste *(Anthus Richardi)*
田螺 tiánluó *zool.* lielvāciņgliemezis *(Viviparus sp.)*
田亩 tiánmǔ ❶ apstrādāta zeme; tīrums; ❷ zemes gabals
田赛 tiánsài *sp.* vieglatlētikas sacensības lēkšanas un mešanas disciplīnās
田鼠 tiánshǔ ❶ *zool.* lauku pele *(Mus tanezumi)*; ❷ kurmis
田野 tiányě lauki; lauku *(ekspedīcija)*
田鹬 tiányù *zool.* mērkaziņa *(Capella)*
田园 tiányuán ❶ ciems; ciemats; ❷ lauki un dārzi; ❸ *lit.* bukoliskā dzeja
田园曲 tiányuánqǔ *mūz.* pastorāle
田园诗 tiányuánshī *lit.* bukoliskā dzeja
田庄 tiánzhuāng ❶ ciemats; ❷ muiža; ❸ viensēta
田字草 tiánzìcǎo *bot.* četrlapainā marsīlija; četrlapu ūdensāboliņš *(Marsilea quadrifolia)*

恬 tián **īp.** ❶ mierīgs; mierpilns; ❷ dīks; **lietv.** klusums; miers
恬淡 tiándàn ❶ mierīgs; nesatricināms; ❷ vienaldzīgs pret slavu un mantrausību
恬静 tiánjìng mierīgs; līdzsvarots; flegmātisks
恬然 tiánrán ❶ mierīgs; mierpilns; ❷ mierīgi; vienaldzīgi
恬适 tiánshì *rakst.* miers un mājīgums

甜 tián **īp.** ❶ salds; garšīgs; ❷ pievilcīgs; skaists; ❸ labs; jautrs
甜菜 tiáncài ❶ cukurbiete; ❷ *bot.* parastā biete *(Beta vulgaris)*; ❸ *bot.*līcijas *(Lycium)* pumpuri
甜度 tiándù cukura saturs
甜瓜 tiánguā *bot.* melone *(Cucumis melo)*
甜津津 tiánjīnjīn saldens
甜酒 tiánjiǔ liķieris; uzlējums
甜美 tiánměi salds; patīkams
甜蜜 tiánmì ❶ salds; medains; ❷ maigs; mīļš
甜面酱 tiánmiànjiàng *kulin.*bieza salda pupu mērce
甜品 tiánpǐn *kulin.*saldais ēdiens; deserts
甜食 tiánshí *kulin.*saldais ēdiens; saldumi; našķi
甜丝丝 tiánsīsī saldens
甜头 tián·tou saldumi, gardumi
甜言蜜语 tiányán-mìyǔ medainas runas *(glaimi)*

填 tián **darb.** ❶ aizpildīt; aiztaisīt; aizbērt; aizkorķēt; ❷ piebāzt; sabāzt *(naudu kabatās)*; nobarot *(pīli u.c.)*; ❸ rakstīt; ierakstīt; ❹ inkrustēt; ❺ izkrāsot; iekrāsot; **onom.** bungu rīboņas atdarinājums
填报 tiánbào aizpildīt un iesniegt pārskatu *(atskaiti)*
填补 tiánbǔ ❶ papildināt; aizpildīt *(tukšās vietas tekstā)*; ❷ aizplombēt *(zobu)*; ❸ segt *(zaudējumus)*; ❹ *polit.* aizpildīt vakuumu
填充 tiánchōng aizpildīt; piepildīt; kompensēt
填词 tiáncí ❶ rakstīt vārdus ci žanra dziesmai *(dzejai)* noteiktai *(dotajai)* melodijai; ❷ dziesmai domāta

T

dzeja*(dziesmai domātas vārsmas)*
填房 tián·fang otrās laulības sieva
填空 tiánkòng ❶ieņemt vakanci; ❷aizpildīt tukšās vietas *(blankā vai anketē)*
填料 tiánliào ❶*celtn.* pildītājs; ❷*tehn.* pildmateriāls; blīvslēgs; ❸*lauks.* pildviela
填满 tiánmǎn ❶piepildīt; aizbērt; aizlikt *(priekšā)*; ❷pabarot; pieēdināt
填平 tiánpíng aizpildīt; izlīdzināt *(zemes iedobes)*
填塞 tiánsè ❶aizbērt; aizpildīt; aiztaisīt *(ciet)*; ❷aizbāzt; ❸piepildīt; pārpildīt; ❹*med.* tamponēt
填土 tiántǔ ❶*celtn.* aizbēršana; piebēršana; ❷uzbērums
填闲 tiánxián *lauks.* pēcpļaujas kultūra; pēckultūra
填写 tiánxiě ❶uzrakstīt pārskatu *(ziņojumu)*; ❷uzrakstīt iesniegumu
填鸭 tiányā ❶*Beidzjinas dial.* nobarot pīli; *(īpašs, paātrināts)* pīles nobarošanas paņēmiens; ❷*pārn.* piebāzt galvu *(piem.,-ar kaut ko nevajadzīgu)*
填字 tiánzì aizpildīt ar hieroglifiem tukšās vietas krustvārdu mīklā

忝 tiǎn **darb.** ❶apkaunot; pazemot; ❷*(man)* tas gods; tikt pagodinātam; izpelnīties; ❸neuzdrīkstēties; **īp.** necienīgs; *(mans)* necienīgais *(miteklis)*

觍(靦) tiǎn **darb.** kaunēties; samulst; apjukt
觍颜 tiǎnyán *rakst.* kauns; neērti
觍着脸 tiǎn·zheliǎn atmest kauna jūtas; nekautrīgi; nekaunīgi

舔 tiǎn **darb.** laizīt; aplaizīt; samitrināt ar mēli

掭 tiàn **darb.** ❶aizdedzināt *(eļļas)* lampiņas degli; ❷palielināt uguni eļļas lampiņā; ❸iemērkt *(otiņu tušā)*; ❹pavedināt; iekārdināt

tiao

佻 tiāo **īp.** vieglprātīgs; aušīgs; gaisīgs; **darb.** ❶nozagt; piesavināt; ❷sākt pirmajam; provocēt; izprovocēt; **īpašv.** Tiao *uzv.*
佻薄 tiāobó vieglprātīgs; gaisīgs

挑 tiāo/tiǎo **darb.** ❶nest *(ar nēšiem)*; nest *(uz pleciem)*; ❷izvēlēties; atlasīt; ❸ievēlēt; izvirzīt *(kādu)*; ❹izvilkt *(skabargu)*; ❺meklēt trūkumus; **lietv.** krava; nasta; sainis
挑定 tiāodìng izvēlēt; ievēlēt; ievēlēšana
挑肥拣瘦 tiāoféi-jiǎnshòu ◊ atlasīt resnos un izvēlēties kalsnos *(būt izvēlīgam, untumainam)*
挑夫 tiāofū nesējs; kūlijs
挑拣 tiāojiǎn ❶izvēlēties; atlasīt; ❷untumains; kaprīzs
挑剔 tiāo·ti ❶piesieties; piekasīties; ❷izvēlīgs; untumains; ❸kaligrāfisks hieroglifu rokraksts; rakstīt hieroglifus ar enerģiskiem otiņas triepieniem; ❹*pārn.* izskaidrot; pasvītrot; ❺izkārt; piekārt
挑选 tiāoxuǎn izvēlēties; ievēlēt
挑子 tiāo·zi *(uz nēšiem nesamā)* nasta; sainis
挑字眼儿 tiāo zìyǎnr piekasīties *(piesieties)* vārdiem

条(條) tiáo **lietv.** ❶zars; zariņš; rīkste; ❷pants; paragrāfs; punkts; ❸*(papīra vai dzelzs)* lente; ❹zīmīte; lapiņa; ❺kārtība; sistēma; **darb.** izplatīties *(par skaņu)*; **īp.** garš; augsts; **skait.** *gariem priekšmetiem, ilgstošām parādībām un dažiem dzīvniekiem*; **īpašv.** Tiao *uzv.*
条案 tiáo'àn šaurs un garš *(izstādes)* galds
条播 tiáobō *lauks.* rindu sēja
条播机 tiáobōjī *lauks.* rindu sējmašīna
条畅 tiáochàng ❶saprotams; skaidra, gluda *(valoda)*; ❷skanīgs; brīvs
条陈 tiáochén izklāstīt pa punktiem; detalizēti ziņot
条顿族 tiáodùnzú *vēst.* teitoņi; teutoņi *(senvācu cilts)*
条分缕析 tiáofēn-lǚxī rūpīgi izskatīt katru punktu *(sīki izanalizēt)*
条几 tiáojī garš galds
条件 tiáojiàn ❶nosacījums; priekšnosacījums; ❷*(līguma)* punkts; pants; paragrāfs; ❸prasība; priekšlikums; ❹*mat., tehn., biol.* nosacīts; nosacījuma
条件反射 tiáojiàn fǎnshè *biol.* nosacījuma reflekss
条款 tiáokuǎn *jur. (likuma)* pants; punkts; *(līguma)* noteikums
条理 tiáolǐ kārtība; sistēma; loģiskums
条例 tiáolì noteikums; reglaments; instrukcija
条令 tiáolìng *milit.* pavēles; reglamenta rīkojumi; reglamenti
条目 tiáomù punkts; rubrika; paragrāfs; virsraksts
条施 tiáoshī *lauks., saīs.* rindu sējas mēslojums
条条框框 tiáo·tiaokuàngkuàng visdažādākie šabloni un priekšnoteikumi
条文 tiáowén ❶paragrāfs; pants; ❷*(likuma; līguma)* teksts; ❸nolikums
条纹 tiáowén svītras; svītrains; svītrainība
条纹布 tiáowénbù *tekstil.* strīpains audums
条锈病 tiáoxiùbìng *lauks.* dzeltenā rūsa *(augu slimība)*
条约 tiáoyuē līgums; pakts
条子 tiáo·zi ❶zīmīte; vēstulīte; ❷kvīts; ❸zariņš; ❹*tekstil.* lente

迢 tiáo **īp.** ❶tāls; attāls; ❷garš; ilgs
迢迢 tiáotiáo ❶tāls; attāls; ❷garš; ilgs; ❸augsts; augstu augstu; augstu slieties *(par torni)*

调(調) tiáo/diào **darb.** ❶derēt; būt piemērotam *(savlaicīgam)*; harmonēt; ❷būt labi noregulētam;

būt pilnīgā kārtībā; būt pareizi noskaņotam *(par mūzikas instrumentu)*; ❺būt maigam *(līdzsvarotam; paklausīgam; mērenam; patīkamam)*; ❻nomierināties; atslābt; ❼pavedināt sievieti; ❽sajaukt *(noteiktā proporcijā)*; ❾pielikt ēdienam *(aizdaru; piedevas)*; ❿regulēt; saskaņot; savest kārtībā; ⓫pieradināt; dresēt; iebraukt *(zirgu)*; ⓬samierināt; atrisināt konfliktu miera ceļā; ⓭valdzināt; ⓮izzobot; **lietv.** norma; regularitāte; **īpašv.** Tiao *uzv.*

调处 tiáochǔ būt par starpnieku; risināt konfliktu

调幅 tiáofú *fiz.* modulēt; modulācija

调羹 tiáogēng ❶ķīniešu zupas karote; ❷garšīgi gatavot ēdienu

调和 tiáohé ❶harmonēt; harmonisks; ❷*fiz., mat.* harmonisks; piemērots; savietojams; ❸samierināt; samierināšanās; ❹savest kārtībā; saskaņot; uzskaņot *(mūzikas instrumentu)*; ❺pievienot ēdienam *(aizdaru)*

调和主义 tiáohézhǔyì *polit.* samierniecība

调护 tiáohù ❶kopt *(slimnieku)*; saudzēt; kopšana; aizgādība; ❷noregulēt *(elpošanu)*; ❸saudzēt sevi; sekot savai pašsajūtai

调剂 tiáojì ❶gatavot zāles pēc receptes; ❷koordinēt; noregulēt

调焦 tiáojiāo fokusēt; fokusēšana

调节 tiáojié ❶regulēt; piemērot; regulēšana; piemērošana; ❷*fiz., fiziol.* akomodācija; akomodēt; ❸*mūz.* temperācija

调节器 tiáojiéqì ❶*tehn.* regulators; ❷*mūz.* reģistrs

调解 tiáojiě mierināt; samierināt *(būt par starpnieku konflikta noregulēšanā)*

调解人 tiáojiěrén samierinātājs; starpnieks

调侃 tiáokǎn izjokot; izsmiet

调理 tiáo·li ❶ārstēt; kopt *(slimo)*; kopšana; ❷regulēt; noregulēt; savest kārtībā; ❸vadīt; apmācīt; ❹muļķot; vadāt aiz deguna

调料 tiáoliào *(ēdiena)* piedevas; aizdars

调弄 tiáonòng ❶izjokot; apcelt; ❷trinkšķināt; ❸savest kārtībā

调配 tiáopèi ❶salikt kopā noteiktās proporcijās; ❷*(saprātīgi)* savienot; koordinēt

调皮 tiáopí ❶untumains; nepaklausīgs; ❷palaidņoties; delverēties; ❸blēdīties; mānīties; blēdīgs

调情 tiáoqíng valdzināt; flirtēt

调人 tiáorén sk. 调解人

调三窝四 tiáosān-wōsì visur sēt ķildas *(visus saķildot; tenkot)*

调色 tiáosè ❶jaukt krāsas; ❷*fot.* viražēt; viražēšana; ❸*glezn.* tonēt; tonēšana

调色板 tiáosèbǎn *glezn.* palete

调色液 tiáosèyè *fot.* viráža

调摄 tiáoshè atveseļoties; saudzēt veselību; sekot savai veselībai

调速器 tiáosùqì *tehn.* ātruma regulētājs

调唆 tiáo·suo kūdīt; sēt ķildas; kūdīšana

调停 tiáotíng nogludināt konfliktu; samierināt ķildniekus; samierināšana

调停人 tiáotíngrén starpnieks ķildu atrisināšanā; samierinātājs

调味 tiáowèi pievienot ēdienam aizdaru *(garšvielas)*

调味品 tiáowèipǐn garšvielas; mērce

调戏 tiáoxì valdzināt; flirtēt; koķetēt

调相 tiáoxiàng *el.* modulēt; fāzu modulācija

调笑 tiáoxiào apmainīties ar jokiem; jokot; izzobot vienam otru

调谐 tiáoxié ❶noskaņot *radioteh.*; noskaņošana; ❷harmonēt; harmonija

调养 tiáoyǎng apārstēties; saudzēt veselību

调匀 tiáoyún ❶sajaukt noteiktās proporcijās; pagatavot mikstūru; regulēt; ❷tikt vienlīdzīgi sadalītam; atbilst normai; ❸mērens; ❹ražens *(lietus)*; ❺maigas, harmoniskas *(skaņas)*

调整 tiáozhěng ❶noregulēt; noskaņot; savest kārtībā; ❷noregulēšana; noskaņošana

调整器 tiáozhěngqì ❶*tehn.* regulators; ❷*mūz.* reģistrs

调治 tiáozhì ārstēt; ārstēt un uzlabot veselību

调制 tiáozhì *fiz., radioteh.* modulēt; modulācija

调制解调器 tiáozhìjiětiáoqì *radioteh.* modulators un demodulators *(MODEM)*

调制器 tiáozhìqì *radioteh.* modulators

调嘴学舌 tiáozuǐ-xuéshé tenkot; sūdzēties *(par kādu)*

笤 tiáo **sast.**

笤帚 tiáo·zhou slota; *(no bambusa vai gaoļana stiebriem)* darināta slota

髫 tiáo **lietv.** bērna bizītes; ar bizītēm; mazgadīgs

髫龄 tiáolíng bērnu gadi; bērna vecums

髫年 tiáonián bērnība; mazgadīgs

挑 tiǎo/tiāo **darb.** izsaukt *(strīdu; konfliktu)*; ❷kūdīt; provocēt; ❸pacelt *(ar kārts palīdzību)*; ❹piepacelt *(aizkaru)*; ❺aplidot; koķetēt; ❻durt; caurdurt; ❼izšūšanas paņēmiens

挑拨 tiǎobō ❶izsaukt; kūdīt; provocēt; ❷jaukt patiesību ar meliem; *(kaut ko)* parādīt nepatiesā gaismā; ❸sieties klāt pie svešām kļūdām

挑拨离间 tiǎobō-líjiàn provocēt šķelšanos; kūdīt saraut attiecības

挑拨性 tiǎobōxìng kūdīšana; provokācija; provokatīvs

挑拨者 tiǎobōzhě kūdītājs; provokators

挑灯夜战 tiǎodēngyèzhàn ❶cīnīties naktī lukturu gaismā; ❷strādāt līdz vēlai naktij

挑动 tiǎodòng kūdīt; provocēt; *(kaut ko)* iekustināt

挑逗 tiǎodòu ❶iesaistīt; pavedināt; ❷kaitināt

挑花 tiǎohuā izšūt ar ziediem *(ornamentiem)*

挑唆 tiǎo·suo kūdīt; noskaņot pret *(kādu)*

挑衅 tiǎoxìn provocēt konfliktu; izsaukt *(militāru sadursmi)*; provokatīvs; provokācija

T

挑战 tiǎozhàn ❶ provocēt karu; izsaukt *(uz divkauju vai sacensībām)*; ❷ strīdēties; izsaukt nesaskaņas

挑战书 tiǎozhànshū izsaukums uz sacensībām

眺 tiào **darb.** ❶ skatīties tālē; uzmanīgi ieskatīties; pētīt; vērot; ❷ skatīties greizi

眺望 tiàowàng uzmanīgi skatīties tālē; ieskatīties; vērot

粜(糶) tiào **darb.** ❶ pārdot graudus; ❷ izvest labību; **īpašv.** Tiao *uzv.*

跳 tiào **darb.** ❶ lēkt; lēkāt; ❷ raustīties; *(acs)* raustās; ❸ pulsēt; klauvēt; ❹ pārlēkt klasi *(skolā)*; ❺ pārmainīt *(profesiju)*; ❻ aplecināt *(dzīvniekus)*

跳班 tiàobān *izgl.* pārlēkt klasi *(skolā)*

跳板 tiàobǎn ❶ *jūrn.* traps; kāpnes *(nokāpšanai no kuģa)*; ❷ *arī – pārn.* tramplīns

跳虫 tiàochóng ❶ *zool.* parastā blusa *(Pulex irritans)*; ❷ ūdens blusa; ❸ *zool.* sānpelde *(Gammarus sp.)*

跳出来 tiàochū·lai ❶ izlēkt *(no bedres u.c.)*; ❷ paglābties *(no nelaimes)*; ❸ izskriet *(ārā)*

跳动 tiàodòng ❶ darboties; kustēties; ❷ pulsēt; pulsācija

跳房子 tiàofáng·zi spēlēt klases

跳高 tiàogāo *sp.* augstlēkšana

跳高架 tiàogāojià *sp.* augstlēkšanas statnis

跳行 tiàoháng ❶ izlaist rindu; ❷ pārlekt pāri rindai; ❸ mainīt profesiju

T

跳级 tiàojí sk. 跳班

跳脚 tiàojiǎo dauzīt ar kājām; sist kājas

跳进黄河洗不清 tiàojìn Huánghé xǐ·buqīng ◊ *(pat ja)* ielēksi Huanhe upē, arī tad nespēsi nomazgāties tīrs *(kauna traipu nav iespējams nomazgāt)*

跳井 tiàojǐng mesties akā; noslīcināties akā

跳梁小丑 tiàoliáng-xiǎochǒu ❶ ◊ uz baļķa lēkājošs klauns *(sīka tenku vācele; intrigants)*; ❷ izraisīt nekārtības; sēt nemieru

跳马 tiàomǎ *sp.* lēciens pāri zirgam

跳蝻 tiàonǎn *zool.* siseņa kāpurs

跳棋 tiàoqí ķīniešu dambrete

跳伞 tiàosǎn lēkt ar izpletni; *sp.* izpletņlēkšana

跳伞塔 tiàosǎntǎ izpletņlēkšanas tornis

跳伞术 tiàosǎnshù *sp.* izpletņlēkšana

跳神 tiàoshén ❶ Tibetas lamu rituāla deja Jaungada priekšvakarā *(ar nolūku padzīt ļauno un piesaistīt labo)*; ❷ šamaņa deja *(kas sekmē atbrīvošanos no ļaunā, kā arī slimību ārstēšanu)*

跳绳 tiàoshéng lēcieni ar lecamo aukliņu; lēkt ar lecamo aukliņu

跳鼠 tiàoshǔ *zool.* lēcējpeles *(dz. Dipodidae)*

跳水 tiàoshuǐ *sp.* lēcieni ūdenī

跳台 tiàotái *sp.* tornis lēkšanai ūdenī

跳舞 tiàowǔ dejot; dejas

跳箱 tiàoxiāng *sp.* zirgs *(vingrošanas rīks)*

跳远 tiàoyuǎn *sp.* tāllēkšana

跳跃 tiàoyuè ❶ lēkāt; lēciens; lēcienveidīgs; ❷ rīkoties; ❸ būt kustīgam

跳蚤 tiào·zao *zool.* parastā blusa *(Pulex irritans)*

tie

帖 tiē/tiě/tiè **lietv.** ❶ drānas atgriezums; lupata; ❷ aizkars; ❸ *farm.* zāļu deva; **īp.** mierīgs; kluss; paklausīgs; **darb.** ❶ samierināties; pakļauties; ❷ piespiesties; blīvi piespiest; ❸ nostiprināties; ❹ **īpašv.** Tie *uzv.*

帖服 tiēfú pakļauties; samierināties; paklausīgs

贴(貼) tiē **darb.** ❶ pielīmēt; uzlīmēt; aizlīmēt; ❷ pielikt; piespiest; ❸ subsidēt; ❹ pasūtīt; rezervēt; ❺ ieķīlāt; atdot par ķīlu; ❻ piespiesties *(pie kaut kā)*; ❼ pielīmēties; ❽ tikt izmaksātam; tikt subsidētam; ❾ tikt rezervētam; ❿ tikt atdotam par ķīlu; **lietv.** ❶ subsīdija; pabalsts; ❷ *vēst., teātr.* jaunas sievietes ampluā; ❸ uzlīme; ❹ **skait.** *plāksteriem*

贴边 tiēbiān ❶ uzšuve; ❷ apģērba apmale gar iekšpusi

贴补 tiē·bu ❶ nosegt iztrūkstošo naudu; ❷ palīdzēt ar naudas līdzekļiem; subsidēt; ❸ *fin.* piemaksa

贴换 tiē·huan apmainīties; apmaiņa; apmaiņas

贴金 tiējīn apzeltīt; zeltīts

贴近 tiējìn ❶ piegulēt; saskarties; piegulošs; ❷ tuvs; intīms; ❸ pielikt; piespiesties

贴切 tiēqiè ❶ aktuāls; pareizi orientēts; ❷ kā nākas *(pienācīgā veidā)*

贴身 tiēshēn ❶ svītas loceklis; ❷ piegulošs; apakšveļa

贴水 tiēshuǐ *fin.* uzskaite; diskonts; piemaksa

贴题 tiētí runāt par jautājuma būtību; strikti pieturēties pie *(sarunas)* tēmas

贴息 tiēxī ❶ *fin.* vekseļa diskontēšana; ❷ *fin.* *(kredīta)* papildus procents; diskonts

贴现 tiēxiàn *fin.* diskonts; vekseļa diskontēšana

贴现率 tiēxiànlǜ *fin.* diskonta procents

贴心 tiēxīn tuvs, sirsnīgs draugs

萜 tiē **lietv.** *ķīm.* terpēns

帖 tiě/tiē/tiè **lietv.** ❶ vizītkarte; ielūgums; ❷ *(ermoņikā salikts)* piezīmju papīrs; ❸ etiķete; kartiņa ar paziņojumu *(piem.,–par telpu piedāvājumu)*; ❹ apliecība; atļauja; licence

帖子 tiě·zi ❶ ielūgums; ❷ *novec.* *(valsts vai privāta)* kredītkarte

铁(鐵) tiě **lietv.** ❶ dzelzs; melnais metāls; metāla; ❷ *ķīm.* dzelzs (Fe); ferovolframs u.c. savienojumi; ❸ *(īsie aukstie)* ieroči; **īp.** ❶ stiprs; ciets; ❷ nesatricināms; nepārvarams; ❸ melns; dūkans; **darb.** ❶ nostiprināt; ❷ **īpašv.** Tie *uzv.*

铁案如山 tiě'àn-rúshān neapgāžama apsūdzība *(neapgāžams; pilnībā pierādīts)*
铁板 tiěbǎn ❶ lokšņu dzelzs; dzelzs skārds; ❷ metāla plātne *(pamatīgs; neapgāžams; pareizs)*; ❸ *ķīn. mūz.* sitamais instruments *(sitamās metāla plāksnītes;metāla kastaņetes)*
铁板一块 tiěbǎn-yīkuài monolīts *(monolīts veselums)*
铁笔 tiěbǐ ❶ graviera grieznis; ❷ metāla rakstāmspalva
铁饼 tiěbǐng ❶ *sp.* diska mešana; ❷ *sp.* disks
铁杵磨成针 tiě chǔ mó chéng zhēn ◊ ilgi slīpējot metāla piestalu, var iegūt adatu *(mērķis sasniedzams ar neatlaidīgu darbu; darbs un pacietība visu uzvar)*
铁窗 tiěchuāng ◊ dzelzs logs; aizrestots logs *(cietums)*
铁丹 tiědān *ķīm.* dzelzs mīnijs
铁道 tiědào dzelzceļš
铁道兵 tiědàobīng *milit.* dzelzceļa karaspēks
铁道部 tiědàobù dzelzceļu ministrija
铁定 tiědìng ❶ stingri izlemt *(vienoties)*; ❷ droši; noteikti; neapšaubāmi
铁矾土 tiěfántǔ *min.* boksīts
铁饭碗 tiěfànwǎn ◊ dzelzs rīsa piala *(nodrošināta rīsa piala;drošs maizes gabals)*
铁工 tiěgōng ❶ kalējs; ❷ atslēdznieks; ❸ strādāt metāla darbus
铁轨 tiěguǐ *dzelzc.* sliedes
铁合金 tiěhéjīn *metal.* ferosakausējumi
铁环 tiěhuán dzelzs stīpa
铁活 tiěhuó ❶ metāla detaļas; ❷ kalēja darbi
铁蒺藜 tiějí·li *milit.* dzeloņstieple
铁甲 tiějiǎ ❶ *vēst.* bruņas; ❷ klāts ar bruņām
铁甲车 tiějiǎchē *milit.* bruņuvilciens
铁匠 tiě·jiang kalējs; atslēdznieks
铁筋 tiějīn *celtn.* armatūra; dzelzs armatūra
铁块 tiěkuài lietņu čuguns
铁矿 tiěkuàng ❶ dzelzs rūda; ❷ dzelzs rūdas raktuve
铁矿苗 tiěkuàngmiáo dzelzs rūda
铁链 tiěliàn *(dzelzs)* ķēde
铁流 tiěliú *metal.* ❶ izkausētas *(šķidras)* dzelzs straume; ❷ *tēl.* neapturama armija
铁路 tiělù sk. 铁道
铁马 tiěmǎ ❶ *vēst.* zirgs bruņās; smagā kavalērija; spēcīga *(braša)* kavalērija; ❷ *(vējā skanošas)* dzelzs plāksnītes zem jumta karnīzes
铁面无私 tiěmiàn-wúsī neuzpērkams; kristālgodīgs; nesavtīgs
铁木 tiěmù *bot.* cukurotā arenga *(Arenga saccharifera)*
铁幕 tiěmù *polit.* dzelzs aizkars
铁牛 tiěniú ❶ *rit.* dzelzs vērsis, kas gremdējas Huanhe ūdeņos, it kā novēršot plūdus; ❷ *novec.* tanks; ❸ dzelzceļa transporta teicamnieks; ❹ traktors
铁盘 tiěpán *poligr.* tālers
铁皮 tiěpí ❶ dzelzs skārds; lokšņu dzelzs; ❷ izdedži
铁骑 tiěqí spēcīga *(braša)* kavalērija
铁器 tiěqì ❶ dzelzs *(metāla)* trauki; ❷ dzelzs izstrādājumi
铁钎 tiěqiān akmeņkaļa cirtnis
铁锹 tiěqiāo dzelzs lāpsta ar šauru apakšējo galu
铁青 tiěqīng ❶ zilgani melns; ❷ zemes pelēka *(sejas krāsa)*
铁拳 tiěquán dzelzs dūre *(spēcīgs sitiens)*
铁砂 tiěshā ❶ dzelzs rūdu saturošas smiltis; magnetīta smiltis; ❷ dzelzs skaidas; ❸ *(medību bises)* skrotis
铁杉 tiěshān *bot. (skuju koks)* Ķīnas tsuga *(Tsuga chinensis)*
铁石心肠 tiěshí-xīncháng ◊ akmens sirds *(akmensne cilvēks)*
铁树 tiěshù ❶ dzelzs koks; ❷ *bot.* robežu kordilīne *(Cordyline terminalis)*
铁树开花 tiěshù-kāihuā ◊ ziedošs dzelzskoks *(kaut kas neredzēts; kaut kas pilnīgi neiespējams)*
铁水 tiěshuǐ *metal.* izkausēts *(šķidrs)* čuguns
铁丝 tiěsī dzelzs stieple
铁丝网 tiěsīwǎng *milit.* dzeloņstiepļu aizžogojums
铁索 tiěsuǒ ❶ tērauda trose; ❷ dzelzs ķēde
铁索道 tiěsuǒdào trosu dzelzceļš *(funikulieris)*
铁塔 tiětǎ ❶ elektrolīnijas balsts; ❷ *radioteh.* torņveida antena
铁蹄 tiětí ❶ pakavs; ❷ *tēl.* dzelzs papēdis *(zem dzelzs papēža)*
铁腕 tiěwàn stipra roka
铁锨 tiěxiān lāpsta; *sar.* šķipele
铁屑 tiěxiè dzelzs skaidas
铁心 tiěxīn ❶ nežēlīgs; cietsirdīgs; cietsirdība; ❷ *tehn., el.* tērauda *(dzelzs)* serdenis
铁锈 tiěxiù rūsa
铁证 tiězhèng neapgāžami pierādījumi *(fakti)*

帖 tiē/tiě/tiè **lietv.** ❶ kaligrāfijas paraugs; ❷ *farm.* zāļu deva; **darb.** ❸ rakstīt *(gleznot)* uz zīda

ting

厅(廳) tīng **lietv.** ❶ valsts iestāde; valsts dienests; pārvalde; ❷ provinces valdības nozaru pārvalde; ❸ liela ēka; krāšņa savrupmāja; ❹ pils vai mājas kopējās istabas; viesistaba; ēdamzāle
厅事 tīngshì oficiāla iestāde; valsts iestāde
厅堂 tīngtáng ❶ galvenā zāle; konferenču zāle; ❷ auditorija

汀 tīng **lietv.** ❶ līdzena zeme pie ūdens; ❷ sēklis; *(upes vai ezera)* ūdens klajums; sēre; saliņa
汀线 tīngxiàn krasta līnija
汀洲 tīngzhōu sanesu sala; saliņa; sēklis

听(聽) tīng **darb.** ❶ klausīties *(lekciju)*; ieklausīties; ❷ klausīt; paklausīt; pakļauties; ❸ piekrist; atļaut; ❹ gaidīt *(pavēli; izsaukumu u.c.)*; ❺ ost; saost; ❻ savest kārtībā; ❼ izskatīt *(tiesu*

lietu); ❷noklausīties *(slepeni vai nejauši)*; izzināt noslēpumus; **lietv.** ❶dzirde; ❷aģents; spiegs; ❸konservu kārba; ❹**skait.** *(cigarešu; konservu u.c.) kārbām*

听便 tīngbiàn kā Jūs vēlaties *(pēc Jūsu ieskatiem)*

听差 tīngchāi kalps; sulainis; izsūtāmais

听出 tīngchū saklausīt; sadzirdēt

听从 tīngcóng klausīt; piekrist; pakļauties

听到 tīngdào sadzirdēt; saklausīt

听道 tīngdào ❶ieklausīties padomos; ❷*anat.* dzirdes kanāls

听得 tīng·de ir vērts paklausīties; skan patīkami

听地器 tīngdìqì *ģeol., milit.* ģeofons

听懂 tīngdǒng labi sadzirdēt; sadzirdēt un saprast

听骨 tīnggǔ *anat.* dzirdes kauliņi *(āmurītis; laktiņa un kāpslītis)*

听惯 tīngguàn ieklausīties; pierast klausīties

听候 tīnghòu gaidīt; gaidīt *(norādījumus u.c.)*

听话 tīnghuà ❶klausīt; paklausīt; būt paklausīgam; ❷gaidīt norādījumus; norādījumi; ziņas; ❸klausīties runas

听话儿 tīnghuàr gaidīt atbildi

听见 tīng·jian sk. 听到

听讲 tīngjiǎng klausīties *(lekciju; runu)*

听觉 tīngjué *biol.* dzirde; dzirdes; akustisks

听课 tīngkè klausīties lekcijas

听力 tīnglì spēja dzirdēt; dzirdes asums; dzirde

听命 tīngmìng pakļauties; paklausīt

听凭 tīngpíng ļaut brīvi rīkoties; atraisīt rokas; neiejaukties; lai ir tā, kā ir

听取 tīngqǔ uzmanīgi klausīties; uzklausīt

听任 tīngrèn ❶uzticēt; ❷atbildēt *(par kaut ko)*; ❸iesniegt izskatīšanai; ❹atļaut; pieļaut; paciest

听神经 tīngshénjīng *anat.* dzirdes nervs

听事 tīngshì risināt lietas; nodarboties ar *(vadības u.c.)* lietām; ❷strādāt *(par kalpotāju)*; ❸darba *(dienesta)* vieta; iestāde

听说 tīngshuō ❶runā, ka *(baumo, ka)*; ❷paklausīt; uzklausīt turpmākai izpildīšanai

听讼 tīngsòng izskatīt tiesu lietas; izskatīt strīdus

听天由命 tīngtiān-yóumìng atstāt likteņa ziņā *(lai ir tā kā nolemts)*

听筒 tīngtǒng ❶*(telefona)* klausule; *radioteh.* austiņas; ❷*med.* stetoskops

听闻 tīngwén ❶klausīties; ieklausīties; ❷baumas; runas

听写 tīngxiě diktāts; rakstīt diktātu

听信 tīngxìn ❶gaidīt ziņas *(vēstuli)*; ❷noticēt dzirdētajam

听厌 tīngyàn ir apnicis *(kādu)* klausīties; piestāstīt *(kādam)* pilnas ausis

听音计 tīngyīnjì *med.* audiometrs

听诊 tīngzhěn *med.* izklausīt *(slimo)*; auskultācija

听诊器 tīngzhěnqì *med.* stetoskops

听政 tīngzhèng ❶risināt vadības lietas; risināt politiskus jautājumus; ❷vadīt valsti

听众 tīngzhòng klausītāji; publika; auditorija

听装 tīngzhuāng pildīt *(kaut ko)* bundžās vai burkās

烃(烴) tīng **lietv.** ❶*ķīm.* ogļūdeņradis; ❷gruzduma smaka

桯 tīng **lietv.** ❶*vēst.* galdiņš pie gultas; ❷īlena rokturis

桯子 tīng·zi ❶īlena rokturis; ❷*bot.* zieda ass

廷 tíng **lietv.** ❶*vēst.(imperatora pils)* pagalms; *(imperatora)* pils; galminieku sanākšanas vieta; ❷*vēst.*imperatora galms; valdošais nams; tronis; **īp.** pareizs; līdzens; taisns; taisnīgs

亭 tíng **lietv.** ❶lapene; paviljons; kiosks; ❷*vēst.* naktsmāju paviljons; ❸*vēst.* pasta stacija; ceļa braucēju *(gājēju)* atpūtas nojume; ❹tornis; sargtornis; tornītis; **darb.** ❶apstāties; sastāvēties; ❷noskaidroties; nofiksēties; ❸slieties; rēgoties; ❹apturēt; aizturēt; ❺noteikt; taisnīgi regulēt; ❻atšķirt; klasificēt; **īpašv.** Tin *uzv.*

亭台楼阁 tíngtáilóugé paviljoni un terases; lapenes un paviljoni

亭亭 tíngtíng slieties; slieties virs

亭亭玉立 tíngtíng-yùlì ❶slaida, eleganta figūra; slaids; ❷slieties augšā

亭午 tíngwǔ dienas vidū *(kad saule zenītā)*

亭匀 tíngyún nolīdzināt; vienmērīgs; harmonisks

亭子 tíng·zi ❶lapene; ❷paviljons; kiosks; ❸paviljona uzraugs

亭子间 tíng·zijiān kambarītis, istabele *(starp stāviem; pie trepēm)*

庭 tíng **lietv.** ❶iekšējais pagalms; laukumiņš; puķu dārzs; dārziņš; ❷zāle; iestāde; pārvalde; tiesa; ❸ēka; celtne; telpas; ❹ģimene; ģimenes pavards; ❺mācību vieta; **īp.** taisns; varena *(labība)*

庭期 tíngqī *jur.* tiesas sesija

庭审日 tíngshěnrì *jur.* tiesas sēdes diena

庭园 tíngyuán puķu dārziņš *(mājas priekšā)*

庭院 tíngyuàn *(mājas)* pagalms

庭长 tíngzhǎng ❶iestādes priekšnieks; ❷*jur.* tiesas priekšsēdētājs

莛 tíng **lietv.** ❶stiebrs; stumbrs; ❷sija; brusa

莛儿 tíngr *(zāles)* stiebri

停 tíng **darb.** ❶apstāties; stāvēt; ❷pāriet; pārstāt*(par lietu)*; ❸apmesties uz naktsguļu; aizkavēties; iestrēgt; ❹apstādināt; novietot *(auto)*; ❺pārtraukt; ❻aizkavēt; atlikt; **lietv.** ❶*rit.* līķa sagatavošana iezārkošanai; ❷pietura; atpūta; ❸desmitā daļa

停摆 tíngbǎi ❶apstāties *(par darīšanām; darbu)*;

❶apstāties *(par pulksteni)*; ❷sabojāties *(par mehānismu)*
停板 tíngbǎn pārtraukt darījumus biržā, sakarā ar strauju kursa krišanu vai celšanos
停表 tíngbiǎo sekunžu rādītājs
停泊 tíngbó izmest enkuru; noenkuroties; piestāt *(par kuģi)*
停车 tíngchē ❶apstādināt *(auto; vilcienu; pajūgu u.c.)*; ❷apstādināt *(darba galdu)*; ❸atstāt pajūgu stāvvietā
停车场 tíngchēchǎng ❶*(rikšas; velosipēda; autobusa; tramvaja)* stāvvieta; ❷taksometra stāvvieta
停车站 tíngchēzhàn stāvvieta
停当 tíng·dang ❶pienācīgā veidā; kā pienākas; ❷beigt; līdz galam; pilnīgi
停顿 tíngdùn ❶beigties; apstāties; apstāšanās; ❷sastingums; stagnācija
停放 tíngfàng ❶atstāt; novietot *(auto)*; ❷likt; nolikt; ❸*milit. (komanda)* pārtraukt uguni!
停工 tínggōng ❶pārtraukt darbu; ❷apstādināt *(cehu; fabriku)*; aizvērt *(uzņēmumu)*; ❸stāvēt dīkā; dīkstāve
停航 tíngháng atlikt *(kuģa; lidmašīnas)* reisu; atlikt *(kuģa)* atiešanu; lidmašīnas izlidošanu
停火 tínghuǒ *milit.* pārtraukt uguni; pārtraukt militāra rakstura darbības
停机场 tíngjīchǎng lidmašīnu stāvvieta
停经 tíngjīng *med.* amenoreja
停刊 tíngkān pārtraukt, apturēt *(laikraksta; žurnāla)* izdošanu
停靠 tíngkào piestāt *(par kuģi)*; noenkuroties
停课 tíngkè pārtraukt mācības *(skolā)*; slēgt *(skolu)*
停灵 tínglíng *rit.*atstāt zārku ar mirušo *(dievnamā)*
停留 tíngliú ❶apstāties; aizkavēties; iestrēgt; ❷aizkavēt; apstādināt
停炉 tínglú *metal.* ❶apstādināt domnu; pārtraukt metāla kausēšanu; *metal.* ❷krāsns apstādināšana
停食 tíngshí *med.* ciest no kuņģa darbības traucējumiem
停妥 tíngtuǒ pienācīgā veidā; kā nākas
停息 tíngxī ❶apstāties atpūtā; ❷pāriet; beigties; noklust
停歇 tíngxiē ❶*(lietus)* pāriet; apstāties; ❷atvilkt elpu; nedaudz atpūsties; ❸apstādināt, pārtraukt *(darbu)*; ❹*lingv.* pauze
停学 tíngxué ❶pamest mācības; pārtraukt apmeklēt skolu *(par skolnieku)*; ❷uz laiku skolnieku izslēgt no skolas; *(uz noteiktu laiku)* aizliegt apmeklēt mācības
停业 tíngyè ❶pārtraukt tirdzniecību; aizvērt *(veikalu)*; ❷*(veikala)* pārtraukums
停匀 tíngyún sabalansēt; līdzsvars; vienmērīgs
停战 tíngzhàn *milit.* pārtraukt kauju; kara darbības pārtraukums; pamiers
停职 tíngzhí *(par pielaisto pārkāpumu)* atlaist no pienākumu pildīšana
停止 tíngzhǐ ❶pārtraukt; apstādināt; stop! ❷beigties; apstāties; apstāšanās
停止器 tíngzhǐqì *tehn.* gala slēdzis; atdura
停滞 tíngzhì sastingums; stagnācija

葶 tíng **sast.**
葶苈 tínglì *bot.* birztalas drojene *(Draba nemorosa)*

挺 tǐng **darb.** ❶izstiepties; iztaisnoties; ❷izcelties; būt izcilam; ❸slieties; stāvēt vertikāli; ❹ciest; paciest; nepadoties; ❺dīgt *(par augiem)*; ❻izkrist; ❼skraidīt; šaudīties *(šurpu turpu) (par zvēriem)*; ❽iztaisnot; izstiept; ❾izgāzt *(vēderu)*; pacelt virs sevis *(šķēpu)*; ❿vertikāli nostiprināt *(stabu)*; pacelt *(karogu)*; ⓫kaustīt; sist; dauzīt; ⓬izvilkt; *(zobenu)*; ⓭saviļņot *(dvēseli)*; ⓮būt pretimnākošam, labvēlīgam; **lietv.** ❶rika; šķēle; **apst.** ❶ļoti; visaugstākajā pakāpē; **īp.** ❶taisns; izstiepts; iztaisnots; izcils; nesalīdzināms; ❶**skait.** *plāniem un gariem priekšmetiem: žāvētas gaļas šķēlēm; svecēm u.c.*; ❷*milit.* **skait.** *ložmetējiem*
挺拔 tǐngbá ❶enerģisks; stingrs; apņēmīgs; nesalaužams; ❷slaids un liela auguma; pamanāms
挺杆 tǐnggān *tehn.* ❶šķērsis; ❷*celtn.* šķērssija
挺进 tǐngjìn ❶lauzties uz priekšu; ❷*milit.* priekšējais; trieciena; ❸*milit.* forsēts pārgājiens; straujš uzbrukums
挺举 tǐngjǔ *sp.* grūšana *(svarcelšanas paņēmiens)*
挺立 tǐnglì stāvēt taisni; nostiepties kā stīgai; stāvēt rokas gar sāniem
挺身 tǐngshēn ❶iztaisnoties visā augumā; ❷stāvēt un krist *(par kaut ko)*
挺秀 tǐngxiù izcils; teicams
挺直 tǐngzhí ❶taisns; izstiepties; ❷tiešs; patiess

梃 tǐng **lietv.** ❶nūja; koks; ❷*celtn. (loga vai durvju)* stendere; aploda; ❸zars; stumbrs; stiebrs; *(zieda)* kāts
梃子 tǐng·zi *(loga vai durvju)* stendere

铤(鋌) tǐng **īp.** ātrs; steidzīgs; **apst.** steidzīgi; pa kaklu pa galvu
铤而走险 tǐng'érzǒuxiǎn ◊ steidzīgi mesties riska bezdibenī *(bezizejas stāvoklī izvēlēties riskantu ceļu; uz bojā ejas robežas)*

艇 tǐng **lietv.** airu laiva; neliels kuģītis

tong

通 tōng/tòng **darb.** ❶iet; aiziet; braukt; izbraukt; sasniegt; ❷sazināties; sarakstīties; ❸uzturēt sakarus; draudzēties; ❹noziedzīgi vienoties; ❺pārkāpt laulību; ❻būt savienotām *(par telpām)*; robežoties; ❼sakrist; atbilst; ❽laist; dot ceļu; ❾iedibināt sakarus; sūtīt *(kaut ko viens otram)*;

❷ stāstīt; izteikties; izteikt; ❸ labi pārvaldīt *(kaut ko)*; būt labi informētam *(erudītam)*; labi pārzināt *(literatūru u.c.)*; ❹ iedibināt *(amatu)*; ❺ unificēt; **īp.** ❶ garāmbraucošs; atklāts; ❷ dobs *(ar tukšu vidu)*; ❸ saprotams; prasmīgs; nevainojams; ❹ spējīgs; erudīts; ❺ vesels; tīrs; bez piejaukuma; ❻ parasts; vispārpieņemts; ❼ labvēlīgs; laimīgs; **apst.** viss; cauri; pilnīgi; **lietv.** ❶ enciklopēdisks raksts; monogrāfija; ❷ pazinējs; erudīts; ❸ veiksme; panākums; ❹ **īpašv.** Tun *uzv.*

通报 tōngbào ❶ ziņot; paziņot; informēt; darīt zināmu; ❷ ziņojums; paziņojums; ❸ informācijas biļetens; informācija

通病 tōngbìng kopējs trūkums; izplatīta kaite; kopējs ļaunums

通才 tōngcái neparasti spējīgs cilvēks; daudzpusīgs talants

通常 tōngcháng parasts; ikdienišķs; parasti; vienmēr

通畅 tōngchàng ❶ laba zarnu trakta darbība; ❷ skaidras *(domas)*; ❸ patīkams; viegls; labā noskaņojumā

通车 tōngchē ❶ *dzelzc.* tiešās satiksmes vilciens; tiešā satiksme; ❷ atklāt satiksmi; ❸ nodot ekspluatācijā *(ceļu)*

通称 tōngchēng vispārpieņemtais nosaukums *(visiem zināms nosaukums; kopējs termins)*

通达 tōngdá ❶ sasniegt; brīvi nonākt līdz; ❷ būt zinošam; labi *(kaut ko)* pārzināt; ❸ daudzpusīgs; plašas *(zināšanas)*; ❹ informēt; darīt zināmu; ❺ biezi apdzīvots

通道 tōngdào ❶ tranzīta ceļš; atklāts ceļš; ❷ ierīkot ceļu

通敌 tōngdí sadarboties ar ienaidnieku; noziedzīga vienošanās ar pretinieku

通电 tōngdiàn ❶ nosūtīt cirkulāro telegrammu; ❷ atklātā telegramma; telegrāfiska visas valsts uzruna; ❸ vadīt elektrību

通都大邑 tōngdū-dàyì galvaspilsēta un lielās pilsētas *(lielās pilsētas)*

通分 tōngfēn *mat.* daļskaitļu saucēju vienādošana

通风 tōngfēng ❶ caurvējš; vēdināt; ❷ ventilācija; vilkme; vēdināšana; ❸ nodot slepenas ziņas; izformēt; ziņot

通风报信 tōngfēng-bàoxìn nodot vajadzīgās ziņas

通风管 tōngfēngguǎn *tehn.* ventilācijas caurule

通风机 tōngfēngjī ❶ *tehn.* ventilators; ❷ *metal.* gaisa kompresors

通风机室 tōngfēngjīshì *tehn.* ventilatora kamera

通风口 tōngfēngkǒu spelte; siltuma caurums *(krāsnī)*

通告 tōnggào ❶ darīt zināmu; ziņot; ❷ paziņojums; cirkulārs; komunikē

通共 tōnggòng ❶ pavisam; kopā; kopā ņemot; ❷ visi kopā; barā; ❸ sadraudzība; sirsnīga vienprātība

通古斯人 tōnggǔsīrén tunguss *(senākais evenka apzīmējums)*

通古斯语 tōnggǔsīyǔ tungusu valoda *(senākais evenku valodas nosaukums)*

通过 tōngguò ❶ pieņemt; apstiprināt *(rezolūciju; likumprojektu; ziņojumu)*; ❷ pieņemtā *(rezolūcija)*

通函 tōnghán ❶ cirkulārā vēstule; ❷ *ofic.* sarakste; apmainīties ar vēstulēm; rakstveidā

通航 tōngháng ❶ braukt *(ar kuģi)*; ❷ lidot ar lidmašīnu; ❸ jūras un gaisa satiksme; ❹ kuģniecība; kuģošana; navigācija; aeronautika

通好 tōnghǎo uzturēt labas attiecības; draudzēties; draudzība; labas attiecības

通红 tōnghóng spilgti sarkans; gaiši sarkans; sārts; nosarkt

通话 tōnghuà sazināties; nodibināt sakarus; telefona saruna; sazināties telefoniski

通婚 tōnghūn saradoties; stāties laulībā

通货 tōnghuò *fin.* apgrozībā esošie naudas līdzekļi; valūta; nauda

通积分 tōngjīfēn *mat.* kopējais integrālis

通缉 tōngjī cirkulārā pavēle par arestu; pavēle par *(noziedznieka)* meklēšanas uzsākšanu

通缉令 tōngjīlìng cirkulārs par arestu

通家 tōngjiā ❶ ģimenes, *(kas draudzējās vairākās paaudzēs)*; seni, tradicionāli draugi; ❷ ģimenes, kuras saista laulības vairākās paaudzēs; ❸ zinošs *(cilvēks)*; speciālists

通假 tōngjiǎ ❶ līdzīgi izrunājama hieroglifa izmantošana pareizā hieroglifa vietā; visbiežāk tie ir homofoni, vai arī hieroglifi ar līdzīgi skanošu iniciāli, vai fināli *(piem.,- hieroglifa 公 vietā izmantots 功 ; hieroglifa 果 vietā izmantots 敢 ; vai arī,- hieroglifa 终 vietā uzrakstīts 崇)*; ❷ aizgūto hieroglifu kategorija

通奸 tōngjiān izvirtība; ārpuslaulības dzimuma sakari

通解 tōngjiě ❶ izskaidrot jautājumu *(problēmu)*; izskaidrojums; ❷ *mat.* kopējais risinājums; kopējais integrālis

通栏标题 tōnglán biāotí laikraksta virsraksts ar lieliem burtiem pa visu atvērumu

通力 tōnglì sadarboties; kooperēties; darboties kopējiem spēkiem

通例 tōnglì ❶ paradums; vispārpieņemta kārtība; tradīcija; ❷ *mat.* vispārējs gadījums; vispārēja tēze

通连 tōnglián sazināties; saistīties; saskarties

通联 tōnglián *sais.* informācijas apmaiņa; informācijas lauka sakari

通亮 tōngliàng ❶ caurspīdīgs; laist cauri gaismu; ❷ spilgts; gaišs; skaidrs

通令 tōnglìng ❶ cirkulārā pavēle; cirkulārs; ❷ izdot pavēli *(cirkulāru)*

通路 tōnglù ❶ tranzīta ceļš; ❷ eja; pāreja; kanāls

通论 tōnglùn ❶ vispārēja rakstura spriedums; ❷ traktāts; ievads... studijās; ❸ teorētisku tēžu apkopojums *(kādā zinātnes nozarē)*; ❹ kopējs *(kanona)* komentārs

通明 tōngmíng ❶ apgaismot; spilgta gaisma; apspīdēt;

žilbinošs; spilgts; ❹ labi orientēties *(kādā jautājumā)*; pārzināt visās detaļās; ❺ skaidrot; skaidrs
通年 tōngnián visu gadu; cauru gadu
通盘 tōngpán pilnībā; viss kopā; vispārējs
通票 tōngpiào tiešās satiksmes biļete
通气 tōngqì ❶ ventilācija; ventilēt; ventilācijas; ❷ nodot informāciju; informēt vienam otru
通气管 tōngqìguǎn ❶ *teātr.* sufliera caurule; ❷ ventilācijas caurule; gaisa vads
通气孔 tōngqìkǒng ventilācijas caurums; gāzu izplūdes vārsts
通窍 tōngqiào ❶ izsist caurumu; ❷ saprast *(lietu)*; būt attīstītam; ❸ asi reaģēt uz ārējiem kairinājumiem; jūtīgs
通勤生 tōngqínshēng skolu apmeklējošie skolnieki *(pretstatā tiem skolniekiem, kas dzīvo internātā)*
通情达理 tōngqíng-dálǐ apdomīgs *(saprātīgs; saprotošs)*
通衢 tōngqú liels caurbraucamais ceļš; galvenā iela; centrālā maģistrāle
通权达变 tōngquán-dábiàn *polit.* būt elastīgam *(politikā)*; rīkoties vadoties no apstākļiem; izprast momenta būtību
通人 tōngrén zinošs, pieredzējis cilvēks; augsti izglītots cilvēks; erudīts
通融 tōngróng ❶ iet uz kompromisu; piekāpties; kompromiss; ❷ saprast; izprast; apgūt; ❸ aizgūt; aizņemties
通商 tōngshāng ❶ tirdznieciskas attiecības; iedibināt komercattiecības; nodarboties ar tirdzniecību; tirgoties; ❷ tirdzniecības *(osta; aģents u.c.)*
通身 tōngshēn viss ķermenis; no galvas līdz kājām; no sākuma līdz galam
通史 tōngshǐ vispārējā vēsture; vēsture no senajiem laikiem līdz mūsdienām
通式 tōngshì *ķīm.* vispārēja formula
通书 tōngshū ❶ tautas kalendārs; almanahs; hronika; ❷ kāzu vēsts *(no līgavaiņa ģimenes līgavas ģimenei, norādot kāzu dienu)*
通顺 tōngshùn gluda *(rakstnieka spalva; laba valoda)*; nevainojami, lietpratīgi *(uzrakstīts)*
通俗 tōngsú populārs; pieejams; plaši pielietojams
通俗化 tōngsúhuà popularizācija; popularizēt
通体 tōngtǐ sk. 通身
通天 tōngtiān ◊ pacelties līdz debesīm *(būt varenam, izcilam)*
通条 tōngtiáo ❶ kruķis; ❷ iesms *(gaļas cepšanai)*; ❸ *milit. (šautenes)* slauķis
通通 tōngtōng pilnībā; pavisam; līdz pēdējam
通同 tōngtóng solidarizēties; vienoties; būt uz vienu roku
通统 tōngtǒng sk. 通通
通途 tōngtú brīvs, atvērts ceļš
通脱 tōngtuō brīvs; neatkarīgs; bez aizspriedumiem
通向 tōngxiàng vest uz; *(iela)* ved *(uz staciju u.c.)*; ceļš uz *(pilsētu u.c.)*
通宵 tōngxiāo visa nakts; visu nakti
通宵达旦 tōngxiāo-dádàn visu nakti līdz rītam
通晓 tōngxiǎo ❶ būt zinošam *(kādā jautājumā)*; *(kaut ko)* labi pārzināt; ❷ darīt visiem zināmu
通心粉 tōngxīnfěn *kulin.* makaroni; makaronu *(izstrādājumi)*
通信 tōngxìn ❶ sarakstīties; sarakstīšanās; ❷ korespondence; informācija; ziņas; ❸ sakari; sakaru *(dienests)*
通信兵 tōngxìnbīng *milit.* sakarnieks
通信处 tōngxìnchù *(pasta)* adrese
通信鸽 tōngxìngē pasta balodis
通信员 tōngxìnyuán *milit.* sakarnieks; korespondents
通行 tōngxíng ❶ cirkulēt; ❷ būt apritē; aprite; izplatīts; ❸ vispārpieņemts
通行证 tōngxíngzhèng caurlaide; caurlaides apliecība
通宿 tōngxiǔ sk. 通宵
通讯 tōngxùn ❶ sarakstīties; sarakstīšanās; ❷ pasta sakari
通讯班 tōngxùnbān *milit.* sakaru nodaļa
通讯稿 tōngxùngǎo preses relīze
通讯栏 tōngxùnlán *(laikraksta)* lasītāju vēstuļu nodaļa
通讯录 tōngxùnlù adrešu grāmata
通讯社 tōngxùnshè *(preses; ziņu)* aģentūra
通讯网 tōngxùnwǎng informācijas tīkls
通讯员 tōngxùnyuán korespondents
通夜 tōngyè sk. 通宵
通译 tōngyì tulkot; tulks
通用 tōngyòng vispārpieņemts; izplatīts; universāls
通邮 tōngyóu *(starptautiskie)* pasta sakari; uzturēt pasta sakarus *(starp divām valstīm)*
通则 tōngzé kopējs likums; kopējs princips; reglaments
通知 tōngzhī ❶ ziņot; paziņot; informēt; ❷ paziņojums; pavēste; ❸ zināt visos sīkumos; būt labi informētam
通知书 tōngzhīshū rakstisks paziņojums; rakstiska pavēste

恫 tōng/dòng **darb.** ❶ ciest *(dvēseliski)*; ❷ beigties vai nost aiz bēdām
恫瘝在抱 tōngguān-zàibào gādāt par tautas vajadzībām; ņemt tuvu pie sirds tautas intereses

同(仝) tóng **īp.** ❶ vienāds; līdzīgs; tāds pat; viens un tas pats; ❷ kopējs; **apst.** ❶ līdzīgi; līdzīgā pakāpē; ❷ kopīgi; kopā; **darb.** ❶ sanākt kopā; ❷ sakrist; būt līdzīgam; ❸ piekrist; solidarizēties; ❹ savākt; novākt; ❺ apvienot; pielīdzināt; unificēt; ❻ būt kopā bēdās un priekos; ❼ saieties ar sievieti; **saik.** ❶ ar; kopā ar; ❷ tāpat kā; līdzīgi kā ar; ❸ un; kā arī; **lietv.** ❶ vienotība; saliedētība; ❷ *rit.* rituāla vīna biķeris; **īpašv.** Tun *uzv.*
同班 tóngbān ❶ mācīties vienā klasē; ❷ skolas *(studiju)* biedrs

同伴 tóngbàn ✪ceļa biedrs; ✪kolēģis; darba biedrs; ✪kompanjons; partneris; domu biedrs; vienā kompānijā

同胞 tóngbāo ✪brālis; ✪tautietis; līdzpilsonis

同辈 tóngbèi vienas paaudzes cilvēki

同病相怜 tóngbìng-xiānglián likteņa biedri izpalīdz viens otram *(palīdzēt savam likteņa biedram)*

同步 tóngbù *tehn.* sinhronisms; sinhronizācija; sinhrons

同步器 tóngbùqì *tehn.* sinhronizators

同步光纤网 tóngbù guāngxiānwǎng *(sakari)* sinhronais optiskais tīkls *(SONET)*

同步轨道 tóngbù guǐdào *(sakari)* ģeostacionārā orbīta

同步回旋加速器 tóngbù huíxuān jiāsùqì *fiz.* sinhrociklotrons

同步性 tóngbùxìng *fiz.* sinhronisms

同仇敌忾 tóngchóu-díkài izjust naidu un niknumu pret kopējo ienaidnieku; vienprātīga apņēmība uzvarēt ienaidnieku *(parasti agresoru)*

同出一辙 tóngchū-yīzhé ◊ no vienām un tām pašām sliedēm *(būt pilnīgi vienādam; vienāds; identisks)*

同窗 tóngchuāng klases *(studiju)* biedrs

同床异梦 tóngchuáng-yìmèng ◊ guļot vienā gultā, redzēt dažādus sapņus *(kopējā lietā katram savi mērķi; ārējas draudzības apstākļos katrs seko savam mērķim)*

同道 tóngdào ✪vienādu principu *(cilvēki)*; domu biedri; ✪kolēģi; vienas profesijas pārstāvji

同等 tóngděng ✪vienāda ranga; vienāds; identisks; tāds pat; ✪viendabīgs; homogēns

同调 tóngdiào ✪*mūz.* viens motīvs; vienas tonalitātes; ✪līdzīgu uzskatu cilvēki *(domu biedri)*; ✪*mat.* homoloģija; ✪*fiz.* koherence

同恶相济 tóng'è-xiāngjì ◊ ļaundaris ar ļaundari darbojas vienprātīgi *(roka roku mazgā)*

同房 tóngfáng ✪dzīvot kopā vienā mājā; ✪veikt dzimuma aktu; kopošanās; ✪brālēns *(pa tēva līniju)*

同分异构体 tóngfēn yìgòutǐ *ķīm.* izomērija

同甘共苦 tónggān-gòngkǔ ◊ dalīt saldo un rūgto *(dalīties priekos un bēdās)*

同感 tónggǎn kopējā itjūta; attieksme

同根词 tónggēncí *lingv.* radniecīgi vārdi; vienas saknes vārdi

同庚 tónggēng vienā vecumā; vienos gados

同工同酬 tónggōng-tóngchóu vienāda samaksa par vienādu darbu

同归于尽 tóngguīyújìn kopā aiziet bojā; pazust no zemes virsas; pilnīgs krahs

同行 tóngháng ✪viena profesija; viens profils *(nodarbošanās)*; ✪kolēģis; darba biedrs

同行语 tónghángyǔ *lingv.* profesionālais žargons; žargons

同呼吸,共命运 tóng hūxī, gòng mìngyùn ◊ kopā elpot un dalīt kopēju likteni *(kopējs liktenis)*

同化 tónghuà ✪asimilēt; asimilācija; ✪asimilēties; ✪*biol.* asimilēt barības vielas; pārstrādāt barības vielas *(organismā)*

同化物 tónghuàwù *bot.* asimilants

同伙 tónghuǒ līdzdalībnieks

同居 tóngjū ✪dzīvot kopā *(vienā mājā)*; ✪laulības dzīve; ✪dzīvot kopā *(par vīrieti un sievieti)*

同类 tónglèi ✪viena suga; šķirne; ✪*mat.* līdzīgs; līdzīgi *(trijstūri u.c.)*

同类项 tónglèixiàng *mat.* līdzīgi locekļi

同僚 tóngliáo kolēģis; darba biedrs

同流合污 tóngliú-héwū sadarboties ar neliešiem; ņemt dalību netīros darījumos

同路 tónglù braukt kopā; ceļa biedri; ceļā

同路人 tónglùrén ceļa biedrs

同门 tóngmén skolas biedri

同盟 tóngméng ✪savienība; bloks; alianse; līga; federācija; ✪vispārējs *(boikots; streiks u.c.)*

同盟国 tóngméngguó sabiedrotā valsts

同盟军 tóngméngjūn sabiedrotais karaspēks

同盟者 tóngméngzhě sabiedrotais

同名 tóngmíng ✪*(cilvēki)* ar vienādu uzvārdu; ✪vienāda nosaukuma

同谋 tóngmóu ✪piedalīties noziedzīgā darījumā; noziedzīga vienošanās; ✪līdzdalība; ✪noziedzīgas vienošanās līdzdalībnieks

同谋犯 tóngmóufàn līdzdalībnieks

同谋者 tóngmóuzhě sk. 同谋犯

同年 tóngnián ✪vienaudži; ✪vienos gados; ✪personas, *(kas vienā tajā pašā gadā saņēmušas zinātnisko grādu)*

同旁内角 tóngpángnèijiǎo *mat., ģeom.* iekšējie vienpusleņķi

同旁外角 tóngpángwàijiǎo *mat., ģeom.* ārējie vienpusleņķi

同期 tóngqī attiecīgais periods; tas pats periods

同情 tóngqíng ✪līdzjūtība; simpātija; ✪just līdzi; simpatizēt

同情心 tóngqíngxīn atsaucība; līdzjūtība

同情者 tóngqíngzhě līdzjutējs

同人 tóngrén ✪kolēģis; ✪domu biedrs

同仁 tóngrén sk. 同人

同上 tóngshàng skaties augstāk; kā augstāk minēts

同生死,共患难 tóng shēngsǐ, gòng huànnàn būt saistītam ar kopēju likteni un kopējam likstām

同声 tóngshēng vienā balsī; vienbalsīgi

同声传译 tóngshēng chuányì sinhronā tulkošana; sinhroni tulkot

同声相应,同气相求 tóng shēng xiāng yìng,tóng qì xiāng qiú vienādas balsis sasaucās, līdzīgas gaumes atrod viena otru

同声译员 tóngshēng yìyuán sinhronais tulks

同时 tóngshí ✪vienlaicīgi; tajā pat laikā; pie viena; ✪sinhrons

同事 tóngshì ❶ strādāt vienā darba vietā ❷ kolēģis; darba biedrs
同室操戈 tóngshì-cāogē ◊ dzīvot zem viena jumta un turēt gatavībā ieroci *(nesaskaņas ģimenē; pastāvīgi ķildoties savā starpā)*
同素 tóngsù *ķīm.* alotrops
同素体 tóngsùtǐ *ķīm.* alotropisms; alotropija
同岁 tóngsuì ❶ vienādos gados; vienāda vecuma; ❷ tas pats gads; tajā pat gadā; ❸ *novec.* vienā un tajā pat gadā saņemt zinātnisko grādu
同位角 tóngwèijiǎo *mat.* atbilstošie stūri
同位素 tóngwèisù *ķīm., fiz.* izotops
同位相似 tóngwèi xiāngsì *mat.* homotētija
同位语 tóngwèiyǔ *lingv.* pielikums
同温 tóngwēn izotermija
同温层 tóngwēncéng stratosfēra
同喜 tóngxǐ *piekl.* vēlu Jums to pašu *(par kaut ko patīkamu)*; priecājos par Jums
同系物 tóngxìwù *ķīm.* homoloģija; homoloģisks
同乡 tóngxiāng novadnieki
同乡会 tóngxiānghuì novadnieku apvienība
同心同德 tóngxīn-tóngdé līdzīgi centieni un tādas pašas morālās normas *(idejiskā un morālā vienotība; vienprātība)*
同心线 tóngxīnxiàn *mat.* izocentri
同心协力 tóngxīn-xiélì apvienot morālos un fiziskos spēkus *(rīkoties pilnīgi vienprātīgi)*
同心圆 tóngxīnyuán *mat.* koncentriskais aplis
同行 tóngxíng ❶ iet *(braukt)* kopā; ❷ ceļa biedrs
同形词 tóngxíngcí *lingv.* homogrāfi *(vienādi rakstāmi, bet dažādi izrunājami vārdi)*
同性 tóngxìng ❶ viendabīgs; ❷ vienas dzimtes
同姓 tóngxìng cilvēki ar līdzīgiem uzvārdiem; uzvārda brālis *(māsa)*
同学 tóngxué ❶ kopā mācīties skolā *(universitātē)*; ❷ skolas *(studiju)* biedrs
同样 tóngyàng ❶ līdzīgs; vienlīdzīgs; identisks; ❷ līdzīgā veidā; tāpat
同业 tóngyè ❶ līdzīgas profesijas; līdzīga nodarbošanās; ❷ kolēģi; ❸ *novec. (viena)* ģilde; *(vienas)* ģildes
同一 tóngyī ❶ vienāds; identisks; tāds pat; ❷ identitāte
同一律 tóngyīlǜ *loģ.* tāpatības likums
同一性 tóngyīxìng *loģ., mat.* tāpatība
同义词 tóngyìcí *lingv.* sinonīms
同意 tóngyì ❶ piekrist; atzīt par labu; ❷ piekrišana; ❸ *dipl.* agremāns; ❹ *jur.* akcents; akcentēt
同音 tóngyīn ❶ vienādi skanēt; vienādi skanošs; ❷ *fiz.* unisons; ❸ *mūz.* unisons
同音词 tóngyīncí *lingv.* homonīms
同源 tóngyuán ❶ kopēja izcelsme; radniecība; ❷ *biol.* homoloģija
同源词 tóngyuáncí *lingv.* kopējas *(radniecīgas)* izcelsmes vārdi
同志 tóngzhì ❶ tiekties pēc kopēja mērķa; pieturēties pie kopējiem uzskatiem un mērķiem; kopēji mērķi; ❷ domu biedrs; ❸ *(ĶTR plaši izplatīta uzruna)* biedri!
同质 tóngzhì *ķīm.* izomeri
同舟共济 tóngzhōu-gòngjì ◊ vienā laivā doties pāri upei *(saliedēties briesmu priekšā; būt saistītiem ar vienu likteni)*
同宗 tóngzōng ❶ kopējs sencis; ❷ viena senča pēcnācēji; vienas izcelsmes
同族词 tóngzúcí *lingv.* radniecīgi vārdi

彤

彤 tóng **īp.** spilgti sarkans; koši sārts; **lietv.** sarkana ota *(rakstīšanai)*; **īpašv.** Tun *uzv.*

茼

茼 tóng **sast.**
茼蒿 tónghāo *bot.* vainagkrizantēma *(Chrysanthemum coronarium)*

桐

桐 tóng **lietv.** ❶ tungas koks; pagatavots *(no tungas koka)*; ❷ *bot.* tūbainā pavlovna *(Paulownia tomentosa)*; **īpašv.** Tun *uzv.*
桐油 tóngyóu tungas koka eļļa
桐油树 tóngyóushù tungas koks
桐子 tóngzǐ tungas koka augļi *(rieksti)*

砼

砼 tóng **lietv.** *celtn.* betons

铜(銅)

铜(銅) tóng **lietv.** ❶ varš; misiņš; kapars; ❷ *ķīm.* varš (Cu)
铜氨丝 tóng'ānsī *ķīm.* vara amonjaka zīds
铜版 tóngbǎn *poligr.* vara klišeja
铜版画 tóngbǎnhuà *poligr.* oforts
铜棒 tóngbàng *metal.* lietņu varš
铜厂 tóngchǎng *metal.* vara velmēšanas rūpnīca; vara velmētava
铜锭 tóngdìng *metal.* vara lietņi
铜肥 tóngféi *lauks.* vara mēslojums
铜粉 tóngfěn ❶ zelts *(krāsa pulverī)*; ❷ *ķīn. med.* vara plāva *(oksīda kārtiņa)*
铜钢 tónggāng *metal.* vara tērauds *(tērauds ar vara piejaukumu)*
铜焊 tónghàn *tehn.* cietā lodēšana; vara lodēšana
铜号 tónghào *mūz.* rags; kornete; trompete
铜合金 tónghéjīn vara sakausējumi
铜活 tónghuó ❶ vara detaļas; vara furnitūra; ❷ vara detaļu izgatavošana un labošana
铜匠 tóng·jiang varkalis
铜匠铺 tóng·jiangpù varkaļa darbnīca
铜矿 tóngkuàng vara rūda
铜蓝 tónglán *min.* kovellīts; kovellīns; vara indigo (CuS)
铜绿 tónglǜ ❶ patina; sūbējums; ❷ vara apsūbējums
铜模 tóngmú *poligr.* burtu liešanas matrice
铜器 tóngqì vara *(bronzas)* trauki
铜钱 tóngqián vara nauda; vara naudas gabali
铜墙铁壁 tóngqiáng-tiěbì ◊ vara sienas un dzelzs

valņi *(neieņemams cietoksnis; nepārvarams šķērslis)*
铜丝 tóngsī vara stieple
铜酸盐 tóngsuānyán *ķīm.* kuprāts
铜铁矿 tóngtiěkuàng *min.* delafossīts
铜像 tóngxiàng bronzas statuja
铜臭 tóngxiù ◊ *(no viņa;no tevis)* nāk sīknaudas smaka *(➊ andelmaņa gars; ➋ naudas kāre; ➌ amatu nopircis ierēdnis; ierēdnis, kas nopircis amatu)*
铜元 tóngyuán sk. 铜钱

童 tóng **lietv.** ➊ pusaudzis; bērns; nepilngadīgais; ➋ kalps; ➌ *vēst.* vergs *(kas nonācis verdzībā par paveiktajiem noziegumiem)*; ➍ nevainīgs jauneklis; nevainīga jaunava; **īp.** ➊ neprecējies; ➋ jauns; ➌ kaila, bez augu valsts *(par kalna virsotni)*; ➍ līdzīgs; tāds pat; **īpašv.** Tun *uzv.*
童低音 tóngdīyīn *mūz.* alts
童高音 tónggāoyīn *mūz.* diskants
童工 tónggōng ➊ bērnu darbs; ➋ pusaudža vecuma strādnieks
童话 tónghuà ➊ bērniem domāts stāsts; pasaka; ➋ bērnu čalas
童话片 tónghuàpiān *kinem.* pasaku filma
童蒙 tóngméng ➊ piena puika; nepieredzējis pusaudzis; ➋ zināšanu trūkums; gara tumsonība
童男 tóngnán nevainīgs jauneklis; pusaudzis
童年 tóngnián bērnība; bērnu gadi *(dienas)*
童女 tóngnǚ meitene; nevainīga jaunava
童山 tóngshān kails kalns
童声 tóngshēng bērna balss
童心 tóngxīn bērna raksturs; bērnišķīgums; vaļsirdība
童养媳 tóngyǎngxí līgava *(kas kopš bērnības tiek audzināta nākamā vīra ģimenē)*
童谣 tóngyáo ➊ bērnu folklora; ➋ ielas dziesmiņas
童贞 tóngzhēn ➊ nevainīga jaunava; nevainīgs jauneklis; ➋ nevainība
童装 tóngzhuāng bērnu apģērbs
童子 tóngzǐ pusaudzis *(vairākumā runāt par zeniem)*
童子鸡 tóngzǐjī cālis; broilers
童子军 tóngzǐjūn skautu organizācija; skauti
童子痨 tóngzǐláo *med.* bērnu plaušu tuberkuloze

酮 tóng **lietv.** ➊ skābēts ķēves piens *(kumiss)*; ➋ *ķīm.* ketons
酮化作用 tónghuà zuòyòng *ķīm.* ketonizācija
酮尿 tóngniào *med.* ketonūrija; acetonūrija
酮酸 tóngsuān *ķīm.* ketoskābe
酮体 tóngtǐ *ķīm.* ketona ķermeņi
酮血症 tóngxuèzhèng *med.* ketonēmija; acetonēmija

瞳 tóng **lietv.** *anat.* redzoklis; acu zīlīte; **darb.** atspoguļoties *(acīs)*
瞳孔 tóngkǒng *anat.* redzoklis; acu zīlīte
瞳人 tóngrén sk. 瞳孔

T

统(統) tǒng **darb.** ➊ apvienot; savienot; apkopot; summēt; ➋ valdīt; vadīt; **īp.** ➊ vienots; apvienots; centralizēts; ➋ kopējs; vispusīgs; ➌ viss; pilns; pilnībā; **lietv.** ➊ mantošana; pārmantošana; ➋ *ģeol.* nodaļa; daļa; **skait.** *piemineklļiem, akmens plāksnēm u.c.*; **īpašv.** Tun *uzv.*
统舱 tǒngcāng ➊ *jūrn.* kopējā kajīte; ➋ kuģa rūme
统称 tǒngchēng kopējais nosaukums; vispārpieņemtais nosaukums; parasti saucas
统筹 tǒngchóu *saīs.* vienota kopēja plānošana
统筹兼顾 tǒngchóu-jiāngù vienota plānošana un vispusīga uzskaite
统共 tǒnggòng ➊ pavisam; kopā; kopumā; ➋ viss; viss kopā; pilnībā
统购 tǒnggòu centralizēta *(plānveida)* iepirkšana
统计 tǒngjì ➊ statistika; statistikas dati; ➋ rezumēt; apkopot *(datus; iespaidus u.c.)*; izdarīt kopsavilkumu
统计表 tǒngjìbiǎo statistikas tabula
统计局 tǒngjìjú statistikas pārvalde *(birojs)*
统计学 tǒngjìxué statistika
统计员 tǒngjìyuán statistiķis; uzskaitvedis
统觉 tǒngjué *filoz.* apercepcija
统括 tǒngkuò ➊ aptvert; apņemt; ietvert sevī; ➋ rezumēt; apkopot datus; izdarīt kopsavilkumu; rezumējums
统铺 tǒngpù guļamā lāva; laža
统属 tǒngshǔ *(iestādes; organizācijas)* pakļautība; piekritība *(zināmai instancei)*
统帅 tǒngshuài ➊ virspavēlnieks; pulkvedis; ➋ komandēt; vadīt; ieņemt vadošo lomu
统帅部 tǒngshuàibù *milit.* virspavēlnieka štābs
统率 tǒngshuài *milit.* vadīt; komandēt *(karaspēku)*
统统 tǒngtǒng savākt kopā; viss kopā; kopumā; viss
统辖 tǒngxiá veikt vadības funkcijas; pārvaldīt; komandēt
统销 tǒngxiāo centralizēts noiets; centralizēta realizācija
统一 tǒngyī apvienošanās; vienotība; vienots
统一工人党 Tǒngyī Gōngréndǎng *vēst.* Vienotā strādnieku partija *(Polija)*
统一社会党 Tǒngyī Shèhuìdǎng *vēst.* Sociālistiskā vienotā partija *(Vācija)*
统一体 tǒngyītǐ *filoz.* vienota koncepcija; vienots
统一性 tǒngyīxìng vienotība; kopība; kopīgums
统战 tǒngzhàn *polit.* vienotā fronte
统战部 tǒngzhànbù *vēst.* vienotās frontes lietu nodaļa *(ĶKP CP)*
统治 tǒngzhì ➊ vadīt *(valsti)*; valdīt; dominēt; ➋ valdošais; dominējošais
统治权 tǒngzhìquán kundzība; virskundzība; hegemonija
统治者 tǒngzhìzhě valdnieks; valdītājs; pavēlnieks
统制 tǒngzhì ➊ kontrole; diktāts; režīms; ➋ vadīt; kontrolēt

捅 tǒng **darb.** ❶iesist; uzsist; iebelzt; ❷caurdurt; izsist cauri; ❸grūst; ❹aiztikt; traucēt; nelikt mieru; ❺izlauzties ārā; sprauklies ārā
捅娄子 tǒng lóu·zi pastrādāt nedarbus; nodarīt postu
捅马蜂窝 tǒng mǎfēngwō satraukt *(vandīt)* lapseņu ligzdu

桶 tǒng **lietv.** ❶spainis; spainītis; muca; baļļa; toveris; ❷*tehn. (ekskavatora)* kauss; **skait.** *(beramo vielu mērvienība: aptuveni 62,1 l)*

筒(筩) tǒng **lietv.** ❶*(bambusa)* caurulīte; caurule; ❷cilindrs; stobrs; ❸*(suga madzjana spēlē)*; **īp.** cauruļveida; cilindrisks
筒管 tǒngguǎn *tekstil.* spole; spolīte
筒瓦 tǒngwǎ pusapaļie jumta dakstiņi; dakstiņi ar renīti
筒状花 tǒngzhuànghuā *bot.* stobrveida zieds
筒子 tǒng·zi ❶*(bambusa)* caurulīte; caurule; ❷*tehn.* cilindrs; trumulis; spole; ❸*tekstil.* krustspole

恸(慟) tòng **darb.** bēdāties; sērot; apraudāt
恸哭 tòngkū rūgti raudāt; apraudāt

通 tōng/tòng ❶**skait.** *skaļām skaņām, proti,- bungu rībieniem, taures skaņām, raudām u.c.;* ❷*doku-mentiem, rakstiem, telegrammām u.c.*

痛 tòng **darb.** ❶sāpēt; izjust sāpes; ❷mocīties; ciest; just sirdēstus; ❸nožēlot; just līdzi; ❹mocīt; izsaukt sāpes; likt *(kādam)* ciest; **apst.** ļoti; stipri; asi; **īpašv.** Tun *uzv.*
痛痹 tòngbì *ķīn. med.* ass reimatisms; artralģija
痛斥 tòngchì asi nosodīt *(skarbi nopelt; nostrostēt; sadot sutu)*
痛楚 tòngchǔ sāpes; mokas; ciest; sāpēt
痛处 tòngchù *(ķermeņa)* sāpīgā vieta
痛打 tòngdǎ cietsirdīgi piekaut; kārtīgs kāviens; pamatīgi sadot pa ādu
痛定思痛 tòngdìng-sītòng pārdzīvot par bijušajām likstām *(kavēties agrāk piedzīvotajās ciešanās)*
痛风 tòngfēng *med.* podagra
痛改前非 tònggǎi-qiánfēi nežēlojot sevi labot bijušās kļūdas
痛感 tònggǎn asi izjust; ar sāpēm apzināties; dvēseliskas ciešanas
痛恨 tònghèn neieredzēt; nīstams
痛加 tòngjiā pakļaut *(kādu)* briesmām, vajāšanai u.c.
痛击 tòngjī dot spēcīgu triecienu *(pretiniekam)*
痛经 tòngjīng *med.* dismenoreja
痛觉 tòngjué *fiziol.* sāpes; sāpju izjūtas
痛哭 tòngkū rūgti raudāt; skaļi vaimanāt
痛苦 tòngkǔ mocīties; ciest; mokas; ciešanas
痛快 tòng·kuai ❶būt labā noskaņojumā; izjust labpatiku *(baudu)*; ❷tiešs; patiess; atklāts
痛骂 tòngmà rāt; zākāt; ķengāt; neganti lamāties
痛切 tòngqiè ❶ass *(raksts)*; dzēlīga *(uzstāšanās)*; ❷izjusts; dziļi patiess
痛惜 tòngxī *(kādu)* ļoti žēlot; dziļi just līdzi; sāpīgi žēl
痛心 tòngxīn ❶bēdāties *(beigties vai nost aiz bēdām)*; ❷sāpināt dvēseli; ❸nīstams; ❹dziļi skart *(kādu)*
痛心疾首 tòngxīn-jíshǒu just nežēlīgu naidu *(pret kādu)*
痛痒 tòngyǎng ❶sāpes un nieze; ❷cieša kopsakarība; kopējas intereses; ❸ciešanas; sarūgtinājums
痛饮 tòngyǐn pļēgurot; apdzerties

tou

偷(媮) tōu **darb.** ❶zagt; apzagt; nočiept; ❷notvert *(izdevīgu brīdi)*; atrast *(laiku)*; ❸pārkāpt laulību; ❹būt nevērīgam attiecībā uz *(kaut ko)*; ignorēt; izgrozīties *(no kāda pienākuma)*; **apst.** slepeni; zaglīgi; pa kluso; **īp.** zems; nekrietns; vienaldzīgs
偷安 tōu'ān ❶pieměroties laikam un apstākļiem; ❷sava miera vārdā nogludināt asos stūrus
偷盗 tōudào aizstiept; nočiept; nozagt
偷工减料 tōugōng-jiǎnliào ◊ darbu paveikt zemā kvalitātē un izmantot mazāk materiāla nekā nepieciešams *(negodīgi pildīt pasūtījumu)*
偷换 tōuhuàn slepeni *(nemanot)* kaut ko apmainīt; pabāzt kaut ko citu vietā; samainīšana
偷鸡 tōujī blefs *(kāršu spēlē)*
偷鸡不成蚀把米 tōu jī bùchéng shí bǎ mǐ ◊ vistu nenozagsi un vēl pazaudēsi sauju rīsa *(neizdevīgs darījums)*
偷鸡摸狗 tōujī-mōgǒu ◊ zagt vistas un meklēt suņus *(zagt visu, kas pagadās; zaglis; nodarboties ar tumšām lietām; negodīgs cilvēks)*
偷看 tōukàn slepus noskatīties; klusiņām nolūrēt
偷空 tōukòng izmantot brīvo laiku
偷懒 tōulǎn slinkot; vairīties no darba; nepildīt *(savus)* pienākumus
偷梁换柱 tōuliáng-huànzhù ◊ nozagt sijas un samainīt stabus *(slepeni apmainīt būtību un saturu, atstājot neskartu formu)*
偷跑 tōupǎo ❶slepena bēgšana; aizbēgt; nemanāmi aizmukt; ❷*sp.* priekšlaicīgs *(nepareizs)* starts
偷窃 tōuqiè zagt; zaglis
偷情 tōuqíng stāties slepenos dzimumsakaros
偷生 tōushēng ❶dzīvot no rokas mutē; ❷dzīvot kā pagadās
偷税 tōushuì vairīties no nodokļu nomaksas
偷天换日 tōutiān-huànrì ◊ nozagt debesis un apmainīt sauli *(veikli blēdīties; veikt nedzirdētas nelikumības)*
偷听 tōutīng slepeni noklausīties
偷偷 tōutōu zagšus; nemanot; slepeni; paklusām

偷偷摸摸 tōutōu-mōmō rīkoties *(zagšus; nemanot; slepeni; paklusām)*
偷袭 tōuxí ✪pēkšņs uzbrukums; ✪*milit.* uzbrukums
偷闲 tōuxián ✪atrast brīvu brīdi *(izraut brīvu mirkli)*; ✪vairīties no darba
偷眼 tōuyǎn zagšus paskatīties
偷营 tōuyíng *milit.* pēkšņs uzbrukums ienaidnieka nometnei
偷运 tōuyùn kontrabandas pārvadājumi
偷嘴 tōuzuǐ ✪zagt ēdienu; ✪nozagt un apēst

头(頭)

tóu **lietv.** *(cilvēka; dzīvnieka)* galva; ✪mati *(uz galvas)*; frizūra; ✪barvedis; vadītājs; šefs; ✪*(kalna)* virsotne; *(torņa)* augša; ✪apaļu priekšmetu *(skrūvju; urbju u.c.)* galviņa; ✪priekšdaļa; fasāde; priekšējā *(rinda)*; ✪sākums *(laika ziņā)*; pirmais; ✪gals; galiņš; mala; ✪beigas; nobeigums *(laika ziņā)*; ✪atlikums; neizmantotā daļa; ✪kārtība; lietu pareizā virzība; strikta sistēma; ✪puse *(tiesu vai citas lietas izskatīšanas procesā)*; **pr.** pirms; pirms tam, kā; pirms tam, kad; ✪priekš; pirms; atpakaļ *(laika ziņā)*; ✪no...līdz *(skaitļa vārda sastāvā)*; **sk.** viens *(saliktajos skaitļa vārdos)*; **skait.** *lopiem;*✪*notikumiem, tiesu u.c. lietām*
头部 tóubù galva; galvas; galvas daļa
头彩 tóucǎi galvenais vinnests; pirmā godalga
头寸 tóucùn ✪naudas summa; naudas fonds; skaidrās naudas summa; *grāmatved.* bilance; ✪izmērs; lielums; konkrētie apstākļi; ✪naudas apgrozījums
头灯 tóudēng ✪*(auto; lokomotīves)* lukturis; ✪*kalnrūpn.* kalnrača ķiveres lampiņa
头等 tóuděng augstākā labuma; pirmās šķiras
头顶 tóudǐng galvas vidus; pauris; pakausis
头发 tóu·fa mati *(uz galvas)*
头伏 tóufú vasaras karstuma sākums *(pirmās divas nedēļas)*
头盖骨 tóugàigǔ galvaskauss; galvaskausa kauli
头骨 tóugǔ *anat.* galvas kausa kauli
头号 tóuhào ✪pirmais numurs; pirmais; labākais; galvenais; ✪*pārn.* niknākais *(ienaidnieks)*
头昏脑涨 tóuhūn-nǎozhàng ◊ galva griežas, un smadzenes pampst *(no darīšanu gūzmas galva griežas)*
头昏眼花 tóuhūn-yǎnhuā ◊ galva griežas, un acu priekšā viss riņķo *(reibst galva)*
头奖 tóujiǎng galvenais laimests
头角 tóujiǎo ✪*tēl.* sākums; pirmais solis; pirmais panākums; ✪jaunekļīga dedzība; degsme; straujums; ✪dotības; *(dabas)* dāvanas
头巾 tóujīn galvas lakats; turbāns; čalma
头盔 tóukuī ķivere; bruņu cepure
头里 tóu·li ✪priekšā; galvgalī; ✪sākumā; agrāk; ✪laicīgi
头领 tóulǐng barvedis
头颅 tóulú ✪galvaskauss; ✪galva
头路 tóulù ✪sākums; pirmais solis; ✪ceļš; eja; pāreja; ✪celiņš *(matu sakārtojumā)*
头马 tóumǎ *(karavānas galvgaļa)* zirgs
头眠 tóumián zīdtārpiņu pirmā ziemas guļa
头面人物 tóumiàn rénwù svarīga persona; liels vīrs
头面 tóu·mian ✪priekša; priekšpuse; seja; ✪*novec.* galvas rotas *(diadēma; auskari; no pusdārgakmeņiem griezti ziedi sievietes matu sakārtojumā)*
头目 tóumù vecākais; barvedis; vadītājs
头脑 tóunǎo ✪galvas smadzenes; prāts; domas; ✪loģiskā secība; loģiskums; kārtība; ✪vadītājs; barvedis; stārasts
头皮 tóupí skalps
头皮屑 tóupíxiè blaugznas
头破血流 tóupò-xuèliú ◊ sasista galva, un plūst asinis *(tikt piekautam līdz asinīm; nežēlīga sakāve)*
头人 tóurén ✪*(ģimenes; dzimtas)* galva; ✪*(ĶTR dienvidrietumu mazākumtautību cilšu)* vecākais
头生 tóushēng pirmās dzemdības
头绳 tóushéng ✪matu aukliņa; ✪vilnas dzija
头虱 tóushī galvas utis
头疼 tóuténg galvasāpe
头痛 tóutòng galvasāpe
头痛粉 tóutòngfěn *farm.* pulveris pret galvasāpēm
头痛医头, 脚痛医脚 tóutòng yī tóu, jiǎotòng yī jiǎo ◊ ja sāp galva, ārstēt galvu, ja sāp kājas, ārstēt kājas *(lietas risināt paliatīvi, ar pagaidu līdzekļiem; neradikāla rīcība)*
头头是道 tóutóu-shìdào ◊ katrā nodaļā patiesība *(par precīzu klasifikāciju; neapgāžamu argumentāciju; acīm redzamu patiesību)*
头陀 tóutuó *bud.* klejojošs mūks
头衔 tóuxián ierēdņa kategorija; rangs; tituls; *(goda)* nosaukums
头像 tóuxiàng galvas skulptūra
头胸部 tóuxiōngbù *biol.* *(vēžveidīgo)* galvaskrūts
头绪 tóuxù ✪*(atrisinājuma)* atslēga; *(mīklas atminējuma)* pirmais pavediens; ✪loģiska secība; loģiskums; kārtība; sistēma
头癣 tóuxuǎn *med.* kraupis
头羊 tóuyáng *(aitu bara)* auns barvedis
头油 tóuyóu matu ziede; briljantīns
头重脚轻 tóuzhòng-jiǎoqīng ◊ galva smaga, un kājas vājas *(zaudēt līdzsvaru; nespēt noturēties uz kājām; nesamērība)*
头状花序 tóuzhuàng huāxù *bot.* galviņa *(ziedkopas veids)*
头子 tóu·zi ✪pirmais; labākais; ✪barvedis; boss; vadonis; ✪mala; nomale
头足动物 tóuzú dòngwù *zool.* galvkāji *(Cephalopoda)*

投

tóu **darb.** ✪mest *(bultas; kauliņus; granātas u.c.)*; nomest *(zemē)*; ✪izlaist *(no rokām)*; atlikt *(malā)*; ieguldīt *(kapitālu)*; ✪nosūtīt *(vēstuli)*; izsūtīt *(uz valsts nomalēm)*; ✪vērst skatienu *(uz

kaut ko); ❂ iesniegt *(manuskriptu)*; pasniegt; pienest; ❂ purināt; izpurināt; ❂ izskalot *(veļu)*; ❂ nokrist zemē; mesties lejā *(no klints)*; izdarīt pašnāvību; noslīcināties; ❂ iekļauties; pievienoties; pāriet pie; meklēt patvērumu; ❂ derēt; sakrist ar; saskanēt ar; ❂ atspoguļoties; projicēties; ❂ tikt divkārt destilētam *(par vīnu)*; ❂ drebēt bailēs; **saik.** līdz; uz to laiku, kad; pie; **lietv.** bultu, kauliņu mešana *(spēle)*; **īpašv.** Tou *uzv.*

投案 tóu'àn *jur.* stāties tiesas priekšā; brīvprātīgi ierasties tiesā *(par bēgli)*

投奔 tóubèn ❂ pazust; aizbēgt; pāriet *(kāda pusē)*; pārbēgt; atrast *(pie kāda)* patvērumu; ❂ pastāvīgs nozīmējums; stingras funkcijas

投笔从戎 tóubǐ-cóngróng ◊ atlikt malā otu un ķerties pie ieročiem *(no civilā dienestā pāriet militārajā)*

投鞭断流 tóubiān-duànliú ◊ ja visas pātagas samestu upē, tās aizšķērsotu straumi *(par milzīgu karavīru skaitu; milzu armiju)*

投标 tóubiāo publisks konkurss par *(kāda objekta celtniecību vai preču piegādi)*

投产 tóuchǎn nodot ekspluatācijā

投诚 tóuchéng padoties un pāriet mūsu pusē; kapitulēt

投弹 tóudàn *milit.* mest granātu; nomest bumbas

投弹器 tóudànqì *milit., av.* bumbu metamā ierīce

投敌 tóudí pārbēgt pie ienaidnieka; pārdoties ienaidniekam

投递 tóudì nosūtīt; nogādāt *(pastu; laikrakstus; korespondenci u.c.)*; nogādāšana

投递员 tóudìyuán kurjers; pastnieks; sakarnieks

投放 tóufàng *saīs.* ieguldīt līdzekļus; piešķirt kredītu; apgādāt *(ar kaut ko)*

投稿 tóugǎo atsūtīt *(uz redakciju)* manuskriptu; atsūtīt rakstu vai korespondenci publicēšanai

投合 tóuhé ❂ *(raksturu; jūtu un domu)* saskaņa; pilnīga saskaņa; saskanēt; ❂ sirsnīgi; draudzīgi

投簧 tóuhuáng raksturu un domu saskaņa; saskanēt; piemērots

投机 tóujī ❂ izmantot gadījumu; piemēroties; ❂ spekulēt; spekulācija; ❂ būt vienprātīgiem; būt solidāriem uzskatos; sakrist; garīgi tuvs

投军 tóujūn pieteikties armijā; stāties kara dienestā

投考 tóukǎo turēt eksāmenu; tikt eksaminētam

投靠 tóukào ❂ lūgt aizbildniecību no ietekmīga cilvēka; meklēt aizsardzību; ❂ stāties dienestā; ❂ pārdoties; pārmesties *(pie kaut kā)*; pieslieties *(kādam)*

投篮 tóulán *sp.*metiens (basketbols)

投票 tóupiào balsot; balsošana

投契 tóuqì raksturu saskaņa; viegli atrast kopēju valodu; pilnīgā saskaņā

投枪 tóuqiāng nomest šauteni; padoties

投亲 tóuqīn ❂ balstīties uz radiniekiem; ❂ apmeklēt radiniekus

投入 tóurù ❂ iekļauties *(cīņā)*; nostāties ierindā; ❂ nodot ekspluatācijā; ❂ investēt

投射 tóushè ❂ projekcija; projicēties; ❂ projicēt uz ekrāna; ❂ pilnībā sevi veltīt *(kādai nodarbei)*; ❂ izmantot gadījumu savtīgos nolūkos

投射器 tóushèqì *fiz.* projekcijas aparāts; prožektors

投身 tóushēn pilnībā sevi veltīt *(kādai nodarbei)*; pašaizliedzīgi kalpot; ņemt aktīvu dalību

投生 tóushēng *bud.* pārdzimt nākamajai dzīvei; piedzimt par jaunu; atgriezties pasaulē *(jaunā izskatā)*

投鼠忌器 tóushǔ-jìqì ◊ būtu jāmet ar akmeni žurkai, bet bail sasist traukus *(atturēties no rīcības, rēķinoties ar iespējamām sekām; rīkoties apdomīgi)*

投宿 tóusù meklēt naktsmājas; doties uz viesnīcu pārgulēt nakti

投胎 tóutāi sk. 头生

投桃报李 tóutáo-bàolǐ ◊ uzdāvināt persiku un kā pateicību saņemt plūmi *(ar dāvanu pateikties par dāvanu)*

投下 tóuxià nomest *(kaut ko; no kaut kurienes)*

投降 tóuxiáng padoties; pakļauties; padošanās

投降派 tóuxiángpài kapitulants

投降主义 tóuxiángzhǔyì kapitulantiska rīcība; kapitulēšana

投效 tóuxiào visus spēkus veltīt darbam *(dienestam)*; piedāvāt savus pakalpojumus; izteikt karstu vēlēšanos strādāt

投影 tóuyǐng *mat., fiz*, projicēties; projicēšanās; projekcija

投影灯 tóuyǐngdēng projekcijas lukturis; projektors

投影法 tóuyǐngfǎ projekcija

投影图 tóuyǐngtú projektors

投影仪 tóuyǐngyí projekcija

投缘 tóuyuán sk. 投合

投掷 tóuzhì mest; sviest

投掷区 tóuzhìqū *sp.* vieglatlētikas mešanas disciplīnu sektors

投中 tóuzhòng trāpīt; trāpījums

投资 tóuzī ieguldīt, investēt kapitālu; kapitālieguldījums; investīcija

投资者 tóuzīzhě ❂ *(naudas)* noguldītājs; ❂ investors

透 tòu **darb.** iekļūt; tikt iekšā; sūkties cauri; tecēt cauri; ❂ spīdēt cauri; kļūt redzamam; ❂ izsmelt līdz galam; ❂ lēkāt; pārlēkt; ❂ laist cauri *(gaismu u.c.)*; iet cauri; ❂ izpaust; izpļāpāt; ❂ izdīgt; ❂ izjust; just; **īp.** bagāts; ražens; spēcīgs; izsmeļošs; **apst.** bagātīgi; augstākā pakāpē

透长石 tòuchángshí *min.* sanidīns

透彻 tòuchè ❂ izsmeļošs; pilnīgs; sīks; detalizēts; ❂ spiesties cauri; iet cauri; ❂ vērīgs

透磁合金 tòucí héjīn *metal.* permalojs *(dzelzsniķeļa sakausējums)*

透顶 tòudǐng *(tiek lietots aiz izteicēja nosodošā vai*

ironiskā nozīmē) pilnīgi; pavisam; caur un cauri; augstākā pakāpē; drausmīgi

透风 tòufēng ❶ laist cauri vēju; caurvējš; pūst; ❷ nespēt glabāt noslēpumu; izpļāpāt; izplatās baumas

透光 tòuguāng ❶ laist cauri gaismu; spīdēt cauri; caurspīdīgs; ❷ apgaismot

透过 tòuguò iet cauri *(kaut kam)*; sūkties cauri *(kaut kam)*; izdurt cauri *(kaut kam)*

透辉石 tòuhuīshí *min.* diopsīds

透胶 tòujiāo caurspīdīgā līme

透景画 tòujǐnghuà *māksl.* diorāma

透镜 tòujìng *fiz.* lēca

透镜轴 tòujìngzhóu *fiz.* lēcas optiskā ass

透亮 tòu·liang ❶ caurspīdīgs; gaišs; tīrs; ❷ laist cauri gaismu; mirdzēt; ❸ skaidrs; saprotams; ❹ saprātīgs; gudrs

透漏 tòulòu ❶ parādīties; kļūt redzamam; uzpeldēt; kļūt zināmam; ❷ izpļāpāt; atklāt noslēpumu; ❸ iespiesties; iezagties; ieslīdēt; ❹ kļūda; nolaidība; misēklis

透露 tòulù ❶ parādīties; kļūt redzamam; kļūt zināmam; ❷ izpļāpāt; ļaut iziet uz āru; izteikt

透明 tòumíng ❶ caurspīdīgs; gaišs; tīrs; ❷ spīdēt cauri; kļūt redzamam

透明板 tòumíngbǎn *ģeod.* palete

透明度 tòumíngdù *tehn.* caurspīdīgums; caurredzamība

透明体 tòumíngtǐ *fiz.* caurspīdīgs ķermenis

透辟 tòupì skaidrs; saprotams; izsmeļošs; sīks; pamatīgs

透平 tòupíng *tehn.* turbīna; turbīnas

透平机 tòupíngjī *tehn.* turbīna; turbmašīna

透气 tòuqì ❶ laist cauri gaisu; gaisu caurlaidīgs; ❷ vēdināt; ❸ atvilkt elpu

透热计 tòurèjì *fiz., tehn.* diatermometrs

透热疗法 tòurèliáofǎ *med.* diatermija

透热性 tòurèxìng *fiz.* magnētiskā caurlaidība

透闪石 tòushǎnshí *min.* tremolīts

透射 tòushè *mat.* homoloģija

透湿性 tòushīxìng mitruma caurlaidība

透石膏 tòushígāo *min.* selenīts

透视 tòushì ❶ ieskatīties; iedziļināties; ❷ *māksl., mat.* perspektīva; ❸ *med.* caurskatīt; caurskatīšana; rentgenoskopija

透视图 tòushìtú perspektīvais rasējums *(zīmējums)*

透视性 tòushìxìng *mat.* perspektivitāte

透水 tòushuǐ ūdenscaurlaidība

透水层 tòushuǐcéng *ģeol.* ūdeni *(mitrumu)* caurlaidošais slānis

透水岩 tòushuǐyán *ģeol.* ūdeni *(mitrumu)* caurlaidošie ieži

透音性 tòuyīnxìng *fiz.* skaņu caurlaidība

透雨 tòuyǔ spēcīgs lietus; lietusgāze

透照器 tòuzhàoqì *med.* diafanoskops

透支 tòuzhī ❶ *fin.* pārtērēt; pārtēriņš; ❷ *fin.(bankas)* kredīta pārsniegšana

透支户 tòuzhīhù *fin. (bankas)* kredīta pārsniegšanas rēķins

tu

凸 tū **īp.** izliekts; konvekss; reljefs; izspiedies; **darb.** izspiesties; **lietv.** izcilnis; izvirzījums; pauguгs

凸版 tūbǎn *poligr.* augstspieduma klišeja; klišeja ar reljefa elementiem

凸出 tūchū izliekts; reljefs; izspiedies

凸度 tūdù ❶ izliekums; reljefainība; ❷ izcilnis

凸角 tūjiǎo *mat.* ienākošais leņķis *(mazāks par 360 grādiem, bet lielāks par 180 grādiem)*

凸焊 tūhàn *tehn.* reljefā metināšana

凸轮 tūlún *tehn.* izcilnis; kūlenītis

凸轮轴 tūlúnzhóu *tehn.* izciļņu vārpsta

凸面 tūmiàn reljefa virsma; reljefs

凸面镜 tūmiànjìng *fiz.* reljefais spogulis; reljefā lēca

凸面体 tūmiàntǐ *fiz.* reljefs ķermenis

凸起 tūqǐ izspiesties; izspiest; izspiedies; reljefs

凸透镜 tūtòujìng *fiz.* reljefā lēca

凸纹布 tūwénbù *tekstil.* pikē audums

凸缘 tūyuán ❶ *tehn. (caurules)* atloks; ❷ *dzelzc.* riteņa uzmala

秃 tū **īp.** ❶ plikpaurains; pliks; kails; ❷ noplucis; novalkāts; notrulis; ❸ nepabeigts; **darb.** kļūt par plikpauri; atkailināties; ❶ noberzties; kļūt neasam; ❷ atklāt; atkailināt; ❸ nolietot; notrulināt; **īpašv.** Tu *uzv.*

秃斑 tūbān pliks pakausis; kails galvasvidus

秃笔 tūbǐ ❶ *(ota)* ar noplukušu galiņu; truls *(zīmulis)*; ❷ *niev.* mana nevarīgā spalva *(rakstnieks vai zinātnieks par sevi)*

秃疮 tūchuāng *med.* kailā ēde; kraupis *(uz galvas)*

秃顶 tūdǐng kails galvasvidus

秃发病 tūfàbìng *med.* plikgalvība

秃鹳 tūguàn *zool.* marabū *(Leptoptilus sp.)*

秃鹫 tūjiù *zool.* maitu grifs; maitu lija *(Aegypius monachus)*

秃头秃脑 tūtóu-tūnǎo bez sākuma un bez beigām *(ne sākuma, ne beigu)*

秃子 tū·zi plikpauris; plikgalvains cilvēks

突 tū **apst.** negaidīti; pēkšņi; piepeši; **darb.** sist; grūst; uzbrukt; pārraut *(nocietinājumu)*; ❶ ielauzties; iekļūt; tikt iekšā; ❷ uzdurties; sadurties ar; ❸ pēkšņi parādīties; izlēkt; rauties uz priekšu; ❹ izcelties; būt pamanāmam; **lietv.** dūmenis; skurstenis

突变 tūbiàn ❶ viļņveidīgas izmaiņas; transformācija; lēciens; ❷ *biol.* mutācija

突变型 tūbiànxíng *biol.* mutācijas veids

突出 tūchū ① spiesties laukā; izspiesties; izvirzīties *(uz āru)*; izspiedies; reljefs; ② izcelties; neparasts; izcils; ③ pēkšņi parādīties; pēkšņs; negaidīts; ④ *med.* bruka

突出体 tūchūtǐ *bot.* izaugumi uz augu virsmas *(rozes dzeloņi; apīņu stīgas u.c.)*

突飞猛进 tūfēi-měngjìn strauja izaugsme *(ļoti straujš progress; ar septiņjūdžu zābakiem pretī uzplaukumam)*

突击 tūjī ① *milit.* pēkšņs uzbrukums; trieciens; ② triecinieku darbs; visus spēkus – ražošanas trieciena *(uzdevuma)* veikšanai

突击点 tūjīdiǎn *milit.* trieciena punkts

突击队 tūjīduì ① triecienbrigāde *(ražošanā)*; ② *milit.* trieciena grupa

突击手 tūjīshǒu *(ražošanas)* triecinieks

突击周 tūjīzhōu triecinieku darba nedēļa *(ražošanā)*

突厥 Tūjué tjurks; tjurku

突厥学 tūjuéxué tjurkoloģija

突厥学家 tūjuéxuéjiā tjurkologs

突厥语 tūjuéyǔ tjurku valodas

突尼斯 Tūnísī Tunisija

突尼斯人 tūnísīrén tunisieši

突破 tūpò ① *milit.* pārraut *(ielenkumu)*; pārrāvums; ② pārspēt; būt pārākam; ③ pārsniegt *(rādītājus)*; pārspēt *(rekordu)*

突破口 tūpòkǒu *milit.* pārrāvums; pārrāvuma vieta

突起 tūqǐ ① pēkšņi parādīties; ② slieties *(pāri)*; spiesties *(laukā)*; ③ *biol.* satūkums; piepampums; izaugums; puns

突然 tūrán pēkšņi; piepeši; negaidīti

突如其来 tūrúqílái uzkrist kā sniegs uz galvas *(pēkšņs; negaidīts)*

突入 tūrù ielauzties; iebrukt

突突 tūtū **onom.** ① tuk! tuk! *(sirdspuksti)*; ② vibrēt; drebēt

突围 tūwéi *milit.* pārraut ielenkumu; izraušanās no aplenkuma

突兀 tūwù ① slieties; pacelties pāri; ② negaidīts; pēkšņs

图(圖)

图(圖) tú **lietv.** plāns; karte; rasējums; shēma; ① *mat.* grafiks; ② attēls; ilustrācija; zīmējums; ③ iecere; mēģinājums; ④ *saīs.* trigrammas; pirmatnējās rakstu zīmes; zīlēšanas simboli; **darb.** apdomāt; izstrādāt plānu; iecerēt; ① mēģināt; censties pēc; censties iegūt; ② domāt par; gādāt par; nodrošināt; ③ zīmēt; rakstīt; ④ uzskaitīt; skaitīt; **īpašv.** Tu *uzv.*

图案 tú'àn shēma; rasējums; skice; makets

图版 túbǎn *novec.* ilustrācijas klišeja

图表 túbiǎo diagramma; grafiks

图册 túcè *(rasējumu)* atlants

图钉 túdīng *(kancelejas)* spraudīte

图画 túhuà ① ilustrācija; zīmējums; ② zīmēšana; gleznošana

图画纸 túhuàzhǐ vatmaņpapīrs

图籍 tújí ① topogrāfiskās kartes un iedzīvotāju saraksti; ② grāmatas; literatūra

图记 tújì ① *vēst.* *(īpaši Cjin dinastijas augstāko militāro pavēlnieku un virsnieku)* zīmogs; ② personīgais zīmogs

图解 tújiě ① grafiski attēlot; grafisks; diagramma; ② *mat.* nomogramma

图景 tújǐng ① skats; ainava; ② apstākļi; situācija

图例 túlì *(ģeogrāfisko karšu)* nosacītās zīmes; leģenda

图谋 túmóu ① plāni; ieceres; ② sazvērestība; ③ plānot; tīkot *(pēc kaut kā)*

图囊 túnáng planšete; plakana soma kartēm

图片 túpiàn attēls; zīmējums; *(mākslinieciska)* atklātne

图谱 túpǔ ilustrēts katalogs; atlants

图穷匕首见 tú qióng bǐshǒu xiàn ◊ karte atvērās, un tajā izrādījās duncis *(noziedzīgā iecere atklājās pilnībā)*

图示 túshì grafiski attēlot

图示法 túshìfǎ grafiskā metode *(paņēmiens)*

图书 túshū ① zīmējumi un raksti; ② rasējumi un grāmatas; literatūra

图书馆 túshūguǎn bibliotēka; grāmatu krātuve

图书馆学 túshūguǎnxué bibliotēku zinātne

图书学 túshūxué bibliogrāfija

图书学家 túshūxuéjiā bibliogrāfs; bibliologs; speciālists grāmatu zinātnē

图说 túshuō ilustrēts paskaidrojums; rasējums ar paskaidrojumu; ilustrēta grāmata

图腾 túténg *rel.* totēms

图像 túxiàng ① attēls; portrets; ② zīmēt *(portretu)*

图形 túxíng ① uzmetums; skice; ② *mat.* figūra

图样 túyàng plāns; rasējums; karte; skice; makets; ilustrācija

图章 túzhāng personīgais zīmogs

图纸 túzhǐ rasējums

涂(塗)

涂(塗) tú **lietv.** ① iestaigāts ceļš; *(ķieģeļiem bruģēts)* ceļš uz dievnamu; **darb.** apsmērēt *(ar māliem)*; apmest *(sienu)*; ① krāsot; aizkrāsot; ② nomelnot; apmelot; **īp.** krāsots; grimēts; **īpašv.** Tu *uzv.*

涂改 túgǎi ① labot *(tekstu)*; pielabot *(uzrakstīto)*; ② dzēst *(nozieguma pēdas)*

涂料 túliào krāsa; krāsvielas

涂抹 túmǒ ① aizsmērēt, aizkrāsot *(nepareizi uzrakstītu hieroglifu)*; ② uzrakstīt šķībi un greizi; ③ ieziesties *(ar ziedi)*; nogrimēties; nokrāsoties

涂色机 túsèjī *tehn.* krāsošanas aparatūra

涂饰 túshì krāsot; izkrāsot *(ar puķainiem ornamentiem)*

涂炭 tútàn ① dubļi un ogles; ② *pārn.* netikumi;

netīrumi; ✪ uguns un ūdens nelaimes; ✪ nepanesamas ciešanas

涂鸦 túyā ķeburi; skribelējums; nesalasāms rokraksts

涂乙 túyǐ *(rediģēšanas procesā)* izsvītrot un ierakstīt hieroglifus

涂脂抹粉 túzhī-mǒfěn smiņķēties un pūderēties *(✪ lietos kosmētiku; ✪ pārn. izskaistināt)*

荼 tú **lietv.** *bot.* ✪ mīkstpienes; usnes; rūgtas nezāles; ✪ niedru slotiņa *(slaids; skaists)*

荼毒 túdú ✪ apspiest; nomākt; ✪ pazudināt; ✪ rūgtums; sarūgtinājums; ✪ ļaunums; nelaime

途 tú **lietv.** ✪ ceļš; taka; ceļā; ✪ karjera; *(ierēdņa)* karjera

途程 túchéng ✪ ceļš; ✪ maršruts; ✪ karjera

途次 túcì ceļā; apstāšanās ceļā

途径 tújìng ✪ ceļš; ✪ *(diplomātiskie)* kanāli

途中 túzhōng ceļā

徒 tú **darb.** iet ar kājām; **lietv.** *vēst.* kājnieks *(karavīrs)*; ✪ *vēst.* darba klausība; klaušas; *(muižas)* kalps; ✪ *vēst. (par paveiktajiem noziegumiem)* verdzībā nonākušais; katordznieks; ✪ katorgas cietums; katorga; ✪ māceklis; zellis; ✪ domu biedrs; piekritējs; adepts; ✪ cilvēks; negatīvs personāžs; ✪ pūlis; **īp.** kails; ar kailām rokām; neapbruņots; tukšs; ✪ vienīgais; vientuļš; ✪ nederīgs; bezmērķīgs; **apst.** velti; veltīgi; **part.** tomēr; tomēr...izrādās; tikai; pavisam...tikai; ✪ **īpašv.** Tu *uzv.*

徒步 túbù ✪ iet ar kājām; iešana; kājām gājējs; ✪ būt trūcīgam; dzīvot trūkumā; trūcīgie; nabadzīgie

徒弟 túdì ✪ māceklis; zellis; ✪ *bud.* klostera brālis

徒歌 túgē dziesma *(dziedāšana)* bez pavadījuma

徒工 túgōng māceklis; zellis

徒劳 túláo bezmērķīgs darbs; neauglīgas pūles; veltīgs; neauglīgs

徒劳无功 túláo-wúgōng velti censties *(pūlēties)*; veltīgs; velti

徒劳无益 túláo-wúyì sk. 徒劳无功

徒然 túrán ✪ velti; veltīgi; neauglīgi; ✪ bez iemesla; ne no šā, ne no tā

徒涉 túshè pārbrist upi; *(pa braslu)* pāriet upi

徒涉场 túshèchǎng brasls; seklums

徒手 túshǒu kailām rokām; neapbruņots

徒托空言 tútuō-kōngyán tukši solījumi *(bezatbildīgi apgalvojumi)*

徒刑 túxíng katorgas darbi; katorga; katordznieki

徒长 túzhǎng *lauks. (augu)* izaugšana lapās; izstīdzēšana

徒长枝 túzhǎngzhī *bot.* ūdenszari; ūdensdzinumi

徒子徒孙 túzǐ-túsūn ✪ skolnieki un skolnieku skolnieki; ✪ sekotāju *(turpinātāju)* skola

徒自 túzì velti; veltīgi

屠 tú **darb.** ✪ nokaut; kaut *(dzīvniekus)*; ✪ sarīkot asiņainu izrēķināšanos; **lietv.** miesnieks; **īpašv.** Tu *uzv.*

屠城 túchéng izkaut visus pilsētas iedzīvotājus

屠刀 túdāo ✪ miesnieka duncis; lopu kāvēja duncis; ✪ *pārn.* bendes cirvis

屠夫 túfū ✪ miesnieks; ✪ *pārn.* bende

屠户 túhù miesnieks

屠戮 túlù nežēlīgi nonāvēt; izkaut *(cilvēkus)*

屠杀 túshā ✪ *(lopkautuvē)* kaut *(dzīvniekus)*; ✪ masu slepkavības; iznīcināt mierīgos iedzīvotājus; *(cilvēku)* asiņaina izkaušana

屠宰 túzǎi ✪ kaut *(dzīvniekus)*; ✪ durt

屠宰场 túzǎichǎng kautuve; lopkautuve

屠宰税 túzǎishuì lopu kaušanas nodoklis

屠宰业 túzǎiyè lopu kaušanas rūpals

土 tǔ **lietv.** ✪ zeme; aramzeme; augsne; agrārs; ✪ putekļi; māli; zemes; mālu; kleķa; ✪ zeme *(viena no piecām ķīniešu kosmogonijas stihijām)*; ✪ līdzenums; zemiene; dzimtās vietas; iezemiešu; pamatiedzīvotāju; ✪ ĶTR mazākumtautību apdzīvotais rajons; ✪ *(valsts)* teritorija; *(prieka u.c.)* valstība; ✪ magoņu asni; magones; opijs; ✪ *mūz.* māla mūzikas instrumenti; ✪ *ķīn. mūz.* māla stabulītes skanējums; **darb.** dzīvot; apdzīvot; būvēt *(māla; kleķa sienu)*; **īpašv.** ✪ *saīs.* Turcija; ✪ Tu *(zemes dievība)*; ✪ Tu *uzv.*

土坝 tǔbà *(no zemes būvēts)* dambis; uzbērums

土包子 tǔbāo·zi *sar.* lauķis; muļķadesa

土豹 tǔbào lūsis

土崩瓦解 tǔbēng-wǎjiě ◊ nogrūt kā zeme un sabirt kā dakstiņi *(sabirt putekļos; pilnīgs sabrukums)*

土拨鼠 tǔbōshǔ *zool.* Sibīrijas murkšķis; tarbagans *(Marmota sibirica)*

土布 tǔbù ✪ audekls; ✪ pašausts audums

土层 tǔcéng zemes *(augsnes)* kārta

土产 tǔchǎn vietējie izstrādājumi

土堤 tǔdī *(no zemes veidots)* dambis; uzbērums

土地 tǔdì ✪ zeme; augsne; zemes gabals; ✪ *(valsts)* teritorija; ✪ augsnes kvalitāte un zemes gabala izvietojums; ✪ uzmērīt zemes platības; ✪ pareiza augsnes izmantošana *(apstrāde; augu kultūru izvēle; apūdeņošana; augu seka u.c.)*; ✪ *mit.* zemes dievība; ✪ *mit.* vietējās apkārtnes sargātāja – dievība

土地法 tǔdìfǎ *jur.* agrārais likums; dekrēts par zemi

土地税 tǔdìshuì zemes nodoklis

土地证 tǔdìzhèng *jur.* zemes lietošanas apliecība

土豆 tǔdòu *sar.* kartupelis

土墩 tǔdūn uzkalns; uzbērums; kurgāns

土耳其 Tǔ'ěrqí Turcija

土耳其人 tǔ'ěrqírén turks

土耳其语 tǔ'ěrqíyǔ turku valoda

土法 tǔfǎ ✪ vienkārša vietēja apstrāde; ✪ vietējie

likumi
土方 tǔfāng ❶apbūves iecirknis; zeme zem apbūves; ❷zemes darbi *(celtniecībā)*; ❸*(zemes)* kubikmetrs; ❹māla bloki *(dambju celtniecībai)*
土房 tǔfáng kleķa mājoklis; *(no neapdedzinātiem ķieģeļiem būvēta)* mājiņa
土匪 tǔfěi laupītājs; bandīts
土风 tǔfēng ❶vietējās tradīcijas *(ierašas)*; ❷vietējās dziesmas; folklora
土改 tǔgǎi *saīs.* agrārā reforma
土埂 tǔgěng *(zemes)* uzbērums
土棍 tǔgùn vietējais dauzoņa *(kauslis)*
土豪劣绅 tǔháo-lièshēn muižnieki – liekēži un asinssūcēji; vietējie despoti
土话 tǔhuà ❶vietējais dialekts; vietējā izruna; ❷vienkārša valoda; tautas valoda
土皇帝 tǔhuángdì vietējais despots *(tirāns)*; vietējais ķeizariņš
土黄 tǔhuáng tumši dzeltena krāsa; lesa krāsa; dzeltenbrūns
土蝗 tǔhuáng siseņi vieninieki *(atšķirībā no bara siseņiem)*
土货 tǔhuò vietējie ražojumi
土墼 tǔjī ❶neapdedzināti ķieģeļi; ❷pēc kaļķu dzēšanas saķepusī zeme
土籍 tǔjí ❶vietējais; ❷vietējie iedzīvotāji
土家族 tǔjiāzú tudzjia *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*
土库曼斯坦 Tǔkùmànsītǎn Turkmēnija
土库曼斯坦人 tǔkùmànsītǎnrén turkmēnis
土库曼斯坦语 tǔkùmànsītǎnyǔ turkmēņu valoda
土牢 tǔláo *(apakšzemes)* cietums
土沥青 tǔlìqīng *(dabīgais)* asfalts
土路 tǔlù zemes ceļš; lielceļš
土霉素 tǔméisù *farm.* oksitetraciklīns
土名 tǔmíng vietējais nosaukums
土木 tǔmù ❶zeme un koks; ❷celtne; celtniecība; ❸rupjš; neaptēsts; ❹lācīgs; neveikls
土埝 tǔniàn *(zemes)* uzbērums
土牛 tǔniú ❶no māla veidota vērša figūra *(pavasara sagaidīšanas rituāla priekšmets)*; ◊ sagaidīt pavasari; ❷uz dambja uzglabātie *(plūdu gadījumam sagatavotie)* rezerves zemes krājumi
土偶 tǔ'ǒu *(māla)* elkadievs; dieveklis
土坯 tǔpī neapdedzinātie ķieģeļi
土气 tǔ·qi ❶zemes spēki; ❷augsnes iztvaikojumi; ❸klimats un *(apkārtnes)* augsne; ❹vietējais kolorīts; provinciālisms; vietējais; pašmāju; ❺primitīvs; atpalicis; vienkāršs
土壤 tǔrǎng zeme; augsne; grunts
土壤水 tǔrǎngshuǐ *ģeol.* augsnes mitrums
土壤图 tǔrǎngtú augsnes karte
土壤学 tǔrǎngxué augsnes zinātne
土壤学家 tǔrǎngxuéjiā augsnes zinātnieks; augsnes pētnieks
土人 tǔrén vietējais iedzīvotājs; aborigēns; *(māla)* elkadievs; dieveklis
土色 tǔsè ❶zemes krāsa; bāls; slimīgs; ❷dzeltena krāsa
土生土长 tǔshēng-tǔzhǎng šeit dzimis un audzis *(vietējais)*
土司 tǔsī *vēst. (mazākumtautību apdzīvoto rajonu vietējā pārvalde senāk Ķīnā)* cilts *(dzimtas)* vecākais
土特产 tǔtèchǎn īpašie vietējie izstrādājumi
土头土脑 tǔtóu-tǔnǎo ◊ māla galva un māla smadzenes *(lauķis; stulbenis; atpalicis cilvēks)*
土豚 tǔtún ❶maiss ar zemi *(sienu un dīķu celtniecībai)*; ❷*zool.* Keipas cauruļzobis; Keipas skudrulācis *(Orycteropus capensis)*
土围子 tǔwéi·zi zemes valnis; nocietināts ciems
土温 tǔwēn *lauks.* augsnes temperatūra
土星 tǔxīng *astr.* Saturns
土性 tǔxìng augsnes sastāvs; augsnes īpašības
土腥气 tǔ·xingqì zemes smarža *(aromāts)*
土燕 tǔyàn *zool.* tārtiņš *(Glareola sp.)*
土洋结合 tǔyáng jiéhé *(ĶKP ražošanas attīstības kurss)* ražošana ar tradicionālām un modernām metodēm
土药 tǔyào ❶vietējā ražojuma opijs; ❷pašu ražots šaujampulveris; ❸tautas medicīnas līdzekļi
土音 tǔyīn vietējā izruna; provinciāls akcents
土语 tǔyǔ sk. 土话
土葬 tǔzàng *rit.*apbedīšanā zemē *(atšķirībā no kremācijas vai citiem ĶTR pieņemtajiem apbedīšanas veidiem)*
土纸 tǔzhǐ ar mājamatniecības paņēmieniem izgatavotais papīrs
土质 tǔzhì grunts; zeme
土质学 tǔzhìxué speciālists gruntszinātnē
土著 tǔzhù *rakst.* pamatiedzīvotāji; aborigēni
土专家 tǔzhuānjiā ❶vietējais speciālists; autodidakts; ❷praktiķis
土族 tǔzú tu *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

吐 tǔ/tù **darb.** spļaut; spļaudīties; izspļaut; ❶izbāzt *(mēli)*; izdzīt *(asnus)*; izdalīt *(aromātu)*; ❷izstāstīt; runāt; liecināt; ❸atdot atpakaļ *(nozagto)*; ❹noliegt; atteikties *(no kaut kā)*; **īpašv.** Tu *uzv.*
吐根 tǔgēn *bot.* ipekakuāna *(Psychotria ipecacuanha)*
吐根胺 tǔgēn'ān *farm.* emetamīns
吐根素 tǔgēnsù *farm.* emetīns
吐故纳新 tǔgù-nàxīn ◊ atmest veco un pārņemt jauno
吐苦水 tǔ kǔshuǐ *tēl.* izgāzt visas savas nedienas *(izkratīt sirdi)*
吐露 tǔlù ❶izklāstīt savus noslēpumus; ❷dalīties domām; atklāt dvēseli
吐气 tǔqì ❶izliet visus sarūgtinājumus; izkratīt sirdi; ❷*lingv.* aspirācija
吐弃 tǔqì ❶izspļaut; ❷atteikties *(no kaut kā)*

T

吐绶鸡 tǔshòujī *zool.* savvaļas tītars *(Meleagris gallopavo)*
吐穗 tǔsuì *lauks.* vārpot
吐絮 tǔxù *lauks.* kokvilnas pogaļu atvēršanās

钍(釷) tǔ **lietv.** *ķīm.* torijs (Th)
钍射气 tǔshèqì *ķīm.* torons
钍石 tǔshí *min.* torīts
钍盐 tǔyán *ķīm.* torija sāls

吐 tù/tǔ **darb.** vemt; slikti ap dūšu; **lietv.** vēmekļi; vēsmas
吐剂 tùjì *med.* vemšanas līdzeklis
吐沫 tù·mo spļaut; nospļauties; siekalas; putas
吐血 tùxiě vemt ar asinīm; asiņaina vemšana
吐泻 tùxiè vemšana un caureja

兔(兎) tù **lietv.** zaķis; trusis; ❷ *(divpadsmit zīmju cikla ceturtais dzīvnieks, kuram atbilst cikliskā zīme 卯, kas apzīmē Zaķa gadu)*; **īpašv.** Tu *uzv.*
兔唇 tùchún *med.* zaķa lūpa
兔死狗烹 tùsǐ-gǒupēng ◊ kad zaķis nomedīts, no suņa *(kas vairāk nav vajadzīgs)* vāra viru *(novākt to, kas vairs nav vajadzīgs; likvidēt to, kas kļuvis nevajadzīgs)*
兔死狐悲 tùsǐ-húbēi ◊ kad zaķis beigts, lapsa bēdājās *(baidīties no tāda paša likteņa)*
兔脱 tùtuō aizmukt veikli kā zaķim *(aizšmaukt; aizbēgt)*
兔崽子 tùzǎi·zi *vulg.* kuces dēls; šmurgulis
兔子 tù·zi zaķis; trusis

T

菟 tù **lietv.** *bot.* vija *(Cuscuta)*; **īpašv.** Tu *uzv.*
菟丝子 tùsīzǐ *bot.* Ķīnas vija *(Cuscuta chinensis)*

tuan

湍 tuān **lietv.** straujstraume; straujūdens; straujums; ātra straume
湍急 tuānjí straujš; ātrs *(par straumi)*
湍流 tuānliú ātra straume; straujūdens; straujstraume; straujums

团(團、糰) tuán **lietv.** *vēst.* karadraudze; karavīru vienība; ❶ kolektīvs; organizācija; brigāde; grupa; delegācija; ❷ *saīs.* komjaunatne; jaunatnes savienība; ❸ pika; kamols; *(dūmu)* mutulis; vērpete; *(putekļu)* mākonis; *poēt.* apaļš mēness; **īp.** apaļš; ieapaļš; **darb.** satīties kamolā; ❶ sanākt kopā; saliedēties; apvienoties; ❷ lipināt *(māla pikas)*; ❸ pabeigt; sekmīgi nobeigt; ❹ saliedēt; vadīt; **skait.** ❶ *karavīru pulkiem;* ❷ *vates pikām*; **īpašv.** Tuaņ *uzv.*
团拜 tuánbài kolektīvs *(Jaunā gada)* sveiciens; kolektīva *(Jaunā gada)* sagaidīšana
团报 tuánbào komjaunatnes laikraksts
团丁 tuándīng ❶ *vēst.* zemessargu vienību kaujinieki; ❷ *vēst.* muižnieku aizsardzības vienību kaujinieki
团费 tuánfèi komjaunatnes biedra nauda
团粉 tuánfěn zirņu milti
团徽 tuánhuī komjaunieša nozīmīte
团籍 tuánjí piederība komjaunatnei
团纪 tuánjì komjaunatnes disciplīna
团结 tuánjié ❶ saliedēties; apvienoties; saliedētība; solidaritāte; ❷ *vēst.* apvienoties kara draudzēs; ❸ veidot organizāciju *(korporāciju)*
团聚 tuánjù sanākt visiem kopā *(par ģimeni)*
团课 tuánkè komjaunatnes mācības
团矿 tuánkuàng *min.* briketēšana
团粒 tuánlì *lauks.* granula; granulēts *(mēslojums)*
团龄 tuánlíng komjaunieša stāžs
团圞 tuánluán ❶ apaļš; apaļš *(mēness)*; ❷ sabraukt visiem kopā *(ciešā lokā)*; sanākt kopā; ❸ ciešs *(ģimenes)* loks
团旗 tuánqí komjaunatnes karogs
团扇 tuánshàn apaļš vēdeklis
团体 tuántǐ kolektīvs; organizācija; korporācija; asociācija; klans
团体操 tuántǐcāo *sp.* grupu vingrojumi
团体赛 tuántǐsài *sp.* komandu sacensības
团团 tuántuán ❶ apaļš; pilnīgi apaļš; ❷ apkārt; visapkārt; ❸ uzkrājusies *(rasa; sarma)*
团委 tuánwěi komjaunatnes komiteja
团校 tuánxiào komjaunatnes skola
团鱼 tuányú *zool. (ēdamais)* bruņurupucis
团员 tuányuán ❶ *(delegācijas)* loceklis; ❷ komjaunietis
团圆 tuányuán ❶ ciešs *(ģimenes)* loks; ❷ atkal salabt ar vīru; ❸ sanākt kopā *(par ģimenes locekļiem)*; ❹ labvēlīgs iznākums; sasniegt vēlamo rezultātu
团藻 tuánzǎo *bot.* zeltainais volvokss *(Volvox aureus)*
团章 tuánzhāng komjaunatnes reglaments
团长 tuánzhǎng ❶ *milit.* pulka komandieris; ❷ *(delegācijas)* vadītājs; ❸ *(diplomātiskā korpusa)* dekāns
团子 tuán·zi ❶ pika; kamols; ❷ virtulis; klimpa

疃 tuǎn **lietv.** ❶ ciems; ❷ *(ciemu nosaukumos bieži izmantots hieroglifs)*; ❸ zvēru taka; zvēru piebradāta vieta

tui

推 tuī **darb.** ❶ grūst; stumt; pārvietot; virzīt *(uz priekšu)*; likt lietā; ❷ izvirzīt; virzīt *(uz priekšu pa karjeras kāpnēm)*; izvēlēt; rekomendēt; uzskatīt par autoritāti; ❸ izplatīt; paplašināt; atvirzīt *(laiku)*; atlikt *(lietu)*; ❹ izpētīt; izdibināt; ❺ atgrūst; atteikties *(no kaut kā)*; atteikties *(par labu citam)*; ❻ atsacīties *(no atbildības)*; vairīties *(no*

atbildības); pārlikt *(uz cita pleciem)*; uzvelt citam; ❹atsaukties uz *(kaut ko)*; ❺aizbildināties ar *(kaut ko)*; ❻nogriezt matus *(ar matu griežamo mašīnu)*; ❼virzīties uz priekšu; lauzt *(sev)* ceļu; ❽laist garām; dot ceļu *(citiem)*; **īp.** vienkāršs; nesarežģīts

推本溯源 tuīběn-sùyuán censties aizrakties līdz pašām saknēm un pirmsākumiem *(veikt detalizētu izpēti)*

推波助澜 tuībō-zhùlán ◊ dzenot sīkus vilnīšus, radīt īstu vētru *(liet eļļu ugunī)*

推测 tuīcè pieņemt; pieņēmums; minējums

推陈出新 tuīchén-chūxīn kritiski vērtējot veco attīstīt jauno

推诚相见 tuīchéng-xiāngjiàn pilnīga savstarpēja uzticēšanās *(pilnīga atklātība vienam pret otru)*

推迟 tuīchí ❶palēnināt; kavēt; ❷atlikt; nesteigties *(ar kaut ko)*

推斥力 tuīchìlì *fiz.* atgrūšanās spēks

推崇 tuīchóng cienīt; noliekt galvu *(kāda priekšā)*

推辞 tuīcí ❶atteikties; vairīties; ❷atsaukties uz *(kaut ko)*

推戴 tuīdài ❶izvirzīt; ❷atzīt par savu vadītāju

推挡 tuīdǎng *sp.* sitiens pa bumbiņu brīdī, kad tā atlec no galda vai zemes *(tenisā vai galda tenisā)*

推倒 tuīdǎo ❶nogāzt; nomest; ❷gāzties; apgāzties

推动 tuīdòng *arī – pārn.* iekustināt; sekmēt; stimulēt

推动力 tuīdònglì virzītājspēks

推断 tuīduàn ❶nākt pie slēdziena; slēdziens; ❷rezumēt; rezumējums; ❸nopratināšana

推度 tuīduó sk. 推测

推翻 tuīfān ❶apgāzt; nogāzt; ❷noliegt; atteikties *(no pieņēmuma)*

推服 tuīfú ❶sajūsmināties; ❷cienīt

推广 tuīguǎng ❶paplašināt; attīstīt; ❷ieviest *(metodi; pieredzi u.c.)*; ❸popularizēt; popularizēšana; izplatīt; izplatīšana; ❹vispārināt; vispārinājums

推广站 tuīguǎngzhàn *(zinātnes; literārās valodas u.c.)* izplatīšanas centrs

推己及人 tuījǐ-jírén pēc sevis spriest par citu *(nolikt sevi cita vietā)*

推荐 tuījiàn ❶rekomendēt; izvirzīt; ❷rekomendācija; izvirzīšana

推襟送抱 tuījīn-sòngbào silta un atklāta attieksme pret draugu

推进 tuījìn ❶izvirzīt; virzīt uz priekšu; virzība uz priekšu; ❷iedzīt; iegrūst

推进器 tuījìnqì *tehn.* propellers

推究 tuījiū pētīt; studēt; izpētīt; censties izdibināt

推举 tuījǔ ❶rekomendēt *(amatam)*; ❷izvirzīt *(kandidatūru)*; ievēlēt; ❸*sp.* spiešana *(svarcelšanā)*

推理 tuīlǐ *loģ.* secinājums; slēdziens

推论 tuīlùn ❶*loģ.* secinājums; slēdziens; ❷secināt *(pēc analoģijas)*; paplašināt izskatāmo jautājumu

推拿 tuīná ❶*ķīn. med.* masēt; braucīt; berzēt; ❷izmežģījumu ievilkšana *(raujot vai spiežot)*

推敲 tuīqiāo apdomāt un izvēlēties attiecīgos vārdus; rūpīgi apsvērt *(vārdus)*

推求 tuīqiú pētīt; izdibināt

推却 tuīquè ❶atgrūst; nobīdīt malā; pabīdīt *(nost)*; ❷atteikties; atteikt

推让 tuīràng dot citam ceļu; piekāpties; piekāpīgs; ❷pieklājīgi atteikties

推三阻四 tuīsān-zǔsì izgrozīties ar visādiem paņēmieniem *(izvirzīt dažnedažādus iebildumus)*

推食解衣 tuīshí-jiěyī ◊ atdot ēdienu un dāvāt drēbes citam *(atdot citiem visu līdz pēdējam)*

推事 tuīshì *novec.* tiesnesis

推算 tuīsuàn ❶uzskaitīt; piemest prātā; ❷cerēt; ❸skaitīt *(pēc kalendāra)*; sastādīt horoskopu; zīlēt likteni

推头 tuītóu *(ar matu griežamo mašīnu)* griezt matus

推土机 tuītǔjī *tehn.* buldozers

推托 tuītuō ❶atsaukties *(uz kaut ko)*; atsauce; ❷atrunāt; atruna

推脱 tuītuō atteikties no *(atbildības; pienākumu pildīšanas u.c.)*

推诿 tuīwěi izvairīties no atbildības *(uzvelt vainu citam)*

推问 tuīwèn sk. 推究

推想 tuīxiǎng ❶pieņemt; iedomāties; pieņēmums; ❷pārdomāt

推销 tuīxiāo *tirdzn.* realizēt; izplatīt *(preces)*

推销员 tuīxiāoyuán preču realizācijas aģents; komivojažieris

推销站 tuīxiāozhàn *(preču)* realizācijas bāze

推卸 tuīxiè ❶novelt no sevis atbildību; ❷atteikties no pienākumu pildīšanas

推心置腹 tuīxīn-zhìfù atklāt visu dvēseli *(ar atklātu dvēseli)*

推行 tuīxíng īstenot dzīvē; ieviest; izplatīt

推许 tuīxǔ ❶atzīt cita talantu; izrādīt pienācīgu cieņu; ❷sajūsmināties; slavēt

推选 tuīxuǎn izvēlēt; ievēlēt *(par priekšsēdētāju)*

推延 tuīyán atlikt; atlikt *(uz vēlāku laiku)*

推演 tuīyǎn papildināt *(tēzi)*; izvērst *(izklāstu)*; ar dedukcijas paņēmienu nonākt pie slēdziena

推移 tuīyí ❶izmainīties; izmaiņas; pārmaiņas; ❷pārvietošanās; ❸pieskaņoties kopējam ritmam

推重 tuīzhòng cienīt; izrādīt uzmanību

推子 tuī·zi matu griežamā mašīna

颓(頹、穨) tuí **darb.** ❶sagrūt; pārvērsties drupās; būt gatavam sabrukt; ❷sliekties uz rietu; rietēt *(par sauli)*; ❸paklupt un nokrist; nokrist uz mutes; ❹zaudēt spēku *(efektivitāti)*; ❺kļūt par plikgalvi; zaudēt matus; ❻novīst; sabojāties; ❼klausīt; būt paklausīgam; paklausīgs; ❽notecēt; tecēt uz leju; ❾sagraut; sagāzt; ❿lolot; lolot sapni; **lietv.** ❶kails galvasvidus; ❷stiprs vējš;

T

vētra; ❷ vājums; *(organisma)* novīšana; **īp.** slikts; pretīgs; noziedzīgs; **apst.** pretīgi; **īpašv.** Tui *uzv.*
颓败 tuíbài ❶ nīkuļot; nīkt; panīkums; ❷ sagrūt; sabrukt
颓放 tuífàng nevērīgs; nepieklājīgs; nekautrīgs
颓废 tuífèi ❶ pagrimums; panīkums; ❷ pamests; izputināts; ❸ nonākt pagrimumā; ❹ garīgs pagrimums; dekadence
颓废派 tuífèipài *filoz.* dekadentu skola
颓废主义 tuífèi zhǔyì *filoz.* dekadentisms
颓废主义者 tuífèi zhǔyìzhě dekadents
颓风 tuífēng *rakst.* demoralizēšanās; samaitātība; pagrimusi morāle
颓然 tuírán ❶ kļūt vājam, nespēcīgam; ❷ depresīvs; slābans; gurdens
颓丧 tuísàng ❶ depresija; *(spēku; noskaņojuma)* apsīkums; ❷ savārgt
颓唐 tuítáng ❶ zaudēt dūšu; zaudēt spēkus; savecēt; ❷ nonākt pilnīgā pagrimumā; ❸ ļengans; vārgs; nevarīgs
颓垣断壁 tuíyuán-duànbì ◊ sagrauti pilsētas mūri un sabrukušas māju sienas *(drupas; gruveši)*

腿(骽) tuǐ **lietv.** ❶ kāja; ❷ *(skapja; kumodes)* kājiņa; rokturis; ❸ šķiņķis; kumpis; žāvēta gaļa; ❹ bikšu stara
腿带 tuǐdài zeķturi; zeķu gumijas
腿肚子 tuǐdù·zi kāju ikri
腿脚 tuǐjiǎo spējas turēties uz kājām; kājas; staigāšana
腿腕子 tuǐwàn·zi potīte
腿子 tuǐ·zi ❶ kāja; ❷ rokaspuisis; dienderis

退 tuì **darb.** ❶ atkāpties; paiet atpakaļ; ❷ atstāt dienestu; aiziet no *(dienesta; audiences u.c.)*; izstāties no *(organizācijas)*; ❸ atgriezties mājās; atgriezties *(savā vietā)*; ❹ kristies *(par ūdens līmeni)*; ❺ atsist *(pretinieku)*; piespiest atkāpties; ❻ sūtīt prom no sevis; nepielaist pie sevis; ❼ atdot; *(atsūtīt)* atpakaļ; atteikties no *(kaut kā)*; ❽ pazemināt *(ūdens līmeni)*; ierobežot *(vēlēšanās un kaislības)*; **īp.** pasīvs; kūtrs; ❶ vājš; vārgs ❷ piekāpīgs; kautrs; **īpašv.** Tui *uzv.*
退保 tuìbǎo atteikties no tālākā galvojuma; paņemt galvojumu atpakaļ
退避 tuìbì *milit.* atiet atpakaļ un noslēpties; atkāpties; *(karaspēka)* atvilkšana
退避三舍 tuìbì-sānshě ◊ atvilkt karaspēku triju pārgājienu attālumā; atvilkt karaspēku 30 jūdžu attālumā *(turēties pieklājīgā attālumā; piekāpties; dot ceļu)*
退兵 tuìbīng *milit.* atvilkt *(atsaukt)* karaspēku; piespiest pretinieku atkāpties
退步 tuìbù ❶ atkāpties; atiet; ❷ piekāpties; ❸ degradēt; regresēt; ❹ solis atpakaļ; regress; ❺ blakus istaba; palīgtelpa; ❻ atkāpšanās vieta
退潮 tuìcháo bēgums
退程 tuìchéng *tehn.* novirze
退出 tuìchū ❶ atkāpties no *(pilsētas u.c.)*; ❷ izstāties no *(organizācijas, partijas u.c.)*
退磁 tuìcí *tehn.* atmagnetizēšana; demagnetizēšana
退磁器 tuìcíqì *tehn.* atmagnetizētājs
退刀 tuìdāo *tehn.* griežņa atzarojums
退股 tuìgǔ iziet no akcionāru skaita
退后 tuìhòu ❶ atkāpties; atiet atpakaļ; ❷ *milit.* *(komanda)* atpakaļ! ❸ pēc atkāpšanās
退化 tuìhuà degradēt; regresēt; regress; degradācija; pagrimums
退还 tuìhuán ❶ atdot atpakaļ; ❷ nepieņemt
退换 tuìhuàn apmainīt *(pirkumu)*
退回 tuìhuí ❶ *milit.* atkāpties iepriekšējās pozīcijās; atgriezties atpakaļ; ❷ atdot atpakaļ
退婚 tuìhūn atteikties no laulību kontrakta *(anulēt laulību kontraktu)*
退火 tuìhuǒ ❶ *(metāla)* atkvēlināšana; ❷ *(stikla izstrādājumu)* atlaidināšana; ❸ *(instrumentu)* deformēšanās uguns ietekmē
退火炉 tuìhuǒlú ❶ *(metāla)* atkvēlināšanas krāns; ❷ *(stikla izstrādājumu)* atlaidināšanas krāsns
退伙 tuìhuǒ ❶ atteikties no dalības kopgaldā; ❷ aiziet no *(sektas; brālības; kompānijas)*
退货 tuìhuò atdot atpakaļ nopirkto preci; atpakaļ atdotā prece *(brāķis)*
退浆 tuìjiāng *tekstil.* atsmitēšana
退路 tuìlù atkāpšanās ceļš; izeja
退赔 tuìpéi atmaksāšana un kompensācija
退票 tuìpiào ❶ neakceptēts vekselis; ❷ kasē atpakaļ atdotā biļete; atdot atpakaļ, neizmantot biļeti
退坡思想 tuìpō-sīxiǎng atkāpšanās grūtību priekšā *(atkāpšanās, baidoties no grūtībām)*
退亲 tuìqīn atsaukt saderināšanos
退却 tuìquè atkāpties; atiet; atkāpšanās
退让 tuìràng ❶ atteikties par labu citam; piekāpties *(strīdā)*; ❷ savaldīgs; rāms; piekāpīgs
退热 tuìrè pazemināt *(slimnieka)* temperatūru
退热剂 tuìrèjì *med.* temperatūru mazinošs līdzeklis; līdzeklis pret paaugstinātu temperatūru
退色 tuìshǎi ❶ balot; bālēt; zaudēt krāsu; baidīties no mazgāšanas; ❷ izņemt *(traipus)*; attīrīt
退烧 tuìshāo pazemināt temperatūru; *(slimnieka)* temperatūra pazeminājās līdz normai; temperatūru mazinošs līdzeklis
退缩 tuìsuō ❶ sarauties; savilkties *(čokurā)*; ❷ atlēkt; atkāpties; ❸ nobīties; uzdot; laisties bēgšus; ❹ ievilkt; ieraut; ❺ *fiziol.* retrakcija
退堂 tuìtáng ❶ iziet no sēdes zāles; ❷ iziet no tiesas zāles *(par tiesnešiem)*; pabeigt darbu iestādē
退堂鼓 tuìtánggǔ ❶ *vēst.* bungu rībоņa *(kas vēsta par tiesas sēdes beigšanos)*; ❷ *milit.* beigu signāls; atsaukšanas signāls; ❸ *pārn.* atteikšanās no savām cerībām

退位 tuìwèi ❶*vēst.* atteikties no troņa; ❷atkāpties no amata *(par augsti stāvošu ierēdni)*
退伍 tuìwǔ *milit.* demobilizēties; demobilizētais; izdienējis; atvaļinātais
退席 tuìxí aiziet *(no sēdes; uzveduma; banketa)*
退休 tuìxiū aiziet pensijā; atstāt dienestu
退休金 tuìxiūjīn pensija; materiāls nodrošinājums
退学 tuìxué izstāties no skolas *(universitātes)*; pamest mācības
退押 tuìyā atdot atpakaļ drošības naudu *(piem., zemes gabala iznomātājam)*
退一步说 tuìyībùshuō pat, ja atgriezties atpakaļ *(ja jautājumu neizskata tik plaši; pieļausim pat, ka)*
退役 tuìyì ❶*milit.* demobilizēties *(par ierindnieku un seržantu kontingentu)*; ❷atstāt dienestu; ❸*sp.* beigt karjeru
退隐 tuìyǐn atstāt *(valsts)* dienestu un dzīvot noslēgti
退职 tuìzhí atstāt *(valsts)* dienestu; aiziet pensijā
退职金 tuìzhíjīn izstāšanās pabalsts

煺 tuì **darb.** applaucēt ar vārošu ūdeni *(sivēna vai cāļa kautķermeni, lai vieglāk atbrīvotos no apmatojuma vai spalvām)*

蜕 tuì **lietv.** *(čūskas)* nomestā āda; *(reptiļa)* embrija apvalks; **darb.** nomest embrija apvalku; nomest ādu *(par reptiļiem)*
蜕变 tuìbiàn ❶pārdzimšana; ❷*ķīm.* dezintegrācija; sadalīšanās; radioaktīvā sairšana
蜕化 tuìhuà ❶nomest kokonu; pārvērsties par pieaugušu kukaini; ❷*polit.*pārdzimšana *(pārdzimušie elementi)*
蜕皮 tuìpí nomest ādu *(par reptiļiem)*

tun

吞 tūn **darb.** rīt; norīt; ❶piesavināties; anektēt; iegūt savā varā; ❷valdīt asaras; slēpt aizvainojumu; **īpašv.** Tuņ *uzv.*
吞并 tūnbìng piesavināties; ar spēku pievienot; anektēt
吞金 tūnjīn norīt zelta plāksnīti *(ar nodomu nonāvēt sevi)*
吞没 tūnmò piesavināties; iegūt savā varā
吞声 tūnshēng apspiest raudas; klusējot ciest; bez skaņas *(smieties vai raudāt)*; klusināta *(balss)*
吞食 tūnshí ❶rīt; norīt *(ēdienu)*; ❷sagrābt; anektēt
吞噬 tūnshì ❶rīt; ❷*med.* fagocitoze
吞吐 tūntǔ ❶sagrābt un par jaunu izlaist no rokām; ❷izlaist caur sevi; *(ostas)* caurlaides spēja; ❸ murkšķēt; murmulēt; ❹aizraut *(par grāmatu u.c.)*
吞吐量 tūntǔliàng *(ostas)* kravas apgrozījuma apjoms

屯 tūn **darb.** vākt; krāt; ❶uzkrāt *(noliktavās)*; ❷nostiprināt robežas ar kara apmetnēm; tikt izvietotiem garnizonos *(par karavīriem)*; ❸izvietot rindās; **lietv.** ❶ciems; ciemats; ❷kara apmetne; ❸paugurs; augstiene
屯兵 tūnbīng izvietot *(izmitināt)* karavīrus
屯聚 tūnjù ❶sanākt kopā; salasīties; sadrūzmēties; ❷uzkrāt
屯垦 tūnkěn ❶Ķīnas pierobežas zemju kolonizācija ar kara apmetnēm; ❷Ķīnas pierobežas zemju apstrāde ar kara apmetņu palīdzību; ❸neskarto zemju apgūšana ar kara apmetņu karavīru palīdzību
屯田 tūntián ❶*vēst.* zemes apstrāde ar kolonistu palīdzību *(sākot ar Haņ dinast. -ar kara apmetņu palīdzību;kopš Tan dinast.- ar civilo kolonistu palīdzību)*; *(valsts)* nomales tukšo zemju kolonizācija; ❷*vēst.* ierēdnis, *(kas atbild par nomaļu zemju kolonizāciju)*; ❸*vēst.(Ķīnas impērijas)* kara apmetņu kolonistu zemes
屯扎 tūnzhā apmesties; dislocēties *(par karaspēku)*

囤 tún/dùn **darb.** uzkrāt labības noliktavās *(graudus)*; uzkrāt *(preces)*; paglabāt noliktavās *(preces)*; *sar.* pieturēt noliktavās *(preces)*
囤积 túnjī uzkrāt; paglabāt *(preces)*; *sar.* pieturēt preci *(ar nolūku vēlāk pārdot dārgāk)*
囤积居奇 túnjī-jūqí pieturēt preci, lai uzskrūvētu cenu un nopelnītu vairāk

豚(豘) tún **lietv.** *zool.* cūka; kuilis *(Sus scrofa domestica)*; ❶sivēns; sivēna gaļa; ❷uzbērums; kurgāns
豚鼠 túnshǔ *zool.* jūras cūciņa *(Cavia cobaya)*

臀(臋) tún **lietv.** ❶*anat.* sēža; dibens; ❷pamats; apakša
臀部 túnbù *(zirga)* krusti; dibens
臀鳍 túnqí *zool.* anālā peldspura

褪 tùn **darb.** noslīdēt *(lejā)*; ❶novīst, nobirt *(par ziediem)*; ❷izbālēt; zaudēt krāsu; ❸atkāpties; paiet atpakaļ; ❹novilkt *(drēbes; apavus)*; ❺nomest; noraut; ❻slēpt *(it īpaši – halāta piedurknēs)*; ❼zaudēt *(savas īpašības)*

tuo

托(託) tuō **darb.** pienest; pasniegt *(uz šķīvja)*; ❶balstīt; turēt; atbalstīt; ❷palikt apakšā; ❸izcelt *(galveno)*; pasvītrot; ❹lūgt *(kaut ko izdarīt)*; ❺dot *(kādam uzdevumu)*; uzdot *(kaut ko izdarīt)*; ❻atsaukties *(uz kaut ko)*; aizbildināties *(ar izdomātu ieganstu)*; ❼balstīties uz; ❽uz laiku apmesties; atrast pagaidu mitekli; **lietv.** ❶*tehn.* balsts; atbalsts; stute; ❷paplāte; šķīvis; šķīvītis

托庇 tuōbì ❶meklēt *(kāda)* aizstāvību; būt *(kāda)* aizbildniecībā; ❷ar Jūsu gādību; esmu ļoti pateicīgs
托病 tuōbìng izmantot slimību kā ieganstu; atsaukties uz slimību
托叉 tuōchā *tehn.* atbalsta dakšiņa
托词 tuōcí izmantot kā ieganstu; iegansts; atruna
托儿所 tuō'érsuǒ bērnu dārzs
托福 tuōfú ar Jūsu gādību *(ar Jūsu lūgšanām; esmu aizkustināts par Jūsu uzmanību)*
托付 tuōfù uzticēt; atstāt *(kāda)* aizgādībā
托故 tuōgù meklēt ieganstu; izmantot *(to vai citu)* ieganstu; atsaukties uz apstākļiem
托管 tuōguǎn *polit.* aizbildniecība; *(valsts)* aizbildniecība; būt par aizbildni
托管地 tuōguǎndì *polit.* aizbildniecības teritorija
托架 tuōjià *tehn.* balsts; atbalsts; kronšteins; kamaniņas
托拉斯 tuōlāsī *ekon.* trests; uzņēmumu organizācijas forma
托里拆利真空 Tuōlǐchāilì zhēnkōng *fiz.* Toričelli tukšums
托洛茨基派 tuōluòcíjīpài *vēst.* trockisma sekotāji
托洛茨基主义 tuōluòcíjīzhǔyì *vēst.* trockisms
托梦 tuōmèng ieraudzīt sapnī *(nelaiķi)*
托派 tuōpài sk. 托洛茨基派
托盘 tuōpán paplāte; paliktnis
托生 tuōshēng *bud.* nelaiķa dvēseles pārdzimšana
托熟 tuōshú savējie; pašu cilvēki
托叶 tuōyè *bot.* pielape
托运 tuōyùn ❶uzticēt *(kādam)* preču pārvadāšanu; ❷*tirdzn.* nosūtīt uz konsignāciju
托子 tuō·zi paplāte; paliktnis

拖(拕) tuō **darb.** vilkt; stiept *(aiz sevis pa zemi)*; ❷atlikt; stiept garumā; ievilkt *(darba izpildīšanu)*; ❸atņemt; sagrābt; ❹palaist vaļīgāk *(nostiepto virvi)*
拖把 tuōbǎ ❶*(zāļu;salmu; virvju un taml.)* slota; ❷*lauks.* garš grābeklis *(nopļauto kviešu sagrābšanai)*
拖长 tuōcháng izstiept; izstiepts
拖车 tuōchē ❶kravas velorikšas piekabe *(ar 3 vai 4 riteņiem)*; ❷autopiekabe; piekabe
拖船 tuōchuán ❶*jūrn.* velkonis; ❷ragavas
拖带 tuōdài ❶vilkt tauvā; buksēt; ❷paņemt līdzi
拖后腿 tuō hòutuǐ ◊ vilkt *(turēt)* aiz pakaļkājas *(bremzēt; traucēt; likt šķēršļus)*
拖坏 tuōhuài novazāt; nodriskāt
拖拉 tuōlā ❶vilkt; stiept; ❷vilkt garumā; ievilkt *(darba izpildīšanu)*; ❸lēns; neveikls
拖拉机 tuōlājī traktors
拖拉机手 tuōlājīshǒu traktorists
拖累 tuōlěi ❶ievilkt; iesaistīt; iepīt; ❷apgrūtināt; apgrūtinājums; klapatas
拖轮 tuōlún sk. 拖船
拖泥带水 tuōní-dàishuǐ ❶*bud.* netīrs; ❷*tēl.* neakurāts; neorganizēts; vilkt garumā
拖欠 tuōqiàn atlikt nomaksas *(aizkavēt parādu nomaksu; nokavēt maksājumu termiņu)*
拖人下水 tuōrén-xiàshuǐ ◊ ievilkt cilvēku ūdenī *(iepīt kādu tumšos darījumos)*
拖沓 tuōtà sk. 拖拉
拖网 tuōwǎng *jūrn.* tralis; zvejas tralis
拖网船 tuōwǎngchuán *jūrn.* traleris; zvejas kuģis
拖鞋 tuōxié rīta kurpes; čības; čabatas
拖延 tuōyán ievilkt *(darbus)*; atlikt; vilcināšanās; kavēšana
拖曳 tuōyè vilkt *(tauvā)*; stiept; buksēt; buksēšana
拖走 tuōzǒu aizvilkt *(kaut ko)*

脱 tuō **darb.** nomest *(ādu)*; mainīt ārējo izskatu *(formu)*; ❶nobirt; ❷izkrist *(no teksta)*; ❸aiziet projām *(uz laiku)*; ❹novilkt *(ādu)*; novilkt *(drēbes)*; izģērbties; ❺izlaist *(tekstā teikumu)*; ❻atdalīties no; tikt vaļā no; tikt laukā no; **īp.** ❶brīvs; ne ar ko nesaistīts; bezrūpīgs; atlabis *(slimnieks)*; ❷nevērīgs; neuzmanīgs; **īpašv.** Tu *uzv.*
脱靶 tuōbǎ aizšaut garām; netrāpījums
脱产 tuōchǎn tikt atbrīvotam no ražošanas, vai pamatdarba, lai uzņemtos citus pienākumus; *(personāls, kadri)*, kas nav iesaistīti ražošanā
脱垂 tuōchuí *med.* prolapss
脱磁 tuōcí *fiz.* demagnetizācija
脱磁器 tuōcíqì *tehn.* demagnetizators
脱氮 tuōdàn *metal.* denitrācija
脱党 tuōdǎng izstāties no partijas
脱发 tuōfà *med.* plikgalvība; matu izkrišana
脱肛 tuōgāng *med.* taisnās zarnas noslīdējums
脱稿 tuōgǎo pārrakstīt tīrrakstā; pielikt punktu; pabeigt manuskriptu; uzrakstīt *(rakstu u.c.)*
脱光 tuōguāng ❶satumst; izdzist; ❷izģērbties kailam
脱轨 tuōguǐ *dzelzc.* noiet no sliedēm
脱轨器 tuōguǐqì *dzelzc.* nometējkurpe; nometējs
脱浆 tuōjiāng atstērķelēt
脱缰 tuōjiāng norauties no pavadas; nomest iemauktus; kļūt nevaldāmam
脱胶 tuōjiāo ❶atlīmēties; ❷*ķīm.* līmvielu atdalīšana
脱节 tuōjié ❶izmežģīt; izmežģījums; ❷*pārn.* neatbilstība *(starp pieprasījumu un piedāvājumu)*; plaisa *(starp praksi un teoriju)*
脱臼 tuōjiù *med.* izmežģīt; izmežģījums
脱口而出 tuōkǒu'érchū izskrēja nepārdomāts vārds *(pēkšņi paspruka kaut kas nepārdomāts)*
脱蜡 tuōlà parafīna atdalīšana
脱离 tuōlí ❶tikt vaļā no; pamest; aiziet; atvadīties; ❷*fiz.* metāla atdalīšanās moments
脱粒 tuōlì *lauks.* kulšana
脱粒场 tuōlìchǎng *lauks.* kuļamais klons; kulšanas vieta
脱粒机 tuōlìjī *lauks.* kuļmašīna
脱磷 tuōlín *metal.* fosfora atdalīšana
脱硫 tuōliú *metal.* sēra atdalīšana
脱漏 tuōlòu ❶tecēt; sūkties; ❷*(tekstā)* izlaistas

(rindkopas; vārdi)
脱氯 tuōlǜ *ķīm.* athlorēt
脱落 tuōluò ❶nobirt *(par lapām)*; izkrist *(par matiem)*; lobīties *(par ādu)*; ❷iztecēt *(par ūdeni)*
脱盲 tuōmáng kļūt par lasīt un rakstīt pratēju
脱毛 tuōmáo ❶mest spalvu *(par dzīvniekiem)*; ❷apspalvojuma noņemšana *(ādu rūpniecībā)*
脱帽 tuōmào noņemt cepuri *(galvas segu)*
脱敏 tuōmǐn *med.* ārstēt no sensibilitātes
脱敏剂 tuōmǐnjì *farm.* sensibilitātes ārstēšanas līdzeklis
脱坯 tuōpī jēlķieģeļu gatavošana
脱皮 tuōpí lobīties *(par ādu)*
脱坡 tuōpō dambja izskalošana
脱期 tuōqī nokavēt termiņu; nokavēts termiņš
脱铅 tuōqiān *metal.* atsvinot *(atdalīt svinu)*
脱氢 tuōqīng *ķīm.* dehidrogenizācija; ūdeņraža atdalīšana
脱氢酶 tuōqīngméi *ķīm.* dehidrāze; dehidrogenāze
脱色 tuōsè atkrāsošana
脱色剂 tuōsèjì atkrāsošanas līdzeklis
脱身 tuōshēn ❶atbrīvoties; nomest *(slogu)*; ❷*dial.* dzemdēt bērnu
脱手 tuōshǒu ❶izlaist no rokām; ❷pārdot
脱水 tuōshuǐ *ģeol. ķīm.* dehidrācija
脱水剂 tuōshuǐjì *ķīm.* dehidrācijas līdzeklis
脱水器 tuōshuǐqì *ķīm.* dehidrators
脱俗 tuōsú ar gaumi; augstāk par parasto līmeni; izcelties no kopējās masas
脱胎 tuōtāi ❶iznākt no dzīlēm; piedzimt; sākties no; ❷izmest; nelaikā dzimis auglis; ❸uzlabot; pilnveidot veco paraugu; ❹*dao.* atrast nemirstības noslēpumu *(sasniegt panākumus pēc priekšgājēju parauga)*
脱胎换骨 tuōtāi-huàngǔ ◊ piedzimt par jaunu un nomainīt kaulus *(pilnīgi izmainīties; pārdzimt)*
脱碳 tuōtàn *metal.* atogleķļot
脱碳剂 tuōtànjì *metal.* oglekļa atdalīšanas līdzeklis
脱逃 tuōtáo glābties bēgot; bēgt *(no kaut kā)*; bēgšana
脱铜 tuōtóng *metal.* vara atdalīšana
脱位 tuōwèi *med.* izmežģīt; izmežģījums
脱误 tuōwù ❶kļūdas un izlaisti vārdi *(tekstā)*; ❷kļūmes vārdos un darbos
脱险 tuōxiǎn izglābties; izvairīties no briesmām
脱线 tuōxiàn izirt; atirt
脱硝 tuōxiāo *ķīm.* denitrācija
脱硝器 tuōxiāoqì *ķīm.* denitrators
脱销 tuōxiāo ❶izpārdot; ❷iztrūkums; preču deficīts *(apstākļos, kad pieprasījums pārsniedz piedāvājumu)*
脱卸 tuōxiè noņemt no sevis atbildību *(atteikties no atbildības)*
脱锌 tuōxīn *metal.* atcinkot
脱盐 tuōyán ❶sāls atdalīšana ar elektroiekārtas palīdzību; ❷*lauks.* sāls daudzuma samazināšana augsnē
脱氧 tuōyǎng *ķīm.* deoksidācija
脱氧度 tuōyǎngdù *metal.* skābekļa saturs *(līmenis; procents)*
脱氧核糖核酸 tuōyǎng hétáng hésuān *ķīm.* dezoksiribonukleīnskābe *(DNS)*
脱衣舞 tuōyīwǔ striptīzs
脱银 tuōyín *metal.* atsudrabot
脱颖而出 tuōyǐng'érchū apliecināt spējas un izvirzīties
脱羽 tuōyǔ mest spalvu *(par putniem)*
脱脂乳 tuōzhīrǔ *lauks.* vājpiens

驮(馱)
tuó/duò **darb.** nest *(stiept)* uz muguras; uzkraut uz muguras *(biežāk – nastu nesējam dzīvniekam)*; **lietv.** nastu nesējs zirgs vai mūlis
驮包 tuóbāo *(nastu nesēja dzīvnieka)* nasta
驮轿 tuójiào ceļojuma nestuves; *(zirgu nests)* palankīns
驮马 tuómǎ nastu nesējs zirgs
驮运 tuóyùn pārvadāt kravas ar nastu nesējiem dzīvniekiem
驮载 tuózài uzkraut kravu nastu nesējam dzīvniekam

陀
tuó **lietv.** ❶kalna nogāze; slīpums; ❷krasts; krauja; krants; **īp.** stāvs; kraujš; **darb.** krist; sagāzties; sagrūt
陀螺 tuóluó ❶vilciņš *(rotaļlieta)*; ❷apkārtne; apkārt; tuvumā

沱
tuó **lietv.** ❶*(upes)* atteka; caurteka; ❷lietus gāze; **īp.** bagātīgs *(lietus)*; **apst.** vētraini; bagātīgi
沱茶 tuóchá kausa veidā presēta tēja

坨
tuó **lietv.** ❶*(sāls u.c.)* kaudzīte; ❷gabals; gabaliņš; pika; piciņa; **darb.** sabiezēt; sarecēt; sacietēt
坨子 tuó·zi kaudzīte; gabals; pika

驼(駝)
tuó **lietv.** kamielis; **īp.** kuprains; saliekties
驼背 tuóbèi ❶kupris; kuprains; iedzīvoties kuprī; ❷*med.* kifoze
驼峰 tuófēng ❶kamieļa kupris; ❷*dzelzc.* kalniņš
驼鹿 tuólù *zool.* alnis *(Alces alces)*
驼绒 tuóróng kamieļvilna; izstrādājumi no kamieļvilnas
驼色 tuósè kamieļvilnas krāsa; dzeltenbrūns
驼员 tuóyuán kamieļu dzinējs
驼子 tuó·zi kuprītis; kuprainis

柁
tuó **lietv.** *(mājas)* šķērssija

砣
tuó **lietv.** atsvars; svaru bumba; ❶dzirnu skreja; *novec.* maļamganģis; maļamais stats; **darb.** ❷pagatavot *(pīpes iemuti u.c.)*; ❸slīpēt
砣子 tuó·zi slīpripa

鸵(鴕)
tuó **lietv.** strauss

鸵鸟 tuóniǎo *zool.* strauss *(Struthio camelus)*

橐(槖) tuó **lietv.** ❶ maiss *(no diviem auduma gabaliem)*; kule; tarba; ❷ *(kalēja)* plēšas; **darb.** novākt; salikt maisā; **onom.** tuk tuk

橐驼 tuótuó ❶ kamielis; ❷ *pārn.* kuprainis

鼍(鼉) tuó **lietv.** Ķīnas aligators; krokodils

妥 tuǒ **īp.** ❶ pienācīgs; pareizs; piemērots; ❷ mierīgs; miermīlīgs; **darb.** krist; nokrist; nogāzties; nolaisties

妥当 tuǒ·dang pienācīgs; pareizs; piemērots

妥靠 tuǒkào uzticams; drošs; ticams; *(tāds)* kas pelna uzticību

妥善 tuǒshàn pienācīgs; pareizs; atbilstošs; piemērots

妥实 tuǒshí uzticams; drošs; ticams; reāls

妥帖 tuǒtiē ❶ piemērots; pienācīgs; ❷ labi pielāgots; droši

妥协 tuǒxié ❶ iedibināt viedokļu vienotību; panākt viedokļu saskaņošanu; atrast kompromisu; ❷ kompromiss; izlīgšanas politika

妥协派 tuǒxiépài *polit.* izlīdzēju *(politikas)* piekritēji

妥协性 tuǒxiéxìng kompromisa, izlīgšanas *(nostāja)*

妥协主义 tuǒxiézhǔyì *polit.* izlīgšanas politika

妥协主义者 tuǒxiézhǔyìzhě izlīgšanas politikas piekritējs

庹 tuǒ **lietv.** *(aptuvena mērvienība)* aptvēriens *(izstieptu roku garumā)*; **īpašv.** Tuo *uzv.*

椭(橢) tuǒ **īp.** garens; ovāls; olveidīgs

椭球面 tuǒqiúmiàn *mat.* elipsoīds

椭圆 tuǒyuán *mat., lingv.* elipse

椭圆度 tuǒyuándù *mat.* eliptiskums

椭圆规 tuǒyuánguī elipsogrāfs

椭圆体 tuǒyuántǐ *mat.* elipsoīds

椭圆形 tuǒyuánxíng ovāls; eliptisks

拓 tuò/tà **darb.** paplašināt *(teritoriju)*; ❶ virzīt uz priekšu; attīstīt; ❷ kolonizēt; ❸ apgūt *(atmatas un neskartās zemes)*; ❹ atvērt *(robežposteni)*; atvērt *(atslēgu)*; ❺ iedibināt *(jaunu dinastiju)*

拓荒 tuòhuāng apgūt neskartās zemes

拓荒者 tuòhuāngzhě neskarto zemju apguvējs

拓扑学 tuòpūxué *mat.* topoloģija

柝 tuò **lietv.** *(naktssarga)* klabeklis; **darb.** staigāt ar klabekli *(atrasties nakts sardzē)*; ❶ plaisāt; lūzt; sadalīties; ❷ saplēst; salauzt; ❸ stiepties līdz; izplatīties uz

唾 tuò **darb.** ❶ spļaut; spļaudīties; izspļaut; kraukāties; ❷ apspļaudīt; **lietv.** spļāviens; siekalas

唾骂 tuòmà ❶ lamāties; gānīties; lamas; ❷ nicināt; nievāt; ar nicinājumu pagriezt muguru; nicinājums

唾面自干 tuòmiàn-zìgān ◊ lai spļāviens sejā pats izžūst *(pacietīgi panest aizvainojumus; nepretoties ļaunumam)*

唾沫 tuò·mo siekalas; spļāviens

唾弃 tuòqì atteikt ar nicinājumu; pagriezt muguru

唾手可得 tuòshǒu-kědé viegli aizsniedzams *(tīrais nieks)*

唾液 tuòyè siekalas

唾液腺 tuòyèxiàn *anat.* siekalu dziedzeris

箨(籜) tuò **lietv.** ❶ bambusa dzinumu miza; bambusa lūki; ❷ *bot.* maksts

W

wa

洼(窪) wā ❶**lietv.** stāvošs ūdens; peļķe; muklājs; slīkšņa; ❷zemiene; ieplaka; iedobe
洼地 wādì zemiene; ieplaka; iedobe
洼陷 wāxiàn bedre; plaisa *(zemes garozā)*

挖 wā **darb.** ❶rakt; izrakt; *arī – pārn.* atrakt; parakties apakšā; ❷dobt *(sili)*; ❸skrāpēt; ❹izravēt; izskaust; iznīdēt; ❺konfiscēt; eksproprieēt; ❻atklāt *(potenciālās iespējas)*
挖补 wābǔ izņemt ārā bojāto un vietā ielikt jauno *(detaļu vai ko citu)*; izkasīt nepareizi uzrakstīto hieroglifu un ierakstīt pareizo
挖出 wāchū izrakt; izraut; izbakstīt
挖掉 wādiào ❶norakt; ❷izskrāpēt *(acis)*
挖沟机 wāgōujī *tehn.* grāvju rokamā mašīna
挖壕机 wāháojī *tehn.* tranšeju rokamā mašīna
挖掘 wājué ❶izrakt; atrakt; ❷atklāt *(potenciālās iespējas)*
挖掘机 wājuéjī *tehn.* ekskavators
挖空心思 wākōng-xīnsī lauzīt galvu,- gan šā, gan tā*(lai tur vai kas,- censties sasniegt savu mērķi)*
挖苦 wā·ku ņirgāties *(par kādu)*; aizvainot
挖泥船 wāníchuán *tehn.* zemes smēlējs; draga; bagars
挖泥机 wāníjī sk. 挖泥船
挖墙脚 wā qiángjiǎo ◊ parakties zem sienas pamata *(rakt kādam bedri)*
挖渠机 wāqújī *tehn.* kanālu rokamā mašīna
挖肉补疮 wāròu-bǔchuāng ◊ izplēst veselo miesu, lai aizklātu slimo vietu *(tiekties pēc sīka labuma, aizmirstot galveno)*
挖通 wātōng izrakt *(grāvi u.c.)*
挖土机 wātǔjī sk. 挖掘机

哇 wā/·wa **onom.** ❶va-va *(ātras un liškīgas runas skaņas atdarinājums)*; ❷bērna šļupstu atdarinājums; ❸bērna raudāšanas atdarinājums; ❹vemšanas skaņas atdarinājums; ❺vulgāras, nepieklājīgas skaņas
哇啦 wālā nesaprotamas valodas murdoņas skaņas

蛙(鼃) wā **lietv.** varde; varžu kurkstēšana *(mūzikas raksturojums:vulgāra; nepiedienīga)*
蛙泳 wāyǒng *sp.* brasa stils *(peldēšanā)*

娃 wá **lietv.** ❶glīta, jauka meitenīte; ❷lelle; rotaļlieta; **īp.** glīts; patīkams: *dial. (dzīvnieka)* mazulis
娃娃 wá·wa ❶meitenīte; bērns; ❷lelle
娃娃生 wá·washēng *teātr.* zēna amplua
娃娃鱼 wá·wayú salamandra; tritons

瓦 wǎ/wà **lietv.** dakstiņi; kārniņi; ❷māla izstrādājumi; keramika; porcelāns; ❸dakstiņa atloks; ❹vērpjamais ratiņš; ❺*el., saīs.* vats; ❻*(riteņa)* loks; stīpa
瓦房 wǎfáng māja ar dakstiņu jumtu
瓦工 wǎgōng ❶mūrnieks; dakstiņu licējs; ❷mūrēšana
瓦匠 wǎ·jiang mūrnieks; dakstiņu licējs
瓦解 wǎjiě sabirt sīkos gabaliņos; pilnīgs sabrukums; *(armijas)* dezorganizācija
瓦砾 wǎlì lauskas; suķes; drumslas; *tēl.* nekur nederīgas grabažas
瓦砾场 wǎlìchǎng drupas; *(ķieģeļu un akmens)* šķembām klāta vieta
瓦砾堆 wǎlìduī šķembu un atlūzu kaudze *(sagruvusi celtne)*
瓦垄 wǎlǒng dakstiņu atloce
瓦秒 wǎmiǎo *el.* vatsekunde
瓦盆 wǎpén māla bļoda *(šķīvis)*; māla pods *(pundurkociņu audzēšanai)*
瓦器 wǎqì porcelāna trauki; podnieku izstrādājumi
瓦圈 wǎquān *(rikšas ratiņu vai velosipēda)* stīpa
瓦全 wǎquán ◊ vesels dakstiņš *(savu uzskatu noliegšana bezrūpīgas dzīves vārdā; izteiciena pamatā ir populārais domugrauds大丈夫宁可玉碎，不能瓦全 īsts cilvēks dos priekšroku kļūt par jašmas drumslu, bet nevis par veselu dakstiņu)*
瓦时 wǎshí *el.* vatstunda
瓦斯 wǎsī gāze; gāzveidīgs; gāzes
瓦松 wǎsōng *bot.* bārkstainais orostahs *(Orostachys fimbriatus)*
瓦特 wǎtè *el.* vats
瓦特计 wǎtèjì *el.* vatmetrs
瓦特小时计 wǎtèxiǎoshíjì *el.* elektrības skaitītājs
瓦窑 wǎyáo dakstiņu apdedzināšanas krāns

佤 wǎ **sast.**
佤族 wǎzú va *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

瓦 wà/wǎ **darb.** klāt*(jumtu)* ar dakstiņiem
瓦刀 wàdāo mūrnieka ķelle

袜(襪、韈、韤) wà **lietv.** zeķes; kapzeķes; īsās zeķes
袜带 wàdài zeķturi; zeķu gumijas

袜底 wàdǐ zeķes pēda
袜套 wàtào zeķes
袜筒 wàtǒng zeķes stulms; stulpiņš; adīti stulmi
袜子 wà·zi zeķes; garās zeķes

膃 wà **sast.**

膃肭兽 wànàshòu *zool.* kotiks *(jūras dzīvnieks) (Callorhinus ursinus)*

哇 ·wa/wā **mod. part.** *teikuma beigās vai pēc īpaši izceļamās teikuma daļas lietojamā modālā partikula*

wai

歪 wāi **īp.** līks; greizs; šķībs; nepareizs; ❷ sašķiebies; iešķībs; ❸ nepieklājīgs; netikls; ķecerīgs; ❹ stulbs; **apst.** greizi; šķērsām; **darb.** saliekt; pieliekt; pieliekties; ❷ apgulties; iesnausties; ❸ uzvelt citam *(vainu)*
歪才 wāicái *(tāds, kas)* ne uz ko prātīgu nav spējīgs *(tāds, kas ir gatavs uz visādām blēņām)*
歪缠 wāichán uzmākties *(bez jebkāda iemesla)*; celt skandālu
歪打正着 wāidǎ-zhèngzháo sist greizi, bet trāpīt tieši *(nevilšus labi trāpīt)*
歪风 wāifēng ❶ caurvējš; ❷ aplams *(darba)* stils
歪风邪气 wāifēng-xiéqì kaitīga mode un visāda veida aplamas tendences
歪理 wāilǐ šķietama patiesība; mazpārliecinošs arguments
歪路 wāilù maldīgs ceļš
歪曲 wāiqū sagrozīt faktus; sagrozījums
歪诗 wāishī vāja dzeja; rīmes
歪歪扭扭 wāiwāi-niǔniǔ greizs; nelīdzens; sašķiebies
歪斜 wāixié ❶ sašķiebies; šķībs; ❷ novirze; slīpums; nogāze; ❸ vaļīgi atzvelties *(krēslā)*

崴 wǎi/wēi **lietv.** *(upes)* līkums; *(upes)* ieloks

外 wài **lietv.** ❶ ārpuse; ārmala; iela; ❷ sveša puse; ārzemes; svešas zemes; ❸ darīšanas ārpus mājas; dzīves oficiālā *(sabiedriskā)* puse; ❹ *teātr. (vecāku vīriešu tēlu otrā plāna ampluā)*; **īp.** ārējais; ārzemju; ❷ svešs; nepiederošs; ❸ *(radniecības terminos)* radinieks no mātes puses; ❹ ārštata; papildus; neoficiāls; ❺ redzamais; **apst.** uz āru; no ārpuses; aiz robežām; **darb.** ❶ attālināt no sevis; izmest no galvas; ❷ nerēķināties *(ar kaut ko)*; ❸ tikt aizmirstam *(atstumtam)*; palikt ar garu degunu
外摆线 wàibǎixiàn *mat., ģeom.* epicikloīda
外币 wàibì ārzemju valūta
外边 wài·bian ❶ ārpuse; virsma; mala; no ārpuses; ❷ *(provinces)* nomale
外表 wàibiǎo ❶ ārējais izskats; āriene; ❷ ārējā čaula; ❸ ārējās robežas ❹ *novec.* izpausties; ❺ *novec.* izrādīt kā paraugu
外宾 wàibīn ❶ ārzemju viesi; ❷ apmeklētāji
外部 wàibù ❶ ārpuse; ❷ ārējais; no ārpuses; no ielas
外埠 wàibù ❶ sveša pilsēta; pilsēta *(svešā pusē)*; citas pilsētas iedzīvotājs; ❷ ārzemju osta
外财 wàicái *novec. (nelegāli)* blakus ienākumi
外层 wàicéng ārējais slānis; *(kosmiskā)* telpa
外场 wàichǎng ❶ laukumiņš ārpus mājas; kulšanas vieta; ❷ *vēst.* eksāmeni *(šaušanā ar loku; jāšanā; paukošanā; Cjin dinastijas laikā.)*; ❸ ārpuse; ❹ daudz piedzīvojis cilvēks
外出血 wàichūxuè *med.* ārējā asiņošana
外传 wàichuán izplatīt *(ziņas u.c.)*
外错角 wàicuòjiǎo *mat., ģeom.* ārējie krusteniskie stūri
外带 wàidài ❶ turklāt; kā arī; bez tam; blakus tam; ❷ *(automašīnas; velosipēda)* riepa; riepas apvalks
外道 wàidào ❶ cita mācība; cita ticība *(ne konfūcisms; ne budisms)*; citas ticības pārstāvis; ķeceris; ❷ satraukties par nākotni; skatīties uz priekšu; ❸ manierība; klīrība
外敌 wàidí ārējais ienaidnieks
外地 wàidì citas zemes; svešas zemes; ārzemju; svešinieks; citas tautas *(pārstāvis)*
外电路 wàidiànlù *el.* ārējā ķēde
外电阻 wàidiànzǔ *el.* ārējā pretestība
外调 wàidiào ❶ pārvietot; pārdislocēt; pārvietošana; ❷ komandējums ziņu ievākšanai
外毒素 wàidúsù *med.* eksotoksīns
外耳 wài'ěr *anat.* ārējā auss
外耳道 wài'ěrdào *anat.* ārējais dzirdes kanāls
外耳门 wài'ěrmén *anat.* ārējā dzirdes kanāla atvere
外分泌 wàifēnmì *fiziol.* ārējā sekrēcija
外分泌腺 wàifēnmìxiàn *anat.* ārējās sekrēcijas dziedzeris
外稃 wàifū *bot.* ārējās *(apakšējās)* zieda plēksnes
外敷 wàifū ❶ *med.* uzlikt plāksteri; ❷ ierīvēt; ierīvēšana
外敷剂 wàifūjì *med.* ārējais līdzeklis; ierīvēšana
外感 wàigǎn ❶ ārējais uzbudinājums; ārējās vides ietekme; ❷ ārējās vides ietekmes radītās slimības *(saaukstēšanās; pārkaršana)*
外港 wàigǎng *jūrn.* priekšosta
外公 wàigōng vectēvs pa mātes līniju
外公切线 wàigōngqiēxiàn *mat.* ārējā kopējā pieskare
外功 wàigōng ❶ ārējais darbs; ❷ *sp.* muskulatūras attīstībai domātie vingrinājumi
外骨骼 wàigǔgé *anat.* ārējais skelets; eksoskelets
外观 wàiguān ❶ ārējais izskats; āriene; ❷ izpausme; ārējā izpausme; ❸ *filoz.* šķietamība; ❹ *psihol.* ekstrospekcija

外轨 wàiguǐ *dzelzc.* ārējā sliede
外国 wàiguó ārvalsts; ārzemes; ārzemju
外国货 wàiguóhuò ārzemju *(importa)* preces
外国人 wàiguórén ārzemnieks; svešzemnieks, *(kas dzīvo attiecīgajā valstī)*; citas valsts pavalstnieks
外国语 wàiguóyǔ svešvaloda
外果皮 wàiguǒpí *bot.* eksokarps
外行 wàiháng ❶ nejēga; diletants; profāns; ❷ maz pieredzējis; maz zinošs
外号 wàihào ❶ *(cilvēka)* iesauka ; ❷ cits *(priekšmeta)* nosaukums
外滑 wàihuá *av. (lidmašīnas astes)* sanesums *(noslīdējums)* nosēšanās brīdī
外踝 wàihuái *anat.* ārējā potīte
外患 wàihuàn ārējais iebrukums; ienaidnieka iebrukums; *(valsts)* ārējie sarežģījumi
外汇 wàihuì ārzemju valūta
外籍 wàijí ārzemju pavalstniecība
外寄生 wàijìshēng *biol.* ārējie parazīti; ektoparazīti
外加 wàijiā turklāt; vēl vairāk; jo vairāk
外家 wàijiā ❶ mātes ģimene; mātes māja; ❷ sievas ģimene; sievas māja; ❸ *vēst.* imperatores ģimene; ❹ otra ģimene *(neoficiālā)*; ❺ *ķīn.sp.* Šaoliņas boksa skola*(ass, uzbrūkošs stils)*
外间 wàijiān ❶ ārējā pasaule; ārējās aprindas; ❷ ārzemnieku aprindas; ❸ priekštelpa; priekšnams; ❹ no ārpuses; ārpusē
外交 wàijiāo ❶ diplomātija; ❷ diplomātisks
外交部 wàijiāobù Ārlietu ministrija
外交官 wàijiāoguān diplomāts; diplomātiskais pārstāvis
外交家 wàijiāojiā diplomāts
外交界 wàijiāojiè diplomātu aprindas
外交团 wàijiāotuán diplomātiskais korpuss
外角 wàijiǎo *mat.* ārējais stūris
外接 wàijiē *mat.* ārējais pieskares punkts
外接圆 wàijiēyuán *mat.* apvilkta riņķa līnija
外界 wàijiè ❶ ārējā pasaule; ārējie apstākļi; ārējais; ❷ ārzemnieku aprindas
外景 wàijǐng *kinem.* daba; filmēšana brīvā dabā
外舅 wàijiù sievastēvs
外科 wàikē *med.*ķirurģija
外科学 wàikēxué sk. 外科
外壳 wàiké ārējā čaula; ārējais apvalks
外客 wàikè apmeklētājs, *(kas nav radinieks)*; apmeklētājs, *(kas nav pieskaitāms pie tuviem draugiem)*
外快 wàikuài blakus ienākumi; *(daļēji nelikumīgi)* blakus ienākumi
外来 wàilái nepiederošs; svešs; svešzemju
外来语 wàiláiyǔ *lingv.*aizguvumi no svešvalodām
外力 wàilì ❶ *fiz.* ārējais spēks; ❷ *polit.* ārējais spēks
外流 wàiliú *(smadzeņu; darba spēka u.c.)* aizplūšana
外路 wàilù svešas zemes; svešzemju
外路货 wàilùhuò ievestās, importa preces
外路人 wàilùrén svešzemnieks; svešztautietis; ienācējs
外貌 wàimào āriene; ārējais izskats; eksterjers
外酶 wàiméi *biol.* eksoferments
外面 wàimiàn ārējais izskats; āriene; ārpuse
外面 wài·mian ārējais; no ārpuses; no *(ielas vai pagalma)* puses
外面儿光 wàimiànrguāng ārēji spīdošs *(iespaidīgs; ārišķīgs)*
外膜 wàimó ❶ ārējā čaula; ❷ *anat.* periplasts; adventīcija; ❸ *bot.* eksīna
外胚层 wàipēicéng sk. 外膜
外胚叶 wàipēiyè *biol.* epiblasts; ektoderma
外皮 wàipí ❶ čaula; ārējais apsegs; ❷ appinums
外婆 wàipó vecāmāte *(no mātes puses)*
外戚 wàiqī *vēst.(imperatora vai vietējā valdnieka)* radinieki no mātes puses
外强中干 wàiqiáng-zhōnggān no ārpuses – stiprs, iekšēji – vājš *(◊ milzis uz māla kājām)*
外侨 wàiqiáo ārzemju rezidenti; ārzemju pilsoņi, *(kas dzīvo attiecīgajā valstī)*
外切 wàiqiē *mat., ģeom.* apvilkt; apvilkts
外勤 wàiqín ❶ *(redakcijas; firmas)* provinces filiāle; ❷ provinces filāles *(korespondents; aģents; firmas pārstāvis)*
外人 wàirén ❶ svešinieks; nepiederošs; nepazīstams; ❷ ārzemnieks; ❸ *(garīgi)* svešs; ❹ nekompetents
外伤 wàishāng *med.* ievainojums; trauma
外肾 wàishèn *anat.* sēklinieks; *sar.* pauts
外省 wàishěng ❶ *(visas)* citas provinces *(attiecībā pret kādu noteiktu provinci)*; ❷ *novec.* provinces *(attiecībā pret galvaspilsētu)*; perifērija
外甥 wài·sheng māsas dēls
外甥女 wài·shengnǚ māsas meita
外事 wàishì ❶ ārpusdienesta lietas; ārpus mājas darīšanas; ❷ *vēst.* pasākumi ārpus galvaspilsētas *(medības; pārgājieni; ārpus pilsētas upurēšanas ceremonijas)*; ❸ ārzemju notikumi; ārlietas; ❹ dienests perifērijā; dienests ārzemēs
外室 wàishì ❶ piebūve; ❷ vestibils; *(ķīniešu mājas)* priekšnams; ❸ nelikumīga ģimene; *(nelikumīga)* otrā sieva; mīļākā
外水 wàishuǐ sk. 外快
外孙 wàisūn meitas dēls; mazdēls
外孙女 wàisūnnǚ meitas meita; mazmeita
外胎 wàitāi riepa; riepas apvalks
外套 wàitào ❶ mētelis; šinelis; ❷ *novec.* puskažoks; jaka; ❸ futlāris; pārvalks; ❹ *tehn.* apvalks
外听道 wàitīngdào *anat.* ārējais dzirdes kanāls
外头 wài·tou ❶ ārpuse; no ārpuses; tajā pusē; ❷ aiz *(vārtiem)*; ārpus
外推法 wàituīfǎ *mat.* ekstrapolēt; ekstrapolācija
外围 wàiwéi ❶ *novec.* aplenkt; saņemt gredzenā; aplenkums; ❷ kontūra; apveids; ❸ *(priekšmeta; parādības)* ārpuse; ❹ apkārtne; perifērija

W

外文 wàiwēn svešvaloda

外屋 wàiwū *(ķīniešu mājas)* fasādes puses telpa; priekšnams

外侮 wàiwǔ ❶ pazemojumi un spaidi no ārvalstu puses; ❷ iebrukums *(no ārpuses)*; ārvalstu iebrukums

外务 wàiwù ❶ ārlietas; ārējie kontakti; ❷ blakus lietas

外骛 wàiwù *rakst.* novirzīties uz blakus lietām

外县 wàixiàn cits apriņķis

外线 wàixiàn ❶ *milit.* militāras operācijas ārējā līnija; ❷ ārējie sakari *(telefona sakari u.c.)*; ❸ kontūra; apveids; ❹ ārējie elektropārvades vadi

外乡 wàixiāng svešinieks; cilvēks no citas puses; ienācējs

外项 wàixiàng *mat.* proporcijas pēdējais loceklis

外销 wàixiāo noiets; eksports; eksportēt

外心 wàixīn ❶ slēpti *(ļauni)* nodomi; iecere veikt nodevību; ❷ separātisma tendences; ❸ ar visu sirdi *(tiekties pēc kaut kā)*; savas labākās jūtas veltīt citiem

外行星 wàixíngxīng *astr.* augšējās planētas *(no Marsa līdz Plūtonam)*

外形 wàixíng kontūra; *(priekšmeta)* ārējais apveids

外姓 wàixìng ❶ citas dzimtas, citas ģimenes cilvēks *(īpaši no mātes puses)*; ❷ sveštautietis; citas cilts cilvēks

外延 wàiyán *loģ. (jēdziena)* apjoms

外焰 wàiyàn *ķīm.* oksidācijas liesma

外洋 wàiyáng ❶ okeāns; tālās jūras; ❷ aizjūras zemes; ārzemju; ❸ ārzemju monēta; ārzemju valūta

外衣 wàiyī ❶ virsdrēbes; mētelis; ❷ *(ielu; pilsētas)* sakoptība, noformējums; ❸ āriene

外因 wàiyīn *filoz.* ārējais iemesls

外用 wàiyòng *vēst.* ❶ nozīmējums valsts dienestā uz provinci *(perifēriju)*; ❷ *farm.* ārējai lietošanai

外用药 wàiyòngyào *farm.* ārējās lietošanas zāles

外语 wàiyǔ *saīs.* svešvaloda

外遇 wàiyù nelikumīga kopdzīve; ārpuslaulības sakari; mīļākais

外圆内方 wàiyuán-nèifāng ◊ no ārpuses apaļš, iekšpusē – kantains *(gatavais zibens zellis, bet ar skaidru prātu)*

外援 wàiyuán palīdzība no ārpuses; ārvalstu palīdzība

外在 wàizài ārējais *(faktors u.c.)*

外债 wàizhài ❶ *(valsts)* ārējais parāds; ❷ *(valsts)* ārējais aizņēmums

外展肌 wàizhǎnjī *anat.* abduktors

外展神经 wàizhǎn shénjīng *med.* atvilcējnervs

外罩 wàizhào apmetnis; lietusmētelis; halāts

外质 wàizhì *biol.* ektoplazma

外质膜 wàizhìmó *biol.* ektoplasts

外痔 wàizhì *med.* ārējais hemoroīds

外传 wàizhuàn ❶ *(vēsturiskas personas)* neoficiālā biogrāfija; ❷ nekanoniskā versija; atkāpšanās no klasiķiem; ❸ pēc ziņām no ārpuses

外资 wàizī ārzemju kapitāls

外子 wàizǐ ❶ ārlaulības dēls; dēls no mīļākās; ❷ audžudēls

外族 wàizú ❶ sievas dzimta; mātes dzimta; radinieki no mātes puses; ❷ sveštautietis

外祖父 wàizǔfù vectēvs no mātes puses

外祖母 wàizǔmǔ vecmamma no mātes puses

wan

弯(彎) wān **darb.** ❶ liekties; saliekties; ❷ uzvilkt *(loku)*; pieliekties; **īp.** līks; saliekts; lokveidīgs; **lietv.** izliekums; pagrieziens

弯钢机 wāngāngjī *tehn.* buldozers

弯管机 wānguǎnjī *tehn.* cauruļu liecamais darba galds

弯路 wānlù apkārtceļš; apvedceļš

弯曲 wānqū *tehn.* līkums; izliekts; izliekt

弯曲机 wānqūjī *tehn.* lokšņu dzelzs lokāmais darba galds

弯腰曲背 wānyāo-qūbèi saliekties trijos kūkumos

弯子 wān·zi *(ceļa)* līkums; *(straujš)* līkums; ieloks

剜 wān **darb.** ❶ urbināt; izurbināt; izbakstīt; izgriezt *(ar nazi)*; ❷ grebt *(ar kaltu)*

剜肉补疮 wānròu-bǔchuāng ◊ izgriezt veselo miesu, lai aizklātu slimo vietu *(domāt par nenozīmīgiem labumiem, aizmirstot galveno)*

湾(灣) wān **lietv.** ❶ līcis; osta; ❷ *(upes)* līkums; **darb.** izmest enkuru; pietauvot; pietauvoties

蜿 wān **darb.** locīties; izlocīties; ❶ līst; rāpot; ❷ piezagties

蜿蜒 wānyán izlocīties; viļņveidīgs *(par pūķa kustībām)*

豌 wān **sast.**

豌豆 wāndòu ❶ zirņi; zirņu; ❷ *bot.* sējamie zirņi *(Pisum sativum)*

豌豆象 wāndòuxiàng *zool.* zirņu sēklgrauzis *(Bruchus pisorum)*

丸 wán **lietv.** lodīte; bumbiņa; pika; ❶ pilula; zāļu graudiņš; tablete; ❷ *(putna)* ola; ❸ apaļš gabals; ❹ virtulis; pankūka; **darb.** savelt *(māla; maizes)* piku; **skait.** *zālēm, tušas gabaliem u.c.* **īpašv.** Vaņ *uzv.*

丸剂 wánjì *farm.* zāles pilulās; pilula

丸药 wányào sk. 丸剂

丸子 wán·zi ❶ pilula; ❷ *milit.* šrapneļlādiņš; ❸ bumbiņa; lodīte

纨(紈) wán **lietv.** balts plāns zīds; zīda
纨绔子弟 wánkùzǐdì aristokrātiskā jaunatne; *sar.* zelta jaunatne
纨扇 wánshàn zīda vēdeklis

完 wán **darb.** pabeigt; nobeigt; izdarīt līdz galam; ❷ pilnībā norēķināties; ❸ nosargāt; saglabāt *(valsts)* veselumu; garantēt veselumu; ❹ beigties; izlietoties; apsīkt; **īp.** ❶ pilns; apaļš; vesels; ❷ stiprs; izturīgs; **apst.** pilnībā; pilnīgi; **lietv.** beigas; noslēgums; **īpašv.** Vaņ *uzv.*
完备 wánbèi ❶ pilnīgs; pilnībā; ❷ pilnībā sagatavot; ❸ būt *(kāda)* rīcībā *(par naudu, preci)*
完毕 wánbì ❶ pabeigt; pabeigts; ❷ nobeigums; noslēgums
完璧归赵 wánbì-guī zhào ◊ atdot jašmu atpakaļ Džao valstij *(atdot dārglietu atpakaļ īpašniekam)*
完成 wánchéng izpildīt *(uzdevumu)*; pabeigt
完成体 wánchéngtǐ *lingv.* pabeigtais darbības veids
完蛋 wándàn aiziet bojā; ciest pilnīgu krahu; izzust
完稿 wángǎo uzrakstīt; pabeigt *(manuskriptu u.c.)*
完工 wángōng pabeigt darbu *(celtniecību u.c.)*
完好 wánhǎo nevainojams; pilnīgs; vesels; bez vainas
完婚 wánhūn apprecēties; nosvinēt kāzas
完结 wánjié ❶ sekmīgi pabeigt; noslēgt; ❷ beigties; pabeigts
完聚 wánjù ❶ *vēst.* apvienot valsti; izveidot valsti *(pabeigt pilsētas mūru celtniecību un savākt tautu)*; ❷ sanākt kopā visai dzimtai; apvienoties; saliedēties
完竣 wánjùn pabeigt; nobeigt; *(darbu)* pabeigšana
完粮 wánliáng *vēst. (natūrā vai naudā)* nomaksāt zemes nodevas
完了 wán·le ❶ beigties; apsīkt; ❷ viss cauri! beigas; ❸ būt bezcerīgā stāvoklī; ❹ sabojāt *(reputāciju)*
完了 wánliǎo pabeigt; nobeigt; noslēgt
完满 wánmǎn ❶ pilns; vesels; visaptverošs; ❷ cienīgs; pozitīvs; apmierinošs
完美 wánměi lielisks; brīnišķīgs; ideāls
完美无缺 wánměi-wúquē nevainojams *(lielisks; brīnišķīgs)*
完全 wánquán ❶ vesels; pilnīgs; pabeigts; ❷ pilnībā; pavisam
完全花 wánquánhuā *bot.* pilns *(divdzimumu)* zieds
完全句 wánquánjù *lingv.* pilns teikums
完全叶 wánquányè *bot.* tipiska *(pilna)* lapa
完人 wánrén ideāls cilvēks
完善 wánshàn ❶ lielisks; brīnišķīgs; ❷ uzlabot; pilnveidot
完事 wánshì ❶ pabeigt *(iesākto)* darbu; ❷ izgāzts pasākums; zaudēta iespēja
完税 wánshuì nomaksāt nodevas; pilnībā norēķināties ar nodevām
完小 wánxiǎo *saīs.* pilnā sākumskola
完整 wánzhěng ❶ pilns; pilnīgā kārtībā; ❷ nevainojams; ❸ viengabalains
完整性 wánzhěngxìng viengabalainība; viengabalainums

玩 wán **darb.** spēlēties; izklaidēties; ❷ spēlēt *(bumbu)*; ❸ pavadīt laiku; ❹ tīksmināties, priecāties *(par ainavu u.c.)*; ❺ izmantot; izlietot; nodarbināt attiekties vieglprātīgi; pielaist paviršību; ❻ izjokot *(kādu)*; ❼ aizrauties *(ar kaut ko)*; ❽ *(kaut ko)* labi pārzināt; **lietv.** rotaļlieta; spēlīte; nieciņš; ❷ dārglieta
玩够 wángòu izspēlēties pēc sirds patikas; izvaļoties pēc sirds patikas
玩忽 wánhū ❶ pielaist nevērību; būt nevērīgam; ❷ ignorēt *(likumu; pavēli u.c.)*
玩火 wánhuǒ spēlēties ar uguni
玩火自焚 wánhuǒ-zìfén ◊ apdedzināties, spēlējoties ar uguni *(rakt sev bedri; zāģēt zaru, uz kura pats atrodies)*
玩具 wánjù rotaļlieta; spēļu lieta; grabulis
玩具店 wánjùdiàn rotaļlietu veikals
玩弄 wánnòng ❶ flirtēt; ❷ spēlēties *(ar vārdiem)*; ❸ taisīt trikus; žonglēt
玩偶 wán'ǒu apgleznota koka lelle
玩儿命 wánrmìng riskēt ar dzīvību *(sevi pakļaut briesmām)*
玩儿票 wánrpiào ❶ amatiera līmenī apgūt aktiermākslu vai mūziku *(piedalīties amatieru uzvedumos)*; ❷ bezmaksas darbs; darbs bez atlīdzības
玩儿完 wánrwán ❶ ciest neveiksmi; ❷ aiziet bojā; nomirt; beigas
玩赏 wánshǎng tīksmināties; gūt baudījumu; priecāties *(par izrādi u.c.)*
玩世不恭 wánshì-bùgōng necienīt *(neuzņemt nopietni; attiekties vieglprātīgi)*
玩耍 wánshuǎ ❶ rotaļāties; spēlēties; dauzīties; ❷ pastaigāties
玩味 wánwèi ❶ tīksmināties; ❷ *(kaut ko)* labi pārzināt; *(kaut ko)* pārdomāt visos sīkumos; ❸ domāt; pārdomāt
玩物 wánwù ❶ rotaļlieta; spēlīte; ❷ aizrauties ar mantu
玩物丧志 wánwù-sàngzhì ◊ aizraujoties ar mantu, zaudēt gribasspēku *(kļūt par savu aizraušanos vergu)*
玩狎 wánxiá *rakst.* flirtēt; flirts
玩笑 wánxiào izsmiet; apsmiet; izjokot *(vienam otru)*; apcelt
玩意儿 wányìr ❶ rotaļlieta; spēlīte; ❷ joks; ❸ brīnumlieta; brīnums

顽(頑) wán **īp.** ❶ truls; dumjš; aprobežots;

W

❍ spītīgs; patvaļīgs; ❍ alkatīgs; skops; ❍ slikts; pretīgs; riebīgs; **darb.** spēlēties; jokot; jautri pavadīt laiku; **lietv.** mežoņi; barbari
顽敌 wándí niknākais ienaidnieks
顽钝 wándùn ❍ truls, neass *(nazis)*; ❍ stulbs; neizdevies; ❍ neprincipiāls
顽梗 wángěng spītēties; spītīgi pastāvēt uz savu
顽固 wángù ❍ spītīgs; stūrgalvīgs; ❍ konservatīvs
顽固派 wángùpài *polit.* stūrgalvīgie; stūrgalvīga *(politika)*
顽辉石 wánhuīshí *min.* enstatīts
顽抗 wánkàng nikni pretoties; nikna pretestība
顽皮 wánpí nepaklausīgs; izlutināts
顽强 wánqiáng ❍ spītīgs; nepakļāvīgs; uzstājīgs; uzstājīgi; spītīgi; ❍ *niev. (par sevi)* būt pilnīgi veselam
顽石点头 wánshí-diǎntóu ◊ pat rupji, neapstrādāti akmeņi sāka māt ar galvu *(par pārliecinošu, iedvesmas pilnu runu; pārliecināšanas spēks)*
顽童 wántóng spītīgs, nepaklausīgs puika *(draiskulis)*

烷 wán **lietv.** ❍ uguns; liesma; ❍ *ķīm.* alkils
烷基 wánjī *ķīm.* alkīls; alkila grupa
烷属烃 wánshǔtīng *ķīm.* alkāns; piesātināta ogļskābe

宛 wǎn **darb.** ❍ saliekties; liekties *(pie zemes)*; ❍ izlocīties; lavierēt; izslīdēt; ❍ zaudēt dūšu; iegrimt depresijā; ❍ apvainoties uz; ciest no; ❍ liekt; saliekt; izliekt; uzvilkt *(loku)*; ❍ veikli izmantot; ātri un veikli strādāt; **īp.** līkumains; saliekts; izliekts; ieliekta *(kalna virsotne)*; ❍ vājš; bezspēcīgs; ❍ sakrauts; sablīvēts; ❍ iegulējusies *(prece)*; ❍ lielisks; skaists; **apst.** tāpat kā; tāpat kā, ja; it kā; tieši tā, it kā; kā reiz; **īpašv.** Vaņ *uzv.*
宛然 wǎnrán līdzīgi kā; tāpat kā; tieši tāds; kā izliets
宛如 wǎnrú sk. 宛然
宛转 wǎnzhuǎn ❍ izlocīties; lavierēt; piemēroties apstākļiem; ❍ uzacu loks; ❍ modulējoša *(balss; melodija)*

挽(輓) wǎn **darb.** vilkt; stiept; pacelt *(enkuru)*; ❍ uzvilkt *(loku)*; ❍ glābt; uzlabot stāvokli; ❍ uzlocīt *(piedurknes)*; uzspraust *(matus)*
挽歌 wǎngē *rit.* bēru dziesmas
挽回 wǎnhuí ❍ izvilkt; atvilkt; ❍ glābt stāvokli; atjaunot *(iepriekšējā izskatā)*; ❍ paņemt atpakaļ; atdot atpakaļ
挽救 wǎnjiù glābt stāvokli; uzlabot stāvokli
挽联 wǎnlián *rit.* pāru sēru lentas ar atvadu vārdiem
挽留 wǎnliú *ofic.* paņemt atpakaļ lūgumu par aiziešanu no darba; pierunāt palikt amatā

莞 wǎn/guān **darb.** izplūst apmierinātā smaidā; apmierināti smieties; līksmot
莞尔 wǎn'ěr izplūst smaidā; just prieku; priecāties

惋 wǎn **darb.** *(smagi)* nopūsties; bēdāties *(par kaut ko)*; skumt
惋惜 wǎnxī piktoties; žēlot; nožēlot; ar rūgtumu

晚 wǎn **lietv.** vakars; krēsla; saulriets; nakts; ❍ gadsimta beigas *(laikmeta beigas)*; vecums; ❍ laiks; **īp.** vēls; novēlojies; **apst.** vēlu; vēlāk; ar nokavēšanos; **īpašv.** Vaņ *uzv.*
晚安 wǎn'ān *piekl.* ar labu nakti
晚半天儿 wǎnbàntiānr pēc pusdienas; vakara pusē
晚报 wǎnbào vakara avīze
晚辈 wǎnbèi jaunākā paaudze
晚场 wǎnchǎng vakara seanss; *teātr.* vakara izrāde
晚车 wǎnchē vakara *(nakts)* vilciens *(autobuss)*
晚祷 wǎndǎo *rel.* vakara dievkalpojums *(pareizticīgajiem un katoļiem)*; vesperes *(katoļiem)*
晚稻 wǎndào vēlais rīss; otrās ražas rīss
晚点 wǎndiǎn nokavēt; kavējums
晚饭 wǎnfàn vakariņas
晚会 wǎnhuì saviesīgs vakars; *(Jaungada; literārs; deju u.c.)* vakars; balle
晚婚 wǎnhūn vēlas laulības
晚间 wǎnjiān vakarā; pēc saulrieta
晚节 wǎnjié ❍ dzīves novakare; vecums; ❍ *(dinastijas; laikmeta)* beigu posms; ❍ līdz pat vecumdienām sargāt savu labo vārdu
晚近 wǎnjìn nesen; pēdējā laikā; pēdējo gadu laikā
晚景 wǎnjǐng ❍ vakara ainava; ❍ dzīves novakare
晚礼服 wǎnlǐfú oficiāls vakara tērps; smokings
晚年 wǎnnián sirms vecums; vecumdienas; dzīves pēdējie gadi
晚期 wǎnqī ❍ *(gadsimta)* beigu periods; ❍ pēdējie dzīves gadi
晚秋 wǎnqiū rudens beigas; vēls rudens
晚上 wǎn·shang vakars; vakarā
晚熟 wǎnshú *lauks.* vēlīns; vēlīna šķirne
晚熟性 wǎnshúxìng *lauks.* vēlīns
晚霜 wǎnshuāng *lauks.* pavasara salnas
晚霞 wǎnxiá saulriets; vakara blāzma
晚香玉 wǎnxiāngyù *bot.* tuberoze *(Polianthes tuberosa)*
晚宴 wǎnyàn vakara bankets

婉 wǎn **īp.** laipns; taktisks; delikāts; ❍ elastīgs; maigs; ❍ brīnišķīgs; graciozs; ❍ vienkāršas *(manieres)*; ❍ jauns; ❍ alegorisks *(daiļdarba stils; izteiksme)*; **darb.** ❍ pakļauties; paklausīt; ❍ sadraudzēties; satuvināties
婉辞 wǎncí ❍ *lit.* eifēmistisks izteiciens; runāt izvairīgi; ❍ maigi atteikties
婉娩 wǎnmiǎn ❍ izlocīties; līkumains; ❍ graciozs; skaists; ❍ miermīlīgs; kluss
婉商 wǎnshāng delikāti apspriesties; vienoties pa

labam
婉顺 wǎnshùn lādzīgs; paklausīgs; bikls
婉谢 wǎnxiè ❶ pieklājīgi pateikties; ❷ taktiski atteikties
婉言 wǎnyán ❶ *(maigi, pieklājīgi, diplomātiski)* vārdi; ❷ lieliski pateikts
婉转 wǎnzhuǎn ❶ maigos vārdos; ❷ taktiski un izvairīgi; ❸ rēķinoties ar apstākļiem; ❹ *mūz.* modulācija

绾(綰) wǎn **darb.** aptīt *(bizi ap galvu)*; sasiet *(mezglā)*; ❶ uzrotīt *(piedurknes)*; ❷ sasiet; piesiet; ❸ kontrolēt; ❹ robežoties *(ar kaut ko)*

碗(盌、椀) wǎn **lietv.** tase; tējas tase; piala; **skait.** *novec. lampām*
碗橱 wǎnchú trauku skapis; bufete

万(萬) wàn **sk.** desmit tūkstošu; desmittūkstošais; desmiti tūkstošu *(kategorija decimālajā skaitīšanas sistēmā)*; ❶ milzumdaudz; neskatāms daudzums; miriādes; **apst.** ļoti; ārkārtīgi; spēcīgi; ❷ lai tur vai kas; katrā gadījumā; visādā veidā; **īpašv.** Vaņ *uzv.*
万般 wànbān ❶ visāda veida; dažnedažādi; visādos veidos; ❷ ļoti; augstākā mērā
万变不离其宗 wàn biàn bù lí qí zōng ◊ desmit tūkstoš izmaiņu nemaina tā būtību *(mainīties daļēji, bet ne kopumā)*
万不得已 wànbùdéyǐ ❶ sliktākajā gadījumā; ❷ nonākt bezizejas stāvoklī
万测仪 wàncèyí *ģeod.* pantometrs
万端 wànduān ❶ milzums; ļoti daudz; ❷ no daudzām pusēm; visādā ziņā
万恶 wàn'è ❶ viss ļaunums; smagi noziegumi; ❷ nolādēts; nīstams
万儿八千 wàn·er-bāqiān ap desmit tūkstošiem; kādi desmit tūkstoši
万分 wànfēn augstākā mērā; ārkārtīgi
万福 wànfú ❶ pilna laime; visāda veida labklājība; ❷ *novec.* klanīšanās ar uz krūtīm saliktām rokām *(sieviešu sveiciens)*
万古 wàngǔ ❶ vissenākā pagātne; ❷ uz mūžu mūžiem
万古长青 wàngǔ-chángqīng mūžam jauns; mūžam ziedošs *(ziedēt mūžu mūžos; lai zied mūžu mūžos!)*
万古流芳 wàngǔ-liúfāng kļūt slavenam uz visiem laikiem *(nemirstīga slava)*
万贯 wànguàn ◊ desmit tūkstoš monētu saišķu *(milzīga bagātība)*
万花筒 wànhuātǒng kaleidoskops
万家灯火 wànjiā-dēnghuǒ ◊ ugunis visās mājās; uguņu jūra *(naksnīga pilsēta)*
万箭钻心 wànjiàn-zuānxīn ◊ *(it kā)* desmit tūkstoš bultu ieduras sirdī *(just asas sāpes; sirds asiņo)*
万劫不复 wànjié-bùfù neatgriežams *(tāds ko vairs nevar atjaunot; uz visiem laikiem)*
万金油 wànjīnyóu ❶ *ķīn. med.* tīģera ziede *(remdina galvas sāpes; palīdz pret reiboņiem; dziedē apdegumus u.c.)*; ❷ *iron.* diletants viszinis; ❸ *farm.* mentola ziede
万籁俱寂 wànlài-jùjì visas skaņas apklusušas *(pilnīgs klusums; dabas skaņas klusē)*
万隆会议 Wànlóng Huìyì *vēst.* Bandungas konference *(1955. g.)*
万隆精神 Wànlóng Jīngshén Bandungas gars
万马奔腾 wànmǎ-bēnténg ◊ desmit tūkstoš zirgu duna *(neapturama kustība uz priekšu; milzu enerģija; ļoti straujš temps)*
万难 wànnán ļoti grūti; neiespējami
万能 wànnéng ❶ visvarens; visspēcīgs; ❷ universāls *(grieznis; darba galds u.c.)*
万能胶 wànnéngjiāo universāla līme
万能钳 wànnéngqián *tehn.* platknaibles
万能仪 wànnéngyí *astr.* universāls instruments
万年 wànnián ❶ mūžība; uz mūžīgiem laikiem; ❷ *(vēlējums)* desmit tūkstoš gadu! daudz daudz gadu!
万年历 wànniánlì kalendārs – rokas grāmata
万念皆空 wànniàn-jiēkōng gremdēties nirvānā
万念俱灰 wànniàn-jùhuī pilnībā zaudēt dūšu *(nolaist rokas)*
万千 wànqiān ❶ milzu daudzums; neskaitāms; miriādes; ❷ ļoti daudzveidīgs; ❸ ārkārtīgi nepastāvīgs
万全 wànquán ❶ pilnīgs; pilns; ❷ universāls; ❸ drošs
万人空巷 wànrén-kōngxiàng ◊ milzums cilvēku izgājuši no saviem mājokļiem *(cilvēku pārpildītas ielas svinīga notikuma laikā)*
万世 wànshì ļoti daudz paaudžu; visos laikos; mūžība
万世师表 wànshì-shībiǎo piemērs un skolotājs visām paaudzēm *(Konfūcijs)*
万事大吉 wànshì-dàjí laime un veiksme visās lietās *(viss ļoti veiksmīgi)*
万事亨通 wànshì-hēngtōng viss veicās sekmīgi *(viss iet kā smērēts;kā pa taukiem)*
万事起头难 wànshì qǐtóu nán katrā lietā visgrūtākais ir sākums
万事通 wànshìtōng viszinis *(iron. staigājoša enciklopēdija)*
万寿菊 wànshòujú *bot.* samtenes *(Tagetes patula)*
万寿无疆 wànshòu-wújiāng *(vēlējums)* daudzus tūkstošus gadu! daudz dzīves gadu!
万水千山 wànshuǐ-qiānshān ◊ pāri neskaitāmām upēm un kalniem *(ļoti tālu; ārkārtīgi tāls ceļš)*
万死 wànsǐ ❶ ļoti bīstams; droša nāve; ❷ taisnīga atriebība; bargs sods
万岁 wànsuì ❶ lai dzīvo mūžīgi mūžos! lai dzīvo! ❷ Jūsu augstība *(vēršoties pie imperatora;*

W

valdnieka); ❹ *bot.* staipeknis; ietvērīgais likopodijs *(Selaginella involvens)*

万万 wànwàn ❶ simti miljonu; ❷ neskaitāms; miriādes; ❸ lai tur vai kas; noteikti; ❹ *(pirms nolieguma)* nekādā gadījumā; ne par ko

万无一失 wànwúyīshī ◊ no milzīga šāvienu skaita – visi mērķī *(drošs; uzticams; nekļūdīgs; bez trūkumiem)*

万物 wànwù visas būtnes; pati daba

万物有灵论 wànwùyǒulínglùn *filoz.* animisms

万向接头 wànxiàng jiētóu *tehn.* kardāns

万象 wànxiàng visas dabas parādības; visa daba

万幸 wànxìng liela veiksme; ļoti paveicās; par lielu laimi

万一 wànyī ❶ viena desmittūkstošā daļa; niecīga daļa; ❷ gadījumā, ja; gadījuma pēc; ❸ gadījums; ❹ ļaunākajā gadījumā

万应灵丹 wànyìng-língdān panaceja *(universāls līdzeklis; zāles pret visām slimībām)*

万有引力 wànyǒuyǐnlì *fiz.* vispasaules gravitācija; gravitācijas spēks

万丈 wànzhàng ļoti augsts; ļoti dziļš

万众 wànzhòng pūlis; milzums cilvēku

万众一心 wànzhòng-yīxīn visi kā viens *(vienprātīgi; saliedēti)*

万状 wànzhuàng ❶ daudzveidīgs; visu veidu; ❷ augstākā mērā; ❸ briesmīgs; šausmīgs

万紫千红 wànzǐ-qiānhóng ◊ daudzkrāsains; krāsains; raibs *(spilgta, daudzveidīga literatūra)*

腕 wàn **lietv.** *anat.* plaukstas pamats; ❷ *zool.* galvkājaino taustekļi; ❸ meistara rokas

腕骨 wàngǔ *anat.* plaukstas pamats

腕力 wànlì ❶ rokas muskuļu spēks; delnas spēks; ❷ spējas; prasme

腕足动物 wànzú dòngwù *zool.* pleckāji *(Brachiopoda)*

蔓 wàn/mán/màn **lietv.** staipekņi; *(vīnogu; apīņu; ķirbju u.c. augu)* stīgas; **īpašv.** Vaņ *uzv.*

wang

汪 wāng **lietv.** ūdenstilpne; dīķis; ❷ *(ūdens)* plašums; **īp.** neaptverami plašs; bez gala, bez malas; ❸ mitrs; **darb.** uzkrāties *(vienā vietā)*; ❶ sastāvēties; iestāvēties *(par šķidrumu)*; ❷ mitrināt; liet; apliet; **onom.** *(suņu rejas)* vau! vau! **Īpašv.** Van *uzv.*

汪汪 wāngwāng ❶ dziļš un plašs; milzīgs; neaptverams; ❷ ar asarām acīs; ❸ *(suņu reju atdarinājums)* vau! vau!

汪洋 wāngyáng neaptverami okeāna plašumi; jūra; stihija; *poēt.* okeāna plašums *(◊ par talantīgu sacerējumu; cēlsirdību; dvēseles plašumu)*

亡(亾) wáng **darb.** aiziet bojā *(kara gājienā)*; izzust; ❷ krist *(par dinastiju)*; ❸ gāzt *(valdnieku)*; ❹ nomirt; ❺ vest pretī bojāejai *(iznīcībai)*; ❻ bēgt; emigrēt; slēpties; ❼ nebūt klāt; nebūt *(mājās)*; ❽ pazudināt; iznīcināt; noslaucīt no zemes virsas; ❾ zaudēt *(tuvu cilvēku)*; ❿ pazaudēt, aizmirst *(kādu mantu)*; ⓫ neieredzēt; nepievērst uzmanību; **lietv.** bojāeja; nāve; ❷ miris cilvēks; nosists cilvēks; ❸ bēgšana; ❹ bēglis; emigrants

亡故 wánggù ❶ nāves iemesls *(bojāejas iemesls)*; ❷ nomirt; ❸ nāve; ❹ mirušais; nelaiķis

亡国 wángguó ❶ pazudināt *(zaudēt)* valsti, troni, dinastiju; ❷ iet bojā; nonākt pakļautībā *(par valsti)*; ❸ pakļauta valsts; gāzta dinastija; ❹ dzimteni zaudējis cilvēks *(cilvēks bez dzimtenes)*

亡国奴 wángguónú *(iekarotājiem)* pakļāvīgs vergs; cilvēks bez dzimtenes; cilvēks, *(kura dzimtene zaudējusi neatkarību)*

亡魂 wánghún ❶ mirušā cilvēka dvēsele; ❷ zaudēt dūšu; apjukt

亡灵 wánglíng mirušā cilvēka dvēsele; rēgs

亡命 wángmìng ❶ glābties bēgot; bēgt; emigrēt; dzīvot trimdā; ❷ bēglis; emigrants; ❸ gatavs uz visu; pārdrošs

亡失 wángshī zaudēt; apjukt; zaudējums

亡羊补牢 wángyáng-bǔláo ◊ labot kūti, kad aitas pazudušas *(❶ novēlota nākšana pie prāta; ❷ mācīšanās no kļūdām; labāk vēlu nekā nekad)*

王 wáng **lietv.** ❶ imperators; valdnieks; karalis; cars; ❷ lielmanis; princis; ❸ *(šahā; kāršu spēlē)* karalis; ❹ *konf.* valdnieks, *(kas valda ar savas pārliecības un piemēra spēku)*; ❺ *(baznīcas; konfesijas)* galva; ❻ *(bišu)* māte; *(dzīvnieku)* barvedis; **darb.** valdīt; pārvaldīt *(noteiktu teritoriju)*; ❷ atzīt par valdnieku; ierasties pie valdnieka un apliecināt savu padevību; **Īpašv.** Van *uzv.*

王八 wáng·ba ❶ bruņurupucis; ❷ *vulg.* ragnesis; izdzimtenis; plukata

王朝 wángcháo ❶ *vēst.* valdošā dinastija; galms; ❷ *vēst.* oficiāla audience *(pie imperatora; vietējā valdnieka)*; pieņemšana pie imperatora

王储 wángchǔ troņmantnieks; kroņprincis; princis

王道 wángdào *ķīn. filoz.* cēlsirdīga valsts vadība

王道 wáng·dao stipri iedarbīgs; stiprs; ass

王法 wángfǎ *(valdnieka)* likums; kārtība

王府 wángfǔ ❶ valdnieka rezidence; augstmaņa pils; ❷ valdnieka dārgumu krātuves

王公 wánggōng ❶ imperators un vietvalži; valdnieks un galminieki; ❷ aristokrāti

王宫 wánggōng ❶ valdnieka pils; ❷ *rit.* saules altāris

王冠 wángguān valdnieka kronis; augstmaņa galvassega *(svētku gadījumā)*

王国 wángguó valsts; karaliste
王侯 wánghóu imperators un vietvalži; valdošās aprindas
王后 wánghòu ❶ imperatore; karaliene; valdniece; ❷ *(šahā; kāršu spēlē)* dāma
王牌 wángpái *(kāršu spēlē)* trumpis
王水 wángshuǐ *ķīm.* karaļūdens
王孙 wángsūn ❶ jauns aristokrāts; augstmaņa dēls; ❷ pērtiķis; ❸ circenis; ❹ *bot.* četrlapu čūskoga *(Paris quadrifolia)*; ❺ *bot.* huanči astragals *(Astragalus hoangtchy)*; ❻ **īpašv.** Vansuņ *uzv.*
王位 wángwèi tronis; valdnieka goda krēsls
王爷 wáng·ye valdnieks *(uzrunājot vietējo valdnieku)*
王子 wángzǐ augstmaņa dēls; mantinieks; princis
王族 wángzú valdnieka dzimta; valdnieka dzimtas *(pārstāvji)*

网(網) wǎng **lietv.** zvejnieku tīkls; *(putnu)* ķeramās cilpas; *(zvēru)* ķeramais tīkls; ❷ tīklveidīgs pinums; ❸ *(tirdzniecības; iestāžu; uzņēmumu; telefonu u.c.)* tīkls; ❹ *pārn.* pinekli; važas; **darb.** noķert tīklā; izzvejot; ❷ ievilkt *(zirnekļa tīklos)*; **skait.** *lomiem (viena tīkla loms)*
网兜 wǎngdōu ❶ *(biljarda)* maks; ❷ *(produktu)* tīkliņš
网巾 wǎngjīn matu tīkliņš
网开一面 wǎngkāiyīmiàn ◊ atvērt tīklu no vienas puses *(pieļaut likumu mīkstināšanu; izturēties saudzējoši)*
网篮 wǎnglán pīts grozs; pīta kārba
网罗 wǎngluó ❶ tīkli un cilpas; ❷ *(likuma)* važas; ❸ piesaistīt, savākt *(darbiniekus; kadrus)*
网膜 wǎngmó ❶ *biol.* tīklene; ❷ *anat.* taukplēve
网目 wǎngmù ❶ tīkla acs; cilpa; ❷ *kinem.* rastera lodziņš; ❸ *pārn.* likuma sods par izdarīto noziegumu
网屏 wǎngpíng *poligr.* rasteris; pustoņa klišeja
网球 wǎngqiú *sp.* tenisa bumbiņa; teniss
网球场 wǎngqiúchǎng *sp.* tenisa korts
网球拍 wǎngqiúpāi *sp.* tenisa rakete
网眼 wǎngyǎn tīkla acs; cilpa
网眼衫 wǎngyǎnshān tīkliņkrekls
网状 wǎngzhuàng ❶ tīklveidīgs; ❷ *biol.* retikulārs
网状脉 wǎngzhuàngmài *bot.* tīklainais nervs; plūksnotā dzīsliņa
网子 wǎng·zi ❶ tīkls; ❷ *pārn.* blēdīties; šmaukties; ❸ matu tīkliņš

枉 wǎng **īp.** līks; izliekts; līkumains; ❷ nepareizs; nepatiess; ❸ nepelnīts; bez vainas; nevainīgs; ❹ veltīgs; **apst.** veltīgi; velti; **darb.** bojāt; sagrozīt; ❷ *rakst. (epistulārais stils)* pagodināt
枉法 wǎngfǎ *(personīgās interesēs)* pārkāpt *(sagrozīt)* likumu
枉费 wǎngfèi velti tērēt; nevajadzīgi tēriņi
枉然 wǎngrán velti; veltīgi

往(徃) wǎng **darb.** aiziet; aizbraukt; doties projām; ❷ skriet; ❸ turpināt iet; iet uz priekšu; ❹ turpināties; ❺ paiet; aiziet pagātnē; ❻ iet; ❼ *rakst. (epistulārais stils)* sūtīt; dāvināt; **apst.** turpmāk; **īp.** iepriekšējais; pagājušais; **lietv.** ❶ noietais attālums; maršruts; pārgājiens; ❷ pagājušais laiks; pagājušie laiki; ❸ nelaiķis; **pr.** uz; līdz; pie
往常 wǎngcháng ❶ parasti; vienmēr; ❷ agrāk; līdz šim
往返 wǎngfǎn ❶ aiziet un atgriezties; ❷ turp un atpakaļ *(dzelzceļa biļete)*
往复 wǎngfù ❶ staigāt turp un atpakaļ; ❷ abos virzienos; ❸ saieties uzturēt attiecības; ❹ apmainīties ar vēstulēm; sarakstīties
往后 wǎnghòu ❶ atpakaļ; ❷ nākotnē; turpmāk
往还 wǎnghuán ❶ aiziet un atgriezties; abos virzienos; ❷ uzturēt attiecības
往来 wǎnglái ❶ aiziet un atnākt; turp un atpakaļ; abos virzienos; ❷ tekošais *(rēķins)*; ❸ saliekt un atliekt; ❹ uzbrukt un atkāpties; ❺ atkārtoti; ❻ attiecības; sakaru uzturēšana
往年 wǎngnián agrākajos gados *(agrākajos laikos)*
往日 wǎngrì aizgājušajās dienās; agrāk
往时 wǎngshí bijušie laiki *(agrākie laiki)*
往事 wǎngshì pagātnes notikumi; pagājušais
往往 wǎngwǎng ❶ *(agrāk)* bieži; pastāvīgi; ❷ visur; ❸ doties pārgājienā; ❹ kaujiniecisks noskaņojums
往昔 wǎngxī senatnē; pagātnē

惘 wǎng **darb.** apjukt; ciest neveiksmi; iekulties ķezā; ❷ vilties; ❸ noskumt; **īp.** ❶ neveiksmīgs; veltīgs; ❷ nomākts; grūtsirdīgs
惘然 wǎngrán ❶ vilties; vīlies; apbēdināts; ❷ satraukties; satraukti; sarūgtināti; ❸ iekulties ķezā; nonākt strupceļā; apjukt

辋(輞) wǎng **lietv.** *(riteņa)* loks; stīpa

魍 wǎng **sast.**
魍魉 wǎngliǎng *mit.* kalnu, klinšu, ūdeņu un koku ļaunais gars

妄 wàng **īp.** ❶ pārsteidzīgs; neapdomāts; muļķīgs; ❷ nelikumīgs; neatļauts; ❸ *bud.* iluzors; **apst.** uz labu laimi; kā pagadās; veltīgi; muļķīgi; neapdomāti; **lietv.** meli; maldi; ilūzija; ❷ vēlēšanās; cerības; centieni; **vietn.** visi; katrs; **nolieg.** nē
妄动 wàngdòng rīkoties neapdomīgi; nesakarīga rīcība
妄念 wàngniàn ❶ nevaldāma fantāzija *(tukši sapņi; celt gaisa pilis)*; ❷ *bud.* pasaulīgās domas
妄求 wàngqiú prasīt to, kas nepienākas *(izvirzīt aplamas prasības; nesamērīgas pretenzijas)*

妄人 wàngrén *(nesaprātīgs, aplams, ērmots)* cilvēks; neprātis

妄图 wàngtú veltīgi pūliņi *(mēģinājums likt lietā nederīgus līdzekļus)*

妄为 wàngwéi rīkoties uz labu laimi *(rīkoties, kā ienāk prātā)*

妄下雌黄 wàngxià-cíhuáng runāt to, kas ienāk prātā *(kritizēt krustām šķērsām)*

妄想 wàngxiǎng sk. 妄念

妄想狂 wàngxiǎngkuáng *med.* paranoja

妄言 wàngyán nepārdomātas runas; pļāpas; izteikties neapdomīgi

妄语 wàngyǔ sk. 妄言

妄自菲薄 wàngzì-fěibó necienīt pašam sevi *(noniecināt savas labās īpašības)*

妄自尊大 wàngzì-zūndà plātīties *(būt pārlieku pašpārliecinātam)*

忘 wàng **darb.** aizmirst; neatcerēties; ❷ zaudēt; pazaudēt; ❸ nevērīgi attiekties; ignorēt; ❹ aizmirsties; iegrimt dziļās pārdomās; **lietv.** aizmāršība; izklaidība; atmiņas zudums; **nolieg.** ne savādāk, kā; vai lieta nav tā, ka

忘本 wàngběn aizmirst galveno *(neatcerēties savu izcelsmi; aizmirst savu pagātni)*

忘掉 wàngdiào aizmirst; nesaglabāt atmiņā

忘恩负义 wàng'ēn-fùyì aizmirst labo *(kas darīts tev)* un novērsties no pienākuma pildīšanas *(◊ atmaksāt ar melnu nepateicību)*

忘乎所以 wànghū-suǒyǐ nezināt kur likties *(❶ neatcerēties pašam sevi; ❷ galva iet apkārt)*

忘怀 wànghuái nedomāt ne par ko; aizmirst visu; ar vienaldzīgu izskatu

忘记 wàngjì sk. 忘掉

忘年交 wàngniánjiāo draudzība, kas aizmirst par gadu starpību *(draudzība, neskatoties uz piederību dažādām paaudzēm)*

忘情 wàngqíng ❶ būt bezkaislīgam *(būt bezkaislīgam, vienaldzīgam)*; ❷ nespēt apvaldīt savas jūtas

忘却 wàngquè sk. 忘掉; 忘记

忘我 wàngwǒ aizmirst sevi; pašaizliedzība; pašaizliedzīgi

忘形 wàngxíng ❶ nezināt kur dēties *(no prieka)*; ❷ izturēties brīvi un nepiespiesti *(nepievērst uzmanību etiķetei)*

忘性 wàng·xing aizmāršība; izklaidība

旺 wàng **īp.** ❶ spilgts; spīdošs; kvēlojošs; ❷ ziedošs; plaukstošs; rosīgs; ❸ kareivīgs; žirgts; **apst.** ❶ spilgti; ❷ uzplaukumā; plaukumā; **īpašv.** Van *uzv.*

旺季 wàngjì ❶ *(tirdzniecības u.c. darbu)* sezona; sezonas karstākais brīdis; ❷ vispiemērotākais laiks *(noteiktu darbu veikšanai)*

旺盛 wàngshèng ❶ ziedošs; plaukstošs; ❷ ražens; bagāts; ❸ uzplaukums

旺月 wàngyuè ❶ laimīgs, veiksmīgs mēnesis *(it īpaši – tirdzniecībā)*; ❷ *(ražas novākšanas)* sezona

望(朢) wàng **darb.** skatīties tālumā; vērot; skatīties uz; ❷ meklēt *(ar acīm)*; gaidīt; ❸ ar cerībām skatīties uz; cerēt uz; sapņot par; tiekties pēc; ❹ priecāties par; tīksmināties par; sajūsmināties par; ❺ tikt pagrieztam ar seju pret; atrasties iepretī; ❻ ciemoties; apciemot; doties vizītē; ❼ salīdzināt; ❽ būt neapmierinātam ar; pārmest *(kādam)*; ❾ būt redzamam no tālienes; **lietv.** ārējais izskats; āriene; ❷ cerības; sapņi; ❸ vēlēšanās; centieni; ❹ slava; reputācija; ❺ dižciltīga izcelsme; ❻ atdarināšanas cienīgs piemērs; **pr.** uz; virzienā uz; **īpašv.** Van *uzv.*

望板 wàngbǎn *(jumta)* aplatojums

望尘莫及 wàngchén-mòjí ◊ redzēt tikai aizejošo saceltos putekļus, bet nespēt panākt savus pretiniekus *(stipri atpalikt no saviem pretiniekiem; izrādīties tālu iepakaļus)*

望穿秋水 wàngchuān-qiūshuǐ *(nepacietīgi gaidot)* vai acis izskatīt; gaidīt ar lielu nepacietību

望而却步 wàng'érquèbù no pirmā acu uzmetiena apzināties savu bezspēcību *(atkāpties pretinieka priekšā)*

望而生畏 wàng'érshēngwèi baidīties no pirmā acu uzmetiena

望风 wàngfēng ❶ gaidīt vēju; ❷ tiekties pēc popularitātes *(būt godkārīgam)*; ❸ griezties līdz ar vēju; ❹ *(vēstulē)* gaidu ziņas no Jums; ❺ slepeni novērot

望风而逃 wàngfēng'értáo panikā mesties bēgt, kur acis rāda *(bēgt, kur kurais)*

望风披靡 wàngfēng-pīmǐ mesties bēgt pēc pirmās ziņas par pretinieka parādīšanos

望见 wàngjiàn ieraudzīt no tālienes

望楼 wànglóu ❶ novērošanas tornis; ❷ *arhit.* belvederes

望梅止渴 wàngméi-zhǐkě ◊ remdēt slāpes iztālēm vērojot plūmes *(mierināt sevi ar tukšiem sapņiem)*

望日 wàngrì pilnmēness diena *(lunārā mēneša 15. diena)*

望文生义 wàngwén-shēngyì vadīties pēc teksta burtiskā tulkojuma *(saprast burtiski; virspusēji)*

望眼欲穿 wàngyǎn-yùchuān visas acis izskatīt *(gaidīt; cerēt)*

望洋兴叹 wàngyáng-xīngtàn ◊ vērot okeāna varenumu un bēdāties par savu niecību *(saprast savu niecību salīdzinājumā ar augstāko autoritāti)*

望远镜 wàngyuǎnjìng ❶ binoklis; tālskatis; ❷ teleskops

望月 wàngyuè pilns mēness *(pilnmēness)*

望子 wàng·zi ❶ karogs izkārtne *(virs traktiera durvīm)*; ❷ patruļnieks

望族 wàngzú dižciltīga dzimta; augstmaņi; aristokrātija

wei

危 wēi **īp.** bīstams; draudīgs; kritisks; ❷ augsts; stāvs; ❸ taisns; stingrs; bargs; ❹ manierīgs; klīrīgs; ❺ paštaisns; **lietv.** briesmas; bīstami draudi; ❷ nāve; bojāeja; ❸ slīpums; nokalne; krauja; ❹ izliekums; ❺ *(jumta)* kore; **darb.** atrasties bīstamā situācijā; būt pakļautam briesmām; ❷ aiziet bojā; mirt; sabrukt; ❸ kļūt bīstamai *(par slimību)*; novest līdz nāvei *(par slimību)*; ❹ sašķiebties; ciest neveiksmi; ❺ bojāt; graut; pakļaut riskam; ❻ baidīties; vairīties *(no kaut kā)*; satraukties; ❼ šaubīties; izjust bažas *(par kaut ko)*; **apst.** ne savādāk, kā; varbūt; visdrīzāk, ka; baidos, ka; **īpašv.** Vei *uzv.*

危殆 wēidài ārkārtīgi bīstams; dzīvībai bīstams
危地马拉 Wēidìmǎlā Gvatemala
危地马拉人 wēidìmǎlārén Gvatemalas iedzīvotājs
危笃 wēidǔ dzīvībai bīstama *(slimība)*; smags *(slimnieka)* stāvoklis; agonija
危害 wēihài ❶ kaitēt; bojāt; ❷ pakļaut briesmām; ❸ kaitniecība; kaitniecisks
危害性 wēihàixìng kaitīgums; postīgums
危机 wēijī ❶ kritisks moments; krīze; ❷ nelaimju cēlonis
危及 wēijí kaitēt; bojāt; bojāejas briesmas
危急 wēijí draudīgs; nāves briesmu draudi
危局 wēijú bīstams stāvoklis; kritisks stāvoklis
危惧 wēijù baidīties; pārbīties
危难 wēinàn ❶ ārkārtīgi bīstams *(nāvējošs; dzīves un nāves jautājums)*; ❷ atrasties ļoti bīstamā situācijā
危如累卵 wēirúlěiluǎn ◊ trausla kā olu kaudze *(ļoti bīstams stāvoklis; uz sabrukšanas robežas)*
危亡 wēiwáng nāvējoši bīstams; aiziet bojā; bojāeja
危险 wēixiǎn briesmas; risks; bīstams; draudīgs
危险性 wēixiǎnxìng briesmas; risks
危象 wēixiàng *med.* krīze; lūzums
危言耸听 wēiyán-sǒngtīng ar nolūku baidīt *(tīšām baidīt; iedvest bailes)*
危在旦夕 wēizàidànxī tiešas un tuvas briesmas

威 wēi **lietv.** ietekme; prestižs; autoritāte; ❷ spēks; varenība; ❸ loka centrālā daļa; ❹ apspiešana; **apst.** ietekmīgs; varens; **darb.** draudēt; baidīt; iebaidīt; ❷ apspiest; nospiest; **īp.** stingrs; bargs; **īpašv.** Vei *uzv.*

威逼 wēibī draudēt; terorizēt; iebaidīt; piespiest ar spēka palīdzību
威风 wēifēng iespaidīgs izskats *(impozants izskats; cēla stāja; varenums)*
威吓 wēihè iebaidīt; draudēt; likt *(kādam)* drebēt
威力 wēilì spēks; varenums; varens
威名 wēimíng augsta reputācija; liela autoritāte; prestižs
威权 wēiquán spēks un vara; ietekme; autoritāte
威慑 wēishè draudēt; iebaidīt
威士忌 wēishìjì viskijs
威望 wēiwàng ❶ augsta autoritāte; ❷ ietekmīgs; svarīgs; nozīmīgs
威武 wēiwǔ ❶ varens; ietekmīgs; ❷ varens spēks; varenums; ❸ kareivīgs; brašs; vīrišķīgs
威武不屈 wēiwǔ-bùqū nenoliekt galvu pārspēka priekšā *(nepadoties spēkam; nesatricināms; neiebiedējams)*
威胁 wēixié draudi; draudēt; iebaidīt
威胁性 wēixiéxìng draudīga rakstura *(paziņojums u.c.)*
威信 wēixìn liela autoritāte; ietekme; prestižs; uzticēšanās; uzticība
威严 wēiyán draudīgs; valdonīgs; varenība; spēks
威仪 wēiyí ❶ cieņas pilna stāja; ❷ etiķete; uzvedības normas; ❸ ceremonijmeistars

萎 wēi/wěi **darb.** ❶ nokalst; sažūt; ❷ vītināt; vīst; ❸ sirgt; slimot

逶 wēi **darb.** līkumot; izlocīties

逶迤 wēiyí ❶ līkumot; izlocīties; ❷ garš; garens; ❸ pašapmierināts; ❹ taisnīgs; objektīvs; ❺ nepārtraukts; ilgs; bezgalīgs

偎 wēi **darb.** piespiesties; piekļauties; ❷ satuvināties; saieties *(ar kādu)*; ❸ mīlēt; **apst.** tuvs; mīļotais *(cilvēks)*

偎依 wēiyī piespiesties; piekļauties *(kādam)*

葳 wēi **sast.**

葳蕤 wēiruí ❶ *bot.* ārstniecības mugurene *(Polygonatum officinale)*; ❷ nokarāties; novīst *(par lapām un augiem)*; ❸ meža biezoknis; smalce; *apv.* skuta

崴 wēi/wǎi **īp.** kalnains; stāvs; svērtenisks

崴嵬 wēiwéi augsts; stāvs; kraujš

煨 wēi **darb.** ❶ cept; sacept; izcept; sildīt *(uz oglēm)*; ❷ sautēt; sutināt; **lietv.** uguns ogļu pannā

微 wēi **īp.** ❶ mazs; niecīgs; mazskaitlīgs; nenozīmīgs; viegls; ❷ zems; zemas izcelsmes; ❸ smalks; maigs; ❹ precīzs; rūpīgs; ❺ tumšs; neskaidrs; blāvs; ❻ dziļš; slepens; netverams; **apst.** viegli; mazliet; slepeni; **darb.** ❶ pagrimt; panīkt; ❷ kristies; pazemināties *(par cenām)*; ❸ aptumšoties; aptumst; ❹ slēpt; apspiest *(jūtas)*; **nolieg.** nav; nemēdz būt; nav jau tā, ka; tā nav, ka; **lietv.** ❶ *(parādības)* sākums; sākuma un beigu

(fāze); ❷ čūla uz apakšstilba; **īpašv.** Vei *uzv.*
微安 wēi'ān *el.* mikroampērs
微安计 wēi'ānjì *el.* mikroampērmetrs
微波 wēibō *el.* mikroviļņi
微薄 wēibó nožēlojams; vājš; pieticīgs
微不足道 wēibùzúdào nenozīmīgs *(tāds ko nav vērts pieminēt)*
微程序 wēichéngxù *tehn.* mikroprogramma
微词 wēicí ❶ slēpta kritika; mājiens; ❷ neizteiktie vārdi *(vārdi uz mēles)*
微电池 wēidiànchí *el.* mikroelements
微电极 wēidiànjí *el.* mikroelektrods
微电路 wēidiànlù *el.* mikroshēma
微电子学 wēidiànzǐxué mikroelektronika
微法 wēifǎ *el.* mikrofarads
微分 wēifēn *mat.* diferencēt; diferenciālis
微分器 wēifēnqì diferenciators
微分学 wēifēnxué *mat.* diferenciālrēķini
微风 wēifēng ❶ viegls vējiņš; vēsma; ❷ brīze
微伏 wēifú *el.* mikrovolts
微观 wēiguān *fiz.* mikro; mikroskopisks; mikroobjektu pētniecība un novērošana
微亨 wēihēng *el.* mikrohenrijs
微乎其微 wēihūqíwēi ❶ smalkākais no smalkajiem; maziņš; niecīgs; ❷ niecīgs skaits; gandrīz vai nemaz
微积分 wēijīfēn *mat.* diferenciāļi un integrāļi
微积分学 wēijīfēnxué *mat.* diferenciālrēķini un integrālrēķini
微贱 wēijiàn ❶ *(zemas)* izcelsmes; ❷ *niev. (par sevi)* maziņš; sīciņš
微晶 wēijīng *min.* mikrolīts; mikrokristāls
微居里 wēijūlǐ *fiz.* mikrokirī
微克 wēikè mikrograms
微粒 wēilì ❶ graudiņš; granula; daļiņa; *fiz.* korpuskula; ❷ *biol.* mikrosoma
微量 wēiliàng ❶ mazliet; mazs daudzums; ❷ mikro- *(analīze u.c.)*
微米 wēimǐ mikrons
微秒 wēimiǎo mikrosekunde
微妙 wēimiào ❶ dziļdomīgs; smalks; ❷ dziļi slēpts; dziļi apslēpts
微末 wēimò niecīgs; mazs; nenozīmīgs
微容量 wēiróngliàng *sar.* mazlitrāžas automobīlis
微弱 wēiruò vājš; gaudens; bezspēcīgs
微商 wēishāng *mat.* atvasinājums
微升 wēishēng mikrolitrs
微生物 wēishēngwù mikrobs; mikroorganisms; mikrobioloģisks
微生物学 wēishēngwùxué mikrobioloģija
微生物学家 wēishēngwùxuéjiā mikrobiologs
微调 wēitiáo radiouztvērēju noregulēšana
微瓦 wēiwǎ *el.* mikrovats
微瓦计 wēiwǎjì *el.* mikrovatmetrs
微微 wēiwēi ❶ maziņš; niecīgs; ❷ mazliet; nedaudz; ❸ kluss; mierīgs
微细 wēixì ❶ smalks; sīks; ❷ detalizēts; rūpīgs; ❸ zemas izcelsmes
微小 wēixiǎo ❶ sīks; niecīgs; ❷ mikro *(klimats u.c.)*; ❸ *tehn.* elementārs
微笑 wēixiào viegls smaids; smaidīt
微型 wēixíng ❶ *sar.* mazlitrāžas automobilis; ❷ miniatūrs; mikro
微型化 wēixínghuà mikrotehnoloģija
微血管 wēixuèguǎn asinsvadi; kapilāri
微言大义 wēiyán-dàyì dziļi vārdi un jēga *(literāra sacerējuma raksturojums)*
微音器 wēiyīnqì mikrofons
微震 wēizhèn mikrozemestrīce
微质点 wēizhìdiǎn *fiz., ķīm.* mikrodaļiņa

巍 wēi **īp.** augsts; augsts un liels; milzīgs; dižens; majestātisks
巍峨 wēi'é augsts; milzīgs; majestātisks
巍然 wēirán grandiozs; majestātisks
巍巍 wēiwēi ❶ augsts; ❷ slieties; augstu slieties

为(為、爲) wéi/wèi **darb.** ❶ nodarboties *(ar kaut ko)*; strādāt *(pie kādas problēmas)*; ❷ darīt; ❸ valdīt; vadīt; ❹ rīkoties; ❺ strādāt *(kaut ko radošu)*; ❻ veikt *(kādu darbu)*; ❼ izpildīt; ❽ izgatavot; sagatavot; ražot; ❾ domāt; uzskatīt; pieņemt; atzīt; ❿ attiekties; vērtēt; noteikt; traktēt; ⓫ novest līdz tam, ka; rīkoties tā, lai; ⓬ parādīties; rasties; izdoties; notikt; ⓭ izlikties; tēlot; **palīgdarb.** būt; būt *(par kaut ko)*; būt *(noteiktā kvalitātē)*; kalpot *(kā)*; veidot *(kaut ko)*; līdzināties *(kaut kam)*; nozīmēt *(kaut ko)*; ❶ kļūt par; pārvērsties par; izveidoties par; ❷ veikt; darīt; ❸ *(ar darbības vārdu ciešamajā kārtā)* tikt pakļautam; **mod. darb.** būt gatavam *(kaut ko darīt)*; gatavoties *(kaut ko veikt)*; **pr.** *(noteiktā)* kapacitātē; *(noteiktā)* lomā; ❶ *(telpiskā izteiksmē)* līdz; ❷ ar; kopā ar; ❸ *(kapitulēt kāda)* priekšā; starp; vidū; **saik.** ja; gadījumā, ja; ❶ tad; tādā gadījumā; **īpašv.** Vei *uzv.*
为非作歹 wéifēi-zuòdǎi darīt ļaunu; veikt ļaundarības; ļaundarības
为富不仁 wéifù-bùrén alkatīgajiem nepiemīt cilvēcība *(alkatīgs un cietsirdīgs)*
为害 wéihài darīt ļaunu; veikt ļaundarības
为难 wéinán saskarties ar grūtībām; nonākt grūtā situācijā; grūtības
为人 wéirén ❶ raksturs; cilvēka raksturs; cilvēka personīgās īpašības; ❷ prast uzvesties sabiedrībā; labi apieties ar cilvēkiem; būt kārtīgam cilvēkam; ❸ cilvēcīgas rakstura īpašības
为生 wéishēng dzīvot; pelnīt iztiku *(ar noteiktu nodarbošanos)*; iztikas avots
为首 wéishǒu būt galvgalī; vadīt; ieņemt līdera

pozīcijas
为所欲为 wéisuǒyùwéi patvaļa *(patvarība; patvaļīga rīcība)*
为伍 wéiwǔ saieties *(ar kādu)*; draudzēties *(ar kādu)*
为止 wéizhǐ ieskaitot *(noteiktu laiku)*; līdz *(noteiktam laikam)*; ieskaitot

圩 wéi/xū **lietv.** ❶ dambis; aizsargdambis; aizsarguzbērums *(Austrumķīnas palieņu zemēs)*; ❷ valnis; mūris *(apkārt ciemam)*; ❸ *novec.* ciems *(Austrumķīnā)*; ❹ paliene; ❺ sāls lauki
圩田 wéitián *(ar aizsarguzbērumu iežogota)* paliene; aizsargāta paliene
圩垸 wéiyuàn *(palieņu)* dambji un vaļņi
圩子 wéi·zi ❶ dambis; uzbērums; ❷ valnis *(apkārt ciemam)*

违(違) wéi **darb.** ❶ pārkāpt *(likumu)*; pretoties; darboties pretī; ❷ neievērot *(noteikto laiku)*; izjaukt *(plānu)*; ❸ vairīties no; ❹ neieredzēt; ❺ neklausīt; būt nepaklausīgam; ❻ izvairīties; ❼ novirzīties; **lietv.** kļūda; kļūme; ❽ ļaunums; ❾ dīvainība
违拗 wéi'ào pretoties; nepakļauties; nepakļāvīgs; spītīgs
违拗症 wéi'àozhèng *med.* negatīvisms
违背 wéibèi ❶ pārkāpt; ❷ novirzīties no; darīt kādam par spīti; par spīti
违法 wéifǎ ❶ pārkāpt likumu; ❷ nelikumīgs; nelikumība
违法者 wéifǎzhě likuma pārkāpējs
违反 wéifǎn pārkāpt; būt pretrunā *(ar kaut ko)*
违犯 wéifàn ❶ pārkāpt; ❷ veikt noziegumu; rīkoties pretlikumīgi
违禁 wéijìn pārkāpt aizliegumu; par spīti aizliegumam
违禁品 wéijìnpǐn aizliegtās preces
违抗 wéikàng izrādīt nepakļaušanos; pretdarbība; pretoties; noliegt
违心之论 wéixīnzhīlùn negodīgs spriedelējums *(bezprincipu paziņojums)*
违约 wéiyuē pārkāpt vienošanos *(solījumu)*
违约金 wéiyuējīn *jur.* līgumsods

围(圍) wéi **darb.** ❶ ielenkt; aplenkt; apiet apkārt; ❷ noslēgt loku; apvilkt svītru; **lietv.** ❸ ielenkums; aplenkums; ❹ medības ar dzinējiem; *(zvēru)* ķeršana; ❺ *(koka stumbra)* aptvēriens; ❻ apkārtmērs; ❼ aizkars
围捕 wéibǔ ❶ aplenkt un sagūstīt *(noziedzniekus)*; ❷ *(noziedznieku)* tvarstīšana
围场 wéichǎng ❶ aplenktais medību iecirknis; ❷ medību platības; ❸ *ģeol.* amfiteātris
围城 wéichéng pilsētas *(cietokšņa)* aplenkums; aplenkta pilsēta
围攻 wéigōng ❶ *milit.* uzbrukt no visām pusēm; doties uzbrukumā; ❷ aplenkums
围歼 wéijiān ❶ *(noziedznieku)* tvarstīšana; ❷ medības ar dzinējiem
围剿 wéijiǎo soda ekspedīcija *(it īpaši – Gomindana soda ekspedīcijas pret ķīniešu Sarkano armiju)*
围巾 wéijīn šalle; plecu šalle
围困 wéikùn ❶ aplenkt; ieslēgt aplenkumā; ❷ nonākt aplenkumā; aplenkts
围猎 wéiliè medības ar dzinējiem; aplenkt zvērus
围拢 wéilǒng aplenkt; ielenkt; saņemt gredzenā
围盘 wéipán *metal.* velmejamā stāva ierīce, *(kas nodrošina velmējamās loksnes pārvietošanos fiksētā attālumā)*
围屏 wéipíng divviru aizslietnis
围棋 wéiqí go; weiqi *(ķīniešu dambrete)*
围墙 wéiqiáng *(zemes vai akmens)* valnis; *(kleķa)* siena vai žogs
围裙 wéiqún priekšauts; skotele
围绕 wéirào ❶ ieskaut; apjozt; ❷ apiet apkārt; riņķot *(pa stadionu)*; ❸ *(diskusija)* par *(noteiktu tēmu)*
围网 wéiwǎng *(zvejas)* riņķa vads
围涎 wéixián *(bērnu)* krūšautiņš
围岩 wéiyán *ģeol.* ietilpstošie ieži
围住 wéizhù blīvi aplenkt; apjozt; ielenkt
围子 wéi·zi ❶ riņķis; ❷ žogs; valnis; ❸ *(gultas)* aizkars
围嘴儿 wéizuǐr sk. 围涎

桅 wéi **lietv.** masts
桅灯 wéidēng *jūrn.*, *av.* gaitas uguņi
桅顶 wéidǐng *jūrn.* *(masta)* augšgals
桅杆 wéigān *jūrn.* masts
桅桁 wéihéng *jūrn.* takelāžas apaļkoki
桅樯 wéiqiáng *jūrn.* masts

惟 wéi **darb.** domāt; pieņemt; spriest; kļūt domīgam; ❶ izvietot *(karaspēku)*; ❷ piekrist; piebalsot; **palīgdarb.** būt; kļūt; **part.** tikai; tik vien; vienīgi; **saik.** un; kā arī; ❸ kaut; kaut vai; ja, arī; **īpašv.** Vei *uzv.*
惟独 wéidú tikai; vienīgi
惟恐 wéikǒng baidīties tikai, ka; vienīgi bail, ka
惟利是图 wéilì-shìtú iedzīvošanās kāre *(alkatība; merkantils gars)*
惟妙惟肖 wéimiào-wéixiào līdzīgi kā divas ūdens piles *(kā dzīvs; uz mata tāds pats)*
惟命是从 wéimìng-shìcóng padevīgi pakļauties *(klausīt bez ierunām)*
惟我独尊 wéiwǒ-dúzūn pašpārliecināts *(sevi uzskatīt augstāk par visiem)*
惟一 wéiyī vienīgais
惟有 wéiyǒu atliek tikai

唯 wéi/wěi **part.** tikai; vienīgi; ❶ *(emfātiskā*

partikula) tieši; tieši tā; proti; ❷ lūk; lūk – tagad; **darb.** piebalslot; piekrist
唯理论 wéilǐlùn *filoz.* racionālisms
唯理论者 wéilǐlùnzhě *filoz.* racionālists
唯利是图 wéilì-shìtú iedzīvošanās kāre; alkatība
唯灵论 wéilínglùn *filoz.* spirituālisms
唯灵论者 wéilínglùnzhě *filoz.* spirituālists
唯美主义 wéiměizhǔyì *filoz.* estētisms
唯美主义者 wéiměizhǔyìzhě *filoz.* estēts
唯名论 wéimínglùn *filoz.* nominālisms
唯名论者 wéimínglùnzhě *filoz.* nominālists
唯能论 wéinénglùn *filoz.* enerģētisms
唯能论者 wéinénglùnzhě *filoz.* enerģētisma adepts
唯条件论 wéitiáojiànlùn ◊ priekšnosacījums priekšnosacījuma dēļ *(priekšnosacījuma fetišizācija)*
唯我主义 wéiwǒzhǔyì ❶ *filoz.* solipsisms; ❷ sevis mīlestība; egoisms
唯我主义者 wéiwǒzhǔyìzhě *filoz.* solipsists
唯武器论 wéiwǔqìlùn *polit.* ieroču visspēcības teorija
唯物 wéiwù *filoz.* materiālistisks
唯物论 wéiwùlùn *filoz.* materiālisms
唯物史观 wéiwù shǐguān *filoz.* materiālistiskā vēstures izpratne
唯物主义 wéiwùzhǔyì sk. 唯物论
唯物主义者 wéiwùzhǔyìzhě materiālists
唯心 wéixīn ideālisms; ideālists
唯心论 wéixīnlùn *filoz.* ideālisms
唯心史观 wéixīnshǐguān *filoz.* ideālistiskā vēstures izpratne
唯心主义 wéixīnzhǔyì sk. 唯心论
唯心主义者 wéixīnzhǔyìzhě *filoz.* ideālists
唯意志论 wéiyìzhìlùn *filoz.* voluntārisms
唯意志论者 wéiyìzhìlùnzhě *filoz.* voluntārists

帷

wéi **lietv.** ❶ aizkars; priekškars; ❷ aizsegs; aizklājs
帷幕 wéimù aizkars; aizklājs
帷幄 wéiwò ❶ telts; ❷ štābs; štāba padomnieks
帷子 wéi·zi *vēst.*ekipāžas *(vieglo ratu)* priekškars

维(維)

wéi **darb.** siet; sasiet; sasiet *(mezglā)*; apsiet; ❷ ierobežot; apvaldīt; ❸ vadīt; turēt rokās; ❹ saliedēt; apvienot; ❺ aizsargāt atbalstīt; ❻ ievērot; nodrošināt; ❼ domāt; pārdomāt; **lietv.** pinekli; valgi; ❷ pavadas; groži; ❸ diegs; makšķeraukla; šķiedra; ❹ balsti; pamati; ❺ *mat.* dimensija; izmērījums; ❻ *saīs.* uigurs; **part.** būt; kļūt; ❷ tikai; vienīgi; ❸ lūk; **īpašv.** Vei *uzv.*
维持 wéichí ❶ atbalstīt; aizsargāt; ❷ saglabāt; nodrošināt; ❸ uzturēt; turēties dzīves nedienu virspusē; savilkt galus kopā
维管束 wéiguǎnshù *bot.* vadu kūlītis
维护 wéihù ❶ aizsargāt; saglabāt; ievērot; ❷ *tehn.* apkalpot, ekspluatēt *(iekārtu)*
维尼纶 wéinílún *tekstil. (polivinilspirta šķiedru audums)* vinilons
维生素 wéishēngsù vitamīns
维生素学 wéishēngsùxué vitaminoloģija
维生素原 wéishēngsùyuán provitamīns
维吾尔语 wéiwú'ěryǔ uiguru valoda
维吾尔族 wéiwú'ěrzú uiguri *(viena no ĶTR mazākumtait tīlam)*
维系 wéixì saglabāt; uzturēt
维新 wéixīn atjaunotne; reformas
维修 wéixiū ❶ tekošais remonts; ❷ rūpīgi sargāt

鮠(鮠)

wéi **lietv.** *zool. (zobenvaļu pasuga)* bagrida *(Leiocassis dumerili)*

伪(僞、偽)

wěi **īp.** ❶ neīsts; izdomāts; šķietams; liekulīgs; melīgs; ❷ mākslīgs; viltus; pseido; kvazi; ❸ nelikumīgs; marionešu; **darb.** izlikties; simulēt; mānīt; ❷ uzurpēt; nelikumīgi piesavināties; ❸ viltot; falsificēt; **lietv.** meli; liekulība; izlikšanās; ❷ *ķīn. filoz.* audzināšana, kultūra *(tas, ko pretstatā iedzimtajam 性 cilvēks iegūst audzināšanas un mācību ceļā)*
伪币 wěibì ❶ viltotas monētas vai papīra naudas zīmes; ❷ marionešu valdības izlaistā nauda
伪钞 wěichāo viltota banknote *(viltota papīra naudas zīme)*
伪称 wěichēng izlikties par citu cilvēku
伪古典主义 wěigǔdiǎnzhǔyì *lit.* pseidoklasicisms
伪卷云 wěijuǎnyún *met.* neīstie spalvu mākoņi
伪军 wěijūn ❶ marionešu karaspēks; ❷ marionešu karaspēka karavīrs
伪君子 wěijūnzǐ liekulis; svētulis; farizejs
伪善 wěishàn liekulība; svētulība; liekulīgs; svētulīgs
伪书 wěishū ❶ *lit.* literāra falsifikācija *(viltots literārs sacerējums)*; ❷ viltots dokuments; viltota vēstule
伪托 wěituō viltots iegansts; viltus atsauce; *(kāda)* vārdā
伪造 wěizào ❶ viltot; falsificēt; ❷ viltots; viltojums
伪证 wěizhèng *jur.* viltus liecība; sniegt viltotas liecības
伪证人 wěizhèngrén *jur.* viltus liecinieks
伪政权 wěizhèngquán marionešu valdība
伪装 wěizhuāng ❶ izlikties; izlikties par; simulēt; ❷ liekulīgs; nepatiess; ❸ maskēties; maskēšanās
伪装服 wěizhuāngfú *milit.*maskēšanās apmetnis *(maskēšanās tērps)*
伪装网 wěizhuāngwǎng *milit.* maskēšanās tīkls
伪足 wěizú *zool.* pseidopodija

伟(偉)

wěi **īp.** ❶ varens; iespaidīgs; grandiozs; ❷ izcils; lielisks; reti sastopams; **īpašv.** Vei *uzv.*
伟大 wěidà varens; varenība
伟绩 wěijì izcils varoņdarbs; milzīgs nopelns

伟晶岩 wěijīngyán *min.* pegmatīts
伟人 wěirén izcils cilvēks; liela personība
伟业 wěiyè liela lieta; milzu varoņdarbs

苇(葦) wěi **lietv.** niedres; niedru; niedrājs
苇箔 wěibó niedru klājiens uz jumta *(virs kura tiek segta dakstiņu kārtu)*
苇塘 wěitáng niedrēm aizaudzis dīķis vai ūdens tilpne
苇子 wěi·zi niedres; niedrājs

尾 wěi/yǐ **lietv.** ❶ aste; astes; ❷ aizmugure; ❸ beigas; atlikums; **īp.** skaists; brīnišķīgs; **darb.** sekot; iet aiz muguras; **skait.** ❶ *(zivīm) aste;* ❷ *gabals*; **īpašv.** Vei *uzv.*
尾巴 wěi·ba aste; celt asti gaisā *(plātīties ◊ celt degunu gaisā)*
尾巴主义 wěi·bazhǔyì *polit.* vilkšanās astē
尾部 wěibù astes daļa; aste; astes *(spalvas u.c.)*
尾大不掉 wěidà-bùdiào ◊ liela, grūti kustināma aste *(kaut kas liels, grūti vadāms)*
尾骨 wěigǔ *anat.* astes kauls
尾花 wěihuā vinjete *(grāmatas vai nodaļas beigās)*
尾矿 wěikuàng *ģeol.* iežu bagātināšanas atlikums
尾鳍 wěiqí *zool.* astes peldspura
尾欠 wěiqiàn nenomaksātā parāda daļa
尾声 wěishēng ❶ *mūz.* pēdējā ārija; noslēguma akords; ❷ beigas; noslēgums
尾数 wěishù ❶ *mat.* mantisa; ❷ naudas rēķina atlikums
尾随 wěisuí iet pa pēdām; neatpalikt ne par vienu soli
尾翼 wěiyì *av.* lidmašīnas astes plākšņi

纬(緯) wěi **lietv.** ❶ *tekstil.* auds; audu pavediens; ❷ šķērslīnijas *(no kreisās puses uz labo)*; šķērsceļi *(no rietumiem uz austrumiem)*; ❸ *ģeogr., astr.* paralēles; ❹ *(slepenās; zīlēšanas)* apokrifās grāmatas *(pretstatā kanoniskajām grāmatām 经)*; ❺ *novec.* planētas; ❻ stīgas; **darb.** ❶ vērpt; pīt; ❷ siet; sasiet; **īpašv.** Vei *uzv.*
纬度 wěidù *ģeogr.* platuma grādi; paralēles
纬度圈 wěidùquān *ģeogr.* platuma riņķis
纬纱 wěishā *tekstilrūpn.* auds; audu pavediens
纬线 wěixiàn *ģeogr., astr.* paralēle; ❷ *tekstil.* auds; audu pavediens

委 wěi **darb.** ❶ sūtīt; pilnvarot; nozīmēt amatā; ❷ izsniegt; uzticēt; nodot *(kāda)* ziņā; ❸ atlikt malā; atmest; atstāt bez uzmanības; ❹ saliekties; saliekt; pieliekt; ❺ sekot; klausīt; paklausīt; ❻ slinkot; izlocīties *(no darba)*; ❼ zaudēt spēkus; sirgt; slimot; **īp.** līks; līkumots; ❶ mazs; maziņš; miniatūrs; ❷ detalizēts; ❸ skaidrs; precīzs; ❹ īsts; drošs; **apst.** patiešām; īstenībā; **lietv.** nozīmējums; pilnvarojums; ❷ galotne; *(auga)* vainags, lapotne; ❸ galvas sega; cepure; ❹ krājumi; ietaupījumi; fondi; **īpašv.** Vei *uzv.*
委顿 wěidùn ❶ panīkt; ❷ noguris; novārdzis; zaudējis dūšu
委陵菜 wěilíngcài *bot.* Ķīnas platkājiņi; Ķīnas retēji *(Potentilla chinensis)*
委靡 wěimǐ nīkuļot; vārgt; panīkt
委内瑞拉 Wěinèiruìlā Venecuēla
委内瑞拉人 wěinèiruìlārén Venecuēlas iedzīvotājs
委派 wěipài ❶ nosūtīt; ❷ nozīmēt *(amatā)*
委弃 wěiqì atmest; atteikties *(no kaut kā)*
委曲 wěiqū ❶ līkumains; izlocīties; ❷ piemēroties; lavierēt; ❸ sagrozīt; samaitāt; izkropļot; ❹ detalizēts; sīks
委曲求全 wěiqū-qiúquán dažnedažādi piemēroties, cenšoties atrisināt sarežģījumus *(❶ lavierēt, lai saglabātu savu labklājību; ❷ atteikties no savām interesēm kopējas lietas vārdā)*
委屈 wěi·qu nepelnīts apvainojums; neapmierinātība par *(nodarīto)* pārestību
委任 wěirèn ❶ nozīmēt amatā; uzticēt; pilnvarot; ❷ *jur.* pilnvara; ❸ mandāts
委任书 wěirènshū *jur.* mandāts; rakstiska pilnvara
委实 wěishí patiešām; tik tiešām; īstenībā
委托 wěituō pilnvarot; uzticēt
委托人 wěituōrén *jur.* pilnvarotājs; pilnvaras devējs; komitents
委托书 wěituōshū *jur.* pilnvara
委婉 wěiwǎn ❶ izvairīgs; nenoteikts; ❷ korekts; taktisks; delikāts
委员 wěiyuán komisijas *(padomes; komitejas)* loceklis
委员会 wěiyuánhuì komisija; padome; komiteja
委员长 wěiyuánzhǎng komitejas priekšsēdētājs; komisijas priekšsēdētājs
委罪 wěizuì pārlikt vainu uz cita *(atkratīties no atbildības)*

娓 wěi **īp.** ❶ paklausīgs; ❷ pakalpīgs; ❸ brīnišķīgs
娓娓 wěiwěi ❶ pļāpāt bez apstājas *(nenogurdināms runātājs)*; ❷ daiļrunīgs

萎 wěi/wēi ❶ panīkt; nonākt panīkumā; ❷ pazemināties
萎黄病 wěihuángbìng ❶ *med.* hloroze; ❷ *bot.* augu dzeltenā slimība
萎靡 wěimǐ novīst; panīkt; panīcis
萎蔫 wěiniān vīšana; novīšana; novīst; nīkulīgs
萎缩 wěisuō novīst; atrofēties; atrofija
萎陷 wěixiàn *med.* kolapss
萎谢 wěixiè novīst; noziedēt; panīkt

唯 wěi/wéi **darb.** piebalsot; piekrist
唯唯 wěiwěi ❶ *(goddevīgi piebalsot)* jā! jā! ❷ sekot

vienam aiz otra
唯唯诺诺 wěiwěinuònuò paklausīgi piebalsot

猥 wěi **lietv.** *(liels)* daudzums; liels *(skaits)*; **īp.** ❶ daudzveidīgs; haotisks; nekārtīgs; ❷ zems; vulgārs; **darb.** ❶ ierīkot; nolikt; ❷ sagāzt vienā kaudzē; **apst.** neskaidri; nekārtīgi; kā nebūt; ❶ negaidīti; pēkšņi; bez iemesla; ❷ liekulīgi; viltīgi; riņķī un apkārt; **onom.** *(suņa rejas)* vau vau
猥琐 wěisuǒ sīkumains pedantisms; izšķiest spēkus niekos; ❶ sīks; sīkums; kaut kas nenozīmīgs; ❷ rupjš; vulgārs; neaptēsts
猥亵 wěixiè neķītrs; jēls

痿 wěi **darb.** tirpt; notirpt; saraut krampjos; **lietv.** *med.* atrofija

卫(衛、衞) wèi **darb.** ❶ apsargāt; aizsargāt; piesegt; ❷ saudzēt; apgādāt; **lietv.** ❶ sardze; apsardze; ❷ pils sardze; gvarde; ❸ garnizons; cietoksnis; militāra apmetne; sardzes postenis; ❹ *ķīn. med.* venozās asinis; **īpašv.** ❶ *(viens no Tieņdzjiņas pilsētas neoficiālajiem nosaukumiem)*; ❷ Vei *uzv.*
卫兵 wèibīng ❶ *vēst.* miesas sargs; sargkareivis; ❷ *novec.* sardzes vīrs; ❸ apsardzes dienests; apsardze
卫道 wèidào aizsargāt senās ētikas un morāles normas
卫道士 wèidàoshì senās *(agrākās)* kārtības apoloģēts
卫道者 wèidàozhě tikumības sargātājs; tikumības aizstāvis
卫队 wèiduì eskorts; konvojs; apsardze
卫护 wèihù ❶ apsargāt; aizsargāt; ❷ būt *(kāda)* interešu sardzē
卫矛 wèimáo *bot.* spārnainais segliņš *(Euonymus alata)*
卫生 wèishēng ❶ veselības aizsardzība; sanitārija; higiēna; ❷ higiēnisks; vesels *(nevainojams higiēnas aspektā)*
卫生部 wèishēngbù veselības aizsardzības ministrija
卫生带 wèishēngdài higiēniskā saite
卫生间 wèishēngjiān tualete
卫生裤 wèishēngkù higiēniskas apakšbikses
卫生球 wèishēngqiú naftalīns *(bumbiņās)*
卫生学 wèishēngxué higiēna *(zinātne)*
卫生学家 wèishēngxuéjiā higiēnists
卫生衣 wèishēngyī higiēniska apakšveļa
卫生员 wèishēngyuán sanitārs
卫生院 wèishēngyuàn veselības aizsardzības punkts; slimnīca
卫生纸 wèishēngzhǐ tualetes papīrs
卫士 wèishì miesas sargs; apsargs
卫戍 wèishù uzturēties garnizonā; garnizona dienests; apsargāt
卫星 wèixīng ❶ *astr.* satelīts; mākslīgais pavadonis; ❷ *(pilsēta)* pavadonis; ❸ *(rūpnīca)* filiāle

为(爲) wèi/wéi **palīgdarb.** *(darbības vārda-saitiņas lomā ciešamās kārtas teikumos)* tikt pakļautam; **pr.** priekš; dēļ; *(kāda)* labā; *(kāda)* vietā; *(tiek tulkots ar sekojošā lietvārda datīva locījumu)*; ❶ tāpēc, ka; attiecībā uz; par; ❷ *(apzīmējot adresātu tiek tulkots ar sekojošā lietvārda datīva locījumu)*; **saik.** un; pie tam; **part.** vai; vai...vai
为何 wèihé kāpēc; kāda iemesla dēļ
为虎傅翼 wèihǔ-fùyì ◊ tīģerim pielikt spārnus *(sekmēt ļaundara rīcību; palīdzēt ļaundarim veikt ļaundarības)*
为虎作伥 wèihǔ-zuòchāng ◊ kalpot tīģerim par viņa apēstā cilvēka rēgu *(❶ par cilvēku, kurš padevies ienaidniekam un palīdz ienaidniekam veikt ļaundarības; ❷ kļūt par ļaundara izpalīgu)*
为了 wèi·le ❶ dēļ *(kaut kā)*; dēļ tā, lai; ❷ tā kā; tāpēc, ka
为人作嫁 wèirén-zuòjià ◊ svešiem gatavot kāzu tērpus *(darboties citu interesēs; strādāt citiem, nesaņemot labumu sev)*
为什么 wèishén·me kāpēc; par ko; kādēļ; kādā sakarībā
为渊驱鱼 wèi yuān qū yú ◊ dzīt zivis atvara virzienā *(par sliktiem valdniekiem, no kuriem tauta bēg pie viņu ienaidniekiem)*
为着 wèi·zhe priekš; lai; tā *(vārdā)*, lai; izdarīt tā, lai

未 wèi **nolieg.** vēl ne; līdz šim laikam ne; ❶ *(pirms modālajiem darbības vārdiem)* ne; nedrīkst; ❷ vai nē? ❸ pirms tam kā; ❹ vēl *(nav pienācis)*; vēl *(nav noticis)*
未必 wèibì nav *(nekādas)* nepieciešamības *(nav obligāti; nevajag; diez' vai)*
未便 wèibiàn neērti; nav vēlams; nevietā
未卜先知 wèibǔ-xiānzhī ◊ bez zīlēšanas jau zināt uz priekšu *(jau iepriekš pareizi paredzēt; tālredzīgs)*
未曾 wèicéng ❶ vēl nekad ne; vienmēr; ❷ neskatoties uz; par spīti
未尝 wèicháng vēl nekad ne; vēl ne reizes ne
未定稿 wèidìnggǎo ❶ *(literāra sacerējuma)* uzmetums; ❷ *(grāmatas)* projekts
未定之天 wèidìngzhītiān nav iespējams paredzēt ar ko tas beigsies
未婚 wèihūn neprecējies *(vīrietis)*; neprecējusies *(sieviete)*
未婚夫 wèihūnfū līgavainis
未婚妻 wèihūnqī līgava
未经 wèijīng bez; neizejot cauri
未决犯 wèijuéfàn *jur.* iepriekšējā apcietinājumā

esošais; izmeklēšanā esošais
未可厚非 wèikě-hòufēi nedrīkst spriest pārāk bargi *(nedrīkst būt tik prasīgam)*
未来 wèilái nākotne; nākamība; rītdiena
未来学 wèiláixué futuroloģija
未来学家 wèiláixuéjiā futurologs
未来主义 wèiláizhǔyì futūrisms *(tēlotājas mākslas un dzejas virziens)*
未来主义者 wèiláizhǔyìzhě futūrists
未老先衰 wèilǎo-xiānshuāi priekšlaicīgi palikt vecam *(priekšlaicīgi savecēt)*
未了 wèiliǎo nepabeigta *(lieta)*; neatrisināta *(problēma)*
未免 wèimiǎn ❶ neizbēgami; noteikti; ❷ šķiet, ka; vai nav pārāk
未能免俗 wèinéng-miǎnsú nespēt atteikties no kopējiem *(pasaulīgajiem)* ieradumiem un parašām
未时 wèishí ❶ laiks no plkst. 13.00 līdz 15.00; ❷ nelaikā; nepiemērotā laikā
未始 wèishǐ *(kopā ar sekojošo noliegumu pauž apstiprinājumu)* var; pilnīgi iespējams
未遂 wèisuì neizdoties; nesasniegt mērķi; neizdevies
未遂犯 wèisuìfàn *jur.* neizdevies atentāts; neizdevies mēģinājums paveikt noziegumu
未遂罪 wèisuìzuì *jur.* slepkavības mēģinājums
未完成体 wèiwánchéngtǐ *lingv.* darbības vārda nepabeigtais veids
未详 wèixiáng ❶ nav zināms; nav skaidrs; ❷ izklāsts bez sīkākām detaļām
未雨绸缪 wèiyǔ-chóumóu ◊ labot jumtu, kad vēl nav sācies lietus *(sagatavoties priekšlaicīgi; laikus veikt nepieciešamos darbus)*
未知鹿死谁手 wèi zhī lù sǐ shuí shǒu ◊ vēl nevar zināt, kurš nomedīs briedi *(vēl nevar zināt, kurš uzvarēs; vēl nav skaidrs, kurš būs laimētājs)*
未知数 wèizhīshù *mat.* nezināmais skaitlis

位 wèi **lietv.** ❶ vieta; atrašanās vieta; ❷ tronis; ❸ tituls; ierēdņa kategorija; rangs; goda nosaukums; amats; ❹ *mat.* šķira; ❺ *fiz.* potenciāls; **darb.** atrasties; izvietoties; ❶ ieņemt amatu; ❷ *(audiences laikā)* ieņemt vietu pēc sava ranga; **skait.** *personām (cienījamiem cilvēkiem)*
位场 wèichǎng *fiz.* potenciālais lauks
位力 wèilì *fiz.* potenciālā enerģija
位能 wèinéng sk. 位力
位移 wèiyí ❶ pārvietošanās; kustība; pārkārtošana; ❷ *fiz.* bīde; ❸ *ģeol.* pārbīdījums
位于 wèiyú atrasties; izvietoties
位置 wèi·zhi ❶ atrašanās vieta; atrašanās; ❷ stāvoklis; situācija; ❸ orientācija; azimuts; ❹ ieņemamais amats; sabiedriskais stāvoklis; ❺ novietot; uzstādīt savā vietā; ❻ iekārtot *(kādu)*; ❼ nozīmēt *(amatā)*
位子 wèi·zi ❶ postenis; ❷ sēdvieta

味 wèi **lietv.** ❶ garša; piegarša; garšas izjūta; ❷ aromāts; smarža; smirdoņa; ❸ valdzinājums; burvība; ❹ gaume; nosliece; interese; **darb.** ❶ pamēģināt; nogaršot; ❷ dziļi izprast; ❸ rast baudījumu; **skait.** *zālēm*
味道 wèi·dao ❶ garša; piegarša; smarža; nokrāsa; ❷ *dao.* nobaudīt Dao; izbaudīt Dao
味精 wèijīng *kulin. (kristālisks balts pulveris; garšas pastiprinātājs)* nātrija glutamāts
味觉 wèijué garša; garšas izjūta
味同嚼蜡 wèitóngjiáolà ◊ vaskam līdzīga garša *(bezgaršīgs)*

畏 wèi **darb.** ❶ baidīties; bīties; trīsēt; ❷ cienīt; **lietv.** ieloks; *(loka)* izliekums; **īpašv.** Vei *uzv.*
畏光 wèiguāng *med.* fotofobija
畏忌 wèijì baidīties; bīties
畏惧 wèijù ❶ baidīties; bīties; ❷ bailes; bailīgs
畏难 wèinán baidīties no grūtībām; atkāpties grūtību priekšā
畏怯 wèiqiè baidīties; nobijies; bailīgs
畏首畏尾 wèishǒu-wèiwěi ◊ baidīties no galvas un no astes *(baidīties no visa; bailīgs)*
畏缩 wèisuō sarauties no bailēm; nobīties; bailīgs; mazdūšība
畏途 wèitú bīstams ceļš *(grūts ceļš)*
畏葸 wèixǐ baidīties; bailīgs; bikls
畏友 wèiyǒu draugs, kas iedveš godbijību *(augsti cienījams draugs)*
畏罪 wèizuì baidīties no savas rīcības sekām *(baidīties no soda par paveikto noziegumu)*

胃 wèi **lietv.** ❶ kuņģis; ❷ garša; apetīte; **īpašv.** Vei *uzv.*
胃癌 wèi'ái *med.* kuņģa vēzis
胃病 wèibìng *med.* kuņģa slimības
胃病学 wèibìngxué gastroloģija
胃肠病 wèichángbìng *med.* gastroenteropātija
胃肠病学 wèichángbìngxué gastroentoroloģija
胃肠病学家 wèichángbìngxuéjiā gatstroenterologs
胃肠炎 wèichángyán *med.* gastroenterīts
胃出血 wèichūxuè *med.* gastrorāģija; kuņģa asiņošana
胃蛋白酶 wèidànbáiméi *fiziol.* pepsīns
胃痉挛 wèijìngluán *med.* kuņģa spazmas
胃镜 wèijìng *med.* gastroskops
胃口 wèikǒu ❶ kuņģis; ❷ apetīte; garša; ❸ gaume; noslieces; raksturs
胃溃疡 wèikuìyáng *med.* kuņģa čūla
胃扩张 wèikuòzhāng *med.* kuņģa paplašināšana; gastroektāzija
胃石 wèishí *med.* gastrolīts
胃酸 wèisuān *fiziol.* sālskābe *(kuņģa sulā)*
胃痛 wèitòng *med.* sāpes kuņģī; gastralģija

胃脘 wèiwǎn ❶ *anat.* kuņģa dobums; ❷ apetīte
胃下垂 wèixiàchuí *med.* kuņģa noslīdējums
胃腺 wèixiàn *anat.* kuņģa dziedzeri
胃炎 wèiyán *med.* gastrīts
胃液 wèiyè kuņģa sula
胃溢 wèiyì *med.* kuņģa pārslogošana
胃灼热 wèizhuórè *med.* grēmas

谓(謂) wèi **darb.** ❶ teikt, ka; klāstīt; stāstīt; darīt zināmu; ❷ griezties pie; tērzēt ar; ❸ runāt par; ❹ vērtēt; kritizēt; ❺ nosaukt *(par kaut ko)*; dēvēt; ❻ domāt; uzskatīt; **part.** ❶ būt; ❷ *(kopā ar* 何*)* kā rīkoties *(ar kaut ko)*; kādu nostāju ieņemt *(pret kaut ko)*; **saik.** tādēļ; tāpēc ka
谓语 wèiyǔ *lingv.* izteicējs
谓语句 wèiyǔjù *lingv.* izteicēja teikums
谓语性 wèiyǔxìng *lingv., loģ.* predikativitāte

尉 wèi **lietv.** virsnieks; leitnants
尉官 wèiguān jaunākie virsnieki

遗(遺) wèi/yí **darb.** ❶ dāvināt; pasniegt *(dāvanu)*; sūtīt kā dāvanu; ❷ uzdot *(kādam kaut ko)*

喂(餵、餧) wèi **izs.** hallo *(runājot pa telefonu)*; eu! ei! **darb.** ❶ barot; uzturēt; ❷ zīdīt
喂养 wèiyǎng barot; barošana

猬(蝟) wèi **lietv.** ezis
猬集 wèijí sanākt kopā lielā daudzumā

蔚 wèi **lietv.** ❶ *bot.* Japānas vērmele *(Artemisia japonica)*; ❷ meža biezoknis; smalce; **īp.** bagātīga *(veģetācija)*; dziļa *(erudīcija)*; spēcīgas *(jūtas)*; ❸ tumša *(krāsa)*
蔚蓝 wèilán gaiši zils; zilgs; debeszils
蔚然成风 wèirán-chéngfēng stipri iesakņoties ikdienas sadzīvē
蔚然可观 wèirán-kěguān ir uz ko paskatīties; lielisks
蔚为大观 wèiwéi-dàguān piedāvāt varenu ainu *(sagādāt lielisku skatu)*

慰 wèi **darb.** ❶ nomierināt; apmīļot; ❷ pateikties par; izteikt līdzjūtību; ❸ izrādīt simpātijas; ❹ nomierināties; **lietv.** dusmas; niknums
慰藉 wèijiè ❶ nomierināt; ❷ pateikties *(par darbu)*
慰劳 wèiláo ❶ apmīļot; ❷ izteikt pateicību *(par labu dienestu armijā u.c.)*
慰劳品 wèiláopǐn pateicība vai dāvana *(par labu dienestu armijā)*
慰问 wèiwèn ❶ apjautāties par veselību; ❷ izteikt līdzjūtību; apciemot, lai apliecinātu savu atzinību, vai izteiktu līdzjūtību
慰问团 wèiwèntuán delegācija, kas apliecina savas rūpes, vai izsaka atzinību *(apciemotajam cilvēkam; ģimenei)*; līdzjūtības delegācija
慰问信 wèiwènxìn pateicības vēstule par labo dienestu
慰唁 wèiyàn izteikt līdzjūtību

wen

温 wēn **īp.** ❶ silts; uzsildīts; mērens; ❷ maigs; mīksts; labvēlīgs; sirsnīgs; ❸ pietiekams; turīgs; ❹ oranžs; maiga *(krāsa)*; **apst.** silti; **darb.** ❶ apsildīt; uzsildīt; ❷ atkārtot; apgūt; vingrināties; **lietv.** ❶ *saīs.* temperatūra; ❷ *ķīn. med.* drudzis; **īpašv.** Veņ *uzv.*
温饱 wēnbǎo siltumā un pārticībā; paēdis un apģērbts *(◊ pārtikusi dzīve)*
温差 wēnchā temperatūru starpība
温床 wēnchuáng *lauks.* lecekts
温存 wēncún ❶ izrādīt līdzjūtību; mierināt; ❷ maigs, mīksts *(raksturs)*
温带 wēndài *ģeogr.* mērenā klimatiskā josla
温度 wēndù temperatūra
温度计 wēndùjì termometrs
温故知新 wēngù-zhīxīn atkārtot veco un uzzināt jauno
温和 wēnhé ❶ līdzsvarots, bez radikālām nosliecēm; ❷ mīksts *(raksturs)*
温厚 wēnhòu ❶ labsirdīgs; pretimnākošs; ❷ labsirdīgums; maigums; ❸ pārticis *(cilvēks)*
温和 wēn·huo ❶ mērena *(klimatiskā josla)*; ❷ silts *(laiks)*
温觉 wēnjué *fiziol.* siltuma sajūta
温暖 wēnnuǎn ❶ silts; siltums; ❷ siltas *(jūtas; attieksme)*
温疟 wēnnüè *med.* purva drudzis
温情 wēnqíng izrādīt pārliecīgu labsirdību; neattaisnota iecietība
温情主义 wēnqíngzhǔyì mīkstčaulība; sentimentalitāte; samierniecība
温泉 wēnquán *ģeogr.* karstie avoti; karsto avotu *(kūrorts)*
温柔 wēnróu maigs; mīksts; bikls
温润 wēnrùn maigs; mīksts; bikls
温室 wēnshì siltumnīca; oranžērija; apsildāma pils telpa
温顺 wēnshùn bikls; paklausīgs; piekāpīgs; pakalpīgs; lojāls
温汤 wēntāng ❶ silts *(vārīts)* ūdens; ❷ karstais avots
温吞水 wēntūnshuǐ ❶ remdens ūdens; ❷ *pārn.* tā nekas; vidēji
温文尔雅 wēnwén-ěryǎ kulturāls; labi audzināts; taktisks; taktiskums

温习 wēnxí ❶mācīties no galvas; iekalt no galvas; ❷atkārtot; vingrināties; atkārtošana
温煦 wēnxù ❶silts; apsildīts; ❷maigs; pretimnākošs
温血动物 wēnxuè dòngwù siltasiņu dzīvnieki
温驯 wēnxùn bikls un paklausīgs

榅 wēn **sast.**
榅桲 wēn·po *bot.* parastā aiva; parastā cidonija *(Cydonia vulgaris)*

瘟 wēn **lietv.** ❶epidēmija; mēris; ❷*(lopu)* nobeigšanās; **īp.** bezkrāsains; neinteresants; slikts
瘟病 wēnbìng mēris; *(lopu)* nobeigšanās
瘟神 wēnshén sērgas gars *(cilvēks, kas atnes nelaimi)*
瘟疫 wēnyì ❶epidēmija; sērga; mēris; ❷nelaime; lāsts
瘟疹 wēnzhěn *med. (masalu u.c. slimību)* izsitumi

鳁(鰮) wēn *zool.* Japānas sardīne *(ivasi) (Sardinops Sagax melanosticta)*
鳁鲸 wēnjīng *zool.* zilais valis *(Balaenoptera musculus)*

文 wēn **lietv.** ❶hieroglifi; hieroglifu elementi; hieroglifu teksts; ❷rakstība; rakstu valoda; ❸literārā valoda; senķīniešu valoda *(文言 veņjeņ)*; ❹literārs sacerējums; daiļliteratūra; proza; dzeja; ❺sacerējums; raksts; teksts; dokuments; ❻kultūra; izglītība; zināšanas; zināšanu līmenis; ❼civilais dienests; ❽etiķete; ceremonija; ieraša; ❾likuma burts; ❿inteliģenta āriene; labas manieres; audzinātība; ⓫ornaments; griezums; tetovējums; ⓬juceklis; **īp.** ❶literatūras; rakstu; grāmatu; ❷samākslots; klīrīgs; ❸smalks; izsmalcināts; ❹maigs; mērens; mierīgs; **darb.** rakstīt; sacerēt; **īpašv.** Veņ *uzv.*
文本 wēnběn teksts; variants
文笔 wēnbǐ ❶literārā daiļrade; literārā meistarība; ❷*lit.* stils; *(laba vai slikta)* spalva
文不对题 wēnbùduìtí ◊ sacerējuma saturs neatbilst tēmai *(atbildēt pavisam ko citu; runāt nevietā)*
文不加点 wēnbùjiādiǎn rakstīt bez labojumiem *(spīdoši uzrakstīt sacerējumu; lielisks sacerējums)*
文才 wēncái liels literārs talants; literāras dotības
文采 wēncǎi ❶pievilcība, krāšņums *(parasti par daiļradi vai tērpu)*; ❷ornamentiem klāts; spīdošs; harmonisks; literārs talants
文昌鱼 wēnchāngyú *zool.* Belčera lancetnieks *(Branchiostoma belcheri)*
文场 wēnchǎng ❶*vēst.* eksāmenu zāle; ❷*teātr.* stīgu - pūšamais orķestris*(bez sitamajiem instr.; Guansji prov.)*
文抄公 wēnchāogōng *iron.* plaģiators
文辞 wēncí literārā sacerējuma valoda *(stils)*
文从字顺 wēncóng-zìshùn stils pieļāvīgs un vārdi paklausīgi *(gludi uzrakstīts;rakstīt nevainojami)*
文牍 wēndú ❶oficiāls dokuments; kancelejas darbinieks; ❷lietvedība
文牍主义 wēndúzhǔyì kancelejiskums; birokrātiskums
文牍主义者 wēndúzhǔyìzhě kabineta darbinieks; birokrāts
文法 wēnfǎ ❶gramatika; ❷literārās daiļrades normas; ❸likumi
文风 wēnfēng literārā sacerējuma stils
文稿 wēngǎo *(raksta; dokumenta)* melnraksts
文告 wēngào paziņojums; manifests; paziņot rakstveidā
文工团 wēngōngtuán mākslinieciskā pašdarbība; pašdarbības pulciņš
文官 wēnguān civilierēdnis
文冠果 wēnguānguǒ *bot.* pīlādžlapu ksantocers *(Xanthoceras sorbifolium)*
文过饰非 wēnguò-shìfēi slēpt kļūdas un attaisnot neveiksmes
文豪 wēnháo literatūras klasiķis; liels rakstnieks
文化 wēnhuà ❶kultūra; garīgā kultūra; ❷izglītība; ❸civilizācija; ❹lasīt un rakstīt prašana; ❺apgaismot
文化部 wēnhuàbù kultūras ministrija
文化宫 wēnhuàgōng kultūras pils
文化馆 wēnhuàguǎn kultūras nams
文化界 wēnhuàjiè kultūras darbinieku aprindas
文化课 wēnhuàkè vispārizglītojošais priekšmets
文火 wēnhuǒ lēna uguns; vāja uguns
文集 wēnjí kopotie raksti; rakstu krājums; almanahs
文件 wēnjiàn oficiāls *(rakstisks)* dokuments; dienesta vēstule
文件夹 wēnjiànjiā dokumentu mape
文教 wēnjiào ❶intelekts un audzināšana; kultūra un izglītība; ❷rakstu zīmju mācīšanās; rakstiska apmācība
文教界 wēnjiàojiè literārās un pedagogu aprindas
文静 wēnjìng kulturāls un līdzsvarots
文句 wēnjù ❶formulējums; dokumenta *(formula)*; ❷teikums; frāze; izteiciens
文具 wēnjù ❶rakstāmlietas; ❷formāls dokuments; formalitāte
文科 wēnkē humanitārās zinātnes; humanitārā fakultāte
文库 wēnkù ❶grāmatu krātuve; *jap.* bibliotēka; ❷rakstu krājums
文莱 Wēnlái Bruneja
文莱人 wēnláirén Brunejas iedzīvotājs
文理 wēnlǐ *(pirms 文言 veņjeņ perioda lietotā senā rakstu valoda)*
文盲 wēnmáng analfabēts; analfabētiskums
文明 wēnmíng ❶kultūra; izglītība; izglītots; ❷civilizācija; civilizēts; ❸jauns; mūsdienīgs;

Rietumu parauga
文明棍 wénmínggùn ❶ spieķis; ❷ steks
文墨 wénmò ❶ literāra daiļrade; literatūras stils; ❷ kulturāls; rakstīt un lasīt prasme
文凭 wénpíng diploms; atestāts
文气 wénqì izklāsta raksturs; sacerējuma ekspresija
文契 wénqì kontrakts; rakstiska vienošanās; *novec.* pirkuma akts
文权 wénquán tiesības uz kultūru
文人 wénrén ❶ tikumīgs cilvēks *(bieži – par saviem senčiem)*; ❷ izglītots cilvēks; zinātnieks; literāts; ❸ *iron.* inteliģents
文弱 wénruò ❶ labi audzināts un izsmalcināts; ❷ pieklājīgs un izlutināts; mīkstčaulīgs
文身 wénshēn tetovēties; tetovējums
文石 wénshí ❶ *min.* aragonīts; ❷ dzīslojumu klāts akmens
文史馆 wénshǐguǎn kultūras un vēstures studiju palāta
文书 wénshū ❶ oficiāls dokuments; dienesta vēstule; ❷ kancelejas darbinieks; sekretārs
文思 wénsī debess un zemes likumi, un tiem atbilstošie absolūtas tikumības lielie darbi *(varoņdarbi)* cilvēkā
文坛 wéntán literārā tribīne; literārās aprindas; rakstnieki; literatūra
文体 wéntǐ literatūras stils; literārais paņēmiens; literatūras žanrs
文玩 wénwán antikvāras lietiņas; antikvāri priekšmeti
文物 wénwù ❶ materiālās kultūras pieminekļi; ❷ garīgais mantojums
文献 wénxiàn ❶ literatūras piemineklis; ieguldījums literatūrā; ❷ *(kādai noteiktai jomai veltīta)* literatūra
文选 wénxuǎn hrestomātija; antoloģija; almanahs
文学 wénxué ❶ literatūra; ❷ literārās dotības; erudīcija
文学家 wénxuéjiā zinātnieks literāts; literatūrzinātnieks
文学界 wénxuéjiè literārās aprindas; literārā sabiedrība; rakstnieki
文学史 wénxuéshǐ literatūras vēsture
文雅 wényǎ ❶ smalks; izsmalcināts; ❷ labi audzināts
文言 wényán *(senķīniešu valoda; klasiskā literārā un rakstu valoda)*
文言文 wényánwén senķīniešu valodā sacerētā literatūra
文艺 wényì literatūra un māksla; literatūra; literārā daiļrade
文艺复兴 wényìfùxīng Renesanse
文艺观 wényìguān uzskati par literatūru un mākslu; literatūras un mākslas koncepcija
文艺界 wényìjiè literatūras un mākslas aprindas
文艺学 wényìxué literatūras zinātne; literatūrzinātne
文艺学家 wényìxuéjiā literatūrzinātnieks
文娱 wényú ❶ kulturāla izklaide; ❷ mākslinieciskā pašdarbība
文责 wénzé autora atbildība par literāro sacerējumu
文章 wénzhāng ❶ literārs sacerējums; ❷ ārējais spožums; izmeklēts; smalks; ❸ *(rituāla; mūzikas)* kanoni; ❹ sacerējums; raksts; brošūra; eseja; ❺ slēptā jēga; slēptais mājiens
文职 wénzhí civilais amats; civilais ierēdnis; civilais dienests
文质彬彬 wénzhì-bīnbīn *(cilvēka)* āriene un garīgā pasaule – pati pilnība; ar lielisku ārieni un dziļu garīgo pasauli apveltīts *(cilvēks)*
文绉绉 wénzhōuzhōu ❶ inteliģents; ❷ kā inteliģents; kulturāli *(arī ironiski)*
文竹 wénzhú *bot.* plūksnainais sparģelis*(Asparagus plumosus)*
文字 wénzì ❶ rakstu zīmes; hieroglifi; alfabēts; ❷ *(līguma; likuma)* burts; ❸ *(rakstnieka)* spalva, stils
文字狱 wénzìyù falsificēta tiesu lieta pret literātu
文宗 wénzōng iteratūras virziena vai zinātniskas skolas pamatlicējs; literatūras vai zinātnes korifejs

纹(紋) wén **lietv.** ❶ ornaments vai zīmējums *(uz auduma)*; ❷ rēta; plaisa; plīsums; ❸ *(augsta)* kvalitāte; *(augsta)* prove; augstas proves *(metāls)*
纹风不动 wénfēng-bùdòng nepakustēsies ne par sprīdi*(pilnīgi nekustīgs)*
纹理 wénlǐ *(koksnes)* tekstūra
纹路 wén·lu ieloce; kroka
纹缕 wén·lü sk. 纹路
纹丝不动 wénsī-bùdòng nepakustēties ne par sprīdi *(pamirt uz vietas)*
纹银 wényín tīrs sudrabs

闻(聞) wén **darb.** ❶ dzirdēt; saprast; uztvert kā pavēli; ❷ uzzināt; noskaidrot; ❸ paost; saost; ❹ izmantot; **lietv.** ❶ jaunumi; baumas; ziņas; ❷ zināšanas; erudīcija; **īpašv.** Veņ *uzv.*
闻到 wéndào ❶ sadzirdēt; ❷ sajust *(kaut ko)*
闻风而起 wénfēng'érqǐ celties kājās pēc pirmā aicinājuma *(atsaukties pēc pirmajām ziņām par kaut ko)*
闻风而至 wénfēng'érzhì atskriet pēc pirmajām ziņām *(par kaut ko)*
闻风丧胆 wénfēng-sàngdǎn pēc pirmajām ziņām *(par notikušo)* pamatīgi pārbīties
闻名 wénmíng ❶ slavens; plaši pazīstams; ❷ kļūt slavenam; laba reputācija; ❸ būt dzirdējušam *(par kādu cilvēku)*
闻人 wénrén pazīstams cilvēks; liela personība
闻所未闻 wénsuǒwèiwén izdzirdēt to, par ko nav nācies dzirdēt agrāk *(kaut kas nedzirdēts)*

蚊(螡、蟁) wén **lietv.** ods; moskīts
蚊香 wénxiāng odus un moskītus atbaidošās sveces
蚊帐 wénzhàng moskītu *(odu)* tīkls
蚊子 wén·zi ods; moskīts

吻(脗) wěn **lietv.** ❶ lūpas; ❷ *zool.* smeceris; snuķītis; **darb.** skūpstīt; laizīt
吻合 wěnhé ❶ sakrist; atbilst; ❷ *anat., med.* anastomoze

紊 wěn **īp.** nekārtīgs; saputrots; **darb.** sajukt; sajaukties; **lietv.** jūklis; juceklis
紊乱 wěnluàn ❶ jūklis; juceklis; ❷ sajaukt; samudžināt

稳(穩) wěn **īp.** ❶ stiprs; stingrs; stabils; ❷ mierīgs; miermīlīgs; ❸ pārliecināts; drošs; ❹ nopietns; apdomīgs; ❺ izturēts; piesardzīgs; precīzs; **apst.** precīzi; **darb.** ❶ iekārtot *(uz apmešanos)*; nodrošināt *(ar atpūtas vietu)*; ❷ nomierināt
稳便 wěnbiàn ❶ mierīgi un ērti; ❷ kā ērtāk
稳步 wěnbù droši soļi; droša gaita
稳当 wěn·dang stingrs; drošs; stabils
稳定 wěndìng ❶ nostiprināt; stabilizēt; nostiprināšana; stabilizēšana; ❷ stabils; drošs
稳定器 wěndìngqì *tehn.* stabilizators
稳定性 wěndìngxìng noturība; stabilitāte
稳固 wěngù ❶ stiprs; stingrs; stabils; ❷ nostiprināties; nostabilizēties
稳健 wěnjiàn ❶ noturīgs un stiprs; ❷ izturēts; līdzsvarots; ❸ mērens; piesardzīgs
稳流器 wěnliúqì *el.* strāvas stabilizators
稳婆 wěnpó bērnu saņēmēja; *med.* vecmāte
稳妥 wěntuǒ stingrs; drošs; uzticams
稳压器 wěnyāqì ❶ *el.* sprieguma stabilizators; ❷ *tehn.* spiediena stabilizators
稳扎稳打 wěnzhā-wěndǎ ❶ sist nekļūdīgi; ❷ droši; stingri; pārliecināti
稳重 wěnzhòng nopietns; apdomīgs *(vārdos un rīcībā)*
稳住 wěnzhù ❶ pareizi izvietot *(darbiniekus)*; ❷ nomierināt; ❸ nodrošināt *(darbiniekus)* ar atpūtas vietu

问(問) wèn **darb.** ❶ jautāt; izjautāt; uzdot jautājumus; ❷ izteikt *(kādam)* pārmetumus; pārmest *(kādam)*; ❸ apjautāties par veselību *(pašsajūtu)*; ❹ doties pieklājības vizītē; apmeklēt *(kādu)*; ❺ interesēties *(par kaut ko)*; apjautāties; ❻ zīlēt *(likteni)*; ❼ lūgt līgavas roku līgavas ģimenei; veikt saderināšanos; ❽ izskatīt *(tiesas procesā)*; ❾ apdāvināt; personīgi dāvināt; **saik.** *(prasīt)* no; **lietv.** jautājums; problēma; ❶ ziņa; vēstule; ❷ reputācija; slava; ❸ pavēle; rīkojums; **skait.** *problēmām, uzdevumiem u.c.*; **Īpašv.** Veņ *uzv.*
问安 wèn'ān apjautāties par veselību, labklājību; nodot sveicienu
问案 wèn'àn *jur.* tiesu izmeklēšana; pratināt; pratināšana
问卜 wènbǔ zīlēt; ķerties pie zīlēšanas
问长问短 wèncháng-wènduǎn pamatīgi izjautāt *(apbērt ar jautājumiem)*
问答 wèndá jautāt un atbildēt; jautājumi un atbildes; dialogs
问答题 wèndátí *izgl.* jautājumu – atbilžu sistēma
问道 wèndào prasīt ceļu *(izjautāt par ceļu)*
问道于盲 wèndàoyúmáng ◊ jautāt ceļu aklajam *(velti tērēt laiku; vērsties ar jautājumu pie nejēgas)*
问好 wènhǎo apjautāties par veselību
问号 wènhào ❶ jautājuma zīme; ❷ jautājums; problēma
问候 wènhòu ❶ apjautāties par veselību, labklājību; ❷ nodot sveicienu
问津 wènjīn ◊ apjautāties par braslu *(ievākt ziņas; sīki izjautāt)*
问荆 wènjīng *bot.* tīruma kosa; skosta *(Equisetum arvense)*
问句 wènjù *lingv.* jautājuma teikums
问明 wènmíng izjautāt; noskaidrot; uzzināt
问难 wènnàn censties noskaidrot problēmas būtību; konsultēties
问世 wènshì tikt nopublicētam; iznākt pasaulē
问题 wèntí ❶ jautājums; problēma; ❷ uzdevums; tēma; ❸ šaubas; kavēklis; šķērslis
问心无愧 wènxīn-wúkuì tīra sirdsapziņa *(ar tīru sirdsapziņu)*
问心有愧 wènxīn-yǒukuì izjust sirdsapziņas pārmetumus *(netīra sirdsapziņa)*
问讯 wènxùn jautāt; izjautāt
问讯处 wènxùnchù ziņu birojs; informācijas birojs
问住 wènzhù ar jautājumiem iedzīt strupceļā *(ar jautājumiem nostādīt neveiklā situācijā)*
问罪 wènzuì norādīt kādam kļūdu un apvainot

璺 wèn **lietv.** plaisa; plīsums; plisums *(traukā; akmenī u.c.)*

weng

翁 wēng **lietv.** ❶ vecs vīrs; vecis; tēvs; ❷ *piekl.* Jūsu tētiņš; ❸ vecais *(ar vārdu vai uzvārdu)*; ❹ sievas tēvs; vīra tēvs; ❺ pilsonis; kungs *(par nepazīstamu cilvēku)*; **Īpašv.** Ven *uzv.*
翁仲 wēngzhòng statuja; skulptūra *(pie kapu kopiņas)*

W

嗡 wēng **onom.** kukaiņu zuzēšanas, dūkšanas, sanēšanas vai govs maušanas skaņu atdarinājums
嗡嗡 wēngwēng sk. 嗡

鹟(鶲) wēng **lietv.** *zool.* mušķērājs *(Muscicapa sp.)*

蓊 wěng **darb.** sakuplot; saaugt
蓊郁 wěngyù ❶biezs; ❷bagātīga *(augu valsts)*; ❸mutuļojoši *(mākoņi)*

瓮(甕、罋) wèng **lietv.** keramikas krūka; pods ar šauru kaklu; pudele; burka; urna; *(vīna raudzējamā)* tvertne; **īpašv.** Ven *uzv.*
瓮城 wèngchéng ❶*(ieapaļa vai kvadrātveida)* ārsiena; ❷pilsētas mūra aizsargvārti
瓮声瓮气 wèngshēng-wèngqì ◊ balss kā no mucas *(rupja, skaļa balss)*
瓮中之鳖 wèngzhōngzhībiē ◊ kā bruņurupucis māla mučelē *(būt slazdā; nekur dēties)*
瓮中捉鳖 wèngzhōng-zhuōbiē ◊ māla mučelē ķert bruņurupuci *(pilnīga, droša panākumu garantija; lieta darīta)*

齆 wèng **lietv.** stipras iesnas; deguns ciet
齆鼻儿 wèngbír runāt caur degunu *(runāt deguna balsī)*

WO

涡(渦) wō **lietv.** ❶atvars; ❷*fiz.* virpulis; ❸vaigu bedrītes
涡虫 wōchóng *zool.* skropstainie tārpi *(Tuberlarii)*
涡动 wōdòng *fiz.* virpulis; virpuļkustība
涡度 wōdù *fiz.* savirpuļojums
涡流 wōliú ❶atvars; ❷*fiz.* virpulis; ❸*el.* virpuļstrāva; Fuko strāva
涡流器 wōliúqì *fiz. (iekārta)* savirpuļotājs
涡轮 wōlún ūdens turbīna
涡轮机 wōlúnjī turbīna
涡轮机手 wōlúnjīshǒu turbīnists
涡旋 wōxuán ❶atvars; ❷*fiz.* virpulis; virpuļveida
涡旋层 wōxuáncéng *met.* atmosfēras virpuļslānis

莴(萵) wō **sast.**
莴苣 wō·ju *bot.* dārza salāti *(Lactuca sativa)*
莴笋 wōsǔn *bot.* salātu dzinumi

倭 wō **lietv.** ❶liliputs; punduris; ❷*novec.* japānis
倭寇 wōkòu *vēst.* japāņu pirāti *(Juaņ dinastijas beigu posmā un Min dinastijas sākuma posmā)*
倭竹 wōzhú *bot.* Ķīnas šibateja *(Shibataea chinensis)*

窝(窩) wō **lietv.** ligzda; ala; midzenis; ❷bedre; bedrīte; ieplaka; ❸*(sivēnu; trušu u.c.)* metiens; ❹mājīga ligzdiņa *(dzīvoklis)*; ❺būdele; būda; **darb.** ❶ligzdot; apmesties; ❷ar mokām izsprukt *(aizbēgt)*; ❸slēpt; dot pajumti; ❹aizkavēt; uzkrāt *(noliktavās)* lielus preču krājumus; ❺saliekt *(muguru u.c.)*; **skait.** *sivēnu, trušu u.c. metieniem*
窝藏 wōcáng slēpt; noslēpt *(bēgli vai zagto mantu)*
窝工 wōgōng ❶*(zināmu laiku)* nostāvēt dīkā; dīkstāve; ❷vilkt garumā; stiept gumiju
窝家 wōjiā ❶zagtas mantas slēpējs; zagļu midzeņa saimnieks; ❷publiskā nama turētājs
窝囊 wō·nang ❶vārgs; nevarīgs; bailīgs; ❷nekārtīgs; nevērīgs; ❸apvainoties; cik nepatīkami!
窝囊货 wō·nanghuò nekur nederīgs cilvēks *(lupata)*
窝囊气 wō·nangqì bezspēcīgs niknums; rūgta pārestība
窝棚 wō·peng ❶zaru būda *(kalnos vai laukā)*; ❷būdele; pajumte
窝铺 wōpù ❶zaru būda; ❷pajumte
窝头 wōtóu *kulin.* virtulis; plācenītis *(no lētiem kukurūzas miltiem)*
窝窝头 wō·wotóu *kulin.* plācenītis *(no lētiem kukurūzas miltiem)*; *tēl.* nabadzīga cilvēka ēdiens
窝赃 wōzāng slēpt zagtās mantas
窝主 wōzhǔ ❶slēpt zagtas mantas; ❷prieka mājas turētājs

喔 wō **izs.** ❶ķikerigī! ❷lūk tā! mjā! *(paužot piekrišanu)* hm! tiešām!
喔唷 wōyō *(paužot pārsteigumu)* oho! skaties tikai! Vai tu re!

蜗(蝸) wō **lietv.** ❶gliemezis; gliemežnīca; pieticīga pajumte; ❷*anat.* auss gliemene
蜗杆 wōgǎn *tehn.* gliemezis; gliemežskrūve
蜗居 wōjū *niev.* mans pieticīgais mājoklis
蜗轮 wōlún *tehn.* gliemeža *(pārvads u.c.)*
蜗牛 wōniú gliemezis

我 wǒ **vietn.** ❶es; mans; ❷mēs; mūsu *(par kolektīvu vai valsti)*; ❸pats; personīgs; **īpašv.** E *uzv.*
我们 wǒ·men mēs; mūsu
我行我素 wǒxíng-wǒsù nerēķināties ar citu viedokli *(rīkoties pēc sava prāta)*

沃 wò **darb.** ❶laistīt; aplaistīt; apūdeņot; ❷*pārn.* aizraut *(saindēt)* ar savām idejām; ❸vārīt olas bez čaumalas; **īp.** auglīga *(zeme; lauki)*; **īpašv.** Vo *uzv.*
沃土 wòtǔ auglīgas zemes *(īpaši Ķīnas ziemeļos)*

卧(臥) wò **darb.** ❶gulēt; atpūsties; ❷snaust; aizmigt; ❸sirgt; gulēt uz nāves gultas; ❹atstāt

dienestu; ❸ nolikt gulēt *(bērnu)*; ❹ vairīties *(no slavas un materiāliem labumiem)*; **īp.** gulošs; horizontāls
卧病 wòbìng gulēt uz slimības gultas
卧车 wòchē ❶ *dzelzc.* guļamvagons; ❷ pajūgs ar guļvietu
卧倒 wòdǎo ❶ *milit. (komanda)* gulties! ❷ nokrist zemē un gulēt uz zemes
卧房 wòfáng guļamistaba
卧轨 wòguǐ mesties zem vilciena
卧具 wòjù gultas piederumi
卧铺 wòpù guļamvieta *(vilcienā vai uz kuģa)*
卧铺票 wòpùpiào guļamvietas biļete
卧室 wòshì sk. 卧房
卧榻 wòtà gulta; kušete; lāva
卧薪尝胆 wòxīn-chángdǎn ◊ gulēt uz žagariem un laizīt žulti *(gatavoties grūtību pārvarēšanai; uzkurināt sevī atriebības alkas)*
卧游 wòyóu ◊ ceļot domās (lasot ceļojuma piezīmes)

握 wò **darb.** ❶ turēt *(rokā)*; nēsāt *(rokās)*; ❷ ieņemt amatu; būt pie varas; ❸ ņemt riekšavās; ❹ spiest roku *(sasveicināties)*; ❺ aizspiest ar roku *(muti)*; ❻ saspiest pirkstus dūrē; **lietv.** sauja; riekšava
握别 wòbié paspiest roku atvadoties
握紧 wòjǐn ❶ saspiest; ❷ apņemt *(ar rokām)*; ❸ ieķerties; stipri turēt
握手 wòshǒu paspiest roku; sasveicināties
握住 wòzhù ❶ satvert; saņemt rokās; ❷ stipri saspiest

硪 wò **lietv.** ❶ klints; akmens krauja; ❷ *(akmens vai dzelzs)* bliete

斡 wò **darb.** ❶ griezties; riņķot; ❷ griezties pie *(kāda)*; **īpašv.** Vo *uzv.* *(īpaši džurdžeņiem un mongoļiem)*
斡旋 wòxuán ❶ vērsties *(pie kāda)*; ❷ saieties; sazināties; ❸ samierināt; būt par starpnieku

龌(齷) wò **sast.**
龌龊 wòchuò ❶ cieši saauguši un nelīdzeni *(zobi)*; ❷ šaurs; aprobežots; ❸ netīrs; cūcīgs; pretīgs

wu

乌(烏) wū/wù **lietv.** krauklis; vārna; **īp.** melns; kraukļa melnumā; tumšs; **darb.** krāsot melnā krāsā; melnināt; **apst.** kā? kādā veidā? vai tiešām? **izs.** *(skumju vai sarūgtinājuma gadījumā)* vai! ak!; **īpašv.** Vu *uzv.*
乌饭树 wūfànshù *bot.* pieziedlapu mellenes *(Vaccinium bracteatum)*
乌干达 Wūgāndá Uganda
乌干达人 wūgāndárén Ugandas iedzīvotājs
乌龟 wūguī ❶ *(melnais)* bruņurupucis; ❷ *vulg.* savedējs; ❸ *niev.* ragnesis *(par neuzticīgas sievas vīru)*
乌合之众 wūhézhīzhòng neorganizēts pūlis *(salašņas)*
乌黑 wūhēi ❶ zili melns; ❷ pilnīga tumsa
乌荆子 wūjīngzǐ *bot.* dzeloņplūme *(Prunus spinosa)*
乌桕 wūjiù *bot.* tauku koks *(Sapium sebiferum)*
乌克兰 Wūkèlán Ukraina
乌克兰人 wūkèlánrén ukrainis
乌克兰语 wūkèlányǔ ukraiņu valoda
乌鳢 wūlǐ *zool.* čūskgalve; čūskgalvainā zivs *(Ophicephalus argus)*
乌亮 wūliàng melns un spīdīgs; zilgans *(par šautenes stobru)*
乌菱 wūlíng *bot.* ūdens rieksts *(Trapa bicornis)*
乌溜溜 wūliūliū melns un spīdošs *(par acīm)*
乌伦第语 wūlúndìyǔ urundi valoda
乌梅 wūméi žāvētas melnplūmes
乌木 wūmù *bot.* melnkoks *(Diospyros ebenum)*
乌七八糟 wūqībāzāo nekārtīgs; nejēdzīgs *(nekārtība; juceklis)*
乌纱帽 wūshāmào ❶ cepure no melna, plāna zīda; vasaras parādes galvas sega *(Tan dinastija)*; ❷ *pārn.* karjera
乌头 wūtóu *bot.* Ķīnas kurpīte *(Aconitum sinense)*
乌涂 wū·tu ❶ bezjēdzīgs; bez sākuma un beigām; ❷ ielaista *(slimība)*; ielaist; ❸ remdens
乌托邦 wūtuōbāng utopija; utopisks
乌托邦主义 wūtuōbāngzhǔyì *filoz.* utopisms
乌托邦主义者 wūtuōbāngzhǔyìzhě *filoz.* utopists
乌鸦 wūyā ❶ vārna; ❷ *zool.* krauklis *(Corvus macrorhynchus)*
乌烟瘴气 wūyān-zhàngqì ◊ melni dūmi un karsts, mitrs gaiss *(senatnē šīs parādības tika uzskatītas par malārijas cēloni; mūsdienās: juceklis; jezga)*
乌油油 wūyóuyóu tumšs un mitrs *(par koku lapotni)*; tumšs un spīdošs *(par matiem)*
乌有 wūyǒu kā tas var būt? nevar būt! nav
乌鱼 wūyú sk. 乌鳢
乌鱼蛋 wūyúdàn *zool.* sēpijas ikri
乌云 wūyún ◊ tumši *(melni)* mākoņi *(melni sievietes mati)*
乌贼 wūzéi *zool.* sēpija *(Sepia esculenta)*
乌兹别克斯坦 Wūzībiékèsītǎn Uzbekistāna
乌兹别克人 wūzībiékèrén uzbeks
乌兹别克语 wūzībiékèyǔ uzbeku valoda
乌孜别克族 wūzībiékèzú uzbeki *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

污(汚、汙) wū **īp.** ❶ netīrs; duļķains;

W

❺pretīgs; negodīgs; alkatīgs; ❻zemisks; zemas morāles; ❼zems; dziļš; ❽zema *(sabiedriskā stāvokļa)*; necienīgs; pazemots; **darb.** ❾smērēt; tašķīt; ķēpāt; ❿nomelnot *(kādu)*; **lietv.** netīrumi; ⓫stāvošs ūdens; purvs

污点 wūdiǎn ❶netīrumu traipi; ❷*(pagātnes aplamību)* traipi

污垢 wūgòu netīrumi; netīrs; sārņi

污秽 wūhuì ❶netīrs; nospeķots; ❷ķēpāt; nomelnot; ❸netikums; netikla rīcība

污蔑 wūmiè ❶apgānīt; ❷nopulgot; noķengāt

污泥 wūní dubļi un māli; šķidri dubļi; *sar.* zampa

污七八糟 wūqībāzāo jezga; juceklis

污染 wūrǎn ❶noķēpāt; nošķiest ar netīrumiem; ❷netīrumi; dubļi

污辱 wūrǔ ❶pazemot; apvainot; ❷aptraipīt *(savu vārdu)*; kauns; negods

污水 wūshuǐ notekūdeņi

污水管 wūshuǐguǎn kanalizācijas notekcaurule

污水坑 wūshuǐkēng atkritumu bedre

污浊 wūzhuó ❶netīrs; duļķains; ❷dubļi; zampa

巫 wū **lietv.** ❶burve; ragana; garu saucēja; lietus piebūrēja; ❷burvis; šamanis; garu saucējs; mags; ❸burvestības; ❹zintnieks; dziednieks; pūšļotājs; **īpašv.** Vu *uzv.*

巫婆 wūpó burve; pareģe

巫师 wūshī ❶burve; šamane; ❷pareģošana; maģija

巫术 wūshù burvestības; pareģošana; maģija

巫医 wūyī ❶burvis un dziednieks; ❷pūšļotājs

呜(嗚) wū **onom.** ❶*(auto signāla skaņas atdarinājums)* ū-ū ; ❷*(vaimanu, raudu, līdzcietības un nožēlu skaņas atdarinājums)* vai!; vai! vai!

呜呼 wūhū ❶vai! ak vai! ❷*novec.* nelaikā aiziet bojā

呜呼哀哉 wūhū-āizāi ❶ak vai! ak bēdas! ❷nomirt; ❸*niev.* aizvākties uz viņpasauli

呜咽 wūyè ❶raudu un vaimanu skaņas atdarinājums; ❷ūdens burbuļošana; burbuļot

诬(誣) wū **lietv.** ❶apmelojums; neslavas celšana; meli; ❷nepatiess apvainojums; **īp.** melīgs; nepatiess; ❸neprincipiāls; nepiesardzīgs; neattaisnots; ❹veltīgs; **darb.** apmelot; nomelnot; falsificēt; ❺mānīt; samudžināt; vadāt *(kādu)* aiz deguna; ❻būt pārsteidzīgam; rīkoties neapdomīgi; ❼neattaisnot uzticību

诬告 wūgào denunciācija; slepena apsūdzība; apmelojums

诬告罪 wūgàozuì *jur.* apsūdzība par apmelojumu

诬害 wūhài apmelot un pazudināt; celt neslavu

诬赖 wūlài apmelot; denuncēt

诬蔑 wūmiè apmelot; nomelnot; aptraipīt *(kāda)* godu

诬蔑性 wūmièxìng apmelojošs; apmelojoša rakstura

诬陷 wūxiàn ļauni apmelot; ļauns apmelojums

屋 wū **lietv.** ❶istaba; telpa; māja; mājoklis; ēka; ❷*(mājas)* jumts; pārjume; baldahīns; ❸ģimene; **īpašv.** Vu *uzv.*

屋顶 wūdǐng ❶jumts; jumta segums; ❷bēniņi; mansards

屋脊 wūjǐ jumta kore

屋架 wūjià *celtn.* spāre; spāru ferma

屋面 wūmiàn jumta segums

屋上架屋 wūshàng-jiàwū ◊ uz mājas būvēt māju *(nesamērīgi paplašināt organizāciju, struktūrvienību un darbinieku skaitu)*

屋檐 wūyán ❶jumta seguma karnīze; ❷paspārne; pažobele

屋宇 wūyǔ celtne; māja; rezidence

屋子 wū·zi istaba; dzīvoklis; māja

钨(鎢) wū **lietv.** *ķīm.* volframs (W)

钨钢 wūgāng volframa tērauds

钨矿 wūkuàng volframa rūda

钨丝 wūsī volframa kvēldiegs

无(無) wú **nolieg.** *(universāls senķīniešu un literārās valodas noliegums, ko iespējams lietot noliegumu 不, 未, 勿, 莫, 费, 否 vietā)*; ❶*(kā darbības vārds piederības konstrukcijā) (man)* nav; ❷*(kā darbības vārds-saitiņa)* nebūt; ❸*(kā darbības vārds)* uzskatīt par neesošu; nerēķināties ar; ❹*(nolieguma partikula)* ne; ❺*(modālas nokrāsas teikumos)* nevajag; nedrīkst; ❻*(pieļāvuma teikumos)* lai kā arī tas nebūtu; vienalga; ❼*(retoriska jautājuma teikumos)* vai nebūtu labāk, ja; vai nevajadzētu; **lietv.** *filoz.* nebūtība; ❽*saīs.* proletariāts; **īp.** biezs; bagātīgs; ❾**īpašv.** Vu *uzv.*

无比 wúbǐ nesalīdzināms; neatkārtojams; nepieredzēts

无边无际 wúbiān-wújì bezgalīgs *(neaptverams)*

无柄叶 wúbǐngyè *bot.* sēdošā lapa

无病呻吟 wúbìng-shēnyín ◊ vaidēt, veselam esot *(velti gausties; velti činkstēt)*

无补 wúbǔ nelīdz; nespēs palīdzēt; veltīgs

无不 wúbù ❶nav tādu, kas ne; nav nekā tāda, kurā ne; ❷visi; katrs; ❸vienmēr; visur

无产阶级 wúchǎnjiējí proletariāts; proletariāta šķira

无产者 wúchǎnzhě proletārietis

无常 wúcháng ❶nestabils; mainīgs; nepastāvīgs; ❷*bud.* pārejošs *(par dzimšanu un nāvi kārtējā pārdzimšanā)*; ❸ļaunais gars – nāves vēstnieks; ❹nāve

无偿 wúcháng *jur.* bez kompensācijas; bez atlīdzības

无耻 wúchǐ bezkaunīgs; bez kauna un goda

无出其右 wúchūqíyòu nav neviena, kas būtu labāks par viņu *(nepārspējams)*
无处 wúchù nav vietas, kur varētu; nav kur
无从 wúcóng nav no kurienes *(uzzināt)*; nav no kā *(sākt)*; neiespējami
无敌 wúdí nav līdzvērtīga pretinieka; neuzvarams
无底 wúdǐ ❶bez dibena; bezgala dziļš; ❷bez gala
无底洞 wúdǐdòng ❶bezdibenis; ❷*pārn.* neremdināma alkatība
无地自容 wúdì-zìróng nezināt kur likties aiz kauna
无的放矢 wúdì-fàngshǐ ◊ šaut bultas bez mērķa *(bezmērķīgs; bezsaturīgs; bezjēdzīgs)*
无定向 wúdìngxiàng *fiz.* astatisks
无定形 wúdìngxíng bezformīgs; amorfs
无定形碳 wúdìngxíngtàn amorfā ogle *(sodrēji)*
无定形性 wúdìngxíngxìng *ķīm.* bezveidīgums; amorfums
无动于衷 wúdòngyúzhōng ne mazākā vilnīša dvēselē *(palikt pilnīgi vienaldzīgam)*
无独有偶 wúdú-yǒu'ǒu *(tāds)*, kas nav unikāls *(tāds, kas nav vienīgais; tāds, kas ir vēl sastopams)*
无度 wúdù ❶nezināt mēru; ❷neierobežots; nelimitēts
无端 wúduān ❶bez iemesla *(nepamatots; ne no šā, ne no tā)*; ❷neierobežots
无讹 wú'é ❶kļūdu nav; viss pareizi; ❷nekavēties; bez nokavējumiem
无恶不作 wú'è-bùzuò nav tāda ļaunuma, ko kāds nebūtu gatavs nodarīt *(nav tāda nozieguma, ko kāds nevarētu pastrādāt)*
无法 wúfǎ ❶nelikumīgs; nepareizs; ❷nav iespējams; neiespējami; nav izejas
无法无天 wúfǎ-wútiān neatzīt ne likuma burtu, ne Debesu gribu *(augstākās pakāpes nelikumība)*
无方 wúfāng ❶nav strikta noteikuma; ❷nav noteiktas atrašanās vietas; ❸bezpalīdzīgs; neprasmīgs; neefektīvs
无妨 wúfáng ❶nav šķēršļu; neviens netraucē; ❷nebūtu slikti, ja
无非 wúfēi gan jau, ka; droši vien, ka; *(tas)* nav nekas cits kā
无风 wúfēng bezvējš; bez vēja
无风不起浪 wúfēng bù qǐ làng ◊ bez vēja nav viļņu *(◊ nav dūmu bez uguns)*
无风三尺浪 wúfēng sānchǐlàng bez vēja,—lieli viļņi *(liela brēka, maza vilna)*
无缝钢管 wúfèng gāngguǎn *tehn.* bezšuves tērauda caurule
无干 wúgān nav nekā kopēja; *(tāds)* kam nav nekāda sakara
无功受禄 wúgōng-shòulù ❶saņemt algu nestrādājot; ❷nepelnīts apbalvojums
无辜 wúgū nevainīgs; nav vainīgs
无故 wúgù bez iemesla; nepamatots
无怪 wúguài nav nekāds brīnums, ka *(nav ko brīnēties, ka)*
无关 wúguān neattiekties; *(tāds)* kam nav nekāda sakara
无轨电车 wúguǐ diànchē trolejbuss
无害 wúhài nekaitīgs; nenodarīt ļaunumu
无核区 wúhéqū *milit.* kodolbrīva zona
无花果 wúhuāguǒ *bot.* vīģe *(Ficus carica)*
无机 wújī *ķīm.* neorganisks; minerālu
无机界 wújījiè neorganiskā daba; neorganiskā pasaule
无机酸 wújīsuān *ķīm.* neorganiskās skābes
无机物 wújīwù *ķīm.* neorganiskais ķermenis
无机盐 wújīyán *ķīm.* minerālsāļi
无稽 wújī nepamatots; aplams; absurds
无几 wújǐ ļoti maz; niecīgs daudzums
无脊椎动物 wújǐzhuī dòngwù *zool.* bezmugurkaulnieki *(Invertebrata)*
无记名 wújìmíng ❶konspiratīvs; slepens; ❷bez paraksta; anonīms
无济于事 wújìyúshì izrādīties nederīgam; *(tāds)* kas nav noderīgs
无家可归 wújiā-kěguī bez mājas, kurā varētu atgriezties *(klaidonis)*
无价之宝 wújiàzhībǎo milzu dārgums
无坚不摧 wújiān-bùcuī ◊ nav tādu cietokšņu, kurus nevarētu nopostīt *(visu uzvarošs)*
无间 wújiàn ❶bez pārtraukuma; bez atpūtas; nepārtraukts; ❷nesaskatīt nekādas atšķirības; bez atšķirībām
无尽无休 wújìn-wúxiū nebeidzams; nepārtraukts; nemitīgs
无精打采 wújīng-dǎcǎi ❶nomākts; vīlies; ❷zaudēt dūšu
无拘无束 wújū-wúshù pilnīgi brīvs *(ne ar ko nesaistīts)*
无可 wúkě ❶nav iespējams; nedrīkst; ❷ne; bez
无可厚非 wúkě-hòufēi ❶nav par ko asi apsūdzēt; ❷tam nav jāizsauc iebildumus
无可奈何 wúkě-nàihé neko nevar padarīt *(atrasties bezizejas stāvoklī)*
无可奈何花落去 wúkě nàihé huā luòqù ◊ dari ko gribi, bet ziedi novītīs *(tur nekā nevar darīt)*
无可无不可 wúkě-wúbùkě ❶bez noteikta viedokļa; vienalga; ❷nezināt kur likties no prieka
无可置疑 wúkě-zhìyí neapšaubāms; neapstrīdams; tur nav ko šaubīties
无孔不入 wúkǒng-bùrù ◊ ielīst katrā spraugā *(par glumu cilvēku)*
无愧 wúkuì ar tīru sirdsapziņu; bez kauna sajūtas
无赖 wúlài ❶bezkaunība; rupjība; ❷klaidonis; bezkauņa; ❸slikts *(cilvēks)*; nekur nederīgs cilvēks; ❹garlaicīgs
无礼 wúlǐ nepieklājīgs; rupjš; nekulturāls
无理 wúlǐ ❶bez jebkāda iemesla; nepamatots; neattaisnots; ❷*mat.* irracionāls
无理方程 wúlǐ fāngchéng *mat.* irracionāls vienādojums

W

无理根 wúlǐgēn *mat.* irracionāla sakne
无理函数 wúlǐ hánshù *mat.* irracionāla funkcija
无理式 wúlǐshì *mat.* irracionāla izteiksme
无理数 wúlǐshù *mat.* irracionāls skaitlis
无力 wúlì ❶nespēcīgs; nespēt; nespēks; ❷*med.* kopējs vājums; nespēks
无立锥之地 wú lìzhuī zhīdì ◊ nav kur īlenu iedurt *(par niecīgu zemes gabaliņu)*
无量 wúliàng ❶neizmērojams; bezgalīgs; ❷ neierobežot
无聊 wúliáo ❶garlaicīgs; skumīgs; drūms; ❷ bezjēdzīgs; nekur nederīgs; ❸bezpalīdzīgs
无聊赖 wúliáolài zaudēt dūšu; vilties
无论 wúlùn ❶neskatoties uz; neatkarīgi no; ❷ jebkurš; katrs; ❸vienalga kā; ❹jau nerunājot par to, ka; ❺*jur.* nekvalificēt pēc zināma likuma
无论如何 wúlùnrúhé lai kā tas arī nebūtu *(tā vai citādi; kā nekā; nekādā gadījumā)*
无煤层 wúméicéng *ģeol.* bezogļu svīta
无米之炊 wúmǐzhīchuī ◊ ēdiena gatavošana bez rīsa *(neiespējama lieta)*
无名 wúmíng ❶nepazīstams; anonīms; *mat.* abstrakts; ❷n-tais; kāds; nezināms; maz pazīstams; ❸ne no šā ne no tā
无名氏 wúmíngshì nepazīstama persona; kāds *(cilvēks)*; inkognito
无名数 wúmíngshù *mat.* abstrakts skaitlis
无名帖 wúmíngtiě anonīma vēstule
无名指 wúmíngzhǐ zeltnesis *(pirksts)*
无明火 wúmínghuǒ dusmas; niknums
无奈 wúnài ❶neko nepadarīsi; bezpalīdzīgs; bezizejas stāvoklis; ❷diemžēl; par spīti gaidītajam
无能 wúnéng bezpalīdzīgs; vājš; neapdāvināts
无能为力 wúnéngwéilì nespēt palīdzēt; bezspēcīgs
无宁 wúnìng vai nebūtu labāk, ja; tad jau labāk
无期徒刑 wúqī túxíng *jur.* beztermiņa cietumsods
无奇不有 wúqí-bùyǒu kādi tikai brīnumi nenotiek
无牵无挂 wúqiān-wúguà nekas nesaista *(nekādu rūpju; bezrūpīgs)*
无巧不成书 wú qiǎo bù chéng shū laimīga apstākļu sagadīšanās *(laimīga sakritība)*
无情 wúqíng nesaudzīgs; nežēlīgs
无穷 wúqióng ❶neizsmeļams; neierobežots; ❷*mat.* bezgalība; bezgalīgs
无穷大 wúqióngdà *mat.* bezgalīgs lielums; bezgalīgi liela vienība
无穷小 wúqióngxiǎo *mat.* bezgalīgi maza vienība
无权 wúquán bez tiesībām *(pilnvaras)*; beztiesīgums
无人 wúrén ❶nav neviena; nav neviena, kas; ❷bez personāla; *av.* bezpilota; ❸bez cilvēkiem; neapdzīvots; miris
无人称 wúrénchēng *lingv.* bezpersonas forma
无人称句 wúrénchēngjù *lingv.* bezpersonas teikums
无人区 wúrénqū *milit.* mirusī zona, *(kuras iedzīvotājus iznīcinājis ienaidnieks)*
无任 wúrèn ❶*(vēstulē)* nespēju izteikt; ļoti; pāri mēram; ❷nespēt izturēt; nespēt pārvarēt; nespēt izpildīt
无如 wúrú ❶diemžēl; par nožēlošanu; ❷neko nevar padarīt
无色 wúsè bezkrāsains; ahromātisks
无伤大雅 wúshāng-dàyǎ nebojāt kopējo iespaidu *(neizjaukt kopējo harmoniju)*
无上 wúshàng ❶augstākais; visaugstākais; ❷ nepārspējams; lielisks
无神 wúshén nedzīvs *(skatiens u.c.)*
无神论 wúshénlùn *filoz.* ateisms
无神论者 wúshénlùnzhě ateists
无声 wúshēng ❶bez skaņas; mēms; ❷*lingv.* afonisks; bezbalsīgs
无声片 wúshēngpiàn *kinem.*mēmais kino
无声无臭 wúshēng-wúxiù ◊ bez skaņas un smaržas *(dzīvot nepazītam; nepamanāms cilvēks)*
无时无刻 wúshí-wúkè ik minūti *(parasti nolieguma teikumos)*
无视 wúshì ignorēt; neuzskatīt ne par ko; nicināt; nievāt; nicināšana
无事不登三宝殿 wú shì bù dēng sānbǎodiàn ◊ bez vajadzības uz budistu dievnamu nedodas *(bez vajadzības ciemos nenāk)*
无事生非 wúshì-shēngfēi radīt incidentu no nekā
无数 wúshù ❶neskaitāms; milzīgs skaits; ❷nebūt pārliecinātam; nezināt detaļas
无双 wúshuāng vienīgais; nesalīdzināmais; neatkārtojamais
无霜期 wúshuāngqī *met.* bezsala periods
无丝分裂 wúsī fēnliè *biol.* amitoze
无私 wúsī nemeklēt labumus sev *(un tuviniekiem)*; nesavtīgs
无私有弊 wúsī-yǒubì dot vielu nepamatotām aizdomām par nelikumībām
无梭织机 wúsuō zhījī *tekstil.* bezatspoļu stelles
无所不包 wúsuǒbùbāo ❶nav vietas, kur; nav kur; ❷nav
无所不能 wúsuǒbùnéng visaptverošs; universāls
无所不为 wúsuǒbùwéi ❶darīt visu, kas tikai ienāk prātā; ❷veikt zvērības un nelikumības
无所不用其极 wú suǒ bù yòng qí jí izmantot jebkurus līdzekļus*(būt gatavam uz jebkurām galējībām)*
无所不知 wúsuǒbùzhī viszinošs; viszinis
无所不至 wúsuǒbùzhì nav tādas vietas, kur nebūtu bijis
无所适从 wúsuǒshìcóng nezināt, kam sekot *(nezināt, kam klausīt)*
无所事事 wúsuǒshìshì neko nedarīt; dzīvot dīkdienībā
无所畏惧 wúsuǒwèijù ne no kā nebaidīties; bezbailīgs
无所谓 wúsuǒwèi ❶vienalga; mazsvarīgi; nav nekādas nozīmes; ❷grūti pateikt; baidos teikt; nav runas pa to, ka
无所用心 wúsuǒyòngxīn ne par ko nebēdāt *(ne par*

W

ko neinteresēties; būt bezbēdīgam)
无题 wútí nomākts; alojies; vienaldzīgs
无条件 wútiáojiàn neapšaubāms; neapstrīdams; neapšaubāmi
无痛分娩 wútòng fēnmiǎn bezsāpju dzemdības
无头案 wútóu'àn *jur.* sarežģīta tiesu lieta
无往不利 wúwǎng-bùlì visur veiksme *(nepazīt neveiksmes)*
无妄之灾 wúwàngzhīzāi negaidīta nelaime *(iepriekš neparedzēta nelaime)*
无望 wúwàng nav cerību, ka; bezcerīgs
无微不至 wúwēi-bùzhì iedziļināties visos sīkumos; līdz pēdējam sīkumam
无为主义 wúwéizhǔyì *filoz.* kvičtisms
无为主义者 wúwéizhǔyìzhě *filoz.* kviētists
无味 wúwèi ❶ bezgaršīgs; bez garšas; ❷ garlaicīgs; neinteresants
无谓 wúwèi ❶ bezjēdzīgs; aplams; neinteresants; ❷ nekur nederīgs; nevajadzīgs
无误 wúwù ❶ kļūdu nav; bez kļūdām; pareizi; ❷ nekavēties; bez nokavēšanās
无隙可乘 wúxìkěchéng nav spraugas, ko varētu izmantot
无暇 wúxiá *rakst.* nav laika *(kaut kam)*; nepietiek laika
无限 wúxiàn ❶ neierobežots; bezgalīgs; ❷ bez noilguma; bez termiņa; ❸ *ekon.* ar neierobežotu atbildību
无限大 wúxiàndà sk. 无穷大
无限期 wúxiànqī beztermiņa; bez laika ierobežojuma
无限小 wúxiànxiǎo sk. 无穷小
无限制 wúxiànzhì neierobežots; bez ierobežojumiem
无线 wúxiàn *radioteh.* bez vadu
无线电 wúxiàndiàn ❶ radio; radioaparāts; ❷ bezdrāts telegrāfs
无线电化 wúxiàndiànhuà radioficēt; radiofikācija
无效 wúxiào ❶ neproduktīvs; neefektīvs; ❷ *jur.* nederīgs; spēkā neesošs
无懈可击 wúxiè-kějī ◊ nav vājo vietu, pa kurām varētu iesist *(nevainojams; bez vainas)*
无心 wúxīn ❶ nevēlēties; negribās; ❷ nejaušs; netīšs; nevilšs; ❸ *bud.* neļauties kārdinājumam; ❹ *mat.* necentrāls
无形 wúxíng ❶ bezķermeņa; bez formas; neredzams; amorfs; ❷ bez iepriekšēja nodoma; nemanot; pats par sevi
无形中 wúxíngzhōng nemanāmi; nejūtami
无性 wúxìng *bot.* bezdzimuma; veģetatīvā *(vairošanās)*
无须 wúxū nav nepieciešamības, lai; nav nozīmes; nav ko
无烟 wúyān bezdūmu; bezdūmu *(pulveris u.c.)*
无烟煤 wúyānméi antracīts
无恙 wúyàng ❶ laba veselība; vesels; sekmīgs; ❷ sveiks un vesels; veiksmīgs
无依无靠 wúyī-wúkào nav no kā gaidīt atbalstu *(būt neaizsargātam; pamestība)*
无疑 wúyí neapšaubāms; neapstrīdams; neapšaubāmi
无以复加 wúyǐfùjiā tālāk nav iespējams palielināt *(augstākais punkts; kulminācija)*
无以为生 wúyǐwéishēng nav no kā dzīvot *(nav iztikas līdzekļu)*
无以自解 wúyǐzìjiě nespēt sev atrast attaisnojumu
无异 wúyì nav nekādas starpības; identisks; tikpat kā; nav nekas cits kā
无益 wúyì velts; veltīgs
无意 wúyì ❶ bez iepriekšēja nodoma; netīšs; nejauši; neapzināti; ❷ nav vēlēšanās; negribās
无意识 wúyìshí ❶ *psihol.* neapzinātais; ❷ instinktīvais
无意中 wúyìzhōng netīši; pilnīgi nejauši
无翼鸟 wúyìniǎo *zool.* sīkplankumainais kivi *(Apteryx owenii)*
无影灯 wúyǐngdēng *(ķirurģiskās operācijās izmantojama)* bezēnu lampa
无影无踪 wúyǐng-wúzōng bezmiesas; neķermenisks; nemateriāls
无庸 wúyōng ❶ nav nepieciešams; nevajag! nedari tā! ❷ būt neaizņemtam *(darbā)*; nestrādāt; ❸ *niev.* *(par sevi)* pieticīgas, viduvējas īpašības; **īpašv.** ❹ Vujun *uzv.*
无用 wúyòng ❶ nederīgs; nevajadzīgs; ❷ nevajag!
无忧无虑 wúyōu-wúlǜ ne rūpju, ne bēdu *(pilnīga bezrūpība)*
无由 wúyóu sk. 无从
无与伦比 wúyǔlúnbǐ nav ne ar vienu salīdzināms *(nesalīdzināms)*
无冤无仇 wúyuān-wúchóu ne ļauna prāta, ne ienaida *(nenaidoties ar citiem)*
无原则 wúyuánzé principialitātes trūkums; neprincipialitāte
无原子区 wúyuánzǐqū *milit.* no atomieročiem brīva zona
无缘 wúyuán ❶ bez iemesla; ❷ nav labu attiecību; nav labu sakaru; ❸ nav lemts; nav iespējams
无缘无故 wúyuán-wúgù bez jebkāda iemesla *(ne no šā, ne no tā)*
无源之水，无本之木 wú yuán zhī shuǐ, wú běn zhī mù ◊ ūdens bez avota, koks bez saknēm *(bez jebkāda pamata; šķietams; iedomāts)*
无政府主义 wúzhèngfǔzhǔyì *vēst.* anarhisms
无政府主义者 wúzhèngfǔzhǔyìzhě anarhists
无政府状态 wúzhèngfǔzhuàngtài anarhija; anarhijas stāvoklis
无知 wúzhī neizglītots; nezinošs; nekompetents
无中生有 wúzhōng-shēngyǒu ❶ uzpūst lietu no nekā; izdomājumi; izzīst no pirksta; ❷ *dao.* esamība rodas no neesamības

无主 wúzhǔ ❶bez saimnieka; nevienam nepiederošs; ❷bez augstākās virspavēlniecības; ❸*lingv.* bez subjekta; bez teikuma priekšmeta
无主语句 wúzhǔyǔjù *lingv.* teikums bez teikuma priekšmeta
无足轻重 wúzú qīngzhòng nav jāpievērš uzmanība *(mazsvarīgs; sīkums)*
无罪 wúzuì ❶*jur.* nevainīgs; nevainība; ❷tikt attaisnotam; attaisnošana
无坐力炮 wúzuòlìpào *milit.* bezatgrūdiena lielgabals

毋 wú **nolieg.** *rakst.* ❶*(saliktu vārdu sastāvā)* ne- *(nerunā; nezaudē laiku; nevajag; nedrīkst u.tml.)*; ❷nav; ❸nav neviena, kas...; neviens; ❹nē; **īpašv.** Vu *uzv.*
毋宁 wúnìng vai nebūtu labāk, ja; tad jau labāk... nekā
毋庸 wúyōng ❶nevajag; ❷*ofic.* atteikums

吾 wú **vietn.** ❶es; mēs; mans; mūsu; ❷pats; **īpašv.** Vu *uzv.*
吾辈 wúbèi mēs

芜(蕪) wú **lietv.** ❶nezālēm aizaugusi vieta; bieza zāle; siens; ❷*saīs.* rācenis; turnepsis; ❸juceklis; nekārtība; **darb.** ❶aizaugt *(ar nezālēm)*; ❷aizbēgt; bēgt; **īp.** bagātīga *(augu valsts)*; ❷juceklīgs; nekārtīgs; ❸rupjš; vulgārs; **īpašv.** Vu *uzv.*
芜秽 wúhuì nezālēm aizaudzis
芜菁 wújīng *bot.* Ķīnas kāposti; ripsis; rācenis; turnepsis *(Brassica rapa)*
芜杂 wúzá juceklīgs; haotisks *(sacerējuma stils)*

W

吴(吳) wú **īpašv.** ❶*vēst.* dažādu laikmetu vairāku valstu un valstiņu nosaukums; ❷*rakst.* Dzjansu province; ❸*saīs.* Sudžou; *uzv.* Vu
吴茱萸 wúzhūyú *bot.* ārstnieciskā euodija *(Tetradium ruticarpum; Euodia officinalis)*

梧 wú **sast.**
梧桐 wútóng *bot.* vienkāršā firmiāna *(Firmiana simplex s. platanafolia)*

鹀(鵐) wú **lietv.** *zool.* stērste *(Embriza)*

蜈 wú **sast.**
蜈蚣 wú·gong *zool. (simtkājis)* skolopendra *(Scolopendra)*

鼯 wú **sast.**
鼯鼠 wúshǔ *zool.* lidvāvere (dz. *Pteromydae)*

五 wǔ sk. pieci; piektais; pieckārtējs; **lietv.** ❶piecinieks; ❷*saīs.* piecas desmitdaļas; **darb.** pieckāršot; pareizināt ar pieci; **īpašv.** Vu *uzv.*
五百 wǔbǎi pieci simti; pieci simtais
五保户 wǔbǎohù sabiedrības apgādē esoša darba nespējīgo ģimene
五倍子 wǔbèizǐ *bot. (ozola)* panga; pangābols
五彩 wǔcǎi pieckrāsains; krāsains
五重唱 wǔchóngchàng *mūz.* vokālais kvintets
五重奏 wǔchóngzòu *mūz.* instrumentālais kvintets
五斗橱 wǔdǒuchú kumode
五短身材 wǔduǎn shēncái maza auguma *(cilvēks)*; sīkulis; punduris
"五反" wǔfǎn ◊ cīņa ar pieciem ļaunumiem *(kukuļdošanu; izvairīšanos no nodokļu maksāšanas; valsts īpašuma izzagšanu; negodprātīgu valsts pasūtījumu izpildīšanu; valsts ekonomiskās informācijas zagšanu un tās izmantošanu personīgās iedzīvošanās nolūkos)*
五方杂处 wǔfāng-záchǔ milzīga dažādu tautu un dažādu valsts nostūru iedzīvotāju drūzma *(milzums daudzvalodīgu cilvēku)*
五分 wǔfēn *izgl.*pieci; piecnieks *(atzīme)*
五分制 wǔfēnzhì *izgl.* piecu ballu sistēma
五分钟热度 wǔfēnzhōng rèdù ◊ piecu minūšu karstuma periods *(īslaicīgs entuziasms)*
五谷 wǔgǔ ❶piecas galvenās graudaugu kultūras *(rīss; prosa; mieži; kvieši; pupas)*; ❷graudaugi
五官 wǔguān pieci maņu orgāni
五光十色 wǔguāng-shísè daudzkrāsains; raibs; mirgojošs visās varavīksnes krāsās
五行八作 wǔháng-bāzuō visi iespējamie nodarbošanās veidi; visdažādākie amati
五湖四海 wǔhú-sìhǎi ◊ piecos ezeros un četrās jūrās *(visur; ikvienā vietā, vai nostūrī)*
五花八门 wǔhuā-bāmén ❶daudzveidīgs; visvisāds; dažnedažāds; ❷mainīgs; nepastāvīgs
五极管 wǔjíguǎn *radioteh.* pentode
五加 wǔjiā *bot.* dzeloņainais akantopanakss *(Acanthopanax spinosum)*
五角大楼 Wǔjiǎo Dàlóu Pentagons *(ASV Aizsardzības ministrijas štābs)*
五角星 wǔjiǎoxīng piecstaru zvaigzne
五角形 wǔjiǎoxíng piecstūris
五金 wǔjīn ❶*novec.* visi pieci metāli *(zelts; sudrabs; dzelzs; varš; alva)*; ❷metāli; metāla; ❸*tehn.* babīts
五绝 wǔjué ❶*lit.* piecvārdu četrrindes; ❷piecas *(cilvēka)* pilnības pazīmes *(augsta morāle; godīgums; erudīcija; literāra meistarība; kaligrāfija)*
五里雾 wǔlǐwù bieza migla; miglaina perspektīva; kā pa miglu
五律 wǔlǜ *lit.* piecvārdu astoņrinde
五伦 wǔlún *konf.* galvenās cilvēku attiecību normas *(starp valdnieku un ministru; tēvu un dēlu;*

vecākajiem un jaunākajiem brāļiem; vīru un sievu; starp draugiem)
五面体 wǔmiàntǐ *mat.* regulārie daudzstūri; piecstūris
五内 wǔnèi *ķīn. med.* iekšējie orgāni *(sirds; aknas; liesa; plaušas; nieres)*
五千 wǔqiān pieci tūkstoši; piectūkstošais
五日京兆 wǔrì-jīngzhào *iron.* galvaspilsētas pārvaldnieks uz piecām dienām *(vienas dienas kungs)*
五蕊柳 wǔruǐliǔ *bot.* šķetra
五卅运动 Wǔsà Yùndòng *vēst.* 1925. g. 30. maija notikumi Šanhajā *(angļu īstenotā pret imperiālismu vērstās demonstrācijas apšaušana)*
五色 wǔsè ❶ piecas galvenās krāsas *(dzeltens; sarkans; zils; balts; melns)*; ❷ daudzkrāsains; raibs
五十 wǔshí piecdesmit; piecdesmitais
五十步笑百步 wǔshí bù xiào bǎi bù ◊ *(karavīri)*, kas atkāpušies 50 metrus, zobojās par tiem, kas atkāpušies 100 metrus *(zoboties par citiem tad, kad nav pamata tā rīkoties*; ◊ *ne par matu labāks)*
五四运动 Wǔsì Yùndòng 1919. g. 4. maija kustība *(Krievijas Oktobra revolūcijas ietekmē radusies, pret imperiālismu un feodālismu vērsta politiska kustība, kuras priekšplānā izvirzījās Ķīnas jaunie, rietumnieciski izglītotie intelektuāļi)*
五体投地 wǔtǐ-tóudì ◊ klanīties līdz zemei *(dziļi cienīt; sajūsmināties par kaut ko)*
五万 wǔwàn piecdesmit tūkstoši; piecdesmittūkstošais
五味 wǔwèi ❶ piecas garšvielas *(etiķis; vīns; medus; ingvers; sāls)*; ❷ piecas garšas izjūtas *(salds; skābs; rūgts; ass; sālīts)*
五味子 wǔwèizǐ *bot.* Ķīnas citronliāna *(Schizandra chinense)*
五线谱 wǔxiànpǔ *mūz.* nošu līnija
五香 wǔxiāng ❶ piecas garšvielas; ❷ smaržīgs; vircots; pikants
五行 wǔxíng piecas stihijas *(zeme; koks; metāls; uguns; ūdens)*
五言诗 wǔyánshī *lit.* piecvārdu dzeja
五一节 Wǔyījié Pirmā maija svētki
五月 wǔyuè maijs; maija mēnesis
五脏 wǔzàng iekšējie orgāni *(sirds; aknas; liesa; plaušas; nieres)*
五指 wǔzhǐ pieci pirksti
五中 wǔzhōng sk. 五脏

午 wǔ **lietv.** ❶ pusdiena; dienvidus; dienas vidus; ❷ *(divpadsmit zīmju cikla septītā zīme)*; Zirga gads *(apzīmējot gadus ar cikliskajām zīmēm)*; ❸ laiks no plkst. 11.00 līdz 13.00; **darb.** krustoties; šķērsoties; sajaukties; ❹ ķīvēties; būt nesaskaņā; ❺ nepiekrist; runāt pretī; ❻ cīnīties ar; karot pret; **īpašv.** Vu *uzv.*
午餐 wǔcān pusdienas
午饭 wǔfàn pusdienas
午后 wǔhòu pēc pusdienas; pēcpusdienā
午觉 wǔjiào pusdienlaika miegs *(dienas miegs)*
午前 wǔqián pirms pusdienas; priekšpusdienā
午时 wǔshí laiks no plkst. 11.00 līdz 13.00
午睡 wǔshuì īss pusdienlaika miegs
午休 wǔxiū pusdienas pārtraukums
午夜 wǔyè pusnakts

伍 wǔ **sk.** *(lai izvairītos no pārpratumiem un kļūdām uz banknotēm, čekiem u.c. lietotais hieroglifs, kas apzīmē)* pieci; ❶ **lietv.** *vēst.* piecu cilvēku vienība senās Ķīnas armijā; ❷ ierinda; karaspēks; **īpašv.** Vu *uzv.*

仵 wǔ **darb.** *vēst., tiesl.* veikt tiesu ekspertīzi apsekojot līķi, vai ievainoto; **īpašv.** Vu *uzv.*
仵作 wǔzuò *vēst.* jaunākais izmeklētājs; kalpotājs – līķu apsekotājs*(sākot ar Sun dinastiju)*; tiesu eksperts

怃(憮) wǔ **īp.** apjucis; apmulsis; ❶ neveiksmīgs; ❷ pārsteigts; satraukts; ❸ liels; ❹ apburošs; koķets; **darb.** lepoties; kļūt iedomīgam; **lietv.** *kulin.*lielās šķēlēs žāvēta gaļa *(zivs)*
怃然 wǔrán ❶ apjukumā; ar apjukušu sejas izteiksmi; izsists no sliedēm; ❷ vilties; pievilties; ❸ pārsteigts; satraukts

忤(牾) wǔ **darb.** ❶ neklausīt; pretoties; runāt pretī; ❷ sajaukties; haotiski sajukt
忤逆 wǔnì ❶ nepakļāvīgs; nepaklausīgs; necienīgs attiecībā pret vecākiem; ❷ pārkāpt; pretoties; nerēķināties

妩(嫵) wǔ **sast.**
妩媚 wǔmèi *(par sievieti)* valdzinoša; pievilcīga; brīnišķīga; koķeta

武 wǔ **lietv.** ❶ kara māksla; kara lietas; ❷ stratēģija; taktika; ❸ vīrišķība; drosme; bezbailība; ❹ karavīrs; varonis; ❺ militārais spēks; militārā varenība; ❻ ieroči; arsenāls; ❼ pēdas; **īp.** kareivīgs; drosmīgs; vīrišķīgs; ❽ pārdrošs; nevaldāms; ❾ patvaļīgs; varmācīgs; **darb.** turpināt senču iesāktos darbus; iet pa senču pēdām; **īpašv.** Vu *uzv.*
武把子 wǔbǎ·zi *ķīn. teātr.* skatuves akrobātika; akrobātiskā meistarība
武备 wǔbèi *milit.*militārā sagatavotība; militārā gatavība; apbruņojums
武场 wǔchǎng *ķīn. mūz.* sitamo instrumentu grupa *(īpaši militārajās epizodēs)*

W

武丑 wǔchǒu *ķīn. teātr.* karaspēka komiķa ampluā

武打 wǔdǎ *ķīn. teātr.* cīņa

武旦 wǔdàn *ķīn. teātr.* paukošanas un ēnu boksa meistare; varonīgas kareives tēls*(✪ sieviete-karotāja; amazone; ✪ vīrieši-aktieri, kas izpilda sieviešu lomas)*

武断 wǔduàn ✪ patvaļīgi izlemt; patvaļīgs; ✪ kategorisks

武夫 wǔfū ✪ ierindnieks; karavīrs; drosminieks; ✪ militāra persona

武工 wǔgōng ✪ kara māksla; ✪ *ķīn. teātr.* paukošana uz skatuves

武工队 wǔgōngduì *vēst.* militarizētās *(bruņotās)* strādnieku vienības *(kara gados ar Japānas iebrucējiem, XX gs. 30.-40. g.)*

武功 wǔgōng ✪ kaujas nopelni; kaujas lauka varoņdarbi; ✪ kara māksla; ✪ *ķīn. teātr.* militārās paukošanas tehnika

武官 wǔguān ✪ *dipl.(vēstniecības)* militārais atašejs; ✪ *vēst.* virsnieks

武行 wǔháng *ķīn. teātr.* aktieri, kas dažādos ampluā piedalās ar karadarbības attēlojumu saistītās lugās

武火 wǔhuǒ stipra uguns *(dārzeņu gatavošanai)*

武库 wǔkù karaspēka noliktavas; arsenāls

武力 wǔlì ✪ karaspēks; ✪ varmācība; ieroču spēks; rupjš spēks

武器 wǔqì ieroči; bruņojums

武人 wǔrén militāra persona; karavīrs; zaldāts

武生 wǔshēng *ķīn. teātr.* ✪ jauna varonīga karavīra ampluā; ✪ jauns cilvēks, kas apgūst kara mākslu

武士 wǔshì ✪ karavīrs; ✪ *jap.* samurajs; bruņinieks

武士道 wǔshìdào *jap.* busido *(samuraju morāles principi; bruņinieku goda kodekss)*

武术 wǔshù ušu *(ķīniešu nacionālais vingrošanas veids)*

武戏 wǔxì *ķīn. teātr.* kara tematikai veltīta luga: ar karadarbības attēlojumu saistīta luga

武艺 wǔyì kara māksla; prasme izmantot aukstos ieročus; paukošana un bokss

武装 wǔzhuāng ✪ militāra forma; *(cilvēks)* tērpies militārā formā; ✪ bruņoties; bruņots

侮

侮 wǔ **darb.** ✪ darīt pāri; aizskart; ✪ ienīst; ņirgāties; ✪ nerēķināties *(ar citiem)*; **lietv.** ņirgāšanās; apvainojums

侮慢 wǔmàn ✪ ienīst; neievērot *(citus)*; ✪ nevērība; necieņa

侮辱 wǔrǔ darīt pāri; apkaunot; apkaunojums; ņirgāšanās

侮辱性 wǔrǔxìng pazemojošs raksturs; aizvainojošs raksturs

捂(摀)

捂(摀) wǔ **darb.** piesegt; aizsegt; aizvērt; aiztaisīt

舞

舞 wǔ **darb.** ✪ dejot; izpildīt deju; ✪ spēlēties; draiskoties; ✪ dejot no prieka; līksmot; ✪ žestikulēt; ✪ vicināt *(ieroci)*; žonglēt; ✪ *(kaut ko)* sagrozīt; manipulēt *(ļaunos nolūkos)*; ✪ iedvesmot; uzmundrināt; **lietv.** deja; dejas; uzdevums; **īpašv.** Vu *uzv.*

舞伴 wǔbàn dejas partneris

舞弊 wǔbì ✪ veikt ļaundarības; ✪ ļaundarība; ļaundarīga rīcība; nelikumības; krāpšana

舞弊者 wǔbìzhě krāpnieks; afērists

舞场 wǔchǎng deju laukums; deju grīda

舞池 wǔchí deju laukums

舞蹈 wǔdǎo ✪ vicināt rokas un dimdināt ar kājām; ✪ dejot; deja; dejas

舞蹈病 wǔdǎobìng *med.* Vita deja

舞蹈家 wǔdǎojiā balerīna; dejotājs

舞蹈团 wǔdǎotuán horeogrāfisks ansamblis

舞动 wǔdòng ✪ vicināt; ✪ svārstīties; šūpoties

舞会 wǔhuì deju vakars; balle

舞剧 wǔjù balets; baleta izrāde

舞剧片 wǔjùpiàn *kinem.* baletfilma

舞客 wǔkè deju vakara apmeklētājs

舞弄 wǔnòng ✪ žonglēt; ✪ manipulēt *(ar formulējumiem)*; ✪ izsmiet; muļķot

舞女 wǔnǚ ✪ dejotāja; ✪ deju partnere

舞曲 wǔqǔ *(baleta, deju; pantomīmas)* pavadījuma mūzika

舞台 wǔtái *arī – pārn.* arēna; estrāde

舞厅 wǔtīng deju zāle; dansings

舞文弄墨 wǔwén-nòngmò ✪ falsificēt *(tekstu)*; žonglēt *(ar formulējumiem)*; ✪ *lit.* literārs diletantisms

兀

兀 wù **īp.** ✪ augsts ar plakani nošķeltu virsotni *(galdkalns)*; ✪ kails *(kalns)*; ✪ cilvēks, *(kuram par sodu nocirstas kājas)*; ✪ *novec.* neapzinīgs; tumšs; **darb.** nocirst kājas*(soda mērs)*; **izs.** ak! ak vai! **īpašv.** Vu *uzv.*

兀鹫 wùjiù *zool.* brūnais Himalaju grifs *(Gyps fulvus himalayensis)*

兀立 wùlì stāvēt taisni

兀臬 wùniè ✪ nemierīgs; nestabils; ✪ šūpoties

兀自 wùzì pagaidām; vēl joprojām

勿

勿 wù **part.** nedrīkst; nevajag; ne; nav

勿忘草 wùwàngcǎo *bot.* meža neaizmirstule *(Myosotis silvatica)*

乌(烏)

乌(烏) wù/wū **sast.**

乌拉 wù·la ula *(no iekšpuses ar grīsli siltināti ādas ziemas apavi, izplatīti Ziemeļaustrumu Ķīnā, Sibirijā un Krievījas Tālajos Austrumos)*

戊

戊 wù **lietv.** ✪ *(desmitzīmju cikla piektā zīme)*; ✪ piektais punkts; ✪ *izgl. (zemākā atzīme)*

vieninieks
戊醇 wùchún *ķīm.* amilspirts
戊戌变法 Wùxū Biànfǎ *vēst.* 1898. g. reformas Ķīnā

务(務) wù **lietv.** ❶ pienākums; *(steidzīgs)* uzdevums; ❷ darīšanas; dienesta lietas; ❸ *vēst.* akcīzes dienests; muitas pārvalde; ❹ ietekme; varenība; **darb.** ❶ nodarboties *(ar kaut ko noteiktu)*; centīgi strādāt; rūpīgi apstrādāt; ❷ centīgi veikt dienesta pienākumus; ❸ visu uzmanību pievērst*(kaut kam)*; meklēt; ❹ iedvesmot; **apst.** ❶ *ofic.* ļoti *(lūdzu)*; ❷ noteikti; vajag; nepieciešams; **īpašv.** Vu *uzv.*
务必 wùbì nepieciešams; lai tur vai kas, nepieciešams; noteikti
务农 wùnóng veltīt sevi zemkopja darbam *(nodarboties ar zemkopību)*
务请 wùqǐng ļoti lūgt; liels lūgums
务实 wùshí nodarboties ar lietas praktisko pusi
务须 wùxū *ofic.* noteikti; pilnīgi nepieciešams
务虚 wùxū nodarboties ar darba idejiski politisko aspektu
务正 wùzhèng ❶ strādāt pa īstam; ❷ strādāt savā profesijā

坞(塢、隝) wù **lietv.** ❶ uzbērums; neliels nocietinājuma valnis; ❷ ciems; apdzīvota vieta; ❸ *jūrn.* doks; ziemas osta; ❹ ieplaka; neliela ieleja

芴 wù **lietv.** *ķīm.* fluorens; difenilmetāns

杌 wù **lietv.** ❶ kails koks *(bez lapām)*; ❷ zema taburete; soliņš
杌凳 wùdèng zema taburete
杌陧 wùniè ❶ nemierīgs; nestabils; ❷ šūpoties
杌子 wù·zi zema taburete; soliņš

物 wù **lietv.** ❶ priekšmets; sadzīves priekšmets; izstrādājums; prece; ❷ dzīva radība; būtne; ❸ cilvēks; cilvēki; ❹ dabas bagātības; resursi; ❺ viela; ķermenis; matērija; ❻ kategorija; dzimta; ❼ parādība; jēdziens; ❽ zīme; pazīme; simbols; ❾ *vēst.* daudzkrāsains kara karogs; **darb.** noteikt; šķirot; klasificēt; **īpašv.** Vu *uzv.*
物产 wùchǎn dabas bagātības un darba gala rezultāta produkti; produkcija
物腐虫生 wùfǔ-chóngshēng ◊ tārpi rodās tur, kur pūst *(nelaime skar to, ko skāris netikums)*
物各有别 wùgèyǒubié katrai lietai ir savas īpatnības *(lietas ir dažādas; lietas ir atšķirīgas)*
物故 wùgù ❶ nomirt; nāve; bojā eja; ❷ notikums
物候 wùhòu ❶ sezonas parādības dzīvajā dabā; ❷ sezonas iezīmes ainavā
物候学 wùhòuxué fenoloģija
物候学家 wùhòuxuéjiā fenologs
物化 wùhuà ❶ priekšmeta pārvēršanās; ❷ nomirt; nāve; ❸ materializēties
物换星移 wùhuàn-xīngyí ◊ mainās daba, pārvietojas zvaigznes *(gadalaiku mija; laiki mainās)*
物极必反 wùjí-bìfǎn ◊ viss, kas sasniedz savu augstāko robežu, neizbēgami pavēršas atpakaļ *(pēc augstākā punkta sasniegšanas, seko atplūdi, pārmaiņas)*
物价 wùjià preces cena
物件 wùjiàn priekšmets; sadzīves priekšmets; kaut kas
物竞天择 wùjìngtiānzé eksistences cīņas dabīgā atlase
物镜 wùjìng *fiz.*, *tehn.* objektīvs
物理 wùlǐ ❶ dabas likumi; ❷ fizika; fizisks
物理量 wùlǐliàng *fiz.* fiziskais lielums
物理学 wùlǐxué fizika; fizisks
物理学家 wùlǐxuéjiā fiziķis
物力 wùlì materiālie līdzekļi; materiālie resursi; bagātības
物力论 wùlìlùn *filoz.* dinamisms
物品 wùpǐn ❶ priekšmets; izstrādājums; produkts; ❷ prece; naturāls
物权 wùquán *jur.* lietu tiesības
物色 wùsè ❶ atlasīt; izlasīt; meklēt; ❷ noskaidrot
物伤其类 wùshāngqílèi skumt par nelaimē nonākušu līdzcilvēku *(baidoties no tāda pat likteņa)*
物事 wùshì ❶ priekšmets; lieta; ❷ *niev.* tipiņš; subjekts
物体 wùtǐ ❶ *fiz.* ķermenis; ❷ priekšmets
物物交换 wùwù-jiāohuàn ❶ preču apmaiņa; ❷ maiņas tirdzniecība
物以类聚，人以群分 wùyǐlèijù,rényǐqúnfēn ◊ lietas kopā satur to būtība *(lietu daba)*, cilvēkus satuvina kopēji uzskati; mantas*(vienā kategorijā)* ierindo to virsuzdevums, bet cilvēki apvienojas kā domu biedri *(tāds ar tādu satiekas; saderēt kopā; sapasēt)*
物以稀为贵 wù yǐ xī wéi guì ◊ lai arī mazs, bet labs *(mazs, bet dārgs)*
物议 wùyì sabiedriskais nosodījums; ļaužu runas
物欲 wùyù tieksme pēc materiālās labklājības
物证 wùzhèng *jur.* lietiskie pierādījumi
物质 wùzhì *fiz.*, *ķīm.*, *filoz.* viela; matērija; materiāls
物质性 wùzhìxìng materialitāte; lietu materiālā daba
物种 wùzhǒng *biol.* suga
物主 wùzhǔ īpašnieks; saimnieks
物资 wùzī materiālie līdzekļi; materiālie resursi

误(誤) wù **darb.** ❶ kavēties; aizkavēties; ❷ kļūdīties; ❸ maldināt; ❹ netīšām nodarīt ļaunumu; **apst.** nejauši; netīšām; **lietv.** kļūda; neveiksme
误差 wùchā *mat.* kļūda

误场 wùchǎng *teātr.* palaist garām uznācienu uz skatuves
误车 wùchē nokavēt vilcienu
误点 wùdiǎn kavēties; aizkavēties
误会 wùhuì ❶ nepareizi saprast; nepareiza izpratne; ❷ pārpratums; nesaprašanās
误解 wùjiě ❶ līdz galam nesaprast *(saprast kļūdaini)*; ❷ kļūdaini skaidrot; nepareizs skaidrojums
误刊 wùkān *poligr.* drukas kļūda
误排 wùpái *poligr.* salikuma kļūda
误期 wùqī kavēties; nokavēt noteikto laiku
误杀 wùshā *jur.* slepkavība bez iepriekšēja nodoma
误伤 wùshāng nejauši *(kādu)* ievainot *(ievainojums bez iepriekšēja nodoma)*
误事 wùshì ❶ darbā pielaist kļūdas; ❷ bojāt veicamo darbu

悟 wù **darb.** ❶ saprast; izprast; aptvert; ❷ likt *(kādam)* saprast; atvērt *(kādam)* acis; ❸ sasniegt iekšējo apskaidrību; ❹ atjēgties; atgūt samaņu; atmosties; **īpašv.** Vu *uzv.*
悟性 wùxìng ❶ apķērība; spēja ātri saprast galveno; ❷ intelekts; ❸ izprast *(parādību)* dabu; saprast līdz galam

恶(惡) wù/ě/è **lietv.** nelaimīga diena; datums, *(kas sola nelaimi)*; **darb.** ķīvēties; strīdēties; dzīvot nesaskaņās; ❶ baidīties; ❷ kaunēties; **vietn.** kā? kādā veidā? kur? no kurienes? **izs.** vai! ak!

焐 wù **darb.** sasildīt *(rokas u.c.)*

晤 wù **darb.** personīgi satikties; apmeklēt *(kādu)*; **īp.** izglītots; apķērīgs; gudrs
晤面 wùmiàn tikties; personīgi satikties
晤谈 wùtán ❶ tērzēt; ❷ personīga saruna; ❸ intervija

痦 wù **lietv.** dzimumzīme
痦子 wù·zi *(tumša)* dzimumzīme

雾(霧) wù **lietv.** ❶ migla; dūmaka; ❷ smalks *(sīks)* lietutiņš; **apst.** biezs; neskaidrs; tumšs
雾气 wùqì migla; biezs, mitrs gaiss
雾凇 wùsōng ❶ smalks lietutiņš; ❷ sarma

鹜(鶩) wù **lietv.** *zool.* mājas pīle *(Anas domestica)*

W

X

xi

夕 xī **lietv.** ❶vakars; priekšvakars; ❷nakts; ❸*(gada; mēneša)* pēdējā dekāde; **darb.** ❶sašķiebties; ❷ *vēst.*ierasties *(pie valdnieka)* vakara vizītē; **īp.** šķībs; sašķiebies; **īpašv.** Sji *uzv.*
夕阳 xīyáng ❶saulriets; ❷kalnu rietumu puse; ❸*pārn.* mūža novakare; vecumdienas
夕照 xīzhào saulriets; vakara blāzma
西 xī **lietv.** ❶rietumi; vakari; rietumu; uz *(no)* rietumiem; ❷*(pilsētas)* rietumu daļa; ❸Rietumi *(ASV un Rietumeiropa)*; rietumu kultūra; Rietumueiropas; ārzemju; ❹aizkapa valstība; viņpasaule; **darb.** virzīties *(doties)* uz Rietumiem; **īpašv.** ❶*saīs.* Spānija; ❷*saīs.* Sjiaņa; ❸Sji *uzv.*
西班牙 Xībānyá Spānija
西班牙人 xībānyárén spānietis
西班牙语 xībānyáyǔ spāņu valoda
西半球 xībànqiú *ģeogr.* rietumu puslode
西北 xīběi ziemeļrietumi; Ķīnas ziemeļrietumu daļa
西北风 xīběifēng ❶ziemeļrietumu vējš; ❷◊ *(ēst)* ziemeļrietumu vēju *(kārt zobus vadzī)*
西边 xī·bian rietumi; rietumu puse; rietumos
西部 xībù rietumu daļa; rietumu rajons
西部片 xībùpiàn *kinem.* vesterna filma; vesterns
西餐 xīcān eiropiešu ēdiens; eiropiešu virtuve
西餐馆 xīcānguǎn eiropiešu restorāns
西点 xīdiǎn eiropiešu kūkas un saldumi
西法 xīfǎ eiropiešu paņēmieni; eiropiešu metodes
西番莲 xīfānlián *bot.* zilā pasiflora *(Pasiflora coerulea)*
西方 xīfāng ❶rietumi; ❷ASV un Eiropa; rietumu; ārzemju; ❸**īpašv.** Sjifan *uzv.*
西方化 xīfānghuà rietumnieciskošana; eiropeizācija
西非 Xī Fēi Rietumāfrika; Rietumāfrikas
西风 xīfēng rietumu vējš; *(pārtikt)* no rietumu vēja *(nav ko ēst; bads)*
西服 xīfú eiropiešu drēbes; eiropeisks apģērbs
西瓜 xīguā *bot.* arbūzs *(Citrullus vulgaris)*
西瓜子 xīguāzǐ arbūzu sēkliņas
西红柿 xīhóngshì tomāts
西葫芦 xīhú·lu *bot.* kabacis; cukini; patisons *(Cucurbita pepo)*
西化 xīhuà eiropeizēties; eiropeizācija
西画 xīhuà Rietumu glezniecība
西经 xījīng *ģeogr.* rietumu platuma grādi
西历 xīlì eiropiešu kalendārs
西面 xīmiàn ❶rietumu puse; rietumi; rietumos; ❷pagriezties ar seju pret rietumiem
西南 xīnán dienvidrietumi; Ķīnas dienvidrietumu daļa
西南风 xīnánfēng dienvidrietumu vējš
西欧 Xī Ōu Rietumeiropa; Rietumi
西皮 xīpí *ķīn. mūz. (viens no ķīniešu teātra melodiju paveidiem)*
西晒 xīshài *(vasarā istabā)* karsti, tāpēc ka logi vērsti pret rietumiem *(par māju ar logiem pret rietumiem)*
西式 xīshì eiropiešu parauga
西天 xītiān ◊ rietumu debesis *(budistu paradīze)*
西西 xīxī ❶kubikcentimetrs; ❷*med.* deva
西席 xīxí mājskolotājs
西学 xīxué ❶*vēst.* sākumskola; pamatizglītība *(Džou dinast.)*; ❷Eiropas skolas zinātnes nozares *(Cjin dinast. beigu posmā)*
西亚 Xī Yà Rietumāzija; Rietumāzijas
西洋 xīyáng Rietumi *(Eiropa un Amerika)* rietumu; ārzemju; ārzemju parauga
西洋画 xīyánghuà sk. 西画
西洋景 xīyángjǐng ❶*vēst.* bilžu kaste; ❷ārišķīgs spožums; ārišķība
西洋参 xīyángshēn *(plantācijās kultivējamais)* Eiropas žeņšeņs
西药 xīyào Eiropas medicīnas zāles un preparāti
西医 xīyī ❶Eiropas medicīna; ❷Eiropas skolas ārsts
西乐 xīyuè Eiropas mūzika
西装 xīzhuāng Eiropas parauga apģērbs
吸 xī **darb.** ❶ieelpot; ievilkt *(dūmu)*; uzsmēķēt; smēķēt; ❷pievilkt; piesaistīt; iekļaut; ❸aizraut; ❹dzert
吸尘器 xīchénqì putekļusūcējs
吸虫 xīchóng *zool.* sūcējtārps
吸毒 xīdú aizrauties ar narkotikām; narkomāns
吸毒者 xīdúzhě narkomāns
吸附 xīfù *ķīm.* adsorbcija; adsorbēt
吸附剂 xīfùjì *fiz.* adsorbents
吸力 xīlì ❶*fiz.* pievilkšanas *(gravitācijas)* spēks; ❷*(dūmvada)* vilkme
吸墨纸 xīmòzhǐ dzēšpapīrs; susināmais papīrs
吸泥船 xīníchuán zemessūcēja iekārta
吸泥机 xīníjī zemessūcējs
吸盘 xīpán *zool.* piesūceknis
吸气辅音 xīqìfǔyīn *lingv.* implozīvais līdzskanis
吸气机 xīqìjī *tehn.* aspirācijas sūknis
吸气音 xīqìyīn *lingv.* implozīvā skaņa
吸取 xīqǔ ❶iesūkt; nosūkt; ieelpot; ievilkt; ❷pie-

saistīt; izmantot; ❺ smelt; izvilkt *(ārā)*
吸入 xīrù ❶ iesūkt; iesūkšana; ❷ ieelpot; *med.* inhalācija
吸入法 xīrùfǎ *med.* inhalācija
吸入器 xīrùqì *med.* inhalators
吸湿器 xīshīqì *tehn.* mitruma uzsūcējs
吸湿性 xīshīxìng higroskopiskums
吸收 xīshōu ❶ ievilkt; iesūkt; iesūkšana; ❷ *fiz., ķīm.* absorbcija; ❸ *biol.* asimilēt *(barību)*; ❹ pārņemt
吸收剂 xīshōujì *ķīm.* absorbers; absorbents
吸收器 xīshōuqì *ķīm.* absorbers
吸收塔 xīshōutǎ *ķīm.* absorbcijas kolonna
吸收柱 xīshōuzhù sk. 吸收塔
吸铁石 xītiěshí magnets
吸血罐 xīxuèguàn *med.* asinsragi; bankas asiņu novilkšanai
吸血鬼 xīxuèguǐ asinssūcējs; vampīrs *(izsūcējs; rīkļurāvējs)*
吸烟 xīyān smēķēt
吸烟室 xīyānshì smēķēšanas istaba; smēķētava
吸引 xīyǐn ❶ iesaistīt; ievilkt; pievilkt; ❷ *tehn.* iesūkt; ❸ *milit.* piesaistīt *(pretinieku)*
吸引力 xīyǐnlì *fiz.* pievilkšanas spēks
吸住 xīzhù ❶ piesūkties; iesūkties; ❷ aizraut; pārtvert *(uzmanību)*

希 xī **darb.** ❶ cerēt *(uz kaut ko)*; rēķināties ar; ❷ vēlēties; gribēt; lūgt; ❸ apklust; pakāpeniski noklust *(par skaņu)*; ❹ izzūt *(par upi u.c.)*; ❺ neatlaidīgi sekot *(kādam mācībās)*; ņemt piemēru no; līdzināties *(kādam)*; **īp.** ❶ rets; unikāls; ❷ mazskaitlīgs; ❸ šķidrs; ❹ tāls; ❺ kluss; **apst.** ❶ reti; ❷ maz; ❸ tālu; **īpašv.** *saīs.* Grieķija; ❷ Sji *uzv.*
希冀 xījì ❶ sapņot; cerēt; ❷ vēlēties; gribēt; ❸ cerība; sapnis
希腊 Xīlà Grieķija
希腊人 xīlàrén grieķis
希腊语 xīlàyǔ grieķu valoda
希图 xītú ❶ sadomāt *(kaut ko nelabu)*; tiekties pretī *(sliktiem mērķiem)*; ❷ cerēt uz; rēķināties ar
希望 xīwàng sk. 希冀

昔 xī **apst.** ❶ agrāk; kādreiz; pagājušo reizi; ❷ sensenos laikos; no vissenākajiem laikiem; **īp.** sens; izturēts *(vīns)*; **lietv.** ❶ nakts; ❷ pagājušie laiki; vakardiena; **īpašv.** Sji *uzv.*
昔年 xīnián agrākajos gados; senatnē; agrāk
昔日 xīrì senajos laikos; senatnē; agrāk

析 xī **darb.** durt; cirst; apcirst; sacirst; ❷ pārlauzt; dalīt; sadalīt *(mantu)*; ❸ analizēt; izjaukt; izārdīt; ❹ izklīst; ❺ sadalīties, izjukt *(par valsti)*; ❻ pieturēties pie dažādiem viedokļiem; **īpašv.** Sji *uzv.*
析出 xīchū ❶ izdalīt *(no sastāva vai maisījuma)*; ❷ *tehn.* likvācija
析气 xīqì gāzu izdalīšana
析像管 xīxiàngguǎn *radioteh.* disektors *(televīzijas raidlampa)*
析疑 xīyí ❶ analizēt teksta apšaubāmās vietas; ❷ kliedēt šaubas

矽 xī **lietv.** *ķīm.* silīcijs (Si); silīcija
矽肺 xīfèi *med.* silikoze
矽钢 xīgāng *metal.* silīcijtērauds
矽钢片 xīgāngpiàn *metal.* silīcijtērauda loksnes
矽藻土 xīzǎotǔ *ģeol.* diatomīts

唏 xī **darb.** vīpsnāt; ķiķināt; smagi pūst; šņukstēt; bēdāties
唏嘘 xīxū šņukstēt; bēdāties; žēloties

奚 xī **vietn.** ❶ kas tas ir? kas tā par lietu? ❷ kāpēc? kādā sakarībā? ❸ kāds? kas par? **lietv.** vergs; verdzene; kalps; **īpašv.** Sji *uzv.*
奚落 xīluò ņirgāties; izsmiet; apsmiet

牺(犧) xī **lietv.** ❶ *rit.* līdzīgas krāsas upurdzīvnieki *(vērsis; auns; kuilis)*; ❷ *vēst.,rit.* upurvērša formas vīna trauks
牺牲 xīshēng ❶ upurdzīvnieki *(vērsis; auns; kuilis)*; ❷ upuris; ❸ augstu mērķu labad upurēt dzīvību; ❹ atteikties *(no kaut kā)*; upurēt *(kaut ko)*
牺牲品 xīshēngpǐn *(juku vai krīzes)* upuris
牺牲者 xīshēngzhě sk. 牺牲品

息 xī **darb.** ❶ elpot; ❷ atvilkt elpu; ❸ atpūsties; ļaut sev atpūsties; ❹ apstāties *(par vēju; lietu u.c.)*; ❺ apsīkt; ❻ nomierināt; atrisināt *(incidentu)*; ❼ ļaut atpūsties; ❽ pārtraukt; apstādināt; ❾ dzēst; nodzēst; ❿ turēt lopus; **lietv.** ❶ elpošana; nopūta; ❷ mirklis; acumirklis; ❸ peļņa; procenti no kapitāla; ❹ bērni; pēcnācēji; ❺ dzimšana; ❻ jaunums; ziņa; **skait.** *domām*; **īpašv.** Sji *uzv.*
息兵 xībīng *milit.* pārtraukt militāru darbību
息金 xījīn procenti *(no kapitāla)*
息怒 xīnù nomierināties; apvaldīt niknumu
息票 xīpiào kupons *(procentu saņemšanai)*
息肉 xīròu *med.* polips
息事宁人 xīshì-níngrén ◊ pārtraukt konfliktu, nomierināt cilvēkus *(❶ visiem par apmierinājumu atrisināt incidentu; ❷ piekāpties, lai izvairītos no tālākajiem sarežģījumiem)*
息息相关 xīxī-xiāngguān viens aiz otra *(nepārtraukti; cieši saistīts; vienots)*

淅 xī **darb.** skalot *(rīsu u.c.)*; **lietv.** izskalots rīss
淅沥 xīlì *lietus, sniega, vēja rautu lapu šalkoņas skaņas atdarinājums*

惜 xī **darb.** ❶ žēlot; nožēlot; ❷ just līdzi; būt līdzcietīgam *(pret kādu)*; ❸ žēlot; saudzēt; lolot; ❹ skopoties; sīkstuļoties; **ievadv.** žēl! cik žēl! ❺ diemžēl

惜别 xībié bēdāties atvadoties; žēl šķirties; atvadu skumjas

惜老怜贫 xīlǎo-liánpín ❶ žēlot un just līdzi veciem un nabadzīgiem; ❷ līdzcietīgs; cilvēkus mīlošs

惜力 xīlì saudzēt spēkus; saudzīgi izlietot spēkus

烯 xī **lietv.** ❶ ugunssarkana krāsa; ❷ *ķīm.* olefīns

硒 xī **lietv.** *ķīm.* selēns (Se)

悉 xī **darb.** *ofic.* zināt; iepazīties *(ar dokumentiem)*; **apst.** pilnībā; sīki; visās detaļās; **īpašv.** Sji *uzv.*

悉力 xīlì censties no visiem spēkiem; atdot visus spēkus

悉数 xīshǔ sīki aprakstīt; sīki uzskaitīt; izteikt pilnībā

悉数 xīshù pilnībā; galīgi

悉心 xīxīn sasprindzināt visas garīgās spējas; strādāt ar visu sirdi

犀 xī **lietv.** ❶ degunradzis; ❷ degunradža rags; ❸ degunradža āda *(tika izmantota bruņu izgatavošanai)*; ❹ *(ķirbja)* gabaliņš, daiviņa; ❺ matu cekuls *(lielmaņu frizūra)*; **īp.** ❶ kareivīgs; ❷ ass *(kā degunradža rags)*; ❸ stipra *(kā degunradža āda)*

犀角 xījiǎo ❶ degunradža rags; ❷ deniņu kauls; ❸ *kaligr. (hieroglifa elements)* kreisās puses sānlīnija

犀利 xīlì ciets, ass *(par ieroci vai vārdu)*

犀鸟 xīniǎo *zool.* degunragputns *(Buceros sp.)*

犀牛 xīniú degunradzis

翕 xī **darb.** ❶ sakļaut *(spārnus)*; ❷ savienot; ❸ aiztaisīt; ❹ būt harmonijā; būt saskaņā; ❺ sekot; pakļauties

翕动 xīdòng kustināt *(lūpas)*

翕然 xīrán ❶ vienprātīgi; kopā; visi; ❷ varens, lepns

翕张 xīzhāng aiztaisīt un attaisīt *(muti)*

稀 xī **īp.** ❶ rets; reti sastopams; ❷ plāns; rets *(mežs u.c.)*; ❸ šķidrs; atšķaidīts; retināts; ❹ mazskaitlīgs; ❺ apbrīnojams; **apst.** ❶ nedaudz; maz; ❷ augstākā mērā; pavisam *(slikti)*; **lietv.** žurga; susla; **īpašv.** Sji *uzv.*

稀播 xībō *lauks.* retināts sējums

稀薄 xībó ❶ plāns *(papīrs)*; retināts *(gaiss)*; atšķaidīts *(spirts)*; ❷ vaļīga, dezorganizēta *(gaisotne iestādē u.c.)*

稀饭 xīfàn rīsu novārījums; šķidra *(rīsu; prosas; zirņu)* putriņa

稀罕 xī·han ❶ rets; retums; neparasts; dīvains; kaut kas neredzēts; neredzēts brīnums; ❷ uzskatīt par augstvērtīgu; augstu vērtēt; ❸ rēķināties ar

稀客 xīkè rets ciemiņš *(par gaidītu viesi)*

稀烂 xīlàn ❶ izvārīts; pārvārīts; izjucis; ❷ sīkās drumslās; smalkās druskās

稀溜溜 xīliūliū šķidrs; ūdeņains; atšķaidīta *(putriņa)*

稀奇 xīqí rets; apbrīnojams; neparasts

稀少 xīshǎo rets; mazskaitlīgs; maz

稀世奇珍 xīshìqízhēn reti atrodams dārgums *(ūnikums)*

稀释 xīshì šķaidīt; atšķaidīt; atšķaidīšana

稀释剂 xīshìjì *ķīm.* atšķaidītājs

稀疏 xīshū rets; retināts; atsevišķs

稀松 xīsōng ❶ dezorganizēts; nevērīgs; vienaldzīgs; ❷ mazsvarīgs; parasts

稀土金属 xītǔ jīnshǔ *ķīm.* retzemju metāli

稀土元素 xītǔ yuánsù *ķīm.* retzemju elementi

稀稀拉拉 xī·xilālā ❶ mazskaitlīgs; ❷ kā nebūt; ka tik kā; ❸ kā pagadās

稀稀落落 xī·xi-luòluò ❶ rets; mazskaitlīgs; ❷ atsevišķs

稀有 xīyǒu rets; retzemju *(metāls)*

稀植 xīzhí *lauks.* retināts sējums

溪 xī **lietv.** kalnu strauts

溪涧 xījiàn kalnu strauta straume

溪流 xīliú kalnu upe; kalnu straume

锡(錫) xī **lietv.** *ķīm.* alva (Sn); alvas; **darb.** *novec.* dāvāt; dāvināt; **īpašv.** Sji *uzv.*

锡安主义 xī'ānzhǔyì cionisms

锡伯族 xībózú sjibo *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

锡箔 xībó ❶ alvas folija; ❷ *rit.(no alvas folija un papīra sudraba stieņu izskatā pagatavota bēru nauda, kas tiek sadedzināta bēru laikā)*

锡匠 xī·jiang alvas izstrādājumu meistars

锡矿 xīkuàng ❶ alvas rūda; ❷ alvas raktuves

锡器 xīqì alvas izstrādājumi

锡石 xīshí *min.* alvas akmens; kasiterīts

锡纸 xīzhǐ alvas folija

熄 xī **darb.** ❶ dzēst; nodzēst; ❷ izslēgt *(motoru; gaismu)*; ❸ nodzist; ❹ aiziet bojā; izzust

熄焦塔 xījiāotǎ *metal.* dzēšanas tornis

熄灭 xīmiè ❶ nodzist; izdzist; ❷ nodzēst

熙 xī **īp.** mirdzošs; zibošs; spilgts; ❶ lielisks; ❷ miermīlīgs; ❸ priecīgs; jautrs; **darb.** ❶ apgaismot; ❷ izžāvēt; ❸ spēlēties; ❹ attīstīties; sasniegt augstu attīstības pakāpi

熙来攘往 xīlái-rǎngwǎng klīst bariem *(❶ bezmērķīgi staigāt šurp un turp; ❷ dzīve mutuļo)*

X

熙熙攘攘 xīxī-rǎngrǎng sk. 熙来攘往

豨 xī **lietv.** *novec.* liels suķis; kuilis

豨莶 xīxiān *bot.* austrumu zīgesbekija *(Siegesbeckia orientalis)*

蜥 xī **sast.**

蜥蜴 xīyì *zool.* ķirzaka

嘻(譆) xī **darb.** ķiķināt; irgoties; sērot; **izs.** *(sāpju vai baiļu izsauksmes vārdi)* ak! vai!

嘻嘻哈哈 xīxī-hāhā skaļi smieties

膝 xī **lietv.** ❶ceļgals; ❷*anat.* ceļgala locītava

膝部 xībù ceļgals

膝盖 xīgài ❶ceļgals; ❷*anat.* ceļa kauliņš; ceļa skriemelis

膝盖骨 xīgàigǔ *anat.* ceļa kauliņš; ceļa skriemelis

膝关节 xīguānjié *anat.* ceļgala locītava

膝窝 xīwō *anat.* paceles

膝下 xīxià ❶*(uzruna vēstulē)* tētiņš; māmiņa; Jūs *(vēršoties pie vecākiem)*; ❷pie sevis; sev blakus; tuvumā; ❸pie vecākiem; bērnībā

嬉 xī **darb.** izklaidēties; priecāties; draiskoties

嬉皮笑脸 xīpí-xiàoliǎn ❶trokšņaini un trakulīgi uzvesties; ❷taisīt grimases *(par bērniem)*

嬉戏 xīxì ❶izklaidēties; spēlēties; ❷izklaide

嬉笑 xīxiào jokot; jokot un smieties; jautri smiekli

嬉笑怒骂 xīxiào-nùmà ◊ priekos smieties, naidā rāties *(par dzīvu, dabīgu, nesamocītu sacerējuma valodu)*

窸 xī **sast.**

窸窣 xīsū čabēšanas un čaukstēšanas skaņu atdarinājums

熹 xī **darb.** ❶aust; uzaust; ataust; ❷spīdēt; starot; ❸apcept; kūpināt

熹微 xīwēi blāva, bāla *(saules gaisma)*

蟋 xī **sast.**

蟋蟀 xīshuài *zool.* circenis *(Gryllodes berthellus)*

蟋蟀草 xīshuàicǎo *bot.* Indijas eleuzine *(Eleusine indica)*

蹊 xī/qī **lietv.** taka; celiņš; **darb.** mīdīt; iet pāri *(laukam)*

蹊径 xījìng taciņa; celiņš

醯 xī **lietv.** ❶*kulin.*skāba gaļas mērce; marināde; ❷ass ēdiens; ❸ieskābis vīns; ❹*ķīm.*acils

曦 xī **lietv.** saule; saules gaisma; **īp.** saulains; gaišs

鼷 xī **lietv.** *(neliela)* mājas pele; **īp.** neliels; mazs; miniatūrs

鼷鼠 xīshǔ mājas pele

习(習) xí **darb.** vingrināties; atkārtot; ❶apgūt; pilnveidot; ❷praktizēties; pārņemt; ❸pierast pie; ❹dresēt, trenēt *(savvaļas zirgus)*; ❺labi pārzināt; apgūt labas iemaņas; ❻būt tuvās attiecībās ar; izturēties familiāri; ❼mācīties lidot *(par putniem)*; ❽stiepties vienai aiz otras *(par kalnu grēdām)*; **lietv.** ❶ieradums; iemaņa; prakse; ❷intīms draugs; favorīts; **īpašv.** Sji *uzv.*

习非成是 xífēi-chéngshì ierasti meli *(kļūdas)* kļūst par patiesību*(īstenību)*

习惯 xíguàn ieradums; ieraša

习惯成自然 xíguàn chéng zìrán ieradums – otrā daba

习惯法 xíguànfǎ *jur.* parastās tiesības

习见 xíjiàn pastāvīgi satikt; pastāvīgi redzēt *(acij ierasts; parasts)*

习气 xíqì sliktas ierašas *(paradumi; manieres)*

习染 xírǎn pārņemt sliktas ierašas; nevēlamas noslieces

习俗 xísú ❶ieradumi un tradīcijas; ❷sadzīve un tikumi

习题 xítí vingrinājums; *(mācību grāmatas)* uzdevums; *(skolas stundu)* uzdevums

习习 xíxí ❶šalkt; *(maiga vēja)* šalkoņa; ❷mērens; vājš; ❸mēģināt lidot *(par jauniem putnēniem)*; sist ar spārniem; ❹bagātīgs; grezns

习性 xíxìng īpašība

习焉不察 xíyān-bùchá ieraduma nosacīta nekritiska pieeja*(kaut kam)*

习以为常 xíyǐwéicháng kļūt par parastu lietu *(kļūt par paradumu)*

习用 xíyòng pastāvīgi lietot; praktizēt; ierasts; *(tāds),* kas ir pastāvīgā lietošanā

习与性成 xíyǔxìngchéng kļūt par paradumu *(ieradums – otrā daba)*

习字 xízì nodarboties ar kaligrāfiju; vingrināties kaligrāfijā

习作 xízuò ❶vingrinājums; rakstu darbs; ❷mācīties rakstīt; ❸uzrakstīt eseju

席(蓆) xí **lietv.** ❶maša; *(bambusa; lūku u.c.)* pinums; ❷vieta *(pie galda; konferencē vai citā pasākumā)*; ❸štata vienība; ❹ieņemamais amats; ❺pusdienas; bankets; dzīres; ❻*poēt.* buras; **darb.** ❶sēdēt uz; ❷balstīties uz; **skait.** *banketiem*; **īpašv.** Sji *uzv.*

席不暇暖 xíbùxiánuǎn ◊ *(pat)* maša nespēj sasilt *(❶pārlieku liela aizņemtība un pastāvīga prombūtne; ❷nav laika apsēsties pat uz brīdi)*

席次 xícì ❶vietas pie galda klātesošo gadu skaita

kārtībā; ❷ numurētas vietas *(sēžu zālē u.c.)*

席地 xídì uz zemes; uz grīdas

席卷 xíjuǎn ❶ satīt kā mašu *(viegli sagrābt teritoriju, militāras vai citas darbības rezultātā)*; ❷ savākt savu mantību, lai dotos projām

席面 xímiàn galda vieta iepretī saimniekam; galvenā cieminа vieta

席位 xíwèi vieta *(kongresā; konferencē u.c.)*

袭(襲) xí **darb.** ❶ *milit.* uzbrukt no slēpņa; negaidīts uzbrukums; negaidīti uzbrukt; ❷ izsalt līdz kaulam *(vējā un aukstumā)*; ❸ pēkšņi pārņemt *(par jūtām)*; ❹ aizbarikadēt; aizsprostot; ❺ sagrābt; piesavināt; pievienot sev; ❻ mantot; saņemt mantojumā; pārņemt īpašumā; ❼ atkārtot; praktizēt; sekot piemēram; ❽ aptīt; uzvilkt; nēsāt; ❾ savienoties; saieties; robežoties; ❿ ieiet; ielīst; ⓫ pāriet mantojuma kārtībā; ⓬ atkārtoties; ⓭ stingri ietīties *(mētelī; kažokā)*; **lietv.** ❶ uzbrukums; pēkšņs uzbrukums; iebrukums; ❷ oderēts apģērbs; ❸ bēru apģērbs; līķauts; ❹ drēbju lāde; **īpašv.** Sji *uzv.*

袭击 xíjī *milit.* pēkšņi uzbrukt *(no slēpņa)*; pēkšņs uzbrukums

袭取 xíqǔ ❶ *milit.* sagrābt pēkšņā uzbrukumā; ❷ sekot piemēram; pārņemt

袭用 xíyòng aizgūt; pārņemt un izmantot

媳 xí **lietv.** ❶ vedekla; ❷ jaunākā radinieka sieva

媳妇 xífù vedekla; dēla sieva

媳妇儿 xí·fur ❶ vedekla; dēla sieva; ❷ *dial.* sieva

檄 xí **lietv.** ❶ izsaukums; rakstisks rīkojums; ❷ *vēst.* pavēle par rekrūšu ņemšanu; ❸ vēstījums; vēstule; ❹ koks bez lapām

檄书 xíshū ❶ rakstisks izsaukums; ❷ *vēst.* pavēle *(par rekrūšu ņemšanu)*

檄文 xíwén ❶ *novec.* pavēle; paziņojums; uzsaukums; ❷ manifests par kara pieteikšanu; paziņojums *(par kampaņas uzsākšanu pret ļaundarībām u.c.)*

洗 xǐ/xiǎn **darb.** ❶ mazgāt; skalot; noskalot; ❷ tīrīt *(plankumus un netīrumus no drēbēm)*; ❸ noslaucīt *(no zemes virsas)*; iznīcināt; likvidēt; ❹ attīstīt *(filmu)*; ❺ jaukt kārtis *(spēļu kauliņus)*; ❻ mazgāties; peldēties; ❼ *rit.* veikt rituāla apmazgāšanos; ❽ *rel.* kristīties; **apst.** tīrs; izmazgāts; **lietv.** ❶ trauks; mazgājamais trauks; roku mazgājamais; otu skalojamais trauks; ❷ *rel.* kristīšanās; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

洗尘 xǐchén ❶ nomazgāt putekļus *(cienasts par godu tālam cieminam)* ❷ *bud.* attīrīties no pasaulīgajiem sārņiem

洗涤 xǐdí mazgāt; skalot; attīrīt; skalošana

洗涤工 xǐdígōng mazgātājs

洗涤机 xǐdíjī ❶ *tehn.* mazgātava; mazgāšanas iekārta; ❷ veļas mazgājamā mašīna

洗涤剂 xǐdíjì mazgāšanas līdzeklis

洗涤器 xǐdíqì *tehn.* skrubers

洗耳恭听 xǐ'ěr-gōngtīng ◊ izmazgāt ausis un ar godbijību klausīties *(ar cieņu, uzmanīgi klausīties cienījama cilvēka pamācības)*

洗发水 xǐfàshuǐ šķīdums matu mazgāšanai; šampūns

洗剂 xǐjì *med.* mitra komprese

洗劫 xǐjié aplaupīt; aptīrīt

洗净 xǐjìng izmazgāt; apmazgāt; mazgāts; mazgāšana

洗矿机 xǐkuàngjī *kalnrūpn.* rūdas mazgātava

洗礼 xǐlǐ ❶ *rel.* rituāla apmazgāšanās; ❷ *rel.* kristīšanās

洗脸盆 xǐliǎnpén mazgājamā bļoda

洗毛工 xǐmáogōng vilnas mazgātājs

洗毛机 xǐmáojī *tehn.* vilnas mazgājamā mašīna

洗煤 xǐméi *kalnrūpn.* akmeņogļu bagātināšana

洗煤厂 xǐméichǎng akmeņogļu mazgātava

洗牌 xǐpái jaukt kārtis *(spēļu kauliņus)*

洗片机 xǐpiànjī *fot.* filmu attīstīšanas iekārta

洗去 xǐqù *pārn.* nomazgāt

洗手 xǐshǒu ❶ mazgāt rokas; ❷ atteikties *(no kaut kā)*; ❸ pārtraukt agrāko nodarbošanos

洗刷 xǐshuā ❶ mazgāt un tīrīt; ❷ nomazgāt *(kaunu)*; atbrīvoties no *(kauna un apvainojumiem)*; reabilitēties; ❸ *ģeol.* pakāpeniska kalnu iežu virskārtas sadrupšana ledus, vēja un ūdens iespaidā *(ablācija)*

洗碗机 xǐwǎnjī trauku mazgājamā mašīna

洗心革面 xǐxīn-gémiàn ◊ noskalot sirdi un izmainīt seju *(pārdzimt; kļūt par jaunu, labāku cilvēku)*

洗雪 xǐxuě attaisnoties; nomazgāt kaunu; reabilitēties

洗衣板 xǐyībǎn mazgājamais dēlis

洗衣店 xǐyīdiàn veļas mazgātava

洗衣粉 xǐyīfěn veļas pulveris

洗衣机 xǐyījī veļas mazgājamā mašīna

洗衣盆 xǐyīpén veļas mazgājamā baļļa

洗印 xǐyìn *kinem., fot.* apstrādāt fotomateriālus

洗印间 xǐyìnjiān *kinem., fot.* laboratorija

洗澡 xǐzǎo iet vannā; mazgāties

洗澡盆 xǐzǎopén vanna

洗濯 xǐzhuó ❶ skalot; attīrīt; ❷ mazgāt

枲 xǐ **lietv.** kaņepe *(vīrišķais augs)*

枲麻 xǐmá *bot.* kaņepe *(vīrišķais augs)*; *bot.* saušņi

玺(璽) xǐ **lietv.** *vēst.* imperatora zīmogs; valsts zīmogs; **darb.** uzlikt zīmogu; apzīmogot

铣(銑) xǐ/xiǎn **lietv.** ❶ spīdošs metāls; ❷ čuguns; čuguna lējumi; ❸ *tehn.* frēze; frēzēšana;

X

❷ *vēst.* kaltam līdzīgs metamais ierocis; **apst.** spīdošs; spilgts; **darb.** *tehn.* frēzēt
铣床 xǐchuáng *tehn.* frēze; frēzmašīna
铣刀 xǐdāo *tehn.* frēzes asmens
铣工 xǐgōng frēzētājs
铣切 xǐqiē frēzēt; frēzēšana

徙 xǐ **darb.** ❶ mainīt atrašanās vietu; pārvietoties; pārbraukt *(uz citu vietu)*; ❷ pievērsties *(labajam)*; ❸ paiet garām *(aiziet garām)*; ❹ pārvietot; izsūtīt; izsūtīt izsūtījumā
徙动 xǐdòng *fiz., ķīm. (jonu)* migrācija
徙居 xǐjū pārbraukt uz citu dzīves vietu *(pārcelties citur)*

喜 xǐ **īp.** ❶ līksms; priecīgs; ❷ laimīgs; žēlīgs; laipns; ❸ sen gaidīts; **apst.** labprāt; jautri; priecīgi; **darb.** ❶ priecāties; līksmoties; ❷ priecāties par *(kaut ko)*; ❸ labprāt *(mācīties u.c.)*; **lietv.** ❶ prieks; priecīgs notikums; svētki; ❷ mīla; ❸ grūtniecība; **īpašv.** Sji *uzv.*
喜爱 xǐ'ài mīlēt; patikt
喜报 xǐbào priecīga ziņa
喜冲冲 xǐchōngchōng līksmi; ar līksmu iedvesmu
喜出望外 xǐchūwàngwài negaidīts priecīgs notikums *(saņemt patīkamu pārsteigumu)*
喜光性 xǐguāngxìng *bot.* gaismmīlis; gaismas *(augi)*
喜光植物 xǐguāng zhíwù *bot.* gaismmīļi augi
喜好 xǐhào mīlēt; izjust simpātiju
喜欢 xǐ·huan ❶ priecāties; ❷ mīlēt; ❸ patikt *(ceļot u.c.)*
喜酒 xǐjiǔ svētku mielasts; kāzu mielasts; dzīres
喜剧 xǐjù *teātr.* komēdija
喜剧片 xǐjùpiàn *kinem.*kinokomēdija
喜联 xǐlián svētku pāru uzraksti *(tiek izkārti kāzu un citu svinību gadījumā)*
喜气 xǐqì līksms *(jautrs)* noskaņojums
喜钱 xǐqián ❶ svētku dāvana naudā; naudas apbalvojums *(kalpiem; sulaiņiem)*; ❷ dzeramnauda
喜庆 xǐqìng svinības; kāzu, dzimšanas dienas u.c. svinības; priecīgs notikums
喜鹊 xǐ·que žagata *(kā laimes vēstnesis)*
喜人 xǐrén priecēt acis; patīkams; mīļš; brīnišķīgs
喜色 xǐsè līksms izskats; laimīga sejas izteiksme
喜事 xǐshì priecīgs notikums; kāzas
喜糖 xǐtáng kāzu konfektes *(kāzu saldumi)*
喜闻乐见 xǐwén-lèjiàn priecēt dzirdi un redzi; patikt par visu vairāk; iemīļots
喜笑颜开 xǐxiào-yánkāi starot priekā
喜新厌旧 xǐxīn-yànjiù ◊ aizrauties ar jauno un novērsties no vecā *(par jūtu mainīgumu; nepastāvību)*
喜形于色 xǐxíngyúsè prieks spoguļojas sejā *(prieka pilns smaids)*
喜讯 xǐxùn priecīga ziņa; laimīga ziņa
喜阳植物 xǐyáng zhíwù sk. 喜光植物
喜洋洋 xǐyángyáng līksms; no prieka nezināt kur dēties
喜阴性 xǐyīnxìng *bot.* ēnmīlis
喜阴植物 xǐyīn zhíwù *bot.* ēnmīļi augi
喜雨 xǐyǔ svētīgs, ražens lietus
喜悦 xǐyuè priecāties; prieks; sajūsma
喜幛 xǐzhàng kāzu aizkars *(sarkana zīda drāna ar zelta hieroglifiem,- vēlējumu jaunlaulātiem)*
喜滋滋 xǐzīzī laimē starot; starojošs

屣 xǐ **lietv.** salmu sandales; mājas čības; **darb.** uz ātru roku*(steigā)* iebāzt sandalē *(kāju pirkstus)*

戏(戲、戲) xì **lietv.** ❶ teātris; teātra; ❷ izrāde; atrakcija; ❸ *lit.* drāma; dramatisks sacerējums; luga; ❹ joks; izprieca; izklaide; **darb.** izklaidēties; uzjautrināties; jokot; ❶ mēroties spēkiem; stāties viens otram pretī ar ieročiem rokās; ❷ spēlēt *(bumbu u.c.)*; ❸ izsmiet; izjokot *(kādu)*; **izs.** ak! **Īpašv.** Sji *uzv.*
戏班 xìbān *teātr.*teātra trupa
戏报子 xìbào·zi afiša; sludinājums
戏本 xìběn *teātr.*dramatisks sacerējums; lugas teksts; librets
戏出儿 xìchūr zīmējums ar ainu no izrādes
戏词 xìcí *teātr.*lugas teksts
戏法 xìfǎ rādīt trikus; triks; stiķis
戏法人人会变，各有巧妙不同 xìfǎ rénrén huì biàn, gè yǒu qiǎomiào bù tóng daudzi burvju mākslinieki rāda trikus un katram māksliniekam ir īpaši paņēmieni *(katram iluzionistam savi triki)*
戏剧 xìjù ❶ teātris; teātra; ❷ *lit. (literatūras žanrs)* drāma; luga
戏剧化 xìjùhuà teatralizācija
戏剧家 xìjùjiā drāmu rakstnieks
戏剧片 xìjùpiàn *kinem.* kinodrāma
戏剧性 xìjùxìng skatuviskums; teatralitāte
戏剧学 xìjùxué teātra zinātne
戏剧学家 xìjùxuéjiā teātra zinātnieks
戏考 xìkǎo operas uzvedumu krājums
戏码 xìmǎ teātra repertuārs
戏迷 xìmí kaislīgs teātra apmeklētājs
戏目 xìmù ❶ teātra izrādes programma; ❷ repertuārs
戏弄 xìnòng ❶ izsmiet; izjokot *(kādu)*; ❷ vieglprātīgi izturēties *(pret kaut ko)*; ❸ uzjautrināties *(par kaut ko)*
戏票 xìpiào teātra biļete
戏曲 xìqǔ ❶ ķīniešu nacionālais teātris; ❷ ķīniešu tradicionālā muzikālā drāma *(uzvedums mūzikas pavadījumā ar dziesmām, dejām, akrobātiskiem numuriem un pantomīmas iestarpinājumiem)*; ❸ *lit. (literatūras žanrs)* drāma
戏耍 xìshuǎ izjokot; izmuļķot *(kādu)*, lai par to

pasmietos
戏台 xìtái teātra skatuve
戏文 xìwén lugu teksts
戏谑 xìxuè jokot; izjokot; balamutēties
戏言 xìyán jokot; izjokot, izāzēt *(kādu)*
戏衣 xìyī ❶ teātra kostīms; ❷ ģērbtuve
戏园子 xìyuán·zi teātris
戏院 xìyuàn sk. 戏园子
戏照 xìzhào *(kādas teātra izrādes)* aktiera foto teātra kostīmā
戏装 xìzhuāng teātra kostīms un skatuves grims
戏子 xì·zi *novec.* aktieris

系(係、繫) xì/jì **lietv.** ❶ zīds; diegs; stīga; ❷ beigas; beigu daļa; *lit.* nobeigums; epilogs; ❸ turpinājums; izcelsme; dzimtas koks; ģenealoģija; tradīcija; ❹ kārtība; sistēma; ❺ *(valodu)* saime; ❻ nodaļa; fakultāte; **darb.** nokarāties; karāties *(skarot kaut ko)*; ❶ atkarāties *(no kaut kā)*; ❷ iedibināt kontaktus; ❸ piekārt; piesiet; savilkt; ❹ turpināt; mantot; **darb.-sait.** būt; **īpašv.** Sji *uzv.*
系词 xìcí ❶ *lingv.* darbības vārda saitiņa; ❷ *loģ.* saite
系带 xìdài *anat.* saitīte
系缆桩 xìlǎnzhuāng *jūrn.* pālis *(kuģa pietauvošanai)*
系膜 xìmó *anat.* apzarnis; tēne
系念 xìniàn pastāvīgi domāt *(par kaut ko)*; raizēties; bažīties
系数 xìshù *mat.*, *tehn.* koeficients
系统 xìtǒng ❶ sistēma; kārtība; ģenealoģija; filoģenētika; ❷ bloks; agregāts
系统化 xìtǒnghuà sistematizēt; sistematizācija
系统性 xìtǒngxìng sistemātiskums; sistematizācija
系统学 xìtǒngxué *zool.* filoģenija; filoģenēze

细(細) xì **īp.** ❶ plāns; irdens; rets; ❷ šaurs; mazs; ❸ sīks; sīki samalts; ❹ smalks *(darbs)*; meistarīgs; ❺ rūpīgs; detalizēts; ❻ smalks *(tīkls)*; ❼ delikāts; maigs; ❽ kluss; vāja *(skaņa)*; ❾ ekonomisks; pieticīgs; ❿ vienkāršs cilvēks; ⓫ zemisks; **apst.** ❶ plāni; ❷ maz; nedaudz; ❸ smalki; meistarīgi; ❹ rūpīgi
细胞 xìbāo *biol.* šūniņa
细胞壁 xìbāobì *biol.* šūniņas sieniņa
细胞核 xìbāohé *biol.* šūniņas kodols
细胞膜 xìbāomó *biol.* šūniņas apvalks
细胞体 xìbāotǐ *biol.* šūniņas ķermenis
细胞学 xìbāoxué citoloģija
细胞学家 xìbāoxuéjiā citologs
细胞液 xìbāoyè *biol.* citolimfa
细胞质 xìbāozhì *biol.* citoplazma
细布 xìbù plāns audekls
细部 xìbù detaļa *(arhitektūrā vai glezniecībā)*
细长 xìcháng slaids; garš; izstīdzējis
细锉 xìcuò gludapstrādes vīle
细大不捐 xìdà-bùjuān ◊ neielaist ne lielas, ne mazas lietas *(nopietna attieksme pret katru lietu)*
细度 xìdù *tekstil.* *(dzijas)* smalkums
细纺 xìfǎng *tekstil.* smalkvērpšana
细高挑儿 xìgāotiǎor *dial.* izstīdzējis*(gara auguma)*; lamzaks
细工 xìgōng smalks darbs; meistarīgi nostrādāts
细故 xìgù ❶ niecīgs iemesls; ❷ nenozīmīgs notikums
细活儿 xìhuór smalks rokdarbs
细节 xìjié ❶ sīkumi; detaļas; ❷ sīks; detalizēts
细菌 xìjūn baktērija; mikrobs; bakterioloģisks
细菌素 xìjūnsù bakteriocīns
细菌性痢疾 xìjūnxìng lì·ji *med.* bacilārā dizentērija
细菌学 xìjūnxué bakterioloģija
细菌学家 xìjūnxuéjiā bakteriologs
细粮 xìliáng labākie maizes produkti *(rīss un kviešu milti)*
细毛 xìmáo ❶ smalkvilna; smalkvilnas; ❷ kažoks *(no dārgas kažokādas)*
细密 xìmì ❶ smalks; ❷ detalizēts; ❸ blīvs
细木工 xìmùgōng ❶ galdnieks; ❷ galdnieka darbi
细目 xìmù ❶ sīkumi; detaļas; ❷ rubrika; apakšnodaļa; sīks satura rādītājs
细嫩 xìnèn ❶ mīksts; gluds; ❷ delikāts; maigs
细腻 xìnì ❶ mīksta, maiga, gluda *(āda)*; ❷ sīks; detalizēts
细巧 xìqiǎo smalks; meistarīgs
细球菌 xìqiújūn *biol.* mikrokoks
细软 xìruǎn apģērbs un rotaslietas; garderobe
细润 xìrùn rūpīgs *(zīmējums ar daudzām detaļām)*; sulīgas *(krāsas)*; smalks
细弱 xìruò ❶ vājš; kusls; ❷ ◊ vājie un mazie *(sievas un bērni)*; ❸ bailīgs; vāja rakstura
细纱 xìshā ❶ *tekstil.* diegi; ❷ smalka dzija
细纱机 xìshājī *tekstil.* vērpjamā mašīna
细石器 xìshíqì *arheol.* mikrolīti
细水长流 xìshuǐ-chángliú ◊ mazs strautiņš tālu plūst *(ievērot taupību; taupība kā turpmākās labklājības pamats)*
细碎 xìsuì sīks; sadrumstalots
细条 xì·tiao ❶ *ķīn. med.* Ķīnas savvaļas ingvers *(Asarum sieboldii)*; ❷ smalks zariņš; ❸ slaids *(cilvēks)*
细挑 xì·tiao tievs; slaids
细微 xìwēi ❶ niecīgs; sīks; nenozīmīgs; ❷ detalizēts; rūpīgs
细线条 xìxiàntiáo līnija; vilciens; iezīme
细香葱 xìxiāngcōng *bot.* maurloki *(Allium schoenoprasum)*
细小 xìxiǎo ❶ sīks; nenozīmīgs; ❷ miniatūrs; ❸ vāja *(skaņa)*
细心 xìxīn ❶ uzmanīgi; rūpīgi; ❷ pārdomāti
细辛 xìxīn *bot.* Ķīnas savvaļas ingvera sakne

(*Asarum sieboldii*)
细腰蜂 xìyāofēng *zool.* racējlapsenes *(dz. Sphecidae)*
细雨 xìyǔ sīks lietutiņš; sijātājs
细则 xìzé sīka instrukcija; detalizēti noteikumi
细毡 xìzhān filcs; smalka un blīva tūba
细账 xìzhàng detalizēts rēķins
细针密缕 xìzhēn-mìlǚ ❶ smalks rokdarbs; māksliniecisks izstrādājums; ❷ rūpīgs *(darba process)*
细枝末节 xìzhī-mòjié ◊ sīks zariņš un bambusa galējais posmiņš *(sīkums)*
细致 xìzhì rūpīgs; smalks; detalizēts; filigrāns
细作 xìzuò *novec.* spiegs; izlūks

阋(鬩) xì **darb.** nemīlēt vienam otru; strīdēties; izraisīt strīdus
阋墙 xìqiáng naidīgums starp brāļiem; ģimenes iekšējais ķīviņš

隙 xì **lietv.** plaisa; sprauga; caurums; ❶ atstarpe; starpa; ❷ nesaskaņas; ienaids; ❸ ērts gadījums; labvēlīgi apstākļi
隙地 xìdì brīvas zemes; neaizņemtas zemes; brīvs izplatījums; brīva telpa

xia

虾(蝦) xiā **lietv.** ❶ vēzis; garnele; krevete; ❷ *zool.* garastes vēži *(Macrura)*
虾兵蟹将 xiābīng-xièjiàng ◊ vēži – karavīri, krabji – ģenerāļi *(tīrais posts, ne karavīri)*
虾米 xiā·mi *kulin.* lobītas un žāvētas krevetītes
虾皮 xiāpí *kulin.* sīkas nelobītas žāvētas un sālītas krevetītes
虾仁 xiārén *kulin.* lobītas krevetītes
虾子 xiāzǐ vēžu *(garneļu)* ikri

瞎 xiā **īp.** akls; vienacains; ❶ nesaprātīgs; nepārdomāts; ❷ tukšs; bezsaturīgs; neauglīgs; ❸ samudžināts; samezglots; **apst.** ❶ uz labu laimi; ❷ nejauši; ❸ bezjēdzīgi; **darb.** ❶ zaudēt redzi; palikt aklam; ❷ panīkt; sabojāties; aiziet bojā
瞎猜 xiācāi zīlēt kafijas biezumos; uz labu laimi
瞎扯 xiāchě pļāpāt; mēļot; runāt pa tukšo
瞎闯 xiāchuǎng ❶ mesties pa kaklu pa galvu; ❷ neuzmanības dēļ uzskriet virsū; akluma dēļ saskrieties
瞎吹 xiāchuī ❶ plātīties; ❷ kult tukšus salmus
瞎话 xiāhuà meli; muļķības
瞎忙 xiāmáng bezjēdzīgi rosīties; griezties kā vāvere ritenī
瞎奶 xiānǎi krūts dziedzeris *(kas neizdala pienu)*; krūts bez piena
瞎闹 xiānào ❶ veltīgi trokšņot; ❷ troksnis vien; tukša iecere
瞎碰 xiāpèng rīkoties uz labu laimi
瞎说 xiāshuō ❶ pļāpāt; runāt neapdomīgi; ❷ muļķības!
瞎抓 xiāzhuā ķerties pie kā pagadās; bezjēdzīgi rosīties
瞎子 xiā·zi aklais; akls cilvēks
瞎子摸鱼 xiā·zi-mōyú ◊ kā aklais taustīdamies ķert zivis *(rīkoties uz labu laimi)*

匣 xiá **lietv.** ❶ kārbiņa; kastīte; lādīte; ❷ futlāris; maksts
匣子 xiá·zi ❶ kastīte; lādīte; ❷ futlāris; ❸ *(ķīn. musulmaņu)* zārks

侠(俠) xiá **lietv.** drosmīgs un cēlsirdīgs cilvēks; bruņinieks; **darb.** nesavtīgi palīdzēt; sniegt morālu atbalstu; **īpašv.** Sja *uzv.*
侠肝义胆 xiágān-yìdǎn cēla bruņinieka dvēsele
侠客 xiákè cēlsirdīgs cilvēks; bruņinieks
侠气 xiáqì cēlsirdība; varonība; bruņnieciskums
侠义 xiáyì varonīgs; taisnīgs; cēlsirdīgi

狎 xiá **darb.** pārlieku koķetēt; nerēķināties ar pieklājības normām; uzkrāties; sadrūzmēties *(par pajūgiem; zirgiem u.c.)*; **apst.** uz maiņām; viens pēc otra
狎妓 xiájì pavadīt laiku ar prostitūtām; klenderēt pa dzertuvēm un prieka mājām
狎昵 xiánì ❶ satuvināties ar; uzturēt kompāniju ar; ❷ izturēties familiāri

峡(峽) xiá **lietv.** aiza; kalnu ieplaka
峡谷 xiágǔ aiza; kalnu ieplaka; kanjons
峡湾 xiáwān fjords

狭(狹、陿) xiá **īp.** ❶ šaurs; par šaurs; ciešs; ❷ ierobežots; nenozīmīgs *(par spējām)*; ❸ smalka *(skaņa)*; **darb.** uzskatīt par nenozīmīgu; pazemot; neieredzēt
狭隘 xiá'ài ❶ šaurs; ❷ ierobežots; aprobežots
狭长 xiácháng šaurs un garš
狭路相逢 xiálù-xiāngféng satikties uz šauras taciņas *(par ienaidniekiem)*
狭小 xiáxiǎo šaurs; ierobežots; nenozīmīgs
狭小症 xiáxiǎozhèng *med.* stenokardija
狭义 xiáyì precīza nozīme; burtiska nozīme; burtiski
狭窄 xiázhǎi sk. 狭小

遐 xiá **īp.** ❶ tāls; attāls; ❷ ilga *(dzīve)*; **darb.** doties tālā ceļā; iet projām; ❸ pamest; atgrūst; atsvešināties; **lietv.** tālas zemes; tālums; **vietn.** kāpēc? kādā veidā? vai tad?
遐迩 xiá'ěr ❶ tuvu un tālu; visur; ❷ tuvie un tālie; visi

遐迩闻名 xiá'ěr-wénmíng kļūt slavenam tuvu un tālu *(visur būt populāram)*
遐龄 xiálíng ❶ ilgdzīvošana; ilggadība; ilga dzīve; ❷ cienījams gadu skaits
遐想 xiáxiǎng iedomāties; sapņot *(par kaut ko tālu)*

瑕 xiá **lietv.** ❶ trūkums; vaina; defekts; ❷ kļūda; kļūme; misēklis; ❸ sarkans oreols apkārt saulei; purpursarkans saulriets; **vietn.** kāpēc? kā? kādā veidā? **īpašv.** Sjia *uzv.*
瑕不掩瑜 xiábùyǎnyú ◊ jašmas defekti nespēj aizēnot tās spīdumu *(trūkumi nespēj aizēnot labās īpašības)*
瑕疵 xiácī ❶ trūkums; defekts; ❷ kļūda; kļūme
瑕瑜互见 xiáyú-hùjiàn ◊ uz jašmas saskatāmi gan defekti, gan vērtīgas īpašības *(ir gan labās īpašības, gan arī defekti)*

暇 xiá **lietv.** brīvais laiks; atpūta; **darb.** slaistīties; lāpīt slinkumu

辖(轄) xiá **darb.** ❶ vadīt; pakļaut; kontrolēt; ❷ pakļauties; būt pakļautībā; **lietv.** tapa
辖制 xiázhì nomierināt; savaldīt

霞 xiá **lietv.** ❶ blāzma; riets; ❷ saules zaķīši miglas plīvurā; caurspīdīga dūmaka; purpursārts oreols apkārt saulei; ❸ blāzmas krāsas *(sārta; purpursarkana; mirdzoša)*; ❹ *mit., dao.* apburošais nemirstīgo skaistums
霞光 xiáguāng ❶ blāzma; blāzmas gaisma; oreols apkārt saulei; ❷ mirdzošs
霞石 xiáshí *min.* nefelīns

黠 xiá **īp.** gudrs un viltīgs
黠智 xiázhì gudrs; viltīgi gudrs; atjautīgs

下 xià **īp.** ❶ zems; apakšējais; ❷ zemas kvalitātes; slikts; nekrietns; ❸ jaunākais; mazāk cienījamais; ❹ pieticīgs; mazprasīgs; piekāpīgs; ❺ nākošais; tālākais; *(no diviem)* otrais; *(no trijiem)* trešais; ❻ zemāk norādītais; **apst.** apakšā; zemāk; **darb.** ❶ kāpt lejā; nokāpt; ❷ līt; snigt; ❸ braukt; doties uz; apmeklēt; ❹ doties karagājienā uz; ❺ pamest *(darbu)*; tikt atlaistam; ❻ aiziet no darba; ❼ noņemt *(augļu ražu)*; ❽ pakļauties; padoties; ❾ būt mazākā skaitā; ❿ apmesties viesnīcā; apmesties uz naktsmājām; ⓫ aizvērt *(aizvērtņus)*; ⓬ paņemt ar kociņiem ēdienu; ⓭ iemest *(tīklu)*; iemest *(katlā miltus)*; dēt *(olas)*; nērst *(ikrus)*; ⓮ izdot *(pavēli)*; izsūtīt *(paziņojumu)*; ⓯ izdarīt *(slēdzienu)*; rezumēt; ⓰ atstāt *(drošības naudu)*; ⓱ izlādēt *(kravu)*; ⓲ izmantot *(noteiktus līdzekļus)*; ⓳ *(dzerot vīnu)* uzēst *(zemesriekstus)*; ⓴ pievienot *(ēdienam garšvielas)*; ㉑ ieņemt *(pilsētu)*; **lietv.** apakša; *(ķermeņa)* apakšdaļa; piekāje; ❷ padotie; ❸ pēdējā *(izdotā)* grāmata; ❹ valdnieka rezidence; ❺ aizkapa valstība; ❻ sitiens; gājiens; ❼ puses
下巴 xià·ba zods; smakrs; apakšžoklis
下巴颏儿 xià·bakēr zods
下摆 xiàbǎi *(apģērba)* apakšmala; stūris; stērbele
下班 xiàbān pabeigt darbu; maiņa; nomainīties; darba beigas
下半场 xiàbànchǎng *sp.* otrais puslaiks
下半旗 xià bànqí nolaist karogu pusmastā *(sēru gadījumā)*
下半晌 xiàbànshǎng pēcpusdiena; dienas otrā puse
下半天 xiàbàntiān sk. 下半晌
下半夜 xiàbànyè nakts otrā puse
下辈 xiàbèi ❶ nākošā paaudze; nākošie laiki; ❷ sabiedrības pabiras; padibenes
下辈子 xiàbèi·zi nākošie laiki; nākošā pārdzimšana
下本儿 xiàběnr ieguldīt naudu *(kapitālu)*
下笔 xiàbǐ ņemt rokā otu *(❶ sākt rakstīt;❷ sākt gleznot)*
下边 xià·bian ❶ apakša; apakšā; no apakšas; zemāk; ❷ *(postpozīcija)* zem
下不为例 xiàbùwéilì tam nav jākļūst par precedentu nākotnei *(lai vairāk tā nebūtu)*
下部 xiàbù ❶ pēdējais sējums; pēdējā daļa; ❷ *(ķermeņa)* apakšdaļa
下不来 xià·bu·lai neērti; kauns
下操 xiàcāo ❶ *milit.*doties uz mācībām; nodarboties ar ierindas apmācību; ❷ pabeigt apmācības un atgriezties kazarmās
下策 xiàcè nepareiza politika; nepareizs ceļš; nederīgi līdzekļi
下层 xiàcéng ❶ apakšējais slānis; apakšējais stāvs; ❷ *(sabiedrības; organizācijas)* zemākie slāņi
下场 xiàchǎng ❶ iziet uz skatuves; iziet stadionā; ❷ ierasties uz eksāmenu
下场门 xiàchǎngmén *ķīn. teātr. (no skatītāju zāles skatoties)* labās puses durvis uz skatuves
下场 xià·chang ❶ fināls; beigas; iznākums *(parasti ar sliktām beigām)*; ❷ aiziet *(no skatuves)*; ❸ atstāt dienestu; aiziet no dienesta
下车伊始 xiàchē-yīshǐ tikko izkāpis no ekipāžas un jau darbojas *(momentā ķerties pie lietas; nevilcinoties sākt darboties)*
下沉 xiàchén ❶ nosēsties; grimt iekšā; ❷ *(pamatu)* nosēšanās; ❸ *(kuģa)* iegrime
下乘 xiàchéng ❶ sliktākais aizjūgs; ❷ sliktākais; zemas kvalitātes; ❸ vienkārša mācība; elementāra mācība; ❹ *bud.* hīnajāna
下处 xià·chu ❶ *novec.* zemas kategorijas publiskais nams; ❷ viesnīca; iebraucamā vieta
下垂 xiàchuí ❶ nokārties; nokarāties; ❷ noliekties *(par augu)*; ❸ *med. (aknu u.c.)* noslīdējums
下次 xiàcì nākošā reize; nākošajā reizē
下存 xiàcún *fin.* atlikums; konta atlikums

X

下达 xiàdá ❶iegūt necilos labumus *(peļņu un bagātību)* pretstatā augstākajām pozitīva-jām īpašībām *(cildeniem tikumiem un taisnīgumam)*; ❷paziņot*(adresēt)* zemāk stāvošajiem *(padotajiem)*
下蛋 xiàdàn dēt olas
下等 xiàděng ❶zemāka šķirne; zemāks rangs; zemāka kategorija; ❷*(sabiedrības)* zemākie slāņi
下地 xiàdì ❶zeme; cietzeme *(pretstatā debesīm)*; ❷liesa zeme; neauglīga zeme; ❸doties lauku darbos; ❹*(pēc slimības)* piecelties no gultas; ❺nolaisties uz zemes; ❻ieņemt *(tirgošanās)* vietu *(tirgū)*
下店 xiàdiàn apstāties uz naktsmājām; nakšņot iebraucamajā vietā *(viesnīcā)*
下定 xiàdìng ❶dāvana līgavai *(saderināšanās dienā)*; ❷maksājums avansa
下碇 xiàdìng *jūrn.* izmest enkuru
下颚 xià'è *anat.* maksilla*(maxilla: otrais žokļu pāris daudzkājiem un kukaiņiem)*
下凡 xiàfán nolaisties uz grēcīgās zemes *(par debesu iemītniekiem)*; nolaisties no debesīm
下饭 xiàfàn ❶*kulin.*uzkodas; aizdars pie rīsa; ❷ēst vircotu ēdienu
下房 xiàfáng kalpu telpas; ļaužu istaba
下放 xiàfàng ❶sūtīt uz darbu uz laukiem vai zemākajās organizācijās; ❷piešķirt zemākstāvošajām organizācijām *(noteiktas tiesības)*
下风 xiàfēng ❶aizvēja *(puse)*; pa vējam; ❷ neizdevīgi apstākļi; ❸*niev. (par sevi)* pakļautībā esošs
下疳 xiàgān *med.* cietais šankrs *(primārais sifiliss)*
下工 xiàgōng ❶beigt darbu; nomainīties *(par strādniekiem)*; ❷*novec.* atlaist no darba
下海 xiàhǎi ❶doties jūrā; doties jūras braucienā; ❷kļūt par profesionālu skatuves mākslinieku; kļūt par aktieri amatieri
下颌 xiàhé *anat.* zods; apakšžoklis
下怀 xiàhuái *piekl.* manas domas; manas vēlēšanās
下回 xiàhuí ❶nākošo reizi; nākotnē; ❷*(romāna)* nākošā nodaļa
下级 xiàjí zemākstāvošā instance; zemākstāvošā organizācija; padotais; jaunākais
下家 xiàjiā ❶nākošā rinda *(spēlē)*; ❷*(kāršu spēlē)* kreisās puses partneris; *(madzjana spēlē)* labās puses partneris
下甲板 xiàjiǎbǎn *jūrn. (kuģa)* apakšējais klājs
下贱 xiàjiàn nīstams; pretīgs; zemisks; zemiskums
下江 Xiàjiāng Jandzi upes lejtece
下降 xiàjiàng ❶nolaisties; krist; ❷*av.* nosēdināt lidaparātu; ❸krist lejā; krītošs; samazināšanās
下脚 xiàjiǎo atliekas; pārpalikumi
下脚货 xiàjiǎohuò preču atlikums
下界 xiàjiè ❶laicīgā pasaule; nīcīgā pasaule; ❷līdzenums; ieleja; ❸nolaisties uz zemes
下酒 xiàjiǔ ❶uzkost; ❷būt noderīgam uzkodām
下课 xiàkè no skolas doties uz mājām; stundas beigas ; nodarbību beigas
下款 xiàkuǎn dāvinājuma ieraksta beigu daļa; dāvinātāja paraksts
下来 xià·lai ❶nolaisties *(šurp)*; ❷iznākt pie padotajiem *(par lielu ierēdni)*
下里巴人 xiàlǐ-bārén ◊ Ba valsts zemnieki *(❶senas tautas dziesmas nosaukums; ❷vienkāršas tautas dziesmas; ❸populāra daiļliteratūra)*
下联 xiàlián pāru uzraksta otrā daļa
下列 xiàliè sekojošais; nākamais; zemāk uzskaitītais
下流 xiàliú ❶upes lejtece; ❷sabiedrības padibenes; ❸zemisks; pretīgs; riebīgs
下略 xiàlüè zemāk izlaists; nobeigums izlaists
下落 xiàluò krist; nolaisties *(ar izpletni)*
下马 xiàmǎ ◊ ❶nokāpt no zirga *(par ierēdņa ierašanos dienesta vietā)*; ❷pārtraukt *(darbu; nodarbības)*
下马看花 xiàmǎ-kànhuā ◊ tīksmināties par ziediem, nokāpjot no zirga *(iedziļināties visos darba sīkumos; visu rūpīgi izstudēt)*
下马威 xiàmǎwēi no pirmajām dienām tūdaļ parādīt savu spēku *(pirmais brīdinājums; likt kādam trūkties)*
下面 xià·mian ❶apakša; apakšā; ❷zem *(galda u.c.)*; ❸zemāk stāvošais; padotais
下奶 xiànǎi ❶stimulēt piena izdalīšanos *(pēc dzemdībām)*; ❷stimulēt laktāciju
下盘 xiàpán *ģeol.* gulošs klints bluķis
下品 xiàpǐn zemākā šķirne; zemas kvalitātes
下坡路 xiàpōlù ❶nokalne; slīpums; ❷degradēt; degradācija
下欠 xiàqiàn parāda atlikums; palikt parādā
下情 xiàqíng ❶sabiedrības zemāko slāņu *(padoto)* noşkaņojums; ❷*piekl.* mans stāvoklis; manas darīšanas
下去 xià·qu ❶nokāpt lejā; ❷aiziet *(turp)*; ❸iet projām; vākties prom; ❹turpināties
下人 xiàrén ❶kalps; sulainis; ļaudis; ❷*niev.* es; Jūsu padevīgais kalps; ❸neapdāvināts cilvēks; ikdienišķs cilvēks
下身 xiàshēn ❶ķermeņa apakšdaļa; ❷kaunums; ❸bikses
下神 xiàshén ❶izsaukt garus *(nodarboties ar burvestībām)*; ❷spiritisms
下剩 xiàshèng ❶atlikušais; pārējais; ❷palikt neizmantotam, neaizņemtam
下士 xiàshì ❶*milit.* jaunākais apakšvirsnieks; jaunākais seržants; ❷vienkāršs, ikdienišķs cilvēks; ❸*niev.* lauķis; ❹draudzēties ar vienkāršiem cilvēkiem
下世 xiàshì ❶aiziet uz citu pasauli; nomirt; ❷nākošie laiki; nākošā dzīve; ❸nākamās

X

paaudzes
下手 xiàshǒu ❶ palīgs; padotais; asistents; ❷ *(ierēdņa)* darba turpinātājs; ❸ apakšā; zemāk; mazāk cienījams stāvoklis; mazāk godātā puse; labā puse; labais; no labās puses; ❹ sākt; *(kaut ko)* uzsākt
下书 xiàshū nosūtīt vēstuli
下属 xiàshǔ ❶ padotais; ❷ *mūz.* subdominante
下水 xiàshuǐ ❶ doties uz leju *(pa upes straumi)*; ❷ ūdens krišanās; ❸ ieiet ūdenī; skalot veļu; ❹ nolaist ūdenī *(kuģi)*; ❺ nolaist ūdeni; ❻ krist arvien zemāk
下水道 xiàshuǐdào kanalizācija; pazemes novadgrāvis
下水 xià·shui *(nokauta dzīvnieka)* iekšas
下榻 xiàtà ❶ atstāt ciemiņu nakšņot; ❷ apmesties uz naktsmājām; nakšņot
下台 xiàtái ❶ noiet no skatuves; ❷ demisionēt *(par valdību)*; aiziet no politiskās arēnas; ❸ izkļūt no apgrūtinoša stāvokļa
下体 xiàtǐ ❶ *rakst.* ķermeņa apakšdaļa; ❷ kaunums
下帖 xiàtiě *(ar kurjeru)* izsūtīt ielūgumus
下头 xià·tou ❶ apakša; apakšā; zem; ❷ padotais; kalps; ❸ ieklausīties sabiedrības zemāko slāņu viedoklī
下晚儿 xiàwǎnr *sar.* pievakarē; mijkrēslī; mijkrēslis
下痿 xiàwěi *med.* apakšējo ekstremitāšu paralīze
下文 xiàwén ❶ turpmāk tekstā; turpinājums; ❷ rezultāts
下午 xiàwǔ dienas otrā puse; pēcpusdiena
下弦 xiàxián ❶ *astr.* mēness pēdējais ceturksnis; ❷ dilstošs mēness
下限 xiàxiàn apakšējā robeža; minimums
下乡 xiàxiāng ❶ doties uz laukiem; ❷ iet tautā
下行 xiàxíng ❶ *dzelzc.* nepāru virziens; ❷ doties uz leju pa upi; ❸ nosūtīt direktīvu *(rīkojumu)* padotajai instancei
下行线 xiàxíngxiàn *dzelzc.* nepāru virziens
下旬 xiàxún mēneša trešā dekāde
下压力 xiàyālì *fiz.* spiediens no augšas uz apakšu
下药 xiàyào ❶ izrakstīt zāles; ❷ piebērt indi
下野 xiàyě ❶ atstāt dienestu; ❷ pāriet opozīcijā; ❸ noiet no *(politiskās)* skatuves
下议院 xiàyìyuàn *polit.* apakšpalāta
下意识 xiàyìshí zemapziņa; zemapziņas
下游 xiàyóu ❶ upes lejtece; ❷ padotie; apakšnieki; ❸ atpalicība
下余 xiàyú sk. 下剩
下葬 xiàzàng nolaist zārku kapā; apglabāt; glabāt
下肢 xiàzhī *anat.* apakšējās ekstremitātes
下中农 xiàzhōngnóng vidējo zemnieku zemākie slāņi
下中天 xiàzhōngtiān *astr.* apakšējā kulminācija
下种 xiàzhǒng *lauks.* sēja; sēt
下注 xiàzhù *(ar kaut ko)* saistīt visas cerības; visu likt *(uz kaut ko)*
下装 xiàzhuāng noņemt grimu un pārģērbties
下子 xià·zi ❶ sitiens; ❷ reize; vienā reizē; uz reizi; ❸ gājiens *(spēlē)*
下作 xià·zuo ❶ zemisks; pretīgs; riebīgs; ❷ rijīgs

吓(嚇) xià/hè **darb.** baidīt; iebaidīt

吓倒 xiàdǎo nobaidīt; pārbaidīt
吓唬 xià·hu biedēt; iebiedēt; iebaidīt
吓跑 xiàpǎo bailēs bēgt; aizbaidīt
吓人 xiàrén ❶ baidīt cilvēkus; ❷ briesmīgs; drausmīgs

夏 xià **lietv.** ❶ vasara; vasaras; ❷ sja *(rituāla himna)*; **īp.** liels; milzīgs; ❸ daudzkrāsains; **īpašv.** Sja *(sens Ķīnas nosaukums)*; *mit.* ❹ Sja *(leģendārā Ķīnas pirmā dinastija p. m. ē. 2070.–1600. g.g.)*; ❺ Sjisja西夏 tangutu valsts *(m. ē. 1032.–1227. g.g.)*; ❻ Sja *uzv.*

夏柏 xiàbǎi vasaras ciprese
夏布 xiàbù ❶ vasaras *(linu)* audumi; ❷ zīda audums
夏候鸟 xiàhòuniǎo gājputni
夏季 xiàjì vasaras sezona; vasara
夏枯草 xiàkūcǎo *bot.* mazā brūngalvīte; parastā brūngalvīte; parastā zilgalvīte *(Prunella vulgaris)*
夏历 xiàlì lunārais kalendārs
夏令 xiàlìng vasara; vasaras sezona
夏令营 xiàlìngyíng vasaras nometne
夏收 xiàshōu vasaras ražas novākšana; vasaras raža
夏熟作物 xiàshú zuòwù *lauks.* vasaras kultūras
夏天 xiàtiān vasara; vasarā
夏衣 xiàyī vasaras apģērbs
夏耘 xiàyún vasaras ravēšana; vasaras lauku darbi
夏至 xiàzhì vasaras saulgrieži *(laiks no 21.–22. jūnijam)*; vasaras saulgriežu diena
夏至草 xiàzhìcǎo *bot.* iegrieztā marūbija *(Marrubium incisum)*
夏至点 xiàzhìdiǎn *astr.* vasaras saulgriežu punkts
夏至线 xiàzhìxiàn Vēža trops
夏种 xiàzhòng *lauks.* vasaras sēja
夏装 xiàzhuāng vasaras apģērbs

厦(廈) xià/shà **vietv.** Sianen

罅 xià **lietv.** ❶ plaisa; sprauga; plīsums; pārrāvums; ❷ defekts; vājā vieta

罅漏 xiàlòu sprauga; plaisa
罅隙 xiàxì plaisa; sprauga; pārrāvums

xian

仙(僊) xiān **lietv.** ❶ *dao.* vientuļnieks; nemirstīgais; debesu iemītnieks; svētais; ❷ dievība; ģenijs; ❸ *piekl. (vēstulē)* Jūsu; imperatora;

valdnieka; ❷debesu iemītnieku pilis; paradīze; viņa saule; aizsaule; ❸cents *(naudas vienība)*; **īp.** brīnišķīgs; ģeniāls; talantīgs; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

仙丹 xiāndān ❶*dao.* nemirstības pilulas; ❷filozofijas akmens; ❸kvēpināmo zāļu pelni

仙方 xiānfāng dievišķīga recepte; brīnumzāles; debesu dziednieka zāles

仙姑 xiāngū ❶dievišķīga jaunava; feja; ❷skaistule; ❸zemes vēzis

仙鹤 xiānhè ❶*zool.* Japānas *(Mandžūrijas)* dzērve *(Grus japonensis)*; ❷debesu iemītnieka dzērve

仙鹤草 xiānhècǎo *bot.* spalvainais ancītis; valkanais ancītis *(Agrimonia viscidula)*

仙后座 xiānhòuzuò *astr.* Kasiopejas zvaigznājs

仙境 xiānjìng ❶nemirstīgo valstība; debesu iemītnieku valstība; ❷kluss stūrītis; īsta paradīze

仙客来 xiānkèlái *bot.* Eiropas ciklamena *(Cyclamen europaeum)*

仙女 xiānnǚ ❶svētā jaunava; debesu iemītniece; feja; ❷skaistule

仙女座 xiānnǚzuò *astr.* Andromedas zvaigznājs

仙人 xiānrén ❶debesu iemītnieks; nemirstīgais; svētais; ❷vientuļnieks

仙人球 xiānrénqiú ❶kaktuss; ❷*bot.* Vislicēna ehinokaktuss *(Echinocactus wislizeni)*

仙人掌 xiānrénzhǎng ❶kaktuss; ❷*(tējas šķirne)* debesu iemītnieka delna; ❸*bot.* parastā opuncija *(Opuntia vulgaris)*

仙逝 xiānshì doties uz nemirstīgo pasauli; aiziet nemirstīgo pasaulē; nomirt

仙术 xiānshù *bot.* olveida atraktilode *(Atractylodes ovata)*

仙王座 xiānwángzuò *astr.* cefejs

仙药 xiānyào brīnumzāles

仙子 xiānzǐ sk. 仙女

先 xiān **īp.** ❶iepriekšējais; agrākais; sākotnējais; ❷iepriekšējs; savlaicīgs; ❸priekšējais; tas, kas soļo citiem priekšā; ❹mirušais; **apst.** ❶agrāk; vispirms; no sākuma; ❷savlaicīgi; ❸priekšā; uz priekšu; **lietv.** ❶vissvarīgākā lieta; galvenais; sākums; ❷pagātne; bijušie laiki; ❸iniciatīva; ❹meistarsacīkstes; ❺avangards; ❻senči; priekšteči; ❼kungs; skolotājs; ❽vecākā vedekla; **darb.** ❶iet uz priekšu; būt priekšā; ❷apsteigt; ❸brīdināt; ❹iet galvgalī; rādīt ceļu; ❺dot rekomendāciju; rekomendēt; ❻cienīt; godāt; ❼dot ceļu; ❽aizsākt; ❾attīrīt; noskalot; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

先辈 xiānbèi priekšgājēji; iepriekšējās paaudzes

先成河 xiānchénghé *ģeol.* antecedentās upes

先导 xiāndǎo ❶vest; rādīt ceļu; vadīt; ❷vest pa pareizo ceļu; ❸pavadonis; gids

先睹为快 xiāndǔ-wéikuài censties izlasīt *(ieraudzīt)* pirmajam *(aizgūdamies censties ieraudzīt(izlasīt)*

先发制人 xiānfā-zhìrén ◊ *(tas)* kurš būs pirmais, vadīs pārējos *(pārtvert iniciatīvu)*

先锋 xiānfēng *milit.* karaspēka apakšvienība, kas virzās galveno spēku priekšgalā un apsargā tos; *(avangards)*

先锋队 xiānfēngduì *milit.*trieciena daļas; avangards

先锋派 xiānfēngpài *māksl.* avangardisms

先后 xiānhòu ❶būt priekšā vai atpalikt; ❷pirms un pēc *(kāda notikuma)*; ❸rindas kārtībā; pirmais un pēdējais

先见之明 xiānjiànzhīmíng spēja iepriekš paredzēt *(paredzēšana;skatiens, kas iesniedzas nākotnē)*

先进 xiānjìn ❶moderns; progresīvs; ❷priekšgājējs; *(kaut kas tāds)* kas attiecināms uz vecāko paaudzi

先决 xiānjué atrisināt pirmām kārtām; *(iepriekš)* izlemt; *(iepriekš)* izšķirt

先觉 xiānjué ❶nojaust; paredzēt; nojauta; ❷spējīgs cilvēks; ❸gaišreģis; ❹progresīvu uzskatu cilvēks

先来后到 xiānlái-hòudào ienākšanas kārtība *(pēc kārtas; rindas kārtībā; viens aiz otra)*

先礼后兵 xiānlǐ-hòubīng ◊ vispirms etiķete *(dāvanas)*, pēc tam ieroči *(karš) (◊ ja ne ar labu, tad ar varu; ja ne ar labu, tad ar pātagu)*

先例 xiānlì precedents

先烈 xiānliè ❶kritušie varoņi–priekšgājēji; kritušie cīnītāji; kritušie revolucionāri; revolūcijas upuri; ❷mirušie izcilie cilvēki

先令 xiānlìng ❶šiliņš *(Lielbritānijas u.c. valstu naudas vienība)*; ❷pirmsnāves novēlējums

先期 xiānqī ❶savlaicīgi; ❷pirms termiņa

先前 xiānqián agrāk; iepriekšējos laikos

先遣 xiānqiǎn *milit.* priekšējās *(avangarda)* karaspēka daļas

先驱 xiānqū ❶iet galvgalī un vest aiz sevis pārējos; ❷priekšā ejošais; pirmrindnieks

先驱者 xiānqūzhě ❶pavēstītājs; vēstnesis; pionieris *(kādā jomā)*; iniciators; ❷avangards

先人 xiānrén ❶priekšgājējs; iepriekšējās paaudzes; ❷*(mans)* mirušais tēvs; ❸senatnes prātnieki

先容 xiānróng ❶rekomendēt; stādīt priekšā; ❷iepriekšējā fasona un izmēru uzmērīšana, izgatavojot bruņas; ❸iepriekšēja informēšana

先入为主 xiānrù-wéizhǔ pirmo reizi dzirdētais vienmēr paliek galvenais *(pirmo iespaidu nav iespējams izmainīt)*

先入之见 xiānrùzhījiàn pirmais iespaids *(aizspriedums; aizspriedumains viedoklis)*

先声 xiānshēng iepriekšēja zīme; pazīme; vēstnesis *(kas ziņo par kaut ko)*

先声夺人 xiānshēng-duórén censties iebaidīt un morāli nomākt *(žvadzināt ieročus)*

先生 xiān·sheng ❶skolotājs; ❷*piekl.* kungs; Jūs; ❸pilsonis; biedrs *(par īpaši cienījamiem vecākiem cilvēkiem)*; ❹zinātnieks; meistars; doktors *(par ārstiem; skolotājiem u.c.)*; ❺cienījams; cienītais *(bieži iron.)*; ❻mans vīrs; Jūsu vīrs

先天 xiāntiān ❶ dabīgie fiziskie dotumi; ❷ dabīgs; iedzimts; ❸ *ķīn. med.* mantots no mātes miesām; ❹ *filoz.* apriori; ❺ *dao.* visa pirmsākumi pirmatnējā haosā
先天论 xiāntiānlùn ❶ apriorisms; ❷ iedzimtības teorija; ❸ mācība par cilvēka ētisko dabu kā iedzimtu
先天下之忧而忧，后天下之乐而乐 xiān tiānxià zhī yōu ér yōu, hòu tiānxià zhī lè ér lè ◊ būt pirmajam pasaules bēdās un pēdējam pasaules priekos *(būt pirmajam ciešanās un pēdējam priekos)*
先天性 xiāntiānxìng daba; iedzimts; no dzimšanas
先头 xiāntóu ❶ priekšā; uz priekšu; priekšējais; ❷ agrāk
先下手为强 xiān xiàshǒu wéi qiáng pārtvert iniciatīvu un kļūt stipram *(pārtverot iniciatīvu iegūt pārsvaru)*
先贤 xiānxián senatnes prātnieki *(īpaši – konfūcisma skolas klasiķi)*
先小人后君子 xiān xiǎorén hòu jūnzǐ ◊ sākumā – vienkāršs cilvēks, vēlāk – džentlmenis *(❶ vispirms tikt skaidrība par terminiem un vēlāk pāriet pie protokola; ❷ sākumā vienoties par formalitātēm un sīkumiem, lai vēlāk varētu runāt nesaistīti un patiesi draudzīgi)*
先行 xiānxíng ❶ iet galvgalī; būt priekšā; ❷ jau agrāk būt apritē; ❸ *(kaut ko)* paveikt laicīgi; jau iepriekš sagatavoties
先行官 xiānxíngguān *milit.* avangarda komandieris
先行者 xiānxíngzhě priekšgājējs; aizsācējs; pionieris
先验 xiānyàn *filoz.* transcendentāls
先验论 xiānyànlùn *filoz.* transcendentālisms; apriorisms
先意承志 xiānyì-chéngzhì atminēt domas un pildīt *(vecāku)* vēlēšanos *(apsteigt priekšniecības vēlēšanos; būt liškīgam attiecība uz saviem priekšniekiem)*
先斩后奏 xiānzhǎn-hòuzòu ◊ vispirms sodīt un tikai pēc tam par to ziņot *(par ierēdni ar ļoti augstām pilnvarām)*; *(kādu)* nostādīt fakta priekšā
先兆 xiānzhào iepriekšēja zīme; pazīme
先哲 xiānzhé senatnes gudrie*(gudrajie)*; senatnes prātnieki
先知 xiānzhī ❶ zināt jau agrāk; ❷ gaišreģis; ❸ *rel.* pravietis
先知先觉 xiānzhī-xiānjué jau agrāk zināt un nojaust

纤(纖)

xiān/qiàn **īp.** ❶ tievs; maigs; miniatūrs *(īpaši – sievietes rokas)*; ❷ rūpīgs; smalks; ažūra *(darbs)*; ❸ ass; smails; ❹ skops; taupīgs; **lietv.** ❶ smalks diegs; ❷ raiba lenta *(precētas sievietes matu sakārtojumā)*; ❸ viegla šalle *(sievietes jaciņas josta)*; **darb.** iepīt raibu lentu sievietes matu sakārtojumā
纤尘 xiānchén puteklītis
纤度 xiāndù *tekstil. (zīda šķeteres vienība) (0,05 g)*
纤毫 xiānháo smalkākais *(kokgriezums; attēls u.c.)*
纤毛 xiānmáo *(dzīvnieku un augu)* skropstas
纤毛虫 xiānmáochóng *biol.* infuzorija
纤巧 xiānqiǎo ❶ tievs; ❷ smalks *(darbs)*; ❸ *iron.* viltīgi gudrs; veikls
纤弱 xiānruò tievs; vājš; maigs
纤维 xiānwéi *(diegu; dzijas)* šķiedra; šķiedrains
纤维板 xiānwéibǎn *celtn.* fibrolīts
纤维瘤 xiānwéiliú *med.* fibroma
纤维素 xiānwéisù ❶ *fiziol.* sūkalas; ❷ *biol.* fibrīns; ❸ *ķīm.* celuloze
纤细 xiānxì smalks *(rokraksts)*; smalkums
纤小 xiānxiǎo sk. 纤细

氙

xiān **lietv.** *ķīm.* ksenons (Xe)

祆

xiān **lietv.** *rel.*uguns pielūgšana; zoroastrisms; **īpašv.** Atars *(seno persiešu uguns dievs)*
祆教 xiānjiào *rel.*uguns pielūgšana; zoroastrisms

籼(秈)

xiān **lietv.** ātraudzīgais rīss *(vārpās)*
籼稻 xiāndào *lauks.* ātraudzīgais rīss
籼米 xiānmǐ ātraudzīgā rīsa graudi

掀

xiān **darb.** ❶ noņemt; piepacelt; atmest *(segu)*; ❷ nomest; noraut; novilkt
掀开 xiānkāi attaisīt; atvērt *(grāmatu)*; pacelt *(aizkaru u.c.)*
掀起 xiānqǐ ❶ atmest *(aizkaru)*; attaisīt; atvērt *(grāmatu)*; ❷ celties, slieties *(par viļņiem)*; ❸ uzsākt *(kampaņu)*

酰

xiān **lietv.** *ķīm.* acils
酰基 xiānjī *ķīm.* acils

锨(鍁、杴)

xiān **lietv.** *(koka vai dzelzs)* lāpsta

鲜(鮮、鱻)

xiān/xiǎn **īp.** ❶ svaigs; jauns; ❷ skaidri redzams; spilgts; tīrs; ❸ jauns *(tērps)*; elegants; **lietv.** ❶ svaiga *(zivs)*; svaigs *(medījums)*; ❷ jaunās ražas *(augļi; zaļumi u.c.)*; **vietn.** šis; tas; **īpašv.** ❶ *saīs.* Koreja; ❷ Kukunoras ezers*(Cjinhai ezers)*; ❸ Sjeņ *uzv.*
鲜果 xiānguǒ svaigi dārzeņi, augļi
鲜红 xiānhóng spilgti sarkans; purpursārts
鲜花 xiānhuā ◊ griezti svaigi ziedi *(jaunība; svaigums; krāsa)*
鲜货 xiānhuò ❶ svaigi produkti; jaunās ražas augļi; ❷ jaunums *(jauna sezonas prece)*
鲜美 xiānměi svaigs; garšīgs
鲜明 xiānmíng ❶ skaidra *(doma)*; ❷ spilgta *(krāsa)*
鲜嫩 xiānnèn svaiga *(gaļa; zaļumi u.c.)*
鲜血 xiānxuè *(svaigas; sārtas)* asinis

X

鲜艳 xiānyàn ❶spilgts; svaigs; ❷skaists; maigs

闲(閑、閒) xián **lietv.** ❶blakus lietas; svešas lietas; brīvs laiks; vaļas brīdis; ❷tukšas **īp.** brīvs, tukšs; ❸runas *(iekārtu vai mašīnu)*; dīkstāve

闲不住 xián·buzhù nespēt sēdēt bez darba *(nespēt būt dīkā)*

闲扯 xiánchě pļāpāt; tukšas runas

闲荡 xiándàng klīst bez noteikta mērķa *(dīki mētāties apkārt)*

闲饭 xiánfàn lāpīt slinkumu; slaistīties apkārt

闲工夫 xiángōng·fu brīvs laiks; vaļas brīdis

闲逛 xiánguàng klimst apkārt; vaļoties

闲话 xiánhuà ❶tukšas runas; pļāpas; muļķības; ❷tenkas; ļaužu valodas

闲居 xiánjū dzīvot pa māju bez darba

闲空 xiánkòng brīvs laiks; vaļas brīdis

闲聊 xiánliáo pļāpāt *(kult tukšus salmus)*

闲气 xiánqì ķīvēties bez noteikta iemesla; skandalēt bez iemesla

闲钱 xiánqián *sar.* lieka nauda; brīva nauda

闲情逸致 xiánqíng-yìzhì interesēties tāpat vien *(interesēties aiz gara laika)*

闲人 xiánrén ❶nenodarbināts cilvēks *(bezdarbībā dzīvojošs cilvēks)*; ❷nepiederoša persona

闲散 xiánsǎn ❶*novec.* valsts darbā nenodarbināts cilvēks; ❷slinkot; lāpīt slinkumu

闲事 xiánshì blakus lietas; svešas lietas

闲适 xiánshì rāms un mierpilns

闲书 xiánshū viegla lasāmviela

闲谈 xiántán sk. 闲扯

闲暇 xiánxiá brīvs laiks; vaļas brīdis

闲心 xiánxīn mierpilns un kluss noskaņojums

闲雅 xiányǎ smalka un eleganta *(sieviete)*

闲言碎语 xiányán-suìyǔ ❶sarkastiskas piezīmes; ❷pļāpas; tenkas

闲杂 xiánzá ❶*(personāls)* bez strikti atrunātiem pienākumiem; ❷daudzpusīgs personāls

闲章 xiánzhāng zīmogs *(ar iegravētu aforismu vai dzejas rindu)*

闲职 xiánzhí *novec.* sinekūra; labi apmaksāts amats, kas neprasa nekādu darbu

闲置 xiánzhì *(iekārtu vai mašīnu)* dīkstāve

弦(絃) xián **lietv.** ❶*(šaujamā loka)* stiegra; šāviens no loka; nolaistas stiegras skaņa; ❷stīga; muzikālais instruments; ❸atspere; ❹dilstošs vai augošs mēnesis; ❺*mat.* hipotenūza; ❻*tēl.* sieva; ❼*milit. (rokas granātas)* tapa; **īp.** ❶taisns; pareizs; ciets; ❷acumirklīgs; ❸*med. (biežs; paātrināts)* pulss; **darb.** ❶uzvilkt *(stiegru)*; ❷spēlēt uz stīgu instrumenta; ❸deklamēt stīgu instrumenta pavadībā; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

弦马 xiánmǎ *mūz.* statīvs; steķis *(vijolei)*

弦外之音 xiánwàizhīyīn ◊ skaņa bez stīgām *(smalks mājiens; slēpta jēga)*

弦线 xiánxiàn *mūz., tehn.* stīga; stīgu *(galvanometrs u.c.)*

弦乐队 xiányuèduì *mūz.* stīgu orķestris

弦乐器 xiányuèqì stīgu mūzikas instrumenti

弦柱 xiánzhù *mūz. (stīgu)* tapiņa

弦子 xián·zi ❶*(trīsstīgu mūzikas instruments)*; ❷*med.* pulss; *(taustīt)* pulsu

贤(賢) xián **īp.** gudrs; talantīgs; spējīgs; ❶labākais; stiprākais; ❷draudzīgs; viesmīlīgs; ❸cienījams; **darb.** ❶būt pārākam; uzvarēt; ❷būt bagātam; ❸būt lielā skaitā; būt raženam; ❹nežēlot spēkus darbā; centīgi strādāt; ❺cienīt; godāt; **lietv.** *konf.* zinātnieks, *(kā arī augsti tikumīgs un cienījams cilvēks)*

贤达 xiándá izglītots; spējīgs; gudrs

贤德 xiándé augsti tikumīgs; nevainojamas uzvedības *(cilvēks)*; tikums

贤惠 xiánhuì tikumīga *(sieviete)*

贤良 xiánliáng gudra un tikumīga *(biežāk – sieviete)*

贤路 xiánlù *konf.* gudrā ceļš *(pilnveidošanās ceļš)*

贤明 xiánmíng gudrs; saprātīgs; spējīgs

贤能 xiánnéng ❶gudrie un spējīgie; labākie cilvēki; ❷cienīt spējīgos

贤妻良母 xiánqī-liángmǔ saprotoša sieva un laba māte *(laba sieva un jauka māte)*

贤人 xiánrén tikumīgs un izglītots cilvēks; gudrais

贤淑 xiánshū labs; labestīgs; tikumīga *(sieviete)*

贤哲 xiánzhé gudrs; izglītots; spējīgs

挦(撏) xián **darb.** ❶raut ārā; vilkt ārā; ❷izplūkt; izplucināt

涎 xián **lietv.** ❶siekalas; ❷gļotas; staipīgs *(sīrups)*; **īp.** noslienājies; ❶bezkaunīgs; ❷uzbāzīgs

涎沫 xiánmò siekalas

涎皮赖脸 xiánpí-làiliǎn *tēl.* apnicīgs; bezkaunīgs; uzbāzīgs

涎石 xiánshí *med.* siekalu akmeņi

涎石病 xiánshíbìng *med.* siekalakmeņu slimība

涎水 xiánshuǐ siekalas

涎腺 xiánxiàn *anat.* siekalu dziedzeris

咸(鹹) xián **darb.** ❶savienoties; būt kopā; ❷steidzināt; paātrināt; **apst.** visi; visi kopā; pilnā sastāvā; ❶visur; ❷vienāds; tāds pat; **īp.** sālīts; **lietv.** ❶noteikums; likums; ❷*rit.*salmu grīstes *(zārka rotājums)*; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

咸菜 xiáncài sālīti dārzeņi; sālījumi

咸淡 xiándàn sāļums; sāļuma pakāpe

咸津津 xiánjīnjīn iesāļš; pasāļš

咸水湖 xiánshuǐhú sālsezers

娴(嫺、嫻) xián **īp.** zinošs; pieredzes bagāts; elegants

娴静 xiánjìng mierīgs, kluss *(raksturs)*

娴熟 xiánshú ✪iegūt iemaņas; labi *(kaut ko)* pārzināt; ✪kvalificēts; pieredzējis

娴雅 xiányǎ izmeklēts; smalks; elegants

舷 xián **lietv.** *jūrn.(kuģa)* borts

舷窗 xiánchuāng *jūrn.(kuģa)* borta iluminators

舷台 xiántái *jūrn.* falšborts

舷梯 xiántī *jūrn. (borta)* traps

衔(銜、啣、啣) xián **lietv.** ✪laužņi; mutes dzelži; ✪tituls; dienesta pakāpe; ieņemamais amats; ✪vēstules autora uzvārds, vārds un paraksts *(uz oficiāla dokumenta)*; **darb.** ✪turēt knābī *(mutē)*; ✪slēpt sirds dziļumos; ✪*vēst.*saņemt ediktu *(ļoti svarīgu imperatora rīkojumu, piem., iecelšanu par vēstnieku)*

衔恨 xiánhèn turēt naidu uz kādu; ienīst

衔接 xiánjiē sasiet; savienot

衔枚 xiánméi ◊ turēt zobos kociņu *(par karavīriem pārgājienā: ◊ pārvietoties bez trokšņa; pietuvoties nemanāmi ar vīkšķi mutē)*

衔铁 xiántiě ✪*(zirga)*laužņi; ✪*tehn. (magneta)* enkurs

衔冤 xiányuān ✪norīt aizvainojumu; ✪turēt naidu uz kādu

痫(癇) xián **lietv.** ✪*med. (bērnu)* krītamā kaite; epilepsija; ✪konvulsijas; krampji

嫌 xián **darb.** ✪turēt aizdomās; šaubīties; ✪būt neapmierinātam; just *(pret kaut ko)* riebumu; neieredzēt; **lietv.** ✪aizdomas; šaubas; ✪apvainojums; neapmierinātība; ✪ļaunums; netikums; **īp.** tuvs; **apst.** tuvu

嫌弃 xiánqì atmest; *(ar riebumu)* noraidīt; riebums; antipātija

嫌恶 xiánwù just riebumu; neieredzēt

嫌隙 xiánxì nepatika; atsvešināšanās; nesaskaņa

嫌疑 xiányí turēt aizdomās; aizdomas

嫌疑犯 xiányífàn *jur.* aizdomās turamais *(noziegumā)*

嫌怨 xiányuàn apvainoties; apvainojums; neapmierinātība

险(險) xiǎn **īp.** ✪stāvs; svērtenisks; ✪šķēršļots *(apvidus)*; ✪grūts; riskants; bīstams; ✪augsts; tāls; ✪slēpts *(skatam)*; ✪viltīgs; nodevīgs; ✪neapmierināts; dusmīgs; ass; ✪vājš; ļengans; **apst.** gandrīz vai; vēl nedaudz un *(kaut kas notiktu)*; **lietv.** ✪stāva nogāze; bīstams ceļš; aiza; briesmas; ✪risks; briesmu ignorēšana; ✪ļaunums; meli; ✪svarīgs stratēģisks punkts; dabīga grūti pieejama vieta; ✪grūti laiki; **darb.** ✪radīt šķēršļus; aizšķērsot ceļu; darīt ļaunu; ✪bojāt

险地 xiǎndì ✪šķēršļots apvidus; grūti pieejamas vietas; ✪bīstams stāvoklis

险恶 xiǎn'è ✪bīstams; ļauni viltīgs; ļauns; ✪draudīgs; kritisks

险工 xiǎngōng avārijas darbi; dambja nostiprināšanas *(nogruvuma novēršanas)* darbi

险峻 xiǎnjùn stāvs; nepieejams; bīstams

险滩 xiǎntān bīstamas krāces; bīstams sēklis

险些 xiǎnxiē ✪gandrīz vai; ✪visai bīstams

险要 xiǎnyào ✪bīstams un nepieejams; ✪svarīgs stratēģisks punkts; ✪dzīvībai svarīgas organisma vietas

险诈 xiǎnzhà ļauni viltīgs; nodevīgs; nodevība

险症 xiǎnzhèng bīstama slimība

险阻 xiǎnzǔ ✪grūts; bīstams un šķēršļots *(ceļš)*; ✪*pārn.* grūtības; būt spiedīgos apstākļos

显(顯) xiǎn **īp.** ✪skaidrs; acīmredzams; pareizs; ✪spilgts; gaišs; mirdzošs; ✪lielisks; slavens; ✪mirušais *(tēvs u.c.)*; **apst.** acīmredzami; atklāti; oficiāli; **darb.** ✪izrādīt; parādīt; demonstrēt; ✪slavēt; slavināt; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

显出 xiǎnchū ✪izrādīt; parādīt; ✪noskaidrot; atklāt

显达 xiǎndá ✪kļūt plaši pazīstamam; izvirzīties; ✪slavens; augstmaņi

显得 xiǎn·de ✪apliecināt sevi *(noteiktā kapacitātē)*; ✪kļūt *(par kaut ko)*

显而易见 xiǎn'éryìjiàn ļoti skaidrs *(acīm redzams)*

显贵 xiǎnguì augstmaņi; dižciltība

显赫 xiǎnhè ✪spīdošs; ziedošs; ✪uzplaukums; slava; būt slavenam

显花植物 xiǎnhuā zhíwù *bot. novec.* fanerogāmi augi

显豁 xiǎnhuò ✪skaidrs; acīmredzams; ✪būt pilnīgi saprotamam

显见 xiǎnjiàn skaidri redzēt; acīmredzami

显灵 xiǎnlíng ✪brīnumiedarbīgs; brīnum– *(zāles)*; brīnumiedarbība; ✪*rel.* gara parādīšanās

显露 xiǎnlù ✪skaidri saredzams; parādīties; ✪skaidri norādīt; ✪atklāt; atmaskot

显明 xiǎnmíng ✪skaidri parādīt; nodemonstrēt; ✪parādīties; kļūt skaidri redzamam; acīmredzami; ✪saullēkts

显目 xiǎnmù acīs krītošs; redzams; ievērojams

显然 xiǎnrán skaidrs; acīm redzami

显圣 xiǎnshèng ✪*rel.* atklāt savu dievišķo dabu; ✪pārveidoties; ✪*rel.*dievības parādīšanās

显示 xiǎnshì ✪apliecināt; parādīt sevi; ✪skaidrs; detalizēts; precīzs

显微 xiǎnwēi mikroskopisks

显微镜 xiǎnwēijìng mikroskops

显现 xiǎnxiàn ✪iezīmēties; parādīties; ✪izstarot *(gaismu)*; mirdzēt *(par krāsām)*

显像管 xiǎnxiàngguǎn *(televizora)* kineskops

显形 xiǎnxíng parādīt savu īsto seju *(atklājās īstā daba)*

显眼 xiǎnyǎn ❶impozants; acīs krītošs; ❷daudzskaitlīgs; ❸ievērojams
显要 xiǎnyào slaveni augstmaņi
显影 xiǎnyǐng *fot.* attīstīt; attīstīšana
显影机 xiǎnyǐngjī *kinem.* attīstīšanas aprīkojums
显影剂 xiǎnyǐngjì *fot.* attīstītājs
显影盆 xiǎnyǐngpén *fot.* vanniņa
显影师 xiǎnyǐngshī *fot.* filmu attīstīšanas meistars
显影药 xiǎnyǐngyào *fot.* attīstīšanas vielas
显影液 xiǎnyǐngyè *fot.* attīstīšanas šķidrums
显证 xiǎnzhèng spilgts pierādījums
显著 xiǎnzhù acīm redzams; visiem zināms; neapšaubāms

冼 xiǎn/xǐ **Īpašv.** Sjeņ *uzv.*

铣(銑) xiǎn/xǐ **lietv.** ❶spīdīgs metāls; ❷čuguns; čuguna lējumi; ❸frēze; **darb.** frēzēt

跣 xiǎn **Īp.** bass; baskājains

鲜(鮮、尠、尟) xiǎn/xiān **Īp.** ❶rets; reti sastopams; ❷jaunākais; **apst.** reti; maz; **darb.** ❶beigties; apsīkt; ❷mirt vardarbīgā nāvē
鲜见 xiǎnjiàn reti tikties; reti sastopams; rets
鲜有 xiǎnyǒu reti sastopams; rets

藓(蘚) xiǎn **lietv.** sūnas; ķērpis; **Īp.** sūnām klāts; sūnām noaudzis

苋(莧) xiàn **lietv.** *bot.* trīskrāsu amarants *(Amaranthus tricolor)*
苋菜 xiàncài sk. 苋

县(縣) xiàn **lietv.** apriņķis *(ĶTR administratīvā vienība)*; ❷*vēst.* valdnieka domēne *(2500 zemnieku sētu apvienība)*; ❸*vēst.* *(pēc井田 t. s. aku zemes izmantošanas sistēmas aprēķināta apstrādājamās zemes platības vienība:16里 li², kas līdzinās 4 甸 dieņ, vai 16 井dzjin)*
县城 xiànchéng apriņķa pilsēta
县份 xiànfèn apriņķa mēroga vienība; apriņķa mērogā; apriņķis
县官 xiànguān *vēst.* apriņķa valdnieks
县委 xiànwěi apriņķa partijas komiteja
县长 xiànzhǎng *vēst.* apriņķa priekšnieks
县志 xiànzhì *(vēsturiski ģeogrāfisks, etnogrāfisks, politiski administratīvs)* apriņķa apraksts, ar izcilāko cilvēku biogrāfijām

现(現) xiàn **apst.** ❶tagad; patlaban; šinī momentā; tikko kā; ❷šinī laikā; katrā dotajā momentā; tūdaļ; **darb.** ❶parādīties; noskaidroties; atklāties; ❷būt rīcībā; rīcībā esošais; ❸noskaidrot; ❹parādīt *(īsto seju)*; **lietv.** skaidra nauda; rīcībā esošās naudas summas
现场 xiànchǎng ❶notikuma vieta; ❷darbības vieta; ❸darba vieta
现钞 xiànchāo skaidrā nauda
现成 xiànchéng gatavs; pagatavots; sagatavots
现成饭 xiànchéngfàn ◊ gatavs ēdiens *(iron.: viss gatavs un pats nāk klāt; nestrādāt un izmantot visus labumus)*
现成话 xiànchénghuà ❶gatavi teicieni; standarta frāzes; ❷◊ kritika kritikas dēļ
现出 xiànchū ❶parādīties; atklāties; ❷parādīt; izrādīt; izteikt
现存 xiàncún rīcībā esošās *(preces u.c.)*
现代 xiàndài ❶patreizējais laikmets; mūsdienas; mūsdienīgs; jaunākais; ❷mūsdienīgā līmenī; modernizēts
现代化 xiàndàihuà modernizēt; modernizācija; modernizēts
现代派 xiàndàipài modernisma pārstāvji *(literatūrā un mākslā)*
现代史 xiàndàishǐ jaunākā vēsture
现代戏 xiàndàixì *teātr.*luga ar mūsdienīgu sižetu
现代主义 xiàndàizhǔyì ❶modernisms *(mākslā)*; ❷*vēst.* katoļu modernisms *(E. Leruā)*
现货 xiànhuò rīcībā esošās preces
现今 xiànjīn ❶tagad; patreiz; ❷mūsdienīgs
现金 xiànjīn ❶rīcībā esošā nauda; ❷valūta; naudas fondi; kase
现金账 xiànjīnzhàng kases grāmata
现款 xiànkuǎn skaidrās naudas summa; skaidrā nauda
现钱 xiànqián ❶skaidrā nauda; ❷*fin.* cietā valūta; ❸metāla nauda
现任 xiànrèn patlaban amatu ieņemošā amatpersona; patreizējais *(ministrs u.c.)*
现身说法 xiànshēn-shuōfǎ ❶*bud.* iemiesoties *(par Budu)* un sludināt Mācību; ❷pārliecināt citus ar personīgo piemēru
现时 xiànshí ❶patlaban; patreiz; ❷mūsdienas; mūsdienīgs
现实 xiànshí ❶īstenība; realitāte; ❷reāls; aktuāls
现实感 xiànshígǎn realitātes izjūta
现实性 xiànshíxìng īstenība; realitāte; reālās iespējas pakāpe
现实主义 xiànshízhǔyì *lit., māksla.* reālisms; reālistisks
现实主义者 xiànshízhǔyìzhě reālists
现世 xiànshì ❶patreizējais gadsimts; ❷*bud.* patreizējā iemiesošanās; patreizējā dzīve; ❸jaunākie laiki; mūsdienas; mūsdienīgs
现世报 xiànshìbào *bud.* nekavējoša atmaksa; atmaksa patreizēja dzīvē
现下 xiànxià šinī laikā; šinī momentā; šajos apstākļos
现象 xiànxiàng parādība; fenomens

现象论 xiànxiànglùn *filoz.* fenomenālisms
现象论者 xiànxiànglùnzhě fenomenālists
现象学 xiànxiàngxué *filoz.* fenomenoloģija
现行 xiànxíng ❶ esošais; patreizējais; ❷ paveikt noziegumu
现行犯 xiànxíngfàn *jur.* noziedznieks; pieķert nozieguma vietā
现役 xiànyì *milit.* aktīvais karadienests
现有 xiànyǒu rīcībā esošais; faktiski esošais
现在 xiànzài ❶ tagad; patlaban; ❷ esošais; mūsdienas; mūsdienīgs; ❸ izrādīties; izrādās, ka īstenībā
现状 xiànzhuàng patreizējie apstākļi *(šī brīža apstākļi)*

限 xiàn **lietv.** ❶ robeža; augstākā pakāpe; ❷ termiņš; limits; ❸ *mat.* funkcijas robeža; ❹ *(durvju)* slieksnis; **darb.** ierobežot; turēt noteiktās robežās; limitēt
限定 xiàndìng ❶ noteikt laika limitu; limitēt; ierobežot; ❷ limitēts; ierobežots
限度 xiàndù ❶ robeža; ierobežojums; limits; ❷ mērs; norma
限额 xiàn'é ❶ maksimālais kontingents; ❷ limits; kvota
限界 xiànjiè ❶ robeža; augstākā pakāpe; ❷ *(transporta līdzekļa)* gabarīts
限量 xiànliàng ❶ limits; mērs; ❷ ierobežot; limitēt
限期 xiànqī ❶ ierobežots laiks; termiņš; ❷ noteikt termiņu; noteikt datumu
限于 xiànyú izbeigties *(ar kaut ko)*; ierobežots *(laika; zināšanu u.c. aspektos)*
限制 xiànzhì ❶ ierobežot; limitēt; ❷ saistīt *(ar zināmiem noteikumiem)*; ❸ ierobežojums; limits; restrikcija; ❹ noteikumi *(kā ierobežojumi)*; ❺ ierobežots; noteikts

线(綫、線) xiàn **lietv.** ❶ diegs; pavediens; ❷ vads; stieple; *(infrasarkanie u.c.)* stari; ❸ līnija; aviolīnija; svītra; ❹ ceļš; trase; ❺ robeža; augstākais punkts; ❻ *pārn.* ceļa rādītājs pavediens; ❼ *mit.* Ariadnes pavediens; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*
线虫纲 xiànchónggāng *zool.* nematodes *(Nematodes)*
线段 xiànduàn *mat.* nogrieznis
线桄子 xiànguàng·zi ❶ spole; spolīte; rullītis; ❷ diegu spole
线规 xiànguī *tehn.* ❶ *(instruments)* stieples ❷ kalibrētājs; stieples kalibrs
线卡 xiànkǎ *tekstil.* *(no diegiem gatavota)* haki drāna; diegu haki drāna
线粒体 xiànlìtǐ *biol.* mitohondrijs; hondriosoma
线路 xiànlù ❶ līnija; trase; ceļš; ❷ ķēde; ❸ šaura taka
线路图 xiànlùtú *fin.* trasēšana
线麻 xiànmá kaņepes *(no kurām tiek gatavoti diegi)*
线膨胀 xiànpéngzhàng *fiz.* lineārā izplešanās
线圈 xiànquān *el.* ❶ spole; spirāle; tinums; ❷ *(adīšanas)* cilpa
线绳 xiànshéng aukla; aukliņa; šņore
线速度 xiànsùdù *fiz.* lineārais ātrums
线索 xiànsuǒ ❶ *(sarunas; domas)* pavediens; ❷ *pārn.* ceļa rādītājs pavediens
线毯 xiàntǎn kokvilnas sega; adīts pārsegs
线条 xiàntiáo ❶ līnija; lineārs; ❷ svītra; svītrin-āšana
线头 xiàntóu ❶ diega gabals *(gabali)*; ❷ diega gals; diega sākums; ❸ *pārn.* ceļa rādītājs pavediens
线图 xiàntú ❶ grafika; diagramma; ❷ *mat.* epīra
线团 xiàntuán ❶ kamols; ❷ spoles diegs
线香 xiànxiāng ❶ smaržvielas diegu izskatā; ❷ vīraks
线形 xiànxíng ❶ diegveidīgs; ❷ lineārs
线形纲 xiànxínggāng *zool.* mata tārps *(Nematomorpha)*
线形叶 xiànxíngyè *bot.* lineārā lapa
线性 xiànxìng *mat.* lineāra *(funkcija u.c.)*
线衣 xiànyī džemperis; adīta jaka
线胀系数 xiànzhàng xìshù *fiz.* lineārās izplešanās koeficients
线轴儿 xiànzhóur ❶ spole; spolīte; ❷ *tehn.* krustspole

宪(憲) xiàn **lietv.** ❶ likums; pamatlikums; konstitūcija; likumu krājums; likumība; ❷ pamācība; norādījums; ❸ *vēst.* augstākā pavēle; ❹ paraugs; modelis; standarts; ❺ *novec.* oficiālais kalendārs *(pēc pilnmēness un jaunā mēness laikiem)*; ❻ augsta amatpersona; valdnieks; **darb.** paziņot; ❼ ieviest *(aizliegumu)*
宪兵 xiànbīng žandarms; žandarmi
宪兵队 xiànbīngduì žandarmērija
宪法 xiànfǎ ❶ *(valsts)* likumi; ❷ konstitūcija
宪章 xiànzhāng ❶ likumi; harta; ❷ likumīgs; ❸ *vēst.* čartistu kustība *(1837.–1848. g.g.)* Anglijā; ❹ ievērot likumus
宪政 xiànzhèng ❶ konstitucionālā pārvalde; konstitucionālais režīms; ❷ konstitucionālās pārvaldes periods *(Suņ Jatsens)*
宪制 xiànzhì ❶ likumi; lēmumi; ❷ konstitucionālā iekārta

陷 xiàn **darb.** ❶ iekrist *(bedrē)*; ❷ nosēsties; iegrimt; ❸ iestigt *(dubļos)*; ❹ ciest sakāvi;zaudēt; ❺ iekļūt slazdā; nolemt sevi *(vientulībai)*; nonākt izolācijā; ❻ tikt ieņemtam *(par cietoksni; pilsētu)*; tikt okupētai *(par valsti u.c.)*; ❼ kļūdīties; ciest zaudējumus; ❽ ieraut iekšā; ievilkt; ❾ iegremdēt *(ūdenī)*; iedzīt *(zemē)*; ❿ novest pagrimumā; ⓫ aizkavēt; aizdambēt; ⓬ ieņemt *(ienaidnieka pozīcijas; cietoksni u.c.)*; okupēt; ⓭ radīt zaudējumus; iesaistīt *(neizdevīgā darījumā)*; noķert slazdā; ⓮ inkrustēt; **lietv.** ❶ bedre; ieplaka; ❷ slazds; lamatas; ❸ kļūme; kļūda; ❹ *ķīn. med.*

čūla; vāts

陷害 xiànhài ❶ izraisīt nepatikšanas; samudžināt; ❷ pazudināt; nodot

陷阱 xiànjǐng ❶ iekļūt slazdos; ❷ *pārn.* vilku bedre; slazdi; lamatas

陷坑 xiànkēng ❶ ieplaka; ❷ vilku bedre; lamatas

陷落 xiànluò ❶ nobrukt; nosēsties; iegrimt; nogruvums; ❷ gāzties; krist *(par cietoksni)*

陷入 xiànrù krist; iekrist; iegrimt; iekļūt ķezā

陷于 xiànyú iekļūt *(nelaimē)*; tikt ierautam *(kara virpulī u.c.)*

馅(餡) xiàn **lietv.** *kulin.(gaļas u.c.)* pildījums; malta gaļa

馅儿饼 xiànrbǐng *kulin.* gaļas pīrādziņš

羡 xiàn **darb.** ❶ karsti vēlēties; alkt; ❷ mīlēt; sajūsmināties; slavēt; ❸ skaust; ❹ būt pārākam; pārsniegt; ❺ pārkāpt; veikt pārkāpumu; **lietv.** ❻ pārpalikums; uzvija; ❼ *(kapsētas)* aleja

羡慕 xiànmù ❶ karsti vēlēties; ❷ skaust

献(獻) xiàn **darb.** ❶ dāvināt; pasniegt; ❷ veltīt *(visus spēkus)*; ziedot; ❸ cienāt; uzcienāt; ❹ upurēt; **lietv.** ❺ dāvana; dāvinājums; ❻ talantīgs, gudrs cilvēks; prātnieks; **īpašv.** Sjeņ *uzv.*

献宝 xiànbǎo ❶ pasniegt dārgu dāvanu; ❷ dalīties ar vērtīgu pieredzi *(izteikt labu priekšlikumu)*; ❸ plātīties ar reti sastopamu mantu *(izrādīties)*

献策 xiàncè piedāvāt plānu

献丑 xiànchǒu *piekl. (atļaujiet)* nodemonstrēt *(manus)* pieticīgos talantus

献词 xiàncí teikt apsveikuma runu; apsveikuma runa

献花 xiànhuā dāvāt ziedus

献计 xiànjì piedāvāt plānu; izteikt priekšlikumu

献技 xiànjì ❶ rādīt savu mākslu *(skatītājiem)*; ❷ estrādes mākslinieku uzstāšanās

献礼 xiànlǐ pasniegt dāvanu; atzīmēt ar dāvanu

献媚 xiànmèi koķetēt; lišķēties; pielīst

献旗 xiànqí pasniegt karogu

献身 xiànshēn veltīt sevi *(kādam noteiktam mērķim)*; pilnībā atdoties *(darbam u.c.)*

献血 xiànxuè nodot asinis; asins nodošana

献殷勤 xiàn yīnqín izdabāt *(kādam)*; izkalpoties *(kāda priekšā)*

腺 xiàn **lietv.** *anat.* dziedzeris

腺癌 xiàn'ái *med.* adenokarcinoma

腺瘤 xiànliú *med.* adenoma

腺鼠疫 xiànshǔyì *med.* buboņu mēris

腺炎 xiànyán *med.* adenīts

霰 xiàn **lietv.** *met.* sniega putraimi; sasalis sniegs

霰弹 xiàndàn *milit.* karteča

X

xiang

乡(鄉) xiāng **lietv.** ❶ ciems; ciemats; ❷ dzimtais ciems; dzimtās vietas; ❸ valsts; zeme; dzīves vieta; ❹ pagasts; **īpašv.** Sjan *uzv.*

乡愁 xiāngchóu nostaļģija; skumjas pēc dzimtenes

乡村 xiāngcūn lauki *(kā pretstats pilsētai)*; lauku ciemats; lauku

乡间 xiāngjiān lauki; lauku apkārtne; province

乡井 xiāngjǐng dzimtais ciems; dzimtene

乡里 xiānglǐ ❶ ciems; lauku ciemats; ❷ dzimtais ciems; dzimtene; ❸ novadnieks

乡僻 xiāngpì nomaļš ciems; tāls nostūris

乡亲 xiāngqīn ❶ novadnieks; ❷ zemnieks; laucinieks

乡曲 xiāngqū tāls nostūris; nomaļš ciems

乡绅 xiāngshēn lauku šeņši *(sk.绅士) (lauku aristokrāts; atvaļināts ierēdnis)*

乡思 xiāngsī sk. 乡愁

乡谈 xiāngtán *(dzimtā)* izloksne; vietējais runas veids

乡土 xiāngtǔ ❶ dzimtais ciems; dzimtā puse; ❷ lauki; province; tāls nostūris; ❸ provinciāls; vietējais

乡下 xiāng·xia lauku apvidus; lauki

乡谊 xiāngyì simpātijas attiecībā uz novadnieku; novadnieku draudzība

乡音 xiāngyīn dzimtās puses valoda; dzimtā ciema izruna; vietējais runas veids

乡愿 xiāngyuàn lišķis; pielīdējs

乡长 xiāngzhǎng ❶ ciema vecākais; ❷ pagasta tautas komitejas priekšsēdētājs; ❸ ciema vecie vīri; Jūs *(uzrunājot ciema vecākos cilvēkus)*

乡镇 xiāngzhèn ciemi un pagasti

相 xiāng/xiàng **apst.** savstarpēji; abpusēji; viens otru; viens otram; **darb.** skatīties; vērot; **īpašv.** Sjan *uzv.*

相爱 xiāng'ài iemīlēt vienam otru; abpusēja mīlestība

相安 xiāng'ān dzīvot mierā un saskaņā; labi sadzīvot

相比 xiāngbǐ ❶ salīdzināt; pretstatīt; ❷ atrasties blakus

相称 xiāngchèn ❶ atbilst; piestāvēt; ❷ būt atbilstošam

相持 xiāngchí ❶ saķerties strīdā; pastāvēt uz savu; ❷ izrādīt sīkstumu un nelokamību *(aizstāvot savu viedokli)*

相持不下 xiāngchí-bùxià nepiekāpties viens otram

相处 xiāngchǔ dzīvot kopā; strādāt kopā; sadzīvot

相传 xiāngchuán stāstīt viens otram; stāsta, ka; kā stāsta; kā vēstī nostāsts

相当 xiāngdāng ❶ atbilstošs; ekvivalents; kā pienākas; ❷ *jur.* likumīgs; legāls; ❸ noteikts; ❹ zināmā mērā; kaut kādā mērā; ❺ *ķīn. mat.* šķērsām; vertikāls; vertikāli

相得益彰 xiāngdé-yìzhāng abpusēji izdevīgi sastrādāties; abpusēji izdevīgs

相等 xiāngděng ❶ būt līdzīgam; līdzināties; vienāds; ❷ *mat.* tāpatība; identitāte

相对 xiāngduì ❶ stāvēt pretī; turēties pretī; ❷ attiekties; salīdzinošs; relatīvs; ❸ atbilst; atbilstošs

相对论 xiāngduìlùn ❶ relativitātes teorija; ❷ relatīvisms

相对数 xiāngduìshù *fiz., mat.* relatīvs lielums

相对性 xiāngduìxìng relativitāte

相对主义 xiāngduìzhǔyì *filoz.* relatīvisms

相对主义者 xiāngduìzhǔyìzhě relatīvists

相反 xiāngfǎn ❶ pretējs; savstarpēji pretējs; ❷ otrādi; pretēji; ❸ uzmanīgs; sakoncentrējies; saspringdzinājies

相反相成 xiāngfǎn-xiāngchéng *(noteiktos apstākļos)* pretstati veido vienību

相仿 xiāngfǎng būt līdzīgam; līdzīgs; pamatā līdzīgs

相逢 xiāngféng satikties; saskrieties; saieties

相符 xiāngfú atbilst; sakrist; identisks

相辅而行 xiāngfǔ'érxíng būt cieši saistītam *(būt savstarpēji saistītam; vienam otru papildināt)*

相辅相成 xiāngfǔ-xiāngchéng savstarpēji nosacīts; savstarpēji atkarīgs

相干 xiānggān ❶ saskarties; nākt saskarē; robežoties; ❷ iejaukties svešās lietās; pārsniegt *(savas)* kompetences robežas; ❸ *fiz.* koherēt; koherents

相隔 xiānggé ❶ būt *(zināmā attālumā no kādas vietas)*; atrasties; ❷ atšķirtība; šķiršanās; dzīvot šķirti; ❸ atšķirties; ❹ intervāls; atstarpe

相关 xiāngguān ❶ būt saistītam *(ar kaut ko)*; būt atkarīgam *(no kaut kā)*; attiekties; ❷ attiecīgs; relatīvs

相好 xiānghǎo ❶ draudzēties; būt tuvās attiecībās; ❷ mīlēt vienam otru; ❸ mīlas sakars; ❹ mīļotais; mīļotā

相合 xiānghé ❶ būt piemērotam; sakrist; piemērots; atbilstošs; ❷ uzturēt sakarus; ❸ *mat.* kongruents; līdzīgs

相互 xiānghù abpusējs; abpusēji; viens ar otru; viens otru; savā starpā

相继 xiāngjì viens aiz otra; pēc kārtas; bez pārtraukuma

相见 xiāngjiàn satikties; saredzēties

相见以诚 xiāngjiàn-yǐchéng būt pilnīgi atklātiem vienam pret otru

相间 xiāngjiàn nomainīt vienam otru; sekot vienam aiz otra; mainīties *(pēc kārtas)*

相交 xiāngjiāo ❶ krustoties *(par līnijām vai plaknēm)*; ❷ draudzēties; uzturēt draudzīgas attiecības

相接 xiāngjiē ❶ saskarties; savienoties; ❷ ar kopēju saskares punktu; ar kopēju robežu; ❸ saieties; kontaktēties; ❹ pārņemt vienam no otra

相近 xiāngjìn ❶ atrasties tuvumā; tuvumā; blakus; ❷ līdzīgs; tuvs; radniecīgs

相敬如宾 xiāngjìng-rúbīn cienīt vienam otru; savstarpēja cieņa *(par precētu pāri)*

相距 xiāngjù atrasties *(būt)* noteiktā attālumā *(no kādas vietas)*

相连 xiānglián ❶ savienoties; saistīties; saistīts; ❷ kombinēts

相碰 xiāngpèng sadurties; sadursme

相亲 xiāngqīn ❶ būt draudzīgās *(tuvās)* attiecībās; ❷ *novec.* piedalīties līgavas lūkošanā; līgavas lūkošana

相亲相爱 xiāngqīn-xiāng'ài mīlēt vienam otru; savstarpēja pieķeršanās

相去千里 xiāngqù-qiānlǐ būt *(aiziet)* ļoti tālu *(no kaut kā) (tik tālu kā debess no zemes)*

相去无几 xiāngqù-wújǐ būt gandrīz vienādam *(atšķirties ļoti mazā mērā; nedaudz atšķirties)*

相劝 xiāngquàn dot padomu; iestāstīt; pārliecināt vienam otru

相扰 xiāngrǎo traucēt; radīt neērtības

相忍为国 xiāngrěn-wèiguó piekāpties dzimtenes *(valsts)* interesēs

相容 xiāngróng ❶ savietoties; savietojams; savietojamība; ❷ ciest; paciest

相商 xiāngshāng ❶ apmainīties domām; kopā apspriest; ❷ pārrunas

相识 xiāngshí būt pazīstamiem; uzturēt attiecības; pazīstams

相思 xiāngsī ❶ nepārtraukti par *(kaut ko)* domāt; skumt vienam par otru *(atrodoties tālumā)*; ❷ mīļotais; mīļotā

相思树 xiāngsīshù ❶ *bot.* Ķīnas karkass *(Celtis sinensis)*; ❷ *bot.* aizlūguma abruss *(Abrus precatorius)*

相似 xiāngsì ❶ būt līdzīgam; līdzīgs; analoģisks; ❷ līdzība; analoģija; ❸ *mat.* līdzība; homotētija

相似形 xiāngsìxíng *mat. ģeom.* līdzīgas *(plakanas)* figūras

相提并论 xiāngtí-bìnglùn ❶ salīdzināt *(analoģiskus jautājumus)*; likt uz vienas kārts; ❷ pielīdzināt

相通 xiāngtōng ❶ būt savienotam; robežoties *(par apkārtni)*; ❷ vienāds *(par ideoloģiju)*; ❸ vienādbīgs; ❹ savstarpēji saistīts

相同 xiāngtóng ❶ vienāds; identisks; analoģisks; ❷ identitāte; analoģija

相投 xiāngtóu atrast kopēju valodu; sadziedāties

相位差 xiāngwèichā *el.* fāzu starpība

相向 xiāngxiàng ❶ viens otram pretī; ❷ pretī nākošs;

X

pretim braucošs *(vilciens)*
相像 xiāngxiàng sk. 相仿
相信 xiāngxìn ❶ticēt; uzticēties; ❷pārliecināties; būt pārliecinātam
相形见绌 xiāngxíng-jiànchù zaudēt *(◊ salīdzinājumā ar kaut ko citu) (nespēt līdzināties ar kaut ko citu)*; *nobālēt (cita priekšā)*
相形之下 xiāngxíngzhīxià salīdzinājumā ar kaut ko; salīdzinot ar kaut ko
相沿 xiāngyán pārmantot no paaudzes uz paaudzi *(par tradīcijām)*
相依 xiāngyī ticēt viens otram; būt atkarīgiem vienam no otra; savstarpēji uzticēties viens otram
相依为命 xiāngyī-wéimìng dzīvot palīdzot viens otram *(atbalstīt vienam otru)*
相宜 xiāngyí atbilstošs; piemērots; pienācīgs
相应 xiāngyīng izdevīgums; piemērota cena; izdevīgi; lēti
相应 xiāngyìng ❶atsaukties; sasaukties; ❷atbilst; atbilstošs; piemērots; ❸*mat.* atbilstība
相映成辉 xiāngyìng-chénghuī spilgti izcelt vienam otru
相映成趣 xiāngyìng-chéngqù iegūt no savstarpēja salīdzinājuma
相与 xiāngyǔ ❶sadzīvot; dzīvot kopā; ❷uzturēt draudzīgas attiecības; draudzīgs; draugi
相遇 xiāngyù ❶satikties; ❷saieties
相知 xiāngzhī ❶labs draugs; ❷iepazīties; saieties
相中 xiāngzhòng izvēlēties *(kaut ko)*; *(kaut kas)* iepatikās
相撞 xiāngzhuàng atdurties *(pret kaut ko)*; uzdurties *(kaut kam)*
相左 xiāngzuǒ ❶ceļā izmainīties; pārmīties; ❷neatbilst; nesakrist

香

香 xiāng **lietv.** ❶patīkama smarža; aromāts; ❷smaržvielas; smaržas; kvēpināmās zāles; ❸kvēpināmā svece; ❹parfimērija; kosmētika; **darb.** patīkami smaržot; izplatīt aromātu; **īp.** smaržīgs; aromātisks; ❶garšīgs; patīkamas garšas; ❷lielisks; brīnišķīgs; skaists; ❸pieprasīts; pieprasīta *(prece)*; ❹draudzīgs; lādzīgs; ❺*rakst.* sievišķīgs; sieviešu *(mājas puse u.c.)*; **īpašv.** ❶*saīs.* Honkonga*(Sjangana)*; ❷Sjan *uzv.*
香槟酒 xiāngbīnjiǔ šampanietis
香菜 xiāngcài ❶*bot.* baziliks *(Ocimum basilicum)*; ❷koriandrs
香草 xiāngcǎo ❶smaržaugi; smaržzāles; ❷*bot.* vaniļa *(Hierochloe odorata)*
香草醛 xiāngcǎoquán *ķīm.* vanilīns
香肠 xiāngcháng desa
香橙 xiāngchéng *bot.* junoscitruss *(Citrus junos)*
香椿 xiāngchūn *bot.* Ķīnas cedrela *(Cedrela sinensis)*
香榧 xiāngfěi *bot.* dižā toreja *(Torreya grandis)*
香粉 xiāngfěn *(tualetes)* pūderis
香粉盒 xiāngfěnhé pūdernīca; pūdertrauks
香馥馥 xiāngfùfù smaržīgs; aromātisks
香附子 xiāngfùzǐ *bot.* apaļie dižmeldri *(Cyperus rotundus)*
香菇 xiānggū *bot.* šitaki sēnes *(Cortinellus shiitake)*
香瓜 xiāngguā *bot.* melone *(Cucumis melo)*
香花 xiānghuā smaržīgs zieds; smaržīga puķe
香灰 xiānghuī smaržvielu pelni
香火 xiānghuǒ ❶*rit.*aromātisko sveču dedzināšanas ceremonija; ❷*rit.*ar aromātisko sveču dedzināšanas ceremoniju stiprināts *(zvērests)*; ❸dievnama kalps; klostera kalps
香荚兰 xiāngjiálán *bot.* vaniļa *(Vanilla planifolia)*
香蕉 xiāngjiāo *bot.* gudro banāns *(Musa sapientum)*
香精 xiāngjīng *ķīm. (parfimērijas)* esence
香精油 xiāngjīngyóu ēteriskās eļļas
香客 xiāngkè svētceļotājs; piligrims
香料 xiāngliào ❶smaržvielas; parfimērija; ❷*ķīm.* aromātiskās vielas; ❸garšvielas
香炉 xiānglú kvēpināmo zāļu trauks
香茅 xiāngmáo *bot.* citronella; citronzāle; citronsorgo *(Cymbopogon citratus)*
香喷喷 xiāngpēnpēn smaržīgs; aromātisks
香片 xiāngpiàn ziedu tēja; tēja ar jasmīna ziedlapiņām
香蒲 xiāngpú *bot.* austrumu vilkvālīte *(Typha orientalis)*
香气 xiāngqì smarža; aromāts
香芹菜 xiāngqíncài *bot.* pētersīlis *(Apium petroselinum)*
香水 xiāngshuǐ odekolons; smaržas
香水瓶 xiāngshuǐpíng smaržu pudelīte
香甜 xiāngtián ❶smaržīgs un salds; garšīgs; ❷interesants; ❸stiprs, salds *(miegs)*
香味 xiāngwèi smarža; aromāts
香蕈 xiāngxùn sk. 香菇
香烟 xiāngyān ❶*(smaržvielu)* dūmi; ❷*pārn.,rit.* smaržvielu kvēpināšana *(mirušo vecāku godāšana)*; ❸cigarete; papiross
香烟盒 xiāngyānhé portsigārs
香烟头 xiāngyāntóu izsmēķis
香油 xiāngyóu ❶sezama eļļa; ❷smaržeļļas; balzāms
香橼 xiāngyuán *bot.* citrons *(Citrus medica)*
香云纱 xiāngyúnshā *(ar īpašu laku klāts)* viegls rakstains zīda audums
香皂 xiāngzào tualetes ziepes
香泽 xiāngzé patīkama smarža; aromāts
香獐子 xiāngzhāng·zi *zool.* muskusbriedis *(Moschus moschiferus)*
香烛 xiāngzhú vīraks un sveces

厢(廂)

厢(廂) xiāng **lietv.** ❶ēkas spārns; piebūve; *novec.* flīģelis; ❷rajons iekšpus pilsētas mūriem; ❸sāns; mala; *(karoga)* apmale; ❹*teātr.* loža; *(vilciena)* kupeja
厢房 xiāngfáng ēkas spārns; piebūve

湘 xiāng **īpašv.** *saīs.* Hunaņas province; **darb.** vārīt

湘妃竹 xiāngfēizhú *poēt.* *(湘妃)* Sjanfei bambuss; lāsainais bambuss *(pēc leģendas – bambuss ar skumstošo imperatora 舜 Šuņ sievu asaru pēdām)*

湘帘 xiānglián aizkars *(no lāsainā bambusa)*

箱 xiāng **lietv.** ❶ koferis; čemodāns; lāde; kaste; ❷ bagāžnieks; kravas kaste; ❸ *tehn.* karteris; ❹ noliktava; labības noliktava

箱底 xiāngdǐ ❶ kofera dibens; kastes dibens; slepens uzglabāšanas stūrītis *(kādai mantai)*; ❷ *teātr.* statists

箱笼 xiānglóng lādes, koferi un grozi *(apģērbu uzglabāšanai)*

箱子 xiāng·zi lāde; koferis; kaste

襄 xiāng **darb.** ❶ palīdzēt; sniegt atbalstu; ❷ atmest *(galvu)*; ❸ celties *(par ūdens līmeni)*; appludināt; ❹ novākt; izdzīt; ❺ atkāpties; atiet atpakaļ; ❻ mainīties; nomainīties *(par debess spīdekļiem)*; **lietv.** kārta; maiņa; reize; ❼ aizjūgs; iejūgs; ❽ *novec.* bēres; **īp.** augsts; stāvs; **īpašv.** Sjan *uzv.*

襄理 xiānglǐ ❶ palīdzēt; palīdzība; atbalsts; ❷ pārvaldnieka palīgs; pārvaldnieka aizvietotājs

襄助 xiāngzhù ❶ sniegt atbalstu; palīdzēt; ❷ palīdzība; atbalsts

镶(鑲) xiāng **darb.** ❶ inkrustēt; ielikt *(zobus; loga rūtis u.c.)*; ielikt ietvarā; ierāmēt; ❷ apdarināt; apšūt; ❸ piemeklēt; savienot; ❹ sasaistīt; turēt gūstā; **īp.** inkrustēts; ieliekams; liekie *(zobi)*; ❺ apšūts; apvīlēts; ❻ mozaīkas *(siena; glezna u.c.)*

镶边 xiāngbiān ❶ ierāmēt; apdarināt; apšūt; ❷ apšuve; apmale; apšuvums

镶砌 xiāngqì apšūt *(krāsni; mājas sienu u.c.)*

镶嵌 xiāngqiàn ❶ inkrustēt; ierāmēt; ❷ inkrustēts; ierāmēts; ❸ mozaīkveida

镶牙 xiāngyá ielikt zobus; mākslīgie zobi

详(詳) xiáng **īp.** sīks; detalizēts; izsmeļošs; rūpīgs; ❶ skaidrs; pamatīgs; precīzs; ❷ pareizs; atbilstošs; taisnīgs; **apst.** ❶ rūpīgi; skaidri; pamatīgi; līdz galam; ❷ pareizi; taisnīgi; **darb.** ❶ sīki paskaidrot; izskaidrot; ❷ ziņot; informēt *(priekšniecību)*; ❸ uzzināt; aptvert; apjēgt; **lietv.** ❶ sīkumi; detaļas; ❷ ziņojums; rakstveida ziņojums

详解 xiángjiě ❶ sīki izskaidrot; sīki paskaidrot; ❷ skaidrojums

详尽 xiángjìn ❶ izsmeļošs; detalizēts; sīks; ❷ sīki; visās detaļās

详密 xiángmì ❶ rūpīgs; sīks; detalizēts; ❷ rūpīgums; ❸ akurāts

详明 xiángmíng ❶ sīki noskaidrot *(tikt skaidrībā visās detaļās)*; ❷ sīks; detalizēts; skaidrs

详情 xiángqíng ❶ sniegt sīku ziņojumu par lietu stāvokli; ❷ sīkumi; detaļas

详实 xiángshí detalizēts un ticams

详细 xiángxì sīks; visos sīkumos; sīki

降 xiáng/jiàng **darb.** ❶ padoties; kapitulēt; ❷ labprātīgi pakļauties; būt paklausīgam; ❸ pakļaut; padarīt paklausīgu; ❹ ieņemt *(pilsētu)*; **lietv.** padošanās; kapitulācija; **īpašv.** Sjan *uzv.*

降表 xiángbiǎo ❶ rakstisks paziņojums par kapitulāciju; ❷ priekšlikums pieņemt kapitulāciju

降伏 xiángfú pakļaut; padarīt atkarīgu

降服 xiángfú ❶ pakļauties; padoties; ❷ atzīt savas kļūdas

降龙伏虎 xiánglóng-fúhǔ ❶◊ apvaldīt pūķus un pakļaut tīģerus *(būt varenam un ļoti stipram)*; ❷ *dao. (ar nemirstības pilienu palīdzību)* apvaldīt kaislības un pieveikt *(savas)* jūtas

降顺 xiángshùn padoties; kapitulēt; kapitulācija

祥 xiáng **lietv.** *(iepriekšēja)* zīme; pazīme; *(laimīga)* zīme; ❶ laime; ❷ *rit.* vecākiem veltīta upurēšana; ❸ brīnums; pārdabīgi spēki; **īp.** laimīgs; labvēlīgs; ❹ *rit.* sērot par vecākiem; **īpašv.** Sjan *uzv.*

祥瑞 xiángruì laimīga zīme; laba pazīme

翔 xiáng **darb.** ❶ lidot; planēt; riņķot gaisā; ❷ ejot vicināt rokas

翔实 xiángshí detalizēts un ticams

享(亯) xiǎng **darb.** ❶ izmantot *(tiesības)*; ❷ saņemt; ❸ *(ar patiku)* pieņemt; ❹ *novec.,rit.* upurēšana visuvarenajam; ❺ *rit.* upurēt; upurēšana; ❻ apmierināt; izdabāt; ❼ uzņemt ciemiņus; cienāt; **lietv.** ❶ *ritr.* upurēšana; ❷ cienasts; dzīres

享福 xiǎngfú izbaudīt laimi; laimīgi dzīvot

享乐 xiǎnglè ❶ baudīt; just svētlaimi; ❷ priecāties; bauda

享乐主义者 xiǎnglèzhǔyìzhě epikūrisms; hedonisms

享年 xiǎngnián dzīves gadi; nodzīvotie gadi

享受 xiǎngshòu ❶ baudīt; izbaudīt; ❷ saņemt; iegūt

享用 xiǎngyòng izmantot; izmantošana; būt kāda rīcībā

享有 xiǎngyǒu ❶ izmantot; ❷ baudīt; ❸ saņemt

响(響) xiǎng **lietv.** ❶ atbalss; atskaņa; ❷ atsauksme; atbilde; ❸ skaņa; skanējums; balss; ❹ slava; popularitāte; ❺ *rakst.* vēsts; ziņa; ❻ sitiens; šāviens; plaukšķis; **īp.** skaļš; skanīgs; spalgs; **apst.** skaļi; spalgi; **darb.** ❶ izplatīties; dārdēt; ❷ skanēt; būt dzirdamam; **skait.** *šāvieniem*

X

响板 xiǎngbǎn ① *mūz.* kastaņetes; ② klabeklis; tarkšķis

响鼻 xiǎngbí sprauslāt *(par zirgiem)*

响彻 xiǎngchè pildīties ar skaņām; *(telpa)* pildās ar skaņām

响动 xiǎng·dong ① *(transporta radīts)* troksnis; ② čaukstēšana; čaboņa

响度 xiǎngdù ① *fiz. (skaņas)* skaļums; ② *lingv.* sonors *(līdzskanis)*

响墩 xiǎngdūn petarde

响遏行云 xiǎng'èxíngyún ◊ balss skaņas apstādina skrienošos mākoņus *(par augstu un stipru balsi)*

响辅音 xiǎngfǔyīn *lingv.* sonorie līdzskaņi

响箭 xiǎngjiàn dziedošā bulta; bulta ar svilpīti

响亮 xiǎngliàng ① skaņš; skaidrs; ② *lingv.* sonors; ③ skaļums; ④ *pārn.* dzīvespriecīgs; ⑤ ziņa; vēsts

响马 xiǎngmǎ *novec.* lielceļa laupītājs

响器 xiǎngqì *mūz.* sitamie instrumenti

响晴 xiǎngqíng tīras, skaidras *(debesis)*; bez neviena mākonīša

响声 xiǎng·sheng ① *lingv.* sonors; ② skaņa; skanējums; atskaņa; ③ dārdoņa; troksnis

响尾蛇 xiǎngwěishé *zool.* dimanta klaburčūska; dimantmuguras klaburčūska *(Crotalus adamanteus)*

响音 xiǎngyīn *lingv.* sonantes; sonorie līdzskaņi

响应 xiǎngyìng ① atsaukties; atsaukšanās; ② atbalsts; atbalstīt; sniegt atbalstu; ③ reakcija *(uz kādu uzaicinājumu vai notikumu)*

饷(餉、饟)

xiǎng **lietv.** ① atalgojums *(īpaši – armijā vai policijā)*; alga; ② *(dienas; nedēļas vai mēneša)* uztura deva *(armijā u.c.)*; ③ *milit.* apgāde; ④ *novec.* īss laika sprīdis; ⑤ zemes gabals; **darb.** ⑥ *(kā dāvanu)* sūtīt uzturu; cienāt; ⑦ rādīt; iepazīstināt *(ar mākslas darbiem)*

飨(饗)

xiǎng **darb.** ① cienāt; uzcienāt; rīkot dzīres; ② dāvināt; ③ upurēt; ④ mieloties; **lietv.** ⑤ cienasts; ⑥ ciema dzīres

想

xiǎng **darb.** ① domāt; prātot; gudrot; ② uzskatīt; ③ apsvērt; *(aptuveni)* aprēķināt; ④ censties; tiekties; gribēt; ⑤ gaidīt; sapņot; ⑥ meklēt; piemeklēt *(līdzekļus)*; izdomāt; ⑦ skumt; ⑧ atcerēties; **lietv.** vēlēšanās; cerība; sapnis

想必 xiǎngbì ① būt pilnīgi pārliecinātam; ② gandrīz pilnīgi droši

想不到 xiǎng·budào negaidīts; pretēji cerētajam

想不开 xiǎng·bukāi nespēt tikt vaļā *(no kādas domas)*; uzbāzīgs; neatlaidīgs

想出 xiǎng·chu izdomāt; izprātot *(kaut ko)*; atrast *(risinājumu)*

想当然 xiǎngdāngrán ļoti iespējams, ka tā arī ir *(tā vajadzētu būt)*

想到 xiǎngdào padomāt *(par kaut ko)*; ienākt prātā; atminēt

想得到 xiǎng·dedào var iedomāties; *(ar prātu)* spēt aptvert

想得开 xiǎng·dekāi spēt izmest no galvas; neņemt tuvu pie sirds

想法 xiǎngfǎ atrast izeju *(kaut ko izdomāt; attiecīgi rīkoties)*

想法 xiǎng·fa domāšanas veids; viedoklis; uzskats; koncepcija

想见 xiǎngjiàn ① nonākt pie secinājuma; pārliecināties; ② var iedomāties; ③ alkt tikties

想来 xiǎnglái domāt; liekas, ka

想念 xiǎngniàn domāt; pārdzīvot *(par kaut ko)*

想起 xiǎngqǐ atcerēties; ienākt prātā

想入非非 xiǎngrùfēifēi aizmirsties *(aizmaldīties savās domās)*

想通 xiǎngtōng saprast; izprast; aptvert

想头 xiǎng·tou ① cerība; sapnis; ② doma; ③ ienākums; izdevīgums

想望 xiǎngwàng ① gaidīt; cerēt; ② domāt ar cieņu *(par kādu cilvēku)*; sajūsmināties; ③ sapņot *(par kaut ko)*

想象 xiǎngxiàng ① iedomāties; iztēlē radīt tēlu; iztēle; ② sapnis; fantāzija

想象力 xiǎngxiànglì iztēles spēks

向(嚮)

xiàng **darb.** ① pagriezties pret; pagriezties *(ar seju pret)*; ② doties uz; doties *(uz...pusi)*; ③ tuvoties; sliekties; būt ar noslieci *(uz kaut ko)*; ④ piekrist; cienīt; ⑤ aizstāvēt; ņemt savā paspārnē; **pr.** virzienā uz; uz *(kādu)* pusi; ⑥ *(mācīties)* no; no kā *(prasīt)*; **apst.** ⑦ kādreiz; senatnē; ⑧ līdz šim laikam; ⑨ ap; aptuveni; **lietv.** ⑩ virziens; ⑪ nosliece

向背 xiàngbèi simpātija un antipātija; atbalsts un pretdarbība; uzticība un nodevība

向壁虚构 xiàngbì-xūgòu ◊ stāvot ar seju pret sienu, no nekā kaut ko radīt *(izzīst no pirksta; sadomāt nezin ko; sagrābstīt no zila gaisa)*

向导 xiàngdǎo gids; pavadonis; pavadīt

向地性 xiàngdìxìng *bot.* ģeotropisms

向光性 xiàngguāngxìng *biol.* fototropisms

向后 xiànghòu ① kopš šī brīža; turpmāk; ② no mugurpuses; ③ atpakaļ; ④ *milit. (komanda)* apkārt marš!

向来 xiànglái ① līdz šim; agrāk; agrākais; ② no seniem laikiem; ③ vienmēr

向例 xiànglì parastā kārtība *(kā parasti;parasti)*

向量 xiàngliàng *mat.* vektors

向流性 xiàngliúxìng *bot.* reotropisms

向慕 xiàngmù dievināt; noliekt galvu *(kāda cilvēka talanta priekšā)*; dziļi cienīt

向前 xiàngqián ① uz priekšu; taisni; pirms sevis; ② *milit. (komanda)* mierā!; ③ *(zinātnes)* virzība uz priekšu; ④ *novec.* sen; agrāk

向日 xiàngrì ❶ agrākie laiki; agrākajos laikos; ❷ pagriezties pret sauli
向日葵 xiàngrìkuí *bot.* saulespuķe; saulgrieze *(Helianthus annuus)*
向日性 xiàngrìxìng *bot.* pozitīvais heliotropisms
向上 xiàngshàng ❶ uz augšu; ❷ *tēl.* uz labu; ❸ virzība uz priekšu
向上爬 xiàngshàngpá kāpt uz augšu *(virzīties uz augšu pa sabiedriskās karjeras kāpnēm)*
向水性 xiàngshuǐxìng *bot.* hidrotropisms
向外 xiàngwài ❶ izplatīties uz ārpusi; uz āru; ❷ vairāk; virs *(mēra)*
向往 xiàngwǎng tiekties; skatīties ar cerībām; sapņot *(par kaut ko)*; mērķtiecīgi censties sasniegt
向下 xiàngxià ❶ uz leju; ❷ *tēl.* uz ļaunu; ❸ kritums; regress
向斜层 xiàngxiécéng *ģeol.* sinklināle; sinklinābles slānis
向斜谷 xiàngxiégǔ *ģeogr.* sinklinālās ielejas
向心 xiàngxīn *fiz., tehn.* centrtiece; centrtieces *(kustība)*
向心力 xiàngxīnlì *fiz.* centrtieces spēks
向阳 xiàngyáng pavērsts pret sauli; saules puse; dienvidi
向右 xiàngyòu *milit. (komanda)* uz labo! uz labo *(līdzināties)*!
向隅 xiàngyú ◊ stāvēt ar seju pret *(telpas)* stūri *(❶ justies apkrāptam; aizvainotam; ❷ ◊ palikt ar garu degunu)*
向着 xiàng·zhe ❶ būt labvēlīgi noskaņotam *(attiecībā uz kaut ko)*; ❷ ar seju pret; sēdēt vienam iepretim otram
向左 xiàngzuǒ *milit. (komanda)* uz kreiso! uz kreiso *(līdzināties)*!

项(項)

xiàng **lietv.** ❶ skausts; pakausis; kakls; ❷ galvas segas mugurpuse; ❸ *mat.* vienādojuma loceklis; ❹ rubrika; punkts; rindkopa; paragrāfs; ❺ šķirne; šķira; ❻ lieta; apstāklis; **skait.** *naudas summām, principiem, paragrāfiem, civillietām, apstākļiem u.c.;* **īpašv.** Sjan *uzv.*
项链 xiàngliàn krelles; *(pērļu)* virtene; kakla rota
项目 xiàngmù ❶ paragrāfs; punkts; rubrika; ❷ *(celtniecības)* objekts
项圈 xiàngquān ❶ *(sievietes vai bērna rota)* kakla stīpa; ❷ kakla rota; krelles; kulons; ❸ kakla siksna

巷

xiàng/hàng **lietv.** ❶ aleja; šķērsiela; ieliņa; uz ielas; ❷ ciems; ciemats; **īpašv.** Sjan *uzv.*
巷战 xiàngzhàn *milit.* ielu kauja

相

xiàng/xiāng **lietv.** ❶ kanclers; reģents; ministrs; valdnieka padomnieks; ❷ izrīkotājs; vadītājs; ❸ palīgs; gids; ❹ ārējais izskats; forma; seja; fizionomija; portrets; ❺ stāvoklis; ❻ *el.* fāze; ❼ *ģeol.* fācija; ❽ *(šahā)* laidnis; ❾ *mūz.* zvārgulis *(orķestrī)*; **darb.** ❶ rēķināties ar; saskaņot ar; ❷ noteikt kvalitāti; kvalificēt; atlasīt; ❸ zīlēt; ❹ ieņemt kanclera amatu; ❺ palīdzēt; atbalstīt
相机 xiàngjī ❶ nogaidīt izdevīgu brīdi; tvert izdevību; ❷ *saīs.* fotoaparāts
相貌 xiàngmào seja; āriene; ārējais izskats
相面 xiàngmiàn zīlēt pēc sejas; fiziognomika
相片 xiàngpiàn fotogrāfija; fotokartiņa
相声 xiàng·sheng ❶ komisks dialogs *(ar vienu vai diviem izpildītājiem)*; ❷ pāru konferansjē

象

xiàng **lietv.** ❶ zilonis; ❷ *(šahā)* laidnis; ❸ ziloņkauls; ❹ attēls; tēls; forma; figūra; ārējais izskats; portrets; ❺ pazīme; parādība; fenomens; simbols; ❻ galvenais princips; likums; likumdošanas pamats; ❼ tulks *(no dienvidu zemēm)*; **darb.** ❶ būt līdzīgam; līdzināties *(kaut kam)*; ❷ taisīt uzmetumu; ❸ atdarināt; kopēt; **pr.** ❶ tāds pats kā; līdzīgi kā; ❷ it kā; šķiet; liekas; **īp.** Sjan *uzv.*
象鼻虫 xiàngbíchóng *zool.* smecernieks *(dz. Curculionidae)*
象房 xiàngfáng ziloņu māja *(aploks)*
象龟 xiàngguī *zool.* Galapagu bruņrupucis *(Testudo elephantopus)*
象皮病 xiàngpíbìng *med.* elefantiāze
象棋 xiàngqí *(eiropiešu un ķīniešu)* šaha spēle
象棋手 xiàngqíshǒu šahists
象散 xiàngsǎn *fiz.* astigmātisms
象声词 xiàngshēngcí skaņu atdarināšana
象限 xiàngxiàn *mat.* plaknes kvadrants
象限角 xiàngxiànjiǎo *nav.* pelengs
象形 xiàngxíng ❶ nozīmēt; attēlot; ❷ attēlojošā hieroglifu kategorija; piktogramma
象牙 xiàngyá ziloņkauls
象牙之塔 xiàngyázhītǎ ◊ ziloņkaula tornis *(mākslinieka – estēta darba vieta, kur tas nodarbojas ar savu „tīro" mākslu)*
象牙质 xiàngyázhì *biol.* dentīns; zobu kaula audi
象征 xiàngzhēng ❶ simbols emblēma; simbolisks; simbolizēt; ❷ zīme; iepriekšēja zīme
象征性 xiàngzhēngxìng simboliskums
象征主义 xiàngzhēngzhǔyì *glezn.* simboliskums
象征主义者 xiàngzhēngzhǔyìzhě *glezn.* simbolisma pārstāvis

像

xiàng **lietv.** ❶ ārējais izskats; forma; ❷ seja; fizionomija; ❸ attēls; portrets; ❹ *bud.* ikona; svētgleznojums; sakrāla skulptūra; ❺ sekošanas cienīgs piemērs; **darb.** ❶ līdzināties; būt līdzīgam ❷ atdarināt; kopēt; ❸ sekot *(piemēram)*; **pr.** ❶ tāds pats kā; līdzīgi kā; ❷ it kā; šķiet; liekas; **īp.** līdzīgs
像话 xiànghuà ❶ pareizs; loģisks; ❷ racionāls; pieņemams

像煞有介事 xiàng shà yǒu jiè shì ❶ izlikties ārkārtīgi norūpējušamies *(nedabiska nopietnība)*; ❷ *dial.* it kā tā arī būtu bijis; būt ļoti līdzīgam
像样儿 xiàngyàngr vairāk vai mazāk pieņemams *(piemērots)*
像章 xiàngzhāng nozīmīte *(ar attēlu)*

橡

xiàng **lietv.** ❶ *bot.* zāģzobu ozols *(Quercus acutissima)*; ❷ *bot.* Ķīnas zirgkastanis *(Aesculus chinensis)*; ❸ *saīs.* kaučuka koks; kaučuks
橡胶 xiàngjiāo kaučuks; gumija
橡胶草 xiàngjiāocǎo *bot.* koksagīzs *(Taraxacum kok-saghyz)*
橡胶厂 xiàngjiāochǎng kaučuka *(gumijas)* fabrika
橡胶树 xiàngjiāoshù *bot.* Brazīlijas heveja *(Hevea brasiliensis)*
橡皮 xiàngpí dzēšgumija
橡皮戳 xiàngpíchuō gumijas zīmogs; gumijas spiedogs
橡皮膏 xiàngpígāo lipīgais plāksteris; leikoplasts
橡皮筋 xiàngpíjīn ❶ apaļa gumija; ❷ gumijas lecamaukla
橡皮泥 xiàngpíní mastika
橡皮球 xiàngpíqiú gumijas bumba
橡皮圈 xiàngpíquān apaļa gumija
橡皮树 xiàngpíshù *bot.* gumijkoks *(Ficus elastica)*
橡皮糖 xiàngpítáng košļājamā gumija
橡皮艇 xiàngpítǐng piepūšamā gumijas laiva
橡皮线 xiàngpíxiàn *el.* vadi ar gumijas izolāciju
橡皮枕 xiàngpízhěn piepūšamais gumijas spilvens
橡实 xiàngshí ozolzīle

xiao

枭(梟)

xiāo **lietv.** ❶ pūce; ūpis, ◊ slikts cilvēks; ❷ *zool.* Urālpūce *(Strix uralensis)*; ❸ kontrabandists, kas nelikumīgi ieved sāli; ❹ kalna virsotne; ❺ augstākais sasniegums; ❻ drosminieks; varonis; **darb.** kārts galā izstādīt *(sodīta noziedznieka galvu)*; **īpašv.** Sjiao *uzv.*
枭首 xiāoshǒu kārts galā izstādīt sodīta noziedznieka galvu
枭雄 xiāoxióng ❶ drosminieks; kauslis; ❷ tirāns; varmāka

枵

xiāo **īp.** ❶ dobs; dobumains; ❷ tukšs; ❸ plāns; ❹ kārns
枵腹从公 xiāofù-cónggōng ciest badu, bet visus spēkus veltīt kopējai lietai *(pašaizliedzīgi kalpot sabiedrībai)*

骁(驍)

xiāo **īp.** ❶ labs; stiprs; veselīgs *(īpaši – par zirgu)*; ❷ drosmīgs; varonīgs; **darb.** atlēkt *(par izšautu bultu)*
骁将 xiāojiàng *milit.* drosmīgs pulkvedis; drošsirdīgs ģenerālis
骁骑 xiāoqí ❶ braša kavalērija; ❷ brašs; drosmīgs
骁勇 xiāoyǒng drošsirdīgs; drosmīgs; drosme

削

xiāo/xuē **darb.** ❶ griezt nost *(ādu)*; nodrāzt; apdrāzt; ❷ izsvītrot *(no teksta)*; novākt; iznīcināt; ❸ atņemt; radīt zaudējumus; ❹ samazināt; apcirpt *(zemes platības)*; ❺ panīkt; nonākt pagrimumā; **lietv.** ❶ līks nazis *(hieroglifu iegriešanai dēlītī)*; stilets; ❷ *vēst.* dēlītis rakstīšanai*)*
削光 xiāoguāng aptēst; iztēst
削好 xiāohǎo ❶ uzasināt *(zīmuli)*; ❷ notīrīt *(kartupeļus)*; ❸ aptēst *(baļķi)*
削尖 xiāojiān uzasināt *(zīmuli u.c.)*
削平 xiāopíng nolīdzināt līdz ar zemi; iznīcināt līdz pašiem pamatiem

哓(嘵)

xiāo **darb.** ❶ strīdēties; ķīvēties; ❷ baidīties
哓哓不休 xiāoxiāo-bùxiū bez mitas runāt pretī

消

xiāo **darb.** ❶ izšķīst; atmiekšķēties; ❷ izzust *(tālumā)*; izzust; ❸ beigties; izsīkt; apsīkt; ❹ izšķīdināt; izkausēt; atmiekšķēt; ❺ iztērēt; izmantot; realizēt *(preci)*; ❻ anulēt; ❼ *(ir)* nepieciešams; *(ir)* vajadzīgs; **lietv.** *ķīn. med. (ar urinēšanas sarežģījumiem saistītās)* slimības
消沉 xiāochén zaudēt dūšu; nolaist rokas; nomākts garastāvoklis
消愁 xiāochóu izkliedēt skumjas; rast izklaidēšanos
消除 xiāochú ❶ novērst; atcelt; likvidēt; ❷ padarīt nekaitīgu; ❸ remdēt *(slāpes)*; ❹ novēršana; izskaušana
消毒 xiāodú dezinficēt; izdezinficēt; sterilizēt
消毒剂 xiāodújì dezinficējošs līdzeklis
消毒器 xiāodúqì sterilizators
消毒室 xiāodúshì dezinfekcijas kamera
消防 xiāofáng novērst un dzēst ugunsgrēkus
消防车 xiāofángchē ugunsdzēsēju mašīna
消防队 xiāofángduì ugunsdzēsēju komanda
消费 xiāofèi ❶ izlietot; iztērēt; patēriņš; ❷ šķērdēt; izšķiest
消费量 xiāofèiliàng patēriņš; patēriņa daudzums
消费品 xiāofèipǐn plaša patēriņa preces
消费者 xiāofèizhě patērētājs
消耗 xiāohào ❶ tērēt; iztērēt; ❷ šķērdēt; ❸ novalkāt; ❹ novārdzināt; novājināt; ❺ izvest no ierindas
消耗战 xiāohàozhàn *milit.* novājināšanas karš
消化 xiāohuà ❶ izšķīdināt; ❷ sagremot; asimilēt; gremošana; sagremošana; ❸ izšķīst; sagremoties; ❹ *pārn.* apgūt *(lekciju vielu u.c.)*; ❺ *ķīm.* *(kaļķu)* dzēšana
消化剂 xiāohuàjì sagremošanu veicinošs līdzeklis
消化率 xiāohuàlǜ *biol.* asimilējamība

消化器 xiāohuàqì *anat.* gremošanas aparāts
消魂 xiāohún pazaudēt galvu *(no prieka; bēdām vai mīlestības)*
消火栓 xiāohuǒshuān ugunsdzēšanas krāns
消极 xiāojí ❶pasīvs; bez iniciatīvas; vienaldzīgs; ❷negatīvs
消弭 xiāomǐ ❶novērst; brīdināt *(par draudiem)*; ❷mazināt; vājināt; likvidēt
消灭 xiāomiè ❶noslaucīt no zemes virsas; iznīcināt; likvidēt; ❷izzust; pazust; izmirt; atmirt
消磨 xiāomó ❶nodilt; nonēsāties; pakāpeniski iziet no ierindas; nodilšana; nolietošanās; ❷tērēt *(laiku u.c.)*
消遣 xiāoqiǎn izkliedēt skumjas; kavēt laiku; izklaidēties; izklaidēšanās
消融 xiāoróng atkust *(par ledu)*; kušana
消散 xiāosàn izklīst; izgaist; uzsūkties *(par uzpampumu)*
消失 xiāoshī izzust; apklust *(par skaņu)*
消石灰 xiāoshíhuī dzēsti kaļķi
消食 xiāoshí veicināt *(stimulēt)* ēdiena sagremošanu *(par augļiem; zālēm u.c.)*
消逝 xiāoshì izzust no redzes loka; izskanēt *(par dziesmu; melodiju)*
消释 xiāoshì ❶izklīst; izkaisīties; ❷sadalīties; sadrupt; izzust; izkust; izšķīst; ❸izskaidrot *(kanona grūtākās vietas)*; izkliedēt *(šaubas)*
消受 xiāoshòu ❶saņemt; pielietot; izmantot; ❷ciest; paciest
消瘦 xiāoshòu ❶novājēt; izdēdēt; ❷*med.* atrofija
消暑 xiāoshǔ glābties no karstuma; gada karsto laiku pavadīt *(uz laukiem; kalnos u.c.)*
消损 xiāosǔn ❶velti tērēt laiku; ❷izzust; pazust; izbalēt *(par krāsu)*
消退 xiāotuì ❶kristies; samazināties; ❷regresija
消亡 xiāowáng ❶aiziet bojā; atmirt; ❷atmiršana; bojāeja
消息 xiāo·xi jaunums; ziņas; informācija
消夏 xiāoxià pavadīt vasaru *(laukos vai kalnos)*
消闲 xiāoxián pavadīt brīvo laiku; izklaidēties
消炎 xiāoyán ❶mazināt iekaisumu; ❷pazemināt temperatūru
消炎药 xiāoyányào *med.* pretiekaisuma zāles
消音器 xiāoyīnqì *tehn.* klusinātājs
消灾 xiāozāi novērst nelaimi; izvairīties no nelaimes
消长 xiāozhǎng kritums un pieaugums; samazināšanās un pieaugums; *(viena vai cita rakstura)* izmaiņas

宵 xiāo **lietv.** nakts; nakts tumsa; naktī; **īp.** ❶tumšs; melns; ❷*tēl.* dumjš; ļauns; noziedzīgs

宵禁 xiāojìn *(ārkārtas kara apstākļos)* aizliegt pārvietošanos naktī; komandanta stunda
宵小 xiāoxiǎo laupītājs; ļauns cilvēks
宵衣旰食 xiāoyī-gànshí ◊ rīta mijkrēslī apģērbties un vēlu vakarā paēst *(strādāt no agra rīta līdz vēlam vakaram)*

逍 xiāo **sast.**

逍遥 xiāoyáo vaļas brīžos dīki klimst apkārt; ceļot sava prieka pēc; justies svētlaimīgi; svētlaimīgs
逍遥法外 xiāoyáo-fǎwài justies svētlaimīgi un netikt sodītam *(par noziedznieku)*
逍遥自在 xiāoyáo-zìzài pilnīgi brīvs *(ne ar ko nesaistīts; svētlaimīgs)*

绡(綃) xiāo **lietv.** *(dažādu šķirņu)* jēlzīda audums; zīda audums

萧(蕭) xiāo **lietv.** ❶vērmele; parastā vībotne; ❷vērmeļu biezoknis; ◊ pamests novārtā, tuksnesīgs; **īpašv.** Sjao *uzv.*

萧规曹随 xiāoguī-cáosuí ◊ Sjao iedibina noteikumus un Cao tiem seko *(❶strikti soļot priekšgājēju pēdās; ❷strādāt pa vecam un ievērot veco kārtību)*
萧然 xiāorán ❶tuksnesīga, grūtsirdīga *(ainava)*; ❷apnicīgs; uzmācīgs; ❸tālumā, mākoņos aizlidojusi *(doma)*
萧瑟 xiāosè ❶*(rudens vēja)* grūtsirdīga šalkoņa; grūtsirdīgs; ❷skumja *(ainava)* bez dzīvības pazīmēm; ❸šalkoņa
萧索 xiāosuǒ ❶tuksnesīga, salta *(ainava)* bez dzīvības pazīmēm; ❷mazskaitlīgs; samazināties skaitā; ❸lēnīgs; atpalicis
萧条 xiāotiáo ❶pamestība; tuksnesīgs; ❷drūms, kails *(mežs)*
萧萧 xiāoxiāo vēja svilpšanas vai zirga zviegšanas skaņas atdarinājums

硝 xiāo **lietv.** *ķīm.* salpetris; **darb.** miecēt *(ādu)*

硝化 xiāohuà *ķīm.* nitrēšana
硝化棉 xiāohuàmián *ķīm.* piroksilīns
硝基酚 xiāojīfēn *ķīm.* nitrofenols
硝镪水 xiāoqiāngshuǐ *ķīm.* slāpekļskābe
硝石 xiāoshí ❶*ķīm.* neattīrīts salpetris; ❷kālija salpetris
硝酸 xiāosuān *ķīm.* slāpekļskābe
硝酸铵 xiāosuān'ǎn *ķīm.* amonjaka salpetris
硝酸钾 xiāosuānjiǎ *ķīm.* kālija salpetris
硝酸钠 xiāosuānnà *ķīm.* nātrija nitrāts; Čīles *(nātrija)* salpetris
硝酸盐 xiāosuānyán *ķīm.* nitrāti

销(銷) xiāo **darb.** ❶kust; izkust; ❷izklīst; dzist; izzust; ❸nīkt; panīkt; ❹kausēt; ❺tērēt *(līdzekļus)*; šķiest *(naudu)*; ❻pārdot; realizēt *(preci)*; ❼dzēst *(parādus)* anulēt; likvidēt; ❽pazemināt; klusināt *(skaņu)*; **lietv.** ❶patēriņš; tēriņš; ❷*(preču)* realizācija; ❸*tehn.* tapa; tapiņa;

pirksts; **īpašv.** Sjao *uzv.*
销钉 xiāodīng *tehn.* tapa; pirksts; bulta; kāšveida nagla
销毁 xiāohuǐ ❶ izkausēt; pārkausēt; ❷ iznīcināt; sagraut
销魂 xiāohún *(no bēdām vai prieka)* zaudēt galvu
销货 xiāohuò preču *(realizācija)*
销假 xiāojià ❶ atcelt atvaļinājumu; ❷ ziņot par atvaļinājuma beigām *(priekšniecībai)*; ❸ atgriezties darbā pēc atvaļinājuma
销路 xiāolù *(preču)* realizācija; realizācijas ceļi
销声匿迹 xiāoshēng-nìjì ◊ noklusināt skaņas un dzēst pēdas *(apklust; noslēpties; nerādīties acīs)*
销售 xiāoshòu pārdot; realizēt *(preces)*; *(preču)* realizācija
销售额 xiāoshòu'é apgrozījums no preču realizācijas
销售站 xiāoshòuzhàn realizācijas bāze
销行 xiāoxíng pārdot; realizēt; izplatīt preci; realizācija
销账 xiāozhàng dzēst rēķinu; norakstīt no rēķina
销子 xiāo·zi *tehn.* tapa; ķīlis; ierievis

潇(瀟) xiāo **īp.** dziļš un dzidrs *(ūdens)*
潇洒 xiāosǎ *(izturēties)* brīvi un nepiespiesti *(brīvi un eleganti)*
潇潇 xiāoxiāo ❶ smidzinošs lietutiņš; smidzināt; ❷ vēja brāzmas ar lietu

箫(簫) xiāo **lietv.** ❶ *mūz.* ķīniešu gareniskā flauta; ❷ *mūz. (ķīniešu daudzstobru flauta)*; ❸ *(šaujamā loka)* rags

霄 xiāo **lietv.** ❶ debesjums; debesis; ❷ mākoņi
霄汉 xiāohàn debesjums un Piena ceļš
霄壤 xiāorǎng debesis un zeme
霄壤之别 xiāorǎngzhībié milzīga starpība *(atšķirība kā starp debesīm un zemi)*

嚣(囂) xiāo **darb.** kliegt; bļaut; trokšņot; **īp.** trokšņains; skaļš; **lietv.** troksnis; kņada
嚣张 xiāozhāng ❶ iedomīgs; ❷ neapvaldīts; patvaļīgs; ❸ trakot; ārdīties

淆(殽) xiāo **darb.** ❶ saduļķoties; kļūt netīram; ❷ sajaukt; saputrot; **īp.** sajaukts; haotisks
淆惑视听 xiáohuòshìtīng aptumšot sabiedrību *(maldināt sabiedrisko domu)*

小 xiǎo **īp.** ❶ mazs; sīks; neliels; ❷ mazākais; mazskaitlīgs; ❸ īss; saīsināts; ❹ plāns; rets; vājš; kluss; maigs; ❺ jaunākais; mazgadīgs; jauns; vienkāršs; ❻ nepieredzējis; ❼ nenozīmīgs; ❽ mazturīgs; ❾ otršķirīgs; mazsvarīgs; ❿ vietējais; vietējas nozīmes; lokāls; šaurs; ierobežots; ⓫ neīsts; zemas kvalitātes; rupjš; ⓬ mazs, sīks *(gariņš)*; ⓭ zemas izcelsmes; ierindas; ⓮ piesardzīgs; uzmanīgs; **apst.** ❶ maz; mazliet; nedaudz; nelielā mērā; ❷ neilgi; ❸ klusu; ❹ gandrīz; aptuveni; **darb.** ❶ būt mazākam; būt jaunākam; ❷ uzskatīt par mazu; vērtēt par zemu; nenovērtēt; ❸ skatīties no augšas; uzskatīt par mazsvarīgu; necienīt; nicināt; **lietv.** ❶ sīkums; mazs priekšmets; ❷ bērns; mazulis; ❸ maz ietekmīgs, vienkāršas izcelsmes *(cilvēks)*; ❹ zemisks cilvēks; nelietis; ❺ otršķirīga sieva; piegulētāja; konkubīne; ❻ *saīs.* sākumskola; **īpašv.** Sjao *uzv.*
小白菜 xiǎobáicài jauni *(nenogatavojušies)* ķīniešu kāposti
小百货 xiǎobǎihuò plaša patēriņa rūpniecības preces; galantērija
小班 xiǎobān bērnu dārza jaunākā grupa
小半 xiǎobàn mazāk par pusi; mazākā puse; mazākā daļa
小辈 xiǎobèi jaunākā paaudze; jaunatne
小本经营 xiǎoběn jīngyíng neliels tirdzniecības uzņēmums; sīktirdzniecība
小便 xiǎobiàn ❶ urinēt; urinēšana; ❷ urīns
小便池 xiǎobiànchí pisuārs
小辫儿 xiǎobiànr bize; bizīte
小辫子 xiǎobiàn·zi ❶ *sar.* piesiešanās; kašķa meklēšana; ❷ *pārn.* Ahileja papēdis; vājā vieta
小檗 xiǎobò *bot.* Tunberga bārbele *(Berberis thunbergii)*
小步舞曲 xiǎobùwǔqǔ *mūz.* menuets
小菜 xiǎocài ❶ *kulin.* dārzeņu sālījumi; dārzeņu marinādes; ❷ uzkodas; ❸ *tēl. (mazs, nenozīmīgs)* amats; zems sabiedriskais stāvoklis
小册子 xiǎocè·zi brošūra; buklets
小产 xiǎochǎn *med.* priekšlaicīgas dzemdības; aborts
小肠 xiǎocháng *anat.* tievās zarnas
小抄儿 xiǎochāor *sar.* špikeris; zīmīte
小车 xiǎochē ❶ rokas ratiņi; ķerra; ❷ vieglais automobīlis; limuzīns
小乘 xiǎochéng *bud.* hīnajāna *(šaurais pestīšanas ceļš — viens no budisma pamatvirzieniem)*
小吃 xiǎochī ❶ *kulin.* aukstās uzkodas; ❷ vieglas uzkodas *(pusdienu vietā)*; ❸ cepumi
小吃部 xiǎochībù bufete
小丑 xiǎochǒu ❶ *teātr.* komiķis; ❷ klauns; jokdaris
小丑跳梁 xiǎochǒu-tiàoliáng ◊ klauns lēkā uz baļķa *(❶ spēlēt komēdiju; izspēlēt triku; ❷ par bezprincipu politikāņa darbību)*
小春 xiǎochūn ❶ mazais pavasaris *(lunārā kalendāra 10. mēnesis; oktobris)*; ❷ *lauks.* ziemāji
小词 xiǎocí *loģ.* mazā premisa
小葱 xiǎocōng zaļie loki
小聪明 xiǎocōng·ming necils prātiņš *(spēja kaut ko izdomāt nelielās lietās)*

X

小道 xiǎodào ❶ celiņš; taciņa; ❷ īss ceļš; ❸ *konf.* mazā mācība *(ārpus konfūcisma pastāvošo skolu, piem., leģistu, moistu apzīmējums)*
小弟 xiǎodì ❶ pats jaunākais brālis; ❷ mans jaunākais brālis; ❸ *(vēstulē)* Jūsu jaunākais brālis *(par sevi)*
小调 xiǎodiào ❶ *mūz.* minors; ❷ tautas dziesma; vietēja melodija
小动作 xiǎodòngzuò neglīta rīcība *(neglīts solis)*
小豆 xiǎodòu *bot.* stūrainās pupiņas *(Phaseolus angularis)*
小肚子 xiǎodù·zi vēdera lejasdaļa
小队 xiǎoduì ❶ *(ražošanas)* brigāde; ❷ *(pionieru)* posms; ❸ *milit.* armijas vienība
小队长 xiǎoduìzhǎng posminieks; posmvedis
小额 xiǎo'é sīka, nenozīmīga summa
小恩小惠 xiǎo'ēn-xiǎohuì niecīga žēlastības dāvana *(ubaga dāvana)*
小儿 xiǎo'ér ❶ jaunākais dēls; ❷ bērni; ❸ *niev.* mans dēls; ❹ *vulg.* stulbenis; nejēga
小贩 xiǎofàn sīktirgotājs; ielu tirgotājs
小费 xiǎofèi ❶ sīki izdevumi; ❷ dzeramnauda; ❸ komisijas nauda; maksa par pakalpojumiem
小分队 xiǎofēnduì *(ārstu; pašdarbības u.c.)* brigāde
小粉 xiǎofěn stērķele
小腹 xiǎofù vēdera lejasdaļa
小工 xiǎogōng ❶ melnstrādnieks; gadījuma darbu strādnieks; ❷ *(akmeņkaļa; apmetēja u.c.)* zellis; izpalīgs; ❸ vienkārši darbi; nekvalificēti darbi
小姑子 xiǎogū·zi *sar.* vīra jaunākā māsa
小褂 xiǎoguà ❶ jaka; svārki; ❷ ķīniešu krekls
小广播 xiǎoguǎngbō ❶ *sar.* izpļāpāt; izmuldēties; ❷ staigājošs laikraksts
小鬼 xiǎoguǐ ❶ velnēns; velniņš; nerātnieks; ❷ zemisks cilvēks; ļauns cilvēks
小果蠹 xiǎoguǒdù *zool.* *(ābolu; plūmju u.c.)* tinējs *(Laspeyresia)*
小孩儿 xiǎoháir *sar.* bērns; bērni; mazs
小寒 xiǎohán mazais aukstums *(lunārā kalendāra 23. sezona no 5.–7. janvārim)*
小号 xiǎohào *mūz.* trompete; taure; rags
小户 xiǎohù ❶ zemas izcelsmes ģimene; nabadzīga ģimene; ❷ nabadzīgs cilvēks; ❸ cilvēks, kas nespēj daudz izdzert*(cilvēks, kas viegli noreibst)*
小花脸 xiǎohuāliǎn ❶ komiķis; jokdaris; ❷ notraipīta seja *(par bērnu)*
小黄鱼 xiǎohuángyú *zool.* mazais dzeltenais asaris *(Pseudosciaena polyactis)*
小惠 xiǎohuì žēlastības dāvana *(ubaga dāvana)*
小伙子 xiǎohuǒ·zi *sar.* puisis; zeperis; zeņķis
小集团 xiǎojítuán frakcija; kliķe; neliela grupa
小蓟 xiǎojì *bot.* Japānas usne *(Cirsium japonicum)*
小家碧玉 xiǎojiā-bìyù ◊ jašma nabadzīgā ģimenē *(skaista meitene no nabadzīgas gimenes)*
小家鼠 xiǎojiāshǔ *zool.* mājas pele *(Mus musculus)*
小家子气 xiǎojiā·ziqì slikts tonis; sīkumains raksturs
小建 xiǎojiàn mazais mēnesis *(lunārā kalendāra mēnesis 29 dienu garumā)*
小将 xiǎojiàng jaunais triecienniekS; jaunais iniciators; jaunais ierosinātājs
小脚 xiǎojiǎo mazās sieviešu kājiņas *(saitētās sieviešu kājiņas)*
小轿车 xiǎojiàochē vieglais automobīlis; limuzīns
小节 xiǎojié sīkums; nieks
小结 xiǎojié ❶ ciema vietējās varas galvojums; ❷ daļējs rezumējums; ❸ *lit.* mazā tēmas saskaņošana un ekspozīcija *(astoņdaļīgajos sacerējumos 八股文)*; ❹ *anat.* *(ādas; muskuļu)* mezglveida sabiezējums
小解 xiǎojiě sk. 小便
小姐 xiǎo·jie jaunkundze; meitene
小襟 xiǎojīn *(ķīniešu apģērba)* apakšējā labās puses stērbele
小尽 xiǎojìn sk. 小建
小径 xiǎojìng celiņš; taciņa
小九九 xiǎojiǔjiǔ ❶ reizināšanas tabula ar atskaņām *(ko iegaumē dziedošā balsī)*; ❷ *pārn.* aptuvens aprēķins *(prātā)*
小舅子 xiǎojiù·zi *sar.* sievas jaunākais brālis
小卡 xiǎokǎ *fiz.* mazā kalorija
小楷 xiǎokǎi *poligr.* petits; petita burti; mazie burti
小看 xiǎokàn ❶ neieredzēt; ignorēt; skatīties no augšas; ❷ nenovērtēt
小康 xiǎokāng ❶ miers *(valstī)*; klusums *(pēc nemieriem valstī)*; ❷ *(lai arī ne bagātība)* tomēr materiāla labklājība
小老婆 xiǎolǎo·po piegulētāja; konkubīne
小乐胃 xiǎolèwèi nelielas personīgas izpriecas *(baudas)*
小两口 xiǎoliǎngkǒu *sar.* jaunlaulātie; jauns precēts pāris
小炉匠 xiǎolújiàng ielas atslēdznieks; ielas amatnieks
小萝卜 xiǎoluó·bo redīss
小锣 xiǎoluó *mūz.* mazais gongs
小麦 xiǎomài kvieši; kviešu
小卖 xiǎomài *kulin.*aukstās uzkodas
小卖部 xiǎomàibù bufete; uzkodu veikaliņš
小满 xiǎomǎn mazā pārpilnība *(viena no gada 24 sezonām, 21.–22.maijs)*
小猫熊 xiǎomāoxióng *zool.* mazā panda *(Ailurus fulgens)*
小毛 xiǎomáo īsspalvainā kažokāda
小帽 xiǎomào *ķīn.* melna, apaļa atlasa cepurīte ar mazu bumbulīti *(„mandarīnu cepurīte")*; neoficiāla galvas sega
小米 xiǎomǐ *bot.* čumiza; prosa
小米草 xiǎomǐcǎo *bot.* tatāru žibulītis *(Euphrasia tatarica)*
小米面 xiǎomǐmiàn čumizas milti; prosas milti

小名 xiǎomíng mīlināmais vārds
小拇指 xiǎo·muzhǐ mazais pirkstiņš
小脑 xiǎonǎo *anat.* smadzenītes
小年 xiǎonián ❶ īslaicīgs; ❷ bērnība; bērnu dienas; ❸ mazais Jaunā gada priekšvakars *(12. mēneša 23. vai 24. dienā pēc lunārā kalendāra)*; ❹ gada pēdējās dienas priekšvakars *(12. mēneša 29. diena pēc lunārā kalendāra)*; ❺ *tēl.* laiks, *(kas licies kā vesela mūžība)*; ❻ *(augļu koku un bambusa)* neražas gads
小农 xiǎonóng individuālais zemnieks; viensētnieks
小跑 xiǎopǎo viegls skrējiens lēnā tempā
小朋友 xiǎopéngyǒu *sar.* bērns; mazais draudziņš
小便宜 xiǎopián·yi neliela *(puslegāla)* peļņa; sīks vinnests
小票儿 xiǎopiàor sīknauda; maiņas nauda
小品 xiǎopǐn ❶ miniatūra; apraksts; feļetons; ❷ *bud.* sutru saīsinātais variants
小品词 xiǎopǐncí *lingv.* partikula
小品文 xiǎopǐnwén feļetons; skečs
小铺儿 xiǎopùr veikaliņš; kiosks
小气候 xiǎoqìhòu *met.* mikroklimats
小气候学 xiǎoqìhòuxué mikroklimatoloģija
小气 xiǎo·qi ❶ sīkumains; skops; ❷ mazdūšīgs; ❸ ierobežots
小气鬼 xiǎo·qiguǐ skops; skopulis
小器作 xiǎoqìzuō galdnieku darbnīca
小前提 xiǎoqiántí *loģ. (siloģisma)* mazā premisa
小钱 xiǎoqián ❶ *vēst. (sīknauda; vismazākā metāla monēta ar kvadrātveida caurumu vidū)*; ❷ sīknauda; maiņas nauda; ❸ dzeramnauda
小巧 xiǎoqiǎo ❶ smalka tehnika; māksla; ❷ smalks; elegants; miniatūrs
小青瓦 xiǎoqīngwǎ ķīniešu dakstiņi
小球藻 xiǎoqiúzǎo *bot.* hlorella
小曲儿 xiǎoqǔr ❶ *mūz.* dziesmiņa; skaņdarbs; ❷ tautas dziesmiņa; populāra melodija; vietējais motīvs
小圈子 xiǎoquān·zi ❶ mazs kolektīvs; mazs pulciņš; ❷ sīka frakcija
小儿 xiǎor ❶ bērnība; jaunībā; ❷ puisēns
小人 xiǎorén ❶ maza auguma cilvēks; liliputs; pigmejs; ❷ vienkāršas izcelsmes cilvēks; ❸ niecīgs cilvēks; zemisks cilvēks
小人儿书 xiǎorénrshū bilžu grāmata
小人物 xiǎorénwù zemisks cilvēks; sīkmanis
小日子 xiǎorì·zi mājas ikdiena; ģimenes dzīve
小嗓儿 xiǎosǎngr ❶ *mūz.* falsets; dziedāt falsetā; ❷ sievietes balss Beidzjinas *(Pekinas)* operā
小商品 xiǎoshāngpǐn pirmās nepieciešamības preces; sīkpreces; plaša patēriņa preces
小舌 xiǎoshé *anat.* mēlīte; ūka
小生 xiǎoshēng *niev.* Jūsu skolnieks; Jūsu kalps; ❷ *teātr.* jauna cilvēka otrā plāna loma
小生产 xiǎoshēngchǎn sīkražošana
小生产者 xiǎoshēngchǎnzhě sīkražotājs
小时 xiǎoshí ❶ mazā stunda *(1/24 daļa diennakts, atšķirībā no senās ķīniešu stundas, kas līdzinājās diennakts 1/12)*; ❷ drīz; drīzā laikā; ❸ bērnība; pusaudža gadi; jaunība
小时候 xiǎoshí·hou bērnībā
小市 xiǎoshì tirgus; krāmu tirgus
小市民 xiǎoshìmín sīkpilsoņi; pilsētas sīkburžuāzija
小试牛刀 xiǎoshì-niúdāo ◊ pirmām kārtām iemēģināt miesnieka nazi *(❶ iemēģināt roku; pirmo reizi parādīt, uz ko spējīgs; ❷ nodemonstrēt tikai mazu daļu no savām spējām)*
小视 xiǎoshì sk. 小看
小事 xiǎoshì mazsvarīga lieta; sīkums
小手工业者 xiǎoshǒugōngyèzhě sīks amatnieks
小手小脚 xiǎoshǒu-xiǎojiǎo ◊ mazas rokas un mazas kājas *(bikls; bailīgs; neizlēmīgs; bez iedvesmas darbā)*
小叔子 xiǎoshū·zi *sar.* vīra jaunākais brālis
小暑 xiǎoshǔ mazais karstums *(11. no lunārā kalendāra 24 sezonām, sākas 6.–8.jūlijā)*
小数 xiǎoshù *mat.* decimālskaitļi
小数点 xiǎoshùdiǎn *mat. (decimālskaitļu)* komats vai punkts
小说 xiǎoshuō *lit.* stāsts; novele; romāns; daiļliteratūra
小说家 xiǎoshuōjiā novelists; esejists; romānu rakstnieks
小私有经济 xiǎosīyǒu jīngjì privāta sīksaimniecība
小私有者 xiǎosīyǒuzhě sīksaimnieks
小厮 xiǎosī pusaudža kalps; *novec.* kalpiņš; muižas kalps
小苏打 xiǎosūdá *ķīm.* nātrija bikarbonāts; soda
小算盘 xiǎosuàn·pan ❶ mazi rēķini; ❷ sīks aprēķins *(personīga labuma meklējums)*
小摊儿 xiǎotānr pārdevēju – iznēsātāju lete; pārvietojamā vitrīna
小提琴 xiǎotíqín *mūz.* vijole
小提琴手 xiǎotíqínshǒu vijolnieks
小题大做 xiǎotí-dàzuò *tēl.* liels troksnis – maza jēga *(liela brēka, maza vilna)*
小天地 xiǎotiāndì ❶ noslēgta, šaura pasaulīte; ❷ paradīzes stūrītis
小偷 xiǎotōu zaglis; blēdis
小偷小摸 xiǎotōu-xiǎomō ❶ zagt; čiept; ❷ sīka zādzība
小团体主义 xiǎotuántǐzhǔyì grupas kundzība; kliķes kundzība
小腿 xiǎotuǐ *anat.* apakšstilbs; liels
小我 xiǎowǒ *filoz.* mazais es; personīgais es
小巫见大巫 xiǎowū jiàn dàwū ◊ mazais šamanis saticis lielo *(nokaunēties par savu neprasmi īsta lietpratēja klātbūtnē; nobālēt kāda priekšā)*
小五金 xiǎowǔjīn dzelzs preces; dzelzs izstrādājumi
小戏 xiǎoxì ❶ *teātr.* ainiņa; skečs; ❷ vecs uzvedums;

apnikusi luga
小先生 xiǎoxiān·sheng mājskolotājs no skolnieku vidus
小小不言 xiǎoxiǎo-bùyán mazs; sīks; *(tāds)* ko nav vērts pieminēt
小写 xiǎoxiě ❶ parastā ķīniešu skaitļu rakstība; ❷ mazie burti; ❸ rakstīt skaitļus ar mazajiem burtiem; ❹ *vēst. (dokumentu)* pārrakstītājs; klerks *(ārzemju firmas darbinieks)*
小心 xiǎoxīn ❶ piesardzīgs; apdomīgs; uzmanīgs; ❷ uzmanīgi! sargies! ❸ sirsniņa
小心眼儿 xiǎoxīnyǎnr sīkumains; sīkumaina dvēsele
小心翼翼 xiǎoxīn-yìyì ar īpašu piesardzību; saudzīgi; uzmanīgi
小行星 xiǎoxíngxīng *astr.* mazā planēta; asteroīds
小行星带 xiǎoxíngxīngdài *astr.* asteroīda gredzens
小型 xiǎoxíng ❶ mazs; maza izmēra; sīks; miniatūrs; ❷ viegls; mazlitrāžas
小熊猫 xiǎoxióngmāo *zool.* mazā panda *(Ailurus fulgens)*
小熊座 xiǎoxióngzuò *astr.* Mazie Greizie Rati
小修 xiǎoxiū tekošais remonts; viegli remonta darbi
小学 xiǎoxué sākumskola; pamatskola
小学生 xiǎoxuéshēng skolnieks; pamatskolnieks
小雪 xiǎoxuě mazais sniegs *(20. no lunārā kalendāra 24 sezonām, sākas 22.–23. novembrī)*
小循环 xiǎoxúnhuán *fiziol.* mazais asinsrites loks
小样 xiǎoyàng *poligr.* makets
小叶 xiǎoyè *bot.* ❶ jauna lapiņa; sīklapiņa; ❷ *biol.* daiva
小夜曲 xiǎoyèqǔ *mūz.* serenāde
小叶儿茶 xiǎoyèrchá tēja *(no jaunām tējas lapiņām)*
小叶杨 xiǎoyèyáng *bot.* Ķīnas papele *(Populus simonii)*
小业主 xiǎoyèzhǔ sīksaimnieks; sīkīpašnieks
小姨子 xiǎoyí·zi *sar.* sievas jaunākā māsa
小意思 xiǎoyì·si ❶ sīkums; nieks; tam nav nekādas nozīmes; ❷ maza dāvana *(par savu dāvanu)*
小阴唇 xiǎoyīnchún *anat.* mazās kaunuma lūpas
小引 xiǎoyǐn priekšvārds; īsi ievada vārdi
小影 xiǎoyǐng maza izmēra foto; neliels portretuzņēmums
小雨 xiǎoyǔ smidzinošs lietus; sīks lietutiņš
小鹬 xiǎoyù *zool.* vistilbe *(Lymnocryptes minimus)*
小月 xiǎoyuè īsais mēnesis *(29 dienas pēc lunārā kalendāra vai 30 dienas pēc mūsdienu kalendāra)*
小月 xiǎo·yue priekšlaicīgas dzemdības
小灶 xiǎozào augstākā ēdināšanas kategorija
小账 xiǎozhàng sk. 小费
小照 xiǎozhào sk. 小影
小指 xiǎozhǐ mazais pirkstiņš
小注 xiǎozhù komentārs; piezīme
小传 xiǎozhuàn ❶ īsa biogrāfija; biogrāfisks apraksts; ❷ īsas piezīmes
小篆 xiǎozhuàn *(秦 Cjiņ dinastijas laikā 221.–206. g.g. p.m.ē. pieņemtais unificētais hieroglifu rakstība stils; mūsdienās tiek izmantots zīmogiem)*
小资产阶级 xiǎozīchǎnjiējí sīkburžuāzija
小子 xiǎo·zi ❶ jaunākais dēls; dēliņš; ❷ puisēns; puišelis; ❸ *pārn.* nenobriedis jauneklis; ❹ *piekl.* es, Jūsu padevīgais kalps
小宗 xiǎozōng ❶ necilie senči *(kuri nav izcēlušies ar nopelniem un kuru uzvārdu plāksnītes tiek iznestas no senču tempļa)*; ❷ *bud.* hīnajānas skola; ❸ neliels preču daudzums
小组 xiǎozǔ ❶ *(partijas)* šūniņa; grupa; pulciņš; ❷ brigāde; posms
小组会 xiǎozǔhuì grupas sapulce
小组长 xiǎozǔzhǎng grupas vecākais; pulciņa vadītājs

晓(曉)

xiǎo **lietv.** saullēkts; ausma; rītausma; rīts; **darb.** ❶ zināt; saprast; noskaidrot; ❷ ziņot; paziņot; izskaidrot; **īp.** zinošs; apķērīgs; **īpašv.** Sjao *uzv.*
晓得 xiǎo·de ❶ zināt; saprast; ❷ sapratu! skaidrs! zinu!
晓风 xiǎofēng rīta vējš
晓市 xiǎoshì rīta tirgus
晓示 xiǎoshì paziņot; darīt zināmu
晓谕 xiǎoyù ❶ paziņot; darīt zināmu; ❷ ziņojums; norādījums

孝

xiào **lietv.** ❶ cieņas apliecināšana tēvam un mātei; uzticība vecākiem; ❷ *rit.* sēras par vecākiem; ❸ sēru apģērbs; **darb.** centīgi pildīt vecāku gribu *(īstenot vecāku ideālus)*; ar priekšzīmīgu dēla *(meitas)* cieņu izturēties *(pret vecākiem)*; centīgi pildīt dēla *(meitas)* pienākumus; cienīt; godāt; **īp.** centīgs *(savā)* kalpošanā vecākiem; goda pilns attiecībā pret vecākiem; priekšzīmīgs savu pienākumu pildīšanā attiecībā uz vecākiem; **īpašv.** Sjao *uzv.*
孝服 xiàofú ❶ *rit.* sēru apģērbs; ❷ sēras; sēru periods
孝敬 xiàojìng ❶ godbijīgi dāvināt vecākiem *(kaut ko)*; ❷ cienīt vecākos cilvēkus; vecāko cilvēku godāšana
孝顺 xiàoshùn ❶ godbijīgs un paklausīgs *(pret vecākiem un gados vecākajiem ģimenes locekļiem)*; ❷ cienīt; godāt
孝心 xiàoxīn dēla *(meitas)* mīlestība
孝衣 xiàoyī *rit.* sēru drānas
孝子 xiàozǐ ❶ priekšzīmīgs dēls; ❷ *novec.,rit.* dēla sēras par vecākiem; es – uzticīgais dēls *(vēršoties pie mirušajiem vecākiem vai senčiem upurēšanas brīdī)*
孝子顺孙 xiàozǐ-shùnsūn ❶ priekšzīmīgs dēls un paklausīgs mazdēls; ❷ centīgs senču ideālu īstenošanā

X

肖 xiào **darb.** atgādināt *(kādu)*; būt līdzīgam *(ar kādu)*; līdzināties *(kādam)*; **īp.** gudrs; talantīgs

肖楠 xiàonán *bot.* upes *(Ķīnas)* ciedrs *(Libocedrus macrolepis)*

肖像 xiàoxiàng ❶portrets; attēls; ❷zīmēt portretu; veidot skulptūru

肖像画 xiàoxiànghuà *glezn.*portrets; portretu glezniecība

肖像画家 xiàoxiànghuàjiā *(mākslinieks)* portretu gleznotājs

效(傚、効) xiào **darb.** ❶censties; atdot visus spēkus; ❷rīkoties nesavtīgi; ❸atdarināt; kopēt; ❹dāvināt; pasniegt; ❺saprast; skaidri redzēt; ❻pārbaudīt; ņemt vērā; **lietv.** rezultāts; efekts; nopelni

效法 xiàofǎ atdarināt *(kādu)*; ņemt *(no kāda)* piemēru

效果 xiàoguǒ ❶rezultāts; efekts; panākums; ❷*teātr.* trokšņu *(efekts)*

效劳 xiàoláo ❶pielikt spēkus; censties; centīgi *(strādāt)*; ❷kalpot *(kādam)*

效力 xiàolì ❶*(juridisks)* spēks; stāties spēkā; ❷rīkoties; pielikt pūles *(spēkus) (it īpaši bez atlīdzības; sabiedriskā kārtā)*

效率 xiàolǜ efektivitāte; efektivitātes koeficients

效命 xiàomìng ❶centīgi kalpot *(kādam)*; ❷upurēt dzīvību; pašaizliedzīgs

效能 xiàonéng ❶efektivitāte; *(darba)* ražīgums; ❷operativitāte

效犬马之劳 xiào quǎnmǎ zhī láo ◊ kalpot tā, kā *(cilvēkam)* kalpo suns un zirgs *(◊ kalpot ar sirdi un dvēseli)*

效死 xiàosǐ uzticīgi kalpot nežēlojot pat savu dzīvību *(ziedoties idejas vārdā)*

效验 xiàoyàn ❶pārbaudīt praksē; pārbaudīt liekot lietā; ❷acīm redzami panākumi *(pozitīvs rezultāts)*; ❸efektivitāte; efektīvs

效益 xiàoyì labums; efekts; efektivitāte

效应 xiàoyìng ❶rezultāts; efekts; ❷efektīva palīdzība

效应器 xiàoyìngqì *anat.* efektori; motorie neironi

效用 xiàoyòng ❶efektivitāte; ❷būt derīgam lietošanai

效用论 xiàoyònglùn *ekon.* efektivitātes teorija

效尤 xiàoyóu atdarināt *(kaut ko sliktu)*; sekot sliktam piemēram

效忠 xiàozhōng kalpot ar sirdi un dvēseli *(atdot visus spēkus)*

校 xiào/jiào **lietv.** ❶skola; skolas; mācību iestāde; ❷*milit.*vecākais komandējošais sastāvs; vecākie virsnieki; ❸militāra apmetne; kazarma; **īpašv.** Sjao *uzv.*

校风 xiàofēng skolas tradīcijas *(paražas; kārtība)*

校官 xiàoguān ❶*milit.*vecākie virsnieki; štāba virsnieks

校规 xiàoguī skolnieku uzvedības normas; skolas kārtības noteikumi

校徽 xiàohuī skolas *(universitātes)* nozīmīte

校刊 xiàokān skolas izdevums; mācību iestādes *(rakstu u.c.)* izdevumi

校庆 xiàoqìng skolas *(universitātes)* jubileja

校舍 xiàoshě skolas *(universitātes)* ēka

校务 xiàowù skolas *(universitātes; pedagoģiskās padomes u.c.)* lietas

校医 xiàoyī skolas ārsts

校友 xiàoyǒu skolas *(universitātes)* absolvents

校长 xiàozhǎng skolas direktors; universitātes rektors

哮 xiào **darb.** ❶rēkt; rūkt; krākt; ❷smakt nost un gārgt; **lietv.** *ķīn. med.* elpas trūkums ar gārgšanu; astma

哮喘 xiàochuǎn ❶elst; smakt nost; aizdusa; ❷*med.* astma; ❸*ķīn. med.* elpas trūkums ar gārgšanu

笑(咲) xiào **darb.** ❶smieties; jautri smieties; smaidīt; ❷izsmiet; apsmiet; izjokot; **lietv.** smiekli; smaids

笑柄 xiàobǐng kaut kas smieklīgs; apsmiekls; izsmiekls

笑掉大牙 xiàodiào-dàyá ◊ no smiekliem var pazaudēt dzerokļus *(◊ var pārplīst no smiekliem; kaut kas ļoti smieklīgs)*

笑哈哈 xiàohāhā ar skaļiem smiekliem; ar smieklu šalti

笑话 xiào·hua ❶joks; anekdote; ❷blēņas; nieki; aplamības; ❸smieties *(par kādu)*

笑话百出 xiào·hua-bǎichū mūžīgā anekdote *(kļūt par apsmieklu)*

笑剧 xiàojù *teātr.*farss; komēdija

笑里藏刀 xiàolǐ-cángdāo ◊ smaidā slēpts duncis *(◊ mutē medus, sirdī ledus;akmens azotē)*

笑脸 xiàoliǎn smaids; smaidoša seja

笑骂 xiàomà ❶izsmiet; ņirgāties; ❷zākāt; ķengāt

笑眯眯 xiàomīmī ❶smaidīt; starot smaidā; ❷smieties no visas sirds

笑面虎 xiàomiànhǔ smaidošs tīģeris *(par nodevīgu, divkosīgu cilvēku)*

笑纳 xiàonà ◊ pazemīgi lūdzu pieņemt *(pasniedzot dāvanu)*

笑气 xiàoqì *ķīm.* smieklu gāze

笑容 xiàoróng ❶smaidoša seja; smaids; ❷smīns

笑容可掬 xiàoróng-kějū izplūst smaidā *(smaids pār visu seju)*

笑声 xiàoshēng smiekli; skaļi smiekli

笑谈 xiàotán ❶jokot; smieties; ❷joks; anekdote; ❸apsmiekls

笑窝 xiàowō vaigu bedrītes

笑嘻嘻 xiàoxīxī smaidīt; sasmaidīties; ar jautru smaidu
笑颜 xiàoyán smaids; smaidoša seja
笑靥 xiàoyè ❶ vaigu bedrītes; ❷ skaistuma kārpiņa sejā
笑靥花 xiàoyèhuā *bot.* plūmjlapu spireja *(Spiraea prunifolia)*
笑逐颜开 xiàozhú-yánkāi izplūst smaidā *(starot no prieka)*

啸(嘯、歗) xiào **darb.** ❶ svilpt *(ar pirkstu palīdzību)*; svilpt *(izmantojot koka lapu)*; ❷ kliegt; kaukt
啸聚 xiàojù ❶ sasvilpt; sasaukt ar svilpieniem; ❷ sanākt kopā sasvilpjoties , sasaucoties *(par laupītājiem)*

xie

些 xiē **apst.** ❶ daži; nedaudz; kaut cik; ❷ daudz; tik daudz
些个 xiē·ge nedaudz; daži
些微 xiēwēi mazliet; druscin; viegli
些须 xiēxū ❶ nedaudz; kaut kādā mērā; ❷ niecīgs; nenozīmīgs

楔 xiē **lietv.** ❶ ķīlis; *tehn.* spraislis; ❷ āķis; bulta; dzintele; ❸ *(durvju)* stendere; **darb.** ❹ iesist; iedzīt *(ķīli)*; ❺ izsist *(tapu)*; ❻ šaut; atklāt uguni
楔形 xiēxíng ķīļveidīgs
楔子 xiē·zi ❶ ķīlis; bulta; dzintele; ❷ *teātr.* papildus ainiņa *(izrādē)*; intermēdija; prologs; ievads

歇 xiē **darb.** ❶ atpūsties; atvilkt elpu; ❷ apstāties uz naktsmītni; pārnakšņot; ❸ pāriet *(par lietu u.c.)*; ❹ izplatīties *(par smaržu)*; **lietv.** īss laika sprīdis; brītiņš; dažas minūtes
歇班 xiēbān atpūsties; *(maiņstrādnieka)* brīvdiena
歇顶 xiēdǐng ❶ zaudēt matus; kļūt plikgalvim; ❷ pliks galvvidus; pliks pauris
歇乏 xiēfá atpūsties no pārguruma; atpūta pēc darba
歇伏 xiēfú ❶ nestrādāt vasarā; ❷ atpūsties dienvidū
歇工 xiēgōng pārtraukt darbu; taisīt pārtraukumu; darba pārtraukums
歇后语 xiēhòuyǔ *lit., folkl. (visa neizteikšana; neizteikšana līdz galam: divdaļīgs domu grauds, kas sastāv no līdzības un tās atšifrējuma, piem., līdzība „māla bodhisatva brien pāri upei" 泥菩萨过江; tās atšifrējums „pat savu ķermeni grūti pasargāt" 自身难保)*
歇肩 xiējiān nomest no pleciem nesamo; ļaut pleciem atpūsties
歇脚 xiējiǎo atpūsties *(ceļā)*; apmesties uz atpūtu
歇晌 xiēshǎng pēcpusdienas atpūta; pusdienas pārtraukums
歇手 xiēshǒu pārtraukt darbu; aiziet atpūsties
歇斯底里 xiēsīdǐlǐ histērija; histērisks
歇宿 xiēsù apmesties uz naktsmītni; nakšņot
歇腿 xiētuǐ sk. 歇脚
歇息 xiē·xi ❶ atpūsties; atpūta; ❷ apmesties uz naktsmītni; nakšņot
歇夏 xiēxià aiziet vasaras atpūtā; nestrādāt vasarā
歇业 xiēyè pārtraukt *(rūpnieciska vai tirdzniecības rakstura)* darbību
歇枝 xiēzhī *lauks. (augļu koku)* atpūtas gads; vājas ražas gads

蝎(蠍) xiē **lietv.** *zool.* skorpions *(Buthus sp. Scorpion)*
蝎虎 xiēhǔ *zool.* parastais mājas gekons *(Hemidactylus frenatus)*
蝎子 xiē·zi skorpions
蝎子草 xiē·zicǎo *bot.* Japānas gundega *(Ranunculus japonicus)*

协(協) xié **darb.** ❶ sadarboties; kooperēties; apvienot spēkus; ❷ būt saskaņā ar; ❸ būt harmonijā ar; ❹ atbilst; saderēt kopā; ❺ pakļauties; paklausīt; ❻ palīdzēt; piedalīties; ❼ dalīties *(slavā ar kādu)*; ❽ apvienot; panākt vienošanos; ❾ uzskaitīt; vest uzskaiti; ❿ būt atbildīgam *(par kaut ko)*; uzturēt kārtībā; **īp.** ❶ kopējs; ❷ harmonisks; saskanīgs; **lietv.** saskaņa; harmonija; draudzība
协定 xiédìng ❶ vienošanās; konvencija; ❷ panākt vienošanos; piekrist
协会 xiéhuì asociācija; sabiedrība; savienība
协理 xiélǐ *(uzņēmuma; bankas)* vicedirektors; vadītāja palīgs; vadītāja vietnieks
协力 xiélì rīkoties kopā; kopējiem spēkiem; kopīgi
协商 xiéshāng ❶ apspriesties; konsultēties; vest pārrunas; vienoties; ❷ konsultācija
协调 xiétiáo ❶ vienprātība; harmonija; ❷ koordinācija
协同 xiétóng ❶ kopējs; kopā; kopējiem spēkiem; ❷ saskaņot *(kopēju plānu)*; izstrādāt kopējiem spēkiem
协议 xiéyì ❶ panākt vienošanos par; kopīgi apspriest; ❷ savstarpēja vienprātība
协议书 xiéyìshū vienošanās
协约国 xiéyuēguó ❶ valsts – vienošanās dalībniece; ❷ Antantes valsts; Antante
协助 xiézhù veicināt; sekmēt; palīdzēt; veicināšana
协奏曲 xiézòuqǔ *mūz.* muzikāls sacerējums; muzikāls sacerējuma izpildījums
协作 xiézuò sadarboties; sadarbošanās; kooperēšanās
协作者 xiézuòzhě līdzstrādnieks

邪(衺) xié **īp.** ❶ ļauns; zemisks; netikls;

X

kaitīgs; ❹ viltīgs; ❺ nodevīgs; blēdīgs; ❻ nepareizs; ķecerīgs; ačgārns; greizs; ❼ velnišķīgs; sātanisks; ❽ dīvains; **lietv.** ❶ velna būšana; apmātība; murgs; ❷ *ķīn. med.* kaitīga klimata ietekme; **darb.** šķielēt; paslepšus uzmest skatienu

邪道 xiédào ❶ nepareizs, slidens ceļš; grēka ceļš; ❷ nepareiza mācība; ķecerība

邪恶 xié'è netikls; pretīgs; ļaunums; netiklība

邪教 xiéjiào ķecerība; pseidosekta

邪教徒 xiéjiàotú ķeceris

邪路 xiélù sk. 邪道

邪魔 xiémó nešķīstais gars; nelabais; velna būšana; apmātība

邪念 xiéniàn ļauna doma; grēcīgs nodoms

邪气 xiéqì ❶ slikts noskaņojums; netikls gars; slikta ietekme; ❷ ļaunais gars; apmātība

邪说 xiéshuō ļauns uzskats; nepareizs viedoklis; ķecerība

邪祟 xiésuì apmātība; velna būšana

邪行 xiéxíng ❶ dīvains; nesaprotams; ❷ neparasti; augstākā pakāpē

胁(脅、脇)

xié **lietv.** ❶ sāns *(no paduses līdz jostas vietai)*; paduse; ❷ puse; blakus; no sāna; ❸ riba; **darb.** ❶ draudēt; iebaidīt; apspiest; piespiest; ❷ savākt kopā; savest kopā

胁持 xiéchí ❶ turēt padusē; iespiest padusē; ❷ turēt pakļautībā; likt darīt *(kaut ko)*

胁从 xiécóng pakļauties draudu priekšā; draudu priekšā *(kļūt par dalībnieku)*; līdzdalība draudu priekšā

胁肩谄笑 xiéjiān-chǎnxiào ◊ ieraut galvu plecos un lišķīgi smaidīt *(lišķīgs izskats; pielabināties)*

胁迫 xiépò draudēt; piespiest ar spēku

胁强 xiéqiáng *meh.* spriegums

挟(挾)

xié **darb.** ❶ ņemt padusē; nest padusē; turēt padusē; ❷ slēpt; nebūt atklātam; ❸ apspiest; izspiest *(ar šantāžas un draudu palīdzību)*; ❹ lepoties; plātīties

挟持 xiéchí ❶ turēt padusē; piespiest sev klāt; neatlaist; ❷ turēt rokās *(vadības grožus)*; izrīkot; kontrolēt; ❸ būt apveltītam *(ar talantu)*

挟嫌 xiéxián slēpt sirdī *(skaudību; naidu u.c.)*

挟制 xiézhì iebaidīt; šantažēt; piespiest; *(ar draudu un spēka palīdzību)* turēt pakļautībā

谐(諧)

xié **darb.** ❶ harmonēt; saskanēt; draudzēties; ❷ mīkstināties; zaudēt asumu; nonākt līdz sekmīgam atrisinājumam; ❸ jokot; uzjautrināties; ❹ harmonizēt; saskaņot; samierināt; ❺ mīkstināt; iedarboties mīkstinoši; **lietv.** harmonija; saskaņa; **īpašv.** Sjie *uzv.*

谐波 xiébō *el.* harmoniskās *(svārstības)*; harmoniskā *(sinusoīdālā)* strāva

谐和 xiéhé ❶ harmonizēt; būt pilnīgā saskaņā; draudzīgs; saskanīgs; ❷ mīkstināt; saskaņot; ❸ *mūz.* konsonanse; harmonisks; harmonija

谐频 xiépín *radioteh.* harmoniskā frekvence

谐声 xiéshēng hieroglifu fonētiskā kategorija; fonogramma

谐谑 xiéxuè jokot; apmainīties jokiem; joks

谐谑曲 xiéxuèqǔ *mūz.* skerco

谐音 xiéyīn ❶ *mūz.* konsonanse; akords; ❷ fonētiskās kategorijas hieroglifi

谐振 xiézhèn *fiz.* rezonanse; rezonēt

谐振器 xiézhènqì *radioteh.* rezonators

斜

xié **īp.** ❶ slīps; *mat.* slīpleņķa; ieslīps; ❷ nepareizs; kļūdains; ❸ negodīgs; ❹ ķecerīgs; **apst.** ❶ slīpi; ieslīpi; ❷ šķērsām; ❸ nepareizi; kļūdaini; negodīgi; **darb.** ❶ noliekt; pieliekt; piešķiebt; ❷ noliekties; pieliekties; nosliekties; sliekties; **īpašv.** Sjie *uzv.*

斜边 xiébiān *mat.* hipotenūza

斜长石 xiéchángshí *min.* plagioklazs

斜度 xiédù slīpuma leņķis; slīpums

斜对面 xiéduìmiàn šķērsām *(pāri ielai)*

斜杆 xiégān *celtn.* atgāznis

斜高 xiégāo *mat.* konusa veidotāja *(veidules)* garums; piramīdas skaldnes augstums

斜交层理 xiéjiāo-cénglǐ *ģeol.* diagonālā slāņainība

斜角 xiéjiǎo *mat.* slīpleņķis; slīpuma leņķis

斜井 xiéjǐng *kalnrūpn.* slīpā šahta

斜率 xiélǜ *fiz.* gradients; *mat.* pieskares leņķa koeficients

斜面 xiémiàn ❶ nogāze; piegāze; slīpums; slīps; ❷ *mat.* slīpā plakne

斜坡 xiépō nogāze; krauja; nokalne

斜坡道 xiépōdào *celtn.* uzbrauktuve; nobrauktuve

斜射 xiéshè ❶ slīps *(stars)*; ❷ *milit.* slīpa tēmēta uguns

斜视 xiéshì ❶ šķielēt; ❷ *med.* strabisms; šķielēšana

斜体字 xiétǐzì *poligr.* kursīvs

斜纹 xiéwén ❶ slīpais ornaments; diagonālais zīmējums; ❷ *(koksnes)* greizšķiedrainums; ❸ *tekstil.* diagonālais; sarža

斜纹布 xiéwénbù *tekstil.* diagonālais audums

斜线 xiéxiàn *mat.* slīpa līnija; diagonāle

斜眼 xiéyǎn ❶ šķielēt; ❷ *med.* šķielēšana

斜阳 xiéyáng slīpi rietošās saules stari; rieta saule

偕

xié **apst.** kopā; kopīgi; blakus; plecu pie pleca; **darb.** ❶ iet kopā; pavadīt vienam otru; dzīvot kopā; ❷ apvienot

偕老 xiélǎo kopā novecot *(par laulāto pāri)*

偕同 xiétóng kopā ar; *(kāda)* pavadībā

偕行 xiéxíng kopā *(kaut kur)* braukt; kopējs brauciens

颉(頡)

xié **darb.** ❶ celties *(gaisā)*; uzlidot

(augšā); ❷ iztaisnot; izstiept *(kaklu)*; **īp.** liels; smags; nopietns; **īpašv.** Sjie *uzv.*

颉颃 xiéháng ❶ iztaisnot un izstiept kaklu *(par lidojošu putnu)*; ❷ gan lekt ārā no ūdens, gan ienirt dziļumā *(par zivi)*; ❸ līdzīga līmeņa; tāda paša līmeņa

携(擕、攜) xié **darb.** ❶ turēt paceltu; turēt piekārtu; ❷ nēsāt; nēsāt līdzi*(ieroci)*; ❸ turēt pie rokas; vest pie rokas *(bērnu vai vecu cilvēku)*; ❹ attālināties; būt *(zināmā attālumā no kādas vietas)*; ❺ savienoties; **īpašv.** Sjie *uzv.*

携带 xiédài ❶ nēsāt līdzi; ņemt līdzi; ❷ pārnēsājams; portatīvs; ❸ protežēt; palīdzēt iekārtoties

携手 xiéshǒu sadoties rokās; roku rokā

鞋(鞵) xié **lietv.** kurpes; zābaki; apavi

鞋拔子 xiébá·zi kurpju velkamais; lāpstiņa *(kurpju uzvilkšanai)*

鞋帮 xiébāng *(zābaku)* galvas

鞋带 xiédài kurpju saites

鞋底 xiédǐ pazole; zole

鞋垫 xiédiàn saistzole; *sar.* binzole

鞋钉 xiédīng *(zābaku)* nagliņa

鞋跟 xiégēn papēdis

鞋粉 xiéfěn apavu pulveris

鞋匠 xié·jiang kurpnieks

鞋脸 xiéliǎn *(zābaka)* galva

鞋面 xiémiàn sk. 鞋脸

鞋铺 xiépù apavu veikals

鞋楦子 xiéxuàn·zi apavu lieste

鞋样 xiéyàng apavu piegrieztne

鞋油 xiéyóu apavu krēms

鞋掌 xiézhǎng pazole

鞋子 xié·zi kurpes; zābaki; apavi

缬(纈) xié **lietv.** rakstains zīda audums; **darb.** metās raibs gar acīm *(acu priekšā)*

缬草 xiécǎo *bot.* ārstnieciskais baldriāns *(Valeriana officinalis)*

写(寫) xiě **darb.** ❶ rakstīt; aprakstīt; *(rakstveidā)* ziņot; ❷ sacerēt *(literāru mākslas darbu)*; ❸ attēlot; gleznot *(ainavu)*; zīmēt; rasēt; veidot skulptūru; ❹ atdarināt; imitēt; ❺ pierakstīt; ierakstīt; fiksēt *(žurnālā u.c.)*; ieskaitīt; ❻ pirkt; īrēt; parakstīties uz; izrakstīt; ❼ pārvietot; pārlikt; ❽ pārliet; izliet; ❾ *novec.* kliedēt *(skumjas)*; ❿ *novec.* atbrīvoties; gūt atvieglojumu

写本 xiěběn manuskripts *(ar roku rakstīta grāmata)*

写错 xiěcuò uzrakstīt kļūdaini; uzrakstīt ar kļūdām; kļūda

写生 xiěshēng ❶ attēlot; aprakstīt; gleznot no dabas; ❷ *(viens no ķīniešu glezniecība žanriem)* dzīvas dabas attēlojums

写生画 xiěshēnghuà uzmetums; mets; skice; skicējums

写实 xiěshí ❶ patiesi attēlot *(attēlot to, kas ir patiesībā)*; ❷ reālistisks

写实派 xiěshípài *māksl.* reālisma virziens; reālists; reālistisks

写实主义 xiěshízhǔyì *māksl.* reālisms

写意 xiěyì *māksl.* atveidot ideju *(viens no diviem ķīniešu tradicionālās glezniecības stilistiskajiem virzieniem; brīvais stils)* ideju glezniecība

写照 xiězhào ❶ zīmēt portretu; ❷ precīzi attēlot; patiesi attēlot; trāpīgs raksturojums

写真 xiězhēn ❶ *māksl.* portrets; zīmēt portretu; ❷ precīzi attēlot; precīzs attēls; ❸ *jap.* fotogrāfija; fotografēt

写字台 xiězìtái rakstāmgalds

写作 xiězuò rakstīt *(sacerējumu)*; sacerēt literāru darbu; literārā daiļrade

血 xiě/xuè **lietv.** ❶ asins; ❷ menstruācija; ❸ asinsradniecība; ❹ kaisme; degsme; enerģija; **īp.** ❶ asiņains; ❷ enerģisks; karsts; **darb.** ❶ sārtoties asinīm; apslacīties ar asinīm; ❷ krāsot sarkanā krāsā

泻(瀉) xiè **darb.** ❶ liet; izliet; noliet; izplūst; izvirst; ❷ iztukšot; ❸ pieliet; ieliet; ❹ tecēt; iztecēt; plūst; plūst ar straumi; ❺ *(slimniekam)* ir caureja; ciest no caurejas; ❻ *novec.* zaudēt mitrumu; izžūt; panīkt; **īp.** ❶ šķidrs; ūdeņains; atšķaidīts; ❷ neauglīgs; noplicināts; izžuvis

泻肚 xièdù ciest no caurejas; caureja

泻根 xiègēn *bot.* baltā sētvija *(Bryonia alba)*

泻湖 xièhú *ģeol.* lagūna

泻剂 xièjì *med.* caurejas līdzeklis

泻盐 xièyán *med.* angļu sāls; magnija sulfāts

泻药 xièyào *med.* caurejas līdzeklis

泄(洩) xiè **darb.** ❶ plūst; tecēt; ciest no caurejas; ❷ izsūkties cauri; izplūst *(ārā)*; ❸ atšķaidīties; sašķidrināties; kļūt šķidram; ❹ tikt ārā; parādīties; kļūt redzamam; ❺ izklīst; izzust; ❻ izturēties augstprātīgi; uz pārējiem skatīties no augšas; ❼ novadīt *(ūdeni)*; drenēt; attīrīt; ❽ laist *(cauri)* ūdeni; ❾ atšķaidīt; sašķidrināt; ❿ darīt zināmu atklātībai; publiski pasludināt; ⓫ izgāzt *(niknumu)*; ⓬ apvainot; just riebumu *(pret kādu)*; nicīgi izturēties *(pret kādu)*; **īp.** lēns; lēnīgs; **apst.** pamīšus; pārmaiņus; **īpašv.** Sjie *uzv.*

泄底 xièdǐ ❶ izpaust noslēpumu; ❷ atklāt *(kādas parādības īsto raksturu)*; atklāt būtību

泄愤 xièfèn izgāzt dusmas *(uz kādu)*; nesavaldīgi paust dusmas *(uz kādu)*

泄恨 xièhèn sk. 泄愤

泄劲 xièjìn zaudēt dūšu; dūša saplakusi

泄痢 xièlì *el. (pazeminošais)* transformators
泄漏 xièlòu ❶ atklāties; kļūt zināmam; ❷ izpaust *(noslēpumu)*; izpļāpāties
泄露 xièlòu sk. 泄漏
泄密 xièmì ❶ izpaust noslēpumu; izpļāpāties; paziņot *(citiem)*; ❷ atklāties; kļūt zināmam
泄气 xièqì ❶ zaudēt dūšu; nolaist rokas; ❷ galīgi nomocīties; pārgurt; bezpalīdzīgs *(bieži – iron.)*
泄水 xièshuǐ ❶ laist cauri ūdeni; ❷ novadīt ūdeni; ūdens izsūknēšana
泄水道 xièshuǐdào *tehn.* ūdens pārgāze
泄水孔 xièshuǐkǒng ūdens izteka; ūdens notece
泄殖腔 xièzhíqiāng *anat.* kloāka

卸 xiè **darb.** ❶ izkraut; izlādēt; ❷ noņemt; demontēt; ❸ novilkt *(apģērbu)*; nomest *(drēbes)*; nomest *(lapotni)*; ❹ izjūgt *(zirgu)*; ❺ atteikties *(no pienākumu pildīšanas; atbildības u.c.)*
卸车 xièchē izkraut; izlādēt
卸车线 xièchēxiàn *dzelzc.* izkraušanas sliežu ceļš
卸货 xièhuò izkraut preces; izkraušana
卸货船 xièhuòchuán izkraujamais kuģis
卸货机 xièhuòjī *tehn.* izkrāvējs
卸肩 xièjiān ❶ atteikties no pienākumu pildīšanas; izvairīties no atbildības; ❷ padarīt par piegulētāju un likt labi ģērbties
卸料工 xièliàogōng izkraušanas darbu strādnieks; krāvējs
卸料器 xièliàoqì *metal.* izgāšanas ierīce
卸煤机 xièméijī *tehn.* akmeņogļu izkraušanas ierīce
卸任 xièrèn ❶ atteikties no dienesta pienākumu pildīšanas; ❷ atstāt dienestu
卸责 xièzé ❶ atteikties no atbildības; atbildību *(vainu)* uzvelt citiem; ❷ atteikties no dienesta pienākumu pildīšanas
卸妆 xièzhuāng ❶ *teātr.* noņemt grimu; ❷ novilkt tērpu
卸装 xièzhuāng ❶ izģērbties; ❷ novilkt tērpu; ❸ *teātr.* noņemt grimu un pārģērbties

屑 xiè **lietv.** drumslas; *(zāģu; dzelzs u.c.)* skaidas; atlūzas; **īp.** sīks; sasmalcināts; smalks; **darb.** ❶ sasmalcināt; sagrūst *(piparus; kanēli u.c.)*; ❷ uzskatīt par sīku blēdi; nicināt; ❸ rēķināties ar; ņemt pie sirds

械 xiè **lietv.** ❶ darba rīks; instruments; ierīce; mehānisms; ❷ ierocis; ieroči; ❸ važas; ❹ veikls triks; viltība; **darb.** ❶ iekalt važās; sakalt; sasiet; ❷ brīdināt
械斗 xièdòu bruņota cīņa; paukoties; cīnīties

亵(褻) xiè **lietv.** mājas drēbes; ikdienas drēbes; parastās drēbes; **īp.** ❶ netīrs; neškīsts; ❷ nepieklājīgs; vulgārs; ❸ tuvs; familiārs; pietuvināts *(favorīts)*
亵渎 xièdú ❶ apgrūtināt ar *(dažādiem)* niekiem; ❷ izturēties necienīgi; nicināt; aizskart; apgānīt; ❸ Dieva zaimošana; zaimi

谢(謝) xiè **darb.** ❶ pateikties *(par kaut ko)*; ❷ atlīdzināt; atmaksāt; ❸ atteikt *(vizīti)*; atteikties no; ❹ atzīt vainu; atvainoties; ❺ novīst; nobirt *(par ziedlapiņām)*; ❻ nomirt; noiet no skatuves; **lietv.** pateicība; atzinība; **īpašv.** Sjie *uzv.*
谢病 xièbìng veselības stāvokļa dēļ aiziet no dienesta
谢忱 xièchén sirsnīga pateicība; pateicos no visas sirds
谢词 xiècí pateicības vārdi
谢电 xièdiàn pateicības telegramma
谢函 xièhán pateicības vēstule
谢绝 xièjué ❶ pieklājīgi atteikties *(no dāvanas vai tikšanās)*; ❷ atteikties *(no kaut kā)*
谢礼 xièlǐ pateicības dāvana; goda parādīšana
谢幕 xièmù iziet uz skatuves *(pēc izrādes beigām)*; pateikties skatītājiem
谢世 xièshì pateikt ardievas šai saulei; aiziet mūžībā
谢天谢地 xiètiān-xièdì paldies debesīm un zemei! *(◊ paldies Dievam!)*
谢帖 xiètiě pateicības vēstule
谢谢 xiè·xie paldies! pateicos! pateikties; paust pateicību
谢意 xièyì pateicība; atzinība
谢罪 xièzuì atvainoties; izteikt atvainošanos

懈 xiè **darb.** ❶ slinkot; būt slinkam; ❷ pazemināt uzcītību; pavājināt *(gribas spēku)*
懈怠 xièdài ❶ būt slinkam; slinkot; ❷ nenopietns; vieglprātīgs; ❸ nevērība

薤 xiè **lietv.** *bot.* Ķīnas sīpols *(Allium chinense s. Allium bakeri)*

邂 xiè **sast.**
邂逅 xièhòu ❶ negaidīti satikties; ❷ netīšām; nejauši

蟹(蠏) xiè **lietv.** ❶ krabis; vēžveidīgie; ❷ *pārn.* tirāns; uzurpators
蟹粉 xièfěn krabju gaļa un ikri
蟹黄 xièhuáng krabju mātītes ikru izmešanas orgāns
蟹青 xièqīng krabja čaulas krāsa; tumši zaļa krāsa

xin

心 xīn **lietv.** ❶ *anat.* sirds; ❷ sirds; dvēsele; gars; ❸ krūtis; krūšu dobums; ❹ prāts; doma; intelekts; ❺ vēlēšanās; nodomi; ❻ griba; apņēmība; mērķtiecība; ❼ centrs; viducis; ❽ *(krūma vai koka)* dzelonis; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*

心爱 xīn'ài mīlēt ar visu sirdi; sirdsmīļotais

心安理得 xīn'ān-lǐdé būt mierīgam, apzinoties savu taisnību

心包 xīnbāo *anat.* sirds somiņa; perikards

心包炎 xīnbāoyán *med.* sirds somiņas iekaisums; perikardīts

心病 xīnbìng ❶ saslimt no rūpēm un sarūgtinājumiem; ❷ slepenas rūpes; pārdzīvojumi; grūtsirdība; ❸ slēptie cilvēka trūkumi; sirds noslēpumi; ❹ aizraušanās; slieksme; ❺ *med.* sirds slimības

心搏 xīnbó sirds puksti; sirds pulsācija

心不在焉 xīnbùzàiyān ◊ dvēsele *(šeit)* nav klāt *(vienaldzīga attieksme; promesošs; vienaldzīgs)*

心肠 xīncháng ❶ domas; vēlēšanās; jūtas; ❷ sirds; dvēsele; ❸ noskaņojums; ❹ rūpes

心潮 xīncháo spēcīgi dvēseliski pārdzīvojumi

心慈面软 xīncí-miànruǎn sirds maiga un sejas izteiksme laipna *(labsirdīgs; atsaucīgs)*

心得 xīndé ❶ izprast; aptvert; apgūt *(zināšanas; iemaņas)*; ❷ sasniegumi; *(pētījumu; studiju)* rezultāti; zināšanas; iemaņas; ❸ *jap.* noteikumi; norādījumi; instrukcija

心地 xīndì ❶ iedzimtās dotības; *(cilvēkam)* raksturīgās dabīgās *(labākās)* īpašības; ❷ vēlēšanās; ieceres; ❸ sirds; dvēsele; raksturs; ❹ prāts; saprāts; ❺ *bud.* sirds kā labā un ļaunā mēraukla, kā *(cilvēka)* rīcības pamats

心电图 xīndiàntú *med.* elektrokardiogramma

心动图 xīndòngtú *med.* kardiogramma

心毒手辣 xīndúshǒulà cietsirdīgs un nežēlīgs

心耳 xīn'ěr *anat. (sirds)* austiņa

心烦 xīnfán ❶ rūpes; nemiers; dvēseles mokas; satraukts; ❷ apnicis; apriebies; ❸ nervozēt; satraukties

心房 xīnfáng *anat.* sirds priekškambaris

心服口服 xīnfú-kǒufú piekrist ne tikai vārdos, bet arī sirdī *(pilnībā atzīt,ka kādam ir taisnība; pilnīga piekrišana kādam)*

心浮 xīnfú virspusējs; vieglprātīgs

心腹 xīnfù ❶ dvēsele; ❷ tuvs, uzticams cilvēks; ❸ iekšējā teritorija; ❹ stratēģiskā pozīcija

心腹之患 xīnfùzhīhuàn draudošā iekšējā nelaime *(iekšējās briesmas)*

心甘情愿 xīngān-qíngyuàn labprāt iesaistīties *(būt gatavam uz kaut ko)*

心肝 xīngān ◊ ❶ sirds un aknas *(dvēsele; sirdsapziņa; patiesas jūtas)*; ❷ karsta sirds; cildenums; principialitāte; pienākuma jūtas; ❸ iemīļots; visdārgākais

心高气傲 xīngāo-qì'ào ❶ godkārīgs; ❷ uzpūtīgs; augstprātīgs

心广体胖 xīnguǎng-tǐpán ◊ *(ja)* sirds plaša, *(tad arī)* stāvs varens *(brīvā dzīvē pieņemties miesās)*

心狠 xīnhěn cietsirdīgs; cietsirdība

心花怒放 xīnhuā-nùfàng ◊ sirds puķes vienos ziedos *(sajūsma; jūsmot; būt sajūsmā)*

心怀 xīnhuái ❶ slēptākās jūtas; ❷ sirds; dvēsele; ❸ nēsāt sirdī

心慌 xīnhuāng ❶ nemiers dvēselē; pārdzīvot; ❷ mulst; samulst; apmulsums; ❸ sirdspuksti; sirds dreb

心慌意乱 xīnhuāng-yìluàn ◊ dvēsele satraukta, un domās juceklis *(pilnīgs apjukums; panisks noskaņojums)*

心灰意懒 xīnhuī-yìlǎn ◊ dvēsele sadegusi pelnos, un doma nedarbojas *(zaudēt dūšu; nolaist rokas; kļūt pret visu vienaldzīgam)*

心火 xīnhuǒ ❶ niknums; dusmas; uzbudinājums; ❷ *med.* sirds iekaisums; kardīts

心机 xīnjī ❶ dvēseles spēki; domas; ❷ motīvi; nodomi

心肌 xīnjī *anat.* sirds muskulis; miokards

心肌炎 xīnjīyán *med.* miokardīts

心急 xīnjí nepacietīgs; uztraukties; nervozēt

心计 xīnjì ❶ aprēķini; nodomi; plāni; ❷ atjautība; gudrība

心迹 xīnjì dvēseles stāvoklis *(izjūtas)*

心悸 xīnjì ❶ sirds trīs; sirds dauzās; ❷ *med.* paātrināta sirds darbība

心焦 xīnjiāo ❶ uztraukties; pārdzīvot; nervozēt; ❷ sarūgtināts; satraukts

心绞痛 xīnjiǎotòng *med.* stenokardija

心惊胆战 xīnjīng-dǎnzhàn sirdī bailes un žults pūsli dreb *(trīcēt no šausmām; milzu satraukums)*

心惊肉跳 xīnjīng-ròutiào dvēselē nemiers un miesa trīc *(no bailēm nezināt kur likties;drebēt briesmu priekšnojautā)*

心静 xīnjìng dvēselisks miers; miers sirdī

心境 xīnjìng noskaņojumi; jūtas; pārdzīvojumi

心坎 xīnkǎn ❶ sirds; krūtis; ❷ dvēsele

心口 xīnkǒu krūts; pakrūte; *anat.* saules pinums

心口如一 xīnkǒu-rúyī runāt to, ko domā *(vienotas domas un runas)*

心旷神怡 xīnkuàng-shényí ◊ sirds – brīvā vaļā, dvēselē – dzīves prieks *(izjust augstāko svētlaimi; justies kā septītajās debesīs)*

心亏 xīnkuī apzināties savu vainu *(just, ka tev nav taisnība)*

心劳日拙 xīnláo-rìzhuō visi centieni veltīgi *(lai kā arī necenstos neko nepierādīsi)*

心理 xīnlǐ ❶ psihe; prāta ievirze; uzskati; ❷ psihisks; psiholoģisks; ❸ *saīs.* psiholoģija

心理学 xīnlǐxué psiholoģija

心理学家 xīnlǐxuéjiā psihologs

心力 xīnlì ❶ prāts; prāta spējas; intelekts; ❷ intelekts un fiziskais spēks; prāts un enerģija; garīgais un fiziskais

心力交瘁 xīnlì-jiāocuì drausmīgi pārgurt *(pilnīgs spēku apsīkums; garīgs un fizisks pārgurums)*

心里 xīn·li ❶ sirdī; prātā; pie sevis; ❷ krūtīs; ❸ prāts; dvēsele; jūtas

心里话 xīn·lihuà sirdī slēptie vārdi *(domas, kas prātā)*

心连心 xīnliánxīn ◊ sirdis pukst vienā taktī *(liela vienprātība; vienoti sirdīs un rīcībā)*

心灵 xīnlíng ❶ dabas dotās prāta spējas; intelekts; prāts; gars; ❷ apgarots; vērīgs; gudrs; apķērīgs

心灵学 xīnlíngxué parapsiholoģija

心灵学家 xīnlíngxuéjiā parapsihologs

心领 xīnlǐng ❶ saprast sirdī; ❷ *piekl.* ar visu sirdi gribētu pieņemt, bet tomēr atsakos *(no dāvanas; uzaicinājuma)*

心领神会 xīnlǐng-shénhuì sakopot domas; saprast; apdomāt; noskaidrot

心路 xīnlù ❶ attapība; apķērība; ❷ iniciatīva

心乱如麻 xīnluàn-rúmá ◊ sirdī viss sapinies kā kaņepāju šķipsna; sirds sapinusies kā kaņepāju šķipsna *(dvēselē pilnīgs sajukums)*

心满意足 xīnmǎn-yìzú būt pilnīgi apmierinātam *(piepildīt visas vēlēšanās; ieraudzīt visu sapņu piepildījumu)*

心明眼亮 xīnmíng-yǎnliàng ◊ sirdī skaidrība un acīs gaišums *(skaidri saprast; skaidri un saprotami)*

心目 xīnmù ◊ sirds acis *(❶ dvēsele; prāts; dvēselē; domās; ❷ atmiņa; ❸ iespaids)*

心内膜 xīnnèimó *anat.* endokards

心内膜炎 xīnnèimóyán *med.* endokardīts

心皮 xīnpí *bot.* augļlapa

心平气和 xīnpíng-qìhé ❶ mierīgs *(izturēts; laipns)*; ❷ klusi un mierīgi; mierīgā garastāvoklī; nomierināšanās

心窍 xīnqiào gudrs; attapīgs; asprātīgs

心情 xīnqíng ❶ jūtas; noskaņojums; psihe; psiholoģija; ❷ gaume; noslieces; simpātijas

心曲 xīnqū sirds dziļumā; dvēseles slēptākie stūrīši

心如刀割 xīnrúdāogē ◊ kā ar nazi sirdī *(dziļas sēras; sirds asiņo)*

心软 xīnruǎn mīkstsirdība; mīkstsirdīgs

心上人 xīnshàngrén mīļotais cilvēks

心上 xīn·shang ❶ sirds; dvēsele; uz sirds; dvēselē; ❷ sirdij tuvs

心神 xīnshén ❶ domāšana; prāts; ❷ dvēsele; dvēseles stāvoklis

心室 xīnshì *anat.* sirds kambaris

心事 xīnshì ❶ cerības; ❷ slepenas raizes; ❸ motīvi

心术 xīnshù ❶ nodoms; iekšējs aicinājums; ❷ domāšanas veids; mentalitāte; raksturs

心思 xīn·si ❶ viedoklis; domas; plāni; ❷ nodomi; vēlēšanās; ❸ prāts; domāšana; ❹ domāt; uzskatīt

心酸 xīnsuān dvēseliskas skumjas; sērot

心算 xīnsuàn rēķināt prātā

心碎 xīnsuì ❶ ar salauztu sirdi; satriekts; ❷ apjukumā; apmulsumā

心疼 xīnténg ❶ sirds sāp *(par kādu)*; skumjas; ❷ žēlot; *(kādu)* neprātīgi mīlēt

心田 xīntián ❶ sirds; sirds dziļums; dvēsele; *(cilvēka)* īstā daba; ❷ nodomi; ieceres

心跳 xīntiào strauji sirdspuksti; sirds drebēšana *(no bailēm vai sāpēm)*

心头 xīntóu ❶ sirds; dvēsele; sirdī; ❷ sirds *(dzīvnieka kautķermenī)*

心土 xīntǔ *ģeol.* augsnes apakškārta

心土层 xīntǔcéng *lauks.* augsnes apakškārtas slānis

心外膜 xīnwàimó *anat.* epikards

心外膜炎 xīnwàimóyán *med.* epikardīts

心窝儿 xīnwōr ❶ dvēsele; sirds; ❷ *anat.* saules pinums; pakrūte

心无二用 xīnwú'èryòng ◊ *(vienā un tajā pašā laikā)* prāts nenesās uz divām lietām *(neizsvaidīt spēkus; pilnībā nodoties vienai lietai)*

心细 xīnxì uzmanīgs; rūpīgs; rūpīgi

心弦 xīnxián ❶ dvēseles stīgas; ❷ aizraujošs; aizkustinošs

心向往之 xīnxiàngwǎngzhī ❶ rodas skaudība *(izjust skaudību)*; ❷ sapņot *(par kaut ko)*

心心念念 xīnxīn-niànniàn ar visu sirdi un dvēseli

心心相印 xīnxīn-xiāngyìn ◊ sirds sirdij vēsti sūta *(dzīvot pilnīgā saskaņā)*

心胸 xīnxiōng ❶ sirds; dvēsele; ❷ nodomi; centieni; ieceres; ❸ doma

心虚 xīnxū ❶ ar sevi neapmierināts; ❷ gatavs pieņemt kaut ko jaunu; ar atklātu sirdi; ❸ zaudēt dūšu; ❹ drebēt no bailēm *(tikt atmaskotam)*; ❺ *ķīn. med.* neirastēnija; ❻ sirdsapziņas mokas *(netīra sirdsapziņa)*

心绪 xīnxù garastāvoklis; noskaņojums; domu plūsma

心血 xīnxuè ◊ sirds asinis *(dvēseles spēks; enerģija)*

心血管病 xīnxuèguǎnbìng *med.* sirds asinsvadu slimības

心血来潮 xīnxuè-láicháo ◊ asinis pieplūda sirdī *(pēkšņa apskaidrība; atklāsme; ienāca prātā)*

心眼儿 xīnyǎnr ❶ saprāts un gaišredzība; ❷ *bud.* dvēseles acs

心痒 xīnyǎng ◊ izjust kņudēšanu sirdī *(izjust spēcīgu vēlēšanos; aizraušanos; kārdinājumu)*

心仪 xīnyí ❶ atbalstīt ar visu sirdi *(labprāt piekrist; piekrist pārliecības dēļ)*; ❷ dziļi cienīt; godāt *(kādu)*

心意 xīnyì domas; nodomi; ieceres; vēlēšanās

心音 xīnyīn *med.* sirds toņi

心音图 xīnyīntú *med.* kardiofonogramma

心硬 xīnyìng cietsirdīgs; cietsirdība

心有灵犀一点通 xīn yǒu língxī yī diǎn tōng saprast vienam otru, gan ar sirdi, gan ar prātu

心有未甘 xīnyǒuwèigān visas jūtas bija pret *(kaut ko)*

心有余而力不足 xīn yǒuyú ér lì bùzú iespējas neatbilst vēlmēm *(gribēšanas cik uziet, tikai spēku par maz)*

心有余悸 xīnyǒuyújì arī pēc tā bailes neatstāj

心余力绌 xīnyú-lìchù sk. 心有余而力不足
心猿意马 xīnyuán-yìmǎ *dao. (savā)* dvēselē lēkā kā pērtiķis, domās auļo kā zirgs *(šaubu plosīts; pretrunās iegrimis)*
心愿 xīnyuàn dedzīgi tiekties; karsti vēlēties *(kaut ko)*; karstākā vēlēšanās
心悦诚服 xīnyuè-chéngfú ar prieku pakļauties *(labprātīgi pakļauties)*
心杂音 xīnzáyīn *med.* trokšņi sirdī
心脏 xīnzàng ❶ *anat.* sirds; ❷ *(rūpniecības u.c.)* centrs
心脏病 xīnzàngbìng *med.* kardiopātija; sirds slimības; sirdskaite
心窄 xīnzhǎi sīks gariņš; šaursirdīgs, mazdūšīgs *(cilvēks)*
心照不宣 xīnzhào-bùxuān saprast bez vārdiem
心直口快 xīnzhí-kǒukuài tiešs un atklāts *(godīgs un atklāts)*
心中 xīnzhōng ❶ sirdī; dvēselē; prātā; ❷ krūtīs; ❸ prāts; intelekts
心轴 xīnzhóu *tehn.* veidtapnis
心子 xīn·zi ❶ centrs; vidus; ❷ *tehn.* serdenis
心醉 xīnzuì apburts, sajūsmināts *(par kaut ko)*; apskurbis *(no kaut kā)*

辛

xīn **īp.** ❶ skāņš; šķērms; ass; ❷ smags *(darbs)*; grūts; sāpju pilns; bēdīgs; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*
辛迪加 xīndíjiā sindikāts
辛苦 xīnkǔ ❶ smagi strādāt; strādāt vaiga sviedros; ❷ mocīties; ciest; mokas; ciešanas; ❸ *piekl.* jūtu Jums līdzi Jūsu darbos; esmu pateicīgs par Jūsu centieniem; papūlieties, pacentieties
辛辣 xīnlà ❶ rūgta, asa *(garša)*; ❷ *pārn.* asi; asa *(satīra)*
辛劳 xīnláo ❶ rūpes; centieni; ❷ smagi strādāt; cītīgs darbs
辛勤 xīnqín centieni; strādīgs; centīgs
辛酸 xīnsuān ❶ ciešanu pilns; smags; ❷ mokas; ciešanas
辛夷 xīnyí *bot.* lilijziedu magnolija *(Magnolia liliflora)*

欣

xīn **darb.** priecāties; būt apmierinātam; **īp.** priecīgs; iepriecināts; laimīgs; jautrs; apmierināts; **apst.** priecīgi; jautri; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*
欣然 xīnrán ar prieku; priecīgi; priecīgs; labprāt; priecāties
欣赏 xīnshǎng ❶ sajūsmināties; ❷ baudīt; *(estētiski)* izbaudīt
欣慰 xīnwèi apmierināts; priecīgs un mierīgs; apmierinājums; prieks
欣喜 xīnxǐ priecāties; līksmot; līksme
欣羡 xīnxiàn ❶ priecāties par citu un vēlēties šādu prieku arī sev; ❷ kaismi *(kaut ko)* vēlēt *(citam)*
欣欣 xīnxīn ❶ priecīgs; jautrs; apmierināts; ❷ pašapmierināts; ❸ ziedošs; krāšņs
欣欣向荣 xīnxīn-xiàngróng ◊ ziedoša augu valsts *(straujš uzplaukums)*
欣幸 xīnxìng svinēt; atzīmēt svētkus; līksmot; prieks

锌(鋅)

xīn **lietv.** *ķīm.* cinks (Zn)
锌白 xīnbái cinka baltums; cinka oksīds
锌版 xīnbǎn *poligr.* cinka klišeja; cinkogrāfs
锌版画 xīnbǎnhuà *glezn.* oforts
锌版术 xīnbǎnshù *poligr.* gliptogrāfija
锌钡白 xīnbèibái *ķīm.* litopons; baritocinka baltums
锌华 xīnhuá ❶ cinka baltums; cinka oksīds; ❷ *min.* hidrocinkīts
锌矿 xīnkuàng cinka rūda

新

xīn **īp.** ❶ jauns; svaigs; mūsdienīgs; ❷ *aizstājot lietvārdu, apzīmē lietas, kas saistītas ar jēdzienu „jauns", piem., jauna raža; jauni darbinieki u.c.;* **apst.** no jauna; nesen; tikko kā; **darb.**; atjaunināt; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*
新兵 xīnbīng *milit.* jauniesauktais; rekrūtis
新柏拉图主义 xīnbólātúzhǔyì *filoz.* neoplatonisms
新陈代谢 xīnchén-dàixiè ❶ vecais aiziet un jaunais nāk vietā *(jaunais nomaina veco)*; ❷ *biol.* vielu maiņa; metabolisms
新春 xīnchūn ❶ Jaunais pavasaris *(pirmās dienas pēc 春节 Pavasara svētkiem)*; ❷ pavasaris; ❸ Jaunais gads
新词 xīncí ❶ jauns vārds; ❷ *lingv.* neoloģisms
新词语 xīncíyǔ *lingv.* neoloģisms
新达尔文主义 xīndá'ěrwénzhǔyì *biol.* neodarvinisms
新大陆 Xīndàlù Jaunais kontinents; Amerika
新第三纪 xīndìsānjì *ģeol.* neogēns
新法西斯主义 xīnfǎxīsīzhǔyì neofašisms
新房 xīnfáng jaunlaulāto guļamistaba
新古典主义 xīngǔdiǎnzhǔyì *lit.* neoklasicisms
新黑格尔主义 xīnhēigé'ěrzhǔyì *filoz.* neohēgelisms
新婚 xīnhūn pirmie laulības mēneši; jaunlaulātais; kāzu *(ceļojums u.c.)*
新几内亚 Xīnjǐnèiyà Jaungvineja
新几内亚人 xīnjǐnèiyàrén Jaungvinejas iedzīvotājs
新纪元 xīnjìyuán jaunā ēra
新加坡 Xīnjiāpō Singapūra
新加坡人 xīnjiāpōrén Singapūras iedzīvotājs; singapūrietis
新交 xīnjiāo jauns draugs; jauna draudzība
新教 xīnjiào *rel.* luterānisms; protestantisms
新教徒 xīnjiàotú *rel.* luterānis; protestants
新近 xīnjìn nesens; nesen; pēdējā laikā; tikko kā
新居 xīnjū ❶ jauna dzīves vieta; ❷ jauns dzīvoklis; ❸ jaunā dzīvokļa iesvētīšana
新康德主义 xīnkāngdézhǔyì *filoz.* jaunkantiānisms
新郎 xīnláng līgavainis
新浪漫主义 xīnlàngmànzhǔyì *lit.* neoromantisms

新民主主义 xīnmínzhǔzhǔyì jaunā demokrātija
新纳粹主义 xīnnàcuìzhǔyì neonacisms
新年 xīnnián Jaunais gads
新娘 xīnniáng ✪ līgava; ✪ jaunā *(vīra ģimenē tā tika saukta piegulētāja vai jaunā sieva)*
新奇 xīnqí neparasts; jauns; oriģināls
新人 xīnrén ✪ moderns, progresīvs cilvēks; ✪ jaunlaulātais; ✪ jauns *(darbinieks u.c.)*; ✪ *novec.* jauniņais; ✪ *vēst.* jaunā *(otrā)* sieva *(atšķirībā no galvenās, mājā agrāk ieprecētās sievas)*
新人新事 xīnrén-xīnshì jauni cilvēki un jaunas darīšanas *(jauni cilvēki, jauni darbi)*
新生 xīnshēng ✪ *(gados)* jauns; jaundzimušais; ✪ jauna dzīve; ✪ jaunpienācējs *(skolnieks vai students)*; ✪ *biol.* neoģenēze
新生代 xīnshēngdài *ģeol.* kainozoja ēra
新生儿 xīnshēng'ér jaundzimušais
新生界 xīnshēngjiè sk. 新生代
新诗 xīnshī mūsdienu ķīniešu valodā rakstītā dzeja
新石器时代 xīnshíqì shídài *arheol.* neolīts; neolīta laikmets
新实在论 xīnshízàilùn *filoz.* neoreālisms
新式 xīnshì jauns *(paraugs)*; jauna *(parauga darba rīki u.c.)*; mūsdienīgs; jaunākais
新手 xīnshǒu jauniņais
新书 xīnshū ✪ jauna grāmata; ✪ mūsdienīgs sacerējums
新四军 Xīnsìjūn *(Ķīnas kompartijas vadītā)* Jaunā 4. armija *(1937.–1945. g.g. karā pret japāņu iebrucējiem)*
新闻 xīnwén ziņas; *(laikrakstu)* hronika; prese
新闻处 xīnwénchù informācijas birojs
新闻稿 xīnwéngǎo ✪ preses ziņojums; ✪ ziņojums presei
新闻界 xīnwénjiè preses aprindas
新闻片 xīnwénpiān kinohronika; hronika
新闻纸 xīnwénzhǐ laikrakstu papīrs
新西兰 Xīnxīlán Jaunzēlande
新西兰人 xīnxīlánrén jaunzēlandietis
新媳妇儿 xīnxí·fur sk. 新娘
新现实主义 xīnxiànshízhǔyì *filoz.* neoreālisms
新鲜 xīn·xian ✪ svaigs; ✪ jauns; oriģināls; ✪ jaunums
新兴 xīnxīng jauns; nesen radies; nesen attīstījies
新星 xīnxīng *astr.* jauna zvaigzne
新型 xīnxíng jauns modelis; jauna konstrukcija; jauns paraugs
新芽 xīnyá *bot.* pieaugums *(kokam)*
新印象派 xīnyìnxiàngpài *lit.* neoimpresionisms
新颖 xīnyǐng jauns; svaigs; oriģināls
新约 xīnyuē *rel.* Jaunā derība; evaņģēlijs
新月 xīnyuè ✪ jauns mēness; ✪ *astr.* mēness sākuma fāze
新针疗法 xīnzhēnliáofǎ jaunās adatu terapijas metodes
新正 xīnzhēng janvāra mēnesis pēc lunārā kalendāra
新殖民主义 xīnzhímínzhǔyì neokoloniālisms
新殖民主义者 xīnzhímínzhǔyìzhě neokoloniālisma piekritējs
新址 xīnzhǐ jaunā adrese; jaunās dzīvesvietas adrese

歆 xīn **darb.** ✪ sajūsmināties *(par kaut ko)*; priecāties; ✪ apskaust; tīkot *(pēc kaut kā)*; ✪ pieņemt *(upuri)*; ✪ baudīt *(viesmīlību)*
歆羡 xīnxiàn ✪ apskaust; ✪ kaismīgi vēlēties

薪 xīn **lietv.** ✪ žagari; malka; ✪ žagaru lasītājs; malkas cirtējs; ✪ zāle; zāliens; ✪ alga; **darb.** vākt žagarus; gatavot malku; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*
薪额 xīn'é ✪ alga; atalgojums; ✪ apgādība
薪俸 xīnfèng sk. 薪额
薪给制 xīnjǐzhì darba apmaksas sistēma *(naudā vai graudā)*
薪金 xīnjīn alga; atalgojums naudā
薪尽火传 xīnjìn-huǒchuán ◊ žagari nodeguši, bet uguns iededzies citā vietā *(par skolotāja zināšanām, kas atdotas skolniekiem; zināšanu pārmantojamība)*
薪水 xīn·shui alga; atalgojums

馨 xīn **lietv.** ✪ spēcīgs aromāts; ✪ laba reputācija; laba slava; **īp.** smaržīgs; aromātisks; **darb.** ✪ smaržot; ✪ tālu izplatīties *(par labu slavu)*; ✪ *rit.* kūpināt vīraku
馨香 xīnxiāng ✪ aromātiskas vielas; ✪ aromātisks; ✪ laba reputācija *(slava)*

囟(顖) xìn **lietv.** *anat.* *(jaundzimušā)* avotiņš; iegalvis
囟门 xìnmén *anat.* *(jaundzimušā)* avotiņš; iegalvis

芯(信) xìn **lietv.** *(lampas)* dakts; deglis; ✪ *(sveces)* dakts; ✪ centrālā daļa; serdenis
芯子 xìn·zi ✪ čūskas dzelonis; čūskas ūka; ✪ *kulin.* „auna mēle" *(ēdiena nosaukums)*

信 xìn **darb.** ticēt; uzticēties *(kādam)*; ticēt *(Dievam)*; ✪ nodoties; ļauties; ✪ noskaidrot; tikt skaidrībā; **īp.** uzticams; patiess; īsts; godīgs; **apst.** ✪ pareizi; patiešām; tik tiešām; ✪ drošs; ✪ sezonas *(lieti u.c.)*; **lietv.** vēstule; ziņa; informācija; ✪ ticība; uzticība; ✪ patiesums; godīgums; pārliecība; ✪ liecība; patiess pierādījums; ✪ ziņnesis; ✪ periodiska ūdens līmeņa celšanās un krišanās *(atkarībā no mēness fāzēm)*; ✪ *ķīm.* arsēns; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*
信笔 xìnbǐ uzticēties spalvai; rakstīt tā kā rakstās *(steigā; uz ātru roku)*
信步 xìnbù iet, kur kājas nes *(bezmērķīgi klīst)*
信步所之 xìnbùsuǒzhī sk. 信步

信差 xìnchāi ❶ kurjers; ziņnesis; ❷ pastnieks
信从 xìncóng pēc pārliecības sekot
信贷 xìndài ❶ aizdot naudu; aizdevums; ❷ kreditēt; kredīts
信德人 xìndérén sindi *(viena no Pakistānas tautībām)*
信德语 xìndéyǔ sindi valoda *(Pakistāna)*
信风 xìnfēng ❶ periodiskais vējš; pasāts; ❷ ziemeļaustrumu vējš
信风带 xìnfēngdài *met.* pasātu zona
信风流 xìnfēngliú *met.* pasātu straume; jūras straume
信封 xìnfēng aploksne; konverts
信奉 xìnfèng ticēt; būt ticīgam; sekot *(kādai)* mācībai
信服 xìnfú ❶ pārliecināties; noticēt *(kaut kam)*; ❷ atbalstīt ar visu sirdi
信鸽 xìngē pasta balodis
信管 xìnguǎn *milit.* detonators
信号 xìnhào signāls
信号兵 xìnhàobīng *milit.* signalizētājs
信号弹 xìnhàodàn signālraķete
信号灯 xìnhàodēng signāllampa
信号旗 xìnhàoqí signālkarodziņš
信号器 xìnhàoqì *tehn.* signālaparāts; signalizators
信号枪 xìnhàoqiāng ❶ raķešu pistole; ❷ signālšāviens
信号手 xìnhàoshǒu *jūrn., milit.* signalizētājs
信号所 xìnhàosuǒ *milit.* signālpunkts
信汇 xìnhuì pasta pārvedums
信笺 xìnjiān vēstuļu papīrs
信件 xìnjiàn ❶ pasta sūtījums; vēstule; ❷ korespondence; sarakste
信口 xìnkǒu uz labu laimi; kā pagadās *(pateikt to, kas uz mēles)*
信口雌黄 xìnkǒu-cíhuáng ◊ bez kautrēšanās triept dzelteno krāsu *(sagrozīt īstenību; nekautrējoties runāt to, kas ienāk prātā)*
信口开河 xìnkǒu-kāihé runāt visādas blēņas *(mēle bez kauliem)*
信赖 xìnlài cerēt *(uz kādu)*; uzticēties *(kādam)*; paļauties *(uz kādu)*
信念 xìnniàn ❶ ticēt; ticība; ❷ pārliecība; kredo
信女 xìnnǚ ❶ reliģioza sieviete; ticīga sieviete; ❷ *bud.* budiste
信皮儿 xìnpír aploksne; konverts
信任 xìnrèn uzticība; uzticēties
信赏必罚 xìnshǎng-bìfá apbalvot izcilniekus un sodīt tos, kas pielaiduši pārkāpumus
信石 xìnshí *ķīm.* baltais arsēns
信实 xìnshí uzticams; patiess; godprātīgs
信史 xìnshǐ patiess *(objektīvs)* vēsturisks pētījums
信使 xìnshǐ ziņnesis; kurjers
信士 xìnshì ❶ ticīgs; reliģiozs; budists; ❷ godīgs *(uzticams)* cilvēks
信誓旦旦 xìnshì-dàndàn ❶ nesatricināms zvērests; ❷ svinīgi; nesagraujami
信手拈来 xìnshǒu-niānlái brīvi *(prasmīgi)* rīkoties ar materiālu *(par rakstnieku)*; ekspromts
信守 xìnshǒu uzticīgi ievērot
信宿 xìnsù ❶ pēc divām diennaktīm; ❷ divas naktis
信天翁 xìntiānwēng *zool.* baltmugurainais albatross; īsastes albatross *(Diomedea albatrus)*
信条 xìntiáo kredo; ticības simbols; dogma; neapgāžama patiesība; nemainīgs likums
信筒 xìntǒng pastkastīte
信徒 xìntú ❶ *(kādas)* mācības, idejas dedzīgs piekritējs; adepts; ❷ reliģijas sekotājs; prozelīts
信托 xìntuō ❶ uzticēties; uzticēt; pilnvarot; uzticība; ticība; ❷ pilnvarotais; ❸ komisijas firma; starpniekfirma
信托部 xìntuōbù komisijas birojs
信物 xìnwù ❶ liecība; ❷ ķīla *(priekšmets, kas apliecina vienošanos)*
信息 xìnxī informācija
信息论 xìnxīlùn informācijas teorija
信息学 xìnxīxué informātika
信箱 xìnxiāng sk. 信筒
信心 xìnxīn ticība; pārliecība par saviem spēkiem
信仰 xìnyǎng ❶ ticība; ❷ ticēt
信仰主义 xìnyǎngzhǔyì *filoz.* fideisms
信义 xìnyì patiesa uzticība pienākumam; patiess; uzticīgs
信用 xìnyòng *rakst.* uzticēties un dot uzdevumus *(uzticēties un izmantot darbā)*
信誉 xìnyù ❶ reputācija; labais vārds; ❷ kredītspēja
信札 xìnzhá vēstule; sūtījums;
信纸 xìnzhǐ pasta papīrs

衅(釁) xìn **darb.** ❶ *rit.* aptriept traukus ar upurasinīm; iesvētīt rituāla traukus; ❷ triept; smērēt; nosmērēt; ❸ ierīvēt ar smaržīgām vielām; iesmaržot; ❹ vadīties no; **lietv.** strīdi; ķildas; ❶ kļūda; trūkums; vājā puse; ❷ zīme; pazīme; **īpašv.** Sjiņ *uzv.*
衅端 xìnduān strīdu iemesls *(ķildas ābols)*

xing

兴(興) xīng/xìng **darb.** ❶ izdarīt; veikt; īstenot; realizēt; ❷ ražot; nodarboties; ❸ rīkot *(dejas u.c.)*; ❹ radīt; ❺ sākt; uzsākt; ķerties pie; ❻ ieviest; iedibināt *(tradīciju; modi u.c.)*; ❼ izplatīt; ❽ izmantot *(tehniku u.c.)*; ❾ savākt kopā *(karaspēku)*; mobilizēt; ❿ izsaukt *(vētru; negaisu; pārdomas u.c.)*; ⓫ attīstīt; atdzīvināt; radīt uzplaukumu; atbalstīt; ⓬ paaugstināt; izvirzīt; izcelt; ⓭ atļaut; pielaist; pieļaut; iecietīgi izturēties *(pret nelikumīgu rīcību)*; ⓮ uzskatīt par pieļaujamu *(iespējamu)*; ⓯ spēt; varēt; ⓰ notikt; sākties; rasties; iestāties; ⓱ izveidoties; izaugt; izplatīties; plaši

X

izplatīties; ❂ stāties spēkā; ienākt modē; ❂ gūt panākumus; būt efektīvam; īstenoties; ❂ uzplaukt; sasniegt uzplaukumu; attīstīties; pastiprināties; pieņemties spēkā; ❂ piecelties kājās; **lietv.** ❂ *milit.* iesaukums; ❂ nodevas; nodokļi; **apst.** ❂ drīkst; atļauts; pieņemts; ❂ iespējams; varbūt; ❂ šķiet; acīmredzot; **īpašv.** Sjin *uzv.*

兴办 xīngbàn ❂ veidot; celt; attīstīt; likt pamatu; likt pamatus; ❂ izveidot; organizēt; nodibināt; iedibināt

兴兵 xīngbīng *milit.* iet karā; uzsākt karadarbību; uzsākt karaspēka pārgājienu

兴奋 xīngfèn ❂ uztraukties; uzbudināties; ❂ uztraukums; uzbudinājums; iedvesma; ❂ *fiziol.*, *psihol.* uzbudinājums

兴奋剂 xīngfènjì *med.* uzbudinošs līdzeklis; dopings

兴风作浪 xīngfēng-zuòlàng ◊ izraisīt vēju un sacelt viļņus *(❂ saasināt apstākļus; izsaukt haosu; celt troksni; ❂ ietekmēt situācijas veidošanos)*

兴革 xīnggē ❂ radīt un pārveidot; ❂ radīt no jauna un pārveidot *(veco)*

兴工 xīnggōng uzsākt darbus; sākt celtniecību

兴建 xīngjiàn celt; būvēt; veikt celtniecības darbus

兴隆 xīnglóng ❂ ziedēt; plaukt; nostiprināties; attīstīties; augt; ❂ uzplaukums; pacēlums; labklājība

兴起 xīngqǐ ❂ attīstīties; plaukt; ❂ iekustēties; iedvesmoties; atmosties

兴盛 xīngshèng ❂ plaukt; gūt panākumus; augt; ❂ uzplaukums; pacēlums; augšupeja

兴师 xīngshī *milit.* mobilizēt karaspēku; doties karagājienā

兴师动众 xīngshī-dòngzhòng ◊ celt kājās pulkus un iekustināt *(cilvēku)* pūļus *(mobilizēt masas)*

兴衰 xīngshuāi uzplaukums un *(vai)* pagrimums; labklājība un *(vai)* bojāeja; liktenis

兴亡 xīngwáng ❂ uzplaukums un *(vai)* pagrimums; ❂ augšupeja un *(vai)* bojā eja

兴旺 xīngwàng ❂ ziedošs; rosīgs; bagāts; lielisks; ❂ dinamiski attīstīties; plaukt; ziedēt; ❂ uzplaukums; labklājība

兴修 xīngxiū ❂ celt; būvēt; ❂ celtniecība; būvēšana

兴学 xīngxué dibināt skolas; skolu dibināšana

兴妖作怪 xīngyāo-zuòguài intriģēt; nodarboties ar intrigām; blēdīties

星 xīng **lietv.** ❂ zvaigzne; planēta; debess ķermenis; zvaigznājs; ❂ krītošā zvaigzne; meteors; straujš kā meteors; ❂ ātri; strauji; ❂ *novec.* astronomija; ❂ *novec.* astroloģija; astrologs; ❂ līdz ar rīta zvaigznēm; pirms rītausmas; ❂ vēlu; līdz ar tumsas iestāšanos; ❂ slavens cilvēks; *(skatuves u.c.)* zvaigzne; ❂ zvaigznīte; spilgts plankums; ❂ dzirksteles; šļakatas; ❂ *(bezmēna)* iedaļas; ❂ punktiņš; **īp.** sīks; viegls; **apst.** mazliet; mazdrusciņ; nedaudz; **īpašv.** *saīs.* Singapūra; ❂ Sjin *uzv.*

星标 xīngbiāo *poligr.* zvaigznīte *(tipogrāfijas zīme)*

星表 xīngbiǎo *astr.* zvaigžņu katalogs

星辰 xīngchén ❂ debess gaismeklis; zvaigzne; ❂ *(zodiakālais)* zvaigznājs

星虫 xīngchóng *zool.* sipunkuls *(Sipunculus)*

星等 xīngděng *astr.* zvaigžņu lielums

星斗 xīngdǒu zvaigznes

星光 xīngguāng zvaigžņu gaisma

星号 xīnghào *poligr. (tipogrāfijas zīme)* zvaigznīte

星河 xīnghé *astr.* Piena ceļš

星火 xīnghuǒ ❂ dzirkstele; ❂ sīkums; nieks; *(kaut kas)* nenozīmīgs; ❂ *pārn.* straujš; ātrs; ❂ krītošas zvaigznes aste *(kaut kas acumirklīgs)*; ❂ gruzdoša uguns; ❂ sīks, niecīgs cilvēks; ❂ *ķīn. astr.* zodiakālais Skorpiona zvaigznājs

星际 xīngjì starpplanētu; kosmisks; kosmiskais *(kuģis)*

星际线 xīngjìxiàn *astr.* starpzvaigžņu līnija

星际站 xīngjìzhàn strapplanētu stacija

星空 xīngkōng *poēt.* zvaigžņota debess

星历表 xīnglìbiǎo *astr.* ❂ debess ķermeņu stāvokļa noteikšanas tabulas; ❂ *astr.* efemerīdas

星链 xīngliàn *astr.* zvaigžņu ķēde

星流 xīngliú *astr.* zvaigžņu plūsma

星罗棋布 xīngluó-qíbù ◊ izbārstītas kā zvaigznes un izvietotas kā dambretes kauliņi uz dēļa *(blīvi; lielā skaitā; kā bišu spiets)*

星盘 xīngpán *astr.* astrolabs

星胚 xīngpēi *astr.* protozvaigzne

星期 xīngqī nedēļa; nedēļas diena

星期二 xīngqī'èr otrdiena

星期六 xīngqīliù sestdiena

星期日 xīngqīrì svētdiena

星期三 xīngqīsān trešdiena

星期四 xīngqīsì ceturtdiena

星期五 xīngqīwǔ piektdiena

星期一 xīngqīyī pirmdiena

星球 xīngqiú *astr.* debess ķermenis; zvaigzne; debess gaismeklis

星球车 xīngqiúchē *tehn.* planētu pašgājējs

星散 xīngsàn izklīst uz visām pusēm; katrs uz savu pusi

星体 xīngtǐ *astr.* debess ķermenis

星图 xīngtú *astr.* zvaigžņu karte; zvaigžņu atlants

星团 xīngtuán *astr.* zvaigžņu kopa

星位角 xīngwèijiǎo *astr.* paralaktiskais stūris

星系 xīngxì *astr.* galaktika

星相 xīngxiàng ❂ debess parādības; ❂ *astrol.* zvaigžņu predispozīcija; debess gaismekļu iepriekšēja zīme

星象 xīngxiàng sk. 星相

星协 xīngxié *astr.* zvaigžņu asociācija

星星 xīngxīng ❂ sīki punktiņi; punktains; ❂ mazliet;

nedaudz; druscinņ; ❷ mirgot; balēt *(par sirmiem matiem)*

星星之火,可以燎原 xīngxīng zhī huǒ, kěyǐ liáoyuán ◊ uguns dzirkstele spēj nodedzināt stepi *(kaut kas šķietami nenozīmīgs spēj izraisīt smagas sekas)*

星形线 xīngxíngxiàn *mat.* astroīda

星星 xīng·xing zvaigznes

星宿 xīngxiù *astr.* ❶ ķīniešu zodiaka zvaigznāji; ❷ zvaigznes

星夜 xīngyè naktī; pirms ausmas; *(laikā, kad pie debesīm)* vēl mirdz zvaigznes

星移斗转 xīngyí-dǒuzhuǎn ◊ kad zvaigznes un zvaigznāji pārvietojušies citur *(apstākļi izmainījušies un iestājušies citi laiki)*

星云 xīngyún *astr.* miglājs

星子 xīng·zi ❶ dzimumzīme; ❷ punktiņš; piliens; dzir-kstelīte

星座 xīngzuò *astr.* zvaigznājs

惺

xīng **īp.** ❶ gudrs; sakarīgs; attapīgs; ❷ kluss; mierīgs; **darb.** ❸ atjēgties; atgūties; ❹ apzināties; aptvert

惺忪 xīngsōng ❶ šūpoties; ❷ bezjēdzīgi blisināt acis; ❸ nestabils; ❹ palēnām atmosties; pusaizmidzis

惺惺 xīngxīng ❶ gudrs; attapīgs; ❷ skaidrs; skaidri saskatāms; ❸ *(azartspēļu spēlētāju žargonā)* spēļu kauliņi

惺惺惜惺惺 xīngxīng xī xīngxīng gudrajiem patīk citu gudrība *(gudrajiem patīk gudrie)*

惺惺作态 xīngxīng-zuòtài izlikties; ieņemt pozu

猩

xīng **īp.** sarkans; tumšsarkans

猩红 xīnghóng ❶ tumšsarkans; ❷ *min.* cinobrs

猩红热 xīnghóngrè *med.* skarlatīna

猩猩 xīng·xing *zool.* orangutāns *(Simia satyrus)*

猩猩草 xīng·xingcǎo *bot.* dažādlapu dievkrēsliņi *(Euphorbia heterophylla)*

腥

xīng **lietv.** jēla gaļa; nevārīta gaļa; svaigi nozvejota *(nevārīta)* zivs; **īp.** smaržojošs pēc jēlas, zivs vai asinīm

腥臭 xīngchòu smirdēt; smirdošs; smirdoņa

腥气 xīng·qi ❶ svaigi nozvejotas *(nevārītas)* zivs smarža; asins smaka; ❷ nepatīkama smaka

腥臊 xīngsāo nepatīkams smārds; svaigi nozvejotas *(nevārītas)* zivs vai jēlas gaļas smaka; pretīgs; riebīgs

腥膻 xīngshān lopu smaka; nejauks gaļas smārds; smirdošs

刑

xíng **lietv.** ❶ soda mērs *(lielākoties miesas sods)*; sods; nāves sods; ❷ *jur.* likums; kriminālā likumdošana; sodīšanas noteikumi; ❸ spīdzināšana; spīdzināšanas instrumenti; **darb.** ❹ sodīt *(lielākoties fiziski)*; sodīt ar nāvi; spīdzināt; ❺ nocirst galvu; nokaut; ❻ ievērot noteikumus; ievērot *(noteiktu principu)*; ❼ tikt sodītam; tikt spīdzinātam; tikt sakropļotam *(īpaši – kastrētam)*; ❽ kalpot par piemēru

刑场 xíngchǎng soda vieta

刑车 xíngchē cietuma auto

刑罚 xíngfá ❶ *jur.* soda mērs; sods; ❷ soda mēri un naudas sodi; ❸ ir gan mokas! īstas mokas!

刑法 xíngfǎ ❶ *jur.* kriminālā likumdošana; kriminālais kodekss; ❷ spīdzināšana

刑法典 xíngfǎdiǎn *jur.* kriminālais kodekss

刑法 xíng·fa spīdzināšana

刑具 xíngjù spīdzināšanas instrumenti; sodīšanas instrumenti

刑名 xíngmíng ❶ *jur.* soda mēru *(nosaukumi)*; ❷ *vēst. (gubernatora)* tiesu lietu padomnieks *(清 Cjin dinastijas laikā)*; ❸ likuma akts *(par sodīšanu vai apbalvošanu)* un tā burts *(kā lēmuma kritērijs pēc sacerējuma 韩非子 Haņ Feidzi)*

刑期 xíngqī soda izciešanas laiks

刑事 xíngshì *jur.* krimināllieta

刑事犯 xíngshìfàn *jur.* kriminālnoziedznieks

刑事罪 xíngshìzuì *jur.* kriminālnoziegums

刑讯 xíngxùn *jur.* nopratināšana ar spīdzināšanas palīdzību

刑讯室 xíngxùnshì moku kambaris

行

xíng/háng **darb.** ❶ iet; staigāt; pārvietoties; ❷ doties tālā ceļā; ceļot; ❸ iet projām; aiziet *(uz laiku)* projām; bēgt *(no ieslodzījuma vietas)*; ❹ paiet *(par laiku)*; vilkties; turpināties; ❺ būt spēkā *(par likumu)*; būt apgrozījumā *(par naudu)*; ❻ der! pašā laikā! lai notiek! ❼ būt spēcīgam *(spējīgam; talantīgam)*; ❽ likt lietā *(transporta līdzekli)*; braukt *(ar laivu; pajūgu; auto u.c.)*; ❾ īstenot; izpildīt; paveikt; ❿ izmantot; pielietot; ⓫ pienest; padot; nogādāt; sūtīt; ⓬ *novec.* pildīt pienākumus apvienošanas kārtībā; **lietv.** rīcība; solis; darbība; uzvedība; ⓭ *bud.* rīcība; karma; ⓮ ceļojums; brauciens; pārgājiens; ⓯ pirmelements; stihija; ķīniešu kosmogonijas 5 stihijas: metāls, koks, ūdens, uguns, zeme; ⓰ *ķīn. kaligr. (stils)* 行书sjinšu; ⓱ *ofic.* dokumenta rezolutīvā daļa; sentence; ⓲ lielceļš; krustceļš; ⓳ ceļojuma piederumi; ⓴ *mit.* ceļu dievības; ceļu gari; **izs.** ka viņu nelabais! piķis ar viņu! nospļauties! **apst.** ejot; braucot; ❶ tūdaļ; drīz; nekavējoties; **īpašv.** Sjin *uzv.*

行不得 xíng·budé ❶ nav jādara; nedrīkst darīt; nav pieļaujams; ❷ nedrīkst iet

行不通 xíng·butōng ❶ neizpildāms; nolemts neveiksmei; ❷ tā nebūs! tā nenotiks!

行藏 xíngcáng ❶ dzīves veids; uzvedība; ❷ principa jautājums

行车 xíngchē ❶ braukt; izbraukt cauri; ❷ *(vilcienu*

X

u.c.) kustība

行程 xíngchéng ✪pāreja; ceļš; reiss; maršruts; *dzelzc.* ceļa posms; ✪doties ceļā

行刺 xíngcì veikt atentātu

行道树 xíngdàoshù gar ceļa malu stādītie koki; ceļmalas koki

行得通 xíng·detōng izpildāms; *(tāds)* ko var izpildīt

行动 xíngdòng ✪uzvedība; rīcība; kustība; akcija; akts; ✪rīkoties; kustēties

行方便 xíng fāng·bian darīt labu; palīdzēt

行房 xíngfáng veikt dzimuma aktu *(par laulāto pāri)*

行宫 xínggōng *vēst.* imperatora ceļojumu rezidence *(galma maršrutu pilsētās)*; ārpilsētas pils

行好 xínghǎo darīt labu; palīdzēt

行贿 xínghuì ✪dot kukuli; uzpirkt; ✪kukuļdošana; uzpirkšana

行将 xíngjiāng tikko kā; tuvākajā laikā; gandrīz; tūdaļ

行将就木 xíngjiāng-jiùmù ar vienu kāju kapā *(uz nāves sliekšņa)*

行脚 xíngjiǎo *bud.* ✪ceļot; klejot; ✪veikt svētceļojumu

行劫 xíngjié nodarboties ar laupīšanu; laupīt

行进 xíngjìn ✪virzīties uz priekšu; uzbrukt; ✪uzbrukums; pārgājiens

行经 xíngjīng ✪iet garām; ✪*med.* menstruēt; menstruācija

行径 xíngjìng rīcība un uzvedība

行军 xíngjūn ✪*milit.* virzīt *(kaut kur)* karaspēku; pielietot militāru spēku; uzsākt militāru darbību; ✪*milit.* pārgājiens

行军床 xíngjūnchuáng *milit.* saliekamā gulta

行军灶 xíngjūnzào *milit.* lauka virtuve

行乐 xínglè priecāties; izklaidēties

行礼 xínglǐ ✪sveicināt; salutēt; atdot godu; ✪saskaņā ar ceremonijas normām apliecināt *(savu)* cieņu

行李 xíng·li bagāža; *(ceļojuma)* mantas

行李车 xíng·lichē *dzelzc.* bagāžas vagons

行李袋 xíng·lidài portpleds

行李房 xíng·lifáng ✪bagāžas nodaļa; ✪bagāžas kase

行李卷儿 xíng·lijuǎnr ✪sainis; pauna; ✪paunā sasieti gultas piederumi

行李票 xíng·lipiào bagāžas kvīts

行猎 xíngliè medīt; iet medībās; medības

行旅 xínglǚ ceļinieks; ceļot

行囊 xíngnáng ceļa maiss

行聘 xíngpìn ✪sūtīt kāzu dāvanas; ✪saderināšanās

行期 xíngqī izbraukšanas laiks; izbraukšanas datums

行乞 xíngqǐ klejot apkārt un ubagot; ubagot ceļojot

行窃 xíngqiè zagt; veikt zādzību

行箧 xíngqiè ceļa maiss; ceļa soma

行人 xíngrén ✪ceļa gājējs; ceļinieks; ✪garāmgājējs; gadījuma cilvēks; ✪**īpašv.** Sjinžeņ *uzv.*

行人情 xíng rénqíng ◊ rīkoties tā, kā to liek darīt cilvēcīgas jūtas *(✪doties apsveikuma vizītē; ✪atdot pēdējo godu aizgājējam u.c.)*

行若无事 xíngruòwúshì it kā nekas nebūtu noticis

行色 xíngsè ✪sejas izteiksme; ✪apņēmīga sejas izteiksme *(kā cilvēkam, kas dodas ceļā)*

行善 xíngshàn piedalīties labdarībā; labdarīgs

行商 xíngshāng ✪ceļojošo tirgotāju iebraucamās vietas un noliktavas turētājs; ✪ceļojošs sīktirgotājs; ✪tirgoties; nodarboties ar tirdzniecību

行尸走肉 xíngshī-zǒuròu ◊ staigājošs līķis *(✪nekur nederīgs cilvēks; dīkdienis; slaists; ✪bojā ejai lemts cilvēks)*

行时 xíngshí ejošs; moderns

行驶 xíngshǐ kursēt; braukt *(par transporta līdzekļiem)*

行使 xíngshǐ ✪īstenot; ✪izmantot; lietot; ✪apgrozībā esoša *(nauda u.c.)*

行事 xíngshì ✪darboties *(kādā jomā)*; uzsākt *(savu rūpalu u.c.)*; ✪uzvesties; rīkoties; ✪izdarīt; realizēt; ✪uzņemt *(viesus)*; uzcienāt; ✪nostādīt sevi *(attiecībā ar cilvēkiem)*

行书 xíngshū *(ķīniešu kaligrāfijas stils)*

行署 xíngshǔ ✪augstākā ierēdņa ceļojumu rezidences kanceleja; ✪atsevišķas provinces daļas administrācija *(dažās provincēs īsi pēc 1949.gada)*

行头 xíng·tou ✪*teātr.* teātra kostīmi; ✪apģērbs; drēbe

行为 xíngwéi darbība; rīcība; uzvedība

行为主义 xíngwéizhǔyì *psihol.* biheiviorisms

行文 xíngwén ✪sacerēt; rakstīt *(par rakstniekiem)*; ✪sūtīt oficiālu dokumentu; oficiāla sarakste; ✪*jur.* nodarboties ar civillietām

行销 xíngxiāo realizēt; atrast noietu *(precēm)*

行星 xíngxīng *astr.* planēta

行星学 xíngxīngxué planetoloģija

行星学家 xíngxīngxuéjiā planetologs

行刑 xíngxíng izpildīt sodu; izpildīt nāves sodu; sodīt

行凶 xíngxiōng ✪noslepkavot; ✪izraisīt kautiņu

行医 xíngyī ✪nodarboties ar ārstniecības praksi; ārstēt; ✪populārs ārsts

行营 xíngyíng ✪*milit.* lauka štābs; ✪*milit.* vest karaspēku

行辕 xíngyuán *vēst.* augstmaņa ceļojuma rezidence

行云流水 xíngyún-liúshuǐ ◊ peldošie mākoņi un plūstošais ūdens *(✪kustīgs; jestrs; brīvs; ✪acumirklīgs; acumirklī pārejošs)*

行者 xíngzhě ✪ceļinieks; ✪*bud.* klejojošs, ubaga dāvanas lūdzošs mūks; ✪*bud.* klostera priekšnieka kalps

行政 xíngzhèng ✪vadīt; ✪pārvalde; administrācija

行政法 xíngzhèngfǎ *jur.* administratīvā likumdošana

行政区 xíngzhèngqū administratīvais rajons *(ĶTR administratīvā vienība)*
行止 xíngzhǐ ❶ teicama uzvedība; uzvedība; ❷ pēdas; uzturēšanās vieta; ❸ lēmums
行装 xíngzhuāng ❶ ceļojuma piederumi; ekipējums; ceļojuma apģērbs; ❷ militārais apģērbs; militārais ekipējums
行状 xíngzhuàng nekrologs
行踪 xíngzōng ❶ uzturēšanās vieta; pēdas; ❷ dzīves veids; uzvedība; *(zinātniskā u.c.)* darbība
行走 xíngzǒu ❶ staigāt; ceļot; ❷ ieņemt ārpusštata amatu; ārpusštata amats; ❸ piekomandēts; pierakstīts

形 xíng **lietv.** ❶ forma; veids; izskats; attēls; *mat.* figūra; ❷ ķermenis; miesa; ❸ modelis; *(liešanas)* forma; ❹ *(apkārtnes)* reljefs; ❺ katls; pods; **darb.** ❶ ieņemt pareizu formu; noformēties; izveidoties; ❷ izpausties; ❸ salīdzināt; pretstatīt; ❹ aprakstīt; attēlot; iemiesot
形变 xíngbiàn *fiz.* deformācija
形成 xíngchéng veidoties; formēties; veidošanās; formēšanās
形成层 xíngchéngcéng *bot.* kambijs; kambiāls
形单影只 xíngdān-yǐngzhī vientuļš; būt vientuļam, sērdienīgam
形动词 xíngdòngcí *lingv.* lokāmais divdabis
形而上学 xíng'érshàngxué *filoz.* metafizika
形格势禁 xínggé-shìjìn ❶ būt saistītam ar *(noteiktiem)* apstākļiem; ❷ *tēl.* ar sasietām rokām
形骸 xínghái ķermenis; ķermeniskais apvalks
形迹 xíngjì ❶ uzvedības veids; uzvedība; rīcība; dzīves veids; ❷ ārējā forma
形容 xíngróng ❶ seja; fizionomija; ārējais izskats; ❷ *lit. (daiļrades)* tēls; ❸ paust; attēlot; aprakstīt; apraksts
形容词 xíngróngcí *lingv.* īpašības vārds
形声 xíngshēng *(hieroglifu)* fonētiskā kategorija; fonogramma
形胜 xíngshèng izdevīgs apkārtnes reljefs; ērta atrašanās vieta
形式 xíngshì ❶ ārējais izskats; ❷ figūra; forma; ❸ tips; veids
形式主义 xíngshìzhǔyì formālisms
形式主义者 xíngshìzhǔyìzhě formālists
形势 xíngshì ❶ apstākļi; stāvoklis; situācija; ❷ reljefs; ainava; ❸ ārējais izskats; ❹ *milit.* vietas apstākļi; pozīcija; ❺ *mat.* topoloģija
形似 xíngsì līdzīgs; tāds pats; būt līdzīgam
形态 xíngtài ❶ veids; ārējais izskats; forma; ❷ konfigurācija; formācija; ❸ stāvoklis; ❹ *lingv.* gramatiskā vārda forma
形态学 xíngtàixué *biol., lingv.* morfoloģija
形体 xíngtǐ ❶ ārējais izskats; forma; ❷ *filoz.* ķermenis
形象 xíngxiàng ❶ tēls; figūra; forma; ❷ attēls; āriene; tēlains; tēlojošs; tēlojošā *(māksla)*; ❸ *lit.* vispārināts tēls
形象化 xíngxiànghuà padarīt tēlainu *(piedot tēlainību)*
形象派 xíngxiàngpài *lit.* imažinisms
形象性 xíngxiàngxìng tēlainība
形形色色 xíngxíng-sèsè visāda veida; dažnedažāda *(prece)*
形影不离 xíngyǐng-bùlí būt visu laiku kopā; būt neatdalāmam *(kā ķermenis un tā ēna)*
形影相吊 xíngyǐng-xiāngdiào ◊ tikai ķermenis un tā ēna rūpējas viens par otru *(būt ļoti vientuļam; viens kā koks)*
形影相随 xíngyǐng-xiāngsuí sekot kā ēna seko ķermenim *(būt neatdalāmam)*
形制 xíngzhì ❶ *vēst.* goda drānas, kas atbilst ieņemamajam *(augstmaņa)* stāvoklim; ❷ drānu izgatavošanas veids un paņēmiens
形状 xíngzhuàng ❶ āriene; ārējais izskats; ❷ forma; kontūra; siluets; apveids; ❸ stāvoklis; apstākļi; ❹ aprakstīt; attēlot
形"左"实"右" xíngzuǒ-shíyòu ◊ „kreisais" pēc formas un „labējais" pēc būtības

型 xíng **lietv.** ❶ *(zemes)* forma *(metāllietuvē)*; ❷ šablons; trafarets; ❸ veids; paraugs; fasons; stils
型材 xíngcái *metal.* lietnis; profils
型钢 xínggāng *metal.* profiltērauds
型号 xínghào ❶ modelis; tips; ❷ modeļa numurs; marķieris
型模 xíngmú *metal. (liešanas)* forma
型砂 xíngshā *metal.* veidzeme; veidsmiltis
型心 xíngxīn *metal.* serdenis *(liešanas formā)*

省 xǐng/shěng **lietv.** kļūda; misēklis; **darb.** ❶ skaidri redzēt; saprast; apjēgt; atcerēties; ❷ aplūkot; pētīt; novērot; analizēt; ❸ apciemot *(gados vecākos radiniekus)*; ❹ novērtēt; ❺ pēkšņi atskārst; ❻ pārbaudīt sevi; nodarboties ar pašanalīzi; ❼ apjautāties par vecāku veselības stāvokli; ❽ saņemt *(valdnieka)* atzinību
省察 xǐngchá ❶ izskatīt; pētīt; ❷ pārbaudīt sevi; nodarboties ar pašanalīzi
省墓 xǐngmù apmeklēt *(senču)* kapus
省亲 xǐngqīn apmeklēt vecākus *(dzimtenē)*
省视 xǐngshì ❶ iedziļināties; izpētīt; ❷ apmeklēt; veikt inspektora pārbaudi; ❸ apciemot
省问 xǐngwèn apmeklēt *(kādu)*
省悟 xǐngwù atjēgties; aptvert notiekošo

醒 xǐng **darb.** ❶ atskurbt; ❷ atmosties; ❸ nākt pie atziņas *(par savām kļūdām)*; ❹ uzrūgt *(par mīklu)*; ❺ modināt; pievērst uzmanību
醒豁 xǐnghuò skaidrs, saprotams *(par rakstnieka*

X

stilu)

醒酒 xǐngjiǔ atskurbt; atskurbinošs

醒酒汤 xǐngjiǔtāng atskurbinošs dzēriens

醒目 xǐngmù ❶ciest no bezmiega; bezmiegs; ❷mesties acīs; piesaistīt uzmanību; interesants; ❸padarīt skaidru; padarīt uzskatāmu; skaidrība; uzskatāmība

醒脾 xǐngpí ❶izraisīt interesi; novērst no rūpēm *(par lugu vai literāru sacerējumu)*; ❷izsmiet; izsmiekls; joks

醒悟 xǐngwù atjēgties; saprast; aptvert

擤 xǐng **darb.** šņaukt degunu *(ar pirkstu palīdzību)*

兴(興) xìng/xīng **darb.** ❶izjust patiku par; ❷uztvert ar aizrautību; aizrauties *(ar kaut ko)*; ❸būt sajūsmā par; līksmot; priecāties; iedvesmoties; **lietv.** iedvesma; degsme; garīgs pacēlums; ❹kaisle; uzbudinājums; vēlēšanās; bauda; ❺aizraušanās; prieks; jautrība

兴冲冲 xìngchōngchōng sajūsmināti un ātri *(traukties pretim)*

兴高采烈 xìnggāo-cǎiliè izjust milzu iedvesmu un sajūsmu *(līksmot; ar prieku un sajūsmu)*

兴会 xìnghuì noskaņojums; iedvesma; kaisme

兴趣 xìngqù ❶interese; interesantums; spēja ieinteresēt; ❷interese par; aizraušanās; slieksme

兴头 xìng·tou ❶līksms; sajūsmināts; ar iedvesmu; ❷prieks; līksmība; iedvesma; ❸trauksme; jūtu uzplūdums

兴头儿上 xìngtóur·shang aizgrābtībā *(ar entuziasmu)*

兴味 xìngwèi sk. 兴趣

兴致 xìngzhì iedvesma; pacilāts garastāvoklis

杏 xìng **lietv.** ❶aprikoze; žāvētas aprikozes *(ar kauliņiem)*; ❷*bot.* ansu aprikoze *(Armeniaca ansu)*

杏脯 xìngfǔ žāvētas aprikozes *(bez kauliņiem)*

杏红 xìnghóng oranžs; aprikozu krāsa

杏黄 xìnghuáng oranždzeltens; aprikozu krāsa

杏仁 xìngrén mandele *(mandeļkoka sēkla)*; *(saldās; rūgtās)* mandeles

性 xìng **lietv.** ❶raksturs; daba; iedzimta nosliece; temperaments; ❷dzimums; seksuāls; ❸*lingv.* dzimte; ❹dusmas; ❺eksistence; **īpašv.** Sjin *uzv.*

性别 xìngbié dzimums; dzimuma atšķirības

性病 xìngbìng *med.* venēriskā slimība

性病学 xìngbìngxué *med.* veneroloģija; seksopataloģija

性病学家 xìngbìngxuéjiā venerologs

性格 xìnggé raksturs; daba; temperaments

性激素 xìngjīsù *fiziol.* dzimuma hormons

性急 xìngjí ātras dabas; nepacietīgs; temperamentīgs

性交 xìngjiāo dzimumattiecības; dzimumakts

性灵 xìnglíng apgarots, smalks *(cilvēks)*; smalka dvēsele; ❶dvēsele; gars; garīgs; ❷dvēseles īpašības; prāta spējas; intelekts

性命 xìngmìng ❶dzīve; ❷*filoz. (cilvēka)* raksturs un liktenis

性能 xìngnéng ❶raksturs; īpašības; spējas; ❷efektivitāte; *(mašīnas; mehānisma)* raksturojums

性器官 xìngqìguān dzimumorgāns

性情 xìng·qing ❶daba un emocijas; daba un kaislības; iedzimtais temperaments un tā izpausme dzīvē; ❷ar iedzimto īpašību palīdzību apvaldīt kaislības

性腺 xìngxiàn *anat.* dzimumdziedzeris

性学 xìngxué ❶*filoz.* mācība par cilvēka dabu *(Sun dinastijas neokonfūcisms)*; ❷seksoloģija

性学家 xìngxuéjiā seksologs

性欲 xìngyù dzimumtieksme; miesas kārība; kaisle

性质 xìngzhì ❶raksturs; daba; ❷īpašības; īpatnības

性状 xìngzhuàng ❶raksturs; rakstura īpatnības; raksturojums; ❷uzvedība; ❸*biol.* dzimuma pazīme

性子 xìng·zi ❶daba; raksturs; temperaments; ❷dusmas; sašutums

幸(倖) xìng **īp.** ❶laimīgs; labvēlīgs; ❷*(tāds)* kas bauda *(augstāk stāvošo)* labvēlību *(mīlestību, atbalstu)*; ❸mīlētais; atbalstītais; ❹veiksmīgs; **apst.** ❶par laimi; laimīgā kārtā; pēc laimīgas apstākļu sagadīšanās; ❷veiksmīgi; **darb.** baudīt *(augstāk stāvošo)* labvēlību; ❶priecāties; līksmot; ❷aplaimot; *(kādam)* izdarīt labu; parādīt godu *(cienastam)*; ❸*vēst.* parādīt godu apciemojot *(par imperatora vai augstmaņa apciemojumu)*; **lietv.** ❶laime; veiksme; ❷*(augstāk stāvošā)* labvēlība; mīlestība; ❸*vest.* augstā *(imperatora vai augstmaņa)* vizīte; ❹mīlulis; favorīts; **īpašv.** Sjin *uzv.*

幸存 xìngcún laimīgā kārtā palikt dzīvam *(veselam)*; izglābties

幸而 xìng'ér par laimi; laimīgi

幸福 xìngfú laime; labklājība; likteņa labvēlība

幸福论 xìngfúlùn *filoz.* eudaimonisms

幸好 xìnghǎo par laimi; pēc laimīgas sagadīšanās

幸进 xìngjìn izvirzīties pēc laimīgas sagadīšanās *(veiksmīga karjera)*

幸亏 xìngkuī par laimi

幸免 xìngmiǎn laimīgā kārtā izvairīties no; pēc likteņa labvēlības izvairīties no nepatikšanām

幸喜 xìngxǐ par laimi

幸运 xìngyùn labvēlīgs liktenis; veiksme; laime

幸运儿 xìngyùn'ér laimīgais; laimes luteklis

幸灾乐祸 xìngzāi-lèhuò priecāties par cita nelaimi *(ļauni priecāties)*

姓 xìng **lietv.** ❶uzvārds; uzvārdā; ❷dzimta; dzimtas *(līnija)*; radu raksti; ❸*vēst.* ģimenes sastāvs; bērni; pēcnācēji; **īpašv.** Sjin *uzv.*
姓名 xìngmíng uzvārds un vārds
姓氏 xìngshì uzvārds

悻 xìng **sast.**
悻悻 xìngxìng dusmīgi; nikni; bargi

xiong

凶(兇) xiōng **īp.** ❶ļauns; ļaundarīgs; cietsirdīgs; noziedzīgs; nevaldāms; ❷spītīgs; nepakļāvīgs; pārdrošs; ❸stiprs; spēcīgs; ❹nelaimīgs; nelabvēlīgs; draudīgs; nelaimi vēstījošs; ❺neražas, bada *(gads)*; **apst.** pamatīgi; krietni; vareni; **lietv.** ❶ļaunums; cietsirdība; noziegums; ❷nelaime; bads; neraža; ❸priekšlaicīga nāve *(slepkavība; pašnāvība)*; ❹vaina; atbildība; **darb.** ❶strīdēties; trokšņot; vāvuļot; ❷ārdīties; trakot
凶暴 xiōngbào cietsirdīgs; necilvēcīgs; asinskārs; mežonīgs
凶残 xiōngcán ❶ļaundarība; zvērība; zvērīgs; necilvēcīgs; noziedzīgs; ❷ļaundaris; noziedznieks
凶多吉少 xiōngduō-jíshǎo maz cerību uz labvēlīgu iznākumu *(nav gaidāms nekas labs)*
凶恶 xiōng'è ❶ļauni viltīgs; ļauns; noziedzīgs; ❷noziegums; ļaunums
凶犯 xiōngfàn slepkava; bende
凶服 xiōngfú ❶*rit.* sēru drānas; ❷nepiedienīgs apģērbs
凶悍 xiōnghàn pārdrošs; rupjš; negants
凶狠 xiōnghěn ļauns; cietsirdīgs; necilvēcīgs
凶横 xiōnghèng ❶ļaundarība; patvaļa; ❷cietsirdīgs; rupjš; ❸rīkoties patvaļīgi; ārdīties
凶猛 xiōngměng ❶negants; cietsirdīgs; spēcīgs; pārdrošs; ❷trakā ātrumā; no visa spēka
凶年 xiōngnián neražas, bada gads
凶器 xiōngqì ❶ierocis; slepkavības ierocis; ❷*rit.* apbedījuma piederumi
凶杀 xiōngshā noziedzīgi noslepkavot; izdarīt slepkavību
凶煞 xiōngshà ❶nelaimīgs; nelabvēlīgs; nelaimi vēstošs; ❷negants
凶神 xiōngshén ļaunais gars; velns; nelabais
凶事 xiōngshì ❶nelaime; bēdīgs notikums *(nāve; bēres)*; ❷ļaundarība; smags noziegums; ❸karš
凶手 xiōngshǒu slepkava
凶死 xiōngsǐ ❶mirt nedabīgā nāvē *(tikt noslepkavotam)*; ❷izdarīt pašnāvību
凶险 xiōngxiǎn ļauni viltīgs; bīstams
凶相 xiōngxiàng noziedzīga, ļauna āriene
凶信 xiōngxìn nelaba ziņa; nāves ziņa
凶焰 xiōngyàn ◊ ļaunuma liesma *(❶ļaunas mēles; cietsirdība; noziedzība; ❷liesmot naidā; ❸briesmīgs, ļauns izskats)*
凶宅 xiōngzhái ❶nelaimīga ģimene, māja; ❷ļaunuma apsēsta māja
凶兆 xiōngzhào ļauna zīme; nelaimes zīme

兄 xiōng **lietv.** ❶vecākais brālis; vecākais; ❷cienījamais draugs; cienījamais *(uzrunājot līdzīga gada gājuma cilvēku)*
兄弟 xiōngdì ❶jaunākais brālis; ❷*piekl.* es *(pēc ieņemamā amata vecākais- runājot par sevi)*; ❸vecākais un jaunākais brāļi; brāļi; ❹radinieki; vienaudži; ❺brālīgs; brāļu
兄弟阋墙 xiōngdì-xìqiáng ◊ vecākais un jaunākais brāļi mājās ķīvējas, *(bet ārpus mājas aizstāv viens otru no aizvainojumiem(pēc诗经): radinieku iekšējas ķildas;iekšējā cīņa; brāļu karš)*
兄弟 xiōng·di *sar.* jaunākais brālis; brālis
兄长 xiōngzhǎng ❶vecākais brālis; ❷vecākie; vecākais; ❸*piekl.* Jūs

匈 xiōng **īpašv.** *saīs.* Ungārija; ungāru
匈奴 xiōngnú *vēst.,etn.* huņņi *(Haņ dinastijas periodā)*
匈牙利 Xiōngyálì Ungārija
匈牙利人 xiōngyálìrén ungārs
匈牙利语 xiōngyálìyǔ ungāru valoda

汹(洶) xiōng **darb.** bangot; mutuļot; plosīties; krākt
汹汹 xiōngxiōng ❶trokšņot; klaigāt; ❷nevaldāms; nikns; negants; ❸bangot; mutuļot; vārīties
汹涌 xiōngyǒng ❶celties un sašķīst šļakatās *(par viļņiem)*; ❷nevaldāms; trokšņains

胸(胷) xiōng **lietv.** ❶krūts; ❷*pārn.* dvēsele; gars; jūtas; domas; ❸*pārn.* priekša; priekšpuse
胸壁 xiōngbì ❶*milit.* krūšsega; ❷margas; parapets; ❸*anat.* krūšu kurvja sieniņa
胸部 xiōngbù krūts
胸次 xiōngcì ❶krūts; sirds; dvēsele; prāts; gars; ❷uz sirds; dvēselē
胸骨 xiōnggǔ *anat.* krūšu kauls
胸怀 xiōnghuái ❶dvēsele; domas; jūtas; gars; ❷lolot sirdī; lolot dvēselē
胸肌 xiōngjī *anat.* krūts muskulis
胸襟 xiōngjīn dvēsele; sirds; domas; gars; centieni
胸口 xiōngkǒu krūts vidus daļa; pakrūte
胸廓 xiōngkuò *anat.* krūšu kurvis
胸膜 xiōngmó *anat.* pleira; plaušu plēve
胸膜炎 xiōngmóyán *med.* pleirīts
胸脯 xiōngpú krūts
胸鳍 xiōngqí *zool.* krūšu peldspura
胸腔 xiōngqiāng *anat.* krūšu dobums

胸墙 xiōngqiáng ❶margas; parapets; ❷*milit.* krūšsega
胸饰 xiōngshì *(piespraužama rota)* broša
胸膛 xiōngtáng margas; parapets
胸围 xiōngwéi krūts apkārtmērs
胸无城府 xiōngwúchéngfǔ ◊ krūtīs *(sirdī)* nav ne cietokšņu, ne piļu *(neko neslēpt sirdī; atklāts; tiešs; ar atklātu sirdi; bez aizspriedumiem)*
胸无点墨 xiōngwúdiǎnmò ◊ nav ne sajēgas par to, kas ir tuša *(par analfabētu vai neizglītotu cilvēku)*
胸腺 xiōngxiàn *anat.* kākšļa dziedzeris
胸像 xiōngxiàng krūšu tēls; krūšu portrets
胸臆 xiōngyì ❶krūts; ❷dvēsele; gars; domas; centieni; sirds
胸有成竹 xiōngyǒuchéngzhú ◊ pirms ķerties pie bambusa zīmēšanas, prātā *(jau redzēt)* uzzīmētu bambusu *(skaidrs priekšstats par uzdevuma risinājumu; jau gatavs plāns galvā)*
胸罩 xiōngzhào krūšturis
胸椎 xiōngzhuī *anat.* krūšu skriemelis

雄 xióng **lietv.** *(dzīvnieku, putnu)* tēviņš; ❶barvedis; galvenais rīkotājs; spēka vīrs; ❷drosminieks; varonis; ❸uzvarētājs; spēku pārsvars; **īp.** ❶galvenais; spēcīgākais; svarīgākais; ❷liels; ❸drosmīgs; vīrišķīgs; kareivīgs; ❹augstprātīgs; ❺gudrs; talantīgs; spējīgs; spilgts; **darb.** būt pie varas; būt pārākam par; pārvaldīt; rīkot; **īpašv.** Sjun *uzv.*
雄辩 xióngbiàn ❶droši uzsākt strīdu *(polemiku)*; ❷karsts strīds; asa polemika; ❸daiļrunība; oratora māksla; ❹*lingv.* runas plūsma
雄辩家 xióngbiànjiā pieredzējis orators; polemiķis
雄兵 xióngbīng varonīgs karaspēks; varoņu armija
雄才 xióngcái izcilas spējas; liela meistarība; sava amata meistars
雄才大略 xióngcái-dàlüè ◊ liels talants un milzīgi plāni *(par valstsvīra īpašībām)*
雄蜂 xióngfēng trans; bišu tēviņš
雄厚 xiónghòu bagāta, plaša, varena *(valsts)*; milzīgs *(kapitāls)*
雄花 xiónghuā *bot.* putekšņlapas *(vīrišķais)* zieds
雄黄 xiónghuáng *min.* realgārs
雄黄酒 xiónghuángjiǔ degvīns *(ar realgru)*
雄浑 xiónghún izteiksmīga un sulīga *(dzejas darba valoda)*
雄健 xióngjiàn ❶mundrs; vesels; vīrišķīgs drosminieks; ❷enerģiska, spēkpilna *(rakstnieka spalva)*
雄精 xióngjīng *biol.* spermatozoīds
雄赳赳 xióngjiūjiū vīrišķīgs, kareivīgs *(izskats)*; brašs
雄蕊 xióngruǐ *bot.* putekšņlapa
雄师 xióngshī varens karaspēks; drosmīgs karaspēks; izlases karaspēks
雄图 xióngtú varens plāns; plašas ieceres
雄伟 xióngwěi ❶vīrišķīgs; drosmīgs; apņēmīgs; ❷varens; stiprs
雄心 xióngxīn ❶vīrišķība; drosme; ❷varenas ieceres
雄壮 xióngzhuàng ❶labi noaudzis; varens; ❷vīrišķīgs; drosmīgs; varonīgs; ❸iespaidīgs
雄姿 xióngzī militāra stāja; brašs izskats

熊 xióng **lietv.** *zool.* Himalaju lācis *(Ursus torquatus)*; **darb.** ❶lamāt; aizvainot; darīt pāri; ❷baidīties; **īp.** rupjš; nikns; ❸*niev.* nekrietns cilvēks; ❹pinkšķis; raudulis; **īpašv.** Sjun *uzv.*
熊蜂 xióngfēng *zool.* namdarbītes *(Xylocopa)*
熊猫 xióngmāo *zool.* lielā panda *(Ailuropoda melanoleuca)*
熊熊 xióngxióng ❶spilgts; mirdzošs; žilbinošs; ❷spīdēt; laistīties
熊掌 xióngzhǎng *ķīn. kulin.* lāča ķepa *(delikatese)*

xiu

休 xiū **darb.** ❶beigties; noklust; pieklust; ❷atpūsties; atstāt dienestu; ❸izdarīt pārtraukumu darbā; ❹piedot; dāvāt piedošanu; ❺pārtraukt; apstādināt; ❻ļaut atpūsties; ❼atvieglot dzīvi; ❽sūtīt sievu atpakaļ pie vecākiem; šķirties no sievas; **lietv.** ❶atvaļinājums; atpūta; ❷šķiršanās *(no sievas)*; atteikšanās *(no sievas)*; ❸svētības došana; labvēlība; **īp.** ❶laimīgs; priecīgs; ❷lielisks; brīnišķīgs; **mod. part.** nevajag! nedrīkst! beidziet!; **īpašv.** Sjiu *uzv.*
休耕制 xiūgēngzhì *lauks.* zemkopības papuvju sistēma
休会 xiūhuì pārtraukt sēdi; pārtraukums
休火山 xiūhuǒshān apdzisis vulkāns
休假 xiūjià atvaļinājums; brīvdienas
休假证 xiūjiàzhèng atvaļinājuma apliecība; atvaļinājuma biļete
休克 xiūkè *med.* šoks; šoka stāvoklis
休眠 xiūmián *biol.* ❶*(dzīvnieku)* ziemas guļa; ❷miera stāvoklis
休眠期 xiūmiánqī *biol.* miera stāvoklis; miera fāze
休眠芽 xiūmiányá *biol.* gulošs pumpurs; pumpurs miera stāvoklī
休戚相关 xiūqī-xiāngguān dalīties priekos un bēdās *(gādāt vienam par otru)*
休戚与共 xiūqī-yǔgòng sk. 休戚相关
休憩 xiūqì taisīt pārtraukumu; atpūsties; atpūta; pārtraukums
休息 xiū·xi sk. 休憩
休息日 xiū·xirì brīvdiena
休息室 xiū·xishì atpūtas istaba
休闲 xiūxián ❶brīvais laiks; vaļas brīdis; ❷*lauks.* papuvē atstāta zeme
休闲地 xiūxiándì *lauks.* papuvē atstāta zeme

休想 xiūxiǎng pat nav ko domāt, ka; var izmest no galvas

休学 xiūxué uz laiku pārtraukt mācības skolā vai universitātē ar tiesībām mācības turpināt

休养 xiūyǎng ❶ atpūsties; uzlabot veselību; atjaunot spēkus; ❷ audzēt; rūpēties; lolot; palīdzēt nostāties uz kājām

休养生息 xiūyǎng-shēngxī palīdzēt nostāties uz kājām

休养所 xiūyǎngsuǒ atpūtas nams; dziedinātava

休业 xiūyè ❶ pārtraukt darbību; ❷ apstādināt darbu; taisīt pārtraukumu darbā

休战 xiūzhàn *milit.* pamiers; abpusējās militārās darbības pārtraukšana *(uz noteiktu laiku)*

休整 xiūzhěng *milit.* atpūta un karaspēka komplektēšana

休止 xiūzhǐ beigties; pārtraukt darbību; pārtraukums; pauze

休止符 xiūzhǐfú *mūz.* pauzes zīme

咻 xiū **darb.** kliegt; trokšņot; apdullināt ar kliedzieniem

咻咻 xiūxiū **onom.** *sēcošas elpošanas atdarinājums; smagas aizdusas atdarinājums*

修(脩) xiū **darb.** ❶ labot; remontēt; ❷ celt; būvēt; ❸ sakārtot; uzlabot; pilnveidot; ❹ rakstīt; sastādīt; kompilēt; ❺ greznot; rotāt; puškot; ❻ apgriezt *(koka zarus; nagus u.c.)*; ❼ uzasināt *(zīmuli)*; ❽ tīrīt; slaucīt; uzkopt; ❾ sagatavot; salikt *(noteiktā kārtībā)*; ❿ sarīkot; nodarboties *(ar kaut ko)*; ⓫ brīdināt; ⓬ pilnveidoties; **lietv.** prātnieks; gudrais; **īp.** ❶ garš; liels; augsts; ❷ ilgstošs; ilgs; **īpašv.** Sjiu *uzv.*

修补 xiūbǔ ❶ labot un papildināt; labot; restaurācija; ❷ *med.* reģenerācija

修长 xiūcháng garš; augsts

修车库 xiūchēkù *dzelzc.* vagonu depo

修辞 xiūcí pilnveidot stilu; noslīpēt teikumus; stilistika; stilistisks

修辞格 xiūcígé *lit.* retoriska figūra

修辞学 xiūcíxué stilistika

修辞学家 xiūcíxuéjiā stilists

修道 xiūdào ❶ labot ceļu; ❷ pilnveidoties *(kādā jomā)*; pilnveidot savas morālās īpašības; ❸ *bud.* pilnveidošanās ceļš

修道院 xiūdàoyuàn ❶ *rel. (mūku ordeņa)* klosteris; ❷ misionāru apmetne *(ar klosteri un skolu)*

修订 xiūdìng ❶ labot tekstu; rediģēt; ❷ noslēgt par jaunu *(līgumu)*; ❸ pārformulēt *(līgumu)*

修订本 xiūdìngběn labotais *(grāmatas)* izdevums

修短 xiūduǎn ❶ garš un īss; ❷ garums; augstums; augums

修复 xiūfù labot; remontēt; restaurēt; remonts; restaurācija

修改 xiūgǎi izmainīt; pārtaisīt; ienest labojumus

修好 xiūhǎo ❶ salabot; savest kārtībā; uzlabot; ❷ darīt labu; ❸ uzturēt draudzīgas attiecības

修剪 xiūjiǎn apgriezt *(matus)*; apzāģēt *(kokus)*

修建 xiūjiàn būvēt; celt

修脚 xiūjiǎo taisīt pedikīru; pedikīrs

修旧利废 xiūjiù-lìfèi remontēt vecās iekārtas un izmantot nederīgās

修浚 xiūjùn attīrīt un padziļināt *(upju gultnes)*

修理 xiūlǐ salabot; savest kārtībā; labošana; *(senatnes pieminekļu)* restaurācija

修理部 xiūlǐbù *(uzņēmuma)* remontu daļa

修理厂 xiūlǐchǎng remontdarbnīca

修理费 xiūlǐfèi remonta izdevumi; maksa par *(veiktajiem)* remontdarbiem

修明 xiūmíng ❶ skaidrs; noteikts; ❷ izglītots; gudrs; saprātīgs

修女 xiūnǚ *krist.* mūķene, kas devusi šķīstības solījumu; askēte; mūku ordeņa māsa

修配 xiūpèi remontēt; remontēt un komplektēt

修配厂 xiūpèichǎng remontu un komplektācijas rūpnīca *(darbnīca)*

修配站 xiūpèizhàn remontu un komplektācijas stacija

修葺 xiūqì izremontēt; savest kārtībā; attīrīt *(dārzu)*

修缮 xiūshàn labot; remontēt; savest kārtībā

修身 xiūshēn *konf.* ❶ pilnveidot sevi; pilnveidot *(savu)* morāli; ❷ *izgl.* morāla audzināšana

修士 xiūshì *krist.* mūks, kas devis solījumu nedoties laulībā; askēts; mūku ordeņa brālis

修饰 xiūshì ❶ greznoties; rotāties; ❷ rotas; tērpi; kosmētika; ❸ slīpēt *(literāru sacerējumu)*

修饰语 xiūshìyǔ *lit.* epitets

修书 xiūshū ❶ sastādīt *(rakstu; dzejoļu u.c.)* krājumus; ❷ uzrakstīt vēstuli

修行 xiūxíng ❶ apgūt un īstenot dzīvē; ❷ studēt budismu *(daoismu)*; ❸ mācīties; ❹ pilnveidot morāli; ❺ vientuļnieka *(eremīta)* dzīve

修养 xiūyǎng ❶ audzināt raksturu; pilnveidot sevi; audzināšana; izglītība; ❷ prasme; meistarība

修业 xiūyè ❶ mācīties *(izglītības iestādē)*; studēt; ❷ nodarboties *(ar zinātni; amatniecību)*

修造 xiūzào celt; būvēt

修整 xiūzhěng ❶ labot; savest kārtībā; remontēt; ❷ kopt *(augļu dārzu)*

修正 xiūzhèng ❶ labot; ienest labojumus *(likumprojektā u.c.)*; labojumi; ❷ *milit.* koriģēt uguni; ❸ *av.* korekcija

修正案 xiūzhèng'àn likumprojekta labojums; likumprojekta labojuma ierosinājums

修正值 xiūzhèngzhí *tehn.* korekcija

修正主义 xiūzhèngzhǔyì revizionisms

修正主义者 xiūzhèngzhǔyìzhě revizionists

修竹 xiūzhú garš *(augsts)* bambuss

修筑 xiūzhù celt; būvēt

羞 xiū **darb.** ✪kaunēties; ✪kautrēties; ✪bīties no; ✪kaunināt; mulsināt; satraukt; šokēt; ✪apkaunot; ✪apdāvināt; cienāt ar; piedāvāt; **īp.** ✪nokaunināts; apkaunots; ✪kautrīgs; samulsis; mulss; **lietv.** ✪kauns; negods; ✪cienasts; ēdieni; našķi; delikateses; ✪atalgojums; atlīdzība *(skolotājam)*

羞惭 xiūcān ✪kaunēties; kautrēties; samulsis; apmulsis; ✪kauns; apmulsums

羞耻 xiūchǐ ✪kaunēties; nokaunināts; ✪kauns; apkaunojums

羞答答 xiūdādā ✪kaunīgs; kautrīgs; kaunīgi; kautrīgi; ar vainīgu sejas izteiksmi; ✪kautrēties; kaunēties

羞愧 xiūkuì ✪kautrēties; kaunēties; ✪apmulsis; kauns *(par kaut ko)*

羞明 xiūmíng *med.* fotofobija

羞怯 xiūqiè ✪kautrīgs; bikls; bailīgs; ✪justies neveikli; kauns *(par kaut ko)*; ✪biklums; kaunīgums

羞人 xiūrén ✪kaunēties *(no cilvēkiem)*; kauns *(no cilvēkiem)*; kautrēties; ✪kaunināt *(apkaunot)* cilvēkus; ✪izsaukt neveikluma sajūtu; šokēt

羞人答答 xiūrén-dādā kauns! kāds kauns!

羞辱 xiūrǔ ✪kauns; negods; ✪apkaunot; aizskart; aizvainot

羞涩 xiūsè ✪kaunēties; kautrēties; no kauna justies neērti; kauns; šokējoši; ✪kaunīgs; kautrīgs; bikls

羞恶 xiūwù kaunēties *(par savu rīcību)* un just sašutumu *(par citu cilvēku darbiem)*

羞与为伍 xiūyǔ-wéiwǔ *(kaunēties ar kādu)* uzturēt sakarus vai kopējas darīšanas

脩 xiū **lietv.** vītināta gaļa *(atlīdzība skolotājam; minimāla dāvana saimniekam pieklājības apciemojuma laikā)*; **darb.** brīdināt; saukt pie kārtības; **īpašv.** Sjiu *uzv.*

脩金 xiūjīn atalgojums mājskolotājam

鸺(鵂) xiū **sast.**

鸺鹠 xīuliú *zool.* Japānas mazā ausainā pūcīte *(Otus sunia japonicus)*

朽 xiǔ **darb.** ✪pūt; sapūt; izpūt *(par koku)*; trūdēt; trunēt; ✪panīkt; sabrukt; kļūt nevarīgam; **lietv.** sapuvis koks; prauli; trūdi; **īp.** ✪sapuvis *(galvenokārt – koks)*; ✪panīcis; vārgs; nespējīgs; nederīgs

朽木 xiǔmù ✪sapuvis koks; prauls; ✪*pārn.* bezcerīgi samaitāts cilvēks

朽木不可雕 xiǔmùbùkědiāo ◊ no puvuša koka neko labu pagatavot nevar *(no slikta cilvēka neko labu nevar sagaidīt)*

朽木粪土 xiǔmù-fèntǔ ◊ prauls *(kurā nevar iegriezt ornamentus)* un māli ar kūtsmēsliem *(sienas no šāda materiāla nav iespējams apdarināt) (par cilvēku, no kura nekas prātīgs nevar iznākt)*

宿 xiǔ/sù/xiù **lietv.** ✪naktsmājas; naktsmītne; ✪pārnakšņošana; naktsguļa; ✪nakts *(dežūra u.c.)*

秀 xiù **lietv.** ✪*(graudaugu)* vārpa; zieds; zāle; ✪*(noteiktas vietas vai laika perioda)* lepnums; talants; talantīgs cilvēks; ✪izlase; labākais; *pārn.* krējums; **īp.** ✪ziedošs; lielisks; elegants; ✪izcils; apdāvināts; talantīgs; smalks; **darb.** vārpot; ziedēt; ✪izcelties *(apkārtējo vidū)*; slieties; **īpašv.** Sjiu *uzv.*

秀才 xiù·cai ✪sjucai; students; *sar. (neoficiālais)* 生员 šenjuaņ zinātniskā grāda nosaukums *(科举 kedzju eksāmenu sistēmas ietvaros Min un Cjin dinastiju periodā)*; ✪sjucai *(zinātniskais grāds vairāku dinastiju valsts eksāmenu sistēmā, ieskaitot Min dinastiju)*; ✪mācīts, erudīts cilvēks; inteliģents

秀才不出门，全知天下事 xiù·cai bù chūmén, quán zhī tiānxià shì ◊ neizejot no mājas sjucai zina, kas notiek pasaulē *(neizejot no mājas, skolots cilvēks zina par notiekošo pasaulē)*

秀丽 xiùlì ✪valdzinošs; apburošs; lielisks; ✪skaistums; pievilcība

秀美 xiùměi brīnišķīgs; smalks; elegants

秀媚 xiùměi biezas veca vīra uzacis *(✪izcils; ✪gaiša personība;✪ilgdzīvotājs)*

秀气 xiù·qi ✪brīnišķīgs; apburošs; ✪lokans; viegls; smalks; ✪skaistums; daiļums; jaukums

秀穗 xiùsuì vārpot; vārpošana

臭 xiù/chòu **sast.** smaržas

袖 xiù **lietv.** piedurkne; **īp.** miniatūrs; kabatas formāta; **darb.** slēpt piedurknē; slēpt *(rokas halāta)* piedurknēs

袖口 xiùkǒu piedurknes atloks; manšete

袖手旁观 xiùshǒu-pángguān ◊ vērot ar piedurknēs sabāztām rokām *(būt vienaldzīgam vērotājam; vienaldzīgi palikt malā)*

袖套 xiùtào virsrocis; uzrocis

袖筒 xiùtǒng abas rokas sabāzt piedurknēs

袖章 xiùzhāng piedurkņu uzšuve *(dienesta pakāpes zīme)*; krūšu uzšuve *(ievainojuma zīme)*

袖珍 xiùzhēn mazs; miniatūrs; kabatas formāta

袖子 xiù·zi piedurkne

绣(綉、繡) xiù **darb.** izšūt; izrakstīt; **lietv.** izšūšana; **īp.** izšūts; ornamentēts; izdaiļots; **īpašv.** Sjiu *uzv.*

绣房 xiùfáng apgleznota telpa *(mājas sieviešu puse)*; *vēst.* ginekejs

绣花 xiùhuā izšūt; izšūšana

绣花鞋 xiùhuāxié ornamentiem izšūtas *(atlasa)* kurpītes

绣花针 xiùhuāzhēn izšūšanas adata

绣花枕头 xiùhuā zhěn·tou ◊ ornamentiem izšūts spilvens *(ārēji šķietams skaistums, bet īstenībā draņķis)*

绣球 xiùqiú ✪ no zīda diegiem darināts puškis; ✪ *bot.* liellapainā krūmu hortenzija *(Hydrangea macrophylla)*

绣球花 xiùqiúhuā *bot.* liellapainā krūmu hortenzija *(Hydrangea macrophylla)*

绣线菊 xiùxiànjú *bot.* Japānas spireja *(Spiraea japonica)*

绣像 xiùxiàng ✪ izšūts portrets; izausts portrets; ✪ krāšņi ilustrēta grāmatas titullapa vai grāmata

绣鞋 xiùxié ornamentiem izšūtas kurpītes

宿

xiù/sù/xiǔ **darb.** ✪ gaidīt; ✪ gavēt; atturēties; **lietv.** iebraucamā vieta; patversme; pajumte

锈(銹、鏽)

xiù **lietv.** *(metāla)* apsūbējums; vara apskapstējums; rūsa; **īp.** sarūsējis; **darb.** sekmēt rūsēšanu *(rūsas veidošanos)*; rūsēt

锈病 xiùbìng *lauks.* labības rūsa

溴

xiù **lietv.** *ķīm.* broms (Br)

溴化钾 xiùhuàjiǎ *ķīm.* kālija bromīds

溴化钠 xiùhuànà *ķīm.* nātrija bromīds

溴化铜 xiùhuàtóng *ķīm.* vara bromīds

溴化物 xiùhuàwù *ķīm.* bromīds

溴水 xiùshuǐ *ķīm.* bromūdens

嗅

xiù **darb.** ost; ostīt; apostīt; ošņāt; **lietv.** *biol.* osmas, ožas *(nervs)*

嗅觉 xiùjué oža; osma

嗅神经 xiùshénjīng *biol.* ožas nervs

xu

圩(墟)

xū/wéi **lietv.** ✪ liels kails paugurs; ✪ pilsētas drupas; senpilsēta; pilskalns; ✪ tirgus; gada tirgus; ✪ ciems; apdzīvota vieta; **darb.** iznīcināt; sagraut

戌

xū **lietv.** ✪ *vienpadsmitā no divpadsmit Zemes zaru cikliskajām zīmēm (地支)*; ✪ Suņa gads *(apzīmējot gadus ar cikliskajām zīmēm)*; ✪ diennakts laiks no plkst.19.00 līdz 21.00

戌时 xūshí diennakts laiks no plkst. 19.00 līdz 21.00

吁

xū/yù **izs.** ai! ak! vai! **darb.** ✪ nopūsties; ✪ skumt; ilgoties; **īpašv.** Sju *uzv.*

吁吁 xūxū ✪ **onom.** *smagas elpošanas skaņas atdarinājums*; ✪ smakt; nost; slāpt nost; ✪ murmināt; ✪ brīnēties

胥

xū **lietv.** sīks kalpotājs; kalpotāji; **apst.** ✪ kopā; viens otru; ✪ visi; pilnībā; **darb.** ✪ gaidīt; ✪ palīdzēt; ✪ vērot; skatīties; **īp.** Sju *uzv.*

胥吏 xūlì *novec.* sīks kalpotājs; rakstvedis

须(須、鬚)

xū **mod. darb.** pienāktos; nepieciešams izdarīt *(kaut ko)*; vajag; vajadzētu; **darb.** ✪ gaidīt; uzgaidīt; ✪ vilkt garumā; ievilkt garumā; likt šķēršļus *(kaut kam)*; ✪ apstāties; aizkavēties; *(nekustīgi)* stāvēt uz vietas; **apst.** ✪ patiesībā; patiesību sakot; īstenībā; ✪ visādā ziņā; lai kā tur arī nebūtu; beigu beigās; ✪ šķiet; iespējams; droši vien; ✪ tomēr; jo vairāk; **saik.** ✪ kaut arī; lai arī; pat ja; ✪ vismazāk; mazākais; **lietv.** *bot.* vītnes; stīgas; **īpašv.** Sju *uzv.*

须疮 xūchuāng *med.* sikoze

须发 xūfà ūsas un mati

须根 xūgēn *bot.* sakne ar daudzām spurgaliņām

须眉 xūméi ◊ ūsas un uzacis *(par vīrieti)*

须生 xūshēng *teātr.* vecāka cilvēka ampluā

须要 xūyào vajag; vajadzīgs; nepieciešams; nākas; pienākas

须臾 xūyú mirklis; acumirklis; vienā mirklī; pēc mirkļa

须知 xūzhī ✪ ir jāzina; vajadzētu zināt; ņemt vērā; pieņemt zināšanai; ✪ kas jāzina par *(grāmatas nosaukumā)*

须子 xū·zi ūsiņas

虚

xū **īp.** ✪ tukšs; dobs; ✪ brīvs; vakants; ✪ neīsts; viltots; ✪ pārspīlēts; formāls; ✪ nereāls; iedomāts; varbūtējs; ✪ *mat.* iracionāls; ✪ *ekon.* nomināls; ✪ mīksts; sačākstējis; izburbējis; ✪ vienkāršs; bez aizspriedumiem; **apst.** ✪ veltīgi; velti; ✪ bez pamata; melīgi; ✪ formāli; **lietv.** ✪ tukšums; caurums; ✪ debesis; ✪ iztrūkums; trūkums; ✪ nebūtība; ✪ *filoz.* absolūts; ✪ patiesības uztverei atvērta dvēsele; **darb.** ✪ atstāt tukšu; atstāt neaizņemtu; ✪ atvērt sirdi patiesības uztverei; **īpašv.** Sju *uzv.*

虚报 xūbào melīga ziņa; laikraksta pīle; dezinformācija

虚词 xūcí *lingv.* palīgvārdi un partikulas

虚度 xūdù dzīvot tukšu dzīvi; dīki pavadīt laiku

虚浮 xūfú tukšs; nereāls; iedomāts

虚根 xūgēn *mat.* imagināra sakne

虚构 xūgòu ✪ nepamatots minējums; fikcija; *(kaut ko)* safabricēt; ✪ nepatiess; safabricēts

虚汗 xūhàn *med.* astēniskie sviedri; auksti sviedri

虚怀若谷 xūhuái-ruògǔ brīvs no aizspriedumiem *(bez aizspriedumiem)*

虚幻 xūhuàn ✪ iedomāts; iluzors; nereāls; fantastisks;

❹rēgs; himera *(himaira)*
虚假 xūjiǎ tukšs; neīsts; iedomāts
虚价 xūjià uzpūsta cena
虚骄 xūjiāo pašpārliecināts; pārliecīga augstprātība
虚惊 xūjīng mākslīgi radīts satraukums; tukša panika
虚空 xūkōng ❶*bud.* tukšums; nekas; ◊ ❶lielais tukšums *(debesis)*; ❷tukšs; ❸niecība; veltīgums
虚夸 xūkuā tukša plātīšanās; dižošanās; lielība
虚礼 xūlǐ tukša etiķete; protokola formalitāte; ārišķīga pieklājība
虚名 xūmíng ❶uzpūsta reputācija; tukša slava; ❷tik vien kā nosaukums; nepatiess izdomājums
虚拟 xūnǐ ❶pieņēmums; ❷*(nepamatots)* minējums; ❸varbūtējais; iespējamais
虚胖 xūpàng neveselīgs tuklums; uzblīdums *(miesās)*
虚飘飘 xūpiāopiāo nedroša, ļodzīga *(gaita)*
虚情 xūqíng neīstas jūtas; neīsta līdzjūtība *(izlikšanās)*
虚荣 xūróng ❶tukša slava; ❷godkārei glaimojoša uzmanības apliecināšana
虚荣心 xūróngxīn godkāre
虚弱 xūruò ❶vājš; bezspēcīgs; ❷vājums; nespēks
虚设 xūshè ❶pieļaut; pieņemt; pieņēmums; ❷nomināli esošais; fikcija
虚实 xūshí ❶tukšs un pilns; dobs un masīvs; ❷nepatiesais un faktiskais; iedomātais un reālais; ❸stāvoklis; situācija
虚数 xūshù ❶*mat.* imaginārs skaitlis; ❷uzpūsts skaitlis
虚岁 xūsuì nominālais vecums *(pēc Ķīnā pieņemtās senās skaitīšanas: piedzimstot bērnam skaitījās viens gads; nākamie gadi tika pieskaitīti pēc lunārā kalendāra Jaunā gada pirmajā dienā)*
虚套子 xūtào·zi ❶ārišķīgs spožums; ārišķīgums; ❷pieklājības standartfrāzes *(vēstulēs)*
虚脱 xūtuō ❶*med.* kolapss; sirds darbības zudums; ❷*pārn.* prostrācija; marasms
虚妄 xūwàng meli; nepamatots apgalvojums
虚伪 xūwěi ❶tukšs; melīgs; neīsts; lišķīgs; ❷liekulība; divkosība
虚位以待 xūwèiyǐdài atstāt brīvu vietu *(goda viesim; cienījamai personai)*
虚温 xūwēn *met.* virtuālā temperatūra
虚文 xūwén viens vārds; tukša formula; forma bez satura
虚无 xūwú ❶nebūtība; nekas; ❷debess
虚无缥缈 xūwú-piāomiǎo šķietams; iedomāts; nereāls
虚无主义 xūwúzhǔyì nihilisms
虚无主义者 xūwúzhǔyìzhě nihilists
虚线 xūxiàn ❶punktēta līnija; ❷*mat.* imaginārā skaitļa līnija
虚线图 xūxiàntú punktētās līnijās izpildīts rasējums
虚像 xūxiàng šķietams attēls; mirāža
虚心 xūxīn ❶būt gatavam uzņemt no visas sirds; ❷vienkāršs; piekāpīgs; ❸taisnīgs; objektīvs; ❹nemiers; bailes *(tikt atmaskotam)*; ❺labprāt; pēc labākās sirdsapziņas
虚应故事 xūyìng-gùshì pavirši pildīt *(savus)* pienākumus *(formāla attieksme pret veicamo darbu)*
虚有其表 xūyǒuqíbiǎo tīra šķietamība; tukša formalitāte; formāls
虚与委蛇 xūyǔwēiyí izlikties esam darbīgam un strādīgam *(izlikties un manevrēt; slēpt savu īsto attieksmi)*
虚张声势 xūzhāngshēngshì censties izskatīties bargi *(pieņemt draudīgu izskatu; uzpūsties)*
虚轴 xūzhóu *mat.* imaginārā ass
虚字 xūzì *lingv.* palīgvārdi un partikulas
虚字眼儿 xūzìyǎnr sk. 虚字

需 xū **lietv.** ❶vajadzība; nepieciešamība; ❷pieprasījums; ❸nepieciešamības priekšmets; nepieciešamais; vajadzīgais; ❹neizlēmība; apņēmības trūkums; svārstīgums; **darb.** just vajadzību *(pēc kaut kā)*; vajadzēt; būt vajadzīgam; nepieciešams; **īpašv.** Sju *uzv.*
需求 xūqiú vajadzība; pieprasījums
需水量 xūshuǐliàng ūdens patēriņš
需氧菌 xūyǎngjūn *biol.* aerobā baktērija
需要 xūyào ❶vajadzēt; būt vajadzīgam; nepieciešams; ❷vajadzība; nepieciešamība; ❸*ekon.* pieprasījums
需要量 xūyàoliàng nepieciešamais daudzums

嘘 xū/shī **darb.** ❶smagi pūst; elsot; lēni izelpot; ❷nopūsties; ❸slavēt; cildināt; daudzināt; ❹sasildīt; sildīt *(ar elpu)*; uzsildīt *(virs uguns)*; **izs.** fui! tpū! *(paužot riebumu)*
嘘寒问暖 xūhán-wènnuǎn sasildīt ar uzmanības apliecinājumu *(rūpēties)*
嘘唏 xūxī ❶elpot; elpa; ❷vēsma; pūsma; ❸šņukstēt

歔 xū **darb.** ❶sēkt; šņākt; ❷elpot caur degunu; izelpot caur degunu; ❸šņukstēt
歔欷 xūxī šņukstēt

徐 xú **īp.** ❶lēns; ❷kluss; mierīgs; ❸vēls; vēlīns; novēlojies; **apst.** lēni; pakāpeniski; ❹visi; itin visi; **īpašv.** Sju *uzv.*
徐娘半老 xúniáng-bànlǎo *tēl.* pievilcīga sieviete vidējos gados
徐徐 xúxú ❶lēni; vilcināties; kavēties; ❷mierīgi; cienīgi

许(許) xǔ **darb.** ❶atļaut; pieļaut; piekrist; ❷solīt; apsolīt; ❸saderināt; apsolīt *(par sievu)*; ❹atzīt; atzīt par labu; slavēt; ❺ticēt; pieļaut, ka;

✪paļauties uz; cerēt; ✪pievienoties *(kaut kam)*; noslēgt savienību; **apst.** iespējams; ticams; droši vien; **vietn.** ✪kāds; kaut kādā mērā; ✪tik un tik; ✪tur un tur; kur; **Īpašv.** Sju *uzv.*

许多 xǔduō ļoti daudz; krietni daudz; vesela rinda

许婚 xǔhūn *(saderinoties)* dot jāvārdu; saderināt

许久 xǔjiǔ ļoti ilgi; sen; ilgu laiku

许可 xǔkě ✪atļaut; atļauja; sankcija; ✪pieļaut; *tehn.* pieļaujamais

许可证 xǔkězhèng rakstiska atļauja; caurlaide; ceļa zīme; uzturēšanās zīme

许诺 xǔnuò ✪apsolīt; piekrist; ✪solījums; piekrišana

许配 xǔpèi apsolīt par sievu

许愿 xǔyuàn ✪svinīgi apsolīt; apsolīt pateikties *(Dievam; svētajam)*; ✪apsolīt *(izpildīt vēlēšanos)*; piekrist izpildīt lūgumu

栩 xǔ **lietv.** *bot.* zāģzobainais ozols *(Quercus serrata)*

栩栩 xǔxǔ apmierināts; līksms; rosīgs

醑 xǔ **lietv.** labāko šķirņu vīns

醑剂 xǔjì *farm.* spirta šķīdums

旭 xù **lietv.** ✪uzlēkusī saule; ✪starojošs; spožs; skaidrs; **Īpašv.** Sju *uzv.*

旭日 xùrì uzlēkusī *(starojoša)* saule

序 xù **lietv.** ✪kārtība; secība; ✪priekšvārds; ievads; sākums ✪skola; specializēta skola; ✪sānu *(austrumu vai rietumu)* siena; ✪ēkas spārns; dzīvojamās ēkas piebūve; **darb.** ✪noteikt kārtību; savest kārtībā; izkārtot noteiktā secībā; ✪secīgi izstāstīt; izstāstīt noteiktā secībā; ✪uzrakstīt priekšvārdu; būt vajadzīgā kārtībā; būt kārtībā; **Īpašv.** Sju *uzv.*

序跋 xùbá priekšvārds un pēcvārds

序齿 xùchǐ izvietot vecuma secībā *(izvietot pēc vecuma)*

序列 xùliè ✪kārtība; ierinda; ✪*mat.* skaitļu virkne; ✪izvietot noteiktā kārtībā; secīgi; pakāpeniski

序论 xùlùn ievads; priekšvārds

序幕 xùmù *arī – pārn.* ievads; prologs; prelūdija

序曲 xùqǔ *mūz.* prelūdija; uvertīra

序数 xùshù kārtas skaitļa vārds

序文 xùwén priekšvārds; ievadraksts

序言 xùyán priekšvārds; ievads; preambula

序战 xùzhàn *milit.* avangarda kauja

序奏 xùzòu *mūz.* ievads

恤(卹、賉) xù **darb.** ✪žēlot; saudzīgi attiekties; rēķināties ar; ✪glābt; atbalstīt; sniegt materiālu palīdzību; iekārtot; ✪just līdzi; izteikt līdzjūtību; nožēlot; ✪atlīdzināt; atalgot; ✪skumt; sērot; bēdāties; **lietv.** ✪pēcnāves goda parādīšana un apbalvojumi; ✪pabalsts; pensija; ✪bēdas; nelaime; ✪*rit.*sēru ceremonija; bēres; **Īpašv.** Sju *uzv.*

恤金 xùjīn pabalsts; pensija

叙(敘、敍) xù **darb.** ✪klāstīt; izstāstīt; pārstāstīt; ✪tērzēt; runāt; ✪izkārtot noteiktā secībā; ✪pienācīgi novērtēt; ✪atestēt *(ierēdni)*; virzīt pa karjeras kāpnēm; ✪apbalvot; ✪dot *(grāmatai)* priekšvārdu; **lietv.** ✪kārtība; rinda; ✪pakāpe; rangs; ierēdņa kategorija **Īpašv.** Sju *uzv.*

叙别 xùbié saruna pirms atvadām *(pirms došanās projām)*; izteikt savas jūtas pirms šķiršanās

叙功 xùgōng varoņdarbu apspriešana un apbalvojumu sadalīšana

叙旧 xùjiù atcerēties seno draudzību; runāt par pagātni

叙利亚 Xùlìyà Sīrija

叙利亚人 xùlìyàrén sīrietis

叙事 xùshì klāstīt *(lietas būtību)*; stāstījums

叙事曲 xùshìqǔ *mūz.* balāde

叙事诗 xùshìshī *lit.*episka poēma; eposs

叙事文 xùshìwén *lit.*stāsts; vēstījums

叙述 xùshù ✪klāstīt; aprakstīt; pārstāstīt; ✪apraksts; stāsts; ✪*(zinātniska pētījuma)* aprakstošā daļa

叙述句 xùshùjù *lingv.* stāstījuma teikums

叙述体 xùshùtǐ stāstījuma stils; vēstījuma stils

叙说 xùshuō ✪klāstīt; aprakstīt; ✪stāsts; apraksts

叙谈 xùtán sanākt kopā, lai patērzētu; runāties

叙文 xùwén priekšvārds; ievads

叙言 xùyán priekšvārds; ievads; preambula

畜 xù/chù **darb.** ✪audzēt; turēt *(lopus; putnus u.c.)*; ✪barot; lolot; rūpēties par; ✪audzināt *(kādu)*; atturēt *(ar audzināšanas palīdzību)*; ✪lolot *(sirdī)*; ✪pieļaut; atļaut; ✪turēt saimniecībā *(suni u.c.)*; **Īpašv.** Sju *uzv.*

畜产 xùchǎn ✪lopkopības produkti; ✪lopi; ✪*vulg.* lops; riebeklis

畜产品 xùchǎnpǐn lopkopības produkti

畜牧 xùmù ✪nodarboties ar lopkopību; ✪lopkopība

畜牧场 xùmùchǎng ✪ganības; ✪lopkopības ferma

畜牧区 xùmùqū lopkopības rajons

畜牧学 xùmùxué lopkopība *(zinātne)*

畜牧学家 xùmùxuéjiā zootehniķis; lopkopis

畜牧业 xùmùyè lopkopība

畜养 xùyǎng turēt *(mājputnus u.c.)*

酗 xù **darb.** ✪ārdīties dzērumā; ✪nodoties dzeršanai *(dzert vienā dzeršanā)*; **Īp.** piedzēries; **apst.** dzērumā

酗酒 xùjiǔ piedzerties; dzert bez jēgas; plēgurot

勖(勗) xù **darb.** ✪pielikt pūles; censties; ✪atbalstīt; rosināt; stimulēt

X

勖勉 xùmiǎn atbalstīt; atbalstīšana; veicināšana

绪(緒) xù **lietv.** ❶diega gals; kamola sākums; ❷sākums; sākuma attīstība; ❸ievads; priekšvārds; ❹rinda; secība; ❺*(valsts)* lieta; misija; ❻paliekas; atliekas; pārpalikums; liekais; ❼jūtas; noskaņojums; **darb.** ❶savest kārtībā; sakārtot; ❷turpināt *(tradīciju)*

绪论 xùlùn priekšvārds; ievadraksts; ievads

续(續) xù **darb.** ❶turpināties; vilkties nepārtraukti; ❷aizpildīt *(trūkstošo)*; būt *(kalpot)* par turpinājumu; ❸no paaudzes uz paaudzi nodot mantojumā *(mācību)*; ❹atpirkties; kompensēt; ❺turpināt; pagarināt; ❻piesiet klāt; pagarināt *(auklu; virvi)*; ❼pielikt klāt; piebērt klāt; ❽apprecēties otrreiz; **īp.** ❶nepārtraukts; ❷papildus; **lietv.** ❶turpinājums; papildinājums; ❷pielikums; *(apģērba)* izrotājums *(izgreznojums)*; **īpašv.** Sju *uzv.*

续航 xùháng lidojums bez nolaišanās *(nosēšanās)*

续航力 xùhánglì maksimālais lidmašīnas reiss bez nolaišanās; maksimālais kuģa reiss bez piestāšanās

续假 xùjià atvaļinājuma pagarināšana

续弦 xùxián ◊ savienot stīgas galus *(otrreiz apprecēties)*

婿(壻) xù **lietv.** ❶meitas vīrs; znots; ❷znotiņš *(laipni uzrunājot radinieku; kolēģi; draugu)*

絮 xù **lietv.** ❶veca kokvilna; rupja kokvilna; rupja šķiedra; ❷sukāta kokvilna; vate; ❸*(augu)* pūkas; ❹kleita *(ar vatētu oderi)*; ❺silts galvas lakats; **darb.** ❶izoderēt ar vati; ❷murmināt; šaubās aprauties pusvārdā; ❸apnikt

絮叨 xù·dao ❶pļāpāt; runāt ilgi un garlaicīgi; ❷trokšņot; vāvuļot

絮烦 xù·fan ❶apnicīgs; garlaicīga *(runa)*; ❷nogurt; pagurt; ❸lipt klāt ar runām *(uzplīties ar runām)*

絮聒 xùguō ❶ilgi un daudz runāt; garlaicīgas pļāpas; ❷bezgala lipt klāt*(kādam)*; sieties klāt; nelikt mieru

絮棉 xùmián vate; vecā un jauna kokvilna

絮语 xùyǔ uzmākties ar runām *(apnicīgi pļāpāt; tukšas pļāpas)*

蓄 xù **darb.** ❶krāt; uzkrāt; pietaupīt; atlicināt; ❷audzēt; ❸akumulēt; ❹lolot *(jūtas)*; ❺uzkrāties; sakrāties; ❻gaidīt; vilcināt; **lietv.** ❶krājumi; uzkrājumi; ❷skābenes; **īpašv.** Sju *uzv.*

蓄电池 xùdiànchí *el.* akumulators

蓄粪池 xùfènchí liela atejas bedre

蓄洪 xùhóng uzkrāt palu ūdeņus

蓄洪量 xùhóngliàng ūdenskrātuves tilpums

蓄洪区 xùhóngqū palu ūdeņu uzkrāšanas rajons

蓄积 xùjī ❶uzkrāt; savākt; akumulēt; ❷uzkrāties; savākties

蓄谋 xùmóu izlolot *(plānu)*; *(kaut ko)* iecerēt

蓄念 xùniàn ❶iznēsāt ideju; ❷slēpta iecere

蓄热室 xùrèshì *tehn.* reģenerators

蓄水池 xùshuǐchí ūdens rezervuārs; baseins; ūdenskrātuve

蓄养 xùyǎng ❶lolot; ❷audzēt; ❸uzkrāt

蓄意 xùyì ❶lolot ieceri; ❷slēpta iecere

蓄志 xùzhì ❶nodoms; vēlēšanās; ❷iznēsāts nodoms *(karstākā vēlēšanās)*

xuan

轩(軒) xuān **lietv.** ❶*vēst.* kara ratu priekšējais *(augstais)* borts; ❷kara rati; pajūgs; vieglie *(goda)* rati; ❸margas; treliņi; ❹jumta paspārne; pažobele; ❺slēgta galerija ar logiem; ❻mansards; jumta istaba; ēkas piebūve; *(tējas)* namiņš; studija; **darb.** ❶slieties; ❷lidināties; planēt; ❸būt apmierinātam, priecīgam; **īp.** ❶augsts; ❷priecīgs; **īpašv.** Sjuaņ *uzv.*

轩昂 xuān'áng ❶pašapmierināts; lepns; uzpūties; ❷pacilāts; augsts *(stils)*; ❸slieties

轩敞 xuānchǎng ❶plaša, gaiša *(ēka)*; ❷skaidra, saprotama *(mācība)*

轩然 xuānrán ❶priecīgi; ar smaidu; ❷augsts; augstu

轩轾 xuānzhì ❶augsts *(kara)* ratu priekšējais un zems aizmugurējais borts; ❷starpība, atšķirības *(strīdā)*

宣 xuān **darb.** ❶izsludināt; pasludināt; paziņot; deklarēt; publicēt; ❷parādīt; demonstrēt; izplatīt; ❸daudzināt; slavināt; ❹darīt zināmu; publiski pasludināt; ❺atdot *(visus spēkus)*; ❻*Beidzjinas dial.* uzirdināt; ❼sākties; izplatīties; attīstīties; ❽būt acīm redzamam; būt plaši zināmam; ❾*Beidzjinas dial.* uzblīst; izplūst miesās; **īp.** ❶visas tautas *(svētki u.c.)*; vispārējs; atklāts; ❷*Beidzjinas dial.* irdens; mīksts; ❸kupls; brangs; apaļš; **apst.** atklāti; plaši; **lietv.** *vēst.* pavēle; *(no mutvārdiem pierakstītā)* augstākā pavēle; paziņojums; **īpašv.** Sjuaņ *uzv.*

宣布 xuānbù ❶paziņot; nopublicēt; publiski pasludināt; ❷paziņojums; ❸*vēst.* pasludināšana; proklamēšana

宣称 xuānchēng *(oficiāli vai publiski)* paziņot; proklamēt

宣传 xuānchuán propagandēt; propaganda; aģitācija

宣传部 xuānchuánbù propagandas un aģitācijas nodaļa

宣传弹 xuānchuándàn *milit.* *(ar skrejlapām pildīts)* aģitācijas lādiņš

宣传队 xuānchuánduì propagandas un aģitācijas vienība; aģitbrigāde

宣传画 xuānchuánhuà aģitācijas plakāts

宣传品 xuānchuánpǐn propagandas un aģitācijas materiāls
宣传员 xuānchuányuán propagandists; aģitātors
宣传站 xuānchuánzhàn aģitpunkts
宣读 xuāndú nolasīt; paziņot
宣告 xuāngào paziņot; deklarēt
宣讲 xuānjiǎng ❶ teikt runu; oficiāla runa; ❷ lasīt lekciju
宣教 xuānjiào izplatīt mācību; sludināt reliģiju; sprediķot
宣判 xuānpàn *jur.* paziņot spriedumu
宣示 xuānshì publiski paziņot; darīt zināmu; deklarēt
宣誓 xuānshì ❶ zvērēt; zvērests; ❷ dot goda vārdu; ❸ saistība *(atbrīvojamā gūstekņa goda vārds nepiedalīties militārās aktivitātēs)*
宣泄 xuānxiè ❶ izpaust *(noslēpumu)*; ❷ paziņot atklātībā *(darīt zināmu)* atklātībai; ❸ attīrīt *(kuģu ceļu)*; atklāt *(ūdens ceļu)*; novadīt *(ūdeni)*
宣叙调 xuānxùdiào *mūz.* rečitatīvs
宣言 xuānyán ❶ deklarācija; manifests; uzsaukums; ❷ paziņot visiem savas domas; izplatīt savus vārdus
宣扬 xuānyáng ❶ *(kādu)* pienācīgi novērtēt; ❷ slavēt; daudzināt; ❸ reklamēt; propagandēt
宣战 xuānzhàn pieteikt karu; kara pieteikums
宣纸 xuānzhǐ *(no bambusa šķiedras gatavotais, glezniecībai un kaligrāfijai domātais)* 宣城 Sjuaņčenas papīrs

萱(蘐、藼)

xuān **lietv.** ❶ *bot.* dzeltenā dienziede *(Hemerocallis flava)*; ❷ *bot.* Ķīnas miskante *(Miscanthus sinensis)*; ❸ *poēt.* māte; māmiņa
萱草 xuāncǎo *bot.* dzeltenā dienziede *(Hemerocallis flava)*

揎

xuān **darb.** ❶ uzrotīt *(piedurknes)*; uzlocīt; uzbraucīt; ❷ sist; pļaukāt *(ar roku)*

喧(諠)

xuān **darb.** skaļi runāt; kliegt; klaigāt; **īp.** skaļš; jautrs; apdullinošs *(troksnis)*
喧宾夺主 xuānbīn-duózhǔ ◊ skaļš ciemiņš aizēno saimnieku *(❶ piesavināties saimnieka tiesības; ❷ maznozīmīgais nomāc galveno)*
喧哗 xuānhuá trokšņot; skandalēt; troksnis
喧闹 xuānnào sk. 喧哗
喧嚷 xuānrǎng ❶ trokšņot; troksnis; ❷ kņada; brēkoņa
喧扰 xuānrǎo trokšņot; vāvuļot; skandalēt
喧腾 xuānténg mutuļot; bangot; krākt
喧阗 xuāntián ❶ kliegt; kņadēt; čalot; ❷ kņada un spiešanās
喧嚣 xuānxiāo ❶ kliegt; bļaut; brēkt; ❷ troksnis; kliegšana

玄

xuán **īp.** ❶ melns; melna *(krāsa)*; tumši brūns; ❷ tāls; attāls; ❸ nemanāms; slepens; noslēpumains; neizdibināms; ❹ brīnišķīgs; dziļš; ❺ tukšs; neīsts; apšaubāms; **lietv.** ❶ debess; debess krāsa; ❷ klusums; miers; ❸ ziemeļi; pavērsts pret ziemeļiem; **īpašv.** Sjuaņ *uzv.*
玄狐 xuánhú sudrablapsa
玄秘主义 xuánmìzhǔyì okultisms
玄妙 xuánmiào dziļš; noslēpumains; neizdibināms; mistisks
玄明粉 xuánmíngfěn *ķīm.* glaubersāls; magnēzija sulfāts
玄青 xuánqīng zili melns
玄色 xuánsè melns; melnā krāsā
玄参 xuánshēn *bot.* Oldhema cūknātre *(Scrophularia oldhami)*
玄武岩 xuánwǔyán *min.* bazalts
玄虚 xuánxū ❶ tukšums; tukšs; nereāls; ❷ *dao.* neizdibināms; noslēpumains; ❸ veikls paņēmiens; smalks triks
玄学 xuánxué ❶ *ķīn. filoz.* neodaoisms *(m.ē. III–IV gs., dibinātāji 何晏He Jeņ un 王弼 Van Bi)*; ❷ *bud.* budisma mācība; ❸ *filoz.* metafizika; mistika
玄之又玄 xuánzhīyòuxuán kaut kas noslēpumains un mīklains

旋(鏇)

xuán/xuàn **darb.** ❶ griezties; griezties pa apli; riņķot; virpuļot; ❷ zīmēt apli; *(ar roku)* apvest apli; ❸ atgriezties mājās; pagriezt atpakaļ; **lietv.** cirta; sproga; ❹ galvvidus; **apst.** ❶ tūdaļ; acumirklī; momentā; ❷ nesen; par jaunu; ❸ pastāvīgi; daudzkārt; ❹ ne ar ko nerēķinoties; kā ienāk prātā; kā pagadās
旋光性 xuánguāngxìng *fiz.* optiskā aktivitāte
旋光仪 xuánguāngyí *fiz.* polarimetrs
旋花 xuánhuā *bot.* Ķīnas tītenis *(Convolvulus chinensis)*
旋律 xuánlǜ *mūz.* melodija; melodisks
旋律学 xuánlǜxué melodika
旋轮线 xuánlúnxiàn *mat.* cikloīda
旋毛虫 xuánmáochóng *zool.* trihīna *(Trichinella spiralis)*
旋毛虫病 xuánmáochóngbìng *med.* trihinoze
旋木雀 xuánmùquè *zool. (putns)* mizložņa *(Certhia familiaris)*
旋钮 xuánniǔ *tehn.* kloķis; poga
旋绕 xuánrào apriņķot *(kaut ko)*; apiet apkārt; apmest līkumu
旋涡 xuánwō ❶ *arī – pārn.* atvars; virpulis; ❷ *tehn.* savirpuļošana; savirpuļojums
旋踵 xuánzhǒng ◊ apgriezties uz papēža *(acumirklī; tūdaļ; uz vietas)*
旋转 xuánzhuǎn griezties apkārt; riņķot *(ap savu asi)*

旋转器 xuánzhuǎnqì *tehn. (rotācijas krāsns u.c.)* griešanās mehānisms

旋转轴 xuánzhuǎnzhóu *tehn.*griešanās ass

悬(懸) xuán **darb.** ① karāties; nokarāties; pārkārties; karāties pāri; ② *(būt)* bez atbalsta punkta; ③ palikt nenomaksātam *(par parādu)*; vilkties; palikt neatrisinātam; ④ atrasties tālu vienam no otra; ⑤ stipri atšķirties; ⑥ pakārt; piekārt; ⑦ turēt gaisā; atstāt bez atbalsta; ⑧ atstāt neatrisinātu; ⑨ uztraukties; pārdzīvot par; ⑩ izkārt; demonstrēt; ⑪ publiski paziņot; deklarēt; **īp.** ① piekārts; iekārts; ② nepamatots; nedibināts; ③ neatrisināts; nenomaksāts; ④ tāls; attāls; ⑤ krasi atšķirīgs; ⑥ bīstams; **apst.** ① velti; ② bīstami

悬案 xuán'àn ① neatrisināta lieta *(strīdīgs jautājums; nenoregulēts incidents)*; ② jautājums paliek atklāts *(strīdīgs)*

悬臂 xuánbì ① *tehn.* konsole; ② iekārtais*(tilts)*

悬臂桥 xuánbìqiáo *celtn.* konsoļu tilts; iekārtais tilts

悬垂 xuánchuí ① nokārties; nokarāties; ② nokarāšanās; ③ bez atbalsta

悬垂线 xuánchuíxiàn *tehn.* svērteniska līnija

悬灯结彩 xuándēng-jiécǎi ◊ izkārt lukturīšus un krāsainu lentu virtenes *(māju izdaiļošana svētkos ar lukturīšiem, lentēm un karogiem; svētku iluminācija un karogi)*

悬浮 xuánfú *fiz.*, *ķīm.* suspensija

悬浮体 xuánfútǐ sk. 悬浮

悬搁 xuángē atlikt; atstāt neatrisinātu

悬隔 xuángé atrasties tālu vienam no otra; attāls; grūti aizsniedzams

悬钩子 xuángōuzǐ *bot.* pirkstveida avenes *(Rubus palmatus)*

悬谷 xuángǔ *ģeol. (mazā)* ieleja; sekundārā ieleja *(virs galvenās ielejas)*

悬谷口 xuángǔkǒu *ģeol.* iekārtā upes delta

悬挂 xuánguà ① pakārt; izkārt; ② *tehn.* piekare; piekarbalstenis

悬空 xuánkōng ① karāties gaisā; piekārts; ② tukšs; bez pamata; darīt, paļaujoties uz acumēru

悬链面 xuánliànmiàn *mat.* katenoīds

悬链线 xuánliànxiàn *mat.* ķēdes līnija

悬梁 xuánliáng ① *celtn.* piekarsija; iekārtā sija; ② iegrimt studijās *(mācībās)*; ③ pakārties

悬铃木 xuánlíngmù *bot.* austrumu platāna *(Platanus orientalis)*

悬拟 xuánnǐ minēt; rēķināties *(ar kaut ko)* bez pietiekama pamata; izzīst no pirksta

悬念 xuánniàn ① domāt; spriest; ② satraukties; pārdzīvot; ③ satraukts *(par kaut ko)*; nobažījies

悬桥 xuánqiáo *celtn.* iekārtais tilts

悬赏 xuánshǎng paziņot par naudas balvu; oficiāli apsolīt apbalvot

悬殊 xuánshū pilnīgi atšķirīgs; pretējs; liela atšķirība

悬腕 xuánwàn rakstīt neatbalstot elkoņus

悬望 xuánwàng ar satraukumu gaidīt

悬想 xuánxiǎng ① iedomāties bez pietiekama pamata; fantazēt; ② abstrakts; nepamatots

悬崖 xuányá pārkārusies klints; svērteniska krauja

悬崖勒马 xuányá-lèmǎ ◊ apturēt zirgu bezdibeņa malā *(pēdējā brīdī apdomāties)*

悬雍垂 xuányōngchuí *anat.* momēlis; ūka

悬浊液 xuánzhuóyè *ķīm.* suspensija

漩 xuán **lietv.** ūdens virpulis; atvara virpulis

漩涡 xuánwō ① ūdens virpulis; ② *(notikumu)* virpulis

选(選) xuǎn **darb.** ① izvēlēties; izvēlēt; piemeklēt; ② izvēlēties *(kandidātu amatam)*; atestēt *(ierēdni)*; **īp.** ① vēlēts *(amats)*; ② atlasīts; izlasīts; **lietv.** *saīs.* ① vēlēšanas; ② *(dzejoļu u.c.)* krājums; antoloģija; ③ acumirklis; īss laika sprīdis; ④ sudraba monēta

选拔 xuǎnbá ① izvēlēties; atlasīt; izvirzīt *(amatam)*; ② atlase; izlase

选拔赛 xuǎnbásài *sp.* izlases sacensības

选本 xuǎnběn *lit.*rakstu izlase

选出 xuǎnchū izvēlēties; atlasīt; piemeklēt; izcelt

选定 xuǎndìng ① izvēlēties; atlasīt; pēc izvēles nozīmēt *(amatā)*; ② izvēle

选购 xuǎngòu izlases iepirkums

选集 xuǎnjí ① atlasīt; savākt kopā; ② *lit.*rakstu izlase; dzejas izlase

选辑 xuǎnjí ① rakstu izlase; ② sastādīt; kompilēt

选举 xuǎnjǔ ① vēlēšanas; ② vēlēt; ievēlēt

选举法 xuǎnjǔfǎ *jur.*vēlēšanu likums

选举权 xuǎnjǔquán vēlēšanu tiesības; tiesības piedalīties vēlēšanās; aktīvas vēlēšanu tiesības

选举制 xuǎnjǔzhì ① vēlēšanu sistēma; ② ievēlējamība

选矿 xuǎnkuàng *kalnrūpn.*rūdas bagātināšana; separācija; flotācija

选矿厂 xuǎnkuàngchǎng *kalnrūpn.*rūdas bagātināšanas fabrika *(iekārta)*

选矿机 xuǎnkuàngjī *kalnrūpn.* rūdas bagātināšanas iekārta; rūdas separators

选民 xuǎnmín vēlētājs

选民证 xuǎnmínzhèng vēlētāja apliecība

选派 xuǎnpài nozīmēt *(pēc augstākstāvošas orgāna ieskata)*; ievēlēt *(amatā)*

选票 xuǎnpiào vēlētāja biļetens

选区 xuǎnqū vēlēšanu apgabals *(iecirknis)*

选取 xuǎnqǔ ievēlēt; ievēlēt *(noteiktu kandidātu)*

选手 xuǎnshǒu atlasītais spēlētājs

选修 xuǎnxiū *izgl.*izvēlēties *(fakultatīvu priekšmetu)*; fakultatīvs

选修科 xuǎnxiūkē *izgl.* fakultatīvās disciplīnas

选择 xuǎnzé ① vēlēt; ievēlēt; ② atlasīt; ③ izlase;

selekcija; selektīvs
选择器 xuǎnzéqì *el.* selektors
选择性 xuǎnzéxìng selektivitāte
选种 xuǎnzhǒng *lauks.* sēklu atlase; selekcija
选中 xuǎnzhòng tikt ievēlētam; iziet cauri vēlēšanās

癣(癬) xuǎn **lietv.** ❶ *med.* ēde; ❷ kreve; krevele

泫 xuàn **darb.** ❶ mirdzēt *(par rasas pilieniem)*; spīdēt; starot; ❷ pilēt; notecēt; līt *(par asarām)*
泫然 xuànrán gauži *(raudāt)*; izplūst *(asarās)*

券 xuàn/quàn **lietv.** *celtn.* velve; spraislis

炫(衒) xuàn **darb.** ❶ mirdzēt; spīdēt; starot; ❷ žilbināt; ❸ lielīties; plātīties; dižoties; **īp.** spīdošs; starojošs; žilbinošs
炫示 xuànshì plātīties; dižoties
炫耀 xuànyào ❶ mirdzēt; spīdēt; starot; ❷ žilbināt; ❸ *pārn.* pūst miglu acīs

绚(絢) xuàn **lietv.** *(krāsains)* raksts; rakstiem *(izšūtas drānas)*; **īp.** rakstains
绚烂 xuànlàn ❶ rakstains; raibs; krāsains; ❷ spilgts; krāšņs
绚丽 xuànlì spilgts un skaists

眩 xuàn **darb.** ❶ mirkšķināt; ❷ mest ar acīm; *sar.* miegt ar aci
眩晕 xuànyūn *med.* reibonis; galva griežas riņķī; galva reibst

旋 xuàn/xuán **darb.** ❶ griezties; griezties pa apli; riņķot; virpuļot; ❷ izvirpot *(detaļu)*; ❸ apdrāzt; nomizot *(rāceni u.c.)*; apgriezt; **lietv.** matu cirta; sproga; galvvidus
旋床 xuànchuáng virpa *(virpošanas darbagalds)*
旋风 xuànfēng *met.* virpuļvētra; virpuļviesulis
旋工 xuàngōng virpotājs
旋子 xuàn·zi ❶ atvars; dzelme; ❷ virpulis; virpuļviesulis; ❸ trauks vīna uzsildīšanai

渲 xuàn **darb.** ❶ pilināt tušu *(uz papīra)*; ❷ uzklāt krāsu *(uz papīra)*; **lietv.** *ķīn. glezn.* gleznošana uzšļakstot tušu uz papīra *(gleznošanas paņēmiens)*
渲染 xuànrǎn ❶ ar krāsām krāsot *(akvareli)*; *(akvareļa)* krāsas; gleznošana ar smalkām tonālām pārejām; ❷ *pārn.* sabiezināt krāsas; *sar.* taisīt no mušas ziloni

楦(楥) xuàn **lietv.** ❶ *(apavu)* lieste; ❷ *celtn.* velve; spraislis; **darb.** ❶ izstiept uz liestes; ❷ salikt; sakraut; kravāt
楦头 xuàn·tou *(apavu)* lieste
楦子 xuàn·zi sk. 楦头

xue

削 xuē/xiāo **sast.**
削壁 xuēbì ❶ stāva krauja *(stāva nogāze)*; ❷ plakana kalna virsotne
削发 xuēfà ❶ griezt matus; ❷ *bud.* apgriezt matus stājoties mūka kārtā
削价 xuējià samazināt cenu; pazemināt cenu
削减 xuējiǎn samazināt; saīsināt; apcirpt
削球 xuēqiú *sp.* grieztā bumba; grieztais sitiens
削弱 xuēruò ❶ atslābināt; ❷ *milit.* novājināt pretinieka spēkus
削职 xuēzhí atbrīvot *(no amata)*; atstādināt *(no ieņemamā amata)*
削足适履 xuēzú-shìlǚ ◊ apgriezt *(apgraizīt)* kājas pēdu mazāku, pielāgojot apavam *(censties kaut ko ar varu iekļaut gatavā shēmā)*

靴(鞾) xuē **lietv.** zābaki *(gan kā apavi, gan arī svētku apģērba sastāvdaļa)*
靴靿 xuēyào ❶ *(kājas pēdas vai zābaka)* pacēlums; ❷ zābaka stulms

穴 xué **lietv.** ❶ *(cilvēka ķermeņa)* vārīgākās vietas; ❷ *ķīn. med.* 针灸adatu terapijas un piededzināšanas *(78)* punkti; ❸ kapa bedre; kaps; kapliča; kapu pagrabs; kapa vieta
穴播 xuébō *lauks.* ligzdu sēja
穴道 xuédào ❶ kaps; kapsēta; ❷ *ķīn. med.* adatu terapijas un piededzināšanas punkti
穴居 xuéjū dzīvot alā; alu mājoklis; ala
穴施 xuéshī *lauks.* ligzdu mēslošana
穴位 xuéwèi *ķīn. med.* akupunktūras un piededzināšanas punkts

学(學、斈) xué **darb.** ❶ mācīties; studēt; apgūt zinības; apgūt *(dejas mākslu; tehniku u.c.)*; ❷ mācīties *(no kāda)*; atdarināt *(kādu autoru)*; sekot*(kāda)* piemēram; ❸ runāt; stāstīt; atstāstīt; ❹ apmācīt; mācīt; **lietv.** ❶ zinātne; zināšanas; erudīcija; ❷ mācība; *(filozofijas)* skola; doktrīna; ❸ skolas nodarbības; lekcijas; ❹ skola; mācību iestāde; ❺ *vēst.* galvaspilsētas valsts skola; ❻ zinātnieks; zinātnes darbinieks; ❼ skolnieks; students
学报 xuébào *(Zinātņu Akadēmijas)* vēstis; *(universitātes u.c.)* zinātniskie raksti
学潮 xuécháo studentu nemieri
学而不厌 xué'érbùyàn neremdināmas zināšanu alkas
学而优则仕 xué ér yōu zé shì tam, kas cītīgi mācās, nākotnē nodrošināti panākumi
学阀 xuéfá *izgl.*zinātnē un tautas izglītības jomā

X

valdošā kliķe; mācību iestāžu augstākie birokrāti
学费 xuéfèi *izgl.*mācību maksa
学分制 xuéfēnzhì *izgl.*ieskaišu sistēma pēc punktiem *(tika izmantota Ķīnā un ASV)*
学风 xuéfēng ✪izglītības un apmācību nostādne; attieksme pret mācībām; ✪skolas *(kā arī akadēmiskās)* morāles normas
学府 xuéfǔ ✪*izgl.*mācību iestāde; skola; ✪gudrības avots
学棍 xuégùn tirāns izglītības jomā *(formāli – zinātnieks, pēc būtības – despots)*
学会 xuéhuì zinību biedrība; asociācija
学籍 xuéjí skolnieku saraksts; piederība attiecīgajai skolai; tiesības apmeklēt nodarbības
学究 xuéjiū ✪inteliģents; pedants; burta kalps; ✪*vēst.*sholasts, *(kas slikti apguvis konfūcisma zinātni)*; ✪pamatīgi apgūt; sīki jo sīki izpētīt
学究气 xuéjiūqì pedantisms
学科 xuékē ✪zinātne; zinātnes nozare; ✪apmācības priekšmets
学理 xuélǐ zinātnisks princips; zinātniska teorija; metodoloģija
学力 xuélì izglītības līmenis; zināšanas; intelekts
学历 xuélì iegūtā izglītība; izglītības cenzs
学龄 xuélíng skolas vecuma *(bērni)*
学名 xuémíng ✪zinātniskais nosaukums *(īpaši bioloģijas un ķīmijas nomenklatūrās)*; ✪skolnieka skolas vārds
学年 xuénián *izgl.* mācību gads; akadēmiskais gads
学年制 xuéniánzhì *izgl.* izglītības kursu sistēma
学派 xuépài skola *(zinātniskās vai sabiedriskās domas virziens)*
学期 xuéqī *izgl.*mācību semestris
学前 xuéqián *izgl.* pirmsskolas periods; pirmsskolas vecums
学舌 xuéshé atkārtot kā papagailis *(citu domas un vārdus)*
学生 xué·sheng ✪skolnieks; students; kursants; ✪*niev. (par sevi)* es – Jūsu skolnieks *(uzrunājot gados vecāku cilvēku)*
学生证 xuéshēngzhèng studenta apliecība
学生装 xuéshēngzhuāng studenta *(skolnieka)* formas tērps
学识 xuéshí zināšanas; izglītība; erudīcija
学时 xuéshí *izgl.*akadēmiskā stunda
学士 xuéshì ✪zinātnieks; ✪bakalaurs; ✪*vēst.* akadēmiķis; zinātniskais kanclers *(Krievijas cara padomnieks)*
学塾 xuéshú privātā skola; mājas skola
学术 xuéshù ✪zinātne; zināšanas; prasme; ✪zinātnisks; speciāls
学术界 xuéshùjiè zinātnieku aprindas; zinātniskā sabiedrība
学术性 xuéshùxìng zinātniska rakstura *(darbs; pētījums u.c.)*
学说 xuéshuō mācība; teorija; doktrīna
学童 xuétóng skolnieks
学徒 xuétú ✪*vēst.* māceklis; zellis *(darbnīcā vai veikaliņā)*; ✪*(noteiktas mācības)* sekotājs, adepts
学徒工 xuétúgōng māceklis; zellis
学位 xuéwèi zinātniskais grāds
学问 xué·wen ✪zinātne; izzināšana; izglītības līmenis; erudīcija; ✪mācīties; apgūt; studēt
学习 xuéxí ✪mācīties; studēt; ✪mācības; studijas
学习班 xuéxíbān kursi; *(bioloģijas u.c.)* pulciņš
学衔 xuéxián zinātniskais nosaukums
学校 xuéxiào *izgl.*skola; mācību iestāde
学校网 xuéxiàowǎng *izgl.*skolu tīkls
学业 xuéyè ✪mācības; ✪zinātne; zināšanas; izglītība; izglītības līmenis; ✪skola
学以致用 xuéyǐzhìyòng mācīties, lai zināšanas pielietotu praksē
学员 xuéyuán kursants; *(skolas)* audzēknis; students
学院 xuéyuàn akadēmija *(mācību iestāde)*; institūts; specializēta augstākā mācību iestāde
学长 xuézhǎng ✪cienījamais kolēģis *(ar cieņu par studiju biedru)*; ✪*vēst.* vecākais students; ✪*vēst.* dekāns
学者 xuézhě ✪zinātnieks; ✪skolnieks; skolas audzēknis
学制 xuézhì *izgl.*izglītības sistēma

踅

xué **darb.** atgriezties atpakaļ; kāpties atpakaļ; mīdīties uz vietas; staigāt šurp un turp
踅回 xuéhuí no pusceļa atgriezties atpakaļ

噱

xué **darb.** skaļi smieties
噱头 xuétóu triks; joks; smieklīgs notikums; anekdote

雪

xuě **lietv.** sniegs; **īp.** sniegots; sniegains; piesnidzis; sniegbalts; sudrabots; **darb.** ✪snigt; ✪attaisnoties; pierādīt savu nevainību; ✪noslaucīt *(asaras)*; nomazgāt *(kājas)*; ✪nomazgāt *(aizvainojumu)*; ✪novērst; likvidēt; **īpašv.** Sjue *uzv.*
雪白 xuěbái sniegbalts
雪豹 xuěbào *zool.* sniega leopards *(Felis uncia)*
雪暴 xuěbào sniegputenis; sniega vētra
雪崩 xuěbēng lavīna; sniega nogruvums
雪冰 xuěbīng firns; firna sniegs
雪层 xuěcéng *met.* sniega slānis
雪耻 xuěchǐ nomazgāt kaunu
雪地 xuědì sniegots lauks
雪堆 xuěduī kupena; sniega sanesums
雪害 xuěhài *lauks. (labības)* izsušana *(zem sniega slāņa)*
雪花 xuěhuā ✪sniegpārslas; ✪*kulin.* cukura cepumi; ✪*bot.* baltā sniegpulkstenīte *(Galanthus*

X

nivalis)
雪花膏 xuěhuāgāo krēms *(kas ātri iesūcas ādā)*
雪茄 xuějiā cigārs
雪晶 xuějīng *met.* sniega kristāls
雪犁 xuělí sniega arkls
雪里红 xuělǐhóng *bot.* Sareptas sinepe *(Brassica juncea)*
雪连纸 xuěliánzhǐ spodrpapīrs
雪亮 xuěliàng ❶ spīdošs; mirdzošs; ❷ skaidras, vērīgas *(acis)*
雪柳 xuěliǔ ❶ *vēst.,rit.* sudrabvītols *(papīra puškis pie zārka)*; ❷ *bot.* Forčuna fontanēzija *(Fortanesia fortunei)*; ❸ *bot.* Tunberga spireja *(Spiraea thunbergii)*
雪盲 xuěmáng *med.* sniega aklums
雪片 xuěpiàn ❶ sniega pārslas; ❷ lielā daudzumā; kā krusa
雪橇 xuěqiāo ragavas; kamaniņas; polārkamanas
雪青 xuěqīng ceriņkrāsa; gaiši violeta krāsa
雪球 xuěqiú sniega pika; pikoties
雪人 xuěrén ❶ sniega vīrs; ❷ sniega cilvēks
雪山 xuěshān ❶ sniega kalns; ❷ Sniega kalni *(Himalaju kalni)*
雪上加霜 xuěshàng-jiāshuāng ◊ gan sniegs, gan sarma; sniegs un sals *(nelaime nekad nenāk viena)*
雪松 xuěsōng *bot.* Himalaju ciedrs *(Cedrus deodara)*
雪线 xuěxiàn mūžīgo sniegu robeža; sniega līnija
雪冤 xuěyuān pierādīt savu nevainību; reabilitēties; atjaunot taisnību
雪云 xuěyún *met.* sniega mākoņi
雪中送炭 xuězhōng-sòngtàn ◊ *(kādam)* sniegputenī aizsūtīt akmeņogles *(nelaimē sniegt savlaicīgu palīdzību)*

鳕(鱈) xuě **lietv.** *zool.* Klusā okeāna menca *(Gadus morhua macrocephalus)*
鳕鲸 xuějīng *zool.* seivalis *(Balaenoptera borealis)*

血 xuè/xiě **lietv.** ❶ asins; ❷ menstruācija; ❸ asinsradniecība; ❹ enerģija; degsme; dedzība; **īp.** ❶ asiņains; ❷ karsts; dedzīgs; **darb.** ❶ slacīt ar asinīm; mirkt asinīs; ❷ krāsot sarkanā krāsā
血案 xuè'àn slepkavība; *jur.* slepkavības izskatīšana tiesā
血本 xuèběn ❶ ietaupījumi no darba algas; sviedriem un asinīm sapelnītie līdzekļi; ❷ *(sīktirgotāja)* pamatkapitāls
血崩 xuèbēng ❶ *med.* metrorāģija; ❷ *ķīn. med.* menorāģija
血滴石 xuèdīshí *min.* heliotrops
血防 xuèfáng *med.* šistomatozes profilakse un ārstēšana
血粉 xuèfěn asins milti
血管 xuèguǎn *anat.* asinsvadi
血管瘤 xuèguǎnliú *med.* asinsvadu audzējs; angioma
血管学 xuèguǎnxué angioloģija
血海深仇 xuèhǎi-shēnchóu neizmērojami dziļš naids; nesamaksājams asins parāds
血汗 xuèhàn asins un sviedri; asiņaini darba sviedri
血汗钱 xuèhànqián ar asinīm un sviedriem nopelnītā nauda
血汗症 xuèhànzhèng *med.* hemathidroze
血红 xuèhóng asinssarkans; sārts; purpursārts
血红素 xuèhóngsù *biol.* hematīns; hemoglobīns
血迹 xuèjì asiņainas pēdas *(asins pēdas)*
血浆 xuèjiāng *biol.* asins plazma
血口喷人 xuèkǒu-pēnrén ◊ izgāzt uz cilvēkiem asiņainus vēmekļus *(aptašķīt citus ar dubļiem; nopulgot citus cilvēkus)*
血库 xuèkù *med.* konservētas asins glabātuve; asins banka
血块 xuèkuài asins sarecējums
血亏 xuèkuī *med.* mazasinība; anēmija
血泪 xuèlèi ❶ asiņainas asaras; ❷ asins un asaras *(nepanesamas ciešanas)*
血淋淋 xuèlínlín ❶ sūkties *(par asinīm)*; asiņot; ❷ noplūst ar asinīm; asiņains; ❸ cietsirdīgs; nežēlīgs
血流成河 xuèliú-chénghé *tēl.* asins straume *(asins plūst straumēm)*
血流漂杵 xuèliú-piāochǔ *tēl.* asins plūst kā upe *(asins jūra)*
血流如注 xuèliú-rúzhù asins strūkla *(asins plūst strūklām)*
血脉 xuèmài ❶ *ķīn. med.* asinsrite; asinsvadi; ❷ pulss; ❸ radniecība
血囊肿 xuènángzhǒng *anat.* asiņaina bruka
血尿 xuèniào *med.* asiņains urīns; hematūrija
血泡 xuèpào asiņaina tulzna
血泊 xuèpō asins peļķe; asins jūra
血气 xuèqì ❶ asins un elpa *(dzīves spēks)*; ❷ pašaizliedzība; cildenums un vīrišķība; ❸ degsme
血亲 xuèqīn asinsradniecība; tuvākie radinieki
血清 xuèqīng *med.* asins serums
血清病 xuèqīngbìng *med.* seruma slimība
血清素 xuèqīngsù *med.* serotonīns
血清学 xuèqīngxué *med.* seroloģija
血球 xuèqiú *fiziol.* asinsķermenīši; hemocīti
血肉 xuèròu ❶ miesa un asinis; ❷ tuvs radinieks; vistuvākais *(cilvēks)*
血色 xuèsè ❶ asins krāsa; asinssarkans; sārts; ❷ rozā ādas krāsa; veselīgs sārtums
血色素 xuèsèsù sk. 血红素
血石 xuèshí sk. 血滴石
血书 xuèshū ❶ rakstīt ar asinīm; ❷ ar asinīm uzrakstīta vēstule *(par dokumentu, kas rakstīts ar dziļu aizvainojumu vai apņēmību paust protesta jūtas)*
血栓 xuèshuān *med.* trombs
血栓症 xuèshuānzhèng *med.* tromboze

X

血水 xuèshuǐ ✪asins; ✪ūdens ar asinīm
血丝虫病 xuèsīchóngbìng *med.* filarioze
血糖 xuètáng *med.* glikēmija
血统 xuètǒng asinsradniecība; asinsradinieks
血吸虫 xuèxīchóng *zool.* asins trematode, šistosoma
血吸虫病 xuèxīchóngbìng *med.* šistosomatoze
血象 xuèxiàng *med.* asinsaina
血小板 xuèxiǎobǎn trombocīts
血腥 xuèxīng asiņains
血腥气 xuèxīngqì asins smaka
血型 xuèxíng asins grupa
血性 xuèxìng ✪pašaizliedzība; cildenums; degsme; ✪sangviniķis
血胸 xuèxiōng *med.* hemotorakss
血循环 xuèxúnhuán asinsrite
血压 xuèyā asins spiediens
血压计 xuèyājì *med.* sfigmomanometrs
血液 xuèyè asins; asins *(rite)*
血液病 xuèyèbìng hematopātija
血液学 xuèyèxué *fiziol.* hematoloģija
血液学家 xuèyèxuéjiā hematologs
血衣 xuèyī asiņains apģērbs
血印 xuèyìn asinsizplūdums zem ādas
血友病 xuèyǒubìng *med.* hemofilija
血缘 xuèyuán asinsradniecības saites
血晕 xuèyùn ✪asinsizplūdums; zilums; ✪acu uzkrāsošana; ✪*med.* pēcdzemdību šoks; samaņas zaudēšana pēc dzemdību asiņošanas
血债 xuèzhài asiņains parāds; asiņaina atmaksa
血战 xuèzhàn asiņaina kauja; asiņains cīniņš
血肿 xuèzhǒng *med.* hematoma
血族 xuèzú sk. 血统

谑(謔) xuè **darb.** jokot; izjokot; izzobot; ķircināt
谑而不虐 xuè'érbùnüè nevainīgs joks *(jokojot nepārkāpt robežas)*

xun

勋(勛、勳) xūn **lietv.** ✪nopelns; varoņdarbs; ✪*vēst.* nopelniem bagāta persona; galminieki, kas izvirzījušies no nopelniem bagāto vidus; ✪varonība; diženums; cildenums; **īp.** ✪pelnīts; ✪varonīgs; dižens; cildens; **īpašv.** Sjuņ *uzv.*
勋绩 xūnjì varoņdarbs; nopelns
勋爵 xūnjué par nopelniem piešķirtais tituls; titulēta persona
勋劳 xūnláo nopelns; izcilība; teicami darbi
勋业 xūnyè nopelns; dižens veikums
勋章 xūnzhāng ordenis; atšķirības zīme

窨 xūn/yìn **darb.** *Beidzjinas dial.* sasmaržot; iesmaržot; aromatizēt

熏(燻) xūn **darb.** ✪smaržot; ✪nokvēpt; pārklāties ar kvēpiem; ✪dūmot; laist dūmus; mutuļot; ✪cept; ✪sasmaržot; iesmaržot; ✪nokvēpināt; pārklāt ar kvēpiem; ✪dedzināt; iededzināt; ✪žāvēt *(vistu; gaļu u.c.)*; ✪kairināt degunu; sisties degunā *(par smaržu vai smaku)*; ✪izsaukt līdzjūtību; **īp.** ✪smaržīgs; ✪karsts; ✪žāvēts; **lietv.** aromāts; aromātiskas vielas
熏风 xūnfēng ✪aromātisks *(pavasara)* vējš; ✪silts dienvidaustrumu vējš
熏染 xūnrǎn nokļūt sliktā ietekmē *(pārņemt kaut ko sliktu)*
熏人 xūnrén apdullināt, apskurbināt *(par nejauku smaku)*
熏肉 xūnròu *kulin.* žāvēta gaļa; žāvēt gaļu
熏陶 xūntáo savā *(ideoloģiskā un praktiskā)* izaugsmē ietekmēties no apkārtējās vides
熏鱼 xūnyú *kulin.* žāvēta zivs
熏蒸 xūnzhēng ✪*(ir)* sutīgi; sutina; *(ir)* tveicīgi; ✪*lauks.* apdūmošana *(cīņa ar lauksaimniecības kaitēkļiem)*
熏蒸剂 xūnzhēngjì *lauks.* kvēpināmās zāles
熏制 xūnzhì ✪žāvēt; ✪kvēpināt; apdūmot

薰 xūn **lietv.** ✪aromātiskās zāles; smaržaugi; ✪smarža; aromāts; ✪nopelni; varoņdarbi; **īp.** ✪smaržīgs; aromātisks; ✪*pārn.* maigs; **darb.** ✪smaržot; ✪dūmot; ✪degt; ✪sasmaržot; iesmaržot; aromatizēt; ✪labi vadīt; gādīgi audzināt; ✪dedzināt; apdedzināt; **īpašv.** Sjuņ *uzv.*
薰莸不同器 xūn yóu bù tóng qì ◊ smaržaugus un augus, kas izdala nelabu smaku, neliek vienā traukā *(labestība un ļaunums nespēj sadzīvot)*

醺 xūn **īp.** ✪piedzēries; ✪nedaudz iedzēris; iereibis; **darb.** reibināt; apreibināt

寻(尋) xún **darb.** ✪meklēt; piemeklēt; ✪likt lietā; izraisīt *(ķīviņu)*; ✪censties atrast pamatojumu; pētīt; apdomāt; ✪apstiprināt; argumentēt; ✪atsākt par jaunu; turpināt; ✪sekot *(kādam)*; iet *(aiz kāda)*; dzīties pakaļ; ✪pietuvoties; **lietv.** norma; likums; notikumu gaita; **apst.** drīz; tūdaļ
寻常 xúncháng parasts; ikdienišķs
寻访 xúnfǎng atrast un apmeklēt
寻根究底 xúngēn-jiūdǐ aizrakties līdz pašai saknei *(izpētīt visos sīkumos)*
寻觅 xúnmì meklēt; meklēšana
寻求 xúnqiú meklēt; tiekties *(pēc kaut kā)*; tīkot
寻事 xúnshì ✪meklēt ieganstu strīdam; ✪meklēt darbu
寻事生非 xúnshì-shēngfēi provocēt skandālu

寻死 xúnsǐ meklēt nāvi; mēģināt izdarīt pašnāvību
寻死觅活 xúnsǐ-mìhuó draudēt izdarīt pašnāvību *(šantažēt ar pašnāvības draudiem)*
寻思 xún·si domāt; iegrimt domās
寻味 xúnwèi ❶ meklēt slēpto pievilcību *(jēgu)*; ❷ likt *(kādam)*iegrimt pārdomās
寻衅 xúnxìn *sar.* meklēt kašķi
寻章摘句 xúnzhāng-zhāijù manipulēt ar citātiem *(sagrābstīt skaļus citātus; dzenāties pēc krāšņām frāzēm)*
寻找 xúnzhǎo meklēt; meklēšana

旬 xún **lietv.** ❶ dekāde; desmit dienas; ❷ desmitgade; desmit gadu *(vecums)*; **sk.** desmit; desmits; **īp.** vienāds; tāds pat; **apst.** visur; visapkārt; **darb.** apiet apgaitā; apbraukt *(visu valsti)*; **īpašv.** Sjuņ *uzv.*
旬刊 xúnkān reizi dekādē *(10 dienās)* iznākošs žurnāls vai laikraksts

巡(廵) xún **darb.** apbraukt; apiet *(patruļas gājienā)*; veikt inspekcijas braucienu; inspicēt; veikt *(policijas)* apsardzes un patruļas dienestu; veikt muitas apskati; **lietv.** inspekcijas brauciens; **skait.** *ciemiņiem piedāvāta vīna reizēm (pēc tradīcijas saimnieks ar vīna trauku rokās apstaigā visus ciemiņus, cienājot ar vīnu; skaitāmais vārds fiksē, cik reizes visiem ciemiņiem piedāvāts vīns)*
巡按 xún'àn inspicēt; veikt revīziju
巡边员 xúnbiānyuán *sp.* līnijtiesnesis
巡捕 xúnbǔ ❶ kārtībnieks; policists; apsargs; ❷ *vēst. (koncesiju)* policija; kriminālpolicija; ❸ noziedznieku tvarstīšana
巡捕房 xúnbǔfáng *vēst.* policijas pārvalde; policijas iecirknis
巡查 xúnchá doties inspekcijas braucienā; pārbaudīt posteņus; patrulēt
巡道 xúndào ❶ *vēst.* provinces līmeņa policijas lietu inspektors; ❷ *dzelzc.* ceļa iecirkņa apgaita
巡道工 xúndàogōng *dzelzc.* ceļa apgaitnieks
巡风 xúnfēng uzglūnēt; slepeni novērot
巡抚 xúnfǔ *vēst. (Min dinast.)* ❶ provinces līmeņa imperatora emisārs inspektors; ❷ *(Cjin dinast.)* vienas vai vairāku provinču ģenerālgubernators
巡航 xúnháng *milit.* kreisēt; kreisēšanas dienests
巡回 xúnhuí ❶ apbraukt *(perifēriju)*; ❷ pārvietojamā *(bibliotēka; izstāde u.c.)*
巡警 xúnjǐng ❶ policijas *(patruļa)*; ❷ doties patruļā; patrulēt
巡礼 xúnlǐ ❶ *rel.*doties svētceļojumā; svētceļojums; ❷ pieklājības vizīte iepazīšanās nolūkos ar citas valsts kultūru
巡逻 xúnluó patrulēt; patruļa
巡逻兵 xúnluóbīng *milit.* patruļnieks
巡逻船 xúnluóchuán *milit.* patruļas kuģis
巡逻队 xúnluóduì *milit.* patruļa
巡逻机 xúnluójī *milit.* patruļas lidmašīna
巡哨 xúnshào doties patruļā; patrulēt; patruļa
巡视 xúnshì ❶ veikt inspekcijas pārbaudi; ❷ patrulēt; patruļa
巡行 xúnxíng apiet; apgaita; apbraukt
巡洋舰 xúnyángjiàn *milit.* kreiseris
巡夜 xúnyè doties nakts patruļā; nakts patruļa

询(詢) xún **darb.** ❶ apspriesties; apspriest; prasīt padomu; konsultēties; ❷ izdibināt; pētīt; izjautāt; ❸ apdomāt; pārdomāt; **īp.** ❶ uzticams; ❷ līdzīgs; vienāds; **apst.** patiešām; patiesi
询问 xúnwèn ❶ jautāt; izjautāt; censties izdibināt; noskaidrot; ❷ pieprasīt *(izziņu)*

荨(蕁) xún/qián **sast.**
荨麻疹 xúnmázhěn *med.* nātru drudzis; nātrene

浔(潯) xún **lietv.** ❶ atvars; ❷ piekraste; krasts; ❸ novads

洵 xún **apst.** tiešām; patiešām; jādomā; droši vien; **darb.** raudāt; liet asaras

鲟(鱘) xún **skait.** *(dziļuma mērs)* jūras ass *(1,82 m)*

栒 xún **lietv.** šķērskoks zvanu piekāršanai
栒子 xún·zi *bot.* daudzziedu klintene *(Cotoneaster multiflora)*

循 xún **darb.** ❶ klausīt; sekot norādījumiem; ❷ iet pa pēdām; ❸ iet gar malu; iet pa straumi uz leju; ❹ vadīties no; ņemt vērā kvalifikāciju *(nozīmējot par ierēdni)*; ❺ klāstīt noteiktā secībā; ❻ pieglaust; sakārtot; ❼ izslaucīt mutes kaktiņus *(no ēdiena paliekām)*; **pr.** gar; gar malu; ❽ saskaņā ar; pa; **lietv.** norādītais ceļš; sliede; orbīta; **īp.** liels; spēcīgs; **īpašv.** Sjuņ *uzv.*
循规蹈矩 xúnguī-dǎojǔ sekot normām un uzvesties atbilstoši etiķetei *(stingri ievērot pieklājības normas)*
循环 xúnhuán ❶ riņķot; cirkulēt; ❷ riņķojošs; cirkulējošs; ❸ cikls; aplis; ❹ cirkulācija; riņķošana
循环赛 xúnhuánsài *sp.* turnīrs
循例 xúnlì kā pieņemts; kā parasti; parasti
循名责实 xúnmíng-zéshí censties, lai būtība atbilstu nosaukumam *(saturam jāatbilst nosaukumam)*
循序 xúnxù ❶ pēc kārtas; secīgi; pakāpeniski; ❷ *biol.* shēma
循循善诱 xúnxún-shànyòu pakāpeniski un metodiski padziļināt *(skolnieku)* zināšanas *(talantīgi audzināt skolniekus)*

X

鲟(鱘) xūn **lietv.** store
鲟鱼 xūnyū ❶store; sterlete; ❷*zool.* sterlete *(Acipenser ruthenus)*

讯(訊) xùn **darb.** ❶pratināt; izmeklēt; veikt izmeklēšanu; ❷tiesāt; ❸jautāt; izjautāt; pieprasīt ziņas; ❹runāt; izteikties; paziņot; ❺brīdināt; **lietv.** informācija; ziņas; korespondence
讯问 xùnwèn ❶pratināt; izmeklēt; pratināšana; ❷pieprasīt *(ziņas)*; izjautāt; ❸sarakstīties ar draugiem

训(訓) xùn **darb.** ❶mācīt; pamācīt; ieskaidrot; ❷skaidrot; komentēt; ❸sekot; pakļauties; vadīties no; **lietv.** ❶rīkojums; norādījums; ❷novēlējums; bauslis; ❸direktīva; instrukcija; ❹komentārs; skaidrojums; **īpašv.** Sjuņ *uzv.*
训斥 xùnchì lasīt kādam morāli *(izrāt; norāt)*
训词 xùncí rīkojums; pamācība; norādījums
训导 xùndǎo ❶pamācīt; dot norādījumus; ❷pamācība; direktīva
训诂 xùngǔ ❶komentēt *(skaidrot)* senos tekstus; ❷komentārs
训话 xùnhuà ❶pamācība; norādījums; priekšnieka runa; ❷dot pamācības
训诲 xùnhuì pamācīt; ieskaidrot
训诫 xùnjiè ❶lasīt kādam morāli *(izteikt rājienu)*; ❷brīdināt; pamācīt; ❸pamācība; brīdinājums; notācija; ❹aizliegums; ❺nosodījums
训练 xùnliàn ❶apmācīt; trenēt; ❷dresēt
训练班 xùnliànbān *(propagandas u.c.)* kursi
训令 xùnlìng *ofic.* direktīva; instrukcija; rīkojums

汛 xùn **darb.** ❶apūdeņot; laistīt; liet; ❷apsargāt;
汛期 xùnqī palu periods

迅 xùn **īp.** ātrs; straujš; spējš; **apst.** spēji; strauji; nekavējoties
迅即 xùnjí tūdaļ; drīz; acumirklī; nekavējoties
迅急 xùnjí steidzīgs; steidzams; steidzīgi; ātri
迅捷 xùnjié ❶ātrs; straujš; ❷ātri; acumirklī
迅雷不及掩耳 xùnléi bùjí yǎn ěr ◊ pirms negaidīta pērkona grāviena nepaspēt aizspiest ausis *(tikt pēkšņi pārsteigtam)*
迅猛 xùnměng straujš; spējš; straujums
迅速 xùnsù ❶ātrs; straujš; ❷ātri; strauji; ❸ātrums; veiklība

驯(馴) xùn **darb.** ❶pieradināt *(dzīvnieku)*; izdresēt *(dzīvnieku)*; ❷pakļauties; klausīt; būt paklausīgam; ❸dresēt *(dzīvnieku)*; **īp.** ❶pieradināts; dresēts; mājas *(dzīvnieks)*; ❷paklausīgs; lādzīgs; ❸mīksts; gluds; viegls; ❹miermīlīgs; **apst.** pakāpeniski; pamazām
驯服 xùnfú ❶būt paklausīgam; pakļauties; ❷pieradināts; miermīlīgs; paklausīgs; ❸dresēt; izdresēt
驯化 xùnhuà pieradināt *(dzīvnieku)*; padarīt par mājdzīvnieku
驯良 xùnliáng ❶maigs; labestīgs; vēlīgs; ❷miermīlīgs
驯鹿 xùnlù *zool.* ziemeļbriedis *(Rangifer tarandus)*
驯马 xùnmǎ lēns, rāms zirgs
驯兽者 xùnshòuzhě *(dzīvnieku)* dresētājs
驯象 xùnxiàng pieradināts *(mājas)* zilonis
驯养 xùnyǎng pieradināt; audzēt; turēt *(dzīvniekus; putnus u.c.)*

逊(遜) xùn **darb.** ❶iet projām; attālināties; ❷nošķirties *(no citiem)*; aiziet uz kādu vientuļu vietu; ❸būt sliktākam; ❹piekāpties *(par labu kādam)*; atteikties *(no troņa u.c.)*; **īp.** ❶paklausīgs; vienkāršs; ❷piekāpīgs; lojāls; **īpašv.** Sjuņ *uzv.*
逊色 xùnsè būt sliktākam; būt vājākam
逊位 xùnwèi atteikties no troņa; atteikšanās

徇(狥) xùn **darb.** ❶darīt visiem zināmu *(rīkojumu; pavēli u.c.)*; ❷izrādīt; izstādīt klātesošo apskatei; ❸daudzināt; slavēt; ❹lielīties; būt slavenam ar*(kaut ko)*; ❺sagrābt; pakļaut; ❻uzcelt; uzbūvēt; ❼pakļauties; klausīt; sekot; pievienoties
徇情 xùnqíng atbalstīt; vadīties pēc personīgām simpātijām; radu un draugu būšana
徇私 xùnsī dzīties pēc personīga labuma; būt gatavam uz nelikumībām personīga labuma vārdā; alkatīgi mērķi

殉 xùn **darb.** ❶ziedot savu dzīvību *(kāda)* labā; būt gatavam ziedoties *(kādā)* vārdā; ❷dzīties pēc; nodoties *(alkatībai un netiklībai)*; ❸*vēst. (paraža)* kopā ar aizgājēju apbedīt *(augstas kārtas aizgājēja tuviniekus vai kalpus, kā arī personīgās mantas)*
殉道 xùndào ziedot savu dzīvību augstas idejas, patiesības vai patiesības ceļa vārdā
殉国 xùnguó ziedot dzīvību dzimtenes labā; aiziet bojā par savu dzimteni
殉教 xùnjiào ziedot savu dzīvību par ticību; kļūt par mocekli
殉教者 xùnjiàozhě moceklis; cilvēks, kas ziedojies ticības vārdā
殉节 xùnjié ziedot savu dzīvību pienākuma un goda vārdā; ziedojot savu dzīvību, saglabāt šķīstību un uzticību *(par sievieti)*
殉难 xùnnàn ziedot savu dzīvību dzimtenes glābšanai; aiziet bojā glābjot savu dzimteni
殉情 xùnqíng kļūt par traģiskas mīlestības upuri; nespējot apvienoties ar mīļoto cilvēku, izdarīt pašnāvību
殉葬 xùnzàng ❶*(senās Ķīnas paraža)* sekot kapā

aizgājējam; ❷ sk.殉

殉职 xùnzhí kļūt par dienesta pienākuma upuri; aiziet bojā pildot dienesta pienākumus

蕈 xùn *bot.* mežos un laukos augošas lapiņu sēnes *(gan uzturā lietojamās, gan arī indīgās)*

Y

ya

丫(桠、枒) yā **lietv.** ❶ *(koka)* stakle; staklīte; ❷ *(mazai meitenītei uz galvas sasiets)* matu kušķītis; bizīte

丫杈 yāchà ❶ *(koka)* žuburs; žuburains; ❷ sapīti *(rokas pirksti)*

丫鬟 yā·huan ❶ kalpone; meitene mājkalpotāja; dienestmeita; ❷ verdzene; ❸ *niev.* meiča; skuķe

丫头 yā·tou ❶ frizūra *(ar diviem uz galvas sasietiem matu kušķīšiem)*; ❷ meitene mājkalpotāja; ❸ verdzene; ❹ meitenīte; meita; ❺ *niev.* skuķe

压(壓) yā/yà **darb.** ❶ spiest; saspiest; spaidīt; ❷ pieliekt; pieliekt pie zemes; ❸ sūknēt *(gaisu; degvielu u.c.)*; uzpumpēt; ❹ pieklusināt *(skaņu)*; apdzēst *(gaismu)*; apspiest *(jūtas)*; ❺ *sp.* gremdēt bumbu; ❻ nokaut *(dzīvnieku)*; ❼ apspiest; pakļaut; uzspiest savu gribu; savaldīt *(zirgu)*; ❽ piespiest; steidzināt; ❾ tuvoties; pietuvoties; ❿ atlikt; atlikt malā; apturēt; aizturēt; bremzēt; ⓫ būt pārākam; būt stiprākam; apsteigt *(citus)*; ⓬ ieķīlāt *(nekustamo īpašumu)*; **lietv.** ❶ spaidi; piespiešana; piespiedu līdzekļi; ❷ *fiz.*, *tehn.* elastīgums; elastība; atsperīgums

压宝 yābǎo ❶ *(ar kauliņiem, vai metāla naudu spēlējama)*azartspēle; ❷ uzsākt kaut ko riskantu *(likt visu uz spēli)*

压扁 yābiǎn ❶ saplacināt; sapresēt; ❷ piemīdīt; nomīdīt; ❸ sagulēties; sapresēties

压舱物 yācāngwù *jūrn.* balasts

压秤 yāchèng ❶ apkrāpt ar svaru *(piem.,-ar pirkstu uzspiežot uz svariem)*; ❷ smags; liels svars

压出 yāchū uzspiest; izspiest *(sulu u.c.)*

压倒 yādǎo ❶ apspiest; apslāpēt; salauzt; nospiedošs; ❷ būt pārākam; ❸ tikt nospiestam *(salauztam)*; ❹ tikt pārspētam; ❺ *lauks.* mīdīt; piemīdīt; samīdīt

压低 yādī ❶ piespiest pie zemes; ❷ pazemināt; nosist cenu

压电 yādiàn *fiz.* pjezoelektrība; pjezoelektrisks

压队 yāduì *milit.* arjergards; noslēgt kolonnu

压服 yāfú ❶ pakļaut; apspiest; nolikt uz ceļiem; padarīt paklausīgu; ❷ tikt noliktam uz ceļiem; pakļauties

压坏 yāhuài saspiest; samīcīt

压价 yājià *sar.*nosist cenu; cenas nosišana

压紧 yājǐn stipri saspiest; piespiest

压惊 yājīng ❶ nomierināt pārbijušos *(cilvēku)*; ❷ ar dāvanu kompensēt radīto izbīli

压境 yājìng radīt draudus robežu drošībai

压卷 yājuàn *lit.* izcils daiļdarbs; dzejas šedevrs

压力 yālì *fiz.* spiediens; spiediena spēks; *pārn.* spiediens

压力表 yālìbiǎo manometrs

压力机 yālìjī *tehn.* prese

压力计 yālìjì manometrs

压路机 yālùjī *tehn.* ceļa rullis

压滤机 yālǜjī *tehn.* filtra prese

压模 yāmó *tehn.* preses forma

压平 yāpíng ❶ līdzināt; blietēt *(zemi)*; ❷ *tehn.* placināt

压迫 yāpò nomākt; apspiest

压迫者 yāpòzhě apspiedējs

压气 yāqì ❶ pumpēt gaisu; saspiest gaisu; pneimatisks; ❷ apspiest dusmas; nomierināties

压强 yāqiáng *fiz.* spiediens; spiediena lielums

压热器 yārèqì *tehn.* autoklāvs

压伤 yāshāng saspiest; savainot *(roku u.c.)*; iespiest *(pirkstu u.c.)*

压死 yāsǐ nospiest*(saspiest)* līdz nāvei;

压岁钱 yāsuìqián nauda *(ko vecākā paaudze dāvina bērniem Pavasara svētkos, jeb ķīniešu Jaungadā)*

压碎 yāsuì ❶ saspiest; saplacināt; ❷ *ģeol.* slāņa deformācija

压缩 yāsuō ❶ saspiest; saīsināt; sablīvēt; ❷ kompresija; spiede; ❸ saspiests; sapresēts

压缩机 yāsuōjī *tehn.* kompresors

压缩力 yāsuōlì *fiz.* spiedes spēks

压条 yātiáo *bot.* noliektnis; pierausnis

压痛 yātòng ❶ saspiest *(savainot)* pirkstu; roku u.c; ❷ *med.* pieskāriena radītās sāpes

压弯 yāwān ieliekt; iespiest

压蔓 yāwàn *lauks. (vīnogu meloņu u.c. kultūru)* augu stīgu piesegšana ar zemi, lai augus aizsargātu no sala, vai dzīvniekiem

压延 yāyán *jap. tehn.* velmēt; *(metāla)* velmēšana

压抑 yāyì ❶ spiest; ❷ apspiest; bremzēt

压印 yāyìn ❶ noņemt nospiedumu; ❷ *poligr.* novilkt; reljefu *(burtu)* rotājums; cilspiedums; ❸ *tekstil.* apdrukāt audumu

压韵 yāyùn veidot atskaņas; veidot vārsmas

压韵法 yāyùnfǎ atskaņu veidošanas paņēmiens

压载 yāzài iekraut balasta vietā; balasts

压榨 yāzhà ❶ spiest; saspiest; presēt; ❷ izspiest *(sulu)*; ❸ apspiest; ekspluatēt

压榨机 yāzhàjī *tehn.* prese; spiede

压枝 yāzhī sk. 压条

压制 yāzhì ❶ nomākt; apspiest; panākt pakļaušanos;

③ķieģeļu ražošanas paņēmiens
压轴子 yāzhòu·zi *teātr.* programmas priekšpēdējais numurs
压住 yāzhù ①piespiest; uzspiest; ②uzveikt *(likteni)*
压铸 yāzhù *metal.* metāla liešana zem spiediena

呀 yā/·ya **izs.** *(paužot pārsteigumu, izbrīnu, neizpratni)* vai! skaties tikai! ak!

押 yā **darb.** ①ieķīlāt; ②aizturēt; arestēt; ③pieskatīt; pārvest uz citu vietu konvoja pavadībā; apsargāt ceļā; ④spiest; saspiest; **lietv.** ķīla
押宝 yābǎo ①spēlēt 宝bao *(ar metamajiem kauliņiem spēlējamu azartspēli)*; ②likme azartspēlē
押标金 yābiāojīn garantijas ķīla
押当 yādàng ①lombards; ②ieķīlāt mantas lombardā
押队 yāduì *milit.* atrasties arjergardā; noslēgt kolonnu
押柜 yāguì ①*vēst.* *(ārzemju firmā strādājoša)* ķīniešu tirgotāja garantijas summa; ②*vēst.* esošā skaidrās naudas summa *(sava veikala uzsākšanai)*
押解 yājiè pārsūtīt uz citu vietu apsardzes pavadībā *(apsargāt ceļā)*
押金 yājīn naudas ķīla
押款 yākuǎn ①ņemt aizdevumu pret ķīlu; ②aizdevums pret ķīlu; hipotēka; ③ķīla naudā; garantijas summa *(par aizdevumu)*
押瓶费 yāpíngfèi iemaksa par stikla taru
押头 yā·tou ieķīlājamā manta; ķīla
押尾 yāwěi ①parakstīties *(dokumenta beigās vai pārnesot tekstu no vienas lappuses uz nākamo)*; ②*milit.* atrasties arjergardā; noslēgt kolonnu
押运 yāyùn pārvadāt apsardzes pavadībā; pavadīt kravu
押韵 yāyùn veidot atskaņas; veidot vārsmas
押韵法 yāyùnfǎ atskaņu veidošanas paņēmiens
押账 yāzhàng iemaksa *(par aizdevumu)*
押租 yāzū iepriekšēja iemaksa *(par telpu īri)*

鸦(鵶、鴉) yā **lietv.** *zool.* vārna *(Corvus corone)*; melna krāsa; **īp.** melni *(mati)*
鸦片 yāpiàn opijs
鸦片战争 Yāpiàn Zhànzhēng *vēst.* Opija karš *(1840.–1842. g.g.)*
鸦雀无声 yāquè-wúshēng ◊ nav dzirdama ne vārna, ne zvirbulis *(kapa klusums; nāves klusums)*

桠(椏、枒) yā **lietv.** *(koka)* stakle; žāklis; žuburs
桠杈 yāchà *(koka)* stakle; žāklis; žuburs

鸭(鴨) yā **lietv.** mājas pīle; pīļtēviņš
鸭蛋 yādàn ①pīles ola; ②balts kā pīles ola *(par sejas krāsu)*
鸭蛋脸 yādànliǎn iegarena un pilnīga sievietes seja
鸭蛋青 yādànqīng bāli zils; gaiši zilgans
鸭棚 yāpéng pīļu kūts *(aploks)*
鸭儿梨 yārlí *(bumbieru šķirne)* dišese
鸭绒 yāróng pīļu dūnas
鸭肉 yāròu pīles gaļa
鸭舌帽 yāshémào žokejcepure
鸭肫 yāzhūn pīles guza
鸭嘴笔 yāzuǐbǐ *(rasēšanas)* velce
鸭嘴兽 yāzuǐshòu *zool.* pīļknābis *(Ornithorhynchus anatinus)*

牙 yá **lietv.** ①dzeroklis; ilknis; ②ziloņkauls; ziloņkaula; ③izcilnis; dzegulis; ④*vēst.* virspavēlnieka karogs *(štābs)*; ⑤starpnieks; **darb.** ieķerties ar zobiem; **īpašv.** Ja *uzv.*
牙病 yábìng *med.* odontopātija
牙槽 yácáo *anat.* alveola
牙槽炎 yácáoyán *med.* alveolīts
牙碜 yá·chen ①čirkstēt zobos *(par ēdienu kurā iekļuvuši smilšu graudiņi)*; ②griezt ausīs *(par asu skaņu vai rupjiem vārdiem)*; ③*(asas skaņas izsaukti)* nervozi drebuļi
牙齿 yáchǐ zobi
牙床 yáchuáng ①smaganas; ②*anat., lingv.* alveolārs
牙雕 yádiāo ziloņkaulā griezta gravīra
牙粉 yáfěn zobu pulveris
牙缝 yáfèng intervāls starp zobiem
牙疳 yágān *ķīn. med.* alveolārā pioreja
牙膏 yágāo zobu pasta
牙根 yágēn ①zoba sakne; ②zoba saknīte
牙垢 yágòu *med.* zobakmens; odontolīts
牙关 yáguān *(zobu)* sakodiens
牙科 yákē ①*med.* stomatoloģija; ②zobārstniecības nodaļa; ③zobārsts
牙科学 yákēxué *med.* stomatoloģija
牙口 yá·kou zobi *(dzīvnieka vecuma rādītājs)*
牙瘘 yálòu *med.* zoba fistula
牙轮 yálún *tehn.* zobrats
牙买加 Yámǎijiā Jamaika
牙买加人 yámǎijiārén jamaikietis
牙囊肿 yánángzhǒng *med.* zobu cista
牙牌 yápái ①*(32 kauliņu)* domino; ②ziloņkaula birka
牙签 yáqiān zobu birstīte
牙色 yásè ziloņkaula krāsa; gaiša smilškrāsa; matēts
牙刷 yáshuā zobu birste
牙髓炎 yásuǐyán *med.* pulpīts
牙套 yátào zoba kronītis *(vainadziņš)*
牙牙 yáyá šļupstēt; *(bērna)* šļupsti
牙炎 yáyán *med.* odontīts
牙医 yáyī zobārsts
牙龈 yáyín *anat.* smaganas
牙质 yázhì ①ziloņkaula *(izstrādājums)*; ②*fiziol.* dentīns

Y

牙子 yá·zi starpnieks; mākleris

芽 yá **lietv.** ❶ pumpurs; asns; dzinums; ❷ *(pumpuram līdzīgas formas)* jauns mēness; tikko aizdzijusi rēta u.c.; ❸ sākums; aizsākums; **darb.** dzīt asnus *(pumpurus; dzinumus)*

芽孢 yábāo *bot.* spora

芽变 yábiàn *bot.* pumpura variācijas; pumpura izmaiņas

芽茶 yáchá tējas lapiņu pumpuri *(augstākā labuma tēja)*

芽接 yájiē *lauks.* acošana; okulēšana

芽接苗 yájiēmiáo *lauks.* acotnis

芽体 yátǐ pumpurs; asns; dzinums

芽眼 yáyǎn ❶ *bot.* acojamais pumpurs; ❷ *bot. (kartupeļa u.c.)* acs *(asns)*

蚜 yá **lietv.** lapu uts

蚜虫 yáchóng *zool.* ābolu laputs *(Aphis mali)*

涯 yá **lietv.** krasts; mala; **īp.** krasta; piekrastes; **darb.** ierobežot; saistīt; sasaistīt

崖(厓、崕) yá **lietv.** ❶ klints; klints rags; krauja; krants; ❷ *(stāvs)* upes krasts; ❸ mala; robeža

崖略 yálüè ❶ galvenās līnijas; kontūras; ❷ galvenais; ❸ vispārējais

睚 yá **lietv.** acu kaktiņi; **darb.** nikni skatīties; urbt ar acīm; urbt ar skatu

睚眦必报 yázì-bìbào ◊ gatavs atriebties par aizvainojošu skatienu *(sīkumaini atriebīgs)*

衙 yá **lietv.** ❶ *vēst.* jameņ iestāde; valsts iestāde; ❷ *vēst.(Tan dinast. periodā)* oficiālā imperatora pieņemšanas telpa; ❸ telpa; māja; kazarma; ❹ līnija; rinda; ierinda; **darb.** ierasties valsts iestādē; izsaukt uz valsts iestādi; **īpašv.** Ja *uzv.*

衙门 yá·men *vēst.* jameņ *(gan civila, gan militāra valsts iestāde)*

衙役 yá·yi *vēst.* valsts iestādes kalpotājs *(kurjers; policists)*

Y

哑(啞) yǎ **īp.** ❶ mēms; kluss; ❷ dobja *(skaņa)*; dobja *(balss)*; vājš; ❸ aizsmacis; ❹ *bud.* neizglītots; dumjš; **izs.** *(paužot neapmierinātību, protestu)* fui! tpū tu! **onom.** bērna šļupstu vai raudu, putna čivināšanas vai ķērkšanas, ratu čīkstoņas skaņas atdarinājums (yǎ·ya); **modālā part** *(izsaukuma teikuma beigās)* kauns! kā nav neērti!

哑巴 yǎ·ba ❶ mēms *(cilvēks)*; ❷ palikt mēmam

哑巴吃黄连 yǎ·ba chī huánglián ◊ mēmais ēd drudzenes *(genciānas)*, bet rūgtumu atstāj sirdī *(ciest sevī; liela nelaime, par kuru nav kam pastāstīt; neizsakāmas ciešanas)*

哑剧 yǎjù pantomīma

哑口无言 yǎkǒu-wúyán palikt klusu *(piekost mēli; zaudēt runas dāvanas)*

哑铃 yǎlíng *sp.* hanteles

哑谜 yǎmí mīklains, neskaidrs mājiens

哑然 yǎrán dārdoši smieties

哑嗓子 yǎsǎng·zi klusa, vāja balss; aizsmakusi balss

雅 yǎ **īp.** ❶ smalks; izmeklēts; skaists; ❷ izglītots; korekts; ❸ pareizs; kanonisks; klasisks; **apst.** ❹ sen; vienmēr; pastāvīgi; ❺ stipri; ļoti; daudz; **lietv.** skaidrojošā vārdnīca *(pilns nosaukums:* 尔雅 *Ěr yǎ)*; **īpašv.** Ja *uzv.*

雅各宾党人 yǎgèbīndǎngrén *vēst.* jakobīnis

雅各宾派 yǎgèbīnpài *vēst.* jakobīņi

雅各宾主义 yǎgèbīnzhǔyì *vēst.* jakobīnisms

雅观 yǎguān cieņas pilns; reprezentabls; pieklājīgs

雅号 yǎhào ❶ *piekl.* Jūsu vārds; ❷ goda nosaukums; goda iesauka

雅量 yǎliàng ❶ augstsirdība; dvēseles plašums; ❷ prasme dzert nereibstot *(atzinība galda biedram)*

雅人 yǎrén smalkas gaumes cilvēks; estēts

雅司病 yǎsībìng *med.* frambēzija

雅俗共赏 yǎsú-gòngshǎng *(tāds)* kas patīk gan estētiem, gan profāniem; viegli saprotams un mākslinieciski augstvērtīgs *(mākslas darba raksturojums)*

雅兴 yǎxìng cēlas domas; labs garastāvoklis

雅谑 yǎxuè izsmalcināts joks; smalks izsmiekls

雅正 yǎzhèng ❶ normatīvs; *(tāds)* kas atbilst noteiktām normām; ❷ godīgs un labi audzināts; korekts; ❸ *piekl.* Jūsu labvēlīgajai uzmanībai

雅致 yǎ·zhi ❶ cēlas intereses; ❷ smalks; izmeklēts; ❸ brīnišķīgs; lielisks

雅座 yǎzuò izmeklēts stūrītis; atsevišķa telpa *(restorānā)*

轧(軋) yà/gá/zhá **darb.** ❶ čīkstēt *(par ratu riteņiem)*; ❷ tikt sodītam ar locītavu sašķaidīšanu *(ar riteni vai veltni)*; ❸ izvairīties; lavierēt; ❹ drūzmēties; ❺ saspiest; sapresēt; blietēt; ❻ spiest; piespiest; **īpašv.** Ja *uzv.*

轧光 yàguāng *tehn.* kalandrēšana

轧光机 yàguāngjī *tehn.* kalandrs

轧花厂 yàhuāchǎng kokvilnas attīrīšanas fabrika

轧花机 yàhuājī *tehn.* kokvilnas attīrīšanas mašīna

轧路机 yàlùjī *tehn.* ceļu veltnis

亚(亞) yà **īp.** ❶ otrais; otršķirīgs; nākamais; zemāks; ❷ līdzīgs; salīdzināms; **darb.** ❸ būt sliktākam; būt nedaudz sliktākam; ❹ būt līdzīgam; tuvināties *(kādam)*; ❺ atklāt; sākt; **lietv.** krustveida ornaments; **īpašv.** *saīs.* Āzija

亚矮星 yà'ǎixīng *astr.* subpundurzvaigzne

亚纲 yàgāng *biol.* apakšklase
亚光速 yàguāngsù *fiz.* gaismas subātrums
亚寒带 yàhándài *ģeogr.* subarktiskā zona
亚核 yàhé *fiz.* subkodols
亚巨星 yàjùxīng *astr.* subgigantzvaigzne
亚军 yàjūn *sp.* ❶ otrās vietas ieguvējs; ❷ vicečempions
亚科 yàkē *biol.* apakšdzimta
亚硫酸 yàliúsuān *ķīm.* sēra dioksīds
亚麻 yàmá *bot.* parastie lini; garšķiedru lini *(Linum usitatissimum)*
亚麻布 yàmábù linu audums
亚麻色 yàmásè linu krāsa
亚麻业 yàmáyè linkopība
亚麻油 yàmáyóu linsēklu eļļa
亚麻籽 yàmázǐ linu sēklas
亚美尼亚 Yàměiníyà Armēnija
亚美尼亚人 yàměiníyàrén armēnis
亚门 yàmén ❶ *biol.* apakšnodalījums; ❷ *zool.* apakštips *(klasifikācijā)*
亚目 yàmù *biol., zool.* apakškārta
亚铅 yàqiān *novec., ķīm.* cinks
亚热带 yàrèdài *ģeogr.* subtropu josla
亚属 yàshǔ *biol.* apakšģints
亚微观 yàwēiguān *fiz.* submikroskopisks
亚音速 yàyīnsù *fiz.* zemskaņas ātrums
亚原子 yàyuánzǐ *fiz.* subatoms
亚种 yàzhǒng *biol.* pasuga
亚洲 Yàzhōu Āzija; Āzijas kontinents
亚洲人 yàzhōurén Āzijas iedzīvotājs; aziāts

压(壓)
yà/yā sk. 压 yā *(visas darbības vārda un lietvārda nozīmes ir attiecināmas arī uz 压yà)*
压根儿 yàgēnr ❶ *Beidzjinas dial.* patiesībā; īstenībā; ❷ *(nolieguma teikumos)* nekad; līdz šim nekad; nekādā gadījumā ne

砑
yà **darb.** ❶ blietēt *(ar veltni)*; ❷ sadrupināt; sasmalcināt; ❸ pulēt; spodrināt
砑光 yàguāng ❶ satinēt *(tapetes)*; spodrināt; pulēt

氩(氬)
yà **lietv.** *ķīm.* argons (Ar)

揠
yà **darb.** vilkt uz augšu; izvilkt; izraut
揠苗助长 yàmiáo-zhùzhǎng ◊ ar rokām pavilkt uz augšu stādus *(vēloties paātrināt to augšanu)* *(pārmērīga centība; ar pārlieku nepacietību visu pazudināt)*

呀
·ya/yā **onom.** durvju čīkstoņas, putna ķērkšanas skaņas atdarinājums

yan

恹(懨)
yān **sast.**
恹恹 yānyān ❶ mierīgs; mierpilns; ❷ slimīgs *(izskats; izjūtas)*

咽
yān/yàn **lietv.** *anat.* rīkle; kakls
咽喉 yānhóu ❶ rīkle un balsene; rīkle; ❷ *pārn.* noteicošā pozīcija; svarīgs; noteicošais
咽喉炎 yānhóuyán *med.* faringolaringīts
咽头 yāntóu *anat.* rīkle
咽峡炎 yānxiáyán *med.* faringīts
咽炎 yānyán sk. 咽峡炎

烟(煙、菸)
yān **lietv.** ❶ dūmi; dvinga; kvēpi; sodrēji; ❷ dūmaka; migla; ❸ tabaka; cigarete; papiross; ❹ opijs; opija smēķēšana; **darb.** ❶ nokvēpt; saēst *(par dūmiem)*; ❷ miglot; migloties; aizmiglot
烟霭 yān'ǎi *rakst.* dūmaka; miglas dūmaka
烟草 yāncǎo ❶ lapu tabaka; ❷ *bot. (kultivētā)* parastā tabaka; Virdžīnijas tabaka *(Nicotiana tabacum)*
烟囱 yāncōng skursteņa jumtiņš
烟袋 yāndài pīpe; čubuks
烟袋锅 yāndàiguō pīpes galviņa
烟道 yāndào dūmvads
烟斗 yāndǒu pīpe
烟斗丝 yāndǒusī pīpju tabaka
烟膏 yāngāo *(smēķējamā)* opija pasta
烟鬼 yānguǐ opija smēķētājs; narkomāns
烟盒 yānhé portsigārs
烟荷包 yānhébāo tabakmaks
烟灰 yānhuī ❶ tabakas pelni; opija pelni; ❷ pelnu pelēks; pelnu krāsa
烟灰缸 yānhuīgāng pelnu trauks
烟火 yānhuǒ ◊ ❶ dūmi un cilvēku pavarda pēdas *(apdzīvota vieta)*; ❷ *dao.* uz uguns gatavots karsts ēdiens; ❸ smēķēt; ❹ signāluguns
烟火气 yānhuǒqì ❶ banalitāte; ❷ mietpilsoniska gaume; ❸ pasaulīgs
烟火 yān·huo uguņošana
烟碱 yānjiǎn *ķīm.* nikotīns
烟具 yānjù opija smēķēšanas piederumi
烟卷儿 yānjuǎnr cigarete; papiross
烟煤 yānméi akmeņogles
烟幕 yānmù *milit.* dūmu aizsegs
烟幕弹 yānmùdàn *milit.* dūmu lādiņš
烟农 yānnóng *lauks.* tabakas audzētājs
烟枪 yānqiāng opija smēķēšanas pīpe; opija pīpe
烟丝 yānsī sasmalcināta pīpes tabaka
烟酸 yānsuān *ķīm.* nikotīna skābe
烟田 yāntián tabakas plantācija
烟筒 yān·tong skurstenis
烟头 yāntóu izsmēķis; cigaretes gals
烟土 yāntǔ neapstrādāts opijs
烟味 yānwèi tabakas smarža
烟雾 yānwù dūmaka; migliņa; migla
烟消云散 yānxiāo-yúnsàn pazust kā dūmi *(izzust bez pēdām)*

烟熏器 yānxūnqì *lauks. (kaitēkļu apkvēpināšanas)* ierīce; kvēpināmā ierīce; fumigators
烟蚜 yānyá *zool.* persiku laputs *(Myzus persicae)*
烟叶 yānyè ❶ tabakas lapa; ❷ lapu tabaka
烟夜蛾 yānyè'é *(kaitēklis)* tabakas pūcīte
烟瘾 yānyǐn aizraušanās ar opija smēķēšanu
烟子 yān·zi kvēpi; sodrēji
烟嘴儿 yānzuǐr *(cigaretes)* iemutis

焉

焉 yān **vietn.** ❶ *rakst.* šinī vietā; šeit; šurp; tur; no turienes; ❷ viņam; priekš viņa; dēļ viņa; **apst.** ❸ tāpēc; no tā; tā rezultātā; ❹ kā? kādā veidā? ❺ tikai tad; tādā gadījumā; **lietv.** *mit.* dzeltenais fēnikss; **īpašv.** Jeņ *uzv.*

胭(臙)

胭(臙) yān **sast.**
胭脂 yān·zhi *sar.* sarkanais smiņķis; sarkanais krāslis
胭脂虫 yān·zhichóng *zool. (košenila iegūšanai izmantotā)* kossarkanā daktilopija *(Coccus cacti)*
胭脂红 yān·zhihóng karmīns; karmīnkrāsa

殷

殷 yān/yīn tumši sarkans
殷红 yānhóng ķiršu krāsa; tumši sarkans

淹(渰)

淹(渰) yān **darb.** ❶ mirkt; piemirkt; piesūkties ar ūdeni; ❷ grimt; iegrimt; nogrimt; ❸ slīkt; noslīcināties; ❹ aizkavēties; kavēties; lēni vilkties *(par laiku)*; ❺ iedziļināties; ierakties darbā; nodoties *(zinātnei)* ar sirdi un dvēseli; ❻ slīcināt; ❼ apstādināt; vilkt laiku; ❽ ievilkt; ievilināt *(netiklības perēklī)*; **īp.** lēns; ilgs; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
淹博 yānbó ❶ dziļš un plats; ❷ milzīga *(erudīcija)*; dziļas zināšanas
淹灌 yānguàn *lauks.* apūdeņošana applūdinot
淹留 yānliú ❶ ilgi aizkavēties; ❷ ilgi vilcināties
淹没 yānmò ❶ iegrimt; noslīkt; ❷ tikt apglabātam; ❸ noslīcināt; ❹ appludināt
淹死 yānsǐ noslīkt; ❶ noslīcināties; ❷ noslīcināt

阉(閹)

阉(閹) yān **darb.** kastrēt; rūnīt; **lietv.** kastrāts; eunuhs *(einuhs)*
阉割 yāngē ❶ kastrēt; ❷ *lauks.* rūnīt; ❸ kastrācija; rūnīšana; ❹ noplicināt *(raksta u.c.)* saturu
阉鸡 yānjī kastrēts gailis
阉人 yānrén kastrāts; eunuhs *(einuhs)*
阉猪 yānzhū vepris; baroklis

湮

湮 yān **darb.** ❶ iekrist ūdenī; slīkt; grimt ūdenī; ❷ izzust *(mūžībā)*; pazust *(tālumā)*; ❸ samirkt; piesūkties ar ūdeni; ❹ izplūst *(par tinti)*; ❺ appludināt; ❻ pazust *(viļņos; zem drupām)*; ❼ samērcēt
湮灭 yānmiè ❶ izzust; aiziet bojā; nogrimt; ❷ iznīcināt; appludināt; ❸ bojā eja; iznīcība
湮没 yānmò nogrimt; tikt nogremdētam

腌(醃)

腌(醃) yān/ā **darb.** sālīt; apliet ar sālījumu; **īp.** sālīts; iesālīts
腌制 yānzhì iesālīt; apliet ar sālījumu; sālījums

嫣

嫣 yān **īp.** ❶ koķets; valdzinošs; brīnišķīgs; ❷ nepārtraukts; ❸ jautrs; smaidīgs
嫣红 yānhóng ❶ spilgti sarkans; ❷ dzīvespriecīga *(krāsa)*
嫣然 yānrán ❶ koķets; ❷ jauks *(smaids)*

言

言 yán **lietv.** ❶ valoda; vārdi; runa; ❷ vārds; zilbe; hieroglifs; ❸ teiciens; frāze; ❹ noteikums; noruna; zvērests; **darb.** ❺ runāt *(par kaut ko)*; teikt vārdus; ❻ runāties; tērzēt; spriest par kaut ko; ❼ debatēt; ❽ *Beidzjinas dial.* ienākt prātā; ❾ aprakstīt; norādīt *(uz kaut ko)*; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
言必有中 yánbìyǒuzhòng ar katru vārdu trāpīt mērķī *(runāt trāpīgi; skart pašu galveno)*
言不及义 yánbùjíyì nerunāt pēc būtības *(runāt kaut ko nenozīmīgu, neskarot galveno; tukšas pļāpas)*
言不尽意 yánbùjìnyì nespēt izteikt ar vārdiem; *(vēstules nobeigumā)* nespēju vārdos izteikt *(savas)* domas un jūtas par Jums
言不由衷 yánbùyóuzhōng nerunāt no sirds *(nerunāt to, ko domā; nepatiesi vārdi)*
言传身教 yánchuán-shēnjiào mācīt ar vārdiem un *(savu)* piemēru
言辞 yáncí vārdi; izteicieni; mutiski; mutisks
言多必失 yánduōbìshī ◊ ja daudz runāsi, noteikti kļūdīsies *(◊ klusēšana zelts)*
言而有信 yán'éryǒuxìn palikt uzticīgam savam vārdam *(turēt vārdu)*
言符其实 yánfúqíshí vārdi sakrīt ar faktiem *(teiktais atbilst īstenībai)*
言归于好 yánguīyúhǎo *(pēc strīda)* salīgt mieru *(atjaunot draudzīgas attiecības)*
言归正传 yánguīzhèngzhuàn atgriezties pie galvenā jautājuma *(pāriet pie lietas)*
言过其实 yánguòqíshí vārdi pārsniedz īstenību *(pārspīlēt; pārlieku izpušķot stāstāmo)*
言和 yánhé izlīgt mieru *(ar kādu)*
言简意赅 yánjiǎn-yìgāi vārdi lakoniski, bet doma dziļa *(īsi un skaidri)*
言教身教 yánjiào-shēnjiào darbi – pārliecinošāki, nekā vārdi
言近旨远 yánjìn-zhǐyuǎn skarot tuvo, runāt par tālo *(runāt līdzībās; vienkāršos vārdos – dziļa jēga)*
言路 yánlù ❶ sabiedrības uzskati; ❷ ceļš, kā tikt valdnieka uzklausītam
言论 yánlùn ❶ izteiciens; doma; ❷ uzstāšanās; ❸ sabiedrības uzskati
言情 yánqíng runāt par *(savām)* jūtām *(runāt par mīlestību)*
言谈 yántán ❶ runāties; tērzēt; saruna; ❷ izteiciens;

viedoklis; vārdi
言听计从 yántīng-jìcóng ❶uzklausīt neiebilstot; ❷bezgalīgi uzticēties *(kāda)* padomam
言外之意 yánwàizhīyì dot mājienu *(likt saprast)*
言为心声 yánwéixīnshēng vārdos skan sirds balss *(vārdos ietērptas domas)*
言下之意 yánxiàzhīyì sk. 言外之意
言行 yánxíng vārdi un darbi; vārdi un rīcība
言犹在耳 yányóuzài'ěr ◊ vārdi vēl skan ausīs *(pateikts pavisam nesen)*
言语 yányǔ ❶runa; valoda; ❷runas; vārdi
言语 yán·yu ❶pateikt *(kaut ko)*; ❷uzstāties ar runu
言者无心，听者有意 yánzhě wúxīn,tīngzhě yǒuyì ❶aizdomīgam klausītājam nejaušs vārds šķiet nozīmīgs; ❷uzmanīgam klausītājam nejaušs vārds var nozīmēt daudz
言者无罪，闻者足戒 yánzhě wú zuì, wénzhě zú jiè ◊ nav jāpārmet tam, kas brīdina, bet brīdinājums jāņem vērā tam, kurš uzklausa
言者谆谆，听者藐藐 yánzhě zhūnzhūn,tīngzhě miǎomiǎo nopietni vārdi – nedzirdīgās ausīs *(runātājs uzstājas visā nopietnībā, bet auditorija tam nepievērš uzmanību)*
言之成理 yánzhī-chénglǐ pareizi teikts *(gluži loģiski; sakarīga doma)*
言之无物 yánzhī-wúwù nesaturīgs; bez īsta satura *(tukšas runas)*
言之有物 yánzhī-yǒuwù runa pēc būtības *(konkrēta runa)*
言重 yánzhòng ❶izteikties ar atbildības sajūtu *(runāt nopietni)*; ❷*piekl.* Jūsu vārdi ir tik nozīmīgi

严(嚴) yán **īp.** ❶stingrs; bargs; nopietns; ❷nelokāms; ❸ass; spēcīgs; nikns *(sals)*; ❹ apņēmīgs; noteikts; ❺blīvs; ❻šaurs; ❼varens; svinīgs; iespaidīgs; ❽piesardzīgs; uzmanīgs; ❾godbijīgs; **lietv.** ❶kara laika stingrā kārtība; īpašie drošības pasākumi; ❷kara stāvoklis; ❸*piekl. (vēstulē)* tēvs; tētiņš; ❹apģērbs; **darb.** ❶stingri sodīt; dot stingru pavēli; ❷baidīties; izjust godbijību; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
严办 yánbàn *(tiesas kārtībā)* stingri sodīt; apieties ļoti stingri
严惩 yánchéng stingri sodīt
严词 yáncí ❶ass formulējums; ❷stingri; kategoriski
严冬 yándōng auksta ziema; sals
严防 yánfáng veikt stingrus brīdinājuma pasākumus; stingri brīdināt
严父 yánfù ❶cienīt tēvu; ❷tēvs
严格 yángé stingrs; strikts; precīzs
严寒 yánhán sals; liels sals; bargs *(klimats)*
严谨 yánjǐn ļoti piesardzīgs; apdomīgs
严紧 yánjǐn blīvs; blīvi
严禁 yánjìn stingri aizliegts
严峻 yánjùn stingrs; nopietns; bargs; ciets
严酷 yánkù nežēlīgs; bargs; tirānisks
严厉 yánlì stingrs; nelokāms; nežēlīgs; ass
严密 yánmì ❶blīvs; šaurs; ❷stingri slepens; ❸noslēgts; ❹rūpīgs; visrūpīgākā veidā
严明 yánmíng stingrs un taisnīgs; stingrs un precīzs
严霜 yánshuāng ❶bieza sarma; ❷auksts; bargs
严肃 yánsù ❶svinīgs; svarīgs; cienīgs; ❷stingrs; bargs; nopietns
严刑 yánxíng nežēlīgs sods; nežēlīga spīdzināšana; cietsirdīgs
严阵以待 yánzhènyǐdài sagaidīt ienaidnieku pilnā gatavībā *(pilnā bruņojumā) (turēt bruņojumu kaujas gatavībā)*
严整 yánzhěng ❶stingrs; ❷brašs; iznesīgs; ❸ciešas rindas; slēgtas rindas; ❹pilnā kārtībā
严正 yánzhèng ❶bargs; ❷stingrs un taisnīgs
严重 yánzhòng ❶nopietns; bīstams; saspringdzināts; ❷stingrs; apņēmīgs; ❸*rakst.* cienīt; cienījams; *(tāds)* kas izsauc cieņu
严重性 yánzhòngxìng nopietnība

芫 yán **sast.**
芫荽 yán·suī *bot.* dārza koriandrs *(Coriandrum sativum)*

延 yán **darb.** ❶izstiepties; izplatīties; plesties; ❷sagrābt *(jaunas teritorijas)*; aptvert *(jaunas cilvēku grupas)*; ❸turpināties; vilkties *(par laiku)*; ❹atlikt *(uz vēlāku laiku)*; pārcelt *(uz citu laiku)*; ❺lēnām iet; ❻vilcināties; ❼tālu iet; veikt garus *(tālus)* ceļojumus; ❽stiept; izstiept *(kaklu)*; ❾izplatīt; ❿pagarināt; turpināt *(mūžīgi)*; ⓫pieņemt *(ciemiņu)*; dot audienci *(padotajiem)*; ⓬uzaicināt; pieņemt darbā; **lietv.** tiāras piekari *(diegā savērti pusdārgakmeņu gabaliņi)*; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
延长 yáncháng ❶turpināties; vilkties; ilgt; ❷ pagarināt; turpināt; ❸vilcināt; vilkt garumā; ❹novilcināšana; kavēšanās
延长号 yánchánghào *mūz.* fermāta
延迟 yánchí atlikt; aizkavēt; vilcināties
延宕 yándàng sk. 延迟
延搁 yángē atlikt; aizkavēt *(lietu)*; nobāzt atvilknē
延胡索 yánhúsuǒ *bot.* cīruļzāles; šaubīgais cīrulītis *(Corydalis ambigua)*
延缓 yánhuǎn ❶vilcināt; atlikt; aizkavēt; bremzēt; ❷kavēšana; atlikšana
延会 yánhuì atlikt sapulci *(sēdi)*
延留音 yánliúyīn *mūz.* aizturēta skaņa; skaņas aizturēšana
延年益寿 yánnián-yìshòu *(novēlējums)* vēl daudz daudz gadu! ilgu mūžu!
延聘 yánpìn uzaicināt darbā; pieņemt darbā
延期 yánqī ❶atlikt; pagarināt termiņu; ❷pagari-

nājums; pagarināšana; ✪ atlikts; aizkavēts

延请 yánqǐng sk. 延聘

延烧 yánshāo pieņemties spēkā *(par uguni)*; uguns izplatās

延伸 yánshēn ✪ vilkties; turpināties; ✪ izstiepties; pagarināties; ✪ izstiepšana; pagarināšana

延髓 yánsuǐ ✪ *anat.* iegarenās smadzenes; ✪ *pārn.* pagarināt dzīvi

延误 yánwù ✪ novilcināties; kavēties; palaist garām *(izdevību)*; novilcināšana; ✪ pievilt *(kādu)*

延性 yánxìng *tehn.* valkanums; valkanība

延续 yánxù ✪ turpināties; vilkties; turpinājums; ✪ turpināt

延展性 yánzhǎnxìng ✪ *fiz.* valkanums; valkanība; ✪ kaļamība

妍(姸) yán **īp.** skaists; daiļš; jauks; smalks; graciozs

沿 yán **darb.** ✪ braukt *(iet)* uz leju pa straumi; iet gar malu; ✪ robežoties ar; atrasties blakus *(kaut kam)*; ✪ turpināt tradīciju; atstāt spēkā *(veco kārtību; sistēmu u.c.)*; ✪ apvīlēt *(lakatiņu u.c.)*; apšūt *(malas)* apmalot; **pr.** gar *(upi; ceļu u.c.)*; saskaņā ar; atkarībā no; **lietv.** mala; *(cepures)* malas; *(apģērba)* apmale

沿岸 yán'àn gar krastu; piekrastes; kabotāžas *(kuģis u.c.)*; piekraste

沿边儿 yánbiānr apvīlēt *(apģērbu)*; apmalot; apšūt

沿革 yángé evolūcija *(pakāpeniskas izmaiņas)*

沿海 yánhǎi ✪ piekļauties jūras krastam; atrasties jūras krastā; ✪ gar piekrasti; ✪ piekrastes; piejūras; kabotāžas

沿海国 yánhǎiguó piejūras valstis

沿阶草 yánjiēcǎo *bot.* Japānas ofiopogons *(Ophiopogon japonicus)*

沿街 yánjiē gar ielu; visgarām ielai

沿路 yánlù gar ceļu; visgarām ceļam; visu ceļu; ceļmalas

沿条儿 yántiáor *(apģērba)* apdares lenta; apšuve; apmale

沿途 yántú sk. 沿路

沿袭 yánxí izmantot pēc tradīcijas *(atstāt nemainīgu)*; turpināt

沿线 yánxiàn *dzelzc.*dzelzceļa atsavināšanas josla

沿用 yányòng turpināt izmantot *(turpināt pielietot)*

炎 yán **lietv.** ✪ uguns mēles; plīvojoša liesma; ✪ *med.* iekaisums; **darb.** ✪ liesmot; degt ar spilgtu liesmu; ✪ svilināt; karsēt; **īp.** ✪ mirdzošs; spilgts; žilbinošs; ✪ svelmains; karsts; kvēlojošs

炎凉 yánliáng te karsts, te auksts; nepastāvīgi *(laika apstākļi)*

炎热 yánrè svelme; svelmains karstums

炎暑 yánshǔ karstums; svelme; ļoti karsta *(vasara)*

炎夏 yánxià ✪ svelmaina vasara; ✪ pats vasaras vidus

炎炎 yányán ✪ karsts; svelmains; drausmīgi karsē; ✪ liesmot; svilt; ✪ mirdzošs; starojošs; ✪ starot

炎症 yánzhèng *med.* iekaisums

岩(巖、嵒) yán **lietv.** ✪ klints; krauja; ✪ plaisa klintī; ala; ✪ *saīs.* petroloģija; petrogrāfija; **īp.** klinšains; stāvs; svērtenisks; ✪ nepieejams; ✪ dziļš

岩层 yáncéng *ģeol.* ✪ slānis; kārta; ✪ *saīs.* petrogrāfiska formācija

岩尘 yánchén *ģeol.* akmens putekļi

岩洞 yándòng ala; grota

岩粉 yánfěn *ģeol.* akmens milti

岩高兰 yángāolán *bot.* melnā vistene *(Empertum nigrum)*

岩基 yánjī *ģeol.* batolīts

岩浆 yánjiāng *ģeol.* magma

岩浆岩 yánjiāngyán *ģeol.* magmatīts

岩浆源 yánjiāngyuán *ģeol.* magmatiskais *(magmas)* baseins

岩礁 yánjiāo *ģeogr.* šēras

岩块 yánkuài *ģeol.* klints bluķis; milzu akmens

岩泥 yánní *ģeol.* akmeņaina dubļu masa

岩石 yánshí ✪ klints; ✪ kalnu iezis

岩石圈 yánshíquān *ģeol.* litosfēra

岩石学 yánshíxué *ģeol.* petrogrāfija; petroloģija

岩系 yánxì *ģeol.* petrografiskā sērija

岩屑 yánxiè *ģeol.* detrīts

岩芯 yánxīn *ģeol.* ieža serdenis; ieža serde

岩盐 yányán *min.* galīts; akmens sāls

岩羊 yányáng *zool.* zilā aita *(bharalu; kukujaman) (Pseudois nayaur)*

研(硏) yán **darb.** ✪ berzt; atberzt; ✪ sasmalcināt; saberzt; ✪ grūst; malt; pārvērst pulverī; ✪ pētīt; iedziļināties *(līdz pašai būtībai)*; **īpašv.** Jeņ *uzv.*

研钵 yánbō piesta; miezeris

研究 yánjiū ✪ pētīt; izstrādāt *(problēmu)*; apspriest *(zinātnisku jautājumu)*; ✪ pētījums *(zinātnisks traktāts)*

研究生 yánjiūshēng aspirants; maģistrants

研究室 yánjiūshì *(mācību iestādes; zinātniskas iestādes vai slimnīcas)* kabinets; laboratorija

研究所 yánjiūsuǒ zinātniski pētnieciski institūts

研究员 yánjiūyuán pētnieks;zinātnieks

研磨 yánmó ✪ slīpēt; pulēt; slīpēšana; ✪ saberzt; ✪ ierīvēt; ieziest; ierīvēšana

研磨机 yánmójī *tehn.* slīpēšanas iekārta

研磨器 yánmóqì *tehn.* lepieris

研讨 yántǎo pētīt un apspriest

盐(鹽) yán **lietv.** ✪ sāls; ✪ *vēst.* sāls monopols; sāls akcīze; ✪ *ķīm.* sāļi; **īp.** sālīts; **īpašv.** Jeņ *uzv.*

盐巴 yánbā *dial.* vārāmā sāls

Y

盐泵 yánbèng *tehn.* sāls sūknis
盐场 yánchǎng sāls atradnes *(sāls lauki)*
盐池 yánchí sāls ezers
盐分 yánfèn sāļums; sāļuma pakāpe
盐肤木 yánfūmù *bot.* Javas sumahs; Javas etiķkoks *(Rhus javanica)*
盐罐 yánguàn sālnīca; sālstrauks
盐湖 yánhú sāls ezers
盐花 yánhuā sāls kristāls
盐基 yánjī *ķīm.* bāze
盐碱地 yánjiǎndì solončaku augsne
盐碱土 yánjiǎntǔ sk. 盐碱地
盐井 yánjǐng sāls aka
盐矿 yánkuàng sāls raktuves *(sāls atradnes)*
盐卤 yánlǔ ❶ neattīrītas sāls šķīdums; ❷ sāls lauks
盐民 yánmín sāls vārītājs
盐木 yánmù *bot.* saksauls *(Haloxylon)*
盐木林 yánmùlín saksaula audze *(saksaula birze)*
盐汽水 yánqìshuǐ sālīts sodas ūdens
盐泉 yánquán sāls avots
盐商 yánshāng sāls pārdevējs *(sāls tirgotājs)*
盐生植物 yánshēng-zhíwù *bot.* halofiti *(sasāļojušā augsnē augoši augi)*
盐霜 yánshuāng ❶ sāls kārtiņa; sāls plēvīte; ❷ *ģeol.* eflorescence
盐水 yánshuǐ sāls ūdens; sāls šķīdums; sālījums
盐水瓶 yánshuǐpíng fizioloģisko šķīdumu kolba
盐酸 yánsuān *ķīm.* sālsskābe
盐滩 yántān sāls ieguves vieta; sāls atradnes
盐田 yántián ❶ sāls lauki; sāls atradnes; ❷ sāls baseins *(jūras krastā)*
盐析 yánxī *ķīm.* izsālīšana
盐岩 yányán *ģeol.* sāls iegulas
盐业 yányè sāls rūpniecība
盐渍化 yánzìhuà *lauks.* sāļu uzkrāšanās augsnē; augsnes sasāļošanās
盐渍土 yánzìtǔ *lauks.* sasāļojušās augsnes

阎(閻)

yán **lietv.** ❶ ciema vārti; apžogojums *(ap ciemu)*; ciems; **īpašv.** ❷ *(elles valdnieks)* Jeņ; ❸ Jeņ *uzv.*
阎罗 Yánluó *rel.* Jamaradža *(elles valdnieks; aizsaules galvenais soģis)*
阎王 Yán·wang *mit.* Jeņvans *(aizsaules valdnieks)*
阎王殿 Yán·wangdiàn *mit.*Jeņvana pils *(elle; pekle)*
阎王好见, 小鬼难当 Yán·wang hǎo jiàn, xiǎoguǐ nán dāng ◊ Jeņvans izrāda labvēlību, bet mazie velnēni nav valdāmi *(labvēlīgs spēj būt ķēniņš, bet ne kalps)*
阎王账 yán·wangzhàng aizņēmums uz augstiem procentiem; augļošana

蜒

yán **sast.**
蜒蚰 yányóu *zool.* kailais gliemezis; tīklotais laukgliemezis *(Agriolimax reticulatus)*

筵

yán **lietv.** ❶ *(sēdēšanai domāta iegarena)* bambusa maša; sēdvieta; skolotāja vieta; ❷ dzīres; cienasts; bankets
筵席 yánxí ❶ *(bambusa vai cita materiāla)* maša; ❷ dzīres

颜(顔)

yán **lietv.** ❶ seja; sejas izteiksme; izskats; ❷ krāsa; krāsas; nokrāsa; tonis; kolorīts; ❸ sirdsapziņa; kauns; gods; reputācija; **darb.** uzrakstīt *(rezolūciju; virsrakstu; adresi uz vēstules u.c.)*; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
颜料 yánliào krāsa; krāsviela; *biol.* pigments
颜面 yánmiàn seja; sejas izteiksme; āriene
颜色 yánsè ❶ sejas izteiksme; ❷ ārējais izskats; ❸ krāsas; nokrāsa; kolorīts; ❹ iebaidīšana; rājiens; brīdinājums
颜色 yán·shai krāsviela; *biol.* pigments

檐(簷)

yán **lietv.** paspārne; pažobele; dzega; **darb.** pacelt; uzstatīt *(kārti u.c.)*
檐沟 yángōu ❶ ūdens notekcaurule; ❷ noteku grāvis
檐子 yán·zi *celtn.*dzega

奄

yǎn **darb.** nosegt; pārklāt; aptvert; **apst.** ātri; pēkšņi; negaidīti; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
奄忽 yǎnhū ❶ ātri; steidzīgi; uzreiz; ❷ aiziet bojā; nomirt
奄奄一息 yǎnyǎn-yīxī tik tikko elpot *(tikko dzīvs; uz nāves gultas)*

俨(儼)

yǎn **īp.** dižens; majestātisks; cienīgs; **apst.** cienīgi; svarīgi
俨然 yǎnrán ❶ it kā; kā šķiet; kā liekas; ❷ akurāts; ❸ iespaidīgs; dižens
俨如 yǎnrú it kā; pilnīgi tāpat kā; tieši tāpat

衍

yǎn **darb.** ❶ izplūst; pārplūst; plūst *(pāri malai)*; ❷ izplatīties; attīstīties; ❸ appludināt; pārpildīt; ❹ paplašināt; attīstīt; izplatīt; **īp.** ❺ plašs; līdzens; gluds; ❻ plaukstošs; bagātīgs; ❼ lieks; nevajadzīgs; **apst.** daudz; lielā skaitā; **lietv.** ❽ līdzenums; ieleja; ❾ dīķis; ezers; ❿ kvadrātveida grozs; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
衍变 yǎnbiàn evolūcija; attīstība; attīstīties
衍化 yǎnhuà attīstīties
衍射 yǎnshè *fiz.* difrakcija
衍射计 yǎnshèjì *fiz.* difraktometrs
衍生 yǎnshēng ❶ izcelties; celties no; ❷ *ķīm.* derivācija
衍生物 yǎnshēngwù *ķīm.* derivāts
衍文 yǎnwén *(teksta pārrakstīšanas, vai salikšanas gaitā ieviesušies)* liekie vārdi un teikumi

掩(揜)

yǎn **darb.** ❶ piesegt ar roku; aiztaisīt;

Y

aizbāzt *(ausis)*; ②vērt ciet; aizvērt; aiztaisīt ciet *(kažoku u.c.)*; ③aizsprostot; aizšķērsot; apstādināt; ④aizbērt; piesegt *(ar zemi)*; ⑤slēpt; apslēpts; slepens; ⑥negaidīti uzbrukt; pēkšņi brukt virsū; ⑦piespiest; ierobežot; ⑧beigties; izbeigties

掩蔽 yǎnbì ①piesegt; slēpt; nomaskēt; ②*milit.* segts

掩蔽部 yǎnbìbù *milit.* patvertne; slēpnis

掩藏 yǎncáng ①slēpt; noslēpt; aizplīvurot; ②aizplīvurots

掩耳盗铃 yǎn'ěr-dàolíng ◊ aizbāzt ausis, zogot zvaniņu *(pašapmāns; aizvērt acis neizbēgamas neveiksmes priekšā; strausa politika)*

掩盖 yǎngài ①piesegt; apsegt; slēpts; ②aizvirtnis; aizvars; ③*milit. (baļķu)* pārsegums

掩护 yǎnhù ①*milit.* piesegt; aizsegs; ②izpušķot; piepušķot

掩埋 yǎnmái aizbērt; aizrakt; apglabāt

掩人耳目 yǎnrén'ěrmù ◊ aizvērt cilvēkiem acis un ausis *(maldināt; ◊ laist miglu acīs)*

掩杀 yǎnshā pārsteigt un nonāvēt; pārsteigt un iznīcināt

掩饰 yǎnshì piepušķot un slēpt savus trūkumus *(slēpt kļūdas)*

掩体 yǎntǐ ①*milit.* lielgabalu ierakums; ugunspunkts; ②*milit.* slēpnis; patvertne

掩映 yǎnyìng ①slēpties; glabāties; ②mest ēnu uz; ③slēpt; ④izcelt

厣(厴) yǎn **lietv.** ①krabja vēderiņš; ②*zool.* moluska gliemežnīcas vāciņš

眼 yǎn **lietv.** ①acs; ②skats; skatiens; redze; ③*bud.* iekšējā apgaismība; garīgais skatiens; ④aile; sleja; ⑤galvenais punkts; svarīgs moments; ⑥*(zābaka)* austiņa; *(adatas; gredzena u.c.)* acs; ⑦plaisa; šķirba; urbums; **skait.** *(priekšmetiem ar caurumiņu vai atvērumu) adatām, akām, urbumiem u.c.; brīvs lauciņš (uz dambretes dēļa)*; **īpašv.** Jeņ *uzv.*

眼巴巴 yǎnbābā ①cerību pilns; ②gaidot izskatīt visas acis *(gaidīt ar nepacietību)*

眼白 yǎnbái ①*anat.* cīpslene; sklēra; ②acu baltumi

眼病 yǎnbìng *med.* acu slimība; oftalmopātija

眼波 yǎnbō ①izteiksmīgas acis; ②maigi, lāsmaini skatieni

眼不见，心不烦 yǎn bù jiàn,xīn bù fán ko acis neredz, to sirds aizmirst

眼岔 yǎnchà *dial.* kļūdīties; pārskatīties

眼眵 yǎnchī sažuvuši atdalījumi no acīm

眼虫 yǎnchóng *bot.* zaļā euglēna *(Euglena viridis)*

眼底 yǎndǐ *anat.* acs dibens

眼底下 yǎndǐ·xia ①acu priekšā; ②šinī brīdī; ③neatlie-kams; aktuāls

眼点 yǎndiǎn *biol.* stigma

眼福 yǎnfú *sar.* acu prieks; acu gaisma

眼干燥症 yǎngānzàozhèng *med.* kseroftalmija; kseroma

眼高手低 yǎngāo-shǒudī ◊ lepnas acis, sliktas rokas *(prasme tikai kritizēt; citiem izvirzīt augstus uzdevumus, bet pašam atkāpties grūtību priekšā)*

眼光 yǎnguāng ①skatiens; acu uzmetiens; ②apvārsnis; kompetence; ③viedoklis; uzskats

眼红 yǎnhóng ◊ sarkanas, iekaisušas acis *(①nikns; saniknots; ②no skaudības sarkanas acis; tēlaini: „sarkano acu slimība")*

眼花 yǎnhuā acis žilbst

眼花缭乱 yǎnhuā-liáoluàn no krāsu bagātības acis žilbst *(raibs gar acīm)*

眼尖 yǎnjiān ①ass skatiens; ②asa redze; ③vērīgs

眼睑 yǎnjiǎn plaksts

眼见得 yǎnjiàn·de acīmredzams *(redzams ar neapbruņotu aci)*

眼角 yǎnjiǎo acu kaktiņi

眼睫毛 yǎnjiémáo skropsta

眼界 yǎnjiè ①redzes lauks; redzamības robežas; ②*(politiskais u.c.)* apvārsnis

眼镜 yǎnjìng ①brilles; pensnejs; monoklis; ②lēca; binoklis

眼镜盒 yǎnjìnghé aceņu futlāris

眼镜脚 yǎnjìngjiǎo aceņu kājiņas

眼镜框 yǎnjìngkuàng aceņu ietvars

眼镜蛇 yǎnjìngshé *zool.* briļļu čūska *(Naja tripudians)*

眼睛 yǎn·jing ①acs; ②uzraudzība

眼开眼闭 yǎnkāi-yǎnbì skatīties caur pirkstiem *(pievērt acis uz kaut ko)*

眼看 yǎnkàn ①redzēt savām acīm; būt acu lieciniekam; ②tūdaļ; vienā mirklī; acumirklī

眼科 yǎnkē *med.* acu slimības

眼科学 yǎnkēxué *med.* oftalmoloģija

眼眶 yǎnkuàng *anat.* acs dobums

眼泪 yǎnlèi asaras

眼力 yǎnlì ①redze; redzes asums; ②prāta asums; vērīgums

眼帘 yǎnlián redzes lauks; redzamības robežas

眼眉 yǎnméi uzacis

眼明手快 yǎnmíng-shǒukuài ◊ ar vērīgām acīm un ātrām rokām *(veikls; prasmīgs)*

眼目 yǎnmù ①acis; skats; uzmanība; ②okšķeris; spiegs; aģents; ③svarīgs punkts

眼内压 yǎnnèiyā *fiziol.* acs iekšējais spiediens

眼泡 yǎnpāo augšējais plaksts

眼皮 yǎnpí plaksti

眼皮子 yǎnpí·zi sk. 眼皮

眼前 yǎnqián ①acu priekšā; ②tagad; šinī brīdī; šinī acumirklī

眼球 yǎnqiú *anat.* acs ābols

眼圈 yǎnquān *anat.* acu dobums

眼热 yǎnrè ◊ acis deg *(①alkatīgs; skaudīgs; ②miesaskārīgs)*

眼色 yǎnsè izteiksmīgs skatiens *(mājiens ar acīm; miegt ar aci)*
眼梢 yǎnshāo acu kaktiņi
眼神 yǎnshén ❶acu izteiksme; skatiens; ❷ izteiksmīgs skatiens; mājiens ar acīm; ❸redze; redzes asums
眼神经 yǎnshénjīng *anat.* acs nervs
眼生 yǎnshēng ❶nepazīstams; acij nepierasts; ❷baidīties no svešiem cilvēkiem *(būt biklam citiem klātesot)*
眼屎 yǎnshǐ sausi pūžņi acu kaktiņos
眼熟 yǎnshú ❶pierast *(pie kāda skata)*; aprast *(ar kaut ko)*; ❷likties pazīstamam
眼跳 yǎntiào *med.* tiks; acu plakstu raustīšanās
眼窝 yǎnwō *anat.* acu dobums
眼下 yǎnxià ❶acu priekšā; ❷tūdaļ; nekavējoties
眼下窝 yǎnxiàwō zili apļi zem acīm
眼线 yǎnxiàn ❶redzes lauks; ❷okšķeris; spiegs; detektīvs; ❸zaglis nolūkotājs; zaglis okšķerētājs
眼炎 yǎnyán *med.* oftalmija
眼药水 yǎnyàoshuǐ acu pilieni; acu komprese
眼晕 yǎnyùn reibonis; raibs gar acīm
眼睁睁 yǎnzhēngzhēng ❶mierīgi skatīties; vienaldzīgi noskatīties; ❷visu acu priekšā
眼中钉 yǎnzhōngdīng ◊ nagla acī *(◊ kā dadzis acī; kaut kas nīstams)*
眼珠子 yǎnzhū·zi ❶*anat.* acs ābols; ❷acu gaisma *(mīļotais cilvēks)*; ❸dārgs cilvēks, vai manta
眼拙 yǎnzhuō ❶neatpazīt pirmajā acu uzmetienā; kļūdīties; ❷aizmirst; nespēt atcerēties

偃 yǎn **darb.** ❶nokrist augšpēdu; apgāzties; ❷gulēt nekustīgi; skatīties uz augšu; atpūsties; ❸pieliekties; klāties, vīties *(par augiem)*; ❹slēpties; paslēpties; ❺gāzt; apgāzt augšpēdu; ❻apspiest; pārtraukt; ❼pieliekt; piespiest; nolaist lejā; ❽novākt; noslēpt; **lietv.** ❶*bot.* klājeniskā ciedrupriede *(Pinus pumila)*; ❷ateja *(bez kanalizācijas)*; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
偃柏 yǎnbǎi *bot.* klājeniskais kadiķis *(Juniperus pumila)*
偃旗息鼓 yǎnqí-xīgǔ ◊ novākt karogus un pārtraukt rībināt bungas *(❶pārtraukt kara darbību; beigt darbus; ❷slēpt savu rīcību)*
偃松 yǎnsōng *bot.* klājeniskā ciedrupriede *(Pinus pumila)*
偃卧 yǎnwò gulēt augšpēdu; nogulties uz muguras
偃武修文 yǎnwǔ-xiūwén ◊ pārtraukt kara darbību un ķerties pie civilām lietām *(◊ pārkalt zobenus lemešos)*

罨 yǎn **lietv.** ❶cilpa *(putnu ķeršanai)*; tīkls *(zivju un putnu ķeršanai)*; ❷vāciņš; *(zārka)* vāks; ❸*tehn.* ventilis; vārsts; **darb.** ❶ar cilpām ķert putnus; ❷*ķīn. med.* uzlikt kompresi
罨布 yǎnbù *ķīn. med.* komprese

演 yǎn **darb.** ❶tiek uzvesta *(luga)*; tiek rādīta *(filma)*; tiek spēlēta *(loma)*; ❷tiek teikta *(runa)*; ❸turpināties; attīstīties; izplatīties; ❹izplūst; plūst *(zem zemes)*; cirkulēt; ❺uzvest *(lugu)*; demonstrēt *(filmu)*; izpildīt *(lomu)*; ❻uzstāties *(ar runu)*; ❼attīstīt; turpināt; izplatīt; ❽izvirst; izsviest; ❾trenēties; vingrināties; praktizēt; **lietv.** uzvedums; izrāde; seanss
演变 yǎnbiàn ❶*(notikumu)* attīstība; *(pakāpeniskas)* pārmaiņas; ❷izmaiņas; evolūcija; ❸attīstīties; mainīties; ❹pakāpenisks; secīgs
演唱 yǎnchàng dziedāt *(uz skatuves)*; vokāls priekšnesums
演唱者 yǎnchàngzhě dziedātājs; mākslinieks izpildītājs
演出 yǎnchū *teātr.*uzvest *(lugu)*; spēlēt *(lomu)*; izrāde
演出本 yǎnchūběn *teātr.* scenārijs; librets
演化 yǎnhuà evolūcija; pakāpeniski attīstīties
演技 yǎnjì ❶rādīt; demonstrēt *(meistarību; veiklību)*; ❷uzstāties *(ar programmas numuru)*; ❸skatuves meistarība; aktiera *(spēle)*; programmas *(numurs)*
演讲 yǎnjiǎng ❶runa; lekcija; referāts; sprediķis; ❷ lasīt lekciju; lasīt referātu; teikt runu
演进 yǎnjìn ❶attīstība; evolūcija; progress; ❷ pakāpeniski attīstīties; progresēt
演示 yǎnshì uzskatāmi demonstrēt
演说 yǎnshuō ❶uzstāties ar runu; publiska uzstāšanās; ❷referāts; runa; ❸attīstīt teoriju
演说家 yǎnshuōjiā orators
演算 yǎnsuàn *mat.* matemātiskie aprēķini; aprēķins; matemātiskie vingrinājumi; vingrināties uzdevumu atrisināšanā
演武 yǎnwǔ ❶*milit.*apgūt kara mākslu; ❷*milit.* karaspēka skate
演习 yǎnxí ❶*sp.*vingrināties; trenēties; ❷*milit.* mācības; manevri; ❸*teātr.* mēģināt *(lugu)*; *(lugas)* mēģinājums
演戏 yǎnxì ❶*teātr.*teātra uzvedums; luga; ❷spēlēt uz skatuves; uzvest lugu
演义 yǎnyì ❶populārs pārstāsts; ❷*(domas)* attīstība; *(izteiciena)* izplatība; ❸*lit.*vēsturisks romāns; garš vēsturisks stāsts
演绎 yǎnyì *loģ.* dedukcija
演绎法 yǎnyìfǎ *loģ.* dedukcijas metode
演员 yǎnyuán aktieris; mākslinieks izpildītājs
演奏 yǎnzòu spēlēt *(vijoli; klavieres u.c.)*
演奏会 yǎnzòuhuì koncerts
演奏者 yǎnzòuzhě muzikants; mākslinieks izpildītājs

魇(魘) yǎn **lietv.** nelaimi vēstošs sapnis; murgs; **darb.** redzēt ļaunu sapni; murgot; stenēt, kliegt sapnī

鼹(鼴) yǎn *zool. saīs.* kurmis *(Talpa mogura)*
鼹鼠 yǎnshǔ *zool.* kurmis *(Talpa mogura)*

厌(厭) yàn **darb.** ❶ pārsātināties; just riebumu; just pretīgumu; smādēt; apnikt; ❷ pieēsties pilnu vēderu; ❸ spļaut *(uguni)*; izvirt *(uguni)*; ❹ piesātināt; piepildīt vēlēšanos; **lietv.** pārsātināšanās; riebums
厌烦 yànfán ❶ izjust riebumu; pārsātināties; ❷ pārsātināšanās; riebums; pilnīga nevēlēšanās *(klausīties)*; apnikt
厌倦 yànjuàn ❶ piekust; pārsātināties; just riebumu; ❷ depresija; apātija
厌弃 yànqì *(izjūtot riebumu)* atteikties *(no kaut kā)*; pārsātināties
厌食 yànshí *med.* riebums pret ēdienu; anoreksija
厌世 yànshì pārsātināties no dzīves; bēgt *(vairīties)* no pasaules
厌世者 yànshìzhě mizantrops; cilvēku nīdējs
厌世主义 yànshìzhǔyì mizantropija
厌恶 yànwù ❶ just riebumu; just pretīgumu; ❷ riebums; pretīgums
厌战 yànzhàn just riebumu pret karu *(neieredzēt karu)*

砚(硯) yàn **lietv.** ❶ akmens tušas trauks; ❷ *pārn.* mācības *(par skolas biedriem: izmantot vienu un to pašu tušas trauku; sēdēt vienā skola solā)* ; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
砚台 yàn·tai *(tušas saberzēšanai domāts)* akmens tušas trauks
砚友 yànyǒu skolas biedri

咽 yàn/yān **darb.** norīt; rīt
咽气 yànqì ❶ mirt; izlaist garu; būt agonijā; ❷ *dao. (ilgdzīvošanai)* ieņemt *(ievilkt, iesūkt)* dzīves spēku

宴(醼) yàn **lietv.** dzīres; svinīgas pusdienas; bankets; ❷ **darb.** godināt; cienāt; ❸ rast baudījumu; izbaudīt; izklaidēties; priecāties; ❹ dzīvot kopā; mierīgi dzīvot; ❺ atpūsties
宴安鸩毒 yàn'ān-zhèndú ◊ bezdarbība ir tikpat kaitīga kā saindēts vīns *(bezdarbība pazudina cilvēku)*
宴会 yànhuì dzīres; augsta pieņemšana; svinīgas pusdienas; bankets
宴请 yànqǐng sarīkot svinīgas pusdienas un uzaicināt cieminus
宴席 yànxí dzīru galds; bankets

艳(艷、豔) yàn **īp.** ❶ skaists; brīnišķīgs; ❷ spilgts; ziedošs; ❸ smalks, izmeklēts *(sacerējuma stils)*; ❹ līriska *(dzeja)*; mīlas *(jūtas)*; **lietv.** ❶ krāsu spēle; blāzma; ❷ *(dejas)* priekšspēle *(introdukcija)*; ❸ skaistule; **darb.** ❶ slavēt; ❷ skaust
艳丽 yànlì brīnišķīgs; apburošs
艳情 yànqíng *sar.* mīlas dēka; romāns
艳诗 yànshī līriska dzeja
艳史 yànshǐ mīlas stāsts; romāns
艳羡 yànxiàn skaust; apskaust
艳阳 yànyáng ❶ pavasara laiks *(pavasara plaukums)*; ❷ spilgta saule
艳阳天 yànyángtiān jauka pavasara diena
艳遇 yànyù mīlas stāsts; romāns

验(驗、騐) yàn **darb.** ❶ apskatīt; izpētīt; ❷ pārbaudīt; eksaminēt; ❸ pratināt; ❹ pārbaudīt praksē; apgūt; ❺ pierādīt; liecināt; ❻ piepildīties; ❼ iedarboties; piešķirt *(noteiktu)* efektu; **lietv.** iedarbība; efekts; reālas sekas
验电器 yàndiànqì *el.* elektroskops; galvanoskops
验方 yànfāng *ķīn. med.* efektīva ārstnieciskā doza; efektīvs medikaments
验光 yànguāng redzes pārbaude atbilstošu briļļu piemeklēšanai
验墒 yànshāng *lauks.* augsnes mitruma noteikšana
验尸 yànshī līķa apskate; līķa identificēšana
验尸所 yànshīsuǒ līķa apskates *(identificēšanas)* vieta *(morgs)*
验收 yànshōu ❶ pieņemt *(preces)*; ❷ noeksaminēt un pieņemt darbā; ❸ pārbaudīt un pieņemt rēķinu; pieņemt dokumentu izpildīšanai
验收员 yànshōuyuán pieņēmējs
验收站 yànshōuzhàn pieņemšanas pārvalde; pieņemšanas punkts
验收证 yànshōuzhèng pieņemšanas akts
验算 yànsuàn *mat. (uzdevuma; aprēķina)* pārbaude
验血 yànxiě *med.* asinsanalīze
验证 yànzhèng ❶ apskatīt; pārbaudīt; ❷ pierādījums

唁 yàn **darb.** izteikt līdzjūtību; mierināt
唁电 yàndiàn līdzjūtības telegramma; sēru telegramma

晏 yàn **īp.** ❶ tīrs; skaidrs; ❷ kluss; mierīgs; miermīlīgs; ❸ vēls; ❹ grezns lielisks; **apst.** vēlu; **īpašv.** Jeņ *uzv.*
晏驾 yànjià ◊ vēlu iejūgt kara ratus *(valdnieks jau miris)*
晏起 yànqǐ vēlu mosties; vēlu celties

谚(諺) yàn **lietv.** sakāmvārds; paruna; teiciens
谚语 yànyǔ sakāmvārds; paruna

焰(燄) yàn **lietv.** liesma; liesmu mēles
焰火 yànhuǒ ❶ liesma; uguns; ❷ uguņošana
焰心 yànxīn liesmas tumšais konuss; liesmas puse, kas neizdala gaismu

堰 yàn **lietv.** dambis; aizsprosts; aizsprostojums;

darb. būvēt dambi; būvēt aizsprostu

雁(鴈) yàn **lietv.** ❶ *zool.* baltpierainā zoss *(Anser albifrons)*; ❷ meža zoss *(vēstules vai ziņas simbols)*

雁行 yànháng ❶ lidojošu zosu kāsis; ❷ *pārn.* sekot kāsī vienam aiz otra; nešķirties vienam no otra *(par brāļiem)*

雁来红 yànláihóng *bot.* trīskrāsu amarants *(Amaranthus tricolor)*

酽(釅) yàn **īp.** ❶ stiprs; stipra *(tēja)*; ❷ biezs

燕(鷰) yàn **lietv.** ❶ bezdelīga; ❷ *zool.* baltkrūtainā vārna *(Corvus dauricus)*; ❸ *kulin.* saīs. *(delikatese)* bezdelīgu ligzda; **darb.** ❶ atpūsties; priecāties; ❷ nomierināties; **īp.** mierīgs; maigs; priecīgs; **apst.** jautri; priecīgi; **īpašv.** Jeņ *uzv.*

燕鸻 yànhéng *zool.* austrumu bezdelīgtārtiņš *(Glareola maldivarum)*

燕麦 yànmài *bot.* auzas *(Avena sativa)*

燕麦粉 yànmàifěn *kulin.* grūslis *(grauzdēti grūsti auzu milti)*

燕麦米 yànmàimǐ auzu pārslas

燕麦粥 yànmàizhōu *kulin.* auzu putra

燕雀 yànquè *zool.* ziemas žubīte *(Fringilla montifringilla)*

燕雀处堂 yànquè-chǔtáng ◊ mājā apmetušās bezdelīgas un zvirbuļi *(dzīvot bezrūpīgi, aizmirstot par briesmām; zaudēt modrību)*

燕尾服 yànwěifú *(apģērbs)* fraka

燕窝 yànwō ❶ bezdelīgas ligzda; ❷ *kulin. (delikatese)* bezdelīgu ligzda; *ķīn. med.* bezdelīgu ligzda *(tiek izmantota kā zāļu sastāvdaļa)*

燕子 yàn·zi bezdelīga

赝(贋、贗) yàn **īp.** ❶ viltots; neīsts; falsificēts; ❷ nelikumīgs; viltus *(valdnieks u.c.)*

赝本 yànběn *lit.* viltojums; falsifikācija

赝币 yànbì viltota monēta

赝碱 yànjiǎn *ķīm.* alkaloīds

赝品 yànpǐn viltojums; atdarinājums; falsifikācija

yang

央 yāng **darb.** ❶ ļoti lūgt; lūgties; ❷ beigties; **lietv.** ❶ apmetne apkaimes centrā; ❷ vidus; centrs; **apst.** vidū; pusceļā; **īp.** ziedošs; kupls

央告 yāng·gao *sar.* lūgt; lūgties

央求 yāngqiú lūgt; lūgties

央托 yāngtuō ❶ prasīt; ❷ lūgt; lūgties

央中 yāngzhōng lūgt *(kādu)* būt par starpnieku

泱 yāng **sast.**

泱泱 yāngyāng ❶ gaišs; viegls *(mākonis)*; lielisks; brīnišķīgs; ❷ plašs; bezgalīgs; ❸ plūst *(par skaņu)*; ❹ pūst; vēsmot; vējot

殃 yāng **lietv.** ❶ liksta; posts; nelaime; ❷ nāves elpa; mirstošā pirmsnāves elpas vilciens; **darb.** izraisīt nelaimi; darīt ļaunumu; pazudināt

秧 yāng **lietv.** ❶ rīsu stādi; ❷ stādi; asni; ❸ *(augu)* dzinumi; augu stīgas, vītnes; ❹ *(dzīvnieku; zivju)* mazulis; **darb.** stādīt; audzēt

秧歌 yāng·ge *(Ķīnas ziemeļu daļā plaši izplatīta tautas deja ar dziesmām)*

秧歌剧 yāng·gejù *ķīn. teātr. (tautas luga ar dziesmām un dejām)*

秧歌舞 yāng·gewǔ sk. 秧歌

秧鸡 yāngjī *zool.* grieze *(Rallus aquaticus indicus)*

秧龄 yānglíng *lauks.* stādu vecums

秧苗 yāngmiáo rīsu stādi

秧田 yāngtián rīsu stādu plantācija

秧子 yāng·zi ❶ dēsts; stāds; sējenis; ❷ dzinums; stīga; stiebrs; ❸ *(dzīvnieku; zivju)* mazulis; ❹ *pārn.* luteklis; izlutināts jauneklis; kundziņš

羊 yáng **lietv.** ❶ auns; aita; kaza; āzis; ❷ Auns *(divpadsmitzīmju cikla 8. dzīvnieks, kam atbilst cikliskā zīme 未, kas apzīmē Auna gadu)*; **īpašv.** Jan *uzv.*

羊肠线 yángchángxiàn *med.* ketguts

羊肠小道 yángcháng-xiǎodào šaura līkumota taciņa

羊齿 yángchǐ *bot.* melnā ozolpaparde *(Dryopteris Filix-mas)*

羊肚蕈 yángdǔxùn *bot.* parastais lāčpurns *(Morchella esculenta)*

羊羔 yánggāo ❶ jērs; ❷ agrākajos laikos Šaņsji provincē ražotā vīna nosaukums

羊工 yánggōng gans; aitu gans

羊倌 yángguān aitu gans

羊毫 yángháo *(no aitu vilnas darināta rakstīšanai domāta)* otiņa

羊胡子草 yánghú·zicǎo *bot.* maksts spilve *(Eriophorum vaginatum)*

羊角风 yángjiǎofēng ❶ viesulis; virpuļviesulis; ❷ *med.* epilepsija; krītamā kaite

羊圈 yángjuàn aitu nojume; aitu kūts

羊毛 yángmáo aitu vilna; smalka aitu vilna

羊毛衫 yángmáoshān vilnas jaka; vilnas svīteris

羊毛脂 yángmáozhī lanolīns

羊膜 yángmó *anat.* amnijs; embrionālais apvalks

羊皮 yángpí ❶ jērāda; aitas āda; ❷ ševro āda

羊皮纸 yángpízhǐ pergaments

羊肉 yángròu jēra gaļa

羊水 yángshuǐ *fiziol.* augļa ūdens

羊痫风 yángxiánfēng *med.* epilepsija

羊踯躅 yángzhízhú *bot.* mīkstais rododendrons

(Rhododendron molle)

扬(揚、敭) yāng **darb.** ❶ pacelt *(galvu)*; pacelt *(pātagu no zemes u.c.)*; ❷ sacelt *(putekļus; dūmus u.c.)*; ❸ vētīt; attīrīt; vējot; ❹ pastiprināt; attīstīt; ❺ uzpūst *(uguni)*; ❻ apliecināt centību; ❼ parādīt; atklāt *(jūtas)*; ❽ darīt visiem zināmu; popularizēt; slavēt; daudzināt; ❾ izplatīt; izstarot *(gaismu)*; ❿ izvirzīt; rekomendēt; ⓫ piecelties; uziet augšā; ⓬ pacelties *(gaisā)*; ⓭ pastiprināties; plaukt; uzplaukt; ⓮ būt slavenam *(ar kaut ko)*; ⓯ lielīties; plātīties; ⓰ izcelties; **lietv.** ❶ piere; ❷ kara cirvis; **īpašv.** Jan *uzv.*

扬长而去 yángcháng'érqù aiziet prom it kā nekas nebūtu noticis *(neatskatoties soļot prom)*

扬场 yángcháng ❶ *lauks.* vētīt; attīrīt ar vētīšanu; ❷ rija; klons; kulšanas vieta

扬程 yángchéng *tehn.* ūdens celšanās līmenis

扬帆 yángfān pacelt buras; doties jūras ceļojumā

扬花 yánghuā *lauks.* putekšņlapu pavedienu attīstība *(rīsa; prosas; gaoļana vārpošanas periods)*

扬眉吐气 yángméi-tǔqì ◊ pacelt uzacis un brīvi nopūsties *(sasparoties; atgūt dzīves prieku)*

扬名 yángmíng ❶ kļūt pazīstamam *(sabiedrībā)*; kļūt slavenam; ❷ *Šaņsji dial.* kļūt bēdīgi slavenam *(slikta slava)*

扬旗 yángqí ❶ pacelt karogu; ❷ *dzelzc.* semafors

扬琴 yángqín *mūz.* ❶ cītara *(Ķīnā un Korejā)*; ❷ cimbala

扬琴手 yángqínshǒu cimbalists; cimbalu spēlētājs

扬声器 yángshēngqì skaļrunis; reproduktors

扬水 yángshuǐ pacelt *(sūknēt)* ūdeni; ūdens pacelšana *(sūknēšana)*

扬水机 yángshuǐjī *tehn.* ūdens paceļamā ierīce

扬水站 yángshuǐzhàn *tehn.* sūkņu stacija

扬汤止沸 yángtāng-zhǐfèi ◊ smelt laukā no katla un liet atpakaļ katlā vārošu ūdeni, lai pārtrauktu vārīšanos *(mīkstināt nelaimi, nenovēršot tās iemeslus; izmantot paliatīvas metodes)*

扬言 yángyán ❶ darīt visiem zināmu; ❷ taisīt lielu troksni; lielīgi paziņot; ❸ *novec.* turēt runu

扬扬 yángyáng pašapmierināts; lepns

扬子鳄 yángzǐ'è *zool.* Ķīnas aligators *(Alligator sinensis)*

阳(陽) yáng **lietv.** ❶ *filoz.* pozitīvais *(vīrišķais)* sākums, pozitīvā kategorija, pozitīvā substance *(pirmavots易经)*; 阴阳者气之大也 jiņ un jan, sievišķais un vīrišķais, negatīvais un pozitīvais, ir divas varenākās *(galvenās)* substances *(pirmavots 庄子)*; ❷ saule; saules stari; ❸ saules puse; dienvidu puse; ❹ siltums; silts; ❺ vīrietis; vīriešu dzimte; ❻ dzimumorgāns; ❼ *fiz.*, *elektr.* pozitīvais pols; ❽ zemes dzīve; šī dzīve; **īp.** ❶ izspiedies; reljefs; ❷ gaišs; spīdošs; brīnišķīgs; **darb.** izlikties; **īpašv.** Jan *uzv.*

阳春 yángchūn ◊ silts pavasaris *(monarha mīlestība)*

阳春白雪 yángchūn-báixuě ◊ Balts sniegs saulainā pavasarī *(senas melodijas nosaukums)*; *tēlaini (❶ klasiska melodija; ❷ kanonizēta mūzika; ❸ augsta stila literāri sacerējumi)*

阳电 yángdiàn *fiz.* pozitīvā elektrība

阳电荷 yángdiànhè *el.* pozitīvais lādiņš

阳电子 yángdiànzǐ *fiz.* pozitrons

阳奉阴违 yángfèng-yīnwéi ārēji pakļauties, bet slepenībā darboties pretī *(divkosīga nostāja)*

阳沟 yánggōu atklāts novadgrāvis

阳关大道 yángguān-dàdào lielais ceļš *(aiz Janguaņas robežposteņa)*; galvenais ceļš; *pārn.* lielas perspektīvas

阳光 yángguāng saules gaisma; saule

阳极 yángjí *el.* pozitīvais pols; anods

阳极板 yángjíbǎn *fiz.* anoda elektrods

阳间 yángjiān šī pasaule; dzīvo *(cilvēku)* pasaule; zemes dzīve

阳离子 yánglízǐ *el.* pozitīvais jons

阳历 yánglì *(Grēgora)* saules kalendārs

阳平 yángpíng *fon.* ķīniešu nacionālās literārās valodas otrais tonis

阳坡 yángpō *(kalna)* dienvidu nogāze *(saules puse; dienvidu puse)*

阳起石 yángqǐshí *min.*, *ķīn. med.* aktinolīts

阳伞 yángsǎn saulessargs

阳台 yángtái ❶ saules terase; atklāta vai slēgta veranda; ❷ Saules tornis *(mīlas pāra tikšanās vieta)*; ❸ balkons

阳痿 yángwěi *med.* vīriešu impotence

阳文 yángwén reljefas rakstu zīmes; reljefi ornamenti

阳性 yángxìng ❶ *med.* pozitīva reakcija *(uz vakcīnu)*; pozitīvs; ❷ *biol.* gaismu mīloši augi; ❸ *lingv.* vīriešu dzimte

阳韵 yángyùn *lit.* vīrišķā atskaņa

杨(楊) yáng **lietv.** ❶ *bot.* Matsudo vītols *(Salix matsudana)*; ❷ papele *(kopējs sugas nosaukums)*; **īpašv.** Jan *uzv.*

杨花 yánghuā papeles pūkas

杨柳 yángliǔ ❶ papele un vītols; ❷ vītols

杨梅 yángméi ❶ *bot.* sarkanā purvmirte; balzāmkārkls *(Myrica rubra)*; ❷ *dial.* meža zemenes; zemenes; ❸ *med.* sifiliss

杨树 yángshù papele

杨枝鱼 yángzhīyú *zool.* Šlēgela adatzivs *(Syngnathus Schlegeli)*

佯 yáng **darb.** izlikties; simulēt; **īp.** neīsts; viltots; nepatiess

佯攻 yánggōng *milit.* viltus uzbrukums *(uzbrukuma imitācija)*

佯狂 yángkuáng simulēt vājprātību; izlikties vājprātīgam
佯死 yángsǐ izlikties mirušam; simulēt nāvi
佯言 yángyán ❶melot; liekuļot; izvirzīt nepatiesus pierādījumus; ❷meli; liškība

洋 yáng **lietv.** ❶okeāns; neaptverams ūdens plašums; ❷aizjūras valstis; aizrobeža; ❸sudraba monēta; sudrabs; **īp.** aizrobežu; svešzemju; ārzemju; importa; **īpašv.** Jan *uzv.*
洋八股 yángbāgǔ *lit.* ārzemju šabloni; aizraušanās ar ārzemju paraugu atdarināšanu literatūrā
洋白菜 yángbáicài kacenu kāposti
洋财 yángcái milzīgs *(ārzemju izcelsmes)* naudas daudzums; daudz *(ārzemju izcelsmes)* mantas
洋菜 yángcài ❶eiropiešu ēdieni; ārzemju virtuve; ❷agaragars *(no jūras ūdenszālēm gatavots medicīnā un konditorejā izmantojams receklis)*
洋场 yángchǎng ❶*vēst.* setlmenti un koncesijas Šanhajā; *vēst.* ārzemju iecirknis; ❷*dial.* ārzemju koncesija
洋葱 yángcōng *bot.* sīpols *(Allium cepa)*
洋地黄 yángdìhuáng *bot.* sarkanā uzpirkstīte *(Digitalis purpurea)*
洋房 yángfáng *celtn.* Eiropas parauga celtne
洋橄榄 yánggǎnlǎn olīva
洋鬼子 yángguǐ·zi *niev. (par ārzemniekiem)* aizjūras velns
洋行 yángháng *(tirdzniecības vai rūpniecības profila)* ārzemju firma
洋红 yánghóng karmīns; fuksīns; rozeīns
洋槐 yánghuái ❶*bot.* baltā robīnija *(Robinia pseudoacacia)*; ❷*sar.* baltā akācija
洋货 yánghuò ārzemju preces; importa preces
洋姜 yángjiāng ❶mārrutki; ❷topinambūrs
洋框框 yángkuàng·kuang ārzemju paraugs; ārzemju šablons
洋流 yángliú *ģeogr.* okeāna straume
洋麻 yángmá *bot.* kenafa; kaņepveidīgais hibisks *(Hibiscus cannabinus)*
洋奴 yángnú ārzemnieku roklaiža *(tāds kas verdziski izdabā ārzemniekiem)*
洋盘 yángpán *austrumu dial.* maz pieredzējis cilvēks; profāns
洋片 yángpiàn ❶*vēst.* bilžu kaste; *vēst., lit.* humoristisks lubu uzvedums; ❷leļļu teātris
洋气 yáng·qi Rietumu gaume; Rietumu stils
洋钱 yángqián *vēst.* sudraba monēta
洋琴手 yángqínshǒu *mūz.* cimbalists
洋人 yángrén *novec.* ārzemnieks
洋松 yángsōng *bot.* īvskuju pseidotsuga; Menzisa duglāzija *(Pseudotsuga taxifolia)*
洋苏木 yángsūmù *bot.* sandalkoks *(Haematoxylon campechianum)*
洋娃娃 yángwá·wa ❶lelle; ❷gaišmatains bērns *(eiropiešu bērns)*
洋为中用 yángwéi-zhōngyòng ārzemju atklājumus izmantot Ķīnas vajadzībām *(ārzemju atklājumu izmantošana Ķīnas vajadzībām)*
洋相 yángxiàng ❶būt par nerru; būt par ākstu; ❷tēlot mulķi
洋绣球 yángxiùqiú *bot.* dārzu pelargonija *(Pelargonium hortorum)*
洋洋 yángyáng ❶plūst; izplūst; ūdeņiem bagāts; ❷klāties; stiepties; ❸brīnišķīgs; kupls; ❹lielā skaitā; ❺pašapmierināti; apmierināti; ❻mierīgi; gausi; lēnām; ❼grimt pārdomās; norūpējies; noraizējies; ❽bezpajumtes; atstāts; pamests; ❾līdzīgi; acīmredzot; it kā
洋洋大观 yángyáng-dàguān ❶liels daudzums; daudz; ❷iespaidīgs; daudzveidīgs
洋溢 yángyì ❶šļākties pāri varenā vilnī; vareni izplūst; pārpildīt; ❷izplatīties *(par slavu)*; ❸varens; skaļš; ❹pārpildīt sirdi; ❺vētrains
洋装 yángzhuāng ❶ārzemju apģērbs; ārzemnieku manierē ģērbies *(cilvēks)*; ❷*(grāmatas)* iesiešana; *(grāmatas)* iesējums
洋装书 yángzhuāngshū iesieta grāmata

仰 yǎng **darb.** ❶atmest galvu; skatīties uz augšu; ❷būt cieņas pilnam attiecībās ar gados vecākiem un augstāk stāvošiem; ❸drosmīgi pacelt galvu; atklāti doties *(uzbrukumā)*; ❹*ofic., piekl.* cerēt; ceru, ka; ❺dzert; izdzert; ❻ar cerībām skatīties uz; cienīt; attiekties ar mīlestību; ❼balstīties uz; būt atkarīgam no; **īpašv.** Jan *uzv.*
仰给 yǎngjǐ *(piegādēs)* būt atkarīgam no; cerēt uz piegādēm
仰角 yǎngjiǎo *mat., astr.* vertikālais stūris
仰赖 yǎnglài balstīties uz; būt atkarīgam no; *(kāda)* aizbildniecībā
仰慕 yǎngmù sajūsmināties par; noliekt galvu *(kāda talanta priekšā)*
仰人鼻息 yǎngrénbíxī atrasties pilnīgā atkarībā no citiem *(rīkoties tā, lai izpatiktu saimniekam; pilnīga atkarība)*
仰韶文化 Yǎngsháo wénhuà *arheol.* 仰韶 Janšao kultūra
仰望 yǎngwàng ❶ar cerībām skatīties uz; ❷gaidīt; ❸*ofic.* ceru, ka Jūs *(vēstulē padotajam)*; ❹skatīties augšup
仰泳 yǎngyǒng *sp.* peldēšana uz muguras
仰仗 yǎngzhàng ❶balstīties uz; būt atkarīgam no; ❷atbalsts

养(養) yǎng **darb.** ❶uzturēt *(ģimeni u.c.)*; nodrošināt; ❷turēt *(dzīvniekus; putnus u.c.)*; ❸uzturēt kārtībā; ❹laist pasaulē; dzemdēt; ❺barot *(ar krūti)*; ❻mācīt; apmācīt; ❼trenēt; nostiprināt; norūdīt; ❽ārstēt; izārstēt; ❾ataudzēt *(bārdu;*

matus); ❷ slēpt; turēt slepenībā; ❸ dzīvot kāda apgādībā; **lietv.** ❶ barība; sulas; barības vielas; ❷ virtuves strādnieks; pavārs; **īpašv.** Jan *uzv.*

养兵 yǎngbīng ❶ *milit.* apmācīt *(trenēt)*karaspēku; ❷ uzturēt armiju

养兵千日，用兵一时 yǎngbīng qiānrì, yòngbīng yīshí ◊ karaspēks tiek apmācīts *(trenēts)* tūkstoš dienas, lai to izmantotu vienā mirklī *(karaspēku valsts uztura tūkstoš dienas, lai izcīnītu vienas dienas kauju)*

养病 yǎngbìng ❶ kopt slimo; ❷ ārstēt slimību; ārstēties

养蚕业 yǎngcányè zīdkopība

养成 yǎngchéng ❶ audzināt; attīstīt; sekmēt; ❷ kultivēt; audzēt

养肥 yǎngféi nobarot; nobarots

养分 yǎngfèn ❶ barojošās komponentes; barības vērtība; sātīgums; ❷ uzturs; pārtika

养蜂场 yǎngfēngchǎng drava; bišu dārzs

养蜂业 yǎngfēngyè biškopība

养虎遗患 yǎnghǔ-yíhuàn ◊ palīdzēt tīģerim atveseļoties un iegrūst sevi nelaimē *(līdz galam neiznīcināt nāvīgu ienaidnieku)*

养护 yǎnghù ❶ rūpēties; kopt; gādāt; ❷ remontēt un uzturēt *(ceļu)*; uzturēt kārtībā

养活 yǎng·huo ❶ uzturēt; atbalstīt; ❷ nobarot; turēt *(lopus)*; ❸ apgādājamais; uzturamais

养家糊口 yǎngjiā-húkǒu uzturēt ģimeni *(uzturēt visus mājiniekus)*

养精蓄锐 yǎngjīng-xùruì stiprināt kaujinieciskо garu un uzkrāt drosmi *(vairot spēkus un enerģiju, gatavojoties lieliem darbiem)*

养老 yǎnglǎo ❶ rūpēties par vecākiem cilvēkiem; rūpēties par tēvu un māti; ❷ *(pēc noteikta gadu skaita sasniegšanas)* atstāt dienestu

养老金 yǎnglǎojīn vecuma pensija

养老院 yǎnglǎoyuàn pansionāts

养料 yǎngliào barojošās vielas; ēdiens

养路 yǎnglù uzturēt kārtībā ceļus; ceļu uzturēšana

养母 yǎngmǔ audžu māte

养女 yǎngnǚ audžu meita

养气 yǎngqì ❶ *konf.* nodarboties ar sevis pilnveidošanu; ❷ *dao.* vingrināt elpošanu; ❸ *bud.* nostiprināt gribu

养禽场 yǎngqínchǎng putnu ferma

养禽业 yǎngqínyè putnkopība

养伤 yǎngshāng ārstēt ievainojumu *(dziedēt brūci)*

养神 yǎngshén ❶ rūpēties par garīgo kultūru; uzturēt garīgos spēkus; ❷ atpūsties; stiprināt garīgos spēkus

养生 yǎngshēng ❶ uzturēt eksistenci; audzināt; ❷ uzturēt veselību; higiēna; ❸ dzīvīgs; dzīvinošs; ❹ *dao.* pastāvīgi uzturēt dzīvību; meklēt nemirstību; ❺ dzīves pagarināšana

养羊业 yǎngyángyè *lauks.* aitkopība

养痈成患 yǎngyōng-chénghuàn ◊ ielaist čūlu un līdz ar to pakļaut sevi briesmām *(ļaut vainai pārtapt nelaimē)*

养鱼池 yǎngyúchí zivsaimniecības dīķis

养鱼业 yǎngyúyè zivsaimniecība

养育 yǎngyù ❶ audzināt; ❷ barot; uzturēt

养殖 yǎngzhí pavairot *(zivju krājumus u.c.)*

养鱼场 yǎngyúchǎng zivju audzēšanas saimniecība

养猪场 yǎngzhūchǎng cūku ferma

养子 yǎngzǐ ❶ audzēt bērnu; ❷ audžu dēls

养尊处优 yǎngzūn-chǔyōu slīgt greznībā un pārpilnībā *(dzīvot bagāti un bezbēdīgi)*

氧

氧 yǎng **lietv.** *ķīm.* skābeklis (O); skābekļa

氧割 yǎnggē *tehn.* metāla griešana ar autogēnu

氧化 yǎnghuà *ķīm.* oksidēt; oksīds; oksidēšanās

氧化带 yǎnghuàdài *metal.* oksidācijas zona

氧化度 yǎnghuàdù *metal.* oksidēšanās pakāpe

氧化剂 yǎnghuàjì *ķīm.* oksidētājs

氧化铝 yǎnghuàlǚ *ķīm.* mālzeme; alumīnija oksīds

氧化皮 yǎnghuàpí *metal.*, *ķīm.* plāva *(oksīda kārtiņa)*

氧化物 yǎnghuàwù *ķīm.* oksīds

氧化焰 yǎnghuàyàn *ķīm.* oksidējošā liesma

氧气 yǎngqì *ķīm.* skābeklis; skābekļa

氧气弹 yǎngqìdàn *milit.* skābekļa bumba

氧气瓶 yǎngqìpíng skābekļa balons

氧炔吹管 yǎngquē chuīguǎn *tehn.* skābekļa-acetilēna deglis

痒(癢)

痒(癢) yǎng **lietv.** nieze; niezēšana; kņudēšana; **darb.** niezēt; kņudēt

痒痒 yǎng·yang niezēt; kņudēt; nieze

怏

怏 yàng **īp.** neapmierināts; **darb.** izrādīt neapmierinātību

怏怏 yàngyàng neapmierināts; īgns; īdzīgs

恙

恙 yàng **lietv.** slimība; neveselība; vārgums; veselības traucējumi; skumjas; bēdas

样(樣)

样(樣) yàng **lietv.** ❶ paraugs; modelis; fasons; ❷ prove; šķira; ❸ paņēmiens; maniere; stils

样板 yàngbǎn *tehn.* šablons; etalons

样板田 yàngbǎntián *lauks.* parauglauks; parauglauciņš

样本 yàngběn ❶ paraugs; ❷ *(preču paraugu)* katalogs; ilustrēts katalogs; ❸ *(grāmatas)* paraugeksemplārs; signāleksemplārs

样品 yàngpǐn paraugs; *(preces)* paraugs; kontroleksemplārs

样式 yàngshì paraugs; fasons; forma; modelis; stils

样样 yàngyàng dažnedažāds; visāda veida

样张 yàngzhāng ❶ lapa ar preču paraugiem; ❷ *poligr.* *(izdevuma)* parauglapas; korektūras novilkums

样子 yàng·zi ❶ paraugs; fasons; modelis; ❷ izskats; skats; sejas izteiksme; poza; ❸ lapa ar preču

paraugiem; ✪ *poligr. (izdevuma)* parauglapas; korektūras novilkums

漾 yàng **lietv.** ņirba; ņirbu vilnīši; virma; **darb.** ✪ viļņoties; virmot; šūpoties *(par ūdeni)*; ✪ izlīt; izšķaidīties *(pāri malai)*; pārplūst *(par upi)*; **īp.** viļņveidīgs; virmojošs; pārplūdis *(ezers u.c.)*

漾奶 yàngnǎi atvemt pienu *(par zīdaini)*

yao

幺(么) yāo **lietv.** *(kāršu spēlē)* dūzis; **īp.** mazs; sīks; niecīgs; **sk.** viens; viens punkts; viena acs; **īpašv.** Jao *uzv.*

幺麽 yāomó ✪ mazs; niecīgs; ✪ *pārn.* nekur nederīgs; mazvērtīgs; nenozīmīgs

夭(殀) yāo **īp.** ✪ ziedošs; kupls; ✪ nelaimīgs; nelaimi nesošs; ļaunu vēstošs

夭亡 yāowáng agri nomirt; mirt jaunekļa gados

夭折 yāozhé nelaikā aiziet bojā; mirt jaunībā

吆 yāo **darb.** skaļi kliegt; skaļi klaigāt *(galda spēles laikā, izmetot pirkstus)*; ✪ skaļā balsī saukt *(veikalā pircējus)*; ✪ uzbļaut; sabrēkt *(uz kādu)*

吆喝 yāo·he ✪ kliegt; bļaut; ✪ skaļi lamāties; ✪ skaļā balsī saukt *(veikalā pircējus)*

约(約) yāo/yuē **darb.** *sar.* svērt; piemest uz svariem *(aptuveni nosvērt uz svariem)*

妖 yāo **īp.** ✪ dīvains; neizskaidrojams; pārdabīgs; mistisks; ✪ burvestīgs; sātanisks; ✪ ļaunu vēstījošs; ✪ viltīgi ļauns; pazudinošs; pavedinošs; ✪ pievilcīgs; apburošs; koķets; rotaļīgs; rotaļīga *(sieviete)*

妖道 yāodào *dao.* mags; brīnumdaris

妖法 yāofǎ melnā maģija; burvestība

妖风 yāofēng melnais virpulis; ļaunais vējš

妖怪 yāo·guai ✪ vilkatis; nelabais; rēgs; ✪ brīnumlieta; *sar.* velna būšana; burvestība

妖精 yāo·jing ✪ rēgs; nelabais; nešķīstais gars; ✪ pavedinātāja; vilinātāja

妖里妖气 yāo·liyāoqì pavedinošs; vilinošs

妖媚 yāomèi sk. 妖里妖气

妖魔 yāomó ✪ vilkatis; nešķīstais gars; jods; ✪ ļaundaris; pazudinātājs

妖魔鬼怪 yāomó-guǐguài vilkači un jodi *(ļaunie spēki)*

妖孽 yāoniè ✪ nešķīstais gars; vilkatis; jods; ✪ *sar.* velna būšana; burvestība; ✪ nelaime; darīt ļaunu

妖娆 yāoráo pavedinoša, vilinoša *(sieviete)*

妖人 yāorén brīnumdaris; burvis; mags

妖术 yāoshù burvestība; valdzinājums

妖物 yāowù ļaunie gari; mošķi; nelabais

妖言 yāoyán viltīgas runas; ļauni apmelojumi

妖艳 yāoyàn ✪ koķets; valdzinošs; ✪ viltīgi ļauns

妖冶 yāoyě valdzinoša, apburoša *(sieviete)*

要 yāo/yào **darb.** ✪ lūgt; prasīt; ✪ likt; piespiest *(kaut ko darīt)*; ✪ vienoties; ✪ vispārināt; apkopot; rezumēt; ✪ pateikt galveno; pateikt īsi – vienā vārdā; ✪ aizkavēt; apstādināt; aizšķēršļot ceļu; ✪ nogaidīt; uzglūnēt; ✪ piesiet pie jostas *(siksnas)*; ✪ pārtraukt; apspiest; ✪ izlabot; veikt labojumus; ✪ apvainot; saukt pie atbildības; ✪ pieprasīt; ✪ ķert *(zivis; meža zvērus u.c.)*; **lietv.** josta; siksna; **īpašv.** Jao *uzv.*

要功 yāogōng ✪ gūt panākumus; ✪ censties veikt varoņdarbu

要击 yāojī *milit.* pārtvert ceļā un uzbrukt

要求 yāoqiú pieprasīt; censties *(kaut ko)* panākt; prasība

要挟 yāoxié ✪ piespiest *(kādu kaut ko)* darīt; ✪ izspiest; šantažēt

腰 yāo **lietv.** ✪ jostas vieta; viduklis; ✪ *sar.* nieres; ✪ *(apģērba)* viduklis; plata josta; ✪ *(priekšmeta)* šaurā vieta; *(vīna glāzes)* kājiņa; *(jūras)* šaurums; *(zemes)* strēle; ✪ *milit.* stratēģiski svarīgs punkts *(apkārtne)*; ✪ *(kalna u.c.)* vidus; **darb.** ✪ apjozties; ✪ ierāmēt; ielikt rāmī; **skait.** *jostām*

腰板儿 yāobǎnr ✪ viduklis un mugura; ✪ veselība

腰包 yāobāo maciņš; pie jostas nēsājamais naudas maks; kabata

腰部 yāobù *(ķermeņa)* vidus daļa; jostas vieta

腰带 yāodài ✪ josta; ✪ *anat.* iegurnis

腰杆子 yāogǎn·zi ✪ atliekt muguru; iztaisnoties; ✪ roka; balsts; atbalsts

腰鼓 yāogǔ *(iegarenas, pie jostas piekaramas)* bungas

腰果 yāoguǒ *bot.* Indijas riekstkoks *(Anacardium occidentale)*; Indijas rieksti*(kešju rieksti)*

腰身 yāoshēn ✪ viduklis; jostas vieta; ✪ *(apģērba)* viduklis

腰眼 yāoyǎn ✪ jostas vieta; ✪ spēks

腰椎 yāozhuī ✪ *anat.* vidukļa skriemeļi; ✪ *med.* lumbago

腰子 yāo·zi *(dzīvnieka)* nieres

腰子病 yāo·zibìng nieru slimības

邀 yāo **darb.** ✪ uzaicināt; uzņemt; iesaistīt; ✪ aizturēt; apturēt ceļā; apturēt uz ceļa; ✪ pretendēt; tīkot *(pēc kaut kā)*; dzīties *(pēc kaut kā)*; ✪ aptuveni aprēķināt; *(uz acu mēru)* noteikt svaru; svērt

邀功 yāogōng pretendēt uz svešiem nopelniem; piesavināt cita nopelnus

邀击 yāojī *milit.*uzbrukt pretiniekam, kas atrodas pārgājienā *(dot triecienu pretiniekam pārgājienā)*

邀集 yāojí uzaicināt; savākt kompāniju; savākt

Y

kolēģu un draugu kompāniju
邀请 yāoqǐng uzaicināt; uzaicinājums
邀请赛 yāoqǐngsài *sp.* uzaicinājuma sacensības
邀约 yāoyuē ❶ uzaicināt; ❷ uzņemt
邀准 yāozhǔn censties saņemt atļauju; censties dabūt atļauju

肴 yáo **lietv.** *kulin.(pie vīna pasniedzamās)* gaļas un zivju uzkodas
肴馔 yáozhuàn uzkodas; cienasts; ēdiens

窑(窰、窯) yáo **lietv.** ❶ podnieka krāsns; karsēšanas krāsns; ❷ podnieka darbnīca; ❸ podnieku izstrādājumi; keramika; ❹ primitīvas ogļu raktuves; ❺ apdzīvojama ala; alu dzīvoklis; ❻ *vulg.* bordelis; prieka māja
窑洞 yáodòng ❶ podnieka krāsns mute; ❷ alu dzīvoklis; ala; zemnīca

谣(謠) yáo **lietv.** ❶ tautas dziesma; dziesmiņa; balāde; *lit.* brīvās formas dzejolis; ❷ tenkas; ļaunas mēles; **darb.** dziedāt *(ekspromtā)*
谣传 yáochuán ❶ tenkas; ļaunas mēles; ❷ runā, ka; klīst valodas, ka
谣言 yáoyán apmelojums; intriga; tenkas
谣诼 yáozhuó ❶ tenkot; aprunāt; apmelot; ❷ tenkas; ļaunas valodas

摇 yáo **darb.** ❶ kratīt; sakratīt; ❷ šūpot; ❸ vicināt; purināt; sapurināt; ❹ modināt; ❺ grūst uz priekšu *(laivu)*; airēt *(ar ķīniešu laivas pakaļgala airi)*; ❻ satraukt; ❼ sacelt *(viļņus)*; ❽ mest kauliņus; spēlēt azarta spēli; ❾ drebēt; drebināties; ❿ šūpoties; kustēties *(par lapām vējā)*; ⓫ atgūties; atžirgt; atspirgt; ⓬ celties *(par viļņiem)*; šalkt; bangot; **īpašv.** Jao *uzv.*
摇把 yáobà *tehn.* rokturis; svira; kāts; kloķis
摇摆 yáobǎi ❶ šūpoties; svārstīties; līgoties; ❷ luncināties; ❸ luncināšanās; šūpošanās; ❹ vicināt; šūpot; ❺ staigāt gāzelējoties; ❻ būt pašapmierinātam; plātīties; ❼ mesties sānis; sviesties sānis
摇摆舞 yáobǎiwǔ rokenrols
摇船 yáochuán airēt
摇荡 yáodàng ❶ šūpot; iešūpot; purināt; ❷ airēt; ❸ satraukt; uzbudināt; satricināt; ❹ šūpoties; ❺ satraukties; ❻ ārdīties
摇动 yáodòng ❶ šūpoties; līgoties; sašūpot; satricināt; ❷ sapurināt; ❸ nestabils; līgans; ❹ šūpošanās; viļņošanās
摇杆 yáogǎn ❶ *tehn.* svira; ❷ *tehn.* balansieris; kulise
摇撼 yáo·han ❶ purināt; šūpot; kustināt; ❷ apgrūtināt; satraukt; satricināt
摇晃 yáo·huang ❶ šūpoties; ❷ līgans; nestabils; ❸ zibēt; mirgot; ❹ sapurināt; ❺ plivināt; šūpot
摇篮 yáolán ❶ šūpulis; ❷ *jūrn. (piekaramā)* koja
摇篮曲 yáolánqǔ šūpļa dziesma
摇铃 yáolíng zvanīt ar zvaniņu
摇耧 yáolóu *lauks.* sapurināt sējmašīnu
摇蜜 yáomì tecināt medu no šūnām
摇旗呐喊 yáoqí-nàhǎn ◊ *(aizmugures rindās)* vicināt karogu un saukt cīņā *(skubināt cīņai; uzmundrināt; iedrošināt)*
摇钱树 yáoqiánshù ❶ *mit.* naudas koks *(ar naudas zīmēm lapu vietā)* *(❷ ienākumu avots; ❸ pārpilnības rags; ❹ Jaungada svētkos ar monētām un ziediem izrotāti priedes vai cipreses zari)*
摇身一变 yáoshēn-yībiàn ◊ sapurināties un pieņemt citu formu *(strauji izmainīties; pēkšņas izmaiņas)*
摇手 yáoshǒu ❶ *(nepiekrītot)* māt ar roku; ❷ *tehn.* rokturis; svira
摇头 yáotóu noraidoši šūpot galvu
摇头摆尾 yáotóu-bǎiwěi ◊ šūpot galvu un vicināt asti *(❶ būt neapmierinātam; ❷ pielabināties; lišķēt)*
摇头晃脑 yáotóu-huàngnǎo ❶ māt ar galvu; ❷ augstprātīgs; uzpūtīgs; pašapmierināts
摇尾乞怜 yáowěi-qǐlián luncināt asti un meklēt līdzcietību *(verdziski izdabāt kādam)*
摇蚊 yáowén ❶ oda kāpurs; ❷ *zool.* trīsuļodi *(dz. Tendipedidae s. Chironomidae)*
摇摇欲坠 yáoyáo-yùzhuì nestabils; ļodzīgs *(tāds, kas kurā katrā brīdī var sabrukt)*
摇曳 yáoyè ❶ šūpoties; svārstīties; līgoties; ❷ plivināties *(par karogu)*; ❸ drebēt; kratīties; ❹ ievilkt *(runu; uzstāšanos)*; ❺ klejot; klīst apkārt
摇椅 yáoyǐ šūpuļkrēsls

遥 yáo **īp.** ❶ tāls; attāls; ❷ garš; ilgs *(ceļš)*; **apst.** tālumā; no tālienes; **darb.** klejot; klaiņot
遥测 yáocè ❶ telemetrija; telemetrisks; ❷ distances *(termometrs u.c.)*
遥测员 yáocèyuán telemetrists
遥控 yáokòng distances vadība; tālvadība; telekontrole
遥遥 yáoyáo ❶ ļoti tālu; tāls; attāls; ❷ tālumā; no tālienes; ❸ bezgalīgi ilgs
遥远 yáoyuǎn tāls; attāls; attālināts

徭 yáo **lietv.** ❶ *vēst. (valsts)* klaušas senajā Ķīnā; ❷ jao *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; **darb.** *vēst.* strādāt klaušu darbus; sūtīt klaušās; **īpašv.** Jao *uzv.*
徭役 yáoyì *vēst. (valsts)* klaušas; strādāt klaušu darbus

瑶 yáo **lietv.** ❶ dārgakmens; pusdārgakmens; ❷ nefrīts; ar pusdārgakmeņiem inkrustēts *(kauss u.c.)*; ❸ dārgs; brīnišķīgs
瑶池 yáochí *mit.* nefrīta dīķis

瑶族 yáozú jao *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

鳐(鰩) yáo ❶ *zool.* lidojošā zivs *(Cypselurus agoo)*; ❷ *(zivs)* raja

杳 yǎo **īp.** ❶ tālē izzūdošs; ❷ attāls; tāls; **apst.** bez pēdām; pilnīgi

杳如黄鹤 yǎorúhuánghè ◊ izzust tālumā kā dzeltenā dzērve *(pazust bez pēdām; kā ūdenī iekrist)*

杳无音信 yǎowúyīnxìn nav ne vēsts *(ne ziņas, ne miņas)*

咬(齩) yǎo **darb.** ❶ kost; grauzt; saspiest; ❷ ievilkt procesā; tikt iesaistītam *(tiesu)* lietā; tikt sauktam pie tiesas uz apmelojumu pamata; tikt apmelotam; ❸ riet; kaukt

咬穿 yǎochuān pārkost; izgrauzt

咬定 yǎodìng sakost zobus; sakostiem zobiem *(neatlaidīgi apgalvot; stūrgalvīgi atkārtot)*

咬断 yǎoduàn nokost; pārgrauzt

咬耳朵 yǎo ěr·duo čukstēt pie auss; sačukstēties

咬坏 yǎohuài izkost cauri; sagrauzt; sabojāt

咬紧牙关 yǎojǐn yáguān ◊ sakost zobus *(pieņemt stingru lēmumu; ar visiem spēkiem censties panākt savu)*

咬破 yǎopò ❶ izkost cauri; ❷ *pārn.* tikt skaidrībā; *(kaut ko)* izskaidrot

咬群 yǎoqún ❶ meklēt kašķi; aizkārt *(citus)*; ❷ kauslīgs; kauslis *(par bērniem)*

咬人 yǎorén ❶ *arī – pārn.* kost; rupji atcirst; aizkārt *(citus)*; ❷ nomelnot *(kādu)*

咬伤 yǎoshāng ❶ izkost cauri; iekost; ❷ kodiens; kosta brūce

咬舌儿 yǎoshér ❶ šļupstēt; šļupstošs; svepstošs; ❷ iekost mēlē

咬死 yǎosǐ nokost; sakost *(līdz nāvei)*

咬碎 yǎosuì sagrauzt; sakost

咬文嚼字 yǎowén-jiáozì ◊ grauzt tekstu un gremot hieroglifus *(❶ pedantiska pieeja; piesieties katram vārdam; ❷ iekalt no galvas)*

咬牙 yǎoyá ❶ griezt zobus *(miegā)*; ❷ sakost zobus; sakostiem zobiem; neatlaidīgs; uzstājīgs; ❸ dusmoties; vārīties no niknuma; ❹ *iron.* skrupulozs; pārlieku akurāts

咬牙切齿 yǎoyá-qièchǐ ❶ griezt zobus *(no niknuma)*; zobu griešana; ❷ sakostiem zobiem; neatlaidīgs; mērķtiecīgs

咬住 yǎozhù iekosties ar zobiem *(par suni)*; ❶ tenkot; nomelnot; ❷ saķert; saspiest

咬字儿 yǎozìr skaidri izrunāt; skandēt; dikcija

咬字眼儿 yǎo zìyǎnr *sar.* piesieties katram vārdam

窈 yǎo **īp.** ❶ dziļš; tāls; ❷ vientuļš; nomaļš; ❸ drūms; tumšs; blāvs; ❹ noslēpumains; nesaprotams; ❺ smalks; izmeklēts; elegants

窈窕 yǎotiǎo ❶ nomaļš; kluss; mierīgs; ❷ smalks; izmeklēts; ❸ tāls; attāls

舀 yǎo **darb.** ❶ smelt; izsmelt; pārliet *(no viena trauka otrā)*; ❷ *(ar karoti)* smelt *(zupu)*; **īpašv.** Jao *uzv.*

舀子 yǎo·zi pavārnīca; kauss

疟(瘧) yào/nüè *sar.* malārija; drudzis; malāriju izraisoši purva izgarojumi

疟子 yào·zi *med.* malārija; intermitējošais drudzis

药(藥) yào **lietv.** ❶ *bot.* savādā zirdzene *(Angelica anomala)*; ❷ *saīs.* peonija; ❸ *bot.* putekšnīca; ❹ *saīs.* zāles; ārstniecisks līdzeklis; ❺ pulveris; sprāgstviela; ❻ dzira; dzēriens; ❼ inde; opijs; ❽ ķimikālijas; **darb.** ❶ ārstēt; atveseļot; ❷ indēt; noindēt; ❸ aptīt *(galvu ar lakatu)*; **īpašv.** Jao *uzv.*

药材 yàocái ķīniešu tradicionālas medicīnas izejvielas un tabletes

药草 yàocǎo ārstnieciskie augi

药典 yàodiǎn farmakopeja

药方 yàofāng recepte; ārsta ārstnieciskais priekšraksts *(par dodamajām zālēm)*

药房 yàofáng aptieka

药粉 yàofěn pulveris; zāles pulverī

药膏 yàogāo ārstnieciska ziede

药罐子 yàoguàn·zi ❶ podiņš ārstniecisko līdzekļu vārīšanai *(gatavošanai)*; ❷ zāļu podiņš *(par cilvēku, kas pārmērīgi lieto zāles vai bezgalīgi slimo)*

药衡 yàohéng aptiekas svari

药剂 yàojì ❶ zāles; ❷ ārstniecisks; *lauks.* ārstnieciska *(sēklu apstrāde)*

药剂师 yàojìshī farmaceits; provizors

药酒 yàojiǔ *(ārstniecisks)* uzlējums

药理学 yàolǐxué farmakoloģija

药理学家 yàolǐxuéjiā farmakologs

药力 yàolì zāļu iedarbība; zāļu efektivitāte

药棉 yàomián medicīniskā higroskopiskā vate

药面 yàomiàn sk. 药粉

药捻子 yàoniǎn·zi *ķīn. med.* no antiseptiska papīra pagatavota caurulīte zāļu ievadīšanai brūcē; tampons

药农 yàonóng *(zemnieks)* ārstniecisko augu vācējs

药片 yàopiàn zāļu tablete; ārstnieciskā tablete

药品 yàopǐn ❶ ārstnieciskie līdzekļi; medikamenti; ❷ ķimikālijas

药铺 yàopù aptieka

药石之言 yàoshízhīyán vārdi, kam piemīt ārstniecisks efekts *(iedarbīga kritika)*

药水 yàoshuǐ mikstūra; zāles šķidrā veidā

药死 yàosǐ noindēt; noindēties; iznīdēt

药丸 yàowán zāļu zirnītis; zāļu graudiņš; pilula

药味 yàowèi ❶ zāles; ❷ zāļu nosaukums
药物 yàowù ārstnieciska viela; ārstniecisks preparāts
药箱 yàoxiāng aptieciņa
药性 yàoxìng zāļu ārstnieciskais efekts
药性气 yào·xing·qi zāļu smarža
药学 yàoxué farmācija; farmakoloģija
药皂 yàozào medicīniskās ziepes
药疹 yàozhěn *med.* ārstniecības vielu izraisītie izsitumi; medikamentozie izsitumi

要 yào/yāo **darb.** ❶ gribēt; vēlēties; taisīties; gatavoties; ❷ pieprasīt; **mod. darb.** vajag; nepieciešams; nākas *(kaut ko paveikt)*; **īp.** svarīgs; galvenais; ❶ vienkāršs; īss; **lietv.** ❶ būtība; galvenā jēga; ❷ *(ienākumu un izdevumu)* mēneša atskaite; ❸ *grāmatved.* atskaišu grāmata; **saik.** ❶ ja; gadījumā, ja; ❷ vai nu... vai nu
要隘 yào'ài nozīmīgs stratēģisks punkts; dabīgs nocietinājums
要不 yàobù pretējā gadījumā; ja ne tā, tad; citādi
要不得 yào·bu·de pilnīgi nederīgs; nekur liekams
要不然 yào·burán pretējā gadījumā; ja ne tā, tad; citādi
要冲 yàochōng svarīga vieta; krustceļš
要道 yàodào ❶ galvenais ceļš; ❷ pamatprincips; galvenā pieeja *(metode)*
要得 yàodé *dial.* ❶ jā! labi! labāk nevar būt! ❷ lielisks; brīnišķīgs
要地 yàodì ❶ *milit.* nozīmīgs punkts; svarīga pozīcija; ❷ liels amats
要点 yàodiǎn ❶ galvenā tēze; galvenais punkts; *(grāmatas; runas)* svarīgākā vieta; ❷ lietas būtība
要犯 yàofàn ievērības cienīgs noziedznieks; liels blēdis
要饭 yàofàn ubagot; lūgt ubaga ēdienu vai naudu
要害 yàohài ❶ *milit.* svarīgs stratēģisks punkts; dabīgs nocietinājums; ❷ dzīvībai nozīmīga vieta cilvēka organismā
要好 yàohǎo ❶ draudzēties; draudzība; ❷ censties sadraudzēties; ❸ tiekties pēc labklājības
要好看 yào hǎokàn parādīt *(kādu)* nepatīkamā gaismā; apkaunot *(kādu)*
要价 yàojià nosaukt cenu; tirgoties
要件 yàojiàn ❶ būtisks dokuments; ❷ svarīgs noteikums
要津 yàojīn ◊ nozīmīgs brasls; svarīga upes pāreja *(augsts sabiedriskais stāvoklis; svarīga persona)*
要紧 yàojǐn nozīmīgs un steidzams; svarīgi; steidzami
要就 yàojiù vai nu...vai arī
要领 yàolǐng *(lietas)* būtība; pats galvenais
要么 yào·me ❶ vai nu vislabāk; ❷ *(divkāršojumā)* vai nu... vai arī
要面子 yào miàn·zi ◊ baidīties pazaudēt seju *(rēķināties ar savu godu)*
要命 yàomìng ❶ nonāvēt; iznīcināt; pazudināt; ❷ *pārn.* augstākā mērā; briesmīgi; neciešami
要强 yàoqiáng ❶ sasprindzināt visus spēkus; ❷ ar lielu degsmi ķerties pie lietas
要人 yàorén svarīga persona; nozīmīga personība
要塞 yàosài *milit.* cietoksnis; nocietinājums
要塞区 yàosàiqū *milit.* nocietināts rajons
要事 yàoshì nopietna lieta; svarīga lieta
要是 yào·shi ja; ja būtu
要死 yàosǐ ❶ līdz nāvei; nāvīgs; slepkavīgs; ❷ *vulg.* kaut tu nosprāgtu!
要素 yàosù ❶ elements; nepieciešamā sastāvdaļa; ❷ galvenais faktors
要闻 yàowén ❶ svarīga ziņa; ❷ sensācija
要言不烦 yàoyán-bùfán ◊ trāpīgiem vārdiem nav nepieciešams paskaidrojums *(◊ kā naglai uz galvas)*
要员 yàoyuán svarīga persona
要知道 yàozhī·dao nepieciešams zināt; jāņem vērā
要旨 yàozhǐ galvenā ideja; būtība; jēga

钥(鑰) yào **lietv.** ❶ *(durvju)* atslēga; ❷ *(piekaramā)* atslēga; ❸ aizšaujamais; bulta; ❹ slēdzene; ❺ savstarpējā saprašanās; kontakts; **darb.** ❶ *novec.* aizslēgt; ❷ *novec.* ieiet *(pa vārtiem u.c.)*
钥匙 yào·shi slēdzene

靿 yào **lietv.** *(zābaka)* stulms

鹞(鷂) yào **lietv.** ❶ *zool.* lija *(Circus)*; ❷ *zool.* zvirbuļu vanags *(Accipiter virgatus)*

耀(燿) yào **īp.** ❶ mirdzošs; spīdošs; spilgts; dzirksteļojošs; **lietv.** spīdums; spilgtums; **darb.** ❶ mirdzēt; spīdēt; dzirksteļot; ❷ tikt apžilbinātam *(ar spilgtu gaismu)*; ❸ *pārn.* tikt apmātam; tikt nohipnotizētam; ❹ apgaismot; apspīdēt; ❺ slavināt; padarīt slavenu; ❻ apžilbināt
耀武扬威 yàowǔ-yángwēi ◊ plātīties ar savu militāro spēku; žvadzināt ieročus *(izturēties augstprātīgi; pasvītrot savu pārākumu)*
耀眼 yàoyǎn žilbināt acis *(par spilgtu gaismu)*

ye

耶 yē/yé **sast.**
耶稣教 yēsūjiào ❶ *rel.* protestantisms; ❷ kristietība

掖 yē/yè **darb.** ❶ slēpt; nolikt glabāšanā; iebāzt *(azotē)*; ❷ uzspraust *(brunčus)*; uzrotīt *(piedurknes)*

椰 yē **lietv.** kokospalma

椰油 yēyóu kokosriekstu sviests
椰枣 yēzǎo *bot.* dateļpalma *(Phoenix sp.)*
椰子 yē·zi *bot.* kokospalma *(Cocos nucifera)*

噎 yē **darb.** ❶ aizrīties; ❷ smakt nost; slāpt nost; ❸ *sar.* aizbāzt *(kādam)* muti; pārkliegt *(citus)*; **lietv.** žagas
噎嗝 yēgē žagas; žagoties

爷(爺) yé **lietv.** ❶ tēvs; tētiņš; ❷ kungs; saimnieks; valdnieks; ❸ *novec.* cienījamais *(uzruna)*
爷儿 yér *sar. (kopējais dzimtas vecākā un jaunākā locekļa nosaukums)* tēvs ar dēlu *(meitu)*; vectēvs un mazdēls *(mazmeita)*
爷儿们 yér·men vīrieši; vīri
爷爷 yé·ye ❶ vectēvs; ❷ cienījamais *(uzruna)*

耶 yé/yē **mod. part.** ❶ *noslēdz retorisku vai alternatīvu jautājumu saturošu teikumu*; ❷ *atzīmē pauzi, kas izceļ kādu no teikuma locekļiem*; ❸ *pasvītro emocionālu izteikumu*; **lietv.** tēvs; tētiņš

揶 yé **sast.**
揶揄 yéyú ņirgāties; apsmiet; zākāt

也 yě **saik.** ❶ arī; kā arī; vienalga... pat ja *(ar noliegumu)*; ❷ un...un *(saistot vairākus izteicējus)*; ❸ pat...arī tad; ❹ *(pirms īpašības vārda)* salīdzinoši; vēl; vēl... kā nebūt; ❺ *teikumā ar nominālo izteicēju apzīmē teikuma beigas senķīniešu un klasiskajā literārajā valodā*; **part.** *teikuma beigu partikula, kas pasvītro teikuma modālo nokrāsu, paužot runātāja pārliecību vai apgalvojuma kategoriskumu*; ❻ *teikuma vidū atzīmē pauzi, kas izceļ teikuma priekšmetu vai apstākli*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Jemena; ❷ Je *uzv.*
也罢 yěbà ❶ ar to arī izbeigt šo lietu; lai tā arī ir; ❷ būs jau labi; gan jau kaut kā; ❸ būt pašā reizē
也好 yěhǎo arī labi! lai ir tā! arī tā būs labi!
也门 Yěmén Jemena
也门人 yěménrén jemenietis; Jemenas iedzīvotājs
也许 yěxǔ iespējams; var būt

冶 yě **darb.** ❶ kausēt; pārkausēt; ❷ liet; formēt; ❸ izdaiļot; **lietv.** metāllējējs; metālliešanas meistars; ❹ valdzinājums; **īp.** brīnišķīgs; valdzinošs; pievilcīgs; **īpašv.** Je *uzv.*
冶金 yějīn kausēt metālu; metalurģisks
冶金学 yějīnxué metalurģija *(zinātne)*
冶炼 yěliàn ❶ *tehn.* kausēt metālu; ❷ metāla kausēšana
冶炼工 yěliàngōng *tehn.* metāla kausētājs; metāllējējs

野(埜、壄) yě **lietv.** ❶ province; ciems; apkārtne; ❷ nomaļš provinces kakts; nostūris; ❸ vienkāršā tauta; iedzīvotāji *(atšķirībā no galma; valdības; ierēdņiem)*; ❹ personīgā dzīve; ❺ lauks; zeme; daba; ❻ joma; nozare; **īp.** ❶ provinciāls; ❷ civils; neoficiāls; personīgs; ❸ lauku *(virtuve)*; pārgājiena *(rezidence; apstākļi u.c.)*; ❹ rupjš; neaptēsts; ❺ mežonīgs; nekulturāls; ❻ savvaļas; ❼ nevaldāms; nepaklausīgs; ❽ nelikumīgs; nepareizs; **apst.** brīvā dabā; zem klajas debess; **darb.** klīst apkārt; klejot
野菜 yěcài ēdamie savvaļas augi
野餐 yěcān pikniks
野蚕 yěcán *zool.* savvaļas zīdtauriņš *(Bombyx mandarina)*
野草 yěcǎo ❶ savvaļas zāle; pļavu augu valsts; ❷ nezāle
野地 yědì ❶ lauks; ❷ lauku apkārtne
野鸽 yěgē *zool.* klinšu balodis *(Columba livia)*
野葛 yěgé *bot.* austrumu toksikodendrs *(Toxicodendron orientale)*
野狗 yěgǒu klejojošs suns
野孩子 yěhái·zi izlaists *(nepaklausīgs)* bērns draiskulis; nebēdnis
野花 yěhuā lauku puķes
野火 yěhuǒ ❶ ugunskurs; ❷ kūlas dedzināšana *(augsnes mēslojuma un zvēru atbaidīšanas nolūkos)*; stepes ugunsgrēks
野鸡 yějī ❶ fazāns; ❷ ielasmeita; ❸ neorganizēts; nereģistrēts; neregulārs; nestandarta
野驴 yělǘ *zool. (Āzijas savvaļas ēzeļa paveids)* onagrs *(Equus hemionus onager)*
野麻 yěmá *bot.* kenafa; kaņepveidīgais hibisks *(Hibiscus cannabinus)*
野马 yěmǎ ❶ savvaļas stepju zirgs *(❷ strauja, netverama kustība; ❸ dīvaino pavasara miglas formu raksturojums)*
野蛮 yěmán ❶ mežonīgs; barbarisks; nekulturāls; ❷ necilvēcīgs; zvērīgs
野蛮人 yěmánrén mežonis; barbars; kanibāls
野猫 yěmāo ❶ *zool. (Eiropas)*meža kaķis *(Felis silvestris)*; ❷ *vulg.*mežonīgs kaķis *(neapvaldīts, rupjš tēviņš)*; ❸ stepes zaķis; ❹ lapsa
野牛 yěniú ❶ bizons; sumbrs; ❷ *mit.* vienradzis
野炮 yěpào *milit.* lauku lielgabals; lauku artilērija
野葡萄 yěpú·tao *bot.* Tunberga vīnogas *(Vitis thunbergii)*
野蔷薇 yěqiángwēi ❶ meža roze; ❷ *bot.* daudzziedu roze *(Rosa multiflora)*
野桑 yěsāng savvaļas zīdkoks
野生 yěshēng ❶ savvaļas; mežonīgs; nepieradināts; ❷ *niev.* es – necienīgais; Jūsu kalps
野食儿 yěshír ❶ lopbarība; ❷ blakus ienākumi; ķēriens; peļņa
野史 yěshǐ personīga rakstura vēsturiskas piezīmes *(atšķirībā no oficiālās dinastijas vēstures)*

野兽 yěshòu mežonīgs zvērs
野鼠 yěshǔ ❶ grauzēji mēra iznēsātāji *(susliks; murkšķis u.c.)*; ❷ lauku pele
野兔 yětù ❶ zaķis; stepes zaķis; ❷ *zool.* īsastainais zaķis *(Lepus brachyurus)*; ❸ tolai zaķis *(Lepus tolai)*; ❹ Eiropas zaķis *(Lepus europaeus)*
野外 yěwài ❶ apkārtne; lauki; daba; ❷ atklāts lauks; zem klajas debess; brīva dabā
野味 yěwèi medījums; medījamie meža zvēri un putni
野心 yěxīn ❶ *novec.* ekspansionistiski tīkojumi; pretenzijas; ❷ alkatība; karjerisms; ❸ ļauni viltīga iecere; viltīgs plāns; ❹ mežonīgs, neapvaldīts raksturs; ❺ *novec.* tieksme dzīvot provincē *(uz laukiem)*; tieksme uz pieticīgu lauku dzīves veidu
野心家 yěxīnjiā karjerists; uzņēmīgs darbonis
野性 yěxìng ❶ mežonīgs raksturs; ❷ nepaklausīgs; nepakļāvīgs; spītīgs; ❸ tieksme dzīvot uz laukiem
野鸭 yěyā meža pīle
野营 yěyíng *milit.* nometne zem klajas debess
野战 yězhàn ❶ *milit.*kauja; karš; ❷ kauja atklātā laukā; ❸ *milit.* ārpus likuma militārās aktivitātes; ❹ lauku *(artilērija u.c.)*
野战军 yězhànjūn *milit.* lauku armija; lauku karaspēks
野猪 yězhū *zool.* meža cūka *(Sus leucomystax)*

叶(葉) yè **lietv.** ❶ *(koka)* lapa; lapotne; ❷ lapiņa; ziedlapiņa; ❸ *(grāmatas)* lappuse; ❹ laikmets; periods; ❺ zariņš; **īpašv.** Je *uzv.*
叶斑病 yèbānbìng *lauks.* lapu plankumainība
叶柄 yèbǐng *bot.* ❶ *(lapas)* kātiņš; ❷ papardes saknīte
叶虫 yèchóng *zool.* lapgrauži *(dz. Chrysomelidae)*
叶蜂 yèfēng *zool.* zāģlapsene *(dz. Tenthredinidea)*
叶公好龙 Yègōng-hàolóng ❶ Je Gunam patīk pūķi *(pēc nostāsta par Je Gunu, kas pastāvīgi zīmēja pūķus, bet ieraudzījis īstu pūķi,- no bailēm aizmuka;* ❷ *sajūsmināties par to, ko nekad neesi redzējis; jūsmot par kaut ko pēc nostāstiem)*
叶红素 yèhóngsù *biol.* karotīns; eritrofīls
叶黄素 yèhuángsù *biol.* ksantofīls
叶绿素 yèlǜsù *biol.* hlorofīls
叶绿体 yèlǜtǐ *bot.* hloroplasts
叶轮 yèlún *tehn.* lāpstiņritenis
叶落归根 yèluò-guīgēn ◊ lapas krīt un atgriežas pie saknēm *(❶ atgriezties dzimtenē; ❷ atgriezties sākumstāvoklī; likumsakarīgs fināls)*
叶脉 yèmài *bot.* lapas dzīsliņa
叶面 yèmiàn *bot.* lapas virspuse
叶片 yèpiàn ❶ *bot.* lapa; lapas plātne; ❷ *tehn.* turbīnas lāpstiņa
叶鞘 yèqiào *bot.* lapas maksts; turziņa
叶肉 yèròu *bot.* lapas mīkstums; mezofīls
叶酸 yèsuān *biol.*folijskābe; vitamīns B11
叶甜菜 yètiáncài *bot.* lapu bietes *(Beta vulgaris)*
叶箨 yètuò sk. 叶鞘
叶锈病 yèxiùbìng *lauks. (augu slimība)* lapu rūsa
叶序 yèxù *bot.* vernācija; lapu iepumpurojums
叶芽 yèyá *bot.* veģetatīvais pumpurs
叶腋 yèyè *bot. (lapas)* žākle
叶枝 yèzhī *lauks.* augļus neražojošais zars; lapu zars
叶状 yèzhuàng lapveida; lapveidīgs
叶子 yè·zi ❶ lapa; lapotne; ❷ lappuse; *(papīra)* lapiņa; *(spēļu)* kārts; ❸ folija; ❹ *sais.* lapu tabaka

业(業) yè **lietv.** ❶ rūpals; *(saimniecības)* nozare; specialitāte; profesija; ❷ profesionālās iemaņas; darba pieredze; meistarība; kvalifikācija; ❸ mācības; *(skolas programmas)* priekšmets; ❹ darbs; darba lauks; dienests; sabiedriskais stāvoklis; ❺ darba process; ❻ *(tirdzniecības vai rūpniecības)* uzņēmums; darba komerciālā puse; darba darījumu puse; ❼ *(galvenokārt – nekustamais)* īpašums; ❽ galvenā nodarbošanās; dzīves uzdevums; senču novēlējums; ❾ kārtība; secība; ❿ *bud.* karma; ⓫ *novec. filoz.* funkcija; ⓬ inkrustēts zvana šķērskoks; **darb.** nodarboties *(ar zemniecību; tirdzniecību u.c.)*; ❶ mantot; saņemt mantojumā; ❷ iedvest cieņu *(bijību)*; **apst.** jau; jau kādreiz *(apzīmē sekojošās darbības pabeigtību pagātnē)*; **īpašv.** Je *uzv.*
业绩 yèjì sasniegumi darbā; labie darbi
业经 yèjīng *ofic.* savlaicīgi; noteiktajā laikā
业精于勤, 荒于嬉 yèjīngyúqín, huāngyúxī ◊ centīga cilvēka meistarība aug, laiskā spējas pazeminās *(zināšanas nāk ar centību un nav savienojamas ar kūtrumu)*
业师 yèshī *(mans)* skolotājs; audzinātājs
业务 yèwù ❶ profesija; specialitāte; nodarbošanās; dienests; ❷ *(pasta; bankas u.c.)* operācija
业已 yèyǐ *ofic.* jau; agrāk *(norāda uz darbības pabeigtību pagātnē)*
业余 yèyú ❶ no darba brīvajā laikā; nepārtraucot pamatdarbu; ❷ *(foto; kino u.c.)* amatieris; neprofesianāls
业障 yèzhàng ❶ *bud. (apskaidrību apgrūtinošs)* karmas šķērslis; ❷ *vulg.* sods par maniem grēkiem; īsta sodība
业主 yèzhǔ *(uzņēmuma; nekustāmā īpašuma)* īpašnieks

页(頁) yè **lietv.** *(grāmatas)* lapa; *(papīra)* lapa; *(grāmatas)* lappuse
页码 yèmǎ *poligr.* lappuses numurs; kolonas numurs
页数 yèshù ❶ grāmatas lappušu skaits; ❷ *poligr.* lokšņu skaits
页岩 yèyán *ģeol.* slāneklis; slānekļa māls

曳 yè **darb.** ❶pārkārties; karāties pāri; stiepties *(par mākoņiem; miglu; dūmiem)*; ❷vilkt kājas *(pa zemi)*; ❸vilkt *(tauvā)*; stiept; ❹nest uz pleciem; uzmest plecā

曳光弹 yèguāngdàn *milit.* trasējošā lode; trasējošais lādiņš

夜(亱) yè **lietv.** ❶nakts; ❷tumsa; **apst.** naktī; vakarā; vēlu; ❸tumšs; **darb.** ceļot naktī; pārvietoties naktī; **īpašv.** Je *uzv.*

夜班 yèbān ❶vakara kursi; vakara nodarbības; ❷nakts maiņa; nakts dežūra; nakts patruļa

夜半 yèbàn pusnakts; pusnaktī; vēlu naktī

夜叉 yè·cha ❶*bud.* jakša; dēmons; nelabais; asinskārs elles sūtnis; ❷*pārn.* briesmonis; atbaidošs kroplis

夜长梦多 yècháng-mèngduō ◊ garajā naktī daudz sapņu *(laika plūdumā viss mainās; apstākļi vēl daudzkārt mainīsies)*

夜场 yèchǎng ❶*kinem.* vakara seanss; ❷*teātr.* vakara izrāde

夜车 yèchē vakara vilciens; vakara autobuss

夜大学 yèdàxué vakara universitāte

夜蛾 yè'é ❶*zool. (naktstauriņš)* pūcīte *(dz. Noctuidae)*; ❷*(no balta papīra cikādes izskatā darināta)* Jaungada rota

夜饭 yèfàn *dial.* vakariņas

夜分 yèfēn nakts laiks; pusnakts; pusnaktī; vēlu naktī; nakts vidū

夜工 yègōng nakts darbs; darbs nakts maiņā

夜光表 yèguāngbiǎo pulkstenis ar spīdošu *(fosforescējošu)* ciparnīcu

夜光虫 yèguāngchóng *zool.* spīgulis *(Noctiluca)*

夜光粉 yèguāngfěn spīdoša *(fosforescējoša)* viela

夜光云 yèguāngyún sudraboti mākoņi

夜壶 yèhú urīna trauks; nakts pods

夜间 yèjiān nakts; naktī; nakts laikā

夜静更深 yèjìng-gēngshēn *tēl.* dziļā, klusā naktī *(dziļā nakts klusumā)*

夜课 yèkè vakara kursi; vakara nodarbības

夜来香 yèláixiāng *bot.* sirdsveidīgā telosma *(Telosma cordatum)*

夜阑人静 yèlán-rénjìng dziļā naktī; nakts klusumā

夜郎自大 Yèláng-zìdà ◊ Je Lans par sevi augstās domās; Je Lans uzskata, ka viņš ir varens *(ierobežota pašpārliecinātība; bezkaunīga plātīšanās; lieluma mānija)*

夜里 yè·li naktī; nakts laikā

夜盲 yèmáng *med.* vistas aklums

夜明珠 yèmíngzhū *mit.* tumsā spīdošas pasakainas pērles

夜幕 yèmù nakts aizsegs; nakts aizsegā; krēsla

夜尿症 yèniàozhèng *med.* urīna nesaturēšana *(naktī)*

夜勤 yèqín nakts dežūra; nakts dienests; dežūrēt naktī

夜曲 yèqǔ ❶*mūz.* noktirne; ❷*lit.* serenāde

夜市 yèshì nakts tirgus; vakara tirgus

夜天光 yètiānguāng *astr.* nakts debesu spīdēšana

夜晚 yèwǎn dziļa nakts; vēlu vakarā; vēlu naktī

夜戏 yèxì *teātr.* vakara izrāde

夜宵 yèxiāo vieglas uzkodas pirms gulētiešanas; nakts uzkodas

夜校 yèxiào vakara skola; vakara kursi

夜行军 yèxíngjūn *milit.* nakts pārgājiens

夜以继日 yèyǐjìrì turpināt dienu uz nakts rēķina; dienu un nakti *(strādāt nerēķinoties ar diennakts stundu)*

夜莺 yèyīng ❶*zool.* lakstīgalas paveids *(Daulias luscinia)*; ❷lakstīgala

夜游神 yèyóushén ❶*mit.* lidojošs nakts dēmons *(ļaunais gars)*; ❷*iron.* naktsputns *(par cilvēku)*

夜战 yèzhàn *milit.* nakts kauja

夜总会 yèzǒnghuì naktsklubs

夜作 yèzuò nakts darbs; nakts maiņa

掖 yè/yē **darb.** ❶pieturēt *(pie rokas)*; paņemt *(pie rokas)*; ❷palīdzēt; sniegt palīdzību; ❸veicināt; atbalstīt; izvirzīt; ❹nest padusē; turēt padusē; **lietv.** ❶pils sānu telpas; ❷pils harēms

液 yè **lietv.** šķidrums; valgme; mitrums; sula; **īp.** šķidrs

液成矿床 yèchéng-kuàngchuáng *ģeol.* hidatogēno nogulšņu atradne

液果 yèguǒ *bot.* sulīgs auglis

液化 yèhuà ❶*fiz.* pārvērst šķidrumā; sašķidrināt; kust *(par cietu vielu)*; saspiest *(gaisu vai gāzi)*; ❷sašķidrināšana; kausēšana

液面计 yèmiànjì *tehn.* līmeņrādis

液泡 yèpào *biol.* vakuola

液态 yètài *fiz.* šķidrs agregātstāvoklis; šķidrs; sašķidrināts

液体 yètǐ šķidrums

液压 yèyā ❶šķidruma spiediens; ❷hidraulisks; pjezometrisks; ❸*bot.* sulas spiediens

液压泵 yèyābèng *tehn.* ūdens sūknis

液压机 yèyājī *meh.* hidrauliskā prese

谒(謁) yè **darb.** ❶ierasties vizītē; tikt pieņemtam audiencē; ❷stādīties priekšā; ziņot par sevi; ❸apmeklēt *(gados vecāku vai augstāk stāvošu)*; ❹ziņot; prezentēt; paziņot; ❺lūgt *(par kādu)*; gādāt *(par kādu)*; **īpašv.** Je *uzv.*

谒见 yèjiàn ❶ierasties vizītē; tikt pieņemtam audiencē; ❷stādīties priekšā; ❸apmeklēt; tikties *(ar kādu)*

腋 yè **lietv.** ❶paduse; ❷*(augu)*žākle; ❸*(kalnu)*

ieplaka
腋臭 yèchòu sviedru smaka *(no padusēm)*
腋毛 yèmáo paduses apmatojums
腋窝 yèwō *anat.* paduses ieplaka; paduse
腋芽 yèyá *bot.* žākles pumpurs
靥(靨) yè **lietv.** ❶vaigu bedrītes; ❷dzimumzīme *(uz sejas)*

yi

一 yī **sk.** viens; pirmais; **īp.** ❶vienāds; vienots; viens un tas pats; ❷vienīgais; ❸atsevišķs; ❹viss; vesels; **vietn.** ❶katrs; ❷kāds; kaut kāds *(cilvēks)*; ❸cits; **apst.** ❶pirmkārt; ❷vienreiz; ❸strauji; pēkšņi; ❹savādāk; ❺pilnībā; pilnīgi; no galvas līdz kājām; ❻no visas sirds; ļoti; **lietv.** *filoz.* nedalāma vienība; ❷vienotība; apvienošanās; ❸skaitlis viens; vieninieks; **darb.** ❶apvienot; aizvest līdz vienotībai; ❷paveikt*(izdarīt)* vienu reizi; **saik.** ja; kā tikai; katru reizi, kad; ❶kopš tā laika, kad; ❷ja pēkšņi; ja reiz; ❸gan... gan; ❹beigu beigās; un tad; **īpašv.** Ji *uzv. (reti)*
一把手 yībǎshǒu ❶partneris; kompanjons; ❷lietpratējs; meistars; ❸pirmā vijole
一把抓 yībǎzhuā ❶visu darīt pašam, nevienam neuzticot veicamo darbu *(pašam ķerties pie visiem darbiem)*; ❷*žarg.* roka; ❸*Dienvidu dial.* zvejnieka cepure
一百 yībǎi ❶simts; ❷simtnieks; ❸simtais
一百个不依 yībǎi·ge bù yī ne par ko; nekādā gadījumā
一败涂地 yībài-túdì tikt sakautam lupatu lēveros *(pilnīga sagrāve)*
一般 yībān ❶parasts; vienkāršs; ikdienišķs; viduvējs; ❷vispārīgi; kopumā ņemot; parasti; ❸vienāds; tāds pat; tāds pat kā; ❹dažs
一般化 yībānhuà ❶vispārināt; ❷vispārinājums; ❸uzskatīt par parastu *(tipisku)*
一般见识 yībān jiàn·shi nolaisties *(līdz ķīviņam; rupjai vārdu apmaiņai u.c.)*
一般无二 yībānwú'èr pilnīgi identisks
一般性 yībānxìng ikdienišķums; tipiskums; vispārīgums
一板一眼 yībǎn-yīyǎn rūpīgi un metodiski; ievērot katru niansi *(dziedot vai spēlējot kādu mūzikas instrumentu)*; metodiska *(runa vai uzstāšanās)*
一半 yībàn puse; pusīte; uz pusēm
一半天 yībàntiān drīz; tūdaļ; pēc pāris dienām
一帮子 yībāng·zi ❶*(cilvēku)* grupa; ❷bars; pūlis
一包在内 yībāozàinèi ❶viss kopā; ieskaitot; ❷kopā ņemot
一报还一报 yī bào huán yī bào dots pret dotu; zobs pret zobu *(kā mežā sauc, tā atskan)*
一辈 yībèi ❶viena paaudze; vienas paaudzes *(cilvēki)*; ❷vienaudži
一辈子 yībèi·zi visa dzīve; visas dzīves laikā
一本万利 yīběn-wànlì liela peļņa pie maziem izdevumiem *(tirgoņu aprindās izplatīts novēlējums)*
一本正经 yīběn-zhèngjīng ar nopietnu sejas izteiksmi
一鼻孔出气 yī bíkǒng chūqì rīkoties uz vienu roku *(labi sadziedāties; pūst vienā taurē)*
一笔勾销 yībǐ-gōuxiāo ❶pārsvītrot; pārsvītrot ar vienu otas vilcienu; izsvītrot; ❷*pārn.* atteikties no; uzlikt krustu *(uz kaut kā)*; anulēt
一笔抹杀 yībǐ-mǒshā sk. 一笔勾销
一臂之力 yībìzhīlì vienas rokas spēks *(◊ par nelielu piepūli; par nelielu atbalstu)*
一边 yībiān ❶no vienas puses; ❷no citas puses; ❸vienlaicīgi; tajā pat laikā
一边倒 yībiāndǎo ❶sliekties uz vienu pusi; ❷turēties pie vienādas nostājas; ❸no vienas puses...no otras puses
一秉大公 yībǐngdàgōng ❶būt godīgam un taisnīgam; ❷netiekties pēc personīga labuma
一并 yībìng pie viena; pie tās pašas reizes; pie vienas reizes
一波未平，一波又起 yī bō wèi píng,yī bō yòu qǐ ◊ viens vilnis vēl nav noplacis, bet jau klāt nākamais *(vēl nav pierimusi viena bēda, kad jau klāt nākamā; ◊ nelaime nenāk viena)*
一不怕苦，二不怕死 yī bù pà kǔ, èr bù pà sǐ nebaidīties no grūtībām, nebaidīties no nāves *(nebaidīties ne no grūtībām, ne no nāves)*
一不做，二不休 yī bù zuò,èr bù xiū ja esi sācis – izdari līdz galam
一步登天 yībù-dēngtiān ◊ ar vienu rāvienu uzkāpt debesīs *(❶pēkšņa apskaidrība; vienā mirklī atausa gaisma; ❷acumirklīgs panākums)*
一步一个脚印 yī bù yī gè jiǎo yìn ◊ kur solis, tur pēdas nospiedums *(stingrā solī; apņēmīgi; noteikti)*
一部教学 yībù-jiàoxué *izgl.* vienas maiņas skolas nodarbības*(nodarbības vienā maiņā)*
一草一木 yīcǎoyīmù ◊ viens zāles stiebrs un viens kociņš *(par pašu mazumiņu)*
一差二错 yīchā-èrcuò ❶kļūda; kļūme; neveiksme; ❷ja kas pēkšņi notiek; ja kaut kas atgadās
一场空 yīchángkōng viss pārvērties pīšļos; viss izputējis *(par iecerēm; plāniem u.c.)*
一唱一和 yīchàng-yīhè ❶viens dzied, otrs piebalso *(dziedāt vienu dziesmu)*; ❷duets; ❸atbildēt vārsmās uz veltījumu dzejā
一尘不染 yīchén-bùrǎn ❶*bud.* pilnīga attīrīšanās no visa juteklīskā un pasaulīgā; ❷neaptraipīts; pilnīgi tīrs; nevainojams
一成不变 yīchéng-bùbiàn ❶nemainīgs; ❷nesatricināms; negrozāms
一程子 yīchéng·zi laika sprīdis *(neliels laika sprīdis)*
一筹莫展 yīchóu-mòzhǎn ◊ nespēt izvērst *(rīcības)*

plānu *(◊ būt bezpalīdzīgam; nespēt neko izdomāt)*

一触即发 yīchù-jífā gatavs uzsprāgt no mazākā iegansta *(pie pirmā pieskāriena) (ātrsirdīgs; ātras dabas)*

一传十, 十传百 yī chuán shí,shí chuán bǎi ◊ viens izstāstīs desmitam, desmit izstāstīs simtam *(valodas izplatās vēja ātrumā; valodas izplatās no mutes mutē)*

一次体 yīcìtǐ *lingv.* vienreizīga darbība

一蹴而就 yīcù'érjiù ļoti īsā laikā sasniegt mērķi *(kā uz burvja mājienu; viegls panākums)*

一寸光阴一寸金 yī cùn guāngyīn yī cùn jīn ◊ *(pat)* īss laika sprīdis ir zelta vērts *(rēķināties ar katru minūti; laiks ir nauda)*

一搭两用儿 yīdā-liǎngyòngr dubults izdevīgums; divkāršs labums

一旦 yīdàn ❶ viens rīts *(❶ īss laika sprīdis; ❷ atsevišķs gadījums)*; ❷ vienā jaukā dienā; kādreiz; reiz

一党制 yīdǎngzhì *polit. (valsts)* vienpartejiskā sistēma

一刀两断 yīdāo-liǎngduàn ◊ ar vienu cirtienu pārcirst divās daļās *(izbeigt reizi par visām reizēm; pilnīgi norobežoties)*

一刀切 yīdāoqiē ❶ viss; pilnībā; ❷ ar vienu zobena cirtienu *(vienā rāvienā)*; ❸ pagaidām; īslaicīgi; ❹ pagaidu

一道 yīdào ❶ pa ceļam; pa to pašu ceļu; ❷ kopā; kopīgi; ❸ pie viena; ❹ ceļa biedrs

一得之功 yīdézhīgōng neliela veiksme; pieticīgs panākums

一得之愚 yīdézhīyú *piekl.* mans necilais viedoklis

一点论 yīdiǎnlùn vienpusēja pieeja

一点儿 yīdiǎnr ❶ mazliet; nedaudz; ❷ viegli; vieglītiņām; ❸ *(pirms nolieguma)* necik; ne piliena

一丁点儿 yīdīngdiǎnr *dial.* nedaudz; mazliet

一定 yīdìng protams; noteikti; bez šaubām; pilnīgi droši

一定之规 yīdìngzhīguī ❶ strikts noteikums; noteikta kārtība; ❷ stingri; strikti

一动 yīdòng ❶ pie katras kustības; pie katra pieskāriena; ❷ *pārn.* kā likums; vienmēr; kā tikai

一度 yīdù ❶ vienu reizi *(mēnesī; gadā)*; ❷ kādreiz; kaut kad; savā laikā

一端 yīduān *(jautājuma; problēmas u.c.)* viena puse

一而再, 再而三 yī ér zài,zài ér sān ◊ izdarīt vienu reizi un atkārtot, atkārtot un izdarīt trešo reizi *(❶ daudzkārt; vēl un vēl; atkal un atkal; ❷ aizrauties ar kaut ko)*

一二 yī'èr ❶ nedaudz; daži; ❷ kaut cik; ❸ daļa; neliela daļa; mazākums; ❹ viens aiz otra; pēc kārtas; ❺ lavierēt; izvairīgs

一二·九运动 Yī'èr-Jiǔ Yùndòng *vēst.* 9. decembra kustība *(1935. g. pret Japānas iebrukumu Ķīnā vērstā studentu demonstrācija Beidzjinā)*

一发千钧 yīfà-qiānjūn karāties mata galā *(kritisks stāvoklis; atrasties lielās briesmās)*

一帆风顺 yīfān-fēngshùn ceļa vējš visā ceļojuma garumā; laimīgu ceļa vēju! *(viss notiek veiksmīgi; kā pa sviestu)*

一分钱, 一分货 yīfēn qián, yīfēn huò kāda cena, tāda prece

一分为二 yīfēnwéi'èr *filoz.* veselā saškelšanās

一风吹 yīfēngchuī ❶ pārvilkt visam strīpu; anulēt; ❷ izšķiest; izšķērdēt

一夫多妻制 yīfū-duōqīzhì poligāmija

一夫一妻制 yīfū-yīqīzhì monogāmija

一改故辙 yīgǎi-gùzhé ◊ pilnībā pārslēgties uz citām sliedēm *(atteikties no ierastā; atteikties no iesīkstējušiem ieradumiem)*

一概 yīgài ❶ viss; viss vienalga; ❷ visos gadījumos; kā likums; vienmēr; ❸ *(pirms nolieguma)* nekad; nekādā gadījumā; ❹ vispār; visumā; kopumā ņemot; ❺ viena puse; ❻ viens cilvēks; ❼ viens gabals

一概而论 yīgài'érlùn ❶ visumā; kopumā ņemot; ❷ mērīt ar vienu olekti *(nešķirojot; visu kopā ņemot)*

一干 yīgān ❶ grupa; kompānija; ❷ bars; banda; ❸ *jur. (tāds)* kas iesaistīts *(izskatāmajā)* tiesu lietā

一干二净 yīgān-èrjìng ❶ pilnībā; bez atlikuma; ❷ *(izkaut)* visus līdz pēdējam

一个 yī·ge ❶ viens; viens gabals; ❷ tas pats; vienāds; ❸ vienīgais; ❹ kāds; ❺ nejaušs; mazākais; ❻ ja; gadījumā, ja

一个劲儿 yī·gejìnr ❶ vienāda attieksme; vienāda pieeja; ❷ nepārtraukti; arvien un arvien; uzstājīgi; ❸ vienā rāvienā

一个心眼儿 yī·ge xīnyǎnr ❶ uzticīgi; sirsnīgi; ❷ spītīgi

一根藤上的苦瓜 yī gēn téng·shang·de kǔguā ◊ vienas un tās pašas saknes rūgtie ķirbji *(◊ vienā maisā bāžami)*

一共 yīgòng pavisam; kopā ņemot; viss kopā

一骨碌 yīgū·lu ❶ strauji; ar zibenīgu kustību; vienā rāvienā; ❷ kūleniski

一股劲儿 yīgǔjìnr ar visu enerģiju *(ar visiem spēkiem; cik spēka)*

一股脑儿 yīgǔnǎor ❶ pilnībā; ❷ *(pirkt)* vairumā; ❸ nešķirojot; visu kopā

一鼓作气 yīgǔ-zuòqì ◊ jau pirmais bungu rībiens ceļ kaujas garu *(enerģiski ķerties pie lietas; ar visu sirdi uzsākt darbu)*

一官半职 yīguān-bànzhí neliels oficiāls amats *(sīks ierēdnis)*

一贯 yīguàn ❶ konsekvents; sistemātisks; ❷ vienots; viens un tas pats; ❸ nepārtraukti; pastāvīgi

一棍子打死 yī gùn·zi dǎsǐ ❶ notriekt ar vienu sitienu *(nosist ar vienu nūjas sitienu)*; ❷ pilnībā noliegt

Y

一锅粥 yīguōzhōu ❶katls ar rīsu novārījumu; putras katls; ❷*pārn.* jezga; nekārtības; putra
一国两制 yīguó-liǎngzhì viena valsts, divas iekārtas
一国三公 yīguó-sāngōng ◊ vienā valstī trīs valdnieki *(juceklis; sajukums; haoss)*
一哄而散 yīhòng'érsàn ❶ar troksni izklīst *(ar skaļām valodām izklīst; ar skaļām klaigām izklīst)*; ❷*pārn.* izdzenāt *(sapulci)*
一呼百应 yīhū-bǎiyìng uz vienu uzaicinājumu ar gatavību atsaucās vesels simts *(liels skaits uzticamu sekotāju)*
一忽儿 yīhūr acumirklī; momentā; tūdaļ
一晃 yīhuǎng nozibēt vienā acumirklī
一晃 yīhuàng vienā acumirklī
一挥而就 yīhuī'érjiù ◊ viens otas triepiens un glezna gatava *(par ātru rakstnieka, kaligrāfa vai mākslinieka darbu)*
一会儿 yīhuìr ❶īss laika sprīdis; ❷acumirklī; tūdaļ
一己 yījǐ ❶pats; personīgi; ❷patstāvīgi; viens pats
一技之长 yījìzhīcháng ❶zināšanas kādā noteiktā jomā *(šauri orientētas zināšanas bez plašāka apvāršņa)*; ❷*niev.* manas niecīgās zināšanas
一家人 yījiārén ❶radinieki; ❷domu biedri; cīņas biedri
一见倾心 yījiàn-qīngxīn ar pirmo acu uzmetienu izjust simpātijas
一见如故 yījiàn-rúgù tikties pirmo reizi un justies kā seniem draugiem *(sadraudzēties jau pirmajā tikšanās reizē)*
一见钟情 yījiàn-zhōngqíng iemīlēt ar pirmo acu uzmetienu
一箭双雕 yījiàn-shuāngdiāo ar vienu bultu nošaut divus ērgļus*(ar vienu šāvienu nošaut divus zaķus)*
一箭之地 yījiànzhīdì ❶viena bultas šāviena attālums; ❷*pārn.* netālu
一经 yījīng kā tikai *(paies)*; tiklīdz; tūdaļ pēc *(kaut kā)*
一举 yījǔ ❶viena kustība; viena rīcība; viens solis; ❷ar vienu sitienu; ar vienu rāvienu; ❸viena ēdiena reize; ❹ierasties uz eksāmeniem; pirmajos eksāmenos
一举成名 yījǔ-chéngmíng ❶vienā rāvienā kļūt slavenam; ❷ar vieglu darbu kļūt slavenam; ❸gūt panākumus jau pirmajos eksāmenos
一举两得 yījǔ-liǎngdé ar vienu soli gūt dubultu labumu
一举一动 yījǔ-yīdòng ik vienā pasākumā; uz katra soļa
一决雌雄 yījué-cíxióng ❶vienā cīņā noskaidrot, kurš stiprāks; ❷izcīnīt izšķirošo cīņu
一蹶不振 yījué-bùzhèn ◊ nokrist tā, ka nejaudā piecelties *(ciest pilnīgu sakāvi)*
一刻千金 yīkè-qiānjīn ◊ viens acumirklis tūkstoš zelta gabalu vērtībā; dārgais laiks *(vērtīgais acumirklis)*
一孔之见 yīkǒngzhījiàn nepilnīgas zināšanas; uzskatu šaurība; subjektīvs viedoklis
一口气 yīkǒuqì ❶vienā elpas vilcienā; uz reizi; ❷līdz pēdējam elpas vilcienam; ❸apvainojums, kas pārpilda sirdi
一口钟 yīkǒuzhōng sieviešu mētelis; silts apmetnis; pelerīne; manto
一块儿 yīkuàir ❶kopā; kopīgi; ❷rīkoties kopīgi
一来二去 yīlái-èrqù ❶pamazām; pakāpeniski; ❷beigu beigās
一览 yīlǎn ❶no pirmā acu uzmetiena; uzskatāms; labi redzams; ❷īsa pamācība; mācību līdzeklis; rokasgrāmata
一览表 yīlǎnbiǎo saraksts; diagramma; grafiks
一览无余 yīlǎn-wúyú visu aptvert ar pirmo acu uzmetienu
一揽子 yīlǎn·zi ❶viss vienā kaudzē; ❷kopējs; viss, bez izšķirības
一劳永逸 yīláo-yǒngyì ❶vienu reizi *(kārtīgi)* papūlēties un turpmāk nezināt rūpju; ❷reiz par visām reizēm
一力 yīlì ❶ar visiem spēkiem; no visa spēka; ❷ar kopīgiem spēkiem
一连 yīlián ❶nepārtraukti; ❷pēc kārtas
一连串儿 yīliánchuànr ❶vesela rinda; vesela ķēde; ❷nepārtraukti
一连气儿 yīliánqìr vienā elpas vilcienā; vienā paņēmienā
一了百了 yīliǎo-bǎiliǎo ❶atrisinot vienu *(uzdevuma daļu)*, var atrisināt visu uzdevumu *(saprast vienu, nozīmē saprast visu)*; ❷ja pienāk gals *(piem., veselībai)*, tad visam beigas *(līdz ar nāves iestāšanos beidzas visas rūpes)*
一鳞半爪 yīlín-bànzhǎo viena zvīņa; viens naga melnums *(sīka iezīme; nenozīmīga detaļa, kas neatklāj kopainu)*; nepilnīgas, gadījuma rakstura ziņas
一溜儿 yīliùr ❶*(māju)* rinda; *(dārzeņu)* dobe; ❷*(ūdens)* strūkla
一溜歪斜 yīliū-wāixié *(iet)* nedrošiem soļiem; tenterēt; steberēt
一溜烟 yīliùyān ◊ dūmu strūkla; kā dūmu strūkla *(acumirklī; momentā)*
一龙一猪 yīlóngyīzhū ◊ pūķis un cūka *(par krasām atšķirībām; par cilvēkiem ar dažādām spējām)*
一路 yīlù ❶viss ceļš; ❷tas pats ceļš; ❸kopā; pa ceļam; ❹*milit.* gaitā *(veikt apšaudi; uzbrukumu u.c.)*; ❺vienas dzimtas *(cilvēki)*
一路货 yīlùhuò ❶līdzīgas kvalitātes prece; ❷*pārn.* vienā maisā bāžami
一路平安 yīlù píng'ān laimīgu ceļu! veiksmi visā ceļā!
一路人 yīlùrén domu biedri
一路顺风 yīlù shùnfēng ceļa vēju! laimīgu ceļu!
一律 yīlǜ ❶vienāds; identisks; ❷vienādā mērā;

✪visi kā viens; visi reizē; ✪vienādi apieties; radīt vienādus apstākļus

一落千丈 yīluò-qiānzhàng ◊ nokrist par tūkstoš asīm *(par krasu samazināšanos)*

一马当先 yīmǎ-dāngxiān ◊ izrauties uz priekšu; būt priekšā *(kā barvedis, kas aiz sevis ved visu zirgu baru)*

一马平川 yīmǎ-píngchuān ✪līdzena apkārtne; līdzenums; līdzens ceļš; ✪lai līdzens ceļš! lai Jums līdzens ceļš!

一脉相承 yīmài-xiāngchéng ◊ nodot mantojumā dzimtas atvasei *(amata prasmi vai meistarību)*

一脉相传 yīmài-xiāngchuān sk. 一脉相承

一毛不拔 yīmáo-bùbá ◊ *(no viņa)* pat matu nevar izplēst *(par galēju skopumu vai egoismu)*

一面 yīmiàn ✪viena puse; ✪vienpusējs; ✪no vienas puses...no citas puses

一面倒 yīmiàndǎo ✪sliekties uz vienu pusi; turēties pie vienas puses; ✪no vienas puses...no citas puses

一面儿理 yīmiànrlǐ vienpusējs pierādījums; vienpusējs arguments

一面之词 yīmiànzhīcí vienpusējs arguments

一面之交 yīmiànzhījiāo pavirša pazīšanās *(virspusēja pazīšanās)*

一鸣惊人 yīmíng-jīngrén ◊ pārsteigt ar pirmo izsaucienu *(pirmajiem vārdiem) (✪vienā acumirklī kļūt slavenam; ✪pateikt kaut ko negaidītu, pārsteidzošu)*

一命呜呼 yīmìng-wūhū nomirt; šķirties no dzīves

一模一样 yīmú-yīyàng pilnīgi vienāds *(kā divas ūdens piles)*

一目了然 yīmù-liǎorán ✪saprotams no viena acu uzmetiena; uzskatāms; ✪skaidri; saprotami

一目十行 yīmù-shíháng ◊ vienā acu uzmetienā aptvert desmit *(teksta)* rindas *(ātri lasīt; ātrlasīšana)*

一年半载 yīnián-bànzǎi ◊ gads vai pusotra *(salīdzinoši īsā laikā)*

一年到头 yīnián-dàotóu visu gadu līdz gada beigām

一年生 yīniánshēng *bot.* viengadīgs

一年四季 yīnián-sìjì cauru gadu; visas četras sezonas; visos gada laikos

一年之计在于春 yī nián zhī jì zàiyú chūn pavasaris ir gada izšķirošais laiks

一念之差 yīniànzhīchā neliela kļūda, kas izraisījusi liktenīgas sekas *(liktenīga kļūda)*

一诺千金 yīnuò-qiānjīn solījums dārgāks par naudu *(sava vārda saimnieks; noruna dārgāka par naudu)*

一拍即合 yīpāi-jíhé ātri un viegli sasniegt vienprātību *(atrast kopēju valodu)*

一派胡言 yīpàihúyán vieni izdomājumi *(blēņas)*

一盘散沙 yīpán-sǎnshā ◊ birstošu smilšu šķīvis *(pilnīga sadrumstalotība; īsta sašķeltība; sajukums)*

一偏 yīpiān ✪*(lietas)* viena puse; ✪vienpusējs

一片 yīpiàn ✪viens vesels; viens veselums; ✪ vienkopus; kopā; ✪saliedēties; saplūst kopā

一瞥 yīpiē ✪uzmest aci; pavirši paskatīties; ✪no viena acu uzmetiena; acumirklī; ✪kopskats; ✪apskate; aplūkošana

一贫如洗 yīpín-rúxǐ *tēl.* nabags no nabagiem *(pliks kā baznīcas žurka)*

一曝十寒 yīpù-shíhán ◊ viena diena drudžainā darbā un desmit dienas gausi kustoties *(par nesistemātisku, paviršu darbu)*

一齐 yīqí ✪kopā; reizē; ✪draudzīgi; visi kā viens; vienlaicīgi; ✪vienots; vienotība; ✪vienāds; ✪attiekties kā līdzīgs ar līdzīgu; ✪kopumā; kopumā ņemot

一起 yīqǐ ✪kopā; ✪vienā reizē; ✪rezultātā; ✪vispirms; no sākuma; ✪vienas šķirnes; viena veida

一气 yīqì ✪viena reize; ✪viena *(slimības lēkme)*; ✪viens *(vēja pūtiens)*; ✪viena *(dūmu strūkla)*; ✪*milit.* viena *(zalve)*

一气呵成 yīqì-hēchéng ✪paveikt vienā elpas vilcienā; ✪vienā rāvienā *(uzrakstīt rakstu)*; ✪*lit.* ar vienu ideju caurstrāvots *(sacerējums)*

一千 yīqiān ✪tūkstotis; ✪tūkstošais

一钱不值 yīqián-bùzhí nav ne plika graša vērts *(nekur nederīgs)*

一钱如命 yīqián-rúmìng ◊katrs grasis kā vesela dzīve *(trīcēt par katru santīmu)*

一窍不通 yīqiào-bùtōng pilnīgs stulbenis *(pilnīgs profāns; nespēt orientēties nevienā jautājumā)*

一切 yīqiè ✪viss; pilnībā; itin viss; ✪ar vienu *(naža)* dūrienu *(ar vienu rāvienu)*; ✪pagaidām; ✪*(īslaicīgi)* soļi

一清二楚 yīqīng-èrchǔ pilnīgi skaidrs; viennozīmīgs; absolūta skaidrība

一清早 yīqīngzǎo no paša rīta; rīta agrumā

一穷二白 yīqióng-èrbái nabadzīga un kultūras ziņā atpalikusi *(valsts)*

一丘之貉 yīqiūzhīhé ◊viena kalna jenoti *(pār vienu kārti metami; tieši tādi paši)*

一去不复返 yī qù bù fù fǎn aiziet uz visiem laikiem *(neatgriežams)*

一瘸一拐 yīqué-yīguǎi klibot; pieklibot; steberēt

一人班 yīrénbān viens kalps; viens kalps *(visiem darbu veidiem)*

一人做事一人当 yī rén zuò shì yī rén dāng ◊ pats esi izdarījis, un pašam arī jāatbild par saviem darbiem *(vainīgajam pašam jāuzņemas atbildība)*

一仍旧贯 yīréng-jiùguàn turēties pie vecā *(pieturēties pie konservatīviem uzskatiem)*

一仍其旧 yīréngqíjiù viss tā kā agrāk *(viss paliek kā bijis)*

一日千里 yīrì-qiānlǐ ◊tūkstoš li vienā dienā *(ārkārtīgi ātri; ar septiņjūdžu zābakiem)*

一日三秋 yīrì-sānqiū ◊ viena prombūtnes diena kā trīs gadi *(✪skumt prombūtnē; ✪neciešami lēni velkas laiks)*

一日之计在于晨 yī rì zhī jì zài yú chén rīts gudrāks par vakaru
一如既往 yīrú-jìwǎng tieši tāpat kā agrāk; nemainīt iepriekšējo kursu
一扫而光 yīsǎo'érguāng ✪pilnībā iznīcināt *(pilnībā likvidēt; noslaucīt no zemes virsas)*; ✪izēst tīru trauku; apēst visu *(ēdienu)*
一色 yīsè ✪vienkrāsains; vienāda *(dzīvnieku)* spalvas krāsa; ✪tā pati šķirne; ✪nemainīgs; pastāvīgs
一晌 yīshǎng acumirklis; ļoti īss laika sprīdis
一身两役 yīshēn-liǎngyì ✪ieņemt divus amatus *(pildīt divus darbus)*; ✪izkliedēt uzmanību; ✪izsvaidīt savus spēkus
一身是胆 yīshēn-shìdǎn *(viņš ir)* pati drosme *(vīrišķības un drosmes iemiesojums)*
一神教 yīshénjiào *rel.* monoteisms
一生 yīshēng visa dzīve; visas dzīves laikā
一生一世 yīshēng-yīshì visas dzīves laikā
一声不响 yīshēng-bùxiǎng ✪pilnīgs klusums; ✪klusējot; bez neviena vārda
一失足成千古恨 yī shīzú chéng qiāngǔ hèn ◊ viena kļūda var izsaukt daudzu paaudžu lāstus *(liktenīga kļūda)*
一时 yīshí ✪stunda; īss laika sprīdis; zināms laiks; ✪īslaicīgs; uz neilgu laiku; pagaidām; ✪acumirklī; tūdaļ; steidzīgi
一时半刻 yīshí-bànkè drīzumā; īsā laikā
一时一事 yīshí-yīshì kāds *(noteikts)* darbības periods un atsevišķs fakts
一事无成 yīshì-wúchéng ◊nekur nesasniegt panākumus *(✪būt neveiksminiekam; ✪velti nodzīvot dzīvi)*
一视同仁 yīshì-tóngrén vienādi laipni attiekties pret cilvēkiem *(būt vienādi laipnam pret visiem; attiekties bez aizspriedumiem)*
一手 yīshǒu ✪personīgi; vienpersonīgi; ✪augsta meistarība; liela prasme; ✪meistarīgs; prasmīgs
一手遮天 yīshǒu-zhētiān ◊ ar vienu roku aizklāt debesis *(turēt tautu neziņā; maldināt sabiedrisko domu)*
一瞬 yīshùn acumirklis; acumirklī; momentā
一丝不苟 yīsī-bùgǒu ar lielu atbildības sajūtu attiecoties pret darāmo, no redzes loka neizlaižot pat nenozīmīgas lietas *(būt ļoti uzmanīgam pret katru sīkumu)*
一丝不挂 yīsī-bùguà ◊ nekarājās ne uz viena diedziņa *(kails, ne ar ko nepiesegts)*
一丝一毫 yīsī-yīháo ✪mazliet; pats mazumiņš; *(pirms nolieguma)*; ✪necik; ne par matu
一死儿 yīsǐr ✪lai tur vai kas; uzstājīgi; spītīgi; ✪stipri jo stipri; ✪pa kaklu pa galvu
一塌糊涂 yītāhútú pilnīgs juceklis; sajukums; haoss
一体 yītǐ ✪kā viens kolektīvs; visi kā viens; pilnībā; ✪ķermeņa ekstremitāte; ✪vienāds; uz vienādiem pamatiem; ✪*filoz.* substance
一体化 yītǐhuà integrācija
一天 yītiān ✪viena diena; ✪vesela diena; visa diena; ✪*(ja)* kādreiz; kādā jaukā dienā; ✪visa debess
一天到晚 yītiān-dàowǎn visa diena no rīta līdz vakaram
一条龙 yītiáolóng ✪pūķis *(viens no ķīniešu domino variantiem)*; ✪*(preču)* plūsma; tranzīta pārvadājumi
一条心 yītiáoxīn ✪vienota griba; ✪kopēji centieni; vienprātība
一同 yītóng ✪kopā; kopīgi; kopīgiem spēkiem; ✪apvienot; apvienoties; savienot
一统 yītǒng ✪apvienot *(vienas varas pakļautībā)*; ✪viens vesels; viena sistēma; ✪kopējs; apkopots
一头儿 yītóur ✪no vienas puses...no citas puses; ✪*(lietas)* viena puse; ✪gals; *(priekšmeta)* galiņš
一团和气 yītuán-héqì miermīlīgs noskaņojums; miers un klusums
一团糟 yītuánzāo viss – uz izputēšanu *(viss – vienā juceklī; pilnīgs sajukums)*
一万 yīwàn ✪desmit tūkstošu; ✪desmit tūkstošais
一网打尽 yīwǎng-dǎjìn ar vienu tīkla iemetienu noķert visu *(ar vienu reizi noķert visas zivis)*
一往情深 yīwǎng-qíngshēn kaislīgi pieķerties *(būt bezgala uzticīgam; būt uzticīgam visu dzīvi)*
一往无前 yīwǎng-wúqián ✪iet ceļu, kuru nav minuši priekšgājēji *(atklāt jaunus ceļus)*; ✪*tēl.* drosmīgs; bezbailīgs
一望而知 yīwàng-érzhī ✪tikt skaidrībā ar pirmo acu uzmetienu; ✪skaidrs; saprotams
一望无际 yīwàng-wújì nespēt aptvert ar skatienu; neaptverams; bezgalīgs
一位数 yīwèishù ✪*mat.* vienzīmes skaitlis; ✪*bot.* aslapainā īve *(Taxus cuspidata)*
一味 yīwèi visu laiku; pastāvīgi; vienmēr
一文不名 yīwén-bùmíng nav ne plika graša kabatā *(pliks kā baznīcas žurka)*
一问三不知 yī wèn sān bù zhī ✪◊ uz katru jautājumu trīs „nezinu": ✪pilnīgs stulbenis; profāns; ✪atrunāšanās par pilnīgu nezināšanu
一窝蜂 yīwōfēng ✪vesels bišu spiets; ✪*pārn.* satracināts pūlis; iztraucēts lapseņu midzenis; ✪*vēst.* „bišu spiets" *(ar kartečas lādiņiem šaujamais vieglais lielgabals)*
一无可取 yīwú-kěqǔ *(no šī cilvēka)* nav ko aizgūts; *(viņā)* nav nekā pamācoša
一无是处 yīwú-shìchù nav nekā pozitīva; meli vien
一无所长 yīwú-suǒcháng ne ar ko neizcelties *(cilvēks bez īpašiem dotumiem)*
一无所得 yīwú-suǒdé neko nesasniegt; palikt tukšā
一无所有 yīwú-suǒyǒu bez graša kabatā *(tukšs kā izšauta plinte)*
一无所知 yīwú-suǒzhī neko nezināt; *sar.* nezināt ne

bū, ne bē

一五一十 yīwǔ-yīshí ❶visos sīkumos, neko nepalaižot garām *(visās detaļās)*; ❷skaitīt piecos un desmit *(gabalos)(skaitīt „piecniekos" un „desmitniekos")*

一物降一物 yī wù xiáng yī wù vienmēr un visur viens uzvar otru *(katrā lietā kāds ir uzvarētājs)*

一息 yīxī ❶viens elpas vilciens; ❷*pārn.* atelpa; maza atpūta

一息尚存 yīxī-shàngcún kamēr vēl elpo *(līdz pēdējam elpas vilcienam)*

一席话 yīxíhuà visa šī saruna; šie vārdi

一系列 yīxìliè rinda; vesela rinda; sērija

一下 yīxià ❶zemāk; ❷pēc; pēc tam; pēc tam kad

一下子 yīxià·zi ❶viens sitiens; ar vienu sitienu; ❷ar vienu rāvienu; vienā reizē; ❸kādreiz; vienu reizi; ❹nedaudz; ❺*(pēc darbības vārda norāda uz darbības vienreizīgumu)* reizi *(padomāt; paskatīties)*

一先一后 yīxiān yīhòu viens pa otra pēdām *(viens aiz otra)*

一线 yīxiàn ❶stars; ❷diedziņš; ❸šaurs; nenozīmīgs; nedaudz

一相情愿 yīxiāng-qíngyuàn ❶no visas sirds vēlēties; labprātīgi iet uz *(kaut ko)*; ❷subjektīva vēlēšanās; ❸vienpusējs priekšlikums

一向 yīxiàng ❶līdz šim laikam; ❷agrāk; jau sen; ❸vienmēr; parasti; ❹visu laiku; pastāvīgi; ❺pēdējā laikā

一笑置之 yīxiào-zhìzhī ❶atstāt bez uzmanības; ❷nespēt iemantot nopietnu attieksmi

一些 yīxiē ❶nedaudz; daži; ❷zināmā mērā

一泻千里 yīxiè-qiānlǐ ◊ strauja; bangojoša; nevaldāma *(❶upes straume; ❷jūtu izpausme)*

一蟹不如一蟹 yī xiè bùrú yī xiè ◊ar katru nākamo krabi vēl sliktāk *(jo tālāk, jo sliktāk; klājās arvien sliktāk)*

一心 yīxīn ❶ar visu sirdi un dvēseli *(ar visiem centieniem; par to vien domāt kā)*; ❷vienprātīgi; vienprātība

一心不能二用 yī xīn bùnéng èr yòng ◊vienlaicīgi nav jādzenas pakaļ diviem zirgiem *(divus zaķus ķerdams, nenotversi nevienu)*

一心一德 yīxīn-yīdé turēties pie vienādiem centieniem un morāles principiem *(idejiskā un morālā vienprātība; vienprātība)*

一心一意 yīxīn-yīyì ar visu sirdi *(ar visu dvēseli)*

一星半点儿 yīxīng-bàndiǎnr ļoti maz; mazliet; nedaudz

一星儿 yīxīngr sk. 一星半点儿

一行 yīxíng ❶tikko kā; ❷kompānija; grupa; kolektīvs; ❸brauciens vienā virzienā

一言不发 yīyán-bùfā nepateikt nevienu vārdu

一言既出，驷马难追 yī yán jì chū,sìmǎ nán zhuī ◊ja vārds ir pateikts, to pat četrjūgā nepanāksi *(izteiktu vārdu atpakaļ nepaņemsi)*

一言难尽 yīyán-nánjìn ar dažiem vārdiem nepietiek *(divos vārdos nav izstāstāms)*

一言堂 yīyántáng ◊ kā teicu, tā būs *(vienpersonīgs lēmums; vienas personas balss tiesības)*

一言为定 yīyán-wéidìng sacīts darīts *(strikta noruna)*

一言一行 yīyán-yīxíng ❶katrs vārds un katrs darbs; ❷ar katru vārdu un katru darbu *(gan ar vārdiem, gan ar darbiem)*

一言以蔽之 yī yán yǐ bì zhī ar vienu vārdu

一眼 yīyǎn ❶viens acu uzmetiens; ar vienu acu uzmetienu; ❷acumirklis; acumirklī; ❸ar pirmo acu uzmetienu

一氧化氮 yīyǎnghuàdàn *ķīm.* slāpekļa oksīds

一氧化二氮 yīyǎnghuà'èrdàn *ķīm.* zemākās vērtības slāpekļa oksīds

一氧化碳 yīyǎnghuàtàn *ķīm.* ogļskābes oksīds

一样 yīyàng vienāds; līdzīgs; tāds pat kā

一叶蔽目，不见泰山 yī yè bì mù, bù jiàn Tàishān ◊viena lapiņa aizsedz redzesloku, un Taišaņas kalns nav redzams *(aiz kokiem neredzēt mežu)*

一叶障目，不见泰山 yī yè zhàng mù, bù jiàn Tàishān sk.一叶蔽目，不见泰山

一叶知秋 yīyè-zhīqiū ◊ pēc vienas dzeltenas lapas uzzināt par rudens tuvošanos *(pēc sīkām pazīmēm radīt kopainu)*

一一 yīyī noteiktā kārtībā; viens aiz otra

一衣带水 yīyīdàishuǐ ❶šaura ūdens josla; ❷būt atdalītam ar šauru ūdens joslu

一意孤行 yīyì-gūxíng nerēķināties ar citu viedokli *(rīkoties patvaļīgi; spītīgi pastāvēt pie sava)*

一饮而尽 yīyǐn'érjìn izdzert vienā paņēmienā *(izdzert vienā elpas vilcienā)*

一应 yīyīng viss; visās *(lietās)*; visādā ziņā

一隅三反 yīyú-sānfǎn pēc atsevišķām detaļām spriest par kopumu

一语道破 yīyǔ-dàopò ar vienu vārdu atklāt *(lietas)* būtību

一语破的 yīyǔ-pòdì ❶ar pirmo vārdu trāpīt mērķī; ❷pēc būtības; pēc lietas būtības

一元方程式 yīyuán fāngchéng shì *mat.* vienādojums ar vienu nezināmo

一元化 yīyuánhuà ❶vienveidošana; unifikācija; ❷pakārtošana vienvaldībai; apvienošanās vienas vadības pakļautībā

一元论 yīyuánlùn *filoz.* monisms

一元论者 yīyuánlùnzhě *filoz.* monisma sekotājs

一元酸 yīyuánsuān *ķīm.* vienbāziskā skābe

一院制 yīyuànzhì *polit.* vienpalātas sistēma

一月 yīyuè pirmais mēnesis; janvāris

一再 yīzài vēl un vēl reiz; atkārtoti; daudzkārt; atkal un atkal

一早 yīzǎo agri no rīta; no pašā rīta; ļoti agri

一张一弛 yīzhāng-yīchí ◊ gan nospriegot, gan

atslābināt *(šaujamo loku) (gan spriedze, gan atslābums darbā; nevienāds darba ritms)*
一长制 yīzhǎngzhì vienvaldība
一着不慎, 满盘皆输 yī zhāo bù shèn, mǎn pán jiē shū viens neuzmanīgs solis un viss zaudēts *(viens neapdomāts gājiens un spēle zaudēta)*
一朝 yīzhāo ❶ vienā rītā; kādreiz; ❷ īss laika sprīdis; īslaicīgs; ❸ no paša rīta; visu rītu
一朝被蛇咬, 三年怕井绳 yīzhāo bèi shé yǎo, sān nián pà jǐngshéng ◊ko kādreiz sakodusi čūska, baidās no akas spaiņa virves *(kas vienreiz apdedzinājies, turpmāk uzmanīsies)*
一朝一夕 yīzhāo-yīxī ❶ īss laika posms; īslaicīgs; ❷ uz reizi; ātri; ❸ no rīta un vakarā
一针见血 yīzhēn-jiànxiě ◊ asins pēc pirmā dūriena *(◊ trāpīt tieši mērķī; kā naglai uz galvas)*
一针一线 yīzhēn-yīxiàn ◊ viena adata un viens diega gals *(sīkumi; nieki)*
一阵 yīzhèn viens *(dūmu mutulis; vēja pūtiens; slimības lēkme)*
一阵风 yīzhènfēng ❶ vēja pūtiens; ❷ *tēl.* acumirklī; straujš kā vēja brāzma
一只耳朵进, 一只耳朵出 yī zhī ěr·duo jìn, yī zhī ěr·duo chū pa vienu ausi iekšā, pa otru ārā
一知半解 yīzhī-bànjiě ❶ mazzinošs *(cilvēks)*; diletants; ❷ virspusējas zināšanas
一直 yīzhí ❶ tieši; pa tiešo; bez aplinkiem; ❷ pēc kārtas; bez pārtraukuma; visu laiku; ❸ līdz pat; ❹ *(pirms nolieguma)* līdz pat šim laikam; ❺ ceļa posms; ❻ *kaligr.* vertikālā līnija
一纸空文 yīzhǐ-kōngwén ❶ tukša papīra strēmele; ❷ tukši vārdi uz papīra gabaliņa
一致 yīzhì ❶ vienprātīgs; draudzīgs; vienprātīgi; visi kā viens; ❷ vienprātība; vienots viedoklis; ❸ secīgs; konsekvents; noturīgs; ❹ identifikācija
一致性 yīzhìxìng viendabīgums; vienveidība
一掷千金 yīzhì-qiānjīn ❶ svaidīties ar naudu; ❷ nežēlot nekādu naudu; ❸ spēlēt par visu naudu
一专多能 yīzhuān-duōnéng pilnībā pārvaldīt savu specialitāti, kā arī būt labam lietpratējam citās jomās
一准 yīzhǔn noteikti; protams
一字不漏 yīzì-bùlòu nepalaist garām neviena vārda
一字长蛇阵 yīzì chángshézhèn *milit.* ierinda; kaujas kārtība
一字一板 yīzì-yībǎn ◊ katrs vārds kā kastaņešu klaudziens *(par skaidru dikciju; dzidru un saprotamu valodu)*
一总 yīzǒng ❶ kopā; kopā ņemot; ❷ ar vārdu sakot

衣 yī ❶ **lietv.** apģērbs; drēbes; uzvalks; ❷ ķermeņa augšdaļas apģērbs; jaka; kamzolis; ❸ vāks; apvalks; ❹ *(augļa)* miza; miziņa; ❺ *(putna)* spalvas; *(zvēra)* apspalvojums; *anat.* placenta; **īpašv.** Ji *uzv.*

衣胞 yī·bao *anat.* placenta un augļa apvalks
衣钵 yībō ❶ *bud.* mūka vai garīdznieka virstērps un patra *(ziedojumu trauks)*; ❷ *(varas vai goda nosaukuma)* atribūti; regālijas
衣不蔽体 yībùbìtǐ ◊ apģērbs nevar nosegt visu ķermeni *(staigāt puskailam; nēsāt skrandas)*
衣橱 yīchú drēbju skapis; garderobe
衣蛾 yī'é *zool.* drēbju kode *(Tinea pellionella)*
衣服 yī·fu drēbes; apģērbs
衣钩 yīgōu drēbju pakaramais āķis
衣冠楚楚 yīguān-chǔchǔ ◊ apģērbs un galvassega pilnā kārtībā *(nevainojami ģērbies)*
衣冠禽兽 yīguān-qínshòu *niev.*, *vulg.* lepni ģērbies lops
衣冠冢 yīguānzhǒng *rit.* kaps *(kurā kopā ar mirušo apglabāts viņa apģērbs)*
衣架 yījià drēbju pakaramais
衣架饭囊 yījià-fànnáng ◊ tik vien kā drēbju pakaramais un putras maiss *(liekēdis; nekur nederīgs cilvēks)*
衣料 yīliào drēbju audums; uzvalkdrēbe
衣帽间 yīmàojiān garderobe; ģērbtuve
衣衫 yīshān *(tradicionālā ķīniešu piegriezuma)* tērps *(valkā gan vīrieši, gan sievietes)*
衣裳 yī·shang apģērbs; drēbes; apakšveļa
衣食 yīshí ❶ apģērbs un ēdiens; ❷ iztikas līdzekļi
衣食住行 yīshí-zhùxíng apģērbs, ēdiens, mājoklis un transporta līdzekļi *(dzīves nodrošināšanai nepieciešamās lietas)*
衣物 yīwù ❶ apģērbs un mājsaimniecības piederumi; ❷ apģērba gabali; drēbes
衣箱 yīxiāng drēbju lāde
衣鱼 yīyú *zool.* sudrabainā zvīņene *(Lepisma saccharina)*
衣着 yīzhuó apģērbs; tērps; drēbes

伊 yī **vietn.** ❶ viņa; *(retāk)* viņš; ❷ **īpašv.** Ji *uzv.*

伊甸园 yīdiànyuán *rel.* paradīze; Ēdene
伊拉克 Yīlākè Irāka
伊拉克人 yīlākèrén irākietis
伊朗 Yīlǎng Irāna
伊朗人 yīlǎngrén irānietis
伊人 yīrén ta *(attiecīga uz sieviti)*
伊斯兰教 yīsīlánjiào *rel.* islāms
伊斯兰教历 yīsīlánjiàolì musulmaņu kalendārs
伊斯兰教徒 yīsīlánjiàotú musulmanis; muhamedānis
伊蚊 yīwén *zool.* dzeltenā drudža ods *(Aëdes aegypti)*

医(醫) yī **lietv.** ❶ ārsts; dakteris; dziednieks; ❷ medicīna; ❸ mikstūra; **darb.** ārstēt; izārstēt

医道 yīdào ārstēšanas metodes; dziedēšanas māksla
医好 yīhǎo izārstēt; izārstēties
医科 yīkē medicīnas fakultāte
医理 yīlǐ medicīnas teorija; medicīnas zinātnes

pamati

医疗 yīliáo ārstēt; ārstēšana; medicīnas *(iestāde; personāls u.c.)*

医疗队 yīliáoduì *(civilo vai militāro)* sanitāru vienība

医疗网 yīliáowǎng medicīniski ārstnieciskais tīkls

医疗站 yīliáozhàn medpunkts

医生 yīshēng ārsts; dakteris

医师 yīshī ❶ārsts; dakteris; ❷*vēst.* galma mediķis

医士 yīshì ❶*novec.* dziednieks; ❷feldšeris; sanitārs

医书 yīshū medicīnas traktāts; medicīnas literatūra

医术 yīshù dziedniecības māksla; ārstniecības metodes

医务 yīwù medicīna; medicīnas; ārstniecisks

医务室 yīwùshì medpunkts

医学 yīxué ❶medicīna; ❷*vēst.* dziednieks; ❸ medicīnas doktors

医学院 yīxuéyuàn medicīnas institūts

医药 yīyào ❶ārstēšana un zāles; ❷ārstēšana

医药费 yīyàofèi ārstēšanās izdevumi

医药学 yīyàoxué medicīna un farmakoloģija

医院 yīyuàn hospitālis; slimnīca

医治 yīzhì ❶ārstēt; izārstēt; ārstēšanās; ❷sadziedēt *(kara brūces)*

医嘱 yīzhǔ *med.* ārsta norādījums; ārsta priekšraksts

依 yī **darb.** ❶pieslieties *(pie kaut kā)*; atslieties *(pret kaut ko)*; atbalstīties *(uz kaut ko)*; ❷atrasties blakus; ❸saņemt palīdzību no; ❹būt atkarīgam *(no kaut kā)*; ❺balstīties *(uz kaut ko)*; ❻piekrist; klausīt *(kādu)*; ❼samierināties *(ar kaut ko)*; ❽būt pretimnākošam; ❾paklausīt; ❿iztikt ar; ⓫palīdzēt; atbalstīt; ⓬līdzināties; būt līdzīgam; ⓭apmesties; atrast pajumti; ⓮pieķerties *(kādam)*; **darb.-saik.** uz ...pamata; ❶atkarībā no; atbilstoši *(kaut kam)*; **lietv.** ❶atbalsts; ❷pajumte; patvērums; ❸ekrāns; ❹analoģija; salīdzinājums; **īp.** ❶grezns; ❷varens; spēcīgs; **īpašv.** Ji *uzv.*

依傍 yībàng ❶balstīties; balstīties *(uz kādu)*; ❷pieslieties; ievērot *(tradīcijas u.c.)*

依次 yīcì ❶pēc kārtas; rindas kārtībā; ❷konsekventi

依从 yīcóng ❶sekot *(kādam)*; ❷ievērot *(tradīcijas u.c.)*; ❸pakļauties; ❹būt atkarīgam no; ❺pakļauts; atkarīgs

依存 yīcún ❶būt savstarpēji saistītam; ❷būt atkarīgam no; ❸atkarīgs; savstarpēji saistīts; ❹savstarpēji nosacīts

依附 yīfù ❶atbalstīties; balstīties uz; ❷būt atkarīgam no; ❸atkarīgs; pakļauts; ❹pieslieties

依旧 yījiù pa vecam; tāpat kā agrāk

依据 yījù ❶uz...pamata; ❷balstīties uz; saskaņā ar; ❸pamats; pierādījums; arguments

依靠 yīkào ❶balstīties uz; cerēt uz; ❷būt atkarīgam no; ❸balsts; atbalsts

依赖 yīlài ❶būt atkarīgam no; balstīties uz; ❷atkarīgs; nepatstāvīgs; apgādājams; ❸būt ciešā saistītiem *(vienam ar otru)*

依赖性 yīlàixìng ❶atkarīgas dabas *(cilvēks)*; atkarīgums; ❷atkarība

依恋 yīliàn ❶pieķerties; pieķeršanās; ❷dievināšana

依凭 yīpíng atbalstīties; balstīties uz

依然 yīrán ❶tāpat kā agrāk; pa vecam; tādā pat veidā; ❷aizrautīgs; ❸pieķēries *(kaut kam)*

依顺 yīshùn paklausīt; pakļauties

依托 yītuō ❶balstīties uz; ❷atbalsts; ❸*milit. (šaušana)* no atbalsta

依偎 yīwēi pieglausties; piespiesties *(kādam)*

依违两可 yīwéi liǎngkě ◊ var atbalstīt „par" un var atbalstīt „pret" *(piekrist jebkuram viedoklim; bez personīgā viedokļa)*

依稀 yīxī ❶neskaidrs; tik tikko saskatāms; ❷neskaidri; miglaini; ❸nenoteikts; ❹līdzīgs; ❺it kā; šķiet; līdzīgi kā

依样葫芦 yīyàng-hú·lu ◊zīmēt ķirbi pēc šablona *(akli kopēt; iet iestaigātu ceļu)*

依依 yīyī ❶trausls; vājš; *(tāds)* kas liecās vējā; ❷pastāvīgi domāt par; ❸izjust dziļas simpātijas pret *(kādu)*; ❹nespēt šķirties; stipri pieķerties *(kādam; kādai)*; ❺šūpoties *(vējā)*

依仗 yīzhàng atbalstīties; balstīties *(uz kādu)*; ar *(kāda)* palīdzību

依照 yīzhào atbilstoši *(apstākļiem u.c.)*; saskaņā ar *(kaut ko)*

咿(吚) yī **onom.** *lišķīgu, mākslotu smieklu skaņas atdarinājums*; **apst.** *dial.* no jauna; atkal

咿唔 yīwú lasīt dziedošā balsī

咿呀 yīyā bērna šļupstu skaņas; bērna šļupsti

铱(銥) yī **lietv.** *ķīm.* irīdijs (Ir)

铱金笔 yījīnbǐ pildspalva ar irīdija spalvu

揖 yī **darb.** ❶sveicināt *(uz krūtīm saliktām rokām)*; paklanīties; sveikt *(ciemiņus)*; ❷izturēties pieklājīgi; būt piekāpīgam; **lietv.** mazā paklanīšanās *(uz krūtīm saliktām rokām)*

揖让 yīràng ❶savstarpēja *(saimnieka un ciemiņa)* sasveicināšanās; ❷būt piekāpīgiem vienam pret otru; ❸*vēst.* nodot troni *(mantiniekam)*

漪 yī **lietv.** ❶vilnis; banga; ņirbu vilnīši; ❷*(upes)* krasts; **darb.** viļņoties; ņirbēt; pārklāties ar ņirbu vilnīšiem

漪澜 yīlán viļņi; ņirbu vilnīši

噫 yī **izs.** *(pauž sāpes, nožēlu, bēdas, sajūsmu)* ak! vai! ai!

噫嘻 yīxī *(paužot atzinību, sajūsmu, bailes)* ak! vai! ai!

仪(儀) yí **lietv.** ❶labas manieres; pieklājīga

uzvedība; *(cilvēka)* pašcieņa; ✪ uzvedības normas; etiķete; rituāls; ✪ likums; piemērs; etalons; ✪ instruments; mērinstruments; ✪ dāvana; velte; ✪ cienīgs partneris; **īp.** labs; pareizs; atbilstošs; cienīgs; ✪ parādes, ceremoniāla *(piederumi)*; **apst.** pareizi; patiesi; tiešām; **darb.** ✪ piedāvāt kā paraugu *(etalonu)*; ✪ izrādīt kā rokasgrāmatu; ✪ pamācīt; ✪ pieņemt sev kā paraugu; tiekties pēc ideāla; ✪ sakoncentrēt *(uzmanību)*; ✪ tēmēt; mērķēt; ✪ pareizi novērtēt; ✪ izlikt noteiktā kārtībā; **īpašv.** Ji *uzv.*

仪表 yíbiǎo ✪ cilvēka āriene *(izskats; stāja; uzvešanās manieres)*; ✪ uzvešanās normas; labas manieres; ✪ mērinstruments *(aeronavigācijai; atmosfēras spiediena; temperatūras u.c. mērīšanai)*; ✪ saules pulkstenis

仪表工 yíbiǎogōng *tehn.* mērinstrumentu, aparātu uzraugs *(tehniķis)*

仪器 yíqì ✪ mērinstrumenti un aparatūra; ✪ laboratoriju iekārtas

仪器舱 yíqìcāng aparātu nodalījums *(uz kuģa u.c.)*

仪器差 yíqìchà *tehn.* mērinstrumenta kļūda

仪器厂 yíqìchǎng mērinstrumentu rūpnīca

仪容 yíróng ārējais izskats; labas manieres; teicama stāja

仪式 yíshì ceremonija

仪态 yítài laba stāja; cieņpilns izskats; lieliska uzvedība

仪仗 yízhàng ✪ goda sardze; eskorts; ✪ goda sardzes parādes ieroči

仪仗队 yízhàngduì goda sardzes vienība; eskorta vienība

夷 yí **lietv.** ✪ *vēst (Austrumķīnas neķīniešu tautības)*; ✪ *vēst.* svešzemnieks; ārzemnieks; barbars; ✪ *(jaunākais)* biedrs, draugs; ✪ *rit.* nelaiķis; aizgājējs; līķis; ✪ morāles normas; uzvedības normas; ✪ kaplis; **īp.** līdzens; gluds; viegls; ✪ miermīlīgs; mierīgs; ✪ apmierināts; priecīgs; ✪ parasts; ierindas; ✪ regulārs; kārtējais; ✪ liels; varens; **darb.** izlīdzināt; nolīdzināt līdz ar zemi; ✪ nomierināt; pakļaut; sodīt; ✪ iznīcināt; ✪ ievest mieru un kārtību; ✪ tupēt; ✪ beigties; nomierināties; **īpašv.** Ji *uzv.*

宜 yí **darb.** ✪ jābūt; nākties; pienākties; vajadzētu; ✪ savest kārtībā; ievest kārtību; ✪ uzskatīt par atbilstošu *(piemērotu)*; ✪ atzīt par labu; cienīt; mīlēt; ✪ būt noderīgam; būt piemērotam; ✪ izpildīt pienākumu *(pret senčiem)*; ✪ *rit.* upurēt; **īp.** atbilstošs; piemērots; ✪ lielisks; ✪ audzināts; cienīgs; **apst.** pareizi; dabīgi; nav brīnums, ka; **lietv.** ✪ nepieciešamais; vajadzīgais; ✪ lieta; jautājums; ✪ atbilstoša kārtība; **īpašv.** Ji *uzv.*

宜人 yírén ✪ cilvēkam piemērots; cilvēkam patīkams; ✪ *vēst.* cienīgā *(Sun dinastijas galminieku sievu goda tituls)*

怡 yí **darb.** ✪ priecāties; līksmot; ✪ priecēt; nomierināt; **īp.** priecīgs; līksms; **lietv.** prieks; līksmība; **īpašv.** Ji *uzv.*

怡然 yírán priecīgi; līksmi

怡然自得 yírán-zìdé priecīgi *(ar līksmu izskatu)*

饴(飴) yí **lietv.** ✪ sīrups; melase; ✪ saldumi; našķi; **īp.** salds; **darb.** barot; ēdināt

饴糖 yítáng *ķīm.* iesala cukurs; maltoze

咦 yí **izs.** *(paužot izbrīnu vai izsmieklu)* oho! ehē! vai tu re!; **darb.** ✪ smagi pūst; ✪ iekliegties

贻(貽) yí **darb.** ✪ atstāt *(kādam)* mantojumā; ✪ dāvināt; veltīt *(kādam)*; ✪ atstāt *(kādam)* suvenīru; ✪ atstāt pēc sevis; nodot mantojumā; ✪ apdāvināt

贻贝 yíbèi *zool.* mīdija; biezčaulainā mīdija *(Mytilus; Mytilus crassitesta)*

贻害 yíhài ✪ aiz sevis izraisīt *(kādam)* nepatikšanas; *(kādam)* nodarīt ļaunu; ✪ *(nodarītais)* ļaunums; nelaime

贻患 yíhuàn draudēt ar nelaimi

贻人口实 yírén-kǒushí ✪ dot ieganstu; kalpot par ieganstu; ✪ visiem uz mēles

贻误 yíwù maldināt; izsist no sliedēm; nodarīt ļaunumu

贻笑大方 yíxiào-dàfāng *(ar savu nezināšanu)* izsaukt lietpratēja smaidu

迻 yí **darb.** ✪ mainīt dzīves vietu; izceļot; ✪ pārvietoties; pārvietot

迻录 yílù pārrakstīt

迻译 yíyì tulkot

姨 yí **lietv.** ✪ svaine; sievas māsa; ✪ mātes māsa; tante; ✪ tēva otršķirīgā sieva; ✪ *piekl.* Jūs *(sieviešu starpā lietotā uzruna)*

姨表 yíbiǎo vai mācīca *(no mātes un tās māsu puses)*

姨表亲 yíbiǎoqīn radniecība no mātes puses

姨夫 yí·fu *(mātes māsasvīrs)* tēvocis; *sar.* onkulis

姨母 yímǔ tante no mātes puses

姨娘 yíniáng *novec. piekl.* Jūs *(uzrunājot tēva otršķirīgo sievu)*

姨太太 yítài·tai *novec.* otršķirīgā sieva

胰 yí **lietv.** ✪ ziepes; ✪ *anat.* aizkuņģa dziedzeris; ✪ *(kautķermeņa)* filejas daļa

胰蛋白酶 yídànbáiméi *fiziol.* aizkuņģa dziedzera lipāze; steapsīns

胰岛素 yídǎosù *fiziol.* insulīns

胰淀粉酶 yídiànfěnméi *fiziol.* amilopsīns
胰酶 yíméi *fiziol.* pankreatīns
胰腺 yíxiàn *anat.* aizkuņģa dziedzeris
胰腺炎 yíxiànyán *med.* pankreatīts
胰液 yíyè pankreāta sula
胰脂酶 yízhīméi *fiziol.* amilopsīns
胰子 yí·zi ❶ziepes; ❷*anat.* aizkuņģa dziedzeris

痍
yí **darb.** ievainot; **lietv.** rēta; pušums

移
yí **darb.** ❶pārcelties *(uz citu dzīves vietu)*; izceļot; ❷pārvietoties; kustēties; virzīties; ❸mainīties; izmainīties; ❹pārvietot; pārvest; pārlikt *(citur)*; ❺mainīt; izmainīt; ❻izplatīt; ❼atbalstīt; izvirzīt; ❽*ofic.* izsūtīt oficiālu dokumentu; darīt zināmu; **lietv.** dienesta ziņojums; dienesta vēstule; **īpašv.** Ji *uzv.*

移车台 yíchētái dzelzceļa ratiņi
移调 yídiào ❶*milit.* pārvietot *(karaspēku)*; ❷*mūz.* transponēt; transponēšana
移动 yídòng ❶pārvietot *(galdu u.c.)*; ❷pārvietoties; virzīties; ❸pārvietojams; ❹*tehn.* transpozīcija
移防 yífáng *milit.* mainīt dislokāciju; pārdislocēties
移风易俗 yífēng-yìsú mainīt *(cilvēku)* dabu un tradīcijas; ideoloģiski izmainīt sabiedrību
移行 yíháng ❶pārvietoties; migrēt; ❷ziņot
移花接木 yíhuā-jiēmù ❶pārstādīt puķes un uzpotēt kokus; ❷uzpotēt puķi uz koka *(❶prast veikli rīkoties; ❷prast nemanot vienu lietu apmainīt ar citu)*
移交 yíjiāo nodot *(kaut ko tālāk)*; nodot *(lietas u.c.)*
移近 yíjìn piebīdīt *(kaut ko tuvāk)*
移居 yíjū ❶nomainīt dzīves vietu; pārcelties uz citu vietu; ❷migrēt; imigrācija
移开 yíkāi pavirzīt nost; pārbīdīt; novākt
移苗 yímiáo pārstādīt stādus
移民 yímín ❶pārvietot cilvēkus; ❷emigrācija; ❸emigrants; imigrants
移民区 yímínqū cilvēku nometināšanas *(pārvietošanas)* rajons; emigratu apdzīvotais rajons *(kādā valstī)*
移山倒海 yíshān-dǎohǎi ◊ pārvietot kalnus un *(tos)* iegāzt jūrā *(par tautas milzīgo spēku; par maģijas mākslu)*
移项式 yíxiàngshì *mat.* polinoms; daudzlocekļu izteiksme
移植 yízhí ❶pārstādīt *(augu)*; ❷pārstādīšana; ❸*med.* transplantācija
移植片 yízhípiàn *med.* transplantāts
移植术 yízhíshù *med.* transplantācija
移樽就教 yízūn-jiùjiào ❶pasniegt vīna kausu *(godājamam viesim)*; ❷pārsēsties tuvāk pie viesa un uzmanīgi viņā ieklausīties

遗(遺)
yí/wèi **darb.** ❶zaudēt; pazaudēt; izlaist *(vārdus tekstā)*; ❷pamest; atteikties no; ❸aizmirst; atstāt *(kaut kur kādu mantu)*; ❹atstāt aiz sevis; nodot mantojumā; ❺saglabāt rezervē; ❻nespēt noturēt; ❼mocīties ar caureju; nesaturēšana; ❽pazust; beigties; ❾strauji lidot; drāzties *(kaut kur)*; **lietv.** ❶nozaudēta manta; ❷kļūme; kļūda; ❸mantojums; **īp.** kļūdains; neveiksmīgs; **īpašv.** Ji *uzv.*

遗产 yíchǎn *(arī – kultūras)* mantojums
遗产税 yíchǎnshuì mantojuma nodoklis
遗臭万年 yíchòu-wànnián uz mūžu par sevi atstāt sliktu slavu *(apkaunot sevi uz mūžu)*
遗传 yíchuán ❶nodot mantojumā; mantojums; ❷*biol.* iedzimtība
遗传病 yíchuánbìng *med.* iedzimta slimība
遗传型 yíchuánxíng *biol.* ģenotips
遗传性 yíchuánxìng iedzimta īpašība; iedzimtība
遗传学 yíchuánxué ģenētika
遗毒 yídú ❶mantots ļaunums; ❷kaitīgs ieradums; ❸kaitīgi ietekmēt*(kaut ko)*
遗风 yífēng sena ieraša; mantojumā novēlēta tradīcija
遗腹子 yífùzǐ bērns *(kas dzimis pēc tēva nāves)*
遗稿 yígǎo pēcnāves manuskripts; saglabājies melnraksts
遗孤 yígū bārenis; bāra bērns
遗骨 yígǔ mirstīgās atliekas; pīšļi
遗骸 yíhái sk. 遗骨
遗憾 yíhàn nožēla; īgnums; šķērma nogulsne
遗恨 yíhèn ❶sens naids; neizzudusi antipātija; ❷nožēla par velti nodzīvotu dzīvi *(sapņiem, kas nav piepildījušies)*
遗迹 yíjì senatnes pēdas; vēstures pieminekļi; relikvijas
遗教 yíjiào pirmsnāves novēlējums; novēlējums pēcnācējiem
遗精 yíjīng *fiziol.* spermatoreja; pollūcija
遗老 yílǎo ❶*vēst.* vecs galminieks, kas kalpojis iepriekšējai dinastijai *(iepriekšējās dinastijas galminieks)*; ❷vecs cilvēks ar bagātu dzīves pieredzi
遗留 yíliú atstāt pēc sevis; atstāt mantojumā; relikvija
遗漏 yílòu ❶palaist garām; izsūkties; noplūst; ❷kļūme; nepieskatīšana; nevērība
遗民 yímín ❶vēst. ierēdņi, kas atteikušies kalpot jaunajai dinastijai *(iepriekšējai dinastijai uzticīgie ierēdņi)*; ❷pēc kariem vai lielām stihiskām nelaimēm izdzīvojušie cilvēki
遗墨 yímò pēcnāves autogrāfs *(zīmējums)*; pēcnāves manuskripts *(glezna)*
遗尿 yíniào urīna nesaturēšana; apčurāties
遗弃 yíqì pamest; atstāt *(kaut ko)*; atteikties *(no kaut kā)*
遗缺 yíquē vakance *(vieta, kas atbrīvojusies pēc ierēdņa nāves vai pārcelšanas uz citu vietu)*
遗容 yíróng ❶aizgājēja portrets; mirušā portrets; ❷aizgājēja ārējais izskats

遗矢 yíshǐ atvieglotiеs *(nokārtot dabiskās vajadzības)*
遗世独立 yíshì-dúlì atstāt laicīgās dzīves rūpes un uzsākt vientuļnieka dzīvi
遗事 yíshì ❶priekšgājēju slavenie darbi; ❷ mantojumā atstātā lieta; ❸atlikušās darīšanas
遗书 yíshū ❶pirmsnāves vēstule; novēlējums; ❷pēc nāves izdotie kopotie raksti; ❸zaudētās grāmatas
遗体 yítǐ mirstīgās atliekas
遗忘 yíwàng aizmirst; atstāt aizmirstībā; izlaist no redzes loka
遗忘症 yíwàngzhèng *med.* amnēzija
遗物 yíwù ❶relikvija; relikts; ❷pīšļi; mirstīgās atliekas; ❸pazaudēta manta
遗像 yíxiàng mirušā portrets; mirušā skulptūra
遗训 yíxùn pirmsnāves novēlējums; mirušā padomi; mirušā novēlējumi
遗言 yíyán ❶novēlējums; ❷pirmsnāves padomi
遗赠 yízèng ❶novēlēt kā dāvinājumu; ❷sūtīt dāvanu
遗址 yízhǐ senas pilsētas atrašanās vieta; senpilsēta; pilskalns
遗志 yízhì mirušā novēlējums *(vēlējums)*
遗嘱 yízhǔ ❶pēcnāves novēlējums; ❷*jur.* testaments
遗著 yízhù pēc nāves izdotie darbi *(dažāda žanra)*
遗族 yízú bojā gājušā pēcnācēji; mirušā pēcnācēji

颐(頤) yí **lietv.** ❶vaigs; ❷dvēseles noslēpumi; slēptākās domas; sirdsdomas; **darb.** ❸audzēt; audzināt; nostiprināt*(veselību)*; ❹smieties; smaidīt **īpašv.** Ji *uzv.*
颐和园 Yíhéyuán Ihejuaņ parks *(Imperatora vasaras pils Beidzjinas pievārtē)*
颐养 yíyǎng ❶uzturēt; barot; ❷audzēt; audzināt; ❸nostiprināt veselību
颐指气使 yízhǐ-qìshǐ uzpūtības pilns *(augstprātīgs; augstprātīgi)*

疑 yí **darb.** ❶šaubīties; neuzticēties; ❷turēt aizdomās; ❸jaust; noskārst; ❹brīnēties; baidīties; ❺šaubīties; **īp.** dīvains; apbrīnojams; briesmīgs; **lietv.** ❻šaubas; neuzticība; ❼aizdomas; pieņēmums
疑案 yí'àn ❶*jur.* strīdīga tiesu lieta; ❷neskaidrs gadījums; sarežģīti apstākļi
疑兵 yíbīng *milit.* viltus manevrs; pretinieka maldināšanai izvirzītais karaspēks
疑惑 yíhuò ❶neskaidrība; šaubas; aizdomas; ❷šaubīties; turēt aizdomās
疑忌 yíjì aizdomīgums un nelabvēlība
疑虑 yílǜ ❶šaubīties; ❷šaubas; neuzticība; aizdomas
疑难 yínán ❶mocīties šaubās; ❷grūtības; strupceļš; grūti atrisināms jautājums
疑神疑鬼 yíshén-yíguǐ ◊ neuzticēties ne gariem, ne dēmoniem *(šaubīties burtiski par visu; neuzticēties nekam)*
疑似 yísì ❶rādīties; likties; ❷aizdomīgs; šķietami līdzīgs
疑团 yítuán aizdomu mudžeklis; neatrisināmas šaubas
疑问 yíwèn ❶šaubas; neuzticība; pārliecības trūkums; ❷jautājums; zem jautājuma; problēma
疑问句 yíwènjù *lingv.* jautājuma teikums
疑心 yíxīn ❶aizdomas; neuzticība; šaubas; ❷turēt aizdomās; minēt
疑心病 yíxīnbìng aizdomīgums; slimīgs aizdomīgums
疑信参半 yíxìn cānbàn gan gribās, gan arī negribās ticēt *(grūti ticēt)*
疑义 yíyì aizdomas; šaubas; neskaidrības
疑云 yíyún aizdomas; šaubas
疑阵 yízhèn *milit.* pretinieku maldināšanai izveidotās pozīcijas

彝(彛) yí **lietv.** ❶*rit.*upurtrauks; upurēšanas piederumi; ❷nemainīga kārtība; **īp.** nemainīgs; pastāvīgs; ❸ji *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*; **īpašv.** Ji *uzv.*
彝器 yíqì *rit.*upurtrauks; rituālu piederumi
彝族 yízú ji *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

乙 yǐ **lietv.** ❶*desmitzīmju cikla otrā cikliskā zīme; asociējās ar stihiju 木koks; ķīn. med. ar aknām*; ❷uzskaitījuma otrais punkts*(B;β)*; ❸viens; vieninieks; ❹*izgl. (eksāmena novērtējums)* četri; ❺bezdelīga; ❻**īpašv.** Ji *uzv.*
乙醇 yǐchún *ķīm.* alkohols; spirts
乙醚 yǐmí *ķīm.* sēra ēteris
乙醛 yǐquán *ķīm.* etiķa aldehīds
乙炔 yǐquē *ķīm.* acetilēns
乙酸 yǐsuān *ķīm.* etiķskābe
乙糖 yǐtáng *ķīm.* dioze
乙烷 yǐwán *ķīm.* etāns
乙烯 yǐxī *ķīm.* etilēns
乙酰胆硷 yǐxiān dǎnjiǎn *ķīm.* acetilholīns
乙种 yǐzhǒng *fiz.* β-stari; β -daļiņas
乙状结肠 yǐzhuàng jiécháng *anat.* loka zarna

已 yǐ **darb.** ❶apsīkt; apstāties; beigties; ❷pabeigt; noslēgt; ❸noņemt no ieņemamā amata; atlaist no darba; **apst.** ❹jau; ❺īpaši; sevišķi; par daudz; **lietv.** ❻pagājušie laiki; aizgājušais laiks; pagātne;❼iemesls; **saik.** bet pēc tam; un tūdaļ *(norāda uz strauju notikumu secību)*; **izs.** *(paužot rūgtu vilšanos)* ak vai!
已婚 yǐhūn precējies cilvēks
已经 yǐ·jing jau
已决犯 yǐjuéfàn *jur.* notiesātais
已然 yǐrán ❶jau *(tā ir)*; jau *(tā ir noticis)*; ❷noticis fakts; ❸agrākais; pagājušais; bijušais

已知量 yǐzhīliàng *mat.* zināms lielums
已知数 yǐzhīshù *mat.* dotais lielums; dotais skaitlis
已知项 yǐzhīxiàng *mat. (algebriskā vienādojumā)* zināmais loceklis

以 yǐ **darb.** ❶ izmantot *(darbā u.c.)*; ņemt *(kaut ko noteiktai vajadzībai)*; ❷ operēt *(ar jēdzieniem; skaitļiem u.c.)*; ❸ apelēt; izmantot *(kā argumentu)*; ❹ uzskatīt; pieņemt; teikt; motivēt; ❺ cienīt; ❻ pieņemt *(savā sabiedrībā)*; ❼ vadīties no; ❽ izplatīt; pārnest uz; ❾ pabeigt; ❿ likt *(kaut ko darīt)*; piespiest; ⓫ būt līdzīgam; **saik.** lai; lai tādā veidā; ❶ un; bet; ❷ līdz ar to; tai pašā laikā; **apst.** ļoti; augstākā mērā; pārāk; par daudz; **lietv.** ❶ iemesls; iegansts; ❷ algots strādnieks; **īpašv.** Ji *uzv.*
以暴易暴 yǐbào-yìbào nomainīt vienu tirānu ar citu *(viena ļaunuma vietā cits ļaunums)*
以备不虞 yǐbèi-bùyú būt gatavam negaidītām briesmām *(būt gatavam jebkurām nejaušībām)*
以便 yǐbiàn lai; lai ar to; lai tādā veidā
以词害意 yǐcí-hàiyì ◊ vārdi aizēno jēgu *(izteiksmes forma aizēno domas skaidrību)*
以次 yǐcì ❶ pēc kārtas; rindas kārtībā; ❷ sekojošais; ❸ jaunākais *(rindas kārtībā; pēc ieņemamā ranga)*
以德报怨 yǐdé-bàoyuàn uz ļaunu atbildēt ar labu
以点带面 yǐdiǎn-dàimiàn ◊ ķeroties pie galvenā posma, pavilkt uz augšu pārējos posmus
以毒攻毒 yǐdú-gōngdú indi neitralizēt ar pretindi *(cīnīties ar uguni, izmantojot uguni; ar uguni pret uguni)*
以讹传讹 yǐ'é-chuán'é ◊ nodot tālāk ar *(jaunām)* kļūdām jau sākotnēji kļūdaino ziņojumu
以耳代目 yǐ'ěr-dàimù ◊ acis aizvietot ar ausīm *(ticēt baumām, nepūloties tās pārbaudīt)*
以防万一 yǐfáng-wànyī būt gatavam uz jebkuriem *(notikumu)* pavērsieniem
以攻为守 yǐgōng-wéishǒu uzbrukums – labākā aizsardzība
以后 yǐhòu ❶ pēc tam; vēlāk; turpmāk; ❷ pēc; pēc tam, kad
以及 yǐjí ❶ kā arī; un; un pat; ❷ līdz pat
以己度人 yǐjǐ-duórén visus mērīt pēc savas olekts *(visus mērīt no sava redzes punkta)*
以假乱真 yǐjiǎ-luànzhēn melus pasniegt kā patiesību
以儆效尤 yǐjǐng-xiàoyóu lai citi nerīkotos tādā veidā *(lai citiem atņemtu patiku tā rīkoties)*
以来 yǐlái ❶ kopš tā laika; kopš tā laika, kad; tādā laika periodā; ❷ vairāk par *(noteiktu gadu skaitu vai laika periodu)*
以礼相待 yǐlǐ-xiāngdài sagaidīt *(ciemiņu)* apliecinot pienācīgu cieņu *(laipni uzņemt ciemiņu)*
以理服人 yǐlǐ-fúrén pārliecināt citus ar savu taisnību *(pārliecināt ar savu principu spēku)*
以邻为壑 yǐlín-wéihè ◊ kaimiņa zemi pārvērst noteku bedrē *(nepatikšanas pārlikt uz citu pleciem; savas drošības vārdā upurēt citu intereses)*
以卵投石 yǐluǎn-tóushí ◊ mest olas pret klinti *(nespēt novērtēt savus spēkus)*
以貌取人 yǐmào-qǔrén spriest par cilvēku pēc tā ārienes *(skatīt vīru no cepures)*
以免 yǐmiǎn lai izvairītos no; lai izsargātos no
以内 yǐnèi ❶ iekšā; *(valsts)* iekšienē; ❷ šinīs robežās
以其人之道，还治其人之身 yǐ qí rén zhī dào,huán zhì qí rén zhī shēn ◊ izturies pret cilvēku tā, kā viņš izturas pret tevi *(sist pretinieku ar viņa paša ieročiem; atmaksāt ar to pašu)*
以前 yǐqián ❶ agrāk; senāk; ❷ pirms tam, kad
以求一逞 yǐqiú-yīchěng savu ieceru īstenošanas vārdā
以弱胜强 yǐruò-shèngqiáng ar vājiem spēkiem uzvarēt stipru *(pretinieku)*
以色列 Yǐsèliè Izraēla
以色列人 yǐsèlièrén izraēlietis
以上 yǐshàng ❶ augšā; augstāk; augstāk minētais; ❷ sākot ar … un augstāk; ❸ virs; sākot ar... un vairāk; ❹ augstāk; labāk;spēcīgāk *(norādot uz augstāku meistarības pakāpi)*
以少胜多 yǐshǎo-shèngduō ar nelieliem spēkiem uzvarēt skaitliski lielāku pretinieku
以身殉职 yǐshēn-xùnzhí ziedoties pienākuma vārdā; priekšlaicīgi mirt kaujas postenī
以身作则 yǐshēn-zuòzé *(ar reālu rīcību un uzvedību)* rādīt personīgu piemēru
以势压人 yǐshì-yārén ar spēka palīdzību apspiest citus
以太 yǐtài *fiz.* ēteris
以汤止沸 yǐtāng-zhǐfèi ◊ ar vāroša ūdens palīdzību mēģināt apturēt vārīšanos *(◊ liet eļļu ugunī)*
以退为进 yǐtuì-wéijìn *milit.* atkāpties, lai pārietu uzbrukumā *(atkāpšanās ar nodomu veikt uzbrukumu)*
以外 yǐwài ❶ ārā; ārpusē; ❷ bez tam; bez tā; ❸ ārpus robežām
以往 yǐwǎng bijušās dienas; aizgājušais *(laiks)*; agrākais
以为 yǐwéi ❶ uzskatīt; uzskatīt, ka; pieņemt par; ❷ nodarboties *(ar amatniecību u.c.)*
以下 yǐxià ❶ apakšā; no apakšas; zemāk; zemāk uzskaitītais; ❷ sākot ar...un zemāk; sākot ar...un mazāk; ❸ zemāk, sliktāk, vājāk *(norādot uz zemāku meistarību)*
以小人之心，度君子之腹 yǐ xiǎorén zhī xīn, duó jūnzǐ zhī fù ar nelieša *(neievērojama cilvēka)* mērauklu vērtēt cēlsirdīgu cilvēku
以虚带实 yǐxūdàishí nodarboties gan ar zinātniski teorētisko, gan arī praktisko pusi
以血还血 yǐxuè huánxuè ar asinīm nomazgāt asinis *(ar asinīm samaksāt par asinīm)*
以牙还牙，以眼还眼 yǐ yá huán yá,yǐ yǎn huán yǎn zobs pret zobu, acs pret aci

Y

以一当十 yǐyī-dāngshí viens – desmita vērts
以一儆百 yǐyī-jǐngbǎi sodīt vienu par mācību citiem
以逸待劳 yǐyì-dàiláo ◊ *milit.* aizņemtību nomainīt ar dīku dzīvi *(īstenot nogaidīšanas taktiku, tādējādi novājinot pretinieka spēkus)*
以怨报德 yǐyuàn-bàodé ar ļaunu atmaksāt labu *(labu atmaksāt ar ļaunu)*
以至 yǐzhì līdz pat; līdz pat tam, ka...
以致 yǐzhì kas noveda pie tā, ka; tā rezultātā…
以子之矛, 攻子之盾 yǐ zǐ zhī máo,gōng zǐ zhī dùn ◊ *(ja)* Jūsu šķēpu triekt pret Jūsu vairogu? *(saskatīt pretrunas oponenta argumentos; satriekt pretinieku ar viņa paša argumentiem)*

钇(釔)
yǐ **lietv.** *ķīm.* itrijs (Y)

尾
yǐ/wěi **lietv.** ❶astri; *(zirga astes)* sari; ❷*(circeņa u.c. kukaiņu)* astes smaile

矣
yǐ **mod. part.** *teikuma beigās uzsver:* ❶*darbības pabeigtību;* ❷*sprieduma kategoriskumu;* ❸*teikumā ietverto jautājumu;* ❹*teiktā rosinošo raksturu;* ❺ *teikumā ietverto izsaukumu*

迤(迆)
yǐ **darb.** ❶cilpot; ❷vīties cilpu cilpām; vīties līču loču; ❸noliekties; saliekties
迤逦 yǐlǐ ❶vīties; vīties līču loču; līkumains; ❷iet pa līkumainu ceļu; ❸nepārtraukti; pēc kārtas

蚁(蟻)
yǐ **lietv.** *zool.* skudra *(dz. Formicidae)*; vīna putas
蚁蚕 yǐcán zīdtārpiņš; zīdtauriņa kāpurs
蚁醛 yǐquán *ķīm.* skudru aldehīds
蚁酸 yǐsuān *ķīm.* skudrskābe
蚁穴 yǐxué skudru pūznis

倚
yǐ **darb.** ❶balstīties uz; pieslieties *(kaut kam)*; ❷pamatojoties uz; izmantot *(kā pamatu)*; izmantot *(priekšrocības u.c.)*; ❸būt atkarīgam no; ❹atkarībā no; atbilstoši *(kaut kam)*; ❺atskaņot muzikālu pavadījumu; ❻sliekties; nosliekties; ❼aizrauties ar; slieksme uz; ❽drūzmēties; ❾pavedināt
倚靠 yǐkào ❶balstīties uz; balstīties uz *(kāda palīdzību)*; pieslieties *(kaut kam)*; ❷atbalsts
倚赖 yǐlài ❶būt atkarīgam no; atkarīgs; nepastāvīgs; ❷balstīties uz; izmantot
倚老卖老 yǐlǎo-màilǎo dižoties ar saviem gadiem un pieredzi *(arvien atgādināt par saviem gadiem, dzīves un darba pieredzi)*
倚马可待 yǐmǎ-kědài ◊ atbalstījies pret zirgu – un tūdaļ viss uzrakstīts *(prast rakstīt ļoti ātri un talantīgi)*
倚马千言 yǐmǎ-qiānyán ◊ atbalstījies pret zirgu – un tūkstoš vārdu uzrakstīti *(prast ātri un talantīgi rakstīt; pēc leģendas ierēdnis 袁虎Juaņ Hu - pārgājiena laikā, balstoties uz zirga muguras vienā acumirklī teicamā stilā uzrakstīja septiņus dokumentus)*
倚仗 yǐzhàng ❶balstīties uz; paļauties uz; ❷izmantot; ❸atbalsts; balsts
倚重 yǐzhòng ❶balstīties uz; ❷paļauties uz; ❸cienīt; ❹augstu vērtēt

酏
yǐ **lietv.** ❶rīsu vīns; ❷rīsu novārījums; ❸prosas putriņa
酏剂 yǐjì eliksīrs

椅
yǐ **lietv.** ❶krēsls; ❷*bot.* daudzaugļu idēzija *(Idesia polycarpa)*
椅子 yǐ·zi krēsls

旖
yǐ **sast.**
旖旎 yǐnǐ ❶bagātīgs; grezns; ❷mīksts; maigs; lokans

亿(億)
yì **sk.** ❶simts miljonu; ❷simts tūkstošu; ❸*ķīn. mat.* desmiti desmittūkstošu; simti tūkstošu; **lietv.** miriādes; neskaitāms daudzums; **darb.** domāt; perināt domu; apdomāt; **domāt uz** priekšu; minēt; **īpašv.** Ji *uzv.*
亿万 yìwàn neskaitāms daudzums; milzum daudz
亿万斯年 yìwàn-sīnián daudzi miljoni gadu; attāli laikmeti

义(義)
yì **lietv.** ❶taisnīgums; pienākums; pienākuma jūtas; dienesta pienākums; ❷godīgums; gods; goda prāts; ❸uzticība; krietnums; ❹vīrišķība; varonība; stingrība; principialitāte; ❺arguments; princips; ❻motivācija; doktrīna; ❼jēga; būtība; ❽paskaidrojums; skaidrojums; komentārs; ❾draudzība; draudzīgas attiecības; **īp.** taisnīgs; cēlsirdīgs; vīrišķīgs; uzticams; principiāls; godīgs; ❶ortodoksāls; ❷kopējs; kopienai piederošs; kopīgi lietojams; ❸sabiedrībā atzīts; publisks; ❹bezmaksas; labdarīgs; filantropisks; ❺audžu *(dēls; tēvs)*; ❻mākslīgs; neīsts; **īpašv.** *saīs.* Itālija; ❼Ji *uzv.*
义不容辞 yìbùróngcí pienākums neļauj atteikties *(ar pienākumu saistīts; svēts)*
义仓 yìcāng *vēst.,novec.* sabiedriskā graudu glabātava *(neražas vai citas nelaimes gadījumam)*
义齿 yìchǐ mākslīgais zobs; zoba protēze
义地 yìdì ❶sabiedriskā bezmaksas kapsēta *(trūcīgajiem)*; ❷*(novadniekiem paredzēta bagāta ziedotāja svešumā dibināta)* kapsēta
义愤 yìfèn taisnīgas dusmas; cēlsirdīgs niknums
义愤填膺 yìfèn-tiányīng ◊ cēlsirdīgs niknums aizrauj elpu *(kvēlot naidā; kaist dusmās)*
义父 yìfù audžu tēvs
义和团 Yìhétuán *vēst.* Ihetuaņi; Taisnīguma un miera

karadraudzes *(par Bokseru sacelšanos Eiropā dēvētā ķīniešu tautas pret imperiālistiskajām lielvalstīm vērstā 1900. g. kustība)*

义举 yìjǔ cēlsirdīga rīcība; taisnīgs solis

义理 yìlǐ ❶nozīme; jēga *(literāra sacerējuma)* saturs; ❷vispārējais taisnīguma princips; visu aptverošā lietu kārtība; ❸morāle; ētika

义卖 yìmài labdarības izpārdošana; labdarības tirgus

义母 yìmǔ audžu māte

义女 yìnǚ audžu meita

义旗 yìqí ❶taisnīguma karogs; cīņas karogs par taisnu lietu; ❷armija, kas cīnās par taisnu lietu

义气 yì·qi ❶taisnīguma jūtas; pienākuma jūtas; uzticība; ❷draudzīgas jūtas; draudzīgas attiecības

义师 yìshī ❶karaspēks, kas cīnās par taisnu lietu *(kā arī par savas puses karaspēku)*; ❷tautas zemessardze; brīvprātīgie; partizāni

义士 yìshì ❶*novec.* taisnīgs cilvēks; cīnītājs par taisnu lietu; ❷bruņinieks; patriots; pienākuma cilvēks; ❸labdaris

义塾 yìshú *vēst.*bezmaksas skola; skola uz sabiedriskiem pamatiem

义无反顾 yìwúfǎngù ◊ pienākums neļauj skatīties atpakaļ; pienākuma vārdā ir jāiet līdz galam *(nešaubīgi; stingri; nelokāmi)*

义务 yìwù ❶sabiedrisks pienākums; ❷*(ar noteiktiem likuma punktiem saistīti)* pienākumi; ❸brīvprātīgs; bezmaksas

义形于色 yìxíngyúsè rakstura cēlsirdība spoguļojas sejā *(cēlsirdīgas jūtas atmirdz sejā)*

义学 yìxué ❶no brīvprātīgiem ziedojumiem dibināta skola; ❷mācība par taisnīguma *(pienākuma)* principiem

义演 yìyǎn ❶bez atalgojuma piedalīties teātra izrādē; ❷labdarības uzvedums

义勇 yìyǒng ❶uzticība un drosme; ❷uzticīgi drosminieki; brīvprātīgie

义勇军 yìyǒngjūn *novec.* brīvprātīgo armija; brīvprātīgie

义战 yìzhàn taisnīgs karš; karš par taisnīgu lietu *(karaspēks, kas cīnās par taisnīgu lietu)*

义正词严 yìzhèng-cíyán ◊ taisnīga pēc satura un asa pēc formas *(par principiālu un pārliecinošu uzstāšanos vai runu)*

义肢 yìzhī *med. (ekstremitātes)* protēze

义冢 yìzhǒng ❶*rit.*kopējs kaps *(trūcīgajiem)*; ❷sabiedrisks apbedījums; ❸bez uzraudzības atstāts kaps

义子 yìzǐ audžu dēls

忆(憶) yì **darb.** ❶domāt; pārdomāt; prātot; ❷atcerēties; iegaumēt; ❸**lietv.** ❹domas; ❺atmiņas

忆苦饭 yìkǔfàn ◊ rūgto atmiņu pusdienas; pusdienas, kas atgādina par ķīniešu nabadzīgāko slāņu ciešanām pagātnē *(ēdiens no augu lapām un saknēm, ko uzturā līdz 1949. gadam lietoja nabadzīgākie Ķīnas iedzīvotāji)*

忆苦会 yìkǔhuì ◊ rūgto atmiņu saiets

忆苦思甜 yìkǔ-sītián ciešanu pilnās pagātnes salīdzinājums ar mūsdienu laimīgo dzīvi *(atmiņas par rūgto pagātni un mūsdienu laimīgās dzīves vērtējums)*

艺(藝) yì **lietv.** ❶spējas; talants; ❷māksla; meistarība; ❸amats; tehnika; prasme; profesija; ❹robeža; mala; beigas; ❺mērs; paraugs; standarts; kritērijs; ❻likums; noteikums; kārtība; ❼mērķis; bultas trāpīts upuris; **darb.** ❶būt vispusīgi apdāvinātam; vispusīgs; ❷sēt; stādīt; kultivēt; **īpašv.** Ji *uzv.*

艺妓 yìjì *jap.* geiša

艺林 yìlín ❶grāmatu kolekcija; ❷*vēst.* ❸smalkās mākslas; ❹mākslinieku un literātu aprindas

艺龄 yìlíng *(skatuves)* mākslinieka stāžs

艺名 yìmíng *teātr.*skatuves vārds; teātra pseidonīms

艺人 yìrén ❶skatuves mākslinieks; ❷amatnieks; amata meistars

艺术 yìshù māksla; māksliniecisks

艺术家 yìshùjiā skatuves mākslinieks; mākslinieks; mākslas darbinieks

艺术界 yìshùjiè mākslas pasaule; mākslinieku aprindas

艺术片 yìshùpiàn *kinem.* mākslas filma

艺术品 yìshùpǐn mākslas darbs

艺术团 yìshùtuán māksliniecisks ansamblis; vienots mūziķu un skatuves mākslinieku kolektīvs

艺术性 yìshùxìng mākslinieciskums

艺术学 yìshùxué mākslas zinātne

艺术学家 yìshùxuéjiā mākslas zinātnieks

艺徒 yìtú meistara palīgs; zellis; *(amata)* māceklis; amatnieks

艺苑 yìyuàn literatūras un zinātnes pasaule

刈 yì **darb.** ❶pļaut; ❷nogriezt; apgriezt; ❸nokaut; nonāvēt; **lietv.** izkapts; sirpis

刈草机 yìcǎojī *lauks.* labības pļaujmašīna

议(議) yì **lietv.** ❶apspriešana; strīdi; debates; diskusija; ❷*(īpašs)* viedoklis; *(personīgs)* uzskats; ❸priekšlikums; pārliecība; ❹*ofic.* ieteikums; rekomendācija; dienesta ziņojums; ❺*vēst.*, *tiesl.* likumdošanas vara; **darb.** ❶apspriest; vest pārrunas; vienoties *(par kaut ko)*; ❷plānot; iecerēt; ❸rēķināties ar; ❹domāt par; rūpēties par; ❺dibināt; nodibināt; ieviest; ❻pareizi novērtēt; ❼izvietot noteiktā kārtībā; ❽precīzi noteikt vietu *(zināmā secībā)*; ❾*vēst.* apspriest cienījama cilvēka pārkāpumu, ar mērķi mīkstināt sodu; ❿paskaidrot; skaidrot; komentēt; ⓫pārspīlēt;

aprunāt; apmelot; ❸ dot priekšroku *(kādai no pusēm)*; būt neobjektīvam

议案 yì'àn ❶ *(sapulcē vai sēdē apspriežamais)* jautājums, ierosinājums vai projekts; ❷ *jur.* likumprojekts

议程 yìchéng ❶ *(konferences)* dienas kārtība; ❷ jautājuma apspriešanas kārtība

议定 yìdìng ❶ vienoties; ❷ pieņemt lēmumu *(par apspriešanas rezultātiem)*

议定书 yìdìngshū *dipl.* protokols *(par preču apmaiņu u.c.)*

议和 yìhé vest miera pārrunas

议会 yìhuì valsts augstākais vēlētais likumdošanas orgāns *(parlaments; kongress; saeima; seims u.c.)*

议会迷 yìhuìmí parlamentārā kretīnisma apsēstais

议会制 yìhuìzhì parlamentārā sistēma; parlamentārā iekārta

议会主义 yìhuìzhǔyì parlamentārisms

议价 yìjià ❶ vienoties par cenu; tirgoties; ❷ *tirdzn.* *(abpusējas)* vienošanās cena

议决 yìjué ❶ nolemt; nospriest; pieņemt rezolūciju; ❷ lēmums; rezolūcija

议论 yìlùn ❶ apspriest; izteikt viedokli; kritizēt; ❷ diskutēt; vērtēt; ❸ viedoklis; vērtējums

议事 yìshì ❶ apspriežamie jautājumi; *(sēdes vai komisijas)* darbs; ❷ apspriešana; debates

议题 yìtí ❶ apspriest *(dzejoļa vai raksta)* virsrakstu; ❷ apspriežamā tēma; dienas kārtības punkts

议席 yìxí *(parlamenta vai citas sēdes laikā)* ieņemamā vieta

议员 yìyuán valsts augstākā vēlētā likumdošanas orgāna loceklis; parlamenta deputāts

议院 yìyuàn ❶ valsts augstākais vēlētais likumdošanas orgāns *(parlaments; kongress u.c.)*; ❷ *(parlamenta, kongresa u.c.)* palāta

议长 yìzhǎng *(sapulces; sēdes u.c.)* priekšsēdētājs; *(parlamenta)* spīkers

亦

yì **saik.** ❶ arī; kā arī; un; ❷ bet arī; ❸ taču; bet; tomēr; ❹ tad; tad arī; ❺ bet vienalga; ❻ tādā pat veidā; un tomēr; **īp.** ❶ viegls; ❷ rūpīgs; pamatīgs; ❸ kopējs; ❹ daudzskaitlīgs; **apst.** ❶ viegli; ❷ rūpīgi; pamatīgi; centīgi; ❸ kopā ņemot; pavisam; **Īpašv.** Ji *uzv.*

Y

亦步亦趋 yìbù-yìqū ◊ sekot pēdā pēdā; iet pa pēdām *(akli kopēt; sekot svešam paraugam)*

异(異)

yì **īp.** ❶ cits; ne tas; savādāks; svešs; ❷ dažāds; dažādu nosaukumu; nevienāds; atšķirīgs; ❸ dīvains; neparasts; nepierasts; ❹ pārdabīgs; brīnišķīgs; ❺ apbrīnojams; īpašs; ❻ izcils; lielisks; oriģināls; ❼ svešāds; pretīgs; ķecerīgs; pagānisks; ❽ dumpīgs; **darb.** ❶ atšķirties no; būt atšķirīgam; izcelties *(starp citiem)*; ❷ nesakrist ar; kļūt savādākam; ❸ atšķirībā no; ❹ uzskatīt par dīvainu; brīnīties par; ❺ apjukt; nesaprast; ❻ *(pret kādu)* izturēties īpaši; būt sevišķi uzmanīgam pret *(kādu)*; ❼ izcelt *(starp citiem)*; **lietv.** ❶ atšķirība; nesakritība; ❷ daudzveidība; ❸ nesaskaņa; ❹ dīvainība; dīvaina lieta; dīvains notikums; ❺ brīnums; ❻ velna būšana; ❼ svešums; sveša zeme; sveša puse; ❽ neparasts cilvēks; izcila personība; ❾ ķecerība; dumpis; sazvērestība; nodevība; ❿ ķeceris; nodevējs; citādi domājošais; ⓫ nelaime; stihiska nelaime; **Īpašv.** Ji *uzv.*

异邦 yìbāng sveša valsts; svešzemju

异才 yìcái izcils talants; neparastas dotības

异彩 yìcǎi ❶ spilgti toņi; spilgts kolorīts; spilgts; ❷ *pārn.* īpatnība; oriģinalitāte; ❸ spīdošs; ❹ ekstravagants; ❺ atšķirīgas krāsas; citas krāsas; daudzkrāsains

异常 yìcháng ❶ dīvains; neparasts; nenormāls; ❷ anomālija; ❸ izcils; īpašs; ārkārtīgs; ❹ ārkārtīgi; augstākajā pakāpē

异词 yìcí iebildums

异地 yìdì ❶ svešas zemes; svešatne; svešzemju; ārzemju; ❷ *ģeol., biol.* allohtons *(iezis; audze u.c.)*; ❸ atrasties *(notikt)* dažādās vietās; atšķirties ar savu atrašanās vietu

异读 yìdú *lingv.* citādi uzrakstīta vieta *(tekstā)*

异端 yìduān ❶ ķecerība; atkāpšanās no ortodoksālā konfūcisma; ❷ maldi; māņi; māņticība; ❸ nepareizs; kļūdains

异国 yìguó ❶ sveša valsts; sveša zeme; ❷ ārzemju; svešzemju

异花传粉 yìhuā chuánfěn *bot.* svešappute

异花受精 yìhuā shòujīng *bot.* svešapaugļošanās

异化 yìhuà ❶ atšķirties; atšķirība; ❷ *filoz.* atsvešināšanās; ❸ *lingv.* disimilācija

异化论 yìhuàlùn *filoz.* atsvešināšanās teorija

异极矿 yìjíkuàng *min.* hemimorfīts

异己 yìjǐ ❶ svešs; naidīgs; ❷ sveši ļaudis; svešs elements; ❸ citādi domājošais

异教 yìjiào ❶ ķecerība; atkāpšanās no ortodoksijas; atkāpšanās no konfūcisma; ❷ pseidomācība; ❸ pagānisks; ❹ cita reliģija

异教徒 yìjiàotú ķeceris; pagāns; citas ticības sekotājs

异军突起 yìjūn-tūqǐ negaidīti kā trešajam spēkam iesaistīties kaujā

异口同声 yìkǒu-tóngshēng ❶ no dažādām mutēm – viena un tā pati ziņa; ❷ visi vienā balsī

异类 yìlèi ❶ sveši ļaudis; svešu tradīciju, dzīves veida un ārējā izskata cilvēki; svešzemnieks; ❷ dažāda veida; dažāds; ❸ dzimtas, sugas atšķirības; piederēt citai dzimtei

异曲同工 yìqǔ-tónggōng ◊ vienāda līmeņa meistarība dažādu melodiju izpildījumā *(❶ dažādu žanru melodijas vienādi augstā izpildījuma līmenī; ❷ metožu un formu atšķirība, saglabājot*

nemainīgu būtību)

异趣 yìqù ❶dažādas gaumes; ❷dažādas intereses, motīvi, priekšnoteikumi

异人 yìrén ❶dīvains cilvēks; dīvaina personība; ❷svētais; vientuļnieks; ❸izcils cilvēks; ❹svešs cilvēks; gadījuma cilvēks; ❺svešzemnieks

异日 yìrì ❶cita diena; citi laiki; citos laikos; ❷vēlāk; nākotnē; ❸bijušie laiki; pagātnē

异体 yìtǐ *biol.* svešķermenis

异体字 yìtǐzì dažādi hieroglifu pieraksta varianti

异同 yìtóng atšķirības un līdzība *(identitāte)*

异位 yìwèi *med.* ektopija; heterotopija

异味 yìwèi gardums; kārums; delikatese

异物 yìwù ❶dīvaina manta; neparasts priekšmets; kaut kas nedabīgs; unikāls dārgums; ❷mirušā gars; rēgs; ļaunais gars; ❸*med.* svešķermenis; ❹dažādas lietas; cits priekšmets

异乡 yìxiāng sveša puse; sveša zeme; svešatne

异乡人 yìxiāngrén svešzemnieks

异香 yìxiāng brīnišķīgs aromāts; neparasti smaržīgs

异想天开 yìxiǎng-tiānkāi tukša iztēle; nepiepildāms sapnis *(nodoties tukšiem sapņiem)*

异心 yìxīn ❶ļauni viltīgs; nodevīgs; ❷nodevība; divkosība; ❸slēpts naids

异型 yìxíng ❶sarežģīta konfigurācija; ❷dažāds; daudzējāds; ❸*biol.* heteromorfisms

异性 yìxìng ❶pretēja dzimuma; pretēja dzimuma pārstāvis; ❷dažāds *(pēc savas būtības vai rakstura)*; dažāda rakstura; atšķirīgs

异烟肼 yìyānjǐng *farm.* nikotīnskābes hidrazīds; tubazīds

异言 yìyán ❶sveša valoda; svešvaloda; ❷iebildums; ❸īpašs viedoklis

异样 yìyàng ❶dīvains; neparasts; īpašs; ❷savdabīgs; ekstravagants; ❸atšķirība; citāds izskats; ne tāds kā parasti

异议 yìyì ❶pārstāvēt atšķirīgu viedokli; viedokļu nesakritība; ❷*jur.* protests; noraidīšana

异域 yìyù sveša zeme; svešatne; svešzemju

异在 yìzài *filoz.* cita esamības forma

异种 yìzhǒng ❶*biol.* varietāte; ❷dažāds; heterogēns; ❸*pārn.* paveids; variants

异族 yìzú ❶svešs; citas dabas; ❷*novec.* citas cilts; citas tautības

异族人 yìzúrén *novec.* citas cilts; citas tautības

屹

yì/gē **īp.** ❶augsts; stāvs; ❷nesatricināms; stingrs; **darb.** slieties

屹立 yìlì ❶stāvēt kā klints; ❷noturēties *(savās pozīcijās)*

屹然 yìrán nesatricināms; stingrs

译(譯)

yì **darb.** ❶tulkot; ❷skaidrot; komentēt; ❸atšifrēt *(telegrammu; kodu u.c.)*

译本 yìběn *(dokumenta; grāmatas u.c.)* tulkojuma teksts; rakstisks tulkojums

译笔 yìbǐ tulkojuma valoda un stils; tulkojuma valodas un stila līmenis

译电员 yìdiànyuán *(telegrammu u.c.)* šifrētājs; šifrētājs

译码机 yìmǎjī atšifrēšanas iekārta

译码员 yìmǎyuán atšifrētājs

译名 yìmíng tulkots termins; kalka

译文 yìwén tulkots teksts; tulkojums

译意风 yìyìfēng sinhronā tulkojuma iekārta

译音 yìyīn transkribēt; transkripcija; transliterācija

译员 yìyuán ❶tulks; ❷atšifrētājs

译者 yìzhě tulkotājs

译制 yìzhì *kinem.* dublēt filmu; dublēšana; dublējums

译制片 yìzhìpiàn *kinem.* dublēta filma

抑

yì **darb.** ❶spiest uz; uzspiest uz; piespiesties pie; ❷apspiest; apvaldīt; nomierināt; ❸piespiest; uzspiest; ❹apspiest; būt netaisnam; ❺novirzīt otrā plānā; ❻pieliekt; noliekt *(galvu)*; **saik.** vai; vai nu; ❶tad; ja...tad; ❷*(teikuma sākumā)* lūk; **ievadv.** varbūt; šķiet; **izs.** *(paužot izbrīnu vai sajūsmu par kaut ko)* o!

抑菌作用 yìjūn zuòyòng *med.* bakteriostāze

抑强扶弱 yìqiáng-fúruò apvaldīt spēcīgo un sniegt atbalstu vājajam

抑扬 yìyáng ❶melodijas paaugstināšanās un pazemināšanās; *(balss)* modulācijas; ❷*fon.* uzsvērtās un neuzsvērtās zilbes; ❸kritumi un kāpumi; dzīves likstas; ❹lūgt saglabāt klusumu un skaidrot ar žestiem

抑扬顿挫 yìyáng-dùncuò melodisks un ritmisks; izteiksmīgi un ieturot pauzes

抑郁 yìyù atrasties nospiestā garastāvoklī *(nospiests garastāvoklis; depresija)*

抑止 yìzhǐ pārtraukt; apvaldīt; apspiest

抑制 yìzhì ❶apvaldīt; apspiest; sasaistīt; ❷*fiziol.* bremzēšana

呓(囈)

yì **darb.** runāt miegā; murgot; **lietv.** murgošana miegā

呓语 yìyǔ runāt miegā; murgot

邑

yì **lietv.** ❶pilsēta; pilsētapmetne; ❷*vēst.* galvaspilsēta *(it īpaši – bijusī)*; ❸apdzīvota vieta; ciemats; ciems; ❹apriņķis; rajons; ❺*vēst.* imperatora īpašumi; feodāļa *(vasaļa)* īpašumi; ❻*vēst.* imperatores *(princeses, vietējās valdnieces)* īpašumi; **īp.** vietējais; lokāls

役

yì **lietv.** ❶*vēst.* klaušas; atstrādāšana; ❷kauja; karagājiens; karš; ❸robežu apsardzība; ❹*novec.* kalps; sulainis; ❺ziņnesis; kurjers; ❻karavīrs; pierobežas garnizona karavīrs; ❼skolnieks; sekotājs; **darb.** *vēst.* iet klaušās; ❶strādāt; centīgi

apkalpot; neatlaidīgi censties īstenot *(rīkojumu u.c.)*; ❸ izmantot darbā; ❹ sniegt pakalpojumus; ❺ palīdzēt; sekmēt; ❻ piesaistīt; pievilkt
役畜 yìchù darba lopi; jūga lopi; vilcējspēks
役龄 yìlíng *milit.* ❶ iesaucamais vecums; ❷ armijas dienesta stāžs
役使 yìshǐ ❶ piespiest kalpot; izmantot darbā; ❷ piespiest strādāt; piespiedu darbs; ❸ sūtīt ar noteiktu uzdevumu

诣(詣)
yì **darb.** apmeklēt; atnākt uz; ierasties, lai *(liecinātu u.c.)*

驿(驛)
yì **lietv.** ❶ *novec. (zirgu)* pasta stacija; pa pastu; ❷ *novec.* zirgu maiņa *(nogurušo vietā)*
驿道 yìdào *novec.* pasta ceļš
驿馆 yìguǎn *novec.* iebraucamā vieta; pasta stacijas viesnīca
驿站 yìzhàn *novec. (zirgu)* pasta stacija

易
yì **darb.** ❶ izmainīt; mainīt; apmainīt; veikt izmaiņas; ❷ nomainīt; ❸ apmainīt uz; apmainīties; veikt apmaiņu; ❹ noniecināt; nonievāt; pavirši attiekties; ❺ uzturēt pienācīgā kārtībā; savest kārtībā; ❻ pārmainīties; izmanīties; ❼ nomainīties; mainīties; ❽ būt labā stāvoklī; **īp.** viegls; vienkāršs; pieejams; ērts; ❶ līdzens; atklāts; plašs; ❷ drošs; mierīgs; ❸ miermīlīgs; ❹ labsirdīgs; laipns; **apst.** attiecīgā veidā; kā pienākas; **lietv.** *ķīn. filoz.* izmaiņas; pārmaiņas; ❷ zīlēšana; zīlnieks; **īpašv.** Ji *uzv.*
易燃物 yìránwù viegli uzliesmojošs
易熔合金 yìróng héjīn *metal.* viegli kūstošs sakausējums
易如反掌 yìrúfǎnzhǎng ◊ tikpat viegli kā pagriezt plaukstu uz augšu *(vieglāk par vieglu)*
易于 yìyú viegli pieejams; pakļauts *(kaut kam)*; disponēts *(uz kaut ko)*

奕
yì **īp.** varens; milzīgs; brīnišķīgs; skaists; pievilcīgs
奕奕 yìyì ❶ brīnišķīgs; krāšņs; ❷ varens; milzīgs; spēcīgs; ❸ izmētāts; izkliedēts; izkaisīts

弈
yì **lietv.** ķīniešu dambrete; aizkars; gardīnes

疫
yì **lietv.** epidēmija; sērga
疫病 yìbìng ❶ epidēmija; sērga; mēris; ❷ *biol.* fitoftora
疫疠 yìlì ❶ epidēmija; sērga; mēris; ❷ *(sezonai neatbilstoši)* pretīgi laika apstākļi
疫苗 yìmiáo *farm.* vakcīna
疫情 yìqíng epidēmijas kopējais stāvoklis
疫区 yìqū *(epidēmijas skārtais)* rajons *(iecirknis)*
疫症 yìzhèng epidēmija

悒
yì **darb.** skumt; bēdāt; ❶ satraukties; pārdzīvot; **lietv.** skumjas; bēdas; ❷ satraukums; nemiers
悒悒 yìyì ❶ nomākts; grūtsirdīgs; skumjš; ❷ slikta pašsajūta; nevesels

谊(誼)
yì **lietv.** ❶ draudzība; draudzīgas attiecības; ❷ radniecīgas saites; tuvas attiecības

益
yì **lietv.** ❶ izdevīgums; labums; priekšrocība; ❷ pārpalikums; pārpilnība; **darb.** ❶ celties *(par ūdenslīmeni)*; ❷ kļūt bagātam; kļūt pārtikušam; ❸ palielināt; papildināt; ❹ sekmēt; atbalstīt; ❺ darīt labu; nodarboties ar labdarību; **īp.** ❶ vērtīgs; ❷ bagāts; pārticis; **apst.** vēl vairāk; jo vairāk; **īpašv.** Ji *uzv.*
益虫 yìchóng derīgie kukaiņi
益处 yì·chu labums; jēga
益发 yìfā vēl vairāk; vēl vairāk un vairāk
益母草 yìmǔcǎo *bot.* Sibīrijas mātere *(Leonurus sibiricus)*
益鸟 yìniǎo derīgie putni; putni kukaiņēdāji
益友 yìyǒu ❶ labs draugs; vērtīgs draugs; ❷ vērtīga pazīšanās

挹
yì **darb.** ❶ smelt; pasmelt; ❷ ņemt; vilkt *(aiz piedurknes)*; ❸ atkāpties; piekāpties; ❹ izvirzīt; ieteikt *(apbalvošanai)*
挹注 yìzhù ◊ smelt tur, izliet te *(iztrūkstošo papildināt ar pārpalikumu no citurienes)*

翌
yì **īp.** ❶ gaišs; ❷ rītdienas; nākamais; **apst.** rīt; rītdien; uz rītu
翌晨 yìchén nākamais rīts; rīt no rīta
翌年 yìnián nākamais gads
翌日 yìrì uz rītdienu; uz nākamo dienu

逸
yì **darb.** ❶ skriet; bēgt *(no kaut kā)*; slēpties; ❷ zust; pazust; izzust; ❸ traukties; lidot; ❹ atpūsties; vaļoties; *novec.* atstāt dienestu; ❺ izlaist brīvībā; atbrīvot; ❻ pazaudēt; nogrēkoties; ❼ apdzīt; atstāt aiz sevis; ❽ savākt; uzkrāt; **īp.** ❶ ātrs; straujš; ❷ lielisks; izcils; teicams; ❸ brīvs; nenodarbināts; *novec.* atstājis dienestu; ❹ slinks; izlaidies; ❺ ar kanonu neapstiprināts; neatbilstošs kanonam; **lietv.** ❶ talantīgs, spējīgs cilvēks; ❷ atpūta; bezrūpība; slinkums; ❸ kļūda; kļūme
逸民 yìmín *novec.* personas, kas pametušas pasaulīgās lietas; *(cilvēki)* kas atstājuši dienestu; vientuļnieki
逸事 yìshì ❶ notikumi, kas nav reģistrēti oficiālajās hronikās; ❷ nostāsti, kas nav kanonizēti oficiālajos avotos; leģendas
逸闻 yìwén nostāsts; leģenda

溢 yì **darb.** ❶plūst pāri malām; pārpildīties; iziet no krastiem; ❷pārspīlēt; ķert pār strīpu
溢洪道 yìhóngdào *tehn.* ūdens pārgāze
溢美 yìměi pārslavēt; apbērt ar slavinājumiem

意 yì **lietv.** ❶doma; ideja; iecere; ❷vēlēšanās; centiens; nodoms; ❸viedoklis; uzskats; ❹jēga; nozīme; ❺interese; tieksme; dziņa; **darb.** ❶domāt; iztēloties; ❷gaidīt; iedomāties; pieņemt; **īpašv.** *saīs.* Itālija
意表 yìbiǎo ❶negaidīti; necerēti; ❷neparedzētas nepatikšanas; ❸nelaimīgs atgadījums; ❹negaidīts *(neparedzēts)*
意大利 Yìdàlì Itālija
意大利人 yìdàlìrén itālis
意大利语 yìdàlìyǔ itāļu valoda
意符 yìfú *lingv.* ideogramma*(rakstu zīme, kas apzīmē veselu jēdzienu)*
意会 yìhuì saprast bez vārdiem; uztvert; uztvere; uztveršana
意见 yì·jian ❶domas; uzskati; pieeja; ❷īpašs viedoklis; nesaskaņa uzskatos
意见簿 yì·jianbù ierosinājumu grāmata; atsauksmju grāmata
意见书 yì·jianshū īpašs viedoklis*(rakstveida izklāsts)*; slēdziens; prospekts; programma
意见箱 yì·jianxiāng ierosinājumu un atsauksmju kastīte
意匠 yìjiàng ❶plāns; *(sacerējuma)* iecere; ❷zīmējums; skice; ❸konstrukcija; zīmējums
意境 yìjìng galvenā doma; *(sacerējuma)* tēma; domas saturs visā apjomā
意料 yìliào pieņemt; iedomāties; pieņēmums
意念 yìniàn doma; nodoms; ideja; koncepcija
意气 yìqì ❶jūtas; noskaņojums; ❷raksturs
意气风发 yìqì-fēngfā liela aktivitāte un iedvesma *(liela iedvesma; iedvesmoties)*
意气用事 yìqì-yòngshì neatzīt nevienu ; rīkoties pēc savas iegribas *(ambīcijām)*
意群 yìqún *lingv.* sintagma
意识 yìshí ❶apziņa; apzinīgums; apzinīgs; apzināties; ❷*bud.* apziņas apziņa; neizjūtamā apziņa
意识形态 yì·shi xíngtài apziņas forma; ideoloģiskā formācija; ideoloģija
意思 yì·si ❶nozīme; būtība; jēga; ❷viedoklis; uzskats; ❸iemesls; motīvs; ❹tiekšanās *(pēc kaut kā)*; vēlēšanās; nodoms; ❺griba; ❻cieņa; uzmanība; ❼aprēķins; plāns
意图 yìtú iecere; aprēķins; nodoms; plāns; tiekšanās *(pēc kaut kā)*
意外 yìwài ❶negaidīti; necerēti; ❷negaidītas nepatikšanas; ❸nelaimes gadījums; ❹nejaušība
意味 yìwèi ❶tiekšanās *(pēc kaut kā)*; interese; ❷nozīme; jēga; ❸nokrāsa; mājiens
意味着 yìwèi·zhe nozīmēt
意想 yìxiǎng ❶domas; idejas; domāt; ❷pieņēmums
意向 yìxiàng domas virziens; centienu objekts; nodoms
意兴 yìxìng interese
意义 yìyì ❶nozīme; jēga; ❷mērķis; uzdevums; ❸ietekme
意译 yìyì brīvs tulkojums; teksta atstāstījums saviem vārdiem
意愿 yìyuàn vēlēties; cerēt; vēlēšanās
意在言外 yìzàiyánwài ◊ vārdos slēpta patiesā jēga *(runāt ar mājieniem; runāt aplinkus)*
意旨 yìzhǐ ❶vēlēšanās; griba; ❷jēga
意志 yìzhì ❶apziņa; doma; ❷griba
意志力 yìzhìlì gribasspēks
意中人 yìzhōngrén cilvēks, kuru mīl un par kuru domā *(mīļotais;mīļotā)*

裔 yì **lietv.** ❶apkārtne; ❷tāla nomale; pierobežas josla; ❸pierobežas zemju cittautiešu iedzīvotāji; ❹pēcnācēji; **īpašv.** Ji *uzv.*

肄 yì **darb.** mācīties; apgūt *(kaut ko)*; studēt; ❷pārbaudīt; pieskatīt; **lietv.** ❶smags darbs; ❷nocirsta koka jaunie dzinumi *(izmirstošas dzimtas pēcnācēji)*
肄业 yìyè studēt; nodarboties ar zinātni

缢(縊) yì **darb.** pakārties; nožņaugt *(ar virvi)*

毅 yì **īp.** nesatricināms; nelokāms; stingrs; noteikts; **apst.** stingri; apņēmīgi
毅力 yìlì stingrība; noteiktība; neatlaidība
毅然 yìrán stingri; apņēmīgi
毅然决然 yìrán-juérán apņēmīgi un nesatricināmi

薏 yì **lietv.** ❶lotosa sēklas ; ❷*saīs. bot. (zālaugs)* parastā kaulsēkle *(Coix lacryma–Jobi)*
薏米 yìmǐ *ķīn. med.* parastās kaulsēkles sēklas
薏苡 yìyǐ *bot. (zālaugs)* parastā kaulsēkle *(Coix lacryma-Jobi)*

翳(瞖) yì **lietv.** ❶*milit.* aizsegs; ❷vairogs; *vēst.* karavīra bruņas; ❸*(dejotāja)* vēdeklis; ❹*med.* pelēkais nags; katarakta; ❺ēna; aptumšana; ❻tumšs plankums; ❼kritala; nokritis koks; **darb.** ❶piesegt; aizklāt; ❷aizsargāt; ❸turēt rokās; ❹slēpties; paslēpties; paglābties; ❺neskaidri redzēt; raibs gar acīm

翼 yì **lietv.** ❶*(putna vai kukaiņa)* spārns; *(zivs)* peldspura; ❷*av.* spārns; plakne; ❸*tehn. (dzenskrūves)* lāpstiņa; ❹*milit.* flangs; ❺*polit. (partijas kreisais vai labais)* spārns; ❻sāns; mala;

❶nojume; pajume; **darb.** ❶kļūt par spārniem; kalpot kā spārniem; ❷palīdzēt; atbalstīt; uzticīgi kalpot; ❸izmantot kā spārnus; ❹lolot; rūpēties; ❺izplest rokas kā spārnus; ❻*milit.* aptvert no flangiem; saņemt spīlēs; ❼izdzīt zvēru *(no meža)*; **īpašv.** Ji *uzv.*

翼侧 yìcè *milit.* flangs; spārns

翼肋 yìlèi *av.* spārna ribiņa

翼龙 yìlóng *paleont.* pterozaurs

翼手龙 yìshǒulóng *paleont.* pterodaktils

翼手目 yìshǒumù *zool.* sikspārņi *(Chiroptera)*

翼型 yìxíng *av.* spārna profils

臆 yì **lietv.** ❶krūtis; krūts; ❷sirds; dvēsele; ❸domas; ieceres; uzskati; jūtas

臆测 yìcè spekulatīvs slēdziens; subjektīvs viedoklis

臆断 yìduàn secināt apriori; patvaļīgi izlemt

臆造 yìzào izdomājums; uz minējumiem balstīts

癔 yì **sast.**

癔病 yìbìng *med.* histērija

镱(鐿) yì **lietv.** *ķīm.* iterbijs (Yb)

yin

阴(陰、隂) yīn **lietv.** ❶*filoz.* negatīvais *(sievišķais)* pasaules pirmsākums; negatīvā kategorija; kosmogonijas negatīvā substance *(pirmavots 易经)*; ❷saules ēna *(uz saules pulksteņa)*; *tēl.* laiks; ❸ēnas puse; *(kalna)* ziemeļu puse; *(upes)* dienvidu krasts; ❹otra puse; kreisā puse; ❺nakts; tumsa; ❻debess spīdeklis; mēness; ❼viņpasaule; aizsaule; ❽elle; pekle; ❾rudens – ziemas sezona; aukstums; ❿dzimumorgāni *(īpaši – sieviešu)*; kaunums; ⓫*fiz.*, *elektr.* negatīvais pols; **īp.** ieliekts; iespiests; ❶iegriezts; iecirsts; ❷ēnains; tumšs; blāvs; ❸mākoņains; ❹drūms; skumjš; ❺slepens; slēpts; ❻melns; **darb.** ❶apmākties; nomākties; pārklāties ar mākoņiem; ❷slēpties; ❸slēpt; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

阴暗 yīn'àn ❶tumšs; ēnains; drūms; ❷apmācies; ❸*pārn.* drūms izskats

阴暗面 yīn'ànmiàn *arī – pārn.* ēnas puse

阴部 yīnbù ❶dzimumorgāni; kaunums; ❷slēptā daļa; neredzamā daļa

阴曹地府 yīncáo-dìfǔ ❶aizkapa valstība; ❷elle; pekle

阴沉 yīnchén apmācies; drūms

阴唇 yīnchún *anat.* kaunuma lūpas

阴错阳差 yīncuò-yángchā ❶*(zīlēšanā)* sešdesmit zīmju kalendāra cikla nelaimīgās dienas *(pirms 1.-ās 甲子, pirms 16.-tās 卯已, pirms 31.-ās 甲午)*; ❷nelaimīgs pārpratums; nožēlojama neveiksme; neiespējams juceklis

阴丹士林 yīndānshìlín ❶*ķīm.* *(sintētiska krāsviela)* indantrēns; ❷ar indantrēnu krāsoti kokvilnas audumi

阴道 yīndào ❶jiņ spēka īpašības *(mīkstums; maigums)*; ❷tīrība; ❸paklausība; padotās personas *(dēla; sievas)* morālās īpašības; ❹mēness orbīta; ❺labā puse; ❻ceļš kalna ziemeļu pusē; ❼*anat.*, *bot.* maksts; ❽*biol.* dzimumspēja

阴道炎 yīndàoyán *med.* vaginopātija

阴德 yīndé ❶dabas sievišķie spēki; pasaules pirmsākuma negatīvā *(pasīvā)* substance; ❷slēptā labdarība; ❸sieviešu labdarība

阴地植物 yīndì zhíwù ❶*bot.* ēnaugi; ❷kapsēta

阴蒂 yīndì *anat.* klitors; kuteklis

阴电 yīndiàn ❶zibens; ❷*fiz.* negatīvā elektrība

阴电荷 yīndiànhè *fiz.* negatīvais lādiņš

阴电子 yīndiànzǐ *el.* negatīvais elektrons

阴毒 yīndú slepeni darīt ļaunu; ļauni viltīgs

阴风 yīnfēng ❶ziemeļu vējš; ziemas vējš; ❷aizkapa valstības vēsma; ❸sasmakusi dvaka

阴阜 yīnfù *anat.* kaunuma kalns

阴干 yīngān sievišķie *(pāru)* Debesu celmi *(cikliskās zīmes)* 乙，丁，己，辛，癸

阴沟 yīngōu ❶*anat.* sprauga; ❷slēgts noteku grāvis

阴户 yīnhù *anat.* maksts; vulva

阴魂 yīnhún mirušā dvēsele

阴魂不散 yīnhún-bùsàn ◊ dvēsele vēl joprojām neizgaist *(dvēsele vēl arvien ir dzīva)*

阴极 yīnjí *fiz.* katods; negatīvais pols; negatīvais elektrons

阴间 yīnjiān aizkapa valstība; ēnu valstība

阴茎 yīnjīng *anat.* vīrieša dzimumorgāns; penis

阴茎套 yīnjīngtào prezervatīvs

阴离子 yīnlízǐ *fiz.* negatīvais jons

阴历 yīnlì lunārais kalendārs

阴凉 yīnliáng ❶ēnains; vēss; ❷*dial.* ēnaina vieta

阴霾 yīnmái apmācies vējains laiks

阴门 yīnmén *anat.* maksts; vulva

阴谋 yīnmóu ❶sazvērestība; slepena noruna; ❷intriga; intriģēt

阴谋家 yīnmóujiā sazvērnieks; intrigants

阴模 yīnmú *tehn.* matrica

阴囊 yīnnáng *anat.* sēklinieku maisiņš

阴平 yīnpíng *ķīn.fon.(ķīniešu literārās valodas pirmais tonis)*

阴森 yīnsēn ❶ēnains; krēslains; ❷gaismu necaurlaidīga *(lapotne)*

阴山背后 yīnshān-bèihòu ◊ aiz tumšajiem kalniem *(❶cilvēku aizmirsts nostūris; ❷kluss stūrītis)*

阴虱 yīnshī *med.* kaunuma uts

阴私 yīnsī slepens darījums; mahinācija

阴天 yīntiān mākoņainas debesis; apmācies laiks

阴文 yīnwén ieraksts ar *(metālā; kokā vai citā materiālā)* iecirstiem hieroglifiem

阴险 yīnxiǎn ļauni viltīgs *(plāns; rīcība u.c.)*

阴性 yīnxìng ❶ negatīvs raksturs; ❷ *med.* negatīva reakcija *(uz vakcīnu)*; ❸ *biol.* negatīvs; ❹ *lingv.* sieviešu dzimte

阴阳怪气 yīnyáng-guàiqì dīvainība; ērmība; savādnieciskums

阴一套, 阳一套 yīn yī tào,yáng yī tào acīs darīt vienu, neredzot – pavisam ko citu *(viena runa vārdos, pilnīgi cita rīcība darbos)*

阴翳 yīnyì ❶ mākoņains; apmācies; ❷ ēnains

阴影 yīnyǐng ❶ ēna; ēnas; ❷ siluets

阴雨 yīnyǔ ❶ apmācies un lietains *(laiks)*; ❷ ilgstošs lietus

阴雨天 yīnyǔtiān lietains laiks; nelāgs laiks

阴郁 yīnyù ❶ apmācies *(laiks)*; pelēks; ❷ drūms *(noskaņojums u.c.)*

阴云 yīnyún mākonis

阴韵 yīnyùn *lit.* jiņ *(sievišķā)* atskaņa *(kopš Juaņ dinastijas pieņemtajā 106 atskaņu sistēmā)*

因(囙) yīn **lietv.** ❶ iemesls; iegansts; pamats; priekšnoteikums; ❷ *bud. (likteni noteicošais)* priekšnoteikums; ❸ sākums; pirmsākums; **saik.** ❹ tāpēc, ka; sakarā ar; *(tā)*...rezultātā; ❺ atkarībā no; saskaņā ar; ❻ ar...palīdzību; **apst.** tāpēc; līdz ar; tūdaļ; **darb.** ❼ balstīties uz; pamatojoties uz; izmantot; ❽ sekot; iet pēdās; turpināt; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

因变量 yīnbiànliàng *mat.* atkarīgs mainīgs *(lielums)*

因变数 yīnbiànshù *mat.* atkarīgs mainīgs *(lielums)*

因材施教 yīncái-shījiào mācīt, rēķinoties ar katra individuālajām spējām *(diferencēta pieeja katram skolniekam)*

因此 yīncǐ tāpēc; tāpēc, ka

因地制宜 yīndì-zhìyí pieņemt lēmumu, atkarībā no vietējiem apstākļiem *(rēķināties ar vietējiem apstākļiem)*

因而 yīn'ér ❶ tāpēc, ka; sakarā ar to; tādā veidā; ❷ nevērīgi; nevērīgums; ❸ vieglprātīgs

因公 yīngōng dienesta jautājumā; darba lietā; pienākumu lietā

因果 yīnguǒ cēloņi un sekas; *filoz.* cēlonība; kauzalitāte

因果论 yīnguǒlùn *filoz.* cēlonības teorija; kauzalitātes teorija

因果律 yīnguǒlǜ *filoz.* cēlonības likums

因果性 yīnguǒxìng *filoz.* cēlonība

因祸得福 yīnhuò-dēfú laime nelaimē

因利乘便 yīnlì-chéngbiàn izmantot labvēlīgus apstākļus *(izmantot labvēlīgu gadījumu)*

因陋就简 yīnlòu-jiùjiǎn ❶ izmantot visvienkāršākos līdzekļus *(izmantot tos līdzekļus, kas acumirklī pie rokas)*; ❷ ekonomēt līdzekļu trūkuma dēļ

因人成事 yīnrén-chéngshì rīkoties, cerot uz citu palīdzību *(darīt ar svešām rokām)*

因时制宜 yīnshí-zhìyí pieņemt lēmumu atbilstoši *(attiecīgā)* laika prasībām *(rēķināties ar attiecīgo momentu)*

因式 yīnshì *mat.* reizinātājs

因事制宜 yīnshì-zhìyí pieņemt lēmumu atbilstoši lietas apstākļiem

因势利导 yīnshì-lìdǎo kārtot darīšanas piemērojoties dabīgai notikumu attīstībai

因数 yīnshù *mat.* reizinātājs

因素 yīnsù ❶ elements; ❷ faktors

因素论 yīnsùlùn *filoz.* faktoru teorija

因为 yīn·wei ❶ dēļ; tādēļ; ❷ tādēļ, ka; tāpēc, ka

因袭 yīnxí ❶ sekot *(piemēram)*; atdarināt; ❷ tradīcija; tradicionāls; ❸ mantots

因小失大 yīnxiǎo-shīdà sīkuma dēļ zaudēt *(kaut ko daudz)* lielāku *(cenšoties saglabāt mazo, zaudēt lielo)*

因循 yīnxún ❶ pieturēties pie ierastā *(sekot tradīcijai; dzīvot pa vecam)*; ❷ neizrādīt uzņēmību; ❸ vilkt garumā; ❹ ka tik kaut kā; ❺ kūtrs; inerts

因噎废食 yīnyē-fèishí ◊atteikties no ēdiena, baidoties aizrīties *(atteikties no vajadzīga pasākuma, baidoties ciest neveiksmi)*

因由 yīnyóu iemesls; iegansts

因缘 yīnyuán *bud.* izraisošais un sekmējošais; apstākļi un sakarības

因子 yīnzǐ *mat.* reizinātājs; faktors

洇 yīn **darb.** ❶ krist ūdenī; grimt *(ūdenī)*; slīkt; ❷ iegrimt *(zemē)*; ❸ pazust nebūtībā; ❹ izmirkt; samirkt; ❺ izplūst *(par tinti)*; ❻ appludināt; pazust *(viļņos)*; apglabāt *(viļņos)*; ❼ samērcēt; izmērcēt

音 yīn **lietv.** ❶ skaņa; troksnis; ❷ balss; *(muzikāla)* skaņa; tembrs; tonis; ❸ izruna; runas maniere intonācija; akcents; ❹ skanējums; *(hieroglifa)* izruna; ❺ zilbe; ❻ *fon.* zilbes izskaņa; fināle; ❼ jaunumi; ziņas; vēstule; ❽ *piekl.* Jūsu vārdi; Jūsu runas; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

音变 yīnbiàn *fon.* skaņas izmaiņas

音标 yīnbiāo ❶ fonētiskais alfabēts; ❷ burts; ❸ transkripcija

音波 yīnbō *fiz.* skaņu vilnis

音步 yīnbù *lit.* vārsmošanas pēda

音叉 yīnchā *mūz.* kamertonis

音长 yīncháng *fon.* skaņas ilgums

音程 yīnchéng *mūz., fiz.* intervāls

音调 yīndiào ❶ melodija; intonācija; ❷ *mūz.* toņkārta; tonalitāte; ❸ *fon.* tonis; muzikālais akcents; ❹ *fiz.* tonis; skaņas augstums

音符 yīnfú ❶ *mūz.* notis; nošu zīmes; ❷ *(vesela)* nots

音高 yīngāo skaņas augstums; tonis

音级 yīnjí *mūz.* skaņas līmenis

音阶 yīnjiē *mūz.* gamma

音节 yīnjié ❶ *mūz.* ritms; ❷ *mūz.* tonis; skaņa; ❸ *mūz.* skaņkārta; ❹ *lingv.* zilbe

音量 yīnliàng skaņas spēks; skaļums

音列 yīnliè *mūz.* gamma

音律 yīnlǜ ❶ *mūz.* tonis; akords; ❷ *mūz.* skaņojums
音名 yīnmíng *mūz.* burtu apzīmējumi
音频 yīnpín ❶ *fiz.* skaņas frekvence; ❷ *el.* tonālā *(telegrafēšana)*
音品 yīnpǐn ❶ *mūz.* tembrs; tonālā kvalitāte; skaņas kvalitāte; ❷ *lingv.* allofons
音强 yīnqiáng *fiz.* skaļums; skaņas spēks
音区 yīnqū *mūz.* reģistrs
音儿 yīnr ❶ skaņa; balss; izruna; ❷ *(runas)* nokrāsa; ❸ mājiens
音容 yīnróng ❶ balss un tēls; ❷ izskats; āriene *(parasti – par mirušo)*
音色 yīnsè *mūz.* tembrs; skaņas kvalitāte
音势 yīnshì sk. 音强
音素 yīnsù *lingv.* fonēma
音速 yīnsù *fiz.* skaņas ātrums
音位 yīnwèi *lingv.* fonēma; fonēmātisks
音位学 yīnwèixué fonoloģija
音问 yīnwèn vēstule; vēstulīte; ziņa
音系 yīnxì *lingv.* fonētiskā sistēma
音响 yīnxiǎng ❶ skaņa un atskaņa; ❷ balss un atbalss
音响度 yīnxiǎngdù skaņas skaļums
音响学 yīnxiǎngxué fonētiskā akustika
音信 yīnxìn sk. 音问
音序 yīnxù alfabēta secība; alfabēta kārtība
音讯 yīnxùn ❶ hieroglifa skanējums un nozīme; ❷ hieroglifa nozīmes skaidrojums pēc tā skanējuma *(ar homonīmu palīdzību)*
音义 yīnyì hieroglifa skanējums un nozīme
音译 yīnyì transkripcija; transliterācija
音域 yīnyù *mūz. (balss)* diapazons; *(instrumenta)* reģistrs
音乐 yīnyuè mūzika
音乐会 yīnyuèhuì ❶ koncerts; ❷ filharmonija
音乐家 yīnyuèjiā muzikants
音乐迷 yīnyuèmí melomāns
音乐台 yīnyuètái estrāde; skatuve
音乐厅 yīnyuètīng *mūz.* koncertzāle
音韵学 yīnyùnxué ❶ *(senajā ķīn. filoloģijā)* fonētika; ❷ fonoloģija
音障 yīnzhàng *fiz.* skaņas barjera
音值 yīnzhí skaņas kvalitāte; tembrs
音质 yīnzhì sk. 音值
音缀 yīnzhuì sk. 音节
音组 yīnzǔ skaņu sakopojums; skaņu kombinācija

荫(蔭) yīn/yìn **lietv.** *(koku)* ēna; paēna

荫蔽 yīnbì ❶ noslēpties aizsegā; aizsegs; ❷ aiziet pagrīdē; ❸ maskēšana; maskēšanās; nomaskēts
荫翳 yīnyì biezas lapotnes ēna

茵 yīn **lietv.** ❶ maša; paklājs *(gulēšanai)*; ❷ *rit.(zārka uzstādīšanai un pārnešanai paredzēts)* rāmis; katafalka rāmis

茵陈蒿 yīnchénhāo *bot.* matainā vērmele *(Artemisia capillaris)*

姻(婣) yīn **lietv.** ❶ laulība; laulības dzīve; ❷ laulībā iegūta radniecība

姻亲 yīnqīn *jur.* radniecība; sievas radinieks *(vīram)*; vīra radinieks *(sievai)*
姻缘 yīnyuán laulības saites

氤 yīn **sast.**

氤氲 yīnyūn mutuļot *(par dūmiem)*

殷(慇) yīn/yān **īp.** ❶ liels; varens; ❷ svarīgs; svinīgs; ❸ dziļš; spēcīgs; ❹ augstākajā pakāpē; ❺ gādīgs; uzmanīgs; laipns; ❻ daudz; lielā skaitā; ❼ bagāts; turīgs; ❽ skaļš; dārdošs; **darb.** ❶ precīzi noteikt; savest kārtībā; ❷ padarīt bagātu; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

殷钢 yīngāng *metal.* niķeļa tērauds; invars
殷鉴不远 yīnjiàn-bùyuǎn ◊ pēc brīdinājuma Jiņ dinastijai tālu nav jāmeklē *(mitoloģiskās 夏 dinastijas krišana ir 殷 dinastijas sākums; tēlaini,- pagātnes piemēri kalpo kā mācība vēlākajām paaudzēm)*
殷切 yīnqiè ❶ centīgs; ❷ uzstājīgs; ❸ spēcīgs; pārliecinošs; ❹ no visas sirds
殷勤 yīnqín ❶ uzmanīgs; laipns; ❷ centīgs; strādīgs; čakls
殷实 yīnshí ❶ pilns; ❷ bagāts; turīgs; nodrošināts
殷殷 yīnyīn ❶ ziedošs; ❷ bagātīgs; daudzskaitlīgs; ❸ skumjš; bēdīgs; ❹ uzmanīgs; gādīgs; ❺ centīgs; čakls
殷忧 yīnyōu dziļas bēdas; izmisums

铟(銦) yīn **lietv.** *ķīm.* indijs (In)

喑(瘖) yīn **darb.** ❶ aizsmakt; ❷ kļūt mēmam; ❸ neuzdrīkstēties pateikt ne vārda; ❹ kliegt; saukt

喑哑 yīnyǎ ❶ mēms; ❷ dobja *(skaņa; balss)*; ❸ apklust; *sar.* pieturēt mēli; ❹ aizsmakt

吟(唫) yín **darb.** ❶ lasīt dziedošā balsī; deklamēt; ❷ stenēt; smagi pūst; apraudāt; ❸ kliegt; ❹ rēkt; rūkt; baurot; ❺ sisināt; čirkstēt *(zvēru; putnu un kukaiņu radītās skaņas)*; **lietv.** ❶ *lit. (lirisks dziedājums; elēģija)*; ❷ nopūta; vaids; kunkstiens; ❸ *(zvēru; putnu; kukaiņu)* rēkšana; rūkšana; dziedāšana; sisināšana; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

吟哦 yín'é lasīt dziedošā balsī; deklamēt
吟风弄月 yínfēng-nòngyuè ◊ apdziedāt vēju un mēnesi *(vārsmot par abstraktām tēmām, atrautībā no reālās dzīves)*
吟味 yínwèi ❶ deklamēt; lasīt dziedošā balsī; ❷ baudīt dzeju; ❸ iedziļināties *(dzejā u.c.)*; iepatikties *(par teātri; dziedāšanu u.c.)*

吟咏 yínyǒng lasīt dziedošā balsī; deklamēt

垠 yín **lietv.** ✪ stāvs krasts; krasta krauja; ✪ gals; mala; robeža

狺 yín **onom.** *(suņu)* košanās un rūkšanas skaņu atdarinājums; **darb.** rūkt; kosties *(par suņiem)*

狺狺 yínyín ✪ suņu ķīviņa skaņas; ✪ kosties

寅 yín **lietv.** ✪ *(12. zīmju cikla trešā cikliskā zīme)*; ✪ Tīģera gads *(gadus apzīmējot ar cikliskajām zīmēm)*; ✪ diennakts laiks no plkst. 3 naktī līdz 5 rītā; **apst.** ar cieņu; godbijīgi; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

寅吃卯粮 yínchī-mǎoliáng ◊ nākamā gada graudus apēst jau šogad *(tēriņi pārsniedz ienākumus; nespēt savilkt galus kopā)*

寅时 yínshí diennakts laiks no plkst. 3 naktī līdz plkst. 5 rītā

淫(婬) yín **īp.** ✪ netikls; izlaidīgs; ✪ ķecerīgs; ✪ miesaskārīgs; nekaunīgs; ✪ neķītrs; jēls; ✪ pārpildīts *(trauks)*; izdangāts *(ceļš)*; ✪ pārliecīgs; ilgstošs; ✪ liels; bagātīgs; dāsns; **apst.** ✪ netikli; izlaidīgi; ✪ miesaskārīgi; ✪ pārlieku; par daudz; ✪ dāsni; plaši; ļoti; **darb.** ✪ nodoties pārmērībām; nezināt mēru; ieslīgt *(dzeršanā u.c.)*; novirzīties no pareizā ceļa; ✪ nodoties netiklībai; ✪ pārkāpt laulību; ✪ neapturami sakuplot; ✪ tecēt; sūkties cauri; līt pāri; ✪ pavedināt; samaitāt; ✪ stāties nelikumīgos dzimumsakaros; apkaunot *(sievieti)*; ✪ izplatīt; attīstīt; ✪ mērcēt; impregnēt; iekrāsot; **lietv.** ✪ netiklība; izlaidība; ✪ ļaunums; jukas; ✪ nelikumīgi dzimumsakari; ✪ miesaskāre; neapturama tieksme uz netikumiem; ✪ ilgstošs lietus

淫荡 yíndàng ✪ netikls; izlaidīgs; amorāls; ✪ netiklība

淫妇 yínfù netikle; padauza

淫棍 yíngùn *vulg.* izvirtulis; netiklis *(baudkārs cilvēks)*

淫秽 yínhuì ✪ netīrs; netikls; ✪ erotisks; neķītrs

淫乱 yínluàn novest no pareizā ceļa; rosināt pārkāpt morāli un likumu

淫书 yínshū neķītra satura grāmata; pornogrāfija

淫威 yínwēi ļaunprātīgi izmantot varu; patvaļa

淫猥 yínwěi ✪ neķītrība; jēlība; cinisms; ✪ neķītrs; jēls

淫亵 yínxiè nepieklājīgs; neķītrs; netīrs

淫雨 yínyǔ ilgstošs lietus

银(銀) yín **lietv.** ✪ sudrabs; sudraba; ar sudrabu inkrustēts; ✪ *ķīm.* sudrabs (Ag); ✪ sudraba nauda; ✪ *(no sudraba darināts)* zīmogs; **īpašv.** Jiņ *uzv.*

银白 yínbái sudrabots

银白杨 yínbáiyáng *bot.* sudrabapse *(Populus alba)*

银本位 yínběnwèi sudraba standarts

银本位制 yínběnwèizhì *fin.* sudraba monometālisms

银币 yínbì sudraba monēta; sudraba nauda

银鲳 yínchāng *zool.* spoguļzivs; sudrabotais pampuss *(Stromateoides argenteus)*

银道 yíndào *astr.* galaktiskais ekvators

银道圈 yíndàoquān *astr.* Piena ceļa gredzens

银锭 yíndìng ✪ sudrabs stieņos; ✪ *rit. (rituālam domātā)* papīra nauda

银盾 yíndùn sudraba vairogs *(no sudraba darināta galda rota)*

银耳 yín'ěr ✪ sudrabotā koka sēne; ✪ *bot.* ķērpveidīgā tremella *(Tremella fuciformis)*

银根 yíngēn *novec.* naudas apgrozījums

银汉 yínhàn *astr.* Piena ceļš

银行 yínháng banka

银行家 yínhángjiā baņķieris

银行界 yínhángjiè baņķieru aprindas

银行券 yínhángquàn *fin.* bankas biļete; banknote

银行团 yínhángtuán banku konsorcijs

银号 yínhào ✪ naudas maiņas veikaliņš; ✪ neliela banka

银河 yínhé *astr.* galaktika; Piena ceļš

银河系 yínhéxì *astr.* galaktika

银红色 yínhóngsè ✪ spilgti rozā krāsa; ✪ sudraboti sarkana krāsa

银狐 yínhú sudrablapsa

银灰色 yínhuīsè sudraboti pelēka krāsa

银婚 yínhūn sudraba kāzas

银极 yínjí *astr.* galaktiskais pols

银匠 yínjiàng ✪ juvelieris; ✪ sudraba raudzes meistars

银角子 yínjiǎo·zi *dial.* sudraba sīknauda

银经 yínjīng *astr.* galaktiskais garums

银聚度 yínjùdù *astr.* galaktiskā koncentrācija

银矿 yínkuàng sudraba rūda

银两 yínliǎng ✪ *(dārgmetālu svara vienība Ķīnā)* 两 lians *(ļans;taels) (35–37,5 g)*; ✪ nauda; ✪ sudrabs

银楼 yínlóu juvelieru veikals; juvelieru veikaliņš

银幕 yínmù *kinem.* ekrāns

银鸥 yín'ōu *zool.* sudrabotā kaija *(Larus argentatus)*

银器 yínqì sudraba trauki; sudraba sadzīves priekšmeti

银钱 yínqián nauda; bagātība

银色 yínsè ✪ sudrabaina krāsa; sudrabota krāsa; ✪ sudraba prove

银鼠 yínshǔ *zool.* sermulis *(Mustela erminea)*

银鼠皮 yínshǔpí sermuļāda

银纬 yínwěi *astr.* galaktiskais platums

银杏 yínxìng *bot.* divdaivu ginks *(Gingko biloba)*

银洋 yínyáng ✪ metāla nauda; monētas; ✪ sudraba dolāri; ✪ *vēst.* ļani *(taeli)* un dolāri

银样镴枪头 yínyàng làqiāngtóu ◊ sudrabots misiņa *(vaska)* šķēpa uzgalis *(krāšņs greznuma priekšmets; tikai šķitums)*

银鱼 yínyú *zool.* sīkzobu stiklzivs *(Salanx microdon)*

银元 yínyuán sudraba juaņs; sudraba dolārs
银朱 yínzhū *ķīm.* cinobrs
银子 yín·zi ✪sudraba izstrādājumi; sudraba priekšmeti; ✪sudraba lians *(ļans)*; nauda

龈(齦) yín **lietv.** *anat.* smaganas

夤 yín **darb.** ✪cienīt; dziļi cienīt; izrādīt godbijību; ✪virzīties uz priekšu; rāpties augšā; celties augšā; **īp.** ✪augsts; liels; milzīgs; ✪vēla *(nakts)*; **lietv.** ✪*(kautķermeņa)* muguras gabals; krūts gabals; ✪*(auga)* sakne
夤夜 yínyè dziļa nakts
夤缘 yínyuán ✪rāpties kraujā; ✪klāties, vīties *(par augiem)*; ✪censties izvirzīties ar jebkuru līdzekļu palīdzību *(izmantojot protekciju; uzpirkšanu u.c.)*

霪 yín **lietv.** ilgstošs lietus; ilgstošs slapjdraņķis u.c. **īp.** ilgstošs; ilglaicīgs
霪雨 yínyǔ *(kā arī 淫雨)* ilgstošs lietus

引 yǐn **darb.** ✪uzvilkt *(loku)*; novilkt *(trosi)*; ✪vilkt *(vezumu)*; ✪vest *(kādu)*; vest aiz sevis; atvērt ceļu; ✪izvirzīt; rekomendēt; ✪izsaukt; izmānīt; iesaistīt; ✪izmantot kā pierādījumu; atsaukties *(uz kaut ko)*; citēt; ✪atzīt *(kļūdas)*; uzņemties atbildību; ✪izlabot; savest kārtībā; ✪stepēt *(vatētu segu)*; ✪*sar.* atvest mājās sievu *(vīru)*; apprecēties; ✪stiepties *(par mākoņiem; dzērvju kāšiem u.c.)*; ✪uzvilkt *(dziesmu)*; ✪attīstīties; izplatīties; ✪atzīties; ✪atkāpties; ✪strīdēties; ķīvēties; ✪*teātr.* iziet uz skatuves; **lietv.** ✪ievads; ievadvārdi; ievaddaļa; ✪*lit.* prologs; ✪*mūz.* prelūdija; ✪atsaite; streņģe; ✪*vēst.* rakstiska atļauja; *(sāls pārvadāšanas un pārdošanas)* licence; *(tējas pārdošanas)* atļauja; **īpašv.** Jiņ *uzv.*
引爆 yǐnbào ✪aizdedzināt; uzliesmot; ✪detonēt; ✪sakarsēt
引柴 yǐnchái aizkurs; iekuri
引导 yǐndǎo ✪vest aiz sevis; rādīt ceļu; ✪*bud.* pilnveidot; ✪iesaistīt; ievilkt; ✪*dao.* fiziski vingrinājumi *(kā pilnveidošanās paņēmiens)*; ✪*tehn.* vadotne
引导星 yǐndǎoxīng *astr.* vadošā zvaigzne
引动 yǐndòng iedarboties; izsaukt; izraisīt
引逗 yǐndòu ✪izsaukt; iesaistīt; ✪ķircināt
引渡 yǐndù izdot noziedznieku; noziedznieka izdošana
引而不发 yǐn'érbùfā ◊ uzvilkt loku, bet neizšaut *(✪mācot citus, nerīkoties viņu vietā, bet ļaut rīkoties apmācamajiem pašiem; ✪piedraudēt, bet neizpildīt draudus)*
引港 yǐngǎng ✪ievest kuģi ostā; ✪ostas locis
引吭高歌 yǐnháng-gāogē ✪sākt skaļi dziedāt; ✪dziedāt pilnā balsī
引号 yǐnhào pēdiņas; *(ielikt vārdu)* pēdiņās
引河 yǐnhé ✪novirzīt upi *(citā gultnē)*; ✪upes atzars; kanāls
引火 yǐnhuǒ aizdedzināt; iededzināt; iedegšana
引火烧身 yǐnhuǒ-shāoshēn ◊ aizdedzināt pašam sevi; izsaukt uguni uz sevi *(✪pazudināt sevi; ✪novirzīt kritiku uz sevi)*
引火线 yǐnhuǒxiàn *milit.* deglis
引见 yǐnjiàn ✪*vēst.* ievest *(kādu)* audiencē *(pie valdnieka)*; ✪*dial.* stādīt priekšā; iepazīstināt
引荐 yǐnjiàn iepazīstināt; rekomendēt
引进 yǐnjìn ✪stādīt priekšā; rekomendēt; ✪ievilkt; iesaistīt; ✪aizgūt; aizgūšana
引经据典 yǐnjīng-jùdiǎn citēt kanonus *(citēt klasiķus; pamatoties uz klasiķiem)*
引颈就戮 yǐnjǐng jiùlù ◊ pašam palikt galvu zem bendes cirvja *(vīrišķīgi sagaidīt nāvi)*
引咎自责 yǐnjiù zìzé ņemt vainu uz sevis *(atzīt savu vainu)*
引狼入室 yǐnlángrùshì ◊ ievest vilku mājā *(nodarīt sev ļaunu)*
引理 yǐnlǐ *mat.* lemma
引力 yǐnlì *fiz.* pievilkšanās spēks; gravitācija
引力场 yǐnlìchǎng *fiz.* gravitācijas lauks
引力子 yǐnlìzǐ *fiz.* gravitons
引领 yǐnlǐng ✪skatīties ar cerībām; cerēt *(uz kaut ko)*; ļoti gaidīt; ✪vest; virzīt
引流 yǐnliú *med.* drenēt; drenāža
引路 yǐnlù ✪parādīt ceļu; ✪*novec.* doties ceļā
引起 yǐnqǐ rosināt *(apetīti)*; izsaukt
引桥 yǐnqiáo estakāde; tilta uzbraucamā daļa
引擎 yǐnqíng dzinējs; motors; mašīna
引人入胜 yǐnrénrùshèng ✪piesaistīt cilvēku uzmanību; ✪būt uzmanības centrā
引入线 yǐnrùxiàn *el.* ieejošais vads; ieeja
引申 yǐnshēn ✪izplatīt *(pēc analoģijas)*; pārnest *(uz līdzīgiem gadījumiem)*; ✪izmantot pārnestā nozīmē
引向 yǐnxiàng vest uz; virzīt uz
引水 yǐnshuǐ ✪pievadīt ūdeni; ✪ievest kuģi ostā
引水员 yǐnshuǐyuán *jūrn.* locis
引退 yǐntuì ✪iesniegt atlūgumu; ✪*milit.* atvilkt karaspēku
引文 yǐnwén atsauce; citāts; citēt
引线 yǐnxiàn ✪adata; ✪starpnieks; ✪makšķeraukla; ✪*el.* pievads; ✪deglis
引信 yǐnxìn *vēst., milit.* detonators
引言 yǐnyán ✪priekšvārds; ievads; ✪atsauce
引以 yǐnyǐ uzskatīt *(kādu par kaut ko)*
引用 yǐnyòng ✪atsaukties; citēt; ✪pieņemt darbā *(pieņemt dienestā)*
引诱 yǐnyòu ✪vilināt; pavedināt; savaldzināt; ✪iesaistīt; ✪*novec.* virzīt pa pareizo ceļu
引语 yǐnyǔ *lingv. (tiešā; netiešā)* runa

引证 yǐnzhèng ①nosaukt pierādījumus; ②atsaukties uz precedentu; ③citēt; atsauce
引种 yǐnzhòng *lauks.* introdukcija
引子 yǐn·zi ①ievads; ievadvārdi; ②*teātr.* ievada monologs; ③izejas punkts; ④*(mīklas)* ieraugs; ⑤deglis; ⑥*mūz.* introdukcija; ⑦*ķīn. med.* palīglīdzeklis, kas sekmē galveno zāļu iedarbību

吲 yǐn **darb.** *novec.* smieties par sevi
吲哚 yǐnduǒ *ķīm.* indols

饮(飲) yǐn/yìn **darb.** ①dzert; remdēt slāpes; ②lietot alkoholu; dzert vīnu; ③*rit.* skalot muti; ④rīt *(asaras u.c.)*; ⑤dzirdināt *(zirgu u.c.)*; ⑥slēpt sevī; noslēpt; **lietv.** ⑦iedzeršana; nelielas dzīres; ⑧dzēriens; *(zāļu)* uzlējums; ⑨*ķīn. med.* šķidras krēpas
饮弹 yǐndàn lodes ievainojums
饮恨 yǐnhèn turēt naidu uz kādu, bet neuzdrīkstēties pat iepīkstēties
饮料 yǐnliào dzērieni; *(atspirdzinošie)* dzērieni
饮片 yǐnpiàn *ķīn. farm.* ārstniecisko izejvielu gabaliņi
饮泣 yǐnqì rīt asaras; pārdzīvot bēdas
饮食 yǐnshí ①ēdiens un dzēriens; ②dieta
饮水 yǐnshuǐ ①dzeramais ūdens; ②dzert ūdeni
饮水思源 yǐnshuǐ-sīyuán ◊ dzerot ūdeni, domā par avotu *(neaizmirsti galveno; neesi nepateicīgs)*
饮鸩止渴 yǐnzhèn-zhǐkě ◊ remdēt slāpes ar saindētu vīnu *(par līdzekli, kas dod īslaicīgu labumu, bet vēlāk rada nelabojamu ļaunumu)*
饮子 yǐn·zi *ķīn. med.* auksts ārstniecisko zāļu uzlējums

隐(隱) yǐn **darb.** ①slēpties; pazust; izzust; ②aiziet no pasaulīgās dzīves *(atstāt valsts dienestu; dzīvot vientuļnieka dzīvi)*; ③slēpt kļūdas; slēpt vainīgo; ④bēdāties; ciest; slimot; ⑤slēpt; noklusēt; ⑥slēpt sevī; piesavināties; ⑦aiztaisīt; aizslēgt; ⑧aizšķērsot; noklusēt; ⑨nemīlēt; izjust nepatiku *(pret kaut ko)*; ⑩apdomāt; apsvērt; noskaidrot; ⑪atbalstīties uz; **īp.** ⑫tumšs; ēnains; mākoņains; ⑬vājš; neskaidrs; ⑭mierīgs; ⑮vientuļš; nomaļš; ⑯dziļš; neizdibināms; ⑰noslēgts; noslēpumains; ⑱neaizsargāts; nabadzīgs; nabags; ⑲smags; draudīgs; **lietv.** ⑳slēptā būtība; neizdibināmais; noslēpums; ㉑smadzeņu darbība; domāšana; domas; ㉒ēna; ㉓*pārn.* nomaļa vieta; ㉔vientuļnieks; valsts dienestu atstājis zinātnieks *(ierēdnis)*; ㉕mājiens; līdzība; ㉖zema sētiņa; dambis; **īpašv.** Jiņ *uzv.*
隐蔽 yǐnbì ①noslēpt; ②*pārn.* noslēpumā tīts; ③*milit.* maskēties; maskēšanās
隐蔽所 yǐnbìsuǒ *milit.* aizsegs; patvertne
隐藏 yǐncáng ①noslēpt; noslēpties; ②slēpts; slepens
隐恶扬善 yǐn'è-yángshàn slēpt ļaunās un izrādīt labās īpašības*(maskēt negatīvās un izrādīt pozitīvās īpašības)*
隐伏 yǐnfú ①slēpties; ②sēdēt slēpnī; ③slēpt
隐睾症 yǐngāozhèng *med.* kriptorhisms
隐函数 yǐnhánshù *mat.* slēptā funkcija
隐花植物 yǐnhuā zhíwù *bot.* sporaugi
隐患 yǐnhuàn slēpti draudi; slēptas briesmas
隐讳 yǐnhuì vairīties pieminēt; klusēt *(par kaut ko)*; tabu
隐晦 yǐnhuì ①slēpt; nomaskēt; ②neskaidrs; miglains
隐疾 yǐnjí ①slikta slimība; ②ar drēbēm slēptie fiziskie trūkumi
隐晶岩 yǐnjīngyán *ģeol.* afanīts
隐居 yǐnjū attālināties no pasaulīgās dzīves un dzīvot vientuļnieka dzīvi
隐君子 yǐnjūnzǐ ①dienestu atstājis augstmanis *(dižciltīgais)*; ②augsti morāls *(cēlsirdīgs)* cilvēks
隐瞒 yǐnmán slēpt; maskēt; mānīt
隐秘 yǐnmì ①noslēpums; slēpts; slepeni; ②noslēpt·
隐没 yǐnmò ①izzust; ②aiziet bojā
隐匿 yǐnnì slēpties; neizrādīt sevi; slēpt
隐情 yǐnqíng ①lietas slepenie apstākļi; ②slēpjamie fakti; noklusētās detaļas; ③slēpt faktus; noklusēt detaļas
隐忍 yǐnrěn ciest, neizpaužot savas domas vai jūtas *(slēpt savu noskaņojumu)*
隐射 yǐnshè ar to *(kaut ko)* domāt; ņemt vērā *(kaut ko)*
隐身草 yǐnshēncǎo aizslietnis
隐士 yǐnshì no valsts dienesta aizgājis cienījams cilvēks; vientuļnieks
隐私 yǐnsī personīgs noslēpums; dziļš noslēpums
隐痛 yǐntòng neizrādot pārdzīvot bēdas; slēptas bēdas
隐姓埋名 yǐnxìng-máimíng slēpt savu uzvārdu un vārdu
隐隐 yǐnyǐn ①neskaidrs; neskaidri redzams; grūti atšķirams; ②skumjš; bēdīgs; bēdāties; ③grezns; bagātīgs; ④**onom.** smagi piekrautu ratu dārdoņas atdarinājums
隐忧 yǐnyōu slepenas rūpes; dvēseles nemiers
隐语 yǐnyǔ ①mājiens; mīkla; ②žargons; profesionāla valoda
隐约 yǐnyuē ①blāvs; neskaidrs; ②lakoniski izteikt dziļas domas *(īsos vārdos slēpt dziļas domas)*; ③slēpt sevī; slēpt
隐衷 yǐnzhōng tādi apstākļi par kuriem nevienam neko nepastāstīsi

瘾(癮) yǐn **lietv.** *(nopietna)* aizraušanās; vājība; **darb.** aizrauties *(ar alkohola lietošanu; opija smēķēšanu u.c.)*
瘾头 yǐntóu aizraušanās; vājība

Y

印 yìn **lietv.** ❶ zīmogs; zīmoggredzens; ❷ zīmoga nospiedums; iededzināta zīme; spiedogs; ❸ nospiedums; pēdas; plankums; ❹ medaljons; ❺ smaržvielu *(smaržu)* tablete; ❻ paraugpaņēmiens; lielisks paraugs; ❼ amata prerogatīvas; ierēdņa amats; **darb.** ❶ drukāt grāmatas; apdrukāt audumu; ❷ noņemt nospiedumu; ❸ pavairot fotogrāfijas; ❹ *(noziedzniekam)* iededzināt zīmogu; ❺ iespiesties *(atmiņā)*; atstāt pēdas *(smiltīs)*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Indija; ❷ Jiņ *uzv.*

印把子 yìnbà·zi ❶ zīmoga rokturis; ❷ zīmogs *(pārn. vara; amata prerogatīvas)*

印本 yìnběn *poligr.* iespiedeksemplārs

印次 yìncì *poligr.* metiens

印地语 yìndìyǔ hindi valoda

印第安人 yìndì'ānrén Amerikas indiānis

印度 Yìndù Indija

印度教 yìndùjiào *rel.* hinduisms

印度教徒 yìndùjiàotú hinduists

印度羚 yìndùlíng *zool.* garna *(Antilope cervicarpa)*

印度貘 yìndùmò *zool.* Indijas tapīrs *(Tapirus indicus)*

印度尼西亚 Yìndùníxīyà Indonēzija

印度尼西亚人 yìndùníxīyàrén indonēzietis

印度尼西亚语 yìndùníxīyàyǔ indonēziešu valoda

印度人 yìndùrén indietis

印发 yìnfā drukāt; izdot; laist apgrozībā

印痕 yìnhén zīmogs; *(pārdzīvotā)* pēdas

印花 yìnhuā apdrukāts audums; apdrukāt audumu

印花布 yìnhuābù apdrukāts audums; apdrukāts katūns

印花绸 yìnhuāchóu apdrukāts zīda audums

印花工 yìnhuāgōng katūna audumu apdrukātājs; strādnieks, kas apdrukā katūnu

印花机 yìnhuājī katūna apdrukāšanas mašīna

印花税 yìnhuāshuì zīmognodeva

印鉴 yìnjiàn *poligr.* kontrolnovilkums

印模 yìnmó *tehn.* kalšanas štance; puansons; zīmoga nospieduma paraugs

印泥 yìnní sarkanā zīmogkrāsa

印片 yìnpiàn *fot.* attēls

印染 yìnrǎn audumu apdrukāšana un krāsošana

印染厂 yìnrǎnchǎng *(katūna audumu apdrukāšanas un krāsošanas)* fabrika

印色 yìn·se sk. 印泥

印数 yìnshù *poligr.* tirāža

印刷 yìnshuā drukāt; drukāšana; drukāts; tipogrāfijas

印刷电路 yìnshuā diànlù *radioteh.* drukāta shēma

印刷机 yìnshuājī *poligr.* tipogrāfijas iespiedmašīna

印刷品 yìnshuāpǐn ❶ iespieddarbs; iespiests literārs darbs; ❷ bandrole

印刷术 yìnshuāshù poligrāfija

印刷所 yìnshuāsuǒ tipogrāfija

印刷体 yìnshuātǐ tipogrāfijas *(burti; rakstības stils)*

印刷业 yìnshuāyè poligrāfija

印台 yìntái zīmogu spilventiņš

印堂 yìntáng pieres daļa starp uzacīm; virsdegune *(profesionāla zīlnieku valoda)*

印相纸 yìnxiàngzhǐ fotopapīrs

印象 yìnxiàng iespaids; priekšstats; efekts

印象派 yìnxiàngpài impresionisms

印信 yìnxìn *novec.* valsts iestādes zīmogs; valsts zīmogs

印行 yìnxíng publicēt; izdot; publicēts

印油 yìnyóu ❶ tipogrāfijas krāsa; ❷ sarkanā zīmogkrāsa

印张 yìnzhāng *poligr.* iespiedloksne

印章 yìnzhāng zīmogs

印证 yìnzhèng ❶ apstiprināt ar zīmogu; apliecināt; ❷ apliecinājums; apstiprinājums

印子 yìn·zi ❶ nospiedums; pēdas; ❷ īslaicīgs aizdevums *(uz sarežģītiem procentiem)*

印子钱 yìn·ziqián augļotāja aizdevums; augļošana

饮(飲) yìn/yǐn **darb.** dzirdināt *(zirgu u.c.)*; padzirdīt

茚 yìn **lietv.** *ķīm.* indēns

荫(蔭) yìn/yīn **lietv.** ❶ pavēnis; ēnaina vieta; ❷ saules pulksteņa ēna; ❸ aizbildniecība; aizsardzība; palīdzība; **darb.** ❶ piesegt; aizsargāt; ❷ izmantot vecāku aizbildniecību; tikt izvirzītam par tēva vai vectēva nopelniem; **īp.** ❶ ēnains; pasargāts no saules; ❷ drūms

荫庇 yìnbì ❶ aizsargāt; slēpt; ❷ ņemt savā aizbildniecībā

荫凉 yìnliáng vēss; mēreni auksts

窨 yìn/xūn **darb.** uzglabāt pagrabā; **lietv.** pagrabs; pazeme

窨井 yìnjǐng kontrolaka; filtraka

鲫(鮣) yìn **lietv.** *zool.* svītrainais piesūceknis *(Echeneis naucrates)*

ying

应(應) yīng/yìng **darb.** ❶ atbilst; derēt; tikt saskaņotam ar; ❷ nopelnīt; pelnīti saņemt; **mod. darb.** vajag; nākas; nepieciešams; ❷ vajadzētu būt; acīmredzot; droši vien; **īpašv.** Jin *uzv.*

应当 yīngdāng ❶ vajag; nākas; pienākas; pienācīgā kārtā *(veidā)*; ❷ atbilst

应分 yīngfèn atbilstošs; attiecīgs; kā pienākas

应该 yīnggāi ❶ pienākas; pieklājās; ❷ nepieciešams; vajag; ❸ pelnīti; tā arī pienākas; kā pienākas

应届 yīngjiè ❶ mūsdienīgs; ❷ laikā; šinī semestrī *(gadā) (pabeigt skolu u.c.)*

应名儿 yīngmíngr ❶atbilstošs savam nosaukumam; ❷nominali; formāli

应声 yīngshēng ❶atbalss; atskaņa; atbalsoties; ❷atkārtot; dziedāt līdzi; piebalsot

应许 yīngxǔ ❶piekrist; apsolīt; ❷atļaut; sankcionēt

应有 yīngyǒu ❶atbilstošs; attiecīgs; ❷nepieciešams

应有尽有 yīngyǒu-jìnyǒu ❶ir viss, kas nepieciešams *(ir viss, ko vēlaties)*; ❷nekas nav aizmirsts

应允 yīngyǔn piekrist

英 yīng **lietv.** ❶zieds; ziediņš; ❷sava laika izcilība *(sava laika lepnums)*; ❸ģēnijs; **īp.** ❶ziedošs; ❷vislabākais; ❸talantīgs; ģeniāls; gudrs; ❹drosmīgs; **īpašv.** *saīs.* Anglija; Lielbritānija; ❷Jin *uzv.*

英镑 yīngbàng *(naudas vienība)* angļu mārciņa; sterliņu mārciņa

英镑区 yīngbàngqū *fin.* angļu mārciņas zona

英尺 yīngchǐ *(garuma mērvienība)* angļu pēda *(30,48 cm)*

英寸 yīngcùn *(garuma mērvienība)* colla *(25,4 mm)*

英吨 yīngdūn angļu tonna *(aptuveni 1016 kg)*

英国 Yīngguó Anglija

英国人 yīngguórén anglis; brits

英豪 yīngháo ❶drosminieks; varonis; ❷izcila personība; talantīgs cilvēks

英杰 yīngjié sk. 英豪

英俊 yīngjùn ❶spējīgs; talantīgs; ❷izcila personība; ❸vīrišķīgs, drosmīgs

英里 yīnglǐ *(garuma mērvienība)* angļu jūdze *(1609 m)*

英两 yīngliǎng *(svara vienība)* unce *(28,3 g)*

英灵 yīnglíng ❶ģēnijs; talantīgs cilvēks; izcila personība; ❷drosme; cēla rīcība; ❸varoņa dvēsele

英烈 yīngliè ❶drosmīgs; varonīgs; ❷varoņdarbs

英名 yīngmíng *piekl.* Jūsu slavenais vārds

英明 yīngmíng gudrs; ģeniāls; talantīgs

英亩 yīngmǔ *(platības mērvienība)* akrs *(4,04 ha)*

英气 yīngqì drosme; apņēmība; brašums

英雄 yīngxióng varonis; drosminieks

英雄所见略同 yīngxióng suǒjiàn lüè tóng izcilo prātu viedoklis gandrīz vienmēr ir līdzīgs

英雄无用武之地 yīngxióng wú yòngwǔ zhī dì ◊vieta, kurā varonim nav iespējams apliecināt savu varonību *(nav iespējams pielietot savas spējas un talantus)*

英雄主义 yīngxióngzhǔyì ❶varonība; ❷cenšanās par visu varu apliecināt savu vīra dūšu

英武 yīngwǔ bezbailīgs; drosmīgs; brašs

英勇 yīngyǒng ❶varonīgs; drosmīgs; ❷varonība; drosme

英语 yīngyǔ angļu valoda

英姿 yīngzī *rakst.* lepna stāja; iespaidīga āriene

莺(鶯、鸎) yīng **lietv.** ❶vālodze *(arī par krāšņu dziedāšanu vai sievietes balsi)*; ❷*zool.* dziedātājķauķis *(Cettia cantans)*; ❸*zool.* ķauķu dzimtas putni *(Sylviidae)*; ❹putnu apspalvojuma raksts

婴(嬰) yīng **lietv.** ❶zīdainis; mazs bērns; **darb.** ❶ieskaut; ieslēgt; ❷aplikt *(kaklarotu)*; ❸nest atbildību; ❹pielikt klāt; pastiprināt; ❺pieskarties; aiztikt; **īpašv.** Jin *uzv.*

婴儿 yīng'ér ❶zīdainis; mazs bērns; ❷*dao.* nemirstības akmens

婴孩 yīnghái zīdainis

婴记号 yīngjì·hao *mūz.* diēzs; paaugstināmā zīme

嘤(嚶) yīng **īp.** ❶skanīgs; skaņš; ❷aicinošs

罂(罌) yīng **lietv.** *(vēderaina vīna)* krūka; vāze; pudele

罂粟 yīngsù *bot.* miega magones *(Papaver somniforum)*

罂粟碱 yīngsùjiǎn *farm.*, *ķīm.* papaverīns

罂子桐 yīng·zitóng *bot.* sirdsveidīgais tungas koks *(Aleurites cordata)*

缨(纓) yīng **lietv.** *novec.* *(pilngadīga cilvēka vai ierēdņa)* galvassegas lentas; ❷saderinātas jaunas sievietes vai nepilngadīga bērna sarkanā lenta; ❸zirglietu rotājuma pušķis; ❹virve; ❺lapas; ❻putnu apspalvojums; **darb.** būt sasaistītam; iestigt *(pasaulīgā kņadā)*

缨子 yīng·zi ❶galvassegas lentas; ❷pušķis; bārkstis

璎(瓔) yīng **lietv.** ❶jašmai līdzīgs akmens; ❷kaklarota

樱(櫻) yīng **lietv.** ķiršu koks; *(auglis)* ķirsis

樱草 yīngcǎo *bot.* kortūzprīmula *(Primula cortusoides)*

樱花 yīnghuā ❶ķiršu ziedi; ❷ķiršu koks

樱桃 yīng·tao ❶ķirsis *(koks un auglis)*; ❷*bot.* pseidoķiršveida ieva *(Padus pseudocerasus)*

樱桃李 yīng·taolǐ *bot.* Kaukāza plūme; aliča *(Prunus divaricata)*

樱桃园 yīng·taoyuán ķiršu dārzs

鹦(鸚) yīng **lietv.** papagailis

鹦哥 yīng·ge *zool.* apkakles papagailis *(Psittacus torquatus)*

鹦哥绿 yīng·gelü pērļainā papagaiļa zaļā krāsa; spilgta zāles zaļa krāsa

鹦鹉 yīngwǔ *zool.* papagailis *(Psittacus sp.)*

鹦鹉病 yīngwǔbìng *med.* psitakoze

鹦鹉螺 yīngwǔluó *zool.* kuģītis *(Nautilus sp.)*

鹦鹉学舌 yīngwǔ-xuéshé atkārtot kā papagailis *(nedomājot atkārtot citu domas)*

Y

膺 yīng **darb.** ❶pieņemt; saņemt; ieņemt *(amatu)*; ❷atbilst; attaisnot; ar cieņu izturēties pret *(savu titulu)*; ❸aizstāvēt *(kādu)* ar visiem spēkiem; turēties pretī; atsist; **lietv.** ❹krūts; ❺seglu josta; sedulkas siksna

膺选 yīngxuǎn tikt ievēlētam; tikt pagodinātam ar ievēlēšanu *(amatā u.c.)*

鹰(鷹) yīng **lietv.** ērglis; vanags; piekūns; klijāns

鹰鼻鹞眼 yīngbí-yàoyǎn ◊ deguns kā klijānam, acis kā vanagam *(negants skatiens; nikna sejas izteiksme)*

鹰钩鼻 yīnggōubí ērgļa deguns

鹰派 yīngpài *polit.* vanags; militārā spēka pielietošanas piekritējs

鹰犬 yīngquǎn ❶*(medību)* vanagi un dzinējsuņi; ❷*pārn.* rokaspuisis; dienderis

鹰隼 yīngsǔn plēsējs; vanags

鹰鸮 yīngxiāo *zool.* mazā adatkājainā pūce *(Ninox scutulata scutulata)*

鹰爪毛儿 yīngzhǎomáor īsspalvainā aitāda; karakulāda; karakuls

鹰嘴豆 yīngzuǐdòu *bot.* auna zirņi *(Cicer arietinum)*

迎 yíng **darb.** ❶sagaidīt; sveikt; ❷doties pretī; iziet pretī; ❸svinēt svētkus; ❹sarīkot svētkus *(par godu kādam)*; ❺izskaitļot; izvēlēties

迎宾馆 yíngbīnguǎn goda viesa pils *(rezidence)*

迎宾曲 yíngbīnqǔ *mūz.* tušs

迎春 yíngchūn sagaidīt Pavasara svētkus *(pēc lunāra kalendāra)*

迎风 yíngfēng pret vēju; vējā

迎合 yínghé izdabāt; izpatikt

迎候 yínghòu sagaidīt kādu; sagaidīšana

迎击 yíngjī *milit.*dot atbildes triecienu; atbildes trieciens

迎接 yíngjiē sagaidīt; iziet pretī; sagaidīšana

迎面 yíngmiàn ❶*milit.* frontāls uzbrukums; ❷*milit. (tanka)* priekšējās bruņas

迎娶 yíngqǔ ❶sagaidīt jaunlaulāto; ❷apprecēties; apņemt sievu

迎刃而解 yíngrèn'érjiě ◊ līdzīgi tam, kā no mazākā naža pieskāriena *(plīst bambuss) (kaut ko atrisināt vienkārši un viegli; viegli atrisināms)*

迎头 yíngtóu ❶frontāls; ❷ne ar ko nerēķinoties

迎头赶上 yíngtóu-gǎnshàng ❶rauties uz priekšu; veikt straauju izrāvienu; ❷panākt

迎头痛击 yíngtóu-tòngjī *milit.* frontāls uzbrukums; mesties uzbrukumā; dot iznīcinošu triecienu

迎新 yíngxīn sveikt jaunos skolēnus

迎迓 yíngyà sk. 迎接

迎战 yíngzhàn *milit.* pieņemt kauju; dot prettriecienu

茔(塋) yíng **lietv.** *rit.*kapa vieta; apbedījums; dzimtas kapsēta

茔地 yíngdì *rit.*apbedījuma vieta

荧(熒) yíng **lietv.** ❶mirdzums; spīdums; fosforescējoša gaisma; ❷*bot.* ārstniecības mugurene *(Polygonatum officinale)*; **darb.** ❸mirdzēt; spīdēt; izplatīt fosforescējošu gaismu; ❹maldināt

荧光 yíngguāng *fiz.* fluorescence

荧光灯 yíngguāngdēng *el.* fluorescences lampa *(dienas gaismas lampa)*

荧光粉 yíngguāngfěn *tehn.* luminiscējošs pulveris

荧光黄 yíngguānghuáng *ķīm.* fluoresceīns

荧光计 yíngguāngjì *fiz.* fluorometrs

荧光镜 yíngguāngjìng *fiz.* fluoroskops

荧光屏 yíngguāngpíng *el.* fluorescējošs ekrāns

荧光素 yíngguāngsù *ķīm.* fluoresceīns

荧惑 yínghuò ❶maldināt; mānīt; ❷*astr.* Marss; ❸*mit.* Jinhuo *(uguns dievība)*

荧荧 yíngyíng mirdzēt; spīdēt

盈 yíng **īp.** ❶pilns; apaļš; vesels; ❷maksimāls; pietiekams; ❸lieks; uzvijas; **darb.** ❹uzpildīties; kļūt pilnam *(par mēnesi)*; ❺būt apmierinātam; gūt apmierinājumu; ❻augt; paplašināties; pieņemties spēkā; ❼virzīties uz priekšu; progresēt; ❽uzpildīt; pārpildīt; ❾piepildīt; apmierināt; **lietv.** ienākumi; peļņa; pieaugums; **īpašv.** Jin *uzv.*

盈亏 yíngkuī ❶*(augošs un dilstošs)* mēness; mēness fāzes; ❷peļņa un zaudējums

盈利 yínglì labums; peļņa

盈利率 yínglìlǜ *ekon.* rentabilitāte

盈千累万 yíngqiān-lěiwàn neskaitāms daudzums; ļoti daudz

盈余 yíngyú ❶pārpalikums; ❷līdzekļu atlikums; ❸tīrā peļņa

莹(瑩) yíng **lietv.** ❶pusdārgakmens; ❷dārgakmeņu vizuļošana; dārgakmeņu spīdums; ❸dvēseles skaidrība; **darb.** ❹slīpēt; pulēt; ❺vīst; novīst

萤(螢) yíng **lietv.** *zool.* jāņtārpiņš *(Luciola vitticollis)*; jāņtārpiņa lukturītis; jāņtārpiņa gaisma

萤火虫 yínghuǒchóng jāņtārpiņš

萤石 yíngshí *ģeol.* fluorīts

营(營) yíng **darb.** ❶nodarboties *(ar tirdzniecību u.c.)*; ❷apgādāt sevi *(ar kaut ko)*; ❸vadīt; pārvaldīt *(uzņēmumu u.c.)*; ❹dzīties pēc pašlabuma; ❺plānot; piemest *(aprēķināt)* prātā; ❻celt; būvēt; ❼apstrādāt *(zemi)*; ❽norobežot *(ar valni vai sētu)*; ❾maldināt; **lietv.** *milit.* nometne; karaspēka nometne; ❿*milit.* bataljons; divizions;

❷nodarbošanās; rūpals; ❸*ķīn. med.* arteriālā asins; **īpašv.** Jin *uzv.*
营部 yíngbù ❶*milit.* bataljona *(divīzijas)* komandpunkts; ❷*novec.* nometne
营地 yíngdì *milit.* karaspēka dislokācijas vieta; karaspēka nometne
营房 yíngfáng *novec.* kazarma
营火 yínghuǒ ugunskurs
营火会 yínghuǒhuì *(pionieru u.c.)* ugunskurs
营建 yíngjiàn celt; būvēt
营救 yíngjiù ❶sniegt palīdzību; palīdzēt; ❷glābt; glābšanas; avārijas
营垒 yínglěi *arī – pārn.* nocietināta apmetne; cietoksnis
营利 yínglì ❶tiekties pēc izdevīguma; gūt peļņu; ❷vadīt ienesīgu uzņēmumu
营盘 yíngpán *novec.* militāra apmetne; kazarma
营生 yíngshēng strādāt; nodrošināt eksistenci
营生 yíng·sheng darbs; nodarbošanās; rūpals
营私 yíngsī tiekties pēc pašlabuma; rīkoties savtīgos nolūkos
营私舞弊 yíngsī wǔbì savtīgos nolūkos pārkāpt likumu *(rīkoties pretlikumīgi)*; korupcija
营养 yíngyǎng ❶ēst; pārtikt *(no kaut kā)*; baroties; ❷barot; barojošs; ❸*biol., lauks.* veģetatīvs
营养期 yíngyǎngqī *biol., lauks.* veģetācijas periods
营养素 yíngyǎngsù barojošās vielas
营养学 yíngyǎngxuē dietoloģija; trofoloģija
营养学家 yíngyǎngxuéjiā dietologs
营业 yíngyè uzņēmuma darbība
营业部 yíngyèbù tirdzniecības departaments; *(bankas; biržas u.c.)* operāciju zāle
营业额 yíngyè'é *(tirdzniecības, banku u.c.)* operāciju apjoms
营业税 yíngyèshuì apgrozījuma nodoklis
营业员 yíngyèyuán pārdevējs
营造 yíngzào celt; būvēt; celtniecība
营造厂 yíngzàochǎng celtniecības kantoris
营造学 yíngzàoxuē arhitektūra
营长 yíngzhǎng *milit.* bataljona *(divīzijas)* komandieris
营帐 yíngzhàng ❶nometne; nometnes telts; ❷tabors

萦(縈) yíng **darb.** aplenkt; apvīt; aptīt; **īp.** izliekts; līks; greizs
萦怀 yínghuái ❶uzbāzīgu domu objekts; ❷doma, no kuras nav iespējams tikt vaļā *(uzbāzīga doma)*
萦回 yínghuí ❶aplenkt; apjozt; ❷virmuļot; griezties *(par ūdeni)*
萦绕 yíngrào ❶apsiet; aptīt; ❷aplenkt

楹 yíng **lietv.** kolonna; stabs *(ar uzrakstiem mājas priekšā)*; **skait.** *mājām un celtnēm*
楹联 yínglián pāru uzraksti *(uz kolonnām pie ieejas mājā)*

潆(瀠) yíng **darb.** virmuļot; griezties *(par ūdeni atvarā)*; **lietv.** plata straume
潆洄 yínghuí ❶virmuļot; griezties *(par ūdeni atvarā)*; ❷atvars

蝇(蠅) yíng **lietv.** muša
蝇拍 yíngpāi mušu sitamais
蝇头 yíngtóu ◊ mušas galvas lielumā *(sīks; niecīgs)*
蝇营狗苟 yíngyíng-gǒugǒu ◊ aplido kā muša un lien uz vēdera kā suns *(par nelieti, kas lauž sev ceļu; negodīgā veidā tiekties pēc slavas un pašlabuma)*

赢(贏) yíng **darb.** ❶uzvarēt; gūt uzvaru; pārspēt; ❷uzņemt *(ciemiņus)*; ❸nest uz muguras; ❹augt; attīstīties; palielināties; **lietv.** ❶uzvara; ❷peļņa; ienākums; ❸atlikums; **īp.** ❶pilns līdz malām; ar uzviju; ❷lieks; pārliecīgs
赢得 yíngdé ❶palikt pāri; ❷saņemt atlikumu; ❸uzvarēt; ❹sasniegt *(neatkarību u.c.)*
赢利 yínglì labums; izdevīgums; peļņa
赢利率 yínglìlǜ rentabilitāte
赢余 yíngyú atlikums; pārpalikums

颖(穎) yǐng **lietv.** ❶vārpas akots; ❷*(īlena)* smaile; *(otas)* galiņš; ❸dzinumi; asni; **īp.** ❶izcils; lielisks; talantīgs; ❷gudrs; **darb.** palikt zem galvas
颖果 yǐngguǒ *bot.* graudenis
颖慧 yǐnghuì gudrs; attapīgs; asprātīgs; vērīgs
颖悟 yǐngwù ❶gudrs; vērīgs; attapīgs; ❷asprātīgs; ❸prāts; attapība

影 yǐng **lietv.** ❶ēna; atspoguļojums; apveids; ❷atspulgs; mirga; izkliedēta gaisma; ❸attēls; portrets; fotouzņēmums; ❹*sais.* kino; ēnu teātris; ❺miglains priekšstats; ❻rēgains tēls; ❼pazīme; mājiens; **darb.** ❶atspoguļoties; neskaidri rēgoties; ❷slēpties *(ar citu vārdu; citas firmas marku u.c.)*; ❸izjust nepatiku *(attiecībā uz kaut ko)*; ❹*sar.* apnikt līdz kaklam; ❺slēpt; ❻kopēt; pārfotografēt; ❼atzīmēt; piezīmēt; izcelt *(tekstā)*
影壁 yǐngbì ❶ārējais akmens ekrāns *(iepretī iestādei vai klosterim)*; ❷ekrāns *(mājas iekšienē pie ārdurvīm)*
影带 yǐngdài *astr.* skrienošā ēna; ēnas josla
影格儿 yǐnggér ❶glītraksta paraugs; ❷ar roku rakstītais
影集 yǐngjí fotoalbums
影迷 yǐngmí kaislīgs kino cienītājs
影片 yǐngpiàn ❶kinofilma; ❷foto; fotokartiņa; ❸filmas kopija
影片库 yǐngpiànkū kinofilmu krātuve
影评 yǐngpíng kinokritika; kinorecenzija; recenzija par filmu

Y

影射 yǐngshè ① slēpties zem sveša vārda; pielabināties; taisīties klāt; ② domāt *(ar kaut ko likt saprast; netieši norādīt)*

影戏 yǐngxì ① ēnu teātris; ② *novec.* kino

影响 yǐngxiǎng ① ēna un skaņa; atbalss *(◊ ziņa par sevi)*; ② *pārn.* ietekme; iespaids; atspoguļojums; ③ ietekmēt *(kaut ko)*; ④ atspoguļoties; ⑤ tukšs; nereāls

影印 yǐngyìn fotolitogrāfija; uzņēmums; faksimils

影印本 yǐngyìnběn fotolitogrāfisks izdevums

影印机 yǐngyìnjī rasējumu kopēšanas iekārta; fotostats

影影绰绰 yǐngyǐng-chuòchuò neskaidrs; miglains

影院 yǐngyuàn *saīs.* kinoteātris

影锥 yǐngzhuī *astr.* ēnas konuss

影子 yǐng·zi ① ēna; ② *pārn.* mājiens

影子内阁 yǐng·zi nèigé *polit.* ēnu kabinets

瘿(癭) yǐng **lietv.** *med.* vairogdziedzera uztūkums; ② uzaugums uz koka stumbra; māzera puns; ③ mēmums; mēms

应(應) yìng/yīng ① **darb.** atbildēt; atsaukties; ② piekrist; apsolīt; izpildīt *(solījumu)*; pieņemt *(priekšlikumu)*; ③ atzīties; apstiprināt; ④ *(nekavējoties)* reaģēt; tūdaļ piemēroties *(kaut kam)*; **lietv.** ① iepriekšēja zīme; pazīme; ② *mūz.* mazās *(piekaramās)* bungas

应变 yìngbiàn ① piemēroties jaunajiem apstākļiem; ② *tehn.* deformācija

应承 yìngchéng ① izteikt piekrišanu; ② atzīt; uzņemties atbildību

应酬 yìng·chou ① uzņemt viesus; saieties ar cilvēkiem; viesmīlība; ② atbildes bankets; ③ apmainīties ar savstarpējiem pieklājības apliecinājumiem *(piem., uz apsveikuma, vai novēlējuma vārsmām atbildēt ar vārsmām)*

应酬话 yìng·chouhuà pieklājības frāzes *(tradicionālās pieklājības frāzes)*

应答 yìngdá atbildēt; atbildot uz

应敌 yìngdí ① doties pretī ienaidniekam; ② atsist pretinieku; ③ pieņemt pretinieka izaicinājumu

应电荷 yìngdiànhè *el.* indukcijas lādiņš

应电流 yìngdiànliú *el.* indukcijas strāva

应对 yìngduì ① atbildēt; atbildēt ar repliku; ② reaģēt *(uz kaut ko)* un rīkoties

应付 yìng·fu ① atbildes soļi; sagaidīt pilnā gatavībā; ② nevērīgi pildīt savus pienākumus *(strādāt kā pagadās)*; ③ piemēroties apstākļiem; ④ nomaksājams *(rēķins u.c.)*

应和 yìnghè ① piebalsot; atkārtot; ② sasaukties

应急 yìngjí īpašas *(akūtas)* nepieciešamības gadījumā

应接不暇 yìngjiē-bùxiá tik daudz darba, ka nav iespējams tikt galā *(ar darbiem nav iespējams tikt galā)*

应景 yìngjǐng ① atbilstošs attiecīgā laika prasībām; ② atbilstoši sezonai; ③ īslaicīga rakstura; ④ uz svētkiem; ⑤ piemēroties apstākļiem; ⑥ izskata pēc

应考 yìngkǎo ierasties uz eksāmeniem; kārtot eksāmenus

应力 yìnglì *fiz.* spriedze; spriegojums

应卯 yìngmǎo ① *milit.* atsaukties *(rīta u.c.)* pārbaudē; ② *pārn.* atzīmēties un tūdaļ doties prom no darba *(nomināli skaitīties darbā)*

应募 yìngmù *milit.* ① tikt savervētam armijā; ② ierasties iesaukšanas punktā, lai stātos karakla-usībā

应诺 yìngnuò sk. *应承*

应聘 yìngpìn pieņemt uzaicinājumu

应声 yìngshēng reaģējot uz balsi vai skaņu; nekavējoties; tūdaļ *(pēc skaņas vai trokšņa)*

应声虫 yìngshēngchóng *pārn.* piebalsotājs

应时 yìngshí ① savlaicīgi; ② atbilstoši laika garam; ③ acumirklī; tūdaļ

应试 yìngshì sk. *应考*

应验 yìngyàn piepildīties; īstenoties

应邀 yìngyāo pieņemt uzaicinājumu; pēc uzaicinājuma *(izsaukuma)*

应用 yìngyòng ① derīgs lietošanai; praktiski pielietojams; ② attiecīgs; vajadzīgs; ③ izmantot; izmantošana

应用文 yìngyòngwén dienesta sarakste; ikdienas apritē esošie dokumenti

应援 yìngyuán ierasties palīgā; sniegt palīdzību

应运 yìngyùn ① padoties liktenim; padevīgs; ② savlaicīgi; vajadzīgajā brīdī

应战 yìngzhàn ① doties pretī ienaidniekam; pieņemt kauju; ② *sp.* pieņemt izaicinājumu *(sacensībās)*

应诊 yìngzhěn pieņemt slimniekus; *(ārsta)* slimnieku pieņemšana

应征 yìngzhēng ① *milit.* tikt iesauktam armijā; jauniesaucamais; ② atsaukties uz *(iesaukumu; uzaicinājumu darbā u.c.)*

映(暎) yìng **darb.** ① spīdēt; dzirksteļot; ② atspīdēt; atspoguļoties; ③ demonstrēt filmu; **lietv.** ① gaismas un ēnu spēle; ② mirga; atspīdums; ③ pēcpusdienas stunda

映衬 yìngchèn ① atēnot; izcelties *(uz kāda)* fona; ② kontrastēt; kontrasts

映带 yìngdài sk. 映衬

映山红 yìngshānhóng *bot.* Indijas rododendrs *(Rhododendron indicum)*

映射 yìngshè ① atspoguļoties; atspīdēt; ② apgaismot

映照 yìngzhào sk. 映射

硬 yìng **īp.** ① ciets; stingrs; sacietējis; sakaltis; ② stiprs; vesels; ③ nelokāms; nepakļāvīgs; spītīgs; ④ noteikts; apņēmīgs; ⑤ nežēlīgs; ⑥ ass; rupjš; ⑦ labs; lielisks; meistarīgs; ⑧ augstas kvalitātes;

apst. ❶ spītīgi; uzstājīgi; ❷ no visiem spēkiem; ❸ par spīti; neskatoties ne uz ko; nerēķinoties ne ar ko; **darb.** ❶ sacietēt; ❷ nocietināties; kļūt cietsirdīgam; ❸ nerēķināties; ❹ pārvarēt
硬邦邦 yìngbāngbāng stiprs; stingrs; ciets
硬逼 yìngbī piespiest ar spēku; izdarīt spiedienu
硬币 yìngbì skanīga nauda; cieta valūta
硬币机 yìngbìjī naudas kalšanas iekārta
硬度 yìngdù *fiz.* cietība; cietums
硬度计 yìngdùjì *fiz.*, *med.* sklerometrs
硬腭 yìng'è *anat.* aukslējas
硬辅音 yìngfǔyīn *lingv.* cietais līdzskanis
硬弓 yìnggōng stingri uzvilkts šaujamloks
硬骨头 yìnggǔ·tou ◊ ar stingriem kauliem *(par nelokāmu cilvēku; ◊ ar mugurkaulu)*
硬骨鱼 yìnggǔyú *zool.* kaulzivis *(Teleostei)*
硬汉 yìnghàn ❶ spēcīgs vīrs; ❷ *(stingras gribas, principiāls)* cilvēks
硬化 yìnghuà ❶ sacietēt; sacietēšana; atmiršana; ❷ *med.*, *biol.* skleroze; ciroze
硬件 yìngjiàn ❶ dzelzs izstrādājumi; būvapkalumi; ❷ *dator.* skaitļošanas aparatūra
硬结 yìngjié ❶ sacietēt; ❷ *med.* skleroma
硬朗 yìng·lang *sar.* mundrs, žirgts vīrs *(par gados vecāku cilvēku)*
硬面 yìngmiàn cieta mīkla
硬木 yìngmù cieta koksne; koki ar cietu koksni
硬碰硬 yìngpèngyìng ❶ ass cirvis drīz vien akmeni atrod; ❷ dimants griež dimantu
硬片 yìngpiàn fotoplate
硬砂岩 yìngshāyán *ģeol.* apogrīts
硬手 yìngshǒu ❶ lielisks darbinieks; ❷ sava amata meistars
硬水 yìngshuǐ *ķīm.* ciets ūdens
硬说 yìngshuō *(bez argumentācijas)* kaut ko spītīgi apgalvot
硬糖 yìngtáng cietās konfektes
硬挺 yìngtǐng ar pūlēm turēties līdz pēdējam; nezaudēt dūšu
硬席 yìngxí cietā sēdvieta *(dzelzceļa vagonā vai kuģa kajītē)*
硬席车 yìngxíchē *dzelzc.* cietais vagons
硬性 yìngxìng ❶ cietība; blīvums; ❷ ciets; sakaltis; ❸ stingrs; ❹ nopietns; ideāls *(par mākslu)*
硬音符 yìngyīnfú *(pareizrakstība)* cietā zīme
硬玉 yìngyù *min.* žadeīts
硬仗 yìngzhàng sīva kauja *(aci pret aci ar pretinieku, bez viltīgiem paņēmieniem)*
硬脂 yìngzhī *ķīm.* stearīns
硬脂酸 yìngzhīsuān *ķīm.* stearīnskābe

yo

哟(喲) yō/·yo **izs.** *(teikuma sākumā, pauž izbīli, pārsteigumu vai sāpes)* ai! ak! vai!

哟(喲) ·yo/yō **mod. part.** *(teikuma beigās, pauž lūgumu, vēlējumu vai prasību)* nu; jel; taču

yong

佣(傭) yōng/yòng **darb.** salīgt darbā; saderēt darbā
佣工 yōnggōng līguma strādnieks; algādzis

拥(擁) yōng **darb.** ❶ apņemt; piespiest pie sevis *(bērnu)*; ❷ atbalstīt; palīdzēt; ❸ aizsargāt; ❹ izvirzīt *(amatā u.c.)*; ❺ turēt rokās; piederēt; ❻ valdīt; pārvaldīt; turēt savā varā; ❼ vākt; krāt; ❽ vest aiz sevis; ❾ aplenkt; piesegt; satīt; aptīt; ❿ aizbērt; aizsist; ⓫ aizturēt; aizšķēršļot ceļu; ⓬ spiesties cauri; piespiesties; ⓭ mesties uz priekšu; plūst uz priekšu milzu straumē *(par neapturamu cilvēku pūli)*; ⓮ saglabāties; uzkrāties; ⓯ ietīties *(segā)*; ⓰ aizķerties ceļā; nenonākt līdz ceļa mērķim
拥抱 yōngbào ❶ apņemt; apkampiens; ❷ turēt rokās
拥戴 yōngdài ❶ atbalstīt; aizstāvēt; ❷ izvirzīt *(kādu)*
拥护 yōnghù atbalstīt; aizstāvēt; atbalsts
拥护者 yōnghùzhě aizstāvis; atbalstītājs; sekotājs; adepts
拥挤 yōngjǐ ❶ blīvēties; spiesties; spiešanās; ❷ piedzīts pilns; pieblīvēts; ❸ saspiesti; šauri
拥军爱民 yōngjūn-àimín atbalstīt armiju un gādāt par iedzīvotājiem
拥军优属 yōngjūn-yōushǔ atbalstīt armiju un gādāt par karavīru ģimenēm *(aicinājums iedzīvotājiem)*
拥塞 yōngsè aizšķēršļot ceļu *(pūlim)*
拥有 yōngyǒu ❶ turēt savās rokās; pārvaldīt; piederēt; ❷ uzturēt *(karaspēku; algotņus u.c.)*
拥政爱民 yōngzhèng-àimín atbalstīt varas struktūras un gādāt par tautu *(aicinājums Tautas Atbrīvošanas armijas karavīriem)*

痈(癰) yōng **lietv.** *med.* karbunkuls; augonis; čūla
痈疽 yōngjū sk. 痈

庸 yōng **īp.** ❶ vienkāršs; viduvējs; parasts; ❷ vulgārs; rupjš; banāls; neaptēsts; **apst.** ❶ parasti; kā likums; ❷ beigu beigās; galu galā; ❸ kā? kādā veidā? ❹ tad; un tad; **darb.** izmantot; izmantot darbā; **lietv.** pielietošana; izmantošana darbā; *(valsts)* dienests; ❶ varoņdarbs; nopelns; ❷ grūtības; ciešanas; ❸ *vēst.* klaušas *(Tan dinastijas periodā līdz 20 dienām gadā)*; ❹ siena; ❺ liels zvans; **īpašv.** Jun *uzv.*
庸才 yōngcái ikdienišķs cilvēks; viduvējība

Y

庸夫俗子 yōngfū-súzǐ mietpilsonis; triviāls cilvēks; nejēga

庸碌 yōnglù vienkāršs; ikdienišķs

庸人 yōngrén viduvējība; nejēga

庸人自扰 yōngrén-zìrǎo nejēga pats sev rada grūtības *(satraukties par sīkumiem)*

庸俗 yōngsú mietpilsonisks; vulgārs

庸俗化 yōngsúhuà vulgarizēt; padarīt seklu *(pliekanu)*

庸言 yōngyán banālas runas; nodeldētas frāzes

庸医 yōngyī vājš dakteris *(zemas kvalitātes ārsts; šarlatāns)*

雍(雝)

yōng **īp.** ❶ miermīlīgs; mierīgs; laipns; ❷ patīkams; melodisks; harmonisks; muzikāla *(skaņa)*; **darb.** ❶ būt miermīlīgam; mīkstināties; ❷ mīksti skanēt; **lietv.** ❶ mielasta noslēguma mūzika; ❷ *vest.* imperatora nodarbību kabinets; **īpašv.** Jun *uzv.*

雍容 yōngróng ❶ maigs; laipns; ❷ pārliecināts; cieņas pilns *(par ārieni un stāju)*

壅

yōng **darb.** ❶ aizbērt; piebērt; aizbāzt; ❷ aizsērēt *(ar dubļiem; dūņām)*; ❸ izolēt; laupīt iespēju saņemt informāciju; ❹ aizšķēršļot *(ceļu)*; nespēt atrast izeju; ❺ aizkavēties; iestrēgt *(kaut kur)*; **lietv.** aizsprostojums; aizgruvums; sastrēgums

壅肥 yōngféi mēslot *(zemi)*

壅塞 yōngsè ❶ aiztaisīt; aizbērt *(ūdenstilpni)*; ❷ aizšķēršļot *(upi u.c.)*

壅土 yōngtǔ ❶ apbērt *(ar zemi)*; ❷ aprušināt *(augus)*; ❸ aizsērēt *(ar dūņām)*; ❹ aizsprostojums *(upes gultnē)*

臃

yōng **lietv.** uzpampums; uztūkums; pietūkums

臃肿 yōngzhǒng ❶ pārlieku tukls; neveikls; tūļīgs; ❷ uzblīdis *(pārvaldes; administrācijas u.c. aparāts)*

鳙(鱅)

yōng **lietv.** *zool.* baltais platpieris *(Hypophthalmichthys molitrix)*

喁

yōng **darb.** ❶ atvērt muti; ❷ izbāzt galvu no ūdens *(par zivi; kas tver barību)*

喁喁 yōngyōng ❶ *(tiekties)* kā zivs pēc barības *(ar visiem spēkiem tiekties; cerēt uz kaut ko;* ❷ *uzstājīgi pierunāt)*

永

yǒng **īp.** ❶ mūžīgs; bezgalīgs; pastāvīgs; ilgs; ❷ garš; tāls; izstiepts; **apst.** ❶ mūžīgi; uz visiem laikiem; ❷ ilgi; uz ilgu laiku; **darb.** pagarināt; izstiept; **īpašv.** Jun *uzv.*

永别 yǒngbié aiziet uz visiem laikiem; ◊ šķirties uz mūžu *(nomirt)*

永垂不朽 yǒngchuí-bùxiǔ ❶ mūžīgs; nemirstīgs; ❷ mūžam slava *(varoņiem u.c.)*; saglabāties mūžos

永恒 yǒnghéng ❶ mūžīgs; pastāvīgs; ❷ mūžīgi; pastāvīgi

永久 yǒngjiǔ ❶ ilgs; ilgstošs; nemainīgs; mūžīgs; ❷ mūžīgi; pastāvīgi; ilgi; uz mūžu mūžiem

永诀 yǒngjué sk. 永别

永生 yǒngshēng ❶ ilga dzīve; mūžīga dzīve; ❷ mūžīgi dzīvs; uz mūžiem palikt dzīvam; gadu simtos dzīvs; ❸ *bud.* nemirstība

永生永世 yǒngshēng-yǒngshì ❶ uz visiem laikiem; uz mūžu mūžiem; ❷ *(pirms nolieguma)* nekad

永世 yǒngshì uz mūžīgiem laikiem; uz visiem laikiem

永远 yǒngyuǎn uz mūžu; uz visiem laikiem

甬

yǒng **lietv.** zvana rokturis *(austiņa)*; ❷ **skait.** *vēst. sens beramo vielu mērs*; **īpašv.** ❶ *saīs.* Ninbo pilsēta Džedzjanas provincē; ❷ Jun *uzv.*

甬道 yǒngdào ❶ ar mūri nožogots ceļš *(tautai neredzamas imperatora pārvietošanās vajadzībām)*; ❷ ķīniešu mājas pagalma vidusceliņš; celiņš starp tradicionālās ķīniešu mājas iekšpagalma ēkām

泳

yǒng **darb.** peldēt; pārvietoties pa ūdeni; **lietv.** *Beidzjinas dial.* peldēšana; niršana; atrašanās ūdenī

咏(詠)

yǒng **darb.** ❶ dziedāt; dungot; trallināt; ❷ deklamēt; skandēt; dziedoši lasīt; ❸ sacerēt tematiskus dzejoļus; apdziedāt dzejā; aprakstīt dzejā

咏叹 yǒngtàn slavināt; dziedāt slavas dziesmas; apdziedāt

咏叹调 yǒngtàndiào *mūz.* ārija

勇

yǒng **īp.** drosmīgs; drošsirdīgs; brašs; vīrišķīgs; **apst.** droši; noteikti; **lietv.** ❶ drošsirdība; drosme; vīrišķība; ❷ drosminieks; varonis; ❸ karavīrs; ❹ brīvprātīgais; *vēst.* zemessargs

勇敢 yǒnggǎn ❶ drošs un noteikts; ❷ bezbailīgs; pārdrošs; ❸ drosme; pārgalvība

勇猛 yǒngměng drosmīgs; bezbailīgs; noteikts; pārgalvīgs

勇气 yǒngqì drosme; vīrišķība

勇士 yǒngshì goda un bezbailības cilvēks; drosminieks; varonis

勇武 yǒngwǔ drosmīgs; kareivīgs; drosminieks

勇于 yǒngyú būt drosmīgam; droši iet

俑

yǒng **lietv.** *rit.(no koka vai keramikas darinātas)* apglabājamās statuetes

涌(湧)

yǒng **darb.** ❶ mutuļot *(par dūmiem; mākoņiem)*; burzguļot, vārīties, strūklot *(par*

ūdeni); ❹ izplūst ārā; izplūst *(par upi)*; ❺ celties *(par cenām)*; padārdzināties; kļūt dārgākam
涌现 yǒngxiàn saskriet; sanākt; sarasties *(par apmeklētājiem)*; *(apmeklētāju)* pieplūdums

蛹 yǒng **lietv.** *(kukaiņa)* kūniņa
蛹期 yǒngqī *zool.* *(kukaiņa)* kūniņas stadija

踊(踴) yǒng **darb.** ❶ lēkāt; palēkties; dejot; diet; ❷ *rit.* dauzīt sevi izmisumā *(bēru ieraša)*; ❸ uzkāpt augšā; **apst.** ❶ ļoti; par daudz; ❷ laikus; laicīgi; **lietv.** apavi tiem, kas sodīti ar kāju pirkstu nociršanu
踊跃 yǒngyuè ❶ lēkāt *(no prieka)*; ❷ atdzīvoties; kļūt aktīvam; ❸ darbīgs; ❹ karsti; aktīvi

用 yòng **darb.** ❶ izmantot; pielietot; likt lietā; ❷ ķerties pie galējiem līdzekļiem; ❸ izlietot; lietot *(zāles)*; patērēt *(ēdienu; dzērienu; tabaku; proti,- ēst; dzert; smēķēt)*; ❹ izmantot darbā; pieņemt *(valsts)* dienestā; nozīmēt amatā; ❺ pieņemt *(dokumentu izpildīšanai)*; uzklausīt *(padomu)*; ❻ vadīt *(valsti)*; lemt *(likteņus)*; **mod. darb.** ❶ just vajadzību *(pēc kaut kā)*; ❷ uzskatīt par vēlamu; **apst.** ❶ ar...palīdzību; ❷ dēļ; tādēļ; tamdēļ; ❸ ...iemesla dēļ; tāpēc, ka; **lietv.** ❶ pielietošana; izmantošana; ❷ vajadzība; ❸ labums; ❹ izdevumu līdzekļi; resursi; ❺ *filoz., filol.* funkcija; *(specifiska)* darbība; ❻ piederumi; rekvizīti; **īpašv.** Jun *uzv.*
用兵 yòngbīng *milit.* karot; izmantot karaspēku
用场 yòngchǎng *dial.* nozīmējums; izmantošana; labums; noderīgums
用处 yòng·chu ❶ labums; noderīgums; ❷ izmantošana; uzdevums; ❸ pielietošanas joma
用度 yòngdù veiktie izdevumi; tēriņš
用费 yòngfèi izdevumu līdzekļi; izdevumi; tēriņš
用功 yònggōng centīgi mācīties; centīgs mācībās
用户 yònghù abonents; patērētājs
用劲 yòngjìn ❶ pacensties; pielikt pūles; ❷ centīgi; no visiem spēkiem; enerģiski
用具 yòngjù sadzīves priekšmeti; inventārs
用力 yònglì ❶ pielietot spēku; ar spēku; spēcīgi; ❷ pielikt pūles; centīgi
用品 yòngpǐn piederumi; sadzīves priekšmeti
用人 yòngrén ❶ atlasīt cilvēkus *(noteiktam)* darbam; pieņemt darbā *(valsts dienestā)*; ❷ izjust darbinieku trūkumu; just vajadzību pēc darbiniekiem; meklēt darbiniekus; ❸ darbinieku izvietojums
用人 yòng·ren *vēst.* kalps; kalpone
用事 yòngshì ❶ kārtot lietas; darboties; ❷ personīgās darīšanas; *vēst.* *(valdnieka)* privātās dzīves lietas; ❸ izmantot pasakainus sižetus, senus tēlus, klasiskās izteiksmes formas *(par dzejnieka daiļradi)*; ❹ valdīt; pārvaldīt; ❺ būt pie varas
用途 yòngtú izmantošana; pielietojums; uzdevums
用武 yòngwǔ ❶ ķerties pie ieročiem; izmantot karaspēku; ❷ spēkoties; cīnīties
用项 yòngxiàng ❶ *grāmatved.* izdevumu postenis; tāmē paredzētie izdevumi; ❷ izdevumu līdzekļi
用心 yòngxīn ❶ censties; strādāt ar visu sirdi; strādāt ar degsmi; ❷ slēpts nodoms; tīšām; tīšuprāt
用意 yòngyì slēpts nodoms; nolūks
用印 yòngyìn uzlikt zīmogu
用语 yòngyǔ ❶ izteiksmes forma; vārdu izvēle; ❷ formulējums; frazeoloģija; ❸ *(noteiktā darbības jomā)* pieņemts izteiciens; leksika; termins

佣 yòng/yōng **lietv.** komisijas nauda; atlīdzinājums māklerim
佣金 yòngjīn komisijas nauda; atlīdzinājums starpniekam *(māklerim)*

you

优(優) yōu **īp.** ❶ teicams; lielisks; labākais; ❷ kvalitatīvs; ❸ bagāts; bagātīgs; ražens; ❹ turīgs; dāsns; ❺ pietiekams; ❻ labs; maigs; sirsnīgs; mīļš; ❼ silts; mīksts; ❽ augstsirdīgs; mierpilns; miermīlīgs; ❾ bikls; neizlēmīgs; svārstīgs; **apst.** ❶ vairāk kā pietiekams; ar uzviju; ❷ daudz; pietiekami; ❸ pilnīgi; **lietv.** ❶ *teātr.* aktieris; komediants; ❷ brīvais laiks; **darb.** *saīs.* labi apieties; piešķirt atvieglojumus; ❶ uzlabot; ❷ spēlēt *(uz skatuves)*; jokot; koķetēt; ❸ harmonēt; būt saskanīgam ar; **īpašv.** Jou *uzv.*
优待 yōudài ❶ labi apieties; sirsnīgi uzņemt; sirsnīgi sagaidīt; ❷ silta uzņemšana; viesmīlība; sirsnīga apiešanās; ❸ sniegt palīdzību; piešķirt atvieglojumus; ❹ atvieglojumi; priekšrocības
优等 yōuděng ❶ pirmā šķira; augstākā kategorija; ❷ pirmšķirīgs; augstākā labuma; ❸ *izgl.* augstākā atzīme; piecnieks
优等生 yōuděngshēng teicamnieks
优点 yōudiǎn ❶ laba īpašība; pozitīva īpašība; ❷ stiprā puse; ❸ priekšrocība
优抚 yōufǔ *saīs.* sniegt palīdzību kritušo revolucionāru, frontinieku un kara invalīdu ģimenēm
优厚 yōuhòu ❶ dāsns *(dāvinājums)*; ❷ viesmīlīgs; ❸ sirsnīga *(pieņemšana)*
优弧 yōuhú *mat.* loks, lielāks par 180°; lielais loks
优惠 yōuhuì ❶ priviliģēts; atvieglots; īpaši labvēlīgs; ❷ uz atvieglotiem noteikumiem; atvieglojums
优惠券 yōuhuìquàn *(pircējam veikala izsniegtais)* iepirkšanās talons ar atvieglotiem noteikumiem
优级数 yōujíshù *mat.* mažorante; mažorējošā rinda
优良 yōuliáng teicams; labākais; optimāls; pirmšķirīgs; augstas kvalitātes

优伶 yōulíng *teātr.* aktieris; komediants; jokdaris

优美 yōuměi ❶lielisks; brīnišķīgs; skaists; ❷*lit.* smalks stils; ❸saldas *(skaņas)*; maigas *(krāsas)*; ❹izsmalcināts; rafinēts

优柔寡断 yōuróu-guǎduàn svārstīgs; neizlēmīgs *(mīkstčaulīgs; mīksta rakstura)*

优生 yōushēng eigēnika *(mācība par cilvēka psihisko un fizisko kvalitāšu uzlabošanu ar selekcijas palīdzību)*

优生学 yōushēngxué sk. 优生

优胜 yōushèng ❶pārspēt; būt pārākam; būt par līderi; ❷pārāks; spēku pārsvars; pārspēks; pārākums

优胜者 yōushèngzhě *(sacensību)* uzvarētājs

优势 yōushì pārsvars; pārākums; dominējošais stāvoklis

优先 yōuxiān ❶pārākums; prioritāte; ❷vislabākais; ❸galvenokārt; pirmām kārtām; pamatā

优先权 yōuxiānquán ❶*jur.* pirmtiesība; ❷priekšrocība

优秀 yōuxiù ❶labākais; teicams; izcils; ❷augstāka labuma; pirmšķirīgs

优选法 yōuxuǎnfǎ maksimāli lietderīga meklējumu metode; optimizācija

优异 yōuyì ❶izcili labs; teicams; ❷apieties īpaši labi; *(kādu)* izcelt ar īpašu attieksmi *(svinīgu pieņemšanu)*

优游 yōuyōu ❶jautrs un bezrūpīgs; apmierināts *(ar dzīvi)*; ❷viegla un patīkama *(atpūta)*; ❸svārstīgs; neizlēmīgs; ❹atstāt likteņa varā; atstāt pašplūsmā

优裕 yōuyù ❶pietiekams; pilns; ❷bagātīgs; ❸turīgs; bagāts; ❹turība; pārticība

优遇 yōuyù *rakst.* sk. 优待

优越 yōuyuè ❶būt pārākam; ❷būt pārsvarā; dominēt; pārsvars; pārspēks; ❸priviliģēts; ❹lielisks; vislabākais

优越感 yōuyuègǎn pārākuma apziņa; lieluma mānija

优越性 yōuyuèxìng pārākums; pārāks *(par citiem)*

优质 yōuzhì augstākās kvalitātes; pirmšķirīgs

优质钢 yōuzhìgāng *metal.* augstvērtīgs tērauds

忧(憂)

yōu **darb.** ❶bēdāties; skumt; ❷ciest; mocīties; ❸rūpēties; raizēties; domāt par; ❹baidīties; bīties; ❺*rit.* nēsāt sēras; staigāt sērās; **lietv.** ❶skumjas; ilgas; bēdas; ciešanas; ❷rūpes; raizes; nepatikšanas; ❸sēras; **īp.** skumjš; grūtsirdīgs; nospiests; norūpējies; **īpašv.** Jou *uzv.*

忧愁 yōuchóu ❶skumt; bēdāties; zaudēt dūšu; ❷skumjas; bēdas; ❸skumīgs; grūtsirdīgs

忧患 yōuhuàn skumjas; bēdas; rūpes; sarūgtinājums

忧虑 yōulǜ ❶rūpes; nemiers; ❷skumjas; bēdas

忧闷 yōumèn ❶skumt; bēdāties; ❷skumjas; grūtsirdība; ❸skumjš; nobēdājies; nomākts

忧伤 yōushāng ❶bēdāties; skumt; ciest; ❷bēdas; skumjas

忧心 yōuxīn skumjas; bēdas; nemiers

忧郁 yōuyù ❶skumjas; bēdas; sarūgtinājums; ❷skumjš un nomākts; drūms

忧郁症 yōuyùzhèng grūtsirdība; depresija

呦

yōu **izs.** *(paužot izbrīnu vai izbīli)* ak! vai! ek!

幽

yōu **īp.** ❶tumšs; drūms; ēnains; ❷melns; neskaidrs; ❸noslēgts; slepens; ❹apslēpts; slēpts; kluss; ❺dziļš; tāls; ❻vientuļš; pamests; izolēts; atsvešināts no pasaules; ❼dārgs; noslēpumains; brīnišķīgs; neizprotams; ❽mazs; niecīgs; ❾vienkāršs; **darb.** ❶slēpt; piesegt *(ar sevi)*; ❷ierakt *(zemē)*; ❸turēt apcietinājumā; **lietv.** ❶ēna; tumsa; ❷nakts; mēness; pazemes valstība; ❸dzīles; iekšiene; ❹sirds; saprāts; dvēsele; asinis; ❺dzīlēs; dvēselē; ❻tāls nostūris; pasaules gals; ❼stūrī; pasaules malā; **īpašv.** Jou *uzv.*

幽暗 yōu'àn ❶tumšs; drūms; ❷tumsa; krēsla

幽闭 yōubì ❶ieslēgt telpā; ieslodzījums; ❷sterilizēt; *(sievietes)* sterilizācija; kastrēt; kastrācija

幽谷 yōugǔ dziļa ieleja; zemiene; aiza

幽会 yōuhuì slepena *(mīlas pāra)* tikšanās

幽魂 yōuhún miruša *(cilvēka)* dvēsele

幽寂 yōujì vientulīga *(vieta)*

幽禁 yōujìn ieslodzīt cietumā; turēt cietumā

幽静 yōujìng ❶kluss; vientulīgs; ❷dziļš klusums; miers

幽居 yōujū dzīvot vientuļnieka dzīvi; atsvešināties no ārpasaules

幽灵 yōulíng miruša *(cilvēka)* dvēsele

幽门 yōumén *anat.* pilors

幽明 yōumíng ❶šī pasaule un aizsaule; ❷reālais un nereālais; skaidrais un neskaidrais

幽默 yōumò ❶humors; ❷humoristisks; komisks

幽默感 yōumògǎn humora izjūta

幽情 yōuqíng apslēptas jūtas; dziļi pārdzīvojumi

幽趣 yōuqù vientulība; vientulīgums

幽深 yōushēn ❶attāls; vientulīgs; ❷dziļš; slēpts; dziļš un kluss

幽思 yōusī dziļas pārdomas; dziļas domas; slepeni sapņi

幽邃 yōusuì ❶tāls; attāls; nomaļš; ❷dziļums; dziļš

幽微 yōuwēi ❶smalks; vājš; ❷nenotverams; nepamanāms

幽闲 yōuxián ❶attāls; nomaļš; ❷kluss; bikls; biklums

幽香 yōuxiāng smalks aromāts; aromātisks

幽雅 yōuyǎ ❶izsmalcināts; izmeklēts; ❷vientuļš; nomaļš

幽咽 yōuyè burbuļot; urdzēt; urdzēšana

幽忧 yōuyōu ❶izjust dziļas bēdas; beigties vai nost aiz bēdām; ❷iesīkstējusi *(kaite)*; hroniska *(slimība)*

幽幽 yōuyōu ❶attāls; kluss; neapdzīvots; ❷blāvs;

krēslains; ✪aust *(gaisma)*; svīst *(gaisma)*

幽怨 yōuyuàn slēpts aizvainojums; apslēpts niknums

悠 yōu **īp.** ✪norūpējies; rūpju pilns; skumīgs; skumstošs; ✪tāls; attāls; ✪ilgs; ilgstošs; mūžīgs; **apst.** skumji; **darb.** ✪paraut; ar spēku sapurināt; ✪ierobežot; samazināt; ✪apturēt; savaldīt; ✪šūpoties; plandīties *(gaisā)*

悠长 yōucháng garš; ilgs; bezgalīgs; sens

悠荡 yōudàng šūpoties; peldēt gaisā *(par mākoņiem u.c.)*

悠忽 yōuhū *rakst.* laisks; slinks

悠久 yōujiǔ ilgs; ilgu laiku; mūžīgs; sens

悠然 yōurán ✪neierobežots; ✪bezrūpīgs; bezrūpīgi

悠闲 yōuxián ✪mierīgs; bezrūpīgs; ✪neierobežots

悠扬 yōuyáng norietēt *(par sauli)*; rietoša *(auksta)* saule

悠悠 yōuyōu ✪mierīgi peldēt *(par mākoņiem)*; mierīgs; brīvs; neierobežots; ✪tāls; attāls; tik tikko saskatāms; ✪norūpējies; satraukts; ✪lielā skaitā; neskaitāms; neizsmeļams; ✪absurds; tukša *(saruna)*; ✪viegls; nesteidzīgs

悠悠荡荡 yōuyōudàngdàng ✪viegls; plūstošs; vijīgs; ✪peldēt gaisā; ✪šūpoties

悠悠忽忽 yōuyōuhūhū ✪velti tērēt laiku; slinkot; slaistīties; ✪zaudēt apveidus; kļūt grūti saskatāmam; ✪neskaidrs; izplūdis

悠远 yōuyuǎn ✪tāls; attāls; ✪ilgs; ilgstošs

尤 yóu **īp.** ✪īpašs; sevišķs; dīvains; ✪vēl lielāks; **apst.** īpaši; ļoti; vēl vairāk; vēl jo vairāk; **darb.** ✪stipri atšķirties ✪vainot; kurnēt; ✪saieties; nodoties mīlas priekiem; **lietv.** ✪izcilākais sacerējums; vislabākais eksemplārs; ✪kļūda; vaina; **īpašv.** Jou *uzv.*

尤里卡 Yóulǐkǎ EUREKA *(Eiropas Pētījumu koordinācijas aģentūra)*

尤其 yóuqí īpaši; vēl vairāk; vēl jo vairāk

由 yóu **saik.** ✪*(doties)* no...uz; no *(atsevišķā uz vispārējo)*; *(celties)* no *(piem., strādniekiem)*; ✪sākot ar *(ievada laika apstākli)*; ✪*(kaut kā)* rezultātā; *(ievada cēloņa apstākli)* tāpēc ka; ✪*(ievada papildinātāju)* ar *(pastu; vilcienu u.c.)*; **darb.-saik.** būt līdzīgam; būt tādam pašam kā; tas pats, kas; **apst.** viss; vēl arvien; un tad vēl; **darb.** ✪iziet *(no kaut kā)*; pamatoties uz *(kaut ko)*; ✪sekot; vadīties no; ✪būt atkarīgam no; pakļauties kāda gribai; ✪rīkoties saskaņā *(ar kāda vēlēšanos)*; **lietv.** ✪sākums; pirmsākums; izcelsme; ✪iemesls; iespēja; ✪arguments; *(principiāls)* pamatojums

由不得 yóu·bu·de ✪neviļus; netīši; ✪nespēt *(kaut ko)* ietekmēt; nebūt atkarīgam no

由来 yóulái ✪iemesls; motīvs; ✪pamudinājums; stimuls; ✪līdz šim laikam; no paša sākuma

由头 yóu·tou iemesls; iegansts; motīvs

由于 yóuyú pateicoties tam, ka; rasties no tā, ka; tikt izsauktam no; pateicoties tam, ka; sakarā ar to, ka; tā kā

由衷 yóuzhōng no sirds dziļumiem; no tīras sirds

邮(郵) yóu **lietv.** ✪pasts; ✪*vēst.* pasta stacija; **darb.** sūtīt pa pastu; **īpašv.** Jou *uzv.*

邮包 yóubāo pasta sūtījums

邮差 yóuchāi *novec.* vēstuļu iznēsātājs; pastnieks; kurjers

邮船 yóuchuán pasta un pasažieru kuģis

邮戳 yóuchuō pasta zīmogs

邮递 yóudì nogādāt ar pasta palīdzību

邮递员 yóudìyuán pastnieks vēstuļu iznēsātājs

邮电 yóudiàn pasts un telegrāfs

邮电部 yóudiànbù pasta un telegrāfa sakaru ministrija

邮电局 yóudiànjú pasta un telegrāfa kantoris

邮费 yóufèi pasta izdevumi; pasta pārsūtījumu izdevumi

邮购 yóugòu izrakstīt pa pastu ar pēcmaksu

邮汇 yóuhuì pasta pārvedums; pārsūtīt pa pastu

邮寄 yóujì sūtīt pa pastu

邮件 yóujiàn pasta pārsūtījums; korespondence

邮局 yóujú pasts; pasta nodaļa; pasta kantoris

邮票 yóupiào pastmarka

邮亭 yóutíng ✪*vēst.* pasta stacija; ✪pasta kiosks

邮筒 yóutǒng pastkastīte

邮务 yóuwù pasta sakari; pasta dienests

邮箱 yóuxiāng pastkastīte

邮政 yóuzhèng ✪pasts; ✪pasta operācijas

邮政车 yóuzhèngchē *dzelzc.* pasta vagons

邮政局 yóuzhèngjú pasts; pasta kantoris

邮资 yóuzī pasta izdevumi

犹(猶) yóu **apst.** ✪vēl; vēl arvien; tāpat kā agrāk; līdz šim; ✪tomēr; neskatoties ne uz ko; par spīti visam; ✪pat...arī; ✪vienalga; jebkurā gadījumā; **darb.-saikl.** ✪būt līdzīgam; būt tādam pašam kā; ✪*(rasties)* no tā, ka; **saik.** ja; gadījumā, ja; **īpašv.** Jou *uzv.*

犹大 Yóudà *niev.* Jūdass

犹如 yóurú līdzīgi; līdzīgi kā; tāpat kā

犹太复国主义 yóutài fùguózhǔyì *polit.* cionisms

犹太复国主义者 yóutài fùguózhǔyìzhě cionists

犹太教 yóutàijiào *rel.* jūdaisms

犹太教徒 yóutàijiàotú jūdaisma sekotājs

犹太人 yóutàirén ebrejs

犹疑 yóuyí šaubīties; svārstīties

犹豫 yóuyù ✪šaubīties; svārstīties; vilcināties; ✪svārstīgs; ✪gauss; lēns

犹之乎 yóuzhīhū būt līdzīgam; būt tādam pašam kā;

Y

ja to pielīdzināsim *(kaut kam)* citam

油 yóu **lietv.** ❶ eļļa; tauki; ❷ nafta; petroleja; benzīns; gazolīns; ❸ eļļas glezniecība; glezniecība ar eļļas krāsām; **darb.** ❶ krāsot ar eļļas krāsām; lakot; ❷ ieeļļot; iesmērēt; ❸ nosmērēt ar taukiem; notaukot; **īp.** veikls; izmanīgs; glums; **īpašv.** Jou *uzv.*

油泵 yóubèng *tehn.* eļļas sūknis

油表 yóubiǎo *tehn.* eļļas līmeņa rādītājs

油饼 yóubǐng ❶ lopbarības rauši; ❷ *kulin.* cepti plāceņi

油布 yóubù vaska drāna

油彩 yóucǎi *teātr.* grims; grimēšanas materiāls

油菜 yóucài *bot.* ripsis *(Brassica campestris)*

油层 yóucéng *ģeol.* naftas iegulas; naftu nesošie slāņi

油茶 yóuchá ❶ *bot.* eļļas kamēlija *(Camelia oleifera)*; ❷ aizdara mīklas masa *(kā saldais pie tējas)*

油池 yóuchí naftas krātuve

油船 yóuchuán *jūrn.* tankkuģis

油灯 yóudēng ❶ eļļas lampa; ❷ svētbildes lampiņa

油坊 yóufáng *novec.* augu eļļas spiestuve

油封 yóufēng *tehn.* blīvslēgs

油膏 yóugāo smērviela; smērs; tavots; ziede

油管 yóuguǎn *tehn.* eļļas pievads; benzīna vads

油光 yóuguāng mirdzošs; spīdošs; mirdzēt; mirguļot; spīdēt

油葫芦 yóu·hulǔ *zool.* lauku circenis *(Gryllodes mitratus)*

油滑 yóuhuá ❶ veikls; izmanīgs; glums; ❷ viltīgs; nepatiess

油画 yóuhuà eļļas glezniecība; glezniecība ar eļļas krāsām

油灰 yóuhuī tepe; ķite; špaktele

油井 yóujǐng naftas urbums

油矿 yóukuàng ❶ naftas atradnes; ❷ *ģeol.* naftas iegulas

油亮 yóuliàng mirdzošs; spīdošs; mirdzēt; mirguļot; spīdēt

油料 yóuliào *(augu)* eļļas izejvielas; *(augu)* eļļas kultūraugi

油绿 yóulǜ tumšzaļa lāsmaina krāsa; tumšzaļi lāsmains

油毛毡 yóumáozhān jumta pape; ruberoīds

油门 yóumén *tehn.* drosele; akselerators

油苗 yóumiáo *ģeol.* naftas izplūdums

油墨 yóumò tipogrāfijas krāsa

油母页岩 yóumǔ yèyán *ģeol.* degakmens

油泥 yóuní eļļaini dubļi

油腻 yóunì ❶ trekns; trekns ēdiens; ❷ aptaukoties; pieņemties svarā; kļūt resnam

油盘 yóupán paplāte; *(koka)* paplāte

油瓶 yóupíng ❶ eļļas pudele; ❷ *(augu)* eļļas pudele

油漆 yóuqī ❶ laka; politūra; ❷ eļļas krāsa; ❸ krāsot; lakot

油漆工 yóuqīgōng krāsotājs

油枪 yóuqiāng *tehn.* hidrauliskā eļļas pistole

油腔滑调 yóuqiāng-huádiào *tēl.* tukšas runas; bezsaturīga *(runa vai daiļrade)*

油然 yóurán ❶ bezspēcīgs; bezspēcīgi; ❷ svaigs; sulīgs; spēku pilnbriedā; ❸ sabiezēt *(par mākoņiem)*; ❹ mierīgs; pārliecināts *(par savām jūtām)*

油杉 yóushān *bot.* Forčuna ketelērija *(Keteleeria fortunei)*

油石 yóushí galoda; *sar.* strīķis

油柿 yóushì *bot.* savvaļas hurma *(Diospyros kaki)*

油饰 yóushì krāsot ar eļļas krāsām

油水 yóu·shui ❶ *novec.* nafta; ❷ smalks; ažūrs; ❸ iedzīvošanās *(uz cita rēķina)*; nelikumīgi ienākumi

油松 yóusōng *bot.* Ķīnas priede *(Pinus sinensis)*

油酥 yóusū kārtains; slāņains

油酸 yóusuān *ķīm.* oleīnskābe

油桃 yóutáo *bot.* nektarīns *(Prunus persica var. nectarina)*

油田 yóutián *ģeol.* naftas atradne; naftas lauks

油条 yóutiáo *kulin.* vārīti eļļā žagariņi *(cepumi)*

油桐 yóutóng *bot.* Ķīnas tungas koks; Forda tungas koks *(Aleurites Fordii)*

油头粉面 yóutóu-fěnmiàn bezgaumīgi uzkrāsojusies *(vīrieši)*

油头滑脑 yóutóu-huánǎo izmanīgs, glums *(cilvēks)* *(glumiķis)*

油箱 yóuxiāng degvielas tvertne; benzīna tvertne

油鞋 yóuxié ūdens zābaki; nemirkstoši apavi

油性 yóuxìng eļļainums; taukainums

油烟 yóuyān kvēpi; sodrēji

油椰子 yóuyē·zi *bot.* eļļas palma *(Elaeis guineensis)*

油页岩 yóuyèyán *ģeol.* degakmens

油印 yóuyìn drukāšana uz rotatora

油印机 yóuyìnjī *tehn.* rotators

油渣 yóuzhā *kulin.* skrandži; dradži; grībiņas

油毡 yóuzhān jumta pape; ruberoīds

油脂 yóuzhī dzīvnieku tauki un augu eļļas

油纸 yóuzhǐ vaska papīrs

油子 yóu·zi ❶ slīpēts zellis; izmanīgs; ❷ blēdis; cilvēks; ❸ plākstera ārstnieciskais slānis; ❹ nikotīna nosēdas uz pīpes sieniņām

油棕 yóuzōng *bot.* eļļas palma *(Elaeis guineensis)*

油嘴 yóuzuǐ veikla mēle; veikla valoda; labs runātājs

疣 yóu **lietv.** *med.* kārpa; pumpa; bumbulis

柚 yóu/yòu **lietv.** *bot.* *(augļu koks)* dižais greipfrūts *(Citrus grandis)*

柚木 yóumù *bot.* dižais tīkkoks *(Tectona grandis)*

莸(蕕) yōu ❶ **lietv.** smirdīga zāle; ❷◊ slikts, necienīgs cilvēks; ❸ *bot.* sirmais zilbārdis *(Caryopteris incana)*

铀(鈾) yōu **lietv.** *ķīm.* urāns (U)

铀后元素 yōuhòu yuánsù *ķīm.* transurāna elementi

蚰 yōu **sast.**

蚰蜒 yōu·yan ❶ *zool.* simtkājis *(Scutigera)*; ❷ *zool.* spīļaste *(Dermaptera)*; ❸ *dial.* skolopendra; ❹ līkumots *(ceļš)*

游(遊) yóu **darb.** peldēt; pārpeldēt; joņot pa ūdeni; ❷ lidināties pa gaisu; peldēt gaisā; ❸ plīvot; ❹ pastaigāties; doties ekskursijā; ❺ apiet; apbraukt; doties inspekcijā; ❻ klīst; klaiņot; klejot; ❼ ceļot; doties *(uz svešām zemēm)*; ❽ doties svešumā studēt; ❾ doties svešumā valsts dienestā; dienēt pie; kalpot *(kādam)*; ❿ nodoties dīkdienībai; slaistīties; slinkot; ⓫ izklaidēties; priecāties; atvieglot sirdi; ⓬ draudzēties; uzturēt attiecības; ⓭ atlaist ceļojumā; ⓮ dot brīvību; atlaist atpūtā; **īp.** tukšs; nenopietns; vieglprātīgs; **lietv.** draudzība; pazīšanās; kontakti; ❷ draugs; paziņa; ❸ straume; daļa no upes baseina; ❹ sabiedriskais stāvoklis; ❺ kategorija; šķira; šķirne; ❻ *vēst.* ārpilsētas izklaides pils; **īpašv.** Jou *uzv.*

游伴 yóubàn kompanjons

游标 yóubiāo *tehn.* nonijs

游船 yóuchuán jahta; ekskursiju *(izbraukumu)* kuģis

游荡 yóudàng ❶ uzdzīvot; nodoties uzdzīvei; ❷ vieglprātīgs; netikls; ❸ klaiņot *(slaistīties bez noteiktas nodarbošanās)*

游方 yóufāng ceļot; pārvietoties no vienas vietas uz citu *(par mūkiem)*

游逛 yóuguàng pastaigāties; klīst; ceļot

游击 yóujī ❶ partizānu karš; partizānu aktivitātes; partizānu uzbrukums; ❷ *milit. (no pārgājiena)* neapstājoties doties uzbrukumā

游击队 yóujīduì partizānu vienība

游击区 yóujīqū partizānu darbības rajons

游击战 yóujīzhàn partizānu karš

游记 yóujì ceļojuma piezīmes; ceļojumu literatūra

游街 yóujiē ❶ vadāt noziedznieku pa ielām *(soda veids feodālajā Ķīnā)*; ❷ staigāt pa ielām; piedalīties demonstrācijā, svētku gājienā u.c.

游客 yóukè ❶ ceļotājs; tūrists; ❷ dīks cilvēks *(bezdarbībā dzīvojošs cilvēks)*

游览 yóulǎn ❶ ceļot; doties ekskursijā; doties atpūtas braucienā; ❷ aplūkot ievērojamas vietas; ❸ izbrauciens; ekskursija

游览区 yóulǎnqū tūrisma rajons; tūrisma objektiem bagāts rajons

游览者 yóulǎnzhě ekskursants; tūrists

游廊 yóuláng *arhit.* galerija; veranda

游离 yóulí ❶ *fiz.* jonizēt; jonizācija; ❷ *fiz., ķīm.* izdalīties *(brīvā stāvoklī)*; brīvs stāvoklis; ❸ *pārn.* dzīvot neatkarīgi un savrupi; brīvs, ne ar ko nesaistīts; izolēts

游离基 yóulíjī *ķīm.* brīvais radikālis

游历 yóulì ceļot

游码头 yóumǎ·tou ❶ klīst pa pasauli; ❷ pelnīt iztiku kā klejojošam burvju māksliniekam *(akrobātam)*

游民 yóumín klaidonis; cilvēks bez noteiktas nodarbošanās; deklasēts elements

游牧 yóumù nodarboties ar klejotāju lopkopību; klejotāju lopkopība

游禽 yóuqín ūdensputni

游人 yóurén ❶ ekskursants; tūrists; ❷ ceļotājs

游刃有余 yóurèn-yǒuyú ◊ *(pietiekami daudz vietas)* lai varētu brīvi rīkoties ar miesnieka nazi *(būt tādam amata meistaram, kas spēj darbu veikt aizsietām acīm; pēc nostāsta par lielisko pavāru, kurš it kā spēlēdamies spēja sadalīt vērša kautķermeni, nesastopot šķēršļus savam nazim)*

游山玩水 yóushān-wánshuǐ tīksmināties par kalniem un ūdeņiem *(atpūtas pastaiga; staigāt un priecāties par dabas skaistumu)*

游手好闲 yóushǒu-hàoxián slinkot; dīki slaistīties

游水 yóushuǐ peldēt; peldēties

游说 yóushuì pārvietoties no vienas vietas uz citu un sprediķot

游丝 yóusī ❶ *tehn.* spirāle; *(pulksteņa mehānisma)* matatspere; ❷ *(lidojošs)* zirnekļu tīkls

游艇 yóutǐng jahta; izbraukumu *(ekskursiju)* kuģis

游玩 yóuwán ❶ izklaidēties; priecāties; spēlēties; ❷ pastaigāties; vizināties; doties izklaides izbraukumā

游戏 yóuxì ❶ spēlēt; izklaidēties; priecāties; ❷ spēle; izklaide; ❸ sporta spēles; ❹ viegli; brīvi; spēlējoties

游侠 yóuxiá *vēst.* bruņinieks; klejojošs bruņinieks

游乡 yóuxiāng *(soda mērs feodālajā Ķīnā)* vadāt pa ciemu noziedznieku *(visu iedzīvotāju apskatei)*

游行 yóuxíng ❶ iet; soļot; ❷ demonstrācija; manifestācija; ❸ pastaigāties; klīst; ❹ blēdis; afērists

游兴 yóuxìng ❶ tieksme ceļot; aizraušanās ar ceļojumiem; ❷ pastaigas prieks ; ceļojuma prieks

游学 yóuxué studēt svešumā; mācīties tālu no dzimtajām vietām; doties svešumā studiju nolūkos

游移 yóuyí ❶ svārstīties; šaubīties; ❷ nenoteikts; šaubīgs; ❸ izvairīgs; neskaidrs

游弋 yóuyì ❶ *milit.* kreisēt jūrā; ❷ medīt

游艺 yóuyì ❶ estrādes māksla; ❷ sarīkojums; izklaides pasākums; izprieca

游艺场 yóuyìchǎng atrakcions; atrakciju laukums

游艺会 yóuyìhuì estrādes koncerts; estrādes

uzvedums; pašdarbības vakars
游艺室 yōuyìshì pašdarbības stūrītis
游泳 yōuyǒng peldēt; peldēties
游泳池 yōuyǒngchí peldbaseins
游泳裤 yōuyǒngkù peldbiksītes
游泳衣 yōuyǒngyī peldkostīms
游园 yōuyuán ❶ parks; atpūtas dārzs; ❷ izklaidēšanās parkā
游园会 yōuyuánhuì tautas svētki parkā
游资 yōuzī *ekon.* brīvais kapitāls
游子 yōuzǐ ❶ *fiz.* jons; ❷ ceļotājs
游子 yōu·zi kliedzējputns; putns pievilinātājs

鱿(魷) yōu **sast.**

鱿鱼 yōuyú *zool.* smailais kalmārs; Klusā okeāna kalmārs *(Ommastrephus pacificus)*

友 yǒu **lietv.** ❶ draugs; paziņa; kolēģis; domu biedrs; ❷ *(zvēru)* pāris; **darb.** ❶ draudzēties; uzturēt draudzīgas attiecības; koleģiāli izturēties *(pret kādu)*; **īpašv.** Jou *uzv.*

友爱 yǒu'ài draudzība; brāļu draudzība; draudzīgs
友邦 yǒubāng draudzīga valsts
友好 yǒuhǎo tuvi draugi; draudzība; draudzēties; draudzīgs
友军 yǒujūn ❶ draudzīga armija; ❷ *milit.* kaimiņš *(kreisajā vai labajā flangā)*
友情 yǒuqíng draudzīgas jūtas; draudzība; draudzīgs
友人 yǒurén draugs
友善 yǒushàn būt labās attiecībās; draudzība; draudzīgs
友谊 yǒuyì draudzība; draudzīgs; koleģiāls
友谊赛 yǒuyìsài *sp.* draudzības sacensības; draudzības spēle

有 yǒu **darb.** ❶ *(piederības nozīmē;* ❷ *fiziskas vai garīgas īpašības nozīmē;* ❸ *abstraktā nozīmē)* būt; ❹ piederēt; būt īpašniekam; būt saimniekam; ❺ būt apveltītam *(ar kādu talantu)*; ❻ iegūt; saņemt; ❼ dzīvot; eksistēt; ❽ atgadīties; notikt; ❾ *sar.* nonākt grūtniecības stāvoklī; kļūt grūtai; **vietn.** kāda daļa; cita daļa; citi; **apst.** ❶ salīdzinoši; vienādā mērā; ❷ *(kopā ar noliegumu)* mazāk par; ❸ kā; tāpat kā; **saik.** ❶ vēl; piedevām vēl; ❷ *(saistot teikuma izteicējus)* un; kā arī; **lietv.** ❶ bagātība; turība; īpašums; ❷ teritorija; **īp.** bagāts; turīgs; **īpašv.** Jou *uzv.*

有备无患 yǒubèi-wúhuàn ◊ *(ja)* būsi sagatavots, spēsi izsargāties no nelaimes *(❶ laikus būt piesardzīgam; ❷ būt gatavam negaidītiem pavērsieniem)*
有病 yǒubìng slimnieks; slims cilvēks; vājinieks
有产者 yǒuchǎnzhě ❶ *(sabiedrības)* turīgie slāņi; ❷ *novec.* buržuāzija
有成 yǒuchéng izrādīties sekmīgam; gūt panākumus
有待 yǒudài ❶ vēl neiestāties; vēl nepieciešams laiks; ❷ būt atkarīgam no; vēl nepieciešams; ❸ *bud.* laicīgā miesa
有得 yǒudé saprast; izprast; tikt skaidrībā; skaidrs!
有的 yǒu·de ❶ *(abstraktā nozīmē)* būt; gadās; ❷ viens otrs; daži; ❸ vieni; citi
有的是 yǒu·deshì cik uziet; ļoti daudz; pa pilnam
有底 yǒudǐ ❶ kaut ko labi pārzināt; būt pilnīgi pārliecinātam; ❷ labi informēts; pilnīgi pārliecināts
有的放矢 yǒudì-fàngshǐ ◊ izšaut bultas mērķī *(◊ ņemt vērsi aiz ragiem; rīkoties mērķtiecīgi; mērķtiecīgs)*
有点 yǒudiǎn nedaudz; daži; mazliet
有毒 yǒudú indīgs; toksisks
有方 yǒufāng prasmīgs; metodisks; efektīvs
有夫之妇 yǒufūzhīfù precēta sieviete
有福同享, 有祸同当 yǒu fú tóng xiǎng,yǒu huò tóng dāng dalīties priekos un bēdās*(būt kopā,- gan laimīgos brīžos, gan arī nedienās)*
有妇之夫 yǒufùzhīfū precējies vīrietis
有关 yǒuguān ❶ atbilstošs; ieinteresēts; ❷ attiekties; attiecīgs; *(tāds)* kam ir saistība *(ar kaut ko noteiktu)*; ❸ *(tāds)* par ko ir interese
有光纸 yǒuguāngzhǐ *poligr.* ofsetpapīrs
有轨电车 yǒuguǐ diànchē tramvajs
有过之无不及 yǒu guò zhī wú bù jí kopumā ņemot būt labākam un nekur nebūt sliktākam *(❶ vēl labāk (sliktāk), nekā bija; ❷ pat krietni labāk)*
有害 yǒuhài kaitīgs
有恒 yǒuhéng uzstājīgs; neatlaidīgs; sīksts
有会子 yǒuhuì·zi *sar.* sen; ilgi
有机 yǒujī *ķīm.* organisks
有机界 yǒujījiè organiskā pasaule; organiskā daba
有机酸 yǒujīsuān *ķīm.* organiskā skābe
有机体 yǒujītǐ *biol.* organisms
有机物 yǒujīwù organiska viela
有机质 yǒujīzhì organiska viela
有己无人 yǒujǐ-wúrén domāt tikai par sevi *(pilnīgi nerēķināties ar citiem; egoistisks)*
有加利 yǒujiālì *bot.* eikalipts *(Eucaliptus globulus)*
有加无已 yǒujiā-wúyǐ augt un augt *(arvien stiprāk un stiprāk; arvien augstākā pakāpē)*
有价证券 yǒujià zhèngquàn *fin.* vērtspapīri
有奖 yǒujiǎng laimesta *(aizņēmums)*; laimesta *(ieguldījums)*
有借有还,再借不难 yǒu jiè yǒu huán,zài jiè bù nán *(tam)* kas aizņēmies un atdevis, nav grūti aizņemties vēl reizi
有旧 yǒujiù būt saistītam ar senu draudzību
有救 yǒujiù ❶ ar cerībām uz uzlabošanos; ārstējama *(slimība)*; ❷ glābjama *(tiesu u.c. lieta)*
有孔虫 yǒukǒngchóng *zool.* foraminiferas *(Foraminifera)*

Y

有空儿 yǒukòngr brīvs *(laiks)*; brīvajā laikā
有口皆碑 yǒukǒu-jiēbēi ◊ ik vienā mutē *(celts)* piemineklis *(visu slavēts; slavens; plaši pazīstams)*
有口难分 yǒukǒu-nánfēn grūti izprotams *(❶ neatšķetināms; ❷ neatšķirams)*
有口无心 yǒukǒu-wúxīn nejauši izpļāpāties
有来无回 yǒulái-wúhuí ❶ neatgriežams; neatgūstams; ❷ neglābjami
有赖 yǒulài būt atkarīgam no; balstīties uz
有劳 yǒuláo *piekl.* paldies par *(Jūsu)* laipnību; pateicos par palīdzību; atvainojiet par apgrūtinājumu
有理 yǒulǐ ❶ *(tāds)* kam taisnība; ❷ pamatots; ❸ *mat.* racionāls
有理式 yǒulǐshì *mat.* racionālā izteiksme
有理数 yǒulǐshù *mat.* racionālais skaitlis
有理走遍天下，无理寸步难行 yǒulǐ zǒubiàn tiānxià, wúlǐ cùn bù nán xíng ◊ ja taisnība tavā pusē, tu vari iet visur, ja tev nav taisnība, nav iespējams spert pat sprīdi garu solīti
有力 yǒulì ❶ spēcīgs; stiprs; enerģisks; ❷ ietekmīgs; ❸ mantīgs; turīgs
有利 yǒulì ❶ izdevīgs; ienesīgs; labvēlīgs; ❷ izrādīt labvēlību; ❸ atbilst *(kāda)* interesēm
有利必有弊 yǒulì bì yǒubì katram izdevīgumam ir savas ēnas puses
有利可图 yǒulì-kětú ienesīgs; izdevīgs
有脸 yǒuliǎn ❶ godīgs; pieklājīgs; godprātīgs; ❷ baudīt aizbildniecību; būt favorītam
有两下子 yǒu liǎngxià·zi ar galvu uz pleciem *(spējīgs, prasmīgs cilvēks)*
有零 yǒulíng ar uzviju; vairāk par nepieciešamo
有名 yǒumíng slavens; plaši pazīstams; populārs
有名无实 yǒumíng-wúshí nomināls; fiktīvs
有目共睹 yǒumù-gòngdǔ acīm redzams; neapšaubāms
有目共赏 yǒumù-gòngshǎng vispārējas atzinības objekts; *(kaut kas tāds)* kas izsauc vispārēju apbrīnu
有奶便是娘 yǒu nǎi biànshì niáng ◊ jebkuru sievieti, kas pabaros ar krūti saukt par māti *(pilnīgs principialitātes trūkums; pērkamība; būt pērkamam)*
有年 yǒunián sen; pirms daudziem gadiem
有凭有据 yǒupíng-yǒujù neapgāžami pierādījumi
有期 yǒuqī ❶ steidzīgs; ❷ *(ieslodzījums)* uz noteiktu laiku
有其父,必有其子 yǒu qí fù, bì yǒu qí zǐ kāds tēvs, tāds dēls *(ābols no ābeles tālu nekrīt)*
有气无力 yǒuqì-wúlì ❶ klusa, grūti sadzirdama *(runa)*; ❷ tik tikko dzīvs; zaudējis spēkus; novārdzis
有钱 yǒuqián bagāts; turīgs; naudīgs
有情有义 yǒuqíng-yǒuyì ar dziļu mīlestību un uzticību
有顷 yǒuqǐng drīzumā; ļoti drīz; acumirklī
有请 yǒuqǐng *piekl.* lūdzu! laipni lūdzam! esiet tik laipni!
有求必应 yǒuqiú-bìyìng ◊ izpildīt jebkuru lūgumu *(❶ būt atsaucīgam; būt līdzjūtīgam; ❷ par bodhisatvu)* vismīļais
有趣 yǒuqù aizraujošs; dzīvs; interesants
有权 yǒuquán ❶ ir tiesības; būt tiesīgam; ❷ būt pie varas
有权有势 yǒuquán-yǒushì būt pie varas un būt ietekmīgam *(šīs pasaules varenais)*
有人 yǒurén kāds; viens otrs; daži
有日子 yǒu rì·zi ❶ sen; ilgi; ❷ drīzumā; tuvākajā laikā
有色 yǒusè krāsains; krāsainie *(metāli u.c.)*
有神 yǒushén ❶ apgarots; iedvesmots; ❷ lielisks; svētīgs
有神论 yǒushénlùn *rel.* teisms
有神论者 yǒushénlùnzhě *rel.*teisma sekotājs
有生力量 yǒushēng lìliàng *milit.* dzīvais spēks
有生以来 yǒushēng-yǐlái savā mūžā; visā savā mūžā
有生之年 yǒushēng zhīnián dzīves atlikums; dzīves nogale
有声 yǒushēng ❶ skaņu *(kino u.c.)*; akustisks; ❷ slavens; pazīstams
有声片 yǒushēngpiàn skaņu kino
有声有色 yǒushēng-yǒusè izteiksmīgs; pievilcīgs; iespaidīgs
有识之士 yǒushízhīshì zinošs cilvēks*(ar plašu apvārksni apveltīts cilvēks)*
有时 yǒushí laiku pa laikam *(no gadījuma uz gadījumu; reizēm)*
有始无终 yǒushǐ-wúzhōng ir sākums, bet nav beigu *(nepabeigts; daļējs; nekonsekvents)*
有始有终 yǒushǐ-yǒuzhōng ir sākums un ir arī beigas *(❶ pabeigts; konsekvents; ❷ no sākuma līdz beigām)*
有事 yǒushì darīšanās; ir darīšanas; *(atnākt)* pie kāda darīšanās
有恃无恐 yǒushì-wúkǒng spēcīga atbalsta apstākļos justies brīvi un nepiespiesti *(jūtot aiz muguras atbalstu nepazīt baiļu)*
有数 yǒushù ❶ mazskaitlīgs; atsevišķs; ierobežotā skaitā; ❷ likteņa lemts; likumsakarīgs; ❸ ritmisks; līdzens
有损 yǒusǔn ❶ nest zaudējumus; ❷ nodarīt zaudējumus
有所 yǒusuǒ kaut kas; šis tas; kaut kāds
有所借鉴 yǒusuǒ jièjiàn saņemt labu mācību
有蹄类 yǒutílèi *zool.* pārnadži *(Ungulata)*
有条不紊 yǒutiáo-bùwěn sakārtots; pēctecīgs; konsekvents; sistemātisks
有条有理 yǒutiáo-yǒulǐ sk. 有条不紊
有望 yǒuwàng iespējams; daudzsološs; var cerēt
有为 yǒuwéi ❶ darbīgs; aktīvs; enerģisks; ❷ *filoz.* darbība; ❸ rīkoties mērķtiecīgi; ❹ pildīt pienākumu

Y

有喜 yǒuxǐ *sar.* kļūt grūtai
有隙可乘 yǒuxì-kěchéng sprauga pa kuru izkļūt laukā *(izeja no apgrūtinoša stāvokļa)*
有限 yǒuxiàn ❶ierobežots; limitēts; ❷vietēja rakstura; lokāls
有限数 yǒuxiànshù *mat.* galīgais skaitlis
有限主权论 yǒuxiàn zhǔquánlùn *polit.* ierobežotās suverenitātes teorija
有线 yǒuxiàn vadu sakaru līnija
有线电厂 yǒuxiàndiànchǎng vadu sakaru līdzekļu fabrika
有效 yǒuxiào efektīvs; iedarbīgs; derīgs
有效期 yǒuxiàoqī derīguma termiņš
有些 yǒuxiē ❶daži; viens otrs; ❷nedaudz
有心 yǒuxīn ❶būt nodomājušam *(kaut ko veikt)*; ar nodomu; ❷pievērst uzmanību; ņemt pie sirds; ❸tīši; ar nodomu
有心人 yǒuxīnrén ❶mērķtiecīgs cilvēks; ❷*(tāds)* kas spēj iedziļināties
有形 yǒuxíng acīm redzams; konkrēts; materiāls
有性 yǒuxìng *biol.* dzimuma; seksuāls
有血有肉 yǒuxuè-yǒuròu *(tāds)* kas apveltīts ar miesu un asinīm *(dzīvs)*
有言在先 yǒuyán-zàixiān laicīgi vienoties *(laikus sarunāt)*
有眼不识泰山 yǒu yǎn bù shí Tàishān ◊ būt apveltītam ar acīm, bet nespēt saskatīt Taišaņas kalnu *(paiet garām pašam galvenajam; nepamīt pašu galveno)*
有眼无珠 yǒuyǎn-wúzhū ◊ acis ir, bet nav acu zīlīšu *(kaut ko pa īstam nepārzināt; tikpat kā akls)*
有一搭没一搭 yǒu yīdā méi yīdā ❶kavēt *(kādu)* ar runām; ❷ar pūlēm uzturēt sarunu
有一说一 yǒuyī-shuōyī izteikt visu pilnībā *(izteikt visos sīkumos)*
有益 yǒuyì vērtīgs; izdevīgs; labvēlīgs
有意 yǒuyì ❶tīšs; tīši; tīšām; ❷vēlēties; būt nodomājušam
有意识 yǒu yì·shi apzinīgs
有意思 yǒu yì·si ❶interesants; aizraujošs; ❷daudznozīmīgs
有意无意 yǒuyì-wúyì it kā starp citu *(ne īsti tīšām, ne arī netīši)*
有勇无谋 yǒuyǒng-wúmóu būt drosmīgam, bet ne īpaši prātīgam
有用 yǒuyòng vērtīgs; praktiski pielietojams
有余 yǒuyú ❶ar uzviju; ❷cik tik uziet
有孕 yǒuyùn būt stāvoklī
有则改之，无则加勉 yǒu zé gǎi zhī,wú zé jiā miǎn ◊ ❶ja esi pielaidis kļūdas, centies tās izlabot; ❷ja neesi kļūdījies, centies nekļūdīties arī turpmāk
有增无减 yǒuzēng-wújiǎn nepārtraukti augošs; *(tāds)* kas nepārtraukti palielinās
有朝一日 yǒuzhāo-yīrì kādā jaukā dienā *(kādreiz; pienāks diena, kad)*
有着 yǒu·zhe ❶būt apveltītam *(ar kādu talantu)*; ❷piederēt; būt *(kāda)* īpašumā; būt *(kāda)* rīcībā
有职有权 yǒuzhí yǒuquán būt saistītam ar pienākumiem un tiesībām
有志者事竟成 yǒuzhìzhě shì jìng chéng ja ir gribasspēks, var paveikt jebkuru darbu
有助 yǒuzhù sekmēt; palīdzēt
有罪 yǒuzuì ❶būt vainīgam; ❷*jur.* noziedzīgs; sodāms

酉 yǒu **lietv.** ❶*(divpadsmit zīmju cikla desmitā zīme; Gaiļa zīme)*; ❷*(gadu apzīmējumā ar cikliskajām zīmēm)* Gaiļa gads; ❸*(diennakts laiks)* no plkst.17 līdz 19 vakarā; ❹vīna gatavošanai domāts trauks; ❺apūdeņošana; **darb.** apūdeņot; laistīt; **īpašv.** Jou *uzv.*
酉时 yǒushí *(diennakts laiks)* no plkst. 17 līdz 19 vakarā

莠 yǒu **lietv.** ❶*bot.* zaļā sarene; čumiza *(Setaria viridis)*; ❷nezāles; ❸slikts cilvēks; ❹ļaunums; nelietība; **darb.** traucēt; saputrot
莠草 yǒucǎo nezāles

铕(銪) yǒu **lietv.** *ķīm.* eiropijs (Eu)

黝 yǒu **īp.** melns; tumšs; tumši pelēks
黝黑 yǒuhēi ❶melns; iededzis; ❷drūmas *(debesis)*

又 yòu **apst.** ❶par jaunu; atkal; vēl vienu reizi; ❷vēl jo vairāk; turklāt; vēl pie tam; ❸vēl vairāk; vēl stiprāk; **saik.** un; un...un; pie tam; vēl piedevām; **part.** taču; **īpašv.** Jou *uzv.*
又红又专 yòuhóng-yòuzhuān ◊ gan sarkans *(uzticīgs revolūcijai)*, gan kvalificēts darbinieks *(darbinieka politiskās pārliecības un profesionālā līmeņa raksturojums)*
又及 yòují *rakst.* vēl daru zināmu, ka; vēl gribētu piebilst, ka; *Postscriptum (P.S.)*

右 yòu **īp.** ❶labais; labās puses; *milit.* labā flanga; ❷labējie *(politiskie uzskati)*; ❸cienījams; slavens; ❹sevišķi svarīgs; sevišķi nozīmīgs; ❺pareizs; ortodoksāls; ❻otrais; mazāk svarīgais; ❼*ofic.* augstāk minētais; **apst.** ❶no labās puses; uz labo pusi; ar labo roku; labajā rokā; ❷uz rietumiem no; ❸ārpus; **lietv.** ❶labā roka; labā puse; ❷Rietumi; ❸ārējā puse; ❹vedējs; kučieris; **darb.** ❶iet uz labo pusi; pagriezt uz labo pusi; ❷cienīt; augsti godāt; ❸palīdzēt; atbalstīt; **īpašv.** Jou *uzv.*
右边 yòu·bian labā puse; uz labo pusi; pa labi no
右面 yòumiàn labā puse; pa labi; no labās puses
右派 yòupài *polit.* labējie; labējās partijas
右倾 yòuqīng ❶*polit.* labējais novirziens; labējais; ❷*polit.* labējā orientācija
右手 yòushǒu labā roka; pa labi; uz labo pusi

Y

右首 yòushǒu sk. 右面

右翼 yòuyì ❶ *milit.* labais flangs; ❷ *polit.* labais spārns; labējie; ❸ *sp.* labā puse

幼 yòu **īp.** ❶ bērna; bērnu; jauns; ❷ maziņš; vājš; ❸ nenobriedis; naivs; **lietv.** ❶ zīdainis; mazulis; bērns; ❷ bērnība; **darb.** attiekties kā pret mazu bērnu; saudzēt; lolot

幼虫 yòuchóng *zool.* kāpurs

幼儿 yòu'ér ❶ zīdainis; mazulis; bērns; ❷ bērnu; pirmsskolas bērnu *(audzināšana u.c.)*

幼儿期 yòu'érqī pirmsskolas periods; pirmsskolas laiks

幼儿园 yòu'éryuán bērnu dārzs

幼科 yòukē *med.* pediatrija; bērnu slimības

幼林 yòulín jauna meža audze; jauns mežs

幼苗 yòumiáo ❶ *bot.* sēklaudzis; ❷ *mežsaimn.* sējenis

幼年 yòunián ❶ bērna gadi; bērnība; bērna vecums; ❷ nepieredzējis; nepilnīgi attīstījies

幼小 yòuxiǎo mazgadīgs; maziņš; bērnišķīgs

幼芽 yòuyá ❶ *bot.* jaunie dzinumi; asni; ❷ *bot.* *(kartupeļa)* acs

幼稚 yòuzhì ❶ bērnišķīgs; jauns; ❷ nepieredzējis; naivs; ❸ virspusējs

幼稚病 yòuzhìbìng *psihol.* infantils

幼株 yòuzhū ❶ *bot.* sēklaudzis; ❷ *mežsaimn.* sējenis

幼子 yòuzǐ mazākais dēls; jaunākais dēls

柚 yòu/yóu **lietv.** *bot.* *(augļu koks)* dižais greipfrūts *(Citrus grandis)*

柚子 yòu·zi greipfrūta auglis

宥 yòu **darb.** būt augstsirdīgam; mīkstināt *(sodu)*; piedot; **īp.** augstsirdīgs; dāsns; **īpašv.** Jou *uzv.*

诱(誘) yòu **darb.** ❶ pavedināt; iekārdināt; vilināt; ❷ mācīt; iemācīt; pamācīt; apmācīt; aizraut citus *(ar saviem uzskatiem u.tml.)*; ❸ slēpt *(savu vārdu u.c.)*; ❹ tikt pavedinātam; tikt novestam no ceļa; **īp.** ❶ vilinošs; ❷ brīnišķīgs; skaists; **lietv.** vilinājums

诱变 yòubiàn *ķīm.* mutagēns *(ķīmisks savienojums)*

诱虫灯 yòuchóngdēng ❶ kukaiņu ķeršanai domāta lampa; ❷ kukaiņu pievilināšana ar gaismas palīdzību

诱导 yòudǎo ❶ mācīt; pamācīt; pamācīšana; ❷ aizraut; ieinteresēt; ❸ indukcija; *el.* inducēts *(lādiņš)*; inducēta *(strāva)*; ❹ *ķīm.* indukcijas *(efekts)*

诱饵 yòu'ěr ēsma

诱供 yòugòng no apsūdzētā izvilināt nepieciešamos pierādījumus

诱拐 yòuguǎi iekārdināt; pievilināt

诱惑 yòuhuò ❶ iekārdināt; pievilināt; maldināt; ❷ vilinājums; kārdinājums; ❸ pievilkt; pievilkšanas spēks

诱惑力 yòuhuòlì ❶ vilinājums; kārdinājums; ❷ pievilkšanas spēks

诱奸 yòujiān pavedināt; pavedināšana *(dzīmumsakaru nolūkos)*

诱骗 yòupiàn mānīt; pavedināt; pievilināt

诱人 yòurén pievilināt; pavedināt; pavedinošs

诱降 yòuxiáng ar solījumiem pierunāt padoties *(pierunāt kapitulēt)*

诱致 yòuzhì ❶ ierosināt; izsaukt; ❷ vest aiz sevis; aizraut *(ar kaut ko)*

囿 yòu **lietv.** ❶ *(ar mūri iežogots)* dārzs vai parks; ❷ viendabīgu priekšmetu uzglabāšanas vieta; izstāde; ❸ aizaudzis dīķis; ❹ *vēst.* apgabals; rajons; **darb.** būt ierobežotam *(ar kaut ko)*; būt *(ar kaut ko)* saistītam

蚴 yòu **lietv.** *zool.* spožlapsenes *(dz. Eurytomidae)*

釉 yòu **lietv.** ❶ glazūra; ❷ emalja; **īp.** glazēts

釉质 yòuzhì emalja; emaljēts

釉子 yòu·zi glazūra

鼬 yòu **lietv.** *zool.* Sibīrijas cauna *(Mustela sibirica)*

鼬皮 yòupí caunāda

yu

迂 yū **īp.** ❶ tāls; ar līkumu; līkumains; apbraucamais *(ceļš)*; ❷ nepraktisks; kļūdains; neizpildāms; ❸ spītīgs; muļķīgs; absurds; **darb.** ❶ sagrozīt; samaitāt; ❷ piespiest atkāpties *(no savas pārliecības)*; ❸ apspiest; apstādināt; ❹ melot; plātīties

迂夫子 yūfūzǐ ❶ konservatīvs pedants; ❷ pusskolots inteliģents

迂腐 yūfǔ ❶ atpalicis no sava laika; ❷ pusskolots inteliģents

迂缓 yūhuǎn lēns; ieildzis; neefektīvs

迂回 yūhuí ❶ apiet; iet pa aplinkus ceļu; ❷ aplinkus; līkumains

迂回线 yūhuíxiàn *dzelzc.* apbraucamais ceļš

迂阔 yūkuò ❶ atrauts no dzīves; nepraktisks; ❷ neskaidrs; absurds

迂论 yūlùn absurda teorija; nepārliecinoša teorija

迂曲 yūqū līkumains; līkloču *(ceļš; upes gultne)*

迂拙 yūzhuō tumsonīgs un atrauts no dzīves *(analfabētisks)*

淤 yū **lietv.** ❶ dūņas; dubļi; nogulas; ❷ sanesu sēklis; ❸ *med.* vēnu aizsprostojums; **darb.** ❶ aizkraut; piekraut; piegāzt; piemēslot; ❷ aizvilkt

(upes gultni ar dūņām); ❺ *pārn.* apbērt; dāsni apdāvināt; ❻ bagātīgi; cik tik uziet; ❼ atšķaidīt

淤灌 yūguàn apūdeņot laukus ar dūņainu ūdeni *(kā mēslojumu)*

淤积 yūjī ❶ *(dūņu un smilšu)* nogulas; ❷ uzkrāties; nogulsnēties; aizsērēt

淤泥 yūní ❶ dūņas; dubļi; nogulas; dūņains; ❷ *ģeol.* māla nogulas

淤塞 yūsè aizsērēt ar dūņām vai smilti; aizvilkties ar dubļiem

淤沙 yūshā smilšu nogulas; sanesu smiltis

淤血 yūxuè *med.* zemādas asinsizplūdums; zilums

淤滞 yūzhì ❶ aizsērēt; aizvilkties ar dūņām; ❷ *med.* asinsvadu aizsprostojums

于

yú **saik.** *universāls saiklis, kas norāda uz darbības vietu, laiku vai arī darbības jomu*; ❶ *(norādot darbības virzienu)* uz; **apst.** tā; tādā veidā; ❷ tur; ❸ kā? kādā veidā? **darb.** iet; doties *(pēc kaut kā)*; ❺ ķerties *(pie arkla)*; ❻ sacerēt; gatavot; ❼ saliekt; noliekt; **īpašv.** Ju *uzv.*

于今 yújīn ❶ patlaban; tagad; šobrīd; ❷ līdz šim laikam; ❸ uz šo dienu

于是 yúshì ❶ un tad; pēc tam; ❷ *(kaut kā)* rezultātā; tāpēc

予

yú/yǔ **vietn.** es; mēs

予取予求 yúqǔ-yúqiú ◊ es ņemu un es arī pieprasu; ja gribu, - ņemu, ja gribu, - pieprasu *(ņemt un pieprasīt pēc saviem ieskatiem; rīkoties patvaļīgi; patvaļa)*

余(餘)

yú **lietv.** ❶ atlikums; pārpalikums; uzvija; ❷ *(ēdiena)* paliekas; atkritumi; ❸ apnēsātas *(drēbes)*; novalkāti *(apavi)*; ❹ mazāk *(svarīga lieta)*; mazāk *(svarīga persona)*; ❺ laika atlikums; brīvs laiks; **īp.** ❶ mazsvarīgs; maznozīmīgs; ❷ mantots; vecs; sens; ❸ vēls; novēlots; ❹ cits; lieks; **apst.** nelaikā; *ķīn. postpoz.* pēc tam, kad; ar uzviju; vairāk par; **darb.** ❶ palikt neizmantotam; ❷ grezni dzīvot; lepni dzīvot; ❸ mantot; ❹ aizkavēties; **vietn.** es; mans

余波 yúbō ❶ ņirbu viļņi pēc vētras; ❷ *tēl.* pēdējās atskaņas; ❸ nepabeigts darbs

余存 yúcún *grāmatved.* uz rēķina palikušais naudas atlikums

余党 yúdǎng sekotāji; *(kāda grupējuma)* rokas puiši; pēdējie atbalstītāji

余地 yúdì ❶ atstarpe; starpa; brīva vieta; ❷ *pārn.* manevra iespēja; izvēles vai rīcības iespēja

余毒 yúdú ❶ indes atliekas; agrākā ļaunuma atlieku kaitīgā ietekme; ❷ padibenes; *(sabiedrības)* atkritumi

余额 yú'é *grāmatved.* saldo

余割 yúgē *mat.* kosekanss

余晖 yúhuī ❶ rietošās saules atspīdums; saulrieta stari; ❷ *tēl.* imperatora žēlsirdības atblāzma; ❸ saglabājušās atmiņas *(par lielu personību vai notikumu)*

余悸 yújì bailes joprojām nepamet *(bailes vēl saglabājas)*

余烬 yújìn ❶ pīšļi; pelni; ❷ *tēl.* sakauta karaspēka atliekas

余款 yúkuǎn atlikums; naudas summas atlikums

余力 yúlì ❶ enerģijas pārpalikums; ❷ pēdējie spēki

余利 yúlì ❶ peļņa; tīrā peļņa; ienākums; ❷ prēmija

余沥 yúlì neizdzertais vīns *(kas tiek kalpiem)*

余粮 yúliáng pārtikas pārpalikumi

余年 yúnián dzīves nogale; dzīves pēdējie gadi

余孽 yúniè *vulg.* izdzimtenis; līdzskrējējs; *(sabiedrības)* pabira

余票 yúpiào atlikusī biļete; lieka biļete

余钱 yúqián naudas atlikums; brīvā nauda

余切 yúqiē *mat.* kotangenss

余缺 yúquē ❶ pārpalikums un deficīts; ❷ liekais un iztrūkstošais

余热 yúrè siltuma pārpalikums; liekais siltums

余生 yúshēng ❶ dzīves nogale; atlikušie dzīves gadi; ❷ tik tikko palikt dzīvam

余剩 yúshèng atlikums; pārpalikums

余数 yúshù ❶ *mat. (veselo skaitļu dalīšanas)* atlikums; ❷ papildskaitlis; ❸ starpība

余外 yúwài bez tam; turklāt; papildus

余威 yúwēi ❶ bijušās varenības atliekas; ❷ bijušās ietekmes atskaņas

余味 yúwèi ❶ ēdiena pēcgarša; ❷ *pārn.* saglabājušies iespaidi *(par nodziedāto dziesmu)*

余暇 yúxiá brīvais laiks

余下 yúxià palikt pāri; pārpalikums

余闲 yúxián brīvais laiks

余弦 yúxián *mat.* kosinuss

余兴 yúxìng ❶ izklaide *(pēc veiksmīgi paveikta darījuma)*; izklaides pasākums; ❷ programmas noslēguma numurs

余音 yúyīn ❶ atskaņa; atbalss; ❷ lieliskas mūzikas burvīgums; ❸ senas dziesmas; agrāko laiku dziesmas

余勇可贾 yúyǒng-kěgǔ centības – cik uziet *(centības –pārpārēm)*

余裕 yúyù ❶ atlikums; ❷ turība; turīgs

余渣 yúzhā atkritumi; *(naftas)* atkritumi

盂

yú **lietv.** liela bļoda; **īpašv.** Ju *uzv.*

鱼(魚)

yú **lietv.** ❶ zivs; ❷ *(rokdarbu u.c. izstrādājumiem izmantojama)* zivs vai jūras dzīvnieka āda; ❸ zivsveida breloks; **īpašv.** Ju *uzv.*

鱼白 yúbái piena krāsa; pienbalts; palss; agras rītausmas debeskrāsa

鱼镖 yúbiāo harpūna
鱼鳔 yúbiào *zool.* peldpūslis
鱼叉 yúchā žebērklis
鱼翅 yúchì peldspura
鱼虫 yúchóng *zool.* dafniju dzimta *(dz. Daphniidae)*
鱼刺 yúcì asakas
鱼肚 yúdǔ ❶◊ zivs vēders *(gaiši zilgana krāsa)*; ❷*kulin.* zivs vēdergabals; ❸*kulin.* žāvēts lielā dzeltenā kuprlaša *(Pseudosciaena crocea)* peldpūslis
鱼肚白 yúdùbái agras rītausmas debeskrāsa
鱼饵 yú'ěr ēsma zivīm
鱼粉 yúfěn zivju milti
鱼肝油 yúgānyóu zivju eļļa
鱼竿 yúgān makšķere
鱼缸 yúgāng akvārijs
鱼钩 yúgōu makšķerāķis
鱼狗 yúgǒu *zool.* zilais zivju dzenis *(Alcedo atthis)*
鱼贯 yúguàn viens aiz otra; nepārtrauktā rindā; zosu gājienā
鱼花 yúhuā *zool.* zivju mazuļi
鱼胶 yújiāo zivju līme
鱼口 yúkǒu ❶zivs mute; ❷*ķīn. med.* venēriskā čūla; venēriskais bubonis
鱼雷 yúléi *milit.* torpēda
鱼雷兵 yúléibīng *milit.* matrozis torpēdists
鱼雷艇 yúléitǐng *milit.* torpēdu kuteris
鱼类学 yúlèixué *zool.* ihtioloģija
鱼鳞 yúlín zivju zvīņas
鱼鳞坑 yúlínkēng ❶*lauks.* terašu lauki; ❷ūdens tilpņu apūdeņošanas tīkls
鱼龙混杂 yúlóng-hùnzá ◊ zivis un pūķi, viss savijies kopā *(❶labais un ļaunais, viss vienā mudžeklī;❷ir gan godīgi cilvēki, gan sabiedrības padibenes)*
鱼米之乡 yúmǐzhīxiāng ◊ ar rīsu un zivīm bagāts ciems *(auglīgas un bagātas zemes)*
鱼苗 yúmiáo sk. 鱼花
鱼目混珠 yúmù-hùnzhū ◊ zivs aci sajaukt ar pērli *(viltojumu piedāvāt kā oriģinālu)*
鱼漂 yúpiāo pludiņš
鱼肉 yúròu ❶*kulin.* zivs fileja; ❷◊ zivs un gaļa *(laupījums; upuris)*; ❸skatīties kā uz laupījumu vai upuri *(laupīt; mānīt)*; ❹neieredzēt; izjust riebumu *(pret kaut ko)*
鱼石脂 yúshízhī *farm.* ihtiols
鱼松 yúsōng *kulin.* plānas žāvētas zivs filejas šķēlītes *(skaidiņas)*
鱼水情 yúshuǐqíng ◊ tauta un armija tikpat nedalāmi kā zivs un ūdens
鱼塘 yútáng zivju dīķis
鱼藤 yúténg *bot. (vīteņaugs)* dūkstu derris *(Derris uliginosa)*
鱼鲜 yúxiān ūdens saimniecības produkcija
鱼汛 yúxùn zvejas laiks; *(pavasara vai rudens)* zveja
鱼秧子 yúyāng·zi sk. 鱼苗
鱼鹰 yúyīng ❶*zool.* jūras bezdelīga *(Sterna hirundo)*; ❷*dial.* jūras krauklis
鱼游釜中 yúyóufǔzhōng ◊ katlā peldoša zivs *(būt nolemtam bojāejai; tikt nolemtam neveiksmei)*
鱼子 yúzǐ zivju ikri

谀(諛) yú **darb.** glaimot; lišķēt; izpatikt; **lietv.** glaimi; lišķīgas runas; **īp.** lišķīgs
谀辞 yúcí glaimi; lišķīgas runas

娱 yú **darb.** ❶priecāties; izklaidēties; ❷priecēt; uzjautrināt; izklaidēt; **īp.** uzjautrinošs; **apst.** ar prieku; labprāt; **lietv.** prieks; izklaide; līksme; labpatika
娱乐 yúlè ❶priecāties; līksmoties; ❷izklaide; aizraušanās; ❸atkarība

渔(漁) yú **darb.** ❶zvejot; makšķerēt; ķert zivis; ❷tiekties pēc mantas, iedzīvošanās u.c.; ❸aizrauties ar; **lietv.** ❶zvejniecība; zvejas *(kuģis)*; ❷zvejnieks; **īpašv.** Ju *uzv.*
渔霸 yúbà zvejas platību īpašnieks – zvejnieku izsūcējs
渔产 yúchǎn zivsaimniecības produkcija
渔场 yúchǎng zvejniecības uzņēmums; zvejas platības
渔船 yúchuán zvejnieku laiva
渔港 yúgǎng zvejas osta
渔火 yúhuǒ zvejnieku džonku *(laivu)* uguņi
渔具 yújù zvejas rīki; makšķerēšanas piederumi
渔捞 yúlāo zvejniecība; zvejot
渔利 yúlì ❶dzīties pēc apšaubāmas peļņas *(grābt visu,- kas tik pagadās; censties iedzīvoties)*; ❷nelikumīgi ienākumi
渔猎 yúliè zvejniecība un medniecība
渔轮 yúlún ❶*vēst.* jūras zvejas tvaika kuģis; ❷seiners; traleris
渔具 yújù zvejas rīki; makšķerēšanas piederumi
渔民 yúmín zvejnieks
渔期 yúqī zvejas laiks; *(pavasara vai rudens)* zveja
渔区 yúqū zvejas platības; zvejas rajons
渔人得利 yúrén délì ◊zvejnieka guvums *(trešās personas guvums, kas priecvājas par divu pušu konfliktu; zvejnieks ieguva gan putnu-zivjķērāju, gan austeri, kas ar savu vāku bija sakniebusi kopā putna knābi)*
渔网 yúwǎng zvejnieku tīkls
渔业 yúyè *(tautsaimniecības nozare)* zivsaimniecība

隅 yú **lietv.** ❶stūris; stūrītis; ❷puse; mala; nomale; attāls nostūris; ❸*(lapas)* otra puse; cits *(parādības)* aspekts; ❹pienākums; liktenis; ❺*mat.* hipotenūza; **apst.** ❶stūrī; uz stūra; ❷malā; no malas

渝 yú **darb.** ❶mainīties; izmainīties; ❷pārkāpt normas; lauzt *(līgumu)*; ❸plūst pāri malām; ❹saduļķoties; **īpašv.** Čuncjina *(otrs pilsētas nosaukums)*

愉 yú **darb.** ❶baudīt; priecāties par; rast prieku *(lasīšanā u.c.)*; ❷priecāties; līksmoties; **īp.** draudzīgs; labvēlīgs; pretimnākošs; **lietv.** prieks

愉快 yúkuài ❶patīkams; jautrs; ❷būt apmierinātam; priecāties

愉悦 yúyuè ❶priecāties; līksmoties; ❷prieks; līksmība; labpatika

揄 yú **darb.** ❶izvilkt; izraut; atsegt; ❷māt; vicināt; vēcināt; ❸izjokot; izsmiet; ❹iesniegt; uzrādīt; iepazīstināt *(ar plānu u.c.)*; **lietv.** *(no vilnas darināts)* grīdas paklājs

揄扬 yúyáng lielīt; slavēt; daudzināt

畲 yú/shē **lietv.** *lauks.* otrā vai trešā gada tīrums pēc plēsuma uzaršanas; plēsums; jauns tīrums; **darb.** uzart plēsumu

畲地 yúdì tikko uzarts lauks; uzarts plēsums

逾(踰) yú **darb.** ❶pāriet pāri; pārkāpt; pārlīst pāri; ❷nokavēt termiņu; palaist garām *(noteikto laiku)*; ❸pārsniegt; pārspēt; **apst.** vēl; vēl vairāk

逾常 yúcháng neparasts; neierasts

逾分 yúfèn ❶pārsniegt savas pilnvaras; ❷pāri mēram; pārlieku; par daudz

逾期 yúqī nokavēt termiņu; nokavēt noteikto laiku

逾越 yúyuè pārkāpt; pārkāpt *(noteiktas robežas)*; pārsniegt

腴 yú **lietv.** ❶vēdera tauki *(tauki uz vēdera)*; ❷zarnas; iekšas; ❸trekna gaļa; ❹audzelīgs mitrums; dāsns *(lietus)*; labdabīgs spēks; Dieva svētība; **īp.** ❶trekns; tukls; brangs; ❷lielisks; brīnišķīgs; pievilcīgs; **darb.** padarīt auglīgu *(zemi)*; mēslot

瑜 yú **lietv.** ❶vislabākā jašma; augstākā labuma jašma; lielisks pusdārgakmens; ❷spīdums; pusdārgakmeņa mirdzums; **īp.** lielisks; brīnišķīgs

榆 yú **lietv.** *bot.* goba *(Ulmus pumila)*; **īpašv.** Ju *uzv.*

榆荚 yújiá ❶spārnainās gobas sēklas; ❷*vēst.(Haņ dinastijas monēta)*

榆钱 yúqián gobas ziedi

榆叶梅 yúyèméi gobas lapas

虞 yú **lietv.** ❶rūpes; nemiers; nepatikšanas; ❷šaubas; pārliecības trūkums; ❸*vēst.* mežu un kalnu uzraugs; ❹*rit.*piemiņas upurēšana *(pēc bērēm mirušā mājās)*; **darb.** ❶gaidīt; paredzēt; rēķināties ar; ❷skumt; satraukties; ❸būt mierpilnam; būt bezrūpīgam; būt jautrā garastāvoklī; ❹pagriezt atpakaļ; novērst; aizkavēt; **īp.** trokšņains; brēkulīgs; **īpašv.** Ju *uzv.*

虞美人 yúměirén *bot.* zīda magone *(Papaver rhoeas)*

愚 yú **īp.** ❶dumjš; nesaprātīgs; truls; ❷tumšs; tumsonīgs; **lietv.** ❶muļķis; stulbenis; ❷*(sevis noniecināšana)* es; mans; ❸*(sevis noniecināšana)* mans viedoklis; **darb.** muļķot; mānīt; **īpašv.** Ju *uzv.*

愚笨 yúbèn truls; neizglītots; tumšs; īsts nejēga

愚蠢 yúchǔn tumšs; neizglītots

愚钝 yúdùn stulbs; truls

愚公移山 Yúgōng-yíshān Juguns pārvieto kalnus *(❶nostāsts par vecu vīru, kurš, iztaisnojot ceļu, kopā ar dēliem noraka divus lielus kalnus; ❷ar uzcītīgu darbu un neatlaidību var sasniegt šķietami neiespējamo)*

愚鲁 yúlǔ ❶tumsonība; muļķība; ❷tumsonīgs; dumjš; ❸tumsonis; muļķis

愚昧 yúmèi neizglītots; tumsonīgs

愚民 yúmín ❶tumsonīga, neizglītota tauta; ❷turēt tautu tumsonībā; muļķot tautu

愚弄 yúnòng mānīt; muļķot

愚顽 yúwán stulbs un spītīgs

愚妄 yúwàng ❶dumjš; tumsonīgs un nesaprātīgs; ❷vientiesītis; plānprātiņš

愚拙 yúzhuō dumjš; truls; aprobežots

舆(輿) yú **lietv.** ❶*vēst.* kariete; kaujas rati; vieglie rati; pajūgs; ❷*vēst.* palankīns; nestuves; ❸*vēst.* palankīna *(vieglo ratu)* virsbūve; ❹*pārn.* *(valsts u.c.)* balsts; ❺visa esošā nesēja; zeme; ❻cilvēki; ļaudis; sabiedrība; ❼daudzi; visi; ❽*vēst.* zemākā ranga ierēdnis; **darb.** ❶pacelt; ņemt; nest uz pleciem; ❷iesēdināt pajūgā; iekraut pajūgā; vest pajūgā; ❸*vēst.* sēsties palankīnā; pārvietoties sēdot palankīnā; **īpašv.** Ju *uzv.*

舆论 yúlùn sabiedrības viedoklis; sabiedrības domas; *(tas)* ko runā tauta

舆论界 yúlùnjiè sabiedrība

舆情 yúqíng ❶tautas noskaņojumi; tautas izjūtas; ❷sabiedriskais viedoklis

舆图 yútú ❶ģeogrāfiskā karte; atlass; ❷teritorija; robežas

与(與) yǔ/yù **darb.** ❶dot; piešķirt; dāvāt; ❷nogādāt; apgādāt; ❸maksāt; izmaksāt; ❹radīt; atnest; ❺parādīt; izrādīt; ❻palīdzēt; sekmēt; darīt labu; nest labumu; ❼ziņot; darīt zināmu; ❽turēties pretī *(kaut kam)*; spēkoties ar; cienīgi

sagaidīt; darīšanas ar; ❺ pievarēt; gūt virsroku pār; tikt galā ar; ❻ gaidīt; ❼ piekrist; dot piekrišanu; ❽ augsti cienīt; ❾ stāties savienībā ar; pievienoties pie; pieslēgties *(kaut kam)*; uzņemt draudzību ar; būt uz vienu roku ar; solidarizēties ar; ❿ atzīt par vainīgu noziegumā; tikt vainotam *(noziegumā)*; tikt nosodītam; saņemt brāzienu; ⓫ nosodīt; apvainot *(kādu nodarījumā)*; **palīgdarb.** likt *(kaut ko darīt)*; dot iespēju; ❶ ierosināt; izsaukt; ❷ vajag; nākas; piederas; pienācīgi; ❸ līdzināties; būt...kā; būt tādam pašām kā; atbilst; būt atbilstošam; **darb.-saik.** kopā ar; ❶ attiecībā uz; ar *(kaut ko)*; ar *(kādu)*; priekš; dēļ; pret; ❷ no; tā vietā; *(kāda)* labā; **saik.** ❶ un; kā arī; ❷ vai; vai nu; ❸ salīdzinājumā ar; tā vietā lai; ❹ labāk par; **lietv.** ❶ sabiedrotais; piekritējs; ❷ sadraudzība; savienība; **apst.** visi kopā; kopumā; visi vienādā mērā; **īpašv.** Ju *uzv.*

与格 yǔgé *lingv.* datīva locījums

与虎谋皮 yǔhǔ-móupí ◊ apspriesties ar tīģeri, kā tikt pie viņa ādas *(par pasākuma dalībniekiem, kas tiecās sasniegt pretēja rakstura mērķus)*

与会 yǔhuì piedalīties sēdē *(sapulcē)*

与会者 yǔhuìzhě apspriedes vai konferences dalībnieks

与民更始 yǔmín-gēngshǐ kopā ar tautu piedalīties sociāli ekonomiskajos pārveidojumos*(sociāli-ekonomiskā atjaunotne)*

与其 yǔqí ❶ tā vietā, lai; ❷ salīdzinājumā ar

与人为善 yǔrén-wéishàn ❶ palīdzēt cilvēkiem labās lietās; labvēlīgs; ❷ kopā ar visiem veikt labos darbus

与众不同 yǔzhòng-bùtóng izcelties starp citiem cilvēkiem *(izcils; neparasts)*

予 yǔ/yú **darb.** ❶ dot; dāvāt; piedāvāt; ❷ sagādāt; apgādāt; ❸ sniegt *(kādam kaut ko)*; ❹ pakļaut; ❺ izrādīt labvēlību; atļaut; piekrist

予人口实 yǔrén-kǒushí dot *(kādam)* iegangstu

予以 yǔyǐ ❶ pakļaut *(kritikai)*; ❷ veltīt *(uzmanību)*; ❸ ņemt vērā

宇 yǔ **lietv.** ❶ paspārne; pažobele; jumts; ❷ māja; celtne; ❸ mājoklis; pajumte; ❹ robežas; teritorija; ❺ plašumi; stepe; ❻ telpa; izplatījums; ❼ apkārtne; apkaime; vide; ❽ āriene; ārējais izskats; ❾ aizbildniecība; laba attieksme; *(dvēseles)* labākās jūtas; **īpašv.** Ju *uzv.*

宇航服 yǔhángfú astronauta skafandrs

宇航学 yǔhángxué astronautika; kosmonautika

宇航员 yǔhángyuán astronauts; kosmonauts

宇宙 yǔzhòu visums; kosmoss; pasaule

宇宙尘 yǔzhòuchén *astr.* kosmiskie putekļi

宇宙观 yǔzhòuguān *filoz.* pasaules izpratne; pasaules uzskats

宇宙线 yǔzhòuxiàn *fiz.* kosmiskie stari

宇宙学 yǔzhòuxué kosmoloģija

宇宙学家 yǔzhòuxuéjiā kosmologs

羽 yǔ **lietv.** ❶ *(putna)* spalva; spalvas; apspalvojums; ❷ *novec. (kukaiņu)* spārni; ❸ šaujamās bultas spalvas *(bulta ar spalvām)*; ❹ *(no spalvām darināta)* rota; vēdeklis; ❺ putni; ❻ pludiņš; **īpašv.** Ju *uzv.*

羽缎 yǔduàn *tekstil.* lastiņš

羽冠 yǔguān putna sekste

羽化 yǔhuà ❶ kļūt par svēto; kļūt nemirstīgam; nomirt *(par daoistu vientuļnieku)*; ❷ izšķilties no kūniņas *(pārvērsties par pieaugušu, lidotspējīgu kukaini)*

羽毛 yǔmáo ❶ *(putnu)* apspalvojums; *(zvēru)* apmatojums; ❷ *tēl.* reputācija; autoritāte; ❸ *tekstil.* ševiots; ❹ *vēst. (no spalvām un vērša astes darināts)* puškis *(bunčuks)* pie imperatora kaujas ratiem

羽毛缎 yǔmáoduàn sk. 羽缎

羽毛球 yǔmáoqiú *sp.* badmintons

羽纱 yǔshā *tekstil. (zīda)* saržs

羽扇 yǔshàn no spalvām darināts vēdeklis

羽翼 yǔyì ❶ spārni; ❷ palīgs; piekritējs; atbalstītājs; ❸ palīdzēt; atbalstīt

屿(嶼) yǔ **lietv.** sala; saliņa *(galvenokārt – par Dienvidaustrumķīnas mazajām salām)*

伛(傴) yǔ **lietv.** kupris; kuprītis; kuprainis; **darb.** ❶ salīkt; sakumpt; liekt muguru godbijīgi, ar cieņu; ❷ sildīt ar sava ķermeņa siltumu; lolot *(īpaši – par putniem)*

伛偻 yǔlǚ ❶ *rakst.* kupris; kuprītis; kuprainis; ❷ saliekties deviņos līkumos; ❸ godbijīgi; ar godu

雨 yǔ **lietv.** ❶ lietus *(ķīn. kosmogonijā asociējas ar sievišķo spēku 阴jiņ un elementiem Ūdens un Koks; pirmavots 易经)*; ❷ *poēt.* draugs; **darb.** ❶ krist no debesīm; līt; ❷ apūdeņot; laistīt

雨点 yǔdiǎn lietus pile

雨过天晴 yǔguò-tiānqíng ◊ lietus pārgāja un debess noskaidrojās; skaidra laika iestāšanās pēc lietus *(apstākļi uzlabojas; situācija mainās uz labo pusi)*

雨后春笋 yǔhòu-chūnsǔn ◊ *(kā)* jaunie bambusa asni pēc lietus *(par strauju attīstību)*

雨后送伞 yǔhòu-sòngsǎn ◊ pēc lietus piedāvāt lietussargu *(novēlota uzmanība)*

雨季 yǔjì lietus sezona

雨脚 yǔjiǎo lietus pavedieni; lietus strūklas

雨具 yǔjù lietus laikā nepieciešamie piederumi *(lietussargs; ūdensnecaurlaidīgi apavi; ūdensnecaurlaidīga galvas sega)*

雨量 yǔliàng ❶ *met.* nokrišņu daudzums; ❷ atmosfēras nokrišņi

雨量计 yǔliàngjì *met.* lietus mērītājs; pluviometrs

Y

雨量器 yǔliàngqì sk. 雨量计
雨露 yǔlù ◊ lietus un rasa *(dāsna labdarība)*
雨帽 yǔmào kapuce; ūdensnecaurlaidīga galvas sega
雨情 yǔqíng dati par nokrišņu daudzumu; nokrišņu daudzums
雨伞 yǔsǎn lietussargs
雨水 yǔshuǐ ❶lietus; nokrišņi; ❷lieti *(2. no 24 lunārā kalendāra sezonām; pēc lunārā kalendāra pirmā mēneša otrajā pusē; pēc saules kalendāra sākas 19.-20. februārī)*
雨水管 yǔshuǐguǎn ūdens noteku caurules; teknes
雨天 yǔtiān lietaina diena; lietains laiks
雨鞋 yǔxié galošas; ūdensnecaurlaidīgi apavi
雨衣 yǔyī lietus mētelis
雨意 yǔyì tuvojošās lietus pazīmes
雨云 yǔyún lietus mākonis; lietus debess

语(語) yǔ **lietv.** ❶vārds; runa; saruna; ❷sakāmvārds; paruna; ❸frāze; izteiciens; vārdkopa; *lingv.* sintagma; ❹valoda; ❺balsu dunoņa; *(putnu)* čivināšana; *(kukaiņu)* sisināšana; ❻kods; signāls; **darb.** ❶runāt; sarunāties; uzturēt sarunu; ❷atbildēt; iebilst; kritiski spriedelēt; ❸skaidrot; izskaidrot; traktēt jautājumu
语病 yǔbìng ❶valodas trūkumi; stila nepilnības; *(sacerējuma)* valodas vājās vietas; ❷runas defekti
语词 yǔcí ❶vārdi; vārdu izvēle; ❷palīgvārdi
语调 yǔdiào tonis; intonācija; valodas nokrāsa
语段 yǔduàn frāze; vārdkopa; *lingv.* sintagma
语法 yǔfǎ ❶*(dzīvas valodas)* gramatika; *(ķīniešu sarunu valodas putunhua)* gramatika; gramatikas normas; ❷retorika
语法学 yǔfǎxué gramatika
语法学家 yǔfǎxuéjiā gramatiķis; gramatikas speciālists
语感 yǔgǎn valodas uztvere; valodas izjūta
语汇 yǔhuì vārdu krājums; leksika
语汇表 yǔhuìbiǎo vārdnīcas vārdu sastāvs *(vārdu sastāvs vārdnīcā)*
语句 yǔjù izteiciens; teiciens; frāze
语流 yǔliú valodas plūdums; valodas plūsma
语录 yǔlù ❶izraksts; izvilkums; citāts; ❷*vēst.* runu pieraksti; protokola veida runu pieraksts *(filosofisku traktātu un mūku pamācību forma; kopš Tan un Sun dinastiju laikiem pirmie sacerējumi 白话)*
语气 yǔqì ❶runas vai sarunas tonis; intonācija; ❷*lingv.* modalitāte; modāliskums
语气词 yǔqìcí *lingv.* modālā *(gramatiskā)* partikula
语态 yǔtài *lingv.* kārta
语体文 yǔtǐwén mūsdienu literārā valoda *(saprotama ar dzirdes uztveri)*
语文 yǔwén ❶ķīniešu valoda; ❷runātā valoda un rakstu valoda; valoda un literatūra; ❸lasīt un rakstīt prašana
语文学 yǔwénxué ❶valodniecība; ❷filoloģija
语文学家 yǔwénxuéjiā filologs; valodnieks
语无伦次 yǔwúlúncì runāt nesakarīgi; saraustīta valoda
语系 yǔxì ❶*lingv.* valodu saime; ❷valodas sistēma
语系学 yǔxìxué glosogrāfija
语序 yǔxù *lingv.* vārdu kārtība
语焉不详 yǔyānbùxiáng skopa valoda; skopa izteiksme *(par vēstuli vai mutisku uzstāšanos)*; nepietiekami saprotama *(runa u.c.)*; visa neizteikšana *(neizteikšana līdz galam)*
语言 yǔyán runa; valoda
语言学 yǔyánxué valodniecība; lingvistika
语言学家 yǔyánxuéjiā valodnieks; lingvists
语义 yǔyì *lingv.* semantika
语义学 yǔyìxué *lingv.* semantika; semasioloģija
语音 yǔyīn *lingv.* valodas skaņas; fonētika
语音学 yǔyīnxué sk. 语音
语源 yǔyuán vārda izcelsme; vārda etimoloģija
语源学 yǔyuánxué *lingv.* etimoloģija
语重心长 yǔzhòng-xīncháng runāt pārliecinoši un izjusti; patiesi un dziļi izjusti
语助词 yǔzhùcí *lingv. (gramatiskais)* palīgvārds; partikula
语族 yǔzú *lingv.* valodu saime

圉 yǔ **lietv.** ❶zirgu stallis; zirgu aploks; zirgu audzētava; ❷zirgkopis; ❸robeža; **darb.** ❶barot lopus; pieskatīt lopus; ❷aizliegt; izskaust; ❸sēdināt cietumā; **īpašv.** Ju *uzv.*
圉人 yǔrén *vēst.* staļļmeistars *(par zirgu kopšanu un ganību uzturēšanu atbildīgais ierēdnis)*

瘐 yǔ **darb.** ❶bēdāties; no lielām bēdām saslimt; ❷*(cietumā)* nomirt bada nāvē
瘐死 yǔsǐ *(cietumā)* nomirt no bada un slimībām

窳 yǔ **īp.** ❶nelabs; slikts; rupjš; ❷nevīžīgs; nelietīgs; slinks; ❸vājš; slābans; **lietv.** ❶Ju *(mitoloģisks zvērs)*; ❷jaguārs
窳败 yǔbài netikumīgs; netikls; samaitāts
窳惰 yǔduò slinkot; slinkums; nelabojams kūtrums
窳劣 yǔliè slikts; pretīgs

与(與) yǔ/yù **darb.** ❶piedalīties; ņemt dalību; būt klāt; ❷būt saistītam *(ar kaut ko)*; *(tāds)*, kas saistīts *(ar kaut ko)*; ❸būt...tajā skaitā; ❹tikt vainotam noziegumā; būt vainīgam *(noziegumā)*; tikt nosodītam; ❺nosodīt; apvainot noziegumā *(kādu)*; **lietv.** sakars; attieksme; dalība
与闻 yùwén ❶būt lietas kursā; ieiet lietas kursā; ❷ņemt dalību; piedalīties; ❸būt saistītam ar

玉 yù **lietv.** ❶jašma; nefrīts; ❷darinājumi no

jašmas; *vēst.* scepteris; valdnieka zizlis; jašmas piekars *(breloks)*; jašmas inkrustācija; ❷ pusdārgakmens; ❸ dārgakmens; ❹ *poēt.* mēness; **īp.** ❶ *poēt.* balts kā jašma; sniegbalts; tīrs; ❷ *poēt.* ciets; labākais; nevainojams; izmeklēts; ❸ *poēt.* spīdošs; lielisks; brīnišķīgs; ❹ maigs; smalks; *vēst.* imperatora *(drānas; rotas u.c.)*; ❺ *rakst.* Jūsu; **darb.** ❶ slīpēt; gravēt *(jašmā)*; ❷ uzskatīt par dārgu; rēķināties ar; cienīt *(kā jašmu)*; **īpašv.** Ju *uzv.*

玉成 yùchéng ❶ palīdzēt pabeigt; nodrošināt panākumu; pabeigt ar panākumiem; ❷ beigties ar panākumiem

玉雕 yùdiāo mākslinieciska griešana jašmā

玉皇大帝 Yùhuáng Dàdì *dao.* Jašmas valdnieks *(imperators) (daoistu augstākā dievība)*

玉洁冰清 yùjié-bīngqīng ◊ *poēt.* skaidrs kā jašma un caurspīdīgs kā ledus *(tīrs; balts; tikls)*

玉兰 yùlán *bot.* kailā magnolija *(Magnolia denudata)*

玉米 yùmǐ *bot.* kukurūza *(Zea mays)*

玉米面 yùmǐmiàn kukurūzas milti

玉米螟 yùmǐmíng *zool.* kukurūzas tauriņš *(Pyrausta nubilalis)*

玉器 yùqì darinājumi *(no jašmas vai pusdārgakmeņiem)*; *(no jašmas darināti)* trauki

玉色 yùsè ❶ kā no akmens *(par sejas izteiksmi)*; ❷ akmensciets; augsti tikumīgs; ❸ balta *(skaista)* sejas krāsa

玉色 yù·shai pienaini zaļš

玉石 yùshí ❶◊ jašma un akmens *(labākais un sliktākais; viss pēc kārtas)*; ❷ pusdārgakmens; jašmai līdzīgs akmens; ❸ jašma; nefrīts; ❹ iezis ar pusdārgakmens dzīsliņām

玉石不分 yùshí bùfēn ◊ nespēt atšķirt jašmu no akmens *(nespēt atšķirt labo no ļaunā)*

玉石俱焚 yùshí-jùfén ◊ uguns iznīcina jašmu un akmeni *(nešķirojot iznīcināt gan tos, kuriem taisnība, gan vainīgos)*

玉蜀黍 yùshǔshǔ sk. 玉米

玉树 yùshù ❶◊ jašmas koks *(par izskatīgu un talantīgu jaunu cilvēku)*; ❷ *poēt.* apsniguši koki; ❸ *bot.* četršķautņu krasula; četršķautņu biezlape *(Crassula tetragone)*; ❹ *mit.* dzīvības koks *(Penlai kalnā)*

玉体 yùtǐ ❶ skaistas ķermeņa formas; pievilcīga āriene; ❷ *piekl.* Jūsu veselība

玉兔 yùtù ◊ *poēt.* jašmas zaķis *(mēness)*

玉簪 yùzān ❶ jašmas matadata; ❷ *bot.* ceļmallapu hosta *(Hosta plantaginea)*

驭(馭) yù **darb.** ❶ vadīt zirgus; ❷ apvaldīt; ierobežot; turēt pakļautībā; ❸ valdīt; vadīt *(tautu)*; **lietv.** kučieris; važonis

驭手 yùshǒu braucējs

芋 yù **lietv.** ❶ *bot.* ēdamā kolokāzija *(Colocasia esculenta)*; saldie kartupeļi; taro; ❷ kopējs nakteņu dzimtas sakņaugu nosaukums

芋艿 yùnǎi *(sakņauga)* sīkie taro bumbuļi

吁(籲) yù/xū **izs.** ai! ak! vai! **darb.** ❶ pūst; nopūsties; ❷ skumt; ❸ lūgt; saukt *(pēc palīdzības)*; piesaukt

吁请 yùqǐng lūgt; saukt *(pēc palīdzības)*; piesaukt

吁求 yùqiú lūgt; saukt *(pēc palīdzības)*; piesaukt

妪(嫗) yù **lietv.** ❶ māte; māmuļa; vecāka sieviete; vecene; ❷ sieva; sieviete; meitene

育 yù **darb.** ❶ barot; audzēt; audzināt; ❷ iznēsāt *(bērnu)*; dzemdēt *(bērnus)*; ❸ nākt pasaulē; piedzimt; ❹ augt; formēties; **īpašv.** Ju *uzv.*

育肥 yùféi *lauks. (dzīvnieku)* nobarošana

育龄 yùlíng *(sievietes)* reproduktīvie gadi

育苗 yùmiáo *lauks.* dēstu audzēšana *(siltumnīcā u.c.)*

育婴堂 yùyīngtáng ❶ patvērums; pajumte; ❷ bāreņu patversme

育种 yùzhǒng *lauks.* selekcija

育种场 yùzhǒngchǎng *lauks.* šķirnes lopu audzēšanas ferma; vaislas lopu audzēšanas saimniecība

育种家 yùzhǒngjiā selekcionārs

育种学 yùzhǒngxué *(zinātne)* selekcija

育种站 yùzhǒngzhàn selekcijas stacija

郁(鬱、欝、鬰) yù **īp.** ❶ krāsains; daudzkrāsains; raibs; ❷ izrakstīts; rakstains; ❸ spīdošs; ❹ smaržīgs; aromātisks; ❺ ziedošs; bagātīgs; grezns; ❻ tukšs; *tehn.* dobs; ❼ *(auglis)* bez kauliņa; **īpašv.** Ju *uzv.*

郁积 yùjī ❶ nodoties skumjām; būt nospiestā garastāvoklī; ❷ skumjas; melanholija

郁结 yùjié ❶ nodoties skumjām; būt nospiestā garastāvoklī; melanholija; skumjas; ❷ sastingums; stagnācija; sastāvēties; ❸ lepns; augstprātīgs

郁金香 yùjīnxiāng *bot.* Gesnera tulpe *(Tulipa gesneriana)*

郁烈 yùliè smaržīgs; aromātisks

郁闷 yùmèn skumjas; dvēseles mokas; skumīgs; nospiests

郁热 yùrè sutoņa; tveice; sutīgs karstums

郁血 yùxuè *med.* asins sastrēgums

郁郁 yùyù ❶ smaržīgs; aromātisks; ❷ izglītots civilizēts; ❸ daudzkrāsains; raibs; ornamentiem izrakstīts; ❹ daudzveidīgs

郁滞 yùzhì ❶ aizšķērsot; aizturēt; ❷ noslēgt *(trauku)*; aizkorķēt; aizbāzt *(pudeli)*; ❸ *med.* aizsprostojums; aizsprostošanās

狱(獄) yù **lietv.** ❶ cietums; ieslodzījuma vieta; ❷ *jur.* tiesas process; prāva; tiesāšanās

狱卒 yùzú ❶ cietuma sargs; ❷ *bud.* elles vārtu sargs; pekles dēmons

浴 yù **darb.** ❶ mazgāties; apmazgāties; peldēties; ❷ attīrīties; ❸ lidināties uz augšu un uz leju; ❹ mazgāt; apmazgāt; uzturēt tīru; **lietv.** ❶ mazgāšanās; peldēšanās; ❷ vanna; **īpašv.** Ju *uzv.*

浴场 yùchǎng pludmale; peldētava

浴池 yùchí ❶ peldbaseins; ❷ mazgāšanās kubls; mazgāšanās baļļa

浴缸 yùgāng *dial.* vanna

浴盆 yùpén vanniņa

浴室 yùshì ❶ vannas istaba; ❷ pirts

浴血 yùxuè liet asinis; mazgāties asinīs; peldēt asinīs; asiņains

浴衣 yùyī peldkostīms; peldmētelis

预(預) yù **apst.** laikus; laicīgi; iepriekš; **darb.** ❶ ņemt dalību; piedalīties; ❷ iejaukties; iesaistīties; ❸ šaubīties; svārstīties; būt nedrošam; nebūt pārliecinātam

预报 yùbào ❶ *met.* prognozēt; prognoze; ❷ *lauks.* brīdinājums *(par kukaiņiem u.c.)*

预备 yùbèi ❶ gatavot; sagatavot; gatavoties *(kaut kam)*; ❷ rezerves; palīg- *(iekārta u.c.)*

预备队 yùbèiduì *milit.* rezerves karaspēks; karaspēka rezerve

预备役 yùbèiyì *milit.* rezerves dienests

预卜 yùbǔ paredzēt; nojaust; noģist

预测 yùcè ❶ paredzēt; uzminēt; izteikt minējumus; ❷ minējums; paredzējums; prognoze

预产期 yùchǎnqī *med.* dzemdību periods

预订 yùdìng pasūtīt *(kaut ko)*

预定 yùdìng ❶ iepriekš izlemt; iepriekš izšķirt; iepriekš noteikt; iepriekš noteikts; ❷ iepriekš apgalvot; laikus nozīmēt; ❸ pasūtīt; abonēt; rezervēt

预断 yùduàn paredzēt; nojaust

预防 yùfáng ❶ *(veikt)* preventīvus pasākumus; sargāties; novērst; ❷ piesardzība; profilakse; profilaktisks; preventīvs

预防剂 yùfángjì *med.* profilaktisks līdzeklis

预付 yùfù ❶ iemaksāt iepriekš; laikus iemaksāt; iemaksāt avansā; iemaksāt avansveidā; ❷ avanss; avansapmaksa

预感 yùgǎn nojaust; nojausma

预告 yùgào ❶ brīdināt; darīt uzmanīgu; brīdinājums; brīdināšana; ❷ paziņot laikus; paziņot iepriekš; ❸ *jur.* pārliecināšana; pierunāšana

预购 yùgòu ❶ sagādāt iepriekš; iepirkt; kontraktēt; ❷ sagāde; iepriekšējs pasūtījums

预后 yùhòu *med.* prognoze; prognostiks

预计 yùjì ❶ paredzēt iepriekš; ❷ iepriekšējs aprēķins; pēc iepriekšējā aprēķina *(datiem)*

预见 yùjiàn paredzēt; paredzējums; paredzēšana

预见性 yùjiànxìng tālredzība; apdomība; paredzējums

预科 yùkē sagatavošanas kurss; sagatavošanas nodaļa

预料 yùliào ❶ paredzēt; nojaust; laikus ņemt vērā; ❷ pieņēmums; aprēķins

预谋 yùmóu ❶ apdomāt laikus; ❷ *jur.* izdarīts ar iepriekšēju nodomu; ar iepriekšēju nodomu

预期 yùqī ❶ paredzēt; ❷ cerēt; gaidīt; ❸ gaidāmais; paredzētais

预赛 yùsài *sp.* izlases sacensības

预审 yùshěn *jur.* iepriekšējā izmeklēšana

预示 yùshì ❶ solīt; vēstīt; ❷ pazīme

预试 yùshì *izgl.* iepriekšējs eksāmens; iepriekšējs

预售 yùshòu *ekon.* aizpārdošana

预算 yùsuàn ❶ iepriekš aprēķināt; iepriekšējs aprēķins; ❷ *fin.* tāme; budžets

预算案 yùsuàn'àn *fin.* tāmes priekšlikumi

预习 yùxí *izgl.* sagatavošanās nodarbības mājas apstākļos; iepriekšēja iepazīšanās ar *(mācību)* materiālu

预先 yùxiān laikus; laicīgi; iepriekš; pirms *(noteiktā)* laika; iepriekšējs

预想 yùxiǎng paredzēt; pieņemt; pieņēmums; hipotēze

预行 yùxíng laikus; laicīgi; iepriekš

预选 yùxuǎn iepriekšējās vēlēšanas; iepriekšējās kārtas vēlēšanas

预言 yùyán pareģot; pareģošana; pareģojums; prognoze

预言家 yùyánjiā pareģis; pareģotājs; gaišreģis

预演 yùyǎn *teātr.* izrādes mēģinājums; ģenerālmēģinājums

预约 yùyuē ❶ noslēgt iepriekšējo vienošanos; iepriekšējā vienošanās; ❷ pasūtīt laikus; rezervēt; abonēt; abonements

预展 yùzhǎn iepriekšēja izstādes apskate *(pirms oficiālās atklāšanas)*; iepriekšēja apskate; slēgta apskate

预兆 yùzhào ❶ iepriekšēja zīme; pazīme; ❷ vēstīt; solīt; pareģot

预支 yùzhī saņemt avansu; ņemt avansu; avanss

预制板 yùzhìbǎn *celtn. (sienu vai pārseguma)* panelis

谕(諭) yù **darb.** ❶ ziņot; darīt zināmu; ❷ izskaidrot; paskaidrot; ❸ novest līdz secinājumam; ❹ saprast; apjēgt; ❺ salīdzināt; pielīdzināt; **lietv.** pavēle; dekrēts; **īpašv.** Ju *uzv.*

谕知 yùzhī paziņot; darīt zināmu

域 yù **lietv.** ❶ robeža; joma; zona; reģions; ❷ teritorija; rajons; apgabals; ❸ valsts; ❹ īpašums; ❺ kaps; ❻ noteikumi; ❼ *mat. (algebriskais)* lauks; **darb.** ❶ norobežot; atdalīt; ❷ nometināt; izvietot;

❶ dzīvot; pastāvīgi uzturēties

欲(慾) yù ❶ **mod. darb.** gribēt; vēlēties; alkt; tiekties; ❷ cerēt; gatavoties *(kaut ko veikt)*; ❸ prasīt no; vēlams; **lietv.** ❹ vēlēšanās; centieni; tieksme *(pēc izglītības u.c.)*; ❺ iekāre; kaisle; ❻ aicinājums; mudinājums; impulss *(kaut ko uzsākt)*; **apst.** ❼ tuvākajā laikā; tūdaļ; acumirklī; ❽ daudzkārt; ne vienreiz vien; **īp.** mīksts; pakļāvīgs; paklausīgs

欲罢不能 yùbà-bùnéng gribētos apstāties, bet tas nav iespējams *(nav iespējams apstāties, pat ja to gribētu darīt)*

欲盖弥彰 yùgài-mízhāng jo tu vairāk centies slēpt savas tumšās lietas, jo tās kļūst arvien redzamākas

欲壑难填 yùhè-nántián ◊ kaislību bezdibeni nav iespējams aizpildīt *(nekad nebūt apmierinātam; nezināt robežu savām vēlmēm)*

欲加之罪, 何患无辞 yù jiā zhī zuì,hé huàn wú cí ja tikai ir vēlēšanās kādu apvainot noziegumā, tad iegansts atradīsies vienmēr

欲念 yùniàn kaislīga vēlēšanās *(karsta vēlēšanās)*

欲擒故纵 yùqín-gùzòng ◊ tīšām atslābināt, lai vēlāk satvertu vēl stingrāk; mazināt spiedienu, lai vēlāk satvertu vēl stingrāk *(par elastīgu pieeju)*

欲取先予 yùqǔ-xiānyǔ ◊ ja gribi ņemt, vispirms iedod *(sākumā piekāpties, lai vēlāk paņemtu ar uzviju)*

欲速则不达 yù sù zé bù dá ◊ steidzoties pa kaklu pa galvu – nesasniegsi vēlamo *(liela steiga nenodrošina ātru rezultātu; lielāka steiga, mazākas sekmes;lēnāk brauksi – tālāk tiksi)*

欲望 yùwàng ❶ vēlēšanās; centieni; cerības; ❷ vēlme *(kaut ko uzsākt)*

寓(庽) yù **darb.** ❶ dzīvot; īslaicīgi uzturēties; atrast pajumti *(svešumā)*; ❷ mājot; mist; atrasties; ❸ izmitināt; iemitināt; dot pajumti; ❹ saturēt; slēpt sevī; ❺ uzticēt; uzdot; nosūtīt; **lietv.** ❻ mājoklis; dzīvoklis; iebraucamais nams; ❼ līdzība; alegorija

寓公 yùgōng ❶ *vēst.* svešumā dzīvojošs monarhs; ❷ *vēst.* svešumā dzīvojoši ierēdniecības pārstāvji; ❸ *(muižnieku vai ierēdņu izcelsmes)* emigrants

寓居 yùjū ❶ dzīvot; dzīvošana *(svešumā)*; ❷ apmesties uz dzīvi

寓目 yùmù ❶ izskatīt; ❷ *(kaut kam)* pievērst skatienu; ieraudzīt; uzmest aci

寓所 yùsuǒ mājoklis; dzīves vieta; dzīvoklis

寓言 yùyán ❶ līdzība; alegorija; fabula; ❷ mutiska pamācība

寓意 yùyì ❶ dot mājienu; mājiens; ❷ slēptā jēga; fabulas *(morāle)*; līdzība

裕 yù **īp.** ❶ bagātīgs; bagāts; turīgs; ❷ plašs; brīvs; neierobežots; ❸ dāsns; augstsirdīgs; **lietv.** pārpilnība; pārticība; **darb.** ❶ būt turīgam; būt bagātam; ❷ padarīt bagātu; nodrošināt; apgādāt; ❸ attīstīt *(tikumību; tikumus)*

裕度 yùdù *tehn.* uzlaide

裕固族 yùgùzú jugu *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

裕如 yùrú ❶ bagātīgi; bagāti; ❷ nesteidzīgi; bez pūlēm

遇 yù **darb.** ❶ *(nejauši)* satikties; sanākt, sabraukt *(kopā)*; ❷ vienoties uzskatos; panākt uzskatu saskaņu; atrast kopēju valodu; ❸ saķerties kaujas laukā; ❹ līdzināties *(ar kādu)*; sacensties; ❺ iegūt; sadabūt; ❻ būt veiksmīgam; ❼ atrast pielietojumu; atrast *(pastāvīgu dienesta vietu)*; ❽ iegūt *(gados vecāko)* labvēlību; ❾ notikt; satikties *(dzīves laikā)*; ❿ satikt *(uz ceļa)*; uzdurties *(kaut kam)*; ⓫ *(ciešamās kārtas konstrukcijā)* sadurties *(ar kaut ko)*; kļūt par upuri; ciest *(no kaut kā)*; ⓬ izrādīt viesmīlību; rīkot pieņemšanu; ⓭ mēroties spēkiem; ⓮ iegūt *(iespēju)*; **saik.** ja saskarsies ar...; ❶ gadījumā, ja..; ja noticis...; **lietv.** laimīga sakritība; laimīgs gadījums; ❷ tikšanās; uzņemšana; **īpašv.** Ju *uzv.*

遇到 yùdào ❶ satikt; tikties ar; ❷ uzskriet *(kaut kam)*; uzdurties; ❸ saskarties ar; ❹ nokļūt

遇害 yùhài tikt nosistam; aiziet bojā

遇合 yùhé ❶ satikt *(kādu)* un tikt *(no tā)* atzītam; tikšanās, kas vainagojas ar atzīšanu *(sākotnēji – par domātāju un zinātnieku, kura valstiskais prāts tika novērtēts tiekoties ar valdnieku un kurš tādā veidā kļuva par valdnieka padomnieku un skolotāju)*; ❷ tikšanās, kas vainagojās ar uzskatu sakritību; ❸ gadījuma rakstura sakritība; gadījums

遇见 yùjiàn ❶ satikt; satikties ar; sadurties ar; saskarties ar; gadīties redzēt *(kaut ko)*; ❷ nonākt *(kādā situācijā)*; ciest no; uzdurties *(kaut kam)*

遇救 yùjiù tikt izglābtam; izglābties; glābties

遇难 yùnàn nonākt nelaimē; ciest neveiksmi; iet bojā; kļūt par upuri

遇事生风 yùshì-shēngfēng ❶ izmantojot katru iegansu provocēt ķildas; ❷ *novec.* visos gadījumos rīkoties strauji un noteikti

遇险 yùxiǎn ❶ ciest avāriju; avārija; katastrofa; ❷ nonākt briesmās; atrasties briesmās

喻 yù **darb.** ❶ saprast; labi pārzināt *(priekšmetu)*; pārzināt visās detaļās; teicami apgūt *(noteiktu jomu)*; ❷ izskaidrot; paskaidrot; darīt saprotamu; paziņot; ❸ salīdzināt; iezīmēt analoģiju ar to, kas tiek pieņemts par pamatu; **lietv.** piemērs; līdzība; salīdzinājums; analoģija; **īpašv.** Ju *uzv.*

御(禦) yù **darb.** ❶ *vēst.* vadīt kara ratus; vadīt pajūgu; ❷ pārvaldīt valsti; vadīt valsti; ❸ pildīt dienesta pienākumus; dežūrēt; ❹ lietot; valkāt *(drēbes)*; izmantot *(līdzekļus)*; ❺ nosūtīt *(vēstnieku)*;

Y

⊙turēt *(dzīvniekus)*; pieradināt *(dzīvniekus)*; ⊙piegādāt *(galmam pārtiku)*; **lietv.** ⊙kučieris; važonis; ⊙*vēst.* valdnieks; imperators; ⊙galminieki; svīta; **īpašv.** Ju *uzv.*

御林军 yùlínjūn *vēst.* imperatora gvarde; imperatora apsardzes karaspēks

御手 yùshǒu jātnieks; braucējs

御侮 yùwǔ pretoties ārējam iebrukumam

御用 yùyòng ⊙*vēst.* imperatora personīgā īpašumā *(esošās mantas; ekipāža u.c.)*; Viņa Augstības personīgā lietošanā esošās *(lietas u.c.)* ; ⊙*iron.* *(tāds)* kas uzticīgi kalpo saviem reakcionārajiem valdniekiem

誉(譽) yù **darb.** ⊙slavēt; daudzināt; cildināt; ⊙pārslavēt; ⊙priecāties; baudīt dzīvi; **lietv.** ⊙laba slava; priekšzīmīga reputācija; ⊙popularitāte

愈(癒、瘉) yù **darb.** ⊙pārsniegt; pārspēt; būt stiprākam; būt labākam; ⊙izveseļoties; pievarēt *(slimību)*; pāriet *(par slimību)*; **apst.** vēl vairāk; vēl stiprāk; **saik.** ⊙jo... jo; ⊙jo vairāk... jo vairāk; **īpašv.** Ju *uzv.*

愈疮木 yùchuāngmù *bot.* ārstnieciskais gvajakkoks *(Guajacum officinale)*

愈合 yùhé *bot. (augoša koka bojājuma)* aizaugšana; aizrepēšana; brūces dzīšana

愈加 yùjiā vēl vairāk; vēl stiprāk

熨 yù/yùn **darb.** gludināt *(ar gludekli)*; izgludināt

熨帖 yùtiē ⊙gludināt; izgludināt; izgludinātas *(drēbes)*; ⊙piemērots; attiecīgs; ⊙mierīgs, patīkams *(noskaņojums)*

燠 yù **īp.** silts; karsts

燠热 yùrè karsts; karstums

鹬(鷸) yù **lietv.** ⊙*zool.* tilbīte; mērkaziņa *(dz. Limicolae)*; ⊙putns zivjķērājs *(tiek izmantots zivju ķeršanai)*

鹬蚌相争, 渔翁得利 yù bàng xiāng zhēng, yúwēng dé lì ◊ putns zivjķērājs un austere ieķērušies viens otrā, bet labums no tā zvejniekam *(divu cīniņš kļūst par trešā guvumu)*

yuan

鸢(鳶) yuān **lietv.** ⊙*zool.* klija *(Milvus)*; ⊙*zool.* melnā klija *(Milvus korshun)*; ⊙*(papīra)* pūķis

鸢尾 yuānwěi *bot.* īriss *(Iris tectorum)*

冤(寃) yuān **īp.** ⊙nepelnīti aizvainotais; bez vainas atstumtais; ⊙aizskarošs; nepatīkams; ⊙veltīgs; ⊙neattaisnots; netaisns; **apst.** ⊙nepatīkami; ⊙veltīgi; velti; **darb.** ⊙aizvainot; ⊙mānīt; **lietv.** ⊙aizvainojums; netaisnība; ⊙naids; ienaidnieks; pretinieks; **īpašv.** Juaņ *uzv.*

冤案 yuān'àn *jur.* uz nepatiesām liecībām balstīta tiesu lieta; safabricēta tiesu lieta

冤仇 yuānchóu ⊙aizvainojums; naids; ⊙naidnieks; pretinieks

冤仇宜解不宜结 yuānchóu yí jiě bùyí jié ◊ ja ienaids netiek atrisināts miera ceļā, tam nav gala *(◊ miers baro, nemiers posta)*

冤大头 yuāndàtóu *dial.* nejēga; lempis

冤魂 yuānhún bez vainas pazudinātā dvēsele *(bez vainas ar nāvi sodītais; bez vainas nosistais)*

冤家 yuān·jia ⊙naidnieks; pretinieks; ⊙mīļākais; mīļākā

冤家路窄 yuānjiā-lùzhǎi ◊ naidniekiem ikviens ceļš ir šaurs *(naidnieku ceļi noteikti krustosies)*

冤孽 yuānniè ⊙atriebības nolūkā pastrādātais noziegums; ⊙atriebība par nodarīto ļaunumu

冤屈 yuānqū ⊙tikt nepelnīti aizvainotam; netaisnība; ⊙netaisna attieksme; bez vainas esošā aizskāršana; ⊙būt neveiksmes sarūgtinātam; ⊙velti; veltīgi

冤枉 yuān·wang ⊙tikt nepelnīti aizvainotam; netaisns apvainojums; ⊙netaisnība; apvainojums; ⊙veltīgs; velti; veltīgi

冤枉路 yuān·wanglù veltīgs ceļa līkums

冤有头, 债有主 yuān yǒu tóu , zhài yǒu zhǔ aiz katra aizvainojuma – aizvainotājs, aiz katra parāda – parādnieks

冤狱 yuānyù ⊙*jur.* safabricēta tiesu lieta; ⊙*jur.* tiesu lietas kļūda

鸳(鴛) yuān **lietv.** mandarīnpīles pīļtēviņš; **īpašv.** Juaņ *uzv.*

鸳鸯 yuān·yang ⊙*zool.* mandarīnpīle *(Aix galericulata)*; ⊙*pārn.* pīļtēviņš un pīle *(uzticīgs laulātais pāris; uzticīgi un nešķirami laulātie draugi)*; ⊙*pārn.* pāris

渊(淵) yuān **lietv.** ⊙atvars; dzelme; dziļums; ⊙dziļa ūdenstilpne; ⊙mājoklis; miteklis; ⊙glabātuve; krātuve; **īp.** dziļš; bez dibena; **īpašv.** Juaņ *uzv.*

渊博 yuānbó dziļas *(zināšanas)*; dziļa erudīcija

渊深 yuānshēn dziļa *(erudīcija)*

渊薮 yuānsǒu ⊙atvars *(zivīm)* un biezoknis *(zvēriem)*; ⊙noziedznieku bedre; nešķīstības zaņķis; ⊙koncentrēšanās vieta; savākšanās vieta

渊源 yuānyuán ⊙sākums; pirmsākums; sākotne; ⊙izteka

元 yuán **lietv.** ⊙galva; ⊙*(grāmatas vai raksta)* nodaļa; ⊙sakne; sākotne; *vēst.(dinastijas)* sākums; pamats; ⊙gadu skaitīšanas sākums; ēra; ⊙laika

periods; laikmets; ❹ debess; gaiss; ēters; ❺ *mat.*, *ķīm.* skaitlis; elements; ❻ nezināmais *(algebrā)*; ❼ juaņs *(ĶTR naudas vienība)*; ❽ dolārs; jena; *(sudraba vai kapara)* monēta; **īp.** ❾ pirmais; sākotnējs; pirmatnējs; sākuma; pamata; ❿ galvenais; varens; pilns; ⓫ vecākais pēc gadu skaita; ⓬ pirmais *(pēcnācējs no galvenās sievas)*; ⓭ lielisks; teicams; labākais; ⓮ **īpašv.** Juaņ *(mongoļu)* dinastija *(1206.–1368.g.g.)*; ⓯ Juaņ *uzv.*

元宝 yuánbǎo ❶ *vēst.* juaņbao *(feodālajā Ķīnā kā naudas vienība lietots zābakveidīgs zelta vai sudraba stienītis)*; ❷ *vēst.* kapara monēta

元旦 Yuándàn Jaunā gada pirmā diena

元古代 yuángǔdài *ģeol.* proterozoja ēra

元件 yuánjiàn *ķīm.* elements

元老 yuánlǎo ❶ vecākais; vecākais darbinieks; ❷ veterāni; vecā gvarde

元老院 yuánlǎoyuàn senāts; parlamenta augšējā palāta

元麦 yuánmài ❶ griķi; ❷ *bot.* sešrindu mieži *(Hordeum hexastichon)*

元年 yuánnián ❶ pirmais valdīšanas gads; ❷ pirmais valsts dibināšanas gads *(piem., 1912. g. – Ķīnas Republikas dibināšanas gads)*; ❸ gadu skaitīšanas ēras pirmais gads

元配 yuánpèi galvenā *(pirmā)* sieva

元气 yuánqì ❶ veselība; cilvēka fiziskais stāvoklis; ❷ dzīves spars; mundrums; vīrišķība; ❸ sākotnējais stāvoklis; sākotnējais gars

元戎 yuánróng ❶ *vēst.* kara rati; ❷ virspavēlnieks; ❸ karavīru milzums; daudzskaitlīga armija

元首 yuánshǒu ❶ galva; ❷ valsts galva

元帅 yuánshuài ❶ *milit.* maršals; augstākais virspavēlnieks; ❷ ģenerālisimuss; ❸ pirmais kanclers

元素 yuánsù ❶ galvenā sastāvdaļa; pamatelements; ❷ *ķīm.*, *mat.* elements

元宵 yuánxiāo ❶ Jaunā lunārā gada pirmais pilnmēness; ❷ lukturīšu svētki *(pirmā lunārā mēneša 15. dienā)*; ❸ *kulin.* mazi, vārīti rausīši; klimpas

元宵节 Yuánxiāojié lukturīšu svētki *(pirmā lunārā mēneša 15. dienā)*

元凶 yuánxiōng galvenais noziedznieks; neliešu barvedis

元勋 yuánxūn ❶ lieli nopelni; ❷ pirmais varoņdarbs; ❸ vecā gvarde; nacionālais varonis

元音 yuányīn *lingv.* patskanis

元鱼 yuányú *zool. (mīkstais Tālo Austrumu bruņurupucis)* Ķīnas amida *(Amyda sinensis)*

元元本本 yuányuán-běnběn ❶ detalizēts; sīks; pamatīgs; ❷ detalizēti; sīki; visās detaļās; ❸ apgūt no pašiem pirmsākumiem

元月 yuányuè ❶ janvāris; ❷ lunārā kalendāra pirmais mēnesis

园(園) yuán **lietv.** ❶ augļu dārzs; sakņu dārzs; ❷ parks; atpūtas vieta ar restorānu un atrakcijām; ❸ *vēst.* imperatoru kapu kurgāns

园地 yuándì ❶ dārzs; sakņu dārzs; ❷ darbības joma; ❸ druva

园丁 yuándīng dārznieks

园林 yuánlín parks; dārzs

园圃 yuánpǔ sakņu dārzs; dārzs

园田 yuántián ❶ augļu dārzs un sakņu dārzs; ❷ dārzs un tīrums

园艺 yuányì dārzkopība

园艺家 yuányìjiā dārzkopis

园艺学 yuányìxué dārzkopība

园囿 yuányòu ❶ rezervāts; saudzējamā josla; ❷ parks; pilsētas dārzs

园子 yuán·zi dārzs

员(員) yuán **lietv.** ❶ ierēdnis; kalpotājs; virsnieks; ❷ *(organizācijas)* biedrs; pilnvarots dalībnieks; ❸ personālsastāvs; štats; ❹ apkārtne; apkaime; robeža; ❺ aploce; rinķa līnija; ❻ aplis; riņķis; ❼ kauri gliemežvāks *(senāk – norēķinu līdzeklis)*; **īp.** apaļš; ieapaļš

员额 yuán'é personālsastāvs; štats

员工 yuángōng strādnieki un kalpotāji; personālsastāvs; *(kuģa)* komanda; ekipāža

员司 yuánsī ierēdņi; varas pārstāvji

员外 yuánwài ❶ *(ministra; departamenta vadītāja; ministrijas nodaļas vadītāja u.c.)* ārštata padomnieks; ❷ *niev.* bagātnieks *(kam monarhiskajā Ķīnā bija iespēja pirkt amatus)*

垣 yuán **lietv.** ❶ mūris; siena; ❷ pilsēta; ❸ *(valsts iestādes)* pavēle; **īpašv.** Juaņ *uzv.*

原 yuán **lietv.** ❶ avots; *(upes)* izteka; ❷ *pārn.* sākums; izcelsme; izejas punkts; pamati; ❸ sākotnējais stāvoklis; norma; normāls stāvoklis; ❹ līdzenums; stepe; plakankalne; ❺ tīrums; aramzeme; zeme barotāja; ❻ *lit.* pārdomas par; galvenais par*(kaut ko)*; „Kas ir dao" *(grāmatas nosaukumā)*; ❼ godprātīgs cilvēks; ❽ vaļsirdīgs vientiesis; ❾ piedošana; apžēlošana; **īp.** ❿ pirmatnējs; sākotnējs; primārs; neapstrādāts; ⓫ vecais; iepriekšējais; ⓬ īsts; oriģināls; galvenais; ⓭ atkārtots; otrreizējs; **darb.** ⓮ censties izdibināt būtību; atklāt iemeslu; pārzināt visās detaļās; ⓯ piedot; apžēlot; atcelt soda mēru; ⓰ balstīties uz; sākties no; **apst.** ⓱ patiesībā; patiesību sakot; pēc būtības; ⓲ joprojām; pa vecam; tāpat kā agrāk; ⓳ sākotnēji; agrāk vienmēr; sen; **īpašv.** Juaņ *uzv.*

原版 yuánbǎn ❶ pirmais izdevums; ❷ *mūz.* izpildījums sākotnējā tempā

原版片 yuánbǎnpiàn *kinem.* filmas oriģināls

Y

原本 yuánběn ❶ pamats; sākums; pirmavots; *(parādības; notikuma)* izcelsme; ❷ *(dokumenta; grāmatas)* oriģināls; ❸ izsenis; no seniem laikiem; vienmēr; ❹ iedziļināties lietas būtībā; noskaidrot iemeslu

原材料 yuáncáiliào izejvielas; jēlvielas; neapstrādāts

原成岩 yuánchéngyán *ģeol.* primārie *(protogēnie)* ieži

原虫 yuánchóng *zool.* protozoji; vienšūņi *(Protozoa)*

原处 yuánchù sākotnējā vieta; izejas stāvoklis

原地 yuándì ❶ iepriekšējā vieta; ❷ *(notikuma)* vieta; iepriekšējā *(dzīves vieta)*

原动力 yuándònglì *meh.* dzinējspēks; virzošais spēks

原封 yuánfēng ❶ augstākā labuma dabīgais vīns; ❷ neskārts; pirmatnējā stāvoklī

原稿 yuángǎo manuskripts; oriģināls

原告 yuángào *jur.* prasītājs

原故 yuángù iemesls; iegansts

原函数 yuánhánshù *mat.* sākotnējā funkcija; integrāls

原籍 yuánjí dzimšanas vieta; dzimtās vietas

原价 yuánjià ❶ pašizmaksa; ❷ sākotnējā cena

原来 yuánlái ❶ no paša sākuma; sākotnēji; ❷ patiesībā; īstenībā; izrādās; ❸ bijušais; agrākais

原理 yuánlǐ ❶ galvenie *(dabas un zinātnes)* likumi; *(zinātniskās sistēmas vai filozofiskās teorijas)* galvenās tēzes; ❷ *mat.* aksioma; ❸ *filoz.* sākotnējā lietu būtība; esamības princips

原粮 yuánliáng nenokulti graudi; neattīrīti graudi

原谅 yuánliàng piedot; atvainot; būt augstsirdīgam

原料 yuánliào izejvielas; neapstrādāts materiāls; izejvielu resursi

原煤 yuánméi nešķirotas ogles no šahtas

原棉 yuánmián neapstrādāta kokvilna

原木 yuánmù kokmateriāli; neapstrādāta koksne

原牛 yuánniú *paleozool.* īstais taurs *(Bos primigenius)*

原判 yuánpàn *jur.* sākotnējais spriedums; pirmās instances tiesas lēmums

原配 yuánpèi ❶ no pirmās laulības; ❷ *novec.* pirmā sieva

原人 yuánrén ❶ pirmatnējais cilvēks; pitekantrops *(Pithecantropus erectatus)*; ❷ cilvēks par kuru tiek runāts

原色 yuánsè ❶ galvenās krāsas *(sarkanā; zilā; dzeltenā)*; ❷ līdzenuma krāsa; lauka krāsa; ❸ sākotnējā krāsa

原色布 yuánsèbù nebalināts audekls

原审 yuánshěn *jur.* pirmā lietas iztiesāšana; pirmā instance

原生动物 yuánshēng dòngwù protozojs; pirmdzīvnieks

原生动物学 yuánshēng dòngwùxué protozooloģija

原生矿 yuánshēngkuàng *ģeol.* primārā rūda

原生矿床 yuánshēngkuàngchuáng *ģeol.* pamatatradne

原生矿物 yuánshēng kuàngwù *ģeol.* primārie minerāli

原生岩 yuánshēngyán *ģeol.* pirmiezis

原生质 yuánshēngzhì *biol.* plazma; protoplazma

原始 yuánshǐ ❶ pirmatnējs; pirmatnīgs; primitīvs; agrīns; ❷ sākums; rašanās; izcelšanās; sākotnējs; ❸ izdibināt pirmsākumu

原始群 yuánshǐqún pirmatnējs bars

原始生物 yuánshǐ shēngwù protozoji; vienšūņi *(Protozoa)*

原图 yuántú ❶ nofotografēts rasējums; ❷ oriģinālā karte

原委 yuánwěi sākums un beigas; no sākuma līdz beigām; visas lietas detaļas; visi lietas sīkumi

原文 yuánwén ❶ teksta oriģinālvaloda; oriģināls; ❷ tekstuāls

原先 yuánxiān no sākuma; sākotnēji

原线圈 yuánxiànquān *el.* primārais tinums

原形 yuánxíng ❶ sākotnējā forma; ❷ prototips; ❸ paraugs; modelis

原形质 yuánxíngzhì *biol.* plazma; protoplazma

原型 yuánxíng ❶ pirmtēls; prototips; ❷ sākotnējais paraugs

原盐 yuányán *(neapstrādāta)* vārāmā sāls

原样 yuányàng ❶ vecais paraugs; agrākais izskats; ❷ paraugs; etalons

原野 yuányě ❶ aramzeme; tīrums; ❷ līdzenums

原意 yuányì sākotnējā nozīme; sākotnējā jēga; sākotnējais redzes punkts

原因 yuányīn ❶ iemesls; iegansts; pamats; ❷ *filoz.* cēlonība; kauzalitāte

原由 yuányóu *(galvenais)* iemesls

原油 yuányóu jēlnafta

原有 yuányǒu ❶ agrāk bijušais; agrāk eksistējušais; ❷ sākotnēji

原宥 yuányòu apžēlot; amnestēt; būt augstsirdīgam *(attiecībā uz nodarīto pārkāpumu)*

原原本本 yuányuán-běnběn visos sīkumos; no sākuma līdz beigām; pilnībā

原则 yuánzé princips

原则性 yuánzéxìng principialitāte

原职 yuánzhí sākotnējais amats *(agrākais ieņemamais amats)*

原址 yuánzhǐ agrākā adrese; iepriekšējā adrese

原种 yuánzhǒng *lauks.* elite

原主 yuánzhǔ iepriekšējais *(likumīgais)* īpašnieks; saimnieks

原著 yuánzhù *(grāmatas u.c.)* oriģināls

原状 yuánzhuàng ❶ sākotnējais stāvoklis; agrākais stāvoklis; ❷ *polit.* status quo; status quo ante bellum *(lat. stāvoklis, kas pastāvēja pirms kara sākuma)*

原子 yuánzǐ *fiz.* atoms

原子弹 yuánzǐdàn atombumba

原子反应堆 yuánzǐ fǎnyìngduī *fiz.* atomreaktors

原子核 yuánzǐhé *fiz.* atoma kodols; kodola

原子化 yuánzǐhuà *fiz.* atomizācija
原子价 yuánzǐjià *ķīm.* valence; vērtība
原子量 yuánzǐliàng *fiz.* atoma svars
原子能 yuánzǐnéng *fiz.* atomenerģija
原子团 yuánzǐtuán *fiz.* atomu grupa
原子钟 yuánzǐzhōng atompulkstenis
原作 yuánzuò ❶ oriģināls; autora manuskripts; ❷ oriģināli sacerējumi *(pretstatā tulkojumiem)*; ❸ *lit.* pirmais dzejolis, kas dod ritmu nākamajiem

圆(圓) yuán **īp.** ❶ apaļš; ieapaļš; apļveida; pilns *(mēness)*; ❷ pietiekams; apmierinošs; izsmeļošs; pilnīgs; ❸ gluds; plūstoša *(skaņa)*; ❹ elastīgs; operatīvs; ❺ apsviedīgs; izmanīgs; **lietv.** ❶ aplis; aploce; riņķa līnija; ❷ *(naudas vienība)* juaņs; jena; dolārs; ❸ *poēt.* debesjums; **darb.** ❶ padarīt apaļu; noapaļot; nogludināt; ❷ aizpildīt; novest līdz pilnībai; ❸ atminēt; skaidrot; **īpašv.** Juaņ *uzv.*
圆场 yuánchǎng *teātr.* veikt apli uz skatuves *(attēlojot pārvietošanos no viena punkta uz citu)*
圆成 yuánchéng ❶ ieiet pareizās sliedēs; noregulēties; ❷ nokārtot *(lietu; jautājumu)*; apmierināt *(puses)*; ❸ *bud.* pati pilnība; ❹ sekmēt; palīdzēt
圆锉 yuáncuò apaļvīle
圆钢 yuángāng *tehn.* tērauda stieņi
圆拱门 yuángǒngmén *arhit. (tilta vai loga nišas)* arka
圆拱桥 yuángǒngqiáo *celtn.,arhit.* arku tilts
圆规 yuánguī cirkulis
圆滑 yuánhuá ❶ ieapaļš un smuidrs; ❷ gluds un slidens; ❸ taktisks; diplomātisks
圆谎 yuánhuǎng slēpt svešus melus; slēpt cita krāpšanos
圆寂 yuánjì ❶ *bud.* gremdēties nirvānā; ❷ nomirt *(par mūku)*
圆满 yuánmǎn ❶ pilns; apaļš; pilnībā pabeigts; izsmeļošs; ❷ apmierinošs; pozitīvs; ❸ apmierinoši; pozitīvi
圆梦 yuánmèng skaidrot sapņus; sapņu skaidrošana
圆盘 yuánpán disks; spole
圆盘耙 yuánpánbà *lauks.* šķīvjveida ecēšas
圆圈 yuánquān *sp.* aplis *(daiļslidošanā)*
圆润 yuánrùn ❶ ieapaļš un gluds; ❷ pilnasinīgs, sulīgs *(sacerējuma stils)*; ❸ *(melodiska)* balss
圆通 yuántōng ❶ lokans; elastīgs; *(tāds)* ko var pārliecināt; ❷ samierināt; nogludināt *(asumus)*
圆筒 yuántǒng *tehn.* cilindrs; veltnis; trumulis
圆舞曲 yuánwǔqǔ *mūz.* valsis
圆心 yuánxīn ❶ *ģeom.* aploces centrs; centrālais; ❷ *(mērķa)* centrs; ❸ augstākā labuma koksne
圆心角 yuánxīnjiǎo *mat.* centrālais stūris
圆周 yuánzhōu ❶ aploce; aplis; ❷ *mat.* periferija; periferijas
圆周角 yuánzhōujiǎo *mat.* ievilkts stūris
圆周率 yuánzhōulǜ *mat.* skaitlis π
圆珠笔 yuánzhūbǐ lodīšu pildspalva
圆柱 yuánzhù ❶ *mat.* cilindrs; cilindrisks; ❷ *arhit.* kolonna
圆柱体 yuánzhùtǐ *ģeom. (apļa)* cilindrs
圆锥 yuánzhuī *mat. (apaļš)* konuss; konisks
圆锥花序 yuánzhuī huāxù *bot.* skara
圆锥体 yuánzhuītǐ *mat.* konuss
圆桌 yuánzhuō ❶ apaļais galds; ❷ *(konferences; sarunu u.c. pasākumu)* apaļais galds
圆桌面 yuánzhuōmiàn apaļā galda virsa *(ko uzliek uz kvadrātveida galda, pārvēršot to par apaļo banketa galdu)*
圆子 yuán·zi *kulin.* pildītas rīsu miltu klimpas vai plācenīši

鼋(黿) yuán **lietv.** ❶ *zool.* liels jūras bruņurupucis *(Pelochelys bibroni)*; ❷ ķirzaka
鼋鱼 yuányú *zool. (mīkstais Tālo Austrumu bruņurupucis)* Ķīnas amida *(Amyda sinensis)*

援 yuán **darb.** ❶ vilkt; stiept; ❷ izvilkt; izstiept *(aiz rokas)*; ❸ atbalstīt; palīdzēt; glābt; ❹ izvirzīt; izvirzīt cilvēkos; ņemt dienestā; ❺ izvilkt *(no zemes)*; izlauzt *(celmus)*; izskaust; ❻ ņemt; sagrābt; turēt; ❼ pieķerties pie; turēties pie; ❽ balstīties *(uz kaut ko)*; saskaņā ar; uz *(kāda)* pamata; **lietv.** ❶ palīdzība; atbalsts; ❷ *vēst.* plakans taisns asmens šķēpa galā
援救 yuánjiù palīdzēt; nākt palīgā; glābt
援军 yuánjūn *milit.* palīgspēki; papildspēki; svaigi spēki
援例 yuánlì atsaukties *(uz kādu gadījumu)*; uz *(kāda precedenta pamata)*; minēt kā piemēru
援手 yuánshǒu sniegt palīdzīgu roku; izpalīdzēt
援引 yuányǐn motivēt; pamatot; izmantot citātus, kas apstiprina *(kādu viedokli)*; atsaukties *(uz pirmavotu)*; rekomendēt pieņemt valsts dienestā *(savu cilvēku)*
援用 yuányòng atsaukties *(uz kaut ko)*
援助 yuánzhù ❶ palīdzēt; atbalstīt; ❷ palīdzība; atbalsts

缘(緣) yuán **lietv.** ❶ apmale; mala; ierāmējums; ❷ savstarpējs sakars; *(radnieciskas)* saites; ❸ iemesls; iegansts; pamats; ❹ liktenis; likteņa lēmums; **darb.** ❶ iežogot; ieslēgt vaļņos; uzcelt apkārt mūri; ❷ rāpties *(pa virvi)*; kāpt *(kokā)*; ❸ būt sakaros ar; būt atbilstošam *(kaut kam)*; tikt saskaņotam ar; rēķināties ar; **saik.** ❶ gar *(ielu)*; pa *(ceļu)*; ❷ izmantojot; ar...palīdzību; ❸ tāpēc, ka; pateicoties tam, ka
缘分 yuánfèn liktenis; likteņa lēmums
缘故 yuángù iemesls
缘木求鱼 yuánmù-qiúyú ◊kāpt kokā, lai tiktu pie

zivīm *(nodarboties ar kaut ko nelietderīgu; velti tērēt laiku)*
缘起 yuánqǐ īss *(lietas vai literāra sacerējuma)* izklāsts
缘由 yuányóu iemesls; ieganststs; pamats

源
yuán **lietv.** ❶ avots; ❷ *pārn.* pirmsākums; izcelsme; **īpašv.** Juaņ *uzv.*
源流 yuánliú *arī – pārn.* izteka; avots; ❶ sākums un beigas; ❷ ienākumi un izdevumi; ❸ izcelsme un attīstība
源泉 yuánquán *arī – pārn.* izteka; avots
源头 yuántóu avots; izteka
源源 yuányuán nepārtraukts *(kā tekoša straume)*; nerimtīgs
源源本本 yuányuán-běnběn visos sīkumos no sākuma līdz galam *(pilnībā; visās detaļās)*
源远流长 yuányuǎn-liúcháng ◊ izteka tālu, un upes tecējums ļoti garš *(par senu priekšvēsturi; no senseniem laikiem)*

猿(猨)
yuán **lietv.** cilvēkveidīgais pērtiķis; gibons
猿猴 yuánhóu pērtiķi un mērkaķi; astainie un bezastainie pērtiķi
猿人 yuánrén *antrop.* pitekantrops

辕(轅)
yuán **lietv.** ❶ ilkss; ❷ iestāde; valsts iestāde; **īpašv.** Juaņ *uzv.*
辕马 yuánmǎ *(trijjūga)* ilkšu zirgs
辕门 yuánmén ❶ *vēst.* kara nometnes vārti *(ko veido divu viens otram pretī nostatītu pajūgu ilksis)*; ieeja militārā iestādē; ❷ valsts iestāde
辕子 yuán·zi ilkss

羱
yuán **lietv.** argali; kalnu aita
羱羊 yuányáng *zool. (kalnu aita)* argali *(Ovis argali)*

远(遠)
yuǎn **īp.** ❶ tāls; attāls; ilgs *(ceļš)*; sen pagājis *(laiks)*; ❷ dziļš; dziļdomīgs; nozīmīgs; tālredzīgs; ❸ attāls *(radinieks)*; netiešs *(radinieks)*; ❹ liels; sarežģīts; grūts; **apst.** ❶ tālu; tālumā; no attāluma; ❷ dziļi; tālredzīgi; ❸ stipri *(atšķirties)*; krietni *(stiprāks)*; daudz *(stiprāks)*; **darb.** ❶ vairīties no; turēties tālāk no; ❷ novirzīties no; ❸ attālināt no sevis; turēt tālāk no sevis; ❹ padzīt projām; dzīt; **lietv.** ❶ attāla vieta; tāla puse; tālumi; ❷ attāli laiki; seni laiki; ❸ tāli senči
远程 yuǎnchéng tāls ceļš; tāls maršruts; liels attālums; attāls
远处 yuǎnchù ❶ attāla vieta; tālumi; ❷ tālu; tālumā
远大 yuǎndà ❶ tāls; neaptverams; neizmērojams; milzīgs; ❷ tālredzīgs; tāla aprēķina *(politika)*
远道 yuǎndào ilgs ceļš; tāls ceļš
远地点 yuǎndìdiǎn *astr.* apogejs
远东 Yuǎndōng ❶ *(Āzijas kontinenta austrumu daļa)* Tālie Austrumi; ❷ *(Krievijas)* Tālie Austrumi
远方 yuǎnfāng tāla puse; attāla vieta; tāls
远房 yuǎnfáng attāli radinieki; attāls radniecības zars; netiešie radinieki
远古 yuǎngǔ tāla senatne; senākais
远见 yuǎnjiàn tālredzība; tālredzīgs
远交近攻 yuǎnjiāo-jìngōng draudzēties ar attālu valsti un uzbrukt kaimiņvalstij
远近 yuǎnjìn ❶ tāls vai tuvs; attālums; ❷ perspektīva; ❸ radniecības pakāpe; ❹ *ķīn. med.* slimības centrs *(ķermeņa augšējā vai apakšējā daļa)*
远景 yuǎnjǐng ❶ attāla ainava; perspektīva; ❷ nākotnes izredzes; perspektīvs *(plāns)*
远距离 yuǎnjùlí lieli attālumi; attālums; tālums; tāls; attāls
远客 yuǎnkè ❶ tāls ciemiņš; svešinieks; svešzemnieks; ❷ jasmīns
远虑 yuǎnlǜ domāt par nākotni; bažīties par iespējamām sekām
远门 yuǎnmén ◊ tālie vārti; tālā izeja *(doties tālā ceļā; doties uz tālām zemēm)*
远亲 yuǎnqīn attāls radinieks; attāla radniecība
远亲不如近邻 yuǎnqīn bùrú jìnlín ◊tuvs kaimiņš labāks par tālumā esošu radinieku*(labāk zīle rokā, nekā mednis kokā)*
远射程 yuǎnshèchéng *milit.* tālšāvīgums
远视 yuǎnshì *med.* tālredzība
远水救不了近火 yuǎnshuǐ jiù·buliǎo jìnhuǒ ◊tāls ūdens nespēj apdzēst tuvu uguni *(nelaime tuvu, bet palīdzība tālu)*
远行 yuǎnxíng doties tālā ceļā; tāls ceļš
远洋 yuǎnyáng ❶ atklātais okeāns; ❷ okeāna; dziļjūras
远因 yuǎnyīn pirmcēlonis
远月点 yuǎnyuèdiǎn *astr.* aposelēnijs
远征 yuǎnzhēng tāla ekspedīcija; tāls pārgājiens
远征军 yuǎnzhēngjūn *milit.* ekspedīcijas karaspēks
远志 yuǎnzhì ❶ tālu ejoši plāni; tālredzīgi plāni; tiekties tālumā; ❷ *bot.* šaurlapu ziepenīte *(Polygala tenuifolia)*
远走高飞 yuǎnzǒu-gāofēi ◊ tālu aizbraukt un augstu aizlidot *(bēgt no nelaimes kaut kur tālu prom)*
远足 yuǎnzú ❶ *jap.* ceļotājs; tūrists, kas pārvietojas ar kājām; ❷ pastaiga; pārgājiens *(ekskursija)* ar kājām
远祖 yuǎnzǔ tāls sencis; tāls priekštecis

苑
yuàn **lietv.** ❶ ganības; ganību pļavas; ❷ *novec.* zvērnīca; zvēraudzētava; rezervāts; ❸ parks; pilsētas dārzs; ❹ senu grāmatu krātuve; ❺ *(kultūras dzīves)* centrs; **īp.** ziedošs; grezns; bagātīgs; **darb.** ❶ novīst; nokalst; izkalst; ❷ slimot; just sāpes; **īpašv.** Juaņ *uzv.*

院 yuàn **lietv.** ❶ dārzs; pagalms; ar mūri iežogota pagalma daļa; ❷ iestāde; valsts iestāde; ❸ skola; institūts; akadēmija; ❹ muzejs; teātris; kinoteātris; ❺ slimnīca; hospitālis; ❻ darbnīca; manufaktūra; ❼ *bud., dao.* templis; klosteris

院落 yuànluò ❶ lauku māju zeme; muižas zeme; ❷ mājas pagalms

院士 yuànshì *sarīs.* akadēmiķis

院长 yuànzhǎng ❶ tiesas priekšsēdētājs; palātas priekšsēdētājs; ❷ akadēmijas prezidents; teātra direktors; muzeja direktors; ❸ universitātes rektors

院子 yuàn·zi pagalms; lauku sēta

怨 yuàn **darb.** ❶ apvainoties; dusmoties; ❷ žēloties; kurnēt; ņurdēt; ❸ satraukties; skumt; bēdāties; ❹ apvainot; kaitināt; sēt naidu; ❺ žēlot; ❻ vainot *(kādu)*; nosodīt; **īp.** ❶ aizvainots; ❷ bēdīgs; rūgts; **lietv.** ❶ aizvainojums; ļaunums; dusmas; ❷ naidīgums; sašutums; ❸ nīstams cilvēks; ienaidnieks

怨不得 yuàn·bu·de nav ko apvainoties uz to, ka *(vai tur kāds brīnums, ka; nav ko brīnēties)*

怨毒 yuàndú galējs niknums; dusmas; naids

怨恨 yuànhèn neatmaksāta aizvainojuma jūtas; naids; neieredzēt

怨偶 yuàn'ǒu nedraudzīgs laulātais pāris

怨气 yuànqì aizvainojums; naids; dusmas

怨声载道 yuànshēng-zàidào ◊neapmierināto balsis uz *(valsts)* ceļiem *(vispārēja tautas neapmierinātība)*

怨天尤人 yuàntiān-yóurén ◊kurnēt uz debesīm un vainot cilvēkus *(būt neapmierinātam ar savu likteni)*

怨言 yuànyán kurnēšana; žēlošanās

怨艾 yuànyì neieredzēt; naids

愿(願) yuàn **lietv.** ❶ vēlēšanās; vēlme; cerība; **īp.** ❶ piesardzīgs; uzmanīgs; ❷ godīgs; atklāts; labestīgs; **darb.** ❶ vēlēties; gribēt; ❷ cerēt

愿望 yuànwàng vēlēšanās; cerība; centieni

愿心 yuànxīn solījums; svinīgs solījums

愿意 yuàn·yi ❶ būt gatavam *(kaut ko darīt)*; ❷ gribēt; vēlēties

yue

曰 yuē **darb.** ❶ teikt; izteikt; runāt; ❷ kā teicis; kā teica; ❸ saukties; saukt; **saik.** un tad; un lūk

约(約) yuē/yāo **darb.** ❶ apvaldīt; sasaistīt; ierobežot; ❷ savienot; apvienot; apvienot vienā veselā; ❸ uzaicināt; saukt; ❹ vienoties par; ❺ atrunāt; atturēt no; ❻ balstīties uz; ņemt par pamatu; ❼ *mat.* saīsināt; dalīt; ❽ svērt; piemest uz svariem; **īp.** ❶ aptuvens; ❷ taupīgs; ekonomisks; ❸ apvaldīts; atturīgs; ❹ īss; saīsināts; ❺ vienkāršs; ❻ dziļš; piesātināts; ❼ mazskaitlīgs; neilgs; īss; ❽ vājš; panīcis; **apst.** ❶ aptuveni; ap; ❷ maz; īsi; **lietv.** ❶ līgums; vienošanās; pakts; ❷ noteikums; ❸ trūkums; nabadzība; ❹ rota; skaistums; ❺ galvenais; vissvarīgākais; **īpašv.** Jue *uzv.*

约旦 Yuēdàn Jordānija

约旦人 yuēdànrén jordānietis

约定 yuēdìng vienoties; vienoties par; ar nosacījumu saistītais; līgumā paredzētais

约定俗成 yuēdìng-súchéng ieviesties sabiedriskajā praksē *(kļūt par vispārpieņemtu; vispārpieņemts)*

约法 yuēfǎ ❶ ieviest likumu; ❷ pagaidu konstitūcija

约法三章 yuēfǎ-sānzhāng *vēst. (II gs. p. m. ē. 高祖 Gao Dzu sastādītais)* Triju sadaļu likums *(kārtība, kas strikti jāievēro katram iedzīvotājam)*

约分 yuēfēn *mat.* saīsināt daļskaitli

约好 yuēhǎo vienoties; sarunāt

约会 yuēhuì ❶ tikšanās; satikšanās; ❷ nozīmēt tikšanos

约集 yuējí uzaicināt pie sevis kompāniju

约计 yuējì ❶ aptuvens aprēķins; aptuvens iznākums; ❷ aptuveni; pavisam... aptuveni

约略 yuēlüè ❶ aptuveni; ap; ❷ vispār; kaut kādā mērā

约莫 yuē·mo ❶ paredzēt; pieņemt; rēķināties ar; ❷ rupji rēķinot; aptuveni; ap

约期 yuēqī ❶ noteikt laiku; noteiktais laiks; ❷ *sarīs.* līguma termiņš

约请 yuēqǐng uzaicināt; pasaukt

约束 yuēshù ❶ saistīt; sasaistīt; ierobežot; ierobežojums; ierobežots; ❷ saistīt ar pienākumiem; piespiest; obligāts; ❸ savaldīt; ierobežot brīvību; disciplinēt

约束力 yuēshùlì ierobežojuma spēks

约数 yuēshù ❶ *mat.* dalītājs; reizinātājs; ❷ aptuvens skaits

约言 yuēyán ❶ noteikums; vienošanās; ❷ vienoties; apsolīt; solījums

哕(噦) yuě **darb.** ❶ atraugāties; ❷ atvemt; atrīt; ❸ atklepot

月 yuè **lietv.** ❶ mēness; mēness disks; mēness gaisma; ❷ *(ķīniešu kosmogonijā Mēness – sievišķais spēks 阴 jiņ asociējas ar sievu; valdnieci; ministru; vasali; padoto)*; ❸ mēnesis *(laika skaitīšanas vienība gan pēc lunārā, gan saules kalendāra)*; ❹ *fiziol.* menstruācija; **īp.** apaļš; gaišs; **īpašv.** Jue *uzv.*

月白 yuèbái sudraboti zilgans; zilganbalts

月半 yuèbàn ❶ mēneša vidus *(15. datums pēc lunārā kalendāra; pilnmēness)*; ❷ puse mēness

diska *(1. un 3. mēness ceturksnis)*
月报 yuèbào ikmēneša pārskats *(ziņojums)*
月报表 yuèbàobiǎo mēneša atskaite
月饼 yuè·bing *kulin.* mēness cepumi; mēness kūkas *(tradicionāls Rudens vidussvētku cienasts ar saldu vilkābeles augļu marmelādes pildījumu; Rudens svētkus atzīmē 8. mēneša 15. dienā pēc lunāra kalendāra)*
月尘 yuèchén *astr.* mēness putekļi; lunīts
月初 yuèchū mēneša sākums; mēneša pirmās dienas
月底 yuèdǐ mēneša beigas; mēneša pēdējās dienas
月度 yuèdù mēnesis; mēneša *(plāns u.c.)*
月份 yuèfèn mēnesis; mēneša laiks; mēneša *(vecums)*
月份牌 yuèfènpái kalendārs
月工 yuègōng uz 1 mēnesi salīgts sezonas strādnieks *(ar mēneša apmaksu)*
月宫 yuègōng ❶*mit.* pils uz mēness; ❷*bud., mit.* mēness valdnieka pils; ❸mēness
月光 yuèguāng mēness gaisma; mēness starojums
月桂树 yuèguìshù *bot.* laurs *(Laurus nobilis)*
月黑天 yuèhēitiān nakts bez mēness gaismas; tumša nakts
月黑夜 yuèhēiyè sk. 月黑天
月华 yuèhuá ❶mēness spīdums; mēness starojums; ❷*met.* mēness vainags
月季 yuèjì ❶*bot.* roze; ❷*bot.* Ķīnas roze *(Rosa chinensis)*
月经 yuèjīng *fiziol.* menstruācija
月经带 yuèjīngdài higiēniskā saite
月刊 yuèkān mēneša žurnāls
月老 yuèlǎo ❶*mit.* Mēness sirmgalvis *(laulības dievība)*; ❷*pārn.* saprecinātājs; precinieks
月历 yuèlì ❶mēneša tabulkalendārs; ❷ikmēneša hronika
月利 yuèlì mēneša peļņa; ikmēneša procenti
月亮 yuè·liang mēness gaisma; mēness starojums
月亮门儿 yuè·liangménr *arhit.* ovāla *(ieapaļa)* ieeja ķīniešu mājas vārtos
月轮 yuèlún pilnmēness; mēness disks
月末 yuèmò sk. 月底
月票 yuèpiào mēneša *(braukšanas)* biļete
月钱 yuè·qian ❶ikmēneša izdevumu līdzekļi; ❷ikmēneša tēriņi; ❸kabatas nauda
月琴 yuèqín *mūz. (ķīniešu četrstīgu mūzikas instruments)*
月球 yuèqiú *astr.* Mēness
月球学 yuèqiúxué *astr.* selenoloģija
月球学家 yuèqiúxuéjiā selenologs
月球仪 yuèqiúyí *astr.* Mēness globuss
月色 yuèsè sk. 月光
月石 yuèshí ❶mēness akmens; ❷*ķīm.* boraks
月食 yuèshí *astr.* Mēness aptumsums
月台 yuètái *dzelzc.* perons; dzelzceļa platforma
月台票 yuètáipiào *dzelzc.* perona biļete
月头儿 yuètóur mēneša sākums; mēneša pirmās dienas
月下老人 yuèxià lǎorén ❶*mit.* Mēness sirmgalvis *(kas ar sarkanu aukliņu sasien nākamā laulātā pāra kājas)*; ❷laulības dievība; ❸*pārn.* saprecinātājs; precinieks
月相 yuèxiàng *astr.* Mēness fāze
月薪 yuèxīn mēneša alga; ikmēneša atalgojums
月牙 yuèyá *sar.* mēness sirpis
月夜 yuèyè mēness nakts
月夜狂 yuèyèkuáng *med.* mēnessērdzība; somnambulisms
月月红 yuèyuèhóng sk. 月季
月晕 yuèyùn *met.* mēness vainags
月震 yuèzhèn *astr.* mēnesstrīce
月中 yuèzhōng mēneša vidus
月终 yuèzhōng sk. 月底
月子 yuè·zi ❶pēcdzemdību mēnesis; ❷gaidāmo dzemdību laiks
月子病 yuè·zibìng *med.* dzemdību drudzis

乐(樂) yuè/lè **lietv.** ❶mūzika; ❷mūzikas instruments; ❸muzikants; **darb.** spēlēt uz mūzikas instrumenta; izpildīt mūziku; **īpašv.** Jue *uzv.*

乐池 yuèchí *teātr.* padziļinājums vai nožogojums skatuves priekšā, kur novietojas mūziķi
乐队 yuèduì *(militārais; tautas instrumentu u.c.)* orķestris
乐府 yuèfǔ ❶*vēst. (Haņ dinastijas laikā)* Mūzikas palāta *(nodarbojās ar tautas dziesmu vākšanu)*; ❷*lit., mūz. (Mūzikas palātā savāktie)* juefu žanra sacerējumi *(dzeja dziesmās jeb dziesmu dzejas)*
乐歌 yuègē mūzika un dziedāšana; dziedāšana mūzikas pavadībā
乐理 yuèlǐ mūzikas teorija
乐律 yuèlǜ *mūz.* mūzikas likumi; melodika; tonalitāte; skaņkārta; gamma
乐谱 yuèpǔ ❶notis; nošu burtnīca; ❷mūzika
乐器 yuèqì mūzikas instrumenti
乐曲 yuèqǔ ❶dziesma; ārija; ❷muzikāls sacerējums; mūzika
乐声 yuèshēng mūzikas skaņas; muzikālas skaņas
乐团 yuètuán orķestris
乐舞 yuèwǔ dejas mūzikas pavadībā
乐音 yuèyīn ❶*fiz.* muzikāla skaņa; ❷mūzikas skaņas
乐章 yuèzhāng ❶muzikāla luga; ❷muzikāla skaņdarba *(piem., simfonijas)* daļa

岳(嶽) yuè **lietv.** ❶augsts kalns; kalna virsotne; ❷apgabals pierobežas virsotnes tuvumā; pierobežas apgabals; ❸*vēst.* vecākais no vasaļu valdniekiem; ❹sievas vecāki; **īpašv.** Jue *uzv.*

岳父 yuèfù sievas tēvs
岳家 yuèjiā sievas vecāku ģimene

岳母 yuèmǔ sievas māte

悦 yuè **darb.** ✪priecāties; būt apmierinātam; izjust apmierinājumu; ✪priecēt; nest prieku; ✪pieņemt ar prieku; karsti sveikt; **īp.** apmierināts; priecīgs; ✪acij tīkams; ausij tīkams; **lietv.** prieks; apmierinājums; bauda; **īpašv.** Jue *uzv.*

悦耳 yuè'ěr ausij tīkams; muzikāls; melodisks

悦服 yuèfú ✪ar prieku piekrist; ✪pārliecinošs

悦目 yuèmù ✪priecēt aci; acij tīkams; ✪skaists; pievilcīgs

阅(閱) yuè **darb.** ✪lasīt; pārlapot *(grāmatu)*; izskatīt *(dokumentu; tekstu u.c.)*; ✪skatīties; pievērst uzmanību; pētīt; ✪pārbaudīt; inspicēt; veikt apskati; ✪izjust uz sevis; iziet cauri; iepazīt no personīgas pieredzes; ✪atstāt aiz sevis *(noteiktu laika posmu vai notikumus)*; ✪izlīst ārā; līst ārā; rēgoties; **lietv.** ✪inspekcija; *milit.* karaspēka skate; parāde; ✪*vēst.* mājas vārtu labās puses stabs ar dzimtas nopelnu uzskaitījumu; nopelni; **īp.** slavens; nopelniem bagāts; ✪cena; **saik.** pēc *(noteikta laika)*; pēc tam, kad

阅兵 yuèbīng *milit.* karaspēka skate; inspicēt karaspēku

阅兵式 yuèbīngshì *milit.* karaspēka parāde

阅读 yuèdú ✪uzmanīgi lasīt; iedziļināties tekstā; studēt *(dokumentus)*; ✪mācīties lasīt un rakstīt; lasīt un rakstīt prašana

阅卷 yuèjuàn pārbaudīt eksāmenu rakstu darbus *(sacerējumus)*

阅览 yuèlǎn ✪lasīt grāmatas; skatīt cauri tekstu; ✪lasīšana

阅览室 yuèlǎnshì lasītava

阅历 yuèlì iepazīt no personīgas pieredzes

阅世 yuèshì iepazīt dzīvi; no personīgās pieredzes iepazīt pasauli

钺(鉞) yuè **lietv.** *vēst.* hellebarde; āva; liels kaujas cirvis ar āķveidīgu asmeni

跃(躍) yuè **darb.** ✪lēkāt; ✪auļot; aulekšot; traukties; ✪palēkties *(aiz nepacietības)*; ✪celties gaisā *(par bangām)*; ✪aizskanēt līdz; ✪uzlēkt augšā; aizlēkt līdz; pārlēkt pāri; ✪auļos; aulekšiem; lēkšiem; ✪likt palēkties

跃进 yuèjìn lēkt uz priekšu; lēciens; pārvietoties auļiem; strauja virzība uz augšu

跃然 yuèrán ✪ņiprs; sprigans; ✪ņipri; sprigani

跃跃欲试 yuèyuè-yùshì tiekties *(kaut ko)* izmēģināt; nogaidīt brīdi, lai *(kaut kam)* tiktu klāt

越 yuè **darb.** ✪pāriet; pārkāpt *(pāri sienai)*; pārbraukt *(pāri jūrai)*; ✪pārsniegt *(normu)*; pārkāpt *(noteikumus; limitus u.c.)*; ✪*(nelikumīgi)* šķērsot *(robežu)*; ✪pārspēt; būt stiprākam; ✪salabot; atjaunot; ✪aplaupīt; atņemt; ✪*rakst.* pīt; ✪skraidīt; skriet; aizbēgt; ✪pārcelties uz dzīvi citur; ✪krist; nokrist; ✪pieklust; norimt; pāriet; ✪izplatīties; **lietv.** ✪caurums ķīniešu kokles dekā; ✪audekls no Jue novada *(Dienvidķīnā)*; ✪*vēst.* jue *(tautība Ķīnas dienvidaustrumu un dienvidu apgabalos)*; **īp.** ✪tāls; ✪nepraktisks; ✪ātrs; priekšlaicīgs; ✪augsta, skanīga *(balss)*; ✪mazs; **apst.** ✪tālu; ✪vēl vairāk; vēl jo vairāk; ✪par spīti; pret *(kāda)* gribu; ✪pēc tam, kad; **saik.** un; kā arī; **īpašv.** ✪*saīs.* Vjetnama; ✪Jue *uzv.*

越出 yuèchū pārsniegt *(noteiktas normas)(pārsniegt noteiktas robežas)*

越冬 yuèdōng pārziemot; pārziemošana; ziemotājs; ziemas

越发 yuèfā vēl vairāk; vēl vairāk un vairāk; vēl spēcīgāk

越轨 yuèguǐ *dzelzc.* ✪noiet no sliedēm; ✪pārkāpt uzvešanās normas; ✪ekstravagants; pārspīlēti elegants

越过 yuèguò ✪pārkāpt; pārsniegt; ✪šķērsot; pāriet pāri; pārbraukt pāri

越级 yuèjí pārlekt pāri *(instances)* starpposmiem; *sar.* apiet *(priekšnieku)*

越境 yuèjìng nelikumīgi šķērsot robežu; pārkāpt robežu

越橘 yuèjú *bot.* brūklenes *(Vaccinium vitis-idaea)*

越剧 yuèjù *teātr.* Šaosjiņas muzikālā drāma

越南 Yuènán Vjetnama

越南人 yuènánrén vjetnamietis

越南语 yuènányǔ vjetnamiešu valoda

越权 yuèquán pārsniegt pilnvaras; varas robežu pārkāpšana

越野赛 yuèyěsài *sp.* kross; skriešana, braukšana vai jāšana pa šķēršļotu apvidu

越野赛跑 yuèyě sàipǎo *sp.* krosa skrējiens

越铀元素 yuèyóu yuánsù *ķīm.* transurāna elementi

越狱 yuèyù izbēgt no cietuma

越俎代庖 yuèzǔ-dàipáo ✪pārsniegt pilnvaras; ✪ķerties pie darba par kuru nav īsta priekšstata

粤 yuè **īpašv.** ✪*rakst.* Guandunas province; Guandžou pilsēta; ✪Jue *uzv.*; **saik.** *(senķīniešu valodā)* ✪un; kā arī; vēl; ✪tajā laikā, kad; kad

粤剧 yuèjù ✪*teātr.* *(viens no ķīniešu teātra veidiem)*; ✪Guandunas *(Kantonas)* teātris

yun

晕(暈) yūn/yùn **īp.** ✪reibinošs *(augstums; panākumi u.c.)* **darb.** ✪zaudēt samaņu; krist bezsamaņā; ✪just reiboni; reibst galva; raibs gar acīm; ciest no jūras slimības

晕倒 yūndǎo zaudēt samaņu; krist bezsamaņā
晕厥 yūnjué krist bezsamaņā; bezsamaņa
晕头转向 yūntóu-zhuànxiàng ❶ *(reiboņa dēļ)* zaudēt orientāciju; ❷ galva griežas

云(雲) yún **lietv.** ❶ mākoņi; debesis; padebesis; ❷ *met.* mākoņa forma; **īpašv.** Juņnaņas province; ❷ Juņ *uzv.*

云鬓 yúnbìn *(skaistulei)* uz deniņiem augstu uzsukātas sprogas
云彩 yún·cai mākoņi; debesis; padebesis
云层 yúncéng ❶ mākoņu grēda; mākoņainība; mākoņu daudzums; ❷ *met.* mākoņu aizsegs
云豆 yúndòu *bot.* parastās pupiņas *(Phaseolus vulgaris)*
云端 yúnduān mākoņu slānis; mākoņos; padebešos
云海 yúnhǎi ❶ plašs; liels; ❷ mākoņu sega; mākoņu plīvurs; ❸ *bud.* liels skaits; daudzskaitlīgs *(par dzīvām radībām)*
云汉 yúnhàn *astr.* Piena ceļš
云集 yúnjí sanākt kopā veselā pūlī; sapulcēties lielā skaitā *(◊ sanākt, ka čum un mudž)*
云锣 yúnluó *ķīn. mūz. (ķīniešu sitamais mūzikas instruments, kas sastāv no 10 dažādu toņu gongiem)*
云母 yúnmǔ *min.* vizla
云泥之别 yúnnízhībié ◊ tāda pat atšķirība kā starp mākoņiem un dubļiem *(kardināla atšķirība)*
云气 yúnqì viegla mākoņu dūmaka
云雀 yúnquè *zool.* lauku cīrulis *(Alauda arvensis)*
云杉 yúnshān *bot.* egle *(Picea asperata)*
云梯 yúntī ❶ *novec., milit.* trieciena kāpnes; ❷ ugunsdzēsēju kāpnes
云雾 yúnwù ❶ mākoņi un migla; ❷ *met.* atmosfēra; ❸ migla; ❹ domu un jūtu juceklis
云霞 yúnxiá ❶ mākoņi un rītausma; kupli rozā mākoņi; ❷ ◊ tīrs; nesavtīgs
云消雾散 yúnxiāo-wùsàn ◊ mākoņi aizpeldēja un migla izklīda *(laimīgas beigas)*
云霄 yúnxiāo augstumi; padebeši; padebešu tāles
云烟 yúnyān mākoņi un dūmi
云烟过眼 yúnyān-guòyǎn ◊ *(par laiku un notikumiem)* aiztraukties gar acīm kā mākoņi un dūmi *(aiztraukties vienā acumirklī)*
云游 yúnyóu klaiņot; klīst *(par mūkiem)*
云云 yúnyún ❶ *rakst.* un tā tālāk; un tā joprojām; tā un tā; ❷ teikuma beigās noslēdz tiešo runu, citātu; ❸ nevienprātība; uzskatu nesaskaņa; ❹ milzums; milzīgs daudzums; daudzskaitlīgs

匀 yún **īp.** ❶ līdzīgs; vienlīdzīgs; vienāds; ❷ maigs; harmonisks; **apst.** līdzīgi; vienādā mērā; **darb.** ❶ iedalīt līdzīgās daļās; līdzsvarot; izlīdzināt; ❷ iedalīt; veltīt; ❸ uzlīmēt; pielīmēt; ❹ uztriept *(krēmu)*; nopūderēt; uzpūderēt; **īpašv.** Juņ *uzv.*

匀称 yúnchèn ❶ slaids *(augums)*; ❷ proporcionāla *(ķermeņa uzbūve)*; ❸ simetrisks
匀出 yúnchū iedalīt līdzīgās daļās; veltīt
匀兑 yún·dui ❶ veltīt; iedalīt *(līdzīgu daļu)*; ❷ līdzīgs; vienāds
匀和 yún·huo pielīdzināt; izlīdzināt; sadalīt līdzīgās daļās
匀净 yún·jing ❶ vienmērīgs; līdzens; ❷ gluds
匀脸 yúnliǎn pūderēties; sārtināties; smiņķēties
匀实 yún·shi ❶ vienāds; vienlīdzīgs; vienādi; vienlīdzīgi; ❷ pietiekami; spēcīgi
匀整 yún·zheng ❶ vienāds; ❷ vienmērīgs; ritmisks; ❸ pārliecināts

芸(蕓) yún **lietv.** ❶ *bot.* rūta *(Ruta graveolens)*; ❷ *pārn.* grāmatas; literatūra; ❸ *bot.* ripsis *(Brassica campestris)*

芸豆 yúndòu *bot.* parastās pupiņas *(Phaseolus vulgaris)*
芸薹 yúntái ❶ *vēst. (Haņ dinastijas laikā)* slepenu dokumentu krātuve; ❷ grāmatu krātuve; ❸ kabinets; nodarbību telpa; ❹ *bot.* ripsis *(Brassica campestris)*
芸香 yúnxiāng *bot.* rūta *(Ruta graveolens)*
芸芸 yúnyún ļoti daudz; milzumdaudz; daudzskaitlīgs

纭(紜) yún **īp.** juceklīgs; samudžināts; haotisks; **apst.** juceklīgi; juku jukām

纭纭 yúnyún ❶ samudžināts; juceklīgs; juku jukām; ❷ klimst; kustēties dažādos virzienos; ❸ dažnedažāds

耘 yún **darb.** ❶ ravēt; izravēt; novākt nezāles; ❷ *pārn.* izskaust; iznīcināt; **lietv.** ravēšana

耘锄 yúnchú ❶ ravēt; izravēt; ❷ kultivēt; kultivēšana; ❸ *lauks.* kultivators; ❹ viegls kaplis; ❺ nomierināt; samierināt

允 yǔn **darb.** atļaut; pieļaut; piekrist; dot piekrišanu; **lietv.** atļauja; piekrišana; **īp.** ❶ taisnīgs; godīgs; atklāts; ❷ pareizs; atbilstošs; drošs; **apst.** ❶ godīgi; atklāti; ❷ patiešām; patiesi; **izs.** ak, cik! **īpašv.** Juņ *uzv.*

允当 yǔndàng ❶ pilnīgi atbilstošs; pilnīgi piemērots; ❷ attiecīgs; attiecīgā mērā; atbilstošs
允诺 yǔnnuò ❶ piekrist; ❷ solīt
允许 yǔnxǔ ❶ atļaut; pieļaut; atļauja; piekrišana; ❷ apsolīt; ❸ pieļaujams

陨(隕) yǔn **darb.** ❶ krist *(no augstuma)*; ❷ sagrūt; sagāzties; ❸ krist *(par sarmu)*; ❹ zaudēt *(par kaujas laukā kritušajiem vai saņemtiem gūstā)*

陨落 yǔnluò ◊ nokrist kā komētai *(meteorītam) (par*

izcilas personības nāvi)
陨灭 yǔnmiè ❶nokrist no debesīm un sadalīties *(izirt)*; ❷aiziet bojā; zaudēt dzīvību
陨石 yǔnshí *astr.* meteorīts; aerolīts; asiderīts
陨石雨 yǔnshíyǔ *astr.* meteorītu lietus
陨铁 yǔntiě *astr.* siderīts; dzelzs meteorīts
陨星 yǔnxīng *astr.* meteorīts
陨越 yǔnyuè pielaist kļūmi dienesta lietās; izdarīt dienesta pārkāpumu

殒(殞) yǔn **darb.** ❶nomirt; aiziet bojā; ❷apkrist; krist *(par koku lapām)*; ❸pazudināt; lemt iznīcībai; ❹birdināt asaras
殒灭 yǔnmiè izmirt; aiziet bojā
殒命 yǔnmìng aiziet bojā; zaudēt dzīvību; nomirt

孕 yùn **darb.** ❶palikt grūtai; *novec.* ieņemt bērnu; grūtniece; ❷saturēt sevī; būt ar *(negatīvām)* sekām; **lietv.** grūtniecība
孕妇 yùnfù grūtniece
孕蕾 yùnlěi *bot.* pumpuru veidošanās
孕期 yùnqī *med.* grūtniecības periods
孕穗 yùnsuì *lauks.* augu dīgļstobra veidošanās
孕吐 yùntù *med.* vemšana grūtniecības periodā
孕育 yùnyù ❶ieņemt un iznēsāt bērnu; dot dzīvību *(bērnam)*; dzemdēt un izaudzēt; ❷rasties

运(運) yùn **darb.** ❶pārvietot; pārvest; transportēt; ❷griezt riņķī; griezt apkārt; pagriezt; ❸izmantot; likt lietā; ❹nest; stiept; ❺mainīties; nomainīt vienam otru; sekot vienam aiz otra; ❻virzīties; griezties; pagriezties; ❼izplatīties; ❽atrast pielietojumu; **lietv.** ❶pārvadāšana; transportēšana; ❷laika skrējiens; riņķojums; *(gadalaiku)* nomaiņa; maiņa; ❸liktenis; likteņa pirksts; likteņa lēmums; ❹veiksme; izdošanās; ❺*(attāluma)* virziens no ziemeļiem uz dienvidiem; **īpašv.** Juņ *uzv.*
运笔 yùnbǐ laist darbā spalvu; pārvaldīt spalvu; rakstīt
运筹帷幄 yùnchóu-wéiwò *milit.* frontes aizmugurē *(štābā)* izstrādāt kaujas stratēģisko plānu; izšķirošās kaujas plāna izstrādāšana
运筹学 yùnchóuxué *milit.* kaujas operācijas analīze
运单 yùndān *grāmatved.* pavadzīme; kravas zīme; konosaments
运到 yùndào nogādāt; atvest; pievest
运道 yùn·dao pārvadājumu maršruts
运动 yùndòng ❶virzīties; būt kustīgam; manevrēt; kustīgs; mobils; ❷*sp.*nodarboties ar sportu; sports; sportisks; ❸virzīt; iekustināt; ❹*fiziol.* motorisks; ❺ierosināt; iesaistīt; stimulēt; ❻sabiedriska kustība; saimnieciska kampaņa; ❼*fiz.* kustība; ❽*mat.* matemātiska operācija *(darbība)*
运动场 yùndòngchǎng *sp.* stadions; sporta laukums
运动服 yùndòngfú sporta tērps
运动会 yùndònghuì *sp.*sporta sacensības; spartakiāde; olimpiāde
运动觉 yùndòngjué *psihol.* kinestēzija
运动量 yùndòngliàng ❶*fiz.* kustību skaits; ❷*sp.* fiziskā slodze
运动学 yùndòngxué *fiz.* kinemātika
运动员 yùndòngyuán sportists; fizkultūrietis
运动战 yùndòngzhàn *milit.* manevrēšanas karš; regulārās armijas manevrēšanas darbības
运动 yùn·dong kārtot lietas; lietas virzīt uz priekšu; rīkoties
运费 yùnfèi frakts; veduma maksa; vedmaksa; pārvadājumu izmaksas
运河 yùnhé ❶*(ūdensceļš)* kanāls; ❷Ķīnas Lielais kanāls
运气 yùnqì ❶iztaisnot plecus; atvilkt elpu; ❷*ķīn. med.* dzīves enerģijas daļiņu riņķošana
运气 yùn·qi ❶liktenis; likteņa lēmums; ❷veiksme; izdošanās
运球 yùnqiú *sp.* vest bumbu; apstrādāt bumbu
运输 yùnshū pārvadāt; transportēt; pārvadāšana; transports
运输车 yùnshūchē kravas automobīlis; kravas transporta līdzeklis
运输机 yùnshūjī transporta lidmašīna
运输量 yùnshūliàng pārvadājumu apjoms
运输线 yùnshūxiàn liels satiksmes ceļš; trakts
运输业 yùnshūyè transports *(kā tautsaimniecības nozare)*
运送 yùnsòng pārvadāt; transportēt; pārvadāšana; transportēšana
运算 yùnsuàn *mat.* matemātiska operācija *(darbība)*; aprēķināt; rēķināt
运销 yùnxiāo transportēt un realizēt *(preces)*; *(preču)* noiets *(pārvadāšana un pārdošana)*
运行 yùnxíng ❶riņķot *(pa slēgtu loku)*; pastāvīga kustība; ❷apgrozība; apgrozījums; ❸virzīties pa konveijeri; ❹*dzelzc.* vilcienu kustība
运行图 yùnxíngtú *dzelzc.* kustības grafiks
运行线 yùnxíngxiàn *dzelzc.* vilcienu kustības līnija
运用 yùnyòng ❶izmantot; pielietot darbā; praktizēt; operēt; ❷praktiski izmantot; ❸*tehn.* strādnieks
运用自如 yùnyòng-zìrú *(kaut ko)* pilnībā pārzināt
运载 yùnzài ❶uzlādēt tālākai transportēšanai; uzlādēt *(transporta līdzekli)*; ❷nest; pārvietot; nesēj- *(raķete)*
运转 yùnzhuǎn ❶griezties; griešanās; ❷kustība
运走 yùnzǒu izvest; aizvest; nogādāt

晕(暈) yùn/yūn **lietv.** ❶oreols; ❷*met.* Saules *(Mēness)* apdārzs; **īp.** reibinošs *(augstums; panākumi u.c.)*
晕车 yùnchē nelaba dūša braucot automobīlī; just sliktu dūšu braucot automobīlī
晕池 yùnchí zaudēt samaņu *(peldoties karstā ūdenī)*

晕船 yùnchuán ciest no jūras slimības

酝(醞) yùn ❶ **darb.** rūgt; skābt; nostāvēties; ❷ briest; tuvoties *(par notikumiem)*; ❸ raudzēt; skābēt; ❹ dedzināt *(degvīnu)*; ❺ nest sevī; slēpt savās dzīlēs; **lietv.** vīna raugs; vīna ieraugs

酝酿 yùnniàng ❶ rūgt *(par vīnu)*; rūgšana; ❷ tuvoties; briest *(par notikumiem)*; ❸ iepriekšēja neoficiāla apspriešana; ❹ tuvošanās; formēšanās; ❺ samierināt; nomierināt; mīkstināt; apvaldīt

愠 yùn ❶ **darb.** apvainoties; justies pazemotam; būt nemierā *(ar kaut ko)*; kurnēt; ❷ dusmoties; neieredzēt; **lietv.** dusmas

愠色 yùnsè dusmīga sejas izteiksme; nikns izskats

韵(韻) yùn **lietv.** ❶ *lit.* atskaņa; ❷ atskaņu vārdnīca; atskaņu vārdnīcas sadaļa; ❸ *ķīn. val., ķīn. fon.* fināle; ❹ *ķīn. fon.* patskanis; ❺ *lit.* atskaņās rakstītie teksti; sacerējumi dzejā; ritmiskās prozas paraugi; dzeja; ❻ daiļums; jaukums; valdzinājums; ❼ elegants izskats; izmeklētas manieres; ❽ *poēt.* muzikālas skaņas; daiļskanīgums; daiļskanība; **īp.** ❶ ritmisks; dzejisks; *(sarakstīts)* vārsmās; ❷ smalks; izsmalcināts; izmeklēts; cienīgs; lielisks; **īpašv.** Juņ *uzv.*

韵白 yùnbái *teātr.* ritmiskā proza; dialogs atskaņās; ritmiskais rečitatīvs atskaņās

韵脚 yùnjiǎo ❶ atskaņa rindas vai frāzes beigās; atskaņu zilbes *(dzejā)*; ❷ *lit.* pēda

韵律 yùnlǜ *lit.* pantmērs; ritms

韵律学 yùnlǜxué *lit.* metrika; ritmika

韵母 yùnmǔ ❶ *lit.* atskaņa; ❷ *ķīn. fon.* patskanis; ❸ *ķīn. fon.* fināle; ❹ atskaņas veidojošā hieroglifa daļa

韵事 yùnshì izsmalcināta izklaide; estētiska spēle *(piesaistot zināšanas literatūras vai dzejas jomā)*

韵味 yùnwèi izsmalcinātība; gaume; valdzinājums

韵文 yùnwén atskaņās uzrakstīts teksts; dzeja

韵语 yùnyǔ ❶ atskaņās uzrakstīts teksts; dzeja; ❷ izsmalcināts izteiksmes veids; prasme izmeklēti uzstāties *(runāt)*

韵致 yùnzhì elegants izskats; valdzinājums; izsmalcinātība

蕴(藴) yùn **darb.** ❶ savākt; uzkrāt; vairot; ❷ slēpt; noslēpt; slēpt sevī; **īp.** ❶ noslēpumains; dziļš; ❷ svelmains; svelošs

蕴藏 yùncáng ❶ uzkrāt; ❷ slēpties *(zemes)* dzīlēs; atrasties *(zemes)* dzīlēs

蕴藉 yùnjiè *rakst.* slēpts; apslēpts; aizturēts

蕴蓄 yùnxù ❶ uzkrāt; slēpt *(dvēselē)*; ❷ uzkrāties, neatrodot iespēju izpausties uz āru *(par jūtām)*

熨 yùn/yù **darb.** gludināt; izgludināt *(ar gludekli)*

熨斗 yùndǒu gludeklis

Z

za

扎(紮、紥) zā/zhā/zhá **darb.** ❶ tikt sasietam saišķī; tikt sasietam sainī *(ķīpā)*; ❷ sasiet; nosiet; savilkt kopā

扎彩 zācǎi izgreznot; izpušķot; izrotāt

扎紧 zājǐn stingri sasiet; stingri pārsiet

匝(帀) zā **īp.** vesels; pilns; **darb.** apiet apkārt; aplenkt; **lietv.** *(dzijas; diegu; spoles u.c.)* vijums

匝地 zādì apkārt; visur

咂 zā **darb.** ❶ sūkt; ievilkt *(šķidrumu)*; ❷ mēģināt; pamēģināt *(ar mēli)*

咂嘴 zāzuǐ klakšķināt ar mēli *(izrādot sajūsmu)*

杂(雜、襍) zá **īp.** ❶ jaukts; mistrots; neviendabīgs; ❷ neattīrīts; ar piemaisījumiem; ❸ zemas kvalitātes; zemas šķirnes; rupjš; otršķirīgs; ❹ raibs; daudzkrāsains; ❺ izrotāts; **apst.** nešķirojot; viss kopā; **darb.** ❶ sajaukties; sakrustoties; krustoties; ❷ piejaukties *(kaut kam)*; ❸ sajaukt; sakrustot; piejaukt *(kaut kam)*; ❹ savākt kopā; piemeklēt komplektā; **lietv.** *teātr., saīs.* epizodiska loma; ❶ *lit.* dažāda stila dzejoļi; brīvā stila dzeja; ❷ puse; mala; sāns; ❸ cikls; *(ciklisko zīmju)* aplis

杂拌儿 zábànr ◊ sukādes asorti *(maisījums; mistrojums)*

杂草 zácǎo nezāle; savvaļas augs

杂凑 zácòu vākt; sajaukt kā pagadās; sagāzt vienā kaudzē

杂肥 záféi *lauks.* mēslojuma palīgveidi

杂费 záfèi ❶ papildus izdevumi *(izdevumi, kas pārsniedz tāmē paredzētos tēriņus)*; ❷ skolas administratīvajiem izdevumiem paredzētie līdzekļi*(skolnieku iemaksu veidā)*

杂感 zágǎn ❶ atsevišķi *(fragmentāri)* iespaidi; ❷ piezīmes

杂烩 záhuì ❶ *kulin.* uzkodu asorti; ❷ maisījums; sajaukums

杂货 záhuò ❶ pārtikas preces; ❷ galantērijas sīkpreces

杂货店 záhuòdiàn veikaliņš; bodīte

杂记 zájì ❶ *(laikraksta sadaļa)* šis un tas; par visu ko; ❷ īsas piezīmes; ❸ *lit.* uzmetums; skice

杂技 zájì cirka māksla

杂技场 zájìchǎng cirks

杂技团 zájìtuán cirka trupa

杂交 zájiāo sakrustoties; sakrustošana

杂居 zájū etniski jaukts iedzīvotāju sastāvs; dažādu etnisku grupu dzīvošana vienā vietā *(rajonā u.c.)*

杂粮 záliáng graudaugi *(izņemot rīsu un kviešus)*; otrās šķiras graudaugi: kukurūza, gaoļans, mieži, prosa u.c.

杂乱 záluàn juceklis; sajukums; sajaukums; putrojums

杂乱无章 záluàn-wúzhāng pilnīgs sajukums; haoss

杂面 zámiàn *kulin.* makaroni *(no pupu un kviešu miltu sajaukuma)*

杂牌 zápái neviendabīgs; dažnedažāds; dažādu marku

杂牌军 zápáijūn *vēst. (centrālajai valdībai nepadotie, vietējie)* neregulārie karaspēka formējumi

杂七杂八 záqī-zábā viss kas nešķirojot; viss, kas pie rokas

杂糅 záróu sajaukties; sapīties kā pagadās; sajaukums

杂色 zásè ❶ raiba nokrāsa; raibs; daudzkrāsains; ❷ *teātr. (lugas)* otrā plāna personāži

杂食性动物 záshíxìng dòngwù *zool.* visēdāji dzīvnieki

杂耍 záshuǎ ❶ *Ziemeļķīnas dial. teātr.* vieglā žanra numuri; ❷ dažāda rakstura izpriecas; *(gadatirgus u.c.)* atrakcijas

杂税 záshuì papildus nodokļi; papildus nodevas

杂碎 zá·sui ❶ dažādi sīkumi; maisījums; sajaukums; ❷ *(dzīvnieku)* iekšas; *(putnu)* ķidas; ❸ *Guandunas (Kantonas) dial., kulin.* no *(dzīvnieku)* iekšām gatavots karstais ēdiens *(no spurekļa gatavots karstais ēdiens)*

杂沓 zátà jaukts; nekārtīgs

杂文 záwén ◊ raibās piezīmes *(reakcionāro varu kritizējošie 鲁迅Lu Sjuņa feļetoni)*

杂务 záwù ❶ sīki palīgdarbi; ❷ tekošie darbi; ❸ blakus darbi

杂务工 záwùgōng palīgstrādnieks

杂音 záyīn ❶ blakus trokšņi; ❷ kakofonija

杂院儿 záyuànr *(vairāku ģimeņu)* kopējais pagalms

杂志 zázhì rakstu krājums; žurnāls; almanahs

杂质 zázhì ❶ piejaukums; ❷ jaukts; neviendabīgs

杂种 zázhǒng ❶ *biol.* hibrīds; ❷ sveštautietis; ❸ jauktenis; metiss; ❹ *vulg.* nelietis; kucēns

杂种学 zázhǒngxué *biol.* hibrīdoloģija

咱(喒、偺) zá/zán **vietn.** es; mēs; mans; **lietv.** laiks; īss laika sprīdis; moments

咱家 zájiā *novec.* es; mēs

砸 zá **darb.** ❶ sasist; saspiest; ❷ saberzt; sagrūst; ❸ piespiest; noblietēt; ❹ sabojāties; sasisties

砸饭碗 zá fànwǎn ◊ sasist rīsa pialu *(zaudēt darbu; zaudēt iztikas avotu)*
砸锅卖铁 záguō-màitiě ◊ sasist katlu un nodot metāllūžņos *(būt gatavam uz visu, lai tikai sagrabinātu naudu; izsmelt visas iespējas)*
砸开 zákāi ❶ atsist; sasist; ❷ uzlauzt *(durvis)*
砸伤 záshāng saspiest; piespiest; sasist
砸死 zásǐ nospiest *(līdz nāvei)*; tikt saspiestam
砸碎 zásuì sasist sīkās drumslās

咋 zǎ/zhā *dial.* **apst.** ❶ kā? kādā veidā? ❷ tā; tādā veidā

zai

灾(災、烖、菑) zāi **lietv.** ❶ stihiska nelaime *(neraža; plūdi; bads; epidēmija; siseņu uzbrukums u.c.)*; ❷ nelaime; bēdas; **īp.** nelaimīgs; nelaimīgais; cietušais
灾害 zāihài nelaime; stihiska nelaime; katastrofa
灾患 zāihuàn nelaime; stihiska nelaime; ciešanas
灾荒 zāihuāng plūdi un sausums; nerażas gads
灾祸 zāihuò *(cilvēka roku radītas)* stihiskas nelaimes un katastrofas; ciešanas; trūkums
灾民 zāimín bēgļi; no stihiskām nelaimēm cietušie
灾难 zāinàn stihiska nelaime; katastrofa
灾情 zāiqíng stihiska nelaime; nelaimes apmēri
灾区 zāiqū *(no stihiskas nelaimes cietušie)* rajoni
灾星 zāixīng nelaimi vēstījoša zvaigzne; stihiska nelaime; nelaime
灾殃 zāiyāng stihiska nelaime; nelaime; ciešanas

甾 zāi **lietv.** *ķīm.* steroīda kodols

栽 zāi **darb.** ❶ stādīt; audzēt; kultivēt; ❷ uzsēdināt; iesēdināt; ievietot; ❸ iedurt; iespraust; ❹ paklupt; krist; ❺ *pārn.* ciest neveiksmi; **lietv.** ❶ stāds; dēsts; ❷ asns; zelmenis; ❸ stādījums; **īpašv.** Dzai *uzv.*
栽倒 zāidǎo nokrist; apgāzties
栽跟头 zāi gēn·tou ❶ nokrist; nogāzties; aizlidot kūleņu kūleņiem; ❷ ciest neveiksmi; ciest fiasko
栽培 zāipéi ❶ stādīt; audzēt; kultivēt *(augus)*; stādu audzēšana; ❷ attīstīt spējas
栽绒 zāiróng *tekstil.* audums ar vertikālu uzkārsumu; plīšs
栽赃 zāizāng *(kādam)* slepus ielikt zagtu mantu ar nolūku apvainot zādzībā vai laupīšanā
栽植 zāizhí ❶ stādīt; kultivēt *(augus)*; stādījumi; ❷ *pārn.* audzināt; gatavot *(maiņu; kadrus u.c.)*
栽种 zāizhòng ❶ audzēt; kultivēt *(augus)*; ❷ *bot.* stādīt; stādi; stādīšana
栽子 zāi·zi stādi; dēsti

宰 zǎi **lietv.** ❶ *vēst.* kanclers; ministrs; ❷ valdnieks; valdītājs; ❸ priekšnieks; ❹ *(ceremonijas)* izrīkotājs; mājas pārvaldnieks; iestādes vadītājs; **darb.** ❶ kaut *(lopus)*; ❷ valdīt; būt galvgalī; **īp.** Dzai *uzv.*
宰割 zǎigē ❶ sadalīt *(teritoriju)*; ❷ pārgriezt; pārdalīt
宰杀 zǎishā kaut *(lopus)*
宰相 zǎixiàng ❶ kanclers; premjers *(monarhijā)*; ❷ *pārn.* pirmais augstmanis

载(載) zǎi/zài **darb.** ❶ kraut pajūgā nastas; kraut pajūgā kravu; ❷ vest ar laivu; ❸ nolikt; salikt; ielikt; izvietot; ❹ nopublicēt; **lietv.** ❶ gads; ❷ laikmets
载明 zǎimíng ❶ paredzēt; ❷ apgaismot *(presē)*

崽 zǎi **sast.**
崽子 zǎi·zi ❶ bērns; mazulis; ❷ paklausīgs puisītis; paipuisītis; ❸ *vulg.* kucēns; nelietis

再 zài **apst.** ❶ atkal; vēl; vēl vienu reizi; ❷ atkārtoti; divas reizes; ❸ pēc tam; turpmāk; **darb.** atkārtoties; atjaunoties; atgriezties
再版 zàibǎn izdot atkārtoti; atkārtota izdošana
再版本 zàibǎnběn otrs izdevums; atkārtots izdevums
再不 zài·bu ja tikai ne; ja tikai
再度 zàidù divas reizes; vēl vienu reizi; atkārtoti; atkārtots
再犯 zàifàn *jur.* recidīvs; atkārtots noziegums
再分配 zàifēnpèi *ekon.* sadalīšana no jauna; jauna sadale
再会 zàihuì uz redzēšanos!
再婚 zàihūn *jur.* otrā laulība
再嫁 zàijià atkārtoti iziet pie vīra; otrās laulības
再见 zàijiàn ❶ uz redzēšanos! ❷ atkal satikties
再醮 zàijiào otrreiz iziet pie vīra *(par atraitni)*
再接再厉 zàijiē-zàilì ar vēl lielāku uzstājību un enerģiju *(arvien uzstājīgāk)*
再结晶 zàijiéjīng *ķīm.* rekristalizācija
再三 zàisān daudzkārt; daudz reišu
再三再四 zàisān-zàisì atkal un atkal
再审 zàishěn *jur.* tiesu lietas pārskatīšana
再生 zàishēng ❶ piedzimt par jaunu; atdzimt; atdzīvoties; ❷ vairoties; vairošanās; ❸ *tehn.*, *biol.* reģenerācija; reprodukcija
再生草 zàishēngcǎo *lauks.* atāls
再生产 zàishēngchǎn *ekon.* atražošana
再生稻 zàishēngdào *lauks.* atāla rīss
再生父母 zàishēng fùmǔ ◊ otrie vecāki *(par glābējiem; labdariem)*
再生器 zàishēngqì *tehn.* reģenerators
再生性 zàishēngxìng *ķīm.* reģenerācijas spējas
再衰三竭 zàishuāi-sānjié pilnīga depresija *(pilnīgi zaudēt dūšu)*
再说 zàishuō ❶ vēl vienu reizi atgriezties pie izskatāmā jautājuma; ❷ atkārtot; ❸ turklāt; pie tam
再现 zàixiàn ❶ atkal parādīties; atkārtoties;

atkārtošanās; ❍ *ģeol.* atkārtota iežu slāņa parādīšanās; ❍ *lit.* mākslinieciski atveidot *(notikumus)*; ❍ *psihol.* reprodukcija
再现部 zàixiànbù *mūz.* reprīze
再则 zàizé ❍ *(teikuma sākumā)* pēc tam; ❍ turpmāk; ❍ otrkārt; ❍ vēl jo vairāk; turklāt
再植 zàizhí *med.* replantācija

在 zài **darb.** ❍ dzīvot; būt dzīvam; ❍ uzturēties; atrasties; ❍ mājot; mist; mitināties; ❍ ieņemt amatu; ❍ būt *(kāda)* kompetencē; būt atkarīgam no; ❍ esot *(kāda cita)* vietā; atrodoties *(kāda cita)* situācijā; *(kāda cita)* skatījumā; ❍ tajā skaitā; ❍ apskatīt; apciemot; ❍ apjautāties par veselību; **apst.** tikai; pavisam tikai; **saik.** *konstrukcijā ar postpozīcijām*上，下，前，后，里，中，内，外，闲，旁，边，左，右，东，西，南，北，时 *u.c.*: ❍ *(veido statisku vietas vai laika apstākli)* uz; virs; zem; priekšā; pirms; aiz; pēc; iekšā; iekš; ārpus; ārpusē; starp; pie; no sāna; blakus; no labās puses; no kreisās puses; uz austrumiem no; uz rietumiem no; uz dienvidiem no; uz ziemeļiem no u.c. ; ❍ *(norāda uz nodarbošanās sfēru) (noteiktā)*jomā *(piem., politikas jomā 政治上)*; ❍ *(noslēdz vietas vai laika palīgteikumus, turklāt konstrukcija tulkojama saistībā ar noslēdzošo vārdu 时候, 以前, 以后u.c.)* tur, kur...; tajā laikā, kad...; pirms tam, kad...; pēc tam, kad...
在案 zài'àn *ofic. (gala vārds uz izejošā dokumenta vai veikto darbu uzskaitījums attiecībā uz izskatāmo jautājumu; parasti netiek tulkots)* atrasties izskatīšanā
在场 zàichǎng ❍ atrasties *(notikuma)* vietā; būt *(notikuma; pasākuma u.c.)* dalībniekam; ❍ piedalīties; dalībnieks
在朝 zàicháo būt pie varas; ieņemt oficiālu amatu; *(tas)* kas atrodas pie varas; valdošais
在行 zàiháng ❍ būt piederīgam ģildei; būt ģildes biedram; ❍ *pārn.* būt ar pieredzi *(kādā noteiktā jomā)*; būt lietpratējam *(kādā jomā)*; lietpratējs
在乎 zài·hu ❍ slēpt sevī; būt ietvertam *(dokumentā u.c.)*; atrasties; ❍ pievērst uzmanību; ņemt tuvu pie sirds
在即 zàijí ātri; tūdaļ iestāsies; gaidāms tuvākajā laikā
在家 zàijiā ❍ būt mājās; dzīvot mājās; ❍ *bud.* dzīvot pasaulē; dzīvot pasaulīga cilvēka dzīvi
在家人 zàijiārén pasaulīgs cilvēks
在教 zàijiào ❍ būt piederīgam reliģijai *(slepenai biedrībai)*; ❍ būt reliģiozam; būt islama ticīgam
在劫难逃 zàijié-nántáo grūti izbēgt liktenim *(savam liktenim neizbēgsi)*
在理 zàilǐ ❍ būt *(kādas)* mācības sekotājam; ❍ būt sektā; būt ordenī
在世 zàishì dzīvot; būt dzīvam
在所不辞 zàisuǒbùcí neatteikties no; neapstāties... priekšā
在所不惜 zàisuǒbùxī nežēlot; nesaudzēt
在所难免 zàisuǒnánmiǎn būt neizbēgamam; būt to trūkumu skaitā, no kuriem nav iespējams atbrīvoties
在逃 zàitáo bēguļot *(par noziedznieku)*; izbēdzis noziedznieks
在望 zàiwàng ❍ gaidāms; paredzams; ❍ acu priekšā; tuvu; nav aiz kalniem
在位 zàiwèi ❍ valdīt; ieņemt troni; ❍ būt *(valsts)* dienestā; ieņemt amatu; ❍ būt *(kāda cita)* vietā; būt *(kāda cita)* situācijā
在下 zàixià ❍ zemāk; atrasties zemāk; ❍ *piekl.* es; Jūsu uzticīgais kalps
在先 zàixiān ❍ apsteigt; agrāk; no sākuma; ❍ laikus; laicīgi
在押 zàiyā tikt apcietinātam; apcietinātais
在野 zàiyě ❍ atstāt dienestu; aiziet no dienesta; atvaļināts *(ierēdnis u.c.)*; ❍ būt opozīcijā
在野党 zàiyědǎng opozīcijas partija *(partija, kas neatrodas pie varas)*
在意 zàiyì ❍ ievērot; atcerēties; turēt prātā; ❍ būt uzmanīgam; būt piesardzīgam
在于 zàiyú ❍ slēpt sevī; būt ietvertam *(dokumentā u.c.)*; atrasties; ❍ būt atkarīgam no
在在 zàizài visur; visapkārt
在职 zàizhí ❍ pildīt dienesta pienākumus; kalpotājs; ❍ būt *(iekļautam)* štatu sarakstā *(atrasties štatu sarakstā)*; ❍ nepārtraucot pamatdarbu *(paaugstināt kvalifikāciju u.c.)*
在制品 zàizhìpǐn produkcija, kas atrodas ražošanas procesā; nepabeigta produkcija
在座 zàizuò ❍ piedalīties *(sēdē; banketā u.c.)*; ❍ klātesošs

载(載) zài/zǎi **darb.** ❍ sēsties pajūgā *(laivā)*; ❍ tikt pasniegtam cienastam; ❍ tikt nopublicētam grāmatā; tikt ierakstītam dokumentā; ❍ dzīvot miera apstākļos; izjust sirds mieru; ❍ praktizēt; realizēt; rīkot; ❍ sākt; ķerties pie lietas; ❍ kraut pajūgā nastu; vest ar laivu; ❍ uzlikt par pienākumu; ❍ nolikt; salikt; izvietot; ❍ uzkrāt; ❍ inkrustēt; izrotāt *(ar metālu)*; ❍ aizpildīt *(ar skaņām)*; ❍ valkāt; nēsāt; **lietv.** ❍ nasta; krava; ❍ slodze; ❍ uzdevums; darbs; nodarbība; ❍ dokumenti; dokumentācija; ❍ vēsturiskas piezīmes; pirmavoti; ❍ *vēst.* galvenais princips, slēdzot savienību starp valstīm 春秋Čuņcjiu laikmetā; ❍ *rit.* upurēšana senčiem; upurēdiens; **apst.** atkārtoti; vēlreiz; otrreiz; par jaunu; ❍ kad... tad; ❍ gan...gan; ❍ ja; gadījumā, ja; **īpašv.** Dzai *uzv.*
载波 zàibō *el.* nesošā strāva *(frekvence)*
载歌载舞 zàigē-zàiwǔ *dial.* dziedāt un dejot; ar dziesmām un dejām

Z

载荷 zàihè ❶ *tehn.* slodze; ❷ krava
载体 zàitǐ *ķīm. (piem., skābekļa)* pārnēsātājs
载重 zàizhòng iekraut; ielādēt; krava; smagums
载重量 zàizhòngliàng celtspēja

儎(儎) zài sk. 载

zan

糌 zān **sast.**
糌粑 zān·ba *tibet.,kulin.* dzamba (*eļļā grauzdēti miežu milti, ko pievieno tējai*)

簪 zān **lietv.** ❶ matadata; matu sprādze; spraudīte; ❷ *(pilngadīgā; ierēdņa; augstmaņa)* galvas segas saspraude; **darb.** ❶ iespraust matos; ❷ uzlikt galvā *(cepuri)*; ❸ sastiprināt; saspraust; sašūt; ❹ steigties *(uz tikšanos)*
簪子 zān·zi ❶ matadata; ❷ *(sievietes)* galvas rota; saspraude; sprādzīte; lenta

咱(喒、偺) zán/zá **vietn.** ❶ es; mēs; mans; mūsu; ❷ kas? kāds? kā?
咱们 zán·men mēs; mēs ar jums; mēs ar tevi

攒(攢) zǎn/cuán **darb.** ❶ vākt; savākt; lasīt kopā; ❷ krāt; uzkrāt; sagādāt; ❸ samest naudu kopā

暂(暫) zàn **apst.** ❶ pagaidām; uz laiku; pagaidu; ❷ negaidīti; pēkšņi; ❸ tikko kā; nupat; ❹ kādreiz; vienu reizi; viendien
暂缓 zànhuǎn atlikt; pagaidīt; paciesties
暂且 zànqiě pagaidām; uz laiku
暂时 zànshí īslaicīgs; pārejošs
暂停 zàntíng ❶ apturēt; apstāties; ❷ *sp.* minūtes pārtraukums
暂行 zànxíng īslaicīgi spēkā esošs; pagaidu

錾(鏨) zàn **darb.** ❶ gravēt; ❷ izcirst *(skulptūru)*; kalt *(akmenī)*; kalt; **lietv.** gravēšana; kalšana; kaldināšana; ciļņošana
錾刀 zàndāo grieznis; kalts; greblis
錾子 zàn·zi kalts; cirtnis

赞(贊、賛、讚) zàn **darb.** ❶ palīdzēt; sekmēt; *rit.*asistēt *(rituāla vai ceremonijas laikā)*; ❷ slavēt; daudzināt; cildināt; ❸ atzīt par labu; piekrist; ❹ sajūsmināties *(par kaut ko)*; ❺ izvirzīt; rekomendēt; ❻ pavadīt; sagaidīt; ❼ atklāt ceļu; rādīt ceļu; ❽ runāt; paziņot; ziņot; darīt zināmu; **lietv.** ❶ palīdzība; atbalsts; ❷ palīgs; *vēst.(ceremoniju meistara)* asistents; ❸ *lit.* slavas dziesma; slavinājums; panēģiriks; **īpašv.** Dzaņ *uzv.*
赞比亚 Zànbǐyà Zambija
赞比亚人 zànbǐyàrén Zambijas iedzīvotājs
赞成 zànchéng balsot par kaut ko
赞歌 zàngē slavas dziesma
赞礼 zànlǐ ❶ darīt zināmu ceremonijas kārtību; ❷ *vēst. (ceremoniju meistara)* palīgs
赞美 zànměi ❶ slavēt; dziedāt slavas dziesmas; daudzināt; ❷ izdarīt labu darbu; atbalstīt *(kādu)*; sniegt *(kādam)* palīdzību
赞美诗 zànměishī himna; oda; psalms
赞赏 zànshǎng ❶ sajūsmināties; ❷ daudzināt; ❸ slavēt un apbalvot
赞叹 zàntàn ❶ sajūsmā noelsties *(aiz sajūsmas noelsties)*; ❷ slavēt; dziedāt slavas dziesmas
赞同 zàntóng ❶ atzīt par labu; pievienoties; solidarizēties; ❷ piekrist; ❸ aprobēt; ❹ atzinība; solidaritāte; ❺ aprobācija
赞许 zànxǔ ❶ atzīt par labu un atļaut; ❷ uzslavēt; atbalstīt; ❸ piekrist; atzīt; ❹ piekrišana; atzīšana par labu; ❺ labvēlīga uzņemšana
赞扬 zànyáng slavēt; daudzināt *(promesošu personu)*
赞语 zànyǔ uzslava; atzinība; atzinīgs novērtējums
赞誉 zànyù uzslava; atzinība
赞助 zànzhù palīdzēt; atbalstīt; sekmēt; izrādīt atzinību; sponsorēt

zang

赃(贜、贓) zāng **lietv.** ❶ kukulis; piekukuļošana; uzpirkšana; ❷ salaupītā manta; guvums
赃官 zāngguān pērkams ierēdnis; kukuļņēmējs
赃款 zāngkuǎn ❶ kukulis naudā; ❷ *(nelikumīgi)* izšķērdētā nauda
赃物 zāngwù ❶ zagtas lietas; salaupītā manta; ❷ kukulis

脏(髒) zāng/zàng **īp.** netīrs; notraipīts; nosmērēts
脏字 zāngzì nepieklājīgi vārdi; neķītri vārdi; piedauzība

臧 zāng **īp.** ❶ labs; labestīgs; ❷ lielisks; labklājīgs; ❸ nabadzīgs; ierobežots; nepietiekams; **lietv.** *dial.,vulg.* zemiskais vergs; ❶ kukulis; kukuļņemšana; **darb.** ņemt; saņemt; ņemt *(kukuļus; dāvanas u.c.)*; ❷ saturēt; pieturēt *(ar roku)*; ❸ slavēt; daudzināt; **īpašv.** Dzan *uzv.*
臧否 zāngpǐ ❶ slavēt un pelt; apspriest priekšrocības un trūkumus; ❷ novērtēt; kritizēt

脏(臟) zàng/zāng **lietv.** *anat.* iekšējie orgāni; iekšas
脏腑 zàngfǔ ❶ *ķīn. med.* iekšējie orgāni; ❷ *pārn.* uz

sirds; dvēselē
脏器 zàngqì *anat.* iekšējie orgāni
脏躁症 zàngzàozhèng *med.* histērija

葬(塟) zàng **darb.** *rit.*apbedīt; apbērēt; guldīt zemes klēpī; **lietv.** apbedīšana; apbērēšana

葬礼 zànglǐ *rit.* bēru ceremonija; pēcnāves dāvanas; pēdējais gods
葬身 zàngshēn *rit.* apbedījums; apbedījuma vieta; kaps
葬送 zàngsòng ❶pavadīt aizgājēju; apbedīt; ❷*pārn.* novest kapā *(kādu)*; izputināt *(kādu)*

藏 zàng/cáng **lietv.** noliktava; klēts; krātuve; dārgumu glabātava; **īp.** Tibeta; tibetiešu

藏红花 zànghónghuā ❶*bot.* Tibetas krokuss *(Saffran crocus; stigma croci)*; Tibetas krokusa zieds; ❷*ķīn. med.* uzlējums uz Tibetas krokusa ziediem
藏蓝 zànglán violeti zila krāsa
藏历 zànglì tradicionālais Tibetas kalendārs *(kopš m. ē. IX gs.)*
藏青 zàngqīng tumši zils
藏文 zàngwén tibetiešu rakstība; tibetiešu rakstu zīmes
藏语 zàngyǔ tibetiešu valoda
藏族 zàngzú tibetieši *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

zao

遭 zāo **darb.** ❶negaidīti satikties *(ar kādu)*; saskrieties *(ar kādu)*; ❷ciest *(no plūdiem, sausuma u.c.)*; ❸satikt; **lietv.** ❶apgrieziens; riņķis; ❷*tehn.* vītne; vijums; **skait.** reize

遭到 zāodào ❶saskarties *(ar opozīciju; atteikumu u.c.)*; ❷ciest *(no plūdiem u.c.)*; ❸ciest *(sakāvi)*
遭逢 zāoféng ❶saskarties ar; ❷piedzīvot; ❸veiksmīga sakritība
遭劫 zāojié piedzīvot likteņa triecienu; kļūt par likteņa upuri
遭难 zāonàn nokļūt nelaimē; ciest avāriju
遭受 zāoshòu ciest; paciest; izjust uz savas ādas
遭殃 zāoyāng nonākt nelaimē; būt par matu no bojāejas
遭遇 zāoyù ❶piedzīvot; ciest; paciest; saskarties *(ar kaut ko)*; ❷dzīve; liktenis; dzīves sarežģījumi
遭遇战 zāoyùzhàn *milit.* sastapšanās kauja

糟(蹧) zāo **lietv.** ❶vīna biezumi; vīna nosēdumi; brāga; ❷vīna marināde; ❸marinēts sakņu maisījums; **darb.** ❶marinēt vīnā; ❷pūdēt; bojāt; ❸pūt; bojāties; ❹sarežģīties; samudžināties; kļūt bezcerīgām *(par lietām)*; ❺nosūbēt; pārklāties ar pelējumu; ❻aplipt ar slimību; saslimt; **īp.** ❶marinēts; ❷pūdēts; bojāts; ❸slikts; bezcerīgs; ❹neizturīgs; trausls; slimīgs; ❺satrupējis

糟糕 zāogāo *sar.* pasliktināties; kļūt sliktākam
糟糠 zāokāng ❶čagas *(izspaidas)* un pelavas; ❷nabagu ēdiens; ubaga ēdiens; ❸sieva, *(kas kopā ar vīru dala visas dzīves likstas)*
糟糠之妻 zāokāng zhī qī sieva, *(kas kopā ar vīru dala visas dzīves nedienas)*
糟粕 zāopò ❶biezumi; nosēdumi; brāga; ❷atliekas; atkritumi; viss liekais
糟蹋 zāo·ta ❶bojāt; kaitēt; nest zaudējumus; ❷aizskart; apkaunot; pazemot
糟心 zāoxīn ❶*dial.* satraukties; norūpēties; smagi uz sirds; ❷cik žēl! cik nepatīkami!

凿(鑿) záo **lietv.** ❶*(namdara)* kalts; cirtnis; *tehn. (instruments)* blīveklis; *tehn.* zemes urbis; ❷izgriezums; ❸grope; rieva; ❹caurums; *(piem.- laivas dibenā izsists)* caurums; atvērums; ❺ārējo maņu orgānu *(ausu; deguna)* atvere; ❻*novec.* noziedznieka zīmes iededzināšana; ❼attīrīts rīss; **darb.** ❶kalt *(kokā)*; parakties zem *(sienas)*; rakt *(tuneli; kanālu u.c.)*; ❷urbt; ❸rakt bedri; ❹pārdurt *(augoni)*; ❺griezt; sagriezt; ❻kalt *(akmenī)*; ❼būvēt *(ceļu)*; ❽apzīmogot *(noziedznieku)*; ❾attīrīt *(rīsu)*; ❿pedantiski teoretizēt; būvēt gaisa pilis; **īp.** drošs;noteikts; akurāts

凿穿 záochuān ❶kalt *(ar kaltu)*; ❷*kalnrūpn.* izurbt; ❸izrakt *(grāvi; apakšzemes eju u.c.)*
凿空 záokōng ❶izurbt caurumu; ❷būvēt ceļu; ❸izrakt; izcirst
凿枘 záoruì *tehn.* ❶grope un rēdze; ❷ligzda un tapa
凿岩机 záoyánjī *tehn., kalnrūpn.* urbšanas agregāts
凿凿 záozáo ❶gaišs; skaidrs; ❷īsts; neapstrīdams; patiess; noteikts; ❸klinšains; stāvs; kraujš
凿子 záo·zi kalts; cirtnis

早 zǎo **lietv.** ❶rīts; ❷zīle; **īp.** agrs; par daudz agrs; priekšlaicīgs; ❶sākuma *(periods)*; jaunības *(gadi)*; ❷steidzīgs; ātrs; **apst.** ❶agri; no rīta; agri no rīta; rīta agrumā; ❷laikus; laicīgi; ❸ātri; steidzīgi; ❹sen; jau; ❺agrāk; ❻pirms tam; ...laikā; **izs.** labrīt! sveicināti! **īpašv.** Dzao *uzv.*

早安 zǎo'ān labrīt!
早班 zǎobān rīta maiņa
早半天儿 zǎobàntiānr dienas pirmā puse *(priekšpusdienas laiks)*
早餐 zǎocān brokastis
早操 zǎocāo rīta rosme; rīta vingrošana
早茶 zǎochá ❶rīta tēja; pirmās brokastis; ❷pirmās ražas tēja; agri vākta tēja
早产 zǎochǎn *med.* priekšlaicīgas dzemdības
早产儿 zǎochǎn'ér priekšlaicīgi piedzimis bērns
早场 zǎochǎng *kinem., teātr.* rīta seanss; rīta izrāde

早晨 zǎo·chen rīts; no rīta
早春 zǎochūn pavasara sākums; agrs pavasaris
早稻 zǎodào agrais rīss
早点 zǎodiǎn brokastis; rīta tēja
早饭 zǎofàn brokastis
早寒 zǎohán agra salna
早婚 zǎohūn ❶ agras laulības; ❷ nepilngadīgo laulības
早就 zǎojiù jau sen; no seniem laikiem
早年 zǎonián ❶ jau sen; kādreiz; senajos laikos; savā laikā; ❷ jaunība; jaunībā; jaunības gados
早期 zǎoqī ❶ agrs; priekšlaicīgs; ❷ laikus; laicīgi
早日 zǎorì ❶ agrāk; sen; ❷ mazliet agrāk; ātrāk
早上 zǎo·shang no rīta; rīta agrumā
早熟 zǎoshú ❶ *lauks.* ātraudzīgās šķirnes *(saknaugi u.c.)*; agrīnās šķirnes; ❷ priekšlaicīgs briedums; agrīna attīstība
早衰 zǎoshuāi ❶ priekšlaicīga sanīkšana; ❷ *med.* priekšlaicīga novecošana
早霜 zǎoshuāng ❶ agra salna; ❷ rīta sarma
早退 zǎotuì ❶ aiziet pirms laika *(no sapulces, darba u.c.)*; ❷ agri atstāt dienestu; agri atvaļināties
早晚 zǎowǎn ❶ rīts un vakars; no rīta un vakarā; no rītiem un vakaros; ❷ jebkurā laikā; vienmēr; ❸ agrāk vai vēlāk; tajā vai citā laikā; tā vai citādi; ❹ laiks; kurā laikā? kad? ❺ vai tad sen? kad tad? ❻ vai tas ir iespējams? vai tā mēdz būt? vai tiešām? ❼ ja kādreiz; kad; tad...kad
早霞 zǎoxiá rītausma
早先 zǎoxiān agrāk; senāk; agrākajos laikos
早泄 zǎoxiè *med.* prospermija; priekšlaicīga ejakulācija
早型星 zǎoxíngxīng *astr.* rīta zvaigzne
早已 zǎoyǐ ❶ jau sen; laikus; ❷ pagātne; pagātnē; sen
早在 zǎozài jau agrāk; jau senāk
早早儿 zǎozǎor ❶ ātri; drīzi; ❷ ātrāk; veiklāk; ❸ agrāk

枣(棗) zǎo **lietv.** *bot.* ❶ *(augļu krūms)* Ķīnas datele; Ķīnas jujuba *(Zyzyphus jujuba)*; ❷ datele*(auglis)*; jujubas auglis; **īpašv.** Dzao *uzv.*
枣红 zǎohóng brūni sarkana krāsa; tumši sarkans
枣泥 zǎoní *kulin.*biezenis *(marmelāde)* no jujubas augļiem
枣树 zǎoshù Ķīnas datele; jujuba
枣椰 zǎoyē *bot.* dateļpalma *(Phoenix dactylifera)*

蚤 zǎo **lietv.** *zool.* parastā blusa *(Pulex irritans)*; **apst.** ❶ agri; rīta agrumā; ❷ ātrāk; veiklāk; agrāk

澡 zǎo **darb.** ❶ mazgāt *(rokas)*; mazgāt; peldināt; ❷ uzturēt tīru *(sevi, dzīvokli u.c.)* ievērot tīrību; **lietv.** ❶ peldēšanās; ❷ vanna
澡盆 zǎopén vanna
澡堂 zǎotáng pirts; vannas istaba
澡塘 zǎotáng ❶ pirts; vannas istaba; ❷ peldbaseins

藻 zǎo **lietv.** ❶ ūdenszāle; ❷ *lit.* retorisks izpušķojums; retoriska figūra; ❸ *lit.* literārs darbs; ❹ skaistums; valdzinājums; smalkums; **īp.** izdaiļots; krāsains; ❺ smalks *(sacerējuma stils)*; **īpašv.** Dzao *uzv. (reti)*
藻井 zǎojǐng ❶ *celtn.* kesons; ❷ *vēst.* griesti *(agrāk tika izdaiļoti ar ūdenszāļu attēliem, kas it kā novērš ugunsgrēka izcelšanos)*
藻类 zǎolèi *bot.* jūras ūdenszāles
藻饰 zǎoshì ❶ izdaiļot; ❷ dekoratīvs; ❸ *lit.* retorisks izpušķojums

灶(竈) zào **lietv.** ❶ virtuves pavards; plīts; ❷ *mit.* Pavarda dievība; mājas patrons *(pirms Jaunā gada tiek ziņots Nefrīta valdniekam 玉皇 par to, kā ģimenei klājas)*
灶马 zàomǎ ❶ *zool.* circenis *(Diestramena unicolor)*; ❷ *zool.* Amerikas tarakāns *(prusaks) (Periplaneta americana)*; ❸ *mit.* iespiests Pavarda dievības attēls; ❹ *mit.* Pavarda dievības zirgs *(zirga attēls uz dzeltena papīra, ko Pavarda dievībai upurē pēc lunāra kalendāra 12. mēneša 23. dienā)*
灶神 Zàoshén *mit.* Pavarda dievība
灶王爷 Zàowángyé sk. 灶神

皂(皁) zào **īp.** ❶ melns; tumšs; ❷ piebriedušas *(vārpas)*; ienākušies *(augļi)*; **lietv.** ❶ ziepes; ❷ *vēst.* iestādes *(kalps; kurjers)*; muižas kalps
皂白 zàobái ❶ melns un balts; taisnība un meli; ❷ *vēst.* melnā un baltā ģērbtie cilvēki *(Haņ dinastijas laikā ierēdņi tērpās melnās, bet kalpi- baltās drēbēs)*
皂化 zàohuà *ķīm.* pārziepjoties; pārziepjošanās
皂化剂 zàohuàjì *ķīm.* pārziepjošanās līdzeklis
皂荚 zàojiá *bot.* Ķīnas gledīčija *(Gleditschia sinensis)*
皂隶 zàolì *vēst.* zemākie iestāžu kalpotāji; iestāžu kalpi
皂片 zàopiàn ziepju skaidiņas; ziepes skaidiņās

造 zào **darb.** ❶ būvēt; celt; ❷ izgatavot; izstrādāt; ražot; ❸ izgatavot pirmo reizi; izgudrot; ❹ izdomāt; sadomāt; safabricēt; falsificēt; ❺ iegādāties *(kaut ko)*; salabot; izlabot *(kaut ko)*; ❻ runāt; ziņot; ❼ apgūt; pilnveidoties; ❽ audzēt; audzināt *(kadrus u.c.)*; ❾ centīgi strādāt; strādāt pašaizliedzīgi; ❿ tikt savestam kārtībā; ⓫ ierasties vizītē; apmeklēt *(gados vecākos)*; ierasties; ⓬ *rit.*upurēt senčiem; **lietv.** *jur.* viena no tiesā pārstāvētajām pusēm; ❶ ražas novākšanas laiks; ražas novākšana; ❷ laika periods; ❸ sākums; sākotne; ❹ sasniegums; panākums; ❺ *astrol.* astoņas cikliskās zīmes horoskopa noteikšanai *(apzīmē: cilvēka dzimšanas*

gadu; mēnesi; datumu; diennakts laiku); **īpašv.** Dzao *uzv.*

造币厂 zàobìchǎng naudas kaltuve

造成 zàochéng ❶uztaisīt; izveidot; ❷safabricēt; izsaukt; radīt priekšnoteikumus; ❸izpildīt; ❹izgatavots; pabeigts

造船 zàochuán būvēt kuģus; kuģu būve

造船厂 zàochuánchǎng kuģu būvētava

造船学 zàochuánxué kuģu arhitektūra; kuģu būvēšana

造船业 zàochuányè kuģu būvniecības nozare

造次 zàocì ❶steidzīgs; steigā; strauji; ❷runāt rupjības; būt rupjam *(pret kādu)*; rupjš

造反 zàofǎn ❶dumpoties; sacelties; ❷dumpis; sacelšanās; ❸trokšņot; vāvuļot *(par bērniem)*

造访 zàofǎng apciemot; apmeklēt; doties vizītē

造福 zàofú radīt *(materiālās dzīves)* labumus; pūlēties *(kāda)* labā; aplaimot *(kādu)*

造府 zàofǔ *rakst.* apciemot Jūs *(doties pie Jums ciemos; apliecināt Jums savu cieņu)*

造化 zàohuà ❶radīt; radīt *(vērtības)*; radīšana; ❷cēlājs; radītājs *(par debesīm un zemi)*

造化弄人 zàohuànòngrén laimes spēle; likteņa ironija

造化 zào·hua veiksme dzīvē; izdošanās; laime

造价 zàojià būves celtniecības izmaksas

造就 zàojiù ❶ audzināt; audzēt; ❷panākums

造句 zàojù veidot teikumus; būvēt teikumus

造林 zàolín meža stādījumi; meža stādīšana; mežu audzēšana; mežsaimniecība

造陆运动 zàolù yùndòng *ģeol.* epeirogēniskās zemes garozas kustības

造孽 zàoniè ❶grēkot; ❷darīt ļaunu

造山运动 zàoshān yùndòng *ģeol.* orogēniskie procesi

造田 zàotián lauksaimniecības zemju veidošana

造物 zàowù ❶radīt; radīt visu esošo; radītājs; daba; ❷liktenis; veiksme

造物主 zàowùzhǔ *rel.* radītājs; Dievs

造像 zàoxiàng ❶veidot statuju; izcirst statuju; statuja; ❷portrets; fotokartiņa; ❸Budas statuja; ikona

造型 zàoxíng ❶attēlot; tēlotāja *(māksla)*; ❷*tehn.* formēt; *(detaļu formu)* veidošana; formēšana

造型工 zàoxínggōng *(lietuves strādnieks)* formētājs

造型机 zàoxíngjī *tehn.* formēšanas iekārta

造谣 zàoyáo fabricēt nepatiesas baumas; izplatīt melus; apmelot

造诣 zàoyì zināšanas; izglītība; erudīcija

造纸 zàozhǐ ražot papīru; papīra ražošana

造纸厂 zàozhǐchǎng papīra fabrika; papīra ražotne

造纸机 zàozhǐjī *tehn.* papīra ražošanas iekārta

造纸业 zàozhǐyè papīrrūpniecība

噪(譟) zào **darb.** ❶sisināt; žadzināt; dziedāt *(par putniem)*; ❷trokšņot; vāvuļot; *(balsu)* troksnis; ❸slava plaši izplatīta

噪辅音 zàofǔyīn *lingv.* troksneņi

噪声 zàoshēng *fiz.* blakustrokšņi; traucējumi; fons

噪音 zàoyīn ❶*lingv.* troksnenis; ❷*fiz.* blakustrokšņi; traucējumi; fons; troksnis

燥 zào **īp.** ❶sauss; izžāvēts; ❷nemiera pilns; satraukts; **darb.** žāvēt; izžāvēt

燥热 zàorè sauss un karsts

躁 zào **īp.** ❶ātras dabas; ātrsirdīgs; nemierīgs; ❷steidzīgs; straujš; **darb.** ❶traucēt; iztraucēt; patraucēt; ❷kustēt; kustēties

ze

则(則) zé **lietv.** piemērs; paraugs; standarts; ❶noteikums; likums; kārtība; princips; ❷daļa; sadaļa; paragrāfs; pants; **darb.** ņemt *(no kāda)* piemēru; atdarināt; kopēt; **saik.** ❶tūdaļ; un tad; ❷izrādās; bet jau; ❸tad; tādā gadījumā; ❹bet lūk; bet tikai; ❺ja; gadījumā, ja; ❻tas tiešām; patiesi; ❼tikai; tik vien kā; **īpašv.** Dze *uzv.*

则声 zéshēng ierunāties; bilst *(kādu vārdu)*; pateikt *(kaut ko)*

泽(澤) zé **lietv.** ❶purvaina zemiene; pārpurvota vieta; purvs; applūstošas pļavas; ❷dīķis; ūdens tilpne; ezers; ❸mitrums; nokrišņi; sviedri; ❹mitrs spīdums; ❺mitras pēdas; mitri nospiedumi; ❻labvēlība; labvēlīgums; labdarība; **īp.** spīdošs; pulēts; spodrināts; **darb.** ❶noberzt *(ar mitru drēbi)*; ierīvēt; pulēt; spodrināt; ❷izrādīt labvēlību; apdāvināt; **īpašv.** Dze *uzv.*

泽国 zéguó ◊ ezeru valstība *(ezeriem bagāts vai arī plūdiem pakļauts apvidus)*

泽兰 zélán ❶*bot.* Ķīnas krastkaņepe *(Eupatorium chinensis)*; ❷*bot.* Japānas aretūsa *(Arethusa japonica)*

泽泻 zéxiè *bot.* parastā cirvene *(Alisma plantago-aquatica)*

责(責) zé **lietv.** ❶atbildība; pienākums; ❷*(ieņemamais)* amats; ❸nozīmējums; uzdevums; misija; loma; ❹pārmetums; nosodījums; ❺rājiens; apsūdzība; sods; **darb.** ❶uzlikt *(kādam)* atbildību; uzlikt par pienākumu; ❷prasīt *(no kāda)*; pieprasīt; piedzīt *(parādu u.c.)*; ❸izdibināt; noskaidrot; ❹tiekties; censties; pūlēties *(kaut ko)* panākt; ❺pārmest; vainot; apvainot; nosodīt; saukt pie atbildības; ❻uzlikt sodu; sodīt; ❼būt atbildīgam par; atbildēt par

责备 zébèi ❶nosodīt; apsūdzēt; pārmest; rāt; ❷pārmetums; rājiens

责成 zéchéng ❶ uzlikt par pienākumu; padarīt *(kādu)* atbildīgu par; uzdot *(kaut ko veikt)*; ❷ uzliktais pienākums

责打 zédǎ pērt; pērt ar pātagu; sodīt ar miesas sodu

责罚 zéfá sodīt; uzlikt sodu; spriest tiesu

责怪 zéguài ❶ nosodīt; pārmest; ❷ vainot; sūdzēties; žēloties

责骂 zémà ❶ lamāt; rāt; kaunināt; pārmest; ❷ lamāties; gānīties

责难 zénàn ❶ pārmest; vainot; nosodīt; ❷ pārmetums; apsūdzība; nosodījums; ❸ nospraust grūtu uzdevumu; prasīt veikt smagu darbu

责任 zérèn ❶ atbildība; pienākums; ❷ saistības

责任感 zérèngǎn atbildības sajūta

责任心 zérènxīn sk. 责任感

责任制 zérènzhì atbildības režīms par veicamo darbu *(pretstatā bezatbildīgai attieksmei)*

责问 zéwèn ❶ pieprasīt paskaidrojumu; prasīt atskaiti; ❷ nosodīt; vainot

责无旁贷 zéwúpángdài ❶ nedrīkstēt savu atbildību pārlikt uz cita pleciem; ❷ svēts pienākums; goda lieta

择(擇) zé/zhái **darb.** ❶ izvēlēties; atlasīt; dot priekšroku; ❷ būt izvēlīgam; ❸ atšķetināt *(diegu kamolu)*; ❹ atšķirties; būt atšķirīgam; **lietv.** atšķirība; starpība

择吉 zéjí izvēlēties laimīgu dienu *(piem., laulību noslēgšanai)*

择交 zéjiāo būt piesardzīgam draugu izvēlē; būt izvēlīgam veidojot paziņu un sabiedroto loku

择善而从 zéshàn'ércóng izvēlēties ceļu, kas ved uz Labo un iet pa šo ceļu *(soļot pa pareizo ceļu)*

啧(嘖) zé **darb.** skaļi strīdēties; trokšņaini diskutēt; klaigāt; bļaustīties

啧有烦言 zéyǒu-fányán trokšņainajās runās dzirdamas piktas balsis *(skaļa neapmierinātība)*

啧啧 zézé ❶ **onom.** *(mēles klakšķināšana, paužot sajūsmu, nožēlu vai izsmieklu)* vai! vai!; ak!; ❷ *putnu dziesmas skaņu atdarinājums*

仄 zè ❶ šaurs; ciešs; ❷ *ķīn. fon.* lauztais tonis

仄声 zèshēng *ķīn. fon.* lauztie toņi *(Beidzjinas dial. 3. un 4. tonis atšķirībā no 1. un 2. toņa)*

zei

Z

贼(賊) zéi **lietv.** ❶ zaglis; laupītājs; ļaundaris; noziedznieks; ❷ nodevējs; dumpinieks *(par pretinieku)*; ienaidnieks; ❸ *lauks.* kaitēklis; **darb.** ❶ apzagt; ❷ nievājoši izturēties; kaitēt; apspiest; ❸ pazudināt; nosist; sodīt *(ar nāvi)*; **īp.** ❶ zaglīgs; negodīgs; ļauns; ļauni viltīgs; ❷ ātrs; veikls; apsviedīgs; **apst.** šausmīgi; augstākā mērā; ļoti

贼巢 zéicháo laupītāju ligzda; laupītāju zaņķis

贼出关门 zéichūguānmén ◊ aizslēgt durvis, kad zaglis aizgājis *(aizvien par vēlu atjēgties)*

贼喊捉贼 zéihǎnzhuōzéi ◊ zaglis kliedz: turiet zagli! *(aprunāt nevainīgo, lai no sevis novērstu aizdomas)*

贼头贼脑 zéitóu-zéinǎo ◊ laupītāja galva un laupītāja smadzenes *(glums; viltīgs; veikls)*

贼心 zéixīn ļauna sirds; noziedznieka dvēsele; ļauni, noziedzīgi nodomi

贼星 zéixīng krītošā zvaigzne; meteors

贼眼 zéiyǎn zaglīgs skatiens; durstīgs zagļa skatiens

贼赃 zéizāng zagta manta; zagļu guvums

鲗(鰂) zéi **lietv.** *zool.* tintes zivs; sēpija *(Sepia esculenta)*

zen

怎 zěn **vietn.** ❶ kā? kādā veidā? kāpēc? ❷ kas par? kāds?

怎么 zěn·me ❶ kā? kādā veidā? kāpēc? ❷ kāds? kas par?

怎么样 zěn·meyàng ❶ kādā veidā? kā? kāds? ❷ kaut kādā veidā; kaut kā; kaut kādā mērā

怎么着 zěn·me·zhe ❶ kā rīkoties? ko darīt? ❷ rīkojies kā gribi

怎奈 zěnnài *(parasti – retoriskā jautājumā, paužot noliegumu)* ko gan te var izdarīt? ko gan lai te izdomā?

怎样 zěnyàng ❶ kādā veidā? kā? kāds? ❷ kaut kādā veidā; kaut kā; kaut kādā mērā

谮(譖) zèn **darb.** ❶ aprunāt; apmelot; ❷ zākāt; ķengāt; **lietv.** aprunāšana; meli; apmelošana; ļaunas valodas

谮言 zènyán ❶ aprunāšana; apmelošana; ❷ izplatīt ļaunas valodas

zeng

曾 zēng/céng **saik.** taču; bet; **part.** un lūk; redz; skat; **īp.** ❶ dziļš; ❷ pēdējais; galējais; ❸ norāda uz radniecības saitēm un latviešu valodā atbilst priedēklim;piem *vecvec (tēvs;mamma)*; *mazmaz (dēls;meita)*; **īpašv.** Dzen *uzv.*

曾孙 zēngsūn mazmazdēls; pēcnācēji

曾孙女 zēngsūnnǚ mazmazmeita

曾祖父 zēngzǔfù vecvectēvs

曾祖母 zēngzǔmǔ vecvecmāte

憎 zēng **darb.** ❶ neieredzēt; ❷ izjust riebumu;

lietv. ❶ naids; ienaids; ❷ antipātija

憎称 zēngchēng pazemojoša *(nicīga)* izturēšanās pret *(ar kādu)*

憎恨 zēnghèn ❶ neieredzēt; ❷ naids; ienaids; ❸ niknums

憎恶 zēngwù ❶ neieredzēt; ❷ izjust riebumu

增 zēng **darb.** ❶ palielināt; pavairot; paaugstināt; ❷ pielikt klāt; ❸ palielināties; paaugstināties; pieaugt; **apst.** ❹ papildus; pieliekot klāt; ❺ vēl; vēl vairāk

增补 zēngbǔ ❶ papildināt; pielikt klāt; ❷ papildus; ❸ papildināts un izlabots izdevums

增补本 zēngbǔběn papildināts izdevums

增产 zēngchǎn palielināt produkcijas apjomu; palielināt ražošanu

增订 zēngdìng ❶ papildināt un izlabot; ❷ papildināts un izlabots izdevums

增订本 zēngdìngběn papildināts un izlabots izdevums

增多 zēngduō ❶ pavairot; palielināt; pastiprināt; ❷ augt; pavairoties

增高 zēnggāo ❶ paaugstināt; ❷ virzīties uz augšu pa karjeras kāpnēm

增光 zēngguāng slavēt; daudzināt; izslavēt

增加 zēngjiā ❶ palielināties; paaugstināties; pastiprināties; ❷ palielināt; paaugstināt; pielikt klāt

增进 zēngjìn ❶ virzība uz priekšu; virzīties uz priekšu; ❷ pastiprināt; ❸ nostiprināt; uzlabot *(attiecības)*

增刊 zēngkān speciāls pielikums; papildus lapa *(laikrakstam vai žurnālam)*; žurnāla papildus numurs

增量 zēngliàng *mat.* funkcijas pieaugums

增辟 zēngpì ❶ atklāt; ❷ meklēt *(jaunus finansējumu avotus u.c.)*

增强 zēngqiáng ❶ nostiprināties; pastiprināties; ❷ nostiprināšana

增删 zēngshān pārstrādāt; pārstrādāšana

增生 zēngshēng ❶ *vēst. (Min un Cjiņ dinastiju laikmeta students, kas valsts eksāmenos saņēmis augstu novērtējumu, bet nav izturējis konkursu)*; ❷ *med.* proliferācija

增添 zēngtiān pielikt klāt; palielināt; bagātināt *(pieredzi)*

增压器 zēngyāqì *tehn.* spiedējsūknis; kompresors

增益 zēngyì ❶ palielināt; paaugstināt; papildināt; ❷ palielināšana; pastiprināšana; ❸ palielināties; paaugstināties

增音器 zēngyīnqì *el.* skaņas pastiprinātājs; skaļrunis

增援 zēngyuán ❶ sniegt atbalstu; ❷ *milit.* izsūtīt papildspēkus

增长 zēngzhǎng ❶ pieaugt; palielināties; paaugstināties; ❷ pieaugums; ❸ attīstīt; pavairot

增长率 zēngzhǎnglǜ pieauguma koeficients

增值 zēngzhí *fin.* revalvācija

增殖 zēngzhí ❶ *biol.* vairoties; vairošanās; ❷ audzēt; audzēšana

增殖腺 zēngzhíxiàn *anat.* mandele

罾 zēng **lietv.** kvadrātveida tīkls zivju ķeršanai

综(綜) zèng/zōng **lietv.** *tekstil.* šķīriena veidotājs

综丝 zèngsī *tekstil.* nīšstāvs

甑 zèng **lietv.** *vēst.* māla katls ēdiena tvaicēšanai; keramikas kārba; keramikas katls; ❷ ēdiena tvaicēšanas katls; ❸ *ķīm.* retorte

甑子 zèng·zi toveris rīsa tvaicēšanai

赠(贈) zèng **darb.** ❶ dāvināt; apdāvināt; *(kādam kaut ko)* pasniegt; dot par brīvu; ❷ bezmaksas; par brīvu; ❸ vēlēt sekmes *(pirms došanās ceļā)*; veltīt *(kādam kaut ko)*; ❹ *rit.* upurēt aizgājējam

赠答 zèngdá dāvināt pašam un uz dāvanu atbildēt ar dāvanu

赠品 zèngpǐn ❶ bezmaksas preču paraugi; *(uzraksts uz grāmatas)* „bezmaksas"; ❷ dāvanas; dāvinājumi; suvenīri

赠送 zèngsòng dāvināt; pasniegt; bez maksas izsūtīt preču paraugus

赠言 zèngyán vēlēt sekmes pirms došanās ceļā; laba vēlējumi

赠阅 zèngyuè ◊ dāvinu izlasīšanai *(ieraksts grāmatas dāvinājuma eksemplārā vai zīmogs uz signāleksemplāra)*

zha

扎(紮、紥) zhā/zā/zhá **darb.** ❶ sadurties; ieraut *(skabargu)*; ❷ tikt izšūtam ar ornamentiem; ❸ iespiesties *(pūlī)*; ienirt *(upē)*; ieaugt *(zemē)*; ❹ durt; sadurt *(ar auksto ieroci)*; ievainot; ❺ izšūt; iezīmēt kontūras *(izšūšanai)*; ❻ iespiest; mesties ar galvu uz priekšu

扎穿 zhāchuān izdurt cauri

扎耳朵 zhā ěr·duo *sar.* griež ausīs; pretīgi klausīties

扎根 zhāgēn *arī – pārn.* iesakņoties; laist saknes

扎猛子 zhā měng·zi nirt; niršana

扎破 zhāpò iedurt; caurdurt

扎实 zhā·shi ❶ stiprs; vesels; spēcīgs; ❷ nopietns; lietišķs; lietišķi; pamatīgi; akurāti

扎手 zhāshǒu ❶ iedurt rokā; ieraut *(skabargu)*; ❷ apgrūtinošs; kutelīgs; ❸ vicināt ar rokām; māt ar rokām

扎眼 zhāyǎn *sar.* durties acīs; mesties acīs

扎伊尔 Zhāyī'ěr Zaira

扎伊尔人 zhāyī'ěrrén Zairas iedzīvotājs
扎营 zhāyíng *milit.* apmesties nometnē; izvietot karaspēku
扎针 zhāzhēn ❶*med.* izdarīt injekciju; ❷*ķīn. med.* ārstēt ar akupunktūras palīdzību; *sar.* ārstēt ar adatu palīdzību
扎针术 zhāzhēnshù *ķīn. med.* akupunktūra

咋 zhā/zǎ **darb.** kost; grauzt; *(no izbīļa)* iekost *(mēlē)*; **apst.** pēkšņi; negaidīti

渣 zhā **lietv.** izspaidas; čagas; nosēdumi; biezumi
渣滓 zhāzǐ ❶nosēdumi; čagas; izspiedas; ❷*pārn.* *(sabiedrības)* padibenes
渣子 zhā·zi ❶izspiedas; nosēdumi; atkritumi; ❷sīki gabaliņi; *(akmeņogļu u.c.)* atbiras

喳 zhā/chā **izs.** *(cieņas pilnas pakļautības apliecinājums)* tieši tā! pilnīgi pareizi!
喳喳 zhāzhā **onom.**❶*čukstu skaņas atdarinājums*; ❷*putnu čivināšanas skaņas atdarinājums*

扎 zhá/zā/zhā **darb.** apmesties; ❶*milit.* apmesties nometnē; izvietoties pa dzīvokļiem; ❷*milit.* izvietot; dislocēt; izvietot pa dzīvokļiem

札(劄、剳) zhá **lietv.** ❶*vēst.* rakstīšanai domāts koka dēlītis; ❷vēstule; zīmīte; ❸*vēst.* *(karavīra)* bruņu plāksnīte
札记 zhájì pierakstīt pēc punktiem; taisīt pierakstus; pieraksti; piezīmes

轧(軋) zhá/gá/yà **darb.** ❶spiest; izspiest; saspiest; ❷*metal.* velmēt; ❸blietēt
轧材 zhácái *metal.* velmējumi
轧钢 zhágāng *metal.* velmēt; velmējumi
轧钢机 zhágāngjī *metal.* velmēšanas stāvs; velme
轧辊 zhágǔn *tehn.* velmēšanas veltnis
轧件 zhájiàn velmējumi; velmēts metāls
轧制 zházhì metālu velmēšana

闸(閘、牐) zhá **lietv.** ❶slūžas; aizvars; ❷barjera; ❸sastrēgums, sablīvējums *(ūdens ceļā)*; ❹*tehn.* bremze; **darb.** ❶aizvērt; ❷noslēgt ceļu *(ūdenim)*
闸板 zhábǎn ❶slūžu vārti; ❷aizvērtņi; ❸*tehn.* aizbīdnis; aizlaidnis
闸刀 zhádāo *el.* svirslēdža nazis
闸阀 zháfá *tehn.* aizbīdnis; aizlaidnis
闸口 zhákǒu ieeja slūžās; slūžu mute
闸门 zhámén ❶*hidrotehn.* slūžu vārti; slūžu aizvars; ❷*tehn.* aizbīdnis; aizlaidnis
闸瓦 zháwǎ *tehn.* bremžu kurpe; bremžu klucis

炸(煠) zhá/zhà **darb.** cept *(eļļā)*
炸糕 zhágāo *kulin.* eļļā cepts pīrādziņš ar saldu ziņu pildījumu

铡(鍘) zhá **darb.** sagriezt; sasmalcināt; **lietv.** *tehn.* griezējdaļa; nazis
铡草机 zhácǎojī *lauks.* salmu ekseļmašīna; zāles griezējs
铡床 zháchuáng *tehn.* vertikālā ēvelmašīna
铡刀 zhádāo *lauks.* salmu ekseļmašīnas nazis

苲 zhǎ **sast.**
苲草 zhǎcǎo *bot.* jūras ūdenszāle

拃(搩) zhǎ **darb.** mērīt sprīžos; **lietv.** *(sena garuma mērvienība)* sprīdis *(aptuveni 18–23 cm)*

眨 zhǎ **darb.** ❶mirkšķināt ar acīm; samirkšķināties; ❷blisināt acis
眨眼 zhǎyǎn ❶mirkšķināt ar acīm; samirkšķināties; ❷acumirklis; viens mirklis

砟 zhǎ **lietv.** ❶atlūzas; gabali; šķembas; izdedži; ❷uzaugums *(uz koka stumbra)*; kārpa *(uz augļa)*
砟子 zhǎ·zi ❶iežu gabali; atlūzas; ❷izdedži

鲊(鮓) zhǎ **lietv.** sālītas vai marinētas, ilgākai uzglabāšanai domātas zivis

乍 zhà **apst.** ❶pēkšņi; negaidīti; nejauši; ❷pirmo reizi; tikko kā; ❸labāk; vēlamāk; **darb.** saslieties stāvus; saslieties gaisā; *(mati saslējušies)* gaisā; ❷saprindzināt uzmanību; sākt ausīties; **īpašv.** Dža *uzv.*

诈(詐) zhà **darb.** ❶mānīt; krāpt; šantažēt; ❷*(ar draudu palīdzību)* ievilināt *(slazdā)*; ❸izmānīt; izspiest; ❹izlikties; simulēt; **īp.** ❶melīgs; nepatiess; falsificēts; ❷viltīgs; ļauni viltīgs; ❸stilīgs *(tērps)*; **apst.** nevaļsirdīgi; neīsti; **lietv.** ❶krāpšana; mānīšana; blēdība; ❷šantāža; ❸viltība
诈骗 zhàpiàn ❶apmānīt; izmānīt *(naudu)*; ❷mānīšana; blēdība
诈骗犯 zhàpiànfàn blēdis; krāpnieks
诈降 zhàxiáng simulēt pāriešanu pretinieka pusē *(viltus kapitulācija)*
诈语 zhàyǔ meli; izdomājumi; nepatiesa informācija

栅(柵) zhà/shān **lietv.** ❶žogs; sēta; ❷režģis; barjera; ❸aizgalds; ❹nocietinājums; cietoksnis; ❺dambis; aizsprosts
栅栏 zhà·lan ❶žogs; sēta; zedeņu žogs; ❷*bot.* palisādes *(audi)*

炸 zhà/zhá **darb.** ❶pārplīst; sasprāgt; ❷uzliesmot

Z

dusmās; sadusmoties; ❸ spridzināt; bombardēt; ❹ *Beidzjinas dial.* sadumpoties un aizbēgt kur kurais *(radīt apjukumu un mesties, kur kājas nes)*

炸弹 zhàdàn ❶ *milit.* bumba; ❷ *novec.* granāta

炸毁 zhàhuǐ uzspridzināt; sabombardēt

炸裂 zhàliè sasprāgt; uzsprāgt; pārsprāgt

炸药 zhàyào *milit.* sprāgstviela; eksplozīva viela

炸药包 zhàyàobāo *milit.* sprāgstvielu pakete

痄 zhà **sast.**

痄腮 zhà·sai *med.* epidēmiskais parotīts; cūciņa

蚱 zhà **sast.**

蚱蜢 zhàměng ❶ *zool. (rīsa kaitēklis)* žiglais rīsa sisenis *(Oxya velox)*; ❷ maza laiviņa

榨(搾) zhà **darb.** spiest laukā; izspiest *(sulu)*; **lietv.** *(augļu sulu; vīnogu vai eļļas spiešanai domāta)* spiede

榨菜 zhàcài *ķīn. kulin. (ēdiena piedeva)* Sičuanas sinepes

榨床 zhàchuáng sulas spiešanai domāta spiede

榨取 zhàqǔ izspiest un piesavināties; ekspluatēt

榨油厂 zhàyóuchǎng *(augu)* eļļas spiestuve

榨油机 zhàyóujī *(augu)* eļļas spiede

榨汁器 zhàzhīqì sulu spiede

zhai

斋(齋) zhāi **lietv.** ❶ *rit.* gavēnis *(pirms upurēšanas vai arī sēru laikā)*; reliģiska šķīstīšanās; ❷ *bud. (pasaulīgo cilvēku)* atturēšanās no ēdiena līdz pusdienlaikam; ❸ gavēņa ēdiens; liess ēdiens; ❹ skolas kopmītne; **darb.** ❶ gavēt; ievērot atturēšanos; ❷ cienāt ar ēdienu klejojošu mūku

斋戒 zhāijiè ❶ *novec., rit.* šķīstīšanās; attīrīšanās; mazgāšanās; apmazgāšanās; ❷ atturēšanās; gavēnis *(pirms upurēšanas)*

斋戒日 zhāijièrì *rel.* gavēņa diena

斋月 zhāiyuè ❶ *bud. (pēc lunāra kalendāra)* 1., 5. un 9. mēneši *(īpaši stingra gavēņa laiks)*; ❷ *isl.* ramadāns *(pēc musulmāņu lunārā kalendāra devītais, t.i., gavēņa mēnesis)*

摘 zhāi **darb.** ❶ vākt; noplūkt *(augļus)*; noņemt *(acenes)*; ❷ atlasīt *(dzejoļus)*; ❸ trinkšķināt *(stīgas)*; ❹ norādīt *(ar pirkstu)*; ❺ atsegt; atmaskot; ❻ aizņemties; ņemt uz parāda; ❼ sēt jukas; provocēt nekārtības; **lietv.** citu autoru atziņu izmantošana; kompilācija

摘抄 zhāichāo ❶ atlasīt; izrakstīt; atlase; izraksts; ❷ pierakstu fragmenti

摘车 zhāichē *dzelzc.* vagonu atkabināšana

摘记 zhāijì ❶ atlasīti izraksti; ❷ pierakstīt pašu galveno; konspektēt

摘借 zhāijiè aizņemties *(naudu)*

摘录 zhāilù ❶ izrakstīt; ❷ izraksts; atlase; fragments

摘帽子 zhāi mào·zi noņemt birku *(atbrīvot no kaut kāda apzīmējuma)*

摘要 zhāiyào ❶ atlasīt pašu galveno; konspektēt; ❷ atlase; izraksts; konspekts

摘由 zhāiyóu veikt izrakstus no dokumentiem; izrakstīt galveno; izraksts

宅 zhái **lietv.** ❶ mājoklis; dzīvoklis; rezidence; ❷ kaps; kapsēta; ❸ zemes gabals; zemes platība; **darb.** ❶ dzīvot mājā *(dzīvoklī)*; apmesties uz dzīvi; ❷ ieņemt vietu *(amatu)*; ❸ dibināt; nodibināt; ❹ uzdīgt *(par graudiem)*; atvērties *(par pumpuriem)*; ❺ būt paklausīgam *(padevīgam)*; pakļauties Debesu pavēlēm

宅门 zháimén ❶ *vēst.* lielmanis; galminieks; bagātas mājas iemītnieks; ❷ vārti

宅院 zháiyuàn mājoklis ar iekšējo pagalmu; mājoklis; dzīvojamais nams

择(擇) zhái/zé **darb.** ❶ izvēlēties; atlasīt; dot priekšroku; ❷ būt izvēlīgam; ❸ atšķetināt *(diegu kamolu)*; tikt skaidrībā *(par kaut ko)*; ❹ atšķirties; būt atšķirīgam; **lietv.** atšķirība; starpība

择不开 zhái·bukāi nešķetināties vaļā; ❶ nav iedomājams tikt vaļā *(no kāda)*; ❷ neiespējami izrauties; nav iespējams atrast brīvu brīdi; ❸ nešķirams

择菜 zháicài ❶ *(gatavojot ēdienu)* tīrīt dārzeņus; ❷ no savvaļas augiem atlasīt ēdamos augus

择席 zháixí slikti gulēt sveša vietā *(ciest no bezmiega svešā vietā)*

窄 zhǎi **īp.** ❶ šaurs; ciešs; ❷ ierobežots, sīkumains *(raksturs)*; sīka *(dvēsele)*; ❸ skops

窄轨 zhǎiguǐ *dzelzc.* šaursliežu dzelzceļš

债(債) zhài **lietv.** parāds; aizņēmums; aizdevums; saistība; **darb.** ❶ ņemt uz parāda; ņemt uz kredītā; ņemt aizdevumu; ❷ nonākt parādos; būt parādā

债额 zhài'é saistības summa; parāda lielums; parāds

债户 zhàihù parādnieks

债票 zhàipiào aizņēmuma obligācija; vērtspapīrs

债权 zhàiquán *jur.* kreditora pieprasījuma tiesības; saistību tiesības

债权国 zhàiquánguó *jur.* kreditorvalsts

债权人 zhàiquánrén *jur.* kreditors; aizdevējs

债券 zhàiquàn ❶ *ekon.* aizņēmuma obligācija; ❷ parādzīme

债台高筑 zhàitái-gāozhù ◊ būvēt augstu torni, lai slēptos no kreditoriem *(slīkt parādos)*

债务 zhàiwù *jur.* saistība; parāds

债务国 zhàiwùguó *jur.* debitorvalsts
债务人 zhàiwùrén *jur.* parādnieks; debitors
债主 zhàizhǔ kreditors; aizdevējs

寨 zhài **lietv.** ❶ mietu žogs; ❷ *milit.* aizklājs; blokmāja; nocietinājums; ❸ *milit.* karavīru nometne; kazarma; ❹ laupītāju midzenis
寨主 zhàizhǔ laupītāju barvedis *(bandītu vadonis)*
寨子 zhài·zi *milit.* ❶ dzots; ❷ ar mietu žogu nocietināts ciems

zhan

占 zhān/zhàn **darb.** ❶ zīlēt; burt; zintēt; paredzēt likteni; ❷ jautāt; apjautāties; apvaicāties; ❸ diktēt *(savas domas vai liecības)*; atzīties; ❹ *novec.* improvizēt dzeju; ❺ pārbaudīt; salīdzināt; ❻ reģistrēt *(ģimenes locekļus; īpašumu)*; **lietv.** ❼ zīlēšana; likteņa lēmums; rīkojums
占卜 zhānbǔ zīlēt; pareģot
占卦 zhānguà zīlēt *(pēc trigrammām vai heksagrammām)*; paredzēt nākotni
占课 zhānkè zīlēt *(pēc zīlēšanas kociņiem)*
占梦 zhānmèng ❶ skaidrot sapņus; ❷ *vēst. (galma amats)* sapņu tulks
占星术 zhānxīngshù astroloģija

沾(霑) zhān **darb.** ❶ samērcēt; izmērcēt; izmirkt; samitrināt; ❷ izdarīt daudz laba; aplaimot; ❸ pieskarties; skart; ❹ iegūt *(labumu)*; ❺ tikt aplaimotam; baudīt labvēlību; ❻ pārņemt *(sliktus ieradumus)*; **īp.** labs; derīgs
沾边 zhānbiān ❶ saskarties ar; būt cieši klāt; robežoties ar; saistīties ar; uzturēt ciešu kompāniju ar; ❷ salipt; pielipt; ❸ ciešami
沾光 zhānguāng ❶ izmantot citu cilvēku autoritāti; tikt aplaimotam *(no augstu stāvošas personas puses)*; ❷ gūt labumu no; gūt peļņu
沾亲带故 zhānqīn-dàigù tuvas radniecīgas vai draudzīgas attiecības
沾染 zhānrǎn ❶ sabojāties; ❷ nosmērēties; ❸ aplipt *(ar slimību)*; pārņemt *(sliktus ieradumus)*
沾湿 zhānshī samērcēt; samitrināt
沾手 zhānshǒu ❶ pieskarties ar roku; ❷ skart *(cita cilvēka)* roku; stāties tuvā kontaktā ar; ❸ piedalīties; pielikt roku *(pie kaut kā)*; iejaukties
沾沾自喜 zhānzhān-zìxǐ samierināties ar sasniegto *(būt apmierinātam pašam ar sevi; dusēt uz lauriem)*

毡(氈、氊) zhān **lietv.** ❶ tūba; filcs; voiloks; rupja vilnas drāna; ❷ ar tūbu klāta jurta vai nomadu arba *(pajūgs)*; **īpašv.** Džaņ *uzv.*
毡房 zhānfáng jurta
毡帽 zhānmào tūbas cepure; filca cepure
毡鞋 zhānxié tūbas apavi
毡靴 zhānxuē velteņi; tūbas zābaki; filca zābaki
毡子 zhān·zi voiloks; filcs

粘 zhān **darb.** līmēt; uzlīmēt; izlīmēt *(afišas)*
粘连 zhānlián *med.* saaugums; salipums
粘贴 zhāntiē pielīmēt; uzlīmēt *(etiķeti)*

谵(譫) zhān **darb.** ❶ pļāpāt; daudz runāt; ❷ murgot
谵妄 zhānwàng *med.* murgi
谵语 zhānyǔ *med.* murgi; murgot

瞻 zhān **darb.** ❶ skatīties; skatīties uz augšu; *(ar cieņu)* vērot no tālienes; ❷ apskatīt; orientēties *(uz kaut ko)*; **īpašv.** Džaņ *uzv.*
瞻顾 zhāngù ❶ skatīties; ❷ rīkoties piesardzīgi
瞻礼 zhānlǐ ❶ *rel.* katoļu baznīcas svētki; ❷ nedēļas dienas
瞻前顾后 zhānqián-gùhòu ❶ rīkoties piesardzīgi; ❷ bailīgs; bikls
瞻望 zhānwàng ❶ skatīties tālumā; ❷ ieskatīties nākotnē; ❸ skatīties ar cieņu
瞻仰 zhānyǎng ❶ skatīties no apakšas uz augšu; skatīties ar cieņu; ❷ *piekl.* apciemot, lai apliecinātu cieņu

斩(斬) zhǎn **darb.** ❶ nocirst galvu; sodīt ar nāvi; ❷ nodurt *(ar zobenu vai dunci)*; ❸ cirst *(malku; kokus u.c.)*; ❹ izsisties cauri; izcirst ceļu caur; ❺ beigties *(par lietu)*; izzust; **lietv.** sodīšana ar nāvi nocērtot galvu; ❻ *(karā)* kritušais; ❼ *vēst.* 3 gadu sēras par vecākiem valkājot neapvīlētas drēbes; **apst.** ļoti; pavisam
斩草除根 zhǎncǎo-chúgēn ◊ nopļaut zāli un izraut saknes *(izraut ar saknēm; pilnībā iznīcināt)*
斩钉截铁 zhǎndīng-jiétiě ◊ pārcirst naglu un pāršķelt dzelzi *(enerģiski; radikāli; kategoriski)*
斩断 zhǎnduàn ❶ apcirst; ❷ nogriezt *(ceļu)*
斩尽杀绝 zhǎnjìn-shājué izkaut visus līdz pēdējam *(nonāvēt visus bez atlikuma)*
斩首 zhǎnshǒu nocirst galvu
斩头去尾 zhǎntóu-qùwěi ◊ cirst galvas un raut nost astes *(manipulēt ar kaut ko; pielietot negodīgus līdzekļus)*

盏(盞) zhǎn **lietv.** tase; lēzens trauks; **skait.** *lampām*

展 zhǎn **darb.** ❶ tīties vaļā; vīstīties vaļā; ❷ atraisīties; atpīties; ❸ nomierināties; kļūt mierīgam; ❹ izstiepties; ievilkties; ❺ izplatīties; attīstīties; ❻ *dial.* izmirkt; samirkt; ❼ attīt; tīt vaļā; izvērst; iztaisnot; ❽ iecerēt; nodomāt; sarīkot;

❸ realizēt; attīstīt; ❹ pagarināt termiņu; atlikt; ❺ izrādīt; rādīt; eksponēt; ❻ apskatīt; izpētīt; inspicēt; ❼ pierakstīt; atzīmēt; protokolēt; ❽ *dial.* samērcēt; samitrināt; **lietv.** ❶ izstāde; ekspozīcija; ❷ svinību drānas; svētku apģērbs; **apst.** tiešām; patiesi; **īpašv.** Džaņ *uzv.*

展翅 zhǎnchì ❶ izplēst spārnus; ❷ lidināties; planēt

展出 zhǎnchū izstādīt; eksponēt

展缓 zhǎnhuǎn atlikt; pagarināt *(termiņu)*

展开 zhǎnkāi ❶ atvērt *(grāmatu; manuskriptu u.c.)*; ❷ apliecināt pilnā mērā; ❸ *milit.* izvērst ierindu

展览 zhǎnlǎn izstādīt apskatei; eksponēt

展览馆 zhǎnlǎnguǎn izstāžu paviljons; izstāžu zāle

展览会 zhǎnlǎnhuì izstāde

展览品 zhǎnlǎnpǐn eksponāts; izstādītais priekšmets

展览厅 zhǎnlǎntīng izstāžu zāle

展览周 zhǎnlǎnzhōu nedēļu ilga izstāde

展品 zhǎnpǐn sk. 展览品

展期 zhǎnqī ❶ atlikt *(uz vēlāku laiku)*; ❷ *jur.* prolongēt; pagarināt *(līgumu)*; ❸ izstādes ilgums *(laiks)*

展示 zhǎnshì sk. 展现

展望 zhǎnwàng ❶ vērot; aplūkot; ❷ nākotnes perspektīva; attīstības perspektīva

展现 zhǎnxiàn ❶ atvērties; izvērsties; ❷ atklāties; parādīties

展限 zhǎnxiàn sk. 展期

展销 zhǎnxiāo izstāde – pārdošana

展销会 zhǎnxiāohuì izstāde – preču pārdošana; gada tirgus

展性 zhǎnxìng *fiz.*, *tehn.* valkanums; valkanība; ❷ kaļamība

展转 zhǎnzhuǎn ❶ grozīties; griezties; turp un atpakaļ; ❷ manevrēt; lavierēt; ❸ pamazām; pakāpeniski; netieši

崭(嶄) zhǎn **īp.** augsts; **apst.** augstu

崭然 zhǎnrán ❶ pacelties; slieties; ❷ augstu; stāvi; svērteniski

崭新 zhǎnxīn visjaunākais; vissvaigākais

搌 zhǎn **darb.** ❶ izberzt; noberzt; noslaucīt; ❷ sasiet

搌布 zhǎn·bu ❶ virtuves dvielis; ❷ grīdas; lupata

辗(輾) zhǎn **darb.** veikt pusapgriezienu *(ap savu asi)*

辗转 zhǎnzhuǎn ❶ grozīties; griezties; turp un atpakaļ; ❷ manevrēt; lavierēt; ❸ pamazām; pakāpeniski; netieši

辗转反侧 zhǎnzhuǎn-fǎncè *(bezmiegā)* grozīties no viena sāna uz otru

占 zhàn/zhān **darb.** ❶ sagrābt; ieņemt okupēt; ❷ atbalstīt; lolot

占据 zhànjù sagrābt; ieņemt

占领 zhànlǐng ieņemt; sagrābt; okupēt; okupācija

占领军 zhànlǐngjūn okupācijas karaspēks

占领区 zhànlǐngqū okupācijas zona; okupētais rajons

占领者 zhànlǐngzhě okupants

占便宜 zhàn pián·yi ❶ iedzīvoties uz cita rēķina; iebraukt svešā kabatā; ❷ priekšrocība; izdevīga situācija

占去 zhànqù ❶ nodarbināt; ❷ apdzīvot *(telpas u.c.)*; ❸ aizņemt *(noteiktu platību vai telpu)*; ❹ nepieciešamais *(laiks darba veikšanai)*

占上风 zhàn shàngfēng ❶ pievarēt; gūt uzvaru; ❷ ieņemt izdevīgāku *(labāku)* stāvokli

占先 zhànxiān ❶ ieņemt pirmo vietu; pārspēt citus; ❷ pārtvert iniciatīvu; iniciatīva

占线 zhànxiàn *(telefona)* līnija aizņemta

占用 zhànyòng sk. 占去

占有 zhànyǒu ❶ piederēt; ❷ būt *(kāda)* īpašumā; ❸ ieņemt *(amatu)*; ❹ sastādīt *(noteiktu daļu no veselā)*; ❺ *ekon.* piesavināt; piesavināšana

占有权 zhànyǒuquán *jur.* īpašuma tiesības

占有者 zhànyǒuzhě īpašnieks

占有制 zhànyǒuzhì *ekon.* piesavināšana

栈(棧) zhàn **lietv.** ❶ noliktava; glabātava; pieliekamā telpa; ❷ iebraucamā vieta; ❸ viadukts; estakāde *(uz kalnu ceļa)*; iekārtais tilts; ❹ lopu aploks; kūts; zirgu stallis; **īpašv.** Džaņ *uzv.*

栈单 zhàndān kvīts par noliktavā pieņemtajām precēm

栈道 zhàndào viadukts; estakāde; dēļu segums bīstamos kalnu ceļa posmos

栈房 zhànfáng ❶ noliktava; glabātava; ❷ *dial.* iebraucamā vieta; viesnīca

栈桥 zhànqiáo estakāde

战(戰) zhàn **lietv.** ❶ *milit.* karš; kauja; sadursme; cīniņš; ❷ *sp.* sacensība; sporta sacensības; spēle; ❸ *(literāra)* polemika; ❹ drebuļi; trīsas *(no aukstuma)*; **darb.** ❶ karot; cīnīties; kauties; ❷ drebēt *(no aukstuma vai bailēm)*; **īpašv.** Džaņ *uzv.*

战败 zhànbài ❶ ciest sakāvi; militāra sakāve; ❷ sakaut *(pretinieku)*

战败国 zhànbàiguó uzvarētā *(sakautā)* valsts *(valsts, kas cietusi militāru sakāvi)*

战报 zhànbào pārskats par militāra aktivitātēm; operatīvs pārskats par kara gaitu; militārs komunikē

战备 zhànbèi ❶ *milit.* kaujas gatavība; ❷ *milit.* gatavība karam

战场 zhànchǎng *milit.* kara lauks; fronte; kaujas lauks

战车 zhànchē ❶ *milit.* tanks; bruņu mašīna; kaujas mašīna; ❷ *vēst.* kaujas rati; ❸ kara rati

战刀 zhàndāo *milit.* zobens
战地 zhàndì *milit.* fronte
战抖 zhàndǒu drebēt; trīcēt
战斗 zhàndòu ❶ *milit.* cīnīties; piedalīties kaujā; militāras aktivitātes; ❷ militārs; ierindas
战斗机 zhàndòujī *novec.* kara lidmašīna; iznīcinātājs
战斗力 zhàndòulì *milit.* kaujas spējas; kaujas spēks
战斗性 zhàndòuxìng kaujinieciskums; gatavība cīnīties
战斗员 zhàndòuyuán ❶ *milit.* militārais personālsastāvs *(virsnieku un ierindnieku sastāvs)*; ❷ ierindnieku sastāvs *(pretstatā virsnieku sastāvam)*; ❸ kaujinieks; karavīrs
战犯 zhànfàn kara noziedznieks
战俘 zhànfú karagūsteknis
战歌 zhàngē kaujas dziesma; kara dziesma
战功 zhàngōng kaujas nopelni; varoņdarbi
战鼓 zhàngǔ *vēst.* kaujas bungas *(karavīru kaujas gara uzturēšanai)*
战果 zhànguǒ kara rezultāts; kara iznākums
战壕 zhànháo *milit.* ierakums; tranšeja
战壕热 zhànháorè *med.* ierakumu drudzis
战火 zhànhuǒ kara ugunsgrēks; karš
战祸 zhànhuò kara nelaimes; kara posts
战机 zhànjī ❶ *milit.* uzbrukumam izdevīgs brīdis; ❷ militāra *(kara)* lidmašīna
战绩 zhànjì kaujas nopelni; militāri panākumi
战舰 zhànjiàn *milit.* kara kuģis
战局 zhànjú kara lauka situācija; kopējais stāvoklis kara darbības zonā
战具 zhànjù militārais ekipējums; ieroči
战况 zhànkuàng kara darbības gaita; situācija kaujas laukā; stāvoklis frontēs
战利品 zhànlìpǐn kara trofejas
战栗 zhànlì drebēt no bailēm; pārbijies *(cilvēks)*
战列舰 zhànlièjiàn *milit.* līnijkuģis
战乱 zhànluàn ❶ militārs dumpis; ❷ kara laika jukas
战略 zhànlüè stratēģija; stratēģisks
战略家 zhànlüèjiā stratēģis
战马 zhànmǎ *milit.* ierindas zirgs
战勤 zhànqín ❶ kaujas uzdevums; ❷ armijas palīgdienesti *(intendantu; inženieru u.c.)*
战区 zhànqū militārās darbības *(sauszemes; gaisa vai jūras)* rajons
战胜 zhànshèng uzvarēt; izcīnīt uzvaru pār
战胜国 zhànshèngguó uzvarētājvalsts
战时 zhànshí kara laiks; kara laikā; kara laika *(ekonomika u.c.)*
战史 zhànshǐ ❶ militāri vēsturiskā literatūra; ❷ kara vēsture
战士 zhànshì ❶ aktīvās armijas ierindnieks; ❷ kaujinieks; ❸ cīnītājs *(par kādas partijas mērķiem)*
战事 zhànshì militāras aktivitātes; kara darbība
战术 zhànshù ❶ kara māksla; ❷ taktika; taktisks
战术家 zhànshùjiā taktiķis
战死 zhànsǐ krist kara laukā; krist kaujas laukā
战天斗地 zhàntiān-dòudì ◊ cīnīties ar debesīm un zemi *(pārveidot dabu)*
战无不胜 zhànwúbùshèng neuzvarams; visu uzvarošs; uzvaru nesošs
战役 zhànyì kauja; kaujas operācija; sadursme; militāra kampaņa
战友 zhànyǒu cīņu biedrs; līdzgaitnieks
战云 zhànyún kara negaisa mākoņi; kara draudi; kara priekšnojautas
战战兢兢 zhànzhàn-jīngjīng bailīgi; ar bailēm; ar sirds drebēšanu
战争 zhànzhēng karš; kara laika; militārs

站 zhàn **darb.** ❶ stāvēt; stāvēt visā augumā; ❷ apstāties; nostāties nekustīgi; ❸ nostāties *(kāda pusē)*; atbalstīt *(kāda nostāju)*; ❹ stāvēt *(pie kaut kā)*; nostāvēt *(par māju u.tml.)*; **lietv.** ❶ piestātne; stāvvieta; *(dzelzceļa)* stacija; ❷ *(sanitāri epidemioloģiskā)* stacija; ❸ *dzelzc.* distance
站不住 zhàn·buzhù ❶ kājas netur; tik tikko turēties uz kājām; ❷ zaudēt atbalstu; zaudēt zemi zem kājām; ❸ tāds, kas neiztur kritiku; nepamatots
站不住脚 zhàn·buzhùjiǎo ❶ no nebeidzamiem darbiem krīt no kājām *(strādāt pilnīgi bez atpūtas)*; ❷ zaudēt atbalstu; ❸ tāds, kas neiztur kritiku; nepamatots
站场 zhànchǎng *dzelzc.* stacijas platforma
站得高,看得远 zhàn·degāo,kàn·deyuǎn ◊ ja nostāsies augstāk, redzēsi tālāk *(būt vērīgam un tālredzīgam)*
站得住 zhàn·dezhù ❶ izturēt; noturēties uz kājām; ❷ pamatīgs; pamatots
站得住脚 zhàn·dezhùjiǎo noturīgs; stabils; pamatots
站队 zhànduì ❶ stāvēt rindā *(veikalā u.c.)*; ❷ *milit.* nostāties ierindā
站岗 zhàngǎng stāvēt postenī *(par policistu)*
站柜台 zhàn guìtái stāvēt aiz letes; tirgot; apkalpot pircējus
站票 zhànpiào stāvvieta *(teātrī u.c.)*
站台 zhàntái *dzelzc.* perons; platforma
站台票 zhàntáipiào *dzelzc.* perona biļete
站稳 zhànwěn stipri nostāties uz kājām; ieņemt stabilu stāvokli *(sabiedrībā u.c.)*
站长 zhànzhǎng *dzelzc.* stacijas priekšnieks
站住 zhànzhù ❶ stingri nostāties uz kājām; nostiprināties; ❷ stabils; noturīgs

绽(綻) zhàn **darb.** ❶ izirt; atirt *(par šuvi)*; ❷ pārplīst; atvērties *(par pumpuru)*; **lietv.** pārplīsusi šuve; atirums; plīsums

蘸 zhàn **darb.** iegremdēt; iemērkt
蘸火 zhànhuǒ norūdīt; rūdīšana

zhang

张(張) zhāng **darb.** ❶uzvilkt *(mūzikas instrumenta stīgu)*; savilkt *(kopā)*; nospriegot; saspiest; ❷uzstādīt *(telti)*; ❸izklāt; ❹paplašināt; attīstīt; izplatīt; ❺izvietot; novietot; ❻rīkot; organizēt; atvērt *(veikalu; uzņēmumu u.c.)*; uzsākt; ❼izvilināt *(izdabūt)* skaņu; ❽ķert *(putnus ar cilpām vai tīkliem)*; ❾*dial.* apciemot *(kādu)*; ❿saasināties; sasprindzināties; ⓫krasi pretstatīt; tikt pretstatītiem *(viens otram)*; ⓬ieskatīties tālumā; skatīties apkārt; ⓭attīstīties; palielināties; izaugt; ⓮kļūt varenai *(par valsti)*; **īp.** plašs; varens; **lietv.** papīra lapa; **skait.** *priekšmetiem ar plašu, atvērtu virsmu, kā arī atveramiem vai izstiepjamiem priekšmetiem, piem., papīra lapām, galdiem, šaujamajiem lokiem u.c.*; **īpašv.** Džan *uzv. (viens no visizplatītākajiem uzvārdiem, ko bieži izmanto personas apzīmēšanai)*

张本 zhāngběn ❶*(nākotnes)* pamats; ceļš *(pa kuru būtu jāiet citiem)*; ❷ievads; ievada vārdi

张大 zhāngdà pārspīlēt; *sar.* pūst pilītes

张冠李戴 Zhāngguān-Lǐdài ◊ Džana cepuri uzvilkt Li *(visu sagrozīt; izdarīt ačgārni)*

张皇 zhānghuáng apjukt; apjukums; panika

张皇失措 zhānghuáng-shīcuò pazaudēt galvu; pilnīgs apjukums

张开 zhāngkāi ❶atvērt; atplest muti; ❷izklāt *(tīklu)*

张口结舌 zhāngkǒu-jiéshé ◊ atvērt muti un nespēt pakustināt mēli *(zaudēt runas dāvanas; sastingt aiz šausmām)*

张狂 zhāngkuáng ❶neapvaldīts; patvaļīgs; izlaidīgs; būt izlaidīgam; ❷apjukt; pārbīties; ❸vieglprātīgs

张力 zhānglì ❶*fiz.* izstiepšana; stiepe; ❷stiepes spēks

张力计 zhānglìjì ❶*fiz.* tenzometrs; ❷*med.* tonometrs

张罗 zhāng·luo ❶rosīties; uzņemt *(cieminus)*; ❷parūpēties *(par kādu)*

张目 zhāngmù ❶atvērt acis; paskatīties ar plati atvērtām acīm; ❷piebalsot; dziedāt vienu dziesmu

张三李四 Zhāngsān-Lǐsì ◊ Džans Trešais un Li Ceturtais *(jebkuri divi cilvēki; jebkurš; kurš katrs)*

张三推李四 Zhāngsān tuī Lǐsì ◊ Džans Trešais veļ vainu uz Li Ceturto *(viens veļ vainu uz otru)*

张贴 zhāngtiē izlīmēt *(afišas; sludinājumus u.c.)*

张望 zhāngwàng skatīties apkārt; ar acīm pētīt *(kaut ko)*; pārlaist skatienu

张牙舞爪 zhāngyá-wǔzhǎo ◊ atņirgt zobus un izlaist nagus *(lielās dusmās; nevaldāmā niknumā; žvadzināt ieročus)*

张扬 zhāngyáng ❶izplatīt; plaši popularizēt; ❷izpaust

张嘴 zhāngzuǐ ❶atvērt muti; runāt; ❷griezties ar lūgumu

章 zhāng **lietv.** ❶nodaļa; sadaļa; *(teksta vai dokumenta)* daļa; ❷raksts; *(literārs vai muzikāls)* sacerējums; ❸reglaments; *jur.* nolikums; *(noteikta)* kārtība; noteikts paraugs; ❹sistēma; stingri noteikta forma; ❺atšķirības zīme; simbols; ģerbonis; medaļa; ❻zīmogs; zīmoga nospiedums; ❼ornaments *(īpaši – krāsains)*; ❽atšķirības starpība; ❾*vēst.* ziņojums *(imperatoram)*; ❿baļķis; **īp.** skaidrs; acīmredzams visiem; **darb.** atzīmēt; izcelt; **īpašv.** Džan *uzv.*; **skait.** *grāmatām, rakstiem u.c.*

章草 zhāngcǎo reglamentētais ātrraksts *(Haņ dinastijas laikā)*

章程 zhāngchéng ❶reglaments; *jur.* nolikums; ❷kārtība; noteikumi

章法 zhāngfǎ ❶kompozīcija; struktūra; ❷kārtība un sistēma

章回体 zhānghuítǐ *lit.* klasisks, no vairākām nodaļām sastāvoša romāna žanrs

章回小说 zhānghuí xiǎoshuō *lit.* klasisks, no vairākām nodaļām sastāvošs romāns

章节 zhāngjié ❶nodaļas un paragrāfi; ❷*lit.* pants un tā sastāvdaļas; ❸*lit.* sacerējuma struktūra

章鱼 zhāngyú *zool.* astoņkājis *(Octopus)*

章则 zhāngzé reglaments; *(noteikta)* kārtība

彰 zhāng **īp.** ❶skaidrs; gaišs; spilgts; spīdošs; ❷izglītots; ❸acīm redzams; pazīstams; **darb.** ❶izstādīt; izrādīt; demonstrēt; ❷izvirzīt *(apbalvojumam)*; apbalvot; izcelt; **īpašv.** Džan *uzv.*

彰明较著 zhāngmíng-jiàozhù pilnīgi skaidrs; skaidrs kā diena

獐(麞) zhāng **lietv.** *zool.* muskusbriedis *(Moschus moschiferus)*

獐头鼠目 zhāngtóu-shǔmù ◊ muskusbrieža galva un žurkas acis *(par vulgāra, nepatīkama izskata cilvēku)*

嫜 zhāng **lietv.** vīratēvs

樟 zhāng **lietv.** ❶kampars; kampara *(smarža)*; ❷*bot.* kanēļa kamparkoks *(Cinnamomum camphora)*

樟蚕 zhāngcán *zool.* kampara zīdtauriņš *(Caligula japonica)*

樟脑 zhāngnǎo kampars

樟脑丸 zhāngnǎowán *dial.* naftalīns *(bumbiņās)*

樟脑油 zhāngnǎoyóu kamparelļa

蟑 zhāng **sast.**

Z

蟑螂 zhāngláng ✪ *zool.* melnais prusaks *(Blatta orientalis)*; ✪ *bot.* starainā likora *(Lycoris radiata)*

长(長) zhǎng/cháng

īp. ✪ vecākais; galvenais; pirmais; **darb.** augt; palielināties; pavairoties; uzkrāties; ✪ sasniegt pilngadību; nobriest; pieņemties spēkā; pilnveidoties; ✪ izaugt; padoties *(par labu ražu)*; ✪ labi izskatīties; būt patīkama izskata; izaugt par patīkama izskata *(jaunekli)*; ✪ ieņemt gados vecākā stāvokli; būt skolotāja *(lomā)*; ✪ pārklāties ar *(izsitumiem u.c.)*; apaugt *(ar bārdu)*; ✪ izaudzēt *(dēlu)*; audzināt *(bērnus)*; ✪ vadīt; pārvaldīt; būt *(uzņēmuma)* galvgalī; ✪ būt *(par kādu)* gados vecākam; ✪ celt godā; cildināt; ✪ cienīt; atbalstīt; **lietv.** priekšnieks; komandieris; gados vecākais; cienījama persona; ✪ vecākums; vecākuma secība; prioritāte; ✪ sākums; pirmsākums

长辈 zhǎngbèi vecāka paaudze; gados vecākie

长膘 zhǎngbiāo aptaukoties; pieņemties svarā

长出 zhǎngchū nākt pasaulē; izaugt

长大 zhǎngdà izaugt; paaugties

长房 zhǎngfáng dzimtas vecākā radniecības līnija; vecākā dēla pēcnācēji; vecākais dēls un viņa bērni

长官 zhǎngguān ✪ priekšnieks; priekšniecība; komandieris; ✪ apriņķa priekšnieks; ✪ *(valsts tāla nostūra)* valdnieks

长机 zhǎngjī *av.* vadošā lidmašīna

长进 zhǎngjìn virzīties uz priekšu; augt *(savā meistarībā)*

长老 zhǎnglǎo ✪ *(gados)* vecākais; *(ciema u.c.)* vecākais; ✪ *bud.* mūks; *(uzrunājot mūku)* Jūs; ✪ *rel.* prezbiteriešu garīdznieks

长老会 zhǎnglǎohuì *rel.* prezbiteriešu baznīca

长满 zhǎngmǎn aizaugt; apaugt

长亲 zhǎngqīn vecākās paaudzes radinieks; vecākais radinieks

长势 zhǎngshì *lauks.* augšana; augšanas intensitāte

长孙 zhǎngsūn ✪ *(vecākā dēla)* vecākais mazdēls; ✪ Džansuņ *uzv.*

长相 zhǎngxiàng ✪ *sar.* ārējais izskats; ✪ seja

长者 zhǎngzhě ✪ gados vecākais; ✪ cienījams cilvēks; ✪ izcils cilvēks; ievērojama persona

长子 zhǎngzǐ vecākais dēls

涨(漲) zhǎng/zhàng

darb. celties *(par ūdeni; cenām)*; **lietv.** ✪ pārplūšana; iziešana no krastiem; pali; ✪ vilnis

涨潮 zhǎngcháo paisums

涨风 zhǎngfēng akciju kursa paaugstināšanās tendence; ažiotāža biržā

涨价 zhǎngjià padārdzināties; kļūt dārgākam

掌 zhǎng

lietv. ✪ plauksta; ✪ *(dzīvnieka)* ķepa; pēdas apakša; ✪ zole; *(papēža)* pasitnis; **darb.** ✪ sist ar delnas sānu; ✪ turēt rokās; vadīt; pārvaldīt; rīkot; ✪ nogādāt *(policijā; valsts iestādē u.c.)*; ✪ piesist *(pazoli)*; **īpašv.** Džan *uzv.*

掌班 zhǎngbān *teātr.* trupas vadītājs; antreprenieris

掌灯 zhǎngdēng ✪ *(līdz ar tumsas iestāšanos)* iedegt gaismu; ✪ *vēst.* par gaismekļiem atbildīgais *(amats Tan dinastijas laikā)*

掌舵 zhǎngduò ✪ stūres vīrs; *novec.* stūrmanis; ✪ vadīšana ar stūres palīdzību; ✪ stāvēt pie stūres

掌骨 zhǎnggǔ *anat.* delna

掌故 zhǎnggù ✪ senatne; senatnes pieminekļi; ✪ *(valsts)* tradīcijas; *(valstī pieņemtais)* dzīves veids

掌管 zhǎngguǎn vadīt; pārvaldīt

掌柜 zhǎngguì ✪ *(veikaliņa)* īpašnieks; *(veikaliņa)* saimnieks vai vecākais pārvaldnieks; ✪ *dial.* vīrs; saimnieks; ✪ muižnieks; saimnieks

掌权 zhǎngquán turēt savās rokās varu; pārvaldīt

掌上明珠 zhǎngshàng-míngzhū ◊ pērle uz delnas *(par mīļoto meitu)*

掌勺儿 zhǎngsháor *dial.* atbildīgais pavārs

掌声 zhǎngshēng aplausi; aplaudēšana

掌握 zhǎngwò ✪ noķert; saņemt savās rokās; ✪ apgūt; noskaidrot; tikt pilnīgā skaidrībā; ✪ vadīt; kontrolēt; ✪ rokas *(kā pārvaldes simbols)*

掌心 zhǎngxīn ✪ delna; ✪ *pārn.* rokas

掌印 zhǎngyìn ✪ *vēst.* zīmoga glabātājs; ✪ turēt varu savās rokās; būt par stāvokļa noteicēju

掌灶 zhǎngzào būt atbildīgam par virtuvi

掌子 zhǎng·zi *kalnrūpn.* cirtne

掌嘴 zhǎngzuǐ sist pa seju; pļaukas *(kā soda mērs)*

丈 zhàng

lietv. ✪ cienījams cilvēks; vecāks cilvēks; ✪ cienītais *(pieklājīga uzrunas forma)*; ✪ *(radinieces)* vīrs *(starp radiniekiem pieņemta uzrunas forma)*; **darb.** mērīt zemi; apmērīt zemi; **skait.** *(garuma mērvienība)* ķīniešu ass *(3,3 m)*

丈二和尚,摸不着头脑 zhàng èr hé·shang, mō·buzháo tōunǎo ◊ pat visraženākā auguma mūks nespēj aizsniegt cita cilvēka domas *(ieskatīties otra dvēselē nav iespējams)*

丈二金刚 zhàng'èr jīngāng milzis; milzenis

丈夫 zhàngfū ✪ vīrietis; nobriedis cilvēks; ✪ cēlsirdīgs, izcils cilvēks; varonīgs cilvēks

丈夫 zhàng·fu vīrs; laulātais draugs

丈量 zhàngliáng ✪ apmērīt zemi; ✪ mērīt zemi ķīniešu asīs

丈量员 zhàngliángyuán mērnieks

丈母娘 zhàng·muniáng sievas māte

丈人 zhàngrén ✪ cienījams gados vecāks cilvēks; ✪ *piekl.* vectētiņš

丈人 zhàng·ren sievas tēvs

仗 zhàng

lietv. ✪ ierocis *(kopējs jēdziens)*; ✪ kauja; kara darbība; karš; **darb.** ✪ balstīties uz;

❸turēt rokās; ❹sekmēt; atbalstīt; palīdzēt
仗恃 zhàngshì balstīties; paļauties uz
仗义疏财 zhàngyì-shūcái būt taisnīgam un nesavtīgam *(par ierēdni)*
仗义执言 zhàngyì-zhíyán ❶vadīties pēc taisnīguma principa; ❷runāt ļoti principiāli

杖 zhàng **lietv.** ❶ceļa spieķis; nūja; ❷*(šķēpa vai karoga)* rokturis; ❸*vēst. (soda mērs)* pēršana ar pātagu; ❹dziļas sēras; **darb.** ❶pērt ar pātagu; sist ar nūju

帐(帳) zhàng **lietv.** ❶aizkars; ❷telts; ❸*grāmatved.* rēķins; saraksts; ❹parāds; ❺tīstoklis *(ar ierakstu)*; apsveikuma tīstoklis
帐钩 zhànggōu aizkaru āķīši; telts aizklāja āķīši
帐幔 zhàngmàn aizkars; aizklājs
帐幕 zhàngmù telts; jurta
帐篷 zhàng·peng telts; jurta
帐子 zhàng·zi *dial.* kreditors

账(賬) zhàng **lietv.** ❶*grāmatved.* rēķins; saraksts; ❷parāds
账本 zhàngběn ienākumu un izdevumu grāmata
账簿 zhàngbù grāmatvedības grāmata
账单 zhàngdān norēķinu saraksts
账房 zhàngfáng ❶grāmatvedība; ❷uzskaitvedis; kasieris
账户 zhànghù *grāmatved.* konts
账款 zhàngkuǎn parāds
账目 zhàngmù rēķins; norēķins
账头 zhàng·tou ❶rēķins; konts; ❷rēķina sadaļa
账先儿 zhàngxiānr *vēst.* persona, kas veic muižas īpašnieka finansiālās operācijas
账主子 zhàngzhǔ·zi *dial.* kreditors

胀(脹) zhàng **darb.** ❶uzpūsties *(par vēderu)*; slimīgi satūkt; uzpampt; ❷palielināties apjomā; izplesties; **īp.** smags; slimīgs

涨(漲) zhàng/zhǎng **darb.** ❶palielināties apjomā; paplašināties; ❷uzpampt; **īp.** slimīgs; smags

障 zhàng **lietv.** ❶dambis; aizsprosts; ❷*milit.* nocietinājums; aizsegs; ❸starpsiena; šķērssiena; ❹aizslietnis; **darb.** ❶aizdambēt; aizbērt; ❷apstādināt; kavēt; traucēt; ❸aizsegt; piesegt; ❹aizsargāties no; ❺aizsargāt
障碍 zhàng'ài šķērslis; aizžogs; barjera
障碍物 zhàng'àiwù sk. 障碍
障蔽 zhàngbì piesegt; aizsegt; aizsargāt
障眼法 zhàngyǎnfǎ mānīšana; maldināšana; miglas pūšana acīs
障子 zhàng·zi ❶moskītu tīkls; ❷zedeņu žogs; pīts žogs; ❸*jap. (pārbīdama starpsiena japāņu mājā)*

幛 zhàng **lietv.** zīda gabals; zīda lakats ar piespraustiem papīra hieroglifiem *(svētku vai sēru dāvana)*
幛子 zhàng·zi lakats ar *(apsveikuma vai līdzjūtības uzrakstiem)*

嶂 zhàng **lietv.** svērteniska klints; kalnu virsotne; augsta kalnu grēda

瘴 zhàng **lietv.** indīgi *(purva)* izgarojumi ; **īp.** sērgas izraisošs; indīgs
瘴疠 zhànglì *med.* purva drudzis; tropiskā malārija
瘴气 zhàngqì indīgi izgarojumi

zhao

招 zhāo **darb.** ❶aicināt *(ar rokas mājienu)*; saukt; piesaukt; ❷pieņemt darbā; vervēt; ❸aicināt; uzņemt *(ciemiņus)*; ❹izsaukt pret sevi *(apvainojumus; uzbrukumus u.c.)*; ❺pieskarties *(pie matiem)*; ❻iebērt *(zupā sāli)*; ❼kaitināt; ❽aplipināt *(kādu ar slimību)*; ❾siet; sasiet; ❿paaicināt *(ar rokas mājienu)*; ⓫uzaicināt *(uz dzīrēm)*; ⓬atzīties *(nodarījumā)*; **lietv.** ❶gājiens *(šahā vai citā spēlē)*; *(cīņas)* paņēmiens; ❷mērķis *(šaušanai ar loku)*; **vietn.** katrs; **skait.** *izkārtnēm, ziņojumiem u.c.*; **īp.** Džao *uzv.*
招安 zhāo'ān ❶pārvilināt savā pusē *(pretinieku)*; ❷nomierināt
招标 zhāobiāo ❶izziņot izsoli; uzaicināt izsoles dalībniekus; ❷izziņot darbuzņēmuma līguma noteikumus
招兵 zhāobīng vervēt kara kalpus; vervēt karavīrus
招兵买马 zhāobīng-mǎimǎ iesaukt karavīrus un iepirkt zirgus; gatavoties militārām akcijām
招待 zhāodài ❶uzņemt ciemiņus; ❷apkalpot; apkalpojošais personāls
招待会 zhāodàihuì pieņemšana; bankets
招待所 zhāodàisuǒ pansija; *(noteiktas kategorijas)* viesu nams; novadnieku *(viesu)* māja*(novadniekiem domāta viesu māja)*
招风 zhāofēng ❶rēgoties; izslieties; slieties stāvus gaisā; ❷izsaukt uz sevi nepatikšanas; piesaistīt noraidošus skatienus
招抚 zhāofǔ sk. 招安
招供 zhāogòng *jur.*atzīties tiesā; sniegt patiesas liecības
招股 zhāogǔ ❶piesaistīt noguldījumus; ❷parakstīšanās uz akciju iepirkšanu; izziņot parakstīšanos uz akciju iepirkšanu
招呼 zhāo·hu ❶saukt; pasaukt; sasaukties; ❷apmainīties ar pieklājības replikām; ❸uzņemt

ciemiņus; ✪ pavēlēt; ✪ būt piesardzīgam; sargāties; ✪ izvirzīt; atbalstīt

招魂 zhāohún ✪ pūšļotāja ārstniecības metodes; ārstēt ar apvārdošanas palīdzību; ✪ *rit.* piesaukt mirušo dvēseles; ✪ nodarboties ar spiritismu

招架 zhāojià ✪ izrādīt pretestību; atsist uzbrukumu; ✪ atzīties; ✪ uzņemt ciemiņus; ✪ saukt; apsaukt

招考 zhāokǎo paziņojums *(par uzņemšanu skolā; iestāšanās eksāmenu sākšanās laiku u.c.)*

招徕 zhāolái ✪ piesaistīt *(pircējus ar reklāmas palīdzību)*; ✪ reklāma

招揽 zhāolǎn ✪ savākt sev apkārt; piesaistīt sev; ✪ piesaistīt *(pircējus)*; reklamēt savu uzņēmumu

招领 zhāolǐng ◊ aicinām īpašnieku; aicinām saņemt nozaudētās mantas *(aicinājums ierasties un saņemt nozaudētās mantas)*

招募 zhāomù vervēt *(armijā)*; iesaukt rekrūšos

招女婿 zhāo nǚ·xu uzņemt savā mājā iegātni

招牌 zhāo·pai ✪ *(tirdzniecības nama)* izkārtne; ✪ karogs; lozungs

招盘 zhāopán ✪ paziņot par visa uzņēmuma pārdošanu; ✪ meklēt visa uzņēmuma pircēju

招聘 zhāopìn uzaicināt *(dienestā vai darbā)*

招亲 zhāoqīn meklēt meitai precinieku

招惹 zhāo·re ✪ aizskart; saniknot; saērcināt; ✪ izraisīt *(kāda)* dusmas *(pret sevi)*

招认 zhāorèn atzīties; atzīt sevi par vainīgu

招生 zhāoshēng uzņemt apmācībai audzēkņus *(skolniekus)*

招事 zhāoshì *dial.* izraisīt sev nepatikšanas

招收 zhāoshōu ✪ uzņemt audzēkņus *(skolniekus)*; ✪ uzņemšana mācību iestādē

招手 zhāoshǒu paaicināt ar rokas mājienu; pasaukt *(kādu)*

招数 zhāoshù *sp.(cīņas sporta)* paņēmiens

招贴 zhāotiē paziņojums; afiša; reklāma

招贴画 zhāotiēhuà plakāts; reklāma; afiša

招降 zhāoxiáng pārvilināt savā pusē *(pretinieku)*; pierunāt padoties *(kapitulēt)*

招眼 zhāoyǎn mesties acīs; piesaistīt uzmanību

招摇 zhāoyáo *sar.* brīvi klīst apkārt; izbaudīt brīvību; vaļoties; nekur nesteigties

招摇过市 zhāoyáo-guòshì zīmēties; izrādīties; nodarboties ar pašreklāmu

招摇撞骗 zhāoyáo-zhuàngpiàn nodarboties ar afērām; ļaunprātīgi izmantot cita autoritāti

招引 zhāoyǐn piesaistīt; piesaukt; pievilināt

招怨 zhāoyuàn izraisīt naidu; izsaukt ienaidu

招灾惹祸 zhāozāi-rěhuò izraisīt sev nepatikšanas *(izsaukt sev pašam nelaimi)*

招展 zhāozhǎn plandīties *(par karogu)*

招致 zhāozhì ✪ piesaistīt; pieaicināt *(sev)*; ✪ izsaukt *(uz sevi)*

招赘 zhāozhuì ✪ meklēt meitai līgavaini; ✪ ņemt iegātni

招子 zhāo·zi ✪ paziņojums; izkārtne; afiša; ✪ uz *(veikala)* durvīm piestiprināts cenrādis; ✪ *vēst.* uz noziedznieka muguras piesprausta zīme ar noziedznieka vārdu un īsu nozieguma aprakstu

招租 zhāozū meklēt nomnieku; meklēt rentnieku; *(sludinājumā)* tiek iznomāts

昭 zhāo **īp.** ✪ gaišs; skaidrs; spilgts; mirdzošs; ✪ acīmredzams; pamanāms; ievērojams; atklāts; ✪ slavens; spīdošs; ✪ tēva; kreisās puses *(templis; kapa vieta u.c.)*; **darb.** ✪ spīdēt *(par sauli; zvaigznēm u.c.)*; mirdzēt; ✪ noskaidroties; kļūt acīmredzamam; kļūt visiem zināmam; ✪ kļūt slavenam; ✪ apgaismot; apspīdēt; ✪ padarīt par acīmredzamu; parādīt visiem; ✪ padarīt slavenu; **īpašv.** Džao *uzv.*

昭然 zhāorán skaidrs; acīmredzams

昭然若揭 zhāorán-ruòjiē acīmredzams un neslēpts *(kā uz delnas)*

昭示 zhāoshì ✪ skaidri parādīt; nodemonstrēt; ✪ paziņot

昭雪 zhāoxuě *jur.* attaisnot; reabilitēt

昭彰 zhāozhāng acīmredzams; pilnīgi skaidrs

昭著 zhāozhù acīmredzams; visiem zināms

着 zhāo/zháo/·zhe/zhuó **darb.** derēt; būt derīgam *(ēšanai)*; būt ēdamam; ✪ būt darba kārtībā; ✪ būt piemērotam; būt atbilstošam; ✪ ciest no; izjust uz sevis; just

着数 zhāoshù ✪ gājiens *(šahā vai citā spēlē)*; ✪ *sp.* cīņas sporta paņēmiens

朝 zhāo/cháo **lietv.** ✪ rīts; rīta *(migla u.c.)*; no rīta; ✪ diena; ✪ sākums; pirmais periods

朝不保夕 zhāobùbǎoxī ◊ nebūt drošam pat par šodienu *(par nestabilu, bīstamu stāvokli)*

朝发夕至 zhāofā-xīzhì ◊ no rīta doties ceļā un vakarā jau būt ceļojuma gala mērķī *(par nelielu attālumu)*

朝令夕改 zhāolìng-xīgǎi ◊ rīta pavēli atsaukt vakarā (*par nepastāvīgu rīcību; biežām nostājas izmaiņām*)

朝露 zhāolù ◊ rīta rasa *(kaut kas īslaicīgs; acumirklīgs)*

朝气 zhāoqì mundrums; iedvesma; enerģija

朝气蓬勃 zhāoqì-péngbó mundruma pārpilns *(vesels un mundrs)*

朝乾夕惕 zhāoqián-xītì ◊ no rīta iedvesmots un vakarā piesardzīgs *(būt centīgam un prasīgam pret sevi; saglabāt skaidru galvu)*

朝秦暮楚 zhāoqín-mùchǔ ◊ no rīta Cjiņ*(valstī)* un vakarā Ču *(valstī)* *(✪ nenosvērts; morāli nestabils; ✪ šodien šeit, rīt jau citur; nepastāvīga atrašanās vieta)*

朝三暮四 zhāosān-mùsì ◊ no rīta trīs, vakarā četri

Z

(gudrais vienmēr apmuļķos vientiesi; pēc nostāsta par to,- kā kāds cilvēks apmuļķojis pērtiķus; pirmavots 庄子·齐物论)

朝夕 zhāoxī visu laiku; pastāvīgi

朝霞 zhāoxiá ausma; rītausma

朝阳 zhāoyáng ❶rīta saule; pirmie saules stari; ❷ar seju pret sauli; pagriezties pret sauli; ❸saulains; saules apspīdēts

着

zháo/zhāo/·zhe/zhuó **darb.** ❶izmantot; likt lietā; ❷saskarties; aizsniegt līdz; ❸ciest no; izjust uz sevis *(kaut ko)*; ❹just; izjust; ❺aizmigt; ❻iedegties; ❼būt darba kārtībā; būt piemērotam; būt atbilstošam; ❽būt derīgam ēšanai; būt ēdamam; ❾*veido darbības vārda rezultatīvo formu un norāda uz vēlamo darbības rezultātu;* ❿*veido darbības vārda rezultatīvo formu un norāda uz īpaši intensīvu darbības formu;* **lietv.** ❶gājiens *(šahā vai citā spēlē)*; ❷līdzeklis

着慌 zháohuāng apjukt; apjukumā sākt rosīties; krist panikā

着火 zháohuǒ ❶aizdegties *(par ugunsgrēku)*; ❷*tehn.* uzliesmošana; aizdegšanās

着火点 zháohuǒdiǎn *ķīm.* aizdegšanās temperatūra *(punkts)*

着急 zháojí ❶pārdzīvot; uztraukties; satraukties; ❷steigties

着凉 zháoliáng saaukstēties

着忙 zháománg būt nepacietīgam; steigties

着迷 zháomí ❶aizrauties *(ar kaut ko)*; izjust vājību *(pret kaut ko)*; ❷*pārn.* zaudēt prātu; būt trakam *(uz kaut ko)*

着三不着两 zháo sān bù zháo liǎng nenoskaidrot lietas būtību *(netikt skaidrībā par lietas būtību)*

爪

zhǎo/zhuǎ **lietv.** ❶nagi; ❷*(dzīvnieka)* ķepa; ❸*tehn. (cirkuļa u.c.)* kājiņa; ❹*mūz.* mediators; kaula plāksnīte spēlei uz stīgu instrumentiem; **darb.** ❶kasīt; skrāpēt; ❷apgriezt nagus

爪哇 Zhǎowā Javas sala

爪哇人 zhǎowārén javietis

爪哇语 zhǎowāyǔ javiešu valoda

爪牙 zhǎoyá ❶nagi un ilkņi; ❷*pārn.* rokaspuiši; ❸miesas sargi; apsardze; ❹aģentūra

找

zhǎo **darb.** ❶meklēt; izjautāt; *(kaut ko)* noskaidrot; ❷apmeklēt; ❸papildināt; ❹atdot atlikušo; ❺*sar.* meklēt kašķi *(izraisīt ķildu)*

找遍 zhǎobiàn meklēt visur, kur tik iespējams *(pārmeklēt katru vietiņu)*

找补 zhǎo·bu papildināt; padarīt pilnīgāku

找茬儿 zhǎochár ❶*dial.* piesieties; uzstājīgi meklēt kļūmes; ❷*sar.* meklēt kašķi; konfliktēt

找出 zhǎochū piemeklēt *(kaut ko)*; meklēt

找到 zhǎodào atrast; sameklēt

找缝子 zhǎo fèng·zi piekasīties *(meklēt trūkumus un vājās vietas)*

找麻烦 zhǎo má·fan radīt rūpes *(sev un citiem)*; uzprasīties uz sarežģījumiem

找平 zhǎopíng ❶pielīdzināt vai izlīdzināt *(mūrējumu)*; ❷atlīdzināt *(par preces)* iztrūkstošo svaru

找齐 zhǎoqí ❶izlīdzināt; pielīdzināt; savest kārtībā; ❷kompensēt iztrūkstošo

找钱 zhǎoqián naudas izdošana *(veicot pirkumu vai finansiālu darījumu)*

找窍门 zhǎo qiàomén meklēt *(problēmas atrisinājuma)* atslēgu; censties notvert ķēdes svarīgāko posmu

找事 zhǎoshì ❶meklēt nodarbošanos; ❷saasināt attiecības; izraisīt ķildu

找头 zhǎo·tou *(veicot pirkumu)* atpakaļ izdotā nauda; sīknauda

找寻 zhǎoxún piesieties; uzstājīgi meklēt kļūmes un trūkumus

沼

zhǎo **lietv.** purvs; dīķis; ezeriņš; **īp.** purvains; **darb.** pārvērst purvā

沼地 zhǎodì purvaina zeme; purvs

沼气 zhǎoqì purva gāze; metāns

沼泽 zhǎozé ❶purvs; slīkšņa; ❷purva *(augi u.c.)*

召

zhào **darb.** ❶saukt; piesaukt; pieaicināt; ❷izsaukt *(nelaimi; nepatikšanas)*; **lietv.** *(mong. džu)* templis

召唤 zhàohuàn saukt; piesaukt

召回 zhàohuí atsaukt; saukt atpakaļ

召回书 zhàohuíshū *dipl.* rekreditīvs

召回主义 zhàohuízhǔyì *vēst., polit.* otzovisms *(Krievijas sociāldemokrātu deputātu atsaukšana no Valsts Domes pēc 1905.gada revolūcijas)*

召祸 zhàohuò piesaukt nelaimi; izraisīt nepatikšanas

召集 zhàojí sasaukt; savākt

召集人 zhàojírén par *(sapulces)* sasaukšanu atbildīgais

召见 zhàojiàn ❶*vēst.*izsaukt uz audienci *(pie valdnieka)*; ❷pieņemt audiencē

召开 zhàokāi sasaukt *(cilvēkus)*; sarīkot mītiņu

召租 zhàozū ❶meklēt nomnieku *(rentnieku)*; ❷*(sludinājumā)* tiek iznomāts

兆

zhào **lietv.** ❶ pazīme; simptoms; ❷plaisas uz bruņurupuča bruņas *(zīlēšanas brīdī)*; zīlēšana; pareģošana; **sk.** ❶triljons; tūkstoš miljardu; ❷miljons; ❸neskaitāms daudzums; milzum daudz; **darb.** ❶sākt; uzsākt; ❷parādīties *(tautai u.c.)*; **īpašv.** Džao *uzv.*

兆伏 zhàofú *el.* megavolts

兆欧 zhào'ōu *el.* megaoms

兆头 zhào·tou iepriekšēja zīme; pazīme

兆瓦特 zhàowǎtè *el.* megavats
兆周 zhàozhōu *el.* megahercs

诏(詔) zhào **darb.** ❶pamācīt; iemācīt; instruēt; ❷novēlēt; pavēlēt; ❸uzaicināt; aicināt; ❹paziņot; darīt zināmu; ❺runāt par; ❻apmācīt; ❼aizraut; savaldzināt; pieaicināt; **lietv.** ❶visaugstākā pavēle *(manifests; edikts)*; valdnieka pavēle; ❷*lit.* visaugstāko pavēļu un rīkojumu stils
诏令 zhàolìng ❶visaugstākā pavēle; visaugstākā edikts; ❷*(literārs žanrs)* pavēles un rīkojumi; ❸pavēlēt
诏书 zhàoshū visaugstākā pavēle *(manifests)*

笊 zhào **sast.**
笊篱 zhào·li putu karote; sietiņš; caurduris

照(炤) zhào **darb.** ❶spīdēt; mirdzēt; starot; ❷atstaroties; atspoguļoties; ❸izprast; saprast; ❹*ofic.* iepazīties; pieņemt zināšanai; ņemt vērā; ❺apgaismot; apspīdēt; ❻atspoguļot; reflektēt; ❼fotografēt; ❽salīdzināt; ❾*ofic.* paziņot; darīt zināmu; ❿pieskatīt *(bērnu)*; ⓫pagriezties uz; **saik.** ❶saskaņā ar; pamatojoties uz; ❷virzienā uz; ❸attiecībā uz; **lietv.** ❶atspīdums; atstarojums; ❷foto; fotouzņēmums; ❸paziņojums; ❹apliecība; diploms; pase
照搬 zhàobān pārņemt; aizgūt
照办 zhàobàn *ofic.* tā tam ir jānotiek; rīkoties atbilstoši šim norādījumam
照本宣科 zhàoběn-xuānkē ◊ mācīt pēc mācību grāmatas *(sekot gatavām shēmām vai šabloniem)*
照壁 zhàobì ekrāns virs ieejas durvīm mājā *(akmens plāksne)*
照常 zhàocháng kā vienmēr; kā parasti; tāpat kā vienmēr
照抄 zhàochāo ❶pārrakstīt; norakstīt; uztaisīt kopiju; ❷kopēt
照度 zhàodù *fiz.* gaismas blīvums; apgaismojums
照拂 zhàofú rūpēties par; pieskatīt *(kādu)*
照顾 zhào·gu ❶rēķināties ar; rūpēties par; ❷ņemt vērā; ❸iegriezties *(par pircēju)*
照管 zhàoguǎn ❶vadīt; pārvaldīt; ❷sekot; novērot; kontrolēt; ❸pieskatīt *(kaut ko)*; rūpēties *(par kaut ko)*
照红 zhàohóng iekrāsoties sārtā krāsā; kļūt sārtam; sārtoties
照葫芦画瓢 zhào hú·lu huà piáo ◊ zīmējot smeļamo kausu, par modeli izmantot pudeļveida ķirbi *(akli kopēt;atdarināt; imitēt)*
照会 zhàohuì oficiāls paziņojums; *dipl.* nota
照旧 zhàojiù pa vecam; tāpat kā agrāk
照看 zhàokàn pieskatīt *(kaut ko)*; kopt *(slimo u.c.)*
照例 zhàolì kā vienmēr; kā parasti; tāpat kā citas reizes
照亮 zhàoliàng apgaismot; apspīdēt
照料 zhàoliào rūpēties *(par kaut ko)*; pieskatīt *(slimnieku; māju u.c.)*
照临 zhàolín ❶apspīdēt; apgaismot; ❷apmeklēt; pagodināt ar apmeklējumu
照猫画虎 zhàomāo-huàhǔ ◊ zīmējot tīģeri par modeli izmantot kaķi *(akli kopēt)*
照面儿 zhàomiànr ❶saņemt *(atļauju)* ierasties audiencē; tikties; ❷ierasties uz tikšanos; ❸tikšanās
照明 zhàomíng ❶apgaismot; iluminēt; ❷apgaismojums
照明弹 zhàomíngdàn ❶*milit.* apgaismojuma lādiņš; ❷*milit.* apgaismojuma aviācijas bumba
照明器 zhàomíngqì apgaismošanas ierīce; gaismas ķermenis
照片 zhàopiàn foto; fotokartiņa
照射 zhàoshè apstarot; apstarošana
照相 zhàoxiàng fotografēt; fotografēšana
照相版 zhàoxiàngbǎn fotogravīra
照相簿 zhàoxiàngbù fotoalbums; fotogrāfiju albūms
照相馆 zhàoxiàngguǎn fotoateljē; foto darbnīca
照相机 zhàoxiàngjī fotoaparāts; fotokamera
照样 zhàoyàng ❶pēc parauga; pēc noteikta parauga; ❷kā agrāk; kā parasti
照妖镜 zhàoyāojìng *mit.* ļauno garu atbaidošs spogulis; spogulis, kas atbaida ļauno garu *(tika stiprināts uz ceļinieka muguras, kam bija jāiet pa kalnu ceļu)*
照耀 zhàoyào ❶apspīdēt; apgaismot; ❷žilbinošs; mirdzošs
照应 zhàoyìng atbilstība; saskaņotība
照应 zhào·ying rūpēties *(par ciemiņiem u.c.)*
照章 zhàozhāng pēc pastāvošiem noteikumiem; saskaņā ar esošo kārtību
照准 zhàozhǔn ❶apstiprināt; sankcionēt; ❷*ofic.* „apstiprināts"; „apstiprinu"; „atļauts"
照准器 zhàozhǔnqì *ģeod.* vizieris
照准仪 zhàozhǔnyí *ģeod.* alidāde

罩 zhào **lietv.** ❶kupols; vāks; pārvalks; abažūrs; ❷apmetnis; putekļu mētelis; lietus mētelis; ❸pārsegs; ❹pīts murds *(zivju ķeršanai)*; **darb.** ❶pārsegt; apsegt; ietīt; ❷uzsegt; uzmest uz pleciem; ❸ar murdu ķert zivis
罩袍 zhàopáo ❶putekļu mētelis; lietus mētelis; ❷uzsvārcis; virsvalks
罩棚 zhàopéng ❶uz stabiem balstīta nojume; ❷*(no niedrēm vai bambusa darināts)* jumtiņš virs ieejas mājā
罩衫 zhàoshān ❶*dial.* jaka vai apmetnis *(bez oderes)*; ❷uzsvārcis; virsvalks
罩子 zhào·zi ❶kupols; vāks; pārvalks; abažūrs; ❷grozs; murds

肇(肈) zhào **darb.** ❶sākt; iesākt; aizsākt;

✪ nodibināt; izveidot; ✪ kūdīt; izsaukt *(nekārtības)*; provocēt; ✪ izlīdzināt; pielīdzināt; **īp.** uzņēmīgs; elastīgs; attapīgs; **īpašv.** Džao *uzv.*

肇端 zhàoduān ✪ sākums; iesākums; ✪ uzsākt; iesākt

肇祸 zhàohuò izraisīt nekārtības; izsaukt nelaimi; nodarīt postu

肇乱 zhàoluàn rīkot nekārtības; uzsākt dumpi; dumpoties

肇始 zhàoshǐ iesākt; uzsākt; aizsākt

肇事 zhàoshì izraisīt ķildu

肇事人 zhàoshìrén ķildnieks; ķildas vaininieks

zhe

折 zhē/shé/zhé **darb.** ✪ apgāzt; apgriezt otrādi; izliet; ✪ savāzt *(nazi; saliekamo lineālu u.c.)*; ✪ apgāzties; izbirt; izlīt; **īpašv.** Dže *uzv.*

折腾 zhē·teng ✪ griezties riņķī *(uz vienas vietas)*; grozīties *(miegā)*; ✪ atkārtot vienu un to pašu; ✪ mocīties; ciest; ✪ izraisīt nepatikšanas; traucēt; būt apnicīgam; ✪ notērēt *(līdzekļus)*; izsaimniekot; izšķērdēt

蜇 zhē **lietv.** dzelonis; **darb.** ✪ iedzelt; iekost; ✪ sāpēt; just sāpes

遮 zhē **darb.** ✪ apsegt; aizsegt; piesegt; ✪ aizšķēršļot; aizsargāt; aizēnot; ✪ likt šķēršļus; kavēt; ✪ sagandēt *(samaitāt)* garšu; **apst.** lielā skaitā; liels daudzums; milzum daudz; **vietn.** šis; tas

遮蔽 zhēbì piesegt; aizsegt; apsegt; aizēnot

遮藏 zhēcáng ✪ slēpt; ✪ aizklāt; aizsegt

遮挡 zhēdǎng ✪ kavēt; aizšķēršļot; ✪ pretoties; atsist; ✪ šķērslis; kavēklis

遮断器 zhēduànqì *el.* slēdzis

遮盖 zhēgài ✪ slēpt; piesegt; ✪ noklusēt; notušēt

遮盖物 zhēgàiwù sega; pārsegs; pārklājs

遮拦 zhēlán ✪ nožogot; nošķirt; likt šķēršļus; ✪ aizsargāt *(no kaut kā)*; ✪ šķērslis; traucēklis

遮目鱼 zhēmùyú *zool.* pienzivs; hanoss *(Chanos chanos)*

遮热板 zhērèbǎn *(kamīna)* aizslietnis

遮羞 zhēxiū ✪ slēpt apkaunojumu; ✪ *niev.* uzdāvināt kādu nieku *(saņēmēja necienīga dāvana)*

遮羞布 zhēxiūbù gurnu apsējs; gurnauts

遮掩 zhēyǎn ✪ slēpt; piesegt; ✪ noklusēt; notušēt

遮眼法 zhēyǎnfǎ acu apmānīšana; veikls triks

遮阳 zhēyáng nojume; pārsegs; jumtiņš; *(cepures)* nags

遮住 zhēzhù ✪ blīvi aiztaisīt; ✪ pārsegt; aizklāt; aizēnot

折 zhé/shé/zhē **darb.** ✪ lauzt; aplauzt; ✪ salauzt *(gabalos)*; ✪ sadalīt *(gaļu)*; ✪ salauzt *(roku)*; ✪ aizšķēršļot *(upi)*; ✪ pārliekt *(papīra lapu)*; ielocīt *(cepuri)*; ✪ iznīcināt; atsist; ✪ atmaskot *(kādu)*; ✪ pārrēķināt *(uz citu mērvienību)*; kompensēt *(parādu)*; ✪ izpirkt *(vainu)*; ✪ piešķirt atlaidi; pazemināt cenu; ✪ ciest zaudējumus; ✪ izlemt *(tiesu lietu)*; ✪ nolūzt; aplūzt; ✪ iet līkumu līkumiem; strauji pagriezties; *(pa savām pēdām)* atgriezties atpakaļ; ✪ pakļauties; kapitulēt; ✪ pārdzīvot grūtības; saskarties ar šķēršļiem; ✪ atbilst; pēc cenas līdzināties; būt atbilstošam; ✪ nomirt jaunībā; **īp.** salauzts; bojāts; **lietv.** *saīs.* līkums; ieloks; ✪ ceturtā daļa; ✪ *teātr.* aina; **skait.** desmit procentu *(no likmes, pazeminātās cenas vai diskonta)*

折半 zhébàn pazemināt cenu par 50%; samazināt uz pusi

折尺 zhéchǐ saliekamais lineāls

折冲 zhéchōng *rakst.* atsist pretinieku; pieveikt ienaidnieku

折冲樽俎 zhéchōng-zūnzǔ ✪ sasniegt mērķi diplomātiskā ceļā; ✪ vest diplomātiskas pārrunas

折刀 zhédāo saliekamais nazis

折叠 zhédié ✪ salocīt *(papīra lapu; karti u.c.)*; ✪ salikt kopā *(saliekamo gultu; kāpnes; krēslu; lietussargu u.c.)*

折断 zhéduàn ✪ pārlauzt; salauzt; ✪ lūzums; lūzuma vieta

折兑 zhéduì ✪ apmainīt *(preci pret preci)*; ✪ apmainīt valūtu; ✪ apmainīt pēc paritātes *(ņemot vērā zelta vai sudraba raudzi un svaru)*

折服 zhéfú ✪ uzvarēt; iekarot; pakļaut; ✪ noticēt; pārliecināties

折干 zhégān ✪ naudas dāvinājums *(dāvanas vietā)*; ✪ dāvināt naudu; ✪ salauzt mugurkaulu

折光 zhéguāng *fiz.* gaismas staru lūšana; refrakcija

折合 zhéhé ✪ pārrēķināt vienu valūtu citā; ✪ pārrēķināt citā skaitīšanas sistēmā; ✪ skaitīt; kalkulēt

折痕 zhéhén *(drēbju)* kroka; *(drēbju)* ieloce

折回 zhéhuí ✪ no pusceļa pagriezties atpakaļ; ✪ pagriezt ilksis atpakaļ *(apmest asti uz otru pusi)*

折价 zhéjià ✪ novērtēt preci; ✪ pārvērst *(kaut ko)* naudā; ✪ piešķirt atlaidi; *(cena)* ar atlaidi

折旧 zhéjiù ✪ *ekon.* atskaitīt līdzekļus par *(inventāra)* amortizāciju; amortizācijas atskaitījumi; amortizācija; ✪ maksāt par *(iznomāto iekārtu)* amortizācijas izdevumiem

折旧费 zhéjiùfèi *ekon.* amortizācijas izdevumi; amortizācijas uzrēķins

折旧率 zhéjiùlǜ *ekon.* amortizācijas procents *(norma)*

折扣 zhékòu ✪ cenas pazemināšana; atlaide; ✪ *grāmatved.* vekseļa diskonts

折磨 zhé·mo ✪ likteņa triecieni; *(dzīves)* grūtības;

❷ mocīt; tiranizēt
折辱 zhérǔ izturēties nicinoši; apspiest un pazemot; aizvainot
折杀 zhéshā ❶ *(izrādot pārliecīgu cieņu un tā izaicinot likteni)* saīsināt dzīvi *(kādam)*; ❷ *piekl.* par daudz cieņas! man tiešām neērti!
折扇 zhéshàn saliekamais vēdeklis
折射 zhéshè *fiz.* gaismas stara lūšana; refrakcija
折射计 zhéshèjì *fiz.* refraktometrs
折射镜 zhéshèjìng *fiz.* refraktorteleskops; refraktors
折射率 zhéshèlǜ *fiz.* refrakcijas spēja
折射线 zhéshèxiàn *fiz.* lauztais stars
折声学 zhéshēngxué *fiz.* diakustika; diafonika
折实 zhéshí *ekon.* pārrēķināšana cietā valūtā; pārrēķināšana preču naudas vienībā; preču naudas vienība
折算 zhésuàn ❶ pārrēķināt citā skaitīšanas sistēmā; konvertēt; konversija; ❷ aprēķināt ar atlaidi
折线 zhéxiàn *mat.* lauzta līnija
折腰 zhéyāo klanīties; liekt muguru *(kāda priekšā)*
折页 zhéyè *poligr.* falcēšana
折账 zhézhàng dzēst parādu *(graudā)*
折纸 zhézhǐ izgatavot papīra rotaļlietas
折中 zhézhōng ❶ iet uz kompromisu; kompromiss; eklektika; ❷ lemt taisnīgi; taisnīgs
折中主义 zhézhōngzhǔyì *filoz.* eklektisms
折中主义者 zhézhōngzhǔyìzhě eklektiķis
折子 zhé·zi grāmatiņa; buklets
折子戏 zhé·zixì *teātr.* lugas aina; uzveduma aina

哲 zhé **īp.** ❶ gudrs; tālredzīgs; dziļš; ❷ pilnīgs; absolūts; **apst.** gudri; dziļi; **darb.** būt zinošam; labi pārzināt *(kaut ko)*; dziļi izprast *(kaut ko)*; **lietv.** ❶ gudrais; ❷ *saīs.* filozofija; **īpašv.** Dže *uzv.*
哲理 zhélǐ ❶ filozofijas galvenie principi; ❷ augstākā gudrība
哲人 zhérén ❶ *rakst.* gudrais; domātājs; izcila prāta cilvēks; ❷ *filoz.* sofists
哲学 zhéxué filozofija
哲学家 zhéxuéjiā filozofs

辄(輒、輙) zhé **apst.** vienmēr; pastāvīgi; uz katra soļa; ❷ tūdaļ; uz vietas; pēkšņi; **saik.** tad; tādā gadījumā; **īpašv.** Dže *uzv.*

蛰(蟄) zhé **darb.** ierakties zemē *(par kukaiņiem)*; ❷ slēpties; **lietv.** ❶ *(ziemas)* guļa; ❷ kukaiņi ziemas guļā
蛰伏 zhéfú iekrist ziemas guļā; *(kukaiņu)* ziemas guļa
蛰居 zhéjū ❶ būt ziemas guļā *(par kukaiņiem)*; ❷ *pārn.* dzīvot vientuļnieka dzīvi; pamest *(valsts)* dienestu un dzīvot vientuļi

谪(謫、讁) zhé **darb.** ❶ pārmest; vainot; nosodīt; ❷ pazemināt amatā; ❸ *(ierēdni)* izsūtīt uz valsts nomali; ❹ pazemināt amatā; **lietv.** ❶ sods; soda mērs; ❷ izsūtījums; ❸ pārkāpums; kļūme; kļūda

辙(轍) zhé **lietv.** ❶ *(riteņa)* gramba; *(riteņa)* sliede; ❷ ceļš; paraugs; ❸ *lit.* *(netonēto)* atskaņu kategorija; ❹ *dial.* izeja; paņēmiens

者 zhě **mod. part.** ❶ teikuma beigās pauž šaubas vai retorisku jautājumu; ❷ apliecina apgalvojuma kategoriskumu; ❸ pasvītro teiktā pavēles nokrāsu; **suf.** ❶ norāda uz aktīvā darbībā iesaistītas personas nodarbošanos; ❷ norāda uz darbības ilgstošo raksturu; ❸ norāda uz attiecīgās personas piederību mūsdienās sastopamai filozofiskai vai politiski ekonomiskai formācijai, proti, kādam no -istiem, *piem.*, marksists马克思主义者, komunists 共产主义者, kapitālists 资本主义者 u.tml.; **vietn.** šis; **īp.** atklāts; **apst.** tieši; līdz galam; **īpašv.** *(reti)* Dže *(uzv.)*

锗(鍺) zhě **lietv.** *ķīm.* ģermānijs (Ge)

赭 zhě **lietv.** *ģeol.* sarkanzeme; umbra *(krāsa)*; sarkanais okers; ❷ noziedznieka sarkanais apģērbs; **īp.** sarkanbrūna *(krāsa)*; **darb.** ❶ atsegt *(augsnes virskārtu)*; atkailināt; ❷ izsīkt; apsīkt
赭色 zhěsè sarkanbrūna *(krāsa)*
赭石 zhěshí ❶ *ģeol.* okers; ❷ sarkanā dzelzsrūda
赭土 zhětǔ ❶ *ģeol.* sarkanzeme; ❷ umbra *(krāsa)*; ❸ dzelzs mīnijs

褶(襵) zhě **lietv.** *(drēbju)* ieloce; kroka
褶曲 zhěqū *ģeol.* krokas
褶皱 zhězhòu ❶ *ģeol.* krokas; ❷ grumba; krunka
褶子 zhě·zi ❶ *(drēbju)* krokas; ❷ grumbas *(sejā)*

这(這) zhè **vietn.** šis; tāds; tā; **apst.** šinī brīdī; patlaban; **norād. part.** *(paužot sarūgtinājumu, ironiju, izsmieklu u.c. izsaukuma teikumos)* tāds *(stulbenis)*! ir gan *(spītnieks)*!
这个 zhè·ge šis; tas
这会儿 zhèhuìr šinī brīdī; patlaban
这里 zhèlǐ ❶ šeit; šurp; ❷ kopš šī laika; kopš šī brīža
这么 zhè·me ❶ tā; tāds; tādā mērā; ❷ par tik; ❸ tā; tādā veidā; ❹ šeit; šurp
这么点儿 zhè·mediǎnr tik maz; tik mazā mērā
这么些 zhè·mexiē tik daudz; tāds daudzums
这么样 zhè·meyàng tā; tādā veidā; tik lielā mērā
这么着 zhè·me·zhe tā; tādā veidā
这儿 zhèr ❶ šeit; šurp; ❷ no šejienes; ❸ kopš šī brīža
这山望着那山高 zhè shān wàng·zhe nà shān gāo ◊ raugoties no šī kalna, tas kalns ir augstāks *(◊ labi ir visur tur, kur mēs neesam)*

Z

这些 zhèxiē *(visi)* šie; *(visas)* šīs
这样 zhèyàng ❶ tāds; ❷ tā; tādā veidā
这种 zhèzhǒng tāda veida; tāds

柘 zhè **lietv.** *bot.* trīssmaiļu kudrānija *(Cudrania tricuspidata)*; ❷ kudrānijas dzeltenā sula; ❸ cukurniedres; **īpašv.** Dže *uzv.*

蔗 zhè **lietv.** cukurniedres; **īp.** garšīgs; salds; patīkams
蔗农 zhènóng zemnieks cukurniedru audzētājs
蔗糖 zhètáng ❶ cukurniedru cukurs; ❷ *ķīm.* saharoze
蔗糖酶 zhètángméi *ķīm.* invertāze
蔗渣 zhèzhā cukurniedru izspaidas

鹧(鷓) zhè **sast.**
鹧鸪 zhègū *zool. (fazānu dzimtas putns)* Ķīnas frankolīns *(Francolinus chinensis)*

着 ·zhe/zhāo/zháo/zhuó **darb.-suf.** ❶ *norāda uz darbības vai stāvokļa ilgstošo raksturu;* ❷ *norāda uz darbību, kas notiek vienlaicīgi ar sekojošā darbības vārda darbību;* ❸ *noformējot izteicēju, norāda uz augsto kvalitātes pakāpi;* ❹ *noformē abas reduplicētā darbības vārda puses un norāda uz to ka, darbības brīdī notiek kaut kas negaidīts*
着呢 ·zhe·ne gana daudz *(darba)*; *(tas)* nu gan *(ir samezglots jautājums)*

zhen

贞(貞) zhēn **īp.** ❶ taisns; pareizs; godīgs; ❷ sakārtots; ❸ stingrs; nesatricināms; ❹ tikumīgs; *(sievietes)* tiklums; **lietv.** ❶ tiešums; godīgums; ❷ stingrība; pastāvīgums; uzticamība; drošība; ❸ zīlēšana; **darb.** zīlēt
贞操 zhēncāo ❶ stingrs; nesalaužams; ❷ augsta morāle; *(sievietes)* tikumīgums
贞节 zhēnjié ❶ noturīga tikumība; šķīstība; tiklība; ❷ atraitne *(kas atteikusies no atkārtotām precībām un palikusi uzticīga mirušā vīra piemiņai)*
贞洁 zhēnjié nevainība; jaunavība; šķīstība

针(針、鍼) zhēn **lietv.** ❶ adata; *(patafona; kompasa; eža u.c.)* adata; ❷ *(pulksteņa vai mērinstrumentu)* bultiņa; ❸ *(skuju koku)* skuja; ❹ *(rožu krūma)* dzelonis; ❺ *(adāmās adatas)* dūriens; ❻ *med.* injekcija; ❼ *ķīn. med.* adatu terapija; **īpašv.** Dzeņ *uzv.*
针鼻儿 zhēnbír adatas acs
针砭 zhēnbiān ❶ *ķīn. med.* akupunktūra ar metāla un akmens adatām; ❷ pamācīt; pārmest; kritizēt; ❸ atmaskot; atsegt trūkumus
针布 zhēnbù *tekstil.* adatu lenta
针插不进，水泼不进 zhēn chā·bujìn, shuǐ pō·bujìn ◊ ne adatu iedurt, ne ūdenim izsūkties *(pilnīgi neizdibināms)*
针刺 zhēncì ❶ durt; dūriens; ❷ *ķīn. med.* akupunktūra; adatu terapija; ❸ *bot.* dzelonis
针对 zhēnduì ❶ pievērst uzmanību; ❷ kritiku novirzīt uz; smaguma centru pārnest uz; ❸ akcentēt; ❹ saskares punkts; ❺ pilnīga atbilstība; līdzība
针锋相对 zhēnfēng-xiāngduì ❶ būt pilnīgā pretrunā ar *(pilnīgi pretējs)*; ❷ spītēties; pastāvēt uz sava; ❸ nesamierināmas pretrunas; ❹ vaigu vaigā; ❺ rīkoties pilnīgi pretēji; ❻ uz mata; uz mata kā
针箍 zhēngū *dial.* uzpirkstenis
针剂 zhēnjì *med.* injekcijas šķīdums *(ampulā)*
针脚 zhēn·jiao dūriens *(šujot)*
针灸 zhēnjiǔ *med.* akupunktūra un piededzināšana
针麻 zhēnmá *med.* akupunktūras anestēzija
针铁矿 zhēntiěkuàng *min.* adatainā dzelzsrūda; hetīts
针头 zhēntóu ❶ *med.* šļirces adata; ❷ adatas galiņš
针头线脑 zhēntóu-xiànnǎo ❶ šujamie piederumi; ❷ kabatas nauda *(sievietei)*
针线 zhēn·xian ◊ adata un diegs *(ceļa rādītājs pavediens; risinājuma ceļš; fabula; sižets)*
针线包 zhēn·xianbāo adatu un diegu kārbiņa
针眼 zhēnyǎn ❶ adatas acs; ❷ adatas dūriena rēta
针眼 zhēn·yan *sar. med.* miežagrauds
针鼹 zhēnyǎn *zool.* ehidna; adatainais skudru ezis *(Tachyglossus aculeatus)*
针叶树 zhēnyèshù skuju koks
针织 zhēnzhī ❶ adīt; ❷ trikotāža; trikotāžas izstrādājumi
针织厂 zhēnzhīchǎng trikotāžas fabrika
针织机 zhēnzhījī adāmā mašīna
针织品 zhēnzhīpǐn trikotāža; trikotāžas izstrādājumi

侦(偵、遉) zhēn **darb.** ❶ sekot; izsekot; ❷ ievākt ziņas; **lietv.** ❶ *milit.* izlūkošana; ❷ izlūks; spiegs
侦查 zhēnchá ❶ izmeklēt; ❷ *jur.* iepriekšējā izmeklēšana
侦察 zhēnchá ❶ *milit.* rekognoscēšana; ❷ *milit.* izlūkošana; izlūkot
侦察兵 zhēnchábīng *milit.* izlūks
侦察机 zhēnchájī *milit.* izlūklidmašīna
侦察科 zhēnchákē *milit.* izlūkošanas nodaļa
侦察员 zhēncháyuán *milit.* izlūks
侦缉 zhēnjī ❶ izsekot un arestēt; ❷ soda *(ekspedīcija)*
侦探 zhēntàn izlūkošana; izlūks; slepenais aģents; spiegs; detektīvs
侦听 zhēntīng *milit.* radionoklausīšanās
侦听器 zhēntīngqì *milit.* noklausīšanās ierīce
侦听台 zhēntīngtái *milit.* noklausīšanās stacija

珍(珎) zhēn **lietv.** ❶ pērle; dārglieta; brīnumlieta; ❷ izmeklēts ēdiens; delikatese; **īp.** ❶ dārgs; vērtīgs; ❷ reti atrodams; brīnumains; ❸ lielisks; teicams; skaists; **darb.** augstu vērtēt; rēķināties

珍爱 zhēn'ài ❶ augstu vērtēt; rēķināties ar; ❷ saudzīgi izturēties

珍宝 zhēnbǎo dārgums; dārga manta; reti atrodama *(manta)*

珍本 zhēnběn reti atrodama grāmata; sena grāmata

珍藏 zhēncáng ❶ saudzīgi glabāt *(kā dārglietu)*; ❷ dārglietas

珍贵 zhēnguì ❶ dārgs; vērtīgs; ❷ augstu vērtēt; rēķināties ar; saudzēt

珍品 zhēnpǐn vērtīga manta; dārgums; dārglieta

珍奇 zhēnqí ❶ dārgs un reti sastopams; brīnumains; ❷ reti atrodama manta; brīnumlieta

珍禽 zhēnqín reti sastopams putns; brīnumains putns

珍视 zhēnshì augstu vērtēt; rēķināties ar

珍玩 zhēnwán dārgs nieks

珍闻 zhēnwén ❶ nedzirdēts; neiedomājams *(par kaut ko brīnumainu)*; ❷ dīvains jaunums

珍惜 zhēnxī augstu vērtēt; žēlot; saudzēt; saudzīgi apieties

珍馐 zhēnxiū izmeklēti ēdieni; delikateses

珍异 zhēnyì reti sastopama manta; dārgums; brīnumlieta

珍重 zhēnzhòng ❶ augstu vērtēt; rēķināties ar; vērtīgs; ❷ saudzēt sevi; rūpēties par veselību; ❸ saudzējiet sevi! *(novēlējums atvadoties)*; ❹ *piekl.* izteikt visdziļākās jūtas; izrādīt rūpes par sarunu biedra veselību; apliecināt *(mīlestību; cieņu; draudzību)*; ❺ paldies, ka; cik labi, ka; par laimi

珍珠 zhēnzhū ❶ pērle; pērļu; ❷ *pārn.* pērle

珍珠蚌 zhēnzhūbàng *zool.* pērlene

珍珠鸡 zhēnzhūjī pērļu vistiņa

珍珠梅 zhēnzhūméi *bot.* parastā sērmūkšspireja; pīlādžlapu sorbārija *(Sorbaria sorbifolia)*

帧(幀) zhēn **lietv.** ❶ auduma gabals; *(gleznas)* audekls; ❷ glezna; ❸ *(grāmatas)* iesējums; ❹ apmale; apmalojums; **skait.** *gleznām, fotogrāfijām u.c.*

胗 zhēn **lietv.** *(putnu)* muskuļu kuņģis

真 zhēn **īp.** ❶ patiess; īsts; atbilstošs īstenībai; ❷ reāls; faktisks; pareizs; precīzs; ticams; ❸ oriģināls; neviltots; dabīgs; ❹ nevainojams; tīrs; ideāls; absolūts; ❺ tiešs; vaļsirdīgs; nemākslots; ❻ godīgs; uzticams; ❼ dabīgs; dabas dots; iedzimts; ❽ skaidrs; noteikts; **apst.** pa īstam; nopietni; augstākā mērā; ļoti; ❶ tiešām; patiesi; patiesību sakot; **lietv.** ❶ patiesība; patiesīgums; ❷ oriģināls; oriģinālais izskats; ❸ *dao., rel., filoz.* patiesā būtība; daba; ❹ tīra dvēsele; ❺ *kaligr.* 真 dženj stils *(jeb 楷书 kaišu stils, viens no četriem Ķīnas kaligrāfijā pārstāvētajiem stiliem中国的书法包括真书, 草书, 隶书, 篆书kaišu, ātrraksts caošu, senie hieroglifu standartstili lišu un džuaņšu)* ; **īpašv.** Dženj *uzv.*

真诚 zhēnchéng ❶ nemākslots; godīgs; ❷ nopietns; uzticams; patiess; ❸ uzticība; godīgums; no visas sirds; ❹ uzticīgi; godīgi

真谛 zhēndì patiesība; patiesā jēga; patiesa nozīme

真鲷 zhēndiāo *zool.* sarkanā jūras karūsa *(Pagrosomus major)*

真分数 zhēnfēnshù *mat.* īstie daļskaitļi

真果 zhēnguǒ ❶ ja *(tas)* tiešām ir tā; ja *(tas)* tā ir; ❷ *bot.* īstais auglis

真迹 zhēnjì *(kaligrāfijas parauga vai gleznas)* oriģināls

真金不怕火炼 zhēnjīn bù pà huǒ liàn ◊ īsts zelts *(ir tas)*, kas nebaidās uguns *(izturēt jebkurus likteņa triecienus; cilvēks, kas spēj izturēt smagākos likteņa pārbaudījumus)*

真菌 zhēnjūn ❶ *bot.* sēne; sēnīte; ❷ *med.* mikoze

真菌学 zhēnjūnxué mikoloģija

真菌学家 zhēnjūnxuéjiā mikologs

真空 zhēnkōng *fiz.* vakuums; bezgaisa telpa

真空泵 zhēnkōngbèng *tehn.* vakuumsūknis

真空阀 zhēnkōngfá *tehn.* vakuuma ventilis *(vārsts)*

真空管 zhēnkōngguǎn *tehn.* vakuuma lampa; radiolampa

真空锅 zhēnkōngguō *tehn.* vakuuma katls

真空计 zhēnkōngjì *tehn.* vakuummetrs

真空塔 zhēnkōngtǎ *tehn.* cilindrisks vakuumkatls

真空箱 zhēnkōngxiāng *tehn.* vakuumkamera

真理 zhēnlǐ *filoz.* patiesība; taisnība

真皮 zhēnpí *anat.* āda; derma

真凭实据 zhēnpíng-shíjù neapgāžams pierādījums; tiešs pierādījums

真切 zhēnqiè ❶ skaidrs; strikts; labi saprotams; ❷ noteikts; precīzs; ❸ precīzi; pareizi; noteikti

真情 zhēnqíng ❶ patiesie fakti; lietu reālais stāvoklis; ❷ īstas jūtas; tīra sirds

真确 zhēnquè ❶ īstens; īsts; patiess; ❷ pareizi; precīzi; ❸ neapšaubāmi; pa īstam

真人 zhēnrén ❶ īsts cilvēks *(cilvēks ar lielo burtu)*; ❷ reāls cilvēks; reāli esošs cilvēks; dzīvi cilvēki; ❸ taisns cilvēks; taisnais; ❹ *dao.* pārcilvēks; ❺ *bud.* visu izpratušais cilvēks *(visu patiešām atskārtušais cilvēks)*

真溶液 zhēnróngyè *ķīm.* īstenais šķīdums

真善美 zhēn shàn měi patiesība,labestība un skaistums

真实 zhēnshí ❶ patiesais; īstenais; reālais; ❷ īsts; ideāls; neviltots; ❸ pareizs; precīzs; ❹ patiess; patiesīgs

真实性 zhēnshíxìng ❶ patiesums; reālums; ❷ neapšaubāmība; ticamība
真是 zhēn·shi ❶ patiešām; patiesi; tik tiešām; ❷ tad nu gan! padomā tikai! sakiet lūdzu! ❸ *(pēkšņi)* izrādās, ka; ❹ pilnīgi pareizs; protams; bez šaubām; tieši tā!
真书 zhēnshū *(kaligrāfijas standartstils)* dzeņšu viens no kaligrāfijas stiliem
真率 zhēnshuài ❶ taisns; vienkāršs; tiešs; patiess; ❷ tiešums; atklātība
真髓 zhēnsuǐ ❶ viss labākais; viss vērtīgākais; kvintesence; ❷ dvēsele; pati būtība; sāls
真太阳日 zhēntàiyángrì *astr.* īstenā saules diennakts
真太阳时 zhēntàiyángshí *astr.* īstenais saules laiks
真相 zhēnxiàng ❶ īstā aina; īstenais lietu stāvoklis; patiesā seja; ❷ realitāte
真心 zhēnxīn ❶ patiess; godīgs; uzticams; ❷ nopietns; ❸ atklātība; uzticamība
真性 zhēnxìng ❶ īstā daba; iedzimtais raksturs; ❷ patiess; īsts
真正 zhēnzhèng ❶ īsts; patiess; reāls; ❷ nemākslots; pareizs; ❸ patiešām; pa īstam; patiesi
真知灼见 zhēnzhī-zhuójiàn patiesas zināšanas un skaidra izpratne *(izsmeļošas zināšanas un skaidrs skats; pareiza izpratne)*
真挚 zhēnzhì ❶ patiess; sirsnīgs; ❷ patiesums; sirsnīgums
真珠 zhēnzhū ❶ pērle; pērļu; ❷ *min.* perlamutra
真主 Zhēnzhǔ ❶ *rel.* Allāhs; ❷ īstenais valdnieks; likumīgs valdnieks

砧(碪) zhēn **lietv.** ❶ akmens veļas mazgāšanai; ❷ lakta; ❸ virtuves dēlītis *(gaļas; dārzeņu u.c. griešanai)*
砧板 zhēnbǎn virtuves dēlītis
砧骨 zhēngǔ *anat.* laktiņa
砧木 zhēnmù *lauks.* potcelms
砧子 zhēn·zi dēlis *(veļas mazgāšanai)*; bluķis *(malkas skaldīšanai)*

甄 zhēn ❶ atšķirt; izcelt; ❷ atklāt; noskaidrot; tikt skaidrībā; **īpašv.** Dzeņ *uzv.*
甄拔 zhēnbá atlasīt cilvēkus darbam; izvēlēties spējīgos un paaugstināt dienestā
甄别 zhēnbié šķirot *(cilvēkus pēc to dotībām)*; atlasīt *(cilvēkus pēc eksāmeniem)*

斟 zhēn **darb.** ❶ liet; ieliet; saliet *(vīnu glāzēs)*; ❷ tecināt; kāst; ❸ ņemt vērā; rēķināties ar; ❹ apsvērt; **īpašv.** Dzeņ *uzv.*
斟酌 zhēnzhuó ❶ saliet glāzēs un dzert vīnu; ❷ apsvērt; apdomāt; ❸ piemēroties apstākļiem; atkarībā no

蓁 zhēn **lietv.** brikšņi; biezoknis; krūmājs
蓁蓁 zhēnzhēn ❶ krāšņa *(bagātīga)* veģetācija; ❷ uzkrāties; ❸ dzeloņains; adatains

榛 zhēn **lietv.** ❶ lazdas; lazdājs; ❷ *bot.* lazda *(Corylus heterophylla)*; ❸ biezoknis; brikšņi
榛莽 zhēnmǎng biezi zālēm aizauguši brikšņi; biezoknis
榛榛 zhēnzhēn krāšņa *(bagātīga)* veģetācija
榛子 zhēn·zi lazdu rieksti

箴 zhēn **darb.** ❶ brīdināt; pamācīt; ❷ kaunināt; **lietv.** ❸ pamācība; morālas maksimas; ❹ *lit.* pamācības *(literārs dzejas žanrs)*; **īpašv.** Dzeņ *uzv.*
箴言 zhēnyán ❶ brīdinājums; brīdinājuma vārdi; ❷ devīze; ❸ aforisms

臻 zhēn **darb.** atbraukt; ierasties *(kādā vietā)*; sabraukt kopā

鱵(鱵) zhēn **lietv.** *zool.* Japānas adatzivs; pusknābja zivs *(Hemirhamphus sajori)*

诊(診) zhěn **darb.** ❶ izmeklēt *(pacientu)*; noteikt diagnozi; pārbaudīt pulsu; ❷ novērot; izpētīt; pārbaudīt; ❸ skaidrot; izskaidrot; **lietv.** ❹ slimnieka apskate; pulsa noteikšana; ❺ mutisks apgalvojums; arguments; pierādījums
诊察 zhěnchá ❶ *med.* izmeklēt pacientu; ❷ slimnieka apskate
诊断 zhěnduàn *med.* noteikt diagnozi; diagnoze
诊断学 zhěnduànxué *med.* diagnostika
诊疗 zhěnliáo ❶ *med.* diagnostika un ārstēšana; ❷ ārstēt
诊疗室 zhěnliáoshì *med.* ārstniecības kabinets
诊疗所 zhěnliáosuǒ medpunkts
诊疗站 zhěnliáozhàn sk. 诊疗所
诊脉 zhěnmài *med.* pārbaudīt pulsu
诊所 zhěnsuǒ poliklinika
诊治 zhěnzhì *med.*izmeklēt un ārstēt slimnieku; kopt slimnieku; medicīniskā apkope

枕 zhěn **lietv.** ❶ spilvens; pagalvis; ❷ pajūga pakaļējais šķērskoks; ❸ zivs galvas skelets; **darb.** ❹ atbalstīt galvu *(uz kaut kā)*; ❺ atrasties *(upes u.c.)* tuvumā; ❻ atbalstīties *(pret kaut ko)*
枕戈待旦 zhěngē-dàidàn ◊ palikt zem galvas kara cirvi un gaidīt rītu *(būt pastāvīgā kaujas gatavībā)*
枕骨 zhěngǔ *anat.* pakauša kauls
枕藉 zhěnjiè gulēt krustām šķērsām; gulēt krustu šķērsu
枕巾 zhěnjīn spilvena pārsegs
枕木 zhěnmù *dzelzc.* gulšņi
枕套 zhěntào spilvendrāna; spilvenpārvalks
枕头 zhěn·tou spilvens

枕席 zhěnxí gultas piederumi *(spilvens un maša)*
枕芯 zhěnxīn spilvena pildījums
枕座 zhěnzuò *tehn.* spilvens

轸(軫) zhěn **lietv.** ❶ pajūga pakaļējais šķērskoks; pajūga rāmis; ❷ pajūgs; rati; ekipāža; ❸ pārdzīvot; nēsāt sevī *(dvēseles mokas)*; **īpašv.** Džeņ *uzv.*
轸悼 zhěndào skumt; bēdāties; sērot
轸怀 zhěnhuái pastāvīgi domāt; pārdzīvot *(par kaut ko)*
轸念 zhěnniàn ❶ aizvien domāt *(par kaut ko)*; pārdzīvot; ❷ ar skumjām *(kaut ko)* atcerēties

疹 zhěn **lietv.** *med.* masalas
疹子 zhěn·zi *med.* masalas

畛 zhěn **lietv.** ❶ eža; ežmala starp laukiem *(bieži – starp apūdeņošanas grāvi un taciņu)*; ❷ robeža; mala; ❸ *pārn.* sakne; pirmsākums; **darb.** ❶ griezties pie; apelēt pie; ❷ darīt zināmu; paziņot
畛域 zhěnyù robežas

缜(縝) zhěn **īp.** ❶ biezs; ❷ blīvs; ❸ smalks; precīzs; filigrāns; **lietv.** biezi *(melni mati)*
缜密 zhěnmì ❶ smalks; filigrāns; ❷ rūpīgs; precīzs; ❸ asprātīgs; elegants; ❹ izsmalcināti sarežģīts

阵(陣) zhèn **lietv.** ❶ *milit.* ierinda; kaujas ierinda; ❷ *milit.* kaujas lauks; kaujas pozīcijas; priekšējā *(ierakumu)* līnija; ❸ īss laika sprīdis; laiks; **darb.** *milit.* izvietot karaspēku; nostādīt ierindā; **skait.** *kaujām, sprādzieniem, vētras brāzmām u.c.*
阵地 zhèndì *milit.* pozīcija
阵地战 zhèndìzhàn *milit.* pozīciju karš
阵风 zhènfēng *met.* vēja brāzma; brāzmains vējš
阵脚 zhènjiǎo *milit.* galvenā pozīcija; galvenā robeža
阵容 zhènróng ❶ *milit.* izvietojums pozīcijā; kaujas ierinda; ❷ spēki; sastāvs; kolektīvs
阵势 zhènshì ❶ *milit.* karaspēka izvietojums; dispozīcija; ❷ stāvoklis; pozīcija; situācija
阵缩 zhènsuō *med.* sāpes
阵痛 zhèntòng *med.* dzīšanās sāpes; dzemdību sāpes
阵亡 zhènwáng krist kaujas laukā
阵亡者 zhènwángzhě karā kritušais
阵线 zhènxiàn *milit.* fronte; frontes līnija
阵营 zhènyíng ❶ *milit.* karaspēka nometne; ❷ bloks
阵雨 zhènyǔ īslaicīgs, pārejošs lietus

鸩(鴆) zhèn **lietv.** *mit.* putns ar indīgām spalvām; indīgais dumpis; ❶ indīgā dumpja spalvas; inde; ❷ saindēts vīns; **darb.** indēt ar saindētu vīnu
鸩毒 zhèndú ❶ inde; indīgs; saindēts; ❷ indēt

振 zhèn **darb.** ❶ iekustināt; ❷ šūpot; purināt; ❸ iedvesmot; uzbudināt; uzlabot garastāvokli; ❹ attīstīt; ❺ palīdzēt; sniegt materiālu atbalstu; ❻ atvērt *(klētis u.c.)*; ❼ savest kārtībā; ❽ ņemt uzskaitē; ❾ izpurināt; izsist *(putekļus)*; ❿ iebaidīt; likt trīcēt *(no bailēm)*; ⓫ ietilpināt; ievietot; ⓬ izvilkt *(dienas gaismā sen aizmirsto)*; ⓭ iekustēties; iedvesmoties; uzbudināties; iedvesmots; ⓮ apstāties; **īpašv.** Džeņ *uzv.*
振拔 zhènbá ❶ atgūt labu garastāvokli; iedvesmoties; ❷ izkļūt no grūta stāvokļa; izrauties no lamatām; ❸ izvilkt ārā; atbrīvot no
振臂 zhènbì pacelt roku; māt ar roku
振波 zhènbō *fiz.* svārstību vilnis
振荡 zhèndàng ❶ satricināt; iekustināt; ❷ iekustēties; iešūpoties
振荡管 zhèndàngguǎn *radioteh.* ģenerējošā lampa
振荡器 zhèndàngqì ❶ *fiz.* vibrators; oscilators; ❷ *el.* heterodīns
振捣器 zhèndǎoqì *tehn.* vibrators
振动 zhèndòng ❶ satricināt; sapurināt; ❷ iekustināt; ❸ sveikt ar *(uz krūtīm)* sakļautām rokām; ❹ *fiz.* vibrācija; oscilācija
振动锤 zhèndòngchuí *tehn.* vibrācijas veseris
振动膜 zhèndòngmó *tehn.* membrāna
振动谱 zhèndòngpǔ *fiz.* svārstību spektrs
振动器 zhèndòngqì *tehn.* vibrators
振动筛 zhèndòngshāi *tehn.* kratīkļa siets
振奋 zhènfèn iedvesmoties; iedvesma
振幅 zhènfú *fiz.* svārstību amplitūda
振聋发聩 zhènlóng-fākuì ◊ purināt kurlo un tirdīt stulbo *(vest pie prāta; censties izraut no miegaina vai apātiska stāvokļa)*
振刷 zhènshuā ❶ iedvesmoties; iedvesma; pacēlums; ❷ iedvesmot; uzlabot garastāvokli
振兴 zhènxīng ❶ iedzīvināt; ❷ attīstīt
振振有词 zhènzhèn-yǒucí *(tam)* kurš pārliecināts par savu taisnību, atradīsies arī attiecīgie vārdi
振子 zhènzǐ ❶ pusaudzis; ❷ *fiz.* vibrators; oscilators
振作 zhènzuò sk. 振刷

朕 zhèn **vietn.** ❶ es; mans; ❷ *vēst.* Mēs *(imperators pats par sevi)*; **lietv.** *(iepriekšēja)* zīme; vēstnesis; pazīme
朕兆 zhènzhào *(iepriekšēja)* zīme; vēstnesis; pazīme

赈(賑) zhèn **darb.** ❶ atbalstīt; sniegt materiālu palīdzību; nodarboties ar labdarību; **lietv.** labdarīgs aizņēmums; pabalsts
赈济 zhènjì sniegt palīdzību cietējiem; nodarboties ar labdarību

赈灾 zhènzāi sniegt palīdzību stihisko nelaimju gadījumos

震 zhèn **darb.** ❶dārdēt; dunēt; ducināt *(par pērkonu)*; ❷trīcēt; drebēt; šūpoties; ❸tirināties; plivināties; ❹drebēt no bailēm; baidīties; ❺dusmoties; sirdīties; ❻iespert *(par zibeni)*; ❼drebināt; purināt; šūpot; ❽satraukt; uztraukt; ❾glābt; **lietv.** ❿pērkona dārdi; ⓫zemestrīce; seismisks

震波 zhènbō *ģeol.* seismiskais vilnis

震波图 zhènbōtú *ģeol.* seismogramma

震旦纪 zhèndànjì *ģeol.,lat.* Sinianas periods *(vēlīnais neoproterozojs; Idiekeras periods)*

震荡 zhèndàng ❶sakustināt; sadrebināt; satricināt; satricinājums; ❷pārdzīvot *(nervu u.tml.)* satricinājumu

震荡机 zhèndàngjī *tehn.* kratīklis; krateklis

震动 zhèndòng ❶iekustināt; sadrebināt; ❷vibrēt; drebēt

震动台 zhèndòngtái *metal.* vibrācijas galds

震古烁今 zhèngǔ-shuòjīn ◊ *(varoņdarbs)* kas spēj satricināt sentēvus un padarīt slavenus laika biedrus *(nemirstīgs varoņdarbs)*

震撼 zhènhàn satricināt; sadrebināt

震级 zhènjí *ģeol. (zemestrīces intensitātes mērvienība)* seismiskā balle

震惊 zhènjīng ❶no bailēm drebēt; ❷pārdzīvot satricinājumu; garīga *(psihiska)* trauma

震聋 zhènlóng apdullināt *(ar drausmīgu troksni)*

震怒 zhènnù no niknuma zaudēt savaldīšanos; pārskaisties

震慑 zhènshè nobaidīt; iebaidīt

震天动地 zhèntiān-dòngdì ◊ sašūpot debesis un satricināt zemi *(pārsteidzošs; satricinošs)*

震源 zhènyuán *ģeol.* zemestrīces centrs; hipocentrs

震中 zhènzhōng *ģeol.* epicentrs; seismiskā vertikāle

镇(鎮) zhèn **darb.** ❶spiest; piespiest; ❷apspiest; savaldīt; represēt; ❸iznīcināt; ❹pakļaut; ieņemt; apvaldīt; turēt paklausībā; ❺nomierināt; ieviest kārtību; ❻pieklusināt satraukumu; apspiest bailes; remdēt sāpes; ❼aizsargāt; apsargāt; pasargāt; ❽nostiprināt; saglabāt *(valsts teritorijas)*; ❾nostādināt *(šķidrumu)*; ❿atvēsināt *(ledusskapī u.c.)*; ⓫paaugstināt nozīmi; piedot svarīgumu; **īp.** ⓬mierīgs; drošs; ⓭ilgs; vesels; pilns; **apst.** ⓮mierīgi; droši; ⓯ilgi; pastāvīgi; vienmēr; mūžīgi; visu laiku; pilnībā; **lietv.** ⓰ārpilsēta; ciemats; ⓱*vēst.* stratēģiski svarīgs punkts; cietoksnis; divīzijas dislocēšanās vieta; kara apgabals; ⓲*vēst. (valsts)* balsts; *(sabiedrības)* pamati; ⓳epitets ar ko apzīmē slavenas kalnu grēdas; ⓴*vēst.* scepteris; valdnieka zizlis; **īpašv.** Džeņ *uzv.*

镇定 zhèndìng ❶nezaudēt dūšu; ❷saglabāt mieru *(paššavaldīšanos; aukstasinību)*; turēt sevi rokās; saņemt sevi rokās; nomierināties; ❸mierīgs; stingrs; nesatricināms; ❹normalizēties; stabilizēties; ❺stabils; drošs; ❻nomierināt; atgūt līdzsvaru; ❼savest kārtībā; ❽*el.* balasta *(pretestība)*

镇痉剂 zhènjìngjì *farm.* spazmolitīns; spazmolītisks līdzeklis

镇静 zhènjìng ❶nomierināties; noklust; pieklust; ❷saglabāt mieru *(aukstasinību; paššavaldīšanos)*; ❸mierīgs; līdzsvarots; kluss; izturēts; ❹nomierināt; ieviest klusumu; ❺mīkstināt; atvieglot *(sāpes)*

镇静剂 zhènjìngjì *med.* sedatīvs *(nomierinošs)* līdzeklis

镇流管 zhènliúguǎn *radioteh.* barreters; balasts

镇守 zhènshǒu *vēst.* apsargāt; apsargāt apdzīvotas vietas; bruņota apdzīvotu vietu apsardze

镇痛剂 zhèntòngjì *med.* sāpju remdēšanas līdzeklis

镇压 zhènyā ❶spiest; uzspiest; piespiest; ❷apspiest; nomierināt; represēt; represijas; ❸pakļaut; turēt pakļautībā; ❹iznīcināt; sagraut; sodīt *(ar nāvi)*; ❺*tehn.* rullēt; norullēt; ❻*lauks.* pievelt *(augsni)*

镇纸 zhènzhǐ *(rakstāmgalda piederums)* prese

zheng

正 zhēng/zhèng **lietv.** *(pēc lunārā kalendāra)* gada pirmais mēnesis; janvāris; ❶*(gada)* pirmais jaunais mēness; ❷Jaunais gads; ❸kalendārs

正月 zhēngyuè *(pēc lunārā kalendāra)* gada pirmais mēnesis

争 zhēng **darb.** ❶kauties; cīnīties par; izkarot *(sev stāvokli sabiedrībā u.c.)*; ❷cīkstēties; sacensties; censties apliecināt savu pārākumu *(kādā jomā)*; ❸strīdēties; diskutēt; ❹tiesāties; apstrīdēt *(kaut ko)*; ❺*dial.* trūkt; pietrūkt; ❻norādīt uz kļūdām; pamācīt; aizrādīt; **lietv.** ❼cīņa; sacensība; ❽strīds; diskusija; ❾tiesāšanās; tiesu lieta; **apst.** ❿cits caur citu; aizgūdamies; ⓫rautin raut no rokām; ⓬kādā veidā? kā tad tas bija? ⓭ļoti; augstākā mērā; ⓮gandrīz vai; vēl nedaudz un; **īpašv.** Džen *uzv.*

争辩 zhēngbiàn ❶strīdēties; ķīvēties; ❷strīds

争吵 zhēngchǎo ❶lamāties; rāties; ķīvēties; lauzt šķēpus; ❷ķīviņš; saķeršanās

争持 zhēngchí aizstāvēt *(savu viedokli)*; pastāvēt uz savu

争斗 zhēngdòu ❶cīnīties ar; kauties; ❷cīņa; kautiņš

争端 zhēngduān ❶strīda iemesls; ❷strīds; konflikts

争夺 zhēngduó ❶cīnīties par; censties iegūt *(kaut ko)*; ❷atņemt *(citam)*; ❸apstrīdēt *(kaut ko)*

争光 zhēngguāng ❶tiekties *(pēc slavas)*; ❷ar saviem darbiem padarīt slavenu dzimteni;

Z

❷ apstrīdēt *(kāda slavu)*; censties *(kādu)* aizēnot

争脸 zhēngliǎn parādīt sevi *(no labākās puses)*; nepalikt kaunā

争论 zhēnglùn ❶ strīdēties; polemizēt; diskutēt; ❷ strīds; polemika; diskusija

争面子 zhēng miàn·zi censties apliecināt sevi

争名夺利 zhēngmíng-duólì dzīties pēc slavas un bagātības

争气 zhēngqì uzvaras griba; uzstājība; neatlaidība

争取 zhēngqǔ ❶ cīnīties par; iekarot; ❷ apstrīdēt; ❸ iegūt laiku

争权夺利 zhēngquán-duólì cīnīties par varu mantkārības nolūkos *(tiekties pēc varas savtīgos nolūkos)*

争胜 zhēngshèng cīnīties par uzvaru *(sacensībās)*; sacensties

争先 zhēngxiān ❶ censties izrauties priekšā; censties būt pirmajam; ❷ mēģināt pārtvert iniciatīvu *(sacensībās)*

争先恐后 zhēngxiān-kǒnghòu ◊ censties būt pirmajam, baidoties nokavēt *(cits caur citu; viens par otru; skrienot garām viens otram)*

争议 zhēngyì strīdēties; strīds

争执 zhēngzhí stingri pastāvēt uz savu strīdā *(sīvi strīdēties, cenšoties nepiekāpties)*

怔 zhēng **darb.** ❶ bīties; izbīties; ❷ apjukt

怔忡 zhēngchōng *ķīn. med.* nervu depresija; nervu sistēmas novājināšanās

怔营 zhēngyíng trīcēt par savu likteni*(nebūt pārliecinātam par savu rītdienu; nemiers)*

怔忪 zhēngzhōng dzīvot bailēs; baidīties par savu dzīvību

征(徵) zhēng **darb.** ❶ ievākt *(nodevas)*; rekvizēt; ❷ vervēt; rekrūtēt; iesaukt karadienestā; ❸ saukt; uzaicināt *(valsts)* dienestā; ❹ meklēt *(kandidatūru)*; pieprasīt; ❺ pierādīt; apstiprināt; liecināt; ❻ izjautāt; uzzināt; pārbaudīt; ❼ apspiest niknumu; **lietv.** pazīme; simptoms; pierādījums; **īpašv.** Džen *uzv.*

征兵 zhēngbīng ❶ *milit.*iesaukt karaklausībā; ❷ rekrūtēt armijā jaunkareivjus

征兵制 zhēngbīngzhì *milit.* obligātā karadienesta sistēma; obligātais karadienests

征尘 zhēngchén ◊ ceļa putekļi *(pēdu nospiedumi ceļā)*

征调 zhēngdiào ❶ mobilizēt; iesaukt dienestā; mobilizācija; ❷ pārvietot citur; pārvietošana

征发 zhēngfā rekvizēt *(materiālos resursus)*

征伐 zhēngfá ❶ doties karagājienā; ❷ soda ekspedīcija

征帆 zhēngfān *poēt.* bura tālumā *(par kuģi, kas dodas tālā ceļā)*

征服 zhēngfú ❶ pievarēt; pakļaut; ❷ pakļaušana; apspiešana

征购 zhēnggòu ❶ pārtikas nodokļa ievākšana un produktu iepirkšana; ❷ iepirkt; iepirkšana

征候 zhēnghòu pazīme; indikācija; simptoms

征集 zhēngjí ❶ vākt; kolekcionēt; ❷ kolekcionēšana; vākšana; ❸ *vēst.* ievākt pārtikas repartīciju; ❹ iesaukt armijā

征粮 zhēngliáng ievākt pārtikas nodokli

征募 zhēngmù ❶ *milit.* iesaukt armijā; iesaukums; ❷ vākt *(līdzekļus, naudu)*

征聘 zhēngpìn uzaicināt *(darbā valsts dienestā)*

征求 zhēngqiú ❶ pieprasīt; meklēt; vākt *(idejas, viedokļus)*; ❷ vervēt; izziņot konkursu

征实 zhēngshí ievākt nodokļus graudā

征收 zhēngshōu ievākt nodokļus; vākt nodevas

征税 zhēngshuì vākt nodokļus

征讨 zhēngtǎo doties soda ekspedīcijā

征途 zhēngtú ceļojums; ceļš

征象 zhēngxiàng pazīme; simptoms

征询 zhēngxún pieprasīt; pieprasījums

征引 zhēngyǐn ❶ *(kaut ko)* citēt pierādījuma nolūkā; ❷ izvirzīt; rekomendēt *(dienestam)*

征用 zhēngyòng ❶ rekvizēt; atsavināt par labu valstij; rekvizīcija; ❷ iesaukt armijā

征战 zhēngzhàn doties kara gājienā; kara gājiens

征召 zhēngzhào ❶ vervēt; iesaukt karadienestā; ❷ vervēšana; iesaukums; ❸ uzaicināt valsts dienestā

征兆 zhēngzhào ❶ *(iepriekšēja)* pazīme; pazīme; ❷ simptoms; ❸ liecība

挣 zhēng/zhèng **darb.** ❶ sasprindzināt spēkus; pielikt spēku; ❷ uzstiept; nostiept; **īp.** skaists; pievilcīgs

挣扎 zhēngzhá ❶ cīnīties ar pēdējiem spēkiem *(sasprindzināt visus atlikušos spēkus)*; ❷ spirināties; raustīties

峥 zhēng **lietv.** kalnu krauja; **īp.** stāvs; svērtenisks

峥嵘 zhēngróng ❶ visaugstākais; *(kalns)* kas iesniedzās mākoņos; ❷ izcils; neparasts; reti sastopams *(talants)*; ❸ visdziļākais; līdzīgs bezdibenim; ❹ kā smaga nasta *(par ilgajiem dzīves gadiem)*; ❺ ledains *(vējš)*

狰 zhēng **lietv.** *mit.* zvērs ar leoparda ķermeni, vienu ragu un piecām astēm; ❷ *mit.* spārnota lapsa

狰狞 zhēngníng ❶ nikns; plēsīgs; ļauns; ❷ zvērīgs

症(癥) zhēng/zhèng **sast.**

症结 zhēngjié ❶ vaina; kavēklis; šķērslis; ❷ *med.* aizcietējums; ciets vēders

睁 zhēng **darb.** atvērt acis

睁开 zhēngkāi atvērt *(acis)*

睁眼瞎子 zhēngyǎn xiā·zi ◊ aklais ar atvērtām acīm *(analfabēts)*

睁一只眼, 闭一只眼 zhēng yī zhī yǎn, bì yī zhī yǎn ◊ viena acs vaļā, otra aizmiegta *(skatīties caur pirkstiem)*

睁着眼睛说瞎话 zhēng·zhe yǎn·jing shuō xiāhuà melot, acīs skatoties *(melot bez jebkādiem sirdsapziņas pārmetumiem)*

铮(錚)

zhēng **onom.** metāla šķindoņas skaņas atdarinājums

铮锹 zhēngcōng *(metāla šķindoņas atdarinājums)* dzinn! dzinn!

铮铮 zhēngzhēng ❶ stingrs, nesalaužams *(cilvēks)*; ❷ *(metāla šķindoņas atdarinājums)* dzinn! dzinn!

筝

zhēng **lietv.** *(koklei līdzīgs instruments ar 13–16 stīgām)*

蒸

zhēng **īp.** ❶ karsts; sutīgs; ❷ tvaicēt; vārīt uz tvaika; ❸ *tehn.* iztvaicēt

蒸饼 zhēngbǐng *kulin.* uz tvaika vārīti plāceņi *(ar krustveida ornamentu)*

蒸发 zhēngfā ❶ iztvaikot; izgarot; ❷ izgarošana; iztvaikošana; ❸ tvaicēt; tvaicēšana

蒸发器 zhēngfāqì *tehn.* tvaicējamais aparāts; evaporators

蒸锅 zhēngguō *(rīsa; virtuļu u.c.)* vārīšanai uz tvaika domāts katls

蒸饺 zhēngjiǎo uz tvaika vārīt pelmeņus *(vārīt uz tvaika pelmeņus)*

蒸馏 zhēngliú ❶ pārtvaicēt; pārtvaicēšana; destilēt; destilācija; destilēts; ❷ tvaicēt *(par sutīgu karstumu)*; ❸ vārīt uz tvaika

蒸馏器 zhēngliúqì ❶ *tehn.* pārtvaicējamais aparāts; destilācijas aparāts; ❷ *ķīm.* retorte

蒸馏室 zhēngliúshì destilācijas telpa

蒸馏水 zhēngliúshuǐ destilēts ūdens

蒸馏塔 zhēngliútǎ *tehn.* destilācijas aparāts

蒸笼 zhēnglóng *(no bambusa pīts)* režģis pelmeņu, virtuļu u.c. vārīšanai uz tvaika

蒸气 zhēngqì *fiz.* tvaiks

蒸汽 zhēngqì sk. 蒸气

蒸汽锤 zhēngqìchuí *tehn.* tvaika veseris

蒸汽管 zhēngqìguǎn *tehn.* tvaika caurule

蒸汽机 zhēngqìjī *tehn.* tvaika mašīna

蒸汽浴 zhēngqìyù *tehn., med.* tvaika vanna

蒸热 zhēngrè sildīt uz tvaika

蒸食 zhēng·shi uz tvaika gatavots ēdiens *(pelmeņi; virtuļi u.c.)*

蒸熟 zhēngshú ❶ tvaicēt; ❷ uz tvaika gatavot ēdienu

蒸腾 zhēngténg ❶ celties gaisā; celties augšā; ❷ transpirēt; transpirācija

蒸蒸日上 zhēngzhēng-rìshàng nepārtraukti augt; strauji attīstīties

蒸煮器 zhēngzhǔqì *tehn. (hermētiski noslēgts)* tvaicēšanas trauks; tvaicēšanas aparāts

拯

zhěng **darb.** ❶ palīdzēt; atbalstīt; glābt; ❷ atbrīvot

拯救 zhěngjiù ❶ palīdzēt; glābt; atbalstīt; ❷ atbrīvot

整

zhěng **darb.** ❶ savest kārtībā; sakārtot; ❷ noregulēt *(mehānismu; pulksteni u.c.)*; ❸ uzvilkt *(buru)*; ❹ tīrīt; ❺ izlīdzināt; nostādīt ierindā; nostāties ierindā; ❻ nokritizēt; saukt pie kārtības; ❼ *dial.* gatavot ēdienu; ❽ *dial.* nomedīt *(zvēru)*; ❾ sagādāt daudz raižu; nodarīt postu; **īp.** ❶ vesels; pilns; ❷ pilnvērtīgs; akurāts; darba kārtībā; **apst.** ❶ viss; pilnībā; ❷ precīzi; akurāt

整备 zhěngbèi ❶ vākt kopā; komplektēt; ❷ *tehn.* noregulēt *(mehānismu; mašīnu u.c.)*

整编 zhěngbiān *milit.* pārformēt karaspēka daļas

整补 zhěngbǔ *milit.* papildus nokomplektēt karaspēka daļas

整步 zhěngbù *el.* sinhronizēt; sinhronizācija

整步器 zhěngbùqì *tehn.* sinhronizators

整饬 zhěngchì ❶ savest kārtībā; ❷ sakārtots; savests kārtībā

整除 zhěngchú *mat.* dalīties bez atlikuma; dalāmība

整党 zhěngdǎng konsolidēt partijas organizāciju; *(ĶKP)* rindu konsolidācija

整地 zhěngdì *lauks.* sagatavot augsni sējai; augsnes sagatavošana

整顿 zhěngdùn ❶ savest kārtībā; savest kārtībā atbilstoši normai; ❷ *milit.* nostādīt ierindā karaspēku; izlīdzināt ierindu; izvietoties noteiktā kārtībā

整风 zhěngfēng *polit.* uzlabot ĶKP darba stilu *(kampaņa par pareizu ĶKP darba stilu)*

整改 zhěnggǎi savest kārtībā; sakārtot *(partijas rindas)* un izlabot kļūdas

整个 zhěnggè vesels; pilns; pilnībā; viss

整洁 zhěngjié ❶ akurāts; tīrs; ❷ akurātība; tīrība

整经 zhěngjīng *tekstil. (dzijas)* sašķērējums

整经机 zhěngjīngjī *tekstil.* šķērēšanas *(šķērējamā)* mašīna

整理 zhěnglǐ ❶ savest kārtībā; noregulēt; ❷ konsolidēt; ❸ summēt *(viedokļus u.c.)*

整料 zhěngliào pilnvērtīgs, derīgs materiāls

整流 zhěngliú ❶ *el.* iztaisnot; komutēt; ❷ iztaisnošana; komutēšana

整流带 zhěngliúdài *av.* aptecētājs

整流管 zhěngliúguǎn *radioteh.* taisngrieža lampa; kenotrons

整流片 zhěngliúpiàn sk. 整流带

整流器 zhěngliúqì *el.* taisngriezis

整流子 zhěngliúzǐ *el.* komutators; kolektors

整年 zhěngnián visu gadu; cauru gadu

整齐 zhěngqí ❶ pareizs; regulārs; ritmisks; vienv-

Z

eidīgs; simetrisks; ❷ pilnīgā kārtībā; labā kārtībā; akurāts; ❸ savest kārtībā; ❹ *milit.* izlīdzināt ierindu; izlīdzināties; ❺ standartizēt

整容 zhěngróng savest sevi kārtībā; sakārtoties; sakārtot frizūru

整容室 zhěngróngshì kosmētiskais kabinets

整容术 zhěngróngshù plastiskā operācija

整式 zhěngshì *mat.* vesela racionāla funkcija

整数 zhěngshù ❶ *mat.* vesels skaitlis; ❷ apaļš skaitlis

整体 zhěngtǐ ❶ vienots vesels; nedalāms; monolīts; ❷ viss; kopumā; summārs

整体论 zhěngtǐlùn *filoz.* holisms

整天 zhěngtiān visu dienu; caurām dienām

整形 zhěngxíng ❶ pareizas formas; ❷ *biol.* formēšanās; ❸ plastisks

整修 zhěngxiū ❶ savest kārtībā; remontēt; ❷ remonts

整训 zhěngxùn ❶ *milit.* ierindas apmācība; ❷ celt kvalifikāciju; *(darbinieku)* kvalifikācijas celšana

整月 zhěngyuè līdzīgi viens mēnesis; vesels mēnesis

整整 zhěngzhěng tieši; precīzi; akurāt

整枝 zhěngzhī *lauks.* ❶ augu formēšana; ❷ atgalošana; galotnīšu aplaušana; pazarīšu izkniebšana

整枝剪 zhěngzhījiǎn *lauks.* dārza šķēres

整指数 zhěngzhǐshù *mat.* vesels rādītājs

整治 zhěngzhì ❶ savest kārtībā; izremontēt; ❷ gatavot *(ēdienu)*; ❸ *sar.* pievilkt grožus; nostrostēt *(kādu)*; saukt pie kārtības

整装待发 zhěngzhuāng-dàifā ❶ pilnībā sagatavoties ceļojumam *(būt pilnīgi gatavam doties ceļā)*; ❷ pilnīgā gatavībā gaidīt tālākos rīkojumus

正 zhèng/zhēng **īp.** ❶ taisns; pareizs; tiešs; ❷ taisnīgs; godīgs; nosvērts; principiāls; atklāts; ❸ likumīgs *(mantinieks u.c.)*; tiešs *(radinieks)*; ❹ ortodoksāls; ❺ galvenais; oficiālais; parādes; ❻ atbilstošs; piemērots; ērts; ❼ tīrs *(bez piemaisījuma)*; ❽ gluds; ❾ vienkrāsains; ❿ *mat.* pozitīvs; pluss; **apst.** ❶ taisni; ❷ cienīgi; cēli; ❸ pilnībā; pavisam; ❹ tiešām; patiesi; tik tiešām; ❺ akurāt; pašā laikā; precīzi; **lietv.** ❶ pareizā *(taisnīgā; mūsu)* puse *(militāra vai cita konflikta apstākļos)*; ❷ *vēst.* galvenā sieva; galvenās sievas *(dēls)*; ❸ *glezn.* lapas priekšpuse; ❹ *(šaušanas mērķa)* centrs; **darb.** ❶ iztaisnot; izstiept; ❷ izlabot; savest kārtībā; ❸ sodīt; ❹ izlemt; izspriest; izsvērt *(paveikto)*; **saik.** pieļausim, ka; lai arī; **sk.** desmit triljonu; **īpašv.** Džen *uzv.*

正本 zhèngběn *(gleznas; grāmatas u.c.)* oriģināls

正本清源 zhèngběn-qīngyuán ◊ uzlabot pašos pamatos un attīrīt pirmavotu *(nostāties uz jauniem pamatiem; radikāla pieeja; īstenot radikālu reformu)*

正比 zhèngbǐ *mat.* atrasties tiešā proporcijā; tieši proporcionāls

正比例 zhèngbǐlì *mat.* tiešā proporcionalitāte

正步 zhèngbù *milit.* reglamenta ierindas solis

正长石 zhèngchángshí *min.* ortoklazs

正常 zhèngcháng ❶ parasts; pastāvīgs; viduvējs; normāls; ❷ *mat.*, *tehn.* normāle

正常化 zhèngchánghuà normalizēt; normalizācija; normalizēts

正大 zhèngdà godīgs; taisnīgs; pareizs

正旦 zhèngdàn ❶ jaunā gada pirmā diena; ❷ *teātr. (galvenās varones, lielākoties pozitīva tēla amplujā)*

正当 zhèngdāng pareizs; likumīgs; normāls

正当年 zhèngdāngnián pašos spēka gados; spēku pilnbriedā

正当时 zhèngdāngshí tieši laikā; savlaicīgi

正当中 zhèngdāngzhōng pats viducis; centrs; centrālais

正当 zhèngdàng ❶ taisnīgs; godīgs; ❷ pamatots

正道 zhèngdào ❶ galvenais ceļš; ❷ *novec.* lielceļš

正点 zhèngdiǎn ❶ tieši laikā; ❷ precīzi pēc saraksta

正电 zhèngdiàn *fiz.* pozitīvā elektroenerģija

正电子 zhèngdiànzǐ *fiz.* pozitrons

正殿 zhèngdiàn *vēst.* galvenā *(ceremoniju)* zāle

正多边形 zhèngduōbiānxíng *mat.* regulārais daudzstūris

正法 zhèngfǎ ❶ *rakst.* pareizs *(taisnīgs)* likums; ❷ *jur. (pēc tiesas lēmuma)* nodot publiskai sodīšanai

正方 zhèngfāng *mat.* kvadrāts; kvadrātveidīgs

正方体 zhèngfāngtǐ *mat.* kubs

正方形 zhèngfāngxíng *mat.* kvadrātveida; kvadrātveidīgs

正房 zhèngfáng ❶ galvenā ēka; galvenais korpuss; ❷ *vēst.* galvenā sieva

正告 zhènggào atklāti paziņot; brīdināt visā nopietnībā

正割 zhènggē *mat.* sekanss

正骨 zhènggǔ ievilkt *(locītavas; ekstremitātes)*

正规 zhèngguī pienācīga kārtība; regulārs; normāls

正规化 zhèngguīhuà sakārtošana; normalizācija; sakārtot; savest normālā kārtībā

正规军 zhèngguījūn *milit.* regulārā armija

正规战 zhèngguīzhàn *milit.* regulāro armiju karš *(pretstatā partizānu karam)*

正轨 zhèngguǐ ❶ pareizais ceļš; ❷ pareizs; taisns

正好 zhènghǎo ❶ ļoti labi! lieliski! ❷ akurāt; kā reiz; precīzi

正号 zhènghào *mat. (pozitīvā skaitļa zīme)* pluss

正火 zhènghuǒ *tehn.* normalizācija

正极 zhèngjí *fiz.* anods

正教 zhèngjiào ❶ pareizā mācība; ortodoksālā skola; ❷ *rel.* pareizticība; katolicisms

正襟危坐 zhèngjīn-wēizuò ◊ sakārtot drēbju stērbeles un cienīgi apsēsties *(svinīgi sēdēt,*

šādi apliecinot cieņu klātesošiem; cieņas pilna uzvedība)
正经 zhèngjīng *(konfūcisma pamatkanons 13 grāmatās)*
正经 zhèng·jing ❶ pareizs; godīgs; nopietns; ❷ pamatīgs; attiecīgs; ❸ pieklājīgs; cienīgs; brašs
正剧 zhèngjù *teātr.* drāma
正楷 zhèngkǎi vispārpieņemtā hieroglifu standartrakstība *(sk. 楷书 kaišu)*
正理 zhènglǐ ❶ attiecīgā kārtība; ❷ pareizs risinājums
正路 zhènglù ❶ pareizais ceļš; īstenā mācība; ❷ ortodoksāls; regulārs
正门 zhèngmén galvenā ieeja; portāls
正面 zhèngmiàn ❶ virspuse; fasādes puse; ❷ *milit.* fronte; frontāls; ❸ pozitīvā puse; pozitīvs; konstruktīvs
正面图 zhèngmiàntú *tehn.* frontālā projekcija; fasāde
正派 zhèngpài ❶ pareizs; taisns; godīgs; ortodoksāls; ❷ tiešais pēcnācējs; tiešais radinieks
正片 zhèngpiàn ❶ *fot.* pozitīvs; ❷ pozitīvā kinolente; ❸ fotouzņēmums
正气 zhèngqì ❶ godīgums; tiešums; ❷ taisnīguma jūtas; ❸ veselīga atmosfēra
正巧 zhèngqiǎo kāda veiksme! laimīga sagadīšanās! pašā laikā! uz labu laimi!
正切 zhèngqiē *mat.* tangenss
正取 zhèngqǔ *vēst.* ieskaitīt *(mācību iestādē pēc eksāmenu nokārtošanas)*
正确 zhèngquè ❶ īstens; patiess; ❷ precīzs; pareizs; ❸ precīzi; pareizi
正人君子 zhèngrén-jūnzǐ ❶ *vēst.* cildens vīrs; īsts goda vīrs *(džentlmenis)*; ❷ *iron.* pati pilnība; taisns cilvēks
正三角形 zhèngsānjiǎoxíng *mat.* vienādmalu trīsstūris
正色 zhèngsè ❶ *fiz.* pamatkrāsa; tīra krāsa; ❷ stingrs izskats; nopietna sejas izteiksme; ❸ dabīgs izskats; dabīga krāsa; ❹ skaistums; pati pilnība; ❺ *teātr.* galvenā loma
正身 zhèngshēn ❶ īstā persona *(pretstatā fiktīvai personai)*; ❷ pilnveidošanās
正史 zhèngshǐ *vēst.* oficiālā Ķīnas dinastiju vēsture *(dinastiju vēsture)*
正式 zhèngshì oficiāls; formāls
正视 zhèngshì ❶ skatīties tieši, atklāti, droši *(skatīties tieši acīs)*; ❷ skatīties pareizi; normāli redzēt; ❸ *med.* emmetropisks; ❹ *opt.* ortoskopisks; ❺ pareizi izturēties *(pret kaut ko)*; īpašu uzmanību pievērst *(kaut kam)*; rēķināties *(ar kaut ko)*
正视图 zhèngshìtú sk. 正面图
正事 zhèngshì ❶ taisnīga lieta; nopietna lieta; ❷ *(valsts)* dienesta lieta; ❸ pamatnodarbošanās
正室 zhèngshì ❶ galvenā zāle; ❷ *vēst.* galvenā sieva; ❸ galvenās sievas bērni
正是 zhèngshì pilnīgi pareizi; tieši tā
正数 zhèngshù ❶ *mat.* pozitīvs lielums; pozitīvs skaitlis; ❷ tiešā secībā; pēc kārtas – no augšas uz apakšu
正题 zhèngtí ❶ *filoz.* tēze; ❷ galvenā tēma
正体 zhèngtǐ ❶ pareizs stils; attiecīgs izskats; ❷ galvenais variants; oficiālais *(hieroglifa)* pieraksts; ❸ vecākais dēls; mantinieks
正厅 zhèngtīng ❶ galvenā zāle; ❷ parters
正统 zhèngtǒng ❶ tiešā ģenealoģiskā līnija; likumīga *(dinastija)*; legāls; ❷ pareizs; ortodoksāls
正文 zhèngwén ❶ oriģināls teksts; ❷ pamatteksts *(bez komentāra)*; ❸ lietas būtība
正午 zhèngwǔ pusdiena; dienvidus; dienas vidus
正误 zhèngwù labot kļūdas; lasīt korektūru
正误表 zhèngwùbiǎo drukas kļūdu saraksts
正弦 zhèngxián *mat.* sinuss; sinusoidāls
正凶 zhèngxiōng *jur.* galvenais noziedznieks
正盐 zhèngyán *ķīm. (metāla)* oksīda sāls; neitrālā sāls
正颜厉色 zhèngyán-lìsè ❶ pieņemt stingru *(bargu)* sejas izteiksmi *(ar bargu sejas izteiksmi)*; ❷ bargi; stingri
正业 zhèngyè ❶ galvenā nodarbošanās; pastāvīgā profesija; ❷ attiecīgā nodarbošanās
正义 zhèngyì ❶ patiesība; taisnīgums; taisnība; taisnīgs *(karš)*; ❷ pareizā būtība *(jēga)*; patiesā nozīme *(viens no klasisko tekstu komentāru nosaukumiem)*
正义感 zhèngyìgǎn taisnīguma izjūta
正义性 zhèngyìxìng taisnīgums
正音 zhèngyīn ❶ labot izrunu; labot kļūdas lasīšanā; ❷ standartizruna
正音法 zhèngyīnfǎ *lingv.* ortoepija
正在 zhèngzài ❶ tieši patlaban; kā reiz; ❷ būt *(atrasties)*...procesā; būt *(tapšanas stadijā)* *(❶ norāda uz darbības ilgstošo raksturu; ❷ konstrukcija bieži beidzas ar postpozīciju 中)*
正直 zhèngzhí ❶ patiess; tiešs; vienkāršs; godīgs; ❷ patiesi; tieši; godīgi; ❸ taisnīgs; objektīvs
正中 zhèngzhōng pats vidus; centrs; centrālais
正中下怀 zhèngzhòng-xiàhuái ❶ *(tas)* kas iet pie sirds; *(tas)* kas ir pa prātam; ❷ atbilstošs vēlmēm
正字 zhèngzì ❶ hieroglifa standartpieraksts; ❷ labot *(uzrakstītos)* hieroglifus; ❸ *(ierēdnis)* teksta korektors
正字法 zhèngzìfǎ pareizrakstība; ortogrāfija
正宗 zhèngzōng ❶ galvenā skola; ortodoksālais *(tradicionālais)* strāvojums; ❷ pareizs; klasisks
正座 zhèngzuò centrālās vietas *(kinozālē; teātrī u.c.)*; parters

证(證) zhèng **darb.** ❶ pierādīt; liecināt;

apliecināt; ❸ īstenot; realizēt; ❹ sasniegt *(zināmu stāvokli)*; ❺ noskaidrot; ❻ nosūdzēt *(kādu)*; denuncēt; ❼ pārliecināt; **lietv.** ❽ pierādījums; liecība; ❾ apliecība; mandāts; diploms

证婚人 zhènghūnrén kāzu ceremonijas liecinieks

证件 zhèngjiàn ❶ *jur.* pierādījums; lietisks pierādījums; ❷ apliecība; izziņa; diploms; dokuments

证据 zhèngjù ❶ pamatojums; pierādījums; ❷ attaisnojošs dokuments

证明 zhèngmíng ❶ liecināt; apliecināt; pierādīt; ❷ apliecinošs; ❸ tikt attiecīgā veidā apliecinātam; apliecināts; pierādīts; ❹ liecība; pierādījums

证明人 zhèngmíngrén liecinieks

证明书 zhèngmíngshū apliecība; patents

证明信 zhèngmíngxìn apliecība; izziņa

证券 zhèngquàn *ekon.* vērtspapīri *(obligācijas; akcijas u.c.)*

证人 zhèng·ren liecinieks

证实 zhèngshí apliecināt; apstiprināt; pierādīt

证书 zhèngshū apliecība; diploms; patents

证物 zhèngwù *jur.* lietisks pierādījums

证验 zhèngyàn ❶ pārbaudīt; apliecināt; ❷ pārbaudīt praksē

证章 zhèngzhāng nozīmīte; žetons

诤(諍) zhèng **darb.** ❶ pamācīt; pierunāt; ❷ norādīt uz kļūdām

诤谏 zhèngjiàn pamācība; labs padoms

诤言 zhèngyán atklāti vārdi; labs padoms

诤友 zhèngyǒu *rakst.* draugs, kas norāda uz kļūdām *(labs, taisnprātīgs draugs)*

郑(鄭) zhèng **īpašv.** *saīs.* ❶ Džendžou pilsēta *(Henaņas prov. adm. centrs.)*; ❷ Džen *uzv.*

郑重 zhèngzhòng ❶ svinīgs; svarīgs; nopietns; ❷ centīgs; čakls; strādīgs; ❸ būt centīgam; būt strādīgam

政 zhèng **lietv.** ❶ *(valsts)* pārvaldīšana; valsts pārvalde; valsts pārvaldes lietas; ❷ valsts iekārta; administrācija; valdība; ❸ administratīvs; valdības; ❹ pārvaldes principi; noteikumi; ❺ likums; reglaments; statūts; norma; ❻ dienesta pienākumi; darbs; **apst.** pareizi; acīm redzami; skaidri; patiesi; **īpašv.** Džen *uzv.*

政变 zhèngbiàn valsts apvērsums

政柄 zhèngbǐng augstākā vara; *sar.* vadības groži

政策 zhèngcè politika *(taktikas izpratnē)*; politisks uzstādījums

政党 zhèngdǎng politiska partija

政敌 zhèngdí politisks pretinieks *(ienaidnieks)*

政法 zhèngfǎ ❶ *saīs.* politika un likums *(likumdošana)*; ❷ izpildvara un likumdošanas vara

政府 zhèngfǔ ❶ valdība; valdības; ❷ varas institūcija; *(apriņķa; pagasta u.c.)* pārvalde; municipalitāte

政纲 zhènggāng politiska programma *(platforma)*

政绩 zhèngjì politiska rakstura sasniegumi; valdības darbības rezultāti

政见 zhèngjiàn politiskā pārliecība; politiskie uzskati

政界 zhèngjiè politiskās aprindas

政局 zhèngjú politiskais stāvoklis *(situācija)*

政客 zhèngkè *iron.* politikānis

政令 zhènglìng ❶ valdības rīkojums; dekrēts; ❷ *(valdības)* likumdošanas aktivitātes

政论 zhènglùn ❶ politisks raksts; ❷ publicistika

政论家 zhènglùnjiā publicists

政权 zhèngquán ❶ vara; varas institūcijas; ❷ *novec.* politiskās tiesības

政事 zhèngshì ❶ pārvalde; pārvaldes lietas; ❷ politika; politisks; administratīvs

政体 zhèngtǐ pārvaldes forma; varas struktūra; politiskā iekārta

政团 zhèngtuán ❶ politiska grupa; politiska frakcija *(partijas iekšienē)*; ❷ *saīs.* politiska organizācija

政委 zhèngwěi *saīs.* komisārs

政务 zhèngwù ❶ valsts pārvaldes lietas; ❷ politisks; administratīvs

政务院 zhèngwùyuàn Valsts administratīvā padome *(ĶTR)*

政协 zhèngxié *saīs.* Politiskā konsultatīvā padome *(政协会议)*

政治 zhèngzhì politika *(kā darbošanās joma)*; politiskā pārvalde; politisks

政治部 zhèngzhìbù politpārvalde; *(armijas galvenā)* politpārvalde

政治犯 zhèngzhìfàn ❶ politisks noziedznieks; ❷ politieslodzītais

政治家 zhèngzhìjiā politisks darbinieks; politiķis

政治经济学 zhèngzhì jīngjìxué politekonomija

政治局 zhèngzhìjú politbirojs

挣 zhèng/zhēng **darb.** ❶ sasprindzināt spēkus; pielikt spēku; ❷ uzstiept; nostiept; ❸ pelnīt iztiku; iegūt eksistences līdzekļus; **īp.** skaists; pievilcīgs

挣揣 zhèngchuài ❶ turēties no visa spēka; ❷ palīdzēt ar pēdējiem spēkiem

挣断 zhèngduàn saraut *(važas)*

挣命 zhèngmìng izmisīgi cīnīties par savu dzīvību; drudžaini cīnīties ar nāvi

挣脱 zhèngtuō ❶ atbrīvot *(roku)*; izraut *(roku)*; ❷ izrauties; atbrīvoties

症(證) zhèng/zhēng **lietv.** ❶ slimība; saslimšana; kaite; vaina; ❷ *saīs.* slimības simptoms

症候 zhèng·hou ❶ *med.* akūta slimība; ❷ *med.* slimības simptoms; ❸ *dial.* slikta pazīme; ļaunas valodas

症状 zhèngzhuàng *med.* slimības simptoms

zhi

之 zhī **palīgv.** ❶ *rakstu valodas palīgvārds, kas atdala apzīmētāju no apzīmējamā vārda vai noformē atributīvo vārdkopu;* ❷ *rakstu valodā šāda atributīva vārdkopa bieži tiek izmantota remarkās vai komentāros;* ❸ *senajā un arī mūsdienu valodā tiek izmantots daļskaitļu vai procentu apzīmēšanai:* 三分之二 *divas trešdaļas;* 百分之五十以上 *vairāk par 50%;* **darb.** ❶ iet pie; atnākt pie; ❷ aiziet līdz; aizbraukt līdz; ❸ skart *(kaut ko)*; attiekties *(uz kaut ko)*; ❹ atstāt; nodot tālāk; atdot *(citam)*; ❺ laist *(saknes)*; raisīt *(pumpurus)*; ❻ izmantot *(darbā)*; nozīmēt *(amatā)*; **pr.** attiecībā *(uz kaut ko)*; skarot *(kaut ko)*; **vietn.** ❶ šis; tas; ❷ viņa; viņas; viņu; **saik.** ❶ vai; vai nu; ❷ un; kā arī; ❸ ja; gadījumā, ja; **īpašv.** Dži *uzv.*

之后 zhīhòu pēc tam; pēc tam, kad

之乎者也 zhī-hū-zhě-yě ❶ *(četri visbiežāk lietotie palīgvārdi senķīniešu rakstu valodā)*; ❷ *(klasiskā rakstu valoda)*; ❸ *iron.* klasiskā ķīniešu izglītība *(grāmatu tārps; burta kalps)*

之间 zhījiān ❶ starp *(piem., starp kalnu un upi; starp kokiem)*; ❷ *(noteiktā)* laikā

之内 zhīnèi ❶ *(noteiktā)* laikā; ❷ *(likuma; reglamenta u.c.)* ietvaros

之前 zhīqián ❶ pirms; pirms tam, kā; ❷ *(noteiktā)* laikā

之上 zhīshàng uz; virs; virs visiem

之外 zhīwài bez tam; izņemot; atskaitot

之下 zhīxià *(kāda)* vadībā

之中 zhīzhōng ❶ starp *(kaut ko)*; *(kaut kā)* vidū; ❷ *(noteiktā)* laikā

支 zhī **darb.** ❶ atbalstīt; balstīt; turēt; ❷ cerēt *(uz kaut ko)*; aprēķināt; izskaitļot; ❸ ciest; paciest; izturēt; ❹ izmaksāt; tērēt; asignēt; izdot; ❺ ņemt; noņemt no rēķina; ❻ ievilkt; aizkavēt *(lietu kārtošanu)*; atlikt; ❼ ar viltību tikt vaļā *(no kaut kā)*; ❽ *dial.* klausīties ar abām ausīm; **lietv.** ❶ izmaksas; tēriņi; ❷ balsts; stabs; kolonna; ❸ zars; atzars; ❹ *(radniecības)* sānu līnija; ❺ „Zemes zari" 地支– divpadsmitzīmju cikla zīmes; ❻ svece *(elektriskās gaismas vienība)*; ❼ dzijas šķeteres №; **īpašv.** *bud., jap. saīs.* Ķīna支那; ❷ Dži *uzv.*; **skait.** *zīmuļiem u.c. īsiem priekšmetiem; karaspēka daļām un cilvēku grupām; melodijām; (grāmatved.) izdevumu un ienākumu posteņiem; (īpašuma) daļām*

支部 zhībù ❶ filiāle; nodaļa; ❷ *(partijas)* šūniņa

支差 zhīchāi pildīt valsts darba klausību

支撑 zhīchēng ❶ balstīt; atbalstīt; atbalstīties *(ar rokām)*; ❷ *(ģimenes apgādnieka)* atbalsts; ❸ ar pūlēm izturēt; tik tikko spēt turēties; ❹ *celtn.* balsts; stiprinājums

支持 zhīchí ❶ atbalstīt; izpildīt; ❷ atbalsts; palīdzība; ❸ tikt *(ar kaut ko)* galā; turēties; izturēt; ❹ atbilst *(prasībām)*; ❺ sagādāt vajadzīgos līdzekļus

支出 zhīchū ❶ izdevumi; tēriņi; ❷ *grāmatved.* izdevumu postenis; asignējums; ❸ izlietot; izmaksāt

支绌 zhīchù ❶ ciest *(līdzekļu; speciālistu u.c.)* trūkumu; trūkt; pietrūkt; ❷ trūkums; deficīts

支点 zhīdiǎn ❶ *tehn.* balsts; *(sviras)* atbalsta punkts; ❷ atbalsta moments

支店 zhīdiàn nodaļa; *(tirdzniecības uzņēmuma)* filiāle

支队 zhīduì *milit.* atsevišķa vienība; *(noteiktu uzdevumu veikšanai paredzēta)* apakšnodaļa *(nodaļa)*

支付 zhīfù ❶ maksāt; norēķināties; ❷ izmaksāt; ❸ nomaksa; *(noteiktu summu)* izmaksa; norēķins

支付额 zhīfù'é maksājumu aprite *(apgrozījums)*

支杆 zhīgān *tehn.* statnis; statne

支管 zhīguǎn *tehn.* īscaurule; caurules atzars

支架 zhījià ❶ balsts; atbalsts; karkass; ❷ masts; ❸ stiprinājums; ❹ balstīt; atbalstīt; ❺ aizkavēt; apstādināt; ❻ izturēt spiedienu; ❼ *tehn.* kronšteins

支解 zhījiě ❶ nocirst ekstremitātes; saciršana gabalos *(nāves soda veids senajā Ķīnā)*; ❷ sadalīt; saskaldīt

支离 zhīlí ❶ izklīst; izkliedēties; ❷ kļūt nesakarīgai *(par valodu vai runu)*; kļūt neskaidrai; kļūt juceklīgai *(par valodu)*

支离破碎 zhīlí-pòsuì izkaisīties; izbārstīties *(sabirt drumslu drumslās)*

支流 zhīliú ❶ caurteka; upes atteka; ❷ *pārn.* blakus parādība; blakus efekts

支脉 zhīmài ❶ *anat.* asinsvadu sazarošanās; ❷ *(kalnu grēdas)* atzars

支派 zhīpài filiāle; apakšnodaļa; atzars

支配 zhīpèi ❶ vadīt; rīkot; komandēt; kontrolēt; ❷ rīkojums; ❸ sadalīt; sadale; ❹ izvietojums; izkārtojums; sakārtojums

支配词 zhīpèicí *lingv.* pārvaldošais vārds

支票 zhīpiào ❶ *(naudas)* čeks; akreditīvs; vekselis; kvīts; ❷ *fin.* bona

支票簿 zhīpiàobù čeku grāmatiņa

支气管 zhīqìguǎn *anat.* bronhs; bronhiāls

支气管炎 zhīqìguǎnyán *med.* bronhīts

支前 zhīqián *milit.* atbalstīt fronti; sniegt atbalstu frontei

支渠 zhīqú *hidrotehn.* novadkanāls

支取 zhīqǔ saņemt; ņemt *(naudu avansā; no tekošā rēķina u.c.)*

支使 zhī·shi aizsūtīt; nosūtīt; sūtīt komandējumā

支书 zhīshū *(partijas šūniņas)* sekretārs

支数 zhīshù *tekstil.* diega vai dzijas №
支吾 zhī·wu ❶ mānīt; muļķot; izvairīties *(no atbildes)*; atrunāties; ❷ *sar.* murmulēt; murkšķēt; tūļāties
支线 zhīxiàn *dzelzc.* zars; atzars
支应 zhīyìng ❶ tikt galā *(ar kādu darbu)*; spēt veikt *(noteiktu)* darbu; ❷ apgādāt *(fronti u.c.)*; ❸ dežūrēt
支援 zhīyuán ❶ pastiprināt; ❷ atbalstīt; sniegt atbalstu; ❸ *milit.* atbalsts kaujas laukā
支着儿 zhīzhāor piedāvāt risinājumu; piedāvāt plānu; ieteikt
支柱 zhīzhù ❶ balsts; stabs; ❷ *tehn.* statnis; balsts; ❸ pamats; ❹ *(sabiedrības)* balsts; ❺ *jūrn.* klājbalsts
支子 zhī·zi balsts
支座 zhīzuò *tehn.* ligzda; balsta kāja

汁
zhī **lietv.** ❶ šķidrums; mitrums; sula; ❷ mērce; novārījums; ❸ sniegs ar lietu; slapjš sniegs

只(隻)
zhī/zhǐ **īp.** ❶ viens vienīgs; atsevišķs; vientuļš; ❷ nepāru; **skait.** ❶ *ausīm, acīm, rokām;* ❷ *trušiem, pīlēm u.c. putniem*; ❸ *laivām*; **īpašv.** Dži *uzv.*

只身 zhīshēn ❶ viens; atsevišķs; ❷ vienatnē

芝
zhī **lietv.** piepe *(ilgdzīvošanas un laimes simbols)*; **īpašv.** Dži *uzv.*

芝麻 zhī·ma ❶ *bot.* Austrumu sezams *(Sesamum orientale)*; ❷ sezama sēkliņa; *tēl.* niecīgs; sīks
芝麻酱 zhī·majiàng sezama mērce
芝麻油 zhī·mayóu sezama eļļa

吱
zhī/zī **onom.** pīkstēšanas vai čiepstēšanas skaņas atdarinājums; **darb.** pīkstēt; čiepstēt

枝
zhī **lietv.** ❶ zars; zariņš; atzars; *pārn.* atzarojums; **darb.** ❶ dzīt zarus; atzaroties; sazaroties; ❷ nostiprināt; atbalstīt; **īp.** ❶ nesaistīts; izkliedēts; ❷ izklaidīgs; **skait.** ziediem; gareniem priekšmetiem, *piem., otām,* šautenēm u.c.; **īpašv.** Dži *uzv.*

枝杈 zhīchà sazarojums; atzars; stakle; žāklis
枝接 zhījiē *lauks.* potēšana ar potzara palīdzību
枝节 zhījié ❶ mazsvarīgs; sīks; ❷ *(bieži nepatīkams)* sīkums; ❸ neparedzēti sarežģījumi; aizķeršanās
枝解 zhījiě ❶ nocirst ekstremitātes; sacirst gabalos *(nāves sods senajā Ķīnā)*; ❷ sadalīt; saskaldīt
枝蔓 zhīmàn ◊ zari un augu stīgas *(kaut kas sarežģīts, saputrots; mazsvarīgas sīkas detaļas)*
枝条 zhītiáo ❶ *bot.* lapas kātiņš; ❷ zariņš
枝梧 zhīwú kļūdīties; kļūda; kļūdains; nepareizs
枝叶 zhīyè ❶ zari un lapotne; ❷ sīkas detaļas; dažādi sīkumi
枝子 zhī·zi sk. 枝条

知
zhī **darb.** ❶ zināt; turēt atmiņā; atcerēties; ❷ *(kaut ko)* labi pārzināt; labi izprast; būt zinošam *(kādā jomā)*; ❸ izjust *(sāpes)*; apzināties; *(kaut ko)* uztvert; uzņemt; ❹ būt pazīstamam *(ar kādu)*; pazīt pēc ārējā izskata; pazīties; draudzēties; uzturēt draudzību; ❺ pārvaldīt; valdīt; būt zemes *(apgabala)* valdniekam; **lietv.** ❶ apziņa; zināšanas; erudīcija; ❷ prāts; saprāts; ❸ *(ciemiņu)* uzņemšana; sakari; pazīšanās; ❹ draugs; paziņa; ❺ *rakst.* uzmanība; atzinība; **īpašv.** Dži *uzv.*

知单 zhīdān ❶ *(rakstisks apkārtraksts)* paziņojums; ❷ *(uz pieņemšanu uzaicināto)* saraksts *(kurā katrs uzaicinātais parakstās 知 „uzaicinājumu saņēmu")*
知道 zhī·dao zināt; saprast; uzzināt
知底 zhīdǐ pilnībā pārzināt; zināt visos sīkumos
知法犯法 zhīfǎ-fànfǎ pārzināt likumus un tos pārkāpt *(apzināta likumu pārkāpšana)*
知府 zhīfǔ *vēst.* apgabala valdnieks
知会 zhī·hui ❶ *ofic.* darīt zināmu *(pakļautajām instancēm)*; informēt; ❷ informatīva vēstule; *(rakstisks)* paziņojums
知己 zhījǐ ❶ saprast vienam otru; savstarpēja saprašanās; ❷ tuvs *(sirsnīgs)* draugs; sirdsdraugs
知己话 zhījǐhuà sirsnīgi *(silti)* vārdi
知己知彼 zhījǐzhībǐ pazīt pašam sevi un citus cilvēkus *(pretinieku)*
知交 zhījiāo sirsnīga draudzība; sirdsdraugs
知觉 zhījué ❶ apziņa; jūtas; ❷ apzināties; just; ❸ jūtīgums; jūtīgs
知了 zhīliǎo *zool.* cikāde *(Cicadidae)*
知名 zhīmíng būt plaši pazīstamam
知情 zhīqíng ❶ izprast apstākļus *(būt labi informētam; būt lietas kursā)*; ❷ apzināti; apzinoties
知情人 zhīqíngrén uzticības persona *(cilvēks, kam zināmi noslēpumi)*
知情达理 zhīqíng-dálǐ ❶ saprast cilvēkus un pārzināt lietas; ❷ atsaucīgs un vērīgs
知趣 zhīqù ❶ vērīgi uztvert citu noskaņojumus *(saprast citu vēlmes; rēķināties ar cilvēkiem)*; ❷ atsaucīgs
知人论世 zhīrén-lùnshì izprast cilvēkus un orientēties *(veicamajās)* lietās; prast novērtēt *(apstākļus u.c.)*
知人之明 zhīrénzhīmíng spēja izprast cilvēkus *(spēja iepazīt cilvēkus)*
知人知面不知心 zhī rén zhī miàn bù zhī xīn pazīt cilvēku, bet nepazīt tā dvēseli *(otra dvēselē ieskatīties nevar)*
知事 zhīshì zinošs cilvēks; cilvēks, kas pārzina *(savu)* lietu
知识 zhī·shi zināšanas; intelekts; erudīcija
知识分子 zhī·shifènzǐ inteliģence *(sabiedrības daļa)*; inteliģents
知识化 zhī·shihuà zināšanu apgūšana
知识界 zhī·shijiè inteliģences aprindas; inteliģence

知识青年 zhī·shi qīngnián ❶ skolu jaunatne; ❷ jaunatne ar skolas zināšanām *(skolas zināšanas ieguvusī jaunatne)*

知无不言，言无不尽 zhī wú bù yán,yán wú bù jìn saki līdz pēdējam – visu, ko zini *(saki visu ko tu zini, neko nenoklusējot; pilnībā atklāt kārtis)*

知悉 zhīxī uzzināt; iepazīties; tikt informētam *(par kaut ko)*

知县 zhīxiàn *vēst.* apriņka priekšnieks

知心 zhīxīn ❶ pazīt dvēseli; ❷ sirsnīgs; tuvs; intīms; ❸ sirdsdraugs

知心话 zhīxīnhuà ❶ sirsnīgi vārdi; ❷ tuvs draugs

知音 zhīyīn ❶ mūzikas pazinējs; ❷ sirsnīgs draugs

知遇 zhīyù iemantot cieņu; tikt augstu vērtētam; izpelnīties siltu attieksmi

知照 zhīzhào *ofic.* darīt zināmu *(padotajiem)*

知足 zhīzú ❶ zināt mēru; ❷ būt apmierinātam ar savu likteni

肢 zhī **lietv.** *anat.* ekstremitāte

肢解 zhījiě ❶ nocirst ekstremitātes; saciršana gabalos *(nāves sods senajā Ķīnā)*; ❷ sadalīt; sacirst

肢体 zhītǐ ❶ ķermenis; ❷ ekstremitātes un ķermenis

织(織) zhī **darb.** aust; adīt; pīt *(no zīda; kokvilnas; liniem; vilnas; ādas; šķiedrām; augiem)*; **lietv.** ❶ aušana *(kā amats)*; ❷ rakstains zīda audums; brokāts; atlass; **īp.** rakstains; ornamentiem klāts

织补 zhībǔ lāpīt; stiprināt ielāpu

织带机 zhīdàijī *tekstil.* lenšu stelles

织机 zhījī *tekstil.* stelles

织锦 zhījǐn ❶ aust brokātu; ❷ rakstains zīda audums; brokāta satīns

织锦缎 zhījǐnduàn brokāts; rakstains zīds; atlass

织女 zhīnǚ audēja

织女星 zhīnǚxīng *astr.* Audēja; Vega

织袜厂 zhīwàchǎng zeķu un trikotāžas izstrādājumu fabrika

织物 zhīwù audums *(īpaši – krāsains vai raks-tains)*

栀(梔) zhī **sast.**

栀子 zhī·zi *bot.* jasmīnveida gārdenija *(Gardenia jasminoides)*

脂 zhī **darb.** ieziest *(ar ratu smēri)*; iesmērēt *(ar ratu smēri)*; **lietv.** ❶ *(dzīvnieku)* tauki; speķis; ❷ krēms; pomāde; sarkanais smiņķis; ❸ *(augu)* sula; ❹ *(tautas)* asinis; ❺ bagātība; greznība; **īp.** taukains; nospeķots; notaukots; **īpašv.** Dži *uzv.*

脂肪 zhīfáng ❶ *(dzīvnieku)* tauki; speķis; ❷ taukains; trekns

脂肪酸 zhīfángsuān *ķīm.* taukainās skābes

脂粉 zhīfěn ❶ sarkanais smiņķis un pūderis; kosmētika; ❷ sievietes; daiļais dzimums; sieviešu

脂粉气 zhīfěnqì sievišķība; sievišķīgs

脂膏 zhīgāo ❶ speķis; tauki; taukains; ❷ *(tautas)* asinis; ❸ ienesīga vieta *(silta vietiņa)*

脂类 zhīlèi lipoīdi *(dzīvnieku vai augu izcelsmes taukiem līdzīgas organiskās vielas)*

脂麻 zhī·ma ❶ *bot.* sezams *(Sesamum indicum)*; ❷ *bot.* Oldhema cūknātre *(Scrophularia oldhami)*

脂油 zhīyóu ❶ cūku tauki; speķis; ❷ pomāde; trekns krēms

蜘 zhī **sast.**

蜘蛛 zhīzhū *zool.* zirneklis

蜘蛛类 zhīzhūlèi *zool.* zirnekļveidīgie *(Arachnoidea)*

蜘蛛网 zhīzhūwǎng zirnekļu tīkls

执(執) zhí **darb.** ❶ turēt rokās; ņemt; ❷ nest atbildību; izpildīt; ievērot *(likumus)*; aizsargāt; ❸ aizturēt; arestēt; ❹ stingri aizstāvēt *(savu viedokli)*; spītīgi turēties pie sava; **lietv.** ❶ apliecība; patents; ❷ kvīts; ❸ *sais.* domu biedrs; **īpašv.** Dži *uzv.*

执笔 zhíbǐ rakstīt; prast rakstīt; sacerēt

执法 zhífǎ ❶ ievērot likumus; ❷ *ķīn. astrol.* zvaigznāja dienvidu zvaigznes

执绋 zhífú ◊ *rit.* turēt rokās zārka atsaiti *(piedalīties bērēs; iet aiz zārka)*

执迷不悟 zhímí-bùwù spītīgi aizstāvēt savas kļūdas *(aizstāvēt savu kļūdaino viedokli; neatzīt kļūdas)*

执牛耳 zhí niú'ěr ◊ turēt vērsi aiz ausīm *(atrasties priekšgalā; ieņemt vadošo stāvokli)*

执拗 zhíniù stingri aizstāvēt savus uzskatus; spītīgs; nepakļāvīgs

执勤 zhíqín būt norīkojumā; atrasties norīkojumā

执事 zhíshì ❶ pārvaldīt; vadīt; ❷ *novec.(kancelejas)* vadītājs; ❸ *rit.* (*bēru*) izrīkotājs; ❹ *piekl.* cienītais kungs; ❺ sīks kalpotājs; lietvedis; ❻ *rel.* diakons; ❼ *rit.* bēru rituālā lietotie senu ieroču modeļi

执事 zhí·shi *vēst.* ceļa spieķis; zizlis

执行 zhíxíng izpildīt; izpildīšana

执行员 zhíxíngyuán *jur.* tiesu izpildītājs

执行者 zhíxíngzhě *(pavēles)* izpildītājs

执意 zhíyì ❶ stingri aizstāvēt savu viedokli; ❷ svinīgi; ❸ dedzīgi *(ar iedvesmu)*

执掌 zhízhǎng vadīt; pārvaldīt

执照 zhízhào apliecība; licence; patents

执政 zhízhèng turēt rokās vadības grožus; būt pie varas; valdīt

执政党 zhízhèngdǎng valdošā partija; pie varas esošā partija

执政者 zhízhèngzhě valdnieks

执著 zhízhuó ❶ spītēties; ❷ spītīgs

直 zhí **īp.** ❶ taisns *(bez izliekumiem)*; ❷ vertikāls; svērtenisks; stāvošs; ❸ nepārtraukts; bez apstājas;

tiešais *(reiss)*; ✪ nekavējošs; ✪ patiess; taisnprātīgs; ✪ pareizs; precīzs; taisnīgs; ✪ nejūtīgs; stīvs; stiklainas *(acis)*; nepaklausīgi *(pirksti)*; ✪ nesavtīgs; godīgs; uzticams; pozitīvs; ✪ spītīgs; stingrs; ✪ mērķtiecīgs; tīšs; **apst.** ✪ taisni; tieši; ✪ vertikāli; stāvus; ✪ nekavējoši; ✪ precīzi; ✪ spītīgi; par spīti visiem; ✪ tīšām; tīši; **darb.** ✪ iztaisnot; izstiept; ✪ nolikt vertikāli; ✪ uzlabot; pilnveidot; uzvest uz pareiza ceļa; ✪ uzskatīt par pareizu; ✪ *(morāli)* pilnveidoties; ✪ turēties *(kaut kam pretī)*; ✪ atbilst *(stāvoklim; aprēķinam)*; ✪ iekarot *(teritorijas)*; ✪ dežūrēt; ✪ būt *(noteiktā cenā)*; maksāt *(noteiktu cenu)*; ✪ pavairoties; sākties; **saik.** ✪ bet tikai; bet; ✪ kaut; kaut vai; ja tikai; **lietv.** ✪ *ķīn. kaligr.* vertikālā līnija; ✪ *(priekšmeta)* rokturis; **īpašv.** Dži *uzv.*

直播 zhíbō ✪ *lauks.* atklātā sēja; sēšana; ✪ tiešraide

直勃查语 zhíbócháyǔ čibča valodas *(Centrālās un Dienvidamerikas valstu Klusā okeāna piekrastes čibča cilšu indiāņu valodu grupa)*

直肠 zhícháng ✪ *anat.* taisnā zarna; ✪ atklāts raksturs; tiešs cilvēks

直肠炎 zhíchángyán *med.* proktīts

直肠子 zhícháng·zi atklāts, taisnprātīgs cilvēks

直翅目 zhíchìmù *zool.* taisnspārņi

直达 zhídá ✪ tiešais *(vilciens; lidojums u.c.)*; ✪ tiešs

直达车 zhídáchē *dzelzc.* tiešais vilciens

直捣黄龙 zhídǎo-Huánglóng ◊ dot triecienu pašam dzeltenajam pūķim *(ieņemt pretinieka galvaspilsētu)*

直到 zhídào līdz pat *(noteiktam laikam)*; tieši līdz *(kādai vietai)*

直根 zhígēn *bot.* mietsakne

直贡呢 zhígòngní *tekstil.* diagonāles audums

直观 zhíguān ✪ tiešā uztvere; intuīcija; intuitīvs; ✪ uzskates *(līdzekļi)*

直角 zhíjiǎo ✪ *mat.* taisnais leņķis; taisnlenķa; ✪ pareizs

直角边 zhíjiǎobiān *mat.* katete

直接 zhíjiē ✪ tiešs; tiešā *(runa)*; ✪ nekavējošs; ✪ tieši; taisni; ✪ pamatalga

直接税 zhíjiēshuì tiešais nodoklis

直截 zhíjié ✪ aptvert acumirklī; ātri *(kaut ko)* atrisināt ; ✪ gluži vienkārši; pavisam vienkārši

直截了当 zhíjié-liǎodàng tieši; bez aplinkiem

直径 zhíjìng ✪ taisni; tieši; ✪ *mat.* diametrs

直觉 zhíjué ✪ tiešā uztvere *(ar pieredzes palīdzību)*; ✪ intuīcija; intuitīvs

Z

直觉主义 zhíjuézhǔyì *filoz.* Bergsona intuitīvisms

直觉主义者 zhíjuézhǔyìzhě intuitīvisma piekritējs *(sekotājs)*

直立茎 zhílìjīng *bot.* vertikālais stiebrs

直溜溜 zhíliūliū tieši; taisni acīs

直溜 zhí·liu ✪ tiešs; tieši; ✪ atklāts *(skatiens)*; ✪ ciešs *(skatiens)*

直流 zhíliú *el.* līdzstrāva

直流电 zhíliúdiàn *el.* līdzstrāva

直眉瞪眼 zhíméi-dèngyǎn ◊ iztaisnot uzacis un izvalbīt acis *(✪ dusmoties; sadusmoties; ✪ muļķīgs izskats)*

直升飞机 zhíshēng fēijī *av.* helikopters

直属 zhíshǔ būt tieši *(pakļautam)*; tieši pakļauts; piederēt tieši *(kādam konkrētam cilvēkam u.c.)*

直率 zhíshuài tiešs; taisnprātīgs; tiešums

直爽 zhíshuǎng atklāts; tiešs; sirsnīgs

直挺挺 zhítǐngtǐng ✪ taisns; stīvs; ✪ brašs; iznesīgs; ✪ nekustīgs; nelokāms

直通 zhítōng ✪ tiešais *(vilciens)*; ✪ beznosēšanās reiss; ✪ *(maršruts)* no – uz

直系 zhíxì ✪ tiešā radniecības līnija; ✪ *vēst., saīs.* Džili 直隶militāristu kliķe *(dēvēta arī par Beijanas militāristu kliķi* – 北洋军阀Běiyáng jūnfá– *1912.–1927. g.g.)*

直辖 zhíxiá ✪ atrasties tiešā pakļautībā; ✪ tiešās *(centrālās)* pakļautības *(ĶTR administratīvā vienība)*

直辖市 zhíxiáshì ĶTR tiešās pakļautības pilsētas *(Beidzjina; Tieņdzjiņa; Šanhaja;Čuncjina)*

直线 zhíxiàn ✪ *mat.* taisna līnija; ✪ taisnu līniju veidota kontūra

直心眼儿 zhíxīnyǎnr atklāts; sirsnīgs

直性 zhíxìng tiešs *(atklāts)* raksturs; tiešums

直性子 zhíxìng·zi ✪ tiešs *(taisnprātīgs)* cilvēks; ✪ tiešs; tiešums

直言 zhíyán ✪ atklāta saruna *(runāt bez aplinkiem)*; ✪ kategoriska *(pavēle)*; neapstrīdams

直译 zhíyì burtisks tulkojums; burtiskums

侄(姪) zhí **lietv.** brāļa dēls

侄女婿 zhínǚ·xu brāļa meitas vīrs

侄女 zhí·nü brāļa meita

侄孙 zhísūn brāļa mazdēls

侄孙女 zhísūn·nü brāļa mazmeita

侄媳妇 zhíxí·fu brāļa dēla sieva

侄子 zhí·zi brāļa dēls

值 zhí **darb.** ✪ maksāt; būt *(noteiktā)* cenā; ✪ būt vērts *(apmeklēt izrādi; izlasīt grāmatu u.c.)*; būt cienīgam; ✪ pildīt *(pagaidu)* pienākumus; ✪ būt dežūrē, sardzē u.c.; ✪ notikt; sakrist laika ziņā; ✪ saskarties *(ar nepatīkamu attieksmi u.c.)*; **lietv.** ✪ cena; vērtība; ✪ *mat.* lielums; vērtība

值班 zhíbān būt dežūrē *(sardzē u.c.)*

值班室 zhíbānshì dežūrtelpa

值得 zhí·de ✪ maksāt; būt *(noteiktā cenā)*; ✪ būt vērts *(redzēt u.c.)*; ✪ būt cienīgam

值钱 zhíqián ✪ maksāt naudu; būt dārgam; ✪ vērtīgs; dārgs

值勤 zhíqín būt sardzē; dežūrēt *(galvenokārt – par tehnisko personālu)*

值日 zhírì ❶ dežūrēt; ❷ dežūras diena; ❸ dežurants
值日生 zhírìshēng dežurants *(skolnieks; kursants)*
值星 zhíxīng *milit.* norīkojums; būt norīkojumā; dežūra
值夜 zhíyè dežūrēt naktī; nakts dežūra; nakts dežurants

职(職)

zhí **lietv.** ❶ amats; ieņemamais amats; ierēdņa rangs; ❷ *(valsts)* dienests; dienesta funkcijas; dienesta pienākumi; ❸ darbs; nodarbošanās; profesija; ❹ *(valsts)* pārvalde; *(lietu)* pārvalde; pārvaldes funkcijas; ❺ ierēdnis; *(nievājoši par sevi)* Jūsu padotais; **darb.** vadīt; valdīt; būt atbildīgam *(par kādu nozari)*; **apst.** galvenokārt; pamatā; tikai; **īpašv.** Dži *uzv.*

职别 zhíbié dienesta stāvoklis; ieņemamais amats
职称 zhíchēng dienesta *(nomenklatūras nosaukums)*; amata nosaukums; atestācija
职分 zhífèn ❶ dienesta pienākumi; ❷ dienesta stāvoklis; ieņemamais amats
职工 zhígōng ❶ ierēdņi un strādnieki; ❷ attiecīgas profesijas strādnieks; profesionāļu *(apvienība u.c.)*
职官 zhíguān ❶ *vēst.* ierēdniecība; ierēdņi *(kopējs militāro un civilo ierēdņu nosaukums)*; ❷ dienesta stāvoklis; ieņemamais amats
职能 zhínéng *(ieņemamā amata)* funkcijas; *(valsts iestādes)* kompetence
职权 zhíquán dienesta pilnvaras *(tiesības; prerogatīvas)*
职守 zhíshǒu ❶ ieņemamais amats; oficiālais amats; dienesta vieta; ❷ *pārn.* dienesta pienākumi
职位 zhíwèi dienesta stāvoklis; ieņemamais amats
职务 zhíwù dienesta pienākumi; dienesta funkcijas
职衔 zhíxián ierēdņa ranga nomenklatūras nosaukums; rangs; oficiālais tituls
职业 zhíyè ❶ nodarbošanās; darba lauks; amats; profesija; ❷ amatnieku, profesionāļu *(noslēpums)*
职业病 zhíyèbìng *med.* profesionāla slimība
职业化 zhíyèhuà profesionalizācija; profesionālisms
职员 zhíyuán ierēdnis; amata persona
职责 zhízé pienākums; *(dienesta; sabiedriskie u.c.)* pienākumi
职掌 zhízhǎng ❶ vadīt; būt atbildīgam par; ❷ dienesta funkcijas; atbildības *(joma)*
职志 zhízhì ❶ galvenais mērķis; galvenais uzdevums; ❷ *vēst.* karognesējs; ❸ pienākums un mērķi; pienākumi un principi

植

zhí **darb.** ❶ stādīt; pārstādīt; kultivēt; ❷ pacelt *(karogu)*; uzstatīt; ❸ iespraust; ❹ balstīties uz; atbalstīties; ❺ dīgt; nākt augšā; dzīt asnus; augt uz augšu; ❻ stāvēt vertikāli; ❼ būt pazīstamam ar*(kādu)*; saieties ar; **lietv.** ❶ augi; *saīs.* botānika; botānikas termins; ❷ koks; koksne; ❸ stabs; balsts; kolonna; ❹ sakne; pamats; **īp.** svērtenisks; vertikāls

植被 zhíbèi augu sega; augu valsts
植虫 zhíchóng *biol.* zoofīts
植床 zhíchuáng *lauks.* zārds
植党营私 zhídǎng-yíngsī veidot grupējumu ar alkatīgiem nodomiem *(veidot grupējumu ar savtīgiem mērķiem)*
植棉 zhímián *lauks.* kokvilnas audzēšana *(kultivēšana)*
植苗 zhímiáo *lauks.* stādīt stādus *(dēstus)*
植皮 zhípí *med.* transplantēt ādu
植树 zhíshù koku stādīšana
植树节 Zhíshùjié koku stādīšanas svētki *(diena)*
植物 zhíwù augs; augu valsts; flora
植物界 zhíwùjiè augu valsts *(augu sega)*
植物圈 zhíwùquān *biol.* fitosfēra
植物群 zhíwùqún flora; visu augu sugu kopums
植物性神经 zhíwùxìng shénjīng *anat.* veģetatīvā nervu sistēma
植物学 zhíwùxué botānika; fitoloģija
植物学家 zhíwùxuéjiā botāniķis
植物油 zhíwùyóu augu eļļa
植物园 zhíwùyuán botāniskais dārzs
植株 zhízhū *lauks.* augs

殖

zhí **darb.** ❶ piedzimt; vairoties; ❷ dīgt; nākt augšā; ❸ izaugt; padoties; ❹ apmesties uz dzīvi; ❺ uzkrāties; savairoties; ❻ kļūt leknam; ❼ trūdēt; pūt; ❽ dzemdēt; radīt; vairot; ❾ sēt; stādīt; audzēt; ❿ izplatīt *(apgaismību)*; ⓫ apmetināt uz dzīvi; ⓬ uzkrāt; nostādīt uz kājām; **īpašv.** Dži *uzv.*

殖民 zhímín kolonizēt; kolonizēšana
殖民地 zhímíndì kolonija
殖民主义 zhímínzhǔyì koloniālisms
殖民主义者 zhímínzhǔyìzhě kolonizators

摭

zhí **darb.** ❶ vākt *(faktus)*; ❷ citēt *(kanonus)*

摭拾 zhíshí sameklēt *(vēsturiskas liecības)*

踯(躑)

zhí **sast.**

踯躅 zhízhú ❶ mīdīties uz vietas; ❷ nespēt pieņemt lēmumu; ❸ *bot.* Indijas rododendrs *(Rhododenron indicum)*

跖(蹠)

zhí **lietv.** *anat.* pēdas apakšdaļa; ❷ *(putna)* plezna; **darb.** soļot *(pa zemi)*; ❸ sasniegt; aiziet *(līdz noteiktai vietai)*

跖骨 zhígǔ *anat.* pēdas kauls

止

zhǐ **darb.** ❶ stāvēt *(nekustīgi)*; apstāties; aizkavēties; ❷ palikt uz naktsguļu; apmesties atpūtā; ❸ nosēsties *(par putniem)*; ❹ atrast pajumti; ❺ nomierināties; ❻ nostiprināties *(savā pārliecībā)*; ❼ atturēties no; ❽ pārtraukt domāt par; ❾ sekot *(noteiktiem principiem)*; ❿ aprobežoties ar; ⓫ apstādināt; aizkavēt; apvaldīt; neļaut vaļu; ⓬ pārtraukt; izskaust; ⓭ iznīcināt; ⓮ aizliegt;

❷remdēt *(slāpes)*; **īp.** nekustīgs; stāvošs; **lietv.** ❶apstādināšana; apturēšana; ❷robeža; ❸paščieņa; ❹*bud.* paškoncentrēšanās; **apst.** tikai; pavisam; **vietn.** viņa; viņu; **īpašv.** Dži *uzv.*
止步 zhǐbù ❶apstāties; ❷stāt! cauri staigāt liegts!
止境 zhǐjìng ❶gala punkts; ❷robeža; pieļaujamā norma
止咳 zhǐké apturēt klepu
止渴 zhǐkě remdēt slāpes
止痛 zhǐtòng *med.* remdināt sāpes; anestezēt
止痛剂 zhǐtòngjì *farm.* pretsāpju līdzeklis; sāpes remdējošs līdzeklis
止息 zhǐxī ❶apstādināt; pārtraukt; ❷apstāties atpūtā
止泻剂 zhǐxièjì *med. (vēdera)* aizcietināšanas līdzeklis
止血 zhǐxuè *med.* hemostāze; apstādināt asiņošanu
止血带 zhǐxuèdài *med.* žņaugs; elastīga saite
止血剂 zhǐxuèjì *med.* asins apturošs līdzeklis; līdzeklis pret asiņošanu
止住 zhǐzhù ❶apstāties; pārtraukt; ❷apstādināt; pārtraukt

只(衹、衹、秖) zhǐ/zhī **apst.** ❶tikai; vienīgi; ❷tieši; tikko; ❸vienkārši; viegli
只不过 zhǐbùguò pavisam; pavisam kopā; tik vien kā
只得 zhǐdé tik vien paliek kā; nākas tikai; būt spiestam
只顾 zhǐgù ❶tik vien zināt kā; ❷visu uzmanību veltīt (*kaut kam*); pilnībā nodoties (*kaut kam*); domāt tikai *(par kaut ko)*
只管 zhǐguǎn ❶tik vien zināt kā; ne ar ko nerēķināties; neskatoties ne uz ko; nekautrējoties; ❷pilnīgi; galīgi; ❸nodarboties tikai *(ar kaut ko)*; rūpēties tikai *(par kaut ko)*
只好 zhǐhǎo ❶tik vien varēt kā; atliek tikai; nav nekā labāka par; ❷nākas
只见树木，不见森林 zhǐ jiàn shùmù, bù jiàn sēnlín redzēt tikai kokus un neredzēt mežu *(aiz kokiem neredzēt mežu)*
只是 zhǐshì ❶tikai; tik vien; tik vien kā; pavisam; ❷tik vien zināt kā; ❸bet; ❹būt tikai *(vienkāršam cilvēkam)*
只消 zhǐxiāo vēlēties tikai; tik vien gribēt kā
只许州官放火，不许百姓点灯 zhǐ xǔ zhōuguān fànghuǒ, bùxǔ bǎixìng diǎndēng ◊ apgabala priekšnieks var pat ugunsgrēku sarīkot, toties vienkāršais cilvēks nedrīkst ne lukturīti paspīdināt
只要 zhǐyào ❶vajag tikai, lai; tik vien vajag kā; ja tikai; nepieciešams tikai, lai; ❷vēlēties tikai; tik vien vēlēties kā
只要功夫深，铁杵磨成针 zhǐyào gōng·fu shēn, tiěchǔ mòchéng zhēn ◊ nepieciešams tikai neatlaidīgs darbs un dzelzs stienis var pārtapt par adatu *(ja tikai neatlaidīgs darbs – dzelzs stienis var pārtapt adatā)*
只有 zhǐyǒu ❶tikai ar noteikumu, ka; ja tikai; ❷būt spiestam *(kaut ko darīt)*; tik vien varēt kā; atliek tikai; ❸var tik vien kā
只争朝夕 zhǐzhēng-zhāoxī *tēl.* rēķināties ar katru minūti un sekundi

旨(恉) zhǐ **lietv.** ❶mērķis; ❷tiekšanās; tieksme; ❸ideja; galvenā doma; **īp.** garšīgs; lielisks
旨趣 zhǐqù galvenā ideja; vadošā doma; mērķis un uzdevums

址(阯) zhǐ **lietv.** ❶pamats; fundaments; ❷atrašanās vieta; dzīves vieta

抵 zhǐ **darb.** ❶sist plaukstas; aplaudēt; plaukšķināt; ❷darīt ļaunu; pazudināt
抵掌 zhǐzhǎng aplaudēt; sist plaukstas

纸(紙) zhǐ **lietv.** ❶papīrs; ❷loksne; **skait.** *dokumentiem, darījumu papīriem, vēstulēm u.c.;* **īp.** Dži *uzv.*
纸板 zhǐbǎn ❶kartons; papīrs un kartons; ❷*poligr.* matrica
纸包 zhǐbāo ❶papīra vīstoklis; ❷pakete; papīra maisiņš; kulīte
纸包不住火 zhǐ bāo·buzhù huǒ ◊ uguni papīrā neietīsi *(īlenu maisā nenoslēpsi)*
纸币 zhǐbì papīra nauda; banknote
纸袋 zhǐdài papīra maisiņš; kulīte
纸夹 zhǐjiā mape; dokumentu vāciņi
纸浆 zhǐjiāng celuloze; papīra masa
纸老虎 zhǐlǎohǔ ◊ papīra tīģeris *(◊ milzis uz māla kājām)*
纸马 zhǐmǎ *rit.* aromatizēts papīrs ar dievību attēliem *(dedzināšanai svētgleznas priekšā upurēšanas ceremonijas gaitā)*
纸媒儿 zhǐméir papīra deglis *(dakts)*
纸牌 zhǐpái spēļu kārtis
纸钱 zhǐqián *rit.* rituālam paredzēta papīra nauda *(dedzināšanai bērēs)*
纸伞 zhǐsǎn *(ar tunga koka eļļu piesūcināts)* papīra saulessargs vai lietussargs
纸上谈兵 zhǐshàng-tánbīng tukšas runas *(papīra stratēģija; kabinetu tērgāšana)*
纸型 zhǐxíng *poligr.* matrica
纸烟 zhǐyān cigarete
纸鹞 zhǐyào papīra pūķis
纸鸢 zhǐyuān papīra pūķis
纸张 zhǐzhāng papīrs loksnēs
纸醉金迷 zhǐzuì-jīnmí ◊ izjust reiboni tikai uzmetot skatu krāšņajam ietinamajam papīram *(par izšķērdīgu bagātību; par vieglu un bagātu dzīvi)*

Z

指 zhǐ **lietv.** ❶ pirksts; ❷ *(platuma mērs)* pirksts; **darb.** ❶ norādīt *(uz kaut ko)*; domāt; *(ar to)* saprast; ❷ noteikt; nozīmēt; virzīt; ❸ nosodīt; norādīt ar nosodošu žestu; ❹ balstīties uz; būt atkarīgam *(no kaut kā)*; ❺ cerēt; gaidīt; ❻ saslieties stāvus *(mati aiz bailēm)*

指标 zhǐbiāo ❶ rādītājs; zīme; ❷ indekss; orientieris; ❸ *(logaritma)* raksturojums

指斥 zhǐchì ❶ atklāti nosodīt *(saucot vārdā)*; ❷ pavēlēt ierasties *(amatā augstākais saviem padotajiem)*

指出 zhǐchū atzīmēt; norādīt

指导 zhǐdǎo ❶ rādīt ceļu; norādīt; dot norādījumus; instruēt; ❷ vadīt; vadība; vadītājs

指导员 zhǐdǎoyuán ❶ instruktors; ❷ *milit; saīs.* politiskais vadītājs

指点 zhǐdiǎn ❶ norādīt; pievērst uzmanību; pasvītrot *(ar žesta palīdzību)*; ❷ izteikt piezīmi *(aizrādījumu)*

指定 zhǐdìng ❶ norādīt; noteikt; nozīmēt; ❷ izcelt; izvirzīt; ❸ izcelšana; izvirzīšana

指法 zhǐfǎ *mūz.* aplikatūra

指骨 zhǐgǔ *anat.* pirkstu kauli; falangas

指画 zhǐhuà ❶ apvilkt ar pirkstu; ❷ norādīt; atzīmēt; ❸ zīmēt ar tušā iemērktu rokas mazo pirkstiņu *(ķīniešu glezniecības paņēmiens)*

指环 zhǐhuán gredzens *(ar dārgakmeni vai bez tā)*

指挥 zhǐhuī ❶ pārvaldīt; vadīt; komandēt; ❷ vadīt *(zirgu)*; diriģēt *(orķestri)*; ❸ vadītājs; pārvaldnieks; komandieris; *(orķestra)* diriģents

指挥棒 zhǐhuībàng ❶ *(diriģenta)* zizlis; ❷ *(policista)* steks; ❸ rādāmais kociņš

指挥部 zhǐhuībù *milit.* pavēlniecība; vadība

指挥刀 zhǐhuīdāo zobens

指挥官 zhǐhuīguān *milit.* komandieris

指挥所 zhǐhuīsuǒ *milit.* komandpunkts

指挥台 zhǐhuītái bruņots novērošanas tornis *(kara flotē)*

指挥员 zhǐhuīyuán *milit.* komandieris

指鸡骂狗 zhǐjī-màgǒu ◊ rādīt uz gaili, bet lamāt suni *(runāt ar mājieniem; runāt netieši;runāt ar aplinkiem)*

指甲 zhǐ·jia *(rokas pirksta)* nags

指甲花 zhǐ·jiahuā *bot.* ❶ bezērkšķu lavsonija; henna *(Lawsonia inermis)*; ❷ *bot.* dārza balzamīne

指甲钳 zhǐ·jiaqián knaiblītes

指甲油 zhǐ·jiayóu nagu laka

指尖 zhǐjiān pirksta galiņš

指教 zhǐjiào ❶ dot padomus; dot norādījumus; ❷ *piekl.* Jūsu vārdi; Jūsu vērtīgie padomi

指靠 zhǐkào cerēt *(uz atbalstu)*; *(dzīvē)* balstīties *(uz kaut ko)*

指控 zhǐkòng vainot; nosūdzēt; denuncēt

指量名词 zhǐliàng míngcí *lingv.* kvantitatīvais lietvārds

指令 zhǐlìng *ofic.* norādījums; rīkojums; direktīva

指鹿为马 zhǐlùwéimǎ ◊ rādot uz briedi, to saukt par zirgu *(melnu saukt par baltu; muļķot; sagrozīt patiesību)*

指名 zhǐmíng ❶ nosaukt vārdā; norādīt vārdu; ❷ atklāti kritizēt; kritizēt, saucot vārdā

指明 zhǐmíng ❶ noteikt; norādīt; ❷ izskaidrot; pasvītrot

指南 zhǐnán ❶ norādīt; parādīt *(virzienu)*; ❷ rokas grāmata; ceļvedis; indekss

指南针 zhǐnánzhēn kompass; kompasa bultiņa

指派 zhǐpài ❶ nozīmēt; nosūtīt; ❷ izsniegt pēc ordera

指日可待 zhǐrì-kědài var sagaidīt vistuvākajā laikā *(tuvāko dienu jautājums)*

指桑骂槐 zhǐsāng-màhuái ◊ rādīt uz zīdkoku, bet lamāt akāciju *(runāt aplinkiem; runāt ar mājieniem)*

指使 zhǐshǐ ❶ nosūtīt ar uzdevumu; nozīmēt; ❷ uzdevums; norādījums; ❸ kūdīt uz *(kaut ko)*; provocēt

指示 zhǐshì ❶ dot norādījumus; norādīt; instruēt; ❷ norādījums; direktīva

指示剂 zhǐshìjì *ķīm.* *(izotopu u.c.)* indikators

指示器 zhǐshìqì *tehn.* indikators

指示图 zhǐshìtú indikatora diagramma

指事 zhǐshì *lingv.* piktogramma

指手画脚 zhǐshǒu-huàjiǎo *(sarunas laikā)* enerģiski žestikulēt

指数 zhǐshù *mat.* *(pakāpes vai saknes)* rādītājs; skaitļu *(indekss)*; eksponents

指头 zhǐ·tou *(rokas; kājas)* pirksts

指头肚儿 zhǐ·toudùr pirksta pirmās locītavas paresninājums; pirksta spilventiņš

指望 zhǐ·wang ❶ cerēt; rēķināties ar; ❷ cerība; ❸ gaidīt

指纹 zhǐwén pirkstu nospiedumi; daktilogramma

指纹术 zhǐwénshù daktiloskopija

指向 zhǐxiàng ❶ virziens; orientācija; ❷ norādīt uz

指引 zhǐyǐn vest aiz sevis; vadīt; norādīt

指印 zhǐyìn pirkstu nospiedums; daktilogramma

指责 zhǐzé ❶ norādīt uz trūkumiem; asi kritizēt; nosodīt; pārmest; ❷ pārmetums; nosodījums

指摘 zhǐzhāi ❶ nosodījums; pārmetums; ❷ nosodīt; pārmest; ❸ norādīt un labot *(kļūdas)*

指战员 zhǐzhànyuán *milit.* komandējošais un ierindas sastāvs

指针 zhǐzhēn ❶ *(pulksteņa; mērinstrumenta u.c.)* bultiņa; ❷ norādījumi *(tālākajam)* darbam

指正 zhǐzhèng ❶ ienest labojumus *(korektīvas)*; labot; ❷ dot nepieciešamos norādījumus; ❸ *(grāmatas dāvinājuma ierakstā)* ar cerībām uz kritiku

枳 zhǐ **lietv.** *bot.* ❶ trīslapu apelsīns *(Poncirus*

trifoliata); ❺ *(auga)* dzelonis; dzelksnis; ērkšķis
枳机草 zhǐjīcǎo *bot.* spīdīgais salmstiebris *(Achnatherum splendens)*

咫 zhǐ **lietv.** ❶ mazs attālums; pāris soļu; ❷ garuma mērs
咫尺 zhǐchǐ ❶ ļoti tuvs; ar roku aizsniedzams; ❷ neliels daudzums; nedaudz; saujiņa
咫尺天涯 zhǐchǐ-tiānyá ◊ it kā tuvs, bet patiesībā tikpat tāls kā debess mala *(nespēt satuvināties)*

趾 zhǐ **lietv.** ❶ *(kāju)* pirksti; ❷ *anat.* pēda; ❸ kāju nospiedumi *(pēdas)*
趾高气扬 zhǐgāo-qìyáng ◊ augstas kāju pēdas un cēlas manieres *(uzpūtīga, augstprātīga izturēšanās)*
趾骨 zhǐgǔ *anat.* kāju pirkstu falangas
趾甲 zhǐjiǎ kājas pirksta nags

酯 zhǐ **lietv.** *ķīm.* saliktais ēteris
酯酶 zhǐméi *ķīm.* eterāze

徵 zhǐ **lietv.** *ķīn. mūz.* (*ķīniešu piecpakāpju skaņkārtas*) ceturtā pakāpe

至 zhì **darb.** ❶ nonākt līdz; aiziet līdz; sasniegt *(kaut ko)*; ierasties; ❷ sasniegt augstāko punktu; sasniegt augstāko attīstības līmeni; ❸ izplatīties; savairoties; ❹ īstenoties pilnībā; realizēties; ❺ **darb.-saik.** attiecībā *(uz kaut ko)*; pārejot *(pie kaut kā)*; ❻ uz *(pavasara pusi)*; uz to laiku; uz to brīdi; līdz pat; **īp.** lielisks; pilnīgs; vissmalkākais; ❼ visdārgākais; vislabākais; **apst.** plaši; līdz galam; ļoti; visai; **lietv.** augstākā pakāpe; augstākais punkts; augstākā robeža; ❽ *astr.* saulgrieži; solstīcija
至宝 zhìbǎo vislielākais dārgums; nenovērtējams dārgums
至诚 zhìchéng ❶ no visas sirds; vissirsnīgākā veidā; ❷ sirsnīgums; uzticība
至迟 zhìchí visvēlākais; ne vēlāk kā
至多 zhìduō ❶ vislielākais; maksimāli; ❷ maksimums; ❸ labākā gadījumā
至高无上 zhìgāo-wúshàng augstākais; visaugstākais; nepārspējams
至好 zhìhǎo ❶ vistuvākajās attiecībās; tuvas attiecības; vislabākais draugs; ❷ lieliski; pats labākais; ❸ atliek tikai
至交 zhìjiāo patiesa draudzība; vistuvākais draugs
至今 zhìjīn līdz šim laikam; vēl arvien; joprojām
至理 zhìlǐ neapstrīdama patiesība; patiesā, augstākā jēga
至理名言 zhìlǐ-míngyán lielisks domu grauds; trāpīgs aforisms
至亲 zhìqīn vistuvākais radinieks; tuvākā radniecība
至善至美 zhìshàn-zhìměi vislabākais; pati pilnība
至上 zhìshàng viscēlākais; nepārspējams; augstāks par visu
至少 zhìshǎo ❶ mazākais; katrā gadījumā; ❷ minimāls; kā minimums
至死 zhìsǐ līdz pašai nāvei *(līdz kapa malai; uz mūžu)*
至要 zhìyào pats svarīgākais *(tas, kas ir pats galvenais)*
至于 zhìyú ❶ no...līdz *(laika un vietas izteiksmē)*; ❷ novest *(līdz kaut kam)*; novest līdz tam, kā
至早 zhìzǎo visagrākais; ne agrāk, k

志(誌) zhì **lietv.** ❶ tiekšanās; tieksme; ❷ vēlme; griba; ❸ cerība; gaidas; ❹ personīgi centieni; godkārīgas ieceres; ❺ jūtas; **darb.** ❶ censties *(pēc kaut kā)*; būt ar noslieci *(uz kaut ko)*; ❷ pierakstīt; aprakstīt; iemūžināt; **īpašv.** Dži *uzv.*
志大才疏 zhìdà-cáishū vēlmes lielas, bet spējas niecīgas
志留纪 zhìliújì *ģeol.* silūrs; silūra periods
志留系 zhìliúxì *ģeol.* silūra sistēma
志气 zhì·qì ❶ *(patriotisma)* gars; *(pienākuma)* jūtas; ❷ mērķtiecība; griba
志趣 zhìqù tieksme *(pēc kaut kā)*; aizraušanās; nosliece *(uz kaut ko)*
志士 zhìshì ❶ patriots; cīnītājs par ideju; ❷ gribas cilvēks
志同道合 zhìtóng-dàohé ◊ kopēji centieni un kopējs ejamais ceļš *(pilnīga uzskatu kopība)*
志向 zhìxiàng centieni; aizraušanās
志愿 zhìyuàn ❶ vēlēšanās; nodoms; ❷ brīvprātīgs
志愿兵 zhìyuànbīng brīvprātīgais kareivis
志愿军 zhìyuànjūn brīvprātīgo armija
志在必得 zhìzàibìdé censties kaut ko sasniegt par katru cenu
志在四方 zhìzài-sìfāng izvirzīt augstus mērķus dzīvē

治 zhì **darb.** ❶ uzturēt kārtībā; iedibināt kārtību; ❷ valdīt; vadīt; ❸ savest kārtībā; izremontēt *(telpas)*; ❹ saukt pie kārtības; apvaldīt; savaldīt *(upi)*; apspiest; nomierināt; tikt galā *(ar kaut ko)*; ❺ cīnīties *(ar kaut ko)*; iznīcināt *(kaitēkļus)*; ❻ ārstēt; izārstēt; ❼ pētīt; nodarboties ar; ❽ būt atbilstošā kārtībā; baudīt krietnas pārvaldes un kārtības labumus; ❾ atrasties *(kāda)* pārvaldīšanā; tikt pārvaldītam; ❿ īstenot nedalītu kundzību; ⓫ sacensties; līdzināties; **lietv.** ❶ vadība; režīms; kundzība; ❷ administratīvā vara; ❸ augsti organizēta vadība; kārtība; ❹ politisks pasākums; vadības lietas; ❺ **īpašv.** Dži *uzv.*
治安 zhì'ān sabiedriskā kārtība
治本 zhìběn ❶ pilnībā pārkārtot *(savest kārtībā)*;

❹izvēlēties radikālus paņēmienus
治标 zhìbiāo paliatīvs; paliatīva *(pieeja; nostāja)* paliatīva*(politika)*
治病 zhìbìng ārstēt slimību
治病救人 zhìbìng-jiùrén ◊ izārstēt slimību un glābt cilvēku *(palīdzēt tikt vaļā no kļūdām, sliktiem ieradumiem)*
治国安民 zhìguó-ānmín vadīt valsti un gādāt par cilvēku labklājību
治理 zhìlǐ ❶vadīt; pārvaldīt; ❷savest kārtībā; ❸nomierināt
治疗 zhìliáo ❶*med.* ārstēt; ārstniecisks; ❷ārstēšana; terapija
治疗室 zhìliáoshì *med.* procedūru kabinets
治疗学 zhìliáoxué terapija
治丧 zhìsāng *rit.* ņemt dalību bēru pasākumos; veikt bēru ceremoniju
治水 zhìshuǐ apvaldīt plūdus; savaldīt ūdens stihiju
治外法权 zhìwài fǎquán *jur.* eksteritorialitātes tiesības
治学 zhìxué apgūt zinātni; pētīt
治愈 zhìyù ❶izārstēt; ❷izveseļoties
治装 zhìzhuāng sapakot mantas *(bagāžu)*; gatavoties ceļam
治罪 zhìzuì *jur.*sodīt; sodīt saskaņā ar likuma pārkāpuma smagumu; piespriest sodu

帙(袠、袟) zhì **lietv.** ❶auduma mape; manuskripta vai grāmatas auduma apvāks; ❷grāmata; **īpašv.** Dži *uzv.*

制(製) zhì **lietv.** ❶režīms; iekārta; iedibinātā kārtība; ❷*(augstākās varas; valdnieka)* pavēle; likums; dekrēts; ❸*(valsts varas noteiktais)* etalons, standarts; ❹kvalitāte; kategorija; ❺*rit.*sēras par mirušajiem vecākiem; ❻*dial.* spaidi; apspiešana; **darb.** ❶noteikt; iedibināt; izstrādāt; ieviest; ❷valdīt; vadīt; izrīkot; ❸ierobežot; apvaldīt; ❹pakļaut; pakļaut kontrolei; ❺apspiest; pieveikt; ❻griezt; sagriezt; ❼*dial.* mērīt; ❽pakļauties; ❾atturēties; ❿zīlēt; **īpašv.** Dži *uzv.*
制版 zhìbǎn *poligr.* ❶gravēšana; gravēt; ❷klišēt
制冰机 zhìbīngjī *tehn.* saldējamā ierīce
制裁 zhìcái ❶sods; sankcija; ❷sodīt; ierobežot; apvaldīt
制成 zhìchéng ražot; izstrādāt; pārstrādāt
制成品 zhìchéngpǐn ražojums; gatavā produkcija
制定 zhìdìng noteikt; pieņemt *(likumu)*; izdot *(likumu)*; izstrādāt *(normas)*
制订 zhìdìng sastādīt *(plānu)*; iecerēt
制动 zhìdòng *tehn.* bremzēt; aizturēt
制动力 zhìdònglì *tehn.* bremzēšanas spēks
制动器 zhìdòngqì *tehn.* bremze; bremzes mehānisms
制度 zhìdù ❶iekārta; sabiedriskā iekārta; režīms; ❷sabiedriskā kārtība; sistēma; ❸atšķirības zīme; ❹likums; nolikums; pavēle
制度化 zhìdùhuà sistematizēt; ieviest sistēmu
制伏 zhìfú apvaldīt; pakļaut
制服 zhìfú ❶uniforma; formas apģērbs; mundieris; ❷*rit.*sēru apģērbs *(valkājams pēc vecāku nāves)*; ❸apvaldīt; pakļaut; ❹reglamentēt, noteikt *(formas apģērbu)*
制服呢 zhìfúní formas apģērba audums; diagonāle
制高点 zhìgāodiǎn *milit., topogr.* komandpunkts; komandējošie augstumi
制革 zhìgé ādas izstrādāšana; ādas miecēšana
制革厂 zhìgéchǎng ādu fabrika
制海权 zhìhǎiquán *milit.* hegemonija jūrās
制剂 zhìjì *farm.* preparāts
制件 zhìjiàn *tehn.* apstrādājamā detaļa
制菌剂 zhìjūnjì *farm.* bakteriostats
制菌作用 zhìjūn zuòyòng *med.* bakteriostāze
制空权 zhìkōngquán *milit.* hegemonija gaisā
制冷 zhìlěng *tehn.* mākslīgais aukstums; mākslīgā aukstuma izmantošana
制冷机 zhìlěngjī *tehn.* saldējamā iekārta
制帽 zhìmào formas cepure; formas galvassega
制片 zhìpiàn kinofilmu ražošana
制片厂 zhìpiànchǎng kinostudija; kinofilmu ražošanas uzņēmums
制品 zhìpǐn izstrādājums; ražojums
制钱 zhìqián *vēst.* čohs *(metāla sīknauda Ķīnā ar kvadrātveida caurumu monētas vidū; parasti uz aukliņas tika savērtas 500, vai 1000 šādu monētu)*
制胜 zhìshèng uzvarēt; svinēt uzvaru
制糖 zhìtáng ražot cukuru
制糖厂 zhìtángchǎng cukura fabrika
制图 zhìtú rasēt; izgatavot rasējumu
制图板 zhìtúbǎn rasēšanas dēlis
制图室 zhìtúshì rasētava
制图学 zhìtúxué kartogrāfija
制图员 zhìtúyuán rasētājs
制图纸 zhìtúzhǐ rasēšanas papīrs
制药 zhìyào izgatavot zāles; zāļu izgatavošana
制药厂 zhìyàochǎng zāļu fabrika *(farmakoloģijas uzņēmums)*
制药学 zhìyàoxué farmācija; farmakoloģija
制约 zhìyuē saistīt *(ar nosacījumu)*; ierobežot *(ar nosacījumu)*
制造 zhìzào ražot; izgatavot
制造厂 zhìzàochǎng rūpnīca; ražotne; ražošanas uzņēmums
制止 zhìzhǐ ❶apstādināt; atturēt *(no kaut kā)*; ❷aizliegt; nepieļaut; ❸atturēt; apvaldīt; ❹atturīgums
制作 zhìzuò ❶izstrādāt; radīt; ražot; ❷darbs; ražošana; izstrāde; ❸pavēle; rīkojums

炙 zhì **darb.** ❶cept *(uz iesma)*; apcept; ❷žāvēt; apžāvēt; sildīties *(pie uguns)*; ❸**lietv.** cepta gaļa; cepetis

Z

炙手可热 zhìshǒu-kěrè ◊ pie uguns rokas sildot, var apdedzināties *(par varenību vai spēku, kuram bīstami tuvoties)*

质(質)
zhì **lietv.** ✪daba; dabas dotās īpašības; ✪raksturs; rakstura īpašības; ✪viela; matērija; ✪*filoz.* kvalitāte; ✪ārējais izskats; ķermenis; ✪pats būtiskākais; būtība; ✪pamats; fundaments; ✪īstenība; realitāte; fakts; ✪taisnīgums; patiesīgums; gudrība; ✪*vēst.* savienība; ar zvērestu stiprināts līgums; ✪dokuments; kontrakts; ✪priekšapmaksa; ✪ķīlnieks; ✪vienkāršība; nemākslotība; ✪*vēst.* bendes bluķis; ✪šaujamā loka rokturis; ✪saimnieks; **darb.** ✪jautāt; uzdot jautājumus; ✪pratināt; ✪apkopot; ✪censties izprast būtību; ✪stādīt priekšā; ziņot; ✪nonākt pretrunā; ✪iekīlāt; **īp.** ✪skaists; brīnišķīgs; ✪pareizs; **īpašv.** Dži *uzv.*

质变 zhìbiàn *filoz.* kvalitatīvas izmaiņas
质地 zhìdì ✪*(preces)* kvalitāte; ✪garīgās dotības
质点 zhìdiǎn *fiz.* matērijas vissīkākā daļiņa
质对 zhìduì *jur.* konfrontēšana
质量 zhìliàng *fiz.* masa
质量数 zhìliàngshù *ķīm.* masas skaits
质料 zhìliào materiāls; izejviela
质朴 zhìpǔ vienkāršs; nemākslots
质谱仪 zhìpǔyí *fiz.* masas spektrogrāfs
质权人 zhìquánrén *jur.* ķīlas turētājs
质数 zhìshù *mat.* vienkāršais skaitlis
质体 zhìtǐ *bot.* plastīds
质问 zhìwèn pieprasīt; griezties ar pieprasījumu; pieprasīt atbildi
质言之 zhìyánzhī vienkārši runājot *(vienkāršos vārdos)*
质疑 zhìyí izvirzīt jautājumus
质疑问难 zhìyí-wènnàn izvirzīt jautājumus un tos apspriest
质因数 zhìyīnshù *mat.* vienkāršais dalītājs
质子 zhìzǐ *fiz.* protons

栉(櫛)
zhì **lietv.** ķemme; biezā ķemme; **darb.** ✪ķemmēties; ✪izķemmēt; iztīrīt

栉比 zhìbǐ būt tuvu klāt viens otram; spiesties klāt viens otram
栉风沐雨 zhìfēng-mùyǔ ◊ matus ķemmēt ar vēja palīdzību un mazgāties lietū *(pašaizliedzīgi strādāt, nerēķinoties ar smagajiem apstākļiem)*

峙
zhì **darb.** ✪slieties pāri *(kaut kam)*; slieties augšā; ✪stāvēt taisni; ✪krāt; uzkrāt; veidot iekrājumus

峙立 zhìlì stāvēt nesatricināmi kā klints

桎
zhì **lietv.** kāju važas; koka kāju važas; **darb.** ✪iekalt važās; ✪ierobežot; sasaistīt

桎梏 zhìgù ✪roku un kāju važas; ✪*pārn.* važas

挚(摯)
zhì **īp.** sirsnīgs; patiess; **īpašv.** Dži *uzv.*

挚友 zhìyǒu tuvs draugs; sirdsdraugs

致(緻)
zhì **darb.** ✪sūtīt; adresēt; ✪izteikt *(līdzjūtību)*; ✪atdot visu līdz pēdējam; atdot *(visus spēkus)*; ✪atteikties no; ✪dāvināt; pasniegt; ✪īstenot; pilnībā realizēt; novest līdz galam; ✪saukt; vilināt; ✪piesaistīt; izsaukt; ✪nonākt līdz; ierasties; **lietv.** ✪ārējais izskats; ✪iespaids; noskaņojums; ✪nodoms; ✪interese

致癌物 zhì'áiwù *med.* vēzi izraisoša viela; kancerogēns
致癌性 zhì'áixìng ļaundabīgums
致病 zhìbìng saslimt
致病菌 zhìbìngjūn *med.* slimību mikrobi; slimību izraisošas baktērijas
致辞 zhìcí teikt svinīgu runu; teikt uzrunu
致电 zhìdiàn izsūtīt telegrammu
致富 zhìfù kļūt bagātam
致函 zhìhán izsūtīt vēstuli
致贺 zhìhè apsveikt; nosūtīt apsveikumu
致敬 zhìjìng izrādīt cieņu; izsūtīt apsveikumu; sveikt *(kādu)*
致力 zhìlì atdot visus spēkus; censties no visa spēka; pielikt visus spēkus
致密 zhìmì ✪biezs; blīvs; ✪precīzs; ✪rūpīgs; detalizēts
致命 zhìmìng ✪riskēt ar dzīvību; ✪upurēt dzīvību
致命伤 zhìmìngshāng ✪nāvējošs ievainojums; ✪vājais punkts
致使 zhìshǐ novest līdz tam, ka; novest *(līdz kaut kam)*; *(kaut kā)* rezultātā
致死 zhìsǐ ✪nomirt; ✪nāvējošs; letāls
致谢 zhìxiè izteikt pateicību
致意 zhìyì ✪nosūtīt sveicienu; ✪apliecināt *(savu)* cieņu

秩
zhì **lietv.** ✪kārtība; secība; konsekvence; norma; ✪desmitgade

秩序 zhìxù kārtība; sistemātiskums; sakārtotība

掷(擲)
zhì **darb.** ✪*sp.* grūst *(lodi)*; mest; sviest; ✪*piekl.* atdot atpakaļ; ✪mesties virsū *(par ievainotu zvēru)*; ✪spēlēties; draiskoties; lēkāt; ✪mest kauliņus *(naudas spēle)*; spēlēt „rakstu vai ērgli" *(naudas spēle)*; ✪mētāt akmentiņus

掷弹筒 zhìdàntǒng *milit.* granātu metējs
掷还 zhìhuán *piekl.* atdot atpakaļ

窒
zhì **darb.** ✪apgrūtināt pieeju; piegāzt pilnu; aizbērt; ✪apstādināt; ✪apslāpēt; apspiest; ✪aizsprostoties; tikt piegāztam pilnam; ✪apstāties; iestrēgt; ✪smakt nost; slāpt nost; ciest

no elpas trūkuma; **lietv.** septītais lunārā kalendāra mēnesis
窒碍 zhì'ài ❶likt šķēršļus; būt par traucēkli; ❷šķērslis; kavēklis
窒息 zhìxī ❶smakt nost; ❷elpas trūkums
窒息性 zhìxīxìng smacīgs; tveicīgs; spiedīgs

痔 zhì **lietv.** *med.* hemoroīdi
痔疮 zhìchuāng *med.* hemoroīdi
痔漏 zhìlòu *med.* tūpļa *(hemoroidālā)* fistula

鸷(鷙) zhì **lietv.** plēsīgs putns; kaujas putns; **īp.** ❶plēsīgs; nikns; zvērīgs; nežēlīgs; ❷kareivīgs; bezbailīgs; drosmīgs
鸷鸟 zhìniǎo plēsīgie putni; kaujas putni

滞(滯) zhì **darb.** ❶apstāties; aizkavēties; palikt uz vienas vietas; ❷nekustēties; palikt nekustīgam; ❸sastāvēties; ieguleties; uzkrāties; sabiezēt; ❹krāt; uzkrāt; **īp.** ❶nekustīgs; ❷nostāvējies
滞留 zhìliú nostāvēties; aizkavēties; saglabāties; ilgstoši atrasties nemainīgā stāvoklī
滞纳金 zhìnàjīn *fin.* līgumsods; kavējuma nauda
滞销 zhìxiāo nespēja atrast *(preču)* noietu; lieku preču uzkrāšanās noliktavās
滞销货 zhìxiāohuò nostāvējusi prece; neejoša prece

痣 zhì **lietv.** dzimumzīme

蛭 zhì **lietv.** dēle; **īpašv.** Dži *uzv.*

智 zhì **lietv.** ❶gudrība; prāts; saprāts; ❷prātnieks; gudrais; ❸zināšanas; **īp.** gudrs; pieredzējis; prasmīgs **apst.** gudri; **īpašv.** ❶Dži *uzv.*; ❷*saīs.* Čīle
智齿 zhìchǐ *anat.* gudrības zobs
智多星 zhìduōxīng gudrības avots *(spīdošs prāts; ģeniāls saprāts)*
智慧 zhìhuì prāts; saprāts; gudrība
智力 zhìlì saprāts; prāta spējas; intelekts
智力圈 zhìlìquān noosfēra
智利 Zhìlì Čīle
智利人 zhìlìrén čīlietis
智利硝石 Zhìlì xiāoshí *ķīm.* Čīles salpetris
智谋 zhìmóu ❶attapība; atjautība; gudrība; ❷atjautīgs; izdomas bagāts
智囊 zhìnáng gudra galva; gudrības avots
智囊团 zhìnángtuán *(no angļu val.)* smadzeņu trests*(❶valdības padomdevēji;❷ekspertu grupa)*
智能 zhìnéng prāts; saprāts; spējas
智穷力竭 zhìqióng-lìjié ◊ prāts apsīcis un spēki izsmelti *(bezpalīdzīgs stāvoklis; atzīt savu nespēku)*
智取 zhìqǔ laist darbā prāta spējas*(izmantot prāta spējas; ņemt palīgā viltību)*
智术 zhìshù ❶prāts; ❷attapība; veiklība
智育 zhìyù garīgā audzināšana; intelekta audzināšana
智者千虑，必有一失 zhìzhě qiān lǜ,bì yǒu yī shī ◊ vienā no tūkstoš gadījumiem kļūdās arī viedais *(katrs var kļūdīties)*

彘 zhì **lietv.** *rakst.* kuilis; meža cūka; **īpašv.** Dži *uzv.*

置(寘) zhì **darb.** ❶likt; nolikt; novietot; ❷rīkot; ieviest *(likumu u.c.)*; organizēt; noteikt; ❸teikt *(runu)*; izteikt repliku; ❹atlikt malā; nolikt tālāk; novākt; ❺iegādāties *(nekustamu īpašumu)*; nopirkt *(kaut ko)*; ❻tikt noliktam; atrasties *(par grāmatu uz galda u.tml.)*
置办 zhìbàn ❶pirkt; iegādāties īpašumu; ❷*(iestādē)* dot rīkojumu; dot rakstisku pavēli *(rīkojumu u.c.)*
置备 zhìbèi ❶nopirkt; iepirkt; iegādāties *(jaunas iekārtas u.c.)*; ❷sagatavot; sagādāt
置辩 zhìbiàn strīdēties; apstrīdēt
置换 zhìhuàn ❶nomainīt; apmainīt; aizvietot; ❷*ķīm.* aizstāšana; substitūcija
置若罔闻 zhìruòwǎngwén laist gar ausīm *(nepievērst uzmanību)*
置身 zhìshēn atrast savu vietu; rast savu vietu
置身事外 zhìshēn-shìwài turēties malā *(neiejaukties)*
置信 zhìxìn ❶ticēt; uzskatīt par ticamu; ❷uzticams
置疑 zhìyí apšaubīt; šaubīties
置之不理 zhìzhī-bùlǐ atstāt bez ievērības *(nobāzt atvilknē)*
置之度外 zhìzhī-dùwài pilnīgi ignorēt; izslēgt no tālākajiem nodomiem *(aprēķiniem)*
置之脑后 zhìzhī-nǎohòu izmest no galvas *(izsvītrot no atmiņas)*

雉 zhì **lietv.** ❶fazāns; fazāna vistiņa; ❷*zool.* raibais fazāns *(Phasianus versicolor)*; ❸fazāna astes spalvas; ❹pilsētas mūris; pilsētas mūra torņa izcilnis; ❺pilsētas mūra platības vienība *(aptuveni 30,6 m²)* **darb.** ravēt; pļaut; cirpt; **īpašv.** Dži *uzv.*
雉堞 zhìdié pilsētas mūra dzeguļi
雉鸠 zhìjiū *zool.* Austrumu ūbele *(Turtur orientalis; Streptopelia orientalis)*

稚(穉、稺) zhì **īp.** ❶jauns; mazgadīgs; ❷nepieredzējis; zaļš; ❸vēlīns; vēlīnās *(graudaugu kultūras)*; **īpašv.** Dži *uzv.*
稚气 zhìqì bērnišķīgums; puiciskums; naivums

踬(躓) zhì **darb.** ❶paklupt; ❷uzgrūsties *(kaut kam)*; atdurties *(pret kaut ko)*; ❸krist; pakrist; nokrist; ❹ciest neveiksmi; būt grūtībās; ciest; mocīties

膣 zhì **lietv.** *anat.* maksts

zhong

中 zhōng/zhòng **lietv.** ❶ vidus; centrs; pusceļš; ❷ iekšpuse; iekšiene; ❸ sirds; dvēsele; **īp.** ❶ vidējais; starpstadijas; ❷ otrais no trim; ❸ viduvējas kvalitātes; parasts; ierindas; ❹ mērens; ❺ taisnīgs; objektīvs; ❻ galvaspilsētas; galma; centrālais; **apst.** viduvēji; taisnīgi; **darb.** ❶ būt *(uzdevumu)* augstumos; apmierināt; atstāt apmierinātu; būt patīkamam *(pēc dzirdes)*; ❷ būt neitrālam; ❸ pildīt starpnieka pienākumus; **īpašv.** ❶ *saīs.* Ķīna; ❷ *ķīn. mūz. (piecpakāpju gammas)* ceturtā, pazeminātā pakāpe; ❸ Džun *uzv.*

中班 zhōngbān ❶ *(bērnu dārza)* vidējā grupa; ❷ *(triju maiņu darba apstākļos)* otrā maiņa

中饱 zhōngbǎo iedzīvoties uz cita rēķina *(nosmalstīt krējumu; raust mantu)*

中保 zhōngbǎo ❶ starpnieks; ❷ galvinieks

中表 zhōngbiǎo brālēni un māsīcas; *(tēva brāļa, tēva māsas vai mātes brāļa, mātes māsas)* bērni

中波 zhōngbō *radioteh.* vidējie viļņi

中部 zhōngbù ❶ vidus daļa; centrs; ❷ otrais sējums *(sacerējuma vai grāmatas)* otrā daļa

中菜 zhōngcài ķīniešu virtuve; ķīniešu virtuves ēdieni

中餐 zhōngcān ❶ ķīniešu ēdiens; ķīniešu virtuve; ❷ pusdienas

中草药 zhōngcǎoyào ķīniešu medicīnas ārstnieciskie augi; zāles no ķīniešu medicīnas ārstnieciskajiem augiem

中策 zhōngcè viduvējs plāns; apmierinošs pasākums *(līdzeklis)*

中产阶级 zhōngchǎnjiējí sabiedrības vidusslāņi; turīgās aprindas

中常 zhōngcháng ❶ vidējais *(līmenis; izglītība)*; ❷ vidēja *(auguma cilvēks)*

中程 zhōngchéng ❶ ievērot likumus *(noteikumus)*; ❷ vidējais attālums

中吃 zhōngchī garšīgs

中辍 zhōngchuò ❶ apstāties pusceļā; beigties; ❷ apstādināt; pārtraukt *(pamest, nepaveicot līdz galam)*

中词 zhōngcí *loģ.* vidējais termins

中道 zhōngdào ❶ *rakst.* zelta viduscelš; ❷ pusceļā; ❸ krustceles; ❹ *bud.* viduscelš

中稻 zhōngdào *lauks.* viduvēji nogatavojies rīss vārpās

中等 zhōngděng sk.中常

中东 Zhōngdōng Vidējie Austrumi

中短波 zhōngduǎnbō *radioteh.* starpviļņi

中断 zhōngduàn ❶ pārtrūkt pusceļā; pārtraukums; traucējums; kavējums; ❷ denonsēt *(līgumu)*; lauzt *(starpvalstu)* līgumu

中队 zhōngduì ❶ *milit.* rota; baterija; eskadriļa; ❷ *(pionieru)* pulciņš

中队副 zhōngduìfù *milit.* rotas komandiera palīgs

中队长 zhōngduìzhǎng *milit.* rotas komandieris

中耳 zhōng'ěr *anat.* vidusauss

中耳炎 zhōng'ěryán *med.* vidusauss iekaisums

中饭 zhōngfàn pusdienas

中锋 zhōngfēng ❶ *sp.* centra uzbrucējs; ❷ *ķīn. kaligr.* vertikāls otas stāvoklis attiecībā pret papīru

中缝 zhōngfèng ❶ *(laikraksta)* saliekuma vieta; ❷ *(grāmatas lappuses)* liekuma vieta

中伏 zhōngfú ❶ *(otrā no trim vasaras karstuma dekādēm)*; ❷ *(otrās vasaras karstuma dekādes)* pirmā diena; ❸ vasaras vidus

中隔 zhōnggé *anat.* deguna starpsiena

中耕 zhōnggēng *lauks. (augsnes)* kultivēšana; ravēšana un irdināšana

中耕机 zhōnggēngjī *lauks.* kultivators

中古 zhōnggǔ viduslaiki *(Ķīnas vēsturē laika posms no 汉Haņ līdz 宋 Sun dinastijai)*

中古史 zhōnggǔshǐ vidus laiku vēsture

中国共产党 Zhōngguó Gòngchǎndǎng Ķīnas komunistiskā partija *(ĶKP)*

中国共产主义青年团 Zhōngguó Gòngchǎnzhǔyì Qīngniántuán Ķīnas komunistiskās jaunatnes savienība

中国国民党革命委员会 Zhōngguó Guómíndǎng Gémìng Wěiyuánhuì Ķīnas Gomindana revolucionārā komiteja

中国话 zhōngguóhuà ķīniešu valoda

中国画 zhōngguóhuà ķīniešu glezniecība

中国民主促进会 Zhōngguó Mínzhǔ Cùjìnhuì Ķīnas demokrātijas attīstības atbalsta asociācija

中国民主建国会 Zhōngguó Mínzhǔ Jiànguóhuì Ķīnas demokrātiskās nacionālās celtniecības asociācija

中国民主同盟 Zhōngguó Mínzhǔ Tóngméng Ķīnas demokrātiskā līga

中国农工民主党 Zhōngguó Nónggōng Mínzhǔdǎng Ķīnas zemnieku un strādnieku demokrātiskā partija

中国人 zhōngguórén ķīnietis *(plašākā nozīmē, šajā jēdzienā iekļaujot visas Ķīnā dzīvojošās mazākumtautības)*

中国人民解放军 Zhōngguó Rénmín Jiěfàngjūn Ķīnas tautas atbrīvošanas armija *(ĶTR armijas oficiālais nosaukums)*

中国人民政治协商会议 Zhōngguó Rénmín Zhèngzhì Xiéshāng Huìyì ĶTR Tautas politiski konsultatīvā padome

中国通 zhōngguótōng Ķīnas pazinējs; sinologs

中国学 zhōngguóxué sinoloģija *(zinātne par ķīniešu valodu, literatūru, vēsturi un kultūru)*

中国致公党 Zhōngguó Zhìgōngdǎng Ķīnas taisnīguma partija

中国字 zhōngguózì ķīniešu hieroglifi; ķīniešu rakstība; ķīniešu rakstu zīmes
中果皮 zhōngguǒpí *bot.* mezokarps
中和 zhōnghé ❶ taisnīga un mierīga rakstura *(cilvēks)*; harmoniskas dabas *(cilvēks)*; ❷ zelta viduscelš; harmonija; ❸ *ķīm., fiz.* neitrāls; neitralizēt; neitralizācija; ❹ *med.* nomierināt; nomierinošs *(līdzeklis)*
中和点 zhōnghédiǎn *ķīm.* neitrālais punkts
中和剂 zhōnghéjì *ķīm.* neitralizējošs līdzeklis; neitralizātors
中华 Zhōnghuá Ķīna; ķīniešu
中华全国妇女联合会 Zhōnghuá Quánguó Fùnǚ Liánhéhuì Visķīnas sieviešu federācija
中华全国总工会 Zhōnghuá Quánguó Zǒnggōnghuì Visķīnas arodbiedrību federācija
中华人民共和国 Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó Ķīnas Tautas Republika
中级 zhōngjí vidēja ranga; vidējas kategorijas
中继 zhōngjì *radioteh.* translācija
中继器 zhōngjìqì *radioteh.* retranslātors
中继线 zhōngjìxiàn *radioteh., el.* translācijas līnija
中继站 zhōngjìzhàn *radioteh.* retranslācijas stacija
中坚 zhōngjiān ❶ *(kolektīva u.c.)* kodols; galvenie *(uzņēmuma u.c.)* kadri; ❷ *milit.* galvenie spēki; *(armijas)* triecienspēki
中间 zhōngjiān ❶ vidū; starp; vidus; ❷ atstarpe; starpa; ❸ starp- *(posms; zona)*; ❹ vidējā posma *(līmeņa)* kadri
中间派 zhōngjiānpài *polit. (sabiedrības)* starpslāņi
中间人 zhōngjiānrén ❶ starpnieks; ❷ liecinieks
中将 zhōngjiàng *milit.* ģenerālleitnants
中介 zhōngjiè ❶ starpniecība; ❷ *filoz.* pastarpināts
中近东 Zhōngjìndōng Vidējie un Tuvie Austrumi
中看 zhōngkàn acij tīkams; priecēt skatu; skaists
中馈 zhōngkuì ❶ mājsaimniecība; ❷ sieva
中立 zhōnglì neitrāls; neitralitāte; ieņemt neitrālu nostāju
中立国 zhōnglìguó neitrāla valsts
中立主义 zhōnglìzhǔyì *polit.* neitrālisms
中量级 zhōngliàngjí *sp.* vidējā svaru kategorija
中龄林 zhōnglínglín *mežsaimn.* vidēja vecuma meža stādījumi
中流 zhōngliú ❶ upes vidustece; ❷ *(sabiedrības)* vidusslāņi; ❸ viduvējs
中流砥柱 zhōngliú-dǐzhù ◊ Didžu klints Huanhe upes vidū *(stingrs, nelokāms cilvēks)*
中路 zhōnglù ❶ pusceļā; ceļā; ❷ viduvējas kvalitātes; var iztikt; puslīdz; ❸ *milit. (karaspēka)* centra grupējums
中落 zhōngluò ❶ pagrimt; panīkt; ❷ izjukt *(par ģimeni)*
中拇指 zhōng·muzhǐ vidējais pirksts
中脑 zhōngnǎo *anat.* vidussmadzenes; mezencefals
中年 zhōngnián pusmūža *(cilvēks)*; vidēju gadu *(cilvēks)*
中农 zhōngnóng vidējais zemnieks; vidēji turīgs zemnieks
中派 zhōngpài *polit.* centrs; centristi
中篇小说 zhōngpiān xiǎoshuō *lit.* garais stāsts
中频 zhōngpín *radioteh.* starpfrekvence
中期 zhōngqī ❶ starpposms; ❷ *biol.* metafāze
中气候 zhōngqìhòu mezoklimats
中气候学 zhōngqìhòuxué mezoklimatoloģija
中秋 Zhōngqiū Rudens vidus svētki *(tiek svinēti pēc lunārā kalendāra astotā mēneša 15.dienā; dēvēti arī par Mēness svētkiem)*
中人 zhōngrén ❶ viduvēju spēju cilvēks; ❷ vidēji turīgs cilvēks; ❸ ietekmīgs cilvēks no valdības aprindām; ❹ galma eunuhs
中山狼 zhōngshānláng ◊ Džunšaņas vilks *(nepateicīga cilvēka raksturojums pēc nostāsta par izglābto vilku, kurš vēlāk uzbruka savam glābējam)*
中山装 zhōngshānzhuāng *(Suņ Jatsena iecienīts)* pusmilitārs frencis*(arī mūsdienās izplatīts apģērbs)*
中生代 zhōngshēngdài *ģeol.* mezozoja kaikmets
中生界 zhōngshēngjiè *ģeol.* mezozoja grupa
中士 zhōngshì ❶ *milit.* seržants; ❷ *vēst. (7. kategorijas ierēdnis)*; ❸ parasts cilvēks; viduvēju spēju cilvēks; ❹ *bud.* hīnajānas skolas sekotājs
中世纪 zhōngshìjì viduslaiki; viduslaiku
中式 zhōngshì ❶ ķīniešu; ķīniešu parauga; ❷ vidējā parauga; caurmēra parauga; ❸ *(valsts eksāmenu sistēmā)* izturēt eksāmenu; ❹ atbilst paraugam; būt piemērotam
中式盐 zhōngshìyán *ķīm.* neitrālā sāls
中枢 zhōngshū ❶ centrs; galvenais *(svarīgākais)* posms; ❷ centrālais valdības aparāts; valsts pārvaldes mehānisms
中碳钢 zhōngtàngāng *metal.* viduvēju oglekļa procentu saturošs oglekļa tērauds
中提琴 zhōngtíqín *mūz.* viola
中天 zhōngtiān ❶ debesīs; zenītā; ❷ atrasties panākumu zenītā; ❸ likteņa luteklis
中听 zhōngtīng patīkami dzirdēt; uzmanības cienīgs
中途 zhōngtú ceļā; pusceļā
中外 zhōngwài ❶ Ķīna un ārvalstis *(Ķīnā un aiz tās robežām)*; ❷ iekšā un ārā; ❸ centrs un nomales; ❹ *vēst.* galms un padotie
中微子 zhōngwēizǐ *fiz.* neitrīno
中纬度 zhōngwěidù *ģeogr.* vidējie platuma grādi
中卫 zhōngwèi *sp.* centra aizsargs
中尉 zhōngwèi ❶ *milit.* leitnants; ❷ *vēst.* galvaspilsētas garnizona virsnieks
中文 zhōngwén ķīniešu valoda; ķīniešu rakstība; ķīniešu valodā rakstīts teksts
中午 zhōngwǔ pusdiena; dienvidus; dienas vidus; dienas vidū

Z

中西 zhōngxī Ķīna un Rietumu valstis*(Rietumi)*; ķīniešu un ārzemju *(Eiropas un ASV)*
中线 zhōngxiàn ❶*mat.* mediāna; ❷*sp.* laukuma viduslīnija
中校 zhōngxiào *milit.* apakšpulkvedis; otrā ranga kapteinis
中心 zhōngxīn ❶vidus; centrs; ❷būtība; galvenā jēga; ❸centrālais; galvenais
中心角 zhōngxīnjiǎo *mat.* centrālais stūris
中心体 zhōngxīntǐ *biol.* centrosoma
中心线 zhōngxīnxiàn *mat.* centru līnija
中新世 zhōngxīnshì *ģeol.* miocēna periods
中兴 zhōngxīng atdzimšana; atjaunošana; renesanse
中型 zhōngxíng vidēja izmēra; vidēja formāta
中性 zhōngxìng ❶neitrāls; indiferents; ❷bezdzimuma; ❸*lingv.* vidējā dzimte
中性盐 zhōngxìngyán *ķīm.* neitrālais sāls
中休 zhōngxiū pārtraukums; atpūta
中学 zhōngxué ❶vidusskola; ❷*vēst.* Cjin dinastijas beigu posma tradicionālās ķīniešu apmācības metodes
中学生 zhōngxuéshēng vidusskolnieks
中旬 zhōngxún mēneša otrā dekāde; mēneša vidus
中央 zhōngyāng ❶vidus; centrs; centrālais; ❷galvaspilsēta; galvaspilsētas; ❸*saīs. (ĶKP)* Centrālkomiteja
中药 zhōngyào ķīniešu medicīnas ārstnieciskais līdzeklis
中药铺 zhōngyàopù ķīniešu medicīnas aptieka
中叶 zhōngyè gadsimta vidus
中医 zhōngyī ❶ķīniešu medicīna; ❷ķīniešu medicīnas ārsts *(ārsts, kas ārstē ar ķīniešu medicīnas paņēmieniem)*
中庸 zhōngyōng ❶*konf.* Zelta vidusceļa mācība; ❷zelta vidusceļš; rīcība bez galējībām; mēreni uzskati; ❸parasts viduvējs; ikdienišķs
中庸之道 zhōngyōngzhīdào ❶vairīties no galējībām; zelta vidusceļš; ❷taisnīgums; ❸ieinteresētības trūkums; vienaldzība
中用 zhōngyòng ❶derīgs; noderīgs; ❷komisijas nauda
中游 zhōngyóu ❶upes vidustece; ❷sabiedrības vidusslāņi; sabiedrības starpslāņi
中右 zhōngyòu *polit.* centra labais spārns
中雨 zhōngyǔ *met.* mērens lietus
中云 zhōngyún *met.* daļēji mākoņains
中灶 zhōngzào ēdināšana pēc otrās kategorijas normām; otrās kategorijas ēdināšana *(laikā, kad ĶTR pastāvēja kartiņu sistēma)*
中止 zhōngzhǐ ❶apstāties pusceļā; beigties; izbeigties; ❷apstādināt pārtraukt; pamest pusceļā; nepadarīt līdz galam
中指 zhōngzhǐ vidējais pirksts
中转 zhōngzhuǎn *dzelzc.* tranzīts; tranzīta *(pārvadājumi)*
中装 zhōngzhuāng ķīniešu nacionālais apģērbs; ķīniešu apģērbs
中缀 zhōngzhuì *lingv.* infikss
中子 zhōngzǐ *fiz.* neitrons
中左 zhōngzuǒ *polit.* centra kreisais spārns

忠 zhōng **lietv.** ❶uzticība; lojalitāte; ❷godīgums; ❸atklātība; vaļsirdība; **darb.** ❶būt uzticīgam; ❷būt lojālam; ❸būt tiešam; būt atklātam; **īp.** ❶uzticīgs; lojāls; ❷godīgs; atklāts; ❸būt uzmanīgam; būt piesardzīgam; **īpašv.** Džun *uzv.*
忠忱 zhōngchén uzticība
忠臣 zhōngchén ❶*vēst.* valdniekam uzticīgs galminieks *(uzticams kalps)*; ❷uzticams *(pavalstnieks)*
忠诚 zhōngchéng ❶uzticība; lojalitāte; godīgums; ❷uzticams; lojāls godīgs
忠告 zhōnggào ❶*rakst.* pārliecināt; brīdināt; ❷uzstājīgs padoms *(brīdinājums)*
忠厚 zhōnghòu ❶vaļsirdīgs; patiess; godīgs; ❷cēlsirdīgs; cienīgs labestīgs
忠实 zhōngshí ❶uzticams; patiess; ❷atklāts; vaļsirdīgs; ❸atklāti; ❹būt uzticīgam
忠顺 zhōngshùn ❶uzticams un paklausīgs; ❷lojāls; lojalitāte
忠心 zhōngxīn uzticība; lojalitāte
忠心耿耿 zhōngxīn-gěnggěng būt nelokāmi uzticīgam *(kādā lietā) (stingrs un nelokāms)*
忠言 zhōngyán patiesa runa; atklāti objektīvi vārdi; sirsnīgs padoms
忠言逆耳 zhōngyán-nì'ěr patiesi vārdi griežas ausīs
忠于 zhōngyú būt uzticamam
忠贞 zhōngzhēn uzticams un godīgs; uzticams un nesavtīgs; pašaizliedzīga uzticība

终(終) zhōng **lietv.** ❶beigas; nobeigums; ❷galējais punkts; *(dzelzceļa)* galapunkts; ❸dzīves noslēgums; nāve; ❹*mūz., lit.* fināls; koda; **īp.** ❶pēdējais; galējais; ❷viss līdz galam; **apst.** ❶beigu beigās; beidzot; ❷pastāvīgi; ❸*(pirms nolieguma kopā ar darbības vārdu)* nekad ne-; nekādā gadījumā ne-; **darb.** ❶beigties; izbeigties; ❷nomirt cienījamos gados; **īpašv.** Džun *uzv.*
终场 zhōngchǎng ❶*teātr.* pēdējais cēliens; uzveduma noslēgums; ❷nobeigums; noslēgums; fināls
终点 zhōngdiǎn ❶gala punkts; ❷*sp.* finišs
终点线 zhōngdiǎnxiàn *sp.* finiša līnija
终点站 zhōngdiǎnzhàn *dzelzc.* gala stacija
终端 zhōngduān ❶beigas; ❷*(zemes raga)* smaile
终伏 zhōngfú *(pēdējā no trim karstuma dekādēm pēc vasaras saulgriežiem)*
终古 zhōnggǔ ❶mūžīgs; mūžīgi; ❷senatnē; senajos laikos; kopš neaizmirstamiem laikiem; ❸Džungu

uzv.

终归 zhōngguī beigu beigās novest līdz; noslēgties ar; beigties ar

终极 zhōngjí gala *(mērķis u.tml.)*

终结 zhōngjié ❶ beigas; beigties; beigu; ❷ noslēgums; fināls; ❸ *grāmatved.* sabalansēt *(rēķinus)*; ❹ noslēgt; rezumēt

终究 zhōngjiū beigu beigās; gala rezultātā

终久 zhōngjiǔ sk. 终究

终局 zhōngjú ❶ šaha partijas galotne; ❷ beigas; noslēgums fināls; ❸ rezultāts

终了 zhōngliǎo beigt; beigties; pabeigt; pielikt punktu

终南捷径 zhōngnán-jiéjìng ◊ taisnākais *(ātrākais)* ceļš Džunnaņ kalnos *(❶ iegūt plašu popularitāti vēl pirms stāšanās valsts dienestā; ❷ tuvākais un drošākais ceļš uz augstu dienesta stāvokli)*

终年 zhōngnián ❶ viss gads; veselu gadu; ❷ pēdējais dzīves gads; ❸ nomirt

终切 zhōngqiē *astr.* aptumsuma beigas

终日 zhōngrì visu dienu; caurām dienām; no rīta līdz vakaram

终身 zhōngshēn ❶ no dzimšanas līdz nāvei *(visu dzīvi; visas dzīves laikā; līdz pat dzīves beigām)*; ❷ visa dzīve

终生 zhōngshēng līdz pašām dzīves beigām; visu dzīvi

终霜 zhōngshuāng pēdējā sarma *(ziemas beigās)*

终岁 zhōngsuì sk. 终年

终夜 zhōngyè visu nakti; cauru nakti; līdz rīta gaismai

终于 zhōngyú ❶ miris *(kad un kur)*; ❷ noslēgties; beigties ar to, ka; ❸ *(pirms verbālā izteicēja)* un beidzot

终止 zhōngzhǐ ❶ novest līdz galam; sekmīgi pabeigt; ❷ beigties pabeigts; ❸ apstāties *(atpūtā)*; ❹ *mūz.* kadence

盅 zhōng **lietv.** tase; degvīna glāzīte; kauss; **īp.** tukšs *(trauks)*

盅子 zhōng·zi degvīna glāzīte

钟(鐘) zhōng **lietv.** ❶ *(tempļa)* zvans; ❷ *(torņa; sienas; galda)* pulkstenis; ❸ pulksten *(vienos; piecos u.tml.)*; ❹ zvanu skaņas; pulksteņa sitieni

钟(鍾) zhōng **lietv.** kauss; tase; *vēst.* fiale *(trauks)*; **darb.** ❶ vākt; uzkrāt koncentrēt; ❷ nespēt savaldīties; nespēt apvaldīt *(jūtas)*; **īpašv.** Džun *uzv.*; **skait.** *(tilpuma mērs) (6斛un 4 斗, aptuveni 660 l)*

钟爱 zhōng'ài visu mīlestību veltīt *(kaut kam)*; karsti mīlēt; dievināt

钟摆 zhōngbǎi *(pulksteņa)* svārsts

钟表 zhōngbiǎo *(sienas vai kabatas)* pulkstenis

钟表店 zhōngbiǎodiàn ❶ pulksteņu veikals; ❷ pulksteņu darbnīca

钟锤 zhōngchuí ❶ *(zvana)* mēlīte; ❷ *(pulksteņa)* āmuriņš

钟点 zhōngdiǎn pareizs laiks; diennakts stunda

钟鼎人家 zhōngdǐngrénjiā ❶ bagātnieks; ❷ augstmanis

钟鼎文 zhōngdǐngwén „zvanu un trijkāju raksts" *(seni uzraksti uz rituālajiem bronzas izstrādājumiem)*

钟楼 zhōnglóu ❶ zvanu tornis *(pilsētas augstākā celtne)*; ❷ torņa pulkstenis

钟情 zhōngqíng karsti mīlēt; visu mīlestību veltīt vienam cilvēkam

钟乳石 zhōngrǔshí *ģeol.* stalaktīts

钟声 zhōngshēng zvanu skaņas; *(baznīcas)* zvanu skaņas

钟头 zhōngtóu ❶ *sar.* stunda; ❷ laika sprīdis; laika posms

衷 zhōng **lietv.** ❶ vidus; centrs; ❷ jūtas; dziļākās jūtas; ❸ domas; slēptākās domas; ❹ dvēsele; sirds; ❺ labdarība; labais darbs; **īp.** ❶ sirsnīgs; ❷ pienācīgs; ❸ pareizs; **apst.** sirsnīgi; no visas sirds; **darb.** ❶ pavilkt apakšā; pavilkt zem drēbēm; ❷ atbilst; atbilst prasībām; **īpašv.** Džun *uzv.*

衷肠 zhōngcháng domas; jūtas; slēptākās jūtas; pats dārgākais

衷情 zhōngqíng jūtas; slēptākās jūtas; domas

衷曲 zhōngqū jūtas; domas; dziļākie sapņi

衷心 zhōngxīn ❶ sirsnīgs; no visas sirds; ❷ sirsnīgi

螽 zhōng **lietv.** ❶ sienāzis; sisenis *(kopējais nosaukums)*; ❷ siseņu uzbrukums

螽斯 zhōngsī ❶ *zool.* sienāzis *(Gompsocleis mikado)*; ❷ sisenis *(pārn. liels pēcnācēju skaits)*

肿(腫) zhǒng **lietv.** ❶ uztūkums; pietūkums; piepampums; ❷ puns; ❸ *(augonis)* trums; **darb.** uzpampt; piepampt; **īp.** uzpampis; piepampis

肿瘤 zhǒngliú *med.* audzējs

肿瘤病 zhǒngliúbìng *med.* onkoze

肿瘤学 zhǒngliúxué onkoloģija

肿瘤学家 zhǒngliúxuéjiā onkologs

肿胀 zhǒngzhàng ❶ uzpampt; piepampt; ❷ uztūkums; piepampums; ❸ uzpampis; ❹ puns

种(種) zhǒng/zhòng **lietv.** ❶ sēkla; sēklas; ❷ pēcnācēji; pēcteči; ❸ dzimta; cilts; ❹ suga sugas *(dzīvnieks)*; ❺ rase; ❻ šķirne; paveids; ❼ *biol., loģ.* suga; sugas *(jēdziens)*; ❽ *dial.* ❶ drosme; drošsirdība; ❾ vēlīnās labības šķirnes

种畜 zhǒngchù ❶ *lopk.* sugas lopi; ❷ vaislinieks

种根 zhǒnggēn *bot.* sēklotne

种类 zhǒnglèi ❶ suga; ❷ veids; šķira

种仁 zhǒngrén *(rieksta; augļa u.c.)* kodols
种姓 zhǒngxìng ❶ģints; dzimts; ❷kasta; kastas
种种 zhǒngzhǒng dažāda veida; visdažādākais; visvisāds; dažāds; ❶viss; viss, kas ir bijis *(vai būs)*; ❷īsi apcirpti *(mati)*; ❸vienkāršs; sirsnīgs
种株 zhǒngzhū ❶*lauks.* sēklinieks; ❷*bot.* sēklotne
种子 zhǒng·zi ❶sēkla; sēklas; ❷*pārn.* pirmsākums
种子地 zhǒng·zidì *lauks.* sēklas lauks
种子学 zhǒng·zixué *lauks.* mācība par sēklaudzēšanu
种子学家 zhǒng·zixuéjiā sēklaudzētājs
种族 zhǒngzú ❶cilts; dzimta; izcelsme; ❷rase; rases; etnisks
种族论 zhǒngzúlùn rasu teorija
种族主义 zhǒngzúzhǔyì rasisms
种族主义者 zhǒngzúzhǔyìzhě rasists

冢(塚)

zhǒng **lietv.** kapu kurgāns; kapa vieta; kaps

踵

zhǒng **lietv.** ❶pēda; pēdas apakša; papēdis; ❷*mat.* vienādsānu trapeces apakšējā *(īsākā)* puse; **darb.** ❶iet pa pēdām; dzīties pakaļ; ❷turpināt tradīciju; atdarināt; sekot piemēram; ❸nonākt; ierasties; apmeklēt; ❹mīdīt kājām *(kāda tiesības)*; **apst.** ❶viens aiz otra; pa pēdām; ❷konsekventi; ❸ne reizi vien; daudzkārt
踵事增华 zhǒngshì-zēnghuá turpināt priekšgājēju iesākto un vairot senču slavu
踵武 zhǒngwǔ ❶iet pa pēdām; ❷turpināt priekšteču darbus

中

zhòng/zhōng **darb.** ❶trāpīt mērķī; ❷gūt sekmes; gūt panākumus; ❸laimēt; vinnēt; ❹izturēt eksāmenu; izturēt pārbaudījumu; ❺būt atbilstošam; atbilst; ❻iespiesties; iesakņoties; ❼tikt apdraudētam; tikt ievainotam
中彩 zhòngcǎi laimēt *(loterijā)*; vinnēt
中的 zhòngdì trāpīt mērķī
中毒 zhòngdú ❶saindēšanās; intoksikācija; ❷saindēties; tikt saindētam
中毒性 zhòngdúxìng toksikopātija; toksiskums
中风 zhòngfēng *med.* apopleksija; trieka
中计 zhòngjì iekļūt lamatās *(uzķerties uz kāda makšķeres)*
中奖 zhòngjiǎng laimēt *(loterijā)*
中肯 zhòngkěn ❶galvenais; vissvarīgākais; vitāli vissvarīgākais; ❷pieskarties pašam galvenajam *(trāpīt kā naglai uz galvas)*; ❸precīzs *(raksturojums)*; ❹*tehn.* kritisks *(ātrums u.c.)*
中魔 zhòngmó ārdīties; trakot; plosīties; būt kā apsēstam
中签 zhòngqiān tikt dzēstai *(par obligāciju; loterijas biļeti u.c.)*
中伤 zhòngshāng ❶apmelot; aprunāt; ❷traumēt; ievainot
中暑 zhòngshǔ *med.* saules dūriens
中邪 zhòngxié sk. 中魔
中选 zhòngxuǎn tikt ievēlētam *(vēlēšanās)*
中意 zhòngyì ❶atbilst vēlmēm; patikt; ❷piemērots; pieņemams

众(衆)

zhòng **lietv.** ❶pūlis milzīgs cilvēku daudzums; tauta; sabiedrība; ❷vairākums *(cilvēku)*; **īp.** ❶daudzskaitlīgs; milzums *(cilvēku)*; ❷dažādi; dažnedažādi; visādi; **īpašv.** Džun *uzv.*
众多 zhòngduō daudzskaitlīgs; milzums; milzīgā skaitā
众口难调 zhòngkǒu-nántiáo ◊ visas gaumes samierināt nav iespējams *(vienam patīk māte, otram – meita)*
众口铄金 zhòngkǒu-shuòjīn sabiedrības viedoklis pat metālu kausē *(tautas balsij milzu spēks)*
众口一词 zhòngkǒu-yīcí izteikt kopēju viedokli *(runāt vienā balsī; vienbalsīgs)*
众目睽睽 zhòngmù-kuíkuí tūkstoši acu pāru *(kaut ko)* neatlaidīgi vēro *(visi klātesošie uzmanīgi vēro)*
众目昭彰 zhòngmù-zhāozhāng visi *(to)* labi redz *(visiem acīmredzams; neapstrīdams)*
众怒难犯 zhòngnù-nánfàn grūti stāvēt pretī tautas dusmām
众叛亲离 zhòngpàn-qīnlí ◊ tauta novērsusies un tuvinieki pametuši *(nokļūt pilnīgā izolācijā)*
众擎易举 zhòngqíng-yìjǔ kopējiem spēkiem viegli veicama *(lieta)* *(kopējiem spēkiem viegli veicams pasākums)*
众人 zhòngrén ❶milzums cilvēku; pūlis; ❷sabiedrība; masas; ❸vienkāršs cilvēks; ikdienišķs cilvēks; ❹*novec.* zemas kārtas cilvēks
众矢之的 zhòngshǐzhīdì mērķis apšaudes laukā *(vispārēja nosodījuma un nopēluma objekts)*
众说纷纭,莫衷一是 zhòngshuōfēnyún,mòzhōngyīshì atšķirīgu viedokļu apstākļos nav iespējams pieņemt vienotu nostāju
众所周知 zhòngsuǒzhōuzhī visiem zināms *(plaši zināms)*
众望 zhòngwàng tautas cerības; tautas ilgas
众议院 zhòngyìyuàn *(parlamenta)* pārstāvju palāta; apakšpalāta
众志成城 zhòngzhì-chéngchéng tautas griba – cietoksnis *(rīkoties vienoti un saliedēti; veidot monolītu spēku)*

仲

zhòng **lietv.** ❶vidējais no brāļiem; vidējais; otrais; ❷*mūz.* vidējā reģistra flauta; **īpašv.** Džun *uzv.*
仲裁 zhòngcái *jur.* arbitrāža; šķīrējtiesa
仲裁庭 zhòngcáitíng *jur.* šķīrējtiesa
仲裁员 zhòngcáiyuán *jur.* šķīrējtiesnesis,arbitrs

仲春 zhòngchūn pavasara vidus *(otrais mēnesis pēc lunārā kalendāra)*
仲冬 zhòngdōng ziemas vidus *(vienpadsmitais mēnesis pēc lunārā kalendāra)*
仲秋 zhòngqiū rudens vidus *(astotais mēnesis pēc lunārā kalendāra)*
仲夏 zhòngxià vasaras vidus *(piektais mēnesis pēc lunārā kalendāra)*

种(種)
zhòng/zhǒng **darb.** ❶ sēt; stādīt; ❷ turēt *(mājdzīvniekus)*; audzēt *(lopus; putnus; zivis u.c.)*; ❸ apstrādāt zemi; ❹ *med.* potēt
种地 zhòngdì apstrādāt zemi; nodarboties ar lauksaimniecību
种痘 zhòngdòu *med.* potēties pret bakām
种瓜得瓜,种豆得豆 zhòng guā dé guā,zhòng dòu dé dòu ◊ iesēsi ķirbi –noņemsi ķirbi; iesēsi pupas – novāksi pupas *(◊ ko sēsi, to pļausi)*
种田 zhòngtián sk. 种地
种植 zhòngzhí ❶ sēt; stādīt; audzēt; ❷ sēšana; stādīšana
种植园 zhòngzhíyuán plantācija

重
zhòng/chóng **īp.** ❶ smags; svarīgs; ❷ blīvs; biezs; ❸ rupjš; stiprs; ❹ liels; ❺ nežēlīgs; stingrs; ❻ pamatīgs; nozīmīgs; solīds; ❼ atbildīgs; ❽ steidzīgs; ❾ dārgs; vērtīgs; ❿ bagātīgs; dāsns *(apbalvojums)*; ⓫ lielisks; augsta *(reputācija)*; ⓬ uzmanīgs; dziļš; ⓭ grūsna *(ķēve u.c.)*; ⓮ tīrs; nevainīgs; **apst.** ❶ stipri; ļoti; ❷ smagi; grūti; **darb.** ❶ būt *(tik un tik)* kg smagam; svērt *(tik un tik)*; ❷ uzskatīt par svarīgu; augstu vērtēt; ❸ žēlot; lolot; saudzēt; ❹ uzskatīt par bīstamu; būt piesardzīgam; ❺ *(kaut ko darīt)* piesardzīgi; ❻ iesaistīt; ievilkt; iepīt; ❼ pastiprināt; padziļināt; **lietv.** ❶ svars; smagums; ❷ autoritāte; vara; ❸ smaga krava; vezums
重臂 zhòngbì *fiz.* sviras plecs
重兵 zhòngbīng *milit.* liels karaspēka grupējums
重病 zhòngbìng smaga slimība; grūta kaite
重创 zhòngchuāng smags ievainojums
重大 zhòngdà svarīgs un nozīmīgs
重担 zhòngdàn ❶ smags *(nodokļu)* slogs; ❷ smaga *(krava)*; ❸ grūtības; ❹ milzīga atbildība; smaga slodze
重氮基 zhòngdànjī *ķīm.* diazogrupa
重地 zhòngdì ❶ svarīgs punkts; izšķirošais punkts; ❷ *milit.* svarīgs *(stratēģisks)* punkts
重点 zhòngdiǎn ❶ smaguma centrs; ❷ *pārn.* izšķirošais moments; svarīgākais iecirknis; ❸ uzsvars *(uz rūpniecības attīstību)*;*(kaut kam veltīta)* īpaša uzmanība; ❹ svaru iedaļa
重点法 zhòngdiǎnfǎ *stat.* galvenā masīva metode
重甸甸 zhòngdiàndiàn ❶ smagsvara; ļoti smags; ❷ nepatīkams; sāpīgs; rūgts
重读 zhòngdú *lingv.* izrunāt *(lasīt)* ar uzsvaru; akcentēt; uzsvars; akcents
重负 zhòngfù ❶ smags nesamais; ❷ smags slogs
重工业 zhònggōngyè smagā rūpniecība
重轰炸机 zhònghōngzhàjī *milit.* smagais bumbvedējs
重活儿 zhònghuór smags *(fizisks)* darbs
重机关枪 zhòngjīguānqiāng *milit.* smagais ložmetējs
重价 zhòngjià augsta cena
重金属 zhòngjīnshǔ *ķīm.* smagie metāli
重晶石 zhòngjīngshí *min.* smagais špats; barīts
重力 zhònglì *fiz.* smaguma spēks; gravitācija; pievilkšanās spēks
重力场 zhònglìchǎng *fiz.* spēka lauks; smaguma lauks
重力势 zhònglìshì *fiz.* gravitācijas potenciāls
重力仪 zhònglìyí *fiz.* gravimetrs
重利 zhònglì augsti *(augļošanas)* procenti
重量 zhòngliàng svars
重量级 zhòngliàngjí ❶ *sp.* svaru kategorija; ❷ smagais svars
重炮 zhòngpào *milit.* smagais lielgabals; smagā artilērija
重炮兵 zhòngpàobīng *milit.* smagā artilērija
重氢 zhòngqīng *ķīm.* smagais ūdeņradis; deiterijs
重任 zhòngrèn liela atbildība; atbildīgs amats
重伤 zhòngshāng smags ievainojums
重商主义 zhòngshāngzhǔyì *ekon., vēst.* merkantilisms
重商主义者 zhòngshāngzhǔyìzhě merkantilists
重身子 zhòngshēn·zi būt grūtai; grūta sieviete
重视 zhòngshì pievērst lielu uzmanību; pievērst daudz uzmanības; būt *(par kādu)* augstās domās; augsti cienīt *(kādu)*; rēķināties *(ar kādu)*
重水 zhòngshuǐ *ķīm.* smagais ūdens
重税 zhòngshuì lieli nodokļi; augstas nodokļu likmes
重坦克 zhòngtǎnkè *milit.* smagais tanks
重听 zhòngtīng pakurls *(cilvēks)*; dzirdes traucējumi
重托 zhòngtuō svarīgs *(nopietns)* uzdevums
重武器 zhòngwǔqì *milit.* smagais bruņojums
重心 zhòngxīn ❶ *mat.* *(trīsstūra)* centrs; ❷ *fiz.* smaguma centrs
重型 zhòngxíng ❶ smags; ❷ liela gabarīta
重要 zhòngyào ❶ svarīgs; nopietns; nozīmīgs; būtisks; ❷ ievērojams atbildīgs darbinieks
重要性 zhòngyàoxìng svarīgums; nozīmīgums
重音 zhòngyīn ❶ *lingv.* uzsvars; uzsvērtā zilbe; ❷ *lingv.* dinamiskais akcents *(uzsvars)*
重用 zhòngyòng ❶ cienīt; ❷ izmantot svarīgā amatā
重油 zhòngyóu ❶ smagās eļļas; ❷ mazuts
重元素 zhòngyuánsù *ķīm.* smagais elements
重载 zhòngzài smagsvara; smagi piekrauts *(transporta līdzeklis)*
重镇 zhòngzhèn ❶ stratēģiski svarīga apdzīvota vieta; prāvs ciemats; ❷ kodols
重罪 zhòngzuì smags noziegums

zhou

州 zhōu **lietv.** ❶ *vēst.* apgabals *(līdz 1911.gadam Ķīnas administratīvā vienība)*; ❷ pavalsts; štats; ❸ upes sala; **īpašv.** Džou *uzv.*

舟 zhōu **lietv.** laiva; džonka *(Ķīnas ūdeņos izplatīts buru laivas paveids)*; kuģis; **darb.** apjozties; nēsāt pie jostas; **īpašv.** Džou *uzv.*

舟车 zhōuchē ❶ laivas un pajūgi, kuģi un kara rati; transporta līdzekļi; ❷ transportēšana; pārvadāšana; ❸ ceļojums; ❹ *pārn.* ceļš

舟楫 zhōují ❶ laiva un airi; kuģis; ❷ ◊ valsts balsts *(spējīgs darbinieks)*

舟子 zhōu·zi laivinieks

周(週) zhōu **lietv.** ❶ aplis; cirkulācija; apgrieziens; cikls; periods; ❷ *saīs.* nedēļa; ik nedēļas; pilns gads; gada diena; ❸ apvilkšana *(ar svītru)*; aploce; *mat.* perimetrs; ❹ apaļums; līkums; ieloce; ❺ **īp.** vispusīgs; vispārējs; universāls; ❻ rūpīgs; izsmeļošs; ❼ piesardzīgs; uzmanīgs; ❽ pilnīgs; absolūts; galīgs; ❾ bez trūkumiem; bez vainas; **apst.** viss; uz visām pusēm; apkārt; visur; ❿ augstākā mērā; **darb.** griezties; veikt apgriezienu; veikt apli; ⓫ nākt palīgā; izglābt; sniegt materiālu palīdzību; ⓬ derēt; būt piemērotam; būt saskaņā *(ar kaut ko)*; ⓭ griezt *(tecīlu; ratu u.c.)*; ⓮ aptvert; noapaļot; pabeigt; izpildīt līdz galam; ⓯ apgāzt; sagāzt; ⓰ sastiprināt; apstiprināt; ⓱ saieties *(ar kaut ko)*; sadraudzēties; **īpašv.** Džou dinastija; valsts *(1046.–256.g.g. p.m.ē.)*; ❷ Džou dinastija; valsts *(m.ē. 557.-581.g.g., mūsdienu Šāņsji provinces teritorijā, kas vēlākā laika posmā tika dēvēta 北周Ziemeļu Džou)*; ❸ Džou dinastija; valsts *(m.ē. 951.-960.g.g., kas vēlākā laika posmā tika dēvēta 后周Vēlīnā Džou)*; **skait.** *darbībām* ❹ Džou *uzv.*

周报 zhōubào nedēļas avīze

周边 zhōubiān ❶ pa apli; *(tik un tik cm u.c.)* apkārtmērā; ❷ perifērija; ❸ *mat.* perimetrs

周遍 zhōubiàn ❶ vispārējs; visur; ❷ mainīt; apmainīt; pārvietot

周波 zhōubō ❶ *fiz.* periods; frekvence; ❷ *el.* hercs

周长 zhōucháng *mat.* perimetrs

周到 zhōudào ❶ rūpīgs; visaptverošs; vispusīgs; ❷ detalizēts; precīzs; ❸ piesardzīgs

周而复始 zhōu'érfùshǐ veikt apli pēc apļa *(periodiski atkārtoties;ciklisks)*

周济 zhōujì nākt palīgā; sniegt materiālu palīdzību

周刊 zhōukān sk. 周报 nedēļas žurnāls

周率 zhōulǜ ❶ *fiz.* frekvence *(hercos)*; ❷ *mat.* skaitlis π

周密 zhōumì ❶ vispusīgs un rūpīgs; pārdomāts un detalizēts; pamatīgs; ❷ rūpīgi organizēta *(apsardze)*

周末 zhōumò nedēļas nogale

周年 zhōunián ❶ gada diena; ❷ gads pēc nāves dienas; nāves dienas gadadiena; ❸ *vēst.* Džou laikmets; ❹ visu gadu; veselu gadu

周期 zhōuqī ❶ periods; cikls; ❷ periodisks; ciklisks

周期表 zhōuqībiǎo ❶ ciklogramma; ❷ periodiskā tabula *(D. Mendeļejeva periodiskā elementu sistēma)*

周期律 zhōuqīlǜ *ķīm.* periodiskais likums

周期性 zhōuqīxìng ❶ cikliskums; periodiskums; ❷ ciklisks; periodisks

周全 zhōuquán ❶ palīdzēt; glābt; ❷ rūpēties *(par kādu)*; ❸ rūpīgi sagatavot; ❹ pilnībā pabeigt; ❺ pilns; pabeigts; rūpīgi sagatavots

周身 zhōushēn viss ķermenis; no galvas līdz kājām; viss pilnībā *(par cilvēku)*

周岁 zhōusuì ❶ vesels gads; ❷ *(tik un tik)* pilni gadi; ❸ gadu vecs *(bērns)*

周围 zhōuwéi ❶ aplis; aploce; ❷ perifērija; ❸ *mat.* apkārtmērs; perimetrs; ❹ perifērisks

周围神经系统 zhōuwéi shénjīng xìtǒng *anat.* perifēriskā nervu sistēma

周详 zhōuxiáng ❶ rūpīgs; detalizēts; pamatīgs; ❷ vispusīgi; visos sīkumos

周恤 zhōuxù sniegt materiālu palīdzību; atbalstīt materiāli

周旋 zhōuxuán ❶ griezties; riņķot; iet apkārt; ❷ apkalpot *(cieminus)*; rūpēties *(par cieminiem)*; cienāt; ❸ nelikt mierā *(vienam otru)*; uzbrukt *(viens otram)*; uzskriet virsū *(viens otram)*; ❹ mainīties; aizvietot viens otru; aizvietot vienu ar otru

周游 zhōuyóu apbraukt; veikt turneju; turneja

周缘 zhōuyuán *(riteņa)* loks; stīpa; apmale

周遭 zhōuzāo ❶ apkārtne; apkaime; ❷ visapkārt; no visām pusēm

周章 zhōuzhāng ❶ *(būt)* apjukušam; *(būt)* apmulsušam; ❷ braukt visur kur; klīst visapkārt; braukāt; ❸ nopietni nodarboties *(ar kaut ko)*; ❹ rūpīgi pārdomāt; ❺ pūles; ņemšanās; klapatas

周折 zhōuzhé ❶ grūtība; sarežģījums; ❷ noņemšanās; klapatas

周至 zhōuzhì vispusīgs un rūpīgs; izsmeļošs

周转 zhōuzhuǎn ❶ griešanās; riņķošana; apgrieziens; ❷ *ekon., fin.* līdzekļu apgrozība; *(kapitāla)* riņķojums; apgrozāmais *(kapitāls)*

周转额 zhōuzhuǎn'é *ekon.* summa, kas atrodas apgrozībā

周转率 zhōuzhuǎnlǜ *ekon.* apgrozības ātrums; apgrozāmība

周转税 zhōuzhuǎnshuì *ekon.* apgrozījuma nodoklis

洲 zhōu **lietv.** ❶ debess puse; ❷ kontinents; ❸ *(upes)* sala; liels, apdzīvojams sēklis

洲际 zhōujì starpkontinentāls; *milit.* starpkontinentāla

(raķete)

啁 zhōu **sast.**

啁啾 zhōujiū **onom.** ❶ putnu dziedāšanas *un* čiepstēšanas skaņu atdarinājums; ❷ stīgu *un* pūšamo instrumentu modulāciju atdarinājums

粥 zhōu **lietv.** *kulin.* šķidra biezputra; putriņa; *(putraimu)* novārījums

粥少僧多 zhōushǎo-sēngduō ◊ putras maz, bet mūku daudz *(daudz gribētāju; pieprasījums liels, bet piedāvājums mazs)*

妯 zhóu **lietv.** svaine; brāļasieva

妯娌 zhóu·li svaines; divu brāļu sievas

轴(軸) zhóu **lietv.** ❶ ass; vārpsta; veltnis; *tehn.* centrālais serdenis; ❷ *tehn.* spole; spolīte; ❸ rullītis *(akvareļa vai gleznas uztīšanai)*; ❹ svarīgs amats; **īp.** spītīgs; nelabojams *(raksturs)*; **skait.** *spolītēm, akvareļu un gleznu tīstokļiem u.c.*

轴衬 zhóuchèn *tehn.* ieliktnis

轴承 zhóuchéng *tehn.* gultnis

轴承箱 zhóuchéngxiāng *tehn.* bukse

轴承座 zhóuchéngzuò *tehn.* bukse

轴对称 zhóuduìchèn *mat.* ass simetrija

轴荷重 zhóuhèzhòng *dzelzc.* ass slodze; slodze uz asi

轴环 zhóuhuán *tehn.* eņģe; vira

轴颈 zhóujǐng *tehn.* rēdze; tapa

轴套 zhóutào *tehn.* ieliktnis; iemava

轴瓦 zhóuwǎ sk. 轴衬

轴线 zhóuxiàn *mat., tehn.* ass; ass līnija; aksiāls

轴心 zhóuxīn ❶ ass; ❷ centrs; *(rūpniecības u.c.)* centrs

轴心国 zhóuxīnguó *vēst., polit.* ass lielvalstis *(militāri- politiskas savienības dalībvalstis; piem.- Vācija un Japāna pēc 1936.g. noslēgtā „Antikominterna pakta")*

轴箱 zhóuxiāng *tehn.* bukse

轴尾 zhóuwěi *tehn.* vārpstas paresninājums *(tās nostiprināšanai)*

轴子 zhóu·zi rullītis *(akvareļa vai gleznas uztīšanai)*

肘 zhǒu **lietv.** elkonis; elkoņa; **darb.** ❶ paņemt pie elkoņa; ❷ *dial.* uzlikt *(padot)* uz pleca; **skait.** (*garuma mērvienība*) elkonis *(1,5-2 尺 či; či līdzinās 0,32 m)*

肘窝 zhǒuwō elkoņa bedrīte

肘子 zhǒu·zi ❶ elkonis; ❷ *(cūkas)* šķiņķis

帚 zhǒu **lietv.** slota; suka

咒(呪) zhòu **darb.** ❶ lamāt; gānīt; rāt; ❷ pieburt; ❸ apvārdot; novārdot; apriebt

咒骂 zhòumà lamāt; gānīt

咒语 zhòuyǔ ❶ apvārdot; novārdot; ❷ apvārdošana

绉(縐) zhòu **lietv.** *tekstil.* kreps

绉布 zhòubù kokvilnas kreps

绉绸 zhòuchóu zīda kreps; krepžoržets

绉纱 zhòushā *(plāna oderdrāna)* zīda kreps

昼(晝) zhòu **lietv.** diena; **apst.** dienā; **īpašv.** Džou *uzv.*

昼夜 zhòuyè diena un nakts; diennakts

胄 zhòu **lietv.** ❶ vecākais dēls; mantinieks; pēcnācējs; ❷ ķivere; bruņu cepure; **īpašv.** Džou *uzv.*

皱(皺) zhòu **lietv.** ❶ grumba; kroka; ieloce; ❷ sažuvis, sarucis (*auglis u.c.*); sažuvis, adatains augļa apvalks; *(kastaņa)* miza; **darb.** ❶ savilkt *(pieri)* grumbās; krokoties; ❷ pārklāties ar grumbām; sagrumboties; saburzīties; **īp.** ❶ sagrumbojies; saburzījies; gofrēts; ❷ nesaticīgs *(raksturs)*; nepiekāpīgs *(cilvēks)*

皱襞 zhòubì ieloce; kroka; grumba

皱胃 zhòuwèi *zool. (atgremotājdzīvnieku)* glumenieks

皱纹 zhòuwén grumba; kroka

皱纹纸 zhòuwénzhǐ ❶ gofrēts papīrs; ❷ kreppapīrs

骤(驟) zhòu **darb.** ātri traukties; auļot; aulekšot; **īp.** straujš; ātrs; negaidīts; pēkšņs; **apst.** ❶ pēkšņi; negaidīti; ❷ bieži; daudzkārt; atkārtoti

骤然 zhòurán pēkšņi; negaidīti; strauji

zhu

朱(硃) zhū **lietv.** ❶ sarkana krāsa; spilgti sarkana krāsa; tīra kvēli sarkana krāsa *(viena no galvenajām krāsām, kas ķīniešu senajā kosmogonijā asociējas ar Dienvidiem)*; ❷ sarkanas krāsas audums vai sadzīves priekšmets; ❸ *min.* cinobrs; **īpašv.** Džu *uzv.*

朱笔 zhūbǐ sarkanā ota; ota ar sarkano tušu *(rezolūciju uzlikšanai)*

朱顶 zhūdǐng *zool.* parastais ķeģis *(Carduelis flammea)*

朱顶雀 zhūdǐngquè *zool.* parastais ķeģis *(Carduelis flammea)*

朱红 zhūhóng purpursarkans; purpursarkana krāsa

朱槿 zhūjǐn *bot.* hibisks; Ķīnas roze *(Hibiscus rosa-sinensis)*

朱鹭 zhūlù *zool.* Japānas ibiss; sarkankājainais ibiss *(Nipponia nippon)*

朱门酒肉臭，路有冻死骨 zhūmén jiǔròu chòu, lù yǒu

dōng sī gǔ ◊ no bagātajām mājām nāk gaļas un vīna aromāts, bet uz ceļiem mētājas nosalušo kauli *(mājiens par sociālo kontrastu)*

朱墨 zhūmò ❶◊ cinobrs un tuša *(ienākošie un izejošie dokumenti)*; ❷ *(no cinobra pagatavotā)* sarkanā tuša; ❸ literāta meistarība

朱批 zhūpī ar sarkanu tušu uz papīra rakstītā rezolūcija

朱漆 zhūqī ❶ sarkanā laka; ❷ cinobrs un laka; sarkanais un melnais

朱砂 zhūshā *min.* cinobrs

朱文 zhūwén ❶ reljefās zīmes uz zīmoga; ❷ sarkanais ornaments

诛(誅) zhū **darb.** ❶ sodīt; doties soda ekspedīcijā; ❷ noziedznieku sodīt *(ar nāvi)*; uzlikt sodu; ❸ iznīcināt; pazudināt; ❹ izcirst; attīrīt *(no kaut kā)*; ❺ novērst *(ļaunumu)*; novākt *(šķēršļus)*; ❻ bargi pārmest; asi nosodīt **lietv.** sods

诛戮 zhūlù iznīcināt; nosist; slepkavība

诛求 zhūqiú izspiest; aplikt *(ar nodokļiem)*

诛心之论 zhūxīnzhīlùn nosodīt par nodomiem *(bet ne par konkrētu rīcību)*; kritizēt par iecerēm *(bet ne par darbiem)*

侏 zhū **lietv.** punduris; liliputs; pigmejs

侏罗纪 zhūluójì *ģeol.* juras periods

侏罗系 zhūluóxì *ģeol.* juras sistēma

侏儒 zhūrú ❶ punduris; liliputs; pigmejs; ❷ *med.* nanisms; mikrosomija; liliputa augums; ❸ komediants; jokdaris *(senatnē – bieži vien punduris)*; ❹ *celtn.* īsi sijas balsti; ❺ *dial.* zirneklis

诸(諸) zhū **vietn.** visi ❶ *pirms lietvārda norāda uz daudzskaitli*; ❷ *aiz darbības vārda norāda uz vietas apstākli (lokatīvu)*; ❸ *teikuma beigās tiek lietots kā jautājuma partikula*; ❹ viņa; viņam; tas; **lietv.** dārzeņu sālīšana; **īpašv.** Džu *uzv.*

诸多 zhūduō ļoti daudz; daudzskaitlīgs

诸侯 zhūhóu *vēst.* ❶ *(vietējais vasalis; vietējais valdnieks Džou laikmetā)*; ❷ valdnieks; feodālis

诸如 zhūrú par piemēru; piemēram

诸如此类 zhūrúcǐlèi viss *(pārējais)* tādā pat veidā *(un tā joprojām)*

诸位 zhūwèi *uzr.* kungi! godātie kungi! pilsoņi!

诸子百家 zhūzǐ-bǎijiā *lit.* filozofiska rakstura sacerējumi un traktāti par dažādiem priekšmetiem *(senās ķīniešu literatūras sadaļa)*

珠 zhū **lietv.** ❶ pērle; pērles; ❷ lodīte; piliens; priekšmets pērles izskatā **īpašv.** Džu *uzv.*

珠宝 zhūbǎo pērles un juvelieru izstrādājumi; dārglietas

珠被 zhūbèi *bot.* sēklapvalks

珠翠 zhūcuì sk. 珠宝

珠光石 zhūguāngshí *metal.* perlīts

珠光体 zhūguāngtǐ sk. 珠光石

珠玑 zhūjī ❶ pērles; ❷ pusdārgakmeņi; ❸ *pārn.* literārs talants

珠孔 zhūkǒng *bot.* ziedputekšņu izeja

珠联璧合 zhūlián-bìhé ◊ pērļu kolekcija un pusdārgakmeņu krājums *(❶ ļoti bagāta kolekcija; dārgumu krājums;❷ cildenu cilvēku kopums)*

珠母 zhūmǔ *zool.* pērlene

珠算 zhūsuàn skaitīt uz skaitīkļiem; skaitīšana uz skaitīkļiem

珠心 zhūxīn *bot.* sēklaizmetņa kodols

珠子 zhū·zi ❶ pērle; pērles; ❷ *(acu)* zīlīte

株 zhū **lietv.** ❶ *(koka stumbra)* resgalis; ❷ celms; ❸ *jap.* akcija; paja; **darb.** iesaistīt noziegumā; ievilkt noziedzīgā darbībā; **skait.** *kokiem*

株行距 zhūhángjù *lauks.* attālums starp augiem

株距 zhūjù *lauks.* attālums starp stādījumu rindām

株连 zhūlián iesaistīt kā līdzdalībnieku noziedzīgā darbībā

株守 zhūshǒu pasīvi gaidīt likteņa dāvanas; cerēt uz likteņa labvēlību *(pēc nostāsta par cilvēku, kas cerot uz jaunu veiksmi dienu un nakti pavadīja pie celma, uz kura kādreiz bija nosities zaķis)*

株选 zhūxuǎn *lauks.* sēklu atlase sēklkopības vajadzībām sēklaugu atstāšana

铢(銖) zhū **lietv.** ❶ niecīgs daudzums; ❷ bats *(Taizemes naudas vienība)*; **īp.** truls; notrulināts *(asmens)*; **īpašv.** Džu *uzv.*; **skait.** *(svara mērvienība) (1/24, vēlāk 1/48 两, t.i., 1/48 no 50 g)*

铢积寸累 zhūjī-cùnlěi ❶ krāt pa kripatai; ❷ vākt kopā no drumslām

铢两悉称 zhūliǎng-xīchèn pilnīga atbilstība *(svara un kvalitātes ziņā pilnīgi līdzīgi)*

猪(豬) zhū ❶ **lietv.** cūka; kuilis; sivēns; cūkas; ❷ Cūka *(12 zīmju cikla divpadsmitais dzīvnieks, kas atbilst cikliskajai zīmei亥 un apzīmē Cūkas gadu)*; **īp.** cūcīgs; drausmīgi netīrs

猪鼻花 zhūbíhuā *bot.* zvaguļi; plaktiņi *(Rhinanthus sp)*

猪倌 zhūguān *novec.* cūkgans

猪獾 zhūhuān *zool.* cūkāpsis; gardeguna āpsis *(Arctonyx collaris)*

猪圈 zhūjuàn cūku kūts

猪笼草 zhūlóngcǎo *bot.* brīnumainā nepente *(Nepenthes mirabilis)*

猪猡 zhūluó *niev.* cūka! īsts cūka!

猪排 zhūpái *kulin.* cūkas gaļas sitenis

猪肉 zhūròu cūkas gaļa

猪食 zhūshí cūku barība

猪瘟 zhūwēn *veterin.* cūku mēris

猪殃殃 zhūyāngyāng *bot.* ķeraiņu madara *(Galium*

aparine)
猪油 zhūyóu kausēti cūku tauki
猪仔 zhūzǎi ❶ *dial.* sivēns; ❷ *niev.* cūka! lops!
猪鬃 zhūzōng cūku sari

蛛 zhū **lietv.** ❶ zirneklis; ❷ zirnekļu tīkls
蛛丝 zhūsī zirnekļu tīkls; zirnekļa pavediens
蛛丝马迹 zhūsī-mǎjì ◊ zirnekļa pavediens *(ved uz zirnekļa mājvietu)* un zirga pakavu pēdas *(norāda zirga skrējiena virzienu) (ceļa rādītājs pavediens; atslēga mīklas atminējumam)*
蛛网 zhūwǎng zirnekļa tīkls
蛛蛛 zhū·zhu *sar.* zirneklis

竹 zhú **lietv.** ❶ bambuss; darinājums no bambusa; ❷ *ķīn. mūz.* bambusa skaņa *(bambusa flautas skaņa)*; ❸ no bambusa izgatavotie pūšamie instrumenti; ❹ *(pirms papīra izgudrošanas)* no bambusa izgatavotie dēlīši rakstīšanai; *(vēsturiski)* pieraksti; annāles; ❺ *bot. (milzu bambuss)* ēdamais šķēplapis *(Phyllostachys edulis)*; **īpašv.** Džu *uzv.*
竹帛 zhúbó *(senatnē rakstīšanai izmantotie materiāli)* bambuss un zīds *pārn.* teksti; vēsturiskas piezīmes
竹竿 zhúgān ❶ bambusa kārts; ❷ bambusa makšķerkāts
竹简 zhújiǎn bambusa dēlītis rakstīšanai
竹节 zhújié bambusa posms
竹节虫 zhújiéchóng *zool.* zarkukaiņi *(Phasmoptera s. Phasmodea)*
竹节钢 zhújiégāng *celtn.* periodiskā profila stiegrotais tērauds
竹刻 zhúkè gravējumi bambusā *(gravējumi uz bambusa)*; gravēšana bambusā
竹篮子打水一场空 zhúlán·zi dǎshuǐ yīchǎngkōng ◊ *(tāpat kā)* ar bambusa sietu nest ūdeni *(nodarboties ar veltīgu darbu; ◊ sietā liet ūdeni)*
竹林 zhúlín bambusa birzs
竹马 zhúmǎ *(rotaļlieta)* bambusa zirdziņš
竹器 zhúqì *(no bambusa darināti)* izstrādājumi
竹扦 zhúqiān ❶ bambusa birka; ❷ bambusa kociņš *(loze)*
竹笋 zhúsǔn bambusa asni *(bambusa dzinumi)*
竹叶青 zhúyèqīng ❶ bambusa lapas; ❷ *ķīn. med.* bambusa lapu uzlējums *(pretdrudža līdzeklis)*
竹芋 zhúyù *bot.* niedru maranta; niedrveidīgā maranta *(Maranta arundinacea)*
竹纸 zhúzhǐ bambusa papīrs *(no bambusa izgatavots papīrs)*
竹子 zhú·zi ❶ bambuss; ❷ bambusa dzinumi; bambusa asni

烛(燭) zhú **lietv.** ❶ *(stearīna u.c.)* svece; ❷ *fiz.* svece (*gaismas mērvienība*); ❸ *novec.* gaismeklis; uguns; **darb.** ❹ apgaismot; izplatīt gaismu; mirdzēt; ❺ apspīdēt; ❻ noskaidrot; tikt skaidrībā; **īp.** ❼ mirdzošs; ❽ acīmredzams; izsmeļošs; **īpašv.** Džu *uzv.*
烛光 zhúguāng ❶ sveces gaisma; sveces uguns; ❷ svece *(gaismas mērvienība)*
烛花 zhúhuā ❶ sveces liesmas mēlīte; ❷ *(sveces dakts)* ogle
烛泪 zhúlèi sveces notecējums
烛台 zhútái svečturis; daudzžuburu svečturis
烛照 zhúzhào *rakst.* ❶ izskaidrot; ❷ *pārn.* apgaismot

逐 zhú **darb.** ❶ dzīt; izdzīt; aizdzīt; ❷ noliegt; ❸ aizvākt; izvākt; ❹ izsūtīt; ❺ dzīties pēc; dzīties pakaļ *(kaut kam)*; ❻ panākt; ❼ tiekties *(pēc kaut kā)*; censties *(kaut ko sasniegt)*; ❽ iet *(kāda)* pēdās; iet *(aiz kāda)*; ❾ sacensties *(ar kādu)*; būt par sāncensi *(kādam)*; ❿ iet projām; aiziet *(katram uz savu pusi)*; **apst.** ❶ pakāpeniski; ❷ konsekventi; ❸ viens aiz otra; **pr.** ❶ sekojot *(aiz kāda)*; ❷ aizvien … un aizvien
逐步 zhúbù ❶ soli pa solim; pakāpeniski; secīgi; ❷ pa pēdām; uz pēdām
逐出 zhúchū izdzīt; padzīt; izsūtīt; pārvietot *(uz citu dzīves vietu)*
逐个 zhúgè pa vienam; katru atsevišķi; vienu aiz otra; pēc kārtas
逐渐 zhújiàn ❶ pakāpeniski; secīgi; konsekventi; ❷ pakāpenisks; konsekvents
逐客令 zhúkèlìng ❶ atgādinājums ciemiņiem doties mājās; ❷ *vēst.* dekrēts par svešzemnieku izraidīšanu
逐鹿 zhúlù ❶ medīt briedi; ❷ *pārn.* dzīties pēc troņa iegūšanas; dzīties pēc troņa *(briedis – valdnieka varas simbols)*; cīnīties par varu
逐年 zhúnián gads aiz gada; vairāku gadu laikā; katru gadu; ar katru gadu
逐日 zhúrì no dienas uz dienu; ar katru dienu; ikdienas
逐一 zhúyī sk. 逐个
逐月 zhúyuè ar katru mēnesi; mēnesi pēc mēneša; katru mēnesi; ik mēnesi

舳 zhú **lietv.** kuģa pakaļgals; kuģa pakaļgala klājs
舳舻 zhúlú ❶ gara laiva ar strupu priekšgalu; ❷ kuģa priekšgala un pakaļgala klājs; kuģa priekšgals un pakaļgals

蠋 zhú **lietv.** *zool.* kāpurs

主 zhǔ **lietv.** ❶ saimnieks; īpašnieks; ģimenes galva; kungs *(pār kalpiem un mājiniekiem)*; ❷ priekšnieks; izrīkotājs; ❸ *(valsts)* galva; valdnieks; ❹ *rel.* Dievs; *isl.* Allāhs; ❺ *(galvenā)* persona; ❻ *jur.(tiesību)* subjekts; ❼ galvenā loma; ❽ galvenais brīdis *(moments)*; pats galvenais;

❶ galvenais iemesls; galvenais faktors; izšķirošais moments; ❷ *vēst., rit. (bambusa vai cita materiāla)* plāksnīte ar mirušā vārdu; ❸ punkts uz hieroglifa 主; ❹ princese; **īp.** ❶ enerģisks; aktīvs; vadošais; ❷ zinošs; kompetents; **apst.** īpaši; galvenokārt; **darb.** ❶ vadīt; pārvaldīt; ❷ tikt galā *(ar kaut ko)*; ❸ uzskatīt par galveno; izteikties par labu *(kādam)*; aizstāvēt; ❹ cienīt; mīlēt; ❺ paredzēt; ❻ liet; izliet; **īpašv.** Džu *uzv.*

主办 zhǔbàn ❶ vadīt; atbildēt par*(kaut ko)*; ❷ vadītājs; izrīkotājs; direktors

主笔 zhǔbǐ *(laikraksta; žurnāla u.c.)* galvenais redaktors

主编 zhǔbiān ❶ galvenais redaktors; ❷ veikt titulredaktora pienākumus; rediģēt

主部 zhǔbù *mūz.* galvenā partija

主持 zhǔchí ❶ vadīt; *pārn.* turēt savās rokās; īstenot *(vēlēšanu kampaņu u.c.)*; ❷ iestāties *(par kaut ko)*; uzstājīgi atbalstīt *(kaut ko)*

主持人 zhǔchírén izrīkotājs; vadītājs *(programma)*

主词 zhǔcí ❶ *lingv.* teikuma priekšmets; ❷ *loģ.* subjekts

主次 zhǔcì galvenais un mazāksvarīgais *(galvenais un otršķirīgais)*

主从 zhǔcóng ❶ saimnieks un kalps; ❷ nevienlīdzība *(tiesībās)*; pakļautība; padotība; subordinācija; ❸ *lingv.* pakārtots *(teikums)*

主单位 zhǔdānwèi galvenā *(mēra; svara u.c.)* vienība

主导 zhǔdǎo vadošā *(ideja; loma)*

主导词 zhǔdǎocí *lingv.* galvenais vārds; pamatvārds

主调 zhǔdiào *mūz.* galvenā tonalitāte

主动 zhǔdòng ❶ rīkoties pēc savas iniciatīvas; iniciatīva; ❷ aktīvs; vadošais

主动格 zhǔdònggé *lingv.* aktīvais locījums

主动脉 zhǔdòngmài *anat.* aorta

主动脉弓 zhǔdòngmàigōng *anat.* aortas loks

主动权 zhǔdòngquán *jur.* iniciatīva

主动性 zhǔdòngxìng iniciatīva; aktivitāte

主队 zhǔduì *sp.* laukuma saimnieku komanda

主伐 zhǔfá *mežsaimn.* galvenā cirte

主犯 zhǔfàn *jur.* galvenais apsūdzētais

主峰 zhǔfēng galvenā virsotne; *(kalnu grēdas)* galvenā smaile

主妇 zhǔfù ❶ pirmā *(galvenā)* sieva; ❷ mājas saimniece; ekonome; dzīvokļa saimniece

主干 zhǔgàn ❶ *bot. (auga)* stumbrs; ❷ galvenie kadri; *pārn. (kolektīva)* kodols; ❸ pārvaldnieks; priekšnieks; izrīkotājs

主歌 zhǔgē *(dziesmas; dzejoļa)* pants

主格 zhǔgé *lingv.* nominatīvs

主格句 zhǔgéjù *lingv.* nominatīva teikums

主根 zhǔgēn *bot.* mietsakne

主攻 zhǔgōng *milit.* galvenais uzbrukums; galvenais trieciens

主顾 zhǔgù ❶ pircējs; klients *(īpaši – pastāvīgais)*; ❷ Jūs *(pieklājības forma attiecībā pret pastāvīgo pircēju)*

主观 zhǔguān ❶ personīgais viedoklis; subjektīvs uzskats; ❷ personīgs; subjektīvs

主观主义 zhǔguānzhǔyì *filoz.* subjektīvisms

主观主义者 zhǔguānzhǔyìzhě subjektīvisma sekotājs

主管 zhǔguǎn ❶ vadīt; pārzināt; ❷ zinošs; kompetents; ❸ ieinteresēts; ❹ justies kā saimniekam

主光轴 zhǔguāngzhóu *fiz.* galvenā optiskā ass

主航道 zhǔhángdào upes galvenais kuģu ceļš

主婚 zhǔhūn *rit.* vadīt kāzu ceremoniju; izrīkot kāzu ceremoniju

主婚人 zhǔhūnrén līgavaiņa *(līgavas)* vedējs; vedējtēvs

主机 zhǔjī *milit., av.* vadošā lidmašīna

主祭 zhǔjì *rit.* izrīkot upurēšanas ceremonijas; atbildīgais par vīna ziedošanu

主甲板 zhǔjiǎbǎn *jūrn.* galvenais klājs

主见 zhǔjiàn ❶ personīgs viedoklis; subjektīvs uzskats; ❷ personīgs; subjektīvs

主讲 zhǔjiǎng lasīt lekciju *(lasīt lekciju kursu)*

主讲人 zhǔjiǎngrén ❶ *(galvenais)* lektors; ❷ ordinārais profesors

主将 zhǔjiàng ❶ *vēst.* virspavēlnieks; vecākais karavadonis; ❷ *pārn.* vadonis; stūrmanis

主焦点 zhǔjiāodiǎn *fiz., opt.* galvenais fokuss; degpunkts

主焦煤 zhǔjiāoméi koksējamās ogles

主教 zhǔjiào *rel.* bīskaps

主句 zhǔjù *lingv.* galvenais teikums

主角 zhǔjué *teātr.* galvenais varonis; galvenā loma

主考 zhǔkǎo ❶ eksāmenu komisijas priekšsēdētājs; ❷ rīkot eksāmenu

主课 zhǔkè *izgl.* galvenā mācību disciplīna; galvenais priekšmets

主力 zhǔlì *milit.* galvenie spēki

主力队 zhǔlìduì *sp.* komandas pamatsastāvs

主力舰 zhǔlìjiàn *milit.* līnijkuģis

主力军 zhǔlìjūn *milit.* armijas galvenie spēki

主梁 zhǔliáng *celtn.* galvenā sija

主粮 zhǔliáng galveno, uzturā lietojamo labības kultūru graudi

主流 zhǔliú ❶ galvenā gultne; galvenā straume; ❷ galvenā gaisa plūsma; ❸ *pārn.* galvenā tendence; galvenais virziens

主谋 zhǔmóu ❶ izstrādāt plānu; būt iniciatoram; ❷ galvenais plāns; galvenā iecere; ❸ iniciators; ❹ *jur. (negatīva pasākuma)* iniciators

主脑 zhǔnǎo ❶ līderis; *(pasākuma)* dvēsele; ❷ vadošais princips; galvenā būtība

主炮 zhǔpào *milit.* galvenā kalibra lielgabals

主权 zhǔquán *polit.* suverenitāte; suverenās tiesības

主人 zhǔrén ❶ saimnieks; vadītājs; izrīkotājs;

❷ cilvēki; cilvēku masas; visi; ❸ *vēst.* pilngadības galvas segu saņemošā *(jaunekļa)* tēvs; ❹ līgavas tēvs; ❺ *vēst.* apgabala priekšnieks; ❻ *mit.* vilkatis
主人公 zhǔréngōng ❶ saimnieks; neaprobežots izrīkotājs; ❷ *teātr.* galvenā loma; galvenais varonis
主人翁 zhǔrénwēng sk. 主人公
主任 zhǔrèn pārvaldnieks; priekšnieks; galvenais *(ceha, kabineta u.c.)*
主食 zhǔshí galvenais pārtikas produkts
主使 zhǔshǐ ❶ kūdīt; provocēt; ❷ kūdītājs; iniciators; ❸ galvenais *(rīcības)* motīvs
主帅 zhǔshuài *vēst.* virspavēlnieks
主题 zhǔtí ❶ galvenais jautājums; galvenā tēma; *(sacerējuma)* fabula; ❷ *mūz.* vadmotīvs; partija; tēma
主题歌 zhǔtígē ❶ *(kinofilmas)* galvenā dziesma; ❷ galvenā muzikālā tēma
主体 zhǔtǐ ❶ *filoz., jur.* subjekts; ❷ galvenais personāžs; ❸ galvenā tēma; galvenais sižets; priekšmets; ❹ *vēst.* valdniekam tuva persona
主桅 zhǔwéi *jūrn.* grotmasts
主位 zhǔwèi ❶ tronis; valdnieka vieta; ❷ saimnieka vieta *(dzīrēs)*; ❸ *lingv.* nominatīvs
主文 zhǔwén ❶ galvenais teksts *(atšķirībā no pielikumiem)*; ❷ *jur.* krimināllietas rezolutīvā daļa; ❸ *novec.* eksaminētājs; ❹ galveno vērību pievērst mākslinieciskajai formai; mākslinieciskā forma
主席 zhǔxí ❶ priekšsēdētājs; ❷ dzīru izrīkotājs; ❸ pildīt priekšsēdētāja pienākumus; ❹ galvenā vieta *(pie galda)*
主席台 zhǔxítái prezidija galds; prezidijs
主席团 zhǔxítuán prezidijs
主心骨 zhǔxīngǔ ❶ *(cilvēks)* uz kuru var paļauties; *pārn.* drošs balsts; ❷ personīgs viedoklis; subjektīvs uzskats
主星 zhǔxīng *astr.* galvenā zvaigzne *(dubulto zvaigžņu sistēmā)*
主星序 zhǔxīngxù *astr.* galvenā rinda *(dubulto zvaigžņu sistēmā)*
主刑 zhǔxíng *jur.* ❶ galvenais soda mērs; galvenā likuma pārkāpuma soda mērs; ❷ vadīt fiziskā soda mēra izpildīšanu
主演 zhǔyǎn *teātr.* spēlēt galveno lomu; uzstāties galvenajā lomā
主要 zhǔyào galvenais; svarīgākais; vadošais; maģistrālais
主义 zhǔyì ❶ ideja; galvenais princips; ❷ teorija; mācība; doktrīna; ❸ **sast.** -isms *(terminos „kapitālisms"; „komunisms" un taml.)*
主意 zhǔ·yi ❶ galvenā doma; ❷ *(stingra)* personīga pārliecība
主游标 zhǔyóubiāo *tehn.* galvenais vernjers
主语 zhǔyǔ *lingv.* teikuma priekšmets
主宰 zhǔzǎi ❶ vadīt; izrīkot; kontrolēt; uzkundzēties; ❷ pavēlnieks; vienpersonisks valdnieks; autokrāts
主张 zhǔzhāng ❶ viedoklis; uzskats; pārliecība; ❷ izteikt *(viedokli)* pieturēties pie uzskata; iestāties par; ❸ izrīkot; izrīkotājs
主值 zhǔzhí *mat.* galvenā nozīme
主旨 zhǔzhǐ galvenā doma; vadmotīvs
主轴 zhǔzhóu *tehn.* galvenā vārpsta; centra vārpsta
主子 zhǔ·zi ❶ saimnieks; ❷ Jūs *(kalpam uzrunājot saimnieku)*; ❸ valdnieks *(padotajam uzrunājot valdnieku)*

拄

zhǔ **darb.** ❶ uzstādīt; uzstatīt; uzcelt; ❷ atbalstīt; pabalstīt; balstīties uz; ❸ kritizēt; izsmiet; ❹ norādīt *(ar pirkstu)*; norādījums

渚

zhǔ **lietv.** ❶ sēklis; zems krasts; ❷ *(upes)* saliņa

煮(煑)

zhǔ **darb.** ❶ vārīt *(ēdienu)*; *(kaut ko)* iegūt vārot; ❷ pagatavot *(ēdienu)*; ❸ savārīt; pārvārīt; **īp.** vārīts; izvārīts; **lietv.** *(no jūras ūdens)* vārot iegūta sāls
煮豆燃萁 zhǔdòu-ránqí ◊ vārīt pupas, par kurināmo izmantojot pupu lakstus *(naids starp brāļiem vai tuviniekiem – pēc m. ē. III gs. dzejnieka 曹植 Cao Dži motīva)*
煮沸 zhǔfèi vārīt; vārīšana
煮干 zhǔgān izvārīties; iztvaikot
煮鹤焚琴 zhǔhè-fénqín ◊ vārīt dzērvi *(ar kuru lidinās nemirstīgie)*, kā kurināmo izmantojot cītaru *(apgānīt ainavu; iznīcināt kultūras priekšmetus; sabojāt kādam garastāvokli)*
煮开 zhǔkāi sk. 煮沸
煮烂 zhǔlàn izvārīt; pārvārīt
煮老 zhǔlǎo ❶ cieti novārīt; ❷ pārvārīt
煮练 zhǔliàn *tekstil.* šķetināt; šķeterēt
煮熟 zhǔshú izvārīt līdz gatavības pakāpei

属(屬)

zhǔ/shǔ **darb.** pievērst uzmanību; sakoncentrēties *(uz kaut ko)*; **apst.** tikko kā; pavisam nesen; pēdējā laikā; ❶ tieši tad, kad
属望 zhǔwàng ❶ tiekties pēc; ❷ sakoncentrēt uzmanību *(uz kaut ko)*
属意 zhǔyì ❶ pievērst uzmanību *(kaut kam)*; sakoncentrēt domas *(uz kaut ko)*; ❷ labvēlīgi noskaņots attiecībā *(uz kaut ko)*; ❸ pieķēries *(kaut kam)*; uzticīgs *(kaut kam)*
属垣有耳 zhǔyuán-yǒu'ěr arī sienām ir ausis

嘱(囑)

zhǔ **darb.** ❶ likt *(kaut ko darīt)*; dot rīkojumu; pavēlēt; ❷ novēlēt; ❸ iedvesmot
嘱咐 zhǔ·fu sk. 嘱
嘱托 zhǔtuō uzticēt; uzlikt par pienākumu

瞩(矚)

zhǔ **darb.** vērīgi skatīties; ieskatīties; skatīties cik acis rāda; pievērst skatienu; skatīties neatraujoties

瞩目 zhǔmù ieskatīties; pievērst skatienu; skatīties cik acis rāda

瞩望 zhǔwàng uzmanīgi skatīties; ieskatīties; ar cerībām pievērst skatienu *(kaut kam)*

伫(伫、竚)

zhù **darb.** ❶ stāvēt; gaidīt; ❷ cerēt

伫候 zhùhòu ❶ gaidīt stāvot; ❷ ar nepacietību gaidīt

伫立 zhùlì ilgi stāvēt; stāvēt gaidot

苎(苧)

zhù *bot.* Ķīnas kaņepe; rāmija *(Boehmeria sp.)*

苎麻 zhùmá *bot.* sniega rāmija *(Boehmeria nivea)*

助

zhù **darb.** ❶ palīdzēt; sniegt atbalstu; ❷ būt palīgam; atbalstīt; dot labumu *(kādai lietai u.c.)*; ❸ *vēst.* iet klaušās井田 t.s. aku sistēmas apstākļos 殷Jiņ laikmetā; veikt darba klausību; **lietv.** palīdzība; palīdzīga roka; palīgs

助产士 zhùchǎnshì *med.* akušiere

助词 zhùcí *lingv.* palīgvārds; partikula

助动词 zhùdòngcí *lingv.* palīgdarbības vārds

助攻 zhùgōng *milit.* uzbrukums mazāk nozīmīgā virzienā; palīguzbrukums

助祭 zhùjì *rel.* diakons

助教 zhùjiào ❶ profesora palīgs *(zinātniskais nosaukums Ķīnas impērijā)*; profesora palīgs; ❷ asistēt pasniegšanas procesā; laborants asistents

助桀为虐 zhùJié-wéinüè ◊ palīdzēt 夏 Sja dinastijas tirānam Dzjie veikt ļaundarības *(palīdzēt ļaundarim veikt noziegumus)*

助理 zhùlǐ ❶ palīdzēt darbā; asistēt; ❷ palīgs

助跑 zhùpǎo *sp.* veikt ieskrējienu; ieskrējiens

助燃 zhùrán veicināt degšanu; uzturēt degšanu

助熔 zhùróng *metal.* kausēts ar kusni

助熔剂 zhùróngjì *metal.* kusnis

助手 zhùshǒu palīgstrādnieks; palīgs; asistents

助跳板 zhùtiàobǎn *sp.* tramplīns

助听器 zhùtīngqì dzirdes aparāts; otofons

助推器 zhùtuīqì ❶ *av. (dzinēja)* ierosinātājs; pastiprinātājs; ❷ *tehn.* nesēj- *(raķete)*

助威 zhùwēi atbalstīt; uzmundrināt; rosināt *(cīņas sparu)*

助兴 zhùxìng uzjautrināt; uzjundīt; celt garastāvokli

助学金 zhùxuéjīn stipendija

助战 zhùzhàn ❶ *milit.* sniegt atbalstu militāras darbības veikšanā; ❷ atbalstīt; celt *(cīņas sparu)*

助长 zhùzhǎng mākslīgi paātrināt attīstību; ar mākslīgiem līdzekļiem stimulēt augšanu

住

zhù **darb.** ❶ dzīvot; pastāvīgi dzīvot; uzturēties; ❷ apstāties uz naktsmāju; apstāties pārnakšņot; ❸ neilgu laiku dzīvot *(kaut kur)*; īslaicīgi uzturēties *(kaut kur)*; ❹ *Šanhajas dial.* strādāt algotu darbu; strādāt līguma darbu; ❺ apmesties *(uz dzīvi)*; ❻ ilgt; skanēt *(par dziedātu melodiju; izskanējušu atbalsi u.c.)*; ❼ skaitīt; rēķināt; ❽ nometināt uz dzīvi; apmetināt; kolonizēt; ❾ izvietot *(pa dzīvokļiem karavīru vienību)*; ❿ pārtraukt; apstādināt *(auto u.c.)*; ⓫ uzstādīt *(karogu)*; **īpašv.** Džu *uzv.*

住持 zhùchí ❶ dzīvot un pārvaldīt; ❷ *bud.* vadīt kopienu; ❸ pieturēties *(pie reliģiskiem uzskatiem)*

住房 zhùfáng dzīvojamās telpas; dzīvoklis

住惯 zhùguàn iedzīvoties; aklimatizēties; pierast pie dzīves vietas

住户 zhùhù īrnieks; apakšīrnieks

住家 zhùjiā ❶◊ dzīvot mājās *(būt neprecētai)*; ❷ apciemot vecākus *(par precētu sievieti)*; ❸ māja; mājoklis; dzīvoklis

住口 zhùkǒu ❶ apklust; ❷ klusē!

住手 zhùshǒu pārtraukt *(kaut ko darīt)*

住宿 zhùsù apstāties uz naktsmājām

住所 zhùsuǒ dzīves vieta; dzīvoklis

住院 zhùyuàn gulties slimnīcā

住院部 zhùyuànbù *med.* stacionārs

住宅 zhùzhái mājoklis; dzīvoklis

住址 zhùzhǐ dzīves vieta; adrese

注(註)

zhù **darb.** ❶ tecēt; tecēt cauri; notecēt; iztecēt; ❷ ietecēt *(jūrā)*; ❸ koncentrēties; sanākt kopā; ❹ krist lejā; gāzties lejā; birt; ❺ novadīt *(ūdeni)* apūdeņot *(zemi)*; ❻ ieliet; izliet; pieliet; ❼ iešļircināt *(zāles)*; ❽ savākt kopā sakoncentrēt; ❾ likt uz kārts; nosaukt likmi; ❿ komentēt *(tekstu)*; **lietv.** ❶ likme *(spēlē)*; ❷ darījums; **skait.** *tirdznieciskiem darījumiem, komercoperācijām*

注册 zhùcè reģistrēt; reģistrācija

注册费 zhùcèfèi reģistrācijas izdevumi

注定 zhùdìng ❶ nolemt *(iznīcībai)*; pazudināt; ❷ skaidrot; noteikt

注脚 zhùjiǎo ❶ izskaidrot; komentēt; ❷ piezīme; paskaidrojums; komentārs

注解 zhùjiě sk. 注脚

注目 zhùmù ❶ pievērst skatienu *(kaut kam)*; ieurbties ar acīm *(kādā)*; blenzt; nenovērst acu no; ❷ sakoncentrēt uzmanību *(uz kaut ko)*

注射 zhùshè ❶ *med.* iešļircināt; ❷ šļirce; injekcija; iešļircinājums

注射器 zhùshèqì ❶ *med.* šļirce; ❷ *tehn.* inžektors

注视 zhùshì ❶ vērīgi skatīties uz; vērot; sakoncentrēt uzmanību uz; ❷ vērīgs skats; ❸ uzmanīga vērošana

注释 zhùshì ❶ skaidrot; komentēt; pievienot glosu; ❷ skaidrojums; komentārs; glosa

注疏 zhùshū komentāru skaidrojumi un komentāri

注水 zhùshuǐ applūdināt; applūdināšana

注销 zhùxiāo anulēt; dzēst; izsvītrot no sarakstiem

注意 zhùyì ❶ pievērst uzmanību; ievērot; ņemt vērā; rēķināties ar neizlaist no uzmanības; ❷ uzmanība; ❸ *milit.* klausies! uzmanību!

注意力 zhùyìlì vērīgums; koncentrēšanās spēja

注音 zhùyīn ❶apzīmēt skanējumu *(hieroglifa fonētisko sastāvu)*; norādīt *(hieroglifa)* lasīšanu; ❷atzīmēt toņus tekstā
注重 zhùzhòng *(kaut kam)* pievērst galveno uzmanību; *(kaut kam)* pievērst īpašu nozīmi

杼 zhù **lietv.** ❶*(rokas steļļu)* šaudīkla; spole; ❷*(steļļu)* šķiets; ❸*(ozola)* zīle; **īp.** ❶plāns; ❷šaurs

驻(駐) zhù **darb.** ❶apstāties; stāvēt; ❷īslaicīgi uzturēties; dzīvot; tikt izvietotam *(par karaspēku)*; tikt akreditētam; ❸apstādināt; pārtraukt kustību; ❹izvietot *(karaspēku)*; uzturēt *(okupācijas karaspēku)*; **apst.** ❶*(N. pilsētā)* izvietotais *(karaspēks)*; *(N. valstī)* akreditētais *(vēstnieks)*
驻波 zhùbō *fiz.* stāvviļņi
驻地 zhùdì ❶*milit.* dislokācijas punkts *(rajons)*; ❷*(vietējās administrācijas)* atrašanās vieta
驻防 zhùfáng *milit.* *(N. pilsētā)* izvietoties garnizonā; *(par karaspēku)* tikt izvietotam *(N. pilsētā)*; garnizona *(karaspēks)*
驻军 zhùjūn ❶*milit.* *(N. pilsētā)* izvietotais karaspēks; garnizons; ❷izvietot karaspēku; ❸apstāties atpūtā
驻守 zhùshǒu ❶apsargāt; ❷izvietoties garnizonā
驻屯 zhùtún ❶*milit.* izvietoties garnizonā; tikt izvietotam *(par karaspēku)*; ❷apstāties atpūtā; ❸militāra apmetne; apdzīvota vieta ar pastāvīgu garnizonu
驻扎 zhùzhā ❶*ofic.* uzturēties *(citā valstī)*; ❷strādāt; ❸dienēt *(par ierēdni, kas strādā kādā no ĶTR nacionālajiem rajoniem)*; ❹tikt akreditētam; ❺izvietoties *(par karaspēku)*; ❻izvietot *(karaspēku)*; apmetne

贮(貯) zhù **darb.** savākt; uzkrāt; ietaupīt
贮备 zhùbèi sagādāt *(malku)*; sarūpēt; savākt
贮藏 zhùcáng uzkrāt; uzglabāt; veidot krājumus
贮藏室 zhùcángshì glabātava; krātuve
贮存 zhùcún uzglabāt; krāt; rezerves
贮点红 zhùdiǎnhóng *zool.* parastais ķeģis (*Carduelis flammea*)
贮气塔 zhùqìtǎ gāzes krātuve
贮器 zhùqì rezervuārs
贮水池 zhùshuǐchí baseins; ūdenstilpne; rezervuārs
贮水量 zhùshuǐliàng *lauks.* uzkrātā ūdens daudzums
贮油层 zhùyóucéng *ģeol.* naftas iegula

炷 zhù **lietv.** ❶*(lampas)* dakts; ❷svece; aromātiskā svece; **skait.** *svecēm, aromātiskajām svecēm u.c.* **darb.** iededzināt; dedzināt; kūpināt aromātiskās sveces

祝 zhù **darb.** ❶lūgt Dievu; lasīt lūgsnu; ❷sveikt; apsveikt; vēlēt *(laimes; panākumus u.c.)*; ❸pacelt apsveikuma kausu; uzsaukt tostu; ❹ieaust ornamentus; izdaiļot ar ornamentiem *(audumu)*; ❺apgriezt matus; **lietv.** ❶lūgsna; lūgsnas teksts; ❷tosts; ❸apsveikums; apsveikuma *(telegramma)*; ❹rituāla zinātājs; burvis; pareģis; būrējs; **īpašv.** Džu *uzv.*
祝词 zhùcí ❶apsveikums; apsveikuma vārdi; ❷lūgsna; burvju vārdi
祝福 zhùfú ❶lūgt laimi; ❷vēlēt laimi; laimes vēlējums
祝贺 zhùhè sveikt; apsveikt
祝酒 zhùjiǔ pacelt apsveikuma kausu; uzsaukt tostu
祝酒词 zhùjiǔcí tosts
祝寿 zhùshòu sveikt Dzimšanas dienā
祝颂 zhùsòng vēlēt; izteikt vēlējumus
祝愿 zhùyuàn sk. 祝颂

柱 zhù **lietv.** ❶stabs; kolonna; ❷stumbrs; stiebrs; ❸balsts; ❹*pārn.* pamats; kodols; ❺tapiņa *(uz muzikālā instrumenta grifa)*; ❻*saīs. mat.* prizma; cilindrs; **darb.** ❶balstīt; atbalstīt; balstīties uz ❷noslēgt; aizšķērsot; ❸izsmiet; kritizēt; ❹slieties pār; **īpašv.** Džu *uzv.*
柱脚 zhùjiǎo *arhit.* kolonnas pamats; cokols
柱石 zhùshí ❶*arhit.* cokols; ❷*pārn.* *(valsts; sabiedrības)* balsts
柱头 zhùtóu ❶*arhit.* kapitelis; ❷*bot.* drīksna; stigma
柱销 zhùxiāo *tehn.* tapa; tapiņa
柱子 zhù·zi stabs; kolonna

著 zhù **darb.** ❶rakstīt; sacerēt; ❷atklāt; izrādīt *(savas jūtas)*; izrādīt atklātībā; ❸noteikt; apstiprināt; **īp.** ❶skaidrs; gaišs; acīmredzams; ❷plaši pazīstams; slavens; ❸stingrs; noteikts; **apst.** acīmredzami **lietv.** sacerējums; *(gara)* darbs
著称 zhùchēng ❶slavens; plaši pazīstams; ❷kļūt slavenam; izcelties
著录 zhùlù ❶pierakstīt; veikt pierakstus; ❷ierakstīt reģistrā; ierakstīt annālēs; ❸pieraksti; piezīmes
著名 zhùmíng ❶slavens; plaši pazīstams; ❷kļūt slavenam
著述 zhùshù sacerēt; literāra daiļrade
著者 zhùzhě autors; sacerētājs; *(mākslas darba)* radītājs
著作 zhùzuò ❶daiļdarbs; ❷rakstīt; sacerēt
著作权 zhùzuòquán autortiesības

蛀 zhù **lietv.** ❶*(grāmatu vai drēbju)* kode; ❷ķirmis; **darb.** tikt sagrauztam; tikt saēstam; **īp.** izēsts; saēsts; sapuvis
蛀齿 zhùchǐ bojāts zobs
蛀虫 zhùchóng ❶kode; ❷ķirmis
蛀孔 zhùkǒng *(kodes; kāpura; ķirmja)* grauzums

筑(築) zhù **darb.** ❶celt; uzcelt; būvēt; ❷blietēt; noblietēt; ❸norobežot ar sienu; apbūvēt sienu;

❷sakopt; savest kārtībā; ❸plaukšķināt *(ar spārniem)*; **lietv.** ❶celtne; būve; ēka; ❷bliete; stampa; **īpašv.** Džu *uzv.*
筑路工 zhùlùgōng ceļa strādnieks; ceļinieks
筑室道谋 zhùshì-dàomóu ◊ ķeroties pie mājas būves, prasīt padoma ceļa gājējiem *(konsultējoties ar gadījuma cilvēkiem, nolemt ieceri neveiksmei)*

铸(鑄) zhù **darb.** ❶liet *(zvanu u.c.)*; ❷kalt *(naudu)*; ❸pāraugt *(lielā kļūmē)* izvērsties *(neveiksmē)*; **īp.** liets; **īpašv.** Džu *uzv.*
铸币 zhùbì ❶kalt naudu; ❷naudas kalšana; ❸metāla nauda
铸成 zhùchéng izliet *(no bronzas u.c.)*
铸工 zhùgōng ❶metālliešana; ❷metāllējējs
铸件 zhùjiàn *tehn.* metālliešana; metāla kausēšana
铸坑 zhùkēng *metal.* lietuves bedre
铸块 zhùkuài *metal.* lietnis
铸模 zhùmú *metal. (martenkrāsns)* metāla sile; mulda
铸勺 zhùsháo *metal.* kauss
铸铁 zhùtiě čuguns; ķets
铸铁厂 zhùtiěchǎng čuguna lietuve
铸型 zhùxíng ❶*metal.* metālveidne; ❷*poligr.* matrica
铸造 zhùzào ❶*metal.* liet; liešana; ❷veidot; formēt
铸字 zhùzì liet burtus
铸字厂 zhùzìchǎng *poligr.* burtu lietuve
铸字工 zhùzìgōng burtu lējējs
铸字铅 zhùzìqiān *metal.* cietais svins *(svina un antimona sakausējums)*

箸(筯) zhù **lietv.** ēdamie irbuļi *(ķīniešiem; japāņiem; korejiešiem; vjetnamiešiem)*

zhua

抓 zhuā **darb.** ❶skrāpēt; kasīt; plēst ar nagiem; ❷ķert; saķert; grābt; ņemt ar roku; ❸sagrābt *(varu)*; uzurpēt; ❹saņemt ciet; arestēt; ❺ķerties *(pie kaut kāda darba)*; stingri ievērot *(noteiktu principa)*; ❻dabūt; sameklēt; iegūt; ❼apgūt *(darba iemaņas)*; uztvert galveno; ❽piesaistīt uzmanību; aizraut
抓辫子 zhuā biàn·zi ◊ satvert aiz bizes *(izmantot kāda misēkli; atrast ieganstu)*
抓膘 zhuābiāo nobarot; uzbarot
抓碴儿 zhuāchár meklēt ieganstu; sieties klāt; *sar.* piesieties
抓耳挠腮 zhuā'ěr-náosāi ◊ trīt ausis un berzt vaigus *(apjukt; būt ļoti satrauktam; būt nospiestā garastāvoklī)*
抓地草 zhuādìcǎo *bot.* staipekļaugi
抓哏 zhuāgén *teātr.* apsmiet uz skatuves izveidojušos situāciju
抓工夫 zhuā gōng·fu atrast laiku; izbrīvēt kādu brīdi laika
抓紧 zhuājǐn pamatīgi ķerties pie; kā nākas ķerties pie; nepalaist garām
抓阄儿 zhuājiūr vilkt lozes; lozēt
抓举 zhuājǔ *sp.* raušana *(svarcelšanas disciplīna)*
抓空子 zhuā kòng·zi sk. 抓工夫
抓破 zhuāpò saskrāpēt *(līdz asinīm)*
抓破脸 zhuāpòliǎn ❶sastrīdēties; ❷balts ar rozā dzīsliņām
抓伤 zhuāshāng saskrāpēt; apskrāpēt; skramba
抓瞎 zhuāxiā ❶apjukt; zaudēt galvu; būt panikā; ❷steigties; nesakarīgi rosīties; strēbt karstu putru
抓药 zhuāyào dabūt zāles; sagādāt zāles
抓住 zhuāzhù satvert; aizturēt; notvert *(īsto brīdi vai gadījumu)*; izmantot momentu; izmantot iespēju

挝(撾) zhuā **darb.** ❶sist; dauzīt; piekaut; ❷sist *(bungas)*; klauvēt; **lietv.** ❶bungu kociņš; ❷gurns

爪 zhuǎ/zhǎo **lietv.** ❶nags; ❷ķepa; ❸*tehn.* ķepa; kājiņa; ❹*mūz.* mediators; **darb.** ❶kasīt; skrāpēt; ❷apgriezt nagus
爪尖儿 zhuǎjiānr cūkas kājiņa
爪儿 zhuǎr ❶nags; ķepiņa; ❷*(katla)* kājiņa
爪子 zhuǎ·zi nags; ķepiņa

zhuai

拽 zhuāi **darb.** ❶vilkt; pavilkt *(uz savu pusi)*; stiept; ❷mest; pamest *(bumbu)*; nomētāt *(kādu ar dubļiem)*; ❸pamest; atstāt; ❹savilkt *(krampjos)*

zhuan

专(專、耑) zhuān **īp.** ❶speciāls; īpašs; īpaša pielietojuma; ❷vienīgais; sevišķs; ārkārtīgs; ❸pašpārliecināts; despotisks; egoistisks; ❹*(savā arodā)* kvalificēts; *(tāds)* kas labi pārvalda savu specialitāti; pieredzējis; ❺rupjš; resns; **apst.** ❶īpaši; speciāli; ar nodomu; ❷ārkārtīgi; sevišķi; vienīgi tikai; **darb.** ❶specializēties; koncentrēties *(uz kaut ko vienu)*; pilnībā atdoties *(darbam)*; veltīt sevi *(noteiktai specialitātei)*; ❷kļūt par uzurpatoru; izturēties kā patvaldniekam; kļūt par vienīgo stāvokļa noteicēju; ieņemt svarīgāko vietu *(stāvokli)*; ❸būt ar lielu ietekmi; būt ļoti nozīmīgam *(kādā jomā)*; ❹monopolizēt; vienpersoniski piesavināt; ❺pārvaldīt; izrīkot *(kaut ko)*; ❻pilnībā piekraut *(ratus)*; pilnībā aizņemt *(visu platību)*; **lietv.** ❶ *vēst.* dēlītis rakstīšanai; ❷*vēst.*,

milit. (no 81 kara ratiem sastāvoša karaspēka vienība); **Īpašv.** Džuaŋ *uzv.*
专案 zhuān'àn *jur.* īpaši svarīga tieslieta *(kuras izskatīšanā jāveic speciāla izmeklēšana)*
专差 zhuānchāi ❶ kurjers; ziņnesis; ❷ ar kurjera palīdzību
专长 zhuāncháng ❶ sevišķa īpašība; unikāla pozitīva īpašība; ❷ kompetence; ❸ specialitāte; īpašas dotības *(kādā jomā)*
专场 zhuānchǎng ❶ īpašs uzvedums; ❷ īpašs seanss *(noteiktam personu skaitam)*
专车 zhuānchē īpašs norīkojuma vilciens *(īpaša norīkojuma automobīlis)*
专诚 zhuānchéng ❶ no visas sirds; patiesā sirsnībā; ❷ ar īpašu nodomu
专程 zhuānchéng īpaši; sevišķi
专电 zhuāndiàn īpaša telegramma; *ofic.* speciāli telegrafēt
专断 zhuānduàn ❶ risināt vienpersonīgi; ❷ patvaļīgs; ❸ patvarība; patvaļība; patvaļa
专攻 zhuāngōng īpaši nodarboties *(ar kaut ko)*; specializēties *(noteiktā jomā)*; īpaši pētīt *(kaut ko)*
专函 zhuānhán *ofic.* īpaša vēstule; īpaši *(speciāli)* rakstīt vēstuli
专号 zhuānhào *(laikraksta; žurnāla)* speciālizlaidums
专横 zhuānhèng ❶ patvarīgi rīkoties; piedauzīgi uzvesties; nepiedienīgi izturēties; ❷ patvaļa; ❸ despotisks
专机 zhuānjī ❶ privāta lidmašīna; ❷ *(čartera reisa; īpaša norīkojuma)* lidmašīna
专家 zhuānjiā speciālists; eksperts
专件 zhuānjiàn īpašs dokuments; īpaša vēstule
专刊 zhuānkān ❶ speciāls biļetens *(izlaidums; numurs u.c.)*; ❷ īpaša rubrika *(laikrakstā vai žurnālā)*
专科 zhuānkē ❶ speciāls kurss; īpašs priekšmets; ❷ specializēta izglītība; specializēta mācību iestāde
专款 zhuānkuǎn *fin.* īpašs fonds; īpaši atskaitījumi *(asignējumi)*; specializēts kredīts
专栏 zhuānlán *vēst.* īpašs nodokļu pieņemšanas punkts *(Sun dinastijas laikā)*
专力 zhuānlì īpaši; sevišķi; visiem spēkiem
专利 zhuānlì patents
专利品 zhuānlìpǐn patentēts
专利权 zhuānlìquán patents; patenta turētāja tiesības; patenttiesības
专利学 zhuānlìxué patentu pārzināšana *(īpašs mācību kurss)*
专利学家 zhuānlìxuéjiā eksperts *(speciālists)* patentu lietās
专论 zhuānlùn monogrāfija
专卖 zhuānmài monopoltirdzniecība; monopols
专卖局 zhuānmàijú monopoltirdzniecības pārvalde
专卖品 zhuānmàipǐn monopolpreces
专美 zhuānměi ❶ būt slavenam *(ar kaut ko)*; laba slava; ❷ īpaši laba kvalitāte
专门 zhuānmén ❶ īpašs; ❷ nozare; nozares; ❸ specialitāte; profils; ❹ pilnīgi; pilnībā; ❺ tikai; vienīgi; ❻ tīšām; tīšuprāt
专门化 zhuānménhuà specializēties; specializācija
专名 zhuānmíng *lingv.* īpašvārds
专名号 zhuānmínghào *lingv.* īpašvārda zīme
专区 zhuānqū īpašais rajons *(ĶTR provinces pakļautības administratīva vienība)*
专权 zhuānquán uzurpēt varu; rīkoties patvaļīgi; patvaļa
专人 zhuānrén ❶ kurjers; ar kurjera palīdzību; ❷ īpaša atbildīga persona
专任 zhuānrèn būt pilnībā atbildīgam *(par kaut ko)*; darboties *(noteiktā jomā)*; pamatnodarbošanās *(ieņemamais amats)*
专擅 zhuānshàn patvarīgi rīkoties *(rīkoties patvaļīgi; patvaļa)*
专属经济区 zhuānshǔ-jīngjìqū īpašā ekonomiskā zona
专题 zhuāntí atsevišķa *(īpaša)* tēma; īpašs pētījums
专线 zhuānxiàn ❶ īpaša *(telefona sakaru līnija)*; ❷ *dzelzc.* piebraucamais ceļš
专心 zhuānxīn ❶ sakoncentrēties; sevi pilnībā veltīt *(noteiktam darbam)*; ❷ tīšām; tīšu prātu
专修 zhuānxiū specializēties; īpaši pievērsties *(kādai zinātnes nozarei)*
专修科 zhuānxiūkē ❶ *izgl.* obligātais priekšmets; ❷ *vēst.* īpašie mācību kursi *(Cjin dinastijas laikā tirdzniecības jūrskolās)*
专业 zhuānyè ❶ specialitāte; profils; ❷ specializēts; nozares; ❸ profesija
专业化 zhuānyèhuà specializācija; specializēties
专业课 zhuānyèkè speciālais kurss; speciālais priekšmets
专一 zhuānyī ❶ koncentrēts; sasprindzināts; mērķtiecīgs; ❷ sasprindzināti; mērķtiecīgi; pilnībā; ❸ vienbalsīgs; vienprātība
专营 zhuānyíng monopols
专用 zhuānyòng īpaša pielietojuma; īpašs; speciāls
专用线 zhuānyòngxiàn *dzelzc.* piebraucamais ceļš
专有名词 zhuānyǒu-míngcí *lingv.* īpašvārds
专员 zhuānyuán īpašs pārstāvis; īpaši pilnvarots aģents; *(tirdzniecības)* atašejs
专责 zhuānzé būt personīgi atbildīgam *(par kaut ko)*; īpaši pilnvarots
专政 zhuānzhèng *polit.* diktatūra
专职 zhuānzhí pamatdarbā ieņemamais amats
专制 zhuānzhì ❶ rīkoties patvaļīgi; rīkoties patvarīgi; ❷ patvaldība despotisms; diktatora režīms
专注 zhuānzhù ❶ *(kaut kam)* veltīt visu uzmanību; tikai un vienīgi *(ar kaut ko)* aizrauties; ❷ uzmanīgs; koncentrēts; sasprindzināts;

❹uzmanīgi; sasprindzināti; vērīgi

砖(磚、甎、塼) zhuān **lietv.** ❶ķieģelis; ķieģeļu (*māja*); ❷(*akmeņogļu*) brikete
砖茶 zhuānchá preseta tēja
砖厂 zhuānchǎng ķieģeļu fabrika
砖格子 zhuāngé·zi *metal.* ķieģeļu uzgalis
砖墁地 zhuānmàndì ķieģeļu grīda
砖坯 zhuānpī neapdedzināti ķieģeļi
砖头 zhuāntóu ķieģeļu lauskas
砖窑 zhuānyáo ķieģeļu ceplis

转(轉) zhuǎn/zhuàn **darb.** ❶griezties; riņķot; pagriezties; pārvietoties; ❷kustēties; paiet (*par laiku*); ❸virzīties, pārvietoties (*pa karjeras kāpnēm*); ❹nodot (*vēstuli u.c.*); ❺izmainīt; pārveidot par; **apst.** ar laiku; laika gaitā; **lietv.** *lit.* pretstatījums; antitēze
转氨基酶 zhuǎn'ānjīméi *med.* aminoferāze
转败为胜 zhuǎnbài-wéishèng ❶zaudējumu pārvērst uzvarā; ❷panākt lūzumu savā labā
转变 zhuǎnbiàn pārvērsties par; pārvēršanās; ❷pagrieziena (*punkts*); ❸krīze
转播 zhuǎnbō *radioteh.* translēt; translācija
转播器 zhuǎnbōqì *radioteh.* translātors
转播网 zhuǎnbōwǎng *radioteh.* translācijas tīkls
转车 zhuǎnchē pārsēsties (*no vilciena vilcienā*); pārsēšanās
转达 zhuǎndá nodot (*ziņu*); paziņot (*ar trešās personas starpniecību*)
转导 zhuǎndǎo *biol., ģenēt.* transdukcija
转到 zhuǎndào ❶pievērsties (*kaut kam*); pārslēgties (*uz kaut ko*) pāriet; ❷pārvest pārslēgt
转道 zhuǎndào ❶*vēst.* lielceļš graudu pārvadāšanai; ❷virzīties pa apkārtceļiem
转调 zhuǎndiào *mūz.* modulēt; modulācija
转动 zhuǎndòng ❶griezt; griezt apkārt; ❷griezties; apgriezties; ❸griešanās; rotācija
转告 zhuǎngào ziņot; nodot (*ziņu tālāk*)
转关系 zhuǎn guān·xi noņemt no uzskaites
转化 zhuǎnhuà ❶pārveidoties; pārtapt; izmainīties; ❷pārveidošanās metamorfoze; ❸*ķīm.* inversija
转圜 zhuǎnhuán ❶izmainīt sarunas tēmu; ❷izmainīt notikumu attīstību uz labo pusi (*panākt lūzumu; glābt situāciju*); ❸atrisināt konfliktu; samierināt puses; ❹acumirklī; momentā; ❺būt par starpnieku
转换 zhuǎnhuàn ❶mainīt; nomainīt; izmainīt; ❷*ekon.* konvertēt; konversija; ❸*el.* pārslēgt; pārslēgšana
转换器 zhuǎnhuànqì *el.* slēdzis; ❶strāvas pārveidotājs; ❷komutators
转机 zhuǎnjī ❶pavērsiena punkts uz labo pusi (*dzīvē; notikumu attīstībā u.c.*); ❷*med.* krīze; ❸atveseļošanās sākums
转寄 zhuǎnjì pāradresēt; pārsūtīt
转嫁 zhuǎnjià pārlikt atbildību (*uz cita pleciem*)
转交 zhuǎnjiāo ❶(*kādam kaut ko*) nodot; ❷(*sūtījuma u.c.*) izsniegšana
转角 zhuǎnjiǎo ❶pagriezties aiz stūra; pagriezt aiz stūra; ❷pagrieziens; pagrieziena vieta; stūris
转口 zhuǎnkǒu tranzīts (*caur ostu*); tranzīta (*krava u.c.*); ar tranzīta palīdzību
转脸 zhuǎnliǎn ❶pagriezt seju (*uz citu pusi*); novērsties; ❷acumirklī; ļoti īsā laika sprīdī
转捩点 zhuǎnlièdiǎn pagrieziena punkts
转卖 zhuǎnmài pārdot tālāk; tālākpārdošana
转卖商 zhuǎnmàishāng uzpircējs; pārpircējs
转念 zhuǎnniàn pārslēgt domu gājienu (*no viena kā uz kaut ko citu*); pievērsties pārdomām (*par kaut ko*); atcerēties (*kaut ko*); padomāt (*par kaut ko*)
转让 zhuǎnràng ❶nodot (*tiesības vai akcijas citai personai*); atvēlēt citai personai savas tiesības (*uz kaut ko*); ❷*jur.* cedēt
转入 zhuǎnrù ❶pārskaitīt uz (*cita rēķina*); ❷pāriet (*uz citu mācību iestādi*); ❸nogriezties (*no ceļa*); ❹pāriet (*uzbrukumā*)
转弱为强 zhuǎnruò-wéiqiáng vājumu pārvērst spēkā (*no vāja kļūt par stipru*)
转身 zhuǎnshēn pagriezties; apgriezties apkārt
转生 zhuǎnshēng *bud.* pārdzimt; pārdzimšana
转手 zhuǎnshǒu ❶būt par starpnieku; ❷ātri; acumirklī; ❸caur trešajām rokām
转售 zhuǎnshòu sk. 转卖
转述 zhuǎnshù pārstāstīt; nodot (*vēstījumu*) tālāk
转瞬 zhuǎnshùn vienā mirklī; acumirklī; momentā
转送 zhuǎnsòng ❶pārsūtīt; transportēt; ❷pārsūtīšana; ❸uzdāvināt kādam agrāk saņemto dāvanu; pārdāvināt
转托 zhuǎntuō ❶uzdot citam (*to, kas bija uzdots pašam*); ❷uzticēt citam (*to, kas bija uzdots pašam*)
转弯 zhuǎnwān ❶nogriezties (*no ceļa*); pagriezt (*sānu ielā*); pagrieziens; apgriešanās; ❷*av.* virāža; ❸runāt aplinkus; nebūt atklātam; ❹griezt; griezties
转弯抹角 zhuǎnwān-mòjiǎo runāt aplinkiem (*nebūt atklātam*)
转危为安 zhuǎnwēiwéi'ān ◊ tikt vaļā no briesmām un nokļūt drošībā (*izvairīties no drošas nāves; novērst lielas briesmas*)
转文 zhuǎnwén runāt literatūras klasiķu valodā; piebārstīt valodu ar literāriem citātiem no senķīniešu valodas; dižoties ar savu erudīciju
转向 zhuǎnxiàng ❶pievērsties (*kaut kam*); izmainīt kursu; izmainīt virzienu; ❷zaudēt orientāciju (*virzienu*); ❸atteikties no iepriekšējiem ideāliem; pārdzīvot lūzumu; iekšēji pārorientēties
转向架 zhuǎnxiàngjià *dzelzc.* ratiņi
转学 zhuǎnxué pāriet (*no vienas mācību iestādes uz citu*)
转眼 zhuǎnyǎn sk. 转瞬

Z

转业 zhuǎnyè ❶ nomainīt profesiju; pāriet citā profesijā; ❷ izmainīt nodarbošanās profilu; pāriet citā tautsaimniecības nozarē; ❸ *milit.* demobilizācija
转移 zhuǎnyí ❶ pārvietot; ❷ pārslēgt *(uzmanību)*; ❸ pārvietoties; ❹ pārslēgties *(no kaut kā uz kaut ko)*; ❺ *med.* metastāze; ❻ *ķīm., fiz.* pāreja
转义 zhuǎnyì pārnesta nozīme; pārnestā nozīmē
转运 zhuǎnyùn ❶ pārvadāt *(preces)*; pārvadāšana; ❷ tranzīts; ❸ griezties; būt apgrozībā; ❹ izmainīt likteni uz labu; pagrieziens uz labo pusi
转载 zhuǎnzǎi pārrakstīt; pārrakstīšana
转载 zhuǎnzài pārkravāt; pārkraut *(no viena transporta līdzekļa citā)*; pārkraušana
转载站 zhuǎnzàizhàn *dzelzc.* pārkraušanas punkts
转赠 zhuǎnzèng dāvināt; uzdāvināt
转战 zhuǎnzhàn *milit.* karot dažādos kara laukos
转账 zhuǎnzhàng ❶ pārvest; pārskaitīt; pārrakstīt no viena rēķina uz citu; ❷ *fin.* transferts
转折 zhuǎnzhé ❶ straujš pavērsiens; pagrieziens *(uz slikto pusi)*; ❷ sarežģījumi; piņķerīga lieta; ❸ *lit.* pretstatījums; pavērsiens izklāstā
转折点 zhuǎnzhédiǎn lūzuma punkts; pavērsiena punkts
转正 zhuǎnzhèng *(pēc pārbaudes laika)* ieskaitīt darbinieku štatā
转注 zhuǎnzhù hieroglifu pārveidotā kategorija *(rakstu zīme, kas izveidota, izmainot atsevišķus sinonīma elementus, piem., 老 – 考)*
转租 zhuǎnzū *jur.* sublokācija; apakšīre

传(傳)
zhuàn/chuán **darb.** ❶ *vēst.* braukt ar pārjūdzamiem pasta zirgiem; **lietv.** ❶ biogrāfija; dzīves apraksts; memuāri; ❷ *lit.* garš stāsts; ❸ sens vēstījums; apraksts; ❹ detalizēts *(春秋 u.c. kanonu)* komentārs; ❺ pasta stacija; ❻ *vēst.* birka; caurlaide; pilnvarzīme
传记 zhuànjì ❶ biogrāfija; dzīves apraksts; ❷ piezīmes *(grāmatu virsrakstos)*
传略 zhuànlüè īsa biogrāfija

转(轉)
zhuàn/zhuǎn **darb.** ❶ griezties; riņķot; pagriezties; pārvietoties; ❷ kustēties paiet *(par laiku)*; ❸ pārvietoties *(pa karjeras kāpnēm)*; ❹ griezt; pagriezt; ❺ pārvietot; pārvest; pārnest; ❻ pārvietot uz citu departamentu *(ierēdni bez paaugstinājuma dienestā)*; pārvest citā amatā; ❼ slēpt; **lietv.** ❶ apgrieziens; ❷ ornamentiem izšūts *(ratu)* paklājs sēdēšanai
转车盘 zhuànchēpán *dzelzc.* griezulis; griežamais riņķis
转动 zhuàndòng ❶ griezt; griezties; ❷ griešanās; rotācija; ❸ virzīties pārvietoties
转筋 zhuànjīn *med.* krampji; sarāva krampji; spazma
转矩 zhuànjǔ *fiz.* rotācijas moments
转炉 zhuànlú *metal.* rotācijas krāsns; konverters
转轮手枪 zhuànlún shǒuqiāng *milit.* revolveris
转盘 zhuànpán ❶ rotācijas disks; ❷ *sp.* riņķa šūpoles
转数 zhuànshù apgriezienu skaits
转数计 zhuànshùjì *tehn.* tahometrs
转台 zhuàntái *teātr.* rotējoša skatuve
转向 zhuànxiàng zaudēt orientāciju; apmaldīties
转椅 zhuànyǐ rotējošs krēsls
转悠 zhuàn·you ❶ *dial.* velties; griezties; griešanās; ❷ pastaigāties; klīst apkārt
转轴 zhuànzhóu *tehn.* vārpsta; veltnis
转子 zhuànzǐ *el.* rotors

赚(賺)
zhuàn **darb.** ❶ iegūt; nopelnīt; piepelnīties; ❷ pārdot ar peļņu; ❸ iedzīvoties *(naudā)*; **lietv.** peļņa *(no pārdošanas)*; viegla peļņa; iedzīvošanās
赚钱 zhuànqián ❶ pelnīt naudu; ❷ iegūt peļņu; iedzīvoties kapitālā; ❸ saņemt komisijas naudu; ❹ saņemt dzeramnaudu
赚头 zhuàn·tou peļņa; ienākumi; iedzīvošanās

撰
zhuàn **darb.** ❶ rakstīt; gatavot *(literāru sacerējumu)*; būt literāra sacerējuma autoram; ❷ *vēst.* nostādīt kaujas ierindā; ❸ izgatavot; ❹ paņemt *(rokā)*; turēt *(rokā)*; ❺ skaitīt; sarēķināt; **lietv.** būtība; dabas likums
撰稿 zhuàngǎo rakstīt; sagatavot manuskriptu
撰述 zhuànshù rakstīt; izklāstīt rakstveidā; sacerēt *(literāru darbu)*
撰文 zhuànwén ❶ rakstīt; sacerēt *(literāru darbu)*; ❷ literārs sacerējums

篆
zhuàn **lietv.** ❶ *sens ķīniešu kaligrāfijas stils, ko mūsdienās izmanto zīmogu izgatavošanā*; ❷ *(personīgs vai dienesta)* zīmogs; ❸ *piekl.* Jūsu uzvārds; **darb.** iegult *(atmiņā)*; iespiesties *(sirdī)*
篆刻 zhuànkè zīmogu gravēšana ar hieroglifiem džuaņ stilā
篆书 zhuànshū *sens ķīniešu kaligrāfijas stils*

馔(饌)
zhuàn **lietv.** ❶ ēdiens; galds; cienasts; dzīres; **darb.** ❶ cienāt; piedāvāt cienastu; klāt galdu; ❷ ēst; cienāties

zhuang

妆(妝、粧)
zhuāng **lietv.** ❶ kosmētika; grims; ❷ tērps; moderns fasons; apģērba mode; ❸ *(līgavas)* pūrs; **darb.** ❶ izdaiļoties; izrotāties; uzkrāsoties; izgreznoties; ❷ saposties; ❸ *teātr.* uzlikt grimu; nogrimēties; ❹ koķetēt; ❺ izlikties;

simulēt

妆奁 zhuānglián ✪tualetes piederumu kārbiņa ar spogulīti; ✪*(līgavas)* pūrs

妆饰 zhuāngshì ✪uzposties; izdaiļoties; ✪*teātr.* uzlikt grimu

庄(莊)

zhuāng **lietv.** ✪tīrums; sējumi; lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības; ✪lauku māja; zemnieka saimniecība; ciems; lauku apmetne; ✪vasarnīca; ✪*vēst.*muižas saimnieks; zemes īpašnieks *(kas izīrē lauksaimniecībā izmantojamās zemju platības)*; ✪zemkopis; zemnieks; ✪naudas maiņas veikaliņš; ✪firma; importa preču veikals; ✪iepriekšējās partijas vinnētājs; bankas turētājs *(kāršu spēlē)*; ✪sešu ceļu krustceļš; ciems vairāku ceļu krustcelēs; ✪nopietnība; bardzība; ✪svinīgums krāšņums; **īp.** ✪stingrs; nopietns; bargs; ✪izrotāts; svinīgs; krāšņs; ✪tiešs; pareizs; likumīgs; ✪izskatīgs; elegants; ✪spēcīgs; drosmīgs bezbailīgs; **darb.** ✪izrotāties; izpušķoties; ✪paņemt banku *(kāršu spēlē)* **īpašv.** ✪Džuan *uzv.*; ✪*(filozofs)* 庄周 Džuan Džou un tā sacerējums 庄子 Džuandzi; ✪*saīs. (filozofi)* 老庄 Laodzi un Džuandzi

庄户 zhuānghù zemnieka saimniecība; zemnieks; zemkopis

庄家 zhuāng·jia iepriekšējās partijas vinnētājs, bankas turētājs *(kāršu spēlē)*

庄稼 zhuāng·jia ✪sējumi; labība vārpās; ✪*dial.* sezonas strādnieks

庄稼地 zhuāng·jiadì druva; tīrums

庄稼汉 zhuāng·jiahàn ✪zemes īpašnieks; zemkopis; ✪*niev.* lauķis; rupjš tēviņš

庄稼活儿 zhuāng·jiahuór zemkopja darbi

庄稼人 zhuāng·jiarén zemnieks; zemkopis

庄严 zhuāngyán ✪stingrs; bargs; ✪varens; svarīgs; svinīgs; ✪lielisks izdaiļots; krāšņs; ✪*bud.* rotāties; rota; tērps

庄园 zhuāngyuán ✪muiža; ✪*vēst.* dzimtmuiža; majorāts; ✪*vēst.* valdošā nama locekļiem dāvātās dalienu zemes un muižas *(Cjin dinastija periods)*

庄重 zhuāngzhòng ✪svarīgs; svinīgs; nopietns; ✪godājams; solīds; ✪svinīgums; ✪visā nopietnībā

庄子 Zhuāngzǐ ✪Džuandzi *(skaidrības labad jāpiebilst, ka minētā filozofa vārds bija 庄周 Džuan Džou, bet viņš tika saukts arī Džuandzi,- proti tāpat kā viņa sacerējums) (daovisma filozofijas pamatlicējs IV gs. p.m.ē.)*; ✪muiža; lauku mājas; ✪traktieris; ēdienveikaliņš; ēdūzis

桩(樁)

zhuāng **lietv.** stabs; pālis; miets; **darb.** stumt; sist; **skait.** *grūtiem un sarežģītiem darbiem*

桩锤 zhuāngchuí *tehn.* zveltnis

桩子 zhuāng·zi stabs; miets

装(裝)

zhuāng **darb.** ✪uzvilkt *(kaut ko)*; apģērbties; ietērpties; ✪maskēties iztēloties sevi par; tēlot; izlikties; ✪pārģērbties par; nogrimēties par; ✪likt; salikt *(drēbes lādē)*; ✪uzpildīt *(pīpi)*; ✪pielādēt *(ieroci)*; ✪lādēt; kraut; iekraut; ✪uzstādīt; novietot; ✪montēt; ievilkt *(elektrību)*; ✪iesiet *(grāmatu)*; ✪dekorēt; izdekorēt; izrotāt ar ornamentiem; ✪slēpt; slēpt sevī; **lietv.** ✪drēbes; drānas; tērps; ✪bagāža; rokas bagāža; ceļojuma piederumi; ✪krava; iekraušana; ✪dekors; apgleznošana; izrakstīšana

装扮 zhuāngbàn ✪uzposties; uzcirsties; ✪pārģērbties par; nogrimēties par

装备 zhuāngbèi ✪aprīkot; apgādāt; ekipēt; ✪aprīkojums; ekipējums

装裱 zhuāngbiǎo ✪uzlīmēt *(gleznu vai karti)* uz auduma; ✪noformēt gleznu

装车机 zhuāngchējī *metal.* iekrāvējs

装点 zhuāngdiǎn izrotāt; izgreznot; izpušķot

装订 zhuāngdìng iesiet *(grāmatu)*; iesiešanas *(cehs)*

装疯卖傻 zhuāngfēng-màishǎ izlikties par vājprātīgu *(tēlot muļķi)*

装裹 zhuāng·guo ✪*rit.*apģērbt nelaiķi; ✪nelaiķa drēbes; *novec.* līķauts

装糊涂 zhuāng hú·tu izlikties par muļķi *(sar. dzīt velnu)*

装潢 zhuānghuáng ✪uzlīmēt *(gleznu)* uz auduma vai kartona; noformēt gleznu; ✪iepakot; iepakošana

装甲 zhuāngjiǎ ✪bruņa; nosegts ar bruņām; ✪spriegots; stiegrots

装甲板 zhuāngjiǎbǎn bruņu plāksne

装甲兵 zhuāngjiǎbīng *milit.* bruņutanku karaspēks

装甲车 zhuāngjiǎchē *milit.* bruņu mašīna; bruņu transportieris

装甲舰 zhuāngjiǎjiàn *milit.* bruņukuģis

装假 zhuāngjiǎ izlikties; izlikšanās; maska

装进 zhuāngjìn ielikt; likt iekšā

装殓 zhuāngliàn *rit.*ietērpt un iezārkot nelaiķi

装料 zhuāngliào *metal.* iekraut šihtu

装料杆 zhuāngliàogǎn *metal.* snuķis

装料工 zhuāngliàogōng strādnieks metalurgs

装料机 zhuāngliàojī *metal.* iekraušanas mehānisms; iekrāvējs

装料门 zhuāngliàomén *metal.* iekraušanas logs

装料期 zhuāngliàoqī *metal.* iekraušanas laiks

装料器 zhuāngliàoqì *metal.* iekraušanas iekārta

装料台 zhuāngliàotái *metal.* iekraušanas platforma

装聋作哑 zhuānglóng-zuòyǎ izlikties par kurlu un mēmu *(izlikties, ka neko nezina un nesaprot)*

装炉 zhuānglú *metal.* krāsns iekraušana

装满 zhuāngmǎn ✪iekraut; piekraut; uzpildīt; ✪iekraušana

装煤机 zhuāngméijī *kalnrūpn.* ogļu iekrāvējs

装门面 zhuāng mén·mian ◊ uzpost fasādi *(izlikties kaut ko darām; neīsta rosība; izrādīšanās)*

装模作样 zhuāngmú-zuòyàng ❶ tēlot svarīgu personu; izlikties *(par zinošu)*; ❷ zīmēšanās; izlikšanās *(par zinošu)*

装配 zhuāngpèi ❶ uzstādīt; montēt; ❷ uzstādīšana; montēšana

装配工 zhuāngpèigōng montētājs; *(iekārtu)* uzstādītājs

装配台 zhuāngpèitái *tehn.* montāžas stends

装腔作势 zhuāngqiāng-zuòshì ❶ pieņemt bargu *(nopietnu)* izskatu; ❷ ākstīties; *sar.* klīrēties; *sar.* lauzties

装入 zhuāngrù sk. 装进

装傻 zhuāngshǎ tēlot muļķi *(izlikties neko nezinām un nesaprotam)*

装上 zhuāngshàng iekraut; piekraut; uzlādēt

装饰 zhuāngshì ❶ izdaiļot; uzpost; ornamentēt; ❷ izdaiļots; uzposts; ❸ dekorēt; izdekorēt; ❹ dekoratīvs

装饰品 zhuāngshìpǐn ❶ rotas; rotas lietas; ❷ tualetes piederumi; ❸ maska; aizsegs

装饰音 zhuāngshìyīn *mūz.* ornamentika

装束 zhuāngshù ❶ sakārtot tērpu un greznuma lietas; ❷ savest kārtībā aprīkojumu; ❸ vākt kopā bagāžu; savākt ceļojuma piederumus; ❹ mantas bagāža; ❺ tērps

装蒜 zhuāngsuàn *dial.* tēlot muļķi *(izlikties par nezinīti)*

装填机 zhuāngtiánjī *milit. (ieroča)* pielādēšanas mehānisms

装相 zhuāngxiàng sk. 装模作样

装卸 zhuāngxiè iekraut un izkraut; iekraušanas un izkraušanas *(darbi)*

装卸工 zhuāngxiègōng krāvējs

装卸机 zhuāngxièjī *tehn.* iekrāvējs

装卸量 zhuāngxièliàng iekraušanas un izkraušanas darbu apjoms

装卸区 zhuāngxièqū iekraušanas un izkraušanas darbu iecirknis

装卸线 zhuāngxièxiàn *dzelzc.* iekraušanas un izkraušanas darbu pievadceļš

装修 zhuāngxiū veikt apdares darbus; apdares darbi *(dzīvorlis, māja u.c.)*

装样子 zhuāng yàng·zi izlikties par lietpratēju *(kādā jomā)*; tēlot zinošu

装药 zhuāngyào ❶ ielādēt pulveri; uzlādēt *(patronu vai lādiņu)* lādiņš; ❷ *(mīnas)* lādiņš

装运 zhuāngyùn iekraut un pārvest *(kravu)*; nosūtīt *(kravu)*; iekraušana; transportēšana

装载 zhuāngzài iekraut; iekraušana; iekraušanas *(darbi)*

装帧 zhuāngzhēn ❶ pārsiet *(grāmatas)*; ❷ *(grāmatu)* pārsiešana; ❸ *(grāmatas)* noformēšana

装置 zhuāngzhì ❶ *(iekārtas)* uzstādīšana; montāža; iekārta; aprīkojums; ❷ montēt; uzstādīt

装作 zhuāngzuò izlikties; izlikties par; tēlot *(kaut ko)*

壮(壯) zhuàng **īp.** ❶ stiprs; spēcīgs; varens; ❷ vīrišķīgs; ❸ pilngadīgs; pieaudzis; nobriedis *(cilvēks)*; spēku plaukumā; ❹ liels; milzīgs; ❺ drosmīgs bezbailīgs; ❻ cēls; ❼ auglīga *(augsne)*; **darb.** ❶ nostiprināt; **lietv.** *ķīn. med.* piededzināšana; **skait.** *piededzināšanas seansiem*

壮大 zhuàngdà ❶ milzīgs; grandiozs; monumentāls; ❷ varenums; ❸ krāšņums; greznums; ❹ stalts; spēcīgs; vīrišķīgs; ❺ nostiprināties; augt; ❻ stiprināt un pavairot *(tautas spēku)*

壮胆 zhuàngdǎn ❶ uzmundrināt; iedvesmot; iedrosmināt; ❷ iedvesmoties

壮丁 zhuàngdīng ❶ pilngadīgs; pieaudzis; ❷ derīgs dienestam *(armijā)* jauniesaucamais

壮工 zhuànggōng ❶ pieaudzis strādnieks; ❷ palīgstrādnieks

壮观 zhuàngguān varens; iespaidīgs

壮举 zhuàngjǔ varonīga rīcība; vīrišķīgs solis; drosmīgs pasākums

壮阔 zhuàngkuò ❶ nostiprināties un iet plašumā *(pieņemties spēkā)*; ❷ varens; spēcīgs

壮丽 zhuànglì lielisks; brīnišķīgs; teicams

壮烈 zhuàngliè ❶ varonīgs; iespaidīgs; varens; ❷ saviļņojošs

壮苗 zhuàngmiáo *lauks.* spēcīgi jaunie dzinumi *(asni)*

壮年 zhuàngnián ❶ pilngadīgs; spēku plaukumā; ❷ vīrišķīgs; spēku pilnbriedā

壮气 zhuàngqì ❶ vīrišķība; drosme; ❷ celt garastāvokli; uzmundrināt nostiprināt *(cīņas)* garu

壮士 zhuàngshì spēka vīrs; bruņinieks; stipras gribas cilvēks

壮实 zhuàng·shi stiprs; vesels; spēcīgs

壮阳剂 zhuàngyángjì *farm.* stimulējošs *(uzbudinošs)* līdzeklis

壮志 zhuàngzhì ❶ nelokāma griba; stipra vēlme; ❷ cēli centieni

壮族 zhuàngzú džuani; džuanu tautība *(viena no ĶTR mazākumtautībām)*

状(狀) zhuàng **lietv.** ❶ āriene; ārējais izskats; ❷ ārējā izpausme; *(metāla kausējuma)* stāvoklis; apstākļi; ❸ oficiāls dokuments; iesniegums; lūgums sūdzība; *jur.* lieta; ❹ apliecība; *(rakstisks)* apstiprinājums; diploms; **darb.** aprakstīt; izklāstīt

状况 zhuàngkuàng ❶ stāvoklis; apstākļi; situācija; ❷ *biol.* režīms

状貌 zhuàngmào ❶ sejas izteiksme; ❷ āriene

状态 zhuàngtài ❶ izskats; ❷ *(dvēseles)* stāvoklis

状语 zhuàngyǔ *lingv. (laika; vietas u.c.)* apstāklis

状元 zhuàng·yuan *vēst.* ❶ *uzvarētājs valsts eksāmenos; pirmais kandidāts uz augstu amatu*;

❶speciālists; lietpratējs
状纸 zhuàngzhǐ ❶zīmogpapīrs *(lūgumu rakstīšanai)*; ❷tiesas veidlapa
状子 zhuàng·zi lūgums; sūdzība

撞 zhuàng **darb.** ❶zvanīt *(trauksmi)*; celt trauksmi *(ar zvanīšanu)*; klauvēt; ❷durt *(ar trijžuburi)*; nosist; ❸blietēt; ❹taranēt; ❺grūst; mesties virsū; uzskriet virsū; uzdurties *(kaut kam)*; ❻izrauties *(no ielenkuma)*; ❼izmānīt; iegūt ar krāpšanās palīdzību; ❽tikties ar; nejauši satikties
撞车 zhuàngchē ❶saskrieties *(par pajūgiem)*; ❷vilcienu saskriešanās
撞倒 zhuàngdǎo notriekt no kājām; apgāzt; nogrūst
撞翻 zhuàngfān notriekt; apgāzt
撞击 zhuàngjī ❶sist; grūst; uzkāpt *(uz mīnas)*; ❷taranēt *(pretinieka lidmašīnu)*; *(par viļņiem)* triekties *(pret krastu)*
撞见 zhuàngjiàn tikties ar; uzskriet *(kādam negaidīti virsū)*; nejauši satikties
撞骗 zhuàngpiàn ❶apmānīt; izmānīt *(naudu vai vērtslietas)*; šantažēt; ❷mānīšana; šantāža
撞针 zhuàngzhēn *milit.* dzelksnis
撞针簧 zhuàngzhēnhuáng *milit.* triecienatspere; kaujas atspere
撞针头 zhuàngzhēntóu *milit.* dzelkšņa belzenis

幢 zhuàng/chuáng **lietv.** aizsargjums; sauljums; *(karietes loga)* aizkariņš

戆(戇) zhuàng/gàng **īp.** ❶stūrgalvīgs; ietiepīgs; ❷nelokāms
戆直 zhuàngzhí tiešs; atklāts; vaļsirdīgs

zhui

追 zhuī **darb.** ❶dzīties pakaļ *(kādam)*; sekot; dzīt; ❷panākt; sekot *(kaut kam)*; ❸sasniegt; ❹līdzināties *(kaut kam)*; ❺pieprasīt nomaksu; ❻atsavināt; konfiscēt; ❼meklēt; censties tikt skaidrībā; noskaidrot; ❽censties *(iekarot labvēlību mīlestībā)*; ❾atcerēties bijušo; domās atgriezties pie; ❿papildināt; ⓫glābt; sniegt palīdzību nelaimē; ⓬pavadīt *(sarīkojot atvadu mielastu)*; ⓭uzaicināt; piesaistīt; izsaukt; **apst.** papildus; ar atpakaļejošu datumu pēc nāves
追奔逐北 zhuībēn-zhúběi vajāt sakautu pretinieku
追本溯源 zhuīběn-sùyuán ◊ aizrakties līdz saknei un izpētīt pirmavotu *(noskaidrot lietas būtību; rūpīgi izpētīt)*
追逼 zhuībī ❶neatlaisties; mākties virsū *(kādam)*; izdabūt *(no kāda kaut ko)*; ❷pieprasīt; piespiest
追捕 zhuībǔ ❶panākt un notvert; panākt un arestēt; ❷dzīties pakaļ
追查 zhuīchá ❶pētīt *(kaut ko)*; papildus noskaidrot; ❷*jur.* veikt izmeklēšanu
追悼 zhuīdào *rit.* sērās pieminēt; apraudāt *(aizgājēju)*
追悼会 zhuīdàohuì *rit.* mirušā piemiņas aizlūgums; sēru mītiņš
追肥 zhuīféi *lauks.* veikt papildmēslošanu; papildmēslojums
追赶 zhuīgǎn vajāt; dzīties pakaļ; panākt
追根 zhuīgēn aizrakties līdz pašai *(lietas)* būtībai; rūpīgi izmeklēt visu līdz pēdējam; visos sīkumos
追悔 zhuīhuǐ nožēlot; atzīt *(kļūdas)*
追击 zhuījī vajāt; dzīties pa pēdām; vajāšana
追加 zhuījiā ❶papildināt; ienest papildinājumus; papildus *(pants budžetā)*; ❷pēc nāves piešķirt
追缴 zhuījiǎo pieprasīt; piedzīt *(parādu u.c.)*
追究 zhuījiū ❶izmeklēt; izpētīt; noskaidrot; ❷*jur.* piedzīt caur tiesu
追求 zhuīqiú ❶dzīties *(pēc kaut kā)*; tiekties *(pēc kaut kā)*; ❷pretendēt *(uz kaut ko)*; ❸izvirzīt *(noteiktu mērķi)*; ❹meklēt; censties noskaidrot; ❺uzstājīgi aplidot
追认 zhuīrèn ❶apstiprināt post factum *(apstiprināt ar atpakaļejošu datumu)*; ❷pēc nāves atzīt *(par partijas biedru)*; pēc nāves *(uzņemt partijā)*
追上 zhuīshàng panākt; noķert
追授 zhuīshòu pēc nāves piešķirt *(goda nosaukumu)*
追述 zhuīshù stāstīt par piedzīvoto; dalīties atmiņās; atcerēties
追溯 zhuīsù izsekot līdz pirmsākumiem *(notikuma vēsturi)*
追随 zhuīsuí ❶sekot *(kaut kam)*; iet pa pēdām; ❷sekot *(kāda piemēram)*
追随者 zhuīsuízhě ❶sekotājs; atbalstītājs; ❷rokaspuisis
追问 zhuīwèn ❶pratināt; noskaidrot; ❷pētīt *(notikuma iemeslus)*
追想 zhuīxiǎng atcerēties *(kaut ko)*; nodoties atmiņām; atmiņas
追叙 zhuīxù sk. 追述
追寻 zhuīxún meklēt; meklēt rokā; izsekot *(kādam)*
追忆 zhuīyì atcerēties; uzburt atmiņās; atmiņas
追赃 zhuīzāng piespiest atdot atpakaļ nozagto; atdot atpakaļ piespiedu kārtā
追逐 zhuīzhú ❶dzīties *(kādam pakaļ)*; vajāt *(kādu)*; pakaļdzīšanās; ❷tiekties *(pēc kaut kā)*; dzīties *(pēc kaut kā)*; ❸lakstoties
追踪 zhuīzōng ❶dzīties pakaļ; dzīties pa pēdām; ❷sekot *(slaveno priekšteču)* piemēram

椎 zhuī/chuí **lietv.** *anat.* skriemelis
椎骨 zhuīgǔ *anat.* skriemelis

锥(錐) zhuī **lietv.** ❶īlens; prāva adata; *tehn.* caurumsitis; **īp.** ❷ass; uzasināts; ❸konisks

priekšmets; ❸ *mat.* konuss; piramīda; **darb.** durt; caurdurt

锥虫 zhuīchóng *zool.* tripanosoma *(Trypanosoma sp.)*

锥虫病 zhuīchóngbìng *med.* tripanosomoze

锥面 zhuīmiàn *mat.* koniska virsma

锥栗 zhuīlì ❶ *bot.* pundurkastanis; krūmveida kastanis; kastanopsis; ❷ kastanis *(sēkla)*

锥探 zhuītàn *ģeol.* ģeoloģiska izpēte ar tausta palīdzību

锥体 zhuītǐ *mat.* piramīda

锥子 zhuī·zi īlens

坠(墜) zhuì **darb.** ❶ krist; gāzties; brukt; ❷ nokārties; nokarāties; liekties *(uz zemi)*; slīgt; ❸ *ofic.* pienākt no augstākās instances *(par dokumentu)*; tikt saņemtai *(par direktīvu)*; ❹ nonākt panīkumā; izkrist; pazust; ❺ nolaist *(rokas)*; nokārt *(degunu)*; **īp.** ❶ izkritis; krītošs; ❷ piekārts; pārkāries; nokarens; ❸ *(no vadības)* saņemts *(dokuments)*; ❹ pazudis; zaudēts; aizmirsts; **lietv.** piekars; karulis

坠毁 zhuìhuǐ sabrukt; sabrukums; krahs

坠落 zhuìluò krist *(zemē)*; krist *(par koku lapām)*

坠入 zhuìrù ❶ uzķerties *(uz makšķeres)*; ❷ ieslīgt *(purvā)*

坠下 zhuìxià sk. 坠落

坠子 zhuì·zi ❶ auskars; piekars; ❷ *mūz.* stīgu instruments*(džuidzi)*; ❸ *Henaņas un Šaņdunas provincēs izplatīts stāstījuma un dziedāšanas veids mūzikas pavadībā; viens izpildītājs stāsta un dzied,-otrs spēlē džuidzi, sitot takti ar kāju bungām*

缀(綴) zhuì **darb.** ❶ šūt; aizšūt; sašūt; salabot; ❷ sastiprināt; savienot; ❸ piemeklēt *(vienu pie otra)*; ❹ izrotāt *(ar kaut ko)*; *(kaut ko)* piestiprināt *(kā rotājumu)*; ❺ bezgalīgi *(no paaudzes paaudzē)* turpināt pielūgt Debesis un Zemi; **lietv.** ❶ apmale; apmalojums; ❷ pušķis; *(robota; zobaina)* apmale

缀辑 zhuìjí piemeklēt; vākt; sastādīt; rediģēt

缀文 zhuìwén ❶ vākt sacerējumus; kompilēt; ❷ pārstāstīt; atstāstīt

惴 zhuì **darb.** baidīties; izjust bailes

惴惴不安 zhuìzhuì-bù'ān būt nemiera pārņemtam *(izjust dziļas bažas; nespēt sev atrast vietu; nespēt nomierināties)*

缒(縋) zhuì **darb.** ❶ nolaist *(virvi)*; nolaist pa virvi; ❷ apjozt jostu un tās galiem ļaut nokarāties; **lietv.** virve; striķis

赘(贅) zhuì **darb.** ❶ *vēst.* būt par kreditora ķīlnieku *(ko var pārdot verdzībā, ja parāds netiks nomaksāts)*; ❷ pāriet dzīvot līgavas mājā *(par znotu, meitas vīru)*; ❸ sieties klāt *(cilvēkiem)*; apnikt *(citiem)*; staigāt pa pēdām; ❹ atdot ķīlniekos *(ar pārdošanu verdzībā, ja parāds netiks nomaksāts)*; ❺ pieņemt savā mājā *(meitas vīru)*; ❻ uzskatīt par nevajadzīgu; nosodīt; **īp.** ❶ lieks; nekur nederīgs; nevajadzīgs; ❷ otršķirīgs; papildus; otrais; **lietv.** ❶ piedeva; atlikums; liekais; otršķirīgi priekšmeti; ❷ *med.* bumbulis; pumpa; *(miesas audu)* izaugums; ❸ *anat.* kakla skriemeļi; pakauša kauli

赘瘤 zhuìliú ❶ *med.* miesas audu izaugums; ❷ nevajadzīgs; lieks; ❸ *med.* kārpa

赘生物 zhuìshēngwù *med.* miesas audu izaugums; audzējs

赘述 zhuìshù atkārtot vārdus *(runā)*; liekvārdība; nevajadzīgas detaļas

赘婿 zhuìxù iegātnis

赘言 zhuìyán liekvārdība; atkārtojumi; izplūšana liekvārdībā

赘疣 zhuìyóu ❶ *med. (audu)* izaugums; audzējs; kārpa; ❷ lieks; nevajadzīgs; nederīgs

zhun

肫 zhūn **lietv.** *(mājputna)* kuņģis

窀 zhūn **sast.**

窀穸 zhūnxī mūžīgā tumsa; *tēl.* kapa bedre; kaps

谆(諄) zhūn **īp.** neatlaidīgs; uzstājīgs; **apst.** pacietīgi; centīgi; uzstājīgi pārliecinoši; **darb.** palīdzēt

谆告 zhūngào ❶ pacietīgi pārliecināt; ❷ uzstājīgi brīdināt

谆嘱 zhūnzhǔ bezgalīgi pamācīt *(arvien un arvien pamācīt)*

谆谆 zhūnzhūn ❶ uzstājīgs; ❷ uzstājīgi; ❸ pārliecinoši

准(準) zhǔn **darb.** ❶ *ofic.* nozīmēt; noteikt; lemt; ❷ *ofic.* atļaut; piekrist lūgumam; ❸ *ofic.* rīkoties saskaņā ar; ❹ pieņemt izpildīšanai; ❺ *ofic.* saņemt dokumentu *(no līdzīga līmeņa instances)*; ❻ *ofic.* tikt pielaistam pie izpildīšanas *(tikt pielaistam pie pienākumu pildīšanas)*; pildīt pienākumus; ❼ *ofic.* kvalificēt kā; pielīdzināt *(laupīšanai u.c.)*; **īp.** pareizs; precīzs; **apst.** droši; noteikti; precīzi; **lietv.** kritērijs; standarts; norma

准保 zhǔnbǎo noteikti; pilnīgi droši

准备 zhǔnbèi ❶ sagatavoties; sagatavot; ❷ plānot; grasīties *(kaut ko darīt)*; ❸ *milit.* gatavība *(kaut ko darīt)*

Z

准备金 zhǔnbèijīn *fin., ekon.* rezerves fonds; rezerves kapitāls
准将 zhǔnjiàng *milit.* brigādes ģenerālis
准平原 zhǔnpíngyuán *ģeol.* peneplēns *(salīdzinoši zema, viļņaina virsma ar līdzenu reljefu)*
准谱儿 zhǔnpǔr ❶ noteikta kārtība; izveidojušies noteikumi; ❷ noteiktība; skaidrība kādā jautājumā
准确 zhǔnquè precīzs *(aprēķins; tulkojums u.c.)*
准确性 zhǔnquèxìng precizitāte
准儿 zhǔnr ❶ *dial.* garantija; ❷ noteikti; precīzi
准绳 zhǔnshéng mēraukla; kritērijs
准时 zhǔnshí laikā; precīzi noteiktajā laikā
准头 zhǔn·tou ❶ *(šaušanas)* precizitāte; ❷ patiesība; patiesīgums
准尉 zhǔnwèi *milit.* jaunākais leitnants
准星 zhǔnxīng *milit.* grauds
准许 zhǔnxǔ atļaut; atļauja
准予 zhǔnyǔ *ofic.* pieļaut; atļaut
准则 zhǔnzé ❶ *(starptautisko attiecību)* norma; ❷ *(novērtējuma)* kritērijs

zhuo

拙 zhuō **īp.** ❶ dumjš; stulbs; ❷ neizglītots; ❸ rupjš; nemākulīgs; ❹ primitīvs; slikts; ❺ *piekl.* mans
拙笨 zhuōbèn dumjš; truls; neattīstīts; neveikls
拙笔 zhuōbǐ ❶ resna ota *(lielu hieroglifu rakstīšanai)*; ❷ nemākulīga ota *(slikts izteiksmes stils; vājš sacerējums)*; ❸ *piekl.* mans sacerējums
拙见 zhuōjiàn *piekl.* mans viedoklis
拙劣 zhuōliè primitīvs; neveikls; nepievilcīgs; draņķis

捉 zhuō **darb.** ❶ ņemt rokā; saņemt rokās; ķert; ❷ saņemt ciet; aizturēt; arestēt
捉刀 zhuōdāo ❶ satvert zobenu; ❷ citas personas vārdā nākt klajā ar literāru sacerējumu; rakstīt cita vietā; ❸ cita vietā kārtot *(valsts eksāmenu)*
捉襟见肘 zhuōjīn-jiànzhǒu ◊ sagrābsi aiz stērbeles, izrādīsies piedurkne *(❶ nabaga skrandas; ❷ pliks nabags; ❸ bezcerīgs stāvoklis)*
捉迷藏 zhuō mícáng spēlēt paslēpes
捉摸 zhuōmō ❶ uztaustīt; izprast; ❷ uzminēt; paredzēt; ❸ pieņēmums; minējums; uztvert *(būtību)*
捉拿 zhuōná satvert; saņemt ciet; aizturēt; arestēt
捉弄 zhuōnòng ņirgāties; apcelt; izjokot; kaitināt
捉住 zhuōzhù ❶ arestēt; ❷ satvert *(aiz kaut kā)*

桌(棹) zhuō **lietv.** galds; rakstāmgalds u.c.; **skait.** *dzīrēm, banketiem*
桌布 zhuōbù galdauts
桌灯 zhuōdēng galda lampa
桌面 zhuōmiàn galda virsma
桌面儿上 zhuōmiànr·shang ◊ uz galda virsmas *(atklāti; visu klātbūtnē)*
桌椅板凳 zhuōyǐ-bǎndèng mēbeles
桌子 zhuō·zi galds

灼 zhuó **darb.** ❶ dedzināt; apdedzināt; nokaitēt; ❷ cept; ❸ piededzināt **īp.** gaišs; skaidrs; spīdošs; **apst.** ❶ skaidri; skaidri saskatāmi; ❷ lieliski
灼见 zhuójiàn ❶ skaidri redzēt; skaidri saprast; ❷ skaidri redzams; ❸ vērīgums
灼热 zhuórè ❶ uzkarst; ❷ karsts; uzkarsēts; svilinošs; ❸ karstas *(asaras)*; ❹ gailēt karstumā
灼伤 zhuóshāng apdedzināties; apdegums
灼灼 zhuózhuó spīdēt *(par acīm)*

茁 zhuó **darb.** ❶ dzīt asnus; ❷ sazelt; ❸ sakuplot; saaugt
茁实 zhuó·shi stiprs; spēcīgi noaudzis; plecīgs
茁长 zhuózhǎng sakuplot; saaugt; sazelt
茁壮 zhuózhuàng ❶ spēcīgs; stiprs; ❷ bagātīgi sazelt; sazaļot; ❸ pārklāties pumpuriem

卓 zhuó **īp.** ❶ augsts; vientuļi izslējies *(kalns)*; ❷ izcils; lielisks; ievērojams; ❸ *rakst.* Jūsu; ❹ neatkarīgs; īpašs; *(tāds)* kas nav līdzīgs citiem; **apst.** ❶ taisni; vertikāli; ❷ neatkarīgi; ❸ nošķirti; atsevišķi; **darb.** ❶ slieties; stāvēt taisni; stāvēt svērteniski; ❷ nolikt stāvus; nolikt uz gala; **īpašv.** Džuo *uzv.*
卓尔不群 zhuó'ěr-bùqún izcelties *(izdalīties)* no pūļa
卓见 zhuójiàn tālredzība; gaišredzība; vērīgums
卓绝 zhuójué ❶ tālu pārspēt; ❷ izcils; nesalīdzināms
卓立 zhuólì ❶ stāvēt taisni; ❷ stāvēt nošķirti; ❸ slieties pāri
卓荦 zhuóluò ❶ stipri izcelties; ❷ ievērojams; izcils; ❸ acīmredzami
卓然 zhuórán ❶ ievērojams; izcils; ❷ neatkarīgs; ar cieņu; ❸ neatkarīgi
卓识 zhuóshí ❶ izglītots *(augsti izglītots; zinošs)*; ❷ tālredzība; gaišredzība; vērīgums
卓有成效 zhuóyǒu-chéngxiào efektīvi un auglīgi
卓越 zhuóyuè ❶ būt pārākam; ❷ lielisks; teicams; izcils
卓著 zhuózhù izcils; plaši pazīstams

浊(濁) zhuó **īp.** ❶ duļķains; netīrs; ❷ neskaidrs; miglains; tumšs; ❸ saputrots; haotisks; ❹ negodīgs; netikls; ❺ zema, rupja *(vīrieša balss)*; ❻ *ķīn. fon.* balsīgais līdzskanis; **darb.** ❶ smērēt; triept; ❷ darīt kaunu; ❸ pavedināt; samaitāt; sabojāt; **lietv.** ❶ dubļi; netīrumi; ❷ *pārn.* laicīgās pasaules zaņķis *(netiklība; morālā samaitātība)*; **īpašv.** Džuo *uzv.*
浊辅音 zhuófǔyīn *ķīn. fon.* balsīgais līdzskanis
浊世 zhuóshì ❶ juku laiki; netiklības gadsimts; ❷ pasaulīgā kņada; pasaulīgs; laicīgs
浊音 zhuóyīn sk. 浊辅音

斫 zhuó **darb.** ❶cirst *(ar cirvi)*; durt *(ar nazi)*; ❷sacirst; nocirst; sagriezt; ❸*(paņēmiens ķīniešu glezniecībā)* ar otas piesitieniem veidot kalnu un akmeņu reljefu

酌 zhuó **darb.** ❶ieliet vīnu; iesmelt vīnu; ❷cienāties ar vīnu; ❸cienāt ar vīnu; ❹apsvērt; vērtēt; apdomāt; ❺pieskaņoties apstākļiem; atkarībā no apstākļiem; ❻ieklausīties; ņemt vērā; **lietv.** ❶vīns; ❷kauss; ❸cienasts; uzkodas; ēdiens; pusdienas

酌定 zhuódìng ❶rīkoties atbilstoši apstākļiem; ❷pieņemt pārdomātus lēmumus

酌量 zhuó·liang ❶ieliet un nosvērt; nomērīt; ❷apdomāt; novērtēt; atbilstoši apstākļiem

酌情 zhuóqíng rīkoties atbilstoši apstākļiem

着 zhuó/zhāo/zhāo/·zhe **darb.** ❶uzvilkt *(drēbes)*; valkāt *(drānas)*; ❷izmantot atbilstošā veidā; pielikt pie lietas; ❸saskarties (*ar kaut ko*); aizsniegties līdz; ❹uzlikt *(grimu)*; pielikt klāt; ❺veikt gājienu *(šahā, dambretē u.c.)* spēlēt *(šahu u.c.)*; ❻apmesties *(kādā vietā)*; atrasties *(postenī)*; ❼piedāvāt; sūtīt; *ofic.* pavēlēt; **lietv.** ❶apģērbs; drānas; ❷garantija; balsts; ❸aptuvena atrašanās vieta

着笔 zhuóbǐ rakstīt; sacerēt

着力 zhuólì pielikt spēkus; spēkus novirzīt uz

着力点 zhuólìdiǎn *fiz.* spēka pielikšanas punkts

着陆 zhuólù *av.* piezemēties; nosēsties; piezemēšanās

着陆灯 zhuólùdēng *av. (lidostas)* signāluguņi *(piezemēšanās uguņi)*

着落 zhuóluò ❶noslēgums; kopsavilkums; iznākums; ❷apmešanās vieta; uzturēšanās vieta; ❸*(līdzekļu)* avots; ❹*dial.* pavēlēt

着棋 zhuóqí *dial.* spēlēt šahu

着色 zhuósè uzlikt krāsu; izkrāsot; krāsots

着实 zhuóshí ❶īstenībā; patiesībā; faktiski; ❷neatliekami; svarīgi; aktuāli

着手 zhuóshǒu ❶uzsākt; ❷ķerties *(pie darba)*; ķerties *(pie jautājuma izskatīšanas)*

着手成春 zhuóshǒu-chéngchūn ◊ ar rokas pieskārienu atgriezt dzīvē (*prasmīga ārstēšana*)

着想 zhuóxiǎng izteikt pārdomas; ķerties *(pie jautājuma izskatīšanas)*

着眼 zhuóyǎn ❶uzmest skatienu; *sar.* uzmest aci; ❷pievērst uzmanību; ❸ķerties *(pie kaut kā)*; pieeja

着眼点 zhuóyǎndiǎn uzskats; viedoklis

着意 zhuóyì ❶*(kaut kam)* pievērst visu uzmanību; ❷pārdomāt; ❸rūpīgi; centīgi; apdomāti; ❹iecerēt; plānot; ❺sakopot domas *(par kaut ko)*

着重 zhuózhòng ❶pasvītrot; pievērst uzmanību; akcentēt; ❷*(kaut ko)* uzsvērt

着重点 zhuózhòngdiǎn ❶centrālais jautājums *(jautājums, kas atrodas uzmanības centrā)*; ❷īpaši akcentēts moments; ❸kursīvs *(hieroglifu tekstā)*

着重号 zhuózhònghào īpaši akcentēts moments; ❷kursīvs *(hieroglifu tekstā)*

啄 zhuó **darb.** knābt; knābāt; **lietv.** *(viens no astoņiem galvenajiem ķīniešu kaligrāfijas elementiem: uz kreiso pusi atmestā īsā līnija – „knābis")*

啄木鸟 zhuómùniǎo *zool.* dzenis *(Picus sp.)*

琢 zhuó/zuó **darb.** ❶pulēt; slīpēt; apstrādāt *(dārgakmeņus)*; ❷*lit.* noslīpēt *(literāra sacerējuma valodu)*

琢磨 zhuómó ❶slīpēt un pulēt *(dārgakmeņus)*; ❷noslīpēt; pilnveidot; ❸norūdīt

斵 zhuó **darb.** ❶cirst *(ar cirvi)*; apcirst; aptēst; ❷izcirst; gravēt; izgriezt *(ornamentu)*

斵轮老手 zhuólún-lǎoshǒu izcils *(sava aroda)* meistars; izcils speciālists *(kādā nozarē)*

斵丧 zhuósàng pazudināt sevi; darīt ļaunu savam organismam *(īpaši ar negausīgu dzeršanu)*

濯 zhuó **īp.** ❶kails *(kalns)*; ❷liels; varens; ❸brīnišķīgs; lielisks; **darb.** ❶skalot *(veļu)*; ❷apmazgāties; ❸*pārn.* noskalot kaunu; atmazgāties; ❹dzert; **īpašv.** Džuo *uzv.*

濯濯 zhuózhuó kails *(kalns)*

擢 zhuó **darb.** ❶izvilkt *(auga sakni)*; izraut *(ārā)*; izņemt *(ārā)*; ❷slieties augšā *(par auga stiebru)*; stiepties uz augšu; ❸*dial.* apnikt; sieties klāt

擢发难数 zhuófà-nánshǔ ◊ izrautos matus grūti saskaitīt *(bez skaita; īpaši par ļaundarībām)*

擢升 zhuóshēng ❶virzīties pa karjeras kāpnēm; ❷paaugstināt amatā; ❸izvirzīšana

镯(鐲) zhuó **lietv.** ❶aproce; rokas sprādze; ❷*mūz.* mūzikas instruments – mazais rokas zvaniņš

镯子 zhuó·zi aproce; rokas sprādze

zi

孜 zī **sast.**

孜孜 zīzī ❶centīgs; cītīgs; ❷*koka brakšķēšanas skaņas atdarinājums*

孜孜不倦 zīzī-bùjuàn censties no visiem spēkiem *(strādāt bez mitas)*

吱 zī/zhī **onom.** pīkstēšanas vai čiepstēšanas

skaņas atdarinājums; **darb.** pīkstēt; čiepstēt

吱啦 zīlā **onom.** *pīpes burbuļošanas skaņas atdarinājums*

吱声 zīshēng *dial.* runāt; padot balsi

兹

zī **vietn.** šis; tas; patreizējais; tagadējais; **apst.** ❶ šī vieta; šajā vietā; šeit; ❷ šis laiks; šajā laikā; patlaban; ❸ vēl vairāk; vēl vairāk un vairāk; **saik.** ❶ tad; tādā gadījumā; ❷ tik tālu, ka; izdarīt tā, lai; tas novestu *(pie kaut kā)*; tā rezultātā notiktu ; **darb.** ❶ bagātīgi sazelt; kuplot *(par labību)*; ❷ augt; vairoties; ❸ dzeltēt; vīst *(par zāli)*; **īp.** ❶ bagātīgs; ❷ izkaltis; nodzeltējis; novītis; **lietv.** ❶ *(no augu stiebriem darināta)* cieta maša *(guļamais paklājs)*; ❷ ūsas; ❸ gads; gadi; laiks; ❹ kaplis; **īpašv.** Dzi *uzv.*

兹悉 zīxī *rakst.* mums patlaban ir kļuvis zināms, ka

咨

zī **lietv.** *ofic.* iesniegums; dokuments *(starp vienāda līmeņa instancēm)*; oficiāla vēstule; **apst.** ar vēstules palīdzību; rakstveidā; **darb.** ❶ apspriesties *(ar padotajiem)*; lūgt padomu; ❷ rēķināties *(ar kaut ko)*; saskaņā *(ar kaut ko)*; ❸ pieprasīt; apvaicāties; apjautāties; **izs.** ak! ek! **vietn.** šis; tas

咨文 zīwén ❶ oficiāla vēstule; ❷ vēstījums

咨询 zīxún apvaicāties; apjautāties; pieprasīt *(izteikt viedokli)* konsultēties

姿

zī **lietv.** ❶ āriene; ārējais izskats; stāja; ❷ raksturs; ❸ dabas dotas īpašības; **darb.** koķetēt; lakstoties

姿容 zīróng ārējais izskats; āriene

姿色 zīsè ❶ sievietes skaistums; sievišķība; grācija; ❷ pievilcība; *(ainavas)* krāšņums

姿势 zīshì ❶ iznesība; stāja; ❷ manieres; kustības; žesti; žestikulācija

姿态 zītài ❶ ārējais izskats; izturēšanās maniere; ❷ attieksme; nostāja

资(資、貲)

zī **lietv.** ❶ līdzekļi; īpašums; *(materiālās)* bagātības; bagātība; ❷ kapitāls; fondi; naudas līdzekļi; nauda; ❸ iztikas līdzekļi; ēdiens; ❹ darba alga; darba algas likme; ❺ *saīs.* kapitāls; ❻ uzņēmēji; buržuāzija; ❼ dabas dotas īpašības; iedzimtas īpašības; talanti; spējas; ❽ *(sabiedriskais; dienesta)* stāvoklis; ❾ stāžs; statuss; dzīves pieredze; ❿ pamatojums; balsts; izejas punkts; ⓫ palīdzība; atbalsts; ⓬ *rit.* sēru drānas; **darb.** ❶ krāt iekrāt; uzkrāt; ❷ tirgot; pārdot; ❸ sniegt materiālu palīdzību; dot; maksāt; ❹ uzpirkt; ❺ ņemt; atņemt; samazināt; saīsināt; ❻ aizgūt; izmantot; ❼ pieprasīt; izzināt; ❽ *dial.* sasniegt; **īpašv.** Dzi *uzv.*

资本 zīběn ❶ kapitāls; ❷ līdzekļi; nauda

资本家 zīběnjiā kapitālists; uzņēmējs

资本主义 zīběnzhǔyì kapitālisms; kapitālistisks

资财 zīcái kapitāls; materiālās vērtības; īpašums; bagātība

资产 zīchǎn ❶ īpašums; ❷ *grāmatved.* aktīvs

资产阶级 zīchǎnjiējí buržuāzija

资产阶级化 zīchǎnjiējíhuà *sar.* kļūt buržuāziskam; pieslieties buržuāzijai

资方 zīfāng kapitāls *(pretstatā darbam)*; kapitālisti

资格 zīgé ❶ kvalifikācija; kompetence; ❷ cenzs; stāžs

资金 zījīn fondi; fondu līdzekļi

资力 zīlì ❶ finansu līdzekļi; ❷ materiālie resursi

资历 zīlì darba stāžs; dienesta stāžs

资料 zīliào ❶ dati; ziņas; ❷ *(ražošanas)* līdzekļi; ❸ materiālie līdzekļi

资料室 zīliàoshì metodiskais kabinets

资望 zīwàng spējas un reputācija; ieņemamais stāvoklis un slava

资源 zīyuán ❶ līdzekļu avots; ❷ *(ekonomiskie; cilvēku u.c.)* resursi

资质 zīzhì dabas dotās dāvanas *(iedzimtās spējas; prāta spējas)*

资助 zīzhù sniegt materiālu atbalstu; subsidēt; materiāla palīdzība

滋

zī **darb.** ❶ celties *(par ūdeni upē u.c.)*; ❷ ienākties *(par augļiem)* nobriest; dot augļus; ❸ augt; augt garumā; ❹ vairoties; ❺ spīdēt *(par novalkātām drēbēm)*; ❻ saduļķoties; ❼ izšļakstīt *(ūdeni)*; līt strūklā; ❽ stādīt; audzēt; ❾ audzināt *(padotos)*; **apst.** vēl vairāk; vēl vairāk un vairāk; **lietv.** ❶ *(auga vai augļa)* sula; ❷ garšīgs; lieliska garša

滋补 zībǔ nostiprināt *(veselību)*; pastiprināti ēdināt

滋补剂 zībǔjì *med.* tonizējošs līdzeklis

滋蔓 zīmàn ❶ sazelt; bagātīga veģetācija; ❷ *pārn.* pieaugt *(par varenību; ietekmi)*

滋润 zīrùn ❶ valgs; mitrs; slapjš; ❷ apūdeņot; laistīt; ❸ *pārn.* izrādīt labvēlību

滋生 zīshēng ❶ palielināties; augt; vairoties; ❷ papildus; ❸ radīt priekšnoteikumus; izsaukt *(incidentu)*

滋事 zīshì ❶ sākt ķildu *(nekārtības; skandālu)*; ❷ uzsākt sacelšanos

滋味 zīwèi ❶ garša; patīkama garša; ❷ interese; nosliece

滋养 zīyǎng barība; barot; barojošs

滋养品 zīyǎngpǐn barojošs uzturs; kalorijām bagāti produkti

滋益 zīyì palielināties; pavairoties; augt; nest lielu labumu

滋长 zīzhǎng ❶ augt; pieaugt; ❷ pieaugums

孳

zī **darb.** ❶ vairoties; pavairoties; ❷ ieņemt;

❶ laist pasaulē pēcnācējus; dzemdēt
孳乳 zīrǔ ❶ vairoties; pavairoties; ❷ palielināties
孳生 zīshēng vairoties; pavairoties
孳孳 zīzī ❶ centīgs; cītīgs; ❷ censties

辎(輜) zī **lietv.** ❶ vezums; ❷ segti nomadu tautu rati *(arba)*; segts vezums; ore
辎重 zīzhòng ❶ vezums; ❷ bagāža
辎重兵 zīzhòngbīng *vēst., milit.* vezumnieku karaspēks
辎重车 zīzhòngchē ❶ vezumnieku rati; ore; ❷ segts vezums

趑(趦) zī **sast.**
趑趄 zījū ❶ neizlēmīgi mīdīties uz vietas; nevirzīties uz priekšu; būt grūtā stāvoklī; ❷ neizlēmīgs; nedrošs

锱(錙) zī **lietv.** *(sena svara mērvienība)* *(❶ līdzinās 6 铢, t.i., 4,7 g; ❷ pēc citiem avotiem- aptuveni 8 两)*; ❸ sīkums; nieks
锱铢必较 zīzhū-bìjiào ❶ skaitīt katru grasi; ❷ būt sīkumainam

龇(齜) zī **darb.** ❶ atņirgt zobus; ❷ plati smaidīt; **lietv.** nelīdzeni, uz priekšu izvirzīti zobi; **īp.** sabojāts *(bērns)* ; *(nepareizi audzinot)* izlutināts *(bērns)*
龇牙咧嘴 zīyá-liězuǐ ❶ raustīties *(par seju)*; ❷ viebties *(sāpēs)*

髭 zī **lietv.** ūsas; **īp.** ūsains; **darb.** slieties gaisā *(par matu cekulu)*

子 zǐ **lietv.** ❶ dēls; ❷ *novec.* tuvākais pēcnācējs; bērns; dēls; meita; ❸ *(dzīvnieku; kukaiņu)* mazulis; ❹ auglis; sēkla; ❺ ola; ikri; ❻ sīkums *(kaut kas nenozīmīgs)*; ❼ kauls; *(dambretes)* kauliņš; *(šaha)* figūra; ❽ *(pieklājīgas uzrunas forma)* cienītais; cienījamais; kungs; skolotājs; ❾ cilvēks; vīrs; darbinieks *(parasti ar darbinieka īpašību raksturojumu)*; ❿ traktāts *(senā domātāja vai viņa skolnieku vārdā sarakstīts mācības izklāsts)*; ⓫ 12 *zīmju cikla pirmā cikliskā zīme*; ⓬ *gadu apzīmējumā ar cikliskajām zīmēm,- Peles gads*; ⓭ diennakts stunda no plkst 23 līdz plkst 1 naktī; **darb.** ❶ būt dēlam; uzvesties tā kā klājas uzvesties dēlam *(pēcnācējam)*; ❷ adoptēt bērnu; padarīt šo bērnu par dēlu; ❸ lolot *(bērnu)*; **īpašv.** Dzi *uzv.*
子城 zǐchéng ❶ *vēst.* otršķirīgas nozīmes cietoksnis; blakus cietoksnis; ❷ mazākais cietokšņa mūris *(priekšpilsētā)*; ❸ ar mūri apjoztā centrālā nocietinājuma daļa
子程序 zǐchéngxù ❶ *elektron.* subprogramma; ❷ programmas funkcionāls elements
子畜 zǐchù jaunlopi
子弹 zǐdàn *milit.* patrona; lode; lādiņš
子弹带 zǐdàndài *milit.* patronsoma
子弹夹 zǐdànjiā ❶ *milit.* patronu aptvere; ❷ patronsoma
子堤 zǐdī papildus dambis uz galvenā dambja *(ko būvē, ūdenim turpinot celties)*
子弟 zǐdì bērni; dēli un meitas; jaunākā paaudze; bērni un visi mājinieki
子弟兵 zǐdìbīng mūsu dēli; mūsu zēni *(par tautas armijas karavīriem)*
子房 zǐfáng *bot.* sēklotne; augļu aizmetnis
子妇 zǐfù ❶ dēls un vedekla; ❷ vedekla
子宫 zǐgōng *anat.* dzemde
子宫癌 zǐgōng'ái *med.* dzemdes vēzis
子宫病 zǐgōngbìng *med.* histeropātija
子宫镜 zǐgōngjìng *med.* histeroskops
子宫瘤 zǐgōngliú *med.* histeroma
子宫托 zǐgōngtuō *anat.* dzemdes gredzens; histerofors
子宫学 zǐgōngxué *med.* histeroloģija
子宫炎 zǐgōngyán *med.* metrīts
子规 zǐguī dzeguze
子火箭 zǐhuǒjiàn *milit.* palīgraķete
子鸡 zǐjī ❶ cālis; ❷ ne vairāk par 1 gadu veca vistiņa
子金 zǐjīn procenti; ienākumi; peļņa
子爵 zǐjué *vēst. (4. no pieciem augstmaņu mantotajiem tituliem)*
子粒 zǐlì *lauks.* sēklas; graudi
子棉 zǐmián neapstrādāta kokvilna
子母弹 zǐmǔdàn *milit.* šrapneļa lādiņš
子母扣儿 zǐmǔkòur *(apģērba)* pogu aizdares spiedpoga
子目 zǐmù apakšpunkts; apakšnodaļa
子囊 zǐnáng *bot.* somiņa; asks
子埝 zǐniàn sk. 子堤
子女 zǐnǚ ❶ dēli un meitas; ❷ vīrietis un sieviete; ❸ īstā meita
子时 zǐshí diennakts laiks no plkst 23 līdz 1 naktī
子实 zǐshí *lauks.* sēklas; graudi
子式 zǐshì *mat.* minors
子嗣 zǐsì tuvākais pēctecis; bērns; dēls; meita
子孙 zǐsūn pēcnācēji; bērni un mazbērni
子午环 zǐwǔhuán *astr.* meridiāna aplis
子午莲 zǐwǔlián *bot.* dzeltenā ūdensroze *(Nymphaea tetragona)*
子午圈 zǐwǔquān ❶ meridiāns; ❷ *astr.* meridiāna aplis
子午线 zǐwǔxiàn meridiāns
子午仪 zǐwǔyí *astr.* meridiānu instruments
子息 zǐxī ❶ bērni; pēcnācēji; ❷ ienākumi; procenti
子痫 zǐxián *med.* eklampsija
子星 zǐxīng *astr.* komponente
子虚乌有 zǐxū-wūyǒu izdomājums; fikcija; fantāzija *(pēc II gs. p. m. ē. rakstnieka司马相如 Sima Sjanžu poēmas 子虚赋 „Dzi Sju Fu" personāžu vārdiem)*

子婿 zǐxù znots; meitas vīrs
子叶 zǐyè *bot.* dīgļlapa
子夜 zǐyè diennakts laiks no plkst. 23 līdz 1 naktī; pusnakts
子音 zǐyīn *lingv.* līdzskanis

仔 zǐ **lietv.** *Dienvidu dial.* ❶ *(dzīvnieka)* mazulis; ❷ pienākums; slogs
仔密 zǐmì ❶ plāns un blīvs; blīvs *(audums)*; ❷ biežs
仔细 zǐxì ❶ rūpīgs; centīgs; akurāts; uzmanīgs; ❷ uzmanīgs; būt piesardzīgam; ❸ taupīgs; ekonomisks

姊(姉) zǐ **lietv.** ❶ vecākā māsa; ❷ *piekl. (uzrunājot sievu vai meiteni)* sieviņ! māsiņ!
姊妹 zǐmèi ❶ māsas; vecākā un jaunākā māsas; ❷ jautras meičas *(par prostitūtām)*; ❸ vienas un tās pašas sērijas *(preces)*

籽 zǐ **lietv.** *lauks.* sēkla; sēklas
籽棉 zǐmián neapstrādāta kokvilna

梓 zǐ **lietv.** *bot.* olveidīgā katalpa *(Catalpa ovata)*; ❷ galdnieks; ❸ kokgriezējs; ❹ dzimtene; dzimšanas vieta
梓里 zǐlǐ dzimtene; dzimšanas vieta

紫 zǐ **īp.** violets; violeti sarkans; purpura *(krāsa, ko piešķīra valsts augstākajām personām)*; **lietv.** *vēst.* violetas apģērba saites *(apģērba rotājums)*; **īpašv.** Dzi *uzv.*
紫菜 zǐcài *bot.* sārtaļģe; porfīra*(Porphyra tenera)*
紫癜 zǐdiàn *ķīn. med. (nummulārā)* tumšsarkanā ekzēma *(purpura)*
紫貂 zǐdiāo *zool.* ❶ sabulis *(Martes zibellina)*; ❷ sabuļāda
紫丁香 zǐdīngxiāng *bot.* platlapainie ceriņi *(Syringa oblata)*
紫毫 zǐháo *(no zaķa spalvas darināta)* rakstāmā ota
紫河车 zǐhéchē *ķīn. med.* ārstniecisks līdzeklis no placentas *(dzimumspējas stimulēšanai)*; ❷ *bot.* daudzlapainā čūskoga *(Paris polyphylla)*; ❸ *tēl.* siltais avots
紫褐 zǐhè tumši brūns
紫红 zǐhóng ❶ tumšsarkans; ❷ purpursārts; ❸ nosarkt
紫花苜蓿 zǐhuā mù·xu *bot.* parastā lucerna; sējas lucerna *(Medicago sativa)*
紫花 zǐ·hua ❶ gaiši sarkana *(krāsa)*; ❷ gaiši violeta *(krāsa)*
紫堇 zǐjǐn *bot.* cīrulīši; cīruļzāle *(Corydalis)*
紫禁城 Zǐjìnchéng Aizliegtā*(imperatora)* pilsēta *(Beidzjinā)*
紫荆 zǐjīng *bot.* Ķīnas jūdaskoks *(Cercis chinensis)*
紫罗兰 zǐluólán *bot.* lefkoja; sirmā matiola *(Matthiola incana)*
紫茉莉 zǐmò·li *bot.* nakts skaistule; brīnumpuķe *(Mirabilis jalapa)*
紫萍 zǐpíng *bot.* parastā spirodela *(Spirodela polyrhiza)*
紫色 zǐsè ❶ violeta krāsa; ❷ purpursarkana krāsa
紫杉 zǐshān *bot.* smailskuju īve *(Taxus cuspidata)*
紫石英 zǐshíyīng *min.* ametists
紫苏 zǐsū *bot.* Nankinas perilla *(Perilla nankinensis)*
紫穗槐 zǐsuìhuái *bot.* krūmveida amorfa *(Amorpha fruticosa)*
紫檀 zǐtán *bot.* sandalkoka pterokarps *(Pterocarpus santalinus)*
紫藤 zǐténg *bot.*Ķīnas glicīnija *(Wistaria chinensis)*
紫铜 zǐtóng tīrs varš; sarkanais varš
紫外线 zǐwàixiàn *fiz.* ultravioletie stari
紫菀 zǐwǎn *bot.*tatāru miķelīte; tatāru astere *(Aster tataricus)*
紫葳 zǐwēi *bot.*lielziedu kampsis *(Campsis grandiflora)*
紫薇 zǐwēi *bot.*Indijas lagerstremija *(Lagerstroemia indica)*
紫血斑 zǐxuèbān zemādas asinsizplūdums
紫药水 zǐyàoshuǐ *farm.* violetā drudzene; violētā genciāna
紫竹 zǐzhú *bot.* melnais bambuss *(Phyllostachys nigra)*

訾 zǐ **darb.** ❶ nosodīt; izteikties negatīvi; asi kritizēt; ❷ aprunāt; zākāt gānīt; ❸ nemīlēt; just riebumu; **lietv.** ❶ neslava; pelšana; pulgošana; ❷ trūkums; vaina; defekts
訾议 zǐyì zākāt; gānīt; nosodīt; kritizēt

字 zì **lietv.** ❶ elementāra vienzilbīga ķīniešu rakstu un sarunu valodas vienība; rakstu valodas zīme; ķīniešu hieroglifs; ❷ vienzilbīgs vārds; burts; teksts; ❸ *lingv.* morfēma; ❹ *poligr.* burtstabiņš; litera; burtu raksts; ❺ dokuments; rakstiska vienošanās; ❻ apliecība; kvīts; ❼ zīmīte; vēstule; ❽ otrs vārds *(ko atšķirībā no pirmā vārda 名,- deva pēc 20 gadu, t.i., pilngadības sasniegšanas)*; ❾ *(monētas)* priekšpuse; averss; **darb.** ❶ dot otru vārdu *(pēc pilngadības sasniegšanas)*; ❷ saderināt *(meitu)*; ❸ radīt pēcnācējus; barot ar krūti; ❹ saudzēt; rūpēties *(par kaut ko)*; lolot; audzināt; **īpašv.** Dzi *uzv.*
字典 zìdiǎn ❶ *(hieroglifu)* vārdnīca; ❷ hieroglifu leksikons
字调 zìdiào *fon. (hieroglifa)* tonis
字号 zì·hao ❶ firma; firmas zīme; marka; ❷ popularitāte; reputācija slava
字画 zìhuà ❶ hieroglifa līnijas; ❷ kaligrāfijas un glezniecības darbi
字汇 zìhuì hieroglifu krājums; leksika; vārdnīca
字迹 zìjì rokraksts; raksts; autogrāfs
字句 zìjù *(teksta)* vārdi; izteicieni; formulējumi

字据 zìjù ❶dokuments; līgums; kontrakts; apliecība; ❷zīmīte; kvīts
字里行间 zìlǐ-hángjiān starp rindām *(slēptā jēga)*
字谜 zìmí šarāde; hieroglifu mīkla
字面 zìmiàn ❶*(ķīniešu vārsmošanas sistēmā)* atslēgas vārds; ❷*poligr.* burta veidols
字面儿 zìmiànr ❶*(pats)* teksts; *(teksta)* vārdi; ❷*(likuma; līguma)* burts; ❸formulējums; burtisks; ❹*(monētas)* priekšpuse; averss
字模 zìmú *poligr.* matrica *(burtu liešanai)*
字母 zìmǔ ❶burts; alfabēts; ❷*ķīn. fon.* iniciāle *(zilbes pirmais burts)*
字母表 zìmǔbiǎo ābece
字幕 zìmù subtitrs
字盘 zìpán ❶ciparnīca; ❷*poligr.* burtene; ❸*poligr.* sleja
字书 zìshū hieroglifa līnijas
字体 zìtǐ ❶hieroglifa pieraksts; hieroglifa grafiskais attēls; ❷*ķīn. kaligr.* stils; rokraksts
字条 zìtiáo zīmīte; piezīme
字帖儿 zìtiěr ❶zīmīte; ❷paziņojums; iesniegums
字帖 zìtiè ❶kaligrāfijas paraugs; ❷hieroglifiska uzraksta estamps *(uz akmens plāksnes)*
字眼 zìyǎn ❶vārds; *(teksta)* vārdi; izteiciens; formulējums; ❷hieroglifs; zīme; burts
字样 zìyàng ❶izteiciens; vārds; formulējums; teksts; ❷hieroglifs; *(ķīniešu)* rakstu zīme; ❸ķīniešu kaligrāfijas stils; ķīniešu kaligrāfijas paraugs
字义 zìyì *(hieroglifa; vārda)* nozīme
字斟句酌 zìzhēn-jùzhuó apsvērt katru vārdu un katru teicienu; rūpīgi izvēlēties katru vārdu (*tekstā*)
字纸 zìzhǐ aprakstīts papīrs *(makulatūra)*; hieroglifiem aprakstīts papīrs; rakstīšanai izmantots papīrs
字纸篓儿 zìzhǐlǒur papīru grozs; papīrkurvis
字字珠玉 zìzì-zhūyù ◊ katrs vārds – pērle vai jašma *(spīdošs literārs sacerējums)*

自 zì **apst.** ❶pats; personīgi; ❷patstāvīgi; saviem spēkiem; ❸*(mīlēt; cienīt)* pašam sevi; *(stingri izturēties)* pašam pret sevi; ❹pats par sevi; dabīgi; protams; bez šaubām; ❺*dial.* brīvi; viegli; nepiespiesti; **pr.** sākot ar; kopš *(tāda un tāda)* laika; kopš tā laika, kad; **darb.** ❶iet no; iet pēc; ❷pamatoties uz; vadīties pēc; **saik.** ja; gadījumā, ja; ❷pat ja; kaut arī
自爱 zì'ài ❶mīlēt pašam sevi *(iemīlējies pats sevī)*; ❷cienīt sevi; sargāt savu godu
自傲 zì'ào augstprātīgs; uzpūtīgs
自拔 zìbá atbrīvoties; tikt vaļā; izrauties
自白 zìbái ❶*jur.* atzīties *(tiesā)*; atzīšanās; labprātīga liecība; ❷grēksūdze; ❸izskaidrot savu rīcību
自白书 zìbáishū brīvprātīga rakstiska atzīšanās; grēksūdze
自暴自弃 zìbào-zìqì ❶atmest uz sevi ar roku *(apzināti slīdēt uz leju)*; ❷pazemošanās
自卑 zìbēi pazemot sevi; justies nepilnvērtīgam; pazemošanās
自卑感 zìbēigǎn nepilnvērtības sajūta
自备 zìbèi ❶nodrošināt sevi; sagādāt sev; ❷paša darināts; ❸personīgs; privāts
自变量 zìbiànliàng *mat.* neatkarīgs mainīgs lielums
自变数 zìbiànshù sk. 自变量
自便 zìbiàn rīkoties pēc savas vēlēšanās *(rīkoties, kā ienāk prātā)*
自不量力 zìbùliànglì pārvērtēt savus spēkus *(neaprēķināt savus spēkus)*
自裁 zìcái izdarīt pašnāvību; beigt dzīvi pašnāvībā
自惭形秽 zìcán-xínghuì kaunēties par savu atpalicību
自称 zìchēng ❶slavēt sevi; plātīties; ❷dēvēt sevi *(par kaut ko)*; paša iesauka; pašnosaukums
自乘 zìchéng *mat.* kāpināt; pacelt pakāpē
自持 zìchí ❶uzvesties sabiedrībā; ❷turēt sevi rokās; prast savaldīties; paššsavaldīšanās
自吹自擂 zìchuī-zìléi pašam sev kūpināt vīraku *(plātīties; pašreklāma)*
自从 zìcóng kopš tā laika, kad; sākot ar to laiku, kad
自大 zìdà dižoties; lielīties; iedomība; augstprātība
自大狂 zìdàkuáng lieluma mānija
自导水雷 zìdǎoshuǐléi *milit.* paštēmējuma *(torpēda)*
自得 zìdé ❶justies apmierinātam; justies apmierinātam ar sevi; pašapmierināts; ❷apmierināt savas vēlmes; ❸stingri ievērot morāles normas
自得其乐 zìdé-qílè izjust iekšēju *(dvēselisku)* apmierinājumu; izjust prieku par savām aktivitātēm
自电离 zìdiànlí *fiz.* autojonizācija
自动 zìdòng pašgājējs *(kombains u.c.)*; automātisks
自动化 zìdònghuà automatizācija
自动枪 zìdòngqiāng *milit.* automāts; triecienšautene
自动枪手 zìdòngqiāngshǒu *milit.* automātists; ar triecienšauteni bruņots kājnieks
自渎 zìdú onānisms; masturbācija
自发 zìfā ❶automātisks; ❷stihisks
自发性 zìfāxìng stihisks; stihiskums
自肥 zìféi iedzīvoties *(negodīgā ceļā)*
自费 zìfèi pašam apmaksāt savus izdevumus *(tēriņus)*; dzīvot uz sava rēķina
自焚 zìfén sadedzināties; pašsadedzināšanās
自封 zìfēng ❶būt prasīgam pašam pret sevi *(turēt sevi noteiktos rāmjos)*; ❷pašam sevi paaugstināt; iedomāties sevi *(par kaut ko)*; ❸*iron.* piešķirt sev titulu
自负 zìfù būt pārāk pašpārliecinātam *(par savām spējām)*; pašpārliecināts; pašapmierināts
自感应 zìgǎnyìng *fiz.* pašindukcija
自高声价 zìgāoshēngjià skaļi slavēt pašam sevi;

pašcildināšana
自高自大 zìgāo-zìdà plātīties; lielīšanās un iedomība
自告奋勇 zìgào-fènyǒng saņemt dūšu; pirmajam pieteikties *(uz kaut ko)*
自耕农 zìgēngnóng zemnieks – savas zemes īpašnieks *(zemnieks, kas apstrādā savas zemes platības)*
自供 zìgòng atzīties; atzīšanās
自供状 zìgòngzhuàng ❶*jur.* noziedznieka rakstiska atzīšanās; ❷personīga atzīšanās; grēksūdze
自古以来 zìgǔyǐlái kopš seniem laikiem; kopš sendienām
自顾不暇 zìgù-bùxiá nav pat tik daudz laika, lai parūpētos pašam par sevi
自豪 zìháo lepoties; lepns
自豪感 zìháogǎn pašlepnuma jūtas
自花传粉 zìhuā chuánfěn *bot.* pašapputeksnēšanās
自花受精 zìhuā shòujīng *bot.* pašapaugļošanās
自画像 zìhuàxiàng pašportrets
自己 zìjǐ pats; savs
自己人 zìjǐrén savs cilvēks; savi cilvēki
自给 zìjǐ pašam apmierināt savas vajadzības; pašapgāde
自给自足 zìjǐ-zìzú pašam saražot visu nepieciešamo; naturālā saimniecība
自今日始 zìjīnrìshǐ sākot ar šodienu
自今以往 zìjīnyǐwǎng kopš šī laika; kopš šīs dienas un turpmāk
自矜 zìjīn ❶dižoties; ❷plātīgs
自尽 zìjìn *rakst.* sk. 自裁
自咎 zìjiù vainot pašam sevi
自救 zìjiù izglābties ar paša spēkiem; pašam atrisināt savas grūtības
自居 zìjū uzskatīt sevi *(par kaut ko)*; pretendēt *(uz kaut ko)*
自决 zìjué ❶izlemt pašam; pašam noteikt; ❷beigt dzīvi pašnāvībā; ❸*(upes dambja)* pārrāvums
自决权 zìjuéquán *polit.* pašnoteikšanās tiesības
自觉 zìjué ❶apzināties; ❷pašapziņa
自觉性 zìjuéxìng apzinīgums
自觉自愿 zìjué-zìyuàn ❶apzinīgs un brīvprātīgs; ❷justies; pašsajūta
自绝 zìjué ❶izdarīt pašnāvību; ❷atteikties pašam no sevis; atstādināt pašam sevi; ❸pašam atteikties *(no kaut kā)*
自掘坟墓 zìjué-fénmù ◊ sev rakt kapu *(pašam meklēt savu bojāeju)*
自夸 zìkuā lielīties; dižoties
自郐以下 zì kuài-yǐxià ◊ tiek vērtētas zemāk par „Kuai dziesmām "*(诗经 sadaļa ; tēlaini,- visas citas dziesmas nav uzmanības vērtas; pārējos sacerējumus nav vērts pat pieminēt)*
自来 zìlái ❶pats par sevi saprotams; dabīgi; ❷notikt pašam no sevis; automātiski
自来红 zìláihóng *kulin.* cepumi ar sarkanu *(vilkābeles marmelādes)* apmali *(tiek gatavoti Rudens svētkos –pēc lunārā kalendāra 8. mēneša 15.datumā)*
自来水 zìláishuǐ ❶ūdensvads; ❷ūdensvada ūdens
自来水笔 zìláishuǐbǐ pildspalva
自来水管 zìláishuǐguǎn ūdensvada caurule
自来水塔 zìláishuǐtǎ ūdenstornis
自理 zìlǐ ❶personīgi rīkoties *(ar naudas līdzekļiem)*; ❷uz sava rēķina
自力更生为主,争取外援为辅的方针 zìlì gēngshēng wéi zhǔ, zhēngqǔ wàiyuán wéi fǔ ·de fāngzhēn *(valsts attīstībā galvenokārt)* balstīties uz iekšējiem resursiem, palīdzību no ārpuses izmantojot kā papildinājumu
自立 zìlì stingri stāvēt uz savām kājām; patstāvīgs; neatkarīgs
自量 zìliàng rēķināties ar savām iespējām; pareizi novērtēt savus spēkus
自料 zìliào paša materiāls; pasūtītāja materiāls
自流 zìliú ❶brīvi plūst; pašteces *(kanāls; apūdeņošana u.c.)*; ❷*pārn.* pašplūsma
自流井 zìliújǐng artēziskā aka
自留地 zìliúdì ❶piemājas zeme; ❷personīgā lietošanā esoša zemes platība
自满 zìmǎn pašapmierinātība; pašapmierināts
自鸣得意 zìmíng-déyì plātīties; dižoties ar saviem sasniegumiem pašapmierinātība
自鸣钟 zìmíngzhōng kuranti; *(sienas)* pulkstenis ar zvanu
自命 zìmìng ❶iedomāties sevi par; pretendēt uz; uzskatīt sevi par; ❷iedomība
自馁 zìněi zaudēt dūšu; nokārt degunu; nobīties
自欺 zìqī pašapmāns
自欺欺人 zìqī-qīrén mānīt sevi un citus *(pašapmāns un citu mānīšana)*
自谦 zìqiān izturēties vienkārši; būt vienkāršam; vienkāršs
自遣 zìqiǎn ❶mierināt sevi; rast mierinājumu; ❷izklaidēties
自戕 zìqiāng pārgriezt sev rīkli; nonāvēties
自强不息 zìqiáng-bùxī ❶nepārtraukti censties panākt savu *(savas valsts)* nostiprināšanos; ❷pastāvīgi pilnveidoties
自取其咎 zìqǔ-qíjiù pašam sevi iegrūst nelaimē *(pašam būt vainīgam savās nelaimēs)*
自然 zìrán ❶daba; dabas; naturāls; ❷*saīs.* dabas zinības; eksaktās zinātnes; ❸dabīgs; dabīgums; nepiespiests; ❹dabīgi; brīvi; pats par sevi; protams
自然而然 zìrán'érrán dabīgi; tā, kā tika domāts
自然界 zìránjiè daba
自然力 zìránlì ❶dabas spēki; ❷dabas *(vēja; ūdens)* enerģija
自然论 zìránlùn *filoz.* naturālisms
自然论者 zìránlùnzhě naturālisma filozofijas sekotājs

自然人 zìránrén *jur.* fiziskā persona
自然神论 zìránshénlùn *filoz., rel.* deisms
自然神论者 zìránshénlùnzhě deists; deisma sekotājs
自然数 zìránshù *mat.* dabiskie skaitļi
自然铜 zìrántóng ❶ *min.* tīrradņa varš; ❷ *min.* dzelzs pirīts
自然主义 zìránzhǔyì *filoz.* naturālisms
自然主义者 zìránzhǔyìzhě sk. 自然论者
自燃 zìrán pašaizdegšanās *(aizdegšanās pašam no sevis)*
自燃物 zìránwù *ķīm.* pirofors
自认 zìrèn atzīt vainu; atzīties; atzīšanās
自溶 zìróng *biol.* autolīze
自溶素 zìróngsù *biol.* autolizīns
自如 zìrú ❶ mierīgs; pārliecināts; ❷ brīvi; viegli; ❸ kā vienmēr; kā parasti
自若 zìruò dabīgs; brīvs; nepiespiests
自杀 zìshā sk. 自裁
自身 zìshēn es; es pats; personīgi; savs
自生自灭 zìshēng-zìmiè atstāt savā ziņā; palaist pašplūsmā
自食其果 zìshí-qíguǒ ◊ pašam ēst savus augļus *(saņemt to, kas pelnīts)*
自食其力 zìshí-qílì pārtikt no sava darba; pašam pelnīt iztiku
自始至终 zìshǐ-zhìzhōng no sākuma līdz beigām
自首 zìshǒu atzīt savu vainu; brīvprātīgi pieteikties par vainīgo
自首书 zìshǒushū *(rakstveida)* atzīšanās likuma pārkāpumā
自私 zìsī domāt tikai par personīgām lietām; būt sevi mīlošam egoistam; sava labuma meklētājs; egoists
自私自利 zìsī-zìlì būt īstam pašlabuma meklētājam *(īsts pašlabuma meklētājs)*
自诉 zìsù *jur.* ❶ atsevišķas personas sūdzība *(pretstatā sabiedriskajai apsūdzībai)*; ❷ atzīties; uzstāties *(ar runu)* vainojot pašam sevi
自讨苦吃 zìtǎo-kǔchī pašam uzprasīties uz nepatikšanām *(ciest paša vainas dēļ)*
自讨没趣 zìtǎo-méiqù pašam uzprasīties uz nepatikšanām
自体移植 zìtǐ yízhí *med.* autotransplantācija
自体中毒 zìtǐ-zhòngdú *med.* pašsaindēšanās; pašintoksikācija
自天而降 zìtiān'érjiàng nokāpt no debesīm *(ierasties no nekurienes)*
自投罗网 zìtóu-luówǎng paša vainas dēļ iekļūt slazdos *(pašam iebāzt galvu cilpā)*
自卫 zìwèi pašaizsardzība
自卫队 zìwèiduì pašaizsardzības vienība
自慰 zìwèi mierināt sevi; sevis mierināšana
自刎 zìwěn sk. 自戕
自问 zìwèn jautāt pašam sev; mēģināt saprast sevi; pašanalīze
自我 zìwǒ ❶ es; ❷ pats; sevi
自我中心论 zìwǒzhōngxīnlùn *filoz.* egocentrisms
自我中心论者 zìwǒzhōngxīnlùnzhě egocentriķis
自我作古 zìwǒ-zuògǔ ❶ uzskatīt sevi par nesaistītu ar paraugiem *(tradīcijām)*; ❷ pašam izstrādāt paraugus un normas; būt celmlauzim *(aizsācējam)*
自习 zìxí patstāvīgi gatavoties nodarbībām *(skolā u.c.)*; patstāvīgas nodarbības *(skolā)*
自相关 zìxiāngguān *elektron.* autokorelācija
自相关器 zìxiāngguānqì *elektron.* autokorelātors
自相矛盾 zìxiāng-máodùn nonākt pretrunā pašam ar sevi *(būt pretrunā ar sevi)*
自卸装置 zìxièzhuāngzhì pašizgāzējs; pašizkrāvējs
自新 zìxīn laboties *(kļūt par pavisam citu cilvēku)*
自信 zìxìn ticēt pašam sev; būt pārliecinātam *(par savām spējām)*
自信心 zìxìnxīn pašpārliecība
自行 zìxíng ❶ pašgājējs; ❷ automātisks
自行车 zìxíngchē velosipēds
自行其是 zìxíng-qíshì iet savu ceļu; neatlaidīgi īstenot savu līniju
自修 zìxiū ❶ patstāvīgi gatavoties nodarbībām *(skolā u.c.)*; ❷ pašizglītība; pašmācība
自修室 zìxiūshì kabinets patstāvīgām nodarbībām
自诩 zìxǔ ❶ dižoties; plātīties; ❷ pašcildināšana; pašslavēšana
自序 zìxù ❶ autora priekšvārds; ❷ autobiogrāfija
自学 zìxué pašizglītība; pašmācība
自寻烦恼 zìxún-fánnǎo tīšu prātu skriet postā *(pašam uzprasīties uz nepatikšanām)*
自言自语 zìyán-zìyǔ runāt pašam ar sevi *(skaļi domāt)*
自以为聪明 zìyǐwéi cōng·míng sevi uzskatīt par gudro; sevi uzskatīt par zinošu
自以为非 zìyǐwéifēi atzīt savas kļūdas
自以为是 zìyǐwéishì atzīt tikai savu taisnību *(sevi uzskatīt par nekļūdīgu; neieklausīties citu viedoklī)*
自缢 zìyì pakārties; nožņaugties
自应力 zìyìnglì ❶ *tehn.* pašnospriegošanās spēks; ❷ *celtn.* pašnospriegošanās *(dzelzsbetons)*
自硬钢 zìyìnggāng *metal.* pašrūdīšanās tērauds
自用 zìyòng ❶ paļauties tikai uz sevi; strādāt, paļaujoties tikai uz savām spējām; ❷ stingri aizstāvēt savu viedokli; ❸ personīgs
自由 zìyóu ❶ brīvība; brīvs; ❷ brīvs, nesaistīts ar noteikumiem vai *(noteiktu)* programmu; ❸ *sp.* brīvās *(kustības)*; ❹ liberāls; ❺ *dial.* dīks; neiesaistīts darbā
自由党 zìyóudǎng *polit.* liberāla partija
自由党人 zìyóudǎngrén liberālas partijas biedrs
自由港 zìyóugǎng brīvosta
自由化 zìyóuhuà liberalizācija
自由民主党 zìyóumínzhǔdǎng *polit.* liberāli demokrātiskā partija

自由能 zìyóunéng *fiz.* brīvā enerģija
自由散漫 zìyóu-sǎnmàn nolaidīgums; izlaidība; vaļība
自由诗 zìyóushī *lit.* brīvā dzeja; verlibrs
自由式 zìyóushì *sp.* brīvais stils *(peldēšanā)*
自由项 zìyóuxiàng *mat.* brīvais loceklis
自由泳 zìyóuyǒng *sp.* kraula stils *(peldēšanā)*
自由主义 zìyóuzhǔyì *polit.* liberālisms
自由主义者 zìyóuzhǔyìzhě liberālisma sekotājs
自由自在 zìyóu-zìzài brīvi; nepiespiesti
自幼 zìyòu kopš autiņiem; kopš bērnības
自圆其说 zìyuán-qíshuō ❶ nolīdzināt pretrunas savā argumentācijā; ❷ meklēt attaisnojumus
自怨自艾 zìyuàn-zìyì nožēlot savu netaisnīgo *(rīcību)*; paššaustīšanās; paššaustīšana
自愿 zìyuàn labprātīgi piekrist *(kaut ko darīt)*; pēc paša vēlēšanās; brīvprātīgi
自在 zìzài ❶ sākties pašam sevī; ❷ brīvs; neatkarīgs; ❸ justies brīvi *(nepiespiesti)*; ❹ jautrs; atbrīvots; ❺ pēc paša vēlēšanās; ❻ *bud.* brīvs no šaubām
自在之物 zìzài zhī wù *filoz.* lieta sevī
自在 zì·zai ❶ brīvs; neatkarīgs; ❷ brīvi; pēc paša vēlēšanās
自知 zìzhī izprast pašam sevi
自知之明 zìzhīzhīmíng spēja izprast pašam sevi
自治 zìzhì ❶ pašpārvalde; autonomija; ❷ pašam iedziļināties un novērtēt savu rīcību
自治化 zìzhìhuà autonomizācija
自治领 zìzhìlǐng *polit.* dominīja
自治区 zìzhìqū ĶTR autonomais rajons
自治权 zìzhìquán autonomijas tiesības; autonomija
自治县 zìzhìxiàn ĶTR autonomais apriņķis
自治州 zìzhìzhōu ĶTR autonomais apgabals
自制 zìzhì ❶ apvaldīt pašam sevi; prast sevi turēt rokās; paššavaldīšanās; ❷ paša rokām darināts; paštaisīts
自重 zìzhòng ❶ cienīt pašam sevi; pašcieņa; ❷ saudzēt sevi; ❸ *dzelzc.* vagona svars *(bez kravas)*
自主 zìzhǔ ❶ būt pašam sev saimniekam; būt neatkarīgam; ❷ patstāvīgs; suverēns; autonoms; ❸ neatkarība; patstāvība; ❹ patstāvīgs cilvēks
自主权 zìzhǔquán *polit.* suverenās tiesības; suverenitāte; autonomija
自传 zìzhuàn autobiogrāfija
自传体 zìzhuàntǐ *lit.* autobiogrāfiskais stils
自转 zìzhuàn *astr.* griezties ap savu asi *(par planētu)*
自尊心 zìzūnxīn ❶ pašcieņa; pašcieņas jūtas; ❷ patmīlība
自作聪明 zìzuò-cōngmíng sevi uzskatīt par gudrinieku; klāstīt paša izdomājumus
自作主张 zìzuò-zhǔzhāng rīkoties patvarīgi; būt patvaļīgam
自作自受 zìzuò-zìshòu ◊ pats esi sastrādājis un pats arī saņem *(vainot pašam sevi; ◊ pats putru ievārījis, pašam jāizstrebj)*

恣 zì **darb.** ❶ izlaisties; palaisties; ļaut jūtām vaļu; ❷ rīkoties patvaļīgi un neprātīgi; ❸ pieļaut *(neatļautu)* nelikumīgu rīcību; ❹ atļaut rīkoties pēc saviem ieskatiem; **īp.** ❶ neapvaldīts; patvaļīgs; ❷ priecīgs; apmierināts
恣情 zìqíng ļaut vaļu savām jūtām; palaisties
恣肆 zìsì ❶ izlaisties; ļaut vaļu jūtām; ❷ *(plašs)* vēriens
恣睢 zìsuī ❶ pašapmierināts; pašpārliecināts; ❷ nikni skatīties; ❸ saniknoties; satracināties; ❹ pieļaut *(nelikumīgu rīcību)*; ļaut pilnu vaļu *(jūtām)*
恣意 zìyì ❶ vadīties tikai pēc saviem untumiem; rīkoties pilnīgi patvaļīgi; ❷ patvarīgi

渍(漬) zì **darb.** ❶ mirkt; samirkt; izmirkt; grimt *(ūdenī)*; ❷ notraipīties ar *(dubļiem; šļakatām; netīrumiem)*; ❸ aplipt ar slimību *(īpaši par lopiem)*; ❹ aizsērēt; aizķept; ❺ mērcēt; samērcēt; izmērcēt; ❻ iegremdēt ūdenī; ❼ aplaistīt; ❽ smērēt; nosmērēt; ❾ salipt *(uz kaut kā)*; pielipt; ❿ krāsot; nokrāsot; ⓫ aplipināt *(ar slimību)*; **lietv.** slimība; sērga; kaite

眦(眥) zì **lietv.** *anat.* acu dobums; **darb.** dusmīgi skatīties

zong

宗 zōng **lietv.** ❶ dzimta; ģimene; māja; ❷ radinieki; radniecības zars; ❸ dzimtas galva; sencis; sentēvs; ❹ cienījams cilvēks; pamatlicējs; likumu izstrādātājs; ❺ *(tautas vai visas sabiedrības)* cerība; ❻ likumīgs dzimtas turpinātājs; likumīgs mantinieks; vecākais dzimtā; galvenās *(pirmās)* sievas dēls; ❼ *rit.* senču templis; ❽ *rit. (akmens; keramikas vai koka)* plāksnīte ar senču vārdiem; senču pārstāvis *(reliģiozas ceremonijas laikā)*; ❾ *rit.* upurēšana *(senčiem vai debesu gaismekļiem)*; reliģioza ceremonija; ❿ rituāla; upurēšanas; ⓫ galvenā daļa; pamats; pati būtība; ⓬ *(filozofiska)* skola; mācība; sekta; ⓭ šķira; ⓮ *(preču)* partija; ⓯ *dial.* gabals; **darb.** ❶ uzskatīt par galveno; cienīt; izvirzīt pirmajā plānā; ❷ rīkoties *(ievērojot kāda viedokli)*; ❸ cienīt tāpat kā savu senci; ❹ būt galvenajam; ❺ tikt cienītam un godātam; ❻ *vēst.* tikt valdnieka pieņemtam vasaras audiencē; **īp.** likumīgs; pareizs; **Īpašv.** Dzun *uzv.*
宗祠 zōngcí *rit.(dzimtas)* senču templis
宗法 zōngfǎ ❶ ģimenes locekļu sadalījums pēc izcelsmes no galvenās vai blakussievas; ❷ dzimtas; patriarhāls

宗匠 zōngjiàng ❶ atdarināšanas cienīgs; liels meistars; paraugmeistars; ❷ skolotājs; pamatlicējs
宗教 zōngjiào reliģija; ticības mācība; reliģiozs; reliģiska reforma; *vēst., rel.* reformācija
宗教界 zōngjiàojiè garīdznieku aprindas; garīdzniecība
宗教徒 zōngjiàotú ticīgais; reliģiozs *(cilvēks)*
宗庙 zōngmiào *vēst.* imperatora senču templis
宗派 zōngpài ❶ dzimta; ģimene; radinieki; ❷ *(filozofiska)* skola; ❸ sekta; frakcija
宗派主义 zōngpàizhǔyì sektantisms
宗派主义者 zōngpàizhǔyìzhě sektants
宗师 zōngshī ❶ *vēst.* atbildīgais par imperatora ģimenes apmācību *(Haņ dinastijas laikā)*; ❷ *(mācības)* pamatlicējs; skolotājs; cienījams cilvēks; ❸ liela autoritāte; klasiķis
宗室 zōngshì ❶ *rit.* senču templis; ❷ *vēst.* imperatora radinieki; imperatora galminieki; ❸ *vēst.* lielmaņi; slavenu dzimtu pārstāvji; ierēdņi; ❹ sava māja; sava ģimene; ❺ pamats; sākums; ❻ *vēst.* mandžūru imperatora tuvākie radinieki; lielmaņi *(Cjin dinastijas laikā)*
宗祧 zōngtiāo *rit.* sentēvu templis; sentēvu piemiņas templis
宗仰 zōngyǎng ❶ cienīt; godāt; ❷ *(visas sabiedrības)* kopēja cerība
宗旨 zōngzhǐ ❶ galvenais mērķis; vadmotīvs; galvenā ideja; būtība; ❷ mērķis; uzstādījums; nodoms; ❸ mērķtiecība; ❹ *bud.* apceroša *(kontemplatīva)* mācība
宗主国 zōngzhǔguó valsts – metropole
宗主权 zōngzhǔquán *vēst.* sizerenitāte
宗族 zōngzú liela asinsradinieku dzimta; dzimtas locekļi; radinieki

综(綜) zōng/zèng **darb.** ❶ savīties *(kopā)*; sapīties *(kopā)*; ❷ sasiet; sapīt; salikt *(kopā)*; ❸ sakoncentrēt; ❹ apkopot; salīdzināt; rezumēt; ❺ apgūt; saprast; **īp.** grumbains; nelīdzens; saņurcīts; sagumzīts
综合 zōnghé ❶ apkopot; ❷ kopējs; vispārējs; universāls; ❸ apkopojums; ❹ rezumēt; kompilēt; sintezēt; ❺ kopums; sarežģīts veselums; sintēze; ❻ sintētisks; komplekss; ❼ salīdzināt; kombinēt; savest kopā; ❽ sarežģīts; kombinēts
综合法 zōnghéfǎ sintētiskā metode; sintēze
综合体 zōnghétǐ *(ģeogrāfisks u.c.)* komplekss
综合语 zōnghéyǔ *lingv.* sintētiskās valodas
综括 zōngkuò *sar.* ❶ savilkt kopā; apkopot; ❷ kopējos vilcienos

棕(椶) zōng **lietv.** ❶ palma *(kopējais nosaukums)*; ❷ palmu šķiedra *(lūki)* **īp.** brūns; tumšs; melnīgsnējs
棕绷 zōngbēng gultas tīkls no palmu šķiedras
棕榈 zōnglǘ *bot. (vēdekļveidīga palma)* izcilais trahikarps; Forčuna trahikarps; kaņepju palma *(Trachycarpus excelsa)*
棕榈酸 zōnglǘsuān *ķīm.* palmitīnskābe
棕榈酸盐 zōnglǘsuānyán *ķīm.* palmitāts
棕榈脂 zōnglǘzhī *ķīm.* palmitīns
棕毛 zōngmáo palmu šķiedra
棕色 zōngsè brūna krāsa
棕熊 zōngxióng *zool.* brūnais lācis *(Ursus arctos)*

骔(騌) zōng **lietv.** ❶ zirga krēpes; ❷ zirga galvas rotājums

腙 zōng **lietv.** *ķīm.* hidrazons

踪(蹤) zōng **lietv.** ❶ pēdas nospiedums; ❷ pēdas; pazīmes; **darb.** ❸ iet pa pēdām; ❹ atdarināt; kopēt; ❺ pārklāt ar pēdām; nopēdot; ❻ nosēdēt *(par mušām)*
踪迹 zōngjì ❶ pēda; pazīme; nospiedums; ❷ iet pa pēdām; sekot; dzīties pakaļ
踪影 zōngyǐng pēdas un ēna; ◊ ne pēdu, ne ēnas (*ne ziņas, ne miņas*)

鬃 zōng **lietv.** ❶ zirga krēpes; ❷ zirga astri; ❸ uzbužināti *(izspūruši)* mati
鬃刷 zōngshuā suka no zirga astriem

总(總) zǒng **darb.** ❶ savākties kopā; saplūst kopā; koncentrēties; ❷ savienot savākt kopā; apkopot; summēt; ❸ sasiet kušķī; ❹ turēt rokās; apvienot savās rokās; vadīt; vienpersoniski vadīt; komandēt; **īp.** ❺ galvenais; ģenerālais; centrālais; svarīgākais; ❻ kopējs; vispārējs; ❼ apkopots; summārs; maksimāls; pilns; **apst.** ❽ kopumā; beigu beigās; katrā gadījumā; lai kā tas arī nebūtu; ❾ noteikti; protams; ❿ nekādā gadījumā; ⓫ visur; pastāvīgi; ⓬ kopumā ņemot; summējot; ⓭ pēkšņi; negaidīti; **lietv.** ⓮ delegācijas vadītājs; ⓯ sapulce; sanāksme; ⓰ saišķis; kūlis; ⓱ puškis *(rotājums)*; ⓲ matu lenta; ⓳ cilvēki; pūlis; **īpašv.** Dzun *uzv.*
总罢工 zǒngbàgōng vispārējs streiks; ģenerālstreiks
总编辑 zǒngbiānjí galvenais redaktors
总部 zǒngbù galvenā pārvalde
总参谋部 zǒngcānmóubù *milit.* ģenerālais štābs
总产量 zǒngchǎnliàng *ekon.* kopprodukta apjoms; bruto produkcija
总产值 zǒngchǎnzhí *ekon.* kopprodukta vērtība
总称 zǒngchēng kopējais nosaukums
总得 zǒngděi katrā gadījumā vajadzētu; tomēr vajadzēs; nepieciešams
总动员 zǒngdòngyuán *milit.* vispārējā mobilizācija
总督 zǒngdū ❶ *vēst.* ģenerālgubernators; ❷ vadīt; pārvaldīt; ❸ būt *(kāda)* pārvaldībā
总额 zǒng'é *grāmatved.* kopsumma; kopējā summa;

kopējais skaits; iznākums; rezultāts
总而言之 zǒng'éryánzhī summējot augstāk teikto *(rezumējot teikto; vienā vārdā)*
总纲 zǒnggāng kopējā programma; kopējās *(tēzes)*; kopējie principi
总攻击 zǒnggōngjī *milit.* kopējais uzbrukums; ģenerālais uzbrukums
总共 zǒnggòng kopsumma; kopējā summa; pavisam
总归 zǒngguī katrā gadījumā *(lai kā tas arī nebūtu; grozi kā gribi)*
总和 zǒnghé ❶ *mat.* summa; ❷ kopskaits; kopējais daudzums
总汇 zǒnghuì ❶ saplūšana kopā; koncentrēšana; sakoncentrēšana; ❷ centrs
总机 zǒngjī *tehn.* komutators
总集 zǒngjí ❶ savākties kopā; sanākt kopā; ❷ salikt kopā; ❸ summēt; ❹ *lit.* vairāku autoru kopējs krājums; almanahs
总计 zǒngjì ❶ kopējais rezultāts; ❷ kopumā; pavisam
总监 zǒngjiān ģenerālais inspektors
总角之交 zǒngjiǎozhījiāo draudzība kopš bērna dienām
总结 zǒngjié ❶ kopējais rezultāts; ❷ rezumējums; secinājums; slēdziens; ❸ apkopot; apkopot vienā veselā
总经理 zǒngjīnglǐ ❶ ģenerālais direktors; ❷ *(akciju sabiedrības vai bankas)* prezidents
总局 zǒngjú ❶ galvenā pārvalde; centrālais birojs; ❷ *saīs.* galvenais pasts
总科 zǒngkē *biol.* virsdzimta
总括 zǒngkuò savilkt kopā; apkopot; apkopojums
总揽 zǒnglǎn ❶ visu varu turēt savās rokās; ❷ īstenot kopējo pārvaldi; vadīt; saņemt savās rokās
总理 zǒnglǐ ❶ premjers; kanclers; premjers-ministrs; ❷ vadīt; īstenot kopējo pārvaldi; ❸ ģenerālais direktors galvenais pārvaldnieks
总领事 zǒnglǐngshì *dipl.* ģenerālais konsuls
总路线 zǒnglùxiàn *polit.* ģenerālā līnija
总目 zǒngmù satura rādītājs; katalogs
总评 zǒngpíng kopējais vērtējums
总谱 zǒngpǔ ❶ *mūz.* partitūra; ❷ *biol.* vispārējais spektrs
总是 zǒngshì ❶ vispār; protams; bez šaubām; lai tur vai kas; ❷ vienmēr; pastāvīgi; jebkurā gadījumā
总数 zǒngshù kopējais skaits; summa
总司令 zǒngsīlìng *milit.* virspavēlnieks
总算 zǒngsuàn ❶ pavisam; kopumā; ❷ katrā gadījumā *(lai kā tur arī nebūtu; bez šaubām; protams)*
总体 zǒngtǐ ❶ viss ķermenis; viss; komplekss; ❷ totāls
总体战 zǒngtǐzhàn *milit.* totālais karš
总统 zǒngtǒng ❶ prezidents; ❷ *vēst.* pavēlnieks; komandieris; ❸ apvienot savās rokās; vadīt; komandēt
总务 zǒngwù ❶ kopējā lietvedība; administratīvās lietas; ❷ pārvaldnieks
总务处 zǒngwùchù kopējā kanceleja; saimniecības daļa
总星系 zǒngxīngxì *astr.* metagalaktika
总须 zǒngxū sk. 总得
总要 zǒngyào ❶ katrā gadījumā nepieciešams *(kaut kas)*; ❷ tomēr vajadzētu; ❸ pamats; kodols
总则 zǒngzé ❶ vispārējie noteikumi; kopējie noteikumi; ❷ visumā ņemot; visumā
总长 zǒngzhǎng *novec.* ministrs; ģenerālā štāba priekšsēdētājs
总账 zǒngzhàng ❶ kopējais rēķins; ❷ *grāmatved.* virsgrāmata
总账簿 zǒngzhàngbù sk. 总账
总政治部 zǒngzhèngzhìbù *milit.* galvenā politpārvalde
总之 zǒngzhī kopumā ņemot; īsumā; vienā vārdā
总支 zǒngzhī ĶKP *(Ķīnas komunistiskās partijas)* apvienotās šūniņas sekretārs
总支部 zǒngzhībù ĶKP apvienotā šūniņa
总值 zǒngzhí *ekon.* kopējā vērtība
总状花序 zǒngzhuàng huāxù *bot.* ziedkopa; ķekars

纵(縱) zòng **darb.** ❶ sajukt; izjukt; izspurt *(par matiem)*; ❷ izlaisties; rīkoties patvaļīgi; ❸ būt nesaistītam; būt brīvam *(savā rīcībā)*; ❹ burzīties; gumzīties; ❺ izšaut *(bultu)*; laist darbā ieročus; sākt karu; ❻ atlaist brīvībā; atbrīvot; ❼ atbrīvot no; noņemt *(vainu)*; atcelt *(sodu)*; ❽ pieļaut *(nelikumīgu rīcību)*; ļaut vaļu; atstāt pašplūsmā; ❾ pieļaut; pieļausim, ka; ❿ pat, ja; **īp.** ❶ patvaļīgs; neapvaldīts; ❷ brīvs; nesaistīts; ❸ vertikāls; ❹ garens; **lietv.** *(ģeogrāfiskais)* garums; meridiāns; **īpašv.** Dzun *uzv.*
纵波 zòngbō *fiz.* gareniskie viļņi
纵步 zòngbù ❶ iet lieliem soļiem; plats solis; ❷ lēciens
纵断面 zòngduànmiàn ❶ vertikālais griezums; ❷ gareniskais griezums
纵队 zòngduì ❶ *milit.* kolona; ❷ *(vezumu; automobiļu u.c.)* kolona
纵隔 zònggé *anat.* šķirtne
纵横 zònghéng ❶ krustām šķērsām; ❷ gareniskais griezums un šķērsgriezums; ❸ vertikālās un horizontālās līnijas; ❹ patvaļīgs; patvarīgs; ❺ tā vai citādi; katrā gadījumā
纵横捭阖 zònghéng-bǎihé veidot , vai graut valstu savienības; izmantot viltīgi gudrus paņēmienus *(diplomātijā, politikā u.c.)*; viltīgi gudrs
纵虎归山 zònghǔ-guīshān ◊ ļaut tīģerim aiziet kalnos *(ļaut vaļu ļaundarim)*
纵火 zònghuǒ aizdedzināt; pielaist uguni
纵火犯 zònghuǒfàn aizdedzinātājs; dedzinātājs;

Z

uguns pielaidējs
纵酒 zòngjiǔ pļēgurot; nodoties dzeršanai
纵距 zòngjù *celtn.* gareniskais attālums
纵览 zònglǎn apskatīt; pārlaist skatienu; uzmest aci
纵目 zòngmù ❶ skatīties tālumā; ieskatīties tālumā; pārlaist skatienu; ❷ pievērst skatienu
纵剖面 zòngpōumiàn *ģeod.* gareniskais griezums
纵切面 zòngqiēmiàn *ģeod.* gareniskais šķērsgriezums
纵情 zòngqíng ❶ ļaut vaļu kaislībām *(jūtām)*; ❷ no visas sirds
纵然 zòngrán ja pat; pieļausim, ka
纵容 zòngróng pieļaut nelikumīgu rīcību; neatļautas rīcības pieļaušana
纵身 zòngshēn mesties uz priekšu; vienā lēcienā
纵深 zòngshēn *milit. (ierindas; frontes)* dziļums
纵使 zòngshǐ pat ja...; pieļausim, ka...
纵视图 zòngshìtú *ģeod.* gareniskais skats
纵谈 zòngtán brīvi tērzēt; brīva saruna
纵向 zòngxiàng garenisks; garenisks *(izliekums)*
纵欲 zòngyù nodoties netiklībai; netiklība; izvirtība
纵轴 zòngzhóu *tehn.* gareniskā ass
纵坐标 zòngzuòbiāo *mat.* ordināta

粽(糉) zòng **lietv.** *kulin.,trad.(bambusa lapās ietīti piramīdveida pīrādziņi no lipīgā rīsa, ko pēc lunārā kalendāra 5. mēneša 5. dienā gatavo uz 端午节 Vasaras sākuma svētkiem; aptuveni pirms 2000 gadiem tieši šajā dienā noslīcinājās slavenais Ču valsts dzejnieks 屈原 Cju Juaņs;dzejniekam par piemiņu šī diena kļuva par 端午节 svētkiem, kad notiek arī Pūķa laivu festivāls 龙舟比赛)*
粽子 zòng·zi **sk.** 粽

ZOU

走 zǒu **darb.** ❶ iet ar kājām; pastaigāties; ❷ staigāt; kustēties; būt kustībā; ❸ iet projām; braukt projām; doties projām; ❹ iet garām; ❺ vākties projām; vācies! ❻ ātri iet; skriet; ❼ laisties lapās; bēgt; ❽ tiekties *(doties uz Rietumiem u.c.)*; ❾ iziet *(sagaidīt cieminus)*; ❿ likt lietā *(zobenu u.c.)*; izmantot; pielietot; ⓫ veikt gājienu *(šahā)*; ⓬ sūtīt *(kravu; vēstuli u.c.)*; ⓭ dzīt *(zirgu)*; atvairīt *(nelaimi)*; ⓮ laist *(cauri ūdeni; gaisu u.c.)*; atklāt *(noslēpumu)*; ⓯ zaudēt *(krāsu; formu; aromātu u.c.)*; ⓰ pārkāpt *(noteikumus; noteikto kārtību u.c.)*; ⓱ sagrozīt, izkropļot *(tekstu)*; ⓲ apmeklēt *(tuviniekus)*; ⓳ nodarboties *(ar kaut ko)*; ⓴ praktizēt; ㉑ iziet caur *(durvīm)*; **lietv.** ❶ algādzis; kalps; algotnis; ❷ *rakst.* Jūsu padevīgais kalps *(N.N.)*.; ❸ es *(nievājoši par sevi)*; ❹ *pārn.* dzīvnieks
走板 zǒubǎn *mūz.* sajaukt takti; nespēt noturēt meldiņu
走遍 zǒubiàn ❶ apbraukt visu pasauli; veikt ceļojumu ap zemes lodi; ❷ pabūt daudzās *(vietās; valstīs u.c.)*
走出 zǒuchū iziet ārā; iziet *(no kaut kurienes ārā)*
走到 zǒudào nonākt *(līdz kaut kam)*; sasniegt *(kaut ko)*; ierasties *(kaut kur)*
走道 zǒudào ❶ iet pa ceļu; pastaigāties; ❷ kājceliņš; trotuārs; ❸ *dial.* atkārtoti iziet pie vīra *(par atraitni)*
走道儿 zǒudàor sk. 走道
走电 zǒudiàn *el.* elektrības noplūde
走调儿 zǒudiàor ❶ *mūz.* dziedot vai spēlējot uz mūzikas instrumenta nespēt noturēt toni *(spēlēt vai dziedāt nepareizi)*; ❷ detonēt
走动 zǒudòng ❶ kustēties; iet; staigāt; pastaigāties; ❷ uzturēt sakarus; iet vienam pie otra ciemos; ❸ zaudēt izskatu; bojāties *(par produktiem)*; ❹ ļaut iztecēt *(izsūkties)*
走读 zǒudú ❶ apmeklēt nodarbības; ❷ mācīties kā eksternam
走读生 zǒudúshēng eksterns
走访 zǒufǎng apmeklēt *(kādu)*; apmeklējums
走风 zǒufēng izpaust; darīt zināmu atklātībai
走钢丝 zǒu gāngsī ❶ staigāt pa virvi *(cirkā)*; ❷ akrobātiski vingrojumi uz nostieptas virves
走狗 zǒugǒu ❶ medību suns; ❷ rokas puisis; sulainis; algotnis; ❸ aģentūra
走过 zǒuguò paiet *(par laiku; gada laikiem u.c.)*; aiziet
走过场 zǒu guòchǎng formāla pieeja; formas pēc; izskata pēc
走黑道 zǒu hēidào ❶ iet tumsā *(pustumsā)*; ❷ rīkoties negodīgi; negodīga rīcība
走后门 zǒu hòumén ❶ *sar. (kaut ko dabūt)* caur pazīšanos; ❷ tirdzniecība *(caur melnajām durvīm)*
走火 zǒuhuǒ ❶ nejauši izšaut *(ar bisi)*; ❷ uzliesmot *(no īssavienojuma)*; ❸ uzliesmojums
走回头路 zǒu huítóulù iet pa regresa ceļu; atgriezties uz vecā ceļa
走江湖 zǒu jiāng·hu klīst pa pasauli *(dzīvot klaidoņa dzīvi)*
走进 zǒujìn ❶ ieiet; ❷ iestāties
走近 zǒujìn pieiet; pietuvoties
走开 zǒukāi ❶ noiet *(ceļa malā)*; ❷ izklīst *(katram uz savu pusi)*; ❸ *(komanda)* izklīst!
走来 zǒu·lai atnākt; ierasties
走廊 zǒuláng koridors; galerija; veranda
走漏 zǒulòu ❶ izpļāpāt *(noslēpumu)*; izpļāpāties; ❷ vest kontrabandu; ❸ kļūt zināmam *(par mantas izzagšanas gadījumiem)*; tikt izvazātam *(izzagtam)*
走路 zǒulù ❶ iet pa ceļu; ❷ ceļot
走马 zǒumǎ ❶ jājamzirgs; aulekšotājs; auļu zirgs; kaujas zirgs; ❷ jāt zirga mugurā
走马灯 zǒumǎdēng lielais svētku lukturis *(kura iekšpusē kustas papīra zirgu ēnas)*

走马疳 zǒumǎgān *med.* gangrenozais stomatīts
走马看花 zǒumǎ-kànhuā ◊ sēdot zirga mugurā aplūkot puķes (*neiedziļināties būtībā; virspusēji; garāmejot*)
走南闯北 zǒunán-chuǎngběi apbraukt gan Dienvidus, gan Ziemeļus (*apbraukt visu pasauli*)
走内线 zǒu nèixiàn meklēt aizbildņus; meklēt atbalstu
走气 zǒuqì ❶ laist gaisu (*par auto kameru*); ❷ (*gāzes*) noplūde
走禽 zǒuqín *zool.* plakankrūšu putni; skrējējputni (*Ratitae*)
走去 zǒu·qu aiziet; aiziet prom
走散 zǒusàn ❶ izklīst (*par ģimenes locekļiem*); izklīst (*pa pasauli*); ❷ atšķirties; aizklīst (*no savējiem*)
走色 zǒushǎi izbalēt; noplukt; zaudēt krāsu
走墒 zǒushāng *lauks.* augsnes pastiprināta izžūšana (*nepareizas apstrādes rezultātā*)
走上 zǒushàng ❶ uziet; uzkāpt (*augšā*); ❷ nostāties (*uz cīņas u.c. ceļa*); iestāties(*kaut kur*)
走绳 zǒushéng sk. 走钢丝
走失 zǒushī ❶ pazust (*no redzes loka*); apmaldīties; ❷ zaudēt (*sākotnējo jēgu*)
走兽 zǒushòu *zool.* četrkāji; zvēri
走水 zǒushuǐ aizdegties; ugunsgrēks
走私 zǒusī nodarboties ar kontrabandu; kontrabanda
走投无路 zǒutóu-wúlù ◊ ne kur sprukt, ne kur bēgt (*strupceļš; bezizejas stāvoklis*)
走弯路 zǒu wānlù ❶ iet pa apkārtceļiem; ❷ nostāties uz slidena ceļa; slikta nosliece
走味儿 zǒuwèir zaudēt (*garšu; aromātu*); novadēties
走下 zǒuxià nokāpt lejā, zemē
走下坡路 zǒu xiàpōlù braukt lejā pa nogāzi; ripot lejā
走险 zǒuxiǎn staigāt pa bezdibeņa malu (*droši doties pretī briesmām; uzņemties kaut ko riskantu*)
走向 zǒuxiàng ❶ virziens; ❷ *ģeol.* stiepties; sniegties; plesties
走眼 zǒuyǎn ❶ skaidri nesaskatīt; ❷ palaist garām; nogulēt
走样 zǒuyàng zaudēt izskatu; deformēties; samesties (*no mitruma u.c.*)
走音 zǒuyīn noskaņoties (*par mūzikas instrumentu*)
走运 zǒuyùn veikties; būt veiksmīgam; paveicās; veicās
走着瞧 zǒu·zheqiáo paskatīsimies pēc tam (*parunāsim nedaudz vēlāk; dzīvosim redzēsim!*)
走卒 zǒuzú ❶ kurjers; izsūtāmais (*zēns*); ❷ *pārn.* algotnis; satelīts
走嘴 zǒuzuǐ izpļāpāties; izpļāpāt; darīt visiem zināmu

奏 zòu **darb.** ❶ spēlēt (*mūzikas instrumentu*); izpildīt skaņdarbu ❷ ziņot; ziņot augstākstāvošajiem; ❸ iesniegt izskatīšanai; ❹ dāvāt (*augstākstāvošajam*); ❺ laist darbā (*zobenu u.c.*); ❻ sasniegt (*labu rezultātu*); būt sekmīgam; ❼ ātri iet; **lietv.** ❽ ziņojums; memorands; ❾ (*skaņdarba*) daļa
奏捷 zòujié ❶ uzvarēt; ❷ ar uzvaru; triumfāli
奏凯 zòukǎi *rakst.* ◊ spēlēt triumfa maršu (*atgriezties ar uzvaru*)
奏鸣曲 zòumíngqǔ *mūz.* sonāte
奏疏 zòushū ziņojums; *vēst.*ziņojums (*imperatoram*)
奏效 zòuxiào efektivitāte darbojas
奏乐 zòuyuè spēlēt uz mūzikas instrumentiem; izpildīt skaņdarbu
奏章 zòuzhāng sk. 奏疏
奏折 zòuzhé *vēst.* ziņojums (*salocīts ermoņikas izskatā*); ziņojums imperatoram

揍 zòu **darb.** ❶ sist; dauzīt; piekaut; ❷ sasist (*tasīti u.c.*)

zu

租 zū **lietv.** ❶ nodoklis; (*zemes*) nodoklis; ❷ īres maksa; (*zemes*) rente; ❸ īre; ❹ (*darba spēka*) līgšana; **darb.** īrēt; izīrēt; fraktēt (*kuģi*)
租佃 zūdiàn izīrēt zemi
租费 zūfèi īres maksa; īrēšanas izdevumi
租户 zūhù īrētājs; nomātājs
租价 zūjià ❶ īres maksa; ❷ darba spēka līgšanas likme; algas likme
租界 zūjiè koncesija; setlments
租借 zūjiè īrēt; noīrēt; izīrēt
租借地 zūjièdì īrēta teritorija; setlments
租金 zūjīn īres maksa; (*zemes*) rente
租赁 zūlìn īrēt; noīrēt; izīrēt
租期 zūqī īres termiņš
租税 zūshuì ❶ īres maksa un nodoklis; ❷ (*zemes*) rente un nodokļi
租用 zūyòng ❶ īrēt; noīrēt; ❷ salīgt (*darba spēku*)
租约 zūyuē īres līgums
租子 zū·zi ❶ īres maksa; ❷ (*zemes*) rente (*īpaši naturālā*)

足 zú **lietv.** ❶ kāja; (*kājas*) pēda; ❷ (*vīna glāzes; vāzes*) kājiņa; ❸ paliktnis; ❹ cokols; pamats; ❺ (*kalna*) piekāje; **darb.** ❶ būt pietiekamam; pietikt; būt apveltītam ar nepieciešamajām īpašībām; būt spējīgam (*kaut ko veikt; darīt*); derēt; ❷ būt apveltītam ar mēra sajūtu; zināt mēru; ❸ būt bagātam; ❹ padarīt par pietiekamu; papildināt līdz vajadzīgajai pakāpei; ❺ būt apmierinātam (*ar kaut ko*); **īp.** pilns; pietiekams (*svars; mērs u.c.*); **apst.** pilnībā; pilnīgi; pilnā mērā; pienācīgā veidā; ļoti; **īpašv.** Dzu *uzv.*
足赤 zúchì tīrs (*augstas raudzes*) zelts
足够 zúgòu ❶ pietiek; ❷ pietiekams; pilnīgi pietiekami

足迹 zújì kāju nospiedumi; pēdas
足见 zújiàn pilnīgi pietiekami, lai redzētu; *(no tā)* redzams, ka
足金 zújīn sk. 足赤
足球 zúqiú ❶ futbola bumba; ❷ *sp.* futbols
足球队 zúqiúduì *sp.* futbola komanda
足球赛 zúqiúsài *sp.* futbola spēle; futbola mačs
足球鞋 zúqiúxié futbola zābaki
足色 zúsè ❶ pilnvērtīgs; ❷ augstas proves; augstas kvalitātes
足岁 zúsuì *(tik un tik)* pilnu *(mūža)* gadu
足以 zúyǐ ❶ būt pietiekamam, lai...; pilnīgi pietiekami, lai...; ❷ derēt; varēt; spēt; ❸ pilnīgi iespējams
足银 zúyín tīrs *(augstas proves)* sudrabs
足月 zúyuè *fiziol.* iznēsāt bērnu līdz dzemdību laikam *(pilns grūtniecības laiks; pilnībā iznēsāts bērns)*
足智多谋 zúzhì-duōmóu ļoti spējīgs; attapīgs; gudrs
足足 zúzú ❶ pietiekami; pilnīgi pietiekami; tieši laikā; ❷ ļoti; augstākā pakāpē; ❸ **onom.** *mit.* tāds kā fēniksa (ugunsputna) kliedziena atdarinājums

卒 zú/cù **lietv.** ❶ *vēst.* karavīrs; kājnieks; ❷ *vēst.* sulainis; *(muižas)* kalps; ❸ bandinieks *(šahā)*; ❹ *vēst.* karavīru simts; ❺ nāve; beigas; **darb.** ❶ beigties; pārtraukties; ❷ nomirt; ❸ pabeigt; nobeigt *(darbu u.c.)*; ❹ nometināt *(uz dzīvi)*; apmesties *(uz dzīvi)*; iemitināties; **īp.** beigu *(rinda)*; *(dzejoļa)* noslēdzošā *(rinda)*; **apst.** ❶ beigu beigās; gala rezultātā; beidzot; un tad; ❷ līdz galam; pilnībā
卒业 zúyè ❶ pabeigt mācību iestādi; ❷ pabeigt pasākumu *(darbu u.c.)*

族 zú **lietv.** ❶ *vēst.* klans; vienam klanam piederīgie cilvēki; ❷ dzimta; ģimene; ❸ tuvi radinieki; tuvinieki; ❹ paaudze; vienas paaudzes *(cilvēki)*; ❺ *vēst.* cilts; tautība; nacionalitāte; ❻ dzimte; suga; kategorija; grupa; šķira; ❼ *mat., astr.* daudzējādība; ❽ *vēst.* *(admin. vienība)* 100 zemnieku sētu ; *(Džou dinast.)*; ❾ *anat.* locītava; **darb.** ❶ iznīcināt visu dzimtu *(sodīt ar nāvi kopā ar radiniekiem)*; noslaucīt no zemes virsas; ❷ sanākt kopā; **īpašv.** Dzu *uzv.*
族权 zúquán dzimtas vara
族人 zúrén ❶ radinieks; attāls radinieks; ❷ vienas cilts cilvēki; radinieki un tuvinieki
族长 zúzhǎng ❶ cilts vecākais; cilts galva; vecākais dzimtā; ❷ *vēst.* *(Džou dinast.)* 100 zemnieku sētu vecākais
族长制 zúzhǎngzhì patriarhāts

镞(鏃) zú **lietv.** ❶ bultas uzgalis; ❷ bulta; **īp.** ass *(kā bulta)*

诅(詛) zǔ **darb.** ❶ zvērināt; ❷ noburt; apburt; ❸ nolādēt; ❹ zvērēt; dot zvērestu; ❺ lamāties; gānīties; **lietv.** ❶ zvērests; ❷ lamas; gānīšanās
诅咒 zǔzhòu ❶ nolādēt; ❷ lāsts

阻 zǔ **darb.** ❶ aizšķērsot *(ceļu)*; nogriezt *(atkāpšanos)*; ❷ aizkavēt; apstādināt; traucēt; ❸ balstīties uz; turēties *(ar ieroču palīdzību)*; ❹ ciest *(no bada)*; **īp.** ❶ stāvs; bīstams; grūts; neizejams; ❷ ilgs; ieilgusi *(slimība)*; **lietv.** ❶ bīstama kalnu pāreja; šaura aiza; šķēršļota apkārtne; ❷ briesmas; šķērslis; ❸ *lingv., fon.* slēdzenis
阻碍 zǔ'ài ❶ traucēt; apgrūtināt; ❷ šķērslis; kavēklis; traucēklis
阻挡 zǔdǎng ❶ aizšķērsot ceļu; bloķēt; ❷ traucēt; atturēt *(no kāda soļa)*
阻遏 zǔ'è kavēt; apstādināt; aizšķērsot ceļu
阻隔 zǔgé ❶ norobežot *(no kaut kā)*; atšķirt; atdalīt; ❷ atšķiršana; ❸ traucēt; kavēt; ❹ šķērslis; traucēklis; kavēklis
阻梗 zǔgěng ❶ traucēt; kavēt; ❷ traucēklis; šķērslis
阻化剂 zǔhuàjì *ķīm.* inhibitors
阻火器 zǔhuǒqì *tehn.* *(rūpnieciskais)* ugunsaizturs
阻击 zǔjī ❶ *milit.* turēties pretī triecieniem; izturēt uzbrukumu; aizsargāties; ❷ aizsprostošana; aizšķērsošana; ❸ *milit.* sprostuguns
阻击战 zǔjīzhàn *milit.* aizšķērsošanas kauja
阻拦 zǔlán sk. 阻挡
阻力 zǔlì ❶ *fiz.* pretestības spēks; berze; ❷ *tehn.* pretestība; ❸ *av.* frontālā pretestība
阻难 zǔnàn ❶ grūtība; apgrūtinājums; ❷ apgrūtināt; likt šķēršļus; aizšķēršļot; ❸ grūts; apgrūtināts
阻挠 zǔnáo traucēt; aizturēt; aizkavēt; bremzēt
阻尼 zǔní ❶ mazināt; vājināt; slāpēt; amortizēt; ❷ *fiz.* bremzēšana nomierināšana; *(vibrāciju)* slāpēšana; *(radioviļņu)* izdzišana
阻尼器 zǔníqì *tehn.* klusinātājs; amortizators; ❶ *tehn.* vibrācijas *(slāpētājs)*
阻塞 zǔsè ❶ aizšķērsot; kavēt; bloķēt; ❷ aizsprosts; aizžogojums; sastrēgums; sablīvējums
阻援 zǔyuán ❶ *milit.* aizkavēt karaspēku, kas dodas palīgā pretiniekam; ❷ *milit.* aizšķērsot ceļu pretinieka pastiprinājumam
阻止 zǔzhǐ ❶ apstādināt; pārtraukt; kavēt; ❷ brīdināt; ❸ *milit.* sprostuguns

组(組) zǔ **lietv.** ❶ grupa; pulciņš; sektors; sekcija; brigāde; ❷ *tehn.* bloks; ❸ *mat.* kopa; ❹ zīda zīmogaukla; zīda aukla; ❺ pušķis; **darb.** ❶ veidot; formulēt; formēt; ❷ pasūtīt *(rakstu)*; ❸ aust; pīt; adīt; **apst.** ❶ saskanīgi; saskaņoti; ❷ stingri; sistemātiski
组胺 zǔ'àn *ķīm.* histamīns

组成 zǔchéng ❶ izveidoties; noformēties; tikt sastādītam; ❷ organisks; ❸ veidojums; sastāvs

组稿 zǔgǎo ❶ pasūtīt rakstu; ❷ piemeklēt materiālu *(rakstam)*

组歌 zǔgē *mūz.* kantāte

组阁 zǔgé veidot ministru kabinetu *(formēt ministru kabinetu)*

组合 zǔhé ❶ apvienot; sastādīt; saskaņot; organizēt; veidot; ❷ savienojums; apvienojums; ❸ kombinēts; ❹ apvienība; biedrība; sabiedrība brālība; artelis

组曲 zǔqǔ *mūz.* svīta

组员 zǔyuán organizācijas biedrs; grupas biedrs

组长 zǔzhǎng ❶ pulciņa vecākais; ❷ posminieks; brigadieris

组织 zǔzhī ❶ organizēt; veidot; formēt; ❷ organizācija; formējums; ❸ korporācija; ❹ *(pagrīdes apstākļos)* Ķīnas komunistiskās partijas organizācija; partijas piederība; partija; ❺ veidojums; formācija; struktūra; morfoloģija; sistēma; ❻ *biol.* audi; ❼ *tekstil.* aust; aušana

组织胺 zǔzhī'àn sk. 组胺

组织部 zǔzhībù organizācijas daļa

组织上 zǔzhī·shang organizācijas *(aspektā)*; strukturāli

组织性 zǔzhīxìng ❶ organizētība; ❷ *biol.* histotrops

组织学 zǔzhīxué histoloģija

组织学家 zǔzhīxuéjiā histologs

组织液 zǔzhīyè ❶ *fiziol.* audu šķidrums; ❷ *med.* audu ekstrakts

组织者 zǔzhīzhě *(sacensību; uzveduma u.c.)* organizators

祖 zǔ **lietv.** ❶ sencis; sentēvs; vectēvs; tēvs; ❷ vecākais dzimtā; *vēst. (dinastijas)* pamatlicējs; ciltstēvs; ❸ *bud.* mācības pamatlicējs; ❹ senču templis; ❺ sākums; pirmsākums; **darb.** ❶ upurēt ceļu dievībai; lūgt ceļotāju patronu; lūgt ceļotāju sargdievību; ❷ pavadīt ceļā; rīkot atvadas; ❸ iet pa pēdām; atdarināt; ❹ uzskatīt par ciltstēvu; ❺ uzskatīt kā paraugu; ❻ apgūt visos sīkumos; pilnveidoties; vingrināties; ❼ *rit.* atvadīties no mirušā; **īp.** ❶ dzimtas; ģimenes; ❷ pirmsākuma; pirmais; **īpašv.** Dzu *uzv.*

祖辈 zǔbèi iepriekšējā paaudze; priekšgājēji; senči

祖产 zǔchǎn dzimtas īpašums; dzimtas mantojums

祖传 zǔchuán no senčiem mantotais; mantotais; dzimtas

祖坟 zǔfén dzimtas kapsēta; senču kapa vietas

祖父 zǔfù vectēvs *(no tēva puses)*

祖国 zǔguó senču zeme; tēvija; tēvzeme; dzimtene

祖籍 zǔjí dzimtas pieraksta vieta; dzimšanas vieta

祖母 zǔmǔ vecmamma *(no tēva puses)*

祖上 zǔshàng senči

祖师 zǔshī ❶ ciltstēvs; ❷ *(profesijas)* pamatlicējs; ❸ sektas dibinātājs; patriarhs; ❹ aizstāvis; *(profesijas)* aizbildnis; patrons

祖师爷 zǔshīyé ❶ sektas dibinātājs; ❷ ciltstēvs; skolotājs

祖孙 zǔsūn ❶ vectēvs un mazdēls; ❷ senči un pēcnācēji

祖先 zǔxiān senči; senču *(kults)*

祖宗 zǔ·zong ❶ sentēvi; senči; ❷ cieņas pilna vectēva un vecmammas uzruna

祖祖辈辈 zǔzǔ-bèibèi no paaudzes uz paaudzi; no tēva pie dēla

俎 zǔ **lietv.** ❶ *rit.* upurtrauks; ❷ virtuves dēlītis *(gaļas un dārzeņu griešanai)*; ❸ galdiņš; paliktnis; **īpašv.** Dzu *uzv.*

俎上肉 zǔshàngròu ◊ gaļa uz virtuves dēlīša *(upuris, kas gaida savu galu; nāvei nolemtais)*

zuan

钻(鑽) zuān/zuàn **darb.** ❶ urbt; izurbt cauri; ❷ caursist; perforēt; ❸ *tehn.* izurbt tuneli; ❹ *sar.* uzprasīties *(uz nepatikšanām)*; pašam līst slazdos; ❺ iegrimt *(lasīšanā)*; iedziļināties; izpētīt; ❻ izsisties uz augšu *(ar uzpirkšanas un protekcijas palīdzību)*; *sar.* izlīst *(uz augšu)*; ❼ virzīties uz priekšu; ❽ uzlidot gaisā; pacelties augšā

钻狗洞 zuān gǒudòng nekrietna, zemiska rīcība *(ar negodīgiem paņēmieniem mēģināt izsisties uz augšu; meklēt protekciju)*

钻进 zuānjìn ❶ dziļi iespiesties; iedziļināties *(problēmā)*; ❷ ielavīties; ielīst; ❸ urbt; urbšana

钻孔器 zuànkǒngqì urbis; svārpsts

钻空子 zuān kòng·zi izlocīties; izmanīties; blēdīties

钻门子 zuān mén·zi meklēt protekciju

钻谋 zuānmóu sk. 钻门子

钻牛角尖 zuān niújiǎojiān nonākt strupceļā *(nonākt bezizejas stāvoklī)*

钻探 zuāntàn ❶ izpētīt visos sīkumos; pamatīgi iedziļināties; ❷ *ģeol.* izpēte ar urbšanas darbu palīdzību; urbšana

钻探机 zuāntànjī *tehn.* seržu urbšanas iekārta

钻天柳 zuāntiānliǔ *bot. (vītolu dzimtas augs)* lielzvīņu čosenija *(Chosenia macrolepis)*

钻天杨 zuāntiānyáng *bot.* piramidālā papele *(Populus pyramidalis)*

钻研 zuānyán dziļi apgūt; nopietni iedziļināties; iegrimt izpētē

钻营 zuānyíng ❶ virzīties pa karjeras kāpnēm ar pasaules vareno palīdzību; censties iegūt spēcīgu protekciju; ❷ iedziļināties

躜(躦) zuān **darb.** ❶ lekt ar abām kājām; ❷ uzšauties gaisā; uzlidot gaisā; ❸ saliekt kājas; sēsties uz saliektām kājām

纂(**纂**) zuǎn **darb.** ❶ sastādīt; salikt kopā; kompilēt; rediģēt; ❷ turpināt sekot; mantot; **lietv.** ❸ austa apmale; ❹ plata, sarkana pīta lente; ❺ ornaments; ornamentiem izrakstīts

纂辑 zuǎnjí gatavot izdošanai; sastādīt; rediģēt

钻(**鑽**) zuàn/zuān **lietv.** ❶ urbis; svārpsts; *vēst. (senatnē)* spīdzināšanas līdzeklis; ❷ dimants *(stiklgriezis)*; ❸ *(pulksteņa)* enkurs; ❹ briljants

钻床 zuànchuáng *tehn.* urbšanas iekārta; urbjmašīna

钻机 zuànjī *tehn.* urbjmašīna; urbšanas iekārta

钻架 zuànjià *kalnrūpn.* raktuves tornis; urbšanas tornis

钻戒 zuànjiè gredzens ar briljantu; briljanta gredzens

钻井 zuànjǐng ❶ urbt artēzisko aku; ❷ *kalnrūpn.* urbums

钻具 zuànjù urbis; urbšanas instruments

钻孔 zuànkǒng ❶ *kalnrūpn.* urbt urbumu; urbums; ❷ *tehn.* urbt caurumu; ❸ caursist; perforēt

钻石 zuànshí ❶ dimants *(stiklgriezis)*; ❷ briljants

钻塔 zuàntǎ *kalnrūpn.* urbšanas tornis

钻台 zuàntái sk. 钻塔

钻头 zuàntóu *tehn.* urbis; svārpsts; urbja uzgalis

攥 zuàn **darb.** ❶ satvert; sagrābt *(aiz rokas)*; ❷ turēt rokās; ❸ saspiest dūrē

zui

嘴 zuǐ **lietv.** ❶ mute; lūpas; knābis; purns; ❷ deguntiņš; uzgalis; kakliņš; ❸ *(kalnu)* smaile; ❹ *(smilšu)* strēle; *(zemes)* rags; ❺ *pārn.* prasme runāt; prasme strīdēties, aizstāvēt savu viedokli; ❻ mutisks; vārdisks; ❼ *tehn. (aizdedzes)* svece

嘴巴 zuǐ·ba ❶ vaigi; seja; purns; ❷ pļauka

嘴笨 zuǐbèn slikts runātājs; *(cilvēks)* ar grūtu, neskaidru valodu

嘴馋 zuǐchán ēdelīgs; rijīgs

嘴臭 zuǐchòu ❶ ganīties; runāt neķītrības; ❷ neķītras lamas

嘴唇 zuǐchún lūpas

嘴乖 zuǐguāi ❶ *sar.* prast runāt maigus vārdus; ❷ iejūtīgs; ❸ iejūtīga *(mēle; valoda)*; ❹ maigi šļupstēt

嘴尖 zuǐjiān asa mēle; indīga valoda

嘴角 zuǐjiǎo mutes kaktiņi

嘴紧 zuǐjǐn turēt muti aiz zobiem; nerunāt neko lieku

嘴快 zuǐkuài ❶ runīgs; ❷ *(tāds)* kam tīk padižoties

嘴脸 zuǐliǎn ❶ *vulg.* purns; mūlis; ❷ sejas izteiksme

嘴皮子 zuǐpí·zi ❶ mute; lūpas; ❷ *pārn.* runas dāvanas; prasme runāt

嘴碎 zuǐsuì pļāpīgs; runīgs

嘴甜 zuǐtián lišķīgs; zelta mute; medus mute

嘴稳 zuǐwěn sk. 嘴紧

嘴硬 zuǐyìng stingrs; nepiekāpīgs

最 zuì **apst.** ❶ ļoti; visai; ❷ ārkārtīgi; vislabāk; augstākajā pakāpē; ❸ rezultātā; pavisam; kopā; **īp.** ❹ augstākais; labākais; varenākais; svarīgākais; nozīmīgākais *(varoņdarbs; nopelns u.c.)*; ❺ spēcīgs; varens; **darb.** ❻ savākt; uzkrāt; savest kopā; ❼ apsīkt; apdzist; **lietv.** vissvarīgākais rezultāts; **īpašv.** Dzuei *uzv. (reti)*

最初 zuìchū ❶ pats sākums; izejas punkts; ❷ pašos pirmsākumos; ❸ sākumā; pašā sākumā

最大 zuìdà ❶ vislielākais; milzum liels; ❷ maksimums; maksimāls; maksimāli

最大公约数 zuìdà gōngyuēshù *mat.* vislielākais reizinātājs

最低 zuìdī ❶ vismazākais; minimāls; ❷ vismazākajā mērā; minimāli minimums; ❸ viszemākais; sliktākais

最多 zuìduō ❶ skaitliski vislielākais; ❷ pats lielākais; maksimāli; maksimums

最高 zuìgāo ❶ visaugstākais; augstākais; lieliski; ❷ vislielākais; maksimāli

最高潮 zuìgāocháo ❶ visaugstākais paisums; ❷ *pārn.* virsotne; apogejs

最高峰 zuìgāofēng ❶ visaugstākā smaile; ❷ *pārn.* virsotne; apogejs

最高级 zuìgāojí ❶ augstākā labuma; pirmšķirīgs; ❷ augstākais; ❸ *lingv.* vispārākā pakāpe

最好 zuìhǎo ❶ vislabākais; pats labākais; ❷ vislabāk

最后 zuìhòu galīgais; galējais; pēdējais; noslēdzošais; beidzot; beigu beigās; rezultātā

最坏 zuìhuài ❶ pats sliktākais; vissliktākais; ❷ sliktākajā gadījumā

最惠国 zuìhuìguó augstākās labvēlības valsts

最近 zuìjìn ❶ pats tuvākais; vistuvākais; ❷ pēdējā laikā; pavisam nesen

最少 zuìshǎo ❶ skaitliski vismazākais; ❷ mazākais; minimāli; minimums

最先 zuìxiān ❶ pats pirmais; *(tāds)* kas atrodas priekšgalā; vispirmām kārtām; ❷ sākotnējs; primārs

最小 zuìxiǎo vismazākais; pats mazākais

最小公倍数 zuìxiǎo gōngbèishù *mat.* mazākais kopīgais dalāmais

最终 zuìzhōng ❶ fināla; noslēguma; galīgais; ❷ beigu beigās; rezultātā

罪(**辠**) zuì **lietv.** ❶ noziegums; vaina; grēks; ļaunums; ļaundarība; ❷ sods; nosodījums; ❸ *jur.* apsūdzība; ❹ mokas; ciešanas; **darb.** sodīt; nosodīt; vainot

罪案 zuì'àn *jur.* tiesu lieta; tiesu lieta *(par veikto noziegumu)*

罪不容赦 zuìbùróngshè nebūt pat mazākās žēlastības cienīgam *(ne mazākā mērā nepelnīt pretimnākšanu)*

罪不容诛 zuìbùróngzhū noziegums, ko nevar izpirkt pat ar nāves sodu *(drausmīgs noziegums)*

罪大恶极 zuìdà-èjí liels noziegums un milzīgs ļaunums *(iesīkstējis ļaundaris)*

罪恶 zuì'è ❶ ļaunums; ļaundarība; grēks; noziegums; ❷ noziedzīgs

罪犯 zuìfàn noziedznieks; likuma pārkāpējs

罪该万死 zuìgāiwànsǐ ◊ noziegums, kas jāsoda ar desmit tūkstoš nāvēm *(noziegums, kas pelnījis visbargāko sodu)*

罪过 zuì·guo ❶ vaina; noziegums; ļaundarība; ❷ *dial.* grēks; grēcīgi; ❸ pateicoties tam, ka; tāpēc ka

罪魁 zuìkuí *jur.* galvenais noziedznieks; nozieguma iniciators

罪魁祸首 zuìkuí-huòshǒu ❶ galvenais nozieguma vaininieks; ❷ nekārtību aizsācējs

罪名 zuìmíng ❶ *jur.* nozieguma kvalifikācija; ❷ apsūdzība

罪孽 zuìniè ❶ ļaunums; noziegums; ❷ grēks; apmātība; ❸ mokas; ciešanas

罪愆 zuìqiān vaina; grēks; noziegums; ļaundarība

罪人 zuìrén ❶ noziedznieks; ❷ grēcinieks; ❸ apvainot citus

罪行 zuìxíng noziegums; ļaundarība

罪有应得 zuìyǒuyīngdé tikt pelnīti sodītam *(saņemt pelnītu sodu)*

罪证 zuìzhèng *jur.* nozieguma pierādījums

罪状 zuìzhuàng ❶ noziegums; nozieguma apstākļi; ❷ nozieguma kvalifikācija

槜

槜 zuì **sast.**

槜李 zuìlǐ *bot.* sarkanā plūme *(Japānas plūmes paveids; labākās minētās šķirnes plūmes aug Džedzjanas provincē)*

醉

醉 zuì **īp.** ❶ iereibis; apskurbis *(kā no vīna)*; ❷ vīnā mērcēts; marinēts vīnā; **apst.** dzērumā; skurbulī; **darb.** ❶ reibt; noreibt; apskurbt; piedzerties; ❷ aizrauties ar dzeršanu; ar baudu nodoties *(izpriecām u.c.)*; izbaudīt *(mēness gaismu u.c.)*; ❸ piedzerties līdz nemaņai; apdzirdīt; ❹ apslacīt *(kādu notikumu)*; ar dzīrēm *(kaut ko atzīmēt)*; ❺ marinēt vīnā; mērcēt vīna marinādē

醉鬼 zuìguǐ dzērājs; pļēgurs; plencis

醉汉 zuìhàn dzērājs; piedzēries; pļēgurs

醉人 zuìrén dzērājs; pļēgurs

醉生梦死 zuìshēng-mèngsǐ ◊ dzīvot kā skurbulī un nomirt kā sapnī *(dzīvot bezjēdzīgu, bezmērķīgu dzīvi; dzīvot ar šodienas rūpēm)*

醉态 zuìtài skurbulis; uzvedība skurbulī; piedzēries izskats

醉翁之意不在酒 zuìwēng zhī yì bù zài jiǔ ◊ patiesie Vecā Plītnieka sapņi nav saistīti ar vīnu *(bet gan ar to, kā varētu dzīvot kalnos, kur urdz strauti)* *(runājot un darot vienu, mērķēt uz kaut ko pilnīgi citu; runa nav par to, bet gan par to un to)*

醉乡 zuìxiāng dzēruma sapņu valstība *(dzēruma stāvoklis)*

醉心 zuìxīn ❶ tīksmināties *(par slavu u.c.)*; ❷ aizrauties ar; aizraušanās; ❸ tikt apžilbinātam ar; tikt savaldzinātam

醉醺醺 zuìxūnxūn iedzēris; ieskurbis; iesilis

醉眼 zuìyǎn ieskurbušas, iereibušas acis

醉意 zuìyì just skurbumu; just reibumu; viegls skurbulis

蕞

蕞 zuì **īp.** mazs; niecīgs; sīks; vājš

蕞尔 zuì'ěr mazs; nenozīmīgs; sīks

zun

尊

尊 zūn **īp.** ❶ cienījams; cildens; cēls; ❷ *(dzimtas)* augšupējās līnijas *(gados)* vecākais ; ❸ svarīgs; skaļš *(vārds)*; nozīmīgs *(saturs)*; ❹ augstas *(debesis)*; **darb.** ❶ cienīt; vērtēt; dievināt; ❷ cildināt; ❸ ievērot *(baušļus)*; **lietv.** ❶ cienījams cilvēks; *(apgabala; apriņķa)* priekšnieks; ❷ *rit.* upurējamā vīna kauss; upurējamo miežu trauks; **skait.** *dievību statujām, lielgabaliem u.c.*; **īpašv.** Dzuņ *uzv.*

尊称 zūnchēng pieklājīga uzruna; godināt uzrunājot*(uzrunājot godināt)*; tituls

尊崇 zūnchóng ❶ cienīt; godināt; ❷ cieņa; gods

尊贵 zūnguì godājams; cienījams; izcils; cildens

尊敬 zūnjìng ❶ cienīt; godināt; ❷ cieņa; gods

尊亲 zūnqīn ❶ cienīt tēvu un māti; ❷ dzimtas gados vecākie

尊严 zūnyán ❶ cieņa; prestižs; autoritāte; ❷ stingrs

尊长 zūnzhǎng dzimtas gados vecākais; ģimenes galva; augšupējās līnijas radinieki

尊重 zūnzhòng ❶ cienīt; godināt; rēķināties ar; ❷ cienījams; cieņa

遵

遵 zūn **darb.** ❶ sekot; iet pa; iet gar; ❷ ievērot; pieturēties pie; vadīties no; balstīties uz; **lietv.** sīks hurmas auglis

遵从 zūncóng ❶ klausīt; pakļauties; ❷ izpildīt *(pavēli)*; rīkoties saskaņā ar *(ieteikumu)*; ❸ ievērot *(noteikumus)*

遵命 zūnmìng ❶ klausīt pavēli; izpildīt pavēli; ❷ *milit.* klausos! tieši tā!

遵守 zūnshǒu ❶ ievērot *(disciplīnu)*; ❷ ievērot *(priekšrakstus)*; ❸ *milit.* ievērot *(reglamentu)*; pakļauties *(pavēlei)*

遵行 zūnxíng ❶ stingri ievērot; rīkoties saskaņā ar pavēli; ❷ *ofic.* jābūt sekojošā veidā *(rezolūcija)*

遵循 zūnxún ❶ pieturēties; vadīties *(pēc kaut kā)*; ❷ sekot *(kaut kam)*; saskaņot ar; ❸ mīdīties uz vietas; nespēt pieņemt lēmumu

遵义会议 Zūnyì Huìyì *vēst.* ĶKP CK paplašinātā sanāksme Guidžou provinces Dzuņji apriņķī *(1935.g. janvārī)*

遵照 zūnzhào ❶ vadīties *(pēc kaut kā)*; sekot *(kaut kam)*; ievērot; ❷ saskaņā ar; ❸ pieņemt izpildīšanai

樽(罇) zūn **lietv.** *rit. (vīna)* upurēšanas kauss; vasaras upurēšanas miežu vācele; *(vīna)* kauss; **darb.** apstādināt; aizkavēt; **īp.** plaukstoša *(augu valsts)*; lekna *(augu valsts)*

鳟(鱒) zūn **lietv.** *zool. (lašu dzimtas zivs)* taimiņš *(Salmo trutta trutta)*

撙 zǔn **darb.** samazināt; ekonomēt; ievērot pieticību

撙节 zǔnjié ❶ ievērot pieticību; ekonomēt; ❷ ievērot likumus

ZUO

作 zuō/zuò **darb.** izsaukt; piesaukt *(nelaimi u.c.)*; ievārīt *(nepatikšanas)*; **lietv.** darbnīca; meistars; amatnieks

作坊 zuō·fang ❶ darbnīca; ❷ manufaktūra

嘬 zuō **darb.** sūkt; izsūkt; nosūkt; ❷ ierīt; aprīt

昨 zuó **lietv.** ❶ vakardiena; ❷ pagājušais gads; ❸ bijušie laiki; **apst.** ❶ vakar; vakardienas; priekšvakarā; ❷ pagājušā gada; pagājušais; ❸ agrākais; agrāk; **īpašv.** Dzuo *uzv.*

昨儿 zuór vakar

昨天 zuótiān ❶ vakardiena; ❷ vakar

昨叶何草 zuóyèhécǎo *bot.* Japānas kotiledons; Japānas kalnsmailis *(Cotyledon japonica; Orostachys japonica)*

琢 zuó/zhuó **darb.** ❶ slīpēt; pulēt; apstrādāt (*dārgakmeņus*); ❷ pilnveidot; noslīpēt (*literāru sacerējumu*)

琢磨 zuó·mo ❶ slīpēt (*dārgakmeņus*); ❷ pilnveidot; noslīpēt; ❸ norūdīt; ❹ domāt par; apdomāt; pārdomāt *(katru teikumu)*

左 zuǒ **īp.** ❶ kreisais; ❷ kreiss *(par politiskajiem uzskatiem)*; ❸ vājš; neērts; nepareizs; kļūdains; ❹ dīvains; vulgārs; zems; ❺ zemāk norādītais; ❻ mazāk svarīgais; **apst.** ❶ pa kreisi; no kreisās puses; kreisā virziena; kreisā flanga; ❷ kreisajā rokā; ar kreiso roku; ❸ *(kopā ar 右)* no vienas puses – no otras puses; gan tā – gan tā; ❹ pa kreisi *(no kaut kā)*; ❺ uz austrumiem *(no kaut kā)*; ❻ tuvumā; **lietv.** ❶ kreisā roka; kreisā *(goda)* puse; ❷ austrumi; ❸ ceļa mala; ❹ *vēst.* kreisās puses karavīrs kara ratos; **darb.** ❶ iet uz kreiso pusi; pagriezties pa kreisi; ❷ novirzīties; novirzīties no pareizā ceļa; ❸ atkāpties no principiem; pārkāpt normas; ❹ nolikt sliktākā *(otrajā)* vietā; ienīst; neatbalstīt; ❺ attiekties negatīvi; ❻ pazemināt *(amatā)*; ❼ apstiprināt ar argumentiem; **īpašv.** Dzuo *uzv.*

左边 zuǒ·bian kreisā puse; pa kreisi; no kreisās puses; pa kreisi *(no kaut kā)*; uz kreiso pusi

左不过 zuǒ·buguò ❶ noteikti; protams; ne savādāk kā; ❷ pavisam; tikai

左侧 zuǒcè sk. 左边

左道旁门 zuǒdào-pángmén ❶ apkārtceļš; ❷ burvestība; ķecerība; ķecerīga mācība; nepareizais ceļš

左顾右盼 zuǒgù-yòupàn *tēl.* izturēties pašapmierināti; pašapmierināts

左近 zuǒjìn tuvākajā apkārtnē; tuvumā; tuvs

左邻右舍 zuǒlín– yòushè kaimiņi; dzīvot kaimiņos

左轮 zuǒlún *milit.* revolveris; nagans

左面 zuǒmiàn sk. 左边

左派 zuǒpài *polit.* kreisais spārns; kreisās *(partijas)*

左撇子 zuǒpiě·zi kreilis

左迁 zuǒqiān pārvietojums *(valsts)* dienestā ar pazemināјuma amatā

左倾 zuǒqīng *polit.* kreisais; kreisais novirziens; kreisais elements

左券在握 zuǒquànzàiwò pilnīga panākumu garantija*(iespējams garantēt panākumu; panākums garantēts)*

左手 zuǒshǒu kreisā roka; kreisais; pa kreisi; no kreisās puses

左首 zuǒshǒu sk. 左边

左思右想 zuǒsī-yòuxiǎng domāt gan šā, gan tā; apdomāt no visām pusēm

左袒 zuǒtǎn ❶ atsegt kreiso roku; nolaist drēbes no kreisā pleca; ❷ dot priekšroku vienai pusei; simpatizēt vienai pusei

左翼 zuǒyì ❶ *milit. (armijas)* kreisais flangs; ❷ *(partijas)* kreisais spārns; ❸ *(parlamenta)* kreisie

左右 zuǒyòu ❶ uz vienu vai uz otru pusi; vairāk vai mazāk; ❷ abas rokas; ar abām rokām; gan ar kreiso, gan labo roku; ❸ no abām pusēm; gar sāniem; ❹ pretējos virzienos; divpusējs; ❺ visas puses; no visām pusēm; uz visām pusēm; ❻ visapkārt; visur; ❼ rīkoties pēc sava prāta; ❽ vide; vistuvākie cilvēki un priekšmeti; ❾ blakus; tuvumā; ❿ kaimiņu atkarīgās teritorijas; ⓫ svīta; padotie; palīgi; ⓬ svešs; nepiederošs; ⓭ visnepieciešamākie darba rīki *(līmeņrādis; namdara aukla; cirkulis un leņķmērs)*; ⓮ vecākais un jaunākais *(palīgi)*; saimnieks un ciemiņi; pulkvedis un karavīri; ⓯ ci

enījamais*(cēlsirdīgais)* un zemas kārtas*(cilvēks)*; ❺ sadzīvot; satikt; ❻ palīdzēt; atbalstīt; ❼ labās un kreisās puses *(trijjūga)* zirgi; ❽ iet garām; izvairīties

左右逢源 zuǒyòu-féngyuán ◊ visur – gan no labās, gan kreisās puses; atklāt avotus gan labajā, gan kreisajā pusē *(visur gūt panākums)*

左右开弓 zuǒyòu-kāigōng ❶ uzbrukt no divām pusēm; ❷ tikt pakļautam uzbrukumiem no divām pusēm

左右手 zuǒyòushǒu tuvākie palīgi; uzticami cilvēki

左右袒 zuǒyòutǎn tendencioza attieksme

左右为难 zuǒyòu wéinán ◊ grūtības gan no kreisās, gan labās puses *(slikti gan tā, gan arī citādi)*

左证 zuǒzhèng pierādījums

左支右绌 zuǒzhī-yòuchù ◊ pa kreisi – izdevumi, pa labi, – iztrūkumi *(naudas grūtības; nespēja savilkt galus kopā)*

佐 zuǒ **lietv.** ❶ palīgs; izpalīgs; vietnieks; kompanjons; ❷ padotais; zemākā ranga ierēdnis; ❸ jaunākais; zemākais; ❹ *milit.* vecākais štāba virsnieks *(ārzemju armijās)*; **darb.** asistēt; palīdzēt

佐餐 zuǒcān piedavāvāt kaut ko ēdieniem

佐理 zuǒlǐ palīdzēt

佐证 zuǒzhèng pierādījums

撮 zuǒ/cuō **lietv.** matu šķipsna

作 zuò/zuō **darb.** ❶ nodarboties *(ar tirdzniecību)*; ❷ ražot; izstrādāt; ❸ rakstīt; sacerēt; uzstāties *(ar lekciju u.c.)*; ❹ apstrādāt *(laukus)*; ❺ rīkot svētkus atzīmēt gadadienu; ❻ celt *(garastāvokli)*; ❼ attīstīt *(valsti)*; nostādīt *(valsti)* uz kājām; nostiprināt *(valsti)*; ❽ just; justies *(slikti u.c.)*; ❾ sākt darbu; uzsākt *(lauku darbus)*; ❿ rīkoties; būt aktīvam; ⓫ radīt; nodarboties ar daiļradi; ⓬ rakstīt hieroglifu *(noteiktā veidā, secībā, ar to vai citu hieroglifa atslēgu;laika gaitā var mainīties attiecīga hieroglifa pieraksts)*; ⓭ piecelties *(no vietas)*; ⓮ būt; būt par *(starpnieku u.c.)*; ⓯ kļūt *(par draugiem u.c.)*; ⓰ uzskatīt *(par varoni)*; ⓱ izmantot *(kā izejmateriālu)*; **apst.** tad; tāpēc; rezultātā; **lietv.** sacerējums; *(intelektuāla darba)* produkts; **īpašv.** Dzuo *uzv.*

作案 zuò'àn pastrādāt kriminālu noziegumu; noziegties

作罢 zuòbà pārtraukt *(uzsākto darbu)*; iesākto pamest pusceļā

作保 zuòbǎo būt par galvinieku; galvot *(par kaut ko)*; galvojums

作弊 zuòbì ❶ veikt ļaundarības; ļaundarība; ❷ krāpt *(valsti; valsts kasi)*; ❸ *(eksāmenā)* izmantot špikeri

作壁上观 zuòbìshàngguān ◊ vērot notiekošo *(sēdot)* uz mūra sienas *(palikt malā; neiejaukties; ieņemt vērotāja nostāju divu pušu cīņā)*

作别 zuòbié ❶ *rakst.* atvadīties; pamest; ❷ izšķirties; šķirties

作成 zuòchéng ❶ izdarīt; pabeigt; palīdzēt izdarīt; ❷ sniegt atbalstu *(kādā lietā)*; ❸ sasniegt *(kaut ko)*; ❹ izmainīt notikumus tā, lai; ❺ ņirgāties *(par kādu)*; ❻ izjokot *(kādu)*; ❼ *Austrumķīnas dial.* rūpēties *(par kādu)*; sekmēt *(kaut ko)*

作词 zuòcí rakstīt dziesmas vārdus; vārdi

作对 zuòduì ❶ nostāties *(pret kaut ko)*; kļūt par ienaidnieku; ❷ kļūt par sāncenšiem; cīnīties par pirmo vietu; ❸ kļūt par partneriem; izveidot saskanīgu pāri

作恶 zuò'è ❶ darīt ļaunu; ❷ skumt; skumīgs; ❸ slikta dūša; nelabums

作伐 zuòfá būt par vedējtēvu; precināt

作法 zuòfǎ ❶ izgatavošanas vai apstrādes paņēmiens; ❷ *(noteikta)* pasākuma procedūra; ❸ daiļrades paņēmieni; daiļrades maniere; ❹ rādīt piemēru; būt par piemēru; ❺ būt par likumdevēju; izstrādāt likumus; ❻ *dao.* nodarboties ar maģiju

作法自毙 zuòfǎ-zìbì rakt sev pašam bedri *(zāģēt zaru uz kura pats atrodas; meklēt sev galu)*

作废 zuòfèi ❶ anulēt; atcelt; ❷ skaitīties nederīgai *(ar beigušos derīguma termiņu)*

作风 zuòfēng ❶ darba stils; ķēriens *(noteiktā darba veidā)*; ❷ uzvedības maniere

作梗 zuògěng bāzt koku ritenī *(mest sprunguļus ceļā)*

作古 zuògǔ nomirt

作怪 zuòguài ❶ darīt aplamības; darīt nejēdzības; muļķoties; ❷ dīvaini uzvesties; būt dīvainim *(savā uzvedībā)*; dīvains

作家 zuòjiā ❶ rakstnieks; radošs darbinieks; ❷ *bud.* skolas *(novirziena)* dibinātājs; skolas vadītājs

作假 zuòjiǎ ❶ uzvesties pārlieku manierīgi *(izrādīšanās; etiķete; tukša etiķete)*; ❷ izlikties; izlikties par muļķīti; ❸ falsificēt; izmantot viltīgus paņēmienus

作价 zuòjià novērtēt; noteikt cenu

作茧自缚 zuòjiǎn-zìfù saistīt sevi ar paša darījumiem *(atņemt sev rīcības brīvību)*

作件 zuòjiàn *tehn.* izstrādājums; apstrādājamā detaļa

作践 zuò·jian ❶ ņirgāties par; ❷ mīdīt ar kājām *(kāda tiesības)*; ❸ ignorēt; neievērot *(kādu)*

作客 zuòkè ❶ būt ciemos; ❷ dzīvot svešumā; būt ienācējam; ❸ justies kā ciemiņam

作乐 zuòlè priecāties; izklaidēties; izbaudīt *(atpūtu; pastaigu u.c.)*

作料 zuò·liao garšvielas

作乱 zuòluàn rīkot nekārtības; uzsākt sacelšanos

作美 zuòměi izrādīt labvēlību; sekmēt

作难 zuònán *dial.* radīt šķēršļus; bāzt sprunguļus riteņos

作鸟兽散 zuòniǎoshòusàn ◊ *(gluži tāpat kā)* uz visām pusēm aizbēg putnu vai zvēru bars *(panikā*

Z

bēgt; mesties prom uz visām pusēm)

作孽 zuòniè ❶ grēkot; nodarboties ar tumšām lietām; ❷ pašam sevi sodīt par grēkiem

作弄 zuònòng ņirgāties; izsmiet; izjokot; apcelt

作呕 zuò'ǒu ❶ vemšana; slikta dūša; nelabums; ❷ izjust neizsakāmu riebumu

作陪 zuòpéi būt klāt; piedalīties *(banketā; pieņemšanā u.c.)*

作品 zuòpǐn ❶ izstrādājums; produkcija; ❷ mākslas darbs; literārs sacerējums

作曲 zuòqǔ rakstīt mūziku; komponēt mūziku

作曲家 zuòqǔjiā komponists

作色 zuòsè *(no niknuma vai sašutuma)* izmainīties sejā; pieņemt bargu izskatu

作势 zuòshì ❶ izskatīties; ❷ pieņemt bargu izskatu; ❸ izlikties par ietekmīgu personu

作数 zuòshù rēķināties; ņemt vērā; nopietni; visā nopietnībā

作死 zuòsǐ piesaukt nāvi *(pašam meklēt galu; dzīve apnikusi)*

作祟 zuòsuì ❶ aptumšot prātu *(par pašu nelabo)*; ❷ bojāt; kaitēt; darīt nepatikšanas; dzīt intrigas

作态 zuòtài ❶ izlikties; ieņemt pozu; ❷ koķetēt; zīmēties

作威作福 zuòwēi-zuòfú patvaļīgi sodīt un apžēlot *(uztiept savu gribu)*

作为 zuòwéi ❶ rīcība; uzvedība; ❷ kļūt *(par kaut ko)*; ❸ būt *(noteiktā)* kapacitātē; būt *(noteiktā)* kvalitātē

作伪 zuòwěi ❶ atdarināt; falsificēt; ❷ falsifikācija

作文 zuòwén ❶ rakstīt sacerējumu; rakstīt rakstu; ❷ *(skolas)* sacerējums; *(skolas)* atstāstījums

作物 zuòwù ❶ lauksaimniecības kultūras; ❷ *novec.* izstrādājums; produkcija

作息 zuòxī strādāt un atpūsties; darbs un atpūta; darba un atpūtas sadalījums

作业 zuòyè ❶ nodarboties ar rūpnieciskām aktivitātēm; rūpnieciska nodarbošanās; strādāt; darbs; ❷ *(skolas)* uzdevums; ❸ *bud.* labie vārdi un darbi

作俑 zuòyǒng ❶ būt nelaimes gadījuma vaininiekam; ❷ radīt sliktu precedentu; būt aizsācējam

作揖 zuòyī sveicināt uz krūtīm sakļautām rokām; klanīties

作用 zuòyòng ❶ loma; nozīme; izmantošana; funkcija; *ķīm.* ❷ process

作用力 zuòyònglì *fiz.* darbības spēks

作乐 zuòyuè ❶ spēlēt uz mūzikas instrumenta; izpildīt muzikālu skaņdarbu; ❷ izstrādāt mūzikas kanonus

作战 zuòzhàn ❶ *milit.* karot; cīnīties; ❷ *milit.* aktīvais *(karaspēks)*; operatīvs

作者 zuòzhě autors; autora

作证 zuòzhèng ❶ būt par liecinieku; liecināt; ❷ *(kaut ko piedāvāt)* kā pierādījumu

作准 zuòzhǔn ņemt vērā; rēķināties *(ar kaut ko)*; nopietni; visā nopietnībā

坐 zuò **darb.** ❶ sēdēt; tupēt; ❷ apsēsties; nosēsties *(par māju)*; ❸ dzīvot pa mājām; neiet ārā no mājas; ❹ par ilgu nodzīvot ciemos; ❺ piedalīties sēdē; ❻ dežūrēt; ❼ sēdēt cietumā; tikt iesēdinātam cietumā; tikt notiesātam; ❽ sēdēt ar klēpī saliktām rokām *(nekā nedarīt; slaistīties; slinkot)*; ❾ apmesties uz pastāvīgu dzīvi; stingri iekārtoties; ❿ *dial.* dzemdēt bērnu; ⓫ stāvēt uz ceļiem; ⓬ sēdēt *(uz krēsla)*; ⓭ braukt *(ar kuģi)*; ⓮ sēdēt cietumā; iesēsties cietumā; ⓯ atrasties; ⓰ apmesties; iedzīvoties; ⓱ apsēdināt; nosēdināt; ⓲ iekārtot; uzlikt *(uz uguns podu)*; ⓳ sēsties cietumā; tikt vainotam noziegumā; tikt sauktam pie atbildības; ⓴ balstīties *(uz argumentiem)*; ㉑ *(uz kaut kāda)* pamata; *(kaut kā)* rezultātā; **īp.** ❶ sēdošs; ❷ bez iemesla; nevainīgs; ❸ apātisks; indiferents; ❹ stabils; pastāvīgs; **apst.** ❶ sēdot uz ceļiem; ❷ bez vainas; par cita vainu; ❸ pats par sevi; bez īpašām pūlēm; ❹ stingri; uzstājīgi; **lietv.** ❶ maša; pīts paklājs sēdēšanai; ❷ vieta; izvietojums; ❸ paliktnis *(pulkstenim u.c.)*; **īpašv.** Dzuo *uzv.*

坐标 zuòbiāo *mat.* koordinātes

坐标轴 zuòbiāozhóu *mat.* koordinātu ass

坐吃山空 zuòchī-shānkōng nodoties slinkumam, izšķērdībai un negausīgai ēšanai līdz pilnīgai izputēšanai

坐待 zuòdài sēdēt un gaidīt *(gaidīt bezdarbībā; gaidīt kā uz ūdens kustēšanos)*

坐等 zuòděng sk. 坐待

坐地分赃 zuòdì-fēnzāng ◊ sēdēt, neko nedarīt un saņemt daļu laupījuma (*par zagļu bandas barvedi*; ◊ *grābt ogles ar svešām rokām; izmantot cita darba augļus*)

坐垫 zuòdiàn ❶ spilvens *(sēdēšanai)*; ❷ *(divriteņa)* sēdeklis

坐蔸 zuòdōu *lauks.* vīst; dzeltēt; vīšana

坐骨 zuògǔ *anat.* sēžas kauls

坐观成败 zuòguān-chéngbài sēdēt rokas klēpī un skatīties, kurš uzvarēs *(ieņemt nogaidošu nostāju)*

坐江山 zuò jiāngshān būt pie varas; turēt rokās varas grožus

坐禁闭 zuò jìnbì *milit.* sēdēt virssardzē

坐井观天 zuòjǐng-guāntiān ◊ vērot debesis no akas *(dziļuma) (šaurs apvārsnis)*

坐具 zuòjù ❶ sēdēšanai domātās mēbeles *(krēsli; taburetes; soli)*; ❷ *bud.* apaļais paklājiņš

坐科 zuòkē mācīties teātra studijā; būt teātra trupas māceklim

坐困 zuòkùn tikt iedzītam stūrī; būt bezizejas stāvoklī

坐牢 zuòláo sēdēt cietumā

坐冷板凳 zuò lěngbǎndèng ◊ sēdēt uz auksta sola *(tikt atstātam novārtā; nebaudīt labvēlību)*
坐力 zuòlì *tehn.* atsitiens
坐立不安 zuòlì-bù'ān gan sēsties, gan celties kājās *(nezināt kur likties; būt satrauktam)*
坐落 zuòluò ❶ iekārtoties; atrasties; ❷ izvietojums
坐骑 zuòqí *teātr.* mans *(tavs)* zirgs
坐蓐 zuòrù sēdēt gultā *(pirmais pēcdzemdību mēnesis)*
坐山雕 zuòshāndiāo *zool.* prāvs maitu putns *(maitu lija; grifs u.c.)*
坐山观虎斗 zuò shān guān hǔ dòu ◊ sēdēt kalna galā un vērot, kā plēšas tīģeri *(palikt novērotāja lomā un gaidīt ar ko cīņa beigsies)*
坐商 zuòshāng tirgotājs ar noteiktu tirdzniecības vietu *(pretstatā ielu tirgotājam, kas preci iznēsā pa pilsētas ielām)*
坐失良机 zuòshī-liángjī nogulēt izdevīgu gadījumu *(palaist garām īsto brīdi)*
坐视 zuòshì vienaldzīgi vērot no malas; neiejaukties
坐探 zuòtàn spiegs, kas pastāvīgi atrodas pretinieka pusē *(nometnē)*
坐享其成 zuòxiǎng-qíchéng neko nedarīt un izmantot citu darba rezultātus
坐药 zuòyào *med.* ārstnieciskā svecīte
坐以待毙 zuòyǐdàibì sēdēt un padevīgi gaidīt nāvi; pakļauties liktenim
坐月子 zuò yuè·zi sk. 坐蓐
坐镇 zuòzhèn ❶ būt pie varas; ❷ *milit.* izvietoties garnizonā; atrasties garnizonā

柞 zuò **lietv.** *bot.* zāģzobu ozols *(Quercus acutissima)*
柞蚕 zuòcán ozola zīdtārps
柞丝绸 zuòsīchóu *tekstil.* čičunčā audums

座 zuò **lietv.** ❶ sēdeklis; krēsls; tronis; ❷ sēdvieta *(teātrī u.c.)*; vieta *(pie galda)*; ❸ paliktnis; ❹ *tehn.* stends; statne; ligzda; ❺ *astr.* zvaigznājs; **skait.** *mājām, tiltiem, pilsētām, kalniem, mežiem u.c.*
座次 zuòcì vietu kārtība *(pie galda)*
座谈 zuòtán saruna; pārrunas; tērzēt *(par kaut ko)*
座谈会 zuòtánhuì *(oficiālas)* sarunas; apspriede; seminārs
座位 zuò·wei vieta *(pie galda; teātrī; vagonā u.c.)*
座无虚席 zuòwúxūxí pilna zāle; pārpildīta zāle; nav brīvu vietu
座右铭 zuòyòumíng devīze; iemīļots teiciens *(ko izkar pie savas darba vietas)*
座钟 zuòzhōng galda pulkstenis
座子 zuò·zi ❶ paliktnis; pamats; ❷ stends; cokols

做 zuò **darb.** ❶ darīt; veikt *(zināmu darbu)*; nodarboties ar *(tirdzniecību u.c.)*; ❷ izstrādāt; ražot *(mēbeles u.c.)*; šūt *(apģērbu)*; ❸ atzīmēt *(dzimšanas dienu u.c.)*; rīkot *(svētkus)*; ❹ *teātr.* tēlot; spēlēt teātri; ❺ būt; kļūt; kļūt par; ❻ uzskatīt *(par varoni u.c.)*; ❼ izmantot kā *(izejvielu u.c.)*
做伴 zuòbàn nākt kompānijā ar; būt *(kāda)* sabiedrībā
做不到 zuò·budào nespēt tikt ar kaut ko galā; nav pa spēkam
做得到 zuò·dedào spēt paveikt; pa spēkam
做东 zuòdōng būt saimniekam; maksāt par cienastu; cienāt
做法 zuòfǎ pagatavošanas paņēmiens; rīcības veids
做饭 zuòfàn gatavot ēdienu; taisīt ēst
做工 zuògōng ❶ strādāt; ❷ rīkoties; ❸ *teātr.* spēlēt uz skatuves
做官 zuòguān būt ierēdnim; kalpot kā ierēdnim
做鬼 zuòguǐ krāpties; nodarboties ar krāpniecību
做客 zuòkè ciemoties; būt ciemos
做媒 zuòméi izprecināt; izdot *(pie vīra)*
做梦 zuòmèng sapņot; nosapņot
做亲 zuòqīn saradoties
做人 zuòrén būt kārtīgam, labam cilvēkam
做声 zuòshēng ierunāties; iekliegties; ierieties
做事 zuòshì strādāt; kalpot; nodarboties ar
做手脚 zuò shǒujiǎo slepeni izdarīt kaut ko nepatīkamu *(izspēlēt sliktu joku)*
做寿 zuòshòu svinēt dzimšanas dienu *(gados vecākam cilvēkam)*
做完 zuòwán pabeigt; nobeigt
做文章 zuò wénzhāng saasināt uzmanību uz; saasināt *(kādu)* jautājumu
做一天和尚撞一天钟 zuò yī tiān hé·shang zhuàng yī tiān zhōng ◊ ja tu esi kļuvis mūks, tad *(tavs pienākums)* ir zvanīt *(pasīva attieksme pret darbu; diena pagājusi – un no kakla nost)*
做贼心虚 zuòzéi-xīnxū ◊ ļaundarim sirds dreb no bailēm *(netīrai sirdsapziņai nav miera)*
做主 zuòzhǔ rīkot; izrīkot
做作 zuò·zuo *teātr.* pārcensties *(par aktiera spēli)*; tēlot samākksloti, nedabīgi

附　　录

Pielikumi

附录

1. 中国历史年代简表

(Zhōngguó Lìshǐ Niándài Jiǎnbiǎo)

Saīsinātā Ķīnas vēstures hronoloģiskā tabula

<table>
<tr><td colspan="2" rowspan="5">五帝时代(Wǔdì shídài)
Piecu leģendāro valdnieku laikmets
(aptuveni no 30 gs. sākuma p.m.ē. – 21 gs. sākumam p.m.ē.)</td><td colspan="2">黄帝 (Huángdì) (Dzeltenais imperators)</td></tr>
<tr><td colspan="2">颛顼 (Zhuānxū) Džuaņsju</td></tr>
<tr><td colspan="2">帝喾 (Dìkù) Diku</td></tr>
<tr><td colspan="2">唐尧 (Tángyáo) Tanjao</td></tr>
<tr><td colspan="2">虞舜 (Yúshùn) Juņšu</td></tr>
<tr><td colspan="2">夏 (Xià) Sja dinastija</td><td colspan="2">2070 p.m.ē.– 1600 p.m.ē.</td></tr>
<tr><td colspan="2">商 (Shāng) Šan dinastija</td><td colspan="2">1600 p.m.ē.– 1046 p.m.ē.</td></tr>
<tr><td colspan="2">西周 (Xīzhōu) Rietumu Džou dinastija</td><td colspan="2">1046 p.m.ē.– 771 p.m.ē.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">东周 (Dōngzhōu)
Austrumu Džou dinastija
770 p.m.ē.–256 p.m.ē.</td><td>春秋 (Chūnqiū)
Pavasarus un Rudeņu laikmets</td><td colspan="2">770 p.m.ē. – 476 p.m.ē.</td></tr>
<tr><td>战国 (Zhànguó)
Karojošo valstu laikmets</td><td colspan="2">475 p.m.ē. – 221 p.m.ē.</td></tr>
<tr><td colspan="2">秦 (Qín) Cjiņ dinastija (Cjiņ impērija)</td><td colspan="2">221 p.m.ē. – 206 p.m.ē.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">汉 (Hàn)
Haņ dinastijas
206 p.m.ē.–220 m.ē.</td><td>西汉 (Xīhàn)
Rietumu Haņ dinastija</td><td colspan="2">206 p.m.ē. – 25 m.ē.</td></tr>
<tr><td>东汉 (Dōnghàn)
Austrumu Haņ dinastija</td><td colspan="2">25 – 220</td></tr>
<tr><td rowspan="3">三国 (Sānguó)
Trejvalstu laikmets
220–280</td><td>魏 (Wèi) Vei valsts</td><td colspan="2">220 – 265</td></tr>
<tr><td>蜀汉 (Shǔhàn)
Šu Haņ valsts</td><td colspan="2">221 – 263</td></tr>
<tr><td>吴 (Wú) Vu valsts</td><td colspan="2">222 – 280</td></tr>
<tr><td rowspan="2">晋 (Jìn)
Dzjiņ dinastija
265–420</td><td>西晋 (Xījìn)
Rietumu Dzjiņ dinastija</td><td colspan="2">265 – 317</td></tr>
<tr><td>东晋 (Dōngjìn)
Austrumu Dzjiņ dinastija</td><td colspan="2">317 – 420</td></tr>
<tr><td rowspan="9">南北朝 (Nánběicháo)
Ziemeļu un Dienvidu dinastijas
420–589</td><td rowspan="4">南朝 (Nánchāo)
Dienvidu dinastijas</td><td>宋 (Sòng) Sun dinastija</td><td>420 – 479</td></tr>
<tr><td>齐 (Qí) Cji dinastija</td><td>479 – 502</td></tr>
<tr><td>梁 (Liáng) Lian dinastija</td><td>502 – 557</td></tr>
<tr><td>陈 (Chén) Čeņ dinastija</td><td>557 – 589</td></tr>
<tr><td rowspan="5">北朝 (Běicháo)
Ziemeļu dinastijas</td><td>北魏 (Běiwèi) Ziemeļu Vei din.</td><td>386 – 534</td></tr>
<tr><td>东魏 (Dōngwèi) AustrumuVei din.</td><td>534 – 550</td></tr>
<tr><td>北齐 (Běiqí) Ziemeļu Cji din.</td><td>550 – 577</td></tr>
<tr><td>西魏 (Xīwèi) Rietumu Vei din.</td><td>535 – 556</td></tr>
<tr><td>北周 (Běizhōu) Ziemeļu Džou din.</td><td>557 – 581</td></tr>
<tr><td colspan="2">隋 (Suí) Sui dinastija</td><td colspan="2">581 – 618</td></tr>
<tr><td colspan="2">唐 (Táng) Tan dinastija</td><td colspan="2">618 – 907</td></tr>
</table>

五代十国 (Wǔdài Shíguó) Piecu dinastiju un desmit valstu laikmets 907–979	五代 (Wǔdài) Piecu dinastiju 907–960	后梁 (Hòuliáng) Vēlīnā Lian din.	907 – 923
		后唐 (Hòutáng) Vēlīnā Tan din.	923 – 936
		后晋 (Hòujìn) Vēlīnā Dzjiņ din.	936 – 947
		后汉 (Hòuhàn) Vēlīnā Haņ din.	947 – 950
		后周 (Hòuzhōu) Vēlīnā Džou din.	951 – 960
	十国 (Shíguó) Desmit valstis 902–979	北汉 (Běihàn) Ziemeļu Haņ din.	951 – 979
		吴 (Wú) Vu din.	902 – 937
		南唐 (Nántáng) Dienvidu Tan din.	937 – 975
		吴越 (Wúyuè) Vujue din.	907 – 978
		闽 (Mǐn) Miņ din.	909 – 945
		南汉(Nánhàn) Dienvidu Haņ din.	917 – 971
		楚 (Chǔ) Ču din.	907 – 951
		荆南 (Jīngnán) Dienvidu Dzjin din. (南平) (Nánpíng)	924 – 963
		前蜀 (Qiánshǔ) Agrīnā Šu din.	903 – 925
		后蜀 (Hòushǔ) Vēlīnā Šu din.	933 – 965
宋 (Sòng) Sun dinastijas 960–1279	北宋 (Běisòng) Ziemeļu Sun dinastija	960 – 1127	
	南宋 (Nánsòng) Dienvidu Sun dinastija	1127 – 1279	
辽 (Liáo) Liao dinastija		907 – 1125	
金 (Jīn) Dzjiņ dinastija		1115 – 1234	
西夏 (Xīxià) Sjisja dinastija		1032 – 1227	
元 (Yuán) Juaņ dinastija		1206 – 1368	
明 (Míng) Min dinastija		1368 – 1644	
清 (Qīng) Cjin dinastija		1616 – 1911	
中华民国 (Zhōnghuá Mínguó) Ķīnas Republika		1912 – 1949	
中华人民共和国 (Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó) Ķīnas Tautas Republika		1949 –	

2. 中国历代纪元表

(Zhōngguó Lìdài Jìyuánbiǎo)

Pilnā Ķīnas dinastiju hronoloģiskā tabula

五帝 Piecu leģendāro valdnieku laikmets

(aptuveni no 30 gs. sākuma p.m.ē. - 21 gs. sākumam p.m.ē.)

Valdnieka vārds	黄帝 Huángdì	颛顼 Zhuānxū	帝喾 Dìkù	尧 Yáo	舜 Shùn

夏 Sja dinastija

(2070.g.p.m.ē. – 1600 .g.p.m.ē.)

禹 Yǔ			
启 Qǐ			
太康 Tàikāng			
仲康 Zhòngkāng			
相 Xiāng			
少康 Shàokāng			
予 Zhù			
槐 Huái			
芒 Máng			
泄 Xiè			
不降 Bùjiàng			
扃 Jiōng			
廑 Jǐn			
孔甲 Kǒngjiǎ			
皋 Gāo			
发 Fā			
癸 Guǐ			
(桀) Jié			

商 Šan dinastija

(1600.g.p.m.ē. – 1046 .g.p.m.ē.)

汤 Tāng			
太丁 Tàidīng			
外丙 Wàibǐng			
中壬 Zhòngrén			
太甲 Tàijiǎ			
沃丁 Wòdīng			
太庚 Tàigēng			
小甲 Xiǎojiǎ			
雍已 Yōngjǐ			
太戊 Tàiwù			
中丁 Zhòngdīng			
外壬 Wàirén			
河亶甲 Hédǎnjiǎ			
祖乙 Zǔyǐ			
祖辛 Zǔxīn			
沃甲 Wòjiǎ			
祖丁 Zǔdīng			
南庚 Nángēng			
阳甲 Yángjiǎ			
盘庚 Pángēng			
小辛 Xiǎoxīn	(50)		前1300
小乙 Xiǎoyǐ			
武丁 Wǔdīng	(59)		前1250
祖庚 Zǔgēng			
祖甲 Zǔjiǎ			
廪辛 Lǐnxīn	(44)		前1191
康丁 Kāngdīng			
武乙 Wǔyǐ	(35)	甲寅 Jiǎyín	前1147
文丁 Wéndīng	(11)	己丑 Jǐchǒu	前1112
帝乙 Dìyǐ	(26)	庚子 Gēngzǐ	前1101
帝辛 (纣) Dìxīn (Zhòu)	(30)	丙寅 Bǐngyín	前1075

周 Džou dinastijas:

(1046.g.p.m.ē.–256.g.p.m.ē.)

西周 Rietumu Džou dinastija

(1046.g.p.m.ē.–771.g.p.m.ē.)

武王 (姬发) Wǔwáng (Jīfā)	(4)	乙未 Yǐwèi	前 1046
成王 (~ 诵) Chéngwáng (Sòng)	(22)	己亥 Jǐhài	前 1042
康王 (~ 钊) Kāngwáng (Zhāo)	(25)	辛酉 Xīnyǒu	前 1020
昭王 (~ 瑕) Zhāowáng (Xiá)	(19)	丙戌 Bǐngxū	前 995
穆王 (~ 满) Mùwáng (Mǎn)	(55)	乙巳 Yǐsì	前 976
共王 (~ 繄扈) Gōngwáng (Yīhù)	(23)	己亥 Jǐhài	前 922
懿王 (~ 囏) Yìwáng (Jiān)	(8)	壬戌 Rénxū	前 899
孝王 (~ 辟方) Xiàowáng (Pìfāng)	(6)	庚午 Gēngwǔ	前 891
夷王 (~ 燮) Yíwáng (Xiè)	(8)	丙子 Bǐngzǐ	前 885
厉王 (~ 胡) Lìwáng (Hú)	(37)	甲申 Jiǎshēn	前 877
[共和] Gònghé	(14)	庚申 Gēngshēn	前 841
宣王 (~ 静) Xuānwáng (Jìng)	(46)	甲戌 Jiǎxū	前 827
幽王 (~ 宫涅) Yōuwáng (Gōngshēng)	(11)	庚申 Gēngshēn	前 781

东周 Austrumu Džou dinastija

(770.g.p.m.ē.–256.g.p.m.ē.)

平王 (姬宜臼) Píngwáng (Jīyíjiù)	(51)	辛未 Xīnwèi	前770	敬王 (~ 匄) Jìngwáng (Gài)	(44)	壬午 Rénwǔ	前519
桓王 (~ 林) Huánwáng (Lín)	(23)	壬戌 Rénxū	前719	元王 (~ 仁) Yuánwáng (Rén)	(7)	丙寅 Bǐngyín	前475
庄王 (~ 佗) Zhuāngwáng (Tuó)	(15)	乙酉 Yǐyǒu	前696	贞定王 (~ 介) Zhēndìngwáng (Jiè)	(28)	癸酉 Guǐyǒu	前468
釐王 (~ 胡齐) Xīwáng (Húqí)	(5)	庚子 Gēngzǐ	前681	哀王 (~ 去疾) Āiwáng (Qùjí)	(1)	庚子 Gēngzǐ	前441
惠王 (~ 阆) Huìwáng (Làng)	(25)	乙巳 Yǐsì	前676	思王 (~ 叔) Sīwáng (Shū)	(1)	庚子 Gēngzǐ	前441
襄王 (~ 郑) Xiāngwáng (Zhèng)	(33)	庚午 Gēngwǔ	前651	考王 (~ 嵬) Kǎowáng (Wéi)	(15)	辛丑 Xīnchǒu	前440
顷王 (~ 壬臣) Qǐngwáng (Rénchén)	(6)	癸卯 Guǐmǎo	前618	威烈王 (~ 午) Wēilièwáng (Wǔ)	(24)	丙辰 Bǐngchén	前425
匡王 (~ 班) Kuāngwáng (Bān)	(6)	己酉 Jǐyǒu	前612	安王 (~ 骄) Ānwáng (Jiāo)	(26)	庚辰 Gēngchén	前401
定王 (~ 瑜) Dìngwáng (Yú)	(21)	乙卯 Yǐmǎo	前606	烈王 (~ 喜) Lièwáng (Xǐ)	(7)	丙午 Bǐngwǔ	前375
简王 (~ 夷) Jiǎnwáng (Yí)	(14)	丙子 Bǐngzǐ	前585	显王 (~ 扁) Xiǎnwáng (Biǎn)	(48)	癸丑 Guǐchǒu	前368
灵王 (~ 泄心) Língwáng (Xièxīn)	(27)	庚寅 Gēngyín	前571	慎靓王 (~ 定) Shènjìngwáng (Dìng)	(6)	辛丑 Xīnchǒu	前320
景王 (~ 贵) Jǐngwáng (Guì)	(25)	丁巳 Dīngsì	前544	赧王 (~ 延) Nǎnwáng (Yán)	(59)	丁未 Dīngwèi	前314
悼王 (~ 猛) Dàowáng (Měng)	(1)	辛巳 Xīnsì	前520				

秦 Cjiņ dinastija (Cjiņ impērija)

(221.g.p.m.ē.–206.g.p.m.ē.)

昭襄王 (嬴则, 又名稷) Zhāoxiāngwáng (Yíngzé, yòumíngJì)	(56)	乙卯 Yǐmǎo	前306	始皇帝 (~ 政) Shǐhuángdì (Zhèng)	(37)	乙卯 Yǐmǎo	前246
孝文王 (~ 柱) Xiàowénwáng (Zhù)	(1)	辛亥 Xīnhài	前250	二世皇帝 (~ 胡亥) Èrshì huángdì (Húhài)	(3)	壬辰 Rénchén	前209
庄襄王 (~ 子楚) Zhuāngxiāngwáng (Zǐchǔ)	(3)	壬子 Rénzǐ	前249				

汉 Haņ dinastijas:

(206.p.m.ē.– m.ē.220.g.)

西汉 Rietumu Haņ dinastija

(206.g.p.m.ē.–m.ē.25.g.)

高帝 (刘邦) Gāodì(Liúbāng)	(12)	乙未 Yǐwèi	前206		太初 (4) Tàichū	丁丑 Dīngchǒu	前104
惠帝 (~ 盈) Huìdì (Yíng)	. (7)	丁未 Dīngwèi	前194		天汉 (4) Tiānhàn	辛巳 Xīnsì	前100
高后 (吕雉) Gāohòu (Lǚzhì)	(8)	甲寅 Jiǎyín	前187		太始 (4) Tàishǐ	乙酉 Yǐyǒu	前96
文帝 (刘恒) Wéndì (Liúhéng)	(16)	壬戌 Rénxū	前179		征和 (4) Zhēnghé	己丑 Jǐchǒu	前92
	(后元) (7) (Hòuyuán)	戊寅 Wùyín	前163		后元 (2) Hòuyuán	癸巳 Guǐsì	前88
景帝 (~ 启) Jǐngdì (Qǐ)	(7)	乙酉 Yǐyǒu	前156	昭帝 (~ 弗陵) Zhāodì(Fúlíng)	始元 (7) Shǐyuán	乙未 Yǐwèi	前86
	(中元) (6) (Zhōngyuán)	壬辰 Rénchén	前149		元凤 (6) Yuánfèng	辛丑 Xīnchǒu	前80
	(后元) (3) (Hòuyuán)	戊戌 Wùxū	前143		元平 (1) Yuánpíng	丁未 Dīngwèi	前74
武帝 (~ 彻) Wǔdì (Chè)	建元 (6) Jiànyuán	辛丑 Xīnchǒu	前140	宣帝 (~ 询) Xuāndì(Xún)	本始 (4) Běnshǐ	戊申 Wùshēn	前73
	元光 (6) Yuánguāng	丁未 Dīngwèi	前134		地节 (4) Dìjié	壬子 Rénzǐ	前69
	元朔 (6) Yuánshuò	癸丑 Guǐchǒu	前128		元康 (5) Yuánkāng	丙辰 Bǐngchén	前65
	元狩 (6) Yuánshòu	己未 Jǐwèi	前122		神爵 (4) Shénjué	庚申 Gēngshēn	前61
	元鼎 (6) Yuándǐng	乙丑 Yǐchǒu	前116		五凤 (4) Wǔfèng	甲子 Jiǎzǐ	前57
	元封 (6) Yuánfēng	辛未 Xīnwèi	前110		甘露 (4) Gānlù	戊辰 Wùchén	前53

	黄　龙 (1) Huánglóng	壬申 Rénshēn	前49		绥　和 (2) Suíhé	癸丑 Guǐchǒu	前8
元帝 (~奭) Yuándì (Shì)	初　元 (5) Chūyuán	癸酉 Guǐyǒu	前48	哀帝 (刘欣) Āidì (Liúxīn)	建　平 (4) Jiànpíng	乙卯 Yǐmǎo	前6
	永　光 (5) Yǒngguāng	戊寅 Wùyín	前43		元　寿 (2) Yuánshòu	己未 Jǐwèi	前2
	建　昭 (5) Jiànzhāo	癸未 Guǐwèi	前38	平帝 (~衎) Píngdì (Kàn)	元　始 (5) Yuánshǐ	辛酉 Xīnyǒu	1
	竟　宁 (1) Jìngníng	戊子 Wùzǐ	前33	孺子婴 (王莽摄政) Rúzǐyīng (Wángmǎng shèzhèng)	居　摄 (3) Jūshè	丙寅 Bǐngyín	6
成帝 (~骜) Chéngdì (Ào)	建　始 (4) Jiànshǐ	己丑 Jǐchǒu	前32		初　始 (1) Chūshǐ	戊辰 十一 Wùchén	8
	河　平 (4) Hépíng	癸巳 三 Guǐsì	前28	[新] 王莽 [Xīn] Wángmǎng	始建国 (5) Shǐjiànguó	己巳 Jǐsì	9
	阳　朔 (4) Yángshuò	丁酉 Dīngyǒu	前24		天　凤 (6) Tiānfèng	甲戌 Jiǎxū	14
	鸿　嘉 (4) Hóngjiā	辛丑 Xīnchǒu	前20		地　皇 (4) Dìhuáng	庚辰 Gēngchén	20
	永　始 (4) Yǒngshǐ	乙巳 Yǐsì	前16	更始帝 (刘玄) Gēngshǐdì (Liúxuán)	更　始 (3) Gēngshǐ	癸未 二 Guǐwèi	23
	元　延 (4) Yuányán	己酉 Jǐyǒu	前12				

东汉 Austrumu Haŋ dinastija

(m.ē.25. g.–220.g.)

光武帝 (刘秀) Guāngwǔdì (Liúxiù)	建　武 (32) Jiànwǔ	乙酉 六 Yǐyǒu	25		元　初 (7) Yuánchū	甲寅 Jiǎyín	114
	建武中元 (2) Jiànwǔzhōngyuán	丙辰 四 Bǐngchén	56		永　宁 (2) Yǒngníng	庚申 四 Gēngshēn	120
明帝 (~庄) Míngdì (Zhuāng)	永　平 (18) Yǒngpíng	戊午 Wùwǔ	58		建　光 (2) Jiànguāng	辛酉 七 Xīnyǒu	121
章帝 (~炟) Zhāngdì (Dá)	建　初 (9) Jiànchū	丙子 Bǐngzǐ	76		延　光 (4) Yánguāng	壬戌 三 Rénxū	122
	元　和 (4) Yuánhé	甲申 八 Jiǎshēn	84	顺帝 (~保) Shùndì (Bǎo)	永　建 (7) Yǒngjiàn	丙寅 Bǐngyín	126
	章　和 (2) Zhānghé	丁亥 七 Dīnghài	87		阳　嘉 (4) Yángjiā	壬申 三 Rénshēn	132
和帝 (~肇) Hédì (Zhào)	永　元 (17) Yǒngyuán	己丑 Jǐchǒu	89		永　和 (6) Yǒnghé	丙子 Bǐngzǐ	136
	元　兴 (1) Yuánxīng	乙巳 四 Yǐsì	105		汉　安 (3) Hàn'ān	壬午 Rénwǔ	142
殇帝 (~隆) Shāngdì (Lóng)	延　平 (1) Yánpíng	丙午 Bǐngwǔ	106		建　康 (1) Jiànkāng	甲申 四 Jiǎshēn	144
安帝 (~祜) Āndì (Hù)	永　初 (7) Yǒngchū	丁未 Dīngwèi	107	冲帝 (~炳) Chōngdì (Bǐng)	永憙 (嘉) (1) Yǒngxī (jiā)	乙酉 Yǐyǒu	145

质帝(~缵) Zhìdì (Zuǎn)	本　初 (1) Běnchū	丙戌 Bǐngxū	146	灵帝(~宏) Língdì (Hóng)	建　宁 (5) Jiànníng	戊申 Wùshēn	168
桓帝(~志) Huándì (Zhì)	建　和 (3) Jiànhé	丁亥 Dīnghài	147		熹　平 (7) Xīpíng	壬子 五 Rénzǐ	172
	和　平 (1) Hépíng	庚寅 Gēngyín	150		光　和 (7) Guānghé	戊午 三 Wùwǔ	178
	元　嘉 (3) Yuánjiā	辛卯 Xīnmǎo	151		中　平 (6) Zhōngpíng	甲子 十二 Jiǎzǐ	184
	永　兴 (2) Yǒngxīng	癸巳 五 Guǐsì	153	献帝(~协) Xiàndì (Xié)	初　平 (4) Chūpíng	庚午 Gēngwǔ	190
	永　寿 (4) Yǒngshòu	乙未 Yǐwèi	155		兴　平 (2) Xīngpíng	甲戌 Jiǎxū	194
	延　熹 (10) Yánxī	戊戌 六 Wùxū	158		建　安 (25) Jiàn'ān	丙子 Bǐngzǐ	196
	永　康 (1) Yǒngkāng	丁未 六 Dīngwèi	167		延　康 (1) Yánkāng	庚子 三 Gēngzǐ	220

三国 Trejvalstu laikmets:

(m.ē.220.g.–280.g.)

魏 Vei valsts

(m.ē.220.g.–265.g.)

文帝(曹丕) Wéndì (Cáopī)	黄　初 (7) Huángchū	庚子 十 Gēngzǐ	220		嘉　平 (6) Jiāpíng	己巳 四 Jǐsì	249
明帝(~叡) Míngdì (Ruì)	太　和 (7) Tàihé	丁未 Dīngwèi	227	高贵乡公(~髦) Gāoguìxiāng gōng (Máo)	正　元 (3) Zhèngyuán	甲戌 十 Jiǎxū	254
	青　龙 (5) Qīnglóng	癸丑 二 Guǐchǒu	233		甘　露 (5) Gānlù	丙子 六 Bǐngzǐ	256
	景　初 (3) Jǐngchū	丁巳 三 Dīngsì	237	元帝(~奂)(陈留王) Yuándì (Huàn) (Chénliúwáng)	景　元 (5) Jǐngyuán	庚辰 六 Gēngchén	260
齐王(~芳) Qíwáng (Fāng)	正　始 (10) Zhèngshǐ	庚申 Gēngshēn	240		咸　熙 (2) Xiánxī	甲申 五 Jiǎshēn	264

蜀汉 Šu Haņ valsts

(m.ē.221.g.–263.g.)

昭烈帝(刘备) Zhāolièdì (Liúbèi)	章　武 (3) Zhāngwǔ	辛丑 四 Xīnchǒu	221		景　耀 (6) Jǐngyào	戊寅 Wùyín	258
后主(~禅) Hòuzhǔ (Shàn)	建　兴 (15) Jiànxīng	癸卯 五 Guǐmǎo	223		炎　兴 (1) Yánxīng	癸未 八 Guǐwèi	263
	延　熙 (20) Yánxī	戊午 Wùwǔ	238				

吴 Vu valsts

(m.ē.222.g.–280.g.)

大帝 (孙权) Dàdì (Sūnquán)	黄　武 (8) Huángwǔ	壬寅 十 Rényín	222	景帝 (~休) Jǐngdì (Xiū)	永　安 (7) Yǒng'ān	戊寅 十 Wùyín	258
	黄　龙 (3) Huánglóng	己酉 四 Jǐyǒu	229	乌程侯 (~皓) Wūchénghóu (Hào)	元　兴 (2) Yuánxīng	甲申 七 Jiǎshēn	264
	嘉　禾 (7) Jiāhé	壬子 Rénzǐ	232		甘　露 (2) Gānlù	乙酉 四 Yǐyǒu	265
	赤　乌 (14) Chìwū	戊午 九 Wùwǔ	238		宝　鼎 (4) Bǎodǐng	丙戌 八 Bǐngxū	266
	太　元 (2) Tàiyuán	辛未 五 Xīnwèi	251		建　衡 (3) Jiànhéng	己丑 十 Jǐchǒu	269
	神　凤 (1) Shénfēng	壬申 二 Rénshēn	252		凤　凰 (3) Fènghuáng	壬辰 Rénchén	272
会稽王 (~亮) Kuàijīwáng (Liàng)	建　兴 (2) Jiànxīng	壬申 四 Rénshēn	252		天　册 (2) Tiāncè	乙未 Yǐwèi	275
	五　凤 (3) Wǔfèng	甲戌 Jiǎxū	254		天　玺 (1) Tiānxǐ	丙申 七 Bǐngshēn	276
	太　平 (3) Tàipíng	丙子 十 Bǐngzǐ	256		天　纪 (4) Tiānjì	丁酉 Dīngyǒu	277

晋 Dzjiņ dinastija:

(m.ē.265.g.–420.g.)

西晋 Rietumu Dzjiņ dinastija

(m.ē.265.g.–317.g.)

武帝 (司马炎) Wǔdì (Sīmǎyán)	泰　始 (10) Tàishǐ	乙酉 十二 Yǐyǒu	265		太　安 (2) Tài'ān	壬戌 十二 Rénxū	302
	咸　宁 (6) Xiánníng	乙未 Yǐwèi	275		永　安 (1) Yǒng'ān	甲子 Jiǎzǐ	304
	太　康 (10) Tàikāng	庚子 四 Gēngzǐ	280		建　武 (1) Jiànwǔ	甲子 七 Jiǎzǐ	304
	太　熙 (1) Tàixī	庚戌 Gēngxū	290		永　安 (1) Yǒng'ān	甲子 十一 Jiǎzǐ	304
惠帝 (司马衷) Huìdì (Sīmǎzhōng)	永　熙 (1) Yǒngxī	庚戌 四 Gēngxū	290		永　兴 (3) Yǒngxīng	甲子 十二 Jiǎzǐ	304
	永　平 (1) Yǒngpíng	辛亥 Xīnhài	291		光　熙 (1) Guāngxī	丙寅 六 Bǐngyín	306
	元　康 (9) Yuánkāng	辛亥 三 Xīnhài	291	怀帝 (~炽) Huáidì (Chì)	永　嘉 (7) Yǒngjiā	丁卯 Dīngmǎo	307
	永　康 (2) Yǒngkāng	庚申 Gēngshēn	300	愍帝 (~邺) Mǐndì (Yè)	建　兴 (5) Jiànxīng	癸酉 四 Guǐyǒu	313
	永　宁 (2) Yǒngníng	辛酉 四 Xīnyǒu	301				

东晋 Austrumu Dzjiņ dinastija

(m.ē.317.g.– 420.g.)

元帝 (司马睿) Yuándì (Sīmăruì)	建 武 (2) Jiànwŭ	丁丑 三 Dīngchŏu	317	哀帝 (~ 丕) Āidì (Pī)	隆 和 (2) Lónghé	壬戌 Rénxū	362
	大 兴 (4) Dàxīng	戊寅 三 Wùyín	318		兴 宁 (3) Xīngníng	癸亥 二 Guĭhài	363
	永 昌 (2) Yŏngchāng	壬午 Rénwŭ	322	海西公 (~ 奕) Hăixīgōng (Yì)	太 和 (6) Tàihé	丙寅 Bĭngyín	366
明帝 (~ 绍) Míngdì (Shào)	永 昌 Yŏngchāng	壬午 闰十一 Rénwŭ	322	简文帝 (~ 昱) Jiănwéndì (Yù)	咸 安 (2) Xián'ān	辛未 十一 Xīnwèi	371
	太 宁 (4) Tàiníng	癸未 三 Guĭwèi	323	孝武帝 (~ 曜) Xiàowŭdì (Yào)	宁 康 (3) Níngkāng	癸酉 Guĭyŏu	373
成帝 (~ 衍) Chéngdì (Yăn)	太 宁 Tàiníng	乙酉 闰八 Yĭyŏu	325		太 元 (21) Tàiyuán	丙子 Bĭngzĭ	376
	咸 和 (9) Xiánhé	丙戌 二 Bĭngxū	326	安帝 (~ 德宗) Āndì (Dézōng)	隆 安 (5) Lóng'ān	丁酉 Dīngyŏu	397
	咸 康 (8) Xiánkāng	乙未 Yĭwèi	335		元 兴 (3) Yuánxīng	壬寅 Rényín	402
康帝 (~ 岳) Kāngdì (Yuè)	建 元 (2) Jiānyuán	癸卯 Guĭmăo	343		义 熙 (14) Yìxī	乙巳 Yĭsì	405
穆帝 (~ 聃) Mùdì (Dān)	永 和 (12) Yŏnghé	乙巳 Yĭsì	345	恭帝 (~ 德文) Gōngdì (Déwén)	元 熙 (2) Yuánxī	己未 Jĭwèi	419
	升 平 (5) Shēngpíng	丁巳 Dīngsì	357				

南北朝 Ziemeļu un Dienvidu dinastijas:

(m.ē.420.g.– 589.g.)

南朝 Dienvidu dinastijas:

宋 Sun dinastija

(m.ē.420.g.– 479.g.)

武帝 (刘裕) Wŭdì (Liúyù)	永 初 (3) Yŏngchū	庚申 六 Gēngshēn	420		景 和 (1) Jĭnghé	乙巳 八 Yĭsì	465
少帝 (~ 义符) Shàodì (Yìfú)	景 平 (2) Jĭngpíng	癸亥 Guĭhài	423	明帝 (~ 彧) Míngdì (Yù)	泰 始 (7) Tàishĭ	乙巳 十二 Yĭsì	465
文帝 (~ 义隆) Wéndì (Yìlóng)	元 嘉 (30) Yuánjiā	甲子 八 Jiăzĭ	424		泰 豫 (1) Tàiyù	壬子 Rénzĭ	472
孝武帝 (~ 骏) Xiàowŭdì (Jùn)	孝 建 (3) Xiàojiàn	甲午 Jiăwŭ	454	后废帝 (~ 昱) (苍梧王) Hòufèidì (Yù) (Cāngwúwáng)	元 徽 (5) Yuánhuī	癸丑 Guĭchŏu	473
	大 明 (8) Dàmíng	丁酉 Dīngyŏu	457	顺帝 (~ 准) Shùndì (Zhŭn)	昇 明 (3) Shēngmíng	丁巳 七 Dīngsì	477
前废帝 (~ 子业) Qiánfèidì (Zĭyè)	永 光 (1) Yŏngguāng	乙巳 Yĭsì	465				

齐 Cji dinastija

(m.ē.479.g.–502.g.)

高帝 (萧道成) Gāodì (Xiāodàochéng)	建 元 (4) Jiànyuán	己未 四 Jǐwèi	479	明帝 (~鸾) Míngdì (Luán)	建 武 (5) Jiànwǔ	甲戌 十 Jiǎxū	494
武帝 (~赜) Wǔdì (Zé)	永 明 (11) Yǒngmíng	癸亥 Guǐhài	483		永 泰 (1) Yǒngtài	戊寅 四 Wùyín	498
郁林王 (~昭业) Yùlínwáng (Zhāoyè)	隆 昌 (1) Lóngchāng	甲戌 Jiǎxū	494	东昏侯 (~宝卷) Dōnghūnhóu (Bǎojuàn)	永 元 (3) Yǒngyuán	己卯 Jǐmǎo	499
海陵王 (~昭文) Hǎilíngwáng (Zhāowén)	延 兴 (1) Yánxīng	甲戌 七 Jiǎxū	494	和帝 (~宝融) Hédì (Bǎoróng)	中 兴 (2) Zhōngxīng	辛巳 三 Xīnsì	501

梁 Lian dinastija

(m.ē.502.g.–557.g.)

武帝 (萧衍) Wǔdì (Xiāoyǎn)	天 监 (18) Tiānjiān	壬午 四 Rénwǔ	502		太 清 (3) Tàiqīng	丁卯 四 Dīngmǎo	547
	普 通 (8) Pǔtōng	庚子 Gēngzǐ	520	简文帝 (~纲) Jiǎnwéndì (Gāng)	大 宝 (2) Dàbǎo	庚午 Gēngwǔ	550
	大 通 (3) Dàtōng	丁未 三 Dīngwèi	527	元帝 (~绎) Yuándì (Yì)	承 圣 (4) Chéngshèng	壬申 十一 Rénshēn	552
	中大通 (6) Zhōngdàtōng	己酉 十 Jǐyǒu	529	敬帝 (~方智) Jìngdì (Fāngzhì)	绍 泰 (2) Shàotài	乙亥 十 Yǐhài	555
	大 同 (12) Dàtóng	乙卯 Yǐmǎo	535		太 平 (2) Tàipíng	丙子 九 Bǐngzǐ	556
	中大同 (2) Zhōngdàtóng	丙寅 四 Bǐngyín	546				

陈 Čeŋ dinastija

(m.ē.557.g.–589. g.)

武帝 (陈霸先) Wǔdì (Chénbàxiān)	永 定 (3) Yǒngdìng	丁丑 十 Dīngchǒu	557	宣帝 (~顼) Xuāndì (Xū)	太 建 (14) Tàijiàn	己丑 Jǐchǒu	569
文帝 (~蒨) Wéndì(Qiàn)	天 嘉 (7) Tiānjiā	庚辰 Gēngchén	560	后主 (~叔宝) Hòuzhǔ (Shūbǎo)	至 德 (4) Zhìdé	癸卯 Guǐmǎo	583
	天 康 (1) Tiānkāng	丙戌 二 Bǐngxū	566		祯 明 (3) Zhēnmíng	丁未 Dīngwèi	587
废帝 (~伯宗) (临海王) Fèidì (Bózōng) (Línhǎiwáng)	光 大 (2) Guāngdà	丁亥 Dīnghài	567				

北朝 Ziemeļu dinastijas: 北魏 Ziemeļu Vei dinastija

(m.ē.386.g.--534.g.)

道武帝 (拓跋珪) Dàowǔdì (Tuòbáguī)	登 国 (11) Dēngguó	丙戌 Bǐngxū	386
	皇 始 (3) Huángshǐ	丙申 七 Bǐngshēn	396
	天 兴 (7) Tiānxīng	戊戌 十二 Wùxū	398
	天 赐 (6) Tiāncì	甲辰 十 Jiǎchén	404
明元帝 (~嗣) Míngyuándì (Sì)	永 兴 (5) Yǒngxīng	己酉 十 Jǐyǒu	409
	神 瑞 (3) Shénruì	甲寅 Jiǎyín	414
	泰 常 (8) Tàicháng	丙辰 四 Bǐngchén	416
太武帝 (~焘) Tàiwǔdì (Tāo)	始 光 (5) Shǐguāng	甲子 Jiǎzǐ	424
	神 䴥 (4) Shénjiā	戊辰 二 Wùchén	428
	延 和 (3) Yánhé	壬申 Rénshēn	432
	太 延 (6) Tàiyán	乙亥 Yǐhài	435
	太平真君 (12) Tàipíngzhēnjūn	庚辰 六 Gēngchén	440
	正 平 (2) Zhèngpíng	辛卯 六 Xīnmǎo	451
南安王 (拓跋余) Nán'ānwáng (Tuòbáyú)	永 (承) 平 (1) Yǒng(chéng) píng	壬辰 三 Rénchén	452
文成帝 (~濬) Wénchéngdì (Jùn)	兴 安 (3) Xīng'ān	壬辰 十 Rénchén	452
	兴 光 (2) Xīngguāng	甲午 七 Jiǎwǔ	454
	太 安 (5) Tài'ān	乙未 六 Yǐwèi	455
	和 平 (6) Hépíng	庚子 Gēngzǐ	460
献文帝 (~弘) Xiànwéndì (Hóng)	天 安 (2) Tiān'ān	丙午 Bǐngwǔ	466
	皇 兴 (5) Huángxīng	丁未 八 Dīngwèi	467

孝文帝 (元宏) Xiàowéndì (Yuánhóng)	延 兴 (6) Yánxīng	辛亥 八 Xīnhài	471
	承 明 (1) Chéngmíng	丙辰 六 Bǐngchén	476
	太 和 (23) Tàihé	丁巳 Dīngsì	477
宣武帝 (~恪) Xuānwǔdì (Kè)	景 明 (4) Jǐngmíng	庚辰 Gēngchén	500
	正 始 (5) Zhèngshǐ	甲申 Jiǎshēn	504
	永 平 (5) Yǒngpíng	戊子 八 Wùzǐ	508
	延 昌 (4) Yánchāng	壬辰 四 Rénchén	512
孝明帝 (~诩) Xiàomíngdì (Xǔ)	熙 平 (3) Xīpíng	丙申 Bǐngshēn	516
	神 龟 (3) Shénguī	戊戌 二 Wùxū	518
	正 光 (6) Zhèngguāng	庚子 七 Gēngzǐ	520
	孝 昌 (3) Xiàochāng	乙巳 六 Yǐsì	525
	武 泰 (1) Wǔtài	戊申 Wùshēn	528
孝庄帝 (~子攸) Xiàozhuāngdì (Zǐyōu)	建 义 (1) Jiànyì	戊申 四 Wùshēn	528
	永 安 (3) Yǒng'ān	戊申 九 Wùshēn	528
长广王 (~晔) Chángguǎng wáng (Yè)	建 明 (2) Jiànmíng	庚戌 十 Gēngxū	530
节闵帝 (~恭) Jiémǐndì (Gōng)	普 泰 (2) Pǔtài	辛亥 二 Xīnhài	531
安定王 (~朗) Āndìngwáng (Lǎng)	中 兴 (2) Zhōngxīng	辛亥 十 Xīnhài	531
孝武帝 (~脩) Xiàowǔdì (Xiū)	太 昌 (1) Tàichāng	壬子 四 Rénzǐ	532
	永 兴 (1) Yǒngxīng	壬子 十二 Rénzǐ	532
	永 熙 (3) Yǒngxī	壬子 十二 Rénzǐ	532

东魏 Austrumu Vei dinastija

(m.ē.534.g.–550.g.)

孝静帝 (元善见) Xiàojìngdì (Yuánshànjiàn)	天 平 (4) Tiānpíng	甲寅 十 Jiǎyín	534		兴 和 (4) Xīnghé	己未 十一 Jǐwèi	539
	元 象 (2) Yuánxiàng	戊午 Wùwǔ	538		武 定 (8) Wǔdìng	癸亥 Guǐhài	543

北齐 Ziemeļu Cji dinastija

(m.ē.550.g.–577.g.)

文宣帝 (高洋) Wénxuāndì (Gāoyáng)	天 保 (10) Tiānbǎo	庚午 五 Gēngwǔ	550	后主 (~纬) Hòuzhǔ (Wěi)	天 统 (5) Tiāntǒng	乙酉 四 Yǐyǒu	565
废帝 (~殷) Fèidì (Yīn)	乾 明 (1) Qiánmíng	庚辰 Gēngchén	560		武 平 (7) Wǔpíng	庚寅 Gēngyín	570
孝昭帝 (~演) Xiàozhāodì (Yǎn)	皇 建 (2) Huángjiàn	庚辰 八 Gēngchén	560		隆 化 (1) Lónghuà	丙申 十二 Bǐngshēn	576
武成帝 (~湛) Wǔchéngdì (Zhàn)	太 宁 (2) Tàiníng	辛巳 十一 Xīnsì	561	幼主 (~恒) Yòuzhǔ (Héng)	承 光 (1) Chéngguāng	丁酉 Dīngyǒu	577
	河 清 (4) Héqīng	壬午 四 Rénwǔ	562				

西魏 Rietumu Vei dinastija

(m.ē.535.g.–556.g.)

文帝 (元宝炬) Wéndì (Yuánbǎojù)	大 统 (17) Dàtǒng	乙卯 Yǐmǎo	535	恭帝 (~廓) Gōngdì (Kuò)	– (3)	甲戌 [illegible] Jiǎxū	554
废帝 (~钦) Fèidì (Qīn)	– (3)	壬申 Rénshēn	552				

北周 Ziemeļu Džou dinastija

(m.ē.557.g.–581.g.)

孝闵帝 (宇文觉) Xiàomǐndì (Yǔwénjué)	– (1)	丁丑 Dīngchǒu	557		建 德 (7) Jiàndé	壬辰 三 Rénchén	572
明帝 (~毓) Míngdì (Yù)	– (3)	丁丑 九 Dīngchǒu	557		宣 政 (1) Xuānzhèng	戊戌 三 Wùxū	578
	武 成 (2) Wǔchéng	己卯 八 Jǐmǎo	559	宣帝 (~赟) Xuāndì (Yūn)	大 成 (1) Dàchéng	己亥 一 Jǐhài	579
武帝 (~邕) Wǔdì (Yōng)	保 定 (5) Bǎodìng	辛巳 Xīnsì	561	静帝 (~阐) Jìngdì (Chǎn)	大 象 (3) Dàxiàng	己亥 二 Jǐhài	579
	天 和 (7) Tiānhé	丙戌 Bǐngxū	566		大 定 (1) Dàdìng	辛丑 一 Xīnchǒu	581

隋 Sui dinastija

(m.ē.581.g.–618.g.)

文帝 (杨坚) Wéndì (Yángjiān)	开 皇 (20) Kāihuáng	辛丑 二 Xīnchǒu	581	炀帝 (~广) Yángdì (Guǎng)	大 业 (14) Dàyè	乙丑 Yǐchǒu	605
	仁 寿 (4) Rénshòu	辛酉 Xīnyǒu	601	恭帝 (~侑) Gōngdì (Yòu)	义 宁 (2) Yìníng	丁丑 十一 Dīngchǒu	617

唐 Tan dinastija

(m.ē.618.g.–907.g.)

高祖 (李渊) Gāozǔ (Lǐyuān)	武 德 (9) Wǔdé	戊寅 五 Wùyín	618	睿宗 (~旦) Ruìzōng (Dàn)	文 明 (1) Wénmíng	甲申 二 Jiǎshēn	684
太宗 (~世民) Tàizōng (Shìmín)	贞 观 (23) Zhēnguān	丁亥 Dīnghài	627	武后 (武曌) Wǔhòu (Wǔzhào)	光 宅 (1) Guāngzhái	甲申 九 Jiǎshēn	684
高宗 (~治) Gāozōng (Zhì)	永 徽 (6) Yǒnghuī	庚戌 Gēngxū	650		垂 拱 (4) Chuígǒng	乙酉 Yǐyǒu	685
	显 庆 (6) Xiǎnqìng	丙辰 Bǐngchén	656		永 昌 (1) Yǒngchāng	己丑 Jǐchǒu	689
	龙 朔 (3) Lóngshuò	辛酉 三 Xīnyǒu	661		载 初 (1) Zǎichū	庚寅 正 Gēngyín	690
	麟 德 (2) Líndé	甲子 Jiǎzǐ	664	武后称帝，改国号为周 Wǔhòu chēng dì, gǎi guóhào wéi Zhōu	天 授 (3) Tiānshòu	庚寅 九 Gēngyín	690
	乾 封 (3) Qiánfēng	丙寅 Bǐngyín	666		如 意 (1) Rúyì	壬辰 四 Rénchén	692
	总 章 (3) Zǒngzhāng	戊辰 三 Wùchén	668		长 寿 (3) Chángshòu	壬辰 九 Rénchén	692
	咸 亨 (5) Xiánhēng	庚午 三 Gēngwǔ	670		延 载 (1) Yánzǎi	甲午 五 Jiǎwǔ	694
	上 元 (3) Shàngyuán	甲戌 八 Jiǎxū	674		证 圣 (1) Zhèngshèng	乙未 Yǐwèi	695
	仪 凤 (4) Yífèng	丙子 十一 Bǐngzǐ	676		天册万岁 (2) Tiāncèwànsuì	乙未 九 Yǐwèi	695
	调 露 (2) Tiáolù	己卯 六 Jǐmǎo	679		万岁登封 (1) Wànsuì dēngfēng	丙申 腊 Bǐngshēn	696
	永 隆 (2) Yǒnglóng	庚辰 八 Gēngchén	680		万岁通天 (2) Wànsuìtōng tiān	丙申 三 Bǐngshēn	696
	开 耀 (2) Kāiyào	辛巳 九 Xīnsì	681		神 功 (1) Shéngōng	丁酉 九 Dīngyǒu	697
	永 淳 (2) Yǒngchún	壬午 二 Rénwǔ	682		圣 历 (3) Shènglì	戊戌 Wùxū	698
	弘 道 (1) Hóngdào	癸未 十二 Guǐwèi	683		久 视 (1) Jiǔshì	庚子 五 Gēngzǐ	700
中宗 (~显又名哲) Zhōngzōng (Xiǎn yòumíng Zhé)	嗣 圣 (1) Sìshèng	甲申 Jiǎshēn	684		大 足 (1) Dàzú	辛丑 Xīnchǒu	701

	长　安(4) Cháng'ān	辛丑 十 Xīnchǒu	701	敬宗(~湛) Jìngzōng (Zhàn)	宝　历(3) Bǎolì	乙巳 Yǐsì	825
中宗(李显又名哲)，复唐国号 Zhōngzōng (Lǐxiǎn yòumíng Zhé), fùTáng guóhào	神　龙(3) Shénlóng	乙巳 Yǐsì	705	文宗(~昂) Wénzōng (Áng)	宝　历 Bǎolì	丙午 十二 Bǐngwǔ	826
	景　龙(4) Jǐnglóng	丁未 九 Dīngwèi	707				
睿宗(~旦) Ruìzōng (Dàn)	景　云(2) Jǐngyún	庚戌 七 Gēngxū	710		大(太)和(9) Dà(tài)hé	丁未 二 Dīngwèi	827
	太　极(1) Tàijí	壬子 Rénzǐ	712		开　成(5) Kāichéng	丙辰 Bǐngchén	836
	延　和(1) Yánhé	壬子 五 Rénzǐ	712	武宗(~炎) Wǔzōng (Yán)	会　昌(6) Huìchāng	辛酉 Xīnyǒu	841
玄宗(~隆基) Xuánzōng (Lóngjī)	先　天(2) Xiāntiān	壬子 八 Rénzǐ	712	宣宗(~忱) Xuānzōng (Chén)	大　中(14) Dàzhōng	丁卯 Dīngmǎo	847
	开　元(29) Kāiyuán	癸丑 十二 Guǐchǒu	713	懿宗(~漼) Yìzōng (Cuǐ)	大　中 Dàzhōng	己卯 八 Jǐmǎo	859
	天　宝(15) Tiānbǎo	壬午 Rénwǔ	742		咸　通(15) Xiántōng	庚辰 十一 Gēngchén	860
肃宗(~亨) Sùzōng (Hēng)	至　德(3) Zhìdé	丙申 七 Bǐngshēn	756	僖宗(~儇) Xīzōng (Xuān)	咸　通 Xiántōng	癸巳 七 Guǐsì	873
	乾　元(3) Qiányuān	戊戌 二 Wùxū	758		乾　符(6) Qiánfú	甲午 十一 Jiǎwǔ	874
	上　元(2) Shàngyuán	庚子 闰四 Gēngzǐ	760		广　明(2) Guǎngmíng	庚子 Gēngzǐ	880
	－(1)	辛丑 九 Xīnchǒu	761		中　和(5) Zhōnghé	辛丑 七 Xīnchǒu	881
代宗(~豫) Dàizōng (Yù)	宝　应(2) Bǎoyīng	壬寅 四 Rényín	762		光　启(4) Guāngqǐ	乙巳 三 Yǐsì	885
	广　德(2) Guǎngdé	癸卯 七 Guǐmǎo	763		文　德(1) Wéndé	戊申 二 Wùshēn	888
	永　泰(2) Yǒngtài	乙巳 Yǐsì	765	昭宗(~晔) Zhāozōng (Yè)	龙　纪(1) Lóngjì	己酉 Jǐyǒu	889
	大　历(14) Dàlì	丙午 十一 Bǐngwǔ	766		大　顺(2) Dàshùn	庚戌 Gēngxū	890
德宗(~适) Dézōng (Kuò)	建　中(4) Jiànzhōng	庚申 Gēngshēn	780		景　福(2) Jǐngfú	壬子 Rénzǐ	892
	兴　元(1) Xīngyuán	甲子 Jiǎzǐ	784		乾　宁(5) Qiánníng	甲寅 Jiǎyín	894
	贞　元(21) Zhēnyuán	乙丑 Yǐchǒu	785		光　化(4) Guānghuà	戊午 八 Wùwǔ	898
顺宗(~诵) Shùnzōng (Sòng)	永　贞(1) Yǒngzhēn	乙酉 八 Yǐyǒu	805		天　复(4) Tiānfù	辛酉 四 Xīnyǒu	901
宪宗(~纯) Xiànzōng (Chún)	元　和(15) Yuánhé	丙戌 Bǐngxū	806		天　祐(4) Tiānyòu	甲子 闰四 Jiǎzǐ	904
穆宗(~恒) Mùzōng (Héng)	长　庆(4) Chángqìng	辛丑 Xīnchǒu	821	哀帝(~柷) Āidì (Chù)	天　祐 Tiānyòu	甲子 八 Jiǎzǐ	904

附录

五代 Piecu dinastiju laikmets:

(m.ē.907.g.–960.g.)

后梁 Vēlīnā Lian dinastija

(m.ē. 907.g.–923.g.)

太祖(朱晃,又名温、全忠) Tàizǔ (Zhūhuǎng, yòumíng Wēn、Quánzhōng)	开平(5) Kāipíng	丁卯 四 Dīngmǎo	907	贞明(7) Zhēnmíng	乙亥 十一 Yǐhài	915
				龙德(3) Lóngdé	辛巳 五 Xīnsì	921
	乾化(5) Qiánhuà	辛未 五 Xīnwèi	911			
末帝(~瑱) Mòdì (Zhèn)	乾化 Qiánhuà	癸酉 二 Guǐyǒu	913			

后唐 Vēlīnā Tan dinastija

(m.ē.923.g.–936.g.)

庄宗(李存勖) Zhuāngzōng (Lǐcúnxù)	同光(4) Tóngguāng	癸未 四 Guǐwèi	923	闵帝(~从厚) Mǐndì (Cónghòu)	应顺(1) Yīngshùn	甲午 Jiǎwǔ	934
明宗(~亶) Míngzōng (Dǎn)	天成(5) Tiānchéng	丙戌 四 Bǐngxū	926	末帝(~从珂) Mòdì (Cóngkē)	清泰(3) Qīngtài	甲午 四 Jiǎwǔ	934
	长兴(4) Chángxīng	庚寅 二 Gēngyín	930				

后晋 Vēlīnā Dzjiņ dinastija

(m.ē.936. g.–947.g.)

高祖(石敬瑭) Gāozǔ (Shíjìngtáng)	天福(9) Tiānfú	丙申 十一 Bǐngshēn	936		开运(4) Kāiyùn	甲辰 七 Jiǎchén	944
出帝(~重贵) Chūdì (Chóngguì)	天福* Tiānfú	壬寅 六 Rényín	942				

* 出帝即位未改元。

后汉 Vēlīnā Haņ dinastija

(m.ē.947.g.–950.g.)

高祖(刘暠,本名知远) Gāozǔ (Liúgǎo,běnmíng Zhīyuǎn)	天福* Tiānfú	丁未 二 Dīngwèi	947	隐帝(~承祐) Yǐndì (Chéngyòu)	乾祐** Qiányòu	戊申 二 Wùshēn	948
	乾祐(3) Qiányòu	戊申 Wùshēn	948				

* 后汉高祖即位,仍用后晋高祖年号,称天福十二年。
** 隐帝即位未改元。

附录

后周 Vēlīnā Džou dinastija

(m.ē.951.g.–960.g.)

太祖 (郭威) Tàizǔ (Guōwēi)	广顺 (3) Guǎngshùn	辛亥 Xīnhài	951	世宗 (柴荣) Shìzōng (Cháiróng)	显德 * Xiǎndé	甲寅 一 Jiǎyín	954
	显德 (7) Xiǎndé	甲寅 Jiǎyín	954	恭帝 (~宗训) Gōngdì (Zōngxùn)	显德 Xiǎndé	己未 六 Jǐwèi	959

* 世宗、恭帝都未改元。

宋 Sun dinastijas:

(m.ē.960.g.–1279.g.)

北宋 Ziemeļu Sun dinastija

(m.ē.960.g.–1127.g.)

太祖 (赵匡胤) Tàizǔ (Zhàokuāngyìn)	建隆 (4) Jiànlóng	庚申 Gēngshēn	960		康定 (2) Kāngdìng	庚辰 二 Gēngchén	1040
	乾德 (6) Qiándé	癸亥 十一 Guǐhài	963		庆历 (8) Qìnglì	辛巳 十一 Xīnsì	1041
	开宝 (9) Kāibǎo	戊辰 十一 Wùchén	968		皇祐 (6) Huángyòu	己丑 Jǐchǒu	1049
太宗 (~炅, 本名匡义, 又名光义) Tàizōng (Jiǒng, běnmíng Kuāngyì, yòumíng Guāngyì)	太平兴国 (9) Tàipíng xīng guó	丙子 十二 Bǐngzǐ	976		至和 (3) Zhìhé	甲午 三 Jiǎwǔ	1054
					嘉祐 (8) Jiāyòu	丙申 九 Bǐngshēn	1056
	雍熙 (4) Yōngxī	甲申 十一 Jiǎshēn	984	英宗 (~曙) Yīngzōng (Shǔ)	治平 (4) Zhìpíng	甲辰 Jiǎchén	1064
	端拱 (2) Duāngǒng	戊子 Wùzǐ	988	神宗 (~顼) Shénzōng (Xū)	熙宁 (10) Xīníng	戊申 Wùshēn	1068
	淳化 (5) Chúnhuà	庚寅 Gēngyín	990		元丰 (8) Yuánfēng	戊午 Wùwǔ	1078
	至道 (3) Zhìdào	乙未 Yǐwèi	995	哲宗 (~煦) Zhézōng (Xù)	元祐 (9) Yuányòu	丙寅 Bǐngyín	1086
真宗 (~恒) Zhēnzōng (Héng)	咸平 (6) Xiánpíng	戊戌 Wùxū	998		绍圣 (5) Shàoshèng	甲戌 四 Jiǎxū	1094
	景德 (4) Jǐngdé	甲辰 Jiǎchén	1004		元符 (3) Yuánfú	戊寅 六 Wùyín	1098
	大中祥符 (9) Dàzhōng xiángfú	戊申 Wùshēn	1008	徽宗 (~佶) Huīzōng (Jí)	建中靖国 (1) Jiànzhōng jìngguó	辛巳 Xīnsì	1101
	天禧 (5) Tiānxǐ	丁巳 Dīngsì	1017		崇宁 (5) Chóngníng	壬午 Rénwǔ	1102
	乾兴 (1) Qiánxīng	壬戌 Rénxū	1022		大观 (4) Dàguān	丁亥 Dīnghài	1107
仁宗 (~祯) Rénzōng (Zhēn)	天圣 (10) Tiānshèng	癸亥 Guǐhài	1023		政和 (8) Zhènghé	辛卯 Xīnmǎo	1111
	明道 (2) Míngdào	壬申 十一 Rénshēn	1032		重和 (2) Chónghé	戊戌 十一 Wùxū	1118
	景祐 (5) Jǐngyòu	甲戌 Jiǎxū	1034		宣和 (7) Xuānhé	己亥 二 Jǐhài	1119
	宝元 (3) Bǎoyuán	戊寅 十一 Wùyín	1038	钦宗 (~桓) Qīnzōng (Huán)	靖康 (2) Jìngkāng	丙午 Bǐngwǔ	1126

南宋 Dienvidu Sun dinastija

(m.ē.1127.g.–1279.g.)

高宗(赵构) Gāozōng (Zhàogòu)	建炎(4) Jiànyán	丁未 五 Dīngwèi	1127		绍定(6) Shàodìng	戊子 Wùzǐ	1228
	绍兴(32) Shàoxīng	辛亥 Xīnhài	1131		端平(3) Duānpíng	甲午 Jiǎwǔ	1234
孝宗(~昚) Xiàozōng (Shèn)	隆兴(2) Lóngxīng	癸未 Guǐwèi	1163		嘉熙(4) Jiāxī	丁酉 Dīngyǒu	1237
	乾道(9) Qiándào	乙酉 Yǐyǒu	1165		淳祐(12) Chúnyòu	辛丑 Xīnchǒu	1241
	淳熙(16) Chúnxī	甲午 Jiǎwǔ	1174		宝祐(6) Bǎoyòu	癸丑 Guǐchǒu	1253
光宗(~惇) Guāngzōng (Dūn)	绍熙(5) Shàoxī	庚戌 Gēngxū	1190		开庆(1) Kāiqìng	己未 Jǐwèi	1259
宁宗(~扩) Níngzōng (Kuò)	庆元(6) Qìngyuán	乙卯 Yǐmǎo	1195		景定(5) Jǐngdìng	庚申 Gēngshēn	1260
	嘉泰(4) Jiātài	辛酉 Xīnyǒu	1201	度宗(~禥) Dùzōng (Qí)	咸淳(10) Xiánchún	乙丑 Yǐchǒu	1265
	开禧(3) Kāixǐ	乙丑 Yǐchǒu	1205	恭帝(~㬎) Gōngdì (Xiǎn)	德祐(2) Déyòu	乙亥 Yǐhài	1275
	嘉定(17) Jiādìng	戊辰 Wùchén	1208	端宗(~昰) Duānzōng (Shì)	景炎(3) Jǐngyán	丙子 五 Bǐngzǐ	1276
理宗(~昀) Lǐzōng (Yún)	宝庆(3) Bǎoqìng	乙酉 Yǐyǒu	1225	帝昺(~昺) Dìbǐng (Bǐng)	祥兴(2) Xiángxīng	戊寅 五 Wùyín	1278

辽 [耶律氏] Liao dinastija

(Jeļu- dinastijas dibinātājs)

(m.ē.907.g.–1125.g.)

辽建国于907年，国号契丹，916年始建年号，938年
(一说947年)改国号为辽，983年复称契丹，1066年仍称辽。

太祖(耶律阿保机) Tàizǔ (Yēlǜ'ābǎojī)	–(10)	丁卯 Dīngmǎo	907	圣宗(~隆绪) Shèngzōng (Lóngxù)	乾亨 Qiánhēng	壬午 九 Rénwǔ	982
	神册(7) Shéncè	丙子 十二 Bǐngzǐ	916		统和(30) Tǒnghé	癸未 六 Guǐwèi	983
	天赞(5) Tiānzàn	壬午 二 Rénwǔ	922		开泰(10) Kāitài	壬子 十一 Rénzǐ	1012
	天显(13) Tiānxiǎn	丙戌 二 Bǐngxū	926		太平(11) Tàipíng	辛酉 十一 Xīnyǒu	1021
太宗(~德光) Tàizōng (Déguāng)	天显 Tiānxiǎn	丁亥 十一 Dīnghài	927	兴宗(~宗真) Xīngzōng (Zōngzhēn)	景福(2) Jǐngfú	辛未 六 Xīnwèi	1031
	会同(10) Huìtóng	戊戌 十一 Wùxū	938		重熙(24) Chóngxī	壬申 十一 Rénshēn	1032
	大同(1) Dàtóng	丁未 二 Dīngwèi	947	道宗(~洪基) Dàozōng (Hóngjī)	清宁(10) Qīngníng	乙未 八 Yǐwèi	1055
世宗(~阮) Shìzōng (Ruǎn)	天禄(5) Tiānlù	丁未 九 Dīngwèi	947		咸雍(10) Xiányōng	乙巳 Yǐsì	1065
穆宗(~璟) Mùzōng (Jǐng)	应历(19) Yìnglì	辛亥 九 Xīnhài	951		大(太)康(10) Dà(tài)kāng	乙卯 Yǐmǎo	1075
景宗(~贤) Jǐngzōng (Xián)	保宁(11) Bǎoníng	己巳 二 Jǐsì	969		大安(10) Dà'ān	乙丑 Yǐchǒu	1085
	乾亨(5) Qiánhēng	己卯 十一 Jǐmǎo	979		寿昌(隆)(7) Shòuchāng (lóng)	乙亥 Yǐhài	1095

天祚帝 (~ 延禧) Tiānzuòdì (Yánxī)	乾　统 (10) Qiántǒng	辛巳 二 Xīnsì	1101		保　大 (5) Bǎodà	辛丑 Xīnchǒu	1121
	天　庆 (10) Tiānqìng	辛卯 Xīnmǎo	1111				

金 [完颜氏] Dzjiņ dinastija

(m.ē.1115.g.–1234.g.)

太祖 (完颜旻, 本名阿骨打) Tàizǔ (Wānyánmín, běnmíng Āgǔdǎ)	收　国 (2) Shōuguó	乙未 Yǐwèi	1115		承　安 (5) Chéng'ān	丙辰 十一 Bǐngchén	1196
	天　辅 (7) Tiānfǔ	丁酉 Dīngyǒu	1117		泰　和 (8) Tàihé	辛酉 Xīnyǒu	1201
太宗 (~ 晟) Tàizōng (Shèng)	天　会 (15) Tiānhuì	癸卯 九 Guǐmǎo	1123	卫绍王 (~ 永济) Wèishàowáng (Yǒngjì)	大　安 (3) Dà'ān	己巳 Jǐsì	1209
熙宗 (~ 亶) Xīzōng (Dǎn)	天　会 * Tiānhuì	乙卯 一 Yǐmǎo	1135		崇　庆 (2) Chóngqìng	壬申 Rénshēn	1212
	天　眷 (3) Tiānjuàn	戊午 Wùwǔ	1138		至　宁 (1) Zhìníng	癸酉 五 Guǐyǒu	1213
	皇　统 (9) Huángtǒng	辛酉 Xīnyǒu	1141	宣宗 (~ 珣) Xuānzōng (Xún)	贞　祐 (5) Zhēnyòu	癸酉 九 Guǐyǒu	1213
海陵王 (~ 亮) Hǎilíngwáng (Liàng)	天　德 (5) Tiāndé	己巳 十二 Jǐsì	1149		兴　定 (6) Xīngdìng	丁丑 九 Dīngchǒu	1217
	贞　元 (4) Zhēnyuán	癸酉 三 Guǐyǒu	1153		元　光 (2) Yuánguāng	壬午 八 Rénwǔ	1222
	正　隆 (6) Zhènglóng	丙子 二 Bǐngzǐ	1156	哀宗 (~ 守绪) Āizōng (Shǒuxù)	正　大 (9) Zhèngdà	甲申 Jiǎshēn	1224
世宗 (~ 雍) Shìzōng (Yōng)	大　定 (29) Dàdìng	辛巳 十 Xīnsì	1161		开　兴 (1) Kāixīng	壬辰 一 Rénchén	1232
章宗 (~ 璟) Zhāngzōng (Jǐng)	明　昌 (7) Míngchāng	庚戌 Gēngxū	1190		天　兴 (3) Tiānxīng	壬辰 四 Rénchén	1232

* 熙宗即位未改元。

元 [孛儿只斤氏] Juaņ dinastija

(Juaņ dinastijas dibinātājs-Bordžigins Temučins)

(Čingishana īstais uzvārds)

(m.ē.1206.g.–1368.g.)

蒙古孛儿只斤铁木真于1206年建国。
1271年忽必烈定国号为元，1279年灭南宋。

太祖 (孛儿只斤 铁木真)(成吉思汗) Tàizǔ (Bó'érzhǐjīn tiěmùzhēn) (Chéngjísīhán)	– (22)	丙寅 Bǐngyín	1206	乃马真后 (称制) Nǎimǎzhēnhòu (Chēngzhì)	– (5)	壬寅 Rényín	1242
拖雷 (监国) Tuōléi (Jiānguó)	– (1)	戊子 Wùzǐ	1228	定宗 (~ 贵由) Dìngzōng (Guìyǒu)	– (3)	丙午 七 Bǐngwǔ	1246
太宗 (~ 窝阔台) Tàizōng (Wōkuòtái)	– (13)	己丑 Jǐchǒu	1229	海迷失后 (称制) Hǎimíshīhòu (Chēngzhì)	– (3)	己酉 三 Jǐyǒu	1249

附录

宪宗(~蒙哥) Xiànzōng (Měnggē)	-(9)	辛亥 六 Xīnhài	1251	天顺帝(~阿速吉八) Tiānshùndì (Āsùjíbā)	天 顺(1) Tiānshùn	戊辰 九 Wùchén	1328
世祖(~忽必烈) Shìzǔ (Hūbìliè)	中 统(5) Zhōngtǒng	庚申 五 Gēngshēn	1260	文宗(~图帖睦尔) Wénzōng (Tútiēmù'ěr)	天 历(3) Tiānlì	戊辰 九 Wùchén	1328
	至 元(31) Zhìyuán	甲子 八 Jiǎzǐ	1264	明宗(~和世瑓) Míngzōng (Héshìlà)		己巳 Jǐsì	1329
成宗(~铁穆耳) Chéngzōng (Tiěmù'ěr)	元 贞(3) Yuánzhēn	乙未 Yǐwèi	1295		至 顺(4) Zhìshùn	庚午 五 Gēngwǔ	1330
	大 德(11) Dàdé	丁酉 三 Dīngyǒu	1297	宁宗(~懿璘质班) Níngzōng (Yìlínzhìbān)	至 顺 Zhìshùn	壬申 十 Rénshēn	1332
武宗(~海山) Wǔzōng (Hǎishān)	至 大(4) Zhìdà	戊申 Wùshēn	1308	顺帝(~妥懽帖睦尔) Shùndì (Tuǒhuāntiěmù'ěr)	至 顺 Zhìshùn	癸酉 六 Guǐyǒu	1333
仁宗(~爱育黎拔力八达) Rénzōng (Àiyùlíbálìbādá)	皇 庆(2) Huángqìng	壬子 Rénzǐ	1312		元 统(3) Yuántǒng	癸酉 十 Guǐyǒu	1333
	延 祐(7) Yányòu	甲寅 Jiǎyín	1314		(后)至元(6) (Hòu) Zhìyuán	乙亥 十一 Yǐhài	1335
英宗(~硕德八剌) Yīngzōng (Shuòdébālà)	至 治(3) Zhìzhì	辛酉 Xīnyǒu	1321				
泰定帝 (~也孙铁木儿) Tàidìngdì (Yěsūntiěmù'ér)	泰 定(5) Tàidìng	甲子 Jiǎzǐ	1324		至 正(28) Zhìzhèng	辛巳 Xīnsì	1341
	致 和(1) Zhìhé	戊辰 二 Wùchén	1328				

明 Min dinastija

(m.ē.1368.g.–1644.g.)

太祖(朱元璋) Tàizǔ (Zhūyuánzhāng)	洪 武(31) Hóngwǔ	戊申 Wùshēn	1368	孝宗(~祐樘) Xiàozōng (Yòuchēng)	弘 治(18) Hóngzhì	戊申 Wùshēn	1488
惠帝(~允炆) Huìdì (Yǔnwén)	建 文(4)* Jiànwén	己卯 Jǐmǎo	1399	武宗(~厚照) Wǔzōng (Hòuzhào)	正 德(16) Zhèngdé	丙寅 Bǐngyín	1506
成祖(~棣) Chéngzǔ(Dì)	永 乐(22) Yǒnglè	癸未 Guǐwèi	1403	世宗(~厚熜) Shìzōng (Hòucōng)	嘉 靖(45) Jiājìng	壬午 Rénwǔ	1522
仁宗(~高炽) Rénzōng (Gāochì)	洪 熙(1) Hóngxī	乙巳 Yǐsì	1425	穆宗(~载垕) Mùzōng (Zǎihòu)	隆 庆(6) Lóngqìng	丁卯 Dīngmǎo	1567
宣宗(~瞻基) Xuānzōng (Zhānjī)	宣 德(10) Xuāndé	丙午 Bǐngwǔ	1426	神宗(~翊钧) Shénzōng (Yìjūn)	万 历(48) Wànlì	癸酉 Guǐyǒu	1573
英宗(~祁镇) Yīngzōng (Qízhèn)	正 统(14) Zhèngtǒng	丙辰 Bǐngchén	1436	光宗(~常洛) Guāngzōng(Chángluò)	泰 昌(1) Tàichāng	庚申 八 Gēngshēn	1620
代宗(~祁钰)(景帝) Dàizōng (Qíyù) (Jǐngdì)	景 泰(8) Jǐngtài	庚午 Gēngwǔ	1450	熹宗(~由校) Xīzōng (Yóuxiào)	天 启(7) Tiānqǐ	辛酉 Xīnyǒu	1621
英宗(~祁镇) Yīngzōng (Qízhèn)	天 顺(8) Tiānshùn	丁丑 一 Dīngchǒu	1457	思宗(~由检) Sīzōng (Yóujiǎn)	崇 祯(17) Chóngzhēn	戊辰 Wùchén	1628
宪宗(~见深) Xiànzōng (Jiànshēn)	成 化(23) Chénghuà	乙酉 Yǐyǒu	1465				

* 建文4年时成祖废除建文年号，改为洪武35年。

清 [爱新觉罗氏] Cjin dinastija
(Cjiņ dinastijas dibinātājs - Aisjiņgioro))

(Nurhaci īstais uzvārds)

(m.ē.1616.g.–1911.g.)

太祖(爱新觉罗·努尔哈赤) Tàizǔ (Àixīnjuéluō·nǔ'ěrhāchì)	天 命(11) Tiānmìng	丙辰 Bǐngchén	1616	仁宗(~颙琰) Rēnzōng (Yōngyǎn)	嘉 庆(25) Jiāqìng	丙辰 Bǐngchén	1796
太宗(~皇太极) Tàizōng (Huángtàijí)	天 聪(10) Tiāncōng	丁卯 Dīngmǎo	1627	宣宗(~旻宁) Xuānzōng (Mínníng)	道 光(30) Dàoguāng	辛巳 Xīnsì	1821
	崇 德(8) Chóngdé	丙子 四 Bǐngzǐ	1636	文宗(~奕詝) Wénzōng (Yìzhǔ)	咸 丰(11) Xiánfēng	辛亥 Xīnhài	1851
世祖(~福临) Shìzǔ (Fúlín)	顺 治(18) Shùnzhì	甲申 Jiǎshēn	1644	穆宗(~载淳) Mùzōng (Zǎichún)	同 治(13) Tōngzhì	壬戌 Rēnxū	1862
圣祖(~玄烨) Shèngzǔ (Xuányè)	康 熙(61) Kāngxī	壬寅 Rényín	1662	德宗(~载湉) Dézōng (Zǎitián)	光 绪(34) Guāngxù	乙亥 Yǐhài	1875
世宗(~胤禛) Shìzōng (Yìnzhēn)	雍 正(13) Yōngzhèng	癸卯 Guǐmǎo	1723	~溥仪 (Pǔyí)	宣 统(3) Xuāntǒng	己酉 Jǐyǒu	1909
高宗(~弘历) Gāozōng (Hónglì)	乾 隆(60) Qiánlóng	丙辰 Bǐngchén	1736				

中华民国 Ķīnas Republika

(m.ē.1912.g.–1949.g.)

中华民国 (38) Zhōnghuá Mínguó	壬 子 Rénzǐ	1912			

中华人民共和国1949年10月1日成立
1949 g. 1.oktobrī tika nodibināta
Ķīnas Tautas Republika

附录

3. 亲属关系

(Qīnshǔ Guānxì)

Ķīniešu radniecības saites

1.赵新的家 (Zhào Xīn de Jiā)
Džao Sjiņ(a) dzimta

曾祖辈 zēngzǔbèi ***(tēva)* vecvectēva paaudze**

- 曾祖母 zēngzǔmǔ *(tēva)* vecvecmāte * 曾祖父 zēngzǔfù *(tēva)* vecvectēvs

(外)祖辈 (wài)zǔbèi **vectēva un vecmātes paaudze**

- 姑祖母 gūzǔmǔ vectēva māsa
- 伯(叔) 祖母 bó(shū)zǔmǔ vectēva vecākā/jaunākā brāļa sieva * 伯(叔) 祖父 bó(shū)zǔfù vectēva vecākais jaunākā brālis
- 祖父(爷爷) zǔfù(yé·ye) vectēvs * 祖母(奶奶) zǔmǔ(nǎi·nai) vecmāte
- 外祖父(姥爷，外公) wàizǔfù (lǎo·ye,wàigōng) vectēvs*(pa mātes līniju)* * 外祖母 (姥姥，外婆) wàizǔmǔ (lǎo·lao, wàipó) vecmāte*(pa mātes līniju)*

父母辈 fùmǔbèi **tēva un mātes paaudze**

- 姑父 gūfù tēva māsas vīrs * 姑母 gūmǔ tēva māsa
- 伯(婶)母 bó(shěn)mǔ tēva vecākā /jaunākā brāļa sieva * 伯(叔)父 bó(shū)fù tēva vecākais /jaunākā brālis
- 父亲(爸爸) fùqīn(bà·ba) tēvs * 母亲(妈妈) mǔqīn (mā·ma) māte
- 舅父 jiùfù mātes brāļa * 舅母 jiùmǔ mātes brāļa sieva
- 姨母 yímǔ mātes māsa * 姨父 yí·fu mātes māsas vīrs

同辈 tóngbèi **vienaudžu paaudze**

- 表兄(弟) biǎoxiōng(dì) vecākais *(jaunākais)* brālēns *(no mātes/ tēva puses)*
- 表姐(妹) biǎojiě(mèi) vecākā *(jaunākā)* māsīca *(no mātes/ tēva puses)*
- 堂姐(妹) tángjiě(mèi) vecākā *(jaunākā)* māsīca *(no tēva puses)*
- 堂兄(弟) tángxiōng(dì) vecākais *(jaunākais)* brālēns *(no tēva puses)*
- 姐(妹)夫 jiě(mèi)·fu vecākās *(jaunākās)* māsas vīrs * 姐(妹) jiě(mèi) vecākā *(jaunākā)* māsas
- 嫂(弟媳) sǎo(dìxí) vecākā *(jaunākā)* brāļa sieva * 兄(弟) xiōngdì vecākais *(jaunākais)* brāļi
- **赵新** zhàoxīn * 妻子 qī·zi sieva
- 表兄(弟) biǎoxiōng(dì) vecākais *(jaunākais)* brālēns *(no mātes puses)*
- 表姐(妹) biǎojiě(mèi) vecākā *(jaunākā)* masīca *(no mātes puses)*
- 表兄(弟) biǎoxiōng(dì) vecākais *(jaunākais)* brālēns *(no mātes puses)*
- 表姐(妹) biǎojiě(mèi) vecākā *(jaunākā)* māsīca *(no mātes puses)*

子女辈 zǐnǚbèi **dēlu un meitu paaudze**

- 外甥女 wài shengnǚ māsas meita
- 外甥 wài sheng māsas dēls
- 侄女 zhínǚ brāļa meita
- 侄子 zhí·zi brāļa dēls
- 儿媳 érxí dēla sieva vedekla * 儿子 ér·zi dēls
- 女儿 nǚ'ér meita * 女婿 nǚ·xu meitas vīrs znots

(外)孙辈
(wài)sūnbèi
mazbērnu paaudze

孙女婿 sūnnǚ·xu mazmeitas vīrs * 孙女 sūnnǚ mazmeita

孙子 sūn·zi mazdēls * 孙媳 sūnxí mazdēla sieva

外孙 wàisūn mazdēls *(meitas dēls)*

外孙女 wàisūnnǚ mazmeita *(meitas meita)*

(外)曾孙辈
(wài)zēngsūnbèi
mazmazbērnu paaudze

曾孙 zēngsūn mazmazdēls

曾孙女 zēngsūnnǚ mazmazmeita

2.妻子的家 (Qī·zi de Jiā)
sievas ģimene

岳父 yuèfù sievas tēvs * 岳母 yuèmǔ sievas māte

内姐(妹)夫 nèijiě(mèi)·fu vecākās*(jaunākās)* sievas māsas vīrs * 内姐(妹) nèijiě(mèi) vecākā*(jaunākā)* sievas māsa

- 姨外甥 yíwài·sheng sievas brāļa dēls
- 姨外甥女 yíwài·shengnǚ sievas brāļa meita

赵新 zhàoxīn * 妻子 qī·zi sieva

内兄(弟) nèixiōng(dì) vecākais*(jaunākais)* sievas brālis * 内嫂(弟妹) nèisǎo(dìmèi) sievas vecākā*(jaunākā)* brāļa sieva

- 内侄 nèizhí sievas māsas dēls
- 内侄女 nèizhínǚ sievas māsas meita

附录

4. 中国各民族

(Zhōngguó Gè Mínzú)

Ķīnā dzīvojošās tautas

中 文 (zhōngwén) ķīniešu valodā	汉语拼音 (hànyǔ pīnyīn) transkripcija	拉 文 (lāwén) latviešu valodā	中 文 (zhōngwén) ķīniešu valodā	汉语拼音 (hànyǔ pīnyīn) transkripcija	拉 文 (lāwén) latviešu valodā
阿昌族	āchāngzú	ačan(i)	傈僳族	lìsùzú	lisu
白族	báizú	bai	珞巴族	luòbāzú	luoba
保安族	bǎo'ānzú	baoaņ(i)	满族	mǎnzú	maņdžūri
布朗族	bùlǎngzú	bulan(i)	毛南族	máonánzú	maoaņ(i)
布依族	bùyīzú	buji	门巴族	ménbāzú	meņba
朝鲜族	cháoxiǎnzú	korejieši	蒙古族	měnggǔzú	mongoļi
达斡尔族	dáwò'ěrzú	dauri	苗族	miáozú	miao
傣族	dǎizú	dai	仫佬族	mùlǎozú	mulao
德昂族	dé'ángzú	dean(i)	纳西族	nàxīzú	nasji
东乡族	dōngxiāngzú	dunsjan(i)	怒族	nùzú	nu
侗族	dòngzú	dun(i)	普米族	pǔmǐzú	pumi
独龙族	dúlóngzú	dulun(i)	羌族	qiāngzú	cjan(i)
俄罗斯族	éluósīzú	krievi	撒拉族	sālāzú	sala
鄂伦春族	èlúnchūnzú	oročoni	畲族	shēzú	še
鄂温克族	èwēnkèzú	evenki	水族	shuǐzú	šui
高山族	gāoshānzú	gaošaņ(i)	塔吉克族	tǎjíkèzú	tadžiki
仡佬族	gēlǎozú	gelao	塔塔尔族	tǎtǎ'ěrzú	tatāri
哈尼族	hānízú	hani	土家族	tǔjiāzú	tudzjia
哈萨克族	hāsàkèzú	kazahi	土族	tǔzú	tu
汉族	hànzú	haņ(i)	佤族	wǎzú	va
赫哲族	hèzhézú	hedže	维吾尔族	wéiwú'ěrzú	uiguri
回族	huízú	hui	乌孜别克族	wūzībiékèzú	uzbeki
基诺族	jīnuòzú	dzjinuo	锡伯族	xībózú	sjibo
京族	jīngzú	dzjin(i)	瑶族	yáozú	jao
景颇族	jǐngpōzú	dzjinpo	彝族	yízú	ji
柯尔克孜族	kē'ěrkèzīzú	kirgīzi	裕固族	yùgùzú	jugu
拉祜族	lāhùzú	lahu	藏族	zàngzú	tibetieši
黎族	lízú	li	壮族	zhuàngzú	džuan(i)

5. 二十四节气

(Èrshísì Jié·qì)

Lunārā kalendāra lauksaimniecības gada 24 sezonas

	节气名、序 jié·qìmíng、xù **sezonasnosaukumssaules** *sezonu secība*	太阳到达黄经(度) tàiyáng dàodá huángjīng(dù) **stāvoklis ekliptikā**	节气的公历日期 jié·qì de gōnglì rìqī **datums pēc saules kalendāra**
春季 **(chūnjì)** pavasaris	1. 立春 (lìchūn) pavasara iestāšanās	315°	4.vai 5 februārī
	2. 雨水 (yǔshuǐ) lietus sezonas sākums	330°	19.vai 20 februārī
	3. 惊蛰 (jīngzhé) kukaiņu atmošanās	345°	6.vai 5 martā
	4. 春分 (chūnfēn) pavasara ekvinokcija	0°	21.vai 20 martā
	5. 清明 (qīngmíng) skaidrās un gaišās dienas	15°	5.vai 6 aprilī
	6. 谷雨 (gǔyǔ) graudu lieti	30°	20.vai 21 aprilī
夏季 **(xiàjì)** vasara	7. 立夏 (lìxià) vasaras iestāšanās	45°	6.vai 5 maijā
	8. 小满 (xiǎomǎn) mazā pārticība	60°	21.vai 22 maijā
	9. 芒种 (mángzhòng) labības vārpošanās	75°	6.vai 7 jūnijā
	10. 夏至 (xiàzhì) vasaras saulgrieži	90°	22. vai 21 junijā
	11. 小暑 (xiǎoshǔ) mazais karstums	105°	7.vai 8 jūlijā
	12. 大暑 (dàshǔ) lielais karstums	120°	23.vai 24 jūlijā
秋季 **(qiūjì)** rudens	13. 立秋 (lìqiū) rudens iestāšanās	135°	8.vai 7 augustā
	14. 处暑 (chǔshǔ) karstuma mazināšanās	150°	23.vai 24 augustā
	15. 白露 (báilù) baltā rasa	165°	8.vai 7 septembrī
	16. 秋分 (qiūfēn) rudens ekvinokcija	180°	23.vai 24 septembrī
	17. 寒露 (hánlù) aukstā rasa	195°	8.vai 9 oktobrī
	18. 霜降 (shuāngjiàng) sarma	210°	24.vai 23 oktobrī
冬季 **(dōngjì)** ziema	19. 立冬 (lìdōng) ziemas iestāšanās	225°	8.vai 7 novemrī
	20. 小雪 (xiǎoxuě) mazais sniegs	240°	23.vai 22 novembrī
	21. 大雪 (dàxuě) lielais sniegs	255°	7.vai 8 decembrī
	22. 冬至 (dōngzhì) ziemas saulgrieži	270°	22.vai 23 decembrī
	23. 小寒 (xiǎohán) mazais sals	285°	6.vai 5 janvārī
	24. 大寒 (dàhán) lielais sals	300°	20.vai 21 janvārī

6. 甲子纪年

(Jiǎzǐ Jìnián)

(Tradicionālā ķīniešu hronoloģija)

Gadu skaitīšana sešdesmit gadu cikla ietvaros

60年顺序 (60 nián shùnxù) **attiecīgā gada secība ciklā**	1	2	3	4	5
干支名称 (gānzhī míngchēng) **debesu celma un zemes zara savienojums**	甲 子 debesu celms1 zemes zars1	乙 丑 debesu celms2 zemes zars2	丙 寅 debesu celms3 zemes zars3	丁 卯 debesu celms4 zemes zars4	戊 辰 debesu celms5 zemes zars5
拼音(pīnyīn) **zīmju izruna ķīniešu valodā**	jiǎzǐ	yǐchǒu	bǐngyín	dīngmǎo	wùchén
公历纪年(gōnglì jìnián) **attiecīgais gads pēc solārā kalendāra**	1924 1984	1925 1985	1926 1986	1927 1987	1928 1988
60年顺序 (60 nián shùnxù) **attiecīgā gada secība ciklā**	13	14	15	16	17
干支名称 (gānzhī míngchēng) **debesu celma un zemes zara savienojums**	丙 子 debesu celms3 zemes zars1	丁 丑 debesu celms4 zemes zars2	戊 寅 debesu celms5 zemes zars3	己 卯 debesu celms6 zemes zars4	庚 辰 debesu celms7 zemes zars5
拼音(pīnyīn) **zīmju izruna ķīniesu valodā**	bǐngzǐ	dīngchǒu	wùyín	jǐmǎo	gēngchén
公历纪年 (gōnglì jìnián) **attiecīgais gads pēc solārā kalendāra**	1936 1996	1937 1997	1938 1998	1939 1999	1940 2000
60年顺序(60 nián shùnxù) **attiecīgā gada secība ciklā**	25	26	27	28	29
干支名称 (gānzhī míngchēng) **debesu celma un zemes zara savienojums**	戊 子 debesu celms5 zemes zars1	己 丑 debesu celms6 zemes zars2	庚 寅 debesu celms7 zemes zars3	辛 卯 debesu celms8 zemes zars4	壬 辰 debesu celms9 zemes zars5
拼音 (pīnyīn) **zīmju izruna ķīniešu valodā**	wùzǐ	jǐchǒu	gēngyín	xīnmǎo	rénchén
公历纪年 (gōnglì jìnián) **atbilstošais gads pēc solārā kalendāra**	1948 2008	1949 2009	1950 2010	1951 2011	1952 2012
60年顺序 (60 nián shùnxù) **attiecīgā gada secība ciklā**	37	38	39	40	41
干支名称 (gānzhī míngchēng) **debesu celma un zemes zara savienojums**	庚 子 debesu celms7 zemes zars1	辛 丑 debesu celms8 zemes zars2	壬 寅 debesu celms9 zemes zars3	癸 卯 debesu celms10 zemes zars4	甲 辰 debesu celms1 zemes zars5
拼音 (pīnyīn) **zīmju izruna ķīniešu valodā**	gēngzǐ	xīnchǒu	rényín	guǐmǎo	jiǎchén
公历纪年 (gōnglì jìnián) **atbilstošais gads pēc solārā kalendāra**	1960 2020	1961 2021	1962 2022	1963 2023	1964 2024
60年顺序 (60 nián shùnxù) **attiecīgā gada secība ciklā**	49	50	51	52	53
干支名称 (gānzhī míngchēng) **debesu celma un zemes zara savienojums**	壬 子 debesu celms9 zemes zars1	癸 丑 debesu celms10 zemes zars2	甲 寅 debesu celms1 zemes zars3	乙 卯 debesu celms2 zemes zars4	丙 辰 debesu celms3 zemes zars5
拼音 (pīnyīn) **zīmju izruna ķīniešu valodā**	rénzǐ	guǐchǒu	jiǎyín	yǐmǎo	bǐngchén
公历纪年 (gōnglì jìnián) **atbilstošais gads pēc solārā kalendāra**	1972 2032	1973 2033	1974 2034	1975 2035	1976 2036
生肖 (shēngxiào) **simboliskais dzīvnieks**	鼠 (shǔ) **žurka**	牛 (niú) **vērsis**	虎 (hǔ) **tīģeris**	兔 (tù) **zaķis**	龙 (lóng) **pūķis**

Gadu skaitīšana sešdesmitgadīgā cikla ietvaros

(turpinājums)

6	7	8	9	10	11	12
己 巳 debesu celms6 zemes zars6	庚 午 debesu celms7 zemes zars7	辛 未 debesu celms8 zemes zars8	壬 申 debesu celms9 zemes zars9	癸 酉 debesu celms10 zemes zars10	甲 戌 debesu celms1 zemes zars11	乙 亥 debesu celms2 zemes zars12
jǐsì	gēngwǔ	xīnwèi	rénshēn	guǐyǒu	jiǎxū	yǐhài
1929 1989	1930 1990	1931 1991	1932 1992	1933 1993	1934 1994	1935 1995
18	19	20	21	22	23	24
辛 巳 debesu celms8 zemes zars6	壬 午 debesu celms9 zemes zars7	癸 未 debesu celms10 zemes zars8	甲 申 debesu celms1 zemes zars9	乙 酉 debesu celms2 zemes zars10	丙 戌 debesu celms3 zemes zars11	丁 亥 debesu celms4 zemes zars12
xīnsì	rénwǔ	guǐwèi	jiǎshēn	yǐyǒu	bǐngxū	dīnghài
1941 2001	1942 2002	1943 2003	1944 2004	1945 2005	1946 2006	1947 2007
30	31	32	33	34	35	36
癸 巳 debesu celms10 zemes zars6	甲 午 debesu celms1 zenes zars7	乙 未 debesu celms2 zemes zars8	丙 申 debesu celms3 zemes zars9	丁 酉 debesu celms4 zemes zars10	戊 戌 debesu celms5 zemes zars11	己 亥 debesu celms6 zemes zars12
guǐsì	jiǎwǔ	yǐwèi	bǐngshēn	dīngyǒu	wùxū	jǐhài
1953 2013	1954 2014	1955 2015	1956 2016	1957 2017	1958 2018	1959 2019
42	43	44	45	46	47	48
乙 巳 debesu celms 2 zemes zars 6	丙 午 debesu celms 3 zemes zars 7	丁 未 debesu celms 4 zemes zars 8	戊 申 debesu celms 5 zemes zars 9	己 酉 debesu celms 6 zemes zars 10	庚 戌 debesu celms 7 zemes zars 11	辛 亥 debesu celms 8 zemes zars 12
yǐsì	bǐngwǔ	dīngwèi	wùshēn	jǐyǒu	gēngxū	xīnhài
1965 2025	1966 2026	1967 2027	1968 2028	1969 2029	1970 2030	1971 2031
54	55	56	57	58	59	60
丁 巳 debesu celms 4 zemes zars 6	戊 午 debesu celms 5 zemes zars 7	己 未 debesu celms 6 zemes zars 8	庚 申 debesu celms 7 zemes zars 9	辛 酉 debesu celms 8 zemes zars 10	壬 戌 debesu celms 9 zemes zars 11	癸 亥 debesu celms 10 zemes zars 12
dīngsì	wùwǔ	jǐwèi	gēngshēn	xīnyǒu	rénxū	guǐhài
1977 2037	1978 2038	1979 2039	1980 2040	1981 2041	1982 2042	1983 2043
蛇 (shé) **čūska**	马 (mǎ) **zirgs**	羊 (yáng) **auns**	猴 (hóu) **pērtiķis**	鸡 (jī) **gailis**	狗 (gǒu) **suns**	猪 (zhū) **cūka**

Tradicionālajā kīniešu hronoloģijā izveidošanā
60 gadu cikla tabula

	甲 jiǎ Debesu celms 1	乙 yǐ Debesu celms 2	丙 bǐng Debesu celms 3	丁 dīng Debesu celms 4	戊 wù Debesu celms 5	己 jǐ Debesu celms 6	庚 gēng Debesu celms 7	辛 xīn Debesu celms 8	壬 rén Debesu celms 9	癸 guǐ Debesu celms 10
子 zǐ Zemes zars 1	1		13		25		37		49	
丑 chǒu Zemes zars 2		2		14		26		38		50
寅 yín Zemes zars 3	51		3		15		27		39	
卯 mǎo Zemes zars 4		52		4		16		28		40
辰 chén Zemes zars 5	41		53		5		17		29	
巳 sì Zemes zars 6		42		54		6		18		30
午 wǔ Zemes zars 7	31		43		55		7		19	
未 wèi Zemes zars 8		32		44		56		8		20
申 shēn Zemes zars 9	21		33		45		57		9	
酉 yǒu Zemes zars 10		22		34		46		58		10
戌 xū Zemes zars 11	11		23		35		47		59	
亥 hài Zemes zars 12		12		24		36		48		60

Četru 60 gadu ciklu tabula 1804-2043.g.g.

鼠 žurka	甲 1804 1864 子 1924 1984	丙 1816 1876 子 1936 1996	戊 1828 1888 子 1948 2008	庚 1840 1900 子 1960 2020	壬 1852 1912 子 1972 2032
牛 vērsis	乙 1805 1865 丑 1925 1985	丁 1817 1877 丑 1937 1997	己 1829 1889 丑 1949 2009	辛 1841 1901 丑 1961 2021	癸 1853 1913 丑 1973 2033
虎 tīģeris	丙 1806 1866 寅 1926 1986	戊 1818 1878 寅 1938 1998	庚 1830 1890 寅 1950 2010	壬 1842 1902 寅 1962 2022	甲 1854 1914 寅 1974 2034
兔 zaķis	丁 1807 1867 卯 1927 1987	己 1819 1879 卯 1939 1999	辛 1831 1891 卯 1951 2011	癸 1843 1903 卯 1963 2023	乙 1855 1915 卯 1975 2035
龙 pūķis	戊 1808 1868 辰 1928 1988	庚 1820 1880 辰 1940 2000	壬 1832 1892 辰 1952 2012	甲 1844 1904 辰 1964 2024	丙 1856 1916 辰 1976 2036
蛇 čūska	己 1809 1869 巳 1929 1989	辛 1821 1881 巳 1941 2001	癸 1833 1893 巳 1953 2013	乙 1845 1905 巳 1965 2025	丁 1857 1917 巳 1977 2037
马 zirgs	庚 1810 1870 午 1930 1990	壬 1822 1882 午 1942 2002	甲 1834 1894 午 1954 2014	丙 1846 1906 午 1966 2026	戊 1858 1918 午 1978 2038
羊 auns	辛 1811 1871 未 1931 1991	癸 1823 1883 未 1943 2003	乙 1835 1895 未 1955 2015	丁 1847 1907 未 1967 2027	己 1859 1919 未 1979 2039
猴 pērtiķis	壬 1812 1872 申 1932 1992	甲 1824 1884 申 1944 2004	丙 1836 1896 申 1956 2016	戊 1848 1908 申 1968 2028	庚 1860 1920 申 1980 2040
鸡 gailis	癸 1813 1873 酉 1933 1993	乙 1825 1885 酉 1945 2005	丁 1837 1897 酉 1957 2017	己 1849 1909 酉 1969 2029	辛 1861 1921 酉 1981 2041
狗 suns	甲 1814 1874 戌 1934 1994	丙 1826 1886 戌 1946 2006	戊 1838 1898 戌 1958 2018	庚 1850 1910 戌 1970 2030	壬 1862 1922 戌 1982 2042
猪 cūka	乙 1815 1875 亥 1935 1995	丁 1827 1887 亥 1947 2007	己 1839 1899 亥 1959 2019	辛 1851 1911 亥 1971 2031	癸 1863 1923 亥 1983 2043

7. 天干地支

(Tiāngān Dìzhī)

Debesu celmi un zemes zari

(Ķīniešu hronoloģijā laika skaitīšanai izmantotās Desmit zīmju un Divpadsmit zīmju ciklu cikliskās zīmes)

Debesu celmi

(Desmit zīmju cikla cikliskās zīmes)

天干 (tiāngān) **Debesu celmi**	相应元素 (xiāngyìng yuánsù) **atbilstošais elements**	相应星宿 (xiāngyìng xīngxiù) **atbilstošā zvaigzne**
甲(jiǎ) Debesu celms 1	木(mù) koks	木星(mùxīng) Jupīters
乙(yǐ) Debesu celms 2		
丙(bǐng) Debesu celms 3	火(huǒ) uguns	火星(huǒxīng) Marss
丁(dīng) Debesu celms 4		
戊(wù) Debesu celms 5	土(tǔ) zeme	土星(tǔxīng) Saturns
己(jǐ) Debesu celms 6		
庚(gēng) Debesu celms 7	金(jīn) metāls	金星(jīnxīng) Venēra
辛(xīn) Debesu celms 8		
壬(rén) Debesu celms 9	水(shuǐ) ūdens	水星(shuǐxīng) Merkūrs
癸(guǐ) Debesu celms 10		

Zemes zari

(Divpadsmit zīmju cikla cikliskās zīmes)

地支 (dìzhī) **Zemes zari**	生肖 (shēngxiào) **simboliskais dzīvnieks**	相应时间 (xiāngyìng shíjiān) **atbilstošā diennakts stunda**
子 (zǐ) Zemes zars 1	鼠 (shǔ) žurka	23:00 – 1:00
丑 (chǒu) Zemes zars 2	牛 (niú) vērsis	1:00 – 3:00
寅 (yín) Zemes zars 3	虎 (hǔ) tīģeris	3:00 – 5:00
卯 (mǎo) Zemes zars 4	兔 (tù) zaķis	5:00 – 7:00
辰 (chén) Zemes zars 5	龙 (lóng) pūķis	7:00 – 9:00
巳 (sì) Zemes zars 6	蛇 (shé) čūska	9:00 –11:00
午 (wǔ) Zemes zars 7	马 (mǎ) zirgs	11:00 – 13:00
未 (wèi) Zemes zars 8	羊 (yáng) auns	13:00 – 15:00
申 (shēn) Zemes zars 9	猴 (hóu) pērtiķis	15:00 – 17:00
酉 (yǒu) Zemes zars 10	鸡 (jī) gailis	17:00 – 19:00
戌 (xū) Zemes zars 11	狗 (gǒu) suns	19:00 – 21:00
亥 (hài) Zemes zars 12	猪 (zhū) cūka	21:00 – 23:00

8. 中国民族乐器

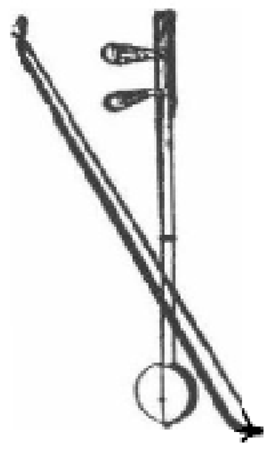
(Zhōngguó Mínzú Yuèqì)

Ķīnā dzīvojošo tautu mūzikas instrumenti

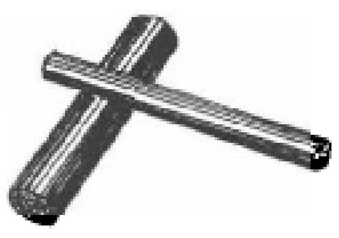
中文名称 (zhōngwén míngchēng) **Instrumentu nosaukums ķīniešu valodā**	拼音 (pīnyīn) **Zīmju izruna ķīniešu valodā**	解释 (jiěshì) **Īss apraksts**
板胡	bǎnhú	Ziemeļķīnā izplatīta 2 stīgu fidele ar kokosa rezonatoru
梆子	bāng·zi	mazs augsta reģistra klabeklis ritma ieturēšanai
编钟	biānzhōng	statīvā piestiprināti, ar nūjām ieskandināmi 16 bronzas pustoņu zvani *(bieži 24,vai 32 zvani)*
钹	bó	bronzas šķīvji *(sitamais mūzikas instruments)*
笛子	dí·zi	šķērsflauta ar 6 skaņas caurumiņiem un vibrējošu membrānu
冬不拉	dōngbùlā	dombra*(kazahu strinkšķināmais stīgu mūzikas instruments)*
二胡	èrhú	divu stīgu fidele ar mazu sešstūra vai apaļu koka rezonatoru, kam pārvilkta čūskāda un ar astru lociņu starp stīgām
古琴	gǔqín	*vēst.* sens septiņu stīgu citaras paveids
鼓	gǔ	bungas*(bronzas bungas; rokas bungas u.c.)*
笳	jiā	*vēst.* Ķīnas ziemeļu mazākumtautību stabules paveids
伽倻琴	jiāyēqín	korejiešu citara*(strinkšķināmais stīgu mūzikas instruments)*
京胡	jīnghú	Beidzjinas*(Pekinas)* operā lietota ļoti augsta reģistra 2 stīgu fidele
箜篌	kōnghóu	horizontālā ķīniešu arfa
柳琴	liǔqín	maza bumbierveida 4 stīgu flauta
芦笙	lúshēng	brīvo mēlīšu mutes ērģeles ar 5-6 stabulēm, izplatītas dienvidrietumu Ķīnas mazākumtautību apvidos
锣	luó	gongs *(sitamais instruments)*
马头琴	mǎtóuqín	*(ar zirga galvas ornamentu rotāta)*mongoļu divu stīgu fidele
木鱼	mùyú	budistu lūgsnas takts ieturēšanai lietots zivs izskata koka klabeklis, ieskandināms ar koka nūjiņu

附录

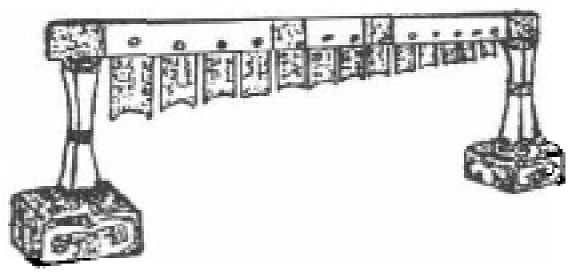
琵琶	pípá	4 vai 5 stīgu bumbierveida lauta
羌笛	qiāngdí	*vēst.* cjan tautības *(tangutu)*flauta
磬	qìng	litofons; ar koka vālīti ieskandināma atsevišķa akmens plāksne
热瓦甫	rèwǎfǔ	ravap(s)*(uiguru piecu stīgu ģitāra)*
阮咸 (阮)	ruǎnxián (ruǎn)	mēness veida garkakla lauta
三弦	sānxián	trīsstīgu garkakla lauta ar čūskādas rezonatoru
瑟	sè	*vēst.* citara ar bīdāmiem tiltiņiem*(senatnē ar 50 stīgām; vēlākā laika posmā ar 25 stīgām)*
笙	shēng	brīvo mēlīšu mutes ērģeles, veidotas no bambusa stabulēm , kas ievietotas ķirbja , koka , vai metāla tilpnē
唢呐	suǒnà	zurna *(Kaukāzā iecienīts koka pūšamais instruments)*
箫	xiāo	garenflauta ar 5+1 skaņu caurumiņiem
埙	xūn	*vēst.* sens, no apdedzinātiem māliem darināts olveida pūšamais instruments
扬琴	yángqín	ar 2 bambusa āmuriņiem ieskandināma ķīniešu cimbole
腰鼓	yāogǔ	iegarenas, pie jostas stiprināmas bungas*(jostas bungas)*
竽	yú	*vēst.* liela izmēra stabule *(sens pūšamais mūzikas instruments)*
月琴	yuèqín	īskakla lauta ar 4 pa pāriem skaņotām stīgām
筝	zhēng	13, 16, vai 26 stīgu citara ar bīdāmiem tiltiņiem
竹板	zhúbǎn	bambusa klabeklis ritma ieturēšanai

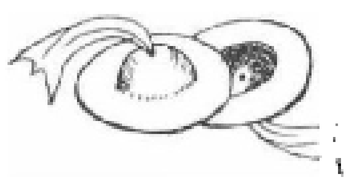
板胡
baņhu

梆子
bandzi

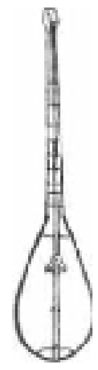
编钟
bieņdžun

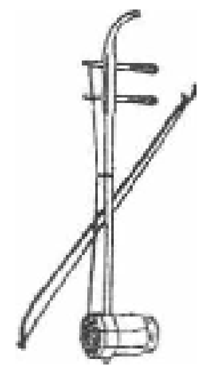
钹
bo

笛子
didzi

冬不拉
domra

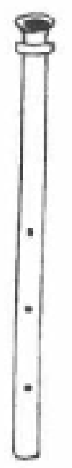
二胡
erhu

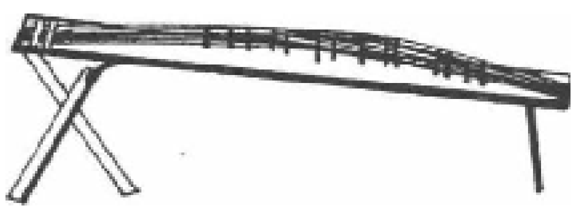
古琴
gucjiṇ(s)

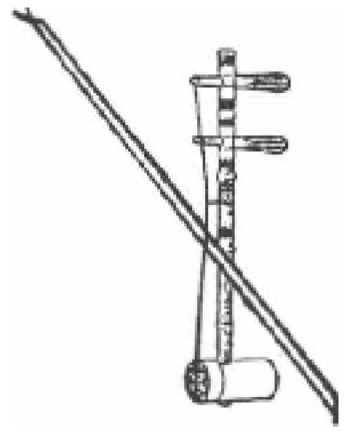
鼓
gu

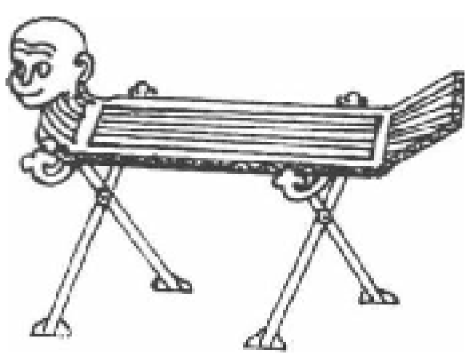
笳
dzja

伽倻琴
dzjajecjin

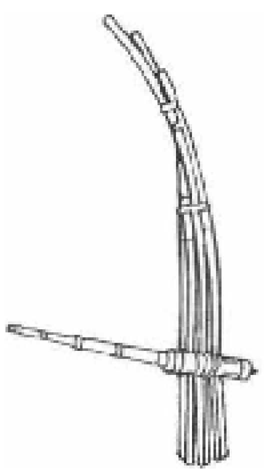
京胡
dzjinhu

箜篌
kunhou

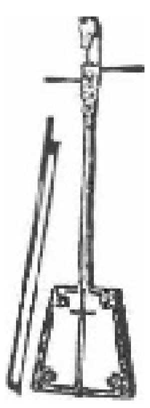
柳琴
liucjiṇ

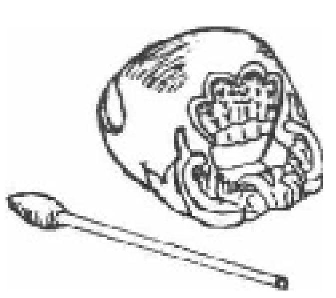
芦笙
lušen

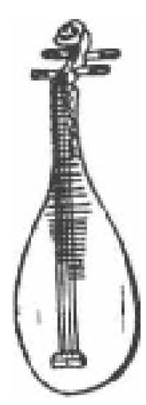
锣
luo

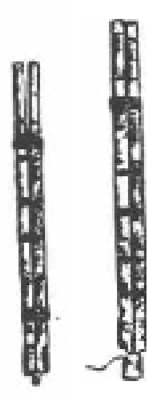
马头琴
matoucjiṇ

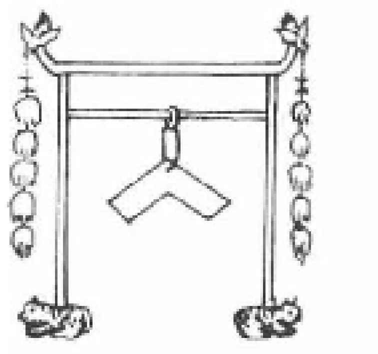
木鱼
muju

琵琶
pipa

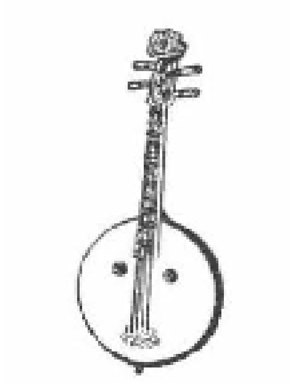
羌笛
cjandi

磬
cjin

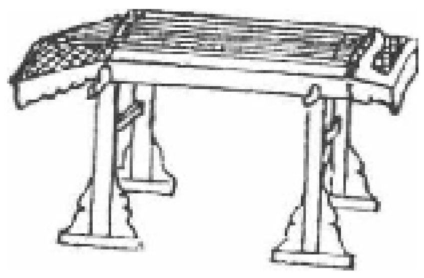
热瓦甫
revafu

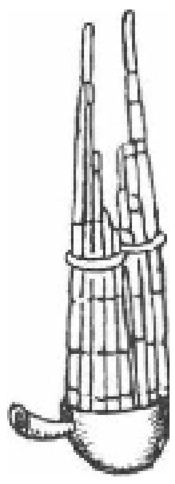
阮咸（阮）
žuaŋsjeŋ

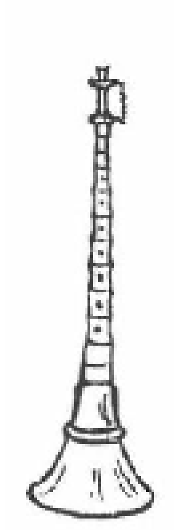
三弦
saŋsjeŋ

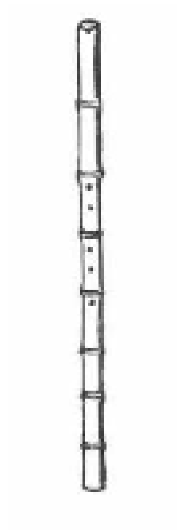
瑟
se

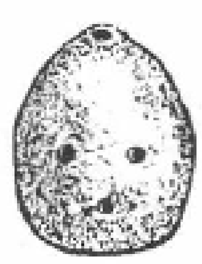
笙
šen

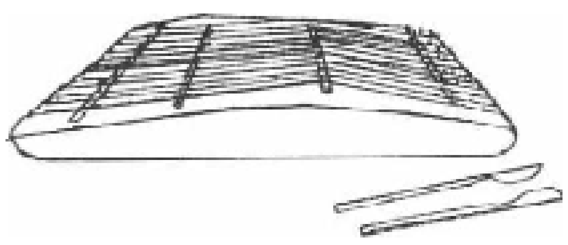
唢呐
suona

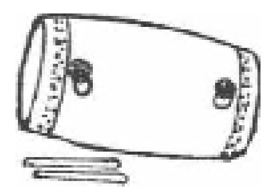
箫
sjao

埙
sjuŋ

扬琴
jansjiŋ

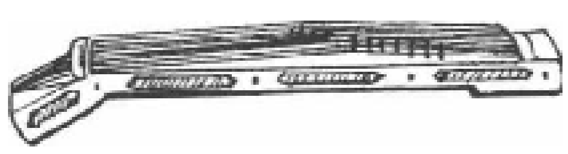
腰鼓
jaogu

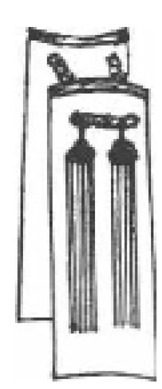
竽
ju

月琴
juecjiŋ

筝
džen

竹板
džubaŋ

9. 针灸穴位表

(Zhēnjiǔ Xuéwèibiǎo)

Adatu terapijas un piededzināšanas punktu tabula

经名 (jīngmíng) **Meridiāna nosaukums**	穴位 (xuéwèi) **Punkta nosaukums**	拼音 (pīnyīn) **Zīmju izruna ķīniešu valodā**	旧式拼音 (jiùshì pīnyīn) **Agrākā fonētiskā transkripcija**	穴位 (xuéwèi) **Punkta nosaukums**	拼音 (pīnyīn) **Zīmju izruna ķīniešu valodā**	旧式拼音 (jiùshì pīnyīn) **Agrākā fonētiskā transkripcija**
手太阴肺经 (shǒutàiyīn fèijīng) rokas yin tipa plaušu meridiāns	中府	zhōngfǔ	Chungfu	列缺	lièquē	Liechueh
	云门	yúnmén	Yunmen	经渠	jīngqú	Chingchu
	天府	tiānfǔ	Tienfu	太渊	tàiyuān	Taiyuan
	侠白	xiábái	Hsiapai	鱼际	yújì	Yuchi
	尺泽	chǐzé	Chitse	少商	shàoshāng	Shaoshang
	孔最	kǒngzuì	Kungtsui			
手阳明大肠经 (shǒuyángmíng dàchángjīng) rokas yang tipa resnās zarnas meridiāns	商阳	shāngyáng	Shangyang	曲尺	qūchǐ	Chuchih
	二间	èrjiān	Erhchien	肘髎	zhǒuliáo	Chouliao
	三间	sānjiān	Sanchien	五里	wǔlǐ	Wuli
	合谷	hégǔ	Hoku	臂臑	bìnào	Pinao
	阳溪	yángxī	Yanghsi	肩髃	jiānyú	Chienyu
	偏历	piānlì	Pienli	巨骨	jùgǔ	Chuku
	温溜	wēnliū	Wenliu	天鼎	tiāndǐng	Tienting
	下廉	xiàlián	Hsialien	扶突	fútū	Futu
	上廉	shànglián	Shanglien	和髎	héliáo	Holiao
	三里	sānlǐ	Sanli	迎香	yíngxiāng	Yingsiang
足阳明胃经 (zúyángmíng wèijīng) kājas yang tipa kuņģa meridiāns	承泣	chéngqì	Chengchi	滑肉门	huáròumén	Huajoumen
	四白	sìbái	Szupai	天枢	tiānshū	Tienshu
	巨髎	jùliáo	Chuliao	外陵	wàilíng	Wailing
	地仓	dìcāng	Titsang	大巨	dàjù	Tachu
	大迎	dàyíng	Taying	水道	shuǐdào	Shuitao
	颊车	jiáchē	Chiache	归来	guīlái	Kuilai
	下关	xiàguān	Hsiakuan	气冲	qìchōng	Chichung
	头维	tóuwéi	Touwei	髀关	bìguān	Pikuan
	人迎	rényíng	Jenying	伏兔	fútù	Futu
	水突	shuǐtū	Shuitu	阴市	yīnshì	Yinshih
	气舍	qìshè	Chishe	梁丘	liángqiū	Liangchiu
	缺盆	quēpén	Chuehpen	犊鼻	dúbí	Tupi
	气户	qìhù	Chihu	足三里	zúsānlǐ	Tsusanli
	库房	kùfáng	Kufang	上巨虚	shàngjùxū	Shangchuhsu
	屋翳	wūyì	Wuyi	条口	tiáokǒu	Tiaokou
	膺窗	yīngchuāng	Yingchuang	下巨虚	xiàjùxū	Hsiachuhsu
	乳中	rǔzhōng	Juchung	丰隆	fēnglóng	Fenglung

经络	穴位	拼音	威妥玛	穴位	拼音	威妥玛
足阳明胃经 (续) (zúyángmíng wèijīng) (xù) kājas yang tipa kuņģa meridiāns (turpinājums)	乳根	rǔgēn	Juken	解溪	jiěxī	Chiehhsi
	不容	bùróng	Puyung	冲阳	chōngyáng	Chungyang
	承满	chéngmǎn	Chengman	陷谷	xiàngǔ	Hsienku
	梁门	liángmén	Lianmen	内庭	nèitíng	Neiting
	关门	guānmén	Kuanmen	厉兑	lìduì	Litui
	太乙	tàiyǐ	Taiyi			
足太阴脾经 (zútàiyīn píjīng) kājas yin tipa liesas un aizkuņģa dziedzera meridiāns	隐白	yǐnbái	Yinpai	冲门	chōngmén	Chungmen
	大都	dàdū	Tatu	府舍	fǔshè	Fushe
	太白	tàibái	Taipai	腹结	fùjié	Fuchieh
	公孙	gōngsūn	Kungsun	大横	dàhéng	Taheng
	商丘	shāngqiū	Shangchiu	腹哀	fù'āi	Fuai
	三阴交	sānyīnjiāo	Sanyinchiao	食窦	shídòu	Shihtou
	漏谷	lòugǔ	Louku	天谿	tiānxī	Tienhsi
	地机	dìjī	Tichi	胸乡	xiōngxiāng	Hsiunghsiang
	阴陵泉	yīnlíngquán	Yinlingchuan	周荣	zhōuróng	Chouyung
	血海	xuèhǎi	Hsuehhai	大包	dàbāo	Tapao
	箕门	jīmén	Chimen			
手少阴心经 (shǒushàoyīn xīnjīng) rokas yin tipa sirds meridiāns	极泉	jíquán	Chichuan	阴郄	yīnxī	Yinhsi
	青灵	qīnglíng	Chingling	神门	shénmén	Shenmen
	少海	shàohǎi	Shaohai	少府	shàofǔ	Shaofu
	灵道	língdào	Lingtao	少冲	shàochōng	Shaochung
	通里	tōnglǐ	Tungli			
手太阳小肠经 (shǒutàiyáng xiǎochángjīng) rokas yang tipa tievās zarnas meridiāns	少泽	shàozé	Shaotse	天宗	tiānzōng	Tientsung
	前谷	qiángǔ	Chienku	秉风	bǐngfēng	Pingfeng
	后溪	hòuxī	Houhsi	曲垣	qūyuán	Chuyuan
	腕骨	wàngǔ	Wanku	肩外腧	jiānwàishù	Chienwaishu
	阳谷	yánggǔ	Yangku	肩中腧	jiānzhōngshù	Chienchungshu
	养老	yǎnglǎo	Yanglao	天窗	tiānchuāng	Tienchuang
	支正	zhīzhèng	Chihcheng	天容	tiānróng	Tienyung
	小海	xiǎohǎi	Hsiaohai	颧髎	quánliáo	Chuanliao
	肩贞	jiānzhēn	Chienchen	听宫	tīnggōng	Tingkung
	臑腧	nāoshù	Naoshu			
足太阳膀胱经 (zútàiyáng pángguāngjīng) kājas yang tipa urīnpūšļa meridiāns	睛明	jīngmíng	Chingming	膈腧	gēshù	Keshu
	攒竹	zǎnzhú	Tsanchu	肝腧	gānshù	Kanshu
	眉冲	méichōng	Meichung	胆腧	dǎnshù	Tanshu
	曲差	qǔchā	Chucha	脾腧	píshù	Pishu
	五处	wǔchù	Wuchu	胃腧	wèishù	Weishu
	承光	chéngguāng	Chengkuang	三交腧	sānjiāoshù	Sanchiaoshu
	通天	tōngtiān	Tungtien	肾腧	shènshù	Shenshu
	络却	luòquè	Lochueh	气海腧	qìhǎishù	Chihaishu
	玉枕	yùzhěn	Yuchen	大肠腧	dàchángshù	Tachangshu
	天柱	tiānzhù	Tienchu	关元腧	guānyuánshù	Kuanyuanshu
	大杼	dàzhù	Tachu	小肠腧	xiǎochángshù	Hsiaochangshu
	风门	fēngmén	Fengmen	膀胱腧	pángguāngshù	Pangkuangshu
	肺腧	fèishù	Feishu	中膂腧	zhōnglǚshù	Chunglushu
	厥阴腧	juéyīnshù	Chuehyinshu	白环腧	báihuánshù	Paihuanshu
	心腧	xīnshù	Hsinshu	上髎	shàngliáo	Shangliao
	督腧	dūshù	Tushu	次髎	cìliáo	Tzuliao

足太阳膀胱经(续) (zútàiyángpáng guāngjīng) (xù) kājas yang tipa urīnpūšļa meridiāns (turpinājums)	中髎	zhōngliáo	Chungliao	殷门	yīnmén	Yinmen
	下髎	xiàliáo	Hsialiao	浮郄	fúxī	Fuhsi
	会阳	huìyáng	Huiyang	委阳	wěiyáng	Weiyang
	附分	fùfēn	Fufen	委中	wěizhōng	Weichung
	魄户	pòhù	Pohu	合阳	héyáng	Hoyang
	膏肓	gāohuāng	Kaohuang	承筋	chéngjīn	Chengchin
	神堂	shéntáng	Shentang	承山	chéngshān	Chengshan
	譩譆	yīxī	Yihsi	飞扬	fēiyáng	Feiyang
	膈关	géguān	Kekuan	跗阳	fūyáng	Fuyang
	魂门	húnmén	Hunmen	昆仑	kūnlún	Kunlun
	阳纲	yánggāng	Yangkang	仆参	púshēn	Pushen
	意舍	yìshè	Yishe	申脉	shēnmài	Shenmo
	胃仓	wèicāng	Weitsang	金门	jīnmén	Chinmen
	肓门	huāngmén	Huangmen	京骨	jīnggǔ	Chingku
	志室	zhìshì	Chishih	束骨	shùgǔ	Shuku
	胞肓	bāohuāng	Paohuang	通谷	tōnggǔ	Tungku
	秩边	zhìbiān	Chihpien	至阴	zhìyīn	Chihyin
	承扶	chéngfú	Chengfu			
足少阴肾经 (zúshàoyīn shènjīng) kājas yin tipa nieru meridiāns	涌泉	yǒngquán	Yungchuan	中注	zhōngzhù	Chungchu
	然谷	rángǔ	Janku	肓腧	huāngshù	Huangshu
	太溪	tàixī	Taihsi	商曲	shāngqū	Shangchu
	大钟	dàzhōng	Tachung	石关	shíguān	Shihkuan
	水泉	shuǐquán	Shuichuan	阴都	yīndū	Yintu
	照海	zhàohǎi	Chaohai	通谷	tōnggǔ	Yungku
	复溜	fùliū	Fuliu	幽门	yōumén	Yumen
	交信	jiāoxìn	Chiaochsin	步廊	bùláng	Pulang
	筑宾	zhùbīn	Chupin	神封	shénfēng	Shenfeng
	阴谷	yīngǔ	Yinku	灵墟	língxū	Linghsu
	横骨	hénggǔ	Hengku	神藏	shéncáng	Shentsang
	大赫	dàhè	Taheh	彧中	yùzhōng	Yuchung
	气穴	qìxué	Chihsueh	腧府	shūfǔ	Shufu
	四满	sìmǎn	Szuman			
手厥阴心包经 (shǒujuéyīn xīnbāojīng) rokas yin tipa perikardija meridiāns	天池	tiānchí	Tienchih	内关	nèiguān	Neikuan
	天泉	tiānquán	Tienchuan	大陵	dàlíng	Taling
	曲泽	qūzé	Chutse	劳宫	láogōng	Laokung
	郄门	xīmén	Hsimen	中冲	zhōngchōng	Chungchung
	间使	jiānshǐ	Chienshih			
手少阳三焦经 (shǒushàoyáng sānjiāojīng) rokas yin tipa trīskārtējās apsildīšanas meridiāns	关冲	guānchōng	Kuanchung	臑会	nàohuì	Naohui
	液门	yèmén	Yemen	肩髎	jiānliáo	Chienliao
	中渚	zhōngzhǔ	Chungchu	天髎	tiānliáo	Tienliao
	阳池	yángchí	Yangchih	天牖	tiānyǒu	Tienyu
	外关	wàiguān	Waikuan	翳风	yìfēng	Yifeng
	支沟	zhīgōu	Chihkou	瘈脉	qìmài	Chihmo
	会宗	huìzōng	Huitsung	颅息	lúxī	Lusi
	三阳络	sānyángluò	Sanyanglo	角孙	jiǎosūn	Chuehsun
	四渎	sìdú	Szutu	耳门	ěrmén	Erhmen
	天井	tiānjǐng	Tienching	和髎	héliáo	Holiao
	清冷渊	qīnglěngyuān	Chinglengyuan	丝竹空	sīzhúkōng	Ssuchukung
	消泺	xiāolè	Hsiaolo			

足少阳胆经 (zúshàoyáng dǎnjīng) kājas yang tipa žultspūšļa meridiāns	瞳子髎	tóngzǐliáo	Tuntzuliao	辄筋	zhéjīn	Chechin
	听会	tīnghuì	Tinghui	日月	rìyuè	Jihyueh
	上关	shàngguān	Shangkuan	京门	jīngmén	Chingmen
	颔厌	hànyàn	Hanyen	带脉	dàimài	Taimo
	悬颅	xuánlú	Hsuanlu	五枢	wǔshū	Wushu
	悬厘	xuánlí	Hsuanli	维道	wéidào	Weitao
	曲鬓	qūbìn	Chupin	居髎	jūliáo	Chuliao
	率谷	shuàigǔ	Shuaiku	环跳	huántiào	Huantiao
	天冲	tiānchōng	Tienchung	风市	fēngshì	Fengshih
	浮白	fúbái	Fupai	中渎	zhōngdú	Chungtu
	窍阴	qiàoyīn	Chiaoyin	膝阳关	xīyángguān	Hsiyangkuan
	完骨	wángǔ	Wanku	阳陵泉	yánglíngquán	Yanglingchuan
	本神	běnshén	Penshen	阳交	yángjiāo	Yangchiao
	阳白	yángbái	Yangpai	外丘	wàiqiū	Waichiu
	临泣	línqì	Linchi	光明	guāngmíng	Kuangming
	目窗	mùchuāng	Muchuang	阳辅	yángfǔ	Yangfu
	正营	zhèngyíng	Chengying	悬钟	xuánzhōng	Hsuanchung
	承灵	chénglíng	Chengling	丘墟	qiūxū	Chiuhsu
	脑空	nǎokōng	Naokung	足临泣	zúlínqì	Tsulinchi
	风池	fēngchí	Fengchih	地五会	dìwǔhuì	Tiwuhui
	肩井	jiānjǐng	Chienchin	侠溪	xiáxī	Hsiahsi
	渊液	yuānyè	Yuanyeh	足窍阴	zúqiàoyīn	Tsuchiaoyin
足厥阴肝经 (zújuéyīn gānjīng) kājas yin tipa aknu meridiāns	大敦	dàdūn	Tatun	曲泉	qūquán	Chuchuan
	行间	xíngjiān	Hsingchien	阴包	yīnbāo	Yinpao
	太冲	tàichōng	Taichung	五里	wǔlǐ	Wuli
	中封	zhōngfēng	Chungfeng	阴廉	yīnlián	Yinlien
	蠡沟	lígōu	Likou	急脉	jímài	Chimo
	中都	zhōngdū	Chungtu	章门	zhāngmén	Changmen
	膝关	xīguān	Hsikuan	期门	qīmén	Chimen
督脉 (dūmài) galvenais aizmugurējais regulātors	龈交	yínjiāo	Yinchiao	大椎	dàzhuī	Tachui
	兑端	duìduān	Tuituan	陶道	táodào	Taotao
	水沟	shuǐgōu	Shuikou	身柱	shēnzhù	Shenchu
	素髎	sùliáo	Suliao	神道	shéndào	Shentao
	神庭	shéntíng	Shenting	灵台	língtái	Lingtai
	上星	shàngxīng	Shanghsing	至阳	zhìyáng	Chihyang
	囟会	xìnhuì	Hsinhui	筋缩	jīnsuō	Chinso
	前顶	qiándǐng	Chienting	中枢	zhōngshū	Chungshu
	百会	bǎihuì	Paihui	脊中	jǐzhōng	Chichung
	后顶	hòudǐng	Houting	悬枢	xuánshū	Hsuanshu
	强间	qiángjiān	Chiangchien	命门	mìngmén	Mingmen
	脑户	nǎohù	Naohu	阳关	yángguān	Yangkuan
	风府	fēngfǔ	Fengfu	腰俞	yāoshū	Yaoshu
	哑门	yǎmén	Yamen	长强	chángqiáng	Changchiang

任脉 (rènmài) galvenais priekšējais regulātors	承浆	chéngjiāng	Chengchiang	中脘	zhōngwǎn	Chungwan
	廉泉	liánquán	Lienchuan	建里	jiànlǐ	Chienli
	天突	tiāntū	Tientu	下脘	xiàwǎn	Hsiawan
	璇玑	xuánjī	Hsuanchi	水分	shuǐfèn	Shuifen
	华盖	huágài	Huakai	神阙	shénquè	Shenchueh
	紫宫	zǐgōng	Tzukung	阴交	yīnjiāo	Yinchiao
	玉堂	yùtáng	Yutang	气海	qìhǎi	Chihai
	膻中	shànzhōng	Shanchung	石门	shímén	Shihmen
	中庭	zhōngtíng	Chungting	关元	guānyuán	Kuanyuan
	鸠尾	jiūwěi	Chiuwei	中极	zhōngjí	Chungchi
	巨阙	jùquè	Chuchueh	曲骨	qūgǔ	Chuku
	上脘	shàngwǎn	Shangwan	会阴	huìyīn	Huiyin

其他六脉 (qítā liùmài)

6 nepastāvīgie meridiāni

脉名(màimíng) **Meridiāna nosaukums**	拼音(pīnyīn) **Zīmju izruna ķīniešu valodā**
冲脉 12 pamatmeridiānu jūra *(12 pastāvīgo meridiānu jūra)*	chōngmài
带脉 jostas vietas trauks	dàimài
阴维脉 yin sargātājs	yīnwéimài
阳维脉 yang sargātājs	yángwéimài
阴跻脉 yin paātrinātājs	yīnqiāomài
阳跻脉 yang paātrinātājs	yángqiāomài

附录

10. 中国各省简称

(Zhōngguó Gèshěng Jiǎnchēng)

ĶTR provinču, autonomo rajonu un īpašo administratīvo rajonu saīsinātie nosaukumi

Tiešās *(centrālās)* pakļautības pilsētas		Saīsinātie nosaukumi		Provinču administratīvie centri	
北京	Běijīng	京	Jīng		
天津	Tiānjīn	津	Jīn		
上海	Shànghǎi	沪	Hù		
重庆	Chóngqìng	渝	Yú		
ĶTR provinces					
河北	Héběi	冀	Jì	石家庄	Shíjiāzhuāng
山西	Shānxī	晋	Jìn	太原	Tàiyuán
辽宁	Liáoníng	辽	Liáo	沈阳	Shěnyáng
吉林	Jílín	吉	Jí	长春	Chángchūn
黑龙江	Hēilóngjiāng	黑	Hēi	哈尔滨	Hā'ěrbīn
江苏	Jiāngsū	苏	Sū	南京	Nánjīng
浙江	Zhèjiāng	浙	Zhè	杭州	Hángzhōu
安徽	Ānhuī	皖	Wǎn	合肥	Héféi
福建	Fújiàn	闽	Mǐn	福州	Fúzhōu
江西	Jiāngxī	赣	Gàn	南昌	Nánchāng
山东	Shāndōng	鲁	Lǔ	济南	Jǐnán
河南	Hénán	豫	Yù	郑州	Zhèngzhōu
湖北	Húběi	鄂	È	武汉	Wǔhàn
湖南	Húnán	湘	Xiāng	长沙	Chángshā
广东	Guǎngdōng	粤	Yuè	广州	Guǎngzhōu
海南	Hǎinán	琼	Qióng	海口	Hǎikǒu
四川	Sìchuān	川/蜀	Chuān/Shǔ	成都	Chéngdū
贵州	Guìzhōu	黔/贵	Qián/Guì	贵阳	Guìyáng
云南	Yúnnán	滇/云	Diān/Yún	昆明	Kūnmíng
陕西	Shǎnxī	陕/秦	Shǎn/Qín	西安	Xī'ān
甘肃	Gānsù	甘/陇	Gān/Lǒng	兰州	Lánzhōu
青海	Qīnghǎi	青	Qīng	西宁	Xīníng

Autonomie rajoni	Saīsinātie nosaukumi		Provinču administratīvie centri	
西藏自治区 Xīzàng Zìzhìqū Tibetas autonomais rajons	藏	Zàng	拉萨	Lāsà
广西壮族自治区 Guǎngxī Zhuàngzú Zìzhìqū Guansji-džuanu(tautas) autonomais rajons	桂	Guì	南宁	Nánníng
内蒙古自治区 Nèiměnggǔ Zìzhìqū Iekšējās Mongolijas autonomais rajons	内蒙古	Nèiměnggǔ	呼和浩特	Hūhéhàotè
宁夏回族自治区 Níngxià Huízú Zìzhìqū Ninsja-hui (tautas) autonomais rajons	宁	Níng	银川	Yínchuān
新疆维吾尔自治区 Xīnjiāng Wéiwú'ěr Zìzhìqū Sjiņdzjanas-uigūru (tautas) autonomais rajons	新	Xīn	乌鲁木齐	Wūlǔmùqí
Īpašie administratīvie rajoni				
香港特别行政区 Xiānggǎng Tèbié Xíngzhèngqū Sjanganas(Honkongas) īpašais administratīvais rajons	港	Gǎng	香港	Xiānggǎng
澳门特别行政区 Àomén Tèbié Xíngzhèngqū Aomeņas(Makao) īpašais administratīvais rajons	澳	Ào	澳门	Àomén
台湾省 Táiwānshěng Taivaņa	台	Tái	台北	Táiběi

11. 世界各国家、地区、首都或首府及货币

(Shìjiè Gè Guójiā、Dìqū、Shǒudū huò Shǒufǔ jí Huòbì)

Pasaules valstis un to galvaspilsētas,
protektorāti un to administratīvie centri,
valstu nacionālā valūta

亚洲
Yàzhōu
Āzija

国家、地区 (guójiā、dìqū) valsts(protektorāts)	首都、首府 (shǒudū、shǒufǔ) galvaspilsēta (adm. centrs)	货币 (huòbì) nacionālā valūta
阿富汗伊斯兰共和国 (Āfùhàn Yīsīlán Gònghéguó) Afganistānas Islama Valsts	喀布尔 (Kābù'ěr) Kabula	阿富汗尼 (āfùhànní) afgani
阿拉伯联合酋长国 (Ālābó Liánhé Qiúzhǎngguó) Apvienotie Arābu Emirāti	阿布扎比 (Ābùzhābǐ) Abu Dabi	阿联酋迪拉姆 (āliánqiú dílāmǔ) dirhams
阿拉伯叙利亚共和国 (Ālābó Xùlìyà Gònghéguó) Sīrijas Arābu Republika	大马士革 (Dàmǎshìgé) Damaska	叙利亚镑 (xùlìyàbàng) Sīrijas marciņa
阿曼苏丹国 (Āmàn Sūdānguó) Omānas Sultanāts	马斯喀特 (Mǎsīkātè) Maskata	阿曼里亚尔 (āmàn lǐyà'ěr) Omānas riāls
阿塞拜疆共和国 (Āsàibàijiāng Gònghéguó) Azerbaidžānas Republika	巴库 (Bākù) Baku	马纳特 (mǎnàtè) manats
巴基斯坦伊斯兰共和国 (Bājīsītǎn Yīsīlán Gònghéguó) Pakistānas Islama Republika	伊斯兰堡 (Yīsīlánbǎo) Islamabada	巴基斯坦卢比 (bājīsītǎn lúbǐ) Pakistānas rūpija
巴勒斯坦国 (Bālèsītǎnguó) Palestīna	耶路撒冷 * (Yēlùsālěng) Jerusaleme	
巴林王国 (Bālín Wángguó) Bahreinas Karaliste	麦纳麦 (Màinàmài) Manama	巴林第纳尔 (bālín dìnà'ěr) Bahreinas dinārs
不丹王国 (Bùdān Wángguó) Butānas Karaliste	廷布 (Tíngbù) Timpu	努扎姆 (nǔzhāmǔ) ngultrums
朝鲜民主主义人民共和国 (Cháoxiǎn Mínzhǔ Zhǔyì Rénmín Gònghéguó) Korejas Tautas Demokratiskā Republika	平壤 (Píngrǎng) Phenjana	朝鲜元 (cháoxiǎnyuán) KTDR vons

大韩民国 (Dàhán Mínguó) Korejas Republika	首尔 (Shǒu'ěr) Seula	韩元 (hányuán) vons
东帝汶民主共和国 (Dōngdìwèn Mínzhǔ Gònghéguó) Austrumtimoras Demokratiskā Republika	帝力 (Dìlì) Dili	美元 (měiyuán) ASV dolārs
菲律宾共和国 (Fēilùbīn Gònghéguó) Filipīnu Republika	马尼拉 (Mǎnílā) Manila	菲律宾比索 (fēilùbīn bǐsuǒ) Filipīnu peso
格鲁吉亚 (Gélǔjíyà) Grūzijas	第比利斯 (Dìbǐlìsī) Tbilisi	拉里 (lālǐ) lari
哈萨克斯坦共和国 (Hāsàkèsītǎn Gònghéguó) Kazahstānas Republika	阿斯塔纳 (Āsītǎnà) Astana	哈萨克斯坦坚戈 (hāsàkèsītǎn jiāngē) tenge
吉尔吉斯共和国 (Jí'ěrjísī Gònghéguó) Kirgizstānas Republika	比什凯克 (Bǐshíkǎikè) Biškeka	吉尔吉斯索姆 (jí'ěrjísī suǒmǔ) soms
柬埔寨王国 (Jiǎnpǔzhài Wángguó) Kambodžas Karaliste	金边 (Jīnbiān) Pnompeņa	柬埔寨瑞尔 (jiǎnpǔzhài ruì'ěr) riels
卡塔尔国 (Kǎtǎ'ěrguó) Kataras Valsts	多哈 (Duōhā) Doha	卡塔尔里亚尔 (kǎtǎ'ěr lǐyà'ěr) Kataras riāls
科威特国 (Kēwēitèguó) Kuveitas Valsts	科威特城 (Kēwēitèchéng) Kuveita	科威特第纳尔 (kēwēitè dìnà'ěr) Kuveitas dinārs
老挝人民民主共和国 (Lǎowō Rénmín Mínzhǔ Gònghéguó) Laosas Tautas Demokrātiskā Republika	万象 (Wànxiàng) Vjentjana	基普 (jīpǔ) kipa
黎巴嫩共和国 (Líbānèn Gònghéguó) Libānas Republika	贝鲁特 (Bèilǔtè) Beiruta	黎巴嫩镑 (líbānènbàng) Libānas mārciņa
马尔代夫共和国 (Mǎ'ěrdàifū Gònghéguó) Maldivijas Republika	马累 (Mǎlěi) Male	拉菲亚 (lāfēiyà) Maldivijas rupija
马来西亚 (Mǎláixīyà) Malaizijas	吉隆坡 (Jílóngpō) Kuala-Lummpura	马来西亚林吉特 (mǎláixīyà línjítè) Malaizijas ringits
蒙古国 (Měnggǔguó) Mongolijas	乌兰巴托 (Wūlánbātuō) Ulanbatora	图格里克 (túgélǐkè) tugriks
孟加拉人民共和国 (Mèngjiālā Rénmín Gònghéguó) Bangladešas Tautas Republika	达卡 (Dákǎ) Daka	塔卡 (tǎkǎ) taka

缅甸联邦 (Miǎndiàn Liánbāng) Mjanmas Savienība	内比都 (Nèibǐdū) Naj Pij Tav	缅币 (miǎnbì) Mjanmas kjats
尼泊尔联邦民主共和国 (Níbó'ěr Liánbāng Mínzhǔ Gònghéguó) Nepālas Federālā Demokratiskā Republika	加德满都 (Jiādémǎndū) Katmandu	尼泊尔卢比 (níbó'ěr lúbǐ) Nepālas rūpija
日本国 (Rìběnguó) Japāna	东京 (Dōngjīng) Tokija	日元 (rìyuán) Japānas jena
沙特阿拉伯王国 (Shātè'ālābó Wángguó) Saūda Arābijas Karaliste	利雅得 (Lìyǎdé) Rijāda	沙特里亚尔 (shātè lǐyà'ěr) riāls
斯里兰卡民主社会主义共和国 (Sīlǐlánkǎ Mínzhǔ Shèhuì Zhǔyì Gònghéguó) Šrilankas Demokratiskā Socialistiskā Republika	科伦坡 (Kēlúnpō) Kolombo	斯里兰卡卢比 (sīlǐlánkǎ lúbǐ) Šrilankas rūpija
塔吉克斯坦共和国 (Tǎjíkèsītǎn Gònghéguó) Tadžikistānas Republika	杜尚别 (Dùshàngbié) Dušanbe	索莫尼 (suǒmòní) Tadžikistānas somons
泰王国 (Tàiwángguó) Taizemes Karaliste	曼谷 (Màngǔ) Bangkoka	铢 (zhū) bahts
土耳其共和国 (Tǔ'ěrqí Gònghéguó) Turcijas Republika	安卡拉 (Ānkǎlā) Ankara	土耳其新里拉 (tǔ'ěrqí xīnlǐlā) Jaunā Turcijas lira
土库曼斯坦 (Tǔkùmànsītǎn) Turkmenistāna	阿什哈巴德 (Āshíhābādé) Ašhabada	马纳特 (mǎnàtè) Turkmenistānas manats
文莱达鲁萨兰国 (Wénláidálǔsàlánguó) Brunejas Darusalamas Valsts (Brunejas Sultanāts)	斯里巴加湾市 (Sīlǐbājiāwānshì) Bandarseribegavana	文莱元 (wénláiyuán) Brunejas dolārs
乌兹别克斯坦共和国 (Wūzībiékèsītǎn Gònghéguó) Uzbekistānas Republika	塔什干 (Tǎshígān) Taškenta	苏姆 (sūmǔ) Uzbekistānas soms
新加坡共和国 (Xīnjiāpō Gònghéguó) Singapūras Republika	新加坡 (Xīnjiāpō) Singapūra	新加坡元 (xīnjiāpōyuán) Singapūras dolārs
亚美尼亚共和国 (Yàměiníyà Gònghéguó) Armēnijas Republika	埃里温 (Āilǐwēn) Erevāna	德拉姆 (délāmǔ) Armēnijas drams
也门共和国 (Yěmén Gònghéguó) Jemenas Republika	萨那 (Sànà) Sana	也门里亚尔 (yěmén lǐyà'ěr) Jemenas riāls
伊拉克共和国 (Yīlākè Gònghéguó) Irākas Republika	巴格达 (Bāgédá) Bagdāde	伊拉克第纳尔 (yīlākè dìnà'ěr) Irākas dinārs

伊朗伊斯兰共和国 (Yīlǎng Yīsīlán Gònghéguó) **Irānas Islāma Republika**	德黑兰 (Déhēilán) **Teherāna**	里亚尔 (lǐyà'ěr) **riāls**
印度共和国 (Yìndù Gònghéguó) **Indijas Republika**	新德里 (Xīndélǐ) **Deli**	印度卢比 (yìndù lúbǐ) **Indijas rūpija**
印度尼西亚共和国 (Yìndùníxīyà Gònghéguó) **Indonēzijas Republika**	雅加达 (Yǎjiādá) **Džakarta**	印尼盾 (yìnnídùn) **Indonēzijas rupija**
约旦哈希姆王国 (Yuēdànhāxīmǔ Wángguó) **Jordānijas Hašimītu Karaliste**	安曼 (Ānmàn) **Ammana**	约旦第纳尔 (yuēdàn dìnà'ěr) **Jordānijas dinārs**
越南社会主义共和国 (Yuènán Shèhuì Zhǔyì Gònghéguó) **Vjetnamas Socialistiskā Republika**	河内 (Hénèi) **Hanoja**	越南盾 (yuènándùn) **Vjetnamas dongs**
中华人民共和国 (Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó) **Ķīnas Tautas Republika**	北京 (Běijīng) **Beidzjina**	人民币 (rénmínbì) **juaņs**

* 巴、以有争议。Bā、Yǐ yǒu zhēngyì.

非洲
(Fēizhōu)
Āfrika

阿尔及利亚民主人民共和国 (Ā'ěrjílìyà Mínzhǔ Rénmín Gònghéguó) **Alžīrijas Tautas Demokrātiskā Republika**	阿尔及尔 (Ā'ěrjí'ěr) **Alžīra**	阿尔及利亚第纳尔 (ā'ěrjílìyà dìnà'ěr) **Alžīrijas dinārs**
阿拉伯埃及共和国 (Ālābó'āijí Gònghéguó) **Ēģiptes Arābu Republika**	开罗 (Kāiluó) **Kaira**	埃及镑 (āijíbàng) **Ēģiptes mārciņa**
埃塞俄比亚联邦民主共和国 (Āisài'ébǐyà Liánbāng Mínzhǔ Gònghéguó) **Etiopijas Federatīvā Demokratiskā Republika**	亚的斯亚贝巴 (Yàdìsīyàbèibā) **Adisabeba**	比尔 (bǐ'ěr) **Etiopijas birs**
安哥拉共和国 (Āngēlā Gònghéguó) **Angolas Republika**	罗安达 (Luó'āndá) **Luanda**	宽扎 (kuānzhā) **Angolas kvanza**
贝宁共和国 (Bèiníng Gònghéguó) **Beninas Republika**	波多诺伏 (Bōduōnuòfú) **Portonovo**	非洲金融共同体法郎 （简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) **Rietumāfrikas franks**
博茨瓦纳共和国 (Bócíwǎnà Gònghéguó) **Botsvanas Republika**	哈博罗内 (Hābóluónèi) **Goborone**	普拉 (pǔlā) **Botsvanas pula**

布基纳法索 (Bùjīnàfǎsuǒ) Burkinafaso	瓦加杜古 (Wǎjiādùgǔ) Vagadugu	非洲金融共同体法郎（简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Rietumāfrikas franks
布隆迪共和国 (Bùlóngdí Gònghéguó) Burundi Republika	布琼布拉 (Bùqióngbùlā) Bužumbura	布隆迪法郎 (bùlóngdí fǎláng) Burundi franks
赤道几内亚共和国 (Chìdàojīnèiyà Gònghéguó) Ekvatoriālā Gvinejas Republika	马拉博 (Mǎlābó) Malabo	中非金融合作法郎（简称非洲法郎） Zhōngfēi Jīnróng Hézuò Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Centrālāfrikas franks
多哥共和国 (Duōgē Gònghéguó) Togo Republika	洛美 (Luòměi) Lome	非洲金融共同体法郎（简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Rietumāfrikas franks
厄立特里亚国 (Èlìtèlǐyàguó) Eritrejas Valsts	阿斯马拉 (Āsīmǎlā) Asmera	纳克法 (nàkèfǎ) Eritrejas nakfa(birs)
佛得角共和国 (Fódéjiǎo Gònghéguó) Kaboverdes Republika	普拉亚 (Pǔlāyà) Praija	埃斯库多 (āisīkùduō) Kaboverdes eskudo
冈比亚共和国 (Gāngbǐyà Gònghéguó) Gambijas Republika	班珠尔 (Bānzhū'ěr) Bandžula	达拉西 (dálāxī) dalasi
刚果民主共和国 (Gāngguǒ Mínzhǔ Gònghéguó) Kongo Demokratiskā Republika	金沙萨 (Jīnshāsà) Kinšasa	刚果法郎 (gāngguǒ fǎláng) Kongo franks
刚果共和国 (Gāngguǒ Gònghéguó) Kongo Republika	布拉柴维尔 (Bùlācháiwéi'ěr) Brazavila	中非金融合作法郎（简称非洲法郎） Zhōngfēi Jīnróng Hézuò Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Āfrikas franks
吉布提共和国 (Jíbùtí Gònghéguó) Džibutijas Republika	吉布提市 (Jíbùtíshì) Džibuti	吉布提法郎 (jíbùtí fǎláng) Džibuti franks
几内亚共和国 (Jīnèiyà Gònghéguó) Gvinejas Republika	科纳克里 (Kēnàkèlǐ) Konakri	几内亚法郎 (jīnèiyà fǎláng) Gvinejas franks

几内亚比绍共和国 (Jīnèiyà Bǐshào Gònghéguó) Gvinejas Bisau Republika	比绍 (Bǐshào) Bisau	非洲金融共同体法郎（简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Gvinejas franks
加纳共和国 (Jiānà Gònghéguó) Ganas Republika	阿克拉 (Ākèlā) Akra	新塞地 (xīnsàidì) jaunie sedi
加蓬共和国 (Jiāpéng Gònghéguó) Gabonas Republika	利伯维尔 (Lìbówéi'ěr) Libreville	中非金融合作法郎（简称非洲法郎） Zhōngfēi Jīnróng Hézuò Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Centrālāfrikas franks
津巴布韦共和国 (Jīnbābùwéi Gònghéguó) Zimbabves Republika	哈拉雷 (Hālāléi) Harare	津巴布韦元 (jīnbābùwéiyuán) Zimbabves dolārs
喀麦隆共和国 (Kāmàilóng Gònghéguó) Kamerūnas Republika	雅温得 (Yǎwēndé) Jaunde	中非金融合作法郎（简称非洲法郎） Zhōngfēi Jīnróng Hézuò Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Centrālāfrikas franks
科摩罗联盟 (Kēmóluó Liánméng) Komoru savienība	莫罗尼 (Mòluóní) Moroni	科摩罗法郎 (kēmóluó fǎláng) Komoru franks
科特迪瓦共和国 (Kētèdíwǎ Gònghéguó) Kotdivuāras Republika (Ziloņkaula krasts)	亚穆苏克罗 (Yàmùsūkèluó) Jamusukro	非洲金融共同体法郎（简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Rietumāfrikas franks
肯尼亚共和国 (Kěnníyà Gònghéguó) Kenijas Republika	内罗毕 (Nèiluóbì) Nairobi	肯尼亚先令 (kěnníyà xiānlìng) Kenijas mārciņa
莱索托王国 (Láisuǒtuō Wángguó) Lesoto Karaļvalsts	马塞卢 (Mǎsàilú) Maseru	洛蒂 (luòdì) loti
利比里亚共和国 (Lìbǐlǐyà Gònghéguó) Libērijas Republika	蒙罗维亚 (Měngluówéiyà) Monrovija	利比里亚元 (lìbǐlǐyàyuán) Libērijas dolārs
大阿拉伯利比亚人民社会主义民众国 (Dà'ālābó Lìbǐyà Rénmín Shèhuì Zhǔyì Mínzhòngguó) Lielā Sociālistiskā Tautas Arābu Lībijas Džamahīrija (Lībija)	的黎波里 (Dílíbōlǐ) Tripoli	利比亚第纳尔 (lìbǐyà dìnà'ěr) Lībijas dinārs

附录

留尼汪岛（法） (Liúníwāngdǎo)（fǎ） Reinjonas departaments(Francija)	圣旦尼 (Shèngdànní) Sent-Denis	欧元 (ōuyuán) eiro
卢旺达共和国 (Lúwàngdá Gònghéguó) Ruandas Republika	基加利 (Jījiālì) Kigali	卢旺达法郎 (lúwàngdá fǎláng) Ruandas franks
马达加斯加共和国 (Mǎdájiāsījiā Gònghéguó) Madagaskāras Republika	塔那那利佛 (Tǎnànàlìfó) Antananarivo	马达加斯加阿里亚里 (mǎdájiāsījiā ālǐyàlǐ) Madagaskāras ariarijs
马拉维共和国 (Mǎlāwéi Gònghéguó) Malavi Republika	利隆圭 (Lìlóngguī) Lilongvaj	克瓦查 (kèwǎchá) kvača
马里共和国 (Mǎlǐ Gònghéguó) Mali Republika	巴马科 (Bāmǎkē) Bamako	非洲金融共同体法郎 （简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Āfrikas franks
马约特岛(法) (Mǎyuētèdǎo) (fǎ) Majotas teritorālā vienība(Francija)	扎乌兹 (Zhāwūzī) Dzouani	欧元 (ōuyuán) eiro
毛里求斯共和国 (Máolǐqiúsī Gònghéguó) Maurīcijas Republika	路易港 (Lùyìgǎng) Portluisa	毛里求斯卢比 (máolǐqiúsī lúbǐ) Maurīcijas rūpija
毛里塔尼亚伊斯兰共和国 (Máolǐtǎníyà Yīsīlán Gònghéguó) Mauritānijas Islāma Republika	努瓦克肖特 (Nǔwǎkèxiàotè) Nuakšota	乌吉亚 (wūjíyà) ugija
摩洛哥王国 (Móluògē Wángguó) Marokas Karaliste	拉巴特 (Lābātè) Rabata	迪拉姆 (dílāmǔ) dirhams
莫桑比克共和国 (Mòsāngbǐkè Gònghéguó) Mozambikas Republika	马普托 (Mǎpǔtuō) Maputu	梅蒂卡尔 (méidìkǎ'ěr) metikals
纳米比亚共和国 (Nàmǐbǐyà Gònghéguó) Namībijas Republika	温得和克 (Wēndéhékè) Vindhuka	纳米比亚元 (nàmǐbǐyàyuán) Namībijas dolārs
南非共和国 (Nánfēi Gònghéguó) Dienvidāfrikas Republika	比勒陀利亚 (Bǐlètuólìyà) Pretorija	兰特 (lántè) rands
尼日尔共和国 (Nírì'ěr Gònghéguó) Nigēras Republika	尼亚美 (Níyàměi) Niameja	非洲金融共同体法郎 （简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Rietumāfrikas franks
尼日利亚联邦共和国 (Nírìlìyà Liánbāng Gònghéguó) Nigērijas Federālā Republika	阿布贾 (Ābùjiǎ) Abudabi	奈拉 (nàilā) naira

塞拉利昂共和国 (Sàilālì'áng Gònghéguó) Sjerraleones Republika	弗里敦 (Fúlǐdūn) Frītauna	利昂 (lì'áng) leone
塞内加尔共和国 (Sàinèijiā'ěr Gònghéguó) Senegālas Republika	达喀尔 (Dákā'ěr) Dakara	非洲金融共同体法郎（简称非洲法郎） Fēizhōu Jīnróng Gòngtóngtǐ Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Rietumāfrikas franks
塞舌尔共和国 (Sàishé'ěr Gònghéguó) Seišelu Republika	维多利亚 (Wéiduōlìyà) Viktorija	塞舌尔卢比 (sàishé'ěr lúbǐ) Seišelu rūpija
圣多美和普林西比民主共和国 (Shèngduōměi hé Pǔlínxībǐ Mínzhǔ Gònghéguó) Santome un Prinsipi Demokratiskā Republika	圣多美 (Shèngduōměi) Santome	多布拉 (duōbùlā) dobra
圣赫拉拿岛(英) (Shènghèlānádǎo) (yīng) Svētās Helēnas sala (Lielbritānija)	詹姆斯敦 (Zhānmǔsīdūn) Džeimstauna	圣赫拉拿镑 (shènghèlānábàng) Svētās Helēnas mārciņa
斯威士兰王国 (Sīwēishìlán Wángguó) Svazilendas Karaļvalsts	姆巴巴纳 (Mǔbābānà) Mibabane	里兰吉尼 (lǐlánjíní) lilangeni
苏丹共和国 (Sūdān Gònghéguó) Sudānas Republika	喀土穆 (Kātǔmù) Hartuma	苏丹镑 (sūdānbàng) Sudānas mārciņa
索马里联邦共和国 (Suǒmǎlǐ Liánbāng Gònghéguó) Somālijas Federālā Republika	摩加迪沙 (Mójiādíshā) Mogadišu	索马里先令 (suǒmǎlǐ xiānlìng) Somālijas šiliņš
坦桑尼亚联合共和国 (Tǎnsāngníyà Liánhé Gònghéguó) Apvienotā Tanzānijas Republika	达累斯萨拉姆 (Dálèisīsàlāmǔ) Daressalama	坦桑尼亚先令 (tǎnsāngníyà xiānlìng) Tanzānijas šiliņš
突尼斯共和国 (Tūnísī Gònghéguó) Tunisijas Republika	突尼斯 (Tūnísī) Tunisa	突尼斯第纳尔 (tūnísī dìnà'ěr) Tunisijas dinārs
乌干达共和国 (Wūgāndá Gònghéguó) Ugandas Republika	坎帕拉 (Kǎnpàlā) Kampala	乌干达先令 (wūgāndá xiānlìng) Ugandas šiliņš
赞比亚共和国 (Zànbǐyà Gònghéguó) Zambijas Republika	卢萨卡 (Lúsàkǎ) Lusaka	赞比亚克瓦查 (zànbǐyà kèwǎchá) kvača
乍得共和国 (Zhàdé Gònghéguó) Čadas Republika	恩贾梅纳 (Ēnjiǎméinà) Ndžamena	中非金融合作法郎（简称非洲法郎） Zhōngfēi Jīnróng Hézuò Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Centrālāfrikas franks

中非共和国 (Zhōngfēi Gònghéguó) Centrālās Āfrikas Republika	班吉 (Bānjí) Bangi	中非金融合作法郎（简称非洲法郎） Zhōngfēi Jīnróng Hézuò Fǎláng (Jiǎnchēng Fēizhōu Fǎláng) Centrālāfrikas franks

欧洲
(Ōuzhōu)
Eiropa

阿尔巴尼亚共和国 (Ā'ěrbāníyà Gònghéguó) Albānijas Republika	地拉那 (Dìlānà) Tirāna	列克 (lièkè) leks
爱尔兰 (Ài'ěrlán) Īrijas	都柏林 (Dūbólín) Dublina	欧元 (ōuyuán) eiro
爱沙尼亚共和国 (Àishāníyà Gònghéguó) Igaunijas Republika	塔林 (Tǎlín) Tallina	爱沙尼亚克朗 (àishāníyà kèlǎng) Igaunijas krona
安道尔公国 (Āndào'ěr Gōngguó) Andoras Firstiste	安道尔城 (Āndào'ěrchéng) Andora	欧元 (ōuyuán) eiro
奥地利共和国 (Àodìlì Gònghéguó) Austrijas Republika	维也纳 (Wéiyěnà) Vīne	欧元 (ōuyuán) eiro
白俄罗斯共和国 (Bái'éluósī Gònghéguó) Baltkrievijas Republika	明斯克 (Míngsīkè) Minska	白俄罗斯卢布 (bái'éluósī lúbù) Baltkrievijas rublis
保加利亚共和国 (Bǎojiālìyà Gònghéguó) Bulgārijas Republika	索非亚 (Suǒfēiyà) Sofija	列弗 (lièfú) leva
比利时王国 (Bǐlìshí Wángguó) Beļģijas Karaliste	布鲁塞尔 (Bùlǔsài'ěr) Brisele	欧元 (ōuyuán) eiro
冰岛共和国 (Bīngdǎo Gònghéguó) Īslandes Republika	雷克雅未克 (Léikèyǎwèikè) Reikjavika	冰岛克朗 (bīngdǎo kèlǎng) Islandes krona
波兰共和国 (Bōlán Gònghéguó) Polijas Republika	华沙 (Huáshā) Varšava	兹罗提 (zīluótí) zlots
波斯尼亚和黑塞哥维那 (Bōsīníyà hé Hēisàigēwéinà) Bosnijas un Hercegovinas Federācija	萨拉热窝 (Sàlārèwō) Sarajevo	可兑换马克 (kěduìhuàn mǎkè) konvertēta marka
大不列颠及北爱尔兰联合王国 (Dàbùlièdiān jí Běi'ài'ěrlán Liánhé Wángguó) Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste	伦敦 (Lúndūn) Londona	英镑 (yīngbàng) angļu mārciņa

丹麦王国 (Dānmài Wángguó) Dānijas Karaliste	哥本哈根 (Gēběnhāgēn) Kopenhāgena	丹麦克朗 (dānmài kèlǎng) Dānijas krona
德意志联邦共和国 (Déyìzhì Liánbāng Gònghéguó) Vācijas Federatīvā Republika	柏林 (Bólín) Berlīne	欧元 (ōuyuán) eiro
俄罗斯联邦 (Éluósī Liánbāng) Krievijas Federācija	莫斯科 (Mòsīkē) Maskava	卢布 (lúbù) rublis
法兰西共和国 (Fǎlánxī Gònghéguó) Francijas Republika	巴黎 (Bālí) Parīze	欧元 (ōuyuán) eiro
梵蒂冈国 (Fàndìgāngguó) Vatikāns	梵蒂冈城 (Fàndìgāngchéng) Vatikāns	欧元 (ōuyuán) eiro
芬兰共和国 (Fēnlán Gònghéguó) Somijas Republika	赫尔辛基 (Hè'ěrxīnjī) Helsinki	欧元 (ōuyuán) eiro
荷兰王国 (Hélán Wángguó) Nīderlandes Karaliste	阿姆斯特丹 (Āmǔsītèdān) Amsterdama	欧元 (ōuyuán) eiro
黑山 (Hēishān) Melnkalne	波德戈里察 (Bōdégēlǐchá) Podgorica	欧元 (ōuyuán) eiro
捷克共和国 (Jiékè Gònghéguó) Čehijas Republika	布拉格 (Bùlāgé) Prāga	捷克克朗 (jiékè kèlǎng) čehijas krona
克罗地亚共和国 (Kèluódìyà Gònghéguó) Horvātijas Republika	萨格勒布 (Sàgélèbù) Zagreba	库纳 (kùnà) kuna
拉脱维亚共和国 (Lātuōwéiyà Gònghéguó) Latvijas Republika	里加 (Lǐjiā) Rīga	拉特 (lātè) lats
立陶宛共和国 (Lìtáowǎn Gònghéguó) Lietuvas Republika	维尔纽斯 (Wéi'ěrniǔsī) Viļņa	立特 (lìtè) lits
列支敦士登公国 (Lièzhīdūnshìdēng Gōngguó) Lihtenšteinas Firstiste	瓦杜兹 (Wǎdùzī) Vaduca	瑞士法郎 (ruìshì fǎláng) Šveices franks
卢森堡大公国 (Lúsēnbǎo Dàgōngguó) Luksemburgas Lielhercogiste	卢森堡 (Lúsēnbǎo) Luksemburga	欧元 (ōuyuán) eiro
罗马尼亚 (Luómǎníyà) Rumānija	布加勒斯特 (Bùjiālèsītè) Bukareste	列伊 (lièyī) Rumānijas leja

马耳他共和国 (Mǎ'ěrtā Gònghéguó) **Maltas Republika**	瓦莱塔 (Wǎláitǎ) **Valeta**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
马其顿共和国 (Mǎqídùn Gònghéguó) **Maķedonijas Republika**	斯科普里 (Sīkēpǔlǐ) **Skopje**	马其顿代纳尔 (mǎqídùn dàinà'ěr) **denars**
摩尔多瓦共和国 (Mó'ěrduōwǎ Gònghéguó) **Moldovas Republika**	基希讷乌 (Jīxīnèwū) **Kišiņeva**	摩尔多瓦列伊 (mó'ěrduōwǎ lièyī) **Moldovas leja**
摩纳哥公国 (Mónàgē Gōngguó) **Monako Firstiste**	摩纳哥 (Mónàgē) **Monako**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
挪威王国 (Nuówēi Wángguó) **Norvēģijas Karaļvalsts**	奥斯陆 (Àosīlù) **Oslo**	挪威克朗 (nuówēi kèlǎng) **Norvēģijas krona**
葡萄牙共和国 (Pútáoyá Gònghéguó) **Portugāles Republika**	里斯本 (Lǐsīběn) **Lisabona**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
瑞典 (Ruìdiǎn) **Zviedrija**	斯德哥尔摩 (Sīdégē'ěrmó) **Stokholma**	瑞典克朗 (ruìdiǎn kèlǎng) **Zviedrijas krona**
瑞士联邦 (Ruìshì Liánbāng) **Šveices Konfederācija**	伯尔尼 (Bó'ěrní) **Berne**	瑞士法郎 (ruìshì fǎláng) **Šveices franks**
塞尔维亚共和国 (Sài'ěrwéiyà Gònghéguó) **Serbijas Republika**	贝尔格莱德 (Bèi'ěrgéláidé) **Belgrada**	第纳尔 (dìnà'ěr) **dinars**
塞浦路斯共和国 (Sàipǔlùsī Gònghéguó) **Kipras Republika**	尼科西亚 (Níkēxīyà) **Nikosija**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
圣马力诺共和国 (Shèngmǎlìnuò Gònghéguó) **Sanmarīno Republika**	圣马力诺 (Shèngmǎlìnuò) **Sanmarīno**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
斯洛伐克共和国 (Sīluòfákè Gònghéguó) **Slovākijas Republika**	布拉迪斯拉发 (Bùlādísīlāfā) **Bratislava**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
斯洛文尼亚共和国 (Sīluòwénníyà Gònghéguó) **Slovēnijas Republika**	卢布尔雅那 (Lúbù'ěryǎnà) **Ļubļana**	欧元 (ōuyuán) **eiro**
乌克兰 (Wūkèlán) **Ukraina**	基辅 (Jīfǔ) **Kijeva**	格里夫尼亚 (gélǐfūníyà) **grivna**
西班牙王国 (Xībānyá Wángguó) **Spānijas Karaliste**	马德里 (Mǎdélǐ) **Madride**	欧元 (ōuyuán) **eiro**

希腊共和国 (Xīlà Gònghéguó) Grieķijas Republika	雅典 (Yǎdiǎn) Atēnas	欧元 (ōuyuán) eiro
匈牙利共和国 (Xiōngyálì Gònghéguó) Ungārijas Republika	布达佩斯 (Bùdápèisī) Budapešta	福林 (fúlín) forints
意大利共和国 (Yìdàlì Gònghéguó) Itālijas Republika	罗马 (Luómǎ) Roma	欧元 (ōuyuán) eiro

美洲

(Měizhōu)

Amerika

阿根廷共和国 (Āgēntíng Gònghéguó) Argentīnas Republika	布宜诺斯艾利斯 (Bùyínuòsī'àilìsī) Buenosairesa	阿根廷比索 (āgēntíng bǐsuǒ) peso
安提瓜和巴布达 (Āntíguā hé Bābùdá) Antigva un Barbuda	圣约翰 (Shèngyuēhàn) Sentdžonsa	东加勒比元 (dōngjiālèbǐyuán) Austrumkarību dolārs
巴巴多斯 (Bābāduōsī) Barbadosa	布里奇顿 (Bùlǐqídùn) Bridžtauna	巴巴多斯元 (bābāduōsīyuán) Barbadosas dolārs
巴哈马联邦 (Bāhāmǎ Liánbāng) Bahamu Salu Sadraudzība	拿骚 (Násāo) uasao	巴哈马元 (bāhāmǎyuán) Bahamu dolārs
巴拉圭共和国 (Bālāguī Gònghéguó) Paragvajas Republika	亚松森 (Yàsōngsēn) Asunsjona	瓜拉尼 (guālání) guarani
巴拿马共和国 (Bānámǎ Gònghéguó) Panamas Republika	巴拿马城 (Bānámǎchéng) Panama	巴波亚 (bābōyà) balboa
巴西联邦共和国 (Bāxī Liánbāng Gònghéguó) Brazīlijas Federatīvā Republika	巴西利亚 (Bāxīlìyà) Brazilia	雷亚尔 (léiyà'ěr) reāls
秘鲁共和国 (Bìlǔ Gònghéguó) Peru Republika	利马 (Lìmǎ) Lima	新索尔 (xīnsuǒ'ěr) jaunais sols
玻利维亚共和国 (Bōlìwéiyà Gònghéguó) Bolīvijas Republika	拉巴斯/苏克雷 (Lābāsī/Sūkèléi) Lapaz/Sukre	玻利维亚诺 (bōlìwéiyànuò) boliviano
伯利兹 (Bólìzī) Beliza	贝尔莫潘 (Bèi'ěrmòpān) Belmopana	伯利兹元 (bólìzīyuán) Belizas dolārs
多米尼加共和国 (Duōmǐníjiā Gònghéguó) Dominikānas Republika	圣多明各 (Shèngduōmínggè) Santodomingo	多米尼加比索 (duōmǐníjiā bǐsuǒ) Dominikānas peso

多米尼克国 (Duōmǐníkèguó) Dominikas Sadraudzība	罗索 (Luōsuǒ) Rozo	东加勒比元 (dōngjiālèbǐyuán) Austrumkarību dolārs
厄瓜多尔共和国 (Èguāduō'ěr Gònghéguó) Ekvadoras Republika	基多 (Jīduō) Kito	美元 (měiyuán) ASV dolārs
哥伦比亚共和国 (Gēlúnbǐyà Gònghéguó) Kolumbijas Republika	波哥大 (Bōgēdà) Bogota	哥伦比亚比索 (gēlúnbǐyà bǐsuǒ) Kolumbijas peso
哥斯达黎加共和国 (Gēsīdálíjiā Gònghéguó) Kostarikas Republika	圣何塞 (Shènghésài) Sanhosē	克朗 (kèlǎng) kolons
格林纳达 (Gélínnàdá) Grenada	圣乔治 (Shèngqiáozhì) Sentdžordžesa	东加勒比元 (dōngjiālèbǐyuán) Austrumkarību dolārs
古巴共和国 (Gǔbā Gònghéguó) Kubas Republika	哈瓦那 (Hāwǎnà) Havana	古巴比索/古巴可兑换比索 (gǔbā bǐsuǒ/gǔbā kěduìhuàn bǐsuǒ) peso
圭亚那合作共和国 (Guīyànà Hézuò Gònghéguó) Gajānas Kooperatīvā Republika	乔治敦 (Qiáozhìdūn) Džordžtauna	圭亚那元 (guīyànàyuán) Gajānas dolārs
海地共和国 (Hǎidì Gònghéguó) Haiti Republika	太子港 (Tàizǐgǎng) Portoprensa	古德 (gǔdé) gurds
洪都拉斯共和国 (Hóngdūlāsī Gònghéguó) Hondurasas Republika	特古西加尔巴 (Tègǔxījiā'ěrbā) Tegusigalpa	伦皮拉 (lúnpílā) lempīra
加拿大 (Jiānádà) Kanāda	渥太华 (Wòtàihuá) Otava	加拿大元 (jiānádàyuán) Kanādas dolārs
美利坚合众国 (Měilìjiān Hézhòngguó) Amerikas Savienotās Valstis	华盛顿哥伦比亚特区 (Huáshèngdùngēlúnbǐyàtèqū) Vašingtona	美元 (měiyuán) ASV dolars
墨西哥合众国 (Mòxīgē Hézhòngguó) Meksikas Savienotās Valstis	墨西哥城 (Mòxīgēchéng) Mehiko	墨西哥比索 (mòxīgē bǐsuǒ) peso
尼加拉瓜共和国 (Níjiālāguā Gònghéguó) Nikaragvas Republika	马那瓜 (Mǎnàguā) Managva	科多巴 (kēduōbā) kordova
萨尔瓦多共和国 (Sà'ěrwǎduō Gònghéguó) Salvadoras Republika	圣萨尔瓦多 (Shèngsà'ěrwǎduō) Sansalvadora	萨尔瓦多克朗/美元 (sà'ěrwǎduō kèlǎng/měiyuán) kolons/dolārs

附录

圣基茨和尼维斯联邦 (Shèngjīcí hé Níwéisī Liánbāng) Sentkristoferas un Nevisas Federācija	巴斯特尔 (Bāsītè'ěr) Bastera	东加勒比元 (dōngjiālèbǐyuán) Austrumkarību dolārs
圣卢西亚 (Shènglúxīyà) Sentlūsija	卡斯特里 (Kǎsītèlǐ) Kastri	东加勒比元 (dōngjiālèbǐyuán) Austrumkarību dolārs
圣文森特和格林纳丁斯 (Shèngwénsēntè hé Gélínnàdīngsī) Sentvinsenta un Grenadīnas	金斯敦 (Jīnsīdūn) Kingstauna	东加勒比元 (dōngjiālèbǐyuán) Austumkarību dolārs
苏里南共和国 (Sūlǐnán Gònghéguó) Surinamas Republika	帕拉马里博 (Pàlāmǎlǐbó) Paramaribo	苏里南元 (sūlǐnányuán) Surinamas guldenis;florīns
特立尼达和多巴哥共和国 (Tèlìnídá hé Duōbāgē Gònghéguó) Trinidādas un Tobāgo Republika	西班牙港 (Xībānyágǎng) Portofspeina	特立尼达和多巴哥元 (tèlìnídáhéduōbāgēyuán) Trinidādas un Tobāgo dolārs
危地马拉共和国 (Wēidìmǎlā Gònghéguó) Gvatemalas Republika	危地马拉城 (Wēidìmǎlāchéng) Gvatemala	格查尔 (géchá'ěr) ketsals
委内瑞拉玻利瓦尔共和国 (Wěinèiruìlābōlìwǎ'ěr Gònghéguó) Venecuēlas Bolivara Republika	加拉加斯 (Jiālājiāsī) Karakasa	玻利瓦尔 (bōlìwǎ'ěr) bolivars
乌拉圭东岸共和国 (Wūlāguīdōng'àn Gònghéguó) Urugvajas Austrumu Republika	蒙得维的亚 (Méngdéwéidìyà) Montevideo	乌拉圭比索 (wūlāguī bǐsuǒ) peso
牙买加 (Yámǎijiā) Jamaika	金斯敦 (Jīnsīdūn) Kingstauna	牙买加元 (yámǎijiāyuán) Jamaikas dolārs
智利共和国 (Zhìlì Gònghéguó) Čīles Republika	圣地亚哥 (Shèngdìyàgē) Santjago	比索 (bǐsuǒ) peso

大洋洲及太平洋岛屿
(Dàyángzhōu jí Tàipíngyáng Dǎoyǔ)
Okeānija un Klusā okeāna salas

澳大利亚联邦 (Àodàlìyà Liánbāng) Austrālijas Savienība	堪培拉 (Kānpéilā) Kanbera	澳大利亚元 (àodàlìyàyuán) Austrālijas dolārs
巴布亚新几内亚独立国 (Bābùyàxīnjǐnèiyà Dúlìguó) Papua –Jaungvinejas Neatkarīgā Valsts	莫尔斯比港 (Mò'ěrsībǐgǎng) Portmorsbi	基那 (jīnà) kina
斐济群岛共和国 (Fěijì Qúndǎo Gònghéguó) Fidži salu Republika	苏瓦 (Sūwǎ) Suva	斐济元 (fěijìyuán) Fidži dolārs

基里巴斯共和国 (Jīlǐbāsī Gònghéguó) Kiribati Republika	塔拉瓦 (Tǎlāwǎ) Tarava	澳大利亚元 (àodàlìyàyuán) Austrālijas dolārs
马绍尔群岛共和国 (Mǎshào'ěr Qúndǎo Gònghéguó) Māršala Salu Republika	马朱罗 (Mǎzhūluó) Madžuro	美元 (měiyuán) ASV dolārs
密克罗尼西亚联邦 (Mìkèluóníxīyà Liánbāng) Mikronēzijas Federatīvās Valstis	帕利基尔 (Pàlìjī'ěr) Ponape	美元 (měiyuán) ASV dolārs
瑙鲁共和国 (Nǎolǔ Gònghéguó) Nauru Republika	亚伦区 (Yàlúnqū) Jarenas departaments	澳大利亚元 (àodàlìyàyuán) Austrālijas dolārs
帕劳共和国 (Pàláo Gònghéguó) Palau Republika	科罗尔 (Kēluó'ěr) Korora	美元 (měiyuán) ASV dolārs
萨摩亚独立国 (Sàmóyà Dúlìguó) Samoa Neatkarīgā Valsts	阿皮亚 (Āpíyà) Apia	塔拉 (tǎlā) tala
所罗门群岛 (Suǒluómén Qúndǎo) Zālamana salas	霍尼亚拉 (Huòníyàlā) Honiara	所罗门群岛元 (suǒluóménqúndǎoyuán) Zālamanasalu saludolārs
汤加王国 (Tāngjiā Wángguó) Tongas Karaliste	努库阿洛法 (Nǔkù'āluòfǎ) Nukualofa	潘加 (pānjiā) paanga
图瓦卢 (Túwǎlú) Tuvalu	富纳富提 (Fùnàfùtí) Funafuti	澳大利亚元 (àodàlìyàyuán) Austrālijas un Tuvalu dolārs
瓦努阿图共和国 (Wǎnǔ'ātú Gònghéguó) Vanuatu Republika	维拉港 (Wéilāgǎng) Vila	瓦图 (wǎtú) vatu
新西兰 (Xīnxīlán) Jaunzēlande	惠灵顿 (Huìlíngdùn) Velingtona	新西兰元 (xīnxīlányuán) Jaunzēlandes dolārs

12. 化学元素表

(Huàxué Yuánsùbiǎo)

Ķīmisko elementu tabula

元素名称 (yuánsù míngchēng) Ķīmisko elementu nosaukums			符号 (fúhào) ķīm.elementu apzīmējums	原子序数 (yuánzǐ xùshù) kārtas numurs	元素名称 (yuánsù míngchēng) Ķīmisko elementu nosaukums			符号 (fúhào) ķīm.elementu apzīmējums	原子序数 (yuánzǐ xùshù) kārtas numurs
中文 (zhōngwén) ķīniešu valodā	汉语拼音 (hànyǔ pīnyīn) zīmju izruna ķīniešu valodā	拉文 (lāwén) latviešu valodā			中文 (zhōngwén) ķīniešu valodā	汉语拼音 (hànyǔ pīnyīn) zīmju izruna ķīniešu valodā	拉文 (lāwén) latviešu valodā		
锕	ā	Aktinium Aktīnijs	Ac	89	氡	dōng	Radonum Radons	Rn	86
锿	āi	Einsteinium Einšteinijs	Es	99	锇	é	Osmium Osmijs	Os	76
砹	ài	Astatinum Astats	At	85	铒	ěr	Erbium Erbijs	Er	68
钯	bǎ	Palladium Pallādijs	Pd	46	钒	fán	Vanadium Vanādijs	V	23
钡	bèi	Barium Bārijs	Ba	56	钫	fāng	Francium Francijs	Fr	87
铋	bì	Bismuthum Bismuts	Bi	83	镄	fèi	Fermium Fermijs	Fm	100
铂	bó	Platinum Platīns	Pt	78	氟	fú	Fluorum Fluors	F	9
钚	bù	Plutonium Plutonijs	Pu	94	钆	gá	Gadolinium Gadolīnijs	Gd	64
氮	dàn	Nitrogenium Nitrogens	N	7	钙	gài	Calcium Kalcijs	Ca	20
锝	dé	Technetium Tehnēcijs	Tc	43	锆	gào	Zirconium Cirkonijs	Zr	40
镝	dī	Dysprosium Disprozijs	Dy	66	镉	gé	Cadmium Kadmijs	Cd	48
碲	dì	Tellurium Tlūrs	Te	52	铬	gè	Chromium Hroms	Cr	24
碘	diǎn	Jodum Jods	I	53	汞	gǒng	Hydrargyrum Dzīvsudrabs	Hg	80
铥	diū	Thulium Tūlijs	Tm	69	钴	gǔ	Cobaltum Kobalts	Co	27

硅	guī	Silicium Silīcijs	Si	14	镥	lǔ	Lutetium Lutēcijs	Lu	71
铪	hā	Hafnium Hafnijs	Hf	72	铝	lǚ	Aluminium Alumīnijs	Al	13
氦	hài	Helium Hēlijs	He	2	氯	lǜ	Chlorum Hlors	Cl	17
焓	hǎn	Hahnium Hanijs	Ha	105	镅	méi	Americium Amerīcijs	Am	95
钬	huǒ	Holmium Holmijs	Ho	67	镁	měi	Magnesium Magnēzijs	Mg	12
镓	jiā	Gallium Gallijs	Ga	31	钔	mén	Mendelevium Mendeļējevijs	Md	101
钾	jiǎ	Kalium Kālijs	K	19	锰	měng	Manganum Mangāns	Mn	25
金	jīn	Aurum Zelts	Au	79	钼	mù	Molybdenum Molibdēns	Mo	42
锔	jú	Curium Kirijs	Cm	96	镎	ná	Neptunium Neptūnijs	Np	93
锎	kāi	Californium Kalifornijs	Cf	98	钠	nà	Uatrium Nātrijs	Na	11
钪	kàng	Scandium Skandijs	Sc	21	氖	nǎi	Neonum Neons	Ne	10
氪	kè	Kryptonum Kriptons	Kr	36	铌	ní	Niobium Niobijs	Nb	41
铼	lái	Rhenium Rēnijs	Re	75	镍	niè	Niccolum Niķelis	Ni	28
镧	lán	Lanthanum Lantāts	La	57	钕	nǚ	Neodymium Neodīms	Nd	60
铹	láo	Lawrencium Lourensijs	Lw	103	锘	nuò	Nobelium Nobēlijs	No	102
铑	lǎo	Rhodium Rodijs	Rh	45	锫	pēi	Berkelium Berklijs	Bk	97
镭	léi	Radium Rādijs	Ra	88	硼	péng	Borum Bors	B	5
锂	lǐ	Lithium Litijs	Li	3	铍	pí	Beryllium Berilijs	Be	4
钌	liǎo	Ruthenium Rutēnijs	Ru	44	钋	pō	Polonium Polonijs	Po	84
磷	lín	Phosphorus Fosfors	P	15	钷	pǒ	Promethium Prometijs	Pm	61
硫	liú	Sulphur Sērs	S	16	镤	pú	Protactinium Protaktīnijs	Pa	91
𬬻	lú	Rutherfordium Ruterfordijs	Rf	104	镨	pǔ	Praseodymium Prazeodīms	Pr	59

铅	qiān	Plumbium Svins	Pb	82	钨	wū	Wolframium Vofrāms	W	74
氢	qīng	Hydrogrnium Ūdeņradis	H	1	硒	xī	Selenium Selēns	Se	34
铷	rú	Rubidium Rubīdijs	Rb	37	锡	xī	Stannum Alva	Sn	50
铯	sè	Caesium Cēzijs	Cs	55	氙	xiān	Xenonum Ksenons	Xe	54
钐	shān	Samarium Samārijs	Sm	62	锌	xīn	Zincum Cinks	Zn	30
砷	shēn	Arsenicum Arsēns	As	33	溴	xiù	Bromum Broms	Br	35
铈	shì	Cerium Cērijs	Ce	58	氩	yà	Argonum Argons	Ar	18
锶	sī	Strontium Stroncijs	Sr	38	氧	yǎng	Oxygenium Skābeklis	O	8
铊	tā	Thallium Tallijs	Tl	81	铱	yī	Iridium Irīdijs	Ir	77
钛	tài	Titanium Titāns	Ti	22	钇	yǐ	Yttrium Itrijs	Y	39
钽	tǎn	Tantalum Tantāls	Ta	73	镱	yì	Ytterbium Iterbijs	Yb	70
碳	tàn	Carboneum Ogleklis	C	6	铟	yīn	Indium Indijs	In	49
铽	tè	Terbium Terbijs	Tb	65	银	yín	Argentum Sudrabs	Ag	47
锑	tī	Stibium Antimons	Sb	51	铀	yóu	Uranium Urāns	U	92
铁	tiě	Ferrum Dzelzs	Fe	26	铕	yǒu	Europium Eiropijs	Eu	63
铜	tóng	Cuprum Varš	Cu	29	锗	zhě	Germanium Germānijs	Ge	32
钍	tǔ	Thorium Torijs	Th	90					

13. 汉字偏旁名称表

(Hànzi Piānpáng Míngchēngbiǎo)

Hieroglifu labās (kreisās) puses elementu tabula

偏旁(piānpáng) Hieroglifa labās (kreisās) puses elements	名称(míngchēng) Hieroglifa elementa nosaukums	例字(lìzì) Piemēri
亠	京字头儿(jīngzìtóur)	六(liù)、交(jiāo)、亥(hài)
冫	两点水儿(liǎngdiǎnshuǐr)	次(cì)、冷(lěng)、准(zhǔn)
冖	秃宝盖儿(tūbǎogàir)	写(xiě)、军(jūn)、冤(yuān)
讠	言字旁儿(yánzìpángr)	计(jì)、论(lùn)、识(shí)
厂	偏厂儿(piānchǎngr)	厅(tīng)、历(lì)、厚(hòu)
匚	区字框儿(qūzìkuàngr) 三框儿(sānkuàngr)	区(qū)、匠(jiàng)、匣(xiá)
刂	立刀旁儿(lìdāopángr) 立刀儿(lìdāor)	列(liè)、判(pàn)、剑(jiàn)
冂(⺆)	同字框儿(tóngzìkuàngr)	同(tóng)、网(wǎng)、周(zhōu)
亻	单人旁儿(dānrénpángr) 单立人儿(dānlìrénr)	仁(rén)、位(wèi)、你(nǐ)
勹	包字头儿(bāozìtóur)	勺(sháo)、匀(yún)、旬(xún)
厶	私字儿(sīzìr)	允(yǔn)、去(qù)、矣(yǐ)
廴	建之旁儿(jiànzhīpángr)	廷(tíng)、延(yán)、建(jiàn)
卩	单耳旁儿(dān'ěrpángr) 单耳刀儿(dān'ěrdāor)	卫(wèi)、印(yìn)、却(què)
阝	双耳旁儿(shuāng'ěrpángr) 双耳刀儿(shuāng'ěrdāor) 左耳刀儿(zuǒ'ěrdāor)(在左) 右耳刀儿(yòu'ěrdāor)(在右)	防(fáng)、阻(zǔ)、院(yuàn) 邦(bāng)、那(nà)、郊(jiāo)
氵	三点水儿(sāndiǎnshuǐr)	江(jiāng)、汪(wāng)、活(huó)
丬(爿)	将字旁儿(jiàngzìpángr)	壮(zhuàng)、状(zhuàng)、戕(qiāng)
忄	竖心旁儿(shùxīnpángr) 竖心儿(shùxīnr)	怀(huái)、快(kuài)、性(xìng)
宀	宝盖儿(bǎogàir)	宇(yǔ)、定(dìng)、宾(bīn)
广	广字旁儿(guǎngzìpángr)	庄(zhuāng)、店(diàn)、席(xí)
辶	走之儿(zǒuzhīr)	达(dá)、近(jìn)、送(sòng)
土	提土旁儿(títǔpángr)	坛(tán)、坤(kūn)、城(chéng)
艹	草字头儿(cǎozìtóur) 草头儿(cǎotóur)	艾(ài)、花(huā)、英(yīng)
廾	弄字底儿(nòngzìdǐr)	弈(yì)、弊(bì)、异(yì)
尢	尤字旁儿(yóuzìpángr)	尤(yóu)、龙(lóng)、尥(liào)
扌	提手旁儿(tíshǒupángr)	扣(kòu)、抚(fǔ)、摘(zhāi)
囗	国字框儿(guózìkuàngr)	因(yīn)、国(guó)、图(tú)
彳	双人旁儿(shuāngrénpángr) 双立人儿(shuānglìrénr)	待(dài)、征(zhēng)、徒(tú)

附录

彡	三撇儿(sānpiěr)	形(xíng)、彬(bīn)、须(xū)
夂	折文儿(zhéwénr)	冬(dōng)、条(tiáo)、夏(xià)
犭	反犬旁儿(fǎnquǎnpángr) 犬犹儿(quǎnyóur)	狂(kuáng)、独(dú)、狼(láng)
饣	食字旁儿(shízìpángr)	饥(jī)、饲(sì)、饰(shì)
子	子字旁儿(zǐzìpángr)	孜(zī)、孙(sūn)、孩(hái)
纟	绞丝旁儿(jiǎosīpángr) 乱绞丝儿(luànjiǎosīr)	红(hóng)、纪(jì)、纯(chún)
巛	三拐儿(sānguǎir)	甾(zāi)、巢(cháo)
灬	四点儿(sìdiǎnr)	杰(jié)、点(diǎn)、热(rè)
火	火字旁儿(huǒzìpángr)	灯(dēng)、灿(càn)、烛(zhú)
礻	示字旁儿(shìzìpángr) 示补儿(shìbǔr)	礼(lǐ)、社(shè)、祖(zǔ)
王	王字旁儿(wángzìpángr) 斜玉旁儿(xiéyùpángr)	玩(wán)、珍(zhēn)、班(bān)
木	木字旁儿(mùzìpángr)	机(jī)、杜(dù)、栋(dòng)
牛	牛字旁儿(niúzìpángr)	牡(mǔ)、物(wù)、牲(shēng)
攵	反文旁儿(fǎnwénpángr) 反文儿(fǎnwénr)	收(shōu)、政(zhèng)、敌(dí)
疒	病字旁儿(bìngzìpángr) 病旁儿(bìngpángr)	疗(liáo)、疼(téng)、痕(hén)
衤	衣字旁儿(yīzìpángr) 衣补儿(yībǔr)	衬(chèn)、袖(xiù)、被(bèi)
罒	四字头儿(sìzìtóur)	罢(bà)、罪(zuì)、蜀(shǔ)
皿	皿字底儿(mǐnzìdǐr) 皿墩儿(mǐndūnr)	盂(yú)、监(jiān)、盔(kuī)
钅	金字旁儿(jīnzìpángr)	针(zhēn)、钦(qīn)、铃(líng)
禾	禾木旁儿(hémùpángr)	私(sī)、秋(qiū)、秘(mì)
癶	登字头儿(dēngzìtóur)	癸(guǐ)、登(dēng)、凳(dèng)
米	米字旁儿(mǐzìpángr)	粉(fěn)、料(liào)、粮(liáng)
虍	虎字头儿(hǔzìtóur)	虏(lǔ)、虐(nüè)、虚(xū)
⺮	竹字头儿(zhúzìtóur)	笑(xiào)、笔(bǐ)、笛(dí)
⻊	足字旁儿(zúzìpángr)	跃(yuè)、距(jù)、蹄(tí)

附录

14. 参考文献

(Cānkǎo Wénxiàn)

Leksikogrāfiskie avoti

《辞海》，中华书局，1947年

《中华大字典》，中华书局，1958年

《华英对照四书》，香港汇通书店，1973年

《先哲名言》，华语教学出版社，1996年

《中国文法要略》，吕叔湘，商务印书馆，1956年

《现代汉语词典》，商务印书馆，1988年

《新华词典》，商务印书馆，1998年

《国语日报辞典》，国语日报社，1974年

《王云五大辞典》，香港汇通书店，1970年

《中国姓氏大全》，北京出版社，1987年

《中国名言大观》，山西人民出版社，1986年

《世界政治经济与国际关系词典》，吉林人民出版社，1988年

《世界名胜词典》，新华出版社，1987年

《中国文化辞典》，上海社会科学院出版社，1987年

《造句词典》，北方妇女儿童出版社，1988年

《简明同义词典》，上海辞书出版社，1986年

《常用反义词典》，北京师范学院出版社，1987年

《汉语常用动词搭配词典》，外语教学与研究出版社，1984年

《汉语惯用语词典》，外语教学与研究出版社，1985年

《汉语成语词典》，上海教育出版社，1985年

《中国成语大词典》，远东图书公司，1979年

《常用成语辞典》，文国书局，1989年

《简明英汉词典》，商务印书馆，1965年

《汉英词典》，商务印书馆，1988年

《新时代汉英大词典》，商务印书馆，2000年

《汉英词典》，上海交通大学出版社，2001年

《汉英综合大辞典》，大连理工大学出版社，2004年

《中国针灸大辞典》，北京体育学院出版社，1988年

《中国的民族》，千秋出版社，1972年

《中华人民共和国地图集》，地图出版社，1957年

《中国交通图册》，地质出版社，1998年

《汉俄外贸口语词典》，外语教学与研究出版社，1990年

《汉俄分类词汇手册》，外语教学与研究出版社，2006年

《汉俄时事词典》，外文出版社，2002年

《汉俄词典》，商务印书馆，1990年

《大俄汉词典》，商务印书馆，1985年，2001年

《俄汉成语词典》，黑龙江大学出版社，1959年

《俄汉成语词典》，人民出版社，1981年

Китайско-русский словарь *(под редакцией проф. И. М .Ошанина)*
Москва *1952 (а так же дополненное издание 1959)*

Большой китайско-русский словарь *(в четырех томах под редакцией проф. И.М. Ошанина)* , Москва 1983

Китайско-русский военный и технический словаврь , Москва 1968

Русско-китайский сборник военно-технической лексики
Издательство „Муравей" , Москва 2001

Иллюстрированный словарь названий промысловых рыб
западной части Тихого океана , Пекин 1964

Англо-русский биологический словарь , Москва 1963

Большой русско-китайский политехничеслий словарь 商务印书馆, 1990年

附录

Большой китайско-русский научно-технический словарь 黑龙江科学技术出版社, 1992年

Русско-китайский словарь строительных терминов 中国工业出版社, 1964年

Русско-китайский словарь экономических терминов 北京对外贸易学院俄语教研室编, 1982年

Русско-китайский сборник в периодике используемой лексики 商务印书馆, 1983年

Новый русско-китайский словарь 外语教学与研究出版社, 1998年

Русско-китайский сборник по вопросам внешней торговли и внешних экономических сношений 中国对外翻译出版社 Издательство русского языка , Москва 1991

Руссо-китайский сборник терминов рыбной промышленности и рыбного хозяйства 上海科学技术出版社, 1960年

A Chinese Biographical Dictionary by Herbert A.Giles
Reprinted by Ch'eng-Wen Publishing Company Taipei 1968

Mathews' Chinese-English Dictionary
Revised American Edition
Harvard University Press
Cambridge, Masssachusetts 1966

Lin Yutang's Chinese-English Dictionary of Modern Usage
The Chinese University of Honkong 1972

Merriam-Webster's Collegiate Dictionary
Merriam-Webster , Incorporated
Springfield, Massachusetts,U.S.A. 1993

A Dictionary of Chinese Idiomatic Phrases
Prepared, Translated and Annotated by Huang Yen-Kai 1967

Большая Советская Энциклопедия , Москва 1949

Популярная медицинская энциклопедия , Москва 1965

Словарь иностранных слов
Государственное издательство иностранных и национальных словарей , Москва 1954

Словарь лингвистических терминов
Издательство „Советская энциклопедия" 1969

Словарь по этике
Политиздат 1983

Latvijas Padomju enciklopēdija
Galvenā enciklopēdiju redakcija 1981

Krievu-latviešu vārdnīca

Latvijas Valsts Izdevniecība 1959

Krievu-latviešu vārdnīca
Izdevniecība Avots 1997

Angļu-latviešu vārdnīca
Izdevniecība Jāņa sēta

Latviešu valodas vārdnīca
Izdevniecība Avots 1998

Svešvārdu vārdnīca
Latvijas Valsts Izdevniecība 1951

Latviešu valodas sinonīmu vārdnīca
Latvijas Valsts Izdevniecība 1964

Mūzikas terminu vārdnīca
Latvijas Valsts Izdevniecība 1962

Īsā literatūrzinātnisko terminu vārdnīca
Latvijas Valsts Izdevniecība 1957

Mazā estētikas vārdnīca
Izdevniecība Liesma 1965

后　记

当回首自己多年来所做的这项工作时，我首先要感谢上帝，感谢父母赐予我的顽强、力量和坚毅，感谢莫斯科大学东方语言学院老师教授的知识。我要特别感谢我的夫人古·帕尼娜每天陪我所付出的日夜辛劳。感谢我的儿子彼得、安德列、尤里在电脑技术方面的支持，这对编写词典是必不可少的。

我想特别感谢中华人民共和国驻拉脱维亚大使程文举先生，感谢他对词典出版给予的帮助。我想强调的是，编辑出版《汉语拉脱维亚语大词典》是一项超乎想象，工作量巨大，要求很高的工作。谨此我要感谢中国国家汉办许琳主任、马箭飞副主任、孙文正处长、王锦红女士，商务印书馆副总编辑周洪波先生、编审魏励先生，特别是商务印书馆于立滨女士，她的工作充分体现出中国历史最悠久的出版社所令人称道的高度责任感。同样，我也要感谢中华人民共和国外交部欧亚司副处长周宏友先生为提高拉脱维亚语译文的准确度所付出的巨大努力。另外，我要感谢我的同事雅·普列德、阿·斯塔舒拉涅、阿·雅涅和利·库兹马涅，他们为词典拉脱维亚语编辑和润色做了大量的工作。感谢维·姆科图巴维尔对中国民族乐器部分的编辑。

编写词典就如同一块磁铁，每天吸引你，每天迎接新的任务，赢得新的收获。除此之外，编写《汉语拉脱维亚语大词典》是一个跨越多年的工程，有时你甚至会觉得汉语就如同汪洋大海一样，是无法跨越的。最后，我想指出，此部《汉语拉脱维亚语大词典》激励我继续笔耕不辍，编写出符合新时代和新需要的词典。

贝 德 高

Pēcvārds

Atskatoties uz daudzu gadu garumā paveikto darbu visu pirmām kārtām gribu pateikties par Dieva svētību. Par izturību, spēku un mērķtiecību noliecu galvu savu vecāku priekšā.Par zināšanām vienmēr būšu pateicīgs saviem Maskavas universitātes Austrumu valodu institūta skolotājiem. Par neatslābstošo ikdienas līdzi strādāšanu izsaku dziļu pateicību manai dzīves biedrenei G.Paņinai. Par atbalstu ar datortehniku, nepieciešamajām vārdnīcām un cita veida palīdzību pateicos dēliem Pēterim, Andrejam un Jurim.

Vissiltākos vārdus gribu veltīt ĶTR vēstniekam LR 程文举 Čen Veņdzju, kas sekmēja vārdnīcas publicēšanu Ķīnā. Vārdnīcas manuskripta tīrraksta sagatavošanā nozīmīgs ir LR Ārlietu ministrijas ieguldījums. Visbeidzot,- šī projekta īstenošana nav iedomājama bez tā milzīgā darba un augstajām prasībām pret „Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" publicēšanu, ko snieguši 国家汉办 „ĶTR valsts ķīniešu valodas pārvaldes" vadītājs 许琳 Sju Liņ, vadītāja vietnieks 马箭飞 Ma Dzjeņfei, departamenta vadītājs 孙文正 Suņ Veņdžen un mācību materiālu departamenta vadītāja 王锦红 Van Dzjiņhun, kā arī izdevniecības 商务印书馆 „Shangwu yinshuguan" vecākais redaktors 周洪波 Džou Hunbo，ķīniešu valodas korektors 魏励 Vei Li un it īpaši šīs izdevniecības darbiniece 于立滨 Ju Libiņ, kuras darbu raksturo Ķīnas senākās izdevniecības cienīga atbildības sajūta. Tāpat milzīgs paldies par ieguldījumu latviešu valodas tulkojumu precizēšanā, ko sniedzis ĶTR ĀM nodaļas vadītāja vietnieks 周宏友 Džou Hunjou.

Lielu pateicību vēlos izteikt kolēģiem J.Priedem, A.Stašulānei, A.Jānei un L.Kuzmanei, kas veica milzīgu darbu vārdnīcas latviešu valodas rediģēšanas un stilistikas uzlabošanas jomā.Paldies par atsaucību V.Muktupāvelam, kas palīdzēja sistematizēt „Ķīnā dzīvojošo tautu mūzikas instrumentu" sadaļu.

Noslēgumā gribu izteikt pārliecību par to, ka šis projekts sekmēs jaunam laikam un jaunām prasībām atbilstošu ķīniešu-latviešu vārdnīcu sastādīšanu nākotnē. Darbam pie vārdnīcas sastādīšanas piemita neizsakāms magnetisms, kas katru jaunu dienu piepildīja ar atklāsmēm ceļā pretīm izvirzītajam mērķim. Bez tam darbs pie „Lielās ķīniešu-latviešu vārdnīcas" sastādīšanas bija laimīgs laiks daudzu gadu garumā arī tad, kad likās, ka ķīniešu valodas okeānam tikt pāri nav iespējams.

Pēteris Pildegovičs